

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLII
H
29
NAPOLI

Doctissimi Clarissimique

GERARDI JOANNIS VOSSII

Et ad Eum.

Virorum Eruditione celeberrimorum

EPISTOLÆ:

Quas inter Centum ferme numerantur

Illustriss. *Guil. Laud*, Archiep. *Cantuar.*
Ja. Usserii, Armachani,
Edw. Pocockii,
Tho. Farnabii,

Jo. Meursii,
Er. Puteani,
Jo Fr. Gronovii,
Pet. Cunæi,
Gasp. Scioppii:

Multa Præclara

Theologica, Critica, Historica, Philosophica,

COMPLEXÆ.

Opus omnibus Philologiæ & Ecclesiasticæ Antiquitatis Studiosis utilissimum.

Ex Autographis *MSs*. Collegit & ordine secundùm singula tempora digessit

PAULUS COLOMESIUS

Ecclesiæ Anglicanæ Presbyter.

ITERATA EDITIO,

Rerum INDICE uberrimo aucta.

LONDINI:

Prostant apud SAM. SMITH & BENJ. WALFORD, Societatis Regiæ Typographos, ad Insignia *Principis* in Cœmeterio D. *Pauli*.

MDC XCIII.

Sereniſſimo & Potentiſſimo PRINCIPI,

GUILIELMO

D. G.

Magnæ Britanniæ, Franciæ, & Hiberniæ

R E G I;

Fidei Defenſori;

PRINCIPI Arauſionenſium, &c.

Sereniſſime Domine,

ERARDUS-JOHANNES VOSSIUS, *inſigne* Belgiæ *Tuæ Ornamentum, dum viveret; Vir, ſiquis alius, Magni Nominis in Rep. Literariâ; in hoc Epiſtolari Volumine jam Redivivus, ad genua Tua ſacratiſſima provolvitur, ſupplex & gratulabundus. Te Principem ſuum agnoſcit,* Batavus; *Te Regem ſuum ſalutat,* Anglus; *utrâque civitate donatus, utriuſque gentis nexu obſtrictus: ibi in Profeſſoratum ab Illuſtriſſimis Ordinibus adlectus; heic in Canonicatum Eccleſiæ Cantuarienſis, beneficio* CAROLI *Primi, Avi Tui,* τοῦ μακαρείτου, *adſcitus.*

 Multæ

Multæ mihi, eæque gravissimæ rationes (omisso jure gentilitio, cujus modò memini) hancce gloriosam Nuncupationem suadebant, imò persuadebant.

Primùm, quòd cùm Tu Rei Britannicæ *& Religionis Stator atque publicæ Libertatis Vindex, per summam Dei providentiam, extiteris; Tibi in fastigio rerum posito, ex merito, Egregium omne debeatur, Tuo imprimis Nomini consecrandum, quò æternare possit.*

Deinde, quòd Auctor hic noster tantâ animi devotione totam Arausionensium *perillustrem Familiam coluerit, quantâ cernere est in ipsâ Operis fronte, Epistolâ primâ ad Patrem Tuum* GUILIELMUM *f. m. ab ipso perscriptâ: unde liquidò paret, Ipsum, si viveret, haud aliter velle decernere; aut, si moriens prævidisset has chartas aliquando juris publici futuras, in extremis tabulis non alteri quàm Tuo Nomini eas destinare voluisse.*

Alia sunt fortasse non minora; quòd se Vir bonus pacis & concordiæ studiosum, in illo religionum dissidio, quo tum patria divexabatur, ubique profiteretur; quod Majestati Tuæ, cujus is est sensus, minimè displiciturum confido: Et quòd jus & potestatem civilis Imperii in re Ecclesiasticâ probè tueretur; quod passim videre est in hisce familiaribus scriptis, quà ad Hugonem Grotium *popularem suum, quà ad Episcopos aliquot nostrates, quibuscum agitabat commercia literarum.*

Restat hoc unum, ut vota faciam pro salute Majestatis Vestræ, *&, quæ eadem est, prosperitate Britanniarum.*

Faxit

Faxit Deus O. M. ut Vobis omnia cadant, cedantque ex voto: Tibi, Invictissime & Clementissime Princeps, qui sic vincere amas, ut devincias; & malis leges accipere quàm dare; &, quod Auctor ait, ut prosis *magis quàm* præsis; *& Heroinæ* MARIÆ, Augustæ Consorti *Tuæ, quæ ob præstantiam Formæ & suavitatem Morum Regina, si natales id ei non dedissent juris, & esse & dici merebatur: Atque Vobis stabile Regnum, constantem Victoriam, perenne in terris Nomen largiatur; & ut, post diutissimam & feliciter deactam vitam præsentem, sempiternâ unà in cœlis fœlicitate perfruamini.*

Quod ita fore vovet, spondet, & animitùs precatur

Sacratissimæ MAJESTATIS Vestræ

Humillimus Cultor,

&

Fidelissimus Servus & Subditus,

ADIEL MILLS,

A 3 Editor.

PRÆFATIO.

AMavi, fateor, ab ineunte ferè ætate virorum doctorum Epistolas: cum propter multarum rerum non facilè alibi occurrentium notitiam, tum ob genuinas clarorum virorum effigies, quas in Epistolis, tanquam in speculo, cernere est. Crevit amor iste cum annis; & quas antea solùm amabam, eæ nunc in deliciis mihi esse cœpere. Quid hîc eloquar quanto cum fructu Marci Tullii & Plinii Junioris Epistolas sæpius legam? Quot egregia, quæ incassum alibi quæras, me docuerint Angeli Bassi, à patria Politiani, & Roterodamensium Phœnicis Epistolæ? reclamante licet Paulo Manutio, viro quidem politissimo, sed in cujus Epistolis, præter verba, nihil habeas. His addantur merito suo Josephi Scaligeri & Isaaci Casauboni Epistolæ; è quibus historiam literariam plenissimè didicimus; ut ex Hugonis Grotii, quæ nuperrimè prodiere, Philologica, Politica ac Theologica multa. Agmen claudat vir seculorum memoria longè dignissimus Gerardus Joannes Vossius; *cujus Epistolas eximiam probitatem ac ingentem eruditionem redolentes oculis tuis, Lector benigne, nunc subjicimus. Frustrà sim, si in iis deprædicandis tempora tua morari vellem. Præterquam enim quòd Vossii nomen nullibi gentium est ignotum, & vino vendibili, ut aiunt, suspensa hedera opus non est; vereor ne mihi non immeritò succenseas, si Horti hujus ingressu diutius te prohibeam. Bonis igitur avibus ingredere, & areas singulas diligenter perlustra, indeque flores decerpe, tum ad hanc, tum ad futuram vitam utiles. Dabam raptim ex Ædibus Lambethanis* 8. *die Martii, anni* 1689. *cum in summo mœrore essem ob immaturum obitum viri ingenio juxtà ac eruditione præstantissimi Isaaci Vossii, Gerardi filii. Etsi enim septuagenario major is decesserit, mihi tamen, ut Plinii Junioris verba usurpem, acerba semper & immatura videtur mors eorum qui immortale aliquid parant. Benè vale ac æternitatem cogita.*

Tuus in Christo Jesu,

PAULUS COLOMESIUS.

VITA

Viri Incomparabilis,

GERARDI JOANNIS VOSSII

Eloquentiæ & Chronologiæ

In incluta Academia Lugduno Batava Professoris Celeberrimi,

Cùm ex Athenis Batavis Jo. Meursii, *tùm scriptis aliis, breviter collecta.*

GERARDI nomen à parentibus accepit in memoriam proavi sui, Gerardi Vossii, Ruremondani, Viri in urbe patria, ante hos annos centum & ampliùs, genere, virtute, fortunisque spectatissimi: qui ex uxore, Gertrude Verhagens, Bartholomæi filia, reliquit filium Antonium Vossium. Huic uxor fuit Juditha Calenia, soror unica Viti Clarissimi, Christophori Calenii, Ruremondani in Crucigerorum Monasterio antistitis (quo in munere jam septuagenarius obiit anno cIↃ IↃc VIII.) filia vero Johannis Calenii, in publicis muniis quinquaginta pene annos cum honore versati, & Catharinæ Budeliæ, Reineri Budelii, expertissimi Medici filiæ: amitæ autem Amplissimi Viri, Reinerii Budelii, Jurisconsulti, cujus de re monetaria uberes atque utiles commentarii Coloniæ prodierunt. Ex Calenia hac Antonio Vossio liberi fuere, Johannes, Gerhardi hujus pater, Arentius, & Isabella, quæ ex marito Dionysio Bylmacero, filiam unicam, Juditham, reliquit, nuptam Amplissimo Viro, Petro Bosmanno, superioris Ducatus Geldriei ordini equestri, ac Ruremondanæ item Civitati à secretis. Natus est Joannes anno cIↃ IↃ XLIX. Vix quinquennis erat, cum famigeratum illud incendium anni cIↃ IↃ LIV. quod vix Ruremondæ parti decimæ pepercit, etiam parentem ejus, & avi utriusque ædes, absumeret. Multum illud & rei & spei parentum incommodavit. Sic tamen etiam fortunis ferentibus, urbe quotidie è favillis pulcrius exsurgente, filium Latinis Græcisque literis, ac Philosophiæ studio, in Schola patria excolendum curavere. Postea etsi tumultu belli Belgici, paullum amor studiorum refrixisset, mox tamen ardor prior rediit: etiam Italicam, Gallicam, & linguas alias superaddidit: occasioneque captæ ab Auriaco Principe Ruremondæ, Concionumque ibi habitarum nova luce accensus, in Academiam profectus est Heidelbergensem, summosque audivit Theologos, ante omnes Hieronymum Zanchium & Zachariam Ursinum, ibidem frequentabat disertas Casparis Oleviani conciones, feliciterque ipse exprimebat. Cumque magistris tantis præclaras animi dotes auxisset, nec levè jam sibi parasset nomen, anno cIↃ IↃ LXXIII. adlectus est in eorum numerum, qui Ecclesiam Dei in diœcesi pascerent Heidelburgensi. Quo ipso anno, bona cum venia Electoris Palatini, Friderici Pii, Wassburgum, Juliaci urbem, ubi libertas Religioni Reformatæ erat, profectus fuit, ac genere, pietate, prudentiaque præstantissimi Viri, Matthæi à Biele, Ruremondani, qui Albani Ducis, ac Lindani Episcopi metu, eò se receperat, filiam Corneliam, lectissimam Virginem, uxorem duxit: cujus ille ut mores castissimos

ſimos multis annis perſpexerat, ita propinquos omnes norat, Quæſtoria, Senatoria, ac Conſulari dignitate Ruremondæ, inque vicinis oppidis, inſignes. Reverſus ad Eccleſiam ſuam, quadrienni proximò quaternis augetur liberis. Eorum natu omnium minimus noſter fuit Gerardus, qui in lucem editus, ineunte vere anni cIɔ Iɔ LXXVII. ſemeſtri circiter poſt obitum Friderici Pii. Eopſe anno, Ludovico Electore Palatino, in locum Paſtorum priorum ſurrogante alios, qui Lutheri de S. Cœna ſententiam amplecterentur, parens cum uxore & filiolo Gerardo vix ſenum menſium, è Palatinatu in Bataviam commigravit, novæque Academiæ, & magnorum ibi Virorum deſiderio, doctiſſimus ipſe, pellectus, Lugduni potiſſimum domicilium elegit, atque à Rectore Petro Tiara V. Maii anni cIɔ Iɔ LXXVIII. inter Academiæ membra adſcriptus eſt hoc nomine: *Joannes Alopecius Ruremondanus.* Nam ex more eorum temporum, & Græcanicæ linguæ amore, Græca magis appellatione gaudebat: quam & filius Gerardus ad annum uſque ætatis XII. retinuit, auctoreque tum præceptore ſuo Rekenario mutavit; qui appellatione vulgo haud intellecta honeſtatem familiæ obſcurari dictitabat. Lugduno dum parens degit, ad Lejemundenſem Eccleſiam, quæ in Rhinlandico eſt Leidenſium territorio, vocatur. Unde mox, attamen ægrè admodum, Gerardo adhuc tum vix bimulo, avellitur. Sed in iſtis Belgicæ motibus, ingens eorum in Flandria penuria erat, qui non prudentia atque eruditione minus quam Zelo pollerent. Itaque optimi quique auctores fuere, ut à nobilitate Flandrica, quæ perhonorificam miſerat legationem, perſuaderi pateretur, ut Eccleſiæ curam ſuſciperet Furnæ, oppido, ut fertilitate ſoli, & martyrum ſanguine, ita naralibus Clariſſimi Pauli Leopardi, inclyto. Anno cIɔ Iɔ LXXXIII. cum illud & alia Flandriæ oppida, in poteſtatem rediiſſent Hiſpaniarum Regis, Gerardus, jam ſexennis in Bataviam reducitur. Parens Dordrechti, primaria Batavorum urbe, Eccleſiæ præfectus fuit. Hic anno proximo Gerardus dulciſſimam Matrem amittit. Pater anno cIɔ Iɔ LXXXV. alteris nuptiis uxorem ducit Annam Wittiam, Franciſci filiam, ſororem Ampliſſimorum Virorum, Cornelii & Jacobi Wittiorum, quorum ille Conſulari, hic quæſtoria apud Dortrechtanos, uterque Senatoria dignitate inter delegatos Hollandiæ ac Weſtfriſiæ Ordinum conſpicuus fuit. Tertio ab eo conjugio menſe etiam patre vix octennis orbatur. Utroque parente deſtitutus, ſtudia nihilominus literarum excolebat condiſcipulo inter alios uſus Eryc̄io Puteāno, Hiſtoriarum, poſt Juſtum Lipſium, in Lovanienſi Academia Profeſſore, viro ſcriptis non intermorituris toto orbe clariſſimo. Inferiores claſſes permenſus, à Cornelio quidēm Rekenario potiſſimum inſtituebatur in elegantia Latini ſermonis, Philologia univerſa, Oratoria item ac Poëſi; at Oratores & Poëtas Græcos enarrabat Franciſcus Nanſius, Franconatium prius in Flandria Decurio perpetuus, tum Græcæ ea in Schola linguæ Profeſſor. Ac nunc Græcum carmen pangendo, nunc Græcè declamando, item in omni pene philoſophia exercebat Adrianus Marcellus. Anno cIɔ Iɔ XCV. menſe Septembri, Lugdunum Batavorum mittitur: inque literis Græcis porro audit Bonaventuram Vulcanium, in Matheſi Rudolphum Snellium, in Philoſophia Peripatetica, cum Petrum Bertium, tum Petrum Molinæum; à quo &, cum univerſam Philoſophiæ *ἀκεγμεμαφὸν* publicè defendiſſet, ex auctoritate Rectoris Magnifici, ac Senatus Academici, liberalium artium Magiſter ac Philoſophiæ Doctor creatus fuit, quod anno contigit cIɔ Iɔ XCVIII. XIII. Martii. Exinde in Hebræis audivit incomparabilem Virum, Franciſcum Junium, in Theologia, tum eundem Junium, tum Lucam Trelcatium Seniorem, & Franciſcum Gomarum, Viros præcellentis doctrinæ. Nec minus lectionibus privatis, ac diſputando exercebatur à Johanne Kuchlino, Theologici illuſtrium Ordinum Collegii Præſide; ſub quo de ſummo bono,

iterum

iterum de agnitione miseriæ, hinc de Symbolo, rursum de Trinitate, denique de prædestinatione eas theses defendit, quæ cum Vossii nomine in lucem prodierunt. Interim & occasione Bibliothecæ à patre sibi relictæ, ae ab antiquis etiam Theologis instructissima, Patrum lectioni, & Historiæ Ecclesiasticæ, sedulo vacabat: quod studium deinceps, quantum muneris ratio permitteret, cum cæteris studiis semper conjunxit. Anno cIɔ Iɔ XCIX. præcipiti autumno, ac deinceps aliquot mensibus, Clarissimo Viro, Ælio Everardo Vorstio, (qui Petro Molinæo in Physices professione ante annum successerat) inter Medicinæ Professores cooptato, publicè cum laude summa in Academia explicuit Aristotelis lib. V. Φυσικῆς ἀκροάσεως, item ejusdem librum de memoria & reminiscentia. Actumque à nobilissimis Academiæ Curatoribus fuit, de eo in Professorum Philosophiæ numerum legendo. Sed dum in eo sunt toti, fato suo fungitur Dortrechti Vir doctissimus, Isaacus Corputius, Ecclesiastes, ac cui in Præceptorum Collegio proximus ab Rectore locus esset. Paucis post mensibus etiam obiit Rector ipse Hadrianus Marcellus. Eaque occasione summa gubernatio Scholæ commissa est Gerardo Vossio: desinente tum & professionem suam Joanne Polyandro, doctissimo Theologo, qui Logices & Ethices in illustri eo Gymnasio fuerat Professor. Anno cIɔ Iɔc II. XII. Februar. uxorem duxit Castissimam Virginem, Elisabetham Corputiam, V. Cl. Henrici à Corput, primarii apud Dortrechtanos Ecclesiastæ, ex conjuge Adriana à Brecht filiam, neptem Jo. Corputii, Actuarii ac Consulis Bredani, ex uxore Antonina Montenia; cujus parentes fuerant, Henricus Montenius Senator, & Quæstor generalis Baronatus Bredani, & Joanna Roveria, Guilielmi Roverii, Senatoris Bredani, filia. Ex uxore hac suscepit liberos ternos. Anno cIɔ Iɔc VII, VI. Februar. uxorem amisit. Eopse anno in lucem dedit Oratoriarum Institutionum libros VI. quos triennio post auctiores & emendatiores emisit. Eo opere primam sibi nominis claritatem peperit, dum magno applausu exciperetur, etiam ab ipsis eruditionis principibus, Josepho Scaligero, & Isaaco Casaubono: quorum ille cum avide sane perlegisset, profitebatur (verba ejus retinemus) se infinita ex eo didicisse: nec à veteribus quidem esse, qui palmam præripiat summo Viro: Casauboni vero apud V. Cl. Hugonem Grotium aliosque multos. judicium tale fuit, nihil Rhetoricis ejus esse elegantius, nitidiusque, nihil κερικόπτερον, elucere ubique judicium & πολυαναγνωσίας. Simillima etiam aliorum judicia erant, quæ Vossio ad ea, cæteraque studia, porro excolenda, non mediocriter animum addebant. Anno vero cIɔ Iɔ CVII. XVIII. Augusti, alteris nuptiis uxorem duxit Virginem honestissimam, Elisabetham Juniam, prognatam nobili & viro & Theologo, Francisco Junio, & Elisabetha Corputia, Joannis Corputi, Consulis Bredani, filia. Anno cIɔ Iɔc XIV. & proximo, ad professionem S. Theologiæ in illustri Schola Steinfurtensi vocatus est, à generosis Comitibus Benthemensibus. Sed cum eodem tempore à nobilibus Academiæ Lugdunensis Curatoribus perhonorifice vocaretur ad regimen Collegii Theologici, quod illustres Hollandiæ ac Westfrisiæ ordines Lugduni statuerant: hanc vocationem, urgentibus amicis, prætulit; etsi magis quam dicere posset, terreretur oneris difficultate, præsertim in maximo illo Ecclesiæ Schismate, juventutem etiam contraria in studia scindente, non exiguo sane pietatis ac modestiæ dispendio. Quamdiu tamen id munus gessit (id per quadriennium & amplius fuit) fortiter ea in tempestate clavum tenuit. Postea, ut lassus, sic levatus, regundæ adolescentiæ molestia (quæ annos duraverat viginti, optimamque ætatis partem sibi vindicarat) in Academia Lugdunensi Eloquentiæ, ac simul Chronologiæ Professor factus est ordinarius, stipendioque publico extra ordinem invitatus, quæ ad veteris Ecclesiæ controversias atque historiam pertinerent, fideliter

deliter consignavit. Sub idem ferè tempus, à Serenissimo M. Britanniæ Rege Carolo primo, Canonicatu Cantuariensi donatus est; qui honos in Anglia à renato Evangelio in extraneos rarissimè confertur. Anno CIↃ IↃC XXXIII. ad illustre Amstelodamensium Gymnasium migravit, Historiarum professioni deputatus. Is itaque fuit Vossius, qui omnibus omni studio etiam prodesse voluit, atque ita quidem, ut non valetudini curandæ (ita de seipso loquitur in præfatione præmissa lib. III. de Theologia Gentili) vel rei struendæ, studiose daret operam, sed cum prioris haud levi periculo, & certo alterius dispendio, impensius semper publicis studeret commodis: plane ad exemplum prisci Catonis, qui multo surgebat mane, atque imo ipsa etiam nocte, quo vacaret studiis, ac meditaretur quid Reip. foret utile, posthabita etiam rei familiaris ratione: Quinimo cum sciret illud:

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

insomnes traducebat noctes & vir, & senex, qua ætate sibi jam parcere potuisset; omne id temporis perdi ratus, quod publico bono non impendisset. Quid quod ne inter ipsas quidem epulas sibi temperaret, quo minus vel lectitaret libros, vel cogitationibus inhæreret. Omne pene, quod hic in terris egit tempus, ita egit Vir summus, ut uniuscujusque momenti fere rationem reddere vellet, nec posset minus. Loquuntur id, & loquentur tot ejus labores, quos nunquam suo pretio æstimare queat justa posteritas. In iis dubius sis, quid potissimum mirari conveniat; omnigenamne magis ac solidam eruditionem; an vero piam magis, ac modestam. Pulcra fuit illa Ægyptiorum consuetudo, qua non licebat aliquod præclarum inventum sacrarum ædium columnis inscribere, nisi prius ab aliis ejus artis maxime gnaris id probaretur. Legat hos, ac sanè judicet eruditus orbis, non vidit, aut videbit unquam, quod magis Æternitatis Ædi inscribi mereatur. Ut autem erat ille βιβλιοθήκη ἔμψυχος, καὶ περιπατοῦν μουσεῖον, atque omnium artium, & doctrinarum Promulcondus: ita liberis non minus, quam libris ornavit seculum, Francisco nimirum, Gerardo, Matthæo, Dionysio, & Isaaco; ut dubium effecerit, scriberetne accuratius, an gigneret felicius, quemadmodum alicubi loquitur illustris Grotius. Atque ii quidem patri simillimi ea etiam edidere scripta, quæ non nisi cum pereunte mundo perire possint. Cum vero numero novem essent filii, filiæque, omnesque pariter linguarum peritia, ac quovis studiorum genere inter se certarent, meritò ipsius ædes, quod de Pythagoricis dicebatur, Apollinis, novemque Musarum, vocasses habitaculum. At enim horret animus (scribente Francisco Junio, in Præfatione operis Vossiani de quatuor Artibus Popularibus) dum liberos cogito. Vix viderat illos ad justam vitæ, & gloriæ, maturitatem exerevisse Parens, cum ecce turbato mortalitatis ordine, contra commune Parentum votum, videt alterum alterius quasi premere vestigia, dum ad vocantis Dei nutum se sistunt penè omnes. Quis neget omnem humanitatis sensum exuisse Tiberium, qui felicem vocabat Priamum quod superstes omnium suorum extitisset? Quis sortis suæ, suorumque memor Camillum laudet, qui amisso filio dolori succubuit; adeoquidem, ut non nisi inter ipsos mulierum cœtus muliebrem in modum casum filii dolens inveniretur? Summus Vossius, quanquam eos amisisset filios, qui paternis passibus contenderent, quousque gloria eniti potest, quales etiam pro suo in literas amore non filios non lugere non posset, quovis tamen dolore se ostendit potentiorem, cui succumbere tristissimis cladibus ducebat tristius. Enimvero non Periclem, non Xenophontem, non Anaxagoram Clazomenium, constantis in adversis animi exempla, jactet antiquitas, quos nempe erigere poterat pulcra filiorum in bello pro patria Virtus; Vossius lectissimæ, atque eruditæ,

eruditæ filiæ Corneliæ prope inclytam Leidam aquis hyberno frigore concretis fidem frangentibus miserrimè submersæ iturus exequias, cum corpus humandum ostendi sibi peteret, atque ægre ab amicis, quod crudum vulnus sic refricari crederent, id obtineret, ubi vidisset, dictavit ipse adstantibus solatia, monuitque divinæ acquiescendum esse voluntati, ac nihil fieri ἄλογον παρὰ τῷ λόγῳ τῷ ἡμετέρῳ, κἂν ἡμῖν οὕτω φαίνηται. Ita vixit hic literati orbis Imperator, & septuagesimum tertium egit annum, cum fatis cederet vir immortalitate dignissimus. Recessit à nobis anno recuperatæ per Christum Salutis cIↄ Iↄc XLIX pia placidaque morte; quanquam non recesserit totus. Reliquit enim liberos suos, Eximium nempe Virum, Isaacum Vossium, insigne sui ævi decus, ac ex Clarissimo Matthæo nepotem sibi cognominem, Gerardum, in quibus eum aliquando agnoscemus, cernemus, tenebimus, ut immutem paullo Ambrosii illa in funere Theodosii. Addam ingeniosissimi Poëtæ Batavi, Justi Vondelii Epigramma:

In EFFIGIEM Celeberrimi Viri

GERARDI JOHANNIS VOSSII.

Sex denos nihil est numeret si VOSSIUS *annos,*
Candidior niveis frons erit illa comis;
Hâc habitat cuncti sub fronte scientia secli,
Condita quæque libris condita habet cerebro.
Quid chartis hominem cingis, Sandrarde, *librisque*
Charta, liber, quicquam si capit, ille capit.

EPITAPHIUM.

Hoc tumulo plorat pietas & candida Virtus,
Et luctu Pallas Saxea diriguit.
Invida mors ridet, ridet quoque VOSSIUS *illam,*
Dum calamo mortem vincit & ingenio.

SCRIPTA.

Oratio Panegyrica de felici expeditione exercitus Fœderatæ Belgicæ, ductu Principis Mauritii, 1597. 4°
Institutiones Oratoriæ, Lugd. Bat. 1643. 4°
Partitiones Oratoriæ, Lugd. Bat. 1622. 8°
Aristarchus, sive de re Grammatica, Amst. 1662. 4°
Castigationes in Vet. Tragicos Latinos, Lugd. Bat. 1620. 8°
Grammatica Latina, Amst. 1631. 8°
Grammatica Græca Clenardi aucta, Lugd. Bat. 1642. 8°
De Logices & Rhetorices natura, Hagæ, 1658. 4°
De quatuor Artibus Popularibus, Amst. 1650. 4°
De Scientiis Mathematicis, Amst. 1660. 4°
Ars Historica, Lugd. Bat. 1653. 4°
De Historicis Græcis, Lugd. Bat. 1651. 4°
De Historicis Latinis, Lugd. Bat. 1651. 4°
De Artis Poëticæ natura, Amst. 1647. 4°
Institutiones Poëticæ, cum aliis Opusculis. Amst. 1647. 4°
De Poëtis Græcis & Latinis, Amst. 1654. 4°
Etymologicum Latinæ Linguæ, Amst. 1660. Fol.
De Vitiis Sermonis. Amst. 1645. 4°
Oratio in Obitum Thomæ Erpenii. Lugd. Bat. 1624. 4°
Vita Fabiani à Dhona, Lugd. Bat. 1628.. 4°
De Philosophia & Philosophorum Sectis, Hagæ, 1658. 4°
De Idololatria, Amst. 1668. Fol.
Isagoge Chronologiæ S. Hagæ, 1659. 4°
Apologia pro Grotio contra Ravenspergerum, Lugd. Bat. 1618. 4°
Responsio ad Consilium Michaëlis Lonigi, Lugd. Bat. 1623. 4°
Historia Pelagiana, Amst. 1655. 4°
Theses Historico-Theologicæ, Hagæ, 1658. 4°
Theses de Baptismo, Amst. 1648. 4°
De Tribus Symbolis, Amst. 1642. 4°
Harmonia Evangelica, Amst. 1656. 4°
De Christi Genealogia, Amst. 1643. 4°
De Cognitione sui ac de Studiorum ratione, Amst. 1655. 12°
Commentarius in Plinii Epistolam de Christianis. 12°
De Jure Magistratus in rebus Ecclesiasticis, Amst. 1669. 4°
Epistolæ, Lond. 1690. Fol.

INDEX.

INDEX
EPISTOLARUM
Ad VIROS Claros
A *Ger. Joanne Vossio* missarum.

Ludovico

INDEX

INDEX EPISTOLARUM
AD
Ger. Jo. Vossium missarum.

Henricus

INDEX.

G. J. VOSSII EPISTOLÆ.

I.

Magno Principi Guilielmo, *Celsissimi* Frederici Henrici, *maximi, invictissimique, Arausionensium Principis Filio*; *Augustissimi* Britanniarum *Monarchæ*, Caroli, *Fidei Defensoris*, & Henricæ Mariæ, *Christianissimi Regis* Galliarum Henrici *Magni*, *Filiæ*, *Genero felicissimo*,

Minutum hoc maximi, ac devotissimi Animi Monumentum, offert, dicatque

G. J. Vossius.

Celsissime Princeps,

LÆTA, ac diu multumque exoptata affulsit dies, quâ Civitas hæc Amstelodamensis conspicit serenum, placidumque vultum Augustæ socrus, Henricæ Mariæ, Galliarum Regis Henrici Magni Filiæ, Magnæ Britanniæ Regi Carolo nuptæ. Eóque lætior hæc dies, quòd unà videamus auream tantæ Reginæ prolem; serenissimam Principem Mariam formâ eximiam, animi dotibus pulchriorem, patris, & avitarum laudum hæredem, pluresque in suo stemmate Reges numerantem, quàm altera hodiè Regalis familia possit. Ut hanc sacris Penatibus introducenti Celsitudini tuæ, verè illud conveniat Poetæ Veronensis: *Vidit quis Venerem auspicatiorem?* Comitantes etiam cernimus Divûm Liberos; serenissimi heu quondam Bohemorum Regis Frederici, ex maximi Magnæ Britanniæ Regis Jacobi I. Filia Elizabetha Celsiss. filios: Cordatissimum, & fortissimum Rupertum Palatinum, famâ ad sidera notum; & summæ expectationis fratrem Mauritium, grandi hoc nomine gaudentem, à sponsore in sacro Baptismate, invictissimo Arausionensi Principe Mauritio, Avunculo suo magno, quem virtute, ac felicitate Belgica, ut confidimus, aliquando daturus est Orbi. Adest etiam ingentis animi, ac nominis Arondelius, Comitum Illustrissimorum nulli prosapiæ, antiquitate ac splendore secundus, ab Rege Augusto Augustæ Reginæ additus comes. Quid singulos Britanna ex gente memorem majorum imaginibus illustres, nec ingentium Avorum indignos? Atque his fœderatæ Belgicæ nomine adjunxit se Ipse Celsissimus Arausionensium Princeps, Fredericus Henricus, Patriæ Parens; qui gestorum magnitudine eò res Belgarum perduxit, ut de fide apud posteros laboratura sit fama: multisque ita videatur, fortasse non tam amplius illud optandum esse, ut tellus hæc pergat fortiter tueri Libertatem, quod sub tanti Principis ductu, haud difficile erit genti ab omni ævo fortissimæ, atque inter arma natæ: quàm ut vento tot jam annos adeò secundo, ex sapienti Poetæ præcepto, paulisper sua contrahat vela, nec prosperis nimis exultet. Sequeris & ipse Principe hoc prognate, Celsissime Princeps Guilielme Arausionensis: qui nihil æquè speras, aut spiras, quam laudes ingentium Heroum æmulas; Parentis, Patrui, Avi; & ut paucis absolvam, tot majorum, ultra etiam tempora illa, quibus ante annos trecentos, è domo vestra in altissimo Cæsareæ dignitatis gradu, vel fastigio potiùs, eminuit Adolphus Nasovius. Deficeret stylus, si Belgas, Germanos, gentiumque aliarum Comites, Barones, Nobiles, recensere vellem; quos in hoc Augustæ Reginæ, & serenissimæ filiæ comitatu, florentissima hæc civitas nunc cernit, ac miratur. O diem terque, quaterque beatam! quam nulla ex hominum memoria oblivio delebit, nec unquam excellentium ingeniorum monumenta conticescent. De quo fidentius pronunciamus, non obscuram capiendo conjecturam ex iis sincerissimi gaudii signis, quæ nunc in omnium oculos incurrunt. Videmus enim, quanto studio Nobilissimi, & Prudentissimi hujus urbis Consules, & amplissimus, gravissimusque Senatus, unum hoc agant, nequid præteritum videatur quod ad ingentis lætitiæ, & devotissimi animi testationem pertineret.

tineret. Exemplum etiam suorum Procerum universa sequitur Civitas, vestigia eorum legens, ut in sacros Augustæ Reginæ, & serenissimæ prolis, sidereos vultus, suos paulisper figere liceat obtutus: ac simul, Celsissime Princeps, in illos etiam verè maximi Parentis, ac tuos. Unde omnis ætas, ac sexus, vicos cunctos, mœniana etiam, ac podia complet: atque adeo ædes singulæ, imprimis curia, templa, ipsi urbis muri, in hac insuetata omnium lætitia, gestire mihi præ gaudio videntur. Quæ cum ego ita fore, facilè animo perciperem meo, ac tacitus revolverem; sic continuo cogitare mecum cœpi: Ergone in hac publica lætitia non amplius agam, quam unus è multis, qui augustæ domui Britanniæ plus debeo mei ordinis cunctis? Observabatur etiam Diogenes. Cùm enim Philippus, Amyntæ filius, Alexandri nomine & re Magni Parens, expeditionem adversus Corinthios moliretur; alii in urbe arma sibi parare, alii muros reficere, nonnulli lapides congerere, vel aliud agere ad præsens negotium utile: Diogenes (altæ mentis Philosophus, sic ut Alexander, nisi fuisset Alexander, Diogenes esset vellet) versare interea dolium suum, nè vivos inter obambulare mortuus diceretur. Quod animo ille quocunque egerit, mihi quidem mente candidâ, devotâque, hactenus exemplum imitari visum fuit, ut ne totâ urbe, undique edente lætitiæ signa, non quidem dolium circumvolverem, attamen nec otiosus viderer; quin potiùs agerem utile aliquid, quo in hoc adventu Augustæ Reginæ, & serenissimæ filiæ, animæ dimidio Tuæ, gratum, devotumque animum, erga Regiam Magnæ Britanniæ Majestatem, totamque domum Augustam, testarer: saltem quantum vix præmeditato, sed, penè dixerim, in arena consilium capienti, deque paupere penu aliquid depromptturo, in ea temporis angustia liceret. Nam per Deum immortalem, cui justiores, quàm mihi, hodiernâ se die causæ obtulerunt, testandi officii sui erga domum Regalem, pariterque Celsitudinem tuam, postquam ab Augusto Rege gener es adlectus? scio, quantum debeam invictissimo Principi, Parenti Celsitudinis tuæ, Vindici patriæ libertatis: sine qua vita quid est, nisi cadaver? sed hoc beneficium magnum adeò licet, ut nullius ingenio, vel facundiâ, satis possit prædicari; si tamen fas sit dicere, commune est mihi cum omni fœderata Belgica: etsi, nisi fallor, nos qui literas, & sapientiæ studia colimus, pluximùm rectiùs aliis notris intelligimus bona. Sed ego nunc in animo habeo illud in me grande meritum, quod unus è fœderata Belgica accepi ab Augusto Rege Carolo, Religiosissimo Principe; quem ut Trajano scimus meliorem, ita ex veteri formula, Augusto Cæsare optamus feliciorem. Divinus ille Rex (justius enim dixero, quàm quem proximè laudavi Augustum, semper Deum dicebat Maro,) Rex, inquam, ille, cui dulcius est prodesse, quàm præesse, unum me, quanquam digniores esse alios non diffitear, in Metropolitanæ Cantuariensium Ecclesiæ, Præbendarios allegit. Neque unquam dies illa animo excidet meo, quâ cum gratias quas deberem, pro nobili hoc canonicatus beneficio, Augustæ agerem Majestati; Ille me hoc placidissimi oris responso dignabatur: pariter se gratias divinæ agere Majestati, a qua hoc haberet, quod me de literarum studiis benè merente, meliusque mereri parato, ipse etiam benè mereretur de me, & familia mea. Quæ quàm altè in hoc pectus descenderint; quantoperè etiam mihi stimulos subdiderint ad porrò calcandum Virtutis, & Industriæ callem; rectiùs, quàm maligno hoc seculo fieri amat, Posteritas judicabit; si non quod satis sit, ex iis quæ ab illo tempore publici juris feci, ac vel Celsitudinis tuæ adfini, serenissimo Walliæ Principi; vel Doctrinâ, & Fide eminentissimo Ecclesiæ Anglicanæ Clero dedicavi: saltem ex aliis quæ deinceps moliar, dummodò vitam mihi, ac valetudinem concesserit divina bonitas. Sed grande aliquid deproperare nunc tam subitò non dabatur. Gnarus igitur ejus, quod vulgo dici solet, tusculo quoque sacra fieri Diis: non dubitari hoc qualecunque de schedis nostris offerre. Selegi verò aliquid sacri argumenti; quia hoc maximè convenire putarem, quem Augustus Socer hoc potissimùm fine sacro Cantuariensium ordini inseruisset, ut qui Musas antea dulces ducerem, non tam vulgares illas colerem, quàm sacras. Hujusmodi verò est labor noster, de tribus symbolis, Apostolico, Athanasiano, & Constantinopolitano: in quorum prioribus ostendo, quantoperè multos fugerit ratio, de primis eorum Authoribus; in tertio autem illos præcipuè refello, qui Constantinopolitanos Patres, de spiritus sancti processione à filio, signâsse aliquid arbitrantur. Simul hoc de symbolis opere constare volui, non me in publico hoc gaudio conspici penitus Asymbolum; sed ejusmodi contulisse symbolam, quæ simul symbolum foret animi devotissimi erga Augustam Majestatem, Serenissimam Filiam, ac Generum Regium. Scio, quàm mole sit exiguum, quod pro symbola pariter, ac symbolo esse cupio: Sed argumento exiguum non debet haberi, si ab sincera symbolorum illorum fide, dependet Rerumpublicarum

publicarum tranquillitas, & æterna populorum salus: quæ duo cordatis Principibus cariora esse suis oculis oportet. Quod si deprimat fortasse laborem hunc scriptoris humilitas, attollet eundem Tua Celsitudo; unde non leve referet decus, ac splendorem; si minùs genium & immortalitatem.

CELSISSIME PRINCEPS,

Senile ac modestum votum accipe, quod facio pro universa domo, tum Augusti Magnæ Britanniæ Regis, Caroli; tum Celsissimi Arausionensium Principis Frederici Henrici: Illius, soceri Celsitudinis tuæ; hujus, Parentis; Utriusque verè Optimi Maximi. Diutissimè salvi, atque incolumes, orbis universi, ac præcipuè Reip. Christianæ bono, rebus intereste humanis. Et quia vita hæc, quantumcumque diuturna, fragilis tamen dicenda est, & caduca; in memoria, atque ore bonorum omnium vivite; donec ista etiam vita cum orbe terrarum finem suum sortiatur. Denique solutâ hac mundi compage, corpore, animoque æternùm vivite, cœlestibus choris permixti.

Amstelodami. clↄ Iↄc xxxi. xii. Kal. Jun. *Celsitudini tuæ Devotissimus,* G. J. Vossius.

II.

Nobilissimis, Amplissimis, Prudentissimis Dominis, Amstelod. *Reip. Consulibus.*
Alberto Conrado Burgio, *Curatori Societatis* Indiæ *Occidentalis*, *Illustrissimorum fœderatæ* Belgiæ *Ordinum ad Potentissimum* Russiæ *Imperatorem, item ad serenissimum* Daniæ *Regem, Ex-legato, in Collegio etiam Illustrium* Hollandiæ, *&* West-Frisiæ *Ordinum antehac Delegato, Illustris* Amstelodamensium Gymnasii *Curatori.*
Cornelio Graef, *Domino in* Polsbroek, *Societatis* Indiæ *Orientalis Curatori.*
Joanni Cornelio Geelvink *antehac in Collegio, tum Illustrium* Hollandiæ, *&* West-Frisiæ *Ordinum, tum Præfectorum rei Maritimæ Delegato.*
Gerbrando Pancratio *Curatori Societatis* Indiæ *Orientalis*;
G. J. Vossius, *S. P. D.*

Nobilissimi, Amplissimi, Spectatissimi viri,

INter tot bona, quæ doctrinæ temporum debemus, facilè principem meretur locum, quod absque hac cœca sit rerum veterum memoria: non quasi non & alterum ejus lumen sit; (quam sibi honorem terrarum, locorumque peritia deposcit:) sed quia citra commemorationem temporum, præcipua rerum gestarum monumenta, quasi tristibus tenebris, spissâque jaceant caligine sepulta. Utcumque enim ex memorabilibus, atque exemplis, de amplo Veterum penu depromptis, non levem, tam pietatis, quàm prudentiæ fructum capere sit, etiam ejus, quando quidque contigerit, ignaris: In totius tamen Orbis historia, vel magni, vel diuturni Imperii, totiusve Ecclesiæ rebus, si ordo gestorum fœdè conturbetur, næ illa quidem, quæ videre nobis videmur, magis cernimus, quàm eximiam, & ab omni arte laudatam corporis humani fabricam conspiceremus, solùm oculorum aciem defigentes in monstrosam hominis figuram; ubi pectus, capitis; venter pectoris; brachia pedum occuparent locum. E contrario autem, ubi sese extulerit aureum temporum jubar: pulsis tenebris plusquam Cimmeriis clara omnia luce vestiuntur, inque formoso corpore omne membrorum decus apparet. Atque hoc est serenum, ac splendidum illud lumen, quod in historia exigimus; non modò, quò prudentiam magis habeamus ducem, tum in vita privata, tum gerenda Republica; sed etiam ad duo alia longè maxima, quæ Christianam Religionem propius tangunt; nimirùm, ad certius cognoscendam Scripturæ veritatem; & ad mentem ejus melius perspiciendam; præcipuè in rebus hoc seculo controversis. Quorum utrumque ubi otium fuerit magis otiosum, fusiùs diducam. Suffecerit nunc rerum carpere fastigia; ne existimemur, novum magis ordiri laborem, quàm Epistola simplici, quæ Liber fieri non debet, pauca præfari, tum de minutis duobus opusculis, quæ nunc publici juris facimus; tum præcipuè de nostro, & antehac, & in posterum, instituto; cujus Vobis potissimùm, Nobiles & Spectatissimi Viri, rationem me reddere æquum existimavi, quando me hanc ipsam temporum scientiam in Illustri Urbis vestræ Gymnasio docere voluistis; proque vestro, erga literas amore, atque erga literatos munificentiâ, bellè adeò, comiterque jam annum habetis duodecimum; nec de me præclarè mereri desinitis. Ut igitur à priori fructu, quem Doctrinæ temporum tribuebam, initium faciam; pace illud omnium, qui tempora non attendunt, vel morantur, exquirere paucis lubet; unde potiùs codices eos, qui Canonem Scripturæ constituunt, à Prophetis esse, & Apostolis profectos, colligatur, quàm quòd sicuti apud Nationes lampada alii aliis dabant, decurrentes in

in Vulcanalibus, Prometheis, Panathenæis: Ita longéque certius, Ecclesia, fidelis Scripturarum custos, has ipsas, quasi de manu in manus, tradiderit nobis? Nec eo offendi aliquis debet, quod de Scripturis, ut traditionibus, loquar: cum hæ in iis, quæ Apostoli tradidere, familiam ducant. Illud potiùs dolendum, quod homines Profani etiam quæ scripto tradita sunt, in dubium vocent: Nempe quia, ut aiunt, quæ libris iis traduntur, res sint longe à temporibus nostris remotæ: cujusmodi traditionibus non minus sæpè falli homines soleant, quam nummis adulterinis. Sed qui hunc in modum ratiocinantur, ignorare mihi videntur, veluti Argentariis est Lapis Lydius, quo metalla explorent ita cunctis temporum intelligentibus esse, quo internoscant traditiones veras à falsis, sive scriptis, sive non scriptis. In quorum utrisque, ità comparatum est, sicuti in catena videmus. Minuti enim artificii est, sic annulorum alios aliis subdere, ut juncturâ referant catenam, licet eorum nexus sit nullus. Hic si luscitiosi simus, vel contenti è longinquo intueri; facilè quis oculos frustrabitur nostros. Sin etiam annulos tangere grave non ducamus; mox fraudem loquentur manus. Simile quid in traditionibus usu venit. Si quis enim in temporum scientiâ nihil, vel parùm videat; facilè persuaseris, ea, quæ, ut Græci loquuntur, heri & nudius tertius, tradi cœperunt, esse genuina Antiquitatis monumenta; nihilque nisi veritati consentaneum, complecti. Sed in temporum ratione, & eorum scriptoribus subactus, priusquam de rebus, vel Authoribus eorum, statuat aliquid, omnem Ecclesiæ ætatem, tacitus animo pervolvet; donec vel concatenatio temporum traditionem comprobet veram, vel quispiam in ea defectus arguat falsam. Video quidem, non cujusvis esse hanc viam insistere. Sed hoc loco non tam de quovis è populo loquitur; quàm illis alicujus in studiis nominis, aut progressus; quorum si qui ab hac scientia fuerint imparati, sibi vitio vertant; vel quando se quilibet gestit absolvere, per me licet, ut culpam omnem transcribant Magistrorum inscitiæ, vel inertiæ. Interea illis, quibus volupe fuit, ut sanè debet, seculis singulis considerare providentiam Dei in Ecclesiâ tuendâ, servandâque; planè omnis hic futura est via; modò paulùm in eam cogitationem, quam diximus animum intendant. Equidem non diffitebor, quamquam id sine mœrore facere non possum, incidisse me in nonnullos, quibus de veritate Scripturarum non liqueret. Sed fuere illi partim indocti penitus, partim aliorum potius studiorum gnari, quàm vetustatis. Vel si quis non penitus hospes in iis, quæ ad seriem temporum pertinerent, nihilominus in tam sancto negotio vix aliud, quàm ollas, & cucurbitas lippiret; ad manum facilè erat remedium, quo saniorem ad mentem reduceretur. Quantilli enim hoc operis est, apud temporum gnaros, per priora ire secula, donec perveniatur ad Christi Vaticinia, præcipuéque miracula? Quorum si magnitudinem consideremus, omnem exsuperant vim naturæ. Imperium enim exercuit Christus in aquas, ventos, arbores, pisces, morbos, mortem ipsam; ut qui mortuos suscitârit. Nimirum tota illi servîit rerum Natura; Eumque Deum, & Dominum suum agnovit. Jam quàm miracula illa multa? quàm varia? Nimirum non hîc, illic, patrata; non subinde, sed serie continuâ, præsertim in omnis generis morbis, vel tactu, vel solo etiam verbo, sanandis. Quid præterea iis certius? ut ostendit, quod non in angulis contigêre; sed tam multa, tam populosa adiit loca, & undique magno ad eum studio accurreretur. Lustrata ei omnis Judæa, Samaria, Galilæa utraque, & terra cis Jordanem. Vel Hierosolymorum magnitudinem cogitemus, & istic agentium multitudinem; præsertim Paschali festo: quo ex Flavio Josepho scimus, non minus istic erat, quàm vicies sexies centena virorum millia. De miraculis verò quæ habemus (infinitis autem partibus plura fuere quàm scimus) tunc temporis illa prodiderunt Evangelistæ, cùm adhuc superessent multa adeo millia, apud quos miracula patrâsset; ut quæ fecisset, præcedente, comitante, sequente plurimorum millium turbâ; quæ & stupore illorum Regem eum voluit creare. Quare neque veritatem miraculorum in dubium vocare ausi fuere hostes Christi. Quid aliud enim dixere Judæi, quàm Jesum ea facere ope Spiritûs impuri? Quasi non eò tenderent illa, ut destrueretur Diaboli regnum. Neque Gentiles aliud ei objectare, quàm Magicas Artes, quas in Ægypto didicisset. Quasi non inde admodum Infans cum parentibus sit reversus. Ut mittam, quod Magus nullus possit adferri, qui vel millesima ex parte, ea fecerit, quæ Christus, sine carminum vi, sine herbarum succis, sine ulla observatione sacrorum, libaminum, temporum; ut Celso Epicureo ab Origene olim responsum fuit. Sed de isto, ut miracula Christi & magnitudine fuerint stupenda, planéque Naturæ vim excedentia; ut eadem essent numero innumera; ut fide etiam longè certissima; sigillatim alibi, & accuratè agemus. Atque idem de Apostolorum etiam miraculis, imò & illis, quæ proximis contigere temporibus, dictum velim.

Nunc

Nunc institutum prosequamur. A primis hisce Christianorum temporibus per antiquiora secula ad Orbis adscendere primordia, longè fuerit pulcherrimum. Sed enim plerique omnes laboris sumus fugientes. Ut sic quoque non leve quiddam me consecuturum arbitrer, si saltem unum hoc impetràro, ut ne illi, quibuscum nunc mihi apud vos, Magni ac Sanctissimi Proceres, negotium est, antè inire temporum rationes desinant, quàm illas de Christi Miraculis subduxerint probè. Ubi enim ex hisce clarè iis eluxerit divina Servatoris virtus: eâdem hinc constabit, non solùm de veritate Instrumenti Novi, sed etiam Veteris: quandoquidem, uti Moses, & Prophetæ testantur de Christo; sic etiam Christus ad eos nos remittit, velut testes omni exceptione majores. Utinam verò, sicuti nos ex Instrumento Novo, de Veteri sumus certi; sic Judæi ex Veteri perspicerent veritatem Novi? Mutuò enim allucent facem; atque ita allucent, ut Novum Soli, Vetus lunæ, quæ à Sole lumen accipit, conferri mereatur. Sed enim Judæis quoque horribilis ea mentis cæcitas, justo Dei judicio, obvenit ex temporum ignorantia. Nam cùm hi parum admodum videant in gestis excidium prioris Templi consecutis; sine quibus LXX. Danielis hebdomades, aliaque tam præclara de Christo vaticinia, intelligi minimè possunt: tum verò longè minus conspiciunt in temporibus Christi, & Apostolorum, quæque excidium templi secundi exceperunt. Ubi non aliud elogium promerentur, quàm isthoc quo (ut apud Platonem est) Græcos dignabatur Ægyptius sacerdos, semper eos esse pueros. Atque hæc quoties cogito, non possum non ambabus, quod dicitur, ulnis amplexare grande illud beneficium Dei, in populo suo conservantis historiam temporum, non illorum modò, quæ Christum antecedunt; sed Christi ipsius nascentis, in terris commorantis, adeo digna Deo præcipientis, de numine purâ mente colendo, nec in honore, vel opibus, sed Deo, & promissis divinis, fiduciam reponendo; coram tot testium oculatorum millibus, tot, tantaque miracula patrantis; tam dura, atque aspera, mortem ipsam cum infamia, spontè etiam subeuntis; tertio die, uti pollicitus erat, resurgentis; inde quadragesimo post die, in conspectu Apostolorum, quingentorum etiam fratrum, adscendentis in cœlos; exinde Spiritum S. Hierosolymis mittentis Apostolis: qui homines licet simplices, nullaque honorum vel commodorum spe, potiùs cum magna dirorum suppliciorum, à quibus Natura usque adeò abhorret, exspectatione, Religionem Christianam longè adeo latèque per totum terrarum Orbem, breviculo temporis spatio, non sine singulari Dei Providentia, & ingentibus miraculis, propagârunt. Quid si jam ulteriùs persequi velim consecuta quindecim secula, quibus Dominus noster, postquam cœlos repetiit, ad dextram Patris considens, Verbo ac Spiritu Ecclesiam suam adversus omne hostium genus defendit ac conservat? Sed enim sufficeerit ista carptim, ac vellicatim attigisse: quando ea meditanti obscurum esse nequeat, temporum notitiâ nos de Scripturæ veritate fieri peritiores. Proximum igitur est, ut in alterum (de quo præterea me dicturum receperam) considerationem paucis intendam: quomodo nimirum hæc ipsa temporum doctrina præstet, ut Scripturarum mentem faciliùs, certiúsque, litigioso hoc seculo, capiamus. Omnes profectò experientiâ sua docti, non contumeliosè, sed verissimè dici, Ipsas auro magis aureas Scripturas, quæ omnia ad credendum, sperandum, faciendum necessaria, perspicuè satis continent, malè nihilominus posse intelligi. Et quis diffiteatur, non id modò habere in aliis locum; sed in sese etiam, ac unoquoque nostri; quando omnes sumus homines, ac errori idcirco obnoxii? In hac verò imbecillitate humana, non temerè illud à Tertulliano, Latinorum Ecclesiæ Scriptorum, quos habemus, vetustissimo, dictum fuit, Antiquissimum quodque verissimum. Ecquid igitur ingeniis modestis (nam illa Omniscioloram pro desperatis habemus) ad veram Scripturæ intelligentiam, atque adeo etiam ad Ecclesiarum pacem, fructuosius esse possit, quàm si ante omnia quidem, animo veritatis percupido, Deum in Scripturis loquentem audiamus, præsertim eâ linguâ, quâ divinitùs sunt exaratæ: mox verò, quia nullus sibi uni, vel paucis secum, Spiritum Dei ad Scripturas capiendas vindicare debet, audiat quoque Spiritum in Ecclesiâ loquentem; eoque homines consulat pios juxta ac eruditos; ac novellis doctoribus superaddat antiquos; ut hoc pacto cognoscat, quid in Scripturarum interpretatione constanter amplexa sit Ecclesia vetus; quando, & ubi fuerit recessum à judicio vetustatis; quid primò, quid deinde, quid postremò placuerit; atque ubi primis, ubi mediis, ubi ultimis temporibus, vel alii aliòs tulerint, vel Anathema dixerint dissentientibus? Si aliter nos componamus, quomodo non in hac mentium caligine, cæcoque amore sui, crebrò, quod dicitur, à janua aberremus, dum suo quisque, vel etiam æqualium aliquot judicio, Ecclesiæ doctrinam, ac gubernationem metitur; prisca verò & meliora illa tempora, eò despicit, quia ignorat? Quamobrem nihil æquè miserum

statuo,

ftatuo, quam quod iste Antiquitatis contemptus, sive segnitie juventutis, sive alia de causâ, quam dicere nihil attinet, tanta quotidie capiat incrementa. Et tamen ea est temporum malignitas, ut vix liceat ulcus hoc Chironium tangere. Et si liceat, brevitas instituti nostri nunc non sinat. Dolor interea expressit, ut quæ dixi, illustri comprobarem exemplo; idque eorum potissimùm, apud quos vitium hoc præcipuè dominatur. Quales censeo qui Samosateni, vel Photini dogma orbi recoquunt Christiano. Nam si cuncta Christiani nominis tempora taciè animo percurramus; nullam comperiemus Ecclesiam, ab Apostolis, vel iis, quos hi miserant, constitutam, quæ aliquem ejus sententiæ agnoverit Doctorem. Equidem non diffiteor, quod obtendunt, extremis Apostolorum temporibus, fuisse Ebionitas. Sed ullamne ex iis, quas dixi, Ecclesiis dare poterunt, quæ vel decimo successionis gradu, multoque etiam postea, in defuncti Episcopi, Presbyteri, Diaconi, imo vel Hypodiaconi, Lectoris, Cantoris, vel Exorcistæ locum, prudens sciens Ebionitam advocârit? foris hi cœtus suos inibant; extra Ecclesiam erant, quam oppugnabant. Ex hoc genere est censendus Theodotus Byzantius Coriarius ille; qui postquam nihil pensi habuit novum dogma inducere de Christo mero homine, ob defectionem hanc, à Victore, Urbis Romæ Episcopo, qui anno ducentesimo, & antea, claruit, Christianâ meruit communione privari. Ejusdem farinæ erant duo ejus Discipuli, Asclepiodotus, & Theodotus Trapezita: à quibus Natolius, auro corruptus, cùm antea Confessorum choro accenseretur, Ecclesiâ relictâ, factus est Theodotianorum Episcopus. Hic postquam divinitus graves in somnis pœnas dedisset, vix tandem à Zephyrino, qui Victori successerat, in Ecclesiam est receptus. Quid nunc de Artemone dicam, atque omnibus ab eo profectis? Quid item de Samosatensi Paulo, Antiochenæ Ecclesiæ Præsule? qui nisi ab omnibus audisset Catholicus, nunquam per varios honoris gradus adscendisset, donec in ea Ecclesia teneret primas, ubi primò auditum fuisset Christianorum nomen; quæ etiam Ecclesiarum Orientis prima censeretur. Eo in honore Ordine illum præcesserant, Euodius, Ignatius, Hero, Cornelius, Hero alter, Theophilus, Maximinus, Serapio, Asclepiades, Philetus, Zebennus, Babylas, Fabius, Demetrianus; ut Paulus iste fuerit Præsulum Antiochenorum quintus-decimus. Sed operæ est cognoscere, quid virum tantum impulerit, ut desereret fidei normam, quam observâssent tot sui decessores, viri sanctissimi, plerique etiam scriptis, & martyrio inclyti. Vivebat iis temporibus Zenobia, Odenati vidua, Palmyrenorum Regina; quæ in Oriente longè latéque rerum potiebatur; multumque metuebatur à Persis, Arabibus, Saracenis, Armeniis, Ægyptiis, diu etiam à Romanis. Cúmque doctissima foret ipsa, doctos etiam magno in pretio habebat; ante omnes Longinum, ea eruditione virum, ut viva Bibliotheca, & obambulans Musæum diceretur. Atque ille quidem Religione erat Gentilis; Ipsa autem Judæa; unde & doctissimos secum Judæos habebat. Horum commercio tantùm profecit Longinus, ut præclaro admodum Elogio Mosem ornaret, aureolo, qui hodieque superest, Libello *de sublimi dictione*. Sed ut ea cum Judæis familiaritas, Longino profuit non mediocriter; ita è contrario perdidit Samosatenum. Nam cum eâ tempestate Antiochia, Syriaque universa, in Zenobiæ forent potestate; sæpius confligendum erat Paulo, cum Judæorum doctissimis, & disertissimis. Ac magnoperè quidem adlaborabat ille, ut & hi, & Regina ante omnes, (quæ eum magni faciebat, & à qua ipse majoris fieri cuperet) deinceps agnoscerent, Jesum esse promissum illum Messiam. Sed offendebantur illi Doctrinâ Ecclesiæ, de uno Deo, Patre, Filio, & Spiritu Sancto. Quò etiam pertinebat, receptissima gratias agendi forma; *Deo Patri, & Filio, Domino nostro Jesu Christo, cum Sancto Spiritu gloria, & Imperium, in Secula Seculorum. Amen.* Siquidem Samosateni temporibus, utebantur hac norma, eâque à majoribus acceptâ; ut testis est locuples eorum temporum scriptor, Dionysius Alexandrinus; cujus de eo verba legere est, apud B. Basilium in præclaro de Spiritu Sancto opere ad Amphilochium Iconiensem Episcopum. Paulus ergò faciliorem hoc pacto sibi victoriam ratus, neglectâ priorum doctrinâ, in Artemonis castra concessit; Judæisque illud largitus fuit, unam esse ὑπόστασιν Divinæ Naturæ, nec Jesum prius fuisse, quàm de Spiritu Sancto è Virgine Maria nasceretur. Non tulit tam fœdam συγκατάβασιν Synodus Antiochena; quæ propterea Paulo Domnum suffecit; approbante hoc ipsum Episcopo Alexandrino. Nempe nihil tale hactenus, vel Antiocheni audierant, jam inde ab Euodii temporibus; vel Alexandrini, ex quo iis præfuisset Marcus Evangelista: quorum uterque Ecclesiis illis, præcipuis totius Orientis, primus ab Apostolis Episcopus datus erat. Patriarchæ Constantinopolitani sententiam nemo hîc à me requirat, quando necdum nova erat Roma. At Veteris Romæ, & cum eo totius Occidentis, idem fuisse judicium de Paulo, partim eò scimus, quia Scriptores antiqui, ac fide digni,

digni, ita de hoc prodiderunt; partim quia etiam, dum Gentiles forent Imperatores, nec universalia haberi Concilia possent; ne non Apostolica de duabus in Christo Naturis per omnis orbis Ecclesias decurreret, cùm aliter cavebatur, tum præcipuè commercio literarum, quas dixere Pacificas, Canonicas, Ecclesiasticas, Communicatorias, vel etiam Formatas. His enim vel maximè, quod multi non satis attendunt, continebatur illa in Christiana fide contesseratio hospitalitatis, ut eam vocat Tertullianus. Nulla quippe Ecclesiarum ab Apostolis edocta, primumve ab iis nacta Doctorem, ignara erat doctrinæ, quæ ab Apostolicis in ea sonuisset temporibus; ubi quicquid memoriæ hominum, etiam longævorum, deesset, Ecclesiasticis supplebatur Archivis. Quocirca nec Samosateno, vel ejus asseclis, nec omninò cuipiam, qui ab Catholica se Ecclesia separâsset, Epistolas dedisset Canonicas. Cujus rei complures laudare testes possum. Sed fuerint omnium instar Optatus Milevitanus, & Hipponensis Augustinus; quorum Ille, cùm Lib. II. urbis Episcopos memorâsset ad Siricium usque sui temporis Episcopum Romanum, subjungit deinde; *Cum quo nobis totius orbis commercio formatarum, in una communionis Societate concordat.* Alterius est Epist. CLXIII. ad Eleusium & alios; *Hic primò asserere conatus est, ubique terrarum esse communionem suam. Quærebam, utrum Epistolas, quas formatas dicimus, possent, quò vellent, dare, & affirmabam, quod manifestum erat omnibus, hoc modo facillime illam terminari posse quæstionem.* Ac præcedenti etiam Epistolâ idem dixerat; *Unde factum est, ut etiam ad nonnullos Donatistarum primarios scriberemus, non communicatorias literas, quas jam olim, propter suam perversitatem, ab unitate Catholica, quæ toto Orbe diffusa est, non accipiunt, sed privatas tantùm.* Nec horum demùm temporibus ea formatarum cœpit consuetudo. Nam ut de Laodiceno Concilio taceam, deque ipso Niceno (quorum illud literarũ talis commercii meminit Canone CXLV, hoc XVIII.) etiam Eusebius Pamphili in septimo Historiæ conservavit nobis hujus generis Epistolam; & quidem à Synodo Antiochenâ ad Dionysium Romanum, & Maximum Alexandrinum, in ipsius Samosateni causam exaratam. Quin ab excessu Apostoli Joannis annis quadraginta, vel etiam minùs, obtinuisse eas in Ecclesia, vel ex vita Xysti apud Anastasium conspicimus. Vereor, ne promissam brevitatem, modumque Epistolæ, excedere videar, si alterius sermonem producam de duobus illis ingentibus bonis, quæ è temporum doctrina promanare dicebam. Ea parùm ipse attendebam, cùm animum ad hoc studium appellerem, in prima penè adolescentia. Quid mirum? quando non tam judicio ad illud deferrer, quàm occasione Bibliothecæ, bellè adeo instructæ, etiam ab antiquis Ecclesiæ scriptoribus, quam reliquerat mihi doctissimus, idemque vetustatis amantissimus Parens meus. Sed quantò cum ætate altiùs me postea in hoc studium penetravi, tantò magis ejus necessitatem perspexi. Præcipuè verò ex laboribus istis, vidi fructum me percepisse maximum, postquam Theologico Illustrium Hollandiæ, & West-Frisiæ ordinum Collegio Præfectus, cum Scripturis cuncta Ecclesiæ tempora jungerem: atque ita nullâ spe, nisi cœlesti, laborem mihi ipse duplicarem. Idem amor, ac studium mansit, cùm deinde in Leidensi Academia, præter literas Græcas, omnem omnium temporum Historiam, Sacram, Ecclesiasticam, Civilem, enarrarem. Ac quamvis ut alia omnia, ita animum quoque auferre ætas soleat: nec dum tamen mihi, in illustri Gymnasio vestro idem studium profitenti, ardorem illum ætas extinguit frigidior; quin potius ghiscit. Nempe majoris mihi fuit conscientia, quàm res fluxæ: eòque penè hoc uno metior cuncta, ut in die illa, quæ animo semper obversatur, otii pariter, ac negotii mei, faciliùs Deo rationem reddam. Quomodo animatus, quicquid mihi temporis à publico munere, auctoritate vestra impolito, restat, id omne, quatenus per indigenarum, ac præcipuè exterorum interpellationes licet, in eo insumo, ut literarum etiam monumentis non malè promerear de studiis, præcipuè juventutis. Quocirca ut in aliis me artibus, ac scientiis factum; ita in doctrina quoque temporum, multa jam literis mandavi. Sed hactenus penè omnia in Bibliothecæ forulis delitescunt. Interim tempora labuntur, atque ætas affecta aurem vellit, ac cogitare jubet de sarcinulis colligendis. Eo igitur animo sum, ut illis dem lucis usuram, in quibus perficiundis, & emendandis, minùs operæ desideratur. Solùm dubitavi, utrùm satius foret, initium ducere, ab orbis, an Christi incunabulis. Verùm enimverò licet temporum doctrina, præstantium virorum industriâ, nunquam majora ceperit incrementa, quàm seculo proximo; multùm tamen vereor, ne non unius ætatis negotium sit, priusquam hæc scientia ad id fastigii adsurgat, ad quod aliæ quædam jamdiu pertigerunt. Nec propterea tam animo, quàm otio, mihi opus sit in exasciandis nostris. Utcumque enim viribus diffidam meis; bona tamen spes est, in hoc etiam studio, ubi toties noctem omnes offendimus, quò plures plura dicent, & conferent, eò citiùs posse tenebras discuti. Quocirca ab illis

illis Veteris Instrumenti paulisper recedam cum animo revertendi. Nunc verò exorsus à Novo, diatribam geminam; unam de sospitatoris nostri genere; alteram de annis ejus nati, baptizati, mortui, publici juris facio. Utramque, magni magnæ urbis Antistites, columina Patriæ omni laude majora, amplissimo nomini vestro, L. M. Q. offero, dicoque. Nec ignoro, quanto majora meritis debeantur vestris. Sed cùm non possum hoc tempore, quali vellem; volui, quali poteram testimonio, cultum atque officium nostrum testari. Et fidentiorem me faciebat, notissima omnibus æquitas judicij vestri; ut iniqui ipse judicii reus fuerim peragendus, si metuissem, ne libellis nostris plus demeret favoris, quod exigui forent; quàm adderet argumenti non præstantia modò, sed etiam difficultas. Et stultè adeo si sapuissem, sapientiâ tuâ errori nostro, vel in proximo de libellis nostris sermone, longè humanitatis, & affectus plenissimo, mederi potuisses, magnifice, ac amplissime Consul, Alberte Conrade Burgi, tot jam honoribus perfuncte, non in urbe modò patriâ, cum quavis urbe certante; sed in totius etiam Hollandiæ, ac West-Frisiæ Senatu; Legationibus quoque ad Russiæ Imperatorem, & Serenissimum Daniæ Regem, magna prudentiæ laude feliciter obitis, longè latéque celebratissime: tum autem (quod multis partibus minus sit licet, me tamen, & literarum studia, propiùs spectat) Athenæi nostri jam ab eo tempore Curator, quo sic Deo, & prudentissimæ urbis hujus Proceribus placuit, ut Ego, & ab omni laude cumulatissimus Collega meus, Gasparus Barlæus, prima illius fundamenta, jaceremus. Ut verò porro etiam structura ejus pulchrior, pulchriorque exsurgat, & voce & calamo pariter adnitimur. Ac si vita suppetat, uberiores deinceps animi hujusce testes dabo, non modò publici boni amore, sed etiam vestri: quibus si placebunt nostra, magis placitura sunt aliis, & Authori; quantóque vobis per hæc carior reddar, tantò ipsi etiam mihi carior fiam. Deus Opt. Max. porrò quà terrâ, quà mari, urbem hanc secundet; jam nunc licet felicitate, & rerum copiâ, nulli secundam. Atque idem familias vestras cunctis animi ac fortunæ bonis locupletet. Vos ipsos, ex bonorum civium, tot etiam eruditorum votis, Urbi, Ecclesiæ, Gymnasio nostro, imò potiùs vestro, sospites ac propitios, diutissimè conservet.

Amstelodami
CIↃ IↃC XLIII.
V. Kal. Nov.

III.

Serenissimæ & Sapientissimæ Christinæ.

NON dubito, Serenissima Regina, quin plerique, qui prolixum tuum erga me favorem, & beneficientiam norunt, valdè mirentur, nullum me hactenus grati animi signum ostendisse, cùm tamen innumeri, quos nunquam obstrinxeris, in remotissimis etiam terrarum oris, virtutes tuas uno ore laudent, celebrent, & in cœlum certatim evehant. Si vel insita quædam ignavia, vel aliud animi vitium, tam diuturni esset causa silentii; tantùm abest, ut delicti peterem veniam; ut ultrò potiùs à te pœnam criminis efflagitarem. Sed me quàm longissimè ab hac culpa abesse, nemo potest ignorare, cui & mores mei, & ingenii mensura fuerit cognita. Si nunquam præsens essem contemplatus ea, quæ totus de te terrarum Orbis prædicat, miracula; fidentius aliquanto exigente necessitate, sermonem de te instituerem. Nunc verò cum videam ea ipsa, quæ de te jactantur, longè esse infra gloriam tuam, cum omnem prorsus famam virtute excesseris; eò sum redactus, Divina & Incomparabilis Regina, ut neque loqui, neque tacere de te possim. Vetat eximia illa erga me etiam immerentem benignitas, ut taceam; alterum verò & magnitudo tua, & ingenii mei prohibet tenuitas: Sed tamen si unquam turpe fuerit aliis siluisse, cùm loquendi urgeret necessitas; mihi longè fuerit turpissimum. Ingratus merito, vel malignus habear, si destitutus ea dicendi facultate, quæ tantæ convenis Majestati, non illa saltem proferam, quæ possim. Quod itaque te alloquar, non hoc facio fretus viribus, aut ingenio meo, neque enim me mea fugit imbecillitas, sed saltem, ut, si quod tacendo crimen incurrerim, illud omne loquendo diluam, & repellam. Nec tamen ideo silentium rumpo, ut laudes tuas aggrediar; faciunt hoc ii, qui vel sunt, vel sibi videntur facundi, & diserti, à me enim uti virtus illa, ita etiam altera ista procul absit vanitas: hoc saltem peto, & obsecro, ut benigna & serena fronte munus, quod offero, suscipias, nec indignè feras, quod post tam longam moram, aliena pro meis audeam exhibere. Quamvis ut rectiùs loquar, tuum est, Domina, non alienum, id quod tibi consecro opus: Tibi quippe vivens destinârat Pater meus, tibi etiam moriens ultimis reliquit ceris. Sive tamen tuum sit, sive non, accipiendo id facies tuum, eritque, ut opinor, non minus gratum, quàm si meum esset, imo etiam gratius, quoniam & melius. Argumentum.

mentum operis quod attinet, ne hoc spero, adspernabere; continet enim ætatem, & scripta eorum, quos tu libenter à mortalitate una cum suis monumentis, si per fata liceret, adsereres. Vereor autem, Domina, ne plus doloris, quàm voluptatis hic tibi adferat liber; fieri enim non potest, ut non quam gravissimè commovearis, si in tot Veteris Græciæ lumina, tot præclaros, & inæstimabiles Thesauros, avaros illos tuos & insatiabiles conjeceris oculos. Nudam quippe Scriptorum famam, solos laborum titulos, & quædam quasi humanæ sapientiæ naufragia hic conspicies. Nihil hic Theopompi, nihil Timæi, nihil denique Ephori, præter nomen: periere omnes, & quod maximè dolendum periere sine posteritate. Neque hoc ideò à me dicitur, quod iniquè de Historicorum hujus seculi sentiam ingeniis, ut non illa etiam ea qua debeam æstimatione prosequar; sunto illi quod voluerint, dummodò sciant multum se abesse à sublimitate Veterum, & quantum ipsi plebem superant intellectu, tantumdem se ab illis superari. Quamvis autem ejus rei causam reddere, non sit difficile, quid tamen opus eam multis explicare, cùm eventus ipse manifestè id docuerit? Quis responderit stulto, quærenti, quare desipiat, nisi qui & ipse, pro stulto velit haberi? falsum verò est, quod quidam opinantur, ex quo desierint esse Heroes, desiisse etiam eos, qui facta eorum memoriæ, & posteritati traderent. Cui non Veterum Heroum comparandus gloriosissimus tuus Parens? Quis non illum Regum, Principumque omnium diceret Maximum, nisi Majorem se genuisset filiam? Nullus tamen quod sciam, facinora ejus toto Orbe, & omnibus seculis memoranda, vel potuit, vel ausus est, literis, & æternitati consecrare. Hinc adparet hodiernis Scriptoribus, non deesse argumentum, verùm ipsos deesse argumento. Qua quidem in re uti, & in cæteris fermè, planè adversantur priscis, & vetustis Historiæ conditoribus; Illi quippe arte, & industria Heroas ex hominibus faciebant, isti verò culpa ingenii & facundiæ, Heroas, imo ipsos Deos, in homines, & quidem vilissimos, permutant, & transformant. Sed quid ego hic aliorum crimina commemoro, cùm pulcherrimam laudum præ manibus habeam materiam? Invitus, Regina, aliena persequerer vitia, si tuis prædicandis par essem virtutibus: sed eas percensere longè fuerit difficilius, quàm aliorum carpere errores. Labi quidem & errare, res est, ut factu, ita quoque dictu facilis. Tua verò virtus cùm nihil habeat humanum, sed sit prorsus Divina & Immortalis, quis eam aggredi, & exprimere possit nisi cui cœlestis quoque contigerit facundia? Nonnè ego eundem incurrerem errorem, quem paulò ante in aliis reprehendebam, si heroicas, & incomparabiles animi tui dotes, tenuitate styli & eloquii deprimere, & tanquam de cœlo in terram deducere conarer? Permitte, Serenissima Regina, si in me ingrati videatur animi indicium, de virtutibus tuis tacuisse, ne ingratus habear. Malim tu hoc videre, quàm prodere malignitatem, cujus ego manifestè reus peragar, si te modicè, & frigidè (neque enim aliter possim) prædicavero. Licet nihil aliud in te magnum, & memorabile occurreret, quàm quod fortunæ, & natalibus debes, esset id tamen majus laude, & præconio nostro: tantùm quippe abest, ut sublimia illa, sceptra & coronas, sermone possim assequi; ut sæpè ne verba quidem succurrant, quibus amicis, & familiaribus meis satisfaciam. Sed verò cùm fortuna, licet illa omnia dederit, minora tamen præstiterit tibi, quàm sint ea, quæ ipsa adquisiveris: quum propria te virtus, etiam supra diadema evexerit; vanus essem, & ineptus, si periculum virium facerem, & verbis attenuare mallem, quàm sacro silentio venerari ea quæ in te certatim concurrunt miracula. Huc accedit, Domina, quod laudare nemo te possit, sine gravissimo aliorum Regum, Principumque vituperio. Nam sanè etiamsi aliquid prædicatione dignum in his sese offerat, id tua obumbrat gloria, vixque eorum supremæ virtutes eò adsurgunt, ubi tuæ incipiunt. Honorificum est illis trium quatuorve linguarum peritiam sibi comparasse. At verò quota hæc est pars tuæ laudis, cum linguas plerasque (barbaras tamen excipio) exactissimè intelligas, multas etiam sermone exprimas, idque tam eleganter, ut ne ipsas etiam Musas elegantiùs, disertiusque posse existimem. Et tamen, ut multas edidiceris linguas, plures tamen sunt, quæ te celebrant. Jam verò quàm in aliis regibus gloriosum habetur, si erga literas, & literarum cultores, benigno, & benevolo fuerint animo? Tu verò, incomparabilis Domina, non solùm literarum amore teneris, verùm etiam tantos in iis progressus fecisti, ut ne doctissimis quidem concedas; Tu certè ætatis omnes longè post te reliquisti. Quodnam est enim doctrinæ scientiæque genus, cujus non etiam penitissimos perlustraveris recessus? Poetas quidem & Oratores, qua Græcos, qua Latinos, partim legisse, partim memoriæ mandasse, ludus tibi jocusque fuit. Historiarum eam tibi comparasti cognitionem, qua nec majorem illi, qui totam ætatem huic studio consecrarunt. Illud verò mirandum prorsus, & inauditum, quodque non in Juvenem, nedum

in Virginem cadere existimassemus, nisi tu sola exemplo nobis fuisses, evasisse te tam citò ad illa sacra, & abdita Philosophiæ penetralia, ad quæ alii assiduo labore, continuis vigiliis, vix tandem in extrema canitie pervenire potuerunt. Nescimus adhuc, Domina, propriâ ne industriâ, an verò singulari Dei beneficio, tantam sis adepta sapientiam. Quamvis enim rapido, concitatoque ingenio, annos & ætatem tuam præcurras: Quamvis etiam ea sis diligentia, ut nullum tibi tempus frustrà effluat; & licet te quieti tradas, cùm demùm major noctium pars præterierit, nunquam te tamen aurora dormientem deprehenderit; vix tamen patitur imbecillitas humana, ut tantum scientiarum, rerumque usum tam subitò, & inter tot regni negotia adquirere, & comparare tibi potueris: Cœlo necesse est tam cœleste ad te pervenerit donum; neque enim ex sola Platonis, Plotini, similiumve institutione tanta repentè prodiisses. Sed quid attinet quærere, cœlitusne infusum, an verò labore partum sit, id quod in te passim colimus, & admiramur, dum cœleste, & immortale id esse fateamur? Cesset itaque curiosa nimium, & inutilis illa inquisitio, cesset etiam omnis laus; cùm laudare non possimus, id quod quale sit, & unde habeas, ignoremus; sed tamen cùm Divinum id esse agnoscamus, permitte ut te adoremus. Si enim unquam honor, cultusque divinus sine crimine, & errore cuiquam conferri debuerit, debuit tibi, incomparabilis, & adoratione dignissima Regina. Merces hæc est exigua, si virtutes tuas, ingentiaque quæ in me contulisti beneficia respicias: Tanta quippe illa sunt, ut etiamsi mihi millies vita, quam dego, recurreret; millies me mors opprimeret, prius quam tuorum erga me meritorum partem, vel minimam deponerem. Sed tamen neque tu majus aliquid expetis, neque ego aliquid majus possim reddere, quàm animum parum, devotum, & intemeratum, quo te æternum colam, venerer, & adorem.

Humillimus Servus,

J. V.

IV.

Illustrissimo & Celsissimo Heroi, Georgio Villiers, *Duci*, *Marchioni*, & *Comiti* Buckinghamiæ, *Comiti* Coventriæ, *Vice-Comiti* Villiers, *Baroni* Waddoniæ, *summo* Thalassiarchæ Angliæ, & Hiberniæ, & *Principatus* Walliæ, Gubernatori *omnium Arcium*, & *Castellorum Maritimorum*, & *Classium Regiarum*, *Magistro equitum Regis*, *Domino* Wardensi, *Custodi sigilli Regii*, & Thalassiarchæ *quinque Portuum & membrorum ejus*, *Dynastæ arcis* Doverensis, *Justitiario in Eyre*, *omniumque Regis* Sylvarum & *Saltuum cis fluvium* Trentensem, *Dynastæ Regiæ Arcis* Windesoriensis, *Primario Cubiculario Regis*, *Præsidi Synodario Ordinum & Regnorum* Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ, *Equiti Nobilissimi Regii Ordinis Garterii*, Cantabrigiensis *Academiæ Cancellario*, &c.

Illustrissime & Celsissime Dux,

Tenuis ille ego conditionis, & Academicis spatiis, atque umbris assuetus, affari nunc ausus sum Celsitudinem tuam; virum videlicet, Principem, quem alma Parens natura, non solùm generosâ adeo domo, prodire in lucem jusserit; sed nascentem etiam oculis ita blandis intuita sit, ut cunctas illi corporis, atque animi dotes largiretur. Quem deinde sapientia pariter, ac virtus, quasi ex se natum, à teneris unguiculis educarint. Quem firmâ jam vigentem ætate, Augustæ memoriæ Rex Jacobus, sagacissimus ingeniorum, & meritorum æstimator, in arcana suæ Majestatis consilia adsciverit: Quem idem serenissimus Rex (quod ob fluxam quorundam principum fidem, & aularum illud incertum, non minoris duci debet) ut prudentissimum, observantissimum, fidelissimum, expertus est semper: Ita, quamdiu rebus ipse præfuit mortalium, amore complexus est incredibili: Imo quem filio, eique unico, quod omnes exsuperat titulos, ancipitis plenum iter solicitudinis facturo in Hispanias, non tam comitem dederit, quàm ducem: Quem multò etiam habuit cariorem, postquam luculentæ adeo fidei, & prudentis felicitatis conspexit indicia; partim in eo, ut varia eluderentur consilia, aliò spectantia, quàm sperabatur; partim ut salvum ac sospes Patri, Patriæque sisteretur carissimum utri-que,

que, & naturæ juxta ac fatorum lege, tot regnorum imperio destinatum pignus. Quæ quanti singula sint, & summus Rex, & Rege eo dignissima proles, satis intellexit; & abundè testatum fecit sanctissimus Procerum conventus, cùm propterea, totius regni nomine, celsitudini tuæ prosperè reduci, verbis honorificentissimis, gratias egit immortales. Nec limitibus eorum temporum continetur inclytum nominis tanti decus. Nam Rege Jacobo in meliora alterius vitæ regna translato, ille tot, & terrarum, & virtutum Patris hæres, Optimus Maximus Rex Carolus, non domestico solùm exemplo, sed suo etiam incitatus judicio (quod in lubrico hoc rerum humanarum palmarium censetur) simili celsitudinem tuam affectu prosequitur, atque ita prosequitur, ut dies amorem eum non imminuat, sed augeat. Adde istis, quod non solùm generosæ illius vestræ, ac laudatæ undique Britanniæ gentes; verùm multæ etiam præclari nominis exteræ Nationes, præconiis toties in cœlum tollant nomen tuum; quoties iis in mentem venit virtutis Heroicæ, è tam arduis relucentis negotiis, quæ tot jam annos sustines; atque inter ea è legationibus ad Potentissimos Reges, & fœderatam etiam hanc Belgicam susceptis. Accedit denique, quòd favor cœlestis, ac Regia Majestas tot unum, & tantis ornarint honoribus, ut qui non simul cogitet, ut in uno etiam multorum merita, ac dotes concurrant, is nec judicium duorum Regum, nec Dei ipsius, in cujus manu sunt Regum corda, satis intelligere, atque æstimare posse videatur. Meditantem me ista, majora propè omnia, quàm ut mei similes, non dico enarrare illa, sed vel concipere animo satis valeant, qualiscumque cœpit oblivio mei; quæ tantùm apud me potuit, ut nunc hanc sumpserim fiduciam compellandi Celsitudinem tuam. Facilè enim mihi excidi, dum totus extra me summam in admirationem rapior virtutum tuarum. Et cui non earum splendor mentis aciem præstringat, cùm tantus is sit, ut, solarium instar radiorum, haut alios sortiatur fines, quàm eos ipsos, quos terrarum Orbis agnoscit? Attamen accessit eò alterum quoque: Nam quantùm ab alloquio Celsitudinis tuæ arcebat excellens dignitas; tantùm revocabat eximia, & quasi privati hominis, in fortunâ eâ publicâ, humanitas; præsertim erga eos omnes, qui feliciter literas nostras colunt. Quis enim obtusi adeo pectoris est, ut ignoret, summum Celsitudinis tuæ ardorem erga doctrinarum studia, ac Musarum Sacerdotes? Usque adeò multa magnaque hujus cœlestis animi argumenta præbuisti. Sed ea melius posteris referet Britannia, quæ uti grande adeo depositum terris exhibuit, ita eò feliciter gaudet. At solùm extero mihi attingere liceat, non leve hujus amoris documentum, quod hic vidimus, cùm Legationem obires apud Belgas. Periculum erat, ne, Reip. literariæ damno, miserè dispergerentur Linguarum Orientalium codices; quos summus vir, & amicissimus Collega meus Thomas Erpenius ὁ μακαρίτης, ex Oriente, Africa, terris aliis, tot annis, maximis periculis, & impensis congessisset. Vix illud cognôras, cùm ecce, Celsitudinis tuæ jussu, ac liberalitate summâ, nobilis Bibliotheca, publico, ac imprimis Cantabrigiensis Academiæ bono, quasi ab orco redimitur. Quamquam verò magnum hoc fuerit; quantulum tamen est, præ aliis tam multis, quæ commemorare nunc longum foret? Et miremur quotquot, si ita fas sit loqui, Apollinis, & Pallados delubra frequentant, etiam novum hoc Britanniæ sidus respicere, velut tutelare studiorum numen? Quis igitur satis prædicaverit singularem prudentiam Almæ Cantabrigiensium Academiæ? quæ exuberanti huic erga scientias affectui, cæterisque virtutibus, cultum tributura, quem maximum posset, cumulatissimos illos honores, Cancellarii, ut nunc loquimur, adauxit dignitate: Quâ profectò nihil pulchrius, aut majus uspiam, Orbis habet eruditus. Et quod pretium addit, præclarum hoc amplissimi, ac clarissimi ordinis judicium, quemadmodum à præstantissimis viris accepimus, Regi ipsi Carolo eximiam attulit voluptatem. Tanti Regis exemplo, quem non modò rerum Britannicarum custodem; sed etiam doctrinarum omnium vindicem, ac statorem dicere possumus, mihi quoque ex ima Literatorum caveâ, fas, ni fallor, erit, non gaudere modò, sed etiam gratulari, tum Celsitudini tuæ, ob luculenti hujus honoris accessionem; tum celebratissimæ Cantabrigiensium Academiæ, cui exoptatus adeò, obtigerit Tutor, ac Patronus. Atque eo impensiùs, & illi gratulor, & mihi gaudeo, quia nescio quod astrum usque adeò me Academiæ illi temperat; ut licet terrâ marique disjungar, nec ultra vulgarem scientiæ modum quicquam mihi ausim arrogare; tamen tantillus ego, ante annos pauculos, non inidoneus visus sim, qui eodem arcesserer, ut adderer Doctoribus juventutis, sideribus sanè fulgentissimis, non modò in Britannia sua, sed universo Orbe relucentibus. Sed enim mihi in hisce Batavis Athenis compedes tum injectæ fuerint partim Procerum nostrorum consilio, quod penè imperii loco ducebam; partim meorum valetudine adversa; partim conjunctissimi cujusque precibus. Attamen non eo minùs debere me

profiteor, & inclytæ illi Academiæ vestræ, & ante omnes, Illustrissimo Baroni à Broock, viro, seu præclara ejus erga Britanniam omnem merita, seu erga studia, ac literatos, amorem consideremus, immortalitate longè dignissimo; cujus munificentiâ summâ ea mihi laudis, ac gloriæ seges offerebatur. Verùm beneficium Mecænatis hujus (quod cùm maximum sit, tralatitiè profectò dici non debet) alibi à nobis meliùs celebrabitur. Ad Celsitudinem tuam redeo, Dux Inclyte, cujus nunc patrocinio, læta Cantabrigiensis Academia altiùs caput effert, & quamvis maxima, majora tamen de se promittit, atque, ut reor, jam in monumentis præclaris, quæ feliciter parere nunquam desinit, etiam ea meditatur, quibus excelsum nomen tuum, & memoria tot benefactorum, ad seros nepotes propagetur. O pulcherrimas in amore hoc vices! Honorem Academia detulit, & deferendo accepit. Auctior, ornatiorque est tanti Herois præsidio: sed vicissim ea præsidium, ac decus suum exornabit, dum studiis in Orbe constabit honos suus. Tanta Celsitudinis tuæ conjunctio, & Cantabrigiensis Academiæ, cùm animo obversaretur meo: Equidem existimavi, eâdem me operâ consequi utrumque hoc posse; ut aliquo ingenii & industriæ monumento ostenderem, tum quanti faciam heroicas virtutes Celsitudinis tuæ; tum quanto affectu prosequar, illam à tot seculis florentissimam, quam dixi, Academiam vestram, ac meritis fortasse nulli terrarum secundam. Cæterùm ita animato nullum ex iis, quæ sub manibus haberem, nobilius occurrebat argumentum, quàm hoc de Historicis Latinis. Mitto enim quod historia omnis, & otiosos oblectat, & negotiosos instruit, tum ad vitam privatam, benè beatéque degendam; tum ad eamdem in imperio domi, bellique prudenter componendam. Illud solùm dicam, quod, seu ea pars operis nostri spectetur, quâ tracto, de Historicis Gentilibus; proderit is labor interiorum amantibus literarum; seu pars consideretur, quâ de Historicis ago Ecclesiasticis, non ingrata aut inutilis erit commentatio nostra, Theologiæ, & Antiquitatis Ecclesiasticæ studiosis. Nempe utrumque laborem conjunxi, ut utrisque prodessem, qui in utroque illo studii genere, majorem ætatis meæ partem posuissem. Etsi autem juventuti imprimis desudavi; non tamen opus hoc, quod nomini Celsitudinis tuæ sacraretur, planè indignum putavi; partim quidem, quia, qui Academiæ nobilissimæ tutelam geris, etiam optimè vis studiis omnium; partim verò, imò imprimis quia, qui ipse heroicis virtutibus, ad æterni nominis decus, magnis passibus jam tot annos contendis, non potes non amare scriptores eos, qui benè maléque gesta posteris tradunt, & ea prodendo etiam alios ad immortalitatem nominis parandam accendunt. Aliquid etiam ad commendationem operæ facit, quod, quatenus potui, complectar, quotquot intra XVII. secula & ultra, rem historicam scribendo juverunt: in quibus licet aliquot, vel minuti ipsi, vel minutæ rei narratores intercurrant (idque propterea quia nihil contemnendum putavi, à cujus notitiâ, vel temporum series penderet, vel lucis aliquid historiæ accederet) majori tamen ex parte, vel viri eximii, vel mediocres saltem se offerunt: Inque illis Senatores multi, atque etiam Consules Romani: Viri item Principes, atque adeo Reges, & Imperatores: ad hæc nobilissimæ cujusque Ecclesiæ, etiam Britanniæ vestræ, antistites, viri sæpè sanctimoniâ præcellentes, judicioque omnium jam diu cœlo adscripta nomina: nonnulli etiam eo commendabiles, quod ut poterant, de rebus præclaris scripsissent. Atque hi omnes, quatenus in relictis à se monumentis hodieque vivunt, pariter sese dant in Celsitudinis tuæ clientelam. Eóque id libentiùs faciunt, quia in iis comparent multi, quorum vel nomina hactenus aliis prodita non sint, vel opera intercidisse falsò sit persuasum. Quales non paucos in Bibliothecis publicis, aut privatis amicorum, vel etiam propria latitantes, partim vidimus, & legimus; partim præstantium virorum judicio cognovimus; quorum singulis symbolam suam, uti mos est meus, candidè ubique refero acceptam. Ab hisce Christianis, externis, magnis, mediocribus, minutis, editis, ineditis, plusquam mille & sexcentis scriptoribus, sperat labor noster, à seculo hoc, & posteris, pretium se illud accepturum, quod alioqui ab ingenio Authoris consequi se posse desperat. Atque eâ fiduciâ hanc tenuem, ut videtur, operam, sed satis profectò operosam, & cui deinceps etiam, si Deus mihi otium concesserit, limando, augendo, curam sedulò impendere decrêrim, ausus sum offerre, ac dicare maximo, & illustrissimo nomini tuo. Quod si eam non ingratam, tum Celsitudini tuæ, tum clarissimis Cantabrigiensis Academiæ luminibus, fuisse intellexero; erit sanè quod gaudeam; simul ad majora mihi animus magnoperè addetur.

Inclyte Dux,

Deus Opt. max. faxit, ut tardè cœlos petas, quò tot Regnorum Regi, regisque tanti regnis, simul florentissimæ Academiæ Cantabrigiensi, ac universis literis, & literatis,

teratis, diutissimè prosis. Id quidem velle, & orare Deum, quamdiu potero, non desistam.

Lugd. Bat. pridie Kal. Jun. Anno cIↃ IↃc xxvii.

Illustrissimæ Celsitudini Tuæ

Humillimè devotus,

G. J. Vossius.

V.

Carolo, *Dei gratia magnæ* Britanniæ *Principi, Duci Cornubiæ, & Rosaiæ, Comiti Cestriæ & Carictæ; Filio Primogenito invictissimi Monarchæ*, Caroli, *Magnæ* Britanniæ, Franciæ & Hiberniæ, *Regis, Fidei Defensoris, &c.*

DIES nulla, celsissime Princeps, oblivione delebit memoriam eorum, quæ literas, maximéque sacras colentibus conferre non cessat, Augustissimus Rex Carolus, tuus, idemque Patriæ Parens, & iis qui studia tractant, quasi numen tutelare. Cùm enim amplissima possideat Regna, ac præstantium ingeniorum adeò feracia, ut exteris minimè indigeat; novi tamen Triptolemi instar, beneficentiæ semina, non in sua modò Britannia, sed aliis etiam terris, longè latéque spargit. De se Gallia, & nationum cæteræ, prædicabunt. Mihi tacere sit nefas, de fœderata hac Belgica; ubi me licet insperantem, uberrimo beneficæ naturæ suæ fructu sic ornavit, atque auxit, ut quoties me proprio pede metior, divinam hanc benignitatem vix cogitatione, nedum verbis assequi possim. Eo magis jam diu laboro, ut de sanctiore studiorum penu quæpiam depromam, quibus memorem, gratumque, saltem ut possim, animum erga dominum, Regemque meum tester. Sed cum ea in tam occupato vitæ genere needum ad editionem publicam maturuerint; & nihil ita deproperari debeat, ut operâ tumultuariâ publico minùs prosim; sensim hinc in cogitationem deveni, aliquid interea præstandi, quod tibi, serenissimæ Majestatis Primogenito, non incongruens videretur. Ætas enim tua, illustrissime Princeps, jam literaturæ est idonea. Opus autem hoc est de literis, syllabis, vocibus, & earum nexu; quorum etiam omnium causas, prout otium & tempus ferent, hinc poteris haurire. Haut equidem diffiteor, multa à nobis differi, quæ in regnorum ingentium spem crescenti delibare suffecerit. Attamen, vel longè me ratio fugit, vel tantulæ ætatis tanto Principe non indignum erit, si cara Britannicæ Nobilitatis pignora, atque alii etiam, quibus nostra ista, vel iis similia, pleniùs sint cognoscenda, non aliunde ea, quàm à principali tuo fastigio, velut lumen à pharo accipiant. Imo quis dubitat, quin laudi maximæ sit futurum, si quantùm stemmate Regio, tantùm universis etiam literis præcellas; juxta illud Mæonii Vatis, magno quoque Pompeio commendatum olim à Possidonio:

Αἰὲν ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.

Siquidem aureum hoc dictum, in doctrinarum quoque studiis locum sibi vindicat; maximéque apud Magnæ Britanniæ Principem: à quo, si à Regiæ Prosapiæ quoquam, non Regnum hoc modò, sed verò Orbis Christianus, solidam potius, quàm umbratilem, & tralatitiam doctrinam exspectat. Quod quas faces, quos stimulos, subdere animo oportet? Nec obscura est ratio, cur tam pulchram omnes opinionem conceperint; quando si universa terrarum regna conferamus, nullum comperiemus, quod Principes tot genuerit doctrinâ non minùs, quàm sceptro insignes. Quin in eo videmus, raro prorsus exemplo, in Societatem hujus gloriæ etiam venire Reginas. Nou jam ab ovo, quod dicitur, rem arcessam; ut olim Antimachus Clarius, sive alius potius, qui rem Trojanam scripturus, ab Jove est auspicatus, in olorem converso, Ledæque ovo, Helenam unde natam fabulantur. Et tamen nostra se quoque offert nobis Helena, sed Christiana, eaque Augusta; Flavii Constantii Cæsaris conjux, unica Coili, apud Britannos Regis, Filia, Regnique hæres, & artibus iis, quæ liberales dicuntur, affatim exculta, nec Latinis solùm literis, sed Græcis etiam versibus pangendis excellens: eaque omnia, si Pontico Virunio fides, à Parente ipso edocta, quò, eo vitâ functo, digniùs succederet. Nec in laudes excurram Edithæ, Comitis Cantiani Filiæ, Edvardi Confessoris, Regis optimi, & pro temporibus iis, eruditissimi, Conjugis dignissimæ; quam incredibilis fuisse doctrinæ, Gervasius Dorobernensis author est. Præterco quoque Mathildem cognomento Bonam, Milcolumbi Scotiæ Regis filiam, triumque in ea Regum, Edgari, Alexandri, & Davidis sororem, Henrico I. Anglorum Regi nuptam; quæ & ipsa non eruditionis minùs, quàm pietatis laudem meruit. Omittam quoque cæteras, quas alterutrum vetusto ævo Regnum dedit; meque intra Henrici VIII. prolem continebo. Quamquam

quam nec immorari hic animus Mariæ, literis Latinis ac Græcis, optimisque scientiis imbutæ, magnamque id partem de consilio Ludovici Vivis, viri ut variæ doctrinæ, ita sapientiæ prope incomparabilis. Nimirum, pro instituto nostro, una suffecerit Elizabetha, literarum, linguarumque scientiâ ad miraculum instructissima. Necdum ea annum impleverat septimum decimum, cùm tersè loqueretur, non Gallico solùm, vel Italo sermone, sed etiam Romano; Græcè quoque lectitaret, primum novi fœderis codicem, hinc alios atque alios, imprimis Sophoclem; imò Isocratis illam ad Nicoclem, & alteram, quæ Nicocles inscribitur, Latinè redderet. Et quod majorem habet admirationem, non resedit ardor ille studiorum, ubi regium tenuit sceptrum; sed tum quoque, nisi per regni negotia staret, versare illa præstantissimos Latii, ac Græciæ Scriptores, inde linguam expolire, animum salubribus pascere præceptis, & exemplis. Imò hucusque ejus progressam esse industriam accepimus, ut de consolatione Philosophiæ Boëtium, de arte Horatium, de Jugurtha Sallustium, de curiositate Plutarchum, & alios qui me fugiant, Anglicè verteret, suâque manu transcriberet. Quid quod tum etiam ingenii sui aliqua condidit monumenta; in quibus non infimum locum merebantur tot orationes, non minus illæ Romani sermonis puritate, quàm sententiarum pondere, commendabiles. Earum habuit alias ad exterarum gentium Legatos, alias ad Angliæ suæ Academicos; quorum studia quantoperè foverit, grandi illud argumento erit, quòd curârit quotannis sibi commentariolis perscribi, qui potissimùm, & qua parte excellerent, ut ita virtuti cujusque meliùs pretium rependeret. Atque hæc eo potissimùm animo, illustrissime Princeps, à me dicuntur ne sublimem erectamque mentem, cujus semina jam exerere sese cupiunt, sic unquam demittas, ut alter sexus, etsi & ipse laudatissimus, doctrinæ nomine prævertat. Sed de sobole hac optimi maximique Regis Caroli, Jacobi sapientissimi nepote, longè alia omnes auguramur, certòque nobis promittimus. Quin igitur, quod tam generosâ indole dignius, Heroum potiùs, quam Heroinarum exempla ob oculos ponimus? Ante omnes Constantini Magni, qui Britanniam tuam, quamvis antea, & rebus gestis nobilem, & eo nobiliorem, quòd prima Provinciarum fidem recepisset Christianam, partim nascendo in illa, nobilissimam fecit, partim eò quod imperator, hic salutatus, & illam, & quicquid terrarum Christum recepit, immortali sibi beneficio obstrinxit. Felicitas enim illa Arviragi esto, quòd eo potissimùm Rege, in Britannia primò sonuerit Evangelii tuba, occinente sive Apostolorum aliquo, sive Josepho Arimathæo. Laus quoque ea fuerit Lucii, quòd primus Regum, quos quidem legerim, palàm professus sit fidem Christianam, & illa Britanniæ parte, quam tenuit, publicè jusserit doceri. At quanto major hæc gloria Constantini; qui non in Britannia solùm Religionem instaurarit, Diocletiani persecutione atrocissima propemodum exstinctam; sed primus etiam imperatorum per orbem Romanum templa aperuerit Christianis. Vestratem verò hunc, ac Romanorum juxtà, Principem, literarum studiis fuisse deditum, nec legere contentum, animum etiam appulisse ad scribendum; præter nobiles Britanniæ Scriptores, testes habemus locupletes, Eutropium sophistam, & Aurelium Victorem. Addit illud Cæsariensis Eusebius, quando per otium liceret, Orationes meditatum, quandoque etiam habuisse, confluente innumerâ multitudine, ut Philosophantem audiret Imperatorem. Nec inficias ivero, studiorum decus & gratiam non mediocriter jacuisse, ex quo, fractis Romanorum rebus, Vortigernus Rex à Saxonibus majore Regni parte exutus fuit; & Christi ac literarum cultoribus non alio ferè, quàm in loca ob montes ac paludes prope inaccessa, maximéque in Walliam, tutus patuit receptus. Quam tristis Britanniæ tum facies fuerit, non meliori alius fide dicet Gilda sapiente; ut qui ipse fuerit Britannus, & annis non amplius quatuor & quadraginta ab Saxonum in eas terras adventu, frui cœperit hujus lucis usurâ. Sed rediisse videntur tempora aliquanto lætiora paulo ante annum à nato servatore sexcentesimum, cum Gregorii Magni discipulus Augustinus, primus Dorobernensium, sive ut nunc dicimus, Cantuariensium Archiepiscopus (à quo Reverendissimum D. Guilielmum, grande Ecclesiæ totius præsidium ac columen, tertium jam supra septuagesimum numeramus) publicam Religionis nostræ professionem, quibus in locis à Saxonibus pago deditis propè fuerat deleta, restituit, sed ita restituit, ut omnia juxta Romanæ Ecclesiæ faciem conformaret. Hic enim ille est, qui, cùm pauci adeò ut pietate, sic doctrinâ conspicui forent, eo minore negotio Angliæ Ecclesias, Orientis antea sive Græcis Ecclesiis magis convenientes, ad Romani Pontificis obedientiam, Romanæque Ecclesiæ constitutiones, primum quantum potuit, adstrinxit. Ac paucis post annis in aliis Britanniæ partibus idem Paulini, & Felicis studium fuit; Illius apud Northumbros, hujus in Norfolcia. Nec longo inde temporis intervallo, idem præstitum Wilfrido apud Saxones

ones Australes. Ita plurimis per Angliam locis Religione, & literis unà redditis, difficile dictu est, quantus subitò doctrinarum ardor habuerit Reges. In his Sigebertum, Orientalium Anglorum ab Uffa quintum; qui ditione suâ scholas instituit passim. Utrum verò inclyta illa, nec satis unquam laudata Cantabrigiensium Academia, ac ob privata etiam merita, multò mihi carior, Sigeberto huic sit obstrictior, an Lucio Regi, vel alii priorum, aut è posterioribus Alfredo, vel primo secundove Eduardo; nec nostri ingenii est decidere; nec, opinor, tale illud, ut vehementem animi concertationem mereatur. Eo igitur supersesso, ad Inam potiùs venio, Occiduorum Saxonum Regem, Kennethi Regis filium, qui anno sexcentesimo octogesimo nono Cedwallæ successit, atque ut bello, ita etiam doctrinâ, multum sibi gloriæ peperit. Quid jam de Celwolfo dicam, Northumbriæ Rege? quem ab literarum peritia valdè laudat Malmesburiensis, præeunte etiam venerabili Beda, qui, Anglorum Historiâ à se conditâ, tanti potissimum Regis judicio standum putavit. Quid item de Offa, magno Merciorum Rege? à quo Bedæ non degener Discipulus, Albuinus Flaccus, Legatus ad Carolum magnum missus, posteaque ejus, ut vocabant, deliciosus Magister, author tanto Regi fuit, Parisiensium in Galliis, Ticinensis in Italia Academiæ condendæ. Nec indictus mihi abibit Etelwolfus, fortissimi Regis Egberti Filius, Wentanus priùs Episcopus, postea Occiduorum Saxonum Rex, Caroli Calvi æqualis; qui doctrinæ suæ decus, magnam partem acceptum retulit Helmestano, Wintoniensi Episcopo, & Suithuno Monacho eruditissimo. Quibus præterea laudibus, prosequar Ethelwolfi hujus Filium Alfredum Regem? Qui, quamvis Parentum incuria, ab anno demum duodecimo, literis Latinis seriò incubuit; qua de infelicitate suâ grandiori ætate sæpius querebatur: Incredibili tamen amore doctrinæ postea semper exarsit, eruditos multùm æstimavit, & ad dignitates evexit. Ipse etiam, ut de Veteris Novique fœderis Libris taceam, Bedæ Historiam Anglicanam, Boëtium de Philosophia, Orosii Orchestram, Gregorii Magni Pastoralia aliaque haut pauca, Saxonicè reddidit: quod Guil. Malemsburiensis, & Ranulphus non sinunt nos ignorare. Illud verò prope fidem exsuperat, quòd tantus Rex, ut ei persamiliaris Asser Menevensis refert, *Filios eorum, qui in Regali familia nutriebantur, non minùs propriis diligens, omnibus bonis moribus instituere, & literis imbuere, solus noctu diuque non desinebat.* Ac credo, admiratione talium, Martinus Papa, Anglorum scholam, quæ Romæ erat, ab omni tributo immunem esse jussit. Et quantùm gloriæ idem Rex peperit, extremis vitæ temporibus, præclarè adeò merendo, de Oxoniensium studiis! Quorum florentissima Academia nunc caput cœlo infert: Eoque majori à me cum voluptate memoratur, quia excidere animo meo nunquam poterit, quantum mihi honoris, cùm ante quinquennium pedem in ea primùm posuissem, habitum iverit immerenti. Utinam modò summis, & hujus, & illius Academiæ in Anglia viris, uti apud animum memorem stat beneficii gratia, ita possim officiis respondere. Et unà cum iis, triga ut Charitum fiat, venerando, sanctissimoque Cantuariensium Ordini; cui quod indignus licet, dignatione tamen Augustissimi Regis Caroli additus, sub Reverendissimo, & Illustrissimo Antistite D. Guilielmo, loci hoc teneam, non plurimas solùm molestias, quibus nunquam piorum caret vita, deterget; sed etiam ad melius meliusque, de Ecclesia, ac Rep. literaria merendum, plusquam dicere possim animi addit. Sed longius jam abeo ab Alfredo Magno; qui anno Christi nongentesimo excessit. Post eum Edvardus Senior, qui feliciter toties adversus Danos rem gessit, Alfredo patre erat, ut Monasteriensis ait, *potentiâ pariter, & dignitate gloriosior, sed literarum cultu inferior.* Qua parte longè præstitit frater hujus Ethelwardus; quippe qui, ut Asserius Author est, *divino consilio, & admirabili Regis providentiâ, cum penè totius regionis Nobilibus Pueris, & multis Ignobilibus, diligenti Magistrorum curæ traditus, utriusque linguæ Libros, Latinæ & Saxonicæ, assiduè legerit, ac scriptioni quoque vacârit.* Sanè literis ita fuit imbutus, ut iis temporibus inter Literatorum Principes censeretur. Eruditione hinc avo Alfredo, Patruoque Ethelwardo, similior erat Æthelstanus Rex, Eduardi Filius; is qui Danis, è Northumbria ejectis, primus totius Angliæ imperium tenuit. Post illum studiis clarius, illustriusque nomen suum reddidit Edgarus, ex Eadmundo Rege, qui Æthelstano fratri in regno successerat prognatus; & ne hac solùm parte laudetur, *flos & decus Regum, gloria & decus Anglorum, cujus largitas, & munificentia totam Europam impleverat*; ut de eo scribit Westmonasteriensis. Metuo ne longior æquo videar, si quodcumque Regum, in Anglica, ac Saxonica domo ab eruditione commendatur, intra angustos unius Epistolæ cancellos complecti velim. Ac magis etiam, si in Normannicâ stirpe idem tentavero. Non prætereundus tamen Guilielmi Conquæstoris Filius, Guilielmi Rufi frater, Henricus Primus; quem Thomas Rodburnus, sic Cantabrigiæ ait studiis operam navasse, ut propterea

Henricus

Henricus Belloclericus diceretur. Et quod è genere Nortmannico Reges in Academiarum alterutrâ postea ceperunt ingenii, doctrinæque cultum? Ut Oxoniensem nunc solùm tangam, de Edvardo secundo indicant Archiva; de tertio, Rytmica Joannis Anglici: de Henrico V. Gymnasii Cadomensis in Nortmannia Conditore, Rossus Warwicensis Libro de Regibus; de Edvardo V. Oxonienses ipsi literis gratulatoriis ad Edvardum Quartum. Richardus etiam Tertius, etsi illaudatus Princeps, ubi tamen nefariis artibus regnum erat consecutus, eadem in Academia, raro prorsus exemplo, Philosophos audiit disceptantes; quod ex Academiæ ejus Epistola ad illum cognoscitur. Propiora afferam. Ac primùm de Henrico VII. Tritavo tuo; dubium meliusne de Britannia merito, dissidia tollendo, quæ in Lancastria, & Eboracensi, Regii sanguinis familiis, tot Regum temporibus durassent; an nuptui collocando Filiam Margaritam Jacobo, Quarto ejus nominis Scotiæ Regi. Proavo Jacobi Sexti, qui jure hæreditario Angliæ, Regnum primus cum Scotico conjunxit, ac utrumque augustissimo parenti tuo Carolo feliciter transmisit. Porrò Henricum hunc Polydorus Urbinas contentus est dicere, fuisse *ingenio magno sagacique, & à literis non alieno.* Sed enim magnum ejus erga literas amorem multa arguunt. Illud inter alia, quod qui Gallicè scirent, potiùs tamen Latinè ei scriberent. In quibus etiam Hadrianus Castellanus Cardinalis, Herefordensis priùs, Wellensis postea Episcopus. Et quis exiguæ esse doctrinæ existimet, quod à fide devium differendo ipse Cantuariæ ad fidem converterit Christianam? Quantùm præterea ad gloriam illius facit, quod ejus in Anglia, uti in Scotia Jacobi IV. Atavi tui temporibus, literæ Romanæ elegantius excoli cœperint. Græcæ etiam, ut Constantinopoli antea in Italiam, ita inde tum traductæ sint in Britanniam universam. Atque in hisce humanitatis studiis, eo Rege diffundendis, maxime eluxit opera, cùm Nobilis Itali, Cornelii Vitellii, qui primus Oxonii bonas literas docuit; tum indigenarum; Thomæ Linacri, quem filii Arturi studiis Rex præfecerat; & trium Guilielmnrum, Grocinii, Lilii, & Latemerii; ac præterea Joannis Coleti, B. Pauli, ut nunc dicimus, Decani. Sed ad altius doctrinæ fastigium est assurrectum, regnante ejus Filio Henrico VIII. excelsi planè animi Principe; qui quanto studiorum amore fuerit inflammatus, indicio erit, quod ternas ædes regias Bibliothecis totidem mirè luculentis, instruxerit. Ab eodem illud amore est profectum, quod & ipse, & una Regina Catharina, pene eo solùm consilio Oxonium sunt profecti, ut Ludovicum Vivem in collegio Corporis Christi audirent differentem. Quin idem in Academia Cantabrigiensi, pro singulari affectu, erga viros ejus doctissimos, locumque illum ubi literis navâsse operam perhibetur, Collegium studiosorum, totius prope dixerim Europæ amplissimum, sacræ & individuæ Trinitati dicatum, munificentissimè extruxit, & latifundiis, ac proventibus uberrimis ditavit. Quantoperè etiam elegantiorum hominum monumentis perpetuò celebrandum, quod publico sanxerit Edicto, ut barbariei, cujus reliquiæ aliquæ honorem utriusque Academiæ, alioqui florentissimæ, non leviter offuscabant, summo studio obviam iretur ab omnibus; ac quia sermonis illa rusticitas, & stribligo in Philosophorum Scholis, potissimùm regnaret, eò Aristoteles & Plato, publicè non aliâ quam græcâ prælegerentur linguâ. Quam digna hæc Rege illo, qui omnes ætatis suæ Principes, doctrinâ facilè anteiret; quo etiam non alius hac parte magis admirationi esset; præsertim quando privatim, sermone etiam Latino, de rebus gravissimis differtaret; vel publicè quoque de sacris controversias nunc constitueret, nunc tolleret. Tanto jucundior nunc quoque eorum est conspectus, quæ ad B. Augustini codicem de Civitate Dei, manu sua annotavit. Uti & horum, quæ eâdem Regiâ manu exarata supersunt, de reformanda Angliæ Ecclesia cujus proximam à Deo potestatem, non alteri in terris attribui est passus. Idem antequam scriberet, Christiani hominis institutionem, deque bello in Scotos, item de Concilio Mantuano, & Vicentino, aliaque compluria, jam assertionem illam ediderat de Sacramentis: quâ non solùm inter illustres obtinuit scriptores nomen; sed illud etiam, ut non quidem ignotum antea, desitum tamen, regiis reponeret titulis pulcherrimum hunc, justiusque exinde possidendum, Fidei Defensoris. Ac de Filio ejus Edvardo VI. planè obstupesco, cogitans mecum, cum ante annum ætatis sextum decimum, exactè locutum Gallicè, commodè etiam Italicè, Hispanicè, atque adeo Græcè; Romano autem sermone, sæpiùs bene longas habuisse Orationes tam purè & eleganter, etiam promptè adeò, ut utroque hoc illos quoque, qui temporibus iis inter doctissimos referrentur, non provocaret modò, sed vinceret. Quod si non verborum tantùm delectus, sed in omni sermone, rerum pondus attenderetur; non suæ dico ætatulæ, sed tantula in ætate, humani penè ingenii fastigium excessisse videbatur. Præsertim animo suo reputantibus, cum ea linguarum cognitione conjunctam in artibus liberalibus, & Divinarum humanarumque

manarumque rerum ſcientiis ſubtilitatem. Quam cùm Hieronymus Cardanus, homo Italus, totius naturæ intelligentiſſimus, atque idem [illegible], è pluribus liquido perſpexiſſet, pro naturæ cum miraculo habuit ſemper, eoque Elogio non privatim modò, ſed publicis etiam ſcriptis decoravit. Qui talis tantuſque eſſet, verè Angliæ, vel Orbis potiùs delicium, ereptus eſt terris anno imperii ſexto, ætatis decimo ſeptimo; atque ut meliorem ſui partem cœlo reddidit, ita præter corpuſculum, terris debitum, & triſtiſſimam ſui memoriam, commentarios reliquit graviſſima quæque negotia, quæ imperante ſe obvenerant, continentes, ac manu ſua, non ad publicandum quidem, ſed proprium in uſum, in tantula ætate prudentiſſimè ſignatos. Poſt tam multa de Anglia, nec Scotiam tacitus pertranſibo. Hujus Regibus amor ille ſtudiorum fuiſſe dicitur multo etiam ante tempora Donaldi, Regis, ut creditur, non indocti; ſed gemino magis nomine inclyti; ut qui Scoticorum Regum primus, Chriſtianam Religionem ſit profeſſus; & tantæ fuerit fortitudinis, ut ejus imprimis metu Severus, maximus ſine dubio, imperator, muro per tranſverſam Britanniam, ducto utrinque ad Oceanum, quicquid Romanarum erat partium muniret. Hæc ducentis fuere poſt Chriſtum annis. At longè ante Reutha Regum ſeptimus, Hiſtoriam ſuæ gentis conſignâſſe, & de re medica opus reliquiſſe dicitur. Annis enim circiter centum & quinquaginta vixit, ante Chriſti Natalem; ac pari temporis intervallo poſt Freguſium, primum Regni Scotici conditorem, Alexandri Magni, ut fertur, æqualem. Joſina quoque Regum Nonus, cui Reutha Patruus fuerat, eo nomine prædicatur, quod naturæ arcana ſedulò ſit ſcrutatus, atque adeò, Regis Salomonis exemplo, de viribus ſcripſerit herbarum. Sed incertiora iſthæc, nec teſtibus exceptione majoribus eſſe ſubnixa, non abſurdè aliquis dixerit. Liquidiora verò omnia poſt Fregufium ſecundum; qui Honorii, & Arcadii Cæſarum temporibus, ut rei Romanæ Camillus, ita Imperii Scotici conditor alter fuit. Maximè quæ poſt annum ſeptingenteſimum, quando ardor ſtudiorum egregiè effulſit in Eugenio ſeptimo. Hujus illud inter cætera inſtitutum, ut in Monaſteriis res à Regibus geſtæ literis proderentur. Mox idem animus in Morcaco & Etfino; poſteaque in hujus Filio Achaio; à quo, ut traditum, eruditiſſimi homines magno numero, ſubmiſſi Carolo Magno, quò Germaniæ, Galliæque Academiis, aut Monaſteriis, præeſſent. Quod ſi propiora, eaque de Stuartis tuis magis aves cognoſcere, quid, pro temporibus illis, cultius Jacobo, ejus nominis primo? qui ante annos ducentos Regnum tenuit. Literarum enim, ac Eloquentiæ ſtudiis, variâ quoque Linguarum peritiâ pollebat; nec vulgaribus ſolùm, ſed Latinâ etiam linguâ verſus compoſuit. Ut nihil mirandum ſit, ſi eâ Rex doctrinâ, Scholas inſtituerit publicas, Doctores earum foverit liberaliter, aliunde etiam præmiis excierit in Scotiam. Proditum quoque, diſputationibus plerumque interfuiſſe, ac quandocumque per Regni negotia liceret, tempus traduxiſſe ſermonibus literatis. Omni autem ſtudio hoc agebat, ut Nobilium, non flori dico, ſed, ſi ſic loqui liceat, vulgo, neſcio quo peſtilenti ſidere afflato, opinionem illam eximeret, quaſi literarum doctrina animos frangeret generoſos, ſolumque Eccleſiæ, vel Scholarum Doctoribus, non item terrarum Dominis, conveniret. Sed propero ad ſapientiſſimum avum tuum Jacobum; in quo tot res propriæ, & ſingulares. Unus enim Regum Europæorum, continuâ bis mille annorum ſerie, centum & octo Reges numerabat. Primus etiam Britannicorum Principum Angliæ, Scotiæque Regna tenuit; & ita tenuit, ut quæ tot diſſiderent ſeculis, concordibus poſtea animis conſpirarent. Sed non tam de genere, vel imperio, nunc ſermo eſt nobis, quàm doctrinâ; cujus partium alii ſingulas, unus ille hauſerat univerſas. Peritiam dico linguarum, proſam verſamque facundiam, naturæ, prudentiæque Diſciplinas, Hiſtoriam Eccleſiæ, & Civilem, cæteraſque literas divinas, & humanas. Quare ſic ſtatuere non verear, tam variâ maximarum rerum ſcientiâ ſuperâſſe, quicquid Regum à mille annis, mille vero? imò, abſit dicto invidia, quodcumque à Regis Salomonis temporibus fuit. Ubi nihil auribus dari, nulli melius ſciunt, quàm interioris admiſſionis Proceres, atque Antiſtites; abundéque ipſe Orbi id univerſo teſtatum fecit, divinis ſuis ingenii, doctrinæque tot monumentis. Tanti Regis imaginem vivam vides, & audis, in Parente tuo, Sereniſſimo Rege Carolo; qui à teneris, ductu excellentiſſimorum virorum, ſed ſapientiſſimi Patris conſilio formatus, poſteaque tot annos ſermone ejus firmatus, & exemplo, dubium nunc relinquit, utrum Regii faſtigii amplitudine, an celſiſſimâ mente, variâque doctrinâ ſit eminentior. Sed non inſiſtam ejus laudibus, quamque præcipuam fore Epiſtolæ hujus partem aliquis putâſſet, una penè decrit; neque tam id ne ſoli videar lucem fœnerare, quando divinæ ejus virtutes, ſatis orbi cognitæ ſunt: quam quia alibi, ſpero, commodior de iis dabitur dicendi locus: & nunc de his ſolùm, qui beatum in cœlis ævum degunt, loqui animus eſt, quo adulatio omnis

abeſſe

abesse magis videatur. Omnis verò hæc eò spectat Oratio, celsissime Princeps, ut animum tuum, majoribus maximéque Regni negotiis necdum occupatum, literarum studiis excolas; eumque suscites Parentis, Avi, & tot Britanniæ tuæ Regum exemplis, qui præclarè præiverunt ad illa, ut Poeta ait;

Edita doctrinæ sapientum templa serena.

Hæc nunquam non animo obversentur, quò faciliùs virtutes eorum æques, vel etiam, si fieri possit (hoc Augustissimus ipse Parens tuus vovet) exsuperes. Scio, ad ista nunquam defore hortatores, qui plus me valeant authoritate & doctrinâ. Attamen non propterea vel nunc, vel ubi etiam ætas adoleverit magis, ingratum fore confido, si inter alios, quem sic Regia obstrinxit bonitas, quia corpore, aut vivâ voce minus possim, pennâ saltem, ad studia nunc incitem, votumque exhibeam meum, hoc devotissimi animi symbolo; atque eâdem ostendero, ut illustrissimum nomen tuum, non tacitè solùm intra cordis adytum colam ac venerer; sed ipsum hoc coram orbe erudito, comprobare gestiam commentationibus nostris. Quas velut tabulam quampiam, in regalis gloriæ templo, eâ mente suspendo, ut dummodo mihi vita, ac valetudo suppetat, eâdem ad majora me obligem. Accipe igitur, Illustrissime Princeps, hos labores meos; qui fortassè argumenti causâ minores aliquibus videbuntur; si tamen irradientur quibusdam splendoris tui stricturis, nihil quidem de maximo tuo nomine deterent; nec enim sol eo minor est, quia loca lustret humilia, ac res exiguas; ipsi verò de lumine tuo lumen accipiunt; eóque latiùs se diffundent, vivent diutiùs, frequentius legentur. Nec enim facilè futurum, ut non existimentur bona, quæ in spem tot Regnorum nato offerantur. Vale felicissime, celsissime Princeps, & juxta vota, ac spes omnium, virtute, & doctrinâ, quæ in aliis annos consequi solent, ætatem etiam præverte.

Kal. Mart. A. cIↃ IↃc xxxv. *Celsissimi Principatus tui Submississimæ Devotionis Servus,*

G. J. Vossius.

VI.

Nobilissimo, Amplissimo, & Clarissimo Viro, Jacobo Catsio, *Equiti, Præpotentium* Hollandiæ, *ac* West-Frisiæ *Ordinum Syndico Supremo, Magni Sigilli Custodi,*

G. J. Vossius *S. P. D.*

OFfero munusculum vile, si vires considerem donantis; majus si illud animo ejus metiar, ac promtissima voluntate; penè maximum dixero, si attendam erga hujusmodi illius adfectum, cui mitto. Quid enim summo Poetæ, vel gratius, vel convenientius, dare poteram, quàm de re poetica? Non quasi nunc pandam Artem ipsam; quod alio in opere, tribus à me libris factum est; attamen eò, quia scripsi de arte. Propositum enim mihi fuit, agere de Poeticæ nomine, definitione, fine, inventione, & distributione. Quæ Præcognita solent nuncupari; ac licet vix aliud, quàm gustum exhibeant disciplinæ; nec nisi confusam artis notitiam præstent, doctrinæ tamen ordine præeunt; quia viam muniunt ad scientiam ipsam. Fortassè satis erat, hanc solam attulisse causam instituti mei. Sed enim præterea compulsus sum, justissimâ admiratione nominis tui. Si ingenium cogitem, Venus & Charites illud omnium elegantiarum flore imbuerunt. Si doctrinam, quas non artes, ac scientias, capacissimâ illâ mente complexus es? quò sic laudibus pariter abundares, tum excelsis illis hominis πολλοῦ, quo in ordine tot jam annos præclarum nomen sustines: tum clarissimi Poetæ, cujus est animum diffundere per omne disciplinarum genus. Jam si virtutem considerem, undique ea è mentis sacrario, ubi habitat, elucet. Si dignitatem, quàm illustris est locus, in quem te prudentiæ, & eloquentiæ genius extulerunt; & ita extulerunt, ut non abducerent tamen à studiis nostris? Si humanitatem, posse hanc etiam eximiam esse, & tamen cum ingenio, doctrina, virtute, ac dignitate, concurrere, exemplo tuo comprobâsti. Denique si benefacta hominis πολιτικοῦ æstimemus; quàm tibi quotidie bene consulendo, in Amplissimo Illustrium, & West-Frisiæ Ordinum consessu, universam obstringis Rempublicam nostram. Sin merita eximii Poetæ cogitemus; cui non ordini prodes poetando de civili, ac morali vita? Quod est non unius ditionis, sed tot terrarum (rem arduam) mores emendare. Jam mitto, quòd privatim etiam omnibus, imprimis literatis, benefacere non cessas. In quibus

bus etiam nomen profiteor meum. Itaque (quod præfiscini dixerim,) immortale jam nomen obtines; quò magis fruaris, postquam vixeris. Scio, quæ modestia est tua, hasce laudes potiùs dices tribuendas esse amori meo, quàm virtutibus tuis. Sed quæso patere, ut quæ bonorum jam omnium sermone celebrantur, eadem meo quoque suffragio confirmem. Et si molestus is sermo noster fuit, cogita mea quoque interfuisse, ut omnes cognoscerent, non degenerâsse me ab antiquis; quibus tantoperè placuit *προσωπεῖον τηλαυγὲς προκείμενον τοῦ λόγου*, Persona præfulgida sermonis, vel Libri initio constituta, ut Dionysii Halicarnassensis in præceptis de Oratione panegyricâ, verbis utar. Ac visum quoque idem fuit Aristidi Sophistæ; qui aiebat, *τοὺς μὲν ναοὺς τοῖς θεοῖς προσήκει ἱδρύειν· τοὺς δ' ἄνδρας τοὺς ἐλλογίμους τῇ τῶν βιβλίων ἀναθέσει τιμᾶν.* Templa consecrare diis; viros vero eximios decet librorum dedicatione honorare. Nimirum judicabant, splendore pulcherrimi nominis alieni hoc se consequi, ut pulchrior labor suus videretur; haut secus ac ager videbitur melior, si sole splendente Favonium spectemus. Similiter igitur & ipse volui; ut, quia laos non sufficeret ex illis, quæ scripsi; accederet altera ex eo, cui inscripsi. Quo pacto erit, ut quantum hæc nostra deprimuntur Authoris sui ingenio; tantum adsurgant splendidi tui nominis famâ.

Deus Opt. Max. te, Nobilissime ac Clarissime vir, Reipublicæ, familiæ, ac amicis, diutissimè salvum ac sospitem conservet.

Amstelodami
ↀ Iↄ Iↄc xlvii.
Prid. Kal.
Sextiles.

VII.

Augustis Belgicæ *fœderatæ Patribus*,
Gerardus Joannes Vossius *dicat*, *consecratque*.

Illustrissimi, ac Præpotentes Domini,

ANNI sunt quadraginta, & amplius, ex quo primùm ea, quæ in penitioribus literis, ac universo disciplinarum Orbe, sacris etiam studiis observâssem, publici juris facere cœpi; eaque veterum monitu, & exemplo, plurimùm inscripsi præstustri loco constitutis. Nec tamen ad vos, terrarum Rectores, unquam assurrexit animus. Sæpe interim, fiduciam inter & verecundiam constitutus, dubitavi, utrùm publico non simulatæ devotionis alloquio, an silentio porrò etiam, venerari vellem Orbe toto clarissimum nomen vestrum. Perfecta quidem erat rara in tanta dignitate humanitas. Videbam fulgere non superbire, fasces vestros. Ut facile appareret, semper esse illud vobis in animo situm, non vos Reip. sed Remp. vobis incumbere: cujus onus, ut Cœlum Atlas, sic vos benignâ fati Providentiâ, rectis & salubribus consiliis, sustinetis. Sed ea licet conspicerem, nihilominus me, frontis tam imbecillis homulum, assiduè terrebat excelsa magnitudo vestra. Terrebant præterea, non aliis ferendæ humeris, occupationes; quibus turbida componitis, arduaque exsuperatis, & utcunque res sese dederit, pari omnia ingenio, atque animo sufferetis. Hactenus ita fluctuanti lætæ affulsere dies, quibus terræ tam vestræ, quàm hactenùs hostiles, ingenti spe complerentur pacis æternæ, post diuturnum adeò bellum, ineundæ, inter potentissimum Hispaniarum Regem, & Belgicam hanc fœderatam. Equidem, cùm fatear lubens, multis partibus me inferiorem esse aliis multis; boni tamen civis officio, alteri cessero invitus. Quamobrem sermonibus publicis, etiam eorum, qui Remp. administrarent, excitatus, ante omnia Deum rogavi, ut secundare utrimque pacis consilia vellet: Et quia tot prudentissimi homines non vanam mihi spem concepisse animo viderentur, gratias eidem agere cœpi, quòd nato mihi anno, à funesti adeò belli primordiis quarto, ac multa interim in me ipso, pluraque in Parentibus, vi hostili perpesso; quodammodo dederit, jam septuagenario, prævidere finem ante-malorum. Præcipuè verò gratulatus sum vobis, totius fœderatæ Belgicæ proceribus, quòd cum Potentissimo Europæi orbis Rege tot annis eâ prudentiâ, ac fortitudine bellum gesseritis, donec tandem eò deduceretis, ut ab Hoste ipso offerentur conditiones pacis, omnibus triumphis vestris longè, ut arbitror, potioris. Facilè horum cogitatio expressit mihi, ut, positâ verecundiâ, consilium caperem, ea, quæ nunc dixi, publicè etiam testandi apud vos, præpotentes fœderatæ Belgicæ Antistites. Cum tamen sine donario nollem ad vestra venire templa; commodè accidit, ut hoc tempore ad umbilicum properarent tres nostri Institutionum Poeticarum libri. Ut non diu mihi quærendum videretur, cujusmodi munusculo literario alloqui, ac venerari vellem præstustre nomen vestrum. Fortassè dicent aliqui majus quid convenisse tantis Heroibus. Equidem non repugno. Sed molâ litat, qui nequit hecatomba. Neque tam exiguus est Poetices honos, quàm multis videtur. Qui non cogitant Deum ipsum, bonam partem Sacræ Scripturæ, libris esse Poeticis com-

D 2 plexum?

plexum: unde, eas partiens Christus, de se scriptum ait in Mose, Prophetis & Psalmis. Imò hymnus in ore Servatoris nostri fuit. Etiam Ezechiel Poeta Judæus, tragœdiam Græcè reliquit, de eductione Israelitarum ex Ægypto.* Ex Plinio, qui Apostolico ævo, ac deinceps vixit, cognoscimus, sui ævi Christianos, hymnis Christum celebrâsse. Ad hæc quantum Veteris Ecclesiæ Doctores, Poematis suis, & sibi decus pararunt, & Ecclesiæ fructum pepererunt? Illi verò qui Gentilium poesin contemnunt, ipsam habere Philosophiam dispretui vidantur. Veterum enim Poetarum alii, vitæ præcepta dederunt; ut Solon, Tyrtæus, & similes: alii naturæ arcana referebant; ut Empedocles, Melissus, Parmenides, cæterique. Atque, ut ad antiquiora veniam tempora, ita ab antiquis accepimus, illa quoque, quæ Orphei, ac Musæi, dicebantur, vel ad mores pertinuisse universa, vel ad rerum naturam; quò etiam referebant, quæ de Deorum amoribus, connubiis, præliis, & similibus, traderentur. nec rarò sub unius fabulæ involucro, utramque Philosophiam occultabant. Quomodò, quod terrigenæ dicuntur Deos aggressi cœlo expellere, non solùm de ventis intelligebant, qui è terra originem ducunt: sed etiam de hominibus impiis, templa Deorum populantibus: sicut interpretatur Apollonius apud Philostratum. Hanc carminum laudem, Maximus Tyrius pulcherrimâ expressit Oratione; quâ docet, Poeticen esse Philosophiâ vetustiorem; re verò eandem, soloque nomine diversam. Quæ non aliter capere oportet, quàm quod antiquissimis temporibus, iidem fuerint Philosophi, & Poetæ; sed Philosophiam fictis velarint fabulis; quas carmine sunt complexi. Nec aliud voluit Plutarchus, libro de Musica, & eo, qui inscribitur, Quomodo à junioribus audiendi sunt Poetæ; ubi ostendit Poesin, initium fuisse Philosophiæ. Nec enim, nisi priùs Philosophi fuissent, vel fabulis occultare, vel carmine posteris prodere, sapientiæ ac prudentiæ doctrinam. Iccircò etiam traditum fuit à Poetis, fuisse sylvas cantu attractas, atque extructas civitates. Nimirum quia à sapientibus, iisque eloquentibus, & Musicis præterea, sic versibus suavissimis, ac delenificis, permulsi fuere homines agrestes; ut relictis rupibus, ac sylvis, in unum concesserint locum; domos conjunxerint; leges ac jura receperint; humaniúsque amplexerint vitæ genus. Quare de Homero etiam sic statuimus, nomen ejus non magis Poetæ esse, quam Philosophi: neque fallere, vel falli, Veterum illos, * qui memorant, Homerum fuisse Magistrum Platonis; licet quatuor circiter seculis postea consecuti. A Veteribus sic accep mus, ex Oceano p. offluere Mæotidem (sed de Mæotide sunt decepti, verius iidem de cæteris) ex Mæotide originem capere Pontum, ex eo Hellespontum; hinc fluere mare Ægeum; ex hoc porrò vastum illud Pelagus, quod hinc Europam, Asiæque partem; indè Africam ingenti separat intervallo. Haut aliter cogitandum de Homero; ex quo Platonis, (Homeri, dubito, an Socratis similioris) tum verba fluunt omnia, dictioque tota, prope adeo recedens à carmine, tum quoque omnigena illa rerum doctrina. Nimirum, sive cogitemus siderum motus, aliasque observationes cœlestes; sive naturæ totius scientiam, sive gubernationem rei familiaris, vel Reip. sive rei bellicæ disciplinam; ac quicquid in rebus humanis expetere, vel fugere oportet; omnium illorum in eo non minus semina comperiet Philosophus; quàm artis suæ exempla inveniet, tum Poeta, tum Orator. Nec sanè Alexandro, tam sublimis spei Adolescentulo, alium æque ac Homerum, proposuit Aristoteles. Videbat, non solùm ex eo posse hauriri gubernationem sui, vel domûs, sed etiam civitatis, ac regni, & scientiæ militaris, & eloquentiæ. Nec moveor eo, quòd ipse Plato Poetas, ex sua exturbet Republica. Quis enim ignorat, offensum fuisse commentis istis, de pugnis Deorum, vel concubitu; de vinculis Junoni à Jove injectis; Saturno à Jove castrato, uti prius ille fecerat Cœlo; & trecentis hujusmodi? Naturæ quidem vim istis adumbrarunt Poetæ; multumque ea res admirationis attulit, intelligentibus. Sed quid hoc ad vulgus? quod propriè omnia capiebat. Unde siebat, ut vel nullum esse numen crederet; vel ejus exemplo, improba multa sibi licere arbitraretur. Itaque Dionysius Halicarnasseus Romulum laudat, quòd Græcorum Fabulas hujusmodi minimè admiserit. Cujus judicii sui tam Dionysius, quàm Romulus, multos habet approbatores. Inter exteros fuit Hieronymus Philosophus; ut de eo apud Laertium legas. Is aiebat, Pythagoram apud inferos vidisse animam Hesiodi, alligatam columnæ æneæ, multúmque stridentem; illam verò Homeri de arbore dependentem, ac diris circumdatam serpentibus; propterea quod tam fœda uterque de divinâ prodidisset naturâ. Quæ cùm minimè fugerent sapientiam Platonis; ipse quidem, studiosè legendo Poetas, sapientibus eos, ut legerent, suo præibat exemplo: sed ab iis arcebat imperitum vulgus; quod, cùm solùm exteriorem lamberet corticem fabularum, ad interiorem fructum neutiquam penetrabat. Optabat igitur Plato, ut Poetæ symbolis, non adeo

* Maxim. Tyr.

adeo periculi plenis, rerum naturam adumbrâssent. Postquam verò res aliter cecidisset; fecit quod potuit, & debuit; solos ut sapientes ad eorum lectionem admitteret. Vellem illa magis perpendisset, magnus omninò vir, Cæsar Scaliger; qui, cùm ipse fateatur Homerum de Diis suis loqui, tanquam Suibus, (quo quid noxium magis simplicioribus?) Platonem tamen culpat, quod Homerum removeat à civibus suis; cùm cogitar edeburit, & quos arceat, & quomodo Homerum dimittat; videlicet non indignè, sed coronâ redimitum, unguentis delibutum, & omninò ut virum magnum; sed sublimiorem quàm ut captui Plebis suæ conveniret. Periculum igitur ille extimescebat, ne vulgus stupidum non distingueret inter Rosas & Spinas, inter aurum & lutum. Sed nihil hoc periculum ad sapientes, longèque minus ad nostra tempora. Postquam enim Evangelium Domini toto terrarum Orbe illuxit; fabellæ istæ fidem omnem paulatim perdiderunt; ut lutosæ non contaminent, spinosæ non pungant; & proclive sit omnibus aurum tollere, luto relicto; ac evitatis spinis, carpere rosas. Non ulteriùs uni insistam Homero; universè de Poetis videamus. De his sic ait Cæsar Scaliger *: *Poetæ finem esse, docere cum delectatione; Poesin verò esse politiæ partem; quæ sub Legislatore, quamquam alia facie, atque colore continetur. Nam quæ jussa sunt in legibus, quæ sunt apud concionatorem, moderatoremque populi suasiones; hæ, Poetices operâ certâ, atque separatâ, comparabuntur quibusdam amœnitatibus ad institutionem Civitatis.* Neque hoc in dubium vocârit, qui cogitet, ab affectibus proficisci actiones; ac propterea Poetam, civitatis doctorem, jucundè docere affectus, tum bonos; quò cives, per affectus bonos, bonas agitent vitæ actiones; tum malos, quò malorum affectuum odio, evitent actiones malas. Ut verissimum sit, hoc differre civem, doctoremque: quod hic referat actiones propter affectus; ille componat affectus suos propter actiones. Quorum utrumque beatam facit vitam; & privatam, & civitatis, sive Reipublicæ.

* Epinomidis, cap. 2.

Sed quid ego tam latum ingredior mare? ubi porrò si provehar,

Ante diem clauso componat vesper Olympo,

Quàm cæteras etiam Poeticæ laudes complectar. Vela igitur contraham, & quia ab æternæ pacis spe, sermo cœpit noster, in voto simili desinam.

DEUS OPT. MAX.
VOS, AUGUSTI FOEDERATÆ BELGICÆ PATRES,

Diutissimè salvos, ac sospites conservet; perque vos aureum seculum Belgis reducat. Europâ totâ pacis tranquillitas, cœlo demissa, furores compescat Martiales. Imprimis pietas caput ubique exerat. Ardeant cuncti tanto veritatis amore, ut magis eam ament, quam seipsos. Et ne in tot votis, oblivio me capiat ordinis mei, flagret in animis sincerus amor literarum, tum humanarum, tum divinarum, præmiaque sint studiorum laboribus: quæ multis in terris, vel odio, vel contemptui esse cœperant, non minori damno, quàm dedecore publico.

Amstelodami. An. CIↃ IↃC XLVII. Prid. Id. Sextiles.

VIII.

Illustrissimo, & Amplissimo, Johanni Berckio, *Equiti Torquato, Supremi in* Hollandia *Consilii Senatori, Potentissimorum fœderatæ Belgicæ Ordinum ad serenissimam Venetorum Remp. Legato.*

CUM multùm intersit humani generis, ne pereat illa, quæ viri eruditione, & sapientiâ præstantes monumentis prodiderunt; tum in historia hoc imprimis locum habet. Nam, ut universæ interciderent literæ, doctrinaque omnis ipsis ex hominum mentibus deleretur: non propterea posteritas fraudaretur pulcherrimâ eorum cognitione, quæ ad rationis disciplinam, vel rerum naturam, vel morum scientiam pertinerent. Quippe superesset nihilominus miranda mundi compages, & mortalium societas, & utriusque contemplator animus hominis; qui, ex rebus sese in vita offerentibus, sensim deveniret ad notitiam artium, & scientiarum, quas Magistri Veteres tradiderunt. Longè verò aliter cum historia est comparatum. Nam si omnis ea semel obliteraretur; non magis humanâ instaurari posset industriâ, quàm studio cujusquam redire nunc ipsa scit hominis vita. Quare suus licet honos constare semper Socraticis debet chartis; præcipuè tamen vota ejusmodi fieri convenit, ut, qui res gestas literis signarunt, æternùm vigeant,

IX.

Illustrissimis Hollandiæ, West-Frisiæque *Ordinibus*, *Dominis Potentissimis*, G. J. Vossius *Dedicat*, *Consecratque*.

TAnta est laus, ac gloria vestra, Maximi, ac Sapientissimi Proceres, ut nulla penè Orbis regio sit, quò non pervaserit fama eorum, quæ, præsentiore dubium Virtute, an secundiore Fortunâ, tot jam annos pro libertate gessistis. Sed nihil tamen videtur illis majus esse, atque excellentius, quæ recenti imprimis memoriæ omnium inhærent. Quid enim novum est magis, atque inauditum, quàm Classe vos Mexicanâ potitos esse, & prope incredibili gazâ Hispaniarum Regis? Quod ut nunquam antea vobis, ita vicinorum adhuc Principum contigit nulli. Regi verò, atque hostibus, eò luctuosius visum, quò indignius putarent, jam de suo vos adversus se armari. Quis etiam satis prædicarit, quòd, sine prope ullo sanguine vestro, Vesaliam cepistis, illam viribus suis inclytam, & hostili sic præsidio firmatam; illam annonum aliquot manubiis, ac prædâ divitem; illam belli delectam contra vos sedem? Eoque clarius hac parte divinus erga vos favor eluxit, quòd hostis illo tempore, in fœderatorum visceribus grassaretur, & cùm magna daret damna, multo tamen majora anhelaret. Ita ut cepisse hanc urbem, non modò sit, stitisse hostilis victoriæ cursum; sed sua etiam recepisse, hostes finibus ejecisse, compluriaque oppida, quæ ab eo tempore in vestrâ, & sociorum sunt clientelâ, addidisse fœderatorum terris. Denique quàm amplum illud, atque Augustum, quàm Arausionensium Principi, quàm vobis, quàm fœderatis gloriosum, quòd in vestram, sociorumque potestatem, redegistis Sylvam Ducis, urbem antea semper infestam, ac sic naturâ loci, & veterano milite munitum, ut opinio esset prope omnium, viribus eam humanis expugnari non posse. At vos hanc quintum intra mensem vicistis, & quidem hostium duce obsessis cum ingenti exercitu suppetias incassum ferente. Atque horum singula, cùm per se magna sint, eo tamen majorem admirationem cient, quòd quæcumque adhuc diximus, intra annum vertentem peregistis. Neque se nominis tanti decus, cancellis gloriæ militaris; uti in nationibus quibusdam videmus, quæ belli laudibus contentæ, literas studiaque despicatui habent. Vos enim non armis modo, sed doctrinâ etiam excellere, pulcherrimum semper duxistis. Imo ægrè admodum fuerit vobis, si mystica illa Gentium Pallas, terrarum ullâ posthabuisse Bataviam vestram videretur. Ut nihil mirandum sit, si sic animati multos adeò à libertate partâ numeretis, qui cùm summos in Rep. gesserint honores, non eo minùs ingenii, doctrinæque monumentis clarissimi fuerint. Sed de illis celebris eruditionis viris, qui, ut dixi, præfuerint Reip. vel præsint, aliàs fortasse commodior sese offeret agendi locus. De Academiæ vero, quæ propius me tangit, unum illud, & si non citra invidiam dixero, in mediis eam bellorum tempestatibus, ac procellis, ita caput extulisse, ut, si annos numeremus, qui non multo plures sunt quinquagenis, Virorum excellentium, & magnitudine, & numero, quasvis provocare Orbis Academias possit. Hæc cùm animum subeunt meum, Illustrissimi Proceres, verè vos felices prædico, quorum meritis voluerit Deus tantopere Academiam hanc, & Universam debere Rempublicam: Neque cives modo, sed exteros etiam, qui auxilia vestra exposcunt; adhæc quicquid uspiam elegantiorum est hominum, & amantium studia literarum. Quo nomine, ut vobis ex animo gratulor, ita mihi gaudeo, cui sub imperio vestro in terrâ, ut belli artibus, ita doctrinâ omni florentissimâ, à puero scientiis imbui, & securè hactenus vitam degere, contigerit; Imo qui jam ab annis xv. missum me videam fulgentissimis Academiæ hujus luminibus, atque id favore vestro; cùm probe mihi conscius sim, splendorem me ex ea accepisse potiùs, quàm eo attulisse. Ut igitur pro affectu illo, erga me tam benevolo, quem aliis etiam beneficiis declarastis, gratum animum tester, offero nunc, quo nihil habeo majus, memet ipsum, ac mecum animi nostri fœtum, quem genui adolescens; atque ubi triennio lucem viderat, corpore, & viribus auctiorem produxi, in conspectum omnium; nune vero post viginti Annorum intervallum, talem vobis sisto, ut dubium relinquat, magisne idem, an alius videatur. Quamquam vero, sobolem hanc nostram laudare, non est meum; eo minus, quia, quo plus ausus fuero promittere, hoc plus necesse habeam præstare: Nisi tamen industriæ saltem mihi conscius essem, minimè ausus fuissem eam dicare; partim vobis, quos Deus, vice sua in Batavia fungi jussit; partim iis, quos nomine vestro præesse Academiæ vultis. Nec parum me ad hoc animavit, quod propositum mihi fuisset, ut Institutiones hæ, Partitionibus nostris, authoritate vestra, in Scholas omnes Bataviæ inductis, Commentarii loco forent. Simul speravi, me, hoc labore suscepto, meliùs satisfa-

tisfacturum muneri, quod mihi abhinc septennio à Nobilissimis Academiæ Curatoribus injunctum fuit. Placuit iis tum, ut non modo temporum omnium gesta tractarem; sed illa etiam exponerem, quæ ad benè dicendi artem pertinerent. Quomodo futurum videbant, ut, quia historia est fons prudentiæ universæ, Rhetoricæ autem viam ad Eloquentiam munit: juventus operâ quoque nostrâ, perduceretur ad connubium illud Palladis, & Mercurii, quod Antiquitas Hermathenam vocabat. Morem igitur iis gessi, quibus æquum erat; propensaque adeo iis obtemperandi voluntas, vobis ingrata esse non poterit; præsertim cum summo studio conjuncta, benè de publico merendi, ac potissimùm de Bataviæ Scholis, & Academiâ vestrâ. Quamobrem planè ita fore confido, ut quemadmodum ante sexennium Historiam meam de Historicis Græcis, si non pretio sui, at vobis placendi studio, æstimâstis: ita aliquo nunc loco sinatis apud vos esse, Commentarios nostros de Rhetorica facultate. Ex quibus nihil, fateor, honoris, Vobis accesserit; sed vestra præcessere beneficia, quæ gratuita erant; nostrum sequitur officium, quod debetur; & quo magis debetur, eo minus poterit displicere.

Deus Opt. Max. vestrum erga studia amorem foveat, & conservet; Imprimis vero prudentiam, & fortitudinem largiatur, quo & domi quietè, & salubriter diu regatis, Bataviæque & fœderatorum proferatis Imperium, non in terris modo vicinis, sed etiam longè dissitis, imo ut facitis, etiam extra Europam. Nisi, post grave hoc, & diuturnum bellum, longa nos pax manet. Cujus spem toto sinu admisero lubens. Sed publica vincat utilitas; quæ curæ erit, & Patri Supremo, & Vobis, Patriæ Patres.

Lugduni Bat. Anno
CIƆ IƆCXXX. IV. Kal.
April.

X.

Nobilissimis, & Amplissimis Dominis Curatoribus Academiæ Lugduno-Batavæ, Francisco ab Aerssen *Equiti, Domino* Sommelsdicensi, *&* Platensi, *Status Consiliario.*

Nicolao Cromhoutio, *Domino in* Urihoven, *Curiæ* Hollandiæ *&* Zelandiæ *Præsidi.*

Ægidio de Glarges, *Domino in* Elesmes, *Reipublicæ* Harlemensis *Syndico.*

Et Amplissimis, ac Prudentissimis Viris,
Gerardo Leonartio,
Hugoni Coedicio;

Danieli ab Alphen *Illust. Ord. Quæstori in Urbe* Leidensi, *& agro* Rhinlandico.

Gerardo Lanschot *M. D. Consiliario in Collegio Rebus Maritimis Præfecto; Reip.* Lugdunensis *Consulibus, Curatorum Collegii. Item,*

Joanni Wevelinchovio, *J. C. Reipubl. ejusdem Syndico, & Curatoribus à Secretis,* Gerardus Joannes Vossius, *Dedicat Consecratque.*

Nobilissimi, Amplissimi Viri.

Cum à mundi incunabulis, hanc naturæ legem fixerit Opifex ejus sapientissimus, ut qui homo fuerit, idem animal sit; quod vero animal est, carere affectu non possit; hominem Ipsum exuere non postulat, qui cum Zenone, & porticu, exscindi affectus jubet. Sed cum cæteris quidem animantibus, communes sunt affectus nobis; ratione autem, & sermone, secernimur, quorum illa imperium obtinet, cùm benè vivimus; hic cum benè dicimus: Illa dominatur affectui proprio; hic etiam alieno. Utroque horum nihil melius esse, ac præstantius constat. At non æquè convenit, quâ viâ ad benè dicendi vim facilius ac certius ducat. Plurimi enim contendunt, ad parandam Eloquentiam, sufficere ingenium non infœlix, modò dicendi usu roboretur. Quorum judicio operam luserimus, signandis istis de arte Oratoriâ. Sed damnari ab iis non possumus, nisi prius ejusdem culpæ ream peragant totam penè Antiquitatem; præ cæteris Aristotelem, & Tullium; acris ingenii, exacti judicii, summæque authoritatis viros; qui de facultate hac, pulcherrima ingenii monumenta posteris reliquerunt. Nec verisimile est, infirmis quoque artibus sua esse præcepta; sublimi vero

vero Eloquentiæ proprias esse observationes nullas. Si qua etiam facultas, solius naturæ beneficio nixa, nullo artis auxilio vigeret: Poesis sibi illud suo quasi jure deposceret. Atqui, ut taceam de Vetustis; quantis ingenii, doctrinæque viribus, quàm copiosè etiam, Parentum nostrorum ævo, de re Poetica, egit Cæsar Scaliger, vir veteribus par, major fortasse novis? Quare si non de nihilo dici solet, Poetas nasci, fieri Oratores: multo sanè justius hic labor apud Rhetorem insumitur. Solum cauto opus est, ut ne pueriles tantum præceptiunculæ coacerventur; sed ea afferantur imprimis, quæ placere etiam nec stupidis, nec indoctis possint. Utrum hoc, quod ab aliis nunc requiro, præstiterim ipse in institutionibus nostris; penes vos, Nobilissimi, & amplissimi viri, judicium erit.

Opus ipsum est καινοπαλαιὸν *, ac in sex Libros, jam olim à me distributum; quorum tres agunt de Inventione, & Dispositione; ac totidem de Elocutione, & Pronunciatione tractant. Priores illos L. M. Q. consecravi Illustribus Hollandiæ, & West-Frisiæ Ordinibus; hos posteriores Votivum animi mei Specimen, jure vobis inscribo, qui eorumdem nomine Lugdunensi Academiæ præestis. Nimirum studeo eos imitari, qui ædes exstruunt magnificas. Solent hi columnis Tuscanici, Dorici, Ionici, aut Corinthii Operis exornare earum fores, ut continuo aliquid occurrat, quod oculos in se convertat; non eorum duntaxat modo, qui domum subire parant; sed illorum quoque, qui transeunt. Similiter volui ego, in frontispicio utroque tanta comparêre nomina, ut decus illa adferant, commentariis nostris; etiam apud eos, qui, obiter adspicere contenti, fortasse legent nunquam. Et sanè si Eloquentia viris principibus, maximè Ornamento est, ut ait Tullius *, imo Rhetorice, pars sit scientiæ civilis, ut ab antiquis † accepimus; ad quos potius itum oportuit, quàm eos, qui tot jam annos præestis Reipublicæ, atque iis honoribus fungamini, ubi potissimum regnare Eloquentia solet? siquidem partim in magnis Bataviæ civitatibus, vel senatui estis à consiliis, consiliorumque Interpretes; vel summum etiam tenetis consularis dignitatis gradum; partim in supremis Bataviæ Universæ Collegiis conspicui estis, vel præsidendo Inclytæ Curiæ, vel considendo inter splendidissimos, Ordinis Equestris Viros, ac Senatus Consiliarios: ut taceam (si tacere liceat, quod imprimis hic facere videtur) de obitis toties legationibus, ad Respublicas, Principes, Reges; tot etiam annis, ad Henricum, Galliarum Regem, nomine, & re magnum. Ita ut, cum multùm debeatis prudentiæ; grande tamen aliquid sibi flexanima illa vindicet Regina. Atque hanc quidem laudum vestrarum nunc solam excerpsi; quia eam cùm celebro, non minus prædicem artem nostram, quàm vos ipsos. Et Homerus quoque Deos, ac Heroas suos, extollere solet à parte aliquâ; quomodo Junonem ab ulnis, Auroram à digitis, Thetidem à pedibus, Achillem ab eorum celeritate commendat. Nec solùm tamen Operis me argumentum compulit, ut hæc vobis dicarem; sed eodem me hortabatur vitæ meæ conditio, ac munus quod obirem. Quemadmodum enim Eloquentia, nec non tutela artis Oratoriæ, maximè convenit iis, qui civibus præsunt: Ita qui sustinet, aliquas in Academia partes, optimè Curatoribus ejus, non publicæ modò, sed privatæ etiam, industriæ suæ rationem reddit. Id nunc tacitus quodammodo præsto, loquente pro me Operâ hâc meâ: ac verbis etiam idem hoc loco facerem lubens, nisi satis vobis constare arbitrarer, quomodo triginta hos annos decurrerim, publicè docendo, scribendo, privatim plurimos juvando, idque in muneribus variis, & difficillimis, & quæ singula totum penè hominem requirerent. Quamquam verò satis videam, paulatim sic atteri vires, ac fortasse fraudi etiam fuerim meis; cùm non magis operosum sit pariter sorbere, & flare, quàm totum se Musis dare, & privata sectari commoda: me tamen vitæ sic actæ per tot annos, nondum pœnitet. Quippe præterquam quòd animo sic magis satisfeci meo; cui nihil unquam jucundius fuit, quàm in studiis proficere, & ore, calamo, operâ prodesse quamplurimis: Deo etiam, qui per Reip. & Academiæ Præfectos tam variam mihi provinciam mandârat, conscientiam meam melius probavi. Præterea tot bonorum mihi conciliavi amorem, etiam illorum, quos Deus in Illustri loco collocâsset; antè omnes ipsius, quem debitæ venerationis causâ nomino, Magni Magnæ Britanniæ Regis KAROLI, à quo insperato mihi, homini extero, collatum tam grande beneficium, per quod Reverendo Cantuariensium Canonicorum Collegio, sum insertus, quiescere me neutiquam sinit; sed assiduè stimulat, ad porrò etiam de doctrinarum studiis benè merendum; ne unquam gratiâ hâc Serenissimi Regis, & Inclytæ Britannorum Gentis, videar indignus. Vester etiam affectus tam benevolus erga me, Nobilissimi, & Amplissimi viri, faces ad hoc ipsum animo meo mirificè subdit; eoque dulcius mihi fuerit, placere vobis hac parte, quo dulcius

* Novum pariter & vetus.

* Lib. 4. de finib.

† Aristot. Cic. Fab.

est vobis, benè mereri de Academia Universa. Quod ut nunc ferè hominum sunt mores, verè est seculum corrigere. Neque deerunt, qui animum hunc vestrum, seris pandant Nepotibus: quæ post conscientiam optima est benefactorum merces. Laudi dabitur Ordini nostro, scripsisse quæ legerentur. Sed magis erit laudi Vobis, egisse, quæ scriberentur. Quantoque majora erga literas, & Academiam, merita erunt vestra; tanto etiam magis in secula vestrum ibit nomen: suumque ei decus constabit, quamdiu uspiam studiis honos erit. Votum superest, Nobilissimi, & Amplissimi Viri, ut vos Deus Reip. pariter atque Academiæ incolumes, diutissimè præstet, ac melius meliusque de utrâque merendi, & animum vobis suppeditet, & vires.

Lugd. Batav. Anno cIↃ IↃcxxx. Prid. Kal. April.

XI.

Illustri & Generosissimo Juveni, Erico Oxenstierna, *Magni* Axelii *filio*, *L. B. in* Kimitho, *Domino in* Fiholm, *&* Tideun, *&c.*

EO jam potentiæ provecta est, Regni Suedici magnitudo, Illustris Baro Oxenstierni, ut ad pristinam illam Gothorum majestatem, pleno, rapidoque gradu ferri iterum videatur. Nec aliter esse potest, quin Excellentissimus, & Illustrissimus Tuus Pater, Axelius Oxenstiernius, Regni Senator, ac Cancellarius toto Orbe Inclytus, Deo gratias agat immortales, quoties cogitat labores, & consilia sua, & domi, & per Germaniam, & terris aliis, ita prosperè cessisse, ut nihil non benè verterit Suedis: Regnumque licet antea metuendum, nunc eò pervenerit fastigii, ut horrorem pepererit inimicis, pluribus invidiam, toti verò mundo stuporem & admirationem. Gloriosum certè nasci in tali populo; sed quantò gloriosius, nasci ex illo, cujus divina in Regnum merita, honores merentur, (absit invidia dicto) iis proximos, quos vetustissimi illi Getæ Zamolxi, Legislatori suo, decreverunt; felix es itaque, quòd alterum Gothorum Zamolxin habeas Parentem. Sed si ob hoc solùm fortunatum Te censerem, quam ego propriis tuis laudibus essem injurius? Neque enim sublimitas generis tui, quam Majorum potiùs laudem censes, tantum tibi conferre possit, quantum ipse virtute tuâ adquiris. A te igitur incipiat, qui animi tui dotes enumerare velit; ac sic etiam habebit, quod perficere vix possit. Mihi animus non est, tale quid adgredi: Et etiam si ea mens foret, neque locus, neque tempus, neque ille cui hæc scribo, istud patiatur. Sufficit illa dicere, quæ ipsemet, dum hic viveres, coram perspexi; quæque omnes norunt. Perspexi ipse insignem tuam comitatem, ac humanitatem: qua etiam minimis te æquasti; quæque me admonet, ut gratias quomodocumque rependam. Alterum verò nulli non cognitum, est illud, quod cùm pauci admodum sint, qui de generis sublimitate Tecum certare, aut possint, aut velint: difficiliùs tamen sit invenire, qui valeat Tecum contendere amore, quo literas, & literatos prosequeris. Atque hæc duo tanti ego censeo, ut quamvis de cæteris virtutibus Tuis maximis, paulisper vellem cogitationem deponere: vel sola tamen potuerint me impellere ad illustri nomini tuo inscribendum literarias hasce commentationes nostras. Sunt illæ de duplici Sermone: Uno Veterum Romanorum; altero postea consecuto, earum Gentium, quæ quicquid pene in Occidente possederant Romani, in suam redegere potestatem; cumque Imperio magna ex parte linguam ipsam transfuderunt. Nemo autem ignorat in iis, quas dicebam, Nationibus, facilè primas ferre Gothos vestros. Eoque jucundius futurum, ubi in parte operis nostri conspicies tot vestigia Vocabulorum, quibus usi Gothi, & finitimæ Gentes, non tam linguâ, quàm sola dialecto, diversæ. Accedit quod non parùm hinc lucis accesserit legibus, quas Gothi variis in terris tulerunt. Ut ante annos amplius centum supra millenos in Hispaniis, ac Galliis (cujus pars Sidonio Apollinari Gothia vocatur) Euricus Rex, ut ex Isidoro cognoscimus. Item centum annis pòst Leuvigildus; posteaque alii, atque alii. In ipsa quoque Italia Theodericus, Wisigothorum Rex: à quo Leges Theodericianæ, ad instar codicis Theodosiani, sic vocati à Theodosio Juniore, qui non multo præcesserat. Ejus Theoderici est Edictum Capitum CLIV. quod ipse se dedisse ait, *devictis tam Barbaris, quàm Romanis*. Nempe, Dominus Romæ factus, loqui voluit pro more Romanorum; qui ut Græci antea præter se cunctos vocarant Barbaros; ita ipsi, præter se, & Græcos, omnes Barbaros dixere. Nec in Barbari nomine convitium fuerit, si, ut propriè sonat, Extraneum intelligamus; quomodo tam Romanus fuerit Barbarus, si in lingua peccet Gothica, quàm Gothus in Romana. Totum enim hoc est ex genere eorum quæ relata, Græcis τὰ πρός τι, nominantur. Itaque videmus ab Arabibus, in Asia quidem Barbaros nominari Græcos, Syros, Persas, & Ægyptios; in Africa contrà sic dici Hispanicè, vel Latine loquentes.

Porrò

Porrò partim ex illa loquendi consuetudine Romana; partim quoque (sic sanè Veterum more, toto etiam opere loqui liceat) barbarâ illâ, conflata est hæc commentatio nostra; quâ operam dedimus, ut tum eorum inserviremus commodis, quibus nihil in sermone gratum est, nisi auribus cognitum Romanis; tum illorum etiam qui intelligere cupiunt Scriptores, linguâ usos confusaneâ, ac miscella ex Veteri Romana, & illa imprimis nationum, quæ subegerunt Romanos. Dixerit aliquis, si non in alio desudâro, in re tenui hanc operam, ac tenuis quoque gloriæ fore; quia circa verba solùm, non res ipsas, versemur. Sed qui sic sapiunt, parùm intelligunt, quantopere ad Romanam facundiam, ac prudentiam universam, verborum conferat scientia, ac delectus. Nec enim absque delectu, quem eloquentiæ originem esse Cæsar censebat, vel olim elegantiam consequi Romanam fuit; vel nunc, in sermone Romano, ipsam effugere barbariem conceditur. Unde bæc sic dominatur, temporibus nostris in monumentis virorum non è vulgo, inque publicis personat pulpitis, etiam eorum, qui se profitentur Doctrinarum duces. Non dubium igitur, quin majus quiddam sit multorum opinione, cum ea pedem comminus conferre; etsi nimium sibi promittat, qui propterea speret, profligare se eam penitus posse. Sufficit, si illis saltem utilis navetur opera, quibus de luto meliore præcordia finxerit Prometheus; quales nunquam literis dêrunt. Alia interim est ratio ineunda seculo nostro; quàm olim Cæsaris Julii, & Augusti temporibus. Tum (quicquid alii contrà arbitrentur) melius loquebatur vulgus rude, & indoctum, quàm nunc, (nisi duos tres excipere è numero non magno lubet) fortasse ipsi literarum Principes solent. Cui felicitati Veterum, accedebat diligens exercitatio apud Magistrum. Ad variæ etiam eruditionis laudem addiscebant elegantiores priscum ac desitum sermonem, non ad usum, sed ad intelligentiam Scriptorum, qui uno altero seculo præcessissent. Nam puerorum instar sapere judicabant, nisi qui priorum etiam temporum memorias complecterentur. Utcunque verò ex notitia obsoletorum, aliquis etiam ad nos fructus redundet; videlicet ad cognoscendam vocabulorum proprietatem, quæ ab iis originem ducunt: minutum tamen est hoc præ illis temporibus, quibus rancidi illius sermonis scriptores extarent. Nunc postquam nihil nisi laceras eorum reliquias, velut è magno naufragio, habemus; pro illo desita dicendi, alius est subeundus labor, in cognoscendo sermonis, qualis multis seculis fuit, postquam à tot gentibus exteris, discerptum est Imperium Romanum. Nec tamen ab iis hoc exigo, qui nondum è barbariei cœno pedem posuere; sed iis sedulò lectis, qui dictionem formant. Scio, delicatulos multos hanc doctrinarum partem, pejus odisse, quàm ululam fullones solent; sed defraudent illi animum, ut lubet, suavissimo tot rerum utilissimarum pastu. Cordatiores satis vident, quantum studiis decedat universis, si ob solam dictionem dispretui sit, quicquid penè scriptorum tempora nobis non inviderunt; jam inde ab Antoninis, vel Severi, filiorumque imperio, usque ad Atavos, vel Tritavos nostros. Itaque sic statuo, etsi multò augustius sit sapere, quàm dicere: esse tamen dignum sapiente, intelligere omnes, etiam Barbaros; ac interim convenienter loqui auribus Romanis. Nec ita malè agitur cum studiis, ut non multi hac in re, nobiscum sapiant. His igitur consultum ivimus gemino isthoc labore nostro. Quem, tibi, illustris Baro, comitem do reliqui itineris, ac opto, cupioque, esse pignus, ac monumentum devotissimi affectus. Eò gratum, acceptumque fore confido. Quid enim non mihi spondeam ab illo, cujus acre aeri ingenio, judicium junctum mirabamur, priusquàm Bataviâ discederes? Quid igitur nunc non promittamus nobis, post aditas, & lustratas Gallias, Italiam, terrasque alias; post cognitas tot nationum leges, ac mores; post Principum, summorumque virorum, amicitias; imò cum divûm propàgine, de orbis negotiis sermones? Nec minus probatum iri confido exactissimo illi judicio fratris tui, D. Baronis Johannis Oxenstiern, Regni Suedici Senatoris, ac Legati ad conventum Monasteriensem; ubi nunc permistus est, tot magnorum Regum, ac rerum publicarum caduceatoribus magnis, de hoc uno consultantibus, ut Orbis Christianus, armis positis, tranquillitate fruatur longâ, omnibus victoriis potiore: vel si tantus est bellandi amor, arma convertat in communem nominis Christiani hostem. Et cur non persuadeam mihi, per inclytum hoc fratrum par, nec sine laude nominandum, posse etiam laborem nostrum, impensius probari Parenti vestro illustrissimo, incomparabili viro: qui nunquam desiit, aut desinet animo meo obversari, ex quo præsentem in hac urbe vidimus, loquentem audivimus, omni ab eo comitate excepti sumus. Relucebat in vultu blanda severitas, & facilis majestas. In sermone certabant verborum dignitas, & animus nihil humile cogitans. Ubique ingenium, & eloquium, gratiæ, ac eloquentia se exserebant. Imprimis in stuporem omnes trahebat cogitatio rerum maximarum, quas

ab excessu invicti Regis Gustavi, per universam Germaniam gessisset. Sed ista melius dicent variarum gentium annales, quibus sic præterita narrabuntur, ut iterum, imò semper videantur geri; terminari nunquam. Mihi verò, cui non ea est facundia, ut rerum magnitudine vinci nesciat, propositum est, ne culpâ ingenii tantas deterere laudes pergam, eas potius cum silentio venerari; ac definere hunc sermonem, simul ac non ficto officio, sed voto, ab imo pectore proficiscente, tibi, illustris Baro, totique familiæ Oxenstiemiæ, omnia fuero felicia comprecatus. Magno quidem parenti, ut vegetâ & diuturnâ fruatur senectâ, diuque consiliis suis adjuvet Serenissimam Reginam, Phœbien illam septentrionis, illam invictam, & nunquam vincendam Amazona. Illustrissimo, & excellentissimo Fratri, ut in tam illustri, & Orbi tam diu exoptato cœtu, ejus quoque ope, tandem aliquando, Jani claudatur Templum, & Musarum illud aperiatur. Tibi vero, illustris Domine, ut id itineris, quod restat in Patriam (quæ quasi eminùs conspicata, jam brachia protendit, gnara quantum sibi de virtute tua possit promittere) pari absolvas fortuna; quamque de te universo Orbi spem fecisti, feliciter impleas.

Amstelodami. *Illustris & generosissimi nominis tui*
cIↄ Iↄc xLv.
Kalend. Sextil. *Cultor Devotissimus,*

G. J. Vossius.

XII.

Viro Nobili Clarissimoque, Georgio Ratallero Doubletio, *in suprema* Hollandiæ, & Zelandiæ *Curia*, *Senatori Amplissimo*, Gerardus Joannes Vossius, *S. P. D.*

Nobilissime Amplissimeque vir,

Offero tibi librum; ambigo ipse, novumne dicere debeam, an antiquum, an utrumque eorum. Atque huc magis inclinat animus; unde novantiquum nobis liceat nuncupare. Longè maximâ ex parte antiquum esse, facile ipse cognosces; ut qui jam ante annos XXX. cùm primò hæc consignâssem, non legeris ea solùm; sed juventutem quoque sacris initiatam studiis, sub præsidio meo publicè, ut Scholarum est mos, audieris eadem defensitantem. Nec rationes tamen deficiunt, cur, ut tibi gratior sit opera hæc nostra, ausim eam ab aliqua etiam novitate commendare. Antea enim disputationes singulæ prodierunt seorsim, justisque temporis intervallis. Nunc universas, quæ ad Baptismum quidem pertinerent, uno quasi fasce complexus sui. Nec necesse putavi, ea ubique verba appendere. Spontè enim illud prædico, siquid rectiùs, vel clarius, posse dici putarem, minimè veritum me esse, illud vel immutare, vel addere. Jam verò quod caput est rei, aliquas hic dissertationes comperies, antea ineditas: scriptas quidem quadriennio, quo ab illustribus Hollandiæ, & West-Frisiæ Ordinibus commissum mihi regimen fuit, Theologici, quod Leidæ habent, Collegii: sed postquam in Academia ibidem cœpi profiteri Sacræ, Ecclesiasticæ, externæque historiæ tempora (ut de eloquentiæ studiis, eurisque aliis, nihil nunc dicam) propter multiplicis oneris, ac muneris, quod susceperam, difficultatem, propè habitas pro derelictis; ac nunc demum anno ætatis secundo & septuagesimo, quo magis magisque lethi memor, mea convaso, publici juris factas. Variæ autem & graves me causæ compulerunt, cur ista, potissimùm sub præclari nominis tui auspiciis, in lucem prodire vellem. Primùm quidem, quod beneficia à tot jam annis mihi præstita, ac meis, jam diu, me commonefecerint, ut si paria referre non possem, qualecumque saltem grati pignus animi reponerem. Doluit enim sæpè, fateor, quòd cùm pro aliorum in me benefactis gratiam, quo potui pacto, studuerim rependere: tibi uni, etsi neminem sciam, cui videar mihi devinctior, nullo hactenus argumento, testatus fuerim animum, atque affectum meum: tanquam per te solùm, mihi esse ingrato liceret. Accessit, quod minimè animus mihi foret, hæc cuiquam offerre, nisi in hujuscemodi versato. Rarum in aliis quidem, si uno in studii genere emineant. Tua verò laus est, quòd, qui te jus audiant dicentem, omni ætate putent operam dedisse jurisprudentiæ. Quique aures, atque animos, adhibent disserenti de divinis, nihil aliud nisi sacra tractasse arbitrentur. Atque idem in politioribus literis existimant, ac Philosophiâ universâ. Et sanè, de omni hoc fieri vix aliter potuit, qui Parente tanto, Philippo Doubletio, nascereris. Vir sanè is, luculentâ erat natus familiâ, cui decus etiam addebat, stemma maternum è Batavâ stirpe Dammiâ; in qua, ante annos penè ducentos quinquaginta, tres Dammios fratres, cum Dammio cognato, raro exemplo, Sigismundus Imperator, rogante Guilielmo, Comite Hollandiæ, equestri ornârat dignitate. Sed genus & proavos, alienas censes laudes: ac per

per te esset, nec tangere hujusmodi liceret; quamvis jam ante annos quasi quinquaginta mihi cognitissima. Sed mos hactenus geratur. Illud igitur potiùs dicam, virtutibus suis fuisse longè nobiliorem. Quas cùm propagari in liberis, ac nepotibus vellet; nihil æquè studuit, quàm ut tibi sic nato, à primâ etiam pueritiâ, præficeret optimos pietatis pariter, ac doctrinarum magistros. Gnarus videlicet, quantum cæteris antistarent vera animi bona; cujus rei ex se ipso capere poterat documentum: ut qui, postquam Parentem suum, quem honestissimo sciret semper loco, in avitâ Mechliniensium urbe habitum esse; perque fluctus illos decumanos decumis suis ab Albano Duce excitatos, cum multis summis viris in Hollandiam vidisset ejectum: eam mox his terris virtutibus suis conciverit admirationem sui, ut oculis omnium in se conjectis, comitatus Hollandici rationibus, atque insuper fœderatæ totius Belgicæ præficeretur ærario. Nec leviter ejus fidem, ac merita declarat, quòd in posteriori illa dignitate, defuncto suffectus sit filius natu maximus, Joannes Doubletius, Sanct-Annæ-Landiæ Dominus, vir summæ virtutis, atque existimationis: mox filius alter Philippus, vir benefactis florens; qui cum tanto omnium applausu nunc munus hoc sustinet. Sed de eximiis horum laudibus dabitur fortassè aliàs melior dicendi locus. Ne propterea tamen in patre, vel fratribus, sistam, facit ἡ μακαρῖτις mater tua, cordatissima matrona, cui multum sapienti supra sexum suum, cùm antea semper, tum præcipuè post mariti excessum, nihil æquè curæ fuit, quàm ut simillimus evaderes Parentis sui, Georgii Ratalleri; quod nomen non sine numine, in sacri baptismatis fonte, imposuerunt Parentes, multum tam auspicato vocabulo favente Aviâ Loïa, Georgii Ratalleri viduâ; quicumque quoties sermo mihi fuit, non aliter judicavi, quàm conspicere me, atque audire, reliquias aurei seculi. Nempe hoc ipso nomine excitare te à puero studuerunt, ad ejus viri vestigia premenda. In quo nec prudentia illos destituit, nec felicitas. Nam ut more Homerico, à posteriori initium capiam, vivam in te magni avi imaginem nunc omnes intuentur: Ut qui in dignitate illa senatoriâ, verè sis, quod gentilitium Ratalleri cognomen sonat, *consilio omnibus*. Quàm latus, ac lætus, mihi se offerret campus de laudibus tuis disserere volenti? sed jam dudum metuo, ne ut aliis qui te norunt, jejunè dicar, atque aridè de te locutus; ita uni tibi videar fuisse nimius. Quare alteri capiti insistam, quod in hac etiam, ut Græci vocant, ἀνεμπάθεια, quam magnus Plato sapientis propriam ducebat, prudentiam non minus aperit, quàm affectum. Nam is avus tuus Ratallerus fuit, ut sapientiâ & fide, nulli esset secundus. Hoc jam omnes fore augurabantur, simul ac à Galliæ, & Italiæ Academiis, redux Patriæ se iterum stitisset. Sed magis postea in multiplici adeò dignitate, se exeruit virtus ejus incredibilis, ac propè divina. Primùm cùm in supremum Artesiæ Concilium est adlectus. Exinde ubi à Cæsare Carolo V. in magno Belgicæ Consistorio, quod est Mechliniæ, senator est creatus, & libellorum supplicum Magister. Postea etiam cùm in ditione Provinciæ Ultrajectinæ, supremi senatus præses fuit. Quandò item Belgarum suorum nomine, tanta cum gloria legationem obiit, ad serenissimum Daniæ Regem. Magna hæc, imò ingentia esse, inficias iverit nemo. Longè tamen hisce majus existimari debet, quod difficillimis temporibus istis, animum semper æquissimum, consiliaque moderatissima, attulerit rebus turbatis. Quod sub Margaritæ, Ducis Parmensis, gubernatione inter alias præcipuè Valencenarum urbs; sub Matthia Archiduce, tum Groningana, tum Campensis civitas, suo & totius Belgicæ bono, ubertim fuere expertæ. Sed facilè mei Ordinis hominibus persuasero, quantacunque hæc sint, magnam tamen iis accessionem exinde fieri, tum quod in tanta dignitate, singularis esset comitas, ut Gratiæ eum, quasi digitis suis, finxisse viderentur: tum quòd ob variam, & elegantem eruditionem, à summis etiam viris, inter seculi sui decora reponeretur. Quo loco iis fuisse, mirabitur nemo; qui viderit pulcherrima ingenii, doctrinæque ejus monumenta. In quibus (ut taceam de metrica, quam adservas, Psalmorum paraphrasi) non postremus debetur locus Sophoclis, quotquot extant, tragœdiis, Latino ab eo carmine tam fide bonâ redditis; quàm postea malâ ex prima tragœdiarum trium editione, suam in versionem multa adeo transtulit Johannes Lalemantius Heduus; vir cœteroqui pereruditus; ut ostendunt quædam Hippocratis opuscula, donata ab eo latinâ togâ, & doctis illustrata commentariis. Neque ignoro, quid in Sophocle Latino requisierit vetus amicus noster, liberi satis oris, ac calami. Nobis verò arduum illud semper visum fuit, quod Nobilis Adolescens, Latinè Græcèque doctissimus, purè adeo expresserat genuinam grandis Poetæ mentem. Et scimus, vix hominis esse in omnibus omne punctum ferre: quando etiam in dimidiato illo Menandro, quem viritim terit; tereteque usus publicus, vim comicam desiderârit, (at quantus vir!) Julius Cæsar. Nempe nulli Deus omnia dae magna; quale etiam est adsequi Sophoclis cothur-

cothurnum: quo si sublimiorem novisset Poetarum Princeps, non hunc potissimùm nominâsset; cùm laudare vellet tragœdias, sive Varii sui, sive Asinii Pollionis. Præterea mirum, non venire illis in mentem, translationem illam suo veriùs esse Authori extortam, quàm sponte emissam in lucem. Itaque ipse maluisset per intervalla superaddere τὸ ὕψος, quod unum (quo jure id faciant in interprete, ipsi viderint) ὡς μέγα πλέον τις requirere se aiunt. Quasi non hanc etiam laudem adimpleverit in Elegiacis, Epigrammatis, atque aliis, quantum quidem sineret argumentum, curareque istiusmodi permitterent, Magni Regis & Reipublicæ negotia, quæ vellem homines umbratici (citra convicium hoc dico) magis attenderent. Utinam verò adhuc superessent commentarii ejus cedro dignissimi; quibus partim jam maturâ ætate, partim etiam senex, complexus fuit rerum se, quâ senatore, quâ senatus Præside, judicatarum observationes exactissimas. Nunc (triste) eâ parte nihil, nisi plorare nepotibus reliquerunt obscœnæ illæ Harpyiæ, quæ in thesaurum hunc involârunt: credo ut grandia inde, atque arcana, venditantes pro suis, majori essent admirationi cæteris. Verùm his ulteriùs insistere si parem, metuam prorsus, ne, contrà quàm præcipi solet à dicendi Magistris, fiat μελλήσαντος ἄτην ἐκτείδην. Redeo igitur eò, unde abieram; ac quia initio omnis in eo fui, ut exponerem, cur inscripserim hunc laborem nomini tuo: deque causâ principe satis mihi videor dixisse, pauca addam de altera hac; quod si putârim aliis me testari melius posse amorem tibi debitum. Ac cœptus quidem ille ergà admodum adolescentulum, cùm omnes caperentur indole, præclara quæque promittente; multum verò idem firmatus fuit suavissimo annorum prope XII. convictu, partim in principe Batavorum urbe, partim in Academia eorumdem. Postquam verò lustratis Academiis Britannicis, Gallicis, Italicis, restitutus es tuis, cum Ulysse Homerico, mores edoctus, & urbes; tanta idem incrementa cepit, ut ad fastigium pervenisse amorem hunc putarem. Crevisse tamen video, dum pro beneficâ illâ naturâ obstringere me, meosque non cessas. Pro quo nihil occurrit, quod reponam præter affectum tibi, tuisque devotissimum, & hujus apud posteros, testandi ergo (ut mei ordinis homines solent) chartaceum munusculum; quod tamen gratissimum fore confido, vel argumenti causâ. Quid enim magis nos meditari assiduè decet, quàm sacramentum illum, unde, inter alia, duo illa magna ad nos redeunt bona? Primùm quod eo inserimur Ecclesiæ, ac reddimur membra Christi; cujus spiritu vivimus, quotquot eum induimus. Deinde quod in hac vita, perpetuis tentationibus obnoxia, suavissimum inde solatium percipimus adversus omnes mali spiritus insultus. Quorum utrumque accuratiùs, in opere Ipso exponimus. Faxit Deus Opt. Max. Nobilissime, & Amplissime vir, ut labor hic noster aliquid adferat fructus veræ pietatis, & Antiquitatis Ecclesiasticæ, studiosis. Atque ab eodem numine precor, ut conservet tibi amorem nostri, ac diutinam largiatur valetudinem, & vitam; non modò Reip. causâ; sed etiam propter suavissimos liberos; imprimis filiorum trigam, tenerâ hac ætate nihil, nisi optatissimum, in studiis, & moribus, spirantem; Philippum, Joannem, Florentium: quorum si me precibus ad Deum commendem non minùs, quàm tanti Parentis, nihil abs re fecero. Scio, quàm illa innocens ætas grata sit Deo; cui ex ore etiam parvulorum nascitur robur, & gloria, ut divinus Psaltes ait. Illis ego pro suo erga me adfectu, vicissim opto, ut parentum insistant vestigiis, avi etiam utriusque, & majorum deinceps longâ serie.

Amstelodami, Anno æræ Dionysianæ cIↃ IↃc XLVIII. III. Idus Martias. Quo die (ut unum hoc de nostro, Scholastici hominis, quasi jubilæo, addam, quando scis, quàm ægrè apud te sermonem desinam) annus expletur quinquagesimus; ex quo post primum ætatis septennium balbutiei, & Grammaticæ datum, alterosque annos septenos Latinis, & Græcis literis impensos, ac totidem in Philosophorum præcipuè spatiis transactos; ex Senatus Academici authoritate apud Leidenses (& fortasse hoc en est commendabilius quòd honos ille, quantum memoriâ omnes tenerent, à Lycei primordiis ante me illic contigerat nemini) summam studii Philosophici lauream mihi conferebat Theologus, ac Philosophus clarissimus, quo præceptore jure glorior, Petrus Molinæus. Hoc jam quia de me est, existimabis fortasse, meliùs potuisse præteriri. Nec repugno, sed facilem mihi scio apud te veniam fore; quia quâ prudentiâ es, nosti mores senum; quibus adolescentiæ, primorumque studiorum dulcis esse solet, ac jucunda recordatio.

XIII.

XIII.

Illustribus, ac Generosissimis D. D. Chatio, & Christophoro, Achatii *filiis Burgraviis & Baronibus à* Dhona.

Illustres & generosissimi Domini,

SI res universas non judicio insanientis vulgi, sed suo ponderemus momento, ut sapientes decet; primas pietati dabimus, prudentiæ alteras, tertias eruditioni: cui & ipsi locus in hac triga debetur, quia ad priores duas munit viam, ac fomenta iisdem, & alimentum præbet. Ac quanto hoc disciplinæ singulæ felicius præstant; tanto propius absunt à laudibus pietatis, & prudentiæ; quibus principem locum nemo unquam denegavit. Unde illud effici puto, in doctrinarum Orbe, nihil esse commendabilius Virorum Præstantium Vitis. Ab hoc enim fonte haurimus, quorum Exemplo, earumdem virtutum æmuli siamus, atque imitatores. Propterea nullus satis eorum laudarit industriam, qui præclare gesta posteris prodiderunt. Atque in eo quidem non temerè aliquem mihi adversaturum existimem. Sed alterum est, in quo judicium multorum minimè congruat cum judicio nostro. Vident plerique, si memoriæ omnium temporum consulantur, nihil esse difficilius, quàm ut ita literarum monumentis consecremus res superstitum; ut non aliquid benevolentiæ, vel odio, spei, vel metui demus. Hujus igitur periculi fugâ declinantes in contrarium, de iis scribendum contendunt, quos avorum potiùs, aut Proavorum, quàm nostra, vel Parentum ætas conspexerit. Quales non satis expendere videntur, quàm sit operosum in rebus toto seculo remotis vera falsis internoscere. Ac ne illud quidem cogitant, quàm multorum suspecta sit fides, quia miris aliquem laudibus extollant, post unius alteriusque ætatis silentium, extinctis jam omnibus, quorum testimonium adversus illos pondus habuisset. Ut ab hoc etiam periculo immunes simus, expedit, ut mediam insistamus viam, atque eorum potiùs gesta, publici juris faciamus, qui non amplius rebus intersint humanis, ac ætate tamen, tum Parentum floruerint, tum nostrâ. Id nunc fecimus in Illustri, ac generosissimo Patruo vestro, Fabiano Burggravio à Dhona, Domino in Karwinden. Cujus eximiæ laudes, adhuc in omnium memoria versantur: cum septennium solum effluxerit ab ejus excessu. Virum hunc cùm dico, non tam hominis nomen, quàm Virtutum plurimarum, mihi videor dicere. Genere enim erat Nobilissimus; sed genus Nobilior animus exornabat: Quem ille à puero imbuerat doctrinâ, non tantùm seriâ illâ, quæ prudentiam adfert; sed etiam amœniori, quæ ex Musarum, & Charitum commercio nascitur. Atque idem cùm Doctrina, Eloquentiam feliciter sociârat, planè ad veterum mentem, qui cum statuerent, Palladem, & Mercurium coalescere oportere, Hermathenam nobis effinxerunt. Nec satis fore putavit, si omnia sciret, imò nec si graviter & copiosè, de omnibus diceret; nisi idem optima faceret: Ut cùm multùm acceptum ferret eruditioni, & facundiæ; plus tamen cultui divino, & probitati deberet. Quibus etiam inservire voluit, quicquid studii posuerat in cognitione Naturæ: quod multum sane erat. Dicere autem solet, agnoscere se ex Operibus Dei, omnipotentiam ejus; ex horum ordine sapientiam; ex usu eorumdem, bonitatem & misericordiam ejus. Ita ille omnia referebat ad pietatem; quæ undique relucebat è dictis, factis. Cujus rei testes dare possumus, tot genere, dignitateque, tot eruditione Clarissimos viros, qui sermones ejus avidis hausere animis. Imò præclaræ hujus mentis imaginem quandam adhuc videre est, in Epistolis ejus ad summos viros exaratis: Imprimis iis, quas ad vos, Illustres D. D. Barones, & generosissimos fratres vestros, utpote sanguine proximos, imò affectu liberos, frequentes admodum dabat, interdum Germanicè, sæpius Latinè, Gallicè, Italicè, idque etiam cùm septuagenario jam major foret. Hæ superstites literæ, ut Sermones nunc mittam, abundè documento fuerint, eum non, multorum instar, hærere solitum in causis, uti vocant, secundis: at nec contemnere eas, sed eousque adscendere, donec requiescat, in potenti Dei dexterâ, ac promissis ejus. Unde etiam, cùm retulisset, scitum illud Imperatoris Caroli V. ad filium Philippum, Brabantiam esse consilium suum, Hannoniam nobilitatem suam, Hollandiam robur suum: altius hoc Batavico robore assurgens, At inquit, fortitudo nostra Deus est. Per fidem enim sancti vicerunt regna: ut divinus ad Hebræos scriptor ait. Atque eo ille animo, in omni vita erat. Ubique etiam se exserit patientia ejus in adversis. Amat enim affligi à Domino, seque solatur illo Apostoli; ad bonum simul adjutare omnia diligentibus Deum. Nec eum de statu mentis dejicit, piorum infelicitas in hac vitâ: sed cogitat assiduè, judicium Domini incipere à domo sua; Eum castigare quos amat, partim ut peccata corrigat, partim etiam ut eos patientia imbuat, & filio suo reddat conformes. Negat quoque in hac vita imaginandum nobis aureum seculum; cum

cum Davidi in summa etiam felicitate obversentur Valles mortis. Si diutius cessent auxilia divina, ita colligit secum, vel peccatis nostris quasi compedes injici divinæ bonitati; vel propterea opem differri paulisper, ut postea tanto majori cum gloria liberemur. Ubi res in extrema quasi tegula consistunt, pejus quam inter sacrum, & saxum, ut dici solet; non hastas propterea abjicit, sed sic se, sic alios affatur (quid enim prohibet, quo minus hic etiam aureola ejus verba adscribam?) *Rationes Tecum, mi homulle, ineas, quoties Deus te languentem recrearit, errantem reduxerit, periclitantem defenderit; quoties benignus hic hospes instruxerit tibi mensam, unxerit caput oleo, implerit calicem vino. Nemo hoc Pastore & hospite benignior, nemo liberalior. Dominus Te pascit; non egebis. Eris Ovis Dei benedicta; Conviva Dei acceptus. Vives in morte; lucebis in tenebris. Egressus ex hoc mundo, ingredieris in domum cœlestem, & cum Jesu gaudebis æternum.* Hujusmodi animum omnia illius spirant. Nimirum quælibet metiebatur consolatione illâ propriâ filiorum Dei. Unde nec poterat adduci, ut miseris accenseret, vel Jobum ulceribus scatentem, vel Lazarum de petigine squallidum, vel Paulum in carcerem conjectum. Contendebat autem tales, in calamitatibus suis virescere palmæ instar nivibus pressæ. Quod si civiles etiam virtutes, attingi placet; in his quoque, ex Socratis consilio, operam semper dabat, ut is foret, quem haberi se vellet; quo uno non alia est melior, & expeditior ad solidam gloriam via. Ac talis ille, omnium bonorum judicio censebatur. Imò quanto nosceretur penitius, tanto majora in eo virtutum præsidia conspiciebantur. Quemadmodum enim in coelo stellæ sunt, quas non videas, nisi adhibeas inventum nuper Telescopum: Ita & in eo fuere laudabilia multa, quæ nescirent, nisi qui curiosius observarent. Inque tot virtutibus imprimis relucebat modestia singularis; quâ fiebat ut cum summis ipse animi dotibus polleret; maximè tamen eas in aliis veneraretur. Tantus tamen vir effugere non poterat, quo minus cum ventis suis circumflarent malevoli. Quorum omni tempore tanta esse copia solet, ut eorum numerum, nec inire possit Archytas Tarentinus,

Quem, maris & terræ, numeroque carentis arenæ Mensorem.———

perhibet Vates Venusinus. Sed utcunque sævirent invidiæ turbines, non ideo tam heroici animi vir animum despondebat. Sciebat, nullum esse Euripum adeo instabilem, neque Ægæi maris fluctus tam turbidos esse, sub Arcturi occasu, quàm plebis esse voluntates solent. Videbat, uti non semper sunt Alcedonia, nec terrarum uspiam, veris amoenitas semper obtinet: Ita & vices esse rerum humanarum, ac maxima quæque esse obnoxia calumniæ procellis. Videbat, si fortiter clavum occupet, suffecturam undis navem: sin propterea à gubernaculis recedat, periculum naufragii fore. Quare hominibus improbis medium ostendebat unguem: Imò lucri hoc ex iis faciebat, quòd tanto navigaret circumspectius, quasi inter Scyllam & Charybdim. Ita ille invidiam vincebat, virtute alumnum suum facilè vindicante. Et profectò qui vivere vellt, ubi non sit irrequietum, & nequissimum obtrectatorum genus, non ei in Orbe hoc quærendæ sint terræ, sed magnis itineribus eundum sit ad Lunam ubi terram novam jam olim somniabat Xenophanes; qui & suos sectatores invenit. Neq; cum laudes hasce in unum congero, morem sequor multorum, qui veluti Zeuxis, Venerem picturus Crotoniatis, pulchritudinem multarum Virginum, in unam transtulerat imaginem: Ita ornaturi aliquem laudibus, quæ in singulis commendatione digna invenerant, hæc uni tribuunt universa. Nihil enim hoc adulantium artificio opus in Fabiano fuit. In quo si quis diffideat à nobis, diffundat animum per singula, ac in eo consideret nobiscum, tum summam generis vetustatem, tum liberalis educationis elegantiam, tum peritiam in Nobilissimis Disciplinis, atque Artibus, tum foecunditatem Ingenii incredibilem, tum masculam, & vividam virtutem, qua cum priscæ etiam ætatis viris contenderet, tum nova decora magnitudine gestorum in penates, ac familiam illata: & tot alia quibus non insistam, ne videar actum agere, repetendo ea, quæ toto sparsa sunt Panegyrico, quem nunc edimus: eoque cum Comico dicar, in Prologis scribundis operam abuti. Sed quid sunt res mortalium sine literarum monumentis? Nam absque historia foret, tantæ virtutes, ac cuncta ejus benefacta, futura olim essent, quasi nunquam fuissent. Sola enim historia, sive hanc Orator, seu Poeta, seu alius expresserit, omnes nobis ætates, ac secula conservat. Per unam hanc supersunt hactenus, quotquot fuisse quondam cognoscimus. Non jam Ninus, vel Cyrus, non Hamilcar, vel Hannibal forent, nisi historia eos servasset. Nusquam essent Miltiades, & Themistocles; nusquam Agesilaus vel Epaminondas; nusquam Alexander, aut Pyrrhus; nisi historia eos consecrasset. Non viverent in hominum memoria, duo belli fulmina Scipiones; non Pompeius, ac Cæsar; nisi perpetui hoc nominis

minis decus, ab historiâ essent consecuti. Periissent etiam Carolus Magnus, & Fredericus Barbarossa, aliique Immortalitate dignissimi viri, nisi, sicut olim Jupiter, si Romanis fides, fugientes novæ urbis cives; Ita historia nobis fugitivi temporis memoriam stitisset. Ut solus sanè Historicus dici mereatur, stator Temporis, Perennitatis sacerdos. Neque ignoro, plurimos eamdem laudis perpetuitatem sperare è statuis, columnis, sepulchris, aliisque id genus monumentis. Sed eventus comprobavit, omnia ejusmodi, esse invidiæ ac fortunæ casibus obnoxia, ac sæpè brevi admodum temporis spatio, dissipari, aut consumi. Quid mirum autem, si quæ manuum sunt opera, naturam sequantur corporis, quod mortale nobis datum est? Historia verò est animi opus, qui morte caret; cujus instar & ipsa Historia, nec Libitinam, nec Orcum extimescit. Hæc igitur una generosissimo Patruo vestro præstiterit, ut quemadmodum corpus ejus Morungæ è Saxo habet monumentum; Ita etiam animus, ac tot benefacta ejus, ubique terrarum monumentum obtineant literarium: ac qui perpetua apud Deum gloria fruitur in cœlis, idem perpetua hominum fama fruatur in terris. Sed hæc quæ velut largo è penu, in historiæ laudem depromsimus, non alteri convenire putandum, quàm illi, quæ verè historiæ nomen possidet; hoc est quæ principem ejus legem servat, ne quid falsi dicere audeat, ne quid veri non audeat. Quorum neutrum in signandis Inclyti Patrui vestri gestis, neglexi sciens. Nihil enim, vel eorum dissimulo, quæ objectarent Malevoli. Cumque laudantium vulgus, benevolentiæ studio, utrum ficta, an facta referat, sæpe nihil pensi habeat: sedulò hic operam dedi, ne ulterius verborum flumine ab ripa solverem, aut liberius, ac rapidius deferrer, quàm veritas pateretur. Interim Editorem me Panegyrici hujus profiteri malui, quàm Authorem. Nam præivit, ut potuit, alter, qui historiæ penè totius seriem, atque maxima ex parte argumentum hujus commentarii complexus erat. Hujus ego vestigiis cum plurimùm insistam; cuncta uni nomini meo, sine nominis ac candoris defectu, tribuere non potui: Ne quidem si tueri me utcumque parem illo Ausonii ad Symmachum suum, *Quodam pacto societatem laudis affectare, qui aliena benedicta primus enunciat.* Sed ut alterius opera operam mihi parte ex una levavit; ita parte ex altera, multo amplius laboris reliquit. Nam & spissi se offerebant errores non pauci: plurima erant omissa, quæ magnoperè ad rem pertinerent: multa non Davum requirebant, sed Oedipum: Limam exigebant universa, iis exceptis, quæ non tam limam poscerent, quàm spongiam. Alia igitur resecui; alia supplevi; disjecta ordinavi; denique Monetam (nequid gravius dicam) parum Latialem incude magis Romanâ refinxi: Eò justius, quia cum multa adeo à nobis forent, nisi cætera simili dictione exponerentur, Oratio futura erat hybrida, suique ipsius dissimillima, non sine Lectoris fastidio. Quæ non à me dicuntur, alium sugillandi causâ, qui, ut dixi, quod potuit, fecit: sed quia ignosci mihi volo in nonnullis, quæ pressius & meliùs à me dici potuissent. Longe enim molestius, per alia itur vestigia, quam cum libero gressu proceditur. Quod si cui ista non satisfacient, cogitet hæc in antecessum dari, ac fortasse quod desidero ipse, aliquando soluturum in probo & aspero; vel si mihi otium defuerit, non defore tamen alios, atque eos ætate, doctrinaque florentes, otio etiam abundantes; qui ex hisce nostris, monumentum aliquod condant, dignum, quod tanquam Phidiæ Pallas in arce reponatur. Nobis nunc satis visum fuit, si Panegyricum vel (ut amicis, ad alliciendos magis historiæ amatores, inscribi placuit) Commentarium hunc ederemus, qui præcipua quæque suppeditaret. Nam omnia dicere qui ausim? cùm certus sim, in Argumento adeo fœcundo superesse non pauca, quæ partim ejus, cui bona ex parte debeo ligna, lapides, cæmentum; partim etiam nostram effugerint industriam. Sed, nisi opinio me fallit, ferè ista minoris erunt momenti præ iis, quæ diximus. Qui autem strictim aliquando, exponerem meliorem, gravioraque (præsertim in iis, ubi aliena non premo vestigia) leviora his anxie nimis sectari non debui. Si qua tamen minora etiam nunc intercurrent: cogitare oportet quod Damis respondit, cùm reprehenderetur, quia de Apollonio Tyaneo minutias quasdam retulisset. Aiebat, de mensis Deorum Analecta etiam colligi oportere, ne Ambrosiæ ejus pereat quicquam. Atque idem Xenophontis judicium fuit, qui dicebat, Virorum virtute præstantium, non seria modo, sed etiam joca, literis mandari oportere. Et sanè, si Lucerna Epicteti tanti fiebat, ut esset, qui mille eam drachmis emeret: si fuit, qui Protei Stoici baculum emeret talento; quanto magis dicta, factaque omnia Virorum Excellentium in pretio habere convenit. Propterea rectè etiam, atque ordine, facturum putem, qui temporis aliquid tribuere volet, colligendis Illustris Patrui vestri dictis. Multa enim præclarè ex ore ejus proficiscebantur quotidie. Quod si quis ex ampla segete, spicas exigit pauxillas, hujus generis erant. Non minoris impietatis est Deum fingere, quàm

negare. Cor hominis pœnitens, frangit cor Dei irascens. Cum viri principes timere Deum nolunt, timere homines coguntur. Regnantibus Tyrannis, multiplicantur Adulatores. Optimè ulciscitur calumniantes, qui innocentiam Deo commendat. Ubi magna regnant vitia, ibi propinqua est pœna. Divinam nescit naturam, qui eam diu parcere putat sceleftis. Non punitur cum malis qui se sociat bonis. Et fuere id genus plurima, aliqua fortasse etiam luculenta his magis, ac edecumata; eoque commendatiora, quod non quæreret ea Heros, sed pro rebus sponte se offerrent. Quod si non levis ejus dictis honos debeatur; quanto minus permittendum foret, ut interirent precationes, ac suspiria, quæ Illustris Vir, manu ipse sua consignaverat. Spirant enim magnum Dei amorem, ac pectus verè devotum nomini cœlesti: Imò vix arbitror, ex iis, quibus Religio mediocriter cordi est, ullum esse ingenium adeò segne, ac frigidum, quin iis legendis possit, non calefieri modò, sed etiam inflammari. Atqui si ulla, hæc sane tempora, in fatali Orbis Christiani motu, tantoque & animorum æstu, & armorum postulant, vel flagitant veriùs, ut dum quotidie Dei, atque hominum amor frigescit, inque pejus abeunt seculi mores, expediant omnes omnia, quæ pietati, ac virtuti debent. Quamobrem, etsi Illustris Patruus vester, precationes eas suspiriaque, sive affatus, proprium duntaxat in usum, atque id Teutonica linguâ concepisset, publici tamen boni interesse existimavi, si ea in aliorum quoque usum Latinè exhiberem. Idque liberius paulò versa, interdum fere ad Paraphraseos modum. Nam ut linguæ cæteræ, ita Teutonica suum habet genium: eoque si anxiè nimis de verbis laborassem singulis, non de perspicuitate modò, sed de vi etiam, atque efficacia, plurimum decessisset. Verborum lenociniis hic studendum minimè putavi. Bene enim precationes istæ olent, quæ pectoris magis sanctimoniam, quàm Rhetorum pyxides redolent pigmentarias. Simul quoque videbam, à præstantia, tum argumenti, tum etiam authoris, pretium illud ac pondus accedere Orationi quod ab Interprete non haberet. Itaque mihi certum potiùs, quàm arbitrarium est, gratissimum fore utrumque hunc Laborem meum Illustri nomini vestro. Quod ut aliunde nescirem, tamen non aliud credere permitteret ferventissimus ille amor vester, erga Patruum optimè meritum; atque ut de hoc etiam taceam, facilè illud mihi persuaderet singularis vestra probitas, ingenium excellens, acre judicium, prudentia eximia, humanitas incomparabilis, ac tot aliæ in vulgus etiam notissimæ, ac vetusto adeò, & Illustri genere vestro longæ dignissimæ virtutes: de quibus silere apud vos malo, partim quia ipse ad earum splendorem connivere cogor, quemadmodum adulterini Aquilæ pulli ad radios solis; partim etiam, quia jucundius vobis est laudabilia facere, quàm laudari; in os verò laudari molestum est. Cæterum quando utilitas utriusque hujus Argumenti animum meum subit; minimè despero, non vobis modò, ac generosissimis fratribus, & Universæ Dhonæorum familiæ; sed etiam aliis, saltem optimo cuique, probari posse operam nostram. Nam cùm, ut initio dixi, nihil majus, atque augustius, habeamus, pietate, atque prudentia; est hic, quod ad utramque conducat. Sive enim Panegyricum spectemus; tum ad civilem, tum ad militarem vitam conferet notitia eorum, quæ variis in terris, ab Illustri Patruo vestro prudenter, & fortiter gesta sunt. Sive oculos conjiciamus in precationes, ac suspiria; quid ad alendam pietatem magis prodest, quàm si alieno in precibus ardore ipsi etiam accendamur ad invocandum Deum? Quod nemo, puto, inficias iverit, qui sanctum hoc studium, suo nôrit pretio æstimare. Nam etsi Deus non longè à nobis abest, ut in quo sumus, vivamus, & moveamur, tamen ob pravam indolem, longè ab eo absumus; eoque opus est precationis scalis, quibus ascendamus in cœlum, & supplices imploremus gratiam Dei, sine qua tantumdem possumus, quàm qui nunquam fuerunt. Hujusmodi igitur adminicula qui respuunt; sanè ut parvi æstimant pietatem, aut de viribus propriis multa præsumunt, ignari ejus, quod Illustri Patruo vestro in ore esse solet, ritè precari esse artem artium, & scientiam scientiarum: cui affine est, quod idem crebro dictitat, fiduciam defensionis divinæ reddere nos de exitu securos; at non segnes ad precandum.

Cur autem, Generosissimi D.D. Barones, vestro potissimùm Nomini Opuscula hæc offeram; neque ignorare vos potestis, neque aliis fore arbitror obscurum. Neminem enim caligare hic sinit eximius nominis vestri splendor; qui partim ex inclytis natalibus vestris relucet, partim ex summis laudibus, quas ingenium vobis peperit, atque industria. Cujusmodi mixtura occurrit in perpaucis. Quemadmodum enim rara res est, lux absque umbra, ignis absque fumo: Ita perpaucos etiam invenire est, qui non sui generis claritati, vel morum vitiis, vel inscitia, tenebras offundant. At vos pariter hæc tria illustrant, Nobilitas vetusta, Virtus memorabilis, & insignis Eruditio; ut de dignitatibus, velut adscititiis Ornamentis, nihil

nunc

nunc dicam. Duobus igitur libellis, quorum alter ab optimo, prudentissimo, fortissimo Heroe, Fabiano à Dhona, alter autem de eo scriptus foret, totidem Patronos dare volui, eosque non indecores, sed tergemina, qua dixi antea, luce illustres. Præterea putavi, recedendum mihi esse, ab more vulgi sua dicantis iis, qui, ea, quæ scribantur, non intelligant: & si intelligant, nihilo magis illa, ad se pertinere arbitrentur, quàm alium quemvis: ut non tam patrocinium operi exposci, quàm illud quæri, quod dicere nolo, res ipsa non loquatur, sed clamet. Volui igitur hæc iis offerre, quos constaret meliùs ista novisse, quam scriptorem ipsum; quos etiam, unà cum generosissimis fratribus, magis hæc tangerent, quàm quicquid est hominum ubique: quos denique patrocinium scirem desugere, nec velle, nec posse. Quæ omnia me video consecutum; quis is, quem descripsimus, & cujus precationes damus, naturâ Patruus vobis fuit, affectu Pater: ac vos ut bonorum & opulentiæ, ita gloriæ estis hæredes; atque omnibus quidem, sed potissimum vobis exemplo fuit: nec minus exemplo erit, præclaris, atque ad maxima natis liberis vestris, atque adeo nepotibus quoque & omnibus, qui seculis futuris, longo ab iis ordine (ita voveo) felicissime nascentur.

Illustres & Generosissimi DD. Burggravii & Barones à Dhona, stirpe quidem maximi, sed animo majores, vivite & valete: ac vel in ima cera inter candidos inclyti nominis vestri cultores, referte etiam nomen meum.

Lugduni Batavorum Anno cIↄ Iↄc xxviii. Pridie nonas Junias: quo ipso die, ante septennium excessit inclytus Heros, Patruus vester, cui nunc parento; & ante annos ampliùs octingentos defuncta est Luitgarda, conjux Caroli verè magni, imperatoris eo magis à præclara stirpe vestra celebrandi, quia ab illo, & filio Ludovico Pio, ad pristina generis decora, Dhonani nominis, ac Burggraviatus dignitas, jam ante tot secula accessit.

Æternitati Illustris ac generosissimæ familiæ Dhonanæ, devotissimus,

G. J. Vossius.

XIV.

Hugoni Grotio, Gerardus Vossius *S. P. D.*

ITA me amari à te cupio, vir Amplissime, quàm verè illud nunc ad te scribo, nihil mihi videri scripto tuo, non dico elegantius tersiusque (quomodo tua laudare sit vituperare) sed doctius, nervosius, temporibus nostris accomodatius. Planéque persuasum habeo, juxta mecum sentire, quotquot animum habent affectibus minimè mancipatum. Sed heu! quotus quisque est, quem non epidemicus provinciæ nostræ morbus, tanquam pestilenti aliquo sidere afflarit? præsertim ex eo ordine, qui sub Prophetici Spiritus prætextu soli sibi omne controversiarum judicium deposcit. Equidem non sine gravi dolore coactus sum, audire maligna adeo judicia hosce homines ferentes. Non te in atramento, sed felle calamum tinxisse aiunt. Tantoperè à te contemni Sibrandum, ut non Doctoris usquam elogio ornes, nisi cùm umbraticum Doctorem appellas: Nec Theologi cum nomine digneris, nisi cùm negas cum eo, & similibus Theologis sapientiam morituram. At Sibrandum virum esse optimè de Ecclesia & meritum, & merentem; atque ut fortè alicubi exorbitavit, non tamen malitia peccasse, sed puræ Religionis Zelo; tum autem minimè dubitandum, quin totum hoc egerit magnatum (aliquorum saltem) seu instinctu, seu permissu. Nec enim benè adeo Frisios Hollandis unquam voluisse; & nunc recentes accessisse rixarum causas ab exactionibus, aut vectigalibus, nescio quibus, planéque metuendum, ne scriptio hæc animos eorum magis exacerbet. Negant quoque magis te potuisse causam agere Remonstrantium, uno hoc excepto, quod non apertè Zelotarum opinionem erroneam dicas. Sed longè omnium indignissimum se putare, quòd Ecclesiastas dicas expostulare, quod non intersint conventibus publicis; Ἀρχαιρεσίαν eos multis in locis obliquas per artes in se trahere, & ubi invaluerunt vindicare etiam sibi audere: Δημαγωγίαν sæpè ad negotia civilia extendere; Flandriam turbulentis suis concionibus perdidisse: tempore Licestrii hoc egisse, ut Ordines redderent contemptissimos: Ordines necesse habuisse, eos publicitus monere, ut perdenda Hollandia absisterent: periculosissimo tempore ordinum detrectasse imperium, ivisseque oblatum externis. Neque quicquam te horum aliquo στρυφνῷ φαρμάκῳ edulcare, tantùm dicere, bonos te minimè horum criminum insimulare, ac mox ἐπιφώνημα hujuscemodi succinere, talia in Ecclesiastico ordine esse ingenia, ut plus iis, quàm necesse sit, haud tuto committas. Subjicere te quidem mox, dolori tibi esse, quod causa hæc aliter se tractari passa non sit. Verùm hæc occinenda iis, qui necdum ære lavantur; viris enim quotquot non omnino naris sunt obesæ, luce ipsa clarius esse, longè aliter causam à te tractari potuisse. Multa enim à te mitti

 potuisse,

potuisse, & si asperiori esse necesse erat, nil tamen opus fuisse te omnia ἀ[illegible] καὶ ἀφελῶς, μετ' [illegible] agere; scriptum tuum esse, [illegible], ἀλλὰ [illegible]. Si Religionis hostis esses infensissimus, non tamen potuisse te tutò in Batavia indignius excipere eum Ordinem, quem velle te dicis, ut à populo quàm sanctissimus habeatur. Non aliud se persuadere sibi posse, quin cùm apud Frisios esses, ante biennium aut præterpropter, quoties item apud urbis nostræ Magistratum, & quosdam Zelotas Ecclesiastas, de Religionis es negotio locutus, quasi mansuetissimi esses pectoris neutrarumque partium, totum hoc animo feceris simulato; aut saltem mirandum esse, quod tantum tam cito sis mutatus ab illo, qui fuisti prior. Nominis tui authoritate, Jesuitas publicè privatimque, sese tuituros, ad exprobrandum ordini huic animum malitiosum, rebellem, & quibus non vitiis infectum. Primum te esse, saltem eruditorum qui hujusmodi posteritati dicas scriptis tuis, quæ æternatura nec ipsi diffitentur. Nec suffecisse, ut hæc lingua Latina legerentur ab eruditis; debuisse Ecclesiastas fabulam fieri cerdonibus ac tonsoribus, dum ea vulgarem in linguam transferri curas; si quid à paucis aliquando fuerit peccatum, non posse cæteros præstare hanc culpam. Deinde non minus peccatum esse tum temporis à Rerump. Rectoribus, utut strenuè hic Ecclesiastæ mussare cogantur. Denique cùm anni tot ex eo tempore sint elapsi, maligne admodum vulnus hoc toties refricari. Ex his facilè intelligere potes, quantoperè exacerbatus sit, erga te quorumdam animus. Sanè nec desunt, qui bello sibi schemate videntur librum tuum nuncupare, *impiam pietatem*. Interea melle dulcior iis circa cor gliscit iracundia, quando animo tempus illud concipiunt, quo, ut inquiunt, Sibrando, & forte aliis, (etiam Pontificiis, ni eos spes fallit) pœnas dabis. Quanti autem Sibrandum suum faciant, quo item te loco in Theologica palæstra habeant, hinc æstimare potes; quod quemdam audierim, aptantem tibi illud Poetæ;

Infœlix puer, atque impar congressus Achilli.

Nempe difficillimè sibi persuaderi patiuntur, tantam Theologiæ notitiam cadere in quemquam, qui Minister non sit, ut de controversiis nostri seculi judicium ferre, ausit adversus Theologos suos; quod à te factum credunt. Tum autem, quia in Patrum lectione plane sunt peregrini, ne hac in parte te videantur indoctiores, etiam tibi loca quæ citas, aliundè suggesta apud indoctos calumniantur, nempe ab Utenbogartio, ut suspicantur. Hæc ego uti cum dolore aliquo, ita nec absque risu scribo. Et te quoque risum vix tenere planè habeo persuasum. Sanè ex sermonibus tam insulsis facile judicare est, quam haud judicii sint ullius, vel eruditionis, utut unus alterque multijuga sibi placeat lectione. Tales profectò hostes minus tibi metuendi, quàm Sibrando Vorstius; quem tantoperè contemnit. Si tamen etiam scripto maledicere tibi non dubitabunt, (quo de vix levem susurrum hactenus audivi) tuum erit animum firmare iis, quæ ipse scripsisti. Regium enim esse iis cùm benè feceris audire malè: neque quemquam debere ad rem tam utilem, atque tam odiosam accedere, nisi qui ad ferendas calumnias benè se munierit, ut honesti consilii conscientia possit dicere;

Omnia præcepi, atque animo mecum ante revolvi.

Et de his hactenus.

Pag. 36. vers. ult. in Augustini verbis, *Cælestiani aut Pelagiani*. Etiam apud interpretem tuum est, *Cælestinianen*. Ac video etiam ab aliis interdum ita nuncupari. Sed planè duabus literis inductis, scribendum *Cælestiani*. Quippe, uti scis, nomen id à Cælestio Pelagii Discipulo, non à Cælestino qui Cælestianis adversatus. Id cum fugeret Vallam, scripsit Cælestinum Papam Romanum favisse Pelagianis. Nempe Cælestium & Cælestinum confudit: quo nomine merito vapulat ab Annalium Scriptore.

Pag. 50. In verbis Ammiani Marcellini, vel universa ejus verba adduci debent, vel vox *graviter* planè tollenda. Sic enim ille extremo Libro XXI. *Eratque super his adimere facilis quæ donabat, Christianam Religionem absolutam, & simplicem anili superstitione confundens, in qua scrutanda perplexiùs, quàm componenda graviùs, excitavit dissidia plurima, &c.* Sententiam esse vides; non tam graviter componebat dissidia, quàm perplexe Religionem rușpabatur. Omnino igitur τὸ *graviter* pertinet ad *componebat* non ad *excitavit*.

Aliud quod moneam non habeo, ac fateor ne hæc quidem scriptione ullo modo digna esse. Sed cum opus non possem, operam saltem meam tibi probare volui. Supersunt tamen paucula, de quibus si præsens essem, judicium tuum exquirerem, uti cum pag. 52. ais, Augustanam Confessionem esse mutatam. Nescio enim an id magnoperè ad rem faciat, cum privato quidem consilio Melanchthonis mutata sit, at publica, ni fallor, authoritate nunquam. Hoc saltem scio, Melanchthonem à Luthero hoc nomine objurgatum, quod fecisset id omnibus inconsultis. Scio & Germaniæ Principes, qui Confessionem sequun-

tur

tur Augustanam, non aliam agnoscere quàm eam, quæ Carolo quinto exhibita anno cIↄ Iↄxxx. scio denique Lutheranos hoc pacto se purgare, cùm à Pontificiis accusantur immutatæ toties confessionis. Quod pag. 36. ais, Chrysostomum ubi necesse est, gratiæ necessitatem non obscurè inculcare. Memini me dum hic esses, tribus verbis de Chrysostomi sententia colloqui. Velim autem, si integrum, adeas τὰ ἰδιων, Hom. XII. ad Hebr. Nihil clarius quam tolli ab eo gratiam prævenientem. Et quid mirum? Cum idem in prioribus scriptis fecerit Augustinus, quem errorem retractat, Lib. I. Retract. cap. 23. Quare cogitandum satisne solidum sit argumentum quod urges pag. 34. ubi ais, aut Remonstrantes Pelagianos vel Semi-pelagianos minimè esse, aut & Chrysostomum talem habendum, ne simus προσωπολῆπται. Nam dispar fortassè ratio temporis ejus, quod ante Pelagium fuit, quo, ut Augustinus alicubi scribit, securius omninò de gratia loquebantur. Interim Remonstrantes minimè ejus erroris reos esse agnosco: tantum ambigo, annon jure Semi-pelagianus sit dicendus, qui gratiam neget prævenientem; quamquam Chrysostomus, Augustinus; multique alii ante Pelagium, eam minimè agnoverint. Quod si est, non parùm de vi argumenti tui decesserit: utut res in se vera sit. Possitque argumentum hoc si sapit, urgere adversus te Sibrandus.

Pag. 118. Ratio sequitur, *quia alii aliorum calamitates ferre debemus*. Videndum annon aliovorsum torqueas Sibrandi verba. Nec enim id, puto, voluit Sibrandus, velle se Anglorum ferre infirmitatem; verum potiùs ut Archiepiscopus nostrarum, siquæ sunt, Ecclesiarum ferat infirmitates.

Pag. 42. Inquis, *in crepusculo elucescentis veritatis*. Similiter loqui scio Jul. Scaligerum in Historiam Theophrasti. Sed discere aveo, an & crepusculum liquido pro diluculo ponatur. Aliud judicare videtur Plin. Lib. XVIII. cap. 25. ac imprimis Censorinus de die natali, cap. ult.

Verum somnolentum me (nam media jam nox est) ad meras nugas delabi sentio. Quare ne molestus tibi ultra sim, manum de tabula tollo. Ignosces, quod nihil attulerim, quale expetiisti. Nec enim id mearum virium est. Et toties integro hoc triduo de die partim à discipulis, partim ab aliis sum interpellatus, ut ipsas historias, quod optassem, diligentius examinare non licuerit; ac ne has quidem literas, nisi sera nocte, potuerim exarare. Sub vesperam responsum tuum accepi, de quo nihil addo, quia demum crastino mane de eo sum cum Corputio acturus. Vale, vir Amplissime, Belgicæ Phœnix, cui (cùm cætera largè sis consecutus) unum hoc tantummodo à Domino exopto, ut valetudinem largiatur in hisce laboribus firmam, animum adversus injurias fortem.

Dordrechti cIↄ Iↄc xiii. Post. Calend. Novembris. Velim, vir Amplissime, apud neminem de literis, aut judicio meo facias mentionem. Minus enim, si suspectus esse cœperim, prodero bonæ causæ. Quanquam profectò te hoc monere, nihil necesse fuisse intelligo, qui per te isthæc longè melius vides Iterum vale.

XV.

Gerardus Vossius Hugoni Grotio *S. P.*

Accepi Lucanum tuum, Amplissime Groti, verè inquam tuum, quem feliciter adeo restitueris integritati. Quo nomine maximas tibi gratias debet orbis eruditus: Hispania tamen imprimis, cujus nobilem adeo civem fœdis tabescentem vulneribus sanasti: sed puto ut superba est natio, nec Batavorum laudibus satis æqua, aut nulla hoc beneficium agnoscet, aut invita. Nobis satis est, quod Lucanus ipse quantum Batavo debeat, neminem sivit ignorare. Quod si eum ob ingenuam adeo confessionem patria sua minoris facere volet, à Batavis poterit donari civitate, civis futurus nobis acceptissimus. Me quidem, (quem Batavia jam diu meritis suum fecit) mire semper delectavit, maximè sententiarum acumine. Deinceps verò tanto etiam futurus gratior, quanto posthac minus erit, quod in eo legendo remoretur ingenii nostri tenuitatem. Quantumvis verò merito suo placuerit vates tuus, tamen dissimulare non debeo, maximam eidem gratiam conciliasse donantis affectum: de quo tantoperè gratulor mihi, ut eum ponam in parte non exigua felicitatis meæ. Ut verò etiam quomodocumque gratum reapse animum tester, quod unum possum, mitto ad te ἀντίδωρον Oratorias nostras: Impar quidem donum sapientum judicio, atque etiam meo, sed minime futurum impar, si putare libeat rationes, cum fœcunda gente Menenni. At extra omne periculum fuero, si titulum legisse contentus, mox librum in angulum aliquem abdas. Quanquam profectò gravissimæ occupationes tuæ facilè metum hunc omnem mihi eximere possint. Et tamen quasi etiam tibi otii quicquam supersit à rebus tuis, qua publicis, qua privatis, mittere ad te, judiciique tui facere non dubitavi

minutam

minutam quandam commentatiunculam nostram, quam ante menses paucos, occasione certâ, subito calore, ac soloci stylo effudi. Ea describenda prope triduo à redditis mihi literis tuis Amanuensis occupatus fuit: quæ ratio fuit, cur non statim rescripserim, ne forte id incuriâ factum putes. Non est autem quod chartas hasce remittas; quia servari poterunt in adventum meum. Quamquam enim propter affinium νυμφίων adventum, & amicorum aliquot expectationem, his fortasse duabus, aut tribus hebdomadibus extra urbem pedem ponere non licebit, omnino tamen ad vos excurrere animus simulac potero; ut verò possim, planè adnitar. Quid enim exoptatius mihi contingat, quam ut cum eo colloqui liceat, quem unum præ omnibus mortalibus æstimo, cujus singularis prudentia; atque apud illos authoritas, qui plurimam in Rep. possunt, eam in me spem excitarunt; ut brevi & pacatiorem Remp. & Ecclesiam, nec horum licentia, nec illorum tyrannide æquè periclitantem, nos habituros putem? Adjeci quoque exemplar earum literarum, in quas ex Anglia ad Ecclesiastem quemdam transmissas nuper judicium feci. Tuum erit vel totum hoc de literis istis, vel illud saltem dissimulare, ex urbe nostra exemplar earum ad te transmissum esse; neque id tam mea causa peto, quam illius qui id exemplar mecum communicavit. Nec enim alioqui ei ad quem perscriptæ literæ (cujus nomen coram retuli) difficile fuerit odorari, unde earum ad te ἀντίγραφον manarit. In urbe nostra magis magisque residet animorum fervor; quo nomine non mediocriter gaudeo. Non tamen Zelotæ sic sese comprimere possunt, quin interdum excidant quædam etiam publicitus. Nempe difficulter, ut Poeta ait, ignem celaveris,

Lumine qui semper proditur ipse suo.

Ita in concione hesterna audire erat Valerium Poplicolam, intonantem graviter adversus eos, qui perstringunt Ecclesias (ita enim is loquebatur) quasi ereptum ire velint Magistratibus jus suum. Duplicem, inquiebat potestatem facimus; unam autoritatis, ministerii alteram, si modo ea quoque potestas dicenda est. Huic addebat; solis Magistratibus datam à Deo authoritatis potestatem; ministris non aliam convenire quam illam ministerii. Provocabat idem Stentorea voce ad omnes Doctores nostros, ex quorum monumentis aliud negabat evinci posse, quam penes ministros esse illam ministerii potestatem. Qui sic loquitur, ut fucum faciat imperitioribus, quid tamen aliud quam paratus est abstinere vocabulo authoritativæ, ut loquuntur, potestatis, dummodo rem ipsam à Magistratibus obtinere possit? Nam certum mihi non arbitrarium est, haûd aliud eum sentire, quam Christum sibi authoritatis potestatem, in Ecclesiasticis reservasse, ministris vero executionem totam delegasse: qui idcirco in talibus ex Magistratus voluntate minimè pendeant. Scilicet qui sic animatus est, gravem habuit causam, reos calumniarum agendi omnes eos, qui censent in vocatione ministrorum [illegible] actionum Synodalium, atque aliis Ecclesiæ rebus, qua ea publica est, penes Magistratum supremum supremam esse potestatem. Similis monetæ erat, quod idem capse concione invehebatur, in illos, qui, ut aiebat, non omne Dei verbum Ecclesiæ Dei putent proponi oportere. Quomodo, inquiebat, fundamenta Religionis sufficere aiunt, cum nemo in terrenis tam stultè sapiat, ut fundamentum jecisse contentus, non insuper necessarium planè arbitretur ut domum superædificet? Quasi vero qui fundamentum salutaris doctrinæ firmiter jecerit, non ipse sit Templum Spiritus sancti superædificatum super fundamento Prophetarum & Apostolorum. Nec tamen id ab illustribus ordinibus agi puto, ut, quemadmodum ille videri volebat, sola doceantur principia Religionis nostræ, etsi sola faciant Christianum: verùm illud potius, ut cum conclusionum (quarum habitus Theologum facit) aliæ aliis clarius certiusque ex principiis consequantur, multæ etiam multorum judicio inde eliciantur, quas alii, nec pietate, nec eruditione his inferiores, consequi inde inficientur, imo vero noxias censeant homini Christiano; non omnes conclusiones alba signentur linea, sed earum fiat delectus, apud plebem præsertim; quæ minimè ea decidere vel etiam capere idonea est, de quibus mille & amplius annis summus in Christiana Ecclesia dissensus fuit. Sed si hos audimus, qui de conclusionibus ad usque seculum nostrum damnatis, aut Græcis saltem Ecclesiis plane ignotis, in Latina demum post quadringentesimum annum controversis ἐπέχειν licere arbitretur, nec eas tanquam certas, & cognitu necessarias apud plebem urgendas censeat, is (quod non semel audire me commemini) ex Christiana Religione Pyrrhoniam cudere velit ἀκαταληψίαν· quod hactenus ego persuadere mihi non possum: nec tu, scio, tibi, vir amplissime, quem cum conjuge salvere jubeo. Neque enim ultra morari te visum. 14 April. 1614.

Tui observantissimus,

Gerardus Vossius.

XVI.

XVI.

Hugoni Grotio, Gerardus Vossius S. P. D.

Edictum Illustrium D.D. Ordinum, Amplissime Magnificeque, D. Groti, mirè hic vapulat à Zelotis, à plerisque etiam scurriliter impetitur. Qui mollissimè loquuntur, mirari se aiunt, pro Edicto Illustrium Ordinum publicari, in quod non consenserint Civitates. Nec fatentur tale ἐστ' ἰδεῖν esse, quale exposcebant Dordrechtani; quandoquidem, præter horum sententiam, haud clarè exprimatur, de cæteris doctrinæ capitibus standum esse receptæ Ecclesiarum sententiæ juxta decretum hac de re ante annum unum alterumve ab Ordinibus factum. Sugillant etiam, quod, Edictum si sit, non transmittatur ad Civitatum Proceres: sed his ipsis à Bibliopolis sit emendum. Æque admiratio eos subit, quod nulla in eo pœnæ fiat mentio, manentis eos, qui fuerint transgressi. Unde boni viri colligunt, tuto se id transilire posse. Denique homines illi, quibus mire scilicet Ordinum honos curæ est, mirari se aiunt, Ordines adeo decoquere honorem suum, edicendis illis, quæ non servatum iri prævideant omnes. Talia non solum blaterant recentes de Schola pueri, Ministri triduani, sed etiam quidam de Veteranis. Quos inter immodestiam suam desiderari minimè patitur Lydius, qui etiam cæteros Ordinis sui concitat, ut adversus hoc Edictum, ad Magistratum suum scribere velint, Amstelodamensium scilicet Exemplo, qui, uti scis, scripsere adversus priorem Edicti formam. Quia vero de oppugnatione Edicti jam inter fratres consultatur, quidam ejus ordinis, sed cæteris modestior, magnoperè à me exposcit, ut scriptum illud Amstelodamensium diem unum habere liceat, quo videat ecquid in Edicto hoc relictum sit, quod reprehensionem mereatur. Gratum itaque feceris, si prima occasione ad me mittas. Si voles, intra triduum remittam. Hactenus quidem is, quem dico, nihil in Edicto culpat: sed ex Amstelodamensi istoc scripto discere avet, quid in eo alii culpent, idque illo potissimum fine, ut si nihil videat reprehensione magnoperè dignum, Collegas ab instituto melius possit dehortari. Sunt qui testimonia Edicto addita, à Vorstio congesta dicant. Nescio quis homulus Gouda eum huc nuntium apportavit. Ego hanc opinionem iis haud evello: neque enim video, quorsum id facere debeam, quando tu, vir Amplissime, non honorem hinc tibi, sed Patriæ solum tuæ emolumentum quæris. Superiori hebdomade usus sum valetudine haud satis prospera: quæ ratio est, cur ex quo domum redii, parum promoverim in scribendo. Sed nunc Dei gratia melius valeo, totusque sum in detexenda tela mea, vel potius nostra, quando non solum te suasore impulsoreque aggressus sum, sed etiam te Aristarchum emendandi curam suscipiente perfici debet. Sanè & superiores literæ, & nuperus sermo tuus, multorum me monuit, quæ nunquam venissent in mentem. Quamquam autem utcunque didicerim indoctorum judicia aspernari, tamen (fatendum est) nonnihil me in scribendo moratur morosa cogitatio de quorundam, quibuscum mihi post scripti editionem negotium erit, summa in strenuè mentiendo calumniandoque audacia. Quæ sane res me subinde incertum facit, annon satius sit opusculum hoc primum edi nomine meo haud expresso, atque adeo lingua Belgica, ne stylo prodar. Sane nihil videtur obstare, nisi Patrum testimonia, quæ in alienam transfusa linguam, vinorum instar, plurimùm de gratia amittunt. Alioqui hoc pacto possim melius cognoscere hominum judicia, nempe qui similis sim futurus Apellis, post tabellam latitantis. Tum autem, si fortassis imparem me videro hominum improbitati, potero latina editione supersedere, aut alteri hunc laborem resignare, qui tutiori loco vivat. Nam quod tu, Amplissime Domine, credas è modestis adeo tractatibus, ac solius veritatis & concordiæ causa scriptis, periculi nihil, saltem post Ordinum hoc Edictum, metui amplius posse: Equidem verum te opinari magno optem; sed nemo id dicat, qui mores nostrorum experiundo didicit. Nudius quartus locutus sum cum fido, & modesto sacri ordinis viro. Nisi inquiebat is, omnia nostrorum hominum approbaris, nihil te tantoperè purgabit, ut non unus & alter Collegarum meorum sic nomen tuum per urbem differant, ut omnium sis futurus fabula. Diceris nunc quidem modestius voluisse agere: sed Eleusin sacra sua non simul pandere; latere in pectore tuo longe alia, quæ tempori sis prompturus. O Mentes viperinas! sed de his meliùs coram, feriis proximis, si Deus volet. Johannem Arnoldi strenuè adeo progredi, plurimùm gaudeo. Si uti te facturum scribis, responsum ejus, antequàm edatur, legendum transmiseris, candide judicium perscribam: quod tamen eum scire nihil attinet. Non possum quin de Steinfurtensi vocatione aliquid scribam. Ante biduum venere huc duo Ecclesiastæ Batavi, Borrii Lugdunensis frater, & alter cujus nomen excidit. Hi pro Zelo suo

erga

erga domum Dei, muneris sui esse existimarunt, ut de certo nuntio Ecclesiastas nostros facerent certiores. Retulere iis, ut ante dies paucos inciderint in Mercatorem quemdam, qui studiosè inquireret, ecquem Gerardum Vossium nossent, & quomodo audiret? Eum à D. Vorstio commendatum esse Comiti Benthemensi, sed matrem Illustris Comitis non passuram, ut quisquam ad Professionem Theologiæ Steinfurtum vocatur, nisi qui undiquaque sit Orthodoxus, hoc est, Contra-Remonstrantium partibus addictus. Addebant dixisse Mercatorem, sibi id à Comitis Matre in mandatis datum esse, ut Dordrechtum quoque iret, atque ibi ex Ecclesiastis, atque aliis de doctrina vitaque mea conquireret. Ubi nostri illi audiere isthæc, varia illorum animos subiit cogitatio: nescire enim se dixerunt, quid sibi de me sentiendum sit: nihil quidem se audiisse ex me unquam, quod ἑτεροδοξίας ullius argumentum esse posset: sed tamen mirari à Vorstio me commendatum; nec enim sibi verisimile fieri, commendaturum eum quemquam, nisi suæ farinæ hominem: eoque sibi gravissimam causam esse deponendi tam bonam opinionem, quam de me hactenus habuerunt. Aut enim magnam mihi cum Vorstio familiaritatem clanculum intercedere, ac Socinianum virus in pectore occultè gestare: aut vaferrimum Vorstium hoc agere, ut me apud bonos, ac urbem imprimis nostram, decoloret. Ego in utroque eos falli longissimè scio. Nam neque Vorstium vidi unquam, neque vel ipse ad eum scripsi, vel literas ab eo unquam accepi. Neque etiam opinionem ejus sequor, quatenus quidem, aut Omnipræsentiam, aut Omniscientiam Dei convellere putatur. Sed neque Vorstius, uti audio, aliquam nominis nostri depreciationem proposuit sibi: Verùm eum ex Remonstrantium causæ aperte addictis neminem commendare liceret per junioris Comitis Matrem, proximum putavit, ut eum commendaret, quem concordiæ ac pacis, inter eos studiosum audiret, qui se à Contra-Remonstrantium causa neutiquam separassent. Hebdomade proxima affore dicitur is Mercator. Si hinc calumniandi causam ceperint Zelotæ, feram ut Christianum decet. Non potero tamen sic contemnere, ut non aliquid doloris sit allaturum, quod monstrosarum insimuler opinionum. Sed fortasse hæc res melius abibit, quam spero: præsertim quando semper paratus sum, ingenua confessione testari, me alienissimum esse ab iis opinionibus de Deo, quarum Vorstius (verène an secus haud disputo) à plurimis insimulatur. Cujus tu rei testis mihi esse potes; quando apertè sæpius apud te id factum Vorstii improbavi, quod is sic in libris de Deo aliquando disputet, ut videri possit monstrosas, & in Ecclesia Dei inauditas opiniones voluisse hominum animis inserere. Sanè si aliud ei propositum fuit, imprudentissime egit, sequendo de tanti momenti rebus tale disputandi genus. Et tamen ut imprudentia potius quàm malitia peccarit, magnoperè opto. Rectè omninò facturus est, si tandem sic sententiam suam de istis capitibus publicè perscribat, ut nullus sinistræ de eo suspicioni posthac, saltem apud bonos, relinquatur locus. Mitto ad te Hamelmanni libellum de jure Principis in rebus Ecclesiasticis. Uteris eo quamdiu lubet. Arnobium tuum, & locos Augustini cum Synodo Diospolitana nondum remitto, quia necdum Lugduno Exemplaria recepi: sed tamen curabo, ut primo tempore restituere possim. Chartas meas si post octiduum per Tabellarium, aut fidum Nautam miseris, haut sero miseris. Tantum enim temporis minimum requiro ad perficiendum ea quæ primam constituent Libelli nostri partem: qua nempe de peccato originali, ac necessitate gratiæ, cum prævenientis, tum subsequentis, item gratiæ sufficientia, & arbitrii libertate tractandum erit. In Anglicano illo scripto describendo strenuè progreditur Amanuensis: sed tamen ob ductus incommodos, & plurima vitia Orthographica nondum dimidium Libri absolvit. Vale, Magnifice Amplissimeque Domine Groti.

11. *Aug.* 1614.

Tuus omni Officio,

Gerardus Vossius.

XVII.

Gerardus Vossius, Hugoni Grotio S.P.

Magnifice Domine, postquam Sibrandianum responsum in lucem prodiit, tam vane multa pro eo adversus Illustres Ordines, ac dignitatem tuam, à Malevolis jactabantur, ut non potuerit quidquam bonæ causæ, sive qua publicum, sive qua privatum te tangit, vel conducibilius vel opportunius accidere hoc tempore, quam Edictum Ordinum, & bona Sibrandi fides. Itaque me quidem tantopere delectarunt, ut quamquam quo tempore fasciculus mihi reddebatur, ob morosas quasdam Scholæ nugas animo essem minus defæcato, tamen literis tuis, cæterisque lectis, sic fuerim recreatus, ut totum exinde diem tam lætum hilaremque duxerim,

rim, quam si Hilaria fuissent. Quantum verò ea res gaudii mihi attulit, tantum inde doloris Malevoli ceperunt. Cum autem alia eos in Edicto malè habuerunt, tum quod apertè in illo dicatur, operam tuam Illustribus Ordinibus gratam fuisse, ac Sibrandum mala tecum fide egisse. Quod quidem non minus eos urit, quam quod venditioni Libri Sibrandiani interdicatur. Eoque magis hæc res eos coquit, quod disertim addatur, hoc pleno in conventu constitutum esse. Nempe vident & dolent, minus sic deinceps fidei calumniis suis habitum iri. His vero omnibus aliud nihil opponere possunt, quam quod nec defuere ex Civitatibus, quæ Sibrandianam magis causam probarint: quasi unquam ferè sic agatur in rebus, vel publicis, vel privatis, ut idem sentiant omnes. Ecclesiastes quidam nostras retulit mihi atque aliis, ut filius suus Amstelodami viderit Edictum hoc Portæ (urbis ac Templi) affixum ab Illustrium Ordinum Viatore. Hoc quidam non factum credere malunt. Sed qui tantum scilicet scelus credere sustinent, mirari ac ringi, quod hoc perpeti voluerint ejus civitatis Proceres, in cujus constantia proram ac puppim causæ suæ constitutam sæpius sunt confessi. Bona fides tua effecit, ut nonnullis tandem scrupulus sit injectus, quibus antea persuaderi non poterat, Sibrandum mala fide agere. Imo aliqui aperte eum jam culpare non verentur. Sane hesterna die, cum rogasset quidam ejus ordinis, quid mihi de bona fide videretur? atque ego respondissem, metuere me, ne multum Sibrando sudandum sit, priusquam omnibus iis respondeat: confessus est quod antea nunquam, multa eo in scripto esse, quibus à Sibrando responderi non possit: ac se quoque antequam Libellus hic prodiret, quædam istiusmodi observasse: sed Libello hoc tuo (cujus tamen non te, sed Bertium, ac Joannem Arnoldi Authores suspicantur) & plura, & tam clarè probari, ut negare sit neminis, nisi qui frontem perdidit. Addebat, se quid multo eruditius ab tanti nominis viro exspectasse: Plurimos esse in Batavia, etiam recentes de Schola, qui Sibrando melius illam causam potuerunt tractare. Postea in alios incidi, qui similiter judicarent. Paucissimos reperi, qui non fateantur, graviter, & Sibrandum peccasse & omnes eos, qui absque ordinum insectatione de religionis controversiis agere non possunt. Utinam verò simul emisisses Scriptum tuum, de summi Magistratus jure circa Ecclesiastica: fortasse enim si Edicti tempore prodiisset, hinc tacitæ aliquid authoritatis ei accessisset. Sed quia id factum non est, proximum puto, ut quam celerrimè subsequatur. Quid enim attinet Crabronibus illis toties per intervalla bilem moveri? Recens nunc ira est. Si statim Liber edatur, poterunt simul bilem omnem despumare. Quod amicè me adeo Roterodamum invitas, gratias habeo maximas. Velim quidem, sed detinet me lectio tertii Georgicon Virgilii, cum aliis rei rusticæ Scriptoribus; ex quibus bonum delectum cogar discere. Cras verò à prandio progressus mei periculum faciam. Quam tibi aliisque, vir Amplissime, grave est Rempub. gubernare; tam mihi in annum integrum ab Homericorum Heroum cibo, quinquaginta capitibus, vel stomachis potius prospicere. Imo multo quidem hoc difficilius mihi, quia semel jam iterumque persensi, post omnes veteres consultos, ubi ad forum boarium deventum, tantumdem me sapere quam priùs. Itaque post oleum & operam consumptam, aliena tandem opera uti cogor. Nec eo magis domo abesse licet, quando alieni nihil hac in re audent absque præsentia ac nutu meo. Adde quod juventus Scholæ nostræ (cujus bona pars, pro sapientia sua, non minus desiderant boum nostratium conspectus, ac mactationem, quam olim in Circo populus Romanus gaudebat Lucarum boum spectaculo ac pugna) nunquam magis custode eget, quàm hoc tempore; quo & difficillimè domi continetur, & periculosissime excurrit. Quod verò, ni fallor, significas, fortasse, Dordrechtum te venturum, Utinam, Utinam fiat: Imo utinam ut amplitudo, ac dignitas tua ferat, ut pro diversorio publico subire possis pauperis hoc tugurii nostri, sed non congestum cespite culmen. Nobis quidem ea res non voluptati minus esset quam honori. Amplius adderem, sed metuo, ne inani spe mihi blandiens alienam ex verbis tuis sententiam expresserim. Utrum sit, brevi spero, vel ex Epistola tua, vel quod malo, ex adventu tuo longè exoptatissimo recognoscam. Etiam adventum tuum expetit Lydius: ut qui & multis retro mensibus, significavit, magno se loquendi tecum desiderio teneri, & hesterno vespere dixerit, optare se ut paucis agere tecum liceat de Libello eo, cujus gratia ab Asello illo, (sic enim loquitur) Corvino Princeps, inter eos reponitur, qui τοὺς ἄρχοντας βλασφημοῦσι. Persuadere mihi conabatur, scripsisse se Libellum cum in Laudem Magistratuum, ejúsque probandi, verba nescio quæ ex opusculo citabat. Ego cùm nec tam fatuus essem ut crederem, nec irritare vellem eum quem ad cœnam invitâram, consolatus sum illo, quod scriptum hoc Corvini perennaturum non putem; tùm maximè quod pauci sciant, Lydium dialogi illius esse Authorem, pauciores item, per βαρυκέφαλον Lydium designari.

signari. Gaudebat eo sermone, sed tamen addebat, pati se non posse, ut tu de eo tam atrocem habeas opinionem: eoque prima occasione, vel Roterodami si eo proficisci contingat, vel Dordrechti, si tu prior huc veneris de Libello eo purgare se apud te velle. Vale, Amplissime Domine, uxorique lectissimæ tuæ à me salutem dicito.

A. T. Observantissimus

27. Octob. 1614.

G. J. Vossius.

XVIII.

Hugoni Grotio, Gerardus Vossius *S. P.*

Hesterno die, Magnifice, & Amplissime Domine, literas accepi Steinfurto, quas jussu generosi Comitis, suo & Collegarum nomine, ad me scripserat Timplerus. His offertur mihi professio S. Theologiæ in illustri Schola Steinfurtensi. Significavi statim rem totam Prætori Musio, & Syndico Berkio, quorum utrumque optimè mihi velle non dubitandis indiciis jam multos annos comperio. Dixi iis, nihil mihi in eo, quo fungor, munere displicere, quam quod videam optimum ætatis meæ florem abire, nec multum me in studiis promovere. Sæpius me comperisse, siquando die Dominico à meridie, discipulis in Templum abeuntibus, studiis domi vacem, plus me paucissimis istis horis proficere, quàm alias integris aliquot diebus. Præterea nonnihil dolere, quod nonnulli Ecclesiastæ præter meritum meum, nomen meum apud plebem obstrigillent, haud alio argumento, quam quod subinde, conscientia dictante, modestè eos muneris commoneam, qui quocumque convitii genere illustres Ordines impetunt. Tum autem quod aliquando dicam, non controversiarum naturam, sed hominum, culpam esse, quod hoc Ecclesiæ dissidium componi non possit. Si etiam aliquammultos Melanchthones, & totidem Calvinos haberemus, omninò me confidere, adèo eos amicè hoc negotium transacturos, ut nihil indè Ecclesia capiat detrimenti. Neutiquam me à contra-Remonstrantibus segregem factum: sed neque in omnia eorum dicta jurare velle. Tantum ex animo dolere sortem Ecclesiæ, quæ ita factionibus scindatur. Multa quoque alia in hanc sententiam attuli; qua quoque in re calculum mihi adjecerunt. Tantum visus sum iis minus constanti animo, quod obtrectatorum sinistros sermones devorare haud satis possem. Sæpius enim talia ab æmulatione aliqua, aut animi impotentia proficisci. At ea quoque non minus in Academiis ipsis habitura locum. Quod verò dicerem vix quicquam temporis à me studiis dari, id aliquamdiu adhuc concoquendum putabant. Nec enim dubitare sese quin haud perpetuo sim isthoc Sisyphi saxum voluturus. Et tamen inquiebant, habendam mihi vel maximè rationem Liberorum meorum, quibus in functione hac, si ulla alia, honestè satis prospicere possim. Nec tamen hoc sic à me accipi debere, quasi me perpetuo hoc in munere consenescere velint. Quin verò sese ipsos mei memores esse velle, si quid fortean possint in vocatione aliqua Lugdunensi. Et hoc eo se magis dicere, quia jam aliquid ea de re inaudiissent. Posse etiam huic rei Steinfurtensem istam vocationem inservire. Interea Authores erant, nec acciperem conditionem, nec recusarem; sed potiùs scriberem, velle me de re tota cum amicis consilium capere. Parui consilio. Ac literarum etiam mearum ad Timplerum exemplum mitto. Hæc scire te volui, Amplissime Domine, ne si fortè Hagæ, quò uterque proficiscetur, ejus rei mentio incidat, tu omnium sis ignarus. Interea non est quod de me tantoperè sollicitus sis. Non possum quidem non maximas tibi pro affectu erga me tanto gratias agere: sed quædam interdum sunt, quæ moram aliquam exigunt. Sane intelligo aliquibus nihil magis in me displicere, quam quod etiam Amplitudinis tuæ nitar commendatione. Aliquis etiam nescio quid objecit de Literis quibusdam, quas ad te scripsissem. Sane metuo, ne D. Bertius (quem ego alioqui ut Præceptorem optimè meritum, & virum summæ eruditionis plurimùm & veneror & æstimo) nonnihil rebus meis incommodet. Scio illum literas meas, quas ad A. T. de aliquot Erasmi locis scripsi, & habere, & aliis commonstrare. Inter alios est Rutgersius noster, cui bonam earum partem legit. Audio etiam ambire professionem historiæ Ecclesiasticæ; & quia nonnihil à me prius hac in re metuebat, uti prius à Vorstio (nam & cum is Lugdunum vocaretur Theologiæ professionem ambiisse dicitur) κατ' παροιμίαν dictat, semper sibi aliquid remeligmis injici, vel ab aliquo Vorstio, vel ab aliquo Vossio. Sed ab illo ad A. T. redeo, vel potius ad me ipsum. Equidem multa mihi ad arduam historiæ Ecclesiasticæ professionem deesse video. Accepturi quidem essemus vocationem, si vocaremur, sed non tam quod non malimus nos pauxillum adhuc in hoc pulvere hærere, quàm quia metus esse possit, ne cum maximè molestissimo hoc onere liberari velim, minimè possim.

possim. Nam & interdum, vir amplissime, in animum venit, te quoque mortalem natum. Alioqui, uti dixi, temporis mihi aliquid concedi malim, quo muneri me isti præparare possim. Quod si ubi me propemodum parem isti muneri putabo, non subsequatur aliqua vocatio, ἀφορμὴς ἐπιλαβόμενος· sic quoque scribendo saltem prodesse Ecclesiæ Dei poterimus. Sunt alia multa, de quibus colloqui tecum aveo, eo magis, quia me literis tuis, quas ante horam accepi, amicè ad te invitas: sed id nunc fieri non potest, quia metuo ne, absente me, discipuli in glaciem currant, aut fortean pedem, aut brachium frangant. Tutius id potero, ubi glacies erit soluta. Quamquam si & antè se occasio offeret, minime eam negligam. Hæc raptissimè, ob festinationem Tabellarii. Deus ter Opt. Max. diu te Reip. Ecclesiæ, familiæ ac nobis servet incolumem. 3. Non. Martii, 1615.

Misit D. Vorstius ad me per amicum varias literas, ad se de vocatione Steinfurtensi scriptas, uti exemplar literarum, quas Ill. Comites de me vocando ad Curatores Academiæ Leidensis scribunt. Ego statim singula describi curavi. Si tanti putabis, percurres, & vel in adventum meum adservabis, vel ubi voles transmittes ad me. Ἔῤῥωσο.

XIX.

Clementi Timplero.

EGO verò, clarissime, doctissimeque Dom. Timplere, non possum, non & plurimum mihi gaudere, & tum illustribus, & generosissimis Comitibus Bentheimensibus, Dominis meis clementissimis, tum ornatissimo ordini vestro professorio, ingentes agere gratias, pro tam honestâ de me existimatione, & luculentis adeo, erga me affectus notis. Mihi quoque partim, ne adversus adeo munificos, ac benevolos ingratus essem, partim publici boni causâ, unà cum Tabellario hoc ad vos, excurrere animus erat; ac vobiscum super omnibus sermonem serere: sed incommodissima anni tempestas, à profectione deterruit; nec muneris conditio, quod nunc obeo, diutinam mei absentiam ferat; & quod familiam ducit, ea nunc rerum mearum conditio est, ut nisi desultoriæ mihi levitatis notam, merito impingi velim; cum uno alteroque amplissimo viro, mei, & publici commodi amantissimo, super re tanti ponderis, serio mihi deliberandum intelligam. Id quidem, quin neque illustres Comites, neque clarissimus Professorum ordo, vitio sit versurus, nullus dubito. Interea quia in eo loco, illustris Scholæ vestræ res sunt, ut moram vix patiantur ullam, recipio me aut intra brevissimum tempus, excursurum ad vos, aut literis de animo meo facturum te certiorem. Nihil enim mihi gravius sit, quam ut benè de me, & publico, mereri volentibus, sim injurius, & simul cessatione meâ, illustri Scholæ vestræ sim intertrimento. Vale, Doctissime, & merito mihi charissime Domine; & si grave non est, tum illustres, ac generosissimos comites, Dominos meos clementissimos, tum clarissimos, ac præstantissimos Collegas tuos, plurima, meo nomine, salute imperti.

III. Non. Mart. Ann. CIƆ IƆC XV. Stylo Gregoriano.

Dignitatis tuæ observantissimus,

Ger. Vossius.

XX.

Reverendo in Christo Patri, D. Lancellotto Androsio, *Episcopo* Wintoniensi, *Regi* Britanniæ *à Sacris & Secretis Consiliis.*

Reverende in Christo Pater,

QUod coram me posse, pro magno optâssem, id absens nunc agam: ac quia aliter non licet, per literas saltem fiduciam sumam compellandi tui. Jam aliquot menses sunt, quod facere id animus fuit. Sed gravis & diutinus uxoris morbus & hoc, & alia multa, quæ vel ad studia, vel ad humanitatis officia pertinerent, disturbavit. Nunc quia sextus est dies, quod paulatim convalescit, & ego quoque sensim meus esse incipio: nolo diutius illud omittere, quod tamdiu distulisse jam pudet. Ex quo Franciscus Junius, affinis meus, in Angliam venit, sæpius ab eo literas accepi, nullas vero, quin iis magnificè prædicet felicitatem hanc suam, quod tibi innotuerit, tot eximiis dotibus prædito, & ejusce dignitatis viro, à quo etiam tantopere ametur, & cui se suaque ita curæ esse videat, ut non aliter affectum hunc, quàm verè paternum possit nuncupare.

Equidem non facile dixerim, quantâ res hæc voluptate animum meum perfuderit. Et quid me unum dico? imò quantopere exhilararit omnem Junii τὴν πανοικίαν familiam. Quæ satis etiam intelligit, plus se eo nomine debere tibi, quàm exsolvere possit. Etsi verò hoc per se magnum, imò maximum erat; tamen alterum etiam accessit, ut genuinâ omninò lætitiâ afficerer. Nam eædem adfinis literæ,

literæ, tum etiam, quas nobilis & mei amantissimus juvenis Georgius Dubletius ad me dedit, testificantur mihi, non solum tibi notum esse nomen meum, sed etiam amantissimum te mei & cupidissimum esse. Quem ego affectum multò auro potiorem duco: sed in hoc statu non aliter remunerari possum, quàm solo amore, & propensissimâ in me colendo voluntate. Hanc quidem, si non dignitati amplissimæ, saltem summæ bonitati tuæ probaturum me confido. Interim mihi quidem gaudeo, potissimum verò gratulor affini meo: quem deinceps etiam commendatissimum tibi fore spero. Neque enim favore tuo plane indignum putabis, cujus ea est eruditio, & quod caput est, illa vitæ integritas, propter quam imprimis charissimus hic omnibus esse solet: si solos excepero, qui virtuti & doctrinæ, addo & Ecclesiæ paci bellum indixerunt. Sed neque iniquum videtur, ut ex segete ea beneficiorum, quæ in uberi Ecclesiæ solo maximus ei parens obsevit, horum optimus filius aliquid frugis metat: atque id potissimum per te, cui consuetudo benefacere in naturam vertit: cuique etiam excellentem pietatem, doctrinam, prudentiam, humanitatem eruditissima scripta undique spirant, ac fama etiam celebrat, & doctissimorum hominum sermones. Eò verò impensiùs hoc desidero, quia & affinem hunc meum juxta ac meipsum amo, & eam de virtute ejus spem concepi, ut si quid mihi humanitus contingat, hunc præcipuè fore putem, in quem dum vita ei superstit, cura liberorum meorum recumbat. Hæc sunt, quæ nunc ad te scribenda existimavi. De rebus verò meis nihil addo, partim quia nihil magnopere est quod scribam, partim quia siquid fuerit, id alteris malo literis reservare.

Reverende in Christo Pater, Deum ex animo oro, ut illum erga nos affectum: te verò ad fidei & pacis Christianæ bonum, diu Ecclesiæ suæ incolumem servet.

viii. Kal. Nov. ↄIↄ Iↄc xx.

Reverendi & illustris nominis tui cultor,

G. Vossius.

XXI.

Hugoni Grotio, Gerardus Vossius *S. P.*

MAgnifice amplissimeque Domine Groti, posteaquam D. Van der Myle, & DD. Consul Syndicusque Leidensis domum re confecta abierant, mirè cùm coram tibi gratias agere, tam de variis tecum colloqui gestiebam: sed adhuc ob summam tempestatem frustra fui. Biduum quidem, imo triduum prope jam ex eo tempore exspiravit: sed venti validius etiam spirant, quàm ante. Nec ego duntaxat, qui meticulosior videri possim, quam virum decet, sed, ut audio, plerique etiam nautæ, audax ϗ θερμὸν hominum genus, oram hinc solvere verentur. Ita abiit mihi initium feriarum nostrarum: quo tempore commodissimè domo abesse poteram. Vereor autem ne adhuc plusculis hic diebus detinear, partim quia hac hebdomade pro affinis infante in baptismo spondendum erit; partim quia Rutgersius noster impensè cupit, ut intersim solemniori convivio, quo die Jovis proximo serenissimi Suecorum Regis Legatum accipere cogitat: post Paschalem verò diem animus sit uxorem Bredam ad sororem deducere: ubi fortasse diem unum aut alterum hærendum erit. Omnino tamen decretum, antequam feriæ nostræ desinant, hoc est intra quatuordecim hosce dies excurrere ad A. T. nisi interea te in Zelandia potius, quàm vel Roterodami, vel Hagæ etiam fore cognoro. Una tunc mecum feram commentationem tuam de Christi satisfactione, cujus descriptio spissè procedit, ob nimis festinatos literarum ductus: sed tamen intra hos sex septeméve dies scriptionem ejus absoluturum sese sperat Amanuensis. Mitto interea Thomsoni librum præstantissimum; unà cum Augustiniana confessione, Synodi Palæstinæ gestis, & Arnobio: quibus cum diu adeo, fortasse incommodo aliquo amplitudinis tuæ, usus sum, sanè cum maximo fructu meo. Carere quod nunc iis possim, facit, quod tandem ipse eos Antverpia nactus sim. De Thomsono non tantùm suadeo, sed etiam rogo, quam primùm edatur. Nihil ea diatriba hoc in genere, vel doctius extat, vel elegantius. Me quidem valdè in vera sententia confirmavit. Nihil tamen hoc judicium nostrum Bertiadem Heroëm, nisi secus putabis, scire attinet: quippe qui, ut etiam amici mihi narrant, hoc cum magno eloquentiæ Romanæ parente habeat commune, quod silere difficulter ea possit, in quibus tacito opus erat. Quamquam vero liber iste Thomsoni multis partibus sit emendatius descriptus, quàm exemplar ipsum, tamen supersunt in eo non pauca, in Græcis imprimis quæ corrigi debeant. Ut emendanda putaram, de quibusdam ante trimestre in chartula annotaram; sed hanc licet quæsitam, nunc invenire non possum. Nec multum puto refert, quia nullo negotio corriget isthæc inter legendum Bertius noster. Infante (filio an filia?) amplitudinem tuam auctam gaudeo: eoque nomine tibi gratulor; ac Puer-

peræ

puræ foelicia omnia opto. Vale, & præsidium & dulce decus meum.

14 April circa vesperam. 1615. T. A. *Obstrictissimus*,

G. J. Vossius.

Hugoni Grotio, Gerardus Vossius *S. P. D.*

SCripseram tibi ante aliquot dies, Magnifice & Amplissime Domine, malè me metuere Ecclesiæ Bredanæ à Musenholio, qui cum reprobationis absolutæ, gratiæque irresistibilis & indeficibilis dogma tanquam filiolam suam amet, atque amplexetur; tamen nec ejus quam tueri vult, opinionis satis est intelligens, nec partis adversæ sententiam (quam ubicumque & quandocumque occasionem levem videt, lineamentis distortissimis fœdissimisque coloribus depingit) cognoscere vel minimùm laborat. Jam ab aliquot retro annis novimus hominem per affinitatem qualemcumque. Semper uti aliis ita mihi quoque visus est nullius, vel judicii, vel industriæ: mirè ad hæc iracundus & pertinax: cæteroquin imis pariter ac summis, quamdiu nullæ irarum aut simultatis causæ intercedunt, comis ac affabilis; etiam Latinè non paulo melius sciens, quam sui plerique ordinis solent. Is ergo cum antea semper nescio quas non monstrosas Opiniones, quas vel ipse, per febrim credo, somniasset, vel à malegeniatis quibusdam pessima fide confictas avidè arripuisset, spargere per vulgus solebat: tamen ex quo Amstelodamensium, & famosi Zelotarum Ducis, perperis pravisque consiliis dare se totum cœpit, multo seipso sævior factus est; sic ut non aliud nunc speret aut spiret, quàm factiones, & triste Ecclesiæ vixdum florescentis, dissidium. Ad quod facinus tantum utitur, vel abutitur potiùs, plerisque hominibus Adolescentulis. Eorum unus est Amstelodamensium Alumnus, ac nisi me multum fallit conjectura τῷ πλατωνίδῃ & complicum emissarius, nomine Spiliardus, qui subinde Lugduno Bredam, inque ejus urbis pagos ventitat; ac paucas ante hebdomadas domum meam venit, multum Musenholianum pacis studium extollens, ac Boxhornium & Affinem, quasi non recto talo in obortis controversiis publicitùs proponendis incederent, censoria graviter virgula notans, etiam obnixe rogans, Adfinem primis literis muneris sui commonefacerem: neque enim per Musenholium statutum, quo minus ea in Ecclesia sarta tecta concordia conservetur. Quæ cùm apud me audeat hominem penè sibi ignotum, & Diamantio affinitate junctum, quid non apud alios spargere ausit, cogitatu haud difficile est. Alter congerronum est Radæus, Ecclesiastæ Veteraquinatis Lydii Collegæ filius, discipulus ante pauculos annos meus, sed qui immaturus adhuc disciplinæ se nostræ subduxerit, Dordrechtoque Franekeram, indeque Leidam ablegatus, Sibrandiana prius institutione, hinc Polyandri auditione, mox audiendis Homiliis parentis (qui vir nec prima Latini sermonis elementa scit, sed αὐθαδίᾳ non multos pares reperit) tantùm & sibi & Parenti maximo intra biennium & trimestre profecisse visus, ut idoneus crederetur, qui Pastor fieret Ecclesiæ Ooster-Goudensis: quod & ambitu paterno facilè est consecutus, segnescente indies cleri disciplina, & mutuum mulis scabentibus, ridentibus & ringentibus interim veteribus condiscipulis, qui cum se ei suppares fuisse scirent cùm à nobis discederet, nondum tamen eo jam Pastore ferulæ manus in schola nostra subduxerunt. Sed neque segnem Musenholio navavit operam Pollio, qui jam sic sese iis civitatibus commendabilem facere studebat, ad quas se τῷ μελλοντιάδῃ Polyandri opera brevi vocando non falso sperabat. Atque hi illi ipsi sunt, qui in Bredana classe ultima, atque aliàs in conviviis & circulis absolutam Catecheseos subscriptionem importunius cæteris urgebant. Quam ob causam literas ad adfinem dedi, quibus subscriptionem istiusmodi, à qua jam ante abhorrebat, penitus dissuadebam. Ostendebam Synodis aliquot confessionis exigi subscriptionem, nulla verò Catecheseos, ac synodicæ fortassis, minimè verò classicalis esse authoritatis, novum in Ecclesia morem inducere; tantoque hoc ferendum minus, quod nusquam in Hollandia ipsa, non in ipsa Classe Dordrechtana, cujus tot annos pars fuisset, consuetudo illa obtineret. Sed & Synodo Gorchomiensi, & edicto illustrium ordinum potestatem omnibus factam Pastoribus, tam Confessionem quàm Catechesin examinandi, ad scripturarum trutinam; quo si quid alterutrius Authores humanitus passi viderentur, ejus indicium & judicium fieret in synodo consecutura: dubitandum autem minimè esse, quin aliqua contineantur catechesi, de quibus dissensus sit inter præstantes Ecclesiæ reformatæ doctores, ut de descensu ad inferos, de justitia activa, & similibus: proindeque non debere quemquam ad absolutam ejus scripti subscriptionem compelli, priusquam Synodicum judicium factum esset. Quamquam verò affinis subscriptionem nunquam ἁπλῶς detrectarit, sed dixerit semper, nolle

nolle tanquam Scripturis Canonicis subscribere, sed ut præstanti Theologiæ compendio, in quo si quid fortasse Scripturis ac rationi rectæ consentaneum magis dici potuerit, saltem necessaria omnia Religionis Christianæ capita salutariter explicarentur; tamen nec hoc modo aliud profecit, quàm ut diceretur, nisi ἁπλῶς subscribere paratus esset, redditurum sese novitatis suspectum. Nempe cassa hac terricula percelli, & à proposito dimoveri posse arbitrabantur. Postea per urbem dispersum, proclinare, uti Boxhornium jam diu, ita jam nunc Diamantium quoque in Remonstrantium partes; ut qui Catechesin subscribere formidaret, quam tamen ipse ad populum interpretaretur. Suspicionem auxere, quod duo vel tres Musenholii familiares, qui libellos nuperos ἰταμῶς legissent (cæteri enim nihil insolens in Affinis concionibus animadvertebant) dicerent Affinem aliter quædam Scripturæ loca enarrare, quàm à Calvino factum esset, quem super iis consuluissent; tum autem, quod cum à gratiæ divinæ contemptu neglectuque populum dehortaretur, hoc aliquanto fervidius fecisset, nec addidisset, ut Electi hautquaquam vel resistere Spiritui Sancto, vel eum excutere possent: quorum utrumque sacro verbo doceremur. Sed & de concione dixerat Adfinis, gentes non omni veri Dei cognitione fuisse destitutas, sed eam in mendacio detinuisse; planéque videri, nisi id ab iis factum esset, divinam bonitatem, ac misericordiam majori eas gratia fuisse dignaturam: nunc culpa sua perisse, quia citra gratiosum fidei donum nemo Deo placere ad justificationem, ac salutem dandam posset. Ob quem sermonem Adfinem in Consistorio reum agere non dubitavit Musenholius; sed peragere non potuit. Nempe dixisse dicebat, posse gentes salvari sine fide in Christum: contrarium autem seniores, quos vocant, se audisse profitebantur. Ad hæc contigit, ut Lansbergius, Hillerus, alii, Amstelodamensibus aperto schismati studentibus, formulam concordiæ, aut quocumque nomine appellare lubet, ad vicinas Ecclesias miserint, easque inter Bredanam: in qua cùm Boxhornius, & adfinis nihil nisi pacem Ecclesiæ spectari viderent, nec abludere ab nupero Ill. Ordinum edicto judicarent, non gravatè manu sua adsensum sunt testati. Non factum mallem, haut quidem quia mali hic videam quicquam; sed quia per quos isthæc procurentur minus tacituros putarem. Sanè vix subscripserat uterque, primo, ni fallor, alibi, mox Bredæ res ad Musenholium indeque in vulgus dimanavit. Jamque dicterio hoc notatur adfinis, quod qui gravatus sit subscribere Catechismo, hic Illustrium Ordinum Edicto (sic formulam nuncupant) subscriptione sua dignetur: quasi dicant, divinis humana posthabere. Dixi antè, qui de Ecclesiastarum, aut Candidatorum etiam grege Musenholio maximè studeant; sed & in urbe habet is duos, tres, qui operam ei suam commodent; homines tanti typhi, ut cum literaturæ omnis penitùs sint rudes, melius cunctis Ecclesiastis, sese controversiarum obortarum gnaros esse jactitent. Hos inter quis familiam ducat, me non monente scies, si scias esse unum ex iis ægrorum consolatorem, quo hominum genere jam ab aliquot retro annis, nihil reperi nasutius, nihil ad turbandas Ecclesias, vel aptius, vel proclivius; Imprimis si factionis suæ ducem aliquem Ecclesiastarum nanciscatur. Ita, ut alios mittam, memini Dordrechti, Ecclesiastas nullum magis metuere, & concionum, & vitæ apud vulgus censorem, quam ejus ordinis hominem: qui & cùm Lydius de reprobationis dogmate mollius sentiret, & cuidam separatistæ Roterodamensi non in cunctis assentire posset, eum passim traducere cœpit apud suos, quasi in Remonstrantium castra descivisset. Sed Lydius, cùm tam atrocem, ut ipse interpretabatur, calumniam dissipare vellet, proximis homiliis graviter in Remonstrantes detonuit, multumque ea arte hominis labefactavit fidem. Verùm ad Bredanum illum minimè sanctum πρόπολον redeamus, qui similiter apud suos, ut Remonstrantem passim traducit adfinem. Quemadmodum verò olim nihil Christiani ipso nomine erat invisius, abundeque illud criminis, imo crimina omnia complecti credebatur: Itidem Musenholius, πρόπολος iste, & pauculi ejus farinæ alii, sic Remonstrantis nomen apud non paucos exosum reddiderunt, ut qui Remonstrantem dixerit, hæresium omnium sentinam, & aliquem qui per schisma ad Patriæ proditionem muniat viam dixisse videatur. Sanè Musenholius his diebus in mensa Amicini nostri, apertè ac sine circuitione dixit, Remonstrantium hoc propositum esse, ut paulatim Papatum invehant. Hoc qui apud eos facit qui sunt nobis affinitate conjunctissimi, nec ob prudentiam facilè admodum calumniis istiusmodi fidem habent, quid non effutiat apud imperitum vulgus? sanè jam tantùm per se suosque effecit, ut dicantur ducenti, aut circiter hac una de causa à sacra synaxi abstinere velle. Hæc malè adeò adfinem habent, ut jam menses aliquot, sed per intervalla, cum morbo graviter conflictetur, quem non aliunde quàm animi ægritudine contraxisse putamus: planeque metuimus, ne si (quod Deus avertat) res in apertum schisma prorumpat, affinis sit ferendo. Sanè mœror multis ῥᾷον accedere solet, ut non

temerè

temerè fit, quod ex etymo hoc moerorem à dolore distinguant Grammaticorum filii. Per adfinem non stabit uti neque per Boxhornium quo minus Ecclesiæ ejus conservetur concordia; tantùm neuter adigatur ad Manichaica illa publicitus vel docenda, vel audienda. Miseret profectò Ecclesiæ, quæ vix dum papatus jugum excussit; ac jam nunc per concionatorem istum (Tulliana, non vulgari tantum consuetudine nunc vocem eam usurpo) suspicionibus ac calumniis à fidis Pastoribus avocatur, abstrerturque. Mihi quidem omnimodo laborandum videtur, ut concordia retineatur. Qua autem ratione id confieri possit, tu, Amplissime vir, pro aquilina illa ingenii tui perspicacitate longè citrà dubium melius me vides. Dicam tamen quod in mentem venit. Non dubium mihi quin Hagæ, noris optimè Amplissimum D. Martinium, Senatorem Curiæ Brabanticæ, & Bredani Senatus aliquando partem, eoque qui indolem atque animos Magistratus Bredani optimè nosse possit. Quid? si is quempiam Procerum, cui maximè fidat, literis moneat, ne patiantur civitatem suam schismate distrahi miserè, sed Ecclesiastis suis præcipiant, ut concordiæ studeant, nec in controversiis obortis prudentissimum Illustrium Ordinum Edictum transgrediantur, seu Manichaica seu Pelagiana docendo. Imprimis verò, quid? Si Magistratus illum ægrorum consolatorem, & unum alterum illius κιβδήλου monetæ ad se arcescat, graviterque commonefaciat, ne ultra crepidam sapere velint, multo minus piis & doctis Pastoribus Ecclesiæ suæ hæreseos notam inurere, ac vulgus à sacra synaxi absterrere velint. Equidem magni referre puto, ne ea civitas schismate turbetur, quæ & Ecclesiam habet novellam, & à Principe gubernatur Pontificio, & magna sui parte principis sequitur religionem, & quod caput, quæ hostili adeo solo est propinqua. Non dubito, quin si quid istiusmodi vel Illustres Ordines, vel Ill. Princeps Mauritius rescîscat, principiis tanti mali fiut obstituri. Cùm ante menses duos tres adesset nobis adfinis, author ei fui, ut quod facilè poterat, Hagam excurreret ad reverendum & summum virum D. Uytenbogartium, eique statum omnem Ecclesiæ suæ exponeret. Nec à consilio eo multum abhorrebat adfinis; tantum metuebat, ne si cum eo communicasse consilia sua innotesceret, plus Ecclesiæ suæ res ea damni daret, ut nunc quidem sunt tempora. Cogitabat etiam qui Musenholii mos est, facile si vel levem suspicionem concepisset, hoc sibi exprobraturum: nolle autem hoc committere, quod negare non posset. Hæc ego cùm scirem, putavi non malè me facturum, si vel ipse ad clarissimum Uytenbogartium scriberem, vel, quod postea prætuli, tuæ rem omnem prudentiæ committerem, qui, si consultum putabis, cum eo rem communicabis, feci autem omne hoc nullo istius rei gnaro: Affine vero tam ignaro quam qui ignarissimus. Pene hoc significare exciderat, (quamquam exigui videatur momenti) ante hebdomades duas Musenholium fuisse in urbe nostra non tam, puto, ob nuptias Pollionis quibus interfuit, multa cum Festo (ejus latus dextrum claudebat) mussans diutissimè; quam ut cum, quem dixi, viro nova turbandæ civitatis consilia caperet. Sanè ratiocinari possim, uti de Clodio in Miloniana Tullius, nisi magnum aliquod fuisset, cujus causa urbe exiret, non tum potissimum se ad iter fuisse accincturum; sciebat enim utrumque Collegam suum valere malè. Sed absente eo famula (quicum consilia sua homo prudens communicare videtur) dixit, non posse in urbe durare, in qua videre cogatur tam multa præter animi sui sententiam. Intelligo ex quodam, qui Festo utitur familiariter, eumdem cum domum reversus esset Ecclesiæ Ter Heiden (cui ante inservierat Pollio) commendasse illum, qui sub cruce Roterodami (sic loquebatur) concionatus hactenus fuit. Nempe existimatur ille suæ constantis παῤῥησίας aliquod dedisse experimentum in urbe vestra, eoque dignus putatur qui jam perpetuus certi loci Pastor fiat. Ego ab istiusmodi hominibus, in Bredana dioecesi nihil boni spero, qui prius fratribus separationis, seu Separatistis, ut in Anglia vocantur, seu Donatistis novellis, ut veteri eos vocabulo insigniamus, sese factionis præbuerunt duces. Quamobrem hoc quoque ad adfinem primo tempore, perscribere animus est, quo cum Collega Boxhornio videat, ne sua pusillanimitate Ecclesiæ aliquid adferat detrimenti. Vale, Magnifice, Amplissimeque Domine; Et si occasio dabitur, ne quæso gravare salutem meo nomine dicere Clarissimo Uytenbogartio; cujus ego salutandi causa superioribus feriis Hagam excurreram; sed cum Principe prandere dicebatur; mihi autem, ob necessaria quædam negotia, diutius Hagæ hærere non licebat; ita factum ut ex quo tempore una tecum ei aderam, præstantissimum virum non viderim. Iterum Vale.

Amplitudini Tuæ Observantissimus,

3. Decemb. 1615.

Gerardus Vossius.

XXIII.

XXIII.

Gerardus Vossius, Hugoni Grotio *S. P.*

QUoties cum animo meo reputo, prima reformationis tempora, eaque cum proximis, & illa item cum nostris compono; toties, Magnifice, Amplissimeque Domine, se maximum mihi offert argumentum infirmitatis humanæ: neque dubito, quin idem tibi usu veniat sæpissimè. Quid enim magis Luthero, aliisque piis Doctoribus, primitùs objici solet, quàm Papæ, & Ecclesiarum multarum dissentientium authoritas? sed Doctores nostri ab Ecclesiis ad Scripturæ judicium, à Papa ad Magistratus judicium provocabant. Bona causa multis locis triumphavit. Sed cùm Lutherus homo quoque esset, à quo idcircò humani nihil alienum putari debet, factum, ut cum bono semine zizania alicubi seminaret. Videre hoc alii, fortassè nec pietate, nec eruditione inferiores; qui idcirco sedulò sibi adlaborandum judicarunt, ut à bono semine zizania distinguerentur. Hic qui in sententiam Lutheri jurassent, quasi quæ de Scripturarum unico, ac perfectissimo Canone dicta essent, adversus Pontificios solum valerent; ecce iisdem, vel geminis planè armis, aggredi eos ausi sunt, qui zizania in Ecclesiis suis recens orta eruncare vellent. Nam ut Pontificii Pontificem, ita hi Lutheri Sectatores, Lutherum; ut illi Ecclesiam Romanam, ita hi Ecclesias Saxonicas, & alias; ut illi mediæ ferè, aut infimæ Antiquitatis consilia aliquot, ita hi, tanquam quod Conciliorum sibi multorum instar esset, Confessionem Augustanam urgere adversus dissentientes cœperunt. Habuit hoc alios pessimè, imprimis eos qui in re Sacramentaria ab iis dissentientes, hac parte Zuinglium, & Calvinum sequi se profiterentur. Aurem igitur illis vellere, memoriamque priorum temporum refricare, quibus armis istiusmodi pugnandum fuisset, causa fuissent longè inferiores. Sed surdo canebatur fabula. Nam qui quasi rerum dominarentur, hi, ut Pontificii olim, ita jam ipsi quoque in omnes à se dissentientes de umbone, tanquam de plaustro omnis generis convitia jactare cœperunt: communitati etiam omni in posterum renuntiarunt. Atque in his tuebantur se Lutheri ipsius (quanti alioquin viri!) exemplo: qui ut multa istus farinæ omittam, (commemorare enim tædet) paulò ante excessum suum, ad Jacobum Probst, Pastorem Bremensem, virum, quod nec qui Lutherum tantoperè sectantur, diffiteri poterant, eximiæ pietatis, scribere hunc in modum non dubitavit: *Beatus vir, qui non abiit in consilio Sacramentariorum, & in via Zuinglianorum non stetit, & in Cathedra Tigurinorum non sedit.* Quod cùm illis aureolum, & bracteatum quoddam dictum videretur, omnes qui non habent animum affectibus impeditum, vident esse, non dico bullatas nugas, aut ineptam, ac puerilem allusionem: sed impiam & horribilem Psalmi perversionem. Nec intra convitia, aut Anathemata res stetit: ad carceres, ad exilia deventum: uti vel sola indicium faciet Peuceriana carcerum historia, quam optimus, & doctissimus Pezelius scripsit. Tantum non quidem religio, sed perperus affectus potuit suadere malorum. Tandem divina misericordia, in Britannia, in Germania, in Galliis, in Belgica, efflorescere etiam Ecclesiæ cœperunt, quæ Papæ sic jugum excuterent, ut à Luthero simul in *εὐχαριστίας* dogmate dissentirent. Ac aliquantisper quidem hæ memores pristinæ conflictationis, & cum Papistis & cum Lutheranis, nihil urgere, quàm Prophetica, & Apostolica scripta, summumque in Ecclesiasticis judicium Magistratibus spontè detulerunt. Sed postquam plerique earum Doctores rem omnem in vado esse viderunt, inque Veterum multorum locum, jam successerant Oratores novi, Adolescentuli, quam in Papistis priùs, ac mox Lutheranis tantoperè damnarant, hanc ipsi, cùm alibi, tum imprimis in Belgica hac, calcare viam cœperunt. Si quod enim dogmatum suorum in dubium vocaretur, non jam ad scripturas solas, imò nec ad primævam Antiquitatem, provocari se patiebantur: sed ut Lutherani illi Lutherum, ita hi Calvinum, aut Bezam: ut illi Augustanam Confessionem, ita hi Confessionem Belgicam, vel Catechesin Palatinam: ut illi Saxonicarum, ita hi Reformatarum, in Provinciis hisce jactabant consensum. Et quod dolendum imprimis erat, non minùs quàm priores, omnes, à se sententiis discrepantes, tanquam hæreticos differebant, & quos possent sedibus, suis deturbabant. Quæ quoties cogito, propè animum meum subit, & ne & illi qui nunc, ob aliquem in Prædestinationis dogmate dissensum, tanquam καθάρματα traducuntur, si superiores aliquando fiant, (liberè cur non apud te loquar!) similiter excepturi sint eos, qui dissentire ab ipsis audebunt. Quippe & illi homines sunt, non minùs quàm priores: Et semper sic, ut alios mittam, cum ipso eruditorum vulgo ita comparatum fuit, ut contemptis iis qui moderata suggerent consilia, iis qui extrema sequerentur, se potiùs applicarent. Sed huic spero malo providebunt tempori viri aliquot præstantes, qui inter ipsos plurimùm possunt: ac imprimis Magistratus

ſtratus ſummus, quem hæc antecedentium exempla poſſunt reddere cautiorem. Quod autem nunc illi, qui receptiorem ſententiam tuentur impensè negant, vel tranſverſum ſe unguem deflectere ab illa diſſertandi ratione, quam ſequebantur, qui primi Eccleſias Belgicas, vel domi, vel in exilio, docuerunt, hoc iſtiuſmodi eſt, ut meritò dubites, utrum magis imprudentiæ, an impudentiæ tribui debeat. Hoc cur dicam, cùm alia multa, etiam in vulgus notiſſima, teſtatiſſimum faciunt, tum imprimis hiſtoria iſthæc quam nomine Nobiliſſimi Johannis à Laſco, Belgicæ Eccleſiæ in Anglia Epiſcopi; item Martini Micronii, eruditiſſimi, & fideliſſimi Paſtoris, & omnium Belgarum, aliorumque peregrinorum Londino profugorum, ſcripſit, divulgavitque, nobilis & inſignis vir Johannes Utenhovius, Eccleſiæ Belgicæ ſenior. Quanto profectò aliter, quàm hodie hic fit, diſputabant illi cum Lutheranis Coldingæ, Wiſmariæ, Hamburgi, atque alibi. Non viſum hic univerſam iſtorum temporum hiſtoriam percurrere; ſed contentus ero, ex multis aliqua delibaſſe, ex quibus de cæteris non obſcura fiat conjectatio. Coldingenſes quidam Paſtores erant, nomine Paulus Noviomagus, & Henricus Sylvæducenſis. Cum bis noſtri pium aliquod colloquium poſcebant. Negabant contra illi, eo quicquam opus eſſe, cùm nec Rex, nec ipſi minimùm de Regni Danici doctrina dubitarent. Nempe ſimiliter ac (lubet enim iſthæc cum noſtris temporibus conferre) dicentes audivimus quoſdam, poſſe Pyrrhonios iſtos, ut vocabant, inter ſeſe Catecheſim examinare ad ſcripturarum ſtateram: ſibi hoc factu nihil opus eſſe, qui nec de particula ejus minima dubitarent. Sed quid hic à Laſco, Micronius, Utenhovius? Nempe tales præjudicio peccare arbitrabantur, planèque ſtatuebant, non tantùm cùm Zizania ſpontè, aut fortuitò oculis ſeſe offerunt, de evellendis iis conſilium capi oportere, ſed ſollicitè etiam inquirendum, nihil ne Zizaniorum uſpiam reperiamus, cùm inimicus homo ea ſoleat ſpargere, dormientibus iis quibus cura agri Dominici incumbit. Sed pergamus. Dicebant Lutherani, negari à noſtris, clara Scripturæ verba, Hoc eſt Corpus meum. Nempe ſimili ratione, ac Eccleſiaſtæ illi, qui cùm de Electionis & Reprobationis abſolutæ dogmate diſputant, clara eſſe aiunt verba Apoſtoli, Rom. IX. ac Reprobationem aliquam conditionatam inducentibus priuſquàm quod volunt perſuadeant, totum illud caput è ſacris literis furcillandum eſſe. Sed quid in ſimili controverſia à Laſco, & alii, quos diximus? *Ipſum Noviomagum ſuperiori concione docuiſſe, & quidem rectè: veritatem cujuſque doctrinæ, probandam non eſſe, unius alicujus loci in Scripturis teſtimonio, ſed unanimi totius Scripturæ conſenſu.* Objiciebant deinde noſtris, quod omnia carnis judicio metirentur. Quis neſcit hodie oggeri illis, qui abſolutam reprobationem negant? ſed audiamus à Laſco, & alios. *Multa ſunt alia in religione noſtra capita, magis multo rationis noſtræ judicio repugnantia, quæ tamen nos omnia per Dei gratiam indubitata fide amplectimur, abnegato omni rationis noſtræ judicio, eo quod illa certis divini verbi teſtimoniis niti, atque inſiſtere videamus; idem & hic multò libentiſſimè facturi, ſi idem videamus.* Objiciebant item, quod per Daniæ Regnum, jam alia de cœna ſententia obtineret: nempe ut nunc quidam in Prædeſtinationis dogmate Eccleſiarum (quam vere non diſputo) authoritate ſe tuentur. Reſponderunt noſtri Lutheranis iſtis; *Doctrinæ ſanæ veritatem petendam nobis eſſe, non ſanè è Regnorum, ſed ex verbi divini certa ac ſolida authoritate.* Criminabantur item noſtros, quod diſſentirent à Luthero, ac Saxonicis Eccleſiis; quod Auguſtana Confeſſione damnarentur. Nempe haut aliter, ac nunc quidam ſemper crepant Calvinum, Eccleſias Belgicas, Confeſſionem, aut Catecheſin: quæ fortaſsè tamen non uſque adeò illis patrocinantur. Sed quid hîc iidem illi laudatiſſimi viri? Dominus, inquiebant, *Lutherum, ac Saxonicas Eccleſias, denique & Auguſtanam Confeſſionem non eſſe Catholicam Eccleſiam: nos Lutherum pro inſigni Dei organo habere, ſed illi nihilominus, Spiritum Sanctum juxta menſuram datum fuiſſe: hunc honorem ſolis nos Propheticis & Apoſtolicis ſcriptis deferre, ut nihil contineant quod non certa fide ſit amplectendum: cæterùm in ſcriptis Lutheri,* (de Calvino idem dicere poſſumus) *luculenta extare teſtimonia, illum ſibi non perpetuò, neque per omnia conſtare. Quare & Lutheri ſcripta, & ipſam adeo Confeſſionem Auguſtanam, ad Scripturæ regulam, & legitima Eccleſiarum judicia revocanda eſſe: neque ex Lutheri dogmatis, aut etiam ex Auguſtanæ Confeſſionis authoritate, ita præjudicandum eſſe, ut ſcindantur Eccleſiæ, utve ſanctorum communio in Catholica Dei Eccleſia (contra fidei noſtræ confeſſionem) videtur.* Verba profectò aurea. Porro quia Paulus Noviomagus hæreſios accuſarat noſtros publicè in concione; reſpondere ad illud in hunc modum: *Contra doctrinam Evangelii factum dicimus; quandoquidem nemo de alterius condemnatione, pronunciare aut poteſt, aut debet in Eccleſia, quem non conſtet publicè à fundamento Apoſtolicæ Confeſſionis, Petri ore prodita, excidiſſe.* Et aliquanto poſt addunt: *Nos hujus controverſiæ nomine, neminem unquam averſati ſumus; ſed in fraterna charitate tulimus; & ferendos eſſe putavimus omnes, qui modo nos viciſſim ferre volent, donec Dominus controverſiam hanc, per gratiam*

tiam suam componat, eo quod omnes fundamentum Confessionis Apostolicæ pariter retineamus. Quod ipsum in Prædestinationis controversiam multò etiam justius dici possit. Alia quoque hujus generis in isthoc Coldingensi colloquio legi possunt. Sed nihil nostros ulla juvit defensio sui: Verum extrema in afflictione, mediæ hyemis tempestatibus, sexaginta circiter familiæ (quos inter decrepiti, pueri, matronæ gravidæ) summo cum vitæ periculo regno ejecti sunt. Sed operæ etiam fuerit delibare dissertationem, quam Hamburgi, Micronius habuit cum Joachimo Westphalo, eo adversus quem, & Calvini exstant quædam. Is tanquam Achilleum argumentum objiciebat Micronio: *De veritate doctrinæ nostræ Sacramentariæ nihil est ambigendum, cùm ea in omnibus Saxonicis & Orientalibus Ecclesiis, ut à sanctissimis viris, & Præceptoribus suis iam acceperunt, unanimi consensu tradatur. Falsa igitur, & repudianda est, contraria Zuinglii sententia, quæ in prædictis Ecclesiis est damnata.* Præclarè respondet Micronius: *De controversa aliqua doctrina, non ex unanimi Ecclesiarum multarum consensu, sed tantùm ex concentu Propheticæ & Apostolicæ statui debet. Alioqui triumpharet Papa.* Tum Westfalus; *Ecclesiæ nostræ Saxonicæ sunt Ecclesia Dei.* Hic Micronius: *Ecclesia Dei ex loco æstimari non debet. Utque Londinum non facit Ecclesiam Dei, ita nec Hamburgum, aut Lubeca. Nulla præterea est Ecclesia, præter Propheticam, & Apostolicam, quæ non in quibusdam hallucinari quandoque possit, quod ipsum quoque Lutherus docuit.* Addimus Et Calvinus. Sed quid Westfalus hic? *Quod Lutherus scribit, Ecclesiam errare posse, de Papistica, non de Christi sensit Ecclesia.* Respondet Micronius: *Imò de vera Christi Ecclesia loquitur Lutherus, qui ex humana quadam imbecillitate, in quibusdam nonnunquam impingit. Ex parte enim Prophetamus. Et fit aliquando, ut eximius aliquis doctor alicubi turpiter hallucinetur, quem mox deinde alii, præpostero quodam Zelo incitati, temerè, & pertinaciter imitantur. Hinc etiam sæpè errores in Ecclesia oboriuntur.* Verissimè, Verissimè. Quare optimè ibidem sic colligit Micronius: *Proinde approbanda venit doctrina Ecclesiæ omnis, non Ecclesiarum aliquot consensu, sed verbi divini authoritate.* Objiciebat Westfalo Micronius; quod in libello suo, cui titulum fecisset, *de recta fide*, doctrinam suam sacramentariam Ecclesiæ judicio subjecisset, eoque examen ejus subterfugere non deberet. Respondet Westfalus: *Ego doctrinam meam Sacramentariam, non Londinensi, sed Ecclesiæ Dei Hamburgensi judicandam proposui.* Similiter hodie multi in Prædestinationis dogmate, nullis se Ecclesiis subjicere volunt, nisi quas idem secum sentire habeant persuasum. Ait idem Westfalus: *Si dubia adhuc esset nostra doctrina, graviter peccasset Senatus noster, & serenissimus Daniæ Rex, qui adversum vos decreta tulerunt.* Optimè respondet Micronius: *similibus argumentis facilè omnes vicerit Papa.* Ait Westfalus: *Contra vestram doctrinam Comitiis Augustanis pronunciatum est.* Micronium hic audiamus: *Non video vos justam habere causam tantoperè gloriandi, de Augustanis Comitiis, cum ea in eum finem instituta non sint, ut ibi audita priùs utraque parte certi aliquid de re Sacramentaria statueretur: Sed fuit tantùm nuda fidei confessio, quæ nullo modo Concilii legitimè congregati authoritatem obtinere potest.* Quod ipsum de Belgica confessione dicere possumus. Quemadmodum, & quod continuò subdit: *Siquidem Concilia omnia adhuc subjacent Scripturarum Authoritati, quanto magis Confessio Augustana?* Alibi quoque recensetur in eadem historia colloquium, à Micronio habitum Wismariæ cum Doct. Smetenstedio. Hic, cum Micronius dixisset, *Magistratus posse colloquii testis esse, ac judex:* respondet Doctor ille, *Magistratus? quid ille de religione intelligit? Petamus Rostochium, & ad Doctores, aut superintendentem proficiscamur, qui de colloquio judicare poterunt.* Nempe non alios judices admittit, nisi à quibus certam sibi victoriam videt. Quid Micronius autem ad hæc? *Siccine,* inquit, *Magistratum contemnis, Doctor? Quo judice precor Papam principio vicit Lutherus, ab omnibus tunc Doctoribus Scholasticis passim damnatus?* Sed exscribillandi modus tandem esto. Abundè sanè ea, quæ adduximus, ostendunt quod superius dicebam, illos qui primi Ecclesias Belgicas collegerunt, repurgaruntque, semper à Doctorum quorumdam sensu, Ecclesiarumque quarumdam consensu, ad scripturarum judicium, & Magistratus judicium provocasse contra eos, quibus cum illis Doctoribus nostris negotium fuit; haud secus ac hodie quidam occipiunt è nostris. Nam ovum ovo similius non est, quàm illa quæ vidimus Lutheranorum Argumenta, & ista nostrorum, qui absolutam tuentur prædestinationem, nec Magistratus judicium in Ecclesiæ rebus admittunt. Nec tamen par omnium hoc immodestia: sed quo imperitior quisque, hic minus rationi locum præbet. Αἰεὶ γὰρ ἀπειρήτων νέος ἀνδρῶν δύσμαχος, ἀλλ' ὀλίγον γὰρ ἀπειρήτων πίθηξ, ut optimè olim Oppianus. Atque ut ingeniosissimus Poeta alicubi ait,

Non plus his cordis, sed minus oris adest.

Plus modestiæ (quemadmodum & eruditione plerosque ordinis sui vincit) retinuit Antonius Walæus, cujus scriptum de jure Magistratus in Ecclesiasticis dicere possum, εἰπεῖν καὶ ἔγνων, τὸ περιέγνων ἁπλῶς addere non possum, ne merito

rito audiam illud quod desertori Juliano respondebat Basilius, ἀνέγνως ἀλλ' ὐκ ἔγνως. εἰ γὰρ ἔγνως, ὐκ ἂν κατέγνως. Ita multa in eo scripto reperi, quæ meliorem mentem, majoremque modestiam spirent. Sanè siquis ea ex opere excerpta in unum congerat, simulque oculis subjiciat, vix amplius aliquid requisiturus videatur. Sed tamen duobus nominibus peccat gravissimé. Nam adversarii sui mentem, quam non capit, carpit; eumque se oppugnare credi vult, cùm suum oppugnat somnium. Ad hæc quæ scribit minimè videntur ἀκόλουθα ϗ ὁμόφωνα. Nam cùm summum in Ecclesiasticis imperium, neget esse penes αὐτοκράτορας, ea tamen passim dicit, ex quibus colligere hoc potuisset, si mens non læva fuisset. Omnis erroris fons, & caput, quod confusè, indistinctéque singula consideret, & tractet, cùm hic vel maximè habeat locum, illud Stagiritæ, Οὐκ ἐκπίπτειν τοῦ διαιρεῖν. Id quo pareat, prius quidem, universè ac generatim ostendam, Magistratui summo etiam in Ecclesiasticis jus competere summum: deinde verò aliquammulta, imò præcipua ferè, Wallæani operis ad trutinam scripturæ, & rectæ rationis expendam. Nec ignoro, quam tu hæc melius me intelligas, sed non ingratum me facturum spero, si meum quoque hac de re judicium perscribam.

Ac penes Principem quidem, seu Magistratum summum esse imperium supremum rerum Ecclesiasticarum, quatenus quidem penes mortalium quemquam potestas earum esse potest, solidè comprobatur, partim Dei ipsius mandato, annexaque promissione, & comminatione: partim exemplis piorum Principum, quæ nobis in S. Scriptura proponuntur, & commendantur: partim rationibus, quibus, Magistratus circa religionem, tum indirectim, tum directim, habere imperium ostenditur: partim exemplis Christianorum Principum, quæ Scriptoribus Ecclesiasticis continentur: partim authoritate Veterum, recentiorumque Patrum, qui potestatem hanc tribuunt Magistratui summo: partim judicio, ac confessione Scriptorum externorum, qui & ipsi, velut rationis quodam ductu, imperium circa impiam Religionem suam, tribuant Principi suo: ac Principum ipsorum, qui in impia Religione sua jus illud usurparunt. Hæc omnia quidem cum cura tractare velle, scio res fuerit ingentis commentarii. Verùm nos ex immensa sylva tantummodò paululam struem congeremus. Ut igitur ordiamur, jubet Christus, *Matt.* VI. 33. ut primùm quæramus Regnum Dei, ac fore spondet, ut cætera omnia adjiciantur nobis. Quod mandatum, cùm privatum quemque tangat, tum eos imprimis, quibus non sui tantum, sed publici etiam cura incumbit: quibus regnum Dei in Remp. inducendum, promovendum, curandum, conservandum. Itaque & *Psal.* XI. 10, 11, 12. Sic eos per Davidem compellat: *Nunc ergo, Reges, animadvertite, eruditionem percipite, ô judices terræ. Colite Jehovam cum reverentia, & exultate cum tremore. Osculamini filium, ut non irascatur, & pereatis in via, cùm exarserit vel minimùm ira ejus. Beati omnes, qui recipiunt ad eum.* Ubi Reges compellat Deus, non velut aliquos ex societate humana, sed tanquam Reges; quos non sibi tantùm colere pietatem velit, sed curare, ut eamdem subditi exerceant, quemadmodum optimè ea verba declarat Augustinus, ut infra videbimus. Huc quoque pertineat, si recta interpretatio, locus ille *Psal.* XXIV. 7. *Attollite portas, Principes, vestras, & elevamini portæ infernales, & introibit Rex gloriæ. Psal.* LXXV. 4. ait David, *solutas columnas terræ aptabo.* Ubi Spiritus S. (ut quidam satis aptè eum locum exposuit) columnas terræ vocat, statum secularem, & Ecclesiasticum, sive imperium in rebus civilibus, & Ecclesiasticis: quæ duo imperii statumina, & firmamenta, per diuturnas Saulis clades attrita, ac penè confracta, instaurare se velle ait David. Huc pertinent quoque illustria Magistratus elogia, ut quod *Es.* XLIX. 23. dicuntur *nutritii Ecclesiæ*; quodque *Psalm.* LXXXII. audiunt, *Dii estis, & filii altissimi.* Nam ideo Deus hoc eos titulo dignatur, quia munus gerant divinum, præcipuaque imperii pars versetur circa ea, quæ ad Dei gloriam, & animarum salutem pertineant. Quod si exempla petuntur, suppetunt ea, in Davide, Salomone, Asa, Josophata, Ezechia, Josia, Jehu, aliis. Non inhærebo iis commemorandis, partìm quia omnia inculcantur libris, partìm quia selectissima illa testimonia sufficiunt, quæ ad edictum Illustrium Ordinum adscripta sunt, ex 2 *Chron.* VIII. 2. XVII. 6, 7. XXIV. 4. XXIX. 4. XXX. 1. XXXIV. 3. XXXV. 2. Nec pœnarum exempla, quibus Deus punivit, ejus mandati neglectum, quisquam arbitror requirat, qui vel solùm cogitet: propter Salomonis idololatriam regnum ejus fuisse divisum, multosque Samariæ Reges, ob religionis neglectum, periisse, ipsasque tandem decem tribus hac propter funditùs propè fuisse deletas.

Scripturarum authoritati succedat pondus rationis. Nam si vel temporalia solùm curare Reges seriò velint, ne sic quidem religionis cultum negligere debeant, cùm cultus divini contemptus, ac negligentia, fons sit infelicitatis, ac multorum malorum: uti contra sincerus Dei cultus in temporalibus quoque magnam adsert felicitatem. Qua de re vide

integrum *Deuteronomii*, cap. XXVIII. quo nihil illustrius. Similiaque legas 2 *Chron.* XVII. 3, 4, 5, &c. XXVI. 5, 6, 7, 8. XXVII. 3, 4, 5, 6, 7. XXVIII. 6, 7, 8, 9, 10. XXIX. 6, 7, 8. XXXI. 21. XXXII. 27, 28, 29, 30, &c. Itaque Constantinus Magnus (uti Nicephorus scribit Lib. VII. cap. 46. *Publicitùs omnes cohortatus est, ut imprimis divinum numen piè colerent: ita enim fore, ut omnia eis abundè prorsus suppetant; omniaque cœpta cum spe optima feliciter cedant: sin à pietate tali, & veri Dei religione aberrarent, nihil eos & pace, & bello, quàm res adversas expectare debere confirmans.* Etiam Theodosius moriens (uti idem Nicephorus scribit, Lib. XIII. Eccl. Hist. cap. 1.) nihil aliud filiis mandavit, quàm ut veram pietatem servarent illibatam, eoque eos argumento quoque inflammabat, *quod per hanc habituri essent pacem, bellum sopituri, & victoriam à Deo consecuturi.* Cui geminum illud Cyrilli penè initio libri, de recta fide ad Theodosium: *Impii Reges plurimùm miseri, ac mali malè perierunt: contra verò pietatis cultores sine labore vincebant inimicos, & adversariis prævalebant.* Fusè deinde è Scripturis idem probat. Addamus & illud Leonis Magni ad Martianum Imp. Epist. XLII. *Magnam materiam gratulationis accepi, quia studiosissimos vos Ecclesiasticæ pacis agnovi: cui sancto desiderio, digna æquitate confertur, ut quem statum cupitis esse religionis, eundem habeatis & regni. Nam inter Principes Christianos, Spiritu Dei confirmante concordiam, gemina per totum mundum fiducia roboratur: quia perfectus charitatis, & fidei, utrorumque armorum potentiam insuperabilem facit, ut propitiato, per unam confessionem Deo, simul & hæretica falsitas, & barbara destruatur hostilitas, gloriosissime Imperator.* Pertinet huc quoque illud Tullii de Aruspicum responsis, pag. 248. *Nec numero Hispanos, nec robore Gallos, nec calliditate Pœnos, nec artibus Græcos, nec denique hoc ipso ejus gentis, ac terræ domestico nativoque sensu, Italos ipsos ac Latinos; sed pietate ac religione, atque hac sapientia, quod Deorum immortalium Numine, omnia regi, gubernarique perspeximus, omnes gentes, nationesque superavimus.*

Jam verò non tantùm indirectè, & propter temporalem felicitatem, curam religionis Rex debet: sed etiam directè, & propter se, ut qua pars principalis ac quasi anima sit imperii. Quippe ut Ammianus, Lib. XXIX. ait, *Nihil aliud est imperium, ut sapientes definiunt, nisi cura salutis alienæ.* Atque ut idem ait Lib. XXX. *finis justi imperii, ut sapientes docent, utilitas obedientium æstimatur, & salus.* Atqui, qui illud Satyrici novit, *optandum est, ut sit mens sana in corpore sano;* is sciat salutem, non solius esse corporis, sed etiam animæ: ac quantò anima præstantior corpore, tantò hujus salutem potiorem censendam corporis sanitate. Si igitur sapientes, ut Ammianus ait, salutem alienam, finem esse statuunt Imperii; potissimùm animæ salutem curare debet Princeps: præcipua autem, imo verò animæ salus est, æterna animæ salus: quam iccirco optimè finem Principis facit Thomas Aquinas, sive alius, libro de regimine Principis, cùm alibi, ut infrà videbimus, tum cap. ult. ubi ait, divino cultui Rex toto conatu incumbere debet, tanquam debito fini, non solùm quia homo est, verùm etiam quia Dominus, & Rex est.

Pag. 421. Editionis Wouwer. Pag. 462.

Idem quoque eo evincitur, quod Magistratus Homero dicuntur ποιμένες λαῶν. Cui consentit Xenophon, cum Lib. VIII. de Instit. Cyri, *Similia esse, ait, opera boni Pastoris, & Regis; nam & Pastorem præstare, ut pecora habeant feliciter, & iis uti, si pecudum ulla felicitas esse possit: & Regem itidem urbes, hominesque facere beatos, atque iisdem uti.* Τόν τε γὰρ νομέα χρῆναι, ἔφη, εὐδαίμονα τὰ κτήνη ποιοῦντα, χρῆσθαι αὐτοῖς (ἡ δὴ προβάτων εὐδαιμονία) τόν τε βασιλέα ὡσαύτως εὐδαίμονας πόλεις, καὶ ἀνθρώπους ποιοῦντα, χρῆσθαι αὐτοῖς. Quantum igitur, εὐδαιμονίας pecudum (sic loqui licet) curat Pastor: tantùm Rex procurabit hominum εὐδαιμονίαν: atqui hæc non corpus solùm respicit, sed animam quoque, atque id imprimis: ut etiam in Nicomachiis Aristoteles sentit. Sed fortiùs etiam idem probat, quod Princeps & dicitur, & est Patriæ Parens: ut Augustinus ait, Lib. XIX. de Civitate Dei, cap. 14. *Imperant qui consulunt, sicut vir uxori, Parentes filiis, Domini servis.* Quod igitur jus competit Patrifamilias in domo sua, idem aut majus etiam (nam paternum jus à principali determinari potest) convenit Principi in Rep. Atqui patris boni officium est curam gerere, non corporis solùm, aut bonorum terrenorum; sed etiam & cum primis quidem eorum quæ animam tangunt: hæc verò inter, quin Religio familiam ducat, quis sanus dubitat?

Pag. 184. Edition. H. St. a. 1571.

Quid si exemplis etiam Christianorum Principum movemur; inde quoque clarissimum evadet, Principis munus esse publicitùs Religionem instituere, institutam conservare, & defendere. Constantinus Magnus in literis ad Ecclesias apud Eusebium, Lib. III. cap. 16. Τοῦτο πρός γε πάντων ἔκρινα εἶναί μοι προηγούμενον σκοπὸν, ὅπως παρὰ τοῖς μακαριωτάτοις τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας πλήθεσι πίστις μία, καὶ εἰλικρινὴς ἀγάπη, ὁμόγνωμόν τε περὶ τὸν παγκρατῆ Θεὸν εὐσέβεια τηρῆται. Idem Constantinus legem tulit, ut basilicæ Catholicorum, quas Donatistæ occupassent, Catholicis redderent, nec quas ipsi fabricassent, re-

tinere permitterentur: cujus rei meminit Auguſtinus Epiſt. CLXVIII. ad Januarium, & contra Parmenianum, Lib. I. cap. ult. & contra Petil. Lib. II. cap. 92. Etiam edictum contra Arrium tulit, in quo hæc inter alia: *Si quid compoſitum ab Arrio reperiatur, ut igni id tradatur volumus. Illud etiam mandatum, ut ſi quis librum ab Arrio compoſitum occultaſſe deprehenſus ſit, & eum non ſtatim in medium adductum igne combuſſerit, morte mulctatur.* Vide Socrat. Lib. I. cap. 6. Sozom. Lib. I. cap. 20. & Nicephor. Lib. IIX. cap. 25. Etiam apud Euſebium de vita Conſtant. Lib. III. cap. 62, & 63. Lex ejuſdem exſtat adverſus hæreſes omnes. In cujus fine, hæc legere eſt: *Noſtræ enim proſperæ, ac beatæ vitæ ratione, qua Dei beneficio fruimur, eſt admodùm conſentaneum, ut qui ætatem bona ſpe ſuſtentatam degant, ab omni vago, & cæco errore, ad rectam viam, à tenebris ad lucem, ab inſcitia ad veritatem, à morte denique ad ſalutem traducantur. Ac quo proviſio hæc in curandis erroribus robur, & firmitatem ſibi neceſſariam, aſſequatur; mandavimus, ut ſupra dictum eſt, ut omnia ſuperſtitionis veſtræ loca, in quibus convenire ſoletis, omnia dico hæreticorum templa, (ſi modo templa appellare convenit) ſine recuſatione, aut controverſia diruantur, & diruta, abſque mora Catholicæ tradantur Eccleſiæ, reliqua loca publico Reip. uſui addicantur, ne ulla vobis in poſterum conventus celebrandi relinquatur facultas. Sic igitur hoc ratum ſtatutumque, ut poſt hunc diem in nullo loco, vel publico, vel privato, nefarii veſtri conventus in unum coire audeant.* Hujus legis occaſione, hæreticos, ac ſchiſmaticos, paulatim ad Eccleſiam rediiſſe, præter Euſebium, eopſe & ſequ. capite, authores ſunt, Sozom. Lib. II. cap. 30. & Nicephor. Lib. VIII. cap. 52. Etiam filius hujus Conſtantius, priuſquam Arrianus fieret, Epiſtola ad Tyri Epiſcopum, hæc inter alia ſcripſit: Certiòſitis, me omni ope adniſurum, ut ea quæ ſunt legis Dei, quàm maximè inoffenſa, illabefactaque, ſerventur, profligatis ſcilicet, & contritis ſemel inimicis legis, qui ſub ſpecie ſancti nominis, multiplices & diverſas blaſphemias efferunt. Vide Athanaſ. Apol. II. Idem adverſus Donatiſtas, Macarium præfectum ſuum miſit: qua de re Optatus, Lib. III. adverſus Parmenianum. Conſtantio ſucceſſit Julianus deſertor: huic Jovinianus, de quo ſic Gregorius Nazianzenus, Orat. XXI. quæ eſt in laudem Athanaſii,

* Pag. 394. Edit. Morell.

* ὃς ἵνα δείξῃ τὴν [illegible] τῆς βασιλείας [illegible], &c. *Qui Jovinianus, ut pulcherrimum imperii ſui fundamentum jaceret, rectamque legum ſanctionem, unde conveniebat, auſpicaretur, cùm omnes alios Epiſcopos, tum eum ante omnes, qui omnibus virtute præſtabat, ac citra dubitationem ullam pietatis cauſa oppugnatus fuerat, ab exilio revocat. Quin etiam fidei noſtræ veritatem, à multis laceratam, & perturbatam, atque in ſexcentas opiniones, parteſque diſtractam, ſibi tradi poſtulavit; ut maximè quidem univerſus Orbis, ſi fieri poſſet, in fidei negotio conſentiret, ſpirituſque auxilio in unum coiret: ſin minus, ipſe certè optimæ parti ſeſe adjungeret, ſimulque & ei robur afferret, & ab ea viciſſim acciperet, excelsè ſimul, & magnificè de rebus maximis cogitans.* Valentinianum etiam contra Donatiſtas legem tuliſſe ſcribit Auguſtinus, Epiſt. CLXVI. Gratiani, Valentiniani Junioris, & Theodoſii ſenioris lex eſt, apud Theodoretum Eccleſiaſt. Hiſtor. Lib. V. cap. 2. & Sozom. Lib. VII. cap. 4. *Cunctos populos, quos clementiæ noſtræ regit imperium, in tali volumus religione manere, quam divinum Petrum Apoſtolum tradidiſſe Romanis, religio hucuſque ab ipſo inſinuata declarat, quamque Pontificem Damaſum ſequi claret, &c.* Item iſta, *Epiſcopis tradi omnes Eccleſias mox jubemus, quos conſtabit communione Nectarii Epiſcopi Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ eſſe ſociatos, &c.* Aliam quoque vide Cod. de ſumma Trinit. Lib. II. De Donatiſtis etiam quædam à Gratiano, & Theodoſio conſtituta eſſe docet Auguſtinus, Epiſt. CLXVI. Idem Gratianus Edictum emiſit, quo univerſi hæretici, non Eccleſiis tantùm, aut urbibus excedere juberentur; ſed etiam extra terras omnes propellerentur: qua de re vide Sulpitium Severum Hiſt. Sacræ, Lib. II. numero 69. Idem Theodoſius Magnus Demophilum Arrianorum Epiſcopum, Eccleſiis Conſtantinopolitanæ urbis juſſit excedere: eaque ratione factum, ut reliquas etiam Eccleſias recuperarent Catholici, quas ſexaginta jam annis Arriani occupârant. Vide Sozom. Lib. VII. cap. 5. & Nicephor. Lib. X. cap. 8. Idem Sozom. cap. 12. Lib. VII. Et Nicephor. cap. 10. Lib. XV. teſtantur ab Theodoſio Magno legem latam, ut ſectarii, neque conventus agerent, neque doctrinam fidei profiterentur, neque Epiſcopos, aut alios ordinarent. Quæ lex extat in Cod. Theodoſ. uti & aliæ multæ ad Religionem pertinentes: unde Hieronymus Epiſt. ad Paulinum, panegyrici pro Theodoſio mentionem faciens his verbis: *Et utilitatem legum futuris ſeculis conſecraſti.* Illuſtre etiam eſt, quod Socrates de eo narrat, Lib. V. Hiſtor. Eccleſiaſt. cap. 10. *Determinata,* inquit, *die cujuſque religionis Epiſcopi, ad aulam vocati conveniunt. Aderant igitur Neſtorius, & Agelius Homuſianæ fidei Antiſtites; Arrianæ verò Demophilus; Eunomianæ ipſe Eunomius; Macedonianæ Eleuſius Cyzicenus: Ubi conveniſſent, excepit eos Imperator, & accepto cujuſque dogmatis ſcripto, ſeorſim Deum impensè orat, ut ſe ad eligendam veritatem adjuvet.* Deinde

inde lecti cujusque dogmatis scripto; reliqua omnis, tanquam separationem sanctæ Triadis inducentia, reprehendit, ac carpit, solum verò, quod Homusianam fidem continebat, laudat, & complectitur. Hic verò videmus, ut etiam solus Imperator, Religionis controversiam decidit. Finem de Theodosio faciam, ubi adjecero hæc verba Ambrosii, de ejus obitu: *Theodosium Imperatorem dilexi: Virum, qui cùm jam corpore solveretur, magis de statu Ecclesiarum, quàm de suis periculis angebatur.*

Ejus verò Zelum hac parte imitati quoque filii ejus Arcadius, & Honorius, quorum hic etiam inter duos Episcopos judicans, falso Episcopo deposito, verum restituit, ut ait Turrecremata, Lib. IV. summæ, Part. I. cap. 9. Ac quemadmodum Theodosium Arcadius, & Honorius, ita Arcadium quoque, suus sequutus filius Theodosius junior, hunc item Marcianus: quorum de Religione leges, & plures sunt, quàm ut huc congeri possint, & obviæ magis, quàm ut nunc referri debeant. Non possum tamen præterire hæc Theodosii, & Valentiniani verba, ad Hormisdam Papam: *decere arbitramur, nostrum imperium, subditos nostros de Religione commonefacere, &c.* Et illa imprimis: *Inquisitio veræ Religionis, præcipua est solicitudo Majestatis Imperialis.* Item hæc eorumdem, Epist. XVII. earum quæ vel Cyrilli, vel inter Cyrillianas leguntur: *A pietate quæ in Deum est, Reip. nostræ constitutio pendet, &c.* Sed nihil illustrius verbis eorumdem, quæ ad Illust. Ordinum Edicta citantur, ex Lib. II. Novellarum Theodosii, tit. 2. De Marciano verò tantùm dicam, Evagrium, Eccl. Hist. Lib. II. cap. 1. & Niceph. XV. cap. 1. testari, imprimis hoc eum studuisse, ut sublatis hæresibus vera Religio, & rectus Dei cultus doceretur. Ejus quoque successor Leo, constitutiones priorum Cæsarum, pro Orthodoxa Religione confirmavit: ut scribunt Episcopi Ægyptii, Epist. Lib. I. ad Leonem Imper. Eadem mens Justini senioris: cujus legum pro Religione meminit, Niceph. Lib. XVII. cap. 2. Justinianus quoque Epiphanio Archiepiscopo scribens: *Nos*, inquit, *maximam habemus sollicitudinem, circa vera Dei dogmata, & circa sacerdotum honestatem.* Et constitutione Novella XLII. de Episcopis, & Clericis, restituta ab Antonio Augustino: *Sed nos omni providentia curam Ecclesiarum gerimus, per quas, & imperium nostrum sustineri, & publicas res per clementiam Dei, ac gratiam muniri credimus.* Extat etiam, ut cætera mittam, Justiniani Edictum, *de summa Trinitate, & fide Catholica:* quo, ut in argumento ejus meritò scribit Ant. Contius; *vix quisquam Patrum, aut Episcoporum, pleniorem ac luculentiorem fidei expositionem emisit.* Procopius verò minimè audiri debet, cùm Imperatorem summum eo nomine sugillat, quod intra palatii secreta, de mysteriis fidei, cum sacerdotibus, quàm de re bellica cum senatoribus colloqui mallet. Mitto Justini junioris, Constantini Pogonatæ, aliorumque constitutiones, de quibus ex Novellis, Nicephoro, & cæteris constat. Nempe Socrates, Lib. V. scribit in proœm. *Ἀφ' οὗ οἱ βασιλεῖς χριστιανίζειν ἤρξαντο, τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα ἤρτητο ἐξ αὐτῶν, καὶ αἱ μέγισται σύνοδοι τῇ αὐτῶν γνώμῃ γεγόνασί τε καὶ γίνονται.* Similiterque postea animati fuerunt, Theodoricus Italiæ Rex, qui secundum Symmachum judicans schisma sustulit: ut agnoscit Turrecremata loco ante citato. Item Carolus, Ludovicus, Lotharius, uti Ecclesiasticæ leges ostendunt, ab Ausegiso collectæ. Nec putandum vel eos quos diximus hactenus, vel Principes Christianos (quos omnes recensere sit longum) hoc sibi juris vindicasse Episcopis invitis. Imò verò illud suscepisse volentibus Episcopis, ostendunt ea SS. Patrum loca, quibus Cæsares, ad illud capessendum adhortantur, & graviter eo fungentes, summis laudibus extollunt. Hujusmodi jam adduximus aliquammulta: Addam verò & alia, quo res fiat manifestior. Justinus sanè Martyr, Apologia ad Antonium Imperatorem, * cum paratum se dixisset denuò, de Christiana Religione cum Imperatore colloqui, addit hujusmodi, *κοινωνίας τοῦ λόγου βασιλικὸν τὸ ἔργον.* Clarius etiam Gregorius Nazianzenus. † Cum consummasset Jesus hos Sermones, &c. *Ταῦτα καὶ λαϊκοῖς νομοθετῶ. Ταῦτα καὶ πρεσβυτέροις ἐντέλλομαι, ταῦτα καὶ τοῖς ἄρχειν πεπιστευμένοις· βοηθήσατε τῷ λόγῳ πάντες, ὅσοις τὸ δύνασθαι σώζειν ἐκ θεοῦ· οὐ τοσοῦτον ὁ ἐμὸς λόγος δυνήσεται πολεμῶν ὑπὲρ τῆς ἁγίας τριάδος, ὅσον τὸ πρόσταγμα.* Augustinus contra literas Petiliani, cap. 92. *Habent ergo Reges, excepta generis humani societate, eo ipso quo Reges sunt, unde sic Domino serviant, quomodo non possunt, qui Reges non sunt.* Et Lib. II. contra Cresconium Grammaticum, cap. 51. *Reges cùm in errore sunt, pro ipso leges contra veritatem ferunt; cùm in veritate sunt, similiter contra errorem, pro ipsa veritate decernunt: Ita & legibus malis probantur boni, & legibus bonis emendantur mali. Rex Nabuchodonosor perversus legem sævam dedit, ut simulachrum adoraretur: Idem correctus, veram, ne Deus verus blasphemaretur. In hoc enim Reges, sicut eis divinitus præcipitur, Deo serviunt, in quantum Reges sunt, si in suo regno bona jubeant, mala prohibeant, non solùm quæ pertinent ad humanam societatem, verùm etiam quæ ad divinam Religionem.* Quibus gemina habet de correctione Donatistarum,

* Pag. 37. Edit. Com.

† Pag. 309. Edit. Morell.

tiſtarum, ad Bonifacium, cap. 6. Idem eopſe, hoc eſt, de Donatiſtarum correctione libro, cap. XIII. *Nondum autem agebatur, quod paulo poſt in eodem Pſalmo dicitur; Et nunc Reges intelligite, erudimini, qui judicatis terram. Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. Quomodo ergo Reges Domino ſerviunt in timore, niſi ea quæ contra juſſa Domini ſunt, religioſa ſeveritate probibendo, atque plectendo? Aliter enim ſervit quia homo eſt, aliter etiam quia & Rex eſt. Quia homo eſt, ei ſervit vivendo fideliter; quia verò etiam Rex eſt, ſervit leges juſta præcipientes, & contraria probibentes, convenienti vigore ſanciendo. Sicut ſervivit Ezechias, lucos & templa Idolorum, & illa excelſa, quæ contra Dei præcepta fuerant conſtructa, deſtruendo: ſicut ſervivit Joſias, talia & ipſe faciendo: ſicut ſervivit Rex Ninivitarum, univerſam civitatem, ad placandum Dominum compellendo: ſicut ſervivit Darius, idolum frangendum in poteſtatem Danieli dando, & inimicos ejus Leonibus ingerendo: ſicut ſervivit Nabuchodonoſor, de quo jam diximus, omnes in regno ſuo poſitos, à blaſphemando Deo, lege terribili probibendo. In hoc ergo ſerviunt Domino Reges, in quantum ſunt Reges, quùm ea faciunt ad ſerviendum illi, quæ non poſſunt facere niſi Reges. Cùm itaque nondum Reges Domino ſervirent temporibus Apoſtolorum, ſed adbuc meditarentur inania adverſum eum, & adverſum Chriſtum ejus, uti Prophetarum prædicta omnia complerentur, non utique tunc poſſent impietates legibus probiberi, ſed potiùs exerceri; hic enim ordo temporum volvebatur, ut & Judæi occiderent prædicatores Chriſti, putantes ſe officium Deo facere, ſicut prædixerat Chriſtus, & gentes fremerent adverſus Chriſtianos, ut omnis patientia Martyrum vinceret. Poſtea verò cùm cœpit impleri, quod ſcriptum eſt, & adorabunt eum omnes Reges terræ, omnes gentes ſervient illi: quis mente ſobrius regibus dicat, Nolite curare in regno veſtro, à quo tueatur, vel oppugnetur Eccleſia Domini veſtri, non ad vos pertineat in regno veſtro, quis velit eſſe religioſus, ſive ſacrilegus? Quibus dici non poteſt, non ad vos pertineat in regno veſtro, quis velit pudicus eſſe, quis impudicus?*

Hæc Auguſtinus, apud quem, & alia ejus generis non pauca legas. Leo Magnus ad Theodoſium Auguſtum, Epiſt. XI. *Pro integritate fidei, Chriſtianiſſimum Principem convenit eſſe ſollicitum.* Vide & Epiſt. XXV. ad eundem. Idem Epiſt. LXXV. ad Leonem Auguſtum: *Cum enim Clementiam tuam Dominus tanta ſacramenti ſui illuminatione ditaverit, debes incunctanter advertere, regiam poteſtatem tibi non ſolum ad mundi regimen, ſed maximè ad Eccleſiæ præſidium eſſe collatam, &c.* Gregorius Magnus quoque Mauritium Auguſtum laudat; *quod conſervandæ ſacerdotali charitati, & cuſtodiæ fidei, rectitudine ſtudii ſpiritalis, præcipua ſollicitudine invigilet.* Vide Lib. IV. Epiſt. LXXVI. & CLXIII. quarum utraque ad Mauritium ſcripta. Iſidorus Hiſpalenſis, Lib. III. Sentent. cap. 51. * *Cognoſcant Principes ſeculi, Deo debere ſe rationem reddere, propter Eccleſiam, quam à Chriſto tuendam ſuſcipiunt. Nam ſive augeatur pax, & diſciplina Eccleſiæ, per fideles Principes, ſive ſolvatur; ille ab eis rationem exigit, qui eorum poteſtati ſuam Eccleſiam credidit.* Bernardus, Serm. XLVI. ſuper cantica. † *Quomodo namque ſubſiſtunt Ordines Clericorum, & adminiſtrationes eorum, ſi non Principum tanquam tignorum beneficio & munificentia ſuſtententur, & potentia protegantur?* Arnulphus Epiſcopus Lexovienſis, Sermone in Synodo habito. ‖ *Juſtitia regiæ Majeſtatis, per diſcretionem ſcientiæ dirigit, & informat. Informat ad virtutem, dirigit ad ſalutem.* Et quid multis opus? cùm Chriſtiani Epiſcopi etiam ad Gentilem Cæſarem provocarent. Nam, uti Euſebius ſcribit, Lib. VII. 24. & Niceph. Lib. VI. 17. *& ſeqq.* Cum Paulus Samoſatenſis, à Synodo Antiochena damnatus, Epiſcopi ædes relinquere ſucceſſori nollet, non dubitarunt Chriſtiani Epiſcopi provocare ad Imperatorem Aurelianum, qui decrevit, ut illis Eccleſiæ domus tribueretur, quibus eam urbis & cæteri Italiæ Epiſcopi adjudicaſſent.

* 686.

† Col. 704. Edit. Antwerp.

‖ Fol. 75. Edit. Pariſ. Annò 1585.

Nec recentiores Eccleſiæ Reformatæ Doctores, hac parte à Veteribus diſſentiunt. Oſtendunt hoc ea loca Muſculi, Martyris, Buceri, Joëlli, Witacheri, Bilſoni, & Epiſcopi Ciſceſtrienſis. Item Confeſſiones Belgicæ, Helveticæ, Baſileenſis, quæ citantur ad Illuſt. Ordinum Edicta. Addam locum M. Buceri, ex defenſione Chriſtianæ Reformationis Hermanni Archiepiſcopi Colonienſis. * *Ad unumquemque Magiſtratum præcipuè pertinet, ante omnia providere, diligentiſſiméque, & efficaciſſime conſtituere, ut populo Chriſti, quoad curam animarum, rectè conſulatur.* Eadem mens eſt H. Zanchii Miſcell. T. 2. † *Primum*, inquit, *Magiſtratus munus, ordinare tam illa, quæ ad Religionem, & cultum Dei attinent, quàm quæ ad publicam pacem, honeſtatem & juſtitiam.* Sexcenta hujuſmodi ſunt, in Germanorum, & Helvetiorum locis communibus, uti Polani, & aliorum cap. de Magiſtratu. Nec meliquit aliquot, ſed libros integros deſcribere oporteret, ſi adferre vellem, quæ hac de re, Bertrillus, Tookerus, aliique Angli Theologi ſcribunt adverſus Jeſuitas. Unius tantùm ex multis paucula ponam.

* Pag. 432.

† Pag. 277. Edit. Neoſcad. Annò 1608.

L. Ciſce-

L. Cisceſtrienſis ad M. Torti librum reſponſione, pag. 364. *In Iſraele autem, nondum os reperi tam durum, quod negare etiam auderet, præcipuas in Religione partes, penes Regem extitiſſe: vel uno hoc argumento, quod per ſacræ hiſtoriæ ſeriem totam, mutato novi Regis animo, mutata ſemper eſt facies Religionis. Eaque in Religione mutatio Regi ſemper adſcribitur, quaſi factum ejus. Nec Pontifices unquam, vel præſtare poterant, ut fieret mutatio in melius, vel ne fieret in pejus, impedire. Penes eos autem, ſi Religionis tum ſumma fuiſſet, aliquis aliquando Pontifex, etiam Rege ſecius affecto, præſtitiſſet hoc tamen, ut cultum Dei illibatum, pars aliqua populi ſaltem, retineret.* Et pag. ſequ. *Regi id ſemper, Eccleſiæ nunquam, vitio datum legimus, quod Excelſa ſteterint. Regi ergò, ſive declaret hoc, ſive non declaret, etiam ante Eccleſiæ declarationem, id ex officio munus incumbit, deque eo neglecto, Deo rationem redditurus eſt.* Et pag. 373. *Conveniunt illa Regi, dare Judices in cauſis Eccleſiæ; dare Judicum Præſidentes; abuſus in Religione, & corruptelas tollere; Arcam reportare, & præire reportandæ; Templa dedicare, & ad eam rem cœtus indicere; libro legis recitato, præcipere Pontifici de repurgando Dei cultu; fœdus renovare de Religione reformanda; Templum ingredi, & æneum ſerpentem confringere; Miſſiones ſacerdotum facere; Pontificem ipſum ejicere, atque exauthorare, ne ſit Pontifex: Hæc ſi Regi omnia ſic conveniant, convenit & regimen Eccleſiaſticum.* Et pag. 380. *Religionis cura, res Regia eſt, non modò Pontificia, & in Regiis prima, quamque ille non ſolùm, foris ab externa vi, ſed & domi ab incuria hominum aſſerere tenetur. Vos quidem ipſi, ſi vis inſtet ulla, rem Regiam clamatis: Ille verò ſi collapſa ſit diſciplina, non minus Regiam.* Quod ſi etiam τὸ ἔξωθεν audire lubet, hi quoque Religionis curam, potiſſimam faciunt Imperii curam. Ita Plato II. de Rep. ait, Præcipuè eum, qui publico præſidet, Religionis curam ſuſcipere debere: & eamdem IV. de Rep. propugnaculum vocat Magiſtratus: & Lib. VII. de LL. nominat vinculum legum, & honeſtæ diſciplinæ. Cicer. II. de Natura Deorum appellat eam, humanæ ſocietatis fundamentum. Quæ omnia, ut de Religione falſa falſò, ita de vera veriſſimè dicuntur. Quemadmodum & Oraculis ſacris, una Deorum voce excepta, planè conſentaneum eſt illud Venuſini Poetæ, Lib. III. Od. 6. *Dii multa neglecti dederunt, Heſperiæ mala luctuoſa.* Quod ſi quis exempla deſiderat, quibus Principes gentiles præcipuam Religionis curam habuiſſe demonſtretur, adeat Greg. Tholozanum, Lib. XII. de Rep. cap. 4. Danæum, Lib. I. Polit. & alios.

Atque hæc ſatis oſtendunt, Principem præ aliis, tam perſonis, quàm rebus, de Religione & Eccleſia, qua publica utraque eſt, ſollicitum eſſe debere.

Eſtque ejus doctrinæ cognitio neceſſaria planè his temporibus, partim ob Magiſtratus ipſos, ne ſe putent *ἀλλοτριοεπισκοπεῖν*, ſi Eccleſiaſtica curent; quin verò graviſſimam ſibi neglecti muneris rationem Deo reddendam ſciant, ſi non curent: partim ob Eccleſiaſtas, ne hujus rei ignorantia, ſe Magiſtratus imperio, in Eccleſiaſticis eximentes, tranſiliant mandatum Chriſti, jubentis ut Cæſari demus, quæ ſunt Cæſaris, *Matth.* XXII. 21. Et Apoſtoli Petri, monentis, ut ſubjecti ſimus cuivis humanæ Ordinationi, propter Dominum, 1 *Epiſt.* II. 13. Item illud Pauli dictum, docentis omnem animam poteſtatibus ſupereminentibus eſſe ſubjectam, *Rom.* XIII. 1. quem locum interpretans Chryſoſtomus, diſertim ſcribit: *Poteſtatibus ex debito obedire jubet; oſtendens, quod iſta imperentur omnibus, & ſacerdotibus, & Monachis, non ſolùm ſecularibus, id quod ſtatim in ipſo exordio declarat; cùm dicit Omnis anima poteſtatibus ſupereminentibus ſubjecta ſit, etiamſi Apoſtolus ſis, ſi Evangeliſta, ſi Propheta, ſive quiſquis tandem fueris. Neque enim pietatem ſubvertit iſta ſubjectio.* Quæ verba etiam bonam partem exſcripſit Theophylactus. Idem ibidem: *Deus ita exigit, ut creatus à ſe Princeps vires ſuas habeat. Neque extenuatio ex eo eſt, quod Principi honorem ſuum reddis, ſed magis ex eo, quod eum negligendo contemnis.* Eodémque reſpiciens Bernardus, Epiſt. XLII. quæ ad Archiepiſcopum Senonenſem; *Omnis*, inquit, *anima* poteſtatibus ſublimioribus ſubjecta ſit: Si omnis, & veſtra: quis vos excepit ab univerſitate? Reddite Cæſari, quæ ſunt Cæſaris. Scio ad ſecularia tantummodò referre hoc Pontificios: ſed planè iis refelluntur, quæ antea de jure Magiſtratus in Eccleſiaſticis diximus: Dolendum verò, hodie iſthoc Papale *καταφύγιον*, etiam ab aliquibus ſtudioſè arripi, quos alioqui amore ſinceræ Religionis, ac pietatis erga Deum ſeriò duci judicamus. Sed ſic ferè omnes ſumus; ut quaſi veritas Lesbia quædam regula eſſet, plurimùm feramus ſententiam, prout quiſque putamus rebus noſtris maximè expedire. Itaque qui alias judicium in Eccleſiaſticis utraque manu Magiſtratui deferimus, & ipſam ſeveritatem principalem erga adverſarios noſtros, Zelum ſolemus appellare; hi ſi nobis delinquentibus, non omnia Magiſtratus ex animi noſtri agat ſententia, judicium retractamus: & quod non minùs quàm antea Zelus dici debuerat, nec conſcientia bona, ac citra magnum Eccleſiæ diſpendium poterat omitti; hoc, quia nunc ſic nobis affectis videtur, partim *ἀλλοτριοεπισκοπίαν*, partim etiam ſævitiam appellemus. Quam benè

benè aptari nobis poſſit, quod Gregor. Nazianzenus ſcribit Orat. XVII. quæ ad cives Nazianzenos: * *Nos fratres, dum officium ipſi deſerentes, Magiſtratus poteſtatem iniquo animo ferimus, perinde utique facimus, ac ſi quis certaminis Præſidem, ut improbum accuſet, cùm ipſe in palæſtræ leges peccet; aut medicum, ut indoctum, & audacem, quod ſectionibus & cauteriis utatur, cùm ipſe gravi morbo laboret, aſperioribusque remediis indigeat.* Sed Græcè quin potiùs ipſum audimus: Ἡμεῖς τοῦτό τι πάσχομεν, ἀδελφοί, μὴ τὰ ἑαυτῶν κατορθοῦντες, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐξουσίαν δυσχεραίνοντες, ὥσπερ ἂν εἴ τις αὐτοῦ τὸν ἀγωνοθέτην ὡς μοχθηρὸν, αὐτὸς ἐκπαλαίων, ἢ τὸν ἰατρὸν ἀμαθῆ καὶ θρασὺν τῶν τομαῖς, καὶ τῶν καύσεσι κεχρημένον, αὐτὸς πονηρῶς διακείμενος καὶ τῶν αὐστηροτέρων δεόμενος φαρμάκων. Tandem verò ſapere diſcamus, & ut (hortatione Nazianzeni ex eadem Oratione hanc partem claudam:) †*Submittamus nos, tum Deo, tum alii aliis; tum iis qui imperium in terra gerunt: Deo quidem omnibus de cauſis; aliis autem aliis, propter charitatis fœdus; Principibus denique, propter ordinem, publicæque diſciplinæ rationem: idque tanto etiam magis, quanto facilioribus illis, ac benignioribus utimur.*

* Pag 270. Edit.Morell.

† Pag 269.

Atque hæc generatim de jure ſummi Magiſtratus in Eccleſiaſticis præmittere viſum fuit. Porro nec abhorreat animus à ſpeciali ejuſdem juris conſideratione: nempe quâ illud, circa Synodos, vel Paſtorum vocationem vel legum lationem, vel juriſdictionem occupatur: ſed cùm accuratè adeo hoc omne perſequaris gemino ſcripto tuo, ut nihil (niſi forte quis mole ac numero inſaniens, exemplorum, teſtimoniorumque ſtrues ampliores requirat) deſiderare ultra poſſit: atque ad hæc quæ ſuperius diximus, pro inſtituto quidem noſtro, ſufficere nunc temporis poſſint: ſpeciali illa conſideratione vel omiſſa, vel in aliud tempus rejecta, accedam deinceps ad ipſum ſcriptum Walæi, ac ſi qua ejus mereri nobis videbuntur, & recenſebo, & cenſebo paucis. In ipſo operis ingreſſu multus eſt in probando, reipſa diſtingui Magiſtratûs munus à munere Eccleſiaſtico: idque ut oſtendat (quemadmodum paſſim indicat) Miniſtros verbi, non eſſe ſui Magiſtratus, ſed Dei Legatos, καὶ ἀμέσως à Deo vocari, non ut Magiſtratum obeant vicem, ſed ut tam Magiſtratus, quàm cæteros, imo Magiſtratus præ cæteris Dei verbo paſcant. Atqui hæc vera falſa ne dicam incertus hæreo, an potiùs utrumque horum. Quam in ſententiam magis animus inclinat, quia pro diſcrimine poteſtatis, ac judicii diverſimodè hæc ſe habent. Poteſtas enim eorum qui publica ſunt vocatione inſtructi, vel Civilis eſt, vel Eccleſiaſtica. Civilis procurat humanum bonum, uti εὐδαιμονίαν πολιτικήν. Atque hoc reſpectu ſocietas hominum, non Eccleſia, ſed Reſpub. vocatur. Poteſtas verò Eccleſiaſtica procurat ſpirituale bonum, uti beatitudinem cœleſtem. Atque eo reſpectu hæc ipſa ſocietas non jam Reip. ſed Eccleſiæ nomen obtinet. Poteſtas verò Eccleſiaſtica eſt duplex: una interior, altera exterior. Interior verſatur in his quatuor, verbi prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, Ordinatione Paſtorum per impoſitionem manuum, & uſu clavium. Exterior poteſtas in externa gubernatione conſiſtit, qua Religio publicè ſancitur, omniaque procurantur quæ ad bonum Religionis, quà publica eſt, pertinent. Prior illa poteſtas propria eſt Eccleſiaſtarum: poſterior primò & per ſe competit Magiſtratui. Quod optimè intellexit Conſtantinus Magnus. Is enim in ſermonibus ſuper menſam, cui accumbebant plurimi Epiſcopi, & in his Euſebius Pamphili, dixiſſe fertur, ὑμεῖς μὲν τῶν εἴσω τῆς Ἐκκλησίας, ἐγὼ δὲ τῶν ἐκτὸς ὑπὸ Θεοῦ καθεσταμένος ἐπίσκοπος ἂν εἴην. Ubi τὰ εἴσω ſive res interiores ab Conſtantino vocantur, verbi divini annunciatio, Baptiſmi & Euchariſtiæ exhibitio, impoſitio manuum, ſive Miniſtrorum Ordinatio, & uſus clavium; uti antea dicebam. Τὰ ἔξω vero ſive res exteriores, vocat Conſtantinus, (ut optime ejus verba interpretatur vir Cæſarei juris intelligentiſſimus Melchior Goldaſtus) defenſionem Eccleſiæ, cuſtodiam Diſciplinæ Eccleſiaſticæ, rectè atque Ordine gerendæ, Conciliorum, ſeu Synodorum indictionem, Legum Eccleſiaſticarum ſanctionem, emendationem cultus divini, abrogationem ſuperſtitionum, & idololatriæ, obſervationem Ceremoniarum Eccleſiaſticarum, notationem vitæ & honeſtatis Clericorum, punitionem impiè & flagitiosè viventium, Miniſtrorum bonorum procurationem, & malorum depoſitionem: & ſi qua id genus alia. Hanc Conſtantiniani dicti interpretationem confirmat illud, quod ipſe dixerit εἶναι τινὰ κοινὸν ἐπίσκοπον ἐκ Θεοῦ καθεσταμένον. Quo clare indicat, ſe Epiſcopis etiam in Eccleſiaſticis præeſſe, nempe non interioris (directè quidem) ſed exterioris juriſdictionis ratione. Cujus etiam ratione (non tantùm ratione Civilium Legum) ſe miniſtrum Dei eſſe dicebat, ſeque habere poteſtatem Epiſcopos improbos coercendi, ut eſt apud Theodoretum etiam, Lib. I. cap. 19. Quomodo etiam capiendum calcatum illud, *Rex eſt Perſona mixta cum ſacerdote.* Neque aliud volunt illi, qui dicunt Magiſtratum, etſi primò cura ei competat rerum Eccleſiaſticarum, non ſemper tamen per ſe exercere, ſed ferè hanc aliis committere. Quod de ſola exteriori juriſdictione intelligunt. Ut omninò immeritò hos ſugillet Walæus.

Hoc ut ita esse pateat, adferam aliquot recentiorum loca, superiùs à nobis omissa; quibus interiorem jurisdictionem Christo, ejus Ministerium ac functionem Pastoribus, exteriorem verò in Ecclesiasticis jurisdictionem, & principalem Ministeril curam, supremo Magistratui committunt. Hier. Zanchius, Tom. 2. Miscellan. *Illud, quo regnum hoc Christi instauratur, conservatur, propagatur, est sacrum, seu, ut vocant, Ecclesiasticum Ministerium, cujus Ministerii quidem totius, non functio, sed cura penes Principes esse debet, ut in exemplis piorum Regum Juda, imò ante hos in ipso Mose, videre est. Is ut Princeps & Dux totius populi, curam imprimis, ex mandato Dei, suscepit Religionis, & totius sacri ministerii: ipsam verò ministerii sacri functionem à politica separavit, &* [illegible] *sibi retinuit, alteram Aaroni Pontifici, ejus liberis Levitis, injunxit.* Muscul. locor. comm. de Magistratu: *Quid igitur Ministris Ecclesiarum, Episcopis, ac Presbyteris relinquitur, inquiunt, si Magistratui competit, ut curam gerat Ecclesiarum, Ministrorum, Doctrinæ, Sacramentorum, rituum, ac cæremoniarum, consistorii, scholarum, ac bonorum Ecclesiasticorum? Respondeo, relinquuntur illis ministeria, ad quæ obeunda eliguntur, atque constituuntur. Neque docet Magistratus, neque administrat Sacramenta, sed faciunt hæc Ministri. In schola non docet Magistratus, sed docet Ludi-Magister. In Consistorio non judicat Magistratus, sed qui ad id officii ab illo sunt constituti. Et tamen superior bonorum omnium authoritas, & potestas ad Patremfamilias, labores verò & ministeria ad Oeconomum & familiam pertinent. Hac distinctione satis multum relinquitur Ecclesiarum Ministris. Utinam officia sua fideliter, utiliter, & prudenter obeant.*

L. Cicestriensis responsione ad Matthæum Tortum, pag. 370. *In gubernando primatum ponimus, non docendo, & Regem non doctorem summum, sed gubernatorem dicimus; ut jam dirimi possit lis, in docendi munere, quod propriè pertinet ad primatum suum; in gubernandi Rex, quod ille sibi solùm vendicat ut Rex: nec illum alterum pontificatum docendi invadet unquam.* Idem eopse libro (quem locum & Walæus citat.)
* Pag. 110. * *Docendi munus, vel dubia legis explicandi, Rex non assumit, vel conciones habendi, vel rei sacræ præeundi, vel Sacramenti administrandi, non vel Personas sacrandi, vel res, non vel clavium jus, vel censuræ; quæ ad sacerdotale munus spectant, seu potestatem ordinis consequuntur. At in iis quæ exterioris sunt politiæ, ut præcipiat, suo sibi jure vendicat, nosque adeo illi libenter meritò deferimus. Religionis enim curam rem regiam esse, non modò pontificiam, & in regiis primam, quamque ille non solùm foris, ab externa vi, sed & domi ab incuria hominum asserere teneatur. Nam cum lege ipsa Dei, custos sit, ac vindex, non secundæ modo tabulæ, sed & primæ, primæ quoque curam ad se pertinere putat, & primam primæ.* Clarè etiam Guilielmus Theolog. Prof. & Decanus Leichtfeldensis, duello contra Becanum Jesuitam pro primatu Regis. † *Tota controversia & lis nostra, versatur de ea* † Pag. 59.
potestate, quæ fori exterioris est. Quod idem sic explicat. ‖ *Rex non est su-* ‖ Pag. 23.
pra Sacramenta, & verbum; nec super Ecclesiæ spiritualia charismata, & tamen est supremus Ecclesiæ gubernator; quia primaria Regis cura, agenda est pro rebus, ac caussis Ecclesiasticis, primatusque Regis in eo munere perfungendo potissimùm consistit. Et pag. 15, 16. *Regia sublimitas constituenda est super omnes Personas, licèt sint Apostoli, sint Prophetæ, sint Doctores, Evangelistæ, sint denique Pastores, non quidem supra Res, utpotè verbum Dei, sacramenta, fidem, pœnitentiam, quæ sunt spiritualia: per hæc enim spirituale regimen animarum Christi est proprium, etsi exerceatur per sacerdotale ministerium. Itaque Ministrorum functio, & dispensatio, quæ concredita est illis, Regum ac Principum minori antecellit perfectione & solatio: non tamen potestatis eminentia, quæ omnia bona, & salutaria jubet pro Christo & Ecclesia, & prohibet contraria.*

Atque ex his testimoniis constare arbitror, quid judicii ferri debeat de iis, quæ de discrimine Civilis, & Ecclesiasticæ potestatis, disputat Walæus usque ad pag. 12. Imo ex iisdem facilè etiam diluuntur, quæ deinceps usque ad pag. 18. differit, ut ostendat judicium de rebus Ecclesiasticis competere Ecclesiasticis. Nam confundit judicium quod simplex sententiæ dictio est, & illud quod cum imperio est conjunctum. Optimè idem Guilielmus Tooker adversus Becanum Jesuitam, pag. 50, & 51. *Est quiddam quasi perpetuo Regis Coronæ adnexum, quod directivam cum aliis, coactivam solus habeat potestatem.* Atque addit, hoc esse quod dicit; *eum primatum Christianum Christiani Principis in Ecclesia Christi sub Christo habere.* Quare quod objicit Walæus, sacerdotum fuisse judicare de lepra tam interna, quàm externa, de priori illo judicio, quod directivum seu suasivum optimè vocatur, verissimum est: sed hoc non prohibet, quominus solis Magistratibus, primò & per se competat judicium imperativum, seu coactivum; quandoquidem eorum est sacerdotes, si vel munus suum non intelligant, vel negligant, officii commonefacere, in locum immorigerorum, vel non idoneorum alios surrogare, leges pro Religione ferre. Quæ omnia cum non cæco impetu ad nutum alienum, sed post disquisitionem certam fieri debeant, omninò prævium judicium requirunt.

Respon-

Respondent aliqui, judicium quidem Magistratibus competere, cùm quævis actio consequatur judicium intellectus: nec quod judicium privatis conceditur, magistratibus eripi possit: verùm Magistratus hoc judicium, rectè sentientium Pastorum judicio conforme esse debere. Sed non cogitant hi, illud ipsum esse, de quo judicare oportet Magistratum, qui illi sint rectè sentientes Pastores. Nec enim ideo ὀρθόδοξοι sunt, quia tales se esse profitentur, cùm idem faciant ἑτερόδοξοι. Nec ideo tales habendi, quia numero vincunt: cùm sæpe hæreticorum numerus sit major: ut olim cùm ingemisceret mundus, seque Arrianum factum esse miraretur, ut Hieronymus scripsit. Initio item Reformationis, & omni eo tempore, quo Waldenses se, totis nempe trecentis annis & quinquaginta, ante Lutherum Synagogæ Pontificiæ opposuerunt. Nihil igitur manifestius, quàm Magistratum ponderare, non numerare sententias debere. Unde colligere est, quoties Pastorum suorum potiùs quàm aliorum, aut plurium, quàm pauciorum judicium sequitur Magistratus, non ideo sequi, quia Pastores illud dicunt, sed quia persuadent, quod dicunt.

Pag. 22. Quadrifariam probare occipit duo distincta collegia ordinari, *Deuter.* XVII. unum Ecclesiasticum, alterum Civile. Verum ut duo distincta collegia fuisse concedamus, (sanè utramque in partem, non adspernanda video argumenta) non tamen ritè evincat, quod vult. Nec enim hoc impediret, quominus & prius judices, & post hos Reges, utrique præfuerunt collegio, nec res duntaxat Civiles, sed etiam Ecclesiasticas gubernarint, cultum divinum fovendo, collapsum instaurando. Quam piorum fuisse Principum curam, argumentum illud validissimum est, quod pro Judicum ac Regum, vel pietate, vel impietate, semper Religio, aut floruit, aut jacuit, ut & ante dictum est.

Inter alia verò ait, nisi fateamur, fatendum esse, quod apud Evangelistam dicuntur, non minus sacerdotes, quàm populi seniores, convenisse ad judicandum Christum; consecuturum etiam sacerdotes, ac Levitas habuisse jus necis. Verum duplici ratione id absurdum non est. Uno nomine; quia, *erant quædam* (verbis utar Burchilli è cap. 28. pag. 294.) *privilegia sacerdotum Veteris Testamenti, quorum erat & in rebus civilibus de jure respondere: etiam Deum consulebant in dubiis, tam civilibus, quàm Ecclesiasticis.* Altero verò nomine, quia dici potest, non habuisse jus necis, qua sacerdotes (nec enim omnes jus hoc habuere) sed qua pars erant summi synedrii, cujus solius erat, *judicare, tribum, sceptrum, Pseudo-prophetam, & sacerdotem magnum*: ut ex Talmudistis refert Petrus Galatinus. Josephus etiam adversus Appionem, Lib. 2. disertim scribit, sacerdotes inspectores omnium, judices controversiarum, punitores damnatorum fuisse à Mose constitutos.

Pag. 25. Argumentum inde pro sententia sua dicit, quod Ecclesiastis solis jus clavium committatur. Sed distinctione hic opus, ad quam nobis præit Marsilius Patavinus, secundæ partis, cap. 6. uno tamen hoc labens, quod satisfactionem Ecclesiasticam, errorem sui seculi secutus, convertit in satisfactionem pro pœnis purgatorii. Ipsum audiamus. *In peccatore*, inquit, *verè pœnitente aliqua solus Deus operatur etiam absque sacerdotis aliquo proveniente Ministerio, mentis videlicet illuminationem, culpæ seu maculæ peccati purgationem, & æternæ damnationis remissionem. Alia verò sunt quæ Deus, in eodem peccatore non secundum se solum operatur, sed per ministerium sacerdotis: sicut ostendere in Ecclesiæ facie, quis solutus, vel ligatus, à peccatis habeatur in hoc seculo, ligandus aut solvendus in alio, id est cujus peccata Deus retinuerit, aut dimiserit. Amplius, est & aliud quod Deus operatur circa peccatorem per ministerium sacerdotis, &c.* Alterum, hoc est satisfactio, seu quorumdam pietatis operum à sacerdote impositorum præstatio, quibus se pœnitentia peccatorum verè duci declararent. Tertium ut ibidem Marsilius ait, est, quod à *Sacramentorum communione per sacerdotem excludantur contumaces, & resipiscentes admittuntur.* De tribus quæ à Deo *θείως* præstantur, nulla est controversia: sed tantùm de illis tribus posterioribus. Quod ad primum, quà sacerdos non quidem peccata remittit, aut retinet, sed ut optimè Marsilius dicit, remissa aut retenta esse ostendit, sive annunciat. De hoc litem non movemus. Nam jam antea hoc respectu fassi sumus, administrationem clavium esse jurisdictionis interioris, non exterioris, quam solam Pastoribus tribuimus. Quid mirum? cum prædicatio Evangelii his solis conveniat: administratio verò clavium, respectu hujus primæ partis, nihil aliud sit, quam singularis Evangelicæ prædicationis applicatio, qua alii intromittuntur in Ecclesiam, alii ex ea ejiciuntur: intromittuntur pœnitentes & fideles: ejiciuntur impœnitentes, & Apostatæ. Unde & idem Marsilius Patavinus, secundæ partis, cap. 6. hanc clavium authoritatem vocat, judiciariam potestatem: eamque esse ex Hieronymo, & Augustino definit, *discernendi scientiam, & potentiam qua (sacerdos) dignos recipere, & indignos excludere debet à regno.* Nempe ex pronunciato generali scripturis contento, quod in syllogismo majus est pronunciatum, & ex cujusque Personæ

qualitate, qua vel fidelis, vel infidelis est, (hæc res minus constituit pronunciatum) concludit, qua quisque conditione sit apud Deum, num Regni particeps an exsors; sive num damnatione peccato solutus, an constrictus. Unde ministerii usus, sive jus hoc singularis applicationis, non modò clavibus, quibus claudimus & aperimus, sed etiam vinculo comparatur, quod vel stringitur, vel solvitur. Ad priorem tralationem pertinet, quod Christus ait, *Tibi dabo claves Regni cælorum.* Ad alteram referendum quod dicit; *Quodcumque ligaveritis super terram, erit ligatum in cælis.* Utrumque igitur singulari Evangelicæ prædicationis applicatione fit; ut tum aperiamus, vel claudamus: tum ligemus, vel solvamus: sed aperimus & claudimus ratione personarum: ligamus, & solvimus ratione rerum, hoc est peccatorum. Quomodo optimè, judicio meo, Christi verba explicat Junius, in analysi ad hunc locum: ubi sic scribit: *Ministerio servorum Dei, tum personæ in Ecclesiam intromittuntur, aut ejiciuntur: tum res ligantur, solvunturque, id est peccata tenentur, aut condonantur.* Secundum erat satisfactio, qua pœnitentiæ quædam signa, in delictis gravioribus perscribebantur: de cujusmodi satisfactione agit Cyprianus, Ep. XII. & LIV. & alibi. Hæc signa suadere sacerdos potest, *κυρίως* verò loquendo imperare non potest: cùm penes eum solum, qui imperium habet, sit vis coactiva. Tertium est abstentio à cœna, sive non exhibitio signi Sacramentalis: qua minister non de aliena actione judicat, sed de sua; peccet enim contra charitatem, si ei præbeat signa, ad quem scit non pertinere. Eoque nec ullum hic imperium, sed tantummodò Ministerium est. Atque hinc liquet, quatenus clavium usus solis conveniat Pastoribus; & tamen horum quoque ratione, ad Magistratus indirectè pertinet, hoc est non quoad usum ipsum, sed quoad curam circa eum quà publicus est. Nam veræ Religionis cura *cum primis* pertinet ad curam, & potestatem Magistratus, ut Musculus ait. * Quomodo & idem antea dixerat, ‖ *Cura Religionis publicæ, ad Magistratum non simpliciter, & utcumque, sed cumprimis pertinet.* Quo loco non hæc Musculi mens est, magis Magistratum Religionem, quàm res civiles curare debere; sed verò curam Religionis, qua publica, ad Magistratum magis, quàm Ministros pertinere. Unde idem ait, * penes Magistratum esse, *superiorem Religionis potestatem, & curam.* Atque ex his quoque liquet, nihil efficere Walæum, seu vulgarem, seu illam Bilsono, & aliis aliquot eruditis viris probatam sequamur interpretationem loci istius, *Matt.* XVIII. de qua Walæus agit, pag. 25. usque ad pag. 29.

* Loc. com. pag. 1369.
‖ Pag. 1363.
* Pag. 1371.

Illud verò invidiosè, & prope dixeram malignè quod pag. 28. ait, eos qui disciplinæ Ecclesiasticæ exercitium, Magistratui primò dicunt convenire, novum cudere Christianissimum, novam planè Ecclesiæ faciem inducere: qualis nec apud ipsos obtineat hæreticos. Nam Disciplina Ecclesiastica, & qualis in primitiva obtinuit Ecclesia, & qualis nunc nonnullis locis est, partim divinæ est institutionis, partim humanæ. Divinæ est, quod Pastor impœnitenti, & incredulo regnum cœlorum claudit, hoc est, quod tanquam Legatus Christi, regnum cœlorum ei clausum esse denuntiat. Item quod palam hæretico, aut facinoroso, non exhibet signa Sacramentalia. At humanæ institutionis est, quod qui peccarit, licet pœnitentia tacti ducatur, præfinito tempore seorsim à cæteris inter pœnitentes jubeatur consistere: atque alia id genus omnia habentia pœnam politicam. Posteriora hæc non conveniunt Ecclesiastis, quà tales, sed ubi Magistratus est Christianus, jus omne circa ea habent à Magistratibus, quibus solis convenit jurisdictio propriè dicta. At priora competunt quidem Ecclesiastis, ut tales sunt: sed hoc non impedit, quo minus Magistratus sit procurare, ne Pastores in munere suo sint negligentes, vel etiam seu odio, seu alio affectu, consolatione debita, vel Sacramentalis signi exhibitione fraudent, quos non oportebat. Nam (ut verbis utar Gregorii Magni in *Johan.* cap. XX. Homil. XXVI.) *Sæpè agitur ut indignus Episcopus, vel damnet immeritos, vel alios ipse ligatus solvat. Sæpè in solvendis ac ligandis subditis suæ voluntatis motus, non autem causarum merita sequitur. Unde fit ut ipsa hac ligandi, ac solvendi potestate, se privet, qui hanc pro suis voluntatibus, & non pro subjectorum moribus exercet.*

Peccat igitur Walæus cum disciplinam Ecclesiasticam posteriori tantum modo considerat; cùm jus ejus Magistratui priorum ratione imprimis tribuatur: nempe quia hæc propriè imperii sunt, solus autem Magistratus vim habet cogendi. Interim illud benè est, quamquam satis non est, quod paulo post, pag. nempe 30. agnoscit ipse, satis parere è verbo Dei, Magistratus esse officium curam gerere, ut rectè exerceatur, universum ministerium Ecclesiasticum, ac proinde etiam Disciplina Ecclesiastica. Quamquam fallitur, cùm existimat, sic Magistratus esse curare; ne quid hic peccent Presbyteri, quomodo Presbyterorum videre est, ne quid delinquant Magistratus. Nam Magistratus cura est principalis, quia imperii est, directi quidem circa

priora

priora illa, quæ humani sunt instituti: indirecti verò circa posteriora, quatenus procurat, ut fiant, quæ instituti sunt divini. Quod ait, non consequi ex iis quæ confessus erat, si jure suo abutantur Presbyteri, posse ad Magistratum *κυρίως* loquendo appellari: in eo illi minimè adstipulamur. Nam omninò Magistratus cura superior est, ut benè Musculum dicentem videmus. Quid verò appellare aliud est, quàm ab inferiori judice, ad superiorem provocare, seu voce illud fieret, seu libello? ut est L. XIV. de Appellationibus. Quomodo & in Veteri glossario legere est: *Appellatio est proclamatio ab inferiori, ad superius tribunal, vel gravaminis relevatio, per clamationem ex minori ad majorem judicem factam, prætextu iniqui gravaminis, vel injustæ sententiæ.* Et quid infirmius isthac argumentatione cùm sic colligit: Ad Magistratum summum non appellari nisi in iis, quæ per se subire possit Magistratus: nón posse autem Magistratum prædicare Evangelium, aut Sacramenta administrare; eoque in his ad eum appellari minimè posse. Nam & multa sunt ministeria civilia, quæ per se obire Magistratus summus minimè debeat; in quibus tamen ad eum licet appellare: cujusmodi sunt ea, quæ sui utilitate offuscarent, vel etiam ludibrio prostituerent summi imperii Majestatem. Verum esto sanè, ut appellationis vox apta satis non sit; saltem concedat, si Presbyteri disciplinam injustè exerceant, posse unumquemque de injuria conqueri apud Magistratum: ac quamquam hujus non sit facilè querimoniis istis habere fidem, tamen nec facilè debere illis aurem obstruere; imò nec magis perpeti debere injustum clavium usum in Consistorio, quàm hæreticam institutionem in Templo. Quæ diffiteri non potest: ut qui ipse, p. 30. scribat, si tempora incidant, quibus Disciplina corrigi debeat, Magistratus esse facti rationem exigere à Presbyterio, excommunicationem innocentium sui authoritate imperii impedire: quomodo Athanasio à Synodo condemnato, Constantinus (ut Socrates testatur, Lib. II.) alios instituit conventus, quorum opera, uti & virorum aliquot doctorum, res denuò cognosceretur: quomodo item Magistratus pii, nostro seculo Ecclesias Reformatas, adversus excommunicationem Pontificis, & Concilii Tridentini defenderunt; hodieque per Dei gratiam tuentur. Atque hoc etiam (pag. 33.) Th. Bezam cognovisse ait, ubi hæc ejus citat verba adversus Erastum: *Cum etiam à rectè constituto consistorio, possit reis delatis injuria fieri, in angustioribus territoriis, citra ullam Ordinis Ecclesiastici violationem; Christianus Magistratus, ut tabulæ utriusque, & Ecclesiasticæ εὐταξίας custos & vindex, prospicere potest conquerentibus.* Mox etiam (pag. eapse & seq. 34.) ait, Magistratum tantumdem juris, in Synodos, ac Concilia quæcumque obtinere, cùm usu non raro venerit, ut his quoque decernerentur, quæ verbo Dei repugnarent. Eoque id si fiat, talibus constitutionibus obviam ire, & posse, & debere. Quæ omnia præclarè ab eo dicuntur, ac istiusmodi sunt, ut principalem Ecclesiæ curam, penès Magistratum summum esse evincant. Præsertim cùm (vers. 10, & 11. pag. hujus 34.) dicat se semper loqui de iis quæ ad *ἰδίας* Religionis pertinent, quæque verbo Dei disertim præcipiuntur. Nam si circa hæc Magistratui tribuit imperium indirectum, quo jubeat, quæ Deus jubet, eo quod Deus jubet: non dubitandum videtur, quin directum etiam imperium, Magistratui concessurus sit in iis, quæ ad ædificationem quidem Ecclesiæ pertinent, sed speciatim verbo Dei non præcipiuntur. Et sanè propter hæc, & alia istiusmodi factum credo, ut vir quidam præstans, (quemadmodum præsente D. Heinsio mihi retulit Colonius) judicium hoc tulerit de scripto Walæi; tam multa eum adversariis largiti, ut propè non videat, quid in controversia relinquatur. Ac etiam clarissimus P. Bertius præsente Collega meo dixit mihi, se ex iis quæ hactenus, eo in scripto legisset, judicare aliud non posse, quàm cum Utenbogartio, in re ipsa consentire. Quod pag. eapse ait Musculum, & aliquot alios ejus populares, ab unanimi Christiani orbis sententia pauxillum deflexisse, idque odio Anabaptisticæ Disciplinæ factum videri: mihi quidem verisimile non fit, sed potius censeo, impugnatam ab iis eam disciplinæ rationem, quæ Genevæ obtinet, quam & alii alibi inductum ire voluerunt. Ac sic ut sentiam, magis faciunt verba, cap. 18. Confessionis Helveticæ, quæ ipse citat, pag. 35. sunt verò istiusmodi: *Cùmque omninò oporteat in Ecclesiis esse disciplinam, & apud veteres quondam usitata fuerit excommunicatio, fuerintque judicia Ecclesiastica in populo Dei, in quibus per viros prudentes, & pios exercebatur hæc disciplina, Ministrorum quoque fuerit, ad ædificationem, disciplinam hanc moderari, pro conditione temporum, status publici, ac necessitate, ubi semper tenenda est regula, omnia fieri debere ad ædificationem, decenter, honestè, sine tyrannide, & seditione.* Et sanè nihil Musculus dicit, quod non aliis quoque Reformatæ Ecclesiæ doctoribus videatur; ut omninò non φιλάρχος, qualem Walæus videri vult, (nempe hanc mercedem reportant qui diligentiùs veritati indagandæ incumbunt) sed φιλαλήθης dici debeat. Quòd verò pag. 42. ait, malignè Utenbogartium adversariis suis impingere studium collateralis imperii; utinam verum

rum esset? Nec enim diu fœdo hoc schismate inconsutilis Christi toga apud nos scinderetur. Sed quis, nisi partium studio penitus occæcatus, non videt, quid rerum agatur? Nec enim mussant, sed apertè dicunt; non dicunt tantùm, sed palam sic omnia sua componunt, ut quamquam dicis gratia, nonnihil Magistratibus, in rebus Ecclesiasticis tribuere videantur; tamen summum sibi in Ecclesiasticis imperium arrogant. Nempe unicuique in arte sua credendum aiunt; Theologorum verò artem esse Theologiam: eoque Magistratus, quos rerum Theologicarum nescientes fingunt, adversus suam adversari sententiam nefas putant. Illum demùm Magistratum, omne punctum tulisse videri volunt, qui judicio suo diffidens, omnia de Pastorum judicio exequatur. Quod quid aliud est, quàm Magistratus in Ecclesiasticis subjicere Ecclesiastis, & quod se facere negant, duo non subordinata, sed collateralia summa imperia inducere in Rempublicam? Interea placet quod Walæus ibidem, & pag. 43. agnoscit, collaterale imperium Civilis, & Ecclesiasticæ potestatis noxium esse Reip. planéque doctissimorum virorum judicio repugnare. Rectè item quod ex *Esdra* VII. 25. probat, Magistratum tabulæ utriusque esse custodem, & vindicem: ac quamquam circa spiritualia, spiritualem non habeat potestatem, circa tamen ea, ut Ecclesiastica sint, potestatem Ecclesiasticam obtinere. Quod & Bezæ authoritate ipse (pag. 43.) confirmat, ut qui in fine libri, adversus Erastum agnoscat, Magistratus officium esse, Pastores negligentes sui muneris admonere, pertinacibus pœnam infligere, ac ut meliores surrogentur in pejorum locum procurare. Pag. 44. rursum συμμαχεῖ, cùm tanquam aliquid magnum, probat Ecclesiastas non esse vicarios Magistratus, sed Christi servos: nec Magistratus circa spiritualia potestatem habere internam ac spiritualem, sed externam & corporalem. Nec enim aliud pii Magistratus poscunt, eoque nihil superest, quàm ut omnes se hoc agnoscere & sermone & vita testentur.

Sed veniamus ad statum quæstionis, quem pag. eadem adsignat. Ait in hoc controversiam omnem positam esse, num soli Magistratus, an verò etiam Pastores ἀμέσως sub Deo collocantur. Negat mox sic Ministros verbi esse sub Magistratu, quomodo urbis præfectus suberat Trajano. Quod Magistratus summi potestatem ἀμέσως à Deo esse concedit, in hoc rectè à Pontificiis dissentit. Similiter Theophilus, Lib. I. ad Autolycum in Orthodoxogr. pag. 291. ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γέγονεν. Et mox eum vocat ἄνθρωπον ὑπὸ Θεοῦ τεταγμένον. Rationem quoque subjungit τρόπον γάρ τινα παρὰ Θεοῦ οἰκονομίαν πεπίστευται. Et Epiphanius imprimis hæresi 40. quæ adversus Archonticos. pag. 131. Διάκονος γὰρ (ἡ ἐξουσία) ἐστὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐκ Θεοῦ τεταγμένος πρὸς τὸ μαχαίρᾳ ἐκδικεῖν· καὶ ὀργῆς ὡς ἡ ἐξουσία αὐτῇ ἡ κοσμικὴ ἐκ Θεοῦ τέτακται, καὶ μάχαιραν ἔλαβε τὴν ἐξουσίαν; οὐκ ἀλλαχόθεν δέ ποθεν, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ. Aperte indicat, utut applicatio potestatis ad Personam, quam Ordinationem dicimus, ab hominibus sit, ipsam tamen hominibus imperandi potestatem *non aliunde*, Regibus obtingere, quàm à summo illo Rege, cujus vicem obeunt in terris. Et ratio idem evincit. Nam homo homini potestatem dare potest, ut suo subjectivè loco imperet. At ut loco regat ejus, qui sibi non subjiciatur, minimè dare potest. Atqui Deus homini non est subjectus, sed homo Deo. Non igitur hominis, sed solius Dei est dare, ut imperet loco Dei. Ac quod Walæus censet, similem penitus esse Ecclesiastarum rationem, non satis hac parte à Pontificiis recedit: Distinguere enim debuit inter ea quæ interna, quæque externa sunt: prioris generis diximus, esse prædicationem Evangelii, & jus administrandi Sacramenta; posterioris verò actiones omnes ad politiam Ecclesiæ spectantes, quarum περιστάσεις, uti locus, tempus, numerus, modus, verbo Dei non definiuntur, eoque ab omnibus determinantur, prout ad cujusque Ecclesiæ ædificationem maximè conducit. In posterioribus his Magistratus directum imperium à Deo habet, nec Deo, sed Magistratui subjecti sunt Ecclesiastæ. In prioribus altera distinctione opus: quia vel potestas in sese consideratur, vel communicatio potestatis, vel principalis circa eam communicationem cura. Potestas ipsa ἀμέσως est à Christo, cujus Ecclesiastæ, sunt legati. In hoc igitur conveniunt Ecclesiastæ, & summi Magistratus, quod non minus jus Ecclesiam docendi, quàm Remp. gubernandi à solo est Deo. Imò conveniunt quoque quoad potestatis communicationem. Nam ut potestas quidem, summo cum imperio gubernandi ἀμέσως est à Deo, at nihilominus applicatio ad personam, quam electionem dicimus, ab hominibus: ex. gr. in Cæsare ab Electoribus: ita etsi jus docendi, & administrandi Sacramenta, & imponendi manus, clavibusque utendi ἀμέσως sit à Deo; tamen Pastoribus (Prophetas & Apostolos ἀμέσως hoc quoque respectu vocatos excipio) per hominum consensum applicatur.

At ratione tertii disconveniunt, nimirum ratione curæ principalis procurandi ea, quæ ad publicum veræ Religionis exercitium pertinent. Cùm enim publica omnia, qua publica, ei subsint, qui publicis summo cum imperio

perio præest, etiam universam Religionis curam, qua publica est, summo Magistratui subjectam esse necesse est. Eoque respectu fatendum, Ecclesiastas secundum interiora illa, nempe prædicationem Evangelii, administrationem Sacramentorum, impositionem manuum, & jus clavium à Magistratu summo dependere. Quod cùm dico, non tantùm Ecclesiastas Magistratui subjicio, quatenus in horum arbitrio est, quæ Religio publicè debeat obtinere; sed etiam quatenus eorumdem est procurare, quæ ad Religionis puræ primitus institutæ conservationem, aut collapsæ instaurationem pertinent. Atque hinc planissimum fit, non in eo tantùm discrimen esse, inter Magistratus & Ecclesiastas; quòd illorum munus in imperio, horum in solo directione, ac ministerio situm sit: sed etiam quod Ecclesiastæ, in Ecclesiasticis immediatè non Deo, sed Magistratibus subsint, nempe qua Religio publica est: directè quidem ratione exteriorum, in quibus propriè dictum imperium habent: indirectè verò in cæteris, in quibus improprium habent imperium, ut quod solum consistat in procurando ea, quæ Deus imperavit. Illustremus hæc exemplo, de Cœna Dominica: in qua tum essentialia spectantur, tum quæ extrinsecus accedunt. In prioribus jus Ecclesia non habet, aliquid omittendi, vel mutandi: eoque ne Magistratus, qui supremus est Ecclesiæ gubernator, potestatem habet hic aliam, quàm procurandi, ut à Presbyteris observetur Dominicum institutum. Si igitur Presbyteri vel solum calicem populo præbere velint, quod nusquam fieri arbitror, vel solum panem, uti in Pontificia Ecclesia obtinet consuetudo: est pii Magistratus (quidquid contra disputent Presbyteri, quamcumque etiam in rebus Ecclesiasticis, & scientiam, & potestatem sibi arrogent, Magistratibus derogent) istiusmodi dimidiati Sacramenti abusum omnimodis impedire. Sed de externis & accessoriis, habet Ecclesia, eoque & qui Ecclesiam moderatur Magistratus, potestatem instituendi quæ vel ad locum, vel tempus, vel numerum, vel modum pertinent. Ratione loci, ut in quibus ea templis debeat celebrari. Ratione temporis, uti, quod licet Christus Cœnam Dominicam vesperi celebrarit, tamen cùm jubeat Scriptura omnia facere πρὸς ἐποικοδομήν· satius sit administrari eam, quo tempore homines etiamnum jejuni esse solent: ut quod ad Religionem, piamque devotionem longè sit accommodatius. Ratione numeri, ut quoties in anno ea debeat celebrari: num Dominicis diebus, an etiam aliis, (in quo vetus Ecclesia variavit) & si Dominicis tantùm, num singulis, an quibusdam, & quibusnam. Ratione denique modi; ut cujusmodi adhibendæ sint preces, gratiarum actiones, hymni, ceremoniæ: quæ quia in potestate sunt Ecclesiæ, nostro quoque seculo, in ipsis quoque Ecclesiis Reformatis, non parum varietatis cernere est. In hujusmodi igitur omnibus, Ecclesiæ jus concedunt definiendi, ac canones constituendi: Magistratui directum, ac propriè dictum imperium conceditur. Atque hac essentialium, atque accidentalium directi, & indirecti imperii distinctione, in fumos abit, quod Utenbogartio ejus pag. vers. antepr. objicit Walæus, tantam veritatis vim esse, ut ei subinde veritas excidat invito; ut qui interdum agnoscat Pastores, ἀμέσως, muneris sui mandatum habere à Deo; & tamen aliàs contendat, eos ab & sub Magistratibus consequi exercendi muneris sui potestatem.

Pag. 45. Agnoscit non posse Magistratum summum renuntiare summo in civilibus imperio, nisi simul desinat esse Magistratus. Optimè. Sed idem in Ecclesiasticis locum habet. Imo in his tantò magis, quantò temporalibus præstant æterna. Nec enim civilis tantummodo beatitudo, sed etiam cœlestis, ac hæc quidem imprimis, finis est regiæ potestatis: ut antea ostendimus, ac rectè agnoscit Isidorus Pelusiota, L. III. Ep. 249. quæ ad Isidorum Diaconum: Ἐξ ἱερωσύνης καὶ βασιλείας τὰ πράγματα συνέστηκεν· εἰ γὰρ καὶ πολὺ ἀλλήλων διαφέρουσιν, (ἡ μὲν γὰρ ὡς ψυχὴ εἶναι, ἡ δὲ ὡς σῶμα) ἀλλ' εἰς ἓν ὁρῶσι τέλος, τὴν τῶν ὑπηκόων σωτηρίαν. Cui consona scribit Thomas Aquinas, Lib. I. cap. 14. & cap. 3. Lib. III. de Regimine Principum. Quanquam is Liber, etsi in Romana quoque editione legatur, Thomæ tamen falso tribuatur, ut in quo Rodolpho Adolphus, Adolpho Albertus successisse dicatur, quorum hoc contigit, annis post Thomæ obitum 25. sed istoc utut est, optimè eo quo dixi libro legere est: *Finis ad quem principaliter Rex intendere debet, in seipso, & in subditis, est æterna beatitudo, quæ in visione Dei consistit: & quia ista visio est perfectissimum bonum, maximè movere debet Regem, & quemcumque Dominum, ut hunc finem subditi consequantur.* Quod si beatitudo supernaturalis, sit principalis Regis ac Regni finis, sanè cùm regnum non sit ob Regem, sed Rex propter regnum, (quomodo non oves ob pastorem, sed pastor est propter oves) liquet Regis esse omnes subditos suos regere, tam in Ecclesiasticis, quàm Civilibus; nec posse hoc imperium summum in Ecclesiasticis in alterum transferre, quin alienet principalem imperii sui partem, ac proinde Magistratus summus esse desinat, ut qui se abdicet eo, quod, non dico imperii summi quarto modo proprium sit; sed quod de essentia est imperii, & quidem

dem ut dicebamus, principalis imperii summa pars.

Quod hoc loco, & alibi Walæus ait, posse Magistratum in civilibus exequi ea munera, quæ alteri mandat: sed non posse per se obire prædicationem Evangelii, & Sacramentorum administrationem: eoque neutiquam Magistratui id juris competere in Ecclesiasticis, quod obtinet in civilibus. Hoc quanquam imperitum aliquem movere possit, revera tamen nihil officit iis, quæ hactenus diximus. Nam jam antea confessi sumus, Ministros jus docendi, aliaque ei necessario connexa agenda, non minus αὐτοὺς adeo obtinere, quàm Magistratus summum imperium immediatè habet à Deo. Sed nou de essentialibus ministerii, verùm de imperio disceptatio est, hoc est, quæritur, an non Ecclesiastæ directò Migistratus imperio subsint in rebus exterioribus, sive in actionibus ordinem, ac πολιτείας Ecclesiæ spectantibus: indirectè verò in interioribus, quatenus ejus est procurare, ut à Pastoribus fiant, quæ Deus jussit: atque ad hoc habet vim coactivam. Nec quidquam ad rem facit, quod Magistratus per se non potest exequi munus Presbyterorum: quia nec Magistratus multa munia, ob vilitatem sui obire per se possit; nec tamen id impedit, quominus supremum circa ea habeat imperium. Hinc Burtrillus, cap. 21. pro Tortura Torti: *Supremi*, inquit, *in quovis genere gubernatoris non est, exequi singularum officia, sed curare, ut suum quisque officium exequatur. Utque in supremo gubernatore, in rebus conjugalibus non requiritur, ut potestatem habeat conjugalem: ita nec in supremo gubernatore, in rebus sacerdotalibus requiritur, ut habeat potestatem sacerdotalem.*

Pag. 46. ait, Si Magistratus jure suo abutens, seu falsis Pastoribus, seu aliter Ecclesiam Dei perditum ire velit, Ecclesiam hoc juris habere, ut vel invito Magistratu, novos ac sanos sibi eligat Pastoies. Sed confundit Ecclesiam quà talis, & quà publica. Nam jus hoc quidem Ecclesiæ concedimus; ut si Imperator hæreticus lupum Christiano ovili præficere velit, sibi cavere à lupo, deque vero animarum Pastore prospicere possit. Sed Minister iste, Ecclesiæ quidem Minister erit, publicæ verò Ecclesiæ Minister non erit. Ut efficeret, quod vellet, probare debuit, Ministios Ecclesiæ, quà publica est, non à Magistratu solo jus consequi publicè docendi, aliaque exercitia Religionis publicè obeundi.

Quod fine ejusdem pag. ait, sic novum invehi papatum, imo tot Papas novos statui, quot sint supremi Magistratus; id à Jesuitis quoque objici scimus Theologis Anglis; à quibus id semper negatum fuit. Audiamus Guilielmum Tookerum, S. Theologiæ Professorem, & Decanum Ecclesiæ Lichfeldensis, in duello suo cum Becano Jesuita, pag. 13. *Cum*, inquit, *Regem Ecclesiæ præponimus, primatumve & regimen in Ecclesia supponimus; nec Pontificatum veterem, nec Papatum novum invehimus in Ecclesiam.* Quod pleniùs declarant verba serenissimi Jacobi Magnæ Britanniæ Regis à Tookero, pag. 5. adducta. *Regibus*, inquit, *Christianis Ecclesiam intra fines suos, non minus quàm reliquum populum esse gubernandum, ut qui custodes sint utriusque tabulæ; non quidem novos articulos fidei condendo, (id enim Papæ munus est) sed efficiendo, ut Dei verbo publicè obtemperetur, Religionem repurgando, juxta divinam voluntatem, in sacris patefactam, & temporalem gladium in beneficium spiritualis potestatis distringendo, abolendo corruptelas, Ecclesiasticam authoritatem sanciendo, quæstiones frivolas, & schismatum licentiam, vel componendo, vel coercendo, tollendoque, quod Constantinus factitavit; denique decorum quoddam tuendo, & leges, ac jura præscribendo de adiaphoris rebus omnibus, ordinis gratia: ad quem solum scopum collimat hoc juramentum primatus.* Hactenus Rex, qui & paulò ante dixerat: *Reges Veteris Testamenti cuncta moderatos esse, quæ ad Ecclesiasticum regimen quoquo modo pertinerent.* Atque uti nec plus, nec minus, quàm serenissimo Regi, debetur supremo nostro Magistratui: ita neque minus, vel amplius ei tribuimus, nec ipse plus sibi vindicat.

Nec enim sibi infallibile tribuit judicium in rebus Religionis, quod facit Papa: nec potestatem condendi capita fidei, quæ conscientias obligent: sed tantùm jus sanciendi, quæ Religio publicè debeat obtinere, procurandique ea quæ ad ὀρθοδοξίαν, & ædificationem Ecclesiæ judicat pertinere. Non se facit spirituale caput Ecclesiæ, quod scit solius esse Christi; non ipse obire vult Ministerium Ecclesiasticum, quia scit se ad hoc non vocatum à Deo: verùm quia scit officium summi Magistratus, præcipuè versari circa Religionem, & cultum divinum, (ut qui imprimis debeat procurare, ut subditi consequantur beatitudinem æternam) eo conscientiam suam, sic arbitrio eorum, quos falli scit posse & solere, alligare non vult, ut ad nutum alienum omnia in Ecclesiæ rebus exequatur. Scit sibi à Deo commissum esse, officium dirigendi regimen suum, in finem verum, qui est beatitudo cœlestis: scit hoc principale officium suum esse: hoc igitur se munere abdicare non vult, nec aliis resignare, salva conscientia, potest, qui ad istud vocati non sunt, plurimùm etiam ut ad illud vocentur, idonei non sunt. Non novum Papatum invehunt, qui hoc Magistratui tribuunt, sed qui

qui adimant. Nam inter elogia, quibus Anti-Chriſtum inſignit Scriptura, illud eſt, quod ſe efferat ſupra omne id quod dicitur Deus. Ac eundem hæc jubent eſſe cuſtodem, & vindicem utriuſque tabulæ. Hoc igitur, qui vel ſermone, vel facto eripit Magiſtratui, is mores induit Anti-Chriſti. Facit verò illud, qui potiorem imperii ſummi partem ſibi vindicat. Summa autem imperii pars eſt, quæ circa Eccleſiaſtica verſatur. Hanc igitur qui Magiſtratui aufert, Anti-Chriſto ac Papæ, hac ſaltem parte quin ſimilis ſit dubitandum non eſt.

Pag. 48. ἄτοπον eſſe ait, velle alicui, quem fatearis poſſe errare, tribuere ſummam in Religione poteſtatem: atque hoc cùm probè aſſequerentur Pontificii, eorum pleroſque, quia Papam errare poſſe faterentur, Concilio eum ſubjeciſſe. Sed horum longè deteriorem eſſe opinionem, qui inſimul & Magiſtratui tribuant judicium fallibile, & ei tribuant ſupremum jus, in negotio Religionis. Mira ſanè argumentatio, cum negare non poſſit, etiam Synodos ſæpenumero falli: eoque ſi quid ponderis huic inſit argumento, fateri ipſe cogatur, nec penes Synodum ſupremum illud jus fore. Sanè ſi Synodi falli poſſint, quis non videt Magiſtratum, non debere credere propter ſe, ſed quia conſentiant cum Scripturis, & canonibus Antiquis? In quaſcumque igitur nos partes verſemus, effugere illud non poſſumus, quin de Synodis ἐπίκρισις competat Magiſtratui. Si enim unicuique etiam privato, ex Theologorum ſententia judicium convenit in cauſa Religionis, quomodo hoc Magiſtratui non competet? Ac ſi nec privatus quiſquam adſtringitur judicio Synodico, quomodo non diſſentire ab eo licebit ſummo Magiſtratui? Pater-familias non tantùm poteſt, ſed etiam debet examinare Synodica decreta ad Lydium lapidem Scripturarum; ne humanis decretis facilè nimis fidem habens, & ſe errori involvat, & in eundem familiam compellat: Et Magiſtratui, Parenti Patriæ, non idem faciendum erit, ne ejus ſegnitie, nimiave credulitate, errores noxii in Eccleſiam ſpargantur univerſam? Utrumque igitur verum eſt, & penes Synodum κρίσιν, & penes Magiſtratum ſummum ἐπίκρισιν eſſe; item & hunc, & illam errori eſſe obnoxiam: ſed hoc non impedit, quominus tum Synodi officium ſit, dirigere intellectum in cognitione veri, tum Magiſtratus ſit, imperare, quod rectum eſt & ſalutare. Quod ſi illa diriget malè, non ideo hic imperabit malum: Et ſi hic imperet malum, non ideo ſubditi parere debent in malo: Sed & Magiſtratus, & ſubditus unuſquiſque aget, quod ſui eſſe officii, & Scriptura, & Eccleſiæ Catholicæ conſenſus, & recta ratio perſuaſerint.

Eapſe pag. 48. adverſus illud quod dixerat, non benè convenire, nec in una ſede morari, ἀναμάρτητον non eſſe in judicando, & tamen ſupremam habere judicandi poteſtatem: objicit ſibi ipſi quod ſolvere poſtea non poteſt. Fatetur enim & in civilibus poſſe Magiſtratum decipi, nec impedire hoc quominus ſummum in his habeat imperium. Reſpondet autem diſparem hic rationem eſſe, quia utut ſubditi in his damnum faciant, Magiſtratus ſui errore, muſſare tamen hoc, & concoquere cogantur: verùm ſi Magiſtratus hæreſes introductum, defenſumque eat, fideles Paſtores ſilentium tenere, minimè debere: quia hic agatur de re omnium pretioſiſſima, animarum nempe ſalute. Diſcrimen hoc, & ipſi agnoſcimus, ſed οὐδὲν πρὸς ἔπος. Nec enim ſi Deus imperium habeat ſupra Reges, eò Reges in Eccleſiaſticis imperium non habere conſequitur; ſed illud tantùm evincitur, non ἁπλῶς ſummum imperium habere: quod à nemine in controverſiam vocatur. Fatemur igitur ſi aliud Rex jubeat terrenus, quàm cœleſtis, hunc, non illum audiendum eſſe; poſſeque tum nos dicere, cum B. Polycarpo, δεδιδάγμεθα ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναις τιμὴν κατὰ τὸ προσῆκον τὴν μὴ βλάπτουσαν ἡμᾶς ἀπονέμειν. Sed hoc non impedit, quominus nullum in Eccleſiaſticis imperium ſit penes mortalem quemquam, quam ſolum Regem, vel eum quem Rex (ſummo ſemper ſibi imperio reſervato, cui renuntiare non poteſt, niſi Rex ſimul eſſe deſinat) ſub ſeſe juſſerit imperare. Quamobrem hic & imperare illud debet, quod in verbo juſſit Deus, ac pœnarum etiam comminatione obſtringere ad illud ſubditos poteſt: & imperandi etiam ea jus habet, quibus repugnans nihil in verbo jubet Deus. Nec vel in his, vel in illis imperium detrectare cuiquam licet. Ollas lippit, qui hinc conſequi non videt, tam in Eccleſiaſticis, quàm in Civilibus, omne imperium eſſe, penes ſolum Regem, hoc eſt, ſummum quemque Magiſtratum.

Cùm negat pro Synodis haberi, quæ non congregantur juſſu, aut conſenſu Magiſtratus: addere debuerat, cujuſmodi de Magiſtratu loquatur, num de eo qui Chriſtianam Religionem probet, aut toleret; an qui eam perſequatur. Nec enim quiſquam in dubium unquam vocavit, an Concilia ante Conſtantini tempora (uti Hieroſolymitanum primum, cujus *Act.* XV. mentio fit, Carthaginenſe de re-baptizandis, de quo Euſeb. VII. 2. quod tamen ab Eccleſia improbatum; Eliberitanum item, atque alia) Conciliorum nomen mereantur: verùm duo hæc

interim dicimus. Unum est, quæ hujusmodi Conciliis sunt decreta, Canonem κυρίως loquendo, non legum vim habere, quia penes solum Magistratum sit vis νομοθετικὴ καὶ ἀναγκαστική. Alterum est, Christianum Magistratum permittere, ut citra mandatum, vel consensum suum Synodi celebrentur: quæ autem sine hujusmodi Magistratus consensu Concilia fiant, hæc illegitima esse sustinuerunt Protestantes, de nullitate Concilii Tridentini: sed & cùm Magistratus in Concilium consenserit, ejusdem est Synodos dirigere per se, vel legatos suos: nec debet decretis Synodicis vim legis addere, nisi de quorum veritate sit persuasus in animo suo. Quæ quidem quam utiliter moneantur, multis ex historia Ecclesiastica exemplis ostendi possit, nisi unius Athanasii temporibus hæc liquidò comprobarentur. Deinceps rursum paginis aliquot probat, Ecclesiastas non esse servos, aut legatos Angelorum, nedum hominum, sed ipsius Dei. Rectiùs operæ & oleo pepercisset, nec enim ejus institutum juvant quicquam. Sanè ipsi quoque agnoscimus, hæc verissima esse, tum ratione mandati, quod à Deo, non creaturis habent; tum legationis, quam Christi, non Magistratuum nomine sustinent. Sed hinc minimè consequitur, Magistratum summum, qui vicem Dei obit in terris, non imperare iis debere, ut tum mandatum Dei fideliter exequantur, tum legationem, nomine Christi, bona fide agant; ad hæc negligentes, & immorigeros pœnis posse afficere: posse item eos legibus adstringere de rebus, ad politiam Ecclesiæ pertinentibus, quarum μερικὰ non definiuntur in verbo. Quæ omnia ostendunt Ecclesiastas, etiam in Ecclesiæ rebus, subesse imperio Magistratus, partim directò, partim indirectò, ut aliquoties jam declaravimus.

Quod pag. 57. agit, Constantinum Magnum non voluisse sapere supra Concilium Nicænum: sed & post alios sententiam dixisse, & Patrum Nicænorum sententiæ subscripsisse: id eam minimè vim habet, ut iccircò Magistratus sequi semper debeant judicium Synodicum. Nec enim Synodi sententiam approbavit Constantinus, quia Synodus eam diceret; sed quia rationum pondere, sententiæ suæ veritatem ei persuasisset. Alioqui enim quot Synodi pro errore sententiam tulerunt? Etiam his calculum suum addere debeat Magistratus? Quis sanus hoc dixerit? Quamquam igitur non facilè, Pastorum suorum judicium improbare debeat Magistratus: nec tamen eis temerè, ac leviter assentire debet, eoque omninò opus ut, post κρίσιν συνοδικὴν, consequatur ἐπίκρισις Magistratus.

Quod pag. 58. & alibi, Constantium pro Arriano habet, (quo argumento & alii negant rectè Constantii facto Magistratus in convocandis Synodis authoritatem comprobari) id ut aliquid est, non tamen tanti, quàm plerique putant, ponderis putari debet. Nec enim cum Orthodoxis Patribus defuere, qui existimarent, non tam Arrianum fuisse Constantium, quàm cùm videret se Arrianos, sine Reip. exitio, delere non posse, consilia iniisse de pace cum iis ineunda. Sanè Gregorius Nazianzenus, post obitum luculentè eum, non semel tanquam optimum, ac Christianum Principem laudavit, nec malitia, sed simplicitate, & unionis Ecclesiasticæ studio, Ecclesiæ statum aliquantò perturbatiorem fecisse arbitratur. Inter alia verò sic scribit, invectiva prima adversus Julianum, pag. 64. Edit. Morell. Ὅς γε καὶ ὅ τι παρελίπομεν ἡμεῖς, οὐ πονηρεύων, οὐδὲ ὑβρίζων, οὐδὲ ἄλλοις τισὶ περὶ ἡμᾶς χαριζόμενος, ἀλλ' ὅτι πάντας ἓν εἶναι, καὶ συμφρονεῖν. παρελίπομεν καὶ μὴ διακινδυνεῦσαι, μηδὲ διαιρεῖν τῆς γνώσεως. Quem locum & Nicephorus citat, Lib. IX. Hist. Eccl. cap. 50. pag. 463. At minimè loci mentem perspexit Morellius, cùm ad oram interpretations suæ adnotat, causam à Nazianzeno reddi, cur Deus Orthodoxos nonnihil affixerit. Nam nihil clarius locum inspicienti, quam de Constantio sermonem esse, quem partim simplicitate quadam, partim concordiæ studio, exorbitasse censet: non item quod Arrianum dogma, magis quàm Orthodoxum approbaret. Itaque idem nec dubitat Constantium vocare, θειότατον βασιλέα καὶ φιλοχριστότατον, pag. 19. Edit. Savil. sive pag. 63. Edit. Morel.

In iis quæ pag. 65. & deinceps de excommunicatione disserit, confundit abstentionem à Cœna, sive non dationem signi Sacramentalis, cum inflictione pœnæ positivæ. Posterius hoc est humani instituti, eoque ad directum Magistratus imperium pertinet. Prius verò non negamus canone præcipi divino: eoque non nisi indirectè subjacere Magistratus imperio. Quamobrem si quispiam, vel Imperator ipse esto, impœnitens, signum petat Sacramentale, non Imperatorem hic Episcopus audiet, sed Deum, qui supra est Imperatorem. Nec enim is ab Episcopis, symbola fœderis divini, cuiquam porrigi vult, quem ex confessione, & vita, constet ad fœdus minimè pertinere. Scit præterea Episcopus, adversus charitatem esse vel maximè, ut symbola hæc iis exhibeamus, qui eorum participatione judicium sibi Domini arcessunt, condemnationemque sibi edunt, ac bibunt. Sed de pœna positiva similiter judicari non debet. Ut si Imperator vel alius etiam, peccati pœnitens certum tempus, extra reliquorum fidelium cœtum, in Ecclesia consistere jubeatur, qua de re nullum præceptum extat in Scri-

pturis:

pturis: eoque & hoc & hujusmodi alia vim legis habere nequeunt, nisi sanciente summo Magistratu, qui & legem istiusmodi antiquare potest cùm visum.

Improbat postea, quod Utenbogartius dixerit, Ambrosianum exemplum, viam muniisse ad tyrannidem Papalem. Ac putat se illud abundè refutasse, si tergeminum aperiat discrimen, inter Ambrosii factum, & Papæ excommunicationem. Sed fallitur. Nec enim vitia intra prima consistunt initia: verùm ut scriptor Romanus ait, ubi semel à virtute descitum, non gradu, sed præcipiti cursu, ad vitia transcurritur, vetus disciplina deseritur, nova inducitur. Et sanè quisquis Romanæ sedis typhum habet perspectum; ignorare non potest, ut Episcopi ejus loci, postquam tantum facinus, Ambrosium videre ausum, & fœliciter quidem ausum, majores conceperint spiritus, ad efferendum magis, & magis, se supra omne id quod dicitur Deus. Nec iccircò ἁπλῶς Ambrosii factum damnamus. Tantùm dicimus id nec penitùs approbatum: neque id ulli imitandum Episcopo, saltem non alii nisi qui & spiritum habeat Ambrosianum, & cui negotium sit, cum eo Principe, qui spiritum habeat Theodosianum. Sanè si vel à schismate, vel persecutione, vel etiam à scandalo metus sit; omninò in persona Regis, indulgentià opus est: qua de re vide, quæ Buchillus scribit adversus Becanum, cap. 13. pag. 127, 128, 129.

Pag. 67, & 68. repetit quod antea etiam dixerat, non Pastores minùs quàm Reges, ἀμέσως à Deo vocari. Sed ex iis quæ antea diximus, cognoscere fuit, quatenus hoc admitti possit. Interim expendamus duo argumenta, quæ obiter firmandæ sententiæ infereit. Unum est, quod Prophetæ ac Sacerdotes, itidem ac Reges soleant inungi in V. T. alterum quod æque illi ac hi typi fuerint Servatoris nostri. Sed præstantiam muneris pastoralis non malè hinc adstruas, quàm quivis bonus agnoscit. Immediatam verò vocationem non item. Nec enim inunctio aliud signabat, vel obsignabat, quàm quod, uti oleum externum reficit corporis membra, atque ad exequendas res multas vegeta reddit atque idonea; identidem is qui Rex, Propheta, aut Sacerdos ordinaretur, licet naturâ tanto muneri neutiquam par esset, tamen à Spiritu Sancto vires consequeretur, ad administrationem muneris sibi divinitus commissi. Nihil magis ἄμεσον vocationem inde evincas, quod typi fuerint Christi. Nam & Isaac puer typus fuit Christi, quo tempore nec Rex, nec Propheta, nec Sacerdos fuit, & æneus quoque serpens in deserto, aliaque gesserunt typum Christi. Imò contra si horumce munerum naturam consideremus, clarè conspiciemus, summum in Ecclesiasticis imperium, Episcopis ac Presbyteris tribui non posse. Nam sacerdotum tum docere erat, quod cum Prophetis eis fuit commune, tum sacrificare, tum intercedere pro propulo apud Deum. At Regum erat gubernare Ecclesiam, summoque cum imperio versari, circa ea quæ ad animalem, aut spiritualem vitam pertineant. Atqui Presbyteri, & Episcopi non regibus V. T. successere, sed sacerdotibus: ut qui & ipsi doceant, & μνημονικῶς sacrificii Christi signa administrent, & pro Ecclesia, singulisque ejus membris, in precibus, & gratiarum actionibus, intercedant apud Deum: Unde & ἱερεῖς ac Sacerdotes ab omni antiquitate appellantur. Gubernatio igitur principalis, non his, sed Magistratui competit. Neque obstat, quod à Paulo, inter Ecclesiasticas functiones κυβερνήσεων mentio fiat. Nam est Episcoporum, & Presbyterorum quidem regere, verùm Ministerio, non Imperio, quod solius est Magistratus: Unde illud Poetæ:

Tu regere imperio populos, Romane, memento:

Aut si quod etiam imperium habeat, id sub hostili Magistratu est, ubi eorum qui Ecclesiæ præsident, est ea præstare quantum licet, quæ alioquin erant Magistratus. Sub Christiano autem Magistratu, si quod imperium, vel jus in rebus externis habet, à Magistratu habet, quod idcircò non summum erit, sed subordinatum. Quam rem his verbis expressit Guilielmus Tooker, duello cum Becano Jesuita, pag. 63, & 64. *Mixtum jus & resultans ex utroque jure, & Regio, & Episcopali est legum sanctio, & Synodorum indictio, & præsidendi in iis prærogativa, & controversiarum decisio, & beneficiorum collatio, & Clericorum investitura, & Episcoporum constitutio, & depositio, aliorumque actuum, qui his finitimi sunt, exercitium, quæ ferè ab origine primatus regii descendunt, & communicantur sacerdotibus, & ex favorabilium legum indulgentia, bona cum venia Principum maximè derivantur.*

Hactenus vidimus primam & potiorem Walæani scripti partem. Accedit deinde ἀνασκευὴ libri Utenbogartii. Sed non video quid multum attineat illi immorari; cùm ex iis quæ hactenus diximus, nullo negotio pleraque omnia solvantur. Ad exemplum Mosis respondet, fuisse non tantum summum Magistratum, sed & Prophetam Aarone majorem; quod probat ex *Num.* XII. 6, 7, 8. sed οὐδὲν πρὸς ἔπος. Nam quà Propheta major, judicium habuit directivum: quà Magistratus, imperativum. Quà Propheta scientiam habuit: quà Princeps, pote-

ftatem. Audiamus quod Becano, cùm fimiliter occurriffet Epifcopo Elienfi, refpondeatur à Burhillo, cap. 27. pro Tortura Torti, pag. 278. *Prophetam ut Mofem probes fuiffe, recitas locum longiufculum ex* Num. XII. 6. *Quafi verò nobis horum aliquid, aut negaretur, aut nefciretur. Summum quoque facerdotem fuiffe probas. Sed hîc oblitus es turpiter, in exemplo Mofis ad primatum regium, non tam quæri utrum fummus facerdos fuerit, quàm utrum poft confecratum Aaronem fuerit. Scimus enim Mofi in Ecclefiafticis, poft confecratum Aaronem, obeditum ut fupremo gubernatori: nec ut Legiflatori, aut Prophetæ, credo, dixeris. Reftat ergò ut obeditum dicas Mofi, in hoc negotiorum genere, vel tanquam Principi feculari, vel tanquam fummo facerdoti. Nec tamen poft confecratum Aaronem, facilè perfuaferis Mofem permanfiffe fummum facerdotem; ne duos fummos, quafi Antipapas faciens, bicipitem facias Ecclefiam fub Mofe.*

Ad Jofuæ exemplum refpondet Walæus, Mofem, *Num.* XXVII. 18. voluiffe Jofua omnia faceret ad verbum Eleazari; quem Iccircò, fi quid agendum, confulere deberet. Quo etiam argumento pugnat Becanus, adverfus Epifcopum Elienfem. Sed cùm ibidem addatur, Eleazarum debuiffe confulere Deum, liquet Jofuam à Deo accepiffe refponfum per facerdotem, geftantem Urim & Thummim. Quare hoc quoque indicat, certitudinem directivi judicii in Eleazaro: imperium non item. Egregiè vero hoc loco, adverfus Becanum fcripfit Robertus Burhillus, cap. 27. pag. 280. & 281. ubi hæc inter alia, quæ Walæanum refponfum planè infringunt: *Si (ut videris velle) ex eo quod dicitur*, Num. XXVII. 18. *ad verbum ejus (id eft, ut exponis, Eleazari) egredietur, & ingredietur Jofua: id modo effici cupis, non quidem, ut in gubernatione civili, fed tantùm ut in Ecclefiafticarum rerum gubernatione, fubfit Jofua Eleazaro: reclamabunt verba contextus: quæ non modò de Ecclefiafticis negotiis loquuntur; fed etiam de omnibus, de quibus Deus confulendus per facerdotum fuerat. Nec tamen ita de his omnibus, ut in iis omnibus Jofuam imperio Eleazari fubjiciant; fed oraculo divino: cujus tum certus interpres Eleazarus, & poft eum diu fucceffores ejus fuerant. Si Papa* (idem de Paftoribus Ecclefiarum dici poteft) *itidem certus interpres effet voluntatis divinæ, fateremur, ad verbum Papæ, Principibus & egrediendum, & ingrediendum. Nec tamen ideo diceremus, Principibus omnia facienda ex confilio Papæ: nec enim de omnibus Deum confulebant per facerdotem: nec cùm per os facerdotis divinum refponfum acciperent, facerdotis imperio paruiffe dicuntur. Ut nec fecialis, fed Regis imperio paret, qui feciali, Regis mandatum deferenti, paret. Nec tamen damus, quod tuo more, fine probatione fumis, illud* ad verbum ejus, *exponendum potiùs, ad verbum Eleazari, quam ad verbum Domini. Certè enim in Hebræo hoc antecedens propiùs, & interpretes etiam veftri ftant ab hac interpretatione*, &c. Et poft aliqua: *Aut non omninò jubetur ad verbum facerdotis egredi, & ingredi, fed ad verbum Dei: quod probabilius videtur: aut faltem non abfolutè, fed ad verbum ejus pendens à confultatione Domini, id eft, quatenus internuntius eft voluntatis divinæ.*

Deinceps refpondet quoque ad exempla Davidis, Salomonis, Jofaphati, Ezechiæ, Jofiæ: quibus non Utenbogartius tantùm, fed etiam Rex fereniffimus Jacobus, & Theologi Angli, fupremam in Ecclefiafticis curam Regi competere, variis fcriptis adverfus Pontificios oftenderunt. Itaque qui fciat, ut Theologi illi, exempla ea, à Pontificiorum refponfis vindicarint: is fimul norit, quid ad exceptiones illas Walæanas debeat refponderi. Quare non vifum huic argumento ultra infiftere: fed remittere malo ad Guilielmum Tookerum, qui in duello fuo cum Becano Jefuita, non tantùm regium in Ecclefiafticis regimen, ac primatum exemplis his fusè probat, fed etiam ad ea omnia, quæ oggefferat Jefuita, folidè refpondet. Vide eum à pag. 113. ufque ad pag. 175. Ac eò lubentiùs hanc partem prætereo, quia idem video à Burrhillo factum, libro pro Tortura Torti, ut qui & ipfe cap. 28. pag. 292. nos remittere malis ad refponfionem Doctiffimi Decani Leichfeldenfis, qui non alius eft, ac Guilielmus Tookerus. Adde quod etiamfi Walæus evinceret, fingula exempla per fe non fatis validè probare, quod Utenbogartius volebat; tamen alia attulerat, quæ nec argumentorum fubtilitate eludat, nec robore elidat. De cæteris cogitandum illud Poetæ veteris,

Et quæ non profunt fingula, multa juvant.

Quod verò ad illam teftimoniorum fylvam, quam Utenbogartii teftimoniis obducit, mihi quidem magnam partem videntur ea fententiam noftram confirmare. Itaque quamquam jam fcribendo laffus, ftrigare malim, quam protelo ducere: tamen adferre vifum aliquot iftorum teftimoniorum, ut pareat quam is non cum adverfa fententia, fed quemadmodum Romani tyrones, Vegetio tefte, folent, adverfus palum plurimùm pugnet.

Pag. 115. agnofcit Helveticam confeffionem, Magiftratui imprimis Religionis curam demandare. Refpondit, hanc mentem Confeffionis effe, non quidem Magiftratui modo excellentiori, hanc curam demandari, quàm Paftoribus, fed potiorem Magiftratui Ecclefi-

asticorum,

asticorum, quàm civilium, curam habendam esse. Sed quem meliorem Confessionis Helveticæ interpretem habere possumus, quàm Wolfgangum Musculum, qui superiorem Magistratus subordinatam Pastorum in Ecclesiasticis curam facit? ut antea vidimus. Nec alia Bullingeri, aliorumque Helveticorum sententia est.

Pag. 115, & 117. Agnoscit Regem, ab Anglicana Ecclesia habitum, pro capite Ecclesiæ. Verùm his verbis supremam Ecclesiæ gubernationem ei tribuisse. At neque nos Magistratum spirituale Ecclesiæ caput facimus: sed hoc ipsum quod Anglicana voluit Ecclesia, quodque à L. Cicestriensi tribui Regi docet ipse, pag. 118. Item ex Burhillo, pag. 121. uti hæc verba inter alia citat. *Regem postquam ab Ecclesiasticis consiliis, aut (si hæc non satisfecerint) ab authoribus ob fidem, & barum rerum peritiam idoneis, quorum os consulere tenetur, satis edoctus fuerit, præcipuum esse Dei servum, & exequendæ voluntatis divinæ supremum gubernatorem.* Et ex eodem aliquanto post, cùm plurima enumerasset: *Hæc ferè omnia, certè maxima, in primatu Regio quod ad spiritualia agnoscimus.* Item pag. 122, 123, & 124. quibus locis, exteriorem Ecclesiæ curam Regi tribuit, licet verbo limitatam: item ait, & Pastores, & Regem habere spiritualium curam, sed hujus curam, etsi spiritualium sit, non esse spiritualem. Optimè item pag. 125. Burhillum inducit declarantem, verba Augustini in quæstionibus, Veteris & Novi Testamenti. *Rex habet imaginem Dei*, regnantis in cœlis: *Episcopus Christi*, sed ministrantis in terris. Nempe quia sacerdos, legatione fungens nomine Christi, precibus, & hortatibus agit, non imperio regit; ut Paulus ostendit, 2 *Cor.* V. 20. Dicendum & aliquid de testimoniis Veterum quæ à Walæo adducuntur.

Pag. 154. vers. antepen. Cypriani locum citat, ad probandum plebem ab Episcopis consuli solere, antequam aliquem ordinarent. Sed ipse locus hic indicat, non fuisse id perpetuum, cùm dicat hac in causa se facere id noluisse.

Pag. 157, & 158. insignia duo loca, adducit è concilio Nicæno, & Constantinopolitano, quibus decernitur ne ulli constituantur Episcopi, nisi de voluntate Episcoporum Provinciæ. At nihilominus Nectarium, à Theodosio Juniore electum, constat ex Sozomeno, Lib. VII. cap. 8. pluraque istiusmodi adducis, Magnifice Domine, in pietate tua, à pag. 19. usque ad 97. Quæ exempla ostendunt, hoc tantum voluisse Patres præscribere, quid maximè expediret, non item quod liceret. Sanè cùm Canones Ecclesiastici, non nisi à summo Magistratu vim legis accipiant, obstringere eum nisi volentem minimè possunt. Et si canon iste observandus fuisset, in Ecclesiarum nostrarum reformatione, quales nunc Episcopos, & Presbyteros haberemus? Quin igitur extra ordinem aliter possit Magistratus, minimè dubium videtur.

Pag. 165, & 166. Illustria duo Magni Leonis loca adfert, Calvino quoque probata, quibus ostendit, in Pastorum electione, nec honoratorum, ac imprimis Magistratus judicium negligendum esse. Sed distinctè de quatuor his sententiam suam promere debuit. 1. Quid summo Magistratui conveniat, ut membro Ecclesiæ: in quo nihil à fideli cerdone differat. 2. Quid ei tribui possit, ut membro honorato; quod ei commune esse possit cum viro antiquæ nobilitatis, aut claræ eruditionis, aut eximiæ virtutis, aliove nomine præter cæteros conspicuo, non tamen Remp. capessenti. 3. Quid præterea ei competat, ut membro habenti imperium, hoc est ut Magistratui ejus loci ubi Pastor eligendus: Sed tamen istiusmodi Magistratui, qui superiorem agnoscat. 4. Denique quid illi debeatur, ut Magistratui summum imperium habenti. Ad hæc distinguere debuit, quid illi competat ordinariè, quid item extra ordinem. Nam plus ei schismatis tempore tanquam pacis & concordiæ custodi tribui debere, agnoscit ipse, pag. 171. sub finem.

Non satis autem intelligo, quid sibi velit, cùm pag. 183. ait, etiam magno loco habenda esse judicia, non Pastorum seu Politicorum, seu aliorum, qui donum habeant Prophetiæ; eo quod Pastorum judicio, plurimum ab his roboris accedat. Nam videri possit hoc velle, tantum sententiam eos rogari debere, cùm non obscuris indiciis constet in Pastorum sententiam ituros. Verùm quid si Prophetæ illi Pastorum sententiam probare non possint? jam futurum ut potius deterant aliquid de authoritate judicii pastoralis. Ait Prophetas Prophetis subjectos esse debere. Sed quæritur, an Propheta quisque Prophetas suæ ditionis præferre debeat alienæ Provinciæ Pastoribus ac Prophetis? Item an nostri seculi Prophetæ, præferendi sint Prophetis Ecclesiæ antiquæ? Hæc quidem consideratio ad electionem Pastorum, de qua nunc sermo, non pertinet primò & per se; sed tamen valdè cum ea est conjuncta. Nec solum in Ministrorum vocatione, sed etiam controversiarum dijudicatione, ad Paulinum illum locum provocari solet. Meritò igitur quæritur, an negari debeat eum Prophetarum judicio se subjicere, qui cum Prophetis consentit Ecclesiarum non ignobiliorum nostrarum: imò quicum faciunt Prophetæ omnes Ecclesiæ antiquæ?

tiquæ? Atque ut ad exteros, aut veteres non abeatur, quæritur, an Prophetarum judicio se non subjiciat, qui facere secum videt, minorem quidem numerum, ex iis qui vel nullius, vel exiguæ sint eruditionis: sed majorem ex eruditorum flore, eorumque qui animum habent in Scripturis subactum; idque non judicio solum suo, sed etiam adversariorum ipsorum, qui iccircò calcatum illud in eos vibrent, quo doctrina quisque instructior, hoc esse impuriorem, perversioremque in dogmatis fidei? Sed perpetuus est hic, & scriptoris hujus & aliorum innumerorum error, ut suæ tantùm sententiæ homines æstiment, cæteros loco habeant nullo, aut parvo. Atque inde est, quod si quis dissentiat in re ulla, à majore Pastorum parte ejus, in quo ipse vivat: licet hunc, loci & suæ provinciæ doctiores, & exterorum plures, & veterum omnes sibi habeat consentientes, nihilominus ab Ecclesia dicant dissentire, in quo Donatistarum eos similes esse, quis non videt? Sed redeo ad Veterum testimonia, à quibus me occasione ejus quod de subjiciendo se Prophetis, dixerat, paulùm video deflexisse. Citat pro se Concilium Nicænum II. pag. 177. sanè qui ab Constantii exemplo argumento peti nolunt, non debent provocare ad Pseudo-Nicænam, quæ idolorum cultum stabilivit. Pag. 190. commemorat obiter Synodos quinque, Nicænam adversus Arrium, Constantinopolitanam adversus Macedonium, Ephesinam adversus Nestorium, Carthaginensem adversus Pelagium, Chalcedonensem adversus Eutychem. Sed præterquam quod Ephesinæ postponit Carthaginensem, cùm hæc antiquior sit, causæ nihil video, quid inter quatuor illas Oecumenicas, quas tanquam quatuor Evangelia venerari se dicebat Gregorius Magnus, & ex eo Isidorus, mediam interserat Carthaginensem, quam adversus Pelagium celebratam rectè dicit. Num quia apud imperitos Antiquitatis Ecclesiasticæ, si qui Remonstrantes nunc dicuntur, malè audiunt tanquam inter mortuam Pelagii, aut Semipelagianorum sententiam in Ecclesiis Reformatis ab Orco revocantes, eo credemus tacitè insinuare voluisse, eosdem ferè, qui nunc supremam Magistratus Authoritatem, in Ecclesiasticis agnoscunt, ac quibuscum sibi nunc negotium est, olim jam SS. Patrum Conciliis fuisse condemnatos? Sed ego divinus, aut veterator non sum; ariolentur illi qui μαντεύεσθαι didicerunt.

Atque hic tandem pausam faciamus, ego scribendi, tu legendi. Occurrebant quidem & alia multa; eaque duum generum: alia momenti nullius, uti illud; (ex plusculis exemplis unicum adferam) quod pag. 103. uti Oecolampadium, ita Bucerum inter Helvetios numerat; cùm hic fuerit Sclestadiensis; Sclestadium verò quis nescit, civitatem fuisse Alsatiæ, unde & nomen ei quasi Elsistede, ut docuit ipse Sclestadiensis Beatus Rhenanus? Verùm hujuscemodi si consector, nec causam juvero multùm, nec rationem habeam occupationum utriusque nostri. Alia etiam erant quædam momenti majoris, sed præterquam, quod ex iis, quæ dixi, eorum parere invalentiam arbitrabar; sciebam ea omnia & eruditè, & nervosè te refutasse, aureo hac de controversia libello tuo, quem lucem, quam primùm adspicere, & Ecclesiæ, & Reip. interest. Non deerunt fortassè qui ausint Anticatonem aliquem scribere; nam quid intentatum reliquit humana ambitio? sed spondeo me velle defensionem ejus quovis tempore suscipere, & ore, & calamo: modo tu, vir Amplissime, me idoneum huic rei, nec Collegio hoc, aut Ecclesiæ damnosum judicabis. Vale.

x. Febr.
cIↃ IↃc xvi.

XXIV.

Gerardus Vossius, Hugoni Grotio *S. P.*

SUmme virorum atque item amicorum; Quod amœnissimo Sylvæ tuæ vireto animum oculosque meos pascere suaviter volueris, quantas possum gratias ago. Equidem multum in ea me delectavi. Cujusmodi si primum calorem atque impetum secutus facis (quod Sylvæ nomen ostendit) quid fuisset, si lenta Maronis cura placuisset? Neque enim quid nunc desiderari possit, video. Statim sanè longè post te relinquere mihi videris. Itaque toties me legere juvit, ut bonam jam partem memoria teneam. Et ne uni mihi id contingere putes: scias illustrem Legatum Maurerium, cum ei ante paucos dies in prandio adessem, complures carminis tui versus memoriter recitasse. Cui etiam optimè interpretabatur illam Olivarii & Hospitalii σύγκρισιν; ubi frustra fuerat Scriverii nostri acumen. Quamquam profectò non adeo mirandum, si amplissimo Legato, gentis suæ nobiles adeo Senatores magis obversarentur. Non possum verò dissimulare apud te, ut cùm primùm inscriptionem longi adeo carminis conspicerem, cœperim subvereri, ne acerba adeo, ac diuturna mala fecissent, ut in veteri regno tuo minus posses, quam olim. Sanè ægrè animo meo fuisset, si qui primas tulisti quondam carminis majestate, nunc secundis contentus

tentus esse deberes. Sed ut paucos tantùm versus delibavi, facilè inanem hunc timorem deposui. Cùm verò omnia impensè me delectarint, tum multum ex eo voluptatis cepi, quod tanta voluptate classicos quosdam Scriptores, & disciplinas omnes describas. Et tamen plus etiam me afficit, nobilis illa digressio qua celebras ornamentum sui sexus, ac verè Heroïnam, conjugem tuam. Quam ego carminis tui partem siccis oculis legere non potui. Nempe etiam affectus absque dubio disertiorem te fecit. Quam præclarum etiam judicium tuum, cùm in religionis negotio flectere oculos jubes ad antiquos, nec graviter minùs, quàm justè, quereris de moribus seculi nostri. Metuo nihilominus ne surdis canas. Etsi aliquas esse aurei generis reliquias in Britannia, quibus antiquitas sapiat, ex pluribus intelligo. Ac de Gallia etiam spem aliquam facit; quod scribis summos illos viros, quorum elogia extremo tuo carmine, mellitissimis versibus es complexus, optimè de laboribus meis sentire. Sanè hæc res non mediocriter mihi fiduciam, atque animum adderet ad audendum aliquid in aliis etiam Religionis controversiis. Sed alia sufflaminant. Unum eorum dico. Nôsse te arbitror, ut cùm de Religione Christiana præclarum illud opus numeris Belgicis meditatus esses: plerorumque hoc judicium fuerit, etsi nihil inesset, quod reprehensionem mereretur, tamen quantò præclariora essent, quæ scripsisses, tantò magis premi illa debere. Idque ne aliorum de te judicia incommodaret, si & rectè de Religione sentire, atque in ea supra mystarum vulgus sapere videreris. Simile mihi aliquid usu venit. Neque enim satis videtur multis, si mea à facultate Theologica approbentur priùs, quàm edantur: sed malunt in totum me scriptione ejusmodi abstinere, idque ne plus authoritatis accedat Operi historiæ meæ, quod æterna oblivione sepultum vellent. Itaque nunc nihil possum, nisi in studiis literarum, vel eloquentiæ, vel historiæ externæ aut Philosophiæ. Qui campus satis quidem est amplus, sed quanto propius ad senectutem accedo, tantò impensius flagro amore eorum, quæ Christianæ Ecclesiæ pacem, atque concordiam possint afferre. Sed dum facere haud licet, quod velim: facio quod licet. Quarè duos nunc libellos emitto, ad oratoriam facultatem pertinentes. Altero eorum artis hujus ἐπιτομῇ sum complexus. Nec est quod vereare, ne ea res vitam eripere posset commentariis istis Oratoriarum institutionum, quas antè annos quindecim in lucem emisi, & quadriennio post auctiores recudi jussi. Nam non adeo durus Pater esse volui, ut à novella prole paterer interimi, quam priùs genuissem: præsertim quæ multorum judicio, & publico emolumenti, & mihi gloriæ ac nominis aliquid attulissent. Quare ne contingeret quod dixi, potiùs in novo hoc opere viam istam institi, ut eorum, quæ ad artem necessariò pertinerent, nihil omitterem: sed aliis ferè uterer verbis; exemplis item novis, magisque illustribus. Ad hæc curavi ut multa utiliter adderem passim; priori opere mihi indicta: ea verò omitterem quæ *solæ* artis non spectarent, & opere altero fusè à me essent tractata. Puto me consilium hoc meum facilè tibi probaturum. Scripsi verò hoc opus potissimum in usum Scholarum, postulato eorum qui his præessent. Commentarii mei de lingua latina adhuc domi latent. In causa est illud, quod antehac etiam scripsi: Nempe quod Germania necdum pacata, Bibliopolæ ac Typographi etiam frigeant. Sed tamen meliorem jam spem concipere incipiunt. Rumor enim est, Magnæ Britanniæ Regem pro Exrege Bohemico intercessurum: quo effici posse putant, ut hic (dummodo renunciet juri in regnum Bohemicum) Palatinatui suo restituatur. Dum hoc agitur, ego prela Typographica libellis aliis fatigare non cessabo. Synodus Roterodamensis jam desiit. Etsi verò Synodo Goudana ante annum fuerat statutum; ut ne ad Eucharistiæ Sacramentum admitterer, nisi sententiam retractarem; tamen nunc mollius agendum mecum putarunt. Nam decretum ut admittar ad eam, dummodò spondeam; nihil me adversus Synodum Dordrechtanam velle moliri palam, vel occultè. Ita nihil me editurum, quod non priùs approbarit facultas Theologica. Hæc si præstem, toleratum me iri, sed extra functionem Theologicam, & Ecclesiasticam. Tamen intelligo esse nonnullos, quibus nimis hæc mollis agendi ratio mecum videatur. Nam existimant, si non compellar ad subscribendum Synodo, saltem esse retractanda quædam, quæ in historia mea, ac thesibus quibusdam scripserim. Ego video hoc agi, ut opera mea inutilis in posterum Ecclesiæ reddatur. Tamen si errorem videro ullum, non pudebit retractare. Sed jam biennium est, cùm errorum insimulor, neque ostenditur ubi exorbitarim. Novi quendam qui obnixè hoc agit, ut vel unum locum in opere historiæ incommodè videar adduxisse. Scit facilitatem meam. Quare arte hac circumveniendum me putat, ut agnoscam saltem quædam minus appositè citari. Hoc ego ubi fuero confessus, jam spargetur fama, me errorem in historia mea esse confessum, nec esse, quod alius eo opere moveatur, quod author ipse non ubique putet litare veritati, quæ pri-

ma

ma historiæ lex & quasi anima est. Video mihi circumspectè esse agendum, atque inter spinas, quod dicitur, calceatum me esse debere. Interea seu malos vincat constans bonitas, seu Deus misericors aliter rebus nostris providebit: servabimus animum bonum ad spes bonas: Quamquam profectò videre vix possum, quid si me potiùs, quàm publicum spectem meliora attineat sperare. Non jam ad alienum cogor somnum dormire, nec ad alios passus eundum est. Scis ut inter ea, quæ beatiorem faciunt hanc vitam esse, olim scripseris, nulli solvere temporis tributum. Hoc nunc otio fruor. Utinam saltem molesti esse desinant, per quos hactenus quieto esse non licuit. Sed fortassè, & hoc propediem erit. Nam facultas Theologica satis benignè mecum agere videtur; uti & amplissimi Curatores. Si quid in causa mea agitur statim perscribam. Valdè desidero, ut tuorum quamplurima lucem videant. Uti commentarii in tres Evangelistas: vel si eos paulum premere adhuc voles, saltem Stobæus, aut γνωμολογία, & rhythmicum pro Religione Christiana, opus. De quo quia mentio incidit, præterire illud non possum, versum antepenultimum, vel illi proximum, minus probari amicis quibusdam tuis. Ais sicubi minus satisfacias, ob ætatem excusari debere, & paratum esse dicere veriora. Protritum hoc illis videtur, & illis etiam usitatum, quibus imperant τῶν πάλαι βασιλέων. At minimè convenire viro cœlestis ingenii, & eximiæ adeo eruditionis. Dixi ego primam hanc Christiani laudem esse, humilitatem: & summi Magistri hanc esse voluntatem, ut pueri similes simus. Sed satisfacere eo non potui. Tu cogitabis. Quod ad illa quæ de religionis controversiis, & judicio antiquitatis scripseras; quam dissidentes sint amicorum sententiæ, arbitror jam satis te sive ex parente, sive aliunde, cognovisse. Sanè perutile est, constare vulgo quod judicium fuerit veterum. Sed num putas, eo me inscripto, posse commendari, quo fortasse vel urbanatim, vel rusticatim, tangam, sive Agamemnona, sive Achillem, sive Chalcantis prosapiam? Quare perstat animus, vel recoqui paulum oportere hoc opus, vel editionem melius differri, saltem in hebdomades paucas. Fortasse interim (ita video aliquos sperare) evenerit aliquid boni. Sin minus, exigua sanè mora est, quæ postulatur, nec quæ publico, ut puto, incommodare possit. Sæpiùs posthac ad te scribere statutum: fortassè autem non semper tabellarius erit satis fidus. Propterea, ubi opus putabo, aliena manu utar, ac ne nomen quidem consueto more addam. Tu verò, summe vir, vel ex argumento facilè quis scripserit cognosces, vel ex ψευδωνύμως, ut si pro Gerardo Joanne Vossio scribam Vulturium Gratianum Bassarium. Nam illa Desiderii Alopecii metuo ne aperta sint nimis. Quandoque etiam initiales V. G. B. satis scriptorem testabuntur. De te si quid dicendum erit, vocabo Celsum: id enim prænomen tuum sonat. Gadolii cognomen nimis evidens videtur. Quare & hic suffecerint una alteraque initii Litera. Hæc non eo agam, quasi de aliis, quam innocentibus Musis loqui sit animus (nam scis ut alia captum meum superent) verùm quia non desunt, qui omni sub lapide metuant serpentem. In mentem venit non inutile fore, si libri Augustini adversum secundam Juliani responsionem, cum castigationibus tuis prodeant. Multa enim felici conjecturâ emendasti. Posses & notas addere seculo nostro profuturas. Quod si quid etiam dicendum adversus dissentientes putabis, occasio de plerisque spontè se offeret. Tantùm ita instituenda ratio, ut undique reluceat mitis sapientia, non Lelii ut ille ait, sed Grotii, quam in te virtutem mirari soleo. Nec puto ea quæ perpessus es, hanc tibi virtutem excussisse. Scis cognomentum tuum, quod semper tibi obversari debet: & simul occurrat, quod à sapienti Seneca in libris de ira scriptum fuit. Non est magnus animus quem incurvat injuria. Scis Athenodorum id Augusto consilii dedisse, nequid iratus committeret, prinsquàm Alphabeti literas cum animo suo percurrisset. Soleo quid simile facere, atque aliis suadere: Nempe ut si res exigat, ut adversus alterum calamus stringendus sit; id quidem fiat dum fervet animus: nam affectus disertiorem facit: sed quia periculum est, ne aliquid caninæ facundiæ admisceat (homines sumus omnes) eo placet ut ad limam opus revocemus, ubi animus resederit, atque alienis malis συμπαθῶν. Multa absque dubio vel tollemus, vel mitigabimus. Ita futurum, ut si etiam post annos multos in nos ipsos descendamus, minus nos urat scriptio vetus, quasi non satis simus functi officio hominis Christiani. Adde quod si undique in scriptis reluceat patientia, facilius in veris inveniemus fidem. Sed ista longè melius me nosti. Maximi Thuani historiam posthumam vidi. Editam gaudeo, nisi qua parte, atque id immeritissimè, socerum Junium desultoriæ fuisse scientiæ dicit. Mirum hoc mihi de eo visum, qui etiam mediocris eruditionis homines, & pacis longè minus amantes, in opere suo tantoperè extollat. Quid Amplissimum virum ita egit transversum, ut ista Gallus de Gallo, vir tantus de tanto, posteris traderet? Scio ego multa fugisse

gisse socerum. Video in scriptis, præsertim criticis, quæ indicta mallem. Sed tamen hac parte non modò Palmerium, sed alios etiam non infimi nominis post se relinquit. Non assurgit fateor, ad gloriam Scaligeri, Lipsii, & aliorum, qui in hoc studio primas sibi vendicarunt: Verùm tamen multa præclarè observavit; quod cùm Scaliger in suis ad Manilium notis dissimulat, candorem in eo requiro. Verùm isthoc studium mitto. Quem Theologum Romana, quem Reformatæ Ecclesiæ dabunt, in quo vasta adeò tum Linguarum, tum Philosophiæ, Historiæ externæ, Philologiæque cognitio fuerit? Quam ille sedulò Scholasticos, Thomam cum primis; quanta industria antiquos Theologos legebat? Cujus ego rei non tantum ex scriptis indicium capio, sed etiam illis, quæ ad Theologos veteres manu sua adscripsit. Sed neque hic substitit error maximi Thuani. Addit, in Batavia studuisse rebus novis, ac propterea ab illustribus Ordinibus esse hinc ejectum: tum Noribergam abiisse, atque ibi esse defunctum. Quid horum verum est? Sanè aliqui Authores fuere, ut pagellas aliquot adversus Thuani historiam ederem, quibus gloriam soceri vindicarem. Posse eum argui testimonio Academiæ, ac Illustrium Ordinum, imo & Noribergensium, atque adeo totius Orbis reformati. Verum nihil agendum putavi te inconsulto. Ad hæc videbar mihi hoc pacto tantummodò fluctus in simpulo excitaturus. Præterea cogitabam hominem etiam Thuanum fuisse, & facilè potuisse contingere, ut duos Gallos, quorum uterque Lugduni sit professus, confunderet. Scis enim ut Donellus Leicestrianis partibus impensè faverit, ac propterea è Batavia ab Ordinibus exire sit jussus, Saravia quoque iisdem temporibus, fuga in Angliam sibi consulente. Scis quoque Donellum concessisse Noribergam, atque ibi docuisse jus Civile. Et potuit justior causa esse, cur Thuanus minùs benè vellet Donello, quam Junio. Nam Cujacium, Amplissimus ille, *ὁ μακαρίτης* Thuanus faciebat maximi. Et, ni valdè fallor, Præceptor fuerat. At Donellus nec causam sæpè habuit, nec modum invenit exagitandi Cujacium, quem, ut audio, ita in prælectionibus suis solet *πειράζειν* *bono nescio Cujus*. Quid igitur evidentius, quam Donellum animo Thuani obversatum, dum ista scriberet? Calami interim lapsum non esse, indicat, quod ista annotavit, ad illud tempus, quo Junius è vivis excessit. Vellem scire an eadem in *αὐτογράφῳ* habeantur. Nam fuere qui suspicarentur, à Genevensibus factum esse fucum Lectori, vel Italis potius, quorum in manibus liber fuit, priusquam ederetur. Mihi id minus verisimile fit, ob ea quæ dixi. Interim cogitabis, qua ratione & Thuani & Junii nomini optimè consuli possit. Quid si filius ejus, vel alius, ad calcem libri moneat *μνημονικὸν* planè *ἁμάρτημα* esse, quod de Junio scriptum fuit, quem nihil minus quàm desultoriæ fuisse scientiæ constet, quique in gratia apud Ordines semper fuerit, Lugdunique Batavorum magno bonorum omnium dolore, decesserit, ubi etiam versibus ei à Scaligero, te, Heinsio, & aliis summis viris sit parentatum? Cogitabis, & quid factu opus putes, perscribes. Sed loquaci adeò Epistola ulterius molestius esse desinam. Neque enim me fugit, recenti adeo uxoris adventu, & rebus vestris nondum compositis, alia majoraque esse, de quibus sit cogitandum. Rogarem te, ut me, quamvis nunc tanto disjungamur intervallo, non minùs propterea ames. Sed scio te amicum animo possidere, qui, ut Seneca ait, nunquam abest, ac quemcunque vult quotidie videt. Vale, vir, idemque Amice incomparabilis. Salutem plurimam dices maximo Tileno; sed & Clarissimo Rigaltio: cui ante annos multos miseram Onosandrum locis pluribus à Scaligero feliciter emendatum. Accepisse mihi ipse rescripsit. Sed tamen tot jam anni sunt, cum nihil intelligo de editione nova, quam tum moliri dixerat Rutgersius. Et quia Rutgersii incidit mentio, scito eum loco Dyckii Legatum fore Regis Suecici ad Illustres Ordines. Ita enim retulit ipse Regis commissarius, quem satis hanc rem nosse arbitror. Imo & Dyckium ipsum hoc perscripsisse audio. Et jam in via Rutgersius esse dicitur. Affinis ejus D. Heinsius carmine Venetias celebravit: quapropter, (ut ipse amicis compluribus retulit) brevi legetur in Ordinem Equitum B. Marci. Verùm finis tandem esto. Uxor, Diamantiaque plurimùm te salutant. Etiam Scriverius, itemque Jacchæus, qui & plurimam mihi salutem tuo nomine dixit. Cæteris, quos adscripseras, ausus non fuit idem significare, ne suspicionem iis injiceret, quasi de rebus aliis quàm Musarum, tecum sibi commercium esset. Timori huic ignosces.

Lugd. Bat. MDCXXI.

Tuus dum vivam,

G. J. Vossius.

XXV.

Jacobo Corn. F. Wittens J. C. *Dordrechtum.*

Vir Amplissime, & affinitate conjunctissime,

TAndem uti receperam, libellum mitto beneficii Mattheo collati: scio jamdiu factum id oportuit, sed nosti negligentiam meam in iis, quæ res domesticas spectant. Ut de me verè dici possit, quod proverbio fertur, *Fluvius quæ procul sunt irrigat*; Libellum ubi Quæstor viderit, remittes.

Mirum alterum exemplum (scis enim in rebus hujusmodi, geminum esse solere) non reperiri in chartis tuis. Sed fortè id est in chartis soceri, vel Beverii Consularis. De beneficio gratum erit, si non alibi verba fiant, quàm apud eos, quos gnaros esse rei opus. Ita enim cum offerretur, convenerat: Et causas rei, coram melius exponam. Quanquam tu eas per te satis vides.

Accepi heri Venetiis Aphorismos undetriginta, quibus Cardinales colligunt, Saxonicum etiam, & Brandeburgicum, Electorem dignitate sua, à Pontifice spoliari debere. Nec enim fas esse, ut sacrum Romani Imperii corpus, dehonestetur Electoribus hæreticis. De Palatino solo ante sermo erat. Id ubi successit, etiam utroque cornu, irruitur in Electores alios, Pontificiæ Religioni minus faventes. Ita cum fortuna Clero Romano gliscit impudentia. Operæ visum, ut Aphorismi isti, hebdomade hac in urbe nostra excudantur. Ubi prodierint, exemplum mittam: eo lubentius, quia si otium erit, præfatiunculam, aut censuram, paucis adnectam.

Vale, Ampliss. vir, & affinitate arcta mihi juncte, sed multo conjunctior, eo quod, præter morem mortalium, ames mecum bonam mentem. Uxor, & Te, & Conjugem, sororesq; ejus, cognatas suas, plurimum salutat. Etiam sororem tuam Hogeverriam uterq; salutamus.

Lugd. Bat. Post. Kal. Sept. clɔ Iɔc xxii.

Addictissimus Tibi, G. J. Vossius.

XXVI.

Reverendo in Christo Patri, D. Lancelotto Androsio, *Episcopo* Wintoniensi, *Regi magnæ* Britanniæ *à Sacris, & Secretis Consiliis.*

Reverende in Christo Pater,

ANnus propemodùm est quod pollicitus sum, velle me proximis ad te literis perscribere, quis rerum mearum status foret. Multa adeò tum erant, cur putarem, intra breve spatium effici illa posse, quorum sponte mihi fecerant spem nobiles atq; amplissimi Academiæ nostræ curatores. Sed propensissimæ illorum voluntati erga me, vel potius Academiam suam, mora hactenus injecta est, per quosdam publici boni minùs amantes, vel, quod credere malo, non satis ejus intelligentes: quibus utinam meliorem Deus mentem largiatur. Neq; hoc iis tam mei opto causâ, qui patientiâ Christianâ (ità enim, quàm Spartanâ, dicere malo) & quicquid ista injuria, & istâ etiam majores, per gratiam divinam concoquere utcunq; didici: quàm propter illos ipsos, qui quia nunc verè, quod volunt, possunt, eo cœlum sibi digito attingere videntur: quos eò ego infeliciores puto, quia dum leviculis quibusdam suam beatitudinem metiuntur, se verè infelices esse non intelligant: imprimis autem id iis opto, propter Ecclesiam Christi, quam istorum imperitiâ atq; imprudentiâ ità lacerari, magis etiam animo meo dolet, quàm dicere possum. Hæc eò ad te scribo, non quia conqueri de illis visum sit, quod facere minime soleo: sed ut videas in me culpam non esse, quòd, contra quam me facturum receperam, scribere usq; adeò diu distulerim. Pudebat enim ineptire, ac inanes ad virum adeò gravem ac serium, in ea dignitate constitutum, literas dare. Interim verò, dum ego sileo, sæpiusculè mihi literæ ab optimo & dulcissimo affine meo, Francisco Junio, quibus summas virtutes tuas prædicare non cessat: ac sibi maximopere gratulatur de egregio, ac verè patrio erga se amore, ac prolixâ humanitate tuâ. Imò eas inter literas unæ quoq; erant, quibus illud continebatur, non modò te ab affectu pristino nihil recessisse:sed verò novi etiam nominis auctario cumulare voluisse. Quippe qui minimè se gravatus sis, de meliori notâ commendare illustri ac nunquam sine laude nominando inclytæ Angliæ vestræ Mareschallo. Quid ego hic primum; quid postremum eloquar? Profectò naturæ tuæ adeò beneficæ ad-

admiratione: tum autem gaudio, quod per te affini meo ita bene sit, majori quasi œstro me sentio concitari. Quare si huic loco conveniret, quod oratoribus conceditur, neq; insuetatum planè est Theologis antiquis: equidem animo huic morem gererem lubens, ut magnam illam animam soceri mei Junii (cujus mihi memoria magis etiam ob pietatem excellentem, & eximium pacis studium, quàm ob variam & exquisitam eruditionem sancta semper erit) verbis meis quasi cœlo deductam sisterem tibi velut præsentem, orationeq; forsitan non indignâ se, & meritis tuis, gratias agentem tibi, quod tantopere amore & curâ tuâ digneris carissimum illud pignus suum, cui unico ex liberis suum imposuit nomen, & à cujus ingenio ac moribus, eò ardentius, ut puto, optima semper expectavit. Et quidem quod facias istthæc eo potissimùm tempore, quo liberi & affines sui, ab iis, quibus dum nobiscum versaretur, ipse contulit beneficia, negliguntur, usq; adeò etiam penè spernuntur, neq; id alio ullo merito, quàm quia & ipsi patris soceriq; exemplo ad eruditionem qualemcunq; contendant, & paci Ecclesiæ etiam cum dispendio suo, optimè consultum velint. Sed non adeò ineptus sum, ut non videam hujusmodi orationem à simplici illo & familiari epistolarum stylo penitus abhorrere. Quare ne dum undiq; erumpente lætitiâ, quod multis evenire solet, planè ridiculus fiem, illud potius agam, quod non solum sponte facere gestio, sed etiam universi his in locis Junii τῆ μακαρίτῃ liberi, generi, nepotes, requirunt, quod etiam tot Juniani nominis amantes velle scio, quod deniq; & facilè possum, & sine scelere prætermittere non possum: omnium, inquam, nostri nomine epistolâ hac testabor, quantum gaudeamus de hoc judicio, & affectu tuo, quantum gratulemur Francisco Junio nostro, quantum nos tibi obstrictos fateamur universi, ob eximiam hanc benevolentiam, tantaq; merita tua. Sanè gratiam quidem ut mereris, referemus nunquam, sed habebimus, quamdiu vitam nobis Deus concedet. Hoc affectu nostro, Optime maxime præsul, cuncti rogamus ut contentus esse velis. Nec enim re aliâ ulla consequi possumus merita tua, quàm agnitione debiti istius, cui solvendo impares sumus. Sed quod nos humilis loci homulli non possumus, id largè rependet sublimis ille ac beneficus Deus.

Ad hujus me thronum devolvo, hunc supplicibus votis rogo, ut propter Christum & Ecclesiam suam, cujus commodis hactenus metiris tempora tua, spiritus sui robore te porrò confirmet, favoreq; hoc terras dignetur, ut

Serus in cœlum venias, diuq;
Lætus intersis populo Britanno.

Vale, Reverende in Christo pater, & affinem ac me amare persevera.

Lugd. Bat. cIↄIↄc xxu. Idib. Sept.

Illustri nomini tuo Obstrictissimus,

G. J. Vossius.

XXVII.

Proceribus Amstelodamensibus.

Amplissimi & præstantissimi viri,

JAm octiduum & paulo amplius est, quòd me Lugduni domi meæ frustrà quærebatis: sed Hagæ tamen reperistis. Judicium tum faciebatis pulcherrimæ cogitationis vestræ, de constituenda apud vos illustri Schola, ne habeatis necesse rudes & improvidos adolescentulos tam citò ablegare in Academiam; quod quanto sæpe cum periculo fiat, tristibus etiam documentis cognovistis. Et sane quamquam hoc ipsi non addebatis, tamen facilè illud per me video, curæ id etiam vobis esse, ut urbs vestra, undique propè beata, literarum etiam gloria magis caput attollat. Quod autem, in tanto negotio meam quoque operam conducibilem fore existimastis: equidem gaudeo. Nec aliena mihi mens ad morem eâ parte gerendum vobis, atque adeò magno etiam animo capessendum, quod exposcitis. Sic enim semper fui, ut in eo quod semel susceperim, non sinam claudicare diligentiam meam. Sed tamen non levia etiam sunt, quæ scrupulum injiciunt. Primum illud cogito, vivere me in Academia toto terrarum orbe inclyta. Ac fruor in ea emolumentis, quantis mei ordinis quisquam. Nempe à bis millibus ea propè absunt, si etiam immunitates accenseam. Quæ cum cogito, nescio an satis ex re sit vestra, si ad me potissimum eatur. Nec enim ab hoc loco avelli possim, nisi laboris sit non multò amplius, emolumentum non paulo majus. In quo mihi non videor peccare, cum alioqui periculum sit, ne fabula multorum fiam, malignis adeò temporibus, si Academiam Schola illustri commutem levibus de causis. Sane non hic modo male audiam sed vicinis etiam locis, ad quos vel viva voce docendo, vel industriæ monumentis nomen pervenit meum. Itaque sic existimo, nihil me posse in re tam gravis momenti statuere, nisi prius constiterit, quibus conditionibus, sim avocandus, sive laborem, quem susciperem, sive

præmium respiciam. Terret etiam (ingenue ut dicam) offensa amplissimorum Academiæ literatorum. Nam poscebatis, ut iis ignaris, transigi omne hoc negotium inter nos possit. At hoc si fiat, Æolum extimesco, & Septentrionis filios: sed enim vos, velut humani Joves, si prius compellari non possint, saltem sedare queatis tempestatem istam, quam nunc formido. Quid multis opus? In tam arduo negotio, nec abnuere tantæ urbis proceribus pulcherrimum postulatum fas putavi: Et tamen graves etiam causas video, cur arbitrer, penitius aliquantò mihi explorandum esse de tota hac re animum & sententiam vestram. Deus & vobis, Amplissimi proceres, & mihi mentem illam inspiret, quæ & glorioso ejus nomini inserviet, & inclytæ urbi vestræ, atque adeo Bataviæ universæ, tum etiam mihi ac familiæ meæ sit maximè salutaris.

Lugd. Bat. Kal. Jan.

Nomini vestro & inclytæ vestræ Reip. addictissimus,

G. J. Vossius.

XXVIII.

N. N.

S. P.

JAm ex amplissimo affine tuo Reigersbergio intellexeris, vir maxime, ut Amstelodamenses causis compulsi gravissimis constituere in urbe sua cogitent Gymnasium illustre: atque ut eam ad rem utilem existiment operam tum meam tum Collegæ & amici veteris Casparis Barlæi. Sed Leidenses plane habent persuasum, detrahere eam rem multum posse nomini & existimationi Academiæ suæ: eoque omnem movent lapidem, ut hoc negotium disturbent. Primùm negant, juris hoc esse ulli civitatum, præterquam suæ, qui pro tolerata fortiter obsidione, præmii loco sit attributum, ut Academiam habeat, ad quam Hollandiæ & Zelandiæ ablegetur juventus. Amstelodamenses autem arbitrantur, aliud esse Academiam statuere, quam ob rem opus sit privilegiis & immunitatibus à suprema potestate concessis: aliud autem Gymnasium erigere, in quo juventus, & alii Musarum amantes, absque ejusmodi privilegiis, liberali imbuantur doctrinâ: quale jus penes singulas esse civitates. Existimem quoque, eam rem plurimum commodare posse Leidensibus, quia si annum unum alterum diutius apud se detineatur juventus, & eruditione auctior ventura sit ad Academiam, quod ex honore loci futurum: eo judicio firmatior quod efficiar, ut deinceps hic minus sit turbarum. Urgent iterum Lugdunenses, si habere Amstelodamenses velint Professores aliquos, saltem non alibi iis docendum fore, quam in scholis classicis: uti apud Dordrechtanos fecere Professores Nansius, Polyander, Marcellus. Amstelodamenses aiunt non esse laborandum Leidensibus, utrum in Auditorio aliquo Scholæ classicæ doceant Professores, an loco aliquantum disfito, qui magis deceat non modo doctores ipsos, sed etiam adolescentes jam rude à ludi moderatore donatos, ac pariter tot præstantissimos cives, qui studia colant, ac de rerum natura, vel imperiis, aliisque rebus præclarissimis, publicè alios disserentes audire exoptent. Denique objectant, ut hæc essent, non tamen debuisse Amstelodamenses ex Academia hac vocare: sed potiorem iis habendam fuisse rationem scholæ quæ totius sit Hollandiæ & Zelandiæ, quam quæ unius sit urbis futura: Præsertim cum ipsi nobile sint membrum in procerum conventu à quo Curatores Academiæ statuuntur, ut quos hi statuerint Academiæ Professores, iidem ab Amstelodamensibus ipsis præfecti fuisse Academiæ sint dicendi. Neque negant Amstelodamenses hæc alicujus esse ponderis: ac propterea delegati eorum in Ordinum conventu ante menses duos cum à Leidensibus super hoc compellati essent, eò inclinabant, ut si rogarentur, ne quemquam vocare ex Academia sua vellent, morem ea in re gererent, dummodo mihi satisfieret, quo invito facta conventa non possent reddere irrita. Leidenses vero passi sunt optimam occasionem effluere, quamquam dies dicta esset conventu, & ea de causa semel iterumque Lugduno Hagam excurrissem. Nimirum honestius urbi suæ putant Leidenses, si non tam rogent Amstelodamenses ut à proposito desistant, quin si in proximo ordinum conventu, qui mense Martio futurus, interdicatur Amstelodamensibus, ne illustrem scholam erigere, aut saltem ne quemquam ex Academia ad Scholam urbis suæ vocare professorem possint. Amstelodamenses negant se quidquam facere velle, quod privilegiis Leidensium adversetur. Sed si iis repugnet consilium de Gymnasio in quo doceant professores publici, solum opus esse, ut privilegium hoc sibi monstretur, eo viso, velle se ab instituto desistere. Ad me autem quod attinet, eò se potissimum de me aiunt cogitasse, quia non solum opera mea in publicè docendo Historiam pergratum toti urbi argumentum, utilis sit futura, sed etiam in dirigendis scholis duabus

abus classicis (quarum non melior facies sit, quam in cæteris Bataviæ urbibus) juvare consilio Amplissimos Consules possem: quippe qui non sine fructu annis totis xv. Dordrechtanæ Scholæ ante hos xv. annos præfuissem. Negant præterea cum in Academia professores locantur, stipulationem intercedere, qua obstricti professores non alio ire possint, si res eorum sic ferant. Si jus est Leidensibus abrogandi munus professoribus, cujus rei exempla nuper vidimus (ut de socero Junio taceam, cui professio linguæ Hebrææ erepta invito) sane etiam professoribus jus esse abdicandi se munere quando vellent. Ac hujus rei exempla multa suppetere: ut in Danæo, se conferente in illustrem scholam Gandavensem; Gomaro Middleburgum eunte: Meursio proficiscente Soram; & compluribus aliis: si professione fungens non possit à se vocari, tantum requiri, ut professor muneri renunciet: nec dubitari posse quin eum tum vocari sibi liceat. Hæc sunt de quibus Leidenses in proximo Ordinum conventu, controversiam Amstelodamensibus moturi videntur. Quod si sic etiam se nihil efficere posse animadvertant, puto, contenti erunt à proceribus nostris xx. aut circiter, millia expetere, ut deinceps liberalius habeant professores alicujus nominis, atque alios etiam consequantur, qui vel docendo publice, vel scribendo illustrare hanc Academiam possint. Hujus rei indicium non unus mihi eorum fecit, qui Leidensibus familiarius utuntur. Nec obscurè innuunt discessum meum causatutum, ut luculentiori conditione Salmasius iterum advocetur: ut paullum illud damni quod in me faciet Academia, magnitudine ejus viri abundè compensetur. Equidem si venerit gratulabor, eò magis, quia ei docendum publicè non erit; eoque defæcatiori animo totus erit in scribendo. Mihi tam felici esse non licuit, cui bis de die docendum fuit, ut ignosci mihi debeat, si scriptorum præstantia ab aliis vincar. Laus hæc publica est: nec omnia omnes possumus. Ac de isto hactenus. Ad aliud nunc venio, in quo consilio atque operâ mihi opus tuâ. Ante dies tres quatuor redditæ literæ filio meo Dionysio, à generosissimo barone Christophoro Stupeskio, quibus significat, fortasse iturum se Constantinopolim & ad alios orientis tractus: ac quia meminerit, quanto ardore filius soleat expetere, ut terras eas lustraret, & quæ deessent in Arabicis, ab Arabice loquentibus posset addiscere, voluisse se nunc occasionem offerre, quia sine parentum molestia voto suo posset satisfacere. Comitem enim itineris hujus assumturum. Non abhorret filius, quin nihil æque desiderat, quam ut hoc fiat. Sed quiddam scrupulum mihi injicit atque uxori. Nam quia illustrissimus hic Baro in Religione sequitur opiniones Ecclesiæ Romanæ; ac filius meus ob ætatulam (necdum annorum xx. est) judicio non adeo est firmato, ut inescari promissis nequeat, aut argumentis decipi speciosis: parum tutum arbitror, eum committere itineri tam longinquo cum iis, qui rem Deo se gratam facturos putarent, si ad gremium Ecclesiæ Romanæ filium abducerent. Suspicio mihi injecta ab aliquo à rege Christiano legatum ire aliquem Constantinopolim, inque hujus comitatu Baronem Stupeskium fore. At rex non mittet alium, ut puto, quam suæ in religione sententiæ. Eum Presbyter comitabitur, & alii ὁμόδοξοι. Quare tanto plus periculi filio sit, in tanto eorum numero, qui diversum sentiant à nobis, ut mittam, quod fortasse in iis futuri homines malis moribus, quos affricare meo possent. Ille quidem se satis firmo ad ea pectore arbitratur. Sed ego multis edoctus exemplis tuta etiam timere didici. Nec propterea consultationem omnem de hac re abjeci. Fortasse enim illustris hic Baro minus Romanæ Ecclesiæ placitis adhæret, quam cum viveret nobiscum. Fortasse etiam comitabitur Ephorus Paschalis medicus Gallus, qui tantum non juravit in verba Zelotarum nostrorum. Fortasse & unà iturus frater generosorum tertius, qui, ut intelligo, in religione plane noster est. Et si legatus mittendus, fortasse erit aliquis, qui in religionis controversiis non male sentiat de Ecclesiis nostris. Quales è politicis Gallia habet multos, qui distinguere æra possint lupinis. Hæc si essent, facilem me postulatis filii præberem. Est enim is Baro Christophorus Stupeskius, ut, si unum illud de Religione excepero, nihil in eo possit desiderari. Pius est ac numinis metuens, gravis est, modestus, & cordatus. Ingenio excellit, & pro ingenio rara ei eruditio, & mei filiique est amantissimus. Quare si pulchra fuerit occasio filio visendi orientem, nullis, vel exiguis impensis meis: nec causa sit satis gravis, cur in Religione ei ab ἑτεροδόξοις metuere debeam, sane fore puto, ut morem ei geramus; verum haut animus annuere, antequam de eo quod dixi, penitius aliquid cognoro. Quare rem feceris longe mihi gratissimam & amicitiâ nostrâ dignam, si ea quæ vel jam scias de itinere hoc, vel ex illustribus Baronibus aut aliis possis cognoscere, ad me iis ignaris perscripseris. Ego quidem & filius generoso Baroni rescripsimus, sed de metu eo, qui Religionem spectet, ne γρῦ quidem. Id enim magis abalienare, quam conciliare posse videbatur. Si inconsultum plane erit, ut

filius

filius se in viam det, aliæ à nobis causæ, & veræ poterant adferri, cur id minus fiat. Accepi his diebus literas ab ornatissimo Omsio nostro, quibus significat, impense se desiderare responsum ad literas, quibus significat, quas ad te misit, postquam mihi sententiam tuam de Equestri S. Michaelis dignitate perscripseras, nihil illi acceptius fuit humanitate ea, qua morem nobis gesseris. Atque optat, ut de cætero etiam certior à te fiat. Salutant te, uxorem, liberos, omnes mei, atque una filius tuus, qui in studiis probare se pergit.

Lug. Bat. *Tuus omni officio,*

G. J. Vossius.

XXIX.

Baroni Jo. Stupeskio,
S. P.

JAm quasi annus est illustrissime & amicissime Stupeski, quod generosissimi fratris tui, Nicolai Stupeski, alloquio suavissimo iterum frui dabatur, nec quidquam ad perfectionem gaudii mei requirebatur, nisi quod qui antea nobili illo fratrum pari beabar, tunc dimidium ejus non viderem, nec si nunciaretur, subinde baronem Stupeskium velle me compellatum, à famulitio aut liberis quærere, ——possem. Illud vero etiam dolorem non mediocrem adferebat, quod intelligerem te, cum jam unà in viam dedisses, valetudine adversâ coactum patriam repetere. Nam, ut amor sollicitus est, tristiora etiam metuebam. Mirabatur tum frater, me nullas à te literas accepisse, quas à te scriptas probe constaret. Ægrè erat, eas intercidisse. Ita enim suspicabar cum Paschali medico jam in Gallias profectus esset. Nec multo post alteræ mihi à te literæ, atque illæ à te Lutetia Parisiorum perscripta. Sanè utrisque literis nihil mihi carius esse potuisset: partim quia caperer mirâ sermonis elegantiâ, partim quia reluceret ubique summa humanitas atque amor mei. Sed Parisinæ tamen illæ non paulo acceptiores, quia hæ metu me illo liberabant, quem valetudo incusserat. Quippe ex his cognovi, te redditum tibi, & jam emensis itineris spatiis, cum florentissimo fratrum pari, feliciter Lutetiæ agere. Hoc mihi eo jucundius fuit, quia ibidem haberetis virum illum, quo ego nihil undique consummatius novi, ac quo quanto familiarius uti licebit, tanto vos beatiores putabo. Nihil, puto, opus addere illud, me Hugonem Grotium dicere, quod intelligerent etiam nominis Grotiani hostes. Illud potius dicam, quamquam valde gaudeo vos adeo esse felices, tamen, cum Batavicè bona confero cum vestris, & aliorum extra has terras, non vobis quidem quos sic amo, & colo, sed tamen aliis quibusdam hanc felicitatem, poene dixerim, me invideo. Scio enim quantum damni in eo faciam, quod tot annos hoc viro careo. Neque aliud æquè opto, quam illam mentem proceribus nostris, ut eum restituant patriæ & suis. Ex epistola quam ante quatriduum ad Dionysium meum scripsisti, video te cogitare Constantinopolim & orientis tractus: nec abnuere, imo potius exposcere filium tanti itineris socium & comitem. Equidem cum illustre genus vestrum & cæteras laudes tuas cogito, non possum non summas tibi gratias agere, quòd tantus tanto honore atque affectu pariter me meosque prosequaris. Nec tamen tam subito ego & uxor statuere quicquam potuimus, partim quia itineris totius rationem ac quas vocant [illegible] aliquanto saltem penitius nosse antea oporteret: partim quia animus meus nunc alio negotio plane distinetur. Quod cujusmodi sit, non defugiam exponere. Amstelodamenses decreverunt illustrem erigere Scholam in urbe sua. Atque hoc ut faciant, duo imprimis impellunt. Primum movet liberorum cura, quos, tot tristibus edocti exemplis, tam cito in Academias licentia corruptas ablegare metuunt. Nec enim idem moribus obtinet Belgarum, quod gentis vestræ: Sed apud nos ætas ea, quæ in vitia omnia maximè ebullit, maximè sine custode relinquitur. Sufficere existimant, si aliquis mores inspiciat, cum ætatis beneficio, vitia ignorat. Præterea impellit civium amor, quibus studia sunt cordi. Magnus enim eorum est numerus in hac urbe, qui & nostram & Academias alias his proximis viginti, vel triginta annis lustrarint: neque nunc minus, quoties licet, audire aliquem cupiant de rerum natura, vel rebus gestis, aliisque rebus gravibus publice disserentem: Advenarum etiam non pauci ibidem degunt, quibus idem est ardor. Nempe præter illos, qui solas sectantur Musas, cum Apolline suo, habet ea urbs viros Mercuriales, quibus doctrina pariter curæ sit ac opes, Mercurii sui exemplo, non mercium modo, sed eloquentiæ etiam præsidis. Desiderium est igitur civitatis, ut quemadmodum longe supra alias urbes caput extulit divitiis, ita etiam literarum laudibus magis & magis fiat inclyta. Tanti ut voti compos existat, existimavit, eos sibi advocandos Professores, qui tum scriptis jam inclaruissent, ut nomen nascenti Scholæ

dare

dare possint: tum etiam Venere aliquâ ac facundia polleant in docendo, ut facilius allicere & detinere auditores valeant. Qui ea in urbe me aliquando audire, quales etiam è proceribus sunt, persuasere cætero senatui (quam verè ipsi viderint) non esse me ab his laudibus destitutum. Itaque misi ad me è Senatu, qui postularent, ut huic Reip. operam meam addicere vellem in iis publicè docendis, quæ apud Leidenses narro. Item præterea ad Casparem Barlæum: qui cum aliis scriptis, tum præcipue poematis magnum sibi nomen non in patria modo, sed vicinis etiam regnis paraisset. Quam disertè autem tetrica logices præcepta idem ante annos duodecim solitus sit in hac ipsa Academia tractare, testes plurimi supersunt, qui florentissimo auditorio docentem audierunt. Quare hunc Philosophiæ Professorem designarunt? Luculentam domum habebit, ac præterea annos florenos nostrates mille & quingentos. Mihi præter domum, quæ octingentis conducitur, annumerabuntur quotannis bis mille & quingenti. Spes etiam aliorum facta, quæ commemorare singula nihil attinet. Et jam affectum suum erga liberos testari cœperunt, Franciscum meum referendo in numerum advocatorum urbis suæ, qui Hagæ degunt. Huic Amstelodamensium instituto non satis æquos se præbent Leidenses: quibus illud unice in votis, ut disturbare consilia eorum possint. Sed procerum sapientiores negant eos quicquam effecturos; Qua de re certiora proximis ad te scribam literis. Simul etiam plenius significabo, quid nobis videatur de postulato filii, rogantis, ut comitari te in orientem possit. Quamquam profecto vix nos extricare possimus, nisi, ut dixi, re omni, de qua consulendum, melius perspecta. Sperat igitur filius se alteris literis tuis melius de omnibus posse edoceri. Quicquid autem futurum, æternum tibi debebo, quod luculentè adeo testari volueris, erga me & meos, quanti nos facias. Deus hanc tibi mentem perpetuo conservet, mihi autem & meis vires largiatur ad ea præstanda officia quæ animum gratum in nostri ordinis hominibus deceant. Generosissimis fratribus tuis, atque etiam doctissimo viro Paschali, plurimam meo nomine salutem dicito.

Lugd. Bat. *Generosi nominis tui, ac totius illustris domus tuæ cultor,*

G. J. Vossius.

XXX.

Erycio Puteano, *S. P.*

JAm diu est, summe & vir & amice, quod Oratoriæ meæ & auctiores, & limatiores venire gestiunt in manus tuas. Sed occasio eas mittendi nunc demum obtulit per tabellarium, qui monitu tuo me compellavit, nec literas solum, sed commentarium etiam nostrum se procuraturum recepit. Quamquam fortasse jam à me acceperis. Nam ante quadrimestre vel præterpropter, cuidam professione medico, qui se per Brabantiam in Galliam iturum diceret, illud pro jure quodam meo in mandatis dedit, ut ne sine meis ad te literis abire vellet, atque ut à typographo geminum posceret Oratoriarum mearum exemplum, quarum unum retineret, alterum tibi daret. Is dum ego ab urbe absum, discessit, nec nisi unum exemplar rationibus meis apud Typographum addi jussit. Itaque hæreo, utrum, quia nihil ad te scripsissem, sui tantummodo rationem habendam putarit: an contra humanitatis suæ esse existimarit, ut alterius potius rationem haberet, quam sui: Præsertim cum eo pacto commodior esset occasio compellandi tui, cujus conspectum & alloquium ambiret. In re incerta id facere malui, quod fecisse me vides. Si medicus ille fecerit, quod optarem: Pro filiorum aliquo hic index fuerit. Reperies in eo semel iterumque mentiunculam tui: sed non pro meritis tuis in rem literariam. Quorum major ratio habebitur in commentariis nostris de lingua latina, ac imprimis Originum libris, quos circa proximum Christi natalem prelo subjicere Elsevirius decrevit. Si fallit, non moror. Nam mihi ipsi horret animus, cum cogito quantum laboris exantlandum erit. Si quid enim difficile est, id profecto est eruere è tenebris causas vocum omnium: ubi ille togatorum omnium doctissimus effugere non potuit, quin crebro nugaretur. Scio ab eo tempore multa in apertum producta esse, quæ tum in obscuro latebant. Sed nec pauca sunt, quæ reliquerit, quæ fulchrum sit revocare ad natales suos, sive illi in antiqua Latii lingua, aut Æolum Dialecto: sive in Linguis Orientis, imprimis Syra, unde Cadmus genus duxit: cui etiam literas ipsas debet Græcia. Adde quod non leve judicium requiritur, si, ut animus est, in tanto Philologorum dissensu rationes plurimum addere velim, cur illud potius sequamur, quam illud. Neque hoc eo dico, quasi multa mihi de me promittam: sed ut videas, non de nihilo esse, quod re jam etiam ante multos annos per-

pensa, nihilominus adhuc horret animus ad illud laboris, quod superest. Quia spissè ejus operis editio procedet ob voluminis magnitudinem, decretum tibi, si per Typographum licebit, per partes illud transmittere. Nempe minus tædio fuerit, si sic legatur, præsertim ab homine occupatissimo: modo nostra tanti putabis. Sed saltuatim hoc ut facias, facile spero, impetrabo. Magnas vero tibi gratias ago, quod toties me beas perennibus illis, ingenii, doctrinæ, industriæ tuæ monumentis. Quam me, ut mittam alia, tua delectavit Flavia Domitilla. O si multa eo in genere, ut possis, ita velis! Quid de historia Insubrica dicam! magisve doctrinæ, an sermonis elegantiam & facundiam mirer? Nec poteras opera alia magis tibi, & hoc seculum, & posteros obstringere. Nam in rebus Græcis ac Romanis multum jam summa ingenia desudarunt. Jacent penè dispreta tempora quæ Imperium Romanum proximè exceperunt. In his Hypsæo cæcior sit, qui ignoret irruptiones Barbarorum in orbem Romanum: Ab illis origo tot florentissimis regnis ac principatibus in Europa nostra. Ubi vero incidi in loca ea, quibus tam amicè commendas nos, operamque in historicis nostram, quiddam melle dulcius mihi circa cor glissere persensi. Quid enim jucundius quam laudari me sit, usque adeo laudata laudatissimi viri opera, & qui me à pueritia norit? sane hoc boni fecisti, quod stimulos etiam addidisti ad porro bene merendum de literis nostris. Volupe etiam fuit lustrare stirpem Puteanam: quam ego perhonestam esse, nec ante annos nescivi XL, cum unà Dordrechti viveremus. Sed non paulo id nunc accuratius perspexi, tuisque liberis eo nomine gratulor, quod tam bene nati sint. Quamquam profecto satis haberent, quo se jactarent, si prima honoris fundamenta jecisses. Utrum Calenii mei Puteani stirpi fuerint innexa, non sat scio. Neque enim qui tanto Venlovia absum intervallo, occasionem habui in omnia inquirendi. Sed si ita est, jucundum mihi erit scire, ac familiæ etiam meæ id gloriæ ducam. Nec indecores Puteanis simus, cum multi hodieque ex cognatis meis non his modo in terris egregio loco sunt; sed Ruramondæ etiam & vicinis locis, partim consulares, partim aliis dignitatibus functi vel etiam fungentes, supersint. Hæc ego III. Nov. raptim exarabam, die dominico, quod eo ipso ante meridiem tabellarius abitum pararet. Sic quoque sacro die sacra tractavimus, cum sacra res sit amicitia inter bonos & Dei metuentes: qualem te comperi à prima ætate, optime, doctissime, amicissime Puteane. Cujus idcirco amor ac cultus erit, dum terras colam. *Tuus,*

G. J. Vossius.

XXXI.

G. J. Vossius Danieli Paræo *S. P.*

Tardè admodum mihi redditæ literæ tuæ, nempe tertio mense, ex quo scripseras: interim & alius mensis effluxit, non tam rescribendi negligentia, quàm quòd aliquem exspectarem, per quem meæ ad te tutò mitterentur. Super quo etiam ornatissimum juvenem Billetium compellandum existimavi, simulac eum pedem in urbe nostra posuisse intellexi. Sed nunc demum occasio indicatur, quam arripiendam putavi. Nec interea à me cessatum in iis, quæ ad te pertinerent. Nam tuâ potissimum causa Hagam excurri, ut colloquerer cum Domino Camerario, Illustri Suecorum regis ad Ordines nostros legato, viro amantissimo ut mei, ita tui, & totius domus avitæ vestræ. Satis video, quam ille propendeat, ut satisfaciam postulato tuo. Sed necdum potuit, quod vult. Nec minus ipse laboro; inque curæ hujus partem adsumo præstantissimos collegas, qui te amant & æstimant, cum ob proprias virtutes, tum etiam propter clarissimum parentem, & maximum virum, avum tuum. Sed difficilius aliquid te dignum possunt, quia de pluribus popularibus laborandum iis hactenus fuit. Et in non paucis quidem effecimus, quod voluimus. Quid deinceps possimus, non sat scio. Sed illud scio affectum te & operam non desideraturum meam. Venio nunc ad illud, quod Lucretium mihi tuum dicandum putaris, poetam eum, quem plurimi facio, non solum ob lectissimam dictionem, sed etiam quia multa adeo in illo ad naturam rerum intelligendam. Adolescens in unius Aristotelis verba jurabam, ætate provectior sæpe excedere cœpi è Lyceo, meque contuli vel in Academiam, vel in porticum, vel etiam hortos Gargetti senis. Nempe ἐκλεκτικὸς factus sum. Nullius addictus jurare in verba Magistri: De Philosophia dico. Nam in sacris unicus Magister Christus, qui & antea per Prophetas, & postea per Apostolos viros θεοπνεύστους, locutus nobis. Cæterum non video, amicissime Paræe, quas tibi pro tanto adfectu, summoque hoc honore gratias rependam. Sed in elogio nostri, ingenue dico, large nimis peccas, meque non tam honoras, quam oneras. Ego honoris illud quod mihi tribuis, semper aliis reiigno, uti debeo. Verum credo, dedisti illud non tam mihi, quam dulcissimæ sed miseræ nunc patriæ nostræ: cujus gloria tanto fuerit major, quantò illustriores fuerint, quos produxit. Sed de istoc & aliis, brevi ad te pluribus scribam. Sunt enim

enim apud nos, ut intelligo ex popularibus, Hanovienses qui intra hebdomadam unam alteram redituri ad vos. Per eos mittam Orationum exemplar, quæ hoc anno prodiere, non donum profecto aut pretium, quo me tibi satisfacere posse existimem, sed affectus sponsorem tabellam, quo me ad majora potius obstringam. Filii mei, quos senos habeo, Musarum assiduos cultores plurimam tibi salutem adscribi jusserunt: Quod sane facio lubens. Præterea vero meo nomine plurima salute impertias rogo præstantissimum parentem tuum, quem ego virum ob præclarum ingenium, & doctrinæ elegantiam, tot monumentis testatam multos jam annos amo & æstimo, majorisque deinceps faciam semper, postquam Paræa domus primo de me optimè voluit mereri.

Lug. Bat. Kal. Januarii, Quibus, more veteri, atque ex intimo animo, exopto, ut annus sic Paræa familiæ & lætus inchoet, & lætior procedat, & exeat lætissimus, τύχῃ

Tibi tuisque merito tuo addictissimus,

G. J. Vossius.

XXXII.

Gerardus Johannes Vossius, Hugoni Grotio, *S. P. D.*

IN rebus meis, Vir Amplissime, nihil actum; eo quod Curatores stato die non advenerint; sed mensem distulerint adventum suum, quod nunquam antehac fieri memini. De Wicelio uti & Stobæi eclogis, jam frater ad te scripserit. Quare actum agere nolo. Nonnunquam dubitavi, annon usui tibi esse possent Comicorum Græcorum sententiæ, quibus tam multa bona ad oram allevisses. Hoc si est, scis tantùm significato opus esse. Gaudeo sex tuos de vera Religione libros in lucem prodiisse. Sunt illæ unicæ delitiæ multorum, & eos inter conjugis meæ, cui eo impensius placent, quod domi suæ habet interpretem eorum, quæ circumlocutione quadam dicuntur à te, vel etiam ubi alludis ad historiam minus in vulgus notam. Dubitavi interdum, an non in gratiam imperitiorum utile foret, declarationem talium ad oram verbo annotari, vel ad calcem adjungi: quod jam alios scis in hymnis suis præstitisse. Nec tamen minutum adeo laborem subiri à te velim, sed fratre, vel alio. Vellem cum his de Religione libris Latino-Belgica vel potiùs Belgico-Latina tua κατηχήσεως exiisset. Parentes multi occasionem haberent, egregia multa & discendi, & docendi suos. Loquor de hominibus bonarum literarum non ignaris, qui Latinis magis delectantur. Nam cæteris editione Belgica, toties jam repetita, satis jam consultum puto. Tum autem ob oculos versantur studiosi adolescentes; quorum multi (dicere horret animus) vix elementa Religionis Christianæ sciunt. Imo quid illo *vix* opus mihi? Etiam absque illo nihil dixero ὑπερβολικώτερον. Paucos adeo ex iis invenio, qui & Christi beneficium, & suum officium intelligant. Hæc Hogerbetio subitò ad vos abitum parante, scribenda mihi existimavi. De cæteris brevi per studiosum quempiam, qui Lutetiam cogitat, faciam te certiorem. Salutem uxori lectissimæ à me & mea. Item summis viris, Tileno, Salmasio, aliis.

Kal. Jun. cIↄ IↄcxxII.

Tuus omni officio,

G. J. Vossius.

XXXIII.

Gerardus Vossius, Hugoni Grotio, *S. P.*

AMplissime, Clarissime vir, jam diu expecto, ut de rebus meis aliquid statuatur, quo, cùm aliud non habeam, saltem hinc capere scribendi argumentum possim; sed adhuc frustra fui. Nam etsi jam diu Curatoribus is animus fuisse videtur, ut vel Eloquentiæ, vel Historiæ universalis docendæ provinciam mihi decernerent: tamen ab aliquibus, partim apertè inimicis, partim φίλων ἀφίλων, semper aliquid objectum, quod hoc eorum propositum impediret. Attamen tam multa in hoc tempore concurrunt, ut aliud vix persuadere mihi possim, quam proximo eorum conventu habitum iri rationem mei, vel potius Academiæ hujus: in qua humanitatis studia magis magisque sordere incipiunt juventuti: ut nisi plurium industria gliscenti malo obviam eatur, omninò futurum prævideam, ut brevi barbaries omnia occupet. Nec causa obscura est, cum nulla elegantioris literaturæ, humaniorumque studiorum præmia sint; imo hæc ipsa invidiæ obnoxia sint, apud eos, qui persuasum omnibus cupiunt, Neminem esse Theologum, vel Jurisconsultum posse, nisi qui unum hoc per omnem egerit vitam: nec ætatis partem triverit in iis, per quæ gradus fieri debebant ad sublimiora. Hæc ego ad te non scriberem, nisi nunc magis quàm antehac unquam, verissimum esse comperirem illud, quod in Petroniano

niano Satyrico legere est, id quo nihil est majus, pueris indui adhuc nascentibus. Quamquam vèro pestilens istoc sidus prope omnium animos inflavit: tamen non desperem posse nonnullis, quibus de luto meliore Phoebus finxit praecordia, noxiam adeo opinionem ex animo evelli, dummodo ne homines partim imperiti, partim invidi, tantum bonum impedire pergant. Interim de me utcunque erit, gaudebo, quod mihi sit mens sana in corpore sano: si insipientibus non visum uti opera nostra, dum possunt, illi, non ego infelicior fuero. Quin fortassè eo beatior ero. Quod tu quidem, magne Vates, facilè arbitror mihi concesseris: quippe qui alicubi cecineris, inter ea esse *Vitam quae faciunt beatiorem, Nulli pendere temporis tributum.* Sanè quamdiu ab hoc tributo immunis sum, sedulo id operam do, ut ne minùs sim negotiosus quàm soleo. Et nunc sub prelo est commentatio mea, de Historiae natura, & scribendae Historiae praeceptis. Quam arbitror intra hebdomadas duas lucem adspicere posse. Nisi fortassè morae aliquid injecerint, libelli alii non absimilis planè argumenti, quos cum priori emittere propemodum stat sententia. Sed profectò quantò mallem hac aetate insumere operam meam studiis istis, quae ad pietatem Christianam, Scripturarum illustrationem, vel Ecclesiae historiam pertinent. Non malè, nec infeliciter puto, ornare hanc Spartam coeperamus. Sed temporum infelicitas, torrentis instar nos abripuit, ac levibus hisce literariis curis adfixit. Interim blandiorem auram exspectabo, qua provecti ad graviores curas, appellere iterum studiorum nostrorum navem, possimus. Tu verò, Amplissime vir, nunc, ut arbitror, omnia potes quae vis. Nisi fortean excipere ea debeam, quae ad nominis tui defensionem pertineant. Nam ex plerisque, sed minus amantibus tui, intelligo, Ordinum nostrorum Legatis, priusquàm Lutetia, ante annum, vel circiter discederent, illud fuisse promissum, nihil istic editum iri, quod Procerum nostrorum quisquam cum injuria sua conjunctum esse arbitretur. Sed longè alius animus eorum, qui in honore antea fuerunt, & illorum qui illis favent: quibus nihil adeò in voto esse videtur, quàm ut aliquid videant tui, quo mundus intelligat, quàm benè & patriae voluerint semper & adhuc velint. Ut iis potiùs gratificari debeas; vel quid rebus tuis, aut publico magis expediat, scio à me minimè requiris, quem scis non multum sapere ultra ea, quae ad molles Musarum Labores, ac Socraticos libellos pertinent. Adderem etiam sacros, si per eos liceret, qui, uti dixi, nihil illic sapere quemquam putant, qui non illotis manibus, eos sit aggressus. Sanè video esse, qui summum Virum Tilenum Theologum esse negent; quem tantoperè Palatinorum Theologorum elogiis celebratum, ante annos aliquot vidimus. Nempe nunc minimâ de plebe homines persuasum id aliis volunt, sedulò eum humanitatis studiis vacasse: atque inde esse quod sua tot bracteatis dictis, & vermiculatis emblematis ornet: caeterum quicquid istis operae insumsit, id decidisse arduo Theologiae studio: quippe quod totum hominem requirat. Equidem nec ego quemquam velim meliorem aetatem istis unis terere, quae tantùm gradus esse ad Theologiam debent; sed quùm putidum est, non posse de Religionis controversiis judicare, nisi qui linguarum trium genium ignoret, nisi qui historiam externam, & locorum situs nesciat, nisi qui differendi artem solum degustarit, tanquam canis Nilum; at animae doctrinam, moralem scientiam, ea quae de universalibus principiis, & affectionibus à Philosopho disputantur, ne attigerit quidem. Et quod omnium foedissimum est, non posse idoneum esse Scripturarum interpretem, nisi qui junioribus Magistris contentus, supersederit discere ex Antiquis, quid & alii senserint, & cur ita maluerint sentire. Quae etsi profiteri minimè audent homines imperiti & malevoli: tamen quid aliud agunt, qui authores sunt juventuti, ut studia istaec, quae dixi, negligant; quippe inutilia, & saepè etiam noxia: qui item undique produnt, nullos à se viliori loco haberi, quàm qui studiis istis adjuti ad graviora se contulerint? Sed istos missos faciamus. Ad te, maxime vir, revertor: cujus, ex quo in Galliis fuisti, nihil videre contigit, praeter ea, quae de Pelagianismo disseruisti: De quibus te judicium meum jam ex aliis cognovisse scio. Sed ut illa non uno nomine magna cum voluptate legi: ita impensè desidero, ut simulae ab iis, quae publicas curas spectant, otii aliquid nactus fueris, seriò cogites de emittendo Stobaeo tuo. Exple, exple tandem augurium illud doctissimi, & de literis optimè meriti, Andreae Schotti, quod est in scholio addito Photii Bibliothecae tmemate seu cap. 167. *Praesagit*, inquit, *animus, (quid enim vetat ominari?) fore ut ope Photianae Bibliothecae, quae latent, eruantur non pauca: & quemadmodum nunc exiverunt Hadrianus, Gelasius, Theophylactus, Simocatta, ac quaedam etiam Diodori Siculi, sic quoque spes est, Stobaei Eclogas omnes capite truncas, alibi vitiosas, turbatas, mutilas, primo maximè & secundo libro, Philosophi alicujus opera, atque Philologi in integrum restitutum iri, ut apto illo colligentis ordine servato, majore cum Reip. commodo appareant. Et tibi, quod omnium primum*

oecono-

œconomiam Librorum, ac singulorum cujusque capitum seriem, & Argumentum Photius accuratè designet: dein Augustanæ Bibliothecæ (cujus multa jam exstant in rem literariam beneficia) codex calamo exaratus: ut & nostrâ neque pauca, neque contemnenda fragmenta quæ ex Anton. Augustini V. C. gerimus, adferunt adjumenta. Nunc quoniam in medio palma est, hue Græcæ ac politæ Philosophiæ studiosos invito. Hunc ego locum adscripsi, quia contineret, unde peti possent, quæ novam Stobæi editionem ornarent. Gratulor vero Stobæo quod à longè illustriori manu medelam, ac decus suum accipiet, quam Schottus præsagire, vel sperare unquam ausus fuisset. Non dubito, quin scire aveas, quid fit de Seneca Tragico, quem ante annum atque amplius notis se suis illustrare velle receperat Scriverius noster. Ille verò lento adeo pede, & verè testudineum in modum procedit, ut multum videatur timere, ne, si alius esse occipiat, quàm solet, cognomen Lentuli amittat, per quod à te patriciis Romanorum familiis sibi insertus videtur. Hæc res facit, cur neque quæ ipse in fragmenta Tragicorum meditabar, lucem adspexerint: neque item illorum quicquam, quæ transmiseras ad utrumque nostri. Non ignoras, me à multis retro annis Originum libros moliri. Icicrò impensè aveo nosse, num brevi sint prodituга, quæ de eodem Argumento scripsit clarissimus Salmasius, ut cognosco ex notis ejus ad Historiæ Augustæ scriptores. Multum metuo, ne si vir tantus suos edat labores, ego meos æternum premere cogar. Et tamen nihil magis desidero, quàm ut nobile ejus viri opus quam primùm adspiciat lucem. Potero meas copias in arctum cogere eaque solùm adferre, quæ Salmasius vel dicere neglexerit, vel contempserit. Ita non planè mihi peribit labor meus, qui multis mihi vigiliis stetit. Et interim hoc lucrabor, quod si Salmasiana priùs prodierint, ego iis visis meliora, certioraque edocebor in multis ubi nunc hæreo; Nec enim vulgare quicquam ab eo expecto, cujus ego εὐστοχίαν in corrigendis Scriptoribus Antiquis satis mirari non possum, nec prædicare unquam desinam. Quod verò ad Romanorum Antiquitatum intelligentiam, quem cum eo componere possimus planè non video. Alias ejus viri laudes prætereo, tibi magis cognitas. Mihi quidem, quoties aliquid mei lucem videbit, prope decretum, quoties ad illud mitto, etiam exemplum addere ad summum illum virum; non quia tanti mea esse putem; sed quia committere non possum, quin ostendam quanti à me fiat. Et quod caput est, opto ei innotescere. Quod ea occasione per te commodè fiet. Nam tu, vir Amplissime, qui me meaque amare soles commendatione nugarum mearum pretium illis addes, quod à se sperare non audent. Utinam verò prodesse tibi in aliquo possem vicissim? sed jam diu est, quod affectu meo contentus esse soles. Quare verbum non addam, nisi quiddam de affine mea, & eo qui illius ambiit nuptias. Equidem optassem; & ille ut tristibus his temporibus, de conjugio minimè cogitasset, & nostra, ut magis à secundis nuptiis abhorruisset, hoc saltem tempore. Virum quidem novi ab annis triginta & amplius, etiam his annis circiter quindecim familiares fuimus, quantum loci intervallum quo plurimùm distinguebamur, item temporum ratio sinebat. Indole optima semper mihi visus fuit, moribus etiam honestis, & politiori literatura, quod rarum est in ejus professionis homine, eleganter est excultus sed cogito semper mecum, quantis, munus, quod sustinet, sit periculis involutum: tum autem si terras cogitent, alio sub sole jacentes, metuo ne ea nostræ sit corporis imbecillitas, ut longiori itineri minimè par sit futura: adhæc longè aberit à sanguine, & affinitate junctis. Propter ista & quædam alia, author conjugii esse non potui: nec tamen in dissuadendo libertate ea ausus sui uti, quæ fortasse requirebatur. Videbam enim alios hic esse qui impensius suaderent. Tum autem minimè tam obesæ eram naris, ut ex colloquiis & aliis non animadverterem, quanti faceret conjugii bona. Adhæc metuebam, ne si hic alteram duxisset, non inferioris sortis, nostram verò peteret nemo nisi inferioris conditionis quàm iste est, illa fieret ἑαυτῆς τιμωρούμενη, quod pulchram illam, ut tum videretur, conditionem diffluere passa esset. Dixi igitur interdum, mihi sic videri, seu abnueret, seu annueret, fore ut postea pœniteret. Sed cur pœnitudine duceretur si annuisset, vix aliam adferre causam poteram, quæ alicujus momenti ei videretur, nisi quod aut longissimè abeundum foret à suis, aut si maritus iis in locis, in quibus esset, remaneret, illa in perpetuo versatura sit metu, ne is experiri eandem cogatur fortunam, quam aliquot eorum, qui ejus sunt conditionis, nunc discere coguntur. Illa ad hæc; meliora se tempora sperare: & si quid adversi Dominus immittat, confidere eumdem etiam spiritu suo roboraturum. Habes, Amplissime vir, quæ nunc occurrebant. Deo immortali primùm gratias ago, quod tibi & familiæ toti benè adeo sit: deinde eum supplicibus votis oro, ut hoc bonum diuturnum esse vellt, quo diu Reipublicæ, & Ecclesiæ utilis esse possis. Uxor multum te salutat. Etiam utriusque nostri nomine salutem dicito rari

 exem-

exempli fœminæ, conjugi tuæ, quam ego post tot adversa ex marito suo solidum capere gaudium non minus lætor, quàm propria si res ageretur; si benè memet novi. Nec præterire possum Clarissimum, & συναγωνιστὴν Tilenum. Penè est ut addam magna quædam nomina, quorum extrema tua Sylva meministi. Sed metuo ne meum hic delitescentis nomen fortasse nec fando unquam acceperint.

Lugd. Bat. cIↃ Iↄc xxii. Idib. April.

Ὁ σὸς ἐξ ὅλης τῆς καρδίας,

Tuus ex toto corde,

Γερ. ὁ Ἀλωπέκιος,

G. J. Vossius.

XXXIV.

Hugoni Grotio, Gerardus Vossius *S. P.*

VIR Clarissime, Amplissimeque, vellem diem unum alterumque scribendi officium differre licuisset. Potuissem fortassè certius aliquid ad te perscribere de rebus meis. Est enim hodie octavus Augusti, quo, uti nosti, convenire Academiæ hujus Curatores solent. Sed nefas putavi, ut sine literis meis Lutetiam iret Vir Illustrissimus Anth. Maurerius. Interim planè arbitror fore, ut intra triduum de professione, si non ipse multum gaudeam mihi, saltem plurimùm gratulentur mihi amici: qui causas non planè leves adferunt, cur malint, me in publico munere versari, quàm privatim mihi canere, & Musis. Tamen fuit qui insusurraret, vereri se, ne aliquid incommodet rebus meis, quod inter literas interceptas quædam ad me scriptæ forent. Id mihi parùm credibile videbatur, quia de nullis rebus Epistolæ nostræ loqui solent, nisi privatis, aut innocentibus Musis. Quicquid erit brevi rescisceam. Simul illud cognoscam, quid ad me libri miseris. Fuit qui putaret esse aliquid Clarissimi Salmasii. Alius intellexisse se dicebat, esse librum à Cl. Rigaltio missum. Quod si est, credo fuerit Onosander meus. Id si est, perierit fortasse mihi. Nam etsi librum amo, tot locis manu Scaligeri correctum: tamen non tanti duco, ut temporibus his, quibus suspicionum plena sunt omnia, reposcere eum digner à Procerum nostrorum conventu. Dissimulabo potiùs rem omnem. Hæc nunc paucis: sed intra octiduum alteras à me literas exspecta: præsertim si quid actum erit in rebus meis. Salutem Conjugi, Tileno, Salmasio, Rigaltio. V. V. C. C.

viii. August. cIↃ Iↄc xxii.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

XXXV.

Johanni Berkio, *Belgicæ fœderatæ Ordinum Legato, ad Serenissimam Remp.* Venetam.

Illustrissime Domine,

CUM eximias animi tui dotes, maximi semper fecerim, & ejusce rei argumentum aliquod extare publicè cuperem; neque me fugeret, quantoperè me obstrictum teneres: Ita judicavi pusillum hoc, de arte Rhetorica, quia aliud ad manum non erat, præclaro nomini tuo, inscribendum esse; non quidem ut paria tecum facerem, quod fieri omninò non potest; imo ne quidem ut vincula, quibus sum tibi devinctissimus, paulum saltem videar laxasse: sed potius ut morem animo gererem meo, quem & tibi obligatissimum esse, & in nexu adhuc manere, ingenuè agnosco. Unicè igitur rogo, ut nihil aliud hic spectes, quàm mentem devotam, lubensque à cultore id tuo accipias, quod nunc est tuum. Hâc fiduciâ tantillum munusculum viro tanto mittere non metui. Et quomodo aliter mihi persuadeam de eo, cujus, & humanitatem erga omnes, & summam erga me benevolentiam, semper sum expertus. Utinam modo mihi, de nonnullis aliis, in Batavia similia possem polliceri. Quod non temerè opto. Quemadmodum enim vitis, non sine ulmo adsurget; ita ut optimè nosti, nec eruditio, nec virtus, se facilè attollit sinè summorum virorum præsidio, aut tutela. Interea gaudeo non mediocriter, de favore Amplissimorum Academiæ Curatorum erga me. Sanè quàm non omnino immemores sint mei, vel hinc vide, quod nunc quartum mensem, eloquentiæ studium, & omnis ævi historiam, vel verius χρονολογίαν, publicè profiteor. Ipse etiam, ne consilii hujus pœnitere eos possit, sedulò Spartam meam orno. Itaque & frequentia auditorum à nemine vincor. Quamvis non ignoro hoc potiùs tribuendum esse gratissimo argumento, quod tracto, quàm doctrinæ meæ. Utinam enim non quantum minuto isto, quod dixi, fortasse exupero alios, tantùm à cæteris, & ingenio vincerer, & eruditione. Sed ut Poeta ait,

Non

—— *Non omnia possumus omnes.*

Noli autem putare, quia nunc publicè docendo, tempus insumo, eò me sollicitum non esse, de iis scripto consignandis, quæ labore multo observavi. Nam quanto aliter sim animatus, argumento erunt libri mei, tum quibus de Historicis tracto, tum quibus tempora omnia digero. Volui, ut tibi, otii mei ratio constaret. Ac propterea duos priores operis, de Historicis Græcis, (qui soli excusi) ad te mitto; ut inde de cæteris conjectes. Eosdem misi ad Illustrissimum Dominicum Molinum, quem mea alicujus facere intelligo. At Libellum dicatum tibi, tum eidem seorsim cum literis transmisi; tum Clarissimo Balthazari Bonifacio; aliorum nemini; quando cum his solis literarum mihi commercium intercedit. Tertius accessisset Paulus Servita, quem virum ob virtutem, plurimùm semper æstimavi. Sed non multo postquam amicissimè salutem mihi adscribi jusserat, per Illustrissimum Dominicum Molinum; Cœlestis Pater, ex misero hoc orbe eum in meliores sedes transtulit. Aliud nunc nihil habeo, quod scribam; nisi dum tanto tu intervallo à Patriâ, sed Patriæ causâ, abes; assiduè vota me facere pro salute tua, & uxoris, veræ heroinæ, ac totius familiæ tuæ, multumque me desiderare diem illum, quo in Bataviam reversis, fœlicem gratulari adventum licebit. Plurima salute uxorem tuam, cognatam suam, impertit conjux. Sed etiam meo nomine salutes rogo: Uti & amicissimum Colvium; quicum utinam, priusquam in oras istas abiret, loqui paucis licuisset. Fuisset hoc ex re utriusque nostri. Vale, Illustrissime Domine Legate, & nos amare perge.

Lugd. Bat. *v. Kal. Apr.* cIↃIↃcxxiii.

Illustris nominis tui Cultor,

G. J. Vossius.

XXXVI.

Ludovico Crocio.

GAudeo, Clarissime Croci, usque adeo tibi probari Amstelodamensium institutum. Et profectò, si rem suo momento, non invidorum judicio, penderemus, nihil conducibilius fuerit, hisce præsertim temporibus, quibus literarum contemptus apud nos etiam indies gliscit. Ad eum sistendum non leve pondus afferet, si civitates illæ, quæ inter Europæas caput extulere, ostendere cœperint, se vere esse Mercuriales, non dimidium colere Mercurium, illum nempe mercium dominum, non item eloquentiæ præsidem, quæ sine sapientiæ studiis est nulla. Sanè Amstelodamo ad perfectum laudum cumulum nihil mihi unquam deesse visum fuit præter unam literarum gloriam, ut ea quoque augeri possit, utiei, ut non neminis alius, de quo jam quædam mussant nonnulli, sic & Willii nostri opera esse poslit. At faveo ei utroque, quod dicitur, pollice. Sed utrum iis in studiis, quæ ille profiteretur, cujusquam opera uti velit, præterquàm eorum, quos jam vocarint, tum demum scire potero, cum eo pedem tulero. Quod σὺν θεῷ, futurum est post mensem. Sed sive id succedet nobis, sive secus erit, non patiar ulla in re affectum meum desiderari. Plane enim virum amo, non jam amplius ob commendationem tuam, sed ob egregias animi dotes, quas ex sermonibus ejus sæpius perspexi, sed imprimis ex disputatione in sacris publicè suscepta, cujus ille præmium, magno totius Academici senatus consensu, retulit, quam doctoralem lauream nuncupamus. Gratulor eo nomine & illi, & clarissimo ejus parenti, & urbi vestræ, quæ eum dedit, planeque sic auguror, hæc jam semina esse lætissimæ segetis, quam Ecclesia dei universa quandoque ex eo metet, imprimis vestris, vel, quod non minus opto, nostris terris. Vale, vir summe & amare nos perge.

Post. Kal. April.

Tuus,

G. J. Vossius.

XXXVII.

Reverendo in Christo Patri D. Lancelotto Androsio, *Episcopo* Wintoniensi, *Regi Magiæ* Britanniæ *à Sacris, & Secretis Conciliis.*

Reverende in Christo Pater,

NON possum non magnopere dolere propter immaturum obitum Chaverii nostri. Nam & amicum amisi, quicum multos annos conjunctissimè vixeram: & cogito, quantum damnum morte ejus fecerat Respublica literaria. Accedit quod reliquit liberos parvulos, utroque parente orbatos, & in re angusta adeò, ut quo pacto honestè possint educari, equidem non videam. Paulùlum tamen me recreat, ac reficit, quod puerorum avia superest, bona fœmina, gente Britannica,

tanna, atque, ut intelligo, honesto admodum genere orta. Ea nunc in patriam redire parat, eo animo ut periculum faciat, num recipere bona valeat, in quæ alios iniquè involasse conqueritur. Utinam per te, vel per amicorum tuorum aliquem, uni alteri eorum, quorum est de talibus judicium ferre, seriò commendetur, ut, si causa æqua est, facilius, quod cupit, obtineat. Sanè nihil melius, Deóque gratius, quàm viduas & pupillos tutari, ac juvare. Et omnium, quotquot liberalia studia non tralatitiè tractamus, hoc votum est, ut ne carissima summi viri pignora, penitus abjecta desertáque relinquantur. Tuam verò hac in re benevolentiam ac favorem propemodum spondemus nobis, quia præter raram eruditionem ac eximiam prudentiam, hoc etiam divinâ bonitate habes, quòd ad alteri benefaciendum paratiorem noverimus neminem. Cujus ego animi tui domesticum habeo exemplum in affine meo Junio. Nam benefacta erga eum tua, cùm per se magna sint, tum eò gratiora sunt nobis, quòd ferè id temporis benefaciebas ignoto, quo noti, sed virtutis inimici injuriis afficiebant. Ac ne nunc quidem erga eum minuitur paternus affectus: Sed tantò amas ardentiùs, quantum illi cum ætate virtutis & eruditionis amor crescit. Sed his nunc non insistam. Duntaxat orabo, ut affectum hunc porrò conserves. Ad res meas, quod attinet, profiteor in Academia hac, tum Eloquentiam, tum Historiam, tum potius Chronologiam Universalem. Munus est luculentum ac videor etiam hanc Spartam non segniter ornare. Sanè & Academiæ Curatoribus, & Collegis, & juventuti satis probatur opera mea. Interim hoc studium multum abest à sacrorum studiorum dignitate. Profectò si verum dicere licet, post Pessinuntium asellum Diaria summa. Sed Spartanâ hoc patientiâ concoquendum. Quod eò facio libentius, quia si minus ex me commodi redundet ad Ecclesiam Dei, quàm vellem: nulla tamen hic culpa est mea, sed temporum quibus venerãda antiquitas vix ullos sui invenit amatores: atque adeò solida eruditio non modo despicatui, sed etiam odio est. Sed fortasse erit aliquando, cùm hæc corrigantur. Hac spe nos solabimur. Quæ si nos destituat, bonâ tamen conscientiâ subnixi, meliora expectabimus post hanc vitam. Deus, Reverende in Christo pater, diu te Eccl. Anglicanæ, & bonis omnibus servet incolumem.

Lugd. Batav. v. Id. Jun. A. CIϽ IϽC XXII.

XXXVIII.

Gerardus Joannes Vossius, Joanni Adolpho Fabro, *S. P. D.*

Pergratæ quidem fuerunt mihi literæ tuæ, sed ita assiduè distringor, ut penè, quo me vortam, nesciam, & tamen diutius tibi debere responsum incivile videatur. Præsertim cum te ob doctrinam & summam humanitatem diligam ut debeo. Atque auget non mediocriter hunc affectum, quod Spartam illam, quam nactus es, sedulo ornare studes: ut ex literis tuis facile perspexi. Perge hoc pede, mi Faber, & ominis hoc inesse crede nomini tuo, quòd affabre debeas fabricare ac formare animos juventutis. Sane melius mereri non possis de Rep. Neque ignoro, perplurimos de Ordine Scholasticos sentire & loqui. Non nemo etiam ideo lubentius facit, ut mihi ægre sit, quem scit in illud incumbere, ut melius sit studiis adolescentiæ. Sed contemnere nobis liceat contemptores muneris honestissimi: qui ne illud quidem essent, quod sunt, nisi bene iis esset ab illis, quos carpunt, cantharidum instar rosas arrodentium, è quibus nascantur. Quæris, quod Logicæ compendium maximè probem. Ramum laudas, quem non contemno, imo Adolescentulus valde sapiebar. Non æque aliquanto adultior. Nam quantum mihi ætas crevit, tantum & amor Aristotelis, & Græcorum interpretum. Quare nunc quoque difficulter ab iis me avelli sino. Sed non hi ad captum pueritiæ: cui accommodatiores, Hunnæus & Crellius, quos puer didici: item Molinæus, Præceptor meus & Burgersdicius Collega, nec tamen alieno hac in re judicio præscribam. Meum promo, quia petis. Quod eo lubentiùs facio, quia quandoque indignor, cum jacere sic video, qui Veteres sequuntur. Itaque jam videas ab hominibus non indoctis recentiores advocari ad partes, si quid dicant, quod millies dixerint veteres. Ut si Erasmum cites in Apophthegmate, quod apud Plutarchum, Laertium, atque alios legatur. Hoc qui faciunt (qui magno sunt numero) ostendunt profecto, quam hospites sint in antiquitate. Sed improbare ineptias istas possum, corrigere non possum. Nec omittere tamen potui, quia non injucundum est tecum colloqui, qui mihi visus es amare bonam mentem, quod pauci admodum faciunt. Video etiam te laborare de ratione brevissimo tempore docendi elementa Linguæ Græcæ. Sane multi hic peccant: qui non distinguunt inter ea, quæ præceptis cognosci, quæque usu

addisci

addisci oportet. Si aliquando excurreris, de eo primus nobis sermo esto. Nec graver nunc pluribus eam rem exponere per literas, nisi aliis distinerer. Quamquam quid ego ista ad te, quem scire illa scio? & in vicinis etiam locis (fortasse & in urbe tua) homines habes eruditissimos, qui nec ista, ut arbitror, neglexerint. Dicas, te meum quoque judicium cognoscere avere, fortasse ita est. Sed ego censeo, te magis ista exquirere, ut argumento aliquo scribendo aperias affectum erga me tuum. Quem ego sanè amo & amabo semper, mi Faber. Nec propterea, si omnino etiam de eo judicium requiras nostrum, gravabor illud perscribere, & tamen, si verum dicere amemus, fateri oportet, facilius illud pauxillo sermone explicari posse, quam longâ etiam Epistolâ. Pro munusculo gratias ago: sed cave deinceps idem agas, nisi remunerari me voles luculentius quàm præstisti.

Lugd. Batav.
Postr. Kal. Sept.

XXXIX.

Ludovico Crocio *S. P.*

MAgnum mihi dolorem attulit obitus summi, & viri & amici Matthiæ Martinii, Collegæ tui. Nec tamen tam meam doleo conditionem, quam Ecclesiæ, quæ magnam in hoc viro jacturam fecit. Sane quotidie mihi decrescere eorum numerus videtur, qui aliquid in studiis vident supra vulgus. Atque hoc eo pejus me habet, quod tam paucos esse video, qui bono Ecclesiæ potius, quam affectui suo ducantur. At in eo, quem amisimus, ambo hæc erant, omnigenâ eruditione nulli in Germania cedebat, & sciebat, quantum omnes paci & concordiæ Ecclesiæ debeamus. Scio quosdam aliter de hoc viro loqui, sed quales profectò? nempe, ut puto, qui foris sint lyncei, domi fortasse talpæ. Qui Cantharidum instar in rosis latitant, atque hoc agunt, ut, quòd nec literatos, nec Christianos decet, venenum aculeo suo affundant: sed & tales ferre animus. Nam si non laborent ipsi, cujusmodi dicant cur laborem ego, quid dicant? Quare surdis ea auribus transmitto. Apud bonos tamen & cordatos viros famam ejus & honorem tueor, uti convenit. In quo ipso aliquâ opus prudentiâ propter quosdam majoris zeli, quam scientiæ. Scripsi hæc non sine dolore. Quamquam enim jam aliquamdiu est, quòd à te tanti amici obitum intellexi, quoties tamen de turbatis adeo Ecclesiæ rebus cogito, dolor omnino recrudescit. Sperabat summus ille vir Funianæ se familiæ quodammodo jungi posse, eam ducendo, quam affinis meus viduam reliquit. Neque per me unquam stetit, quo minus voti hujus compos fieret. Sed ætas ingravescens scrupulum injiciebat. Et præterea minuta quædam, quæ nihil attinet referre, cum ea per te videas. Et fortasse non idem erga virum affectus omnium fuit, qui meus. Nunc tamen non successisse negotium gaudeo: partim propter liberos Martinii, quibus secundæ hæ parentis nuptiæ damnosæ fuissent: partim etiam propter fratriam, & nos ipsos, qui non tantum gaudii ex ea conjunctione cepissemus, quantum doloris ad nos, ex brevitate connubii rediisset. Desidero scire, ecquis defunctum laudarit, & an ea oratio jam viderit lucem? Nemo quidem ad hanc rem magis fuerit idoneus, quam tu, Præstantissime Croci, qui animum & virtutes viri plane perspexeras. Quare, si quid operæ in hoc à te insumptum, publicum videat. Pulchrum fit Martinio laudari à tam laudato viro. Nec periculum facile est persuasum virum fuisse majorem quibusdam, qui primas nunc ferre creduntur, opinione non sua modo, sed etiam aliena. Qua de re plura dicerem, nisi hoc alienam quodammodo reprehensionem habere videretur.

Vale, doctissime & amicissime Croci, tanto quo semper amicior futuro, quanto sanctiorem apud te Martinii nostri memoriam semper fore intellexerim. Salutem meo dic nomine optimo & eruditissimo Cochio, cujus operam in edendo Sanhedrin & Maccoth valde probo, & surgenti ejus gloriæ ex animo faveo atque applaudo.

Lugduni Bat.
Kal. Octobr.

Tuus,
G. J. Vossius.

XL.

Ludovico Crocio, *S. P.*

VAldè me delectavit, quòd literæ tuæ sic amorem spirent erga τ μακαρίτου amicum Martinium. Nimirum talis esse bonorum amor solet. Non ille cum vita amici exstinguitur, sed etiam ubi eum frigida mors sustulit, vivit tamen flamma, quam ejus virtus in pectore nostro accendit. Willius tuus imo nunc etiam meus, non solum mihi commendatione tua & paterno decore, sed & suis virtutibus carissimus est. Subinde me invisit, ac

ac mirificè colloquiis ejus, & suavissimis moribus capior. Hyeme hac subsistere hic decrevit. Si qua in re utilis ei esse poterit opera mea, nusquam deero. Cochium Hebræas apud vos literas enarraturum intelligo. Eo nomine gaudeo, ac tum ipsi, tum illustri Scholæ vestræ gratulor; res Ecclesiæ nostræ necdum in liquido sunt. Metuoque ne Auster aliquis turbidiores reddat, quam nunc sunt. O utinam medium tenere cursum semper liceat inter Symplegadas, hinc effrænis licentiæ, inde jugi humani. Sed tum nimia curiositas, tum odium ac metus nesciunt modum. Nec ista corrigere est opus humanæ. Hoc ut cum poeta loquar θεῶ ἐν γούνασι κεῖται. Cui te post breve adeo alloquium commendo. Neque enim nunc multis te distinendum putavi: cum Vander-Bekius tibi futurus sit vivæ Epistolæ loco. Ex eo igitur tum Reip. tum Ecclesiæ statum abunde, ni fallor, cognosces.

Lugd. Batav. Kal. Decemb. *Tuus sine fuco ac fallaciis,*

G. J. Vossius.

XLI.

Clarissimo & undecumque Doctissimo viro, Jano Grutero, J. C. & *Historico Electorali.*

CUM Historiarum notitiâ, vir Cl. comparatum est, quemadmodum tum cum Sole, Luna, & Astris, quibus Lucis nihil encomiis accedit, aut conviciis decedit: tum cum Marco illo Catone, cujus gloriæ, ut ex Livio scribit Hieronymus; neque M. Tullius laudando profuit, neque C. Cæsar vituperando obfuit. Quare operæ haud existimo, de præstantiâ ejus, ac necessitate laudum corollam plectere. Illud mihi potius faciendum videtur, ut consilii mei rationem aperiam; sed paucis. Nam quisquis te novit (& quis non novit in Europa?) Is scit quantum historiâ alios antistes. Et hæc nostra commentatio de historiâ, quæ ad scribendam historiam viam sternit. Hui, inquiet, Quis paucas istas pagellas ad virum non nisi lacte gallinaceo, certè magnis quibusque dignum? Quo colore factum hoc purgem? Num minutum quippiam me affectasse dicam, quia id quod de Poematis dicebat Aristoteles, de quibusque libris verum est, nempe quæ insanæ sunt magnitudinis, non magis esse pulchra, quàm supra modum magnum Animal. Οὐ γὰρ ἅμα ἡ θεωρία γίνεται, ἀλλ' οἴχεται τοῖς θεωροῦσι τὸ ἓν καὶ τὸ ὅλον ἐκ τῆς θεωρίας. Neque enim simul inspectio eorum fieri potest, sed subterlabitur ex intuentium contemplatione, illud unum & totum. Atqui ut idem mihi inquit, nec quicquam admodum exiguum fuerit venustum: συμβαίνει γὰρ ἡ θεωρία ἐγγὺς τοῦ ἀναισθήτου χρόνου γινομένη. Confunditur statim inspectio, quæ brevissimo fit temporis momento. Sed & in rebus modus servari potest, aureaque mediocritas. An potius, quoniam multa hodie ingentia scribi volumina videmus in quibus, ut facetus Comicus ait,

Gerræ Germanæ, atque ædepol liræ liræ,

Idcirco dicam mihi placuisse semper, placiturumque æternum Lucretianum illud,

Parvus & est Cygni melior canor ille Gruum quàm
Clangor in ætheriis, dispersus nubibus Austri?

At non quia Καλλίμαχος ὁ γραμματικὸς τὸ μέγα βιβλίον ἴσον ἔλεγεν εἶναι τῷ μεγάλῳ κακῷ, ut scribit Eclogarius Athenæi: Ideo liber quilibet pusillus magnum bonum, sed sæpè pusillum, imò magnum interdum malum: ut interim omittam, illum ipsum Cyrenensem Callimachum, tandem malevolorum calumniis adductum, ingens Hecates poema edidisse. Unum occurrit quo spero culpam hanc, siqua est, eluam. Humanitatem summam esse statuo, in peritissimo totius humanitatis; eamque in me opinionem alit, tum relucens in tot monumentis tuis summa humanitas, tum eorum de humanitate tua judicium, qui noverunt familiarius. Itaque etsi,

Non tam aversus equos nostra sol jungat ab urbe.

Ut ignorem acre tuum ingenium, & excellentem eruditionem: tamen si id peccare est, audendo peccare satius fuit, contra magnitudinem, quàm non audendo contra humanitatem. Aliis satisfactum spero, tibi scio: sin minùs, una superest via, ut Libellus sit tibi Ajax Augusti, tuamque in spongiam incumbat. Atque hoc eo leniori animo feram, quòd haud magnum ei laborem impensum agnoscam. Certè si vel minimum laudis indulseris, ut Afranius in Thaide, *majorem laudem, quàm laborem invenio.* Verùm metuo, ne nimis hanc laboris, & operæ parvitatem, parvitas, levitasque operis augeat, dum minute quid, ac subfrigide, at nihil observate, curioséque scripsisse judicabor. Quod si est, nihil superest aliud, quàm ut Soricis instar, suo libellus pereat indicio: Et quia ad te emendandum mitto, unà emendetur liturâ, quomodo Plutarchus scribit

*Lib. 2. de Alexandri fortuna.

* ſcribit Philoxenum, cùm ſibi Liber ad emendandum eſſet traditus, εὐθὺς ἀπὸ τ̃ ἀρχῆς ὅλον μέχρι τ̃ κορωνίδος μεταγράψαι. Vale, Vir Cl. Et ſi mereor, imo immerentem quoque amore complectere.

XLII.

Clariſſimo viro, Jano Grutero.

Vir Clariſſime, Conjunctiſſimeque Affinis,

DOlorem meum quem cepi, ex triſtiſſimo Palatinatus caſu, non mediocriter auxit, quod Te quoque, cujus merita, erga Orbem Univerſum, nemo unquam ſatis prædicaverit, incendium hoc adflarit. Volupe interea fuit, quod ex literis tuis intelligo, rectè Te valere, animoque eſſe conſtanti in his malis. Multum etiam me recreat, quod, uti complures mihi retulerunt, Frankeram es vocatus; ut Academiam hanc luce tua illuſtres: Atque adeo etiam, ab ſereniſſimo Daniæ Rege, honeſtiſſimo ſtipendio invitari diceris, ad ornandam Academiam Hafnienſem. Quantum mallem, nobis adeſſes? Utinam hæc res iis curæ foret, qui conſilio valent apud eos, quorum in manu ea res eſt. Sed mihi non eſt animus, querimoniam de his temporibus inſtituere, quibus propè omnes omnia metiuntur commodo ſuo, nec alios, quàm fœlices eſſe volunt. Quin Spartana potius patientia hæc concoquemus. Interim impensè ſcire deſidero, utram vocationem, ſi vera intellexi, cogites amplecti. Mallem ſi non nobiſcum, ſaltem proximus nobis fores. Sed tamen magis conſultum volo commodo tuo, quàm deſiderio meo. Eloquentiam hic ego, ſimulque Chronologiam profiteor. Honeſtum fateor munus, ſed ſacra malim hac ætate, præſertim quando, ni me nimis amo, haud impares ſumus, ſanè ut ita ſemper literas, & Philoſophiam tractavimus, ut is potiſſimum nobis ſcopus foret: Interim ſolatiolo eſt, quod ſic quoque profumus publico. Florentiſſimo quidem Auditorio fruimur, ſi hic quiſquam alius nunc, vel antehac etiam. Lis Corputiana, ante Paſchales ferias decidetur, niſi fallunt penes quos ejus dijudicandæ eſt poteſtas. Occaſionem nactus, per Commelinum Francofurtum euntem, mittere ad te volui Libellos duos; Unum quo hiſtoriæ naturam, ac præcepta complexus fui; Alterum de Hiſtoricis Græcis; Tertius qui eſt de Hiſtoricis Latinis brevi, & ipſe, lucem videbit. Spero eos haud tibi ingratos fore, non eo tantùm nomine, quia à me proficiſcuntur, quem à te amari ſcio: Sed etiam quoniam fieri aliter non poteſt, quin qui tamdiu ea cum gloria illuſtri loco, hiſtoriam ſis profeſſus, atque inter tot Scriptores, etiam Hiſtoricos, uſque adeo multos fœliciſſima curioſitate reſtitueris, & illuſtraris; eorum & ipſe approbes conatum, qui quomodocunque, de Hiſtoria, & Hiſtoricis, benè ſtudent mereri. Salutem plurimam Uxor Tibi dicit: Item Ampliſſimus Rutgerſius, & Collegæ mei, Heinſius, Meurſiuſque; adhæc Scriverius, & quos alios ſalutari juſſeras.

vi. Eid. Mart. cIↄ Iↄc xxiv.

Tuus omni officio,

G. J. Voſſius.

XLIII.

D. Fulconi Grevillo, Equiti aurato, *Baroni de* Brook, *Sereniſſimo Regi Magnæ* Britanniæ *à Secretioribus Conſiliis; S. P.*

INcredibili voluptate perfuſus fui, cùm intelligerem te, generoſe Domine, in quo cum illuſtri Natalitium ſplendore, & ſumma dignitate non excellens modò virtus, ſed eximia etiam eruditio, ſuaviter conſpirant; & me natum ſcire, & præterea amare, & tanti quoq; facere, ut dignum exiſtimes, cui inter florentiſſima Cantabrigienſis Academiæ lumina, te auſpice, tribuatur locus. Equidem non tam habeo, quam Poeta appellat, carneam fibram, ut non ſentiam, quantæ, & gloriæ, & utilitati, ea res mihi, & liberis meis, eſſe poſſit. Tum autem quid jucundius fuerit Eccleſiaſticæ Antiquitatis amantiſſimo, quàm in ea vivere Eccleſia, quæ, ſeu doctrinam ſalutarem, ſeu exteriorem Eccleſiæ faciem attendas, Apoſtolico ævo, & proximis ſeculis, ſimillima videatur? Quamobrem non poſſum non beatum me putare, quòd Deus animo tuo honeſtam adeò de me opinionem inſpirârit. Sunt interea pauca quædam, de quibus aliquanto certior fieri deſidero. Ut ſuper lectionum de hebdomade numero, & imprimis de habitaculo, quod, ut arbitror, uxorem liberoſq; habenti non niſi extra Collegium eſſe poſſit. Atq; hæc, licèt in vocationem tam præclatam magnopere propendere m, ſcribenda nihilominus putavi. Simul ut quomodocunq; gratum animum teſtari inciperem, literis meis comites addere volui libellos hactenus à me editos: quos vel eo nomine haut ingratos fore confido, quòd à

summo excellentissimarum tuarum virtutum admiratore proficiscantur. Quod si Deus valetudinem & otium concesserit, consequentur & plura & meliora, quorum partem jam habeo confectam. Deus te, Illustris Domine, diu Magnæ Britanniæ Regno, summo literarum & literatorum bono conservet.

Lugduni Bat. ClƆ IƆCXXIV. Idib. Sept.

Illustri Nomini tuo devotissimus,

G. J. Vossius.

XLIV.

Amplissime Doctissiméq; Domine Bosvelle,

INtellexi ex nobilissimo Dom. Carletono, quàm præclarè de me sentias, strenuéq; operam des, ut in florentissima Cantabrigiensium Academia perhonestum teneam locum, seu Historiam profitens, seu scientiam Civilem. Equidem fore hoc pacto video, non tantum ut illustriori loco constitutus, majori nominis luce circumvestiar: sed etiam, ut amicitiâ & colloquiis fruens summorum Academiæ ejus virorum, maxima & pietatis & doctrinæ capere possim incrementa: tum autem, ut ad plures industriæ meæ, & qualiscunq; eruditionis fructus redundet: ut interea de rei familiaris incremento nihil dicam. Metuo sanè, ne pro tali ac tanto beneficio pares unquam gratias referre possim. Sed velle tamen non desistam. Interea hoc promittere habeo, nunquam fore, ut te consilii istius poenitere. Is enim mihi animus semper fuit, ut pro viribus & publicè & privatim quà voce, quà scribendo, consultum irem publico bono. Quamvis autem planè eò propendeo, ut ad honestam adeò conditionem si vocer, sequar: tamen quædam ante operæ fuerit scire. Super quibus scripsi ad Generosum Dominum Baronem de Brook. Literarum earum exemplum Epistolæ huic addendum putavi. Vale Amplissime & Præstantissime Bosvelle, atq; amare nos perge.

Lugd. Bat. Idib. Septembr. ClƆ IƆC XXIV.

Tibi merito tuo Obstrictissimus,

G. J. Vossius.

XLV.

Nobilissimo & Amplissimo Dom. Dudleio Carletono, *à Secretis Concilii Regii Magnæ* Britanniæ.

Nobilissime Domine Carletone,

EN tibi literas, quas exaravi tum ad Generosum Dominum Baronem de Brooke, tum ad Amplissimum Dom. Boswellum. Etiam exemplum utriusq; epistolæ vides. Sicubi peccatum putes, jucundum erit à te moneri, ut corrigatur, priusquam literæ meæ tantis viris exhibeantur. Similiter exemplum Epistolæ ad Dom. Baronem de Brook literis ad Dom. Boswellum inclusi. Mitto & quicquid hactenus edidi, ut Dom. Baroni de Brook offeratur, minutum quidem donum, sed magni affectus. Plinii Epistolas cum Catanæi commentario tandem nactus sui. At librum Vorstii de Deo, quem nunquam editum mallem, nusquam amplius in Bibliopoliis prostare scias. Arminii quæ quidem reperire potui, uti petieras, mitto. Sed fore intelligo, ut cuncta ejus viri uno volumine intra paucos menses in Germania recudantur. Quod si expectare malueris usq; dum id fiat, solum opus erit ut nunc missa remittas.

Vale Nobilissime Domine, & quo coepisti favore, porrò me prosequere.

Lugd. Bat. Id. Sept. ClƆ IƆC XXV.

Tuus Tuo merito,

G. J. Vossius.

XLVI.

Dudleio Carleton. Londinum.

Nobilissime & Ampliss. Dom.

REdditæ mihi sunt literæ doctissimi Boswelli, quibus ab illustri Barone de Brook, ad Professorem in Cantabrigiensi Academia honorificentius vocor, quàm homo tantilli ingenii atq; eruditionis merear. Redditæ item tuæ, quibus non amanter minus, quàm prudenter mones, ne cum uxore ac liberis me in viam dem, priusquàm peracta quædam sint, de quibus ob incerta Rerum Humanarum, constare anteà satius sit, quàm stabilem cum meis sedem in florentissimâ Britanniâ vestrâ figam. Equidem, quantas possum, pro singulari hoc affectu, gratias ago, uti debeo. Sed scrupulus

tamen

tamen non exiguus injectus est mihi quem dissimulare non possum apud tam amantem mei. Auctor enim es ut quàm primùm veniam; sed solus, & ignaris iis quibus Academiæ cura incumbit. Neq; non video, id tibi propositum esse, ut si minus omnia ex voto reperiam, citrà honoris dispendium, fineq; Academiæ nostræ Curatorum offensa, facilis mihi reditus pateat ad meos. Sed Nobilissime Domine, quid si per utrumque munus quod sustinui, & illud quod nunc obeo, ità politioribus propè omnibus innotuerim apud nos, ut pedem vix extra urbem, nedum extra Bataviam ponere liceat, quin profectio mea dimanatura sit ad plures? Atque ut de nocte iter conficiendo, vel alium dolum nectendo, fallere omnes ad dies paucos possim: quia tamen per unum alterumque ex Anglia reducem jam rumor hic est diffusus de vocatione ad vos meâ: de itinere in Angliam etiam suscepto, suspicio oborietur multis, simulac hebdomadas totas desiderabor ab Academiæ hujus juventute, Senatu, foroque ipso. Quater enim de hebdomade docendum mihi: nec pars modo Senatus sum Academici; sed unus ex quatuor viris, qui rectori Academiæ adsident in tribunali nostro. Illud etiam reticere nequeo, literas ab ornatiss. Boswello scriptas, quarum mihi exemplum miseras Hagâ, non parùm variari in stipendii modo ab Epistola, quam ipse ab eo accepi. Hoc unde contingat, non satis conjecturâ assequi possum; nisi fortè quispiam tuis è terris sponte se minoris offert, neque desint qui nunc deprecient, ut fieri solet. Quid enim ego umbraticus sciam, quid in Anglia, quis rerum agat, sive per se, sive per suos? Quamobrem per amorem erga me tuum, etiam atque etiam rogo, ut hac in re me quamprimùm pro singulari tua prudentia, consilio juves. Vale decus meum, & eum, qui beneficia tua animo inscribit, patentissimo, nec eorum esse ignarum posteritatem sinet, amore tuo porrò dignare. Salutem quoque plurimam, si occasio dabitur, meis verbis dicito Reverendissimo Wintoniensi Episcopo, Viro incomparabili, cujus erga me affectui, utinam gratias referre dignas valerem. Iterum Vale.

Lugduni Bat. cIↄ Iↄc xxv. iv. Id. Feb.

Nobilitatum Virtutumque tuarum Cultor atque Observator,

G. J. Vossius.

XLVII.

Nobilissimo & Amplissimo Dom. Dudleio Carletono, *à Secretis Consiliis Regi Magnæ Britanniæ.*

Nobilissime Domine,

De vocatione in Angliam mea rem omnem quia longiorem moram non pateretur, communicavi eum uno altero ex Nob. & Amp. D. D. Curatoribus Academiæ nostræ. Æquum autem imò planè necessarium arbitrabantur, ut quicquid hujus est etiam à me in Collegio eorum exponatur. Ego ne hac parte postulato eorum refrager; partim adducor amore & gratâ recordatione beneficiorum quæ præstiterunt: partim quia si dicendum, quod res est, plane pusillum est, quod exigunt. Nam post dies decem, h. e. ad octavum Maii, eorum hic conventus erit. Postquam Hagâ redii uxor in vehementem incidit febrim: quæ res effecit, ut dies aliquot scribendi ad te officium distulerim. Interim, ex medici etiam sententia, carere morbus periculo videtur. Sed Poetæ illud nosti, quando ait, amorem rem soliciti plenam timoris esse. Quod si per lectiones publicas, ac imprimis valetudinem conjugis liceat, etiam ante Nobilium Curatorum adventum operam dabo, ut de nonnullis tecum loquar. Nec enim tam ignarus sum rerum humanarum, ut non, quemadmodum video undique amorem erga me tuum; ita etiam perspiciam, quantum juvare me consilio possis, non per te modo, sed etiam per illustrissimum patrem tuum, æternum Britanniæ suæ ornamentum. Deus utrique vestri, & hic, & in coelis præmia rependat, amorémque istum erga me conservet.

Lugd. Bat. cIↄ Iↄc xxv. xxviii April.

Nobilissimo nomini tuo obstrictissimus,

G. J. Vossius.

XLVIII.

Gulielmo Boswello.

Amplissime Doctissimeq; Domine Boswelle,

Quis rerum mearum ignarus, aliud sibi persuadere possit, quam diutinam hanc in respondendo cessationem inde duntaxat, aut potissimùm saltem, promanare, ut Vocatione Anglicanâ aliquid mihi apud Batavos

tavos lucelli acquiram? Scimus id plerisque moris esse. Nec notam hanc effugit summus Jurisconsultus, Andreas Alciatus, cùm Biturigibus Patavium vocaretur. Et ille quidem callide hoc egerat ipse, ut vocaretur. Mihi, ut scis, ne per somnium tale quid cogitanti sponte apud vos professio oblata est. Ille item, immane quantum aucto stipendio, apud Biturigas remansit. Ego, uti hoc nunquam egi, ita nec quicquam accessionis (quam quidem scio mihi minimè inviderès) consequar remanendo, nisi simul accessio fiat fortè novi laboris. Quæris quid igitur in causa sit, cur tardiùs literis tuis respondeam, tam amanter, tam benevolè scriptis? Dicam apertè & sine circuitione. Scrupulus aliquis animo meo injectus erat, quod putarem posteriores literas minus cum illis, quæ ad nobilissimum D. Carletonum missæ erant, convenire. Nec is, nisi adventu Domini Carletoni, & imprimis alteris à te literis ad eum exemptus fuit. Alia etiam causa accessit, ita enim officii ac muneris mei ratio ferebat, ut de vocatione mea, quicquid erat, referrem in conventu nobilissimorum Academiæ hujus Curatorum. Is conventus, præter ipsorum & meam imprimis spem, diutius dilatus est quàm putabamus. Tertiam etiam causam accipe. Inciderat uxor carissima in morbum gravem, quo fiebat, ut nec in hanc, nec in illam partem, de vocatione ea certi quicquam statuere auderem. Sed ubi ea convaluit, vel convaluisse saltem visa fuit, seriò de re tota & mecum, & cum amicis, & cum Academiæ Curatoribus cogitare cœpi. Adhortari alii, dehortari alii, ut fieri solet. Sed non tam stupidus eram, ut non viderem, quæ suaderent, ut quamprimum vocationem meam amplecterer. Nam & in florentissima Academia inter summos tot viros victurus eram, & iis in terris, ubi Ecclesiæ ea facies foret, qua non alia hodie in terris veterem illam magis referret. Sperabam etiam eò me gratiorem fore, quod antiquitatis Ecclesiasticæ studio à puero me dedissem: ejus autem studii apud vos plurimi essent non intelligentes minus quam amantes; cum quibus perjucundum fuisset, colloqui ac conversari. Sed dum hæc oculis quasi obversantur, ita Deo volente, dulcissima conjux, singularis sanè exempli fœmina, iterum in morbum incidit; ac in longè vehementiorem, quàm ante. Nec enim aliud nunc (quantum futura prospicere scit infirmitas humana) conjecturâ assequi possumus, quàm eam vel hoc morbo terris ereptum iri: vel saltem, diuturnum morbum fore; diuturniorem etiam languorem, qui morbum consequi solet. Proinde judicavi, non diutius spem mei facere me oportere generoso Domino Baroni de Brook: sed quamprimùm eum de statu rerum mearum faciendum esse certiorem: Te verò, doctissime & amicissime Domine Boswelle, quàm amo, quàm æstimo, propter plurimas maximasque virtutes, præcipuè tamen propter eam quâ tantopere excellis, humanitatem, cujus abundè erga me indicia dedisti. Sed laudibus tuis non insistam: ne non tam judicium videar promere, quàm pro ingenti beneficio verbis gratias velle referre. Atqui gratias referre opis non est nostræ: qui nihil nisi devotum tibi animum offerre possumus. Atque eo scio, quæ humanitas est tua, contentus nunc eris. Plura jam scribere domesticus dolor impedit. Sed aliàs id compensabitur. Cum enim obscurum non sit quantopere me complectaris: literis posthac meis subinde te, si grave id tibi non erit, compellabo. Amorem etiam erga te meum ubi potero, & publicè, & privatim testari non desistam. Vale.

Lugd. Bat. cIↄIↄcxxv. Kal. Junii.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

XLIX.

Dudlæo Carletono.

Nobilissime D. Carletone,

DUM ego hesterno die tecum colloquor, aliud hic agitur. Quid illud? inquies. Dicam. Superiori die Sabbathi, cum literis tuis ad me venit juvenis nobilis, mihi ignotus, sed, ut ipse postea retulit, ex aula principis serenissimi, qui in urbe hac vivit. Expofuit quorsum accepisset. Literas à te accepisse aiebat. Rogavit amicè quid de negotio Anglicano decrevissem? Exposui mille Angliæ bona, quæ iter suaderent. Sed adjeci quædam quæ scrupulum injicerent. Nempe ea ipsa, quæ apud te retuli. Et quia nihil ad illa magnopere reponebatur: iterum rogatus feriò dixi, dum hi forent scrupuli vix hinc avulsum iri. Ille, etsi Angliam suaderet, tamen petiit, ut si iter illud minus capesserem, saltem veterem in Angliam affectum retinerem. Hagæ à te reversus, intelligo non solum constare jam pluribus in urbe, quæ huic nobili dixissem: sed aperte promi, me apud eum penitus detrectasse provinciam. Et illud jam in Angliam esse perscriptum. Quod si est, sanè pugnabunt nonnihil literæ tuæ cum iis, quæ Lugduno missæ. Non tum

eum-

quum scrupulum eximi posse putabas. Atque ego ostendi, non me alienum esse, si & uxori & liberis uti dicebam consuli posset. Quare arbitror satius fore ut nihil in Angliam perscribatur priusquam tecum loquar. Fiet autem id aut cras aut summum perendie. Nam & alia sunt quæ satius sit à te sciri, utpote mei amantissimo. Salve à me. Postridie quàm à te abii, horis circiter xx. postquam tecum egi, idque ob festinationem manu filioli cui hæc dictabam. Nam moræ locum nullum relinquendum putabam, ne differendo negotium corrumperem. Cras igitur, aut ad summum perendie Hagæ adero.

L.

Ad Illustrem & Generosum Dominum, Baronem de Brook, Fulconem Grenvillum.

EGO verò, Illustris ac Generose Domine, amorem erga me tuum magis magisque cognosco: ut qui stipendio honesto non contentus, de libera habitatione etiam addendum putaris. Sed quanto excelsa illa mens tua mihi perspectior est: tanto magis vereor, ne affectui huic, ac amori mihi habito, satis videar respondere. Equidem (dissimulare non debeo quod officii mei erat) communicavi rem omnem cum Nobilissimis & Ampliss. Academiæ hujus Curatoribus. Petiere illi ut in conventu suo proximo, proponere rem vellem. Videbatur mora duntaxat fore hebdomadum duarum. Factæ sunt plures. Interim uxor in gravem incidit morbum. Conveniunt Curatores, & urbis Consules, qui illis à consilio sunt. Auctores esse omnes, ut hanc ne Academiam relinquam, prolixéque affectum suum testari. Potuit ea res scrupulum injicere mihi, homini minime, ut arbitror, malo. Sed nec deerant amantes mei, qui maximopere adhortarentur, ut terras hasce florentissimo Angliæ regno commutarem: atque hujusce rei causas afferebant sanè graves. Et jam uxor convaluisse videbatur. Verùm enimvero, ut nihil certi est in rebus humanis, ecce sæva tempestas. Incidit uxor in recidivam. Ad morbum accedebant symptomata gravia, ac vehementia. Quo res evasura sit, necdum scio. Periculum quidem summum omnes videmus. Atque ut Dei beneficio optimè res cadat: tamen (quantum humanus animus ex præsentibus conjectare potest) morbus hic diuturnus planè erit. Mihi interim qui miseram video uxorem, illam animæ dimidium meæ; cuique in hoc statu vix horam ab ea abesse licet, dum nihil præter cruciatus specto, nec præter gemitus tristiáque suspiria audio quicquam, cor prope finditur, ac sapientia, si qua in me unquam fuit, penè tota (pudet dicere) expectoratur. Sanè studiis operam dare nec vacat, quia absentem uxor requirit, nec lubet quòd abiens etiam macerer. Quid enim mirum, si plurimùm ei metuo, quam plurimùm amo? Præsertim cum amorem augeat amittendi metus. Do quidem operam, & sedulò do, ut animum ad omnes casus, & divinis & humanis præceptis, obfirmem. Sed tamen diffiteri non possum, me tantâ curâ doloreque circumseptum esse, ut subinde ad id, quod timeo, penè invitus revolvar. Quare haud aliud statuere possum, quàm ita Deo Opt. Max. visum esse, ut in his terris, quod vitæ reliquum est, absumam. Id autem quantulum futurum sit, præsertim annis hisce pestilentibus, novit idem ille qui solus fecit omnia, vitæque qui nostræ modum præfinivit. Interim non possum non immortales tibi gratias habere, quod illustre adeò beneficium, tam humaniter, tam liberaliter in me conferre fueris paratus. Sanè quanti me facias, istâ amoris ac benevolentiæ significatione satis indicasti. Mihi quidem merita hæc tua nunquam animo excident. Nec tam arduum, aut magnum, dici quicquam potest; quod non debere me tibi profitear. Utinam aliquando sit, ut ostendere erga te possim cultus & observantiæ erga te meæ propensissimam voluntatem. Nunc pro illa, & honestandi mei, & augendi fortunas meas tam munifica voluntate, non aliud quàm maximas gratias ago. Nec enim pro tantis meritis, reddere vicem possum: redderem autem, si possem. Si quid tamen ab otii mei fructibus expectari possit, obnixè hoc agam, non quidem ut illustrando nomini tuo inserviat (nec enim ego soli lucem addere possum) sed tamen ne posteris pro tanto beneficio videar fuisse ingratus. Te verò, Illustris Domine, unum illud præterea majorem in modum rogo, ut ne harum literarum ergô, quicquam apud te nomini meo decedere patiaris: sed potius excusationem meam æqui bonique consulas: atque ita statuas, Providentiâ Divinâ, quæ cuncta dispensat, vocationi huic meæ injectum esse impedimentum. Plura in eam sententiam scriberem, nisi viderer diffidere præstantissimo judicio tuo, ac jam dudum mens avocaretur domestici mali cogitatione.

Deus

Deus te Illust. Dom. diu inclyto Britanniæ regno incolumem servet, amorem etiam tuum mihi semper conservet. Vale.

Lugd. Bat. *Illustris tui nominis cultor,*
Kal. Juniis.
clↄ Iↄcxxv. G. J. Vossius.

LI.

Gerardus Vossius Jo. Meursio *Viro Clariss. S. P.*

Duplex nomine gaudeo, maxime vir atque amice eximie, primum quod ut florentissimum Daniæ Regnum majori luce vesties atque eruditionem Nobilissimæ Juventutis augebis, ita futurum video, ut ipse etiam majora & honoris, & emolumentorum, capias incrementa. Deinde autem illud plurimum me recreat ac reficit, quod, si bene animum tuum novi, quanto magis in pretio eris, tanto magis amare studia literarum, deque hoc seculo & posteritate insimul, præclare perges mereri. Unum illud doleo quod à te tanto, & viro, & amico, tam longe separer intervallo. Sed nunquam tam mei fuero studiosus atque amans, ut non gloriæ, ac commodis tuis, ut tuis vero? imo Reip. Literariæ longissime posthabeam utilitatem, licet multo maximam quam ex suavissima conversatione tuâ capiebam. Quod ad rerum mearum statum attinet, magna quidem mei expectatio apud serenissimum Angliæ Regem, & Regni proceres, concitata erat; ut his diebus ex nobilibus Britannis intellexi: sed non multo post abitum tuum, uxor in gravissimum iterum incidit morbum: qui tres pene menses duravit; Ac ne nunc quidem corpore est satis firmo. Ea res effecit, ut mihi divinitus compedes injectas arbitrarer: plane enim vitæ ejus metuebam: nec ut viduus eò me conferrem ex re fuisset mea aut meorum. Præsertim cum rei familiaris parum sim intelligens quemadmodum nosti. Nec propterea hilo per abitum tuum auctior sum nisi quod Ampliss. Acad. hujus curatores, à me petierunt ut, ne penitus jaceret studium Linguæ Græcæ, diebus Mercurii ac Sabbati extra ordinem illud horam unam profiteri vellem: uti à me serio fit; sed stipendio plane incerto. Propterea auctores nonnulli fuerunt, ut ne ea conditione provinciam susciperem; sed nosti, quàm soleam πλὴν συμπεριφορᾶς, ac tanto minus id Curatoribus denegandum putavi quod benevolentia mei ductos, utcumque causam non satis perspicerem hoc consilii cepisse eos arbitrarer. In opere meo de Historicis Latinis jam ad Justiniani tempora perveni. Video fore, ut non multo ante natalem Domini absolvatur. Usque adeo lentæ sunt operæ. Superiori hebdomade in senatu Academico Rector magnificus, Polyander, Sualemburgius & ego homullus, missi fuimus Hagam ad Illustrissimum Principem Henricum quo ei gratularemur novam dignitatem, atque Academiæ nostræ statum eidem commendaremus. Respondit humanissime, etsi valde infirmus, usque adeo ut eò die neminem præter nos admiserit. Pridiè misere fuere conflictatus cum morbo colico, quem esu mororum, melonum, fungorumque contraxisse ferebatur: At talium tragematum τῶν ἐπιάλλων χάριν, potius sanè quàm per ea male sit optimo Principi, cui vel de meis Deus annos superaddat. Sane improborum aliquod gaudium tum erat, sed bene est quod nunc valetudini restitutus videtur. Golius Arabice docet. Sed poposcit à curatoribus ut sibi potestas daretur cum Wetsio designato Consuli Aleppensi in Syriam suis sumptibus proficiscendi, atque impetravit. Post trimestre aut circiter se itineri accinget. Quæres quis Deus hanc illi mentem inspirârit. Nempe non alio compellitur quam quod multa adeo in Arabica Lingua supersint, quæ nec illi nec cuiquam in Orbe Christiano cognita sint. Quæcumque Arabica Lexica suppetunt, mutila videntur. Quid dico, videntur? Imo si de iis quidem loquamur quæ scripta sunt ab hominibus Christianis, desunt verba pene infinita. Ita qui interpretari quid velit, sæpe ad fallaces conjecturas recurrere cogatur. Ea autem quæ Lingua sua Arabes condiderunt, multo quidem sunt perfectiora, sed quia gentis suæ hominibus scripsere, ita breviter succincteque cuncta interpretantur ut à Christianis hominibus non intelligantur. Præsertim ubi ritus Arabum attinguntur nostris ignoti, aut ubi ad Poetarum Arabum loca alluditur quos iidem sæpe ne per transennam quidem videre. Sperat itaque Golius noster si annum unum Damasci & vicinis locis, cum doctissimis Arabum atque aliarum Asiæ gentium colloqui familiarius detur, posse se plus uno proficere die quam vicenis, si suo omnia labore hic suspetur. Certe Juvenis est præclarus magnumque aliquando virum dabit, si Deus ei valetudinem & vitam, quod ex animo voveo, cum Bataviæ, tum præcipue studiorum causa. Multa enim ex Arabum monumentis erui possunt, quæ à nostris sciantur, juxta ac ab ignarissimis. Schrevelius quo hactenus Haga medico usa fuit, honore eo à Curatoribus auctus est ut inter Professores Medicos familiam

liam duceret. Et jam Orationem habuit inauguralem. Sed de principe loco sponte maluit cedere affini suo Heurnio qui tot annos, jam Medicinam in Academia hac fuerit professus. Hac tamen conditione loci gratiam fecit, ut ne Affinis primarii medici titulum sibi arrogaret. Spero eam rem aliquid ponderis habituram ad concordiam. Sanè modestiam prudentiamque Screvelii hac parte omnes commendant. Multorum sententia erat ut Screvelio etiam botanica functio mandaretur. Et maluisset ipse atque etiam amici ejus,cum ob alia, tum horti Academici amœnitatem. Sed Vorstius noster in ea opinione erat, fore eam rem sibi ignominiæ, si cedere illa domo nunc ipsa mater familiaque cogerentur, ubi hactenus ὁ μακαρίτης Vorstius egisset. Utcumque hoc est, amicus ille noster Vorstius Curatoribus persuasit adjuvante imprimis Cunæo. Itaque & Ordinarius is Medicinæ nunc Professor est, & idem Doctor botanicus: quæ felicitas nescio an cuiquam ea ætate in Acad. hac contigerit. Screvelio cum in totum Parenti Vorstii succedere non posset, loco Botanicæ professionis trecenti vel amplius floreni annui decreti sunt. Amplissimus Rutgersius menses multos lecto affixus fuit: deque valetudine ejus prope conclamatum esse Screvelius Medicus judicabat. Sed hesterna die cognovi ex Heinsio, Valentium medicum Delphensem, pro certo habere, laborare eum scheloturbe: ac se eum intra octiduum vel præterpropter valetudini restituere posse. Quod Deus faxit. Sin, quod Deus avertat, naturæ concesserit, sedulo apud sereniss. Regem opera dabitur ut in locum ejus Heinsius possit succedere. Et multi fore arbitrantur, ut compos ejus voti fiat. Nec tamen in Bataviæ proceribus desunt, qui suorum alicui decus hoc conferri præoptent, atque etiam in hoc sint elaboraturi. Vides mi amice, hominum certamina. Nos vero interim dulcia Musarum studia colamus, atque amore potius inter nos, imo & cum aliis benè merendo de bonis literis certemus. Hesterno die à Screvelio Gymnasiarcha, vocatus fui ad nuptiale convivium (mercatori cuidam Harlemensi filiarum ejus una nupsit) Ei interérant præter alios, Cunæus & Barlæus, qui impensè postularunt ut suo te nomine salutarem. Uxor quoque mea plurima te salute impertit. Utriusque etiam nostri nomine multam salutem dicito lectissimæ atque optimæ uxori tuæ.

Lugd. Bat.
CIƆ IƆC XXV.
Kal. Octob.

Ὁ σὸς Ἀδελφὸς.

LII.

Hugoni Grotio, Gerardus Vossius *S. P. D.*

Legi responsum tuum, Amplissime Domine, in quo non dico permulta, sed omnia planè ita subtiliter, nervoseque à te dicuntur, ut quamquam sciam quàm plerique omnes docere quam discere simus paratiores, tamen bona me spes habeat,posse his Clarissimum Molinæum ab anticipata opinione dimoveri. Sed cum omnia mirè fuerint ad palatum meum, tum imprimis ea me delectarunt,quæ de salutis certitudine scripsisti. Omnino enim in hoc dogmate plus mihi lucis adduxisti, quàm vel alius antea quisquam, vel tute antea ipse; quamquam semel iterumque tecum de eo sim locutus, & communicaris mecum quæ de conciliatione dissidentium sententiarum scripseras nuper. Nec tamen abeunt ab iis, quæ interea temporis jam animo conceperam. Sed gavisus sum ea calculo tuo comprobari: & quod magni duco, distinctius ea proposuisti, quàm ego ea mente eram complexus. Itaque usus mihi eorundem fuit hodierno die, quo dicendum aliquid fuit de verbis istis Christi, Cap. XXIV. *Matth.* εἰ δυνατὸν εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Nam huc usque me in eo Evangelista series ipsa perduxerat. Nec arbitror nos, plus quam à te factum, largiri cuiquam posse, nisi simul à clara scripturarum luce, inque ea ambulantis piæ antiquitatis vestigiis, visum sit deflectere. Quod verò prohibes, ne Nobil. Langeracensis literas tuas ostendat viro doctissimo, equidem istiusmodi puto, ut nec tu imprudenter illud scribas, & Langeracensem tamen prudenter facturum putem, si nullus hac parte tibi morem gerat. Nam & Reip. & Ecclesiæ plurimùm interest, ut magni nominis Theologi, piæ antiquitatis sententiam cognoscant, super prædestinatione & dogmatibus annexis: tum verò imprimis, ut jus summi Magistratus in rebus Ecclesiasticis rectius addiscant. Quod si tamen Legatus sibi illum thesaurum servet; post illa scribi oportebit, rem omnem te ipsius permittere potestati. Nec puto hoc consilium quemquam ut candidum minus interpretari posse, nisi forte qui niger sit ipse. Qualis fortè etiam in scripto tuo minus verisimile dicet; quod ais pag. 2. vers. 9. non aliud te spectasse, quàm ut Molinæi consilio, & ipse & alii adjuvari possetis ad pacem promovendam. Obducat enim quod, pag. 17. (cujus initium ad conclusionem) ais non scripsisse te in eum finem, quod Molinæum inspecturum putaras, sed ut sententiam tuam apud

apud Nobil. Legatum deponeres. Quæ tamen licet [illegible] non tamen [illegible] esse patet, cùm, ut ego arbitror, volueris, non scripturi Molinæo ostendi, sed dissimulato scripto, Molinæo exponi debere, quæ scripto esses complexus, quæque Legatus ad consilium ejus de procuranda pace eliciendum, significanda ei arbitraretur. Porro cum ejusdem pag. 17. vers. 2. nominas conciliationem, cui subscripturi sint Angli, Belgæ, Helvetii, Germani, dubitavi certòne consilio an festinatione omittantur Galli, præsertim cum in Gallias scribas. Quemadmodum nec sat scio, an quod pag. 6. vers. 7. à fine, ais, simplex donum esse non potest, quod pluribus conceditur, priori gratia abutentibus, quàm utentibus, an ἁπλῶς intelligi possit; cùm certum sit, si princeps tam iis qui hastam abjecerint, quam qui benè rem gesserint, armillas donet, minimè horum ratione simplex donum dici posse. Hæc sic ego non musinabar, sed muginabar. Nam aliquid in chartam conjiciendum erat, non quale Tu scripseras, cujusmodi nihil erat, (scio Te sic ingenuè scribenti fidem habiturum) sed tamen quod chartæ spatium implere posset. Bis me legisse dicere possum, etiam tertiaturum, nisi metuissem, ne in remittendo festinato opus esset. Superest, vir Amplissime, & supra mortales omnes mei amantissime, ut maximas Tibi gratias agam, quod priusquam responsum hoc tuum mitteres ad Langeracensem, ejus mihi legendi feceris potestatem. Nec enim majori cum voluptate, addo etiam cum fructu, meum in re alia tempus collocare potuissem. Planeque rogo simili adfectu, & honore in posterum me prosequi velis. Est & quiddam aliud, de quo ad Te scribere aveo, quod Bredanam Ecclesiam spectet. Sed nunc serum est, eoque isthac occasione potiùs utar, cum frater ad te Hagam iturus, quod futurum die Jovis, uti intelligo. Salutabis, Magnifice Domine, Nomine meo lectissimam fœminam conjugem tuam, quam Clemangis editor ante unam aut alteram hebdomadem præconio isthoc seriò apud me decoravit, quod suaviter se risisset versiculis rythmicis, quia rei familiaris aliquo dispendio curasset, ut sic compellare suos posset (sic loqui liceat) confratres, Ecce hic stant, Augustinus, Hieronymus, cæterique Patres. Vale decus meum.

Prid. Kal. Decemb. cIɔ Iɔc xv,

A. T. Observantissimus,

G. J. Vossius.

LIII.

Dudleio Carletono.

Nobilissime Domine,

Opere meo tandem excuso, haut superest aliud, quàm ut cogitetur, qua ratione optimè Illustrissimo Domino Duci possit offerri. Primùm videndum, quot exemplaria ad Illustrissimum illum heroem debeant transmitti, & quo potissimum ornatu id fieri conveniat. Scio melioris notæ chartam assumi oportere: nec minus posse præstari, quam ut membrana & margines inaurentur, vincula item sint byssina. Sed, ni fallor, codices destinati principibus viris vestiri solent holoserico rubri, viridis, vel alterius coloris. Vel præter illum etiam alter, qui alteri ab Celsitudine sua possit donari. Hoc si placet, jubebo mihi codices adornari eos ad modum illum, quo libri sunt plerisq; Veneribus, aut Junonibus Batavis: præsertim isti quos in sacras ædes secum deferunt. Vides minutam curam, & quæ infra Vossium sit, ac longè magis infra te ejusce nobilitatis virtutisque virum. Sed postquam hactenus insumta opera, reliquo etiam videndum ut commodè defungamur. Porrò etiam dispiciendum, à quo vel quibus fœlicitatis tantum sperare Vossius tuus ausit, ut non graventur filiolam hanc suam Illustrissimo Duci sistere, ac benignè commendare, quò gratior esse possit. Quot item codices, & quo ad eos Schemate exornatæ debeant procurari. Accesseram hesternâ die aulam junioris principis Boëmici, idque eo animo, ut super illis colloquerer cum nobilissimo eo, quod ego non minoris facio, doctissimo D. Donglio. Sed ex Doctore Altingio cognovi Hagam isse, nec reversum ante diem Lunæ. Fortasse igitur, Nobilissime Carletone, occasio se offerret tibi de hâc re colloquendi cum præstantissimo illo viro. Is pro amore erga me suo, ubi redierit, facile mihi exponet, quid utrique vestri in re mea optimum factu videatur. Si tamen satius existimetis, ut Hagam ipse excurram, non defugiam id laboris diebus feriatis, qualis nobis iste Mercurii ac Saturni. Vides quantum in amore vestro fiduciæ reponam, qui nugis istis rebus maximis obstrictos viros obtundam. Sed quia felici adeo sidere natum me video, ut me non indignum amore vestro existimetis, nihil non ausus sum exquirere è vobis, quod mea scire interesset.

Lugd. Bat cIɔ Iɔc xxvi. xiii. Junii, Raptim.

Tuus,

G. J. Vossius.

LIV.

LIV.

Hugoni Grotio, Gerardus Vossius S. P.

MAgnifice Amplissimeque Domine; hodierno mane nunciavit mihi ornatissimus Collega meus, advenisse in Urbem Uytenbogartium, ac quod antea factum, nunquam velle me invisere: collaturum autem de jure summi Magistratus in Ecclesiasticis. Statim in mentem venit, non id colloquii aut dissertatiunculæ ergò fieri, cùm ignorare non possit, quam mihi curta sit supellex: sed potius quia postulare statuisset, quæ hac de re nuper ad A. T. scripsissem. Nec ea me suspicio fefellit. Nam vix de valetudine mea, & statu Collegii nostri exquisierat, cùm sermonem injecit istiusmodi, ecquid sub manibus haberem, quod brevi lucem adspicere posset. Et cum negarem me ob difficultatem muneris in hisce quasi primordiis aliquod edecumatum, & seculo dignum elucubrare posse: porro institit, nihilne de principali jure in Ecclesiasticis essem commentatus. Sciebam quo tenderet, & mentiri non erat meum. Respondi igitur, ante trimestre aut amplius, sententiam me meam, ad aliquem chartæ illevisse, sed statuisse, simul ac paulum otii nactus ero, quatuor, aut quinque disputationibus eam rem in Collegio accuratius pertractare. Non improbavit consilium: sed tamen optare se interim dixit, ut sibi inspiciendi eorum quæ scripsissem, qualiacumque ea essent, facerem potestatem. Addebat, jam à tribus retro mensibus, vel amplius scisse se me aliquid tentasse. Dicebam mirari me unde hoc haberer, cùm præter eum ad quem scripsissem, nemini mortalium rem communicarim, uno excepta Collega, qui fidem dedisset se cum nemine hac de re verba facturum. Respondit se ex A. T. rem cognosse. Idem dicebat D. Episcopius, qui aderat: Non tam naris obesæ eram, ut non odorarer, cur hoc mihi persuasum vellent, sed tamen dissimulabam. Optarim interim magis Collegam hac parte litasse Sigalioni. Imo meipsum. Quando iniquè ab altero silentium exigit, qui ipse illud præstare non potuit. Addebat, D. Uytenbogartius, si bona mea venia fieret, velle se ab A. T. scriptum istoc exposcere. Dixi non displicere, ut prius videam, quid scripserim: putare enim alia etiam familiaria eis literis esse admista. Velle itaque quamprimùm ad te scribere. Rogavit igitur, ut hoc quamprimùm facere vellem: Rem me sibi gratissimam facturum. Nunc oratum te velim, ut si otium horulæ detur, oculo volanti percurras, & ad oram Epistolæ lineam transversam ducas, ubi quid à me prætereundum arbitreris. Si tamen id per occupationes non potes, ipse agam, priusquam alteri chartas istas exscribendas dedero, quo Uytenbogartio mittam. Illud quoque candidè scribere illi statui, siquid hic boni sit, tuæ hoc A. tribui debere, cujus hac de re sententiam, non ita pridem antea legissem. Quod si illud ipsum Exemplar, quod A. T. habet, mitti posset, opus foret simul addere, ne cui illud alteri innotesceret, quando ad te familiariter scriptum esset more Romano, non seculi nostri, quo Inferiores non sic ad tui Ordinis ac dignitatis viros scribere solent. Vale, Magnifice Amplissimeque Domine, & Uxorem saluta τὴν ἴδιαν γυναῖκα.

xxiii. Jun. CIↃ IↃc xvi.

T. A. Devinctissimus.

G. J. Vossius.

LV.

Dudleio Carletono, Hagam *Comitis.*

Nobilissime D. Carletone,

DIxeram me postridie missurum literas, quas ad D. Boswellum scripsissem. Simul in me receperam negotium comparandi tibi prælectiones Theologicas astuti illius, sed mali Theologi, quas ab amico tuo expeti dixeras. Quæ cum dicerem, non satis cogitabam proximè diem Dominicum consequi: quo minus conveniisset disquirendi molestiam facessere Bibliopolis. Quare postridie demum eam rem curavi. Sed cum plurima Socini Bibliopolæ nostri habeant, eo tamen opere, quia id maxime omnium expetitur, penitus destituuntur. Itaque cogitandum mihi erit de via alia, quâ satisfieri amico tuo possit. Mitto interim literas quas dixi, sed apertas, ut prius legas, quàm mittas. Si placuerit, mittes obsignatas, sin aliquid mutandum putes, prius mone, idque liberrime, vel etiam Hagam evoca. Plus enim tribuo prudentiæ tuæ, quàm meæ, partim quia in propriis ferè cæcutimus; partim quia tibi, utpote Anglo, Anglicana omnia perspectiora sunt quàm mihi: partim quia in luce prudentissimorum hominum semper versatus, eâque in dignitate constitutus, experientiam majorem rerum omnium sis consecutus, quam mei ordinis quisquam; memorem te etiam esse velim sermonis ejus, quem

 obiter

obiter de operis mei dedicatione (quod est de Historicis Latinis) unà habebamus. Sed quid ego, ut memor sis, rogo, qui prior etiam de me compellaris? Equidem, ut apertè dicam, magnam in te ejus rei, & aliarum, quæ me tangunt, fiduciam colloco. Ac simul in præstantissimo Boswello. Mihi unum hoc erit laborandum; imò & liberis meis, ut grati erga vos simus. Vale.

vii Sept. CIↃ IↃc xxvi. *Tuæ dignitatis cultor summus.*

G. J. Vossius.

LVI.

Gulielmo Boswello, Westmonast.

Clarissime Doctissimeque Boswelle,

Valde mihi gratulor de constantia amoris ergà me tui: ac tantò id facio impensius, quanto minus in me, quo id merear, reperio. Equidem magna cum voluptate rumino subinde hanc felicitatem meam: & tacitus mecum cogito, ecquando visurus sim diem illum, quo coram gratias agere possim, tum Illustrissimo Baroni Brookio: tum etiam tibi, aliisque amantibus mei. At enim dixeris, ut id quamprimum fiat, in manu esse mea: hoc enim ex literis me tuis non obscurè perspicere potuisse. Non diffiteor: attamen non levia obstant, quo minus hac parte morem animo geram vestro, imò & meo. Quod ut verissimè à me dici videas, non abs re erit, si altiusculè rem ordiar. Jam plusquam septennium est, quod in procerum & Ecclesiastarum dissensu, me quoque, qui ab omni dissidio animum gesseram alienissimum, incendium calamitosi temporis afflavit, ac penè ambussit. Mirabar & mirabantur juxta mecum alii. Interim patienter non perferebam, quia non mihi conscius essem modò, quantopere Reip. & Ecclesiæ paci studuissem; sed idem mecum agnoscerent, quoscunque non nimis abriperet affectus. Paulatim deferviebat tempestas, meaque indies innocentia testatior fiebat. Itaque numinis benignitate, Curatorum Academiæ auctoritate, aliorumque virorum præstantium operâ factum est, ut qui stipendii quidem parte bona fruerer, à docendo tamen abstinerem: is Eloquentiæ & Historiarum insimul in Academiæ hac doctor publicus & ordinarius constitueerer. Quæ res & emolumenti nonnihil secum ferebat. Anno, aut circiter pòst, commissa est mihi provincia consignandi ea, quæ ad veteris Ecclesiæ tempora pertinerent. Paucis post mensibus felicitas ea obtigit mihi, ut in Cantabrigiensem Academiam vocarer. Sed detinuit partim gravissimus uxoris morbus, partim voluntas Curatorum, qui prolixè optima spondebant. Exinde abeunte in Daniam clarissimo Collega meo, Joanne Meursio, demandata etiam mihi est professio linguæ Græcæ. His auctior pristinam mihi seu fortunam, seu dignitatem, videor recuperasse. Nec ignoro, quantacunque hæc sint, tamen Anglicanam vocationem plus habere splendoris: idque partim ob antiquitatem & claritatem Academiæ in nobilissimo Angliæ regno constitutæ: partim quia magnum est versari in luce doctissimorum hominum, quorum ea est Angliæ copia, ut nulla ei tellus hac parte possit comparari: partim quoque, quia profectò non levis est gloria, primum alicujus cathedræ, ac potissimùm talis, professorem fuisse designatum. Equidem magna esse hæc singula contiteor. Attamen ut omnia suo momento ponderemus, illud quoque in rationem venire debet, quod hic mihi non malè sit: imo stipendio hic majori fruar (præsertim si commoda quædam accenseam) quàm apud vos mihi offeratur. Fateor carior apud nos annona. Sed nimium quantum excedit, quod hic percipio, ut istoc facile compensetur, quod minori apud vos pretio omnia veneant. At illud fateor magnum, quod frequentes in Angliâ sint ex donatione Regis, Episcoporum aliorumque præbendæ, canonicatus, dignitates Ecclesiasticæ, quæ mihi, licet extero, ac postmodò etiam liberis paterent. Verum cùm memet considero, non leviter mihi displiceo: planèque metuo, ne ego homullus tantorum virorum expectationi satisfaciam: atque ita, nullâ mei amantium culpâ, sed solo defectu mei, vel etiam amicorum illorum obitu luculentæ illæ spes evanescant. Eoque postmodò, cum cane Æsopico, jure à nostratibus videar. Nec desunt, qui hæc uxoris auribus sæpe insusurrent, sive id sincerè faciant, sive ut per eam facilius me detineant. Cogitare etiam me jubent, mortalem me esse, & fieri posse, ut non multo postquàm in Angliam pedem posuerim, mortem oppetam; illa autem solam se, cum octonis liberis, plerisque etiamnum parvulis, reperiat domi in solo eo, cujus necdum linguam didicerit. Hæc, si non sufficiant, cogitare etiam uxorem jubent, an quæ adhuc lienis & jecoris malis obnoxia est, par futura sit molestiis itineris: an expedire sibi valetudinariæ putet mutationem aeris: & alia, quædam profectò minuta, & non aliunde profecta, quàm quod bonitatem, & soli, & incolarum Angliæ vel ignorent, vel retinendi mei causa dissimulent. Interim tamen

tamen nonnulla ex his, & imprimis quæ superius commemoravi, tanti sunt, ut animum distrahant, diversósque in me cieant affectus, nunc eundi, nunc remanendi: nec multò aliter affecta uxor, nequid dissimulem. Sed si vel sexennium animus in dubio foret, annos, ut scis, totidem hic hæreretur. Proinde, ità planè statuo. Illustrissimo D. Baroni Brookio de altero omnino cogitandum esse, atque id, nisi aliter ei videatur, quamprimum. Serâ illud ætate si fiat, non fraudabitur quidem vel benefactorum mercede in cœlis: vel gratâ memoriâ posteritatis; verum nihil prohibet, quominus superstes etiamnum diutissimè fruatur gloriâ honoréque Cathedræ à se in illustri adeò Academia erectæ; quæ, ut cum poeta dicam,

Canescat seclis innumerabilibus.

Sed quid ego hæc ad te, cum melius, quid ex re sua sit, ipse pervideat Illustrissimus Baro? Quare loquacitati ignosces. Interim, quantas possum, gratias ago Illustrissimo D. Baroni; cujus ego beneficio ità me obstrictum censeo, ut si ille ingratus diei debeat, qui cum omnia alterius causa velit, dignas tamen gratias referre non possit, omnino moriturus sim ingratissimus. Tibi quoque doctissime & amicissime D. Boswelle, ago gratias pro hoc erga me affectu. Equidem me magnopere video devinctum nomini tuo: quod ego ob præclara merita tua, & linguâ, & calamo prædicare non desinam. Sanè jam amoris mei publica indicia prodiissent, nisi ab excudendis aliquot ingenii mei monumentis sextum jam mensem operæ Typographicæ cessarent. Cujus rei causa est, quòd nonnullis Academiæ nostræ professoribus publicâ auctoritate illustrium D. D. Ordinum demandatum sit, ut partim conscribant, partim corrigant libros eos, qui deinceps per omnes Hollandiæ Scholas pueritiæ prælegerentur. Ea in re non minimam ego molestiam cogor devorare. Sed bene est, quòd diuturnus admodum hic labor posthac esse non possit. Nam eousque jam perductus, ut intra tres hebdomadas perfici possit. Quibus exactis, redire postliminio licebit ad jucundiorem mihi, & doctis gratiorem operam de Historicis Latinis: cujus voluminis (sane operosi admodum, & in quo plurima sint aliis indicta, partim ad Philologos, partim ad Ecclesiasticos Scriptores pertinentia) jam multò maxima pars excusa est, ac quod residuum est, intra bimestre spatium ad umbilicum poterit perduci. Hoc opus alia atque alia, partim literas sacras, partim externas spectantia consequentur, modò mihi Deus vitam, & valetudinem concesserit. Nec enim cessare animus est. Nihil quippe meum puto; præter tempus divinitus concessum, & quæ cudo ingenii monumenta. Itaque in hoc potissimùm adlaboro, ut ne supremo judicii rationem temporis reddere cogar. Atque insimul docendo juventutem, & aliqua literis mandando, quæ profutura nostris hominibus & posteris videantur, opes mihi congrego, non illas (etsi eas non penitus aspernor) quæ me defuncto alium atque alium dominum consequentur; sed quæ, ut Plinius aiebat, ubi semel nostræ esse cœperint, nunquam desinant esse nostræ. Interea, quæ lucem propediem videbunt, erunt quoque Theses meæ Theologicæ, quarum ad te exemplar transmitti petis. Nec enim ulla hic amplius exemplaria prostant, quia pauca admodum excusa fuere, & quamprimum per juventutem dispersa. Itaque jam apud nos multorum manibus describuntur, imò & apud exteros. Hæc res facit, ut necesse sit de nova editione cogitare. Præsertim cum hæc non Typographi solùm, sed & multi præstantes Theologi requirant. Mitto postremum exemplar quod habeo: Sed quo carere tamen possim, partim quia filius aliud habet: partim quia sex septémve alii sunt in urbe nostra, à quibus petere possim, ubi de recudendo cogitabitur. Video nimis excrescere Epistolam. Quare manum tandem de tabula tollo. Salve præstantissime Boswelle, & nomen nostrum porro ama, atque auge etiam in Anglia tua, imprimis illustrissimum apud Baronem Brookium, cui ut salutem plurimam meo nomine dicas, etiam atque etiam rogo. Adderem & alios quosdam clarissimi nominis viros, nisi vererer, ne molestius tibi essem.

Lugd. Bat. CIↃ IↃC XXVI. Nonis Sept.

Tuæ dignitati devinctissimus,

G. J. Vossius.

LVII.

Joanni Meursio.

Clariss. Vir atq; amicissime,

Etsi aliter fieri non possit, quin permolestum sit, quod carere te cogar, tamen facilius absentiam tui ferrem, nisi mortes quorundam, quos valde amavi, non mediocriter augerent desiderium tui. De consanguineis & affinibus, quos hoc sesquianno amisi, nihil nunc dicam. Ecce superiori hebdomade ereptus Academiæ nostræ, egregium ejus lumen, Willebrordus Snellius, Vir utri-

utriusque nostri amantissimus, dum fata Deusque sinebant. Parentavit ei ex ordine nostro Gil. Jachæus. Ab Golio jam ante hebdomades complures Literæ in Bataviam perlatæ, ex quibus salvum in Syriam advenisse cognoscimus. Intra octo menses, aut circiter, redibit ad Profess. Arabicam & penè est ut suspicer modo sospes in patriam pertingat, etiam Hebraicæ L. professorem fore. Nam hanc ei professionem à D. Curatoribus destinatam esse ex eo conjecto, quod hactenus nullus est constitutus. Nec verisimile est, Golium post tam longinqui itineris molestias linguarum Orientalium causa susceptas, pusillo unius Professionis Arabicæ stipendio contentum fore. Dedelius inter Ordinarios Jur. Profess. nunc agit. Corrector Doreslaer affectat professionem Poeseos in hac Academia: quid futurum sit, melius sciemus proximo conventu D. Curatorum Academiæ. Qui nunc sunt exlegatus Arsenius, Præses Curiæ Cromhoutius & Syndicus Pavius. Vorstius uxorem duxit filiam D. vander Meulen magnificis ædibus è regione aulæ hic habitantibus. Semel iterumque Literas accepi à Jano Grutero, quibus petit, ut plurimam tibi salutem dicam suo nomine. Video ei necdum constare de decessu tuo. Gener ejus Brettæ dejectus est de munere, quòd Romanæ Eccl. nomen dare nollet. Itaque pene animus ei Groeningam se conferre ubi amicos habet & aer non displicet. Fervet prælum notis Heinsianis in Nonnum. Theologi Acad. nostræ edidere opus adversus confessionem Remonst. uti & Walæus (qui etiamnum Rector est magnificus) volumen quoddam emisit adversus Joannem Arnoldi Corvinum. Rivetus Genevæ Criticum suum sacrum recudi curavit. Aliquanto is auctior est editione prima. Burgersdicius edidit institutiones Logicas quæ non displicent. Prodiit apud nos Theo, & Aphthonius. Utriusque tralationem Heinsius recensuit & interpolavit. Utinam hic fuisses qui nobis Græcum textum meliorem dare potuisses ex opt. codice, de quo aliquando te mihi quædam referre memini. Sed nihil impedit quo minus, tum editionem nobis aliam procures. Quod impense velim. Nec minus desidero alia ingenii & eximia tuæ eruditionis monumenta quæ hic habebas, partim confecta, partim affecta. Omnino & literarum & literatorum interest ut tam præclaræ observationes tuæ, quas frustra ab alio quopiam exspectemus, quamprimum videant lucem. Scio tamen te neutiquam otiari, sed serio elaborare in Historiâ Danicâ, eoque impensius opto ut Academiæ vestræ brevi ab Typographo prospici possit, ne cum tum extra omnem sis culpam deposuisse videaris Reip. Literariæ & posteritatis amorem. Hoc ne Deus sinat, quod tantopere inimici tui optent. Opus meum de Historicis Lat. ad menses aliquot intermittere sum coactus, propterea quod auctoritate Ill. D. Ordinum commissum mihi fuit, ut novam adornarem Grammaticam Lat. & Græcam, sed ita ut in illa Lithocenis, & in hac Clenardi imprimis præceptis atque exemplis insisteretur. Videbam esse inglorium laborem & difficilem satis. Detrectare tamen nolui amore scholarum. Gaudeo intra quatriduum me operam eam ad finem perducere posse. Quod ubi erit, quæ in Historicis Latinis supersunt pertexam. Nosse te arbitror ante mensem pronunciatam à judicibus delegatis sententiam esse, in præfectos rei maritimæ peculatus reos. Ex quibus Berkius fiscalis damnatus est floren. nostratium 74800. Idem perpetuo mancipatus carceri. Ac jam in arcem Lovesteiniam deportatus. Vander Mast Delphensis triennio carceris incola futurus multatus flor. 26667. Nicolaus Zelandus triennium exulabit. Solvet flor. 24182. Seguaert Dordracenus totidem annis exul erit. Multatus flor. 19842. Vander Heul Brielanus perpetuo carceri destinatus. Solvet flor. 13669. Duyshusem multatus flor. 1476. Nobilis D. à Cronenburg ut intellexit se multatum octo mill. fl. in morbum incidit ac paucis post diebus expiravit. D. à Ralphost ejusdem criminis reus, jure contendet. Cæteros mitto. Ultra nunc nihil occurrit. Plurimam salutem dicito lectissimæ Conjugi nomine meo. Uxor etiam mea utrique vestrum salutem ascribi jussit. Vale.

Non. Novemb. cIɔ Iɔc xxvi.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

LVIII.

Nob. viro Jacobo Roverio *cognato.*

Cognate Præstantissime,

Superiori hebdomade Amstelodami fui. Unde reduci traditæ ab uxore literæ tuæ oppido quam gratæ. Mitto igitur, ut petis, *ἀντίγραφα* epistolarum, quas Socer ad Musenholium nostrum dedit ut, quod res est dicam, præter unas vix ullæ tanti videntur, ut prælo committantur. Non quia non omnia ejus viri amem, uti debeo: sed quia nihil est in iis, quod scire alios intersit; jussi nihilominus, ut filius sex septem ex iis describeret, quia meminissent

miniſſent vocationis ejus in Gallias, item in Friſiam, & quorundam aliorum quæ nonnihil ad vitæ hiſtoriam facerent. Has apud me videbis, cum voles. Quod ad illud in epiſtola Sapphus:

Molle meum levibus cor eſt violabile telis.

(Quomodo & Aldina habet, & hac antiquior Veneta Bernardini Novarienſis) quidam metricæ artis ſcriptores reponunt *levibuſque*. Idque propterea, quia Ovidius ubique corripiat; ut Lib. V. Triſt. Eleg. VIII. Lib. I. de Ponto Eleg. IV. ad Rufinum. Et Lib. V. Met. Fab. VI. uti & Martial. Lib. X. Epigr. XV. de Apro, item Auſonius Epigr. XLVIII. Nec qui aliter uſurpet, quiſquam occurrit. Vale Muſarum amice atque etiam noſter, meoque nomine tuos omnes ſaluta. Uxor etiam te ἀσπάζεται.

Tuus,

G. J. Voſſius.

LIX.

Davidi Guilielmo *S. P.*

VIX dicere poſſum, quam ægre mihi ſit, quod ille ego, qui claudi inſtar ſutoris domi fere conſideo, meque in bibliothecam abdo, tum potiſſimum ab urbe abfuerim, cum tu, vir præſtantiſſime, ac una amiciſſimus Golius ad me ſalutandum domum meam veniſſetis. Jamdiu enim eſt, quod te aveo videre & amicitiam tecum conſerare. Addo etiam, aliqua eorum ex te diſcere, quæ tu variis in terris è ſummis viris hauſiſti, vel longâ & diuturnâ peregrinatione ipſe obſervaſti. At nunc, quod mearum erat partium, peragis, & ubi te fruſtra hic fuiſſe vides, prior etiam literis compellas, atque ejuſmodi literis, quæ comites haberent, Themiſtoclis epiſtolas, magni ſanè viri, & qui ingenium ſemper habuerit in numerato, ut de eo prodidit antiquitas. Sane gratum mihi hoc donum tuum, uti & alterius opuſculi, in quo ſuffragia Romanorum Procerum, quæ tulêre cum in Sanctorum numerum Andreas Corſinus referretur. Quid ego tibi pro iſtis rependam? ſane animum, atque affectum. Tuus enim ſum, eroque, non illa vulgari ac ſubleſta, ſed antiqua Romana, vel ſi malis Germana aut Batava fide. Gratias etiam ago quod ignorare me non ſiveris, quam benigne de monumentis noſtris ſentiant, Querengus, Aleander, Maſcardus, alii ſummi viri Romæ, atque alibi. Nec tamen ea res efficere unquam potuit, ut tantâ me laude dignum putem; melius me novi: ſed ea animum addunt, ut porro etiam non peſſime de noſtris hominibus ac fortaſſe etiam poſteris mereri velim, & credo eo fine hoc ad me perſcripſiſti, ut talium judicia judiciis malignorum opponam, meque ſoler, qui exulceratoq hoc tempore oneri propemodum ſuccumbam. Nihil vero mihi illis magis ridiculum videtur, qui ob laudes alienas longe ſibi majores videntur quàm ſunt, illi umbris ſimiles ſunt, hæ nunc majores, nunc minores, ſed corpuſcula noſtra manent eadem. Cum Illuſtriſſimo legato Britannico Thoma Roe nulla mihi hactenus notitia eſt. Abſque illo eſſet, non pateret te abſque literis meis in Daniam ire, ſed ſi in Bataviam venerit, mei muneris erit, ſummum virum accedere, omnemque affectum teſtari coram, uti hactenus in aliis à me factum, qui huc miſſi ab Illuſtriſſimo rege Carolo, præclare adeo de me merito, nec me ſolum, ſed etiam meis: ſupereſt non aliud, quam ut te, longe adeo iterum euntem à nobis, votis meis proſequar. Quod ſane facio & faciam; ac plane fore confido, ut propediem te ſalvum veniſſe in Daniam, intelligamus, imo ut, feliciter cunctis expeditis, brevi iterum te tuis in Belgica noſtra ſiſtas. Vale, vir præſtantiſſime, meque amare perge, uſque adeò redamantem tui.

Lugd. Bat. *Tuus,*

G. J. Voſſius.

LX.

Adriano Hoffero *S. P.*

UTcunque me, Ampliſſime Hoffere, calamus apud te excuſet, quod non ſcripſerim; animus memet accuſet, quod multa adeo in me recipiam, ut ne illis quidem amicorum, quos jure maximi facio; præſtare ea poſſim, quæ debeo, vides ut non petam excuſationem, unde ordiri plerique ſolent; verum dicam, quod res eſt: Nempe amicitiam colam ſine pompa, eoque raró admodum, niſi neceſſario, in hiſce occupationibus ſcribo. Aliam fuge cauſam ſuſpicari ſilentii mei. Quod tamen non tam fuiſſet diuturnum, ſi fratris tui filius ab eo tempore, quo primum vidi, vel verbo unquam me compellaſſet. Bimeſtri etiam moratum me fuit iter in Britanniam. A quo ut redii, ita undique obruebar negotiis, ut nihil minus, quam meus forem. Paulatim nunc meus eſſe incipio, & meus dum ero, tuus quoque fuero,

fucro, amplissime vir; qui magnopere me obstrinxisti Amandi Chronico, & versibus de urbis vestræ situ & obsidione. Amo Amandum: amo versus historiæ causa: sed magis tu amandus mihi.

Munere nam plus est, & carmine gratius ipso
Officium docti, judiciumque viri:

Ut paulum immutem versiculos Hispani vatis. Nec temere id dico, quid enim jucundius mihi esse possit, quam amari à te, viro ejusce & eruditionis & dignitatis? Quid turpius mihi quam non contendere tecum amore. Qui & invisere me prior, literisque compellare, eo munere etiam, ac versibus superioris ævi mihi antea invisis, ditare volueris Bibliothecam nostram! Quare multum tibi debeo. Semper gavisus fui plurimum amicitia nostri Isaaci Pontani: amavi etiam illius griphum septenarium, tum auctoris, tum argumenti causâ. Sed non parum hunc in me affectum auget, quod eum tibi potissimum dicavit, cujus ego sic nomini faveo, quàm qui maximè. Equidem gratulor urbi vestræ de tali consule & senatore. Cujus si similes multos haberemus, melius his terris cum studiis ageretur. Nunc metuo, ne paulatim redeamus ad barbariem, ob eorum imperitiam, qui Rempublicam capessunt. Sed hæc Deo curæ erunt: Cui te, mi Hoffere, commendo. Simul rogo, veniam mihi des per te salutandi egregiam animam Amplissimi Moermonti, uxoris meæ cognati, atque eo nomine cari, sed multo carioris, quod nobiscum Musarum sit cultor & Gratiarum. Quod si occasio se offerat, salutem etiam dices ornatissimo Bellonio, & aliis eidem mecum familiæ implexis.

Lugd. Bat.

Tuus,

G. J. Vossius.

LXI.

Gerardus Vossius Conrado Vorstio
S. P. D.

Clarissime & eximie vir, literæ tuæ multum me recrearunt, propter summum erga me affectum quem spirant. Nec potui non multum gaudere, quo eo dignatus sis honore, ut ad me quoque partem Antipiscatoris tui mittendam putaris. Necdum tamen totum per occupationes legere licuit: sed quæ legi (legi autem plurima) non minori cum voluptate legi, quàm fructu. Adeo multa utiliter à te observata. Quæ quamquam ita sint, spero tamen te ἐκτενῶς istis, licet haut ἐκτενῶς à te tractentur, defungi propediem posse, extremamque tandem manum admovere velle notationibus in N. T. quas ab non uno prædicari tantoperè audio. De Camerario non est quod festines. Simul ac carere eo ultra non licebit, monebo ipse. Quod si quid aliud etiam in Bibliotheca mea usui esse tibi possit, tantùm significa. Ego hoc sic interpretabor, quasi beneficium à te accipiam. Molanum & Cunerdingium, Adolescentes longè optimos (quorum utinam omnes similes essent) multum amo, partim merito suo, partim propter commendationem tuam. Pelagianam & Semi-pelagianam Historiam orsus sum; certisque eam disputationibus complectar. Primam destinavi Molano, quæ jam absoluta: sed antequam prælo traderetur, consilium tecum capere volui, utrum diutius apud nos sibi vivere expediat, ubi multorum adeo displiceant mores, & perpaucos habeat sui amantes. Ego in Molano nihil nisi animi firmitudinem requiro. Vale, vir maxime, & te donaque tua æstimantem porro amare perge.

xxvii. Febr. ciɔ Iɔc xvii.

T. R. addictissimus,

G. J. Vossius.

LXII.

Dudl. Carleton. Haga.

Nobilissime Domine,

Mitto exemplar præfationis meæ, etsi ob occupationes extremam ea necdum manum acceperit. Sed quid superest, facile horulâ præstabitur, dummodò prius de re totâ judicium tuum cognôro. Scis, quàm parum mihi tribuam in iis, quæ ad viros principes pertinent: quippe qui contentus esse soleam Spartâ meâ, rebus nempe istis, quæ non transcendunt captum hominum in umbra Academica degentium vitam suam. Quare te oro, ut de singulis moneas fidenter. Addam, demam, mutabo, prout tibi videbitur, atque adeò omnibus, quos mei amantes, & talium intelligentes judicabis. Coram si fuissem, rogassem ubi loci inter tot dignitates reponi debeat titulus Cancellarii Academici, cui postremus à me tributus. Item, utrum initio pro *bene* rectius dicturus sim *princip.* Fortasse enim consuetudo fert, ut solus eo elogio

elogio insigniatur primogenitus regis. Sed de his, & aliis quæ facilè per te videbis, negotium tibi seriò committo. De me verò certò tibi persuade, gratum me semper fore, quibus aliquam mei meorumque curam esse intellexero.

Nobilitatis tuæ,

totiusque domus Carletoniæ

Observantissimus cultor,

G. J. Vossius.

Lugd. Batav. cIↄ Iↄc xxvii. Pr. Cal. Maii raptim.

LXIII.

Amplissimo Viro Adriano Blyemburgio. Dordrechtum.

Amplissime Blyemburgi,

PRopemodum pudet, tardè adeo quod binis tuis respondeam. Nec tamen tam ipse in culpâ sum, quàm omne hoc tribuendum necessitati; quam, ut ait ille, ne dii quidem vincere potuerunt. Planè enim meus esse desii, extremis hisce mensibus iv. eoque quicquid literarum, sive ex finitimis civitatibus acceperam, sive etiam, ex Britannia, Gallia, Italia, Germania, terris aliis, id unum in locum recondere sum coactus, responsurus singulis, simulac pusillum otii nactus essem. Malui nempe paulum abuti amicorum patientiâ, quàm ut in Opere, quo prælum ferveret, temporis angustia exclusus sæpius ineptirem. Sanè metuo ne nunc quoque, quando feci quod potui, sæpiusculè quàm vellem, humanitus aliquid passus sim. Quid igitur futurum erat, si de pauxillo isto, quod à publici muneris curâ superiuit, subsecare plusculum voluissem? Nec enim Vossius tuus, est divino adeo ingenio præditus, ut laudabile opus, publico labore condere possit: sed de se quoque verum esse scit, quod Aristides Orator olim aiebat, esse se ex scribentium numero, non vomentium. Quod imprimis dictum velim de Historia nostra, quam nunc de Latinis Historicis, penè ad umbilicum perduximus. Nempe quod in Latinis Poetis Crinitus, & eo non paulo doctior Lilius Gyraldus fecit: Id ego in Historicis præstare sum conatus. Poteram, more quorumdam, argumentum sumere, sexcentis antè me tractatum: atque inde in triclinia nostra convasando supellectilem alienam, mirificas opes ostentare. Mihi alia mens fuit, eoque argumentum mihi delegi, in quo eruditio pariter atque industria haberet locum. Utrum assecutus sim, quod volui, alii judicabunt. Saltem pro viribus pusillis oppidulo nostro mœnia fecimus. Hæc ad te nunc scripsi, non quia quicquam in iis sit, quod scire tua intersit, quam longè graviores curæ distinent; verùm ut videres, me simul ac meus esse cœpi, mei quoque Blyemburgii esse, iterum cœpisse; cujus & æternùm ero, quantus quantus sum, dummodò sim meus. Salutem plurimam, ubi occasio erit, dices meo nomine Amplissimis Viris, Affinibus tuis, Consuli Beverio, ac Quæstori Rusio, item Wittio urbis vestræ Quæstori, & aliis nostri amantibus, quorum catalogum non texam. Nam pauperis est numerare sua, ut aiunt. Vale.

Tuus sine fuco, ac fallaciis,

G. J. Vossius.

Lugd. Batav. cIↄ Iↄc xxvii. iii. Nonas Maias.

LXIV.

Maximo Viro, Jano Grutero. Brettam.

Maxime, & Conjunctissime Grutere,

INcredibili me voluptate perfudit, Clarissimus vir Altingius, cùm certiorem me fecit, de vocatione tuâ, ad Academiam Groninganam. Equidem spero fore, ut bellam adeo occasionem, benè merendi de studiis amplectaris; præsertim cùm tam multa sint, quæ id suadeant. Nam habet ea provincia Proceres literarum, & literatorum mitè amantes: ut certè tibi persuadere possis, carum te, atque in pretio illic fore: Et vilior ibi annona, quàm aliis plerisque fœderatæ Belgicæ locis. Scis etiam, quanti intersit habere Collegas, non eruditissimos tantùm, verùm etiam humanissimos; Imprimis, καὶ τὸ δεῖν λέγειν κἀγαθὸς ἢ λελειχέναι, quibus, quando boni, nihil est melius, acceptiusque; quando mali, ac crabronum similes, nihil est deterius, ac magis invisum. At Collegis uteris, ut eruditione ac doctrinâ, ita virtute ornatissimis: ex sacro verò ordine, habebis duos eximios viros, quorum unus, affinitate tibi junctus, ac elegantiorum literarum non gnarus modò, sed etiam in hac ætate cultor sedulus: Alter item vetus amicus, quicum tot annos in Heidelbergensi Academia vixisti. Uterque eâ præditus humanitate, ut proprio quodam naturæ munere, ad eam virtutem facti videantur. Quare non tibi negotium erit, cum hominibus, qui præsentes laudent: absentes, ut tuus Plautus loquitur, frigidam fabdolè suffundant: quales ego nimis multos novi,

quosdam

quosdam etiam non sine dolore experior. Accedit ad ista, quod juventus ibi, ut audio, satis sit modesta, benéque composita. Nec duram suscipies provinciam. Leges Florum, Justinum, Livium, Tacitum, alios, quos voles, scriptores, studiosè adeo, contentéque tibi lectitatos, sæpiusque, ut arbitror, prælectos. Interim occasio tibi erit limandi cætera, ruspandi nova, quæ Reip. literariæ bono, tuique cum nominis honore, partim in Academia illa, partim etiam in nostra, si ita tibi videatur, lucem mox videre possint. Equidem si quid huc transmiseris, non defugiam laborem corrigendi, in quibus Typothetæ aberrarint. Quare ne te hominem Belgam Belgis diutius invide. Nec ætatem objecta, quæ necdum effœta, sed ad molles Musarum labores satis est vegeta. Cogita Imperatorem stantem mori oportere. Sanè longè quidem mallem, ut una nobiscum Lugduni, in studiis esset vivendi potestas. Sed nunc quidem non licet mihi esse tam beato. Gaudeo interim, quod iisdem Fœderatis Provinciis agemus, nec longo adeo dissiti intervallo, ut non aliquando excurrere liceat, ac literarum commercia crebra esse possint. Sanè non mihi modò id jucundissimum futurum, sed etiam uxori meæ, quæ sæpè tui meminit, & Cognatarum Smetiarum, etsi nonnisi puella admodum vos omnes viderit; ac plerosque ejus jam familiæ, transtulerit Deus, in meliores sedes. Edidi hoc anno libros tres de Historicis Latinis, eorum historiam perduxi usque ad Carolum V. Exemplar non mitto, ne librariam supellectilem tuam magis onerem. Sed videbis simulac pedem in Belgica nostra posueris. Felicem diem, quando te, liberósque, ac generum, amplecti licebit! Deum Opt. Max. oro, ut veniendi vobis mentem inspiret; atque etiam in itinere Angelum suum det vobis comitem, qui vos salvos in Belgicis sistat hospitiis. Vale, vir eximie, literarum columen, amor omnium eruditorum; ac cum tuis lætus, quam primùm veni; lætior iterum hasce terras vide; Lætissimus iisdem quàm diutissimè vive.

Lugduni Bat. cIↃ Iↄc xxvii. iii Non. Maii. Τάχιςα more meo.

Tuus sine fuco ac fallacia, more majorum; nec tuus modo, sed & tuorum omnium, totus, totus.

G. J. Vossius.

LXV.

Clarissimo viro, Francisco Gomaro. Groningam.

Clarissime vir, ac Conjunctissime Affinis,

VErissima sunt omnia, quæ ante menses quatuor de Thuano mihi scripseras; Planéque tibi assentior, non abire ita oportere. Atque adeo si cessare ii vellent, qui sanguine, vel affinitate τῷ μακαρίτῃ Junio devinctiores sunt; non tamen tam duro stomacho esse deberent quibus Ecclesiarum nostrarum honos cordi est, ut hominem tam benè de iis meritum, postquam illum cœlo dignatus est Deus, ab eo viro, qui ob summam authoritatem, apud posteros fidem fortassè inveniret, apertissimis, & iniquissimis calumniis onerari paterentur. De me quidem ita habe, neutiquam me quieturum. Sed cur hactenus nihil in hoc negotio egerim, causa est non una. Nam usque adeo obrutus fui mole curarum, ut ne respirandi quidem otium concederetur. Ad professionem historicam accesserat altera Linguæ Græcæ. Præterea munere Assessoris sæpius occupabar, quàm gratum esset; morte Patrui novi mihi cura accesserat. Authoritate publica corrigebam utriusque linguæ præcepta, ac alia quædam conscribebam, quæ deinceps in universis Bataviæ Scholis prælegerentur. Ante omnia me noctes, diesque, fatigabat opus de Historicis Latinis, cujus quia jam bona pars excusa erat, non fine damno Typographi, differri diutius poterat. Quàm autem operosa ea mihi opera fuerit, tum inde cognoscas, quod in ea agam de scriptoribus amplius, quàm mille & sexcentis: Tum exinde quod plusquam tertiam ejus partem, fervente prælo, exarare sim coactus. Itaque sæpè primâ, alterâque hora nocturnâ, non æstiva modo, sed etiam hybernâ, occupabar miser, probis, ut vocant, emaculandis. Nec propterea ullam unquam lectionem publicam neglexi. Imo nec intermisi Collegium Oratorium, aut Historicum in quo Nobilissimis juvenibus XXX. vel circiter, magna ex parte Sarmatis, Cimbris, aut Germanis, vel viam ad Eloquentiam pandebam, vel Antiquitates Romanas enarrabam, & Ita enarrabam, ut historiæ non solùm è φιλολογίας penu allucerem facem, sed etiam aptarem singula ad civilis prudentiæ præcepta, quod potissimùm à me exegerant; quippe non tam Scholis destinati, quàm Principum Aulis, vel gubernationi Rerum-publicarum. Nec eo segniùs alii subinde, qui vel docentem aliquamdiu audissent in Academia, aut recentes huc advenis-

sent,

ſent, frequentare domum meam, ſive ut exquirerent aliquid, quod minus percepiſſe viderentur, ſive ut conſilium meum de tota ſtudiorum ſuorum ratione cognoſcerent. Ac pleriſque eò minus officii id potui denegare, quia à præſtantiſſimis viris, etſi ſæpe mihi ignotis, per literas magnoperè commendarentur. Tam multis diſtrictus, non ſolùm diſtuli reſpondere Thuano; ſed etiam coactus ſum, quicquid literarum acciperem ſive è Belgia noſtra, ſive ex Anglia, Gallia, Italia, Germania, Dania, terriſque aliis, id omne unum in locum recondere, reſponſurus ſingulis, aliquanto quidem poſt intervallo; ſed tamen ſimulac liceret, hoc eſt, ubi parte oneris levatus eſſem, nempe Collegiis domeſticis deſinentibus, & Operibus meis, quæ excuderentur, ad finem perductis. Antehac ſanè pugilicè, atque athleticè valueram: verùm hoc anno, qui ætatis fuit quinquageſimus, minus firmus eſſe cœpi ac retro euntis valetudinis indicia manifeſta perſenſi; imprimis in brachio ſiniſtro: ſive id ab immodico labore, ſive à natura fatiſcente, poſt annos ſepties ſeptenos exactos. Protectò ſi longè diutius exantlare tot & tantos labores coactus forem, haud diu vitalis eſſe potuiſſem. Sed de iſto. Venio nunc ad alteram cauſam dilati in tuendo ſocero officii. Sciebam edi in hac urbe Epiſtolas Scaligeri, quas antequam vidiſſem, putabam nihil hac in re fieri oportere. Quid, inquies, ea res ad Junianam cauſam? Imò plurimùm, ſcis quale fuerit illud maximi Scaligeri ingenium. Non ferebat diſſentientem. Itaque ſemper eo nomine offenſior Junio fuit, quod in quibuſdam ad ſacram χρονολογίαν pertinentibus, ac credo in aliis etiam nonnullis à ſe diſcreparet. Offenſam eam unus & alter Diſcipulorum alebant, malignè interpretantes apud Scaligerum, quæ vel publicè docuiſſet Junius, vel privatim dixiſſet. Scaliger ut iræ impotens erat, accuſare Junium literis ſuis, apud doctiſſimos Gallorum, eoſque inter Caſaubonum, Thuano uſque adeo familiarem, atque adeo ut arbitror, Thuanum ipſum. Itaque non committendum putavi, ut, quia alterum accuſationis caput erat de Junii deſultorio ingenio, multa conante, nec aſſequente quod moliretur, hiſce verbis reſponderem, priuſquam vidiſſem, quid Scaliger ad Caſaubonum ſcripſiſſet. Prodüt nunc Epiſtolarum opus. Præfatio eſt ab Heinſio, ſed ſub Elzevirianorum nomine. Magnifice extollit Scaligeros. Ait naturam quotidie homines parere, non miracula. Sed quid tota poſſet, voluiſſe in utroque Scaligero experiri, inque iis duobus bis omnes vires ſuas eſſe periclitatam. Quibus ego laudibus non invideo: Etſi non arbitrer Eraſmum fuiſſe iis minorem, præſertim quando cogito tempora, in quæ hujus pueritia incidit; tum etiam quàm præclarè de Novo Teſtamento, à tot SS. Patribus meritus ſit. Nec enim perſuadere mihi poſſum, minoris momenti, aut fructus, eſſe Operam iſtam, quàm quæ ſubtilius ſæpè, quàm verius adverſus Cardanum Julius diſputat; aut quæ de re poetica, vel cauſis LL. idem nos docet: præſertim cùm ne filius quidem in iis, quæ de Poetis judicarat, Parentis judicium ſequendum putarit: Et opus de cauſis LL. quærat ſæpè quod non eſt, Alchymiſtarum inſtar, ut ipſe ejus author agnovit, quemadmodum ex Bordoniæ fabulæ confutatione accepimus. Quodque ad Joſephum attinet, ut nec invidia negare poſſit, ad temporum cognitionem, plurimum eum contuliſſe in libris de emendatione temporum, & animadverſionibus Euſebianis; ita Religio quoque ſit fateri, plus inde utilitatis ad Eccleſiam redundaſſe, quàm accuratà illa operâ, quam Eraſmus antiquis Eccleſiæ Doctoribus vertendis, corrigendis, cenſendis, impendit. Longèque illud minus fatebor, plus profuiſſe Scaligerum, ingenioſis quidem, & doctis in Varronem conjectaneis; verùm ſæpè nimis audaci conjectura nixis, uſque adeo ut, Petrus Victorius (quemadmodum ipſe Scaliger conqueritur) cum id opus vidiſſet, nunquam conqueri deſtiterit, quaſi is in perniciem literarum eſſet natus, ac quia ingenio abuteretur, nimiâ ſui fiduciâ, corrupturus verius eſſet Scriptores veteres, quàm correcturus. Equidem longè mitius de Scaligero cenſeo: Sed tamen tantam licentiam probare non poſſum, non magis, quam candorem, cùm diſſimulat quæ in Antiquis Varronis Codd. inveniſſet. Et cui perſuaſerit, ſe in Feſto corrigendo, non uſum eſſe ſchedis Læti, dum ita ſupplet quæ deſunt, prout in iis ſæpè ſchedis legebatur? Non hæc candidi animi fuere. De notis ad Priapeia, ad Auſonium, ad amorum Triumviros dicere nolo. De Manilio illud dicere contentus ero, compluria Junium ita in eo ſcriptore correxiſſe, prout Scaliger in editione poſtrema emendavit. Scio, ait Scaliger, ſe ita reperiſſe in codice Gemblacenſi. Sed quid ſi is obiiſſet, ante repertum eum codicem? Eóne peccaſſet, qui ex Palatino codice, genuinam lectionem Reipublicæ literariæ indicaret? Vaticinari Junius potuit, fore, ut Scaliger eadem poſtea, & meliora, in Gemblacenſi Cod. reperiret? Verum hæc ad Junium potius pertinere videantur, quàm Eraſmum, de quo inſtitutus erat ſermo. Ut igitur ad eum redeam, mihi utroque illo Hreoe, Eraſmus non minor videtur, præſertim ſi ſeculum infelix attendam, quo Eraſ-

mus, inter indoctos Monachos, in tanta tot librorum bonorum penuria, qui necdum, vel corruptissimè prodierant, ad illud eruditionis fastigium potuit aspirare. Verùm ut hoc quoque concedamus, solum Italum Cæsar. Scaligerum, & Gallum Josephum filium, palmam præripuisse iis qui & ante, & post fuerunt: Non tamen quisquam laudaverit eam malignitatem animi, qua in Epistolis suis utitur. Rectè interim, ac laudabiliter quod omnibus in locis, loco Juniani nominis, Asteriscum posuere, uti & cum Manilius Junii, vel Tertullianus, vel Epistolæ ejus ad Atticum taxarentur. Mallem tamen totas periodos omisissent. Nunc sic quoque intelligent non pauci, quid dicatur, idque ex iis, quæ vel præcedunt, vel consequuntur. Ac imprimis illi sagaces satis erunt, qui Junii, & Scaligeri temporibus vixere. Nam quomodo hi non intelligant, de quo sermo sit, ubi vident, loqui de eo, qui in Academia doceat Lugdunensi, qui Epistolam aliquam ex Arabico transferendo, jam Arabicæ se Linguæ peritiam, sibi vindicasse posse arbitratur, atque alia id genus? Quam autem malignè egerit Scaliger, vel hinc vide, quod non semel dicat, usque adeo imperitum esse Junium, ut non dico Hebraicè (quamquam & illud scribat) sed ne Latinè quidem sciverit. Cujusmodi cum literis istis video contineri, dubitare non possum, quin iis Thuanus compulsus, sinistrum adeo judicium de Junio tulerit. Imo planè persuasum habeo, haud leviora esse, quæ de eo ad Thuanum perscripserit. Quamobrem si calamum adversus Thuanum stringam, periculum video, ne filius Thuani, Juvenis eruditus, & ut genere, atque opibus pollens, ita multis in Galliis carus, & maximis honoribus destinatus, quæ de imperitia Junii modestè Parens scripserit, ea apertè, & sine circuitione prodita, ostendat à magno Scaligero, Reip. literariæ dictatore, cui doctior orbis lubens eruditionis fasces submittit. Hinc mihi nova cura, etiam tuendi eum adversus Scaligeri calumnias, incumbet. Quem ego virum laudavi semper, ac porro laudare decrevi: Non quia ejus impotentiam animi, aut maledicentiam ignorem; aut quasi nesciam, quàm multis in locis aliquid humanitus patiatur: sed quia ejus tantæ virtutes, præclaraque adeo merita sunt, erga Historiam, ac bonas literas, ut propterea, quæ peccavit, censeam ei condonari, & æterna oblivione sepeliri oportere. Nec tamen impediunt ista, quominus accuratè refellantur, quæ de fuga Junii, ex supplicii metu comminiscitur. Imo nec impedit quicquam quominus, saltem modestè, aliquid dicatur adversus illud de ingenio desultorio. Nec enim desultorio is ingenio, qui à prima penè ætate Theologiæ se dedit, inque eo studio consenuit. Linguarum scio studio, & Philosophiæ incubuit: sed propter Theologiam imprimis, ut in Criticis aliquis voluit videri: Hæc ille subcisivis horis, quas aleæ aut compotationi, aliqui impendunt. Sed sæpius deceptus est. At nihil opus metiri Junium ex Criticis, nihilo sanè magis, quàm Scaligerum ex Cyclometricis, puerilium errorum plenissimis. Nec tamen infelix est conjector, quàm livor ait. Aliquid accusatio ea ex vero, at nec minus est, quod ex mendacio, invidia, atque odio trahit. Quare nec detrecto provinciam, isti parti quoque occurrendi: Nedum diffugiam laborem diluendi fœdum errorem, quo seditionis aut complicationis, adversus summos Magistratus reum agit, ac turpis fugæ insimulat. Quæ tantò turpiora, quantò probitas eruditioni antistat. Tantummodò mihi ita agendum video, ut quàm minimâ eorum offensâ, qui Thuano, & Scaligero impensius favent, fortissimè Junii causam agam. Utrum autem seorsim, an in præfatione operis alicujus id acturus sim, adhuc delibero. Atque ubi, ex amicorum consilio, aliquid statuero, faciam te quamprimùm certiorem. Nec displicet, ut in Academiæ Lugdunensis Professoribus, quorum vitæ ante biennium hic cum cælata eorum imagine recusæ fuerunt, idem error paucis refellatur. Hæc nunc in mentem venerunt. Poteram fortassè paucioribus hæc proposuisse. Sed non possum in scribendis anxius esse de brevitate, nihilò sanè magis, quam de dictione. Quare si loquacior visus sim, pro amicitia nostra, facilè eam rem condonabis. Plurimam salutem lectissimæ uxori, ac tuis, tum autem sorori nostræ Juniæ, ac præstantissimo D. Makowski.

Lugd. Batav.
cIↄ Iↄc xxvii.
v. Id. Maii.

Tuus sine fuco,
G. J. Vossius.

LXVI.

Reverendo in Christo Patri, Richardo *Episcopo* Dunelmensi.

Reverendissime in Christo Pater,

Offero tanti & meriti & nominis præsuli aliquid de paupere penu nostro, exiguum, sed magni tamen affectus, & devotissimi animi monumentum, commentarios nostros de Historicis Latinis: quos spero non ingratos

gratos fore, partim propter autorem, qui nihil æquè exoptat, quàm ut placere possit iis, quos Deus ad tantum decus in Ecclesiâ suâ evexit: partim etiam propter argumentum literarum amantibus non inutile, iis imprimis, qui eo loco habent antiquitatem Ecclesiasticam quo meretur. Sanè dicere illud possum, studiosè me operam dedisse, ut facilius & legi, & refelli possint, quæ de controversiis variis ab celeberrimo Annalium Ecclesiasticorum conditore adversus nostros scripta sint. Plurimum enim refert nosse, quæ genuina, quæ supposititia sint, quâ ætate scriptor quisque vixerit, utrum Pontificias an Cæsareas secutus sit partes, & id genus complura: quorum usus magis apparebit, ubi, quæ nunc de scriptoribus prodidi, accommodata verò rebus ipsis, quas memoratus annalium autor, ex iis vel probare vel refellere se posse arbitratur. Deum rogo, ut ad institutum hoc nobile, & vitam, & valetudinem, imò & otium largiatur. Simul numen ejus oro, ut incolumem Reverentiam tuam diu Ecclesiæ suæ præstet & conservet.

Lugd. Batav. cIↄ Iↄc xxvii. vii. Id. Sext.

Reverendissimi nominis tui

Cultor ad obsequia paratissimus,

G. J. Vossius.

LXVII.

Reverendo in Christo Patri Joanni, *Episcopo* Lincolniensi.

Reverende in Christo Pater,

ETSI non ignoro, quæ modestia, quantaque animi submissio deceat, primum hoc alloquium, quo affari ausus sum eum, quem Deus illustri adeò loco in Ecclesia sua collocarit: arbitror me tamen illud dicere de me posse, à prima me adolescentia summo amore captum fuisse Historiæ omnis, ac præcipuè Ecclesiasticæ Antiquitatis. Quid verò labore atque industriâ promoverim, judicium penes alios esto. Saltem, spero, nemo bonus improbabit propensissimam hanc voluntatem benè merendi de studiis literarum. Atque ego animo pergo quotidie colligere vindemiolas meas, quas & publici juris facio. Cæterùm, cùm in omni historia duo spectare conveniat, quis dicat, & quid dicat; seorsim de utroque melius me acturum existimavi. Atque istud in causa est, cur hoc tempore de Historiarum scriptoribus egerim. Ac ante triennium quidem commentarios meos emisi de Historicis Græcis. Hos nunc consequuntur alii de Historicis Latinis. Priores dicavi Illustribus Bataviæ nostræ Ordinibus, patriæ patribus. Alteros hosce sacravi florentissimæ genti vestræ, potissimùm Illustrissimo Duci Buckinghamiæ, imo si non tam inscriptionem, quàm argumentum præfationis nostræ ponderemus, toti insimul Academiæ Cantabrigiensi. Nempe animo terras omnes lustranti non efferebat se natio illustrior vestrâ, seu arma spectarem, seu literas etiam, tum sacras, tum istas de quibus hoc opere tractamus. Adhæc beneficium illud, quo me per Illustrissimum Baronem à Broock, affecit laudatissima gens vestra, jamdiu aliquod mihi testimonium grati animi imperare visum fuit. Quanquam autem non adeo Suffenus sim, ut existimem proficisci à me quicquam posse quod satisfacere possit exactissimo Reverendissimi nominis tui judicio (cujus ad limam si revocare omnia velimus, fore prospicio, ut pauciora hic reperias quæ placeant, quam quæ displiceant) tamen nihil causæ videbam, cur fidem minus haberem tam multis prædicantibus summam humanitatem tuam, ac facilitatem in cognoscendis & ignoscendis erroribus eorum, qui de publico bene mereri studuerunt. Bonæ hujus spei plenus, tantæ & dignitatis & doctrinæ præsuli offero nunc monumentum hoc laboris nostri, minutum quidem si autorem consideres: sed non aspernandum tamen, seu respicias paratissimum ad cultum omnem, & obsequium tui voluntatem nostram: seu etiam spectes, quòd hæc opera munient viam nobis ad majora: putà ad refellenda ea, quæ ex scriptoribus à nobis opere hoc memoratis ab Ecclesiasticorum Annalium conditore, atque aliis adversus Religionem nostram depromuntur. Deus Optimus Maximus longam tibi, Reverendissime Præsul, felicémque vitam largiatur, quòd diu Ecclesiæ suæ præsis & prosis.

Lugd Batav. cIↄ Iↄc xxvii. vii. Id. Sext.

Reverendissimi nominis tui cultor ad obsequia omnia paratissimus,

G. J. Vossius.

LXVIII.

Reverendissimo in Christo Patri Georgio, Chichestrensi *Episcopo.*

Reverendissime in Christo Pater,

SÆpe recordor honoris mihi habiti tempore Synodi Dordrechtanæ, ac posteà, priusquam pedem è terris nostris poneretis. Nam & Dordrechti mensâ me tuâ, & quod longe majoris duco, sanctis juxta ac eruditis colloquiis tuis, & eorum quos tecum in Bataviam Ecclesia miserat Anglicana, dignari voluisti: Nec Lugduni minus persensi eximiam humanitatem tuam, & collegarum, quos dixi, virorum non præcellentis minùs pietatis, quàm doctrinæ. Beneficium hoc vestrum pluribus extollerem, nisi satius ducerem, ut ista silentii nunc spario recondam, virtutesque vestras apud alios potiùs quàm apud te prædicem. Hinc amorem erga te meum immane quantum auxit beneficentia illustrissimi legati, viri immortalitate dignissimi, & cognati ejus regii Consilii Magnæ Britanniæ à Secretis: qui & præclarè de me meriti, & porro mereri non cessant. Quamobrem cùm nobilissimæ genti vestræ Carletonæ multò sim obstrictissimus, nefas putavi, si non operis novi de Historicis Latinis exemplar ad te mitterem, præsertim cum illud consecrarim nunquam satis laudatæ Britanniæ nationi. Quæso, Reverendissime Præsul, minutum donum non aspernare. Proficiscitur enim ab animo devotissimo, & ad obsequia tua paratissimo. Et deinceps mihi viam sternet, ad ea diluenda, quæ ex superiorum seculorum scriptoribus adversus Religionem nostram à Baronio, atque aliis, adferuntur. Utinam mihi Deus & vitam & otium concedat ad eam rem, uti exopto, fusius planiùsque comprobandam. Nunc quod olim Augustus Cæsar aiebat, contentus eris hoc Catone. Reverendissime domine, consule hæc igitur æqui bonique. Deus te salvum ac sospitem servet Ecclesiæ suæ bono.

Lugd. Batav. clↄ Iↄc xxvii. vii. Id. Sextil.

Reverendissimi nominis tui cultor, imò illustrissimæ domus Carletonæ *cliens æternùm debiturus,*

G. J. Vossius.

LXIX.

Illustrissimo D. Fulconi, *Baroni à* Broock, *Serenissimæ Regiæ Majestati à Consiliis interioribus, Mecænati suo Optimo.*

Illustrissime D. Broocki,

POstquam me beneficio summo planè fecisti tuum, rectè me atque ordine facturum putavi, si tam otii quàm negotii mei, etsi nihil tale poscenti, redderem rationem. Eoque animo mitto nunc novum ingenii, ac industriæ nostræ fœtum. Idque eò lubentius, quia sacratus is florentissimæ genti vestræ, cui propter meritum tuum debebatur. Nec eò minus adhuc maneo in nexu tuo, unde me exolvere nunquam potero. Sed, spero, tamdiu saltem mihi vita suppetet, donec gratum etiam posteris testari liceat affectum: de quo seriò nunquam cogitare desistam. Multùm gaudeo, quòd heroicâ liberalitate ac munificentiâ tuâ nobile adeò munus obtigerit præstantissimo nostro Doreslario J. C. Deumque oro, ut optime hoc, cùm ei, tum Academiæ Cantabrigiensi vertat. Et profectò ex viri ejus præclara doctrina ac virtutibus, quibus ex animo faveo, ita fore auguror. Vale Illustrissime Domine, nec noster modo, sed planè literarum ac literatorum Mecænas.

Lugd. Batav. clↄ Iↄc xxvii. vii. Id. Sextil.

Illustrissimo nomini tuo æternùm obligatissimus,

G. J. Vossius.

LXX.

Clarissimo & eximio Viro D. Samueli Wardo *S. T. Doctori & Professori in alma Academia* Cantabrigiensi.

Clarissime Domine Warde,

NOLI propter diutinum silentium putare, oblitum me suavissimi, ac doctissimi Colloquii tui, tum Dordrechti mecum habiti, tum etiam Lugduni. Atque utinam occasio mihi antehac fuisset testandi gratum animum pro benevolentia tua, atque adeò omnium eorum, quos ad Synodum Dordrechtanam Magna Britannia miserat. Equidem meminero,

Dum memor ipse mei, dum spiritus hos regit artus.

Itaque & nunc mitto ad te amoris nostri pignus minutum, commentarios nostros de Historicis

Historicis Latinis. Atque eò id facio lubentius, quia fore spero, ut non iis modò operâ hac profuerimus, qui τὰ ἱερὰ tractant assiduò, sed etiam, quibus curæ est cognoscere Ecclesiæ Historiam. Nam probè scis, quanti referat nosse, qui res scripserint Ecclesiasticas, & quando, & quâ fide, atque alia quæ ad auctores ejusmodi pertineant. Itaque planè fore confido, ut si minùs tibi videar assecutus, quod conabar, saltem probes voluntatem commodandi ejusmodi studiis juventutis.

Vale præstantissime Vir, & ne amicitiâ nos tuâ indignos cense, qui te propter egregias dotes maximi facimus.

Lugd. Bat. cIɔ Iɔc xxvii. vii Id. Sext.

Tuus ex animo,

G. J. Vossius.

LXXI.

Generoso & eximiæ eruditionis Viro D. Joanni Seldeno, J. C. Londinum. *S. P.*

Quod olim fecit Cornelius Nepos, vir tantopere à Catullo laudatus, ut scriberet de Historicis Latinis: idem nunc ego tentavi, viribus quidem ingenii ac doctrinæ Nepote longè inferior. Sed tamen alio nomine magis profuturus, quia licet præclarus ille Nepotis labor superesset, non tamen ultra sua tempora, hoc est, Augusti ævum, pertingere potuerit: ego verò historiam perduxerim usque ad tempora Caroli quinti. Quod ut facerem, evicit, non quidem laudum immensa cupido, ut ait ille, sed potius boni publici amor, qui me nunquam patitur cessare. Nec magnopere laboro de eo, quod commentationis nostræ lapides videbuntur minus politi, quod sponte agnosco: sed satis fore putavi, si etiam rudes usui esse possent, quare non ista modò qualiacunque in lucem dare, sed etiam ad te mittere ausus sum, Vir eximie. Cujus ego simulac aureum opus de diis Syris vidi; legere non contentus, etiam iteravi, atque tertiavi, semperque ex eo me inter tuos debitores sum professus. Atque hoc ipsum in causa est, cur nunc aliquod affectus mei testimonium mittam: quod eò, spero, gratius erit, quia id dicatum eximiæ nationi vestræ, cui me æternùm fateor obstrictum. Ulterius quo me, vel hanc etiam operam meam tibi commendem, nihil, præter argumentum ipsum, occurret; quia tu quoque, scio, cultorem nominis tui minimè contemnes. Vale, Clarissime Seldene; nosque redamare ne grave duxeris.

Lugd. Batav. cIɔ Iɔc xxvii vii. Id. Sextiles.

Tuus totus sine fuco,

G. J. Vossius.

LXXII.

Reverendis, Clarissimis, & multijugæ eruditionis Viris, D.D. Matthæo & Christophoro Wrennis, *Serenissimæ Regiæ Majestati Magnæ* Britanniæ *à Sacris.*

Reverendi, & Clarissi Viri, Nobile fratrum par,

Quotidie pene novum capio experimentum veteris dicti, quo amorem gigni aiunt similitudine studiorum. Quantopere quidem capiamini amore Ecclesiasticæ antiquitatis, ex Nobilissimo Dubletio nostro abundè intellexi. Qui & me, ut studiorum eorundem cultorem, propterea amari à vobis, non semel prædicavit. Ego verò vos, summi viri, non jam uno sed gemino nomine redamo, ut eorundem studiorum sectatores, atque ut amantes mei. Rogo, ut ne in affectu eo, etsi id minimè merear, persistere gravemini. Mitto ad vos genuinum exemplar operis novi de Historicis Latinis: quod si non ingratum fore intellexero, beneficio etiam me affectum planè arbitrabor. Addidi & exemplaria altera duo; quorum si unum Doctori Hieronymo Belo, alterum conjunctissimo affini meo Francisco Junio, transmittere non gravemini, magis etiam me obstrinxeritis vobis. Valete Reverendi & summi Viri.

Lugd. Bat. cIɔ Iɔc xxvii.

Utriusq; Vestri cultor atq; amicus,

G. J. Vossius.

LXXIII.

Clarissimo atque eximiæ eruditionis Viro, D. Jodoco Rous *Bibliothecæ Bodleianæ præfecto.* Oxonii.

Vir Clarissime,

Nec summa doctrina tua, nec munus præclarum quod sustines, patiuntur te ignorari nostratium illis, qui Musas colunt severiores.

veriores. Atque ea me res impulit, ut munusculo literario animum testarer erga te meum. Mitto enim commentarios nostros de Historicis Latinis: quo in opere non mediocris mihi exhaustus est labor, nec minus fortasse superest. Multa enim limam tuam, tuique similium requirunt: nec operâ tuâ, aliorumque magnorum virorum, exigua ei accessio fieri possit à Bibliothecis gentis vestræ, Bodleianâ imprimis, cui præes. Utinam ita res meæ tulissent, ut tot præclaros Scriptores, quos ineditos hactenus servat Britannia magna, coram ipse manu versare, & curiosis oculis lustrare potuissem. Equidem cœlum mihi digito attingere visus fuissem. Sed quia non potui, quod optabam, optare non desinam, quod fieri possit. Hoc est, ut è summis viris vestratibus intelligam, ubi opera mea claudicarit, quod quin sæpius contigerit, quàm vellem, nullus dubito. Verum spero ex te, Vir eximie, atque aliis præstantissimis Viris cognoscere licebit, vel indicta mihi, vel perperam dicta. Ipse editione alterâ non sinam posteritatem nescire per quos profecerim. Id enim candore nostro præcipuè dignum arbitror: quippe qui non tam scriptis nostris velificemur honori nostro, ut ambitiosuli solent, quàm omnia publico metiamur commodo. Imo, ut arbitror, sic sponte nos gloria, longéque eâ solidior consequetur. Quid enim pulchrius nobis, quàm si posteritas videat, quantis viris innotuerimus & quàm studiose eorum amicitiam ambierimus, nec id fine alio, quam amore virtutis doctrinæque. Vale, præstantissime Rousi, nec grave dixeris iis me accensere, qui te ob eximias animi dotes maximi faciunt.

Plurimâ te salute impertit Dubletius noster.

Lugduni Bat. ɔIↃ Iↄc xxvii. vii. Id. Sextil. *Tuus totus sine fuco,*

G. J. Vossius.

LXXIV.

Constantino Huygenio.

Nobilissime, Amplissimeque Vir,

Ex Athenæo nostro, vel si mavis, Musarum castris, mitto opus nostrum, non Musivum quidem, ac tessellatum, sed Apollinare tamen; vel si hoc quoque nimium est, saltem exaratum, de illo genere, Apollinarium virorum; quod panxerit res gestas, magnaque ex parte Martialium virorum. Quod addo, ne importunè illud transmittere videar, ad Mavortia Castra vestra. Quamquam altero etiam nomine, tueri factum meum possim. Etsi enim apud paludatum Imperatorem nostrum, & tot sagatos Heroas, nihil nisi Mavortium audiatur: tamen simulac tuus paulum esse cœperis, scio, te illas de Marte cogitationes, Musarum studiis, quasi fortem Falernum, Castaliis aquis temperare. Cujus ego rei conjecturam, non obscurè cepi, ex iis quæ mihi retulit, deliciæ nostræ Barlæus. Quamobrem nec rogare jam sustineo, ut me ames, cum id sedulò facias, longè etiam, supra meritum meum. Potius illud oro, ut optimi consulas munusculum meum, minutum quidem, sed magni tamen affectus symbolon. Non meretur, quod verissimè, Veronensis Poeta, de Nepotis sui chartis scribebat, doctis, Jupiter! & laboriosis. Nec enim ita insanio, ut apud tui similes, de doctrina jactare me, vel commendare nostra, velim; scio quam mihi curta sit supellex. Attamen propemodum censeo, competere commendationi nostræ, posterius illud Laboriosæ Elogium. Quod ne Asinis quidem invidetur, sin nobis, ne illud quidem relinquatur, jussero ego malignos adeo æstimatores, ætatem agere in simili senticetu, quo sentire tandem discant.

Vale, Nobilissime, doctissimeque vir; nisi jam nunc fortissime potius dicere debui; sed scio te, amantissimi tui verba non exigere ad libellam.

Lugduni Bat. ɔIↃ Iↄc xxvii. Postr. Eid. Sextil. *Tuus sine fuco,*

G. J. Vossius

LXXV.

Generoso Doctissimoque D. Gulielmo Boswello, *amico optime de se merito.*

Præstantissime D. Boswelle,

Sæpe obversatur animo meo Illustrissimus Baro à Broock, Vir genere quidem & dignitate summus: sed in quo tamen virtus longè exsuperet fortunam, ut reverà in eo minimum sit, quod vulgo putatur maximum. Hujus erga me affectum, & judicium de me præclarum, tute longe melius me nosti. Quare scio, neutiquam mirabéris, si dixero, seriò me sæpius cogitare quo pacto Viro huic dignissimo sanè, qui nunquam ignoretur, publicum grati animi testimonium offerre

offerre possim. Sed quia hactenus in tantâ occupationum mole præstare non potui, eos imitari proposui, qui creditoribus syngraphâ, quod debeant, obsignant. Nam & quid beneficii acceperim, ingenuè, uti decuit, agnosco: & quid ulterius cogitem, non obscurè indico. Utrumque hoc tribus, ut ita dicam, verbis, testatur præfatio operis ad Illustrissimum Buckinghamiæ Ducem. Commentarii ejusce exemplar quadruplex transmitto: unum Reverendissimo in Christo Patri Joanni Episcopo Lincolniensi, alterum Illustrissimo Baroni à Broock, tibi verò tertium, quartum clarissimo Seldeno. Fore autem spero, ut quod paulo ante me Illustrissimo Baroni recepisse aiebam, id primâ occasione exsolvam, non tam summi ejus viri causâ, cujus honori nihil à me scriptione ullâ accedere potest, quàm ut animo meo quomodocunque satisfaciam. Hæc familiariter ad te scribenda existimavi, doctissime Boswelle, Tu nos porrò ama, & illustrissimi Baronis amorem erga nos deinceps etiam, quantum in te est, fove. Nihil mihi gratius facere possis. Vale.

cIↄ Iↄc xxvii. xxv.
Jul. Kal. Sextil.

LXXVI.

Clarissimo & summæ eruditionis viro, D. Hieronymo Belo, *S. T. Doctori, & aulæ* Pembrochianæ *Præfecto.* Cantabrig.

Clarissime Domine Bele,

Omnes quidem eos maximo prosequor amore, qui literarum studiis excellunt; nullos tamen æquè æstimare soleo, quàm qui Ecclesiasticæ etiam antiquitatis sunt callentes: quales in tristi hoc religionis dissidio impensiùs paci concordiæque Ecclesiæ consulere & possunt, & solent. Quo sanè quid utilius hoc tempore præsertim in tanto eorum numero, qui antiquitatis contemtu nova dogmata vel fingunt vel fovent. Tibi verò, ut ex Nobilissimo & utriusque nostri amantissimo Georgio Dubletio intellexi, antiquitas studio semper ac cordi fuit, ac me quoque, quia ejus capiar incredibili amore, majoris propterea facere soles. Utrumque hoc tui etiam in me amorem longe maximum accendit: quem nunc cum aliter non possem, lecviculo industriæ nostræ monumento testandum putavi. Tu, vir Clarissime, quicquid hoc est opellæ boni consule, nec tam munus specta, quam animum donantis. Vale.

Lugd. Bat. cIↄ Iↄc xxvii. vii Id. Sextil.

Tuus sine fuco ac fallaciis, more majorum,

G. J. Vossius.

LXXVII.

Abrahamo Vander Merio, *Senatori.* Hagam.

Amplissime vir, Cognate Ornatissime,

Quæ synodo ante triennium promiseram, ea jam ante menses xx. atque ultra sum executus, sed opus in quo id egi, (dico autem commentarios meos de Historicis Latinis) usque adeo spissè processit, ut demùm, post mensem, in lucem prodire possit. Quid mirum, cùm in eo agam, de Historicis amplius, quàm mille sexcentis? Proderit is labor meus, non solùm Literarum bonarum, aut prudentiæ civilis studiosis; sed omnibus etiam, qui cum Theologia conjungunt Antiquitatem Ecclesiasticam. Locus de quo dixeram, est operis hujus pag. 213. Ubi multa brevissimè sum complexus. Nam clarè rejicio sententiam Cassiani, qui Semi-Pelagianorum Princeps habitus. Clarè subscribo Augustino, Prosperoque, qui & Pelagianis, & Semi-Peligianis fortissimè restiterunt. Et ne videar eorum sententiam aliter capere, quam oportet, clarè addo, me ita eos intelligere, ut dicant, prædestinationem esse, fide & perseverantia priorem, h. e. ut Prædestinatio sit causa, fides & perseverantia sint prædestinationis fructus. Et quia mihi sæpe objectum de Historia à me edita super controversiis, quæ Ecclesiæ cum Pelagio, & Semi-Pelagianis fuerunt; eo non dubitavi addere, haud assequi sententiam meam, si qui putent illa quæ opere eo attuli, de quatuor primorum seculorum sententia, adversari Augustini sententiæ, ante memoratæ: quippe plus eum dicere quàm priores, non contrarium. Denique promitto ibidem, me per occasionem aliquando fusiùs de istis tractaturum. Priusquam hunc locum prælo subjicerem, monstravi eum singulis facultatis Theologicæ Professoribus: Quibus abundè satisfeci. Unus Walæus putabat, ubi scripseram, *Tanquam impiæ vel falsæ*, rectiùs scripturum, *Vel etiam falsæ*. Itaque eo Authore, *etiam* adjeci, scio me satisfecisse omnibus bonis. Nam & Ecclesiasticis compluribus domi meæ verba illa prælegi. Siquis tamen ita animatus sit, ut

nunc

nunc quoque nodum in scirpo quærat, non tam ille mihi crucem figet, quàm animi sui ulcus prodet. Cæterùm persisto in sententia, non satis ex honore meo fore, si cogar, priusquàm opus meum in omnium manus venerit, ostendere pagellas, quibus præsto, quod receperam. Is enim sum, cui fides dicenti debeat haberi. Et ex facultate Theologica potuere rem omnem cognoscere, si quibus adhuc scrupulus ullus foret. Verumtamen si omninò ita necesse erit, non impedio quominus iis pagellæ illæ monstrentur, quibus videbitur. Locutus sum de re tota, cum D. Henrico Fabricio, viro præstantissimo, & integerrimo, quem Classis Leidensis ad Synodum mittit. Is nec ipse existimabat, temerè eas esse promendas. Sed permisi, ut si omnino opus sit, eas à te pagellas petat. Committo negotium omne, prudentiæ utriusque vestri. Plura vellem, sed ne sacram concionem negligam, malo abrumpere. Scripsi celerrimè. Nec relegendi otium erat. Tu pro benignitate animi tui, si quid hic culpæ fuerit, facilè condonabis. Salutem optimæ Conjugi tuæ, & ubi Dordrechtum veneris, affini præstantissimo Jac. Wittio quæstori, simulque uxori ejus.

iv. Jul. 1627.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

LXXVIII.

Abrahamo Vander Merio, *Senatori.* Hagam.

Vir Amplissime, cognate Optime, & Amicissime,

DE Hadriano Imp. legimus, quoties à Poetis versus afferentur, eos versiculis suis remunerari solitum. Ac placuit exemplum, Pio II. qui antea vocatus Æneas Sylvius Piccolomineus. Ejus illud circumfertur.

Discite pro numeris, numeros sperare Poetæ.
Mutare est animus carmina, non emere.

Quanquam Vossius tuus, nec est Cæsar, nec Papa, tamen (vide quos spiritus gerat) decretum ei, utriusque vestigiis insistere. Itaque pro versibus, versiculos mittit, ut sit hostimentum par pari. Dices non tam versus te exspectasse, quam judicium meum, de dubiis, ut Grammaticorum filiis ea visum nuncupare. Age igitur, si ita placitum, sit hoc opellæ nostræ poeticæ Mantissa, vel Corollarium. Ego interim Cathedram Grammaticam ascendo, & te Auditore, vel Lectore uno, contentus (etiam Antimacho unus auditor Plato suffecit, qui erat ei instar omnium) de dubiis istis, non dubiam feram sententiam. Faciamque id (si ita cum Lovaniensibus Magistris loqui fas sit) magistraliter. Quidni enim mihi id per te liceat, qui longè etiam majora mihi permittis? Quare in rem ipsam venio. Tu Amplissime Senator, togam compone, & Grammaticum hominem audi contendentem, non in vestro illo, sed foro suo. Primùm igitur aio, furcillis quædam ex dubiis istis proculdubio expelli debere. Nec ignoro, quo tibicine vulgus fulciat opinionem suam. Sed tibicen iste est ficulnus, ut non possit non labare, quicquid imponas. Nam de *Natrix* fefellit Grammatico, Lucani locus. In *Alcyon* decepit Servius. In *ficus* pro fructu imposuit Martialis locus malè intellectus. Muliebri enim genere usurpant Celsus, Plinius, rei rusticæ scriptores, & quicquid Classicorum est uspiam Authorum. *Camelus* Græcis quidem fœmininum est, Latinis nunquam. De *Pharus* etiam sit ne dubium, planè dubium est, atque incertum. Tutius saltem in muliebri genere usurpes. *Pulvis* vix inter dubia reponi meretur. Sed hoc tamen non acriter ducere velim serram cum quoquam. Hui, inquies, si tam multa ex versibus hisce expellantur in Morboniam, in arctas admodum copias cogentur dubia. Mane vir præstantissime, nos in eorum locum quos fugavimus, novos succenturiabimus. Erunt autem isti *Varix, Sandix, Onyx, Sardonyx, Canalis, Volucris, Ales, Palumbes, Arrabo, Babo.* Vides quàm multi, ut periculum non sit, ne armis expellantur inde, quo à me deducti. Multoque minus laborabunt; si jure vestro contendatur. Quamquam profectò ita aperta est hæc causa, judicio meo, ut minimè metuendum sit, ne priores isti, quos expulimus ex interdicto, unde vi, restitui postulent. Causa ista perorata, ut ego quidem censeo, venio ad judicium quod possis. De Steuchio Eugubino equidem ita judico, multùm eum mereri de Religione Christiana, quando mysteria ejus cognita fuisse docet, Antiquis Gentium Philosophis, imprimis Platoni: atque hoc ut persuasum eat, planè aliovorsum torquet verba ejus, quàm Philosophus ille senserat. Nec magis probo, quod ea stabilire conatur, ex Trismegisto, ac Sibyllinis Oraculis: ubi multò apertiùs arcana Religionis proponuntur, quàm in Prophetarum Vaticiniis. Atqui quis nescit ea tempora, quæ ἐνανθρωπήσεως sospitatoris nostri præcedunt, ab Apostolo ipso nominari, χρόνοι ἀγνοίας; aut quem fugit ἐνανθρώπησιν, eidem dici [illegible]

ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ; Quibus gemina & alia in scripturis leguntur. Nec ignoro, quæ ab Hieronymo Floravantio, Lib. III. de beatissima Trinitate, cap. 1. adferantur, ut doceat Trinitatis mysterium, aliquo modo gentibus fuisse cognitum. Sed ille eadem ac Eugubinus chorda oberrat. Hoc est vel genuinis Gentilium scriptis, falsam affingit sententiam, vel scripta ὑποβολιμαῖα ac supposititia habet pro genuinis. Mihi neutrum placet. Nec enim veritas cœlestis, quæ est à Christo, & Spiritu ejus, indiget mendacio, quod Patrem habet Diabolum. At Platonicos non id voluisse, quod Eugubinus putavit, nemo negabit, qui in Platone cum judicio fuerit versatus. Trismegistum autem, & Sibyllina, ut vocant Oracula, esse supposititia, & res clamat, & dictio ipsa arguit. Quod ego pluribus commonstrarem hoc loco, nisi inter alios, luculentè id fecisset Casaubonus, exercitatione prima ad apparatum Annalium Baronii. Nec nescivit hoc Magnus Civis tuus, qui brevissimè nuper pro veritate Religionis Christianæ commentariolum edidit, sanè hoc seculo potissimum, quo omnia ad ἀθεότητα vergunt, perutilem eoque utiliorem, quod quantum hactenus potui videre, scopulos effugerit, in quos priores impegere: Nam segregavit ille argumenta ista, quibus mysteria nostra Religionis, non sine aperto mendacio probarentur. Præterea Religio est ei, quod debemus Spiritui-Sancto, & Prophetis ac Apostolis, id acceptum ferre lumini Naturæ, & cæcarum gentium lacunis. Quod parùm religiosè fecit Steuchus, & cum eo alii nonnulli. Ad duo tantum capita Epistolæ tuæ respondi: Et vides jam in tantum literas hasce excrevisse. Quid futurum est, si de cæteris, etiam quid sentiam, attexam? Sed de iis, vel coram, vel literis alteris videro. Tu, Amplissime vir, loquacitatem meam boni consule. Salutem conjugi tuæ. Desidero scire, an planè jam valetudini suæ restituta sit socrus tua δῖα γυναικῶν. Quare quando otium est rescribendi, velim verbum de hoc attexas. Multam etiam salutem Senatus vestri Præsidi, ac Curatori Academiæ nostro Cromhoutio.

Lugd. Batav. cIↃ IↃc xxvii. xiii. Kal. Decembris.

Tuus sine fuco,

G. J. Vossius.

LXXIX.

Gerardus Vossius Hugoni Grotio *S. P.*

TAndem, maxime, & amicissime vir, prodit in lucem historia mea, de Historicis Latinis; cujus exemplar nunc mitto: quod licet nihil elucubrarim subtili tuo judicio dignum, tamen, quia meum est, placiturum confido. Si ausus fuissem ulteriùs onerare conjugem tuam, addidissem codicem alterum ad Salmasium. Sed fiet id per Lamerium, qui Gallias cogitat. Simul aliquid ad eum literularum addam. Dicere vix possim, quantoperè sim sermone, & literis multorum fatigatus, ut tuerer honorem soceri adversus Thuanum. Et diatribam super eo seorsim postularant. Mihi etsi impensè honori Juniano studuerim semper, res tamen ea tanti visa non est. Quare satis fore putavi, si id fieret præfatione altera operis nostri, quæ est ad Lectorem. Ita autem respondeo, ut salvo soceri bonore, modestius potuerit nemo: idem scio judicabis ipse ubi videris. Movere me non solum magna Thuani merita, sed etiam quod filium ejus viderem tantopere à te amari: quem scirem nihil immeritò magni facere, præter me unum. Sanè hic erga nobilissimum juvenem, amor tuus tanti apud me fuit, ut vel acerbius aliquid tam multorum assiduo impulsu cogitantem, facilè posset sufflaminare. Acrius paulo insurrexi adversus Scaligerum, quia edoctus essem ab eo fonte esse, quod pleraq; de Junio Thuanus hausisset: Ut fidem faciebant multa. Memor eram, qualia superstes evomuerit adversus Junium, cùm totus in fermento jaceret. Et meminisse ipse potes. Adhuc in nostris, & aliorum manibus versantur codices Juniani, Scaligeri manu oppleti bellis illis elogiis, simia, asinus, cojone, & aliis id genus convitiis, βωμολόχῳ, non Scaligero dignis. Et hocce anno Heinsius noster in lucem edidit Epistolas Scaligeri, in quibus non urbanatim, sed rusticatim Junium tanquam Cumanum asinum tangit, homo cætera magnus, sed nimis malignus, nec ita animatus, ut se etiam hominem esse cogitaret. Vellem Heinsius periodos eas, in quibus de Junio Scaliger loqueretur, imò totas Epistolas omisisset. Nunc Asteriscum ponere fuit contentus: interim relinquit, ubi dicatur edidisse notas in Cypriani Magistrum, contulisse Manilium cum MSS. codicibus Palatinis, aliaque id genus: quasi multum intersit, utrum dicam Sophronisci filium, an Socratem; Trojani belli Scriptorem, an Homerum. Equidem vellem hanc mihi necessitatem re-

spondendi non imposuisset Heinsius. Et tamen ita respondeo, ut qui nesciat hocce anno editas apud nos esse Scaligeri Epistolas, nescire etiam possit per eum, cujus me nomini dico parcere velle, intelligi Scaligerum. Nempe tum demùm nomino, cum ejus de Junio epicedium refero: Iccirco tandem subjungo *aliqui de Epistolis præstantes viri, sive dicti sive adhuc innominati vobis.* Nempe innominati, ubi calumniæ reum ago. At nominati honorificè, ubi ejus de Junio elogium commemoro. Summa autem defensionis nostræ eò redit, dicere potuisse Junium de Criticis suis, & aliis similis monetæ, illud Arellii Fusci, ne quis me ex his censeat. Dicavi opus meum Illustrissimo Buckingamiæ Duci; nempe ut Cancellario Academiæ Cantabrigiensis, ad quam honorificè vocatus essem; simul ut testarer affectum meum erga gentem eam, in qua tot mei amantes haberem. Displicebit fortasse nonnullis apud vos laudatio ducis: sed scripta hæc à nobis, priusquam fama increbuisset belli Anglicani adversus Gallos. Nec ad similes mei, innocuos Musarum Cultores, judicium pertinet, utrius regni causa hoc in bello potior sit. Equidem opto, ut genti utrique benè vortat, etsi id fieri quo pacto posset, minimè videam. Excusus jam liber tuus de Religionis Christianæ Veritate. Quem cùm lego in cœlesti cœnaculo cum Dis mihi epulari videor. Ut quàm correctissimè ederetur curavi, ut potui & debui. Sed cùm semel Ultrajectum, iterùm mihi Hagam excurrendum esset, nec persuadere possem Typothetis, ut absente me, alia prælo subjicerent, filiis curam committere sum coactus. Ita factum ut tribus quatuorve pagellis, quædam compareant negligentiùs edita, ea imprimis, unde errorem spissum ad calcem annotavi. Fragmenta illa, quæ in rutis cæsis tragicorum comparent, speravi propediem posse recudi. Sed nihil hactenus æquè obstitit, quàm quod talia à paucis leguntur: quippe, si γνώμας paucas exceperis, ejusmodi sunt omnia, ut nihil inde commodi referant alii, quam penitioris literaturæ amantes, quos Grammaticos vocamus. Sed tamen quia jam finem suum Historia nostra habet, hanc etiam curam suscipere animus est; nec urgere Lamerium desinam qui moras semper nectit, neque id alia de causa, quàm quia non facilè Seneca cum fragmentis inveniat emptorem, ob molem tot Criticorum, qui nihil annotarint, quod sit ad vulgi gustum. Quod ad duos tres, ut cum Varrone dicam, phreneticos Septentrionis filios, quibus moris magnas ciere tempestates, si quis non per omnia eorum sequatur opinionem velut πολλὰ ἔξω mihi quidem nunc aliquanto pacis amplius, atque opto, ut æternum eos Æolus compescat. Vir Clar. Janus Gruterus in Academiam Groningæ, & Omlandiæ vocatus est, ut ibi succedat Ubboni Emmio. Venturum spero, non tantum quis is vir est, qui, ut de Mario M. Ciceronis, *Scævola noster dicebat, Canescet sæclis innumerabilibus*: verùm etiam quia affinitate est uxori meæ junctissimus, & mei amantissimus. Filius meus Franciscus præclarum opus tuum de jure Belli propè ad unguem callet. Et quid ei, quem juris studio destinavi, melius commendassem? Memini enim me apud Tullium legere in primo de Legg. ex intima Philosophia disciplinam juris hauriri oportere. Id quidem comprobasse mihi primus videris. Scire desidero, quid post hunc laborem, & gnomarum opus geminum, verum sapientiæ Thesaurum, publici juris facere cogites. Vale, & à me, uxore, & familia omni salve plurimùm.

Lugd. Batav.
cIↃ Iↄc xxvii.
x. Kal. Sept.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

LXXX.

Gerardus Vossius Hugoni Grotio *S. P.*

Magnifice, Clarissimeq; domine; Abbotius in Apocalypsin nec in officinarum pergulis, nec in amicorum Bibliothecis comparet. Si scripsit, Anglicè scripserit credo, de quo certiora dicere posset affinis Junius. Habeo Abbotium de Antichristo: quem an volueris non sat scio: sed tamen mittere volui. De reformatione Coloniensis Archiepiscopi sæpius à me Bertius est compellatus: sed habere negat, ac vel ad Hogerbetium vel Utenbogartium remittit. Quorum illum, simul ac Haga redierit, compellabo. Responsum Junii ad quæstionem, num arma ad Religionis defensionem à subditis suscipi possit, inter ea fuit, quæ ex ore ex tempore dictantis domi sunt excepta. Habui ea prope universa, sed una cum pulvisculo omnia in Frisiam abstulit affinis Casimirus, hoc fine, ut aiebat, ut cùm suis conferret, & si non inconsultum Juniani nominis amantibus videretur, ederet in lucem. Sed antequam tu, Amplissime vir, ejus responsi apud me mentionem fecisses, cognoveram ex Coddæo, hoc responsum in schedis suis habere. Ergo quamprimùm conveni: cui ut postulatum tuum exposui, lubentissimè se communicaturum respondit. Sed post horas duas

duas rediens, invenire posse negat, & cùm inter chartas deesse aliquas cognoscat, metuere ne jam diu sit, quod alteri dederit legendas, atque in iis etiam sit hoc responsum. Corvinus non arbitratur exstare apud suorum quemquam. Ita vides, ut non defuerit animus morem gerendi tibi, sed nihil effecerim, quo nomine doleo. Quod in Anglicanis tardè adeò procedatur, partim Bertius in causa fuit, qui hesterna demùm die, triplicis Ordinum decreti translationem ad me tulit, partim Amanuensis, industrius quidem Adolescens, sed qui ab excipiendis,& cum schedis commilitonum conferendis Episcopii Lectionibus, quas auro contra caras non putat, ægrè avellatur. Jam tamen unum exemplar habemus. Et his feriis natalitiis, totum se his describendis dabit, nihil orsurus priusquàm telam istam pertexerit. Corvini librum, quia occasio erat, mitto. Scio tamen carere eo potuisse, usque dum Anglicana sint scripta. Id intra triduum aut quatriduum fore spero. Simul tum mittam Historiæ nostræ Pelagianæ Librum quintum, qui est de prædestinatione. Nam penè jam descriptus est. Sextus erit de reprobatione: cujus appendicula est de causa Godescalci. Eam licet needum relectam, ad te mitto. Spero non ingratum fore, quando hactenus rectè tractata est à nemine. Si non displicet tibi Liber primus operis, qui est ἱστορικός, statim à Kal. Januariis poterit prælo committi. Scis lentas esse operas. Ego quia jam opus omne absolvi, minus temporis in exscribendo requiram, quam illi in excudendo. Vale, Amplissime Domine. Uxori salutem maximam.

xxii. Decemb. clↃ IↃc xvii.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

LXXXI.

Reverendissimo in Christo Patri Gulielmo Bathonensi & Wellensi *Episcopo.*

Reverendissime in Christo Pater,

SI in equis, generosioribus quidem illis, at mutis tamen animantibus, ita usu venit, ut in certaminibus applausu, & quasi gratulatione adstantium ad velocius currendum incitentur: quid fieri hominibus putemus,iis præsertim,qui in studio virtutis industriæque pro viribus bene mereri contendunt de literis studiisque. Ecquid de me illud dicere habeo, geminis Reverendissimæ dignitatis tuæ literis amorem favoremque summum spirantibus, posterioribus etiam indicium facientibus de præclaro Illustrissimi Ducis affectu erga me, licèt immerentem, stimulos mihi subditos esse acerrimos, ad porro gnaviter insistendam, quam calco hactenus, honestissimi laboris viam. Hoc cum per se magnum esset: non tamen hic felicitas mea stetit: Sed cum summi beneficii loco habendum ab alio, ac meipso etiam, foret, si Illustrissimus Dux supplicanti solùm benignas præberet aures: nunc quod tanto majus est, sponte etiam per Reverendissimam dignitatem tuam, exquirere non est dedignatus, quo pacto Celsitudinem suam hoc tempore bene mereri de me posse arbitrarer. Quo nomine nunc digitis mihi cœlum videor attingere. Ut qui nihil post virtutem ipsam majus unquam putârim, quàm placere posse Principibus viris, & summis Ecclesiarum antistitibus: quos virtus ipsa constituisse, quasi agonothetas suos, videtur. Quare, ut dixi, hoc nomine plurimum gaudeo, aut verius triumpho. Non tamen factum à me quicquam puto, quo affectum ejusmodi sim promeritus, cum heroicæ Illustrissimi Ducis virtutes, quicquid ab umbraticorum hominum studiis proficisci potest, albis, quod dicitur, quadrigis, vel amplius etiam, excedant. Quin potius metuendum mihi fuit, ne id, quale quale est, negligendo, iratam prope virtutem habiturus mihi viderer. Quamobrem etsi haut adeò cornea mihi fibra est, ut non sentiam, quantum heroicus Illustrissimi Ducis animus possit: neque fortunæ mei, aut meorum hujuscemodi sunt, ut optatissimam hanc occasionem sine summa imprudentiæ nota negligere debeam: tamen ita existimo, nec esse modestiæ meæ eligere quasi præmii genus, ubi nullum mihi deberi putem, sed nudo tanti ducis affectu abundè sim remuneratus: nec siquid excelsa mens ulterius velit, usque adeò cæcutio, ut non videam, ipsum Illustrissimum Ducem pro benigna Celsitudinis suæ prudentia,, & benevolis Reverentiæ tuæ consiliis quid in rem meam & meorum sit, longè melius perspicere & posse & velle, quàm mei ordinis ulli etiam in rebus suis cernere valeant. Nihil igitur mihi superesse video, quàm ut quam maximè me commendem Reverentiæ tuæ, Deumque votis supplicibus orem, ut perpetuum esse velit hunc erga me affectum Illustrissimi Ducis: cujus honori & obsequio, simulque etiam tuo, Reverendissime Pater, quicquid vitæ largietur Deus, deinceps decurret. Idem supremum illud numen rogo, quantum possum, ut & Illustrissimum Ducem, & Reverendissimam dignitatem tuam, non modò Britanniæ suæ, sed etiam devotissimo huic cultori

Q 2 diu

diu conservet incolumes: ac mihi quoque eas conservet vires, ut ne tam præclarè pro meritis unquam videar ingratus.

Lugd. Bat. cIↄ Iↄc xxviii. x Kal. Feb. postridie nempè, quàm redditæ mihi essent acceptissimæ illæ Reverentiæ tuæ literæ.

Reverendissimi Nominis tui

cultor devotissimus,

G. J. Vossius.

LXXXII.

Reverendissimo in Christo Patri, Georgio Cicestriensi, *Episcopo.*

Reverendissime in Christo Pater,

INter felicissimos vitæ meæ dies, quales lapillo signare albo antiquitas consuevit, non postremum tribuere iis locum soleo, quibus Reverentiam tuam, & præstantes gentis vestræ Theologos, unà tecum ad Synodum legatos, videre & affari mihi datum fuit; Dordrechti primùm, mox iterum Lugduni. Exinde mihi sæpe in animo, sæpe in ore, eruditissimi illi sermones, quibus me, mensâ dignati, beare voluistis; nec doctissimi illi modò, sed non minori etiam humanitate conditi: quippe quam tunc expertus erga me sim planè singularem. Horum memoria mihi literas Reverentiæ tuæ, longè acceptissimas per sese, multò etiam gratiores reddidit jucundioresque. Equidem avidè eas hausi, nec legisse eas suffecit, iterum iterúmque relegi. Et animadverto, tanti viri affectu erga me, magis etiam me inflammari ad bene merendum de studiis literarum. Nempe, quod vulgò aiunt, laudatam crescere virtutem, id in me quoque locum habere sentio; atque hoc etiam nomine plurimum tibi debeo, & deinceps etiam debebunt studia nostra. Nam quem non apprimè delectet, si, & amari se, & alicujus fieri intelligat ab viro in summa dignitate constituto, & maximis animi dotibus dignitatem istiusmodi multùm exsuperanti? Quæ quanto magis cogito, tanto magis mihi operam dandam judico, ut affectum hunc mihi semper conservem, atque adeo etiam, si fieri possit, augeam: quod scio non aliter me consequi posse, quàm si memet vincere coner, in hoc vitæ instituto. Hunc animum non potui, quin tribus nunc verbis perscriberem. Nudius tertius demùm Reverentiæ tuæ literas accepi. Interea Hagæ, partim ab occupationibus, partim ab amicis detentus sum. Nunc autem Lugdunum subitò vocor. Nec ventus minus in Angliam vocat nobilissimum Dudleium Carletonum, quem sine meis literis ad Reverentiam tuam venire nefas putavi. De Baronio, & Pelagii patria, nunc nihil addo: quia volo, ut simulac Lugdunum rediero, inde alterum mihi surgat literarum argumentum. Deus Opt. Max. Reverendissimam dignitatem tuam diutissimè Ecclesiæ suæ salvam ac sospitem servet: nec Ecclesiæ modò, sed etiam mihi, qui, quantum possum, elaborabo, ut ne nunquam affectu & obsequio cuiquam eorum videar cessisse, qui inter devotos cultores Reverendissimi tui nominis, nomen profiteantur suum.

Hagæ Comitis M D CXXVIII. vii Kal. Febr.

Reverendissimi nominis tui

cultor obstrictissimus,

G. J. Vossius.

LXXXIII.

Clarissime Salmasi,

JAM quadriennium est, quod me donasti Commentario tuo in Tertullianum de Pallio, nobili & victuro, ut omnia tua, opere: pro quo gratias habeo, quantas possum. Nunc vero longo adeo post intervallo ausus sum mittere *ἀντίδωρον*, historiam nostrum de Historicis Latinis; opus tanto, ut ego censeo, minus bonitate, si cum tuo comparetur, quanto mole exsuperat. Sed si paginarum numero vincimus, jam non omni ex parte superamur. Vide, & ride, Vir summe, quod mea sic, & seriò, commendem. Sed utcunque hanc insistam viam apud te, & paucos alios, qui ad summa evolâstis; plus tamen animi ac spiritus scito mihi esse apud homines mediocres, ac præcipue rudem juventutem: cui de longe meliori nota mea videor posse commendare. Nam profectò est aliquid ei digitum intendisse ad fontes, unde hauritur notitia omnis ævi. Quocirca nondum pœnitet instituti: præsertim quando video quotidie in hoc argumento etiam eos Saturnias lippire lemas, qui sibi, & pene sui ordinis cunctis quantivis pretii videntur. Qualis, inter sexcentos, est nuperus Editor Opusculi, quod Auctorem habet Gennadium Scholarium, Patriarcham Constantinopolitanum, atque inscribitur, *περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς σωτηρίας ἀνθρώπων.* Academiæ is Juliæ Theo-

Theologus, agnoſcit Scriptorem eum vixiſſe temporibus Joannis Palæologi, idque anno CIↄ CCCCXXX. variaſque ad Turcam Legationes obiiſſe: atque inde eſſe, quod diſſertationem hanc de Trinitate cum Amurathe Turca habitam, in Literas retulerit. Sed idem (en cor hominis !) vitam ejus nobis deſcribit è Gennadio Maſſilienſi, qui Libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis agit de quodam Gennadio Conſtantinopolitano, qui Leonis Imperatoris temporibus claruerit. Quid fœdius in erudito Theologo hac [illegible] ? Gennadius Maſſilienſis, ut nos opere hoc ſtatuimus, & omnes mediocriter docti ſciunt, circa annum vixerit quingenteſimum ? Quomodo igitur Gennadius, de quo ille tractat, idem ſit ac is, quem Theologus ille intra ducentos hoſce annos claruiſſe ipſe agnoſcit. Non erant tales digni, quorum ratio haberetur, niſi tam multi horum ſimiles invenirentur, qui alios omnes ad palatum ac genium ſuum ſapere jubent. Quod equidem malo meo non ſemel ſum expertus. Sed fortaſſe, qui alios culpo, culpâ ipſe non vaco, ſeu ea quæ de ætate Hiſtoricorum prodidi, ſeu alia ad eos pertinentia conſideremus. Sane hominem eſſe me, non diffiteor ; & quia ex aliena infirmitate de mea facio conjecturam, Opus hoc meum ad te, Vir ſumme, & alios aliquot eximii nominis viros mitto. Nimirum fore ſpero, ut ita multa, quæ me fugêre, edocear ; à te inter primos, qui tot bona me docuiſti, cum aliis ſcriptis tuis aureis, tum maximè Commentario in Hiſtoriæ Auguſtæ ſcriptores non ſemel mihi in Hiſtoria noſtra laudato, nec unquam ſatis laudando, quippe omni laude majori : ac in quo verè locum habuerit, quod de Ludis olim ſecularibus dictum, eo quidem in genere ſimile nec vidiſſe, nec viſurum quempiam. Ex iis verò quæ ad Tertullianum adnotâſti, video difficile eſſe diſpicere, utrum in gentium Scriptoribus plus poſſis, an Sacris. Quare utinam in hoc Eccleſiæ ductore, quo pede cœpiſti, pergas. Ad quem emaculandum atque illuſtrandum mihi natus videris. Quod de nemine homine præter te dixero. Unus enim præſtare illud potes, quod verius conati adhuc alii, quam aſſecuti. Iterum igitur opto & rogo, ut huc potiſſimum ingenium intendas. Habent quidem gentium Scriptores, atque univerſa Muſarum ſtudia, [illegible] quiddam. Neque inſignem eſſe eorum utilitatem negare poſſim. Sed tamen quis bonus non malit, ut tale ingenium, & illa Eruditione, in Eccleſiaſticis potius Scriptoribus, iiſque antiquiſſimis, & corrigendis & illuſtrandis operam inſumat ſuam? Non quaſi adhorter, ut τὰς ἔξωθεν Muſas deſeras, ſed ut deinceps illas remiſſius, haſce meliores noſtras impenſius colas, uti facere jam ſerio aggreſſus es. Tibi inde Lux major, amicis ſumma lætitia, omnibus fructus uberrimus. Vive, & vale literarum pereuntium Vindex præſtantiſſime, cui ſi mea utcunque probare potero, felicem me putabo. Nihil enim malo, quam diligi à Salmaſio, hoc eſt interiorum Literarum noſtri ſeculi Principe. Cujus ſi præſentia frui liceret, multum me adjutum iri poſſe confido. Habent quidem & aliæ terræ viros eruditos atque eximios ; ſed de interioribus noſtris literis loquor. Quare lucente ſole cur quærerem ſtellas. Iterum vale.

Lugduni Bat. ↄ Iↄ Iↄc xxviii.

Tuus ſine fuco,

G. J. Voſſius.

LXXXIV.

Gulielmo *Epiſcopo* Bathonienſi & Wellenſi.

Reverendiſſime in Chriſto Pater, Domine æternùm mihi omni Officio colende.

SImulac literas Reverendiſſimi nominis tui legi, totus ob infortunium tuum expallui atque exhorrui. Nec caſus ille minus animum meum perculit, quàm ſi meus foret. Debebam dicere, & verè poteram, magis affeciſſe. Sed ſemper exiſtimavi operam dandam eſſe, non modò ne quid auribus demus, ſed etiam nequid dare videamur. Et tamen, quis dubitat, quin qui boni viri & prudentis, qualium profectò non eſt larga nimis ſeges, jure nomen poſſidere velit, is alienam ſalutem præponere ſuæ debeat, quando in alterius ſalute ſalus publica magis laborat. Quid ergò me facere æquum erat, qui & te colerem ut communem Eccleſiæ parentem, & me inter eos meritò reponerem, quos ſingulari amore, ut pater filium, proſequaris? Quare aſſiduè Deo vota facere non ceſſo, ut priſtinas Reverentiæ tuæ vires reddat: tamen difficile dixerim quantam in hoc ipſo dolore ceperim voluptatem ex tam manifeſtis certiſſimi erga me amoris ſignis. O felicia ſcripta mea, quæ ſic beent autorem! Nam quid bonum aut magnum æquè cenſere in hac vita poſſim, ac ſi à bonis & magnis viris & laudari & amari contingat? Laudari jucundum eſt, ſed jucundius amari. Quæ ſcripſeram, etſi nihil ejuſmodi mererentur, tamen utrumque mihi contulerunt. Nempe vis ſtudiis honorem eſſe, quod vere eſt ſeculum corrigere. Nunc illa me urget cura,

ne videar ingratus. Etsi autem quod rependam non habeo, imo nec verba reperiam, quibus me satis gratum ostendam: tamen si placere potuit prior labor noster, non despero me & alia non minora offerre posse Famæ ac Æternitati nominis tui propriis virtutibus in omnia secula ituri. Atque ut ex parte videas, quid rerum agam, mitto Syllogen veterum disputationum mearum, mutilam quidem illam & imperfectam (nam major pars adhuc inedita est) sed decretum & quæ vides auctiora, & addere ea, quæ adhuc in Schedis nostris latitant. Nempe volumine uno complectar, quæ ad Sacramentarium negotium pertinent. Alio quæ spectant statum animæ post mortem. Et ita porro in aliis. De Baronio quid moliar seorsim alteris exponam, idque ut non tantum consilii mei rationem explicem; sed etiam, quid Reverendissimo nomini tuo videatur, intelligere possim. Nunc hoc solum dicam, non tam visum esse minutias consectari, quàm illa, ubi cardo rei potissimùm vertitur. Uti illa imprimis, in quibus longius à primitiva Ecclesia recessit Romana. Etiam evolare gestiunt commentarii mei de Lingua Latina, cujus pars posterior origines ejusce linguæ ex Græcia & Oriente repetit, multaq; ex veteribus Scriptoribus, aut corrigit aut illustrat. Sed de his, & aliis quibusdam, pluribus alias agam. Interim me meaque Reverendissimo nomini tuo in cultum & obsequium perenne offero & transcribo. Deumq; Optimum Max. supplex precibus oro, tum ut Dominum meum Illustriss. Ducem Buckinghamiæ spiritu suo roboret, consiliaque ejus prosperet, Britanniæ totius bono, tum ut Reverendissimo tuo nomini cœlesti suâ gratiâ magis magisque adsit, corporique non pristinas modò vires instauret, sed diuturnam quoque valetudinem largiatur, ad Anglicanæ atque adeò Universæ Ecclesiæ emolumentum.

Lugd.Bat. clɔ Iɔc xxviii. viii. Kal. Maias.

Reverendissimi nominis tui cultor observantissimus, & qui nunquam tuus esse desinet,

G. J. Vossius.

LXXXV.

Joanni Meursio.

Vir Clarissime & Amicissime,

NOn exiguum mihi dolorem attulit, quod tanto temporis intervallo, nihil à te acceperim Literarum. Nam solatium hoc amicitia habet, quod eorum legere literas possumus, quos videre non possumus. Tantoque magis dolebam quod, metuerem ne silentium hoc proficisceretur ab mœrore aliquo quem privatim etiam vobis afflictæ res Daniæ attulissent. Nunc & valere vos intelligo & meliora in posterum de regno vestro augurari. Equidem prædicabo ac ambitiose, quam mihi gratum fuerit ea cognoscere præsertim ex teipso. Facile enim hoc cogitare potes: ut cui non ignotus sit amor erga te meus. Neque de eo quicquam detrahere debet quod rarius & ipse scribam. Vere enim dicere possim hactenus me non satis scisse quo pacto Literas optime possim procurare. Atque aliter ut foret non eo minus arserit amoris nostri ignis. Silere enim diutissime possum. Sed non amare Meursium non possum, nisi simul & virtutis amorem & doctrinæ deponam. Ante amorem non exuam sed tuus semper ero, tuus plane, præstantissime & charissime Meursi. Tanto impensius frui etiam cupio præsenti, cujus quod spem facis, beas profecto. Sed tamen beatior mihi videbor ubi coram complectar. Nunc ut amantes meticulosi esse solent, male formido ne ita æstate proxima infestet vias Cæsareus miles ut spes nostra decollet, nec nisi anno post atque utinam vel tum, conspicere vos liceat. Ubi veneris post Snellium (cujus & conjux decessit) desiderabis quoque communem amicum Jacchæum, qui Paralysi obiit die eo Martis, qui Paschales ferias proxime antecessit. Defunctum laudavit Vorstius. Hujus in scribendo ad te incuriam serio increpui. Et culpam fatetur: sed emendaturum recepit. Mitto ad te opus nostrum de Historicis Latinis. Sed (si ita placet) conditione ea, ut rescire possim, quid probes, quid improbes. Nec enim nosse id minus laboro, quam si editum id nondum foret. Quippe recudi poterit ut in Partitionibus Oratoriis factum ante paucos menses. Barlæus carmine sibi multum gloriæ parat. Prodiere ejus poemata mense superiori. Cum prima hæc editio sit tamen non video quem præferat præsertim in carmine epico. At quorundam etiam benignius est judicium. Quid futurum si sæpius sæpiusque limatæ prodierint. Uxor mea ternis mensibus gravissime ægrotavit. Nunc pene convaluisse videtur. Salutat vos plurimum. Plura volebam, sed Haga jam tantum redux hæc pauca potui quod festinam opus esset si cum cæterorum Literis, meas quoque hoc tempore deferri ad te vellem. Quæ & causa est, cur opus nostrum præter morem meum miserim incompactum.

Vir

Vir amicissime, vive, vale cum familia tota, ut valere ipse melius possim, & quod caput est, ut diutissime Reip. Literariæ possis.

Lugd. Bat. cIↄ Iↄc xxvii. Id. Maii.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

LXXXVI.

Clarissimis & Celeberrimis D. D. Vicecancellario, & Universo Senatui Academiæ Cantabrigiensis.

Eximie D. Vicecancellarie, & Senatus universe almæ Academiæ Cantabrigiensis,

VEtus est verbum, facile esse Athenis Atheniensem laudare. Mihi verò Cantabrigiensem Academiam laudibus extollere apud Cantabrigienses perdifficile videtur; quia tanta earum copia est, ut non arduum minus sit initium quam exitum invenire: partim etiam quia neq; ingenium illud, nec ea mihi sit eruditio, ut alia possim adferre, quàm quæ à vestratibus ipse scriptoribus acceperim: qualia si Britannicis Athenis vestris reponere nunc velim, meritò audire cogar, sus Minervam, vel Noctuam Athenas. Quare veterem vestram gloriam, recentiaq; etiam merita erga Britanniam, & terras alias, non tam orationis penicillo depingam hoc loco, quàm animo ea mecum tacitus colam. Quod à prima etiam adolescentia hactenus facio sedulò. Nihil enim auribus dedero, si candide profitear, ex quo versare cœpi veteris Ecclesiæ Doctores, didicisse me imprimis venerari statum Ecclesiæ Anglicanæ, ut quem ad primævum illum proximè accedere viderem. Quique eam insisterem studiorum viam, non potui non etiam capi lectione Theologorum; quotquot ab almæ Cantabrigiensis vel Oxoniensis Academiæ uberibus pependissent, suisque postea monumentis, eas illustrassent. Facile enim apparebat, non aliunde majorem me capere posse ingenii cultum, quàm iis, quorum aureis è scriptis undique reluceret, quâ industriâ, ac judicio quanto versassent sanctos patres. Atque hæc quidem in adolescentia, ac deinceps etiam incredibilem in me excitarunt amorem Academiæ utriusque. Nec tamen sperare ausus fuissem fore unquam, ut ulterius obstringerer Britanniæ vestræ quàm propter ea, quibus obligassetis vobis universum orbem Christianum. Sed longè benignius agere mecum voluit supremi numinis favor. Nec enim mihi cornea ita fibra est, ut non sentiam, tiam, quantum honoris inde accesserit mihi: quod non indignus visus sim, qui auspiciis ac liberalitate Illustrissimi Baronis Broock in Academia vestra inter præclara ingeniorum lumina operam & ipse meam docendo publicè impenderem. Deum immortalem! qui paulo ante profitebar tantopere studia mea debere multis Britanniæ magistris, scriptoribus florentissimis, quantum emolumenti capere potuissem, si provectiori ætate hac sermones coram cædere licuisset cum tot summis Britanniæ, ac vestræ imprimis Academiæ viris. Quod si gloria etiam in censum venit, sanè cum multi homines clarissimi locis obscuris conciliarint egregii nominis decus: ego contra qui mihi videbar tantum unus τῶν [illegible], longè celeberrimæ Academiæ vestræ alis in sublime evectus claritatem ipse nominis accepissem. Neque eam felicitatem minus attendi antehac. Sed multa quæ repetere nunc nihil attinet fecêre, ut præclari adeo muneris gratiam pene facerem ingratiis. Nec eò minus me benevolentiæ atque amori Britanniæ vestræ censeo obstrictum. Imò nihilo secius quod præterea debeo tantum esse arbitror, ut si satisfacere maximè velim nunquam tamen possim. Quapropter & hoc de Historicis Latinis opus meum, imò jam vestrum, velut [illegible] creditoribus offero: unde sciat posteritas, saltem gratæ mentis conatum mihi neutiquam defuisse. Argumentum quidem, quod tracto, nulli scio ingratum erit, nisi iis forte, qui literas nunquam didicere: quales sufficere etiam putant, si eas aspernentur. At Britannicæ gentis longè aliud semper judicium fuit: quæ præ terris aliis, cum literis sacris inter alia, omnis ævi, Ecclesiæque imprimis historiam invidenda felicitate conjunxit. Atque eò lubentius hoc quicquid est laboris suscepi, quia nobis muniet viam ad refellenda ea quæ ex scriptoribus opere nostro memoratis, cum ab aliis Religionis nostræ adversariis, tum imprimis à celeberrimo Annalium Ecclesiasticorum conditore adferuntur; quemadmodum planius fiet, ubi, (ut decrevimus) scriptorem eum candide ad veritatis obrussam expenderimus. Quam ad rem utinam Deus & vitam nobis & otium concedat. Quare non tam illud verendum est mihi, ne materies, de qua ago, vilior obscuriorque videatur: quam ne nobili adeò argumento fuerim impar, sive iccirco quia ingenii mihi vel doctrinæ non esset satis: sive quia occupationum esset plusquam satis. Quorum utrumque de me fatebor haut invitus. Verum quemadmodum in liberis, quos vel natura, vel adoptio fecerit nostros, non dotes modo amamus, quas possident in præsentia: sed

sed etiam quas egregia indoles in posterum promittit; similiter foetus hic, qui naturâ quidem est meus, adoptione autem semper erit gentis vestræ, non solum, spero, gratus erit, ob bona aliqua, quæ novellus etiam continere videbitur, sed propterea quoque, quia, modò Deus mihi diuturniorem vitam concesserit, ab annis & labore nostro paulatim sumet incrementa.

Eximie Vicecancellarie, ac universe Senatus almæ ac florentissimæ Cantabrigiensis *Academiæ*,

Diu feliciter vivite, & æqui bonique consulite, quicquid hoc est, opellæ nostræ.

Lugd. Bat. An. cIↄ Iↄc xxviii. vii. Id. Sextil.

Universæ Academiæ Cantabrigiensi *hactenus obstrictissimus, & in nexu adhuc permanens*,

G. J. Vossius.

LXXXVII.

Amplissimo Viro Adriano Blyemburgio, Gerardus Vossius, *S. P.*

SCis mihi bis de die differendum esse in Lycæo; Et cùm illic taceo domi loquor, calamo, & manu. Nam quotidiè urgeor, ut Vindemicolas meas colligere pergam. Itaque paulisper apud te silui; sed ea spe, ut pluribus alias confabularer tecum. Nunc ne longâ quidem Epistolâ, opus esse video, si, ut spero, hebdomade proximâ, excurrere ad vos licebit, nuptiarum ergo. Quod si fiet, occasionem inveniam uberius tecum colloquendi; scrupulum tamen injicit, quod hesterna die catarrho coepi laborare, qui in sinistrum pedem incidit, sed seu citius, seu serius veniendi ad vos potestas fuerit; in antecessum hæc tribus ad te verbis scribenda existimavi. Non quia non omnia coram melius possim; sed quoniam turpe putarem prodire in conspectum tuum, latæ admodum culpæ reum, ut qui binas à te literas acceperim, neutris responderim. Imo nec pro munere gratias egerim. Ac longè quidem gratissimum est, quod veteris contubernii, & institutionis memorem te scribas, sed, Præclare Vir, utrumque etiam, te tacente, apud me, satis sciebam: Usque adeo multa, & dicere, & facere, apud amicos soles, quæ Vossii tui amorem testentur singularem. Nunc quasi hæc satis non essent, bellum mittis calicem, indicem profusissimæ voluntatis tuæ. Ego vero, satis scio minimè istac testificatione fuisse opus. Nam quod de versiculis nostris dicas; Authori eorum crede: Ipse eos tanti esse negat. Sed amor tuus iis pretium addit: Et postquam id fecerit, pretioso eos dono remuneratur. Tanto magis Tibi obstringor; amoremque hunc tuum scribendo quasi scintillis quibusdam fovendum mihi putavi. Ubi enim amoris tui ignem quotidie se clarius exerere video; nefas sit non acrius etiam amare: Amorque hic noster, in cordis nostri foco vivet, dum vivam ipse, Si cineribus fortassis tegi poterit, dum animus aliis distentus, à scribendo paulisper abstinet; extingui tamen non poterit. Imo hoc quoque nobis curæ erit, ut ne eum cineres tegant? sed flammâ suâ semper se prodat. Quod optimè, ni fallor, crebro literarum commercio consequar. Vale, Amplissime Vir, & plurimùm salve cum lectissimâ Conjuge, & à me, & à mea, tua Cognata.

Lugd. Bat. cIↄ Iↄc xxviii. xii. Kal. Jul.

LXXXVIII.

Gulielmo, *Episcopo* Londinensi.

Reverendissime in Christo Pater, ac Domine,

QUod proverbio dici solet *ἀγαθῶν ἀγαθίδες* id mihi fuere literæ tuæ. Primum illud incredibile mihi gaudium attulit, quod valetudini etsi nondum prout optarem, haut paulò tamen melius sit, & deinceps optima liceat sperare. Deinde etiam maximâ me lætitiâ perfudere tot bona, quæ de me & meis intelligo. Sane cum Poeta dicere solebam, Dulces esse ante omnia Musas. Non tamen antea erant mel merum: sed absinthio temperatum, præsertim ob temporum infelicitatem. Sed postquam placere coepi inclyto Britanniæ regno: etiam absinthii amaror edulcari coepit. Qui nunc penitus recessit, ex quo respicere me dignati sunt Serenissimus Rex vester, & Illustrissimus Buckinghamiæ Dux. At cui tantum debeo? O Pater, ô Domine,

Tu mihi quodcunq; hoc sortis, tu sceptra ducemq; Concilias——

Eoque mihi dulcius est tantopere debere Reverendissimæ dignitati tuæ, quod cum subductâ ratione nihil videam cur me vel tralatitiè amares: tamen affectu me prosequare paterno, vir is, quem ipse rex serenissimus nunc præsulem esse Londinensem voluit, quo,

si aulæ regiæ deinceps propior fores, prudentissimis consiliis tuis in maximis ac difficillimis negotiis faciliùs & feliciùs uteretur. Quid me beatius, quam qui tanto præsuli potuerim placere? Itaque memor Pliniani illius, vitam esse vigiliam, longè etiam alacrius studiis nunc invigilabo, non tam inanis gloriæ, quam boni publici amore. Inque hoc gloriæ dispectu nihilominus fore prævideo, ut quantæ nunc voluptati est vivere, dum possum studiis prodesse, tantæ aliquando gloriæ sit, prodesse etiam postquam vixero. Nihil præterea æquè mihi cordi futurum, quàm ut erga eos, qui tam præclarè de me merentur, pro modulo meo gratum possim animum exhibere. Ante cæteros autem tum Reverendissimo nomini tuo, tum etiam Illustrissimo Vicecomiti Dorcestriensi, cujus ego erga me affectum, & persensi hic curam, & abundè iterum, imò liquidius ex literis tuis ad nobilissimum & mei amantissimum Dudleium Carletonum intellexi. Nunc igitur nihil superest aliud, quàm partim ut noctes diesque gratus esse laborem: partim etiam, ut filium bonis meis monitis onustum dimittam, quo unà cum felici Magnæ Britanniæ vestræ aere hauriat succum illum bonæ mentis, quo altus & enutritus, pertingat aliquando ad illa

Edita doctrinæ sapientum templa serena.

Honestè satis annum totum in Collegio, eum sumptibus propriis alere grave non ducam: quippe qui liberûm causâ omnia & velim & debeam. Quin, si opus omninò erit, ulterius etiam facere paratus sum. Quanquam, quanto celerius, imminui saltem cœperint impensæ, tanto magis consultum ibitur familiæ meæ sat numerosæ. Ergo ut orsus eram dicere, mittam filium, idque, si Deus volet, intra hebdomadas tres. Ac simul tum de aliis, ac inter cæteros de Thesibus Oxonii recusis perscribam. Quod præproperus nautarum discessus, vocante vento, nunc minimè permittit.

Reverendissime Pater, ac Domine, Deus te magis magisque salutaribus Spiritus sui donis augeat, ac locupletet: diutissimeque te & Ecclesiæ suæ, & etiam mihi meisque incolumem conservet.

Lugd. Batav. cIↄ Iↄc xxviii. iv. Kal. Sept.

Reverendissimæ dignitati, ac dominationi tuæ, æternùm devinctissimus, totique Britanniæ *Magnæ Regno,*

G. J. Vossius.

LXXXIX.

Gerardus Vossius Hugoni Grotio *S. P.*

Amplissime Vir, redeo tandem ad scribendi officium, nimis enim turpe fuerit, si tam bellam scribendi occasionem negligam penitùs, Lamerio ad vos eunte. Et tamen, quod difficulter persuadebo, cùm nimè scribo, maximè amo. Nempe occupationes quidem, quo minùs scribam, morantur: at interim animus te cogitat, & incrementum amori est ex dolore, quod officium facere non possim. Quod etsi verè dicam, nihilominus aut valde fallor, aut hoc argumentum non erit tibi tanti, ut, quo sic amor meus sumat incrementum, propterea rariùs etiam, quàm facio, mihi scribendum putes. Quare hoc excusationis genere non utar: sed potiùs, quod te malle scio, paulùm tecum confabulabor. Maximè mihi voluptati est, quod uti partim ex literis ad me, partim ex fratre tuo intelligo, non cesses de studiis benè mereri: sed aut vetera tua des meliora, aut omnino proferas nova. Lætor autem tum publici causâ, cui per te melius est; tum tui, quia volo, ut indies cultus nominis tui gliscat; tum etiam mei, quia non cochleæ libentiùs rore cœlesti, quàm ego succo scriptorum tuorum pascor. Multum etiam gaudeo, quod benignè adeo sentias de laboribus meis. Quod dum facis, vere dico, hoc inter alia boni facis, quod non mediocriter erigis me, quem unus & alter depressum lubentes eant. Atque eo magis erigis, quod aliorum etiam judicium recenses. Non quasi opus sit, ut ex consensu alieno, authoritatis quicquam sententiæ accedat tuæ; verùm quia mihi persuadeo, eo minùs aliquid gratiæ datum esse, quia idem propè sentiant & alii apud vos. Quamquam nec multum habeo quod conquerar, de literatis apud nos hominibus, si unum alterumque excepero, quos etiam elogio non aspernando ornavi. Nempe ex spiculis eorum, ac unius imprimis, neutrius nostrum amantis, satis video, mihi subinde colluctandum fore cum hominibus fide sublesta, & falsis falsimoniis, nec Batavis patria, nec moribus. Benè interim, quod minus possint, quam quibuscum superiori hebdomade negorium mihi tandem esse desiit. De quo, ut gaudeo, (scis enim quàm difficulter sacro ordini satisfiat) ita nonnihil animum mordet, quod non possim me, meaque probare illi, quem antea dicebam. Scio enim non mereri me livorem. Quare mu-

 tum

tum metuo, ne hæc sugillatio nostri nominis proficiscatur, non tam ab aliena invidia, quàm culpa mea, sua vitia nescientis, atque interea per imprudentiam offendentis alios, exigua sermonis libertate, dum non satis didici parasitari iis, qui nihil nisi immodicas laudes sui audire sustinent. Sed quid mihi cum talibus? Probent improbent bene faciendi voluntatem, liveant vel plorent, nihil curæ Hippoclidi. Nam utcumque verear, ne qua hic culpa sit mea, tamen cùm attentius mecum, malignitatem eorum cogito, non possum non contemnere censores istos, penè ut cum Comico dicam, censione bubula dignos. Ego illis relictis, me severioribus Musis delectabo domi: atque ita vitæ innocentia & silentio me ulciscar probè. Atque eo id faciam impensius, quod non desint amantes mei in terra Britannia, quique seriò cogitent de ratione ac modo, quo in his etiam terris, mihi & meis melius esse possit. Jam super eo literas accepi, à Reverendissimo Domino, ante quidem Bathoniensi, & Wellensi, nunc verò Londinensi Episcopo. Simulatque res effectum suum penitùs sortita erit, faciam te de re tota certiorem, ut una gaudeamus. Scio enim quàm tibi curæ sim. Prodiit ante menses paucos, nova Partitionum mearum editio; quæ jam publica authoritate, in Britanniæ scholis prælegunutur. Authores erant amici, ut, quo mihi consulerem, & familiæ meæ, Illustribus Ordinibus eas dicarem, qui quodammodo id opus fecissent suum, dum in terris suis prælegi pueritiæ mandant. Sed quia jam olim dicassem Maurerio, non placuit prætextu alicujus emendationis, aut augmenti repetere id, quod donassem semel. Etsi fortasse jam omnis veteris facti gratia periisse apud eum videatur. Nam saltem liberi, & qui studiis eorum præest, cui ego tam bene feci, salutatiuncula aliqua debuerant dignari, sive dum egere in Italia, unde à tot honoratissimis viris crebrò adeò literas accipio: sive postquam reduces in patriam facti: Etiam nunc recudi incipiunt Oratoriæ Institutiones, longè & correctiores, & auctiores iis, quæ ante tot annos Dordrechti prodierant. Spero fore, ut similiter aliquando limatiores, melioresque lucem videant commentarii nostri de Historicis cum Græcis, tum Latinis. Quam ad rem non mediocriter mihi prodesset, si Catalogus exstaret, Bibliothecæ Medicεæ, vel alterius apud vos. Sed magis tamen adjutum eas, si monere non defugias, quæ operibus nostris addi, demi, vel etiam immutari in iis oporteat: cujusmodi quin longe plurima sint, dubitare mihi nefas, cùm jam non pauca id genus ipse observarim. Vale, vive, incomparabilis vir, atque amice; cumque uxore præstantissima, & liberis, salve à me, uxore, & liberis meis.

Lugd. Batav. cIↄ Iↄc xxviii. v. Kal. Sept. *Tuus totus*

G. J. Vossius.

Salutem Rigaltio, Tileno; Salmasio enim scripsi. Jussi ut Lamerius filio istic tuo Partitionum exemplar compactum tradat. Posces, si negligat. Ἔῤῥωσο.

XC.

Gerardus Vossius Hugoni Grotio, *S. P. D.*

Magnifice Amplissimeque Domine: Quamquam, ut apud Varronem est, bonus est honos qui sustinet Remp. tamen te novo hoc, seu onere honoratum, seu honore oneratum, multis profectò nominibus est quod gaudeam. Nam verum si dicere licet, quamquam tu externos honores non magni æstimas; tamen nefas fuerit, in hac præstantium virorum inopia, inclytum virtutis tuæ splendorem in patrio solo intra unius, honestissimum licet, syndici titulum constringi. Et lectissima uxor tua, animæ dimidium tuæ, habet tota quod mente petivit, domicilium nacta in medio consanguineorum, & familiarium, quod illi melius, quàm omnis Bataviæ & Zelandiæ capparis lienem deducet. Nec minus consilio auxilioque hic poteris prodesse tuis, quos inter me etiam repono, cùm maxima mihi abs te ornamenta proficiscantur, nec patiaris ullum mihi in te commodum claudere. Denique quod palmarium credi debet, talem senatorem hæc Reip. tempora postulant. Te quidem destina ei destinato, frustrà omnes fore auguror, qui eam labefactare consiliis suis conantur: atque ne vanus unquam comperiar, Deum Opt. Max. votis supplicibus oro. Libello Lucii (penè Lucidi dixeram, prope adeò ut nominibus, in doctrina conveniunt) horas sex septem impendi. Quid dicam? Doleo populari meo (uterque enim Palatini sumus) non plus inesse satis. Non de publico tantùm, sed ipso etiam benè mereatur, qui tam insulsum sale candido defricare volet, ne putiscat totus. Verissimè Lingersthemius ad te quos ille reos agit Semi-pelagianismi justius arguere ipsum posse sesquiasinismi. Sed tamen cogitato opus, num si pedem

si pedem cum eo firuere lubeat, cominus semper congrediendum, ejusque vestigiis insistendum semper putes: quod si fiat, necesse habemus respondere ad quinque illa Haganæ collationis capita, & ea quibus adversum te pugnat S. Scripturæ loca. An verò satis putes, si quæ Pelagii, Semi-pelagianorum, Catholicorum communiter, Augustini singulariter, & Prædestinatianorum fuerit sententia distinctè proponam, & non uno tibicine solidè ex vetustate fulciam: simul sicubi opus, argumentis alienis occurram. Quidquid præscripseris, patebitur. Nam seu hanc seu alteram insistere viam lubeat, facilem mihi victoriam hinc spondeam: nec meum est ferre, Palatinatum produxisse, qui nomen cùm tuum tùm Illustrissimorum ordinum decolorare cogitet, nec produxisse, cui illud curæ sit vindicare. Quocirca simulac præfuero disputationi de creatione, quam his diebus scripsi (exemplar thesium ad te mitto) bonis avibus ordiar recoquere historiam de Semi-pelagianismo, & vicinis contrariisque erroribus. Futurum hoc intra triduum spero. Hoc magis autem cogitandum erit, ut aliquid novi adferam post Corvinum, quando ille meliorem laborum nostrorum partem nobis non invitis in Antibogermanno suo exscripsit. Nam præter ea quæ Dordrechto illi per te miseram, Lugduni hic utendum dedi, quidquid testimoniorum ex antiquitate de singulis Hagensibus controversiis, non sine labore longo congesseram. Quod cum sciret ipse, ante semestre & amplius in familiari sermone subvereri se dixit, ne dum magnam laboris nostri partem in suas cameras convehit, non tantum honoris qualemcumque fructum interceperit nobis, qui tanti non est mihi, sed etiam reliquum quod fecit, depreciaverit planè, cùm eadem à me reponi minimè sit ex honore utriusque nostri. Ego securum esse jussi, quandoquidem restarent alia multa, quibus locum eorum quæ exscripsisset, supplere abundè possem. Quod verissimum est, sola temporis angustia premor, quo minùs ea curâ hæc tractare possim, quâ optem. Augustini adversus Julianum Libros hactenus ineditos jam mensis circiter est quod vidi, sed otium legendi non fuit. Aliquammulta tamen folia delibavi, nec dubito, quin genuinus sit fœtus. Statim igitur codicem tuum remittere debuisse dices. Ego verò cùm tam multas præclaras emendationes ad oram Codicis tui adscriptas viderem, gaudio prope exsilui, nec committendum putavi, ut me fraudarem ejus libri usu, priusquam omnia ad Codicem meum adscripsissem. Quod bona me cum venia tua facere spero. Ne tamen diutiùs quàm par est, te libro tuo defraudem, promitto non plus quàm biduî hanc moram fore. In illis ad Augustinum notis Menardi, solam culpem brevitatem. Tamen spero nunc aliquam quoque utilitatem nobis adferre posse. At quæ de Pelagio, & Semi-pelagianis narrat, jam ante observata nobis. Nec quantum meminisse possum, aliud quàm Baronianam Epitomen continent. Quod cum nec ipse dissimulet, candorem sane laudamus. Meursius cùm secundò ad me scriberes, Hagæ fuit, ac reversus d. mum die Mercurii circa vesperum. Die Jovis mittere Balsamonem neglexit, fecit id die Veneris. Quem quin eo ipso die, quo tertiò scripsisti ad me, hoc est, die Sabbathi acceperis, nullus dubito. Mirari satis non possum quod nihil ab Utenbogartio responsi accipio. Nam nisi memoria fallor, jam sextus est dies quod ad eum scripsi. Rogaram autem ut quamprimùm Epistolarem dissertatiunculam meam remitteret: si tanti putaret, curaturum me, ut intra paucos dies reciperet. In mentem venit fortasse rectà ad te mittere malle. Nisi forte aut domo jam abest, aut aliquem describendi cura interim fatigat. Herpenius super quæstionibus à te consultus, indiculum earum Amstelodamum præmisit, ad præceptorem suum Judæorum quotquot hodie vivunt eruditissimum. Ac se diem unum alterum hic substiturum dixit, simulque de iis cogitaturum: inde cùm sua etiam causa Amstelodamum ire cogatur, rectà eo profecturum, ut cum Magistro suo de iis conferre possit. Velim apographa illa duo, in quibus tam fœdum hiatum esse significas, simulac poteris remittas. Curabo ut quàm ocyssimè, quicquid omissum est suppleatur. Simul ut alia quæ voles vel adjiciantur, vel corrigantur. Episcopio ante dies paucos adsui. Dixit se, magna cum voluptate diatribam tuam περὶ ἀπολυτρώσεως legisse: & judicare, nihil ingeniosius, eruditius, solidius, ea in controversia à quoquam scriptum esse. Cum idem mihi videri dixissem, sed tamen hominem neminem esse, qui non aliquid interdum humanitus patiatur, eoque impensè rogare me, ut sicubi desideraret quicquam, liberè apud te sententiam suam exponere vellet: ille in priori judicio perstitit, nec habere dixit quod requirat; nisi fortè, inquiebat, quod passionem Christi consideres ut pœnam propriè dictam: Nam dispiciendum esse, an non satius multo sit, cum scripturis vocare Sacrificium, idque imperatum à Patre, & voluntarie à Christo susceptum. Nempe ut dicatur, Deum, quo fœditatem peccati & sui erga nos amoris magnitudinem commonstraret, decentiùs omnium judicasse, neutiquam peccata remittere, nisi interveniente

cariſſimi filii ſui ſacrificio, quod tantæ ἀξίας fuerit apud Deum, ut ejus cauſa omnibus in filium credentibus peccata remittere velit. Memini etiam ante trimeſtre & ampliùs, Samuelem Næranum, Eccleſiaſtem Amersfurtenſem, hanc ipſam ſententiam apud me defendiſſe, tanquam quâ magis fugiamus incommoda, quæ Socinus objectat, & quæ tamen minimè infringat τ͂ ἀπολυτρώσεως veritatem, vel dignitatem. Petii ab Epiſcopio, ut de hoc ipſo, & ſi qua alia eſſent, per literas ſententiam ſuam communicare tecum vellet. Reſpondit, minimè gravaturum ſe hoc facere, cum omnia tua cauſa velit & debeat; ſed non uſque adeo magnam ſibi familiaritatem, vel notitiam tecum intercedere; eoque malle ut ipſe judicium ſuum perſcriberem: præterea, ſi quid talium literis committat, minimè ſatis videri ut ſententiam ſuam quaſi de tabella pronunciet, verum enimverò rationibus ſolidis eam firmandam fore: quod quominus facere nunc poſſit, obſtare occupationes, quibus diſtineretur. De ſolicitudine tua pro affine Junio, & illi gratulor, & mihi gaudeo, & tibi gratias maximas utriuſque noſtri nomine ago. Sanè conſilium impensè placet. Quare & cum ipſo, & cum Diamantio quamprimum rem omnem communicare decretum: Mox, quid cum mihi tum ipſis videatur, te faciam certiorem. De Walachriano ſcripto eſt, quod ſcire tua interſit. Vix octiduum erat, quod apographum nacti eramus, jam ſuboluerat Zelandis. Scire te arbitror, Utenbogartium deſcribi curaſſe, exemplar hoc ſuum ad Epiſcopium miſiſſe, hinc & Corvinum & Barlæum, illum ut brevibus ad oram notis caſtigaret, hunc ut oratione fuſa refelleret: ſed & per aliorum manus volitavit: nihil igitur mirum, ſi ad plures, atque ipſos etiam Contra-Remonſtrantes res emanarit, præſertim Barlæo, & ex hoc Oeconomo noſtro, rei totius gnaris: de quibus hoc amiciſſimorum ipſis judicium eſt, nihil vel ſub ſilentii fide committi illis debere, niſi quod utile exiſtimemus omnibus innoteſcere, vel ſaltem non damnoſum. Cæterùm vix Walachriani literas ex Hollandia acceperant, quibus de apographo, quod hic jam haberemus, facti erant certiores: ſtatim ad ſe Amanuenſem unus cæterorum nomine vocavit. Miſer Amanuenſis, inter ſacrum & ſaxum hærens, & magis de fortuna ſua (quam à Zelandis Eccleſiaſtis, Burſio imprimis, pendere videbat) quàm de gloria Dei ſollicitus, negavit ſe cum illo exemplar quoppiam communicaſſe; atque hoc eo fidentius faciebat, quod perſuadere ſibi non poſſet, adfinem meum ſecum exemplar ſuum in Hollandiam portaſſe, & hoc ut feciſſet, Remonſtrantibus fuiſſe communicatum. Perſtabat Burſius apud eum ut verum diceret: Sed ille item in mendacio perſtabat: Unum tantummodo hoc fateri voluit, adfuiſſe ſibi adfinem exemplaria deſcribenti, & legendo partem bonam percurriſſe. Quod ſimulac audiit Burſius, ille impenſe adventum adfinis ex Hollandia deſiderare: vix cognorat rediiſſe, quærit an cuiquam in Batavia de claſſis Walachriæ conſilio aperuiſſet quicquam. Benè ſecum affinis agi putavit, quod non aliud rogaretur: confeſſus eſt, & putare dixit, nihil in eo peccatum eſſe. Burſius verò dicere, graviter peccaſſe, multumque in Remonſtrantes debacchari, & culpare adfinem, quod tam bonum claſſis conſilium ſua lingua diſturbaſſet. Porrò arbitratur adfinis, quantum ex Burſii ſermone colligere potuit, dubitare nunc Eccleſiaſtas Walachrianos, utrum ex re ſit, judicia exterorum à ſe exquiri, poſteaquam ad Remonſtrantium hoc aures pervenit: facilè enim alios ad ſe metientes, cogitare poſſunt, minimè eos hic ceſſaturos. Omninò utile ſit certò conſtare, quid conſilii cœperint Walachriani. Nam Barleana Oratio, & Corvini breves caſtigationes jam confectæ ſunt, vel adfectæ. Et ſi ad exteros mitti debeant, jam prelo tradi tempus ſit. Locutus hac de re ſum cum Epiſcopio: ille recepit ſe acturum de eo cum Utenbogartio. Hactenus in ſcribendo perveneram, cùm ecce adeſt Epiſcopius; narrat ut Hagam poſt horas aliquot ſit iturus: veniſſe ad me ut diatribam tuam reſtitueret. Iterum in priorem ſermonem incidimus: paulóque nunc fuſiùs de ſatisfactione diſſertabat. Hoc unum inter nos & Socinum in controverſia relinqui putabat, num Chriſtus patiendo ſolùm apud homines aliquid egerit, an item apud Deum: poſterius negare Socinum, ſed mirè & miſerè ſcripturas torquere, atque id ſolidè à te demonſtrari. Verum porro quæri, quid illud ſit quod apud Deum egerit. Vulgarem eſſe opinionem, pœnas, quæ nobis debebantur, pertuliſſe. Unde & eo ſit deventum, ut deſperaſſe, & tartareos ſenſiſſe cruciatus putaretur: quæ ſententia ut impia, rectè refellitur à Loenſi Anglo in ſua Sabbathi effigiatione. Verùm ut non eouſque cum vulgo procedamus, ſi tamen Chriſtum pro nobis pœnas ſubiiſſe dicamus, ne hoc ipſum quidem ſatis convenire cum eo, quòd peccata nobis remitterentur. Nec enim gratuitam eſſe remiſſionem, ſi alius ſolvat. Dicere quidem te, hoc ipſum gratiæ eſſe ingentis, quod peccata noſtra impoſuerit filio: ſed tamen non ſatis hoc eſſe, vel ſaltem non videri ſatis, ut ſit verà & propriè dicta remiſſio.

Quare

Quare nec videri satisfactionem esse istiusmodi, qualem vulgo opinentur: sed quemadmodum in Vet. Test. sacrificio oblato peccata remittebantur nemine pœnas subeunte: sic in Nov. Test. remitti peccata interveniente Sacrificio Christi; quæ melior victima ita accepta fuerit Deo, ut propter eam peccatis cunctis ignoscat. Quocirca in eo propriè Socini errorem consistere, quod negarit Sacrificium Christi esse propriè propitiatorium; quod multis Scripturæ locis adversus eum rectè à te demonstretur: Seque aliis qui in Socini sententiam proniores videbantur, subinde idem dixisse & demonstrasse. Dicebat præterea, duo tria esse, in quibus nesciret, an tuam sententiam sis probaturus Theologorum vulgo. Unum est pag. iv. ubi de materia satisfactionis tractans, eam esse dicis, tum cruciatus mortem antecedentes, tum præcipuè mortem ipsam. Adscribere quidem ad oram, non solùm corporales à te cruciatus intelligi, sed vel imprimis illas animæ perpessiones, quas voce λυπῆς, & similibus significet scriptura. Verùm nihil dicere te, quo cognoscamus alios te animæ dolores intelligere, quàm è corporis cruciatibus provenientes. Alterum est pag. 16. ubi qualitates primitus creati ac deinde resuscitati corporis inter se ab Apostolo conferri vis; quorum illud habuerit cum naturali moriendi possibilitate, conjunctam ex divino beneficio vivendi quoque possibilitatem; hoc verò vitam ita in se habiturum sit, ut *nulla ei adsit moriendi possibilitas*. Eamdem dicebat Socini esse sententiam, ut qui corpora nos etiam κατ' ἰδίαν spiritualia habituros putaret. Cæterum juniores omnes, atque suo judicio veteres item ad unum omnes moriendi possibilitatem concedere, solum actualem mortem negare. Tertium est pag. 51. ubi ais, posteris Davidis peccata esse remissa, non tantum ob promissiones Davidi factas, verùm etiam quia Davidis actiones Deo placuerant. Hoc quoque insolens visum iri putabat. Nihil tamen horum non probari sibi dicebat: imprimis tertium isthoc. Nempe quæcumque illic dicis, ut ostendas solere etiam sæpe actionem gratam admitti velut in pœnæ compensationem, hoc ipsum pro ea sententia facere dicebat, qua Christus placasse Patrem creditur, non pœnarum pro nobis persolutione, sed oblatione victimæ summæ ἐυωδίας. Denique monstrabat manifestum animi minus præsentis σφάλμα, pag. 54. ubi ais, dicere Socinum, nusquam scriptum esse Deum nobis, sed semper nos Deo conciliatos esse. Mox subjicis verum non esse, quod dicat nusquam esse scriptum nos Deo esse reconciliatos. Affers deinde locum, *Eph.* XI. 16. ubi Apostolus ait, hominem ἀποκαταλλάξαι θεῷ. Atqui receperas, te probaturum Deum nobis reconciliatum: nunc te adversus Socinum probare ais, nos Deo reconciliatos (neque aliud evincunt verba Apostoli) quasi non hoc ipsum sit, quod agnoscit Socinus. Alia quorum moneret, non erant. Tamen abitum parans, verbo indicabat, putare etiam alia à se adferri potuisse, nisi tantoperè negotiis fuisset districtus, ut Lectioni lectissimi libri tui, non eam potuerit curam impendere, quam oportebat. Hoc vix eo fine ab illo dictum arbitrer, ut ad te perscriberem. Tamen nihil te celandum putavi. Atque eo fidentiùs id addidi, quia scire te scio, nihil vel à te, vel mortalium quoquam tam benè scribi posse, ut non alicubi sit, quod meliùs dici possit. Sic nempe cum humana infirmitate comparatum est. Sed hoc ab editione deterrere non debet. Si enim nihil scribi debet, quod non undique perfectionis contigerit metam, nihil profectò scribi debet. Et peccarunt omnes Catholici Doctores, quorum tot aurea monumenta ad nos pervenerunt. Nosque Hæreticis in hac vita noxios errores spargentibus, sic studia scilicet nostra componemus, quasi post hanc vitam cum iis disputare cogitemus. Quocirca te, Amplissime vir, rogo, ut neutiquam ecircò tua premere diutius velis; sed brevi nobis aut Corvino diatribam hanc tuam remittas, quò lucem quamprimum adspicere possit. In Juniano negotio voto nostro Delegati D. D. Ordinum annuerunt. Maximas tibi meo, & adfinis nomine gratias ago pro commendatione apud Nobil. Barneveltium. Vale vir omnibus omnium elogiis major, præsidium decusque nostrum. ix Jan. cIↄ Iↄc xvii. quem annum vicissim tibi, conjugi, liberis, totique Grotianæ familiæ faustum & felicem ex animo opto.

Emendationes tuas jam exscripsi. Itaq; Augustinum tuum una mitto, & pro usu gratias ago.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

XCI.

Samueli Wardo.

Clarissime Vir, propemodùm pudore suffundor, quòd tardè adeò respondeam. Sed tamen respondeo. Turpe enim putabam, si filio Joanne studiorum causâ ad vos eunte, bellam adeò scribendi occasionem prætermitterem, præsertim luculento adeò à te dono remuneratus. Cujus ego jam bo-

nam

nam partem legi, non fructu minori, quàm voluptate. Quamobrem munere hoc multùm me tibi obstrinxisti: nec tu modo, sed etiam Reverendissimus Episcopus Sarisburiensis, tam praeclari operis auctor; quem etsi anteà facerem maximi, non parum tamen nunc ad admirationem viri accessit. Quod verò & mea ac frivola tam grata tibi sint, plurimùm gaudeo. Eaque res stimulos mihi subdit, ut quod in caeteris meis scriptis facio, nec facere cessabo, dum vivam idem agam in commentariis meis de Historicis Graecis, Latinis: hoc est seriò ut cogitem, de iis, quae indicta mihi, addendis, & si qua perperàm dicta, corrigendis, & quae bene dicta, firmandis magis. Domitius Piso dicebat, Thesauros esse scribendos, non Libros. Libros dedi, non Thesaurum, sed siquid in me ingenii, & eruditionis, quae scio quàm sint exigua, sed tamen quantulacunque sint, operam dabo jugi curâ, & meditatione, ut aliquando libri isti, non dico magnis viris, attamen mei similibus, hominibus non omninò indoctis, thesaurus penè aliquis, in tali quidem argumento, esse videantur. In hoc omnino desinerem: nisi unum istoc superesset, ut filium meum tibi commendem. Longè aberit à parentibus. Sed spero, quemadmodum mei Reverentissimus semper fuit, ita etiam operam daturum, ne mihi dolori sit absenti. Ad pietatem, modestiam, industriam, quod coram facere soleo, literis eum adhortari non desinam. Atque ut, cùm occasio erit, idem facias apud praesentem, etiam atque etiam rogo. Ego tibi vicissim omnia amici hominis officia promitto spondeoque.

Lugd. Bat. cIↄ Iↄc xxviii. ix. Kal. Octob.

Tuus ex animo,

G. J. Vossius.

XCII.

Richardo Stuarto S. Theol. *Doctori, Capellano Regio S. P.*

NOli quaerere, Praestantissime Stuarte, quàm mihi jucundae fuerint literae Reverendissimi Domini mei, Episcopi Londinensis: ex quibus luce clarius perspexi, quantopere ei curae sim, ut per quem tantum mihi honoris obtigerit ab Serenissimo Rege, & Illustrissimo Buckinghamiae Duce, ut, simulac locus vacarit, Cantuariensis futurus Canonicus sim, σὺν Θεῷ· quo nomine ita gaudeo, ut prope mihi digito coelum videar contingere. Tanto me beneficio obstrictum tenet, tum Reverendissimus Dominus meus, tum Illustrissimus Vicecomes Dorcestrensis, quorum uterque & magno Regi, & inclyto Duci fuit quasi [illegible]. Atque idem Reverendissimus Dominus, ut filium quamprimùm ad vos mittam, auctor est: seque ei patris loco fore pollicetur. Ex quo ipso tuam etiam benevolentiam non obscurè intelligo. Video equidem te esse, qualem hinc abiens promisisti. De me quoque ita habe, fore me eum, quem recepi, necunquam futurum, ut fallam opinionem tuam. Et sanè, si maxime vellem, hâc aetate vix alius esse erga praestantes & bene meritos possim, quàm debeo. Quippe cui jam in naturam verterit consuetudo colendi & observandi tales, tanquam reliquias quasdam aurei generis. Cum verò tanta inter nos animorum conjunctio sit, vix necesse habeam tibi commendare filium meum. Quippe mei officii esse scio non cessare, nisi re perfectâ. Atque etiam ubi jam honestus in Collegio Cantabrigiensi locus erit tributus, non semel fortasse consilio tuo egebit, sed de isto tum viderimus. Nunc, quod instat, agamus. Quaeso igitur meâ causâ etiam atque etiam filium commenda Reverendissimo Mecaenati, Domino Londinensi Episcopo. Non melius me devincire tibi atque obstringere possis, quàm in tam charo pignore. [illegible] non addo, quia non intelligo. Sed singula curae ac fidei tuae committo. In quâ ob excellentem humanitatem tuam tantum fiduciae pono, ut videar tibi injurius fore, si nimis eum anxiè ac solicitè commendem. Et tamen, quod sponte etiam te facturum scio, id peto, quam maximè possum, ut amare eum velis, Joannem potissimùm misi, natu omniùm maximum. Minoribus ob lubricum aetatis magis metui, praesertim tam longè remotis ab oculis parentum. Hic jam usu, ni fallor, modum norit vitae suae. Aliquid etiam est, quod hic vegetâ magis ac firmâ est valetudine, quàm Franciscus, qui proximum ab eo locum tenet. Octennium jam est, quòd in Academia versatur. Sed initio (ut familiariter tecum loquar) cùm imprimis venustati sermonis operam dari oporteret, industria ejus claudicabat. In quo ut aliqua ejus culpa erat, ita & aliqua temporum fuit, quibus apud nos factione omnia arderent: fortasse & aliqua erat culpa nostra, quia importunitate quorundam, ac zelo praepostero vexatus, penè etiam adflictus, non eam potui praestare liberûm curam, quam vellem. Sed illi cum aetate postea etiam judicium & studiorum amor gliscebat: sic tamen ut praecipuè rerum momenta sectaretur, itaque & sub Clarissimo Snellio,

Snellio, τῷ μανθάνειν in Mathesi se non negligenter exercebat. Magnopere etiam rapiebatur amore Scientiæ Naturalis. Cui etiam Botanicen, & præcipuè Anatomicen adjecit. Ulterius etiam iis vacaturus, nisi potius Juris utriusque studium quam Medicinam sibi proposuisset. Et jam in Jure Baccalaureus est creatus. Ac bona spes erat, posse intra menses non ita multos Licentiatus consequi honorem merito suo. Sed ubi cognovit de occasione familiæ meæ in Anglia oblatæ, aliquem eò filiorum mittendi, qui in Collegio Cantabrigiensi uberiorem capere possit ingenii sui cultum; seriò de eo mecum egit, & quantopere S. Theologiæ amore teneretur, exposuit. Adjecit etiam, ne & postea claudicet eruditio sua, velle paullum studiorum cursum retro legere, supplendo ea, quæ in Philosophia sibi deesse animadverteret, privatim etiam se bonas literas culturum, & quicquid viam sterneret ad arces solidæ eruditionis. Ingenio valet, nec minus judicio. Solum industriæ opus erit, atque ut studia ex prudentum judicio componat. Quales etiam attendere solent, quo unumquemque ingenii geniique ardor trahat. Multi enim præclaros nobis viros dedissent, nisi ea potissimùm studia sectati essent, ad quæ minus idonei forent. Tanti est nihil facere invitâ Minervâ. De sumtibus quos honestè faciet filius, præstabo quicquid in me erit. Quin malo paullò majores facere impensas, ut inter eruditiores honestioresque cibum capere, & versari possit, quàm ut minori sumtu inter minores proficiat minus. Fore spero, ut in eo, & ætatis, & longi temporis, quo in Academia egit, & honoris quem adeptus, ratio etiam aliqua habeatur. Quicquid filio dabitur, id in me beneficium collatum putabo. Interim quanto celerius sumtuum ratio minui cœperit, tanto magis mihi gratulabor. Quid mirum? qui in re sim non nisi mediocri, fortasse etiam infra mediocritatem, præsertim si quis attendat, ut conjugem habeam plurimùm valetudinariam, & quàm numerosam in studiis prolem alam domi. Animus interim est prolixus, & dummodo liberi non abutantur patris lenitate, pro forte meâ liberaliter omnia præbebo. De ratione studiorum meorum nihil nunc addam. Volo enim inde mihi novum nascatur literarum argumentum, ubi filium in Angliam salvum venisse cognovero. Nam crebrò deinceps literas meas videbis. Juvabit tecum colloqui, à quo me ita amari video. Nempe ex te colligo, ut quisque est amore dignissimus, ità ad alios amandos esse maximè propensum. Eò magis operam dabo, ut præclaram quam de me opinionem concepisti, semper conservem. Adhæc curabo, ut nos amicitiâ fuisse junctissimos, non æquales modò, sed etiam posteri intelligant. Vale Clarissime & Doctissime Stewarte, filiumque (facies scio) salutaribus monitis instruas, ne si vel apud Reverendissimum Episcopum, vel in Cantabrigiensi Collegio, vel alibi, in ipso Angliæ ingressu præ imperitiâ peccet; fiat, quod proverbio dici solet, Cantherius in porta: eaq; res non illius modò honori deroget, sed etiam depretiet parentem. Πάλιν ἔῤῥωσο.

Lugd. Bat. An. ciↄ Iↄc xxviii. ix Kal. Octob.

Tuus tuo merito,

G. J. Vossius.

XCIII.

Francisco Junio, *F. F.* Londini. *S. P.*

CUM Cantabrigiam ante annos paucos vocarer, si Taurosthenis columbam habuissem, omnino consuluissem, quid facto opus foret. Nunc ob loci intervallum, & quia certò satis procurare literas non possem, coactus sum absque te omnia agere mei unius arbitrio. Venissem faciliùs, si & uxori valetudo melior fuisset, & Anglicæ linguæ intelligens forem, & ad mores exteros mihi visus essem habilis magis ac paratus. Scis enim in omni vita placuisse hactenus mores Batavos, planèque simplices, utpote homini Scholastico, & Musæi umbræ assueto convenientiores. Sed quia venire ipse non potui, filium nunc Cantabrigiam mitto, ut in Collegio aliquo, ex D. Episcopi Londinensis sententia, studiis operam navet, virtutéque suâ & ejusce Reverendissimi Domini, aliorumque amicorum favore, fortunam aliquam sibi paret: vel si canina aliqua scæva has intercipiat, saltem postquam, quantum profecerit, non pœnitebit, tum pietate, tum doctrinâ, ad suos redeat instructior. Atque eò fidentiùs mitto, quia tu, carissime Adfinis, in Anglia vivas, cujus sapientissimo consilio, vel præsenti auxilio, si ita res ferat, juvari adolescens possit. Scio enim te, tam omnia nostri causâ velle, quàm parati nos sumus ad præstandum tibi debita officia arctissimæ conjunctionis nostræ. Quare etsi Reverendissimus Episcopus se patrem ei fore promiserit: etsi Doctor Stewartus, Ecclesiastes Regius, vir mei amantissimus, (quo hic familiariter usus sum, dum menses aliquot cum legato Carletono in Batavia egit) magno me amore complectatur: etsi etiam aliquid fiducia

ciæ pono in Doctore Beale, Pembrochianæ Aulæ in Academia Cantabrigiensi, præfecto, qui & ipse nos nostraque alicujus facere solet: tamen desipiam, si affectum cujusquam cum tuo comparandum putem, qui arctissimo sanguinis vinculo liberis meis, per matrem sororem tuam, junctus sis. Eum igitur tibi de optima nota commendo; sic age cum eo, quasi naturâ pater sores. Eum de manu tibi in manum trado. Et coram & per literas illum mone, objurga, juva. Nihil mihi gratius facere possis, præsertim hac ingravescente ætate, quâ interdum de colligendis sarcinulis, & migratione in patriam, aurem mihi mors vellit. Annum unum parentum erit sumtibus alendus. Exinde vel non multò post, socium Collegii fieri posse, sperat Reverendissimus Episcopus. Equidem grave non ducam, hoc quicquid est sumtuum facere, dummodò filius nihil inutiliter profundat, sed memor sit esse me πολύπαιδα, nec opimam parentibus hæreditatem relictam, quin nec me, nec uxorem, anxiè unquam de congerendis opibus laborasse: imò mutationem Reipublicæ ante octennium aliquot millibus mihi stetisse, & quid singula persequar, quæ tibi ignota non sunt? Et in hac tamen fortuna mea malo aliquanto majores facere impensas, ut inter doctiores & honoratiores vivat filius, quàm ut cibum capiens inter rudes adolescentes erudiatur minus. Audio mensam in Collegio non stare amplius quàm ducentis. Et tamen, si aliter est, vel trecentos persolvam. Et ingenii & judicii filio abunde est. Vellem in utraque lingua progressus fecisset majores. Magis id foret ex re ejus, & familiæ honore. Et eapropter non parùm hæsi, num eum mitti oporteret. Verùm miro Angliæ amore rapiebatur. Et metus erat, ne mater suorum, quàm privigni studiosior videretur, si juniorum aliquis prælatus primogenito foret. Accessit, quod hic usu aliquo rerum pollet, atque ad unguem factus videtur in rebus, quæ conversationem spectant civilem. Et defectum in φιλολογίᾳ compensat peritia rerum aliarum, præsertim earum, quæ partes aliquas Matheseos spectant, etiam τὴν στρατηγικὴν· item scientiam naturalem, botanicen, anatomicen, in qua parte sanè progressus fecit egregios. Et propter ista, ad Medicinæ studium idoneus maximè videbatur. Sed nescio, quæ caussans, vel Theologiæ vel Juris utriusque studium præoptabat. Et jam in jure utroque Baccalaurei gradum est consecutus. Ac professorum judicium erat, intra semestre, vel circiter, modò parem industriam adhiberet, Licentiatus honorem consequi posse. Et factum esset, nisi oblata hæc occasio foret visendi Angliam, linguam ejus moresque addiscendi, tentandi ecqua & sibi istic spes foret emergendi: sin spe excideret, saltem cum majori & prudentia & doctrina post aliquod tempus redeundi ad suos. Videtur annum ultra Philosophiæ velle impendere, intra quem se Magisterii gradum consequi posse sperat. Nec obstabit ratio annorum quos numerant Angli. Ut qui octennium egerit in Academia nostra, & puto in exteris non omnia ad vivum resecari. Post illa ad S. Theologiam appellat animum: sed sic, ut non negligat Juris notitiam, quantulamcunque sibi paravit, sed potius eam adaugeat, quantum licet. Seu ad sacras literas, seu ad Juris studium potissimùm collimet (de quo post menses aliquot statuere melius poterit) annum sacris operam dedisse non inutile erit. Quin turpe sit Christianum, & tot annos in studiis versatum, in hoc certamine animorum quod per orbem obtinet Christianum, non mediocriter intelligere Religionis controversias, sed in omnibus omninò ab alieno pendere judicio, ut nervis alienis mobile lignum. A filio ad alia venio. Raræ admodum mihi à te literæ, atque utinam saltem raritatem earum longitudine compensares. Scis, quod olim Symmachus aiebat, odisse se parsimoniam bonorum verborum; & scribendi brevitatem, fastidio, quàm officio, propiorem esse. Non tamen id in te locum habet: qui quàm mei & meorum amans sis, abunde semper comprobasti. Quare illam literarum & raritatem & brevitatem occupationibus tribuere malo: saltem cuivis rei potiùs quàm fastidio, vel affectus frigusculo. Opus nostrum de Historicis Græcis an videris haut sat scio. Reperies in eo & amicam tui mentionem, lib. 2. cap. 21. ubi sermo nobis de Gelazio Cyziceno quem à socero translatum tuâ habeo munificentiâ. At commentarios de Historicis Latinis, quos ante annum misi, quin acceperis non dubito. In ejus operis præfatione ad lectorem socerum defendo, quem ita depinxerat Thuanus, quasi desultorius ac vagus fuisset magis quovis Scythâ. Atque hoc acerbum adeò judicium tulerat ille ob critica quædam: ad quæ socer lassus gravioribus studiis demittere se solet, instar caballi in clivo, cui sudor extricandus. Potuit itaque Junius dicere, quod olim Arellius Fuscus, nemo me ex his censeat. Simul occurrendum fuit ibidem calumniis quibusdam Josephi Scaligeri, quas Epistolis nuper hic cum Heinsii præfatione editis inspersit. Asterisci quidem aliquot locis apparent Indices rei alicujus præteritæ. Sed ex antecedentibus & sequentibus non est obscurum, quid dicatur: iis præsertim, quibus

non

non incognita prorsus est Historia eorum, quæ postremis aliquot annis inter Junium & Scaligerum intercesserunt. Aut qui Paulinas aliquot Epistolas ex Arabico à Junio translatas, ac Tertullianum, Manilium & alia quædam ab eo edita, non ignorant. Eò verò impudentior prorumpit, ut Junium ne Latinè quidem scisse calumnietur. Valde me recreavit, quòd spem facis adventus tui in has terras, idque intra annum vel paulò amplius. Opto enim tempus videre, quo te fruar. Sæpe mihi conspectum tuum ante oculos pono. Sed non dubito, quin jam multùm facies mutata sit ab ea, quæ erat cum abires in Angliam. Tanto impensiùs videre aveo: quanquam non tam ut dextras jungere, collumque amplecti, quàm ut sermonem liceat de variis rebus sociare, multaque ex te discere mihi penitus incognita. Habes Epistolam bene longam. Aliquanto parcior esse potuissem: & per te id licuisset: scio enim te verba mea non exigere ad libellam: Sed committere nolui, ut cùm ego juxta, ac uxor mea, brevitatem tuam culpare soleamus; tu meum mihi exemplum objectares. Plurimùm te salutat conjux, quæ malè ex casu aliquo valuit ante dies paucùlos sed nunc cum Hygieia prope in gratiam rediit. Liberi etiam plurimùm jubent te salvere. Vale affinis conjunctissime, & longè charissime.

Lugd. Batav. clɔ Iɔc xxviii. x. Kal. Octob.

Tuus totus,
G. J. Vossius.

XCIV.

Guil. Londinensi *Episcopo.*

O Multis nominibus felicem nuntium, quem mihi Reverendissime in Christo Pater, ac Domine, literæ tuæ apportarunt! Iterum me, imò ter & quater beatum, quem amore tuo & curâ seriò digneris, vir, imò heros illâ pietate, illis ingenii dotibus, illâ doctrinâ, illâ dignitate refulgens, & ut verbo dicam, verè Dei Opt. Max. æmulus. Nam ut magnitudinem præter cætera ostendit, quòd illustrem ejus legatum agis in Anglia vestra, ita non nisi eximiæ est bonitatis, quod tanto tibi beneficio obstringas hominem tantillum, quodque magis mirandum, longo adeò dissitum intervallo. Equidem primùm quantas possum, Deo gratias habeo, uti & Illustrissimo Comiti Dorcestrensi, quorum operâ Deus & Serenissimi Regis, & Illustrissimi Ducis animos tantoperè mihi conciliârit. Tanti Mecænatis fiduciâ innixus, non dubitavi in Angliam mittere carissimum pignus, Joannem meum, filiorum natu maximum. Quem, ut potissimùm eligerem, non unâ ratione adductus fui. Primùm illud movit, quòd hic ob ætatem magis videretur nôsse vitæ suæ modum. Accessit, quòd valetudine uteretur aliquantò firmiori, quàm unus & alter eorum, qui proximi sequent. Præterea illud spectavi, quod profiteretur se capi admodum S. Theologiæ studio: nec alibi ejus cultum æquè capere optare, quàm in florentissima Britannia vestra. Denique grave videbatur, si juniorum aliquis primogenito præferretur; imò is amor & cultus erga eum est juniorum, ut si id fieret, injurios se fore ei arbitrentur. Jam circiter octennium est, quòd publicas audire lectiones cœpit. Ac cum ætate magis & magis Historiæ & Philosophiæ incubuit; imprimis Mathesi, & scientiæ naturali, sub qua nunc etiam herbariam notitiam comprehendo, uti & anatomicen, in qua progressus fecit minimè aspernandos. Ab istis animum appulit ad juris scientiam in qua jam Baccalaurei gradum consecutus, imò paucis mensibus posse Licentiatus gratum adipisci, plerorumque professorum judicium erat. Sed ubi intellexit de occasione hac continuandi in Anglia studia sua, planéque pertexendi, præoptavit paulò cursum retrò legere, ac quod sibi in Philosophia & aliis deesse animadverteret, id novâ curâ supplere: exinde autem velis remisque contendere ad studium S.Theologiæ, sic tamen, ut quod jam in Juris scientia hausit, non ventis tradat, sed horis subsicivis adaugeat, modò ingenium, occasio, & res ferant. Saltem Canonicum jus haud multùm à Theologia avocabit, quia quicquid illud boni habet, è Scripturarum fonte & S. S. Patrum rivis petitum est. Sed de isto viderimus suo tempore. Imò, non tam ego, quàm Collegii præfecti. Tuique etiam consilii res hæc futura, Reverendissime Præsul, ac Domine; cui ut commendatissimus sit filius meus, usque adeò exopto, ut effari id non possim, nec mihi Linguæ si essent complures. Et tantam tamen rem neutiquam rogo timidè quasi assem porrigerem elephanto; sed magna cum spe consequendi, quod voveo & opto. Tanta mihi est fiducia eximiæ, ac propè divinæ humanitatis tuæ. Itaque etsi non ignorem magnitudinem tuam, meque etiam pede meo didicerim metiri, tamen nixus meritis tuis, & literis postremis, ausus sum filio polliceri paternum affectum tuum, sed conditione eâ, quâ Augustus suos commendabat, si merebitur. De sumptibus

 quos

quos primo potissimùm anno fieri opus erit, curæ mihi res futura. Quin si satius id videatur, vel in antecessu solvam. Sin id necesse non est, collybo curabitur ne in cujusquam ære sim. Ad Theses meas Theologicas quod attinet, vellem earum editione abstinuissent Oxonienses. Sed gravius tamen id mihi futurum, si negligenter fecerint. Sin bonâ fide, & cum cura exemplar editum expresserint, feram, quando infectum nunc fieri id non possit, & ut spero amore id fecerint, cùm publici boni, tum mei. Nec eò minus adlaborabo, ut nova prodeat editio, in qua suppleam, quæ nunc desunt. Fore arbitror, ut primùm lucem videant controversiæ de baptismo, unà cum Historia rituum, quibus veteres in sacramento uti solent. Pars ea à me jam prope ad umbilicum perducta. Et nisi, ut simiarum catuli, ita me fallunt ingenii industriæque meæ fœtus, non infeliciter hactenus sub manu negotium hoc successit. Ad hujusmodi magis magisque elaboranda, non mediocres mihi stimulos subdit, quòd tu quoque, Reverendissime Domine, tantum de gravissimis remiseris negotiis, ut placido illo vultu tuo adspiceres imperfectum disputationum istarum opus. Adspiceres vero? imò legeres quoque, & quid legeres dico? quinetiam laudares. Quod cum cogito, tacitè mihi gaudium circa cor gliscit, majoresque animos sumo, deinceps etiam ea scribendi, quæ tantum Præsulem probaturum confidam. Simul etiam mihi cogitatio obversatur illud agendi, ut omnes videant mihi ad referendas gratias voluntatem non defuisse, sed facultatem. Scio, cùm omnia egero, minimè vel dimidiam meritorum tuorum partem expungam. Sed tamen hoc effecero, ut quantopere tantum Præsulem colere debeam, omnes intelligant. Non est mei similium debita reponere præmia. Quod si leviter coner, humeri mox fatiscent. Attamen benè merentes laudare licuit, sempérque licebit. Nam & à mortalibus laudes reddentur Deo immortali. Hanc devotam mentem, si scripta mea ætatem ferent, omnis laudabit posteritas. Sin (sed omen verbis absit) quod effugere coner animi ingrati, ingratum tam præclare de me meisque merito nequaquam esse possit.

Reverendissime in Christo Pater ac Domine, mei pariterque filii mei, Mecænas Optime, supplex oro omnipotentem Deum, & benignum Patrem, ut quemadmodum hactenus fecit, ità porrò etiam te spiritu suo gubernet, & qui tanto gaudio nostro valetudinis jam melioris initia largitus est, idem pristinam penitùs restituat, & diutissimè conservet, ad gloriam sui nominis, & bonum tum Ecclesiæ tum etiam nostrum.

Lugd. Batav. clↃ Iↄc xxviii. x. Kal. Octob.

Reverendissimo nomini ac dignitati tuæ pro voluntate tam præclaris erga me meritis testata æternùm devinctissimus,

G. J. Vossius.

CXV.

Nobilissimo Viro, Paulo Seriere. *Metas Mediomatricum.*

Nobilissime & Conjunctissime Serieri,

SI vales, cum tota familia, plurimùm gaudeo: Ego, uxor, & octoni Liberi, Dei gratia, valemus. Diuturnum jam utrinque silentium fuit. Interim amor noster, non periit, sed latuit. Unum doleo, quod silentium nostrum excesserit modum Pythagoricæ ἐχεμυθίας; sed ut post longum hyemis rigorem, gratior est Zephyrus, & verna tempestas: Ita spero, post cessationem hanc, acceptiores erunt literæ nostræ. Quomodo enim aliter censeam, cùm arctissimo, & indissolubili vinculo, junctus sis uxori meæ: Et ego amicitiam, quæ cum tam propinquo colitur, sanctam existimem? Pudet quidem diuturnæ adeo cessationis in scribendo: sed non tota hæc nostra, verùm magna ex parte temporum, culpa fuit, quibus hic viximus. Et si quid peccatum hactenus, id crebrioribus deinceps literis compensabitur; non à me modo, sed etiam à Liberis meis, quos superstitiosè propemodum amare soles: Nec illi minus jucundam tui memoriam servarunt. Non dubito, quin tibi quoque volupe sit futurum, arare nobiscum literarum officio, illum amicitiæ campum. Ita crescet amor noster, qui æternus esse debet. Nihil autem æque nosse ex te aveo, quàm an vivas, & valeas, an supersit sanctissima Mater tua, Matertera nostra, an benè sit uxori sanctissimæ, quot liberis te auxerit, & cujus sint ætatis, ac sexus, & quibus vocentur nominibus; utrum adhuc apud Metenses agas, & quâ apud eos, vel alios, dignitate sis, & si quæ alia te, vel tuos spectent. Quæ si ex te cognôro, etsi te semper amavi plurimùm, non exiguus tamen tanto affectui cumulus accesserit. Jam sextus est annus, quod Historiam Universalem, hoc est, tam sacram, quàm externam, profiteor in Academia nostra. Huic muneri ante triennium, & alterum accessit. Nam

Meursio

Meursio nostro successi, in professione Linguæ Græcæ. Nec sine gloria, utramque professionem sustineo. Sanè frequentissimo doceo auditorio, eoque nomine à Curatoribus Academiæ amor, & honestè habeor. Qui nec abire in Angliam siverunt, cùm in Academiam Cantabrigiensem vocarer perhonorificè, ut in ea Politicen, & Historias profiterer. Nec solum viva voce docendo, sed pariter scribendo, nomen procudere, benéque de publico mereri non cesso. Sanè ex quo à nobis abiisti, multa publici juris feci. Ex quibus commentarii nostri, de Historicis Latinis, ita grati fuere Britanniæ, ut serenissimus Rex, jam manu sua mihi promiserit Canonicatum Cantuariensem, simulatque ullus vacarit. Quæ munificentia tanti Regis eo gratior est, quod hic, & ubivis terrarum, ejus emolumentis, quæ sanè magna, frui licebit. Filiorum meorum jam quatuor, in studiis egregios fecere progressus. Quorum natu maximus, intra paucos dies in Angliam abit, ut Cantabrigiæ, ubi plurimos habeo amantes mei, uberiorem capiat ingenii cultum. Uxor, atque Liberi jubent mecum salvere, tum optimam Matrem tuam (nam superstitem adhuc esse speramus) tum lectissimam Conjugem, & familiam universam. Vale, Cognate præstantissime, & nos ama, ut soles.

Lugd. Batav. *Tuus totus,*
clↄ Iↄc xxviii.
x. Kal. Octob.

G. J. Vossius.

XCVI.

Hieronymo Beale.

Clarissime Doctissimeque Beale, eunte Cantabrigiam Joanne filio, nefas putavi, si eò absque meis ad te literis veniret. Sanè longè aliud jussit tuus erga me amor, quem ego non minori affectu remunero. Quanquam autem & antea te plurimi feci, ut debeo; tamen literis ad me tuis non parvus benevolentiæ huic cumulus accessit. Satis enim ex iis perspicio, etsi mihi adhuc videar inter cygnos anser strepere, multò tamen præclariùs te de me sentire. Qui error, uti vulgus non prenso, gnarus τοῦ φίλτρου τὸ ψεῦδος ita seriò gaudeo, vel potiùs triumpho amicitiâ hominum doctorum. Eorum imprimis, qui in studiis sacris, novellis doctoribus sociarunt antiquos. Quos inter constans fama, te, vir doctissime, reponit, & ità reponit, ut inter paucos illos referat, qui hac in re familiam ducunt. Ego quoque hanc Spartam pro viribus ornare studeo. Sed tamen amicorum postulato, cogor interdum ad ea relabi, quæ humanitatis vel eloquentiæ studia spectant. Itaque prælo jam subjeci Commentarios Institutionum Oratoriarum, sed longè auctiores melioresque quàm lucem videre ante annos viginti duos, atque iterum sexennio post. Similiter Commentarios meos de Historicis Græcis Latinisque, subsicivis horis, augeo, emendo, orno. Hoc animo veteres & novos lego, ut non modò ditare possim labores meos, sed etiam, meliora edoctus, propria cædam vineta. Imò ut Apelles judicia omnium, post tabellam latitans observabat; ità ego ubique sedulò operam do, ut intelligam, quæ ab doctissimis hominibus in scriptis meis requirantur. Nec tamen solùm limandis & corrigendis veteribus operam insumo, sed etiam nova parturio: atque inter alia Commentarios de L. L. grande de erudita literatura opus. Nempe amicissime Beale, cessare non possum. Placet egregius Atheniensium mos, ubi, ut Valerii verbis utar, inertia è latebris suis languore marcens, in forum perinde atque delectum protrahebatur, hebatq; ut facinorosæ, ità erubescendæ rei culpa. Fore spero, ut in studiis suis filius apud vos paternam æmuletur industriam. Quod si fecerit, & sibi optimè consuluerit, & gaudio mihi futurus est. Proficiendi non alibi terrarum melior ei occasio esse possit, quàm in tanta luce clarissimorum hominum. Quanquam autem, quo in Collegio potissimùm victurus sit filius, necdum sciam; sed de eo demùm statuet Reverendissimus Episcopus Londinensis, ὁ πάνυ, qui parentis ei loco se fore, quâ humanitate est, recepit: tamen cum omnino id Cantabrigiæ futurum sit, non possum non plurimùm te rogare, ut pro amore tam propenso erga me, studio etiam tuo complectare filium meum. Quâ ratione plurimùm me tibi obstringes & devincies. Scio quidem, vel tacente me, commendatum tibi fore, sed tamen orare id te literis meis malui, qui putarem iis aliquam commendationis accessionem fieri posse. Quare iterum iterumque id rogo. Vicissim etiam omnia à me expecta officia, quæ ab homine amicissimo possint proficisci. Vale, & mutuò amare perge hominem studiosissimum tui, quique te non modò mirabiliter amet, sed etiam colat & observet.

Lugd. Batav. *Tuus,*
clↄ Iↄc xxviii.
x. Kal. Octob.

G. J. Vossius.

XCVII.

Gulielmo Laud *Episcopo* Londinensi.

Reverende in Christo Pater ac Domine,

ILlud Tartaro profectum facinus etiam ad aures Lycei nostri pervolarat: sed aliquammultis diebus postquam priores literas exarassem. Nec primùm fidem inveniebat, nisi apud paucos. In causa erat, tum quod nuncii ejus mirum in modum variarent, tum quia toto ante trimestri publicæ pacis hostes similia istis longè latèque sparsissent. Nunc enim Illustrissimus Dux mensæ assidens, nunc currui insidens, simili scelere sublatus ferebatur; quæ quia vana esse docuerat eventus, eo sperabant boni tum quoque famam mentiri, etsi, ut ingenue dicam, formidarem subinde, ne hæc ab hominibus malis spargerentur, ut inde aliquis conciperet cogitationem verè ea patrandi, quæ falsò tum diffunderentur. Sed quocunque animo hæc facta sint, nimis verum fuisse hunc rumorem docuit nos dies: maximè postquam jam filius in Zelandiam abierat, ubi hebdomadas aliquot ventos & commodam navigationem expectare coactus fuit. Quantum inde doloris perceperim, nullis literis testatum facere possim. Non jam sufficiebam expediendis negotiis meis vel publicis vel privatis. Indignabar ereptum orbi illustrissimum ducem, annis florentem, magni adeo ac præstantis animi, à quo expectarentur præclara omnia, dignaque tabulis æternitatis. Cogitabam quantum in eo amisisset Britannia, quantum illustris ejus familia, quantum tot boni: quantum & ego, quod tantò sæpiùs in mentem veniebat, quantò apertiora erga me erant merita ejus. Spem etiam muneris fecerant literæ tuæ: atque ex aliis etiam cognoram, quàm munificus esset, planè præter mores & tempora hæc. Sed quemadmodum ventis cessantibus mare detumescit: ità voluit Deus gaudii mei redundantiam hoc infortunio residere. Interim sic quoque Illustrissimi ducis merita erga me majora sunt, quàm sperare unquam ausus fuissem. Nam quid mihi beneficio eo, quo coopter in Canonicorum illud nobile Collegium, vel honestius vel clarius, vel ad bene merendum de Ecclesia & Republica literaria accommodatius esse possit? Quare & nunc Illustrissimo Duci τῷ μακαρίτῃ gratias habeo, quas possum, & habebo dum vixero: semper etiam operam dabo, ut ne illustrissimi ejus nominis amantes, ac præcipuè liberos, & sanguine, affinitate, vel amicitiâ junctos, vel talis de me judicii, vel collatæ dignitatis, possit pœnitere. Animum autem hunc meum eo ostendere modo conabor, quo possum; imò quo illustres animæ imprimis affici solent: nempe illo, qui ad æternam laudem & gloriam confert; quæ optima maximaque omnium in hac vita semper judicavi.

De afflicta valetudine tua mihi peracerbum fuit cognoscere. Nam, si quis alius, is sum, cui & res tuæ secundæ incredibilem adferant voluptatem, & adversa omnia maximum dolorem pariant. Et, si vir bonus esse velim, qui aliter affectus esse possem erga eum qui me illustris adeò amoris significatione sis prosecutus, ac porrò in clientelam tuam filium, carissimum meum pignus, recipias, ita ut uterque non alio, quàm parentis loco, colere te debeamus ac venerari. Atque in hanc mentem plura dicerem, nisi vel proximis literis eam in tanta dignitate tantisque meritis vidissem esse humanitatem tuam, eamque modestiam, ut laudanda facere, quàm laudari in os malis. De Collegio quod scrupulum injicere posse videatur, gradus honoris filio collatus, sanè doleo. Sed non dubito, quin pro sapientia tua facilè sis perspecturus, quid nunc facto potissimùm opus videatur. Cum voluptate autem in literis filii legi de eo potissimùm loqui te velle, cum Clarissimo Wrenno, viro non summâ modò doctrinâ sed singulari etiam humanitate prædito, ac præterea, quod non uno indicio cognovi, amantissimo mei. Thesium mearum syllogen accepi, proque munere quo me mihi donas, gratias habeo summas. Nam mirum in modum desiderio tenebar, jam dudum videndi novam hanc editionem dissertationum nostrarum. Gaudeo typis satis venustis, & quod caput est, non inemendatè, quantum adhuc cognoscere potui, prodiisse. Sed disputationes illas, quæ postremum locum obtinent, nempe illas de virtutibus gentilium, deque peccato originali, & gratiæ necessitate, satius fuerat omitti, cum in Historiæ Pelagianæ opere legantur, eò quidem emendatiùs paulò. In controversia de Baptismo Johannis mallem licuisset paulò apertiùs sententiam exponere vetustatis. Sed ita tum videbatur, & ne sic quidem effugi satis eorum offensas, quibus non satis antiquitas sapit. Sanè quod candidè exposuerim veterum judicium de Prædestinationis controversia, & aliis, quæ Pelagius & Massilienses movere, id quidem, (ut apud te dicam quod res est, & mussare cogor apud multos) majori mihi pretio stetit, quàm sex nostratium florenorum millibus. Sed quod in terris decessit, id Deus rependet in cœlis. Ex iis, quæ de Josephi Vicecomitis opera tam

amantes

amanter mones, clare satis perspicio, quantopere me diligas, & quàm curæ tibi sit nomen meum. Verùm planè confido me neutiquam post eum operam lusurum. Ita multa bona observavi ei indicta. Et ubi concurrimus, brevius rem complectar, quia ejus operam excutere de manibus non est animus. Pleraque etiam digeram meliùs, & auctoribus aliis firmabo. Sed de me nimis multa. Interim, qui hæc promitto, necessitatem mihi impono hoc agendi, ut nec expectationem fallam. Neque de eo tam sollicitus sum quàm doleo, quòd labores mei spissius procedant, quàm vellem. Nimirum nunc publica avocant munia vel privata mea, vel etiam amicorum: nunc affatus abstrahunt juvenum, qui ex variis adeò terris in Lyceum nostrum contulere; nunc valetudo uxoris moratur vel etiam mea, sane nudiustertius lumbagine infestatus sum, quod malum neque nunc planè cessat, multum tamen remisit. Omnino, ut medici, & amici suadent, paulum deinceps corporis exercitio dare cogar, si diu & publico, & meis, utilis esse velim. Spero hac etiam parte me Deo meo curæ fore. A valetudine mea ad tuam venio. Reverendissime in Christo Pater ac Domine, Deum oro, ut ad summam tuam prudentiam, doctrinam, dignitatem summa etiam à corporis vigore & robore pristino, felicitas accedat: atque id imprimis, ut diutissimè Ecclesiis Britannicis præsis & prosis; deinde etiam mei filiúque mei causâ,quorum utrumque ut in clientelam tuam recepisti,ita porrò amore atque curâ paternâ ut foveas majorem in modum rogo.

Lugd. Bat. Pr. Nat. Dom. an. cIↃ IↃc. xxviii. St. N.

Reverendissimi nominis & dominationis tuæ devinctissimus cliens,

G. J. Vossius.

XCVIII.

Gulielmo Boswello

S. P.

QUanquam, generose vir, atque idem amice amicissime, à corpore langueo, ab animo vetizo, ut illa Augusti voce utar: tamen ea erga me sunt merita tua, is erga te amor meus, ut propemodum mihi piaculare aliquid videatur, si tuorum quemquam sine meis ad te literis dimittam: Sed,ô quanto optatius fuisset, si, uti spem feceras, Lugdunum revisisses, atque ita mihi desideratissimo tui colloquio frui paulisper licuisset! Sed privatos, fateor, affectus regni vestri negotiis posthaberi æquum est; imo plusquam æquissimum. Libellos quos ante sæculum Gratius, homo Pontificius, Ecclesiæ bono congessit, ad te mitto; spero munusculum non fore ingratum, quia fructu omnia potius quam pretio metiri didicisti. Multum tibi debeo, quod me donaris Clave Apocalyptica ejus viri, qui etsi nomen dissimulet, tamen abunde prodit ingenium, doctrinam, industriam. Jam decennium est, quod in Collegio Theologico Illustrium Ordinum hunc librum Auditoribus enarravi. Compluribus in locis ubi hærebam, nebulas mihi vir ille discussit. Atque utinam mihi tam lympido & defæcato esse animo licuisset, ut non seorsim Capita, vel Capitum interdum partes considerare licuisset; sed quod in hoc argumento palmarium est, à capite ad calcem, interpellante nemine, pensiculare omnia potuissem. Interim ex iis quæ tantopere probantur, planè persuasum habeo, idem de iis judicium fieri oportere, de quibus nondum satis liqueret. Sed ista expendam accuratius ubi meus esse magis cœpero. Simul etiam unius alterius egregii apud nos viri judicium exquiram & perscribam. Hæc nunc paucis perscripsi. Sed, ô vir præstantissime, quanto uberiores à me Literas accipies (atque ego mihi item à te promitto) ubi salvum ac sospitem advenisse in Britanniam vestram cognôro! Quorsum hoc à me dicatur, scio te intelligere. Nihil enim mihi magis volupe erit, quam commercium si literarium tecum intercesserit. Scio, quantopere mihi ea res esse subsidio in studiis meis possit. Et, quod probe cognovi eum proxime adesses, fiet id te non invito: quid invito dico? imo prope æque, ac à me fit, expetenti. Eo nunc facilius Epistolam abrumpam. Quanquam nec plura si velim, possim, dum assidue ab aliis interpellor, & quomodocunq; quàm nihil scribere malo. Quæso, mi Boswelle, commenda me Illustrissimo Domino Legato, Comiti Carlilensi, cujus ego affectum erga me jam bis perspexi, quod homullum hunc tanto sit honore dignatus. Nunquam mihi excidet beneficium hoc ejus Herois. Cui nunc aliud optare non possum, quam ut rebus ex sententia confectis, lætus ac sospes se Regi Serenissimo & Britanniæ suæ sistat. Quod idem tibi, generose Domine, exopto. Si valetudo & alia concesserint, literas exarabo etiam ad aliquos in Britannia amantes mei. Sed si id minus nunc erit, fiet intra dies paucos. Rogo ut me commendare digneris, ac simul filium, Reverendissimo Domino Episcopo Londinensi,

nensi, Viro, cui plus uterque debeamus, quam dicere possim. Quod & ipse antea expertus sum, & ex literis filii mei satis didici. Quid de CLL. & summis Theologis Wrenno, Belo, aliis dicam? Ego verò non ausim à te poscere, ut hoc oneris salutandi eos suscipias; alioqui de eximio Viro Seldeno non tacerem, & uno item alteroq; alio. Sed de isto videro proximis Literis. Raptissime.

Lugd. Bat. clↃ Ↄc xxix Jan. *Tuus ex animo,*

G. J. Vossius.

XCIX.

Clarissimo viro, Francisco Gomaro. Groningam.

Vir Clarissime, & Conjunctissime,

Qui has tibi literas reddit, cùm primum in Academiam venit nostram, de meliore mihi nota commendatus est, à Theologis Bremensibus; Eoque uti nomine, mihi gratus semper fuerit, ita non leve amori pondus accessit, ubi non eruditionem modò, sed quod longè majoris duco, pietatem etiam, & singularem modestiam perspexi. Parentem habuit egregium virum, D. Stresonem (ut nunc, quàm Episcopum dicere malunt) in Ecclesia principatus Anhaltini. Quo in munere, is successorem habuit Clarissimum virum, Angelocratorem, eum, quem in Synodo Dordrechtana, non minus ab eruditione, quàm de facie nosse potuisti. Ut ad juvenem hunc redeam, Is partim caritate annonæ, quæ hic est, compulsus, partim famâ præstantium Academiæ vestræ virorum illectus, iter ad vos instituit: sed vix æquè aliud in votis habet, quàm ut publicæ studiosorum mensæ particeps esse possit. Quod ut consequi liceat, commendari à me tibi voluit, & Collegis tuis. Rogo igitur, ut hujus voti sui particeps per vos fiat, vel si locus nondum vacet, saltem consilio juvetis, ut ne diu admodum spe fluctuet in certâ. Erit id mihi longè gratissimum; nec mihi modò, sed etiam summis viris, Scholæ Bremensis Theologis, qui eum mihi, ut dixi, commendarunt. Neque dubito, quin juvenis ipse semper grato animo sit conservaturus memoriam beneficii vestri. Pro doctissimo opere de Sabbatho (quod tamen non ad omnium gustum fuit, ut nunc tempora sunt) gratias quas multò ante debui, nunc demum ago. Planè mihi succenseo, quod ab tam amico viro, tam præclaro munere ornatus; (nihil auribus do, non pauca me bona docuit) tardè adeo rescribam quicquam. Nempe jam penè in naturam abiit consuetudo tardè rescribendi. Primùm tantummodo in crastinum, aut perendinum diem rejicio, aut diem eum, quo Academico more feriamur. Hoc non facile aliquis improbârit in eo, cui bis de die publicè docendum. Sed dies unus, alter, fit hebdomas, hebdomas mensis, mensis trimestre: Nisi puderet dicerem semestre, annus ultra; Imo quod quorundam literis nunquam respondeam: Non profectò contemptu cujusquam, nedum præstantium virorum: sed quia non par sim omnibus, quæ suscepi in humeros meos. Ad quæ nunc accessit molestissimum Assessoris Academici munus, & nova lima Oratoriarum Institutionum, quibus jam prælum fervet. Hæc eo pluribus scripsi, ut facilius ignoscas, quod nihil rescripserim hactenus, de negotio illo ἰχθυικῷ. Quamquam & alia sunt, quæ tardiorem fecere. Primùm istud, quod illa quam me scis dicere, significasset statutum sibi esse abnuere conditionem. Deinde hoc, quod ipse hærerem, πολλὰ μὲν τυπῶμαι ὃ μοιρᾶς. ἀλλὰ πολὺ γλῶν αἰτῆς ὁ αὐτὸς νικηθείς. Si non magis ex compacto Teutones nostri, nec prudentioribus consiliis, rem curabunt publicam, tantùm poterunt tela eorum adversum, & cum Poetis dicam, Jovis alitem, quantum Chaonias, vel si mavis, Teutonicas dicunt, Aquilâ veniente columbas. Sed Omen absit. Neque planè de Teutonum rebus desperare possum; præsertim ob nonnulla, quæ viri talium intelligentiores communicârunt meeum. Quod si optima sperare deinceps detur, de Germaniæ statu: Et quæ poscitur, noluit viduis noctibus floridam perire ætatem, equidem non indecorum hunc ὁμιλεῖσθαι duxerim nostræ familiæ. Sed porro tùm cogitandum erit, nequid liberis inde dispendii oriatur: Hanc curabit nobiscum ille, qui nunc, ut scis, Britanniam petiit, ac mense proximo affuturus denuo putatur. Salutabis meo nomine plurimùm conjugem, & liberos; Imo Collegas tuos, imprimis D. Altingium, & D. Ghebartum. Uxor etiam salvere te jussit, & tuos.

Kal. Apríl. clↃ Ↄc xxix. *Tuus totus,*

G. J. Vossius.

C.

C.

Danieli Pareo *S. P.*

IS amor est noster, Præstantissime Paræe, ut peccaturus mihi videar nisi quamprimum te facerem certiorem eorum, quæ pertinent ad statum rerum mearum. Amstelodamenses nostri decrevere scholam erigere illustrem: ac me Historiarum ad professionem & Politices vocarunt, nempe (verbo ut dicam) ut quod oneris hic sustineo, idem suscipere in Rep. sua velim. Quæ eos consilia impulerint, longum esset adscribere. Sed tamen facile cogitare possis, non nisi suavissimis de causis tantos sumptus facere velle. Quippe ut de uno me dicam, si domum accenseam, stipendium futurum centeris aliquot supra ter mille florenos nostrates. Et amici præterea pollicendo commodorum mihi meisque spem egregiam fecere. Illi quibus oculi dolent, quando literis & literatis bene est, hunc animum Amstelodamensium in calumniam rapiunt. Mihi vero certissimum est, solo studiorum, & publici boni amore hæc eos suscepisse, neque ego eorum postulato acquiescerem, nisi viderem, sic melius posse me Reipub. literariæ inservire. Quanto enim fuero animo defæcatiori, tanto pulchrius mereri licebit de studiis, docendo pariter, scribendoque, fortasse & sic magis prodesse potero amicis meis: quos inter te etiam, mihi Paræe, merito tuo expono. Utinam urbis ejus exemplum imitentur Haerlemenses. Id fore quondam in ea republica opinio est. Quin jam seriò de eo actum fuit. Quin & Delphenses tale quid promittere videntur. Quæ si accidunt, facilius deinceps ratio haberi poterit virorum præstantium. Nunc enim id fieri nequit, quia functiones vacant nullæ. Sed de istis propediem scribam pluribus, aut saltem post mensem. Tum enim Amstelodamum ibo: Atque eò ut venero, non desinam dispicere, ecquem fructum capere possis ex amicitia nostra. Nec eo minus idem hic, & Hagæ facient amantes Paræani nominis & nostri, scire tamen vellem quò maximè animus feratur, & in quo vel me vel amicos alios, posse aliquid existumes. Si possumus, volupe erit; sin minus, affectum tamen testabimur. Oratoriarum mearum exemplum recipies à vestratibus Bibliopolis. His enim uti & Denarium Meursii nostri, se daturum eas recepit typographi nostratis filius, qui nunc est Francofurti. Vale egregie vir, ac deinceps etiam nos semper mutuo amemus.

Lugd. Bat. Prid. Kal. Aprilis. ᾳχϰϛ. *Tuus totus,* G. J. Vossius.

CI.

Jo. Is. Pontano *S. P.*

VIr clarissime, Jamdiu est quod de multis tecum colloqui aveo. Prope semestre est, cum spem feceras Hagâ Lugdunum repetendi & invisendi me. Exemplar Oratoriarum decreveram offerre præsenti. Sed occupationes credo impedierunt, quo minus secundo me accederes. Quod gratularis mihi de professione apud Amstelodamenses pergratum est. Intelligo ex amicis, te crebro huc excurrere. Tanto mihi jucundius erit hic vivere, quia sæpius unà esse licebit, deque communibus literarum studiis confabulari tecum, quem multum quidem amo, sed nec minus æstimo, sanè non alterutro cuiquam lubens cessero. Quare simulac pedem in urbe hac posueris, vel primum nos vises, vel si res tuæ illud non sinunt, saltem in primis. Ælnothum, quem petieras, mitto. Destinatum diu Oratoriarum exemplar dono tandem. Uti & denarium Pythagoricum Meursii nostri, qui eum mihi dicavit. Habet hoc commune amicus noster, cum viris principibus & Rebusp. quod pecuniam cudat, sane periculi nihil est ne ei quisquam ob denarium cusum litem intendat. Quin potius ei gratias agit Resp. literaria. Plura vellem, nisi vererer ei molestus esse, qui hasce perfert & scribentem expectat: Salutem clarissimis Collegis Bronchorstio & Zevecotio.

Tuus,

G. J. Vossius.

CII.

Doctissimo Viro, Francisco Junio. *In Aulam* Arundelianam.

PLurimùm me Tibi obstrinxisti, Optime, & Conjunctissime Affinis, quod tantùm laboris susceperis filii mei causâ; ut eum deduceres ad cognatam Bulliam. Neque id tam gratum mihi est eo nomine, quod hoc

hoc Duce, & Comite, tutius potuerit conficere isthoc iter; quàm quod tali diebus aliquot monitore fruens, magna potuerit incrementa capere, & pietatis, & prudentiæ, & doctrinæ. Utinam hujusmodi illi felicitas sæpius obtingat. Verum quia novi, id non ferre institutum vitæ tuæ, cùm vix magis tuus sis, quàm ego meus: saltem illud precibus consequi à te licebit, ut crebrò eum literis tuis, sui officii commoneas, scis enim quàm proclivis sit adolescentia ad otium, & vitia. Sanè vero illud dico, eo me animo esse tranquilliori, quod illic talem affinem, vel potius fratrem, hoc est, ut Grammatici dicere solent, ferè alterum me habeam, qui propemodum sic amet liberos meos, quàm si ex se nati sint. Præsentia Clarissimi Pettæi multùm me delectavit. Juvit pendere ab ore narrantis, tam multa pulchra, & præclara de peregrinatione suâ. Egregiè meritus est de Rep. Literariâ, quod multò magis patebit, cùm ea quæ observavit, in publicum emiserit. Gratulor tibi quod, cum tanto ejus Mecænate, Illustrissimo dico Comite Arundelio, vivere tibi contingat; cujus auspiciis, & sumptibus, hoc iter susceptum est. Sed quod Pettæus aiebat, sperare se, te quoque iturum in Græciam, id tale fuit, ut Lapides mihi loqui videretur. Eò magis, quia retulit mihi, ut sæpius in carcerem, tanquam explorator fuerit conjectus; semel etiam naufragium fecerit. Cùm hanc peregrinationem suadere tibi D. Pettæus cœperit, velim ex diserto fiat infantissimus. Græcos ne tibi lustrandi veniat tam dira cupido: præsertim postquam maximè memorabilia iis è terris abstulit Pettæus. Tun' spicilegii ergo, hac ætate tantùm capessas laboris? tot te periculis exponas? Malim te ire ad Gallos, Italos, at Belgas ante omnes, ubi Nos vises, qui tanto tenemur desiderio Tui. Et facies id spero propediem, fortasse tamen antea extare voles aliquod monumentum ingenii, & diligentiæ tuæ. Nam partim ex literis tuis, partim filii, intelligo te moliri aliqua, de statuaria arte, ac picturis veterum. Sanè aliqui hoc Argumentum tractarunt. Ut præter Gauricum, Cæsar Bulengerus, qui ante biennium emisit in Galliis libros duos, de picturâ, & plastice statuariâ. Nec dubito quin videris Joannis Molani Lovaniensis Theologi libros de historia S. S. Imaginum, & picturarum. Verùm & hi & alii, quibus argumentum hoc expositum fuit, non exiguum tibi reliquere spicilegium. Tantò impensius desidero ea videre, quibus non modò te Illustrissimo Comiti, Literarum, & Literatorum Patrono, Opt. Max. commendare possis, sed etiam Reip. toti literariæ, & sæculis futuris. Sanè, mi Affinis, præter tempus, & benefacta, nihil est nostrum. Opes post obitum nostrum, alium atque alium Dominum nanciscentur; sed ingenii, & industriæ monumenta, non mutant dominum. Quare perge in præclaro Instituto, & brevi nos bea fœtu aliquo, qui parente suo dignus sit. De liberis meis nihil addo, præter hoc unum, eos se mihi magis magisque probare: quod tibi quoque jucundissimum esse cognitu scio. Hæc raptim, atque festinantius quàm vellem; eò quod Joannes Brunæus, cum Conjuge, ad me divertisset, nec illum diutius sine alloquio mei relinquendum putarem. Jussit ut te plurimùm suo nomine salutarem. Sororis tuæ Johannæ res meliori loco, his proximis mensibus esse cœperunt: quo nomine, valdè Ego & Uxor gaudemus. Non paulo nunc sereniori animo est, quàm esse solet. Juvit tua liberalitas, sed imprimis quod quingentos, vel amplius, ex negotiatione Americana percepit; spero eam, & universam Parentis tui familiam, Deo curæ fore.

Lugd. Batav. CIↃ IↃC XXX. Prid. Kal. Quint.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CIII.

Reverendo Dom. Guilielmo *Episcopo* Londinensi.

Reverendissime in Christo Pater ac Domine,

Multiplici me gaudio perfuderunt literæ, decimo Maii exaratæ, ac mense eo paullò amplius pòst, redditæ mihi unà cum epistola filii mei, quæ & ipsa altero me gaudio implevit. Primùm enim non mediocriter lætabar, quod viveret filius Cantabrigiæ in collegio. Eò impensius lætabar, quod locus ei datus esset inter eos, qui ætate, doctrinâ, honore, aliis antestarent: quæ res & posset, & deberet, ardorem addere studiis ejus, & occasionem præbere ex tam pulchro sodalitio majora quotidie capiendi incrementa, pietatis, prudentiæ, doctrinæque. Maximâ verò lætitiâ afficiebar, quòd haberet præsidem Collegii doctissimum Theologum Matthæum Wrennum, à quo amari me, & alicujus fieri scirem, ut ex voto meo non alteri filius meus meliùs certiusque potuerit committi. Ad tanta hæc nunc illud accessit, quod filius perscribit, se à serenissimo & beneficentissimo Rege Carolo (cui Deus prospera omnia, ac de annis etiam meis, siqui super-

superfuerint, largiatur) eo honore esse affectum, ut deinceps sit accensendus sociis Collegii Jesu. Quod beneficium quantum, imprimis erga hominem exterum, nisi intelligam, tum verè fuero lapis. At omne hoc post Deum ac Regem, vel tui unius, vel imprimis saltem, Reverendissime Præsul ac Domine, affectui tuo ac curæ debeo singulari. Magna, vel potius ingentia erga me & meos priora erant merita tua: utcunque in iis, quæ Magnæ Britanniæ deberemus, multum adeò sibi vindicaret illustrissimus ὁ μακαρίτης Buckinghamiæ Dux, æternùm mihi animo, sermone, ac scriptis celebrandus. Sed, sic quoque, ut dixi, magnopere eram obstrictus nomini tuo, qui, ut mittam cætera, tanti mihi herois gratiam conciliasses. Nunc priora beneficia accumulare hoc novo voluisti. Hoc verè est patrem se præbere, & filio, & mihi. Quare cùm benefacere non cesses, nec nobis cessandum est in gratiis agendis, & omnibus grati animi officiis spondendis, qualia quidem à meæ conditionis homine proficisci possint. Hæc me aliàs etiam scribere commemini. Sed facile mihi veniam dabis, ut, quemadmodum idem facere pergis, ita idem ego scribam, verbis fortasse aliis, sed in eandem sententiam: in quo recordor similiter se S. Sulpitio olim M. Tullium excusasse. Unum illud in literis tuis dolori erat, quod, cruris vitio, ne nunc quidem planè sis tuus: multùm tamen gaudeo, res ita procedere, ut sperare liceat, si non penitùs recuperes vires antiquas, at illas saltem adepturum, quæ ab iis proximè absint. Optimè observasti, quod ego non dolo quidem, sed studio tamen, non oblivione aliquâ egeram, ut de nostris in Baronium animadversionibus, deque veteris Ecclesiæ strenuè tacerem in literis meis. Nempe non ignorabam, quæ tua & aliorum virorum præstantium expectatio foret. Ego autem, ut apertè, quod res est, nunc dicam, auctoritate Illustrium Bataviæ ac Westfrisiæ procerum compulsus, partitiones meas oratorias iterum divulgavi: quæ nunc in Scholis omnibus Hollandicis docentur. Sed quia in his brevior aliquantò fuissem, operæ multis videbatur, ut etiam commentarios oratorios, grande opus, quod ante annos xxiii. atque iterum triennio post divulgaram, tanto post intervallo ad incudem revocarem: atque ità & rem præstarem Illustribus Ordinibus nostris longè gratissimam; & magis etiam, quàm fecissem antehac, scholarum mihi præfectos obstringerem: ac bene insimul mererer de multis qui aliis etiam in terris studium hoc Oratorium colunt: ac si hoc quoque in censum venire meretur, eâdem nonnihil honori consulerem, cùm non mediocriter mea intersit, ut non tam multa quam optima, victuraque posteris relinquam. Quòd si primogenitorum cura nos plurimùm tangat, aiebant, æquum mihi videri, ut nunc præbitâ mihi à proceribus nostris occasione optimâ, denuo in manus sumerem primum illum nostrum ingenii πρωτότοκον fœtum, atque operam darem, ut quæ tantoperè Scaliger, Casaubonus, atque alii summi viri tum comprobarunt, eadem nunc emendatiùs, & auctiùs, & fœliciùs videant lucem. Atque hoc quidem futurum est, summum, ni fallor, intra trimestre, aut circiter. Vix enim tertia pars superest excudenda. Equidem mihi telam istam olim, ita postulante tunc muneris ratione, orsus fuissem, atque etiam ut tum vires ingenii ferebant, pertexuissem (idem autem de L. Latinæ commentariis dictum velim) nunquam profectò ità nunc desiperem, ut levioribus potiùs illis, quàm sacrorum meditationi, & antiquitati Ecclesiasticæ tempus impenderem. Et tamen sic quoque operam do, partim ut nec illa me nunc detineant totum: partim ut iis, quàm citissimè liceat, defungi, quo totus majoribus & melioribus vacem. Accepi his diebus ab iis, quibus res Britannicæ non ignotæ viderentur, adhuc metus esse aliquid, ne improvido quorundam zelo, etiam in inclyto regno vestro, schisma fortasse oriatur, ob dissensum aliquem doctissimorum hominum, in controversia de prædestinatione, & dogmatis annexis: proptereàque aiebant etiam pietatem ac prudentiam tuam sese Parlamenti postremi tempore occupasse, ut pestilenti adeò malo salubribus & moderatis consiliis obviam iri posset: sed omninò pertinacius fuisse malum, quàm ut discuti tum potuerit: eò fortasse minus, quia inter illos, qui Religionem, ut fieri solet, prætexerent, forent non pauci, qui alienæ inhiarent dignitati, ac rebus studerent novis. Non ego tam curiosus esse soleo, ut anxiè inquiram in negotia publica regni vestri: sed tamen, nequid dissimulem, non leviter me ea res conturbavit. Opto enim res Britanniæ esse florentissimas, non tantùm, quia & ipse quodammodo nunc in Britannorum numerum transcriptus mihi videar favore vestro; sed vel maximè, quia salus Ecclesiæ Reformatæ post Deum, à Britanniæ regno, & hisce terris dependeat. Itaque assidue Deum oro, ut benedicere dignetur Serenissimo Regi, ac felicem largiatur successum tuo, & aliorum tui similium, sancto proposito; quod utroque, ut dici solet, pollice hic probatur ab omnibus pacis & concordiæ studiosis. Sanè, si non aliud quam humanas vires spectemus, arduam suscipiunt provinciam, qui in Religionis

 dis-

dissidio sequestri esse student. Imò plurimùm, quod quodammodo edoctus sum malo etiam meo, præda esse victoris solent. Sed tamen, ut spero, nondum sic iratus est Deus peccatis nostris, ut etiam apud vos passurus sit in nervum erumpere triste adeò dissidii malum. Cui omnes, si ipsis de se credimus, consultum volunt: sed utut pacem utrimque crepent, tamen remedia adferunt admodum disparia. Multi enim non aliam viam sciunt, quàm ut iis, qui dissentiunt, malè mulctatis atque oppressis, Regnum obtineant soli. Alii contra in omnibus, qui fundamentum Religionis retinent, longè præferunt moderationem & animorum & scientiarum: quam non desperant posse obtineri, dummodo venerandæ antiquitati, & magnis etiam viris, quos Deus serius nasci voluit, honos debitus constet. Utcunque enim inter veteres & juniores, in aliquibus fortasse dissensus aliquis appareat, tamen facilè negotium componatur, dummodo abfuerint, hinc quidem temerè innovandi libido, inde autem amor dominii in conscientias alienas. Sed hoc non agnoscunt qui cœlestem veritatem postponunt ambitioni suæ: ac charitatem Christianam posthabent odio & malevolentiæ propriæ. Verùm dum hi, quarumcunque tandem partium fuerint, disputare acuiè malunt, quàm Christianè vivere, non quidem capitur Saguntus, sed quiddam vincitur longè majus & excellentius Sagunto. Quippe fraterna dilectio, sine qua esse Christiani non possumus, animis & doctorum, & populi expellitur; contrà, vires capit Regnum Antichristi. Tantò magis oro Deum, ut te, Reverendissime Domine, optimeque Mæcenas, deinceps etiam spiritu veritatis & constantiæ firmet, ac longam tibi vitam & valetudinem prosperam in hoc proposito largiatur, atque aliis quoque eam gratiam tribuat, quò præclaris monitis ac consiliis tuis aures præbeant vacivas, neque sua quærant, sed quæ sunt Christi.

Lugduni Bat. cIↃ IↃc xxix. xx. Junii.

Reverendissimæ dominationis tuæ cultor devotissimus,

G. J. Vossius.

CIV.

Joanni *Filio.*

Dilecte Fili,

Multum gaudeo te, hominem exterum, & qui cùm à nobis abires nihil ultra vulgarem eruditionem tibi posses vindicare, tanto honore tam citò à serenissimo Carolo Rege esse affectum, ut te cooptarit in numerum sociorum pulcherrimi Collegii, quod à suavissimo nomine Sospitatoris nostri Jesu nomen suum accepit. Quantum propterea magno Regi, quantum Reverendissimo Domino Episcopo Londinensi, quantum Academiæ Cantabrigiensis summis viris debeam, tute melius vides, quàm ego, satis in dicendo infans, verbis possim explicare. Nunc, si unquam ante, magnâ opus erit curâ, atque industriâ, ut ne summi Regis & beneficentissimæ gentis gratiâ hîc te indignum geras. Equidem non desinam cogitare, quomodo optimè animum testari gratum possim. Sed nihil æquè dolet, quàm quòd undique ita distringor, ut non tam citò possim omnia quàm velim. Ad pecunias quod attinet, jussi, ut mercator ille qui proximè centenos tibi florenos annumeravit, idem nunc ducentos daret. Vix tanto opus esse tibi putabam. Sed malui modum excedere, quam me intra eum continere. Tuum est curare, ut parcè expendas. De avunculo quod scribis, frustrà es. Facilius Herculi extorqueamus clavam, quàm illi teruncium. Necdum ab eo accepi, quod mihi debet ratione domus, cui insigne Dodrechti ruber pannus est. At scis multos jam annos esse, ex quo debetur mihi ea summa. Videtur tantum hoc agere, ut mihi incommodet, & domui Junianæ. Deus illi ignoscat; sed & nobis, si forte in culpa ipsi simus, etsi id nobis minimè videatur: Nempe ut scis, non solemus videre manticæ quid in tergo est. Balthazar Lydius jam ante semestre fato suo functus est. Vix dici possit, quantum optima ejus conjux Anna Mylia, quantum liberi ejus in hoc viro amiserint. Scis enim sortem eorum esse angustam satis. Ferè quicquid habent consistit in Bibliotheca sola, luculenta illa quidem, sed quæ alendæ illi familiæ, ut vel maximo pretio distrahatur, nullo modo suffecerit. Abrahamus Beverius noster ante trimestre uxorem duxit, Velartiam, filiam natu maximam viduæ Panthusiæ, non ejus quæ ex adverso ædium nostrarum, sed quæ è regione ædium Knotterianarum degit. Nuptiali convivio ego, mater, Franciscus, & Cornelia interfuimus.

fuimus. Franciscus nuptias eas versibus non inelegantibus partim Latinis, partim Belgicis celebravit. Misissem exemplar, sed ipse careo. Imò ne sibi quidem frater exemplar ullum reservavit, quæ in talibus simplicitas est adolescentis. In oratoriis meis institutionibus jam quintus excudi liber cœpit. Vix absolvi poterint ante mensem quartum. Forma est folii in quaterna complicati. Fasciculus ille literarum, quem Borrius ad Dubletium curandum susceperat, nondum comparet: quo nomine doleo. Theodorus Grafwinkelius uxorem ducit maximam natu, sororem convictoris quondam nostri Loëi, puellam & benè natam, & educatam, & egregiè cordatam. Barones nostri ante bimestre iêre in Brabantiam: inde per Gallias patriam repetent. Itaque onere nunc convictorum liberati tandem sumus. Abeuntes postularunt, ut suo nomine te juberemus plurimùm salvere. Dionysius in collo laboravit ingenti tubere. Jam mensis est, quòd Chirurgi operâ curatur. Nec puto sanitati pristinæ ante mensem restitui posse. Primùm valde metuebamus illi, penè etiam vitæ. Nunc non modo extra periculum est, sed studiis etiam vacat, propemodùm ut solet, etiam cùm optime valet. Nec-dum surrogatus quisquam in locum Jacchæi. Expetunt eum M. Reinerius, Pauwii liberorum præfectus, Sinapius subregens, & M. Bodecherius. Reinerio favet Curator Arsenius: Sinapio Curator Cromhautius, Bodecherio consul Brocchovius. Academia Rectorem magnificum habet Burgersdicium. Cognata Berkia, legati vidua, nunc Hagæ degit. Sipesteinia hac demum hebdomade nupsit Bommio. Aiunt prolem jam diu ex marito habuisse, eamque vivere. Sed quid ad nos verène hæc sparsa sint, an per calumniam? Posterius tamen credere malo, eoque nonnihil dubitabam an etiam hoc scripturus essem, præsertim cùm nostra nihil, ut dixi, intersit. Vicinas ædes, quæ Hardewinii sunt, inhabitat nunc Schrevelius medicus: quod nec mihi injucundum, nec conjugi, sæpe, ut scis, infirmæ ac valetudinariæ. Et nosti quàm is suavis sit ac lepidus, pene dixeram congerro. Arnoldus Beaumontius hesterno die publicè pro Licentiatus gradu magna cum laude disputavit. Publicè etiam opposuit Franciscus noster: adeò alacriter & pulchrè, ut cæteros opponentes, professorum consensu facile vicerit. Nec dubitat jam quisquam, quin dignissimus sit gradu vel Licentiatus vel Doctoratus. Sed ille differre mavult, quia non tam citam ambit gloriam, quæ umbratilis esse consuevit, quàm solidam. Golius ex Syria redüt, ante mensem. Quo nomine valde gaudeo, ob filium Dionysium, cui ille arcana omnia linguæ Arabicæ se reserare velle promisit. Et faciet scio, quæ viri est humanitas. Nec operosum hoc illi erit, vel inglorium: postquam filius jam in ea lingua, uti & aliis orientalis tantum promovit. Ubi planè sine cortice poterit natare, aliquos libellos ex Arabico vertet: ut sibi & toti familiæ nostræ inde gloriæ aliquid pariat. In tralatione historiæ Reidani pervenit jam ad librum XIV. sperat quod superest intra bimestre posse absolvi. Sed ubi id erit de limando opere cogitabit. Assiduus est in Cæsare, deliciis suis, cujus dictionem ut assequi possit, impensè elaborat. Magna promittit de se, dummodo vitalis sit, &, ut nunc, ita deinceps semper Dei sit reverens, qualem fore spero, imo confido. Matthæus industriâ magis se mihi probat, quàm solet. Ardor omnigenæ eum historiæ adhuc tenet. Sed Philosophiam jungere cœpit. Nunc etiam, me auctore, valde se in lectione clarissimorum Scriptorum, & imitatione eorum exercet. Diu suasi, tandem Dei benignitate persuasi. Tu quoque ut agas idem, adhortari non desinam. Scio te jam gravioribus studiis detineri: sed tamen necesse est omnino, ut quotidie aliquid stylo tribuas, qui dicendi est magister. Et consequeris, quod volo, si industrius etiam hac in re esse voles. Jubeo igitur ut paternum imiteris exemplum, qui temporis unius avarus, cæterorum liberalis esse solet. Sed de priori placet: de altero memor eris fortunæ nostræ: hoc est, etiamsi liberaliter suppetant pecuniæ, tu tamen parcè iis utere. Quod ego lubentius scribo, quia (si fides habenda Belgæ cuidam, qui cum altero Belga locutus in Britannia fuit) omninò hac in parte peccas. Nam ita loquebatur, quasi supra sortem nostram faceres impensas. Aiebat te alicubi itâ flore Liberi patris exceptum ut propè redditus fueris madulsa. Ego ei hoc minus fidei habebam, quia à quo hæc profecta sunt, etiam hic cum foret, dicitur nomini meo detrahere solere. Vides nec te effugere posse calumniarum spicula. Ita voco. Nam quæ retulere, credere non sustinet paternus animus. Utinam ne decipiar; si quid tamen peccatum, corrige, & cautior esse disce, quantum me, te, & totam nostram domum ames. Qualem te haberi voles, talis semper esto. Ita futurum aliquando ut ne sistat se fortuna in honore quo nunc es ornatus, sed altiora pertingas, ut mihi animus præsagit, dummodò is fueris, qui debes. Muscheronio literas debeo: sed nec mater ejus scire se aiebat, an adhuc ageret Cantabrigiæ. Scribes de eo aliquid, ut sciam, quo literas mitti oporteat. Scripsi ad Reverendis-

verendissimum Dominum Episcopum, quo gratias ei haberem pro affectu erga te & me. Eas literas mercatoris, qui tibi annumerat pecunias, Reverendissimo Episcopo vel tradet ipse, vel per suorum aliquem offerri curabit. Quid enim opus fuit eas ad te Cantabrigiam mitti, ut inde denuò Londinum referrentur: Matertera Brunæa quingentos plus minus florenos accepit ex negotiatione Indica. Hæc pecunia opportuno ei admodum tempore obtigit: ut facile intelligis. Matertera Junia, Casimiri vidua, vicit causam. Itaque bis mille quingentos florenos ei debitor solvet. Imo jam mille quingentos accepit. Quo nomine quantopere omnes gaudeamus, non opus est exponam. Si scissem nomen ejus Theologi, qui præest Collegio Jesu, commendassem te ei per literas. Proximis igitur literis fac me de eo certiorem, ut ne hac parte claudicet opera nostra. Gratias egi D. Procancellario pro honore amoréque erga te, literas ei trades, quas tuis addidi. Statueram primò & aliis scribere. Sed non occurrebat aliud quicquam quod scriberem, præterquam ut gratias haberem pro eo, quod tantopere te amore prosequuntur. Quamquam profectò hoc satis idoneum sit argumentum, & quod per se sufficiat. Verùm occupatior eram, ut tam multis scribere non possem, & hærebam si unum eligerem, quem esse eum conveniret, cum omnes, ni fallor, pariter te diligant. Quando ad me scribes, significa quid maximè facto sit opus. Adde & prænomina, & dignitatem, ne peccem inscriptione. Isaaci & Gerardull studiis præest filius Joannis Viterarii, discipulus cæci illius Pontani, auditoris mei. Pulchre erudit parvulos meos. Itaque ei victum omnem largior, sed eâ conditione, ut comedat cum famulitio, ut Petrus, baronum famulus, solet. Mater valetudine est satis infirmâ, sed tamen curat eam diligenter. Ne nunc quidem omnia mihi ex voto, sed malignitate alienâ & temporum. Verùm fractis etiam rebus infracto esse animo oporteat: nedum nunc, cum omnia mediocriter sese habeant, & quod magno mihi solatio est, liberi omnes virtutis insistant viam. Video me quartam jam paginam implêsse. Quare longior esse nolo. Scripsi raptim omnia, & prout in buccam, nullâ ordinis ratione habitâ: quæ negligentia fortasse non dedecet Epistolam familiarem. Sed ego, ut scis, vix aliter possim scribere, etsi velim, ob tam varias occupationes. Salutem dices V.V. Cl. D. Procancellario Wrenno, item regenti Collegii in quo vivis, & D. Doct. Belo, Doct. Collino, Doct. Porter, Doct. Charterton, Mag. Critoni. Quos summos viros vide ut observantissimè semper colas & venereris. Vale.

Lugd. Batav.
cIↄ Iↄc xxix.
xxx. Jun.

Tuus Pater,

G. J. Vossius.

CV.

Hugoni Grotio Gerardus Vossius, *S. P. D.*

CUm valdè optarem aliquem mihi dari, per quem tutò literæ ad te mitti possint: ecce à Sarmatis suis ad nos redit nobilissimus Stupeskius; unà cum Ephoro suo Paschali, Doctore medico, Natione Gallo, domo, & placitis Genevensi, homine docto, & perhonesto. Aiebat uterque se propediem, saltem post hebdomadas paucas, Lutetiam ituros. Sed propè jam bimestre est, quod culpa eorum, qui ab utrisque partibus commeatus literas procurant, discedere iis demum licet. Alioqui non paulo celeriùs ex me ipso cognovisses ista, quæ de itinere meo Britannico, ex fratris, vel aliorum literis, jamdudum te arbitror percepisse. Nihil tamen prohibet, puto, quo minus nunc quoque pauca de eo perscribam. Nempe à Rege Serenissimo, Archiepiscopo, Comitibus, Baronibus, Episcopis, utriusque Academiæ summis viris, aliis etiam vel dignitate, vel doctrina claris, eo sum honore, favoreque exceptus, qui non tam Vossio, quàm longè majori conveniret: nec recessi, nisi auctus dignitate Canonicatus Cantuariensis, idque ea conditione, ut emolumentis ejus frui liceat etiam in partibus transmarinis. Quæ res, nescio, utrum plus mihi hic peperit honoris, an invidiæ apud nonnullos, eos imprimis, quibus moderatio animi nostri est ingrata. Sed ut Dircæus ille Vates ait, κρέσσων οἰκτιρμοῦ φθόνος. Hujus meæ fortunæ recordatio cogitationem mihi injicit ejus, quod hic inter Academiæ Curatores deliberatur de Salmasio huc vocando. Inter illos, qui maximè negotium urgent, est Dominus Someldicensis. Ex ordine verò nostro, Rivetus. Occultiorque, at non minor, opera est nostra. Impensè enim viro faveo, ob multijugam, ac reconditam eruditionem. Nec parùm erga eum amori addit amor erga eum tuus, quem literæ omnes tuæ spirant. Quæ res fortassè, cur non apertè ei studeam. Nempe, ne ei magis incommodem, quàm prosim. Scis enim negotium hoc transigi non posse, nisi tum iis volentibus, qui ex-

trema

trema omnia, quam qui moderatiora consilia sequuntur. At prioribus illis pleraque mea sunt suspecta: nisi fortè ipse nimis sim suspicax, qui hæc de iis scribam. Adde quod nec omnes, in Salmasiano illo negotio consentiunt, qui nosse virtutes viri debebant. Liceat paulùm tecum jocari per literas, quod præsens facere mallem. Ait Plutarchus, pictorem fuisse, qui cum Gallos depinxisset, jussit, ut puer tabulæ adsideret, qui veros abigeret Gallos, ne, quam ineptus esset pictor, deprehenderetur. Similiter hic sunt, qui manibus, pedibusque disturbare eorum consilia nitantur, qui eruditissimum illum Gallum huc advocandum censent. Metuunt, ne tabulæ suæ fiant minoris, si omnes ex hoc Gallo videant, quantum ipsis ad Romanarum, Gallicarum, Ecclesiasticarum Antiquitatum peritiam desit. Alterum etiam est, quod obstare Salmasio videatur. Nec enim ad docendum arcesseretur (quam conditionem amplecti si volet, neminem inveniet, qui obstare volet, ut ego quidem censeo) sed ut eo & loco esset, & stipendio frueretur, quæ olim ὁ μακαρίτης Scaliger. Facilè autem cogitare potes, in ea profitentium turba unicum esse minimum, qui sibi honoris hoc deferendum potius arbitretur. Utinam autem non de Salmasio modo huc vocando; sed de te etiam revocando cogitaretur. O quam uberem ex te messem meteret patria tua? Quantos & ipse perciperem benevolentiæ tuæ fructus? sed non omnium dierum soles occiderunt. Interea me oblectabo dulci recordatione veterum meritorum tuorum. Nam quod aliquando de fructibus amicitiæ nostræ literis tuis scribebas in eo meas mihi eripuisti partes, qui nunquam tuorum debeo meritorum oblivisci. Tanto justius filio tuo faveo. Quamquam non tui modò causa, sed etiam quia ingenii elegantia, ac bonitate indolis, sic meretur. Dolet de illo corporis vitio, quod cum Agesilao, Tyrtæo, aliis habet commune. Sed gaudeo, quod corrupto hoc seculo, quo omnium penè animi claudicant, filio hactenus mens est recta & erecta. Petierat uxor, ut diebus dominicis semper pranderet nobiscum. Sed non facit. Subinde tamen adest, & lusitat cum nostris. Nec occasionem eam negligo videndi, quantum in studiis, & moribus profecerit. Vellem tui filii causa, ut paulò feliciùs cum Bataviæ Scholis ageretur. Sed raro alii, quàm fungi, præfici inferioribus classibus solent. Imo multis è fungino genere hoc ipsum vitæ genus sordet: malunt aliquid ogganire popelli auribus de ambone, & imperare imperantibus. Et profectò, quanto tales magis sapiunt, quàm qui in pædido illo grege puerorum à me ad vesperam crambem repetunt tribus conducti nummis? Meliùs societas Jesuitica ac prudentiùs facit; in cujus Scholis, pueris classem mutantibus, mutant & ipsi Doctores, atque ad classes superiores evecti, & successorem nacti, præficiuntur sacris. Hæc si Proceres nostri imitarentur, & doctiores haberemus Ecclesiarum Præfectos, & pueritiæ Reip. seminario, meliùs consuleretur. De Lugdunensi tamen Schola minus, quàm de plerisque aliis conqueri possumus, ob probitatem ac virtutem præfecti, qui sic satis hypodidascalorum suorum rationem habet. Libros tuos de Religionis Christianæ veritate, altera hac editione tot mendis obsitos prodiisse, sanè doleo; simulac cognoram, Lamerium novam editionem cogitare, obtuleram spontè ei operam meam, ad corrigenda Typothetæ σφάλματα. Sed negavit ea sibi nunc opus esse, quia non manuscriptum quicquam excuderet, quod molestius procedere solet; sed jam semel excusum. Cùm ne sic quidem satisfaceret, iterum institi, usque dum significaret, se in isto usurum opera Clarissimi Barlæi. Tum demum mihi acquiescendum putavi, sed postmodo cognovi, contentum fuisse perfunctoria Opella mercenarii cujusdam, scis autem quam parùm, hoc hominum genus sollicitum esse soleat, utrum emendatè, an inemendatè libri prodeant. De Tragœdia Euripidea, & tralatione tua, omnia spero meliora. Corrigendi ipse laborem suscepi. Quamquam semel, iterumque, postremam revidendi curam, commiserim nostro Coracino; qui tum fortè hic erat. Ille si non peccarit, benè erit, sed postquam Coracinus abire coactus (historiam jamdiu inaudieris, puto) terroris aliquid injectum uxori. Ita dormitavit tragœdia aliquot mensibus. Jam dies est quartus, quod domum repetiere chartas tuas; idque eo animo, ut reliqua perficiant, filius meus Franciscus ante bimestre, publicè disputavit de gravibus in jure controversiis; nec parum laudis retulit: Laurea etiam doctorali, cum bonorum favore, ornatus est; superioris anni gesta jam penè absolvit Heinsius, sperat se intra menses duos, vel tres, prælo subjicere posse. Utinam quoque tibi mens fuisset, obsidionem Sylvæducensem describendi. Mitto ad te oratoriarum nostrarum editionem novam. Quam cum dimitterem, sic munusculum meum tacitus affabar, cum vate Hispano;

Tu qui longa potes dispendia ferre viarum,
I liber, absentis pignus amicitiæ.

Si modò nobis pignore ullo opus, sed utcumque est, affabitur ille, cùm voles; quod ipse utinam possem. Nihil enim æquè in votis, quàm

quàm ut ne æternum te fruantur externi. Iterùm occurrit illud Biblici poetæ:

Sed reddare tuis iterum visure Sabinis
(*Batavis* ego dixero)
Teque tuas numeres inter amicitias.

At desino tandem effundere, quicquid in buccam venit. Salve, Amicorum doctissime, Doctorum amicissime; imo Doctorum doctissime, Amicorum Amicissime, diuque cum Uxore præstantissima & liberis, Vale. Uxor salutem vobis omnibus officiosissimè dicit.

Lugd. Batav.
clɔ Iɔc xxx.
Postrid. Non.
April.

CVI.

Matthæo Wrenno *Procancellario Academiæ* Cantabrigiensis, *nunc Magistro Collegii* S. Petri, *&* *Decano* Wintoniensi.

Reverende ac Clarissime Domine Wrenne.

MUltum equidem lætabar, cùm salvum advenisse filium in Britanniam cognoscerem. Gliscebat lætitia, cum viderem Reverendissimum Dominum Episcopum Londinensem, meum juxta ac filii Mecænatem, tanto cum affectu curam ejus rei ac sollicitudinem suscepisse, ut filius in Collegio aliquo Cantabrigiæ vivere impensis suis ad tempus posset. Sed maximè lætitiâ delibutus fui, cùm eo esset res perducta, ut in eo viveret Collegio, cui tu, vir idem, atque amice summe, tanta cum laude præesses, & quod ipsum etiam jure magni admodum ducebam, ubi mensâ & conversatione iis jungeretur, qui ut profectu, ita honore etiam primas ferrent. Quid istis majus eo quidem tempore vovere potuissem. At nunc tamen aliud luculentum adeò accessit, cùm idem à serenissimo Rege curâ ac intercessione Reverendissimi Domini Episcopi, & commendatione vestrâ, tanto auctus est honore, ut in numerum Sociorum Jesu Collegii referretur. Felicem me, qui tales habeam in Britannia amicos, felicem etiam filium, qui & ipse uberes adeò fructus percipiat ex vestro erga me amore. Quamquam autem nunc Collegium mutabit, fore tamen spero, atque adeò confido, ut qui hactenus pulchrè adeò de filio ac meipso meritus es, eundem erga nos animum conserves. Opto etiam ut Collegii Jesu præfectum talem erga se filius experiatur, qualem te expertus est semper. Utinam modò filius non indecorum se præstet, nec indignum meritis vestris. Votis ille meis satisfaciet, si idem est absens, quem præsentem se hic gessit. Meæ interea partes erunt, ut qui tantum mihi amoris ac favoris exhibetis, assiduè illud cum animo cogitem, quomodò potissimùm gratum testari affectum erga eos possim, à quibus tanto affectus sum beneficio, ac qui neque nunc bene de me cessant mereri. Quos inter te, vir clarissime, optimo jure, censeo, imo in iis repono, qui familiam ducunt. Cæterum nunc liceat etiam bonas hasce precari te preces, ut deinceps quoque filium si ita usu veniat, consilio aut ope tuâ juves; ac si forte (quod ne Deus sirit) vel suopte instinctu, vel suasu alieno, alius alibi fieret, me quam primum facias certiorem, quo principiis obstemus. Nihil quidem metuo istiusmodi. Sed tamen jamdiu didici, humana omnia incerta; eoque etiam tutissima metuere soleo, tantò sanè magis, quantò quisque mihi conjunctior & acceptior est. Hæc tanti mihi visa, ut vel sola (ita paternus est animus) ad te, vir maxime, scriberentur. Sed deinceps de aliis etiam, quoties aliquid non indignum scriptione se offerret, literas à me expecta. Sed simplices, & quales hæ sunt, ut sine animi fuco, ita absque verborum calamistris. Nempe omnia prout in buccam venerint. Ita inter amicos puto fieri oportere. Nec vel occupationes sinunt, ut lenocinia ulla, more quorundam consecter; neque ego illis capior, scio neque tu, vir eximie. Salutem à me plurimam dices clarissimis ac doctissimis viris, Doct. Belo, Doct. Collino, Doct. Wardo, Doct. Porter, Doct. Charterton, Mag. Critoni, aliisque omnibus amantibus nostri; quorum ego utinam affectui erga me & filium meum possim officio ullo respondere.

Lugd. Batav.
clɔ Iɔc xxix.
Kal. Jul.

Virtutum tuarum admirator, ac dignitatis eximiæ cultor Devotissimus,

G. J. Vossius.

CVII.

CVII.

Ger. Jo. Vossius Claudio Salmasio S. P.

QUod tarde adeo responderim Literis tuis, maxime Salmasi, prius quidem in causa fuit iter à me in Brittanniam susceptum unde dignitate Canonicatus Cantuariensis à Serenissimo Rege collata, auctior redii domum. Postea autem cum viderem Oratorias nostras vergere ad finem, paulisper volui exspectare usque dum eas una cum Literis meis per hominem fidum mittere possem. Qui nunc obtigit, Illustris Baro Stupeskius Polonus una cum Ephoro suo Paschali, domo Genevensi professione Medico. Utinam vero placere tibi possit hic fœtus meus. Sed placebit spero, si non merito suo at saltem ob pulcherrimum conatum. Nam & veterum imprimis vestigiis institimus, & multa tamen accuratius excussimus, quodque facile videbis, plane alia nobis ratio inita; quam qua vulgo tetrica artium præcepta tractari solent. De tuis in Plinium ac Solinum commentariis, qui vere *ἀγαθῶν ἀγαθίδες*, gratiam sane promissi facio. Quid enim amicitia nostra recens adeo inita tam cito tibi sit fraudi. Sed siquid postmodo emiseris exigui sumptus, cujusmodi fuit ante *ἀντίδωρον* misi, quale item quod nunc vides; sane si omnino liberalis esse voles gratum mihi erit donum & suo nomine & auctoris: quem ego cum Grotio nostro conjungere soleo, quoties duos nominare volo omnigenæ doctrinæ Principes, sane orbis nostri doctissimos. Quod elogium non perscriberem ad te, (metuerem enim ne quid videam auribus dare) sed idem non semel his diebus testatus sum apud Academiæ nostræ Curatores. Ex quibus Somelsdicensis Dominus seriò hoc agit, ut Scaligeri locum tueri apud nos possis. O me beatum, si hoc contingat! Rivetus etiam, optimus sane ac doctissimus Theologus, negotium hoc urget, quàm qui maximè. Faveo ego utroque, quod dicitur, pollice, & eos incito, qui plus me authoritate valent. Nihil tamen certi promittere habeo: partim quia multi apud nos ad clavum Reipub. sedent, studiorum minime intelligentes: partim etiam aliis de causis de quibus fortasse aliquid scribam Postr. Non. Maii. Eum enim in diem indictus Curatorum Academiæ Conventus. Vale, summe idem vir atque amice, ac deinceps crebras à me literas exspecta.

Lugd. Batav.
cIↄ Ic xxx.

CVIII.

Dudlæo Carleton.

Illustrissime Domine,

INdignus sim tantis in me meritis tuis, si à longo tempore intermissa scriptione, etiam hanc occasionem dimitterem, redeunte in Britanniam filio meo. Fateor, diu scriptum à me oportuisse, sed sublimem adeo virum interpellare sæpius verebar, ut cui tanta negotia, & regias incumbere curas nossem. Nihilominus, cum prolixam cogito humanitatem tuam, qua me humilem adeo hominem prosecutus es, vicissim magnæ videbatur inhumanitatis, non facere te certiorem de rebus meis, qui satis ostenderas, quam bene mihi, & omni familiæ meæ velles. Ea itaque res, ut scriberem, induxit; nec materia deesse videbatur. Nam præterquam quod mei muneris duxi transmittere Oratorias meas (quas rogo animo potius donantis æstimes quàm pretio sui) etiam ex meipso cognoscere te volui, quòd fortasse jam ex aliis intellexeris; nempe ut mensibus abhinc propemodum quinque sedem meam Amstelodamum transtulerim, vocatus ab urbis ejus Proceribus. Nuper quippe ii Consilium cepêre de erigendo in urbe ea Illustri Gymnasio, ne Civitas omnium totius Belgicæ florentissima & opibus virisque valida, sola Studiorum cultura aliis plerisque cederet. Itaque eo me vocârunt ad eandem Professionem sustinendam, quam obii Lugduni. Causæ, quæ me impulere, ad suscipiendam conditionem, variæ fuere; ut enim stipendium mittam, quod fere alterâ parte majus est, liberorum hic longè magis rationem habendam, satis luculentis indiciis perspexi. Nonnullis credo mirum videbitur me ex florentissima Academia commigrare in Illustre Gymnasium, de quo vix dicere illud possimus, adhuc messem ejus in herba esse. Necdum enim herbescit, imo ne quidem sementis facta. Veruntamen non mei unius hoc consilio egi; sed multum cum aliis summæ & prudentiæ & auctoritatis viris deliberavi, qui hujus mihi rei auctores fuerunt. Nempe omnes prope judicant, eam esse hujus urbis potentiam, illud nomen per orbem omnem: ut si aliunde splendorem petam, quam à propriis ingenii ac industriæ monumentis, eum non minus à clarissima hac maximaque Urbe, quam vicina Academia, consequi possim. Quantoque illustrius deinceps futurum urbis hujus Athenæum, tanto ubique gloriosius mihi erit, prima ejus jecisse fundamenta. Multum me etiam pel-

lexit

lexit Magistratuum hujus urbis cum summa prudentia, tum etiam excellens doctrina; ita ut verissimum hic Platonis dictum comperiar, qui tum fœlices fore Respub. aiebat; quando, aut qui Philosophi essent, regerent, aut qui regerent, Philosopharentur. Nec ignoro esse, qui nomini Procerum plurimum detrahant, quasi iniquiores siut Ordini Ecclesiastico. Verum video, abunde huic eos favere, dummodo se ille contineat intra effata, ac pomœria sua. Nec ea ad Gymnasium nostrum controversia pertinet. Neque me deinceps eis immiscere animus, sed pacem semper & concordiam sectabor. Liticula adhuc aliqua est Lugdunensibus cum Amstelodamensibus de Jure erigendi hic Illustris Gymnasii. Sed intra dies paucos ea Controversia ab utraque Curia decidetur. Nec tantillum dubito, quin sententiam latura sunt pro Amstelodamensibus. Ita saltem censent, quicunque rerum Batavicarum sunt gnari, atque animum habent affectibus minime mancipatum. Sed de isto fortassis nimis multa. Quod superest, Illustrissime Domine, optimeque Mecænas, Deum oro, ut Nestoreos annos felix & fortunatus vivas, cum Illustrissima Heroina uxore tua. Ex qua quam simillimam vestri prolem, vobis exopto, Regni Britanniæ bono, simul gaudio vestro. Atque hoc Deum rogo. Te autem unum illud, ut quem hactenus tanto es favore complexus, eum porro habere velis in Clientium numero. Hoc equidem affectu erga me tuo subnixus semper ero.

Illustrissimo nomini tuo totique Domui Carletonæ *devinctus simul & devotus Cultor*,

G. J. Vossius.

CIX.

Johanni Meursio *S. P.*

OB diuturnum adeo silentium difficilis mihi causæ dictio apud eos foret, qui me nævo potius aliquo norint, quàm integrum, uti tu facis, vir clarissime. Cui, ut puto, facile persuadebo, tamdiu me nihil scripsisse, non quia minus amem te absentem, quam soleo præsentem: sed partim ob occupationes ἐγκυκλίους, & invaletudinem meorum, ex quibus maximus natu filius, Collegii Jesu Socius apud Cantabrigienses, plus minus mense oculis captus fuit: partim etiam quia teipsum exspectaremus, uti spem tui feceras nobis ante sesquiannum, vel præterpropter. Primis quidem mensibus, ex quo eas literas acceperam, irritum fore hoc promissum facile prævidebam. Sed fœdere inito inter Cæsarem, & Serenissimum Regem vestrum, omnia visa liquidiora. Itaque proximo quidem autumno avide te exspectavi. Nunc nihil sperare ausim ante ver medium, vel etiam adultum. O beatum illum diem quo te amplectar! Quam de multis tum loqui licebit στόμα πρὸς στόμα, quæ non tuto satis literis committantur. Sed dum te caremus, nefas fit non arripere occasionem scribendi bellam, eunte ad vos optimo doctissimo amicissimo Stephano Stephanio. Jucundum quidem mihi est te salutare; sed multo jucundius erit id agere per amicum hoc caput, ex quo ea etiam cognosces, quæ non scribo. Jam mensis est, ex quo me Lugdunum iterum habet. Bimestre impensum itineri Britannico. Sane non facile dixerim quantum mihi honoris habitum sit à viris, genere, dignitate, doctrina, insignibus: ipso etiam Serenissimo Rege, nulli nostri temporis regum secundo: cui coram gratias egi pro collata mihi dignitate Canonicatus Cantuariensis, & ita collata, ut frui ejus emolumentis etiam in transmarinis partibus possim. Equidem nescio, nec valde scire laboro, utrum oculi propterea doleant amicorum meorum fucatissimo, de cujus fucosissima amicitia scio etiam te non semel apud me graviter conquestum. Nempe tales sic omnia componunt, quasi sibi non esset bene, nisi aliis sit male, præsertim illis, qui studia tractant non adeo diversa. Ut facile comprobent illud vetus quo solent ὁμοτέχνους ἀντιτέχνους vocitare. Sed meliora tamen de illis speremus, ne videamur amorem omnem exuisse, cum aliud sane ob egregias quasdam virtutes mereantur. Præsertim cum tales sæpe cum obesse volunt, magis prosint. Ut non de nihilo dixerit Gregorius Theologus, multa esse in quibus καὶ ἀδικοῦντες ὀνοῦντες τὸν πλησίον, καὶ καλῶς πάσχοντες ἀδικοῦντες. Curator Academiæ Arsenius, Somelsdicensis Dominus, in eo strenue adlaborat, ut in Academia hac clarissimus Salmasius eo esse loco possit, quo Scaliger olim fuit. Est qui manibus pedibusque obnixè agat omnia, ut huic incommodet proposito. Parum id fore ex honore suo arbitratur. De quo ego non disputo; qui multum honoris huic loco ex viri ejus præsentia Academiæ nostræ accedere posse existimo. Utinam tantum etiam Amplissimus Grotius, tuque, clarissime Meursi, eodem vel non dissimili apud nos loco essetis. Sane ubicunque nunc vel Cimmeriæ esse tenebræ videntur, vobis lucentibus facile hæ pellerentur, nec præter vestri ingenii ac doctrinæ facem

cum nocturna ulla lumina quæreremus, imo Titania ingenii vestri lampade, alius in hoc, alius alio in studii genere, diem ipsam reduceretis. Sed multum metuo, ne unquam nobis tam beatis esse liceat. Interea pro te mihi erunt scripta tua, quæ omnes amant præter ὀφθαλμοὺς πονηροὺς animique livore tinctos. Sane apud Britannos, qui quidem Græcarum Antiquitatum studio tenentur, tuos labores mirè prædicant. Inter eos doctissimus Crito, Græcæ Linguæ apud Cantabrigienses Professor; ex cujus ore lubentissime audivi, quæ & illo & te digna erant, ac eo solum nomine à me reticentur, quia moris mihi magis est ista apud alios, etiam in æmulorum præsentia, referre, quàm quempiam in os laudare. Ut videas quantopere scripta tua peregrinentur, superioribus annis etiam Athenæ tuæ Athenis ipsis fuerint. Eò secum detulerat illas Pitteus, Anglus longe doctissimus, quem Illustrissimus Arundeliæ Comes, vir natus juvandis literis, in orientem miserat, ut inde antiquos lapides, aliaque monumenta in Britanniam referret. Vix dici possit quam multa præclara inde reportârit. Quæ paulatim juris faciet publici. Atque idem inter alia etiam Athenas, ubi diutissime vixit, describere parat: credo ad formam eam, quâ Byzantium Gyllius descripsit. Vir est ut humanissimus, ita mihi amicissimus, ac tuo etiam dignissimus amore. Nam quod dicebam antea ὁμοτέχνους ἀντιτέχνους esse solere, id in neutro nostrum locum habere debet: qui cum studiis semper conjunximus animi candorem. Puto fore ut propediem hic edantur literæ Casauboni ad Scaligerum, Heinsium, Rutgersium, alios. In iis non tam multa quam vellem, sed nec rara tamen fit mentio tui. Ἀντίγραφα enim vidi; nec dubito quin futurum sit, ut omnia fide bona edantur: quippe præerit editioni doctissimus ac tui etiam amantissimus Rivetus. Itaque nec displiceat, si eas huc mittas, quas magnus ille vir ad te olim scripsit. Fuerit, puto, id ex honore tuo, cui impense faveo. Quod si quid in iis sit quod divulgari non debeat, poterit à te deleri. In Scaligeri Epistolis, quæ, ut scis, ante triennium hic excusæ, quædam relicta sunt, quæ resecari longè satius fuisset. In iis quiddam etiam est acerbe ac nequiter de te dictum, sed pro nomine tuo Asteriscus positus, ut te signari pauci intelligant, præter eos qui Scaligero fuere familiares. Socerum quoque meum Junium non uno loco sugillat. Eaque res mihi præfationem magna ex parte expressit, quam historiæ meæ de Historicis Latinis præmisi. Seldeni opus de Diis Syris hac æstate, vel paulo ante, longe auctiùs hic recusum, & Heinsio nostro dicatum est. Auctor ipse, cum esset inter patronos Minoris domus Britannicæ, atque se vehementius gereret adversus Regem Serenissimum (seditiosè multa locutus dicitur, de quo ego judicium ferre non possim, quia & patronos suos habet) in turri custodiæ traditus est. De vita tamen periclitari negant illi, qui norunt clementiam Regis, atque amorem erga literas & literatos. Imo jam dies sunt pauci, ex quo aliquis mihi significavit, cunctos qui se Regi tantopere opposuissent, ab Rege esse è custodia liberè dimissos. Sed de isto certiora propediem intelligam. Si vera narrarunt, quamprimum Seldeno literis meis gratulabor. Nam inter nos non ita magnum, culpa mea, sed aliquod tamen commercium est literarum. In Alardo, quem mihi penultimis literis commendâras, feci quod potui: nec inutilis illi fuit opera hæc mea. Quicquid feci, feci adolescentis causâ, feci & tuâ; feci etiam ob parentem ejus; qui & mihi per literas gratias egit. Video virum esse bene eruditum. Si quid in eo amplius possim, vel quocunque alio, faciam id lubentissimo animo, uti amicitiam nostram decet. Sum quidem satis negligens in scribendo, præsertim ubi nihil est quod urgeat. Sed nunquam patior operam meam desiderari iis in rebus, unde boni aliquid ad alterum redundet. Bertium ante tres menses obiisse, jam, ut puto, intellexeris. Golius ante 4 menses rediit è Syria, vir sanè ut doctissimus, ita longe optimus, & candidissimus, ut verum Batavum decet. Is geminam obit professionem: inque Mathesi Snellianas, in Arabicis Herpenianas partes suscipit, non sine gloria. Grotius Grollæ obsidionem descripsit, quæ jam excusa. Heinsius Ordinum est Historiographus. Hoc nomine ei tributum stipendium annuum flor. 700. Occupatur in scribendis iis, quæ hoc anno feliciter Batavis successere: imo putat intra mensem unum alterum se Historiam hanc prelo subjicere posse. Non abhorrebat ab iis pangendis Grotius: Sed videtur eum sufflaminasse, quo duo vel tres hanc sibi provinciam elegissent, qui certius omnia nosse possent, ut qui Obsidioni Sylvæducensis interfuerant. Ex his esse creditur Huygenius, Principi nostro à Secretis. Barlæus victoriam hanc carmine victuro celebravit. Etiam nomine Illustrissimæ Ameliæ ingeniosam & elegantem Elegiam fecit ad Maritum suum Principem nostrum, ad modum earum, quas sub heroidum nominibus Ovidius ac Sabinus condiderunt. Eam Epistolam non ineleganter Belgicis versibus in gratiam Dominæ Principis Scriverius expressit. Institutiones meæ Oratoriæ intra bimestre erunt recusæ, multo limatiores, & al-

terâ parte auctiores illis, quæ secundo prodiere anno cIↄ Iↄc ix. Vale, vir maxime & amicissime, & plurimum meo nomine saluta optimam uxorem, Clarissimum Laurenbergium & Collegarum alios. Uxor etiam plurimam tibi atque uxori salutem adscribi jussit: & filiæ filia. Nempe æquum est etiam liberos paternæ esse amicitiæ participes ac hæredes.

Lugd. Batav. cIↄ Iↄc xxx. Id. Januar.

Totus tuus,

G. J. Vossius.

CX.

Clarissimo Viro, Jacobo Roverio, *S. P.* Dordrechtum.

NON studiis modò, ut putares mi Roveri, sed occupationum etiam undis (nisi hoc grave nimis est verbum) ita immergor, ut vix animus unquam emergat. Ad negotia seria accedunt Interpellationes amicorum, vel coram, vel per Epistolam. Scio nihil utilius, nihil etiam esse sanctius amicitiâ; sed si ea in nimis multos diffunditur, fit illud, ut quia scribendo non licet benè mereri de publico, tempus omni auro potius, non quidem ratione omnium, sed tamen ratione plurium, pereat studiis ac posteritati. Illud dicere malo, quàm bono famæ. Nam quid illa est nisi inane nomen? Et habet aliquid, quod magis noceat, quàm prosit. Quid illud? inquies. Nempe eo ferè omnes animo sumus, ut nòn libenter aliquid deperdi sinamus; quod nominis ad honorem pertineat. At qui ita fuerit animatus; ille famæ jam magis, quàm sibi, quàm bono etiam publico, vivere incipit. Mihi verò longè semper alia mens fuit. Subinde tamen metuo, ne non satis me nôrim, & dum non dico famæ servio, quod omnino non facio, sed tamen paulò fortassè majoris eam æstimo, quam debebam, minus etiam placeam amicis illis, qui omnia publico metiuntur. Quos inter, conjunctissime & amicissime Roveri, lubens meritò te repono. Amo enim te ut affinem, Liberorumque meorum Consanguineum, amo ut quodammodo discipulum, eumque amantem mei, eoque, prout quidem res utriusque nostri tulere, satis familiarem. Sed majus est, quod amo, ut præclaræ adeo indolis, præclaræque eruditionis virum, & si voles, pulchrè de Rep. literaria meriturum. Itaque dolet, quod ex Britannia redux dieculâ citiùs, quàm statueram, abieram Dordrechto. Decrêram enim aliquot horas dare amico non uni, atque in his, quos fraternus tibi sanguis, aut proxima affinitas conjunxit. Quod si potuissem, fuissem felicior, quàm putâram. Nam in te quoque, quem ob peritiorem literaturam, urbis tuæ posthabeo nemini, simul incidissem. Non te Dordrechti, sed Hagæ unà cum Parente, vivere arbitrabar. Eoque simul ac Hagam excurri, rectâ eam in domum, ubi me apud te divertisse meministi, contendi. Quid responsi acceperim, nihil attinet dicere. Dolui interim ob errorem hunc meum, & ita dolui, ut cùm per alterum excusare hoc apud te possem, ipse ad te literas dare maluerim, tardius fortassè quàm expectasses, sed ex more meo, qui usque adeo tardus in scribendo esse soleam, ut interdum nec tertio respondeam mense, interdum nunquam: quippe qui rarò, nisi necessariò scribam. Quod vitio nemo vertet, qui vitam, & occupationes meas nôrit. Absque his esset, non alter lubentius, vel frequentius ad me literas admitteret, quàm ego remitterem. De multis etiam scriberem, quæ ne nunc quidem scribo. Sed de quibus non scribo, loquar tecum cùm voles. Quando autem illud erit, Optime, & Optatissime Roveri; Audies tum inter alia, de toto meo itinere Britannico. Filium meum Franciscum non sine gloria publice, pro doctoratus, ut vocant, Laureâ disputasse v. Non. Febr. credo, jam ex aliis intellexeris. Oratoriæ meæ vix ante mensem videbunt lucem. Parte alterâ erunt auctiores, longéque emendatiores: ut novum opus haberi, vel saltem videri possint.

Vale, Doctiss. Cognate, ut nunc loquimur, vel potius Affinis; sed tamen non minus care, quàm si sanguine tam esses conjunctus, quàm es non modò uxori, ac liberis meis; sed etiam qui paulo propius attingunt. Plurimam per te salutem dico, Amplissimo Parenti, ac conjugi optimæ; item fratribus egregiis, ac Affinium Pari Blyemburgio, Berckioque; quorum illi, tergemino antea honore inclyto, accessionem equestris dignitatis, gratulatus sum coram, ac nunc quoque feliciter ipsi, familiæque toti vertere cupio, speroque.

Lugd. Batav. cIↄ Iↄc xxx. vi. Id. Febr.

Tuus,

G. J. Vossius.

CXI.

CXI.

Joanni Vossio.

JAM quarto ad te ſcribo ex quo veni domum. Interim unæ Literæ mihi à te ; non Literæ, nec enim Literarum nomine censeri dignæ, quibus non aliud ais, quam te Hungari Literas ad me mittere, ut domeſtici mei eas melius procurent, quam à tabellariorum vulgo fieri ſolet. Niſi hoc alicujus putas, quod adjeceris, te non multò antè ad me de pluribus ſcripſiſſe, atque in his etiam conſilium te poſcere, utrum Theologiæ an Juris ſtudium debeas amplecti. Ego verò eas Literas non accepi, ut quæ ambiguum reddunt animum tuum, ſcire non poſſim. Quanto ſatius erat, te mecum de eo egiſſe, cum in Britannia forem, atque ipſe cum Reverendiſſimo Epiſcopo, & aliis ſummis viris conſultare de re tota poſſem? Nunc illud dixero, Theologicum ſtudium palmam præripere omnibus, & eſſe ei ſuos quoque, imo maximos, in Anglia honores. Quod de aliis terris non poſſis dicere. Quanquam ut nulli honores ei magis quam apud nos forent, tanta eſt excellentia ejus ſtudii, ut omnes pios in amorem & admirationem illud ſui rapere debeat. Quare teipſum in conſilium adhibe, vide quo animus maximè feratur, conſulta cum ſummis viris, & utriuſque noſtri amantibus. Ante omnia Deum ora, ut te prudentiæ ſpiritu regat. Mihi ſeu hoc, ſeu alterum ſtudium amplecti volueris, ſatisfacies abundè, dummodo duo iſta præſtes. Prius eſt, ut pius ſis, atque ita te geras, ut videam te regi Spiritu Domini. Alterum ut nihil vulgare in ſtudiis præſtes, neque indecorum te familiæ noſtræ oſtendas, ſed gloriæ eſſe & immortalitatis candidatum. Quam ad rem induſtria opus. Magnam in Liberorum ſingulis ſpem repoſui ; Unus tu mihi, natu omnium maximus, ſcrupuli aliquid injicere ſoles : non quia non tibi ingenii abunde ſit, ſed quia diligentiam deſiderarem. Sed cum poſtremò alter alteri vale diximus, ita me plenum magnæ ſpei dimiſiſti, ut non poſſim non pulchra quædam de te augurari. Credimus nos Parentes facile liberis noſtris. Sed tamen tibi, ea jam ætate, puto me tutò credere poſſe. Si decipis, te potius quàm me deceperis. Adoleſcens, ut Poeta ait, *Cereus in vitium flecti.* Tu potius cereus eſto in eo, ut facile animo imprimas monita mea ; Ab his dimovere ſi quiſquam te volet, ferreus vel adamanti ſimilis ſis. Apage igitur iſtos qui ad inertiam te vocant, filiamque ejus luxuriam, quæ te in Barathrum aliquod præcipitem daret, unde cum lachrymis eximi poſtea optares, ſed fruſtra. O quam mihi gratus eris, ſi (ut Nazianzenus ad Vitalianum ſcribit) [illegible] [illegible] Fac, fac, mi fili, ſic eris ſenectutis meæ ſolamen, domus noſtræ fulcrum. Quid tibi cum iſtis negotii, non tam pedibus valgis, quam mente diſtortis? Similem te ſui volunt. Renuntia eorum amicitiæ. Quid boni ex iis diſcis? Nihil ſanè. Omnis eorum eruditio, quod manum habeant eruditam. Sciunt ut cum Poeta dicam,

Quo geſtu Lepores, aut quo Gallina ſecetur.

Venuſtum in illis nihil. Quippe qui nullam ſermonis Venerem niſi de Venere agnoſcant. Tuum eſt amare non illam vulgarem Venerem, ſed alteram, Οὐρανίαν, quæ cœleſtes inſpirat amores. O quanto jucundior amor ille! Me quidem ita ſacra ſtudia afficiunt, ut omnia præ iis pudeant. Nempe tantum ſtudium Theologiæ præſtat cæteris ſtudiis, quantum hæc voluptatibus iſtis adoleſcentiæ. Sed ſi Naturæ, Hiſtoriæ, Juris te magis delectat, non repugno quo minus totum te iis des. Hæc quoque ut uſum neceſſarium, ita incredibilem habent voluptatem. Itaque Plinius ea ſtudiorum voluptate tenebatur, ut & ſomno & cibo detraheret, quemadmodum ipſe in præfatione naturalis Hiſtoriæ teſtis eſt nobis. Scis etiam ut Archimedes & cibi & potus oblivisceretur ſtudiorum amore. Sed quid ego te ad Externa voco? Cur non ſufficiat domeſticum exemplum? Egone tantum laboris & in iſtis exhauſiſſem, niſi ille mihi labor fuiſſet jucundior, quàm iſta quæ alii conſectari ſolent? Et voluptas illa manet. Juvat nunc recordari quoque ætatis retroactæ. Quod tu de te non dixeris. Sed ut deinceps dicere poſſis, de eo quidem, quod divina bonitas vitæ amplius largietur, id quidem in manu eſt tua, mi Fili. Quare hoc age ; nec patere domum, quam ego virtute mea paullum erexi, tam cito vitio tuo collabi. In ſtylo omnino velim te exerceas. Neutiquam enim mihi ſatisfacis hac parte. Noſſe deſidero, quantum in Græcam tuopte Marte valeas. Item ecquos inſtituas Adoleſcentes. Optimus proficiendi modus docere alios, quæ didicimus. Et tum demum aliquid ſcimus, cum docere id alios poſſumus. Aves, credo, ſcire ecquid apud nos rerum ſit novarum. Sed nihil ſane eſt quod magnoperè ſcribi mereatur. De induciis deliberatur, in Ordinum Conventu ; verum plures eam adverſantur, præſertim qui in mari vivunt, vel ut ſcitè Græci eos vocant ἁλίζοι (nautas me vides dicere) vel qui ex eo vivunt. ut Ne-

Negotiatores multi Magnarii, imo & quos liberos Piratas nuncupamus. Ultrajectini cogitant de Academia erigenda. Si Amstelodamenses in proposito persistunt, vocabunt in urbem suam Barlæum, ut ibi Philosophiam & Historiam profiteatur. Colvius uxorem ducit filiam Abrahami vander Mylen. Wicfordus qui pro gradu Doctoratus in Academia nostra ante paucos annos disputavit, in Galliis dicitur conjectus in carcerem ob æs alienum, quod ἄσωτ☉ ille conflavit, nec Patens solvere curat, nec etiam debet ne foveat ejus luxuriem, & cæteros perdat liberos. Mater tua ægrotavit iterum aliquot hebdomades. Curæ eam valdè macerant. Scis quales dicere velim. Audio te ante menses duos vel paullo minus, Londini adfuisse Strusio. Ego utrum Strusius ille albus an ater sit nescio. Sed tamen ajunt eum conviviis magis gaudere quam nostram deceat sortem. Quare malim tibi commercium esse cum hominibus literatis, & ad rem attentis. Pupam unam filiolæ Domini Wrenni jamdiu acceperis. Alteram non potuimus tam citò nobis comparare. Amstelodamo enim apportari necesse sit. Sed si & alteram voles, perscribe, atque adde cujus magnitudinis eam esse cupias. Quanquam hoc quoque scito opus, quomodo transmitti quam tutissimè possit. Prodiit Londini Libellus cum hac Inscriptione, Alter Ecebolius, M. Antonius de Dominis Archiepiscopus Spalatensis, Excudebat Billius, An. 1624. Ibidem prodiit Concio ad Clerum, habita Cantabrigiæ per Sam. Wardum, Excudebat Milo Flesher 1627. si commoda se offerat eos Libellos mittendi occasio, transmittes. Sin minus, ne laboro. Habui utrumque Libellum commodatum à Nouwio. Sed cum in Gallias iret, per fratrem utrumque repetiit. Retinere maluissem. Et dixerat, posse me utrumque reservare. Sed sententiam videtur postea mutasse; Nolim tamen de iis te valdè esse sollicitum. Possim enim utroque carere. Video chartam monere, ut desinam scribere qui non desinam te amare, dum tu virtutem amabis, quod ut æternum sit, Deum oro. Salutem dices iis quos toties jam literis signavi, ut repetere nihil attineat.

Lugd Batav. *Tuus Pater,*
ↃIↃ IↃc xxx.
Postr. Id.
Mart. G. J. Vossius.

Qui has ad te Literas defert, mihi quidem hactenus ignotus fuit, sed cum eum cognoscerem, esse filium Castellani, Gallicæ Ecclesiæ quondam Ministri, Senioris autem Trelecatii, Præceptoris mei, ex filia Nepotem, noluí eum dimittere sine Literis meis; præsertim cum & honestus & non ineruditus videretur.

CXII.

Francisco Junio, *Fr. Fil.* Londinum. *S. P.*

Ranis illis Seriphiis, mi Affinis, taciturnior mihi videris. Citius illis vocem, quàm tibi verbum aliquod expressero. Quippe jam bimestre est, quod à nobis abiisti, ac ne illud quidem significas an salvus in Britanniam adveneris. Profectò, nisi mihi satis perspectum foret, quàm tardus sis in scribendo, planè aliquid suspicarer, quod dicere nolo. Interea ut mihi, optimæ sorori, & liberis etiam meis, omnem eximas scrupulum, silentium rumpe, & nos quamprimum Literis compella. Si non ob aliud, saltem, ut ne ultra ignorem, quod me maxime tangit. Quare καὶ τοῦ γεγηθὼς καὶ χαίρω τι ἀντέχειν. Nam quid magnopere juvet, si nos mutuo amemus, & ne literis quidem alter alterius fruamur. Nempe sic Tantalo, jure comparemur, cui & jam deerat, quod habebat. Franciscus meus pro gradu, ut loquimur, Doctorali, publicè disputavit, ac strenuè rem gessit. Smontius ab Amstelodamensibus, urbe exactus est. Itaque apud nos domum conduxit. Oratoriæ meæ domum, post hebdomades duas, aut tres, erunt absolutæ. Filius Dionysius orsus est, ex Arabico transferre gentis ejus proverbia. Nonnihil tamen ab hac opera revocabit versio historiæ Reidani. Heinsius propediem editurus est historiam omnium, quæ superiori anno contigerunt. Vehementibus studiis agitur, in conventu Illustrium Ordinum, an de induciis sit cum Hispano agendum. Major pars hactenus abhorrere ab eo consilio videtur. Desidero scire, quando sperare liceat quæ affecta habeas, de Pictura, Sculpturaque. Martinius Bremensis videtur deposuisse cogitationes, de Affine Junia. Nosse aveo, verene hic sparsum sit, Seldenum carcere liberatum. Addes quoque, quando visuri simus Clarissimi Pittei Athenas, aliaque. Quæso urge virum Metuo enim ne ei calcare opus sit. Sorori Bruncæ ægrè est, quod ei migrandum erit ex ædibus in quibus hactenus commodè vixit. Ipse Dominus ædium in iis habitare statuit. Literas à te Roterodamo ad se perscriptas, toto mense post accepit. Quod malè eam habuit. Colvius noster uxorem ducit, filiam Abrahami Mylii, puellam egregiam, nec malè dotatam. Amstelodamenses cogi-

cogitant, de uno alteroque Professore, aliundo advocando, ne Parentes necesse habeant, tam cito ablegare liberos ad Academiam, ubi major pars corrumpitur, licentiâ, & malo exemplo. Jam de Barlæo super hac re actum, nondum tamen transactum. Nec dubito tamen, quin si negotium procedat, cæteris sit præferendus. Dicuntur Ultrajectini cogitare de Academiâ apud se erigenda. Quæ res incommodare Leidensibus possit. Scis enim locum esse ad eam rem satis idoneum. Nec obstare Hollandi possint, cùm æquè Provinciam constituant, ac illi, si quid ultra hic rei novæ sit, cognoscere possis ex eo, qui hasce literas defert. Est is senioris Trelcatii, ex filia Nepos, Castellani, Gallici ante annos aliquot Ecclesiastæ filius. Hactenus mihi ignotus fuit. Sed cum studiorum causâ, se in Britanniam velle ire diceret, & perhonestus juvenis videretur, sine meis cum literis dimittere nolui. Speraveram fore, ut prior scriberes. Poteram sanè te compellare illo Homerico, ἄρχεαι γὰρ γεραιῷ νεώτερος. Sed mihi majus est literarum tuarum desiderium quàm tibi mearum. Scis enim quàm aveam nosse omnia, quæ ad filium pertinent. Quare prævertere te scribendo malui. Nec deinceps detrecto similem Provinciam; dummodò tantum spondeas, te propemodum, paria mecum facere velle. Ultra non exigam, etsi minus me sis occupatus; nisi valdè me ratio fugit. Pergratum erit si plurimam meo nomine salutem dixeris Nobilissimo Equiti D. Guilielmo Houardo, cui à studiis es magnæ Illustris Arundelianæ domus spei. Omnia ei à me servitia offerre, ne grave sit. Pitteum etiam salutabis, in quo candor & eruditio certare mihi videntur. Vale, Conjunctissime Affinis.

Lugd. Bat.
cIↄ Iↄc xxx.
Postr. Id.
Mart.

Tuus Affinis,

G. J. Vossius.

CXIII.

Matthiæ Martinio. *S. P.* Bremam.

LOngo tempore silui ad literas tuas; sed jamdiu quoque causam ejus rel intellexeris, scio, ex Herdenio nostro. Nam id non obscure perspexi ex Epistolâ tua ad Jonstonum. Quare non tam me in Britannia fuisse dicam, quam illud dicam, ita me illic fuisse, ut qui prius eo negotii causa sim profectus, videar mihi aliquando, vel solo ex amore, eam posse repetere. Humanissimè enim sum exceptus à Rege Serenissimo; Archi-Episcopo, Comitibus, Baronibus, Episcopis, & quid singulos enumerem, summæ & dignitatis, & authoritatis viros? Nec parum mihi honoris exhibuit, utraque Academia: uti & Cantuaria, ubi Canonicorum ejus loci ordini sum insertus, regia dignatione: Et quidem conditione ea, ut in partibus etiam transmarinis emolumentis fruar. Scis illud Bilbilici Poetæ;

> *Dicitur & nostros cantare Britannia versus.*
> *Quid prodest? nescit sacculus ista meus.*

Video me fœliciorem hoc Poeta; ut qui labores sui apud Britannos, non modo, ut illi, nomen aliquod, sed etiam rem parent. Quamquam ut sacculus ista nesciret meus; nihilominus (verè dico) affectus hujus gentis animum adderet ad majora; quippe qui publico potius bono, quàm privato, metiri omnia soleam. Reperi in Britanniâ etiam magnâ cum voluptate mea, complures nominis tui amatores; Et cùm sermo de te incidisset, interdum ab alio, interdum à me injectus fuit, dignum virtute tuâ, doctrinaque illa singulari, præconium à nobis accessit. Qui fieri aliter poterat? Ægyptios fuisse incantatores, facile credo Homero. Nec enim omnia mentiuntur Poetæ. Te scio non Ægyptium esse, sed Germanum. Sed tamen quasi Ægyptius esses, nescio quo veneficio, usque adeo imbuisti animum meum, ut eum plane illexeris, tibique devinxeris. Et eo magis favi amoribus tuis; utcumque in hoc rerum incerto, non possem sic me, [illegible], huic negotio miscere, ut vellem: præsertim qui scirem, quid animi aliquibus foret, qui propius viverent, & plus possent. Quanquam de eo quidem, non est quod multis loquar, postquam tu, sive quia præsens Germaniæ status non satis arrideat, sive alia de causa, satius putas, ut missa hæc facias, salve amore nostro, qui erit dum erimus. De Arnoldo Vorstio, non sine dolore, intellexi, quod ita æs, tibi sublini passus sis. Miseret me Matris quæ commendari à probitate multum solet. Metuo ne liberorum mores omnem ei prudentiam expectorent. Quid dicam? Animam debet. Nec amplius ei credam, quam donare quantum velim. Uno peccare solet, Indulgentia erga liberos. Sed metuo ne Vara Vibiam sequatur. Scis quid non tentare soleant qui constituti sunt pejus, quam inter sacrum & saxum. Non leve est, quod & debet soceri mei filiæ natu maximæ. Ego illud nomen vix textivilitio emptitem. Crebro domum ejus tua causa filius meus accessit. Accessi & ego. Sed notiores omnes è familia mea sunt, quam ut admittantur. Quare sit illud Poetæ;

Non-

Non sum, possum, non libet esse domi. Sed de isto plenius alteris literis, si opus putabis. Conjux mea aliquandiu male valuit, hac tamen hebdomade, melıuscule ei esse cœpit, ut aliquid bonæ spei concipiam. Filiorum natu secundus, cui ab avo Francisci nomen, publice Theses defendit, pro Doctorali Laurea, in utroque Jure, & quod voluit, non tam favore, quàm merito obtinuit. Negotium Brugmanni iterum urgebo, hebdomade proxima, quâ Hagam ibo. Audio Philippum Cæsarem, ad Pontificias defecisse. Parum fit verisimile, non mihi modo, sed aliis quoque. Quippe qui arctè adeo dicatur novellitati adhæsisse; ut Papismi suspectos haberet, siquis transversum digitum ab ea abiret. Aiunt, ne te quidem, aut Collegam, qui ipsi synodo interfuissetis, satis ei probare potuisse causam vestram. Scire aveo, an vera spargantur. Elegantissimus Synesius alicubi ait, se imitari velle Medicos, qui aquam calidam præbent ægris, ut cum aqua, educant unà, quæ intus latent. Similiter & ego, de Philippo vestrate ad vos scribo, ut reddas mihi ea cum fœnore. Apud nos nonnulli è sacro Ordine nihilo melius rem gerunt. Hagam solam vide: ubi uterque Gallicæ Ecclesiæ Pastor dejectus de munere, ob vitam impuram. Prior tamen, nondum liquidò satis adulterii est convictus. Nec enim, ἐπ' αὐτοφώρῳ deprehensus, uti alter, in lectulo, cum scortillo, etsi uxorem formosulam ipse haberet. Male diu hic audierat. Tandem misellus; sed tacere de istis malo, quæ non sine dolore animi cogito. Putabat se omnia boni Pastoris munia implere, si principibus Zelotis posset accenseri. Itaque tantæ erat pietatis, ut quanquam ego per amicos, eum Hagensi Ecclesiæ commendassem; tamen nunquam ab eo tempore, domum sit ingressus meam. Nempe putabat, me esse ex eorum numero, qui in hoc tristi schismate, de remediis cogitandum putant. Nec male cogitabat; qui scire hoc poterat, quippe qui jam ante duennium, frequens fuerit conviva meus, cum similem se simularet, usque dum eliciuisset commendationem meam. Nec longè ab Haga alius Ecclesiastes, sacrilegii misere convictus. Solet ille suffurari pecunias Eleemosynæ nomine, in templo collectas. Hæc quanto sint scandalo nobis, facile vides. Cristas erigunt Pontificii, eo tantum non de nobis triumphant. Gravis est hæc tentatio infirmis. Interim nos disputare malumus, quam vivere in Christi præcepto. Facile, qui abundè sensa mea nosti, perspicis, quam hæc coquant, & maerent animum meum. Neque enim vivicomburium deprecarer, si scirem me posse, eo redimere concordiam Ecclesiarum nostrarum, majoremque primævæ Ecclesiæ amorem; præ qua etiam hominibus, nec malis, nec ineruditis, nimis nunc novellitas sapit. Multi apud nos ad Pontificios abeunt. Audio idem, & aliquantò magis, in Galliis fieri; & metuunt plurimi, ne longe tristiora, intra paucos annos, intelligamus. Quid quod nec pauciores quotidie ad ἀθεΐαν vergunt. O tristes dissidii fructus! Et tamen mussare cogor; quasi aliud, quam bonum Ecclesiæ spectem, cum vel pusillum moderationis requiro. Ego vero metuo ne Deo cogar rationem reddere, quod non satis fortiter egerim causam optimam; non dico harum vel illarum partium, sed Ecclesiæ Christianæ, quæ in symbolo etiam Catholica nominatur. Quod nomen ego quantivis pretii puto, utcumque aliqui illud planè habeant suspectum, non alia sanè de causâ, quam quia, aliqui iniquissime solis sibi illud arrogent. Sed quid de tam multis moror, Amicissime Martini? Nempe rarò scribo, sed cùm scribo, tarditatem literarum longitudine compenso. Et quod mirum εἰ δέομαι μᾶλλον ἐπέδωκα, ὅτι ἐς μακρὰν παρειλόμην. Quod de se Socrates apud Platonem, ac Synesius quoque, ad Pylæmenem scribit. Quo tamen gloriari apud te non possum, qui hac parte, ut aliis multis, sæpius me vincis. Sed ea est virtus tua, ut lubens cedas. Ex quoque occupationes meæ, ut ægre hanc tarditatem ferre non debeas. Absque hoc esset, quid Literas meas mittere cessarem, cùm tuis nihil mihi gratius esse possit, & te similiter affectum esse putem imo sciam? Doctissimi Cochii, de Sanhedrim, & Maccoth, laborem ante dies sex septem, accepi. Nec munere eo mihi gratius quicquam. Si apud vos agit, plurimum meo nomine salutes, rogo, & significes, me per literas gratias acturum. Id nunc non feci, quia prius rogandum ex amico, utrum Franekeræ, an Brenæ agat. Salve, optime Doctissimeque Martini.

Lugd. Bat. Tuus
cIↃ IↃc xxx.
Post. Id Mart. G. J. Vossius.

CXIV.

Joanni Meursio.

EQuidem summe & Vir & Amice, tamdiu me siluisse ac scribis, non putabam; ac plane metuo, ne Literæ aliquæ interciderint. Gaudeo interim constantem adeo esse amorem tuum ut cessatio hæc nihil de eo detri-

detriverit: Imo ſimulac Literas meas acceperas, ne conquerendum quidem de diuturno hoc ſilentio putaris. Nempe ut Symmachus ait, Amicitia cito ſanatur officio. Sed quæ divina hæc bonitas tua, ut hunc ceſſatorem, ſeu triconem aut bovinatorem (impone nominis quicquid vis) literario munere, eoque auro magis aureo, mactes, cum Nauſiſtrata dixero, Vir viro quid præſtat! Alterum urit ſi aliquid credamur; tu nomen noſtrum prædicare non ceſſas, & ſeculo huic & poſteris. Quas tibi ego, quas Liberi mei pro beneficio hoc grates rependent? Sane omnes plurimum nos deberi tibi fatemur: ac ſi, quid mihi opinione amicorum celerius contigerit, quod animum teſtari, ut vellem, non ſinat; id compenſabit pietas Liberorum. Ex quibus jam quartus Dionyſius meus totus eſt in Reidani Hiſtoria Latine vertenda, & quibuſdam Arabum monumentis itidem Latiali Linguâ transferendis. Natu ſecundus, Franciſcus, in humanitatis ac ſapientiæ ſtudiis perſeverat: etſi ex quo ſupremam in Jure lauream apud nos adeptus, Hagæ ſimul vacet, ſi non tricis, ac tetricis ſaltem advocatorum contentionibus audiendis. Nempe ſcis vix aliam eſſe ad honores hic viam, niſi forte aliquem favor amicorum magis, vel opum gratia, extollat, quam rerum peritia, aut virtus. Tertius eorum Matthæus, ſatis ſe mihi in omnigena hiſtoria probat. Natu omnium maximus Joannes, Collegii Jeſu ſocius eſt, apud Cantabrigienſes. Qui, quod viſum receperit, & mihi gaudeo, & illi gratulor, & Deo quantas poſſum gratias ago. In filiis duobus natu minimis, Iſaaco & Gerardo, ſumptibus non parco. Itaque domi iis præfeci Adoleſcentem: ſed quem quia non admodum eruditus eſt, ex præſcripto meo omnia agere velim; ne mihi dedocenda diſcant. Quippe malim ego nihil eos à Magiſtro haurire, quam male imbui: quandoquidem ſic gemino mihi eſſet labore opus, in eluendo vitio & inſtillando vero rectoque. Ut non poſſim reprehendere Timotheum Muſicum, duplicem qui mercedem exigebat, alio ſiqui Magiſtro uſi forent. Quid multis opus? Hactenus non infeliciter mihi in liberis negotium ſucceſſit. Quo nomine Deo gratias debeo ſi quiſquam. Utinam miſericors ille Pater beneficium hoc ſuum mihi diuturnum eſſe patiatur. Quod equidem eo magis exopto, quia video quam hæc rara ſit res in multitudine liberorum. Vel ſummum Virum & tui amantiſſimum Rivetum vide. Nôras duos ejus filios natu maximos, cum apud nos viverent. Eorum alter, Vir optimus, Eccleſiaſtico munere apud Gallos fungens, vita ſua functus eſt. Urit hic dolor Parentem, ut cogitate potes. At magis macerat, quod alter, qui Duci Tremulio à ſecretis erat, Domini ſui exemplo ad Pontificios defecit. De meis in hoc vitæ humanæ incerto meliora non poſſum mihi ſpondere; ſed tamen ſperare optima licet. In quo ſi non eludar, habebis ſemper ſummos homines tui cultores, ut amicitiam noſtram decet, cujus liberos hæredes eſſe convenit. Quod eo dico, ut videas non meum modo ſed meorum etiam me affectum ſpondere. Mitto ad te Oratorias inſtitutiones meas tertiùm editas, uſque adeo caſtigatas & auctas, ut mihi ipſi licet parenti hujus fœtus ſubinde novum potius opus dediſſe quam prius illud videar reddidiſſe. In quo committere non potui quin ſolemne meum obtinerem ut debeo: nempe ut teſtatum facerem poſteris quid de tuis ſentirem. Primo uti libro ubi de Athenienſium foris loquor. Et tamen omnia ſunt infra merita tua. Verum quod hic deſideret quiſquam, alibi compenſabitur. Proxime quid editurus ſim nequeo dicere. Sed puto illud aut commentarios fore Linguæ Latinæ, aut opuſcula quædam è miſcellaneis noſtris. Nam de iis quæ ad Eccleſiæ hiſtoriam veterem pertinent, ſpiſſius ni fallor negotium procedet. De libris quos ex Rutgerſiana petieras Bibliotheca, ſemel iterumque compellavi hæredem. Prius ille nec annuere, nec omnino negare, ſed poſcere, ut poſtridie vel ubi occaſio daretur iterum de eo loqueremur. At cum denuo compellarem; dicere ut cum Benaventura hac de re locutus eſſet, qui negaret id ſine certo auctionis diſpendio fieri poſſe. Fore enim ut multi ob rariores libros huc confluant, qui ſi ea jam divendita cognôrint quamprimum; ſemel iterumque eluſos, eò ituros, unde venerant. Potuiſſe hoc fieri ſi Catalogus necdum editus foret; nec ſerum nimis eſſet. Et cum oggererem, vix auctionem eſſe ullam, in qua non pauculi ſaltem libri prius ſint divenditi, quam publica illa venditio inſtituatur, reſpondere ille, complures etiam alios eſſe, qui ſimiliter ſibi quædam popoſcerint, ut aut nulli, aut pluribus, magno cum diſpendio ſuo gratificari cogeretur. Et ſane ipſe (quod plane illud veriſimile facit) ex Anglia literas accepi, quibus ſimile quid poſcunt. Quod tamen noſtro ſignificandum minimè putavi; ne quem ſatis averſum viderem, redderem difficiliorem. Multa interim oggeſſi de amicitia veteri, occaſione mittendi, quâ nulla deinceps melior ſe eſſet oblatura, & ſimilibus. Sed tandem intelligo ex eo, ſic libros (quod facile credo) disjectos eſſe, ut intra paucos dies reperiri non poſſint, quos poſtulares. At is per quem mitti hos oporteret, intra biduum parabit abitum.

abitum. Cum nec plane deesset, quo his occurrerem, dixit quiddam, ut Collegam veterem deceret: putà, non alium, quàm te, hos libros habiturum. Si quis alius in auctione pretium promitteret, se aucturum, & me idem facere oportere. Quod si eo pacto pretium nimis excresceret, velle se illud in tui gratiam postmodo remittere; ac si liber sex solùm florenorum sit, & XV. aut XX. sit divenditus, te tamen non amplius quàm denos soluturum. Petii, ut sententiam suam de eo perscriberet. Facturum se promisit; sed nunc occupatiorem esse. Denarium Pythagoricum tuum Lamerius est editurus: sed quia prelum multis distinetur, negat id ante sex hebdomadas fieri posse. Curabitur, ut emendatè prodeat. Forma erit folii in quaterna complicati. Significabis per quem exemplaria, & quàm multa transmitti voles. Minimùm tibi XXIV. cedent. Sed quæ hic amicis donari voles, ea tuo nomine donabuntur. Imo & exteris, si ita visum: uti Puteano, atque aliis. Scottum adderem: nisi ille ad superos jam concessisset, ut te scire arbitror. Puto non displiceat de Critone & Pitteo in Anglia, Grotio & Salmasio in Gallia. Tu quos præterea voles, significabis. Operam dabo, ut supra numerum, quem dixi, aliqua accedant exemplaria, ut liberalioribus esse liceat. Quod mea etiam interesse, facile intelligis. Scire aves, qua occasione contigerit, ut Serenissimo Magnæ Britanniæ Regi innotescerem, atque ab eo luculenta adeo Cantuariensis Canonicatûs dignitate ornarer. Nempe jam ante annos decem in florentissimo hoc Regno aliquot magni viri æstimare cœperunt scripta mea: præsertim historiam nostram de Controversiis Pelagianis. Scis autem, si uspiam terrarum, in Britannia sane esse longè plurimos Ecclesiasticæ Antiquitatis amantes. Itaque & Oxonienses, me ignaro, recudere disputationes eas, quas in Collegio habui. Jam octennium est, cum Houterus, ad Carolum Hornes, Baronem Suecum, scriberet, se ex uno Regiorum Secretariorum audisse, ita in Aula ferri, si ab illustribus Ordinibus ob factionem illorum temporum, quæ multos perdebat, porro negligerer, fore ut mei Serenissimus Rex haberet rationem. Nec multo adeo post, actum mecum de professione Historiæ & prudentiæ Civilis in Academia Cantabrigiensi. Postmodo etiam majoribus promissis tentatus fuit animus meus. Sed uxoris valetudo, & alia quædam hic detinebant. Amici Angli dicere, sic quoque mei rationem habitum iri, & si affectum præstare non possunt præsenti quem vellent, præstituros absenti. Ego hæc habere pro affectus magni indiciis. Sed cum me pede meo metirer, fore non putabam, ut præter laudem & honestum de nobis judicium perciperem quicquam. Sed hæc ipsa tanti mihi visa, ut cogitarem de opere aliquando dicando Academiæ Cantabrigiensi, ad quam vocatus essem. Amici auctores esse, potius inscriberem Illustrissimo Duci Buckinghamiæ, Academiæ hujus Cancellario. Ita enim me, Illustrissimo Duci, magno Mæcenati literatorum, & simul Academiæ cui ille præesset, rem facturum gratissimam. Placuit consilium. Exemplar ut ad Ducem, ita ad Serenissimum Regem Carolum transmisi. Quemadmodum & tertium dedi Serenissimo Bohemiæ Regi. Etiam misi ad Archiepiscopum Cantuariensem & quosdam alios ex Ecclesiastico ordine. Ita auctores erant amici; nec videbam, quorsum hæc tenderent. Aliquanto post inopinato nuntium accipio de Canonicatu ab Serenissimo Rege Carolo mihi inter Cantuarienses collato. Multum debeo Britanniæ, & plus quam exsolvere possum. Ante omnes Serenissimo Regi; hinc Illustrissimo Duci; item Episcopo tum Bathoniensi & Wellensi, nunc Londinensi. Etiam Legato tum Carletono, nunc Secretario Regis, & Vicecomiti Dorcestrensi. Sed omnes commemorare non attinet. Meum erit publicis etiam scriptis erga eos gratum animum testari. Si hebdomadibus paucis Illustrissimus Dux superfuisset, etiam de suo mirè liberalis fuisset. Jam per amicum suum, virum magnum, id mihi scribi jusserat. Audio decrevisse tria florenorum nostratium millia. Jam de eo collocutus erat cum suis. Sed immani scelere nefarii parricidæ fortuna hac excidi. Et sane sic quoque æternùm obstrictus ero Duci, & Magnatum tot aliis in præclarâ hac gente. Venio ad alia. Heinsius Ordinum Generalium Historicus est. Putat se intra mensem unum & alterum posse divulgare Acta superioris anni, in quibus præcipuè erit obsidio ac victoria Sylvæ-ducensis.

In Epistolis Scaligeri ab eo editis P. 670.
locus, qui te spectet, est Epistola vers. 2.
CCCLV. ad Car. Labbæum. Ubi nomen tuum discertè in αὐτογράφῳ exprimitur. Exteri, quis signetur, nescient, quia nudus pro nomine tuo positus asteriscus. Sed de Civibus tuis nescio an idem promittere liceat. Quippe nuper quidam qui αὐτόγραφον non viderat, referre mihi hunc locum, nec dubitare se, quin tu potissimum signareris. Causam, unde conjecturam hanc caperet, addebat. Sane dolet, quod quidam tam stultas opiniones, aut viro maximo inseverint, aut saltem aluerint. Nihil tamen hæc malignitas nocere tibi poterit, qui jam diu

supra

ſupra invidiam es. Multa adhuc alia, quæ ſcribam, occurrunt. Sed inter ſcribendum decies ſum avocatus; & jam tertio ſotoris tuæ filius Latius literas urget: quia tempus inſtat, quo nautæ Amſtelodamum ſolvunt. Scribam de cæteris brevi: etiam de quibuſdam, quæ Statum publicum pertinent.

Uxorem tuam mea ſalutat, filia filiam ἀντασπάζε(ται), filii vos omnes. Rivetus etiam, Barlæus, Vorſtius, alii, plurimam ſalutem adſcribi juſſerunt.

Raptim cIↃ IↃc xxx. Poſtr. Kal Maias. Salutabis & V. clar. Laurenbergium & alios Collegas. Πάλιν ἔῤῥωσο.

Tuus æternum,

G. J. Voſſius.

CXV.

Reverende in Chriſto Pater, Domine Illuſtriſſime.

Quanquam non mediocrem ceperam dolorem ex obitu illuſtriſſimi Comitis Pembrochii, cujus ſummam erga me humanitatem perſenſeram coram, magnumque ad promovenda ſtudia ardorem facile perſpexeram, ex tot MSS theſauro, quo Bodleianam Oxonii tui Bibliothecam liberaliſſimè adauxit veréque immortali beneficio obſtrinxit: in hoc dolore tamen meo, non mediocriter illud me recreavit ac refecit, quòd cùm & nobiliſſimæ Academiæ Cancellarius idoneus & tanto heroi dignus ſucceſſor quæreretur, ad te potiſſimum itum ſit: quo his temporibus exulceratis non alter ei muneri aptior videretur: qui etiam pro boni publici amore ſummo humeros graviſſimo huic oneri ſupponere (ut ſperabitur) velles. Deum oro, ut hæc honoris acceſſio & tibi & imprimis Oxonienſibus tuis perutilis ſit ac ſalutaris. Eodem pene tempore gratiſſimum hunc nuntium intellexi, ex amicis, ſereniſſimum Dominum noſtrum Regem Carolum prole, eaque maſcula auctum eſſe, quam Deus hæredem tot Regnorum & Patri & Britanniæ veſtræ conſervet, ſeroque ſuccedere velit ſceptris paternis. Optabamus hic itidem felicem partum illuſtriſſimæ Principis Arauſionenſis, ſed illa poſtquam diu cum terriana conflictata eſt, abortum fecit, ac mire adhuc languet. Auctores ſunt medici, ut ad diſcutiendas morbi reliquias ſe ad balnea conferat Aquiſgranenſia & aquas Spadanas. Et jam ab illuſtriſſimis Principibus itineri deſtinatus erat proximus dies Martis. De Comitatu & totâ itineris ratione decreta omnia. Pro Eccleſiaſte in via futurus erat collega meus conjunctiſſimus Andreas Rivetus Gallus Theologiæ Profeſſor. Cum ecce triduo ſuperiori iterum infirmior eſt reddita: ita ut plerique metuere incipiant, ne ea res omne hoc negotium diutius differre cogat. Neſcio quàm verè, non abſurdè tamen eos ſentire arbitror, qui dictitant coqui ac macerari eo Dominæ Principis animum, quod videat tantum illorum diſſenſum penes quos eſt Reip. poteſtas Eccleſiæque adminiſtratio. Unde illud quoque conſequitur quod videt mariti ſui, quem ſic amat, aures oppleri variorum querimoniis, ut nihil gravius dicam. Ille nihilominus aures utrique parti præbere, concordiæ utrobique ſtudere, omnia potius bono publico metiri, quàm lubitu paucorum. Hagæ adhuc eſt Dux Neoburgicus. Is hæreditaria Cliviæ & vicini ſoli oppida repoſcit, quæ in noſtra ſunt poteſtate. Noſtri ſe paratos reddere profitentur, ſimulac de hæreditate hercíſcunda inter eum & Electorem Brandeburgicum convenerit. Quamquam profectò utcumque nulla inter eos lis amplius foret, prius neceſſe eſſet reſtitui graves impenſas quas iis in locis Ordines noſtri fecere. Itaque, ut puto, ſpiſsè illa redditio procedet: præſertim quamdiu nobis à Cæſare metuimus. Matthiam Martinium Bremenſem Theologum noſti, ut arbitror, vel ex tot Scriptis, vel ex eo quod Synodo interfuerit Dordrechtanæ. Is ante ſeſqui menſem deceſſit non levi dolore meo. Erat Vir enim undecumque doctiſſimus: in Germania quidem majorem virum non nòram: & in hoc Eccleſiæ diſſidio multum de ſarcienda concordia cogitabat: omnino plùs æquitatis in eo reperi, quàm multis aliis, cujus rei teſtes habeo Literas non unas, quas ad me ſcripſerat. Et quæ viri erat ingenuitas, ad hoc ſtudium profitebatur ſibi plurimum profuiſſe noſtram de Pelagio & Maſſilienſibus Hiſtoriam. Inſtitutiones oratorias meas jam acceperis ſpero, ſed ſine Literis ullis. Tam ſubito enim portitor abitare parabat, ut vix ſermonem cum eo mutandi tempus daretur. Spero operam quam illi ſtudio impendimus, non diſplicituram ullis qui Literarum & Eloquentiæ ſint amantes. Quod verò in mea ad Lectorem præfatione dico, idem hic dico; gaudere me quod opera illa ſim perfunctus; ac reverti liceat ad Hiſtoriam Eccleſiæ veteris diutius quàm par erat intermiſſam. Nec enim ultra video quid morari poſſit: niſi quòd Linguæ Latinæ Commentarios quidam pene cum convitiis expoſcunt. De quo nihil hoc bimeſtri proximo ſtatuere poſſim: ſed poſtero Typographis reverſis à nundinis Francofurtenſibus. Interea nos antiqui-

tiquitates Ecclesiæ detinebunt, ad quas jam diu anhelavi; non quasi à Literis unquam alienus sim futurus, sed adhibere eas volo non ut opus, sed ut operis accessorium. Non diutius te, illustrissime Domine, morabor, si unum hoc addidero, me hâc hebdomade fuisse in Aula illustrissimorum Bohemiæ Principum: atque ibi locutum mecum ex Anglia reducem illustrissimum Britanniæ Legatum, qui prolixè mihi exposuit summum erga me amorem tuum. De quo quidem persuasissimus & antea fui: sed tamen perjucundum fuit ea quoque cognoscere ex ore tanti Herois, & quidem qui ista diceret tuo nomine: ut cum tam nobile par cogitarem, & quis ego homullus forem, tacitus mecum admirarer bonitatem Dei, qui mihi conciliasset hos amatores mei.

Quamobrem Deum Opt. Max. rogo ut te Illustrissime & Reverendissime Domine diutissimè Ecclesiæ Britannicæ, & simul etiam mihi amorem hunc tuum conservet.

Lugd. Bat. cIↃ IↃc xxx. Non. Sextil. St. vet.

Reverend.ssimi & Illustrissimi nominis tui devotissimus & obstrictissimus Cultor,

G. J. Vossius.

CXVI.

Joanni Vossio.

Charissime Fili,

TAndem accepi aliquid à te Literarum. Hæ minutis illis exceptis, quibus Ungari Literas incluseras, primæ earum sunt, quas acceperim ex quo Britanniam corpore magis quàm animo reliqui. Utrum plures scripseris, tu melius scies. Sed omnino diligentiorem te in hoc Epistolari officio esse velim. Fuit interim Epistola tua eò gratior, quòd eam comitarentur Literæ præstantissimi Halli, quem ego virum si non amarem & æstimarem, ob egregias animi dotes, at saltem diligerem ob affectum egregium erga utrumque nostri. Respondissem ei jam nunc. Sed quædam impediêre. Fiet id post dies paucos: simul tum ad te copiosiùs, ut spero, de nonnullis perscribam. Insimul aliquod exemplar transmittam Oratoriarum nostrarum, quæ tandem (beneficio Dei) ad finem perductæ. Nunc vix alia scribendi ad te causa est, quàm ut scias, quid ex primo trimestri proventus annui ex Præbenda Cantuariensi, qui quidem hoc anno exspirarit, fieri velim. Nempe octonæ Libræ Sterlingicæ cum dimidia tibi annumerabuntur: undecim verò cum dimidia dabuntur Joanni Nabradi Ungaro, qui Sacris Literis Oxonii operam navat. Populares ejus mihi annumerarunt hic Imperiales, sive Joachimicos Daleros quinquaginta. Id Britannicâ monetâ tantum esse, ac dixi, cognovi ex præfecto negotiationis Anglicanæ qui Delphis in aulâ agit. Atque idem mihi Dubletius & alii affirmârunt. Nam ut aliis, sine damno meo gratificari sum paratissimus, ita iniquum est, ut beneficentia mea sit fraudi mihi. Scripsi de re tota ad Clarissimum Casaubonum. Literas eas inclusi iis quas nunc mitto. Tu postquam eas legeris obsignabis, & amicissimo viro mittes, nec ubi pecuniolæ hoc acceperis, propterea te in Libris emendis insumere universam velim, aut partem meliorem. Satis sit si istis sacri studii initiis Anglicana evolvas Biblia, assidueque rumines tum Linguæ causa, tum imprimis ob argumentum divinum. Quamquam non impedio si unum, alterum, tertium scriptorem addas eadem Lingua. Sed per nimiam copiam diffundere te non debes. Scis illud Senecæ, Qui ubique est, nusquam est. Habes ornatissimum & amicissimum Hallum, habes alios, quorum ex consilio studia hæc possis componere. Nec penitus icirco ventis tradi velim, quæ in Medicina vel Juris studio hauseris. Multis & miris casibus obnoxia est vita humana. Forte ab alterutro eorum quandoque tibi vel honos surget, vel erit unde tueri vitam cogaris. Scis optime quomodo ego postquam fœda illa tempestas nostram concussit Belgicam, nunc sacra nunc externa studia sim professus. Male mihi fuisset nisi fuissem, quod ait ille, in utrumque paratus. Interim sacra potissimum cordi sunto. Studiis cæteris nihil si sacra exceperis, dulcius est: sacris verò nihil etiam augustius. Non sunt beati qui super aurum & gemmas calcant: sed sunt beati qui mente piâ ac devotâ Verbum Dei legunt ac relegunt, unde & religiosos vocari arbitrantur nonnulli. Nihil illo melius habet orbis, quippe auro magis aureum est, gemmis magis gemmeum. Sed frustra in eo evolvendo eris, nisi Spiritus Domini te dirigat. Hunc exposce à Deo & impetrabis. Nos etiam assiduè pro te vota faciemus. Vale, Charissime fili, & quos hactenus salutare Literis meis jussi, iis iterum meo nomine plurimam salutem dicito.

Lugd. Bat. cIↃ IↃc xxx. Prid. Non. Maias.

Tuus natura & affectu Pater,

G. J. Vossius.

CXVII.

Merico Casaubono S. P.

Maximæ mihi voluptati fuit, præstantissime Casaubone, quòd proximis mihi diebus retulit hic amicus Anglus, Mecœnatem nostrum, Illustrissimum & Reverendissimum Dominum Episcopum Londinensem factum esse Oxoniensis Academiæ Cancellarium. O utinam vera audierim! Decretum ea-propter Hagam excurrere cras vel perendie, ut certiora cognoscam. Quod si vera nunciant, mihi quidem gaudebo, & summo viro gratulabor, cui hæc honoris accessio facta sit; sed magis gratulabor publico & Oxoniensibus; quibus hâc turbidâ tempestate, quæ Reformatas Ecclesias usq; adeo concutit, tam cordatus atque idoneus obtigerit gubernator. Oratoriæ tandem sunt absolutæ. Misissem nunc & Venerabili domino Decano, & tibi exemplar: sed occasio deerat: quæ simulac se obtulerit, non patiar eam effluere. Jam ejus mihi spem fecit quidam, qui vel ipse in Britanniam proficisci parat; vel saltem mercimonia sua in Angliam transmittit. Academiæ nostræ Curatores cogitant de advocando huc Clarissimo Salmasio; idque ut eo hic loco sit quo magnus olim Scaliger fuit. Faveo viro utroque quod dicitur pollice: etsi non ignorem, aliud optare amicum nostrum qui eum sibi honorem potius deberi arbitratur. Ecquid effecturus sit apud nostros difficile sit dicere. Sed post unam alteram hebdomadem (ni fallor) exploratiùs aliquid perscribam. De Pharnabuka, Brasiliæ metropoli à Batavis capta, jam sine dubio rem omnem intellexeris. Quare operæ in ea narranda parcam. Deus faxit, ut victoria hæc illis in terris plures alias secum trahat. Certè magna ejus rei fiducia tenet nostros. Nec alius est modus, quo magis Hispano incommodare possimus. Sanè, maximus ille Paulus Servita apud Venetos ita semper dictitabat, Non esse meliorem viam ac rationem infringendi vires Hispanorum, quàm si Batavi Americam infestent. Parum illud hosti nocere, si in Belgica pauca ei eripiamus oppida. Palmarium fore, si eum ejiciamus terris istis unde illi opes, nervus belli. Vellem idem animus fortissimæ Britannorum genti foret. Jure enim non Rebuspublicis modò, sed etiam Regnis omnibus suspecta esse debet nimia Austriacæ domus potentia. Necdum perscripsi quid fieri velim pecuniâ, quæ Regiâ benignitate mihi è Cantuariensi Præbenda cedit, primo hujus anni trimestri. Velim autem inde filio Joanni annumerari Libras Sterlingicas octo & dimidiam: undecim verò & dimidiam Nabradio Ungaro, Theologiæ apud Oxonienses studioso: Uterque ea de re ad te perscribet. Residuas Libras quinque asservari à te velim, usque dum alteras literas misero. Rogo præterea, certiorem me facias, quo tempore exspirarit primum trimestre, ut deinceps in apochis eum addam. Quod si non bene concepero formulam apochæ, per literas mone. Video quàm tibi molestus esse cogar. Utinam gratum testari aliquando animum possim. Operam quidem dabo. Vale vir atque amice summe, meoque nomine plurimùm saluta venerabilem Dominum Decanum, & Universum Collegium nostrum. Reverendus Dominus Rivetus plurimam salutem tibi adscribi petiit; uti & Clarissimus Heinsius, cui me scripturum ad te dixeram. Idem se notas suas in Horatium ad te missurum recepit.

Lugd. Bat. cIↄ Iↄc xxx.
Pridie Nonas Maias.
Nocte intempestâ.

CXVIII.

Georgio *Archiepiscopo* Cantuariensi.

Reverendissime Pater, Domine Illustrissime,

Crebro ejus temporis in mentem venit quo coram licuit ut Poeta ait

—— *audire & reddere voces:*

quo etiam tanto à te adficiebar honore, quem non alteri post serenissimum Regem debere malim. His non mediocriter animatus, magis & magis operam do, ut bene mereri possim de Ecclesia Dei & Republ. Literariâ. Ac partim quidem omnis sum in scribendis novis, partim in iis, quæ jam ante in lucem emisi, augendis & limandis. Ex quibus sunt Commentarii nostri Rhetorici, opus jam ante annos amplius xxiv. publici à me juris factum. Batavis jam tum illud dicâram, ut non debuerim nunc alius quamvis nihilo secius de me meritis consecrare. Exemplar ejus operis transmitto, atque ut à cultore tui devotissimo serenâ fronte suscipias, etiam & etiam rogo. Is qui de manu, (ni fallor) in manum tradet, est nobilissimus adolescens, Adamus Jerislaus à Berg, Moravus, Joannis Christophori de Berg filius. Quo loco pater ante novennium hoc fuerit apud suos, vel unum illud indicio erit, quod serenissimus Bohemiæ Rex eum potissimum ex nobilitate, præesse

 voluerit

voluerit cunctis Moraviæ terris, quas quidem hæreditarias accepisset. Earum enim penes nobilissimum hunc virum gubernatio fuit, cum titulo supremi præfecti. Sed majus est quod sinceræ Religionis assertor, ac meliorum partium defensor acris fuit. Tantus vir nunc patriâ extorris, bonisque patriis & avitis exutus, opem eorum implorat, qui bonis & bonæ causæ, semper optimè voluerunt. Sexennium apud nos cum Uxore & Liberis ita vixit, ut bonis semper charissimus foret. Nihil quoque uxore ejus (ut intelligo) vel melius vel cordatius; neque item Liberis suavius quicquam. Ex quibus notus mihi natu maximus adolescens erectæ mentis, & qui omnino præclari aliquid promittat. Annos habet prope sexdecim, & pro tempore quo studiis operam dedit bene profecit. Utinam ejus in Britannia haberi ratio possit, imo & fratrum atque adeo & parentum. Quos ego vehementius commendarem, partim quia sic eorum virtus meretur, partim quia sic postularunt aliqui ex Collegis. Sed cùm intelligam & à Serenissimo Bohemiæ Rege, & aliis qui auctoritate plurimum possunt, id sedulo factum esse, non operam arbitror meam vel cujusque mei ordinis magnopere eam ad rem requiri. Committere tamen non potui quin hinc proficiscentes, saltem votis meis prosequerer, ac quomodocumque etiam apud te affectum testarer meum. Deus te; Reverendissime Domine atque Illustrissime, diu Ecclesiæ suæ totique Britanniæ sospitem conservet.

Lugd. Bat. cIↄ Iↄc xxx. Id. Sextil.

Illustrissimi ac Reverendissimi nominis tui cultor devotissimus & obstrictissimus,

G. J. Vossius.

CXIX.

Johanni Meursio *S. P.*

NON soli vivunt Gomarus & Meursius, qui Danæi aliorumque exemplo, Lugdunensem Scholam alia commutarint. Nam iis ille ego Vossius tuus accessi, qui Amstelodamum commigravi, atque ibi hæc nunc scribo. Miraris scio. Nec sane id ego unquam fore antehac credidissem. Nimirum multa homini inopinato obtingere videmus Occasionem, scio, & causam consilii ejus aves cognoscere. Jamdiu est, quod Amstelodamenses vident, quanto cum periculo se liberosque suos exponant, dum carissima pignora, priusquam vitæ modum sciant, mittunt Lugdunum, ubi licentia indies gliscit. Sane paucis abhinc annis plures commissæ cædes, quam multo plurimis antehac. Ulceri huic Chironio non aliter medicinam se facere posse, judicarunt, quam si Professores aliquot alerent publicè. Atque ego, & Barlæus, idonei visi sumus, à quibus professionis primordia ducerentur. Idem labor ac honos mihi in illustri hac Schola futurus, ac Lugduni: Sed stipendium prope altera parte majus. Præterquam enim, quod luculentam domum assignarunt, annuos numerabunt bis mille florenos, & quingentos. Ad hæc me meosque spe non unâ implerunt. Nec fallent, scio, qui jam affectum exerere cœperunt erga filium meum Franciscum, urbis suæ Advocatum. Sed Leidenses magnopere huic instituto refragantur. Contendunt hoc adversari urbis suæ Privilegiis. Quin & illustrium Ordinum consessu comminati fuere, si Amstelodamenses persistant in proposito, nolle se quicquam in posterum ad bellum conferre. Tandem inter Proceres harum urbium convenit, ut Curia utraque Hagensis, rebus expensis, intra mensem statuat de mente verborum, quibus Leidense Privilegium concipitur. Interea Amstelodami à publicis Lectionibus abstinebitur. Nihil periculi est, ne adversus eos sententia feratur, qui hactenus vocati. De Juris-prudentia verò & Medicina, ac imprimis Theologia, operosior fuerit disquisitio. Sed negant Amstelodamenses de eo disputari debere, priusquam aliquos ad eas profitendas vocarint: Prodiit tandem Denarius tuus Pythagoricus. Ac decem ejus Exemplaria mitto, idque ex xxv. quot ægerrime exsculpere potuit ab Euclione illo, qui edidit. Ex residuis duo mihi reservavi. Unum Venetias misi ad Molinum: alterum Lovanium ad Puteanum. Præterea exemplar, uti jusseras, dedi Mylio, Riveto, Cunæo, Vorstio, Heinsio, Barlæo, Scriverio, Buchelio, & præterea tribus aut quatuor aliis in dignitate constitutis. Sed tamen plura si exposces, non sinam ea à te requiri. Mitto & Epistolas quatuor Canonicas Syriacè ab Elzevirio excusas venustissimis typis, una cum interpretatione & Notis doctissimi Pocockii Angli, qui hocce anno in Syriam profectus. Cur noluerim te hoc opusculo carere, nihil æque in causa est, quam quod mihi fuerit dicatum. Pro Historia tua Danica gratias ago summas: uti & pro Ælnotho Monacho. Scis, quam mihi illa omnia sint accepta, quæ ad Historiam novissimæ etiam antiquitatis pertinent. Quanto magis jucunda sint, si tuo prodeunt beneficio & cura? Attamen magis Historia me Danica oblectavit; tanto nempe magis, quanto

quanto illa plus tibi debet. Dictio mirè placet; candida est & tersa, penitusque Romana. Adhæc perspicua planè, quod ego in magna laude pono. Vellem ab hac parte tam felix esset Heinsius in sua Sylva Ducis. Opus est quidem elaboratum, & in quo multa sint ingenii lumina, ac doctrinæ: sed dum Tacitum se æmulari putat, ac τ᾽ πολιτικοῦ nomen affectat, dictio ejus sæpe nativum illud deperdit, inque obscuritatem tantam incidit, ut crebro nec à sagacissimis & prudentissimis viris intelligatur. Quibus tamen Tacitus & veterum alii, satis sint plani & aperti. Hæc non mei unius sententia est, sed pene omnium, qui non palpum ei obtrudunt. Quod familiariter ad te scribere non dubitavi, pro necessitudine amicitiæ nostræ. Idque eo lubentius, ut scias, occasione hac à multis prædicari, quæ de Auriaco Principe, atque induciis scripsisti. Et scio magis esse prædicaturos, ubi Danicam tuam Historiam legerint, quæ paucissimis adhuc visa est. In Heinsiano illo Commentario, quem dixi, quædam etiam Generales Ordines & alios in dignitate constitutos, offenderunt. Itaque absque Beaumontio fuisset, vix etiam cum quædam jussisset recudi, privilegium ab Ordinibus fuisset consecutus. Omnino multum & sudandum fuit, & tamen ne sic quidem satisfecit: jure ne an injuria non disputo. Tu vero hanc partem literarum cum legeris, litura una obduces: vel totam Epistolam conscindes. Nihil enim attinet alios posthæc scire, quæ scriptitamus liberè inter nos. Nondum dicere possim, quando futurum sit, ut Rutgersii τοῦ μακαρίτου Bibliotheca auctione distrahatur. Promiserat Heinsius id fore ante Paschales ferias. Sed illæ jam elapsæ, nec certi ex eo quicquam potui adhuc cognoscere. Interim spopondit, non alteri cessuros libros, quos petiisti, ne quidem si justo majus pretium offeratur. Suaneburgio nemo hactenus in professione surrogatus. Ambiunt id munus Hupertius advocatus, Bronchortius, Vorstius junior, Vinnius & Cavellarius. Jurisconsultus vestras, quem mihi per literas commendâras, longe mihi tua causa, & ob eximiam probitatem gratissimus fuit. Utinam verò etiam affectum ostendere liceret erga filium incomparabilis Herois Oliveri Rosencrantzii: Sed de ejus adventu nihil hactenus intellexi. Nec eas videre literas contigit, quas per eum misisse te scribis. Suspicor in aliam prius Academiam conferre se voluisse, priusquam ad Batavos proficisceretur. Ubi venerit, non sinam te quicquam in me desiderare. Omnino propter magnitudinem Herois omnia officia ejus filio præstabo. Simul etiam propter commendationem tuam. Alterutrum horum sufficeret; nunc ea concurrunt, quorum singula per se satis ponderis haberent. Solonem tuum videre aveo. Quæso quomodocunque potius tua ede, quam ut diutius ea cum blattis & tineis rixentur. Nihil æque mihi dolet, quam quod non te solum carere cogar, sed tamdiu etiam careamus tot aureis monumentis tuis. Cognoscere desidero, annon brevi, vel anno saltem hoc, decrêris invisere tuos in Batavia. Jam biennium est quod sic receperas. Sed hactenus spe vana lactasti. Ubi Amstelodamum accesseris, apud quem divertere cum tuis debeas, frustra scribam. Ea enim est amicitia nostra, ut liquido illa tibi satis præscribat. Salutat tuam uxorem uxor mea, filiam filia, imo omnes nos vos omnes. Etiam clarissimis Collegis tuis, præcipuè Laurenbergio & Stephanio, plurimam meo nomine salutem dicito.

Amstelodami
cIↄ Iↄc xxx.
iv. Id. Maias.

Tuus ex asse,

G. J. Vossius.

CXX.

Guilielmo *Episcopo* Londinensi, Gerardus Vossius *S. P.*

TArdiùs quàm speraram literas meas vides, Reverendissime Pater, Domineque dignitate illustris, sed pietate, doctrina & meritis longè major. Nonis Decembribus, ut fortassè ex Nobilissimo Carletono intellexeris salvus ac sospes Lugdunum veni: octiduo nempe ex quo è Britannia excessi. Divinæ gratia eodem hic omnia reperi loco, quo fuere cùm abirem. Vix dicere possum quantus salutantium numerus me primis exceperit diebus: sermo propè omnis de Serenissimo Rege Carolo, vel iis qui sacræ ejus Majestati à consiliis forent. Judicia disparia, prout quisque regii, vel popularis status, veteris, vel recentis Ecclesiæ amantior foret. Equidem neutiquam mihi eorum tribuo intelligentiam, quæ ad regni negotia pertineant. Probè scio quantopere hæc captum excedant meum, quem Deus in statione longè inferiore collocarit. Sed tamen pietas non sivit, ut non quorundam immodestiæ modestè, atque amicè occurrerem. Eos intelligo qui digito cœlum sibi attingere videntur, si quomodocunque nocere eorum nomini, atque existimationi possint, quibus stantibus & integris, præsens regni atque Ecclesiæ status convelli

neutiquam possit. Quanquam verò apud eos parùm profecerim, quibus nihil nisi populare, ac novellum sapit; cordatiores tamen scrupulum sibi eximi gaudebant, quem quidam tribunitii spiritus suis calumniis injecerant. Interea totum hoc quod à me factum, pietatis causa factum, quippe qui tantùm Britannis, ac summis ejus viris (ut de Serenissimo Rege taceam) etiam deberem, si nihil deberem. Nunc quantum est quod debeo, verba non reperio ἰσόῤῥοπα, quibus satis hoc imprimam, &c. De induciis cum Hispano ineundis, vehementibus studiis in conventu Ordinum certatur. Ad bellum inclinant non pauci, qui metuunt, ne si induciæ fiant, domesticis magis dissidiis laboremus: alii tamen vel maximè, iis occurri posse arbitrantur. Amstelodamenses ante hebdomadas paucas sua urbe exegere Ecclesiasten quendam: qui licet sæpiùs à Magistratu moneretur, à tribunitiis ad Populum concionibus, desistere noluisse perhibetur. Est hic ille qui ante plus minus duodecim annos edidit Heautontimorumenon. In quo ex scriptoribus Latinis Græcisque (est enim vir multijugæ lectionis, sed exigui judicii) convitia usque adeò congessit, ut ex plaustro maledicere videatur. Sanè hoc piguisset adscribere, nisi optimus quisque ringeretur, in Reformatæ Religionis hominibus inventum esse, qui Gretzeros Scioppios, & similes vinceret maledicendo. Sed illum mitto, cui ea parte saniorem opto mentem, &c. Deus faxit ut longa ætate, Iliacos æquare senes, aut vincere possis. Ita ex animo voveo, meque iterùm tibi devoveo, Reverendissime Pater, Domine Illustris.

Reverendissimi, & Illustrissimi Nominis tui cultor, ac cliens fidus addictusque,

Idibus Jan. An. ciɔ iɔc xxx.

G. J. Vossius.

CXXI.

Merico Casaubono.

QUanquam, mi Casaubone, coram abundè perspexi summum erga me amorem tuum, jucundissimum nihilominus fuit videre eundem tantopere spirantem in literis tuis. Solùm dolui ob dolorem quem conceperas ex diutina in scribendo cessatione mea. Nec possum me ab omni omninò culpa immunem dicere. Sed quædam tamen non leviter eam imminuunt. Illud maxime, quod affinis Junius, quem sine literis meis dimittere nefas putassem, occasione quâdam subitâ præter opinionem & suam & nostram recessit. Vix abierat ille, cùm valetudo uxoris pejor pejorque esse cœpit. Erat tum quidam apud nos, qui se propediem in Angliam iturum diceret. Sed totum mensem & ultra me elusit. Sed hæc fuere; quodque peccatum Lethæo poculo mergere debebis. Mihi perstat animus quantæcunque deinceps fuerint occupationes, non illis tantum in me imperii permittere, ut non crebras ad te literas dem. Id non modo exposcunt præclaræ illæ animi dotes tuæ, sed etiam conjunctio studiorum, ac quod collegæ & fratres sumus dignatione Dei & Regis atque opera communis Mecænatis. Quod ipsum etiam (ni fallor) aliquanto nos arctius conjunxit. Serenissimum Regem prole auctum gaudeo, & mascula quidem, quæ vere ἔρεισμα δόμων, ut Euripides dicebat de liberis Regiis. Non legiones, non classes æque firma imperii munimenta, ut Tacitus monet. Quare spero fore ut si qui forte nova anhelarint, nunc ad officium redeant. Literæ incomparabilis viri Parentis tui necdum prælo subjectæ. Videtur Typographus tricari. Meursius è Sorana Danorum Academia misit aliquot Epistolas ad se exaratas, quas addi petit. Jam mensis est quod Oratoriæ meæ recusæ sint. Eadem quædam Exemplaria ante tres hebdomadas misi in Angliam ad affinem Junium, qui in ædibus illustris Comitis Arondelii agit. Horum unum Reverendo Domino Decano, alterum ut tibi detur, mandavi postremis Literis. Vellem non ejusmodi munusculo, sed aliâ ratione, affectum erga collegas meos testari potuissem. Sed id, ut fiat, operam dabo. Tempus solum requiro. Scis enim non esse me, non ausim dicere ἐκ τῶν ἀκεσίτων, attamen neque ἐκ τῶν ἡμύτων. Heinsius totus est in scribenda Historia eorum, quæ superiori anno Batavi terrâ marique gesserunt: præsertim iis quæ ad obsidionem Sylvæ-Ducis pertinent. Obiit ex professoribus Juris Swaneburgius, vir suarum rerum intelligentissimus, sed qui scribendo nullum sibi nomen parárit. Eò magis penes Cl. Cunæum deinceps Juridicæ facultatis honos stabit. Scire aveo quo loco sint res Seldeni, num eodem an meliori. Jam prope trimestre est, quod per literas petii ut Nâbradio Ungaro annumerarentur libræ sterlingicæ undecim cum dimidia. Quas si necdum accepit, quæso ne diutius ea res differatur. Scrupulum illud injicit quod, ut ex popularibus ejus intelligo, domicilium pestilentiæ causa mutavit. Quare fieri possit ut aberrarint Literæ, quæ ejus negotii causa missæ ad illum fuerant. Postularam etiam ut

ut filio Joanni de meo dentur libræ Sterlingicæ octo cum dimidia: quamquam nec repugnem, si inde fiant libræ decem. Puto enim ob Pestilentiam grassantem pluribus egere. Quia verò tardè adeo literæ procurantur, pleræque etiam intercidunt, rectè me facturum putavi, si tribus ad te verbis perscriberem quid in rebus ejus fieri velim. Cum in Anglia essem ex pluribus cognovi, sufficere si ei quotannis annumerentur de meo libræ Sterlingicæ quindecim vel summum viginti. Quare placet ut trimestri quolibet de meo detrahantur libræ Sterlingicæ quatuor vel summum quinque, nisi *τι* obvenerit, quod in hoc morbo epidemico paulo aliam inire rationem cogat. Quod ad residuas libras xx. eas trimestri quoque accipiet Ackerius mercator Belga qui Londini agit. Temporis angustia non sinebat, ut ad eum nunc literas darem, sed fiet illud post paucos dies. Eas postquam ad te miserit, quæso effice ut pecuniæ illi numerentur. Ego cum damno non ita magno ab eo recipiam qui hic negotia ejus procurat. Quod si meliorem viam scias, fac me certiorem. Vale, amicissime Casaubone, & à me, uxore, & meis salve, una cum lectissima Uxore, ac plurimum etiam saluta Reverendum Dom. Decanum ac venerabile fratrum nostrorum Collegium.

Lugd. Batav. cIↃ IↃc xxx. xx. Julii. Stilo novo. *Tάχιστα*, nocte intempesta.

Tuus tuo merito,

G. J. Vossius.

CXXII.

Doctissime & Amicissime Pococki.

Mitto ad te viginti exemplaria utilissimi laboris tui, quem iv. Apostolicis Epistolis impendisti. Spissiùs aliquanto processit editio quam vellem. Sed leve illud, dum emendatè satis prodeunt, uti spero. Saltem operam id dedit filius Dionysius quem coram vidisti: & imprimis de Dieu qui postremam relegendi curam in se susceperat. Non jam repetam quantopere me affectu atque honore hoc obstrinxeris. Feci alias, & tu id me scribere non pateris, quæ tua est humanitas. Quare priora non repetam. Non desinam tamen cogitare, quâ ratione affectum erga te testari optimè possim. Mitto Oratoriarum ad te Institutionum mearum exemplar geminum. Quarum unum tibi reserves, alterum ornatissimo & amicissimo M. Rouse dabis. Et tertium quartumque amicis aliis addidissem nisi hominem amicum ad vos euntem, ulterius gravare molestum fuisset. Accedit quod ne illud quidem scirem, an Oxonii uterque sitis, an minus; audio enim totâ pene Angliâ vehementer grassare pestilentiam, eoque quibus id integrum est, penè omnes se in agros recipere longius dissitos. Non dubium quin ea potissimum causa sit, cur vix quisquam mihi ex Anglia hoc trimestri proximo responderit. Pluribus rescribam, simulac cognoro non frustra me scribere. Simul tum ad D. Rouse, quem merito maximi facio, & faciam semper, de nonnullis exarabo. Salutabis plurimùm amplissimum D. Cancellarium, atque omnes summos viros, à quibus tam humaniter supra merita mea me exceptum apud vos esse tute nosti, ut Catalogum hic texere non habeam necesse. Raptim,

Lugd. Batav. cIↃ IↃc xxx. vi. Id. Sext.

Tuus ex animo,

G. J. Vossius.

CXXIII.

Joanni Vossio.

Charissime Fili,

Quas per ornatissimum Maderazi Ungarum literas miseras, accepi xix Julii; florenos xxi quos ab eo mutuo sumpseras restitui. Valere te gaudeo, præsertim hoc tempore, quo ut ex aliis etiam intelligo Pestilentia usque adeo apud vos grassatur. Tuum erit sedulo habere rationem valetudinis tuæ, ac quibusdam etiam amuletis uti, quemadmodum hic facere solemus cum morbus idem dominatur. Hagæ plurimæ illo domus sunt infectæ; nec pauci jam decessere ex eo, sed ferè ex fæce vulgi. Quod si contagio hæc latius ibi serpserit, revocabo huc Franciscum nostrum. Quanquam neque hac in urbe planè ab ea immunes sumus. Sed hactenus malum illud intra pauxillas ædes consistit. Ubique sumus in manu Domini: qui dabit quod erit salutare. Interea lætor Collegium vestrum longius abesse ab Urbe; adeoque illud spaciosum esse ac loco situm salubri. Non mediocriter me excruciat, quod te videam tam parum tuâ sorte esse contentum, planeque etiam metuere ne omnem vitam sic consumere cogaris. Mihi longè alia spes, atque adeo fiducia, dummodo omnes nervos contendas; uti recepisti. De studiorum genere tui rem omnem arbitrii feci. Non quasi desultorium

vitæ

vitæ genus amem, sed propter Poetæ illud,

Tu nihil invita dices faciesve Minerva.

Hæc sola res fecit, ut Medicinæ te paterer valedicere: etsi rationes essent parum validæ quibus ut ei renuntiares, compelli te aiebas: idque eo tempore cum intra menses paucos summam te lauream consequi posse existumarem. Sæpe damnavi hanc facilitatem meam: Sed quid facerem, cum quanto ego magis adhortarer, tanto tu magis abhorreres? Postquam permisi ut vel ad Jurisprudentiam, vel ad Theologiam animum appelleres; tamen nunc quoque mihi videris animo fluctuare, cùm tamen brevi temporis spatio, & hoc & illud absolvi possit; dum ne tu laborem ullum metuas, sine quo nihil præclari unquam consequeris. Non deerunt tibi in Britannia fautores, dummodo ne indignum favore te præstes. Et si cessaret Britannia, haberent tui rationem amici in Batavia, qui te aliquod ad munus revocarent, in quo te patriæ & tuis ornamento fore putarent. Nunc quid faciamus, num idoneus sis ut in Academia, vel Schola quapiam illustri profitearis vel Linguam, vel Mathesin, vel Philosophiam, vel facultatem Juridicam, aut Medicam aut Sacram? Prope omnium gustum habes: sed in uno animum defigi opus fuit: quod quia factum non est, fieri deinceps oportet, ut videamus ecquid hic pro te possimus. Fortasse malis tui rationem haberi extra Academiam. At in quo, ut urbis sis Medicus, an ut ejus Advocatus? ad neutrum satis es paratus. Longeque minus (ni fallor) ad Sacrum Ministerium. Quæ cum ita sint, excitare pectus tuum debes, ut ne indignus sis cujus vel in Britannia, vel apud nos ratio habeatur. Facilius mihi erit sacra mea omnia, ut loquuntur, commovere, ad te per amicos juvandum, quàm tibi præstare aliquid egregio favore dignum. Tantum animum intende. Dimidium facti, qui coepit, habet. Sapere aude, ut bene monet Horatius. Aude, aude, mi Fili, contemnere voluptatem, amareque laborem, quem tu si amabis, non diu querulis Literis erit opus; præsertim me vivo, cujus causa multi aliquid velint. Non dubito quin jam à Clarissimo Casaubono acceperis eam pecuniam de qua scripseram. Neque tu modò, sed etiam Nabradius Ungarus. Quanquam is jam non amplius Oxonii, sed (ut puto) Londini vivit. Crebras ille Literas ad populares suos huc misit, quibus conqueritur quòd jam tertius sit mensis, quo à me pecunias exspectat, sed frustrà; quia meas necdum Literas viderit. Itaque iterum ad præstantissimum Casaubonum scripsi. Nec enim satis est ut tibi anumeret eam summam, quam jussi, sed Nabradio etiam satisfieri æquum est. Quippe hic populares ejus mihi CXXV. florenos annumerarunt, qui Anglicana pecunia valeant Libras Sterlingicas undecim cum dimidia, modo quamprimum persolvantur. Sin necdum accepit, iniquum haud erit, si hic Ungaris refundam unum alterumque florenum, propter damnum quod Nabradius ex mora hac accepit. Atque ita quidem facere perstat animus. Addam rationem quâ existimem tibi in posterum consuli posse. Nempe jubebo ut Clarissimus Causaubonus, vel is qui in Anglia ab eo accipiet, proventum nostrum singulis trimestribus, quando voles, modo justum tempus exspirarit, tibi annumeret Libras IV. Sterlingicas. Quod si te parcum & industrium ostendas, non dubitabo pro quaternis adsignare quinas, ita ut quotannis sis habiturus tum Libras Sterlingicas viginti. Quod sit supra ducentos florenos nostrates. At tu centenos poposceras. Ego sponte centenos & quinquaginta addixeram. Nunc etiam ut tibi animos addam, pretium augeo sed conditione quâ dixi. Quàm sum tibi lenis pater in re angusta! Ultra si poscas, frugi non sis, nec ea liberalitate dignus. Florenos illos XXI. quos hic refudi non detraham tibi; sed iis tu emes mihi & aliis, eos Libros de quibus scripsi nuper. Sed facies illud quum maximè opportunum erit. Nolim enim te propterea Londinum excurrere, ne inutiles sumptus facias, & tempore adeò contagioso, periculo te exponas. Tu crebro ad nos Literas da: præsertim si quis erit qui ex vobis ad nos veniat. Caussam non adscribo: quæ non solum est quod sumptibus parcitur, sed & quia tutius scribitur. Sed si talis non occurrat, tu quomodocumque scribe; siquidem deesse materies tibi nequit: si non aliunde, saltem argumentum fuerit idoneum ex studiis. Desidero enim scire quomodo jam studia componas tua, & an eos tibi fructus capere videaris, quorum minime poeniteat. Ex cognatis (ut aliquid de aliis rebus hisce Literis appingam) nupsit superiori hebdomade Antonina Corputia. Viviano nomen est novo marito. Vir est ut non ineruditus, ita & nobilis & honestus & prædives. Eoque hæc fœlicior sororibus licet natu minima, videatur. Conviviali festo etiam interfuit frater tuus Franciscus: si non ob arctam sanguinis conjunctionem, at quia illi sponsæque eadem mater, non quæ illos pepererat, sed ut cum Plauto dicam, quæ mammam dabat. Surandyburgii defuncti locum in Cathedra ambiunt Vinnius rector Scholæ Hagiensis, Cabeliavius Epistolarum editor,

editor, quas tamen an videris nescio, Bronchorstius Hubertius, is qui novam Psalmorum Paraphrasin vel Metaphrasin potius procudit, & Vorstius junior. O utinam eos fecisses progressus, ut inter eos nomen numeretur tuum, aut pro te liceret ambire. Non deerat animus fratri Francisco ad eum prensandum. Sed dissuasi; neque hoc alia de causa quam quia ob ætatem immaturus videretur. Absque ea esset, calcar addidissem. Nec fortasse deessent fautores. Utinam paria de te liceat dicere. Sed spero brevi id licebit. Volo enim vos in studio virtutis pariter decurrere, sive eodem illud sive diversi generis studio fiat. Vos certate inter vos; ego applaudam victori. Similiter committere Matthæum cum Dionysio velim: & Gerardum cum Isaaco: ——Καλὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι· ut est apud vatem Ascræum. Commissa est non longè à Vesalia pugna, inter nostros & hostis militem. Utrimque cecidere non pauci, sed penes nostros victoria fuit. Qui & captivum & triplici vulnere saucium adduxere Vesaliam Joannem Nassiorium copiarum præfectum. Rumor hic est ex Mercatorum Literis ortus, Mexicanam Urbem undis esse absumptam. Urbs ea in paludibus sita: ut multa aggerum cura opus fuerit adversus aquarum periculum; In quo dum qui pro Rege erat negligentior est, pecuniasque eo fine erogatas in proprium transferre commodum non veretur, atrox hoc infortunium Hispano evenit, si vera est fama: de qua certiora propediem sciemus. Obiit ante sesqui-mensem Dordrechti Anna Mylia Balthazaris Lydii vidua: obiit & Bremæ ante duas vel tres hebdomadas amicus meus summus, Matthias Martinius, is qui uxorem depoposcerat uxoris meæ fratriam: sed voti compos factus non est, dissuadente Fr. Gomaro qui eum dicebat ἀρμινιανίζειν, imo in eorum castra plane abiisse. Verène an secus non disputo. Cum quotidie tot mortes intelligamus, semper cogitare nos oportet de novissimis: ut quando hora extrema supervenerit, fatalem illum ictum forti accipiamus animo, memores vitam nobis non mancupio, sed usu datam esse, χρήσει, οὐ κτήσει, ut dicunt Græci. Quare non diutius velle vivere debemus, quam visum erit Deo & Christo. In hoc fiduciâ firmâ recumbamus, mi fili. Dabit ille nobis quod expedit nobis. Salutem tibi dicunt mater, fratres, sorores.

Lugduni Bat.
cIↃ IↃc xxx.
xxi. Julii.

Tuus natura & affectu Pater,

G. J. Vossius.

CXXIV.

Doctori Carletono.

Nobilissime, & amicissime Vir,

NOn facile dixerim, quantæ mihi fuerit voluptati nuper quod tot laudibus egregium, etiam Græcis viderem Literis capi. Sermo tuus inter alia injectus de numerûm notis. Paucis rem dixi. Remisi de cæteris ad Institutiones Græcas in quibus pag. XLVIII. liquido totum hoc exposui. Misi earum exemplar per Filium: tardiùs aliquanto, quàm vellem. Nimirum operam dedi, ut melioris chartæ aliquot mitterem. Sed nec Typographus ipse ulla habebat. Misi igitur non quale optabam, jure debebam: sed cujusmodi poteram. Sed nescio quî factum, utrum, quod domi non esses, an quia aliud impedierit, filius te non convenerit. Dederam enim in mandatis ut ea tibi exponeret coram, quæ animum meum tibi obstrictissimum testarentur. Facilius autem illi ignosco, non modo quia filius sit (scis, quam leves parentum esse animi soleant) sed etiam quia adeo adolescens, erat enim Dionysius meus, quartus ætate ex meis, sed qui eruditione fortasse prioribus non cedat. Nunc cum Golio nostro hisce feriis autumnalibus vivit, non longe ab Haga, ut ab hominum consortio remotissimus strenuè magis perficiat, quod in Arabicis ei Literis deest. Simul operam non malam Magistro suo præstabit, in concinnando Lexico Arabico, quod à tanto viro Christianus Orbis exspectat. Nec enim sine uno altero, qui à manu sint summo viro, facile fiat, ut voti nostri compotes fiamus. Oratoriarum mearum exemplar debeo illustrissimo Mecænati meo, patruo tuo Vicecomiti. Sed nescio an tanti sint Mercuriales hi labores, ut in transmarinas partes mitti mereantur. Tamen simulac Hagam venero, colloquar de eo, tuoque ex consilio omnia faciam. Superiori Hebdomade in aulâ Principum Bohemiæ locutus sum cum Illustrissimo Serenissimi Britanniarum Regis legato. Cujus ego virtutes heroicas semper sum admiratus: sed mirificam humanitatem satis extollere non possum. Locutus est mecum de liberis suis, sed ego consilio hac parte juvare non poteram; quia profectum eorum penitus ignoro. Quare vel cum ipsis, vel eo qui studiis horum præest, velim sermonem serere, ne quid consilii dem, cujus postea possit pœnitere. Si huc mittantur, operam dabo, ut meum sentiant affectum. Nam cum omnia debeam nobilissimæ genti vestræ, tum maxime illu-

ftribus familiis, & tam mei amantibus me obftrictum fentio. Intellexi ex illuftriffimo heroe affectum erga me reverendiffimi Londinenfis Epifcopi, cui nunc fcribo. Tu quæfo heroi Literas ne has tradere graveris. Nam fe miffurum illas in Angliam recepit ad proximum Lunæ diem. Deboô & Literas illuftriffimo tuo patruo. Sed has inter paucos dies mittam; nifi occafio fe obtulerit excurrendi Hagam, ut feram ipfe. Vale, nobiliffime Carletone, & in amore noftri perfevera: quod fcio facies & faceres non rogatus.

Lugd. Bat. clↄ Iↄc xxx. xviii. Aug. raptim.

Tibi & illuftri familiæ tuæ obftrictiffimus,

G. J. Voffius.

CXXV.

Ger. Jo. Voffius Claudio Salmafio
S. P.

JAm ante trimeftre à me refcriptum oportuit. Nec officio defuiffem fi fatis vidiffem quomodo aut quid potiffimum fcribere deberem. Ancipitem me reddebat, quod diverfa adeo ftudia viderem in illo Scaligeranæ *διαδοχῆς* negotio. Cujus illum exitum expectabam, quem virtus tua meretur. Dolebam interea livorem tantum poffe. Sed de eo nihil fcribere aufus eram: Imo fic femper fui ut potius vitia ferrem aliena, ac graves etiam injurias concoquerem, quam illis divulgandis operam darem. Simul cernebam, quantum tua fcirê ea intereffet, aliunde etiam te poffe cognofcere. Interim gaudeo, faltem eoufque rem effe perductam, ut omnes intelligant, folum obftitiffe livorem, quo minus fierent ea quæ nominis tui amantiores optabamus. Nec tamen penitus fpe excidimus: poftquam oblati mille quingenti annui, tantum ut præfentia tua & fcribendo Academiam hanc ornes. Sane ftipendio illo majus habet docentium nemo. Et puto paulatim incrementa capere poffe. Imo vero de eo non dubito. Et honefta in re es ut de minuto non neceffe habeas laborare. Quare fi alia non morentur, hoc quidem non tanti putabis, ut propterea te carere cogamur. O utinam nos fic bees, ut Literarium iftud oraculum confulere hic nobis coram liceat! Quod tanto magis opto, quanto me penitius penetro in Plinianas exercitationes tuas. O Thefaurum interioris doctrinæ! Jam tertia eft hebdomas, quod à Drovartio exemplar accepi. Pro quo gratias ago, fi non quas debeo, at quantas poffum. Quotquot Literas amamus valde defideramus tertium quoque volumen quod promittis. Nemo tamen fic feftinare te velit, ut valetudini incommodes; quartana illa quæ tamdiu detinuit te fatis indicat, nec ferreum tibi corpus effe. Sed tamen quantum valetudo ferat matures, rogamus. Et quid diffimulem? cum magnopere me illius voluminis defiderium teneat, tamen in majori apud me exfpectatione eft commentarius tuus in Concilium Illiberitanum. In quod legi Libros tres Ferdinandi de Mendoza Madriti editos. Sed quam multa & verius & plenius dici poffint facile video. At non item video à quo id melius quam à te fieri poffit. Fortaffe autem tuniis talia apud nos edantur. Eoque impenfius opto ut fi fine tuo tuorumque incommodo poffis ad nos venire, non detrectes. Habebis hic non paucos nominis tui & Admiratores & Cultores, in quibus nomen profiteor meum. Quis fit animus in hac re tuus brevi fpero fciemus, vel ex te ipfo, vel fi longius Lutetia abfis, ex Literis iis quas Clariffimus Juftellus ea de re nobiliffimum Somelfdici Dominum aut Rivetum Theologum dabit. Si veneris, mihi quidem gaudebo, Academiæ vero gratulabor: fin iis conditionibus, quæ nunc Cole ad unum vel alterum offeruntur venire recufabis, non definam tamen gratulari & mihi te amico, & Literis te patrono, & tibi cui hoc Deus concefferit, ut præclare adeo de ftudiis mereri & poffis, & velis.

Lugd. Bat. clↄ Iↄc xxx. IV. Kal. Sept.

CXXVI.

Antonio Æmilio, Gerardus Jo. Voffius
S. P. D.

CLariffime & *αἱμύλε* Æmili, haud facilè dixero, quoties & quam amica mentio fiat tui, me uxoreque confabulantibus. Quid mirum, cùm utrique noftri ufque adeo jucunda fit tui memoria? Eo mirandum minus, fi non fine parviffima (ita mihi fcio cum Varonne apud te hominem *φιλολογώτατον*, loqui licere) penè dixerim querimonia, miretur fubinde, tantopere te à frigido Saturni fydere afflari potuiffe, ut nullos amplius igniculos cernat veteris affectus. Abfque eo effet, inquit, illone paucarum horarum intervallo diffidens à nobis, nunquam faceret

potefta-

potestatem videndi fui? Vides non à me solùm te diligi, sed etiam uxore: vel potius (quando hoc jam vetus) quàm constanti amore te prosequamur uterque, etiam postquam aliquis metus esse cœpit, ne minor esset ardor tuus, quam olim. Sed siquis fortassis hujusmodi metus se insinuet, furcillis longissimè fugandus, facile enim sic in animum inducimus omne hoc, quod nobis ægre est, non aliunde provenire, quam ex immensa qua premeris negotiorum mole. De me quidem id dicere possim, qui nihil nunc minus sum, quam meus. Et qui vix sum meus, volo tamen esse tuus, tuorumque. Et hâc fiduciâ etiam meos commendare tibi sustineo. Ac hoc quidem tempore, ex uxoris meæ fratre natum, Franciscum Junium, Franc. Nep. Is postquam biennio in Academiæ Groeninganæ Jurisprudentiæ operam dedit, etiam Ultrajectinos sibi adeundos putavit, ut majora caperet studiorum incrementa. Propterea eum per literas commendavi, nobili urbis vestræ Jurisconsulto, paternum decus vel æquanti, vel vincenti. Quod utrique nostri pro nomine erit. Volui tamen ut tibi quoque innotesceret. Nec enim mihi satis est, si Jurisconsultum audiat: sed volo ut literarum ac imprimis historiæ studium adjungat: scio enim, imo scit Belgica nostra, quisquis sacrarium ejus accedere volet, tuas imprimis fores pulsare oportere. Multi enim Thyrsigeri, pauci Bacchi. Uxor plurimam tibi salutem adscribi petiit.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxx. vi. Id. Septembris.

CXXVII.

Gerardus Joannes Vossius, Matthiæ Berneggero, *S. P.*

Rescripsissem jam diu, Præstantissime Berneggere; sed jam à longo tempore, in neminem incidi, qui ad vos se iturum diceret. Quanquam vero nihil mihi jucundius esse soleat, quam per literas colloqui cum hominibus eruditissimis; fateor tamen mirè me segnem esse, si metuam, ne frustrà scribam; quod crebro nunc fit, milite vias passim obsidente. Absque eo esset, ne laborem quidem defugissem, commentarium quem in Justinum, aliquot abhinc annis scripsi, cum cura relegendi, eaque excerpendi, quæ imprimis placitura arbitrarer, sed ut dixi defuit, per quem tutò ea mitterem. Et præterea mirè distringebar, edendis commentariis nostris Oratoriis: quæ tandem ad finem perducta esse lætor. Nunc verò labor, puto iste, supervacuus fuisset, quia credo, jam lucem viderit Editio, quam adornasti. Impensè faveo studio, quod in hunc scriptorem insumpsisti: Benè de historiâ externa mereris, & Latiois. Nec facilè alius, ad eam rem magis fuisset idoneus, quam qui ut tot Disciplinas, ita Historiam omnem animo est complexus. Nec opera nostra (de qua limanda cogitationem abjecimus) perierit nobis; sed utilis erit ad ea, quæ de Temporum ratione aliquando, si Deus volet, juris publici faciemus. Volupe fuit cognoscere, Proceres vestros, non infra se putasse, curam Grammaticam; quæ nunc apud ἀκαδημίας ita sordet, ut minor iis videar, quia studium hoc non neglexi. At quanto aliter sapuerint apud Romanos, etiam viri Principes, non ignoras. Quod verò scribis, in repastinanda Gymnasii vestri Grammatica, adjumento fuisse nostram; id mihi longè gratissimum fuit. Nam in talibus scis, non honorem spectavi, sed publicum commodum. Valdè me beasti, Grammatica Græco-Barbara Metrophonis Critobuli. Multum lucis adferet ad intelligendum linguam vulgarem. Planè lucem videre debet. Quod fiet hyeme proxima, sic enim recepit Elzevirius; qui nisi operam suam addixisset, vel ad alium issem, vel nunc remisissem. Idem ubi ad nos redierit, excudet commentarios nostros de lingua Latina. Mallem hac ætate, ea in lucem dare, quæ ad Ecclesiæ antiquitates pertinent. Quod studium me à prima tenuit adolescentia, sed etsi non pauca in eo elaboravi, tamen vix quicquam prodiit post Historiam de Pelagio, & Massiliensibus. Nempe alia me tenuere: non illa mala quidem:

Sed fugit interea breve, & irreparabile tempus;
Omnia dum capti circumvectiamur amore.

Vale longe doctissime Vir, & quod facimus, id porro etiam faciamus, ut nos mutuo amemus.

Lugd. Batav. cIↃ IↃc xxx. Postr. Kal. Sept.

CXXVIII.

Guilielmo *Archiepiscopo* Cantuar.

Reverendissime in Christo Pater, Dom. Illustriss.

In diuturno Conjugis meæ morbo, jam tertium enim is mensem excessit, ne mediocre solatium affudit Literarum tuarum quas

quas merito magno mihi semper honori duco, conspectus: magis etiam ubi ex iis vidi, ut quo antehac affectu eo prosequi me pergas, quanto minus merentem, tanto magis illustrissimo nomini tuo obnoxium ac devotum. De globo utroque procuratum sedulo: probe enim scio non alios uspiam esse qui melius vel sydera nobis, vel terras mariaque expresserint. Auro tamen & scitamentis aliis, commemini ornatiores missos ad aliquos viros principes qui istis caperentur: Sed tales nunc parati erant nulli; nec Britannia destituitur viris rerum hujuscemodi intelligentibus, qui istoc suppleant: atque ut alios transmitti malis, non deerunt quos jam missis demerearis. Mitto Maimonidæ Librum jam diu excusum. Sed hactenus hæsi vellemne comitem ei dare, excercitationem de Rabbinorum temporibus, ita præfatio dilata: interim strenue pro occupationibus quæ sic distinent, progressus sum opere in eo quo omnis Gentilis Idololatriæ caussas eruo ex historia veteri vel rerum natura, hactenus tentatum nemini. Nam quanto aliam institerit viam Lilius Giraldus Italus, vir eruditus, nemo possit ignorare, nisi qui non legerit. Atque hæc quidem non externis modo scriptoribus, sed etiam Theologis antiquis allucent facem; subinde etiam Scripturis Sacris. Quod magis fiet omnibus iis quæ deinde consequentur, modo Deus mihi valetudinem & vitam, uti spero.

Filius meus Joannes in India Orientali fatis concessit. Præclare rem gerebat, paulo tamen sumptuosius quàm vellem. Manebant eum magni honores & unde intra annos tres quatuor in re unctissima redire domum posset. Sed aliter visum supremo Deo. Interim solatur tum affectus procerum nostrorum, qui summa ei destinarant: tum imprimis quod pie admodum esse defunctum intelligam.

Deum Opt. Max. oro, ut salvus & sospes annos permultos sis Ecclesiæ Anglicæ, vel potius Catholicæ, cujus Episcopos omnes suprema post Deum & Christum manet cura.

Amstelod. ciↄ Iↄc cxxxvii. Prid. Kal. Oct. St. Vet.

Illustrissimi & Reverendissimi tui nominis Cliens devotissimus,

G. J. Vossius.

CXXIX.

Joanni Beverovicio, *S. P.*

Ut ex Anglia reduci volupe erat Dordrechti videre te sospitem ac valentem, ita ingratum illud fuit, quod tam cito avellerer. Amo enim te, mi Beverovici, atque id non modo ob egregiam doctrinam & virtutem tuam singularem, & mellitissimæ indolis suavitatem; sed etiam quia me amas, neque id modo, ut bene de studiis multorum merentem, sed etiam ut olim meritum de tuis. Id enim nec tuæ ad me literæ dissimularunt, & apertè, quoties res tulit, promere apud alios soles. Nempe sic animati esse solent, quibus cor magnus ille Prometheus de meliori finxit luto. Nec ultro optare doctores debent, quam affectum. Quo amplius neque parentes à liberis, neque Deus ipse exigit à nobis. Sed ô tempora! Quam multos, imprimis dum fatales istæ controversiæ Bataviam turbarunt, reperi, qui insignem ex eo laudem sperarent, quòd pro beneficio maleficium rependerent nobis! Quanto magis à talium moribus abfuisti, tanto impensius te amari à me æquum est, & sane, absque paucis foret tui similibus (quos inter merito suo Amplissimum Blienburgium refero) pœniteret propemodum operæ totis annis quindecim urbis vestræ Gymnasio impensæ. Quotidie enim video sentioque, quantum ea res incommodarit studiis nostris. Sed eo me solor, quòd ut in cæteris, ita in his etiam, cuique statutum sit, quâ viâ sit eundum, & quousque pertingat. Quare ulterius alii famæ quadrigis decurrant, non si eo vincamur, propterea apud Deum perierit opera nostra. Isti famæ aucupes exprobrent nobis vilem, atque ut vocare ipsi solent, asinariam operam. At ego non propterea desinam putare, insipientis esse suo potius, quam publico omnia bono metiri, & paullum aliquid honoris majoris facere in terris, quam ut Deo obedias luculentè omnia compensaturo in cœlis. Sed istos mitto: atque ad te redeo, cujus me versiculi valde delectarunt. Et animus erat iis ornare frontispicia oratoriarum nostrarum, quæ ante paucos menses iterum in lucem prodiere. Sed non poteram id facere, nisi apponerem quoque quos scripserat affinis Næranus & Bonitacius Italus, & Collega Heinsius, atque alii complures. Malui igitur præterire universos, quam delecta quempiam offendere. Interim scias nihil mihi gratius fuisse vel literis vel versibus tuis.

Lugd. Batav. ciↄ Iↄc xxx. Non. Octob.

Tuus,

G. J. Vossius.

CXXX.

CXXX.

Ger. Jo. Vossius, Johanni Rouse, *S.P.D.*

Vir Clarissime & Amicissime,

VEnit ad vos Jonstonus, juvenis probus & doctus, Natione Scotus, qui in variis Scotiæ, Germaniæ, Belgicæ Academiis Scholisque illustribus vixit. Hunc ante annum mihi commendavit Matthias Martinius, Theologus Bremensis Germaniæque Theologorum maximus ut ego censeo φιλόγλωττος καὶ φιλόλογος, nec tamen in studiis sacris ullo suæ gentis inferior. Ob hujusce Viri commendationem, quia arcta mihi amicitia fuit, Juvenem, dum hic fuit, amavi, præsertim ubi ita se gerere vidi, ut nihil in ejus vita culpandum videretur. Nec obscurus erga eum affectus meus fuit. Quâ fiduciâ non dubitavit à me poscere, ut eum uni vel alteri florentissimæ Academiæ vestræ commendarem. Id verò facio lubens. Rogo igitur ut si qua in re utilis ei opera tua esse possit, vel etiam ornatissimi & amicissimi Pococki nostri, hanc ei ne denegetis. Nullus dubito quin gratus semper sit futurus. Oratoriarum mearum, quæ ante semestre hic sunt recusæ exemplaria pauca in Angliam misi ad Nob. Virum Franciscum Junium affinem meum, qui in ædibus degit illustrissimi Comitis Arundelii: Plura mittere animus erat, sed juvenis ille, qui ea secum in Angliam deferebat, pluribus onerari non debuit, nisi humanitate ejus abuti vellem. Petii autem ab affine, ut ex iis, quæ misi, exemplar unum ad te, alterum ad amicum commupem Pocockum transmitteret. Id quin fecerit non ambigo; nisi forte Literas meas non acceperat, quod non puto. Necdum tamen iis respondit. Postea etiam nobilissimus Vir Joannes Christophorus à Berg, hæreditariorum bonorum Serenissimi Bohemiæ Regis in Moravia antea præfectus, nunc autem metu Cæsaris exulans, à me accepit XX. exemplaria operæ ejus, quam Dom. Pocockus Catholicis è Syriaco transferendis impendit. Ea exemplaria jam Pocockus acceperit spero. Satis eleganter Liber est excusus, nec emendatè minùs, ut arbitror. Sed de eo judicium vestrum hic exspectamus. Dubletius noster tui memor vivit, impenseque te salutari jussit. Plurimam etiam salutem meo nomine dices Amplissimo Dom. Procancellario, quem nunc Doctorem esse Juxonem intelligo Collegii Jo. Baptistæ præfectum. Quod si est, gaudeo. Item saluta eum qui cum adessem vobis, Procancellarius erat, Doct. dico Fruen, præfectum Collegii Magdal. Quid de Duppa, Prideaux, Fellio, Claytono, aliisque dicam, summis sane Viris? Quid de doctissimis & humanissimis Harrisono, Pococko, Chillingwortho? Quæso, ubi occasio erit, affectum iis meum testare. Vale.

Lugd. Batav. cIↄ Iↄc xxx.
vii. Kal. Nov. St. Novo.

CXXXI.

Joanni Vossio.

Charissime Fili,

JAM prope mensis est, quod nullas à te literas viderim: ut plane ignorem, utrum ternas meas acceperis, quibus ternis tuis anxiè satis de valetudine ac penuria perscriptis respondebam. Volui igitur exemplar literarum quas iterum ad amicissimum Casaubonum misi ad te transmittere, ut facilius perspicias, quid tibi in rebus tuis facto sit opus. Sed dubitare vix possum, quin vel à D. Casaubono, vel mercatore illo Londinensi, qui Hondii nostri res procurat, voto tuo sit satisfactum. Volui hujus tamen operæ etiam te reddere certiorem, quia satius duxi, quicquam in me supervacuum quodammodo videri, quàm jure à te quicquam requiri. Occupatissimus quidem semper sum, ut nosti, & indies crescit curarum seges, quæ meum me esse non finit. Sed vincit omnia affectus erga te meus, ac porro etiam vincet, dum tu eris qui debes, ac quem te esse planè confido. Permisi superioribus literis, ut si cum bona superiorum venia possis, & ita valetudini ac studiis expedire tui amantibus videatur, & nihil pericli à mari vel hoste timeant prudentiores, quamprimum ad nos excurras. Fortasse tamen expediat, ut aliquantum hoc iter differas, usque dum eruditione sis auctior. Sic iis, quos hic tui amantes habes, facilius satisfacies: & hominibus malignis obtrectandi occasionem adimes. Nosti hominum mores. Simul sumptibus parcetur: nec periculum erit ab hoste. Sed tamen tui rem arbitrii facio. Tantum prudenter dispice, quid facere sit opus, & cum iis qui magis hæc intelligant, consilium cape. Salutant te Mater, Fratres, Sorores. Tu quoque salute plurimâ imperties egregios Academiæ vestræ viros, quos quidem lues à vobis non fugârit. In his esse significas optimum & doctissimum Ma. Hallum, cui te curæ hoc tristi esse tempore significas. Sanè, vir tot laudibus ornatissimus, vel hoc nomine dignus est amari à nobis omnibus. Peterem etiam ut saluta-

res

tes Magistrum Dod; suavem sane animam. Sed eum jam quoque aliò concessisse ex literis tuis intelligo.

Lugd. Batav. ↀ Iↄ Iↄↄ xxx. iii. Kal. Nov. St. N.

Tuus Parens,

G. J. Vossius.

CXXXII.

Edwardo Misseldeno Anglo. *S. P.*

VEllem, vir amplissime, priusquam in Angliam redires paucis tecum de studiis filii colloqui licuisset. Pleraque enim melius tribus verbis coram quam longo sermone per Epistolam expressero. Nec propterea deero petitioni tuæ, cum omnia tui causa velim, cujus prudentia, virtus, candor (ut cæteras nunc dotes prætermittam) à tot annis mihi non incognitæ fuerunt. Dum filius mihi adfuit tuus, alternis fere diebus exercui, nunc prosâ condendo aliquid, nunc carmen pangendo. Præterea potissima eorum exigere soleo, quæ me publice docentem audiisset, ac si qua minus fideliter percepta, ea aliquanto fusiùs diducere, aut apertiùs enarrare. Nec inutilis ei fuit manuductio nostra in istis, quæ pertinerent ad terrarum situm, ac imprimis Imperii Romani: sine cujus notitia nihil aut parum in Historia videmus. Ac sibi ipsi nisi adolescens defuisset pauculis hebdomadis quibus sive Harlemi, sive in urbe nostra fuit (putabam ego aut Hagam isse aut morbo decumbere) plenius satisfecisset expectationi tuæ. Et tamen ne nunc quidem est quod pœniteat profectus: præsertim ab eo tempore quo sermonem inter nos sevimus; ego &c.is, quem ad me miseras. Tenuia quidem isthæc initia sunt eorum quæ animo conceperam, inque tuæ spem gratiæ & filii amore acturus eram, modo diutiùs substitisset apud nos. Sed scis istoc vetus: Dimidium, qui cœpit, habet. Imo secundum Ascræum vatem, Dimidium plus toto. Tanti interest ut ne in studiis quoque malè incipiamus. Quia igitur non malè apud nos cœpit, velim in patriam redux pede eodem pergat: ac cum Cicerone Livium jungat. In Historico hoc primum attendat quæ ad elegantiam sermonis pertinent. Codicem habeat in quo annotet verba, & formulas, ex Livio à se excerptas, ac subjiciat singulis quomodo ea hoc tempore transferre possit in usum suum. Altera cura esto Historiæ. Quemcumque Livianum leget Librum, ejus sibi compendium concinnet, minimum duplo auctius epitome veteri, quæ cuique Libro præmitti solet. Tertium esto, ut ea consideret quæ mores majorum virorum vel prudentiam tangunt civilem. Præceptaque & exempla singula ad locum referat communem. Hoc fine codicem habeat in quo chartæ distinguantur titulis virtutum moralium & capitum prudentiæ tum togatæ, tum militaris. In ordine istorum titulorum, utrum Aristotelem an alium sequatur, non multum arbitror referre. Velim etiam quia passim & in hoc scriptore & in aliis occurrunt quæ tangant mores ususq; Romanos, ad manum ei semper sint collectanea Rosini, quibus complectitur gentis ejus antiquitates, de urbis situ, diis, sacerdotiis, Comitiis, Magistratibus, legibus, & alias. Nunc si quis in istis plane fuerit hospes, is exiguo fructu veteres leget. Ac hac quidem ætate Rosinus ad ista suffecerit. Postea satius fuerit ipsos legere ex quibus sua Rosinus collegit, & alios quos Rosinus videre non potuit. Postremum hæc cura esto ut luculentæ orationes illæ, quæ apud Livium extant, Dialecticorum more resolvantur ut compareat, in quo cardo rei consistat, quibus argumentis causa nitatur, quomodo occurratur adversario, quæ adferantur ad conciliandos auditores, quæ ad affectus commovendos. Nec enim facile dixerim quantum ea res conferat ad eloquentiam: præsertim si quis ad exemplum istorum argumentum eligat nostris aptum temporibus, in quo quantum licet instituat antiquis. Hæc tam multa considerare operosi videtur operis, præsertim pro ea ætate quâ nunc est filius tuus. Sed non aliam præscribo viam quàm ipse instituerim bono meo: ac longe optimam esse in variis sim compertus, qui recta via grassari vellent, ad solidam potius doctrinarum arcem, quàm umbratilis gloriæ. Et hæc quidem sufficere arbitror pro ratione privatim Livium legendi, quam publicè hactenus enarrantem audivit. Sed nolim in Romana consistere Historia. Sacram & Patriam præmisisse oportuit. Subjungere etiam opus Græcam Orientalem & omnium gentium quæ irrupere in Romanum Imperium. Quo pacto autem ex istis universalis Historiæ notitia optimè comparetur, chartâ alterâ expono. Spero operam hanc meam boni consules. Idem facturus eram in studio Philosophiæ, nisi satius putassem, ut filius plusculum Linguæ utriusque Historiarum & prosaicæ ac poeticæ eloquentiæ studiis insisteret. Et sub manibus habeo, imo jam olim habui, & aliquamdiu intermissum simulac potero ad incudem opus revocabo, quod partim erit de Philosophorum sectis, partim de Artium ac Scientiarum omnium utilitate ac nexu. Eo fusè dissero, quomodo sit Philosophandum. Summa

ma eo redit auſpicandum eſſe à ſecta peripatetica, poſtea diffundi oportere per ſectarum alias imprimis Platonicam, & Zenoniam, ſive Stoicam; denique ſiſtendum eſſe non in Pyrrhonia, quæ etiam ambiget in certiſſimis, ſed Polemonis Alexandrini, quæ Electrix ſive Græce malis ἐκλεκτικὴ dicitur, nec in ullius Magiſtri verba jurat, ſed ſingulas ſingulorum ſuo æſtimat momento. Verum hoc judicium non niſi poſt Sectarum omnium notitiam in iis oritur qui veritatem prope majoris faciunt quam ſeipſos. Ea virtus necdum cadere poteſt in ætatem filii tui. Quare ſuffeceris hoc tempore ut Philoſophia ſit Peripatetica contentus. Non fatigabo te meque ulterius. Deum rogo, ut filio tuo adoleſcenti optimi ingenii bonam mentem conſervet. Omnino enim ſi volet præclarum quid, indoles ejus promittit: velle autem ſpero vel potius confido. Vale, vir ampliſſime, & nos tui amantes porro eo loco habe qua hactenus facis.

Amſtelodami ciↃ Ↄc xxxviii.
iii. Kal. Decemb. St. Gregor.

CXXXIII.

Petro Cunæo.

Vir atque amice ſumme,

GRaviter in amicitiam noſtram peccarem, ſi in eo, quod ſerio adeo petis, morem minus gererem. Equidem jamdudum id feciſſem, niſi, ut primo adventu domeſticis negotiis, ita nunc aliis obruerer. Otium hic eſt, quamdiu nondum docere publice aggreſſus ſum, cæterum id minus ſegne. Nam ut de eo nihil dicam, quod totus ſum in ſchedis meis digerendis, quæ res plus moleſtiæ habet, quam primò putarem; etiam exteri, qui vel è vicinis civitatibus, vel terris etiam longinquis, huc veniunt, item indigenæ ut initiis fieri ſolet, non paululum mihi temporis eripiunt: pene non minus, quam Lugduni unquam factum. Nec tamen dicere poſſum, mihi non eſſe otium ad literas exarandas: Sed, ſic animatus ſum, ut mirifice ſoleam procraſtinare hoc officii genus: quod ubi diebus, atque adeo Hebdomadis totis factum, tandem etiam (pudet dicere) in oblivionem venit. Idem ne mihi in hac recula vitio amplius verti poſſit; cum literas tuas ſub noctem accepiſſem, confeſtim ad Bazirium has, quas vides, exaravi. Mirabitur, ſcio, ille: nec enim puto, meas, poſt tantum ſilentii intervallum literas exſpectat. Interim ex his me non oblitum ſui facile videbit, atque idem deinceps comperiet, quoad à virtute non deſciſſet. Gaudeo me hic quoque reperiſſe, qui præclarè de eo ſentiant. Eſt ſane egregio ingenio, & ſi, ad magna animum adjecerit, non videtur impar futurus, verum quid ego hæc ad te? qui melius me ejus indolem introſpexeris. Gratias tibi ago, quod filium meum in his, quibus Lugdunenſes offendit, defendis. Teneri ex officio id facere, vellem omnes ſcirent. Nam cum id negotium proceres hujus urbis ſuis commiſerint advocatis, atque eos inter & filius teneat locum: honeſtè ſatis ſe oneri ſubducere non poſſit. Et tamen non illæ ejus ſunt partes, quæ forent, ſi hæc res non me, & Lugdunenſes ſpectaret. Omnino enim primas etiam in iis, quæ filio, ut natu minimo competeret, alius tenet. Non quia meus impar, ſed quia paternum agitur negotium. Quod ſi ſic quoque non ſatisfacit Lugdunenſibus, videbo, an expediat, plane hac cum controverſia abſtinere. Quod gratiſſima tibi fuerit commendatio Roſecrantzii, plurimum gaudeo. Apud Hubertum non degere eam ob cauſam cognovi, quod in longum tempus ſe obſtringere noluerit: quippe qui propoſitum habeat, ubi hic doceri publicè ceperit, quandoque hebdomadam unam alteram apud nos ſtudiis ſuis dare. Tibi interea, vir amiciſſime, quod laborem tantum ſumere volueris, gratias ago ſummas: invenies me promptum ſemper, ſicubi viciſſim operam meam tibi utilem exiſtimabis. De uxore mea, penè exciderat. Quod aiunt eam aerem hunc minus poſſe perferre, vaniſſimum eſt. Valet illa non deterius quam antehac. Quin ſpem concepi, proſpera hic magis valetudine uſuram. Vale, vir amiciſſime, & cum tua, à me meaque ſalve.

Amſtelodami. *Tuus omni officio,*

G. J. Voſſius.

CXXXIV.

Petro Cunæo.

VIR clariſſime, qui has tibi literas tradit, is eſt filius generoſi viri, Oligeri Roſæcrantzii, regii in Dania Senatoris, Herois, ut genere ac dignitate ſublimis, ita undecunque doctiſſimi, & eruditorum omnium mirè amantis. Tanti viri prolem, eamque quantum per ætatem licet, paterna prementem veſtigia, de meliori nota mihi commendavit utrique

utrique nostri amicissimus Joannes Meursius. Equidem si Lugduni perstitissem, nihil mihi jucundius fuisset, quam bene de adolescentis hujus studiis mereri. Idque non modo, quia sic Meursius petiisset, sed ipsius etiam adolescentis causa, ac imprimis parentis ergo, viri, vel herois potius incomparabilis. Nunc quod præstare ibi loci, nequeo, id ab iis præstari exopto, quos Collegas & amicos conjunctissimos tot annis habui: à te potissimum, quia prodesse ei potissimum potes. Atque utinam etiam in domum tuam recipias unà cum Ephoro ejus Mullenio, juvene ut perhonesto, ita egregiè docto. Sane valde demereberis parentem, qui nunquam immemor hujus affectus erit. Scio enim quantopere sibi gratulatus sit Meursius, quod ante annos aliquot convictorem habuerit filium natu majorem. Quod si res domesticæ id hoc tempore minime sinunt, proxima apud parentem gratia erit, si consilio juves. Mihi nunc præter Hupertium advocatum, ubi degant, nemo occurrit. Si apud civem, vivendum sit, Bibliopolam Ephorus prætulerit. Sed præter Jacobum Marci, apud quem aliquandiu vixere Barones Stupeskii, Bibliopolarum qui convictores habent novi neminem. Ejus vero uxorem aiunt attentiorem esse ad rem, quam oporteat. Nec video cur tanti sit apud Bibliopolam potius agere, quam alium civem honestum. Nec dubito, quin, cum tibi notiores sint cives, quam mihi, facile suggerere alium possis magis idoneum. Quod ad res meas, initia hic non displicent. Nam perhumaniter habeor. Sed non arbitror fore, ut publice doceamus primis quatuor aut quinque hebdomadis. Vel saltem non antequam sententiam tulerit utraque Curia Hagensis. Cujus judicium avide exspectamus. Nec dubitant proceres hic, quin accepturi sint ex voto responsum. Tantum in causa fiduciæ habent. Scripseram ad Syndicum Wevelinchovium me simulac cognoro conventuros DD. Curatores, Leidam velle excurrere. Rescripsit ille, necdum certam diem præstitutam: Sed ubi de ea intellexerit, facturum me certiorem. Quare propediem fortassis te videbo. Salutem plurimam dices uxori, & Collegis amicissimis.

Amstelodami. *Tuus totus,*

G. J. Vossius.

CXXXV.

Guilielmo *Archiepiscopo* Cantuariensi.

Illustrissime Domine ac Reverendissime Pater,

JAM tertius est dies, quod de gravi convenior negotio, cujus te quamprimùm certiorem faciendum putavi. Hoc, quod dixi, istiusmodi est. Atque utinam præsens potius consilium capere tecum possim. Jam ab aliquot annis ex vicinis Bataviæ urbibus, ad Academiam nostram & ætate minores & doctrina inferiores, quam antehac solent, mitti Adolescentulos videmus. Mores quoque eorum quotidie fiunt deteriores. Itaque non Baccho modò ac Veneri perpetuo litat pleraque omnis Adolescentia, sed crebriores etiam cædes proximo hic sexennio commissæ, quam antea totis triginta annis atque amplius. Hæc res male habet parentes urbiumque proceres; imprimis Amstelodamensis Civitatis, quæ hâc unà parte infelicem se dolet, quod liberos, cum necdum modum vitæ sciunt, Studiorum causa in Academiam hanc, ubi dissolutè à magna parte vivitur, mittere cogatur. Atque illud eo magis ad animum revocat, quia hoc ipso anno primarii Civis sui, inque dignitate constituti filius, Civem necavit Lugdunensem. Magis etiam sua interesse hoc Amstelodamum putat, quia tam multi ad nos ex urbe sua, studiorum causa, confluunt, quam ex septem Bataviæ civitatibus, aut plerisque etiam provinciis totis. Huic igitur optimo occurrendum huic malo arbitratur. Convenere ergo urbis ejus proceres universi, omniumque consensu statutum est, non melius sibi se & liberis consulere posse, quam si in urbe sua erigat illustre Gymnasium, ubi professores duo aut tres doceant Historiam, Philosophiam, aut alia quibus juventus imbui debet. Atque hoc decretum eo majori favore atque applausu à Civibus exceptum est, quia in tam populosa urbe, seu indigenas spectemus, seu advenas, ex cunctis fere Christiani orbis regionibus; magna eorum copia est, qui vel egregiæ ipsi eruditionis sint, vel saltem doctrinæ peramantes. Horum igitur omnium votum fuit, ut & ipsi audire quotidie aliquem possint, qui vel antiquitates gentium, aut naturæ arcana pandat. Itum hoc animo ad me, ac rogarunt ut hac in re addicere operam florentissimæ Reipub. vellem. Itum quoque ad Casparum Barlæum Philosophum ac Poetam insignem. Stipendium mihi obtulere altera parte majus, quàm apud nos Professores habent. Nec abhorret animus: Nam & pulchrè mereri hic

de

de publico mihi licebit; & gloriosum erit primum me jecisse fundamenta Illustris Gymnasii, quod fortasse aliquando cum inclytis Academiis fama nominis contendet. Uxor etiam valde proclivis est, quia si quid mihi humanitus contingat, malit ea in urbe esse, ubi viduis bene-meritorum optime consuli à proceribus solet. Liberi etiam adhortantur, quia longe facilior illic assurgendi sibi occasio erit, in tanta dignitatum ac munerum multitudine. Eo magis quia jam Proceres ipsi & mihi & meis spem pollicitando fecere, futurum ut occasiones non dimittant, quibus familiæ meæ consuli possit. Consanguinei & amici suadent ne hanc conditionem abnuam; variasque etiam rationes adjungunt, quas longum esset exponere. Oravi Deum animum mihi ut illum inspiret, ut eligam quod Reipublicæ atque Ecclesiæ imprimis utile erit, ac mihi meisque salutare. Fortasse aliqui partium studio nimis laborantes, & quibus insitum à natura est alienam felicitatem invidis intueri oculis, mihi id vitio vertent. Sed consolor me in eo quòd sapientis atque probi sit potius sequi Conscientiam ducem, & bonorum consilia, quàm vanas quorundam voces. Talium imprimis, qui eapropter quod Magistratus jus suum tueri satagat, adversus unius aut alterius tribunitias Conciones seditiosaque Consilia clamitant, eum partium studio in præsentibus Religionis Controversiis teneri, & ex suo ingenio proborum dimetiuntur animos, in longe melioribus ea reprehendentes vitia quibus ipsi laborant. Equidem si eò venero, ostendam me non alteri Ecclesiæ adhærescere, quam hactenus feci, omniaque in tristi hac discordia ad pacem & concordiam dirigam, eâ prudentiâ quâ Dominus mihi servo suo conferre dignabitur, ut ita tandem quantum in me est, nostram Rempubl. (navi quæ fluctibus ac ventis agitatur similis) tranquillum in portum appellari sese valeat.

Hæc raptim nunc exaravi. Post paucos dies certiora perscribam. Nunc plura non licet; quia hodie mittendæ sunt hæ Literæ Hagam, ad illustrissimum meique amantissimum Dom. Vaine, Serenissimi Regis Magnæ Britanniæ Legatum; qui crastino mane iter suscepturus in Britanniam, eum sine meis redire Literis nefas fuisset.

Illustrissime Domine, Pater in Christo Reverendissime, Deus Opt. Max. diu te incolumem Ecclesiæ ac Britanniæ, imo & mihi meisque conservet.

Lugd. Bat. cIↄ Iↄc xxxi. xii Jan. *Stylo novo.*

Illustrissimi & Reverendissimi Nominis tui Cultor obstrictissimus & devotissimus,

G. J. Vossius.

CXXXVI.

Erycio Puteano. *S. P.*

FAtum quodammodo meum videtur, perpetuis occupationibus ab officio literarum impediri. Sæpius scribere cupidum gravissima retinuerunt negotia, quæ si unquam, nunc certe in me obruunt. Petis ut de statu meo faciam te certiorem, ego quoque non petenti purgandi causâ significassem, ut non voluntatem æque officii præstandi, quam potestatem deesse mihi intelligeres: res ita habet. Annus fere integer elapsus est, quod partim corrupti adolescentium mores, partim aliæ causæ Amstelodamenses magistratus perpulere, ut consilia de erigendo illustri Gymnasio inirent. Id & sibi jucundum & liberis utile fore prævidebant: quippe qui nullo obtentu ad Academiam festinare Lugdunensem possent, atque in parentum conspectu ac metu essent, quoad firmatâ ætate, & studiorum propemodum spatio decurso ad graviora se transferrent, ac supremum honoris gradum peterent. Ad hoc illud accedit, quòd in civitate ea qua incolamus, magnitudine, non alteri, ut puto, tota Belgicâ cedit, ingens Doctorum & Semidoctorum copia est, qui vel quotidie vel quoties res sinunt aliquem de egregio argumento disputantem audire exoptent. Diu itaque re deliberatâ inter proceres utilem omnes censuere. Inde dispicientibus quos potissimum ad docendum vocarent, primas honoris ejus mihi tribuendas putarunt. Et ne transire ad se dubitarem, stipendii magnitudinem aliaque proposuerunt, multò quam hic fruor, ampliora. Illud bis mille & quingentorum in annos singulos florenorum est, additæ & ædes publico sumptu conductæ florenis nongentis. Liberorum se rationem habituros adjecere. Sexi enim præter filias liberi, quorum unus & alter civilis nunc honoris capaces videntur. Vides ipse quanta hæc sint. Illud imprimis quod postremò dixi, ego nunc huc nunc illuc inclino. Et modo cum propinquis, modo cum amicis rem communico. Plerique conditionem ut accipiam suadent. Ita mihi dies itineribus & consultando, pene dixerim, pereunt; dum Haga ultro citroque commeo. Exitum brevi res habitura est. Simulatque constituero, neutiquam postremo tanto amico significatio. Opusculum tuum de Begginarum instituto accepi. Quæ vidi, perplacent; sed, ne quid dissimulem, perlegendi otium occupationes, quas retuli, non concessere. Cæterum & non lecta Puteano digna facile præsagio, quo

ex fonte, præter limpidas aquas, quis exspectet quicquam? Audes tamen monere, ut censere tua scripta velim. Summo modestiæ argumento, ut cui eruditio censuræ jus deferat, sua ipse aliorum subjicere judicio velit. Nimirum est hæc Puteano digna modestia, in quo certare virtutes omnes videntur; quæ ut aliorum in se amorem attrahunt, ita ab annis xl, & amplius ita meum illexerunt animum, ut nunquam nisi fato indissolubile amicitiæ vinculum solvi possit. Cætera proximis literis persequar. Nam nunc, quod volo, non possum. Cum *ἀντίδωρον* non habeam mitto translationem iv. Apostolicarum Epistolarum à Syriaco, ea scio argumenti causa grata erit, & quia meo nomini dicata est ab eruditissimô interprete. Vale, summe vir idem atque amice.

Lugd Batav. cIↃ IↃc xxxi.
xiii. Kal. Feb.

Salutem Prestantissimo Tuldeno, cui prima occasione rescribam, nunc enim non possum ob intempestam noctem & animum curis lassatum.

CXXXVII.

Diodoro Tuldeno *S. P.*

Aliquandiu est, Clarissime Tuldene, quod tuum de sui cognitione commentarium, & dono quidem tuo, accepi. Ac licet, si unquam variis interim distringerer curis, quandoque etiam ab urbe abessem (causam fortasse jam aliunde cognôris) impetrare tamen à me non potui, quin per intervalla nunc hanc, nunc illam partem, in manus sumerem; quod majori dubito voluptate fecerim, quam fructu: unum doleo, occupationibus me iis implicitum fuisse, ut insignem adeo librum non qua curâ oporteret, evolverem. Sed sic quoque præstantiam facile cepi, qua allectus ad eum sæpius recurram. Duo potissimum sunt, quæ commendare scriptionem valeant, argumentum & tractandi modus. Hoc si spectemus, omnes implêsti numeros. Argumentum, cujus sit pretii facile prudentes intelligant, imprimis corruptis hisce temporibus. Quam sapiens ille Chilon, aut quicunque is si resurgeret, Dicti sui utilitatem, vel potius necessitatem conspiceret: quibus te, Doctissime Tuldene, laudibus dignaretûr, qui sic sistere seculi vitia nitaris, nunquam non laudando proposito? Videret & in Belgis (utut Barbara ei nominassent) nasci viros, qui Græcorum & imitarentur, & æquarent sapientiam. Quamquam parum hic sit æquasse, qui, Christiana Religione perfusus, quicquid hic gentilis est sapientiæ, longius opere hoc exsuperes, quam luna sidera minora. Equidem, qui sæpius calamitosa hæc tempora deploro, tanto majores tibi gratias ago, quanto magis, senescente hac ætate, eorum mihi vitia videor intelligere. Atque utinam dignas referre gratias possim; sed qui vix libri pretium capio, qua ratione, justa æstimatione metiri possim? Attamen simulatque meus esse cœpero, ac Musas serenio- ri animo invisere licebit, (quod propediem fore arbitror) primam curam otio meo seposui, tuum accuratius lustrandi atque evolvendi opus. Ex quo sane mihi, ac aliis cunctis discere semper licebit. Nunc aliud non possum quam pro munere gratias agere, quod data opportunitate, compensare nequaquam differam. Plurimam salutem dices summo & viro & amico Erycio Puteano. Imo & aliis, quos mei amantes judicabis. Vale, Præstantissime Tuldene, & diligere nos perge.

Lugd. Batav. cIↃ IↃc xxxi iii Non. Mart. nocte intempesta, ut plurimum meus est mos scribendi literas.

Tuus,

G. J. Vossius.

CXXXVIII.

G. J. Vossius, Erycio Puteano, *v. cl. S. P. D.*

Magnam capio voluptatem, quoties cogito, uti ab iisdem magistris literas docebamur adolescentuli; ita utrumque postea idem eloquentiæ studium adamasse, atque etiam iis adjutum; me quidem præcepta ejus pro viribus in literas referendo, te vero, quod non paulo majoris spiritus, bene dicendo: quo illud es consecutus, ut quos veterum potissimum tibi imitandos proposuisti, eos non provocare modo, sed suis etiam cædere in castris videaris. Quanquam vero ea parte longissime vincar: tamen illud me solatur, quod studium non plane dissimile, eosdem fere nobis amicos plurimis in terris peperit: uti variis eorum exemplis comperi qui in Germania, Italia, Gallia, Britannia, Sarmatia, aut vicinis imperiis degunt. Putidum fortasse fuerit, diu ejusmodi sermoni immorari: cum me ipsum etiam spectet: sed Sueonum regno tacere non sinit præsens occasio. Nam ut cæteros sileam, qui

qui quotidie vel huc veniunt, vel me literis suis compellant. Hisce proximis diebus non semel de tuis laudibus sermo apud me fuit generoso adolescenti Jacobo Skytteo, quem video non solum legisse omnia pene, que divulgasti, sed tanta eorum admiratione teneri, ut unus ei Puteanus sit instar omnium, qui triverint hunc eloquentiæ callem. Ac magnopere ille gaudebat eum ex me cognosceret, quæ inter nos animorum conjunctio foret, meque maximopere rogavit, ut simulac ad te scriberem, suas literas adderem meis. Omnino enim se velle tibi innotescere aiebat. Hunc honestum ejus ardorem scio tibi non ingratum fore: partim quia optime semper volueris studiis adolescentiæ: partim quia publici interest, ut illustri loco nati, quando literarum ac eloquentiæ amore flagrant, in præclaro hoc proposito magis magisque animentur. Est vero adolescens is minimus natu filiorum perillustris ac generosi viri, Joannis Skyte senioris, L. Baronis in Duderoff, Domini in Grousoo, & Stronszarum, Equitis aurati. Qui quantus sit In regno Suecorum ex eo cognosces, quod idem sit ex summis regni senatoribus: idem universe Livoniæ, Careliæ & Ingriæ gubernator: idem Academiæ Upsaliensis Cancellarius. Idem Finlandiæ septentrionalis judex provincialis, nec facile dixerim, quanta indies incrementa apud Suecos ac populos vicinos literæ ac eloquentiæ capiant hujus Viri operâ: Ut vere Mecænatis nomen mereatur. Quin ejus maximè instinctu serenissimus Rex Gustavus Dorpathi in Livonia illustre Gymnasium erexit in quo Baro Skyttius orationem inauguralem ipse habuit anno superiori iii. Id. Octob. Imo suis etiam sumptibus in Academia Upsaliensi professorem Eloquentiæ extra ordinem alit. Ut jam ea Academia non regiis modo professoribus, sed Skyttiano etiam se jactet. Nec minora sunt, quæ molitur: imprimis vero totus est in eo, ut regem non fortissimum modo sed etiam eruditissimum inflammet ad Academias, Collegia, ac Scholas excitandas in cunctis ditionis suæ terris; Etiam (quis credat?) in Lapponia illa, dubium fabulis, an historiis magis decantata. Gaudeamus, mi Puteane, quod etiam sub frigido illo axe Musarum ardent amore, nec Musarum modo, sed etiam nostri utriusque. Multi enim, ut dixi initio, nostri illic amatores, tui etiam admiratores. Quare, ut puto, nec grave tibi erit, tribus verbis respondere illustri Baroni Skyttio. Quod non ipsi modo, sed & mihi atque adeo illustrissimo parenti ejus longe erit gratissimum. Literas Amstelodamum procurabis, ibi enim alterum jam mensem vivo. Necdum tamen Historias ac Politicen profiteri sum publice aggressus. Interim stipendium nobis liberaliter fluit: ac fruimur otio beato, sed minime segni. Nam non minus interim scribendo prodero, quam si ingens corona à dicentis ore penderet. Plurimam salutem dices V. Cl. Tuldeno, Castellano, & si qui præterea ament studia nostra.

Amstelodami.

CXXXIX.

Winando Rutgersio *Sa. Theol. Doct.* *S. P. D.*

MUltis occupatus, Vir Clarissime & Amicissime, nolui tamen deesse postulatis tuis. Amstelodamum ante quinque menses commigravi. Ubi loco habeor perhonesto. Stipendium, cæteraque emolumenta, quæ ex publico percipio, exsuperant tria florenorum millia. Spes adhæc aliorum, pro liberis. Quem mihi commendas, vir mihi videtur apprime probus. Nec opificium ei apud Batavos vel Westphalos obstare debet. Nam itidem sarcinator Batavus ille erat, qui apud Westphalos ab acu ad sceptrum pervenit. Nosti Monasteriensem fabulam? Sed extra jocum. Optime ei volo, idque imprimis tui causa. Necdum tamen video, quomodo ei valde utilis esse possit opera mea. Nam pedellatus, quem vocant, & ut sic dicam, subpræfectura bibliothecæ, & similia quæ illustrem hanc scholam spectent, iis potius concedi solent, qui vel literati sint vel saltem non ἄμουσοι. At hic humanitatis studia non degustavit. Cæterum alia sunt, ad quæ magis sit idoneus. Tantum vacare aliquid ejusmodi velim; etsi jam alii sint, qui similia à me petierint, & quidem quibus negare nihil possum: Nec hoc prohibet quo minus pari cum iis loco sit hic tuus. Plura velim, quam possum. Sed faciam quicquid potero. Sic amicissimi viri merentur virtus & amicitia tua, postulat autem mutuus amor, qui jam ab annis est triginta vel circiter, ut non recurram ad vetera: nempe affectum qui inter parentes utriusque nostri fuit; de quo multa prædicare mihi parens tuus solet. Intelligo te circa Paschales ferias excursurum. Advenies gratissimus. Credo optimam etiam adduces uxorem, quam non conspexi ab eo tempore, quo cum vitrica utebatur Dordrechti hospitio meo. Sane tempus sit, ut videat has terras, quas puto, ab longo adeo intervallo non adspexit. Uxor eam salvere jubet. Multa etiam salute impertias

 Col-

Collegas doctissimos & omnes mei amantes. Vale optime & ornatissime Rutgersi.

Tuus totus,
Amstelodami. G. J. Vossius.

CXL.

Guilielmo *Episcopo* Londinensi.

Reverendissime in Christo Pater, Domine Illustriss.

Mirari te longum adeo silentium meum non solùm arbitror, verùm & certe scio. Quippe qui eorum, quæ in causa sunt, cur scribendi hoc officium diutius distulerim, minimè, ut puto, gnarus esse possis. Itaque rem omnem in pauca conferam. Postquam Lugdunenses viderunt, eo me propendere ut Amstelodamum commigrarem, id unum petierunt, ut saltem rem in integro relinquerem, usque dum locuti essent cum Amstelodamensium illis, qui Hagam ad illustrium ordinum conventum missi ab urbe sua forent. Interea diem illi ex die ducere, & nescio quas ob causas moras nectere. Jam mensis unus & alter exspirârat, cùm frustrà responsum exspecto. Tandem cum Academiæ Curatores Lugdunum venissent, idem à me postulant quod ante. Molestum mihi erat sic animi pendere. Sed quid facerem, nisi Lugdunenses mihi apertè inimicos vellem? Aliquanto post in Hagensi Ordinum conventu magnis studiis certatum inter Amstelodamenses & Lugdunenses Delegatos, utrum Amstelodamensibus liceret illustre erigere Gymnasium cum in propinquo sit Academia, cujus id solius jus videatur, ut in ea publicè doceant professores. Non obstitere Amstelodamenses, quo minus omnis tum controversia ab ipsis proceribus decideretur. Quod si contigisset, sine dubio pronuntiatum pro Amstelodamensibus foret. Parvi enim momenti sunt, quæ Lugdunenses pro se adferunt. Nec facile Civitates adversus ipsas sententiam tulissent. Quippe si Amstelodamensibus id non licet; nec alteri vel Hollandiæ, vel Zelandiæ Civitati licebit, cùm utriusque Provinciæ sit Academia Leidensis. Id verò nunquam dixerint vel hujus vel illius Provinciæ Civitates. Præsertim cùm non una alteraque sit ex majoribus, quæ idem ac Amstelodamenses affectet. Solùm eas impedit, quod sumptus essent faciendi maximi, quibus vix pares nunc videantur. Attamen meliora sperant tempora. In quorum præjudicium nihil nunc fieri velint. Adde quod Dordrechti in Batavia professi publice sint Polyander, Nansius, Marcellus: Middelburgi verò in Zeelandia, Gomarus, Mordisonus, alii; nec unquam se Lugdunenses opposuere: ut satis liqueat, quod nunc animati aliter sint, id totum esse ab invidia profectum erga Urbem tantæ potentiæ: Nisi credere malumus ex eo id esse, quia metuant ne vehementius Lugdunensibus Amstelodamenses incommodent, partim ob loci propinquitatem, partim ob opes immensas, ut si velint, facile in Urbem suam possint summos quosque viros ex Academia Lugdunensi magnis promissis allicere. Utcumque illud est, in eo quem dixi ordinum conventu postulatum ab Amstelodamensibus & Lugdunensibus, ut utrique judicium hujus controversiæ committerent curiæ tum Hollandiæ tum supremæ. Itaque & Amstelodamenses, ne quicquam præter leges tentare viderentur, Senatorum judicio rem permittere. Quæ cum ad te perscribere vellem, intelligo paucis hebdomadis vel potius diebus negotium consummandum. Quare officium scribendi paulisper differebam. Verum tres, aut quatuor effluebant hebdomades, priusquam parati essent Lugdunenses. Paratis illis novæ iterum spes quæstionis unâ atque alterâ hebdomadâ definiendæ. Sed adhuc sub judice lis est. Quamobrem cum iteratò me spe frustratum viderem, ulterius differendam scriptionem non putabam. Aiunt quidem fore ut intra dies paucos decidatur. Sed hoc alteris tum literis malim significare, quàm diutiùs nunc silere, ne penitus immemor videar officii mei. Priusquam Amstelodamenses Haga domum redirent, convenit inter eos & Lugdunenses, ut Amstelodamum commigrarem, sed conditione hâc, ne publicè docere aggrederemur, dum lis ea penderet. Etiam Academiæ curatores, cùm Hagam excurrissem, idem à me postulàrunt. Quare hic otio nunc fruor, sed negotioso. Nam præterquam quod nonnihil mihi molestum est tam diu à publico docendi munere abstinere, etiam solicitus sum de Legibus atque aliis, quæ ad constitutionem novi Gymnasii pertinent. De his enim ut nunc cogitarem petiere Urbis hujus proceres. De controversiæ verò exitu minimè sum solicitus. Nam nulli penè is dubius est. Nec multum causæ suæ confidunt Lugdunenses. Sed aiunt plerique eo se litem movere Amstelodamensibus, ne si forte Gymnasii illius gloria quandoque vel incommodet Lugdunensi, vel etiam luminibus obstruat, à posteris accusentur, quod initio non obstiterint, cum ista ab Amstelodamensibus tentarentur. Quidquid verò de Academia est Lugdunensi, in eo prope omnes conveniunt prudenter agere Amstelodamen-
ses,

ses, ac rectè consulere, non modò Civibus suis, & Juventuti, sed etiam oppidis vicinis; cum periculo non careat si adolescentes, priusquam vitæ modum sciant, mittantur eam in Academiam, ubi non in Collegiis vivant, sed in ædibus apud cerdones in quos imperium exerceant ipsi; unde fit, ut noctu bene poti per plateas grassentur, non sine periculo & suo & alieno. Invitus quicquam exaro, quod nomini Academiæ ejus obesse possit, quam non amare modò debeo sed etiam venerari. Attamen & id verissimum est, etiam ab eo tempore quo postremò ad te scripsi, complures gravissimè vulneratos, ac nunc etiam Zelandum bono genere prognatum ex vulnere decumbere; de cujus vita planè conclamatum videatur. Reus verò, ut fieri istic solet, fugâ sibi consuluit. Quod suggerebas ne proceres patriæ offenderem, id quamquam antea fixum mihi erat, tamen monitu tuo incitatus, serio magis attendi. Sed neminem reperi qui ægrè ferret, vel factum improbaret meum. Imo plerique ex Lugdunensibus apertè ita dicunt, tam me prudenter facere, qui meliorem Amstelodamensium conditionem sim amplexus (nam & idem se facturos meo si loco fuissent) quàm Amstelodamenses peccent subducendo eum Academiæ qui bonam juventuti operam navet: nec enim concoquere id se posse Amstelodamenses ex Academia ejus Provinciæ, cujus ipsi sint pars illustris, vocare quemquam in urbem suam, cùm magis rationem habere debuerint Provinciæ quàm suæ Civitatis. Et sane speciosè admodum ista dicuntur. Sed obtendunt Amstelodamenses jus esse professoribus quovis commigrandi, quo velint: ad hæc se prius rem omnem communicasse cum Lugdunensibus; nec obscure iis significasse, si neutiquam parati me essent dimittere, posse de eo conveniri, dummodo mihi satisfieret, cui se obstrictos faterentur. Quod si tum à Lugdunensibus, & aliquot etiam mensibus post fuerit cessatum, non esse profectò quod nunc Amstelodamenses accusent, sed se ipsos qui in me retinendo fuerint negligentiores. Alia etiam non levis momenti pro se adducunt. Sed video me jam alteram paginam explevisse. Quare ne longior sim, abrumpam, si unum illud adjecero, plus omnino mihi hic otii fore, ad ea limanda ac perficienda, quæ sum exorsus. Imprimis autem quod toties tibi, Illustrissime Domine, postulatum, me ad Ecclesiasticam Historiam accingam, quantum per munus publicum licebit. Magnus est animi mei ardor ad præstandum aliquid quo Spartam illam ornem. Ac quanquam malè me habet, quod sex septem homines (quorum magna aute annos duodecim in Ecclesia erat auctoritas) propterea quod inter extremas sententias cum antiquitate aliquid medium probarem, sic afflixerint rem familiarem, ut longe opulentior Lugdunum venerim, quam nunc recedo: tamen magis ægre est animo meo, quod relictis propemodum studiis sacris coactus sim docere bis de die in studiis humanitatis. Nam manè quidem Xenophontem, Aristophanem, aut alium ejus generis enarrare soleo: post prandium autem Florum, Justinum, aut similem. Nisi quod postremo biennio dum expono Sulpitii Severi Historiam Sacram, occasio fuit expendendi universam Historiam veteris Testamenti. Mallem eadem occasio fuisset in rebus Christianorum, propter provinciam illam quam suscepi. In qua lento admodum pede sum progressus. Absque eo fuisset his annis duodecim, si bene me novi, minimùm in Historia Ecclesiastica sex ejusmodi volumina ac est Historia Pelagiana, nec minoris bonitatis edidissem. Sed hoc fere illi non poterant, qui quod honoris mihi accederet, sibi decedere arbitrabantur. Ego vero etsi optimi cujusque aliquo etiam magnatum favore subnixus, temporibus tamen cedendum putavi. Nec aliter poteram, si conjugi ac liberis consultum vellem. Nunc auctoritas eorum de quibus conquerebar, multum refrixit. Planeque omnia suo magis momento pensantur, Maxime è cordatissimo hujus urbis Senatu. Verum oblitus non tam mei, quam negotiorum tuorum iterum materiem ingredior de qua priusquam omnia dixero, diem clauso componat vesper Olympo.

Deus Opt. Max. te, Illustrissime Domine optimeque Mecænas, Serenissimo Regi Carolo, Regno Britanniæ magnæ, Ecclesiæ universæ ac amicis & cultoribus tuis, familiæ in his meæ, quæ assidue pro te vota facit, diuturnam ac incolumem vitam largiatur.

Amstelod. cIↄ Iↄc xxxi. Prid. Id. Quinctilis. St. Vet.

Devotissimus & obstrictissimus, Reverendissimo & Illustrissimo nomini tuo,

G. J. Vossius.

CXLI.

Gerardus Vossius Hugoni Grotio *S. P.*

JAm ex amplissimo affine tuo Reigersbergio intellexeris, vir maxime, ut Amstelodamenses

lodamenses causis compulsi gravissimis, constituere in urbe sua cogitent Gymnasium illustre: atque ut eam ad rem utilem existiment, operam tum meam, tum Collegæ, & amici veteris Gasparis Barlæi. Sed Leidenses plane habent persuasum, detrahere eam rem multum posse nomini, & existimationi Academiæ suæ: eoque omnem movent lapidem, ut hoc negotium disturbent. Primùm negant juris hoc esse ulli civitatum, præterquam suæ: cui pro tolerata fortiter obsidione, præmii loco sit attributum, ut Academiam habeat, ad quam Hollandiæ, & Zelandiæ ablegetur juventus. Amstelodamenses autem arbitrantur, aliud esse Academiam statuere, quam ad rem opus sit privilegiis, & immunitatibus à suprema potestate concessis: aliud autem Gymnasium erigere; in quo juventus, & alii Musarum amantes, absque ejusmodi privilegiis, liberali imbuantur doctrina: quale jus penes singulas esse civitates. Existimant quoque, eam rem plurimùm commodare posse Leidensibus; quia si annum unum alterum diutiùs apud se detineatur juventus, & eruditione auctior ventura sit ad Academiam, quod ex bonore loci futurum, & judicio firmatior, quod efficiet, ut deinceps hic minus sit turbarum. Urgent iterùm Leidenses, si habere Amstelodamenses velint professores aliquos, saltem non alibi iis docendum fore, quàm in Scholis classicis: uti apud Dordrechtanos fecere professores, Nansius, Polyander, Marcellus. Amstelodamenses aiunt, non esse laborandum Leidensibus, utrum in auditorio aliquo Scholæ Classicæ, doceant professores: an loco aliquantùm dissito, qui magis deceat non magis Doctores ipsos, sed etiam adolescentes, jam rude à ludi moderatore donatos, ac pariter tot præstantissimos cives, qui studia colant, ac de rerum natura, vel imperiis, aliisque rebus præclarissimis, publicè alios differentes audire exoptent. Denique objectant, ut hæc essent, non tamen debuisse Amstelodamenses ullum ex Academia hac vocare: sed potiorem iis habendam fuisse rationem Scholæ, quæ totius sit Hollandiæ, ac Zelandiæ, quàm quæ unius sit urbis futura: præsertim cùm ipsi nobile sint membrum in Procerum conventu, à quo curatores Academiæ statuuntur, ut quos hi statuerint Academiæ professores, iidem ab Amstelodamensibus ipsis præfecti fuisse Academiæ sint dicendi. Neque negant Amstelodamenses, hæc alicujus esse ponderis; ac propterea delegati eorum, in Ordinum conventu ante menses duos, cùm à Leidensibus super hoc compellati essent, eò inclinabant, ut si rogarentur, ne quemquam vocare ex Academia sua vellent, morem ea in re gererent, dummodò mihi satisfieret, quo invito pacta conventa non possent reddere irrita. Leidenses verò passi sunt optimam occasionem effluere, quamquam dies dicta esset conventus, & ea de causa semel iterùmque Lugduno Hagam excurrissem. Nimirum honestius urbi suæ putant Leidenses, si non tam rogent Amstelodamenses, ut à proposito desistant, quàm si in proximo Ordinum conventu, qui mense Martio futurus, interdicatur Amstelodamensibus, ne Illustrem Scholam erigere, aut saltem ne quemquam ex Academia, ad Scholam Urbis suæ vocare Professorem possint. Amstelodamenses autem negant, se quicquid facere velle, quod privilegiis Leidensium adversetur, sed si iis repugnet consilium de gymnasio, in quo doceant professores publici, solum opus esse, ut privilegium hoc sibi monstretur: eo viso, velle se ab instituto desistere. Ad me autem quod attinet, eo se potissimùm aiunt de me cogitasse, quia non solùm opera mea in publicè docendo Historiam, pergratum toti urbi argumentum, utilis sit futura; sed etiam in dirigendis Scholis duabus classicis (quarum non melior facies sit, quàm in cæteris Bataviæ urbibus) juvare consilio Amplissimos Consules possem: quippe qui non sine fructu annis totis xv. Dordrechtanæ Scholæ, ante hos annos xv. præfuissem. Negant præterea, cùm in Academiam professores vocantur, stipulationem intercedere, qua obstricti professores, non alio ire possint, si res eorum sic ferant. Si jus est Leidensibus, abrogandi munus professoribus, cujus rei exempla nuper vidimus (ut de socero Junio taceam, cui professio linguæ Hebrææ erepta invito:) sanè etiam professoribus jus esse abdicandi se munere quando vellent. Ac hujus rei exempla multa suppetere: ut in Danæo se conferente in illustrem Scholam Gandavensem: Gomaro, Middelburgum eunte; Meursio proficiscente Soram, & compluribus aliis. Si professione fungens non possit à se vocari, tantum requiri, ut professor muneri renunciet: nec dubitari posse, quin saltem eum tum vocari sibi liceat. Hæc sunt, de quibus Leidenses in proximo Ordinum conventu, controversiam Amstelodamensibus moturi videntur. Quod si sic etiam se nihil efficere posse animadvertant, puto, contenti erunt, à Proceribus nostris xx. aut circiter, millia expetere, ut deinceps liberaliùs habeant professores alicujus nominis, atque alios etiam consequantur, qui vel docendo publicè, vel scribendo illustrare hanc Academiam possint. Hujus rei indicium non unus mihi eorum fecit, qui Leidensibus familiariùs utuntur. Nec obscurè innuunt,

nuunt, discessum meum causaturum, ut luculentiori conditione Salmasius iterùm advocetur: ut paulùm illud damni, quod in me faciet Academia, magnitudine ejus viri abunde compensetur. Equidem si venerit, gratulabor, eo magis, quia ei docendum publicè non erit, eoque defæcatiori animo totus erit in scribendo. Mihi tam felici esse non licuit, cui bis de die docendum fuit, ut ignosci mihi debeat, si scriptorum præstantia ab aliis vincar. Laus hæc publica est; nec omnia omnes possumus. Ac de isto hactenus. Ad aliud nunc venio, in quo consilio atque opera mihi opus tua. Ante dies tres quatuor, redditæ literæ filio meo Dionysio à Generosissimo Barone Christophoro Stupeskio, quibus significat fortasse iturum se Constantinopolin, & ad alios orientis tractus: ac quia meminerit, quanto ardore filius soleat expetere, ut terras eas lustraret, ut quæ deessent in Arabicis, ab Arabicè loquentibus posset addiscere, voluisse se nunc occasionem offerre, qua sine Parentum molestia, voto suo posset satisfacere: Comitem enim hujus itineris assumturum. Non abhorret filius, qui nihil æquè desiderat, quàm ut hoc fiat. Sed quiddam scrupulum mihi injicit atque uxori. Nam quia illustrissimus hic Baro, in Religione sequitur Opiniones Ecclesiæ Romanæ, ut filius meus ad ætatulam (necdum annorum xx. est) judicio non adeo est firmato, ut inescari promissis nequeat, aut argumentis decipi speciosis; parum tutum arbitror, eum committere itineri tam longinquo cum iis, qui rem Deo se gratam facturos putarent, si ad gremium Ecclesiæ Romanæ filium abducerent. Suspicio mihi injecta ab aliquo, à Rege Christiano legatum iri aliquem Constantinopolin; inque hujus comitatu Baronem Stupeskium fore. At Rex non mittet alium, ut puto, quàm suæ in Religione sententiæ. Eum Presbyter comitabitur, & alii ὁμόδοξοι. Quare tantò plus periculi filio sit, in tanto eorum numero, qui diversum sentiant à nobis. Ut mittam, quod fortasse in iis futuri homines malis moribus, quos affricare meo possent. Ille quidem se satis firmo ad ea pectore arbitratur: sed ego multis edoctus exemplis, tuta etiam timere didici. Nec propterea consultationem omnem de hac re abjeci. Fortasse enim illustris hic Baro, minus etiam Romanæ Ecclesiæ placitis adhæret, quàm cùm viveret nobiscum. Fortasse etiam comitabitur Ephorus, Paschalis Medicus, Gallus, qui tantùm non juravit in verba Zelotarum nostrorum. Fortasse & unà iturus, fratrum generosorum tertius, qui ut intelligo, in Religione planè noster est. Et si Legatus mittendus, fortasse erit aliquis, qui in Religionis controversiis, non male sentiat de Ecclesiis nostris. Quales è politicis Gallia habet multos, qui distinguere sera possint lupinis: Hæc si essent, facilem me postulatis filii præberem. Est enim is Baro, Christophorus Stupeskius, ut si unum illud de Religione excepero, nihil in eo possit desiderari. Pius est, ac Numinis metuens: Gravis est, modestus, & cordatus. Ingenio excellit, & pro ingenio rara ei eruditio. Et mei, filiique est amantissimus. Quare si pulchra fuerit occasio filio visendi orientem, nullis, vel exiguis impensis meis: nec causa sit satis gravis, cur in Religione ei ab ἑτεροδόξων metuere debeam: sanè fore puto, ut morem ei geramus. Verùm haut animus annuere, antequam de eo, quod dixi, penitiùs aliquid cognôro. Quare rem feceris longè mihi gratissimam, & amicitia nostra dignam, si ea, quæ vel jam scias de itinere hoc, vel ex Illustribus Baronibus, aut aliis possis cognoscere, ad me, iis ignaris, perscripseris. Ego quidem & filius generoso Baroni rescripsimus. Sed de metu eo qui Religionem spectet ne γρῦ quidem. Id enim magis abalienare, quàm conciliare posse videbatur. Si inconsultum planè erit, ut filius se unà in viam det, aliæ à nobis causæ, & veræ poterunt adferri, cur id minus fiat.

Accepi his diebus, literas ab ornatissimo Oomsio nostro, quibus significat, impensè se desiderare responsum ad literas eas quas ad te misit, postquam mihi sententiam tuam, de equestri S. Michaelis dignitate perscripseras. Nihil illi acceptius fuit humanitate ea, qua morem nobis gesseris. Atque optat, ut de cætero etiam certior à te fiat.

Salutant te, Uxorem, Liberos, omnes mei, atque unà filius tuus, qui in studiis probare se pergit.

Lugd. Bat.
cIↄ Iↄc xxxi.
Prid. Id. Feb.

Tuus omni officio,

G. J. Vossius.

CXLII.

Gerardus Johannes Vossius, Hugoni Grotio, *S. P.*

Magnis animis superiori hebdomade actum est, de negotio meo Hagæ in Illustrium Ordinum conventu, inter Leidenses & Amstelodamenses. Minantur Leidenses nihil se deinceps tribuere velle ad bellum adversus Hispanum, si Amstelodamenses violent privilegium sibi à Philippo Rege concessum, ut pro obsidione bis fortiter tolerata, erigere

gere possint Academiam. Aperta enim esse Privilegii verba, quibus cavetur, ne ulla Hollandiæ aut Zelandiæ urbs talem Scholam erigat. Amstelodamenses jubent attendere ad ea quæ antecedant vocem hanc *talem*, nempe privilegiatam, sive quæ honores graduum conferat, immunis sit à tot oneribus, suam habeat jurisdictionem. Quæ sint forma Academiæ: non illud, quod publicè doceatur, cum hoc multa habeant Gymnasia, quæ vocant Trivialia; omnia verò illa, quæ vocantur Illustria: ut Schola Bremensis, Sigenensis, Steinfurtensis, Dantiscana aliæque. Imo idem Dordrechtanos juris sibi vindicasse, atque Middelburgenses: nec Leidenses se unquam opposuisse. Primum hoc agebatur in Ordinum conventu, ut Civitatum Deputati sententiam ferrent de mente privilegii Leidensibus à Philippo, hoc est Principe Guilielmo sub nomine Philippi concesso. Sed ubi videre plerasque civitates eò propendere, ut pro Amstelodamensibus sententiam ferrent (quæque enim graviter ferret, jus sibi eripi deinceps in urbe sua alendi Professorem publicum) maluere eam controversiam ad Curiam utramque devolvi. Utrum passuri id sint Amstelodamenses, necdum scio. Sed si sint, non dubito, quin Amstelodamenses sint futuri superiores. Usque adeo apertum mihi videtur, singulas civitates id juris habere. Hæc ego subito in chartam conjiciebam: quod nollem Nobilissimum illum Polonum, qui has literas perfert, & multa de laudibus tuis diceret, sine meis ad te literis venire. Propediem cætera perscribam. Hæc enim ego, quod dicitur, stans pede in uno, sane raptim adeò, ut metuam ne legere ea possis. Sed nimiæ festinationi ignosces. Proxima hebdomade, hoc est postrid. Kal. Maias Amstelodamum migro. Quod Deus benè vertat. Ibi judicium exspectabo Curiæ, si ad eam causa deferatur. Sin minus, cum Amstelodamensibus quid faciendum sit consultabo. Ita enim petiere, cum per hanc urbem Haga se domum conferrent. Vale Amplissime vir & amicissime.

Lugd. Batav. *Tuus æternum,*
clↄ Iↄc xxxi.
xxix. April. G. J. Vossius.

CXLIII.

Gerardus Vossius Hugoni Grotio *S. P.*

ANTE omnia, Incomparabilis vir, Deo immortali gratias ago, quod diutinas horum temporum calamitates, temperârit dulcissimo beneficio liberationis tuæ. Quod eo majoris duco, quia ne aliud quidem sperare audebam, quam ut intercessione Principis exteri cum certis conditionibus dimittereris. Sed subinde labascebat animus, cùm minimè viderem, quibus conditionibus & conscientiæ tuæ, & Procerum simul voluntati posses satisfacere. Nunc Deus voluit, ut planè tuus esses, neque ulli præterquam uni sibi, beneficium tantum deberes. Quanto magis propterea Divinæ sis bonitati obstrictus, satis intelligis. Sed quia vita hæc terrestris, nihil aliud esse videtur, quàm perpetua tentatio quædam, facilè vides, quanta nunc opera danda tibi sit, ne qui à Deo corporis es custodia liberatus, à communi generis humani hoste, in carcerem longè fœdiorem, animi nempe, ullis ullorum blanditiis pelliciaris. Quod eò ad te scribo, quia inimici tui spem eam conceperunt, propediem huc nuncium allatum iri, quod Bertii exemplo abjuraris quæcunque à Reformatis Ecclesiis docentur, eosque omnes pronunciaris hæreticos, qui non per omnia cum Romana Ecclesia sentiunt. Equidem nihil tale de te metuo. Novi enim pietatem, animique constantiam. Sed tamen quid homuli sumus, si Salomon ipse fœdè adeò sit prolapsus? Quare Deum oro, ut nec spe, nec metu, à recta te via, & conscientia integra, abstrahi patiatur. Tu verò, vir Maxime, me vicissim in precibus tuis apud Deum habe commendatum, ne vel pellacia horum, vel illorum blanditiis, agere id unquam velim, quod salva conscientia facere minimè possum. Sed de me quidem propediem fortasse plura. Nam expecto, quid vel Synodus decretura sit, quæ Roterodami nunc haberi incipit; vel quid Nobiles Academiæ Curatores viii. Augusti facturi sint in rebus meis. Ad te redeo. Legi cum optimo Parente tuo, scriptum de quæstione ea, an Melanchthoniana sententia rectè Pelagiana esse dicatur. Scis quid hac de re sentiam. Sed aliud nunc in quæstione est. Nempe an expediat ea, quæ scripsisti, quamprimùm in lucem exire. Video de hoc ne inter tuos quidem satis convenire. Et utrimque argumenta adferuntur. Quibus id probatur, aiunt Dei, & veritatis causam agi, hanc ab omnibus causæ satis intelligentibus defendi viribus omnibus debere: à te verò imprimis,

imprimis, partim quia perpauci, quid vetus Ecclesia senserit, æque sciunt: partim quia tutius istic ubi nunc es, potes: partim quia hoc fine liberasse te Deus videatur, ut veritatis sis Patronus fortis. Accedere aiunt, quod multorum millium de te spem eludere non debeas. Item quod aliter mundo testatam facere innocentiam tuam vix possis. Sed quibus secus videtur, hi satis fore putant, si ea defendas quæ egisti Ipse dum Reip. habenas moderareris. Ea quæ à Synodo decreta sunt, malunt oppugnari ab illis, qui populum docent, ut quos ea res propius tangat: sicubi opera eorum claudicet, posse à te juvari. Sed ut ipse rectis quasi cornibus in Synodum incurras parùm tutum putant, eo quod in Britannia, Belgica, Germania, ipsaque Gallia tot habeat defensores; quorum impetum metuunt ne solus possis sustinere. Scis quam duram suscipiat provinciam, cui cum Theologis negotium est. Adhæc negant res tuas ita firmo loco esse, ut non vel obitu Regis, vel alio infortunio inde ejici possis: nec debere te in totum tibi aditum præcludere in loca illa, ubi Calvini dogma regnat. Præterea aiunt magnis passibus, eò nunc omnia tendere, ut brevi planè moderatis hominibus futurum sit opus, à quibus triste Patriæ dissidium sopiatur. Utilem verò tunc nobis operam tuam fore, si non tam Remonstrantium causam susceperis defendendam, quam unius tui; quod necessarium esse minimè diffitentur. Accedit, quod aliter si agas, minus etiam, quam nunc sunt, in gratia erunt, qui vel sanguine vel affinitate tibi juncti sunt. Utrum majoris hæc argumenta sint, an priora, satis per te vides. Quamquam vero consultore non eges, tamen non possum, quin addam, minimè mihi improbari, ut paululum saltem hoc negotium differatur. Præsertim quando conjux tua, itemque affines planè habent persuasum, tibi, liberis, sibi, plurimùm posse hanc rem incommodare, nec usque adeo necessariam esse. Hæc sunt quæ Delphis scribebam. Nunc rectà Lugdunum peto, unde de aliis alteras ad te literas dabo. Neque enim plura nunc possum, ob festinationem. Deus tibi, vir Clarissime, amicorum maxime, eum animum inspiret, qui sarciendæ Ecclesiæ concordiæ plurimum adferat emolumenti. Summo Theologo Tileno salutem si dixeris, gratum feceris. Nec enim obstare arbitror, quod de facie minus nôrim, cùm animi virtute hominem æstimemus: quam qui norit, is verè mihi nosse virum videtur. Vale.

xxii. Jul. *Tuus æternum,*

cIↃ IↃc xxxi.

G. J. Vossius.

CXLIV.

Johanni Rouse, *Bibliothecario, S. P.*

QUas literas vides non Lugduni Batavorum scripsi, sed in Amstelodamensi urbe, emporio per orbem totum inclyto, & Belgicæ fœderatæ, ut sic dixerim, Venetiis. Ea civitas viris & opibus potens hoc uno nomine visa sibi infelicior, quòd præter vulgarium Scholarum præfectos non haberet publicos juventutis doctores. Eoque erigere statuit, Gymnasium, ut vocant, illustre; cujus fundamenta, ut jacere vellem, petierunt, nec à me modo id obtinuere, sed etiam Caspare Barlæo, Poeta & Philosopho egregio. Ille Philosophiæ Professor futurus, ego Historiarum ac Politices. Labor idem mihi qui Lugduni: stipendium pene altera parte majus. Nec tamen tam illud ut migrarem persuasit, quàm quòd non paulò melius liberis hic meis possim consulere, & plus otii sum habiturus ad ea conficienda, quæ animo conceci. Verè enim id dicere possum, mei me aliquam, majorem liberorum, maximam autem posteritatis rationem ea in re habuisse. Accepi à Reverendo viro Ludovico de Dieu Marianum Scotum calamo exaratum. Non dubito quin sit exemplar illud de quo mecum Oxonii verba faciebas. Nam aiebat de Dieu id sibi transmissum à Reverendissimo & Illustr. Archiepiscopo Hiberniæ: ac quanquam Literæ nullæ essent additæ, tamen quia Historici esset argumenti, mihi transmissum colligebat. Simulatque vero in manus sumsi, vidi nomen meum frontispicio ascriptum, quod omnem utrique scrupulum solvebat. Itaque primâ occasione ad Reverendissimum Dom. Archiepiscopum scribam. Quod eo hoc tempore non facio, quia ob transmigrationem, & curas alias, non potui hoc volumen Mariani sic versare, uti vellem, atque uti eum oporteat, qui apud heroem illum nolit crudum promere judicium. Nam ingenuè ut dicam, quod res est, tantum carptim complura legi: quod facile mihi omnes ignoscent qui norunt vitam meam, præsertim hoc tempore. Qui has tibi literas tradunt, sunt tres Fratres Adamus, Guilhelmus, & Carolus, Filii Nobilissimi Viri Leonardi Neyenburgii, qui dum viveret, primum Imperatori Rodolpho, postea Matthiæ qui in Imperio successit, à consiliis fuit. Ephorus eorum est Joannes Addon natione Bohemus: cujus & gentis sunt Juvenes illi quorum studiis præest. Rogarunt obnixè me, ut ne in Britanniam ituros sine commendatitiis meis dimittere se vellem. Lubens iis morem gessi: quippe qui probita-

tem illorum ac modestiam haberem perspectam. Quo nomine non mihi solum sed collegis etiam meis fuere accepti. Quare si fortasse in solo extero, consilio egeant tuo, ejus participes illos facias. Doctissimum & amicissimum Pocockum in Syriam esse profectum, ut majora ibi Orientalium Linguarum incrementa caperet, intellexi ex Britanno, qui Oxonio veniret; & Hamburgum ad Britannum legatum proficisceretur. Negabat se quicquam Literarum apportare, quòd subitò decedere sit coactus. Attamen securum me reddebat de exemplaribus Pococko transmissis. Unde &. colligo accepisse vos duo Oratoriarum Institutionum exemplaria quæ adjunxeram. Diu ea res me valdè sollicitum habuit; propterea quod nihil de illis intelligerem. Heri me convenit Mulenius Danus, Ephorus Nobilissimi Juvenis Rosecrantzii. Is mihi Arontii exemplar inauratum ex dono typographi obtulit, ex quo etiam cognovi eum de nova thesium mearum editione cogitare. Itaque de isto etiam proximis vel ad ipsum vel ad te Literis scribam.

Vale, Vir Clarissime & Amicissime, meoque nomine plurimùm saluta summos viros, Acc. Fruen, Gu. Juxon, Br. Duppam, D. Prideaux, Sam. Fell, Thomam Claytonum; Sed & optimum & doctissimum Harrisonum & omnes quos nostri scis amantes.

Amstelodami *Tuus totus,*
cIↃ IↃc xxxi.
iii Id. Maias.
St. Vet. G. J. Vossius.

CXLV.

Joanni Meursio *S. P.*

QUod moras tantas vir atque amice summe nectat Blauwius noster, id non tibi tam molestum est quam mihi. Eo magis quia idem facit in Maimonide mei Dionysii τ̃ μακαρίτυ. Simulac literas tuas à vestrate mercatore accepi, rectà me contuli domum ejus. Sed aberat ab urbe. Rediturus postridie dicebatur. Distuli igitur scribendi ad te officium, ut perscriberem certiora. Nunc ultra deferre non licet, quia jamjam abiturus is à quo Literæ mihi tuæ redditæ sunt. Et necdum Blauwius reversus. Compellavi interea fratrem ejus natu minorem ante menses sex septem ex Italiâ reversum. Exposui illi quæ sententia tua foret. Ille petere ne quid agerem ante reditum fratris. Hoc causæ cur non remittam scripta tua. Simul ille quid diceret certo te visurum specimen editionis, antequam ad vos redierit Danus hic Mercator. Facilem se & citam scire ad te id procurandi viam. Negabam me credere nisi quod viderem tot annis elusus. Omnia meliora spondebat, & hac ipsa hebdomade orsurum, vel saltem simulac fratrem compellare dabitur. Quid facerem? Urgebo opus filii & tua: & tua magis quam illud filii locutus sum, & ante annum circiter & hesterna iterum die Noomlium Arlandervenize dominum de Cretensium editione ejus honori dicanda, & opus ipsum lustrandum dedi. Qui valde eo capiebatur. Sed ægrè ferebat triconem Blauwium sic nos omnes frustrari. Nec ultra ego quicquam commonere, vel innuere potius (etsi nec id opus fore apud honestam animam arbitrer) quamdiu necdum videret lucem. Pestilentia quæ superiori anno ex una Leidensi urbe sexdecim hominum millia abstulit, videtur nobis nunc comminari. Sed speramus meliora. Obeunt de hebdomade nunc trecenti nunc quadringenti. Nihil id tam magna in urbe præ Leidensi ubi quaque hebdomade cum lues illa maxime grassaretur, etiam mille quingenti & ultra moriebantur. Grotii mari Libero responsum à Seldeno J. C. Anglo, cujus de Syris diis & marmora Arondeliana & alia extant. Illustres Ordines nostri in mandatis dedere Graswinkelio J. C. meo ante annos viginti discipulo & convictori ut opus hoc refellat. Mitto ad te primam partem Annalium Batavicorum filii Matthæi. Scio quam rerum nostrarum sis intelligens, & tanto facilius probaturum se tibi confido. Clarissimis viris Laurenbergio, Stephano Joannidæ, aliis salutem plurimam, imprimis lectissimæ conjugi & optatissimis liberis. Cui & conjux mea ac filius filiaque salutem adscribi petiere.

Amstelodami. *Tuus æternum,*
cIↃ IↃc xxxi.
iii, Non. Jul. G. J. Vossius.

CXLVI.

Francisco Junio, *F. F.*

LIteras tuas, Conjunctissime Affinis, ante unam, atque alteram hebdomadem accepi: atque ex iis de tuo in Gallias discessu, certior factus sum; simul etiam de causa hujus itineris. Equidem verebar jamdudum aliquid ejusmodi, cùm cogitarem, non alio

loco

loco habitum Pettæum, cujus labores noscam. Nihilominus cùm mente revolverem, tot à Comite promissa, vix poteram à me impetrare, ut suspicioni ulterius indulgerem. Interea gaudeo, tibique gratulor, quod omnia viri boni, & fidi Doctoris, munia expleveris. Si erunt, qui te hic mercede justa fraudabunt, at non deerit is, qui venturo sæculo, cum fœnore omnia rependat. Quod quæris, an probem abitum; mihi certè videris rectè, atque ordine fecisse. Si enim eo compensare operam tuam, Illustris Comes distulit, quòd in Liberorum aliis ea indigeret: fortassis, ubi viderit, nolle te amplius animi pendere, gratus esse maturabit pro beneficiis tuis: Quam ad rem plus absentia valet. Præsentia enim plurimùm vilescunt. Ac magis, quid habuerimus, videmus, ubi & nobis carendum. Sin is semper ei animus fuit, vanis tantummodò promissis lactare, longè etiam magis consilium tuum probem. Nam quid æquè miserum, quàm inani spe animum sustinere, ac tempus terere? Ut omnino præstet, maturè rebus suis consulere: Scis Poetæ illud;

——*Nocuit differre paratis.*

Utinam autem occasionem hic viderem utilem tibi operam navandi: fortasse id aliquando erit. Sed nunc tamen nihil occurrit. Fortè tui ratio hic haberi posset, si Professorum numerum augere Proceres Amstelodamenses vellent. Putarem te maximè idoneum, qui Mathesin publicè tractares. Sed nec Amstelodamensium mihi animus est cognitus, nec tuus. Ac ne ipsi quidem docere aggressi sumus. In causa est, iis, quam Lugdunenses Amstelodamensibus intentant. Nec ea tamen in rebus meis sollicitum te habere debet. Ita enim prudentes omnes censent, non posse aliter fieri, quin pro Amstelodamensibus Curia utraque pronunciet. Interea occupor in digerendis iis, quæ superioribus annis scripsi; præsertim quæ ad literas, & Historiam externam pertinent. Volo enim semel iis defungi, ut reliquam ætatem sacris literis, Historiæque Ecclesiasticæ liceat impendere. Ad te redeo, mi affinis, valdè optem, ut in Galliis, commoda affulgeat occasio, qua tui, studiorumque tuorum rationem honestè, ac commodè habere possis. Gaudeo quod ea nunc sis in urbe, ubi degit summus vir, & amicus Hugo Grotius. Is enim consilio juvare possit. Sed si deinceps illustris aliqua domus in simili, ac ante negotio, opera tua uti volet; nihil monito opus, cautius tibi agendum esse, cùm id abundè malo tuo sis edoctus. Nimirum paciscendum est cum iis, qui longè fortunâ nostram excedunt; quia si non adstringantur; simulatque operâ est præstita, amor flaccescit, spes verbis factæ in vanum abeunt: durumque cum iis certamen est inferioribus. Interdum suspicio oboritur, te fortasse, quia tam malè tibi nunc cecidit, aulas odisse, sublimiaque illa vitare. Non tamen ab uno omnes discere licet. In quo non minus peccaretur, quàm si alba omnes linea signaremus. Tu pro judicio, quo plurimùm vales, facilè discrimen facies. Ego quod hæc perscribo, non alia de causa facio, quàm ut postulato tuo morem geram. Si nulla est occasio in Galliis, qua consulere tibi possis, malim te duos, tres menses, apud nos degere, ut interea aliquid dispiciatur boni. Nec metuere debes, ne interea oneri nobis sis. Nam affectum meum nosti. Et ut mittam alia, possis consilio meos juvare: præsertim in Mathesi. Nec mihi quicquam eruditis, ac piis colloquiis tuis suavius esse possit. Et tamen nolim te propterea, ullam prætermittere occasionem, qua prosis tibi. Nam sic simul eris, quo afflictam Germanæ domum juves. Ea nunc bimestri cum tribus liberis mecum fuit. Quartana laboravit, quæ ante triduum remisit. Etiam soror Maria, cum Filiola Cazimiri fratris Dantisco venit, ac nobiscum vivit. Fecimus viduam affinis certiorem de adventu filiolæ, quæ jam decennis. Ac quia prævidebat uxor, eam continuo ad nos advolaturam, coacti sumus adjicere, ut differre hoc iter velit, usque dum soror Joanna Middelburgum repetierit. Nam quia jam viginti numero sumus, nullum cubiculum vacat. Id spero fore, ut optimè interpretetur. Aliter si saperet, atroci me, & meam, injuria afficeret, qui omnia Junianæ domus, honore ac commodis metiamur, quod satis est insolens, seculi nostri moribus, ubi nemo aliud spectat quam se, & liberos suos. Narranus Dantisci remansit, ut expediat negotia quædam, quæ conjugis bona spectant. Nam homo simplex (veniam dabit, quod sic loquar) homini obærato quinque florenorum millia credidit: Neque nunc videt, quomodò ultra mille florenos recipere possit. Dubitat Maria utrum velit nobiscum degere, an Delphis. Conjux posterius malit. Nam quia valetudinaria est, non posset mea, ejus habere rationem, quam vellet. Et tertia esset famula opus, quæ res in tam numerosa familia, plus incommodi adferret. Quare satius sit, si seorsim cum marito, & famula degat, & subinde nos diebus pluscúlis invisat. Id neutrius fiet incommodo, & magis erit alendi amore sororio. Vides quàm familiariter, ac liberè omnia perscribam, haud aliter ac si præsens adesses. Hæc postquam scripsissem, intellexi quiddam ex sorore Maria, quæ id se ac-

cepisse aiebat, ex Barthio cognato prioris Mariti sui. Id istiusmodi est. Illustrem Comitem Arundelium, postquam literas tuas accepisset, confestim rescripsisse, nihil æquè sibi gratum fore, quàm ut ad se redeas, ac deinceps, cum discipulo veteri, Italiam lustres, velleque se Tibi supra victum, ac vestes, annumerare quotannis centum libras sterlingicas. Id si est gaudeo. Verum filius meus Joannes putat, vanum esse id planè. Et causam addebat, quia discipulus tuus sponsus sit, si vera est fama: ut de Italico itinere nihil esse possit. Barthius tamen pertendebat nihil esse certius: atque ita se ex duobus Anglis fide dignis accepisse. Tu quid rei sit, quæso nos quamprimum fac certiores. Ut vel tecum gaudeamus, vel porrò quod facto opus sit cogitemus. Vale, Optime, & Charissime Affinis.

Amstelodami clɔ Iɔc xxxi: viii. Kal. Sextil.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CXLVII.

Johanni Meursio *S. P.*

CErtior factus in Daniam ire præstantissimum virum Davidem Guilielmium, nefas putavi negligere talem adeo ad te scribendi occasionem. Et tamen nihil magnopere erat quod literis committerem. Attamen ubi semel calamum in charta posuero, facile amor aliquid dictabit. Quare illud primo, jam diem esse tertium quod apud nos Erastius agit. Semel iterumque adfuit mihi etiam in cœna. Quo minus semper mecum fuerit, nescio utrum modestia ejus in causa sit, an quod nobiles quidam Dani id non permiserint. Sed quod hactenus feci ut ostenderem quanti apud me esset commendatio tua, id deinceps etiam faciam: eo lubentius, quia vir est longe optimus & candidissimus, & qui te sui instar colat atque observet, sæpe etiam non alio quam patris nomine compellat. Magnæ mihi voluptati fuit cuncta ex eo cognoscere quæ ad te pertinerent. Gaudeo etiam ex eo me intellexisse, quidquid illud erat de Bibliopola vestro, nam cum paulo aliter hic res narrabat, melius ora malevolis obstruam. Tὰ μαγειρεῖα Coddæi libri superiori hebdomade sunt divenditi. Hæc auctio erat fatum librorum Rutgersii, sed Heinsius consilium mutavit. Formidat ne sui vilius vendant; si tam citò auctio una alteram excipiat. Et sanè non temerè ita existimat: utrum intra hebdomadas paucas, an demum post ferias longas auctio ea futura sit, nihil ipse certi habet; sed dixit ipse ante triduum velle se mecum de re tota consultare; atque id decretum quod maxime mihi probabitur. Unde colligo eum propendere ut ne diu admodum ea res differatur. Quando erit ut te, uxorem, liberos hic videamus? Male sit militibus illis qui sic vias infestant, ut bonis sit male, neque nos te frui possumus. Sed quæso simul ac occasio sese obtulerit, eam ne negligas, rectaque te domum nostram confer cum tuis. Nam cur alibi potius divertas quam cum homine qui tuas virtutes scit æstimare, & fratris te instar amat? In Batavia gliscit dissensus inter proceres. Disputatur de induciis. Pleræque Civitates eo inclinant. A quibus dissentiunt Harlemenses & Leidenses. Etiam pleræque Civitates aiunt in ordine cogi debere Amstelodamenses; quippe qui Smantium Ecclesiasten ex urbe exire jusserint, & è suis unum alterum velint interesse synedrio. Uti apud Leidenses & Delphenses fit. Item qui non min us Remonstrantibus jus concionandi facere cœperint quam Luterani, Memnonistis, Judæis. Sane male esset Magistratui nisi militum se præsidio adversus factiosos Cives tueretur. Vorstium ut aliquid tandem scriberet commonui, qui sponte eo inclinabat, sed pudebat diuturni silentii. Paruit tamen. Est Vir utriusque nostri amantissimus. Quod addo, ne propter silentium hoc amorem ejus putes imminutum. Denarius tuus post duas hebdomadas prælo subjicietur. Uxor uxorem tuam, liberi omnes mei, filia potissimum filiam salutat.

Lugd. Batav. clɔ Iɔc xxx. vi. Id. Jun.

CXLVIII.

Joanni Meursio *S. P.*

EUnt in Daniam Fœderatæ Belgicæ legati, in quibus è Frisia præstantiss. Scæfferus, è Batavia vero nostra Amplissimi Viri Beverius & Oetgens: hic Consul Amstelodamensis, ille consularis Reip. Dordrechtanæ, filius Clarissimi illius Beverii, qui ante bimestre septuagenario, ut puto, major decessit. Nefas fuisset eos sine meis ad vos literas venire: præsertim cum etiam petieris, ut tibi quamprimum rescribere vellem, ecquid de docendis apud nos Græcis Literis sit constitutum. Equidem vocatus huc sum ea conditione, ut illos subirem labores, subibam quos Leidæ. Eoque GræcasLiteras cum Historia universa conjungi opor-

oportebit. Quo in consilio nonnihil aliqui nutant: qui me totum partim in rebus Hebræorum, partim Romana Græcaque Historia esse mallent. Ecquid tamen in eo sint mutaturi, non possum dicere, propterea quod de tota hac re proceres nostri sileant. Videntur nolle hæc ad animum revocare priusquam lis Hagensis sit decisa. Nullus dubito quin curia utraque sententiam sit latura pro Amstelodamensibus. Saltem hoc scio, plerosque quibuscum locutus sum cum, Amstelodamensibus sentire. Sententiam feretur post duas tres hebdomades, ut ex iisdem senatoribus cognovi. Interea ut dixi neque nos docemus publice, neque Amstelodamenses quicquam de pluribus advocandis statuere, ne Lugdunensibus, eo intellecto magis ira gliscat circa præcordia. Nam si iis diu invidia fuit urbis hujus potentia, & ad invidiam odium accessit, postquam Amstelodamenses connivendum putarant in Remonstrantium concionibus, maximeque ubi seditiosos Cives urbe ejecerunt, qui honorifice à Lugdunensibus excepti: quid futurum iis deinceps animi putas quando nostri illustre erigunt gymnasium, & Doctores Lugduno arcessuntur? Præsertim si audierint eos de pluribus advocandis serio cogitare. Valde autem habent Lugdunenses professores quod sibi de discessu meo gratulentur. Nam Curatores Consulesque ne alii tam facile alio pelliciantur, singulis Professoribus auxere stipendium, aliis quidem ducentis, aliis vero trecentis Florenis. Itaque, Theologi item Cunæus & Schrevelius jam habent mille septingentos, unde de cæteris possis conjectare. De Editione Epistolarum Casauboni adhuc deliberatur. Petunt Elzevirii ut cura Heinsii vel Riveti Epistolæ exscribantur commoda manu, iis deletis quæ præteriri satius sit. Sed nec Heinsius nec Rivetus laborem eum suscipere volunt, vel etiam sumptus in eam rem facere ullos. Quare fortassis tarde hæc editio procedet, si modo unquam successura. Videntur Elzevirii ex Scaligeranis non multum fecisse lucri. Id nunc minus promptos facit ad edendas Casaubonianas. Hugonis Grotii libri de Jure Belli, opus nunquam satis laudatum, hac in urbe excusi multo auctiores. Arbitror fore ut ubi Mercatores rediere à nundinis Francofurtensibus excudantur à Guilhelmo Cæsio commentarii mei de L. L. Leidenses Professionem Linguæ Græcæ obtulere Antonio Æmilio qui Rector fuit Gymnalii Ultrajectini, sponteque se munere eo laboris tædio abdicavit. Sed Antonius Professionem abnuit. Mavult deinceps vivere extra munia publica. Vir est doctus, dives, & qui splendorem illum Academicum non multum moretur. Arbitror Professionem eam deinceps offerendam Mag. Jeremiæ Hoelellus, quondam correctori Ambergensis Gymnasii Electoralis Collegæ Beckmani: nunc Brilanæ est Scholæ Rector. Vir est moribus simplex, sed trium Linguarum & Philosophiæ admodum gnarus. Salmasius putatur Leidæ affuturus proximo Octobri aut initio Novembris. Stipendium erit bis mille florenorum. Etiam per Literas ei spes facta liberæ habitationis. De qua tamen nihil statutum postremo Conventu curatorum, quod ægre viderentur assensuri consules. Nempe ubi coram aderit, facile se id quoque affecturum censet Somersdicius. Valde totum hoc ægre fert Heinsius, ut facile potes cogitare. Unum est quod facere possit, ut abnueret vocationem. Nam solum Thysii & Walæi filii qui studiorum causa in Galliam abeunt, Literas curatorum deferent. Scis autem solere aliquem magni nominis mitti. Tuningius Scaligeri causa in Gallias missus: Herpenius ob Rivetum. Ego minutus homo cum vocandus essem Lugdunum, missi ad me ex Curatoribus Nobilissimus Vandermilius, ex Leidensibus, Consul Isenhautius cum Syndico Zeistio. Est vero Salmasius ingentis spiritus. Quare nisi Rivetus, Justellus, & amicorum alii moneant, ut hoc diminutum contemnat, plane futurum ut Provinciam quam quodammodo recepit detrectet. Brevi rem omnem sciemus. Salutem mei omnes tuæ tuisque, ex animo quantum possint adscribi, petiere. Etiam doctissimis Collegis, imprimis Laurenbergio & Stephanio salutem dices.

Amstelod. iii. *Kal. Sept.* 1631.

Tibi fraterno amore junctissimus,

G. J. Vossius.

CXLIX.

Erycio Puteano Ger. Jo. Vossius
S. P. D.

Quot Epistolas à te, tot amicitiæ veteris nova accipio pignora, vir atque amice eximie. Tu & sæpe, & raro absque munere, ego & rarius, & cum munere non nisi quandoque, & post longa temporis spatia ad te scribo. Certe natum te non literis modo, sed & amicis demerendis jam dudum experior. Vellem & ipse non tot aliis distringerer, quo referre paria liceret. Sed facile novi humanitatem tuam, quæ nihil ultra requirit, quam animus & occupationes privatæ ac publicæ sinunt. Quam nisi excusationem haberem, jam dudum puduisset, quod, ut aliis,

aliis, sic benevoli etiam affectus indiciis me hactenus vicisti. Non vacat jam cuncta exsequi: novissimum duntaxat munus tuum dicam: Circulum hunc, quo quid elegantius, venustiusque, quid ingeniosius? Superasti priorum industriam: imo pene dixerim ingenii humani modum: ut qui hoc pacto non de mortalibus solum bene merearis, sed de illo μεσημβρινῷ sole: cui hactenus nullam requiem speranti metam laborum posuisti. Certe nequeo, amicorum, qui quidem supersint, vetustissime, quin gratuler tibi super novo hoc invento: quod mihi non ob autorem minus, quam ob rem ipsam placuit. Etiam, quas possum gratias, habeo: non quasi hic primus accepti beneficii dies sit: sed quia novum prioribus cumulum addidisti. Itaque jam nunc, quem olim quoque dicaveram, animum & operam offero. Tu sicubi tenues vires nostras utiles tibi fore, judicabis, prompte utere. Scis mutasse jam dominum urbes, quibus & ego & tu originem debemus. Proinde si forte vel hic, vel alibi præstari pro te quicquam posse existimas, sive id apud Proceres nostros; sive apud illustrissimum etiam Principem Arausionensem erit, tantum indica. Efficiam ne voluntatem meam aut studium requiras. Jam menses sunt duo, quod præter morem, bene longas ad te literas scripseram. Eas dederam perferendas necessario ac propinquo meo Joanni Corputio, cujus parens ante in Senatum Dordrechtanum allectus, nunc Roterodami est rei maritimæ præfectus. Sed is cum prius per Brabantiam iter in Gallias cogitaret, post ubi de Arausionensis Principis in Geldriam expeditione intellexit, consilium mutavit, ac quas dederam literas, sexta mihi, ex quo scripseram, hebdomade remisit. In iis præter ea quæ ad adolescentis commendationem pertinerent, alia nonnulla, etiam illud erat, ut opus nostrum Grammaticarum Institutionum, quod ante annos xxx. & amplius, scribere orsi eramus, tandem prælo subjici cœpisset. Jamque in secundo libro occupamur. Filius meus Dionysius cui nihil ab longo tempore jucundius & exoptatius contigit, literis tuis & iis, quas eodem tempore ab doctissimo Tuldeno accepit, Latine reddit Annales Belgicos Reidani. Quæ translatio cum à magnatum multis expeteretur, jam ante menses tres excudi cœpit. Atque ex libris duodeviginti octo jam absoluti, atque arbitror intra menses sex septem ejus te operis exemplar visurum. Eidem decretum est, Cæsarem, sibi perfamiliarem scriptorem, plurimisque à se locis castigatum, & notis illustratum, edere in lucem. Eam ad rem usus est uno alteroque meo, & editionibus vetustis; ut de variantibus Fulvii, & aliorum lectionibus nihil dicam. Sed enim impense desiderat plurium Manuscriptorum copiam. Et jam aliquorum ei spes facta. Non dubito quin apud vos, qua publicis, qua privatis Bibliothecis inveniantur. Quocirca si unum alterum calamo exaratum exemplar Cæsaris nancisci ac transmittere ad nos possis, sanctè spondeo, optima fide redditum iri. Sin mittere hac non sinatur, proximum est, ut per adolescentem quempiam conferri cures. Modo tanti codices illi videantur, sumptus ut æquum, refundam. Horum alterum si consequi filius possit, obstringes non illum modo, sed me quoque, qui quidquid liberis meis fit, mihi præstitum existimo. Vale summe vir.

Amstelodami Prid.
Non. Septemb.

CL.

Reverendissime in Christo Pater & Domine Illustrissime,

REdit tandem ad Cantabrigienses suos Filius meus. Diutius quidem pro opinione apud nos hæsit. Sed scis quàm ægrè Liberi à Parentibus divellantur, præsertim ubi aliquamdiu extra eorum fuerint conspectum. Infirmior etiam valetudo filii suasit, ne citò nimis dimitterem. At nunc postquam sibi penitus restitutus videtur, nolim eum diutius abesse ab Academia Cantabrigiensi: ubi præclaram adeo occasionem habet maximos faciendi progressus apud tot præstantes viros, quos demum æstimare didici, cùm præsens doctos eorum sermones audirem: eoque nec uspiam certe lubentius versari filium meum velim. Et tamen parum abfuit, quin ei hic unius & alterius hebdomadis moram necterem: sed metuebam ne peccarem in Collegii Leges. Alioqui paullum retinuissem, idque fine eo duntaxat ut per eum significarem sententiam utriusque Hagensis curiæ, super lite inter Lugdunenses & Amstelodamenses. Siquidem utrimque jam à partibus producta omnia quæ poterunt, nec superest aliud, quàm ut à Senatu judicium feratur: quod intra dies XII. vel præterpropter, fore, ex compluribus Senatoribus cognovi, cum ante dies paucos Hagam procerum nostrorum postulato excurrissem. Cæterum vel omnia me humana fallunt, vel pro Amstelodamensibus pronuntiabitur. Hactenus quidem vix in unum alterumque, atque eos partibus obnoxios incidere

dere datum, qui non rem satis liquidam putarent. Obstare consules Lugdunenses, nihil miror; partim quia damni inde aliquid civibus, si tardius eò concedant Adolescentes: partim quia si alibi etiam publice doceatur, majora professoribus suis stipendia persolvere cogantur, ne alio se pellici patiantur. Quod quàm verum sit, experimentum vidimus ante sesquimensem; quia professoribus singulis ducentis, aut trecentis florenis nostratibus auxere stipendium. Sane tantam tamque subitam liberalitatem erga singulos non persensit Academia, dum stetit. Hoc jam boni se mihi, vel Amstelodamensibus potius, debere ipsi prædicant professores. Nempe quia decessus meus & Amstelodamensium liberalitas ejus rei causa sint κατ' συμβεβηκός· Et sperant iidem, præcipue qui magis excellunt, his non paulo majora. Quæ res ut gratissima hominibus doctissimis, ita male habet eos, qui Lugduni minus liberaliter habere publicos doctores mallent. Interea hic à publicis (ut vocant) lectionibus abstinetur. Sed otio fruor negotioso, dum de ordine ac statutis Athenæi nostri laboro, quàm possum maxime. Nec tamen in variis illis curis quibus distineor, non aliquid quotidie penè reseco, quod Ecclesiasticis detur. Hæc enim summa votorum mihi uti & studiorum potissima. Eoque operam do ut cetera seponam, quæ priori potiùs, quàm ætati huic videntur convenire. Et tamen quotidie urgeor, ut saltem ea promam in studiis aliis, quæ jam habeo parata. Quod vix video ut effugere possim. Affinem meum Franciscum Junium in Gallias profectum Literis ipsius certior factus fui. Postea etiam Epistola amplissimi Hugonis Grotii edoctus sum in Britanniam rediisse. Sed quo animo reversus sit, non addit. Neque de eo quicquam ad me affinis. Unde colligo eum à scribendo abstinuisse, quia nihil adhuc certi quod scriberet, haberet. Rogo te, Reverendissime, & Illustrissime Domine, ut commendatum eum habere velis. Non est indignus tanto Patre filius. Probitas, eruditio, & quæcumque bonos commendare viros solent, in eo non vulgaria sunt sed eximia. Fides etiam, quâ in Illustrissimi Comitis Arundelii domum fuit, insignis eluxit: & exerciti labores graves per novennium integrum. Addit tribus verbis Hugo Grotius, sese amore Junii de eo ad te scribere ausum esse. Id mihi gratum accidit. Scio quanti sit ab eo commendari, qui Belgicæ miraculum sit. Rogo quòd mei causâ, & Junii nostri gratia velle scio, id tanto facias lubentius ob magnum patrem, magnum etiam hunc familiæ Junianæ amicum. Mihi licet cætera ignotus Junius foret, tamen si ego commendatum à Grotio scirem, tanti id esset, quam si omnem ejus vitam introspexissem, ac per omnia probassem. Tantum ego illi tribuo viro quem à prima novi adolescentia, quem suspexere etiam hic omnes ante triste illud terræ nostræ dissidium; quem denique soli non æstimant, qui virtutis pariter ac doctrinæ sunt hostes. Mihi quoque videor scire quo apud te loco sit, Reverendissime Pater, eóque liberiùs ea promere ausus sum. Filium etiam quid, optime Mecænas, commendem tibi? Affectus hactenus ita eluxit, ut non ultra rogem, quàm eum ut conserves. Ipsum verò hortari non desinam, ut magis magisque tanto tui favore dignum se præstet. De victoria nostri Principis nihil, puto, addere opus: quia absque dubio omnia etiam apud vos jam pervulgata. Multi hostium & in his nobiles quamplures cæsi sunt, multi submersi: ac plus quàm quater mille capti. Non adeo imprudens hostile consilium fuit: Sed nebula subito coorta valdè classi incommodavit. Ea enim factum ut à laterna Admiralii aberraretur, navesque singulæ telis nostrorum paterentur, unde locorum non satis gnari dedere se quam confici à nostris maluerunt. Si verum dicere licet, non exiguum est, quod & principis prudentiæ, & virtuti militum nostrorum debetur; tamen absque illa nebula, quam Deus immisit, difficilis nobis nec incruenta victoria fuisset.

Deum Opt. Max. oro

Reverendissime Pater, Domine Illustrissime, Mecænas optime,

Ut deinceps quoque terris nostris faveat adversus hostem potentissimum, magnam vero Britanniam in longa pace conservet, tibi multos in annos valetudinem prosperam largiatur, bono publico omniumque devotorum nominis tui cultorum, quos inter æternum.

Amstelod. cIↃ IↃc xxxi. Prid. Kal. Octob. Stil. Nov.

Obstrictissimus cliens tuus,

G. J. Vossius.

CLII.

CLII.

Erycio Puteano v. Cl. Gerardus Jo. Vossius *S. P. D.*

Literas tuas avidè exspectatas avidius legi. Es, & semper eris Puteanus: hoc est, totus candidus, maximusque & amicorum, & eorum, quæ faciunt, æstimator; ita ut multum ambigam, ecquis vel minima in re gratificari tibi possis, cui non magnopere propterea te devinctum putes. Talis mihi visus es semper, & quo longior tecum mihi consuetudo est, eo magis crescere humanitas tua videtur. Nec dubito, quin licet istiusmodi sis quadam naturæ bonitate, tamen non parum etiam sibi vindicent studia, quibus te addixisti. Ea tu verè scribis nulli esse noxia: at ego etiam toti ea orbi utilissima esse prædico. Næ barbarum ego illum censeam, cui tantus studiorum antistes non sit cordi: nedum ut lædere, aut iniquior saltem esse audeat quisquam. Quare quod significas pro confecto jam esse puta. Est vir, inter cæteros mei amantissimus Simo Beaumontius, sive Bellimontium malis, qui in Collegio Patrum fœderatæ Belgicæ jam annis aliquot magno cum honore fuit. Doctissimus ipse doctissimum quemque in pretio habet, & vicissim in pretio habetur. Is hactenus in castris nostris, vel Leodici fuit. Nunc ab illustrissimo Principe Arausionensi Hagam missus, ut cum Patrum cæteris de pacis conditionibus, si conveniri forte possit, consultet. Sed intra diem unum alterum iterum Trajectum cogitat & castra. Huic vero te posse ignotum esse arbitraris? Præsertim Dordrechtano: ubi tot non amatores modo, sed admiratores tui habes. Ubi etiam progenies tua nobili & Patriciæ familiæ implicita. Ubi ipse cum optimo parente tot annos vixisti. Hic saltem tanto viro nesciri non pôtes, qui nominis tui fama Belgicam & vestram & nostram (utinam communem dicere liceat) jampridem imples. Sed saxo ego,ut qui te ob egregias animi dotes & merita erga Remp. literariam, hactenus plurimi facit, etiam ut amicum complectatur. Nec eo minus,quoties occasio se offeret, apud procerum alios conabor, quicquid potero: imprimis urbis nostræ, cujus ob summam potentiam non levis est auctoritas. Certe etsi nulla tecum amicitia fuisset (cujus diuturnitatem quoties cogito, gliscit in pectore occultum aliquod gaudium) tamen eximiæ eruditioni tuæ, & hoc, & majora multa, deberem. Tu vero, si quid etiam, quod ab tanto ingenio profectum est, laudaverim, id lætaris? Debeo & volo. Itaque si nostrum tanti tibi testimonium sit, ut ingeniosissimo operi tuo præmittere, publicéque legi velis, nequeo, quod tibi placuerit, non probare. Nam verissime dixi: neque eò quisquam impudentiæ unquam procedet, ut adulationis hic aliquod vestigium esse dicat. Quod filii mei causa laborem susceperis perlustrandi Bibliotheeas quæ apud vos sunt, & me obstringis, & illum. Ego certe lætor, etiam vinculis tuis illigatam esse sobolem meam: sic perennatura est amicitia nostra. Gratias me agere, & plurimam salutem adscribere petiit.

Amstelodami, Prid. Id. Octobr.

CLIII.

Gerardus Joan. Vossius Jacobo Crucio *S. P. D.*

Etsi quas mihi tribuis laudes, agnoscere nec debeam, nec velim, irrepit tamen animo, nescio quæ voluptas, quod ab erudito doctum, à probo bonum, haberi me videam; quorum illud ut assequerer, ætatem meam studiis omnem impendi, spe non tam tumidæ famæ, quàm de publico benè merendi: hoc ex æquo omnibus expetendum, ut pii, & sint ipsi, & aliis videantur. Itaque non diffiteor jampridem, Debitorem me tibi, qui immerentem me, saltem de te tale meritum nihil, cumulare laudibus, & tanta prosequi humanitate volueris. Atque eo magis dolet, tardè adeo me tibi respondere. Et utinam solus hic aliquid in me desiderares? simili modo vapulo propè ab omnibus amicis meis. Sed ita est, mi Cruci, neque ego in me tantùm juris habeo, ut quæ velim, possim; neque illæ vires humanæ, ut animus eodem tempore, omnibus sufficiat. Me tum propinqui, tum exteri distinent quotidie, satis alioqui occupatum, tum publico munere,quod cæteris antehabui semper; tum iis quæ vulgare paro, aut jam emitto. Sic nunc quoque calefacimus prælum commentariis nostris de arte Grammatica, in quibus τεχνογράφων veterum, & nobiliorum nostræ ætatis Grammaticorum labores, ad examen revoco; plurimaque optimorum Scriptorum loca, vel mendosa corrigo, vel obscura illustro. Hoc opus mox consequentur Originum libri; tum ii quos de re Poetica fecimus. Scio non defore, qui omne hoc argumentum humile, & inferius ætate meâ arbitrentur. Et ego idem sentio. Sed nolui

nolui labores tantos, quos maximam partem, ante annos propè XXX. exhausi, æternum tineis gratificari. Nolebam etiam multorum fallere expectationem, qui jam pridem promissa mea impleri postulabant. At his defunctis, majore animo, si vitam summum numen concesserit, aggrediar, quæ jam pridem de Historia Ecclesiæ, & quæ huc pertinent mecum agitavi. Igitur tot tantisque semper penè obrutum, dixerim, occupationibus, miretur quispiam in rescribendo amicis esse aliquanto negligentiorem? Ingenuè & verè dico, si subinde literas ad amicos dare cupiam, plurimum adeo præcipitari scriptionem opus est, ut aliud penè agenti, eas excidisse, quisque judicaturus sit. Nec id me malè habet, quin satis profectum ad laudem arbitror, si quæ molior, utilia, quæ dico, non barbara habeantur. Quo modo animatus aliter scribere non possum, quam occupatum decet. Sed novi candorem, & prudentiam tuam. Non disertas à me literas, aut quod huic sæculo potius videtur, affecto acumine ornatas desideres. Habe igitur simplices hasce, quas solus tui amor dictavit. Habe simul animum meum, quem si non alia re, at certe eruditione tua, ne humanitatem dicam, abundè tibi conciliasti. Vale.

Amstelodami Postr. Kal.
Octob. An. CIϽ IϽC XXXI.

CLIV.

Erycio Puteano, *Historiographo Regio*, *S. P.* Lovanium.

IPSE credideram, vir Clarissime, primis, quas ad te daturus eram literis, scripturum me quando initium facturi essemus publicè docendi. Sed ut multa Opinione citius cadunt, alia in multum spatium trahuntur ita, quoque Scholæ nostræ quæstio, diu agitata, necdum conquievit. Propinqui tamen jam summæ spei sumus. Quippe Proceres nostri, aliquot abhinc diebus, Hagam sunt profecti, ut Curiæ utriusque sententiam audiant; Et tantùm non decisa lis est. Triduo, aut quatriduo, nisi plurimum me, & plerosque alios, opinio fallit, ipse scire, & quod sciam, significare tibi potero. Quid de tota censeam controversia, nihil repetere opus. Nam ante scripsisse memini; nec mutata in ullo aut spes, aut sententia est nostra, ut stabilis plurimum illis opinio, qui pro causa nituntur bona. Cæterum quod tantas mihi gratias agendas putes, pro munusculo agnosco, & præter meritum fieri, & simul humanitatem tuam. Sed jamdudum ita assuevisti me, ut cum Puteanum nomen video, ipsam me humanitatem adspicere cogitem. Profectò Musas humaniores sine causâ appellari, fere hodie dicere liceat, si earum cultores hodie lubeat æstimare. Tu unus, si alius quisquam, iis nomen asseris suum. Eoque injuriam tibi faciamus, nisi, quomodo me vocas, immerentem, te potius Musarum vindicem appellemus. Et tamen gaudeo, non minus promptam mihi esse ad hoc voluntatem, utcumque successus dispar sit. Ex eodem humanitatis fonte proficiscitur, quod laborare te scribis, ut Grammatica nostra in quibusdam Scholis apud vos recipiatur. Existimo tamen, frustra te fore, ob partes eas quibus nunc domus Dei distrahitur. Etsi nihil in Libellis iis sit, quod ea quibus nunc dissident, tangant. De Inscriptione ea quam proponis. GUSTAPHUS ADOLPHUS D. G. GOTHORUM, VANDALORUM REX, MAG. P. FINLAND. DUX ET HONICARELS NEC NON INGRI; temerè arbitror confusa postrema verba; nam Gustavi inter titulos est, *Magnus Princeps Finlandiæ, Dux Estoniæ, Carelie & Ingriæ*. Hoc inter cætera ostendunt, variæ Rutgersii, quas huic Regi dicavit. Et ex iis qui regnum hoc descripsere, satis est res aperta. Quare aut peccatum in numismate, aut perperam lectum. Suspicor omissa postrema litera, sic scriptum esse, DUX ESTONI. CARELI. NEC NON INGRI. Saltem sic inscribi debuit, aut aliquid aliud est, quod me fugit. Barlæum nomine tuo salutavi, cui id longe gratissimum fuit. Ac prima occasione, ad te scripturum promisit. Nunc resalutari jussit. Vale summe, & vir, & amice.

Amstelodami. *Totus totus*,
CIϽ IϽC XXXI.
Non. Decemb. G. J. Vossius.

CLV.

Summo viro & amico Erycio Puteano Ger. Jo. Vossius *S. P.*

Maxime & Amicissime Puteane,

EAdem hora, qua literas tuas accepi, operam dedi, ut Plempium nostrum convenirem, ex quo intelligo (quod alioqui apud cæteros premit) Brabantiæ vestræ aliquos, civili alios dignitate, alios doctrina insignes, atque in his etiam præstantissimum Fromondum, sedulò operam dare, ut profes-

 sione

ſtone Medica apud vos Lovanienſes fungatur. Horum ille literas quotidie exſpectat. Atque illud in cauſa eſt, cur negaret, cum de Bononienſi Lyceo animum ejus tentarem, reſponſum præcipitare adeo ſe poſſe. Sed tamen non obſcura indicia perſpexi, facile intelligere, quam honorifica ſit futura Bononienſis illa Profeſſio, ac quantum etiam emolumenti adferre poſſit. Profecto minime abhorret. Verum, antequam de ea aliquid audiiſſet, animum ſuum de Lovanio quodammodo aperuit amicis. Et negari non poteſt, propiorem ſic Batavis ſuis fore. Quod longe etiam jucundius, ſi inter veſtræ & fœderatæ hujus Belgicæ Proceres pacis negotium procedat: uti optamus & confidimus. Equidem gaudeo, ſic Italos, ſic Belgas de Plempio cogitare, vir eſt ut optimus & humaniſſimus, ita ingenii elegantis, Philoſophus acutus, medicæque artis callentiſſimus. Si me, ſi urbem hanc ſpectarem, mallem non aliò pedem referret. Verum enimvero ſic doctrinæ atque virtuti Plempii faveo, ut quam optime ei eſſe velim. Quod de Circulo tuo augendò cogitas, ſane gaudeo. Nam etſi nihil in eo quiſquam deſiderat, non tamen ignoro, ab eo ingenio, eaque doctrina, deinceps etiam poſſe expectari, quæ doctiſſimos doceant. Et placet, ſi Ampliſſimo Simoni Bellimontio exemplar tranſmittas. Non deſinam præſtantiſſimum & optumum virum amore tui magis & magis accendere. Ac tacente etiam te apud procerum alios id facere non ceſſabo. Id enim vere amici munus eſſe ſatis intelligo. Plura nunc ſcribere non poſſum, quia tabellarius Lovanienſis, qui hodie demum me convenit, cras ſummo mane abitum parat ſolito celerius, quia, ut inceſſus fidem faciebat, arthritide cœperat laborare, & ne gliſceret hic malum extimeſcebat. Sed intra paucos dies, ut ſpero, de Plempiano negotio certiora perſcribam. Occaſio erit per tabellarium Antwerpienſem. Tu, amiciſſime, operam dabis, ne ambiguæ hæ literæ meæ fraudi eſſe Plempio poſſint, fortaſſe ſatius ſit nihil hac de re ad Ampliſſimum Chryſogonum Flaccium ſcribere Bruxellas, uſque dum literas à me aut Plempio acceperis, aut iſtic, quid de Lovanienſi cathedra Medica ſtatutum ſit, cognoris. Quamquam quid ego de iſto ad te? Qui, per te melius quid facto opus ſit intelligis. Et quod nunc in mentem venit, credo nec præſtantiſſimus Flaccius ignarus eſt, quid Lovanii in Plempii cauſa agatur.

Amſtelodami, Prid.
Non. Decembr.

CLVI.

Jacobo Uſſerio, *Archiepiſcopo, Armachano*, Hiberniæ *Primati.*

Reverendiſſime in Chriſto Pater, Dom. Illuſtriſſime,

OMnino me in ruborem dedit eximia illa humanitas tua, quâ hiſtoriam Godſchalci, & Prædeſtinatianæ controverſiæ, tanta à te cura elaboratam non modò tranſmittere, ſed mihi etiam dicare volueris. Quid enim ejus non pietatis ac eruditionis modò, ſed etiam dignitatis virum, hoc honore Voſſium dignari? Equidem maxime Præſul, æternum tibi hoc nomine obſtrictus ero, ac una mecum tot Adoleſcentes, ſtudiorum amantiſſimi Liberi mei. Omnibus nobis atque adeo cunctis, qui vel ex Juniana familia, vel eidem innexi ſumus, eadem eſt mens, pro hoc beneficio gratum (ut poterimus) animum & ore & ſcriptis teſtari. Nimirum ſinguli prope exiſtimant ſibi hoc habitum honoris, quod mihi præſtitiſti. Plurimum te ſemper, præſtantiſſime Domine ac illuſtriſſime, æſtimavi jam ab eo tempore quo publici juris feciſti aureum illum commentarium tuum de Chriſtianarum Eccleſiarum ſucceſſione ac ſtatu, ab Apoſtolicis temporibus ad noſtra uſque tempora perductum. Ex quo multa me bona didiciſſe profiteor. Atque id prædicare apud omnes ſoleo, eos præſertim, qui cum Sacris Literis omnem conjungere Eccleſiæ hiſtoriam amarent. Nec reperi quemquam, qui non ubi commendatione noſtra avidè totum opus perlegiſſet, debere ſe mihi ob judicium hoc fateretur. Sedenim nunquam putaſſem me aliquando à fœtus hujus parente, honore tanto mactatum iri. Etſi autem in Godſchalci hiſtoria non per omnia eandem inſtitimus viam (& quis facile duos dabit quibus in cunctis conveniat) plurimum tamen gaudeo in eo quod rei, ni fallor, caput eſt, probe nos conſentire. Uterque enim B. Auguſtini ſententiam amplectimur. Sed in quæſtione relinquitur an illam quoque Godſchalcus, & ſiqui Godſchalcum ſequantur, ſatis aſſequantur? Metuo ego ne eam Godſchalcus exceſſerit. Nec enim doctiſſimo ſui ſeculi Rabano & tot Moguntinæ Synodi patribus in Auguſtini Lectione verſatiſſimis, facilè fidem detrahere auſim: qui ea dixiſſe aiunt quæ nunquam dixiſſet Auguſtinus. Nec Remigius defendere omnia Godſchalci audet: ſed contentus eſt dicere, ſiqua ſtultè & abſurdè effræni ſua Lingua effutierit homo inſtabilis ac inconſtans, non propterea etiam damnari oportere, in quibus illi cum B. Auguſtino ſatis con-

conveniret, quemadmodum optime observasti operis tui capite 6. Nec, ut ingenuè dicam, confessiones ejus dimovere me adhuc de sententia illac potuerunt. Siquidem ex ἀξιοπίστως intelligo in Bibliothecis Gallicis extare cætera de Godschalco quæ sententiam meam mirifice confirment. Ea ubi accepero (bonam illorum spem mihi amicus fecit) faciam te, uti debeo, de re tota certiorem. Atque ut nihil haberemus, præter illa quæ jam lucem viderunt: nonne potuit Godschalcus, & confessionibus suis ea sola complecti, quæ Augustino arctiùs hærentibus probarentur, & alia aliàs superaddere, quæ Augustini itidem amantibus displicerent. Quod eo mihi credibilius Godschalco evenisse; quia video in eadem controversia nostra ætate viris etiam eruditis quædam excidisse, ac deinde disputando ulterius quoque protractos, dum consentanea placitis dicere allaborant. Atque in his non verear reponere optimam illam & candidam Joannis Piscatoris Theologi Herbornensis animam, cujus auctoritatem memini aliquando in disputatione publica objectari clarissimo socero meo Francisco Junio: illum autem suaviter respondere nolle se omnia Piscatoris dicta præstare. Novi & his in terris quamplures etiam τῷ θείῳ λόγῳ εὐχρήστους, qui non solum in regeneratione, sed in omnibus actibus piorum irresistibilem esse Dei gratiam contendant, eoque non posse quemquam plus boni facere quam facit. Soleo illis oggerere, pœnitentiæ sic vim infringi. Nam si quicquid boni à nobis negligitur, id defectu gratiæ negligitur, eoque aliquid nos facere noluimus, quia Deus illud operari à nobis noluit: sane quoties cubitum ituri, acta diurna cum animo nostro revolvimus, vix serio dolebimus ob officium neglectum. Sint Preces, sint Eleemosynæ, sit Admonitio aliorum, sit Exemplum quo præire debuimus. Ubicumque cessatum, cogitabimus non fuisse placitum Deo vires nobis conferre ad agendum bonum. At quanto vividior erit pœnitudo, si constet cessationem officii non esse ex gratiæ sed voluntatis defectu; sæpe pios aliter per gratiam Dei posse: sed non semper ex potestate gratiosè collata agere. Quanto hæc consentanea magis non scripturis modo sed etiam B. Augustino & antiquitati universæ! Ac poteram id genus etiam alia adferre, nisi rosas mallem consectari quàm spinas, ac prope id consuetudine mihi in naturam vertisset proprias potius papulas observare quam alienas. Quare ne illa quidem attulissem, quæ cum reprehensione aliquorum conjuncta esse video, nisi necessarium putassem, ex nostris temporibus colligere de antiquis. Si enim ætate nostrâ sic prædestinationis controversia tractatur à nonnullis, ut non ea modo dicant, quæ dixit Augustinus; sed superaddant quæ non dixit, imo iis contraria quæ dixit, sane non difficile creditum, fuisse olim nonnullos qui similiter exorbitarent, & in his fuisse monachum non omni ex parte laudatum, ut qui contra præscriptum monasterio suo exierit, nulloque vocante nomen prædicatoris assumpserit; qui etiam prædestinationis dogma proponendo hoc egerit, ut (quod Remigius non diffitetur) velut novus atque admirandus prædicator existimaretur: qui præterea vulgari errore implicitus ad veritatem dogmatis sui adstruendam se sponte examini aquæ, picis, & olei offerret. Quibus consideratis, statuere malo, dixisse quidem Godschalcum quæ dixerat Augustinus, sed plus dixisse quàm dixerat Augustinus, eoque & rectè illum damnatum à Rabano & Synodo Moguntina propter illa quæ non dixerat Augustinus, vel alia ismente dixerat; ac rectè quædam Godschalci capita defensa esse ab Remigio quæ etiam dixerat Augustinus, & eâ mente dixerat quâ capiebat Remigius. Valde autem placet quod idem Remigius ait, partim de illis qui Augustini sententiam amplecterentur, partim illis qui scripturas sic interpretarentur, ut priores patres & ipse ante Pelagianam controversiam Augustinus solebat. Utrorumque sententia honoranda, quia & illa ex Divina Auctoritate vera esse monstratur, & ista quâdam piâ ratione non abhorrere à veritate fideliter creditur. Fiduciam sumpsi, Amplissime Præsul, pluribus hac de re tecum disserendi; quia id mihi per te licere existimarem, partim quia in Britannia cum essem, sic prædicari à pluribus audivi eximiam non modo doctrinam, sed etiam humanitatem tuam: partim quia excellenti adeo beneficio à te nullo meo merito affectus persuadere mihi aliud non poteram, quàm amari me à te plurimum; & majoris etiam heri quum viderer non mihi modo, sed, ut arbitror, aliis quoque qui penitius me novissent. Quod si occasio dabitur, denuo in lucem edendi historiam meam de Pelagii & Massiliensium controversiis; non dissimulabo quantum tibi debeam tum privato nomine, qui sic nomen ornâris meum, tum communi, quia Ecclesiasticæ Historiæ amantibus tantopere alluxeris ad illam de Godschalco quæstionem majori cura perpendendum. Sin illud de historia nostra spiliùs procedet, aliter dispiciam si non ut merito me tuo exsolvam, saltem ne vivam ingratus. Venio ad alia. Jam biennium est quod Oxonii cum essem, doctissimo ornatissimoque Joanni Rousio, Bodleianæ Bibliothecæ præfecto,

fecto, referrem cogitare me de nova editione Mariani Scoti: cujus Librum tertium cum M. Scripto Gemblacensi, & altero collatum haberem, nec pauca me in meis de temporibus commentariis annotasse, quæ scriptori illi facem allucerent. Tum ille prædicare nobilem operam quam, illustrissime Præsul, auctori huic impendisses. Subjiciebam ego, Lubentem me, codicem meum in Hiberniam transmissurum. Ille, si recte memini, oggerere, velle se hac de re ad te scribere, ac fortasse ejus te sententiæ fore, ut non gravate ipse communicaturus sis mecum labores tuos. Jam annus propè abierat, cum Lugduni domum meam venit Clarissimus Vir Ludovicus de Dieu; ac præfatus quædam de illustri dono, quo à te affectus esset, subjungeret, ut sibi quoque missus esset Marianus Scotus: Cæterum, cum is non faciat ad studia sua, planè se existimare, eum mihi transmissum esse, utcunque nihil de eo perscriptum esset. Mox ego firmare illius suspicionem sermonibus inter me & amicissimum Roussium habitis. Ergo ille mihi in manus dare Marianum: cujus ut primorem paginam conspexi, monstro adscriptum ei nomen meum. Subrisit ille, quod antea istoc non animadvertisset. Multis eo tempore occupationibus distringebar. Et semel iterumque domo proficiscendum erat. Post hebdomades aliquot, ubi meus esse cœpi, Marianum (quem cursim antea inspexeram) accuratius cum edito conferre cœpi. Vidi præmitti Mariano quædam ad temporum rationem pertinentia: quæ cujus sint neque nunc scio. Sequebatur deinde primus Mariani Liber, ubi, ut conspexi, octo prima capita, quæ in editis desiderantur, valde sum exhilaratus. At duplicatum gaudium postquam animadverti hic verè esse Librum secundum: eum autem, qui vulgo habetur secundus, tertium esse. Multum etiam lætatus sum conspectis paginis aliquot Libri tertii, ad quarum oram variantes lectiones magna curâ annotasses. Dolebam cætera desiderari. Sed cum in quaternionem incidissem, ubi tempora continerentur ex Mariano ab an. ɔcccc usque ad CIↃLXXXVII. animadverti ex inscriptione ea quæ desiderarentur ex Wigorniensi exscribi debere. Quemadmodum & quæ Libro primo desunt post annum Jacobi XLIII. ex eadem peti debent: si recte capio quod post eum annum adscribitur. Scriptum quidem reliqua Libri tertii eodem modo haberi in Chronicis Florentii Wigorniensis. Verum arbitror *tertii* errore calami pro *primi* scriptum esse. Nam charta in qua id notatum, proximè Librum secundum Mariani præcedit. Nunc Reverendissime Domine, certior fieri exopto de Mariano tuo (verè enim tuo qui tibi potissimùm vitam sit debiturus) quid fieri à me velis. Etsi nihil de eo mihi à quoquam perscriptum, nec ornatissimus de Dieu, à quo accepi vel tantillum ejus nosset; ex sermone tamen ab Roussio nostro Oxonii habito ita plane colligo id te voluisse, ut beneficio tuo integer nunc demum Marianus prodiret: quem antea & capite habuimus & membris aliquot truncatum. Eoque nisi aliud tibi placitum cognôro, editurus hic sum scriptorem illum: quod jam ante fecissem, sed præesse volui editioni. Id Lugduni non potui, quia pauculis mensibus post codicem acceptum, commorandum mihi istic erat. Deinceps melior Amstelodami occasio erat: quo commigravi ingentibus præmiis invitatus. Nempe potentissima hæc Respublica illustre erexit Gymnasium, in quo publice frequentissimo non adolescentum modo, sed doctorum virorum, primariorum civium auditorio omnis ævi historiam, ac civilem doctrinam profiteor. Sed etsi non obscure mihi videor mentem tuam perspexisse: velim tamen me sive à teipso, reverendissime Domine, sive ab aliquo tuorum, paulo penitius de ea edoceri. Interea ego quæ afferre ipse, ad ornandam hanc editionem potero, procurabo. Valde quidem distineor, & tantum non obruor negotiis. Sed (ut spero) quod dies non finunt, noctes dabunt. Divinum numen tibi undecumque, maxime Domine, diu prosperet ætatem, bono tuo & cultorum nominis tui, præcipue Ecclesiæ totius, Britanniæque ac Hiberniæ tuæ.

Amstelodami, CIↃ IↃC XXXII. iii. Id. Januar.

Reverendissimi & Illustrissimi nominis tui Cultor, ac Cliens devotissimus.

CLVII.

Erycio Puteano, *V. Cl.* Gerardus Joannes Vossius, *S. P. D.*

IN mediis occupationibus gratissimæ literæ mihi tuæ advenerunt. Quibus licet respondere vix res finebant, nefas tamen putavi nuncium fine meis ad te literis remeare. Quam tu legem propè mihi imposuisti assiduis officiis, atque exemplo. Pulcherrimum animi tui fœtum, ut vidi, exosculatus sum affectu quo debeo, & is meretur. Et tamen necdum ea cura, qua velim, lustravi. Erit id simulac cura, quæ nunc premit, paullum abscesserit: hoc est intra biduum. Nihilominus sic quoque spondere ausim, omnia parente

rente suo esse dignissima. Sed isti non insistam, nequid videar auribus dare. Exemplaribus fieri,quod petieras. jam cœpit. Etiam Plempio dedi: qui lectulo jam quartum, vel quintum, ni fallor, diem æger atinetur. Hoc immoderata ei studia attulere, dum in Avicenna suo ex Arabica transferendo est perdius & pernox. Monui sedulo studia non esse inventa ad crucem. Et sic prodesse debere, ut diu prosit. Nec culpam diffitetur. Sed negat ab animo suo impetrare posse, ut corrigat. Is studiorum est ardor. Qui si modum excesserit, profecto dulcis est insania. Vix ædes eram ingressus, cum prius ipse, mox seorsim parens ejus verbo inquirit, quid sit de Medica apud Lovanienses vestros professione. Et ecquid de eo certi sit statutum. Negavi hoc: & tamen nolui ejus ignarum esse, alterum esse, qui commendetur Serenissimo Archiduci, à quo etiam animo sit neutiquam alieno. Ex eo cognoscere possis quo propendeat. Quid mirum? Minus abesset à suis. Et jure aliquid putat, esse ubi degat, ea cum gloria candida Puteani anima, & doctor suus Fromondus, ut de aliis taceam. Panegyricum & carmen filii Dionysii dubitavi an mittere ad te deberem. Postea etiam geminum offerre exemplar ausus sum. Quorum alterum dabis illi, quem inoffensum ea legere posse existimabis, omnino enim liberius aliquibus in locis est locutus. Sed, qua prudentia es, facile id dabis Patriæ amori. Scis Batavis suis scribere. Et ego sic scribentibus in partibus adversis ignoscere semper soleo. Mitto quod quiddam & calamo emendasset, si domi fuisset. Audio generum eum filia esse Dordrechti. Si Amstelodamum venerint quæso hospitem me ne dedignentur. Beneficium mihi præstari à familia tua credam. Et volupe erit videre & audire tuam progeniem; generum etiam amplecti. Vale vetus & magne amice. Salutat te filius Dionysius, qui ipse scripsisset, nisi, ut dixi, foris fuisset, distentus: sed antequam exiret, hoc à me adscribi postulârat.

Amstelodami, Prid. Kal. Febr. An. nocte intempesta, ut fere soleo.

CLVIII.

Guilielmo *Episcopo* Londinensi Ger. Jo. Vossius *S. P.*

Reverende in Christo Pater, Dom. Illustrissime,

Tandem decisa est lis duarum civitatum, atque ab utraque Hollandiæ curia pro Amstelodamensibus est pronunciatum. Quare Deo propitio vi. Id. Jan. inauguralem habui orationem: ubi & postridie Caspar Barlæus. Magnoq; doceo auditorum confluxu non adolescentium modo sed virorum gravium doctorumque, in quibus & complures qui ad clavum Reip. sedent. Ut quamvis frequens mihi auditorium esse soleat Lugduni, Amstelodamense tamen hoc & numero aliquanto & præstantiâ longissimè vincat. Atque id (ut ingenue dicam) magis animum meum juvat, quàm quod hactenus hic paucis doceam horis, & stipendium prope alterâ parte excedat. Amicissimi Casauboni Optatum accepi qui & gratus mihi fuit, quia Ecclesiæ rem adeo salutarem concordiam commendat; & eo gratior, quia à magni Parentis egregio ut filio, ita vindice longè exit castigatior: & hoc nomine gratissimus, quod non alterius potius quàm tuo sit dicatus nomine, qui in ea dignitate quâ olim Optatus Ecclesiæ præsis & schismatico hoc ævo Optati instar sic adlabores, ut qui necessariis fidei capitibus conveniunt, Ecclesiæ etiam concordiam sartam tectam conservent. Cæterum hoc Casauboni exemplum aurem mihi vellit, officiique me admonet mei: qui non minus eo, ac fortasse etiam multo amplius obstrictus sim patrocinio ac favori tuo. Equidem facio quod possum sedulo; sed mihi magis quam cuiquam dolet, quòd tot occupationibus distentus non iis passibus progrediar quibus vellem. Sed tamen promoveo. Atque unam hanc moram bonitate compensem. Nec despero. Reverendissimus Episcopus Armachanus dicavit nomini nostro Laborem suum de controversia quæ ante annos prope octingentos de prædestinatione cum Godschalco fuit. Sane pro honore tuo habito mihi plurimum summo viro debeo, operamque dabo, quoad vivam, ut gratum me præstem. Nec tamen per omnia nobis convenit in hoc argumento. Primus sane Reverendissimus Usserius talem Godschalci defensionem suscepit qualem non ausus olim fuit Remigius ipse, vel Ecclesia Lugdunensis. Esto, ut Hincmarus non tenuerit modum in eo premendo: non idcirco non Godschalcus modum excesserit in Dogmate suo, quem jam ante litem cum Hincmaro damnârat doctissimus sui seculi Rabanus Maurus, & una cum eo universa Synodus Moguntina, in qua tot viri simplicis antiquitatis gnari & Augustinianæ sententiæ non amantes minus, quàm intelligentes? Quanto igitur satius sit existimare monachum unum exorbitasse quam tot viros eximios: Et quàm grave tot Historicis veteribus fidem derogare! Augustini sententiam amplector & ipse: sed non ut eam capiebant monachi Adrumentani, & sæculis tot postea Godschal-

Deus Opt. Max. diutissimè te incolumem præstet, bono Ecclesiæ universæ, ac totius Regni Britanniæ; ac tuorum quoque Reverendissime Domine, Clientum.

Amstelodami clↄ Iↄc xxxii. Id. Februariis.

Reverendissimi & Illustrissimi nominis tui Cultor ac Cliens devotissimus,

G. J. Vossius.

CLIX.

Gerardus Vossius Joanni *Filio*, *S. P. D.*

Tandem, mi Fili, decisa est lis, quæ de schola illustri à Lugdunensibus huic urbi mota fuit. Exitus est qualem optabamus. Itaque jam duabus hebdomadibus publice docuimus. Ac succedunt initia ex animi sententia. Magnus enim est auditorum numerus, non de Juventute tantummodo, sed etiam ex viris primariis, & hominibus eruditissimis. De negotio quod abiens mihi commendaras, abundè sollicitus fui. Sed metuo ne spissè procedat, quod uterque optaremus. Nam si qua functio se offerat non indigna te, tantus continuo est numerus ambientium ut eorum quidem qui multis & magnis fautoribus sint subnixi; ut non ego solum facile desperem, sed alii etiam, qui causam agerent nostram. Nec propterea curam hujus rei agere desinam, veruntamen facile video non posse te melius tui rationem habere, quam si nihil fiduciæ in fautoribus, plurimum post Deum in virtute doctrinaque reponas. Quare non dubito quin sedulo vel Sacris literis, vel arti Medicæ incumbas. Utrumque studium in Britannia aliquem te efficere possit: in Batavia nostra (ut nunc sunt tempora) solum posterius. Reverendissimus Dom. Episcopus nuper ad me scripsit literas humanitatis plenas: ex quibus facile perspicio, simulatque idoneus sacræ functioni eris, fore ut tui habeat rationem. Attamen si Medicina magis arridet, non impedio quo minus hoc vitæ genus amplectaris. Ac seu apud Britannos seu apud Batavos tuos exercere illud velis, non deerit tibi favor & noster & amicorum. Solum curandum ne incertus semper fluctues: tum etiam opus (ut apud Tullium in oratione quadam fuit) Labore & Constantia. Quod scis postea Plantini Symbolum fuisse. Vellem te frequentiorem esse in literis scribendis. Te denas misisse ais. Quid dicam? vix tertia est hebdomas, quod secundæ allatæ, nec ex eo tempore alias accepi. Scripsi ad Casaubonum, ut quemadmodum ante annum fecit, ita etiam deinceps tibi trimestri quoque annumeret de meo libras Sterlingicas quinque. Si acceperis eas ex trimestri, quod Decembri Mense expiravit, bene est. Sin needum acceperis, scio quamprimum id facturum, nisi forte jam Maio dederit summam integram, quæ mihi debebatur. Quod si est, proximo Martio dabit tibi duplum, hoc est Libras Sterlingicas decem. Ita enim fieri jussi. Frater Dionysius vocatus est in Academiam Dorpatensem, quæ in Livonia, & ad professionem publicam. Sane magnus est Rex cui se addiceret. Verumtamen filii ætas facit ut malim adhuc retinere. Et amici etiam auctores sunt, ut prius apud nos juris & politices studia absolvat, quam in exteris terris figat domicilium. Pergratum mihi interea, quod nomen ejus magis & magis inclarescit. Hugo Grotius in Bataviam venit amicorum suasu: ea res multos habet pessime, & turbas etiam in conventu Ordinum dedit. Præsertim Lugdunenses, & Harlemenses infestos habet. Quem res ea exitum sit habitura dicere necdum possim. Sed nondum despero. Præsertim cum Delphenses, Roterodamenses & Amstelodamenses valde ei faveant, omnemque moveant lapidem, ne tantus vir alibi potius, quam in Batavia sua vivat. Velim ad me perscribas, quid rerum agat Affinis Junius, & ubi vivat. Nihil enim hactenus de eo intellexi, præterquam quod unis literis tuis continebatur, ac tu ex Petteio te accepisse scribebas. Jam hebdomas est quod Aurelium Londinensem Ecclesiasten obiisse cognovi, de quo tu nihil perscripseras. Dolet quod Britannia tot alios Viros egregios amiserit. Id enim Literæ tuæ testantur. Gratum facies si deinceps quoque significes, qui iis successerint. Valde laboro pro Vandenbrukio ut præsit vendendis rebus præfecturæ maritimæ: unde ad eum quotannis luculentum salarium rediret. Sed obstant nobis alii; in his Realius præfectus, iis à secretis, qui pro filio suo id munus petit. Nec desunt alii qui ambiant. Atque etiam traducunt nostrum illum quasi poculis sit addictior, nec suæ rei satis adferit curam. Dolet quod non magis habuerit rationem nominis sui. Cum his diebus quempiam ex præfectis rei maritimæ ejus causa compellarem, benignè quidem respondit: sed addebat deinceps qui munus hoc sustinere velit, eum cavere oportere pro xx. aut triginta Florenorum millibus: ne iterum publicum defraudetur. At ego neminem amicorum scio, qui Vandenbrukii causa tanto se periculo velit exponere. Fortasse facilius negotium succederet, si quosdam

in quorum manu ea res, muneribus ac promissis faceremus nostros. Sed ego artes istas non didici. Interim ex his facile colliges difficilem esse provinciam, quam suscepi, & ut nonnulli aiunt, non satis mihi honorificam. O utinam deinceps in hujusmodi negotiis non amplius utatur operâ meâ! Non possum facile aliquid amicis negare. Interea audire illa cogor, de eo quem commendo, quæ magnum mihi dolorem adferant. Etsi verum dicere licet, ex parte in causa est socrus, quæ vitia ejus patefacere aliis solet, atque etiam exaggerare ultra modum; sic pleræque fœminæ sunt: nec interea cogitat se sibi & suis abesse. Archiepiscopo Armachano gratias pro honore mihi habito maximas egi. Scio in causa Godschalci nonnihil dissentire: sed facit id perhumanè. Quod cur tanto viro non æquè liceat ac mihi licet in sententia persistere, postquam ejus opus legi? Sanè vir est summus & lectionis admodum variæ; mihique planè decretum scripto aliquo testari, quanti eum faciam. In eo tamen falli arbitror, quòd existimat Godschalcum per omnia eadem ac B. Augustinum sentiisse. Omnino enim exorbitavit ea Augustinianæ appingens sententiæ, quæ beatus ille antistes nunquam dixisset. Aliter si esset, non eum damnasset Rabanus Maurus omnium ætatis suæ doctissimus, & una cum Rabano Synodus Moguntina, in qua tot viri Augustiniani dogmatis non intelligentes modo sed etiam retinentes. Nec Remigius aut Lugdunenses ausi unquam fuere Godschalci per omnia patrocinium suscipere. Ut multo minus id nunc fieri conveniat, post annos prope octingentos. Ut mittam quod pro me stat tot historicorum cohors: quos non ausim omnes falsi arguere. Non tanti mihi monachus unus, præsertim qui sine consensu præfecti cœnobio excessisset, ad prædicandum istic quo nemo miserat. Serenissimus Bohemiæ Rex in Palatinatum est profectus. Pleraque oppida jam occupavit Sueciæ Rex potentissimus. Supersunt Heidelbergia, Frankendalia, & quædam alia quæ veteris domini amore, ut spes est omnium, facile se dedent, nisi validissima sint præsidia Cæsarea vel Hispanica. Reverendissimo Londinensi Episcopo (ut magnopere te probes) valde & tuâ & meâ causâ exopto. Optime nobis vult. Sed opera tibi danda, ut omnes in dignum conulisse beneficium existiment. Vellem aliquid mihi temporis esset ea perficiendi, quæ jam diu molior. Affectum meum erga tam beue meritum monumento aliquo testarer. Et tibi ea res utilis foret. Sed scis, quàm premar, & tantùm non opprimar curis variis, quæ me urgent. In quibus non minimum illa locum tenet, ut præclare omnes boni de te judicent. Hoc erit, si cum industria junxeris quam συνήθειαν Græci vocant, quia ut Aristotelis ait αὔξει τὴν φύσιν. De affine Junio desidero scire ubi & quâ conditione vivat. Post eas literas, quas Lutetia ante annum prope scripserat, nullas ab eo accepi. Professor Bodecherus agere hoc videtur, ut & gener meus & simul collega fiat. Sed soror tua hactenus animo ab eo est satis alieno. Habet alioqui, ut scis, inter proceres hujus Urbis non paucos sanguine sibi junctos. Lugduni Batavorum ante duas tres hebdomadas capitale sumptum est supplicium de quodam ex famulitio principis Razevilii, qui vespertinis exiens horis, inque hominem nequam incidens, & ab eo malè habitus, eum interemit. Vulnere ipse tardus effugere non potuit. Hoc primum est supplicium capitale, quod Academia vidit. Razevilius graviter adeo id tulit, ut oratione publicâ sit conquestus de injuria quam servo suo fecisset Academia. Nec exprobrare dubitavit quòd post xxx. nocentium impunitatem innocentis sui servi sanguine togas conspurcâssent. Tam liberæ voces in cœtu procerum, professorum studiosorum non impunè alteri abirent. Sed ut puto hic connivebitur. Est enim adolescens quidem qui ista dixit: Sed Lithuaniæ Princeps, & filius magni illius Razevilii qui Regi ipso Sigismundo prope formidabilis esse solet, qui etiam amore eo dignior, quia præclare adeo in Polonia de Reformatis Ecclesiis meretur. Barlæo nostro non bene est; & nescio quorsum hoc evasurum sit malum. Valde opto ne tam bono frauder collega. Res ea male cederet & mihi & imprimis novo Gymnasio. Oratio inauguralis quam idibus Januarii habui, typis est divulgata. Eam primâ occasione mittam. Id nunc facerem; sed tanti non erat ut propterea sumptibus & te & amicos onerarem. Quare meliorem captabo occasionem. Dionysii Reidanus propediem (ut arbitror) excudetur. Matthæus in Comitum historia magis magisque se probat. Isaacus in Græcis pulchre progreditur: & jam Evangelistas cum Actis scitè interpretatur. Præceptore utitur Brenio, erudito juvene, quem in collegio (ni fallor) nosti. Nec male Gerardus procedet aliquanto. Lusibus, ut illa ætas solet, addictior est, sed ingenio id quo plurimum valet, compensat. Vale, mi fili, ac sæpe me de studiis tuis & cæteris fac certiorem.

Amstelodami
clↄ Iↄc xxxii.
Kal. Feb.

Tui Amantissimus Parens tantoque amantior futurus quanto pulchriora de te intellexero.

G. J. Vossius.

Lite-

Literas hasce non uno die exaravi: quòd occupationibus & interpellatione non una avocarer. Sed antequam eas absolvissem pene eodem tempore, binæ aut ternæ mihi Literæ tuæ redditæ, prope ejusdem argumenti: nempe quæreris quod nullas à nobis literas acceperis. In causa autem fuit, partim quod tuas expectaremus, partim quia initia professionis difficiliora essent, nec cæteris aliquid temporis relinquerent. Nunc postquam de pecunia ad Casaubonum scripsi, animo scio eris magis defæcato. Literas eas tuis inclusi, quia non alium putem eas melius procuraturum. Literæ sunt grandiusculæ, quia inclusi iis, quaternionem Oratoriarum, quem desiderabat. Clarissimis professoribus & amicis cæteris, in his optimo & amicissimo Hallo, plurimam salutem dices.

CLX.

Eust. Swartio *S. P.*

SÆpe doluit, mi Swarti, quod tot annorum intervallo nihil de te cognoscerem. Solum hoc retulit cognatus uxoris meæ Roverius, visum te sibi Hagæ. Et aliquanto post Bostadius retulit, in Batavia te degere, nec id se unquam fugisse. Tanto jucundius nunc est ex teipso intelligere vivere te, & valere, & memorem esse nostri. Voluptatem etiam attulit, quod præfecturam Scholæ Sylvæducensis sis consecutus. Utinam non ea esset Civium pervicacia: quæ etsi ipsis damnosior est, quam tibi, nihilominus molestè tibi accidit. Sed etsi lautiore dignior es fortuna, honestior tamen hæc Provincia, quam ut deserere eam debeas, priusquam unctior conditio obtigerit. Equidem ut antea semper, ita nunc etiam optime tibi volo: imo nunc magis, quia ex Literis tuis didici generum te esse cordatissimi Civis & optimi Viri Vanderlachnii, affinem Cornelii & Nicolai Vanderlachnii, quorum hunc veterem erga me affectum retinere satis ex eo colligo, quod rarius quidem quam vellem, subinde tamen Lugduni me invisere, & suavissimis sermonibus pascere soleat. Tanto magis exoptem, ut utilis tibi esse posset opera nostra in eo munere, quod desideras in Lycæo nostro. Veruntamen necdum video, quo pacto persuaderi possit proceribus nostris, ut cogitent de advocando Politices professore, qui ut Historiam, sic civilis etiam Doctrinæ, me Professorem designârint: meque unum huic oneri sufficere existiment. Paulo facilius impetremus de humanioribus Literis. Sed tamen vir est clari nominis qui eodem adspirat. Equidem utrumque vestri mihi Collegam optem. Sed certum est prius cogitatum in se Mathematico. Quid mirum? in Mercuriali Civitate: cujus commercia sine numerandi scientia non constant, nec navigationes in omnes orbis plagas ac terras etiam ignotas sine scientia siderali. Si quid tamen cognoro, quod tua tuorumque scire intersit; vel te, vel Vanderlanios faciam certiores: Seduloque exquiram, quæ ad hoc negotium pertinent; ne veterem in me amorem refrixisse credas. Longe tamen facilius effici posset, quod speras; si perrexisses in illustrandis Scriptoribus antiquis, uti cœperas. Nunc tot annis siluerunt Musæ tuæ. Sed bene est, quod pristinus redit vigor, curamque suscipis castigandi & illustrandi Curtii. Multa enim post Raderi labores restant. Arbitror Janum Gebhardum popularem nostrum, idem animi habere. Sed pulchrum est in nobili hoc circo plures decurrere. De Plauto edendo, quantum ex silentio tuo colligere possum, jam cogitationem deposuisti. Quod si est, non incommode, ut arbitror, domuitionem cogitet vetus editio nostra, quæ cum variorum prodiit olim Commentariis. Sæpius mihi molestum fuit ea carere: Uti & Dutiaca, cui adscriptæ Scaligeri castigationes. Nam Camerariana, ad cujus oram exscripsisti illas Scaligeri, non parum abit à Dutiaca, ut sæpe hæserim incertus. Nec si remiseris, potius remittendi minus potestas erit. Sunt enim τὰ τῶν φίλων κοινά. Quare, quæ mancupio nostra sunt, ex usu tua esse volo. Id enim meretur egregia eruditio tua; atque item præclarus erga me affectus tuus. Vale, præstantissime Suarti, ac deinceps etiam amore certemus.

Amstelodami. CIↃ IↃC XXXII. Kal. Martiis, quibus scis olim munuscula mitti solere. Mitto idcirco orationem inauguralem hic à me habitam nuper. Quæ etsi tanti non est, tamen amare eam poteris propter Autorem. Vale.

Totus sine fuco,
G. J. Vossius.

CLXI.

Thomæ Farnabio *S. P.*

ET gratæ & jucundæ mihi fuerunt literæ tuæ, optime & doctissime Farnabi. Eo molestius mihi est quod tarde adeo respondeam. Nempe jam diu scribere cupientem temporis angustia, & negotiorum moles exclusere: quæ ita me distinent, ut pæne con-

 ju-

jurasse videantur ad eripiendum tempus, quo amicos salutare, aut eorum satisfacere postulatis possim. Tibi certe jamdudum responsum oportuit. Quare licet nunc quoque occupatissimus, malui cætera meo in te officio posthabere. Etenim injurium me fore videbam in tuam erga me humanitatem, nisi aliquando, post multam cunctationem, non pertinax silentium, sed pene necessarium abrumperem. Imprimis vero novissimæ tuæ Literæ stimulos addiderunt; itaque dum recens tui memoria, & simul occasio opportuna erat, vel hanc, vel illam, elabi nolui. Et quia postrema maxime animo hærent, succurrit primum Martialis, quem edere cogitas. Ego Scriptorem illum, non semel à me lectum, amavi semper, ob venustatem ingenii; quod tamen odi quoties in spurcitiem degenerat. Sed illa tanquam non dicta prætermitto; sunt alia divina certe Epigrammata. Itaque optabam ipse nonnulla olim observata communicare: sed volentem retinent imperiosæ occupationes. Accedit, quod omnes meos vetustos Codices, & eos quibus multa manu sua annotarat Scaliger, jam ab annis quindecim retinet amicissimus Scriverius. Cujus penè unius nunc Editionem habeo, egregiam illam (nec hoc invidia puto negarit) sed quam tamen meliorem possit reddere, si etiam ei obtingat. Sane lib. II. Epigram. frustra sollicitat hunc versum, Si *totus tibi triduo legatur*; mavult, *Si totus triduo tibi legatur*: Atqui prior in *triduum* est porrecta: uti & in biduum; unde Terent. Eunuch. *Rus ibo, ibi hoc me macerabo biduum*. Qui senarius est, Lib. III. Epigr. LXVI. displicet, *Abscidit vultus ensis uterque sacros*. Atqui Lucani est in primo, *Illa comam lævo morienti abscidit ephebo*. Nempe est ex *abs* & *cædo*, ut *abscondo* ex *abs* & *condo*. Hæc ad artem pedariam pertinent; Illud ad *ἀναλογίαν*. quod ad Epigram. XCIV. Lib. VII. ait, Onychem imo solum isto loco muliebri genere usurpari; Malim dixisset, non alibi accipi eo genere pro lapide alabastrite, vel ampulla inde facta: nam pro gemma fœmininum plane est. Itaque Plinius, Lib. XXXVII. cap. 6. octie continuo jungit fœminino. Sed quid minuta adeo pergam sectari: præsertim tam occupatus? Illud tamen omittere non possum, esse hic Typographum, qui jam diu aveat excudere Martialem tuum. Typos habet venustissimos, quod, vel me tacente, judicare possis, ex Juvenali ac Persio tuo, & Horatio Bondii, quos ad te mittit, ut ipse dispicias, utrum committere ei labores tuos velis, an ipse Editioni in patrio solo præesse malis. Sane non facile, his quidem terris, reperias, qui venustius, & fortasse etiam accuratius tua edat. Ego etiam Scripta tua malim eleganter excudi. Nam & hic dicere liceat, gratiora esse quæ non bonitate modo, sed etiam venustate sui commendantur. Et omnino mihi placet, quod utilissimam operam & antiquis Scriptoribus & Juventuti impendis: quum iniquum est prolixis illos Commentariis onerari. Melius tu qui supervacua omittis, ut eo magis assidua Juventus sit in fontibus ipsis hauriendis. Sed video me immemorem temporis; & nolo Londinensem illum Mercatorem, qui tuas mihi literas tradidit, & hac ipsa hora abitum parat, sine meo ad te responso venire. Itaque te, clarissime & amicissime Farnabi, optime valere opto, & nostri amorem reservare.

Amstelodami. *Nomini tuo addictissimus,*
cIↄ Iↄc xxxii.

G. J. Vossius.

CLXII.

Merico Casaubono.

Vir Clarissime,

Cujus causa sæpius scribere distuli, quodque semper primarum mihi literarum argumentum fore existimaveram, id tandem accidisse & ego lætor,& tu ubi cognoveris gavisurum nullus dubito. Est autem de Schola illustri quo eventu nescire non potes si priores meas Literas legisti: nam quod credidi ipse, & mecum plures alii, ex voto omnia ceciderunt. Judicum consessus, quorum arbitrio permissa res erat, nihil præter leges aut æquum Amstelodamenses exorsos, & falso litem à Lugdunensibus motam. Ita hæc composita; nescio tamen an id dicere liceat, nam audio Lugdunenses nondum quiescere, sed si possint (multi enim posse negant) provocare ad Urbes Hollandiæ velle. Sed faciant quodcunque videatur; nos jam solennia Illustris Gymnasii peregimus, & quotidie docemus, Auditorio non infrequentiori, quam Lugduni solebamus, vel, si numerus paulò minor, quicquid hic jacturæ, Auditorum præstantia compensat, quos inter multi sunt grandævi, & venerabiles Viri. Sed hæc quidem hactenus; Optatum Milevitanum, à te illustratum pro diisse lætor. Et multum videre desidero. Necdum enim mihi allatus est, neque Junium aut compellavi ipse, aut ubi sit intellexi. Credo aliis distineri. Sed quamvis nondum perlegere labores tuos licuerit,

licuerit, jam tamen præsagit mihi animus, dignissimos fore tanti parentis tanto filio. Certè, utvis multum occupatus, nequeo quin tenear desiderio Animadversionum tuarum. Fateor eas esse occupationes meas, ut quamvis nihil ultra accedat, minime tamen otiosus sim futurus. Verum nunquam tantum mea negotia poterunt, ut seponam, aut differam saltem percurrere tanti amici scripta. Ne dicam eruditi adeo viri, quod verè dicere possum, ex quo præsens tuam existimare doctrinam didici. Ut mittam etiam eruditionem, minus an faecere quidquam possim, cum nostra quoque Lectione tua dignatus sis. Ingratus sim, mi Casaubone, nisi te amem, æstimem, colam; inhumanus, nisi saltem par pari referrem. Itaque ego quidem ut dixi aveo tuum Optatum habere: & ne tuum quoque desiderium morer, mitto Quaternionem quem desiderari in Oratoriis nostris scripsisti. Jam redeo ad curas quibus sæpius te oneravi; vel potius ut priorem tibi sollicitudinem eximam. Etenim de stipendio quiequid debebatur mihi accepi, excepto semestri postremo cujus dies Decembri mense exspiravit. Illud expecto, & nescio quid Masium moretur; quando uti ex literis tuis cognovi, jamdudum pecunias habuerit. De Peistero quod scribis, nondum perpendere potui; quamobrem semel placita retineo. Cæterum monitum te rursus velim, amicissime Casaubone, ut filio meo Johanni, singulis trimestribus Libras quinque mittas. Credo quoque reservasse te ei summam illam de postremo trimestri, quod Decembri finitum. Si id factum non est, necessum erit de hoc trimestri, quod Martio mense exspirabit, demi altera parte plus, libras videlicet X. Dolet sæpe adeo molestum esse tibi; Cæterum multum in humanitate tua reponere me facile ipse animadvertisti. Vale.

CLXIII.

Danieli Heinsio *S. P.* Leidam.

PRO Herode tuo, & poematis annexis, quæ ab Collega Barlæo accepi, gratias habeo summas. Valdè me eorum lectio delectavit, ut omnium tuorum solet, præsertim in hoc scribendi genere, ubi certas cum Antiquis. *Ἀντίδωρον* quod mittam habeo nullum. Sed vices nunc meas supplebit præstantissimus Mericus Casaubonus: qui Optatum Milevitanum, notis suis auctiorem edidit, & exemplar quod mitto, tibi dari jussit. Non dubito, quin gratissimum tibi futurum sit, tum editoris causâ, cujus cum maximo parente, tanta tibi amicitia fuit; tum ipsius Optati, qui utinam exulceratis hisce temporibus, magis in deliciis foret? Salve summe vir, & à Veteri Collega, cum optima conjuge plurimum salve.

viii. Kal. Mart.
cIↃ IↃc xxxii.

Tuus,

G. J. Vossius.

CLXIV.

S. P.

QUanto magis desidero tecum, amicissime Casaubone, confabulari, quantoq; negligentius plerasque meas literas ad te video perferri, tanto avidius animus est omnes arripere scribendi occasiones. Eam nunc attulit Mercator Londinensis per quem Farnabii mihi literæ traditæ erant. Vellem tamen discessus ejus non tam subitus fuisset. Pluribus colloqui licuisset: Feriæ enim nunc sunt, quibus spatium datur cum amicis colloquendi. Nam cum docendum est publice, otii adeo parum relinquitur, ut sæpe vix domestica curare liceat. Adeò, ut plerumque literarum scriptionem in ferias differam: quarum bonam semper partem amicis do, maxime consanguineis vel affinibus, qui invisere tum imprimis solent. Literas tuas & simul pecunias accepi: Libras videlicet vestrates quinque & triginta. Postrema quam scripsi Epistola, quia cognôram commodius te per Peysterum procurare pecunias posse, rem totam tuo arbitrio permisi, & addidi eo consilio Chirographum. Cæterum monitum te volo, prænomen Peysteri, quod tunc non occurrebat, perperam me scripsisse, & pro Jona (nam id nomen illi esse nunc cognovi) Franciscum appellasse. Quod hic adjicere visum, ne putares alium me quam illum quem aiebas, Peysterum designasse. Itaque deinceps à Peystero, nisi Masium præferas, pecunias expectabo. Si de Peystero commodius erit, quæso ut Masio satisfacias, de impensis quas fecisse mei causa sese ait: & detrahe id de summa quæ proxime mihi cesserit. Nec tamen scio quos sumptus Masius signet: crederem aliquos fecisse in itinere Cantuariam faciendo. Utcunque est, nolim me ei debitorem. Optati tui exemplaria nonnulla Bibliopolæ Lugdunensi tradidi, qui postea indicabit quo pretio vendere ea possit. Negabam minoris venundari oportere, quam nostrati Floreno Caroleo: quod paulo minus

 est

est quam solidis duobus sive Schellingis Anglicanis. Quod si consequi hoc liceat, viginti Caroleos nostrates, pro viginti Exemplaribus, sive triginta octo Schellingios Anglicanos, demes de pecunia mea. Sed metuebat Bibliopola ne tam care posset vendere, quia paucorum ad palatum sint Antiqui: præsertim qui argumentum tractent, quale Optatus tuus. Mi Casaubone, valdè sordent hic Veteres. Quod si quid antiquorum legere velint, id vix aliud sit, quam de Prædestinatione, ut quædam Augustini, Prosperi, Fulgentii: Theologiæ Doctorem novi, qui nullum veterum in Bibliothecâ haberet: nec diffitebatur, sed dubitare tamen aiebat, an non unum cujusdam opusculum haberet, seu Bernardi, seu Anselmi. Quod si periculum videro, ne optimus scriptor annos totos, in Bibliopolarum ferulis jaceat dispretus, aliter hoc negotium perficiam: Nempe cum Bibliopolarum variis de permutatione aliqua transigam. Faciliores hac in re esse solent. Nec ea res obesse mihi admodum possit, quoniam subinde ego, vel liberi, emere scriptores aliquos necesse habeamus. Quare nihil impedio, quo minus de proximo hujus anni quadrante, vel eo ipso qui mense hoc Martio exspiravit, reseces illos XXXVIII. solidos, sive Schellingios vestrates. Decreveram aliquid addere, de studiis & laboribus nostris, sed id proximarum esto literarum argumentum. Multam salutem à me & mea, optimæ uxori, dices, item Rev. Dom. Decano, & toti Collegarum & Fratrum præstantissimorum Collegio.

Amstelodami CIↃ IↃC XXXII.
Prid. Kal. April. St. Vet.

CLXV.

Merico Casaubono *S. P.*

EN tandem tibi Exercitationes meas Grammaticas, præstantissime Casaubone. Addidi & alterum exemplar quod dandum Reverendo D. Decano. Plura misissem, nisi scirem argumentum hoc non facere ad multorum palatum. Sed munificus magis ero, ubi edidero quæ sequentur argumenti gravioris ac sanctioris. Literis proximè missis nihil mihi gratius fuit. Satisfactum mihi jam à te usq; ad Septembrem anni superioris, qui fuit quartus & trigesimus supra CIↃ IↃC. Expecto igitur semestre Præbendæ meæ, quod expiravit in Martio hujus anni quinti & trigesimi. Jam intellexeris confido, Hugonem Grotium Legatum agere Regni Suecici Lutetiæ Parisiorum. Sophompaneas ejus (tragœdia est de Josepho Israelis filio) hic exuditur. Eam eò justius mittam propediem, quia nomini meo inscripsit. Scio placituram. In mentem venit hoc ipso die, quo ista scribimus (is est vi. Id. April.) ab Henrico octavo, ejectis monachis in Ecclesiâ Cantuariensi constitutum esse Decanum cum xii Præbendariis ante annos xciv. Contigit semel iterumque, & sæpius fortasse, ut nonnemo, me & aliis præsentibus ea referret, quæ ostenderent ordinem hunc Canonicorum seu Præbendariorum eo in Angliâ loco esse, quo pauci his terris existiment. Sed ego, etsi super eo aliqua me audire memini coram, tamen non habebam, quæ de aliis certo respondere objectantibus quibusdam, non satis me decora, & dignitatem ordinis nostri scire. Si grave non erit, velim per otium tribus verbis significes, quo loco in regno Anglico Collegium sit nostrum. Video Monachos olim & Cantuariensem statuisse Archiepiscopum, dummodo Regi placeret. Sed scire malim, quæ penes eos fuerit, ex quo Præbendarii substituti. Uti ecquem locum obtineant in Parlamento. Quibus Secularium (ut vocant) pares censeantur. Et siqua id genus. Neque id fastu scire aveam. Alienum id à moribus meis, præsertim qui longè adeò dissitus vivam. Sed ne imperitior videar illis, qui diu quidem in Anglia vixêre, sed neutiquam eo assurrexerint, quo nos regia evexit dignitas, ut nostri ideo hic mirentur eos exactius me scire, quæ ordinem nostrum spectant. Vale Reverende & Amicissime D. Casaubone, meoque nomine plurimum Reverendum D. Decanum & universum D. D. fratrum Collegium saluta. Nec minus lectissimam uxorem tuam, quam & mea salute plurimâ impertit & Filius Matthæus, quem coram vidisti. Is nunc totus est in Annalibus Hollandicis, quorum libri quinque primi excuduntur. Ut spero & istos intra menses duos videbis.

Tuus omni officio,

G. J. Vossius.

CLXVI.

CLXVI.

Guil. Boswello, *Oratori Regis* Britanniæ.

Nobilissime & Amplissime Domine,

REdditæ mihi sunt literæ tuæ, & illæ quas scripseras paulò antequam Batavia excederes, & alteræ ex Anglia transmissæ. Utrisque lectis non potui satis exosculari perpetuum erga me amorem tuum, & humanitatem tam prolixam. Tantoque mihi impensiùs curandum video, ut affectui tuo possim respondere. De Hortensio nostro ita est, ut scribis. Sed de altero ei surrogando necdum cura suscipitur urbis nostræ proceribus. Ejus rei causam accipe. Quo tempore Hortensium *τὴν πορείαν* cura tenebat proficiscendi in Italiam, sæpe ab urbe aberat, nunc Hagam excurrens, nunc Leydam vel Delphos. Hæc res fecit, ut non ille solum longè alia ac juventutis bonum curaret, sed auditoribus quoque ejus amor Mathesios refrigesceret: vel siquibus ardor ille duraret, in alia Lycea defluerent. Ubi deposuit noster animum illius itineris destinati, redire quidem voluit ad labores & auditiones publicas: Sed sæpe *ἀκροατὴς* erat nullus, interdum unus & alter, ut locum haberet illud Persianum è Græco expressum, *vel duo, vel nemo*. Et duorum interdum (miserum) alter erat minister Lycei, quem Pedellum dicimus. Hoc vidit & indoluit: idque eo magis, quia spem majoris stipendii habere non possit, nisi opera ejus necessaria publico magis videretur. Natura propensior erat ad tabem, quâ parentes obierunt. Accessere varia, quæ animum ejus sorte suâ multo celsiorem discruciarent: in his illud quod dixi. Eo absumpto consultius Urbis nostræ magistratui videtur, paulum deponere curam Professoris Mathematici, primoque circumspicere de uno altero idoneo vel ad Professionem Historiæ Romanæ, vel similis studii, cujus amore juventus vel omnis potius flagret ætas. Nec diffiteor priusquam tuas accepissem literas, id me consilii proceribus dedisse. Spectavi tum me ipsum, tum præcipue bonum publicum. Nam nisi vel Romana Historia vel ejusmodi quid eo tempore doceatur, quo ego in sacra vel Ecclesiastica sum Historia publicè enarranda, periculum sit, ne ille quoque defectus imminuat eorum numerum; qui huc se tanquam ad studiorum mercatum receperunt. Scis enim his terris non usque adeo multos esse Ecclesiasticæ antiquitatis amantes. Homines fuisse ajunt, qui ab Apostolorum temporibus ad nostrum usque seculum scripturam enarrârunt: eoque non dispiciendum quæ dogmata obtinuerint, primis etiam seculis, vel quale fuerit regimen Ecclesiæ, sed quid Deus dicat in verbo suo, hoc est, quomodo ipsi novè putent scripturas intelligi oportere. Hic novellitatis ardor, is antiquitatis contemptus, nisi pestilentis instar Sideris multorum animos afflâsset, beatius in rebus ageretur humanis; & si Britannica certamina satis capio, non tantas Scotia turbas daret. Scio innumera animarum millia esse extra omnem culpam. Sed quid faciamus istis *δημαγωγοῖς*, qui soli sibi sapere videntur, proque talibus se venditant simplicioribus: illos vero qui antiquitati suum deferunt honorem, tanquam umbras putant circumvolitare. Imo, ut intelligo, calumniis suis pudore nullo, in odium gravissimum adducere apud suos non cessant tum Regem suum, cordata animi bonitate suorumque amore, nullo Regum inferiorem, tum omnes eos quibus Deus præcipuum Ecclesiæ suæ regimen commisit. Sed quia jam in hunc sermonem incidi, literas Cantuaria accepi, quibus certior redditus sum; quia serenissimo Regi ad motus Scoticos compescendos milite fuerit opus, cuique Canonicorum Cantuariensium de Præbenda annua portionem decidendam: me qui percipere soleam quotannis libras centum sterlingicas, non posse percipere ultra octoginta. Equidem non is sum qui non omnia Regis causa velim, quin quicquid habeo non modò Regiâ liberalitate, vel à parentibus relictum vel labore partum proprio, atque adeo vitam ipsam pro Regia dignitate impendere sim paratus. Sed tamen ambigo, cum ignorem quantum conferant fratrum meorum alii, num ego qui solum centum percipio, privandus sim libris vicenis. Arithmeticâ enim in hoc negotio proportione agendum non sit: sed Geometricâ, ut nosti. Utinam igitur grave non sit de isto consulere vel Illustrissimum & Reverendissimum Dom. Archiepiscopum, vel Reverendissimum Dom. Episcopum Londinensem. Non hoc peterem, nisi jam novem prope menses forent, quibus nihil percepi. Ab clarissimo quidem fratre Casaubono literis certior factus sum, mercatori meo se pro trimestri annumerare voluisse viginti libras, sed eum nisi viginti quinque (ut anteà) daret, accipere quod offerebatur noluisse. Verum ego ad Mercatorem scribi curavi, ut potius trimestri quoque viginti acciperet, quàm nihil. Respondit ille (nisi ab eo qui Amstelodami habitat eludor) nec viginti illos se posse accipere. Nemo, ni fallor, æque idoneus fuerit ad consilio juvandum quam Rev. Dom. Londinensis, de cujus affectu etiam omnia mihi merito polliceor. Nam ipse abundè

mihi

mihi eum coram comprobavit, nec alter eo intelligentior, qui ipse in Collegio Canonicorum Cantuariensium fuerit. Hæc scripsi raptissimè in ædibus nob. & amplissimi Dubletii, qui officiosissimam tibi salutem adscribi jussit. Scripsissem ad magnos illos Ecclesiæ memoratos Antistites, quorum laudes nulla ætas conticescet. Sed, ut vides, vix nunc potui hæc ista. Festinationi ignosces & simulac occasio sit, vel potius cum voles, omnia officia cum salute devotissima offeres Reverendis & Illustribus Dom. Archiepiscopo & D. Episcopo Londinensi. Vale.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CLXVII.

Arnoldo Buchelio *S. P.*

AMicitia quæ jam ab aliquot annis, tecum mihi fuit, Amplissime Bucheli, omnino postulare videbatur, ut contendente Amersfurtum, filio meo, simul & adituro civitatem vestram visendi studio, te, & ipse per literas, & filii verbis salutarem. Quippe qui existimem boni viri esse, etiam sollicitum agere de amicorum rebus, & valetudine. Itaque non facile dixerim, quam gratum mihi acciderit, quod his diebus ex ornatissimo K. Marteno intellexi, valere te, belléque pro ætate portare. Eo autem id mihi jucundius erat, qui non modò, ut tam amicum decet, optimè tibi optare, sed etiam quod publico, te plurimum benefacere posse cogitarem. Et jampridem cupidè expecto, ut patriam, ut nos omnes, tot annorum laboribus tuis bees. Sanè id si ob attenuatas corporis vires, tam citò non possis, quam vellemus, aut alia etiam de causa, adhuc premere labores tuos malis; saltem curaturum te spero, ut per propinquos, ac necessarios tuos, aut quibus aliis dare id negotii volueris, lucem quondam adspiciant. Nam dolendum profectò sit, si quæ viri, suis in studiis præstantissimi, multo studio conquisivere, publica luce careant. Accedit quod raro scripta, nisi ab Authore ipso, emendatè edantur. Ideoque, & ego his temporibus, quæ ante annos xxx. & ultra commentatus sum, protrahere in lucem molior. Hic quem vides, filius meus Matthæus Vossius, scribere ante annum aggressus est, Comitum Hollandiæ Historiam; cujus majorem jam partem absolvit, & ut arbitror post menses paucos edet. Quare si qua tibi sint, quibus juvare eum, in egregio hoc instituto, sine incommodo tuo possis, is non dissimulabit publicè, cujus beneficio profecerit, aut fuerit adjutus. Quod eo dico, quia video hodie, adeo invaluisse morbum illum, ut homines addiscere quidem velint, sed à quibus hauserint, non agnoscant. Sed à talibus longè diversus mihi, etiam filio meo animus. Itaque si habeas, vel Manuscripta, vel olim edita, ac propè jam sepulta, quibus putes lucem addi Patriæ Historiæ posse, honor tuus erit, publici authoritas. Et paucis diebus recepturum te, quæcumque commodaveris, fide quam optima spondeo. Vale.

Amstelodami
ↃIↃ Ioc xxxii.
xi. Kal. Jun.

Tuus,

G. J. Vossius.

CLXVIII.

Andreæ Riveto. Lugdunum Bat.

Reverende vir, Doctissime Collega.

EUnte ad vos ornatissimo juvene Rigaltio, non potui occasionem hanc prætermittere, mittendi ad te Optati Milevitani, quem à se castigatum, notisque auctum, ex Anglia transmisit Mericus Casaubonus, ut tibi traderem. Frustrà vero, aut scriptorem ipsum, aut Casaubonum nomen commendaverim; cum utrumque in veneratione tibi esse sciam. Dignus quoque tanto Parente Mericus. Quare ut lubenti animo donum accipias, pro me, & eruditio, & Parentis magnitudo, & ipse Optatus postulat, cujus Episcopi utinam omnes hodie similes forent. Si enim tam hi amantes essent pacis, ac concordiæ, non ita Ecclesia Dei scinderetur, magno hostium gaudio, & imbecillium scandalo. Verùm non tam querimoniâ nunc opus, quam remedio; ad quod tibi, & paucis tui similibus, salutaria, ut spero, consilia, inspirabit Deus, magis magisque. Salutem plurimam honorandæ Matronæ conjugi tuæ, & Collegis universis, ubi vacabit, aut opportunitas erit, meo ut nomine dicas rogo.

viii Kal. April.
ↃIↃIↃc xxxii.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CLXIX.

CLXIX.

Bernardo Damke S. P.

QUod hactenus, Ornatissime Damke, literis tuis non responderim, propter occupationes meas fuit; quibus quotidie sic premor, ut si otioso, vel pauxillum esse liceat, vix me Vossium esse credam. Verumtamen quia commoda adeo occasio est, per honestæ admodum domus adolescentem, literas ad te mittendi, non patiar hanc mihi diffluere. Major erga te amor meus. Sed sic tamen, ut paucis defungar. Quæris de loco Basilii Imp. ubi ait in suis παραινετικοῖς, summos juxta, ac infimos, ὁ πλὴν τεσσάρων πήχεων γῆς μετὰ θάνατον κληρονομήσων. Puto non meliorem fabulam adducere posse, quam à magno Marone, qui similiter ait, de Cœlii Mantuani sepulchro, tres patere non amplius ulnas. Scio ut crucem fixisse se Grammaticis, magnus ille vates dixerit. Sed enim sufficere debet, quod Cornificius, & Asconius, ex ipso audierint Marone, per cœli spatium, significari Cœlii illius, quem dixi, sepulchrum. Quem enim meliorem interpretem quæramus ipso Poeta? Nec in dubium vocare licet sententiam hanc, quia non ipsi hoc Cornificius, & Asconius scribant. Sufficere debet, quod hæc subnixa sint, non solum honorato tibicine, sed etiam Junio, Phialgrio. Mens igitur Basilii ista erit, utcumque Imperatores, non solum magna habitent palatia, sed etiam, vel totius orbis Domini fiant, non tamen domum eam, quam obitu incolunt, plusquam tricubitalem fore. Parva certè hæc domus, ut meritò dixerit Horatius,

Et domus exilis Plutonia.

Valdè enim falluntur, qui vel *exilii*, pro *exilis* legunt, contra omnium codicum fidem; vel qui existimant, significari amplum illud animarum receptaculum, quod Poetæ Erebum dicunt: nempe ut domus illa dicatur exilis, non quia ipsa exilis, sed quia ut nugantur, animæ, vel umbræ sint exiles. Quanto illud verisimilius, quod jam ab aliquot annis persuasi multis, Plutoniam domum, esse sepulchrum. Nam Pluto, terra, quia è terra effoditur πλοῦτος, sive quicquid metallorum, juxta illud Poetæ,

Effodiuntur opes, irritamenta malorum.

Et Græcis idcirco Ἅδης ab Hebræo [illegible] h. e. Terra: non uti Græculi putarunt, ab α & ἰδεῖν. Nec ineleganter idem Basilius ait, ὥσπερ ἰατροῖς περὶ σωμάτων φιλοπονεῖν, οὕτω καὶ φιλοσόφους ψυχὰς ἰατρεύειν. Scio quod objectas ἰατροὺς, propriè ἰατρεύειν, φιλοσόφους φιλοπονεῖν. Sed placuit Basilio μεταφορὰ illa, quam veteres vocant ἀκόλουθον, sive reciprocam. Qualis est, quod altum pro profundo dicimus, profundum pro alto, Gubernatorem pro Auriga, Aurigam pro Gubernatore, æquor pro campo, campum pro æquore, flores pro stellis, & stellas pro floribus, aliaque id genus. Venio ad Agapetum. Παλατίουρος non magis morari debet, quam παλατίσκοπος, quod apud Nazianzenum. Hoc à σκοπεῖν, illud ab ὁρᾶν, quæ ἰσοδυναμοῦντα. Ut derivata Ἔφορος, & ἐπίσκοπος, πατρίκιος, & παλάτια, venisse de Romano imperio: Interim vulgaria Lexica, præsertim ex posterioris ævi scriptoribus, compositis id genus verbis ditabit, qui volet. Eidem Agapeto, Οἱ διὰ σώματα σωματοφύλακες sunt excubitores. Nam comparationem facit Agapetus inter utramque fortunam, summam illam Imperatorum, & alteram vigilum, sive corporis custodum. Superest quod quæris de ἐρυθροῖς πεδίλοις; qualibus Imperatores utebantur, etiam Occidentis. Nam usi calceis Mulleis, & soli quidem jam à tempore Aureliani. Mullei autem Calcei, qui Dioni ἐρυθρόχροοι. Sed quia Agapetus, ad Justinianum Imperatorem scribit, de Constantinopolitanis solùm videamus. Nihil enim certius, quam eos rubris usos calceis. Hoc Paulus Diaconus, Lib. XVI. *Ut agnosceretur ex rubris calceis.* Georgius Phronza Protovestiarius, Lib. I. cap. 17. *Suffragante Nobilitate Manuelem Imperatorem creat, cocco tincta calceamenta concedit, successorque ab omnibus agnoscitur.* Hinc Gregorius, Lib. III. ait Alexium ἐρυθροῖς ὑποδήμασι χρῆσθαι. Et Nicetas in Joanne Comneno, Lib. III. τοὺ πόδας εἰς ἐπισημασίαν τυραννίδος φοινικοβαφὲς ἀμφιέννυσι πέδιλον. Etiam Joannes Curopalates narrat Isacium Comnenum fuisse Patriarcham dejectum, quia gestasset κοκκοβαφῆ πέδιλα, quippe quæ solius essent Imperatoris. Possum & alios adducere; in his Procopium, & Zonaram. Sed quia video te esse totum in Basilio Imp. illum potius advocabo. Ille in παραινετικοῖς ad Leonem filium, cap. 63. Τῶν ποδῶν σε τὸ ἐρυθρὸν τιμήσει ὑπόδημα. Hæc ut ad te scriberem, affectus compulit. Impensè enim faveo omnibus, qui bonam mentem amant, & ea jam ætate, quâ tu es, benè de Rep. literaria mereri cogitant. Nihil tamen his meis magnoperè fuisset opus, postquam ad vos, uti spero, jam salvus, ac sospes pervenit, ille ævi nostri Phœnix: quod cùm dico, nihil puto addere opus, Hugonem me Grotium dicere, virum magnæ in patriam fidei, & quicquid est usquam mortalium, multijuga doctrina supergressum. Et

tamen

tamen temporum hoc dissidio, habet Batavia, qui alibi, quam apud se vivere Heroem malint. Scilicet caligant eorum oculi, ad lumen hoc, cujus radiis perstringuntur. Non committes, quin eum meo nomine salutes. Quod eò addo, quia volo te perducere in notitiam tanti viri: Oraculum hic habebis majus illo Delphico. Non tam facile, tu difficultatis quicquam reperies, quam ille exsolvet. Fœlix Hamburgum, cui nunc sol ille illuxit, fœlicius si fœlicitatem intelligat! Saltem capere debent, qui literarum studiis capiuntur. Sed ego nimirum, dum nonnihil me effundo in laudes ejus viri, arrogantiæ crimen subeo, quasi existimem, satis cuiquam virium esse, ad tollendum illum, qui supra omnem laudem est. Parenti optimo, & doctissimo Mag. Joachimo Damke, item Clarissimo Frederico Tiliobrogæ salutem plurimam dices.

Amstelodami cIↄ Iↄc xxxii. vii. Id. Maias. G. J. Vossius.

CLXX.

Arnoldo Comiti à Benthem. Steinfurtum.

Illustris & Generosissime D. Comes,

ET sublime fastigium domus vestræ, & humilitas mea, prohibent me morem non gerere postulato ulli, quod in vestræ spem gratiæ possim: Nedum tam æquum, tam facile liceat detrectare. Etenim magnum semper fructum studiorum meorum esse existimavi, favorem virorum Principum consequi, imprimis talium, quos non cæcus amor, sed judicium, & intellectus scientiarum, ad æstimandos Musarum cultores duceret. Itaq; vel sola hac de me opinione, necessitas mihi imponeretur, quicquid præstare in tanti Herois gratiâ possim, promptè suscipiendi. Accedit meritum quoque, cujus sæpè mihi memoria obversatur, quod ante annos duodeviginti, ab illustri, & generosissimâ domo vestrâ, ut Theologiam profiterer publice, ad Steinfurtense Gymnasium sum vocatus. Tanto magis elaborandum mihi intelligo, ut ne promptius commendasse ipse quemquam alumnorum tuorum videaris, quam ego ab Illustri adeo nomine, commendatos mihi suscepisse. Incitat etiam doctissimi Parentis, sed infœlicis, memoria, cujus causa adolescenti, quamdiu sibi ipsi curæ erit, non deero. Quamobrem sic existima, vel sponte me, & hoc, & amplius velle. Solum rogo, sic persuasum habeas, non in minuto hoc solum; sed ubicumque tenues vires meæ navare utilem, Illustri nomini tuo, ac generosissimæ familiæ universæ, operam poterunt, fore me semper

Amstelodami cIↄ Iↄc xxxii. Idib. Juniis. *Devotissimum Illustri nomini vestro, & ad quodvis obsequium paratissimum,*

G. J. Vossium.

CLXXI.

Philippo Paræo *P. S.*

JAM menses sunt duo, Cl. Paræe, cùm nostratium Typographorum uni dicerem, velle me, ubi nundinarum tempus instabit, quædam per eum ad te transmittere. Quod ego imprimis propter Ennium Columnæ dicebam, de quo amicum compellaram. Hodiè jam eum, ante unam alteram hebdomadem discessisse intelligo, me penitus ignaro. Atque eo minus me convenisse, quia ad mercatum Francofurtensem, plenum sit periculis iter, ut nec sarcinas, nec res ullas, eò hinc advehere ausint. Etiam vereri, ne quid librorum ex Germania, aut saltem nonnisi maxima cum difficultate referre possint. Atque addebat Typographus, Amstelodamensis Jansonius Blau, absque eo fuisset, seipsum eo iturum fuisse, ut melius distraherentur libri, quos magno numero hac hyeme excudit. Quod si scribere ad te velim, id ipsa hac hora fieri oportere, quia ante vesperum nuntius esset abiturus; nec deinceps durantibus nundinis, scribendi occasionem fore. Ne igitur oblitus videar amicissimi viri, pauca hæc raptim malui exarare, quam penitus tacere. Ac primum de Columna meliorem esse occasionem expectandam. De Nonio certior fieri cupio; quando eum filius prælo subjicere cogitet. Velim enim priusquam ad notarum editionem sit deventum, quædam transmittere, quæ lucis aliquid, vel etiam medelæ, locis plusculis adferant. Et fortasse amicorum unum alterum, ad idem excitabo. Quod quæris de vocis Tropicæ significatione in sacramentis, cur eam non annotarim, in Oratoriis meis, causam accipe. Cum primùm eas ederem, obtuli edendas Raphelengio. Sed is, quod ante nesciebam, Romanæ Ecclesiæ placita sequebatur. Eoque cùm dissertationem super hac contineri Oratoriis nostris intelligeret, gravatus fuit, opus hoc

excudere,

excudere, quia negabat fore, ut in Brabantia, atque inter Pontificios, divendi liber posset. Resecui igitur, quæ ejusmodi forent, inque Commentationes transtuli Theologicas, in quibus fusè de hoc argumento tracto. Tuam vero de hac re opinionem probo, quam satis clarè, in Rhetoricis proponis, solidéque adstruis. Quamvis & Pontificii in hac locutione Tropum adnoscant, sed non signi, verùm materiæ. Cum enim nos dicamus Panem, vocari Corpus, quia signum est Corporis; illum Panem vocari aiunt, quod sit Corpus, quia ex Pane est conversum. Plura velim: sed ecce jam interpellor. Quare abrumpo, ne morer Tabellarium. Plurimam salutem eruditissimo à me filio dices. Vale egregie, ac Reverende Pater.

Amstelodami. cIↃ IↃc xxxii. Postr. Non. April.

Tuus totus, & tuorum,

G. J. Vossius.

CLXXII.

Gerardus Vossius Jo. Cordesio *S. P.*

PEccaturus eram, Clarissime vir, in humanitatem tuam, si diutius retinerem schedas tuas. Sanè nisi subitæ sæpius occupationes ingruissent; non tam diu frustratus fuissem expectationem tuam, qui nostram prævenisti, in suppeditandis promptè adeo, quæ pro mea opinione, in Gotefchalci causâ, faciebant. Equidem simulac negotia mea paulum expediero, decretum mihi (modo bona id tua venia fiat) in lucem dare, quæ in iis Epistolis, ad Hæretici illius historiam pertinent. Nec parum enim lucis adferent iis, quæ ante annos quatuordecim, de hac re scripsi, in septimo operis mei, de controversiis à Pelagio, & Massiliensibus motis. Tuum autem publicè beneficium profitebor, non quod ita, merito me tuo parem rependere gratiam existumem, sed ne videar ingratus. Vellem tibi, aliqua in re, utilis esse posset opera nostra: quod si posse existimes, ostendam, ne promptius te petisse, quam ego præstare videar.

Amstelodami. cIↃ IↃc xxxii. Kal. Sextilib.

CLXXIII.

Guilielmo, *Episcopo* Londinensi.

Reverendissime in Christo Pater, Dom. Illustriss.

NOlui hanc qualemcunq; occasionem ad te scribendi omittere, quia & iniquum erat, quemquam certæ fidei sine meis Londinum literis venire, & raro eorum, quos norim, proficiscitur quisquam. Et tamen nihil magnopere quod scribam occurrit: nisi valere me, ac familiam universam: ac res Hebræorum florentissimo publice auditorio docere: quod non modo frequententer adolescentes ad magna nati, sed plurimi etiam viri Amplissimi, ac ut ætate & dignitate, ita virtute doctrinaq; insignes. Ea res ut animos addit, juxta Poetæ illud, Excitat auditor studium: ita aliquid etiam incommodi secum trahit. Quanto enim plus in rebus Hebræorum, & temporibus iis, quæ Christum antecedunt, elaboro; tanto spissius ea procedunt, quæ ad Christianas Antiquitates pertinent. Si Deus mihi valetudinem & vitam diuturnam concesserit, spero me in utrisque operæ pretium facturum. Et jam distineor utrisque: Sed non ut prælo adhuc subjecerim, quod longe minoribus fervet. Puta Commentarii Linguæ Latinæ: pars eorum est vel Historia rei Grammaticæ, vel excellentium Grammaticorum Censura: pars vero, origines complexa, fontes totius Linguæ reserat & recludit. Et comites erunt libri de Re Poetica. In quibus aliquid ausus sum post magnum Cæsarem Scaligerum. Sed utcunque in his, & aliis, non plane mihi, longeque minus mei amantibus displiceam: dicere tamen non possum, quàm mihi hoc doleat, quod inimici mei superioribus annis me ista magis tractare compulerint, quam unde longe amplius fructus ad Ecclesiam redundaret. Ut illa sunt quæ de Hebræorum & Christianorum rebus meditor quotidie. Nunc orationem inauguralem, ante aliquot menses à me habitam mitto: Non quasi dignam lectione tua existimem, sed quia nihil tam magnum, tam minutum à Vossio proficisci debet, quin tu Illustrissime Domine ejus particeps sis. Et hoc tantum vadimonio me obstringo, majora me tibi in posterum oblaturum. Vale.

Amsteloda. cIↃ IↃc xxxii. Prid. Id. Majas.

Reverendissimi & Illustrissimi Nominis tui cultor devotissimus,

G. J. Vossius.

CLXXIV.

S. P.

Quid hoc, summe vir, summe idem amice? Serione ambigere te, ecquid ejus nominis ac doctrinæ Scriptorum tuorum mittere mihi ausis? O quam mihi mens alia! nihil mei tam minutum, quod non ausim communicare. Quam vere id dicam, vel hinc vide.* En tibi ἀντίδωρον, sed quale Diomedes Glauco: puta horæ unius dissertatiunculam pro dissertationibus tot dierum: commune argumentum pro sacro: paucas pagellas pro pulchro volumine; ut alia ejus generis mittam. Sed tamen ne depuduisse me dicas, conditione ea mitto, ut ignoscas quod tanto inferiora tuis ausus sim mittere. Atque ut facilius hoc impetrem, non vereor addere, majora me destinare propediem divulganda: quæ nominarem nisi hærerem ambiguus unde potissimum velim auspicari. Quod si excurrere ad vos dabitur, de eo jucundum fuerit tecum consultare, disputationes tuas, quos miseras avide legi, etsi occupatior quam vellem. Argumentum pro temporibus nostris pene vetus. Sed video te sedulo observare illud antiquorum, τὰ μὲν κατὰ καιρὸν, τὰ δὲ κατὰ καιρόν. Nam & cautius multa ponis & solidius firmas. Ut de genio taceam, quo hæc tractes. Præsertim ubi res cum pontificiis, qua in Palæstra hodie dominaris. Testis tuus Catholicus orthodoxus, quem quoties in manus sumo, toties, quod discam, reperio. Hæc ut possis, multum quidem post Deum naturæ dotibus debes: sed enim non minor illa felicitas, quod, præter temporis nostri morem, sic veteres legeris Ecclesiæ doctores: quibus, quantopere ipse ab adolescentia capiar, coram aliquando me dicere commemini. Accedit, quod sic evolvas doctores eos, quibus se Romana tantopere jactat Ecclesia. Et hos, & priores illos multi è nostris ad partes advocant frequentes, qui, si verum dicere licet, satis in iis legendis sunt infrequentes. Nimirum neque adeo fungos putant se cæteros, ut non animadvertant, eosne, quorum labores adducunt, ipsi legerint, an ab aliis lectos memorent. Atqui ut eundem si arcum tendant Hercules & Iolaus, vel, si lubet puer hujus, utcunque neutrum cernas, eos ex telo misso discernas: ita cum eadem à duobus scribuntur, non operosum est dignoscere, ecquid ab scriptore dicatur, an exscriptore. Quanto autem magis in iis, quæ habemus, placuisti præ aliis multis, tanto avidius cætera, de quibus dicis, expectabo, ac præsertim illa in Genesin: unde auspicandum mihi, qui vestigiis Sulpitii Severi velim insistere, nempe novum munus à rebus ordior vetustissimis. Scis enim ut cum Civili doctrina mihi omne ævum sit emanandum. Quæ provincia cum latissime pateat, maxime insistam rebus Hebræis, Græcis, ac Romanis. Nec dubito quin in eo facile tibi probaturus sum consilium meum, nam sola Hebræorum Historia incipit à mundi incunabulis: sola Prophetas auctores habet: sola, præter novi fœderis historiam, pietatem veræ Religionis docet. Sola etiam quater mille annos, vel,* si ab Abrahamo ordiri visum, bis mille annos complectitur. Tantum enim est ad captam à Tito Hierosolymam: Hebræis, uti aiebam, proxime, quemadmodum apud vos soleo, subdam res Græcas & Romanas. Nec enim extra res Hebræas, ulla est Historiarum, quæ meliora, vel uberiora, prudentiæ, justitiæ, fortitudinis, aliarumque virtutum exempla præbeat, quàm Græca & Romana. Græcaque tanto fructuosior, quanto imperium Græciæ similius est nostro. Romanæ autem hæc gloria est, quod ea gens arma circumtulerit per totum pene orbem, & dominata sit annis amplius mille & ducentis, ac tot nostri temporis imperia enata sint è Romano. Ut vides, totius orbis historiam enarraturo in tribus hisce imperiis maximè pes erit figendus. Neque hæc opera nostra vobis Lugdunensibus incommodabit, sed commodabit magis. Nam deinceps ut ætate majores, ita majori etiam doctrina ac prudentia Academiam tum vestram tum exteras accedent. Et quid melius his terris, quam cum neutiquam invidæ sint Musarum fores, si non unis deinceps mœnibus sapientiæ studia concludantur, sed alibi etiam vigeant floreantque. Me quidem consilii mei necdum pœnitet, præsertim qui, hactenus saltem, tam frequenti præstantium virorum doceam auditorio. Archiepiscopi Usserii labores vidi ac legi, & jam per literas ei gratias egi, quod tantæ dignitatis vir eruditos suos labores nomini dicavit nostro. Nam quod de Godschalco nonnihil dissentit, id minime me movet. Sunt illi summo viro causæ suæ, sunt item mihi meæ. Sufficit, quod uterque amplectamur Augustini sententiam. Nec tanti est, utrum eam sit assecutus Godschalcus. Mihi sic secutus videtur, ut aliquantum excesserit. Atque hoc vidit Rabanus Maurus, magnus sane vir, vidit quoque Synodus Moguntina, quæ Godschalcum damnavit. At fuere in ea complures Augustinianæ sententiæ & intelligentes & retinentes. Nec unquam per omnia eum tueri ausus Remigius, vel qui Lugdunensis Ecclesiæ nomine scripserunt. Tantum conquiruntur, quod, ut exorbitarit Godschalcus, non eo

eo debuerit damnari sententia aliorum, qui se intra effata pomœriaque veritatis continent cum Hipponensi illo antistite. Quid multis? puto quæ de Godscalco inedita in bibliothecis quibusdam asservantur, fidem faciant, me verissima dixisse: ea ubi accepero, faciam te certiorem. Magnopere de eo gaudeo, quod de Salmasio scribis. Scis optime quanti eum virum semper fecerim. Sane non alius est in Belgica, qui toties scriptis suis eum celebravit, jam ab annis aliquot, præsertim opere de Historicis tum Græcis tum Latinis: optarim tantum doctrinæ communi illi amico nostro, qui fœde adeo eum depressit. Mihi simulac pedem his in terris posuerit, animus est uti illo amico ac familiari. Quod communi, ut spero, bono fiet, saltem meo & publico. De Aurelii excessu nihil hactenus inaudieram. Valde de eo doleo, ob veterem studiorum conjunctionem, de transmisso ejus Jobo maximas gratias ago. Exemplar alterum ad Senatorem Casimbrotium mittam. Nec enim in Batavia quemquam illo ae me habuit conjunctiorem. Ac jam ab annis prope XL. triga quasi amicorum fuimus. Si viduæ vel ipse, vel conjux tua rescripserit, gratias ei meo ages nomine, atque adeo & Casimbrotii. Id enim eum scio velle. Qui, nisi celerius, quam optasset, Jobum Lugduno remisissemus, suis cum sumptibus hic edere decrêrat. Facile cogitare potes quàm id gratum accidisset Aurelio nostro. Sed id ego demum cognovi, postquam jam in itinere erat Molinæus per quem exemplar remisimus. Sane ut cætera mittam, typi, si hic editus foret, non paulo essent venustiores. Vale vir præstantissime, tuarumque virtutum cultorem perpetuum in posterum quoque ama. Uxori salutem.

Amstelodami. *Tuus sine fuco more majorum,*

G. J. Vossius.

CLXXV.

Vir Illustrissime,

Nihil mihi gratum æque accidere potuit, quam quod cognovi tanti me ab illustrissimo Skytio fieri, ut ex parte mei quoque causa filium suum in Bataviam dimitteret. Certe non injuria de tanti viri opinione triumphari mihi posse videor, cujus æstimatio eo apud me major, quod non cæco amore studia, aut eorum cultores prosequatur, sed ipse non levem quoque hic gloriam vindicare sibi possit. Equidem inhumanitatis merito damner, si obsequi viro summo recusem. Nihilominus duram necessitatis legem esse ipse nosti: obstant hinc ædium angustia, inde conjugis gravis semper valetudo, & numerosa familia: ea tamen omnia pensare & studia generosi juvenis, ubicunque potero, juvare decretum, movet me non parentis solum, non tua tantum (quam semper feci maximi) commendatio, sed & desiderium operam utilem navandi illi, qui quondam Sueciæ regno, qua opera, qua consiliis prodesse poterit. Faveo genti illi, & si quisquam, certe ego addictus fui, cui nihil magis in votis, quam ut magni Gustavi grandia molimina secundare supremum numen velit: ipse humilibus Deum precibus, pro eo rogare nunquam desinam. Tibi interea vir illustris, omnem animi cultum & ubi servire tuis commodis potero, obsequium, & nunc, & in perpetuum offerre non supersedebo. Vale.

Amstelodami. *Illustris nominis tui devotus cultor,*

G. J. Vossius.

CLXXVI.

Justo Reisenbergio. *S. P.*

AMO te, mi Reisenbergi, ob communem patriam: magis tamen ob niveum pectus, & egregiam eruditionem ac facundiam, quæ abunde elucet ex orationibus nuper editis, quarum ad me specimen transmiseras. Respondere tum neglexi, partim adversâ meorum valetudine detentus, partim occupationibus multis. Postea etiam iter meum in Angliam accessit. Redux jam orationes omnes editas comperi. Ac priori specimine allectus etiam cæteras legi. Profecto non est quod judicium virorum præstantium reformides, nugatorculos vero contemnes. Scis illos qui divulgant aliquid, non intelligentes solum habere censores, sed etiam fungos, instar eorum qui ædificant in totius populi conspectu. Nostri interea nihil prodiit, præter Oratorias longe auctiores & limatiores. Nempe subsecivis temporibus, lubens in omnibus meis hoc facere soleo, ut quæ prius fugerant corrigam, quæ deerant suppleam. Qui has literas tradit, est Gulielmus Simonius J. C. ac Regii apud Suecos judicii in Livonia, Carelia, & Ingria adsessor, vir optimus ac doctissimus, ac filius ejus Simonii

qui Eloquentiæ professor magna cum laude fuit, prius in Rostochiensi, posteaque in Upsaliensi Academia. Hoc nomine etiam tibi gratiorem fore arbitror, qui ipse Eloquentiæ studio egregium jam nomen parasti. Amstelodamum me commigrasse, fortasse jam aliunde intellexeris. Consilii hujus causas perscriberem: sed vix ista subito in chartam licuit conjicere. Nam Simonius noster uti hodie Lugduno venit, ita confestim Frisiam cogitat, ut præstantes Franekeranæ ac Groningensis Academiæ animas videat coram. Et in his te, mi Reifenbergi, spero alias fusius tecum per literas colloquar, interim me amare perge, peramantem tui: sive salve ab eo qui perseverabit esse amicus, imo & cultor nominis tui.

Amstelodami.

CLXXVII.

Præillustri ac generosissimo, D. Joanni Skytte, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

Illustrissime Domine,

SI gratulor mihi ipsi, quod tanta studiorum meorum apud te æstimatio sit, merito certè faciam. Ut enim mittam honorem summum, qui ea re mihi tenuis conditionis homini à tam illustri viro contingit: Quanti me facere existimas vel solam opinionem ejus qui de eruditione omni accuratè adeò judicium ferre possit? Nec satis visum fuit si tuis ostenderes literis, quam benignè de me censeres, hoc est, ut ego interpretor, plane supra meritum meum: documentum etiam addere voluisti, quo non certius aliud optare unquam potuissem: quippe qui filium mihi commendes tuum. Equidem qui parentum in liberos affectum ex meo facile metiri valeo, planè nefas duxerim dubitare, quin & tibi supra omnes gazas carissima tua pignora sint. Præsertim qui non ad propagandam solum familiam ea genueris: sed in spem etiam publicas Sueciæ res administrandi. Unde duplex meritò tibi cura, ut & tanto parente, & dignitatibus summis digna sint. Mittis autem filium ea ætate, quæ maxime idonea est, ut sapiendi dicendique scientiis imbuatur. Atque ego quidem jam brevi hac consuetudine satis perspexi, animum ejus nihil minus esse quam degenerem, sed potius ad honestissima quæque mirificè accensum: ita ut nihil mediocre deinceps ab eo expectare debeamus. De affectu vero erga illum meo atque opera, vir illustrissime, quid addam? Sueciæ regnum florentissimum, cui votis meis semper favi, hortatur me, ut, quam optime possim, mereri de illo velim, qui quondam perutilem patriæ sit operam navaturus. Movet tua, vir illustrissime, commendatio, cui non obsequi nefas duxerim. Admonet denique ad maxima quæque erectus generosus adolescentis animus: quales ut magni semper feci, ita in illustri adeo loco natis admirari etiam soleo. Itaque nihil plane est, quod de studio hic meo dubitare possis. Ego ubicunque illum discendi invenerim cupidum, instruendi labore non fatigabor. Ut saltem hac ratione, quando alia necdum datum est, servire Sueciæ, & tuis, vir illustrissime, commodis possim, cui obstrictum me & nunc, & deinceps semper, pro humanitate hac fatebor.

Amstelodami.

CLXXVIII.

Isaaco Basirio.

Ornatissime Basiri,

SI oblivione tui longo adeo tempore scribere me distulisse existimas, injuriam facis constantiæ meæ; si negligentia, occupationes meas ignoras. Quæ certè majores sunt quam verbis exprimere ullis possim, & sæpe quo me vertam nescio, à mane ad vesperum modo amici, modo exteri interpellant, modo eorum literis obruor, ut cui respondeam, quem differam, vix ipse certus sim. Et sic mihi sæpe non dies, non hebdomadæ, sed integri quoque menses abeunt, ita ut destinata perficere, licet invitus, prohibear. Jamdudum quippe rescribere tibi decreveram: affectus siquidem in te meus nusquam minor est, atque antehac fuit. Quemadmodum enim non facile amore prosequi soleo, nisi quos dignos existimo, ita quoque ubi semel amare quemquam cœpi, non desultorius meus affectus est. Te ut dignum amore complexus fui non perfunctorio, ob ingenii tui felicitatem, neque minorem ingenio eruditionem: Unde nihil vulgare expectabam. Publicè quoque ea opinione dignissimum te satis ostendisti, quà disputationibus, quà aliis in Academia nostra exercitiis; eòque ego, cùm rarò egregia ingenia ad virtutem animum adpellere videamus, te quod supra vulgum saperes, semper feci maximi. Qua in sententia si perseveraveris, ut summis viris te commendabis, ita magnis quoque passibus amorem meum auctum ibis. Nec dubi-

dubitare possum, quin & talis persistas, qualem te ante cognovi: vix enim mihi persuadere possum, eum qui in adolescentia sua ad magna summis viribus contendit, nunc firmato quoque cum ætate judicio, degenerem fore. Si itaque vera auguror, est quod gratulari & tibi possim & mihi: tibi quod collatis à natura dotibus, bene utaris; mihi quod non temere te æstimavi. Perge modo & nullis parce laboribus. Sic tandem seculi nostri lumen evades. Sine illis consequi ægrè datur, & ubi assecutus fueris, gloriosum est. Audi ingentem illum Demosthenem. Καλὸν μὲν, inquit, ὦ ἄνδρ. τέχνην ἐν τοῖς σπουδαιοτάτοις θαυμάζεσθαι, πολὺ δὲ κάλλιον διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τὴν αὑτοῦ μηδενὸς τῶν ἐνδόξων ἄμοιρον γενέσθαι. Tu si velis, potes: at velle & posse, satis ante ostendisti: itaque adhortari diutius nolo, ne de studio tuo diffidere videar. Quod minime facere me patitur ardor summus ad honestissima quæque quem ante in te perspexi. Quin & non vana me sperasse, ex compluribus intelligo, qui egregiam mihi virtutem tuam prædicant. Me nunc Amstelodami vivere, aliunde credo cognoveris. Nimirum urbis ejus proceres luculento me stipendio vocarunt, ad Historiam ac Politicen publice profitendam, in illustri Gymnasio. Cujus mihi pulchrum erit fundamenta jacere, uti & Collegarum aliis, quos partim jam vocarunt, partim vocare decreverunt. Plus quoque hic otii spero ad consignanda ea, quibus & de hoc & venturis seculis bene mereri possim. Nec minus interea amicis in tam potenti urbe utilis fuero. Quod si qua in re prodesse etiam tibi, mi Basiri, possim, nusquam operam desiderabis meam. Tu tantum quid exoptes, significa. Imo ut nihil istiusmodi occurrat, literis tamen compellare ne intermitte, quas mihi gratissimas semper futuras spondeo. Vale.

Amstelodami, vii. Kal. Quintil.

Tibi addictissimus,

G. J. Vossius.

CLXXIX.

Ornatissime Brouneri,

NE diutius eludam exspectationem tuam, etsi occupatissimus, mitto tandem, quem petieras, Indicem omnium eorum, quæ continentur Politicis Justi Lipsii. Summi sanè viri, cujus de civili prudentia libros initiis istis studii tui Civilis maximè accommodatos existimavi, idque non solum ob brevitatem atque ordinem, sed etiam ob tot laudabilia dicta, ex quibus, seduleæ instar apis, suum hoc mellificium confecit. Tuum nunc erit sæpius eos lectitare, quò tot auteæ sententiæ penitius animo inhæreant. Illustriores etiam γνώμας & exempla præclara, quæ legendo deinceps observabis, vel ad oram, vel charta inserta, è regione suo quoque loco annotabis. Ità deinceps suâ sponte oculis se offeret tuis, quicquid variè adeo dispersum repereris. Simul dum quæque memorabilia chartæ inscribes, etiam animo inscribes. De cæteris coram colloquemur à feriis nostris. Vale, & sapiendi dicendique studia sociare perge. Ita tuis eris voluptati, & uberes aliquando ex te fructus capiet Respublica.

Tuus,

G. J. Vossius.

CLXXX.

Jo. Skyttio, *Seniori*.

Illustris Domine,

ÆGrè me à filio tuo divelli nullus mirabitur, cui ita atque mihi ejus mores atque indoles introspectæ sint. Quippe dignissimum eum illustri adeò parente, dignissimum tua commendatione comperi. Est in eo erectus ad honestissima quæque animus: est doctrina, judiciumque supra ætatem; uti & cætera omnia longe supra hominum vulgus. Accedit, quam in eo summam animadverti, doctorum virorum æstimatio. Equidem felicem, illustris domine, qui non modo ad tantum virtutum, tantum dignitatis fastigium perveneris; verum & liberos expectationis non minoris genueris. Felicem, dum te, illustrissime Domine, fruitur, Sueciam; felicem expectatione liberorum tuorum. Ego quidem haud secus quàm aquileges ex vapore ascendente aquas latere conjectant, ita ex generosi filii tui indole maxima quæque præsagio. Et qui alius esse possit? Illo parente natus, & inspectorem ejusmodi habens, qualis est D. Simonius, in quò si magna est eruditio, majus atque acre judicium relucet; si judicium exactum est, probitas morum, vitæque integritas multò maxima est. Verissimè dico, plus in recessu habere eum, quàm in fronte promittit: & paucis ut absolvam, est, quicum lucere in tenebris, ut vulgò dicunt, possis. Quò magis tuam, illustris domine, prudentiam admitor, qui cautè ac circumspectè adeò hac in re

re processeris. Nihil enim æquè in lubrico quam adolescentia est. Et quæ semel hausit, firmiter retinet. Quamobrem nulli prudentius agunt, quàm qui viris indubitatæ ut probitatis, ita prudentiæ ac eruditionis liberos suos commendant. Te, illustrissime vir, cuncta hæc in Simonio habere, etiamsi negare vellem, tamen tacitè mecum crederem. Itaque dignus ille filio tuo, dignusque illo filius tuus. Qui si tales porrò duces habeat, erit quondam quò se jactare Suecorum universum regnum possit. Ego pro viribus meis, pro exiguo adeo tempore quo apud nos moratus est, quod potui feci, majora si occasio tulisset præstiturus. Quæ si unquam detur, ostendam me paratum ubique navare operam illustri familiæ Skyttianæ, illi nimirum dico, quæ Sueciæ regno ceu felix aliquod astrum, illuxit. Te interea, illustris domine, ut diu supremum numen servare sospitem velit, unice rogo. Quo non regni tantum publica commoda, sed etiam studia, (quamvis & illa non levem regnis utilitatem adferant) quæ passim jam aliis in gentibus vilescunt, in Sueciæ Regno, tuo beneficio assurgere, uti cœperunt, possint. Et Te, uti Suecorum gentes ob impensam Regno operam mirabuntur ac colent, ita perpetuis & nunquam intermorituris monumentis universa literaria Respublica posteritati commendatum eat. Ita sane voveo atque auguror. Vale.

Amstelodami. *Illustrissimi nominis tui cultor devotus,*

G. J. Vossius.

CLXXXI.

Erycio Puteano, *S. P.*

Vellem, Amplissime Puteane, quoties aut res meæ ferunt, scribendi ad te occasio daretur, aut quoties occasio datur, res meæ ferrent. Sed sæpe contingit, ut, me occupato, nuntii veniant, sæpe ut otiosus nuntios desiderem. Hinc fit, ut rarius, quam pro voluntate mea, ad te scribam. Nam quoties ad animum occurrit antiqua illa, & ætate nostri utriusque coalita amicitia, dicere nequeo, quam te alloqui desiderem, cujus amorem erga me semper sum exosculatus, ac cujus eruditionem & dotes alias quo magis considero, impensius miror. Hinc sæpe fit, ut etiam materia atque argumento destitutus, tamen confabulari tecum & jucundam veteris nostræ consuetudinis memoriam recolere cupiam. Ita igitur prompto, commodùm scribendi occasio offertur, eunte ad vos necessario ac propinquo meo Joanne Corputio, filio affinis mei, Amplissimi viri Jacobi Corputii, ante in Procerum Dordrechtanorum ac nuper in præfectorum rei maritimæ Collegium Roterodami adlecti, olim sub Orydrio ac Rekenario condiscipuli utriusque nostri. Putarunt cordatissimus is parens & ornatissimus ejus filius (qui per Brabantiam in Gallias tendit, eaque occasione Lovanium vestrum & excellentes ejus viros conspicere exoptat, aliaque quæ urbs habet imprimis memorabilia) non aliunde posse melius de omnibus cognosci, quam ex te, neque te consilio solum, sed si opus sit, etiam commendatione posse adjuvare: itaque licet, propemodum nihil scriptione dignum haberem, nedum satis grave interpellandis occupationibus tuis: committere tamen nolui, quin & tu memorem me amicitiæ nostræ, & illi, quibus optime velle debeo, facilem me amicis viderent. Sed, quod pene omiseram, ut nostram quoque rem gnarus sis, opus nostrum Grammaticarum exercitationum, quod ante annos xxx. & amplius scribere orsi eramus, tandem prælo subjici cœpit. Filius meus Dionysius, cui nihil ab longo tempore jucundius & exoptatius contigit literis tuis, & iis, quas eodem tempore ab doctissimo Tuldeno accepit, Latinè reddidit annales Belgicas Reidani. Quæ tralatio cum à magnatum multis admodum expeteretur, hac ipsa hebdomade excudi cœpit Lugduni. Atque eidem decretum, Cæsarem, scriptorem sibi persamiliarem, plurimis locis à se castigatum, ac notis illustratum, edere in lucem. Eam ad rem usus est uno alteroque Manuscripto, & editionibus vetustis, ut de variantibus Fulvii & aliorum lectionibus nihil dicam. Sed enim impense desiderat plurium Manuscriptorum copiam, & jam aliquorum ei spes facta. Non dubito, quin apud vos qua publicis, qua privatis Bibliothecis inveniantur. Quocirca si unum alterum calamo exaratum exemplar Cæsaris nancisci, ac transmittere ad nos possis, sancte spondeo, optimâ fide redditum iri. Sin mittere huc non sinatur, proximum est, ut per Adolescentem quempiam conferri cures: modo tanti codices illi videantur Sumptus. uti æquum, refundam. Horum alterum si consequi filius possit, obstringes non illum modo, sed me quoque, qui quicquid liberis meis fit, mihi præstitum existimo. Vale Amplissime vir.

Amstelodami. *Tuus,*

G. J. Vossius.

LCXXXII.

CLXXXII.

Hugoni Grotio *S. P.* Hamburgum.

HAsce qui literas tradit, est Joannes Ludovicus Wolzogen, liber Baro in Nieuhausen, Austriacus, qui septennio exulavit, priori quinquennio in Polonia, cætero biennio Amersforti. Vir & virtute doctrinaque egregius, eoque nomine bonis omnibus carus. Mathesi se totum pene dederat; sed nusquam solatium præterquam in sacris literis invenit. Cum familia in Germaniam nunc revertitur. Nec ei quicquam volupe adeo, quam si Hamburgum transiens, occasionem habeat compellandi tui, quem facilè intelligit doctrinarum Principatum tenere, & documentum esse virtutis constantis licet infelicis, nunc tamen ut speramus, malaciam post tantas tempestates promittentis. Spem eam præbent Suecorum Regis virtus, & fœlicitas, & magnus erga te affectus, ut si Principi extero addicere operam debeas tuam, sanè non alteri illam melius in Germania præstare possis. Sed fiet hoc non sine multorum dolore, qui & tibi, & patriæ optimè volunt, ...his, & nonnullis qui si non optimè, saltem nec malè velint, cæ.... mihi dissertatio, de postremo hoc discessu tuo: quem apertè improbare non verentur. Plerique etiam, quod cum is sit Reipublicæ nostræ status, credideris hic posse te sedem figere, absque illorum comprobatione qui ad clavum sederent. Negare soleo eos intelligere, quo animo veneris aut abieris. Jam annos effluxisse tam multos, optimam ætatis partem, quò Patria careas: Effluxisse simul, tot bonas occasiones quibus optimè potueris consulere, & tibi, & familiæ tuæ. Iniquum poscerent, ut ulterius differri eas velint. Nam quousque tandem? An in effœtam senectutem, idque in hoc vitæ incerto? Venisse igitur te, ut Patria, si vellet, opera tua uteretur, potius quam exteri Principes. Hanc illa ... ac deinceps damnum quod inde sentiat, non tibi, sed sibi imputetur qui hac etiam parte fungi volueris officio optimi civis. Tantum opus est salutari *ἀμνηστίᾳ*. Si non ferat præsens status, ut publico sanciatur decreto, saltem ferre, ut conniveatur in iis, quæ cum dispendio Reipublicæ, & libertatis constituta. Vel si nec illud quidem ferat, alibi quam hic te malle vivere. Nec vi....verti oportere, si ita credideris, cùm id longè à Patria agenti perscripserint, qui hic agerent. Si quid igitur temerè speratum, culpam esse eorum, qui aliter statum hujus Reipublicæ tibi depinxerunt. Sed ut ista, & multa illiusmodi, quæ longum sit adscribere, bellè dicantur à me, tum etiam vere: tamen & mea, & aliorum me prudentiorum in eo perstat opinio, antequam operam extero Principi promittas, cognoscendum, an non bona cum venia vivere apud nos possis. Nihil volunt posci, quod sapiat ...nem culpæ quâ cares; Imo ne quidem tentari aliquid, antequam satis sit perspectum fore, ut impetretur quod petitur. Eoque ante cæteros, nos certissimos esse debere, de propensissima voluntate *τῦ πλήθους λαῶν*. Quæso mihi veniam da, mea anima, si exposcam, ne ullis injuriis te abripi sinas, ab eo quod tibi, Patriæque & utile, & honorificum imprimis fuerit; interea utrumque hoc facere non desinam, & causam tuebor quod virtuti debeo tuæ, & amori nostro: Et Deum simul precabor, ut salubria tibi consilia inspiret, pristinamque animi lenitatem, quam propriam hactenus, tot injuriis pressus, possedisti, deinceps etiam conservas. Ex ædibus Georgii Doubletii, tui valdè ut debet æstimantis, qui & salutem adscribi jussit. Salutem uxori ac filio.

xxv. Augusti, cIↃ IↃc xxxii. *Tuus,*

Dum spiritus hos reget artus.

CLXXXIII.

Hugoni Grotio *S. P.* Hamburgum.

ME nec silere æquum puto, nec longas dare literas opus, eunte ad te Heroina dimidio tui; quæ curatius cognoscenda cuncta expediet, quam per literas ego facturus essem. De rebus tuis nihil æquè scripto opus, quam summos, & viros, & amicos eandem retinere sententiam: nimirum rectè facturum te, si Proceres scripto compelles, sedem ut tibi in Batavia dent. Sed facilè assentiunt; id autequam fiat, videndum, an Princeps fidem dare velit, effectum se daturum, quantum in se sit, ne repulsum feramus. Alioqui ille si impromptior, ô quanto satius fiderit, ut opera utatur tua magnus Suecorum Rex, vel alius Principum Europæ: dummodo ne unus ille quem dicere non sustineo. De quo quid...eret, valde metuo, ne unus ille dies magnorum esset malorum causa. Non possum plura scribere, quia ad hoc usque tempus me Isacus Pontanus distinuit, vir tui amantissimus; & jam ex famula mea intelligo, tuum abitum parare, quam & salutare, & has literulas tradere coram volo.

Amstelodami.
cIↃ IↃc xxxii.

CLXXXIV.

Hugoni Grotio *S. P.* Hamburgum.

JUcundissimum fuit de prospera valetudine tua cognoscere, ex optima, & cordatissima tua uxore: quæ salva, ac sospes huc venit; & hinc Hagam abiit nudiustertius, pridie nempe non. Octobr. Die uno altero ante eodem ierant, Vlamingius, Bickerus, & hujus urbis Procerum alii, audituri Legatos hostilis Belgicæ de Pacis conditionibus. Accepi his diebus literas Merici Casauboni tibi inscriptas, quas mitto. Lamerius jam dudum à me habet tuum pro veritate Christiana codicem, in quo pluscula, & correxeras, & addideras, & jam majusculis excudere literis cœpit. Commentariorum meorum de arte Grammatica, primus jam liber est excusus, & penè secundus. In Reidano vero, quem Latinè reddidit filius Dionysius, nono nunc libro fervet prælum. Hæc paucula nunc scribenda putavi, eunte ad vos optimo, & ornatissimo viro, Matthisio Ecclesiaste inter Remonstrantes; qui Hamburgum proficiscitur, ducturus ibi uxorem, cum maximis opibus.

Amstelodami, ci϶ I϶c xxxii. Postr. Non. Octobr.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CLXXXV.

Simoni Bellimontio.

ETSI non nescirem, Amplissime Bellimonti, quantæ occupationes te, cum alias semper, tum hoc imprimis tempore, distineant: Non eas tamen veritus sum, interpellare. Novit me hic, quem vides, Manasses Ben-Israel, vir doctus, & probus, utinam Christianus. Sed quamvis Judæorum nobis plerumque infestius genus est; hic tamen non paulò nobis benevolentior; Imo ut multum commodare Christianis potest, sic etiam cupit: Itaque hoc nomine nonnulla etiam invidiâ laborat apud suos. At tanto mihi gratior, qui eo utor penè familiariter; magis etiam filius Dionysius, non sine emolumento literarum Hebræarum, quamvis jam ab sexennio, ut nostis, studiosus fuit. Porro cum Vir is intellexisset, mihi quoque aliquem in amicitia tua locum; rogare non dubitavit, ut significare tibi vellem, quid de se mihi videretur. Id solum scire te volui; nec ultra distinebo. Salutem uxori, & familiæ plurimam.

Amstelodami. ci϶ I϶c xxxii. Postr. Id. Novembr.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CLXXXVI.

Guilielmo *Episcopo* Londinensi.

Reverendissime in Christo Pater, Domine Illustrissime,

QUAS ad me dederas literas, duobus post mensibus accepi, & jam prope tantundem temporis effluxit, ex quo mihi redditæ fuerunt. Nimirum quia petieras; ut plenius aliquanto sententiam meam de Godschalciana Controversiâ exponerem: expectandum putavi, usque dum quædam hactenus inedita ad hoc negotium pertinentia ex Galliæ Bibliothecis accepissem, & cum curâ legissem. Utrumque nunc feci sedulò: sed sic quoque perstat animus in iis, quæ ea de re ante annos xiv. complexus sum Historia de Pelagio & aliis, qui litem de gratia & libero arbitrio moverunt. Qui verò hac parte à nobis dissentiunt, quod pace summorum virorum dixerim, non satis mihi attendere videntur, quincuplicem, olim de Gratia ac Prædestinatione sententiam fuisse. Media in his communis illa Patrum priorum, ipsiusque etiam Augustini, priusquam cum Pelagio certamen susciperet. Hæc ut res docet, & Augustinus passim contendit, non comitantis modo in subsequentis, sed prævenientis etiam Gratiæ necessitatem fatebatur. Circum hanc sententiam quatuor sunt diversæ: duæ extremæ, & totidem inter extremam mediamque interjectæ. Extrema una Pelagii fuit, qui sic arbitrium hominis extollebat, ut necessitatem Gratiæ negaret. Altera erat Prædestinatianorum, qui sic Gratiam prædicarent, ut non esset libero arbitrio, eoque nec monitis aut pœnis locus. Inter extremam Pelagii, & mediam Catholicorum veterum interjecta fuit opinio Genuensium, & Gallorum quorundam, præcipuè Massiliensium: qui putabant non posse nos sine gratia salutis negotium perficere; posse tamen illud absque gratia incipere. A Pelagio igitur hactenus abitant, quod gratiam esse necessariam agnoscerent; at in eo conveniebant, quod non necesse sit nos à gratia præveniri: unde hi reliquiæ Pelagii, vel etiam Semipelagiani sunt vocati. Inter extremam Prædestinatianorum

&

& mediam veterum Catholicorum erat illa B. Augustini, qui cum Patrum prioribus agnoscebat gratiæ prævenientis necessitatem: sed ut eam fortius tueretur, illud super addebat, fluere hanc ab absoluto salvandi decreto. Hac de Augustini lacinia quadruplex fuisse olim judicium invenio. Nam ut de Pelagianis & Semipelagianis nihil dicam, etiam Catholicorum nonnulli, qui in cæteris assentirent Augustino, hoc caput, ut novum, falsum, periculosum respuebant; ut liquet ex Epistolis Prosperi & Hilarii ad Augustinum. Alii damnare non audebant, sed tamen putabant vel plane incertum, ac potius reticendum, quia multi adeo eo offendebantur; vel saltem non planè certum, de quo idcirco modeste inter eruditos posset disquiri. De priori liquet, ex iisdem Epistolis. Ad posterius fortasse referre illud liceat, quod Cœlestinus Papa scribit extremo capite eorum quæ ad Galliæ Episcopos de Dei Gratia misit: *Profundiores difficilioresque partes incurrentium quæstionum, quas latius pertractarunt, qui Hæreticis restiterunt*, SICUT NON AUDEMUS CONTEMNERE, ITA NON NECESSE HABEMUS ADSTRUERE. *Quia ad confitendam gratiam Dei* SATIS SUFFICERE CREDIMUS, *quicquid secundum prædictas regulas Apostolicæ sedis nos scripta docuerunt.* Tertium genus, caput illud Augustini strenuè asserebat: sed ita asserebat, ut arbitrii libertas, Monitorumque & Correptionis utilitas non everteretur; nec cum priorum Patrum doctrina pugnaret. In his B. Prosperum Principem reponimus, præclaraque etiam opera Scriptoris de Vocatione Gentium. Denique aliqui solum attendere, quæ, B. Augustinus de Gratia è Scripturis attulisset, & quomodo ea esset interpretatus, ac durissima quæque optuma putare, nec laborare quicquam, quid ex iisdem Scripturis pro libertate Arbitrii doceret, aut quid de Gratia priores statuissent: unde aliud consequi non poterat, quam ut sic Augustinum intelligerent, ut secum & cum Antiquis pugnaret, nec gratia libertatem arbitrii perficeret, sed tolleret, nec correptionum ulla esset utilitas, sed inane nomen. Ex hisce, qui ut Scripturas, ita Augustinum perperam interpretarentur, proque errore suo eorum abuterentur verbis, Godschalcum Monachum fuisse, Rabani Mauri, totiusque Moguntinæ Synodi, judicium fuit. Cui nos ante annos plusculos, in Historia nostra de gratiæ & liberi arbitrii controversia subscripsimus: multoque nunc minus sententiam nostram mutare possumus, postquam nacti sumus ea, quæ hac de re ipse scripsit Rabanus. Sic igitur statuimus, Godschalcum hunc non per calumniam dici Prædestinatianum, uti illi qui Augustini sententiam amplecterentur, eoque nomine à Pelagianis & Semipelagianis vocabantur: sed jure meritoque sic appellari: ut qui verbis Scripturæ & B. Augustini male intellectis, male etiam senserit, & docuerit de Gratia & Prædestinatione. Diffidet tamen hac parte à nobis vir summæ Pietatis, Doctrinæ ac Dignitatis; qui nullos censet fuisse Prædestinatianos. Quotquot enim sic vocati, per calumniam ita nominatos, ab iis qui Augustini sententiam rejicerent: Mihi vero graves causæ, cur dissentiam. Quas, quia fusius paulo hanc rem tractare malim, dissertatiuncula complectar, quam proximis literis transmittam. Idem maximus Vir improbat quod scripserim, jam Augustini ævo fuisse, qui verbis ejus malè intellectis in spissum adeo inciderint errorem. Sed neque hic video, cur resilire debeam ab opinione ea. Quæ me moveant consignavi, eaque ad te nunc mitto, ut tui, Reverendissime Pater, judicii faciam. Cui quod displiceat, id me placere possit Auctori suo. Vellem alteram, de qua dixi, dissertatiunculam, & majoris illam, quam hæc, momenti, comitem ei nunc addere potuissem. Sed quandoquidem ea nunc est anni pars, qua munere publico maxime distringar, & in disquisitione illa quædam occurrerunt, ubi necesse sit plusculos è medii ævi scriptoribus ad partes advocari, quo solidius singula firmentur: facile veniam dabis, si id hoc tempore non fecerim. Exercitationes nostræ Grammaticæ, opus novantiquum, jam ab aliquot mensibus excudi cœpit. Et strenuè proceditur, me admodum lubente, qui majora scio exposci. Et quantum possum, animum ad Ecclesiæ veteris Historiam, ab istis non dico difficilibus nugis, attamen levioribus, ac vere pedissequis revoco. Filius meus Dionysius, alter eorum, quos in Anglicano itinere comites adsumseram, ante hebdomadas aliquot transferre ex Hebræo cœpit Rabbi Moseh Maimonidis dissertationem de Idololatriæ exordiis, & progressu. Auctor ille est, de quo Hebræi vulgatum illud dicere solent, à Mose usque ad Mosen non fuisse similem Mosi. Argumentum fœcundum, & in quo Notas plusculas addendo, varia ostendi eruditio possit. Laborem suum hunc, si gratum erit, Illustrissimo inscribere nomini tuo filius decrevit. Ut eum non tanquam signum grati erga te, Reverendissime Pater, animi habeas; sed obsidem & vadem eorum, quæ ego tibi debeo, & si Deus vitam concesserit, perfecturum me spero. Existimat intra quartum aut circiter mensem se consummaturum, & duobus aut circiter mensibus editum iri. Citius posset, nisi jam prælum ferveret excudendo translationem

ejus Annalium Belgicorum Reidani, quos pure, & ad veterum formam Latine reddidit. Jamque ex Libris XVIII. priores duodecim excusi. Hac etiam Hebdomade prælo subjiciet geminum Panegyricum dicatum Arausionensium Principi, post luculentas adeò Victorias Hagham Comitis reverso. Unus Prosâ scriptus, alter Carmine. Nec ego hæc omnia, in lucem ea ætate (vix annum egressus vigesimum) edere eum permitterem, nisi istiusmodi fore considerem, ut etiam literarum principibus probarentur. Hæc ego aliquanto apertius non gloriæ aut jactationis studio, vel nimio meorum amore; sed quia scirem, ea jucundum esse tibi cognoscere, Illustrissime Pater, qui tanto & me amore complecteris, & meos. Sed ego, Illustrissime Domine, videar mihi oblitus mihi, cui scribam, & quam occupato. Quamobrem finio, more meo, cum voto ut diu te Opt. Max. Magno Carolo, diu Britanniæ Regno, diu Ecclesiæ suæ, diu denique mihi incolumem servet, qui si privati apud te in censum veniam, debitorum tibi omnium maximum me esse, & fateri debeo, & lætor.

Amstelodami. clɔ Iɔc xxxii. vi. Kal. Dec.

Reverendissimo & Illustrissimo nomini tuo obstrictissimus,

G. J. Vossius.

CLXXXVII.

Simoni Bellimontio. *V. Cl.* Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

AUT ego nimium amicis abundo, Amplissime Vir, aut alii iisdem egent. Sane eò me jam pervenisse video, ut Commendator jure appellari possim: Te fortasse Importuni addes vocabulum. Certe si sic vocare voles, injuriam mihi fieri ne ipse quidem dixerim; quippe gnarus, quæ occupationes distinere te etiam ante soleant, quanto nunc magis, postquam arduum pacis negotium, distinere cepit Belgicæ Proceres, in quibus tam illustri es loco. Sed audeo nihilominus curis, quibus ista nunc libras, inserere me; qua fiducia scis, & sæpius dixi; nimirum amoris tui. Nunc iterum commendo, quodammodo quidem rogatu alieno, sed magis sponte mea. Non dicerem id, nisi dignum tua gratia putarem, pro quo loquor, Erycium Puteanum, Virum Doctissimum, disertum etiam, & elegantis Ingenii; ut ipse non ignoras: probum & candidum, ego imprimis scio, qui novi eum ab annis xlv. Una enim in patria urbe tua, ab Orydrio, & Rhekemrio, liberalibus disciplinis, in pueritia exculti sumus. Mireris fortasse illum tibi commendari; sed faciunt hoc tempora Reipublicæ, & spes pacis incerta. Quare unum illud, uterque petimus ut amare velis. Putat enim ipse, ut ex Literis ejus intelligo, sua non parum interesse, ut postquam Venloa, Urbs Patria ejus, nobis accessit, aliquos in his partibus amantes sui habeat; quos inter te imprimis esse cupiat. Utrum vero agris suis à milite metuat, an aliud sit, dicere non possum. Sed scribet propediem ipse ad te; & fortasse jam fecit. Itaque non longius curas tuas interpello. Plurimum saluta lectissimam Uxorem, & Liberos optimos.

Amstelodami Prid. Id. Decembris clɔ Iɔc xxxii.

CLXXXVIII.

Illust. Joanni Skyttio *Baroni, &c.*

NIsi singularis humanitas tua, Generose Domine, nostras quoque terras personaret, & favor erga studiorum cultores mihi cognitus foret, nequaquam ea essem fiducia, ut ultima prope hora, qua filius abit, & ego à multis interpellor, quasi in mediis negotiis, literis aliquid committere auderem ad virum sublimis adeo fastigii. Nunc quia famam de te scio non mentiri, & ex generosis quoque liberis tuis viva tui imagine, certum indicium capio: Non dubitavi per literas hasce officia ac venerationem tibi meam deferre. Non quasi tua id magnopere interest; sed quia obstrictum me tibi sentiebam in liberis tuis. Vix equidem dixerim, quanta cum voluptate conspexerim remeantem, post sexennii peregrinationem generosum filium tuum: in quo prudentia, eruditio, & quæ alia tantæ dignitatis juvenem ornare queant, undique elucent. Certe gratulor Tibi, Illustris Domine, de sobole tam eximia, & te digna. Et eo magis gratulor, quia in sublimi positos multæ illecebræ à virtute sæpe avocant: quo impensius miratus sum egregium & excelsum adeo animum filii tui per vestigia paterna incedentis. Certè si qua in re opera nostra illi utilis esse potuisset, non alius me promptius eam collocasset. Nunc quia occasio illud non permisit, saltem in altero filiorum tuorum ostendam, quam devoto erga te sim animo. Juvi ejus studia quantum potui, qui diversa, vicina tamen urbe habitet. Ac deinceps animus idem futurus: partim quia hoc pacto bene mereri me de publico intelligo, cui aliquando is præfuturus;

partim

partim etiam in tuæ ſpem gratiæ, cui placere poſſe pulcberrimum, & non levem ſtudiorum meorum fructum puto. Vale.

Amſtelodami a. d. x. Januarii anni hujus cIↄ Iↄc xxxiii. quem illuſtri familiæ tuæ felicem & proſperum exopto.

Illuſtris & generoſi nominis tui cultor,

G. J. Voſſius.

CLXXXIX.

Joanni Meurſio *S. P.*

VEllem, Vir ſumme & amice, ante horam unam atque alteram ſciviſſem, generoſum Roſecrantzium quamprimum in Daniam abire. Uberiores à me literas haberes. Non committendum tamen ut abeat ſine literis meis. Dicam quæ potiſſimum in mentem veniunt tuaque ſcire maxime intereſt. Scripſeram ſuperioribus literis, Guilhelmum Janſonium Blauwium cogitare de edendis Danicis, tum tuis, tum Pontani. Idem ad te perſcripſerat vicinus ejus Joannes Janſonius: ſed ita perſcripſerat ut aliquid caliginis adſpergeret. Nec enim animus illi uno volumine complecti opera veſtra: quod nec Pontano gratum foret, necdum tibi, ſed utraque ſeorſim edere parat, forma tamen eadem, typis iiſdem; ita ab eo qui volet, ſimul compingi poſſint;ſeorſim item ab eo,cui mens alia. Quare ne quidem in unius inſcriptione mentio alterius fiet. Sane puto te ſcire venuſtiores eſſe Blauwii typos atque eundem emendatius aliquanto ſua excudere: Nec aliud me movit, cur hoc ſcire te vellem. Tamen & alter Vir bonus, & rerum ſuarum non indiligens. Quare de hoc fruaris judicio tuo. Solum ne facile nimis fidem habe quæ alter de altero perſcribat. Cogitat idem Blauwius, ut tui eſt amantiſſimus, & filium habet Juriſconſultum qui prælo præeſt, omnia tua eleganter & emendate uno volumine complecti. Idem ſi tibi videatur poſſis perſcribere quo ordine velis ea concinnari. Opus etiam ſit ſignificari quæ addi in ſingulis libris vel etiam mutari voles. Si voles,ipſe utinam in partem veniam curæ, quo magis honori & deſiderio ſatisfiat tuo. Aureum laborem tuum de Atticæ regibus Jo. Janſonii tradidi, non prius tamen quam recepiſſet ſe quamprimum prælo velle committere. Hæret adhuc, utrum hic an Harderwici id agere velit: ſi hic, meâ; ſi Harderwici, Pontani interdum opera uti decrevit.

Mitto ad te exemplar Orationis noſtræ de laudibus Hiſtoriæ, quam non fore ingratam ſpero tum argumenti causâ tum auctoris. Excudit nunc Blauwius exercitationes meas Grammaticas; Jamque in tertio libro occupatur. Utinam opera iſtac ad umbilicum perducta foret. Scio enim majora à me exſpectari. Cætera literis proximis intelliges. Id propediem erit. Nunc ob feſtinationem generoſi Juvenis cogor manum tollere de tabula. Uxori ſalutem plurimam dices & liberis optimis non à me modo ſed conjuge quoque & grandioribus liberis, filiæ imprimis filia mea.

Raptim *Amſtelodami* vi.Id. Jan. Anni hujus cIↄ Iↄc xxxiii. Qui ut familiæ tuæ pariter ac noſtræ felix ſit, Deum ſupplex rogo.

Tuus totus,

G. J. Voſſius.

CXC.

Georgio Calixto Theologo *S. P.* Helmſtadium.

SI amici mihi eſſent deligendi, Præſtantiſſime Calixte, profecto eos, vel maximè inter eruditos quærerem. Et inter eruditos non alii ſe mihi commendant, quam quos pietas: Et inter pios, vel maximè mihi probantur, quorum integra in ſacris judicia eſſe video. Unde nihil præter morem meum faciam, ſi te, vir Clariſſime, In amicorum potiſſimis habeam. Imo niſi habeam, degenerem à natura mea. Etenim ſive pietatem cupio, ſive doctrinam, ſive judicium acre, non aliis opus mihi eſt documentis, quam præclaris monumentis tuis; quæ cum voluptate, cum fructu, cum admiratione legi: Et gratulatus mihi ſum quam maximè, reperiſſe me in Germania virum, qui non multorum, in damnandis diſſentientibus impetum ſequeretur: ſed verè noſſet, quid ſit Catholica illa Eccleſia, quam in ſymbolo profitemur. Multum hoc ſchiſmatico ſæculo, profeciſſe mihi videtur, qui illud didicerit. Sed de iſto pluribus alias, ſi ſic videbitur, per literas colloquemur. Ad illud nunc revertar, quod orſus eram dicere, ex quo tempore, noviſſe te ex ſcriptis tuis cœpi, ſimul ingentem mihi amorem tui ortum. Ita ut nihil mihi gratius accidere potuerit ſalutationibus tuis, quibus per ornatiſſimum Overbequium, ſæpius me, cum Lugduni agerem, es dignatus. Adeoque mirarer ipſe, non citius me literas ad te dediſſe, niſi amicorum quoque in-

timos mihi, super talibus sæpe queri scirem. Distentus occupationibus, crebrò tantum meminisse amicorum possum; & cùm maximè scribere velim, prohibent non modò solitæ curæ, sed & subita, quæ mihi non rarò ingruunt, tanta turba. ut assiduis quorundam curis comparari possint. Huc usque egeram, & amans, & æstimator, & memor tui, cum non uno literario à te munere provocatus, & monitus à præstantissimo Wickevortio (quo non alius amicitiæ inter nos dignior usurpari conciliator poterat) abrupi non tam pertinax silentium, quam occupationes, quas inhumanus sim, nisi vel ad tempus, tuo in me posthabeam amori. Crede, eruditissime Calixte, si aliorum colui amicitias, tanto magis me tuam expetivisse, quanto aliis dignior tu, & mihi honorem magis ac fructuosum erat, familiaritatem exercere, cum viro, veteris Ecclesiæ amantissimo, & ut veritatis, ita pacis sic studioso. Debeo ego tibi, cùm ob munera, quæ auro omni præpono, tum imprimis ob affectus indicium, quod à te cœpit. Debent tibi, quotquot verè Christiani sunt, & esse volunt. hoc est, tota Ecclesia. Perge tantùm benè de illa mereri, & commoto huic sæculo tranquillitatem reddere, quo nihil salutarius nobis, nihil Deo gratius præstari potest. Habebis certe optimum quemque laboribus tuis faventissimum. Ego quidem nunquam desinam te amare, cui me obstrictum esse fateor, & lætor. Nam si verè olim dictum est, firmissimam esse inter Pares amicitiam, nostra perpetua erit; quando & mihi nihil aliud unquam in votis fuit, quàm pro tenuibus, quas habebam, viribus, occurrere Christiani Orbis dissidiis. Vale, & Deum exspecta laborum tuorum remuneratorem.

Amstelodami x. Kal. Febr.
An. cIↃIↃcxxxiii.

CXCI.

Gulielmo *Episcopo* Londinensi.

Reverende in Christo Pater, Domine Illustrissime,

MAgis magisq; comperio, quam vere non semel, & imprimis coram promiseris, paterno te affectu fore in me & meos. Quod enim evidentius affectus, vel στοργῆς potius, habere poteram argumentum, quam postremas literas tuas? Quas non gratias tibi debeo, pro tam eximia cura, pro monitis tam fidis! Sed enim de amoribus illis non possum non referre, quod comperisse mihi videor. Cum ante triennium in Britannia ipse essem, hæc ipsa de filio vulgabantur. Cum verò in rem totam inquirerem, atque adeo ipsum serio monuissem, negavit id per somnium sibi unquam venisse. Atque addebat extremæ fore dementiæ si is, qui virgines in Batavia, & loco egregio, & opibus non spernendis, habere in matrimonio potuisset, nunc se projiceret infra sortem suam, infra honorem familiæ. Non abnuebat, sermones identidem cum ea habuisse; sed nunquam animum ducendi. Atque adeo omnibus penè Epistolis suis, quas ab aliquot mensibus ad me & meos scripsit, rogat, ut cogitare velimus de civili aliquo munere, præsertim apud Ruremondanos; quorum urbem, natalem ac sedem parentum, ac majorum meorum, Arausionensis Princeps in fœderatarum Belgarum potestatem redegit. Quæ prorsus aliena à cogitationibus ejusmodi videntur. Nam si honores ullos in Belgica cogitat, quos profecto non ita facile est apisci, ducenda ei potius uxor sit ejusdem soli, ut matrimonii vinculo novos sibi amicos & favorem paret. Nec tamen ex istis certi quicquam mihi audeo polliceri. Novi quam varius & mutabilis esse animus Adolescentiæ soleat. Et facile cogitare possum, nihil temere tam ejus, tam mei amantes, tibi, Illustrissime Domine, scripturos fuisse. Quare ab affine meo Junio, qui nunc cum Illustrissimo Principe Arundelio, in Britanniam reditum parat, petii ut simulac pedem Londini posuerit, consultare tecum velit, atque illud exsequi, quod optimum vobis videbitur. Nec solum, si nuptias ejusmodi cogitet, revocari eum quamprimum expediat; sed etiam si vita sit dissoluta, vel æs alienum contrahat; ac utroque alterove horum, periculum sibi arcessat. Itaque illud etiam affinem meum Junium rogavi, ut Cantabrigiam ipse eat, deque omni re cognoscat. Atque utinam eò cum venerit, intelligat, jam omnia melius aliquanto se habere. Omnino enim exopto, ut si absque sui, vel Collegii, in quo vivit, honoris dispendio, atque etiam familiæ nostræ, vivere annum minimum unum istic possit, id potius faciat; ac si non est Theologiæ amor, quem optarem, saltem in Medicinæ studio, in quo jam ante triennium egregie profecerat, serio desudet, quo brevi, sive in Britannia, ubi suus est Medicis honos, sive apud nos, ubi non eo quidem loco, nec tamen dispreti sunt, suo succo discat vivere. Nam præter eum duæ mihi filiæ (& altera jam nubilis) quidni etiam filli, qui omnes studiis vacent. Quanti hic mihi sumtus sint faciendi, facile vides. Interea gratias ago Deo immortali, quod omnes

quos

quos hic habeo, & mihi & probis omnibus se probent, maximamque etiam spem sui concitarint. Tanto turpius fuerit natu maximo, si vincatur ab iis quibus preire oportebat. Macerat hæc me cura magis quam dicere possum. Sed culpam ejus præstare non possum. Si periculum in mora est, quamprimum potius veniat ad nos, quam aliquid vel ipse faciat pœnitendum, vel ei contingat inhonorum. Ei vero? imo vero mihi, & omnibus meis. Deus illi meliorem mentem: mihi vero & conjugi animum fortem. Interea tibi, Illustrissime Domine, & exoptatissime Mœcenas, gratias immortales pro cura & optimo consilio habeo, ac de cetero etiam hoc negotium commendo. Quem hic mitto Panegyricum, & Carmen, nuper filius meus Dionysius composuit, & quia omnia mea, vel meorum grata tibi esse jampridem didici, volui & hujus qualiscunque laboris te participem facere. Deus te, Reverendissime Pater, diu Ecclesiæ Catholicæ & nobis incolumem servet.

Amstelodami,
iv. Kal. Febr.
Ann. 1633.

Illustrissimi & Reverendissimi nominis tui cultor devotissimus & obstrictissimus,

G. J. Vossius.

CXCII.

Petro Cunæo, V. Cl. Ger. Jo. Vossius *S. P.*

QUanto rarius ad te scribo, maxime idem vir atque amice, tanto ad te sæpius scribere desidero. Sed video sic ferè usu venire, ut nisi quid necessarium ingruat; occupationes ante officium putem: Quas apud te commemorare opus non arbitror, qui vitam meam nosti. Neque ego, si vel maximè otium mihi fuerit, adeo ignarus sum rerum tuarum, ut literis scribendis multum vacare te posse arbitrer. Alioqui merebatur id amor noster, ut talibus etiam officiis certaremus. Sed quemadmodum ego, facilè te excusatum habeo; ita nec ambigo, quin nullius me admodum culpæ accuses: quem præter publicum munus, nunc quoque distinet Editio Grammatici Operis, ante annos scripti xxx. sed cui inter edendum, lima pluribus in locis, quid mirum? accedat. At ne scriptionis causam diutius differam, sermones his diebus mihi fuerunt, cum Amplissimo Bickero, Consulari viro. Quærebat, an spem haberem efficiendi, ut cognatus suus, (Helmondio nomen est) in tuis viveret ædibus. Ego quia putarem id te non facturum, negavi. Jam quærit, an apud Vinnium, quem ab eruditione egregia semel iterumque hoc fine ei commendavi, habitare juvenis possit? Quin cum fructu studiorum suorum id facere possit, nullus dubito. Sed scito præterea opus, an locus in ædibus suppetat. Quare rogo, ut certiorem me ejus facere velis. Obstringes, non me solum, sed & Consularem Bickerum, qui plurimum te salutat. Multam etiam salutem meo nomine dices, præter eos quorum antehac in literis meminisse soleo, Clarissimo Salmasio, quem in Academia vestra lætor vivere. Non dubito, quin præclaris monumentis, per se alioqui Clarissimæ Academiæ, majorem etiam claritatem sit allaturus. Etiam Ornatissimum Vinnium, si eum compellandum putabis, meo nomine salutabis; de lectissima Conjuge, & Collegis taceo, quia, ut dixi, non alios nominare nunc animus, quam quos scirem urbi vestræ accessisse. Nec tamen præterire fas, præter uxorem, salutare vos omnes Dionysium meum, qui Panegyricum & carmen suum ad te mittit. Scio non ingratum tibi munusculum fore, quia sic familiam nostram amas.

Amstelodami,
cIↄ Iↄc xxxiii.
ix Kal. Febr.

CXCIII.

Conrado Vorstio.

Clarissime & Amicissime Vorsti,

DAvidem de Haro, juvenem egregium, Discipulum tuum, à me tibi commendari, fortassis miraberis; cum studia illius, non tibi minus, quam mihi, postrema magis etiam nota sint. Sed rogabat hoc pro vetere notitia, ac cum liberis etiam amicitia, commendare ut se vellem, dum Medicinæ supremum cogitat gradum. Honesta erant postulata, ac placuit mihi Ingenium, ac mores. Religionem ejus, quatenus à Christiana abit, si amare nequeo, modestiam tamen ejus probo, eóque abnuendum id non putabam. Et non dubito, studia quoque ejus mereri hunc honorem; aut si quidquam in iis requiritur, eo ingenio est atque industria, ut brevi tempore supplere

hoc

hoc, & efficere possit ne gradum hunc honoris indigno collatum dicturus sit quisquam. Itaque rogatum te velim, ut favore tuo, si opus habeat, juvare eum non graveris. Compositum à filio Panegyricum mitto, quem pro amore erga me, meosque gratissimum fore confido. Plurimum is te salutari jubet. Uxori etiam tuæ, plurimam salutem adscribi petiit. Quam & dices affini optimo Backerio, & Conjugi. Et si molestum non est, tum maximo, & amicissimo, Cunæo, tum ingenti, licet novo Academiæ ornamento, Salmasio. Quod prætercam candidas animas Tysii, Constantini, Golii, ut collegarum alios taceam, id fieri, quia nolim te onerare, tute facile vides. Tamen si maximus Academiæ vestræ honos Dom. Tysio obtigerit, optima quæque ei, meo nomine precaberis. Volo enim ut omnes sciatis, memorem me esse vestri, optiméque velle cunctis, iis imprimis, quorum exploratus mihi amor, atque affectus. Vale doctissime, & amicissime vir, & amicitiam avitam, paternam nostram, ad liberos etiam propagemus.

Amstelodami clɔ Iɔc xxxiii. ix. Febr. *Tuus,* G. J. Vossius.

CXCIV.

Claudio Salmasio.

Vir maxime,

Literas tuas jam ante hebdomadam certè accepisse me, jam tibi arbitror Lamerius indicaverit. Quod tum non rescripsi, occupationibus meis imputabis. Alioqui animus illuc inclinabat. Nam nihil æquè volupe mihi, quàm desiderium, quod videndi habeo tui, scriptione crebra sublevare, donec per anni tempus, & munus meum, excurrere Lugdunum licebit. Certè parum his proximis diebus ab itinere abfui, sed tempestates & inclemens cœlum vetuere. Unde quod unum supererat, per literas te invisere malui: quia iniquum ut tu recte putas, est amicitiam nostram locorum propinquitate deteri, cum illa tanto arctius constringere eam debeat. Quæris quid agam? edere ante menses complures cœpi opus Grammaticum quod annis abhinc xxx. & amplius magna ex parte scripsi. Possis dicere censuram eorum quæ veteres, ac plerique etiam juniorum de artis præceptis tradidere. Tædiosum negotium: sed operam do, ut quantum possum ejus fastidium levem: Si non aliis saltem scholis proderimus. Et necesse fuit, ut aliquis hoc laboris devoraret. Tentavi ego, dum alii majora. Libri septem erunt, quorum tertius jam ad finem vergit. His absolutis ut puto, Origines LL. consequentur. Opus utrumque fortasse leve multis videbitur. Non levis tamen labor, quo mihi constitit; illud interea diffiteri non possum, vix esse hæc pro ætate mea. Quare animus jamdudum gravioribus incumbere ardet. Cæterum nolui mihi complurium annorum labores perire. Si Deus illos absolvere dederit, spero me ad utiliora, nempe Antiquitates Ecclesiæ transiturum. Quod te facere etiam velle scio. Quas mihi literas commendasti, ne dubita recte Hughonem nostrum accepturum. Atque utinam ipse de manu in manum tradere ei illas potuissem. Interim tanto & viro & amico amoto, nihil æque lætor, quam te successisse. Velim Batavi omnes agnoscant felicitatem suam: Lugdunenses imprimis. In quibus non dubito quin familiariter utaris V. Cl. Petro Cunæo, viro non modo longe doctissimo & disertissimo, ac Batavici status intelligentissimo, sed præterea gravi & candido. Habui illum ego, cum istuc viverem, inter amicorum primos. Te quoque, ut idem facias, hortor. Dignissimus est ille amicitia tua. Vale, maxime Salmasi, ac nunc Bataviæ etiam nostræ ingens decus: quod spondeo magis & magis ipsa deinceps agnoscet, malevolis omnibus invitis.

Amstelodami, clɔ Iɔc xxxiii. vi. Id. Febr. *Tuus,* G. J. Vossius.

CXCV.

Merico Casaubono *S. P.*

JAM ab occupationibus meis tandem ad te redeo, mi Casaubone. Quam vellem id prius factum! Sed qui vitam meam sciat, misereatur potius mei quam succenseat; Usque adeo occupationibus & molestiis premor. Et quasi non abundè id esset, novum prioribus laborem sponte accudi. Nimirum exercitationes meas Grammaticas, quarum jam tertius liber ad finem properat. Opus futurum ejusdem molis ac, quas proxime dedi, Oratoriæ institutiones. Scio alia à me expectare, cum alios, tum excellentes Britanniæ viros. Sed semel mihi defungendum commentationibus istis, quas majorem partem ante an-

nos

nos xxx. elaboravis, atque ante annos xii. cum factiosi quidam sibi solis sacrorum tractationem vindicarent, iterum in manus sumsi, & aliquot mensium spatio, partim limavi, partim observationibus novis adauxi. Sane ad faciem eam artem Grammaticam scripsit hactenus nemo. Planeque Aristarchum ago in Grammaticos veteres, & novorum illos, qui nomen aliquod merentur. Multa scriptorum veterum loca illustro, multa emendo. Equidem mallem ipse nunquam aggressus essem hoc laboris. Poteram interim longe majora & acceptiora conscribere. Sed cum hæc orsus sum, Gymnasii Dordrechtani præfectus eram: eoque nihil alienum à munere meo faciebam, talia consignando. Postquam vero regimen cepi Collegii Theologici ab illustribus Ordinibus constituti apud Lugdunenses, non sivere antiquitatis Ecclesiasticæ hostes, qui plurimum poterant, ut aliis quam secularibus (ut vocant) studiis me darem. Illis igitur regnum tenentibus, non passus sum perire labores meos, quos nunc publici juris facio, ut totus deinde in majoribus esse, & Britanniæ atque alibi gratioribus possim. Sed quid ego hæc tam multis? Spero ubi videris operam, non usquequaque improbabis. Et qui possis tam amans mei? Verum scire hæc te volui, ut apud judices iniquiores operam & studium defendas nostrum. Solum hæreo, quid facto opus sit, de vasto penè Originum opere: quid de rei Poeticæ libris. Nam utrumque opus jam ad umbilicum perduxi. Et tamen inter excudendum, ut scis, aliquid novæ exquiritur curæ: Quod autem iis accedit, id sacris meditationibus aufertur. Quid ergo? Missane hæc faciam? Etiamne quæ de omnibus veterum disciplinis exaravi, & tantum non ad finem perduxi? Si fas esset homini Christiano, propemodum male illis optarem qui hæc potius tractandi necessitatem mihi imposuerunt, quam porro exolvendi magnos veteris Ecclesiæ doctores: quod studium sic cum altero, à prima pene Adolescentia conjunxi, ut longe illud præferrem. Itaque alterum quoque nunc sic tracto, ut melius majusque non intermittam. Utinam tantùm foret tantum otii, ut ne sæpe adeo ab eo avellerer invitus. Mane publicæ distineor auditione, vel ut nunc loqui amant nostri, prælectione. A prandio consulor à multis, quibus non possum operam denegare. Etiam Salutatorum peregre advenientium nimium quantum est. Quid omnia referam? Videor mihi labori satis assuetus. Et tamen fateor, interdum sub sarcina ingemisco, ut iniquæ mentis asellus. Tu vero, amicissime Vir, ne propterea, quæso, minus me ama. Sed si quando tardius officium vel scribendi, vel aliud exsolvo, ita tibi persuade, non esse me meum; magisque id mihi ægre esse, quam amantibus mei. Et ista hactenus. Pecuniam, quæ ex Cantuariensi Canonicatu, regio mihi beneficio cedit, accepi usque ad proximum Septembrem. Ut primum trimestre, quod debetur, sit mensis Decembris. Multum tibi debeo, optime virorum, qui fide ea atque industria procures res meas. Verum quid tandem pro beneficio rependam, ne videar, vel potius sim ingratus? Sane cogitatio hæc me sollicitum habet, magisque anxium haberet, nisi perspectus esset erga me amor tuus. Nec tamen desinam cogitare de testatione aliqua animi non ingrati.

Venio ad hortense negotium, de quo seorsim literulas ad te scriptas hisce inclusi, & eas quando expedire putabis, Reverendis Fratribus ostendas. Nunc hic plenius paulo apertiusque animum meum aperire mihi visum fuit. Equidem, mi Casaubone, tametsi, ut ingenue loquar, offendere neminem velim, nihilominus non pono offensas alienas, præsertim injustas, ante jus non meum modo, sed & collegarum & fratrum meorum. Nam quod merito metuitur, si ego eripi mihi meum patiar, fortasse etiam illi, qui mihi successerit, carendum erit. Saltem id contentionem non mediocrem possit excitare. Quare prævertendum omnino huic rei videtur. Sed quia mihi tam longe remoto statuere difficilius est, malo rem omnem arbitrio tuo committere. Quicquid feceris, id ne dubita me probaturum esse. Neque id de horto solum, sed etiam de pecunia annua, ut hæc, quemadmodum cæteris, uno Molinæo excepto, pro ratione proventus, vel accrescat vel decrescat mihi.

Dicere non possum, quantopere amplissimo Hughoni Grotio placuerint literæ tuæ & quanti te faciat. Is nunc Hamburgi agit; non dubito, quin illi tristissimus fuerit nuncius, de excessu fortissimi Suecorum Regis. Nam ab eo amabatur & æstimabatur. Imo Rex jam in mandatis non uni dederat, qui cum eo colloquerentur, ut operam & consilium suum sibi addiceret. Pretium offerebat, quale Legatis dari solet, uti ex fidis hominibus accepi. Etiam Holsatiæ Dux & alii Principes viri hæc agunt, ut ad se veniat. Simulac certi aliquid statuisse intellexero, perscribam ad te. Binas vel ternas ab eo literas accepi. Responsum adhuc debeo. Quæ causa, credo, intra sequimensem nihil ad me scripserit. Sed facilem mihi veniam spondeo, quia vitam meam novit. Nusquam eum vivere malim, quam apud nos; ut coram potius quam per literas colloqui liceret. Et facile hoc ei concederetur, si modo vivendi

his

his terris potestatem libello posceret. Verum metuit, ne id sic interpretentur aliqui, quasi culpam ullam agnoscat, cum contra se præmio potius dignum ob ea existimet quæ egit solo patriæ libertatis amore ductus. Legati hostilis Belgicæ Hagham reversi, colloquuntur cum proceribus nostris de conditionibus pacis. Plerique metuunt, ne convenire possint. Usque adeo grandia sunt quæ utrinque postulantur. Sed, credo, iniquum petitur, ut æquum impetretur. Plerique Sacri Ordinis bellum præoptant. Nec obscura est ratio: Nam belli tempore plus tribunitiis concionibus valent; quia multa Proceres tolerant, ne quid turbarum domi oriatur. Sed longe aliam ipsi causam prætendunt. Negant enim honestam esse pacem cum Idololatris, quos Deus exscindi in verbo jubet. Negant tutam, quia Artes Pontificiæ & Austriacæ Domus plurimum se occultent specioso pacis titulo. Quod sane aliquid est. Sed neque talia Proceres nesciunt, qui providebunt semper ne quid detrimenti capiat Respublica. Filius meus Dionysius, quem vidisti mecum, Panegyricum & Poematium scripsit honori Principis Arausionensis. Id fortasse jam acceperis. Nam exemplar affini Junio misi Hagham, qui simulac in Angliam rediisset, curaturum recepit. Jam liber decimus quartus Reidani Belgici Historiographi, ab eodem Latine redditi, sub prælo est. Spero infra menses tres universum opus posse absolvi. Et puto, nec Historici prudentia, nec Interpretis dictio displicebit. Plurimam salutem tum lectissimo uxori, tum Reverendo D. Decano, tum charissimis fratribus & Collegis meo nomine dicito.

Amstelodami xiv Kal. Mart. Stylo Gregor. Raptim.

Tuus non uno nomine,

G. J. Vossius.

Agnosco quicquid dignatione & beneficentia Regia ex Præbenda Cantuariensi mihi ab ejus exordio debebatur usque ad mensem Septembrem anni Millesimi sexcentesimi trigesimi secundi, esse persolutum, à Reverendo & doctissimo Merico Casaubono: Ita primum trimestre quod annumerandum sit, incidat in anni ejusdem mensem Decembrem. Scripsi & subscripsi Amstelodami manu propria, mense Februario anni proximi qui est cIↄ Iↄc trigesimus tertius.

G. J. Vossius.

CXCVI.

Constantino Huygenio *S. P.*

Quod, Nobilissime, Amplissimeque Huygeni, tu quoque sic obitum carissimi pignoris, meumque hunc dolorem doles: amicè facis, & liquido ostendis, neutiquam me in eo falli, quod te semper amantissimum mei, familiæque meæ judicavi. Nimirum pro affectu hoc tuo, non potes, non peracerbum hunc mihi casum judicare. Sanè periculum fortasse esset, ne animus de gradu totus dejiceretur, nisi partim tui, & aliorum præstantium virorum alloquio Epistolari, paulatim spiritum, & vires reciperem: partim sponte mihi etiam, ob oculos sæpius ponerem, incertum vitæ humanæ, & alia, quibus ægras mentes, in casibus hujuscemodi, solari ipse antea soleo. In his familiam ducit voluntas Dei, quæ Christianis nobis, omnem penè paginam facere debet. Nam ut quanto nebula, ac caligo magis attollitur, tanto aer proximus fit purior, clariorque: sic comperio mentem etiam nostram eo reddi sereniorem, quo amplius elevatur ad Dei Providentiam, quæ nihil non providè immittit, aut permittit. Illustrissimo, & Invictissimo Arausionensium Principi, æternum pro ea liberalitate, debitor sum futurus. Sed si cogitem, per quem mihi conciliatus sit maximus Heros, ingratissimus sim, nisi hoc ita illi tribuam, ut non & tibi beneficii partem transcribam. Nec nunc præter hujusmodi verba habeo, quod rependam. Enitar tamen sedulò, ne vel munificentiæ Arausionensium Principem; vel te, Nobilissime, & Amicissime Huygeni, commendationis tuæ possit pœnitere. Hunc animum nostrum, qui prima occasione se exeret, magnum censebis, si eum æstimes, non pro viribus ejus, quæ exiguæ, sed pro humanitate tua, quæ summa est.

Amplissimum, Optimumque Affinem tuum, David D' Willem, salvere si jusseris, gratissimum erit.

Amstelodami cIↄ Iↄc xxxiii. Prid. Non. Mart.

Tuus merito tuo,

G. J. Vossius.

CXCVII.

Hugoni Grotio *S. P.*

NON facile dixerim, quantum mihi solatio fuerint geminæ literæ tuæ. Nam licet pro acerbo hoc casu, videor mihi satis fortis; tamen mentiar, nisi agnoscam subinde etiam non magna occasione malum recursare animo. Quid mirum? quando quem amisi, is erat, in quo post Deum, ingravescente hac ætate mea, plurimùm fiduciæ mihi, meisque reposueram; ut non potuerint non acceptissimæ esse literæ, cum Salmasii, & Cunæi, tum imprimis tuæ, quibus erigere animum mœrentis voluistis. Nescio autem, num ab luctu sit, an fœda anni tempestate, an immodico labore, ac vigiliis, quod tribus mensibus malè habuerim. Sex prioribus hebdomadis, pedem domo non extuli, sex proximis unum illud potui, ut publici muneris causâ, ingrederer Lycæum, quod vix lapidis jactum ab ædibus nostris abest; sed videor mihi quotidiè virium capere incrementa, & appropinquat blandior adolescentis veris aura, quæ meliora, glorioraque sperare jubet: atque hæc eo etiam lubentius commemoro, ut causam videas cur plurimis literis tuis non responderim. Quarum postremis partim mihi Tragœdiam misisti tuam, partim significas, ut locum quendam corrigi velis. Simulac eas accepi, quia ipse exire non poteram, per filium arcessivi Blauwium: Qui velle se excudere dixit, sed negabat id ullo modo ante proximas nundinas Francofurtenses fieri posse. Addebat, nec se, nec alium habere literas qualibus Auriacus excusus, sed visurum quæ proximè accederent. Juro, nisi festinato opus putares, Francofurto tales procuraturum, quales petis. Video ejus prælum fervere plurimis, pluraque sub manibus habere; quare vix puto, ante duas hebdomades orsurum editionem: nempe ubi ea absoluta, quæ Francofurtum mittere cogitat. Sed ulterius si moram nectat, non patiar. Nec sanè is est qui calcaribus egeat, præsertim in tuis; unde certum lucrum: nisi vicinus Janssonius, ut solet, minoribus excudat typis, quo minori pretio divendat. Credo tandem acceperis filii τῶ μαγείρῳ Reidanum; uti & de Termino Vitæ variorum responsa ad Beverovicium. Epistolam ejus nunc tantùm mitto, quia decretum erat includere literis meis Illustri Schitio tradendis, ubi ad vos iturus. Sed ille jam mensem, & ultra, præter expectationem suam hic cogitur hærere. Video Beverovicium hoc agere, ut judicium quoque tuum perscribas, ipse autem tomo secundo inserat. Id quidem an placeat satis nescio, sed scio illud Rivetum antehac Theologiæ apud Leydenses Professorem, ubi legit judicium Episcopii, dixisse se adversus illud scripturum. Et jam in eo totus esse dicitur. Salmasius, qui & ipse sententiam rogatus erat, & sic satis prolixum opus composuit, negat se passurum ut divulgetur; nempe maligno adeo sæculo metuit, ne & ipse vapulet. Etsi & alteram causam habet. Seorsim legi sua malit, quam ut in turba compareant. Credo, si Grotii vel Salmasii essent, quorum judicia promuntur, non invitus se quoque Principibus permistum agnoscat Achivis. Nunc minuti quidem Heroes, & ut sic dicam Dii Patellarii, si modo Dei intercurrunt. Putavi tua interesse, ut hoc scires, & si ea sis prudentia, ut istorum etiam nescius, non sis scripturus quorum possit pœnitere. Filius tuus jam ante hebdomades duas Amstelodamo discessit. Causam nescio, sed maluissem mensem unum alterum remansisset, vel propter Blawium qui eum in Mathesi instituere jam cœperat. Sed nihil fecisse arbitror, nisi ex parentis voluntate, quibus absque dubio sua ratio constat. Uxori lectissimæ, & filio Cornelio salutem dicito. Sed & Lindembrochio, si occasio erit.

Amstelodami, *Tuus totus*,
cIↃ IↃc xxxiii.
x. Kal. April. G. J. Vossius.

CXCVIII.

Jacobo Roverio *S. P.*

TU verò, Cognate Roveri, ut libertatem tuam rectè accipiam, rogare etiam sustines? quasi aut hæc studia non ab humanitate acceperint nomen; aut illius sit excusare semet, qui utilem amicis operam navare studet. Mihi potius id reliquisses, qui ob dilatum (ex more scilicet meo) responsum, purgare me debeam, vel occupationes, vel aliud memorando, quò tibi satisfiat. Nec propterea in eo operam insumam, quam perdere nolo. Abundè enim nosti me publicè docere, privatim scribere, & quasi neutrum esset, vacare domesticis, amicis; ad hæc tot indigenis, & exteris, qui quotidie ex Germania, Gallia, Britannia, terris aliis, cùm veniunt, compellare nefas putant. Quid reliquum literis? Ipse hoc tempore impeditissimus scribo. Quid mirum? Nox est, quæ plerumque curarum esse levamentum creditur. Vix est mihi qui tam multa in noctem

rejicere cogar, præsertim quæ hoc Epistolare hoc officium spectant. Quanquam tic quoque, illa mihi nunc levamentum; quia haut noctem esse sentio, quod te quomodocunque colloqui habeam pro curarum cessatione. Quæras fortasse, si ita animatus sim, cur tam tardè à nocte subsidium petierim? Pluseculæ enim abiere, ex quo non respondi. Nimirum illud est commodi, in absentium amicitiis, quod vacare iis tantum opus sit, ubi opportunum est; præsentibus sæpè, cum minimè est integrum. Et tamen paucos ex amicis etiam absentibus habeo, quibus non partem aliquam temporis mei, utcumque illud pusillum sit, gratificari velim. Tibi verò, præstantissime Cognate, non volo modò, sed etiam debeo; Ut qui non passus sis studia tua, sine fructu meo procedere: Quod propter Epistolam tuam bonæ frugis plenam dico. Equidem ingratus sim, nisi hanc agnoscam humanitatem: Quæ si paulò maturiùs se exeruisset, etiam publicè fuisset utilis. Nunc quæ observasti, pleraque artem metricam spectant. De hac operis nostri Grammatici liber secundus tractat; qui jam dudum absolutus, ad quintum enim deventum, de Pronomine agit. Tamen si omissorum copia ita crescat, ut Appendicem concinnare operæ videatur; erit quod publicè me tibi debere profitear. Utcumque enim non pauca mihi jam dicta ex iis quæ mones, tamen & reperi quod addere maluissem. Nunc de versibus tuis quid dicam? Planè venusti sunt, sic ut Romani hominis videantur, & argumento, quod tractas, nihil convenientius. Sponsum haud dubiè, etsi haut dubiè, sua jam felicitate contentum, nova voluptate Musa afficiet, tam suavis, & tam cari capitis. Equidem velim meo nomine, & illi, & sponsæ illius, optimæ virgini, omnia fausta appreceris: Sed & Amplissimo Parenti tuo, & fratrum alteri Joanni, atque adeo toti domui vestræ. Præterire verò nefas sit Amicissimum Beverium, Inclytæ urbis vestræ Prætorem. Quibus omnibus, & uxor ac liberi salutem adscribi petierunt.

Amstelodami a iv. Kal. Maias. cIↃ IↃc xxxiii.

Amantissimus & studiosissimus tui,

G. J. Vossius.

CXCIX.

Hugoni Grotio.

Vir Amplissime, amicorum Optime Maxime,

EUnte ad vos Matthisio, haud aliud scribere habui, quam quod his diebus haut lætus accepi, optimum, & disertissimum virum Erycium Puteanum, in periculum, aut certè molestias aliquas incidisse. Scripsit staterain Belli, & Pacis, quo nonnullis de partium suarum impotentia prolatis, complures offendit. Nosti fastum Hispanorum, & Principum aures, quorum nec hæ, neque illi veritatem accipere sustinent. Itaque nisi nossem multos ei in aula Bruxellensi, quò vocatus est, amicos esse: nisi quoque ingenium, & eruditionem illius æstimari scirem, sinistri aliquid vererer. Nunc optima non omnino despero. Utinam non aliud audire cogantur, quam quod olim in simili ferè negotio, à Phalaride aiunt fuisse dictum Simonidi? Μήλων σοὶ Μουσῶν ἐπαλλήνες τίνει. Rerum hic novarum nihil. De Pace adhuc ambiguæ opiniones. Haud dubiè, priusquam conveniat, de nostris, aut hostium armis aliquid audiemus. Opus nostrum Grammaticum quotidie procedit. Jam libro quinto prælum fervet. Reidanus filii mei Dionysii intra hebdomadem unam & alteram finem accipiet. Simulac editus erit, tibi mittet, qui jure tuo non illum modò, sed quicquid etiam à me, aut meis proficiscitur exigere potes. De filio tuo subinde Rectorem Oltdorpium conveni, cujus literas accipies cum meis. Absque eo esset, fusiùs scriberem. Ingenium semper laudat. Visus tamen paulo plus diligentiæ requirere. Quod celare non debui, quatenus tuis, non minus quam meis benè volo. Quia una alteraque hebdomade domi eum meæ non videram, ipse accessi domum illius, & commonui, ut frequentius me, meosque inviseret. Simul autem vellebam de Oratione quadam è Tacito, quam promiserat se carmine redditurum. Non desinam eum monere, & hortari, omniaque illa facere, quæ te velle scio. Vale Amplissime vir.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxxiii, v. Kal. Sextil.

Tuus tuo merito,

G. J. Vossius.

CC.

CC.

Guilielmo *Archiepiscopo* Cantuariensi.

Reverendissime in Christo Pater, Domine Illustrissime,

NEscio felicem me an infortunatum appellare debeam. Quippe hinc ingens ille favor, & affectus tuus, me tantopere evehit, & singulari gaudio implet, quod tum magni, tum eruditi Præsulis eum mihi amorem obtigisse videam: inde rursum angor, quod in tanto affectu tuo quem par est animum testari nequeam. Semper occupationibus obrutus nunquam meus sum. Et si forte aliquod respirandi spatium, simul & otium spero colloquendi cum iis, quorum aut favore obstrictus sim, aut amicitia, subito plerumque nova moles ingruet, ut jam dediscam sperare vacuum à laboribus tempus, qui semper negotia nova habeam dum adhuc veteribus quam maxime distineor. Equidem non ignoro ad labores hominem natum, & quietem hic solidam habere nequire. Sed-enim cum cogito ingratum me videre posse in optimè de me meritos, quorum inter primos te, Illustrissime Domine, pono, parum abest, quin importunis adeo occupationibus indignor. Pudet dicere quod menses elapsi sint ex quo tibi, Reverendissime Pater, debeo literas & gratias pro eo quod benevole adeo cætera etiam ad Marianum pertinentia transmiseris. Ita ut si moram compensare gratiarum magnitudine æquum sit, nulla verba inveniam, quibus satisfacere possim. Animum solum tot & tam variis impeditum nihilominus semper veneratione tui plenum retineo: & quia ille bonus est, facile veniam spero apud te, Illustrissime Præsul, qui humanitatem tuam prolixe adeo in me effudisti. Nunc tandem quas diu volui literas celerare libuit ob occasionem, quâ non aliam habere meliorem potui dum apud nos est Præstantissimus Boswellus: cujus si eruditionem æstimem, non minus miror ingentem, quâ te prosequitur venerationem. Volupe fuit mihi sermones conferre cum eo, quem pro summis virtutibus tuis tantum esse cultorem tui viderem: cumque eo pro cujus pietate, doctrina, industria, magna in Hibernia incrementa additum iri spero melioribus studiis. Cæterum ad Marianum ut veniam, eum in lucem mittere per diversa hactenus nequivi. Nam & cura operum quæ sub prælo habeo obstabat, & Typographus tam multa & varia receperat ut culpare non possem, si moræ aliquid postularer. Non committam tamen, quin primâ, quam Deus dederit, occasione, præstem, quod & tibi & mihi in votis est. Tantum breve spatium rogo, quo in ordine redigam mea, & expedire animum liceat ab iis quibus nunc distinetur. Te interea, Illustrissime Domine, supremo numini, me & illi & tibi commendo: atque oro ita habeas persuasum, neminem te inter Belgas habere, qui Illustre ac Reverendum nomen tuum devotius veneretur.

Amstelodami cIↃ Iↄc xxxiii. vi. Kal. Sextil.

Reverendissimi & Illustrissimi nominis tui Cultor,

G. J. Vossius.

CCI.

Claudio Salmasio *S. P.*

COmmitere, maxime Vir, nolui ut communis amici nostri Hugonis literæ ad te sine meis irent; si non ob aliam causam, certè ut hoc saltem modo tres amici simul ut possumus essemus; quorum illum iniquitas temporum, te valetudo, & cœli inclementia, & credo domesticæ etiam curæ, me publicum docendi munus congredi nondum patitur. Sed spero vigorem tibi jam pristinum rediisse, & ut homines fatis æqui non sint, aëra saltem esse. Hujus duritiem adsuetudine, illorum Invidiam animi magnitudine facile superabis, præsertim si cogites Sophocleum illud,

Πρὸς τὸ ἔχθρόν ὁ φθόνος ἕρπει. Optasses fortasse alio documento tuas virtutes intelligere: sed certiori non poteras. Scio quæ mihi evenerint, quamvis infra invidiam me esse debere putem. Et sic hoc inter arctiora amicitiæ vincula, quod quamvis bene meriti præmia parum digna pariter retulerimus. Sanè abundè solatii mihi est quando tot bonorum, & his & aliis in terris, & posteritatis simul judicia cogito. Quæ tibi, optime maxime Salmasi, excellentiora longe & jam obtigere, & deinceps erunt. Reputemus etiam mercedem hic ereptam à supremo & beneficentissimo mortalium rectore cum fœnore rependi. Salutem plurimam Uxori tuæ meo, & meæ nomine dices, quam, licet ignotam, æstimo ob egregium parentem & majorem conjugem. Summis etiam viris Cunæo, Scriverioque cum occasio dabitur, salutem impertias rogo.

Amstelodami cIↃ Iↄc xxxiii. Kal. Maii.

Tuus sine fuco & more majorum,

G. J. Vossius.

CCII.

Joanni Skytte.

VIR Illustrissime, quamvis inexspectato generosi filii tui discessu præventus, malui tamen tumultuarias prope ad te literas dare, quam nullas. Adstringebant me huc nupera promissa, & ipsius filii tui rogatio. Cui ego quomodo hoc negare possim, cui majora longe sponte etiam obtuli? Accedit quod non alias à me gratiores fore literas scio, quam ejus manibus perlatas, quem non possis non carissimum habere, sive naturam spectes, cum nullum reperiatur arctius vinculum, quod parentes liberis adstringit; sive indolem generosi filii tui, quæ virtutis via ad excelsa grassatur. Videor jam omnino videre mihi illum in summis regni vestri honoribus, quibus si tales multi fungantur, qualem hunc futurum confido, dubium non est, quin gloria gentis vestræ auctura etiam sit gloriæ gradum, quem virtutis suæ merito, & magni Gustavi affectu obtinet. Etenim & ingenio filius hic tuus est acri, & ætatem cum considero, pro ea sane judicio excellenti, & pro iisdem annis studiis non leviter tinctus, præsertim quæ fortunam ejus decent. Ac nequid auribus tuis dare videar, ipse egregium hujus rei argumentum videbis, vel Panegyricum ejus. Multa adeo bonæ erectæque mentis indicia apertissima in eo se exerunt passim. Ob subitum discessum non potui legere, qua cura vellem. Sed carptim id facere cogebar. Verum ex ungue, quod dicitur, leonem. Ut monumentum etiam sit futurum, quod posteris placere possit. Satis etiam laudare non possum generosum filium tuum Joannem. Tantus in eo est ardor studiorum: Nec præter eum retinuit illum apud nos quicquam. Existimabat enim inanes fore labores, quos apud nos hactenus studiis impendit, si ea in medio cursu desereret. Alioqui postquam eum à te, Illustrissime Domine, arcessitum intellexi, serio hortatus sum, ut paternæ voluntati obsequeretur. Meum non fuit inquirere, cur scripsisses; sed ille arbitrabatur, nihil tibi gratius esse posse, quam ut hac ætate, qua sementis studiorum fieri debet, non destituat parentum de se & illustris familiæ spem. Itaque cum optime illi perspectum animum tuum putarem, nolui nimium urgere, ut iret, ne vel ignarus tuæ voluntati contraria consulerem, vel illo, quem sic amo, carere viderer velle. Imo vero cupio in omnibus illi prodesse; eoque nulli parcere labori animus est. Priusquam finio, debeo quoque gratias tibi agere, Illustrissime Domine, filii mei Dionysii nomine, quod cum ad te cum liberis venire tuis iterum volueris. Nunc id opera ejus, quibus prælum fervebat, non patiebantur, sine offensa multorum, & ingenti damno Typographi. Interea tanto acrius generosi filii tui studia juvare conatur, ut se gratum ostendat pro eximia hac humanitate tua.

Deus Opt. Max. rogo, ut diutissime te salvum præstet regno Suecico, familiæ tuæ & cultoribus, quos inter ego, & mei omnes nomen præ aliis profitemur nostrum.

Amstelodami Kal. Jun. Styl. Greg. *Æternum illustri tuo nomini devotissimus,*

G. J. Vossius.

CCIII.

Joanni Meursio.

Vir summe & nulli amicorum secunde,

QUod non semel scripsi, & ut metuo, sæpius conquerar deinceps, non sinit hoc vitæ genus, quod nunc dego, ut amicitias colam, quemadmodum oportebat. Unde est, quod raro quisquam literas à me accipit, nisi jam multis ante mensibus exspectatas. Sed cum hoc male me habeat, in plurimis, tum nihil magis indignor, quam non licere mihi colloqui cum duobus tribus quos supra cæteros æstimo mortales. Satis nosti in his te esse uti & τὸν πάνυ Grotium nostrum. Fateor sane, jure te too, uti illos suo crebriores à me literas exigere. Sed quid agam, qui quo longius ætas provehitur, eo minus mei sum juris, contra veterum Romanorum mores qui ab Augusti ævo, missionem dabant vicena stipendia meritis: eos vero, qui senadena fecissent, sacramento solvebant, ac sub vexillo retinebant donec agros & præmia tribuissent. At ego jam bis senadena stipendia feci, nec labor minuitur, sed gravatur. Etsi negare non possim jus mihi esse recusandi. Sed si quid componatur, negare non sustineo, ut mihi ipsi culpam tribuere magna ex parte cogar. Nimirum sic cogito, Musarum castra non facere militiæ finem, nec certos habere stipendiorum annos, sed vel maxime hic habere locum, quod dici solet, Imperatorem stantem mori oportere. Quantum ad opera tua attinet, ea brevi aggredietur Blauwius. Sed optat, ut si qua in adhuc editis addideris aut mutâris (& fieri vix aliter potest) quamprimum ea chartæ committas, & ad nos transmittas. Adscribam deinde operi-

bus

bus tuis, quæ hic habeo, ut auctiora & si fieri possit, meliora etiam prodeant. Jo. Jansonius ante menses jam aliquot excudere cœpit, quæ miseras. Et puto jam prope absolvisse. Seorsim etiam excudet Blauwius, quæ postremo accepta. Nihil tuorum in via utcumque silentio præteriitim in Literis meis. Nempe tam occupatus scribere soleo, ut non possim non aliquorum oblivisse, eoque Literæ meæ magis animum meum quam scipsas probare tibi debeant. Dionysius meus brevi tibi Historiam Reidani Latinè à se redditam transmittet. Opus egregium est. Versionem commendare ipse nolo: illud tamen dicere audeo plurimi laboris fuisse. Mittit nunc Panegyricum & Carmen ad principem ante V. menses editum. Nunc etiam Commentarios parat in Rabbi Maimonidis libellum de Idololatria quem transtulit ex Hebræo. Mittit filia mea tuæ, quæ postulatorum comparare potuit. De corallinis operam dedit nec successit. Nunc quoque dum hæc scribo in eo occupatur. Nos adhuc de pace disceptamus & eventus, in ambiguo est. Princeps Rhenoberkam obsedit. Nec Hostes segnes sunt qui jam XX millium exercitu Mosam transiere. Vale optime maxime vir & amice, plurimumque saluta Uxorem, Filiam, Filiumque. Sed & Laurenbergium ac Stephanium nostros. Quorum alteri orationem nostram, alteri filii Panegyricum dabis. Hoc enim fieri geminum exemplar misimus.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xxxiii. Postr. Kal. Jul. Styl. Gregoriano.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CCIV.

Ger. Jo. Vossius *V. Cl.* Erycio Puteano *S. P. D.*

ETSI valde faveo novo honori præstantissimi viri & amici Plempii, tamen vere dico, cum dolore ab eo avellor. Plane maluissem ut patrium hoc Lyceum ingenii doctrinæque suæ laudibus decorasset. Præsens ejus properus abitus hasce mihi literas, vel potius tumultuarias literulas extorsit; uberiores dari nunc oportebat, quia raro iis procurandis tam boni offerantur amici: sed nunc facere quod possum, cogor, non quod volo. Intellexi his diebus editam à te stateram pacis & belli, multis quidem ingenii & doctrinæ indiciis relucentem, sed φιλαληθέστερον, quam tempora hæc ferunt. Quare & Bruxellas vocatus dicebare: non possum dicere quam id male me habuerit, sed tamen solatur eximia eruditio, & pius animus, & magni quos habes amici. Nec enim illi patientur tristius te propterea haberi. Tu quæso, si consultum putas, fac me quamprimum de rebus tuis certiorem. Scis illud poetæ,

Res est solliciti plena timoris amor.

Summi numinis custodiæ te meque commendo. Scribebam præcipiti si unquam calamo.

Amstelodami, vi. Cal. Sextil.
Anno cIↄ Iↄc xxxiii.

CCIV.

Joannis Hulsmanno *S. P.*

CUm nihil, Clarissime Hulsmanne, lubentius legam, quam Præstantium virorum Literas, tamen adeo tardus sæpius sum in rescribendo, ut videri possim metuere, ne si diligentior hac parte sim, nimis multas ab iis accipiam. Quod non aliunde est, quam à negotiorum mole. Atque hæc in causa etiam fuere, cur prioribus tuis literis, tanto scriptis affectu, non responderim. Accessit fiducia facilitatis tuæ: sed nunc alteris etiam prævento, ulterius in scribendo esse remisso non licet, ne injurius videar in amicitiam nostram nuper initam. Quomodo enim, præterquam Epistolari hac via, colere eam liceat, quandoquidem tanto disjungimur intervallo? Itaque non facile committam, ut hac in re industriam nostram desideres. Multum enim, mi Hulsmanne, amo te, ac æstimo; ac crebro in mentem venit, jucundæ illius diei, quo unà de rebus divinis colloqui dabatur: sæpéque mihi optem tales recurrere; facile enim tum perspexi egregias animi dotes. Atque opinionem de te meam postea auxere duæ & viginti dissertationes tuæ eruditissimæ, quas muneri reliqueras. Deum oro, ut in hac statione diurnare contingat, quo deinceps similibus monumentis Ecclesiam bees. Nihil verò æque me in sermonibus tuis delectavit, quam quod studium pacis ac concordiæ junxisses amori veritatis strenuè tuendæ adversus omnes, ψυχρῶς καὶ ταπεινῶς τὰ περὶ τοῦ χριστοῦ δογματίζοντας καὶ δοξάζοντας. Nam quod de Ebionitis veteribus Eusebius scripsit, id nobis accomodare liceat, Novis illis, quos seunchionitas possis dicere. Rerum novarum, post Rhenoberkam captam nihil hic habemus. Etsi vero aliquot ab annis omnia fluxerint ex voto, nihil tamen æque exopto, quam ut bellum hoc pax excipiat. Cujus spem vel toto sinu admitto.

Non

Non semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros.

ut monte Flaccus. Quare & nobis, his locis, & Germaniæ etiam vestræ, imo & nostræ, quandoquidem in ea vitalem primò auram hausi, sperare liceat serenitatem post nubila & turbida. Quo in voto desino, idque eo lubentius, ne longior sim præter morem, qui verborum parcus esse soleo: solum rogo, ita tibi persuadeas, sicubi usui hic tibi ulla in re esse possim, vel aliis etiam, quos commendare nobis voles, operam me daturum, ut intelligas quanti te faciam.

Amstelodami, vii. Kal. Septembr. An. 1633. *Te æternum amaturus*, G. J. Vossius.

CCVI.

Hugoni Grotio *S. P.* Hamburgum.

Eorum quos vides, unus est nobilissimus juvenis Guldenstiernius Danus, cui Parens superstes, Eques auratus, vir ut antiqui stemmatis, ita magnæ in Regno authoritatis. Alter est ornatissimus, doctissimusque Ernstius Helmstadiensis, qui in Academia Sorana juris Professor Meursiique nostri Collega fuit. Hi lustrata Gallia, Italia, ac Sicilia, nunc domum redeunt, magnæque fœlicitatis censent, quod Hamburgi sibi compellandi tui occasio erit. Perjucundum mihi fuit cognoscere judicium tuum de optima ratione instituendæ pueritiæ, neque mihi alius unquam animus fuit: sed proximis duodecim annis, & quod excurrit, vix ulla in Bataviæ civitate, potiri ea Doctoris, ac cœtus quem describis fœlicitate licuit; ut omnino aut privatim domi alendus fuerit pædagogus, aut puer in scholas publicas ablegandus. Cum enim tota Reip. facies immutaretur, illud etiam cantum facit, nequis extra scholas publicas pueritiam institueret. Quo pacto fiebat, ut nec Ecclesiastico, nec Scholastico munere dejectis studia sua prodessent, ad se suosque sustentandos: nec Parentibus qui Remonstrantibus addictiores forent, potestas esset liberos suos aliis committendi Præceptoribus, quam qui Synodalibus se decretis adstrinxissent: sed Decretum hoc paulatim in urbe hac, biennio proximo, aut triennio, cœpit negligi. Ita ut nunc, tres quatuorve sint, qui seorsim honestiorum Civium liberos instituant, aliqui etiam in convictum recipiant: ringente admodum Gymnasiarcharum altero, nomine Stado, ejusquem de nomine nosti, filio, qui Patri in scholastica hac Palæstra successit. Is postquam Proceres me utriusque scholæ suæ curam gerere voluerunt, sæpe apud me conqueritur, quod Ordinum, Urbisque Decretum sic negligatur, eamque causam esse ait, quod tam paucos habeat discipulos, paucioresque convictores. Nec minus fatigat Scholarcharum alios, ut quicquid est scholarum hujusmodi disturbetur; sed surdis canit, quia plerisque ex ipsis Proceribus, altera magis via placet. Et sanè audio, eos gratulari sibi, de liberorum in privatis scholis profectu: sed quot numero distinctos, quam multos item in convictum habeant, nondum possum dicere, pleniusque de eo exquiram die crastino. Nunc fieri id non potuit; nec nisi hesterna die literas de hoc tuas accepi. Intelligo ex filio tuo, uxorem tuam intra octiduum vel circiter hic fore, eamque Hamburgum cogitare. Id si est, de isto, & aliis, optima scribendi occasio erit. Habitat Lugduni Batavorum, Vir egregius & Cordatus, Matthias Overbekius, literatus ipse, ac literatorum amans; nec paucorum adolescentum, qui sacra studia excolure Nutricius ac Mecænas. Hic nihil æque exoptat, ac studet, quam ut ex amplissima hæreditate, quam cum Cohæredibus adiit, decidatur portio, quæ sufficiat sex septem alendis, Philosophiæ, ac Theologiæ studiosis. Ac partim eo movetur, quod utile sit futurum Ecclesiæ Dei, his maxime temporibus, quibus omnes, prope in partes eunt; paucique adeo rectam insistant viam: partim illo etiam, quod certo sciat, nec ignorare Cohæredes possint, eam fuisse defuncti sententiam; cui grave est refragari, utcumque civili jure constringi fortasse non possint. Videor mihi ex Overbekio non obscure intelligere, Cohæredum esse unum (cognatum arbitror) quibus hæc non satis placeant, eoque à me mirum in modum petiit, ut ad te transmitterem, quem ipse hac de re consignarat, quo plenius mentem suam intelligas; simul rogavit, ut hoc negotium commendarem tibi, quem consilio & auctoritate aiebat plurimum apud Cohæredes posse. Hæc ea sunt, de quibus nunc ad te scribere volui. Vale, vir incomparabilis, & valetudinem tuam, pro qua innumeri vota faciunt, cura diligenter: salutat te familia universa; simul filium tuum, de quo non dubito, quin magnis passibus, in studiis pergat; præsertim ex quo tecum assiduè est, & te ἐργοδιώκτην omnium habet.

Amstelodami, cIↃIↃcxxxiii. post. Kal. Octobr. *Tuus tuo merito*, G. J. Vossius.

Gulielmo

CCVII.

Gulielmo *Archiepiscopo* Cantuariensi.

Reverendissime in Christo Pater, Dom. Illustriss.

TRistem nuncium huc allatum de morte Reverendissimi Domini Archiepiscopi Cantuariensis, lenivit mox fama, quæ adferebat, plurimorum eo vota, ac, ut addebant, Regis sapientissimi eo consilia tendere, ut tu in summo hoc pulcherrimoque Ecclesiasticæ dignitatis gradu locareris. Quæ mihi eo magis volupe fuit audire, quia & quo statu Ecclesia Christiana nunc sit, & quantum tibi pietatis ac prudentiæ ad eam dirigendam, quodammodo videor intelligere. Unde spem maximam concipiebam, fore, ut Dominus Deus, cujus in manu corda hominum sunt, magis magisque huc animos flecteret. Eo dum flagro desiderio, ecce Hagha mihi ab amico Literæ, quibus perscriptum, jam eam te in sedem ascendisse. Ac paucis post diebus idem dispersit fama, qua non aliam lætiorem longo tempore ad aures nostras advolasse possum dicere. Nec tamen tam bene in Batavia hac, nec puto in Britannia agitur, ut malevoli desint, vel etiam male creduli, quibus quia primæva sordet Antiquitas, exosaque est Ecclesiæ Disciplina, eo alteri hoc honoris collatum præoptent, nec linguæ id virulentia dissimulent. Sed istis moribus jam à multis annis in Ecclesia Dei vivitur: beneque agitur cum bonis si tales maledicere solum possint, malefacere non possint. Nec interim non magnus numerus eorum, qui rectius sapiant, ac mecum divinam venerantur Majestatem, cujus providentia huc fastigii perductus es, & supplices eandem rogent, ut diu te gravissimis hisce temporibus regere Ecclesiam permittat. Quæ quanto diutius prudentia tua dirigetur, tanto haud dubie felicior erit. Quantum ad filium meum Johannem attinet, cum ex tuo potissimum, Reverendissime Pater, consilio, & quorundam hic amicorum, revocavi: & agit nunc in ædibus meis. Quid facto mihi opus sit, & an remittere eum in Britanniam consultum sit, adhuc hæreo: Fortassis tempus me in hanc aut illam partem trahet. Filiorum alter Dionysius historiam patriam è Belgico sermone Latinè transtulit, & vulgavit; quam hic mitto. Auctor Vir fuit doctus, gravis, prudens, & quod in Historico primum, Reipub. ejus quam describit, apprime intelligens. Sed quorundam judicio, quia Gulielmo Nassovio, Frisiæ Gubernatori, à Consiliis esset, Nassoviæ domui in hoc opere addictior, quam Historico conveniret. Ab hoc fonte & capite esse arbitrantur, quod Vir alioqui laudatissimus & Belgicorum Historicorum facile Princeps, sic Arausionensium Principibus, & maxime Comiti Wilhelmo Nassovio bene gestorum gloriam adscribat, ut justum decus vix tribuat Fœderatæ Belgicæ Patribus: de quibus liberiora subinde judicia occurrunt. Ut mirandum non sit, si minus quandoque pepercerit, vel Serenissimæ Reginæ Elizabethæ, vel Gallorum Regi, vel Cæsari, vel exteris Principibus, aut Rebuspublicis. Addidi huic operi alterum quod ex Lingua Hispanica proxime vertit de conciliandis Sacræ Scripturæ Locis, quæ in Pentateucho pugnare inter se videntur. Etenim utile visum est Christianis omnibus, quæ ad Quæstiones divini operis commentati essent Rabbinorum doctissimi: quorum fere omnes opiniones hic liber complectitur. Uterque hic labor in causa fuit, quo minus Maimonidis dissertationem de Idololatria consummaret. Nunc tamen ad eam rediit, totusque incumbit, ac vix sexta pars operis superest, ut intra quintum hebdomadem vel circiter Typographo tradi possit. Nec segnius ego desudo in Ecclesiæ Historia. Sed quotidie deploro, quod non in Villam aliquam me possim ad menses aliquot abdere. Nunc quibus horis non publico munere distringor, iis dicere non possum, quam multi interpellent, partim Belgæ, partim Exteri, plerique aut genere illustres, aut doctrina clari, quorum ego affectum non possum non exosculari: sed dum me illis do, dormiunt opera tot quæ habeo affecta. Quamobrem, adveniante hyeme, gaudeo, quia tum magis meus esse incipio. Sed peccare me video, Illustrissime Domine, qui in his difficillimi muneris initiis, tam longis Literis tempus majoribus & melioribus eripiam curis tuis.

Deum optimum maximum iterum oro, ut quemadmodum te Gratia ac Providentia sua in summi Præsulis sede collocavit: ita etiam prudentia ac fortitudine roboret, & cunctis Spiritus sui donis cumulet: ut improborum consilia & conatus irrita reddat, ad Serenissimi Domini Regis, & florentissimi Regni Britannici, totiusque Ecclesiæ Catholicæ bonum.

Amstelodami, cIↃ Iↄc xxxiii.
postr. Kal. Octobr.

CCVIII.

CCVIII.

Hugoni Grotio. Hamburgum.

Amplissime Vir,

QUI has defert, nomine Johannes Fredericus Slisser, Halasaxo, Lugduni aliquamdiu studiis operam dedit: unde per urbem nostram Helmstadium cogitans, aiebat, desiderio se maximo teneri videndi ac salutandi tui: quod quo honestius posset (utrum motu proprio, an consilio alieno non sat scio) obnixe rogabat, aliquid sibi literarum ad te dare vellem. Primùm tergiversabar non tam quia hactenus non vidissem juvenem, quam quia occupatissimus essem hoc tempore, & uxorem tuam quotidie hic expectamus, per quam quicquid scribendum esset, optimè curaretur: sed enim ille instare, & visus perhonestus, literarumque, ac literatorum amans. Quare tantillum nolui denegare. Prorsus vero erat, ut una mitterem Reidanum à filio Latinè redditum. Quippe jam mensis est quod lucem vidit, sed nolui ignotum onerare. Fortasse jam aliunde intellexeris de obitu Archiepiscopi Cantuariensis. Ei suffectus, ut audio, Episcopus Londinensis, vir ut mei tuique amantissimus, ita veritatis, & pacis admodum studiosus, & eapropter non æque carus illis, quibus novellitas, & dissidia placent. Deus diuturnam ei vitam duit. Aliquid hic cognovi de colloquio tuo cum serenissimo Daniæ Rege. Aliunde etiam percepi, ut Rex Poloniæ de te cogitet. Mihi hæc perjucunda, qui optimè, ut debeo, tibi tuisque volui semper, nec velle desinam: scio tamen quid magis exoptarim; sed si Tardipede illo Deo, Dii Batavi tardiores esse pergunt, equidem infœlicitatis nostræ causa illis magis tribuenda erit, quam tibi, cui miserum est semper pendere. Quod cum dolore scribo. Vale, Vir, & amice incomparabilis.

Amstelodami, cIↄIↄcxxxiii.
x. Kal. Octobris.

Tuus tuo merito,

G. J. Vossius.

Postquam has literas exararam, pluribus cum Slissero sum collocutus, & intelligo esse eundem, qui ante annum locutus mecum de recta studiorum ratione. Sæpius etiam me docentem audivit, imò & sermonem tecum habuit Hamburgi. Calixto Germaniæ, ut ego quidem censeo, Theologo Principi, est familiaris. Hæc quia me fugerant, cum superiora scriberem, adtexere volui, quia ad commendationem ornatissimi, & doctissimi juvenis facere videbantur. Iterum vale.

CCIX.

Cl. Joanni Meursio *S. P.*

QUam tardus sit Joannes Jansonius in excudendis tuis Regibus Atticis, argumento est, quod nunc demum ad Indicem deventum. Ipse ad Nundinas Francofurtenses abiit. Petebam ab uxore & Typotheta primario, ut, quantum excusum esset, occasione hac ad te mittere liceret. Sed absente & nescio Jansonio, negabant se hoc audere. Nempe durantibus his inimicitiis inter ipsum & Blauwium, sub quolibet lapide metuunt serpentem. Fortè quia Blauwio, non minus quam ipso, utor familiariter, metuere, ne Blauwio ea traderem; is verò quam celerrime recuderet, quo utraque editio simul prodiret, non levi hujus Jansonii damno. Hoc ne vererentur, jussi, ut chartas ipsi ad te mitterent obsignatas; sed surdis canebam. Quæ ad primum operum tuorum tomum pertinerent, rectè accepi, inque ineditis juvit oculos & animum pascere tot bonis, quæ videre erat in lætis & latis illis tuæ Græciæ campis. Ringantur duo tres malevoli: justum virtuti doctrinæque tuæ semper pretium erit: invidi autem quid nisi pastoritia fistula excipiuntur à cunctis, qui studia hæc sciunt suo pretio æstimare. Ad editionem quod attinet, super eo ipse ad te Blauwius scribit. Metuo ne tibi longior mora videatur, quod demum post trimestre editionem auspicabitur. Sed, mihi crede, ita prælum ejus variis fervet, ut ante vix possit. Et præterea propemodum omni charta destituitur; nec ille modo, sed etiam Typographorum alii: idque quia Mercatores chartæ quod Bataviæ destinatum putabatur, id omne in Moscoviam, & loca alia, avexère. Itaque jam tertium mensem in Exercitationibus meis Grammaticis cessare operæ coguntur, me plane illibente. Nam exonerari tandem minutiis illis exoptem, quo totum me dem istis, unde & plus mihi honoris, & quod caput, publicæ gloriæ. Mitto tibi Reidanum à filio Dionysio translatum: de quo judicium tuum non anxius exquiro, gnarus ab amicis plurimum, qualiacunque etiam laudari. Hic tamen, ne quid dissimulem, satis magnis studiis labores ejus excepti sunt. Adeo & Conciliationes locorum ἐναντιοφανῶν in Pentateucho scriptas ab docto Judæo, hac in urbe inter suos Ecclesiastâ; à filio verò meo in Christianorum gratiam, ex Hispanico translatas, sed stylo qui argumento isti magis convenire videbatur, ne flosculos hic ullos expectes. Si minus ex hoc opere quicquam hau-

rire

haurire sit, quod studia tua juvare possit, poteris donare Academiæ nostræ Theologo, vel alii amicorum, omnino invenient Theologi quod discant. Pauci enim Rabbinos legunt, vel intelligunt; At noster ille Manasses Ben-Israel (id enim Conciliatori nomen est) omnem prope ætatem in hujusmodi scriptoribus trivit. Maimonides, quem ex Hebræo filius idem vertit, & notis illustravit, properat ad finem. Rerum novarum publice vix quicquam habemus. Princeps quid agat, ambigitur; exercitum habet numerosissimum. Sed & hostium majores, quam antea, vires sunt, ut non aliud tempus, plus ei gloriæ addere possit, siquid præclari geratur. Quod si privata etiam notorum nosse cupis, Lugduni Festus suam Johannam Cuchlinam, suam Rutgersiam Daniel Heinsius, Johannes etiam Latius suam Balduiniam amisêre. Festi Hommii uxor graves & diuturnos dolores, & cancro excruciatum corpus habuit. Testamentum una fecerant ambo ejusmodi, ut qui diutius viveret, meliori aliquanto loco esset, quam defuncti hæredes. Sed hæc ubi certam se mortem manere brevi videt, callide, marito ignaro, aliud fecit Testamentum. Itaque dimidia bonorum omnium parte quamprimum cedendum Hommio. Non Bibliotheca, non aliud quicquam, quin justo sit pretio æstimatum. Sed Hommius non tam male ferre videtur, quam alii qui illi optime volunt. Cuchlina ex Bertii liberis non alios hæreditatem adire voluit quam duos illos, qui in patriam huc remearunt. Id Bertium pessimè habet, equidem doleo propter minimum natu, omni à culpa immunem, quem Bertius in memoriam soceri mei Franciscum vocarat, spondente pro eo in Baptismo uxore meâ. Heinsii uxor hydropica erat ex malo lienis, quod & alios morbos pariebat; nec multum à delirio aberat. Multum ei morbum adauxit infortunium fratris, Mercatoris Amstelodamensis, qui foro cessit. Ille verò conqueri solet de sorore, quod propemodum ex asse esset hæres Jani Rutgersii. Quasi, si qua hic culpa est, ea non omnis in Jano potius Rutgersio, quam Heinsia resederit. Salmasius Lugduni vivit, sed impetigine ita fœde laborat, ut hactenus invisere nos ausus non sit. Quanta simultas Heinsii erga eum nemo Lugduni ignorat. Et quod pejus est, traxit ille non paucos in partes, qui solo Heinsii amore, pessime de Salmasio loquantur. Fœdum hoc malum obtrectationis, quo eruditi tantopere laborant. Prorsus satius erat nescire literas, quàm eas fœdare sic invidiæ & loliginis succo. Hugo Grotius Hamburgi adhuc degit; sed vitio stomachi mala valetudine agit, ut hesterna die ex filio natu secundo, qui studiorum causa in Urbe nostra agit, intelleximus. Equidem Deum non intermittam precari, pro incolumitate ejus viri, qui, si totum æstimemus, parem non habet, superiorem saltem neminem. In Britannia fato nuper functus est Abbotus, Archiepiscopus Cantuariensis. Successit ei Guilelmus, Londinensis Episcopus, vir pietate, prudentia, eruditione nemini secundus, mei quoque amantissimus; idem pacis publicæ summe studiosus, denique laudibus dignus majoribus, quam ego aut alius quisquam tribuere ei possit. Cætera cognosces ex nobilissimo Gulsternio, & optimo doctissimoq; Ernstio, qui lustrata Belgia, Germania, Gallia, Italia, Sicilia, hodie ad suos remeant. Petebant ut ad te literarum aliquid scriberem. Sed satius putavi ut Epistolam hanc Crugio tuo darem, ne fasciculo librario simul egregium illud par onerarem. Dicito salutem plurimam uxori tuæ, à mea, quam utinam meliori valetudine aliquando videam. Liberi etiam mei tuos impense salutant. Sed Collegas etiam optimos, maxime Laurenbergium & Stephanium VV. CLL. impertias salute. Vale.

Amstelodami, Pr. Non. Octobris cIↄ Iↄc xxxiii.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

CCX.

Merico Casaubono *S. P.*

Simulac intellexi, Clarissime Casaubone, Reverendissimum Patrem, ac utriusque nostri Mecænatem, Guilielmum Londinensem hactenus Episcopum, ad Archiepiscopalem esse dignitatem evectum, equidem præ voluptate mihi abripi extra me videbar, non tantum quod Præsulem utrique nostrum adeò faventem, summum in Ecclesia Britannica tenere dignitatis & auctoritatis locum cognoscerem; sed vel maxime ipsius Ecclesiæ causa; cujus statum indies in melius iturum non dubito, postquam nacta est Antistitem ejus pietatis, tam raræ prudentiæ, & eximiæ adeo doctrinæ. Non debeo apud te laudare eum, cujus mirandas dotes melius me novisti: tantum felicem prædicare libet Britanniam universam, maximeque Ecclesiam Cantuariensem, fortunatos nos, qui Præsulem hujusmodi nacti simus. Det modo ei numen vitam longævam, & quotidie spiritu suo impleat

pleat ad bonum Ecclesiæ suæ, & totius Regni Britannici; cujus prosperis ita faveo, ut patriæ alteri oportet. Hic rerum novarum non aliud est, quam quod noster & hostium exercitus iisdem in campis consederunt. Vires utrimque pares esse feruntur; nisi quod equitatu nos superemus, ex quo auxilia Suecorum (quinque millia equitum sunt) accessere. Plerique ad manus deventum iri antea arbitrabantur. Sed nunc plerorumque opinio hostem non facile se prælio commissurum, solumque hoc acturum, ut se castris suis tueatur. Magnus Hugo Hamburgi adhuc agit, & à Daniæ Rege vocatus est magni stipendii spe. An oblata sit accepturus, nondum mihi constat. Die hesterna hinc uxor ejus ad illum profecta est, credo, ut simul de re tota consultent. Eo anxia magis deliberatio, quia & Illustrissimus Oxenstiernius, Sueciæ Regni Cancellarius amicis eum literis invitat. Quod ex conjuge ipsa accepi. Et scio in Poloniæ regno quoque de eo cogitari. Et jamdiu alicui se regno addixissent, nisi Batavorum Procerum aliqui in causa essent, cur moras necterent. Mallent illi in patria eum vivere. Sed ita scissa studiis Respubl. efficere non possunt, quod volunt. Meus quidem animus eo magis inclinat, non diu recusaturum occasiones oblatas, quando tam aversam à se patriam experitur. Mitto tibi Historiam Belgarum, quam nuper transtulit Dionysius filius meus. Rogamus uterque gratum habeas hunc ejus laborem. Sententiam fide optima expressit; & existimatur scripsisse ea dictione, quæ historiæ conveniat. Cæsarem imprimis ac Tacitum imitatur; quos prope in sanguinem & succum vertit. Sed quid ego in judicio tibi præeo, qui tuum potius judicium expecto? Solum igitur de Auctore ipso addam, fuisse virum Consularem, aliisque dignitatibus perfunctum, etiam Delegatum in Generalium Ordinum consessu, & à Consiliis Guilielmo Comiti Nassovio, Frisiæ Gubernatori: ut non alter melius penetrare potuerit arcana hujus Reipublicæ. Magna scripsit libertate, non solum quæ exteros Principes spectarent, sed etiam quæ ad Fœderatæ Belgicæ Patres pertinerent. Eoque noluit sua prodire, nisi duodecim annis ab obitu suo exactis. Nempe metuebat offensas Potentium quas prævidebat. Alterum quod Reverendo Decano Exemplar daretur, non habebat filius: sed nè *ἀδώρητος* sit, mittit ei librum Manassis Ben-Israelis, quo conciliat ex Rabbinis *ἐναντιοφανῆ* Pentateuchi loca, ex Hispanico à se translatum. Nec operam ea versione filius perdidit, cum nihil prope operosius sit, quam ostendere convenientiam locorum Scripturæ quæ pugnare videantur. Non inutilem profecto laborem iis navârit, qui scribere posthæc in Libros Mosaicos volent. Non omnia in illo volumine probamus. Judæi est opus, in hac urbe *ἐκκλησιάζοντος* inter suos. Sed tamen videbimus, ut qui posthac commentari in Mosaica volent, ex Rabbinis sibi non lectis hinc depromturi sint, quibus gratiam ac venerem suis concilient, & multijugæ lectionis honorem ab imperitis consequantur: Nimirum sic hodie vivitur. Alii vere eruditi, alii videntur. Pecunias meas quod attinet, rogo, amicissime Casaubone, per Peysterum mihi dimidii quantum anni est mittas. Tantum enim debitum jam à superiori mense, qui September fuit: Tamen tam te amo, nolim incommodo tuo facias. Etiam negotium horti mei, & quicquid me spectat, tibi quantum possum, commendo. Spero & favorem Reverendissimi & Illustrissimi Domini Archiepiscopi prodesse mihi posse in re longè æquissimâ. Salve cum conjuge lectissima à me meaque & liberis.

Amstelodami cIↃ IↃc xxxiii. Id. Octobr. St. N. — *Nomini tuo devinctissimus,*

G. J. Vossius.

CCXI.

Hugoni Grotio *S. P.* Hamburgum.

QUam affixerit me casus hic tristissimus, amisso filio carissimo Dionysio, me etiam tacente, facilè per te æstimabis; ut qui & illum non malè, & me cognitum habueris: eoque perspicias, quantum in eo præsidii fuerit, ingravescenti, & continuis laboribus ac vigiliis paulatim defetiscenti ætati meæ. Nec possum non cogitare, quantum amiserint natu minores liberi mei, quorum ille studia, ac mores, paterno potius, quam fraterno affectu moderabatur. De uxore quid dicam? cujus unus ille molestiam, & ægritudinem idoneus erat detergere. Quid multis opus? omnes ejus obitum vehementer dolemus; non quidem ipsius causa, qui ut vitam duxit, pietatis, ac devotionis plenam, ita sanctè in Domino obdormivit: sed nostri ipsorum gratiâ: qui in recenti adeo dolore, fortasse paulo essemus infœlices minus, si infœlicitatem nostram minus intelligeremus. Et tamen cùm cogito, quanto nunc meliori conditione sit filius, Deumque esse, qui & dederit, & abstulerit; cum optimè perspexisse quid filio, quid mihi cæterisque

que expediret: Illam quoque esse virtutem aliorum liberorum, ut pœnitere eorum non possit; quin de plerisque, vel potius omnibus, optima maxima liceat sperare: planè, inquam, quoties hæc cogito, ingratissimus quidem erga Deum fuero prorsus, nisi sic quoque mihi videar admodum fœlix, dummodo grata mente sciam, divina agnoscere beneficia, erga me, & meos. Dabit spero Deus, ut magis & magis hæc animo obversentur. Et credo à tristibus istis cogitationibus avertent occupationes; quæ utinam non nimiæ forent; Nunc unde subsidium in tali negotio foret, inde verius obruor. Non de studiis queror, quæ moderari ipse possum: sed de tam multis, qui quotidie nunc consilium, nunc operam requirunt meam. Nam vix è Lyceo nostro pedem extuli, cum interpellandi initium video, non finem, nisi quum ad cœnam vocor. Quare interdum cogito mecum de Veteribus Romanis, qui in Tusculanum, aut Pompeianum aliquod se abdebant. Ego id non possum, qui quotidie publico munere distineor. Sed ut possum, quando non ut volo; vel potius deinceps debeo, quod possum. Sic enim Deo visum. In Grammaticis exercitationibus jam tribus mensibus cessatum, quia charta Typographo deesset. Verum videtur jam redire velle ad ea quæ supersunt absolvenda. Multo diutius si differat, non ante nundinas proximas lucem videant. Est mihi hæc mora eò molestior; quia ætati huic alia conveniunt. Scies me jam Juris Canonici Doctorem factum. Publicè enim cum ex Eusebio. & veterum aliis enarrassem Historiam Ecclesiæ, usque ad Concilium Nicænum, cœpi de Conciliis ipsis tractare, & jam enarravi Canones Concilii Nicæni, Ancyrani, Neocæsariensis: sed & Illiberitani, quod in codice Græco, à Justiniano confirmato desideratur Vident nostri homines, non paulo aliam fuisse faciem Ecclesiæ Veteris quam nostræ. Vident & Pontificii, nec suas Ecclesias ex amussim antiquis temporibus respondere: Imo multa esse maximi momenti, ubi à veteribus sit recessum. Insolens & argumentum nostris terris, eoque in magna hac urbe, numerosior conventus auditur hominum honestissimorum. Candidius & modestius hæc tractare non poteram. Atque hanc laudem mihi omnes concedunt, etiam qui quædam mallent præteriri; quò facilius aliis eant persuasum, Antiquos Patres, in maximis, mediis, minimis, à partibus suis stare. Ego verò, ne Crabrones irritem, quod verissimum est, subjicere soleo, assignatum Historici munus esse: Historiæ autem animam esse veritatem, eoque non videndum, quid horum, vel illorum opinioni, ac consuetudini sit congruentius; sed sine partium studio exponendum, quid antiquis temporibus placuerit: Num vero ubique, an alicubi, an nusquam, ubi recessum, profectum quoque sit, id non esse hujus loci expendere: sed tamen rem utilem facturos, qui vetera tempora cum novis, novaque antiquis componere volent, & caussas utrorumque expendere: ut ubi nos melius, gratulemur nobis; ubi veteres rectius, non nimirum deinceps . . . . nobis; Videor autem mihi hoc modo, apud non paucos, non illud modo consequi, ut minus iis sordeat antiquitas; sed etiam veritatem fidei, & pacis, ac charitatis studium, promovere non parum. Adsuit mihi ante paucos dies, utriusque nostri amantissimus civis tuus Verhœvius urbis nostræ Medicus; retulit autem, ut Ludovico Houwen Mercatori Amstelodamensi, cum Johanne Gualtheri Mercatore Hamburgensi, controversia sit, ex societate quadam oberta. Hic Ludovicus Houwen nihil æquè desiderat, quam ut propter rerum humanarum incertum, tandem ratio utrinque putetur: nisi enim id utroque superstite fiat, difficilius illud postea fore, magnaque fortasse secum tractuum incommoda. Hamburgensis quem dixi, est Affinis D. Assueri Matthisii, qui uxorem apud vos duxit: Et constat omnibus Hamburgensem eum, magno te loco, ut debet, habere. Quare cùm sanctissimum sit, inter Christianos paci studere, & Ludovicus Houwenus, & ejus nomine Medicus Verhœvius, obnixè me rogarunt, ut hoc negotium commendare tibi vellem. Putant enim, si paucis cum monueris, fœliciter hoc negotium confici posse.

Cum hucusque pervenissem, Medicus Verhœvius intervenit. Quare desinam, ubi unum hoc adjecero, me sedulò inquisiisse, de Pædagogio quale desiderabas. Sed nescio, an satis omnia hic voto possint respondere. Scio qui decem, aut duodecim fœliciter instituat, sed in uno convictu habet neminem. Quare necesse esset, ut apud Patruum, vel alium Adolescentuli viverent Alius est qui in victu octones, aut plures habet; qui & ipse ab institutione commendatur. Palatius est aliquanto addictior Zelotis; quæ res effecit, ut paulo hærerem; prima occasione Patruum conveniam. Nunc demùm intellectum mihi ubi degat.

Vale Amplissime vir, & mei in sanctissimis precibus memor esto coram Domino; ac Conjugi dic salutem.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

Amstelodami.
xii Novembr.
clↄ Iↄc xxxiii.

GCXII.

CCXII.

Ger. Jo. Vossius, Cl. Salmasio *V. Cl. S. P.*

QUas ante aliquot hebdomadas literas misi, eas jam puto accepisti. Alebar tum spe adventus tui, non tanta quidem ac fuerat, cum primum de te agebatur: sed non omnis tamen decollârat. Interea ex curatoribus Academiæ nostræ accepi, quomodo conditionem hanc abnueres, atque honestas etiam cur ita faceres, causas adferres. Itaque ut video nunc spe mea penitus excidi, neque ego modo sed quotquot te hic tantopere præstolabamur. Neque consilium tuum hoc improbare ausim; præsertim cum ex literis tuis facile perspexerim, nunquam fugisse te quid animi alteri foret, qui omnem moveret lapidem, ut ne iis animis res ageretur, quibus oportebat. Intelligo nunc prælum fervere tertio exercitationum tuarum opere, quod si est gaudeo. Quid de me mirum? qui tot bona me docueris, seu linguam utramque spectem, seu scientiam naturalem, situm locorum & prope disciplinas universas. Vere hoc quoque Exercitationum ad Solinum opus est thesaurus, non liber. Nec inferiora scio erunt, quæ consequentur. Quin tanto fortasse potiora, quanto præstat Solino Plinius, cui ni fallor nunc uni desudas. Ringantur omnes malevoli atque invidi. In eo studiorum genere nihil simile ætas nostra vidit: utinam conspiciat posteritas simile. Sed hoc voti est. Nunc quidem unus es qui ista possis. Spero brevi fore, ut non solum de Rep. literaria bene merearis: sed etiam de Ecclesiastica antiquitate, & Catholica illa Ecclesia quam Symbolo nos credere profitemur: sed plures jactant quàm noverunt. Et jam quidem præclara hoc de argumento exorsus es. Ea ad pertexenda Deus confido valetudinem suggeret & vires. Etsi te occupatissimum scirem & ipse etiam satis multis distringerer; committere tamen non potui, quin affectum hunc meum literis iterum apud te testarer. Vale maxime & amicissime Salmasi.

Lugduni Batav.
cIↄ Iↄc xxxiii.
Id. Novembr.

CCXIII.

Amplissimo viro Jacobo Wittens *Quæstori* Dordrechtano *S. P.*

FEriis nostris autumnalibus, Amplissime, & Conjunctissime Witti, excurreram Hagam-Comitis, unà cum filia natu majore: At eo id animo à me factum fuit, ut inde eam abducerem Dordrechtum, quo visendis amicis, tuæ ante cæteras familiæ, biduum, vel triduum daremus. Sed enim vix pedem posueram Hagæ, cum intelligo de gravissimo lectissimæ uxoris tuæ morbo: quæ res, & mihi & filiæ maximum attulit dolorem. Quare importunissimum tempus ad vos proficiscendi ratus, consilium de itinere hoc mutavi. Amstelodamum redux, & quidem non una postea hebdomade, cognovi ex affine tuo Viviano, viro sanè ex reliquiis aurei generis, necdum quidem optimè esse conjugi, sed indies tamen convalescere; quod mihi non mediocri voluptati, nec mihi solum, sed universæ familiæ meæ fuit. Nam ut liberi nostri, non sanguine juncti essent; cui me familiæ benè velle æquius esset, quàm cui hinc parens, inde socer, ante annos propemodum quinquaginta fuerint innexi? Sed solidum ac diuturnum hoc esse gaudium, non sivit tristissima calamitas, quæ me domumque meam adflixit. Puto enim jamdudum ad aures tuas pervenerit, ut amiserim suavissimum Dionysium meum; quo superstite, omnia adversa facilius ferebam. Deum immortalem! quantùm ille de se, imo, prope dixerim, quid non spondebat? Quis ejus ætatis Classicos Scriptores, Latinos, & Græcos, diligentius evolverat? quàm feliciter, etiam ubi magni viri sæpe hærent, enucleabat? quanto cum genio imitabatur? Quis plurium linguarum notitiam complexus? Non ego illas vulgares dicam, in his Gallicam, Italicam, Hispanicam; solùm nominabo eruditas illas, ut Hebræam, tum antiquiorem illam, tum Rabbinicam; Item Syram, Chaldæam, Arabicam; Armenicæ etiam, ac Æthiopicæ dare sese cœperat: Vix anni spatium requirebatur, quin multa, magnaque habuisset Resp. literaria, studio, operaque ejus perfecta: Nec illa Linguarum modo variarum, & multijugarum, eruditionem testantia, sed acre etiam ingenium, limatissimum judicium, & quod ante omnia puto, eximiam pietatem. Nunc immatura mors spes omnes abscidit. Nisi quòd dispiciam, quid facto optimum de Maimonidæ opusculo, ex Hebræo Latinè ab eo reddito, & notis

tis illustrato: Item de Julio Cæsare quem post Scaligerum ipsum, feliciter innumeris pænè locis, castigavit, & notis eruditis fecit planiorem. De cæteris consilium sequar Plinii, qui non perfecta haberi jubet pro non inchoatis. Sed feralibus illis missis, (in quibus Christianum pectus, voluntatem divinam, pro lege habere debet) ad aliud venio, de quo jam diu ad te scribere in animo habui. Credo, meministi, me cùm hic esses, tecum loqui de eo, quomodo Brunæus, ex conjugis sorore natus, ex canonicalibus bonis, urbis vestræ beneficio frui posset, quod Francisco meo socer tuus, piæ memoriæ procurârat sponté. Sed serò me tum locutum cognovi, quia jam alteri facta esset promissio. Putavi nunc mihi temporis te conveniendum in re simili. Matthæus meus post Kalendas, proximus triennio toto fructurus sit hoc beneficio; quemadmodum literæ super eo datæ testantur. At ego paratus sum, beneficio illi renuntiare, ab eo tempore, quo dixi, dummodò proximis Kalendis Januariis succedere contingat Francisco Junio, ex uxoris fratre, Joanne Cazimiro, nato: atque is deinceps fruatur usque ad annum ætatis vigesimum quintum; qua lege conferri id beneficium solet. Sic prope quadringenti floreni mihi decedant, quibus honestè fruar, partim quia liberis id beneficii collatum, ex bonis Canonicalibus, quorum honesta semper fruitio fuit, dummodò dignis conferatur; partim quia datum non malè merito de urbis juventute per tot annos: partim etiam quia accepi, in solatium plusquam decuplo majoris summæ mihi immerenti, turbidis illis tempestatibus ademptæ. Sed enim cogito mecum non tam me indignum esse hujus pecuniæ, quam domum affinis defuncti. Vidua enim cum liberis relictis parva in re est, ut nosse te arbitror. Est genere ipsa nata perhonesto. Filius Franciscus, de quo nunc ago, ut cognomine, sic & nomine avum refert: Et avi institutorum vestigiis, magna spes est. Nec debet videri alienus planè ab urbe vestra: cujus Parens studia in urbe vestra hausit, avunculus magnus Henricus Corputius, tot annos benè de Ecclesia vestra meritus. Sed quod caput est, avus illius, maximis meritis, omnes toto orbe terrarum Ecclesias reformatas sibi vehementer obstrinxit. Vir undecumque doctissimus, nec ullo Theologorum quot sunt, vel fuere, inferior. Hæc ego pluribus sum persecutus, ut mihi curæ esse videas. Puer ipse optimi est ingenii, educatio optima. Nihil requiritur nisi ut studiis subsidium sit. Decretum mihi habere pueri rationem, ne avo, vel nobis, sit indecorus. Verùm si quid nunc serius loquar, & licet triennio toto anticipem, tamen jam alicui ex magnatum cognatis facta sit promissio. Ecce igitur conditionem aliam. Si hoc ita est, & intra annum unum alterumve expirabit alicujus annus vigesimus quintus, qui hoc beneficio fruitus sit hactenus: Non repugno, quominus alius, quisquis ille, proximis Kalendis Januariis, sibi Matthæo succedat, dummodo Franciscus Junius, Joannis Filius, Francisci Nepos, post annum vel biennium, frui eo beneficio contingat, & jam ei certa promissio fiat. Pluribus, mi cognate amplissime, non morabor te, quem occupatissimum scio. Et certè si occupationes meas scias, mireris me, præter morem, tam prolixè scribere potuisse. Sed quia non mihi me natum scirem, sed aliis etiam, imprimis cognatis meis, vel liberorum meorum conscientia non sivit, ut hac in re essem negligentior. Salutem plurimam dices optimæ uxori, & liberis, item præstantissimis viris, Consuli Beaumontio, & Syndico Catsio. Item M. Berkio, Colvio, Bewerio, Becmanno, cæterisque amantibus nostri. Sed cùm occasio erit, ne me operâ tuâ, in salutationibus ullis, abuti velle censeas. Vale.

Amstelodami, ciↃ Iↄc xxxiii. x. Decembris.

Tuus, ut & tuorum,

G. J. Vossius.

CCXIV.

Claudio Salmasio.

NON facile dixerim quanto in luctu fuerim; imo quo in dolore nunc quoque sim. Semper enim recursat memoria tam cari pignoris. Dies scio insipientibus quoque paulatim minuit mœrorem; nec in nostri ordinis hominibus ratio minus valere debet; quin potius prævertere in nobis tempus illud continet. Sed enim carendô eo filio, cujus virtutes rarissimas mecum optime intelligis, quotidie magis & magis intelligo, non quantum publicum modo, sed quantum ipse etiam amiserim. Omnino immaturus ejus decessus, meas quoque, non meorum solum rationes in studiis conturbavit. Minores vero natu, & Doctorem suum, & vitæ omnis ducem amiserunt. In ea calamitate nulla in me æque nunc solatium invenio, atque illis quæ Deus & Pietas suadent. Jubet Apostolus ne eorum instar lugeamus qui spem Resurrectionis non habent. Alter ait, beatos esse qui in Domino obdormierunt. Præterea doce-

mus

mur bonis omnia in bonum cedere. Pater ille cœlestis optime norat quid filio, quid mihi, quid meis expediret. Quare si subinde me recolligo, & cogito mecum quàm turpe sit futurum, si qui istiusmodi præceptis præire aliis ad constantiam soleo, nunc dolori ipse, eique inutili succumbam. Magnasque Deo gratias ago quod me spiritu suo firmet, & profectò quam ingratus fuerim erga Deum, si solùm cogitem quid abstulerit, non item quantum reliquerit immerenti in liberorum cæteris. Multum vero tibi debeo, amicissime Salmasi, quod ipse non bona valetudine, dignatus tamen sis me allocutione per literas, quæ & propter argumentum, & quia à te venirent, non parum doloris abstersêrunt. Solatio etiam fuere literæ quas Triumviri illi eo in casu perscripsere; Clarissimi dico viri, Cunæus, Burgersdicius & Constantinus: quos licet antea amicissimos, propterea tamen magis deinceps amari debeo. Nam alloquium eorum tam opportunum pro grandi habeo argumento amoris erga me. Et si occasio dabitur, non refugies verbo hoc iis significare. Rescripsissem id ipse singulis: sed uti hactenus respondere tibi neglexi, itidem illis, nempe ne literas tristes hujus argumenti multas scribendo, dolorem mihi refricem sæpius, quem sepultum magis expedit valetudini & studiis meis. In tuis verò illis tam amicis scriptis, mi Salmasi, unum illud valdè dolorem attulit quod, de invaletudine uxoris exarasti: tum autem quod medicorum judicium esset, ab hydrope tibi metuendum. Cohorrui cum legerem, & mei aliorumque tui amantissimorum, & magis uxoris lectissimæ & dulcissimorum liberorum tuorum, & maxime boni publici causa; de quo non alius melius hoc tempore meretur. Sed tamen in mentem venit, eo hæc medicos dixisse, ut valetudinem tuam tam caram bonis, sedulo magis curares: Omniaque cœlo huic nostro aliquanto inclementiori, convenienter agas: ac imprimis ne ad animum revoces, duorum fortassis aut trium sinistra judicia, ac laudationes malignas, sed potius grato in Deum animo, sæpe illud cogites, quo in loco cœleste numen te constituerit, quasi in Theatro omnium Doctrinarum, in quo quicquid candorem cum præclara eruditione conjunxit, tibi ac præterea uni alteri (in his scis me dicere, τὸν ✝ πάνυ Grotium) pariter adsurgit. Et cum tam benigna bonorum omnium judicia experiaris, ut qui non eo te loco habet, si non doctrinæ, probitati saltem bellum indixisse videatur: tamen non dubito, quin præclariora etiam futura sint posterorum judicia, præsertim si dederit Deus, ut ea quæ ad Ecclesiasticas Antiquitates pertinentia jam affecta habes, vel confecta in lucem ac manus hominum evenire contingat. Utinam mihi Deus tam longam vitam concesserit, ut laboribus illis tuis frui detur. Verè enim dixero, nullum esse studium, quod me à plurimis annis magis ceperit; nec malevolis æque censeo, quod superiorum temporum tempestate non levem bonorum meorum jacturam facere sim coactus, quam illud quod ab his studiis sim abstractus, quibus eo magis animo meo morem gessissem, & magis consuluissem publico. Aphrodisium de Fato, quem petieras ex Bibliotheca mea, mitto. Nec citius remitti postulo, quam tibi videbitur. Vel tota enim hyeme eo, & additis Scriptoribus carere possim, propterea quod etiam compareant in Bibliotheca hujus urbis publica, cui filius meus Matthæus est Præfectus; hunc enim honorem ei proceres nostri habuere, ut τῷ μακαρίτῃ fratri surrogarent. Quare si quid vel in ea, vel in nostra usui esse possit, scias non magis te promptum esse posse in petendo, quam nos faciles in mittendo. Vel quinquagenos si ex mea eodem poscas tempore, gaudebo, quod aliquo pacto liceat ostendere, quanti te faciam; & quam omnia tui causa velim. Uxor tuam salute plurima impertit, quam doluit de adversa ejus valetudine, tam gavisa est de secunda; Quam utrique vestri, & familiæ universæ diuturnam optamus.

Amstelodami iii. Non. Decembr. CIↃIↃCXXXIII.

Posquam, Maxime Salmasi, superiores literas scripseram, intelligo ex meis ob intensius gelu nautas non audere se itineri committere, metu ne non sine maximo periculo conglacientur in via. Nempe dies hesternus, quo tuas accepi, postremus fuit, quo hinc solverent. Superest ut terrestri itinere liber mittatur. Sed id non satis tuto fieri solet, præsertim quia ut committam librum aurigæ, tamen is non ulterius contendit quam Harlemum, ubi alio opus qui Leydam deferat. Sed operam dabo ut fidum hominem nanciscar, ex iis quibus abeundum Lugdunum. Sane dolet, quod non statim tuæ satisfaciam voluntati, sed nunquam importunius, toto penè anno, posci liber potuerat, quam hoc tempore. Credo si præscisses, biduo vel triduo ante scripsisses. Nimirum, mi Salmasi, discendum adhuc cœlum Batavum, & quomodo hic vivatur. Τάχιστα.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CCXV.

CCXV.

Erycio Puteano *S. P.*

MAgnus me luctus tenet, mi Puteane, amisso Dionysio meo, quem ego filium amare solum poteram, ob excellens ingenium, & raram hoc seculo, ea præsertim ætate, modestiam & probitatem. Nunc tam varia accesserat eruditio, nec illa in Latinis modo Græcisque literis, quæ solæ totam hominis ætatem occupare possint, sed etiam Hebræis, Syris, Chaldæis, Arabicis. Ut de Æthiopum Lingua, & aliarum Orientis gentium taceam, quia objectari possit, istarum non multo plus quam gustum habuisse. Ut quoque prætercam Gallicam, Italicam, Hispanicam, quibus loquebatur. Sed istas in vulgaribus haberi scio dici posse. Et jam Cæsaris editionem novam moliebatur. Jam Maimonidem de Idololatria ex Hebræo fonte in Latinam Linguam à se derivatum, & commentario redditum illustriorem, communicare Reip. literariæ gestiebat. Jam quoque animo conceperat ex Rabbinis omnibus, quorum volumina avide devorabat, ingens volumen, quod præcipue complecteretur quæ ad Judæorum conversionem pertinerent. Nunc, si Maimonidem & Cæsarem excepero, quæ non multum desiderant (ita prope absunt à perfectione) omnia jacent plane imperfecta, ut etiam pro non inchoatis debeant haberi. Quid in Reidani Annalibus transferendis præstiterit, nondum potes vidisse, & hibernâ hac tempestate majusculum volumen commode satis transmitti non potuit. Sed enim curabo meliori occasione, nequid dignum amicitia nostra in me requiras. Volo enim te omnium esse participem, quæ à me, aut meis proficiscautur. Sed præter eam, quam dixi causam, altera etiam eur nunc non mitterem, accessit ratio, quæ à temporibus his erat. Utcunque enim nihil nisi innocentes curem Musas, tamen non ignoras, quibus temporibus vivatur, sane suspicionum, atque utinam suspicionum modo, ac non etiam malevolentiæ, & pestilentiæ plenis. Contemnamus hos uterque, mi Puteane, utcunque id durum videatur, præsertim ab iis si perferendum, qui ex literis nostris humanitatem hausisse debebant. Ego vero te ob amorem pacis amo impensius. Scio te ista & amore magni regis vestri, & simul universæ Belgicæ scripsisse. Valeant sanguinarii illi, quibus nihil dulce præter bellum & opes quas inde ingentes expectant. Equidem non tam rerum sum nostrarum ignarus, ut non videam innumeris opes bello accrescere. Sed ego pro pecuniæ ac diaboli mancipiis habeo, qui bellum præoptent, si inter partes honestis transigi conditionibus possit. Nec aliud mihi persuadere possum, quam Belgicæ vestræ proceres belli, ac tot calamitatum pertæsos candidè nobiscum negotium hoc tractare. Deum Opt. Max. uterque, optime & amicissime Puteane, oremus, ut illis quibus negotium hoc incumbit, magis magisque animum illum inspiret, eorumque consilia ad exitum, utrisque partibus felicem, perducat. Barlæo nostro literas tuas præbui legendas, cui jucundissimum fuit videre, quanti se facias. Voluit ut suo nomine plurimum salutarem.

Amstelodami. Anno CIↃ IↃC XXXIV. iii. Non. Jan. Novusque hic annus, ut tibi, conjugi, liberis, felicissimus sit, voveo atque exopto, ut debeo.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CCXVI.

Conemburgio *Consuli* Roterodamensi *S. P.* Roterodamum.

QUod, Amplissime Conemburgi, ab idoneo Scholæ præfecto, jam prospectum sit florentissimæ urbi vestræ; sane gaudeo, pro amore erga Remp. literariam meo, & affectu etiam erga eam civitatem, quæ non tam meum dixerim, quam communem Orbis doctorem dedit. Nunc verò intelligo, quam laboretis de aliquo, qui proximum à primo, in Gymnasio vestro teneat locum. Est autem apud nos, Justus Rienard, quem si sollicitetis, facilè assensurum video. Est juvenis, à pietate & moribus laudatissimus. Latinè idem Græceque doctissimus. Poesi etiam Græcanica egregius: ut omnino sapiat supra conditionem eorum, qui munus hujuscemodi solent sustinere. Equidem si quid in talibus possum videre, (& experientiâ videor aliquid mihi consecutus) non utilitati modò, sed ornamento etiam, sit futurus urbi vestræ. Tanto magis de istoc mihi certiorem te faciendum putavi, quod magnæ urbis nostræ proceribus visum fuerit, Operâ uti meâ, in exposcendo Junio vestro. Successisse negotium gaudeo. Sed non eo deterius urbi vestræ volo. Imo nihil æque exopto, quam ut sæpè se mihi occasio offerat, quâ affectum erga urbem vestram meum possim comprobare. Vale, vir amplissime, & benè de urbis

bis vestræ gymnasio, atque adeo civitate universâ, mereri perge.

Amstelodami cIↃ IↃc xxxiv. 14 Nov.

Amplitudini tuæ addictissimus,

G. J. Vossius.

CCXVII.

Hugoni Grotio *S. P.*

DUÆ propemodum, Vir Amplissime, hebdomades sunt, cum ad te literas exaravi. Etsi autem sciam, ut non Philosophi solum, sed prope omnes scholastici ambulant: tamen jam eas spero à Cassio acceperis. Paucis post eas scriptas diebus, Blauwius J.C. me convenit, seque omnia dixit comparare malle: ex animi tui sententia: eoque animo jam scripsisse Francofurtum, ut illius notæ mittant typos ac expetiisti; sed dubitare continuo cœpi, utrum tanti tam leve characterum discrimen putares, ut Blauwium propterea paulo minoribus edere jam paratum, differre negotium velles. Interea respondi me super ea exquirere velle sententiam tuam. Et sic quoque scribendo, ac rescribendo, una altera hebdomas abiit. Quod molestiæ devorandum tibi erit, vel potius illi, cui accelerandæ editionis spem fecisti. Nescio, an ut debui jam ante trimestre de Zorgiis adolescentulis ad te scripserim, an hoc ut metuo, morbo meo, in oblivionem venerit. Summa eorum, quæ vel scripsi, vel scripsisse oportuit, ista erat. Patruum eorum, qui hic habitat, paratum esse, in domum suam eos recipere, pariterque animatam esse Conjugem, quæ attendere possit omnia munditiem spectantia; sese aiebat Patruus curaturum cætera, studiis exceptis, quæ haurient à Præceptore, non longè ita ab ædibus Zorgianis habitante. Huic toto prope die aderunt, cum decem, vel circiter adolescentulis aliis: quibus instituendis fidelem operam navat. Mihi id consilii non improbatur. Hac hebdomade jam longius aliquanto ab ædibus meis procedere cœpi, cum ante pedem non ulterius domo efferrem, quam in propinquum Lyceum nostrum. Nempe augent indies vires. Putabam ego ea mente, Petrum tuum Amstelodamo migrasse, ut intra mensem Hamburgum se reciperet. Videor enim tale aliquid audisse; sed cognatus tuus Hartigfeldius retulit mihi, ante diem unum alterum literas se accepisse à fratre tuo: ex quibus cognoscat, malle, ut Amstelodamum redeat, ac uti cœpit, porro utatur senioti Blauwio in Matheli Doctore. Hoc si est, fatius fuerat remansisse. Nam Blauwio scio id commodius esse hyeme, quam æstate ob turbam, quæ de die domum ejus frequentat. Si redeat filius, nuspiam melius puto vivat, quam in ædibus Corvini. Is Kalendis Maii huc migrabit, ac domicilium habebit, ut Lyceo nostro, sic ædibus meis vicinum; scio Corvinum omnia tua causa velle. Quare facile spero, hac in re ad paucos menses gratificabitur, dum idem tibi videatur. Nam ut ad Ostdorpium Rectorem redeat filius, vix fieri potest: quia id nimium ei incommodat. Causas exposuit, quibus mihi fidem faceret. Nec obtrudi ei potest invito. Caput querimoniæ erat, quod e colloquiis ejus cum famulitio, operæ domesticæ impedirentur: familiaritate item cum Classicæ scholæ pueris disciplina sibi difficilior redderetur. Non ibo per omnia excusatum filium; sed tamen, quid mirum? si filius adolescentulus more ejus ætatis, colloquia, & lusus, cum domesticis quærat? præsertim cum vivat apud hospitem, optimum illum virum, & tui amantem, sed gravem, & exigui sermonis, ac fere valetudinarium. Lætiora ei omnia apud Corvinum erunt, & in propinquo domus nostra, tam benevola, quam si arcto ei sanguine juncta foret. Plura, hoc est domo mea, offerrem, nisi arctè, ob liberorum multitudinem, habitarem, & filio etiam tuo alterum magis expedire arbitrarer: sed si de Corvino non cadet ex animi sententia, tamen opera dabitur à nobis, ut aliter ei consulatur.

Amstelodami cIↃ IↃ xxxiv. Nonis Aprilibus.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

Qui hasce literas tradit, est Illustris Johannes Skitte, L. Baro in Duderof, &c. maximus natu trium fratrum, quorum minimus ante mensem, & quod excurrit, Hamburgo, ad nos profectus studiorum causâ. Juvenis est eximiæ probitatis, literarumque cultor, literatorumque omnium amantissimus, tui imprimis nominis, & cultor, & admirator. Eique sic poscenti literas has sic deferendas, dedi, quas alioqui traditurus essem Tabellario. Nempe arbitrabatur, meliorem sibi occasionem fore compellandi tui, si literis meis tibi commendaretur. Quod facio libens; nimirum nihil aliud ei in votis, quam ut conspicere te detur; simul, semel, iterumque, dum Hamburgi pauculis diebus subsistit, compellare te possit: quod tam minutum negare nulli

nulli soles: nedum huic grave sit hoc præstare, & generose nato, inque summas spes educato, & mihi longè carissimo. Uxori ab uxore salutem dicito, & omnibus tuis. Iterum vale.

CCXVIII.

Jacobo Wittio, *Quæstori Dordraceno*, *S. P.*

NOn pauci, dilecte Cognate, per se, vel amicos, suos transmittere labores, meumque judicium exposcere solent. Nec facilè dixero, quantopere sæpius hæream. Nam si laudem, intelligentioribus videar ineptus; si vituperem, amicis eorum, & ipsis magis videar malevolus. Nunc in nulla Charybdi laborandum. Verè enim, & ex animo dico, simulac aureolos versus tuos accepi, ferreolum me Zelotæ cujusdam scriptum deposuisse: Iisque quicquid molestiæ senseram prius, penitus fuisse detersum. Sed dic, O bone, quod alterius etiam versus, tuis esse comites volueris, Batavâne simplicitate factum? An callidè potius, ut purpuræ tuæ splendor magis conspicuus foret? Sanè non soleo ego cuiquam detrahere, neque nunc faciam quia utrumque vestri æstimo; sed tamen injurius tibi sim, nisi dicam in perpaucis me videre illam ingenii elegantiam, illum etiam Romani sermonis candorem, qui tuis in versibus relucet. O utinam sæpe nobis tales dares, & quod dicere liceat, digniori te argumento. Nam & illud non parum conferre ad hoc solet, ut nos in istis animi fœtibus vivamus; & poematis quidem, non solis tamen, te inclarescere velim: fœcundius quippe ingenium, quàm ut inde solum tibi laudem pares. Emaculandus, illustrandus, unus alter tibi veterum scriptorum. Abundè tibi gloriæ à prioribus relictum. Mox etiam alia, & alius generis sequantur; de quibus eoram melius colloquemur. Equidem non possum non Beverwicium meum amare, quod utumque hoc studeat, ut benè de publico mereatur, & se quoque tollat humo. Tune, mi Witti, te vinci sines? Profectò si tam caro capiti irasci possem, facerem illud, & facerem vehementius. Quo nomine? inquies: eo sane quod illo ingenio, & doctrina, illo ætatis flore, illo otio, illis fortunæ bonis, præter duo tria poematia nihil elaboraris: Et quantum vel ex te ipso, vel aliis intellexerim, necdum aliquid sub manibus serio habeas, quo nomen tuum à rubigine vindices; quo familiæ nobili, & ante in Galliis, & jam sesquiseculo in hac Belgica, novum decus addas; quo denique non exiguo sis ornamento urbi patriæ: de cujus honore ac gloria, bene multis annis, istic habitus, & tot liberorum ibi parens factus, plus multis indigenis; etsi id minimè sciant, soleo cogitare. Vellem illam urbem, copia excellentium virorum cum quavis Bataviæ, vel Belgicæ certare. Si assurgere nondum potest ad Roterodami, vel Delphorum gloriam, (quantas animas duæ illæ urbes dederint, non capiunt miselli, qui carpunt) at saltem opera danda ut habeat qui proximè absint. Cætera curæ erunt Orbis Rectori. Hic tibi, conjunctissime Witti, illam mentem inspirent, ad quam nunc te adhortor. Idem te, & universam familiam tuam diutissimè sospites conservet. Salutabis in ea omnes; ac præterea & Colvium, & Beverwicium, & quoscumque fucato hoc sæculo, vere scias amantes nostri.

Amstelodami, clↄ Iↄc xxxiv. post Kal. Apr.

Tuus sine fuco,

G. J. Vossius.

CCXIX.

Hugoni Grotio *S. P.*

REdit, Illustrissime Domine, ad te generosus filius Johannes: cui, quod potui, hactenus præstiti; partim juvenis causâ, cujus id virtus, & amor doctrinarum merebatur; partim tuæ in spem gratiæ, quem boni omnes, ac prudentes, suo jure maximi faciunt; non modo ob sublimem locum, in quo es constitutus, sed etiam ob singularem doctrinam, & humanitatem summam: quæ virtus cum in omnibus, in Heroibus prope est divina. Atque ista etiam prædicant, qui his degunt terris; quia statim in oculos incurrunt; qui verò propius adsunt, laudant virtutes alias ocultiores, non minus Heroem decentes; de quibus nihil à me expectas, qui non de te mihi ad te scribendum, sed de literis tuis, quas mei causâ, in Bataviam misisti. Sanè illustris filius Johannes honestam admodum memoriam sui apud Batavos reliquit. Præclare de eo censent urbis hujus proceres: nec dubitant, quin patriæ sit futurus præsidium, atque ornamentum. De studiis quid attinet me scribere, quandoquidem viva ipse Epistola erit? Solum igitur illud dicam, exoptare me, ut ad suos reversus, unum alterum scriptorem nobilem, & eum potissimum quo genius maximè traxerit, assiduè verset, & quotidiè nonnihil scribendo, magis, & magis, eum exprimere conetur. Cœperat aliquid fœliciter tentare,

de gestis maximi Regis Gustavi. Videre est in illis bonæ dictionis lineamenta, maximè ex Cæsare, & Tacito. Nec interea diffiteor, nondum stylum satis firmasse; eoque opus ut legendo, & imitando pergat; illo pede, quo cœpit gressum, dies formabit, haud aliter ac in pueritia videmus: nam & eloquentiæ studium habet pueritiam, habet juventutem, ac vigorem suum. Pro victu utriusque filii mihi planè satisfactum. De luculento etiam honorario pro institutione gratias ago maximas. Accepi autem in universum imperiales octingentos, & quinquaginta. Minori contentus partem recusavi: sed urgente filio recepi; & sanè care vivitur apud nos, ob maximos census, quia nobis cum potenti hoste negotium est; sed consultius videtur, ut filius generosus Jacobus, potius aliis in ædibus, quam apud me degat. Melius extra domum meam cognoscet, quid ubique rerum geratur. Nihil me occupatius, ut vix sciam quid foris geratur; studiorum verò ejus nihilominus mihi cura erit, quin & potius major. Inque partem curæ, assumam filium meum Matthæum, cum aliorum, tum maximè omnis historiæ intelligentem admodum; & jam orsi eramus uterque, quæ deesse filio potissimum videbantur; & simul quibus imprimis caperetur: cum ecce narrat, sibi in animo esse Gallias, præcipuéque Italiam visere: velle autem ante hyemem proximam reverti, ad ulterius capiendum ingenii cultum. Primitus mirabar plurimum; sed ratione consilii hujus non aspernandas adferebat; satius enim esse, ut æstate peregrinetur: hyeme apud nos degat. Præterea nunc habiturum Ducem, & Comitem Skyttium, virum & doctrina egregium, & quod huc potissimum spectat, in probitate & prudentia pariter insignem. Quo alioqui sit frustrandus, quia cum illustris frater suus Benedictus impensè desideret. Insuper malle recentem à studiis reverti in Patriam, quam ubi quædam, peregrinationis diuturnitate in oblivionem venerint. Denique aiebat, animadvertere se, me editione operis Philosophici, quo in veteres, & recentes Grammaticæ artis scriptores, Aristarchum ago, multaque antiquorum illustro, vel emendo, esse aliquanto occupatiorem, quam ut æque sibi vacare possim, quam futurum esset hyeme, opere interim absoluto; similia de filio afferebat qui distineretur Annalibus Batavis concinnandis: Eaque opera intra paucos menses absolvi posse cognorat. Mirabar filii ætate in ea prudentiam; sed filium tuum esse cogitare mox cœpi; occurrebat Poetæ illud, Est in juvencis, est in equis, patrum virtus; sanè animi est excelsi, magnaque spondet. Nempe totus est in eo, ut nobile genus, nobiliori animo illustret, in quo multum abit à Nobilium, si sic loqui liceat, vulgo, quod quia vera non intelligit bona, umbris capitur. Tuum verò hunc, imo omnes tuos, vix opus ad virtutes, ac studia adhortari, ne fiat illud vetus, Equis ad campum. Deum Opt. Max. rogo, ut hanc in liberis fœlicitatem tibi perpetuam esse velit, teque, Illustrissime Domine, diutissimè incolumem servet, non tibi modo, & tuis, sed potissimum Suevico Regno; cujus etsi nomen inclytum semper fuit, tamen sub Gustavo nulli Regum inferiore, maxima honoris sui, per universum orbem, incrementa cepisse, nos exteri judicamus: & puto gens Suevica agnoscit non invita.

Amstelodami, III Id. April. ∞ Iↄc xxxiv.

Illustrissimi nominis tui cultor, ad officia omnia paratissimus, tibi, & generosis liberis,

G. J. Vossius.

CCXX.

Cl. Salmasio, Ger. Jo. Vossius *S. P.*

Magnæ mihi voluptati fuit conspectus optimi adolescentis Merceri tui. Juvit enim videre eum qui & affinitate tibi esset junctissimus, tantoque & parente & avo prognatus. Solum vellem ut apud me divertisset & aliquot hic hæsisset diebus. Si quando ipse occupatior fuissem, colloqui cum filio potuisset, coque Duce & Comite urbem hanc & quicquid in ea memorabile lustrare; sed negabat id ullo pacto nunc fieri posse. Quæso si necdum valetudo tua & anni tempus ferant ut nos cum uxore, liberis, affine invisas, veniat is affinis tuus. Cura ejus habebitur tanta ut sollicitum te esse nihil sit opus. De botanicis scire aveo an propediem visura sint lucem: Memini, te coram de iis loqui cum essem Lugduni. Ab eo tempore nihil intellexi, nisi quod Epistola quadam Lugduno perscripta Haidervicum spes quoque eorum fiat. Vellem autem Literæ illæ paulo aliter meminissent ejus operis, in quo ut in cæteris fecisti tam multa, doctissimos etiam docebis, præclareque de medicorum filiis, ut alios taceam, mereberis vetera nomina explicando: quod non potest, nisi qui naturam & vires Plantarum exacte calleat. Ecquis maligne laudet, nihil ad te quia infra te, præsertim cum perverisimile sit fieri istæc non tam quadam animi

animi malitia quam in gratiam alicujus qui ferre illud non posset, ut in istis & tot aliis sapere etiam judiceris ubi is plane videat nihil. Intellexi te aliquid, imo librum justum edolasse de vitæ termino, quem lucem videre exoptem, modò nihil in eo adversus receptam sententiam his terris ἐπὶ τεμενισμῷ · nec eam arriperent. Damno hoc magno meo didici, atque istoc absque dubio apertè etiam satis vides. Pluribus nunc colloqui tecum velim. Sed affinis ait sibi abeundum, ut morari non liceat eum. Et mihi nunc eundum ad Gymnasia urbis, quia est solennis examini dies, unde mihi in curatorum numerum adlecto abesse non licet. Vale, Salmasi, decus nunc Bataviæ quoque hujus & seculi deliciæ. Τάχιστα.

cIↃ IↃc xxxiv.
v. Idus Aprilis.

CCXXI.

Merico Casaubono *S. P.*

Cogor me ipsum ridere, mi Casaubone, quod ad aliquem scripturus, fere tanquam à solenni formula ordiar literas meas ab excusatione diuturni silentii. Sed tamen nunc scio facile veniam à te & aliis impetrabo cessationis meæ, postquam ad veteres tarditatis caussas longè gravior ex mœrore accessit, ob amissum optimum & suavissimum Dionysium meum, de quo sæpe ad te scribere cogitavi; sed cum calamum in manus cepissem, dolor recrudescebat, quem cogitationibus aliis amoliri satius erat. Mollitiem hanc animi accusabis, meque ad Philosophorum veterum præcepta deduces, & imprimis eaquæ nobis solatia sacra suggerit fortuna. Istis verè munio pectus sedulò, qui fortasse succumberem, nisi attenderem ad illa quæ nec gentium Philosophi ignorarunt; ac præcipue nisi oculos attollerem ad divinam Providentiam, quæ suaviter sic omnia dispensat, ut ea quoque quæ molestissima sunt carni, salutaria sint spiritui. Hæc mihi propono, his me solor, quoties occurrit qualem & quantum amiserim; Quot enim ille vulgares Linguas erat complexus, in his Hispanicam & Italicam, ut de Gallica taceam? quot etiam Linguas eruditas non modò Latinam Græcamque, sed Hebræam, Syriacam, Chaldaicam, Arabicam, ut de cæteris nihil dicam? Quos etiam Poetas, Oratores, Historicos, Philosophos non legerat? & ita legerat, ut non magis memoriam mirarer in retinendo, quam judicium in ea ad usum transferendo. Sed nihil æquè exosculabar, quam indolis bonitatem studiumque pietatis, & contemptum voluptatum, & aliorum quibus Ætas ista capi ac decipi solet. Nec virtutes hæ occultæ esse poterant. Itaque jam à proceribus nonnullis Regni Suecici agebatur ut in Sueciam profectus, ibi sex septem mensibus linguam Gentis addisceret, atque ad Archiva admissus ex sermone etiam præstantissimorum hominum, antiquas ac recentes res Suecorum cognosceret; inde ad nos reversus Regni ejus Historiographus, mercede non exiguâ cuncta literarum monumentis traderet. Quod si porro etiam operam suam regno vellet addicere, longè majorum ei in regno bonorum promissa fiebant. Itaque proceribus iis flebilis occidit: nulli tamen magis quàm mihi, quia si quid affectum habeam, imo quicquid aliquousque à me scribendo perductum, id si quid humanitus contigisset, optime unus pertexere potuisset: Sed quid hæc tam multis? gratias Deo ago, quòd talem mihi filium dederat: nomen quoque ejus sit benedictum, qui cum fortasse, ne à mundo corrumperetur, illa in ætate ad se recepit. Gratiæ quoque ei, quòd tot alios mihi liberos reliquerit, qui omnes (nisi quod in Johanne meo, majorem studiorum amorem exoptarem) industria vitæque exemplo planè mihi satisfaciunt. Quid Domino pro tot beneficiis rependam? Ista cum scriberem, ecce mihi tabellarius qui tradat geminum exemplar M. Antonini Imperatoris de vita sua Anglicè à te de Græco fonte redditi, notisque illustrati. Atque utinam linguæ, quâ scripsisti, intelligentior essem; interea Græca cum Britannicis, ut poteram, conferenti, maximè libro primo, & iis de quibus disseris in notis, visum sic fuit non pauca te melius Xylandro percepisse, viro alioqui doctissimo, beneque de studiis merito. Vellem Johannes meus in duobus tribus locis explicare, hærenti mihi, (linguæ quippe Anglicæ multis partibus intelligentior) sententiam tuam potuisset. Præsertim verbis de Sexto; ubi in laudibus ejus ponit, τὸ ἀστόργον τὸ ἀπαθὲς, nisi ἀπαθὲς rescribendum. Tales enim instar simplices, nec attendunt ad multa amicorum minus laudabilia: quod ad conservandam amicitiam plurimum facit. Sed nihil pronuncio, quia inscitia linguæ nihil certo mihi de mente tua ausim promittere, utcunque eam adsequi viderer. Sed ubi redierit filius juvabit plenius cognoscere. Aliquantò ante ubi Antoninus ait, ἢ τὸ ἐμπειρίαν ἀνδρὸς φιλοτίμου, nonne præstaret, ἀπειροκαλίας; præsertim quando ἀσυνέτου antecessit? Ac post aliquâ, ubi Severi nomen retines, nonne rescribendum hoc pacto, περὶ τὸ ἀδελφὸν μου Οὐῆρον τὸ φιλοοίκειον, καὶ φιλάδελφον, καὶ φιλοδίκαιον.

κεῖον, ϗ τὸ δι' αὐτῶ γνῶναι Θεωρίαν, Ἐλλάδα, &c. Sed de iſtis tu melius judicabis, qui ſcriptorem eum totum nunc, quod dicitur, in ſanguinem & ſuccum verteris. Præclarè meritus es de Britannis, quibus ex tanto Principe haurire præcepta ſapientiæ licebit. Quam viam ſi, exemplo tuo, plures inſiſterent, multi Patriæ ſolum Linguæ gnari, frugibus potius quàm quiſquiliis, paſcerentur. Sed amiciſſime mi Caſaubone, non poſſum te celare imbecillitatem meam quantumcunque mihi (fortaſſe & aliis) fortis videar. Cum ego hunc præclarum laborem tuum in manus ſumerem, mox ſeſe obtulit pagina à titulo proxima, qua laborem tuum inſcriberes divino Viro, magno illi Mecænati noſtro. Vide pugnantiſſimos noſtros affectus. Gaudio ingenti erat, quod & illud illuſtre nomen decorares, & nomen illud non minus decoraret opus tuum. Et tamen dolor ingens me invaſit, ob amiſſum filium Dionyſium, quicum ego omnia communicâram de officiis, quæ Heroi illi familia mea deberet; qui etiam prope nihil non ejus auſpiciis edere decrêrat. O ſpes hominum incertas! Nunc ego, nunc mei, tanto poſt te unum intervallo relicti, ut gemino jam monumento hoc egeris, ne ingratus videaris. Et ſæpe metuo, ne qui merita Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini ſciant, & quomodo in Batavia hic vivam, neſciant, vel ſocordiæ me reum agant, vel ejus virii, quo infeſtis terra nihil pejus ſuſtinet aut creat. Utinam opus meum Grammaticum (quod tanto mihi labore ſtetit, quo etiam præclare me puto meritum de Republica literariâ) liberis potius poſt meum obitum reliquiſſem divulgandum, quam ut nunc videar tam lentum nomen, atque ut veteres dixêre, vere trico & bovinator. Sed facta nequeunt reddi infecta. Non deinceps curæ huic aliud prævorti ſinam. Deſinam, nec ſine dolore, unum ſi addidero, quod ſcire debes, jam ante menſes aliquos, me accepiſſe à Peiſtero pecuniam, quæ provenit menſe Septembri anni ſuperioris. Itaque menſe Martio hujus anni, totius ſemeſtris proventus mihi debitus, quem te paratum mihi refundere, ſimulac literas meas videris, jam ex Peiſtero intellexi. Multam ſalutem dicito Reverendo Dom. Decano, & univerſo fratrum Collegio, quod colo, & colam ſemper, uti debeo. Optimam verò uxorem tuam non meo ſolùm ſed conjugis etiam nomine plurimâ ſalute impertias rogo. Vale.

Amſtelodami. ciↄ Iↄc xxxiv. Kal. Maii St. Vet.

Tuus, uti debeo,

G. J. Voſſius.

CCXXII.

Joanni Meurſio S. P.

CAreo, Amiciſſime Meurſi, tantopere dilecto filio meo Dionyſio; eoque careo (cur reticeam?) magno cum mœrore; ſed quem leniat dies, & imprimis divinæ voluntatis cogitatio. Poſt exceſſum ejus lentior fui in ſcribendo. Quod non miraberis, ſi ſcias quantum amiſerim. Equidem ſæpe cogito mecum, quis ille ea ætate; quantillus ego hac grandæva. Sed ſuperanda omnis fortuna ferendo eſt. Atque hæc non aliqua animi mollitie, ſed maximo jure à me ſcribi, facile videbis, ubi in lucem ejus Maimonides & Cæſar prodierit. Reidanus jam excuſus fuit eo vivente, quem mittam ubi occaſionem ſuggeſſeris, vel ipſe reperero. Scio, judicabis ſie interpretem egiſſe, ut, ſi viveret auctor, non alium votis debuerit expetere. Tua de Regno Attico credo jam acceperis. In qua editione ſiquid peccatum, nulli minus quam mihi vitio vertas; quandoquidem Janſonio (ita intelligo) viſum, ut Hardervici potius excuderetur, utcunque aliud inſcriptio præ ſe ferat. Aderam his diebus Arlandervenjæ Domino Guilielmo Noomſio, viro & literarum, & literatorum amantiſſimo, tui præ aliis prope omnibus. Cui cum expoſuiſſem, quàm præclarè hoc ipſo anno meriturus eſſes, editione multorum de Republica literaria: in his etiam Bibliotheca Attica, & quæ de aliis ſcriptoribus conſignaſſes; pro familiaritate, quæ ei mecum eſt, dicere cœpit, paulo aliter conveniſſe, & periiſſe ſibi ſie laborem, quem in hoc argumentum inſumpſit. Attamen; ut ingenuè agam, inter eos qui tam mihi amici, ſatius exiſtimo à te id fieri quam alio quoquam. Non diffiteor poſt abitum tuum multum ei argumento eſſe inſudatum his locis. Sed enim quis orbe toto intelligentior talium Meurſio meo? Et tamen non plane fruſtrandus voto ſuo Noomſius noſter. Puto, recte te facturum, ſi ex opere eo partem aliquam ipſi dedices. Satis animadverto ſic ſatisfactum ei iri. Vel ſi diſcerpi id opus non placet, dicetur opus aliud non plane diſſimilis argumenti. Et auſim dicere, ſi bene virum novi (noſſe autem debeo) non ingratum eum fore. Nec enim ſordidus eſt. Blauwius necdum opera tua excudere eſt exorſus: Duas ſuſpicor cauſas. Una, quod opere noſtro Grammatico diſtineatur; quod & duos tres menſes morari eum poterit. Altera, quod ei lis ſit cum vicino Johanne Janſonio, quam prius componi velit. Siquidem vix aliquid ullius momenti

excudit

excudit Blauwius, quin recudat Jansonius; vix quicquam Jansonius, quin par pari Blauwius det hostimentum. Semel iterum uterque (sed frustra) opera usi meâ ad controversiam hanc dirimendam; nec tamen sopiri posse diffido, ac brevi quidem spatio, damno suo uterque ducet sapere; sed si bene rem capio, aliquanto iniquior Jansonii causa. Quod si animus iste pertinax, vel, si malis, pervicax, utrumque gravaturus diutius, non desinam propterea Blauwium urgere ut quamprimum satisfaciat promisso suo, & expectationi tuæ. Nec enim nescio, quo affectu homines eruditi non illos solum corporis, sed vel maximè animi fœtus, ament. Scripsi hæc subito cum Lugduno huc venisset noster Mullerius, seque ad Dom. Rosæcrantzium post horam literas diceret missurum. Nolui enim tam bellam scribendi occasionem omittere. Intelligo ante dies paucos Elzevirium profectum in Daniam. Quod si scissem, fortasse occasio fuisset per eum mittendi Reidani; sed hominem non vidi, nec domi meæ fuit. Uxorem tuam uxor mea, & liberos tuos liberi mei salutant.

Amstelodami, ciɔ Iɔc xxxiv. Pr. Kal. Maias.

Tuus, si alius quisquam,

G. J. Vossius.

CCXXIII.

Stephano Goffe S. P.

ERgone, doctissime Stephane Goffe, non satis nuper munificentiam tuam exhausti, donando me nobilissimi Viri opere de Veritate, & longè desideratissima Clementis ad Corinthios Epistola; denuoque Bibliothecam amici immerentis augere voluisti præstantissimi Seldeni ad Hebræorum leges commentario? Quas pro multiplici dicam tibi munere grates? Nunc enim qui paria faciam nihil occurrit; sed spero, occasionem datum iri magis testandi affectus. Popularis ille tuus (scis quem dicere velim) recusat se subjicere Statutis Ecclesiæ Belgicæ. Rogatur ab amantibus, ut morem gerere velit. Quod & Ecclesiæ & ipsius causa facere se aiunt; sed ille immotus perstat veluti Marpesia cautes. Ac ministris etiam Belgicis stat animus, non admittere in ordinem Ecclesiastarum, nisi sententiam mutet. Aliàs si fiat perscribam: nec officio in eo, vel aliis, unquam deero; non amore vel odio cujusquam: sed quia bono Ecclesiæ omnia metior, quam doleo sic scindi, hinc ab iis, quibus tanti est Papalis auctoritas, inde ab istis, quibus præ novellitate tota sordet Antiquitas. Abbatis Nihusiani dissertationes mittere non possum, quia jam diu repetiit, & quod unicum ipse hoc habeat exemplar, extra urbem gravatè missurus sit. Sed Eirenici geminum tibi accepi exemplar ut alterius amicum participem facias, quem voles. Nemo hactenus se offert ad pugnam: quod illi gloriosum, nostris satis indignum. Malunt dissertare de umbone, ubi adversarius dicat, non quæ ipse, sed quæ ipsi volunt, & bene, male, respondeant, nemo contradicat. Hoc animo meo dolet, & scio grave esse nonnullis, quos quo minus in arenam descendant, & publici muneris, & privatarum occupationum grave onus impedit. Unus tamen Ordinis tui se paratum decertare retulit mihi. Et fortasse alii sunt etiam, quos ego ignorem. Sed optime, amicissime Goffe, num indignam hanc te provinciam putes? non imparem te jamdudum perspexi. Animis opus; vel si sic videatur, offer te eminus cominus populari tuo, qui in Patria non admodum dissimilem insistit viam. Scio te non indigere consilio, vel auxilio meo; sed tamen quia, ut aiunt, plures oculi plus vident, noli putare uspiam claudicare tibi posse operam meam. Volo omnia tua causa & magis publica: & mihi quoque jucundum erit, tam amicum usque adeò nobilem curam suscipere, tamque dignam cogitationis suæ. Quid enim hac causa æquius: quomodo non juste ab iis recedatur, qui te ferro & flamma persequantur, & ideo persequantur quia ab ipsis dissentias amore simplicis veri in scripturis relucentis, confirmatus etiam consensu sanctorum Patrum, similiter ac tu primis Seculis Scripturas interpretantium; denique, quia credere non possis quæ credi non possunt, ut quæ contradictionem involvunt: Cujus rei manifestum exemplum, cùm proximè unà essemus in μιᾷ dogmate, expendebamus. Sunt alia etiam multa quæ adversus Romanæ Ecclesiæ errores ac tyrannidem possunt in medium adferri; sed vel hoc unum quod dixi quantivis mihi pretii videtur! Quamobrem, mi Goffe, cogita, quæso, an non putridam illam clavam Nihusio qui tibi Hercules ἀνάξιος videtur, vel si malis alteri illi in Anglia similia spiranti, debeas de manibus extorquere. Favebo & applaudam victori quem te fore spondere ausim, & bonitate causæ nixus & ingenio doctrinaque tuâ. Vale, optime doctissimeque Goffe.

Amstelodami, ciɔ Iɔc xxxiv. post Kal. Mai.

Tuus,

G. J. Vossius.

CCXXIV.

CCXXIV.

Hieronymo Beale *S. P.*

Dignum scribendi argumentum eximie Beale obtulit mihi Illustrissimus Comes de Lesno: qui visere Britanniam nostram ardet, & compellare in ea doctrinâ atque aliis animi dotibus excellentes viros. Non dubito quin vel eo nomine gratissimus sit futurus, utcumque non accederet familiæ splendor, tot imaginibus illustris hodieque inter alias præfulgens inclyto heroe, hujusce Comitis parente, Regni Polonici Palatino, viro doctrinâ, eminenti prudentiâ celebratissimo, pietate nullo inferiori: cujus merita cum universum celebret Regnum, tum præcipue illi qui Ecclesiarum nostrarum potius sententiam, quam Pontificiam sequuntur. Est enim his magno & præsidio & ornamento planéque illud Polonis suis, quod Lithuanis maximus est Razevilius. Adde quod idem ille heros serenissimo Regi nostro Carolo sit non de nomine solum, sed literis quoque cognitus, & ob raras animi dotes, summamque apud suos auctoritatem carissimus. Ut tanti herois soboles, quæ in gloriam magni Parentis feliciter adeò procrescit, non possit non gratissima esse, & tibi & aliis Academiæ vestræ luminibus, quibus conspectis clarius se quoque visurum arbitratur. Sanè non inglorium futurum ..... inclytæ Academiæ viris si alloquio suo (quod non poterit non domino Comiti esse utilissimum) eum dignentur, ac sic demereantur, ut deinceps apud Sarmatas quoque talem suæ virtutis ac doctrinæ præconem naniscantur. Qui ei à studiis est Joannes Jonstonus, juvenis est admodum doctus & probus, & ante diem Lugduni supremo in Medicinâ titulo ornatus. Quo nomine & ille vobis, præcipueque Medicinam profitentibus, gratior esse poterit.

Amstelodami, postr. Id. Maias, An. cIↄIↄcxxxiv.

Tuæ dignitati addictissimus,

G. J. Vossius.

XCCXXV.

Johanni Rousio, *Bibliothecæ* Bodleianæ *Præfecto*, *S. P.*

Jamdiu est, præstantissime Rousi, quod mille inter nos literæ commeant, non sine dolore meo, credo & tuo. Sed si silentium hoc meum quod solis occupationibus adscribere debes, rupit illustrissimus Comes de Lesno, qui cum desiderio arderet visendi Regnum Britannicum, & inclytas ejus Academias, ac conveniendi excellentes ejus Viros; aliquid etiam à me literarum ad amicos poposcit, quod eo pacto facilius se voti compotem fore arbitraretur. Mihi tam perspecta gentis Britannicæ humanitas, ut sciam, nec humili loco natos aspernari solere; nedum vile iis sit genus, ut sic dicam, deorum. Quamobrem nihil sanè Literis meis fuit opus; & si opus fuisset, etiam tacente illustrissimo Juvene, sponte debueram hoc officii offerre. Quid enim non meretur tantus studiorum ardor, is amor doctorum, in eo qui tantam in Poloniæ spem succrescit? Parens ejus toto Poloniæ regno in pretio est maximo, præclareque meretur de eo, præsertim de iis qui nostrarum Ecclesiarum sententiam potius, quam Pontificiam sequuntur. Vereque illud in Polonia sua est, nostris hominibus, quod in Lithuania magnus ille Razevilius. Nota etiam caraque parentis virtus magno magnæ Britanniæ nostræ Regi Carolo; quod & Literis testatum fecit non unis. Quare cum sic Rex serenissimus æstimet parentem Polonici Regni Palatinum, non poterit non acceptissimus esse præclaris Oxoniensis Academiæ Viris tanti Herois tam charum pignus. Comitatur eum, qui ipsi à studiis, vir doctissimus Johannes Jonstonus, Scotus, qui recens Lugduni in numerum Doctorum Medicinæ magno cum honore est receptus. Eoque cariorem fore arbitror doctissimo & experientissimo Thomæ Clayton, Magistro Collegii Pembrochiani, & Regio Medicinæ Professori, cujus humanitatem satis ipse coram perspexi. Avidè desidero nosse, num jam è Syriâ salvus ac sospes redierit ornatissimus & amicissimus Edwardus Pococke; quem ego juvenem æternum summo prosequor affectu; partim quia sic virtus ejus ac eruditio meretur, partim ob summum honorem, quem laboris utilissimi dicatione mihi habuit. Clarissimis Viris, Juxono, Duppæ, Fell, Prideaux, aliis, nostri amantissimis, salutem dicito plurimam. Non addo ambitiosos titulos, quia virtutem eorum supra eos esse censeo. Etiam Harrisonum & Chillingwortium salute impertias, & quos præterea nostri memores nosti.

Amstelodami, prid. Id. Maii, an. cIↄIↄcxxxiv.

Tuo nomini addictissimus,

G. J. Vossius.

CCXXIV.

CCXXVI.

Doct. Martin, *Præfecto Collegii Reginalis, S. P.* Cantabrigiam.

Dicere non possum, Doctissime Martine, quanto fuerim gaudio affectus, cum primum intelligerem Reverendissimum & Illustrissimum Dom. Episcopum Londinensem ad Archiepiscopalem esse dignitatem evectum. Equidem maximum ex eo amorem Dei colligebam erga Ecclesiam suam regnumque Britanniæ universum: Quantas enim dotes in eum divina contulerit bonitas! quas qui non vident, si tales inveniantur, cæci sunt: Si non suo pretio æstimare norint, valde invidiæ, ac loliginis fucco laborent, necesse est. Quanquam quid ego hæc apud te, qui tot annis longe me rectius herois ejus virtutes perspicere potuisti? Ac memini adhuc Sermonum, quos de iis una Londini habuimus. Quemadmodum & tanti Mecænatis erga te affectum non obscurè cognovi. Atque ut istorum, ita & sæpe eorum in mentem venit, quæ de Religionis controversiis, ac ratione eas sopiendi, non injucunde vel inutiliter disserebamus. Tanto molestius est, quod tam longo tempore nullum inter nos literarum sit commercium. Hoc silentium mihi abrumpendum putavi, pulcherrimam mihi scribendi occasionem præbentibus Illustrissimo Comite de Leshno, &c, qui ei à studiis, erudito viro Joanne Jonstono Doctore Medico. Noluere enim sine literis meis visere Academiam Cantabrigiensem: atque ego minutum hoc scribendi officium non debui Illustrissimo Comiti denegare. Nam præterquàm quòd turpissimum esset leviculum adeò detrectare, poscente id tam sublimis prosapiæ juvene, tamque erudito, tam doctorum omnium amanti & æstimanti; etiam alia ratio debendi illud accessit: quia cognati ejus Illustrissimi Barones Stupeskii diu mecum Lugduni vixêre, juvenes excellentis spei: etiam postea fratres eorum, mei unius causa, Amstelodamum venere; ac totis sex mensibus sunt commorati. Mitto alia. Unum reticere non debeo. Illustrissimi Domini Comitis parentem esse maximæ autoritatis virum per universam Poloniam, regni ejus Palatinum: quem cum æstiment omnes, tum imprimis illi qui in religionis negotio nostras potiùs Ecclesias quàm Pontificias sequuntur. Quippe quod magnus ille Razevillius est apud Lituanos, id Palatinus ille de Leshno inclytus heros est Polonis suis. Hæc ego pluribus sum profecutus, quia nollem eum à te, vel aliis Academiæ Cantabrigiensis summis viris ignorari. Unde futurum videbam, ut nec ipse satis cognosceret, si uspiam terrarum, sane in Britannis simul conspirare eximiam doctrinam summamque humanitatem. Nunc pulcrum erit si eâ natum prosapiâ, in eam spem educatum, in terris etiam longè dissitis, vestri præconem habeatis. Hæc intempestâ nocte scribebam. Plurima salute impertias excellentes Academiæ vestræ viros; præsertim quos amantiores nostri existimabis.

Amstelodami Postridie Id. Maii, cIɔ Iɔc xxxiv. Ταχέως.

Tuus ex animo,

G. J. Vossius.

CCXXVII.

Hugoni Grotio *S. P.* Hamburgum.

Sic primò promiserat Blauwius, summum abhinc duabus Hebdomadis accepturum se Francofurto, Typos novos, & elegantes, quibus ex animi sententia excudantur sacra tua poemata. Sed nunc significat, haberi eos demum posse intra quatuor Hebdomadas; propterea quod quæcumque ad nundinas misisset, tardius eò pervenerint: In causa esse, quod Dux Nieuburgicus, novum, ac grande vectigal imposuerit mercibus, quæ Duseldorpio Coloniam, inde Francofurtum devehi soleant. Eapropter Hebdomades aliquas fuisse famulo suo Coloniæ subsistendum, priusquam libri, aliaque eo deferrentur. Certò autem addixit, intra quintam Hebdomadem se auspicaturum editionem. Id ego significandum putavi, eunte ad vos docto, ac prudenti viro, Ephoro liberorum Illustris familiæ Scytteanæ. Alia etiam adderem, si die uno præscissem de ejus discessu. Sed hac hora ei abeundum intelligo. Quare desinam, ubi adjecero, mediocriter nos omnes hic valere, eademque sperare de te, uxore, filioque; quos omnes mei salvere jubent.

Amstelodami Postridie Idus Maias. Anno cIɔ Iɔc xxxiv.

G. J. Vossius.

CCXXVIII.

CCXXVIII.

Hugoni Grotio, *V. Cl.* G. J. Vossius
S. P. D.

Vir Clarissime,

Mitto ad te Guilhelmi Schikatti literas, & si non fallor, ejus פורים, sive de Judæorum Bacchanalibus opusculum. Quam inde capio conjecturam, quia ad me miserit, quicum non ea illi amicitia, vel illud literarum commercium, hactenus fuit. Simul literas accipies Hortensii, civis tui, quem puto aliquando non inglorium patriæ urbi fore. Est & illi familiaritas, sed literaria, cum Schikarto: uti & cum Gassendo, & aliis in Mathesi claris viris. Ipse nunc disciplinas Mathematicas, in urbe hac, sed extra ordinem profitetur. Attamen is est confluxus audientium; is quoque genius docentis, ut non dubitem, quin propediem eum Collegam simus habituri. Ptolemæum sic sequitur, ut Tychonianam, & Copernicanam sententiam simul proponat, & explicet. Nec obscurum nobis in Copernicanam magis inclinare: utcumque ea Romæ sit damnata à Cardinalibus, Anno clↃ IↃc xvi. atque iterum anno superiori: Imo Galilæus Galilæi Florentinus, quia hanc sententiam, & viva voce, & scribendo defenderet, in carcerem sit conjectus, nec inde emittendus, priusquam pœnitentiæ satis egerit. Quam rem à Nuntio Apostolico Bruxellis Lovanium perscriptam esse mihi constat, ex Fromondo: qui his diebus Antaristarchum suum hoc de argumento ad me misit. Hesterna die iterum legi Sophompaneam tuum; sed non sine multis lachrymis. Nec enim mihi cornea fibra est. Movebar argumento ipso, de certissimis scripturarum fontibus hausto, & à te tam graphicè nobis expresso. Movebar quoque recordatione Authoris, magni sanè totius orbis eruditi, præcipui item, si non unici, Belgicæ ornamenti: cui ubivis potius, quam in Patria, maximis à se beneficiis affecta esse licet. Vellem magno civi tuo voluntas, vel potius otium esset, de eo cogitandi serio. Sed recessus animorum unus scit, quem Καρδιογνώστην in scripturis vocari propterea videmus. Amstelodamensium affectus non deferbuit. Sed quicquid sinè illo tibicine struitur, corruit. Et metuo, ne rigoris illud, in tuendo civitatum, suæ imprimis, jure, magis possit abalienare eum, qui plurimum potest. Omnino enim pecuniis ad bellum opus est. Nec sufficit hæc civitas una, vel etiam Batavia universa. Tandem tempus putatur, ut fœderatæ quædam Provinciæ in commune solvant quod debent. In hoc si Batavi persistant, spissè procedet Castrense negotium. Intelligo & eos, qui Provinciarum omnium nomine magnum illud Collegium constituunt, cogitasse, de Guilhelmo Comite in Germaniam mittendo, majori etiam stipendio promisso. Sed Batavi in illo dicuntur conspirare, quod pecunias nolint eam ad rem contribuere: quia se nesciis, non potuerit, vel debuerit, istius momenti constitui quicquam. Cætera cognosces ex Fabricio, Juvene elegante, & erudito, atque ex poematis tibi jam noto, qui Hamburgum, ob morbum matris est arcessitus. Eunte illo, paulo liberius de rebus Batavis scripsi: quæ me sæpè habent sollicitum, sed spero aderit ὁ Θεὸς quasi ἀπὸ μηχανῆς. Cui te, conjugem, filium commendo.

Amstelodami clↃ IↃc xxxiv.
v. Kal. Junias.

Amplissime summeque vir, superioribus ad te literis raptim, sicut nunc meus est mos, exaratis, aliud quiddam in mentem venit. Jam annus, & credo, ultra est, quod in urbe hac degit Bartholdus Niuhuysius, vir doctus, & subtilis, Lutheranus quondam, & Calixto Theologo perfamiliaris, postea Pontificius, atque ad Abbatis dignitatem evectus; sed ea, bello hoc Suevico exutus, & nunc extorris. Is in Germania, priusquam huc concederet, multum, diuque cum Lutheranis solitus dissertare, super Religionis controversiis: sed non ad morem vulgarem. Poscit ἀπόδειξιν, invictumque aliquid, quodque animum possit, aut debeat reddere, ἀμετάπειστον, καὶ ἀμετακίνητον. Negat opus de singulis disputare. Eligere suos Lutheranos, vel etiam Calvinianos, & quosvis alios, posse, ubi maximè existiment suæ Ecclesiæ causam triumphare. Si unum viderit argumentum, velle redire ad eos, unde malum pedem extulerit. Sin disputando intelligant, nihil solidi crepare, quicquid hactenus obtenditur, æquum videri, ut redeamus ad Romanæ Ecclesiæ sinum. Edidit novo anno, ut vocat Ipse, Ἐπίλυσιν; quo Lutheranos in hanc formam provocat. Crebrò & me invisit. Et quamvis de aliis quoque rebus colloquamur, tamen jam iterum, tertioque, eò nos sermo provexit. Illo igitur poscente causam justam, cur pareus meus à Romana abierit Ecclesia, respondi multa, de veteris, præsentis Romanæ Ecclesiæ discrimine. Sed tandem in eo pedem figebamus; Romanæ Ecclesiæ Doctoribus, ita scripturas interpretantibus, ut manifesta iis vis fiat, planéque abeant à primorum seculorum Doctoribus, imo interdum (ut in transubstantiationis dogmate) sensus interpretationi reclamet,

met, manifestaque sit contradictio: Nec solum sic interpretantibus, sed etiam, nisi simpliciter interpreteris, ferro te, & flamma perdere paratis: jure ab ejusmodi Doctoribus receditur, ac seorsim cultus Dei, celebratur, partim conscientiæ studio, partim vitæ conservandæ, quam Patriæ, Ecclesiæ, familiæ, & amicis conducibilem existimamus. Si valetudo, si otium tibi, si res etiam tuæ sic ferant, ut hujusmodi tractes, quod arbitror: quæso paucis saltem perscribe, quid tibi de hac re videatur, & quam potissimum viam, cum istiusmodi hominibus insistendam putes. Vale.

CCXXIX.

Hugoni Grotio.

Maximè & Amicissime virorum,

NON excusabo apud te diuturnam silentium, quamvis te prope solitarium sciam vivere, eoque gratiores amicorum literas credam. Etenim satis occupationes meas nosti; & quod scriberem, nihil magnoperè erat. Nunc scriptionem differre diutius nec volui, nec potui: Quippe mihi videbatur, Salmasii ad te literas à me, sed sine meis literis venire. Vir ille nihil æquè, quam tuam absentiam dolet. Nec multum miror, cum vivat Lugduni. Scis quid velim dicere. Ante dies non ita multos, adfuit mihi quispiam ex amicis Aristarchi, qui in tantum, moribus, & doctrinæ Salmasianæ detractum ibat, ut non multum supra semidoctos ponere videretur. Cui cùm non mediocriter adversarer, ille quodammodo mihi postea accedere, sed dicere, hæc nemo Lugduni promere auderet. Nemo credo ex Parasitastris Aristarchi parvulis: Nam alia mens paulo cordatioribus, qui & Salmasio, & Aristarcho, suas tribuere laudes sciunt. Cæterum præterquam quod nonnulli Salmasio non satis sint æqui, etiam aer est molestior, ut ambigat, an ætatem illic vivere possit. Hoc spero: nolim enim Batavia, postquam sole suo caret, citò adeo fraudari sydere, quod nuper accessit. Utinam hoc effici possit, ut brevi fruamur utroque. Hoc in voto optimo cuique. Procerum quidem hujus urbis animus est in te qui fuit, & debet: sed opinio est, nihil effici posse, priusquam aliquid certi de pace, vel induciis, aut bello constiterit. Gallus sedulò operam dat, ne Belgica coalescat; multaque ad bellum promittit. Sed verendum, ne si auscultemus, facilè aliquid impediat postea, cur pollicitis stare non possit. Operis mei Grammatici jam dimidia pars excusa est. In quarto enim Libro occupantur Operæ. Intra sex septem menses puto cætera consummanda. Mitto tibi Panegyricum, & Poematium, filii Dionysii. Gratum utrumque fore scio ego, & sperat filius: quamvis se probare tibi rudem Musam vix arbitretur. Vale, & cum filio salve. Etiam Teliobrogæ salutem dices, si occasio erit.

Amstelodami.

CCXXX.

Joanni Bodechero Banningio *S. P.*

SImulac, Præstantissime Bodechere, paulum licuit respirare, tuis me poematis delectavi. Non leve existimo, quod tibi proposueris omne carminis genus. Multos enim qui in genere uno laudem merebantur, in alio sua vena destituit. Quod de te non dixero; Etsi maximè capiar Elegiis, & Hendecasyllabis: Idque ob εὐφωνίαν, quam ego principem Orationis virtutem censeo: Ita ut si elegantiam sociare ei nequeam, malim ἀμαθέστερον dicere, modò εὐφωνότερον. Adolescenti mihi mens alia; sed ætas animum jamdiu mutavit. Quod verò meum etiam judicium exquisieris, de affectu sanè gratias ago. Sed alio potius itum oportuit, si velles aliquid, quod scribere opere videretur. Et tamen ut fidem facerem, lecta mihi tua, volui quædam annotare, quæ tui facerem judicii.

In paneg. pag. 3. Tygresque,] Tygresque Græcè Τίγρεις. Celtiberum] Penultima Catullo, Martialiq; porrecta. Et Græcè Ἴβηρες. Belgiadum,] video, qui non refugiant. Ἀναλογία tamen aliud postulet. A *Belgium* deduxeris; sed longè aliud Belgium, ac Belgica, etsi doctissimi etiam confundant. Cur non Belgarumque?

Pag. 9. Illa dies ad d. f. quod atrox.] Video versum *quod* exigere. Et fortasse habes, qui præivit. Alioqui malim, *quæ atrox*: ut Seneca; *Venient annis secula seris, Quibus oceanus vincula rerum Laxet.*

P. 10. Carbasa *Celtiberum*] de quantitate penultimæ jam dictum. Panopæa] Panopea, Græcè Πανόπεια, non Πανοπαῖα. *Alta voce.*] Nihil vulgatius trivio. Sed veteres puto semper, *clara*, vel simile.

Sylv. III. p. 1. Scævior, non memini in comparativo legere. Simile tamen fit *finisterior*, quod apud Nasonem. Et convenit significatio, quia σκαιὸς, sive scævus idem ac sinister. P. 2. Medæa] Medea Græce, Μήδεια, per ει non αι. P. 3. Iaspide] Non memini me τασπιδαβᾶς legere.

Sylv. VI. —*Redux Professor, & omnem*] Prima in Professor, necesse, ut eundem habeat modulum quem *profiteor*. At prima est semper correpta. Eleg. IV. *Questibus*] Questibus quia non *à quero* hic, sed *à queror*. Eleg. V. *Nec Polydectes ego*] Postrema in *Polydectes*, quia græce πολυδέκτης, ut πολυδέκτης. Eleg. XIV. *Hesper aquas*] ab ἕσπερος, vel est vesper, vel Hesperus, non Hesper. Eleg. XVIII. *Junctas Azone*] Dicunt Latini *Azoni*, vel cum *Azone*. Serm. IV. *Id licet ipse negarim, in limine scribens.*] Festinatione in scribendo, vox præterita, quia pes deest. Carm. IV. *Hos pauculos versus habe obsides mei.* Nulla hic Triemimeris, quam Horatius, nec in epodon libro, nec alibi neglexit. Saltem nolim vox aliqua, totum pedem tertium constituat in Jambico senario. Poteras *Paucos habeto hos obsides versus mei.* Eam legem veterum, saltem elegantiorum, nec video in illo, *Ille bellus celebris, ut hic nepotulus*, Cæsura fit hoc pacto, *Celebris bellus ille, ut hic nepotulus.* Vix etiam Triemimeris in isto, *Paana vocem addit suam Ripperfius.* Carm. V. ad Tulpinum. *Largus percrebui vocibus undique*] prima in *creber* longa, ideo & in increbesco. Nec aliter Virgilius, vel alius quisquam veterum. Carm. VI. *Divûm voluptas, & conviva diceris*] Placetne pari, quarta quippe sede, spondæus? Car. VII. *Præcoci sapientia*] scio in Glyconio à Catullo, prima sede poni Trochæum: sed ubi id deinceps observet? Id Horatius non facit: nec ipse facis. At secunda in *præcocis* est brevis. Nam est à *præcoquo*, *præcoquis*, & contractè præcox: In gignendi casu *præcoquis*, secundâ correptâ. Ità omnes antiqui juxta naturam ejus unde descendit. Hendecasyllabo I. Epicurus dicitur Pater ipse veri, κατά τι, dixerit, quem me scis dicere. Sed quid de illo viro rigidiores? Pater veri, qui Providentiam negat divinam? Mittam alia. Hendecas. II. *Dum nullo peregre pudore tacta.* *Peregre* non venit ab adjectivo, ut *doctus*: Eoque si Grammaticorum canonibus standum, corriperet ultimam. Hend. IV. *Estne hoc postridie redire Leuwi.* Secundo in *postridie* est longa. Phalæcio, Phalæcium oppono, eumque Martialis, Lib. II. Epig. VI. *Si totus tibi triduo legatur.* Objicies amicum nostrum ibi annotare, leviculà trajectione legendum servasse, *si totus tibi triduo legatur.* At refellitur hoc senario, Terentii Eunucho. *Rus ibo, ibi hoc me macerabo biduum.* Idem in Andria: *Venit Chremes postridie ad me clamitans.* Et par ratio in aliis è *die* compositis. Catullus; *Jube ad te veniam meridiatum.* Solum *quotidie* excipitur. Hend. IV. *Nec profecto facis.*] Non improbo, quia non occurrit Poeta, qui ultimam in *profecto* corripiat, vel producat. Tamen ratio posterius suadet, quia *profecto* est, *profacto*, **Woor-waer.** Ergo quasi ablativus. Sed non tanti hoc. *Irarum rato modo liberat*,] Deest aliquid. Hend. VI. *Nummulisque ápisci*] Puto à Typographis operis esse, quod prima in apisci notatur circumflexo; sanè est brevis; ut indicat compositum *adipisci*. Item *indipisci* ex *indu* & *apisci*. *Hugeno, & Chelys æmulo campo*, si Chelys hic gignendi casus, chelyos dici oportuit. Hendecas. VII. *Venusta pixis*,] pyxis Græce πυξίς.

Hæc ego duntaxat amore tui, & scio te non aliter accepturum, qui & me nosti, & occupationes meas. Siquid in iis fuerit, quod monuisse non erit ingratum tibi, sanè non dico operæ, sed opellæ pretium fuit, hæc exarare. Sin minus volupe erit, me studium saltem probasse. Erant alia de quibus quæsissem, si unà fuissemus. Sed id quia fieri non potuit, sic mihi persuadeo, tibi rationem omnium constare: vel ecquid melius dici possit, per te satis visurum, ubi animum intenderis, non in universa poemata, sed singulatim in hoc vel illud; ut fit cum Typographus tantum poscit Autographi, quantum philyra excudenda capiet. Mihi quidem sic usu venit, ut nunquam mihi videar perspicacior, quam cùm eo animo mea lego, quasi deinceps, nihil amplius juris in ea sim habiturus, ubi facta erunt publici judicii. Atque utinam mos Veterum hodieque obtineret, ut amici fideles convocarentur, coram quibus nostra recitaremus. Nunc optima illa consuetudo negligitur, quia is fastus recitatoris, ut non sustineat moneri: ea vanitas, & jactatio monitoris, ut neminem, quorum monuerit amicum, sinat ignorare. Plurimam salutem optimis parentibus dicito.

Amstelodami ciↄ Iↄc xxxiv. Postrid. Kal. Jun.

Tuus,

G. J. Vossius.

CCXXXI.

Joanni Beverovicio, *Senatori, & Medico Dordrechtano, S. P.*

QUAM vellem, suavissime Beverovici, alter alterum sæpè videremus! Videremus? imo audiremus, ut ait ille, Multum oculi, sed plus aures, debere fatentur. Attamen si non licet tam fœlicibus esse, saltem liceret Literarum commercio frequentiori, *audire, & reddere voces.* Bellè, inquies, qui, toties provocatus scribendo, Deo illo, quem Tardipedem vocant, in rescribendo tardior videaris. Quem colorem me hic quæsiturum

rum putas? aliquid adserendum ex Rhetorum meorum ἀναλύσεις. Didici ex illis, & porro alios docui, incidere, & controversiam, εἰ μέγα ἢ μικρόν. Crede mihi siquid in me culpæ, sanè, perexiguum est. Et nunc lentiorem me fecit, quod literas Hamburgo expectarem, ab eô, cui miseram tuas, & unà librum de Vitæ Termino. Tardius scio accepisse, quia, cui commiseram, non habuit tam citò occasionem mittendi commodam, quam uterque optamus Reidanum filü mei τῶ μακαρίτου, quem superstes promiserat, comitem dederam. Tanto magis cupiebam, ut tuto omnia perferrentur. Nullas tamen ab incomparabili viro literas recepi. Et credo in causa esse, quod non amplius sit Hamburgi, ut edoctus sum literis, inde ab Illustri Barone Skittio ad me perscriptis. Aliunde etiam accepi, Francofurti esse. Nec de eo dubito. Tantum spero, opto, voveoque, ut quia ingrata cum patria respuit, alibi sic habeatur, ut doctrina ejus, & virtus merentur. Mihi quidem, nihil hic magis, quam alteri seritur, aut metitur, sed sic sum ab teneris unguiculis educatus, ut alius esse non possim, nisi Bataviam amare desinam, & simul quicquid eruditum, & honestum. Valdè desidero scire, an jam Salmasii dissertatio de fatali Fine, lucem viderit. Video te hoc agere, ut me quoque producas in arenam. Nec reformido Retiarios, aut Myrmillones, quibus candor inest. Sed quid, si pro candidis, inciderem in nigros? Equidem semel nullo meo merito, habitus pessimè, nunc propè sub omni lapide metuo serpentem. Quare stat sententia, extra teli jactum speculari, ut abiturum hoc sit uni alteri, qui suum judicium perscripsere; & simul animus avidè expetit Salmasiana: qui fortasse sic, quicquid præclari exhauriet, ut nihil mei desiderare quisquam velit. Saluta plurimum amantes nostri; in his Colvium, & Roverium; quos monere debes, ut aliquod ingenii, doctrinæque suæ monumentum posteris procudant. Possunt. Et magnam in tribus vobis fiduciam habeo: quos Patriæ Civitati ornamento esse maximo exoptem. Adderem τὸν μακαρίτην filium, non levi literariæ Reip. damno denatum. Sed aliter visum magno Imperatori, qui è sua statione eum evocavit, cùm prodesse publico inciperet. Tamen Maimonidem ejus, ac Cæsarem, lucem visuros spero, & quidem intra hunc annum. Nunc nihil moratur, nisi quod Editione Commentariorum de arte Grammatica ipse distinear.

Amstelodami
cIↄIↄcxxxiv.
Jun.

Tuus.

CCXXXII.

Guilielmo Nieuportio *Consuli Ultrajectino.* S. P.

CUM ante paucos dies, Amplissime Vir, tuque & duo præstantissimi viri, qui tecum venerant, me compellaretis, atque inter alia, de idoneo Philosophiæ Professore sermo esset nobis; nihil occurrebat prætereà, quæ tum afferebam. Sed post abitum vestrum, altero die venit ad me vir insignis Franciscus Diuban Augustodunensis: Quem simul ac conspexi, ac quædam de urbis vestræ consilio exposui; animum quoque ejus tentare cœpi, quo cognoscerem, num ad hujusmodi vitæ genus magnoperè propenderet. Ac facilè cognovi, minimè ab eo alienum; quin potius eo maximè proclivem. Quamobrem, cùm iterum convenissetis, non leviter vobis eruditissimum virum commendavi. Ab eo tempore rursum mihi cum eo loquendi occasio fuit. Non destiti igitur monere, & hortari, ut partim publici boni, partem rei familiaris gratia, hoc de animo suo, ipse etiam vos volet facere certiores. Putavi autem pro meo, erga urbem vestram, & Rempublicam Literariam, amore rectè ordineque me facturum, si per Epistolam etiam, eorum quæ coram dixeram, memoriam refricarem: sed imprimis quædam apponerem, quæ vel tum in mentem non venerant, vel postea demum cognovissem. Est ornatissimus vir, de quo nunc sermo nobis; annorum circiter xxxviii. studuit Mussipunti, Parisiis, & aliis in locis. Annis prope xx. docuit. Ac publicè quidem in Academia Mussipuntina, variisque Collegiis; uti Flexiæ, Rothomagi, Molinis; quibus in locis professus nunc literas humaniores, vel Eloquentiam, vel Philosophiam, nunc Theologiam, & casus Conscientiæ, quos Rothomagi, in aula Archiepiscopali, præsente etiam Archiepiscopo exposuit. Sed maximè opera ejus publica, Philosophiæ est impensa, idque circiter decennio. Nec pauci ex ejus Auditoribus, ac Discipulis, nunc in Galliis, ipsis in Academiis, vel Collegiis, publici Doctoris munus, cum laude sustinent. Vidi disputationes ab eo, publicè Molinis susceptas, & Reginæ Marri dicatas. Sanè vel illæ fidem fecerint, quantum in Philosophia valeat; ut mittam quæ in Logicis, Physicis, Ethicis, ac Metaphysicis elaboravit, atque ubi extrema manus accesserit, in lucem edere cogitat; & si sua vobis opera probaturus, inclytæ potissimum urbi vestræ dicabit. Religionem reformatam primùm Lutetiæ Parisiorum est professus. Cum

 in

in Hollandiam veniret, ab Illustrissimo Duce Lanspergensi, & Heroina ejus conjuge, sorore Illustrissimi Principis Arausionensis commendatus admodum per literas, huic principi nostro fuit; uti & serenissimo Bohemiæ Regi, & Reginæ. Atque hi quidem operam ejus Lugduni Batavorum sunt experti, in instituendis Liberis suis. Etiam Rex promiserat, si in Electorales Terras suas à Deo reduceretur, velle se publicâ ejus operâ uti, in Academia sua Heidelbergensi. Uxorem ex aulæ Bohemicæ puellis, patriâ Namurcensem, Reginæque præ cæteris acceptam, duxit. Sed metuo, ne dum fusè adeo omnia prosequor, propemodum videar velle, historiolam contexere. Quare aliis ejus generis missis, illud nunc solum dicam, Doctissimum hunc virum paratum esse, suam vobis operam addicere. Nec certum stipendium exposcit. Possitis, mensibus aliquot, vel anno etiam periculum facere, & vitæ, morumque, & doctrinæ, inque docendo dexteritatis. Non recusat, quo minus missum faciatis, si parum satisfaciat expectationi vestræ. Verùm arbitror, iis & doctrinæ, & facundiæ dotibus pollere, ut nihil ultra requiratis. Sanè locutus cum iis sum, quorum liberos instituit Lugduni. Hi magnoperè sibi de opera ejus gratulabantur. Cumque Philosophia admodum latè pateat, ut vix unus explere omnia possit; quid si hora una altera de Hebdomade ea suppleat, quibus Philosophus alter non sufficiat: Reliquum Hebdomadis impendat studio Eloquentiæ; nec solum publicè eam doceat, sed privatim quoque in declamando exerceat, tum stylum, & rationem formando, quod & Lugduni à præstantissimo Cunæo, & Amstelodami à me fit, non exiguo juventutis bono, etiam Linguam Gallicam docendo, & ejus, & uxoris operâ, conducere possit civium vestrorum Liberis. Nec si vobis videatur, diffugiet concionandi Gallicè munus, ut ex ipso accepi. Hæc raptim, idque nocte intempesta exaravi, partim quidem, ut Doctissimo Duban prodessem, si possem: partim vero ac imprimis, amore publici boni, inque vestram spero gratiam. Vale Amplissime Nieuporti, & cum omni familia, ornatissimo filio imprimis, salve.

Amstelodami cIↄ Iↄc xxxiv. *Addictissimus tuo nomini, & Ultrajectinæ toti Reipublicæ,*

G. J. Vossius.

Iis quæ à Clarissimo D. Vossio Collega meo, in commendationem Doctissimi viri scripta sunt, libens subscribo, amplitudini tuæ addictissimus,

Caspar Barlæus.

CCXXXIII.

Gerardus Vossius, Joanni *Filio S. P.*

CUM à te divellerer, ut in tristibus Poeta loquitur,

Vix illud potui dicere triste Vale.

Decrêram ea dicere, quæ si quid, te absente, humanitus paterer, maximè vellem inhærere animo tuo. Sed eo me solor, quod illa ætate sis, quæ satis per se intelligit, quid facto sit opus. Potius igitur vota nunc facienda, ut Deus Spiritu te suo sic regat, ut nihil agas, aut velis, quod non conscientia, & honestas jubeat. Beatus Augustinus dicebat, bonâ sibi conscientiâ opus esse, propter Deum; bonâ famâ, propter homines. Ita planè confido, & hujus, & illius, te rationem habere velle. Nam mille mortibus tristior est vita, si displiceamus Deo, & probis. Non Jupiter, sed Deus, Ἀποτρόπαιος, vel si Latinè malis, averruncus, hoc unquam siverit, ut vel levis suspicio de alterutro neglecto animo meo oboriatur; dum vastum hoc iter, Deo Duce, Angelo ejus comite, capessis. Maluissem antea te, paterno & avito exemplo, studiis vitam tueri. Sed video aliter placere Deo, qui nostra dirigit, aliamque tibi voluntatem partim permisit, partim immisit. Feram etiam quod adversatur animo magno. Tu tantò magis. Tantundem ubi ubi simus, à cœlo absumus. Non operosum negotium hoc seculo, ire ad Garamantas & Indos, & revocare gradus. Verùm superas evadere ad arces, Hoc opus, hic labor est. Sensisti his terris impedimenta bonæ mentis. Nec deerunt quoquo pedem feres. Quare semper esto, quod dicitur, inter spinas calceatus. O si diem illum videam, quo quasi geminis alis, per ora virûm voles, hinc insigni pietate, inde pulcherrimi nominis famâ nixus! Sed si breve duntaxat ætatis mihi spatium superest, etiam postquam ad meliores sedes penetrâro, eam tibi fœlicitatem à Deo precor. Sed precibus meis, tuas quoque te addere oportet, easque ardentes, quò facilius à Deo exaudiamur. Hoc age, mi fili, Quicquid offensæ adversus numen, hoc restinguent lacrymæ, à pœnitentia profectæ. Adulari non est Patris, præsertim senis, idque in eo negotio, ubi agitur, tum de salute æternâ, tum de nominis honestate. Addere etiam possis, de valetudine, & vita tuì amantissimi Parentis. Nam si sinister nuntius perculerit porrò aures meas, quid nisi mœrore brevi contabescam? Sed meliora Deus dabit, & tu quoque scio, cogitabis tecum Poetæ illud:

Utque

Utque ego majores, sic me coluere minores.

Et isthoc,

Ab alio expectes, alteri quod feceris.

Eoque majori tibi curæ erit, omnem sic vitam tuam componere, ut senile hoc cor, tot curis propè consumptum, recrees, & reficias. Hoc post Deum in manu tua est; nec divina bonitas claudicabit. Tu cum bono Deo manum move. Inter alia, illud non minimum referes, quod bonis artibus rem parabis. Tanto magis obstringes tibi, si quos reduci, ut spero, Deus liberos dabit. Miserum enim gignere ad spem famis, & esuritionis. Sed quàm in multis mihi obstiterit res arcta? Quam multa enim meorum benè voluissem, si potuissem? Attamen fortasse, non si malè nunc, & olim sic erit. Non desinam enim familiam curare, memor Paulinæ ad Timotheum sententiæ, *Si quis suorum, & maximè domesticorum curam non habeat, fidem abnegasse, & infideli esse deteriorem.* Idem tibi obversari debet. Fortassè enim deinceps, non se offeret tam commoda rei faciendæ ratio. Sed de opibus quod dixi, ita capias velim; ut imprimis commendem pietatem, & bonum nomen: sine quibus nullæ mihi opes placent. Miserum est serere Liberos ad egestatem; sed multis partibus miserius est, gignere tales, quos sui pudeat Parentis: & porrò seminaturi sunt, qui non æquis auribus, avi nomen audiant. Hoc ego cavi sedulò, hoc item cavit uterque avus; cavêre & Proavi; eoque indignius fuerit, te degenerare. Quare confido, oculis ita omnium in te conjectis, nunquam committes, ut non honori sis, & tibi, & tuis, tum qui sunt, tum post futuris. Pluribus si monere, & hortari velim, metuo ne videar diffidere. Quamobrem finem faciam scribendi: sed non Deum rogandi, ut te salvum, ac sospitem, & ad Indos ducat, & nobis reducat. Hoc orant quoque mecum, mater, fratres, sorores; nec desistent orare, usquedum, vel te nobis iterum stiteris, vel meliores in sedes erimus relati. Vale, dilecte fili, atque iterùm vale, & tertiò vale.

Amstelodami
cIↄIↄc xxxiv.

CCXXXIV.

Hugoni Grotio *S. P.* Francofurtum.

DAvid Lommelius, qui has literas desert, ante biennium mihi, cùm Hardervico se huc conferret, ab Isaaco Pontano de meliore nota commendatus fuit: ac comperi, favore neutiquam indignum. Parentem habuit honestum virum, cujus opera serenissimus Sueciæ Rex, sæpius in rebus suis, apud Hamburgenses, locisque in aliis usus fuit. Erat is Latinè, Græcéque eruditus, versumque nunc Belgicum, nunc Latinum scitè pangebat. Πολύγλωττος adeo, ut duodecim fuisse complexus Linguas dicatur. Uxorem habuisse audio, germanam illius sororem, priorque conjugis nostri Prætoris Grotenhusii. Adolescens ipse commendatione Pauli Pelsii, à secretis erit Cornelio Pauwio, multumque literas amat, & literatos, te ante omnes, æstimat ut debet. Eo minus, sic poscenti literas denegare ad te potui; simul quia semper ingenuum comperi. Blauwius, quod nunquam alias, tardum nomen factus, in excudendo Sophompaneo tuo. Diu novos, & elegantes Typos, Francofurto expectavit. Sperabat autem posse excudere, tribus Hebdomadibus, quæ proximè antecederent tempus profectionis ad nundinas Francofurtensesi, sed ubi id tempus advenit, errorem suum animadvertit. De Sophompanea solo cogitarat: exciderat autem de recudendis simul piis poematis, quæ non paulo plus spacii requirunt; itaque dolet ob hanc culpam, ac quia inanem nunc fore conatum videt, si allaboret, ut in nundinis compareant, satius judicat differre Hebdomadam unam alteram: simul ne aliis incommodetur, quibus prælum fervet. Equidem non patiar deinde moras necti, nec sanè ille acturus, potius singulari cura, quod nunc deliquit, corrigere conabitur. Quas vero tibi gratias, & quantas debeo, amplissime vir, quod divinum opus meo nomini hujus homulli dicatu meas? Equidem quibus verbis, gaudium meum, vel quantoperè me obstrinxeris eloquar, non invenio. Sanè si duo tria mihi omni contigerint vita, quæ ad honorem meum putarim, plurimum conferre in iis reponi debet honos, quem habitum mihi ivisti. Quare gratias quidem ago, & quantum possum ago, non quas debeo. Solumque spondeo fore me, qui fui semper, vel si fieri possit, operam daturum, ut meipsum vincam. Filius tuus sedulò audit Blauwium in Mathesi; ac in Jure etiam à Corvino institui cœpit. Quotidie incrementa capit, non virtutis modo, sed doctrinæ

næ etiam ac modestiæ. Id non alia de causa, quam quia sic res habet, scribo. Quotidie est domi meæ, nec ullius utitur commercio, à quo corrumpi possit. Commentarii mei Grammatici, ut spero, ante nundinas absolventur. Sumpserunt Indices, & pauca alia. Gaudebo me onere molestissimo defunctum. Dum hæc scribo, advenit Baro Jacobus Skyttius, juvenis optimus, & sititor doctrinæ, imprimis ejus, quæ nobilitati esse usui maximo solet. Orationem molitur, de laudibus sui Regis; ait se de eo ad te scripsisse, rogasseque pauculis versibus, vel ornamenti causa ornare editionem velis. Simul postulavit plurimum te salutarem, & verbulo hoc attingerem quod dixi; scio molestum esse, sic ad placitum alienum, à gravioribus avelli. Sed tamen juvenis non est indignus, qui elogio tuo ad majora excitetur. Et Parentem demereberis, quem non injuria, magnus Rex magni fecit, dum in terris egit. Et multum est quod in Suecico regno, magnus est studiorum Patronus. O quam gaudeo, magne vir, & amice, quod post iniquitatem, non illam Patriæ quidem, sed quorumdam tamen, qui nimium in Patria possunt, virtutes tuas æstimare sciat strenua hæc Suecorum Gens: ante omnes magnus Cancellarius, vir immortalitate dignissimus, cui longam, ac fœlicem vitam exopto, non solùm Suecici regni, & Germaniæ libertatis ergò, sed etiam tui causâ; cui quod nunc benè est gaudeo, & ut melius meliusque sit exopto, ringentibus quantum lubet invidis, ac virtutis tuæ inimicis. Uxori, liberisque multam salutem meo, conjugis, & liberorum nomine dicito.

Amstelodami xii. Kal. Sept. St. N. *Tibi devinctissimus*,

G. J. Vossius.

CCXXXV.

Cl. V. Claudio Salmasio G. J. Vossius *S. P.*

Nonne tibi, maxime Salmasi, à moribus meis alienum videtur, quod tuis ejus viri tam amicis literis tanto tempore non responderim? adversa quædam, quæ privatim domum meam spectarent, obstiterint: & partim inde, partim aliunde animus tristior, valetudo infirmior, non mihi solum, sed uxori etiam meæ. Et trahebant ista secum non parum curarum, quæ nos esse nostros non sinebant. Quamobrem etsi de meliori valetudine vestra nos omnes, magis quam dici posset, gauderemus; tamen satius fore putavi, si non ante rogarem te, ut excurrere ad nos velletis, quam & corpore essem firmior & curarum aliquid animus exonerasset. Nimirum domi primum lætiora mihi omnia optabam, ut vultu animoque hilarior essem optima dierum quâ vos exciperemus. Nunc quia melius undique mihi, venio ad veteres preces, obnixeque te tuamque rogo, ut dum valetudo utrinque, dum etiam anni tempestas sinit, amplectamini occasionem invisendi hominem amicissimum & urbem hanc florentissimam. Albo diem lapillo notabo, quâ primum vos hic conspexero. Et quid impedit quo minus cum tuis, filio meo duce, qui nunc Lugduni est, quamprimum voto nostro satisfacias? Sin id res vestræ nunc non sinant, ac ne proximâ quidem Hebdomade, saltem ne juvet differre ultra tres Hebdomades. Sane aliqua etiam gratia magnæ erit hujus urbis nundinis, quibus initium erit xii. abhinc diebus ac durare Hebdomadem vel ultra solent. Ut tu minus illis delecteris, fortasse uxor caperetur. De opere rei vestiariæ multum gaudeo. Sed de eo & cunctis quæ studia spectant, colloquemur potius otiosi, cum urbem & nos bearis adventu tuo, quam avidè exspectabimus. Mea te tuamque plurimum salutat.

Amstelodami iii. Non. Sept. cIↄIↄcxxxiv.

CCXXXVI.

Joanni Meursio *S. P.*

Mitto ad te, chare Meursi, Reidanum *τοῦ μακαρίτου* filii mei, quem placiturum confido & filii & argumenti, & dictionis etiam causa. De quo judicium tuum quoque ubi acceperis exspectabo. Jamdiu missum oportuit; quippe inter primos esse te conveniebat cui mitteretur: neque id solum ob amicitiam nostram, sed etiam quia tanta cum laude ipse in Historia Patriæ sis versatus. Nunc Danica non minori tractas gloria. Mallem ego Batava, etsi valde faveam Danicæ genti, vel ob tot eximios proceres, quos scriptis tuis decorare jamdiu orsus es. Sed enim nulla hic culpa tua, verum Patrii soli, exteros magis quam suos æstimantes. Aliter si esset, non alibi potius quam his terris ageret bonis omnibus laudatissimus nec ullis tacendus seculis Hugo Grotius. Qui quanti te faciat

scio

ſcio ex ſermonibus, quos de te habuimus hac in urbe ante ſeſquiannum circiter. Quam autem ejus erga me amor perſeveret, luculentum brevi argumentum videbis. Suum enim Sophompaneam nomini dicavit meo. De Joſepho ſe aperiente fratribus in Ægypto Tragœdia eſt. Qua nihil omni hoc ſeculo eo in genere divinius ſcriptum puto. Editionem ejus proximo menſe ordietur Blanwius: Et tuorum ſimul operum quæ dilata quidem hactenus: ſed teſtis ego eſſe poſſim, quòd nihil hic ſegnitie vel ſocordia ſit peccatum, ſed ſolum ob nimium vicinum, qui omne commodum incommodo non Blauwii ſolum ſed etiam publico intercipere conatur, recudendis conſeſtim quæ maxime placent. Noomſius Arlandervenia Dominus ſæpius cum laude meminit tui. Et vellem oſtendere ei ſi licuiſſet partem illam literarum quæ ipſum tangit. Sed utrum nunc in prædiis ſuis an Harlæmi vel Haghæ agat, ſatis dicere non poſſum. Intra Hebdomades duas reverſurum ex famulitio intelligo. Certus ſum gratiſſima ei fore, quæ ſcripſiſti. Ariſtarchus meus ſive de re Grammatica Libri VII. needum prodierunt. Intra menſem tamen vel circiter abſolventur. Salmaſius prope convaluit. Itaque non dubito quin Arnobium ſuum & alia brevi ſit daturus nobis. Non eſt ea apud Lugdunenſes gratia, qua meretur. Imprimis ei obſtat Menapiſci invidia, qui non deſinit erga eum eſſe qui eſſe ſolet erga non Batavos ſolum ſed prope omnes eruditos. Vale ſingularis amice & uxorem ac liberos ſaluta meo, conjugis, ac liberorum nomine. Nec Stephanium vel Laurenbergium præteritos velim. Valdeque aveo ſcire an non tandem nobis Stephanius Saxonem Grammaticum ſit daturus. Quæſo de hoc quoque aliquid proximis literis ſcribe. Et ſi ceſſat ille, calcaria ſubde. Digniſſimus eſt ſcriptor cui tam bonum ingenium operam impendat ſuam.

Amſtelodami.
Non Sept.
clↃ Iↄc xxxiv.

Tuus æternum,

G. J. Voſſius.

CCXXXVII.

Merico Caſaubono *S. P.*

QUÆ ad Antonini loca à me producta reſpondes, præſtantiſſime Caſaubone, ea planè fuere ad guſtum meum; nec ab alio quoquam veriſimiliora iis adferri poſſe arbitror. Quòd verò alteram jam editionem Typographus cogitet, ſatis arguit, quam grata fuerit Britannis opera tua, quà vertendo, quà illuſtrando. Ac quanto ſunt majora, quæ nunc ſub manibus habes (hoc enim non obſcurè ſignificant literæ tuæ) tantò, ut auguror voveoque, majus te ex iis decus manet. Et tamen non dubito tibi aurem quoque vellere de ἀνεκδότοις illis parentis tui τοῦ πάνυ, quorum Cantuariæ cum eſſem Indicem apud te vidi. Tuum & tam candidi erit, non invidere lucem jam perfectis, & tam eruditi, extremam affectis manum admovere. Scio idem optare etiam Salmaſium noſtrum, quicum de te, deque parente tuo honorificus ſermo fuit. Triduo cum conjuge domi meæ hiſce Amſtelodamenſibus fuit nundinis. Multuſque nobis de interioribus literis ſermo, quos meminiſſe juvat, ſi ſcire aves, quid nunc ſub manibus habeat, primum Arnobius commentario luculento illuſtrior lucem conſpiciet. Mox ſequetur de vitæ termino Liber, & grande opus de re Veſtiaria. Noſſe te arbitror, ut Grotius operam ſuam regno addixerit Suecico. Vellem tempore fœliciori. Nunc, ut literæ conſentiunt è Germania perlatæ, res retro eunt, Germaniæ quidem Suevorumque malo; non item Galliæ tuæ. Cujus Rex cum Cancellario ſuo, ſeriò advigilat, ut iidem fines regni ſint ac quondam, cum Rhenus terminaret. Atque eo ſpectat, quod Sueoni ſuppetias mittat, ſed conditione ea, ut urbes nunc has, non illas, quas in ditionem redegit, oppignoret Gallo. Cancellarius Oxenſternius, ut Cæſareum Hiſpanique exercitum Francofurto audivit imminere, Moguntiam ſe recepit. Utrum & Grotius Moguntiam ſit Cancellarium ſecutus, à quo maximi fit, an in Galliam ad Regem miſſus ſit, non poſſum certo dicere. Sed non dubito quin inter paucos dies futurus ſim certior. Opus noſtrum Grammaticum poſt menſem, ſpero, videbis. Gaudebo me moleſtiſſimo labore defunctum. Oratori Regio Boſwello miſi Antoninum tuum. Cum acciperem exemplar geminum, nullæ additæ literæ erant. Cumque exemplar mittere vellem (id fuit poſt acceptas literas) jam is Britanniam profectus dicebatur. Filius meus diutius hic hæſit, cum alias ob cauſas, tum illam, ut de maternis bonis cognoſceret. Intra pauciſſimos dies liquida fient omnia. Apocham triennii, ut petieras, mitto. Reverendiſſimo Domino Archiepiſcopo, Mecænati noſtro optimo maximo, res meas curæ fore confido. Sed & tibi commendatiſſimas eſſe ſcio: Quare nihil de iis addo. Nos omnes plurimum te uxoremque ſalutamus. Reverendum etiam D. De-

D. Decanum totumque fratrum collegium plurima salute impertias velim.

Amstelodami Pr Kal. Octobris anno 1634.

Tuus tuo merito,

G. J. Vossius.

CCXXXVIII.

Joanni Meursio *S. P.*

SI, amice optime maxime, amicitia nostra ab Epistolis dependeret, jam pridem eam extinctam credere deberem. Sed & firmior tu es, quam ut mercenariorum in hominum manu esse velis arbitria amoris nostri, & ego scio multos intervenire casus quo minus aut scribatur aut scripta cum fide perferantur. Annus jam integer est quod literas ad te dedi bene longas euntibus in Daniam legatis nostris. Sed illas, quia in oris Regni Danici substiterant legati, per nuncium ad te missas ex famulo cognovi. Nunc vero periisse eas satis animadverto: quod eo indignius fero, quia una miseram ingentem fasciculum literarum ab aliis exaratarum, quem ab affine tuo Hebrando Ecclesiaste acceperam. Ex eo tempore epistolam ego ab te unam alteram, Conjux ab uxore tua accepit. Et scio mirari vos quid prohibuerit tuis satisfacere postulatis. Cæterum ne hæreas, scito, cum primum ad coëmenda ea, quæ petieras, conjux mea exiisset, non repertam esse mensam ejus magnitudinis ac uxor tua scripserat. Itaque distulit curam hanc ad dies aliquot. Nam relatum mihi erat Hebdomadem unam alteram substiturum hac in urbe eum qui literas tuas attulerat. Sed postea cum advenisset tempus morem tibi gerendi, cognovimus jam abscessisse hominem cui tradenda erant supellectilia tua: Ita uterque spe excidimus, ego obsequii, tu supellectilium. Eam ob rem quia Muldenius generosi Adolescentis Rozekrantii ephorus ajebat se literas meas ad te optime procuraturum,& otii aliquid dabant à publicis occupationibus nundinæ Amstelodamenses, non putavi diutius scriptionem in illud tempus rejiciendum. Collegam adhuc præter Barlæum habeo nullum. Causæ me latent: sive consules properare nollnt: sive eo id fit quia bello omnium intentæ mentes & fuerunt hactenus & adhuc sunt. Etenim à multis annis non alium videmus celebriorem victoriis nostris. Subactæ sunt Venlona, Ruremonda, Strala, Trajectum ad Mosam: quin & omnis ducatus Limburgensis. In potestate Mosam habuerimus, si Mamurco [?]otiamur. Etiam ad Antwerpiam castella complura & validissima expugnavimus, in his magnum illud Antwerpiæ momentum aggerem Rouwenstenianum. Nec jam arma quiescunt. Princeps ipse ad Trajectum manet curandis munitionibus.Interea aliis locis sunt copiæ ubi cum rei gerendæ opportunitas detur intentæ. Sed publicum gaudium longius produxit me: ad nostra redeo. Ab aliquot mensibus fervere cœpit prelum libris nostris de Arte Grammatica. Est ea pars prior commentariorum de LL. Altera consequitur quæ origines comprehendit. Habeo & paratos libros tres de arte Poetica: qui absoluto majori opere, si Deus vitam dederit, edentur. Tu quibus jam occuperis scire aveo: idque eo magis quia novi indefessum illud ingenium tuum quod otio nunquam nisi doctis omnibus fructuoso indulget. Solonis duo exemplaria accepi. Sed alterum ἀκέφαλον. Nam à capite quidem primo incipit: sed solum illud desideratur ubi inscriptio & præfatio. Credo in mensa tua vel apud Bibliopolam relictum. Gratum feceris si occasionem nactus scribendi tuis literis inclusceris, quo plus pro eruditissimo & utilissimo opere debeam. Integrum exemplar Barlæo tradere malui, qui gratias impense agit. Nuper is valido afflictus fuit morbo & periculoso: sed placuit Numini reddere ei valetudinem. Itaque jam mensem unum alterum publica iterum munia functus est. Tuorum vero ægritudo an animum penetraverit meum dicere si velim, frustra faciam. Nam & amorem nosti meum: & novi ego soli in extera gente habitanti (etsi amicos tibi optimum quemque sciam esse) omnes casus graviores accidere. Ideo optavissem & ipse tibi tuisque solatio esse & auxilio. Agnosceres non dubito quamvis multis hodie fides vacillet, Vossio plus constantiæ & amoris adversum te esse. Cæterum quod præterire nolim, sæpius appellatus sum à Guilhelmo Jansonio Cæsio sive Blauwio Typographo & Bibliopola urbis hujus principe, ut exquirerem ex te utrum ea, quæ ad Historiam Danicam pertinentia edidisti, postea vel emendâris vel saltem auxeris. Vel ecqua habeas ejus argumenti inedita. Quippe ei decretum omnia tua & aliena quæ ejus sint argumenti in lucem dare. Quod faciendum sibi non putavit nisi prius mentem tuam perspexisset. Adhæc ut respondeas etiam & etiam rogat. Corrigendi curam deposcô mihi, quamvis adeo curiosus suorum operum Blauwius sit ut nulli cedat. Filius meus Dionysius animadversiones in Cæsarem & qui adjunguntur ei auctores molitur. Manuscriptos complures nactus est. Itaque rogavit me ut exquirerem ex te ecquid in iis scriptoribus

bus tibi observatum vel emendatum esset. Si habes aliqua, nihil sibi præter curam edendi perit; gloria omnis tua publici utilitas erit. Sed cesso. Video enim excrescere epistolam & simul quoque studium scribendi. Quod ne adeo gliscat ut abrumpere nequeam, te, vir clarissime & amicissime, & tuos omnes supremo humani generis Rectori commendo. Uxor quoque mea tuam, liberi mei tuos salutant. Plurimam etiam salutem Viris Cll. Laurenbergio & Stephanio. Cujus postulato hoc ipse die satisfecissem, si præscissem crastino die Domino Mullenio literas esse tradendas, modo quamprimum curatas & quam optimè velim. Nec enim erat qui tam cito vitam quam exposcit Stephanius, exscribere posset. Verum intra paucos dies id præstabitur. Decretum iterum tum Mullenii opera uti, qui literas vitamque eam suis & ad illustrissimum & generosum Heroa Rozekrantzium includet.

Amstelodami,
cIↄ Iↄc xxxii.
vii. Kal. Octob.

Tuus antiquâ fide,

G. J. Vossius.

CCXXXIX.

Guilielmo *Archiepiscopo* Cantuariensi.

Reverendissime Pater, Domine Illustrissime,

Gaudeo me tandem ad finem perduxisse labores meos Grammaticos, quibus censuram exerceo in omnes hujus Artis Scriptores, causas eruo Sermonis Romani, optimosque ejus auctores vel corrigo vel illustro. Utinam pro labore maximo, quo mihi steterunt, fructus etiam ex iis redeat ad Rempubl. literariam. Jam anni sunt triginta & amplius, quod in hosce Commentarios congessi, quicquid penè ad hanc artem pertinens ex infinitis scriptoribus observassem. Ea ne ulterius luci inviderem, flagitarunt à me homines eruditissimi, tum hisce, tum terris etiam longe dissitis. Quemadmodum & valde urgent de rei Poeticæ libris; in quibus, præteritis rei metricæ minutiis, Aristotele imprimis duce in penetralia ejus Artis duco juventutem plane ἐπιστημονικῶς, sane alia facie, quam factum hactenus à quoquam. Nec minus, qui videre exposcunt vastum Originum opus, prælo & ipsum diu paratum. Sed gravioribus distentus, & his, & aliis id genus sepositis, de solis Artis Grammaticæ libris septem, persuaderi mihi passus sum: non quasi ignorarem, quantopere jaceat hoc studium temporibus nostris; verum tanto magis necesse putabam, exsurgere aliquem qui hoc labore seriò fungeretur, partim ne tenera ætas diutius tot laboribus imbuatur, partim ut homines doctissimi, sed aliis studiis occupati, intereaque in hisce minutiis sæpius hærentes, haberent hic, qui labore suo eorum levasset laborem; quo fine quatuor luculentos indices adjeci. Nempe quibus perlegendi non est otium, fortasse consulendi subinde voluntas non deerit. Cum autem conatus sim prodesse toti Relpub. literariæ, tum imprimis cogitavi in Editione hac de Magnæ Britanniæ Gymnasiis: quibus si utilis fuerit opera hæc nostra, cœlum mihi digito attingere videbor. Sæpius etiam in mentem venit illustrissimi Principis Walliæ, uti & illustrissimi Principis Eboracensis. Nam etsi non ignoro, cœlestes illas animas haud esse diu detinendas in Grammaticorum spinetis; fortasse tamen, ubi paullum ætatis accesserit, non ingratum erit hæc quoque inspicere, ac aliquantum rosarum decerpere, præsertim si præturgida sua nomina, aut alterutrius, in librorum frontispicio conspexerint. Atque hoc est, Reverendissime Pater, de quo nunc consultum per Epistolam venio. Sane labores hujusmodi non absurde, nisi fallor, à tam excelsis nominibus humilitati suæ aliquid præsidii petunt. Scio Commentarios hosce magis convenire Artis Doctoribus, multumque jam in literarum studio provectis. Attamen fatendum, totum opus esse de literis, syllabis & voculis earumque structura; à quibus ætatulæ illustrissimorum Principum auspicandum erit. Quod possim igitur hoc tempore iis accommodatius offerre? Spero etiam tenui hoc munusculo utcunque comprobaturum me humillimum obsequium, quod debeo Domino meo serenissimo Regi CAROLO: Cujus quoties ego ingens beneficium, quod conciliante te, illustrissime Domine, accepi, mecum cogito, cogito autem quotidie, toties Deum rogo quæsoque, ut mihi largiatur, servo esse non ingrato, nec indecori magnæ Britanniæ regno. Vires quidem mihi exiguæ, vel potius nullæ; sed in alio si quoquam prolixissimus, in me omnis obsequii affectus. Atque ex eo aliquid capio voluptatis, quando his terris occasio se offert, retundendi malevolorum calumnias, quibus Anglicanam Ecclesiam, maximeque ejus Antistites traducunt. Facio autem id ea modestia, qua possum; neque id tam contradicendi studio, quam amore veri rectique, & quia ægre fero tam facile iis aures præberi ab imperitis. Procerumque..... studium hoc meum, quia iidem sunt homines, à quibus dicta factaque sua vident in deteriorem partem rapi. Quasi non liceat adhærescere Do-

ctrinæ & Ordini veteris Ecclesiæ, cum occulte foveas in pectore Papam, cum Hispano. Nempe istiusmodi sunt maledicta, quibus novarum rerum cupidi se ulciscuntur, postquam turbare omnia volunt, nec possunt. Maimonidem filii mei τῷ μακαρίτῃ proxima demum hebdomade prælo subjiciet. Typographus antea negat se potuisse, quod typis destitueretur Hebræis. Deinceps opera dabitur, ut tamdiu promissus non minus emendate quam eleganter exeat. Eamque ad rem mihi operam sedulo pollicetur Typographus; qui illustrissimo nomini tuo plurimum se debere fatetur, pro opera & affectu, eo iu negotio quod ante aliquot menses per literas commendâram. Petiit à me ut tibi, Reverendissime Pater, gratias suo nomine agerem, quod quo minus ipse faceret, pudore impediretur. De Johanne meo quid scribam? non possum in eo excitare illum studiorum amorem, quem requiro; & jam alia mecum agitare animo incipio, sed ante sesquimensem nihil certi perscribere potero. Ita non tam meus quam filii fluctuat animus. Cætera de rebus meis cognosces ex doctissimo & optimo Goffio, quem ego vere amo, quia bonam mentem amat, teque, illustrissime Domine, supra omnes reveretur ac colit.

Deus Opt. Max. te, Reverendissime Pater, Domineque illustrissime, diutissimè Ecclesiæ totique Regno Anglicano sospitem conservet.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xxxiv. vii. Kal. Nov. St. Vet.

Reverendissimi & Illustrissimi nominis tui Cliens,

G. J. Vossius.

CCXL.

Cl. Salmasio Ger. Jo. Vossius *S. P.*

IN gratulantium ingenti numero qui te haud dubie totos jam dies, maxime Salmasi, circumsistit, nec ego quo in te amore sum, temperare potui à scriptione. Felicem judico Bataviam, quæ te fruitur; sapientes quorum beneficio fruitur. Etsi vero nunc ab Lugdunensi absim Academia, nihilominus sic quoque gaudium magnum capio, quatenus & in propinquo agitantem invisere & frequentius literis compellare erit. Adeoque nec præcipitis autumni frigus, etsi paulo languidiorem, nunc prohibuisset excurrere, ni publici, quod sustineo, muneris vinculum retinuisset. Sed dabit spero Deus & vitam mihi & occasionem compellandi ejus, quem absentem etiam tantopere veneratus sum semper. Nuuc Lugdunensi in Academia tot nominibus beata, literæ etiam, variaque omnis eruditio, atque adeo ut Romana & Græca, sic Ecclesiastica etiam antiquitas, non paulo sublimius quàm adhuc caput efferent. Ac si Scaligero, Lipsio, aliis illa magnis viris se jactat, non minore deinceps incola poterit superbire. Utinam quæ tam justa æstimatione metiri eruditionem tuam novit Batavia, alia aliquanto in magnum Hugonem fuisset. Doleo quotiescunque cogito etipi publico nostro virum eximiis adeo virtutibus quas posteritas melius æstimabit; doleo quoties avulsum à me amicum & te quoque eodem tam tui amante cariturum reputo. Sed variæ rerum vices sunt, & ego uti ardentissimis votis semper optavi iterum jungi Hugoni nostro, etiam impendio diem illum videre desideravi, qui te sospitem Bataviæ sisteret, magnasque summo Deo gratias ago, cui incolumitatem tuam debemus. Vale, vir idem atque amice maxime, & si quando magnam in qua vivo urbem visere (sic meretur) animus erit; quæso cum Conjuge & tuis, ne alibi potius quam domi divertas meæ. Id vero honori mihi ducam maxime, pleneque dignum erit amicitia nostrâ.

Amstelodami v. Id. Novemb.
Nocte intempestâ.

CCXLI.

Cl. Salmasio Ger. Vossius *S. P.*

NON facile dixerim, quam mecum gaudeat uxor, quod tua te prole iterum beârit, salva ipsa ac sospes: eoque nomine, & ego & conjux Deo gratias agimus, nobis gaudemus, utrique vestrum ex animo gratulamur. Vix indicium feceram meæ, cum illa rogaret (& quid curiosulæ prius exquirerent?) marem an femellam enixa esset tua? Ego hic ignorantiam meam profiteor. Nec enim adscripseras: sed aiebam, quia de eo silerent literæ tuæ, putare me esse femellam. Conjectorum artem non didici, à parentibus vel magistris. Facilem igitur veniam mihi fore spero, si fallor. Sed amice, aliud etiam habe. Ut significavi meæ, quod dixi, illud etiam addere ea; O si præscissem cum Domina Salmasia hic esset, tanto post tempore demum parituram, quam ursissem ut plusculos dies manere nobiscum voluisset; nec sic abiret, cum vix venisset. Sed eo se sola-

solabatur, quod aliquando una esse poterimus, cum partus propinquus non metuitur. Deus tantum nobis valetudinem: Quæ neque nunc bona conjugi, vix etiam mihi. Et præterea etiam me detinet hic munus publicum. Absque eo fuisset alteruter nostri expositurus erat coram, quod per literas nunc facio. Nempe precibus te oro, & obsecro, ut si res adhuc integra est, alterutri honos ille exhibeatur, ut pro infante spondeat in Baptismo. Utrumque atque adeo familiam vestri studiosissimam totam obligabis. Ut aliquid ego humanitus patiar, liberi studebunt implere sponsionem paternam. Scripsissem de illo literas ad quempiam de veteribus Collegis, si scivissem annon alii jam priores tulissent, sive absentia, sive cessatione mea. Attamen verbulo si rem aperias vel Clarissimo Polyandro, sive præstantissimo Cunæo, sive optimo tuique studiosissimo Constantino, vel alicui ex eorum uxoribus, sane nemo eorum, scio, ubi de voluntate mea referas, detrectabit meo loco polliceri: Quod memini me promisisse, non semel alieno nomine. Nihil enim apud nos usitatius: Sed tui tamen arbitrii esto, quem substituere velis, dummodo se meo sistat nomine. Perge sic, optime maxime Salmasi, bene de nobis mereri. Nam quod literis mihi gratias agis, quasi multum humanitate mea obstrinxerim, meas mihi præripis partes; ut qui probe sciam multum me eapropter vobis debere, quippe qui beneficium acceperim non dederim. Utinam tempus videam, ut denuo sic beer. Quod ubi erit, magis cognosces, quanti ab hac urbe sias: Multis ægre admodum fuit, quod prius discessisses, quam de adventu cognoscerent. Grotius adhuc Moguntiæ est cum uxore & filiabus. Nempe iter Gallicanum paulisper dilatum. Scio illud magni esse momenti, negotia, in quibus Proceres Suevici opera ejus uti decrêrint. Sed literis omnia committi non possunt. De submersione Lymphatici somnium est. Ut videas non Sabinos solos, qui volunt somniare, sed gentem etiam tam vicinam. Equidem literas vidi Moguntia ab Grotio & uxore ad filium, qui hic studiorum causa vivit, Kal. scriptas Novembr. Neque tum constabat eis de die, qua in Galliam iretur. Ac fortasse aliud non minoris ponderis negotium prævertet aliquantum. Ex Anglia necdum recepi responsum. O quam molestum est animo meo, quod nihil illorum habeam de quibus scribis. Sed tamen crastino die inquiram, an aliunde possim nancisci. Verum metuo ne frustra sim. Nihilominus duos tres accedam, in quibus aliquid spei habeo. Quod si non confestim rescribam, scias me operam lusisse. Vale, maxime vir & amice, atque cum lectissima uxore, à me & mea plurimum salve.

Amstelodami cIɔ Iɔc xxxiv. ix. Kal. Decembr. xii. Nocturna. Sic die toto fui à variis impeditus, ut rescribere prius non potuerim.

CCLXII.

Marco Zuerio Boxhornio *S. P.*

GRatias tibi ago, ornatissime Zueri, pro munere: & magis quia scriptorem illum non uno semper nomine amavi. Quare placet, quòd non tibi solum familiarem eum reddideris, sed notis etiam ornandum putaris. Sed quid sibi vult quod in Claudio scribas Baustum Syllam? vidi an in erratis ejus nos moneres. Nunc contra in indice propriorum nominum in litera B. Baustum reponis nobis. Pene suspicor, ab alio eum esse indicem concinnatum. Nam scio te scire, etiam Filio Syllæ Dictatoris Prænomen fuisse Fausto, uti Filiæ Faustæ. Fidem inter alios fecerint. Asconius argumento Orat. pro M. Scauro, & Plutarchus in vita Syllæ. Puto & non à te, sed librario esse, quod ais, ut Diogenes scripsit βίους φιλοσόφων, ita Plutarchum reliquisse βίους παραλλήλων, nec enim sunt βίοι παραλλήλων verum παράλληλοι, h. e. vitæ comparatæ. Sed de istiusmodi minutiis fortasse aliquando coram colloquemur. Placet quod fragmenta Tranquilli apposueris. Utinam cætera dedisses, quæ quidem extant, id enim omnino & Suetonii intererat, & tua. Nunc in iis meministi librorum de Grammaticis & Rhetoribus, qui extant: non meministi libri de Poetis qui non extat. At B. Hieronymus loco quem adducis, non minus hunc respexit, quam priores. Et mox opponis ipse verba Scaligeri ex vita Lucani. Quæ tum inedita quidem, sed postea prodiit beneficio Scriverii nostri. Quare ea non debuit omitti. Uti nec vita Persii vel Juvenalis, utcunque huic aliquid aliunde assutum. At illud maxime mirandum, quod omittis luculentam Terentii vitam: quam certum est non Donati esse sed Suetonii. Horatii vitæ, quæ corruptissime edita, vellem castigationes Rutgersii addidisses ex editione Parisina. Non ingratum est, quod præmiseris Tranquillo, quæ de vita & scriptis ejus habemus in Historicorum historia nostra. Sed non inseruisti quæ in appendice interponenda monui, cum ea non sit aspernanda accessio.

Voluissem & librarii errorem sublatum, ubi Tranquillum si Suidæ codicibus standum, fecisse de Cæsaribus, Libros VIII. sed ad minima iterum relabor. Laudo quod etiam cogites de aliis Historiæ Augustæ scriptoribus: etsi difficile sit post Homerum Iliada scribere. Verum χαλεπὰ τὰ καλά. Nec tu ut censeo tam messem uberem quam spicilegium promittis. Atque id colligo ex parte ea quam miseras. Legi in iis quæ satis arriderent, sed cogitare de singulis non licuit, quia alia quædam magis urgerent, & Laurentius significaret proxima Hebdomade editionem inchoatam, tum autem noram quantorum virorum consilio uti Lugduni posses. Quod Salmasii te amicitiæ insinuare velis, bonum factum. Quid enim non ab summo illo viro discere poteris, si eo amico utaris, facile hoc videre potuisti vel ex iis, quæ scripsit in eos Historicos, quos nunc habes sub manibus. Quem enim existimas eo in genere tam multa bona doctissimum quemque docere posse? Quare eo viro laudando non facile peccabis, potius metuendum, ne cum omnia, quæ censes dixeris, infra veras ejus laudes subsistas. Plurimam salutem dicito tuis, imprimis optimo doctissimoque seni avo tuo.

Amstelodami, *Tuus,*

Kal. Decemb. G. J. Vossius.

CCXLIII.

Clarissimo Salmasio Gerardus Vossius *S. P.*

NON dubito quin Columna Trajani plurimum commodare possit operi, quod de Re Vestiaria bono publico sub manibus habes. Prope apud omnes Bibliopolas, & eos, qui tabulas chartasque divendunt inquiri jussi: sed omnem operam lusi. Blauwius suam offerebat ad eam Româ petendam. Id tardum videatur negotium, hyeme imprimis. Tandem in mentem venit Joachimi Wickefortii, ejus apud quem nummos Velserianos hic uterque vidimus. Ex ejus igitur Bibliotheca nunc mitto. Atque utinam de Antonina idem facere potuissem. Aiebat Wickefortius, necdum eam æri incisam, attamen manu cujusdam Presbyteri in Charta expressam Romæ exstare, proque ea se obtulisse Florenos ducentos: sed non potuisse eo pretio nancisci. Arausicanæ urbis Arcus Marianus nec ipse in lucem prodiit. Pluribus sum locutus, qui Arausicæ viderint, mihique commendent. Ac Pontanus noster qui his diebus mihi affuit, ut optimam habuerim occasionem tuas de manu in manum tradendi, aiebat se ante biennium locutum de eo cum Hugenio Arausionensium Principi à secretis, eum dixisse curaturum se ut ne diutius tam nobili monumento careant homines literati: sed nihil postea intellexisse: nec id ab eo vel alio præstitum in animum posse inducere. In electis Rubenii est Icon unius alteriusque statuæ togatæ ac tunicatæ. Volui idcirco mittere. Cancellario Frisio in hunc fere modum inscribi literæ solent;

Nobilissimo, Amplissimo ac Magnifico Viro Domino Christiano Frys Toparchæ in Cragerup, Serenissimi Danorum Regi Cancellario ac Regni Senatori.

Quod ubi prole iterum augebere, me vel uxorem fidei sponsorem fore promittis, id sane pergratum utrique, eoque ardentiùs pro salute vestra vota faciemus.

Amstelodami iv. Id. Decembr. cIↄ Iↄc xxxiv.

CCXLIV.

Ger. Jo. Vossius, Francisco Junio, *F. F. S. P. D.*

SPero jam acceperis fasciculum, quem de rebus Joannis mei, ad te ante duas Hebdomadas, misit Filius Matthæus. Sed incuriâ famulæ factum, ut tum reperiri non potuerint literæ Filii Joannis sibi inscriptæ, quas nunc mitto. Necesse sit negotium ejus Cantabrigiæ expediri ante Kalendas Martias. Nam tum expiravit tempus emanendi è Collegio concessum. Rogo agas, in hoc ejus negotio, quantum honestas sinit. Quod vitæ genus deinceps initurus sit filius, fortassè jam perscripserit. Sin reticuit, quod credere malo, proximis ex literis meis cognosces. Petierat Joannes, ut ex utensilibus, plusculа darentur isti, de qua jam ante sesquiannum, ad me scripseras. Si modo eadem est: quod mihi negat. Verùm toties deceptus, nescio quid credere debeam. Quæ autem ei tribui velit, charta quadam complexus fuit: sed non possum nunc invenire. Sunt lectus, mensa, & similia, libros, chartas, picturam meam, & id genus, voluit huc transmitti. Sed nihil adhuc certi possum scribere. Opera dabitur, ut reperiatur ipsius filii manus. Quam malè sibi istis amoribus

ribus consuluit filius? Hæc mihi devoranda; qui post quinquaginta annorum in studiis labores; aliquam mihi in liberis requiem sperabam. Nunc non minus diu, noctuque laborandum, quam adolescenti olim fuit. Quàm illas veteres delitias, Dionysium meum desidero, qui ingenio divino, probitate eximia, assiduis in omni propè doctrinarum genere studiis, moribus ad hæc suavissimis, quicquid molestiæ obstingebat, unus facilè detergebat. Nunc & en eareò, & ex altero nihil nisi molestias percipio. Sic Deus castigat suos. Cui interea gratias ago, ob tot alia beneficia; & interea quod non Franciscus modò, & Matthæus, se valdè mihi probant: Verùm Isaacus etiam cum Gerardo sic vitam & studia componunt, ut propè spem conceperim, quod damni, & familia mea, & Resp. literaria, in Dionysio fecit; per eos aliquando posse resarciri. Matthæus intra Hebdomadam, unam, alteram, Typographo excudendam dabit Historiam Comitum Hollandiæ, non dubito, quin placeitura sit. Tandem ab Amplissimo D. Boswello, regia negotia apud nos curante, certi aliquid de inscriptione, sive principalibus titulis accepi. Quare nunc nihil superest, quàm ut præfatio excudatur. Maturabo, quantùm possum. Scire te arbitror, ut jam tertium annum Lugduni vivat, vir summus Claudius Salmasius; qui eo invitatus pretio, quo olim Joseph Scaliger. Atque id non mediocrem ei invidiam peperit, apud unum, alterum Professorum, imprimis Gandensem. Mihi verò qui gaudeo, tantum virum his terris agere, non mediocris cum eo amicitia intercedit; nec per literas modo, sed sic etiam, ut subinde, alter alterius præsentia fruamur. Sanè triduo toto ante menses duos, cum uxore, apud me divortit. Qua occasione à me petiit, ut meo suoque nomine, à te peterem exemplar statuæ palliatæ, ex monumentis Arundellianis. Habet sub manibus grande opus, de Re Vestiaria; ubi ad amussim exprimendæ formæ Togæ, Pallii, Sagi, Paludamenti, & similium. Pollicitus est quod pictori tribueris, id quam primùm se velle refundere. Conatus est aliquid, in argumento hoc, Baysius, sed tantùm conatus. Adeo nihil est præ illis, quæ Salmasius præstabit. Eò minus patieris hic curam tuam desiderari. Scis cujus magnitudinis esse soleant Imagunculæ quæ in libris exprimuntur: Quamquam quacunque tibi mittere visum erit, ipse facilè imitabitur, sive sculptor potius pro libr..... qua Salmasiana excudentur.

Egregium opus tuum de Pictura excudi non potest ante Kalendas Maias. Præcipuè in causa est, quod Blauwius Typographus, uxorem duxerit Goudensem; quæ non ante à parentibus poterit divelli, ut tribus hisce mensibus proximis τῷ πιχάμῳ, ultro citroque sit commeatum, hinc Goudam, inde Amstelodamum. Quod non exiguo fiet πατυγραφείῳ incommodo. Ipse autem editioni præesse malit, & quod tam multa alioqui peccare soleant Typothetæ, & alii.

De cæteris scribam, cùm Exercitationes meas transmittam. Id fore arbitror post tres Hebdomadas; nam & aliquid temporis absumetur, in exemplaribus compingendis; præsertim bellulo aliquo, quod Celsissimo Principi Carolo offeratur.

Dum in his scribendis sum, ecce mihi literæ ab Illustrissimo Suecici regni Legato, Hugone Grotio, tui, nostrique amantissimo. In iis hæc de te leguntur. "Quærenti mihi "aliquem, vir præstantissime, qui me in E- "pistolis scribendis, aut describendis adju- "vet, & quicum, de literis, præsertim illis "sanctioribus, sermones conferre possim, "cujusque operâ simul usui esse possit, in "paranda editione eorum, quæ ad Evan- "gelia notavimus, ante omnes mihi in men- "tem venit, Francisci nostri Junii. Sed pri- "mum abs te scire cupiam, quæ commoda "apud Comitem Arundelium habeat, ne ei "offeram, quo conditio ejus deterior fiat; "deinde an putes eum, & velle, & sine quo "non est ut velit, honestè posse mutare Bri- "tannicam Gallica sede.

Ego ad ista quod respondeam, non habeo, priusquam te consuluero. Is quicum viveres, est magnus planè vir, doctrinarum facilè Princeps. Si idem nunc tibi ardor esset, arcana studiorum penetrandi, quæ Adolescenti fuit, aliquanto alia ratio foret. Nunc venationes, & alia Aulæ studia, fortasse invitum etiam paulatim diversis moribus imbuere. Adde quod rei Suecicæ fortuna, in Germania quidem admodum fluctuat; tuaque conditio à Grotiana, illa à Suecica dependeret. Eo excusso, fortasse operosum esset, Arundelianæ similem invenire. Spero etiam tam luculentum tibi esse nunc annuum stipendium, ut Domino Legato difficile fuerit cum Illustris adeo Comitis familia certare liberalitate. Verùm quid ego tam operosè de eo ad te, qui in rebus suis (in quibus ego prorsus cæcutio, quia de iis tam parci esse sermonis soleas) decuplo, & amplius videre possis quid facto sit opus, me etiam tacente? Attamen rogo, quamprimùm mihi perscribas, quid rescribere debeam. Iniquum enim sit, si mora nostra impediamus, quominus, tempori sibi consulat vir, & amicus summus. Edidit is his Hebdomadis Sophompaneam, quod Josepho Israelis Filio, nomen

nomen in Ægypto. Tragœdia est, magna arte scripta; quæ eo tibi gratior erit, quia nomini illam inscripsit meo. Profediem eam ad te, & amicos transmittam. Memini ante exemplarium, de re Grammatica, quæ ad te misi. Præter ista misi Reverendiss. & Illustriss. D. Archiepiscopi Secretario, duo holoserico vestita: Unum spero ab ipso, Dom. Archiepiscopo tradetur, de manu in manum, Illustrissimo Walliæ Principi: Alterum ipsi Dom. Archiepiscopo cedet, nisi aliter ipsi videatur: addidi enim & aliud solum inauratum, & hoc Chartæ Regiæ, quod cui videbitur Procerum tradere possit. Secretarius verò habet exemplar unum, inauratum, tradendum Reverendissimo D. Episcopo Londinensi. Simile item offerendum Bibliothecæ Bodleianæ, apud Oxonienses. Tria non inaurata addidi; unum Ephoro Illustrissimi Principis; alterum Bibliothecario apud Oxonienses, Rouse; tertium ipsi Secretario. Plura non misi, sed si mitti satius videatur, significa. Nolo illiberalius agendo, gratiam deperdere. Sanè si sacri fuisset argumenti, non hic munificentia mea stetisset. Sed scio, materiem ejus operis, non facere ad omnium palatum, præsertim in Magna Britannia, cui Theologica magis, & fortassè sola arrideat. Literas ad præpositum Collegii Jesu, relinquere apertas, visum fuit, quo ubi legeris, sub sigillo ceræ aliquid subdas, atque inde, si sic videatur, tradas. Sin existimes, iis de filio contineri, quæ satius sit ignorare, retineri à te poterunt. Omnino enim, qui istic es, facilius me dispicies, quid facto sit opus. Tandem tempus abrumpendæ Epistolæ, ne loquacitate obtundam. Vale, Charissime Adfinis, & ab uxore & liberis salve.

Amstelodami *Tuus omni officio,*
cIↃ IↃc xxxv.
Non. Jan.
Stylo Veteri. G. J. Vossius.

CCLXV.

Claudio Salmasio.

DAusqueii doctrinam atque industriam jam ab annis novi pluribus vel ex commentario in Silium. Orthographica demum vidi mensibus abhinc duobus: nempe excuso jam opere Grammatico, appendicibus exceptis, ubi semel iterumque ejus memini, & ad eum remitto Lectorem. Video operæ fore, ut labores ejus conferam cum nostris Originum libris. Nam & ipse in originibus de Orthographia tracto: & quantum paruit, secundum Dausquii Tomum obiter lustranti, crebrò concurrimus. Et qui aliter potuimus, cum uterque nostrum astruamus sententiam, ex lapidibus Vett. Grammaticis & Manuscriptis? Carmen quod honori urbis hujus fecisti, non mihi solùm, sed aliis quoque mirum in modum placet. Gaudeo in iis quoque esse Barlæum nostrum: Genium plane probabat. Equidem non dubito quin nisi Camœnarum delubro conspiceretis parcus & infrequens, quàm propitiam habes Minervam. Tam divæ ille futuræ sint faventes; eorumque qui temporibus nostris Poetarum habentur Principes, alios se æquaturus, alios superaturus. Scis quantum usus polleat. Bene interim sit insomniæ isti, quæ causa est tot bonorum versuum, ac si valetudini non incommodet, sæpe redeat. Præstabit tibi, quod [illegible] illis, in bicipiti somniasse Parnasso. Quantumcumque autem versiculi tui placuerint, si tamen mihi credis, silebis de iis apud Leidenses tuos. Novi ego & meo & alieno experimento, ut levicula de causa plumbeas iras gerant. Non sine gravi plurium offensa abiret, sic laudasse Amstelodamum. Scis quod olim à Platone scriptum Πᾶσα πόλις πάσῃ πόλει φύσει πολέμιος, ἄλλως τι κἂν ὅμορον χώραν ἔχῃ, sed imprimis graviter ferrent distichon postremum. Ac nostri quoque proceres uti gaudent de affectu & augurio tuo, ita invitis illis fiat si Leidenses ut nihil non ante triennium movere in ordinum conventu cum de Gymnasio Illustri hic constituendo ageretur, ita occasione inde arrepta, quod Batavis de Athenis scribis pressum eos ire dicerent nobilem Academiam. Quod nostris & molestius forent, quoniam optimè Academiæ volunt. Quid mirum, quando non ea Leidensium propria, sed totius Bataviæ communis est. Nisi novissem candorem tuum, non ista sine circuitione ulla scriberem. Nempe amorem tui gliscere his terris etiam apud Leidenses volo, non vero malevolentissimo omnium apud vos materiem dari, quasi aversiori sis animo ab urbe. Sic enim (novi cum intus & cute) interpretaretur. Et habet niger ille duos tres eodem in ludo edoctos per quos nihil non audet. Sed de isto satis vel potius plusquam satis. Apud te tamen facilis mihi hujus loquacitatis venia fuerit. Hugonem Grotium jam Lutetiæ esse confido: Tres enim jam hebdomades sunt & amplius, quod uxor Moguntiâ huc perscripsit postero se die cum tota familia comitaturam maritum, nec iter hoc ulterius posse differri. Quod jam bene vertisse spero. Exercitationes nostræ Grammaticales non absolventur, nisi post duas hebdomades. In causa est quod è Britan-

Britanniâ exſpectare debuerim; quibus titulis ornandus eſſet Sereniſſimi Regis primogenitus. Ei enim opus noſtrum inſcribemus.

Lectiſſimæ uxori à me meaque ſalutem.

Amſtelodami cIɔ Iɔc xxxv.
Pr. Nonas Febr.

CCXLVI.

N. N.

Illuſtris Domine,

Multum tibi debeo, quod ea cum humanitate, idque geminis literis, non gravatus ſis me facere certiorem de victoriis ſereniſſimi maximique regis veſtri; ita arbitror ſic eſſe perpaucos, qui non eapropter & ſibi gaudeant & magno veſtro regno gratulentur: maximas etiam gratias ago, quod nolueris me celare de oratore, quem fœderatæ Belgicæ ordines Conſtantinopoli habent. Conqueſtus ſum ſuper eo apud aliquos qui in Rep. noſtra plurimum poſſunt. Sed facile cognovi nihil iis de iſto negotio conſtare. Aliqui exiſtimare malle hanc de eo ſuſpicionem conceptam. Alii dicere ſi quid ejuſmodi exiſſet,fortaſſe privata nonnullorum authoritate compulſum,& nihil tale unquam in procerum conventu decretum. Illud quidem pro certo habe, ſummates urbis noſtræ viros & Regno & Regi veſtro maxime favere, ac quantum in ſe nunquam perpeſſuros, ut quiſquam concitet Muſulmannos adverſus Regem Chriſtianum, & ita Chriſtianus, ut is triſti hoc Religionis Chriſtianæ diſſidio imperium in conſcientias uni ſciat Deo convenire. Quare ſiquid factum ab oratore noſtro, neceſſe eſt aliquid monſtri alere, qui ad hoc eum virum non communicato cum aliis conſilio impulerint. Nova hic, quæ noſtrum ſpectant Remp. pene nulla, aut parvi illa momenti. Niſi quòd ab Americana Societate noſtra Paraibam in Braſilia expugnatum naves poſtremo inde appulſæ referant. Is locus ſitu non longe Olinda civitate, quam nomine regionis perperam Pernambucam vocant, tribus conſtat caſtellis, non magno diſſitis intervallo. Eo magis mirandum, quod exiguo adeo temporis ſpatio in noſtrorum venit poteſtatem. Nec inutilem in eo capiendo operam præſtitit nobilis veſtras Artiſſimi. Quem me aliquando ſic compellare memini. Eo autem major hæc victoria habetur, quod molæ aliaque purificando ſaccharo idonea noſtris integra ſint relicta. Accedit, quod qui ante in talibus operam Hiſpanis locabant, eam nobis addixerint. Unde tantum animi Americanæ noſtræ ſocietati acceſſit, ut ante diem unum alterum liberum in eos tractus commercium mercatoribus conceſſerint, modo decimas rerum inde allatarum penderent. Fervere hic jam incipit armorum apparatus ad proximam æſtatem. Vix enim dubitandum, quin grave immineat bellum ab Cardinale Hiſpano, qui illuſtrem victoriam ad Norlingam adeptus, non minores hic ſucceſſus imaginatur, cæterum diverſitatem belli nonnihil impedimenti allaturam confidimus. Germanis Mars apertus placet ſemper, raro Batavis qui multo maximam ſpem in propugnaculis ſitam habent. Nec ratio belli, quod jam ſexaginta per annos adverſus potentem adeo hoſtem geritur, conſerere ſemper manus permittit. Victi enim Batavi difficulter cum victoribus inſtaurant certamen. Nec æquum uni diſcrimini ſalutem patriæ maxima ex parte committi. Pro documento nobis ſit ad quantam ſpem erecti nuper Germanorum principes ſubita clade una quaſi è ſummo faſtigio deciderint. Et hactenus quidem ſenſerunt & adhuc ſentiunt, quam futile ſit, niſi neceſſitate ſumma urgente, unico prælio de ſumma rerum decernere. Imprimis Udenhemum à Cæſarianis interceptum, quem in locum Galli, tanquam munitiſſimum, aurum, argentum, annonam, cæteraque bello neceſſaria comportarant. Quicquid anni labore & impenſis acquiſitum unicâ pene horâ rapuit. Hinc plerique ominari improſperos Gallorum ſucceſſus. Filius is nobis, qui antea fuit, ſic eſt commendatiſſimus. Nec patitur ille in vita aut ſtudiis quicquid deſiderari. Qua de re plura proximis literis ſcribas. Vale.

Amſtelodami,
Prid. Kal. Mart.
An. cIɔ Iɔc xxxv.

Illuſtri tuo nomini addictiſſimus,

G. J. Voſſius.

CCXLVII.

Jo. Arn. Corvino.

Hactenus, præſtantiſſime Corvine, non reſpondi literis tuis, partim quia cognatum tuum Zeiſtium exſpectarem, in quo me feſellit opinio mea; partim quod plane hæſerem ipſe, ita ut ſemel iterumque, manum calamo admoverim, ſed mox eundem depoſuerim, quia ab animo impetrare non poſſum, ut ullum animo ſcrupulum injicerem, quo

quo minus ad nos quamprimum venires. Nihil enim æque desiderabam. Et tamen metuebam, ne aliquid eorum deficiat in iis, quæ scribis, si domicilium hic fixeris. Simul videbam, de isto melius te ex avunculo tuo Perſinio poſſe edoceri. Quem ſuper eo, ſi Hagam iſſem, conſuluiſſem ipſe. Illud interim ſcio, tutò admodum te hic victurum. Ea enim eſt Magiſtratus prudentia ac vigilantia, ut malevoli nihil erga tui ſimiles poſſint. Quam vellem, ne tantopere abjeciſſes voluntatem procudendi typis optima quæque. Quam bene pariter de ſtudiis & familia tua mereris: Si vir ea doctrina ac judicio curæ illi incumberes, ut antiquorum tot monumenta aurea, quæ pene interciderunt, per te quaſi ab Orco revocarentur: vel quæ paſſim corruptæ leguntur, tuâ operâ integrius, caſtigatius, ornatius prodirent. Sed eo ab conſilio ſemper mihi viſa abhorrere conjux tua, poſtquam Lugduno abeundum ſibi alio ſtatuerat. Vi. Id. Januarii inauguralem habui orationem in Illuſtri Gymnaſio noſtro. Poſtridie item Barlæus. Ac uterque frequenti admodum auditorio diximus non adoleſcentulorum modo, ſed etiam virorum eruditorum graviumque. Literas tuas τῷ μεγάλῳ inſcriptas, ſimulac mihi ab amico traditæ ſunt, procuravi ſedulo. Nunc mitto reſponſum ejus, ex quo facile perſpicias, quanti te faciat. Itaque admodum tibi illud gratum fore ſcio. Uno excepto, quod addit ob odium quorundam Vatinianum, nondum adeo liquidas eſſe res ſuas, quam vellent, qui viri ejus virtutes norunt, nec doctrinæ pariter & concordiæ publicæ bellum indicunt. Veruntamen magna me ſpes tenet, propediem omnia fore loco meliori. In quo ſi nos opinio fallet, non diem in patria morabitur. Nam opus? præſertim cum certo familiæ ſuæ diſpendio. Si quid tuto ad eum curatum velis, ad me mitte. Ac ſi quid aliud etiam expoſcas, ſolum impera, omnia ſiquidem tui cauſa volo ac debeo. Uxori optimæ à me & mea ſalutem dices plurimam.

Amſtelodami. *Tuus,*

G. J. Voſſius.

CCXLVIII.

Generoſe Domine Baro,

VAlde animo meo ægre fuit, quod nec pridie quam diſcederetis, Illuſtriſſimum Dominum Legatum, vel te, quem tic amo, ſic æſtimo, domi repeririſſem. Foris cœnare quiſpiam è famulitio dicebat, neque poſtero mane minus operam luſerim, quia ſic maximi herois, parentis veſtri, vel regni potius negotia tulere, ut jam currum adſcendiſſetis priuſquam, etſi non multis paſſibus ab ædibus veſtris, eo veniſſem, & extremum vale dixiſſem, optima quæque & tam bonæ legationi, & itineri veſtro comprecando. Sed quod facere tum non licuit, id vero nunc per literas facio, verbis quidem parcius, ſed affectu non minus uberi ac devoto. Illud quoque non parum mihi dolet quod non ſatis perceperim mentem tuam de chartis hic relictis. Siquidem ſic opinabar, non eas te legi à me vel te, ſed alias, quas ipſe ſcripſeras. Has autem, quæ non amplius, ut arbitror, quam dimidiam negotii partem complectebantur, tecum ipſe domi retuleras. Alteras illas dic repertas primis aliquot diebus hic relictas ignoravi. Sed tamen fortuna bona in eas incidi, ſponteque cras aut perendie eram remiſſurus. Opera dari cœpta, ut tumultuarie ſaltem à me legerentur, & aliqua caſtigatæ magis dictionis indiga notarentur. Sed multa adeo ſe obtulêre, ubi prorſus hæſerem, quod res Suecicas, mentémque ſcriptoris haud ſatis perſpicerem, ut ſtatuerim non poſſe eam rem hac nocte confieri. Nam poſt ſeptimam demum veſpertinam redditæ mihi ab eo cui dederas literæ tuæ: atque idem ait ſe cras ſexta matutina Hagam repetere; utinam horis ſex ſeptem una nobis duobus eſſe licuiſſet. Plus promoverem, quam vel triduo nunc toto valeam. Nam quis mortalium rei minus intelligens, ſæpius turpiter me darem. Si tamen tanti putaveris, Patrueli tuo poſſis Suevicum tranſmittere exemplar, ut is Germanicè exprimat mihi. Equidem non patiar ulla in re operam meam deſiderari. Utere, fruere, me, meis, in hoc, in cæteris. Non alius vel hic, vel alibi reperiar, quam

Amſtelodami,
cIↄ Iↄc xxxv.
xxi. Mart. xii.
Nocturna.

Veſtræ Illuſtriſſimæ Familiæ æternum devotus,

G. J. Voſſius.

Gratum

Gratum fuerit si illustrissimo parenti (quem equidem deinceps, non ob prudentiam, vel doctrinam maximam devotius quam ob eximiam humanitatem colam) obsequium meum sedulo in cunctis offeras. Te illustrissime Baro, & tecum pariter fratrem D. Jacobum, nobile adeo par juvenum, uxor, ac liberi plurimum jubent salvere, proque vobis mecum non desinent assidua facere vota ad Deum. Raptim.

CCXLIX.

Claudio Salmasio, *V. Cl.* Ger. Jo. Vossius *S. P.*

Papyri iconas remitto, qui Stapelio longe gratissimæ fuerunt, multumque debere se fatetur. Nec minus mihi jucundus fuit conspectus literarum, quibus olim socer meus ad sacram professionem Leidam vocatus Heidelberga. Eoque gratius donum, quod nondum videram. Primaque occasione id perscribam ipse; sed dum quod mei scis non esse insolens, officium hoc scribendi differo, quæso hujus affectus mei ne penitus Puteanos fratres siveris expectes. Quod justius eo facies, quia eos amavi & colui semper ob præclara erga literas merita. Uxor mea jam mensem secundum ægrotat, non sic tamen ut perpetuo sit lectulo affixa. Et jam convalescere videtur; spero vere adulto, omnia meliora. Interea partim hæc invaletudo ejus in causa, quod longiusculo tempore non scripserim; partim etiam quod eadem mallem una cum literis meis mittere de Re Grammatica libros. Quod ne nunc quidem facio? sed fiet intra octiduum. Jam Bibliopegis exemplaria aliquot tradidi compingenda. Ex quibus prævertere necessum est, ea quæ in Britanniam mittentur. Id faciam die crastini, vel perendini. Simulque expostulabo cum affine Junio de uon missis statuarum iconibus. Equidem planè nescio quid in causa sit. Nec enim suspicari possim, illustrissimum Comitem nolle exterorum quenquam aliquid è suis monumentis primum publici juris facere. An forte fasciculus literarius, quo & literæ hujus argumenti continebantur, minus in affinis manus pervenerit? Id eo minus velim, quia addita erant quædam de rebus non parvi momenti, eaque publica authoritate firmata. Sed quicquid erit, utrum acceperit exemplaria primogenito Serenissimi Regis Caroli, & aliis tradenda. Scio, jam cognoveris, amplissimum Grotium Lutetiæ agere, ac ut Legato Regni Succici honoris ei officia esse præstita, ut postquam in conventu Regis ac procerum exposuisset quæ in mandatis habebat, privatim cum Rege sermones de toto negotio Suecico ac Germanico habuisse. Equidem ob hæc & alia non minus gaudeo, quam dolere illum scio, qui in castris non humanitatis quidem sed inhumanitatis & malevolentiæ facile principem locum tuetur. Utinam tantum non eo loco res Suecicæ viderentur, ut Gallorum etiam Regi satis sit difficile futurum, instaurare eas, si vel maxime velit. Sed isthoc θεῶν ἐν γούνασι κεῖται. Nil desperandum: dum in Galliis est Grotius, filiarum juniorem amisit. Credo frigore hyberno, & molestiis itineris morbum contraxerit. Intelligo parentem, etsi valdè amârit constantissime hunc casum ferre, nec illum doloris indicium domesticis in vultu ejus relucere. Non eadem constantia filio ejus Petro apud nos agenti. Quid mirum, adolescens est; & ab nemine fratrum vel sororum sic sic dilectum atque ab illa arbitratur. Quare sic primis aliquot diebus lachrymis indulsit, ut vix cibum caperet. Sane & ipse vocatione & alloquio conatus, sed non semel, dolorem hunc abstergere. Nunc meliuscule omnia, nisi quod ubi mentio ejus, dolor recrudescit. Sed alio potius sermonem derivamus. Vale, optime maxime Salmasi, & cum uxore lectissima ab omnibus nobis salve.

Amstelodami, cIↃIↃcxxxv.
Pr. Kal. April.

CCL.

Joanni Meursio, *V. Cl.* Gerardus Vossius *S. P. D.*

Quamquam de tot ingenii, doctrinæ, industriæ tuæ monumentis, plurimum mihique gaudeam tibique gratuler: cogor tamen fateri, hanc eo lætitiam imminui, quod sic Blauwius in edendis iis eluserit expectationem utriusque nostri. Quod quidem facilius ferrem, si mei & aliquot tui amantium, ac non totius interfuisset reip. literariæ, tam avide omnia tua expectantis, prodire tandem quibus orbem doceas universum: si item non coqueret animum meum damnum, quod privatim familiæ tuæ dedit, dum te fraudat tot annis, tum honore apud bonos doctosque, tum etiam emolumento illo quod percepisses ab illis, quorum gratum erga te animum persensisses quod chartis perennaturis nomen eorum posteris propagares. Equidem non facile dixerim, quoties & quantopere super istoc expostulaverim; ipsumque rationem inire Blauwium

wium jusserim quam grave tibi damni dedisset. Nec verissima ille me dicere negare vel voluit vel valuit. Non facile tamen dixerim, quam gavisus sit Historiam tuam Danicam ubi vidit. Nunc, inquiebat, ostendam, non mihi voluntatem defuisse sed facultatem in iis promulgandis, quà elaborasses: Nempe quia hic non deficerent eum typi quibus ex animi tui sententia opus hoc prodiret. Itaque continuo typothetarum præcipuo negotium dedit ut ordiretur eam, nec nisi absoluta desisteret. Sic prætet ipsum retulit typotheta quicum ignaro eo sum de tota hac re locutus. At cur in prioribus cessatum? Bis cœpit; sed primis typis tam minutis quasi pulverem vellet ob oculos legentium spargere. Et progressus fuisset nisi obstitissem. Postea urgente me majoribus exorsus. Placuit cœptum; sed desistere coactus quia tot Græcis intercurrentibus typis destitueretur. Hisce nundinis instantibus famulus ibit Francofurtum qui secum afferet quantum deest. Interea nullo opere prælum ejus servebit quam Historia tua Danica. Mense Maio, hoc est, typis Græcanicis acceptis, etiam alter typotheta in aliis occupabitur. Mihi amice optime maxime, nihil hic vel seritur vel metitur, nisi quatenus amicorum commune esse negotium solet; sed tamen tam diu tam turpiter elusus, puto verum dicere. Excudetur ab eo opus meum de Idololatriæ origine & progressu; non permittam ut in istoc pergat nisi pari pede progrediatur in tuis. Amplius vis? si non valebit utrumque præstare, jussero ut mea ad tempus cessent. Omnia tui causa volo eo magis quia pudet me non antea subodoratum quid ageretur, nimiaque simplicitate pene dixerim fovisse huic triconem dum de mense in mensem sino hoc negotium tuum protrudi, nec omnia tua ut scripseras remitto. Sed crede mihi hic si fuisses nec ipse aliter egisses. Tam verisimilia semper attulit ut cuivis bono fucum facere potuerit. Cæteroquin non is sum qui tam facile eludar; sed quid opus tam multis? ipse ait Literis suis sese sic purgare ut satisfactum confidam. Salmasius ante hebdomadas pauculas è Galliis est reversus, ubi biennium vel circiter fuit, cum ob alias causas tam propter pestilentiam Lugduni grassantem. Nihil hactenus terris Batavis in lucem dedit; sed non arbitror ulterius cessaturum. Heinsii notæ in N. T. excudi tandem cœperunt, quæ quales sint futuræ postea uterque & alii judicabimus. Nunc non idem omnium judicium est. Filii mei τὸ μακαρίτου Maimonides excusus, excepta præfatione, alioqui nunc misissem. Salutant te uxorem & liberos uxor & omnes mei. Multa etiam salute imperties V. Cl. Lautenbergium, Ernstium ac Stephanium. Ernstio proxime rescribam. Nunc quia tertia est nocturna, cubitum me confero. Nempe sic de die ab innumeris pene avocor, ut nihil fere nisi de nocte possim.

Amstelodami Τάχιστα.
vii. Idus Aprilis.

CCLI.

Jacobo Wittio *Quæstori* Dordraceno *S. P.*

CHartam mitto beneficii ab urbis vestræ Proceribus collati, Francisco Fr. F. Junio, spero hoc viduæ dabit Quæstor, ut tanto nunc promptior sit in exsolvendo, quanto ego tardior fui in negotio urgendo. Negabis fortasse tam me lentum esse debuisse, cum non possim ignorare, quam id viduæ sit molestum. Sed sic sum, nulla tamen culpa mea; quando quotidie minus, minusque meus esse incipio; si hoc ita processit, quid amicorum negotiis, imo quid tandem studiis meis fiet? Et tamen manet ardor, quod ante biennium cogitaram, excurrendi ad vos cum aliquo meorum; idque si Deus vitam, & valetudinem, feriis Autumnalibus. Juvabit videre veteres amicos, eos imprimis, quos veteris sui Doctoris necdum pœnitet: In quibus jure repono, ut de Te taceam, Colvium, Beverovicium, J. Roverium. Grammaticum nostrum opus grande, & arduum jam excusum; & habet Bibliopegâ aliquot Exemplaria, quæ compingat. Propediem ad Te transmittam. Difficiles nugas, dicent malevoli. Quid mea? quando jam diu talium voces didici contemnere. Et certe si necdum sciam, quando futurum tandem, ut norim? Quippe jam annum ago undesexagesimum. Deo gratias ago, quod ætas sic satis vegeta, utinam de conjuge idem possim dicere. Sed illa in dies deficiscit; ut multum metuam, ne vita illa sit vitalis. Jam excudi cœperunt Annales Hollandiæ, & Zelandiæ, quos filius Matthæus conscripsit: scio non displiciturum opus, ubi videris. Sanè priores non parvo post se relinquet intervallo. Domesticum quidem hoc testimonium meum; sed tanto religiosius hæc scribo, qui vanus nolim deprehendi, vel domi cæcus. Excusa propemodum Tragœdia Groti, Sophompaneas, sive Josephus, qui altero illo nomine Ægyptiis vocatur. Placebit argumentum, nec minus Romana vere dictio: credo & eo nomine, quia meo nomini inscripsit. Et illam, unà cum nostris transmittam. Authorem, non ut dictitant aliqui, ab illustrissimo

stritissimo Oxensternio solum, sed à Regina, & Regni Suecici Proceribus, legatum ad Gallos missum, credo jamdiu intellexeris. Uti & illud, quod Regi fuerit longè acceptissimus; qui gaudet non modo reversum in Gallias, sed honore auctiorem redire. Spero vir ille, quo affectu erga patriam est, non Suecicis modo, sed Belgicis etiam rebus, multum in Galliis commodabit. Quod non scriberem, nisi melius nossem, quam multi, qui solis sibi judicium vindicant, cum nulli magis ignorent. Confido illum Deo curæ fore, utcumque res Suecorum, in Germania quidem, in extrema stare tegula videantur; sed jam ad argumentum venio, quod non ita cursim possit referri. Quare abrumpo, teque multum, & uxorem optimam, & familiam totam jubeo salvere: idemq; facit conjux, cum liberis. Vale, amplissime & integerrime Cognate.

Amstelodami, *Tuus omni officio,*
cIↃ IↃcxxxv.
10 Non.April. G. J. Vossius.

CCLII.

Guilhelmo *Archiepiscopo* Cantuariensi.

Reverendissime in Christo Pater, Domine Illustrissime,

Tandem finem suam implent exercitationes nostræ Grammaticæ: quarum geminum mitto exemplar, unum celsissimo Walliæ Principi, alterum tibi Mecænati meo optimo maximoque; qui nunc iterum bonas mihi precandus es preces: Nempe ut tantus Princeps, non aliunde potius quàm ab illustri manu tua accipiat commentationes nostras: atque ab ore sacro tuo etiam cognoscat submissiffimam devotionem pectoris mei. Atque hæc quidem eâ conditione oro rogoque, si sic res ac tempora ferant. Quid enim fieri possit, vel debeat, infinitis partibus melius me perspicies. De exemplarium cæteris quid faciendum censeam, ex ornatissimo Dellio cognosces. Nihil tamen acturus nisi ex consilio tuo.

Opere hoc copiosissimo, sed juventuti & φιλολόγοις, quàm sacra tractantibus utiliori, ad finem perducto, aliquandiu seponenda video, quæ bonas literas, vel humanas scientias spectant. Et si permulta jam prælo parata sint ut præter Originum libros, vastum en opus! etiam tres de re poeticâ libri din expetiti, quia hactenus eam disciplinam, ratione illâ, tractârit nemo. Item liber περὶ ἐγκυκλοπαιδείας, sive de scientiarum artiumque omnium naturâ, nexu, & usu. Item Græcorum Olympiades. Ad hæc rerum Romanarum Annales. Pluraque id genus, quibus non insistam. Nempe totum me accingo ad ea, quæ Thesibus Lugduni editis, Bellosisti recusis, ante annos multos complexus sum: castigatius auctiusque multo, idque librorum forma, divulganda; videlicet ut duo sint Libri de Baptismo, & ejus ritibus; totidem de Eucharistiâ libri, uti & de statu Animæ post mortem; Alius de creatione & fine mundi; Alius de lege, & bonis & malis operibus. Et porro ita in aliis non editis modo sed & hactenus ἀνεκδότοις. In cunctis iis nihil æque mihi propositum est, quàm studere paci ac concordiæ Ecclesiæ; simul ut sacræ scientiæ candidatis notitiam atque amorem veteris Ecclesiæ instillem.

Vix ea lucem viderint quin, σὺν Θεῷ, secuturum est opus nostrum de mundi Antiquitatibus, usque ad vocationem Abrahæ, & inde de rebus Hebræorum usque ad Christi natalem, vel Hierosolyma à Tito deleta. In his ad duo ista imprimis collimo. Primum ut sacram Chronologiam accuratius tractem, quàm à Scaligero magno alioqui viro, & aliis aliquot, factum. Deinde ut difficilia multa veteris Instrumenti loca, præsertim ἀνιστορητά enarrem: ac sententiam nostram, tum rationibus solidis, vel saltem verisimilibus, tum item auctoritate sanctorum Patrum, & Rabbinorum aliorumque confirmem.

Tertia nobis cura erit de Christianorum rebus; quod opus bipartitum. Priùs exponetur Historia Ecclesiæ, ut candidè ita succinctè: rationes etiam verbo uno altero inspergentur, quibus diversa sentientibus responderi queat. Posteriùs ea omnia seligentur, super quibus nunc controversia est. Hic modeste cum Baronio & aliis, manus conferimus. Sic utrisque consulimus, & illis quibus sufficit scire rem gestam: & istis, quibus opus est adversariis occurrere. Hanc curarum partem optarem, vel primam lucem conspicere, nisi multa adeo adhuc cruda intercurrerent; partim quia toties; imo quando non, ab indigenis & exteris interturbor, partim quoniam in his consignandis, in illo Ecclesiæ Catholicæ schismate, ac tantis partium studiis veritatis studium neutiquam sufficit, sed prudentia etiam opus est singulari. Eæque ubi paulum priora processerint, nihil æque exoptem, quam ut cum uno altero Magnæ Britanniæ, antiquitatis intelligenti & prudentia conspicuo, per literas subinde de talibus conferendi felicitas obtingat.

Nondum in scribendo huc usque pervenerant, cum mihi à Dom. Geffio literæ tuæ exoptatissimæ. Quid primum hic, quid postremum eloquar? Téne illo dignitatis loco Dei gratia constitutum, tantis ac tam densis ne-

 gotiis

gotiis obrutum, hoc me honore dignari indignum, ut ea cura, eo affectu respondeas singulis literis meis? O affectum eximium! quem nisi videam nihil me fuerit arrogantius stultiusque; nisi profitear, nihil me terra proferat ingratius.

De posthumis filii mei Dionysii, similiter actu, censeo, nihil nempe ejus divulgari oportere, nisi perfectum. Quippe imperfecta, ut rectè olim Plinius, censenda pro non inchoatis. Dissertationem tamen Maimonidis ab eo versam, judico propè adeo abesse ab ultimâ manu quam edendo solet adhibere, ut haberi id opus possit pro absoluto. Et jam editum foret, nisi Blauwius J. C. uxore ducta in vicina ageret urbe, ac demum circa Kal. Jun. domuitionem cogitaret. Parenti optimo, parum erudito extra Mathesin, non ausus fuit absens committere curam operis.

Filius Joannes operam suam addixit praefectis Indicae negotiationis. Fisci iis fuerit advocatus. Spero idoneum magis fore seculi rebus quam eum expertus sum in humanitatis studiis vel sacris. Nihilogitur superest, quàm ut honestè alteri loco cedat in Collegio. Interim multum me Regiae beneficentiae tuaeque sollicitudini debere profiteor; quòd hactenus ei bene in Anglia fuerit, saltem bene esse potuerit, nisi per ipsum stetisset. Quicquid superest, spero exequetur conjunctissimus affinis meus Franciscus Junius; ad quem fusè scripsi. Si qua in re opus ei fuerit consilio vel auctoritate tua, confido illam non defore. Reverendissime. Illustrissime Dom. Deum rogo, ut diutissime te salvum ac sospitem esse velit, quo Ecclesia Anglicana, illa omnium hodie Ecclesiarum Helice & Cynosura, deinceps etiam recto cursu ac secunda navigatione feratur.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxxv. Postr. Non. April. St. Vet.

Illustrissimae tuae Reverentiae humillimus ac devotissimus Cliens,

G. J. Vossius.

CCLIII.

D. Dell, *Reverendissimo Archiepiscopo* Cantuariensi *à Sacris*, *S. P.*

Fiducia, optime Delli, quam mihi amicissimus Goffius fecit, non dubito aliquid à te exigere, in quo mihi utilis esse possit opera tua. Est haec futura in exercitationibus Grammaticis quas mitto. Duorum exemplarium, quae amictu holoserico eminent, unum celsissimo Walliae Principi destinatum, alterum Reverendissimo & Illustrissimo D. Archiepiscopo, communi Mecaenati ac Patrono nostro. Si ludere nonnihil in re festia liceet, cui viridi vestitum convenientius erit, quam virescenti D. Principis aetati? cui caeruleo conrectum magis competat, quàm D. Archiepiscopo, coelestia curanti? Addidi his duo in membranis compacta. & marginibus paginarum inauratis, unum Reverendissimo Domino Episcopo Londinensi, alterum Bodleianae Oxoniensium Bibliothecae. Quorum ille Reverendissimo Mecaenati meo D. Archiepiscopo in priori dignitate successit; haec verò, ut praeclarum Oxoniensis Academiae ornamentum, ad curam ejusdem tanquam Cancellarii pertinet. At, inquies, tertium primis duobus chartae par reperio. Ita est, sed hoc superpondium est. Nempe metui, ne ex proceribus cuiquam exemplar satius esset offerri, quem equidem ignorarem, tam longè à Britannis degens. De illo igitur plane agendum fuerit, ex consilio Reverendissimi Dom. Archiepiscopi. Sunt & tria chartae secundo tertioque non dispares, sed solo hoc inferiora, quod orae paginarum non renitent auro. Horum unum esto ejus qui studiis praeest celsissimi Walliae Principis. Intelligo esse D. Brian Duppa, antea Decanum Aedis Christi apud Oxonienses; cujus viri doctrinam pariter ac humanitatem, cum ante quinquennium & amplius Oxonii essem, abunde sum expertus. Tanto minus dubitavi ad eum scribere, & hunc novum ei honorem onerosum, sive onus malis, longè honestissimum, gratulari. Nempe & hic locum non minus habere censeo, quam in regunda Republica, quod olim à doctissimo Varrone dictum fuit, Honus est Honos qui sustinet Rempublicam. Alterum exemplar Rousii esto Bibliothecae ejus praefecti, quam ante dixi. De tertio facile vides non posse te praeteriri, quem anteà incognitum ausus sum onere hoc onerare, veriùs quàm honestare. Sed simul putavi aliquod mittendum Symbolum amicitiae, deinceps contrahendae. Saepius enim mihi per literas compellandus posthac eris, occasione earum rerum, de quibus aveam cognoscere sententiam Reverendissimi Domini Archiepiscopi. Non est minutiis interturbandus, qui tot tantaque negotia sustineat. Quare sic ad heroa scribam, ut quaedam tibi committam qui in districtissimo commoda horis fandi tempora. Mittere etiam animus exemplar Academiae Cantabrigiensi, & Decano Cantuariensi, ac amicissimo Casaubono. Sed existimavi non tibi hoc curae committendum, cùm exequi liceret per ornatissimum affinem meum Franciscum Junium, qui in aedibus

ædibus agit Illustrissimi Comitis Arondelii. Multis amicorum non mitto, quia argumentum non est ejusmodi, ut faciat ad genium omnium. Sed ubi quæ facram Historiam, vel Ecclesiæ dogmata spectant, edidero, non ero parcipromus, verum munificus & liberalis. Si tamen nunc quoque peccatum, monito opus. Mittam quamprimum iis, quibus oportebat. Vale.

Amstelodami cIↄ Iↄc xxxv.
7. Idus April. Stil. Vet. G. J. Vossius.

Hisce literis scriptis, in mentem venit, ut amicus putavit, perperam à me Reverendissimum & Illustrissimum D. Guilhelmum in præfatione ad celsissimum Walliæ Principem, statui ab primo Archiepiscopo Augustino tertium super septuagesimum. Nam inquiebat, est Archiepiscopus LXXV. Occurrebam hoc pacto, sequi me Landavensem Episcopum Godwinum, cui si ἡ μακαρίτης Reverendissimus D. Georgius Abbotus est LXXIII. sane Reverendissimus D. Guilhelmus erit LXXIV. ab Augustino autem omnium primo LXXIII. Nam si ab eo numerem, primus non veniet in numero. Ut in Ovidiano illo

Alter ab undecimo jam tum me ceperat annus.

Ubi non duodecimus sed tertius decimus annus signatur.

Novum eidem visum quod & Augustissimi Regis & celsissimi Principis nomen scriberem per K. Sed Latinis C. & K. non literæ sunt diversæ, sed ejusdem literæ ductus diversi. Nec judicio tam Karolus posui, quàm consuetudine; quia meminissem, sic me in membranis optimis & vetustissimis exaratam hanc vocem invenisse. Atque ita quoque Petrus Pithœus, vir optimè de antiquitate meritus, in Francicis Annalibus crebro admodum Karlus, vel Karolus expressit. Etsi nec Carolus refugit. Nempe scribendi modus hic est arbitrarius, nec in eo versantur vectigalia Populi, vel salus Regni, ut dici solet. Sed quid minutis insisto? Utinam ne graviora sint, in quibus aliquid me fugerit. Nempe homo sum, nec humani quicquam à me alienum puto.

Iterum vale, optime D. Delli.

CCLIV.

Episcopo Londinensi.

Reverendissime in Christo Pater, Domine Illustrissime,

GRatias Deo ago, quod cum decrevisset grande illud Ecclesiæ columen D. Guilhelmum in Archiepiscopali sede constituere, te potissimum voluerit in Londinensis Ecclesiæ Cathedra tanto succedere heroi. Hinc enim omnes pietatis juxta & antiquitatis amantes ita fore augurantur, ut arctissimâ vestri duorum conjunctione, magis & magis sordeat novellitas, splendeat vetustas. Quem affectum meum cum optimo quoque communem perscribendi nunc occasionem arripui avidè, quod exercitationes meas Grammaticas ad celsissimum Magnæ Britanniæ Principem mitterem. Putavi enim recte, & ex officio me facturum, si eàdem eminentissimo nomini tuo exemplar offerrem, quod ut boni consulas rogo. Equidem ignorare non possum, quanto gratius munus foret, si in sacro argumento industriam posuissem. Sed alterum illud ætatulæ celsissimi Principis magis conveniebat. Nec in graviori re deinceps opera nostra claudicabit; modo Deus mihi concesserit valetudinem & vires. Quem ipsum rogo ut te, Reverendissime & Illustrissime Domine, diutissime salvum ac sospitem conservet.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xxxv. 12. Kal. Maias St. Vet.

Reverendissimi & Illustrissimi nominis tui cultor devotus,

G. J. Vossius.

CCLV.

Rev. & Doctiss. D. Brian Duppa, *Illustrissimo Magnæ* Britanniæ *Principi à Studiis.*

Reverende Doctissimeque Vir,

SÆpe animum meum subit recordatio, qua me humanitate exceperis Oxonium venientem, ubi tum Decanum te esse Ædis Christi commemini. Nunc vero intelligo; admotum te studiis Illius, à quo post augustissimum Regem, (cui de nostri utriusque temporibus siqua supersunt, annos Deus largiatur) spes Magnæ Britanniæ potissimùm dependet. Bene æternum sit optimis & sapientissimis viris, per quos Deus hanc mentem

tem insinuavit serenissimo Regi, ut ex summorum virorum abundanti tantopere Britanniâ unum te omnibus præferret, cui cara adeò pignora committeret. Cœlesti etiam numini supplicamus, tuî quoque, sed magis Regni causâ, imo tot Regnorum, ut magis magisque te spiritu sapientiæ firmet. Quid enim homulli absque divinâ gratiâ possumus? Faxit illa ut te tanti Principis Ephoro, ætas gaudeat præsens, & omnis posteritas, pro tam nobili opera, præconia debita rependat. Quamvis verò non ea vis animo, nec illa fœlicitas, ut in hujusmodi sortem nascerer, nunquam desinam erga inclytam serenissimi Regis stirpem, animum testari devotissimum. Cujus primum argumentum sunto Exercitationes Grammaticæ, quas si Illustrissimo Walliæ Principi dicarentur, illustriores fore existimavi, & simul hoc me consequi posse, ut opere tantulæ ætati non prorsus inconveniente, obstringerem me ad graviora sanctioraque. Exemplar confido illustrissimus Princeps, jam ante has tibi redditas, ab Reverendissimo D. Archiepiscopo Cantuariensi acceperit. Sed nefas erat, si non tam bellam occasionem amplecterer, aliquo ingenii nostri monumento, ut possem comprobandi erga te animum & officium meum. Nempe isto potissimum, ut eumpse fœtum ad te quoque transmitterem: non quasi commentatione hac usque adeo mihi placeam, sed quia leve, quam multi censeant, putent artem Grammaticam, artium & scientiarum omnium janitricem, eo usque perducere, ut non multum adeo nunc, à fastigio, ac perfectione sua abesse videatur. Cessatum hâc parte à viris magnis. Subit ipse onus fortasse aliquo honoris nostri, publici dispendio non item. Idem spero judicabis, ubi operosam adeò operam nostram introspexeris. Vale, vir summe, & amicissime, animoque tuo ita persuade dum vivam, tui me nominis cultorem fore.

Amstelodami,
cIↄ Iↄc xxxv.
14. Kal. Maii.

Tuus omni officio,

G. J. Vossius.

CCLVI.

Joanni Rouse, *Bibliothecario* Bodleiano *S. P.*

GAudeo, præstantissime Rouse, tam bellam mihi occasionem oblatam abrumpendi diuturnum hoc silentium, quod non ab ulla tui oblivione est (melius de me meritus es) sed ab occupatissimo vitæ genere, quod meum me esse neutiquam sinit. Quam vero occasionem dixi, ei mihi præbita est ab nostris de re Grammatica libris, celsissimo Magnæ Britanniæ Principi inscriptis, quorum exemplar melioris chartæ & inauratum mitto, ut instructissimæ Bodleianæ Bibliothecæ illatum, aliquid inde honoris accipiat, & ad auctorem suum id transfundat. Alterum etiam codicem comitem esse jussi; sed hoc animo, ut ubi hoc officio perfunctus erit, in privata tua Bibliotheca aliquid reperiat loci. Affectum hunc erga te consules boni. Non diffiteor argumentum operis nostri vile haberi à multis. Sed aliis cessantibus, suscipiendum id nihilominus existimavi. Turpe enim cum tanta seges sit eorum, qui quotidie bene mereri student de disciplinarum aliis, non inveniri, qui idem conentur Grammatica in arte, cum priusquam ad majora mysteria admittamur, minoribus illis initiari opus sit. Ab hac doctissimorum virorum circa eam disciplinam incuriâ provenit, ut nuspiam fere crebrius peccetur quàm à doctoribus ejus, dum vulgatis insistunt sententiis, nec quà eundum, sed quà itur, gressum dirigunt. Porro (quod multis minus fiat verisimile) satis operosa nobis hæc opera fuit, dum (ut cum Terentiano Mauro dicam) recondita quæque

Dumos inter & aspera
Scrupofis sequimur viis,
Fronte exile negotium
Et dignum pueris putes.
Aggressus labor arduus.

Sed de opera nostra nihil addam, maloque te remittere ad præfationem, quam præmisi ad Lectorem. In priori Epistolâ, quæ est ad serenissimum Magnæ Britanniæ principem, mentionem facio Oxoniensium inclytæ Academiæ, & eximiæ humanitatis, quâ me summi ejus viri exceperunt. Nempe occupationes tam densæ, quibus penè obrutus sum, necdum si vere, ut aliter affectum erga bene meritos testarer, quam debiti mei professione. Sed spero aliquando melius erit: quod opto, ne videar ingratus. Desidero scire, vivatne & valeat ornatissimus Edwardus Pococke, & utrum è Syria, ut confido, sit reversus, ubi item degat. Volupe erit cum eo deinceps colere amicitiam, ante quinquennium inchoatam. Salutabis plurimum meo nomine, excellentissimos viros Academiæ vestræ, imo & nostræ, quando & me in Academicorum vestrorum numerum adsciscere non dubitâstis, xii. Nov. Ann. cIↄ Iↄc xxix. ut bene noster Pocockius, in opere nobis dicato annotavit. Sed, ut puto, non occasio jam salutandi

lutandi Doct. Juxon, quem ad Episcopalem dignitatem evectum audio, uti & Doct. Brian Duppam studiis admotum celsissimi Walliæ Principis. Verum arbitror agere adhuc Oxonii, D. Acceptum Fruen, item D. Prideaux, ac D. Samuel. Fell: Sed & D. Claytonum & ornatissimos viros, Harrisonum ac Chillingworth, atq; alios. Quare eos, quæso, ut dixi, salute plurima imperti; imo si grave non erit, perscribe ut valeant, & an eadem quæ, cum istic forem, munia apud vos obtineant. Mihi perjucundum erit aliquid de illis ex te cognoscere. Vale, doctissime & amicissime Rouse.

Raptim scribebam Amstelodami clɔlɔcxxxv. xii Kal. Maias St. Vet.

Tuo nomini merito tuo addictissimus,
G. J. Vossius.

CCLVII.

Petro Staeckmans, *in Coll. Gener. Ord Deputato, S. P.* Hagam Comitis.

Aliquid molestiæ mihi attulit, vir amplissime, quod tam avidè expectanti reditum tuum, occupationes inviderint hanc fœlicitatem: nam absque his fuisset, scio, quæ humanitas tua, cùm urbem hanc transires, non expertem me fivisses jucundissimi alloquii tui; siquidem, non ignoras, ut cibo corpus, ita animum sermonibus ali, illis imprimis, qui promuntur, non ab uno è multis, sed illo quem sua virtus, ac doctrina, in sublimi loco collocârunt. Benè interim quod publicis mihi occupationibus tuis ereptum, compensâris literis longè humanissimis: in quibus videre, visus sum imaginem tui. Eò magis volupe foret satisfacere illi, quod postulas; sed enim quos filius Matthæus, Bataviæ, Zelandiæque Annales condidit, nunc penes Typographum sunt: qui jam editionem auspicatus, inque iis promittit se passibus tantum progressurum, ut intra menses duos, vel circiter, lucem videant, libri quinque priores, quibus ducentorum quidem annorum tempora, non fusè quidem, nec confusè tamen perstringit: accuratè verò persequitur proximos trecentos, qui in anno desinunt trecentesimo post millesimum. Priusquam verò partem alteram publici juris faciat, decretum ei edere, quæ observata illi, de Batavorum libertate: Quæ sanè ante Burgundorum, & Austrianorum, in has terras imperium, maxima semper fuit. Quod nec semper dissimulant scriptores, satis Austriacis addicti. Longum esset omnes recensere; sed multorum instar, fuerit Pontus Heuterus Delphius, qui in secundo Burgundicorum non veritus sit scribere, *Brabanti, Namurcenses, ac Hannones Principibus suis in* Pag. 36. *gratiam Comitis obtemperarunt. Leodienses, Hollandi, ac Zelandi, minime; quantumvis Comes Albertus, omni ratione, Comiti Ludovico gratum facere studeret. Precario enim ferme Reguli hujus temporis Liberis populis imperabant.* Si dicendum quod res est, vir amplissime, longè alia facies hujus Reipublicæ fuit, sub Comitibus Hollandis, atque etiam Hannoniis, & Batavis: alia sub Burgundis, & Austriacis, qui cum vellent, quod quà jure, quà injuriâ, possent, libertatem pene omnem pessum iverunt, partim dolo, partim vi. Nihil liquidius erit, ubi filii liber, super hoc argumento, prodierit in lucem. Quod si ea, non dico, extremam manum accepissent, sed non multa adeo, solum memoriæ ergo rudius, concepta intercurrerent, qualia qualia forent, jam nunc transmitterentur. Atque id coram etiam me dicere commemini. Porro opere eo, non solum Belgicæ, sub Burgundis statum expendit, sed ab ipsis incunabulis ejus libertatem est probaturus. Vis, vir amplissime, ut Pictorum more, lineis quibusdam, picturaque μονογράμμῳ, ac ut veteres dixêre, sublestâ fastigia carpam operis universi? Erit id quadripartitum. Primum quidem Bataviam, à Romanorum; deinde à Saxonum, Francorum, & Wiltorum servitute vindicabit. Tertius liber in eo totus versabitur, ut societatem inter Frisios Batavosque initam probet, & quo pacto illi tandem communibus votis Principem elegerint. Postremus Ordinum Comitumque collatam potestatem habet; ubi imprimis ostenduntur Principum artes, in obterendâ Belgarum libertate maximéque Burgundicæ domus & Austriacæ: & in illâ quidem Philippum Bonum occulte, Carolum Audacem palam; in hac simulando Carolum V. Philippum vi, Republicæ libertatem evertere conatus. Istis comprobandis prope ei prora, & puppis, Leges, Privilegia, Statuta Ordinum Comitumque. Partim tamen etiam ad partes advocantur Meieri annales Flandricæ, Haræi Brabantica, Flandrica Marckantii, Burgundica Heuteri, ejusdemque Austriaca, Annales Hollandici, Belgicâ olim linguâ conscripti, Trajectina Hedæ, & Frisica Ubbonis Emmii historia, atque alii nonnulli; sed super istis sulius disseremus, ubi vel tibi Amstelodami pauxillum hærendi, vel mihi Hagam excurrendi occasio erit. Vale, vir amplissime, diuque fœderatæ hujus Belgicæ bono, sospes age, & incolumis.

Amstelodami. clɔ Iɔc xxxv. iv Id. Maias.

Amplissimo nomini tuo addictissimus.
G. J. Vossius.

CCLVIII.

CCLVIII.

Hugoni Grotio, *Regni* Sueciæ *Legato*. Parisios.

Illustrissime vir,

De honore legationis, quo longè eo dignissimum Sueciæ te regnum extulit, ex animo gaudeo, eumque, & tibi tuisque & Sueciæ universæ, atque adeo Christiano Orbi, fortunare cupio. Atque idem votum omnium, qui virtutem amant. Equidem semper rebus Suecicis optimè volui: nunc tamen impensius id facio; quia video eam intelligere & æstimare posse virtutes, laudesque tuas. Optimè diu sit Illustrissimo Heroi Oxenstiernio, cujus prudentia tam Sueciæ, quam tibi, consultum nunc, & porro consuletur, si in maximis expensis, quas tanti honoris exigit fastigium, malignius solvatur: ut aliqui amantes tui verentur (amor res est meticulosa) si hinc Cæsar, inde Polonus oppugnent, nec Christianissimo Regi res satis erit cordi; sed hæc curabit ille, qui Regum corda habet in manu: & ea est ingenii tui sagacitas, ut tempori scias omnibus providere. Ac propemodum metuo, ne ista legens, fortasse rideas, tam anxiam solicitudinem eorum qui hic sumus: præsertim cum à Vossio proficiscantur, qui ab animo suo potuit impetrare, ut tam sero tantum tibi honorem gratularetur. Ut in me etiam conveniat, quod Ciceroni olim aiebat Augustus, Postremum accedere amicorum; sed illi ambigua voce ludere visum, quia similiter Tullius, cum laudandum diceret Octavianum, tollendumque. Meus verò animus tam perspectus tibi, ut cessationem istam nunquam sis crediturus ab imminutione amoris provenire. Et verò cum multa variaque meum hoc officium sint morata, nihil æquè tamen ac illud, quod de Sophompanea, ac cæteris poematis sacris, certi aliquid respondendum putarem, ac de hebdomade in hebdomadem, à Blauwio rejicerer. Nihil æque mihi grave in talium genere fuit, quàm quod sic eluderet, ut neutiquam satisfacere postulatis tuis possem. Bene interim, quod tandem se exsolvit, nec inelegantibus Typis excudit, & ut emendate excuderetur, mecum providit: si quid tamen oculos fugerit, vel melius nunc occurrerit tibi, quàm prius, velim perscribas, ut saltem editione ea, quæ minoribus Typis sequetur, corrigatur. Non dubium enim quin vicinus Jansonius, uti in opere tuo de Jure Belli fecit, ita hæc etiam poemata minori forma divulgare cogitet. Huic malo non aliter occurrere Blauwius posset, quam Typis itidem exiguis, sed elegantioribus recudendo. Valdè hic animi hominum suspensi de Classe quam serenissimus Britanniæ Rex parat. Plerique metuunt, ne quia multimodis offendimus, in nos cudatur faba. Cæterum, quod aiunt, Regem, vel Proceres ad Papismum vergere (ita his quoque terris prædicant vulgo) id ab animis proficiscitur exulceratis, nec quicquam probantibus, nisi quod Gallicis Ecclesiis conforme. Hoc habent optimi & doctissimi quique Britanniæ, quod magni faciant Ecclesiam veterem, nec in dogmate solum libenter sapiant cum primis seculis, sed etiam ritus, qui tum obtinuere, lubentes sequantur. Hac propter Cathari, qui id Papismum vocant, non desinunt traducere sic sentientes, & simpliciores, quorum maximus numerus, magno Zelo abalienare ab Regum Optimo, & Episcoporum illis, quibus Orbis Christianus genuinæ antiquitatis reverentiores non habet. Quam noxium, ac periculosum id Regno sit, siquis non intelligit, ex Zelotis plerisque in Batavia capere possit experimentum. Quare Rex studet, ut qui fide conveniunt, ritibus etiam similes sint; sed audio Puritanos Anglos dicere non debere Indigenis minorem esse in istis libertatem, quam exteris; Regem, intellecto hoc, egisse, ut Gallis etiam, ac Belgis nati, sed in Britannia, ac Anglicè à pueris edocti, Anglicis se Ecclesiis jungerent, ut ita facilius Ecclesiæ istæ coalescerent. Hos propterea vehementer conquestos; regique indicium factum, ut Britannia excedere cogitent. Dixisse ad illud Regem; puerorum eos similes esse plorantium priusquam vapulent. Nec videri Regem illos diutius ursurum, dummodo tandem pausa fiat odiosè adeo traducendi Proceres optimos, & in contemptum adducendi præsentem Ecclesiæ Anglicanæ formam, Horrescit animus referre, quibus maledictis, & mendaciis, Zelotæ (me etiam præsente, ne quid iis affingi putes) Antistites optimos, mihique notissimos proscciderint. Quanto hic tutius, tanto id quoque hic vehementius, & frequentius fit. Quales cum in Angliam veniunt, indigenarum etiam animos magis turbant: ut ista Zelotarum utriusque gentis commercia concordiam Ecclesiæ Anglicanæ reddant difficiliorem. Quam falsum autem sit, quod Reverendissimum D. Archiepiscopum Cantuariensem aiunt cogitare de Papatu reducendo, si non aliunde mihi satis constaret, vel inde conjecturam planissimam caperem, quod me tum per alios, tum literis etiam suis, hortari non desinit, ut breviter Baronianos Annales refellam, Regique operam hanc nostram dicem. Vix etiam semestre est, quod Sacellanus Regius, coram Rege, & Archiepiscopo, in concione dixerit,

dixerit, eo anno, ac mense, ac propemodum die, centesimum annum expirare, ex quo Henricus VIII. Papatum omnem ex Anglia penitus ejecerit: ac votum idem Sacellanus addebat, ut ne unquam, vel sub Rege Carolo, vel prole ejus reduceretur. Quod apertis favoris indiciis Rex, & Archiepiscopus mox approbarint, universa Ecclesia acclamante, *Amen*. De Affine Junio multum gaudeo, quod tanti eum facias, ut operam ejus potissimum exoptes: scio quantum hoc ei incrementum in sacris, & civilibus studiis afferre possit. Sed qua conditione apud Illustrissimum Arundelium vivat, dicere non habeo, uti nec illud, an ad certum annorum spatium, se familiæ illi obstrinxerit. Existimo me citius super eo aliquid rescripturum, quam existimes. Est apud nos juvenis annorum XXVIII. nomine Justus Ruewaert, filius optimi doctissimique Theophili Ruewaert, Ecclesiastæ Remonstrantium, & ante schisma, & nunc quoque apud Britannos. Is Gallias cogitat, spe illa, quod nobilis alicujus liberis præfici honesta conditione possit. Latinè non modo, sed Græcè etiam doctissimus est, ac ea lingua versus etiam edidit complures. Intelligo & moliri editionem Epigrammatum Græcorum, quæ fecit. Valdè ob hanc peritiam, æstimari à Cunæo, & Heinsio solet; ut de aliis taceam. Non dubitarem cum tibi commendare, si mores mihi perspectiores forent. Dispares de eo Remonstrantium ipsorum opiniones sunt. Corvinus, & moderatiorum alii amant, ac à judicio, & probitate laudant. Alii culpant, tanquam non satis siccum Excusant amantes, eo quod nihil mirum in juvene sit, si lassus diurno labore (nam apud Wyttirium, egregium mercatorem, & liberis ejus à studiis fuit, & præfuit codici accepti, & expensi) circa vesperum horula interdum cum amico frontem exporrigat: quod cum domi suæ facere non possit, in diversorio fieri necessum esse. Raros Lugduni, etiam melioris notæ, aliter vivere. Quodammodo amasse etiam ex Catonis magis, quam B. Pauli præscripto aiebat ei inimicissimus secta Contraremonstrans. Sed constanter id pernegant amiciores: vel saltem rident nugas, quod in ingenio optimo, ita minutatim omnia ad vivum resecentur. Quorsum ista, inquies, ad me tam multis? nempe ne quem sic commendem, ut non vera, falsaque scias. Tum autem ut videas, an privatim etiam utilis esse possit. Credo, homo est, & adolescens, sed excitato ingenio, & qui si volet, (ut velle puto) altius assurgere possit, quam vulgares animæ solent. Si forte ad te literæ per ipsum dandæ, non apertè omnia scribere liceat, quia experientia comperi, literas ab adolescentibus in suo negotio referari solere, priusquam tradant. Et hæc cùm scribam, tamen amo juvenem ob dotes egregias. Tantum nescio, in ambiguis illis, vel discrepantibus amicorum pariter ac inimicorum judiciis, quid credere debeam. Mei interim officii erat, nihil te celare. Jam nunc enim de eo compellari incipio, ut commendem tibi, non quo utaris ipse opera ejus, (nihil enim illis de eo cogitationis) sed ut, si possis, commendes alteri quandoquidem hic exigua spes emergendi. Nec paternæ facultates illæ, ut succo suo vivere possit. Sophompaneæ xx. Exemplaria fratri tuo tradidit Blauwius, decem melioris, totidem vulgaris chartæ. Cætera ad te utriusque chartæ mittit; sed plura missis, si voles, à Bibliopola accipies. Nam si benè Blauwium novi, non is est, qui ad exemplaria paucula attendat. Ipse ex duodecim exemplaribus, quæ mihi pro opera debet, in Angliam aliqua mittam: uti Junio, Casaubono, aliis; ante omnes Reverendissimo & Illustrissimo D. Archiepiscopo. Quod tantus egregium animi fœtum nomini meo dicaris, & antea multum solatii attulit filium lugenti, & nunc magnitudinem beneficii hujus cogitanti, summam adfert voluptatem. Quare quod antea etiam feci, iterum, iterumque meo, & meorum nomine nunc facio; gratiasque agimus, quas possumus, quia debere plurimum omnes profitemur. Mitto melioris chartæ exemplaria duo librorum de arte Grammatica: unum tibi, vel filio potius; alterum ei cui voles, hoc est alicui non planè tetricum hoc, & quodammodo puerile studium aspernanti, seu is Rigaltius, seu Puteanus, seu alius erit. Si tertium, affectus testandi, cuiquam dandum putes, quamprimum mittam: vel à Bibliopola Parisiensi, cui exemplaria Blauwius mittit, per famulorum aliquem petendum. Facile inter me & Blauwium conveniet. Miserat fratrum Puteanorum alter ad Salmasium literas Lugdunensium, quibus socer meus Junius Heidelberga, in Lugdunensium Academiam vocabatur; miserat autem ut mihi darentur. Pro quo affectu summi viri, & per Salmasium gratias egi, & nunc quoque id facio, & occasionem opto grati animi comprobandi. Claudam eo literas hasce, quod filius Petrus, probitate vitæ, mihi, Corvino, & aliis satisfaciat, nec industriam, quandoquidem mediocris ea, magnopere desideremus. Ut sic pergat, vel potius se vincat, fortasse etiam hortatus nostri, sed paterni præcipuè efficient. In me, quod curam ejus respiciat, non patiar aliquid requiri. Ego, uxor, liberi, te, Conjugem, & tuos plurimùm

Mm

mùm falutamus, Deumque rogamus, ut te, Illustrissime Domine, Sueciæ, & orbis Christiani bono, diutissimè incolumem conservet.

Amstelodami cIↃ IↃcxxxv. Idibus Maiis. *Illustrissimi nominis tui cultor,*

G. J. Vossius.

CCLIX.

Francisco Junio, Ger. Jo. Vossius *S. P.*

TAndem, mi Affinis, silentium rumpo, atque ad officium redeo. Occasionem scribendi præbet Illustrissimus Comes de Lesno, juvenis eruditus, & Doctorum æstimator. Qui cùm aliquid literarum à me posceret, ad amicos meos in Anglia, scribendum putavi Cantabrigiam ad Doct. Beale Præfectum Collegii Joannis; & Doctorem Marthæ, Collegii Reginalis præsidem: Oxonium autem ad Doctorem Fruen, Collegii Magdalensis caput, & Joannem Rouse, Bibliothecæ Bodleianæ Præfectum. Nempe sic Illustrissimus Comes arbitrabatur, facilius se innotescere posse summis his, & per eos, aliis egregiis Angliæ viris, si mea quoque commendatio accessisset. Quare si qua in re, ei opera quoque tua utilis esse possit, defugere non debes. Juvenis est in magnam spem natus. Parentem habet Illustrissimum, Poloniæ regni Palatinum, magnum Columen Ecclesiarum reformatarum iis terris: sanè non minoris à nostris fit in Polonia, quàm magnus ille Razevilius in Lithuania. Horum enim erga Ecclesiam merita præ omnibus prædicantur. Etiam idem ille Heros Serenissimo Regi nostro Carolo per literas est notus, ac vicissim literis quoque Rex suum erga eum affectum, abundè testatum fecit. Hæc eo lubentius perscripsi qui Barones Stupeskii de Conari, quos scis sesquiannum mecum vixisse Lugduni, ex eadem familia sunt; ut decus tantæ domus non possit non mihi perspectissimum esse. Qui ei à studiis est, Joannes Jonstonus, juvenis est pereruditus, ac admodum probus, & his diebus in Doctorum Medicinæ numerum cooptatus à Lugdunensibus nostris. De filii mei Dionysii discessu ad superos, nihil possum scribere. Tantus me dolor premit, quoties cogito; amisi plusquàm dicere possim. Deum immortalem! quanto ille intervallo Patrem post se relicturus erat! quippe qui jam nunc in non uno longè superat. Accedebat tanta probitas, ut ego hac ætate, non ausim mihi eam tribuere. Sed sic visum Deo, qui unus novit, quid illi, quid mihi, quid familiæ toti, maximè expedierit. Hoc me solor, optime Affinis, teque salvere jubeo. Quod & facit conjux, & tota domus nostra.

Amstelodami raptim, Postr. Id. Maias cIↃ IↃ xxxv.

CCLX.

Claudio Salmasio *S. P.*

TAndem, maxime vir, ad te mitto, quæ, paucis exceptis, olim observavi in antiquis ac recentibus artis Grammaticæ scriptoribus. Gaudeo me equidem defunctum molestissimo labore in argumento adeo tetrico & in speciem puerili. In quali me omnem deinceps quoque ætatem consumere optent malevoli. Me vero solatur quod qualis qualis materies sit, non inamœne vel incuriose eam tractarim, modo formam operis cum priorum opera lubeat conferre. Et nisi pertæsum fuisset diuturnioris moræ in hujusmodi, ut creditur, minutiis, longe pulchriora essent interspersa. Sed Catone hoc nunc contenta sit adolescentia, & quod est scholarum, quarum præfectis consulere voluimus. Grotii eximii Sophompaneam credo, vel jam acceperis, vel paucissimis diebus accipies à fratre ejus Guilhelmo Grotio Hagensi Jurisconsulto. Sin is cessarit, non committam ipse ut diutius frauderis. Maximæ mihi voluptati fuit, quod intelligeram bonis omnibus laudatissimum virum non ab Illustrissimo Oxenstiernio modo sed à Regno Suecico missum ad Regem Christianissimum, ac ab eo & Regni proceribus honorifice adeo exceptum. Deus tantummodo faxit ut perpetuum gaudium gaudeamus. Quod erit, si Galliæ satis cordi erit Germaniæ status, & Deus consilia Regis fortunarit. Ab Affine Junio tandem literas accepi Kalendis Aprilis exaratas. Vellem transmisisset, quæ petieramus. Verba ejus ex Epistolâ exscribi jussi, ut quid rei sit, certius intelligas. Sed fortasse interea, vel Patricius Junius vel Seldenus promissis steterint. Si quid cognoro ex literis proximis, statim perscribam. Scire aveo quando speres commentarios tuos rei vestiariæ posse Typographo tradi, item quid de Arnobio statueris. Blauwius noster post menses duos auspicabitur editionem operum omnium Meursii quorum magna pars hactenus ἀνέκδοτ· cætera meliora erunt vel auctiora. Salve plurimum à me

à me, uxor ab uxore, imo uterque salvete à nobis omnibus, & una vobiscum D. Elichmannus.

Amstelodami, clↄ Iↄc xxxv. viii Kal. Jun.

Tuus omni officio,

G. J. Vossius.

CCLXI.

Joanni Meursio *S. P.*

CRetensia tua, optime maximeque Meursi, accepi, mihi quidem perjucundum fuit videre, opus longe eruditissimum amicissimi viri multoque etiam gratius credo futurum Arlandervenitæ Domino. Nunc ab urbe abest: sed simulac redierit faciam quod mei muneris est. Jam video, quid me scribere porro velis. Nempe quid promoverint in editione tuarum Amstelodamenses nostri. Referre piget pudetque. Dic ingenue inquies. Quid dicam, amicissime vir? Nondum auspicati. Etsi mansuetum & lenem animum tuum jam à multis annis perspexi, tamen scio commoveris. Et profecto mihi idem usu veniret. Causam quæris. Dicam ego non unam. Primum est illa, quod Joannes Blauwius J. C. in quem unum hactenus onus omne recubuit, uxorem Goudæ duxit honestam, opulentam. Eapropter plusculis mensibus omnia frigidè satis hæc acta. Nunc demum is pedem hic figere statuit. Cur dices non quamprimum, saltem inchoant? Alius diceret solatioli causa id fieri. Sed eludere aliquem à moribus meis nimium quantum abhorret. Quare sic habe. Parens Guilhelmus est senex, qui derivare statuit Typographii laborem in liberos justæ ætatis. Qualis Jurisconsultus ille quem dixi, & alter, qui exteras terras hactenus lustrat, & jam ex Italia redux in Britanniam venit, unde ad nos rediturus, non quidem intra duos, tres dies, ne te fallam, sed menses circiter duos. Credo horum partiaria omnis deinceps, ut impensa, ita cura erit. Cernis, ut ista prævideri non potuerint, cum primum ad te scriberetur. Eo facilius condonabis. Ac summum hoc sit ex infortuniis tuis. Ex animo meo tuum æstimo: itaque scire voles intra quod temporis spatium absolvi eunćta possint. Nondum potui certi aliquid rescifcere, quia ne Blauwiis satis magnitudo & multitudo operum tuorum perspecta. Sed hoc pro certo mihi asseveratum ab iis, velle eos, binis uti typothetis, binis prælis, ut omnia opinione celerius peragantur, & quod neglectum mora diuturna, id eo pacto compensetur. Mihi quidem qui eos viros bonos novi, plane persuaserunt. Sed occasione primâ ex me plenius certiusque de singulis cognosces. Urgebo haut aliter ac si mea res ageretur. Ac ne censeas quas causas commemoravi uni tibi obfuisse, scias easdem obstetisse cur Filii mei Dionysii Maimonides non viderit lucem. Nam non ante eum aggredientur quam ubi Frater Jurisconsulti redierit. Multum autem assidua duorum typothetarum opera promoveri, & tu satis scis, & nos hic experimur in Historia Comitum Hollandiæ quam Filius meus Matthæus non sine genio, & quod majus, summa side conscripsit. Mittam simulac opus erat absolutum. Nunc habe meos de re Grammatica libros de quibus me aliquando, cum Collegæ essemus colloqui memini. Tandem lucem videns nescio quo honore meo, scio adolescentiæ & scholarum bono. Addo & Sophompaneam maximi & tui amantissimi Hugonis Grotii. Quod eo facio lubentius, quia mihi operam hanc suam consecravit. Certus sum multum voluptatis tibi attulisse, quod homo Batavus suis ante neglectus, nullo merito suo, nunc Deo propitio ad illud fastigii decus sit evectus, ut legatus sit Regni Suecici ad Christianissimum Regem, à quo etiam honorifice admodum est exceptus. Filiam juniorem magni ingenii Puellam amisit simulac Lutetiam venit. Morbum ex hiberno itinere contraxerat. Audio nec alteram satis commodè valere. Quis Reip. nostræ status deinceps sit futurus difficile est dicere. Fœdus initum cum Gallo, quod Deus utinam fortunet. Multorum enim metus, ne minus sit salutare futurum his terris. Causas quid dicam? Non omnia literis committi possunt. Sane non dubium quin eo offenderimus Britannum. Quamquam de eo & aliæ offensæ sint causæ. Strenue rem gessimus in Flandriâ, unde magna cum clade à Philippino propugnaculo rejectus Hispanus. Galli quoque ab eodem juxta Hujam insignem victoriam reportarunt. Omnino Cardinali ut vocant Infanti infeliciter initia hæc procedunt. Sed an ut gaudendum nobis quod prælo superior sit Gallus, ita optandum sit eundem bello vincere difficile dictu esset. Plane verendum ne tam potentis vicini aliquando pœniteat. Nam quid æque nobis adversum Hispanum commodavit quam ejus longinquitas? Sed hæc curæ erunt numini supremo. Burgersdicius post longum morbum Lugduni excessit. Uti & aliquanto ante Socer ejus Verbomius. Etiam Heinsius uxorem amisit, de quo, absque dubio, jam aliunde intellexeris, & fortasse ex meipso, nec enim satis memini: Nam annus & amplius multo est quod excessit.

sit. Salmasius needum Leidæ aliquid in lucem divulgavit: sed meliori utitur valetudine quam antehac. Barlæi uxor graviter ægrotat, nec extra periculum est. Mea infirma ut solet, sic tamen ut par videatur rei familiari. Honartius Senator & Consul urbis nostræ Bickerus, legati in Poloniam missi, cum Frisio Senatore, qui Franekeræ quondam juris professor fuit. Nempe hoc fine ut dispiciant num inter Suecum est Polonum pacis negotium transigi possit. Adrianus Pauwius advocatus Hollandiæ & legatus fœderatæ Belgicæ in Galliam hæret istic hactenus sed invitus, quia ut scribit, negotium totum, cujus caussa missus erat, confecit. Multum sollicitat per literas ut redire liceat. Sed nihil hactenus efficere tot literis vel precibus potuit. Caussam melius illustrissimus Princeps quam procerum multi intelligat. Simon Beaumontius qui ante in generalium Ordinum consessu locum suum tuebatur, nunc Syndicus est urbis Roterdamensis. Tamdiu cessarunt Roterodamenses novum Syndicum in Hug. Grotii locum creare, quamdiu is operam suam extero Principi nondum addixisset. In caussa est quod conditione istac Grotius Syndici munus hoc susceperat, ut ne illi possent repudiare cum vellent. Itaque existimat stipendium sibi vetus deberi usque dum legatus à Succiæ Regno constitutus. Et multorum ea opinio (si dicendum quod res est) plane hoc deberi, præsertim cum nihil egisse, nisi ex senatus præscripto fateantur. Sed tempus abrumpendi tandem hanc scriptionem. Uxor uxorem, Filia Filiam, imo omnis familia mea omnem tuam salutat. Salutem etiam Cll. Viris Stephanio & Laurenbergio dices.

Amstelodami,
cIↃ IↃc xxxv.
vii. Kal. Jun.
St. Nov.

CCLXII.

Axelio Oxenfternio *Cancellario Regni* Suecici *S. P.* Hamburgum.

AB discessu tuo, Illustrissime Dom. Cancellarie, plurimus inter urbis hujus Proceres sermo fuit, de maximis virtutibus tuis; quibus præcipuè attribuunt omnes, quicquid post Serenissimi Regis excessum, pro libertate Germaniæ, fœliciter gestum fuit. Ac licet priusquam pedem in fœdera hac Belgica posuisses, jam omnia laudibus tuis fœlicissimè personarunt; tantum tamen abest, ut quod multis usu venit, præsentia quicquam de iis detriverit, ut decus ejus multis partibus auxeris. Quod non scriberem, nisi Amplissimos Consules, aliosque hujus, & aliarum urbium Proceres, uno id ore, dicentes, ipse audiissem. Quodque præsens facilè animadvertisti, id postmodo, uberius vidi, quam gratam rem feceris, & ipsis, & cunctis bonæ mentis amantibus, eximium illud beneficium conferendo, in summum virum Hugonem Grotium: in quo nescio plus ne amem eximiam pietatem, atque ut erectam, ita suavissimam indolem; an verò magis mirer divinum Ingenium, & incomparabilem doctrinam. Non equidem diffiteor, superesse aliquos, qui aliud malint, sed ferè, qui vel vehementer læserint, vel metuant, ne tantus suis obstruat luminibus. Hæc coram etiam me attingere commemini. Nunc ea, argumentum literarum esse volui, cunte ad te, Illustrissime Domine, generoso Barone, Jo. Skytte juniore, juvene ob egregias animi dotes, mihi percaro, & quem, tanto majoris scio facies, quod excellentiæ tuæ, ut alterius parentis, observantissimus sit cultor. Pluraque de eo dicerem, nisi id putidius fortassè videretur, ipso literas deferente. Ecquid etiam addam de opere nostro Grammatico, quo censuram exerceo in veteres ac recentes ejus artis scriptores? Misi hoc in Texeliam, & credo, jam acceperis. Non stultè adeo sapio, ut existimem, cum, ut cœlum Atlas dicitur sufferre, sic res Suecicas, & Germanicas, si non unus, at longè tamen præ cæteris sustineas; illis sepositis debere tantum Heroa pauxillum temporis puerili studio impendere. Longè aliò spectavi. Nempe ut opus hoc à manu tanti literarum Patroni, tantique literatorum Mecænatis, facilius, & fœlicius deveniat ad eos, qui pueritiæ, & adolescentiæ studiis in Suecia præsunt. Spero, cum aliquando omnia magis erunt liquida, ac serena, quæ ad regni salutem pertinent, hanc quoque, nec ipsis regibus indignam curam suscipi à te posse, ut ne diutius tot supervacanea, tot falsa, vel incerta, prima illa, & optima ætas discere cogatur. Equidem hoc nomine, sæpè non doctoribus minus succenseo, quàm discentium miseret me. Paulò ista familiarius scripsi, quam fortasse meæ sortis homini, ad tantum Heroa conveniret. Sed divina, quam præsens comperi, in tanto fastigio humanitas aliquanto me audaciorem fecit. De publicis nihil addo, quæ spero ex aliis, & in his à Blomartio nostro cognosces.

Deum Opt. Max. oro, ut prudentiæ ac fortitudinis spiritu, porro excelleas nomen tuum

tuum ornet, Sueciæ, Germaniæque, ac nostræ etiam Belgicæ, bono publico.

Amstelodami clɔ Iɔc xxxv. Prid. Id. Jun. Festinantius aliquantò quam vellem, sed properatus Domini Baronis abitus ita cogebat.

Illustrissimi, & Excellentissimi nominis tui cultor æternum devotissimus,

G. J. Vossius.

CCLXIII.

Hugoni Grotio *S. P.* Lutetiam Paris.

QUO tempore, illustrissime Domine, literæ meæ Affini Junio reddebantur, jam itineri cum Dom. Comite accinctus, vix pauca ad me unum potuit exarare. Profitetur multum se tibi debere pro tanto affectu, nec si ante annos aliquos, ea conditio esset oblata, alteram fuisse prælaturam. Nunc ita se Arundelianæ domui obstrictum, ut bona cum gratia nequeat discedere. Præterea jam illi se vitæ generi adsuevisse: fore etiam ut interrumpatur utile propositum, de picturis Veterum, sepulturisque explicandis: quod in gratiam serenissimi Regis, & Illustrissimi Comitis sui jamdiu suscepit. Jam tres ad me libros transmisit, eruditos sanè, plurimæque lectionis; quos Blauwius noster edere cogitat. Sequentur postea alii, non tam de arte, quam de artificibus ipsis. Credo pictorum, sculptorumque illustrium, ab omni ævo indicem velle texere: sed eum ad modum, quo actum mihi de Historicis Græcis, ac Latinis, Giraldo de Poetis. In hoc opere adhuc detinetur. Vellem filius tibi, aut gener, vel cognatione junctus aliquis, tam pulchra in opera posset commodare: Quomodo Hagæ Ill. Camerarius generum à secretis habet. Sed ejus, qualem deposcis, non paulò latiùs se cura diffunderet, quia non Regni solum Suecici negotia, vel etiam privata, respicis; sed etiam quomodo studiis, sacris pariter humanisque, quam optimè merearis de orbe Christiano atque erudito. Sed dum idoneus tibi ad ista quæritur, fortassis non aspernanda sit opera Ricwaertii, de quo superioribus literis scribebam. Sagaci ingenio est, ac Latinis, Græcisque literis instructus. Ætas etiam quæ judicium adferat: namque duodetrigesimum excessit. Consideram si sub tuis agat oculis, remissurum de vitæ genere laxiori paulo, quam ædibus tuis conveniret. Sed super eo cum nemine hic loqui volui. Solum à Corvino, & aliis deposcitur, ut ne eum in Gallias ire patiar, sine commendatitiis ad te meis. In quo me amico homini difficilem non præstabo. Utcumque enim fortasse aliquid sit, quod in hoc juvene culpari mereatur, si tamen is esse deinceps volet, quem speramus; magnum sibi, & pulchrum nomen parare possit. Nescio an superioribus ad te literis scripserim, de Amplissimo Guilhelmo Noomsio Arlanderveniæ Domino, persistere eum in proposito, de acquirenda in Galliis equestri dignitate. Jam ante annos aliquos, priusquam in patriam redires, egi de eo tecum per literas. Nunc poscit, ut negotium hoc, iterum commendem. Malle tibi, quam alteri se debere. De pretio memini jam annis superioribus, dedisse alteri in mandatis, ne quid moram adferret. Forte erit, quod paulo averfiorem te, vel uxorem reddiderit. Scio, quid dicatur. Sed mihi Historia omnis notior, quam alteri: quippe qui utrimque utilem fanando malo operam navarim. Sed parum tutum est omnia literis committere. Solum dixero, multis partibus minus in hoc culpæ esse, quam aliquis rei gestæ totius nescius existimaret. Sed de isto satis. Tu, scio, & illi, & familiæ tui amantissimæ, hanc operam non denegabis. De filii tui Petri Grotii animo, super profectione in Indias, jam diu mihi constitit, ex liberis meis, & iis apud quos habitat. Ante sesquiannum quidem non abhorrebat; eoque diligentius studiis operam dabat, quæ ad illud vitæ genus conducunt. Nutare autem visus, ex quo hic sparsa quædam, de meliori sorte, quæ familiam maneret. Ubi autem certus nuntius de summa retulit dignitate tua, planè cogitationem istam abjicere visus est. Nec leviter eam firmavit, quod cum in urbe hac Illustrissimus Dominus Cancellarius pedem posuisset, benigno admodum sermone sit exceptus; in tantum ut quo magis ad studia, virtutemque accenderet, sponte filio promiserit, velle se cogitationem quoque suscipere ejus promovendi. Volui & ipse filii tui animum tentare, atque adeo, si non prorsus esset alienus, magis ad iter accendere. Sed frustra me fore statim perspexi, & jam dudum sese aiebat, ad parentem perscripsisse. Imo si candide me velis scribere, quod censeo, (velle te scio) propè omnium qui hic sumus, judicium est, si nimium à Matre, vel maternis amicis urgeatur, sic interpretaturum, quasi ob corporis vitium minoris censeatur, longéque relegetur ad Garamantas, vel Indos. Novi ego commodo filii maximè studeri. Sed non hæc ætas statim capit: nec desunt, qui ubi intelligunt parentum propositum, longe aliter apud eum interpretentur; præsertim ex adolescentibus. Scis moribus

ribus Batavis satis esse insolens, ut quis eo mittatur, nisi qui minus se vita probet. In tuo negant quicquam requiri, quod præstare ipse possit. Invisit hac Hebdomade me Realius, is qui præfuit nostris in India. Cumque de filio tuo mentio incidisset, dubitare se multum aiebat, annon eadem quæ hic, magis etiam obstare filio in Indiis possent, quà itinerum mari terraque difficultatem spectemus, quà authoritatem apud inconditos illos homines, vix homines. Spero jam ante mensem, & amplius, acceperis Sophompaneam, uti & opus nostrum Grammaticum. Intelligo hic ex Amstelodamensibus nostris esse, qui ignari idem esse propositum filio tuo Petro, toti sunt in Sophompanea, Belgicis Rythmis reddendo. Ita mihi retulit Mostardus Reip. huic à secretis. Realio, quem his diebus adfuisse dixi, valdè commendavi negotium Galilæi de Galilæis. Nec facilè dixerim, quantoperè optet, ut non alibi pedem figat. Aiebat se manibus pedibusque operam daturum: Et idem ut agerem volebat. Tamen de successu nihil audebat spondere. Hortensius mirè exoptat hoc ipsum, atque unà senior Blauwius, ut alios taceam. Facilius esset negotium, nisi tam multi ex iis, qui clavum tenent, pecunias majoris facerent, quam doctrinam, & urbis gloriam. Quod ipsum mihi etiam visus sum cognoscere, ex consulis Flaminii relatu. Nam & eum conveni: nec deero deinceps aliis compellandis, qui aliquid, & possint, & velint. Leonis Allatii de Psellis, & eorum scriptis diatribam vidi, & legi, & doctrinam viri æstimo, ac jam locutus sum cum Blauwio seniore, de ejus scriptis hic divulgandis. Nec abnuit: sed exspectat reditum filii Jurisconsulti, qui jam duos prope menses Goudæ est, cum uxore. Absque ejus amoribus fuisset, non Sophompaneas tuus, tam spissum fuisset negotium, ut eo tardius scriberem, quia alieno me nomine puderet. Nihil in Blauwiis ita displicet, quam quod tam multa recipiant in se, & adeo tarde promissa exsolvant. Corvino cujus mensa fruitur filius, si vel tribus verbis responderis, vel saltem literis meis salutem adscripseris, ut ostendere valeam, de affectu veteri, nihil decessisse ex eo, quod filium tuum juris scientia imbuere studuerit, rem facies, & illi, & conjugi ejus pergratum. Facilè omnes suspicioni indulgemus. Mihi quidem nec scritur, nec metitur. Sed scis quid velim. Et facilè vides, sic vel hoc, vel illud agendum, ut sponte istud à te profectum esse videatur. Alia quoque veniunt in mentem, sed tertiam cum paginam implerim, cætera literis alteris reservo. Deus Opt. Max. te, Illustrissime Domine, cum familia tota, diu Christiani orbis bono, & Reip. literariæ conservet.

Amstelodami, ↄIↄ Iↄc xxxv. Kal. Quintil.

Illustrissimi nominis tui Cultor,

G. J. Vossius.

CCLXIV.

Illustrissimo viro Hugoni Grotio, Gerardus Vossius *S. P.*

ANTE dies paucos accessit me Optimus, & Doctissimus vir Theophilus Riewaert, partim, ut de more inviseret, partim etiam rogatum ut aliquid ad te literularum, in gratiam filii sui Justi, qui has ad te defert, exarare vellem. Facio vero id, ac lubens, præsertim quando idem à me poscunt Barlæus, Corvinus, Hasius, quem jam ante annos viginti, ex Eglissemiano certamine cognitum tibi arbitror. Est Justus hic juvenis, ingenio valens, ac eruditus, quemque tres isti, quos proximè dixi, etiam à vita & moribus mihi commendant, & adversus obtrectatores, quibus nunquam humana caret vita, magno affectu tuentur. Laudat quoque hac parte filius meus Matthæus, cui non ita magna, aliqua tamen cum eo familiaritas fuit: uti & filio tuo Petro, occasione ea quod uterque juris scientia à Corvino imbueretur. Sanè dignissimum arbitror, cujus ratio habeatur, sive ejus opera utilis tibi esse potuerit, sive alium illic noris, cujus liberis erudiendis præfici possit. Volupe fuit ex Lomelio, Pavoni à secretis, nudiustertius cognoscere de valetudine tua tuorumque, præsertim post vulnus nuper familiæ inflictum tuæ, quod primo animum valde perculit, ut omnium tui amantium, ita maximè Petri tui, sic ut aliquot diebus, nunc cibo abstineret, nunc vix tangeret: mentionem verò carissimæ Mariæ etiam postea non nisi lacrymans audiret. Omnino amore magno hi duo se mutuo complectebantur. Advocando, & alloquio, detersimus mœrorem, ut potuimus, memores quæ nobis præstitisses literis non unis, nec solis, sed Sophompanea comitatis, in maximo luctu nostro. Sed dicere etiam non possim, quantum solatii attulerint filio tuo, quas literas scripseras ad parentem, fortes profecto: partem enim earum à se exscriptam, mihi quoque filius ostendit. Hactenus filius tuus usus Corvini convictu; sed conqueritur hospes ejus, se angustius

angustius habitare, alia etiam prætendit, præsertim de valetudine majoris filiæ. Si ibi minus benè possit, ut aliis in ædibus benè filio sit, à Patruo curabitur, ac lubens in societatem hujus curæ veniam. Bina operis nostri Grammatici exemplaria, jam diu spero acceperis, uti & à Blauwio Sophompaneam, & geminas exinde à nobis literas, quibus inter alia de Junio nostro, Galilæo de Galilæis, & Leone Allatio, respondi: de duobus his plenius aliquid, brevi ut spero scripturus. De publicis rebus nihil addo, quia non dubito, quin aliunde, melius certiusque ea intelligas. Salutant te plurimum uxor, ac liberi, ac mecum etiam Heroinam conjugem, ac familiam universam.

Amstelodami xvi. Kal. Sextiles,
Anni cIↄ Iↄc xxxv.

CCLXV.

Justo Cæciliano Puteano Erycii F. *S. P.* Lovanium.

MAgnæ voluptati mihi filioque est, semperque erit, recordatio tui, Amplissime Doctissimeque Puteane; uxori item, filiæque meæ, non minus jucunda est memoria suavissimæ & cordatissimæ sororis tuæ, in quam, si ita fas loqui, Dii singuli videntur contulisse quod pulcherrimum haberent. Utinam vero, sic res vestræ tulissent, ut utriusque præsentia diutius frui licuisset. Gaudeo interea quod Parentes, & omnes vestros repereritis salvos. Scis quam me, & meos, cura hæc coxerit, quandocunque pericula cogitaremus, quæ nunc læti evastis. Medicæa Historia valdè capior, tum doni causâ, tum argumenti & scriptoris. Dignus sanè fœtus Parente tuo, suoque, nec Medicæis solum Heroibus gratus, sed orbi universo. Nec venio ἄλυρος, qui ἀντίλυρον mitto, impar magis authore; quam dissimile argumento. Historiam pro historia, sed Vossianam pro Puteana. Spero tamen non displiciturum, vel propter Batavos Veteres, quorum virtutem hi nostri æmulentur velim. Et faciunt profectò, utcumque hujus anni gesta placere non possint. Sanè Tenensium cladem dolemus. Crudelitatem in urbe exercitam, non Brabanti magis detestantur, quam Batavi. Utinam Præfectus urbis tempori impotentes Gallorum mores cogitasset. Nec tamen istud satis, vel Gallos excusat, vel si qui è Belgis Fœderatis, fœdum exemplum sint secuti. Scio quàm Deus talia soleat vindicare. Unde statuere potes, quid de edito Epigrammate Parentis tui censeam Imperatori tamen nostro, qui furorem militum sistere non potuit, optimè & volo, & velle semper debeo, tum ipsius causâ, tum quia in eadem navi navigo. Alterius Epigrammatis, quis Author sit, non adscripseras. Sed quisquis ille, & venustate sua, & novitate rei, quam refert, me delectavit. Salutem plurimam summo Parenti tuo dicito, meo nomine. Etiam te, sororemque salute impertiunt omnes mei.

Amstelodami cIↄ Iↄc xxxv. ix. Kal. Aug.

Tuæ universæ familiæ amicus summus,

G. J. Vossius.

CCLXVI.

Guilielmo *Archiepiscopo* Cantuariensi.

Reverendissime in Christo Pater, Dom. Illustriss.

QUanto plura majoraque esse negotia tua omnes agnoscimus, tanto majori me gaudio implevit conspectus literarum tuarum, quibus humanissime, ac pro occupationum mole, qua premeris & tantum non opprimeris, ubertim etiam, ac singulis quidem Epistolis meis respondes: unis exceptis, quas famulitii incuriâ intercidisse prædicant mihi illi ipsi quibus dederam; Sunt ii Barones Scytii, liberi Illustrissimi Legati Suecici, quorum unus ante sexennium, duo superioribus mensibus à serenissimo Magnæ Britanniæ Rege equestri dignitate ornati sunt. Sed si deperdita Epistola nostra, benè est quod nihil continuerit, nisi quæ ab omnibus legi possent. Ex ornatissimi Dellii, qui dignitati tuæ illustrissimæ à Secretis, literis intelligo, opus nostrum Grammaticum tam felix fuisse, ut de manu tanta in tanti Principis manum traderetur: quod sine dubio grati animi testificationem nostram gratiorem reddidit in tot Regnorum spem crescendi. Præterea ex Epistola Clarissimi Richardi Sterne certior factus sum, ut inter gravissima Ecclesiæ, Regnique negotia, res Cantabrigienses nonnulli, filii dico mei, curæ tibi serio fuerit, & quantum hoc mihi commodarit. Quid aliud faciam, quam ut quas possum gratias agam ingenuèque agnoscam in me immerentem tot indies pene beneficia cura tua paterna conferri, ut post Deum immortalem plus debeam nemini. Tanto justius sic cuncta mea studia compono, ut imprimis sic de merito probentur. Ac hoc tempore quidem bonam

bonam sibi partem ejus vindicat Chronologia sacra, in qua dicere vix possum quantopere à summis etiam viris sit aberratum. Operæ ejus non multum adeo restat: quam deinde alia consequentur. Filius Joannes Indias petiit, advocati fiscalis dignitate ornatus. Spero se hoc munere dignum, dignum etiam familiâ geret. Non alia facilior ratio est rem faciendi honestè: sed sub terris vix alia quoque corporibus umbræ adsuetis periculi plenior. Domino confidam, cujus est terra & plenitudo ejus. Si fecisset filius uti affectu illustrissimi nominis tui, & tot Magnæ Britanniæ bonis; longè melius consuluisset sibi, & minus damni familiæ dedisset. Sed si frugi porro erit, facile vetera ista condonabuntur. Huc usque literas perduxeram, nec ultra scribendo avocare fas putabam, cum ad me veniunt homines honestissimi; unus etiam, ut opibus florentissimus, sic literis ornatissimus. Hi mecum sermonem serere hujuscemodi: Nossemne Scipionem Gentilem Norimbergensis Reip. apud Altorfinos ante aliquot annos professorem Juris: nossemne item fratrem ejus Albericum Gentilem, qui Oxonii Professor fuit, filium etiam in Collegio Joannis ibidem habuit. Annui, meque sedulo scripta utriusque legisse dixi, nec sine fructu. Illi tum subjicere, esse quiddam, quod me postularent pro Scipionis filio; nempe scire me quæ facies esset Palatinatus patriæ meæ. Hic Scipionis viduam ingentia à Cæsariis damna perpessam, itaque quæ filiam præterea haberet, non esse idoneam filio in studiis porro educando. Optare se ut in Angliæ Collegio aliquo apud Cantabrigienses, vel Oxonienses, ubi patruus fuisset Professor, vivere daretur. Adolescentem esse boni ingenii, indolis optimæ, & eos in studiis progressus fecisse, ut Scholas Classicas, quas triviales vocant, emensus, jam aptus publicis Academiæ auditionibus videatur. Obnixè igitur rogarunt, ut hoc votum suum ad te, Illustrissime Domine, perscribere, & negotium verbis tribus commendare vellim. Dixi non audere me toties literis in ea rerum mole distento obstrepere. Sed cum mirificè urgerent, modestiæ meæ non fuit diutius adversari in re tam honesta. Pulchrum ac prope divinum est benefacere afflictis, præsertim qui opem postulant. Et facile commoveor erga eorum liberos, qui bene meriti de studiis: Quales Scipio & Albericus Gentiles. Quam multa enim partim ad bonas literas, partim ad Jus Civile ac Canonicum pertinentia bono publico divulgârint, satis testatum facit Bibliotheca Bodleiana, in cujus Catalogo eorum libri non indiligenter recensentur. Scio in his Germaniæ rebus magnam esse ejusmodi petitorum copiam. Sed fortasse huic adolescenti proderit habuisse patruum professorem apud Oxonienses tuos. Præsertim quandoquidem is videatur non tanti fecisse Zelotas hujus temporis, quam amasse cum veteribus bonam mentem. Hoc enim mihi ex plerisque ejus scriptis videor non obscure intelligere. Illustrissimus Reginæ ac Regni Suecici Legatus ad Galliarum Regem Hugo Grotius, paulo antequam dignitate ea auctus, tragœdiam scripsit de Josepho Fratres agnoscente. Speramus eum Josephi sui instar pro magnis malis, quibus affectus à suis, in dignitate hac præluſtri multa beneficia iis collaturum. Tragœdia ea inscribitur Sophompaneas, nomine Ægyptio, quod Pharao dederat, ad Græcam consuetudinem inflexo. Alioqui pro eo apud Mosem est juxta Masoretica puncta Saphnath-Pahaneach, apud Josephum Psontemphanecus, corruptius apud Ruffinum Psonthonsanicos. Exemplar mitto, propterea quia nomini inscripserit nostro. Addidi & alterum, domesticorum cui voles, ornatius missurus, si ad manum fuisset aliquod. Expeditio à nostris una cum Gallo suscepta non admodum feliciter procedit. Spe devoraveramus Brabantiam & Flandriam. Nunc non male nobiscum agi putabimus, si munitissimum illud propugnaculum Scemgkianum, quod negligentia unius, quem dicere nolo, tam fœde amissum, recipere valeamus. Utinam ne Deus vindex graviter nos puniat, propter barbaram & prope his terris inauditam crudelitatem, quam in capta Tinensium urbe exercuere Galli, admissis etiam (ut aiunt) aliquibus è Belgis, qui tamen paulo minus exuisse hominem visi sunt. Super eo varii in Brabantia circumvolitant libelli, qui non leviter iis terris depreciant nomina Ducum nostrorum. Ne vero huc etiam deferantur, publica cavetur auctoritate. O quando erit illa dies, ut nos aurea pax revisat. Deum. Opt. Max. oro, ut hanc ipsam Magnæ Britanniæ perpetuam esse velit: teque, Reverendissime in Christo Pater, in tantis Ecclesiæ ac regni negotiis, animi ac corporis viribus magis & magis augeat.

cIↄ Iↄc xxxv.
iv. Kal. Aug.
St. V.

Reverendissimi & Illustrissimi nominis tui devotissimus Cultor,

G. J. Vossius.

CCLXVII.

CCLXVII.

Guilielmo Dell, *Domino Archiepiscopo* Cantuariensi, *à Secretis S. P.*

AUsus eram, optime & amicissime Delli, opere meo Grammatico sive Aristarcho malis (vix aliud convenientius, nomen dare potuissem) non paullum tibi imponere oneris: sed excrevit illud multo amplius quam putarem, nullâ quidem culpâ meâ, sed infortunio, dum aliqui (nec culpare ausim, quia forte sic muneris ratiô tulit) involant in commentationes nostras prope dixerim harpyarum instar. Sed bene sit tibi, mi Delli, qui eas tam benignu affectu ac labore ab unguibus eorum viscosis reglutinasti, si modò viscosi dici debent, quando plerique saltem sponte erant facturi officium, modo scissent quibus & à quo exemplaria istæc mitterentur.

Quas miseras ad præstantissimum Gossium literas, eæ curaram, ut Hagam, inde in castra mitterentur. Sed post aliquod tempus eas recepi. In Angliam profectum prædicant. Simulae redierit reddentur.

Mitto ad te exemplar Tragœdiæ quam nuper edidit illustrissimus Regni Suecici ad Galliarum Regem Legatus Hugo Grotius. Hæc per se grata scio erit (nihil enim illa eo in genere elegantius) sed illo gratiorem fore confido, quod nomini meo inscripserit. Argumentum est de Josepho fratres suos agnoscente. Sophompaneam inscripsit, quod nomen Josepho à Pharaone impositum.

Scripsi ad illustrissimum Dominum Archiepiscopum. Nihil est in literis quod moram non patiatur. Trades igitur cum commodum tempus existimabis. Præcipuum fere argumentum est, rogari me hic à quibusdam, ut quia decrêrint Reverendissimum & Illustrissimum Dominum nostrum orare, ut Scipio Gentilis adolescens annorum circiter viginti, recipi possit in Collegium aliquod Oxoniense aut Cantabrigiense, hoc postulatum suum literis meis ad Patronum nostrum Opt. Max. velim complecti. Sperant aliquantum id sibi profore. Non lubens pro aliis sollicito, qui propriis sic, per se satis superque occupatum, ditineo. Tamen misericordia erga ignotum prorsus vicit. Est is adolescens filius clarissimi Scipionis Gentilis juris dum viveret Professoris apud Altorfinos in Germania. Defuncto patre studuit Ambergæ, civitatis superioris Palatinatus. Quo amisso, vidua mater non est alendo in studiis filio. Maxima enim à Cæsare damna accepit Sperant amici posse admitti in Collegio aliquo Oxoniensi: nam patruus adolescentis, Albericus Gentilis juris istic Professor fuit. Quamquam seu Cantabrigiæ seu Oxonii recipiatur, parum refert, dum in studiis progredi, ac patris patruique exemplum possit æmulari. Aiunt enim ingenio valere & vitæ esse probæ. Mihi est ignotissimus; sed fide hæc eorum scribo, qui nosse possunt & debent. Fortasse locus nuspiam vacat, aut indigenæ alicui addictus exteris non patet. Sum rei omnis ignarus.. Tamen quia memini exteros etiam admissos, passus sum mihi persuaderi, ut illustrissimum Dominum & Patronum compellarem. Tu rem ita diriges, ut ne molestus ei sim: qui satis, ut dixi, meis occupo, tantâ tanti herois gratiâ prorsus indignus, quâ abuti profecto non debeo; præsertim ubi mihi nec seritur, nec metitur. Totum quod feci, feci non mei causâ, sed Dei, qui nobis viduas ac pupillos commendat. Et scis homines eruditos facilius misericordia tangi erga prolem eorum qui studiis excelluerunt. Vale, optime Delli, & nos amare perge.

Amstelodami, iii. Kal. Aug. Styl Vet. cIↄ Iↄc xxxv.

Addictissimus tibi,
G. J. Vossius.

CCLXVIII.

Guilielmo *Archiepiscopo* Cantuariensi.

Reverendissime in Christo Pater, Dom. Illustriss.

CUM doleam multa adeo esse, quæ studia remorentur, tum non leviter molestiam hanc auget, quod Typographi sic moras nectant, in edendis tum Dionysianis, tum etiam meis, præsertim quæ sacram Chronologiam tangant. Gaudeo interea saltem excudisse alterius filii Matthæi (quem & ipse participem mensæ tuæ facere dignatus fuisti) quinque libros Antiquitatum Hollandicarum ab anno circiter nongentesimo, quando Comitatensis dignitas in Repub. hac eminere inter optimates cœpit, usque ad annum millesimum trecentesimum; ubi primo hoc volumine desinere visum, quia exinde is honos, deficiente mascula stirpe, penes Comites non Batavos, sed domo Hannonios fuit. Uti postea penes Bavaros, hinc Burgundos, ac denique Austriacos. Universa hæc persequi filio animus est modò vitam Deus, & valetudinem concesserit. Exemplar nunc mitto, partim quia tibi omnia mea, ac meorum grata esse scio, partim quod quæ tradit, magnam par-

 tem,

tem, minime saltem Latino sermone tradita sint. Proceribus quidem nostris mire opus gratum fuit, usque adeo ut ad strenue pergendum, largo honorario sint prosecuti, non sine spe, cum nova pars prodierit, Historiographi sui titulo cum stipendio publico ornandi. Etiam alterum addidi exemplar Chartæ itidem Augustæ, cujusmodi quatuor sunt tantummodo excusa, duo hominibus Batavis ubi scripta dicataque, duo autem quæ nunc in Britanniam transmitto. Alterum hoc cui debeatur, multis partibus melius me, Illustrissime Domine, perspicies. Tui igitur judicii hoc totum esto. Spero operam non displicituram, non modo quia & judicium & fides & dictio se probent; sed etiam quia majorem partem nunc demum Latino prodeant sermone, plurima etiam nec indigenis sint observata. Siquid forte intercurret, ut fortassis in operis ipsius initio, quod non conveniat Regum Imperio, cogitandum hæc scripta esse in Optimatium Republica, non regno, quæ regendi forma, si ἁπλῶς loquamur, longè sine dubio optima; sed ut Alcibiades & Augustus dixere, boni est civis præsentem Imperii statum mutatum nolle. Deus Opt. Maximus, te, Reverendissime Pater, & Illustrissime Domine, diu sospitem conservet.

Amstelodami cIↃ IↃc xxxv. Id. Oct. St. No.

Reverendissimæ & Illustrissimæ Dominationis tuæ Cliens longe devinctissimus,

G. J. Vossius.

CCLXIX.

Merico Casaubono S. P.

Clarissime & amicissime Casaubone,

Recepi à Peistero quantum mihi è Cantuariensi Præbenda anni hujus cIↃ IↃc trigesimi quinti mense Martio debebatur. Expectabo igitur ab eodem, ubi tibi integrum erit (id brevi fore spero) quod sexto post mense Septembri puta expiravit. Mitto nunc non quidem de meo quicquam, sed de cari capitis filii mei Matthæi (quem cum τῷ μακαρίτῃ vidisti Dionysio) labore. Sunt quinque libri Antiquitatum Batavicarum: nempe annorum cccc Historia, quæ anno cIↃ ccc terminatur: quando Comitatus honos mascula stirpe desita, à domo Batavis ad Hannoniam transiit. De fide optima scriptoris tibi sponsorem me do. Confido autem sese etiam & judicio, & dictione probaturum tibi, nec minus Reverendo Domino Decano; cui alterum mitto exemplar. Siquid vel initio erit, vel alibi, quod non satis conveniat genio Imperii Britannici, observandum: hæc scripta esse imprimis Batavis, quos Optimatium imperio usos, etiam sub Comitibus satis constat. De rebus publicis quid scribam? Amico Gallo libere significo societatem hanc Gallicanam pessime nobis successisse. Sed plerique qui eam initio avide adeo amplexi, nunc vetera Britanniæ gentis merita, magis ad animum revocant. Propediem puto Legatos mittendos: quod & Britanniæ & fœderatæ Belgicæ bono fore confido. Uxor & omnes mei, te una cum lectissima conjuge plurimum salutant. Multa etiam salute imperties Reverendum Dominum Decanum, cum universo venerabilium fratrum Collegio.

Amstelodami, cIↃ IↃcxxxv. Id. Octobr.

Tuus tuo merito,

G. J. Vossius.

En literarum exemplar ante mensem, vel prope sesquimensem scriptam & traditam, ut amicissimo mihi, ita optimo & doctissimo Stephano Goffio, castrensi apud nos Anglorum Ecclesiastæ. Is tum ituro in Angliam illustrissimo Electore Palatino comes erat futurus. Ac fortasse jamdiu in Anglia sunt. Hesterna tamen die ex quopiam intellexi adhuc in Zelandia hærere ob ventum adversum, vel saltem non ante hebdomadam abiisse. Existimavi igitur, tutius fore, si juberem literas priores rescribi, ne reus immerito agar pertinacis adeo silentii. De legatis quod scripseram, needum processit; sed hoc nunc agi utrinque videtur, ut induciæ fiant. Spissum sane negotium, cui tamen opinione celerius accelerando haud mediocre momentum attulerit non illaudatus urbis Episcopus Urbanus. Quem ex viris minime vanis & talium gnaris accepi serio hoc moliri, ut Orbi Christiano pax reddatur, Marte qui ubique hic sævit relegato ad Mehamedanos, cujus res nostris discordiis gliscunt. Pestilentia vehementer grassatur totâ prope Belgica fœderata; Lugduni Batavorum imprimis; ubi quandoque una hebdomade rapiuntur mille ac quingenti. Nostris Amstelodamensibus optime fuit diu. Nunc Lues hic quoque incrementum capit. Hactenus tamen toti familiæ nostræ optime est. Sed quid porro futurum sit quis dixerit? Tanto ardentioribus votis opus ad Deum; cujus me meosque ac pariter totam familiam

familiam tuam, fed & univerfum venerabilium Fratrum Collegium commendo.

Amftelodami
cIↄ Iↄc xxxv.
12 Kal. Dec.

Tuus tuo merito,

G. J. Voffius.

CCLXX.

Joanni Ifaacio Pontano *S. P.*
Hardervicum.

DE Catulliani loci emendatione, Optime & Doctiffime Pontane, ampliandum cenfeo. Legis apud Poetam hoc pacto:

Ego inuber, Ego Adolefcens, Ego Ephebus, Ego Puer.

Sane metrum non refragatur, quod Galliambicum eft. Prima enim fede fuerit Anapæftus, hinc Tribrachus, quod interdum fit hinc Iambus, tùm Dactyli duo, inde Anapæftus. Quæres, quid ergo affenfum moretur? Nimirum illud, quod non cenfeam *inuberem* poni, pro ablactato, fed notare macilentum; ut quod veniat, ab *uber* adjectivo. Quare *uber* & *macer* pugnantia funt. *Inuber* igitur idem ac *macer*; fed *inuberis* vox infolens. More fuo ideo Gellius interpretationem fubjecit; cum *Oftreæ*, inquit, *Inuberes macræque effent*. Eft hoc ab *uber* adjectivo. Ab *uber* autem fubftantivo, pro mamma non videtur *inuber* dici, fed folum *fububer*, pro ὑπομάζιον, quod apud Ifidorum, & fortaffe etiam *exuber*, ut hoc Scaligero demus, qui ita putavit, nec authorem laudare poffit fuæ opinionis. Ad hæc fi *abuber* fubftantivo veniret, *inuber* non fignificaret ablactatum, fed fububerem, & quafi uberibus incumbentem. Quomodo *inuber* & *exuber* contraria forent, Illud fignificaret, ὑπομάζιον, hoc ἀπογάλακτον. Denique ut *inuber* aliquis, poft ἀπογαλακτισμόν, diceretur, fortaffe ne fic quidem, Catulliano illi loco fatis conveniret. Neque enim Atys erat recenter ablactatus; fed Puer, Ephebus, Adolefcens, dici poterat. Imo cum in illis, *Adolefcens*, *Ephebus*, *Puer*, quo ordine ponit Catullus, decrefcat Oratio, elegantiæ Catullianæ fuiffet, extremum locum tribuere voci, quæ recens ablactatum fignaffet. Non aufim igitur, *mulier* damnare, quod eft in antiquis Codd. etiam editione, quæ Regii Lepidi anno prodiit cIↄcccc lxxxi. fed Mulier δισυλλάβως efferendum, ne elaudicet metrum. Sententia fuerit, Mene nunc Mulierem, & Eviratum effe, qui ante Adolefcens, Ephebus, & Puer fui? Nec hoc fcribo, quafi vehementer tuæ fententiæ refrager. Velim enim omnes conjecturas tuas effe certas, quod nulli tamen mortalium evenit. Eo facilius veniam dabis paulum diffentienti. Quamquam ne ifta quidem fcripfi, quafi multum abeam, fed ut videas ad ftatuminandam opinionem, eam firmiori tibicine opus effe. Locus de quo fcripferas eft, in primo de Art. pag. xvii. uti alter libro de Conftructione, pag. ccxliv. Uterque infra virtutes tuas, quod alibi fcelicius præftabitur. Salutem multam imperties Confuli Ampliffimo Brinkio, Collegæ item Theologo Daftio, de Zevecotio adderem, nifi pauci adeo dies effent, quod nobis adfuiffet.

Amftelodami,
cIↄ Iↄc xxxv.
7 Kal. Nov.

Tuus æternum,

G. J. Voffius.

CCLXXI.

Joanni Brunæo, V. Cl. *Quæftori* Middleburgenfi, *S. P.*

QUam vellem, ampliffime Vir, atque iidem non animorum minus fimilitudine quam affinitate conjunctiffime, ut fi non tam diu, quam optabamus, paulo faltem diutius, frui licuiffet, tui quidem mihi, uxori autem meæ, conjugis tuæ, imo & liberis meis, præfentiâ utriufque veftri. Omnes enim pariter vos colimus & æftimamus: & fi verum fcire cupis, permoleftum eft, quod tam longo fpatio divellimur, nec fæpius una effe liceat: mihi imprimis, qui ex fermone tuo ut mirificam voluptatem, ita fructum etiam capere foleo: hac veteris noftri amoris fiducia nunc ad te fcribo. Scio probe te memorem effe fermonis habiti inter nos, cum hic fores, de Annalibus Hollandiæ & Zelandiæ à filio Matthæo exaratis, dicatifque illuftriffimis Hollandiæ, Zelandiæ, Weftfrifiæque Ordinibus. Quam grata hæc fuerit opera Proceribus Hollandiæ, quid dicam? putidius id fuerit perfcribere; fed ut cætera taceam, vel inde conjecturam, vir fagaciffime, poteris capere, quod fint honorario profecuti (apud te non diffimulabo) florenorum cccel, ex quibus quadringenti quidem illi pro opera affignati, quinquaginta vero pro exemplaribus. Majus illud, quod, ut ex non uno nobiliffimi confeffus accepi, nihil æque hoc tempore obftiterit, quo minus terræ fuæ Hiftoriógraphum conftituerent, quam quod metus foret, ne alius, qui res noftri ævi defcribendas fufcepit, hanc

qualemcunque societatem ad infringendum honoris sui decus facere arbitraretur. Nihil vero hoc obstiterit Zelandiæ vestræ, quæ, ut arbitror, nullum hoc tempore illoc honore prosequitur. Et spes à multis hic facta filio mihique, quod nunc non lecere Proceres, facturos occasione alia, præsertim ubi alia pars operis prodierit in lucem. Plura hic addere de filii laboribus non est meum, nec tu ipse, qua modestia es, id probes. Sed te ipsum, & intelligentissimum quemque operis judicem capio. Mitto nunc exemplaria novem: tot enim in illustri illo consessu proceres esse intelligo, sed superaddidi tria. Unum seorsim antea dandum nobilissimo Knutio, quem interest nostra in tantis negotiis, quæ sustinet, prius vel fugitivo oculo lustrasse hunc laborem, quo facilius statuat, quid facto sit opus. Scio præstantissimum virum per se satis favitorem fore operæ publico bono insudatæ. Sed nec inutilis propterea erit commendatio tua, præsertim quando, nisi valde fallor, aliqua etiam ejus est conjunctio cum uxore tua. Parum abfuit quin ad ipsum scriberem. Sed noluit sibi diffidere. Eo minus quia & negotium commendavi (nihil horum ignorare debes) amplissimo senatori Cromenij, cum in urbem hanc nostram his diebus ad nuptiale festum se contulisset. Is Ineunte Novembri in urbe vestra futurus ad aliquam juris controversiam decidendam cum jurisconsultis & arbitris. Præterea & hic & Hagæ locutus sum, cum urbis vestræ secretario amplissimo Vanderburgio Illustris Berkii ἐπὶ μακαρίτῃ genero. Et is bonam addixit in hac re operam. Huic alterum ex tribus retiduis exemplar dandum. Tertium cedat illustrium ordinum Zelandiæ à secretis: sive seorsim, sive cum novena illa proceribus exhibendum. Quid expediat facile perspicies: si scissem quando conventuri fuissent illustrissimi Ordines vestri, filio auctor fuissem ut ipse excurreret. Nunc plane de eo incerti sumus. Accedit, quod non sinit ejus pudor ut Curio & Buccinator sit laudis suæ; melius ista per amicos peraguntur; mitto quod lue per fœderatam hanc Belgicam grassante non secure satis in turba aliquis se navi committat. Quamobrem omne tibi commendo negotium, & illis simul quos ante memoravi; spero autem pro gratia pulchre navata gratias me vobis acturum propediem.

Amstelodami *ciↄ Iↄc xxxv.* *4. Kal. Nov.*

Amplitudini tuæ addictissimus,

G. J. Vossius.

CCLXXII.

Hugoni Grotio.

Lutetiam Parif.

Illustrissime Domine,

Quod de negotio summi viri Galilæi Galilæii tardè adeo rescribam, diutina fecit ab urbe absentia syndici nostri Guil. Borelii; qui rem omnem apud Dominos Ordines fideliter procuraturum se recepit. Nec sane ad eam rem, alter magis idoneus eligi poterat. Sed non puto eum affore ante Christi Natalem. Magnus est affectus Procerum urbis nostræ erga Galilæium, eorum saltem, quibus scientia in pretio est. Ante omnes, prædicare debeo Nob. Realium; qui nihil æque exoptaret, quam ut Galilæius, prætextu offerendi Ordinibus nostris, suas de re maxima cogitationes, has ipse in terras veniret. Poterat, Inquit, opera hinc dari, ut figere hic domicilium vellet. Sed votum hoc viri, de suo etiam largiri ad detinendum parati, metuo ne provecta in istac Galilæi ætate, planè frustrà sit. Joannes Narlius, quia veretur, ne ulla sui deinceps à proceribus Suecis ratio habeatur; operam suam præfectis negotiationis Indicæ addixit. Ac intra triduum, si ventus faverit, navem ascendet. Octoginta menstruos, Florenos assignarunt. Obtinebit in itinere locum quem vulgus supremi Mercatoris vocant. Huic inter præfectos justitiæ facturus. Medicam simul artem exercebit; & majoris honoris spes facta. Nec tamen hujusmodi filium tuum Petrum, magnopere commovent ad simile Iter suscipiendum. Domi, vel apud exteros etiam Principes, dignitatem quampiam præferret. Sed quia non ignorat, quam miserum sit, ab incerta spe pendere: Ita decrevit studia sua componere, ut vel solis illis tueri decus suum possit. Juris prudentia imprimis placet, sed sic ut, ex consilio tuo, ea sociare velit, quæ ad mercaturæ intelligentiam pertinent. Literas ad Illustres juvenes Stypeskium, & Skyttium sedulo procuravi. Leonis Allatii labores, etiam vetera illa ἀνέκδοτα, quæ habet, excudere qui paratus sit, non unum hic habemus. In iis & Blauwius est. Sed dum totus est in Atlante suo adornando, non facilè dixero, quam tardè promissa exsolvat. De Tacito quod cogitas gaudeo. Metuo alioqui, ne alius quispiam in tuam involet purpuram, suisque interciat pannis, dissimulato nomine tuo. Scis jam dudum esse, quod quæ meditatus es, non sint in tua potestate. Mihi quidem quicquid eorum vidi, ac legi, impensè, ut omnia tua, placuit. Berneggerum, & doctrinæ, & virtutis nomine, merito

rito æstimo, & amo. Nec officio deero si quis locus patuerit in ulla Illustrium Scholarum, his & vicinis terris. Vale Illustrissime Domine, & cum Heroina conjuge, & familia, à me & meis salve. Salutem etiam plurimam mei amantibus dicito: Imprimis Rever. & Amplis. Bignonio, & Cordesio, à quibus quod amer, tui, ut alia, beneficii est.

Amstelodami cIↄ Iↄc xxxv.
Non. Decembris.

S. P.

Dum literas, quibus hæc inclusi, plusculum detineo, quia deesset commoda mittendi occasio, ecce nobis Hagha hoc rescriptum DD. Ordinum. Partem primam Annalium Hollandicorum, quos Matthæus misit, spero, jam acceperis: Nisi forte futurum, ut una cum hac Epistola recipias. Spero operam non fore ingratam. Quæso commone, sicubi erratum putabis. Editione altera corrigi poterit. Filius tuus indies se magis, & magis insignem reddit, non studiorum modo profectu, sed modestia etiam, judicioque, quo pro ætate illa, plurimum valet. Itaque honori, etiam tibi, atque familiæ fore confido.

Idibus Decembris. cIↄ Iↄc xxxv.

Illustrissimi nominis tui Cultor,

G. J. Vossius.

Geminæ literæ D. Deodato inscriptæ, ab Collega meo Hortensio sunt: Rogat is te plurimum, per famulorum quempiam deferri jubeas. Vale.

CCLXXIII.

Joanni Christenio.

Præclare, & Consultiss. Christeni,

Plurimum semper à prima etiam adolescentia amavi Urbem vestram, vel eo nomine, quod pueritiæ suæ studia ei barbaro illo seculo debuerit magnus Desiderius, vir nec sua ætate quoquam minor, nec nostra fortasse nec intermedia, saltem si totum consideremus Erasmum; non studium hoc vel illud, quando non ita feliciter agitur cum ingenio cujusquam, ut ei se doctrina totam induerit, sed felicis est (ut minimum dicam) vel in decuplam ejus partem recipi. Multum vero gaudeo, quod proceres vestri cedere nolint proavorum gloriæ, sed nunc quoque omnibus nervis contendant, ut augeant decus literarum, quibus magnus ille studiorum in urbe vestra alumnus orbi illuxit, divinarum nempe, ac præterea, non dico profanarum, ut quidam μέγα πίνοντες loqui amant, sed humanarum, quia humanæ inserviunt vitæ; ut sileam de sacris literis ad quarum intelligentiam ex iis plus redundat commodi, quam capiunt illi, qui eas nonnisi tanquam canis è Nilo degustarint. Quæ eo à me fine scribuntur, ut videas, quanti faciam propensissimam voluntatem tuam, claris doctoribus, etiam extra studia sacra, augendi gloriam, illustris jamdiu, sed quæ illustrior fieri possit, Academicæ Scholæ vestræ. Ac scio eandem esse mentem Collegarum præstantissimorum, præ cæteris optimi & viri & Theolog. D. Dystii. Cæterum de Gronovio sic habe: Non alium nunc occurrere mihi, cujus & doctrinam, & industriam magis commendare sum paratus, si certo Parisiis adhuc agere constaret. Metuo enim ne visendæ Italiæ & tot veterum in ea monumentorum amore flagrans, jamdudum eò concesserit. Si recte atque ordine me facturum putes, per literas Lutetiam missas exquiram, utrum Parisiis etiamnum degat, vel ut discesserit, quando iste exspectetur ab amicis, quos ille, ob singularem in literis doctrinam habet complures. Memini mihi valde à summis viris per literas commendari Matthiam Berneggerum, Professorem Argentoracensem ingentis & doctrinæ & nominis. Nempe rebus Germaniæ usque adeo turbatis, tertium tum annum nihil perceperat stipendii, eoque maluisset veteres sedes mutare Academia vel Schola aliqua Illust. Belgicæ Fœderatæ. Sed is superiore Februario fatis concessit, multis relictis ingenii & eruditionis monumentis, in his ut Historica solum dicam, Justino à se recensito. Generum habet, vel habuit potius (quando ipse ad superos ut dixi concessit) Joannem Freinsheimium, satis clarum notis suis in Florum, ac Tacitum, & amplis in Curtium commentariis inscriptis Nobilissimo Equiti Joachimo Wickefortio urbe hâc degenti, tibique ut arbitror cognito. Idemque parat Suetonium, Sallustium, Ammianum, Thucydidem, Pachymerium, Livium, & alios. Sed enim non sat scio, utrum is tam paratus sit Germania sua excedere, ac socer fuit. Et arbitror Augustanæ Confessioni addictum, ut istis locis solent. Quod ut existimo, sufflaminaret procerum vestrorum animum erga virum summum. Hannoviæ adhuc agit Joannes Philippus Paræus, magni Theologi Davidis Paræi Filius, viri multis scriptis celebris. Hic facile pertrahi possit in has terras,

ras, quia misero Germaniæ statu res ejus ad incitas sunt redactæ. Posset claritas ejus nominis ac paterni simul aliquod decus addere Gymnasio. Notus est mihi, tum aliter tum etiam per literas. Notior item Jacobo Laurentio urbis nostræ optimo & doctissimo Ecclesiastæ: quem super eo compellassem, nisi valetudo obstitisset, quæ nec scivit, ut statim literis tuis responderem. Sane si afflictam Germaniam cogitemus, non dubitandum quin plerimos habeat viros insignes probitate ac doctrina, quorum opera Reip. literariæ bono in Gymnasiis suis hæ uti provinciæ possent. Nec dubito quin complures suggeri possint, ab iis, qui terras eas lustrarunt, & urbe in vestra ac vicinis vivunt. Quamquam nec Belgica hæc fœderata pulchris caret ingeniis & huic aptis provinciæ. Solum dolet, quod cruda sic studia propellantur in ambonem, & forum. Quæ res nobis barbariem pristinam minantur. Verum nolo in tristi omine desinere. Malim optima sperare, vel eo nomine, quod videam amplissimos urbis vestræ proceres tum literarum esse & literatorum studiosos.

Raptissime *Amstelodami* scribebam.
cIↄ Iↄc xi. Kal. Jan. St. Vet.

Rev. Dom. Dyte, viro summo & aliis Collegis præstantissimis salutem plurimam, ubi otium erit, meo nomine, quæso dicito. Volo enim sciant utcumque tardus sim in scribendo, probe tamen eorum me esse memorem. *Ἔῤῥωσο.*

G. J. Vossius.

CCLXXIV.

Gerardus Vossius V. Cl. Antonio Æmilio *S. P. D.*

Nihil lubentius facio, quam ut amicis prosim, præsertim, si eadem publico commodem. Tale hoc negotium est, de quo nunc agam tecum. Est inter uxoris meæ propinquos, optimus, & doctissimus juvenis, Gorslius, qui annos multos, non literis modo, & Philosophiæ, sed sacris etiam studiis, operam Lugduni dedit. Jam ante quinquennium, cum ibidem historias profiterer, aliquo inter studiosos loco fuisse memini. Atque interea longe maxima cepit incrementa, ut ex pluribus intelligo. Sed nescio quo infortunio fiat, ut ejus non habeatur illa ratio ab Ecclesiasticis, quæ debebat. Id ipsum, id nos, & alios amicos male habet; est enim bene natus. Matrem an aliquando apud nos videris, nescio; fuit ea Davidis Ruteri, Amplissimi nunc senatus Brabantici, Hagæ senatoris soror germana. Avunculi fuere Werestenius, & Martinius, ibidem senatores. Avia erat Montenea. Nosti familiam perveterem. Quid consanguineos omnes recenseam, plerosque Nobiles, vel saltem Patricios: suspicantur aliqui, obstare juveni, quod moderatius paulo se gerat, quam Zelotis placeat; scio ego tibi Zelotarum mores non probari; hominum natorum, ad perdendas, non Ecclesias modo, sed totas etiam Respublicas. Quod igitur minus gratum reddit talibus, id eum commendabit, non tibi modo, sed Ticmanno, quem ego virum amavi semper, non modo doctrinæ nomine, sed etiam moderationis; quæ si unquam, his temporibus requiritur; sed aliud etiam obesse ei suspicantur, puta quod suis studuerit impensis. Aiunt tantam esse eorum copiam, qui studiis suis absolutis, ut aliorum, quibus paulo auctior sors, haberi ratio non possit, aliquid dicererent, si tales annum unum, aut alterum expectare cogerentur. Nunc semper negliguntur. Hoc pede si pergatur, quotusquisque tandem, qui aliqua in re sit, liberos suos studiis sacris destinarit? sed quid his insisto? Ad rem ipsam potius venio. Intelligo Ecclesiam Lissæ (is pagus est inter Harlemum & Leidam) carere verbi Ministro. Gorslius autem, quem dixi, non veretur operam suam offerre, ad sacrum hoc munus; scio aliquos quoque esse, qui Ecclesiæ illi præfici exoptent; sed ubi singuli sint auditi, cogitari poterit, quis dignissimus sit. Et non solum hic Synedrii, vel Classicalis voluntas spectanda, sed etiam ejus qui jus Patronatus habet authoritas. Eum esse scio Nobilissimum virum, Duickemburgium urbis vestræ Prætorem, quicum, ut arbitror, aliqua tibi notitia intercedit. Huic Gorslium commendari exoptem. Et si operæ putas, assumes quoque Ticmannum nostrum. Neutrum commendationis pœnitebit. Perspecta enim mihi juvenis, & modestia, & doctrina. Dubitabam an ipse, ad Dom. à Duickemburg, scribere vellem. Animum audendi præbebant summæ viri virtutes, quas ab omnibus commendari video; sed tandem putavi melius, id vos coram facturos, apud Nobilissimum hunc virum. Pluribus non morabor te tam occupatum, ipse adeo usque occupatus, ut vix hæc subito poterim conjicere in chartam.

Amstelodami,
cIↄ Iↄc xxxvi.
Jan.

CCLXXV:

CCLXXV.

Stephano Goffio, *Ecclesiastæ Castrensi* Colonelli *Verii*, *S. P.*

CRedo jamdudum tibi, optime & doctissime Goffi, mirum videtur quod tardè adeo ac tertiis demum literis provocatus respondeam. Tantæne inquies occupationes tuæ? sanè majores illæ, quam facile me cuiquam persuadere posse existimem. Sed tamen alia concurrerunt. Tardè enim cognovi, super quibus certior fieri desiderabas; nec erat cui tuto literas committerem. Nam filius, ad quem illas Hagam mitti petieras, is Amstelodami erat. Dampotus sæpius hic concionatus est, & gratus est non paucis, maximéque iis qui maxime faciem Ecclesiæ Britannicæ damnant. Sed necdum de eo advocando actum cum Ministris Ecclesiæ Belgicæ, multoque minus cum proceribus urbis. Videntur pastores non alieni ab eo; dummodo subjicere se velit classicis decretis. Id utrum facturus sit, dicere non habeo. Sed quorundam opinio est facturum, ne Hokeri instar, spe excidat. Apud proceres nihil æquè ei commodare possit, quam quod multi illis persuasum eunt, hoc agere Episcopos Angliæ, ut imperium in Ecclesias Belgicas exerceant; vanissimum hoc commentum animis eorum evellendum, inque eo adlaboro, ut debeo. Utcunque autem fautoribus non destituatur Damportus, nihil tamen efficiet, nisi ostenderit hic literas, quibus ab suâ Ecclesiâ sit honestè dimissus: tum item nisi comprobarit liquidò; sibi in Anglia solum quæstionem fuisse, de ceremoniis vel hierarchiâ; non item aliquid intercessisse, quod regem, aut regnum, spectârit. Hæc nunc sola perscribere potui. Plura ubi cognoro, faciam te quamprimum certiorem. Jucundissimum mihi fuit ex te cognoscere, de literis Clementis in Britannia editis. Nondum eas conspexi. Alioqui judicium meum perscriberem de locis inde à te excerptis. Nec propterea eas transmitti opus. Nam tuto satis id facere vix possis durante hoc gelu. Sed si quando huc excurres, vel fidum hominem habebis, cui committas, non ingratum erit conspicere. Nihil vero in istoc festinato opus. Vale, vir præstantissime & amicissime. Postr. Kal. Jan. Anni cIↄ Iↄc xxxvi. quem tibi ac familiæ meæ, Britanniæ Magnæ, ac fœderatæ huic Belgicæ salutarem exopto.

Tibi addictissimus,

G. J. Vossius.

CCLXXVI.

Danieli Paræo *S. P.*

VEllem, vir clarissime, Reverendus & ornatissimus vir, Jacobus Hintzerus, prius quam alias adiret Bataviæ urbes, pedem posuisset in Amstelodamensi, nosque compellasset: vel enim valde fallor, vel juvare eum consilio, in accedendis quibusdam Ecclesiis, vel etiam magistratibus, potuissem: nunc quia postremo in urbem hanc venit, vix quicquam potui præterquam apud Ultrajectinos. Et tamen id minutum fuit; interea præstiti quicquid potui. Nec quicquam lubentius feci. Usque adeo gratus mihi acceptúsque erat, partim ob virtutem & doctrinam, partim quia à tuo filio commendaretur, jucundumque esset ex eo cognoscere, quæ ad te & Paræanam domum pertinerent. Amstelodami jam vivo commodeque habeor à proceribus civitatis. Itaque Deo gratias ago, qui eam mihi mentem inspiravit, ut non abnuerem conditionem, cum huc vocarer; scio Gymnasium hoc novum fore: sed ante annos etiam quinquaginta novum fuit Lugdunense, cujus nunc tantum decus per orbem universum. Fortasse & non exigua quandoque erit gloria Gymnasii Amstelodamensis. Ita fore confido atque auguror. Mihi vero pulchrum tunc erit, jecisse ejus Gymnasii fundamenta. At interea, dices, deteret ea res aliquid de nomine qui inclytam Academiam Gymnasio demum constituendo commutas. Quid dicam; vir amicissime? non ignoro, quantillus sim. Sed tamen cum plurium tota hac de re judicium hujusmodi est: nunquam me à nomine & gloria ejus Academiæ pependisse. Si dolium Diogenis incola suo celebratum, posse & me oppidulo aliquid decoris dare. Atque extra illud de Academia, quanto urbs hæc alteri præstat! Quid ea opulentius! quid potentius! Quæ una ad bellum cum hoste potentissimo plus confert, quam — sed reprimam me, ne tot magnis Bataviæ civitatibus, tot Belgicæ fœderatæ provinciis, quicquam detrahere velle videar. De procerum vero & prudentia singulari & summa eruditione, penitus tacere non possum; siquidem illa res inter cætera me compulit, ut sedes hic ponerem. Sane complures novi, hic non minoris doctrinæ quam qui Collegæ mihi in Lugdunensi Academia fuerunt. Certò eam talium copiam, frustra in aliis & urbibus & provinciis quæras. Nec ignoro, vapulare eos à nonnullis, quasi non satis sint ὀρθοδοξίας amantes. Sed hoc non aliunde est, quàm quia permittant conciones eorum, qui in Prædestinationis dogmate dissentiunt à doctrina publice recepta.

Tum

Tum autem quia aliquos urbe jusserint exire, qui seditiose multa agebant; non accusabo quemquam, tamen sanguinaria quorundam consilia non ignoro. Horret animus meminisse sermonum, quos ipse, ex ore quorundam audivi; non loquor de iis, qui ab urbe jussi abesse, anno uno altero. Alios tango, quos dicere nolo. Ita enim semper animatus fui, ut de talibus non facile loquerer, nedum scriberem; sed apud te, familiarius paulo mihi agendum putavi. Sic tamen ut nulli periculum creem: postquam ab iis urbi esse periculum amplius non potest. De patria qua perscribi petis, paucis expediam. Parens mihi fuit Joannes Alopecius, sive Vossius, Ruremundanus. Is temporibus Friderici Pii in Heidelbergensi Academia, Zanchium, Ursinum, & alios audivit; atque anno 1573. in agro Heidelbergensi ecclesiastes factus. Post excessum ejus electoris anno 1627. quaternis auctus liberis, sed ex quibus solus supe ressem, in Bataviam venit cum ecclesiasticis cæteris qui Lutheri de cœna domini sententiæ subscribere noluissent. Itaque jam anni sunt quasi LIV. quod Palatinatum non viderim. Multis familiariter usus sum, quibuscum amicitia in Palatinatu parenti intercesserat; sed post tantum annorum intervallum prope omnes defuncti: Joannes Mylius Neostadiensis Ecclesiastes, puer cum ibi sæpe in paternis ædibus vidit: ut mihi his etiam diebus retulit: Nam in extrema Batavia prope Gorcomium ac Sylvam-Ducis pastorem agit. Apud hujus matrem vel novercam potius Barbaram Myliam ab octavo ætatis anno vixi, usque ad XVIII. quæ multa mihi referre solet de laudibus parentis quem octennis amisi. Norat ea parentem optime, quia arcta fuerat amicitia parenti meo cum marito ejus Jacobo Mylio, viro perdocto, & fido Dei servo in eodem Diœcesi. Horum memini quia soror Joannis Mylii, Jacobi filia nupta fuit Balthasari Lydio, quicum tibi, ni fallor, amicitia, aut saltem commercium literarum fuit. Et anno uno me natu grandior erat, superiori verò anno decessit paucis post maritum hebdomadis. Omnino pauci eorum superfumus, qui in Palatinatu temporibus Friderici pii, aut initii Ludovici nati sumus. Me vero semper illud habuit pessime, quod ab anno ætatis XXIII. priusquam dulcem patriam revisissem, scholastica fuerim functione distentus, primum in Academia paucis mensibus, mox in Gymnasio Dordrecbtano annis XV. & ultra, inde Lugduni iterum, partim in Collegio Theologico, cui quadriennio præfui, partim in Academia ipsa, in qua docui circiter novennium; sed ad alia jam delabor, de quibus non rogaras, nempe mihi jucundum tecum est per literas confabulari. Itaque calente calamo scribo, quicquid in mentem venit; neque enim gloriolæ aliquid ex epistolis quæro, qui eas sæpe ne relegere quidem soleo; nedum id otium sit cum cura aliqua eas exarandi. Abunde est, si raptim adeo scribentis manum assequi possis. Pro Christianæ institutionis elementis gratias ago, mihi opera valde probatur; nunc quod mitterem ἀντίδωρον erat nullum, sed fore propediem spero; nec enim inutiliter tempus abire patiar, quo necdum publice docemus: verum omne illud impendam digerendis schedis meis. Puto, mox à nundinis Francofurtensibus edendos commentarios meos de L. L. grande opus & in quo non parum operæ posuerim, & tamen nec parum restat, quod nonnihil terret, cum cæteras cogito occupationes meas: sæpius subinde infelici mihi videor natus sidere, quod nunquam liceat esse otioso, ac dulcibus Musarum studiis frui ex sententia. Aiunt hoc solatio esse posse, quod ipsa illa sidera ut luceant hominibus perpetuo moveantur. Mentibus nostris quas cœlitus habemus, aliquid esse cum cœlestibus illis corporibus commune: verum ut mihi quidem videtur, non tam sideribus, quam candelis nos comparari oportet: sidera lucent ac eadem permanent: nos lucemus aliis atque interim consumimur. Sed uterque clarissime & amicissime Paræ, hoc cogitemus ut consumantur corpuscula, manere animum, manere honorem in terris, longeque augustius præmium in cœlis. Quare me quidem laboris adhuc non pœnitet: scio nec te, qui bene de studiis ac pietate mereri non desines. Vale.

Amstelodami. *Tuus totus,*
G. J. Vossius.

CCLXXVII.

Abrahamo Vander-Mylio *S. P.*

Scis, conjunctissime Vander-Myli, ab annis tot, ut aliquanto amplius sit, quam tertiæ ætatis meæ pars, te amari à me plurimum, & æstimari. Nec eo minus formido, ne propterea quod tot literis tuis, tam humanis, tam eruditis, non responderim. Nisi jam à doctissimo Genero tuo Colvio, & aliis (ut reliquos mittam) in urbe vestra degentibus, cognoris, quam pene mihi ex consuetudine in naturam verterit, etiam amicissimis, etiam doctrina, vel dignitate clarissimis, raro respondere, nempe vix aliter, nisi gravis, ac pene sontica causa urgeat. Nec uspiam magis hoc vitium meum dominatur, quam iis ubi mea res agitur, vel liberorum. In quo

In quo immane quanto differo à Mercuriali urbis hujus Populo. Nulli autem tam grave quam optimæ uxori meæ: quæ si verum dicit, prorsus valetudinem perditum eo. Quid agam? Vix ab auditorio publico revenio, cùm ex urbe nostra, ex aliis Bataviæ urbibus, ex fœderatis terris, ex Britannia, Gallia, Germania, tractibus aliis compellor, idque ad nonam Vespertinam. Quare vix temporis aliquid superest vel studiis propriis, vel literis ad amicos, nisi illud inter & secundam nocturnam. Tum duntaxat interpellatorem habeo neminem, interpellatricem subinde unicam, conjugem dico, sæpius tamen interpellaturam, nisi ut ipsa ait, surdo caneret. Metuo interea ne immutandum mihi sit illiusm di vivendi genus, modo vitalem mihi diu hanc vitam velim. Cogito seriò, & cogitabo porro, partim ut amantibus mei (quos inter illustrem scis te locum obtinere) satisfaciam magis, partim etiam, ut paulum temporis obtingat limandis illis, quæ annis pene XL. non inutiliter mihi videor observasse. Tu vero mi cognate, beatus mihi videris, non quidem undique (quis enim omni ex parte felix?) attamen multis nominibus, inter cætera eo, quod plus otii suppetat præclarè, & cogitandis, & signandis rebus, animum omni alimonia dulcius palluris. Atque hoc imprimis dictum velim, propter auro contra non caros labores tuos, de Ecclesiæ concordia, quæ satis diu in propria sæviit viscera: ut tandem tempus sit desinere, si publici cura tangat ulla. Quod vero nec in hac sæculi iniquitate, tam pulchram deposueris cogitationem, mihi quidem gaudeo, tibi vero, & magis Ecclesiæ gaudeo; quam vel hoc argumento, colligo amarj à Deo, etsi istis odiis, ac rixis multum degenerarit. Deus tibi hanc bonam mentem esse perpetuam velit: Et simul pro pietate hac tua, non potest hanc vitam modo, sed etiam dum his terris, teque tuosque remuneretur. Quod tempus utinam liceat videre? ut tandem pacis amantes suus etiam maneat honos. Satis autem mirari non possum, ea ætate, ac in tam gravi negotio Ecclesiæ districtissimo, etiam otium esse cogitandi ea, quæ ad Arcana pertineant Naturæ. Atque ego quidem nihil magnopere adversus ea habeo, præterquam quæ coram afferre memini: sed denuò doctissimum Collegam Hortensium collegi: Atque ut paucis, quid sibi videretur, perscriberet rogavi. Paruit quidem, sed quàm tardè hinc æstimes licet, quod nondum quartus est dies, ex quo responsum accepi. Atque hanc quoque causam esse scito, cur tardius acceperis meas. Nolebam enim scribere, quin per me, vel alium, ex parte saltem, æquissimo tuo postulato satisfacerem. Accessit valetudo incommodior ex catharro: quæ nec publicam ascendere Cathedram hodiè sivit. Eoque justius veniam dabis, filum hoc scriptionis abrumpenti: Etsi alia erant, de quibus, quia aliter non licet, saltem per literas colloqui liceret. Vale, clarissime Cognate, & cum Uxore lectissima, à me, mea, & liberis salve.

Amstelodami,
clↃ IↃc xxxv.
pr. Kal. Febr.

Tuus totus,
G. J. Vossius.

CCLXXVIII.

Hugoni Grotio *S. P.*

Quod tam honorificis literis, filium Matthæum compellare, hoc est, (quod tibi propositum fuisse non dubito) ad reliqua studiorum accendere volueris; ut aliis nominibus, ita illo etiam, uterque plurimum debere nos fatemur. De ἀνθολογία, tardius respondeo. In causa est quod filius Petrus Grotius jamdiu, ut mihi ante menses duos retulit, hoc munere sit perfunctus; sed addebat, suis se ad te literis addidisse, videri sibi conducibilius, ut in Galliis hoc opus edatur; quia in talibus, Triconem, & Bovinatorem, ut cum Lucilio sic dicam, Blauwio hoc majorem ex Typographis norit neminem. Qui sic ante conjugium erat, nunc Νεόγαμον se, (ex quo solus omne onus cum fratrum uno sustinet) justius censet lentè, ut ipse appellat, festinare. Et verè festinat, ubi semel sit exorsus; sed ad ordiendum, nihil lentius videre mnimini. Itaque omnes ferè eludit, non animo quidem malo, sed quia nihil recuset unde spes lucri affulgeat, & aliqua etiam honoris: postea verò ubi singuli admoneant promissi, imparem se tam multis intelligit. Atque ille quidem, cùm primum de Ἀνθολογία convenirem, confestim annuit, & transmitti eam postulabat: sed ego hic objectare, quod jam biennium haberet filii Maimonidem, nec satisfaceret. Quod non minoris temporis spatii detineret opus Affinis mei Francisci Junii, de Pictura Veterum. Quod aliquanto diutius, tam multa Meursii hactenus inedita, quæ poscenti benignè transmisisset, magno cum viri dolore conservaret: Id eo virum hunc magis urere, quod Nobilissimis Daniæ, & aliorum locorum viris hisce dicasset. Nec eos hoc fugeret, qui assiduè sollicita exigant: tarditate hac leviorem apud eos fore gratiam. Blauwius humeros attollere; addere deinceps, se alium fore, hactenus fratrem à

Galliis exspectasse. Et jam quidem tres Junianos de pictura libros orsus. Maimonidem filii ⁊ μαγειρ, post octiduum certò auspicabitur. Opera Meursii intra sex hebdomades ut sperat. Nostros de poetica libros vertente hoc anno. Sed grande Originum opus, nonnisi post annum exactum posse. De tuis verò valdè se invito fore, ad alterum si eatur. Ne tamen statim responderem, poscebat. Velle aiebat, cum fratre dispicere de certo editionis tempore. Eam esse magnitudinem, ac dignitatem tuam, ut etiam apud cessatorem hunc, eximius esse debeas. Multa igitur aliorum dilaturum, partim in tuæ spem gratiæ, partim ne sibi minus, quam publico incommodet: sed nimis hæc verbose apud tam occupatum. Ad Tacitum venio, quem & ipsum cum tuis castigationibus, ac notis edere paratissimum se ait: sed pro multitudine harum, vel paucitate statuere debere de forma operis; utrum ea angusta esse debeat, an ejusmodi, quæ circumferri possit, vel media aliqua. Adfuit mihi his diebus, frater germanus, Optimi, & Clarissimi Skickardi: literas ejus prælegit, de misero, & suo, & Germaniæ statu. Utinam Ultrajectini de eo cogitent? Horum Illustris Schola in Academiam convertetur: cujus inauguratio erit triduo à Paschate. Non desinam commendare. Sed raro eorum ratio habetur, qui tam longè absunt, nec nisi aliena commendatione innotescunt. De Berneggero idem & feci, & faciam porro. In Centuriones Nauticos, qui tribus circiter mensibus, Hagæ in carcere fuerint detenti; quia tam bellam occasionem perdendi Classem Dynkerkanam neglexissent, hesterna demum die, qui decimus quintus erat Martii, à delegatis judicibus lata est sententia. Wander-Apt qui Thalassiarcha erat,ut fertur, carceri annorum viginti quinque est addictus. Habet tamen non paucos, qui famam ejus tueantur. Codde totidem annos exulaturus. Crachtius, & Sterkius, sexennio erunt extorres. Quod ex publico iis debebatur fisco adjudicatum. Quaskius, & alii absoluti. Filius Petrus Grotius, vita, & industria se nobis, & aliis probat. Quas literas bis meis adjunxi hesterno vespero accepi. Quo in genere non soleo procrastinare, quod esse possint de re maximi momenti. Salutem plurimam lectissimæ uxori, & liberis, à me, & meis. Τάχιστα.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xxxvi. xvii. Mart.

Cultor nominis tui,

G. J. Vossius.

CCLXXIX.

Merico Casaubono.

Reverende Clarissimeque Casaubone,

Literæ tuæ mihi redditæ ineunte Februario, pauloque post à Peisteri procuratore pecunias recepi, quæ ex beneficio Regio mense Septembri superioris anni mihi cesserant. Has multo tu ante annumeraras, ut ex literis tuis video. Sed nisi spisse admodum ab hominibus illis peccetur, non solco cum iis verba commutare. Nunc amice rogandus es, ut quantum in te est, pro veteri affectu erga me,procures,ut prima occasione percipiam pecunias semestris ejus, quod exspiravit mense Martio anni hujus post millesimum sexcentesimum trigesimi sexti; id mihi erit gratissimum. Quod acceptus tibi fuerit labor meus Grammaticus, gaudeo equidem. Uti & quod probes Annales Batavos Filii mei Matthæi. Et sane itidem cordatis & eruditis omnibus impense hic placent. De studiis nostris scribam literis proximis: nam nunc nihil eorum sub prælo; sed excuduntur hic de veterum pictura libri tres affinis mei Francisci Junii, ejus qui in ædibus agit Illustrissimi Comitis Arundelii. Rerum novarum jam hic aut nihil, aut parvi ea momenti, eo excepto quod Scenckianum propugnaculum, inter Rheni & Vahalis fluenta situm, priori æstate insidiis ab hostibus interceptum, undique à nostro sit cinctum milite. Quippe Illustrissimus Princeps Auriacus, ut fama perceperat, nova hostem opera Cliviano in agro qui ultra Vahalim ex adverso jacet, moliri, illico Wilhelmo Nassovio, exercitus, ut vulgo vocant, Mareschallo, in mandatis dedit, ut quotquot militum occulto contrahere posset, quamprimum ad ea hostium conamina impedienda illuc perduceret. Quod graviter adeo ab eo factum, ut inopinantibus supervenirct, & prius plures eorum fugam quàm arma cogitarent. Qui locorum munimentis, quæ Infans, ut appellant, Hispaniæ, ad retinendum Scenckianum propugnaculum fieri curarat, fidebant, post aliquot oppugnationes cessere, non exigua ante clade accepta. Solum Ferdinandi propugnaculum, in honorem Cardinalis Ferdinandi sic vocitatum, cæteris opera & natura loci validius hostes retinuere, quia ad Tormentorum jactus, qui crebrò ab obsessis fierent, nostri paterent. Hoc tamen simul inclusum nunc cum ipso propugnaculo nostrorum operibus, ita ut brevi urgente rerum penuria potituri illo loco videamur, quo Hollandi, Geldri, ac Ul-

trajectini carere nequeunt. Quippe commode adeo inde incursus in hasce ditiones patet, ut nisi mature satis, cum interciperetur, alia fuissent opposita propugnacula, magnam fuerint universi cladem accepturi. Subvenire nunc suis cogitant hostes. Sed tota adeo militum furore vastata est Clivia, ut pabulum equi, victum homines desiderent; quos jam in Gueldra Civitate equinis non abstinere carnibus nunciatur. Hocque adeo ex eo evenit, quod Illustrissimi Ordines qualecunque annonæ genus ex hostico in hostium prohiberi vetuerint. Imo & interdictum ipsis agricolis, ne cibaria nisi unum in diem coemant, nec amplius quam sustentandæ propriæ familiæ sit opus. Reperiuntur tamen hic, qui auri fame insatiabiles, adversum ea nitantur, & occulto quicquid possunt avehant. Sed illorum jam sex septemve suspensis, cæteris haud dubie illorum casus metum incutiet. Ita nunc hic ad cuncta adversa fortunæ edocti, animadvertere incipiunt. Etiam rei maritimæ cura ex parte resumpta, & navium præfectorum aliqui, qui oblata occasione priori ætate Dunkerkanos non invaserant, aut carceri ad viginti quinque annos addicti, aut exilio ad certum tempus pro delicti gravitate mulctati. Omne verò æs quod ipsis debebatur ærario inlatum. Quamvis autem ita hic cuncta armorum strepitu resonant, non tamen apud multos promovendorum literatorum amor cessat. Dordrechtani exemplo Amstelodamensium, Illustre Gymnasium instituêre, non quidem cum magnificis stipendiis, sed prout potuit urbs honoratior quam ditior. Idem & factum ab Ultrajectinis, sed illi consensu ejus loci Ordinum sexto & vicesimo Martii die ad Academiæ dignitatem locum suum evexere: facta Professoribus Doctorum creandorum potestate. Attamen in eo maximùm à cæteris Academiis differt, quod non suo Rectori, sed ipsis urbis consulibus studiosi obedire cogantur; imo & illis immunitates negentur, quas plerumque aliis in locis habent. De his satis. Salutem plurimam optimæ uxori à me & meis omnibus. Item à me Reverendo D. Decano & optimorum doctissimorumque Fratrum cæteris.

Amstelodami,
An. cIↄ Iↄc xxxvi.
Kal. Apr. St. No.

Tuus tui merito,

G. J. Vossius.

CCLXXX.

Diderico Vlamingio, *Dom. ab* Ostshorn,
S. P. Hagam Com.

MOlestè me habuit, Nob. Amplissimeque vir, quod filiorum, natu majoris, profectus in studiis malignè adeo responderit votis nostris. Sine circuitione, & ambagibus, apud virum tam cordatum loquar. Non minus ille, anno primo, promovisse debuerat, quam quarto, nunc exacto, contigisse video, doleoque. Sed factum nequit reddi infectum. Avolavit irreparabile tempus, optima optimæ ad studia isthæc ætatis pars. De cætero igitur, quod instat, agamus, ne itidem dispereat, quod puero temporis divinâ superest bonitate. A voto ordiar. Utinam suppeteret bonus docendi pueritiam artifex, qui sex septem pares ætate, ac profectu, honestè etiam eductos, imbueret Latinæ Linguæ atque liberalium artium primordiis. Huic, citra dubium, etiam aggregandi erant bini liberi tui. Nam in illa quadragenorum, aut plurium, una in Classe turbâ, & eorum quidem tam ingenio, profectu, moribus, etiam differentium, vix credi potest, quam minutum sit illud, quod propter sic divisam Magistri curam, ad puerorum singulos redit quotidie. Nec propterea contendero, unum uni committi oportere, quod nonnulli tentant, sed sæpe infeliciter. Nam præterquam, quod res ea magnorum est sumptuum, abest æmulatio, quæ studia omnis ætatis, multum alit, & fovet. Et Linguæ præterea melius addiscuntur allocutione multorum. Mediam igitur viam insisti velim. Sed si paucorum adeo bonum sub bono Doctore consortium nequeat obtineri, (quippe in quo negotio plurium parentum constantis sententiæ conspiratio requiratur) eundum nobis erit, quo ivere Parens, Avus, Proavus, & ita porro Majores nostri; hoc est ad Scholas Classicas quales habemus, si non quales optamus. Quamquam urbem vestram, non est quod suarum pœniteat, si cum scholarum aliis conferantur. Sanè locum etiam hic habet illud Augusti, Contenti simus hoc Catone: vel si sic malis, duobus his Catonibus. Quare si in alterutram mitti tuos placet, equidem, quod me quidem judice, non leve adeo putandum, Vossius hic, liberique ejus, in partem aliquam curæ istius venire sunt paratissimi, in vestræ spem gratiæ, quos adeo erga me benevolos, hactenus persensi. Sed ut video, metus est multorum, ne si liberi sui propè

 adeo

adeo absint à Parentibus suis, partim corrumpantur indulgentia Matrum, partim etiam consortio consanguineo, aliorumque æqualium familiari usu: qui multos avocat, in urbe hac usque adeo (quæ fœlicium civitatum infœlicitas esse solet) luxui dedita. De Heroina conjuge tua, aliud me sperare suadent prudentes ejus sermones. De iis qui puero noti, ac usu conjuncti, nihil, quia mihi ignoti, dicere habeo. Sed si aliò mittere perstat animus, non displicent Harlemum, ac Hardervicum. Illud quia propinquum, & eadem habet artis Grammaticæ præcepta, & ludi moderator, ab eruditione, & industria commendatur: Hoc vero, quia Gymnasium ejus urbis, jam à multis annis, optimè audit, ac hesterna etiam die intellexi, ex Isacio Pontano, viro utriusque nostri amantissimo, qui per hanc urbem Ultrajectum, ad generum tendebat, non incumbere istic præceptores partæ olim gloriæ, sed id potius agere, ut augeant hujus nominis decus. Unum morari hoc consilium possit, quod mutare ex parte Grammaticen cogeretur; sed-enim non usque adeo variant, Batavica, & Hardervicena precepta. Utraque enim Grammatica ex Lithocomo profluxit, etsi emendatores non eandem ubique insistant viam. Præterea parum adeo est, quod in Grammaticis didicit filius, ut non multum necesse habeat dediscere. Sanè examini interérant Cognati tui, Arlanderveniæ Dominus, & Bronchorstius. Non præteritorum, & supinorum, doctrinam norat: quin nec satis callebat primam Grammatices pagellam. Utrum autem magis expediat, eum vivere, cum Diesthio Theologo, an Acronio Ludimagistro, difficilè dixerim. Utrumque commendabat noster Pontanus; de Diesthio addebat, solere eum habere, in convictu, qui illustrem scholam frequentarent. In his negotium ei non optimè successisse. Præferre igitur ætate ac profectu minores, qui facilius illi morem gerant. Fusius ista scripsi, ut eo facilius certi aliquid statuere possis. Nec enim leve est negotium carissimorum pignorum, ubi de paranda agitur virtute, & doctrina. Moram diuturnam in deliberando non finit ætas puero procedens. Non minurum est, sic, culpa Magistri, nequequam periisse tibi aurum, & impensas; sed longè majus periisse sic puero, auro magis aureum tempus. Tanto magis curandum, ut damni, quod factum, industria resarciatur; scribebam ista occupatissimus, ad occupatissimum: sed loquaciorem fecit amor tui, tuorumque.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xxxvi. 12 Aprilis.

Addictissimus tibi tuo merito,
G. J. Vossius.

CCLXXXI.

Constantino Huygenio.

CUM nulli eorum, Nobilissime Huygeni, tuas qui virtutes singulares suo sciant pretio æstimare, cedere hac parte sim paratus: plurimum tamen (cur diffitear?) vereor, ne interdum sic de me cogites: O hominem rusticum, qui nec geminis literis meis tam amicis, ab tam longo tempore scriptis, responderit hactenus? Hic si inter homines elegantiores vivere sciret, non ne minutum quid ab studiis, vel occupationibus, subsecaret, quo non avaris ejus temporis, leviter saltem satisfaceret? Equidem si alius sic mecum ageret, vir præstantissime, facilè in has cogitationes venirem. Eo justius suspiciones tuas formido: quas minimè extimescerem, si satis me tibi notum arbitrarer. Nosses enim vitæ hoc meæ genus, quod me invitum licet, in hos quasi scopulos crebro illidit, adeo ut mihi prope solemne sit peccare adversus omnes, in epistolari hoc officio. Tam multi mihi hactenus veniam dedere, ut facilem etiam mihi, apud hominem tam intelligentem, veniam fore sperem. Neque alia nunc excusatione utar. Quod labores nostros sic prædicas, rem magis te dignam, quam meritis nostris facis. Habent commentationes meæ, quod se jactent laudibus tuis. Non quidem eas scripserim rudis ab eruditione; sed vix sperare ausus eram, ejus doctrinæ, ac loci hominem, se dimissurum in hæc Grammatices senticeta. Et propterea diligentior fueram, in annotandis rerum fastigiis, quo doctiores ista saltem lustrarint, oculo fugitivo. Cogitabam mecum illud Bilbilici vatis;

Lemmata qui quæris, cur sint adscripta, docebo.
Ut si malueris, Lemmata sola legas.

Sed ut video, opinione melius mihi apud te labor hic processit. Atque idem de quibusdam aliis summis viris dissimulare non possum. Utinam de omnibus etiam amantibus nostri, dicere idem liceat. Nempe argumentum his displicet. Nec diffitentur, magnum illum Hipponensem Præsulem olim Grammaticen scripsisse: sciunt & togatorum doctissimum, & ipsum Julium Cæsarem, virum bellica laude tam illustrem, de Analogia libros reliquisse; & quidquid de Augusto, Claudio, cæterisque affero, sibi quoque probè perspectum aiunt. At negant me ingravescente hac ætate, eaque de me hominum expectatione, ad minutias hasce, etsi non incuriosè tractatas, descendere debuisse. Rem magis me dignam, fore magis etiam utilem

Ecclesiæ

Ecclesiæ, si animo nulli affectui mancipato, eruere adlaborem antiquitates Ecclesiasticas, multis adhuc tenebris involutas. Et sane hoc studium fuit à prima adolescentia. Nec quidquam præter temporum iniquitatem paulum inde abstraxit. Multa quoque in hoc genere, vel confecta jam habeo, vel affecta. Eo majori voluptate redeo nunc ad studia meliora, quæ magis placitura confido, & tibi, & aliis itidem bonis. Gravioribus istis lassus fortasse iterum revertar ad eruditionis sementim, ad nuces. Non tamen ex cicure reddar avis fera, ut domum redire obliviscar. Nisi fortasse, ante me longus corripiat somnus. Quippe jam annum pulso sexagesimum, ut vitæ non ita multum superesse videatur; sed hæc curæ erunt Imperatori summo, qui ubi è statione hac nostra avocabit, læti ad meliores sedes avolabimus. Pertæsi etiam ineptiarum, quibus sese, & alios discruciant, erudituli nostri nihilo sæpè amantiores bonæ mentis, quam infrunitum vulgus, cui facilius ignoscas. Pereant studia universa, si nos duntaxat gloriæ præstant animalia, nec ad solidam pietatem, ac prudentiam ducunt. Scio te juxta mecum sapere, Vir Nobilissime, eoque lubentius hanc querimoniam apud te deposui, non quasi mihi hic quidquam struatur, aut metatur, sed quia me misereſcat Ordinis nostri. Sed de isto satis, ne in Epistola hac videar velle rhetoricari. Vale, Nobilissime Huygeni, una cum Heroina Conjuge, ac familia universa.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxxvi. Id. April.

Addictissimus nomini tuo,

G. J. Vossius.

CCLXXXII.

Ger. Jo. Vossius Joanni Beverovicio, *V. Cl. S. P. D.*

INvitus à Colvio (meo an tuo dicam?) divellor, si in candore hoc meo, locum inveniret livor, non possem tamen Dordrechtanis boni quicquam invidere. Attamen si possem, puto, & injurato credes, è sacro Ordine neminem me præoptaturum, Amsteliæ urbi præ Colvio hoc: Jure dixerim, Quicum vivere amem; prope etiam porro παρα-διάζων, quicum obeam lubens. De honesta illa, & erudita Beverovicii anima, idem censeo. Atque hoc par cum sic diligem, merito lætor de amore, quo mutuo vos, & me pariter complectimini, eumque affectum, perennare vobis volo. Pro novo veteris hujus amoris indicio, capio etiam, quod domo transmiseris operis de vitæ termino editionem iteratam cum accessione luculenta, quæ me valdè oblectavit. Debebit tibi posteritas quod tot bona ingenia excitàris ad disquirendum de hac re. Num placet, qui pomum Eridis, à te jactum prædicant, siquidem est hæc controversia, ex iis, in quibus liceat dissentire; dummodo nec Deo adimatur futurorum contingentium præscientia: nec homini, arbitrii sui libertas: quorum prius qui facit, Dei, qui alterum, hominis destruit naturam. Quomodo tamen hæc duo, & in isto, quod sub manibus habes, & in cæteris negotiis conspirent, non cuivis promptum est dicere. Quare istoc sanè ventilent homines acuti. Nos interea laboribus eorum suaviter fruemur, eoque avidius iis pascemus animum, quia tuo, hoc est amicissimi hominis, epulo excipimur. Scias vero, nulla à te fercula apponi, quæ magis sint ad gustum meum, quam ubi video minimum recedi à sancto vetustatis choro, αὐθάδεις ϗ ἰδιογνώμονας jubeo sibi habere res suas. Mihi quibus antiquitas desipit, parum ipsi sapere videntur. Responsum debeo consanguineo meo Somerio, Collegæ tuo optimo & doctissimo; sed dabo operam propediem, ut me exolvem. Salutabis meo nomine, plurimum, ante omnes vero, lectissimam uxorem tuam.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxxvi. 7. Kal. Maias.

CCLXXXIII.

Ludovico Crocio *S. P.* Bremam.

DIC bona fide, doctissime, & quod majoris ego facio, mi optime Croci, utrum miraris magis, quod tuis, & præstantissimi Willii literis compluribus, vir ego haud malus, & vestri utriusque amicus non è multis, non unius anni spatio neglexerim respondere: an quod nunc post cessationem vestram spontè, nullo etiam oblato scribendi argumento, Epistolam hanc mittam? Quid impulerit quæres; nempe non aliud, quam, quod cogitarem, non (venia sit verbo) maculæ solum, ut in veteri dicto est, sed incuriæ etiam modum esse oportere. Nec enim amicitiæ fiduciâ, semper licet esse negligenti. Vides, ut negligentiam ipse hoc appellem, sed hoc cùm facio, nulli injurius sum præterquam mihi. Utcumque enim alius, incuriam

curiam hoc duxerit, probè tamen mihi conscius sum, nullius minus me fuisse (eorum dico, qui aliquid apud me possunt) quàm mei ipsius, idque jam à biennio, aut triennio. A mane ad vesperam salutor, compellor, distineor, ab nonnullis, commodo, & meo, & publico, à pluribus dispendio, & meo, & Reipublicæ Literariæ, cui non possum præstare, quod volo, & à multis annis pollicitus sum; sed utcumque videar incuriosus in amicorum rebus, quia non facilè rescribam, nihil tamen me industrius magis, in iis exequendis quæ postulor. Spero neuter vestri conquereretur usquam, claudicasse affectum meum, in illis promovendis, quos commendassetis. Non tamen fœlicius unquam successit, quàm in Heilersichio. Eum confestim deduxi in ædes amplissimi Michaelis Pauwii, quem virum noris scio, partim ex Parente Consule, magni nominis, temporibus Synodi Dordrechtanæ, partim ex fratre Legato nunc, ab illustrissimis, fœderatæ Belgicæ Ordinibus, ad Christianissimum Regem. Multum profectò vestri amborum literis commendatitiis debet. Nam absque illis esset, non in eam dixi domum venisset; unde auspicato præfectus curæ, & institutioni filii, quem unicum habet illustrissimus Arausionensium Princeps. Spero majores eum honores manere paulatim, quam ipse existimet; dummodo is porro erit, qui fuit, & fortuna semper sua rectè uti sciat. Nunc eo, quo Heilersichius ante, munere fungitur Gronovius, non sacris quidem, sed literarum tamen studiis Heilersichio superior: nam bono judicio, ut de industria taceam, in optimis quibusque Latii, ac Græciæ scriptoribus est versatus. Quod propediem fortasse testabuntur Criticarum Observationum Libri, quorum partem vidi pariter ac probavi. Magna omnino, & pulchra nobis, ab hoc ingenio speramus; sed ecce jam Bibliopola vester adest, cui has literas tradi oportet. Quare abrumpam; salutem dices plurimam Doctori Willio, quem talem hic comperi, ut non possim non amare; sed & eruditissimo Cochio, cujus monumenta sic salivam mihi movent, ut in iis illum reponam, qui magnum ab eruditis, ac imprimis à posteris, pretium sint relaturi, nec æquè aliquod desiderem, quam ut pergat sic de studiis mereri. Et quid impedit quo minus salutem etiam adscribam Clarissimo Bergio? Viro raris virtutibus; sed mihi illum, quàm maximè commendat, quod intelligo, antiquitatis eum esse admodum amantem, nec tristibus hisce temporibus, affectu, sed pretio sui omnia æstimare. Te quoque sic animatum scio; planèque confido; nunquam te in hoc Ecclesiæ Schismate, pacis, & concordiæ studium velle deponere. Vale.

Amstelodami,
vi. Id. Jun.

Tuus & Collegarum tuorum ex animo amicus,
G. J. Vossius.

CCLXXXIV.

Ad honoratissimum & reverendissimum in Christo Patrem Guilielmum *Episc.* Londin. *& Magnum* Angliæ *Thesaurarium.*

Reverendissime in Christo Pater, honoratissime Domine,

Quod Thesauris te suis præfectum voluerit Serenissimus Dominus optimus Regum Carolus, id ingenti me gaudio perfudit. Solum dolet tardè adeo id pervenisse ad aures meas. Absque doctissimo & amicissimo Goffio esset, nunc etiam nescirem. Sed aiunt post longiusculum etiam intervallum gratulandi officium non solere esse ingratum. Quod ante igitur fecisse mallem, id nunc demum serius, quidem nec tamen serio minus facio, tantùmque honoris accessionem fortunare volo non tibi modo tuisque, sed cum Ecclesiæ tum Regno Angliæ universo. Atque ita fore auguror, sive spectem tum tuam pietatem, tum prudentiam, industriam, fidem, quibus in tractandis pecuniis Regiis opus est: sive etiam cogitem cujus vel ex quo primo in Britannia pedem posui, ignarus esse non potui, quanta tibi conjunctio animorum sit cum heroe illo Reverendissimo & Illustrissimo Domino Guilhelmo Archiepiscopo Cantuariensi. Hæc spem faciunt optimam, si minus ferrea hac ætate prorsus aureum redire Ecclesiæ seculum possit, habituros nos tamen tale, quod ab aureo propius absit. Quocirca non desinam una cum meis assidue preces funditare ad Deum boni omnis fontem, ut tum serenissimo & augustissimo Regi meo Carolo, tum toti familiæ Regiæ, tum utrique etiam vestri, etiam nobili pari, ac porro aliis Ecclesiæ ac Regni antistitibus ad res Britannicas feliciter moderandas longam & prosperam vitam conservet.

Amstelodami,
clↄ Iↄc xxxvi.
v. Kal. Sextil.
St. Vet.

Reverendissimi & Honoratissimi nominis tui cultor devotus,
G. J. Vossius.

CCLXXXV.

CCLXXXV.

Fortunato Plempio. Lovanium.

NEscio, Clarissime Plempi, utrum magis meis debeam occupationibus succensere, an potius moribus meis, hominis, (nec diffiteor) tardissimi in officio Epistolari. Absque utroque horum esset, egone nihil hactenus respondissem Plempio? Viro tam suavis indolis, tam raræ doctrinæ, ejus etiam in Rep. literaria dignitatis? Quod si magnam aliis in humanitate tua, mihi & perspectissima, fiduciam haberem, post tantam cessationem, deinceps quoque à scribendo abstinerem, tantùm, quia putarem, ferum esse officium hoc. teque aliorum esse similem, qui contemptum hoc sui interpretantes, plumbeas ideirco iras gererent. Sed mihi negotium cum Batavo, qui nunquam exuet simplices ac candidos suæ gentis mores. Ac talem se semper, mihi, & amicis, quos hic magno numero habes, exoptem. Videor mihi bellè satis negotium meum egisse, sic me excusando. Sed solusne Plempius candidus, in Vossio candor desideretur? Ne Deus sirit. Quare, ne, non dico alius in me, sed ipse candorem deliderem meum, cogor aliud apud te apertè promere, cur alteris literis tuis non responderim. Verbo dicam, puduit. Cur verò inquies? Meministi argumenti? Erat id de furore nostrorum in Thenensi oppido. Vix de eo scribere nunc sustinet animus. Ubi horribilis ille nuntius aures meas perculit primò, nihil fortunatum nobis speravi, usque dum supplicibus votis, & seria delicti pœnitudine, Deum nobis propitium reddidissemus. Nec sanè vel me, vel alios similiter animatos, opinio fefellit. Scis ipse, quæ sint consecuta, & melius longè nobis. Nec tibi, vel ullis, in Brabantia, magis ægre est, tam crudeliter (Scapham dixero Scapham) actum esse Tinis, quam Vossio, & amicorum aliis. Nobis, nobis, ea res maximè detrimenti fuit. Nec tam Batavorum tuorum hic culpa, quam Gallorum. Scio ut plerumque, quando res secius cadit, alter alteri impingere soleat culpam. Attamen exploratum mihi, prope omnem hic Gallis culpam tribui debere. Et tu, credo, nunc in eadem es sententia. Non quasi diffiteri velim fortasse, & gentis tuæ sex septem, vel plures, etiam, si sic velis, Gallis fuisse immixtos. Etiam Bataviam scio habere, qui facile alieno, etsi pessimo, rapiantur exemplo. Ad Principem quod attinet, si pietas non absterruisset, saltem gloriæ studium, principibus omnibus innatum, non sivisse, sic licentiam Gallicam grassari, modò in furore illo, ullus fuisset, vel rationi, vel authoritati, relictus locus, locumque non potius habuisset Poetæ illud;

Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

Necdum placere arbitror, ut filum abrumpam, sed velle, ut aliquid addam de opere Cl. Fromondi, quo me, quo amicorum alios, summus vir donavit. Nisi mihi tecum homine tam candido, & cui tamen candore nolim cedere, sermo foret, silentii tam longi, quam tamen nunc dicam, reticerem causam. Ipse non abhorreo ab Origani opinione; quam satis probabilem, etiam judicavi; priusquam aliquid Origani vidissem. Non tamen, ut alteram, Ptolemaicam dico, opinionem respuam. Scis quam difficulter à me impetrem, ut aliquid improbem, quod majorum comprobavit authoritas. In sacris. sanè nunquam ab iis recedam, quæ consensu Ecclesiæ Veteris comprobantur. Hic aliquanto alia ratio: Accedit quod tot Antiquis, ante Aristotelem, longè alia mens fuit. Et tamen Ptolemæi opinionem haudquaquam damno: solum existimo esse hoc, inter Naturæ occulta, ac posse inter homines eruditos, de negotio illo disquiri. Vis, & aliam silentii mei causam? Is qui adversus doctissimum Fromondum sentiat, Hortensius est, Collega mihi in urbe tua patria conjunctissimus. Scis quæ hac de re scripserit: quædam scio affectu juvenili, sed magis magisque judicium crescet; ut si res integra foret, eadem fortasse, aliter tamen fuerit dicturus. Interea multum pro dono debeo Fromondo: Legi lubenter, & legisse juvit, & perstat animus, quem sæpius apud te aperui; virum esse qui inter sæculi nostri Principes doctrinarum debeat reponi: planèque animo meo ægre est, quod desinat vos beare, tam multis, quorum spem, in prioribus Reip. literariæ fecit. Hæc ego recens à funere veniens, chartæ subito mandabam, metu, ne si ultra differrem scribendi munus, tandem obrepere, etiam amicissimo homini, posset opinio, quasi non idem absens forem, qui coram eram. Tu verò contra sic habe, clarissime, & amicissime Plempi, me præclaras animi tui dotes, non amare solum & æstimare; sed etiam venerari, ac porro veneraturum semper, dum memor ipse mei, dum spiritus hos reget artus. Salutem, si occasio erit, clarissimo Puteano dices; de filio cujus nosse aveo, an jam è Sarmatia fuerit reversus: Nam nihil à sex septem mensibus de eo cognovi; ita ut interdum metuam, ne quid ei in itinere humanitus evenerit. Si molestum non erit, vel ad me, vel ad Stapelium, tribus de eo verbis, perscribes. Eximio etiam

tiam fæculi hujus ornamento Tuldeno, falutem meo nemine impertias ; fed & fummo viro Fromondo.

Amftelodami, cIↃ IↃc xxxvi. iii. Eid. Sext.

Tuus totus,

G. J. Voffius.

CCLXXXVI.

Joanni Meurfio *S. P.*

NUnc demum forte territus Literis tuis, excudere omnia tua Blauwius cœpit. Mavult enim cuncta, quam folum hactenus inedita. Et fic expedit literarum ftudiis, ut uno & altero volumine, vel tertio etiam, contineantur, quæ Vir illo ingenio, doctrina, induftria bono elaborafti publico. Nihil inquies fraudis latet ? Nam quid fi ceffit, ubi meus ille qui has literas defert, deceffèrit ? Non hoc fcriberem nifi tam fcæva cogitatio mihi quoque in mentem veniffet. Certo tamen habe jam orfos tua. Uti & filii Maimonidem toto itidem triennio poft ambitus & promiffa neglectum. Grotiana itidem promiffa necdum cœpit : & non minus ꝑ ποῦ Grotium morum iftiufmodi quam te pœnitet. Quibus fim moribus, nifi fatis haberes perfpectum, hinc videres, quod magis amicorum res urgeam quam meas. Nam cum tam multa habeam parata, quid mei fufcepit ? fed ubi hinc in Grotianis, inde, quæ prævertent tuis & filii paulum promoverit, de meis loquar, vel alteri Janfonio, vel Henrico Laurentio, negotium committam. Noli putare te fi coram adeffes plus in hoc negotio, quam me poffe, qui te fratris loco diligo, & fi haud nimium, plus tamen aliis apud Blauwium valeo. Sed non obfcure video cur primitus plus receperit, quam poffit. Videor mihi videre poft damnum ex æmulo vicino, poft fumptus ex nupero filii conjugio, poft tot annis coacervatas tot codicum editiones quarum pleræque non fatis vendibiles, paulo ad rem factum attentiorem, & ut fic dixerim fub omni lapide fcorpium, hoc eft damnum, metuere. Magna pars Librorum ejus his duabus hebdomadis publica auctione eft diftracta. Multi libri minoris venditi quam ipfe excuderat : & non hoc meticulofum hominem reddere poffit ? De tuis tamen Viri Orbe univerfo celeberrimi meliorem majoremque fpem femper habere juffi. Nec magnopere hic mihi Suada opus qui id fatis per fe videt. Solum terret malus vicinus ; fed jam perfuafi nihil in tanti molíminis opere aufurum. Fore ut revereatur utrumque noftri. Spero itaque pauciffimas intra hebdomadas te aliqua vifurum tui. Nec magis deci i poffim toties deceptus quam fi nunc decipiar. Salmafius necdum è Gallis reverfus. Grandes ei honores offeruntur in Galliis ; fed videt non femper præftari, quidquid promittitur : nec tanti funt æmuli ut eo non redeat ad nos. Scripfit adverfus Grotium Seldenus de mari libero. Refcribit illuftrium Ordinum mandato Grafwinckelius J. C. Hagenfis, quondum meus Leidæ convictor, natus, fi forte fic magis noris, ex Bafia forore Bafii rationalis cameræ præfecti. Comes Mauritius ad Indos Orientales abiturus gubernator futurus eorum locorum. Vides quam illuftres heroes nunc eum locum fint obtenturi quam antea : nolo addere cætera. Scis me dicere, non quidem terræ filios, attamen nihil qui ferent ad tantam profapiam. Deus faxit ut bono fit Reip. noftræ. Pauwius Hollandiæ Syndicus & in Gallias ante biennium circiter legatus quotidie expectatur ; fed in Syndici munere ei fuffectus Catzius Dordrechtanus Syndicus. Ipfe fungetur munere, quod in rationali camera obtinuit prius. Fortaffe Syndicus hujus urbis Borelius Venetias iturus legatus revocato Domino de Lier ; faltem honor is ei oblatus ; fed an uxor affenfura fit, non fatis conftat. Nec enim aliquid invita hac velit. Deus Opt. Max. diutiffime te tuis, nobis, imprimis publico confervet. Optimæ tuæ Uxori Conjux mea falutem, filiæ filia, omnes nos omnibus vobis. Etiam Cl. I. VV. Laurembergio & Stephanio & cæteris porro Collegis plurimam dicito falutem. Raptim, ut foleo.

Amftelodami, cIↃ IↃc xxxvi. Poftr. Idus Sext. St. Nov.

Tuus æternum,

G. J. Voffius.

CCLXXXVII.

Guilielmo *Archiepifcopo* Cantuarienfi.

Reverendiffime in Chrifto Pater, Domine Illuftriffime,

USum opera mea, an abufum Calandrinum dicam, propè hæreo incertus. Saltem facile mihi perfuadere finam, egiffe illum magis negotium fuum, quam fereniffimi Regis. Negat ille quidem fuum abs Regio poffe divelli, de quo quid fit nefcio ; fed vellem, cum operam meam poftularet, candide magis aperuiffet, quorfum iftæc tenderent. Sed ipfi porro viderint ; nec enim mihi feritur, qui Calandrinis nec teruncium acceptum

unquam

unquam tuli. Sed illos potius ob summam facilitatem in commendando, habeo debendi reos. Interea dolet, quod in rebus nihil ad me pertinentibus molestiam tibi, illustrissime Domine, pepererim: quod fateor, verè est in Ecclesiæ imò & Regni negotia peccare.

Tandem Typographus aggressus est filii Maimonidem de Idololatria. Deinceps omnia spero liquidiora. Ne solitarius prodat, addam ei comitem de eodem argumento Dissertationem nostram. Qua ex opera nostra spero lucis non parum capere posse veteres cùm τοὺς ἔξωθεν, tum imprimis Ecclesiæ Scriptores. Dum cætera majoris operæ molior, si sic illustrissimo nomini etiam tuo videatur, publici juris faciam, duos de Baptismo Libros: de quibus memini me ante aliquot annos scribere. Prior majori ex parte antea editus, alter de Ritibus nunc demum proditurus. Absolvi & tripartitum opus de Symbolo Apostolico, Athanasiano & Constantinopolitano. In quo præter alia, de eorum Auctoribus, & additione Constantinopolitano facta. Operosior labor de temporibus Hebræorum usque ad capta à Tito Hierosolyma. Hic ut de cæteris, ita & de LXX. Danielis Hebdomadis dissero. Quem & ipsum spero intra annum hunc lucem videre posse. Nisi prævertat labor alius, & sæculo hoc utilis de Controversiis inter Latinam Græcamque Ecclesiam. Atque in his propè omnibus crebra mihi sed modesta cum Baronio Dissertatio; ut grandioris operis sint quædam quasi ἀποσπασμάτια ac segmenta.

Cætera me spectantia, ubi otii tantum erit, cognosces ex optimo doctissimoque Gossio: cujus ego candorem ac pietatem magis magisque amo & æstimo. Nec facile satis prædicavero in eo, ut antiquitatis, ita rerum omnium præclaram cognoscendi ardorem. Quæ ejus modestia est, sperabat hac etiam parte ex conversatione nobiscum aliquid suis studiis incrementum. Eoque etsi perhonestè adeò à nobilibus & summatibus viris hic haberetur, ægrè tamen divellebatur; sed qui suus non esset, alienis posthabere propria debuit commoda.

Propitium numen Reverendissime & Illustrissime Domine, longævam tibi & prosperam vitam largiatur.

Amstelodami,
cIↃ IↃc xxxvi.
Kal. Sextil.
St. Vet.

Reverendissimi Illustrissimique nominis tui Cliens devotissimus,

Ignoscendum, Amice Lector, exscriptoris incuriæ qua fit ut sequens Epistola (sc. in tempore prior) loco cedat superiori.

CCLXXXVIII.

Guilielmo *Archiepiscopo* Cantuariensi.

Reverendissime in Christo Pater, Dom. Illustriss.

Adfuit mihi hesternâ die vir honestus, nec dignitati tuæ ignotus, Philippus Calandrinus; quem tum patruelis suus comitabatur, tum aliter vir ut virtute, ita literis cultissimus, mihique perfamiliaris. Eorum uterque Calandrininaum mihi negotium esse commendatissimum exoptabat. Referebat vero Calandrinus, ut valdè cupiat suas literas in manus Augustissimi Regis Caroli pervenire: eoque id desiderare impensiùs, quia ignarus sit, utrum priores, quas magnatibus aliquibus misit, redditæ sint. Ex eodem intelligo, hoc in mandatis habere, ut monilia Regia quæ terris hisce sunt, majestati Augustæ restituantur. Sed incassum se ait laborare, frustraque etiam operam de hinc insumpturum, dum sic sunt Burlamachii res, nec eas hic pecunias recipi, de quibus ad Augustissimum Regem scribit. Necessum igitur est, ut ea summa de illa Burlamachiana detrahatur, posteaque cedat in solutionem vel imminutionem pecuniæ quæ Burlamachio numeranda sit à serenissimo Rege. Agitur res non Calandrini modò, quem auxilio dignissimum omnes arbitrantur; sed etiam ornatissimi adfinis ejus, viri à multis annis mihi cogniti, quem ob virtutem ab omnibus prædicari & æstimari semper intellexi. Imo agitur negotium Regiæ ipsius Majestatis, cujus monilia se restituere posse Calandrinus desperat, nisi precibus suis apud serenissimum Regem relictus sit locus. Intelligo Calandrinum, non ignaro te, Reverendissime & Illustrissime Domine, in Bataviam ad expediendum, Regium negotium protectum esse. Ac video eo plus præsidii collocare in bonitate & prudentia tua heroica, ne pariter mala gratia fit apud optimum omnium Regum; simulque in sui ac familiæ in gravem incidat probrosamque ruinam. Equidem fateor me his argumentis compulsum esse, ut has ad te, illustrissime Domine, literas darem, measque etiam preces sociarem, quo facilius Calandrinus, voti sui apud serenissimum Regem compos fiat. Res est Deo acceptissima, erigere afflictos, tuæque id eximiæ dignitati consuetudine diu jam in naturam vertit: quod tot beneficiis maximis ipse obstrictissimus facilius certiusque possum prædicare. Neque in hoc negotio Calandrino solum auxiliares præbebis manus, vel etiam affini ejus: sed multos quoque sanguine ipso, vel affinitate iis junctos (in quibus & aliqui studiis & scriptis clarissimi) æternum inclyto Regi Regnoque ac illustrissimo

nomini tuo obstringes. Omnes pariter oramus, ut Deus Opt. Max. sereniffimam Majestatem Regiam, ac pariter te, Reverendissime atque Illustrissime Domine, Magnæ Britanniæ Regnis ac Ecclesiæ suæ permultos in annos conservet, salvos & incolumes.

Amstelodami, CIↃ IↃCXXXVI. VIII Kal. Jun. St. Vet.

Illustrissimi & Reverendissimi nominis tui devinctissimus pariter ac devotissimus Cultor,

G. J. Vossius.

Justum quia hasce literas argumentum complecti putarem, nihil nunc quidem, quod proximis fiet, de rebus meis particulatim perscribo; præterquam Reverendissimæ dignitatis tuæ literas probe mihi redditas, & infinitum debere quod ea cura, in ea dignitate, in illis occupationibus, mihi tantillo rescribere non fueris gravatus.

CCLXXXIX.

Guilhelmo *Archiepiscopo* Cantuariensi.

Reverendissime in Christo Pater, Dom. Illustriss.

MIHI gaudeo, Britanniæ gratulor, Deo gratias ago, de immissa animo tuo cogitatione sanctissima revocandi juris ejus, quo Reverendissimi Cantuariensis Præsules jam ab antiquis temporibus in lustrandis Regni Anglici Academiis uti frui solent. Sane non corpora solum nostra fluxa ac fragilia sunt, sed humana etiam instituta, licet optima, facile per incuriam in pejus vergunt. Eoque ad retinendum grande illud disciplinæ bonum nihil exoptatius à Deo & Rege potuit evenire, quàm ut priscum jus tanto præsuli restituatur, per eum potissimum labantibus moribus obviam eatur, cui ut sacrorum sic morum bonorum præcipue cura incumbit, quique sic sanctimoniam ab illis exigere sciat, ut eadem præcedat cæteros. Sunt quidem florentissimæ Academiæ ambæ: sed cura tua deinceps se vincent, ac pulchriores pulchrioresque semper exurgent. Quod bonum suum sapientissimi quique per se sine dubio vident, ac magis & magis intelligent, nec solum nostra ætas, sed posteritas etiam, ut sui temporis emendatori gratias propterea semper aget. Primus qui me jucundissimo hoc negotio lætissimus ipse perfudit, optimus & doctissimus Gothus noster fuit. Is aliquamdiu studiorum ergô hac in urbe egit, ac me usus perfamiliariter; quia, quæ viri modestia est, arbitraretur, studia etiam sua ex nobis aliquid posse capere incrementi. Gaudeo me incidisse in amicum tam amantem bonæ mentis, & de quo non possim non optima quæq; mihi augurari.

Amstelodami CIↃ IↃCXXXV.
Pr. Non. Sext. St. Vet.

CCXC.

Ger. Jo. Vossius, Arnoldo Ticmanno *suo S. P.*

QUI has literas defert, optime & Doctissime Ticmanne, is est D. Jacobus Hintzerus exul Palatinus; sed dum patriæ res florebant, in Heidelbergensi diœcesi Ecclesiastes: eum mihi, postulato patris, commendavit, vir eruditus & scriptis magis magisque inclarescens Daniel Paræus. Quem si non ob eruditionem & probitatem insignem multum amarem, amarem tamen ob summum erga me affectum. Nam suum mihi Lucretium, quem egregiis notis ornatum ivit, consecravit. Filius est Philippi Paræi, cujus tot scripta in humanitatis studiis habemus. Ejus Terentium ac Plautum, ut cætera taceam, visos tibi arbitror. Hic eundem magnopere commendavit nonnullis in urbe nostra. Avus est magnus ille Germaniæ Theologus David Paræus, de quo satius tacere quam pauca dicere. Hæc de Paræis, ut scias, à qua familia compluribus in urbe hac Hintzerus noster commendari meruerit. Equidem comperi ipse, virum esse ut integrum & probum, ita egregie doctum; accedit quod honeste natus, honestis etiam familiis per uxorem innexus. Uti ille Antoniorum, quæ tot egregii nominis Jurisconsultos habet. Illum Franekeræ juris doctorem ac professorem, tota Germania inclytum (is Patruus est uxoris Hintzerianæ) ejus filium Collegam D. Gomari: item alium Professorem Cassellensem. Adhæc Doct. Reifenbergium, qui & ipse juris Professor Franekeræ. Etiam Sohnius, magni nominis, ut scis Theologus, hanc familiam attigit. Sed quid exuli prosapia prodest? Quid eruditio? Quid virtus? Quamdiu cessant omnes ejus curam habere. Quod scio non fit malevolentia: sed ob exulum copiam. Tamen hic melioris notæ. Qui saltem sine aliquo liberalitatis indicio, ab Ecclesia dimitti non debet. Præter Amstelodamensis, ditior fortasse illa quam vestra: sed neque vestra, ut puto, exhausta. Non soleo ego sic alios commendare. Sed viri amor, & Paræanæ domus postulatum, hoc ut facerem, fecerunt. Scito, siquid feceritis benigne, optime id iri locatum. Diu est, quod te non vidi. Videre autem desidero. Amo enim virtutem & integritatem tuam, quam à puero perspexi. Amo etiam eruditionem non vulgarem. Tanto Deum impensius rogo, ut tibi tuæque familiæ bene faxit. Salutem dices Collegis, iis imprimis,

quibus

quibus me notum carumque scias. Sed & Æmilio nostro, viro longe majoris doctrinæ, quam vulgo putant.

Amstelodami, iii. Kal. Sept. raptim.

CCXCI.

Ludovico Crocio *Theologo S. P.* Bremam.

SIC hactenus in animum induxi meum, Clarissime Croci, etsi Epistolari officio fortasse ab aliis vincerer his terris; non tamen à quoquam superari amore tui. Nam si quis alius videbar, eo te pretio æstimare, quo dignum erat summis virtutibus tuis. At postquam, quos proximè de Theologia labores, juris fecisti publici, versare per otium cœpi; etsi maximi semper fecerim, cogor tamen non paulo te sublimiori loco collocare. Itaque me ipsum culpo, qui dum animus meus tam multis distrahitur, amicum non coluerim uti debui. Nisi fortassè nunc te ipsum hic superâris. Quod si est, non video quomodo culpari meritò possim. Utcumque est, gratulor Ecclesiæ Dei, ac Germaniæ imprimis vestræ, quod te habeat, Deumque oro, ut diu te sospitem conservet. Atque id quidem eo justius facio, quia magno dolore conspicio, tam in arctas copias cogi, qui benè de Ecclesia, non possint minus quam velint. Cum gemitu sæpè mecum considerans statum Ecclesiarum nostrarum, dico, *fuimus Troes*. Tu & pauci similes tui, quos ut aurei sæculi reliquias colo, sistere debetis exitium, quod minatur nobis, soli doctrinæ odium, aut contemptus. De me quidem ita habe, posse me concoquere malignitatem seculi, eorum imprimis, qui esse malunt imperiti, quam videri: paulo minus istorum, qui non eruditioni modo, sed virtuti etiam bellum indixerunt. Etsi verò perjucundum mihi fuit, per se legere, doctum, & laboriosum opus tuum; tamen aliquid voluptatis inde etiam accessit, quod Vossius tuus inter summos viros, quos celebras,

Se quoque Principibus permistum agnovit Achivis.

Exuditur nunc Dionysii mei τὸ μακαρίτου, Maimonides, de Idololatria, Latinè redditus, & notis illustratus. Comitem dabo dissertationem nostram luculentam de eodem argumento; maxime de gentium cultu. Mittam ἀντίδωρον, ubi prodierint: uti & Cl. Cochio. Quem virum intelligo Franekeram, à vobis avocari. Credo non dimitteretis, si fortunæ essent Reip. vestræ, quæ olim. Aureo esset inescandus hamo; quod fortassè tempora hæc non sinunt. Virum amo, ac eadem mens erat filii, quod Maimonides ejus luculentis indiciis ostendet. Sum ejus munificentiæ obstrictus. Sed operam dabo, ut me exolvam. Collocutus sum cum Bibliopolis nostris, de summi, & amicissimi Martinii, heu quondam nostri, Originum libris. Arridet argumentum. Sed prela aliis distinentur, & status Germaniæ, ubi id genus librorum distrahi solet, tardiores nunc facit. Magnam pacis spem faciunt aliqui. Majori commodo hærendum excudatur, si ea affulserit. Sed tamen ulterius etiam tentabo, quid possim. Nihil enim laboris recusem, propter liberos ejus viri, quem mortuum etiam amare nunquam desinam. Vale. Plurimam salutem V. V. Cl. dicito, Bergio, Willisio, Cochio, Cabeliawio.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxxvi. xi. Kal. Octobris.

CCXCII.

Henrico Ernstio *S. P.* Soram Danorum.

VIR eruditissime, & quod non paulo majoris facio, integerrime, credisne me ignorare, mirari te, planèque evenisse, præter opinionem, quod compluribus Epistolis tuis hactenus non responderim? Sed sine dubio, id in optimam partem interpretaberis; si scias, me hoc in vitæ genere non posse, quæ vellem, & propterea in Epistolari officio mirè esse tardum. Egone absque illo esset, non scripsissem, ad Illustrissimum Heroa Rosecrantium? Ne Deus sirit, ut ejusmodi moribus essem. Sed undecunque ad me querelæ; quas innocentissimus cogor concoquere, idque Spartana patientia. Nam crede mihi, durum mihi, quod nec aliis, nec mihi ipsi satisfaciam. Tanto tamen majoris te facio, quod nullæ in literis tuis querelæ. Tuæ profectò fuissent justiores, quam aliorum quorundam qui occupationes meas melius nosse debebant. Nisi istæ obstitissent, multa ingenii, & industriæ nostræ monumenta, saltem pro modulo nostro, exarata intra hoc triennium, amici, & literatus orbis vidisset. Schedæ P. Syri tui, sedulo adeo cum Manuscriptis collati à te, pudicè hactenus adservatæ nobis. Utinam quod abitum paranti aiebam,

aiebam, triduum hic persistere licuisset. Confectum habuisses negotium. Tardiorem postea fecit carissimi Dionysii excessus, qui negotium receperat, & ejus iter in Hispaniam, cui dicandum opus videbatur, & moles occupationum, quâ ipse urgebar. Tandem negotii hoc dedi filio Gerardo; qui & binos, ex Bibliotheca mea, codices Manuscriptos, & aliunde alios nactus, aliquot etiam editiones veteres, tibi invisas, strenuè in eo scriptore operam impendit. Planè confido fore, ut intra hanc instantem hyemem, lucem videat, tuâ, & filii gloriâ. Salve eruditissime, & candidissime amice, ac amare nos perge.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xxxvi. Prid. Non. Octobris.

Tuus,

G. J. Vossius.

CCXCIII.

Guilielmo Boswello.

Nobilissime Boswelle,

SCripsit affinis meus Franciscus Junius de Pictura veterum Libros tres sanè eruditos & laboriosos. Eos probantibus illis quorum auctoritas merito apud eum plurimum valet, sacrare cogitat serenissimo Regi ac Domino nostro Carolo. Opere jam excuso sola superest præfatio: quam, priusquam prelo committatur, communicari tecum voluit, ne in sermone ad tantum Monarcham forte verbo offenderit ignarus. Tuo stare & cadere judicio est paratissimus. Scit enim te ut aliarum rerum multarum, ita earum, quæ ad Regum aures pertineant, longe utroque nostri intelligentiorem. Manum ipsam Junii misi, eoque ubi legeris remitti opus erit. Quod si molestum erit perscribere, quid potissimum mutandum existimes, saltem filio meo Francisco, qui Hagæ est advocatus, indicium eorum facere ne refugias. Is facile ad me perscribet. Nuper in proprio, nunc in simili affinis negotio molestiam facesso. Tanta mihi fiducia est humanitatis & amoris erga me tui. Maimonides de Idololatria jam bonam partem excusus cum tralatione & notis filii mei Dionysii τῦ μακαρίτυ. Eo absoluto compluria nostra consequentur: sed gravioris argumenti quam illud illustrissimo Walliæ Principi sacratum. Necdum tamen laboris ejus pœnitet. Sed ætas hæc & vitæ etiam genus quod profiteor, nunc postulat majora.

Vale, Nobilissime & Amicissime Boswelle, & cum uxore, quam jamdiu reducem ex Anglia spero, item cum prole suavissima, Salve.

Amstelodami cIↄ Iↄc xxxvi. iv. Id. Octobris.

CCXCIV.

Simoni Beaumontio *V. Cl.* Gerardus Jo. Vossius *S. P. D.*

QUod sive viduas pertæsus noctes, sive potius curas domesticas, & alia incommoda, quæ solitaria secum vita trahit, ad alteras, vir amplissime, nuptias animum adpuleris, id & jucundum mihi cognitu fuit, & planè ejusmodi, ut tibi, tuis, & quod caput est, Patriæ, fœlix, faustumque fore confidam. Hinc rei familiaris sollicitudine levatus, inde & vinulis alloquiis, & melleis amplexibus recreatus, novis viribus exsurges ad patriam, de qua tot annos præclare adeo mereris, melius meliusque merendum. Sed & amicos tuos..... quod te velle scio, non uno edoctus experimento, quod ex fructu amicitiæ tuæ percepi. Hac fiducia, partim sponte mea, partim poscente ita Francisco Filio J. C. non dubitavi has literas exarare, quibus animum tentarem tuum, ut cognoscerem ecquo urbi vestræ, magni Alumnæ Erasmi, nec minoris Grotii consiliis nuper nixæ, nunc prudentia nihil minus, quam degeneris Batavi suffultæ, utilis Hagæ esse possit opera forensis filii mei, cujus me antea scis nomen dicere. Equidem velim: quod si est, spero, imo persuasissimum habeo, opera id nos tua posse consequi. Nec enim existimo, ita intra centum Advocatorum numerum, liberum oppidum constringi, ut eum excedere nefas putet. Neque is sum, qui tantoperè commendare illum vellem, nisi perspectam haberem fidem ejus, atque industriam. Quippe scio, non fore, ut te pœniteat unquam operæ impensæ. Et in grata segete beneficium obseretur, si me, si meos benè novi. De meis studiis si quid petis; nunc de Idololatriæ origine, & progressu libros edo. Quos comites do filio, à meo Dionysio τῦ μακαρίτυ, de fonte Hebræo, Latinè reddito, ac notis illustrato. Ubi uterque prodierit, ex primis videbis.

Amstelodami cIↄ Iↄc xxxvi. v. Idus Novembris.

CCXCV.

Illustrissimo Chris. Stupesky.

POstquam, Illustrissime Domine, cœleste numen eripuit terris, quem mihi dulcissimum dederat Dionysium, sæpius quidem propositum fuit, literis apud te testari dolorem, quem conceperam: sed mox idem dolor retrahebat, quem sic mihi refricaturus magis videbar. Nec potui facile à me impetrare, ut tibi quoque molestiam afferrem, ut coram affatim persentimus, posteaque perspeximus ex luculentis literis tuis, quibus eum decreti in orientem itineris comitem expetebas. Præterea neque his terris tam commoda scribendi Romam occasio fuit. Adeo ut ne illud quidem sciam an postremas nostras acceperis, quas dederam ad Amplissimum Senatorem Venetum Dominicum Molinum. Nunc patriæ te redditum magnopere gaudeo: atque ut post longi temporis peregrinationem ei consilio atque opera plurimum prosis, Deum, patrem luminum quæso rogoque. Judæorum de quibus scribis, miseret me prorsus: Quanto mallem sedulo ut operam darent Christiani iis convertendis. Hoc fine jam Thalmudicis & Rabbinicis totum se dare cœperat ὁ μακαρίτης Dionysius meus. Nunc plerisque omnibus terris mira eorum est paucitas, qui sua tueri adversus hanc gentem sciant: pauciores etiam qui idonei videantur iis expugnandis: merito accusamus Judæos pertinaciæ, sed nec ipsi sumus exsortes, quando apud nostros propemodum jacent Orientis literæ, sæpeque optimam causam lusoriis magis armis tutamur quàm decretoriis: quasi hoc aliud sit quam prodere veritatem. Non hoc scriberem nisi sæpius observassem, quam levi amictu Judæi exeant tela nostra: atque id hac in urbe Amstelodamensi magis etiam cognovi quam ante. Quamobrem valde opto, ut quia multum metuo, ne & in florentissima alioqui gente Polonica, non multum absimilis ratio sit, ea pro authoritate qua magis & magis valebis apud tuos, in hoc prorsus incumbas, ut homines Christiani armis sint instructiores adversus Judaicam pervicaciam. Spiritus Dei & Scripturæ sunt pro nobis. Hæ volvendæ diu, noctuque ille exorandus. Apage malæ causæ tela, ignes, ferrum. Solus Dominus conscientiis præest. Nihil hic imperatorem posse, rectè olim Cæsar Maximilianus. Hæc eo lubentius scribo, quia hoc à vitio immunis est laudatissima natio vestra. Spero & ab illo, quod nec falsis criminibus circumvenire velit, opum gratia quas sæpe possident, subinde nec artibus bonis partas. O quam multa exempla nobis omnis suggerit historia calamitatum Judaicarum, quas perpessi nunc zelo sacerdotum, sed qui non esset secundum scientiam, nunc protervia vulgi, vel incitantibus vel conniventibus, quos minime oportebat; nunc avaritia principum & aulicorum, ubi res eorum prodigalitate sunt absumptæ: unde habeant, non quæritur: sed habere oportet. Ne videar querimoniam vel accusationem instituere falso, compluria transmisi ex magni nominis scriptoribus exscripta. Abunde illa arguunt quid fere impulerit sive Christianos sive qui Christianæ saltem religioni nomen dedissent, ut ita in Judæorum bona involeter. Mea nihil interest quid in Polonia vel alibi rerum geratur. Sed horrescit animus quoties cogito quam parum solliciti omnes sumus de salute proximi; quem malis artibus nostris magis avertimus à nobis, & simul ab æterna salute sua, saltem quantum in nobis. O pulchra & nobilis anima mei Stupeskii, quàm te aversum à talibus exopto! imo prorsus confido. Nota enim mihi tum prudentia, tum pietas etiam tua quibus, dum hisce ageres terris, poteram dicere, familiam ducebas: contentus ero illo, quod æqualium inferior esses nemine. Itaque nihil mihi mediocre de te spondeo, dum valetudinis neutiquam ferreæ majorem habeas rationem, quam cum apud nos eras. Alii Baccho & Venere eam perdebant, tu nimio studiorum amore & ardore: sic ut medicorum & intelligentium judiclo, plane esses suffaminandus. Nunc ætas, ut non dubito judicium per se acre, magis firmavit: Quare de isto verbum non addam. Potius illud dicam, non solum sic quia natura hoc fert mea, sed etiam in tuæ spem gratiæ, nullum defore officii genus à me optimo & illustrissimo fratri tuo Floriano Stupeskio, quamdiu his terris agit. Atque utinam amplius possim. Hæc scripsi bella adeo occasione oblata per illustrissimum Regis Poloni legatum, qui filium suum studiorum ergo in urbe hac est relicturus. Vides ut perseveret inclytæ vestræ gentis judicium de Vossio tuo. Nec dubito quin multum de nobis judicium auxerit tua & inclytæ familiæ tuæ æstimatio. Tanto æternum devinctior ero. Uxor mea & liberi mei sex (quippe & natu maximum fatum abstulit) dum artus regit spiritus, tui semper memores erunt. Impense etiam salutant. Properante calamo in tantis occupationibus scribebam,

Amstelodami, Anno Sospitatoris nostri cIɔ Iɔc xxxvii. xiii. Kal. Jan.

Illustrissimi nominis tui Cultor,

G. J. Vossius.

CCXCVI.

CCXLVI.

Joanni Beverovicio *S. P.*

UT gratæ mihi literæ fuerunt tuæ, amplissime & amicissime Beverovici, ita haut sane libens cognovi, quod de nonnullis scribis, pleniusque ex aliis intellexi. Adeone illos transversos agi, ut ingens illud Bataviæ decus, atque ævi nostri miraculum, vivere patria in terra noluit? Hunc scilicet fructum maximus ille vir, non jam dico eruditionis, quæ sola etiam potuit deterrere, sed virtutis & meritorum in patriam reportabit? Indignor profecto, mi Beverovici, multumque indignor, quoties degenerum illorum Batavorum in mentem venit: facilius externis ignoscam, qui virum ignorare possint. Sed exteruos habet æquissimos, quia non est illis ignorabilis doctrina ejus ac virtus. Peregrinis minus ignosco, quibus tam bene est in Batavia: sed eò se fore minoris existimant, si suus honos tanto constet viro, quicum comparari minime possunt. Attamen his quoque ignoscamus, quia suo, non Bataviæ velincantur honori. At Batavos etiam sic affici, ut sua bona ignorent? Certe ut amantes sunt meticulosi, subinde videre mihi videor turbines pene eosdem, qui innocentem Africanum natali solo expulerunt: sed illud apud gentes erat. Christianósne homines eo abripi? Hæccine illa proximi charitas est, quam ab ipsis prope incunabulis docemur? Tantum parentum nostrorum ævo libertatis simul ac purioris religionis amor his in terris cœpit. Citóne adeo res nostras in pejus labi? Te, optime Beverovici, te laudo, qui pro viribus corruptos mores sistere, ac ruentis seculi vitiis occurrere conaris; fortiter tantum perge. Incita cupidos, accende languentes, dehortate adversos: noli, quantum est in te, permittere, ut principem urbium Bataviæ suâ se exuisse gloriâ seri quoque Annales testentur, habeatque posteritas, cur ingratos adeo cives damnet. Crede mihi, ut non Africani exilium nostra tempora latet; ita ibit quoque in ævum, quomodo se Batavi adversus magnum hunc virum gesserint. Vides pravos homines nihil non movere, ut partes suas tueantur. Quanto æquius illum diligenter incumbere, qui bonam causam fovet. Dignissima profecto est, ubi omnes nervos intendas. Arrecta est in expectationem omnis Batavia, quid Batavia? arrecta est Gallia, Germania, Britannia; arrectæ sunt nationes aliæ, magnâ animi cura opperientes satisne animi ac fidei sit amicis pro tanto viro, Et si labascere illos videant, expetent sibi quisque tantum decus. Ne patere, ut aliis invideamus cum, quem habere ipsi possumus. Præceps occasio est: hoc tempus est, quo tu, quo similes tui probare virtutem suam possint. Cogitandum vobis, quotquot ad clavum Reip. in urbe ea sedetis, quotquot etiam alias Bataviæ urbes gubernant, spectare omnem Europam, quam fortiter pro justina nitamini adversus eos, qui tantâ pervicaciâ heroem illum oppressum ire conantur. Mihi sane, si quid in hac re virium esset, ostenderem non modo, quanti amicum (nam patriæ utilitas privatis est amicitiis antehabenda) sed quanti justum & æquum fratrem. Tu Beverovici, pro viribus tuis, per te in urbe vestra per alios quoque, urbibus aliis, depellere conare adversantium turbines, demereberis non me tantum, vel etiam maximum illum & utriusque nostri amantissimum virum: sed quoque quidquid ubique est eorum, qui doctrinam virtutemque ament. Salutem tuo nomine seu dixi, seu scripsi, summo illi viro, cui ea longè gratissime fuit, ac vicissim salutari te ex animo jussit.

Amstelodami. *Tuus,*

G. J. Vossius.

CCXCVII.

Joanni Elichmanno, Ger. Jo. Vossius *S. P.*

SI tam meus essem, quam vellem, optime, & præstantissime Elichmanne, non fuissem profecto, ut tu quoque accessio illis amicorum heres, qui experimentu suo didicere, quam tardus, nulla licet culpa mea, sim in respondendo literis amicorum, longè licet gratissimis semper, sæpe etiam caris adeo, ut auro contra caras non putarim. Hoc si persuasum (& non vano homini habere te confido) diuturnum hoc silentium meum in optimam capies partem. Magnum mihi dolorem attulit, obitus Stapelii nostri, tum quia me fideli amico privatum, tum Theophrasti causa; cujus editio ut video, non ea erit, quæ illo superstite fuisset; sed ne infœliciter tamen exeat, curæ imprimis erit Clarissimo Corvino. A me hac parte, non ita multum præsidii erit, qui si cum Stapelio τὸ μαχεῖν, & tecum vestrisque similibus comparer, tantummodo, ut in veteri est proverbio, inter Apia verser. Nempe non omnia

omnia possumus omnes. Te verò etiam & etiam rogo, ut ea ex Arabico, & aliunde perficias, quæ ornandæ editioni novæ facere possint. Ad libros quod attinet, quos commodato à te habuit ὁ μακαρίτης, præliabo, ne quid tui distrahatur auctione publica, quæ futura circa ferias Paschales. Ut nunc reposcam, nescio an consultum putes. Intra hoc semestre, quartum jam extulere, qui pestilentia decesserit. Postremus intra hanc hebdomodem excessit. Vides ut nihil Podalirius, aut Machaon, nihil Hippocrates aut Galenus. adversus τὸ θεῖον valeant. Si quid Salmasianum habuerit Stapelius, quod restitui oporteat, quæso tempori mone. Mihi res cordi erit, ne damno sit humanitas viri summa. Quem ego Leydæ redditum, sic gaudeo, ut non facile dixerim: sed scire aveo, quibus propediem, ingenii, doctrinæque fœtibus, Illustrem eam urbem, imo totam Bataviam potius, reddere cogitet illustriorem, indignantibus iis, qui virtutis viri, & doctrinæ se hostes, utcumque aliud videri volunt, abunde comprobant quotidie. Te quoque velim, tandem juris ea publici facere, quæ scio diu, ex Arabico, & aliis Orientis Linguis observasse, eruditissimis etiam hactenus ignota: salutem plurimam dic viro, vel Heroi incomparabili Salmasio, ac familiæ ejus universæ. Utinam tempus videam, quo iterum Amstelodamum præsentia sua decoret: sed de isto, ipse occasione prima, ad eum scribam. Nunc propter frigus non ausim poscere, ut excurrat, cum conjuge: sed verna instat tempestas.

Amstelodami, clↄ Iↄc xxxvii. xviii. Martii.

glifcenti obviam iri, nec tamen occurritur. Facilius terretur, si merum esset infortunium: nunc latissima subest culpa: quæ penes quos resideat non est hujus loci disputare. Animi omnium hic valde sunt suspensi, expectatione Classis quam serenissimus Rex Carolus parat. Votumque prope omnium, ut ea Rex utatur ad reducendos in paternam ditionem Principes Palatinos serenissima Bohemiæ Regina prognatos. Atque eo magis id optatur, quia ut novo etiam belln involvantur Austriaci magnopere Fœderatæ Belgicæ expediret. Solum metuitur ne cessetur, quia pace magis & magis florescant res Britannicæ. Claudius Salmasius, post biennii & ulterius in Galiis, moram, rediit Leydam equestri dignitate & consiliarii titulo à Christianissimo Rege decoratus. Maimonides Dionysii mei τοῦ μακαρίτου excusus est, solà præfatione exceptâ. Etiam liber primus operis mei de origine & progressu Idololatriæ jam est absolutus: proximaque hebdomada alterum auspicabitur Typographus. Intellexi jam prælum fervere Epistolis à Clarissimo Parente tuo exaratis. Exceditur hic Historia Danica Meursii. Cujus & opera cætera voluminibus certis distincta ejusdem Typographi industriâ prodibunt. Plurimum uxorem lectissimam salutat uxor mea, imo potius omnes mei tibi & tuis salutem adscribi jusserunt. Meo verò nomine præterea multa salute imperties Reverendum D. Decanum totumque nostrum fratrum Collegium.

Amstelodami, xii. Kal. Maii, S. N. Anni hujus clↄ Iↄc xxxvii.

CCXCVIII.

Merico Casaubono, Ger. Jo. Vossius. *S. P. D.*

Si tu, uxor, liberi valetis, gaudeo; ego & tota familia mea valemus. Jam menses sunt quatuor quod recepi pecunias, quarum debitio in Septembrem superioris anni inciderat. Martio igitur anni hujus clↄ Iↄ xxx. septimi deberi cœperunt proventus sex mensium. Has spero jam à reverendo & amplissimo Quæstore acceperis. Feceris igitur rem gratissimam, si per Peiiterum pro humanitate pristina ad nos procures. Rerum novarum quas operæ sit perscribere nihil hic habemus. Multorum urit animos ingens damnum, quod ab Dunkerkanis singulis prope hebdomadibus accipitur. Non difficile adeo sit huic malo indies

CCXCIX.

Claudio Salmasio *S. P.*

Cui has ad te literas dedi, is est Henricus Ernstius, vir optimus & candidissimus, Canonicus Widburgensis, juris antehac in Sorana Academia professor, ac ibidem clarissimi Johannis Meursii Collega. Is nunc in Gallias abit, Ephorus illustris & generosi Comitis Woldemari filii Regis Daniæ ex nobilissima matre, ac quasi uxore Regis, quippe consentientibus regni proceribus adscita, præviis etiam Sacerdotis solemnibus, non tamen in regni spem liberos datura, sed honoris Comitatentis, vel similis. Nimium impar obstabat genus, quo minus legitimæ prorsus uxoris loco haberetur; etsi hoc contubernium proxime ad justum connubium accederet,

ret. Hoc igitur Ernstio cum filio regio ad vos eunte non potui committere, quin literularum aliquid exararem, si non ob aliud, saltem ut reditum è Galliis gratularer, meumque testarer gaudium, quod cum lectissima conjuge ac liberis salvus ac sospes sis reversus. Id jamdiu à me factum oportuit; sed hebdomas aut amplius abierat, antequam de adventu cognoscerem; postea que quia aliud magnopere quod scriberem nihil erat, malo meo more de die in diem differre cœpi, donec hæc se occasio offerret. In edendo opere meo de origine & progressu Idololatriæ pervenit Typographus jam ad librum secundum. Filius Gerardus notas & castigationes scripsit in Publii Syri sententias. Eas cum variantibus Ernstii ante memorati Lectionibus in lucem dabit propediem. Antequam tamen excudantur, ad te mittet, quia ut intelligere ex te memini, cum MSS, sedulo contuleris, variaque observaris. Ea jam ante biennium liberaliter offerebas; sed puto satius, ut prius videas, quid sine Theseo filius potuerit. Aveo scire quid potissimum nunc habeas sub manibus; sed hoc scribes cum ab aliis curis eris lassus. Nulli ego scribendi laborem imposuero, qui tantus sum ipse in scribendo cessator. Salutem à me & meis conjugi dicito.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxxvii.
xiii. Kal. Maias.

Per occupationes prope exciderat addere, quod solum poterat justum esse scribendi ad te argumentum, lætari me plurimum, quod à Christianissimo Rege decoratus sis pro meritis tuis Equestri dignitate, & Consiliarii titulo. Ringantur invidi magis etiam solito, dum tibi tantus honos totique familiæ tuæ perpetuus bene vertat; quod Deum oro rogoque. Vale.

CCC.

Ger. Jo. Vossius, Francisco Junio, *Fr. F. S. P. D.*

Tandem prodiisse in lucem vides, quæ de veterum pictura elaborasti; tardè profectò, sed pro more Blawiano, sat citò, si sat benè. Urgentibus nobis prælatus es, & meis, & Meursianis, & tot aliis. Non facile dixerim, quàm multis ejus Typographi prælum serveat, Cosmographicis, vel Mathematicis imprimis. Adde quod nobis hoc datum, ut liber ille, etsi his quidem terris, paucorum videretur hominum, tamen nullo tuo, vel periculo, vel sumptu excuderetur. Quocirca nihil pretii annumerabis, nisi pro exemplaribus, quæ deinceps voles transmitti. Hoc non dari solet alteri, nisi jam magnum sibi nomen in studiis comparârit, & argumentum ad omnium sit palatum. At tuum tantum ad elegantiores pertinet; cæteri ferè spectant illa πρὸς τὰ ἄλφιτα, nisi quod aliquis cuivis historiæ sit locus. Omnes enim narratiunculis capiuntur. Utinam autem singulorum capitum argumenta concinnasses, ut inde Index conficeret? Author sim ut deinceps, id fiat in iis, quæ sub manibus habes. Imo quid si chartæ, duo, tres, adjiciantur residiis, quæ hic sunt exemplaribus? In iis, & argumenta sint, & Index. Erit opera tua hoc pacto, & commendabilior, & utilior, simul addentur iis errata, quæ in posteriori parte observaris: sola prioris excudere non erat ex re. Nec fieri potuit, quia demùm ea accepi, exemplaribus quæ misi compactis. Cum erudito juvene, (eo nempe cujus opera usus sum, in operis nostri Grammatici Indicibus conficiendis) multis egi, ut eandem operam præstare vellet in tuis; sed nihil effeci, etsi pretium liberaliter offerrem pro labore. Negabat se veteris picturæ intelligentem: nec qui argumentum operis non caperet, sufficere periochis, vel syllabis scribendis. Tum autem Theologicis, se magis capi, nec Grammatica, quia saltem caperet, fastidisse. De pictura autem, nec capere se, nec capi. Quæ scribo ut videas, hoc in te opus devolvi. Nam nec filii in se recipere audebant, cùm tua causa maximè vellent cujus gratia omnia debent; sed humeris diffidebant; ac satius visum, si absque iis opus prodiret, quàm aliena inscitia opus corrumperetur. Præfationem, priusquam ederetur, ostendi oratori Boswello. Longiorem ille aiebat, quàm ut unquam Rex esset lecturus. Itaque se authorem esse, ut inde duæ fierent, ad serenissimum Regem una, ad lectorem altera; sed argumentum erat istiusmodi, ut commodo id præstari non posset. Tentatum enim à me. Remittere autem longioris res moræ fuisset. Facile menses duo abiissent. Quamobrem edita propemodum est, uti miseras. Deinceps cautiori in hac re esse licebit. Non dubito, quin brevi, cæteros de pictura labores tuos cogites divulgare. Præstabitur à me, & meis, (hic si edi visum) quidquid possimus. Nulla hactenus editi operis tui exemplaria sunt distracta; nec divendentur priusquam te exemplar serenissimo Regi tradidisse cognôro. Tui verò officii erit simulac acceperis exemplaria, me commonefacere, ne nimiâ morâ, damno simus Typographo. Miseret me Prudentiæ; sed

sed magis dolet, propter eum, qui ducendo illam, sic se, suosque afflixit. Adhuc sudandum hic in exsolvendo ære alieno quod contraxit. Unum solatur, quod qui ex Indiis veniunt, aiunt benè rem gerere, & spem esse summam maximi honoris, quem si consequatur, rem facere possit honestè, & ex voto suo, nostroque. Prudentia scio, exoptat, eum quamprimum reverti. Sed stultè profectò, nec inmini suo convenienter. Quid aliud enim exspectaremus, quàm ut liberos gignerent, in spem esuritionis? ut nihil gravius dicam. Scis quippe quanta mala, penuriam sæpe consequantur. Itaque valdè me perculit, quod nec ἄγαν seipsam possit alere Egestas sæpè malesuada sexui isti, imo & hmiori esse solet. Prudentia interim in hac prudentia adjutanda opus. Iniquè enim uni omnia insumam, quasi nbesse fratribus debeat, quod recta ad virturem via grassentur. Tum quid de filiabus dicam? Nunquamne illarum mihi curam suscipere licebit? Semperne comedar sic, ut nequeam frugalites aliquid comparcere, quod eas pro dote si detur, magis reddat commendabiles? Quid si brevi Deus evocet me ex hac vita? Quid matri fieret viduæ, si magnopere oneri meo fit Britannia, & quod præstaret relinqui meæ, hoc profundatur alio? Quamobrem multum esse non debet, quod eroges, si quid omnino erogandum, urgente necessitate, judicabis. Sed de isto scribam diligentius, simulac literas à marito accepero, ex quibus intelligam, rem augere, ac solum mutuò dari, quod annumerandum, sed tuo quasi nomine putabit. Interea exiguo sit contenta, deque cætero, corpusculum animo, animum hac spe sustentet, brevi fore melius, ubi fortuna (si loqui sic licet) maritum planè inauraverit. Plurimum à me, & sorore tua, optima mea conjuge, Francisco item meo, non exigui nominis inter Hagenses Advocato, cæterisq; liberis meis salve.

Amstelodami, clↄ Iↄc xxxvii.
xiii Kal. Mai. S. N.

CCCI.

Illustri viro, Hugoni Grotio, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

QUI hasce ad te literas defert, is Henricus Ernstius est, multum mihi amicus ob eruditionem, & amorem illum quo doctos omnes prosequitur, longéque acceptior, ob eximiam animi integritatem, summumque candorem. Fuit is in Academia Sorana, ubi jus est professus, Meursii nostri Collega. Sed serenissimus Daniæ Rex, maxima probitate viri intellecta, voluit eum esse Ephorum filii sui, Illustris Comitis Woldemari. Est is natus ex matre admodum nobili, quamque Rex prope uxoris habuerit loco. Nam, & consentientibus eam Regni proceribus adscivit, & sacerdotali interventu, conditioneque illa, ut nasciturì, Comitum essent titulo insignes; cum ex legitima uxore prognati, in spem Regni educentur, & mox ducum titulo gaudeant. Sed de istis, si voles, plenius omnia cognosces, ex Ephoro, qui gratissimum fore aiebat, si per ipsum potissimum aliquid ad te mitterem literarum. Hanc ego scribendi occasionem eo avidius sum amplexus, quia jamdiu officium neglexi, & Arlandervenie Dominus Guilhelmus Noomsius, interpellare non cessat, de alteris ad te literis exarandis, quibus nomine ejus rogem, ut ne gravatè onus illud procurandæ ei equestris dignitatis decus, suscipere in te digneris. Multos ego id menses facere neglexi, tantùm quia putarem. non admodum te capi negotiis hujuscemodi, & probè meminissem jam antea te authorem fuisse, ut potius hoc exposceret à fœderatæ Belgicæ Legato, necessario, ac propinquo suo. Aiebat noster, nec sibi illa excidisse: sed non libenter ei in ulla re obnoxium fore: eo ad te itasse, & quia superioribus literis scripsisses, si opera illius propinqui sui uteretur, & tua quoque commendatione opus videretur, non illi à te amici hominis officium defore: eo affectum se tuum sibi ulterius etiam polliceri, in tantum, ut citra illius operam, quam nolit, haud gravatè id honori ejus sis præstiturus. Addebat quoque rem te facturum, non ipsi modo longè acceptissimam; sed etiam amicis cæteris, præcipuè avunculis duobus, Domino ab Osthoorn, & Consulari Geeloinckio, nunc urbis Quæstori. Et verum dicere scio; cum singulari eum amore complectantur. Nec sanè ulli gravis vivit, comis, & humanus omnibus, etiam Graviæ familiæ peramicus; sic ut mutuæ etiam sint vocationes. Eo facilius confido, si absque incommodo tuo possis, hanc suscipies cogitationem; sin aliis item denegaris, vel aliud sit quod impediat, tribus id verbis perscribes; si non ob aliud, saltem ne hoc scribendi officium, vel amicissimo homini, vel familiæ ejus videar negligentius egisse. Cætera ex alteris literis cognosces, quas Hagam misi, ut per Tabellarium citius perferantur. Nam de Ernstio metui, ne in via moram trahat. Iis inter alia, hoc quoque Noomsianum negotium complector, ut celerius habeam, aliquid de mente tua polli-

 ceri,

ceri, vel si id fieri commode non possit, aliam insistat viam, ad quam scio non defore ei consilium tuum. Illustri Conjugi tuæ & familiæ universæ, ego, uxor liberi, plurimam dicimus salutem.

Amstelodami cIↃ IↃc xxxvii.
Prid. Kal. Maias, St. N.

CCCII.

Joanni Elichmanno.

Clarissime, & Amicissime Elichmanne,

PAulùm hæsi, utrùm hoc tempore, filium ad te mittere expediret. Et, me dubio, magis animi anceps uxor erat. Credo aliquid inaudieris, de infesto unius, & alterius animo, erga me, meosque. Mihi propterea animus non est, deserere virtutem. Ero qui fui, utcumque illi sint, qui fuere semper. Bene merendo de publico, simul etiam de ipsis, modo occasio fit, nos ulciscemur. Nec alia animus vindicta uti. Majora exuperavi. Nec ut spero nimia istæc semper lenitas abalienabit à me viros bonos; quales non paucos habet Academia vestra. Atque ut ego aliter fuissem animatus, Isaacus meus sic ardet Arabicæ Linguæ amore, ut difficile esset diutius detinere. Hunc igitur quasi de manu, in manum trado. Poterit is uno alteroque mense, opera tua uti, & præstantissimi Golii, cujus ego, ut doctrinam, sic virtutem, tot jam annos sum expertus. Omnia mihi de illo polliceor. Atque ut ille fortassis, diebus Canicularibus dumo, tu, qui abesse æque ab urbe nequis, filio multorum instar eris. Pluribus nihil nunc opus, quia pro literis uberioribus, ipse filius erit viva Epistola. Magno Salmasio, quem nemo unquam satis existimaverit, plurimam salutem dices. Optimo item, doctissimoque Golio nostro. Hoc tempore non onerabo pluribus, quia filio id negotii dedi.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxxvii. xvi.Kal. Quinctiles: *Tuus totus*, Ger. Jo. Vossius.

Quibus Athenis olim *μετοικία*, in memoriam, quod cives tum sedes suas mutassent. Nempe ut vides, eopse die, quo & meus domicilium mutat. Sed ut speru, ad breve tempus, ne oneri simus, quanquam parati pariter omnia agere, in tuæ spem gratiæ.

CCCIII.

Guilielmo *Archiepiscopo* Cantuariensi.

Reverende in Christo Pater, Domine illustrissime,

EXegi jam annum tertium supra sexagesimum, quem climactera antiquitas dixit, ac facile negavit abire sine animi & corporis offensione. Mihi quidem cœpit à febri permolesta; mox consequebantur morbus Colicus & Nephritis; à quibus hactenus semper fueram immunis. Aliquantisper hisce malis liberatus, amitto filiam unicam, & naturæ dotibus egregiam, & linguarum artiumque studiis excultam. Nec multo post Deus ad se vocat Filium meum Gerardum, quem ego tanquam oculos, vel si quid his carius, amabam. Ingenium doctrinaque elucent ex castigationibus in Velleium jam editis. Ac propediem ejus Emendationes in Valerium Flaccum & Censorinum videbunt lucem. Extremo quem dixi anno morbus me invasit articularis, & quem magis metuo, magnus corporis languor. Nec is in totum remisit; videor tamen paulatim mihi vires recuperare. In opere de Religione Gentili & Physice Christiana pauca solum folia supersunt. In priori argumento Deos omnes, qui vel homines fuerint, vel pars aliqua hujus compagis naturalis. In posteriori, excussi omnia de Cœlo, Elementis, Meteoris, Homine, Quadrupedibus, Avibus, Piscibus, Serpentibus, Insectis. Visum hic sistere; jam enim libri sunt quatuor satis grandes, qui duos Tomos constituent. Nec tamen jam ante menses duos juris publici fieri poterint, quia indices erunt concinnandi, & Typographus meus aliis distinetur. Opera interim à me dabitur, ut quam citissime possim, tam diu promissa debitaque exsolvam. Multa antea de me retuli quæ non mediocriter me retardarunt, tum in Opere dicto ad umbilicum producendo, tum sæpius ut officium meum erat, Reverendissimam Dignitatem tuam literis meis compellando. Sed ad mala alia accessit perpetua anxiaque sollicitudo de rebus Scoticis. Novi ego mores & animos eorum, & ut quicquid possint, ausint, quibus in Sententiis & Ritibus Ecclesiæ novella omnia magis quam antiqua placent. Tum autem justus mihi metus est, ne in Anglia etiam, quos simile Sydus afflavit, nunc rebus suis delint hac occasione, nec vel his, vel illis, flabella in oris deerunt exteris: Alii quidem solius sectæ amore, alii vero, quia interesse sua existimant distrahi & infringi vires Regni tam potentis florentisque. Eo impensius Deum Opt. Maximum oro quotidie,

tidie, ut Serenissimum Regem Carolum Regum, qui hodie vivunt, optumum, prudentiæ & fortitudinis spiritu firmet, omniaque Achitopheli consilia dissipet. Te quoque Illustrissime Domine, & quod majus duco, Ecclesiæ Catholicæ Antistes Reverendissime, precibus meis supremo numini commendo; quo porro vitam diutissime sospitem ducas, praeclareque de Ecclesia Dei, ut paratissimus es, in posterum etiam annis plurimis mereare.

Amstelodami, clↃ Iↄc xxxvii. Id. Maias.

Reverendissimæ & Illustrissimæ dignitatis tuæ Cultor devotissimus,

G. J. Vossius.

Amplissimus Misselden, qui ante annum vel ultra, Regü negotii ergô huc missus fuit, de Reverendissimo nomine tuo hic semper est locutus, & omni ubique sermone melioribus se addictum partibus ostendit. Id autem volupe mihi admodum fuit, & perscribere antè volui, sed impedierunt morbi & tot adversa. Iterum vale, magnum Ecclesiæ columen, Præsul eminentissime.

CCCIV.

Baltazari Willio, *S. Theol. & Philos. Doctori S. P.* Bremam.

QUamquam quod scriberem nihil erat, non ingratum tamen fore putavi; si vel hoc ipsum potius scriberem, quam in silentio persisterem. Non semel à te literas accepi; sed existimavi, bellè me satisfacturum amicis, qui vitam, & occupationes meas nossent, si eorum gratia facerem, quidquid possem. Itaque quem commendatum isti, juvi qua parte potui, plura etiam facturus, in tuæ, Collegarumque spem gratiæ. De literis verò non diffitear, si scribendæ illæ solum sint, affectus testandi ergô, non item, quod grave aliquod negotium urgeat, tardiorem ea parte quam ego sim, me nosse neminem. Atque hoc facilè concedunt, qui sciunt, quam à mane ad vesperum distringar. Nec aliud in causa est, cur tam multa, quæ in lucem exire amici expetant (quippe quæ confecta jam sint, vel affecta) nihilominus cum blattis, & tineis rixari sinam. Spero interim summum, intra menses quatuor, opus meum, de cultu Gentium Idololatrico prodire posse. Eo multa etiam complectar, quæ scripturis faciant illustrandis. Vale optime, doctissimeque Willi, ac sic tibi persuade, nunquam fore, ut candidum illud Willii mei pectus, pectore excidat meo. Salutem plurimam, meo nomine, dicito clarissimis & præstantissimis Theologis, Crocio, Bergioque: quos amare, & æstimare, nemo satis possit, nisi qui nesciat, quanti reformatarum hodie Ecclesiarum intersit, ut controversiæ, quibus scindimur, mansueto potius Christi spiritu dirimantur, quam illo, qui nunc sic in plurimis dominatur. Etiam salute imperties doctissimum Parentem tuum, si vitali, ut spero, aura fruatur. Transiit hanc urbem, ante mensem, vel amplius, Doctor Cabeliavius, ac compellatum me voluit: sed domi non eram. Nunc utrum in Batavia sit, an ad vos reversus fuerit, juxta cum ignarissimis scio. Iterum vale.

Amstelodami, clↃ Iↄc xxxvii. xiv. Kal. Quinctil.

Tuus,

G. J. Vossius.

CCCV.

Hugoni Grotio. Lutetiam Paris.

Illustrissime Domine,

QUI has ad te defert, est Joannes Mullenius, natione Danus, vir si alius, integræ, & inculpatæ vitæ, eoque proceribus suæ gentis gratior, & acceptior; in his Illustrissimo Rosekransio, cujus non degenerem filium, cura sua dum Lugduni ageret, quod ante biennium, vel ultra fuit, doctrina longè reddidit auctiorem. Notus mihi, atque adeo amicus, pene est à septennio, ut eo fidentius de illo judicium feram. Nunc aliorum adolescentum studiis præest, sed itidem è primaria nobilitate Danica. Is impensè ardebat desiderio videndi, & compellandi tui; atque ad eam rem, putabat utiles sibi fore literas ad te meas. Morem gessi libens; quia gaudebam mihi sic satis in scribendo, sed nulla mea culpa, negligenti quodammodo necessitatem imponi aliquid exarandi. Et interea quid scripturus sim vix scio. Nam publica tibi in ea dignitate constituto, aliunde melius, certiusque innotescunt. Quale inter alia, utres nostræ maritimæ propemodum pessum eant; non sine magna indignatione multorum, non eorum modo, qui hunc fructum putant mutatæ ante annos quasi duodeviginti Reipublicæ; sed aliorum etiam, qui quotidiana propè damna sua deplorant, & in facili remedio dolent negligi illud, ac mirabiliter, in cessationis

tionis ejus causas inquirunt. Nova officina Typographica Blauwii, quam sumptibus maximis adornat jamdiu, videtur intra sesquimensem, vel circiter ad finem posse perduci. Etiam Græcos characteres, quorum penuria hactenus laboravit, indies Francofurto expectat. Emisse constat. Atque ait, quod hactenus in Meursianis cessarit, uni isti Græcanicorum Typorum defectui debere adscribi. Quod non excuderit historiam ejus Danicam, jam ante annum transmissam, eo excusat, quod bello hoc Germanico Suecico, non habuerit chartas, ex animi sui sententia. Interim ringit Meursius, sic se quinquennio habitum ludibrio. Ubi Francofurtenses typi advenerint, specimen transmittam, ac de excudendis tuis porro exquiram. Nunc si quid certi in re spondeam incerta, metuo ne toties deceptus, falsus fallam te, & alios qui tantoperè tua flagitant. Heinsius in sacris exercitationibus, jam ad Lucam devenit. Ac quo operi huic melius vacet, impetravit ab Amplissimis Curatoribus, ut aliquandiu non doceat publicè. Nobis non licet esse tam beatis; quibus quina de hebdomade Acroases incumbunt. Utrum vero elaboratiora daturus sit, non nisi post menses sex septem judicium fieri poterit. Nam severa adeo lege interdixit, ne excusorum cuiquam videndi fiat potestas, ut hactenus, non nisi Philyram, adjutante amico, viderim. Sed alius est, ὁ ἄλλος, qui plura conspexit. Is negat, tanti esse quam jactitat. Utcunque est, hoc unum scio, eum in hoc sacro studio planè ὀψιμαθῆ, nec satis ab aliis quibusdam studiis instructum, neutiquam daturum, quæ tuis possint comparari. Quamobrem nihil æque desidero, quam ut divini, in divino hoc argumento labores tui, aliquando, vel apud nos, vel ubicunque videant lucem. Opus nostrum de Idololatria Gentium, vix intra menses quatuor poterit absolvi. Ita dies totos distrahor. Et simul aliqua hic culpa est nostra, dum manum nescimus de tabula tollere. Heroinæ conjugi tuæ salutem à nobis omnibus: Etiam liberis, inque iis, ornatissimo juveni Petru tuo, modo is jam ad vos redierit.

Amstelodami,
cIↃ IↃc xxxvii.
vi. Idus Quinctiles.

Tuus toties,

G. J. Vossius.

CCCVI.

Joachimo Borgesio, Ger. Jo. Vossius *S. P.*

ETSI variè ut soleo distringerer, Doctissime Borgesi, minimè tamen committendum putavi, ut Junia mea, sine meis ad vos, literis rediret. Præsertim cum tuis tanto ante tempore scriptis, necdum responderim. Et tu interea de soceri mei nepote, uxore, & liberis meis, arctè adeo sanguine conjuncto, benè mereri non cesses; majoraque etiam deinceps expectemus, postquam primam ille in classem adscitus, ab tui unius ore pendebit. Puer agilis est, & amœni ingenii. Sed ætatem nosti ceream prorsus in vitium flecti. Tanto studiosius adlaborandum nobis, ne corruptis adeo temporibus alius fiat quam vellemus. Quod quidem non modo illi, matri, familiæ toti, etiam τῷ μακαρίτῃ, patri, avoque: sed universæ Ecclesiæ Dei, contumeliosum foret, in qua magnus avus, longè lateque, adeo virtutis, doctrinæque suæ radios sparsit. In partibus adversis, hoc Ithacus velit, & magni mercentur Atridæ. Quod cum juxta mecum pervideas, nihil necesse puto, pluribus tibi eum commendare. Malim ego, si meus magis forem, nec si momentis penè singulis avocarer, paulùm adtexere de studiis nostris, quæ pertinent vel ad sacram, vel externam historiam. Nam & te omnigena sic historia capit à multis retro annis, ut qui propius norint, dignissimum censeant, qui in Academicis spatiis, de lumine tuo lumen accendas juventuti. Eoque cogitandum tibi, quomodo optimè aliquo ingenii doctrinæque monumento, conceptam de te opinionem foveas, atque augeas. In Baronianis spissè mihi negotium procedit. Sed jam excusa dimidia pars operis nostri, de Gentilis Idololatriæ origine & progressu. Quo in opere multa etiam sacris illustrandis intercurrent: Francisci Junii, Fra. F. Discipuli tui Patrui, opusculum de pictura bene eruditum, ad te mitto. Gratum fore confido. Vale.

Amstelodami,
cIↃ IↃc xxxvii.
Non. Jun.

CCCVII.

CCCVII.

Illustrissimo Jo. Skytte.

ILlustrissime Domine, post excessum optimi & eruditissimi Dionysii mei, qui totum se tum Deo, & studiis, tum inclytæ familiæ vestræ, atque adeo universæ Sueciæ regno devoverat, nihil æque mihi triste accidit, ac nuncius de obitu generosissimi Filii tui Joannis Skyttii, à cujus præclaris virtutibus cum maxima quæque exspectaremus, diuturna etiam optaremus. In flore eum ætatis eripuit terris summus imperator, qui cuique stationis suæ tempus assignavit. In hoc tamen dolore non mediocri solatio mihi fuit, quod pulchram animam (nec melius poterat) patriæ & causæ quam Deus probaret, impendit. Eoque nomine ab nostris etiam hominibus, ubi occasio se obtulerit (fit autem hoc sæpius) maxima cum laude memorari solet. Quod si Filium Matthæum, uti nunc totus est in temporibus Bataviæ antiquis, etiam, uti propositum habet, recentia describere tempora Deus permittet, neutiquam ejus historia eximias nobilissimi juvenis laudes conticescet. Quod enim majus historiæ decus, quam quod si promeritum cuique decus rependat? Ac vel me auctore idem his & aliis locis, facient alii, quibus pariter animus est res hujus temporis ad posteros propagare. Res nostræ mari non optime procedunt, culpa plane nostra: qui vero in vitio sint, varii varie disserant. Mihi non animus est movere hanc odii plenissimam Camarinam. Illustrissimus Arausionensium Princeps sic militem Breda cinxit, ut solvendæ impar videatur hostilis exercitus. Galli in eo esse dicuntur, ut obsidione cingant Grevelingam in Flandria, quod si feliciter successerit, multum terris hisce commodabit. Ad privata quod attinet, uxor carissima, lectulo adfixa plane de valetudine etiam medici judicio periclitatur. Absque quo esset, juvaret pluribus colloqui. Pauca tamen illa non potui non scribere, redeunte ad vos nobilissimo juvene Joan. Skytte. Quem ego sic amo ut paucos. Itaque avellor invitus. Sic sane apud nos se gessit, ut exemplo esse possit. Nihil ejus moribus amabilius, nec sinistri quicquam de eo ad me meorumve aures pervenit. Plane etiam confido fore, ut sese probet abunde & variarum linguarum & historiæ omnigenæ & aliorum notitia, quæ sic natum ornent juventque. Salve Illustrissime Domine, cum Heroina conjuge, & ad maxima natis liberis optimis ac dulcissimis, quorum mihi amor durabit, dum memor ipse mei, dum spiritus hos regit artus.

Amstelodami, cIↃ IↃcxxxvii.
Prid. Kal. Sextil.

CCCVIII.

Hugoni Grotio *S. P.*

REdit ad vos, Illustrissime Domine, Filius Petrus Grotius juvenis, magnis animi dotibus, & quod ego in illo ingenio, illaque pro ætate doctrina palmarium censeo, moribus modestis, optiméque compositis. Quos quia paterno haustos exemplo, altos vero, à noverca tua injusta, necdum tamen viris bonis penitus exhausta, in Galliam secum adferet; nihil æque tecum optabo, quam ut ne illos eâ terrâ, bonis malisque fœcunda, adolescentiæ, satis per se lubricæ, insidiatrice, uti in discipulorum non paucis comperi, immutari, ac corrumpi contingat. A quo tamen nihil verendum, quamdiu filius malorum fugere consortium, & animum rebus agendis, vel studiis occupare perget. Hactenus quidem in urbe nostra, & aliis, optimè apud optimum quemque audit. Ipso hoc eunte ad vos, de rebus meis pauciora scribam. Futurus ille pro viva Epistola; unde etiam ut plenius, ita jucundius omnia cognosces. Salmasii uxor auxit maritum prole femella. Excuditur ejus liber de re funebri. De Noomsio curæ fore spero, eo magis, quia gratus, acceptusque non suis modò, sed illis etiam, quibus minimè existimes. Οἶδας γὰρ τὴν ἐπιβουλὴν καὶ ἐνέδραν τῆς παρθένου κατὰ μαθητῶν· ut mittam cætera. Sin invitus illiusmodi rebus implicaeris, vel majoribus intentus, in tantillis debere ulli Gallorum nobis: proximum est, ut consilio juves. Malit ille per te fieri, nec causam ejus rei video. De Legato nostro quod ante biennium monueras; afferebat causas cur ei debere nollet. Hæc ego urgente Arlanderveniæ Domino gnaris avunculis iterum perscripsi. Sed si id nonnisi incommodo aliquo tuo confieri possit, ubi ego rescivero, ita rem tractabo, ut nulla offensæ occasio sit. Mensibus proximis, libelli aliquot famosi sparsi fuerunt, imo palam divenditi; Alii adversus Consularem Oetgens Dominum à Waveren, ob affectatum Dominium Æmelandiæ: alii autem contra Collegam meum Barlæum, quod Manassis Judæi opusculo de creatione carmen præposuisset, quo pietatem etiam agnosceret in homine Judæo, Deoque etiam servire fateretur. Nec libellis traduxisse

duxisse horribiliter suffecit. Editus nunc adversus eum, à Vedelio Theologiæ apud Daventrienses Professore, liber cum hac inscriptione, de Deo Synagogæ: summa ut intelligo eo redit, Deum negari ab illis, qui Christum nesciunt, imo blasphemant. Uxori à mea, liberis item à me is salutem.

Amstelodami, ciↄ Iↄc xxxvii. ₁₁. Jul. *Tuus ut suus,* G. J. Vossius.

CCCIX.

Joanni Meursio.

MEnsis & ultra quod Mercator Danus tuas mihi literas attulit longe, ut semper, gratissimas. Receperat ille se ante abitum suum ad me reversurum, ne sine responso abiret. Sed neglexit non sine aliquo dolore meo. Decreram affectu testari, horulam cum eo combutendo, luculentiori id prandio facturus tui causa, nisi obstetisset valetudo uxoris quæ jam sextam hebdomadem vix cubiculo egreditur. Sed Daventriensi hoc an Zwollano juvene ad vos abeunte meque sponte compellante, nefas erat tam commodam negligere scribendi occasionem. Unde autem potius ordiar quam à monumentis tuis? de quibus quid factum sit scio aves nosse. Equidem Blauwium domi meæ intra tres menses non nisi hac hebdomade vidi. Aiebat se pudore solo deterritum, quo minus me inviseret. Et credo quod me visente illum domi esse negaretur, non aliunde esse quam ab eadem causa. Non posses acrius cum eo expostulare quam decies à me factum. Recensebam illi seriem scriptorum ἀνεκδότων, unde colligere jussi cum multa à te adeo jam habeat viris magnis dicata, & ista si edidisset longe plura fuerit habiturus, an non vel bis mille Carolæorum damno te mulctarit. Attonitus ad hæc consistit ut iniquæ mentis asellus, nec habet quod opponat. Fatetur rem ingenue. Solum ait large primitus se promisisse, sed postea multa intercessisse quæ hoc quod receperat redderent ἀδιαίτων. Se uxorem duxisse. Patrem cujus solius quodammodo res agebatur transegisse interim cum liberis. Diu exspectatum fratrem tandem ex Italiâ reducem factum. Hac demum hebdomade Typographiam cum operis omnibus in alteram urbis partem translatam, pluresque operas, & quod caput est, toto de quibus laboratum est triennio, typos operibus tuis accomodatos Francofurto esse advectos. Nihil in his mentitur. Sed largiter peccatum, quod tam facile promiserit, quæ præstare non posset. Dolet quod non aliqua saltem in Dania tam longo temporis spatio anticiparis. Sed quis adeo spissum hoc fore negotium existimasset? Tuo edoctus malo indicium feci illustrissimo Grotio. Sed idem cum sua ab eo excudi, quam alibi malit, negat tamen transmissurum aliquid nisi prius fide data de certo temporis spatio intra quod singula lucem sint visura, convenerit. Itaque nihil Grotianum habet, sed translatis jam omnibus in domum longe majorem, & operis magis affluentem, decretum ad eum quamprimum scribere de tempore quo absolvere omnia ejus possit. Est in his ἀνθολογία ex Pall. codd. auctior Latinis versibus reddita, & notis & castigationibus commendatior. Opus nostrum de Idololatria gentium tardius processit quam vellem. Deinceps omnia meliora non spero: sed confido. Nec tamen ante quartum mensem lucem videbit, nempe sub manibus præter opinionem mirum in modum crescit. Mitto ad te, quia meum nihil possum, opus affinis mei Junii de Pictura veterum. Brevi Scylacem videbis Filii Isaaci, ut & alteri Filii mei Gerardi Velleium Paterculum. Forte & Matthæi mei partem alteram annalium Batavicorum. Dum Arausionensium princeps Bredam obsidet, Vinloniam & Ruremondam amisimus. Nec existimatur ante menses duos potiri nos Breda posse. Scis quam urbs sit natura & arte munita. Atque utinam ne interea tertio oppido excidamus. Neque enim Cardinalem Hispanum cessare existimandum. Vale optime max. amice, & cum uxore ac liberis à me & meis omnibus salve. Collegis item doctissimis salutem impertias.

Amstelodami, ciↄ Iↄc xxxvii. x. Septemb. *Tuus æternum,* G. J. Vossius.

CCCX.

Joanni Friderico Gronovio *S. P.*

SCire desidero, Doctissime Gronovi, an, quos Nonis Quinctilibus, Sall. cod. Manuscriptos, cum editione Coleri transmiseram, acceperis. Tum autem an ὁ πάνυ Salmasius jam sese in viam dederit, vel quando tantoperè expectatum affore speretur. Equidem etsi valdè lentus in scribendo sim, sive naturæ vitio, sive obrutus nimis multis, quibus ferendo non sim; tamen nisi hæc mea opinio semper fuisset affore propediem, non distulissem

stulissem tamdiu scribere. Quod verò ad te scribam, credo non mediocriter miraris. Sed in causa est juvenis quispiam, Condiscipulus Bremæ tuus, Berchemius, ex Anglia redux. Non dubito quin te, ac ornatissimum Heilderlichium Hagæ compellarit. Is quo parentem, ut ait, sumptibus levet, desiderat, ut ab aliquo in ædes receptus, studiis liberorum præsit. Scis quam gravatè id fieri soleat, nisi de moribus juvenis benè constiterit, imo & de parentibus, ut si quid peccetur, sit compellandi eos jus, vel saltem ex parentum virtute, qualecumque de juvene fiat judicium. At ille sine utriusque vestri literis, ad me venit. Rogo igitur vel uterque, vel alteruter, altero subscribente, certiorem me faciatis, de parente, & juvene ipso: ut melius dispiciam, an commendatione etiam mea dignus sit. Dubito num parens sit Ludimagister, an Pastor, an utroque munere fungatur. Vestrum judicium, quorum mihi ut doctrina, ita virtus est perspectissima, multum ponderis addet præsenti negotio. Sed festinato paulum opus erit, ne aliena alius commendatione prævertat. Quid variis tuis fit? Quid iis quæ tam fœliciter ad Sylvas Papinianas meditatus es? Mihi quidem hæc cessatio est permolesta: vel eo nomine, quia nomini incommodat tuo. Plurimum saluta summum virum Rivetum, & insignem Grafwinkelii animam, cum amico communi Heilderlichio.

Amstelodami, iv. Kal. Sept.

Tuus, G. J. Vossius.

CCCXI.

Merico Casaubono.

Reverende & Clarissime Casaubone,

Accepi quinquaginta libras sterlingicas, quæ debitæ extremo Martio Anni hujus Millesimi sexcentesimi trigesimi septimi. itaque nunc desidero id quod exspiravit Septembri septimo, eo magis quia ut ex tuis literis intelligo, nulla in te mora erit, simulac meas receperis. Cæterum amici talium intelligentes, auctores mihi sunt, ut ne viam initam, quam soleo Leydæ, sed potius utar Angli opera, quod in Emporio hoc inclyto facile est. Eum simulac Præbendæ id quod debetur annumerari posse cognorit, hic mihi, imo vel ante, dummodo de voluntate D. Quæstoris constiterit, numerare velle. Atque ita jam actum. Quamobrem rogo ut ubi literas meas acceperis, Mercatori satisfiat. Sic nihil opus erit deinceps, quam ut per Mercatorem ad te vel Rev. D. Quæstorem, vel utrumque literas dem, quibus vos, tum de vita mea, tum de priori pecunia accepta, faciam certiores. Cui numeranda sit pecunia, liquebit ex subscriptione libelli Anglici: ea subscriptio paulo ambitiosior præter morem meum, ut magis fidem facerem, dum muneris mentionem facio, quod quod sustineo nihil mercatoriæ fraudis latere. Filius meus Johannes fato excessit apud Indos, ubi magnas dignitates, & unde præclarè rem facere posset, non modo sibi ipse promittebat, sed etiam Magnates nostri illi addicebant. Sed tam beato esse non licuit, si in talibus etiam beatitas ponenda homini Christiano. Magnæ erant filii laudes, excepto quod sumptuosius viveret, ac fortunam ejus deceret. Itaque hoc non parum mihi dolori fuit. Solatur interea, quod piè ut intelligo excesserit. Ex opere nostro de Idololatria excusæ jam ut loquuntur quaterniones septuaginta. Spero propediem typis mandatam iri alteram Annalium Batavicorum partem, quam scripsit Filius Matthæus. Isaacus meus dabit Scylacem & alios Geographos Græcos serò à se castigatos. Velleium autem innumeris locis emendatum filiorum minimus mihi cognominis. Nihil verò tam cito prodierit, quin transmittam. De Breda ab Arausionensium principe capta, scio jamdudum esse quod intellexeris. Non parum inde securitatis Batavis, & Zelandis accessit. Salutem uxori lectissimæ, tum autem Reverendissimis Dominis Decano, quæstori & universis fratribus meis, à quibus me amari maxime cupio, operamque dabo, ut ne affectus mei ignara sit posteritas.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xxxvii. xxi. Octob.

CCCXII.

Hugoni Grotio. Lutetiam Paris.

Illustrissime Domine,

Quas nono Julii scripseras, eas demum ix. Octobris accepi à Wander-Burgio. Tantæ moræ causa est, quod eas literas, cum erudito Philolai opere cistæ suæ incluserat: Nauta autem Rhotomagensis, cui hanc commiserat, tam sero appulerit. Hesterno die Hortensio legendum Philolaum dedi: qui valde

valde eo capitur. Ac Blauwius excudere est paratissimus. Idem excudere avet Ἀρθολογίαν tuam, sed conditione hac, si placeant Typi, quibus usus in tuo de Jure Belli: majores enim non habet. Maimonides filii τοῦ μακαρίτου, post mensem ut spero editus erit. Excudentur & nostra, de origine ac progressu Idololatriæ. Ringitur Meursius, quod post triennii moram, necdum sua orsus sit Blauwius. Prorsus ei injurius est: si non alio nomine, saltem inedita tot retinet, cumque frustratur pretio, quod à magnatibus in Dania ex dedicatione rediret. Salmasius necdum reversus; sed ex Riveto intelligo propediem affore. Aliud metueram; sed gaudeo, quod nolit illis gratificari, qui in Galliis remansurum sperarant. In filio tuo, nihil, vel nos, vel alius, hic desiderat quicquam. Lues quæ superiori anno, plus minus duodeviginti millibus Leidæ absumpsit, vehementer satis Harlemi hoc anno grassata; minus urbe nostra; sic tamen, ut ante mensem unum alterum de hebdomade tolleret supra sexcentos: nunc longè remisit, siquidem intra idem spatium, intra trecentos amittimus. Heinsius, ut specimen ostenderet observationum suarum in Novi Instrumenti libros, philyram excudi curavit: sed nondum contigit videre; nec super eo laboro. Subinde fallor: sed vix arbitror illud hic fore. Jam sexennium est, quod paratum sese diceret ad editionem; si est qui fuit, non intra alterum sexennium id erit. Præclarum est ingenium, sed à majoribus studiis, ad tantam rem non satis paratum; sed ipse viderit. Nihil mihi hic scritur, aut metitur. Minus malignus esset; amore esset dignissimus utriusque nostri. De iis, quæ ad Rempub. hanc pertinent, quid scribam? Aliunde illa melius, potissimum ex Affine Reigersbergio cognosces. Illustrissimæ Dominæ conjugi tuæ, salutem à me, & meis, uti & optimis liberis.

Amstelodami,
Prid. Kal.
Novemb.

Illustri nomini tuo addictissimus,

G. J. Vossius.

CCCXVI.

Georgio Slupeskio Baroni.

Illustris Domine,

Magnam mihi voluptatem attulerunt literæ tuæ, quas cum legerem, visus sum mihi coram loquentem audire. Et ponderis etiam attulit quod de manu in manum traderentur ab lectissimo juvene fratre tuo Floriano: qui quod cum cæteris virtutibus conjungere cupit scientiam militarem, rem facit & se & genere suo condignam. Quod autem cum apud exteros morari vellet, castra prætulit Arausionensium Principis, facile non Batavis modo, sed cordatis omnibus suum est judicium probaturus. Utinam vero ulla in re, quam petis, utilis esse illi possit opera nostra; id egregia virtus ejus promeretur, imo etiam debetur eximiæ humanitati atque amori tum tuo erga me, tum duorum majorum natu fratrum: sic enim me devinxistis, ut omnia velim illustris vestræ domus causa. Quod nobilissimus & excellentissimus Dominus de Naglorice, illustrissimus serenissimi Regis Polonici ad Britannos, Belgas, Danos legatus, præstantis spei juvenem filium suum, una cum Ephoro optimo & doctissimo, apud nos potissimum studiorum causa relinquere velit, id vero mihi accidit perjucunde: ac quemadmodum gaudeo perennare præclarum nobilitatis Polonicæ judicium de me, sic opera quoque in posterum à me dabitur, ut nec heroem illum nec alium vestræ gentis quemquam conceptæ de nobis opinionis possit pœnitere. Vale, Illustrissime Domine, tuique sic ac familiæ vestræ amantem, porro amare perge.

Amstelodami,
cIↃ IↃc xxxvii.
13 Kal. Dec.

Illustrissimi nominis tui cultor,

G. J. Vossius.

CCCXVII.

Davidi Wederburno, *Scholæ* Aberdonensis *Moderatori.*

Pergratæ mihi fuere quas miseras literæ, testes locupletes egregii erga me affectus tui, eoque gratiores quod non solum mitterentur ab homine eruditissimo, beneque promerenti de studiis juventutis, sed etiam ea

ex

ex urbe, quæ terris pariterque Reipub. literariæ dedit τ̀ μακαρίτην Jacchæum, Philosophum ac Medicum insignem, conjunctissimum, dum fata sinerent, Collegam meum, & Compatrem acceptissimum. Biblinpolæ, quem commendasti, utinam in ulla re utilis esse potuissem; sed ille nullo in negotio nobis usui est. Monui, ut si revenerit has in oras, liberius operam exposcat nostram, quam ego bono nulli negare soleo; nedum repulsam ferret qui ab homine commendaretur doctissimo & nostri etiam amanti. De originibus nostris sic res habet. Jam anni sunt XXII. quod ad umbilicum perduxeram, vel saltem id fecisse videbar. Ac tempore Synodi Dordrechtanæ, hoc est ante annos XX. monstraram labores hosce præstantissimo viro & amico Martinio. Anno uno altero post cum Typographis jam transegeram, ut in lucem ederentur; cum ecce literas Brema ab eodem Martinio accipio, prelum jam fervere Etymologico ejus edendo: itaque nomine Typographi rogare hoc impense ut Editionem operis nostri differre eousque vellem, donec bonam partem distractum suum opus foret. Dedi hoc amici postulato lubens. Proximis verò annis ita aliis semper distentus sui, ut vacare editioni non potuerim. Nunc excuduntur libri nostri de Diis Gentium sive Origine & Progressu Idololatriæ: ac spero intra trimestre posse absolvi. Hinc aliqua sequentur quæ sacri sunt argumenti; dummodo mihi Deus valetudinem largiatur; quam tibi optimam exopto, ut publico diu utilis esse possis.

Amstelodami, clↄ Iↄc xxxvii. 4. Kal. Dec. Styl. Nov.

Tui studiosissimus,

G. J. Vossius.

CCCXV.

Joanni Skyttio, *Gubernatori* Livoniæ, *S. P.*

Tametsi & tuas, illustrissime Domine, interpellare curas minime oporteat, nec meæ occupationes patiantur supervacuam scriptionem, generoso tamen filio tuo Joanne scribente, occasionem hanc negligere non potui, sed operæ pretium putavi non salutare modo, verum & gratulari tibi de cunctis filiis tuis, plane ad decus paternum adsurgentibus. Etenim cum plurium ipse liberorum parens conscius mihi sim, quo amore & universos & singulos complectar: non possum mihi aliud persuadere, quam longe tibi jucundissimum accidere, quicquid de progenie tua boni teque & se dignum cognoris; scio enim te ita credere, me quod scribo non cæco adfectu, ac longe minus ut aliquid auribus tuis dem, quorum utrumque procul à senecta mea esse decet; sed judicio & experiendo edoctum ita scribere. Ac ut prius dicam de primogenito tuo, is jam sex mensibus, & quod excurrit, mecum prandet, & cœnat, imo ante dies paucos plane in ædes meas receptus, ut totis diebus sit nobiscum. Nimirum id, Illustrissime Domine, dandum judicavi tum sublimi dignitati tuæ, tum indoli egregiæ filii tui, & tamen longe plurimis jam primariis viris, & fœderatæ nostræ Belgicæ rectoribus, idem negavi; sed videbatur mihi filius ille tuus longè dignissimus, quem præ aliis omnibus amore complecterer. Quippe si pietatem & modestiam dicam, reliquos non sui tantum ordinis, cui indulgere pusculum solemus, sed plurimos humilioris etiam sortis antecessit. Inprimis vero incredibilem ejus ardorem in studiis amo & miror. Occurrit animo, rarum esse ut qui post Minervæ castra, secutus sit illa Martia, iterum se totum det Musis, cum duo hæc adversari maxime videantur. Ille tamen tantam ex iis voluptatem capit, ut nisi scirem, nunquam illum castra ulla vidisse crederem: imo prioris temporis recordatio etiam faces illi ac calcaria ad studia subdere videatur, tantò lubentius, etsi ob numerosam prolem, angustius habitem, in ædes recepi meas. Ubi occasionem deinceps longe meliorem habiturus, quoties vel quandocunque libuerit me, aut filiorum quem voluerit, consulendi in studiis suis; vix patiuntur occupationes ut tempora à Deo quieti destinata, reficiendo corpori impendam: nihilominus supra colloquia, quæ ultra prandium & cœnam sæpe extendimus, horam quotidie, sæpe & ultra impendo, ut quibuscunque modis possim, desiderio tuo atque illius satisfaciam. Cætera, quæ per occupationes ipse nequeo, egregie filius meus Dionysius supplet, qui tanto incensus est amore promovendi studia filii tui, ut magis non possit. Adeo ut non dubirem, quin si ardor ille filium tuum diu teneat, uti planè confido, ubi is ad te redierit, & tu in illo habiturus sis ornamentum illustriss. familiæ tuæ, & Sueciæ ingens præsidium. Atque ista de primogenito. Nefas verò mihi aliud sit dicere de filio tuo Benedicto, cujus ardens ingenium & maximarum rerum capacem animum, ut par est, æstimo. Quare uti ille nusquam sibi deest, ita neque nos sinimus vel adfectum vel industriam nostram

stram claudicare, de quo plura adderem, nisi intempesta jam nox esset, & crastini, quos cogito, labores, me capiendæ quietis monerent. Spero propediem me iterum de eo scripturum; scio enim non posse me tibi facere rem gratiorem, quam si de omnibus faciam certiorem, quæ ad tam cara pignora pertineant.

Deum oro, ut te, illustrissime heros, diutissime & Sueciæ Regno, & generosæ familiæ, addo, & nobis, quibus omni cultu te tuosque prosequi animus est, incolumem præstet.

Amstelodami. G. J. Vossius.

CCCXVI.

Abrahamo Vander-Merio, *Senatori Curiæ* Hollandiæ.

TAndem aliquid respondeo, vir amplissime atque conjunctissime, tardène adeo? inquies. Quid dicam? sic sum: præsertim ubi publica magis urgent, uti contigit his muneris primordiis. Et sciebam mihi negotium esse cum facili creditore, ut prope periculum fuerit, ne mensibus aliquot pergerem tricari. Verum id minime passus es, ut ex filii sermone nuper, ac proximè etiam ex literis intelligo. Nempe credo observabatur tibi illud fœneratoris Alphii, vel optima nomina non appellando fieri mala. Quia igitur ulterius moras nectere non finis, paucis ad ea quæ quæris respondebo. Ac primum de illo, ubi Cœlius causam adferat delectationis illius, quam nolo dicere. Est locus ille non in Epistolis Calcagnini, sed alterius Cœlii patria Rhodigini Lib. XV. var. Lect. C. X. Alterum fuit, An Porphyrius ad Christianam fuerat conversus religionem? Ita visum tum aliis plurimis, tum Annalium Ecclesiasticorum conditori, Cæsari dico Baronio, cui illud imposuit, quod hodieque extat panegyricus hominis Christiani, qui nomen præfert Porphyrii. Hujus auctor creditur esse Tyrius ille, qui Phœnicia sua lingua primo Malchus, postea Græcanica Porphyrius nominatus; sed-enim auctor longe alius est, puta Publius Optatianus Porphyrius. Ut cætera mittam argumenta, non pertigit Malchus ad tempora Constantini Augusti: cui panegyricus ille perscriptus. Nec Malchus Latinè scribebat; nec in isto carmine genius Tyrii illius spirat, impii, sed magni omnino viri. Quæstiunculas annectis convivales cur συμπόσιον facetis hominibus figura ea, quæ grammaticis vocatur ὑφ' ἕν, dicatur ne lis? Causam reddit Horatius, quo judice,

Natis in usum lætitiæ scyphis
Pugnare Thracum est.

Cur vinum generosum vocetur Theologicum? credo miraris, quia nihilo deterius palatum sit Jurisconsultis, Medicis, Philosophis, quam Theologis, & fortasse etiam putabis hoc ad injuriam aliquam eorum pertinere, qui sacris præsunt. Equidem nolim quemquam ejus ordinis irritare, ne forte excitem crabronem. Quare tantum dicam, eo jure dici vinum Theologicum, quo Horatius Pontificum dicit cœnas & dapes Saliares, quod item Cicero epulas Saliares, Apuleius Saliares cœnas. Ut nihil dicam de adjicialibus Augurum cœnis, de quibus Varro, Seneca, Plinius, Macrobius. I nunc & die Pontifices, Salios, Augures, palato multum valuisse; hac sapientiæ parte caruisse Prætores, Consules, Proconsules; cave tamen existimes, hæc pertinere quicquam ad τῷ θεῷ λόγῳ κέχρηκας, qui nostris in terris degant. Apud nos omnes sicci, ut scis. Ad Germanos ito, vel potius accommoda hæc illis, qui in pontificiis militant castris, de quibus securius sæpe mentiri licet, quam de nonnullis nostrorum verum dicere. Pergis rogare, cur melioris notæ vinum, non solum dicatur Cos. sed & Costa. Nimirum in Cos. quidem ad vinum Coum, de quo Plinius in quarto decimo, verum singulæ magis literæ spectantur, quæ Colorem, Odorem, & Saporem signant, objecta trium sensuum, Visus, Odoratus, Gustus: ita hæc ipsa priori syllaba in Costa denotantur; sed altera hic syllaba accessit, ne solum tribus sensibus in hauriendo flore liberi patris opus esse videatur, sed vero universis, hoc est præter tres istos tactum etiam & auditum, quorum initiales literæ T. A. syllabam efficiunt, nam & calor præsertim æstate, demit vino gratiam, & nimius frigus hyeme, calor autem & frigus tactus sunt objecta. Nec auditum excludere licet, quandoquidem vina generosa hoc habent, quod ob spiritus copiam tum in vase sic æstuent, ut audiri possit, tum etiam calici infusa, ac mox auribus admota. Cujus rei non semel periculum apud Dordrechtanos meos in cellis feci vinariis, sic jubentibus iis qui sua mihi vina commendatum irent. Aut valde fallor, aut una alteraque superest quæstio: verum minor Schedularum cui ea inscripta frustra nunc à me quæritur. Ni fallor erant eæ de Periplo orbis, & scriptoribus, quorum lectio negotioso homini, sed φιλομαθεῖ, maxime conveniret; ubi se schedula ea obtulerit, respondebo de priori. De altero agam fortasse in

opere

opere meo de orbe disciplinarum & universis disciplinis. Salutabis plurimum optimam conjugem & heroinam socrum, item affines Verium & Vivianum cum uxoribus. Etiam ubi occasio erit, Amplissimum Præsidem Crom . . . . Mea etiam vos omnes salutari jussit.

Amstelodami. *Tuus totus,*

G. J. Vossius.

CCCXVII.

Da. Paræo *S. P.*

JAM quartus est mensis, doctissime & amicissime Paræe, quod Amstelodamum veni. Ubi dum sum, redditus est mihi Lucretius Carus tuus, verè carus omnibus merito suo, nunc carior merito tuo mihi ante alios, quem, eo dicando, feceris tibi debitorem. Quare ut antea etiam scripsi, solum dispicio, quomodo me utcunque possim exsolvere, de quo cum nunc cogitarem aliquid scribere, occasione nundinarum Francofurtensium, commodior priori oblata est occasio adventu optimi & doctissimi Jacobi Hintzeri: Qui longe mihi gratissimus fuit, partim quidem ob egregias animi dotes, partim vero ob pulcherrimam operam, quam Ecclesiæ Dei & Reip. literariæ navat describendis apparandis iis, quæ magnus avus tuus in Schedis reliquit. Quantulum enim est, quod heros ille tot bona chartis commisit, si ea jaceant propemodum dispreta, vel saltem nunquam videant lucem? Ex eodem cognovi, præfore te studiis liberorum illustrissimi comitis Isemburgensis. Quod non improbo. Etsi enim is est afflictissimæ Germaniæ status, ut nec principes viri tantum possint erga bene merentes, quantum vel ipsi vel nos optaremus: ac fortasse etiam lucrosius transigi possit cum opulento ac liberali mercatore: nihilominus tanto illud magis ex honore tuo erit ac publico bono, quanto liberi excelsius nati, & ubi adoleverint, amplius etiam terris prosunt. Interea non desinent amici hic tui (in quibus præ cunctis nomen profiteor meum) meminisse tui, quoties vel professio in Academia, vel illustri Gymnasio, vel regimen Scholæ, in celebri quapiam urbe vacarit. Non quasi omnia possimus in tanta Candidatorum & prensantium copia: sed quia aliquid poterit affectus erga te noster, multoque amplius virtus & rara doctrina, tum tua, tum imprimis parentis tui, maximeque inclyti illius avi. Necdum enim ita male agitur cum Batavia, ut magna ejus merita exciderint animis hominum, utcunque atro carbone multi proceres nostros apud exteros depingant; quasi nescio quid monstri in religione alant: Quod hactenus videre non possum. Utcunque illud non inficior, plerisque in urbibus ita esse animatos, ut solis iis, qui Dordrechtanæ Synodi decretis subscribunt, publica loca & stipendia tribuunt. Iis qui in prædestinationis dogmate Melancthoni vel Lutheranis accedunt, permittant, ut Ecclesiarum suarum sumptibus, privatis in locis doceant: dummodo constet alienos esse ab iis dogmatis, quæ repugnant harmoniæ Ecclesiarum, quale imprimis est Photini ac Samosateni, quod Socinus de novo paxillo suspendit. Medulla tua Historiæ universalis valde me delectat. Quam non paucis è juventute de meliori nota commendavi. Quid enim turpius quam si ea particula Historiæ veteris contenta sit? Diffundendus est animus per omne ævum, quod pauci hodie faciunt. Tanto majorem fructum ac gloriam ex opera hac reportabis. De historia tua Ecclesiæ La-Merium conveni ipse, ac postea idem filius fecit. Sed nihil promittere voluit, qui nesciret de magnitudine libri. Solet ille magis capi iis, quæ minoris sunt molis. Addebat jam prelum fervere multis & variis. Respondi nec festinato opus esse, sufficere, si post menses sex septem editionem ordiatur. Quod si is difficilem se præbeat, non deerunt, ut spero, alii, qui lubenter id facient. Dissimulare tamen non possum, nusquam difficilius esse typographum reperire, quam apud nos, nisi quis suis sumptibus librum edat. Fit hoc ob rerum omnium summam caritatem, quam causat grave & diuturnum bellum, quod nobis est cum hoste potentissimo. Sola excipio ἱερατικὰ, & nugalia quibus nihil vendibilius, ut ipsi non dissimulant typographi. De Nonio Marcello quod scribis, pergratum mihi est. Perge tantum, & quemadmodum Lucretium tibi devinxisti, ita de hoc etiam scriptore optime mereri. Non quia tantopere æstimem ejus eruditionem, sed quia tam multa ex veteribus adducit, quæ frustra apud alios quæramus. Dispiciam etiam annon juvare te hac parte possim: sive iis, quæ ἀνέκδοτα habeo ab aliis observata, sive etiam nostris. Omnino enim faveo instituto tuo: quia satis jam perspexi, quantum in posterum à te expectare debeamus. Columna olim sum usus amici beneficio, cum in tragicarum fragmenta notas ederem meas: sed ipse non habeo, & amicus ille à quo habui, nescio, an usque adeo paratus sit in exteras oras mittere, sed tamen, si ille tantillum mea

causa recusaverit, aliunde poscam ab iis, qui faciliores sint. Saltem non cessabo, usque dum misero. Crastino die Lugdunum tendo, aut summum perendie, ubi hanc curam curabo. Magnopere etiam lætor, quod Palatinorum principum ac Bavarorum vitas edere decreris. Valde faveo huic proposito, partim quia Palatinatus mihi natale solum; partim quia illa portio est historiæ universæ, quam urgere semper soleo. Sed de isto & aliis tecum pluribus loquar proximis literis. Interim, amicissime Pareæ, egregia, & parentis & avi proles, mutuo nos amemus inter nos.

Amstelodami. *Tuus sine dolo, moreque majorum,*

G. J. Vossius.

CCCXVIII.

Jacobo Wittio S. P.

UT dies non fine nocte, ita nec amicorum scriptiones fine silentio. Cavendum modo ne nox longa fiat, qua ad Lethen itur. Quod ne nobis contingat, post anni hujus silentium has ad te literas mitto. Superiores tradideram Polyandro, qui se ad urbis vestræ Ecclesiasten dixerat scripturum. Verum nec ille ab Ecclesiaste, nec ego à te responsum accepi. Unde prope est ut mala fide curatas suspicer. Fortasse jam aliunde intellexeris, ut Amstelodamum à proceribus ejus urbis vocatus sim, quo in illustri Gymnasio, quod magno Bataviæ bono erigunt, Historiarum sim ac Politices professor. Stipendium annuum erit bis mille sexcentorum Florenorum. Accedit pulchra habitatio, quam hic vix octingentis aut etiam nongentis conducere: magnæ etiam factæ spes liberis meis; quorum mihi potissimum ratio habenda fuit. Jam enim plerique idonei esse incipiunt, qui munia publica capessant. Joannes Cantabrigiæ Socius est Collegii Jesu. Franciscus est advocatus Curiæ Hollandiæ, strenueque pro ætate sæpius jam causas egit. Matthæus paucis mensibus cogitat edere historiam comitum Hollandiæ. Dionysius quid possit, propediem ostendet, partim in Latinis & Græcis, partim in Hebræis, Arabicis & aliis Orientis Linguis. Nec malignam de sese præbent spem Isaacus, & Gerardus, omnium ille minimus, qui jam annum explet undecimum, & Latinis, Græcisque literis, historia etiam sacra, Romana, Græca, non tinctus quidem, sed tamen pro ætate non leviter est adspersus. Filiarum natu major Cornelia jam nubilis, quippe quæ annum exegit duodevigesimum. Nec pro sexu minus se probat quam fratres. Soror ejus Joanna jam novennis est, & ipsa ingenii satis amœni. Utinam sic res tuæ ferrent ut me cum omni cognatorum tuorum familia, ac imprimis uxorem meam & sororem ejus Mariam, quarum utraque te sæpe habet in ore, semper in corde, invisere cum præstantissima tua uxore ac liberis posses. An nunquam illa dies adveniet? mihi vero juvenescere viderer, si tam beatus forem, qui saltem vel ad paucas vos hebdomadas hic conspicerem. De nobilissima matertera, heroina matre tua, tacere cogor, quia ætatem ejus id scio minime ferre. Sed tamen volupe est, quod vivat & valeat. Quod ut diuturnum esse possit, Deum rogo. Cui te, vir amplissime ac nobilissime, & dilectissime cognate, etiam & etiam commendo. Salutem dices meo nomine & omnium nostri, conjugi lectissimæ, liberis, & dominæ matri. Sed & clarissimo Ferrio, cujus ego vindicias pro Scholastico Orthodoxo, cum fructu & voluptate legi. Tuum erit, quando occasio dabitur, præstantissimum virum monere atque adhortari, ut porro bene mereri de Ecclesia Dei pergat. Vale.

Amstelodami Anno *Tui amantissimus, non minus virtutum tuarum causa, quam ob arctissimam conjunctionem ac necessitudinem nostram,*

G. J. Vossius.

Imperiales xxviii. quos miseras affinis mei Cazimiri Junii viduæ, accepi; deque eo per affinem meam, Mariam Juniam, certiorem ipsam feci. Aveo nosse ecqua dignitate in patria tua fungaris. Amicus retulit te vel urbis esse senatorem vel Principis Lotharingici Consiliarium. Quæso ne patere me hoc diutius ignorare. Iterum vale & ama nos: scis votum amantium, Amari volunt qui amant.

CCCXIX.

Joanni Meursio.

UTinam, clarissime & amicissime vir, de me & meis perscribere possem jucundiora. v. Kal. Februarias ipsa Gerardi mei natali amisi suavissimam majorem natu filiam Corneliam, virginem ea pietate, mori

bus

bus illis, ac rei domesticæ intelligentia & cura, illa, ut de Latina taceam, Gallicæ, Hispanicæ, Italicæ Linguæ peritia, illa notitia rum omnis generis Musices, tum & calamo, & penicillo pingendi; ut tot bonis boni numinis gratia concurrentibus, omnibus fuerit admirationi qui nossent, fatendumque sit non eam profecto minus sui sexus laudibus excelluisse, quam suis filiorum quos habui vel habeo quemquam. Quodque dolorem auget, ea mihi momento erepta, dum per glaciem rheda cum fratre Matthæo & sorore Joanna Illustrissimique Polonici Legati Filio fidei meæ commendato, nec non Ephoro ejus traha Leidam fertur. Non quidem quicquam imprudenter existimo hic factum à meis (siquidem ea crassities glaciei erat ut centenæ eodem tempore trahæ veherentur sine periculi formidine) sed non impudens minus quam imprudens traharius, dum invitis sessoribus prætertere vult antecedentes, ad latus ubi piscati antea fuerant, tenuique glacie aqua erat obducta, deflectens, omnes præcipitavit in aquas: unde prima quidem extracta Cornelia (heu nuper mea!) sed jam terrore & casu plane exanimata: Cæteri vivi educti virtute potissimum, post Dei gratiam, Matthæi mei qui ter in aquas insiliit non sine magno sui periculo, ut succurreret alieno. Prope ista Leidam contigere, qua occasione filia est avito inlata sepulchro. A tristibus veniam ad lætiora, ea nempe quæ te & tuos spectent labores. Tandem persuasum Typographo est, ut serio staret diuturnis promissis. Nec dubita quin intra mensem unum vel alterum Danica tua sit absoluturus & exorsurus ea quæ ad πολυμάθειαν pertinent. Opus nostrum de Idololatria Lentulum experitur non Celerem quales Metelli. Sed & minus urgeo ut tuis incumbat magis. Nec urgeo illa filiorum de quibus scripseram; facturus tamen simulac sex septem folia excuderit in Philologicis tuis. Si tum esse trico volet, cum vicino Jansonio transigam. Malim à Blauwio non uno nomine. Sed quomodocunque malim quam me eludi. Maimonides Dionysii mei jam ante annum & ultra absolutus, sed adhuc deest præfatio. Salmasius de usuris scripsit. Quod opus se transmittere tibi hesterna die Elzevirius aiebat. Heinsiana in Nov. Testament. opera credo jam in medio Paulinarum occupatur Epistolarum. Fortasse subsequentur Salmasianæ Notæ; quod fierit, plurima in Heinsiana animadvertet. Imo & in hoc de usuris videre possis, adversum Aristotelis Politicorum paraphrastem (nec ignorare virum potes) accurate differentem. Hottomanni Asconium ex Filii mei Isaaci Bibliotheca ad te mitto. Is; imo & Conjux & omnes mei plurimum salvere te & uxorem optimam & liberos jubent. Estque is affectus eorum mihi longe jucundissimus. Nam profecto quid pulchrius quam quod junior ille ait Isocrates, τὸ παῖδας ὥσπερ τῆς οὐσίας οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν. Vale magna Meursii anima & æternum mihi meisque anima.

Amstelodami, *Tuus tuorumque totus,*
cIↃ IↃc xxxviii.
Ταχέως. G. J. Vossius.

CCCXX.

Hugoni Grotio *S. P.*

JAM tertia est hebdomas, Illustrissime Domine, quod postremas tuas accepi. Iis saltem post longiusculam in scribendo cessationem, quam primum oportuit responsum dedisse; sed more suo moratus me est Blauwius J. C. cum semel, iterum, tertio, conveni domi suæ de Editione ἀνθολογίας, idque tui quidem gratia, sed magis, & mei, & communium studiorum. Distulit rem semper his verbis, conveniendum sibi prius esse Parentem, quia nihil nisi ex ejus sententia, statuere auderet. Velle me postea domi meæ, de omnibus facere certiorem. Ubi video me eludi, denuo accedo, casuque illius in ædibus, Parentem, & alterum etiam filium deprehendo. Prius senex dubia uti oratione; sed cum dicerem aperte agendum esse; absque eo nihil certi posse tibi respondere: in hanc sententiam absque circuitione aliqua est locutus. Nec suæ esse consuetudinis, nec sententiæ, scriptoribus addicere exemplaria compacta; imo ne incompacta quidem ad centenorum numerum: planè id sibi fore damnosum: præsertim in hoc opere; quod aliunde esset edoctus, hominum fore elegantiorum; non eorum solùm, qui περὶ τὰ ἄκρα attenderent. Longè magis se rem facere ex scriptis, quæ puerorum, aut vulgi, & semidoctorum manibus tererentur, quam quæ amarent, ac mirarentur pauci, de meliore luto à Prometheo efficti. Præterea terreri se malo vicino: qui simul ac à se aliquid viderit editum, recudat confestim. Aureum esse volumen, quod de Jure Belli scriptum à te fuit. Vicino tamen recudente, coactum se suam editionem, longè minori pretio divendere, quam impensæ fecerent. Ita damnum fecisse Opere eo, emolumenti nihil. Nec referre, si nulla hic culpa fuerit tua, dum suo factum sit damno. Velle te ἀνθολογίαν tuam elegantes prodi-

re; vicinum mox expressurum Typis minoribus, charta viliori: Id fore satis majori emptorum parti, dum Opus hoc quomodocumque habeant. Tandem ita obsignare longos logos: paratum se esse excudere hoc opus, dummodo intra plus minus LX Exemplaria incompacta consistatur: neque id facturum tum se esse spe tantilli lucri, quippe damnum se magis præsentire; sed spe ista, ut excudere postea possit historiam tuam, & in Novum Testamentum notas. Hæc ego apud Atticum Asiatico sermone diffudi, ut melius certiusque mentem hominis aperirem. Omnino is ingravescente hac ætate, præsertim post Uxorem amissam (id ante tres menses factum) attentior ad rem evasit. Præterea, vir alioqui optimus, μελαγχολικώτερος est, ac imaginatur, sibi non multum vitæ superesse; fortasse & terrent impensæ, post tantos sumptus, quos fecit in Atlante: Nec enim minores esse possunt, quam L. aut LX. millium Carolinorum. Et tamen non abhorret ab editione εἰδωλολ.: sed valdè inhiat gemino operi jam memorato: scit historias ab omnibus expeti, ac legi: Et in tanto per Orbem, qui Theologi sint, aut videri velint, numero, non defore usquiam emptores sacro argumento, quod tam Illustri se authore tueatur. Opus nostrum de Idololatriæ origine, ac progressu, spisse procedit; partim ob occupationes, quibus vix par sum, partim etiam, quia sub manibus crescit. Itaque jam excusi quaterniones, ut vocant, LXXX. Nec video, ut ante tertium abhinc mensem exire in lucem possit.

Credo jam intellexeris de Excessu Noomsii Arlanderveniæ Domini. Amabam virum, quia tam amicum se gessisset erga me, & meos; & ea pietate esset erga Deum, quam in paucis istius fortunæ hominibus deprehendas. Unum semper ejus animum cruciabat, quod stultè ante connubium egisset. Et per est verisimile hoc fatum ei accelerasse: adeo illud ad animum revocabat; etsi nihil ab eo peccatum deliberato; sed si probè ab eo sum edoctus, ebrius insidias evitare non valuerit, quas sobrius non semel effugisset. Credo & eam fuisse causam, cur equestri dignitate ornatum se cuperet; ut quia videret, uno altero obstante, in Magistratu legendo, sui rationem haberi nullam; titulis aliis, non inferior æqualibus videretur. Non tamen S. Michaelis ordinem expetebat (negabat se pro tempore eo, tantos spiritus gerere) sed sufficisset honos, quoquomodocumque nobilitatis nomen referret.

Convenit me his diebus, Thysius antea Hardervicenus, sed ab annis jam XVII. Leidensis Theologus. Is decrevit edere in lucem ea quæ pertinent ad scriptores Ecclesiæ, qui primo vixerint seculo. Quales etiam Ignatius, & Polycarpus, etsi ætatem ulterius continuarint: scis Latinè extare Polycarpi Epistolam ad Philippenses: Eam Græcè dicitur habere Sirmondus. Habet & Salmasius beneficio Sirmondi; à quo exscriptam nactus quoque Thysius; sed ait, si ex Latinis judicium sit faciendum, partem desiderari in illis quæ Salmasius, & ipse habeant Græce. Metuere igitur, ne fucus sit Salmasio factus à Sirmondo, partem Epistolæ Græcè sibi reservante; ne honos iste, editæ Epistolæ ejus, sit penes quemquam à Romanæ Ecclesiæ sententia alienum. Quæ desiderantur, quantum recordor, incipiunt ab illis verbis. *In his ergo state, & Domini exemplar sequimini*, &c. Petiit igitur Thysius, hoc ad te scriberem, plurimumque te rogarem, ut Operam des, quo Græcum Sirmondi Exemplar, ipse videas, & per Amanuensem, quæ desiderantur exscribi cures; vel si Sirmondus non passurus sit codicem suum extra limen deferri, saltem per alium, tantum efficias ut etiam extrema à quocumque, sed fido tamen homine, de codice ejus exscripta habeamus. Multum metuo, ne suaThysium de Sirmondo fallat suspicio; sed ut verum esset, parum est verisimile, quod facere noluit, in gratiam eruditi Galli, id Belgæ ergo facturum. Et si in hoc aut simili negotio, frustra antehac fuisti, ut mihi relatum, merito verearis, secundo te repulsam laturum. Volui nihilominus hoc veteri dare Collegæ, nec tibi ignoto, ut perscriberem quod à me petiisset.

Meursii opera, hebdomade proxima, incipiet excudere is, qui optimum virum jam quinquennium elusit. De Philolao, quem ut petieras, tradidi Hortensio, & Blauwio, quid futurum tandem sit, juxta scio cum ignarissimo. Blauwio editionem commendavi sedulo. Postea negotium omne commisi Hortensio; qui ad se Philolaum, non me missum aiebat: ostendi igitur partem literarum tuarum, qua mihi mitteres, sed eo fine, ut judicio Hortensii, & Blauwii, vel ederetur, vel remitteretur. Mox causatus me tribus mensibus detinuisse; Id pernegavi, qui pridiè domum post vespertinam octavam accepissem. At inquiebat literis subscriptum, ante trimestre esse exaratas. Narravi ergo, ut juvenis is cui Philolaum ad me dederas deferendum, eum cum literis ad Hortensium, arcæ suæ inclusisset. Hanc ut ipse mihi juvenis exposuit, trimestri fuisse Rothomagi detentam. In istoc & similibus, ἄμφω Hortensii molestior mihi foret, præsertim merita mea cogitanti; nisi virtutibus hanc compensari putarem, & ad istiusmodi penè obduruissem jam ab adolescentia. Impensè ab eo actum, ut publicis impensis, id authoritate Ordinum Generalium,

neralium, ad Galilæum de Galilæis mitteretur. Perhonorificum hoc foret, & ex colloquio cum viro reconditæ doctrinæ, multa addiscere daretur. Ac forte in Gallia, vel Italia, luculentior obtingeret dignitas, quam apud nos habet; sed-enim metuo, ne tam facile id nunc sit consecuturus; postquam urbicus senator Realius, Indicus antea Præfectus, vitæ huic est ereptus, qui valdè hoc negotium urgebat, ut nosse te arbitror. Quamquam vero non leviter incommodare possit illustris urbis hujus Gymnasio, si compluribus mensibus, nullæ habeantur auditiones Mathematicæ: nihil ominus decretum, si auxilio nostro ei opus erit, adjutare eum apud urbis hujus Proceres: Idque ea fiducia, quod publico nomine, & stipendio missus, futurus sit devinctior ad se sistendum postea Batavis; & quodcunque fructus ex profesectione perceperit, suis potius impertiendum quam alienis.

Hæc cum scripsissem intervenit Constantinus l'Empereur, Hebræarum apud Leidenses literarum Professor, vir tui amans, & æstimans, supra sui ordinis complures. Is se misisse ad te aiebat, quod proximè de Hebræis Legibus opus edidit; sed cùm adderet, vix esse tres quatuorve hebdomadas, quod misisset; negavi mirum esse, si responsum haberet nullum, quandoquidem magna sæpè incuria esse eorum soleat, quibus libros damus deferendos. Non pessime actum iri, si vel tertio post mense acceperis, vel quarto. Id tibi in meis, mihi semel iterumque in tuis, (ut illo quem miseras Philolao) contigisse. Recepi tamen sic poscente hujus me rei mentionem facturum iis quas jam literas exararem. Idem Constantinus revidere postremo solet paginas excusas exercitationum sacrarum Heinsii in Novum Testamentum. Credo partim, ob Hebræa quæ intercurrunt; partim ne quid aspergatur, quod rerum sacrarum, præsertim de quibus controversantur in scholis, minus probet intelligentem. Is retulit mihi jam deventum esse à Typographo ad notas in Epistolam ad Romanos. Transiit hanc per urbem Illustrissimus Regis Polonici Legatus, vir doctus, & perhumanus, tuoque affini in Galliis, juventutis tempore, perfamiliaris. Jam credo ex eo cognoris, ut legatio hæc successerit in Britannia. Nam ad affinem tuum scripturum se aiebat. Apud nos filium, cum Ephoro relinquere maluit, quam apud Leidenses, ob tot fœda quæ proximo mense illic peracta erga mulieres, imo & adolescentes. Referre ea pudet. Heu quantum locus ille immutatus ab eo qui in utriusque nostri erat adolescentia.

Jam aliquot menses præteriere, quod in lucem prodiit affinis mei Francisci Junii Opus, de Pictura Veterum: quod alia de Pictoribus Antiquis subsequentur. Is mihi commisit, ut Exemplar ad te transmitterem; sed non video, ut commode hinc fieri possit, hyberna tempestate: filio igitur exemplar dedi, quod fratri tuo optimo Guilielmo daret. Is occasionem aliquam melius intelliget.

Amstelium Vondelii, quam illustri tuo nomini inscripsit, jam ut puto videris. Diu quominus ageretur, obstitere aliqui Presbyterii, ut arbitror nomine. Tandem id Consuli Gravio commissum ut perlegere cum cura vellet. Dixit se nihil invenire, quod jure offenderet. Nam quod dicerent, παίζειν totum drama, uti & Authorem, id sibi parvi ponderis videri; eo quod personæ debuerunt introduci, non ad tempora reformationis, sed temporibus suis accommodatæ. Nudius tertius primo actum id drama, idque majore tanto cum applausu, quanto diutius elusa fuerat populi exspectatio. Cum in eo essem, ut literæ obsignarentur, domum meam venit Blauwius J. C. Quærit utrum jam ad te scripsissem. Dixi literas necdum missas. Petiit in hunc modum scribere vellem, Ita jam occupata esse prela sua omnia, ut intra tempus longiusculum nihil novi tentare ausit. Nam hac ipsa hebdomade, bina, ternave prela occupaturum solis operibus Meursianis. Quæsivi utrum prudenter satis rejiceret editionem tui operis, cum & 'Ανθολογία, per se opus sit gratissimum, & tanti interpretis translatione, & nobis longe futurum sit commendabilius. Causatus tum ille, & malum vicinum, & quod non posset ex animi tui sententia excudi, nisi gravioribus impensis, & alia ante memorata, ut reponere nihil attineat. Nimirum hæ verè αἰτίαι, quod renunciatum venerat, solum πρόφασις.

Deus Opt. Max. diutissime te & Heroinam conjugem, & filiorum utrumque, cum filia optima (quos omnes ego, & omnes mei impensè salutari jusserunt) salvos, & sospites conservet. Scribebam festo Epiphaniæ anni hujus cIↄ Iↄc xxxviii. quem prosperum ac fœlicem, ut inchoantis anni tempore fieri amat, comprecarer, nisi superiori voto, & hoc, & alia, mihi complexus viderer.

Tuus æternum Cultor,

G. J. Vossius.

CCCXXI.

Simoni Beaumontio Syndico Roterodamensi *S. P.*

VIR amplissime, atque eximie, tertio jam & plusculo intervallo, manum admoveo calamo ad rescribendum; & quod de die non erat, nocturni temporis beneficio (O beatas noctes non studentium minus quam amantium!) impediet nullus. Seu *juridicina*, seu *causidicina*, tuo voles in versu, favitores habes non malæ ætatis scriptores, atque eos quos maximè voles, vel Jurisconsultos, vel verborum juris retinentissimos. De Tertulliano qui virum norit, nemo inficias ierit. Is opere Scholastico, de Pallio, quod exaravit ubi Presbyter erat factus Carthaginensis, occasione ea quod velut, *ἀνεδῶς χειμάζων*, pro toga, Pallium assumpsisset, hunc in modum scribit capite tertio: *Cato juridicinæ suæ in tempore humerum exertus, haud minus palliato habitu Græcis favit. Juridicinam* dicit pro tempore eo, quo jus diceret Prætor. Prætores enim cinctu Gabino, hoc est nudo humero dextro, (hoc enim est quod Tertullianus ait humerum exertus,) jus civibus dicebant. Hoc cognoscere est ex veteri interprete Persii in illud, satyra quinta.

Bullaque succinctis laribus donata pependit.

Atque item Isidoro Originum, Lib. XIX. cap. 24. Ut autem à *juridicus*, *juridicina*, ita à *Causidicus* formarunt jurisconsulti vestri, *causidicina*. Qua voce usus Ammianus Marcellinus, Lib. XXX. *Ad ultimum id habet causidicina cum cæteris metuendum & grave, quod hoc penè ingenitum est penè litigantibus cunctis, ut cum jurgia, mille casibus cadant, accidentia secus in potestate esse existiment Patronorum, &c.* Dixerit aliquis hunc & hominem fuisse Græcum, & Militem, uti ipse de se refert, extremo Historiæ suæ. Dabo igitur Aurelium Symmachum, Oratorem eumque Consularem. Is tribus in locis hoc usus est vocabulo. Ut Lib. V. Epist. XV. quæ ad Theodorum *Sanctio Lampadio, germano tuo, & ad spem processus, & ad bonam viam morum, Causidicinam credidi profuturam.* Item, Epist. LXXIII. quæ ad Licinium: *Modestiori causidicinæ dare numen affectat.* Alibi idem, *Qui Magisterio tuo Causidicinæ infimo candidatos.* Sed quid his insisto? Præclarum quidem Symmachi nomen, quem in florido dicendi genere, nullo Veterum minorem ait Macrobius, Saturnalium Lib. V. cap. 1. Malo tamen scio Imperatores, qui

Pag. 452. Edit. Hamburg.

stante Roma, & eadem qua Symmachus vixerint ætate, sunt hi Theodosius, & Valentinianus. A. A. *Si qui verò cohortales, vel subjecti cohorti, ullam ante hanc legem gessit militiam, aut coeptam dudum etiam nunc gerit, aut causidicinam in foro amplissimæ præfecturæ, atque Illyrici, vel urbano profitetur judicio, in eadem laturum pridem constitutionum sanctio observetur.* Vides illustrem locum eo ex opere, quod mecum scio miraris, vir amplissime, non magis esse, in manibus eorum, qui se Themidi vestræ sacrarunt. Et sanè quid *ἀναλογώτερον* utroque, quæ diximus, vocabuli. Nam ut *à Causidicus*, *Causidicina*, *à juridicus*, *juridicina*; sic *à carnifice carnificina*, *à vestifice*, *vestificina*, apud Tertullianum de Pallio, *ab Indice Indicina*, Apuleio VIII. Milesiarum, & aliis alia id genus. Vale, vir maxime, & porro nos amare, ac de Republica Batava benè mereri perge.

Codicis Theodosiani Lib. VIII. Tit. 4.

Amstelodami el. Ic xxxviii. Kal. Febr.

Tuus æternum, G. J. Vossius.

CCCXXII.

Martino Pilio *S. P.*

ITA est, ut scribis, Ornatissime Pili. Planè ego, & præstantissimus Patruus tuus, iisdem in pueritia præceptoribus, Oxydrio, & Rekenario, viris doctissimis, usi sumus. Sed quod in vita ejus, de viro Cl. Francisco Nansio, lego, longè aliter est. Quippe is demum post excessum Oxydrii, Latinas Græcasque literas docere Dordrechti cœpit: At superstite Oxydrio, jam Leidam se contulerat Pilius, ut vel ex Rekenarii Epistolis à te editis cognoscere licet. Imo quo tempore docere Nansius cœpit, (id anno fuit clɔ lɔxci) jam juris studio se Pilius addixerat. Primum ego Nansium, postremumque audivi; sed nunquam ego, & Patruus classe fuimus conjuncti. Quid mirum? quando ille ut ætate, (septennio enim natu grandior erat) ita etiam eruditione longè superior foret. Itaque postquam ille Gymnasium Dordrechtanum reliquit, præter dulcem sui memoriam, etiam exemplum reliquit, quod imitaremur. Sanè laudibus ejus ego, & æquales mei non leviter ad studiorum amorem accendebamur. Præsertim cum Academicarum feriarum tempore, excurreret Dordrechtum, & veterem suum Præceptorem Rekenarium, in Gymnasio docentem, honoris, & amoris ergò, audire

dire dignaretur. Ac licet vix egressi essemus pueritia, tamen quotquot necdum subduxeramus manum ferulæ, facilè videbamus, nihil gratius Rekenario esse ista discipuli comitate. Nunquam sane eruditius, ac disertius docebat, quam honorario hoc auctus auditore. Postea etiam multa magni erga Rekenarium affectus indicia dedit; præsertim ubi præterito Rekenario, quasi Græcè non satis gnaro, Rectori Oxydrio Hadrianum Marcellum suffectum vidit. Quam graviter id tulerit, argumento erit, quod cùm audiisset à Marcello, ejusque discipulis, aliquot sic spargi, Rekenarium Græca vix delibasse; Gymnasium sit ingressus, ac nobis audientibus, in hanc sententiam, Marcellum sit affatus. Intelligo optimum, & doctissimum Præceptorem meum à te, tuis traduci, ut Græcis literis minus excultum. Accersi igitur, ut ex discipulo æstimare discas magistrum. Homerum cedo, vel Isocratem, vel quemque Græcum scriptorem voles. Experiamur, quid uterque extempore interpretando possit. De peritia utriusque penes Franciscum Nansium, & alios judicium esto. Carmine & politiori literatura præstabat Rekenarius: Sed longo eum intervallo superabat Marcellus, ut Artium, & Philosophiæ scientia, quam Lovanii hauserat, ita & peritia sermonis Græci. Nec exiguum eo honorem reportarat aliquot ante annis, Antverpiæ, quo tempore & privatam ibi scholam aperuerat Bonaventura Vulcanius. Sanè ita vulgo ferebatur, plures Græcè eruditos è Gymnasio suo emittere Marcellum, quam Vulcanium. Equidem multum metuo, ne id magis incuriæ Vulcanii fuerit tribuendum. Nam quantus in Græcis fuerit is vir, optimè præter Academiam Lugdunensem, in qua biennio quasi docentem audivi, testantur ejus tot monumenta per universam diffusa Europam. Sed-enim ista tum nos fugiebant admodum Adolescentes. Nec aliud æque mirabamur, quam sic à Patruo tuo, vix annos nato duo & viginti, provocari ad certamen, senem, qui annos xxx. & quod excurrit in literis Græcis insumpsisset. Sed hanc Pilio fiduciam gignebat, quod priusquam iret Leidam, ab Oxydrio Græcè doctissimo, præclarè ea lingua esset imbutus, & cùm Leidæ degeret assiduè, manu ram Græcos versasset, quam Romanos. Unum tamen in se Leidæ culpabat, quod Rami, potius quam Aristotelis præceptis, à Præceptoribus esset imbutus; Primus enim Philosophiam peripateticam, in Gymnasium Dordrechtanum introduxit Marcellus. Nec dubium, quin ad amorem Aristotelis, multum eum accenderit tum Justus Lipsius, qui in Epistola quadam scripserat, non fore magnum, cui magnus esset Ramus: tum etiam Petrus Molinæus, vir omnino Peripateticus, quo utebatur perfamiliariter. Sic igitur claudicaret hac parte doctrina, & ipse frequentare Peripateticos cœpit: Ac initium fecit ab initiis Crellii, qui eo tempore palmam in hac arte præripuisse cæteris videbatur. Meminit ipse ejusce rei, in literis suis, ad Nob. & Cl. Joannem Polyandrum seniorem: quicum & magna illi notitia erat. Cumque per varia animum diffunderet, nunquam tamen deponebat amorem Poeseos. In quo quantum præstiterit, conjecturam capere licet ex iis quæ jam editione nova ab Orco vindicasti. Sic ille Latinis Græcisque literis, & cum liberalibus artibus, tum prosa, vorsaque facundia instructus, animum ad juris scientiam appulit; cujus exemplum si imitarentur adolescentes, non tot in publicum cruda propellerent studia, meliusque & sibi & publico consultum irent. Sed hæc emendare non est nostrarum virium. Tuam pietatem erga Patruum non possum satis laudare. Quid enim iniquius fuisset, quam ut laudatissimus undecumque Patruus tuus, à quo nihil non magni Patria expectabat, paucos intra annos intercideret totus? Id permittendum nulli bono, & studiorum amanti erat. Minimè omnium tibi, fratris filio: quem, ut video, Typographus tuus in ipsa inscriptione nepotem vocat; quasi Nepos non sic se habeat, ratione avi, uti filius ratione Parentis. Sed perminutum hoc, & à quo minimè pendeant, vel salus Patriæ, vel honos Patrui. Et fecit ille non sine exemplo doctissimorum nostræ ætatis hominum; non tamen eorum, ut arbitror, qui Romanis temporibus purè loquebantur. Nam locus unus alter quem objectant è digestis, vel malè lectus, vel malè intellectus. Quod in jure sic subactus, facilè videbis; ubi tam ad pusilla etiam te dimittere voles. Illustri Dom. Exlegato Beverio, affini tuo, magno Patriæ columini, ubi occasio feret, plurimam meo nomine salutem dicito.

Amstelodami ↄIↄ Iↄcxxxviii. xv. Kal. Febr.

Tuus omni studio,

G. J. Vossius.

CCCXXIII.

Merico Casaubono, Isaaci F. Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

Reverende Clarissimeque Vir,

SI Gregorianam temporum seu emendationem, seu depravationem sequimur, decurrit hodie annus vetus: cras inibit novus, quem fortunare cupio tibi ac familiæ toti & venerando fratrum Collegio. Nos hic post mortes Dionysii, Joannis, Corneliæ; postque morbos graves Matthæi, Isaaci, Gerardi, & corpore interdum languemus, & animo subinde, ut Augusti utar voce, betizamus. Accedunt molestiæ aliæ pene quotidie. Sed in universis voluntati divinæ acquiescimus. Interea spissius procedunt Musarum Labores. Adde quod Typographus noster ipse moras plurimum nectat, ac sæpius habet quod existimet prævertere oportere, uti nunc Barlæanam descriptionem pompæ quam hic conspicere fuit, ingrediente urbem Regina Matre Medicæa: ea intra mensem aut circiter cum picturis elegantissimis prodibit. Hoc magis sepositis paulisper nostris in iis festinatur, ne diuturniori mora gratiam deperdant, si quæ cum Italorum pompis collata tantum fuere mediocria, hæc nimis magno molimine tarde admodum videant lucem. Rerum hic novarum nihil habemus, nisi de capto Brisaco nomine Galliarum Regis. Eo difficilius succedet pacis negotium in Germania. Neque enim adduci se finet Rex Christianissimus, ut reddat locum tanti momenti. Absque eo autem Cæsar omnes conditiones pacis respuet. Interea hoc inde boni proveniet fœderatæ Belgicæ, quòd Cæsar non poterit æstate proximâ exercitum adversum nos mittere, uti decrevisse fama undique percrebuerat. Abunde enim nunc milite suo opus ei erit tuendis regionibus iis, in quas è Brisaco fieri possit irruptio. In urbe hac intra menses duos tres non minus XL. è viris Mercurialibus foro cesserunt. At qui etiam aiunt plures esse quinquagenis. Et complures in iis qui debeant ultra trecenta florenorum nostratium millia. Hæc res perdet plurimos qui illis crediderant, nec leve hinc damnum toti mercaturæ, quod & magnopere incommodavit publico: præsertim si verum est quod aiunt, moribus antiquis verisque rem stetisse Romanam: pecuniis adversus tam potentem hostem stare cadereque Batavam. Interea hoc solatii nobis, quod hinc æstimare discimus animi bona præ illis fragilibus ac fluxilibus. De præbenda Cantuariensi quæ bono meo exspiravit hoc mense Decembri, curæ tibi fore confido, ut ea pecunia annumeretur Mercatori Amstelodamensi Custenio, sive quem ille in Anglia huic rei præfecerit. Uxor uxorem optimam, imo nos omnes salutamus vos omnes.

Amstelodami cIↄ Iↄc xxxviii.
Pr. Kal. Februarias.

CCCXXIV.

V. Cl. Merico Casaubono Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

IN summo mœrore meo pauxillum hoc literarum scribo, præstantissime & amicissime Casaubone, siquidem Dominus Deus quam mihi dederat abstulit filiam natu majorem optimam Virginem, & multis nominibus laudatissimam, quam rem ex aliis qui norint malim te intelligere. Quodque dolorem mihi auget, erepta mihi tristi infortunio. Dum enim his ut terris, credo & Britannicis, obtinet hyeme, per glaciem rheda, sive traha malis, una cum fratre, sorore, cognato & duobus aliis fertur; nec impudens pariter & imprudens auscultare vult meorum & aliorum monitis, universi rupta glacie in aquas præcipitati. Tenella illa mea, partim casu, partim metu exterrita, mox obriguit: cæteri, sed non absque maximo periculo, evasere. Sed plerique eorum salutem post Deum debent filio Matthæo, qui non semel in aquas insiliit sponte, ut salvaret cæteros. Sic Deus, mi Casaubone, me exercet in hac vita, qui & hactenus dat illud, &, ut confido, porro dabit, ut in sanctissima ejus voluntate conquiescam. Jam ut scis viginti quinque debentur mihi libræ Sterlingicæ ex Canonicatus Præbenda, quam vocant. Nempe exspirarunt Decembri mense anni superioris cIↄ Iↄc xxxvii. Tantumdem hic mihi hodierno die annumeravit honestissimus & ornatissimus Kustenius ea fiducia, ut quamprimum refundatur ei Cantuariæ sibi, vel illi, qui nomine illius ostenderit schedulam à me subscriptam, spero nullam fore moram vel in te, vel fratrum charissimorum quoquam. Plurimum salutem à me & meis dicito lectissimæ uxori, sed & Reverendo D. Decano & toti Collegio venerabilium fratrum.

Amstelodami cIↄ Iↄc xxxviii.
xviii. Febr.

CCCXXV.

CCCXXV.

Joanni Isaacio Pontano.
Hardervicum.

JAM credo intellexeris, Præstantissime Pontane, de excessu Corneliæ filiæ meæ natu majoris. Ea cum fratre Matthæo, sorore minore, cognato item Junii Nepote, sed & Illustrissimi Poloniæ Legati Filio, & Ephoro ejus, Leidam per glaciem ferebatur rheda, ut nostrates ea tempestate solent. Et erat Meis ea in urbe negotii quiddam. Sed Rhedarius, nisi Trahariium malis dicere, minimè obsequens assiduis eorum quos veheret monitis, dum prævertere alios conatur, non impudens minus, quam imprudens, universos in glaciei fracturam, ubi piscaretur antea, sed tum leviter glacie erat obducta, conjecit. Unica illa Cornelia confestim obriguit. Cæteri sed non sine magno periculo, virtute Matthæi evaserunt: cui in hoc tristi Infortunio, favore divino robur erat triplex, & pectus adamantinum. Ita ut tertio etiam ad alios liberandos, se in aquas præcipitem dederit. Ferreus sim, vel siquid ferro durius, nisi hic casus me admodum maceret, & coquat. Tamen me non mediocriter solur divina Providentia, sine qua nec capillus nobis excidat, ut Sospitator prædicat. Hic interim mœror me paulo fecit tardiorem ad rescribendum. Præterea quod cum tuæ huc literæ ferrentur, Lugduni essem, quo me receperam exequiarum ergô. Nam avita Junii sepulchro est illata. Simul illud fit deterrem fecit, quod Papiam ipse non haberem. Nam quod ad opus Grammaticum nostrum, ubi subinde memini, amici sum usus codice: qui dicit sibi ejus usum esse necessarium in Isidori glossis, quas cum commentario edere decrevit. Dolet quod non possim Stephanio gratificari, cujus ego, & virtutem amavi semper, & æstimavi doctrinam. Aveo scire ut valeas. Nam literæ tuæ ad me, injecerunt sollicitudinem non levem: Sed spero jam planè convaluetis. Id Deus faxit, non tui modo, & tuorum causa; sed vel maximè propter Remp. Literariam, quæ & Geldricam tuam historiam, & alia à te avide expectat. Omnes mei te salutant, fœliciusque hunc annum decurrere tuæ familiæ cupiunt, quam meæ cœpit.

Amstelodami, ↄI Iↄc xxxviii. xvii. Febr.

Tuus,
G. J. Vossius.

CCCXXVI.

Claudio Salmasio Ger. Vossius. S. P.

NON absq; periculo, salvus interim ac sospes, cum filio filiaq; nunc unica Amstelodamum perveni, & eapropter gratias Deo nostro ago, quas possum. Conradum Pauli Brunswicensem (male Heresbachium putâram) mitto quidem; sed vix video ut juvare aliquid possit. Hottomannum de Usuris nec habeo, nec hic ex amicis queo nancisci. Scio tamen Lugduni in Gallus excusum anno ↄI Iↄc xlx. cum aliis aliquot ejus viri opusculis. Mirum præteritum esse in Oceano Juris, cujus tomo septimo (septem & viginti voluminibus constat) habentur septem de Usura Scriptores. Hoc volumen transmisissem, nisi scissem certo esse etiam in Bibliotheca Leidensi. Sed ex Bibliotheca nostra habeo nunc domi meæ, ac transmittam si verbo indices. In indice tot voluminum video & aliis tomis multa de hoc argumento interspersa esse. Sed quandoquidem Leidæ hæc habetis, quæ si ulli, tibi sane patere debent, nihil de eo addendum putavi. Sin à nobis malis, universa in arca concludam ac mittam. De honore habendo nobis in baptismatis sponsione uxor gratias agit, ut convenit, rogatq; obnixè, ut utaris vicaria ejus opera, cujus maxime velis. Sic enim apud Batavos, & credo aliis etiam terris usus est, si loci intervallum vel valetudo vel aliud obstiterit quo minus, quis coram adesse perq; se obire sponsionis munus possit. O si suavissima mea Cornelia, quam sic ob virtutes diliximus ego & uxor, imo innumeri nobiscum, hoc potuisset pro nobis. Sed tacta est voluntas Domini, cujus nomen, sit benedictum. Conjugi tuæ lectissimæ sed & affini tuæ optimæ salutem adscribi jussit uxor mea; simul obstrictissimus tibi Isaacus meus & qui plura tamen debere exoptat, quo mancupio totus sit tuus, saltem non minus quam parentis, plurimum te & conjugem salutat.

Amstelodami, ↄI Iↄc xxxviii. Non. Feb.

CCCXXVII.

Claudio Salmasio, V. Cl. G. J. Vossius, S. P. D.

IN moerore quem conceperam ex obitu optimæ & suavissimæ Corneliæ meæ, dolorem illum Leida abeunti non mediocriter auxit, quod partim ex Elichmanno, partim etiam ex Epistolio tuo, intelligerem de nephritide, adversaque valetudine, quâ impeditus, non uti ante, ita à funere etiam invisisses. Atque eo pejus me hoc habet, quod ex eo nihil intellexerim. Scis autem quam amor sit suspiciosus. Simul nonnihil molestiæ animo attulir meo desiderium cognoscendi, quid proximo Curatorum conventu factum esset de rebus tuis, & an manserint promissis. Sed si valetudo est prospera, minus laboro de cæteris: quanquam si ullus mortalium, is sim, qui magnum inde dolorem caperem, si tantum posset improbitas, ut te illud seculi decus, ac Batavicæ etiam Academiæ præsidium, à terris avelleret nostris. Quod ne Deus sinat, ut unquam videam. Credo, jam filiam tuam Mariam sacro stiteris baptismati. Sed sive id jam factum, sive futurum propediem, ex more Batavo, arbitror & Gallico, munusculum mitto, quo adultior tua meminerit optimæ conjugis meæ: cujus utinam valetudo sivisset, ut ipsa de sacro fonte levaret; sed quia nec ipsa potest ad vos venire, nec de Cornelia dulcissima, Deo sic visum fuit, vicaria opera opus vel fuit vel erit, dum ipsa susceptrix, & sacræ initiationis arbitra censeatur. Tantum Junia mea Merceram tuam rogat, ne vili metallo, splendido luto, munusculum minutum, sed solo æstimet affectu. De Hottomanno nihil mirum, si Haga nihil receperis; nam quo ad te scripseram die, eo ad nos filius Haga venit. Ac necdum ad Hagenses reversus, & ut arbitror jam serum est ex advocatorum elegantioribus exquirere de hoc opere. Quare nisi aliter videatur, operæ parcetur; sin aliter placitum, fac ut ex Isaaco meo intelligam. Nihil enim mihi vel meis jucundius esse possit, quàm ulla in re tibi, hoc est reipublicæ Literariæ, utilis esse possit opera nostra. Salutem plurimam tibi, Conjugi, affini tuæ, Uxor, imo omnes nos dicimus.

Amstelodami, CIↃ IↃC XXXVIII.
Non. Kal. Martias.

CCCXXVIII.

Joanni Cabeliavio. J. C. *S. P.*
Ultrajectum.

DIcere non possum, mi Cabeliavi, quam grata mihi fuerit utraque Epistola tua: posterior imprimis, qua mihi carum adeo pignus, Jugenti, omni solatiorum genere mederi voluisti. Hunc animum tuum nisi habeam pergratum, prorsus fuero ingratus. Quamobrem, etsi semper te dilexerim, non leve tamen est, quod amori accessit nostro. Nec propterea opinari te velim, mollitet adeo me ferre tristissimum hunc casum, cujus gratia, tantum assumendum tibi laboris putasti. Scis ætatem senilem, & ut teneris ab unguiculis, studiis sim innutritus, sacris imprimis: quæ tractare soleo, non, ut alios solùm reddam meliores, sed ut prior sim Ipse, quales esse alios velim. Sed de isto pluribus colloquemur, ubi Amstelodamum veneris. Nam spem eam mihi fecit alloquio suo optimus Affinis tuus. Advenies exoptatissimus: Neque id modo, ob eruditionem insignem; sed etiam ob pietatem, & candorem, quibus omnem doctrinam, in summis etiam viris posthabeo, sæculo enim vivimus fucato, & maligno: adeo ut qui raram doctrinam cum excellenti probitate, animique candorem conjunxerunt, sint vix totidem, quot Thebarum Portæ, vel divitis ostia Nili. Sed mihi ut videtur, ad carceres prope decursum hoc vitæ spatium. Tibi, ut arbitror, longa restat via; in qua conficiunda multum metuo ne graviora etiam subeunda sint, quam illa, de quibus scribis prioribus literis. Non omnia, hominibus eruditis præsertim, Dei metuentibus, evenire solent ex animi sententia. Nimirum melius novit Deus, quid cuique expediat. Literas tui amici remitto, ut volueras. De tuis fiet ut scripseras. Barlæus tui amantissimus plurimum te salvere jubet.

Amstelodami, CIↃ IↃC XXXVIII. Postr. Non. Mart.

Tuus omni studio,
G. J. Vossius.

CCCXXIX.

Francisco Gomaro, V. Cl. *Præceptori Veteri, affinitate conjunctissimo*, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

QUod M. Tullius ait de Phidiæ signo, simul id adspectum, & probatum; id intelligentissimi cujusque judicium est, de opera tua, in Hebrææ poeseos notitia quasi ab Orco revocanda. Nam & eruditissimus hic labor tuus novitate argumenti facile in oculos incurrit omnium, & quanto gratiora esse debent, quæ sacras attingunt literas, tanto magis vel prima facie se commendat, & tamen majorem allaturus fructum, quo magis inspiciatur. Sanè apud nos video extolli hanc commendationem, non ab iis modò, qui nomen nobiscum Christo dederunt; sed iis quoque qui, se aiunt, Mosaicis contentos sacris; laudarentque iidem impensius, si cum Hebræis literas conjunxissent Græcas. Magnas igitur gratias habeo pro Opere, quod & nostra ætas, & postera æstimabit semper. Altero etiam nomine, & ego & conjux hoc tempore, post tot merita vetera tibi obstringimur, quod eâ ætate illis occupationibus non gravatus fueris, nos in hoc tristissimo dilectæ filiæ obitu, solatii plenissimis literis alloqui. Valdè illæ gratæ nobis, acceptæque, imprimis mœstissimæ conjugi, quam non mediocriter refecerunt. Spero Deum porro daturum, ut ea quæ scribis, ad animum revocet magis & magis. Nec illa segniter id hactenus fecit, sed recursat vel minima occasione dolor. Nec leviter excruciat, quod erepta filia nunc ætate hac gravescente, & valetudine adeo infirma, sibi conflictandum videt cum ancillari vecordia, segnitie, ac moribus improbis. Nam antea longè maxima pars oneris in filiam recumbebat, quæ ad regundam familiam nata videbatur; non sine parentum, & fratrum admiratione. Ita circumspectè, nec moribus gravibus minus quàm placidis moderabatur, ea quæ ad rem familiarem pertinerent. Nisi hoc non minus foret, quod dixi, majus etiam de pietate, & sacrorum intelligentia, adderem de peritia sermonis Gallici, Italici, Hispanici. Nec Latinè nesciebat. Adderem de Musice universa, arteque tum calamo, tum penicillo, & coloribus pingendi. Sed dolorem talia meum quoque, qui virum, quodque caput est, Philosophum me Christianum commemini, refricant magis, quàm mitigant. Ergo his missis, ad studia nostra venio. Excuditur opus nostrum, de origine & progressu Idololatriæ Gentilis, & humanæ mentis ascensu ad Deum: quo ipso cum Nationum Theologia triplicem refero conflictum; historiæ priscæ unum, scientiæ naturalis alterum, ac tertium Scripturæ Sacræ. Sed opus tam varium, ac difficile, in spissis adeo occupationibus non potest non spisse procedere. Salutem plurimam dicito, non uxori modò, generoque; sed clarissimo etiam Altingio; item Nobilissimo Magduello. De affine Junia, & Matertera ejus Manieria nihil addo, quia hoc negotium uxoris soleo literis committere.

Amstelodami
cIↄ Iↄc xxxviii.
vi. Id. Mart.

CCCXXX.

Joachimo Borgesio *Gymnasiarchæ* Groningano *S. P.*
Groningam.

PEramice à te factum, Doctissime Borgesi, quod mœstum me, propter excessum optimæ carissimæque filiæ, consolandum per literas putaris. Omnino enim valdè me hic casus affecit; sic tamen, ut solidi plurimum solatii percipiam; quod jam à teneris sim edoctus, nihil nobis secundi vel adversi contingere, citra Dei voluntatem. Unus ille melius, quid filiæ, quid Parentibus expedierit, novit, quam Orbis universus. Dei sunt cuncta, dat ille, & adimit, cum visum. Nec sanè illis temporibus vivimus, ut homini prudenti ac pio valdè adblandiri hic mundus possit. De me quidem illud dixero ingenuè, longè injucundissimam mihi hanc vitam fore, absque duobus illis foret, quod voluptatem magnam capio, partim quidem in senectute hac addiscendo, porro quæ me reddere possint meliorem, partim vero, voce, scriptis, factis, benè merendi de omnibus, pro modulo gratiæ, quam mihi admensus est Dominus. Pergratum quoque fuit Ἀντίδωρον tuum: quod cave, ut facis, polihae depreties. Omnino contra censeo, te mihi pro scrutis & frivolis reposuisse; non contentus sum dicere aurea, malo dicere auro magis aurea. Nam quis homulus ego, pro duobus maximis Regibus, Davide, & Salomone? quid scripta nostra, imo humana omnia, præ θεοπνεύστοις; Præ illis aurum non est aurum, sed lutum, etsi quid illis vilius. Valdè etiam mihi probatur

opera tua, in pietate sic à teneris instillanda unguiculis. Hoc enim præfatione operis abundè testatum facis. Nimirum quanto corruptiora sunt secula, tanto magis gliscenti malo obviam eundum est, præsertim Scholarum Præfectis. Equidem cùm te sic animatum esse videam, non possum non & mihi gaudere, & Juniolo nostro gratulari, quod talem nactus sit Doctorem. Quare quod alioqui facerem, & vehementer facerem, ut puerum de meliori nota commendarem tibi, id nunc necessarium non arbitror. Nam cum affecta etiam hac ætate omnia metiaris juventutis bono; eo imprimis quod ad viam perducit æternam, quo pacto persuadere mihi possum, cessaturam unam operam tuam in eo adolescentulo, quem cùm ingenii causa ames, tum propter avi summi viri merita erga Ecclesiam Dei. Cujus etiam tralationem in iis, quæ nunc à te edita, præ cæteris omnibus, versandam pueritiæ manibus putaveris. Vale, vir præstans & amice.

Amstelodami ↄIↄ Iↄc xxxviii.
vi. Id. Mart.

Tuus,
G. J. Vossius.

CCCXXXI.

Stephanio V. Cl. Gerardus Joannes Vossius *S. P.*

SÆpè animo meo, Clarissime Stephani, jucundissima subit recordatio ejus temporis, quo studiorum gratia vixisti Lugduni, proque ea ætate non inglorius, præsertim editis in Saxonem Grammaticum castigationibus, non acutis minus quam eruditis, ac mihi meique amantibus, eò gratis magis acceptisque, quod ut Heinsiano, sic nostro etiam nomini dicandas putaris. Nec absens desiisti, literis testari, singularem erga me affectum tuum. Non dubito autem, quin sæpius sis miratus, fortassè & dolueris, quod Epistolari hoc officio non paria fecerim. Sed enim, amicissime Stephani, si nosces quam à mane distinear ad vesperum, sic ut non nisi intempesta nocte vacare à studiis possem, credo, qui amor est tuus, peteres ipse, ne subirem qualemcumque respondendi laborem. Nec tamen hoc à me scribi puta, ut te quoque in scribendo faciam negligentiorem. Nihil mihi, mi Stephani, tuis literis gratius fuit, vel erit. Tantum te in optimam capere partem velim, cessationem nostram. Neque enim provenit ex eo quod imminutus sit amor noster, sed quia magis & magis desinam esse meus. Absque hoc foret, crebris, non te modo, sed præstantissimum etiam Collegam tuum Laurembergium literis compellassem. Interea fore spero, ut & tibi & tot aliis amantibus mei, magis satisfaciam; jamque serò dispicere cœpi, quomodo me exolvam hisce vinculis, quæ injici totos dies video. Interea amemus nos inter nos: Eo impensius quo ætas mea hæc magis aggravescit, luctu etiam accedente domestico, de quo ex summo viro, (olim meo, nunc tuo, atque utinam nunc quoque meo Collega possem dicere) Joanne Meursio, poteris cognoscere. Neque enim quæ ad eum scripsi, iterare dolor sinit. De Saxone tuo, curæ mihi antehac etiam fuit. Sed nihil certi datum responsi. Desperabat Elzevirius excudi apud nos posse: Nondum ego. Propediem certiora, vel ex Elzevirio, vel meipso cognosces. Clarissimum Laurenbergium plurimùm meo nomine saluta.

Amstelodami ↄIↄ Iↄc xxxviii.
Kal. Aprilis, St. N.

CCCXXXII.

Hugoni Grotio *S. P.*
Lutet. Paris.

DOlet, Illustris Domine, quod tardè adeo ex conjunctissimo Collega meo Barlæo resciverim de itinere Cl. viri Joachimi Wichwortii; si præscissem, non passus eum forem sine meis Lutetiam literis proficisci. Nunc abierat priusquam cognoscerem eum de abitu certi aliquid flaguisse. Itaque nec valedicendi potestas fuit. Moleste etiam tuli, quod Epistola mea, tot ante menses exarata ad te, diu adeo delituerit apud præstantissimum fratrem tuum Guilhelmum. Vel me non satis intellexerat Filius meus Franciscus, vel Francisci mentem non satis sit assecutus frater tuus. Nam volueram, ut literas per Tabellarium mitteret. Affinis de pictura opus, per amicum mittam, ubi occasio obtulisset. Gratissimæ mihi fuerunt literæ tuæ, quibus mœstum erigere studes. Nec tamen mihi videor, molliter ferre tam durum casum: nec id censent amici: mirantur magis, quando cogitant, cujus ipsi animi forent in simili negotio. Nempe mecum assiduè revolvo, ut curæ semper fuerim Deo meo, qui unus melius me, & omnibus mortalibus novit, quid mihi, quid meis expediat. Nec infœlices censeo, qui in flore ætatis discedunt. Non

corrumpentur à seculo hoc, quo ab annis xx. ita improbitas, & ἀθεότης, cœpit incrementa, ut animus vehementer exhorrescat; quando mecum reputo, quæ tempora videantur imminere, si sic porro procedetur. Eadem aliquid solatii afferunt conjugi optimæ, nec tamen in hoc dolore suo satis cordatæ. Me quidem sæpe ejus gemitus & lacrymæ somnum capere non sinunt. Nam & mihi refricant causas doloris. Recurro igitur ad vetera solatia millies ei dicta, & quod plus sæpe valet arte, ad alias cogitationes abducere ægram ejus mentem annitor. In opere nostro excusa sunt, ut vulgo numeramus Alphabeta quatuor. Quintum quantum conjecto superest. Miraberis, scio, me non posse manum tollere de tabula. Sed primo satis visum ex prisca historia, adducerem quæ ad Religionis gentilis primordia, & progressum pertinerent. Postea non sum visus mihi sat utilem operam publico navaturus, nisi mentem humanam adducerem quoque ad veri numinis cultum. Itaque juvit per omnia me naturæ opera diffundere; inque iis considerare, Dei bonitatem, potentiam, ac sapientiam. Valdè enim ab iis dissentio, qui inanem naturæ speculationem arbitrantur. Collegæ Hortensii iter ægrè procedit. Delegati Provinciarum in generalium Ordinum consessu assignarunt in itineris impensas, bis mille Caroleos: quos petere jusserunt, ab rei maritimæ Præfectis, vel simili Collegio, quod Amstelodami fit. Displicet id huic urbi. Si idem fecissent Ordines Hollandiæ, negotium jam confectum haberemus. Metuitur nunc ne, si in minuto hoc fœderatarum Provinciarum Delegatis gratificetur, res fit exempli non optimi, ac assuescant imperare quantum volent: immensam autem pecuniam volent semper, si urbem hanc opibus ut aiunt affluentem, habere cœperint in talibus obsequentem. Scripsi nuper cur noluerim me immiscere editioni Critolai, totumque hoc commiserim Hortensianæ industriæ. Ita factum, ut nihil ejus hactenus sit editum. Sed paucis abhinc diebus, Salmasius ad Isaacum meum scripsit, ut cognosceret, quid de hoc opere fieret. Occasione ea compellatus Blauwius, qui retulit jam figuras, quas vocant, incisas: ac propediem opus ipsum velle excudere. Nihil homine illo tardius, in exsolvendis promissis. Commonebo Hortensium ut magis urgeat. Sed vix illi quoque fat curæ fore arbitror, quam diu incertus itineris, sic animo fluctuat. Hoc si videro post longam cessationem, curam ipse hanc lubens suscipiam. Isaaci mei Scylax Caryandensis, Geographus vetus serio ab eo castigatus, excudi abhinc mense cœpit. Etiam Meotidis periplum ἀνέκδοτον addet. Conjux & liberi uxorem præstantissimam, ac filios, filiamque plurimum salutant.

Amstelodami cIↃ IↃc xxxviii. Postrid. Kal. Maias. St. N.

Illustris tui nominis cultor,

G. J. Vossius.

CCCXXXIII.

Viro Amplissimo Georgio Ratallero Doubletio, G. J. Vossius *S. P. D.*

INtelligo apud vos, vacare Prorectoris ut vocant locum. Cogitare proinde mecum cœpi, de Scholis Bataviæ; quarum plerisq; succrescere video, non ausim satis dicere fungorum segetem, (nam quæ hæc Latinitas?) attamen copiam talium, qui priusquam didicerint, docere alios præsumant. Hujus mali fons caputque est præpollera quædam misericordia Procerum erga imperitos, tamè fortasse, nisi sui ratio habeatur, perituros; quos dum curant, immisericordes fiunt erga innocentem illam ætatem, quæ eo magis erat curanda, quia curare se nescit. Existimavi igitur, cùm tot annos instituendæ impenderim adolescentiæ, nihil me facturum à moribus meis alienum, si & publici boni ergo, & in eorum spem gratiæ, qui scholæ apud vos bonum curant, commendarem tibi Joannem Varanum, Samuelis Filium, spe illa, ut tua opera, commendetur iis quibus Scholæ cura incumbit. Juvenis hic, (nam cur dissimulem) in illo quidem capite, quod sic hodie est controversum, Melanchtonianæ est addictior sententiæ; sed quod comperi, alienus planè ab illis, qui monstri aliquid alentes, Φωτινιάζων, sive mavis Σαμοσατιάζων. Quales à me neutiquam sperent, ut pueritiæ apud nos, censeam præfici oportere. Hac fiducia, literas istas exaravi, nec alioqui in gratiam meorum acturus. Tu quoque si eum Scholæ curatoribus commendare non graveris, facies, & rem mihi gratissimam, & pulchrè mereberis, de Parentibus, pariter ac Pueris, & eidem Curatoribus, qui digna tibi postea gratias agent. Est enim pius, sobrius, modestus. Quam raræ sunt laudes istæ temporibus nostris! Jam præterea quod in isto munere spectatur, Latine est scientissimus, Græcè gnarus, carmen etiam pangit fœliciter. Dexter est in instituendo, & industrius. Novi juvenem familiariter, norunt & liberi, ut fidentius ista scribam.

De

De rebus meis nihil habeo addere, nisi jam majorem partem esse absolutam operis mei, de Idololatriæ origine, & progressu. Optimæ conjugi tuæ à me, & meis, salutem plurimam dicito.

Amstelodami,
cIↄ Iↄcxxxviii.
v. Idus Maias.

CCCXXXIV.

Hugoni Grotio. Lutet. Par.

Illustrissime Domine,

EUnte ad te Petro Peltsio, & aliquid à me literarum poscente, etsi hoc tempore valdè distrahar; tamen ornatissimo id juveni, & amplissimo ejus tui amantissimo Parenti, dandum putavi, ut aliis hoc officium præverteret. Valdè jucundus mihi filii tui Petri J. C. adventus fuit, qui & aliquot nobiscum dies Amstelodami egit. Post eas literas quas veniens exhibuit, alteras tuas benè longas, ac tanto gratiores accepi. Sed nunc respondere, nec his, nec aliis licet. Fiet hoc autem Epistola proxima. Solum mitto quæ Hispanicè Manasses exaravit. Sed censeo non satisfacere ista quæsitis tuis. Again ipse cum eo accuratius. Philolaus me urgente excudi cœpit. Hactenus opera mea ab Hortensio, in promovendo itineris instituto, postulata non est. Aliunde quicquid eo pertineret, rescisccendum fuit. Nunc quia meam tibi operam, apud proceres utilem fore arbitrabatur, non deero amicissimo Collegæ. Sed utinam id antea fecisset! Non debuit hoc negotium, eo pede quo cœptum transigi. Monstravi illi in literis tuis quæ ad laudem ejus, & hujus instituti commendationem pertinerent. Petiit, ut ea sibi à Filio meo exscripta traderem. Tum item ut Consulem Conradum Verburch, & Consularem Bicherium accederem, tuamque de tota hac re sententiam prælegerem. Feci id lubens, & video non leve apud eos pondus habere judicium tuum, uti sanè debet. Facturi sunt omnia quæ salva Hollandiæ Ordinum authoritate possunt. Verum & de hoc, & de aliis, literis proximis. Jam enim adest Peltsius, & tempus abitus instat. Illustri Dominæ conjugi, & familiæ toti salutem à me meisque.

xiv. Jul. *Tui nominis Cultor,*
St. N. Anno
cIↄ Iↄcxxxviii. G. J. Vossius.

CCCXXXV.

Francisco Junio, Fr. F. Ger. Jo. Vossius
S. P. D.

QUI has ad te literas defert, conjunctissime affinis, is est ornatissimus juvenis Joannes Roue, Professoris Eloquentiæ, in inclyta Rostochiensium Academia frater. Octennium jam in Witebergensi, Lipsiensi, Rostochiensi Academia vixit: Ac linguis, præcipuè Orientalibus, sedulam dedit operam, sub egregii nominis viris Buchnero, Smidio, Trostio eo qui & Syriaci Testamenti, & Lexici editione, non leve sibi nomen paravit. Exinde anno integro, lustrata illi Suecia, Daniaque. Sed egregius animus nequit his se spatiis continere, sed nosse avet quicquid in orbe est præclari. Itaque in Bataviam venit, ac Leidæ sub Golio Professore, in Arabicis se exercuit: Inque ædibus vixit Elichmanni, Medici experientissimi, & quod magis huc facit, Arabicæ, Persicæ, Ægyptiacæ, & aliarum Linguarum periti. Nunc Magnam cogitat Britanniam, magnis (ita censeo) fœtam viris. Commendatitias eo, ut intelligo, obtinuit à præstantissimo Boswello, Gentis Britannicæ ad Belgicæ fœderatæ Proceres Oratore. Sed quem dixi Elichmannus hospes ejus, petiit ut meas quoque adderem. Quod eo lubentius feci, quia & Cornelius Grotius, Magni Hugonis Filius, eum filio meo Matthæo per literas commendarat. Postea etiam in prandiolo, quo eum cum Collega Hortensio, & Hasio Medico exceperam; sic tribus nobis se probavit, ut amore nostri dignum, imo bonorum omnium putaremus. Non animus quidem tam occupato facessere quicquam negotii; sed facies quod possis, quod mihi gratissimum erit, meque ad similia in tuæ spem gratiæ præstanda paratissimum scito. Ab Nobili D. Boswello spes ei facta est, posse cum Britanno natalium splendore inclyto, proficisci ad illustrissimum serenissimi Regis Caroli Oratorem, qui Constantinopoli agit. Quare quoque in istoc, si quid valeas, non patieris, scio, operam tuam desiderari. De excessu filii mei Joannis in India Orientali jam diu existimo aliunde cognoris. Scripsi de eo ad Reverendissimum, & Illustrissimum Dom. Archiepiscopum, nequid ignoraret, cujus maximè scire interesset. Sic sunt spes humanæ. Post tantas impensas, benè tandem fore sperabam. Et ille meus magnam sui exspectationem suscitarat. Jamque Proceres hic nostri, cogitationem susceperant, de ornando eo dignitate luculenta,

lenta, quæ eum potuisset, ut sic dicam, totum inaurare: sed Deo aliter visum. Ex Bibliotheca ejus desidero, nimium quantum librorum, quos donâram. Et in his aliqui, quos ut recuperare his terris possim, minimè videam. Intelligo de nova Vitruvii editione te cogitare; sanè placet animus: Et in nostris, sive τ̃ μακαρίτου filii malis, vetus erat editio Florentina, quam usui Tibi futuram arbitrarer. Habeo alioqui & alteram, ibidem excusam, non multo post curante Jocundo Veronense: si usui esse possit, transmittam. Clarissimus Salmasius, Vir nunquam satis laudatus, magnas Tibi gratias agit, pro Opere tuo de pictura: & Ἀντίδοσιν mittit, quæ de usuris scripsit. Unum est volumen sed ejusdem Argumenti; jam alterum sub prelo est. De excessu Corneliæ meæ suavissimæ, & eruditissimæ virginis scio, jam cognoris, ex sorore Brunæa. Eo magis tristia illa refricare, mihi animus non est. Quæso, mi affinis, ne tam segnis sis in scribendo. Tueberis te exemplo meo: sed si vitam meam tam molestam, & occupatam nosses, facilè excusaveris. Uxor nunc Amersforti est, apud Neranam sororem: Idque Authore Medico, qui arbitrabatur usque adeo valetudinariam recreari posse, tum aere ejus loci meliore, tum colloquio sororis, & amicorum, quos alios in his Thinsium Affinem habet. Excuditur opus nostrum gemini Argumenti, de Theologia Gentium, & Physiologia Christiana: jamque perventum ad philyram centesimam, sive id clarius, ad Alphabetum quintum. Excuditur & Scylax Caryandenus filii mei Isaaci, qui & de Ptolemæi Geographicorum nova editione consilium suscepit. Vide ecquibus Codd. ex Anglia MSS. juvare possis. Multa enim in eo corruptissimè nunc leguntur. Quæso meo nomine salutes, quos mei in Britannia scis amantes. Catalogum nunc texere non est animus. Vale, optime Affinis, & à nobis omnibus salve; etiam Cognato tuo Brunæo, qui post suum ex Anglia reditum, nobiscum Amstelodami vivit.

cIↄ Iↄc xxxviii. iii.
Kal. Jul. St. N.

CCCXXXVI.

Constantino L'Empereur, G. J. Vossius S. P. D.

Nobilis, & Magnifice vir,

ACcepi hodie literas à viro Cl. Ludovico Crocio, Theologo Bremensi, quibus mihi commendat Georgium Gentium, Dhama-Saxonem, eum qui has ad te literas defert: Ac porro à me petit, ut ne eum dimittam Leidam. sine literis meis συστατικαῖς, vel ad te, vel Golium nostrum, vel Ludovicum de Dieu; viros famâ nominis egregios, sed eorum judicio, qui penitius mecum norint, longè hac majores. Ac vos potissimum nominat, quia juvenis hic hactenus Orientis linguis sedulam dedit operam: atque ut uberiorem ex iis capiat ingenii fructum, ad vos potissimum, tot Orbis Academiis in super habitis, capessit gradum. Horam vel amplius, cum eo sum collocutus. Video esse eruditum, & quod scis, majoris me facere, modestum. Augustanæ confessioni est addictus: quod & Crocius scribit, & ipse agnoscit. Laudavi ejus propositum, quod ex fonte Hebræo, Scripturarum peteret intelligentiam; Et simul addere vellet, quæ ex tralationibus, & Paraphrasibus, Orientis possent hauriri. Subjeci interim sicut soleo, ut Historia Ecclesiastica, & sanctorum Patrum commentariis legendis, partem aliquam temporis dare vellet: multaque in eam rem attuli, quæ incitare ad hoc possent. Devenimus occasione hac, eum in sermonem, ut aliquid dicendum esset, qui juniorum, de antiquis Ecclesiæ temporibus, sui quoque memoriam, apud posteros reliquissent. Apud eum quem scirem, Augustanæ esse confessionis, & præterea in diœcesi natum esse Magdeburgensi, mentionem injeci de Centuriatoribus Magdeburgensibus: quos ut multa fugisse, non est dubitandum, ita quin plurima præclarè viderint, nemo sanus ambigit. At eruditus juvenis in hoc doctrinarum genere, statim inscitiam suam prodidit. Nec nomen istius operis nosse aiebat, nec vidisse unquam. Deduxi igitur in Museum meum, & opus commonstravi universum. Cogitavi ego mecum, quod olim dicebat Tullius, O tempora, O mores? Sic jacere antiquitatis studium, pariter apud nos, & eos quos dixi? Irascebar non optimo juveni, & qui hac parte, penè extra omnem foret culpam: sed Doctoribus Theologis, quos audiisset tam diu. Nempe scripturarum Interpretationem, ex junioribus solum petere jubent: Veteres autem Ec-

clesiæ Doctores, uti Megarenses olim οὔτε τρίτοι οὔτε τέταρτοι. Tanto magis te amo, Nobilissime, & amicissime vir, qui eximia Linguarum Orientalium peritia minime contentus, jam ab annis pluribus in eo operam insumas tuam, ut veteres Ecclesiæ Doctores, socies novis, & novos item antiquis. Quod si ab omnibus fieret, melius cum Ecclesia Dei ageretur. Optimæ Conjugi, ac Clarissimis viris, Golio ac de Dieu (quibus per otium hunc juvenem commendabis) plurimam meo nomine salutem dicito: sed & Collegis aliis, ac amicis; verum ut dixi, ubi sponte se occasio feret. Non is sum qui ex magno pariter viro, ac amico, & munus nunc sustinenti, sub quo tam corruptis temporibus, propemodum Alcides succumbat, salutigerulum facere stultè adlaborem. Tamen committere non possum, quin extra ordinem, unum memorem: scili avunculum tuum, eumque conjunctiorem; mihi quoque alio nomine, quod Belgam, in fœderatis hisce terris, Antiquitatis Ecclesiasticæ, (qua sic me capi scis, jam ab adolescentia) nec amantiorem, nec intelligentiorem sciam aliquem. Ni grave est, aliud quoque est, quod summo illi viro significes: accepisse me responsum, ab Illustrissimo Suecorum Legato, Hugone Grotio; in cujus literis, hæc iisdem verbis legere est, *Polycarpi Epistola Græca, non puto plus habere Sirmondum, quam habeat Salmasius. Ultima sunt, Ἀλλὰ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα, καὶ δι' ἡμᾶς ὑπο- . . . . Ex Græca quin id damnum sarciri possit, siquis allaboret, vix dubito. Danda opera est ut quæratur & Hermas græcus, qua de re Anglos quosdam monui.* Vale vir, amiceque eximie.

Anno cIↃ IↃc xxxviii. Postr. Kal. Julias.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

CCCXXXVII.

Stephano Stephanio *viro Cl. & amicissimo*, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

DE Saxone Grammatico jam uni alteri Typographorum sum locutus, sed nihil certi responderunt. Negant se quicquam statuere posse, priusquam constiterit quantum id sit, quod præstiteris in nobilissimo gentis vestræ scriptore. Dixi ego, quicquid molitus sis, sine dubio non deterius fore egregiis notis, quas elucubrasti jam ante annos plusculos. Aiunt ad istoc, non diffugere se judicium meum de tuis: sed tamen necessum esse, ut videant, quæ futura sit moles operis, ut statuere queant, quæ impensarum futura sit ratio, & quantum chartæ unius generis sit comparandum. Non potui iis hac parte satisfacere, quia nescirem Mercatorem, cui superiori Autumno thesaurum illum commiseras. De Papia Montanus scripsit ad Jo. Lydium. Sed nihil ab eo responsi accepimus. Florilegium Fabianum meretur, ut excudatur, & manibus teratur elegantioris adolescentiæ. Sed vidi non esse ad palatum crassi Typographi, quicum sermonem de eo habui. Videbo, an alius sit futurus paratior. Omnino præla nostratia sic bonis malis fervent, ut difficulter aliquid novi recipiant: atque hæc etiam causa est, cur & in meis & illis filiorum, de quibus scribis, Tricones sint maximi: quod in suis quoque expertus est, ille tuo meus, & meo tuus clarissimus, atque maximus Meursius. Ut de Illustrissimo Grotio, quæ aliis taceam. Vale præstantissime, atque Amicissime Stephani, nosque amare perge. Adderem, ut salutem Clarissimo Collegæ tuo Lauremberg io diceres; sed intelligo Hamburgi esse, relictâque illic uxore, propediem in Bataviam venturum.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxxviii.
Prid. Id. Junias.

CCCXXXVIII.

Joanni Meursio V. Cl. Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

POst superiores literas de optimæ ac eruditissimæ filiæ meæ excessu diu alia nos tenuit sollicitudo. Filius Matthæus (is cujus de primis Hollandiæ Comitibus commentarios habes) duos tres menses nunc ambiguas nunc adversa valetudine usus est: credo ex nimia animi consternatione, & aquæ injuria, quando pene impos mentis, ubi sic omnes periclitantes in glacie vidit, ea rupta in aquas sæpius insiliit; nunc hunc nunc illum liberandi gratia. quod feliciter ei successit in omnibus, præterquam sorore Cornelia: addo & seipso; quando tandem in morbum hæc erupere gravem, adeo ut Medici quini (binos advocaram, sed tres, amore familiæ, &, ut aiebant officii ergo sponte accesserant) de vita ejus vel plane, vel pæne desperarent. Nunc ille magis magisque per Dei gratiam convalescit. Sed Uxoris morbus illum filii excepit. Quid mirum si mulichris animus non sufficiat omnibus ferendis? etiam prope constantiam meam tot adversa expugnassent,

præ-

præsertim accedentibus aliis, in his nonnullis, quæ tu scio tantum pro pulicum morsibus habes; illorum uti nequitia qui sibi omniscii (omniscioli potius) videntur, & tanquam ab alvo te meque sic ingentes Grotii & Salmasii animos despicere ac depreciare non cessant. Hac hora venio à Blauwio qui certo addixit tres intra Hebdomades Historica tua & Danica & Belgica ad finem perductum iri. Bina quidem præla tuis quotide fervent, ut mihi significat filius. Isaacus cujus Scylax & nostra item de Idololatria Gentili & Philosophia Christiana eo tardius procedunt, qui unus alter ex operis Typographicis alio se recepere, & nolim ego qui in tuis distinentur inde avocari, præsertim qui semper dixerim paratum me esse ad menses aliquot differre: dummodo non in aliis sed tuis alacrius progrederetur. Cur demum postquam à te Literas acceperit missurus sit quæ petis, ex ejus Epistolâ cognosces. Aliquid subest pigritiæ. Utcunque enim nescias, quas miserit chartas, poterat omnium mittere nunc exemplar, & ubi tuas acceperit chartas supplere in iis quæ recepisti. Sed prætexebat gravem in tantis occupationibus fore laborem ex fascibus singulis folium sive Philyram unam eximendi. Non laudo, sed cum domus ejus vitam attendo utcunque excusaro. Heinsius vetus Collega nostra in excudendis ad N. T. notis jam pervenit ad Epistolam philippensibus scriptam. Vale optime & summe vir, & cum Uxore, filio & filia à me, Conjuge & Liberis universis salve plurimum.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxxviii.
Prid. Id. Junias.

CCCXXXIX.

Stephano Stephanio, V. Cl. Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

Noluì ulterius differre scribendi munus, præsertim reditum parante Severino vestro. Nam nunc quoque si negligam, metuo ne etiam differam in illud tempus, quo absolutum erit opus nostrum, de Gentium Theologia, & Christianorum Physiologia. Atqui ut ex voto meo acceleret Typographus, non ante tres menses ad finem poterit perduci. *Ita grande futurum, non quia mole delecter, sed quia illud poscat diffusum adeo argumentum. Cæterum ubi edidero, non patiar te aliunde id habere quam à nobis. Scio ut antehac etiam id facerem, postulasse amicitiam nostram, sed multa sæpe quæ volumus, non possumus. Nec tu ut minutatim causas addam exposcis, sanè proximi operis ne exemplar quidem dedi ullum, vel Consulibus urbis hujus, quibus sum obnoxius; vel ulli ex affinibus meis conjunctissimis. Tam multa sibi Britannia magna vindicabat. Deinceps tamen ære meo emam potius, quam te expertem sinam. Excerpta tua ex Fabio, optimo dicendi Magistro, mirificè placent, & bono juventutis videbunt lucem, sed pusilli temporis mora poscitur à Typographis, quia præla sic fervent aliis, in quibus, ut aiunt, festinato opus sit: si diu eludere volent, non sinam, sed quamprimum remittam. De Saxone Grammatico edendo, nondum hic cuipiam potui persuadere. De præstantia scriptoris, non vocant in dubium, quæ dixi: sed aiunt opus fore perpaucorum hominum, se autem omnia splendido illo luto metiri. Debebat is scriptor non alibi edi, quam in Ipsa Dania, idque luculentis, & elegantibus Typis, charta etiam optima. Hoc ex honore esset Daniæ. Ac si Typographi non sufficiunt, impensis Regiis, vel Nobilitatis, aut Academiarum sumptibus fieri id conveniret. Quæso siquid horum jam fuerit decretum, vel simile aliud, fac me quamprimum certiorem. Jam à multis annis sic amo Saxonem, ut nihil æque exoptem, quam eum esse in plurium manibus: nec alium scio, qui medicam illi manum admovere fœlicius possit, quam te Popularem ejus doctissimum, & jam à tam longo tempore, non minore judicio, quam industria in hoc versatum. Fuit his diebus horam unam nobiscum, præstantissimus Collega tuus, Doctor Christianus Matthias: videò esse virum, ut integrum, Ita egregiè doctum: spem fecerat redeundi ad me. Decreram autem conviviolo excipere, sed ex Fischero quicum ad me advenerat, cognovi temporis fuisse angustia exclusum. Non committes quin plurimum salutes meo nomine: Uti & dignum omnium Doctorum amore, Laurembergium. Memini me coram Cluverio jam ante annos plus minus xx. conspicere Græco-Latinam ejus Græciæ descriptionem; nunc verò nequitia illius, cui in has terras dederat deferendam, solum tabulas superesse. O factum malè! Rectè interea egerit, si laborem denuo suscipiat, non dico, utraque lingua. (Quid enim opus?) sed Latina solum ea complectendi, quæ ad tabularum illustrationem pertineant. A meorum quopiam, si clarissimus Laurembergius hanc Provinciam detrectarit, postulatum fuit, sed quis illo melius hanc spartam ornaverit? Nec enim dubium quin tam longo temporis intervallo plurima observarit, non aliis modò, sed sibi etiam antea incognita. Vale, vir & amice egregie, nosque ama porro.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxxviii.
iii Kal. Oct. St. Gregoriano.

CCCXL.

CCCXL.

Joanni Meursio, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

Filius Matthæus à gravissimo morbo utcunque convaluit. Isaacus adhuc decumbit, sed indies vires recuperat. Ego, conjux & reliqua familia recte valemus. Danica & Belgica tua historia tandem ad finem perducta: quo nomine gaudeo. Deinceps ut cætera maturentur, urgere Blauwios non desistam. Tuum quoque erit idem crebris facere literis. Sic quoque spisse satis procedet negotium; id abunde es edoctus damno tuo, & ego atque alii id experimur quotidie. Absque hoc esset, jam diu habuisses quæ scripsimus de veteri Theologia Gentilium & Physiologia Christiana: sive de origine & progressu Idololatriæ, & ex mirandis naturæ eorumque causis humanæ mentis adscensu ad Deum. Ut grande esse opus videas, quintum ejus (ut vulgo opera metimur) alphabetum jam excusum est. Superest sextum quod fore censeo supremum; sed quando id absoluturus sit Typographus dicere non possum. Jam tres sunt hebdomades quod cessat in nostris, atque idem porro faciet minimum mense toto. Hoc enim ipse prædicat; consenseram ut Scylacem filii & id opus quod sub manibus me habere dixi, paulum seponeret, dummodo in tuis eo esset diligentior. Nunc mihi etiam præponit hominem Gallum, cujus Philolao sive opere de motu terræ prælum jam fervet. Nec dici potest quantum nos omnes moretur Atlas ejus, opus multorum grandium voluminum. Prodiit jam Salmasii pars prior de usuris, ac propediem etiam alteram habebimus. Heinsius in Novum Testamentum jam ad Apocalypsin pervenit. Opinio est multum eum adjutari iis quæ Scaliger observarat, cujus chartas scis in solius Bibliothecarii esse potestate. Adhæc intelligo eum à vidua Erpeniana habere omnia quæ ad maritum undique transmiserant viri doctissimi, quando is Novi Testamenti editionem moliebatur cum notis à flore doctorum undique subministratis. Confido candore eo fore nostrum illum, ut ne alienum tollat in armum, sed suo singula transcribat auctori. Quamquam quid hoc nostra, dum quæ edantur talia sint ut multa etiam doceat eruditos! Abrumpam si addidero, triduo proximo affuisse mihi senatorem Scapium convictorem quondam tuum, & sollicite inquisivisse ecquid de te, & omni familia tua, certi haberem: tandem ubi intellexisset de literario nostro commercio, vehementer illud me rogasse ut suo nomine plurimum te salutarem, ac pariter conjugem. Nec minus conjux mea & liberi universi salutant te ac tuos.

Amstelodami CIↃ IↃC XXXVIII.
iii Kal. Octob, St. Greg.

Regina Medicæa conjux dum fata sinerent Henrici IV. perhonorifice excepta est ab urbis hujus Proceribus: puto pompatici illius ingressus tabulas æri incisas cum Barlæanis, & aliorum versibus lucem propediem usuras. Id si est, curabo ut exemplar habeas. Leidæ obiit Meermannus advocatus melioris notæ, item consul Lanscothus atque alii. Omnino his locis terrisque vicinis acutæ febres dominantur quæ multos tollunt. Deus & nos & tuos diu conservet. Iterum vale.

CCCXLI.

Georgio Calixto *Theologo S. P.* Helmstadium.

NON dubito, quin magnopere mireris pertinax adeo silentium meum, sed quid faciam? nulli scio, probare hoc possim, præterquam quibus perspectum sit hoc vitæ genus, quod nunc Amstelodami sustineo. Mane doceo quotidie, nisi quod privatim Saturni diebus præsim Collegio juvenum, qui se apud me exercent. Pomeridianis horis usque ad cœnam interpellor à civibus, & exteris, non è vulgo. Si quid literularum mihi extundendum sit, id ferè fit post noctem intempestam, quo ipse tempore, & limandis vaco iis, quæ tradenda sunt Typographo. Et hoc ipsum adeo spisse procedit, ut septennio, quo hic fui, nihil eorum, quæ affecta habeo, vel confecta, edere licuerit in lucem; præter de Arte Grammatica libros, opus jam ante annos amplius triginta conscriptum. Hoc monumentum qualequale, nunc per ornatissimum Mag. Kinderlingium Philosophiæ, ut intelligo, Professorem. in Academia Julia destinatum, transmittere erat animus; sed jam omnem supellectilem suam miserat Hamburgum. Quare per Wickfortium nostrum, id commodius fiet: & factum esset jam diu, nisi in Galliis hactenus fuisset; sed intra paucos dies reducem expectamus. Excuditur nunc opus nostrum, de Gentilium Philosophia, & Physiologia Christiana. Spisse procedit, quia sic occupationibus avocor. Confido tamen intra tres quatuor menses posse absolvi. Vix lucem viderit, quin mittam. Tandem enim

enim quomodocumque abrumpendum hoc silentium, quod nulli ægrius, quam mihi: spero mihi priorum veniam apud te futuram, ac deinceps idem fore jus Sanatibus, quod fortibus. De publicis quid scribam? imo & privatis plerisque? Omnia melius ex D. Kinderlingio intelliges, teste oculato, & aurito. Et dum ista tumultuarie in chartam conjicio; semel ad funus, iterum à Nobili Sueco, mox ad aliud. Sic vivitur; sed spero propediem, me multis exsolvendum occupationibus: saltem hodie, nihil ultra licet. Salutem plurimam adscribi jussit Collega optimus D. Barlæus, qui & ipse, dum hæc scribo, compellandus fuit. Meo quoque nomine salutabis plurimum, Clarissimum, vereque tecum aurei sæculi germen D. Hornæum. De doctissimis viris, D. Conringio, & aliis adderem, nisi hoc, Dominum Kinderlingium onerare satius foret.

Amstelodami, clↃ Iↄc xxxviii. prid. Kal. Oct.

Tuus omni officio,

G. J. Vossius.

CCXLII.

Joanni Fr. Gronovio, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

NON recordor tale quid ex ore meo profectum quale scribis, sed scio ex aliis, partim Leydæ adhuc degentibus, partim in oras jam profectis exteras, audisse me, juvenem illum qui à convivio tecum sermones istos habuit, & bonæ indolis videri, & pro ingenio illo præclaræ expectationis: solum metui, ne corrumpatur à non nemine, quo utitur familiariter. Ut te quoque sic judicare dixerim, non sit verisimile; nec verum arbitror. Quia vero de clarissimo Golio scribis, non possum reticere, de quo præter me, & ipsum, scire puto neminem; cum insidiæ illæ structæ essent filio meo Francisco, à Leydensium seu uno, seu pluribus. Non vacat jam in hoc accuratius descendere: de Vatiniano unius odio erga me, qui à multis jam annis me perditum cupiit, non graviter minus, quam verè sum conquestus. Neque ignorabam ab eo plurimum amari illum inimicum meum (mcum vero? imo tot aliorum, non paulo majorum me) verum virum esse prudentem sciebam, neque minus mei amantem arbitrabar. Atque eadem nunc quoque in opinione sum. Itaque sic convenit, ut si Amstelodamum veniret, non alibi quam apud me diverteret. Ac spopondi ego, etsi affinitate conjunctos in urbe haberem, tamen non commissurum, quin ubi me honore istoc dignaretur, exemplum imitarer; & sane is est quem ex Professorum primis, invisere semper soleam. Quamobrem ut vel hoc fidis ejus commisissem auribus, non tamen persuasero mihi, hujus indicium illis facturum, qui nullam negligunt occasionem nocendi mihi, & meis. Quod ego gravatè ipsum quoque ferre censeo. Si conducibile existimes, de eo ad ipsum scribam Golium; vel ipse nomine meo saluta; & literis commonstratis exquire, quid rei sit. Comperies hominem, non eruditissimum modo; sed Batavo, vel si malis Germanico candore. Tanto magis opinio hæret adolescentem, unde istud habes, hæc protulisse, ut expiscaretur ea, quæ nesciret: vel alterum illum tam ei familiarem, imposuisse illi quo abalienaret à te, viro non malarum partium, etsi propter aliquas, quas in iis videas, virtutes, ferre scias malos. Tam familiariter quam ista non memini me de illis scribere; sed fortasse inde est, quod paulo commotior, simulac tuas accepi, ista in chartam conjeci. Quoties cogito, quam improbe mecum egerint, qui solis sibi masculam Eloquentiam, & reconditam omnem doctrinam vindicant, proletaria solum mihi, & me intelligentioribus concessa: non possum non deplorare studiorum infœlicitatem, ac cerdones etiam, præ multis nostri ordinis, beatissimos putare, dum bonam mentem colant. Tu vero, mi Gronovi, ita tibi persuadeas velim, amari te à nobis plurimum, & amatum iri semper, idque ob eas virtutes, quas benignitati debes divinæ. Si qua in isto de quo scribis negotio opera mea utilis tibi esse possit, perscribe: Nusquam deero. Si molesti esse volent, potius quam ut noceant, omnem in me transfer culpam, quatenus possis. Nam obdurui ad ista. Tui dispar ratio: quem nolim cum ingeniis confligari ejusmodi, dum pro virtutibus, doctrinaque, nondum promeritos adeptus es honores; ad quos in hac temporum malignitate, fortasse malorum etiam faventia opus est. Lugduni ubi iterum excurreris, id credo deinceps sæpius futurum, dum excuduntur tua, plurimam salutem dices τῷ πάνυ Salmasio, alteri cum Illustrissimo Grotio Europæ ocello. Ut ilia Codris omnibus rumpantur, nulla te maledicentia, ab amore divini illius hominis avertat. Matthæus, Isaacus, Gerardus meus, te plurimum salutant.

Amstelodami, clↃ Iↄc xxxviii. postr. Kal. Octobris.

CCCXLIII.

Claudio Salmasio, Ger. Jo. Vossius, *S. P. D.*

ISaacus meus prope ab omni febre est immunis, interea infirmus, hodieque primum ex cubiculo in cœnaculum descendit, quod ei bene vertat. Studia aliquot de die horis tractare jam cœpit, & pro imbecillitate corporis aliquanto ardentius, sic ut sufflaminandus sit nobis, suadente etiam medico. Dolet admodum quod destituar Mureto ad Ethica Nicomachia. Operam dedi ut alicunde nanciscerer. Et hæc causa est cur diem unum respondere neglexerim; sed hæc quoque spes me fefellit. Philolaus de quo aliquando ad me scripseras, intra tres circiter hebdomades fuerit excusus. Id volumen, quia iisdem typis edatur ac mea, cessant in nostris: sed tanto alunt alacrius se postea perrecturos. Nec enim minus se optare quam me ut tandem perducatur ad umbilicum. Gaudeo inveniri qui operam dent ut inter eos, qui sic in literarum studiis eminent, animorum sit consensus. Solum exopto ut qui tractare hoc negotium volent, & prudentia valeant & probi sint ac benevoli. Quæ tria ut optime nosti in eo qui suadere aliquid valet, requirebat Stagirita noster optimus, idem sapiendi dicendique magister. Imprudentiæ fuerit si quis suscipere hanc provinciam cupiat, nec mores partium satis habeat perspectos. Jam confecisse se negotium lætabitur, cum magno molimine magnas egerit nugas, meliori etiam parti plus periculi crearit. Quanto enim occultius, tanto nocebitur certius. Quæ minime dicerem, nisi ter edoctus malo meo. Jam nisi quis probus sit & benevolus, metus est ne deterioris sed amicioris commodis magis velificari gaudeat. Novennium circiter est cum collegarum duo operam mihi suam offerrent, ut eum mihi conciliarent amicum quem me scis dicere. Egi iis propterea gratias, atque adjeci, nihil mihi fore jucundius, ac si hoc perfecerint multum me iis debiturum; atque ut viderent quanti eos facerem, aiebam me omne hoc negotium illorum fidei committere, præstiturum me quæcunque illis visum: postulare solum si post tot injurias, acceptas animo fuerim tam humili ac demisso, ne hoc negotium aggredi velint, nisi in isto saltem gratificare velint, ut ipsi existiment solum dicis gratia acturum aliquid, non autem bona fide; eoque brevi fore quod dicitur anum ad armillam; illam insistant viam, ut simulatio istæc nihil det incommodi aut mihi aut meis. Receperunt se de eo cogitaturos, nec aliquid moturos, nisi æque ratione habita utriusque nostri. Neque postmodo te unquam de eo compellarunt, sive id eo factum, quia eludendum minimè putarent candorem meum, sive etiam displicuerit hæc diffidentia mea. Cur enim non suspicari liceat in me etiam (nam hominem me scio) desiderasse? Nec ea hoc animo scribo ut minus audias, qui animis vos esse velint minime alienis; sed duntaxat, ut, quod æque noris me silente, sis inter spinas calceatus. Rem magnam præstabunt qui negotium hoc component cum eo, quem ego & tot alii mecum (sed falso fortassis) credebamus amare neminem nisi qui parasitari sciat, & secundas agere, imo contemptis cæteris, ut studiorum omnium aut prope omnium principem veneretur. Quem etiam judicavimus nec supparem ferre necdum parem: quanto minus longe superiorem? Et tamen Christianum est hoc negotium, ut alii alios amemus. Quare existimo non debere te animo esse alieno ab iis qui de conciliandis vobis cogitant, dummodo ut dixi & mores alterius habeant perspectos, & si non magis æque tamen sint amantes tui. Quos inter ex iis quidem quos noverim facile principem tribuerim locum clarissimo Riveto: nam & ex sermone semper & nuper etiam ex ejus ad me Literis abunde perspexi illius erga te amorem constantissimum. Grave etiam pondus erit nobilissimi Somersdicii atque aliorum, quos nihil attinet dicere cum longe me illos melius noris. Tantum non fidei nimis habendum eis qui vel alterius imprimis vel suum pariter negotium agunt. Non tui solum amor sed etiam veneratio me compulit, ut præter consuetudinem meam in scribendo tam longus forem: sed confido id fore tibi minime molestum. Aveo nosse quando tua ad Simplicium visuri sumus. Nec tamen nimis sollicite id quæro. Scio quo magis tua producis, hoc plura à te discere orbem Literatum. De usura Scholasticorum quos vocant plurimos habeo: sed eadem prope chorda aberrant. Aliquanto cautiores qui sæculo hoc vixere, quorum aliqui nobis; nec video tamen ut multum inde accedere tuis possit. Si quid tamen voles, tuis æque ac meis serviet commodis. Uxorem tuam uxor, imo ei tuamque vestri omnes nos & pariter affini tuæ salutem dicimus.

Amstelodami, CIↃ IↃC XXXVIII.
IV Non. Octobr.

CCCXLIV.

CCCXLIV.

Hugoni Grotio *S. P.*
Lutetiam Paris.

MInus minusque mihi, Illustrissime Domine, satisfacit Blauwius noster. Persuasi de Philolao: sed (planè præter opinionem meam) nostra de Idololatria intermittit. Jam mensem in iis cessatum. Et ait altero etiam mense opus, antequam Philolaum perduxerit ad finem. Iisdem typis excuditur, quibus mea solent. Negat autem, illam sibi esse Typorum ejusmodi copiam, ut eodem tempore utrumque Opus excudi possit. Ecce aliud quod displiceat. Jam prope sexennium est, quod postulato ipsius Meursius transmisit omnia, edita, inedita, sola excepta Historia Danica; quam postremo excudi volebat. Ille contra, ab hac orsus est, quia cæteris ejus viri vendibiliorem fore arbitrabatur. Ususque propterea Typis majoribus, quam in meis. Et illa jam finem nacta: Existimat igitur Meursius, strenue nunc cum progredi in illis, quæ pertinent ad emendationem veterum Scriptorum, vel Antiquitatum Romanarum, Græcarumque intelligentiam. Rogavi vehementer Blauwium, ne ultra sextum annum eludere amicum mellet. Ille dicere, nihil minus sibi propositum: sed non ex re sua fore, si iisdem edat formis cætera, quibus Historiam Danicam: Nec me vel Meursium passurum, ut illis edantur, quibus me invito, prope enim oculos fugiunt, filii mei in Scylacem notas divulgabit. Non superesse alias ac medias illas, quibus utitur in meis: sed ut has usur per heri non posse, nisi & Philolao, & pariter nostris finem fortitis. Proinde—& quid opus illo Proinde? Satis vides, quid hinc colligat. Atqui in meis etiamnum restant plus'cula. Minimum tribus opus mensibus antequam absolvantur. Et quis spondebit nobis, spatio hoc temporis exacto, non aliud, qui ejus mos est, excogitaturum, quo Meursium eludat? Nihil dixeris Meursiana faciunt ad ea de quibus scripseram. Imo plurimum. Ut vos non iidem sitis, idem ille, quantum video, erga vos erit. Esto autem ut Meursiana ordiatur. Libris de Poetica, & Originum, & tam multis, quæ Philosophiam, & Ecclesiæ Antiquitates, vel Scripturarum Interpretationem tangant, quorum compluria jam affecta, vel etiam confecta, porro cum blattis tineisque rixandum erit, si Meursiana prætiar prævertere. Meursius autem ulterius moræ est impatiens. Si dicendum quod censeo, nec meorum aliquid, nec Meursii aggredie-tur; Οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. Quæremus uterque alium, si hic nos fastidit Alexis. Vellem erga tua saltem, alius foret, quando tantum supereminent, quantum lenta solent inter viburna cupressi. Sed quid faciamus? Homo ille privati, quam publici boni amantior, pecuniæ etiam quam honoris appetentior nihil æque ac lucrum curat. Hoc autem ait, non aliunde æquè ad se redire, quam ex Tabulis suis Geographicis. Addere poterat & Missalibus, ac similibus quæ excudit, sed sic ut Coloniensis Typographi nomen præferant. Quando igitur laterem lavaremus, cum hoc homine agendo de tuis, meisve excudendis, visum mihi fuit compellare vicinum Blauwii Jansonium; quod & factum ab ornatissimo filio tuo. Ac huic quidem responsum dedit, velle se transmittere specimen Typorum, Latinorum, Græcorumque, ut prius cognoscat utrum placeant tibi. Mihi vero instanti ut id fieret quam primum, dixit, non posse, hac hyeme prælo committi. Nam præla sua edendo Atlante, & aliis vastis voluminibus sic distineri, ut res sua familiaris non ferat ulteriores impensas. Planeque persuasum habeo eum verum dicere. Magis miror tantum suscepisse quantum video, præsertim Blauwio manibus pedibusque hoc agente, ut hominem, in re non ita magna planè ad incitas redigat. Nullus tuis edendis magis idoneus esset Elzeviriis Leidensibus: non quasi sint viri, aut cives meliores, sed quia charta, & typorum bonitate vincunt. Et puto non recusarent, nisi alii in ea urbe dehortarentur; imprimis ille, qui se amicum tuum ait, nuperque ad te scripsisse. Et scripsisse etiam ex filio tuo intelligo. Quàm vero amicus, melius ex illustri Barone Jacobo Skytte cognosceres, si is modo sermones de te, præsente altero, quem in cœlum extollebat, habitos secum referret. Nobis quidem hic, recenti memoria, indignationis plenissimus exposuit. Nequitiam tum hominis ridebamus. Nec interea mores mutasse, clare ex multis deprehendimus. Hæc ego non referrem, nisi constaret de stomacho tuo, qui patientia plusquam Spartana, concoxeris multis partibus majora. Et scis invidiam illi, ac malignitatem, jam diu in naturam vertisse: nec alium erga alios esse, quos doctrinam cum virtute putet conjunxisse. Hoc ego, ut de aliis taceam, abunde meo malo didici: didicit Meursius, discere nunc cogitur maximus Salmasius: sed nemo dixerit, quam ille ejus mendacia, ac calumnias contemnat. Quod ego non æque potui, cum eum conjurasse erga me viderem, cum inimicorum illis, qui toti in eo erant, ut me meosque omnibus everterent fortunis. Redeo ad edendi tua curam:

de

de qua certiora perscribam, ubi vel fratri, vel filio fuerim locutus. De Suecicis quid opus scribere quem nihil illorum fugiat? Adderem alioqui Cancellarium Oxenstiernium in Germaniam cogitare, ut dispiciatur de pacis negotio. Eo & iturus Comes Danus, natus ex eadem, imo iisdem, cujus filium, ante annum, vel amplius vidisti, cum Ephoro Ernstio. Sed is qui huc mittetur, major est natu illo quem vidimus. Sic mihi Nobilis Suecus retulit, ex literis, quas ab avunculo regni Suecici senatore acceperat. Putabam Collegam meum Hortensium dilaturum iter in terras exteras, propter luculentam rationem quam scripseras, & ille ex Deodato cognorat. Sed longè alia ei mens. Nec miror. Bina illi Carolorum nostratium millia, ad hoc iter sunt assignata ab Ordinibus Generalibus. Præterea fruitur stipendio nongentorum quos percipit ab urbe hac. Vides quantum profueris. Non vidit loca extera. Nunc impensis publicis prælustri titulo iter suscipiet, quæ res, & nunc honori illi futura, & postmodo memorabitur ad ingentem ejus gloriam. Deus illi gratam tribuat mentem, & tributurum confido. Ait se primò in Britanniam iturum: unde in Gallias, tum Venetias, inde prout res dederit. Sed cum longissimo tempore nihil mecum communicasset, uti neque cum Blauwio; nempe quia credo sumus occupatiores aliis, quam ferendo simus; tandem mihi significavit, de Anglia dicis gratia se spargere, quo iter hoc fit occultius. Sed rectà iturum in Gallias, non Lutetiam tamen, ne de eo Italia cognoscat, ex illis quibus fortasse innotuerit, si Lutetiæ videant. Nolle enim se periculum magno seni creare. Ne Venetiis quidem agere se quicquam velle per literas, nisi ex consilio illorum, qui rei sunt planè intelligentes. Si per eum literas dare vellem, nihil committendum itiusmodi, ubi festinato opus foret. Fortasse enim ne locuturum quidem tecum. Postremum hoc planè foret, præter opinionem Consulis Amplissimi Conradi Verburchii. Nam eum scio ab affine tuo optimo Reigersbergio literas petiisse commendatitias, quo gratior acceptiorque filius suus, juvenis plus minus annorum xx, esse possit. Is si ad vos venerit, scio acceptissimus fuerit. Parens enim vir est, non uno nomine laudatissimus, & qui plurimum in hac urbe possit. Præsertim Consule Gravio, ante octiduum defuncto: Bichero in præfectos negotiationis Indiæ Orientalis relato. Ulamingio Oolthornio, Hagæ inter Delegatos hujus urbis degente, & ut arbitror, hoc acturo, ut vivere possit vitam privatam. Video enim, & eum horum temporum esse pertæsum. Si ab Manasse nihil acceperis literarum, mirari noli. Nam mensis, & prope etiam alter est, quod morbo decubuit. Uti & contigit Isaaco meo. Eo nihil actum in ejus Scylace Caryandensi, & illo qui ante annos circiter septingentos, ex Scymno, Chio, & aliis descripsit Mæotidis periplum. Sed satis te detinui. Modum nescio scribendi, dum nunc sileo prorsus, nunc multiloquus tua moror tempora. Heroinæ conjugi salutem plurimam dicito, & filiæ optimæ. Nam filios intelligo, jam in Germania Martiales factos. Clarissimis viris, Bignonio, Cordesio, Rigaltio, & omnibus non aspernantibus me, sed si optima occasio sic ferat, salutem etiam impertias rogo.

Amstelodami
clↄ Iↄc xxxviii.
xiv. Octobris.

Tuus æternum,
G. J. Vossius.

CCCXLV.

Hugoni Grotio.

Illustrissime Domine,

MUltum doleo, de excessu optimæ socrus tuæ, quicum memini, me non semel domi tuæ prandere, & sermones serere non injucundos, pro temporibus illis, quibus omnia mutationem Reip. in pejus minabantur. Interea optimè scis, magis agendas esse gratias Deo, quod ei vitam concesserit tam diuturnam, ut & tempora meliora, & tot bellos conspiceret Nepotes, Neptesque, quam dolendum, quod non ulterius ei reliquerit vitæ usuram. Leydensibus item ereptus Petrus Cunæus, magnum ejus Academiæ columen. In Zelandiam ierat, unde æger rediit domum. Collega Barlæus: jam tertium mensem laborat quartana, metuitur ei à μαρασμῷ. Ut convalescat, non videtur idem fore qui quondam. Afflixit valetudinem opere properando, quod nunc exculditur, & hoc de ingressu Reginæ Matris in urbem nostram, & honore pompæ ei exhibito. Typis prodibit Augustis, plurimis exornatum picturis. Atque hoc, quod dixi, non dissimulat apud amicos; sed multum metuo ne morbum hunc inde contraxerit, quod nimis ad animum revocaret, quæ adversus eum scripta sunt à Doct. Vedelio, & Magistro Schokio. Hic Ultrajecto jam in Daventriensem Scholam concessit, ac opera postrema, quod vernacula scripsit lingua, minatur librum justum, qui comprobet, te quoque in castris militare Socini. Nam illa de satisfactione Christi, tantum temporum illorum gratia, quo faci-

lius

lius falleres, scripsisse: ubi illa via non processit, te, larvâ depositâ, ostendisse, quis fores, in libris de veritate religionis Christianæ. Ubi minimè sacræ Triados mysterium tradas, dicas Mosem populo tantum temporalia promittere; Christi præcepta nova esse, ac perfectiora Mosaicis; Christum dici filium Dei, quia natus è virgine, conceptus è spiritu sancto. Arbitror non defore his terris, qui respondeat, sed multum intererit, à quo id fiat. Etiam hoc prosè advocat, quod Crellio non responderis; quasi non theologorum hic æque causa agatur, ac tua; quasi item jam semel acerbi Raverispergeri maledictis (quem à Sibrando ad hæc incitatum, mihi, ex Affine, utrique eorum amicissimo, probè constat) fœde adeo exceptus, sapienter hoc illis relinquas, qui nihil nisi quod ipsi faciunt, rectè factum putant. Sed de ipso satis: quem Voëtii esse hyperaspistem satis scire te puto, atque ab eo sua legi prius quam excudantur, fatetur apertè: Eo Heinsius noster utitur amico: ut mirandum non sit, si disertim scribat, non te minus eruditum esse Heinsium; sed nominis esse hunc magis honesti. Deus meliorem largiatur mentem, & Adolescenti, & Triumviris, qui ejus opera tam turpiter abutuntur. Hortensius hac hyeme hic subsistet. Interim parabat se ad hoc, ut paratior sit ad colloquendum cum Galilæo de Galilæis coram, vel per internuntios, aut literas, & loco aliquo tuto, aut propinquo. Blauwius senior vita excessit. Filiorum, quibus cura est Typographia, alter ægrotat. Quid de Meursianis tandem decreverint, plane ignoro. Danicam ejus impressere historiam; at non videntur facilè aggressuri ea, quæ ad vett. Scriptorum emendationem, vel Romanas, aut Græcas Antiquitates pertinent. Jansonius de quo scripseram, Vir est honesti nominis: sed partium quas Contra-remonstrantium vocant, usque adeo studiosus, ut à paucis eo vincatur. De Affinis meæ junioris in Zelandia agentis, filio, si quid scripsero, Azoti is nomine, literis meis significabitur. Videtur hinc in Britanniam, inde in Gallias rectà Lutetiam iturus. Nolim te amore familiæ Junianæ decipi à quoquam. Alioqui hæc non scriberem; Et ut puto deinceps quoque aliquid exarandum erit. Salutant te, Conjugem lectissimam, & liberos, plurimùm omnes mei.

Amstelodami,
cIↄ Iↄc xxxviii.
xv Dec. st. N.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

CCCXLVI.

Vincentio Fabricio *suo*, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

MUltum & ego, & familia mea tibi debemus, pro honore, quem habitum ivisti nobis, versibus tuis elegantissimis; fecisti, ut non modò viveremus in laboribus nostris, sed etiam tuis: qui quod Jurisconsultus Scævola frustra sperabat, de Mario Ciceronis, Canescent sæclis innumerabilibus. Quamquam nec Marius ejus intercidit totus, quia aliqua parte vivit in illis, quæ perennarunt: facies autem prudenter, si deinceps etiam Poeticam hanc Spartam ornaveris: sed sic ut magis te vindicent sibi sapientiæ studia. Maximi quidem facio, quâ merito eruditis places, ἄλγεα ἀοιδῶν· sed præ toto Parnasso, cum Suadæ sacello, placent edita doctrinæ sapientum templa serena. In quibus & te, illo Themidos præcipue, adsiduum esse intelligo lubens: Imo ab iis qui ad nos veniunt, refertur propediem fore, ut adlegaris in mystarum numerum: summæ mihi voluptati erit, quando istoc te honore auctum inaudiero. Quamquam enim quod Vallæ olim in ore fuisse ferunt, Plures sint Doctores, quam docti: Nec tamen exiguus adeo est numerus eorum, in quibus titulus non fallat. Et facilius sic ad honores muniveris viam. Quod cùm hisce terris verissimum esse comperiamus, tum credo multo magis habere locum in Germania tua, sive malis nostra. Utinam tandem furere Mars desinat; qui nunc præclaris tot ingeniis incommodat. Tu interim durabis amicissime Fabrici, & ex monito vatis tui, rebus servabis te secundis. Atque ut spissius procederet de Patria tua, nunquam Bataviæ, aut fœderatæ Belgicæ, deerunt, qui ingenium dignis cupiant ornatum honoribus. Equidem ad hoc, operam omnem offero. Nam cum omnia ante voluerim causa tua: nunc etiam velle omnia debeo, postquam me obstrinxisti beneficio tuo. Vale, Optime, & Amicissime Fabrici.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xxxix.
Prid. Non. Januarias.

CCCXLVII.

Nobilissime Boswelle,

PErjucundum mihi fuit cognoscere, Reverendum Dom. Doct. Higgeum antehac sacellanum Reginæ Bohemiæ, nunc regio favore pro egregiis virtutibus suis, factum esse Decanum Litchfeldensis Ecclesiæ. Præclaræ viri ejus dotes jam duo ante lustra non fuere mihi ignotæ. Nunc verò magis magisque amo, postquam perspicio quantum iis accesserit incrementi. Planeque ita mihi persuadeo hunc quem scribis honorem non tam fastigium ei, quam ulterioris fore dignitatis gradum. Tantum Deus longam ei vitam concedat, quo diutissime præclarè de publico mereatur. Simsonii tui, quem aliquando mihi commendaras, eandidum pectus, ei perhonesti mores magnopere mihi placent; omnino optima de eo auguror, ac cum tui tum ejus causa velim omnia. Tu modo dispice in quo porro & utilis esse possit opera nostra. Commentatio nostra de Gentili Theologia & Physiologia Christiana spissè procedit, partim Typographi segnitie, partim ob occupationes meas: quæ profectò tantæ ut hasce item literulas non licuerit exarare, nisi post noctem intempestam. Sperò autem fore brevi ut te hic videamus: quo de nonnullis consilium tecum capere liceat. Sin ea felicitas non obtingat, vel primis ipse feriis excurram. Vale Nobilissime & Amicissime vir.

Amstelodami.
cIↃ IↃc xxxix.

CCCXLVIII.

V. N. Cornelio Vander-milio:
Hagam Comitis.

Nobilissime, & Maxime vir,

JAM diu quidem est, quod Blauwius Meursii Danica absolvit: sed distrahi non sivit, quia de re hercifcenda, inter senioris Blauwii τ͂ μακαρίτς, hæredes, needum convenisset. Quod si priusquam divenderentur, illis amicorum, de quibus scripserat Meursius, exemplaria traderentur, metuit ne fortasse Typographus alius nancisceretur exemplar, ac dum Blauwii in vendendo cessant, id opus celerrimè recuderet. Id perscribi ad te Blauwii voluere, quo moram hanc in optimam caperes partem. Sanè nec ipse codicem mihi destinatum ursi, ne si aliunde Typographus quis, nactus exemplar recudisset, mea vel fraude, vel incuria, peccatum videretur. Deinceps nihil periculi futurum. Nam paucos intra dies, opus hoc publicè prostabit. Intelligo ex literis à Meursio ad te exaratis, velle, ut exemplar Cunæo ante destinatum, eo jam defuncto, Bonifacio in Italiam transmittatur. Quare & illud à Blauwiis poposci, qui mortuo Cunæo sperabant, hine unius sibi exemplaris lucrum. Me id æquum negante, haud multùm adversati. Multum verò doleo, quod septimum jam annum, Meursius noster eludatur à Blauwiis. Nam quicquid hactenus edidit, vel paratum habeat, se excusuros receperant grandi forma, duobus, vel pluribus voluminibus: Itaque ad eos transmisit multa ante ἀνέκδοτα, item quæ antea excusis addi, vel in iis mutari vellet. Nunc post molestam, & damnosam longi adeo temporis moram, quid facere in animo habeant, planè sumus incerti. Fervet nunc prælum, opere nostro, de Theologia Gentili, & Physiologia Christiana. In quo tum originem & progressum Idololatriæ explico, tum admiranda Naturæ, & eorum causas. Cumque gentiles, admiratione naturæ, eò sint abducti, ut solem, & alias naturæ partes colerent pro Diis; mihi contra propositum est, hominem à causis secundis, deducere ad causarum omniam causam. Operam dedi, ut ne adeo diffusum Argumentum, confusè tractaremus; Multa etiam adferimus aliis indicta, omnia vero planè, alia facie, quam priores. Confido intra menses quatuor, posse ad umbilicum perduci. Mitto ad te Scylacem, & Velleium illorum meorum; Addidi utrius Exemplar alterum, ut cum historia Meursiana, ad Clarissimum Baltazarem Bonifacium, eadem opera transmittatur. Addidi & literarum aliquid, ut me adhuc vivere, & de studiis non pessimè mereri intelligat: simul etiam, in tam longo silentio, non minus amare, quam cùm in scribendo essem frequentior. Vale vir Nobilissime, benèque de patria, ac literarum studiis, ac studiosis promerere, meque tui nominis cultorem ama, vel immerentem.

Amstelodami,
cIↃ IↃc xxxix.
Τάχιςα.

Tuus omni officio, idque merito tuo,

G. J. Vossius.

CCCXLIX.

CCCXLIX.

Guilielmo *Archiepiscopo* Cantuariensi.

Reverendissime in Christo Pater, Domine illustrissime,

NON leviter percellunt animum meum, quæ de Armis à Scotorum gente adversus Regem suum susceptis, non ex tua modo Epistola, sed sermone etiam intelligo prope omnium, qui vel ex Britannia huc veniunt, vel literas inde accipiunt à suis. Hoc etiam me pungit, atque urit, quod homines improbi, quorum larga semper seges fuit, eritque, causam tanti mali arcessere amant, non unde oportuit, ab iis quibus in Ecclesia nihil nisi novellum placet; ut Æolis aliis, tantæ tempestatis flabris, quibus utile bellum: Sed sacro Angliæ ordine, quasi hoc agat, ut gradibus quibusdam gens purioris tenax Evangelii (sic enim loquuntur) iterum ruat in ἀλλομανίας papalem. Et quo excellentiori loco quemque Deus constituit in Ecclesia sua, hoc magis tanti eum criminis agunt reum. Quamobrem satis prædicari nequit sapientissimum serenissimi Regis Caroli consilium, dum auctor est, ut quæ adversus Jesuitam Fisherum scripsisti, ea denuo edantur, sed sic ut in Frontispicio testentur nomen Auctoris. Quantum mihi inde boni promittam, haud facile dixero. Nuper sane cùm avidè multi legerint calumnias adversus te Anglico scriptas sermone, Belgiceque translatas; mirum in modum illæ frigere cœperunt, simulac ejusce gentis lingua prodiit quoq; oratio tua, qua malignis hominibus, humaniùs quam merebantur, respondisti. Majorem etiam utilitatem ac fructum mihi spondeo, simulac edideris ea, quæ promittis; præsertim ubi Latinè quoque viderint lucem, imo ut confido, etiam Gallicè & Belgice: nec etiam Scotia solum Tribunitios alit Spiritus, sed exteris etiam terris haut desunt Rebellionis flabella. Hisce nunc paucis obstrepere volui occupationibus summis, quibus non premeris, sed obrueris. Nec plura nunc addam, quia metuo, ne, si ulterius sermonem producam, sine meis ad te literis veniat vir & civis optimus Griffinus Higgius. Tam malis enim temporibus malo sic virum doctissimum ac reverendissimum nominis tui & amatorem & æstimatorem laudare, quam ab aliis animi dotibus, etsi & istæ egregie in eo luceant. De opere quo prælum fervet hactenus, scribam paucos post dies; nunc ob causam quam dixi, manum de tabula cogor tollere. In precibus nostris nunquam desinam meminisse tui, gnarus quantum Ecclesiæ Catholicæ præstes boni. Utinam sua satis bona intelligat.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xxxix.
xii Kal. Aprilis.

CCCL.

Joanni Meursio *S. P.*

MAle me, præclare Meursi, habet, quod Blauwii fratres post patris excessum sic moras nectant in excudendis tuis; licet jam sextus sit annus, imo ut reor ultra, ex quo & parens ipse & filiorum natu maximus editionem eorum sponte promiserant. Nunc prætexunt parentis excessum cur differant. Quippe negant magni aliquid se posse ordiri, nisi de ercíscundo conveniret prius inter liberos qui seni numero, ex quibus duo duntaxat ætate aliis superiores rem Typographicam suis curaturi impensis, ac vel commodis vel damnis. Atqui ut audio, longe maxima hæreditatis pars consistit in iis, quæ hoc artis & mercaturæ genus spectant. Uti sunt immensa pene librorum copia tot linguarum, tam varii typi ænei, tabulæ pene innumeræ ex eodem ære, partim terrarum ac marium, partim illustrium virorum, herbarum, & aliorum id genus descriptionem vel figuram continentes. Equidem metuo ne tam facile conveniat inter hæredes, dum hi æstimabunt ista minoris, magno alii: nec vel inter arbitros tam facile componuntur talia. Siquidem Mercuralibus leve discrimen inter animam & nummos. Hac propter metuo ne spisse hoc negotium conventionis procedat; ac si expectandum sit donec inter eos fuerit transactum, diu tibi mihique fieri fucus possit. Quamquam non ignorem eos dicere propediem eam rem compositum iri: nec dubium ipsimet quin longe melius res suas intelligant. Credamus igitur illis. Verum aliud ecce: negant tua se posse ordiri priusquam absolverint commentationes meas de Idololatria, sive de Theologia Gentili, & Physiologia Christiana. Cur vero, inquies: videlicet quia non sufficiant sibi characteres ad tua excudenda in quibus tot Græca intercurrunt, nisi vel paratus sis, ut prodeant minutis illis oculos pene suffugientibus, talibus fere, si non iisdem, ac filii mei Isaaci notæ in Scylacem prodierunt: vel ego sinam ut labores mei de argumento ante memorato in annum unum alterum differantur, quod ego si perpeti velim, non similiter se animatos fore, ob certissima damna quæ eos maneant, præcipue opere jam pene ad finem perducto. Quid agamus, vir optime & amicissime? Ego qui te fratris in-

flar dilexi semper, vim illis hac parte facere non possim, vix etiam istoc si possim velim, quia jam undique vix sine populo ab ignaris occupationum mearum magnopere accuser, quod extremam imponere manum tabulæ nesciam. Attamen nisi aliter visum tibi fuerit, simulac mea lucem aspicient, non patiar quantum in me erit ulla tuis prævertere sed nostris; nam & hoc noscere tua interest, non poterit coronis imponi, si forte ante Solstitium, saltem non ante Kal. Junii. Hæc cura prope anxia perscribere ad te volui, quia non ignoro quam mecum fœtus proprios ames, & ætatem etiam tuam vergere cogites subinde: simul etiam metuerim, ne Blauwius forte, quem ut ad te scriberet rogavi, Mercuriali more fucum quodammodo faceret literis suis. Tu utriusque lecta epistola melius statues quod ex re sit tua. Equidem post cessationem adeo diuturnam nunc quoque expectandum censeo, donec mea perduxerit ad umbilicum, tum etiam si idem esse volet qui fuit semper, cum alio alia credo ineunda erit via. Quamquam, quod de mulieribus conjicio, ait, id de hoc hominum genere (etiam illam melioris notæ quale illud, quicum negotium nobis) merito dicere liceat, in eodem omnes videri ludo doctos, si non ad malitiam, saltem ad lucrum, cum alieno etiam dispendio. Nunc ad aliud venio. Historici operis tui nullum hactenus exemplar accepi, nedum Mylius, vel amicorum alii quibus ea à me mitti voluisti. In causa est quod quamdiu necdum inter hæredes Blauwicos est conventum, minime conducibile existiment exemplaria his terris illa in hominum manus venire, ne suspicio oboriatur, intercepti commodi ex libris divenditis. Quam vellem ne facilem adeo te præbuisses literis ad Blauwium proximis! Simulac cognovi te, iis etiam annumeratis exemplaribus quæ inter amicos his distribui cuperes, necdum accepisse XX. hominem pro jure meo increpui ac negavi pauciora debere quam XXXVI. Proinde ad te XVIII. mitti oportere. Ille num hoc habere κρατούγετω temet literis tuis acquiescere, si sena mittantur exemplaria. Pertendi ego, nescire me, quid ad ipsum scripseris, sed probe ex iis, quæ ad me exarasses, perspectam habere sententiam tuam. Quocirca si non possim impetrare æquam, saltem mediam insisteret viam, nec pauciora mittat duodenis. Et ita discessi, ut facturus videretur. Quod ad Academiam attinet Leidensem, in ea non sine magno rei literaria dispendio decessit vetus collega noster Petrus Cunæus: ac pauln post ejus obitum uxore etiam consecutum. Oratione ei parentavit Vorstius: versibus autem complures. Opinio multorum est, ejus in locum successurum esse Jacobum Gothofridum J.C. Dionysii filium; Syndicum Genevensem; saltem literis Curatorum Leidensium ei professio est oblata. Sed hesterna die ex filio Isaaco Leidà redeunte cognovi eos quibus is notior desperare propemodum. Sunt qui sermonem injiciant de amplissimo Simone Beaumontio, Middleburgensis prius Reip. nunc Roterodamensis Syndico, qui intermedio tempore inter Proceres ut vocant generales fœderatæ Belgicæ fuit; aiunt non abhorrere ab hoc professorio ac tranquillo vitæ genere. Sed-enim vix fore arbitror, ut in eo vocando conveniant Curatores & Consules; scis quas ille partes secutus sit, scissa ante annos viginti Reip nostra. Jam mihi cum uno Professorum Leidensium sermo fuit qui id fore negabat. Vides manere magnam partem malignitatem temporum, quæ te meque & tot bonos vexavit immerentes. Aristarchus sive potius exercitationes Sacræ in N. T. quibus scis Heinsium diu noctuque incumbere, vix intra menses duos vel tres juris erit publici. Utinam quoque divulgaret, quæ ejusdem argumenti elaboravit Josephus Scaliger: scis enim summum virum multum in eo desudasse; sed edere sua ausum non fuisse, quia in multis non à Beza modo, sed aliis etiam à nostris dissideret. Salmasius post excusum prius de usura volumen, nunc in alterum incumbit, in Simplicium quoque animadversiones edit. Vorstius parat scribere adversus ea, quæ Salmasius scripsit in exercitationibus Plinianis ad Solinum, ubi in eo totus est ubi doceat Saccharum veterum esse à nostro diversum. Hanc Salmasii opinionem erroneam exprobravit ei Vorstius in convivio multis præsentibus, ac postea quoque apud amicos eandem improbabat: poposcit igitur Salmasius ut publice refelleret. Id se is facturum promisit. Cæterum recepit Vorstius, se amice cum eo acturum, non ut multi nunc solent è Theologis, aut Criticis; Argumentum enim de Sacchara nihil nisi dulce exigere, sanè amarorem omnem & animi & sermonis aversari. Primus quod sciam hanc controversiam movit Joannes Menardus Ferrariensis in Epistolis medicinalibus, eumque in Paradoxis Medicis est secutus nescio an gentilis, saltem cognominis mihi Leonardus Vossius, seu ut ipse scribebat Fuchsius. Verum Salmasius novis opinionem eum argumentis stabilire est aggressus. Mitto ad te literas Gronovianas cum fasciculo in quo observat tonum ejus libri. Juvenis est integræ vitæ, & ingenii acumine, doctrinaque pollens, dignus planè amore tuo, & omnium bonorum. Misit antehac ad te Epistolas Casauboni, in quibus & illa comparebunt ad te exaratas, quas hoc fine, ut ederentur, miseras mihi. Inter quatuordecim dies iturus Gronovius in Gallias. Quare si quid ei scribere voles, (velle puto,

puto, quia id præclaræ dotes ejus merentur) ad me literas mittas; quia cum sum procuraturus tuas, simul etiam quibus tibi respondero, forem missurus. Scylacem Caryandenum Isaaci filii mei tandem vides. Quod mitto exemplar unicum est, nullum in ædibus superest, alioqui alterum ad D. Stephanium addidissem, sed Blauwius non perpetitur ulla ex ædibus suis exire priusquam conventum sit inter hæredes. Et vix illud quod mitto potuit impetrare. Collegæ tuo, amplissimo Doctori Christiano Matthiæ salutem dices plurimam. Dolet quod non uti decreram una cum doctissimo Fishero conviviolo excipere licuerit. Etiam salute impertíes Dom. Laurenbergium. De Dom. Stephanio addiderim, nisi ad eum transmitterem hoc tempore exemplum literarum quas per Mercatorem sue cum nuper mittere statueram paucis post diebus, aut per alium, Germanum natione hominem doctum & ut putabam fidum. Sed metuo ne acceperit; & fortasse ne tu quidem eas quas tum scripseram. Uxor tuæ conjugi, filio, filiæ salutem adscribi jussit.

Amstelodami *Tuus totus,*
cIↄ Iↄc xxxix.
xii. Kal. Apr. St.V. G. J. Vossius.

CCCLI.

Auberto Miræo, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

MUltum tibi debeo, reverende atque eximie vir, pro luculento Chronici Belgici dono: quo longe plurima & me doces & doctissimum quemque. Quod ipsum de monumentis aliis tuæ dixero industriæ; utinam vero, mox à literis tuis acceptis, qualecunque mittere ἀντίδωρον licuisset, videlicet commentationes nostras de Historicis Latinis: in eo cum totus essem, ecce nuncius Leida adfertur, ad meliorem te vitam avocatum. Dolui vehementer studiorum vicem, de quibus hactenus præclare adeo meritus es, ac mereri porro non cessas, sed tamen suspectior paulo is nuncius erat, utcumque commercium sibi literarium tecum intercedere dictitaret; videbar mihi & in aliis vanitatem hominis comperisse, vel ut mollius dicam, nimiam credulitatem. Proinde Typographo nostro Blauwio in mandatis dedi, ut id exquireret ex Typographis Antwerpiensibus, quibuscum sibi negotium foret. Res erat facilis: sed nimis se in eo negligenter gessit. Demum ex clarissimo Plempio (id pauculos ante menses fuit) cognosco lætiora omnia. Petii igitur ne Lovanium hinc abiret sine literis ad te meis & volumine nostro Historico. In hoc morem se gessurum promisit. At abunde mihi perspectus viri candor, etiam amor, quo complectitur utrumque nostri. Tamen sive ab amicis, quos hic plurimos habet, sive aliis occupationibus detentus, facere neglexit. Gavisus igitur sum cum Lambertus Vossius vir ornatissimus diceret, & tecum sibi notitiam esse, nec pauca de virtutibus tuis prædicaret. Avide igitur hanc occasionem apprehendi meis te compellandi literis; sed exemplar quod mittere animus fuerat, cum vellem maxime non potui; unicum filii Matthæi habebamus, in quo nihil esset exaratum, id in morbo nupero quo ante menses paucos diutissime decubuit ei surreptum videtur. Misimus igitur ad Typographos hujus civitatis, sed nullum in ullius officina compareret, nec Leidensis ipse editor ullum præterea obtinet; tamen opera dabitur ut ab aliquo amicorum quodpiam nanciscar; nolim enim ingratus censeri Hoc duntaxat scire te velim, urgeri me undique ad editionem novam in qua non levis erit accessio. Nunc sub manibus habeo grande opus de Theologia Gentium & Physiologiâ Christiana. Plura nunc nequeo, quia abitum urget eruditissimus Vossius.

Amstelodami cIↄ Iↄc xxxix.
iv Kal. Aprilis.

CCCLII.

Erycio Puteano, Ger. Jo. Vossius *S. P.*

JUcundum mihi, maxime Puteane, fuit & nuper ex clarissimo Plempio, & nunc ex doctissimo Lamberto Vossio cognoscere de prospera valetudine non tuæ modo sed familiæ universæ. Quod vero diceris cogitare de epistolarum tuarum ineditis hactenus divulgandis, id eo mihi gratius est, quod nemo paulo humanior ignoret te in venusto hoc floridoque dicendi genere, plane regnum tenere. Interea omnes tui nominis amantes vehementer hoc cupimus, ut excuso hoc opere, quod multum ad ornandam eloquentiam facturum nemo dubitat, denuo recurras ad ea, quæ si non confecta, saltem affecta habeas in Mathesi, Doctrina civili, Historia vel externa vel sacra: in quorum singulis valere te plurimum abunde comprobasti ingenii doctrinæque monumentis, quæ jam in omnium prope bibliothecis visuntur: nimirum nihil

hil vel tibi honestius, vel publico utilius esse poterit, quam si hac varietate labores tuos diffindas. Atque ita pietatis, prudentiæ, eloquentiæ, & nos & posteritatem, pabulo pascas. Hanc in scribendi libertatem meam, ut in bonam capias partem, non est animus rogare. Novimus alter alterum à pueris, ut in facilitate tua, & amicitia nostra, abunde habeam fiduciæ. Intelligo quoque cum filium tuum, tum filiam itidem, par liberorum suavissimum, connubium contraxisse se dignum, planeque ex animi tui sententia, quo nomine haut secus gaudeo, ac si sanguine juncti mihi forent. Quæso hoc iis meo nomine significa, omnia me eorum nomine velle, ac Deum rogare ut Matrimonium utrimque bene iis vertat, teque ac domum tuam nepotibus ac neptibus augeant avitæ virtutis æmulis. Mitit ad te filius Isaacus Scylacem suum, quem gratum fore confido, & ob Antiquitatem Scriptoris, & ob bonam ei operam impensam ab amici filio, qui paterno exemplo te sciat æstimare.

Amstelodami, cIↃ Iↄc xxxix. iv. Kal. Aprilis.

CCCLIII.

Hugoni Grotio, *Regni* Suecici *ad Regem Christianissimum Legato.* Lutetiam Parisiorum.

Illustrissime Domine,

Vincentio Fabricio per Angliam in Gallias tendente, una cum Adolescente Patricio Hamburgensi, cujus studiis præest; facile perspexi, vix duos intra menses, meas tibi reddi posse literas. Nolui tamen illum sine illis dimittere, præsertim cum ipse urgeret, ut saltem minutum aliquid exararem, & illiusmodi, ubi in mora nihil foret periculi. Eo autem lubentius morem gessi, quia amavi juvenem, ob animi candorem & egregiam doctrinam, quam ex Poematis ejus, & fortasse etiam Literis jam videris. Simul illud etiam, quum me omni officiorum genere tibi demerendum putarit. Equidem & ipse etiam, siqua possim, ei benè taxim lubens; sed nunc non alio gratificari poteram, quam paucula ad te scribendo. Cæterum intra paucos dies de aliis fusius tecum loquar, & quæ magis ad nos pertineant. Nunc illud cum dolore referam, utriusque nostri amantissimum Joannem Meursium (quemadmodum ejus Collega Sorâ Danorum ad me scripsit) graviter adeo morbo decumbere, ut jam Medici desperare incipiant: scis calculo semper fuisse vexatum. Nunc vero etiam urinam emittit planè purulentum, ulceris in renibus, vel visceribus indicem. Ita paulatim imminuitur numerus eorum qui literas colunt. Quando me quoque Imperator meus arcessere hinc velit, scis me scire juxta cum ignarissimis, sed tamen minimè terret annus quem jam ingressus sum Climactericus. Puto nec Christiano homine indignum esse illud Bilbilici vatis, summum nec metuas diem, nec optes. Ego vero etiam optarem, nisi cura meorum tangeret, & voluptatis non parum caperem ex eo, quod mihi videar de pluribus benè mereri. Hoc quodammodo divinum videtur, ita divini planè beneficii esse agnosco.

Omnis mea domus, te, Heroinam lectissimam Uxorem tuam, & liberos plurima salute impertit.

Amstelodami, cIↃ Iↄc xxxix. xviii. Kal. Mai. quo die desita Legis servantes Judæos, Amstelodami video celebrare primum Azymorum.

Tuus æternum.

CCCLIV.

Georgio Ratallero Dubletio. Hagam Comitis

Nobilissime Amplissimeque Vir.

Lacrymas non tenui, cum ex ornatissimo Heemskerkio nostro de tristissimo casu tuo cognoscerem. Nec interim mihi tam quicquam solatio fuit, quam animi tui constantia. Sic enim omnem hactenus vitam composuisti, ut quotquot te novimus, possidere credamus benè præparatum pectus ad adversa quæque subeunda. Gravis Auster te perculit: sed non ut bonæ mentis naufragium facias. Gemina Anchora jam à puero fundaris, Princeps illa Christianæ Religionis, cujus tessera est patientia. Hac intravit Christus ipse ad gloriam, ad cujus exemplum vocati sumus, nec patimur sine voluntate Dei; qui solus novit quid expediat nobis; hæc & tot alia ex chartis Apostolicis, animo occurrant tuo; quæ solidum solatium præstabunt. Nullus Medicus tam benè ægræ menti medebitur, quam cœlestis ille, verbo & spiritu suo. Vulnus facit, sed & Medicinam. Quare si dolor urserit vehementius, juvet alloqui Deum,

Deum, nec alteram illam aſpernari anchoram, & longo à priori vincitur intervallo. Præcepta inquam, & exempla, quæ omnis nobis ſuppeditat Hiſtoria, & Socratica Philoſophia. Sæpe à Seneca, & Epicteto, ejuſque Interpretibus, cordatior ſum regreſſus. Turpe putabam, ſi οἱ ἔξωθεν, vincerent hominem à pueritia Chriſto ſacratum. Quicquid erit, dum dolor recens, avocandus ab ea parte, qua dolet, hoc ratio nunc efficiat: Cætera præſtabit dies, quæ multum etiam poteſt in inſipientibus. Quod ad exequias me vocas, affectum tuum video, de quo nunquam dubitavi; ſed à feria quarta hebdomadis Paſchalis, cum morbo conflictor hactenus. Primum me vehemens tertiana afflixit: ſed vix octiduum duravit; mox colici excepere dolores, iique peracerbi; nec multo poſt excruit ſe Nephritis, quæ dies, noctesque me cruciavit. Nunc dolor multum remiſit. Virium tantum, ut etſi pedes extra ædes ponere non ſuſtineam, tamen in Muſeum quaſi perreptem: quique antea vel duodenis in ſtudiis horis par eram, nunc binæ ſufficere incipiunt: Interea multum metuo, ne Nephritis me, per omnem vitam comitetur, grave malum, & unà cum Arthritide doctis perfamiliare, in ſenio præſertim. Sic beavit me hic annus Climactericus: id jocoſius in re ſeria dictum judicabis; ſed-enim vere adverſa nos beant, quia ad vitam præparant beatam. Non ultra teneo te. Nam eum has accipies, occupatus exequiis, ne his quidem legendis fortaſſe vacabit; ſed leges cum poteris. Claudam iſto Epiſtolam, Ω φίλτατον κάρα, cum cariſſimo Chriſti diſcipulo uterque recumbamus, in ſinu Domini. De Velleio cras literas à Gerardo meo habebis; nunc iſti ſimul ac tuas acceperam, volui reſpondere. Uxor, & omnes mei, te, ſocrum, & Affines, mecum ſalutant plurimum.

cIↃ IↃc xxxix. xxiii. Maii. *Tuus æternum,*

G. J. Voſſius.

CCCLV.

Joanni Skyttlo.

Illuſtris Domine,

AD aures meas pervenit, ſic relatum tibi eſſe, filium tuum in ſtudiis quorum gratia huc miſeras, plane eſſe ſocordem ac negligentem, & quod ad vitam, inutiliter pecunias abſumere: ac præterea ne Eraſtum quidem, quem illi Ephorum dederas, ab hoc crimine eſſe alienum. Hic nuncius horrendum in modum utrumque horum perculit. Filius tanto cum mœrore mihi ea retulit, ut prope à morbo ei formidarem. Nec tamen me ipſum leviter ea res affecit. Sane filius in vicinia noſtra habitat, ædes vix lapidis unius jactu à meis diſtat, omnes perhoneſtè de eo ſentiunt & loquuntur: ebrium nec ego nec domus meæ quiſquam conſpeximus. Nec vel jurato facile crediderim, fuiſſe unquam in lupanari, vel cum ſcortis gnarum leves etiam ſermones agitaſſe. Quare illuſtris domine, mirificas iſtas ſuſpiciones de animo tuo depone. Siquid illorum foret, Voſſius tuus non ignoraret. Ad Eraſtum vero quod attinet, tantum abeſt, ut ulla in re violet pietatem, ut potius ſuperſtitione aliqua in alteram partem peccare videri poſſit. Interea dicere non poſſum, an non paullo faciant majores ſumptus quam voles. Multum intereſt, quo pacto quis filium velit vivere. Non idem hic parentes ejuſdem etiam opulentiæ ac dignitatis ſentiunt. Hic tuum eſt legem præſcribere juxta quam ſeſe componant. De nullo vero æque conqueritur filius tuus, quam quod multo carius omnia, quam alii emere cogatur. Nempe qui pannos ei divendunt aut veſtes parant (& par aliorum ratio) non pretium exigunt, quale ab aliis parata ſolventibus pecunia, ſed ut uſuram ſorti annumerent: quippe qui ſpe ſolum ſolutionis vivant. Et nuper non defuit, qui credere nihil vellet ultra, niſi pro eo ſponderet filius. Hæc alteri dictabam in ſummis calculi doloribus, qui hocce anno climacterico meo (ſexageſimum enim tertium ſum ingreſſus) excruciare me cœperunt. Plura adderem, ſi dolor ſineret. Sed ſi Deus permiſerit, ut iterum eſſe incipiam, qui antea fui, fuſiùs de omnibus ſcribam. Nunc ſic habe, & vitam filii eſſe perhoneſtam, & non aſpernandos in ſtudiis, dum hic eſt, præcipue in univerſa Hiſtoria, progreſſus feciſſe. Mihi nec ſeritur nec metitur. Sed officii mei putavi ut tam fœdæ calumniæ occurrerem. Eadem exiſtimavi me rem facturum gratiſſimam, ſi opinionem, quæ ſine dubio vehementer te pungeret, animo tuo evellerem. Deus opt. Maximus te & omnem familiam tuam diutiſſime proſperam ac ſoſpitem conſervet.

Aliena manu hactenus: hæc mea ſubſcripſi.

Anno Chriſti, cIↃ IↃc xxxix. xi. Kal. Jun. *Illuſtriſſimi nominis tui devotiſſimus cultor,*

G. J. Voſſius.

CCCLV.

CCCLVI.

Hugoni Grotio *S. P.*
Lutetiam Paris.

VErna hac tempestate, Illustrissime Domine, ingressum me scias κλιμακτῆρα seniorum, tertium & sexagesimum, quem aiunt advenire cum periculo interitus vitæ, vel morbi gravioris: Non ut puto, præcisè, ob numeri vim, sed propter qualitates inditas naturæ. De me quidem illud dicere habeo, ex septimis quibusque, nullum non mihi morbum apportasse, præterquam sextum, hoc est ætatis meæ, secundum & quadragesimum. Credo animi ægritudinem sufficere tum ad me affligendum, divina bonitas putavit. Erat enim is annus, seculi hujus vigesimus; quo quot adversa pertulerim à malis, quam tristia conspexerim in tot bonis, imo summis, & viris, & amicis, apud nullum minus exponi opus quàm te, qui vel solus utramque feceris paginam. Sin corporis potius morbos attendero, non alius mihi annus infestior fuit Climacterico quarto, sive ætatis duodetrigesimo. Nam si quicquid morborum, vita pertuli universa, in unum conflatur, vix puto æquarit, unum illius anni, tam gravem, ac diuturnum morbum; quem mox excepit mors conjugis, itidem octavum & vigesimum annum agentis. Septimus Climactericus mihi attulit Arthridem, quæ & postmodo, me semel iterumque magna vi est adorta. Nunc ab quadriennio circiter, immunis fuit, credo, diætæ beneficio, & ratapotiocum, quibus hebdomade quaque uti soleo. Hoc verò senili Climactere, post quem num alterum sum visurus, solus vitæ, ac mortis arbiter novit, primum tertiana me invasit, quem XXXV. annis proximis nulla febris corripuerat, præter unam, quam uxor arbitrari solet profectam ab scurrili vexatione inimicissimi mihi, tibique amici, quem cum affine convivio exceperam. Nempe annus erat seculi primus & vigesimus, quo nihil obloqui fas erat, sed Spartana eoncoquere sapientiâ, necessum fuit, utcumque, vel cibi, & potus reliquiis conspurcassent. Sed post longos logos, redeo ad eum, unde cœperam κλιμακτῆρα· vix tertiana desierat, dolor me occupavit colicus, quem non nisi adolescens semel eram expertus. Hinc secutum est grave nephritidos malum, à quo mihi metueram nunquam, quia nullum mali signum hactenus in faceato illo corporis humore animadverteram. Nunc vero me duabus & ultra hebdomadibus perpetuo propemodum lectulo adfixit. Sunt tamen dies prope jam duodecim, quod ab eo videar mihi liber, cumque Musis in gratiam redierim, ac vires etiam paulatim recipiam. Hoc tam amarti mei significandum putavi, ut si forte, ex fratre de morbo intelligens, dolore sis affectus, literis meis hunc animo detergeam tuo. Simul illud addo, magnum Salmasium, quem diu salvum, ac sospitem esse, non paulo majoris interest Reip. literariæ, post morbum gravissimum, nunc convalescere magis ac magis. In opere de Theologia Gentili, & Christiana Physiologia, tribus jam mensibus cessatum à Typographo. Premitur quidem, dum distinetur, editione Latina Barlææ commentationis, de ingressu Mediceæ Reginæ in urbem nostram; mox tralatione Gallica, & Belgica; ac mense proximo, etiam morbo meo. De tuis cum Jansonio locutus sum. Nunc ait, nunc negat. Nihil illo lubricum magis. Anguillam aiunt ficulno constringi folio. Hinc quo pacto teneam, vix video; sed de isto, jam frater, & filius, de te scripserint. Nec enim unquam huc veniunt, quin illud, ut Jansonium ipsi compellent, commoneam, filium imprimis. Jo. Meursius periculosè decumbit: scis, ut arbitror, calculo laborasse ab adolescentia. Nunc vehementius vexatur, quàm antehac unquam: nec ulcere, ut creditur, vesicæ profluere illi solet nisi purulentus humor; sic ad me Collega ejus Stephanius, (à quo novam & longè castigatiorem Saxonis Grammatici editionem quotidie expectamus) ante mensem, & ultra perscripsit, nec devita ejus parum metuit. Vale cum omni familia diutissimè.

Amstelodami,
CIↃ IↃC XXXIX.
prid. Non. Jun.

Tuus æternum,
G. J. Vossius.

CCCLVII.

Merico Casaubono *S. P.*

PLurimum tibi debeo, Reverende & Clarissime Casaubone, quod tantum mei causâ sumseris laboris, ut ista de motibus Britannicis perscriberes mihi. Licet enim non prorsus eorum ignarus forem, haud mediocriter animum juvit, ista ex te plenius planiusque cognoscere. Proderit quoque ad hoc mihi, ut majori de his fiducia sermonem cum nonnullis feram, qui unum hoc à Regiis putant, ut Romana reducatur superstitio ac tyrannis. Sic solent beare eos, quibus religio est abire à veteris Ecclesiæ consensu. Papæ mancupia sunt, qui non juniorum somnia præjudicio

præjudicio antiquitatis vitia arbitrentur. Soli sapiunt Cathari: sunt cæteri umbræ circumvolitantes, vel si quid illis levius vaniusque. Equidem in hisce turbis assidue facio vota pro serenissimo Rege meo & reverendissimo Dom. Archiepiscopo. Nihil boni ab iis spero, qui nihil pensi habent, quod dicant vel faciant, dummodo id faciat pro novellitate. Quod ad imminutionem præbendæ annuæ, scire aveo utrum in Collegio fratrum proportione agatur Arithmetica, ut loquuntur, an Geometrica. Nec enim æquum videtur, ut qui tanto minus, quam præsentes fructus capio, is tantundem faciam damni. Cæteroquin si omnino sic stat sententia, ut etiam absentes damnum tangunt, non hoc agere velim, ut præter indemnis. Tam mihi Regia causa est curæ, ut longe majora velim propterea & velle æternum debeam. Ad neminem summatium super eo scribere in Angliam potui. Valde adversatur animo molestiam iis facessere literis meis, quos scio Regni & Ecclesiæ negotia humeris suis sustinere; sed tamen videbo an vim facere mihi possim. Cæteroquin tam facilis esse soleo, ut omnia potius perferam, quàm ulli sim molestus. Interim recte fecerit is, qui nomine Amstelodamensis mercatoris pecunias meas accipit hoc tempore, quia semestre expirarit, si superiori trimestri nihil accepit, contentus sit quadraginta libris Sterlingicis loco quinquagenarum. Mitto ad te Velleium filii mei. Gratum fore confido & nostri causâ, & quia post summos viros non paucis vulneribus medicinam fecit. Hæc raptim scribebam: mediocriter nunc valeo. Nam jam altera est hebdomas quod rursum in publicum prodeo & in Lyceo iterum doceo. Toto ante a mense cum morbo sum conflictus, & sat gravi; ne nunc quidem pristinæ vires redierunt.

Plurimum saluta lectissimam uxorem, reverendum Dominum Decanum & Collegium fratrum universum.

Amstelodami, clↄ Iↄc xxxix. prid. Kal. Quinct. Styl. Greg.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

CCLVIII.

Ludovico Crocio *S. P.*

Bremam.

QUO tempore, eximie Croci, tuas priores accepi, & paulo post alteras, cum refutatione dogmatum Socini, gravi morbo decumbebam. A quo ne nunc quidem convalui prorsus: in tantum tamen, ut licet corpore non satis firmo, publicè tamen jam iterum doceam. In morbo autem recreavit me non mediocriter, quod non deponeres memoriam, & amorem nostri, ac munere etiam testari voluisses, quanti me faceres. Eo ardentius, paulum remittente morbo, legi tua. Pretium operæ fecisti occurrendo illis, in quibus infaustus ille Faustus, à veteris Ecclesiæ consensu abeundum sibi putavit. Eadem os occlusisti malevolis, qui, si quis vel digitum latum ab iis recesserit, optimum hoc vindictæ genus putant, si sparserint eos Σοκινίζειν. Hoc in te quoque successurum sibi putabant. Sed in ruborem dedit nuperus ille tam bellus fœtus tuus. Verùm non sine horrore dico, ubi mendacii, & calumniæ rei agebantur, non aliud invenere κριτήριον, quam quod dicis causâ, non ex animi tui sententia, illa scripsisses. Sed illi ipsi, qui alioqui à te abirent, hoc putidius putabant. Optimus, & modestissimus quisque, utroque, ut aiunt, pollice, extollit, quod in tristi hoc Ecclesiæ Schismate, animo sis moderato, nec defugias, quo minus illud testeris, non obscurè, præclaris ingenii, doctrinæque monumentis. Si qui molestiam facessant, tuum est id insuper habere, cui conscientia, publicum bonum, Dei honor, pro amplissimo sint theatro. Vale vir, & amice summe, ac quanto major veteris est Ecclesiæ contemptus, quantoque plures, his quidem terris, (nec enim par ubique dementia) sua omnia judicio metiuntur, tanto magis veteris Ecclesiæ honori, recentis vero concordiæ studeamus; imo sic animati, tantò impensius amemus nos inter nos. Plurimam, clarissimis & optimis Collegis, salutem meo nomine dicito.

Amstelodami, clↄ Iↄc xxxix. postr. Kal. Quinct.

Tuus omni officio,

G. J. Vossius.

CCLIX.

Baltazari Willio, *S. Theol. Doct. & Profess. S. P.*

AMbigo, clarissime & amicissime Willi, utrum magis gaudeam, quando tuas accipio literas, hominis tam amici; an impensius doleam, quando mecum cogito, sic me distringi, ut cum paria maxime facere velim, non tamen possim. Solatur illud, quod sciam, non posse te irasci tam amanti tui, jam ab illo tempore, quò primùm te conspexi

ſpexi Lugduni, imo erectam etiam animi tui indolem, perſpicere mihi viſus ſum. Valetudo quotidie fit firmatior, quæ menſem totum me, vel lectulo affixit, vel cubiculo concluſit. Etiam Salmaſius, ὁ πάνυ, qui graviter decubuit, magis, & magis ſibi reſtituitur. Magnum in eo damnum metuebam Reipub. literariæ; ac idem mecum formidabant omnes, quos non tangit nigræ loliginis ſuccus. Pro egregio munere, non uno, quo me ornaſti, gratias ago, & meo nomine, & publico, de quo bene mereri non ceſſas. Clariſſimo Parenti, & Collegis omnibus ſalutem dices plurimam.

Amſtelodami, clↃ Iↄc xxxix. poſtr. Kal. Quinct.

Tuus, G. J. Voſſius.

CCCLX.

Joanni Iſacio Pontano.

Clariſſime & Amiciſſime Pontane,

AB annis xxxv. non ita graviter ægrotavi, ac omni eo tempore, quod inter Paſchæ, & Pentecoſtes ferias interceſſit. Tertiana primum me affixit, mox colici dolores, hinc Nephritis; à quo malo, per omnem vitam fueram immunis. Quid porro futurum ſit novit Deus. Illud ſcio, agere me Climactericum, quem ſentibus periculoſum aiunt, non quaſi ulla vis ſit numerorum, ſed quia Deus naturam ſic fecit, ut ad numerum, figuram, ac pondus, cuncta exequatur. Atque hoc inter alia, etiam dies critici arguunt. Nec tamen hæc eo in me dicuntur, quaſi annum hunc formidem. Etſi enim ſeptimo quoque anno mihi fuerit pejus; tamen fortaſſe jam periculo ſum defunctus; atque ut aliter eſſet, quod præcipit Martialis, ſummum nec metuo diem, nec opto. Vix tamen valetudini eram reſtitutus, cùm Matthæus denuò incidit in morbum, meo quoque graviorem: ac ne nunc convaluit prorſus. Abſque his fuiſſet, alteruter noſter, non literis modo reſpondiſſet tuis, ſed etiam egiſſet gratias, pro inſigni munificentia. Danica enim tua jam diu accepimus, & melioris quidem chartæ codicem, ut Typographo mandâras. Opus hoc plurimùm tibi famæ adſtruet. Jam antea quidem, eam tot ingenii, doctrinæque monumentis, fat magnam pararas; quibus vel ſolis, (pene ſingulis dixeram, nec judicium id pœnitendum foret) immortalitatem nominis tui jam diu promeritus es. Verumtamen quia maligno vivimus ſæculo, gaudeo tui, & literarum causâ, novum nunc cibicium, cum que benè validum acceſſiſſe. Danicam Meurſii hiſtoriam needum videris, ea intra dies paucos diſtrahetur publicè. Hactenus ſoli amici, quibus donavit, exemplar habent, iique perpauci. Mitto nunc ad te Velleium Gerardi mei; ſed & Scylacem Iſaaci: hunc incompactum, quod aliud hoc tempore exemplar non haberemus. Spero non diſpliciturος utriuſque labores. Multa enim pulchrè iis correcta, obſervataque. Noſtrum opus quod jam diu premiſi, vix quartum intra menſem perducetur ad finem: Nam accreſcit ſub manibus. Et Typographus ſubinde, omiſſis noſtris, alia excudit: ut ante menſes duos tres, Barlæi Medicæa, cùm Latinâ tum Gallicâ, & Belgicâ Linguâ.

Vale Vir & Amice optime, & nos amare perge, qui etſi tardiores in literariis reſponſis videamur: nulli tamen cedimus amore tui, cujus pro diuturna valetudine, & vita, nec ego, nec liberi, vota facere ceſſamus.

Amſtelodami, clↃ Iↄc xxxix. x Kal. Sextiles. Ampliſſimo Brinkio, & Cll. viris, Dieſtio, & Zevecotio ſalutem dices, ſi otium, & occaſio erit.

Tuus æternum, G. J. Voſſius.

CCCLXI.

Reverendo & eximio Domino Iſaaco Bargravio, *S. Theol. Doctori, & Venerabilis Canonicorum* Cantuarienſium *Collegii Decano obſervando.*

Reverende & eximie D. Decane,

CUM gratiſſimæ mihi fuerint Literæ tuæ, his ipſis tamen jucundior obtigit conſpectus chariſſimi filii tui; quem puellum me videre belle τετραδίζοντα probe recordor. Jam tum ex vultu ingenuo, & ſcitulis moribus, in futurum pulchri aliquid de eo mihi promittebam; & volupe eſt, quod non vanus augur fuerim. Nunc non paulo majus eſt, quo placeat: animo, dico, recto & erecto. Tanto magis mihi operam eſſe dandam intelligo, ut ne conſilii ejus, quod huc potiſſimum eum miſeras, te unquam poſſit pœnitere. Equidem ſi qua potero ſtudia ejus juvare (poſſe autem confido) non decero tuæ petitioni, atque officio meo. Quoties vero vel publicis vel rebus privatis avocabor, certatim nunc filiorum hic, nunc alius, hoc ipſum implebunt. Promiſſa hæc non ulteriùs procudam

procudam verbis, benefacere magis, quàm largè promittere adsuetus. Sæpius posthac à me literas exspecta, præsertim quoties erit, quod scire tua interesse arbitrabor. Scio enim, quàm tenerè liberos suos ament parentes: nec aliud æque desiderent, quàm dulce illud virtutis doctrinæque contubernium. Cum lectissimam uxorem & filiam (quam puellulam vidi: nunc, ut puto, maturam viro, & plenis nubilem annis) tum venerabile carissimorum & doctissimorum Fratrum Collegium, plurimùm meo nomine saluta.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xxxix. Postr Kal.Sextiles. Stil Greg. *Tuus tuorumque æternum,* G. J. Vossius.

CCCLXII.

Andreæ *de* Naglowitze.

JAM plures sunt menses, Illustris, & Nobilissime Domine, quod commendatum nomini tuo ibam, negotium quoddam, ornatissimi, & præstantissimi, Johannis Wiikenfortii, verè Mercurialis pulli, quando ad instar Mercurii, fœliciter adeo, cum exoticarum mercium cura, sociat jucundos Musarum labores. Inque his nec vinci se patitur frater ejus Joachimus Wiikenfortius, vir Principibus multis gratissimus. Is ob prudentiam, & merita præclara, ante duos tres menses, è Galliis huc rediit; sed equestri dignitate auctus, à Rege Christianissimo. Multum vero, & ego, & præcipuè Johannes Wiikenfortius, imo tota domus Wiikenfortia obstringitur nomini tuo Excellentissimo, pro singulari affectu, quod rem tibi commendatam, curæ tibi esse passus sis. Nam abundè perspeximus, nihil vel à te neglectum, vel Illustrissimo, nec unquam satis laudato, Principe Razevilio. Quantum vero favoris in animis peperit vestris, æquitas causæ; tantum ea odii excitavit, in animo, tum debitoris Johannis Witmakeri, qui propter æs alienum in custodia detinetur; tum fratris ejus, negotium hoc ipsum, ut fieri solet, ad animum revocantis. Uterque enim nihil nisi vindictam sperat, & spirat; atrocia etiam comminantur: Ut mirum non sit, si haut parùm, & Domini rebus, & vitæ metuat suæ, negotiorum Wiikenfortianorum administer. Itaque Dominus ejus Johannes VViikenfortius, plurimum à me expetiit, ut alteras Excellentissimo nomini tuo literas scriberem, quibus rogarem, ut mei, & VViikenfortiorum ergo, laborem suscipias scribendi ad Illustrissimum Principem Razevilium, & Tribunal Vilnense: quo minister VViikenfortii, in solo nunc agens peregrino, tuto securèque res domini exequi possit; nec necesse habeat assiduo esse in formidine, ab improbo illo pari fratrum, quod dura, diraque comminatur. Multum etiam ad illud conferet, si simulac res ferat, decidi possit. Quam ad rem commendatio tua plurimum adfert momenti, sanè quantò celerius controversia finietur, tanto citius se noster subducere possit periculo; quod alioqui in tam vasta, & populosa urbe effugere, perdifficile est. De nobilissimo filio tuo sic habe: virtuti, & modestiæ litare, & ab optimo quoque amari, ac magni fieri: studiis etiam non segniter incumbit, ut non planè confidam satisfacturum expectationi Patris, Patriæque.

Amstelodami cIↄ Iↄc xxxix. xii. Kal. Aug. *Illustris nominis tui cultor,* G. J. Vossius.

CCCLXIII.

Merico Casaubono.

Reverende & Clarissime D. Casaubone,

PER eum ipsum, cui tradideras priorum Literarum exemplum, civem se Cantuariensem ac ædibus tibi vicinis habitare ajebat, jamdudum tuis respondi. Credo ventis contigerit adversis, ut tardius acceperis, vel fortasse, quia domo absfueris. Knysterius Amstelodamensis mercator, qui hic mihi pecuniam annumerare solet, partem mihi pecuniæ ejus persolvit, quæ exspirârat mense Junio adulto: sed negat se reliquum velle persolvere, antequam ex Anglia cognoverit si non quinquagenas saltem quadragenas Libras Sterlingicas esse numeratas illi, cui hactenus à te numerari solent. Quæso itaque si is forte domum tuam venerit, & quadragenis acquiescat pro quinquagenis, ne quid in solvendo moræ trahatur. Scio non te in causa fuisse, cur minus acceperit, sed ipsum qui nihil mallet recipere quam non quantum solet. Sed enim non dubito, quin animum hunc mutarit, ex quo Knysterium de re tota literis prius tuis edoctus feci certiorem. Gaudeo impensè de pace reddita Britanniæ. Deumque oro, nequid turbarum in posterum amplius det Novellitas. Sed scire aveo an non ab tempore pacis cessaturum sit damnum, quod in Præbenda fecimus, ac vetus sit numeranda summa. Sic requi-

rere ratio videtur, nec video quin objici possit, præter regiam voluntatem, si forte aliter ei videatur. Reverendi D. Decani filius mihi gratus est acceptusque, qua de re abundè ad parentem perscripsi. Nec ulla in re operæ meæ parcetur, vel liberorum meorum. Diligenter etiam curabo, ut intelligat magnum apud me pondus habuisse commendationem D. Hanscombii, neque id sui modo, & D. Decani causa faciam, sed etiam reverendi D Episcopi Eliensis, cui probare me meaque omnia & volo & debeo. Vale, dilectissime Frater, meoque nomine Uxorem optimam, & universum venerabilium Fratrum Collegium saluta.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxxix. Postr. Kal. Aug. Stylo Novo.

Tuus tuo merito,

G. J. Vossius.

CCCLXIV.

Joanni Hulsemanno *S. Theologiæ Doctori, Professori* Witebergæ, *S. P.*

VIR clarissime, quod scribam hoc tempore, vel non scribam, non sat video, usque adeo extremâ fere horâ qua ab urbe abeundum, plena propemodum domus eorum qui compellare velint. Nec tamen tam egregia ejus anima, quem mihi commendabas, fuit dimittenda sine meis ad te literis. Quamobrem ne nihil scribam, hoc scribam quod primo occurrit, nempe gratissimas mihi tuas fuisse literas, & semper jucundam ejus temporis fore memoriam, quo una in hac urbe differebamus de illis quæ ad veritatem dogmatum & pacem Ecclesiæ pertinerent. Mitto ad te amicitiæ nostræ indicia quædam, liberorum labores, Scylacem Isaaci mei, Velleium cognominis filii: videbis multa in utroque scriptore feliciter correcta. Metuo, ne tibi gravioribus studiis detento, minus integrum sit ad hæc leviora se dimittere, sed poteris istorum facere Collegarum alicui indicium, dummodo nasum habeat criticum, de quo ipse optime judicabis. Si quæras, quid agam, sub prelo est opus nostrum de Theologia gentili & Physiologia Christiana: Sive de idololatriæ gentilis origine & progressu, & naturæ mirandis, eorumque causis, & ex iis humanæ mentis adscensu ad Deum: spero autem, intra trimestre vel circiter, ad umbilicum posse perduci. Plura nunc addere non licet, sed brevi, ut confido, hanc brevitatem longioribus literis compensabo. Tu interim vir, & amice optime, perge & de publico bene, quod hactenus facis, mereri, & amare etiam me, qui te facio maximi.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxxix. vi Kal Septemb. Stylo Gregoriano. *Τάχιστα*.

Tuus omni studio,

G. J. Vossius.

CCCLXV.

Cl. V. Joh. Meursio. *S. P.*

QUod meliore utaris valetudine, jucundum fuit cognoscere mihi & meis omnibus. Ego quoque mediocriter nunc valeo ac pariter Uxor & Liberi, uno excepto Matthæo. Tandem responsum à fratribus Blauwiis erat qui sexennium vel ultra, non dico vana te meque spe lactaverant, sed tot etiam fecerant promissa, te etiam de iis non cogitante, sponte ad tua cuncta excudenda se obtulerant. Malum factum, nec quo sese excusent inveniunt præterquam quod mors paterna consilia sua disturbârit; significavi multum me metuere ne publice de injuria hac conquereris Non aliud responsum, quam id quidem in te esse, sed se sibi probe conscios esse innocentiæ suæ. Tentavi animum Jansonii, sed is ait nullos typos tibi otiosos intra annum fore; adeo multis se edendis distineri. Elzevirius existimat se intra menses non ita multos hac in Urbe propriam adornare velle Typographiam. Sed non arbitror illi eas opes ut tam grande opus ausit suis suscipere impensis. Fortasse tamen Patrueles Leidenses parati fuerint in hoc adjutare. Laminam æream, cui vultus tui inciso, item alia, præcipue scripta tua, remisissem nisi Blauwius uterque ab urbe abesset, ut recipere nihil licuerit. Prodiere tandem exercitationes Heinsianæ in novum Testamentum. Fore puto ut adversus eas scribat ac singula pene refellat Salmasius, nisi intercessione amicorum Heinsii sufflaminetur. Existimabat Heinsius se sic cum hoc doctissimo Burgundo agere posse, uti tecum, mecum & tot aliis solet. Sed est Salmasius omnis injuriæ gravioris impatientissimus. Hæc raptim; qua jam jam currus adscendendus erat Hagam ituro, quod bene vertat. Vale cum omni familia & ab omnibus meis salve.

Amstelodami, cIↃ IↃc xxxix. xxv Sept.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

CCCLXVI.

CCCLXVI.

V. Cl. Joanni Beverovicio *suo*, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

VAlde me sollicitum habuit morbus tuus, de quo ex variis inaudiveram. Nunc de restituta valetudine, gratissimum attulit nuncium præstantissimus Colvius noster, atque ita magno me gaudio implevit. Nec solum lætari me puta, quia amico melius sit, & tali quidem, qui de publico benè mereri & possit, & velit: Meipsum gaudeo liberatum anxia de te cura. Valde enim coquebat animum meum. Nec enim ignorare potes, quanti à teneris quoque annis fecerim ingenium tuum; quo cum eximiis quibusque certares, vulgares vero animas, albis præverteres quadrigis. Hujus me judicii pœnituit nunquam, ac pœnitere, ne possit, sedulò caves, dispergendo per orbem tam præclara ingenii, doctrinæque monumenta. In his Ideam Medicinæ veteris; in qua tamen ob tam vastum argumentum, tum demum omne punctum tuleris, si iterum manum admoveris, non quidem ut cuncta quæ posses ex antiquis dicas (id enim laboris prope esset infiniti) attamen propemodum alterum tantum adtexas. Ad hoc quidem, si mei res arbitrii foret, non minorem tibi annorum numerum concederem, quam est Musarum. Nisi fatius putes, ut annis Charitum numerum æques: post novennium autem, tertio prodeat idea tua, non minus consummata illo futura tempore, quam Plato esse voluit Ideas suas, vel saltem quando non finit humana imbecillitas, quam proximè abfutura, si cum aliorum industria comparetur. Vides quid de te, cui adhuc virent genua, sperare ausim. Mihi de me spem ejusmodi concipere, nefas: quando frigida senectus deinceps artus debilitabit; sanè anno hoc Climacterico, quem ὀλέθριον multi formidare solent, pejus valui, quam annis proximis tribus & triginta. Nam præter Tertianam, Colicus me invasit dolor, etiam quod antehac nunquam, Renum calculus vexavit hebdomade, & ultra; ubi dolor aliquantum remitteret, quæ antea avidè legeram de calculo, accuratè à te scripta, iterum in manus sumpsi: fœtumque mentis tuæ consului, quia parentem ipsum coram minus possem. Jam vero tres sunt menses, quod malum id non recurrit: credo in Morboniam. unde malum attulerat pedem, rediit, me salvo ac sospite relicto; quod utinam Deus diuturnum esse sinat? Intelligo ex Colvio nostro prodiisse jam in lucem, quæ elaborasti de fœminis eruditis, quare propediem pro hoc labore, gratias tibi sum acturus; nisi vel tu ab ingenio recesseris, non mittendo, vel ego ad ingenium rediero, tardius rescribendo quam velles. Quicquid erit, non te eo minus amabimus. Tuum verò tam erit mihi ignoscere, quam amici sui ignoscebant, magno Medicæ facultatis vestræ ornamento Hieronymo Cardano: qui cur negligentior fuerit à salutationibus ac Epistolari commercio, si minus nunc locus occurrit, reperies in octavo de rerum varietate, Cap. XLIII. Hujus viri exemplo excusabis me apud alios quoque amantes mei, sed hoc in me vitium, ut vocant, culpantes: quasi ego in tot occupationibus, amicorum esse in non necessariis possim, qui ne in necessariis quidem sum meus. Præterea dices iis, hoc sive vitium, sive aliter vocandum, cùm primum ab solis esset occupationibus, nunc longa consuetudine, prope in naturam vertisse. Habes Epistolam verbosam, & à solo tui expressam amore. Claudam eam solemni Tullii formulâ, Valetudinem tuam cura diligenter. Et cogita hoc mecum petere, tam multos, qui adversa valetudine, ad te recurrunt; etiam illos qui te non viderunt, sed mecum tamen, ex utilissimis laboribus tuis, præcepta hauriunt valetudinis, vel tuendæ, vel recuperandæ. Præter morem de salutandis amicis, non adscribo. Id laboris nunc melius imponam communi amico Colvio, qui has tibi literas daturus.

Amstelodami
cIɔ Iɔcxxxix.
postr. Idus Sept.

CCCLVII.

Hugoni Grotio. Lutet. Par.

Illustris & amplissime Domine,

CUM propter urbis nundinas, Lyceo nostro hebdomadis unius feriæ forent, committere non potui, quin tam bonam occasionem amplecterer, excurrendi Hagam, partim ut inviserem amplissimum & amicissimum Georgium Ratallerum Dubletium, excessu optimæ & sanctissimæ uxoris suæ Schoterbosiæ mœstum; partim etiam, ut coram salutarem heroinam conjugem tuam; quam lætus salvam ac sospitem comperi; lætiorque audivi læta omnia referentem de te ac tuis. Dum hic sum, redditæ mihi à te literæ ad Isaacum meum. Ex iis video, te non accepisse fasciculum illum, quem per Bibliopolam Parisiensem miseramus. In eo inter cætera, erant literæ meæ de valetudine adversa, qua usus sum Climacterico hoc anno. Video, & alias quasdam non traditas tibi, uti

uti neque illas Manaffis Ben-Ifrael; fed de his jamdudum fum id arbitratus, ob quædam, quæ ex filiis cognoram. Exemplar Igitur Amftelodamo mecum attuli, ut hinc mitterem. Unarum, quas ipfe fcripferam, exemplar retinui, manu filii exfcriptum. Mittam ubi rediero domum, modo tanti id fit. Tandem prodiere Exercitationes Heinfianæ in N.T. Credo eas jam acceperis, priufquam hæ tibi literæ reddantur. Obiter plufcula luftravi; ac quanto penitius infpicio, tanto vehementius ardeo defiderio eorum quæ ante tot annos elaborafti in eofdem facri Inftrumenti libros. Utinam vero & clariffimo Salmafio pertexere detur ejufdem argumenti labores quos promifit. In iis refellere illi animus eft innumera ab Heinfio dicta: imò omnia quæ de fuo deprompfit penu. Facilè credo, hanc contentionem, non parum detracturum nomini Heinfiano; fed partim come folor, quod nemo ignoret, ipfum fibi hoc malum intriviffe; dum perpetuus eft in traducendis omnibus, quibus præclarum eft in Repub. literaria nomen: partim ac imprimis ifto, quod contentionis hujus bonum fperare liceat eventum; fine dubio enim, multa etiam doctiffimos quofque docebit Salmafius: & fortaffe etiam Heinfius hinc difcet, modeftius de fe fentire, cæterifque fuis laudibus hanc addet, ut ne tam credulus fit palpatoribus, qui eum Phœnicis, Dictatoris, Atlantis ftudiorum Elogiis onerant verius, quam honorant. Sanè & Heinfius, & qui eum folum, hodie doctum aiunt (quid faciamus tam fatuis?) toti jam in fermento jacent, folum lecta præfatione Salmafii, quam præmifit libro de modo ufurarum. Quamquam ego Salmafio author fuero deinceps, non tam acerbè hominem literis clarum tractandi, modo ipfe etiam remittere velit de illo maledicendi ftudio. Indignum mihi planè videtur, fic inter fe committi homines doctiffimos; fed iniquum etiam majores, melioreſque eo, quem me fæpius nihil attinet nominare, fic vilipendi, quafi in Doctorum grege nonnifi extremum locum cum fcabiofis Grammaticis mereantur. Sed de ifto nimis multa. Audio ἀνθολογίαν tuam Lutetiæ excufum iri. Gaudeo, ob Typos meliores; etfi meam, meorumve Operam Amftelodami in tuendis Typographicis emendandis, probare tibi maluiffem. Verum quid de illo fperemus, qui poftquam fexennium, vel circiter (tamdiu eft, ut exactè tempus dicere non poffim) retinuit tot edita, & inedita Meurfii, nunc negat fe poffe illa excudere, & paratum dicit, remittere univerfa? Eftque hæc eo gravior injuria, quod non Meurfius illum ambierit, fed Meurfio, de alio cogitante, & hoc ad eam rem paratiffimo, ille poftularit ut commendatione mea, alteri præferretur. Scripfi ex ædibus ampliffimi Dubletii, qui ut te colit, & æftimat, ita amiciffimam adfcribi falutem petiit.

clↄ Iↄc xxxix.
vii Kal. Octobr.

Tuus tuo merito,

G. J. Voffius.

CCCLXVIII.

Cl. Salmafio.

Nobiliffime & undecunque doctime Salmafi,

QUI has ad te literas defert, patria eft Suecus, nomine Joannes Granius, ephorus illuftris juvenis Bielkii, qui arcta affinitate inclytæ Oxenfterniorum familiæ eft innixus. Uterque apud nos ftudiorum caufa fefquiannum vel circiter vixit. Nunc Leidam fe conferunt. Ac Granius quidem (nam Bielkio non is ftudiorum ardor quem optaremus) ut literarum & literatorum eft amantiffimus, ita nihil priùs ducit, quàm ut te videat, & compellet præcipuum literariæ fidus Reip. Pofcenti igitur aliquid ad te literarum, denegare id nec volui nec honefte potui. Quippe me amavit & coluit femper, quam qui maxime; & Bielkius is cujus ftudiis præeft à primariæ nobilitatis Sueciæ viro, dignitate Comite mihi fuit commendatus. Quamobrem non ingratum fore confido, fi dum hac hieme commoratur Leidæ, bis ter ei poteftas fiat compellandi tui, deque ftudiis confulendi. Mirè eum devincies, & pariter ipfos Bielkios & Oxenfternios qui eum multum amant, ob mores optimos & fingularem illuftris juvenis fibi commiffi curam. Tua de modo ufurarum, quando aliquid mihi à meis otii eft, avide lego, nec fatiari queo. Ut in cæteris, ita hic quoque à te congeftus doctrinarum pene omnis generis penus. Cæterum vix rifum tenui, cum me præfente vir quidam bonus doctufque diceret, fe librum hunc emere, non propter tam multa quæ doctiffimos quofque in opere ipfo doceres primus; fed ob præfationem adverfus fycophantam, cujus virus retundi non ex tuo modo honore erat; fed prorfus è re publica. Magis vero magifque in fumos abit illud de Linguâ Hellenifticâ commentum, quo fic placebat fibi & fuis. Memini enim mihi amicum ejus dicere, neminem hactenus vel veterum vel juniorum fuiffe, qui linguam novi inftrumenti intellexerit. Idque ob Hellenifticæ Linguæ imperitiam, cujus δεινότης ille folus fit gnarus, eoque unice idoneus ad abftrufa omnia referanda. Cum non ipfe folum, fed etiam amici ejus tam ftultè fapiant, hanc

larvam

larvam ei detrahi interest Orbis Literati. Deceteram aliquid addere de S. Antonii vita. Sed id jam à se factum retulit mihi filius meus Isaacus. Nec propterea quicquam fieri velim incommodo tuo. Cogitabis, sed cum aliquid otii fuerit à tuis, quæ prævertere æquum est. Uxor uxorem, filia affinem tuam, filii te plurima salute impertiunt.

Amstelodami, ↄIↄ Iↄc xxxix. Non. Octobr. *Tuus tuo merito*, G. J. Vossius.

CCCLXIX.

Nobilissime Salmasi,

AB eo tempore quo domi me tuæ tam humanè comiterque & hospitio & mensæ sermonisque tui epulis excepisti, nulla quidem dies intervenit, quum adversa uxoris valetudo satis per se molesta, eo dolorem augeret, quod tua lectissimæque conjugis & affinis tuæ præsentia hic uti speraveramus frui minime nobis liceret. Atque idem molestissime accidit Arlander veniæ Domino, qui quantopere delectatus fuerit elegantissimis versiculis tuis, hard facile dixerim. Itaque decreverat, huc ubi venissetis, humanitatis officiis testari affectum suum. Dixerat de convivio, ad quod advocasset homines urbis lectissimos. Sed alterum quia innuebat potius quam exprimebat, utrum id vasa fuerit Porcellana (ut vocant) melioris notæ conjugi donare tuæ; an aliud quippiam, non habeo dicere. Hominem tam amicum & qui me parentis instar coleret, ante sex hebdomadas fatum abstulit nobis consanguineorum dolore magno etiam meo meorumque. Quod filio Isaaco Scylacis editionem meditanti tam benigne communicaris, quæ ad hoc institutum & aliorum etiam Geographorum pertineant, multum profectò omnes pariter tibi debemus, operamque ut possimus dabimus ut ne ingratos nos dicat posteritas. Quæso, maxime vir, in hoc amore persiste. Spisse procedunt operæ in iis quæ scripsimus de Idololatriæ origine & progressu. Metuo ne multi hic ea expectent quæ Romanam propius Ecclesiam tangant. At nos fere contenti sumus differere de Diis Gentium. Interim in iis quæ syderum, elementorum & mixtorum corporum cultum spectent, non omnino perfunctorie pando, quæ juvare possint naturalis scientiæ amantes. Nempe non satis visum ex naturæ mirandis falsam refellere religionem, nisi in iisdem etiam mentem humanam adducerem ad veri numinis cultum. Certior fieri desidero, an multum promoverit Typographus in illis de usura; eoque in mandatis Isaaco meo dedi, ut ex te de illo & aliis exquireret. Hoc libertatis illi lubens scio concedes, qui fores tuas non hominis, sed humanitatis esse hactenus expertus. Heroinam tuam conjugem & affinem tuam plurimam salutamus.

Amstelodami, ↄIↄ Iↄc xxxix. Id. Octobris. G. J. Vossius

CCCLXX.

Viro incomparabili Claudio Salmasio *Equiti*, G. J. Vossius *S. P. D.*

LEidam se ire velle dixit mihi nobilissimus Eques Petrus Hoofdius, quem me hic tecum prandiolo aliquando excipere commemini. Est is præfectus trium oppidorum & Goylandiæ. In Belgicis poematibus, quæ plurima edidit, plane regnat. Vita ac gestis Henrici IV. ab eo scriptis nihil tali in argumento vel elegantius vel prudentius dari possit. Scio quanti faciat viros virtute doctrinaque excellentes, præcipue duos Europæ ocellos clarissimos, eum ad quem nunc scribo. & una popularem atque amicum suum, Illustrem Grotium. Quare fore prævideo, ut pedem Leidâ non efferat priusquam te salutarit. Nolui igitur committere, quin per eum aliquid ad te literarum darem: si non ob aliud, saltem ut ex eo, ut viva Epistola, cognoscere postea liceat de prospera valetudine tua tuorumque, pro qua vota facit quicquid hominum est eruditiorum. De studiis propriis nihil scribere habeo, nisi opus nostrum quod prælo subjeci tardius procedere ob occupationes sæpe minutas, semper densas. Exercitationes sacras φιλαδέλφ, quia necdum in Bibliothecam retuli, mensam adhuc occupant. Ita fit, ut quandoque se quasi sponte in manus ingerant. Sed vix dicere possim, quam non sint ad gustum meum, dum vel aliena lego vel minuta, vel falsa. Et tamen hoc stomacho essem, ut omnia possim concoquere, nisi tot experimentis compertissima malignitas male adeo me haberet. Sed fortasse Deo visum opera tua uti, ut modestius de se sentire, melius de aliis discat loqui. Quod si fiat, scio te quoque paratissimum fore sic errores ejus corrigere, ut honoris & amoris ergo, quantum licet, homini parcatur. Vale vir nobilissime maximeque, & meo meorumque nomine lectissimæ conjugi & optimæ affini salutem plurimam dicito.

Amstelodami, ↄIↄ Iↄc xxxix. Kal. Novembris, Styl. Greg.

CCCLXXI.

CCCLXXI.

Hugoni Grotio. *Lutetiam Parif.*

Illustris Domine,

QUI hasce literas defert, est Johannes Christianus Volhart, Jenensis, filius Christiani Volhart syndici Jenensis; Nepos Joannis Volhart, Electori Saxonico, redituum, & sacrorum scriniorum secretarii. Mater ei Anna Schræteriana, Frederici Schræteri Comitis Palatini Cæsarei, Philosophiæ, Medicinæ, & utriusque juris Doctoris, & apud Jenenses Professoris publici: Neptis vero Joannis Schræteri, Comitis Palatini, Cæsarei Archiatri, olim Maximiliani II. Imperatoris, postea que ex Austria, ab Joanne Frederico I. Electore Saxonico vocati Jenam: qui & ab Ferdinando I. Imp. sibi, & posteris, nobilitatis insignia est consecutus, scholæque Jenensi Academiæ nomen, ac privilegia est adeptus. Soror germana hujus Annæ Schræteræ matertera juvenis, de quo sermo, nupta est Petro Kirstenio, à quo & Arabicam esse Grammaticam editam, scire te arbitror. Ipse Joannes Christianus Volhart, scholæ classicæ spatia emensus, præcipuè scientiæ naturali, & Medicinæ operam dedit; Idque in Academia Lipsiensi, Jenensi, VVittebergensi, & Leydensi. Cum Galeno autem junxit Chymiæ studium, uti videre est è Thesibus triplicis disputationis in Academia Jenensi, ab eo habitis. Hic à Principibus VVimariensibus literas acceperat, ad ducem Bernardum, P. M. cui commendabatur hoc fine, ut eo Medico uteretur exercitus. Jamque in viam se dederat, cum intelligit de tristissimo decessu ducis. Nob. & Amplissimus urbis hujus syndicus Guil. Borelius, eum in legatione sua, ad Remp. Bremensem, & Ser. Daniæ Regem, adsumpsit, partim ut Medicum, partim ut Secretarium, cujus præcipuè opera, in Germanicis Latine reddendis uteretur. Circiter annus est quod novi: semperque se vita, & moribus probavit: Et hac parte etiam apud me laudarunt, qui in Germaniæ eum Academiis, ac Leydensi etiam novere. Nunc is de quo tam multa dixi, Gallias cogitat, quia rebus in dulcissima Patria turbatis, novercam ibi fortunam extimescit, ignarus interea, quid futurum sit alibi terrarum: sed scis, quod senes etiam esse debent, hoc ætatis beneficio, semper esse juvenes, hoc est ἐλπίδας. Et istic igitur fortunam tentaturus, literas accepit ab syndico Borelio, ad Illust. Legatum fœderatæ Belgicæ, Dom. de Lier. Et alteras à me, ad te, Excellentissime Domine. Quæso, si consilio, vel auxilio juvare possis, ne desis. Scio in Germaniæ hoc statu, non omnia te magis in peregrino solo posse, utcumque tam illustri sis loco constitutus, quam minutum me hominem in tua, ac quasi mea etiam Patria inter tot notos; sed confido, facies quod possis.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xxxix.
Kal. Decemb. St. Gregor.

CCCLXXII.

Hugoni Grotio. *Lutetiam Parif.*

Illustrissime Domine,

HOdie ex filio tuo, qui Amstelodami nunc est, lætus intellexi, decretum tibi esse tam multa, magnaque, quæ parata habes excudenda, Typographis dare: eaque occasione non pauca de Blauwiis sumus collocuti: inque his, ut tam fœdè, tot annos, Meursium eluserint: tandemque, nempe post septennii circiter moram, urgenti mihi promissa responderit, se de operibus ejus edendis mutasse sententiam, & paratos esse, omnia mihi remittere quæ huc, ut ederentur, miserat. Scripsi id Meursio, qui non multo post, hac vita ereptus. Quo tempore, & Harderwici excessit Isacius Pontanus. Utrumque fuisse Danici Regis historicum, puto te non ignorare. Ad Typographum ut redeam: Uterque Blauwius paratissimus est, recudere commentarios tuos, de jure pacis, & belli, sed censet filius, quod æquissimum, si tardi sibi velint, luculentam illam operis accessionem, aliorum etiam editionem suscipere oportere. Non abibit hinc filius, quin quo animo sint, cognorit. Quare de eo nunc amplius non addam, gnarus fideliter omnia, filium ad te perscripturum. In nostris de Theologia gentili, & Physiologia Christiana, perventum ad serpentium naturam, cultumque: quibus τοῦ ϑεοῦ illa de Insectis subdam; ut sic absolvam, quæ ad animalium naturam pertinent. Ante eam partem, præmisi tamen de cultu Angelorum, & Animarum: tam de natura cultuque corporum Cœlestium, Elementorum, & τῶν μετεώρων, quatenus ex mirandis eorum, ad Deum ascendimus. Ea puto, intra menses tres, summum habebis. Tum paulum frigabo, & interquiescam: sed mente ea, ut deinde alia divulgem, quæ nonnisi lineam aliquam exposcant. Placet enim consilium quod dedisti, fortasse tamen prævertet, tertius memorati operis tomus;

tomus; in quo agendum mihi de ſtirpibus & foſſilibus: ut ita totam rerum naturam abſolvam; quatenus quidem ſufficit inſtituto meo. Item de affectionibus rerum corporearum, in Deorum numerum relatis. Nam abſque hac parte, mutila fuerit hiſtoria de Gentium Diis. Ac denique de ſymbolica Gentium Theologia; ſive de ſimulachris, ac ritibus ſacris, eorumque cauſis. Atque in hac demum parte, agendum mihi vides, de quæſtione, quam ſuper præcepto ſecundo moves. Manaſſes quidem arbitratur ו. illud nec copulativum eſſe, nec disjunctivum, ſed paragogicum: ut ſententia ſit, Non facies tibi ſculptile ullum, cujuſcumque illud habeat ſimilitudinem. Hoc colligit ex eo, quia Deut. v. 7. Illud ו. omittitur. Scriptum enim לֹא־תַעֲשֶׂה־לְךָ פֶסֶל כָּל־תְּמוּנָה quod Arias etiam Montanus, *κατὰ λέξιν* reddit, *Non facies tibi dolaturam omnis effigiei*. Ac ſimiliter cœpit Onchelos in Paraphraſi Chaldæa, cujus ſic verba Fagius expreſſit. *Non facies tibi imaginem, cujuſcumque ſimilitudinis, eorum quæ ſunt in cælis, &c.* Chaldaicè eſt, כָּל־צוּרַת רְלָם quod conveniens Hebræo reddas, *ſculptile omnis ſimilitudinis*. Sanè Chaldæis, צַלְמָא non *imago* modò, ſed & *ſtatua*, ut in Lexico ſuo Chaldaico reddidit Buxtorfius. Utcumque id eſt, videmus & Chaldæum Paraphraſtem illud ו. neglexiſſe. Cenſeo itaque ſi nudis inſiſtimus verbis non interdici eo præcepto picturam, ſed ſculptilia duntaxat: nec intercedo quominus Judæi, ſive Iſraelitæ potius, in vexillis ſuis ſigna habuerint animantium, ut Rabbini annotarunt, ad Num. 11. 2. ubi de Iſraeliticis vexillis ac ſignis. Sed utcumque non exprimantur picturæ, præcepto ſecundum Hebræos ſecundo; ſatis aliunde liquet, & Dei picturam prohiberi, & cunctas cultûs gratiâ effictas. De his, ſe ſcripturum ad te receperat Manaſſes. Verum ut anticiparem pauxillis iſtis, effecit quod ne, more meo, de die in diem, differret, metuerem. Planè enim alia quam ſtudia animo agitat, Luſitanis nihil, ob paupertatem ſynagogæ, Doctori ſuo perſolventibus. Nempe ſi Judæis fides, (ut videntur mihi verum dicere) ſeſe in urbem receptis, noſtri illis eſſe familiares, negotiatio etiam ſæpe communis, ut facile fuerit noſtris, omnes eorum artes bonas, malas, cognoſcere. Sed noſtri vel ad clavum ſedent, vel eos habent fautores & amicos. Quare non operoſum fuit ſiquid periculi, vel apud nos, vel in Hiſpaniis etiam oboriretur, illis in luto relictis, vel profunda potius palude, emergere opera eorum, qui & his, & terris aliis plus poſſent. Manaſſes igitur Braſiliam cogitat, ut iſtic, fortaſſe quidem Doctorem agat; ſed præcipuè tamen Mercaturam exerceat. Non parum ſtudia amat, & gloriam ſitit: ſed res familiaris ſuadet, quod dixi. Nec enim eſt magna in re. Et jam ab Arauſionenſi Principe commendatitias accepit ad negotiationis Americanæ Præfectos.

Amſtelodami, cIↃ IↃcxl. Kal. Jan. ſed St. V. Planéque ineuntem hunc annum, & tuæ Illuſtri familiæ, & noſtræ, tibi tuiſque æternum addictiſſimæ, proſperum, ac fœlicem exopto.

Devotiſſimus dignitati tuæ,

G. J. Voſſius.

CCCLXXIV.

Lævino Warnero.

MUltum te amo, doctiſſime Warnere, quod de nequiſſimo illo Sacidia me feceris certiorem. Nunc porro opera mihi opus eſt tua. Nempe in hoc, ut ne ceſſes donec ab hoſpita illa liber nobis remittatur; vel quod proximum eum adſervandum det, vel Cl. D. Heidano, quicum hac de re ſum locutus, vel Nob. & magnifico Dom. Rectori Polyandro, quem ſcio pro veteri inter nos amicitia, lubenter mei cauſa facturum quidquid poterit. Si quid juris prætendere valeat in hoc pignore, hoc quoque integrum ei poſtea futurum. Tantum ne diutius ab ea adſervetur, quæ amittere vel abalienare etiam poſſit. Non tam ſollicitum ea me res haberet ſi dominus ipſe forem. Nam ut noſti, eſt Bibliothecæ Amſtelodamenſis, unde à filio Iſaaco datus eſt commodato huic nequam Judæo, ut loca quædam ex Arabico transferret, quorum uſus eſſe poſſit in opere de vita & dogmatis Mahumedis. De hoc enim argumento filius, quem dixi, commentarium habet ſub manibus, quem propediem ſpero lucem viſurum. Ipſe hujus rei gratia filius Leidam erat iturus, ſed id non ſinit graviſſimus filii Gerardi morbus, metuo enim ne diem unum alterum poſſit ſupervivere. Nec medicis multum ſpei ſupereſt. Tanto te ſcio rem curaturum promptius ac fidelius. Convenies primum D. Heidanum, virum magnæ ut doctrinæ ſic pietatis. Is recepit ſe conſilio te adjuturum, atque ſi opus ſit conventurum ſupra hoc negotio & D. Rect. magnificum & Ampliſſ. D. Prætorem: qui non modo in poſtulato tam honeſto & æquo, ſed etiam amore mei, libens in hoc

negotio gratificabitur nobis. Plura nunc scribere non libet, nec licet, ita tam ægritudine filii quam aliis distinear. Propediem, ut spero, gratias tibi agam, pro negotio feliciter confecto. Salutem plurimam dicito illustri D. Baroni Kyntzy.

Tuus,

Amstelodami, An. 1640. Mart. G. J. Vossius.

CCCLXV.

Claudio Salmasio, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

VEhementer, ut debui, dolui, postquam cognovi ex filio meo Isaaco de excessu nobilissimi & maximi parentis tui Senatoris, quæ malis temporibus laus est optima, integerrimi, suaque commoda præcipue publico demensi. Hoc enim constans de eo bonorum esse judicium, sæpius ex iis intellexi, quos non paulo me melius scire convenit res Gallicanas. Præclara adeo famâ decessisse tanto plus luctui tuo adlerre solatii oportet, quanto minus in nostra est manu quomodo nascamur vel etiam educemur; sed neque tum cogitandum quantum & quam bonum parentem amiseris, quàm quod hoc cum ætatis præmiseris. Cum enim moderata esse conveniat vota nostra, puto non multo ulterius te ausurum à Deo nunc poscere liberis tuis parentum suorum vitam, quam ætatis ejus quâ parentem tuum Deus ad se advocavit. Hæc ut cætera melius me perspicis, ut nihil attineat ea nunc ob oculos ponere quæ sacri nos docent Doctores, vel etiam optimus quem paras, Epicteti interpres Simplicius. Cujus quando incidit mentio non possum omittere, quin addam illud multum me gaudere ac tibi æque & publico gratulari, quòd jam ad finem perduxeris tuos de re fœneraria commentarios; planeque id confidere fore intra menses non ita multos, ut tibi quicquid bonorum doctorumque est hominum gratias etiam agat, pro Epicteto Simplicioque tam bene ingenii doctrinæque tuæ face illustrato. Plane enim ita habe magnam jam esse ejus operis expectationem. Interea maturandum veriùs quàm festinandum, non operis dico causa, sed tui: qui quomodo tam multis & operosis nunc sufficere possis in ea corporis imbecillitate, satis mirari minime possum: etsi ipse pro vitæ meæ genere (ni fallor) laboriosus satis. Quare sic publicum te attendere velimus omnes ut etiam respicias te & uxorem optimam & liberos parvulos: quorum non minus quàm Reip. Literariæ interest, ut diu te fruantur sospite ac salvo. Hoc tanto facilius consequentur, quanto tu constantius malevolorum artes ac furorem perrexeris contemnere. Mea ac liberi salutem plurimam lectissimæ conjugi & optimæ affini tuæ adscribi petierunt.

Amstelodami,
clↃ IↃcxl.
3. Kal. Mart.

CCCLXVI.

Claudio Salmasio.

Vir illustris doctrinâque incomparabilis,

FAcio non invitus, ut Deorum liberos, hoc est, juvenes præclaro genere natos, vel consilio vel auxilio juvem, præsertim si operam requirant meam. Nolui igitur Nobilissimo Reii literas ad te negare, quo commodiori occasione fruatur & adspectu & alloquio tuo: Juvenis est vita & moribus probatissimus, eruditionis & eruditorum amantissimus, & ante biennium vel circiter (ex quo tempore studiorum ergô in urbe hac Amstelodamensi fuit) multum mihi commendatus ab illustrissimo suo parente serenissimi Poloniæ Regis tum Legato, partim ad fœderatæ Belgicæ ordines, partim ad Magnæ Britanniæ ac Daniæ Reges. Huic velut Achates aliquis à parente additus est Erastus vere ἐραστής; quippe vitæ inculpatissimus dignus parente egregio apud suos Theologo filius, qui & non aspernandam apud Britannos in Philosophia ac Theologia doctrinam est consecutus. Confido te facilem fore in iis admittendis. Illi vero sic humanitate utentur tua, ut non abutantur, gnari satis non esse in publica peccandum commoda. Alterum quoque est de quo aliquid scribendum putavi: Adruit mihi ante paucos dies Pastor Ecclesiæ ejus quæ in urbe hac Augustanam sequitur confessionem. Narravit is mihi aliquando tecum collocutum Joannem Casparum Scherrenberk, qui illustrissimo Comiti à Warthen est à secretis, huic Scherrenberkio te pollicitum libros quosdam te transmissurum Dresdam ad nobilissimum Dom. à Frisen Electoris Saxoniei consiliarium. Hoc si factum in mandatis habebat, ut pretium vel mihi, vel tibi, vel Bibliopolæ annumeraret. Interea jam habere se aiebat tua de usuris, Epistolas, Casauboni, Petavii Rationarium temporum, Velleium filii, & orationem nostram de Historia. Quo magis me penetro in exercitationes nostri

ſtri, דניאל, ſive Graio maſis nomine Theocriti à Ganda (hoc enim titulo, Poematia quædam Belgicè edidit) tanto magis in mentem venit vetus illud,

Καλὸς Θεόκριτος ὁ μόνος ἀνθρώπων ἐφῇ.

Id quo publico bono deluceat magis, longam tibi à Deo vitam & valetudinem exopto, teque etiam ut hanc ſedulo cures plurimum rogo.

Amſtelodami Anno cIↄ Iↄc xxxix, vel ſi ab ipſo natali Chriſti potius quam Kalendis Januariis annos putemus cIↄ Iↄc xL: qui ut felix tibi decurrat, & felicior ſæpe redeat, iterum iterumque comprecor. Uxori & tuis ſalutem noſtris verbis dicito.

Tuus,

G. J. Voſſius.

CCCLXXVII.

Georgio Ratallero Dubletio.

Nobiliſſime & Ampliſſime Dubleti,

REm veteri & arctiſſima noſtra amicitia digniſſimam feciſti, quod in luctu ob exceſſum unicæ & ornatiſſimæ filiæ meæ ſolandum me putaris literis tuis: quæ non leve ſane apud me pondus habuerunt, ſed ſic divinæ viſum voluntati, ut luctui illi ſatis magno alterum adderet dolorem non uno nomine graviorem. Quintò enim die à funere Joannæ meæ in eundem varorum morbum (morbillos vulgo nuncupant, etſi morbus ſit ſæpe peſtilentia ipſa moleſtior, nec periculoſus minus) incidit, deliciæ meæ tuæque, Gerardus; eumque die abſtulit xvii. nempe quintæ matutinæ puncto, die xxvii Martii. O ſpes hominum inanes! nec enim facile dixero quantum mihi pollicitus ſim ab illo ingenio cum judicio pro ætate in literis tam exacto. Quæ cum pulcherrima putarem, magis tamen capiebar indolis bonitate, ita veritatis, ſive veracitatis, ita pacis ac concordiæ erat ſtudioſus, omnia domi foriſque in meliorem partem interpretando, ac prout vixit, ſic vivere deſiit: quod magnum & conjugi ſolatium adfert. Multa benigne de multis prædicamus judicio charitatis: hic non opus ex charitatis regula judicium fieri, quia aliter de exceſſu judicium ferre non licet. Omni enim tempore quo decubuit, miræ patienter morbum tam gravem tulit, aſſidue Deum ardentiſſimis precibus comprecando, noſtras preces exigendo, vel ut ſacri eloquii verba prælegerentur: is, qui nec parentes, nec fratres, vel ſorores, nec ut arbitror quenquam, verbo aut vultu perſtrinxit, deplorabat, quod non ardenti ea pietate coluiſſet numen, quo oportuit, ſed fiduciam veniæ ſe repoſitam habere ajebat in miſericordia Dei patris cœleſtis, & merito ac interceſſione ſoſpitatoris Jeſu Chriſti: talis ille ad extremum uſque halitum. Sic ut vir perdoctus, cum nocte quadam vigilaret, faſſus ſibi ſit lachrymas excuſſas, dum videt, tanto ea in ætatula meliorem ſe, magiſque χεσπαίζοντα. Verbo ut dicam, exemplo cunctis, omnium judicio fuit, nec meliorem ego mihi, uxori, liberis adhuc ſuperſtitibus exopto. Idemque de ſe prædicat matertera quondam Diamantia, nunc Nærana. Quæ fuſius ad te unum perſcripſi, ut qui præ cæteris dolebis meoum, idem mecum gaudeas, quod eum non amiſerimus ſed meliores in ſedes præmiſerimus. Editionem Valerii Flacci, & Cenſorini commendavit fratri Iſaaco. Utrumque enim opus abſolutum. De Nobiliſſimi Mylii negotio meminero, hactenus nihil licuit: imo nec typographo Cornelio Blawio, qui eodem morbo amiſit conjugem νεόγαμον. Vix enim tribus ei fuerat menſibus nupta. Exequiæ filii futuræ die Saturni hora prima pomeridiana. Id non addo, ut eas cohoneſtes (ſcio in tam parvis liberis, & paterna illa ſollicitudine exigi non debere nec fieri poſſe) ſed ut omnium ſis gnarus. Significabis hoc ipſum Ampliſſimo Senatori, & cognato, ut nunc loquimur, veteri amico Davidi Rutero, ex quo conſanguineorum filii facile intelligent cæteri.

Raptiſſime, *Amſtelodami*, cIↄ Iↄc xL. xxviii. Martii.

Tuus Totus,

G. J. Voſſius.

CCCLXXVIII.

Claudio Salmaſio, G. J. Voſſius *S. P. D.*

REcte ſentis, nobiliſſime Salmaſi, graviſſimum eſſe hunc caſum qui me afflixit gemina prole amiſſa: in quarum una Mater, in altera ego, imo ambo in utraque multum adeo fiduciæ reponebamus. Sed ſic humana ſunt omnia in quibus ſolatio nobis divina eſſe voluntas debet. Huic ſoli acquieſco quia ſolus novit Deus, quid Parentibus expedierit, quid Liberis. Et magni eſt divini erga nos amoris argumentum, quod conſtanti adeo in

Deum & Christum fide abierunt. Gerardus verò tam in gravissimo morbo cordatus & patiens, tam assiduis ad Deum precibus intentus adeoque ardentibus ut omnibus tam admirationi quàm exemplo foret. Non meliorem mihi vel meorum cuiquam excessum exopto. Et tute aliquid etiam illud esse fateberis, quod pulchella reliquerit ingenii doctrinæque specimina, ut non abierit hinc, nisi pro ætatula bene de publico meritus. Quare omnino sic etiam illum amisisse quam nunquam habuisse quem Deus mihi non debuit, malo. Dolet verò ex animo quod intelligam male tibi à pedibus esse; Metuo subinde ne hæc tibi proveniant à studiis immoderatis, cujus ego intemperantiæ sæpius accusor ab amantibus nostri. Non possum verò mihi persuadere esse hoc imbecillitatis, Inde quod nimis ad animum tevoces calumnias hominum malorum, quarum specimen, etiam ex versiculis huc transmissis, perspexi. Ringebar quidem, sed neque ridebam stultitiam minus. Et video mecum sentire optimum ac doctissimum quemque. Collocutus autem sum cum multis, tum hujus incolis civitatis, tum vicinarum etiam, & qui ab oris venirent exteris. Magis magisque fordent, quod sic tecum agant, Acheronta etiam si possunt (pii scilicet homines) moturi adversus te. Sed non meretur ut diutius iis immoter. Cætera ex filio cognosces Isaaco. Uxori optimæ & affini tuæ ac liberis à me salutem conjux adscribi voluit.

Amstelodami, CIↃ IↃCXL.
ix Kal. Aprilis.

CCCLXXIX.

Joanni Meursio *Juniori* S. P.

VAlde me, mi Meursi, afflixit excessus clarissimi & summi viri, parentis tui: non me solum, sed omnes meos: Uxor mea vicem dolebat matris tuæ; filii, tuam; filia, illam sororis tuæ: Interea ut nobis, sic & vobis solatio esse debet, quod terrenam hanc vitam meliori commutavit; quod æternum vivet nominis sui fama: quod etiam in liberis vivet, te imprimis, quem paternæ virtutis ac doctrinæ æmulum fore pollicemur nobis. Eam in nobis fiduciam gignit cum ingenium, & sub tanto doctore, parente tuo, educatio, tum specimen illud doctrinæ, quod, ut paternæ adderetur Cretæ, transmisisti. De eo edendo curæ mihi erit. Sed hactenus non licuit cum Blauwio colloqui, quia uxorem quam vix tribus habuit mensibus, amisit, & adhuc totus luctui se dat, me quoque hisce tribus hebdomadibus, intra quas literæ mihi tuæ redditæ sunt, domi detinuit, tum obitus unicæ ac dilectissimæ meæ Johannæ, tum gravissimus morbus filii Gerardi: de quo parum spei posse vel diem supervivere: fiat voluntas Domini, quem interea oro, ut nobis conservet tam carum pignus, modo & nomini divino gloriosum, & nobis filioque salutare sit. Eripuere mihi filiam morbilli, ut nunc vocant, morbus Epidemicus ac mire malignus: quo & filius decumbit. Huic tamen longe majus à febri, continua & ardentissima, quam morbillis ipsis periculum est. Non potui committere, egregie & amicissime juvenis (nosti illud Isocratis πρέπει τὺς παῖδας, ὥσπερ τ̃ οὐσίας, ὕτω καὶ τὴν φιλίαν τὴν πατρικὴν κληρονομεῖν) quin in summo licet dolore, & animi anxietate hæc pauca ad te exararem, præsertim rogante id Severino vestrate mercatore. Cui & monumenta tradidissem paterna, de quibus scripsisti; sed aiebat se tortiter facturum, eoque nihil hoc tempore ad vos præter litteras posse perferre. Captabo ipse occasionem aliam nisi Blauwius mutato consilio, editioni se accingat. De omnibus colloquar tecum literis proximis, si Deus & valetudo permiserit. Ego & omnes mei matrem tuam, & liberos optimos peramanter salutamus, omniaque offerimus officia, quibus utilis his terris opera nostra esse possit. Plurimam etiam salutem dicito clarissimis viris Stephanio & Laurembergio.

Amstelodami,
CIↃ IↃC XL.
viii Kal April.
St. Gregor.

Tuus tuorumque,
G. J. Vossius.

CCCLXXX.

Georgio Ratallero Dubletio.

Nobilissime & Amplissime Dubleti,

JAM ab aliquot retro annis graves & crebræ fuere Domini visitationes, ut ἐζωαζόμενοι cum Scriptura & Ecclesia loqui solemus. Itaque quoties cogitatio eo defertur, metuo ne hic cesset manus Domini: ac si aliquantum temporis sine gravi incommodo labatur, in lucro illud pono, & gratias ago bonitati supernæ. Quod si plane ita divina ferat voluntas, ut alia me maneant adversa, ita fore prorsus confido, ut qui vulnerat, etiam saucio spirituale suum balsamum affundat. Nihil pium ex nobis, sed in Christo omnia possumus. Nescio ecquid audieris de nova disputandi

di via, qua sola confisi Pontificii in quovis dogmate provocant nostros. Huic se opposuerat Calixtus, Theologus Confessionis Augustanæ, & quidem, si quid judicare de his valeo, facile omnium, qui eam in Religione Christiana sententiam profitentur, doctissimus & cordatissimus. Huic respondit vetus ejus condiscipulus, Ducis Wimariensis, qui nuper vita excessit, præceptor, sed post desertos Lutheranos Abbas Pontificius: Abbatiâ autem sua à Sueco milite ejectus, ac inde in Bataviam profugus, ubi nunc tertium quartumve annum agit, vir doctus, & perhumanus, nec infacetus. Hunc aliquando ad me perduxere Overbequius P. M. & Joachimus Wikefortius: ac fine hoc illo, ut de uno altero capite eorum, quæ inter Pontificios & nostros controversa forent, differtaremus. Postea idem sponte etiam sua ad me venit non semel: sæpiusque de nova illa disserendi arte, ut vocant, collocuti sumus. Quia vero quam insistat disputandi viam, non aliunde melius quàm ex apologia ejus contra Andabatam Helmestetensem, hoc est Georgium Calixtum, cognoscere est: eo geminum ad te exemplar ex quaternis quæ dono accepi, transmittendum putavi. Unum tuo inserviat usui, cujus ego in talibus etiam judicium magni meritò facio: alterum clarissimo Riveto vel ipse dabis, vel per famulum mittes. Causam consilii mei, ubi otium erit, facile ex te cognoscet; nempe propterea illum potissimum elegi, quia ex Theologis Fœderatæ hujus Belgicæ *κεῖται*, & controversiarum quæ nobis sunt cum Ecclesia Romana intelligentiorem scirem neminem; amicus quidem meus pervetus putat Nieuhusium toto opere *σχοινία* nectere, cui non per omnia adsensero; sed puto etiam istis conditionibus palæstræ quas præscribit, causam nostram superiorem fore. Et illius rei semel iterumque experimentum differtando illum in modum cepi. Sed de istis pluribus aliquando coram: ubi & valetudo meorum, & feriæ publicæ excurrendi ad vos facient potestatem. Omnes mei te plurimum salutant.

Amstelodami, CIↃ IↃC xl. pridie Idus Aprilis. Quo die si fuissem Hagæ, non commisissem quin illustris legati Suecici Joachimi Camerarii rectà petiissem domum, eique & familiæ in multa secula omnia essem fœlicia comprecatus: Nempe quia hic est dies ille, quo lucem primum Banbergæ ante annos cxl. vidit avus ejus Joachimus Camerarius, quo viro, ut cæteras ejus laudes taceam, nullus in Germania melius est meritus de literis Latinis pariter & Græcis. Ubi sponte se occasio obtulerit, salutem plurimam & Dom. Legato, & filio, generoque dicito.

CCCLXXXI.

Andreæ Riveto, *summo & Theologo, & Amico*, G. J. Vossius *S. P. D.*

GRave omnino est geminum illud vulnus quod accepi: præsertum illud de filio, ea in ætatulâ istac eruditione, ea insuper vitâ ac moribus, ut in illo minus desideraram quam meipso. Sed sic quoque plurimum debeo numini, quod egregiam hanc prolem mihi donarat, vel potius commodarat. Non leve est quod monumentis suis vivet in hominum memoria: Majus, quod nomen ejus inscriptum sit vitæ melioris. Quare omninò malo, hunc datum mihi filium, quam si Deus dedisset nunquam: planèque pro eo quoque beneficio debitorem me agnoscam ac profitebor semper. Non facile autem dixero, quam mihi gratum fuerit, quod me literis tuis solandum putaris; nec Deus qui hunc tibi animum inspiravit, Epistolam tuam in me infrugiferam esse sinet. Idem dixero de literis quas nudiustertius ad me misit ὁ πάνυ Salmasius. Cujus quando nunc mentio incidit, dissimulare non possum quam male me habeat, quod Leidensium nonnulli loliginis succo pleni, insaniendi adversus eum finem faciant nullum. Non satis erat ubique eum traducere, nisi & nescio quem, sancto Martyri, qui Tertullianum Tuum doctorem vocare solet, cognominem, verum moribus, ut ex scripto apparet, valde disparem, instigarent ad scribendum pro manibus, ut ipse loquitur, Cunæanis? Profectò, si quoties quis à defuncto modeste dissentit, pro manibus ejus liber debeat prodire; contra quem non eruditorum immanes pro manibus libri scriptitentur? Te, meque etiam hæc maneat fortuna, nec enim possumus negare, quandoque à priorum nonnullis nos abire. Et qui aliter possimus, cum illi ipsi sæpius abierint ab iis, qui fuerant, nec consenserint semper cum illis, qui essent; ad hæc quid fieret Aristarcho, à quo sæpe adeo acerbe, & præter meritum ullum vapulat Nonnus? Non metuit ne quis scribat pro manibus Nonni? Cujus sancta anima postquam mille & ultrà annis in Domino obdormivit, nec ulli gravis fuit, multorum vero mentes sacro pavit alloquio, quasi inquietata, & quantum in ipso fuit Aristarcho, velut cœlo devocata fuit ad causam Leidæ dicendam pro nupera honori Christi, & Evangelii illius impensa. Nam ullum talis rei exemplum habemus

habemus à longe plurimis retro sæculis? Crede mihi, optime & prudentissime Rivete, non eo hæc fine à me scribi, quod lubido me teneat obtrigillandi quemquam, nedum illum, cui male licet merito, ob doctrinam & quia collega fuerit, honorem suum debeo: sed solum hæc à me dicuntur, quod ferre non possim tantum eruditionis & candoris divortium, propter quod etiam doctissimi multi ludibrium indoctis debent. Nempe sic cum iis agitur, ut domi sint talpæ, Argi foris, imo oculatiores Argo, quippe qui videant etiam quod non est. Missi ad me his diebus versiculi virulenti in Salmasium, nempe ex eorum quos dixi officina, ut quidem ad me perscriptum, & postea sermone eorum didici qui Leida venirent. Et addunt, non hic statutam rem, sed de vi cogitari. Verum ego cassas hæc terriculas puto. Sapient magis; nec hoc boni sirint. Orandus interim Deus nobis, ut meliorem hominibus mentem inspiret, ad gloriam sui nominis, & honorem ac utilitatem Reip. Literariæ, cui ab moribus istis magis magisque est contemptus, nulla literarum, magna quorundam literatorum culpa. Hanc querimoniam tutis auribus vel literis committere volui apud te, cujus ut rara doctrina, ita eximia pietas ac prudentia, & erga amicos fides, nota est omnibus iis qui penitius inspexere. Vale, vir maxime, & amare nos tui nominis cultores perge; nec optimæ solum conjugi, sed si quando otium erit, etiam clarissimo affini tuo Molinæo meo nomine salutem dic plurimam, vel huic potius scribe. Jucunda enim mihi semper fuit, eritque tam eruditi doctoris mei memoria: addo & collegæ ex quo ambo in Cantuariensium canonicorum ordinem sumus adsciti.

Amstelodami, clɔ Iɔc xxxix.
iii. Id. April.

CCCLXXXI.

Illustriss. atque Excellentiss. Domino, Dom. Gabrieli Gustavo Oxenstiern. *L. B. in* Kimutho, *Domino in* Toresio, *&* Stureforsa, *&c. Regni* Sueciæ *Senatori, & Proregi, &c.*

Illustrissime & Excellentissime Domine,

Rediit ad vos generosus Dom. Bielkius, juvenis bonorum amore dignus, mihi quidem non modo ob genus præclarum, majorumque virtutes, sed etiam propter indolem optimam longe semper charissimus, non modò dum Amstelodami fuit, sed postquam etiam abiit Leidam: redit autem doctrina auctior; qua parte tamen non ausim dicere, plane expleturum vota & desideria vestra. Sed nihil impedit, quominus etiam in patria majora addat incrementa, partim legendo scribendoque, partim commercio hominis eruditi ac fidi: verum ea est vestra prudentia, ut de isto melius coram judicium facturi sitis, quam ego vel alius his verbis. Et habebitis optimum & doctissimum Granium, qui his diebus magna cum laude supremam in utroque jure lauream est consecutus. Ex eo omnium, quæ ad studia generosi Bielkii pertinent, optime cognoscetis. Est is vir magna pietate, ac moribus optimis, idemque ea est doctrina ac facundia, ut his etiam nominibus semper mihi fuerit acceptissimus. Sane in paucos incidi gentis Sueciæ, qui paria faciant, nedum superarent. In curando vero juvene, cum præfectus à vobis fuit, summa ejus semper eluxit fides ac industria. Non facile dixerim quoties de generoso juvene mecum sit collocutus, inque studiorum ratione, qua eum informandum putavit, non possum non utroque quod dicitur pollice, institutum ejus comprobare. Tanto dignior, cujus à te, præclare heros, & à procerum aliis, ratio habeatur; sive existimabitis operam ejus in Academia, sive in Reip. negotiis patriæ utiliorem fore. Interest hoc non modo ipsius doctoris Granii, sed etiam nobilitatis Suecicæ: si enim huic viro ea virtute ac doctrina post operam generoso Bielkio summa fide navatam, publice honor expendatur: præterquam quod eum admodum vobis obstringetis, futurum etiam, ut eo ad similem industriam ac fidem accendantur alii, quos nobilibus adolescentibus in terras exteras mittendis præficere cogitabitis. Ut nihil jam de eo dicam, quod illo munus istoc quod imponetis, egregie sustinente (neque enim de eo dubitandum) futurum eadem ut magna ex parte ad vos redeat honor, & illi de quibus bene merebitur, illustribus proceribus, qui tam recte sibi prospexerint, gratias agant immortales. De me sic habe, illustrissime & excellentissime Domine, devotissimo me animo esse erga florentissimam gentem Suevicam; ac jam ab viginti annis, partim Leidæ, partim Amstelodami ut potui comprobasse: ac si quos mihi commendandos putabis, nunquam me commissurum, ut ullum meum officium desideretur.

Deus Opt. Max. diutissime tam illustre caput, & patriæ, ac familiæ, ac amicis sospes ac incolume conservet.

Amstelodami, clɔ Iɔc xl. Id. Aprilis.

Illustrissimi nominis tui cultor devotissimus,

G. J. Vossius.

CCCLXXXII.

CCCLXXXIII.

Illustriss. atq; Excellentiss. Domino, Dom. Gabrieli Benedicto Oxenstiern, *L. B. in* Morby, *Domino in* Lindholmen *&* Rosersberg, *&c. Regni* Sueciæ *Senatori & Thesaurario, &c.*

Illustrissime & excellentissime Domine,

NON possum dicere quam gratæ mihi fuerint literæ ab tanto heroe ad me missæ, queis commendasti mihi generosissimum juvenem Bielkium. Itaque cum antea eum diligerem, postea etiam impensius ejus studui commodis, nec ulla in re, qua opera mea uti vellet, officium nostrum claudicavit. Nec inutiles ei fuimus; credo tamen profectus majores desiderabis. Sed-enim si nobiles adolescentes omnes in studiis nervos intendant, merito & nobis gaudemus, & illis gratulamur; sin fortassis majorem requiramus industriam, lætamur tamen dummodo nobis non plane perierint impensæ; & tam corruptis seculi moribus, ita se gesserint, nihil ut sit quod vitæ probitati & honesto nomini multum adversetur. Sane indole hic juvenis est perbona, planeque ita fore confido, ut deinceps in patria si studia continuet, & docti undique hominis consiliis ea dirigat; id suppleat, quod non injuria nunc deesse videatur. Sed de illo non præibo consilio, quando optime ea sine monitore perspicis. Et melius ea exponet doctissimus Gravius, qui vir sedulam semper generosi juvenis fuæ fidei commissi, curam gessit, sive studia ejus, sive vitam moresque attendamus; nec dubitandum illustrissime Domine, quin excellentissimo nomini tuo, & procerum aliorum sit charior acceptiorque futurus, quod nusquam passus sit fidem & industriam suam desiderari; sane & in hac urbe iis qui novere, & Lugdunensi in Academia, ubi supremos in utroque jure est adeptus titulos, ab optimo & doctissimo quoque & amatur, & æstimatur: atque ita eorum judicium est, non defore tam pio candidoque, tam docto & prudenti viro, qui vel ab honore Academico, vel civili munere, consultum & illi velint & patriæ simul quæ multum ex eo capere poterit utilitatis: Mihi quidem id si contingat, jucundissimum erit, nec mihi duntaxat, sed aliis etiam qui studiis, & Sueciæ toti bene velint. Porro siqua in re illustrissimo nomini tuo inservire possit opera nostra, ea semper erit paratissima; nec committam, si quos nobilitatis Sueciæ adolescentes commendandos mihi putaris, quin omni eos consilio, & auxilio juvem, dummodo sibi ipsis non desint. Nihil enim jucundius mihi, quam de studiis eorum bene mereri, qui aliquando columina futuri vel studiorum, vel regni, vel reip.

Deus Optimus Maximus perdiu te, & illustrissimam familiam tuam salvam, sospitemque conservet, bono regni Sueici, ac simul cultorum tuorum.

Amstelodami ciↃ IↃc xl Id. April.

Excellentiæ tuæ devotissimus,

G. J. Vossius.

CCCLXXXIV.

Gerardus Vossius, Leovino Warnero *S. P. D.*

NON distulissem respondere literis tuis, nisi ita fore existimassem, ut alius meus Isaacus Leidam hac ipsa hebdomade proficisceretur. Nunc video id non fore, nisi sequenti, & fortasse extrema. Quare significandum tibi putavimus, si vidua illa non minori pretio restituere librum Bibliothecæ Amstelodamensi velit, & in mora periculum esse videatur; nos satius putare, ut ei id pretium annumeretur quamprimum. Sin nihil prorsus hac pauxilla mora peccabitur, posse rem in filii adventum differri. Videtur enim plane iniquum, ut ea quod publicum est detinat, nec reglutinari illud ab unguibus suis patiatur; nisi quatuor imperialibus annumeratis. Sane unus alter suffec sset solatioli caula; quia & ipsa ab homine inquusimo sit elusa. Possis colloqui cum clarissimo & amicissimo Heidano. Quicquid utrique vestri videbitur, id utroque pollice ipse laudavero. Pecuniam simulac librum videro, refundam; vel si malis, præmittam. Gratias interim ago vobis pro opera nostri ergô hoc in negotio insumpta. Alteto etiam nomine gratias habeo, quod mihi miseris virulentos versiculos illos in virum nunquam satis laudatum Claudium Salmatium. Video inde, & ex aliis multis, Lugduni habitare eum inter tam infestos, quam si in mediis viveret Jesuitis. Utinam tandem sit insaniendi finis. Sed metuo ne id non ante sit, quam, qui tantopere nunc adversantur, æstimare satis sciant divinas ejus viri virtutes, quas, ut videt, sic suspicit orbis universus. Sed pro animis adeo exulceratis spisse admodum id procedet. Interim orandus Deus, ut iis saniorem largiatur mentem: nec cessandum viris bonis aquam potius, quam oleum

oleum huic flammæ affundere. Vale, doctissime & amicissime Warnere, plurimumque meo nomine saluta illustrem Dom. Bar. Kymzy.

Amstelodami cIↄ Iↄc xl.
Idib. April.

CCCLXXXIV.

Winando Rutgersio *S. Theologiæ Doctori.*

Vir Clarissime & Amicissime,

JAM pene sesquiannus est quod multis conflictor adversis, nam & febri interim laboratum & arthritide, & colico dolore & calculo, ex quibus duo posteriores morbi antea mihi fuerunt ignoti. Sed & conjux ac liberi prope omnes ægrotarunt, duo ex illis erepti nobis, vel mundo potius. Filia unica & suavissimus Gerardus, cujus extant fœlicissimæ in Velleium Paterculum castigationes, ac brevi ut spero consequentur ejus Valerius Flaccus, Censorinus & alii; quæ & illi honori & Reip. Literariæ utilitati fore confido. Hæc omnia (ut taceam quædam quæ dicere nolo) non mediocriter animum meum afficiunt. Corpus interim animo, animum spe meliorum temporum sustentamus. Quod si spes ea frustrabitur, saltem non fallemur de promissis beatioris vitæ ubi lachrymæ omnes detergebuntur. Nec tibi omnia ex voto fluere, indicant literæ tuæ, ac præterea ex optimo ac doctissimo Alberto van Filligen intelligo. Crede & hanc fortunam tuam mihi esse dolori maximo, omniaque tua causa velle ac cupere: neque unquam ulla occasio abit, quin te commendem & dotes tuas. Parum abfuit quin voti fuissem compos factus Ultrajecti, ubi desiderabatur qui succederet in locum Mag. Reineri Philosophiæ professoris acutissimi. Pro te stabat professor alter Philosophiæ M Segwertius, qui de meliore nota te commendarat, atque ea pro nomine & fama tua (hanc zelotes quispiam arrodebat) attulit apud proceres, quæ ex me audierat; puto confectum haberemus negotium nisi Regina Bohemica, dum hæc agimus, Palatinum quendam commendasset præceptorem antea liberorum suorum. Is igitur à primatibus prælatus, quanquam vero majus erga te erat studium meum, tamen gaudeo non penitus esse aberratum. juvenis enim est eruditus, & perhonestus. Nec fuit tamen tale quid denegandum Reginæ, exuli quidem, sed tamen Britannici Regis sorori, & cujus liberi forent Pronepotes Guilhelmi Arausionensis præclare adeo promeriti de bis terris. Hoc facilius repulsam feres, præsertim cum nemo te eo aspirasse posset suspicari; imo quod res est, te ignarum fuisse omnium omnes sciant. Aliquid etiam per amicum tentabam Hardervici, uti & alibi. Sed nihil hactenus potui, id est, ab multitudine competitorum: subinde etiam ab zelotis, quibus suspectum est, quicquid loca incolit, ubi clarissimus Vorstius quondam docuit. Utinam affinis tuus mecum sociaret operam suam, plus efficeremus; sane varios variis commendat locis: in his etiam Cabeliavium Amstelodamensibus nostris. Urget ut præferatur filio meo Francisco Jurisconsulto, putabam me effugisse Vatinianum ejus odium erga immerentem. Sed, ut experior, spes me fefellit. Mihi non est animus par pari dare hostimentum. Feram ut soleo; imo patientius tanto, quanto ex corporis imbecillitate sæpius subit cogitatio, brevi Deo rationem fore reddendam vitæ anteactæ. Vale, vir & amice summe, & cum uxore à me & uxore salve.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xl.
Non Quinct.

Tuus æternum,
G. J. Vossius.

CCCLXXXIV.

Georgio Ratallero Dubletio.

Nobilissime Amplissimeque Dubleti,

AB eo tempore, quo te Hagæ invisit charissimus meus Isaacus, pejus quidem morbus diutinus me afflixit, mox cum aliis fuit confligendum adversis, sane duris, sed quas patientia faceret leviores. Nempe ad omnia, ut videtur, obdurandum est mihi, donec hæc vita durabit. Aspera tam multa eripuere etiam mihi animum respondendi amicorum literis, tuis quoque tam amicis, cum saltem gratulari oportuisset honorem eximium. Sed tanta erat amicitiæ fiducia, ut facilem mihi apud te negligentiæ hujus veniam fore putarem, præsertim filio meo quodammodo partes apud te fungente. Inertiorem etiam reddebat, quod aiunt, gratulationes etiam feras esse gratuitas; contra quam in consolationibus usu venit, ubi dolor, qui callum jam duxerat, refricatur. Cæterum non modo opto, ut nova hæc ac summa dignitas tuæ familiæ ac toti patriæ sit salutaris; sed ita etiam fore confido, nec aliud bonorum hic judicium est. Negant omnes à multo retro annis ejusmodi dignitate digniorem electum.

ctum. Solum mirantur aliqui, tam malis temporibus, ac virtuti adversis non diutius re præteritum. Auctumnales feriæ nostræ hac hebdomade cœperunt: nec abhorret ab eo animus, ad vos excurram. Sed uxorem domi solam relinquere non sustineo: nam ut una se in viam det, id vero nihil est. Ea est corporis infirmitas; verum Junia affinis, Casimiri vidua, nunc est Amersforti. Ea propediem cum sorore Nærana ad nos veniet; id ubi erit, abesse domo licebit: quia sic habebit uxor, quibuscum se oblectet. In opere nostro de Theologia Gentili, ac Physica Christiana binis jam mensibus operæ typographicæ cessant; sed vehementer ac suo jure urgent Indicem ac Dedicationem. Hæc etiam causa erit, eur excurram; neque enim morari ultra typographos licet. Ita queruntur de damno quo eos macto. Dignum laboris præmium hoc tempore, ab Anglia sperare non ausim. Ita pecuniis opus ad bellum id quod paratur. Ex præbenda accisæ mihi quinque libræ Sterlingicæ trimestribus singulis. Idem factum Canonicis cæteris, quare jam bienniurn circiter est, quod tertio-quoque mense solum viginti percipio, qui viginti quinque solebam. Sed ecce ne viginti quidem accipere hoc trimestri potui. Aiebat quæstor, quicquid parata hic foret pecunia Regi fuisse dandum: eoque expectandum mihi, dum aliæ ex agris redierint. Injurato etiam mei causa me optare credes, ut bellum componatur. Sed cum cogito animos eorum, quibuscum negotium Regi est, tum autem flabella in Anglia ipsa, item Gallia, atque utinam non his terris, vix boni quicquam sperare possum. Sed nimis me diffundo, de his & aliis propediem plura.

Amstelodami, *Tuus totus,*
cIↄ Iↄc xl. xi
Kal. 6. G. J. Vossius.

CCCLXXXVI.

Thomæ Farnabio.

Præclare Farnabi, Vir pariter atque Amice summe,

Quod post egregia tot ingenii, doctrinæ industriæque tuæ monumenta, in otio isto non dubitaris negotium suscipere, novæ Grammatices concinnandæ: id quam animis vulgaribus vulgare & ipsum judicabitur, tam mihi videtur animi esse erecti, nec imperitorum opinione, sed suo quidque pretio æstimantis. Ac scio mecum probe consentire eos omnes qui necessitatem hujus studii intelligunt, & quanto olim in honore fuerit etiam apud principes viros. Quæ apud te referri non merentur, qui, quid hac de arte statuas, facto ipso comprobasti. Quod vero pulchram hanc operam tuam inscribere volueris nomini nostro, fecisti pro affectu tuo, quem jam ante perspexi, cum aliunde, tum ex eruditis in varios Poetas Scholiis: opera erudita, in qua cum candide laudare soleas, si qui probe alicujus loci mentem præ aliis assecuti videantur; ipse etiam Achivis istis me permixtum agnovi. Gratias itaque & pro isthoc habeo, & præcipuè pro gratissimo munere, quod nunc mittis. Et fortasse vix alteri mittere poteras, cui labor ille foret acceptior. Operam verò dabo, ut quanti te faciam, intelligas. Quod verò poscis, ut sicubi discesseris à me, in bonam partem accipiam id factum nolim. Quid enim gravatè id feram, qui toties abeo ab aliis, & quotidie addiscendo abire à me ipso soleo? Non soleo morari quid scripserim; sed quid rectum putem, ac præfiscine hoc dixerim, gratiorem mihi esse veritatem, quam ipsemet sum mihi. Quare sicubi me fugerit aliquid, quod postmodo mutatum velim, non sum medicus tam misericors, ut urere & secare verear illos animi mei fœtus. Atque hoc conspicies, si Deus siverit, ut aliquando illi de Arte Grammatica Commentarii recudantur. Multa enim interim observavi, quæ ad oram allevi Codicis nostri; multa fors observabo, si Deus hanc mihi diutinam esse vitam volet. Crede mihi, Cl. Farnabi, nihil arte hac nostra operosius, difficilcque in plurimis certi aliquid consignare, nisi quis omnes veteres evolverit cum cura, atque adeo optimos quosque Codices MSS. adierit, vel eos saltem, qui bona fide variantes Codicum lectiones annotarint. Et sic quoque in ambiguo quædam relinquentur ob tot loca corrupta à librariis imperitis, qui, quæ non intelligerent, mutare solent, magno rei literariæ dispendio. Sed septennium primum lusibus, & Grammatisticæ datum, alterum septennium utrique linguæ, & Elementis Rhetorices, Poetices & Logices impendi; postea que gravioribus studiis totos insumpsi annos quinquaginta, perque varia admodum studia, pro exiguo ingenii nostri modo me diffudi. Tanto temporis spatio, tantam reperi difficultatem in hocce nostro studio Grammatico, ut citius aliquis in Theologia, Jurisprudentia & Medicina, (non apud Anglos quidem, ubi tardè honores isti conferuntur, sed aliis etiam in terris, quas nominare nihil attinet) Pileolum consequi possit Doctoralem, uti vocant, quam

 at

ut consummatus ille evadat Grammaticus. Tantoque gratiores & acceptiores esse omnibus bonis labores eorum debent, qui ut aliorum ea parte labores imminuant, sedulo operam dent. In iis te quoque esse, doctissime vir, gaudeo. Rideant, an ringantur, non ἀγεωμετρήτους modò; sed etiam, qui studium hoc leviter degustarunt, nihil pensi uterque ducamus; præsertim quando nihil est, quod invideamus istis Suffenis, qui, quia minora studia nesciunt, eò in majoribus majores sibi videntur; cum in his etiam tanto sint minores, quanto magis humanitatis studia neglexerint. Vale, clarissime Farnabi, ac deinceps etiam amemus nos inter nos.

Amstelodami, cIↃ IↃc xl.
prid. Kal. Sext. St. N. G. J. Vossius.

CCCLXXXVII.

Ludovico Crocio *Theologo* Bremensi.

Eximie & vir & amice,

Nihil hactenus, ut arbitror, ad te perscripsi de gemino vulnere domestico, quorum utrumque superiori mense Martio accepi. Prius Dominus ex hac vita evocavit filiam, quam haberem, unicam, jam ea ætate, qua viro maturæ judicantur, etsi nos, quodammodo septentrionis filii, non adeo calide hoc connubiale negotium terris frigidis urgeamus. Hæc res mihi permoleste accidit: solatus me interea sum voluntate Dei: eo magis quia pie adeo, uti vixerat, obdormisset. Dolorem quidem augebat quod tam reverita esset parentes, etiam complexa esset variarum linguarum, & artium scientiam, ob quam non exiguam erat laudem adepta apud eos, quibus innotuerat. Sed enim consolabar iterum me illo, quod pietatis tam cito haberet mercedem: & quod ad terras attinet, si bona mundi, sane nec mala ejus nosset, nec jam obnoxia sit periculo ne male nubat, vel filios nanciscatur male morigeros, ut tot alia mittam. Vix tres erant hebdomades, quod ita mecum colluctor: cum ecce nobis etiam adimitur filius natu minimus, mihi cognominis qui cum castigationibus edidit Velleium: ut propediem Valerius Flaccus & Censorinus, sedulo castigati consequentur: postmodo fortasse Servius, & emendationum in varios scriptores libri. Hæc ille jam præstiterat, cum necdum annum explesset primum & vigesimum. Nempe agebat climactericum tertium si septenariis numeremus. Uti & vix paucis eum mensibus excesserat Dionysius meus, Reidani annalium interpres, adolescens tot vulgarium linguarum, ac præter Latinam Græcamque tot Orientis linguarum intelligens. Ejus spero versionem Maimonidæi operis de Idololatria intra duos tres menses transmittam. De castigationibus in Julium Cæsarem nihil certi spondeo. Ad Gerardum τὸν μακαρίτην redeo, cujus obitus non minus quam Dionysii ante septennium magnum mihi attulit dolorem. Nam præter mores suavissimos amabam judicium & doctrinam, qua aliis etiam ætatem vincere putabatur. Quid facerem, nisi ut me solarer eo, quod eum jure suo repetiisset Dominus; nec tam amissus esset quam præmissus, nec tam ereptus nobis, qui fortasse eum brevi sequemur, quam mundi hujus miseriis. Nihil quoque periculi nunc, ne corrumpatur à mundo, postquam illi valedixit, & uti vixerat pie etiam in Domino obdormivit. Sane omni morbo, non fratribus modo, sed aliis etiam & quidem ætate provectis, exemplo fuit. Poteram videri jam malis defunctus, cum ipse in morbum incido qui me lectulo aliquamdiu affixit, diutius vero detinuit domi. ita ut vix tertia sit hebdomas quod pedibus me porto meis. In adversis hisce Deus spiritu suo nos firmavit, & ut confido nos roborabit porro. Nec tibi quidem vel collegis doctissimis, ut ex literis tuis, & variorum sermone intelligo omnia ex voto procedunt. Qui lites fovere in Ecclesia malint, probare in vobis nequeunt pacis istud studium, quod socer sic in Eirenico, imo Theologorum quisque optimus, semper commendavit. At longe alia mala mihi est mens, qui vota etiam pro longiori talium vita facere soleo. Magnam partem hoc malum provenit ex antiquitatis contemptu, quam pro nobis stare certissimus sum. Sed isti ἰδιογνώμονες nihil probant, quod non didicere à magistris suis, viris sæpe doctissimis, sed non minus errori obnoxiis, quam veteres Ecclesiæ doctores, Apostolicis temporibus propiores, ac nostris (hoc enim video prope in confesso esse omnibus) pietate etiam superiores. Cumque vos acerbe adeo reprehendunt, utinam cogitarent quantopere à nobis alienent eos, qui Augustanam sequuntur confessionem. Merito enim illi objectant omnia omnium εἰρηνικὰ, & tam amica alloquia, iis præcipue terris, ubi admissi nondum sumus, nihil esse, nisi dolosos aucupum cantus ad volucres decipiendas. Nam inquiunt, si in pauculis cum iis facientes ferre non possunt, sed fœde adeo eos traducunt: quid boni expectent de iis qui distare se profitentur totis parasangis? Paulo ista liberius præter morem scripsi indignitate rei motus. Vobis interea satis esto, quod probetis vos pro batissimo cuique: quod posteritas omnis

hoc

hoc ſtudium veſtrum pollice utroque commendabit: quod Deus, ut confido, magis magiſque huic ſtudio benedicet: & ſi minus in terris luculentam, in cœlis vobis mercedem rependet. Salutem plurimam clariſſimis collegis D. Bergio, & DD. Williis dicito.

Amſtelodami, *Tuus æternum,*
cIɔ Iɔc xl.
xx Junii. G. J. Voſſius.

Libellum mitto de reprobatione abſoluta, neſcio cujus auctoris, ſed nuper hic editum. Anglus putatur auctor.

CCCLXXXVIII.

Hugoni Grotio *S. P.*
Lutetiam Pariſ.

Illuſtriſſ. Dom. vir undecunque maxime,

Literas haſce exarabam, in Gallias ituris, Bartholo, Thoma, Caſparo Bartholinis, liberis Caſpari Barthnlini, Philoſophiæ, ac Medicinæ, dum viveret, in Academia Hafnienſi Profeſſoris, viri acutis & pereruditis ingenii, doctrinæque monumentis, per orbem celeberrimi. Præterea comitem ſe iis in viam dedit, Theodorus Fuirenius, eorum quos dixi Conſobrinus, natus ex Doctore Medico, ampliſſimi Conſulis noſtri, Andreæ Bicheri, Conſobrino Bartholinorum. Materteram uxorem habet Olaus Wormius Medicinæ in Academia ante memorata Profeſſor, cujus extant Faſti Danici, doctum & utile opus. Item liber de Runica, ſive antiquiſſima Danorum literaturâ, vulgò dictâ Gothicâ. Hæc de iis qui literas perferunt, juvenibus eruditis, ac ut cenſeo, non indignis, quos ad ſalutationem & alloquium tui admittas. Nunc de meis loquar. Poſt amiſſam dulciſſimam Joannam meam, Puellam jam nubilem, & variis artibus, ac animi dotibus inſtructam, filiam unicam: Poſt ereptum item Gerardum cariſſimum, in quo ſemper certare putavi judicium cum ingenio, pietatem cum induſtria (Velleium ejus vidiſti, & Valerius Flaccus, ac Cenſorinus, fortaſſe item alia conſequentur) in alia quoque adverſa incidi, quæ non mediocriter animum premerent; ne tamen opprimerent, operam dedi quam potui. Vix tamen dubito, quin crebrior eorum cogitatio, & uxoris mœror, aliquid etiam contulerint ad morbum, qui me lecto aliquandiu affixit, duos etiam menſes detinuit domi. Ita factum ut ceſſarent operæ, in excudendis meis, quibus prælum antea ſervebat; ut item quaſi intermitterem prorſus Epiſtolare officium. Quamquam de te; altera etiam ceſſationis cauſa erat. Nam interea temporis, ſemel iterumque adfuit nobiliſſimus genere, animoque, filius tuus Petrus, qui ſæpius eſt cum Blauwiis collocutus, ac quorum opus foret, omnium te facturum certiorem recepit: ut hac parte opera mea non valdè opus foret. Nunc valetudini melius eſt, etſi non ut ſolet. Abſoluti duo tomi, Theologiæ, & Phyſices Chriſtianæ, jamque Indices concinnantur. Binos intra menſes, te viſurum opus id confido. A noſtris jam, ad majora,ælioraque, me confero. Legendis iis, quæ in Novum Teſtamentum fuiſti commentatus, nequeo ſatiari. Aurea planè ſunt quæ me, imo me longe doctiores doces. Propertianum illud leviter liceat immutare:

Cedite Romani ſcriptores, cedite Graii,
Neſcio quid majus Sol opere hoc videat.

Jamque aggreſſi eſſent Blauwii excudere, niſi reſponſum expectaſſent, num typi, ac chartæ forma placeat tranſmiſſa. Vix hæc lucem viderint, quin prælo ſubjecturi commentarios de Jure Belli, & Pacis; item ἀντιλογίαν tuam, & quæ alia voles. Diatriba de Antichriſto paucis placet, qui quidem ſegreges ſint ab Eccleſia Romana: uſque adeo radices in animis omnium egit opinio illa de Urbis Epiſcopi, adverſus Deum, & Chriſtum, elatione, ſæpe ut volunt, & clariſſime ſcripturis prædicta. Sanè reſpiciens ſpatium omne ætatis anteactæ, jam à prima penè pueritia, recordor ſententia ea perſonuiſſe pulpita, nec preces publicas ſæpius fuiſſe conceptas ſine deteſtatione Antichriſti Romani, & raſæ turbæ. Quorumdam opinio eſt, ut vera diceres, non expedire, ut populus in eam opinionem veniat. Nempe non abeunt à notiſſimo utrique noſtri, Bal. Lydio, τῷ μακαρίτῃ, qui increpitus à me, quod inter multa veriſſima, quædam etiam falſo impegiſſet Doctoribus Eccleſiæ Romanæ; ubi defenſitare ea quæ dixerat, κρησφύγετον non reperit aliud, tandem eo ſe contulit, nullo cujuſcumque penicillo ſatis fœde Romanam Eccleſiam poſſe coram populo depingi. Mihi verò præſtabat opinio, veritatem non egere mendacio, & manifeſte falſis, fidem etiam detrahi veris. Quod Ultrajectini Voetii de Diatriba ſuper cœna judicium ſit, cognoſcere ſatis poteris ex Epiſtola juvenis ad me, qui coram audiit docentem. Exemplum tranſmiſi hac commodâ occaſione: etſi fortaſſe res ipſa vix tanti, ut legere ſuſtineas, videbitur. Mihi, & hæc quam proxime dixi diſſertatio, & illa quam paulo antea commemoravi, & alia

aliæ mole exiguæ, pondere maximæ, plurimum placuerunt. Nec satis mirari possum, etsi divinum ingenium tuum non ignorem, quomodo in Illustrissimo illo onere, & ea salutantium multitudine, sufficias tam multis, iisque plurimum indictis, tum perspiciendis, tum nos, & alios docendis. Nec minus stupent alii: credo & mali, etsi dissimulent. Maximi Salmasii opus de fœnore Trapezitico, credo jam legeris. Non erit ad palatum. sive Cloppenburgianum, sive Voetii. Huic opus ipsum, illi præfatio respondet; sed neque ringi desinet sacer Exercitator; adversus quem, adeo multa asperguntur, sanè pereruditа. Hæc sola nunc occurrebant.

Vale Illustrissime Domine, amicorum tuis meritis prime, & à me, & Conjuge, & omnibus meis salve.

Amstelodami, cIↃ IↃc xl. xv. Junii.

Tui Illustrissimi nominis cultor,

G. J. Vossius.

CCCLXXXIX.

Ludovico Crocio Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

Summe vir pariter & amice,

PAuci sunt dies ex quo scripsi: tamen amor non finit ut hanc etiam commodam negligam occasionem. Obversatur semper animo vitæ brevitas, & cum tot adversis conflictatio: quæ non tacite innuunt, sed plena voce dicunt, Jesu, & sponsæ ejus amantes, dum vita divinitus conceditur debere alios aliis esse & solatio & ad durandum hortamento: quod non coram modo sermone, sed absentes etiam literis consequimur. Magnam quidem molestiam ex eo capio, quod qui reformatam Religionem profitemur, tam simus deformes, nec vel veritatis satis studiosi, vel concordiæ amantes satis: verum alienam culpam nemo præstiterit, satis est, nos si nostram. Quare hoc solum agamus, ut omnia agamus non amore hominum, sed Dei & Christi: quem amorem depreciant, qui negitant eum secundum gradum aliquem reprobis esse cum electis communem. Credo jam videris veteris collegæ mei Heinsii ad novum Testamentum notas: fortasse & illa quæ à maximo Salmasio cum alibi tum opere de fœnore Trapezitico refelluntur. Atque (ut omnium fere exspectatio est) idem suas ipse in N. T. novas edet. Verum ob parentis excessum, in Gallias ipsi proficiscendum. Hæc res editionem annum facile, vel amplius morabitur, grande omnino opus futurum. In quo ut intelligo, comprobabit inter cetera, nihil Heinsio dictum boni quod aliis fuerit indictum; quicquid de suo attulerit esse falsum, sæpe etiam ridiculum. Scio te mirari, cum hæc legis; mirarer & ipse, nisi τὸν ἄνδρα Salmasium nossem; sed tute ex opere memorato tanquam ex ungue leonem existimabis, mihi enim in toto hoc negotio nec seritur nec metitur. Optem ego ut concordibus animis eruditi omnes honori studeant divino, non suo, unde illa in loquendo scribendoque acerbitas multis. Sed enim annis permultis mire Salmasius divexatus ab illo, quem. ubi improbo, reticere malo: præsertim cum sic quoque satis intelligar. Quæso per otium librum, quem dixi, adire grave ne duxeris: uti & præfationem operis Salmasii de modis Usurarum. Hic abrumpam, quia & is, qui literas feret, & vir quidam doctissimus, advenere. Salutem dices collegis doctissimis & clarissimis.

cIↃ IↃc xl. iii. Kal. Julias.

CCCXC.

Maximo Viro, Francisco Gomaro. *Groningam.*

Vir undecumque maxime,

REdit ad vos fratria cum filio; qua occasione volui ad Te pauca perscribere, de quibus hic inter nos locuti sumus. Video illam de filio, mirè esse sollicitam; & meritò profectò, si quomodo nunc in Academiis soleat vivere juventus, cogitemus. Nec puto authoritatis satis esse in nostra hac ad compescendum adolescentem, si fortè, quod ne Deus sinit, ab aliis seductus ad partem se applicuerit deteriorem. Plus mihi fiduciæ fuerit in te, & Nobilissimo Magduello, & Genero tuo. Ingenium adolescenti fœlix obtigit, & bona Indoles. Interim ut ætas ea, à labore proclivis est ad otium, subinde monitoris eget ἐγρηγόρσεως. Qualis si obtigerit, nihil fore puto, quod magnoperè requiratur. Quod ad rerum mearum statum: spiritu suo solatur nos Deus. qui geminum rursus vulnus inflixit, unicam auferendo filiam, longè suavissimam, bonisque adeo artibus excultam; filium item ejusce ingenii, ac doctrinæ, quæ ex illius Velleio Paterculo satis relucent, ac luculentius se exerent, in Censorino, & Valerio Flacco, quos innumeris locis castigavit,

&

& fratri Isaaco edendos reliquit. Te quoque afflixit Deus, auferendo Conjugem, quæ tibi ætate adeo provecta maximè auxilio esse poterat. Sic ubique fit voluntas Domini; qui solus novit, quid liberis suis conducat. Gaudeo interea, quod in eadem urbe, tecum vivat Gener optimus, cum similium morum filia tua: sed quia horum jam mentio incidit, non possum reticere, quod mihi & aliis etiam, his in locis, quandoque in mentem venit. Arbitrabantur illi mecum, non malè te familiæ, ac publico consulturum, si adhuc superstes cogitares, de Genero tuo Curatoribus Academiæ sic commendando, ut in Professorum adsciscatur numerum. Scis numerosam illi prolem esse, & quotannis gliscere; nec defæcato satis animo tractari sacra solent ubi anxia rei familiaris cura ab iis avocatur. Honoris etiam accessione generosa mens accendi consuevit ad majorem doctrinam, ac nominis claritatem. Si aliter illi consulere non possis, quid si in eum transferas professionem Hebraicæ linguæ, vel saltem ejus partem? Ut si præcepta artis Grammaticæ, curiosè ac perspicuè tradat; Tu usum eorum, quod excellentius in sacris scriptoribus ostendas. Hoc vel tale quid, curæ esse velim, dum vita manet; quia ingrato vivitur sæculo, ut vix putem, si humanitus aliquid tibi contigerit, curæ id Curatoribus fore, propter merita tua, licet majora quàm dicere possimus. Exemplum ex soceri familia capio. Non obolo ex publico auctior sum, propter soceri virtutes, & benefacta. Nec est, quod vel ob accessionem meorum laborum, quos totis jam 40. annis, bono publico summa cum fide subeo, melius secum iri actum existiment liberi mei. Verè nimis ille Veronensis, omnia sunt Ingrata, nihil fecisse, benignè est. Primis ventis secundis in Gallias discedet Claudius Salmasius, ad familiam herciscundam; siquidem Parens ejus obiit, senator Divionensis. Eâ conditione ab Amplissimis Curatoribus dimittitur, ut rediturum se promittat. Plurimùm Academiam Lugdunensem exornat, & ab eruditissimis quibusque, oraculi instar, consulitur. Equidem varia magis ac reconditâ ornatum doctrinâ novi neminem. Vellem autem non tam diu rei funebris argumento fuisset distentum. Mallem dedisset commentarios in Arnobium, Conciliumque Illiberitanum, & quæ de primatu Urbis Episcopi scripsit. Quamquam opus hoc, dum is in Gallia erit, à Lamerio excudetur. Cætera nonnisi à reditu lucem videbunt. Uti & quæ commentatus est in Novum Testamentum. Magna horum pars refellet, quæ in S. Exercitationibus prodidit Heinsius: In his illa quæ adversus Bezam disseruit toto opere, propter quæ, & in Galliis esse audio, qui patrocinium Bezæ suscipere volent, ferre nequeunt, quod religiosè adeo sibi caveat, nequid dicat adversus R. Ecclesiæ decreta; interim nihil pensi habeat, tanto conatu oppugnare Bezam; quem cùm sæpè saltem verum pervidisse negare non possit, tamen ne in istis quidem, unquam nominare dignetur. Sed falli arbitror, qui, quod non nominet, aiunt à contemptu profectum. Potius fuit inde, quod sua etiam in R. Ecclesia legi velit. Nam memini eum & me commovere, ut relictis controversiis sacris, ea sola tractarem, quæ ubique legerentur. Quantula, inquiebat, pars est orbis, ubi Reformata obtinet religio? Literas etiam conspexi, Roma ab Holstenio, Vaticanæ Bibliothecæ Præfecto, exaratas, quibus monebatur, magis etiam, quàm in Nonni Aristarcho fecisset, cavere sibi debere, nequid in Exercitationibus offendat, si Romæ sua legi vellet. Verùm quid alienus ad me animus pertinet, qui solum præstare meam soleo culpam? Vale vir summe, Affinis conjunctissime, deque me, innumerisque aliis benè merite. Uxor, & omnes mei, plurimum te salutant; uti & Nobilissim. Magduellum.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xl. xv. August.

Tuus totus, G. J. Vossius.

CCCXCI.

Claudio Salmasio, Ger. Joh. Vossius *S. P. D.*

Bibliothecam misisti nobis, vir nobibilissime, vere ἀγαθῶν ἀγαθίδας, pro qua munificentia tanta gratias ago, quantas possum. Plurimum verò gaudeo, non modò quod tam multa me doceas, ut & cæteros; sed etiam, quod tam illustribus ingenii doctrinæque monumentis plane triumphas de iis, qui hactenus in eo sunt, ut omne nominis decus ereptum eant. Ac quantum video, non desinent spissis mendaciis traducere. Unde etiam est commentum illud de causa itineris tui Amstelodamensis. O quanto mercentur Atridæ isti, ut verum dicerent! Quanquam nec illud si foret, desinerent follibus immensis de te mendacia spirare. Imo ne quidem si persuadere possent ut eo ires, quo Meursium fugarant. Multum me recreat, quod non revoces ista ad animum. Alioqui & ipse molestius nequitias istas ferres. De Theolo-

go

go qui calumniæ tibi litem intendit, semper tale quid metui ex quo sua edi petiit. Novi ego mores talium, idque magno cum malo meo. Spero, imo confido, valido te esse stomacho, ut & hoc sis concocturus. Hoc si erit, virtutibus tuis facile superabis, quod boni omnes vovent: qualium longe major est numerus quam existimares. Id quotidie video, ut ex decrescente indies fama inimici tui (qui non desinit concitare adversum te vel Acheronta ipsum, hoc est, quicquid διαβολικὸ amat) non obscure colligere possumus brevi defæviturum id malum. Placet, quod pagella una altera Copriano occurreris. Fortasse tamen non inutile, quo jam te sponte propendere coram intellexi, si ubi Lutetiam Parisiorum veneris, ostenderis quam paucæ sint lectionis qui hoc quod docuisti universo Jurisconsultorum choro repugnare arbitramur. Tamen finem aliquem respondendi malevolis esse velim, quia id fiat cum dispendio literarum, si nimis sit diuturnum. Scis me ex parte scire, quam multa hactenus indicta observâris, quæ adhuc domi premas; non quia invideas ea publico, cujus amore scripsisti: sed quoniam qui nomini tuo invident, calumniis suis avocando, tantum valeant, ut editionem eorum morentur. Vel ob hoc ipsum si odisse nobis Christianis quempiam licet, odio sunt dignissimi, qui tantopere incommodant doctrinam studiis. Eruditissimum Crocii opus Blauwius se editurum recepit, simulac excusa erint Illustris Grotii in Novum Testamentum notæ. Hæ lu em videre possint intra tres menses, si cœpto pede pergant. Nam cum demum cœperint quando Hagæ una eramus, jam quadraginta folia sive, ut vocant, biniones excuderunt. Sed-enim quid præter gentis tuæ humanitatem & eximiam indolem tuam impulit te, ut mihi gratias ageres, quod domo exceperim, quasi non meæ potius partes sint, gratias agere quod hoc mihi honoris habitum sit. Equidem magna anni parte vel sanguine aut affinitate junctum, vel quempiam aut in dignitate constitutum, aut eruditione clarum hospitem habeo: sed dicere hoc possum, nullo sic me hospite lætatum omni mea vita, quam magni Belgæ in Galliis, magni Galli in hac Belgica, quos ego dies Cressa, ut ille loquitur, nota to'eo notare, & æternum meminisse juvabit, non me duntaxat, sed omnes meos. De famula tua, quasi molestiæ aliquid crearet nobis, quæso opinionem depone. Nihil insolens vidimus. Pro itinere Gallicano non desinet domus nostra facere vota, usque dum cognoverit vos salvos & sospites venisse in Gallias. Nec minoribus vobis prosequemur, potius credo majoribus, ubi intellectum erit, vos reditum parare. O felicem & exoptatum diem, quando iterum alii alios complectemur! Uxor & mei mecum Conjugem tuam plurimùm salutant.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xl.
v. Kal. Septembris.

CCCXCII.

Guilhelmo Grotio, J. C.
Hagam Comitis.

Clarissime vir,

PLanè dolet, quod cum tam opiparo à te convivio sim exceptus, nequidem licuerit, te frui familiarem in modum. Prope dixerim occupationibus istis tuis, quæ te inviderunt nobis, pessimè sit, nisi multum tibi attulerint lucri. Nam hoc si est, caruisse horis aliquot malo, quam damno ut fuerim amore tui. Annumeravit mihi famulus tuus, mei ut aiebat, cognominis, florenos centum quinquaginta sex, stuferos quinos. Receperam ante à Matre tua, florenos duodeviginta, stuferos quindecim, in universum sint ex usura, floreni centum septuaginta quinque. Quantum sit reditus, centum florenorum in annos quindecim, quinis quotannis usuræ loco datis. Sed quod Parens tuus, me ignaro, in obligatione de semis, & quadrante, indignum erat amicitia veteri nostra. Quare recidendum, & Uxor, & Ego putavimus. Et nisi promptior tua fuisset liberalitas, amplius imminuissem. Sed occurrebat, fuisse centenos istos ablatos ex majori longè summa Ordinibus locata, qui quantum annumerent non ignoras. Commodè igitur hoc interpretaberis, quod vel obolum, usuræ loco receperim, præsertim, cum dimidium duntaxat fuerit meum, ut retuli coram. Mitto ἀνθολογίαν Illustris fratris tui, & rectè facere censeo, quod malit excudi Parisiis. Nec enim Typorum venustate Blauwius noster unquam æquipararet. Notas N. T. præter Corsellium relegit Bremius, qui priori accuratior, & in iis, quæ literaturam tangunt, eruditior: solùm hoc me habet male, quod operas dividunt, usque adeo festinante Blauwio, ut citissimè hac editione defungatur. Absque illo fuisset, putasne permissurum me fuisse, ut alius operæ hoc præstaret? Sed puto eos hebdomadis singulis, excudere folia, sive Biniones decem, vel amplius. Quid hic in occupata adeo vita, possim Ego, vel Isaacus meus? Præsertim quando hic suis, illisque fratris Gerardi, qui sua ei moribundus

com-

commisit, sic premitur, penè dixerim opprimitur. In meis, quibus prælum adhuc fervet. vix binis par tolus sum, quaque hebdomade. Loquar tamen die crastino cum Blauwio, nec opera mea, vel meorum, ubi utilis esse possit, uspiam claudicabit; non modo, quia debitor sum virtutibus, & meritis fratris tanti, sed etiam quia literis meis promissi damnas. Uxori optimæ, & Matri venerandæ, Ego, uxorque plurimam salutem dicimus, atque ita habe, nihil familia mea esse paratius, ad commodandum tibi, tuisque.

Amstelodami, clↄ Iↄc xl. iv. Kal. Septembr.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CCCXCIII.

Joanni Ant. Vander Linden.

Vir Clarissime,

Sperabam pluribus nos ante abitum tuum colloqui posse, inter alia de Hesychio, ut penitius mentem tibi exponerem meam: Id melius quam literis potuissem. Sed cur compellare denuo non licuerit, sat gravis est causa, quam promis. Quem enim magis partus tangit uxorius, quam maritum? Jam spero prole sis auctus: aliter si est, (si sic 'as loqui cum illis gentium scriptoribus) facilem Ilithyiam comprecor conjugi, sive malis Junonem Lucinam.

Ad Hesychium ut redeam. Sperabam eum filii mei beneficio visurum lucem candidiorem. Nec tamen dissimulare possum, paulo id tardius fore, quia nunc totus est in Geographicis Ptolomæi conferendis & corrigendis. Imo & de Melæ Avieni Rufi, aliorumque editione cogitat. Hæc aliquid temporis auferent: ut fortasse Schotani V. Cl. editio lucem videre possit, priusquam hic satis sit paratus. Non abhorret igitur animus mutere exemplar quod petis: sed si jam editio sit in procinctu: præsertim si jam contextus partem deproperaverit typographus, sic quoque tempori mittatur, ut in notis quas subjunget operi, videat ecquid melius alteri observatum. Clarissimo Rigaltio misi Onosandrum manu magni Scaligeri emendatum, idque ante annos viginti. Editionem alteram adornare dixerat mihi clarissimus Rutgersius, sed hactenus nihil conspeximus. Nequid simile nunc contingat, cautio esse debet, præsertim cum non ignores scriptorum esse, qui eruditis sæpius sit consulendus. Nemo quid rei sit te melius norit. Quare solum cognosce, quousque perducta sit egregii viri opera. Pro nuntio exsequar: si enim prævertere filium possit (& posse censeo) nolim peccare in commoda publica: solum metuo, ne ipsisse res procedat. Jam anni triginta & amplius sunt quod cla issimus Heinsius promisit. Et multa ostendit mihi quæ observarat, verum aut valde fallor, aut editurus nunquam. De Clarissimo Schotano longe meliora spero, paucioribus, ut arbitror, distento. Quare si intellexeris ex eo, jam jam edendum nobilissimum Grammaticum, nolim in me illi quicquam commodi claudicare: sin spissum erit negotium, quid impedit, quominus tum mittatur, quando res magis calebit? Interim domus meæ usui inserviet. Illustri Salmasio ep stolam tuam mittam, necdum enim abiisse reor: secus si est, Lutetiam mittetur per primum tabellarium. Scripsi nocte intempesta, toto enim die, quo tuas accepi, respondendi otium fuit nullum. Schotanum saluta meo nomine, & dicas velle me omnia ejus causa. Si otium etiam sit & occasio commoda, Collegis salute impertias: in his summos viros Mokoski, Vedelium, Pinaekerium Winsemium, Cochium. Plures non ausim nominare, ne onerem te, velut salutigerulum quendam, qui melius tempora locare potes. Et tamen si mei res judicii fuerit, dixero non leve esse si amicis pareat, nos memores eorum esse. Quid magis decet eruditorum chorum? Τάχιστα.

Anno clↄ Iↄc xl. Pr. Kal. Septemb.

Tuus,

G. J. Vossius.

CCCXCIV.

Hugoni Grotio *Regni Suecici Legato, ad Christianissimum Regem.*

Lutetiam Par.

Illustrissime Domine atque Excellentissime,

Simulac tuos in 4 Evangelistas commentarios accepi, avidè eos legere cœpi; sed in hac occupatissima vita, nunc carptim, nunc sic, ut sæpius à lautissimis, ad quas invitaras, epulis avocarer. Hoc unum ex præcipuis est malis meis: quod uno die decies, imo vicies interpellor, atque ita bonæ mihi horæ effluant, penè cum veteribus dixerim, mala ætate. Tandem me accedit Blauwius, paratissimum se dicens ad eos excudendos. Placuit oratio. Volui igitur ei dare tertiam,

quar-

quartamve partem eorum, quæ ad Matthæum annotasti: idque eo fine ut me pascerem reliquis, quæ rescivâram domi; simul ut viderem quid forei, quod offendere aliquem, iam maliguis temporibus posse arbitrarer. Sed negavit id posse fieri; quia tria simul prela hoc operæ esset occupaturus. Quare nec alterum tomum me posse retinere. Proxima erat cura, ut quam emendatissimè ederentur. Dixit se domi habere Aialum, cui negotium id esset satis curæ futurum, nec sese desore huic rei: tum autem, ultimam quam artifices illi probam vocare solent, perlectum iri à D. Corselles. Negavit ille, tanto se labori parem: Eoque adscitus socius D. Bremius. Vides quam multi distineantur curâ hac, ut omnia sint correctissima. Et quæ vidi subinde, ea bonam spem faciunt, saltem pro Editione prima, ubi quam difficile sit, non aliquando ut aliquis dormitet, sæpissimè in editione meorum sum expertus. Etsi quid humanitus erroris obrepserit, non poterimus propterea Corsellio succensere, qui ex correctione nullum percipit lucrum; sed totum hoc lubens præstat, partim amore boni publici, partim veneratione excellentissimi nominis tui. De quo mihi optimè constat. Eo autem non leviter impellebatur Corselles, quod negaret Typographus opus hoc, in quo tot Græca, & Hebræa intercurrerent, velle excudere, nisi tuo quis nomine, spontè se offerret, qui corrigendæ probæ ultimæ curam susciperet. Interea idem Corselles, ut hodie ipse mihi retulit, metuit non parùm ne satis suam operam, licet indefessam, probet: sed inquit, si qui irrepserint errores, id tribui oportere nimiæ Typographi festinationi, tot simul prælis, uno opere distentis, sic ut sæpè uno die, senas etiam accipiat probas. Tum autem fieri quandoque, ut quæ ab eo, in margine sint correcta, non emendentur à Typotheta. Quin ipse ei fortè non fuerit domi; (quod quandoque fieri est necesse) non expectari, donec redierit, sed Aialæ, qui ad manum, opera uti. Quid multis? Negat Corselles, vel luculento se pretio deinceps adductum iri, ut tantum probarum, quinarum nempe, vel senarum, deinceps, uno suscipiat die corrigendum. Sufficere singulas occupato homini; præsertim quando canis, quod dicitur, festinans, parere cæcos solet catulos. Hic ecquid ab eo ὑπερβολικώτερον dicitur, dicere non est meum. Vir interim mihi bonus videtur, etsi non πολυπραγμόνητος, saltem tanti, ac meritò virtutum possides, nominis amator, & cultor. Ne illud quidem dissimulandum putavi, aliquando, ut aiebat, culpam videri esse à festinatione, vel ejus quo uteris librarii, vel etiam tot, tantisque negotiis distenti authoris. Exemplum unum alterumque, quod animo potissimum occurreret, afferebat. In Matth. I. 25. ἕως οὗ. *Negationem hanc de tempore ante partum nihil affirmare, sed de tempore posteriore: multis exemplis, ab aliis est demonstratum; quibus addam locum, qui infra est*: ubi rescribendum, *de tempore post partum, & de tempore priori*. Ac ni fallor, sic se reposuisse aiebat. Alibi, inquibat, ubi sermo de Josepho Arimathensi, manu propria, addideras, *Imitatore Samuelis*: hic ille non dubitabat, quin voluisses, *Simeonis*, nempe justi illius, qui expectabat liberationem Israelis. Rectène, an secus, sic correxerit, melius scirem, si codex tuus fuisset ad manum. Hæc negabat se dicere, quasi plus sapere vellet, qui mortalium nemini plus, quam excellentissimo nomini tuo tribueret. Sed ut viderem, si fortè festinatione erret corrector, ignosci oportere, cum neque authores, dum festinant, attendere ad omnia valeant. Præterea narrabat se literis commonitum, ut si quis scrupulus incidisset, me compellaret. Id inquiebat planè ἀδύνατον, quando tam longè habitans à me, non possit ire redireque intra horæ spatium: tum autem non permissurum id Typographum qui moram hanc non ferret. Postulavi igitur à Typographo, ut saltem transmitteret mihi quæ jam edidisset; ut per otium videam, ecquid offendam, quod in edendis, vel erratis debeat commoneri. Nihil tamen fiet, quin prius tuum judicium de istis cognoro. Fortassè jam videris, quæ adversus diatribam de Antichristo, scripsit Mareschius. Quorum instinctu id fecerit, facile potes cogitare. Præfatio planè est virulenta. Est is Mareschius Pastor Sylvæducensis, & ibidem Theologiam profitetur. Ut magis opus redderetur exosum, præfationem sic erat exorsus: 'Nuper prodiisse 'opusculum de Antichristo, eo edente, qui & 'Crellii, & Volkelii Socinianum librum edi'disset. Sed Jansonius, quia jam Blauwiis est reconciliatus, noluit sic excudere, ne prior eos læsisse, vel periculum creasse videretur. Itaque hæc Mareschius, si sua à Jansonio vellet excudi, adimere est coactus. Super duobus præcipuè erit cogitandum. Unum est, quomodo filius peccati atque perditionis Caligula esse possit; cum Epistola ad Thessalonicenses utraque scripta sit, postquam Apostolus fuisset Thessalonicæ, ut ipse Apostolus indicat. Thessalonicam autem venerit demum anno Claudii XIII. ut ex Actis cognoscere est, cap. XVII. & tota temporis serie, quæ in iisdem Actis antecessit. Alterum est de nomine ΟΤΑΠΙΟC ubi C non potest aliud notare quam ducenta. Nam ἐπίσημον ϛ valet quidem VI. sed in literis non habet locum, eoque in ΟΤΑΠΙΟC, nequit C haberi pro ϛ. Succurrent

rent fortasse, quibus occurrere utrique valeas; sed ut aliter esset, in argumento tam obscuro, pulchrum fuerit conjecturas suas doctis expendendas dedisse: si quid alius praeterea viderit quod magis probetur, laus ea sit publica. Tantum absit calumnia, malum diabolicum: adsit amor Christianus; qui nunc toto prope Orbe Christiano exulat, ac nusquam difficilior inventu, quam apud eos, qui inimiciter adeo veteri Ecclesiæ adversantur, nec quidquam, nisi novellum probant. Intelligo statuisse Blauwios, diatribas illas seorsim editas, subjungere Notis in IV. Evangelistas. Verum quid si dispiciatur prius, quæ inimici contra sint allaturi. Fertilis eorum seges his terris, sub duobus, vel tribus qui pariter plantant, & irrigant. Si non ante Natalem Domini, ad eas se accingere diatribas Typographus possit, fortasse sat temporis habeas dispiciendi, quid mutatum, vel additum velis; siu illo festinante, excludaris temporis angustia, possint post sex septem menses adjungere, primo solum foliolo mutato, quod additionem diatribarum testetur postmodo. Quod ad nostra attinet, jam menses sunt quini, vel plures, quod Typographus in iis cessat. Primò fuit, quod concinnandi essent indices. Id satis molestum fuit negotium homini sic districto. Ubi ego paratus fui, (id jam ante sex hebdomadas fuit) maluere progredi in tuis. Nec displicuit, quia interea paulum mihi licuit respirare, (ut cætera mittam) salutantium turba sat impedito. Tamen aiunt Blauwii, se meis etiam hac ipsa hebdomade vacaturos, ac breviori quam existimem spatio, omnia perducturos ad finem. Nam interesse sua, ut tandem opus hoc prodeat: cujus mora diuturna multum damni fecerint. Jam menses sunt aliquot, quod Toparchæ cujusdam uxor, fœmina cordata, opulenta, ἄπαις, mecum locuta, de Equestri honore acquirendo in Galliis marito suo. Occasio inde erat, quod non aliena esset in domo Dom. Arlandervenii. Quod ipsum tamen addo, illâ ut metuo invitâ. Planè enim ursit, ut præterito prorsus, cujus id nomine exposceretur, duntaxat exquirerem, utrum, Illustris & excellentissime Domine, operâ tuâ, hoc honoris maritus possit adipisci. Id ego rogare per literas neglexi, quia alia magis animum meum occupant, quam curæ istiusmodi. Postquam tamen autem item mihi vellit, puduit oblivionis, & negligentiæ; nec ultra dilaturum hoc negotium duxi.

Multum interea metuo, ne frustra sit; propterea quod invitus scio, in ea dignitate constitutum, super talibus, nihilque ad Reip. utilitatem pertinentibus, negotii aliquid facessas, quibus debere nihil malis. Verum si ut puto, non fuerit ex honore tuo, homini huic, Religione Pontificio, cæterum optimo, tui, tuorumque, nostri etiam amantissimo, eam quam ambit operam præstare; proximum erit ut perscribas viam aliquam, quâ id confieri optimè possit. Id ipsi dixi; sed videbam, malle illud honoris debere excellentiæ tuæ, quam alteri; aiebat non profectò quod minori se id pretio, ab illis quos compellares consequi posse opinaretur, sed quia honoratius id marito sit, sibi fore arbitraretur.

Illustrissimæ D. Heroinæ Conjugi, quam ex Zelandia jam salvam, ac sospitem appulisse confido, salutem plurimam meo, & meæ nomine dicito.

Amstelodami, ꟾↄ Iↄc xl.
v Kal. Octobr. Styl.
Gregor.

Accepi à fratre jurisconsultissimo, de Religione Christiana opus aureum, cum accessione Notarum, quæ plurimum illud illustrant, multaque etiam doctissimos docent. Etiam in perhonorificam nostri mentionem incidi: quo nomine, excellentiæ tuæ debeo plurimum, & maximas ago gratias, quod non desinas in loco tam sublimi, prosequi me affectu veteri, vel etiam majori. Vale Decus sæculi, & sic raptim scribenti, omnia prout in buccam veniunt, vel mentem potius ignosce, prout hactenus soles.

CCCXCV.

D. Guilielmo *Archiepiscopo* Cantuariensi.

Reverendissime in Christo Pater, Domine illustrissime,

Accepi ab affine Junio geminum munus tuum, auro contra non carum, quippe utrumque aureum totum, & illud, inquam, Constitutionum ac Canonum Concilii Cantuariensis ac Eboracensis, & alterum collationis inter te, tum Episcopum S. Davidis, & Jesuitam Fisherum. Utrumque me judice, satis fuerit, saltem esse debet, calumniis retundendis, quæ adversus Ecclesiam Anglicanam, ejusque Antistites, Te imprimis, Reverendissime Domine, sparguntur à malevolis, in unum hoc præcipuè intentis, ut in odium adductis primitivæ Ecclesiæ & Dogma-

 tum

tum & Constitutionum tenacioribus, sufficiantur ocyus, qui juniorum omnia placitis metiantur. Mihi quidem utrumque opus inter κειμήλια semper erit, & tantillo tempore quo habui, non leviter usui fuit, malignioribus frænandis, modestioribus firmandis. Sane longè alii rumores differebantur, quam his libris edocemur. Vellem, redeunte ad vos affine, per eum mittere licuisset operosissimos labores meos de Deorum Rerumque Natura. Verùm is aiebat, se promissis obstringi, quo minus diutius hic liceret commorari. Indices jam omnium librorum sunt concinnati; in quo non leve mihi tædium subeundum fuit. Solum opus excudi eos, quod mirè avet Typographus longioris moræ & ipse pertæsus. De cæteris meis rebus quid dicam? Pro me melius omnia referet Junius, qui vivæ erit Epistolæ loco. Interea nos non desinemus vota fundere pro serenissimo Domino Rege, incolumitate tua, & Anglici Scoticique Regni concordia; quod tanto faciemus impensius, quanto magis Regni utriusque motus dolemus: De quibus aliqua attingis literis tuis longe humanissimis, & ante triduum acceptis (pro quibus quas possum, & debeo, gratias ago) sed minime leviora sunt, quæ post scriptas tuas accidisse ex nunciis haud vanis intelligo. Sed nondum imminutum est brachium Domini: qui licet peccatis nostris merito sit iratus, tandem tamen spero miserebitur, ac lachrymas nostras in gaudium convertet. Tempus ei præfigere non possumus: solus enim novit, quando quid expediat nobis. Attamen non diu absore illud, magis ex divina bonitate, quam animis tantopere exulceratis sperare ausim. Ac propterea iterum iterumque Deum Opt. Max. rogo, ut errantibus, ne quid gravius dicam, mentem inspiret largiorem. Te verò, Illustrissime Domine, Ecclesiæ Anglicanæ bono diutissime sospitem conservet.

Amstelodami, postr. Non. Octob. St. Greg. Anno cIɔ Iɔc xl.

Reverendissimi & Illustrissimi tui nominis cultor æternum devotus,

G. J. Vossius.

CCCXCVI.

Clarissimo Viro, Francisco Gomaro, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

JAM anni sunt triginta, quod Leidâ excurrebas Dordrechtum ad rem herciscundam, inter hæredes Junianos. Eo tempore memini tibi, præsente me, sermonem fuisse cum Reverendiss. D. Compatre meo Jo. Becio de permissionis natura: Tu mecum & satis diligenter de Prædestinationis objecto. Fluctuabat eo tempore nonnihil animus meus, in hoc difficili argumento. Persistebam in ea sententia, quam à Præceptoribus, præcipuè socero Junio, teque acceperam; in qua etiam multum firmabat non indiligens B. Augustini, & Prosperi, aliorumque authoritas; sed imprimis aliquot sacræ scripturæ loca, impensius mihi favere visa sunt sententiæ illi quâ prædestinatio creditur, fide, &c perseverantia prior; non prævia ejus conditio. Sic cùm affectus forem, non satis tamen videbam, quomodò eluctarer à quibusdam, si vulgatiorem de prædestinationis objecto sententiam sequerer. Commodè sic, Deo volente, evenit ut quemadmodum dixi, Dordrechtum venires, ac plusculos illic hæreres dies. Ibi demum mentem tuam, quàm aliqui referre potiùs tentârant, quam exposuerant, assequi cœpi; nec postea deserui. Ita mihi visum solidè occurri istis, quæ objectari viderem, scrupulumque animo injecerant meo. Gaudebam etiam, quod viderem utcumque B. Augustinus, Prosper, & qui eampse sententiam profiterentur, non iisdem vocabulis uterentur, idem tamen voluisse, nisi pugnare eos secum velimus: quod cur statuamus, causæ nihil videbam. Quin planè æquum censebam, ut quales nobis lectores exoptamus, tales nos præstemus, tum Junioribus tum Antiquis. Interea subinde mihi, cum hominibus eruditis sermo de hoc argumento fuit; sed paucos reperi, qui satis caperent mentem tuam, D. Walæo, & præterea uno altero exceptis. Ac profectò metuo, ne plerique ex iis, qui proximè sic adversati, nondum percipiant satis, quid voles: magisque ex suis hypothesibus judicium, quam tuis ferant. Parum alioqui credibile est, illos adeò durè, asperéque acturos adversus te, cujus sententia non uno nomine mitior est, & gravioribus subnixa argumentis; utcumque vulgò longè aliter feratur. Eo laudabilior fuerit opera, si per otium fusius aliquanto Theses tuas diducas, vel Thesium singulis aliqua subdas, quæ lucem afferant. Omninò enim altera sententia non receptior modo,

modo, sed simplicior, iis saltem qui, ut ait ille, numero Philosophari, vel φιλοσοφεῖν potius amant. Nam homini accuratiori, si penitius rem omnem introspicere volet, non obscurum fiet, longè solidius, sic objectum statuendo, tecum occurri istis, quæ adversus illam sententiam afferebantur à doctissimo Arminio. Quanquam verò sic existimo, non levi te affectum injuria, imo eo graviori, quo ætas ingravescit magis: tamen multa conseofratribus condonanda, propter communem servatorem Christum: qui quid nos docuerit de remittendo, neminem fugit; tu autem propter sponsam ejus, Ecclesiam quam abundè laceram, & indi ulterius miserum sit. Malim arma converti in Romanam Ecclesiam, & illos qui sanctæ Trinitatis dogma, & Christi satisfactionem, tanto studio impugnant. Quæ omnia infinitis partibus, melius me intelligis. Et tamen perstat animus, ut aliquanto, melius non dixero, sed aliquanto tamen, talium captui quibuscumque est negotium, accommodatius, hoc tractes argumentum. Non ignoro ætatem, & occupatissimum vitæ genus; sed subactum, cum in aliis, tum præcipuè infelicitate temporum, in hoc argumento, judicium, magnopere imminuet illum laborem. Nec si Deus ad meliorem evocàrit vitam, quod ut serum sit exopto, alterum repertum iri existimem, qui tuam te melius sententiam exponat. In quo quantacumque sit modestia tua, facilè te mihi adsensutum puto. Non defuturus Typographus, vel his locis: & omninò expedit, sciant omnes sententiam tuam non repugnare Confessioni Belgicæ: (quin & ego quidem semper istam hactenus cepi) illam potius illustrare, dogmaque acutioribus alioquin horridiusculum mitigare, ac mollire, mirandum in modum; utcumque nonnullis, vel obtusioris pectoris, vel præjudicio laborantibus, prima facie aliter videatur. Nempe non attendunt à Confessione Electionem attendi, per modum executionis, à te, ordine naturæ, per intentionis modum. Dissimulare interim non possum, quid his diebus amicus, vir doctus, dixerit de hoc negotio, non improbari, quod eam sequaris sententiam; sed quod adversantes damnes: quasi diceret, succenseri, non ob falsitatem doctrinæ, sed ob acrimoniam censuræ. Equidem scio id in Romana Ecclesia observari ut in his discrimen faciant: quomodo damnarentur in ea, qui Thomistarum damnarent opinionem, de B. Virgine in peccato originali concepta. Quomodo scis item Bulla Pontificia damnatum Michaelem Baium; non quia ejus sententia id mereretur, sed quia improbari nollent aliorum opinionem. In Baii dogmatis erat, Pelagii esse errorem, posse peccatum vitari solis viribus Naturæ; & quædam alia hujus generis. Hoc aliorum quoque, è Pontificiis quorundam judicium est: qui tamen damnatos se cum Baio negant. Nempe quia non aliorum opinionem condemnent. Sic illam Pii V. & Gregorii XV. bullam intelligere jubent Toletus, Suarez, alii. Sed quid illa adversus te, qui non hæreseos accuses dissentientes, uti Baius, qui dissentientes aiebat, cum Pelagio hæretico sentire? Quomodo modestius poteras dissentire, quàm isto modo quo scribis? Sed sic dum me diffundo, nonnihil otio abutor meo, magis tuo. Quare hic sisto. Pro summo affectu erga Juniam asfinem, & prolem, ego & conjux gratias agimus, quas debemus, vel saltem quantas possumus. Pro genero tuo pauca scripseram; sed ex iis quæ scribis, facilè video, nihil esse hoc tempore movendum; ne dum pro tuis adlaboras, prosis alienis, & male volentibus; magisque obsis rebus tuis. Sanè quod tu metuis, id ego paucis hisce mensibus expertus sum, in negotio tam simili, ut vix ovum ovo similius esse possit. Longo tempore, magnoque molimine quædam movebam, idque ut videbatur applaudentibus, quorum ea res in manu erat. Sed in δίον effeci quod volui: planè autem Vulpiones illi uviculam hanc (licet aliud sonet cognomen meum) ἐν ἀσπίδι clusêre. Vides ut nesciam vulpinari. Nam istorum mores, si præsciissem, operæ pepercissem. Nunc frustra mihi multæ bonæ horæ abierunt. Verùm quid mea? Nondum mihi omnium, ut puto, dierum soles occiderunt. Dominus providebit. Cui te, tuosque, ac me etiam, meosque commendo.

Amstelodami cIↄIↄc xl.
x. Kalend. Novemb.

CCCXCVII.

Jo. Rod. Wetstenio, Græcæ *Linguæ Professori*, S. P.

NON diffiteor, doctissime Wetsteni, me tertiæ demum Epistolæ tuæ, vel ut te video existimare, quartæ respondere: sed enim hæc querimonia tibi communis est cum plurimis, quando intra hunc sesquiannum nec decimæ eorum parti respondi, qui ad me scripsere. Itaque reposui ingentem Epistolarum vim, quibus adhuc deberem responsum. Ex primis es, cujus literas in manus cœpi, ut tandem officio satisfacerem. Nempe inter illud temporis spatium non multum licuit sollicito

licito esse de hoc literarum commercio. Scire enim te velim, hoc anno meo climacterico rarò me bonâ fuisse valetudine, bis etiam periculose ægrotasse: semel initio ejus, item ejus exitu. Præter alia me afflixere nephritis & morbus colicus: quos morbos non persenseram antea: & suaves medici jubent me optima in posterum sperare. Compluria enim exempla se nosse aiunt eorum, qui eos post climactericum, si antea nunquam, nec deinceps sint experti. Bono igitur animo simus, mi Wetsteni, nec malo futuro, male si erit, quia nihil mali bonis. Nec illud seu malum, seu bonum dici debeat (sed bonum potius, quia bono nostro cœlestis pater immittit) in morbo meo stitit. Et uxor vehementer ægrotavit: vixdum convaluerat, in morbum incidit filia unica, literis & bonis artibus instructa. Quam Deus eripuit nobis, grande solatium nostrum, sed præcipuè uxoris. Vix hebdomas erat, cum meus Gerardus, delicium illud meum, morbo arripitur. Exanthemata erant, quibus ut ante soror, ita & ipse excessit. Utrum ejus Velleium videris, nescio: reliquit & castigationes in Valerium Flaccum, ac Censorinum, quas propediem lucem puto visuras. Gravis etiam morbus Matthæum semel iterumque invasit. Is est, qui Annalium Batavicorum edidisset libros V. & intra hebdomadem alteros quinos prælo committet. Quid cætera memorem, mi Wetsteni, & mirentis temerariam non negligentiam duxero, sed cessationem. Vix dicere possim quam parum processerit ob ista opus meum, quo prælum antea fervebat. Est hoc de origine Idololatriæ ac progressu, & naturæ mirandis, eorumque caussis & progressu inde ad caussam principem, naturæ auctorem. Breviùs si malis, est de Theologia Gentili, & Physiologia Christiana; sed ecce brevissime, de natura Deorum & rerum. Valde incusor ab Typographo, quod magno ejus dispendio, tarde adeo prodeat hoc opus; magis incusaret, nisi fortunam domus meæ nosset. Spero interea, intra menses tres, quatuor, duo volumina, quorum utrumque binis constet libris, lucem esse visura; sed de rebus meis abunde. Venio nunc ad illud de quo magis nosse aves. Equidem nihil magis exoptem, quam ut Centurias Magdeburgenses edere possim, cum brevibus nostris notis. Præclarum est opus; sed est, ubi aliquid ab Centuriatoribus illis datum affectæ & anticipatæ opinioni: homines enim erant. Est ubi humanitus error obrepserit, præcipuè istis, quæ dies postea docuit, et à scriptoribus antiquis, qui tum temporis nondum viderant lucem: vel ubi doctissimi homines in scriptoribus jam ante editis locum esse corruptum observarint. Plane spissum hoc Ecclesiasticæ Historiæ negotium est, multis vel tenebricosum, vel spinis obsitum; sæpe in rebus meis afflictis scribere volui, me provinciam hanc suscepturum, quam deposcerer; sed semper resilui, cum viderem eam rerum mearum faciem, ut nihil promittere auderem. Juvenes esse πολιτικούς, magni illius Stagyritæ est affatum. Sed senecioni mihi idem hactenus fuit animus. Verum tot incurrentibus adversis, nihil audeo polliceri. Quamobrem nihil æque exopto, quam ut alius minus negotiis distentus, viribus etiam animi corporisque florentior, hoc suscipiat negotium. Is esto, qui hoc saxum diu jam volvit, vir clarus Ludovicus Lucius: quem ex scriptis jam ante vicenos novi annos. Nulla vero libentius legi quam quæ adversus Socinianos editavit, manibus enim pedibusque obviam eundum Sectæ, usque adeò & Christi naturæ meritoque & veteris Ecclesiæ dogmatis adversanti. Ad Theses meas Theologicas quod attinet, excusæ vel potius recusæ sunt Oxonii; sed jamdiu est, quod & illa sunt distracta exemplaria. Quare efflagitant plurimi, ut novam procurem editionem, dissertationibus variis adjunctis, quæ necdum lucem viderunt, atque jam à me scriptæ & viris eruditissimis visæ ante annos viginti. Quid Vossius tuus de se spondeat, dum nihil illi otii est ab amicorum negotiis, præterquam nocte intempesta, qua & ipse has literas subito exaravi, ne amicissimo viro injurius viderer? Præter præstantiss. D. Lucium nomine etiam meo saluta pulchram Buxtorfii animam, magni parentis prolem præclaram.

Amstelodami, clↄ Iↄc xl. iv Kal. Novemb. Styl. Greg.

Tuus omni officio,

G. J. Vossius.

CCCXCVIII.

Joanni Beverovicio *suo* G. J. Vossius *S. P. D.*

VIr Clarissime,

SCio jamdiu esse quod promiserim gratias me acturum tibi pro munere de eruditis fœminis: quod magnopere me delectavit. Atque isthoc quidem quod dixi, pollicebar, priusquam eo nomine obstringerer. Nempe ut credere aliquis posset, quo celerius animum meum pascerem epulis inemptis. Quicquid de isto fit, ab eo tempore, quo dono isthoc opus misisti, silui strenue: non tam oblivione ulla, quam quia arbitrarer cessare aliquantis-

tisper posse hoc literarium officium nostrum in tot adversis; præcipue morbo meo gemino, & conjugis, & liberorum, & ex hisce etiam mortibus suavissimi Gerardi, & pro sexu non inferioris Joannæ, unicæ filiæ meæ. Hanc taciturnitatem nostram minus te mirabitur nemo, qui scias quam alioquin etiam negligens in epistolis esse soleam. Hoc offendit non paucos: non te Clarissime & Amicissime vir, ut satis inde video, quod nihilominus mittere volueris Dordrechtum tuum, plerorumque liberorum, quos partim habeo, partim habui, natale solum, ut parentem meum mittam, quem ea in sacris doctorem habuit, & matre mea defuncta, alteris nuptiis non indecori familiæ innexuit, ut me quoque taceam, qui pueritiæ meæ studia illi debeo, & fortasse plura, quam acceperam, refundere sum conatus. Quorum ut video, ne tu quidem posteritatis pateris esse ignaram. Nempe sic stat sententia, quantum colligere possum, nullæ ut ad me, vel in publicum potius, chartæ prodeant tuæ, quæ non perhoneste meminerint veteris præceptoris: qui tamen quando tua legit, & se discipulum lubens agnoscit tuum. Atque illum affectum cognovi, ex illis etiam quæ decertata inter te, summe vir, & τὸν πάνυ Salmasium. Huic te respondere scribis, sane magis sic elucebit veritas, sed alternatio sit non altercatio, de quo plura scriberem, nisi probe mihi notum esset, quanti virum facias; quantopere etiam improbes Coprianæum & similium scribendi morem. Vale vir præstantissime & amice, atque intra unum alterum mensem, opus nostrum de Gentili Theologia, & Christiana Physiologia expecta. Jamdiu prodiisset nisi & me valetudo mea meorumque impediisset, & typographus magnopere moraretur, qui sepositis nostris totus est in edendis quæ illustris Grotius in quatuor Evangelistas pereruditе elaboravit. Spero ea ante Kal. Januarias lucem visura. Eximio Colvio, & quos alios nostri scis amantes salutem plurimam dicito.

Amstelodami cIↃ IↃc xl.
post. Id. Novembris.

CCCXCIX.

Georgio Ratallero Dubletio *Senatori supremæ curiæ.*

Nobilissime, Amplissimeque vir,

Vicinum habeo indolis optimæ, honesti nominis, & ingenii industriæque minime expertem, quique adolescentior denis pluribusve annis, varia loca, præcipue Germaniam & Sueciam lustravit. Nomen illi Danieli Giot: patria Amstelodamum, unde & parentes tam ejus, quam conjugis, & hi & illi bene semper audierunt. Is subinde domum venit nostram, inque morbis liberorum meorum præ aliis plurimis fidem, amoremque, & noctu excubando, & aliis officiis comprobavit. Hac fiducia non dubitavit à me exposcere, ut quandoquidem vacaret prætura, sive Baillivatus Beverwicensis pagi, vellem se commendare tibi, quicum mihi amicitiam esse veterem ignorare non potuit, qui liberis tam familiariter uteretur. Ego vero maluissem quidpiam petere, ubi suffragio proprio aliquid sine incommodo tuo posses, quam ubi quis commendandus esset alteri: quod sæpe non possumus, (in me ipso expertus loquar) sine opera molestiore, ingratioreque. Verum cum virum honestum esse cogitarem, & parem muneri quod desiderat, non potui non despicere, ecquo juvare possim. Frontisne mollitiem dicam, quod negare amicis familiaribus nihil sustineam, an impudentiam, frontemque perfrictum, quod illum ad te mittam, ut auxilio vel si minus possis, consilio juves? Id mihi gratum erit, ne putet, mihi affectum duntaxat in labris natare, sed nihil interim incommodare tam occupato, & honorato velim. Videbis ipse melius, quid non sine dispendio possis. Scribo hac de re etiam, sed paucioribus, ad equitem D. Grasvinkelium: qui sine dubio non parum valet, & ut confido, prorsus etiam volet, apud Nobiliss. præstantissimumque D. Basium avunculum suum D. de Harincaspel. De his satis: præsertim quando tempora, quibus vivitur, cogitamus; nam multum metuo, ne irritum sit hoc totum negotium, ob copiam (uti reor) competitorum; quorum aliqui vel gratia, vel pecuniis possint amplius. Etsi nec Giotto animus deest, vel facultas, pro binis spondendi florenorum nostratium millibus. Sic ipse retulit mihi, cum aliquis objectaret, quid nunc obtineat. De rebus meis nihil habeo, nisi spisse procedere commentarios nostros. Dixeris nihil superesse, præter præfationem,

ap-

appendicem minutum & luculentos indices. Quæ an ipsa vix duodecim conficiant quaterniones, quantum conjecto, fateor: & addo, potuisse ista excudi, intra menses duos, sed enim præla jam desudant Grotii annotatis in N. Testamentum. Atque adeo in his edendis maturant, vel festinant potius, ut existimem, quaque hebdomade, non minus quam sex folia, (In significatione qua nostri bellen ex pellium voce nuncupant) excudere, plurium typothetarum opera, opere in uno occupata. Sed non mediocris hic metus meus, ut hic quoque locum sit habiturum vetus illud, quod de canis festinantis cæcis catulis dici solet. Urgeo subinde mea, sed respondent, cum sæpe eos sim moratus patientissimos, æquum videri, ut nunc moræ aliquantum ipse perferam. Et facilior sum hac parte ob caussam quandam, quam me tacente etiam optime intelligis: nec alia ratio est, cur hactenus non responderim postremis literis tuis. Cæteroquin scias nihil me præfaturum operi, nisi consulto Nob. Amplissimoque regni Anglici Oratore Boswello, cui quæso quando otium erit, pl. & amicissimam meo nomine salutem dicito. Vale.

Amstelodami cIↃ IↃc xl. Nonas Decembris.

Tuus tuo merito,

G. J. Vossius.

CCCC.

Nobilissime Amplissimeque Dubleti,

POstridie Kal. Januar. an. hujus cIↃ IↃc xli. unde auspicatius ordiar quam à voto? Id vero facio lubens meritoque; Deumque oro, ut tibi tuisque omnia succedant, non dico ex animi sententia (nec enim scimus quid expediat nobis) sed prout maxime Deus senlit conducibile esse animarum saluti. Hoc patris cœlestis judicio fretus, facilius multa ut debeo perfero adversa: ac magis magisque in eam adducor sententiam, ut credam sospitatorem nostrum in precatione ea quam edocuit Apostolos, non jussisse ut terrestris panis peteretur, sed cœlestis: non quasi nefas putem expetere illum, præsertim ubi defecit: sed quia existimem Christo apud Matthæum fuisse propositum animos nostros à terrestribus, de quibus usque adeo solliciti sunt, ad cœlestia attollere. Atque cursum animare debet quod promittit salvator, non si cessemus terrena exposcere, eo nos iis cariturос: sed cum nobis curæ sunt cœlestia, & ista votis assiduis flagitemus, Deum sponte nobis largiri velle, quæ ad vitam terrenam necessaria erunt. Præter ista quæ dixi, & plenius precationi dominicæ apud Evangelistam subjunguntur, & complurium sanctorum patrum autoritatem, qui similiter sensere, & vocem ipsam ἐπιούσιος, quæ non alium panem signare potest, quam ἐπιούσιος ἄρτος, valde etiam in hac sententia firmat series ipsa precationis. Quid enim convenientius quam ut duo rogemus ista, ut bona consequamur, & simus immunes à malo? Bonum spirituale, tum finem attingit, tum viam, sive ut loquuntur in scholis, media ad finem. Finis est gloria Dei, eoque poscimus ante omnia, sanctificationem nominis divini. Via complectitur hæc tria; primum, oblationem spiritus sancti, unde petimus, ut veniat ad nos regnum spiritus, & verbi divini: deinde operationem ejusdem spiritus, per quam voluntatem facimus Dei, non nostram; denique conservationem spiritus ejusdem, ac per eum perseverantiam nostri in fide & sanctimonia, quæ per panem futuræ vitæ indicantur. Objectant huic sententiæ adversarii. si per panem intelligamus alimoniam spiritualem, συμπίπτειν secundam petitionem & quartam. Sed hoc non dicerent, si cogitarent discrimen Baptismi & Eucharistiæ, ac Christum utrumque instituisse Sacramentum. Mitto alia quæ eos refellant. Ad immunitatem à malo venio, quæ respicit malum præteritum & futurum. Ad prius pertinet, ut remittantur delicta, quæ jam commisimus. At posterius, ut ne Diabolo permittatur tentatio & victoria de nobis. Ubi una erimus, pauxillum super isto si vacabit dissertabimus. Equidem cum primo calamum in manus sumerem, non putabam me isthoc argumentum, & tam fuse, ut nunc, tractaturum. Sed facilis ad amicum tantum (uno trium, quibus pro rebus humanis valde mihi placeo) & occasio se scribendi offert, & argumentum. Nec negare tamen velim, fortasse me nihil fuisse scripturum, nisi Guiottus noster rogasset, ut aliquid ad aliquem exararem, quod ex re sua foret. Satis egi, eoque minus pœnitet, quia sic spe video bona, quod luculentum tui & aliorum affectus indicium præbet. Bis locutus sum, & una mecum collega meus Barlæus, cum Domino de Heemsted, is omnia prolixe pollicitus: sed volebat ut Guiottus serio secum perpenderet, num hæc conditio satis sibi conveniret, quandoquidem, si non Beverovicensem, sed alteram consequeretur, à Miropio hactenus administratam, periculum foret, ne quandoque ad Dunkerkanos auferretur. Noster metuebat, ne hæc eo dicerentur, ut absterretur, & Olikannio, vel alii faventior foret. Interim ut

ut dixi, & mihi & Collegæ large promisit; & quia Collegæ memini, scias & tertium additum hodie Cabeliavium, nepotem ejus Cabeliavii de quo in Historia Borrii an. cIↃ IↃ lxxxvii. orationem inauguralem hodierno habuit die: scripsi post duodecimam nocturnam. Et scio longiores non exposcis, sive quia satis occupatus, sive quoniam quod omnes jubent, parcere me etiam valetudini meæ voles.

Amstelodami, cIↃ IↃc xli. diem quid addam? nolo videri obliviosus ejus quod initio Epistolæ scripsi. Quanquam si hæc culpa est dicenda, nec sic satis vitarim: nam & annum à me expressum nunc in mentem venit.

Tuus tuo merito,

G. J. Vossius.

Filii Matthæi alter Batavicorum Annalium tomus jam traditus est typographo; uti primus de domo Egmondana, ita hic futurus de Hannonica, & tertius de Bavarica, quartus de Burgundica. Mitto de reliquis.

CCCCI.

Hugoni Grotio.

Illustrissime Domine, vir Incomparabilis,

PRopè interdum est, ut adaptem mihi Catullianum illoc:

Fulsere quondam candidi tibi soles.

Videlicet dum mens in sano corpore sana fuit. Nunc ferè aliter est, dum vires, minus minusque solitis sufficiunt laboribus. Interea Deo gratias ago maximas, quod annis totis sexaginta, si paucos excepero morbos, qui in climactericum incidere, non corpore minus, quam animo valuerim, si deinceps pejus fuit, eò sic voluisse Deum arbitrabor, ut sarcinulis collectis, totum me componam, non ad exilium quidem, ut Gentiles dixere, sed patriam, quo caput Ecclesiæ suæ ascendit. Bona tamen spes familiam meam habet, melius fore, ubi blanda Zephyri aura reduxerit nobis egelidos veris tepores: qui foras sinent exire, & ambulatiuncula discutere hunc penè dixero veternum. Id enim jam binis ternis mensibus, parum licuit, ob aera, penè assiduè nebulis fœdum, sane magis, quam à multis retro annis memini; non in septentrionali hac Hollandia modo, sed Australi etiam, ac vicinis Provinciis. Itaque alii, alio morbo cubant. Tussientium verò è catarrhis crebris ac molestis plena prope omnia. Hæc qualecumque solatiolum adferunt in morbo meo; magis tamen quod non prorsus cogar libros abjicere; & non desint amici, qui alloquio reficiunt pio, & erudito. In horum numero, nunc est, optime & egregie de Ecclesia promerens, Joannes Duræus. Jam quasi hebdomas est, quod è Germania huc venit, à suis in Britanniam revocatus. Quid promoverit, ex literis ejus intelliges, quas ad te ut mitterem jussit. Plurimum autem metuo, ne in irritum cadant, quæcumque hactenus inter Lutheranos egit. Jam decennio, antequam ille hanc provinciam susciperet, nihil æque objectabant Lutherani, quam pacificatores omnes agere hanc causam malo dolo, ut nempe postquam pro fratribus agniti sint, simplicibus Lutheranis os sublinant, errores suos affricent, & numero auctiores facti γνησίως Lutheranos sedibus expellant. Atque hujus rei firmamenta adferebant partim ex veteribus exemplis, partim ex eo quod Synodus Dordrechtana, in damnanda Remonstrantium sententia, simul condemnarint Lutheranam; partim etiam, quod Doctores in exilium ejecerit, auditorum cœtus sub gravi pœna interdixerit. Ergo inquiebant, ite ac prius componite controversias inter vos, & Remonstrantes, qui etsi in sacramentario negotio diffideant, æque ac vos, in dogmate tamen de prædestinatione propius absunt à nobis, plerique etiam plane consentiunt. Quamquam vero adventu D. Duræi, non omnino suam opinionem mutârant Lutherani: plerique tamen aliquanto meliorem de eo sententiam conceperunt, eo quod missus foret à Clero Anglicano. Nam agnoscebant, Ecclesiam, qualis sub Eduardo, Elizabetha, Jacobo, & hactenus sub Carolo fuit, seu doctrinam, seu ritus considerarent, propius secum convenire. Præterea videbant, vel rarò, vel nunquam, ab iis qui regimen, Liturgiam, & disciplinam Angliæ comprobarent, suas Ecclesias conviciis & maledictis fuisse impetitas: quod, aiebant, à maxima parte aliarum Ecclesiarum fieri solere. Sed quid animi nunc, ad ineundum cum Ecclesiis Gallicis, & Belgicis, fore putabimus, ubi cognorint, hoc agi in Britannia, ut accusatis, damnatis, ejectis omnibus, quos non longè à se abire, & omnino modestiæ, & pacis amantiores credebant, triumphant soli, quos ipsi Calvinianos, in Anglia autem Puritanos nuncupant? Equidem horreo, quando cogito quæ Londino à plurimis, sed ferè Puritanis perscribantur; præcipuè de Reverendissimo Archiepiscopo, eum in custodiam abductum, perduellionis reum. Liber etiam his terris (urbe certe dicere non possum) Latinè editur hujus argumenti,

menti; præcipites nimis fuisse Scotos, in abjurando Episcopatu; nec Anglos sine Hierarchia hac posse regi; sed recidenda stipendia, longe maximam partem; sufficere singulis ternas quaternas, summum quinas libras sterlingicas: meliores verò sufficiendos in locum multorum; in his Wrenni, Montacutii, potissimum Archiepiscopi Cantuariensis, quippe intus, & in cute (utcumque adhuc aliud simulet) Papistæ. Hoc etiam abundè comprobari, ex Opere Anglicè, adversus Jesuitam; dum Meneventis [S. Davidis] esset Episcopus, perscripto & postulato Regio, superiori anno, plusculis additis recuso. Objectatur quod de Ecclesiis Reformatis h. e. Puritanis, sinistros habuerit sermones; imo (quam hoc verè dicatur nescio) Calvinum vocarit Nebulonem. Et hæc propter, gravis instituitur querimonia, quod istoc ausit contra magnum illum Heroa, terræ filius, cujus Natales satis noti sint in Britannia. Quasi non ad majores etiam dignitates evecti sint alii, qui non tam honeste nati, ac ille Noster; sed neque de Papismo quod aiunt, in animum possum inducere; cum & coram, & literis non unis, me fuerit adhortatus, ut Baronio responderem. Longè aliter etiam de eo prædicant, apud me qui maximè illi familiares. Metuo igitur, ne Papismum, ut vulgò fieri amat, vocent id omne, quod Puritani respuant, utcumque vel semper, vel primis saltem seculis obtinuerit in Ecclesia Christiana. Et sanè absolvere illum ab hoc crimine possunt, quæ in Synodo Cantuariensi & Eboracensi, sub utriusque Archiepiscopi præsidio, adversus Papistas, uti & Socinianos, sunt decreta anno superiori. Visa tibi arbitror, Mihi quidem exemplar, ab ipso D. Archiepisco transmissum fuit. Et iis quibus innotuit ejus erga me affectus, vilioris me pretii idcircò putant. Non soleo tamen, de ejus erga me amore quidquam jactare. Novi enim nostrorum invidiam, ac mores; sed ex Anglia venientes hoc diffuderunt. Et in his amplissimus Dordrechtanorum Consul, in Angliam nuper Legatus, Guilhelmus Beverius, nisi is Cornelius potius, retulit non uni, quomodo, cùm de variis Regni rebus, cum reverendissimo Archiepiscopo esset collocutus, & jam utriusque currus diversam insisteret viam; miserit famulum, qui paulum sisteret currum Beverianum: tum alterum alteri occurrisse: cæterum Beverium grande quiddam expectasse; Archiepiscopum verò non aliud postulasse, quam ut amicissimo suo Ger. Jo. Vossio plurimam diceret salutem. Hoc qui audière, πάντως factum negant. De salute quidem ex ore Consulis, ac Legati accepi, sed de cætero reticuit. Leve tamen delictum, & cui facilè ignoscant, qui sciunt, quàm paucos in Batavia sit invenire, qui cum mediocri Doctrina, animum ad componendas Ecclesiæ lites adferant. Neque hæc dico, quod ad rem tantam videar idoneus: sed quia ad excusationem ejus multum valeat, quod me talem putârit. Tu quoque Illustrissime Domine, multum sermone variorum vapulas, quasi istis in Anglia Papissantibus faveas. Imo Papaturientium istic gratia, de Antichristo eam fovere sententiam diceris, quam diatriba tua complexus es: scio te istac calumnia non terreri. Tamen metuo, ne & alii deinceps adversus te exsurgant, & virulentum calamum stringant. Jam credo videris, & alterius Galli, sed in Gallia agentis, nec de nomine tibi ignoti Antidiatribam. Aiunt, & Voetium quædam moliri; sed πολεμικοῖς missis, aliquid etiam dicamus de tuo in Evangelistas IV. Commentario. Is videtur intra tres hebdomadas posse absolvi. Ternis proximis excudent diatribas tuas, & Indicem, una cum erroribus commissis, quos interea temporis à te missum iri sperant. Opus nostrum de Idololatriæ origine, & rerum naturâ spissè procedit, non solum culpa Typographi, qui totus in tuis desudat, sed etiam ob invaletudinem meam, quæ non permittit, ut sim qui in meis esse soleo. Et sanè si per Typographum liceret, mallem, ad mensem unum alterum, differre editionem operis nostri, in cujus Indicibus quatuor operosis, pro totidem libris, nunc occupantur Operæ Typographicæ. Utinam verò non morbus me etiam impediret, quo minus sæpius Typographum excurrerem, & ut tua procedant, attenderem. Nunc toto mense, imò & altero, vix pedem extra domum pono. Et raró satis consulor ab correctoribus. Jam aliquandiu est, quod quaternionem ad me misere, in quo pag. 768. ubi vidi in αὐτογράφῳ, vel potius inde exscripto חוה pro יהוה: Item μάδος pro μηδός. In postrema etiam pagina, in eodem exemplari fuit Thedotio pro Theodotio, κ'ἂν pro κἂν, δέρμα αἶδα, pro αἶδα. Hæc similiter Typotheta posuerat, nec noster ille correxerat. Vellem Brenius solus par fuisset labori, qui talium intelligentior est emendatore altero. Equidem sustuli illa quæ dixi; quia adhuc integrum erat corrigere, sed vereor, ne ejus generis multa relinquantur: satis præsidii, dum ponunt, in eo quod transmissum exemplar. Quasi in iis, qui absente Authore excuduntur, non opus sit, ut Typographi pretio nulli parcant, in parando sibi homine, ad emendandum idoneo; non ea modo, quæ Typothetæ peccant, sed etiam authoris Amanuensis. Quod me meaque placere maximo Salmasio scribis, gaudeo. Nempe utriusque vestri, & aliquot aliorum, qui cum doctrina vir-

virtutem & candorem, rem raram, conjunxere, solari me soleo, adversus obtrectationes Phœniculi, cum suo Hyperaspiste, & aliorum, qui toti ab eo pendent & in ejus gratiam, à quo laudari in scriptis exoptant, non cessant cædere te, Salmasium, & hunc bomullum, qui ita scribit. Uxori heroinæ, quam salvam rediisse in Gallias lætor; & liberis tuis, meo, uxoris, & filiorum nomine salutem dicito.

Amstelodami, 1641. postr. Id. Jan. *Tuo illustrissimo nomini devotissimus,*

G. J. Vossius.

CCCCII.

Reverendo & eximio viro, D. Isaaco Barggravio, *S. Theologiæ Doctori, Venerabil. Canon.* Cantuariensium *Decano.*

Reverende Dom. Decane,

JAmdiu est, quod nullas ad te officii atque amoris testes literas misi. Nimirum cessare volui, donec mitterem volumina bina de Gentium sacris à Deo abducentibus, & naturæ mysteriis adducentibus in admirationem & cultum veri numinis. Nec tamen diu adeo distulissem literarium hoc officium, nisi varii rumores de Anglicanæ Ecclesiæ statu quodammodo reddidissent in nonnullis animi incertum. Sed spero, Deus desinet peccatis omnium irasci, ac veritatis, ac ordinis publici amantibus faventia sua adspirabit. Ac pro isto quidem assiduè ad Deum preces fundo. Opus nostrum gratum tibi fore confido; uti & symmystis universis. Fusè satis de illo scripsisse mihi videor epistola illa, quæ non uni tibi, sed toti Canonicorum inscripta Collegio. Quare ista non iterabo, sed te solum rogabo, ut exemplar hoc, quod particulatim tibi mitto, boni consulas: nec tam in eo donum attendas, quàm affectum donantis. Atque idem de Dionysii mei Maimonide dixero. Scivi id te facturum, me non poscente; sed metuebam, ne si de eo siluissem, non eximiæ humanitatis tuæ fiducia neglexisse viderer, sed arrogantia aliqua, quasi hoc mihi deberi putarem. Tu verò Reverende D. Decane, vel paucos intra menses alia itidem expecta. Nam vobis omnibus præclarè muneris vestri satagentibus, minimè committendum mihi existimo, ut præter ea quæ publicè docendo in Illustri hoc Gymnasio Belgis præsto, aliisque huc commigrantibus, tanquam ad mercatum bonarum artium, non etiam scribendo procudam ejusmodi, quæ florentissimis Angliæ vestræ, imo jam meæ quoque ingeniis, placere posse confidam. Nimirum in eo sum totus, ut bene merear de Ecclesia & Rep. literaria, non his modo terris, sed etiam exteris, Anglia cumprimis, quæ tot jam me nominibus obstrictissimum tenet. Eâdem mihi hoc consequi videor, ut orbis videat, ordinis nostri homines publicis invigilare commodis; quippe ubi in hoc tantopere etiam desudent illi ipsi, qui impediuntur variè, quominus sint præsentes.

Vale, Reverende atque eximie Domine Decane, cumque optima conjuge & liberis à me salve: præsertim salutem à me dici velim præclaræ spei filio, quem hic cum summâ voluptate vidimus coram. Utinam modò sic res ejus tulissent, ut ego illo, ille me diutius frui potuisset.

Amstelodami, cIↃ IↃc xli. *Tui reverendi nominis cultor,*

G. J. Vossius.

Paucula infrascripta ad Epist. 424. spectare Lector facile deprehendat, huc Exscriptoris incuriâ transposita.

Denuò te compello, magne & Reverendissime Domine; quæso ignosce. Addidi exemplari ad te misso alterum tuo simillimum, ei, si sic res ferat, dandum cui imprimis debui. Pro tua prudentia, quid facto sit opus, melius me perspicies. Item duo alia vulgari ratione compacta; unum pro eo, quem oblitus fuero; nec enim dubito, quin aliquis mihi præteritus sit, dum sic propero, cujusmodi solœcismi facilem mihi veniam fore confido, apud eximiæ adeò humanitatis virum. Alterum autem mitto pro ornatissimo viro, qui Reverendissimæ dignitati tuæ est à secretis. Nempe non minus potui vel debui, quando ab eo exoptem mihi hanc operam dari, ut curâ illius, per famulitium aliquem singulis mittantur ea exemplaria, quæ tanto numero mittuntur. Iterum reverendissime & illustrissime Domine, salve à Vossio, nomini tuo æternum obstricto.

Libellus memorialis pro ornatissimo D. Secretario.

Mitto exemplaria octodecim. Compacta quidem duodecim: quatuor Reverendissimo D. Episcopo Londinensi: duo duabus Academiis. Septimum D. Usserio Archiepiscopo Armachano. Octavum D. Episcopo Cicestrensi. Tria adhæc Cantuariam destinata; unum universo Canonicorum Collegio, alterum

terum particulatim D. Decano, & tertium Casaubono. Superest duodecimum affini meo, Francisco Junio, agenti in aedibus Arundelianis. Sex insuper sunt incompacta; unum Doctori Steward: tria Londini agentibus, D. Patricio Junio, D. Seldeno J C. D. Th. Farnabio. Duo Oxonium mittenda, D. Rouse bibliothecario & D. Ed. Pococke, ex Syria reverso. Confido autem affinem meum D. Junium, paulò antè memoratum, modò in Urbe agat, simulatque cognôrit advecta esse exemplaria, lubentem se additurum socium in exemplaribus procurandis, si ita opus videatur.

Inservire vicissim in omnibus paratissimus

G. J. Vossius.

CCCCIII.

Guilielmo Boswello *Equiti, & Serenissimi Regis* Caroli *ad Foederatae* Belgicae *Ordines Prolegato.*

Vir Illustris, atque eximie,

HOC etiam nomine nunc debeo tibi quod certiorem me facere volueris quo loco res forent Reverendissimi Dom. Archiepiscopi optimi Mecaenatis mei. Non minus obstringor ista etiam parte ipsi Dom. Archiepiscopo Cantuariensi, qui, & suis & totius Regni ac Ecclesiae Britannicae rebus ita perturbatis, nostri tamen cogitationem non deposuit, deque statu suo me voluit edoceri, idque per te virum eo loco constitutum, & amicum communem. Atque ego quam primum Literis tuis respondissem, nisi in mentem venisset, satius fore si unam alteram hebdomadem hoc officium differrem, quo interea cognosceremus, quem exitum istorum sperare tandem liceret. Sed jam dies illi evolarunt, & aequè incertus sum ac dudum. Qui Literas subinde è Britanniâ huc accipiunt, aiunt propediem fore, ut rejectis vetustatis quisquiliis, Ecclesia Anglica adinstar Scoticae componatur, nec vel nomen Episcopale fando audiatur, solaque obtineat Apostolica, & λειτουργία, & doctrina, quam ab anno usque cIↄ Iↄ LXVIII. sed praecipue hoc Archiepiscopo oppressam conqueruntur. Hos si audimus, non de Archiepiscopali modo dignitate, sed Archiepiscopo etiam actum sit. Deus meliora. Tu Vir illustris quod fidei habendum sit melius perspicis. Ego interim assidue vota fundo pro serenissimo Rege Carolo Regiaque familia, ac Regno & Ecclesia, particulatim etiam pro Reverendissimo Cantuariensi Archiepiscopo. Quem quod Papistam aiunt, id ejusmodi est ut nihil à vero alienius dici posse arbitror. Scio studiosissimum semper fuisse veteris Ecclesiae, & Anglicanae illius, quae Eduardicis obtinuit temporibus. Sed hoc si fuerit Papista esse, mirum à Regina Maria tam multos, quia sic saperent, ut haereticos fuisse vivicomburio & aliter sublatos. Nec excidere possunt sermones quos coram non semel habuit mecum. Iis semper adhortabatur, ut annalibus Baronii responderem, quod & non unis ad me Literis fecit. Tamen fore puto paucis diebus, ut Liber in lucem exeat latinè, quo hoc propositum sit auctori commonstrare Reverendissimum Dominum, quem dixi intus & in cute Papistam esse, atque hoc ipsum evincere conabitur locis quamplurimis operis ejus, quod cum Menevensis etiam Episcopus foret, adversus Jesuitam quendam perscripsit, & anno superiore postulato regio recudi Londini jussit. Intelligo & ex viris bonis doctisque qui Librum videre, hoc exprobrari vehementer Reverendissimo Praesuli, quod Calvinum vocarit nebulonem. Id factum non credam, nisi oculis locum conspexero. Ea igitur occasione invehitur in D. Praesulem quod tantum Heroa sic nuncupet is, cujus, ut ait, natales adhuc in Anglia omnibus sint cognitissimi. Ex hujusmodi non difficile est conjecturam capere de caeteris. Utrum vero in Batavia is Liber mandetur typis an alibi, Anglia puta, vel terra quapiam Belgicae foederatae, ne illis quidem constitit unde haec hausi. Quod ad commentarios nostros de Gentili Theologia & Physiologia Christiana, solum superest, ut excudatur index Libri quarti, ac operis praefatio, dicatioque. Index intra duas erit hebdomadas absolutus. Urgebit deinde typographus caetera: cujus interest ut opus quàm citissimè prodeat. Ego quas potero moras nectam, diu tamen hominem querulum & lucri cupidissimum eludere non licebit. Vellem excurrere Hagam ut una de negotio hoc tecum consulerem, uti & Nob. & Ampliss. Dubletio. Sed non sinit valetudo, quae jam me tribus hebdomadis detinuit domi. Objectat Uxor quod ex quo scaeva illa de Reverendissimo D. Praesule variorum Literis huc perscripta, pejus coeperim valere. Mihi tamen satis bellè videor, & proprias ferre & amicorum fortunas: saepeque cogito fidelibus etiam adversa omnia in bonum cedere, &, ut Chrysostomus pulchre Homilia quadam comprobavit, neminem laedi nisi à seipso. Sed fortasse memet

non

non satis novi. Et diffiteri non possum cum primum hunc nuncium acciperem, vehementer me dolore fuisse affectum: partim quidem propter Reverendissimum Præsulem, & alios quosdam magni nominis, quorum ego & virtutem ac doctrinam & veteris Ecclesiæ amorem semper feci maximi: partim verò ac imprimis, quod Regno diu florentissimo à magna metuerim immutatione: quæ raro felix esse consuevit: nec nunc felix esse possit, si ut exoptare multos video, futura est imminutione Majestatis Regiæ, & non levi despectu Ecclesiasticæ vetustatis: quam si mei res foret arbitrii corruente indies Papatu toto orbe velim magis & magis triumphare. Sed spero metus nostros fore vanos, quales sæpe hominum Scholasticorum esse solent. Vale, Illustrissime & Excellentissime Vir, & cum Uxore lectissima salve ab

Amstelodami v Kal. Feb. ɔI) Iↄc xli. *æternum tibi devotissimo,*

G. J. Vossio.

CCCCIV.

Joanni Beverovicio *Senatori & Medico Dordrechtano S. P.*

AN quia & ipse Palæmonis arte non pauca consignavi, Amplissime Beverovici, eo similiter sapere me putas ac nobilem illum Grammaticum Vicentinum: qui tam stulte sapiebat, ut putaret nomen suum propterea à Marone positum esse in Bucolicis, quod præsagiisset, ipsum quandoque fore judicem poematum ac poetarum.

Non ea vis animo, nec tanta superbia nobis,
Nec tam aversus equos Batavis sol jungit ab oris.

Nunquam ego vel de poetis, vel de aliis summis viris, quale hoc par quod me scis dicere, judicium mihi vindicabo. Et profecto qua parte ego, & Vicentinus ille, si artem quodammodo communem exceperis, convenimus: Ille natas secum, & morituras ajebat literas. Ego vix ausim inter litteratos nomen profiteri meum. Literatorem dici sinent, qui non aliud objectant, quam quod illustris vestræ urbis proceres juvenem me Gymnasio suo præfecerint. Præterea Vicentinus iste Varronem vocabat porcum: mihi cum illo omnium togatorum doctissimo bene convenit, nec minus cum nostri seculi Varrone, τῷ πάνυ Salmasio, quem toto orbe obstupescit quicquid pene est doctorum; nec minus omnis admirabitur posteritas. Dixeris, ista οὐδὲν πρὸς ἔπος. Exposui judicium meum de Metonymico isthoc loquendi genere, equidem non defugerem hunc laborem, nisi certus essem, solum dicis, vel honoris gratia, hoc judicii mihi à duobus summis, & mei amantissimis præferri. Quid enim sit statuendum videtis per vos ipsi, & hoc videre vos vident omnes: vel ex literis super eo à te scriptis quilibet, non solum Vulpius tuus, viderit sententias ambas à veritatis & pacis studioso tam facile posse conciliari, quam vulpes pyrum comest. De adversa cognati Roverii valetudine multum doleo, semper enim ingenium illud amavi, eaque exspectavi ab eo, quæ & Reip. literariæ plurimum prodessent, & decus tum ipsi, tum familiæ, & urbi patriæ adferrent. Sed nescio quomodo fiat, ut præclara ingenia sæpe fugitantia sint laboris: præsertim si fuerint in re lauta. Confido tamen compluria jam chartis commisisse, quæ si quid humanitatis illi obtinget, à fratre vel te aliove in lucem promi mereantur. Cum postremo eum Dordrechti inviserem, aiebat multa se observasse in opere nostro de arte Grammatica: quæ communicare mecum vellet. Sed tam longo tempore nullas ab eo literas accepi. Si possis ex eo elicere, quæ ista sint, vel persuadere, ut ipse transcribat, rem feceris gratissimam. Nec editione proxima obliviscar grato animo ejus meminisse, unde accepi. Scio abunde, utcumque innumeros pene errores aliorum castigarim, & ab opere eo edito, alia non pauca venerint in mentem: tamen sic quoque grande me spicilegium aliis relinquere. De Cassiano sic habe, amare me eum scriptorem; sed nescire utrum sit codex bonus, & pervetustus, ut operæ videatur eum à me meisve conferri: deinde multum intersit, num fuerint libri tres de incarnatione; an vero xii. de institutis renunciantium; vel xxiv. de collationibus Patrum. Primo quod opus loco dixi, omnino volupe sit conferre cum Ms°. multis adeo locis medicam manum desiderat. At posteriores commentationes Romæ ex antiquissimis codd. innumeris locis repurgatæ à viro nunquam satis laudato Petro Ciacconio, ea editione hactenus utor: raroque omnino est ubi offendam: neque nunc tantum otii est, ut cum Ms° conferre valeam; si tamen codicem veterem venalem viderem, ære eum meo compararem, idque hoc animo ut per otium nunc hunc nunc illum locum consulerem. Ex his quid fieri velim, tute facilius judicabis, qui, ut arbitror, scriptorem elegantissimum videris. Sed ecce vix ista scripseram, cum intervenit Isaacus meus,

 ele-

enim es, quorum pietatem doctrinamque, cum judicio hoc tempore æstimem. Plurimam salutem clarissimo Bergio, Willioque nuncia.

Amstelodami. cIↃ IↃc xli.
Non. Martii.

G. J. Vossius.

CCCCVI.

Andreæ Riveto *Theologo*.

Si ego homo umbraticus, & qui angusto Scholastici titulo contentus semper sui, relatus unquam fuissem in numeros hominum elegantiorum, metuerem, ne tuo etiam viri ac pariter amici summi judicio, inde expungerer jamdudum, quod toties peccem in leges eas vivendi, quas prudentiores, & ad unguem facti, exacte adeo observant. Nam ut mittam vetera (grandis enim est talium meorum Solœcismorum seges) quam rusticum plane quod nunc dicam. Miseras mihi aurieolum vatem veteris in Philosophia doctoris mei, nunc etiam in Canonicorum Cantuariensium Collegio, Collegæ honoratissimi. Magni Molinæi nomen adderem, si hoc inter nos esset opus, qui taciti etiam veneramur nomen, quod orbis prædicat universus. Num vero vel auctori præclari operis, vel tibi, qui miseris literulis egi gratias ut oportuit. Non Amyclæ magis tacitæ Vossio tuo: Defensitare hæc non possim: est tamen quo me purgem. Animus erat ad pauculas hebdomadas differre officium scribendi, ac unà tum tibi pariter, tum affini tuo, transmittere qualecunque ἀντίδωρον nostrum de gentili Theologia & Physiologia Christiana. Jam ad umbilicum perpemodum mihi perductum hoc opus videbatur, cum in morbum prius ego, postmodo uxor incidimus. Hebdomadas ea res multas morata est Typographum. Redii postea ad labores. Opereque ut videri poterat perfecto, cogitare de luculentis indicibus cœpi. Hæc res non exiguo mihi in tantis occupationibus labore stetit. Aliud accessit; Multa cœpi desiderari in iis, quæ jam excusa. Itaque & auctarium suum singulis subjeci libris. Nunc tandem & ista typis commissa. Cum ecce à filio Isaaco intelligo (& is indicium ejus rei tibi se debere profitebatur) prodisse in Galliis opus novum de Gentium Theologia. Non putavi mea in lucem protrudenda, donec isthoc vidissem. Negavit se habere Elzevirius is qui hae in urbe degit: sed ejus causa scripsit Leidam ad cognominem Typographum. Hesterno demum vespere, is Elzevirius, quem hic degere aiebam, domum meam venit, ac narrat, ut navis cum è Galliis appulsa sit, quæ Bolduci Otia Christiana, in quibus multum ad nostri operis argumentum pertinentia, inter alios libros apportaret, atque hac hebdomade me habiturum. Moras igitur nectam, ut videam, ecquid sit, quod necesse habeam, vel nova appendicula, aut præfatione, vel aliter commonere. Simulac vero perfecero, è primis eris, quibus sum officii ergo missurus. Atque idem habes de eximio affine tuo: cui non minus quam lectissimæ conjugi tuæ, meo nomine salutem dices, quando otium erit vel occasio scribendi. Gratularer præterea familiæ vestræ, si quod dictum mihi, filium esse sponsum, constaret; sed ubi certiora cognôro, hoc inter alia novarum mihi literarum argumentum esto.

Amstelodami cIↃ IↃc xli. ix. Kal. April.

Tuus omni studio,
Ger. Jo. Vossius.

CCCCVII.

Guilielmo *Archiepiscopo Cantuariensi*.

Reverendissime in Christo Pater, Domine Illustrissime,

Satis scribere nequeo, quam diu noctuque æstuet animus meus decumanis magnæ Britanniæ fluctibus, pariterque affectus mihi optimus quisque videtur; tanto magis quanto quisque genuinæ Reformationis à fermento Pontificio, ut intelligentior, ita amantior est. Et sane si tanti fluctus etiam Marpesiam cautem commovere posse videantur: quomodo hic ἀταλαιπωρος fuerit, quem tum beneficium à Serenissimo Rege in Cantuariensi Ecclesia mihi collatum, arctè adeo Cantuariensi Archiepiscopo colligavit: tum etiam tot tantaque beneficia tua tantopere obstrinxerunt eidem. Nec solamen hic facile invenio, præterquam in voluntate Patris Cœlestis, absque cujus voluntate, nec capillus defluit nobis. Multa ille facit, multa permittit humano sæpe ingenio impervia, sed æquis semper causis subnixa: dura quidem Carni infirmæ; sed contestante Apostolo, salutaria semper diligentibus Deum. Cujusmodi prudentiæ Christianæ præcepta nihil opus memorare illi, cui ad humanos casus semper robur & æs triplex circa pectus fuit. Hac Spiritus sui gratia nec deinceps Dominus te, ut confido, destituet. Nos interea quotidie preces

preces ardentissimas coram Deo fundimus, ut porro te spiritu suo regat ac moderetur; &, si sic voluntas ejus, quæ sola est sancta, ferat, in annos plurimos Ecclesiæ suæ servet incolumem, Serenissimi Regis, ac universi Regni bono.

Hagæ Comitis, ℩Ↄ Iↄc xli. Aprilis St. *Greg.* *Reverendissimæ tuæ & Illustrissimæ Dignitatis filius devotissimus*,

G. J. Vossius.

CCCCVIII.

Merico Casaubono.

Reverende & Clarissime Casaubone,

Postulato id dedi filii mei Isaaci, ut Britanniam mox & Galliam visere liceret, lustrareque nobiliores Academias, & Bibliothecas, coram etiam compellare viros per orbem illustres, quo & doctior & prudentior patriæ se postea sistat. Sed quod dici solet, pecuniam esse belli nervum, id non minus in studiis & itineribus eapropter institutis locum habet. Quapropter rogo, ut dum in Britannia agit, (id non ita diuturnum erit, quando in hac senecta nihil æque desiderem quam ut cito reducem liceat complecti) cura atque opera tua recipiat, quantum mihi ex trimestri spatio mense Decembri anni superioris, puta supra millesimum ac sexcentesimum quadragesimi cedere convenit. Sin jam Mercatori Londinensi Hoofdio id annumeraris; illas viginti quinque libras Sterlingicas percipere queat, quæ liberalitate regia meo commodo expirârunt mense Martio. Sive filio sive Hoofdio pretium hoc annumeres, perinde erit. Opus nostrum, de quo sæpius scripsi, vix ante menses binos videre poteris. Nam mense opus erit, priusquam Typographus absolverit. Inde aliquid temporis sibi vindicabit, quod nonnisi compacta mittere amicis exemplaria soleam. De motibus Britannicis quid scribam, vel non scribam planè non video. Ita hic omnia augurantur alii læta, alii tristia. Deum assidue oro ut moderetur sic corda procerum, ut omnia fiant regni & Ecclesiæ bono. De rebus meis quid scribam? Si filius Cantuariam veniet, is (ita fore confido) pro viva erit Epistola. Inter alia decretum ei in lucem dare Ptolemæi χωρόγραφ. Cum variis jam editionibus contulit. Si quid ad eum scriptorem observaris, vel aliquid eo pertinens ex paterna habeas Bibliotheca; rogo ne graveris communicare. Beneficium conferes illi qui ex Laurentum Lege, alienum nihil attollat in armum; sed candide suo quæque auctori transcribat. Vale, vir summe pariter atque amice, ac cum Uxorem lectissimam tum reverendum D. Decanum & universum venerabile fratrum Collegium plurimum saluta.

Amstelodami, ℩Ↄ Iↄc xli. vi. Non. Apr. St. Vet. *Tuus tui merito*,

G. J. Vossius.

CCCCIX.

Johanni Rouse V. Cl. Ger. Jo. Vossius.

Præstantissime & Amicissime Rousi,

HAS qui literas defert, is Isaacus est meus, filiorum natu minimus; qui ante biennium Periplum Scylacis Caryandensis cum tralatione sua ac Castigationibus τῷ πάνυ Salmasio dicavit; postea que emisit breves in Trogum sive Justinum Notas; præterea que parata habet alia haut pauca; in his Ptolemæi γεωγραφικά cum variis collata Codicibus, Notisque à se illustrata. Quæ redux ad nos, si ita tulerit divina bonitas, publici juris faciet. Nunc ei me non invito, sententia sedet videre Britanniam Galliamque, occasione quidem Nuptiarum inter augusti Regis prolem & Principis nostri Arausonis filium (nam quem non capiat tam excelsorum Principum conspectus pompaque sublimi adeo sorti conveniens?) Sed si bene filii animum perspexi, non paullo magis ut doctrinâ pectus augeat, tot florentia utroque in regno lumina cernat, & quia vocalia sunt, affatibus etiam pascatur; adhæc Bibliothecas lustret, oculis quantumlibet curiosis; inque Britannia illam imprimis toto orbe inclytam, cui hactenus fœliciter præes. Nunc igitur te clarissime ac charissime pariter, etiam atque etiam pro amore nostro rogo, ut adolescentem in hoc instituto suo, consilio & auxilio juves; planeque hoc agas, ut quantum potes sine tuo vel publico incommodo, debere se tibi profiteator. Si bene animum filii novi, sementem feres in agello, qui non facile eludat spem coloni. Nec enim patietur posteros esse ignaros eorum, quorum opera quæ molitur exeant perfectiora. Libros quatuor de Gentium Theologia, & Christiana Physiologia, intra duos summum menses videbis. Cætera quæ ad me meosque pertineant, nihil nunc epistolæ commit-

tere

tere est opus, quando filius vivæ erit Epistolæ loco. Vale, vir præclare, & plurimam meo nomine salutem dicito magnis Viris, D. D. Accepto Fruen, Prideauxio, Samueli Fell, Thomæ Claytono, quorum affectum confido non defore filio, præsertim te proxeneta.

Amstelodami, cIↃ Iↄc xli. iv. Non. April. St. Vet.

CCCCX.

Jacobo *Archiepiscopo* Armachano.

Reverendissime in Christo Pater, Domine Illustrissime,

MUltum equidem debeo, quod non eesses augere & Bibliothecam nostram libris, & nos doctrina. Ut mittam quæ miseras prius, quam gratum acceptumque aureolum, sive aureum potius munus tuum de Britannicarum Ecclesiarum Antiquitatibus. In quibus ambigo, magisne mirari conveniat singularem Industriam, an summam Eruditionem, & Judicium exactum; quod etiam tum elucet, cum satius judicas judicio supersedere. Eo autem avidius hæc tua legi, quod ipsa argumenti præstantia, ac fructus mirificus, avocaret animum à cogitatione tot adversorum, quæ ab annis plusculis me circumglomerarunt; in his mortes quinque liberorum virtute doctrinaque præstantium. Atque hunc dolorem proximè auxerant motus Britanniæ vestræ, imo & nostræ; de quibus multa multorum literis, vera, falsa, ad nos deferuntur. His spero benignum Numen finem daturum propediem Serenissimo Regi, & universo Regno salutarem. Quam ad rem persuasissimus sum (atque hoc quoque constans de te est judicium) ea te consilia suggerere, quæ si sequantur, quorum maxime interest, non pacatam minus, aut florentem simus Ecclesiam habituri, quam superiorum Regum temporibus fuit. Hoc futurum, si ita caveamus Superstitionem & sordes Pontificias, ut debitus interea honos constet primis Ecclesiæ seculis, nec medicina, quod dicitur, modum excedat. Hoc scio curæ fore, tot Ecclesiæ patriæ amantissimis, & qui (quod bonis omnibus applaudentibus tanto cum fructu facis) peritiam antiquorum temporum cum illa proximi seculi feliciter sociarunt. Jam ad umbilicum penè perductum est opus nostrum de Gentili Theologia & Physica Christiana. Atque hoc in causa fuit, cur diutius rescribere neglexerim: Volebam enim, ut literæ meæ hoc ἀντίδωρον comitarentur. Sed-enim, eunte in Angliam filio meo Isaaco, adolescente ob studia & mores mihi pergrato, committendum non putavi, ut proficisceretur sine literis ad eum, qui me obstringere beneficiis suis non cessat: ut vel in proxime editis Antiquitatibus tuis, cum alibi, tum ubi de Mariano Scoto. De quo quod aurem vellas, & jure tuo facis, & mihi longè gratissimum fuit. Sed neque tot domestica charissimorum funera, morbi aliorum, etiam uxoris, ac meus præsertim ante annum, quem tum ego κλιμακτηρικὸν habui, meum me esse siverunt. Imo neque Typographum meum, dum opere superiùs memorato ferveret prelum, aliud esse ei subjecturum, mihi poteram persuadere. Verum hoc potius proximarum mihi Literarum inter alia argumentum esto. Interea te, Reverendissime Præsul, Deus Opt. Max. salvum ac sospitem Ecclesiæ suæ conservet.

Amstelodami, cIↃ Iↄc xli. iv. Non. Apr. St. Vet.

Reverendissimi ac illustrissimi Nominis tui Cultor devotissimus,

G. J. Vossius.

CCCCXI.

Joanni Antonio *Vander* Linden.

Clarissime Vander Linden,

NOli existimare, quia tam longo tempore non responderim, eo minorem esse erga te affectum meum. Sed sic statue, nec valetudinem meam, nec meorum, nec adversa alia, illthoc sivisse, ut meus & amicorum forem. De Hesychio sic habe: tantum me expectasse, per quem tuto mitterem. Nunc juvene hoc qui à Clariss. Cocceio mihi literas reddidit, se sponte ad isthoc onus offerente, nolui ultra differre: præsertim ex quo filius Isaacus, cujus gratia diutius reservatus, in Angliam abiit, inde Gallias petiturus. Haud facile dixerim, quam utilem literariæ Reip. apud Anglos operam naver, tam multis Græcis scriptoribus, tum ineditis describendis, tum jam editis cum vetustis exemplaribus conferendis. Et ut bene eum novi, nihilo magis claudicabit hac parte ejus in Galliis industria. Interea nihil impedit, quo minus clarissimus Schotanus adnotet, quæcunque sibi ex veteris amici mei Sopingii codice usui esse possint. Ubi redierit meus perscribam. Quanquam malim, si is fortassean, ut juvenes solent, tardius reditum paret, temporius Hesychium recipiam. Subinde

inde consulendi ejus occasio mihi etiam incidere solet. Semper enim hunc scriptorem literaturæ Græcanicæ non librum, sed thesaurum putavi. Nihil attinet, ut arbitror, pluribus te hoc tempore distinere: feriæ instant caniculares; quibus ut spero coram te amplexari, & sermones una jucundissimos serere licebit. Vale Clarissime, & Amicissime Vander Lindi.

cIↃ IↃc xli. *Tuus totus*,
iii. Kal. Quinct.

G. J. Vossius.

CCCCXII.
Clarissimo Cocceio.

AMavi te & æstimavi jam ab eo tempore, quo Brema ad me misisti primum, ut arbitror ingenii tui fœtum. Quem quanti fecerit ὁ μακαρίτης Dionysius meus (utque post tot annos in ea ætatula, annorum nempe ter septenorum, Orientis linguis impensos) sæpius ex ipso lectis tuis audivi, & non sivit posteritatem plane ignaram esse judicii sui in notis ad Maimonidem de Idololatria. Id opus jam ante quinquennium prodiit in lucem, sed non manus hominum, quia dum ego aliud opus molior de Theologia Gentili, & Physiologia Christiana, jacuit apud typographum, expectans duntaxat, ut nostra, ob argumenti similitudinem qualem qualem, prodeant simul. Interim me mortes meorum, & aliorum morbi valde afflixerunt, nec sivere satis officio fungi in eo, ut amicorum literis responderem. Tam bella tamen scribendi occasione, nolui esse negligentior: etsi nondum legissem, quæ de Antichristo adversus illustrem virum observasti. Nempe paulo postquam & literas, & munus hoc acceperam, intervenit amicus, vir eruditus, qui ubi in mensa conspexit dissertationem tuam, ad dies tres quatuor petiit sibi legendi fieri copiam. Nolui negare id homini amico: præsertim quia forem id temporis negotiis variis distentus. Sed cras ut censeo, restituet: neque enim eludet eum, qui sese dicit, legendi tua desiderio teneri. Sed cave putes, auctorem quicum tecum negotium est, non sentire quod scribit. Quantum novi, videt multa superstitiose geri in Papatu, & tyrannicè. Sed & aliqua in Ecclesiis aliis solet improbare, & omnia metiri imprimis doctoribus antiquis. Intelligo jam respondisse iis, qui priores refutare aggressi. Sed ne χυ quidem eorum vidi vel editum, vel ineditum. Ita distrahor, ut non possim vacare iis quibus velim. Interea gratias tibi ago pro munere, atque ita habe, multum te diligi à me, & magnopere optare, ut qua'e id donum, quod olim legi, multa elabores. Ecclesiam & Rempub. literariam tibi planissime obstringes. Summis viris & Theologis Makoskio, & populari Vedelio, plurimam, ubi otium erit, salutem dicito: Et simul à Vossio tuo qui nihil æque quàm pacem & concordiam reformatæ exoptat Ecclesiæ, permultum salve.

iii. Kal. Quinctiles *Tuus totus*,
cIↃ IↃc xli.

G. J. Vossius.

CCCCXIII.
Joanni Meursio Joannis *Fil.*

Eruditissime & Amicissime Meursi,

NUdius tertius tuas accepi literas & simul dissertationes civiles miscellaneas, longe gratissimas. Quid enim jucundius esse possit, quam magni Parentis tui non degeneris filii videre monumenta, parentis inquam tui, quem ego semper sic dilexi, ut fratrem non potuerim magis. Exemplar, quod jam decreram heri, transmittam cras Nobilissimo Mylio, & aliis, quos præclari patris tui amantissimos putavi. Animus erat nunc longas ad te literas dare, sed jam hora ea instat, quâ abeundum mercatori Severinio, quem sine meis ad te literis abire nefas putavi. Jam horas quatuor & ultra distinuit vir doctus superintendens Lippicus: quo factum ut spe exciderim omnia perscribendi, quæ vellem. Sunt ea pluscula, sed id alteris fiet literis. De Jacobo Marci solum tangam. Putavi ego jam diutissime impressa esse, quæ illi & ego, & filius Isaacus, sic commendaveramus. Quid faciam, si tanta est hominum incuria, nequid gravius, & verius dicam. Si liceret, vellem nunc scribere Clarissimo Dom. Erastio, quem intellexi jam rediisse in Academiam Soranam. Nam sero desideravi ad quædam responsum. Salutare nunc satis eos erit: uti & egregios viros D. Laurenbergium, sæpius Doct. Erastium, sæpissime Magistrum Stephanium. Unum addam, quem, ni memoria fallit, vidi nunquam: Is est magnus, Joannes Raw logices & eloquentiæ Professor, cujus fratrem, nunc Constantinopoli agentem, me aliquoties convenire memini. Narrabat ille mihi de Cornelio Nepote ab illo edito, sed etsi inquisierim, videre illum nondum licuit, verum Bibliopola Amstelodamum spem ejus videndi fecit: idque paucas intra hebdomadas. Vale amicissime juvenis, cujus

jus causa ego omnia velim, & optimæ matri, de qua ego & uxor crebro loquimur, & quam his terris vivere optaremus, plurimam dicito salutem: simul elegantissimæ virgini sorori tuæ.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xli. xiv. Junii. St. No. ταχέως.

Tuus æternum, & supra quam credere possis,

G. J. Vossius.

CCCCXIV.

Cl. Arcerio.

Eximie & Clarissime vir,

DIC bona fide, nonne satis diu videor tibi elusisse spem tuam? Sed ut olim Varro Satyram inscripserat, Est modus matulæ; sic ego dixerim cessationis, quam tu, ut confido, consules boni. Tandem igitur Hesychium mitto, postquam Britanniam petiit Isaacus meus; cui nihil æque in voto, quam ut ingenio industriæque tuæ plurimum eruditissimus debeat Grammaticus. Multi hactenus Scriptorem eum promisere; sed te eum fore confido, qui spem expleas Reip. literariæ. Pluribus loquar tecum occasione alia, nam is, per quem Hesychium mitto, jam adest, & si ante vesperum abire volet, uti decretum, ultra morari non audet. Salve amicissime Arceri, & nos tui gratia omnia velle existima.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xli. iii. Kal. Jul.

Tuus omni officio,

G. J. Vossius.

CCCCXV.

V. Cl. Stephano Stephani, *Professori Historiarum*.

Clarissime & Amicissime Stephani,

MUlta me in literis tuis delectarunt, præcipue quod scribis, jam totum te esse in Saxone tuo, eumque propediem visurum lucem. Bene de te opera hac mereberis; melius de patria Saxonis, tuaque; optimè de omni Repub. literaria, ac posteris universis. Semper mirificus me amor tenuit tam nobilis Scriptoris; nec mirari satis potui, cum dictionis cultum barbaris temporibus conspici in gente adeo ad Arctum remota, quem frustra desideraremus iis in locis, ubi vernaculus fuisset sermo Romanus. Nec debuit Scriptor ille debere alteri salutem, quam civi suo, inque tuis, ante omnes, Stephanio, cum multis aliis nominibus, tum imprimis τ' στέφανον promerenti ob civem servatum. Quid enim aliud censeam, qui jam ante Annos XIV. ex castigationibus tuis, Heinsio mihique (qui & illo tempore amor erga nos fuit tuus) inscriptis, imo ut tu scribere non dubitabas, dicatis, satis perspicere mihi visus fui, nihil à te profecturum, nisi ingenio tuo doctinaque dignum, ac magna industria elaboratum. Applausum totius eruditæ caveæ jam nunc ausim tibi polliceri. Atque utinam jam reversus è Galliis foret ὁ πάνυ Salmasius; quem intra mensem vel circiter affore spero: simulac redierit, tradam ei quæ illi misisti. Interim metuere incipio ne ea jam habuerit à filio Isaaco. Scis non alienum fuisse à moribus τοῦ μακαρίτου, nostri amici, ut libros grandi pretio divenderet, postquam prius exscripsisset, quod in rem suam foret. Si ausus fuissem reserare, non dico literas tuas, quod nefas duxerim, sed fasciculum istum in quo liber iste, contulissem cum variantibus lectionibus codicis ejus, quem à filio meo Isaaco habuit; cujus & propterea non sine præconio meminit. Utcunque est, commendabit te satis incomparabili viro hic erga ipsum affectus tuus; & si quid deesse videbitur, id supplebit nostra oratio, qui te in oculis ferimus. Henrici Canisii Lectiones varias nancisci nondum potui: nec ipse habeo; sed quando opus, utor codice, qui est in Bibliotheca Amstelodamensi. Intra sex hebdomades Leidæ distrahentur libri Clariss. Fran. Gomar; in cujus Bibliothecâ quin sit futurus, nullus dubito. Si aliter nequeo, opera dabitur, ut inde tibi mittatur. Vellem nunc plura, sed ecce jam advenit Bibliopega vester. Quare abrumpam. Verum inques, nihil respondes de opere tuo, quo Idololatriæ originem atque progressum, atque adeo, ut Theologiam Gentilem, ita & Philologiam Christianam persequeris. Ita est, sed dicare statueram in Anglia summati viro. Nunc res illic turbatæ me consilii ejus anxium reddunt. Hoc unum obstat, quo minus habeas. Jam absoluti Libri IV. solaque præfatio desideratur. Interim sic habe, ex primis te fore, cui hoc affectus mei testimonium sim missurus. Plurimam salutem dicito præclaris viris collegis tuis; quorum

rum uni nunc ſcripſiſſem, niſi temporis anguſtia excluderet.

Amſtelodami, cIↄ Iↄc xli. x. Auguſt. τάχιστα. Nec enim aliter nunc potui.

Tuus totus,

G. J. Voſſius.

CCCCXVI.

Hugoni Grotio.

Pariſios.

CUM gaudio intellexi ex literis filii Iſaaci, ut ſalvus Pariſios venerit, excellentiam tuam compellarit, & quod fore ſciebam, acceptiſſimus fuerit; Clariſſ. Salmaſium, alterum orbis literati decus, cum dolore ſuo non repererit, eò quod in Burgundiam abiiſſet. Nec dubito, quin ab eo tempore excellentiam T. compellarit ſæpius: niſi forte quod factum nolim, veneratione ejus faſtigii veritus ſit, ne in publicum peccaret. Quamobrem licet non ignorem, alloquio neminis, reddi poſſe doctiorem, prudentiorem, meliorem; ab uxore tamen commonendum putavi, ut ne ſine cauſa, & modo interpellaret: atque interea, ne paucis iſtis menſibus, quibus in Galliis futurus, diffluere ſibi patiatur occaſionem tam bellam, nec poſtea redituram. Tuæ vero excellentiæ, curæ eum fore, uſque adeo ſum perſuaſus, ut neque id rogandum magnopere putem. Imo ſi peccandum eſt, in hanc ſilium partem peccare malim, quod ſæpius compellet, quam ſubruſticus pudor ſineret. Et tamen non ignoro, heroicæ mentis tuæ negotia, partim Regni Suecici, imo aliorum etiam ingeniorum bono, partim Eccleſiæ Catholicæ, quam ſoli adſpernantur vitilitigatores omniſcioli, Eccleſiæ veteris contemptores, qui magis magiſque cornua ubique tollunt, ob fœlicem in Britannia ſucceſſum, ubi meliores eorum, quos dicere nolo, meliorum ſe mortem expectare creduntur, ſequiores vero etiam, manibus pedibuſque procurare. Mihi vero de talibus, vix ſcribere etiam tutum.

Quid moretur editionem operis noſtri, ut ſic dixerim, Theologico-phyſici, & per te, perque ea quæ proximè dixi facilè vides. Tamen, ut ultra ceſſem, non ſinit res Typographi, cui prorſus injurius ſum, nulla licet culpâ meâ. Jam ſex menſes ſunt, quod opus id non inſpexi, nempe quia etiam Indices jam excuſi, ſolaque deſideretur dedicatio. De eo, cui deſtinaram, fieri ut video nequit: utrum Clero Anglicano inſcribatur, deliberabo, ubi Hagam excurrero. Id intra tres erit hebdomadas: quando offerenda erit illuſt. Ordin. filii pars altera Annalium Batavicorum: ea erit de Comitibus, ex domo Hannonia. Quæres fortaſſe, cum tam diu non admorim manum operi de Theologia Gentili, quid interim moliar: nec enim ceſſare me exiſtimabis. Equidem in tot adverſis, utcumque forti ſim animo, non longam adeo mihi vitam polliceor. Quare eorum inſtar, qui abitum parant, convaſare mea incipio. Hoc eſt, relego & edita, & plura inedita; qualium majorem longè copiam reperio, quam putabam: ſi vita, & valetudo ſiverint, plura videbis noſtra, intra biennium, vel circiter, quam putares; ſed ſi prope jam ad carceres decurſum hoc vitæ curriculum, manebit eorum cura liberos, præcipuè Iſaacum meum, penè dixerim delicias meas: quem iterum iterumque excellentiæ T. commendo. Heroinæ conjugi ſalutem dicito, imo familiæ omni, à familia mea longe inferiori, ſed excellentiæ T. devotiſſima.

Amſtelodami, cIↄ Iↄc xli. poſtr. Kal. Sept. St. N.

Illuſtris excellent. T. obſequio, ſervitioque paratiſſimus,

G. J. Voſſius.

CCCCXVII.

Ampliſſimo Viro, Jacobo Wittio.

Ampliſſime D. Conſul, Cognate eximie,

HOC ſemper conatus ſum in liberis meis, ut tempora ſua publico bono, Bataviæ imprimis, metirentur. Eoque ſine Dionyſius meus ὁ μακαρίτης, Annales Belgicos Reidani, prudentiſſimi ſcriptoris, Latinâ donavit togâ. Eumque deinceps erat continuaturus, niſi aliter viſum fuiſſet Numini ſupremo. Matthæus meus ad vetera Batavorum tempora deſcribenda ſe contulit. Et ante annos pauculos, quinque libros primos edidit, quibus complexus trecentorum annorum hiſtoriam; nempe omne id tempus, quo Hollandi Comitibus domo Hollandis paruerunt. Exinde totidem libros condidit, de Comitibus domo Hannoniis. Eam partem proxima hebdomade decrevit offerre Illuſtriſſimis Hollandiæ & Weſtfriſiæ Ordinibus; ſuſcepit verò hunc laborem ſpe illa, quam Ordines ipſi, cum ſuperiorem partem afferret, fecerunt. Nempe ut eum Hiſtoriographi ſui titulo, cum ſtipendio decorarent. Bonè Conſeſſus nomine ſignificatum non modò

modò gratum fuisse laborem; sed peti, ut historiam Gentis suæ eodem modo retexeret. Sed ut nunc tempora sunt, illa jam animo effluxerint, aliqui fortè nec studia curant, nec honorem majorum, aut Gentis hujus à tot seculis florentissimæ. Quare planè opus est, ut in illustrissimo consessu, quidam, qui omnia suo pretio sciant æstimare, hanc operam commendent. In quo spero, facilè primos fore, qui in corona Hollandicarum urbium, jure suo primas tenent: præsertim cum id etiam futurum sit ex honore urbis, ubi meus ille, ac simul vester, natus, eductusque. Planè fore confido ut iis accenseatur, qui literarum studiis vestram etiam urbem exornarint; quod à paucis factum proximo seculo, superioribus fortasse à nullo. Tanto impensius operam dandam intelligo, ut ne honos suis desit benè de urbe, totaque Hollandia merentibus, & si Deus siverit porrò merituris, saltem nunc sic animatis, quorum voluntatem promptissimam non dubituet; Inclytæ urbis vestræ favor, quem erga me & meos summum semper sum expertus. Amicus meus, quem hic habeo, vir sanè cordatissimus aiebat; nunc iis vivi temporibus, quibus proceres hujusmodi munera conferre non aliis soleant, quam gratuiti honoris ergô; non qui ornare historiam Patriam velint. Et exempla promebat eorum, qui stipendio fruantur; sed nihil minus quàm historiam Bataviæ, vel veterem, vel novam cogitent. Respondi egome nulli nostrorum Procerum facilitatem invidere; sed ita confidere, si tam benignos se præbeant erga eos, quibus decretum nihil exequi eorum quæ suscepere; non claudicaturam eorum munificentiam erga illam domum, quæ triplici jam monumento comprobavit, quantopere bonori Bataviæ studeat apud Gentes exteras omnes. Sanè literas habeo à primario Magnæ Britanniæ viro, qui ad me scribit, visos lectosque sibi filii Annales; talisque si opera impensa esset rebus Britannicis, fore ut grande sui laboris pretium referret. Plura adderem, nisi mallem alios, quam me, præcones esse monumentorum filii mei. Vellem autem de his scripsissem ad te prius. Metuo enim, ne has literas demùm accipias, postquam in Hagam abierint Proceres. Quod si est, necesse sit, tribus verbis per literas negotium filii iis commendari; quod alioqui melius fieret coram, dùm adhuc in urbe sunt vestra. Sanè Consul Bickerus recepit, se velle crastino mane (is dies Sabbathi erit) de eo negotio agere, cum Collegis suis, quo majori animo, rem illi urgeant Hagæ; sed quid faciendum sit, quâ prudentia es, longè me perspicies melius. Uxori lectissimæ totique familiæ, à me, uxore, & Mattheo meo, plurimam salutem dicito.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xli. xii Kal. Octob. quo Romulum die natum fuisse, credidit antiquitas.

Dignitatis tuæ studiosissimus affinis cultorque summus,

G. J. Vossius.

CCCCXIX.

Hugoni Grotio, *Lutetiam Paris.*

Illustrissime Domine,

GEnerosus Baro, Benedictus Skytte, relicta domi conjuge, in Gallias tedit; Parentibus, uxore, amicis, Medicis etiam autoribus, qui sic arbitrantur valetudinem adversam, quam in corpore naturâ infirmo auxit bonorum liberum amissio, corrigi posse peregrinatiuncula, & mutatione aëris. Gallias terris prætulit aliis, partim quia Medicos habeat excellentiores, partim ob aëra temperatiorem, partim etiam excellentiæ tuæ causa; quam tam sibi faventem, & propitiam exoptat, quam persensit prius: Eoque sine aliquid etiam literarum à me petiit, quo excellentiæ tuæ commendarem. Id vero facio lubens, eoque lubentius, quod & ob ingenium, doctrinamque, & genus, ac gentem, per se sciam commendatissimum. Nimirum nihil hic opus circumspicere, ex præcepto Theognidis, atque etiam Horatiano, ne mox incutiant aliena mihi commissa pudorem. Gratias excellentiæ tuæ ago immortales, pro opere immortali, & incomparabili annotationum in quadrigam Evangelistarum: quod ex quo accepi, jam dies est quartus, avide, sed pro occupationibus, queis premor, cœpi devorare. Ac video esse reconditæ eruditionis thesaurum. Utinam his epulis liceret animum magis pascere? Præterquam quod evocaretur sic mens à cogitatione tot adversorum, (quæ interim mediocriter fero, & fortasse magno animo) etiam legendis tuis, meliora possem reddere, tam multa nostra in sacris, in quibus nunc limandis aliquantum occupor. Nihil in opere, de Idololatria & naturæ mirandis superest præter præfationem, secundi voluminis, hesternaque die excudi cœpit. Inscripsi Clero Anglicano; quod consilium meum gaudeo, nec excellentiæ tuæ improbari. Minus uret animum Reverendissimi Archiepiscopi, si opus, (sibi destinatum quod sciat) videat saltem Clero dicari, quam si ad illustres irem Ordines

nes nostros, vel Regnum Sueciæ, ut plerique erant authores. Illa adversus Reverendissimum, de quibus scribis *ἀνέγνων, ἔγνων, κατέγνων*. Valdè me malè habet, quod videam tam sævum animum eorum qui Doctores sunt Religionis reformatæ. Gaudeo interea quod ipse in Galliis agas. Noli enim putare, minus excellentiæ tuæ esse infestos. Quod facile intelligo ex iis quos hic habemus. Jam mihi cum nonnullis dissertandum fuit. Illi colligunt ex postrema tua diatriba, adversus Borboritam, & Frontonem, excellentiam tuam in gratiam Cardinalis Richelieu, hoc agere, ut redeant omnes ad errores Pontificios. Contra contendi, velle & excellentiam tuam, ut Romana Ecclesia reformetur; sed putare à Reformatoribus quibusdam, in his Calvino, modum esse excessum. Quemadmodum verò non sequitur, nec Italus est, nec Hispanus, ergo nec Belga, aut Gallus; itidem neque consequi non, placet illi reformatio Lutheri, minus etiam Calvini: ergo nec placet illi reformatio ulla Romanæ Ecclesiæ; non quam Cassander, aut ante etiam Erasmus exoptabant; quamque magnam partem secuti, qui sub Edvardi VI. reformarunt Ecclesiam Anglicanam; sive hunc in modum malis, non placet reformari, ut volunt aliqui *Ἰδιογνώμονες, καὶ αὐθάδεις*, veteris Ecclesiæ contemptores; Ergo nec eo modo, quem probant veteris Ecclesiæ gnari & amantes. Confido me mentem tuam, in illa diatriba, melius perspexisse, quam excellentiæ tuæ inimicos juratissimos. Qui nisi in Galliis viveres! Sed nihil cætera dicere attinet: Chartæ tamen eorum, dente Theonino, vel Leonino, aut Ursino, etsi quid efferatum magis, rodere & lacerare nomen non desinent. Nihil tam benè, tam verè dixeris, quin detorsuri sint aliam in mentem, alii malignitate, alii imperitia, at *ἀλογίᾳ*. Jam prævideo, quid sis dicturus mihi, nempe ut in Pietate ordinum facis.

Omnia percepi, atque animo mecum ante peregi.

Atque ita confido, Deumque oro, ut tanta aggressum, amore Ecclesiæ, misere scissæ, spiritu sacro firmet magis ac magis. Intelligo jam Hagæ esse apud fratrem libellum illum, de quo superioribus ad me literis scripseras. Gaudeo quia inde melius excellentiæ tuæ mentem perspicere erit. Eo lubentius post hebdomadem unam alteram me Hagam conferam, ut legendi istic potestas fiat. Etiam absque illo fortasse irem, cum filii causâ, tùm meâ, ut colloquar cum Oratore Anglico Boswello, quo melius volumina nostra, Britanniæ Clero dicata, eo transmittantur: si tamen valetudo, vel tempestas, iter impedient, per literas exequar; simul scribam ad fratrem Jurisconsultissimum, quem annotata illa ad consultationem Cassandri, ad diem unum aut alterum communicaturum, mecum non invitum, prorsus habeo persuasum. Nihil erit periculi, ne in manus veniat aliorum culpâ meâ. Vale, Illustrissime Domine, meum etiam Isaacum habe commendatum, quantum publica privataque sinunt. Dominæ conjugi, & familiæ toti, ab omnibus nobis, salutem plurimam dicito.

Amstelodami, cIↃ IↃc xli. xxviii Octobris, h. e. ipso natali Erasmi. Cujus herois memoria, pagina hac exeunte, penè ordirer novam. Nam eum quando cogito, & tempora nostra confero, Ecclesiæ miserescit; sed distentus exiguis, distentissimum maximis, non detinebo, seu tolutiloquentiâ meâ, ut Casei dixere, seu aliter vitium hoc meum vocandum putabis.

Illustrissimæ excellentiæ tuæ
devotissimus,

G. J. Vossius.

CCCCXXX.

Winando Rutgersio, *S. Theologiæ Doctori & Professori.*

Clarissime & longe amicissime vir,

DUM mihi adstat ornatissimus Alb. à Velgen, non omnia solum ore promenda, aliquid etiam literis committendum putavi. Valeo, ut solent, quibus animus ad multa adversa obdurescit; tot malis presso nova accuduntur quotidie; sed Deus, ut calamitate non una fauciat, sic oleo spiritus sui medetur. Postquam Ultrajectinæ te Academiæ commendaram, & mihi ejus scholæ professor spem fecerat, sed unus alter Zelota obstitit, & Proceres etiam judicarunt, recipiendum esse Ephorum liberorum Reginæ Bohemicæ, præsertim ea magnopere commendante. Commode cecidisse putavi, quod vir nobil. Wynenbergius, Curator Harderwicii Gymnasii me consuleret de professore novo in Philosophia. Et eo majorem spem concipiebam, quod diceret non primum commendari te à me, sed Lugduni idem fecisse affinem tuum. Gavisus sum ea propter magis etiam cum adderet, idem Winenbergius, Doctorem Cloppenburgium, quantum ex sermone colligi posset, non visum esse alienum.

Dixisse

Dixisse enim, te advocato, futurum, ut si morbo vel aliter detineretur, ipse aliquando in sacris doceas juventutem; sed spes etiam illa decollavit, alio jam arcessito. Intelligo ex D. Velgio te abitum huc parare; mallem ad munus vocatus venires: sed fortasse tamen ubi coram videbere, fœlicius sub manu succedet negotium. In me quidem nihil desiderabis, quod à fratre possis exigere. Etiam urbis hujus pastor Laurentius, amicus meus, te ob virtutes tuas; & mei etiam causa diligit, & paratum se ait facere in tuo negotio, quicquid possit. Vale mi amice Rutgersi, & animo esto forti, eundemque mihi à Domino exopta. Uxor uxori salutem adscribi petiit; nam ista subito in chartam conjectanti intervenit.

Anno cIↃ IↃc xii. postr. Kal. Novemb.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

CCCCXXI.

Reverende Domine Decane cæterique Metropolitanæ Cantuariensium *Ecclesiæ Canonici, Domini, ac fratres plurimum honorandi.*

JAM anni sunt duodecim, quod serenissimi Regis bonitate cooptatus sum in honoratissimum collegium vestrum, ac coram etiam cum ternis liberis omni à vobis comitate atque humanitate exceptus fui. Ex quo tempore semper animus mihi arsit cupidine, quomodocunque testandi posteris gratum erga vos affectum. Visus sum mihi nunc aliquam reperisse occasionem literario hoc munere, tum universè dicando Clero Anglicano, in quo etiam continetur egregium nomen vestrum; tum particulatim in secundo volumine vos nominatim exprimendo, tanquam eos, quibus arctiùs jungerer. Geminum nobis institutum est: partim enim enarro originem & causas Idololatriæ: quas ostendo non quidem fuisse nullas, sed stultas, vel saltem erroneas; partim verò pando naturæ arcana, de quâ multi quidem ante nos tractârunt: sed nos, ut puto, sicut alio fine, & crebro alia atque alia scripsimus. Quanquam verò materies sit diffusa variaque, quantum tamen licuit operam dedi, ut ne esset ἀμέθοδον & confusanea; quod pro certissimo habere soleo ἀπαιδευσίας argumento. Sed de proposito nostro frustra hoc loco adferam plura, cum fusè satis de eo dicam in utriusque voluminis proloquio. Solum igitur rogo, ut affectum hunc hominis devotissimi vobis boni consulatis, atque ita persuadeatis vobis, nulla terrarum intercapedine posse fieri, ut non eo vos affectu colam, quo prosequar præsentes.

Deus opt. max. universum Anglicanæ Ecclesiæ Clerum, inque eo particulatim vos, Domini mei, ac fratres in Christo venerandi, diutissimè feliciter conservet.

Amstelodami, cIↃ IↃc xl. 9 Kal. Dec. St.V.

Reverendi ac clarissimi nominis vestri cultor,

G. J. Vossius.

CCCCXXII.

Reverendissimo in Christo Patri, Domino Illustrissimo, Briano Duppa, *Episcopo* Cestrensi, *Ephoro Principis* Walliæ.

Reverendissime in Christo Pater, Domine honoratissime,

SI parum responderem summorum de me virorum expectationi, qui assiduè à me aliqua efflagitant studiorum monumenta; plura etiam quam ut tam multis ingenio, doctrinâ, industriâ, par esse valeam, excusatione nulla æquè apud æquos judices possim excusari, quàm quod animus, publici ejusque gravissimi muneris, seu onere, seu honore sit distractissimus; & si quid otii superfit, id propemodum omne auferat, vel rei familiaris in tot adversis cura, vel officiosa nimis amicorum interpellatio. Equidem si res lautior foret domi, fortasse me urbi subducerem, atque aliquò in villam abderem, non tanquam Timon μισάνθρωπος, sed ut perficiendo ea quæ habeo affecta, amicis, posteris, Deo ipsi melius temporis mei reddere rationem. Et tamen experior quodammodo, sic etiam animum nonnihil valere, quo intendero, posseque etiam in negotiorum mole otio ea subcisivo, si diurno minus, nocturno saltem non ineleganter dispungi. Eaque noctium fiducia aggressus sum opus arduum de Idololatriæ origine ac progressu, & mentis humanæ, ex natura adsensu ad Deum. Id vero contexui ex scriptura S. literatura, historia, veteri novaque, & naturæ admirandis. Dicavi antistibus Ecclesiæ Anglicanæ, in quibus etiam illustre nomen tuum; præsertim ad Ecclesiæ Cicestrensis honorem accedente maximi Principis cura, quem tot regnorum manet fastigium. Fore tibi laborem hunc non ingratum,

tum, facile colligo ex affectu, quo me semper es prosecutus. Luculentaque ejus indicia ante annos XII. Oxonii persensi, cum me nullo non prolixissimæ humanitatis genere dignareris. Eo minus rogandus es, ut quod sponte etiam facies, boni consulas munusculum tum meum, quod dixi, tum filii Maimonidem, utrique Angliæ Academiæ inscriptum, ut hoc etiam nomine tibi mitti debuisse videatur. Sanè sic vellet, si viveret, Dionysius meus, itineris mei Anglici comes, ac tuam etiam erga se humanitatem expertus coram. Deum optimum maximum rogo, ut Augustum Regem Carolum, serenissimum Walliæ Principem totamque domum Regiam multos in annos feliciter conservet; teque pariter, omnesque Regni Proceres, & Ecclesiæ Anglicanæ Antistites, pro quibus eò ardentiùs preces fundo, quo magis scissa multorum studia video, doleoque; non quasi Cantuariensibus insertus Regia benignitate hic aliquid attendam mei, sed solius Regis Regnique, & in hoc Ecclesiæ amore; pro cujus concordia vel mortem appetam lubens.

Amstelodami clↄ Iↄc xli. xliKal. Dec. Styl. Vet.

Reverendissimi & illustrissimi nominis tui cultor devotissimus,

G. J. Vossius.

CCCCXXIII.

Magnifice atque eximie Domine Procancellarie, excellentissimi inclytæ Oxoniensis *Academiæ Professores, Doctores, ac Magistri, Domini plurimum honorandi.*

EN vobis fœtum tenellum, quem ὁ μακαρίτης filius meus Dionysius, paulo antequam fato concederet, enixus apud nos fuit; prope dixerim, ut Pallada Jupiter apud priscos nationum Theologos. Sed paganicus ille Jupiter cum Minerva sua adhuc in gentibus vivit, meus non Jupiter, sed Gnatus, jam abhinc octennio vixit. Nam quadriennio, ex quo videratis coram vivere desiit in terris, qui nunc meliore vitâ fruitur in Cœlis. Utinam verò hic non tam animæ istiusmodi videatur, ut neque illum parentis sui, neque parentem, si viveret, fœtus illius posset suppudere. Hæc quidem de vestro me judicio spes habuit, cum filio Isaaco auctor forem, ut eum (quod ipsi utinam scriptori potius facere licuisset) undecunque doctissimis florentissimæ utriusque Academiæ Anglicanæ viris offerret dicaretque. Fecique hoc eo lubentius, quia scirem, si quid hoc in opere excidisset filio (& qui aliter esse posset in ætate adeo juvenili?) non ignoscendi minus, quam cognoscendi, vobis animum fore. Cogitabam simul, uti Halicarnassensis ille Dionysius ait, Apollinem in Panegyricis esse ὥσπερ προσωπεῖον τι πλασματικὸν περικείμενον τῷ λόγῳ: ita mei quoque Dionysii Commentarium, quo Maimonidem studiit illustrare, sic illustratum in jubare nominis vestri, ut non scriptionis magis, quam inscriptionis causa, conspicuus notusque fiat omnibus. Nec alter filius, editor relictorum, dubitasset istoc publice testari, nisi se, studiorum gratia, regna petente extera, à me id commodius fieri posse, haut temere existimasset. Maimonidæ, & tralationi ac Commentario Dionysiaco addidi de penu proprio libros quatuor, æternum mihi venerando Anglicanæ Ecclesiæ Clero inscriptos. Iis ago de conflictu Theologiæ Gentilis, & Physices Christianæ. Ac Idololatriæ quidem originem expono ex Literatura, Historia, mundi fabrica & sacris literis. Atque ex iisdem enarro Naturæ admiranda; quibus stulti abripiuntur in cultum Naturæ, sapientes autem deducuntur in admirationem & cultum Conditoris. Si priora nostra de Historicis Latinis, aliaque, ut annos ante duodecim coram vidi lubens, locum adepta in inclyta Bibliotheca vestra, etiam quæ nunc mitto, hoc, spero, honoris ab eximia vestra humanitate consequentur. Pro istoc affectu, etiam aliis in rebus erga me testatissimo, in laudes vestras perlubens excurrerem, præsertim quando raram atque omnigenam Doctrinam mirabundus mecum cogito. Verum & maxima perstingendo prodidero infantiam meam, & vestram, in os laudando, modestiam offendero. Et fortasse alius istis reservatur locus. Quare hic sistam. Solum Deum Opt. Max. rogo, ut augustum & serenissimum Regem Carolum, & illustres Regni Proceres, ac vos etiam, non de Anglia modo, sed universo orbe præclarè adeo merentes, diutissime salvos ac sospites feliciter conservet.

Amstelodami, clↄ Iↄc xli. x Kal. Dec. St. Vet.

Ingentis vestri nominis admirator cultorque,

G. J. Vossius.

CCCCXXIV.

CCCCXXIV.

Reverendissime in Christo Pater, Domine Illustrissime,

QUO magis aggravescit ætas, & fortasse adversis multis prope defatiscit: eò magis gliscit affectus iste gratum testandi animum erga tam bene de me promeritum Angliæ regnum. Ac cum magnum Magnæ Britanniæ Regem cogitarem, facilè eo impulsus sum, ut non alteri Grammaticos dicarem Commentarios, quàm proli ejus Augustæ. Sic enim opinabar studia prima, primæ ætati inprimis convenire, atque etiam deberi. Atque antea etiam sic ratiocinabar mecum, quia ad historiarum professionem vocatus forem in Academiam Cantabrigiensem: facturum me non absurdè, si eidem Academiæ, & præcipue ejus Cancellario Illustrissimo Duci Buckingamiæ, Latinorum Historicorum Historiam consecrarem. Hisce sic defunctus in eo totus eram, ut gratam mentem testarer erga Clerum Anglicanum: præcipueque cui, aut quibus potissimum deberem, Scripserat filius Dionysius, (quem Oxonii vidisti mecum, & cum liberorum meorum aliis tam humaniter, comiterque excepisti) is, inquam, in Maimonidem de Idololatria Latinè à se redditum Commentarium scripserat. Occasione illâ amicis rogantibus, eò animum adjeci, & uno quasi fasce complecterer, quæ de Gentili Idololatria observassem. Spissè mihi negotium processit, multis adeo occupato ; quæ ratio est, cur nunc demum Maimonides prodeat, etsi jam ab annis quatuor, imo ultra excusus. Ac tum prodiisse mallem: sed junctim exire malebat Typographus. Nunc nostri quoque operis quatuor libris absolutis, ulterius differre nec volui, nec debui: licet si Deus vitam & valetudinem concesserit, duos præterea libros addere decrêrim: ut ita integram planè habeamus, tum Theologiam Gentilem, tum Physicen Christianam. Ac de Maimonide quidem auctor filio Isaaco fui, ut fratris τῦ μακαρίτυ labores offerret, dicaretque florentissimæ utrique Regni Academiæ Anglicani. In quarum altera quantum fuerit nominis tui decus, quantum etiam Reverendissimi D. Duppa, & quomodo ea doctrina ac virtus, gradum vobis fecerit, ad grandius in Ecclesia fastigium, quantum etiam honoris mihi tribueritis immerenti, apud alios potius, quàm apud Vos, memorandi fuerit locus. Quod verò ad libros quatuor à me exaratos, non per omnia quidem sed quodammodo tamen imitari volui exemplum B. Cypriani absente Episcopo Romano ad Clerum scribentis. Utinam verò, si id de singulis expectare nimium est, saltem optimus, & doctissimus quisque è Clero hunc affectum nostrum consulas boni. Quod facient, scio, quicumque paulo penitiùs me, & hunc Angliæ amorem norint. Nec quia hæc nunc qualiacunque amoris mei monumenta mitto, eo me gentis humanissimæ præstantissimæque meritis ex animo exsolvi meo. Scio enim longè majora deberi, & (ut taceam heroas alios) ante omnes Augusto Regi, erga quem, non aliter quàm subditos ejus compellando, hactenus officium probavi meum ; ut facilè videam, & assiduè cogitem, quanto majus sit quod deinceps à me desideretur. Sed spero Deum daturum in hac etiam senectute, ut probi omnes videant, neque hâc parte me opinionem eorum elusisse. Velle quidem & conari non desinam.

Diutissimè feliciter vale, eximie Antistes, & quod hactenus facis, porro etiam me faventiæ tuæ Zephyro afflare non graveris.

Amstelodami cIↃ IↃc xil. ix Kal. Dec. Styl. Vet.

Reverendissimi & Illustrissimi nominis tui cultor devotus,

G. J. Vossius.

CCCCXXV.

Eduardo Pococke, *Socio Collegii Corporis Christi.*

Clarissime ac Amicissime Vir,

IN tot adversis non mediocriter mihi voluptati fuit, quod te salvum ac sospitem Constantinopoli rediisse Oxoniam intelligam: Deoque gratias pro hoc beneficio ago, cum privato nomine de amico tanto lætus, tum etiam publico, quia facile video, quantum deinceps Respublica Literaria, ac pariter Dei Ecclesia, utilitatis ex te capere possit. Si enim jam ante tria lustra tam bene potueris de studiis mereri: quid non posthac sperabimus, ex quo & ætas, & tot annorum industria, Doctrinam pariter ac judicium firmarunt? Gratulor ergo tibi, mi Poçocke, gratulor Oxonio, totique Angliæ, imo literato Orbi hunc reditum tuum. De quo simulac cognovi, continuo pene hunc calamum corripui, ut affectum meum, quem coram non poteram, literis testarer. Nolui verò planè inanem esse Epistolam meam ; cui idcirco adjunxi Maimonidem de Idololatria, à filio meo Dionysio (quem coram mecum vidisti Oxoniæ) Latine redditum, notisque illustratum ; item

item libros quatuor à me exaratos, de falsâ nationum Religione, humanæque mentis ex natura adscensu ad Deum: planeque confido, & τῦ μακαρίτε filii; & mei causa, grata fore hæc munuscula, præsertim cum nec Argugumentum possit displicere. Vale amice πολύγλωττε, ac deinceps etiam amemus nos inter nos.

Amstelodami,
cIↄ Iↄc xli.
ix Kal. Dec.

Tuus tuo merito,

G. J. Vossius.

CCCCXXVI.

Ricardo Steward, *Theologiæ Doctori.*

Reverende & Clarissime Vir,

NON patiar interire, vel etiam flaccescere amicitiam, quæ mihi tecum jam ante annos tot in Batavia fuit, magnam partem ferruminante eam Nobilissimo Viro Georg. Ratac. Dubletio, nunc Supremæ Curiæ Hollandiæ Zelandiæque Senatore laudatissimo. Ut durare videas affectum hunc nostrum, mitto aliquod amoris μνημόσυνον, partim de filii μακαρίτε penu. Ac de nostro quidem vides Paralela Theologiæ Gentilis, ac Physices Christianæ, si modo is titulus explet materiam operis; quo non minus cum Religione Gentium confero historiam veterem, quam Scientiam naturalem. At de penu filii est Maimonidis de Idololatria liber, Latinè ab eo redditus, & uberi illustratus Commentario. Utinam hoc filio diutius frui licuisset! neque id mei magis, quam publici boni gratia exopto. Sed ferenda quæcunque immittit Deus. Solus quippe scit, quid mihi, quid expedierit filio. . Nihil vero gratius mihi contingere potuerit, quam si intellexero utriusque nostri operam, tibi, tuique similibus, quales habemus paucos, neutiquam improbari. Hoc si consequar, non erit quod de malevolorum judicio laborem. Vale, insignis Vir, pariter ac amice; ac porro nos ama ut soles.

Amstelodami,
cIↄ Iↄc xli.
vi Kal. Dec.

Tui nominis admirator,

G. J. Vossius.

CCCCXXVII.

Johanni Rousio.
Bibliothecario Bodleiano } *Collegii Orialensis* } *Socio.*

Vir Clarissime,

SCIO Stagiritam nostrum dicere, silentio diuturno amicitias dirimi; & longo tempore nullum inter nos literarium fuisse Commercium. Nec propterea tamen existimo vel tantillo amorem nostrum esse imminutum, ut qui non vili lucro amicitiam metiamur, sed bono publico. In qualibus cessare in scribendo licet, ubi publicum finit, imo cum damno ejus, nimium erga amicos foremus officiosi. Sed nunc viderer mihi verè amicitiam violare, nisi rumperem silentium, teque Literulis meis compellarem. Quippe & ego, & filius ὁ μακαρίτης, quædam juris fecimus publici, quæ operam desiderant tuam, ut permature inserantur Bibliothecæ, non Apollinis Vaticani, tantopere veteribus celebratæ, sed multis partibus præstantioris Oxoniensis vestræ. Ac à filio quidem est Maimonides de Idololatria Latine redditus, & uberioribus Notis illustratus. Quod opus frater ejus utrique Anglicanæ Ecclesiæ dicavit. Et gratum erit, tum Argumenti causa, tum quia semper in ore habere Scriptor ejus Dionysius solet clarissimos Oxoniensis Academiæ Viros; à quibus paterni Itineris comes adeo humaniter, admodum adolescens, fuerat exceptus. Addidi de nostro quatuor Libros de Idololatriæ origine & progressu, & ex Naturæ operibus adscensu humanæ mentis ad Deum. Non puto, vel te, Clarissime Vir, vel ex Academiæ vestræ heroibus aliquem mihi esse orandum, ut ne gravetur opus nostrum inserre celebratissimæ toto orbe Bibliothecæ Vestræ. Hoc fecistis, cum necdum Academiæ vestræ membrum forem; & nunc non idem expectem Academiæ insitus, præsertim in opere quod æternum mihi venerando totius Angliæ Clero consecrarim? Quare de hoc tam amico postulato, verbum non addam; tantummodo peto, ut plurimum meo nomine salutes summos & florentissimos Academiæ Oxoniensis Viros, præsertim eos qui ante Annos 12. me & ternos filios tam prolixa humanitate exceperunt. Nomina adderem, nisi ut ejus temporis Procancellarium, & in Æde Christi Decanum, atque alios item aliquos ad sublimiorem gradum evectos esse cognovi jamdiu, ita de aliis idem confiderem, licet nihil habeam certi. Verum promitto

mitto mihi de eximia humanitate vestra, fore, ut vel tute, Vir Clarissime, vel præstantissimus Pocokus, vel alius nostri amans, certiorem me faciat de tot Luminibus Academiæ: de quorum conditione jucundum erit cognoscere, præterquam eorum, quos (ut fluxæ ac fragiles sunt res humanæ) magnum Numen ademerit terris; quanquam & de illis, si justo omnia pretio æstimemus, gaudendum potius sit, postquam eos Deus ex calamitosa hac vita in sedes transtulerit beatas. Atque ut præter has, nihil magnopere mihi; ita easdem tibi sed seras exopto, quo diutissime prosis Reipublicæ Literariæ, tum Sacræ, tum Externæ.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xli vi. Kal Decemb. St. Vet.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CCCCXXVIII.

Patricio Junio, *Bibliothecario Regio.*

DUM, Vir eximie, prelum fervet Editione Maimonidæ de Idololatria, una cum filii mei τῇ μεταφράσει Dionysii Tralatione, ac Notis; solo adducti titulo amici aliquot rogarunt, ut eadem, quæ de Gentilium Idololatria jam olim mihi observata scirent, subcisivis percurrerem temporibus, & (quia metuerent, ne alioqui laboris hujus fructus periret Reipublicæ literariæ) simulac possem juris facerem publici. Quæ mea facilitas est, parui illis; ac alacriter quidem sum aggressus, sed ut fieri solet, sub manu opus crevit, & cum opere molestia, ob molem occupationum, quæ me quotidie pene avocarent. Verum tic quoque non modo quid filius, sed quid ego etiam præstiterim, si quis alius, optimè judicabis. Solum metuo, ne, non tantum tibi abs re tua otii sit, ut legere valeas, vel etiam saltuatim percurrere. Ut hoc verear, facit operis magnitudo tanta, parens ut ipse ab relegendo quæ scripsit, possit deterreri. Notum illud, *Andini* vatis— *Laudato ingentia rura Exiguum colito:* Non minus dicere possimus: Ingens laudato volumen, Exiguum legito. Sed, quicquid de nostro hoc labore futurum, boni scio consules affectum; præsertim quando utrumque opus Angliæ Clero, & Academiis dicatum. Atque ut aliter foret, rara Eruditio tua cum maximâ humanitate non sineret, ut non grata tibi foret hæc voluntas nostra bene merendi de studiis literarum. Ex literis filii Isaaci Intelligo, quantopere faveris studiis adolescentis ἀνθρωπίζοντος, pro quo gratias ago, quas possum; pluraque nunc adderem, nisi ad varios adeo scribendis literis, abrumpere epistolam citius cogerer, quam vellem.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xli. v Kal. Decem. Vet. Styl.

Tui nominis clarissimi cultor,

Ger. Jo. Vossius.

CCCCXXIX.

Reverendissimo & Illustrissimo Jacobo Usserio, *Archiepiscopo* Armachano, *totius* Hiberniæ *Primati.*

Reverendissime Antistes, Dom. Illustriss.

CUM primò solum animus foret, scribere de gentium Diis ac Sacris, eorumque origine ac caussis; postea ulterius sum provectus; rerumque naturam exponere studio fuit, fine non alio quàm ut naturæ mystis ejus mystas facerem, qui condidit naturam. Hujus laboris nostri, quem officii ergo, summis Cleri Anglicani viris consecravi, exemplar nunc mitto, qualecuuque ἀντίδωρον operis tui auro contra non cari, quo antiquitates Ecclesiarum Britannicarum complecteris. Adjunxi Maimonidæ simul librum de Idololatria, cum tralatione & commentario filii mei Dionysii juvenis, si fas eum à parente etiam prædicari, ingentis dum viveret & pietatis & doctrinæ. Eamque operam ille Angliæ dicare decrêrat; extincto autem, duabus Angliæ Academiis inscripsit frater ejus Isaacus; is quem ante menses paucos non vidisti duntaxat, sed etiam usque adeo humaniter excepisti, ut de tanto affectu suis in literis non gaudium modo testetur, sed penè etiam triumphet. Nunc hic in Galliis agit, ac totus est in eo, ut exscribat, quæ in bibliothecis reperit ἀνέκδοτα. Planè confido, reducem in patriam, amantibus sui, & his, & aliis in terris, neque inglorium, neque inutilem fore: neque commissurum, ut nesciant posteri, quantum debeat summatibus Britanniæ, aut Galliæ viris. Atque hoc votum meus Deus secundet. Te simul, Reverendissime & Illustrissime Domine, diu ac feliciter conservet, ut fluctuantibus Ecclesiæ rebus pro anchora esse possis. Hoc Deum assiduè precabor. Plura de aliis vellem, sed charissimæ conjugis morbus, & adversa alia non sinunt: ut mittam, quòd occasione hujus operis scribendum sit varias in terras. Scis enim, quàm latè pateat Respublica Literaria; atque ut

amicitiam eorum, qui ad hanc pertinent, nulla dissolvant regionum spatia.

Reverendissimi & Illustrissimi nominis tui cultor atque admirator,

G. J. Vossius.

CCCCXXX.

Merico Casaubono.

Charissime Vir, Reverende Frater in Christo,

TAndem prodeunt bina familiæ nostræ opera: unum Maimonides, cum Tralatione, & Notis Dionysii mei, cujus & Annales Belgicos è Reidano Latinè redditos accepisti; alterum autem à nobis exaratum, De *Religione Paganica*, & triplici cum ea conflictu; Historiæ veteris, de qua 1° libro; Scientiæ naturalis, de qua 2° & deinceps; Scripturæ sacræ, de qua Opere universo. Dionysii mei laborem sacravi binis Angliæ Academiis; ubi ob tot S. Theologiæ Doctores, atque Linguarum Orientalium Professores, vel earundem bene intelligentes; plurimi erunt, qui non modo de monumento hoc mei, (eo, quem cum fratribus duobus non vidisti modò, sed etiam benignè adeo excepisti) benevolè judicare poterunt, atque etiam volent. Hoc & laudabilis opera filii spondet mihi, & laudatissimorum virorum affectus erga me, & meos. At labores proprios dicavi, laudis nullius indigenti Angliæ Clero; cujus Canonicorum Cantuariensium Collegium pars est honorata. Nec propterea in generali nomine sistendum mihi putavi; sed minimùm altero in Volumine, quod majus priori, exprimere nominatim volui eos, quibus conjunctus arctiùs forem. Atque utinam affectus hic gratus sit fratribus meis Reverendis; quam studiosus est vestri animus illius, à quo opus hoc proficiscitur. Tria mitto exemplaria, unum inauratum, ut inferatur Bibliothecæ Cantuariensi, si merebitur. Duo alia Venerando D. Decano, ac tibi, Collega optime, & amicissime. Plura addidissem, si in grandibus Operibus tam munifici essent Typographi quàm deberent. Sed hoc insusurrare liceat in aurem, mi Casaubone, gratum fore, si, ubi videris, desiderari pro singulis utriusque operis, vel saltem mei, exemplar aliquod, mihi id quamprimum significes. Etsi carissimè veneant exemplaria, proprio tamen ære potius mercabor, quam ut ulla in re patiar officium claudicare. Vides quàm familiariter tecum agam, quod optime consules. Uxorem, Reverendum D. Decanum, & fratres dilectos plurimùm saluta.

Amstelodami, *Tuus æternum,*
clɔ Iɔc xli.
vi Kal. Dec.
St. Vet. G. J. Vossius.

CCCCXXXI.

Thomæ Farnabio.

Præclare & amice Farnabi,

Scribimus indocti, doctique volumina passim.

SAnè tam multa hodie ab imperitis edi videmus, ut si sic res procedat, & lectores suos, ut cœpere, porro inveniant, plane sit metuendum, ne Nepotibus nostris vescendum sit glandibus, uti Atavorum temporibus fiebat. Sed bene est quod non desint Triptolemi novi qui fruges obserant, inque his facilè tuum locum sustines, dum juventutem glandibus vesci vetas, eamque deducis ad frugiferos agros optimorum Latii scriptorum ac ingenii doctrinæque tuæ vomere, h. e. non perspicuo minus, quàm erudito stylo, facis, ut bene culti niteant magis & magis. Sed bellè de antiquis scriptoribus merendi non una est via. Nos eodem tendimus quo tu; sed aliter & indicio sunt quæ hactenus scripsimus, & ea quoque ostendunt quæ nunc mitto. In iis duo hæc præstare conor, ut pandam priscam gentium religionem, sine qua intelligi nequeunt scriptores veteres, atque ut exponam quid Plato, Aristoteles, Zeno, & Philosophorum alii, imo & Poetæ cæterique scriptores de rerum natura senserint, atque scriptis consignârint. Planè confido, hæc etiam per quæ illis scriptoribus à te illustratis lucem porro aliquam affundere studuimus, non displicitura præstanti ingenio tuo, qui pro candore. & veterum auctorum amore, nihil æquè exoptes quàm ut multi tecum in societatem veniant illius gloriæ, quæ paratur illustrandis auctoribus vetustis. Eoque gratiora omnia fore persuasum habeo, quia sacrata à me sint non exteræ genti sed vestræ, imo quodammodo etiam nostræ; postquam & ipse serenissimi Regis beneficio Anglicano Clero sum insertus, ab utraque etiam Academia, ut membrum, adscitus. Addidi de filii Dionysii penu Maimonidem cum ejus tralatione ac notis, eumque non minùs placiturum spero, quàm nostra: & affectum hunc augebit, quòd is quoque Angliæ inscribatur. Quæ deinceps sim aggressurus, animi adhuc pendeo;

pendeo; usque adeo multa sunt quæ limare, perficereque ardet animus, modo Deus vitam concesserit, & valetudinem prosperam: quam tibi non minus quàm mihi exopto. Vale.

Amstelodami, CIↃ IↃC XLI. iii. Kal. Decembris.

Tuus, G. J. Vossius.

CCCCXXXII.

Andreæ Colvio *suo*, Gerardus Joannes Vossius *S. P.*

EN Tibi, Vir atque amice eximie, pro Cassiano tuo Ms°. ac ob devotionem pectoris, stylique venustatem, ut quicumque editi codices conferantur, haud indigno, qualecumque Ἀπόλογον nostrum; de cujus argumento dicerem aliqua, nisi jam abhinc biennio, partem hic bonam vidisses, pleraque etiam excurrisses. Miraberis, scio, spissè adeo opus hoc successisse. Nolim ego omnem culpam rejicere in Typographum. Magis Ipsi in causa fuimus, vel potius Amici, & exteri salutatores, quorum indies crescit seges; sic ut nequeam (quod poteram ante annos plusculos) negotiorum molem subcisivi temporis otio eleganter dispungere. Africanum id fecisse proditum à Velleio, scriptore fidei non sublestæ, præterquam in sui ævi rebus. Verum nobis non licet esse tam beatis. Omninò enim ut metuo, valedicendum studiis, mittendique Libri, tot annorum spatio congesti, ac mihi stantes plusquam annis millenis. Vel hoc si nimis durum, publico etiam, ac Posteris noxium, subducere me aliquò cogar; putà in villam aliquam; neque desunt, ex illis facilè agentibus, atque etiam amantibus nostri, qui cùm mei miserentes, tum amore ducti Reip. Literariæ, villam ad tempus, vel aliud offerant, ut istic ex animi sententia, vacare possim limandis, & perficiendis tam multis, quæ nunc vix inspiciendi est otium, & me mortuo, fortassè æternum cum blattis, & tineis rixabuntur. Nec alienus ab hoc consilio forem; verùm uxoris valetudo non sinit, ut sic menses totos ab ea divellar: nec permittent Proceres nostri: mihi autem non est tam lauta res familiaris domi, carere ut velim, aut possim, liberali adeo professionis publicæ mercede. Vides quàm animi hæream incertus. Tu cordatissime Colvi, viam dispice, quâ me expediam. Talem mihi indicari velim, quâ neque frauder amicorum eruditorum (quos inter locum facilè tuum tueris) suavissimis alloquiis; neque Exterorum variis è terris adventantium Virorum, vel rara doctrinâ, vel prælustri genere, ac dignitate præstantium, sermonibus acceptissimis, sive de studiis nostris, sive de vita & scriptis eorum sint, quos exteris in locis amo, & æstimo, sive etiam de publico rerum statu; cujus notitia quantoperè requiratur in Historiarum & Civilis scientiæ Doctore neutiquam potes ignorare. Multum autem vereor, ne utcumque omnes in te partes verses, aut hisce universis fateare carendum, aut quando ista prope omne tempus sibi vindicent, quod à munere publico superest; agnoscere cogaris, ne istis me defraudem, & plurimorum offensam incurram; deinceps mihi nihil legendum, scribendumque dixeris. Si ita mecum agitur, quo pacto par fueris spissis hisce duobus voluminibus, quæ mittis? Mane, istuc ibam; Nam totas noctes in utramque aurem dormio: sed quod à decima est Nocturna, ad sequentem secundam, impendo pensiculandis illis, quæ tot annis in adversaria retuli. Ac Propterea opus hoc, de Paganica Theologia, & Christiana Philosophia, poteram inscribere, Noctes Amstelodamenses. Sanè tanta est comitas, & modestia Indigenarum, & Exterorum, ut quia tum ipsi somnum capiant, mihi studia neutiquam interturbent. Atque hoc imprimis verum est hiberno tempore, quo domi se continent studiosius, frigoris causâ, in quo ego ista tecum garrio, ut vel hinc videas amoris mei erga te ignem, quem neque noctis hibernæ frigus vincere potuerit. Sed Varro olim, Est modus matulæ: nobis etiam sit modus Epistolæ. De cæteris confabulandi tecum lubido erit, ubi Tibi otium erit amicos hac urbe invisendi; quod nimis raro facis. Simul tùm serram reciprocabimus, super multis, de quibus dissero in eo, quod mitto, opere, miscello magis, quàm confusaneo; quippe mirè admodum vario, at non ἀμεθόδῳ quod vitium habere soleo, pro certissimo ἀπειδυνίας argumento. Ac scio te quoque hominem non διαλογώτατον modò, sed etiam φιλοσοφώτατον, in isto juxta me sentire. Vale, vir & amice Egregie, ac meo nomine, Præter uxorem Lectissimam, saluta Consulem Wittium, cum cognata nostra Conjuge; Item Doctorem Bevervicium. Quid pluribus oneremus? Si possim, velim uni & alteri novi operis exemplar mittere, videbo quid possim.

Amstelod. CIↃ IↃC XLI. vi. Id. Decembris.

CCCCXXXIII.

Francisco Junio *Fr. F.*

Londinum.

Nob. & Clatissime Affinis Juni,

Tandem vides commentarios nostros, de Theologia gentili, & Physica Christiana; quos gratos fore confido, non Tibi modo, sed etiam Clero Anglicano, cui eos dicavi. Mitto etiam Dionysii mei Maimonidem, à fratre Isaaco inscriptum duabus Angliæ Academiis. Isaacus adhuc in Galliis est; sed iter in Italiam adfectat; de quo non possum adsentire. Terrent non sumptus modò, sed etiam pericula. Spero, nihil acturum, me inconsulto; etsi videam Illustrem Grotium, Iter non dissuadere. De obitu suavissimæ Cognatæ Joannæ Brunæ, jam ex sororis literis, vel filii ejus, sine dubio intellexeris. Næranus noster gravi morbo decumbit; multumque vitæ metuitur. Franciscus meus multo me, imo omnes nos, mœrore adficit. Matthæus alteram Historiæ Batavæ partem emisit, & Historiographi Batavi Titulum ab Illustribus Ordinibus Hollandiæ est adeptus. Non levis is honos. Sed de magnitudine salarii, necdum quod scimus statutum. Sunt in Proceribus qui dicant satius videri, ut quoties pars operis nova exhibetur, filio perhonestum detur honorarium cum salario, quàm ut certum sit annuum: quia tam multi pecuniâ fruantur otiosi: Exemplum capere ex Heinsio jubent, qui post scriptam Sylvæ-ducis captæ historiam, nunquam admovit manum historicæ scriptioni; sed in utramque aurem stertit securus, gratisque stipendio fruitur. Alii contra contendunt, ejus culpam non debere aliis obesse: quorum industria gemino jam pareat opere. Accepi his diebus minutam schedulam à te missam mihi: in ea (præter illud de stipendio Cantabrigiensi, à Casaubono accepto, & Hoofdio Londini annumerato) illud etiam erat, fascem Librariam missam à te Amstelodamum esse: In iis libris quosdam pro Amplissimo Doubletio emptos: Chartas item quasdam tradendas Hoofdii Londini agentis fratri, prope Remonstrantium Templum habitanti. Is apud me fuit cum altero fratre, hic itidem habitante. Verum nobis nihil hactenus traditum; eoque opus erit perscribi per quem Nautam missi sint libri, cæteraque. Alioquin enim metuo, ne cuncta perierint filio, Dubletio, Hoofdio. Dubletius sæpe ex me inquirit, ecquid de libris certi habeamus. Quæso fac nos de Nautæ nomine certiores, deque cæteris etiam, quæ nos attinet scire. Hæc non infima saltem, si non princeps causa fuit, cur ad te scriberem. Desidero etiam scire, quomodo valeat Illustrissimus Comes Oxfordiæ, cujus, ni fallor, studiis es præfectus, & ecquid spei sit de vestra in has terras profectione. Spem enim qualem qualem conceperam ex schedula tua antedicta: Epistolam enim non videor mihi posse nominare. Agunt hactenus mecum bini liberi fratris tui, Casimiri Junii τοῦ μαγείρου. Franciscus tibi cognominis ingenio sic satis valet, & industria se mediocriter probat, foreque confido, ut ea quotidie capiat incrementum. Planè hoc ago, ut dignus sit & Avo, & Patruo; quorum non prænomine minus, quàm cognomine gaudet. Prodiere Illustris Grotii annotata in Novum Testamentum. Iis addidit tres Libellos cum Appendice, qua defendit, quod scripsit, Antichristi nomine, non intelligi in Scripturis Episcopum Romanum, sed Cæsarem illum, gentilem dico, Ecclesiæque Persecutorem. Hoc multos habet pessime; qui judicant fore, ut omnes magis abhorreant à Romana Ecclesia, si Episcopum ejus esse ipsum Antichristum habeant persuasissimum. Sed qui statuunt cogitari debere de concordia orbis Christiani, existimant, hanc opinionem esse noxiam; foreque ut non cogitetur de remedio, quia nemo cum eo ullum sibi negotium esse velit, aut ab eo boni quicquam sperare, qui sit Anti-Christus, & in hoc solo operam omnem ponat, ut ad inferos præcipitet. At meliori Ecclesiam fore loco, si non desperemus de bonitate Dei, ac confidamus posse Deum, qui non Regum modò, sed Paparum etiam corda habet in manu sua, paulatim aperire oculos & mollire corda eorum, qui & superstitione, & Tyrannide, tantoperè à primis sæculis recesserunt. Atque ut Romæ non succederet pius conatus, multum proficì posse, si in Galliis succedat, ubi ingens Illorum est numerus, qui sic Romanam sequuntur Ecclesiam, ut in præcipuis, quæ nos oppugnamus, faveant sententiæ nostræ; sed solum plus moderationis requirant à nobis, majorem etiam venerationem erga Ecclesiam veterem, quam non Parens quidem tuus, non alii multi, in Anglia præcipuè; sed multi tamen ὀλιγογνώμονες καὶ ἀνθήκοοι, pretio suo nesciunt æstimare. Dum hi sic disceptant, Ego, Egregie Adfinis, vota suscipiam pro Ecclesia reformata, ut eam Deus spiritu veritatis, & pacis, regat magis & magis. Et te quoque eidem numini commendo.

Vale

Vale diutissimè, & quæso subinde nos literis tuis compella.

Amstelodami, clↄ Iↄc xli. Kal. Decembris, St. Vet.

Tuus, dum suus,

Ger. Jo. Vossius.

CCCCXXXIV.

Danieli Heinsio.

Nobilissime & summe vir,

DOlet rara adeo nobis esse literarum commercia, collegis veteribus, & parvo adeo dissitis locorum intervallo. Equidem silentii pertæsus, committere non potui, quin novo hoc anno ineunte, fausta omnia per Epistolam comprecarer tibi, filio, & filiæ, ac simul amplissimo genero tuo. Altera etiam ratio scribere me jussit, satis enim diu est quod nonnisi per filium gratias tibi egi pro munere acceptissimo eorum, quæ ad N. Instrumenti libros adnotasti. Luculentum est ingenii doctrinæque tuæ monumentum; atque utinam Deus longam tibi ætatem tribuat, ut porro in istiusmodi argumento desudet industria tua. Nec deterrere debet, quod aliis simile studium sit. Sic enim comparatum est cum scripturis, ut nullius ingenio vel labore, exhauriri possit veritas, tam profundo earum puteo contenta. Semper supererit quod discamus: ut vel sæculum vitæ nostræ adderetur. Quemadmodum adversus omnisciolos istos sæpius in vitæ extremo dicere solet socer meus Junius. Unum opto, ut quicunque in sacra hac palæstra se exercere, & pariter alios volent, sic in ea versentur, ut tum veritati, quatenus humana sinit infirmitas; tum etiam modestiæ litent, ac candori. Sed plerique hoc pati non possumus, qui, siquid alteri accesserit, decedere nobis arbitramur. Cum quo vitio, corrupto hoc sæculo, facile etiam eruditissimis obrepenti, magnis viribus decertandum censeo: ne nostrapte culpa male adeo audiat eruditio, ut quotidie cum dolore conspicimus. Sed tristibus istis missis, redeo ad gratissimos labores tuos: in quibus dissimulare non possum, inter alia mihi fuisse illud jucundissimum, quod antiquum obtineas in tuendo Erasmo, viro optime de literarum studiis merito, nec minus de toto sanctorum patrum choro. Quem profecto mihi sæculi nostri dabunt, in quo duo hæc æque concurrant, imo si quem vel intra mille annos proximos ab harumce laudum cimio justius prædicari posse existiment, nomen ejus edant. Quare etsi hominem fuisse sciam, nec jurare semper in ejus sententiam velim, (quem honorem nulli hominum deferendum censeo) tamen probare eos non possum, qui tam irreverenter illum habent: parum cogitantes, quibus temporibus vixerit, quamtumque omnis ei debeat posteritas. Venio nunc ad tertiam hujusce scriptionis causam. Ἀντίδωρον mittere volui, non quidem dignum præstantissimo ingenio tuo: sed nostri tamen ingenioli modulo non penitus, ut puto, indignum. Est id commentationum nostrarum de Theologia gentium & philosophia Christiana, in quibus, si non videar tibi & eruditissimis Collegis, operam & oleum perdidisse, erit sane, quod hunc fœtum nostrum deinceps amem vehementius. Sin secus; sed nolo male mihi ominari, potius in voto, unde orsus sum, desinam, nempe ut tibi tuisque omnia hoc anno felicia exoptem: Imo & Collegis veteribus, quibus si occasione commoda salutem meo nomine dixeris, longe id erit gratissimum. Filio nob. salutem adscribi sine dubio jussisset Isaacus meus, nisi eum Galliæ haberent. Vere proximo reducem speramus.

Amstelodami clↄ Iↄc xlii. Postr. Kal. Jan. St. N.

Nob. & maximi nominis tui amantissimus,

G. J. Vossius.

CCCCXXXV.

V. C. Merico Causaubono, G. J. Vossius *S. P. D.*

QUantum rationes inire valeo ejus temporis, quo navis Anglicana hinc solvebar, inter merces suas etiam deferens exemplaria complura operis nostri de Paganica Theologia & è naturæ mirandis manuductione hominis ad Deum; Jam una & altera hebdomas paullove amplius esse possit, quod tuque & Fratres venerandi acceperitis Labores nostros. Sed celerius aliquanto an tardius hi vobis redditi sint, parvi duco, præ isto ut ne viris doctrinæ ejus judiciique displiceant illa, quæ in tot occupationibus summo nihilominus mihi labore stetisse nequeo diffiteri. Nec illud solum voveoque optoque ut fratribus meis placere possint, verum etiam ut Clero Angliæ universo. Nunc quia & senio & tot me adversis atteri indies video, magis magisque cogito de sarcinulis colligendis; eoque totus in eo sum, ut tam multis quæ habeo affecta, præsertim illis minoris molis, extremam admoveam manum. Et jam aliquid

quid prælo tradere occepi, de quo proximis literis. Filius meus Isaacus, quem in Anglia vidisti, jam è Galliis Italiam cogitat, ut varias lustret Bibliothecas & exscribendo ἀνέκδοτα, ubi facultas dabitur, possit melius postea mereri de Republica Literaria. Quo desiderio sanè honesto ardet more juvenum qui (ut scis) quicquid volunt, vehementer volunt. Ego & filii & publici boni amore in hoc voluntati ejus non desum, sed plus prope ago quam sors nostra sinat. Impensè autem rogo, ut hâc parte juves quantum possis. Scis è præbenda Cantuariensi serenissimi Regis beneficio mihi duo jam trimestria deberi: unum quod superiori Septembri, alterum quod in Decembri sequenti exspirârit. Simul inde fiat quinquaginta Librarum Sterlingicarum summa. Eam refundi velim Joanni Thuiller mercatori Londinensi, illic res agenti præstantissimi beneque de me merentis Joannis Wickefortii mercatoris Amstelodamensis: à quo filio procuratur, quicquid itineri est opus. Eo minus æquum fuerit ut eum vel hic, vel in Anglia diuturniori morâ illudam. Nolim pluribus hoc negotium tibi commendare, cujus prolixam humanitatem semper sum expertus. Lectissimæ Conjugi ac Liberis, item Reverendo D. Decano & universo optimorum Clarissimorumque Fratrum Collegio plurimam à me dicito salutem.

Amstelodami, cIↃ IↃc xlii. Idus Januarias stylo Anglicano. Quo ipso die ante Annos xcvi. Heidelbergæ, natali meo solo, abolito Papatu, reformata fuit Ecclesia. Sed peccatis nostris factum, ut nec integro sæculo licuerit hoc beneficio frui.

Tuus tuo merito,

G. J. Vossius.

CCCCXXXVI.

Georgio Ratallero Dubletio, *Senatori.*

Nob. Amplissimeque vir,

CUM proxime ad te literas darem, videbar mihi de exemplaribus cæteris stare promisso intra octiduum posse. Sed spatium illud pene menstruum invalit, dum Bibliopegarum unus pergit esse, qui solet, hoc est, tricobovinator, & siquid ex Lucillo amplius dicere possumus: alter vero, quem prioris vitium correcturum putabam, morte Parentis sui, & aliis causis sonticis, nequivit, quod volebat, aut velle saltem visus fuit. Tandem tamen, ut vides, me exsolvo, & tarditatem meam facilius excusabit, quod interea non licuerit foras prodire, sed tardipes tardipedi Deo assederim assiduus, ob malum subinde recursans; quod tamen satis leniter me subinde tractavit: à publico munere avocavit, non à Libris, & dulcibus Musarum sacris. Itaque interim limavi libellum de tribus Symbolis, & alterum de Dominico Anno, Mense, Die, Nativitatis, Baptismatis, Mortis. Metuo ne illi, qui orbi me quam urbi consulere malunt, hunc morbum, dummodo tam placidis me luminibus semper intueatur, subinde optent revenire. Minus auditoribus decesserit, quam lectoribus accesserit. Ut redeam ad exemplaria, quæ mitto: est in iis unum grandi forma, quod tibi mitto: sed ea, si placet, conditione, ut quod prius habuisti, alteri cedat amicorum. Cum Hagam ad te irem, in mandatis dederam Bibliopegæ, ut à Typographo etiam peteret illa chartæ melioris. Non alia tradidit, quam Hagæ vidisti. Credidi igitur non stetisse promissis. Sed redux intelligo, tria quatuorque in charta Augusta impressisse. Curavi ex iis duo compingi, quorum alterum putavi non ad alium quam ad te ire oportere. Nam de Anglia vel domina juniore Principe, serum est, & ut vides, nec inauratæ paginæ: quæ lenocinia attendi solent. Possis tuum curare à famulo deferri ad Nobiliss. Archiefhoskium, qui habitat non longe, si recte recordor, à Secretario ordinum Bellimontio, apud quemdam nomine Patrem, vel ex adverso. Is Pater, ambigo, sitne Oenopola an diffusor. Quicquid est, vir tam clari nominis non fuerit obscuri domicilii. Et jamdiu illi debeo exemplar, quia melius est de me meritus, quam fortasse existimares. At mittam quod teneat multiplici promisso. Vellem ejus valetudini melius esset, sed metuo ne qui tam multa fortiter consilio & manu his terris gessit, non sat fortiter ferat injurias, quas accepit. Mitto præterea exemplar Doctori Johnsono, item alia duobus Senatoribus, Reigersbergio, Dedelioque; ac denique unum Advocato G. Grotio, qui, qua in re bonam pro me operam navarit, non ignoras. Matthæus meus in Frisia est, unde propediem reducem exspecto. Isaacus Lugduni fuit in Galliis: ac puto, nunc vel Florentiæ esse, vel Romæ fortasse. Ait se auctores ejus itineris habere illustres Grotii & Salmasii animas. Sed Grotianam imprimis. Nam alter, quem in Burgundia invisit (ut ipse ad me scribit) diutius apud se detinere, quam ut

hiberna

hiberna tempestate tam molestum iter insisteret.

Amstelodami, cIↄIↄc xlii. ix. Kal. Febr.

Tuus tuo merito, G. J. Vossius.

CCCCXXXVII.

Jacobo Corputio *Senatori, & Scabino Reip.* Dordrechtanæ.
Dordrechtum.

Amplissime Corputi, Affinis Conjunctissime,

BInas à te literas accepi, in ea brevitate prolixum spirantes affectum, præcipuè in promovendo Matthæi mei negotio; quod primo etiam tibi curæ esse velim, & fore confido. Is nunc in Frisia est, nec eo, cur abierit, es ignarus. Intra triduum exspecto reducem. Isaacus meus Lugduno Galliarum, in Italiam profectus: Ac puto nunc esse Florentiæ, & inde iturum Romam. Non parvo mihi stant Liberi; sed id grave non est dum illis curæ sit erudita pietas; quod hactenus de Isaaco possum dicere. A summis Britanniæ magnæ viris, præclarè adeo est exceptus, ut si scribam, prope metuam, ne fidem inveniam. Idem de Gallis dixero, ubi etiam Senatoria dignitate conspicui, sed quorum consanguinei illic Junianæ, non indecoræ familiæ essent innexi, invisere eum in diversorio, non gravabantur. Magni verò etiam nominis viri, opiparo convivio dignabantur. Dixetis ista, vel Parentis, vel Avi gratia esse facta. Equidem credo, & hæc aliquid valuisse. Sed tamen plus censeo potuisse, quæ sibi post Scylacem editum, post Justinum, & Geographorum aliis observata, quæ secum circumfert; in aliis etiam studiis cognitissima esse, familiari sermone comprobat, viris non ex ima cavea. Eò lubentius habenas laxavi, ut ex magnis tot terrarum hominibus, non doctrinam minus, quam nomen augeret; spero & pietatem, quæ cæteroquin raro auctior fit per tot maria, & terras currendo. Potius gentes vitia sua affricant, quàm virtutes. Et sæpè id cogito. Solum spero profore nobis preces, quas ad Deum pro eo fundimus. Tum etiam quod ejus insatiabilis discendi cupido, animum avocabit ab insanis voluptatibus, quibus capi juventus solet. Cum postremò, una Hagæ essemus, promisi me missurum labores meos, de paganica Theologia, & Philosophia Christiana. Tandem me promissis exsolvo, ac citius fecissem, nisi valetudo detinuisset, & Bibliopegæ inertia. Geminum, ut vides, Argumentum sum complexus, quorum alterutrum satis foret arduum; utramque ego provinciam suscepi: sed an operam sim probaturus, vel edocto, è grege Pastorum, vel invido, è numero Professorum, non est curæ Hippoclidi inquirere. Miserum est pendere à malignorum judicio. Paratus sum stare, & cadere eruditorum judicio his terris, magis exterorum, maximè posteritatis. Et interea hæc cuncta parvi puto, dum Deo rationem valeam reddere, & talenti, & temporis concessi. Puto autem id mihi faciendum propediem. Nec enim tam laboriosa, in tot adversis vita, longam sinit sperare ætatem. Quam neque ulterius exoptem, quam opera nostra utilis esse possit Ecclesiæ, ac Reip. Literariæ. Uxori salutem dicito, præterea filio cum nuru, genero cum filia. Adderem de juniori filio, nisi eum, ut puto, extera adhuc haberet tellus. Longam habes Epistolam, ab homine occupatissimo. Causam, si quæras, nox erat, qua ego, omnibus iis qui de die interpellant dormientibus, Tibi mi Conjunctissime Affinis, vigilabam.

Amstelodami, cIↄIↄc xlii. ix. Kalend. Febr.

Tui tuorumque Amantissimus, G. J. Vossius.

CCCCXXXVIII.

Joanni Beverovicio *Senatori & Medico* Dordrechtano *S. P.*

GAudeo, vir Amplissime, Clarissimeque, non me duntaxat curæ tibi esse sed etiam meos. Mitto igitur geminam Apocham, manu Francisci mei scriptam; sed in qua spatium reliquerit, ubi nomen quæstoris scribi possit: Uti & tempus, quo salarium hoc expiravit. Neque enim desubito poterat reperire formulam, quam sequi solet: Misissem eadem opera labores nostros, de Paganica Theologia, & Philosophia Christiana: quo in opere, ter quater minimum, tui facta nobis mentio. Quid minus poteramus, te nullam negligente occasionem, testandi amoris erga me tui? Sed nolui tantæ molis opere, onerare Tabellarium. Convenientius id fiet per Nautam, proxima hebdomade. Salmasius est primo vere rediturus in Bataviam. Sic suis ad me scribit literis. Respondit jam Libello, de Lingua Hellenistica, qui absente eo prodiit iis terris; necdum tamen perlo submisit;

submisit; nec dicere possim, utrùm Lugduni, an Lutetiæ Parisiorum malit edere. Non arbitror visum illi esse responsum tuum. Saltem non meminit. Mallem in editione Epistolarum mearum, pro Copriani nomine, asteriscum posuisses, vel Cyprianum scripsisses. Nolim ego crabrones suscitare, cùm domi sat reperiam negotii; & malo meo abundè sum edoctus, si tales digito attigeris, omnem penè sylvam accendi. Et tamen si quid moliatur feremus. *Lenit albescens animo Capillus.* Non æque lacessentes procaciter ferre potuissem, quo tempore, me doctore utebaris. Quamquam tum etiam injuriarum non eram impatiens prorsus. Sed nunc illa, quæ sæculi homines pro magnis ducunt, penè despicatui habeo; etiam illa, quæ pertinent ad nominis decus. Sat decorum nomen, si illud scriptum fuerit in cœlis. Nec eo segnior sum futurus, in benè merendo de Rep Literaria. Abundè ad hoc calcaria, ac stimulos subdet; quod cùm non multum superesse mihi vitæ possit, propediem ratio erit Deo reddenda talenti, quod porro etiam operam dabo, ne arguar desodisse. Optimæ Conjugi salutem dicito: uti & Colvio, præcipuo tecum in urbe Patria studiorum Ornamento.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xlii. viii. Kal. Febr. *Tuus*,

G. J. Vossius.

CCCCXXXIX.

Gerardus Joannes Vossius *Nob. & Præstantissimo juveni*, Joanni Meursio, Joannis F. *S. P.*

JAM duo sunt menses, mi Meursi, quod morbo æger fuerim, ac hesterna demum die sacram cœpi concionem audire; Uxor verò plurimis mensibus domo non extulit pedem, imo vix cubiculo: Et nunc quoque, ita male se habet, ut prorsus metuam, ne vita hæc diu illi vitalis esse possit. Quid faciam in tot adversis? Nisi ut omnem in Deo meo fiduciam reponam, qui solus novit, quid expediat nobis. Interea hæc non sinunt, ut possim pro amico capite, quæ velim. Nullum enim filiorum habeo domi, cujus operâ aliquid efficiam per amicos: sed majus ecce impedimentum; ut cætera mittam, filius Isaacus, prope integrum annum, partim In Anglia, partim in Gallia fuit. & jam Florentiam, Romam, aliaque Italiæ loca cogitat. Nempe ardor illi, & compellandi summos orbis viros, & visendi Bibliothecas exteras; penè ubique totus est in exscribendis, vel ære suo comparandis MSS. hactenus ineditis; præcipuè Græcis. Collybum proximè accepimus, prius ducentorum, iterum quingentorum florenorum. Hoc plus est, quam ex stipendio trimestris spatii percipiam. Itaque mirè sudandum mihi erit, ut hoc exsolvam. Nam fœnori non Jubens accipiam. Et aliud aliter pecuniam urget: quod cognosces, huc si veneris. Quare nunquam importunius potuisti, compellare de eo, quod scribis. Animus prolixus, pro affectu eo, quò magnum Parentem sum prosecutus, sed ne ipsi quidem si viveret, morem gerere possem, etsi maximè vellem. Eo æquius est; hoc te in meliorem partem interpretari. Non plus quam est, sed minus potius, me dixisse satis videbis, huc ubi veneris. Gratias ago, pro Catalogo Librorum, quos Parens eximius, nec unquam sine laude nominandus, bono Literariæ Reipublicæ, vel juris publici fecit, vel edendos reliquit. Præclarè de publicis mereberis, si inedita minimè patiaris nimis diu cùm blattis, & tineis rixari, si consilium istoc juvare valeam, faxo id lubentius, quam tu operam exposcas nostram: sanè omnium Eruditorum interest, quam maximè, ut ne in tanti momenti negotio opera cesset tua. Vale Nob. & care juvenis, & non à me duntaxat, sed etiam uxore, licet ægra admodum, salve.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xlii. iv. Id. Febr. *Tuus ex animo æternum amicus.*

G. J. Vossius.

CCCCXL.

Viro Cl. Stephano Stephanio, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

TAndem à tui amantissimo Vossio, magni, ac veteris amoris, minutum novumque symbolum accipe: Libros quatuor de Theologia Paganica, & Philosophia Christiana, placituros confido. Cur, Inquies? Quia confido affectui tuo, quo & me aliquem esse putas. Et si eloquendum, quod sentio, etiam confido exactissimo judicio tuo. Probe enim mihi conscius sum, permulta me attulisse, ad hoc opus, vel alia, vel aliter dicendo. De hoc nolim me submittere judicio hominum exiguæ lectionis; quales distinguere nesciunt, inter dicta, in dictaque nostra, & aliena. Ipsi interim sibi placent, licet nibi

hil adferant, nisi millies dictum, qua sperant latere posse, quæ exscripserint. Malim igitur tui similibus placere; quia jam ab eo tempore, quo Lugduni unà viximus, abunde memini, quam φιλομαθὴς, καὶ πολυμαθὴς, fores. Eoque avide desidero nosse, quid de Saxone tuo fiat. Hic scriptor, & genti tuæ multum gloriæ, & tibi æternum parabit decus. Tantùm ne moras ulterius necte, ne & Patriæ, & propriæ gloriæ, malè consulas. Ad me quod attinet, decrevi majora, quæ partim edidi, partim confecta, vel affecta habeo, diffindere libellis septenis, vel pluribus fortasse; eo alacrior, ad ea grandioris molis rediturus: modò Deus mihi tribuerit vitam, & valetudinem secundam. Ex pluribus intelligo Clarissimum Ravium, apud vos profiteri eloquentiæ studia. Quo nomine gaudeo: nec committes, quin permultam, meo nomine, illi salutem dicas. A fratre ejus Constantinopoli reduce Londinum, literas accepi; unde intellexi quantoperè deinceps de literarum studiis posit promereri. Ingentem enim MSS. thesaurum secum attulit. De Clarissimo etiam Laurembergio scire aveo, quid moliatur. Nec enim tam nobile ingenium cessare existimem. Illum etiam plurimâ impertire salute, ne grave duxeris. Vale summe vir, & porro amemus nos inter nos.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xlii.
vi. Kal. Martias. *Τάχιςα.*

CCCCXLI.

Ludovico de Dieu *Theologo*.

Vir reverende clarissimeque,

EN tibi literas à Ravio, Constantinopoli Londinum reduce, has incluserat literis ad me datis, uti & alteras ad Golium, quas seorsum mitto: nolui vero dimittere hanc tam commodam occasionem ad te scribendi; & eadem mittendi Maimonidem Dionysii mei τῦ μακαρίτυ. Accipias tanquam exiguas naufragii tabulas. Si longiorem deus vitam ei concessisset, multa haberemus ex Talmudicis ab eo scriptis illustrata, nec pauciora pro religione Christiana adversus Judæos. Ad me quod attinet, post opus quadripartitum de Theologia Paganica, & Physiologia Christiana, ante menses plusculos luci mandatum, magis magisque cogito semper ætatem adfectam, vires infirmas, atque ut nihil æque mihi deficiat, quam otium: quo permulti adeo uberi affluunt. Quare totus sum non tam in novis inchoandis, quam perficiendis & emendandis iis, quæ antehac subsecivis scripsi temporibus. Neque tam operam hanc suscepi juvenum more, ut scilicet clarius nomen explendescat, quam ut me probem Deo: cui propediem fortasse ratio erit reddenda temporis mei. Te quoque neutiquam otiosos transigere dies, & muneris ratio clamat, & tot aurea scripta, & constans fama. Eo impensius Deum rogo, ut diutissime te Ecclesiæ ac Reip. literariæ salvum ac sospitem conservet.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xlii. idibus Martiis.

Egregii tui nominis cultor summus,

G. J. Vossius.

CCCCXLII.

Jacobo Golio *Mathefeos* & Arabicæ *linguæ Professori*.

ORnatissimus Ravius Londinum Constantinopoli est reversus. Literis vero ex Anglia ad me exaratis, alteras addidit tibi inscriptas, quas nunc mitto per eruditum juvenem Bloemium, nisi Romano vocabulo Florum malis dicere. Tam commoda occasione rectè atque ordine facturum me putavi, si τῦ μακαρίτυ filii mei Dionysii Maimonidem ad te mitterem. Gratum fore spero, imo scio, pro amore, quo vivum, non modo ut Præceptor discipulum, sed pene, ut Parens filium complecti solebas. Cum postremo una essemus, spem faciebas brevi excurrendi Amstelod. sed non licuit nobis esse tam felicibus, ut te frueremur. Quæso quantum potes, tandem fac promissa compareant. Clarissimo & amicissimo Vorstio plurimam salutem dicito, imo & veterum Collegarum aliis, ubi sic occasio tulerit, uxori tamen lectissimæ ante omnes.

Amstelod. cIↄ Iↄc lxii.
Prid. Id. Mart.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CCCCXLIII.

QUadriennium & ultra est, quod in ædibus meis vidisti Maimonidem filii mei τῦ μακαρίτυ Dionysii, & simul locum quemdam, ubi honoris ergo, præceptoris sui clarissimi meminisset. Quod non alio à me ad-

additur fine, quam ut facilius memoriam refricem. Tam longo inde tempore latuit opusculum apud Typographum: qui ex re sua magis fore putabat, si non ante publici juris faceret, quam perducta foret ad umbilicum, quæ ipsi de argumento similis tituli, sed dissimilis multis partibus, sub manibus haberemus. Spero non ingratum erit munusculum, sive mei causa, collegæ veteris, & qui nulli cedere velim amore tui, quem sic semper amasti. Spero si ex Italia salvus ac sospes redierit filius meus Isaacus, etiam Cæsarem ejus visurum lucem. Interea quæso hoc sis opusculo contentus. Salutabis omnes amantes nostri: Sed quando se sponte offeret occasio. Lectissimæ uxori, à me & conjuge salutem ante omnes. Id enim mea adscribi plane jussit. Nocte intempesta.

Amstelod. cIↄ Iↄc xlii. Prid. Id. Mart. *Tuus æternum,* G. J. Vossius.

CCCCXLIV.

Thomæ Bangio, *Professori Hebraicæ linguæ Hafnensi S. P.*

QUod literis tuis, vir præstantissime, tam amice me compellas, humanitati tuæ magis adscribo, quam virtuti meæ, aut in Remp. literariam meritis. Quamquam famam alicujus doctrinæ non abjicio: sed sufficit, si ut in eruditis duces non sumus, ita fortasse non agmen claudamus. Dolet, quod juvare non possum illo de Cicerone relegato & revocato. Adolescentem tamen vidisse me recordor. Non parum gaudeo munere tuo de Ægyptiorum Hieroglyphicis, multa & ejus argumenti parata habeo, quæ partem operis constituent de cultu symbolico: hoc est, tertii voluminis de Theologia Paganica; cujus fortasse jam quatuor primos libros videris. Supersunt nunc illa de plantis, ac lapidibus, idem de affectionibus in deos relatis: ac denique de statuis ac simulachris aliisque religiosi cultus symbolis. Nunc tamen aliis prælum desudat, quia juvit labores istos diffindere nonnullis ad religionem nostram pertinentibus. Cujusmodi sunt de tribus symbolis, Apostolico, Athanasiano, Constantinopolitano: adhæc de annis, quibus Christus natus, baptizatus, mortuus, & alia pluscula id genus. Nempe ætatis memor sarcinulas colligo, ut solent aliò migraturi. Dunsius mihi acceptissimus est, non solum ob commendationem tuam longe gratissimam, sed ob suave ingenium & mirum proficiendi ardorem. Quare non patiar eum in me ullum officii genus desiderare. Tam patet illi omnis bibliotheca mea, quam si arcto me sanguine contingeret. Plane persuasum habeo virtute doctrinâque aliquando patriæ & suis præsidio & ornamento fore. Si quos huic similes, commendatione tua non indignos putabis, faciam profecto, ut intelligas, quantum tui caussa, & Danicæ juventutis, præstare sim paratus. Vale vir eximie, & magno animo bene de studiis mereri perge.

Amstelod. cIↄ Iↄc xlii. xvi. Kal. Aprilis. *Tuus,* G. J. Vossius.

CCCCXLV.

Joanni Thomæ Bangio *S. Ling. Prof. in Academia regia* Hafniensi *S. P.*

VIX hora abierat, quod per famulam Dunsio nostro literas miseram ad te perferendas: cum ecce me compellat ornatissimus Erasmus Hammerus, ac quod me tum temporis fugiebat, eum se esse ait, qui literas Dunsio datas in Daniam sit delaturus. Subjeci me, id si scissem, aliquam etiam ejus facturum mentionem in Epistola, quam ad te exarassem. Adhæc ille, gratissimum sibi fore, si nunc quoque aliquid adjungerem. Non tamen putavi reposcendas literas, cum opere æque facili liceret alteras contexere. Neque enim soleo operose scribere ad amicos, sed prout quidque in buccam venit, ita illino chartis. Quæ sæpe vix aliud præstant, quam ut jubeant amicum gaudere, vel, si Græcum mavis, χαίρειν, à quo usu vetustissimo primitus τὸ χαίρειν nomen datum fuit. Quod ad Hammerum attinet, intra hebdomadem triennium exspirarit, quod mihi eum commendares, ac pariter Ludovicum Johannis Episcopi Othoniensis filium. Sed non videntur sic res tulisse Hammeri, ut multum in urbe Amstelodamensi foret: ut qui Musarum sibi sedem Leidam esse maluerit, & Gallias etiam lustrandas putarit: Aliter animatus noster Dunsius erat, qui jam plusculis mensibus hic degit & in vicinia quidem, cui propterea nostræ semper patent fores: omnino enim juvenem diligo, ac fore spondeo, ut cum reducem licebit amplecti, nihil non sapienter ab eo factum intelligas. Nihil vel illi vel mihi jucundius, quam ut ubi domum fueris

fuerit revocatus, afferat secum notitiam rerum variarum minime protritarum, sed quæ fugiant, ut modestissimè dicam, etiam eruditorum vulgus. Nec alius erga Hammerum animus fuisset. Amo itidem ingenium ejus & probitatem. Sed alia mens iis, quibus, credo, mos ei gerendus fuit. Interea quid refert, unde doctrinam haurias, dummodo pectus ea irrigaris? Quod quin ab Hammero pulchre actum sit, nullus dubito. Neque alio hæc fine à me scribuntur, quam ut videas, me quidem omnia juvenis caussa voluisse. Simul etiam longior sum, quia non injucundum est, tecum per literas confabulari. Quod porro etiam facere paratus sum seu Argumentum scribendi erit, seu secus. Amantibus enim vel de nihilo nascitur Historia.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xlii. xiv. Kal. Apr.

Tuo nomini addictissimus,

G. J. Vossius.

CCCCXLVI.

Illustrissimo Jo. Skytte *Seniori, L. B. in Duderoff & Gronsio, Senat. Reg. Suec. Cancellario Academiæ Upsaliensis,* &c.

JUcundum mihi fuit, illustrissime Domine, videre filium tuum Benedictum, quem ob eximias animi dotes plurimi semper feci. Majorem tamen ex ejus conspectu cepissem voluptatem, nisi narrasset de valetudine adversa: Cujus ergo terras alias peteret, Gallicas imprimis, cœli solique lætioris & medicis experientibus felices. Dabam operam, ut mederer salutaribus ac fortibus monitis. Fortasse fallor. Nec enim morbi caussam, vel naturam mihi aperuit. Attamen vereri occœpi, ne quid sit, quod generosiorem ejus animum coqueret. Novi enim ab aliquot annis, pleraque altius ad animum revocare, quam ex magni Catonis præscripto oporteret. Vellem etiam magis imbibisset sortem rerum humanarum, nulli undique & usquequaque arridentem. Quod ne quidem expediret nobis, discipulis Christi, cum Magistro ituris per Angusta ad Augusta. Atque & hæc & alia, memini me miscere sermoni, qui nec illi erat ingratus. Locutus cum eo filius meus Isaacus in Galliis eumque sui itineris comitem optabat. Sed meus Italiam cogitabat ad visendas Bibliothecas toto orbe inclytas. Multa ex iis excribit hactenus inedita, quæ redux, Deo juvante, juris faciet publici. Ptolemæum quoque dabit multis partibus ab ingenio & antiquis codicibus emendatiorem. Geographica Scylacis Cariandensis cum notis suis jam ante biennium in lucem emisit. Proximè vero divulgavit opus posthumum fratris sui defuncti Dionysii. Est id Mosis Maimonidis Rabbinorum doctissimi; cujus de Idololatria dissertationem Latine reddidit & uberi Commentario illustravit. Isaacus vero, cum pluscula in hoc opusculum præfari vellet, recte se facturum putavit, si aliquid misceret de illustrissimæ domus vestræ affectu erga fratrem nunquam satis laudatum. Vellem Isaaco meo paulo plenius constitisset de primogeniti, heu quondam, tui fortissimi juvenis excessu. Accuratius quædam dixisset. Sed ea fortasse ex illustrissimi Jacobi Skyttii literis aliquando dabit cognoscere. Mihi meisque perseverat voluntas, quacunque ratione licebit, testandi posteris, quanti faciamus excellentissimam domum vestram, tum aliter, tum de studiis præclare meritam & porro mereri percupidam. Egregiæ animæ illustrissimi filii tui Jacobi Skytte, suavissima mihi sæpe memoria occurrit, nec mihi duntaxat sed & conjugi & liberis. Quæso ne grave duxeris salute eum impertiri nomine omnium nostri. Proxima occasione ad eum scribere decrevi, lubentius etiam facturus, si ipse me præverterit. Nunc ad te, illustrissime domine, scribendi occasionem nolui negligere, eunte ad vos nobili Sueco Jo. Kreutsio, qui Galliis Italiàque lustratis, anteaque annis totis apud nos literarum studiis impensis, reditum in patriam parat.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xlii. iv. Kal. April. St. Novo.

Illustrissimo nomini tuo, totique inclytæ familiæ devotissimus,

G. J. Vossius.

CCCCXLVII.

Joanni Cloppenburgio *Theologo*, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

NON mediocrem mihi dolorem attulit, clarissime Cloppenburgi, nuncius de excessu communis amici, doctissimi Collegæ tui Zevecotii. Quem virum, ut ante annos viginti circiter, primulum vidi, amare genium ingeniumque illud continuo cœpi. Nescio

scio quæ Suada, ut de Pericle olim dictum, in labris ejus sedebat, sic ut facile cæteros literatos imprimis pelliceret in amorem sui; nec mediocriter capiebar ejus verbibus facili vena profluentibus. Quanta vero cum laude historias fuerit professus, nulli melius dicent, quam qui docentem audierunt: neque id nos ignorare ea, absentes licet, permittunt, quæ ad Tranquilli Julium observavit, & Observata Politica inscripsit. Rectè sentis interiorem mihi cum eo amicitiam fuisse, neque unquam in Amstelodami hac urbe ponebat pedem, quin domum peteret rectà & de studiis confabularemur, aliquando etiam querelas suas de nonnullis in sinum deponeret nostrum. Quod si serenior mens foret (nunc ea nubila ob valetudinem aliquandiu adversam) pangerem aliquid in gratiam amici; sed cum non magis id corporis imbecillitas, quam occupationes sinerent, cum clarissimo Collega meo Barlæo, Philosopho pariter, Poetaque eximio, super isto egi; qui cum decima nocturna de eo à me compellatus foret, postero mane versus eos misit, quos nunc vides. Nempe unus ille optimæ viduæ & eleganti adolescenti pro nobis erit duobus: præsertim quando nec valetudo sivit, ut facerem, quod vellem, & noster ille, ut nosti, in Poesi plane dominatur. Eoque nihil attineret pannum nostrum cum illius purpura componi. Atque ista de me scio facile ornatissimæ viduæ satisfacient: dummodo tu sis facundus mentis nostræ interpres. Sanè quacunque in re vel illi vel filio possit utilis esse opera mea, nuspiam sentiet eam claudicare. Pro dissertatione de baptismo pro mortuis, gratias ago. πολυθρύλλητος est quæstio, multumque deinceps etiam, ut metuo, agitanda. Nostram nunquam habui ut Κυρίαν δόξαν. Sed in alienis etiam est, quod desiderem. Tuam expendere animus est; neque enim judicium præcipitare soleo. Quod si deinceps etiam alia ejus generis de penu tuo promere voles, & ut nunc fecisti, ad dapes tuas invitaris, facile me scholico illi convivio addicam, imo, pene dicam, accessero invocatus. Amplissimo Brinkio & (ne singulos nominare sit opus) universis illustris Gymnasii vestri vel Curatoribus, vel Professoribus, si occasio se offeret, salutem meo nomine dicito, imo & clarissimi Collegæ. Utcunque enim non aderat illa scribenti, tamen id velle non dubito.

Amstelodami, CIↃ IↃC XLII.
iv. Kal. Aprilis.

CCCCXLVIII.

Andreæ Riveto *S. P. D.*

NON decreveram, clarissime Rivete, quem mitto de tribus symbolis, libellum, seorsum in lucem dare; sed serenissima Regina Britannica cum prole Regia, & celsissimo Principe Arausionensi Friderico, cum filio Principe Gulielmo, in urbem hanc advenientibus, putavi & me debere tam læta die officium testari non modo erga celsissimos Principes, sed etiam erga Regiam Magnæ Britanniæ Majestatem. Quorum utrumque me consequi posse existimavi, si opusculum hoc regio genero dicarem. Utinam vero tibi etiam probetur hic labor noster. Quod si erit, magis quam nunc probabitur auctori; sin aliquid improbabis, quæso facias certiorem, neque in istac solum opella sed etiam cæteris, sive ea lucem viderint sive deinceps. In tam densis occupationibus & illa πολυγραφία, nihil mirandum sit, si quid excidat. Eo soleo studiose exquirere summorum virorum judicia, ut, vel addita editis pagella aliqua, moneam lectorem, vel in editione secunda corrigam. Decrevi edere quæ scripsi de historia Dominicæ Passionis & Resurrectionis. In quibus præcipue opera desudat nostra in conciliandis scripturis, & ex literario penu conciliandis nonnullis. Utinam propius, ut Leidæ quondam, habitaremus; sed votis istoc non fiet. Quare sic quoque operam dabo, ut pro modulo nec de sacris, nec externis literis male dicar meritus: scribam, quæ scio; quæ nescio, si hic minus potero, in schola discam cœlesti. Pro nupero ingenii tui, doctrinæque dono, gratias ago summas. Et si porro, ut confido, imperties nobis labores tuos, propediem iterum grates agam. Deum rogo, ut nos omnes regat spiritu veritatis ac pacis, quo, quatenus humana finit infirmitas, unum sapiamus omnes.

Amstelodami, CIↃ IↃC XLII. postr. Pentecostes.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

CCCCXLIX.

CCCCXLIX.

Andreæ Colvio *S. P.*

PRæclare Colvi, qui hasce tradet literas, nobilis est Polonus, reformatæ Ecclesiæ filius, plusculis ab annis mihi notus, nec non ob virtutis studiorumque amorem pergratus. Is menses aliquot in urbe vestra sedem figere decrevit; velim igitur, ut auxilio & consilio juves, partim cogitando de domicilio, ubi honeste habeatur, partim etiam (quando molestum non est homini tam occupato & privatis & Ecclesiæ negotiis) pauxillum confabulando. Atque utrumque horum etiam peto ab egregia Beversvici anima. Pene scripsissem super ea re etiam ad communem hunc amicum; sed quid attinet isthæc iterare, quæ ex literis hisce ipse etiam possit cognoscere? Satis es expertus nulli in literis scribendis Romanum Lentuli magis nomen convenire quam mihi. Quid mirum? absque noctibus esset nihil à me expectare deinceps possit Resp. Literaria. Nunc, quod amici de die eripiunt, de somni tempore decido. Quare propediem, ut puto, aliquid nostri conspicies: in his libellum de tribus Symbolis, Apostolico, Athanasiano, & Constantinopolitano, quod Nicenum etiam nuncupari solet, quia Nicenum comprehendit. Sed tibi, tam amico capiti, irasci si possem (cujus ne causam quidem præbuisti in pueritia, etsi ea ætas valde cerea ac lubrica) nunc sane vehementer succenserem quod non sequaris exemplum nostrum in bene etiam de posteris merendo. Quod neutiquam scriberem nisi quantum valeas scirem. Occupationes quod prætexas, aliquid, & nihil est; vires si eas tibi neges, alium quæras cui persuadeas. Cave igitur, ne cogar suspicari, placere tibi, ut cum gentili loquar Poeta, antiquæ sacra Vacunæ & Vacunales focos. Plurima salute impertias Consularem Wittium & affinem ejus Vivienum, ac pariter lectissimas conjuges; ut taceam tuam, & Bevervicium meum. Abunde salutigerulum feci, quare desino.

Amstelodami, cIↃ Iↄc xlii. eo die quo æstatem incipere non uno loco proditum Plinio.

CCCCL.

Georgio Ratallero Dubletio, Ger. Jo. Vossius.

QUantum video, nobilissime Dubleti, de Junio, ut Hagam is veniat, spissum est negotium. Fuit his diebus mecum, sed negat se ab Oxoniensi Comite posse avelli: nec Hagæ alterutri quicquam esse negotii. Huc tamen eum Comite venturum, simulac de Reginæ Britannicæ ad nos profectione facti erint certiores. Interea Hoofdius prope impatienter urget ut sibi tradantur, quæ una cum libris fuerant transmissa. Et hoc fine tradidit mihi apocham; ut constet, suo huc ea mitti periculo. Nihilominus hoc agendum, ut κειμήλια illa qualiacunque fido tradantur homini: ut ipsi in simili negotio nobis fieri vellemus: de quo frustra ad te, in quo dubium, utrum probitas, an prudentia præcellat. Accepi literularum aliquid à filio ad te quod mitto. Ac paulo post etiam alteram accepi Epistolam, unde liqueat quincto Aprilis etiamnum fuisse Florentiæ; paucis vero diebus Romam iturum. Totos pene dies in Bibliothecis delitescit, & describendis scriptoribus Græcis hactenus ineditis occupatur: optat se centimanum Gyan, ut eo beatiusredeat domum cum ἀνεκδότῳ thesauro. Nunc enim solum se non sufficere tam multis exscribendis, nec unum invenire Florentiæ Græcè gnarum, vel saltem cujus opera in hoc negotio justo pretio uti valeat. Quare subinde se tristibus oculis intueri multa & præclara reposta, quibus videndis profecto nulla deinceps affulgebit occasio. Retuli filii mentem matri. Illa nihilominus malit filium redire bimanum quam centimanum: qualem se negat peperisse, & tali conspecto ait, vel oculos clausuram, vel latebras quæsituram, ut solent, qui necdum ære lavantur. De studiis nostris si quæris, totus in eo sum, ut veteres relegam Chartas, atque inde seligam, quæ posse lucem ferre arbitrabor. Est vero tanta eorum turba, quæ jam cum blattis & tineis rixantur, ut edendis (limam enim desiderant) vix decem anni suffecerint. Longe enim eorum numerum exsuperant, quæ hactenus in manus hominum venire passus sui. In hisce igitur ad incudem revocandis, tantum sudo, quantum sinunt, qui assidue interpellant. Amplissimis viris, Reigersbergio, Dedelioque salutem plurimam.

Amstelodami, cIↃ Iↄc xlii. iii. Kal. Maias.

CCCCLI.

Georgio Ratallero Dubletio, *Senatori Cur. sup.*

Nobilissime, amplissimeque vir,

INdolui vehementer, postquam ex eo, qui tuas mihi literas adferebat, intellexi de excessu optimæ adfinis tuæ: nec enim antea id cognoveram, neque tam id literæ tuæ significabant, quam hujusmodi quid innuebant; fortassis, quod aliunde malles me percipere id, de quo non scribere modo sed cogitare etiam foret permolestum. Ac sortem quidem defunctæ nemo sapiens lugebit. Quid enim certius, quam vitam hanc plus aloes habere quam mellis? Ego si multos ante annos defunctus forem, quot adversa non vidissem! Sed doleo vicem optimi & præstantissimi affinis tui: qui nescio an facile alteram ejusmodi vitæ comparem sit reperturus. Interea temporis eam quoque provinciam minus difficilem reddet; quod ni fallor, unica solum proles relicta & in re tanta. In hocce verò luctu, ut confido, eum se præstat, quem semper cognovimus: pectoris nempe bene præparati quamvis ferre fortunam. Quam ad rem vehementius etiam incitare eum debet Gentilis & affinis sui exemplum. Cujus tanto justior fuit dolor, quanto molestior multiplicis adeo ac tenellæ prolis educatio; sed nulla esse tanta tristitia debet, ut animum, non dico, commoveat, sed de statu dejiciat. Frustra hactenus studiis & sacris & externis operam dedimus, si hoc non magnam partem ex iis hausimus, quomodo medela debeat fieri animis ægrotis; imò illud etiam qua ratione consequamur, ne animus multum diuve moveatur advèrsis, id erit, si meus ad omnem sit eventum præmunita. Nam tela, quæ prævisa, ea vel amictu evitamus, vel levius saltem feriunt, ut dici solet: Atque ista scribenti venit in mentem, si tute, qui tam fortia verba exaras, cognosceres nunc filium dulcissimum quem ante biduum Florentia (ubi tantum temporis, partim musis conferendis, partim ἀνεκδότοις exscribendis, impendisse nosti) salvum ac sospitem venisse Romam: literis ipsius edoctus gaudebas, Si inquam eumpse nunc tristi fato excessisse audires: nonne ea res omnem illam, quam sic prædicas, sapientiam facile expectoraret? Ego mox omne tam triste abominare, eo facilius, quia omnia, ejusmodi quidem, flocci facio. Huic cogitatinni pauxillum insistens, non alio animo, quam ut me ipsum excuterem (valde enim difficile est illud γνῶθι σεαυτὸν) ut pugnantes videas affectus, risi & ingemui. Denique in eam mentem sum adductus, fore me non imparem fortunæ, per gratiam divini spiritus, qui non tentat supra vires. Quorsum, inquies, ista tendunt? Nempe, ut ostendam, omnia nos nobiscum antea revolvere debere, quæ valeant obtingere in hac vita; si nihil eorum, quæ metuimus, usu venit, lucro reputabimus; majores etiam Deo gratias agemus: sin secus, animo erimus præparato: sed noctuam Athenas, qui ista scribam. Mitto tibi exemplar opusculi de tribus Symbolis: quod gratum erit, ut omnia nostra. Addidi alterum, Amplissimo Reigersbergio, tertiumque affini tuo Dubletio, quem plurimum meo salutes nomine, rogo, uti & senatorem collegam, quem dixi. Mitto & alia exemplaria: sed de illis curæ futurum cognato Brunæo: in his unum cedet Doctori Johnstono, aliud equiti Zulichemio, tertium D. Riveto: quartum equiti Wickefortio: quintum consulari Conradino Burgio; sextum ipsi cognato. Vix scripseram ista, cum in mentem venit, de nob. Boswello, Dedelio, Catsio. Quare & ista tibi destinavi; sed conditione ea, ut si voles, non per tuum id famulum fiat, ut recipiant, sed per Brunæum nostrum. Tantum monendus erit, vel potius significabo, ut ipse domum veniat tuam.

Amstelodami, cIↃ IↃc xlii. Non. Quinct.

Tuus tuo merito, G. J. Vossius.

Cum ex literis affinis meæ Brunææ cognoscerem filium ejus ægrotare, consilium mutavi, omniaque ad te exemplaria misi. Si meliuscule valuerit, tuam poterit domum arcessi, per famulum, ut levet tuum illum labore discurrendi per urbem ad exemplaria tradenda. Omnia tuæ prudentiæ committo, qui facies, prout maxime tibi erit commodum. Prænomen Domini Dinglei, imo vix nomen sciebam. id exemplar procurabit Doct. Johnsonus, ad quem de eo scribo.

CCCCLII.

Merico Casaubono.

Reverende clarissimeque Casaubone,

JAM facile cum animo tuo æstimare potes, cur has ad te literas scribam, nempe quia ex beneficio Regio mihi annumerandæ sint libræ

libræ sterlingieæ quinquaginta. Nisi forte quadraginta duntaxat; nec enim, qui tam longe absum, scire possim, ecquid nunc etiam decidi oporteat de summa. Filius meus Isaacus post visas & lustratas Gallias vel potius bibliothecas cum viris doctis, in Italiam quoque abiit. Florentiæ tribus circiter mensibus substitit, ubi imprimis eum detinuit bibliotheca Medicæa. Unde multa ἀνέκδοτα se descripsisse filius pene dixerim gloriatur. Inde Romam abiit, præsertim propter Vaticanam. Neapolin etiam accessit, ubi illam lustravit, quæ Jani Parrhasii olim fuit. Romam inde rediit, ubi etiamnum erat ante hebdomades ternas, ut ex ejus literis cognosco, sed primo die, quo æstus aliquantum remiserit, ait se Venetias iturum. Hæc sine majusculis impensis fieri non possunt. Quocirca rogo, ut cura tua citra longiusculam moram (modò ullo pacto sic res vestræ ferant ut confido) mercatori Hoofdio annumerentur pecuniæ ante memoratæ. Id ego in hoc rerum mearum statu beneficii loco sum habiturus. Quin nostra de Theologia gentili & Physiologia Christiana jamdudum acceperis, minime ambigo. Quod vero ab tam longo tempore nihil acceperim responsi, id ego nulla fieri negligentia arbitror, sed ob rerum Britannicarum statum præsentem, qui animos vestros in rebus, quæ infinitis partibus sunt majores, defixos & suspensos tenet. Quod unum valeo, id volo, nempe assiduo ut preces fundam ad Deum pro sereniss. Regis Regiæque familiæ ac universi regni incolumitate. Augusta Regina ab Amstelodamensibus nostris magnificè excepta. Qua occasione & ipse gratulari volui libello de tribus symbolis, quem idcirco dicavi juniori Arausionensium Principi, non tam ut principis inclyti filio, quam ut genero Regio. Mittam prima occasione. Multa & alia habeo editione prope parata; sed ita à mane usque ad vesperam interpellor, ut non decuplam ejus valeam, quod possem, si in prædium aliquod me abdere ad menses paucos liceret. Facimus tamen, quod valemus, cujus rei indicia & alia aliquot conspicies brevi, modo Deus vitam & valetudinem concesserit utrique nostris. Id Deum oro, si salutare nobis. Plurimam dicito salutem lectissimæ conjugi & Reverendo Domino Doctori Decano, & universo reverendorum fratrum collegio. Quia ab his xii. annis, quo una eramus, è collegio venerando, & fatum aliquos abstulit, & publica utilitas ad majora transtulit, scire aveo, quibuscum nunc fratribus hoc decus quodammodo habeam commune, & an adhuc vita fruatur optimus Dr. *Angan*: cujus subinde inter alios mihi memoria occursat.

Amstelod. cIↃ IↃc xlii. iii Kal. Sext. Quo die olim Londini religionis ergo combustus Rombertus Barens, Anglus, Sac. Theologiæ Doctor, cujus extat liber de Pontificum vitis. Anni nunc sunt cii.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

CCCCLIII.

Joanni Friderico Gronovio *Hist. & Eloquentiæ Professori.*

QUas clarissimo Freinshemio literas inscripseras, confestim euravit, & nunc responsum ejus mitto. Video virum esse optimum doctissimumque, semel iterumque una fuimus, excepto quod non unà esses, cætera læti. Literas ab Isaaco meo jam binas accepi Roma, spero intra trimestre denuo affore nobis. Grotius Riveto fusius, sed una alteraque pagina Laurentio respondit. Nunc uterque responsum parat: porro Riveti illud jam excuditur ab Elzeviriis. Polyænum mitto & unà Grosippum, unde colligo cogitare te adhuc de re nummaria. Utcunque ex literis tuis intelligam, quantopere distinearis, confido tamen fore brevi, ut aliquod ejus argumenti in lucem des. Si quid ultra ex mea bibliotheca tuis possit inservire commodis, exposce. Paratior ero ad mittendum, quam tu ad petendum. De Salmasii reditu nihil certi potui cognoscere. Puto etiamnum Divione esse. Plurimam salutem doctissimis collegis dicito.

Amstelod. cIↃ IↃc xlii. xvii. Jun.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CCCCLIV.

Joanni Rave, *Eloquentiæ Profess. S. P.*

PRæclare Rave, si quis alius in adolescentia jurare in singulas Stagiritæ nostri sententias soleat, eum me fuisse commemini. Neque hoc animi mihi tantummodo fuit septennio illo, quo sub magistris acutissimis ope-

operam darem differendi disciplinæ, & universæ sapientiæ ac prudentiæ studiis, donec tandem supremâ in illis laureâ non indignus judicarer; sed biennio etiam post, cum Aristotelis Ἀκροαματικὰ in Leidensi Lycéo publica authoritate enarrarem. Quum plusculis etiam annis postea hoc animi permansit, sed paullatim veritatis luce adactus confiteri cœpi, aliqua divini viri repertis addi, aliqua etiam melius dici posse, idque non modo in philosophia ipsa (quod in scientia naturali etiam Hypseâ cæciori clarum esse arbitror) sed in ipsa quoque ἀποδεικτικῇ καὶ διαλεκτικῇ; quibus duabus omnem differendi disciplinam veteres complectebantur. Placet igitur, quod à Plinio ad Cænium scriptum video. 'Sum ex iis, 'qui mirer antiquos, non tamen, ut quidam, 'temporum nostrorum ingenia despicio. Tuum sane amo, & exosculor: cum ob ea, quæ aliis in studiis elaboras, tum ob reperta ista in rationis disciplina: quæ non possunt non amari ab rationis amantibus. Quod si forte ea res invidiam creat, forti hoc animo devôrandum. Sin iste dissensus etiam offendit bonos, & qui aliquid possunt, istum errorem quadam arte ut corrigas elaborandum. Nempe ne publice è cathedra aliud doceas, sed sententiæ tuæ arbitrum facias orbem literatum scriptis eruditis, ita non erit, quod, qui adversantur, dicant, minus à te in cathedra impleri munia, ad quæ sis vocatus, imo erroribus imbui auditores: & paulatim tamen ex monumentis ingenii doctrinæque tuæ veritas elucebit, quibus dum undique applauditur, futurum confido, ut quos nunc maximè habeas adversos, pedibus in tuam concedant sententiam. Valde autem placet, quod hæc studia sic tractes, ut ostendas sectari te veritatem, quæ carior esse nobis debet, quam ipsi nobis sumus: & interea etiam litare te Modestiæ, quæ cum ubique sectanda, tum imprimis locum habere debet iis in rebus, quæ elegantioribus ingeniis vere sint animi pabulum, non tamen istiusmodi, ut inde vel animarum salus, vel vectigalia populi dependeant. Pluribus nunc colloquerer tecum, nisi præstantissimus frater tuus, quem ob præclaram eruditionem, præsertim orientalium linguarum scientiam multum amo, pro viva sit Epistola futurus. Ex eo igitur, quicquid ad res nostras pertinebit, ubertim cognosces.

Amstelod. cIↄ Iↄc xlii. Pr. Kal. Quint. St. Gregoriano.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CCCCLV.

Georgio Calixto.

Helmstadium.

Clarissime ac summe vir,

CUM omnis doctrina, vel divina sit vel humana, hæc ad Deum ducat, illa perducat: rectè me atque ordine facturum hoc tempore putavi, si opus conderem, quo ex utroque facerem cinnum, sive ut Græci dicunt, κυκεῶνα· sed sic, ut præcipuè versarer circa humanam, quæ gestorum historiam & notitiam naturæ comprehendit; unde ad doctrinam divinam, illam pietatis nempe, sive Christianæ fidei, & vitæ præcepta, ascenditur. Hujusce laboris nostri, satis operosi, pro mole quidem occupationum, quibus distineor, exemplar mitto lubens meritoque. Nec ingratum fore confido. Addidi opusculum de tribus symbolis, & Maimonidem τοῦ μακαρίτου filii mei Dionysii. Item panegyricum Matthæi mei illustrium Ordinum historiographi & Amstelodamensis bibliothecæ Præfecti. Pene addideram volumen ingens de Arte Grammatica; sed metuebam, velle hoc viderer, ut ejus lectione repuerasceres: vel etiam hoc agerem, ut avocarem ab labore indefesso, quo & voce & scribendo divinis vacas, veritatis pariter ac concordiæ assertor. Sed Grammatici illius laboris loco, alia gravioris argumenti exspecta, modo Deus vitam ac valetudinem concesserit. Horneio præclaro philosopho ac Theologo plurimam à me salutem dicito.

Amstelod. cIↄ Iↄc xlii. xv. Kalen. Quintiles.

Tui nominis æstimantissimus,

G. J. Vossius.

CCCCLVI.

Illustri V. Joanni Skytte, *Baroni, &c,*

Illustrissime Domine,

JAM spero literas acceperis, quas iv. Kal. April. dederam Nob. juveni Jo. Kreutzio. Ut denuo scribam, bella facit occasio, eunte ad vos V. clarissimo Jo. Freinshemio, quem Historiarum & eloquentiæ in Upsalienſi Academia Professorem constitutum, & ante ex aliis intellexi, & nunc ex ipso audeo, gaudeoque. Atque hoc omne, præclare literarum ac literatorum Mecænas, Tui unius est beneficium, qui & de præstantissimo Freinshemio,

Freinshemio, atque ejus familia, & de Academia patria atque adeo omni Rep. literaria pulcherrime mereri voluisti. Hæc & fidentius scribo, quia mihi & ex sermone & tot ingenii doctrinæque monumentis & aliorum etiam summorum virorum judiciis, vir hic notissimus est; dignissimus sane, quicum vel in tenebris mices, & ea ingenii elegantia, ut non facile posthabeam cuipiam; inque scriptoribus antiquis ingenio tam subacto, ut his & vicinis terris hactenus se omnibus probarit ea in palæstra versatis. Sane multa sunt, qui prima facie quantivis pretii videntur, sed si introspicias, comperimus secundum veterem adagionem, pro thesauro carbones. In nostro hoc contra est, qui longe plus habet in recessu quam in fronte promittat. Neque unius hoc mei judicium est. His paucis diebus locutus sum cum multis, qui uno ore omnes, ut indefessum laudant tuum studium in bene merendo de literis, ita & prudentiam extollunt in hoc viro è literatis seligendo, qui familiæ Skyttianæ, sanè illustrissimæ, si fieri potest, lucis aliquid addere porro apud posteros, & ornatissimus ipse ornamento esse, licet longè ornatissimæ, diu noctuque conabitur; & si Deus longam illi vitam ac valetudinem, quod velit, etiam poterit. Nihil attinet plura de Clariss. viro addere, qui eâ est modestiâ, ut si ista à me scribi sciret, verecundius tanto Heroi literas offerret nostras. Metueret scilicet ne ex compacto, hoc fieri suspicari posses: verum ne ille quidem scripturum me scivit, nisi cum jam nauta abitum pararet. Quæso ubi occasio erit, salutem dicito generoso filio Baroni Jacobo Skytte, volo enim ut sciat, me memorem esse sui, neque me solum, sed omnem familiam meam: à qua itidem salutem adscriberem, nisi hoc ipso mane Ultrajectum se cum aliis amicorum contulissent.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xlii. iii. Non. Quinct.

Illustrissimæ familiæ tuæ æternum devotus,

G. J. Vossius.

CCCCLVII.

Ill. Hugoni Grotio, *Legato Suecico ad Regem Christianissimum.*

Lutetiam Paris.

POST perlongi temporis moram, Illustrissime Domine, ad officium iterum redeo. Binas Excellentiæ Tuæ literas accepi; quarum priores exaratæ, octavo die Aprilis: iis Saberium commendabas: ac placet, tum ingenium elegans, tum varia eruditio. Allocutus est Eruditorum complures; in his etiam Cl. Rivetum. Is commendavit Illustri Comiti Rhenensi, ac tantum videtur effecisse, ut præfuturus sit ejus Liberis, ac præter victum habiturus sit centum Imperiales. Gaudet Domina Comes, se opera Domini Riveti, nactum juvenem modestum, doctum, & quidem reformatæ Religionis. Nam inquit, metuebam, ne cum maritus sit confessionis Augustanæ, quempiam præficeret Lutheranum. Sed demùm Augusto mense est futurum, ut in Ædes Dominæ Comitis, marito in castris agente, recipi possit. Nunc ea cura mordet Saberium, ne interea Lutetiam Parisiorum scribat Rivetus, & qui Ecclesiastarum, illi degunt rescribant, de quopiam incautius sibi dicto factore. Utcumque erit, nec ego, nec alii hujus urbis, patiemur eum quicquam in nobis desiderare. Alteræ Excellentiæ Tuæ literæ scriptæ fuerunt x. Maii; ex quibus intelligo tandem Excellentiæ Tuæ traditum esse opus nostrum, de Theologia Paganica, & Scientia Naturæ. Id ego jam compactum dederam, ante menses permultos illi, qui Lutetiæ distribuit libros à Blauwiis editos. Hic enim erat tum temporis. Simul mandabam, ut postquam in Gallias rediisset, adderet pro amico, cui dare velles, ex incompactis exemplar quodpiam, vel etiam geminum. Item filio Isaaco, tum adhuc agenti Lutetiæ, minimum duo Exemplaria, & si plura exposceret etiam tertium, quartumve. Sed non multo post, Epistolam à filio accepi, unde intelligerem dolere illi, quod ante abitum non potuerit eos codices nancisci; quo gratum animum erga benè meritos testaretur. Quid iis Exemplaribus factum sit, exquiram ex Blauwio. Sic enim non Blauwiis nunc scribendum mihi, fratrum eo, qui junior erat, paucos ante menses defuncto. Magis ea res obesset Reip. literariæ, nisi fratrem propemodum ex asse hæredem fecisset. Absque eo foret, qui superest, impar esset sumptibus faciendis tantis. Quippe ut mittam cætera, Typographiæ ergo, alit quotidie supra homines xl. Utrum præter compactum exemplar, etiam acceperis unum, plurave incompacta, non potui ex literis Excellentiæ Tuæ cognoscere. Si neglectum Bibliopolæ, petat famulitii aliquis; facilè ei in memoriam revocabitur, quod me præsente, stylo æneo, in charta deletili scribebat. Probè etiam Blauwius, & famulus ejus meminere, quibuscum de eo sum locutus, ubi literas Excellentiæ Tuæ accepi; & nullam ejus rei in iis vidi mentionem. Ea quæ scripsi proximè

 Excellentiæ

Excellentiæ Tuæ, probari valde gaudeo: Quod verò etiam laudibus extollas, planè triumpho. Quamquam nullius Suada possit esse tanta, ut quas mihi laudes tribuis, eas mihi arrogem. Ac tam lævam mentem à numine deprecor. Interea excessus iste amoris, in prædicandis meis, solatur me non parùm, cum alii sic depretiant, ut nec justas laudes concedant. In quibus ille, qui Flando inanes glorias, satis docet, cujus sit gentis. Misi illi per amicum nostra, cum filii Maimonide. Rogatus, an nihil vellet rescribere? negavit, sui moris esse rescribere, nisi prius legisset. Bellè hactenus. Post mensem literas accipio. Ait sibi gratos esse hos labores, uti alios nostros: Cæterum judicium non apponere, quia non soleat judicium ferre, nisi opere integro perlecto. Perlegerit credo ad Kalendas Græcas, ac judicium tum expectabo; quod perscribat, an minus (dicam cum Comico) cicum non interduim. Quæ ad N. T. adnotasti, quanto studiosius verso, tantò magis exosculor, ac stupeo prorsus. Nihil hactenus tale, vel tantum prodüt. Sanè inimici de iis tacere, quam vituperare illa malunt. Sed tria sunt, quibus sic eos offenderis, ut nec sullo ululam odisse pejus possit. Primum est, quod Papam negaris, illum Anti-Christum. Ac Tuæ quidem Excellentiæ propositum illud video, ut facilius coalescat Ecclesia misere adeo scissa. Illis vèrò hoc studium, ut quantùm pote abhorreant omnes ab Ecclesia Romana, arcteque sibi adhæreant. Itaque multi existimant, expedire ut credatur Anti-Christus; nec opinionem eam evellendam animis, utcumque falsa foret. Optimè Barucephalum nosti, Dordrechtanum illum concionatorem. Nam vere id erat, si Tullii more, concionatoris utendum vocabulo. Is amicè à me monitus, nè in concionibus tribueret Pontificiis, quæ nulli eorum non vehementer improbarent. Ille quærere, num ego patrocinium suscipere vellem Papistarum? Respondi alia esse satis multa, quæ verè possent culpari; nec veritatem egere falsis: Nec posse eum unicum Pontificiorum producere, qui sic sensissent; me sexcentos allaturum, qui contrarium docerent. Ad incitas redactus, torvo vultu dicere, neminem posse satis fœde Romanæ Ecclesiæ doctrinam coram populo depingere, ut magis eam abominetur. Non multum abludit oratio eorum, quibuscum sum locutus Amstelodami. Cui, inquiunt, bono, ulterius non haberi pro Anti-Christo, quam ut plures quotidie deficiant à nobis ad Romanam Ecclesiam? Quasi non abundè eorum sit, qui hoc faciunt, rerum suarum satagentibus apud nos Pontificiis Doctoribus; nostris plerisque omnem penè fiduciam reponentibus, partim in acerbioribus Magistratus adversus Pontificios edictis, partim in eo quod se frigide, etiam causam suam agentibus, obloqui liceat nemini. Alterum quo asciam in crura impegeris, Ipsimet esse aiunt, quod omnes errores Papistarum, vel defendas, vel excuses. Magnam partem hæc eorum opinio inde originem trahit, quod Papisticum credant, eoque erroneum, quicquid non conveniat Doctoribus suis. Dicere soleo, *ἀμαθέστερον μὲν, ἀλλὰ σαφέστερον*, tria distingui tempora oportere, *Conformationis*, quæ in primis sæculis, quod ad multa etiam in consecutis: *Deformationis*, quæ jam ante etiam Successorem Gregorii M. Bonifacium (intermedius enim Sabinianus solum quinque mensibus sedit) in nonnullis esse cœperat; sed seu Tyrannidem, seu superstitionem attendamus, à temporibus Hildebrandinis, magna imprimis incrementa cœpit: *Reformationis*, cum & optimo, & doctissimo quoque tam Tyrannidis, quam Superstitionis pertæso undique, emendatio Ecclesiæ exposceretur, variique exulceratæ Ecclesiæ medicinam adferre conarentur. Sed plerique non sat justo pretio antiqua tempora æstimantes: unde *αὐθαδείᾳ* quadam, non ea modo rejecere, quæ à deformatis erant temporibus, sed etiam cum Apostolicis traditionibus nihil non (ut sic dicam, quando Conformationis voce uti cœpi) conforme traderetur. Jure igitur Excellentia Tua negat, alba omnia linea signari oportere, quæ Reformationis Authores immutarunt; cum non ea modo plerique sustulerint, quæ à deformibus erat temporibus, sed etiam, ut sic dicam, conformibus: hoc est Apostolico tempori convenientibus. Tertium cujus ergo sic bilis turgeat, est isthoc, quod seditiosos dicas, qui Genevensem imprimis Ecclesiam sequuntur; & Calvinum, non dubites, ut crudelem incessere. De priori aiunt, te præcipuè tangere, tum Anglos, sive potius Britannos reformatos, tum Belgas fœderatos, & in his Amstelodamenses. Quod ad Britannos, plerorumque judicium est, rectè fieri, quicquid hactenus ab iis factum. Nam Regem esse desinere, qui Supremo Regi non paret; non parere autem, qui vel Papista sit, vel papizet; papizasse vero hactenus Ecclesiam Anglicanam, mox ab excessu Henrici VIII. cum Edvardus Ecclesiam reformaret, licet judicio eorum, qui flos Theologorum credebatur; nec suorum omnia judicio meliri vellet, sed externam etiam opem exposceret, in hac Buceri ac Martyris; è quibus jam tum Bucerus non satisfecit Calvino: Et qui Calvino adhærerent, Bu-

ceriſmum vocabant, ſi qui Calvino non conſentirent; ac qui Bucero faverent, novum credebantur Papiſmum, quaſi dicerent Calvino-papiſmum, vel Luthero-papiſmum introducere. Bucerus non poterat ferre vehementiam Calvini, quem optimè norat ex quo Argentorati una vixerant, & melius noſſe didicit, ex quo Genevam revocatus. Accuſare igitur ejus (quo jure melius me ſcias) maledicentiam maximam, & quod diſſentientes non ferret, ſed durè adeo, aſperéque perſequeretur, ſic ut etiam fratricidam, uti lego, nuncuparet. Calvinus ſic à magno viro increpitus reſpondere; hæc eſſe genii potius ſui, quam judicii; & (ut Calvini ipſius verba, ad Bucerum retineam) ſic ſcribere, *Ut verum fatear, nulla mihi cum maximis, & plurimis vitiis meis, difficilior eſt lucta, quam cum iſta impatientia; neque certe nihil proficio, ſed nondum id ſum conſecutus, ut belluam planè domuerim.* Hæc ſanè ſatis modeſtè, ſi id poſtea conſecutus. Illud verò concoquere non potuit, quod idem Bucerus, qui eum vel norat, vel noſſe putabat, non veritus eſſet ſcribere; *Judicas prout amas, vel odiſti; amas autem, vel odiſti prout lubet.* Quod cum legiſſet, literas ſcripſit, quarum hoc initium. *Cum literæ tuæ mihi ſub cœnam allatæ eſſent, tanto gaudio perfuſus fui, ut non meminerim tribus totis menſibus, lætiorem mihi horam affulſiſſe. At cum eas ſuper cœnam, utcumque percurriſſem, lectione ipſa, ſic fui flagellatus, ut proxima nocte irrequietus ſemper æſtuarim, nec toto poſt triduo fuerim apud meipſum*, &c. Traducebant Calvini amici Bucerum, quaſi novum Papiſmum erigeret; nempe uti de tua dicunt Excellentia, interpolatum te Papiſmum exhibere. Bucerum negat, à ſe hoc nomine accuſari Calvinus. Sed optare tamen, ut ne cauſam præbeat calumniæ, dum ſic mediam Excellentiæ Tuæ inſtar init viam. Quod cum ex cunctis ejus pateat ſcriptis, tum præcipuè, à forma reformationis, præſcripta Hermanno Archiepiſcopo Colonienſi; & illis quæ Anglicanæ Reformationis ergo ſcripſit. Cum vero Bucerus propius ad Romanam Eccleſiam accederet, quam Lutherus; Calvinus longius ab ea abiret, quam idem Lutherus; extra Lutheraniſmum, duæ ortæ Appellationes, Buceriſmi, & Calviniſmi: & fatebatur Calvinus, Buceriſmum eſſe magis tolerabilem, quam Calviniſmum, ſi non ad obruſſam Scripturæ rem exigi oporteret. Nunc Bucerum paci nimium dare, ſe omnia metiri veritate. Sed Calvini verba audiamus. *Fruſtra mihi excuſas, novo Papiſmo erigendo* (quod nempe Excellentiam Tuam aiunt factitare) *te non ſtudere; ſed vellem aliis omnibus, ſic exploratam eſſe puritatem tuam, ut ne ſuſpicionis locum relinqueres. Fruſtra etiam id te dare operam nequid Calviniſmi admiſceatur. Si à ſcripturâ ſemel deflectendum ſit, non ignoro, quanto ſit tolerabilior Buceriſmus, quam Calviniſmus*, &c. Buceriſmo Excellentiam Tuam magis favere, quam Calviniſmo, res clamat; Atque hunc, ſi Scripturis non repugnet, magis tolerabilem eſſe Calviniſmo, agnoſcebat ipſe Calvinus. Solum igitur quæſtio oritur, An Buceriſmus ei magis obverſetur Calviniſmo? Facile eſſet cuivis hanc decidere Controverſiam, niſi Scripturæ etiam poſſent malè intelligi à Calvino, & eum ſequentibus. Puto igitur operæ eſſe videre, quomodo eas intellexerint Veteris Eccleſiæ Doctores. Quod ſi fiat, ſine dubio, vicerit Bucerus. Exiſtimo autem rem facturum non inutilem, qui ex Buceri ſcriptis colligere velit, quæ ad Controverſa Dogmata, & Concordiam Eccleſiæ pertineant. Sed conſulendæ ſint Editiones illæ, quas nobis Germania produxit; non quæ ex Sententia Calvini caſtratæ, prodierunt Genevæ. Exempli gratia, Commentario in Pſalmo II. ſic habet Argentoratenſis Editio Anni cIↃ IↃc xxix. *Non poſſum non ſanum judicium optare quibuſdam, qui hoc noſtro ſæculo plurimos admodum turbarant hoc paradoxo; ſola nos fide ſervari. Cum viderent tamen hoc eo rapi, ac ſi juſtitiam ſola animi exiſtimatione, finirent, & bona opera ſecluderent. Quæ jam illa Charitas, quæ huic malo, uno verbulo mederi dedignetur? Fide formata juſtificamur, aut per fidem bonorum Operum, voluntatem, ac ita juſtitiam conſequimur. Aut fides, fundamentum, & index eſt juſtæ vitæ*, ut Auguſtinus *dixit. Neque veris enim quiſquam eſt offendendus*, &c. Ubi pro hiſce, ſic habet Editio R. Stephani quæ Anno prodiit cIↃ IↃc liv. nempe triennio à morte Buceri, decennio ante mortem Calvini: *Nemo gravari debet, cum videt offendi homines, quod ſancti dicunt, Nos ſola fide ſalvari; adjicere vivâ, formatâ, per dilectionem efficaci, aut quid hujuſmodi. Nam qui offendantur hoc dicto, putant eos, qui illud uſurpant, juſtitiam in inanibus animi cogitationibus collocare, bonorum operum ſtudio tanquam fruſtraneo repudiato. Ut igitur ne veris quiſque offendendus eſt*, &c. Cum vero omnia fere Buceri, ſint moderatiſſima; tum imprimis, præfatio in Commentarios ſuper quatuor Evangeliſtas, in Editione Argentoratenſi Anni cIↃ IↃ xxx. quæ & ipſa præterita, in Editione Rob. Stephani Anni cIↃ IↃ liii. Nempe probari illa iis non poſſunt quibus Romana illa Eccleſia, non eſt Apoſtolica, ſed Apoſtatica: Nec ſedes Chriſti, ſed Anti-Chriſti; nec vivum ſed mortuum eſt Corpus. Doctiſſimus ſocer Junius, cum nollet ab iis diſcedere,

qui censent, Romanam Ecclesiam esse Meretricem Babylonicam, & tamen statueret, in ea salvari innumera millia; aiebat esse vivum Corpus, sed ulceribus obsitum. Meretricem esse, sed adhuc sponsam Christi, vel Conjugem, quia Christus, necdum illi miserit libellum repudii. Sed non eo satisfecit Genevensibus, qui illam dicerent Idololatricam, ac proinde neminem in ea salvari. Narravit mihi Doctor Antonius Thysius aliquando cum Genevam venisset, & soceri mei nomine, multam salutem diceret D. Bezæ, illum continuo subjecisse; *Et quomodo valet charissimus frater Junius? Vir est egregie de Ecclesiis nostris meritus; quanquam in uno capite dissentiat à nobis.* Id caput erat de Ecclesia quam Junius negabat, tam arctis limitibus concludi, ac multi volunt; sed jam metuere incipio, ne prolixitate tanta, molestus sim occupatissimo. Ad alia igitur venio. Clarissimus Rivetus responsum parat, atque id ait sibi non fore difficile. Omnibus tui, suique scripti comparationem instituentibus fore liquidum, causam ab excellentia tua desertam. Rogare se Deum, ut dotes ingenii melius colloces, quam factum proximé. Ita ille. Cur causam desertam à tua dicat excellentia, causam non video aliam, quam quod non agas de universis, quæ fuerant objecta; quasi non dicas initio, hoc tempore non alia te velle defendere, quam quæ tuam excellentiam tangant. Respondere etiam Epistolæ tuæ parat Laurentius. Indignè fert se sic remitti ad veteres, cum Theologiæ studium sibi proprium sit, & illos, ut ait, legerit; ipsque ætate non nisi triennio, ut inquit, præcedas. Inde colligi posse quanto spatio prius huic se studio dederit, & tot laboris sui monumenta habere testes, quæ jam abhinc annis circiter XXX. diversis divulgarit temporibus. Culpatur à cunctis, quod Apostatam probare velit, ex sententia partis adversæ: aiunt enim eos potius ἀποστασίας esse accusandos, qui non steterunt tecum, à partibus Illustriss. D. D. Ordinum Hollandiæ. Nec tantum fiduciæ habet; ut ausit dicere, potiorem fuisse causam eorum, qui Remp. immutarint. Negat se controversiæ isti velle immiscere. Ac alii contra, jam immiscuisse sese, & animum suum aperuisse, qui ex partis adversæ judicio, judicium ipse de ἀποστασίᾳ ferat aliena. Non solet sic loqui; nec proximis turbis male de Rep. meritus fuit. Itaque Collegis tam erat exosus, quasi Proceribus parasitaretur. Nunc placere iis studet; mirantur aliqui Procerum istam μεθαμείζειν. Ait ipse non potuisse concoquere quod Amstelodamenses Ecclesiastæ dicerentur seditiosi, in illo Maresii scripto. Nam in his & se nomen suum profiteri. Responsum, sermonem tuæ excellentiæ fuisse de iis, qui tum anno fuere hujus sæculi, XIX. tum item decennio post. Nihil hic magnopere ad præsentes pertinere, quia Triglandius Leidam concesserit; Smoutius sit exactus, Cloppenburgius profugerit, aliqui fato sint functi. Modestiores nunc esse adscitos, sive ea laus sit Presbyterii, sive Procerum prudentiæ. Vix habet hic quod opponat, quam illud, Quid tum? Plurimam salutem D. Conjugi, & familiæ tuæ.

Amstelodami, cIↄ Iↄc XLII. XVII Junii.

Excellentiæ tuæ devinctissimus,

G. J. Vossius.

CCCCLVIII.

Hugoni Grotio, *Legato Regni* Suecici, *S. P.* *Parisios.*

PAucis diebus quum Amstelodamo me Hagam conferrem, dono ab Laurentiade accepi libellum adversus Excellentiam tuam exaratum. Ubi titulum legi, aversam paginam inspexi. Video tuis aptari ineptè Horatianum illud, de montium partu enitentium, non aliquid montibus dignum, sed murem, eumque ridiculum: unde & subjicere voluit, alterum hoc ejusce vatis: *Spectatum admissi risum teneatis amici?* sed *legendum admissi* jusserat excudi. Verum ut videtur, monitus, jussit vocem primam deleri, quia metro repugnaret: voluit autem pro ea, reponi, *spectandam*, vel potius *lustrandam*, genere muliebri, quia, ut inquiebat, ad Grotianam Epistolam respiciatur. Quasi non sic deficiat præverbium *ad*; ut integrè sit, *ad lustrandam Epistolam*. Provehor ad libellum ipsum. In aditu ipso, video lituram; sed sic ut traluceret hæc verba, *ex familia Oxenstierniana*; delere hæc voluit, quia Axelius Oxenstiernius, qui Leidæ studiorum gratia agit, nollet in verba sua, tanquam oracula, illini chartis, & volitare per hominum manus & ora. Nec si pœnitendum hoc Nobilis juvenis judicium sit, eo tam culpandus ille, quam qui uno ore talia ipsius auribus instillant assiduè. Omnino enim hoc agi video, ut Proceribus Suecicæ displiceas, inque Legati munere sufficiatur alius Excellentiæ tuæ. Ulterius legere cœpi. Incido in verba illa, *citius aquam è pumice elixerim.* Pene dixissem ἄθεμα λαλεῖν. Posui paulum libellum? Mox, ut fit, recipio; simul alter intervenit, qui jam

jam legerat, oftendit verba illa, **Nach grower Pot.** Ait proverbium effe potantium largius, & more Græcanico, grandius poculum expofcentium. Etiam in bibendo, ut narrabat idem, proverbium effe incipit, **Nach grower Pot, feldt Jacob Laurents,** Alius referebat lectum fibi, in eodem libello, **Grotius komt al te laet in School.** Ego, inquiebat, potius dixero, **Laurens is al te vroeg geloopen uyt de School.** Melius enim difcere debuiffe Grammatices Latinæ præcepta, priufquam ad facra animum appelleret, manibus illotis. Longum fit adfcribere, quid finguli rideant, aut carpant. Atque ego nec ifta fcripfi fine dolore. Amavi enim virum, nec prorfus exui amorem, quia primum hoc eft viri ἁμάρτημα: & fortaffe ad faniorem mentem redibit. Antea enim femper oftendit difplicere fibi facta collegarum, atque eo nomine, minus iis gratus fuit, at gratior Proceribus; fic ut propterea, nec invidia fratrum fuorum careret, multa etiam ab iis indignè pateretur. Miranti autem tam fubito mutatum, refpondit, fua intereffe, & liberorum, ne ipfe pro feditiofo haberetur. Interfuiffe etiam Presbyterii, ne ad unum omnes feditionis arguerentur, ac propterea fe ejus defenfionem fufcepiffe. Dixi ego, non agi de Paftorum fingulis, qui nunc Presbyterium conftituant. Eos qui criminis tanti arguerentur, maximam partem vel fato conceffiffe, vel alibi locorum agere. Uti Triglandium Leidæ effe profefforem, Smoutium, qui urbe exactus, effe Rotterodami, Cloppenburgium, qui fponte metu pœnæ profugit, in Hardervicenti Gymnafio jamdiu Theologiam docere: in locum defunctorum, eorumque quos dixi, fuffectos alios, confentiente Magiftratu; ad quos illud de Seditione nihil pertineat; imò ne ad Hanekopium quidem, qui cum Proceribus magis quam fratribus feditiofis faveret; eorum artibus, de munere fit dejectus. Addidi facta quædam, quæ non poffet diffiteri: etiam quæ ex ore unius poft fugam percepiffem. Item oggeffi querimonias de fratribus, à quibus tam multa, ob concordiæ ftudium diu effet perpeffus. Ad hæc non aliud refpondere, nominandos ab Excellentia tua fuiffe, qui Ecclefiaftarum feditionis forent rei: nec talium fe patrocinium velle fufcipere: nunc cùm ἀκρίτως loquaris, de Amftelodamenfibus Ecclefiaftis, periculum effe, ne omnes eidem crimini involvantur. Quafi non & ipfe, dum ἀκρίτως omnes tuetur, tam fontes quantum in fe, quam infontes abfolvat. Magnam interim gratiam init, ab omnibus crimini ifti obnoxiis; ac literas quotidie accipit ab ejus farinæ hominibus, etiam ut intelligo, ex ipfa Anglia; quibus impensè gaudet, ut propterea valdè metuam, ne quem, non alium ante quam bonum virum novi, vel faltem, quam talem, ut feditiofis fe non fatis probaret; is deinceps totus in zelotarum partes concedat. Hoc eo juftius metuo, quia in Pontificiorum quidem lectione fedulus fuit, fed ea eft ἀκρισία, ut non fatis fciat diftinguere, quæ Romana Ecclefia ex primis fæculis retinuerit, quæque in iis mutarit: Item quæ fentiant univerfi, & de quibus fecus judicent prudentiores. Negabam quæ fubinde Pontificiis objectat, ea ftatui ab tota Ecclefia Romana, imo à multis negari aiebam. Ille contra, quæ in Romana Ecclefia fcribantur pro dogmatis ejus Ecclefiæ habenda, quia nihil in ea nifi approbatum fcribere liceret. Ego ad illa ex eodem principio colligere fententiam aliorum, qui diffentiunt, pro approbata habendam, quia horum æquè libri, cum venia fuperiorum, prodeant in lucem. Quæ duo cùm fint ἀνίατα, fatendum effe, fuper nonnullis non conveniri, quia nihil fit authoritate ejus Ecclefiæ decifum. Non dubium vero eft, quin fi refpondeas viro, alia atque alia objecturus fit Pontificiorum loca, potiffimum illorum, qui à cordato nemine defendi poffe videantur: atque ifthoc fine id acturus, ut dijudicent omnes, quibufcum conciliationem quæras. Hic fi provoces ad eos, qui moderatius fapiant, apud cordatos multum, apud eum nihil feceris, quia dicit iftos fic loqui, ut tegant exeeranda dogmata: alios quos ipfe adducat, candidè fententiam Ecclefiæ fuæ aperire. Etfi multum metuo, ne qui Laconifmo gaudes, hæc fuiffe adeo deducta, non abfque tædio legas. Mei nihilominus officii putavi, plenius tibi virum defcribere, quò certius ftatuas, an cum eo pedem figere velis. Valde id exoptat, quia nunc fe contemni putat: quod impotenter fert, quia xxx. annis fuerit Paftor; & xx. ediderit volumina; fed quæ, ut aiunt, qui Typographica è re & literaria mercatura fe fuftinent, à paucis emantur, aut nullis: ut non mirandum fit, fi antea virum non noris, fortaffe nec alii in Galliis; fi refcribendo gratificari homini voles, neceffe fuerit hiftoriam noris anni xxviii. vel proximi hujufce fæculi. Mirantur aliqui è Proceribus, negari à Laurentio, quæ tum ab Ecclefiaftis acta. Nec puto, iis invitis, lucem vifura, quæ ad feditionis pertinent authores. Contigere ea biennio, priufquam Amftelodamum commigrarem, ut non poffim exactè rem dicere. Duplo plura; quam nunc facio, fcribere erat animus; fed dum hæc fcribo, fepties minimum fum interpellatus. Et jam nunc Doct. Johnfonus, Bohemiæ Reginæ Ecclefiaftes, accedit: cui cum dicerem inftare tempus,

tempus, qua literæ eſſent tradendæ Tabellario Gallicano, & addidiſſem eas ad te mittendas, rogavit, ut Excellentiam tuam plurimum ſuo nomine ſalutarem. Volebat, ut adderem, quomodo in Parliamento accuſatus ſit [illegible], non ipſe modo, ſed & Regina, quod talem foveret: ſed negotium hoc prudentia quorundam eſſe diſcuſſum. Propediem ſpero me cætera ſcriptutum.

Amſtelodami, cIↄ Iↄc xlii. xxi Julii, Hagæ Comitis; è dom[illegible] ampliſſimi Ratalleri Dubletii, qui & ipſe petiit, ut plurimum excellentiam tuam ſalute impertirem.

Nimia feſtinatione factum, ut ſuperioribus literis, in hiſtoria peccarem, confundendo duos libellos Laurentiadæ, quos eundem intra menſem divulgavit, eadem forma, ac magnitudine. Quorum prior adverſus Excellentiam tuam, perſcriptus, quem jam acceperis aliunde, ſcio. Alter adverſus fœminam, lingua Belgica, in qua illud, παροιμιῶδες, Noch grooter Pot. Quæ ea fœmina ſit, ipſe in præfatione exponit. Vocat Helenam Jacobi, Plateam addit in qua Amſtelodami habitet, ait lardum habere venale, poſt mariti exceſſum, nupſiſſe ſuo famulo Pontificio, & ab eo perſuaſum, ad Papatum defeciſſe. Accuſat vehementer impudentiæ, quod venerabili Senatui Eccleſiaſtico fuerit auſa quæſtiones proponere, & ſolutionem ſubitam exigere.

CCCCLIX.

Hugoni Grotio. *Lutet. Pariſ.*

Magnopere gaudeo, Illuſtriſſime Domine, quod, quæ ad V. T. obſervaſti, ea à Typographo perducta ſint non modò ad Pentateuchi finem, quemadmodum ſcribebas: ſed ut ex aliis Hagæ, poſtea intellexi, ad Regum libros; qua appellatione credo, etiam Samuelis libros complectebantur. Sed valde mihi moleſtum eſt, quod videam excellentiam tuam, variis impeti libellis, quod metuo, ne avocet in magno illo opere. Quanquam non deſunt qui exiſtiment fore, ut non reſcribas, ne quidem Cl. Riveto. Huic ſtudioſè id actum arbitrantur, ut nos committeret: ut qui toties advocet ad partes, quæ ante hos annos xxv. in Collegio ſcribebam. Quaſi non aliter ſcribendum ſit, quando cum adverſario cominus congredimur; aliter quando de concordia conſilium initur. Non ignoravit hoc Georgius Wicelius, qui præfatione Viæ Regiæ ad Imperatorem Ferdinandum ait, Polemica ſcripta noſtra tanti non facimus, quin hæc velimus, aliquanto pacatiora eſſe; verum tempus militiæ tunc ita poſtulavit, ut ſentirent ii, cum quibus commiſſus eram, & mihi vires eſſe, & mea tela nocere. Puto [illegible] quintum Jacobi Laurentii jam videris, in quo tuæ ad ſe Epiſtolæ quodammodo παρῳδίᾳ & σκάζοντες, eàdem ut arbitror ex officina, & geminum carmen Salebrii Santræ: prius utrumque Hugenii eſſe, ſatis convenit, & ſponte narrarunt, qui noſſe poſſunt. Ac tacentibus amicis, ſtyli ſalebræ proderent: Idem eſt, qui in gratiam Heinſii, poſtquam audierat, Salmaſium velle eum refellere, Epigramma ſuum ſic obſignabat:

Te duce, qui rugiet, variâ & ſine dentibus irâ,
Neſciat hæc ungues in Daniele Leo.

Salmaſius vero iis lectis, ſcribebat Riveto, ab Leone illo ſalvum fore Danielem; ſed periturum Heinſium. Is Heinſius, nunc totus in eo eſſe dicitur, ut novam det editionem ſuarum in N. T. annotationum: ſic mihi retulere maximè familiares. Credo corriget, de quibus ſibi à Salmaſio metuit: Hic utrum propediem in Bataviam ſit remigraturus, non ſatis ſcio; ſed ſatis ſcio, curatoribus tam longam abſentiam minus probari, tantoque fore gratiorem, quanto celerius advolarit. Mareſchius, ut intelligo. immane volumen cudit adverſus ea quæ in Romana Eccleſia, noſtris improbata; aliquibus reſciſſis, laudem mereri, vel ſaltem tolerari poſſe docuiſti. Metuo ne parum cum excellentia tua agatur humaniter, ho[illegible]t, non tanquam cum doctrinarum Principe, imo vel homine doctiſſimo, nedum velut cum imagine Regis, qui Dei imaginem ſuſtinet in terris. Magnos animos duo dant, & illi, & aliis ſimiliter animatis, antiquitatis contemptus, & Calvini admiratio; ſed de priori nolunt fateri, ut ex eo capere potes, quod ſic indignetur Laurentius, ob conſilium ſalubre ſibi datum ab Excellentia tua. Ait ſibi hoc jam adoleſcenti, inſtillatum à Doctoribus, ut amaret veteres: quaſi uterque ignoremus, quæ mens fuerit ejus Magiſtris. Eorum alterum, cum antiquitas objectaretur, dixiſſe ſcimus, Et nos patres foremus, ſi iis vixiſſemus temporibus. Id verène dixerit, hinc ſciri poteſt, quod tunc multa ſint habita pro hæreticis, quæ noſtra ſuſtinent; ut quæ in Ætio, Vigilantio, aliiſque improbata. Non quaſi idcirco hæreticos cenſeam; ſed quia exiſtimabat ille, ſolius eſſe ætatis; ut aliquis pro veteris Eccleſiæ Doctore habeatur: nec ſimul [illegible] attendatur. Credo autem non inutile foret,

foret, si penitus cognita foret vita Calvini. Magnæ fuere illi vitæ, & ingenii dotes; sed & ille suos manes patiebatur: quod fateri nolunt ejus unius tanti admiratores. Abominantur Bolseciana; sed in illis etiam sunt tabulis publicis subnixa. Et apud varios homines integerrimos, pariter ac doctissimos, supperant non pauca, quæ ejus doceant animi impotentiam, & quantoperè oderit semper dissentire, à se signis audere. Hæc satius foret tegi; sed video plurimos, non tam virtutes Ducis sui sequi, quam vitia; idque magno Ecclesiæ damno: cui convenientior foret spiritus mansuetus, & majorum reverens. Quare cogitandum, an non expediret, candidam extare dissertationem de eo, quod de Calvino judicium fuerit suæ ætatis, & quantillum ab eo, & discipulis, antiquitati fuerit tributum. Quod Riveto necdum respondeas, sed illa ad N. T. perducere malis ad umbilicum, sanè gaudeo. Nihil magnopere, ut puto, festinato opus; Et fortasse præstiterit etiam conspicere Mareschiana, priusquam respondeas. Poteris credo, multos parietes unâ fideliâ dealbare. Quicquid est, nolim sufflaminari tam utilem laborem, quem sustines, in illustrando V. T. Nondum illa vidi, sed facile possum æstimare, vel ex illis ad N. T. ubi duo præ cæteris admiror, quod nemo antehac, tam multa ἐναντιοφανῆ, conciliarit: quod nu[illegible] ex humanitatis studiis plura attulerit ad [illegible]as literas illustrandas, minusque partium [illegible]diis abreptus. Hic jam certamen gliscit de jure Magistratus in Ecclesiasticis. Defendit illud Vedelius antea Genevæ & Dave[illegible] Theologiæ, nunc autem adv[illegible] scripsere Triglandus Leidæ Professor, [illegible]vius, qui in Collegio regundo Festo Homm[illegible] successit. Is Festus, cùm jam ante menses com[illegible]res, se munere eo abdicasset, ante duas hebdomades, vel tres, ex hac vitâ excessit. Oratione ei Polyander parentavit. In Synodis, & concionibus, graviter agitatur quæstio, de jure patronatus. Facilius puto, efficerent Ecclesiastæ, quod volunt, nisi celsissimus Princeps Arausionensis, & illustrissimus Brederodius, viderent, & suam hic causam agi. Negotium Angliæ magnopere me habet sollicitum; non sanè propterea, quia inde quorannis præbendæ fructum capi am; quam quia veterem amo Ecclesiam, & vicem doleam optimi Regis: pro quo assiduè vota facio. Apud cordatiores res hæc suspectiores reddit Puritanos. Negant enim se videre, quid Regale Regi velint relinquere. Et nonnulli his locis metuere incipiunt, ne si istic effecerint, quod volent, hic novi fiant motus, quia animos addet fœlix successus in Regno Britannico, & si res laboret, inde etiam auxilium expectent. Mihi vero, vivo Arausionensi, non ita multum periculi videtur his terris: quia & illius interest, & militem in manu habet. Vale, Illustrissime Domine, & cum uxore lectissima, & liberis salve; semperque dignum animum Excellentia tua, hoc malo sæculo conserva.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xlii. x Kal. Sept.

Illustrissimæ excellentiæ tui cultor,

G. J. Vossius.

CCCCLX.

Joanni Frederico Gronovio, *Professori* Daventriensi.

Clarissime & amicissime Gronovi,

Proximis feriis autumnalibus partem bonam Hagæ fui, filius partem ibidem, partem in Zelandia; nunc vero in Frisiam abiit. Me vero subinde pressit valetudo mala. Præsertim hac nocte, urgentibus doloribus nephriticis, à quibus ante climactericum immunis semper fui: ac nunc tertio ab istoc anno, denuo incursant. Dum ego filiusque domo absumus, literæ è Galliis domum meam perlatæ, quas nomini inscriptas tuo judicavi ex eo, quod inclusæ essent meis, ubi id petitur, ut ad te mittantur. Cæteroquin ex inscriptione vix aliquis ob characterem insolentem id dignovisset: cujus rei periculum hic ipse feci, cum duobus, tribus ostenderem, qui Gallicis literis non assuevissent. Vix hæc æger ad te perscribo, attamen tam longam cessationem ex absentia nostra cogitans, putavi non ulteriori moræ indulgendum. Puto esse literas à senatore Saravio: secus si est, per otium ex te cognoscam. Rescribere si voles, mittam, quo jusseris: vel includam meis ad illustrem Grotium: qui tuto rem per famulitii quempiam procurabit. Theologo Diestio, Jurisconsulto Christenio, Isendornio Philosopho, plurimam salutem dicito.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xlii. Non. Sept.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

CCCCLXI.

CCCCLXI.

Ludovico Crocio, *Theologo Bremensi S. P.*

ANte mensem plus minus misi ad te, eximie Croci, opus nostrum de Theologia gentili & Physiologia Christiana: utrum acceperis, non quæram. Nam his diebus adfuit mihi quispiam qui salutem mihi ab eo diceret, cui Bremam misiss. m volumen antea memoratum. Nomen quærenti, negabat se scire: & solum se hoc jussum dicere ajebat, quod dixisset. Sane apertior erat circumlocutio ista, quam cum Trojani belli scriptorem dicimus pro Homero. Nam multi prætetea id bellum desc ipserunt. Ego autem labores nostros uni tibi in Germaniam miseram. Quare recepisse te gaudeo: ac placere confido, non quasi præclare de nostris soleam sentire: sed quia nec livor negarit, multa hic esse aliis indicta, eoque scripta mihi, non exscripta. Miscui vero & sacra profanis & profana sacris, ut utrique scholæ prodessem. Vides, cur tantopere confidam, probaturum te operam in hoc opere locatam. Ac eo impensius, scio, probabis, quia probitatis semina, dum rerum naturam tracto, inspersimus passim. Restat pars ea, quæ est de fossilibus & plantis; sed hanc nondum exasciavi, & jam alia quædam in manus sumpsi, ut ita laborem illum infinitis aliis diffindam. Argumento fuerit opusculum hoc de tribus symbolis, quod mitto. Atque hoc itidem si probabis, approbatius & ipse vudicabo. Jamque prælum fervet simili libello de tempore nativitatis ac passionis dominicæ. Sane utraque quæstio, ut nosti, perplexi est negotii. Fortasse consequentur tum liber de vitiis sermonis, tum Harmonia evangelica de passione ac resurrectione Christi, ubi duo hæc potissimum ago, ut ordinem gestorum exponam & *ἐναντιοφανῆ* conciliem. Non parum hic veterum juniorumque debeo industriæ, sed etiam spicas quasdam legendas nobis reliquerunt. Et in tanto eorum dissensu, non minoris est judicii, quam laboris certi aliquid consignare. Illustris Grotius arduam suscepit provinciam conciliandi Ecclesias Reformatas cum Romana; non quod se vivo multum hinc boni proventurum speret, sed quod pulcherrimum etiam putet serere arbores, quæ alteri seculo prosint. Nec ignorat superstitionem & tyrannidem papalem. Sed scit innumeros esse passim ex Catholicis Romanis, præsertim in Galliis, quibus ea improbentur. Quales existimat facile adduci posse ad concordiam, fed requirit idem in nostris etiam plus moderationis. Quanquam multa, Romanæ Ecclesiæ vulnera ostenderint, quædam etiam feliciter sanarint, esse tamen, ubi ipsi novum faciunt vulnus, eoque locum habeat illud Poetæ, *Ex[...] fit medicina modum*. Rectene an secus asse[...]uar ejus sententiam optime perspicies ex ejus [...] inadversionibus in animadversiones Riveti. Quarum idcirco exemplar mittere volui, fortasse quia deinceps controversia [...]um Grotio futura multo longius abeunte [...] facient Bremenses. Utcunque eg[...] vos [...]re semper divinæ gratiæ patro[...]os, nec eam cautam deserturos, à qua stant scriptura & ecclesia vetus. Imo ut Romanam & Augustanam ecclesiam mittam, fere o[...] [...]mus ac doctissimus quisque eorum, qui in re[...]rmatis Ecclesiis aliquo in pretio haberi[...] [...] [...]em, nec plane forent *[...]* vel alterius sententiæ suam plane mancipassent. Salutem plurimam dicito clarissimis viris, Collegis optimis doctissimisque, Bergio, Willioque. De Neufuillio adderem, nisi id officii ius se recepisset filius, qui hasce traditurus.

Amstelod. cIↄ Iↄc xlii. iii. Non. Quinct.

[...]uus futurus dum sum,

G. J. Vossius.

Pag. 933. Operis n[...] [...]ololatria pro virtutibus tuis sa[...] [...] as v. id corrigetu[...] [...] humanitatem tuam, qu[...] offendere non possim.

CCCC[...]I

Hugoni Grotio, [...] *Suec [...] Lutet[...]*

Illustrissime Domine,

QUI hasce, ad Exc[...] [...]issimam Tuam defert literas, Bern[...]gius est, patria Amstelodamensis, juvenis elegantis ingenii, moribus optimis, variæ eruditionis non minus, quam juris sui [...]riosus: ut meritò hæc urbs, de eo habea[...] [...]ui magnum aliquid polliceri. Patrem habet superstitem, urbis senatorem. Mater est soror Consularis Alberti Conradi Burgh qui [...]unc Hag[...] [...]t, in ordinum delegatorum [...] [...]egio. Av[...] is Beuningius fuit, qui ante [...]os ex [...] Consulatu gesto, magnâ [...] laude [...] Is juvenis, cum Excell[...] [...] [...]peret commendari literis meis [...]ns, eoque lubentius, quia scire [...] ingrata esse

Excel-

Excellentiæ tuæ alloqula eorum, qui virtutis via ad decus grassantur, atque iis nati sunt, qui Remp. hic sustinent, & Illustre nomen tuum amant & colunt. Bellum Puritanicum hic multos habet sollicitos. Ecclesiastas quo affectus trahat, non obscurè ex precibus publicis cognoscere est: horum aliqui non dubitant, Deum exposcere, ut benè cœptum Reformationis opus fœliciter procedat; Regisque ut emolliatur animus. Quæ etsi commodam mentem capiunt, tamen satis est apertum, haud aliud exoptare, quam ut Rex inani titulo sit contentus, ac novellitas doctrinæ de Antiquitate triumphet. Sed unum est in quo non satis conveniat illis, qui se Episcopis opponunt. Multi omnem regendæ Ecclesiæ potestatem penes presbyterale collegium esse volunt: Alii vero aiunt, hoc jugum gravius Episcopali. Quare contendunt, singulis id committendum Ecclesiastis, ut secundum Dei verbum, populum doceant, & gubernent. Atque hi ab Episcopalibus & Presbyteralibus (sicuti vocant) distincti, Independentes nuncupantur. Pinæus, cujus magna adeo in Parlamento est authoritas, prioris esse sententiæ dicitur, sed multi hac parte, ei adversantur, qui cætera convenire videntur. Estque plurimorum id judicium, utcunque infracta omni Regis potestate, & abolito Episcopatu, geminum agerent triumphum: Eos inter sese mox commissum iri; quia multi non à Presbyterii potestate minus, quam Episcoporum abhorreant. Ulterius procederem in scribendo, nisi cogitarem tarde admodum fore, quod has literas recipies. Novi enim quomodo proficiscantur juvenes, qui exteras petunt Regiones. Vale, Illustrissime Domine, ac diutissimè orbis bono superstis. Dominæ conjugi plurimam dic salutem, necnon Liberis.

Amstelod. cIↄ Iↄc xlii. Post. Non. Sept. *Excellentiæ Tuæ cultor devotissimus.*

G.r. Ju. Vossius.

CCCCLXIII.

Hugoni Grotio, *Legato Suecico. Parisios.*

Illustrissime Domine,

QUI hasce literas affert, est Johannes Dans, natione Danus, juvenis eruditus, ingenio & judicio bonus, pietate & industria nulli secundus. Sesquiannum me docentem hic audivit, ac privatim sæpius collocutus; eoque notior mihi & meis, quia in vicinia habitavit. Augustanam complecti Confessionem, vix necesse habeo dicere, cum Danum dixerim. Literas ad Excellentiam Tuam, non alio fine petiit, quam ut videndi & alloquendi, vel potius audiendi hoc orbis Oraculum, honestior faciliorque daretur occasio. Itidem, ante mensem unum alterum, Clarissimi Collegæ Barlæi filius, patri cognominis, postularat à me aliquid literarum; sed eâpse hora, quâ abeundum illi, ac mox etiam mihi publicè docendum foret. Spem feceram Epistolæ Brillam mittendæ, prius quam navim Gallicanam conscenderet. Sed partim me promissi oblivio cepit, partim alia impedierunt: In his cogitationes de Matthæi mei connubio. Ejus gratia ante tres hebdomadas, Leowardiam abii. Ac post dies sex septem denuo σὺν θεῷ proficiscar; ut præsentia mea Nuptias condecorem. Pater sponsæ est Jurisconsultus, & Leowardiensis Reip. Consiliarius, & Scabinus. Mater filia Verrutii Syndici, dum viveret, Groningensis, ac soror ejus, quæ nupserat Schombergio, Reip. Groninganæ nomine, in Collegio Ord. Generalium Delegato. Vedelius Theologiæ apud Franckeranos Professor, dum in Frisia sum, fatis concessit. Moribundum cruciabat quod terris eriperetur, priusquam potuisset Revio & Triglandio respondere. Horum uterque acerbe satis scripsit adversus scriptum ejus de Constantini Episcopatu; quo Magistratus jura circa res Ecclesiæ defendit. Collegæ defuncti mihi Franekeræ aiebant, fortasse responsum sic etiam edendum; sed deletis, quæ, ut par pari redderet hostimentum, virulentius chartis illevisset adversus Revium. Est is Revius, ut me alias scripsisse arbitror, Regens Collegii Theologici, qui in numere Festo Hommio successit. Vedelii mors Collegæ Barlæo flebilis non erit; à nemine enim horribilius fuit tractatus, quam ab isto. Prodit etiam nunc liber Maresii Sylvæ-ducensis Professoris adversus Voetium; qui prius Thesibus Ultrajectina Academia disputatis, accusarat Sylvæ-ducensis Proceres Idololatriæ, quod ex Reformatis, plerique adscribi voluissent in sodalitatem B. Mariæ. Quod tamen factum erat, ut vis ejus Collegii, quæ magna, infringeretur nostrorum consortio. Noluerunt nostri apertè esse perjuri. Illudere maluerunt. Artificium nostrorum nescio an sis probaturus. Ubi Mareschiana videris, fortasse satius fuisset ista non in apertum proferri. Nunc ne Proceres Sylvæ-ducenses in quibus, & Ill. Brederodius, Idololatriæ sint suspecti, omnibus sparsis dedu-

 ctis

ctis, penè nudam Venerem cum suo Marte, solis instar ostendit. Sed de isto malim, ubi Marcschiana legeris, judicium tuum cognoscere.

Amstelodami, ↄlↄ Iↄc xlii. xxiv. Octob. τάχιστα.

Excellentiæ Tuæ observantissimus,

G. J. Vossius.

CCCCLXIV.

Illustri Hugoni Grotio, Lutetiam Paris.

Illustrissime Domine,

DE filio Isaaco plurimum gaudeo, quod sospes Lutetiam redierit, & sic Excellentiæ Tuæ placeat, ut sponte etiam in ædes recipere sis dignatus, satius etiam censeo, ut si molestiam ea res non adferet, aliquantisper commoretur. Eum domi videbit, atque audiet, cujus dicta singula pro oraculis habere debet, foris etiam notitiam summorum virorum consequetur: Bibliothecis variis fruetur. Utrobique verò erit, unde non modò doctior fiat, sed etiam prudentior. Amo innocentes Musas: sed neque me fugit, quantum decus etiam ei, qui nunquam capesset Remp. accedat, eo, quod rerum civilium non sit penitus imperitus. Multum etiam lætor; quod eousque produxeris annotata tua in vetus Instrumentum In novo, censeo non inutilem fore Excellentiæ tuæ (fortè jam videris) variantium lectionum Libellum, qui, in adversariis, Ludovici de la Cerda Hispani, caput constituit xci. De Blondelli opere, ità est ut scribis. Petierat doctor Rivetus, ut Blauwio commendarem. Primùm refugi, eo nomine, quod putarem Episcopis adversari. Dixit secus esse, mediam insistere viam nec Armachano Archi-episcopo displicere. Paucas solum paginas inspexi. Mea hæc sententia est, jam Apostolicis temporibus, Episcopos Presbyteris præfuisse; facilè largiar non fuisse eos, dam Apostoli adhuc continerentur Palæstinâ vel cùm primùm extra eam Ecclesiæ colligerentur. Sed ubi excrevere illæ, & Apostolorum numerus est imminutus, secùs censeo. Atque ut verum esset, quod ὁ πάνυ Salmasius arbitrabatur, demum cœpisse circa annum centesimum, Religio foret recedere ab ea gubernandi forma, quam totius orbis Ecclesiæ comprobassent. Nigrinus non est mihi notus, sed vidi literas, quas qui scripserat, aiebat, se ex ore ejus audivisse, me superiorem Quadragesimam ex more Romanæ Ecclesiæ observasse. Quis ei hoc persuaserit, nescio. Quanquam id verum, privatim publicéque multa me dixisse de Quadragesimæ antiquitate & usu; vehementer etiam improbasse, quod nostri homines ne quidem Passionis Dominicæ die soleant jejunare; solidè me posse evincere, semper aliud obtinuisse in Ecclesia veteri; nec tamen laudaturum, qui hoc uno nomine turbet Ecclesias nostras; posse enim quemque jejunare domi suæ, cum id non sit interdictum. De Ignatio filii, grata sunt quæ scribis; deque valetudine tuenda, quod commones, gratias Excellentiæ Tuæ ago. Dominæ Conjugi, ac liberis, salutem plurimam à me, meorumque dicito.

Amstelodami, ↄlↄ Iↄc xliii. vii. Id. Septembris.

CCCCLXV.

Andreæ Riveto *S. P.*

NEgotio filii in Frisia ex animi sententia confecto, domum redux, cum variæ mihi ab uxore literæ redderentur, nullas avidius ac majori cum voluptate legi, quam tuas, magne pariter & vir. & amice. Primaque hæc mihi cura fuit ut clarissimi Blondelli chartas ad Blaeuwium ipse adferrem, & fidei ejus atque industriæ, quantum possem, commendarem. Feci vero id lubens, non tantum tuâ causâ, cui scio quantum debeam, vel etiam Blondelli, quem antea de solo nomine mihi cognitum, nunc merito suo inter summos seculi hujus viros repono, mihique hac occasione bella innotuisse, non gaudeo solum, sed penè triumpho; sed imprimis, quia opere tam erudito, multa etiam doctissimos docebit. Eorum que in numero, non quidem doctissimorum (curtam novi supellectilem nostram) sed illorum tamen, qui eruditiores redeant à lectione hujus operis, lubens etiam profiteor nomen meum. Perjucundum mihi est laudari à laudatissimo senatore Saravio: ac tanti viri affectus vehementius ad bene merendum de studiis accendit. Sed ego jam ab anno illi multum debeo, propter benevolentiam summam, qua Isaacum meum complexus in Galliis fuit. Ipse enim hoc ad me filius semel iterumque perscripsit. Dices fortasse, hoc si tam longo tempore resciverim, mirari te, quod hactenus et nullas per literas gratias egerim. Ego vero, eximie Rivete, non quidem miror

ror (quippe jam à multis annis nulla in re frequentinres committo solœcismos, quam in Epistolico hoc commercio) sed multum tamen doleo, quod parte hac nnn satis me iis probem, quibus maxime & vellem & deberem. Omne vero hoc malum inde potissimum proficiscitur, quod à mane ad vesperam, nunc hic, nunc ille, vel operam desideret nostram, vel saltem alloquium exposcat. Sum vero ea frontis mollitie, ut nihil sustineam negare. Ubi igitur sic dies mihi prope mortuus est, animum subit ea cogitatio: Ergone mihi viliora erunt studia, etiam sacra, quam ars sua erat Apelli, qui, ut à Plinio accepimus, nunquam tam occupatam diem agebat, ut non lineam duceret? Continuo me in Bibliothecam proripio, ac omnium, quæ ad Epistolare negotium pertinent, securus, schedas arripio, eas ordino, & sicubi lima opus videatur, operæ non parco. Atque sic ubi non totum mihi diem periisse cognosco, suavius me ad mensam vel lectum confero. Nec eo hæc animo à me dicuntur, quasi diu scriptionem ad Amplissimum Saravium differre sit animus. Speravi hactenus filium nobis affore ante hyemem, ut pariter ei gratias ageremus. Sed hesterna die literas à Florentia accepi, quem jam Venetiis esse, imo inde ad nos iter capessere arbitrabar, ut nunc vix sperem ante ver adultum, videre me eum posse. Eâ quia spe excidi (& ob Florentinæ Bibliothecæ tot ἀνέκδοτα, multum metuo ne diutius moretur ac dixi) statui occasione eâ ad Amplissimum Senatorem scribere, quam probabis scio. Jam sub prælo est unus alterque libellus noster, quibus excusis commodam accipiam occasionem, & eos mittendi & testandi singularem pro tanti viri merito affectum nostrum. Clariss. Spanhemium domi meæ visum mihi, scito. Nec æque doluit, quam quod vix semihorâ alloquio ejus frui liceret: Cujuscunque is consilio Leidam vocatus, bene, imo optime meritus est de Academia. Non committam, quin me quoque his terris sui sciat amantissimum; quam ex dono jam diu Genevâ transmisso æstimare addidici. Et aliquid amoris serenus addidit vultus, ubi coram adspexit. Eum coram me ducebat candida Hottoni anima. Quo in viro rara Societate, cum eruditione Pietas, & Prudentia conspirant. Spem fecit, verno se tempore velle in hanc urbem redire. Utinam tum tecum etiam frui liceat τῷ πάνυ Salmasio. Quem ante hyemem nobis affore non possum in animum inducere. Difficulter credo, quæ maxime cupio. Utinam saltem videamus cum Zephyris & hirundine primâ. Exequias ire tristis soleo. Sed funeri Hellenistico lætus justa solvam. Non dubito, quin eo ex opere multa bona hausturi simus docti pariter indoctique. Alter qui sentiant, τύπτει κεν δ'ὦ κρέμμυ ἐν δίκῃ. De novo labore Illustrissimi Grotii primum ex te didici. Exemplar non accepi. Sed intelligo jam in urbem hanc adlatum ad alium. Imo & ubi volo, habiturum me exemplar. Tuum quoque responsum aiunt jam pene perductum esse ad umbilicum. Planeque mihi spondeo, fore ejusmodi, ut tam modestiam laudent cordati, quam doctrinam eruditi. Omnino Reip. Christianæ interest, excuti ab hominibus doctissimis, quid nos Ecclesiæ Romanæ, quid nobis illam concedere oporteat. Sed eam si provinciam suscipiat antiquitatis nescius, ne legere quidem curem. Eo impensius gaudeo, ab utrisque vestri potius, quam ab minutis istis patellariis diis hasce controversias tractari. Nescio an videris Ulmensis illius maledicentissimum ac omnis violentiæ plenissimum scriptum, quod hic adversus Grotium prodiit. Homo is docentem me audivit, ut aiunt, qui norunt. Atque aliquis qui à pluribus novit annis, mira mihi narrat de vita hominis anteacta. Liberalissimus est in donando quæ scripsit, sed hactenus me ne compellavit quidem, ἐξ οὗ φρονεῖς Ἰαπετιονίδη. Vellem non abusus esset parte literarum tuarum, quam opusculo præmisit, quasi patrocineris tot mendaciis, quæ nihil ad Ecclesiæ negotium. Tales magis causæ obsunt quam juvant. Et video hominem fanaticum nec assis hic fieri, nec ab aliis, qui similes amant labris lactucas. Egone illud probarem dicendi genus, qui (quod hic promere liceat) ne in amicissimo quidem, & multis partibus ut doctiore, si modestiore, probare potui quod tam multa inspersisset, quæ nihil ad causam pertinerent? Quale illud περὶ ἀποστασίας, non quidem Ecclesiasticæ sed civilis. Vide quæ non audeam in sinum tuum effundere, nunquam id facturus (non adeo læva mens nobis) nisi putarem, hanc à veteri & sincera amicitia concedi, seu licentiam seu libertatem. Pro decretali Vigilii Papæ Epistola, ac dissertatione Petri de Marca, quantas possum, gratias habeo. Futurus mihi inter itineris Frisici comes libellus. De afflicta clarissimi Præceptoris mei, conjunctissimi vero affinis tui valetudine valde doleo. Solatur vero, quod ad tantam ætatem illum Ecclesiæ suæ concesserit divina bonitas. Nulla ætas ejus laudes conticescet, & Deus in illa die mercedem rependet. Pro voto erga filium sponsum, ac gratulatione etiam de Historiographi munere gratias ago tanto majores, quanto præ aliis multis non dico affectus tu-

us apud Batavos proceres eluxit, sed etiam fidelis se opera exeruit. Nempe non finis, ut ulla in re claudicet benevolentia tua erga me meosque. Brunæus noster tradidit mihi Blondelliana illa, quæ per eum mittebas. Et jam Blauwius accepit, qui etiam reliqua avidè exspectat. Misit ad me Clariss. Mareschius quæ scripserat pro ordine Mariano Sylvæ-Ducensium. Nec quicquam video quo offendam, dum cogito, quo in statu res fuerint. Multum promotum sic quoque. Sed alter est scrupulus, an non illusum sit pontificiis, quia longe alia iis mens fuit, cum primum transfigerent nobiscum. Quamquam quid illud ad me, vel etiam Mareschium? Lectis istis fore spero, ut Clarissimus Voetius acquiescat. Planeque sic mihi persuadeo, Viro Doctissimo illusum esse ab aliquo Sylvæ-Ducensium ferventiore. Quod non difficile fuit apud eum, qui ipse, quicquid vult, ita vehementer vult, ut non eat, sed currat. Uxori lectissimæ uxor mea salutem voluit adscribi. Sed & nomine nostro salutem, quando sponte se occasio offeret, Nob. Amplissimo que Hugenio, Dubletio, Gulielmio, Wickefortio, Doctissimo etiam Heilersichio, quem eo impensius amo, quod in amore nostro annunciando, sæculo hoc maligno, bonum se virum præstare non desinat.

Amstelodami, clↃ Iↄc xlii. iii. Non. Novemb.

Æternum tuus,

G. J. Vossius.

CCCCLXVI.

Andreæ Riveto, *Theologo*.

Reverende Clarissimeque Vir,

Remitto tandem Salmasianam diatribam de Herode infanticida. Ex qua quantum profecerim, non poenitet. Atque hunc fructum non solum debeo τῷ πάνυ Salmasio, sed etiam beneficio tuo; absque quo foret, necdum conspicere licuisset. Bene interim est, quod in libris, quos Isaacus meus è Galliis expectat, propediem comparebit. Optime id Collegæ veteri Heinsio cessit, quod extra Leidam vix quisquam de hoc Salmasiano responso inaudierit. Alioquin id studiosi adolescentes efflagitarent à Bibliopolis quotidie. At isti lucripetæ quamprimum subjicerent prælo; quod de se sponte his diebus quispiam fatebatur mihi. Nempe ut volent libri per hominum manus, vix ardentius est suscitabulum, quam si premi constet. Ubi Leida, atque Haga redierit ad nos Isaacus, nihil æque volupe erit ex eo resciscere, quam ut valeant veteres amici, & quid agant, quibus scribendo etiam cura est exterorum & posteritatis. Præ cæteris volo, ut exquirat de magno sene, conjunctissimo affine tuo Molinæo; quem, post excessum clariss. Gomari, solum nunc omnium præceptorum meorum habeo superstitem. Omnia illi prospera atque fausta opto; ac pariter tibi, cui multum debeo, non solum ut Collegæ autehac quod non leve duco, sed ut mei meorumque studiosissimo, iis etiam temporibus, quibus si mihi de me credere licet, promererent innocentem. Plurimam salutem meo & uxoris nomine dicito lectissimæ conjugi tuæ.

Amstelodami, clↃ Iↄc xliv. x. Kal. Decemb. nempe pridie ejus diei, quo hæc Amstelodamensium civitas se foederatis junxit partibus. Nempe crastino, quo nostræ tibi literulæ reddentur, ab eo tempore completus erit annus septimus supra sexagesimum. Deus faxit ut civitas grato semper animo hoc beneficium æstimet.

Tuus omni officio,

G. J. Vossius.

CCCCLXVII.

Nobilissime Salmasi,

Verba B. Ambrosii sunt Epist. XV. ad Irenæum, sive lib. IV. Epist. III. ubi exponit, cur lex prohibeat ne vir muliebri stola, vel mulier virili schemate utatur. Ait vero eam legem esse naturæ subnixam. Cum enim natura nos vel mares creet, vel foeminas, ac plurimum in mutis etiam animantibus notæ sint, quibus exterius quisque sexus internoscatur, naturæ eum adversari, quisquis habitu alium mentiatur sexum, quàm dederit natura. Mendacium esse turpe in verbo, turpius in veste. Foedum esse in foemina, si mentiatur sexum meliorem; foedius in viro, si mentiatur sequiorem. Malum esse, si quis in plateis conspiciatur capillis more muliebri demissis. Pejus esse, si Clericus sic se sistat in templis; ut quando Sacerdos sacra facit bene barbatus, contra qui sacræ mensæ inservit, adstat foemineo more capillatus, aut etiam cirratus, ut pueri Romani. Ergo, inquit, pariant, ergo parturiant, qui crispant comam, sicut foeminæ. Verum habeant excusationem, qui patrias usque sequuntur, sed tamen barbaros:

baros: ut Perſæ, ut Gothi, ut Armenii: Major quidem eſt Natura, quam Patria. Si non negat gentes barbaras habere excuſationem, plane ad mulierum morem intonſas; quid de iis cenſuiſſe putandum quæ minus tonſæ. Nec enim puto quiſquam dixerit naturam dare capillitium, ut continuo reſecetur, nec eam permittere, ut hoc tempora & aures muniamus, atque adeo, ut quantum vitæ conditio & mos patrius ſinit, etiam decore inempto ornemus caput. Raptim ſcribebam, cum jam ad Gymnaſium me hora vocaret. Vale.

Tuus æternum,

G. J. Voſſius.

CCCCLXVIII.

Claudio Salmaſio *S. P.*

Multum doleo, Nobiliſſime Salmaſi, quoties cogito, frigeſcente adeo Charitate, ſine qua fides eſt exanimis, moveri controverſiam de Pilis; non quaſi non hac parte etiam peccetur à multis; ſed quia qui in contrarium abeunt, ipſi etiam modum excedant, dum prætinire modum ſtudent, ne aures capillis obtegantur, nedum aliqua colli pars. Profectò non pauca ſunt, de quibus infinitis partibus magis erat laborandum. Sed quia in ſimpulo, ſi vera aures ad meas perlata, fluctus iis concitare viſum eſt; non potui non gaudere, quod in eo nunc totus ſis, ut malo illi, Eccleſiæ bono, medearis. Profecto non placent intonſi, quorum capilli formidant ferrum: uti uſu veniebat Monachis Meſopotamiæ, Naſaræorum more κόμας γυναικείας περιβαλλομένους; ut de iis locuples nobis teſtis eſt Epiphanius hæreſi lxxx. quæ eſt Meſſalianorum; Ubi & ipſe eos improbat. Sed non hoc in quæſtione eſt, utrum Intonſi eſſe debeamus: ſed quam altè, vel demiſsè reſecare oporteat capillos. Paulina urgent verba. Verum reverendo Bezæ adſentio, qui cenſet eos κομᾶν, qui forficem refugiunt, mulierum inſtar: eos verò κείρεσθαι, quibus capilli præciduntur: utcumque non ſolum tecta ſit cutis, ſed longius etiam diffundantur, dummodo ne excedatur τὸ πρέπον, quod variat pro temporibus & locis vitæque conditione. Græcorum erat Proverbium, Δοῦλος ὢν κόμην ἔχεις; Romani vero veteres radebant & capillos, & barbam, quod vel ex veteribus nummis conſpicuum eſt. Servi contra alebant capillos, ſed radebantur, cum pileo donarentur. Quam multæ item gentes comatæ, ut pars Galliæ tuæ quæ inde nomen ſortita. Item intonſi Sicambri. Et quid cæteras memorare attinet tam multas? ut omnino ſicut Ambroſius ait in alenda coma, *excuſationem habeant qui patrios uſus ſequuntur.* Nec ſane qui uſque ad oricillam capillos demittet, vel ulterius aliquanto, capillos alere dicendi ſemper. Ἁπλῶς enim ſi loquamur, alimus capillos, dum forceps receſſit, non menſibus modo vel hebdomadibus, aut diebus, ſed etiam momentis. Uti enim creviſſe, non creſcere arbores videmus, ita & in capillorum ſurculis uſu venit. Eos alimus dum ipſi nutrimur. Naturalis interim inclinatio docet, turpe eſſe viro ſi mulierum inſtar in lumbos demittat capillos, vel etiam nates: mulieri item fore turpe, ſi procedat capillis uſque adeo detonſis, ut non multo ultra aures protendantur, inſtar adoleſcentum vel aliorum etiam, qui ſe ad vulgatiorem aulæ morem componunt. Equidem ita cenſeo difficile eſſe aliquid de tonſuræ modo gentibus cunctis præfinire. Plane enim is variat non modo pro locis ac temporibus, ſed etiam pro diverſa adeo vitæ conditione. Aliud enim ætati convenit prætextatæ, aliud mediæ, aliud ſenili. Nec quod decet Regem vel aulicum, id etiam clericum. Nec quod militem, id mercatorem, opificem, ruſticum. Tondere eſt ex iis ὑποδέχονται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, ut non qualitates modo, ſed etiam actiones & paſſiones, ſicut proditum ab Ariſtotele in Categoriis.

Perplacet vero, quod non de hoc ſolo decreris ſcribere argumento, utcumque multa ſis docturus orbem literatum: ſed etiam addere ſtatueris de tonſura clericorum, ac Virginum Deo dicatarum. Video diſquiri de origine hac tonſuræ. Athanaſius Lib. de Virginitate, Deo ſacratæ Virginis exigit τὰς τρίχας κεφαλῆς περικεκαρμένας. Sed animadverto ſocerum Junium ambigere num ſit is liber genuinus. Et inter alia mihi ſcrupulum immiſit, quod paulo ante legas, ſi virgo obſervet eo Libro præcepta, fore ut nomen illius ſcribatur in Libro vitæ & inveniatur ἐν τῷ τρίτῳ τάγματι τῶν ἀγγέλων. Quæ ſuſpicionem injiciunt, neſcio quam certam, juniorem fuiſſe eum ſcriptorem Areopagita, qui pene ſeculo poſt Athanaſium vixit, quantum variis colligere indiciis poſſum. Sed utcumque iſtoc ſit, non dubitandum ſaltem, quin tonſura ea in uſu fuerit anno quadringenteſimo. Nec tamen hoc inde adſtruxero cum multis, quod Hieronymus Epiſtola ad Auguſtinum quæ eſt xxvi. ſic ſcribat. *Fratres duos Dominum Alipium & dominum meum Euodium, ut nomine meo ſalutes, precor coronam tuam.* Vel quod Auguſtinus ipſe Proculianum Epiſcopum Ep. cxlvii.

cxlvii. alloquitur hoc pacto: *Honorant nos vestri, honorant vos nostri. Per coronam nostram nos adjurant vestri; per coronam vestram vos adjurant nostri.* Possumus enim his in locis *per coronam* non tam intelligere tonsuram capitis vel rasuram verticis, quam μετωνυμικῶς regale sacerdotium. Aliqui etiam signari putant gaudium & gloriam: ut Philipp. iv. & Apocalyps. iii. His igitur argumentis non pugnabo, sed nonnullis saltem in locis obtinuisse horum temporibus, evincere posse videor ex illis B. Hieronymi in gravi illa objurgatione ad Sabinianum Diaconum. *Moris est in Ægypti, & Syriæ monasteriis, ut tam Virgo, quam vidua quæ se Deo devoverint, & seculo renuntiantes, omnes delicias seculi conculcaverint, crinem Monasteriorum Matribus offerant desecandum, non intecto postea contra voluntatem Apostoli incessuræ capite, sed ligato pariter ac velato. Nec hoc quisquam præter tondentes novit, & tonsas; nisi quod quia ab omnibus fit, pene fertur ab omnibus.*

Interea duo hic in considerationem veniunt. Prius est quod non dicit hoc ubique obtinere, sed in Ægypto & Syria: ut hinc liqueat morem fuisse particularem. Deinde item quod non ad Apostolorum provocat institutum, sed morem vocat. Quemadmodum & causas subdit non mysticas profecto ut juniores solent; sed naturales plane. Sic enim subjungit. *Hoc autem duplicem ob caussam de consuetudine versum est in naturam: vel quia lavacrum non adeunt, vel quia oleum nec capite nec ore norunt, ne à parvis animalibus quæ inter cutem, & crinem, gigni solent, & concretis sordibus opprimantur.* Plerique etiam adstruere tonsuram illam conantur ex Concilio Carthaginensi iv. Can. xliv. quo interdici aiunt *ne Clericus alat comam aut barbam.* Quomodo etiam citat Gregorius, nominis ejus nonus. Sed post barbam in Gemblacensi Codice est *tondeat*, in Gandensi S. Bavonis *radat.* Utcumque de barba est, de coma convenit. Adhæc pro se adserunt B. Augustini Librum de Monachorum opere Cap. lxxxi. & duobus seqq. Ac sane Calvinus etiam Institut. Lib. iv. Cap. xix. §. xxvii. scribit ex hoc Augustini opere constare, unde originem habuerit clericorum tonsura. Nempe quia illo seculo non alii capillum alerent quam delicatuli, & elegantiarum ejusmodi studiosi, quæ virum minus decerent; eo visum mali fore exempli, si clericis illud permitteretur; eoque satius judicatum, si vel tonderentur vel raderentur, nequid effœminati præ se ferrent. Sed de rasura nihil ibi Augustinus, neque ea tum temporis exigebatur. Quid vero requirat indicant hac verba: *Quo pertinet quæso tam aperte contra Apostoli verba comari? An ita vacandum est, ut nec tonsores operentur?* Et mox, *vereor in hoc vitio plura dicere, propter quosdam crinitos fratres, quorum præter hoc multa & pene omnia veneramur.* Adsert deinde hoc eorum argumentum *luctuose ridiculum*, ut vocat Augustinus: *Virum inquiunt, prohibuit Apostolus habere Comam. Qui autem seipsos castraverunt propter Regnum Cælorum, jam non sunt viri.* Quasi hoc vellent, proinde iis licitum mulierum instar comam nutrire. Hæc ostendere videntur, fratrum eos, quos Augustinus designat, non modo ad oricillam usque, vel paulo ulterius demisisse capillos, sed credidisse se posse mulierum vel pene mulierum instar alere capillos. Quæ quid ad tonsuram, qualis in clericis, vel monachis, urgetur? Quare in Africa, ut puto, necdum ea obtinuerit tempore Augustini. Multi tamen vetustam adeo arbitrantur, ut originem ab ipsis arcessant Apostolis. Quod & Isidorus facit Lib. ii. de officiis clericorum Cap. IV. Atque idem censet ad exemplum fieri Nazaræorum: quasi non, qui Monachi esse incipiunt, tonderentur; tonderentur vero qui Nazaræi esse desinerent. Nonnulli etiam qui itidem Apostolos putant tonsuræ auctores, hujusmodi se narratiuncula tuentur: Petrum cum ad Evangelium prædicandum missus foret, ab inimicis ita fuisse attonsum; sed ei benedixisse Christum: atque ita quod opprobri ergo factum erat, versum esse in honorem. Sic Germanus Episcopus Constantinopolitanus & Ceolfredus apud Bedam Historiæ Anglicæ Lib. v. Cap. xxii. Item tot seculis junior Jacobus de Voragine in Legenda Aurea, ubi de Cathedra Petri. Quibus tanta tonsuræ placet antiquitas, allegant Dionysium Areopagitam Cap. iv. Ecclesiasticæ Hierarchiæ, ubi monachum ait, quando initiandus à sacerdote, σταυροειδεῖ τύπῳ σφραγιζόμενος. Id Perionius vertit, *signo crucis consignatum tonderi.* Sed puto, Dionysium hoc velle, tonsuram fieri non σφαιροειδῶς sive in orbem, sed σταυροειδῶς, sive ad modum crucis: ut apud Orientales obtineret. Et sanè hujus tonsuræ σταυροειδοῦς etiam in Euchoiogiis Græcorum fit mentio. Interea non ex illis ea colligitur tonsuræ antiquitas, quam multi arbitrantur: modò verum sit, quod multis argumentis alibi ostendimus, atque ante nos aliis comprobatum, Dionysium eum summùm extremis B. Hieronymi temporibus vixisse. Præterea citant, ut etiam Espenæus nuncupat, *vetus Marcelli decretum.* Qui ab anno ccciv. sedit usque ad ann. cccix. quinquennio nempe ante Silvestrum I. Decretum id habemus apud Gratianum, Decreti part. II. caussa xx. quæst. I. *Illud autem statuendum esse censemus, ut si in minori ætate filii monasterio oblati fuerint, vel sa-*

cram

eram tonsuram, vel velamina susceperint: dignum quidem duximus, ut xv. anno à prælatis moniti verbis inquirantur, utrùm in ipso habitu permanere cupiant; an non: si verò permanere professi fuerint, ulteriùs pœnitendi locum minimè amplecti possint. Si verò ad secularium habitum reverti voluerint, redeundi licentia nullo modo denegetur: quia satis inutile est, ut coactis servitiis Domino præstentur. Sed hoc decretum Gratianus quidem tribuit Marcello Papæ: ac in Glossa ibidem Martino Papæ adsignatur. Et ejus temporibus magis convenire, in margine adscriptum Conciliorum editionis Binianæ. Is verò Martinus post Marcellum annis claruit amplius trecentis. Nempe anno ↄ cxlix. & proximo quinquennio.

Rasura autem multò est recentior, quàm tonsura. Pro antiquitate ejus Anicetum Papam adducunt, qui sedit Anno Dom. clxvii. usque ad ann. clxx. Is jubet capillum radi ad modum sphæræ, quasi dicat, *σφαιροειδῶς*, non Græcorum more, *[illegible]*. Verùm Epistolam eam suspectam esse, nec Bellarminus diffitetur. Imò jam olim eam Cusanus apocrypham pronunciavit, posteaque Antonius Augustinus, Lorinus, alii magno numero, quicquid contrà contendat Turrianus. Et sanè non tantam esse rasuræ antiquitatem multifariam comprobatur: inter alia eo, quòd Clemens Alexandrinus lib. iii. Pædagogi tonderi jubet, non novaculâ, quod illiberale ait, sed forfice. Atque ille de cunctis loquitur Christianis. Ac sacerdotes tangit Catholicos, quod Donatistarum morem eos radentium improbat Optatus Milevitanus contra Parmenianum. Hieronymus quoque in Ezechielem cap. xliv. ait, sacerdotes non debere comam alere, nec tamen radi. Sed ipsum audiamus: *Juxta quod diximus, nec calvitium novaculâ esse faciendum: nec ita ad pressum tondendum caput, ut rasorum similes esse videamur, sed in tantum capillos demittendos, ut aperta sit cutis.* Et triplici hac motus auctoritate Bellarminus lib. ii. de Monachis agnoscit, rasuram primitus non obtinuisse. Et sanè non occurrit nunc quisquam, qui quingentesimum ante annum meminerit rasuræ. Atque in iis, qui de Monachis agentes solius tonsuræ faciant mentionem, etiam est Joannes Climacus in Paradisi scala, Gradu iv. Vixit ille, non an. quidem cccxl, ut Trithemius putavit: sed an. ↄ lx. quemadmodum nec Bellarminus diffitetur in scriptoribus Ecclesiasticis.

Sed cum ego hæc tam multis, obliviscor mei, imò tui. Nam quid ego, nisi γλαῦκας εἰς Ἀθήνας. ac præterea, quod cujus labores mirer, eos morer? Uxori lectissimæ salutem. Spero me posse vos invisere, ubi filium reducem è Galliis videro. Sed gratissimum fuerit, si prius te, & conjugem, & quos è liberis ac familia adducere præterea integrum erit, apud nos conspexero. Etiam uxor, quæ aliquanto melius valet, (vides, cur hoc addam) impensè id flagitat.

Amstelodami, clↄ Iↄc xliv. vii. Id. Jun.

Incomparabilis doctrinæ virtutumque tuarum cultor,

G. J. Vossius.

CCCCLXIX.

Ludovico Crocio, *Doct. & Prof.* *Theolog.*

Clarissime & amicissime,

VEllem, uti petieram, ornatissimus Dosenius me accessisset pridie quam esset abiturus; sed nunc demum in urbem venit post semihorulam rediturus, ut mox navem adscendat. Interea, etsi nunc mecum sint hospitum nonnulli, in his nobilissimus Magduellus, militaris judicii præses in Frisia, nefas putavi non subito aliquot literularum exarare. Gaudeo te tam multis infestis, animo esse bono infractoque: ac Deum oro, ut semper idem esse velis; stat à partibus tuis scriptura: stat omnis vetus Ecclesia: stat etiam ex reformatis optimus quisque & doctissimus. Amo consulem Dosenium, quod te amet, & faveat, foveatque caussam optimam. Memini te literis superioribus de illustri Grotio judicium meum exposcere; de quo pluribus alias loquar. Nunc solum dixero, injurios illi esse qui Pontificium esse factum spargunt. Arbitratur in reformatione à nostris facta, multa rectè esse emendata, multa non; item, ut hic etiam locum habeat poetæ illud, *Excessit medicina modum.* Putat ea, quæ non sunt propria Ecclesiæ Romanæ, sed universæ, (qualia sane quæ continentur Canonibus Ecclesiæ universæ, codice à Justiniano etiam Imperatore comprobato) non posse pro Pontificiæ Ecclesiæ propriis haberi, nedum ut ab Antichristo profecta censeantur. Sedulo attendit, quæ semper in Ecclesia obtinuerint, quæ postea, alia aliis citius tardiusque fuerint statuta. Ac plane censet, ut in Romana Ecclesia multa à multis superstitiose fiant, nec tyrannidem plurimorum Paparum probare bonus quisquam possit; ita quoque seu doctrinam, seu regimen Ecclesiæ, ac ritus spectemus, multa in nostris posse jure improbari, magis interim in iis qui Calvinum sequuntur, quam qui Augustanam Confessionem. Facilius enim censet inter

Lu-

Lutheranos conventurum (præsertim tales qualis Calixtus, præclarus sane vir) interque Pontificios, præcipue Gallos & alios, non plane Erasmum, Cassandrum, Casaubonum, Anton. de Dominis, & similes exosos: quam inter eos, qui in Calvini verba jurarunt, & qui Romanæ Eccl. siæ placita rigidiùs duriusque quam necesse sit, interpretantur, aut qui ex particularibus Romanæ Ecclesiæ doctoribus putant de universa Ecclesia Romana statui oportere; nec sane quod negat Episcopum urbis esse Antichristum, ab alia æque causa est, quam quod videt, nullam esse spem reconciliationis, vel ejus etiam tentandæ, si hoc altè adeo animis sit inscriptum agi de conciliatione cum Antichristo, Diaboli Vicario. In cunctis vero, quæ ad hoc argumentum pertinentia exaravit, non hoc petit, ut alba omnia signemus linea: sed studium laudemus, & expendamus cuncta ad Scripturas ex primæva antiquitatis mente intellectas. Idem summus vir jam pene absolvit quæ duobus ingentibus Tomis ad difficilia Veteris Testamenti loca annotavit. Ac mox consequentur commentarii in Acta, & cætera N. Testamenti. Filium dedidero videre. Nondum enim me convenit. Nulla in re operam meam desiderabit. Pro ingenii tui monumentis, quæ subinde mittis, gratias ago quantum possum.

CCCCLXX.

Georgio Ratallero Dubletio.

Nobilissime & amplissime vir,

SEmel iterumque locutus hic sum cum amplissimo Alberto Conradi Burgio, qui secundum factus Consul, ac collegas habet Pancrarium, Geelvinckium, & Gravium defuncti consulis Gravii filium dignissimum. Is Burghius retulit mihi à nemine se hactenus compellatum de negotio filii Matthæi: sed causa jam à superioris anni consulibus approbata, velle agere, quantum possit, nec videre, cur adversarii aliæ civitates valeant, cum nihil eorum hic fiat incommodo. Ait se crastino die abiturum Hagam, qui erit decimus Februarii. Id volui tibi constare: etsi sic quoque ipsum vereor negotium, cum raro adeo sit domi, si is Hagæ est, qui hic fuit. Itaque jam ab aliquot annis sæpius cum frustra fuissem, non soleo accedere nisi constiterit, quâ horâ vacare possit, ut compellem. Id video Hagæ fieri non posse in tanta adeuntium copia, ut nulli horam certam valeat addicere: eo magis dolet, quod tam molestum negotium susceperis. Atque utinam potius sponte obviam fiat, qui nusquam minus, quam domi esse soleat. Hesterno die literas accepi à filio Venetiis, quem salvum ac sospitem gaudeo. Scribit non diu se illic hæsurum, sed intra mensem rediturum in Gallias. In sumptibus, quos facio, solatur quod sit frugi & φιλομαθὴς, itque omnibus bibliothecarum pluteis ac forulis ruspandis plane φιλόπονος. Non quidem tanquam Jasonem aliquem cum vellere aureo, attamen cum multis ἀνεκδότοις, auro contra non caris reducem me visurum confido; nisi quid mihi interea humanitus obtigerit, vel etiam carissimo isti capiti; sed ut sumptibus nonnullis mihi hoc iter Isaacii mei stat; ita majoribus connubium Matthæi, non satis sese fortunis meis metientis. Itaque decretum repetere ab illustribus Hollandiæ & West-Frisiæ Ordinibus sortem bis mille & septingentorum florenorum: quorum reditus expiret xvii. Aprilis. Puto necesse esse, ut sex hebdomadibus id Myropio significetur in ante diem quem dixi. Necdum tamen certi quicquam statui: & fortasse præstiterit repetere pecuniam à Dordrechtano Quæstore, quandoquidem istic annos xxx. ante & ultra est collocata. Quando otium erit, tribus verbis indica, siquid in hac re scitu mihi sit opus, quod nostri similes fugere soleat. Nudiustertius mihi redditæ literæ ab Illust. Grotio ex quibus intelligo in ra tres mensis posse absolvi, quæ annotavit ad libros veteris Instrumenti, eos etiam, quos Hebræus Canon non agnoscit. Hinc fore, ait, ut prælum desudet istis, quæ ad Acta Apostolica. Epistolas & Apocalypsin est commentatus. Equidem exopto ut videre liceat. Sane illis in IV. Evangelistas multa me bona docuit: ac sicubi recedam, occasionem tamen accuratius meditandi præbet. Imprimis desidero Apocalypseos interpretationem, quando nostri, si Hieronymum Zanchium & paucos alios excepero, cuncta ad urbis Episcopum solent referre, præter antiquorum mentem à quibus invitus abire soleo. Et tamen non diffiteor in Prophetiis posse esse, quæ antiquioribus invisa, nos ipsa docuerit dies, optima etiam stultorum, ut aiunt, magistra. Deus te diu familiæ, Reip. & amicis conservet. Amplissimo Reigersbergio salutem dicito; item affini Nobili Dubletio, item reverendo Doctori Johnsono & si Hagæ fuerit Doct. Goffio. Huic debeo exemplar de Idololatria, quod diu misissem, nisi in mora fuisset bibliopega. Ante diem unum accepi compactum; sed

nescio

nescio ubi degat Goffius, & gravare famulum tuum nolui.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xliii. ix. Feb. *Tuus totus*, G. J. Vossius.

CCCCLXXI.

Geo. Ratallero Dubletio.

Nobilis & Amplissime Senator,

Quos ad me quadringentos misisti florenos, eos hesterna die accepi. Ac ex pecunia apud Quæstorem Dordrechtanum collocata Aprili proximo refundo. Pro cura & affectu quas debeo gratias ago. Matthæus meus, ut arbitror, intra hebdomadas duas vel præterpropter affuturus est nobis. Quod opto, ut videam, numquid in Annalibus Batavicis promoverit;omnino ex illorum est genere, quibus subinde auris sit vellenda. Ergo ubi redierit pro ἐγχειρίδιον ero. Ante triduum redditæ mihi ab Isaaco literæ, quibus significat, se post duos tres dies Venetiis Mediolanum cogitare, atque inde Genevam. De Mediolano, urbe hostili, non multum adlubescit. Sed solatur, quod in hujusmodi moderari linguam sciat. Et credo, si bene novi, potius quam in periculum incideret, ea diceret, faceret, quæ ego ab animo meo non impetrarem. Amplissimo Reigersbergio salutem; uti & gemino nomine conjunctissimo affini tuo Dubletio, nec minus patrueli. Et cur non suavissimis liberis addam, præsertim natu maximo Philippo. Ubi occasio fuerit excurrendi, erit, spero, quod de profectu ejus mihi gaudeam, tibi gratuler.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xliii. Non. Martiis. *Tuus omni officio*, G. J. Vossius.

CCCCLXXII. *

...... Borrio J. C.

Hesterna die, Cognate optime, literas misi, Amplissimo Dubletio inscriptas, ecce nunc alteras, quibus Senatori Reigersbergio commendo negotium tuum. Ubi diem adscripseris, aliquid sigillo, quod impressimus, ceræ subdes. Valde exopto, ut voti tui compos fias. Quod si pluribus scribendo existimabis me aliquid posse, tuum est isthoc mihi significare, qui paratior sum ad gratificandum tibi in quocunque negotio, quam tu sis futurus in poscenda opera nostra. Redditæ mihi heri literæ etiam ab socero tuo Amplissimo, cui, ut arbitror, nihil attinet hoc tempore respondere. Nam eadem reponerem, quæ tibi scribo. Plurimam autem meo nomine salutem dicito; uti & socrui & conjugi & utrique adfini, nisi alterum illorum Galliæ adhuc tenent. Meus Isaacus post lustratam Britanniam, Galliam, Italiam, nunc de domuitione videtur cogitare. Postremæ quas ab eo accepi literæ Venetiis scriptæ erant; sed addebat intra triduum se Mediolanum cogitare Genevam. Si Deus siverit, redibit ad nos ingenti Manuscriptorum Codicum necdum editorum supellectile instructus. Assidue pro ejus reditu vota ad Deum fundo: negotium etiam omne divino numini committo, quod solum novit quid expediat utrique nostri. Eo autem sollicitior sum,quod toties jam in liberorum flore novercam experior fortunam, si sic fas loqui Christiano. Vale, carissime Cognate.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xliii. Postr. Id. Mart. *Tuus omni officio*, G. J. Vossius.

CCCCLXXIII.

Cl. V. Andr. Riveto *Theologo*.

Reverende ac Clarissime vir,

Multum tibi, nec paullo amplius debeo Amplissimo Gothofredo de munere isto Philostorgiano.Vere misisti ἀγαθῶν ἀγαθίδας, sive enim Philostorgium attendem, multa docet, quæ absque eo esset, nescire mus: sive τὸν πάνυ Gothofredum, licet magni semper eum fecerim, valde tamen hac opera auxit apud me existimationem suam. Adeo multa sunt quæ non me modo & mei similes, sed longe etiam doceat doctiores. Sed quoties mecum cogito tot florentissima Galliæ tuæ ingenia, nescio, magisne doleam sortem fœderatæ hujus Belgicæ, an gratuler Galliæ, quæ tot tantivis pretii laboribus beare tempora nostra, & postera simul secula non cessat. Belgica vero hæc num ultra duos tres laudare possit (si modo tantus eorum numerus) qui lucem adferre veteris ecclesiæ temporibus vel velint, si possint, vel possint, si velint? Atque in horum, quos nunc sculpo numerum referre etiam liceat nomen meum, quamvis pro tuo erga me

amore benigne adeo de me loquaris, & scribas, etiam in nupero ingenii doctrinæque tuæ monumento, pro quo munere magnas ago gratias, atque utinam possim aliquid rependere. Sed ita diffineor, ut semper metuam, ne promere aliquid si velim, illud crudum adeo sit, ut non faciat ad palatum eorum, qui dapibus adsuevere exquisitis. Et tamen durat ardor ille nobis ferventissimus Ecclesiasticæ Antiquitatis. Quantillum vero hoc, si ut Aspendius tibicen, mihi duntaxat canam & Musis! Id me facere negabis. Equidem facio in illis quidem, quæ ad veteris Ecclesiæ tempora pertinent. Quamquam in aliis etiam quantillum est, quod promoveo. Nunc sub prælo est Elzeviriano liber de vitiis sermonis, falso suspectis, & variis glossematis: ubi proposui mihi, tum aperire in quam multis à puro sermone abeant hodie multi non inerudit, tum tueri quæ temere à multis culpari solent, tum lucem adferre semibarbaris superiorum seculorum scriptoribus, quorum sermo, cum allium & cepas oleat, sæpius tamen grandes habet sensus, ut non videam operam ludere, si præstem, ut melius intelligantur. Interea quid illa magnopere ad ea, quæ amici ab hac ætate mea exposcunt, ut aliqua saltem ex parte iis satisfacerem. Blauwio dedi excudendum libellum de anno Christi natali & emortuali. Qui licet necdum divulgatus sit, tamen jam ante menses sex septem ad finem perductus à Typotheris. Adjungere volui minutam diatribam de genere Christi. Tantummodo quinque est, ut vocant, quaternionum. Et nihil mei à Blauwio, his exceptis excusum intra quinque hos menses. Quæ idcirco attuli, ut videas, nihil mea obstare doctissimo operi Blondelliano. Quid igitur, inquies, moratur? Vir Blauwius est minime malus: sed ut Mercuriales omnes solent, erepto fratre, in quem magna pars oneris recumbebat, serio dispicere solet quid sit in rem suam. Habuit autem & aliunde, quæ excuderet, & quæ absolvi posse existimaret, ante proximas nundinas Francofurtenses: quod de Blondellianis non ausus erat sibi promittere. Maluit igitur illa prævertere. Accessit, quod characteres Blondelliani tam minuti forent, ut brevibus & nebulosis hyemis diebus Typotheta mira cum molestia legeret, quod fere ad candelam fuit. Propterea voluit exspectare dies & longiores & sereniores. Sic vero in animum inducas tuum, atque idem clarissimo Bloudello persuasum velim, nunquam ab meis ullam ornatissimo ejus labori remoram fore, sed neque passurum, ut opere illo alterius, quo nunc prælum fervet, ad umbilicum perducto, posthabeat (si quid valeam) Blondelliana cujusquam scriptis. De magno Salmasio quod scribis, mox à Paschalibus feriis domuitionem ad nos parare velle, valde me gaudio affecit. Pene dixerim, sæculum mihi videri, quod eo caremus. Funus Hellenisticum ejus, & Ossilegium legi. Placet causa Salmasiana, & in Ossilegio etiam modestia. De funere improbarem acre illud & acerbum, nisi nossem, quam crudeliter ille, quem impetit, tractare soleat omnes bene de studiis mereri cupidos, quasi honoris illud, quod aliis accedit, illi decederet. Mihi contra semper visum fuit, à nullo omnem eruditionem possideri, sed bene nobiscum agi si cum Hercule obtineamus partem decumanam. Imo hoc ipsum arbitror obtigisse nemini, ut multum is mihi demum scire videatur, qui scit, quantum nesciat. Hoc utinam omnes non chartis (uti ego nunc facio, & ille, quem me scis dicere, assolet) sed animo inscribamus penitissimo. Gratum fuit intelligere, quis ille sit, quicum disputat in Ossilegio maximus Salmasius. Nam multa erudite objicit: ut hinc affinis tui Bocharti egregiam doctrinam non obscure intelligam. Sane si istis armis non possit defendi causa linguæ Hellenisticæ, actum de ea & conclamatum. Bene etiam sit affini, qui Salmasiano illi scripto occasionem dedit. Abrumpam, qui & alteram me video paginam implesse. Nisi hoc addere operæ est, gemino me nomine gratias iterum tibi agere, tum pro Dissertatione tua de pace Ecclesiæ, eo magis quia fuere complura unde proficerem, tum pro opera in tramittendo Philostorgio Amplissimi Gothofredi, quem non patiar deinceps expertem esse ullius, quod juris publici faciamus. Uxori lectissimæ salutem.

Amstelod. cIↄ Iↄc xliii.
Prid. Kal. April.

CCCCLXXIV.

Merico Casaubono, Isaaci *Filio*.

Reverende ac clarissime vir, conjunctissime Collega,

HOdie adfuit mihi Hoofdius, urbis hujus incola, ac significavit ut à fratre literas accepit Londino, è quibus intelligat, accepisse eum trimestre isthoc salarium, quod à mense Septembri debebatur mihi ex regia beneficentia, seque id hac ipsa hebdomade

resun-

refundere mihi paratum aiebat. Sed & luculentam ſpem faciebat alterius trimeſtris, quod extremo Decembri exſpiravit. Ego hac occaſione ſcribendum mihi putavi, ac gratias tibi, & univerſo Reverendorum fratrum collegio agendas, quod mei, longe diſſiti, uſque adeo turbatis Angliæ rebus memores eſſe pergatis. Et ſi nuper, pro modo ingenioli, doctrinæque noſtræ, teſtari volui affectum erga fratres reverendos, animum iſtum non deponam, dum vivam. Ægre mihi eſt, quod tam pauca de dilectis adeo capitibus intelligam: Sed ſcio, peccata omnium noſtri meruiſſe, ut tanti fiant motus in eccleſia pariter ac regno, qui non ſinunt ut literaria ſint commercia, ſicut ſolent. Et tamen, ut confido, dabit Deus his quoque finem. Huc adſiduo preces meæ adſpirant & tot bonorum. Ætas mea, egregie vir & amice, ingraveſcit. Sarcinulas igitur colligo, ut potiora eorum, quæ quadraginta & amplius annorum ſpatio exaravi, juris fiant publici: atque id non in ſacris modo, etſi his imprimis, ſed etiam politioribus literis & Philoſophia. Quæ nunc ſub manibus habeam literis proximis cognoſces. Tam multa enim ſunt quæ molior, ut quid primum, quid medio loco, quod poſtremo exſequar, equidem ne ipſe quidem ſatis perſpiciam. Uxori optimæ, Reverendo Decano, venerandorum fratrum ſingulis, ſalutem plurimam dicas, rogo.

Amſtelod. cIↄ Iↄc xliii. Kal. Maii, St. vet. *Tuus æternum & fratrum reverendorum,*

G. J. Voſſius.

CCCCLXXV.

Joanni Friderico Gronovio.

Clariſſime Gronovi,

PErgratum eſt, quod uſui tibi eſſe poſſit bibliotheca mea: eo magis quia ipſe uti nequeam, prout vellem, ob nimiam ſalutantium multitudinem. Abſque noctibus foret, cum nunc male mecum agatur, peſſime. Nam quid mei ſimilibus, vel noſtri potius infelicius eſt, quam aſſidue avelli à libris, quod mihi interdum decies de die contingit? Mitto autem ex iis quos popoſceras Grammaticos methodicos, à Putſchio editos. Habeo & Priſcianum Manuſcriptum, bonæ notæ, Aldinum & hoc antiquoris editionis. Quos miſiſſem, ſi id velle ſcirem. Scis & mihi Nonium eſſe Manuſcriptum longe optimum. Siquid locorum voles inquiri, non gravate id fiet: mitto præterea Schotti obſervationes hum nas. Item Leonartum Porcium Vicentinum de ſeſtertio, talentis, aliiſque: Item Aquilæ & Mameramni libellos Aquilæ adjunctos, adhæc Henniſchium Mathematicum de Aſſe & ejus partibus; Chifletium de numiſmate antiquo, & Puteanum de ratione pecuniæ Romanæ; volui & videres Grepium de ſiclo & talento, licet ambigerem annon id conſpexiſſes, tum autem num uſui eſſe poſſet. Paſchalii Groſippi ſive Scioppii Mercurium, Priſciani, Fannii, Bedæ, & Metiani opuſcula addidi, quod ad eos & Vineti notas quædam Scaliger adſcripſiſſet. Habeo & mei conſanguinei Budelii de re nummaria libros duos, cum xxv. aliis libris, quos ſuis adjecit, ſed magis ad juris ſcientiam quam philologiam pertinent. Mittam tamen ſi ita voles. Quas tanto ante literas Clariſſimo Iſendornio dederas, eas accepi ante biduum, cum pridie mihi redditæ forent à Reigersbergio, quas dediſſes ornatiſſimo Gerardino. Iſaacus meus Lutetiam eſt reverſus & cum illuſtriſſimo Grotio vivit. Utrum ante hyemem ſit reverſurus, an ea exacta, dicere nequeo. Valde triumphat de tam multis à ſe deſcriptis, quæ adhuc ἀνέκδοτα. Salmaſio ab illuſtribus ordinibus navis jam mittitur bellica, quæ eum referat Academiæ. Multum gaudeo de elegantiſſimi ingenii viro Vincentio Fabricio, omnino honore de quo ſcribis, digniſſimus eſt. Nec hic apex fuerit ſed gradus. Matthæus meus te ἀντιπαιδίζεται, ejus conjux, quantum rationes putamus, binis tuam menſibus antevertet. Utrique facilem partum opto, & ut ſæpius læta prole maritos faciant parentes. Clariſſimis collegis, Duiſtio, Iſendornio, & (quem præmiſiſſe oportuit ſi tanti res foret) Chriſtenio ſalutem. cIↄ Iↄc xliii. xxvi. Octob. mira feſtinatione, ob eos qui ſcribenti intervenerunt.

CCCCLXXVI.

Friderico Spanhemio, *Theologo.*

Eximie & Clariſſime vir,

QUod coram promiſeram nuper, nunc præſto. Utinam modo opuſculum, quod mitto, ſapiat palato tuo. Cujus ego judicium multorum inſtar æſtimo, cæterum illi de genere & annis Chriſti, addidi, alterum aliquanto ante divulgatum, de tribus ſymbolis. Nempe ut opuſculum tam minu-

tum, si augesceret, paulo fieret commendabilius. Magnam ex eo voluptatem capio, quod omnia sic Leidæ tuis personant laudibus. Sic enim intelligo ex multis, qui inde huc veniunt. Sordescere cœperant veteris Ecclesiæ tempora, quæ bellè adeo socias cum nostris. Te tibicine, non metuam, ne juventus deinceps dispretui habeat doctores antiquos. Nec ignoro, quantum debeamus magnis viris, quos paterna & avita ætas tulit. Ac male de nobis, pejus de Ecclesia meremur, si sic eos amplexemur, ut propterea priores, præsertim primævos illos faciamus depontanos senes, ut cætera mittam damna, hoc pacto ne ingrati quidem animi crimen effugiamus. Illud quoque præclare de Academia sperare jubet, quod salvus ac sospes redierit ὁ πάνυ Salmasius. Vir undecunque magnus, ac ut in cætera historia ita Ecclesiastica, siquis alius penitus subactus. Quid non à tam nobili pare, una in urbe degenti, liceat sperare? Quocirca non desinam Deum rogare, ut uterque vestri, multos in annos, lætus intersit populo Batavo.

Vale, Præstantissime Spanhemi, atque ita tibi persuade, nunquam fore, ut officium meum claudicet, ubi opera nostra utilis esse possit tibi, vel tuis.

Amstelodami, cIↃ IↃc xliii. Postr. Non. Decembris.

CCCCLXXVII.

Andreæ Riveto *Theologo.*

Reverende, ac Clarissime vir,

Minutum mitto opusculum de genere & annis Christi, in quo plus mihi insumptum laboris, quam pro mole videatur. Sed utrum operæ respondeat fructus, tui esto judicii, quod merito maximi semper feci. Plura, & ut confido meliora hoc à me anno habuisses, nisi valetudo nunc mea, nunc conjugis obstitisset. Ingentem Salmasium ad nos salvum ac sospitem rediisse, impensè lætor, magis etiam gavisurus, si alternis dederit nobis nunc de Scholica literarum dape, nunc de veteris Ecclesiæ rebus: Quo pertinerent, quæ ad Concilium Illiberitanum commentatus fuit. Sed nimis diu cum blattis & tineis, ut metuo rixantur. Spero hoc duce, & simul clarissimo Spanhemio, velut ab orco posse revocari ecclesiasticæ antiquitatis studium, quod post tuum à Leidensibus abitum, ac Thysii obitum, jacuit velut sepultum dispretumque. Utinam & Petitus hasce in oras, cujus mihi quidam spem fecerat, fuisset advocatus. Sic cum iis quadrigam fecisses, quamvis paullum separatus loci intervallo. Majori ego disjunctus, lubens currum vestrum essem consecutus, ut olim triumphantium solent. Vale, vir & amice eximie, ac meo & conjugis nomine, plurimum saluta conjugem tuam; cujus frater clarissimus quo pacto valeat scire desiderem. Ergo, quando otium & occasio melior erit, aliquid scribendi ad me (non urgeo negotium, qui ipse usque adeo negligens esse soleo in literario commercio) quæso de isthoc tribus verbis adsperge quippiam.

Amstelodami, cIↃ IↃc xliii. Post. Non. Decembris.

Reverendo ac clarissimo nomini tuo addictissimus,

G. J. Vossius.

CCCCLXXVIII.

Georgio Ratallero Dubletio *Senatori Curiæ supremæ.*

Nobilis Amplissimeque vir,

Tandem vides libellum de annis Christi: cui & diatribam præmisi de genere Christi, dicavi cum laborem urbis nostræ Consulibus. Id enim jamdiu expectabatur ab iis. Majoris aliquid molis maluissem, sed non sivit vel mea vel uxoris valetudo, quæ diu nos afflixit & adhuc detinet conjugem; operi de Vitiis Sermonis accudere animus Glossarium latino-barbarum. Quod erit tripartitum, de vocibus penitus barbaris, de barbarorum iis quæ ortum Latio debent, de latinis quidem, sed non more latinorum usurpatis. Exemplum primi generis est, burdo, pro mulo, bannus pro proscriptione. Alterius albedo pro albor, labilis pro infirmo. Tertii, capella, pro sacello, hospes pro caupone. In singulis harumce partium prius videbo de nominibus, tum verbis, hinc particulis. Ut classes sint futuræ novenæ. Tripartito glossario subdam de iis quæ falso eruditis etiam hominibus barbara censentur. Ac glossario quidem id propositum mihi, ut intelligantur posteriorum seculorum scriptores. Nam si res universæ Ecclesiæ, omniumque imperiorum scire volumus, intelligi opus non illos modo, qui purè castéque loquuti, sed etiam labantis Latinitatis, atque adeo collapsæ auctores. Malles credo, hæc ab alio fieri, sed neque ego hoc ætatis id laboris suscipere, nisi jam olim egregiam istorum sylvam mihi parassem. Edendo igitur illa,

quæ

quæ ad barbarismum seu solœcismum pertinerent, longius sum digressus, ne periret labor iste vel mihi, vel publico. Interea opera etiam dabitur, ut priusquam ista videant lucem, (id vix ante semiannum erit, ita sub manibus labor crescit) quædam in publicum prodierint, quæ ad Philosophiam vel Ecclesiæ historiam pertineant. Filius Matthæus, in eo est totus, ut tertium Annalium tomum tradat typographo, quod proxima fore hebdomade existimat. Isaacus, postquam periculose adeo Mediolani ægrotarat, sospes rediit Parisios; ubi in ædibus Illustrissimi Grotii agit. Puto, sic expedire, ut majorem sibi & juris, & rerum civilium scientiam paret: quod vix alibi tam feliciter posset, quam ea in urbe & domo. Superest rogem, ut singula opuscula iis per famulum procures, quibus à me mitti in frontispicio adscripsi. Potueram, & credo, debueram parcere hac in re occupationibus tuis. Sed si per tabellarium singulis misissem seorsim, scribendum fuerat singulis. Laboris istius fugienti ignosces. Vale, Nobilissime Senator, præsidium & delicium nostrum.

Amst. cIↄ Iↄc xliii.
Postr. Non. Dec.

CCCCLXXIX.

Ger. Joh. Vossius, Hugoni Grotio *S. P.*

Illustrissime Domine Legate;

Gaudeo Isaacum meum Mediolano salvum ac sospitem Lutetiam reversum. Quamquam paulùm malè me habet, quod simulac vestra urbe posuerat pedem, de reditu quidem tribus me verbis fecit certiorem, ac per Tabellarium proximum prolixiùs se scripturum promisit; at ne per secundum quidem nuncium Literarum aliquid misit: ut subvereri cogar, ne Mediolano festinantiùs, hoc iter tam longum confecerit, quàm à querquero illo morbo, vix dum depulso, corporis fineret infirmitas. Quod si, ut spero, valetudo nunc secunda ei, nolim iterùm eum moretur ..... ndia, quo minus fruendo coram Excellentia tua, cum itineris sui fructum superaddat, cujus consequendi occasionem frustrà desideret postea. Intelligo etiam Lutetiæ esse filium Amplissimi Consulis Conradi Burgii. Cui quàm benè velis, abundè cognovi ex Excellentiæ tuæ ad me literis, jam ab eo tempore, cùm eum commendarem, per Gallias, ut credebatur, unà cum Hortensio iturum ad τὸν μακαρίτην Galilæum de Galilæis. Quamquam verò nullus dubito quin idem sit, qui olim fuit; tamen longè fuerit jucundissimum ex tuâ Excellentiâ intelligere, quid censeas de ejus vita, studiis, atque industria. Crebro enim itare in aulam vestram, eoque frequentiùs quod ibidem habeat Amitinum suum Beuningium, narravit mihi hodiéque Nobilis Filius tuus, Petrus Grotius: qui Patruo Guilhelmo, atque adeo penè ejus familia omni, Haga abeunte; nihil causæ vidit, cur non & ipse feriis fruatur, üsque Amitinos Reigersbergios in urbe visitet nostra. Avidè omnes bonam mentem amantes exspectant, quæ ad veteris Instrumenti Libros annotasti. Cognosco jam Excellentiam tuam in tertio volumine desudare. Utinam mihi Deus longam adeo vitam concedat, ut qui illa in novum Fœdus plus oculis meis amo, etiam me pascam cæteris, citra dubium nihil nisi nectar spirantibus. Malevoli ringantur, certent porrò non dictis, sed maledictis; quasi cuminum sererent, aut ocymum. Sol non invidet vesperæ. Et tamen vellem non tantas moras necti ab eo qui responsurus sit, illis sic habenas irarum in Ex. T. effundentibus, optiméque etiam dicta in deteriorem rapientibus partem; qui nihil æquè audiunt inviti, quàm quod medicina dicitur modum excessisse. Valetudo mihi ab aliquot hebdomadis, ut non pessima, ita parùm prospera, credo ab eo, quod ob diurna impedimenta non sat parcam noctibus. Interim animus nihil novi auspicari. Quorsum enim? qui tam multa sim aggressus, ut me subinde stultitiæ condemnem. Sic enim egi, quasi longissimam mihi ætatem spondcrem. Sero nunc sapio. Nempe, ut olim aiebat ille, sapere incipimus plerique omnes, cùm desinimus vivere. Nec tamen magnoperè id malè me habet semper. Utcunque enim illa, quæ perficere non licebit, haberi debent pro non inchoatis; tamen præter honestam voluptatem, quam ex ea studiorum varietate cepi, hoc feci boni, quod in iis, quæ jam juris publici facta, vel effecta habeo, multa ob studiorum nexum, illustrius, saltem magis ex animi nostri sententia tractavimus, quàm si in studiis, scriptísque, arctiores mihi limites præfiniissem.

Deus Opt. Max. Excellentiam Tuam, Conjugem Heroinam, ac familiam universam, diutissimè salvam ac sospitem conservet.

Amst. cIↄ Iↄc xliii.
v Id. Sextiles.

Illustrissimæ Excellentiæ
Tuæ Cultor devotissimus,
G. J. Vossius.

Con-

Consulem Flamingium Dom. ab Osthorn nudiustertius amisimus, magno cum bonorum dolore. Sustulere illum ingentes calculi dolores: propter quos sæpè mortem exoptavit, corde alioqui vegeto, ac firmo. Multum amisi in viro tam amanti domus nostræ: sed non paulò amplius est, quod in eo perdidit Resp. De faventia erga Excellentiam Tuam, scis ipse, & nunquam apud me occasionem, vel minimam neglexit testandi erga Excellentiam Tuam propensissimum affectum.

CCCCLXXX.

Viro Illustri Claudio Salmasio, G. Jo. Vossius *S. P. D.*

TAndem igitur læta advenit dies, quâ de te, magne Vir pariterque amice, prospera fors Batavis reddidit, ac nobis. Quod bene prospereque vertat equidem verè dixero, menses prope singulos, mihi annum visos, dum amici te caremus, imo Batavia sole suo destituitur. Ex singulis qui è Galliis venirent, vel quibus scripsisses, si occasio daretur, quærere de te soleo, & adventus tui spe. Malis negantibus, te de reditu cogitare; illi contra propinquam spem facere. Absque eo esset, non tam diu siluissent literæ meæ. Multum verò gaudeo, quod interea dum abes Leidensium Doctorum numero, accesserit Clariss. Spanhemius; vir, quantum ex omnibus intelligo, dignus, quicum in tenebris mices. Quiddam grande est candor hoc seculo, nigrorum hominum tam feraci. Et ad ejus laudes accedit, quod vetera Ecclesiæ tempora æstimat, quia novit; contra quam alii tam multi, quibus est moris contemnere, quod non didicerunt. Quid verò deinceps primò à te expectabimus? Est qui Colophonem de usuris malit. Alius Arnobium. Ego Concilium Illiberitanum. Amici quidam de Episcopis & Presbyteris. Illustrissimus Princeps Arausionensis de re militari veterum. Sanè hunc prævertere æquum est. Sed qui igneam ingenii tui aciem, acre judicium, omnigenam doctrinam novit, & quam multa jamdiu habeas parata ad prælum, is non dubitabit sperare gemino etiam prælo posse operam tuam desudare. Et tamen nihil ejusmodi ausim exposcere, vel etiam suadere. Quippe valetudini metuo, quam non esse ferream nuperus ostendit morbus in Galliis. Quare subinde animo illud obversetur, quod sapientissimo Augusto crebro in ore esse solet, Lentè Festinandum. Atque hoc cum tibi valetudinis causa curandum existimem, mihi longe alia de causa occini possit: puta, ne non iis, quibus tu animi dotibus instructus, festinare nimis si velim, fiat illud, quod proverbio dicitur de Cane festinante. Sane dum in Galliis distineris, quædam feci juris publici, an festinantius quam oportuit, tui esto judicii. Ea sunt quatuor de Theologia Gentili, & Physiologia Christiana. Ad hæc de tribus Symbolis, & genere atque annis Christi. Ea mitto, una cum filii Dionysii Maimonide. Primum istorum, de Paganica dico Religione, & Naturæ scientia simulac edideram, Clarissimo olim Collegæ Heinsio ἀντίδωρον (nam exercitationes illius in N. T. ab eo acceperam) L. M. Q. per adolescentem qui verbis ejus significavit, necdum se rescribere, quia non soleat judicium ferre, de iis quæ necdum legerit. Plane hoc Socraticum. Quam stulte enim de necdum visis judicia vulgo ferri solent? Sed ut ne parum humanè mecum egisse censeas, mense toto post literis mihi gratias egit: ac ut constantiam videas, addidit, velle suum etiam judicium, ubi legerit, perscribere. Necdum legisse arbitror, nec fieri postulo, quia nec tanti mea facio, ut bonas horas nostris consumat, vel obiter etiam lustret, quo vel ex ungue Leonem, quod dicitur, vel ex ungula æstimet Asinum. Hoc igitur futurum ad Kalendas Græcas. Maximas ago gratias, quod Isaacum meum tanto affectu in Galliis exceperis. Nunc Lutetiæ agere, scio te scire: Nam tribus verbis rem proxime tetigit literis ad me suis. Omnino autem in talibus eum scribendis paulo fusiorem optarem. Credo existimavit, ubi huc venisses, omnia posse melius coram cognoscere. Hyeme hac Lutetiæ eum agere permisi, quia in ædibus Illustris Legati optima ei occasio erit augendi scientiam & Jurisprudentiæ, & Civilem. Uxor mea male admodum valet, quod scis ei esse insolens. Res ea non paulum moratur studia mea, quæ satis alioqui lente procedunt, in tanta interpellantium turba. Plurimum & tibi & lectissimæ Conjugi tuæ salutem adscribi jussit. Uti & filius Matthæus, quem illustres Hollandiæ & West-Frisiæ Ordines Historicum suum crearunt, eodem pretio quo fruitur Heinsius; ut hac parte illos videas Collegas. Uxorem duxit Frisiam bono genere natam, benè educatam; quæ res mihi in plurimis adversis solatio est.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xliii. post. Id. Decemb.

CCCCLXXXI.

CCCCLXXXI.

Nobilissime Salmasi,

VAldè me beasti literis tuis, præsertim qua benigne adeo sentis de laboribus meis. Utcumque enim me inferiorem laudibus tuis putem: est tamen pergratum à te laudari; non quia non putem aliquid à te dari amori, sed quia sic facilius me solor, tantum aliis odio nostri indulgentibus, ut laudes etiam justas negent. Perjucundum mihi est legere Commentarium tuum de lingua Hellenistica; pro quo, quantas possum, gratias ago. Spero hac opera Colophonem imposueris dissertationibus tuis de hoc argumento. Quamquam Groningæ esse intelligam Scokium (Spokium nuncupant alii quod Belgis Spectrum notat) qui iis, quæ de Funere Hellenistico, & Offilegio scripsisti, repositurus est librum adversus Vespillonem. Vel inde maledicentiam hominis vides, si fortasse antea te fugerit. Sanè vulgo omnes ex iis, quæ hactenus divulgavit, ita arbitrantur, in calumniando non minus esse impudentem illo ipso, cujus causam suscepit. Sed vide sæculi stultitiam. Sic fertur, cogitari Franekeræ de substituendo Professore Theologo in locum τοῦ μακαρίτου Vedelii. De compluribus jam esse sermonem, ac in his etiam nomen esse Scokii. Spero, quanquam graves peccatis nostris pœnas commeremur, nondum tamen ita exosas Deo esse Academias fœderatæ Belgicæ, ut tam nobilis Sparta huic committatur. Nosse desidero, multumne affuturus sit à sententia tua, qui existimet, dum superessent Apostoli, & ab his missi, quos & ipsos Apostolorum nomine dignabantur, penes eos fuisse quandam ἰσοψηφίαν: iis verò defunctis Ecclesiam vidisse, requiri, ad Schismata cavenda, ut penes Presbyterium esset quidem gubernatio Ecclesiæ: sed in hoc ipso eminere et is, penes quem foret Presbyterorum ἐπιστασία, quique propterea singulari notione, Episcopus sit nominatus. Hoc eo scribo, quia nulli cordato placet illa ἰσονομία, quæ in nostris obtinet Ecclesiis. Quæ super eo sententia fuerit soceri mei Junii; quæ item necessarii ac propinqui mei Francisci Gomari, probè adhuc memini. Neuter Anglicanam Ecclesiæ gubernationem per Episcopos improbabat. Scio etiam, illam à Festo Hommio apud Anglos Theologos in Dordrechtana Synodo longè prælatam formæ regundi quæ his obtinet locis: ubi quantæ sæpe in classibus conteotiones sint, quanta item ἀταξία, malim ex aliis intelligas, modo curæ sit nosse, quod vix arbitror. Hoc malum magnam partem tolli posse existimo, si Presbyterium habeat suum προεστῶτα, cujus authoritate multi pervicaces, præsertim homines adolescentes, typho plurimum inflati, melius compescerentur, quam in ista sit ἰσονομία. Nec quia super eo judicium tuum exposcebam, eo abstrahere animus est ab iis, quæ publico patas, ut orbis literati desiderio satisfacias. Dabitur, spero, super eo colloquendi locus, simulac occasio erit tibi ac uxori optimæ, excurrendi ad nos: de quo nihil superioribus scripsi literis, quia & te arthriticum intelligebam, & uxor item veteri morbo laborabat. Nunc illi meliuscule est; nec ei minus jucundus erit vester adventus, quam mihi exoptatus. Cum proximæ tuæ literæ redderentur mihi, rogabat Conjux, an jam ad te scripsissem. Annui: Tum illa; Scin', me jussu tuo, adservare duos fasciculos D. Salmasio inscriptos? Unde, inquam, illi nobis? Nescire se aiebat, nisi quod de altero ex Suecia putaret. Et jam annum esse & ultra fortasse quod accepissemus: nec tibi mitti potuisse, quod singulis te mensibus expectaremus. Ita mihi memoriam refricavit. Mitto igitur, quod ante octiduum missum oportuit; & simul literas, quas filius Isaacus Lutetiæ Parisiorum transmisit ad nos ut tibi redderentur.

Amstelodami, secundum Stylum Julianum postr. Kal. Jan. anni hujus CIϽ IϽC XLIV. quem tibi ego, conjux conjugi, liberi liberis, imo omnes omnibus vobis felicem ac prosperum exoptamus.

Nobiliss. & amplitudinis tuæ cultor,

G. J. Vossius.

CCCCLXXXII.

Nobilissime Salmasi,

PEne altera elapsa est hebdomas, ex quo non satisfacio expectationi tuæ. In causa, præter cætera fuit, quod demum die hesterna comparare mihi potui Arcudium. Nihil occurrebat, quod magnopere juvare possit præter illa p. 612. Mittendum tamen putavi, quia negligenter satis lustrassem. Addidi Hospinianum de Monachis, qui fuse de tonsura rasuraque. Item Altenstangii Lexicon propter scholasticos quosdam, quos advocat voce Tonsura. Etiam Galenum Westcapellum, qui aliquid habet tum in Commentario de Sacerdotio Christiano, cap. 6. fol. 72. & seq. tum in Originibus Monasticis cap. 12. p.

137

137, & 138. a. Præterea Collectanea Espencæi propter Concilia. Eorum loca index suggeret in tonsura. Video & quædam habere Cornelium à Lapide in 1 ad Corinth. cap. 11. præcipue ad ver. 6. Sed mittere neglexi, quia nihil haberet Bellarmino & aliis indictum. At ut constaret melius, quo pacto à nostris jam occursum sit Bellarmino, misi quæ adversus eum Junius & Sutlivius Anglus scripsere, cum tarde adeo de Arcudio negotium procederet, raptim quædam de argumento istoc epistola sum complexus: vel hoc fine, ut videres, quam multa in hoc argumento me fugerent. Tanto jucundius erit proficere ex tuis, quibus orbem instruis universum. Iterum vale.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

Cum viderem cistellam plurium esse librorum capacem, ac scirem Bellarminum te habere, ejus loco volui mittere Gregorium de Valentia hominem doctum, & quem acuminis ergo Bellarmino Hieronymus Zanchius soleat præferre. Videbis & ab eo veterem cramben reponi.

CCCCLXXXIII.

Ill. V. Hugoni Grotio.

Illustrissime Domine Legate,

MAgna cum voluptate legi, quæ reposuisti obtrectatori. Eamque dissertationem tuam recudere parat Blauwius. Cæterum metuo ne alicubi, vel Amanuensis tui, vel Typographi incuria, pro *Octogesimo*, irrepserit *Octavo*. Locus est, ubi agis, de usu Bombardæ apud Venetos; unde acceperint Turcæ. Paginam exprimerem, nisi Exemplar meum Blauwius haberet. Historia sic habet.

Anno 1354. Bertholdus Monachus reperit Bombardas, sic Hieronymus Ziglerus in Illustrium virorum Historia.

Anno 1357. Lovanienses Bombardis adversus Flandros usi, eosque duodecim habuere, ac **Donderbussen** appellarunt. Sic Petrus Divæus in rebus Brabanticis.

Anno 1360. Lubecenses præparasse eas è Chronico Slavico, probat in Geldricis suis, Isaacus Pontanus. Idem Chronicon à Lindembrogio subjunctum Adamo Bremensi.

Anno 1374. Hollandi iis usi in oppugnatione Gildemburgi, temporibus nempe Dom. Jacobæ. Verba Chronici (quod hactenus ineditum filius Matthæus habet) sic sonat.

Anno 1378, vel 1380. Veneti primum usi, contra Genuenses, in conflictu ad fossas Clodias. Unde & Itali tum primum inventas credidere.

Sanè Guido Paneirola, de Novis repertis, Lib. ii. Tit. x. sic scribit: *Tormenta illa bellica, quæ Bombardæ dicuntur, inventa fuere à Germano quodam, circa Annum Christi, 1378. Eaque prima usurpata fuerunt à Venetis, cum Genuensibus ad fossas Clodias confligentibus, quos hi suo conabantur subjicere dominio.*

Sub Urbano Octavo, Anno 1380. repertam ait Platina.

Nempe quia Veneti, Anno 1378 & 1379. vel juxta alios 1380. usi sunt, eam tum demum repertam, uterque Italus prodidit. Interim illud extra Controversiam manet, Venetos si non Anno 1378. saltem 1380. jam usos esse. At ante Annum 1354. repertam nemo putarit, nedum tum Veneti acceperint à Germanis. Quare existimo, ubi nunc est, pro *millesimo trecentesimo Octavo* in Autographo fuisse, millesimo trecentesimo Octogesimo, ac sic reponi debere, cum dissertatio recuditur.

Utrum reposuerus sit latius, tantum abest ut sciam, ut non arbitrer adhuc dissertationem tuam vidisse. Est hic juvenis eruditus, Discipulus Petavii, antea Minorita, qui Libellum edet de eodem Argumento; sed hic contendet Americanos esse à Phoenicibus. Nempe ut quemadmodum Carthago eorum colonia & Gades, bonaque pars Hispaniæ possessa, ita & hi Americam tempestate, vel aliter, fuerint delati. Pro se afferet, quæ de Atlantide Plato, & alia ex Aristotelis auditionibus mirandis, Diodoro Siculo, Plutarcho. Sed suam sententiam dicet; alios non nominabit, nec refellet.

CCCCLXXXIV.

Georgio Ratallero Dubletio, *Curiæ Supremæ Senatori.*

Nob. Amplissimeque Dubleti,

INtelligo Nicolao Matthæi van Hulter litem adversus Arentium (sivi Aquilium vel Arnoldum) Matthæi F. Boosch. nec aliud jam superesse, quam quod revisionem vocant; te vero in iis fore, quibus incumber rem judicatam recognoscere. Postulatum igitur ab amico, ut vellem hoc negotium tibi commendare, quò (quod in omni te

te facere negotio constans est fama) in hac etiam controversia facere ne graveris: hoc est, ut ne molestum ducas totam caussam introspicere. Litis naturam nec scio, nec laboro nosse. Sed quia postulatum hoc mihi non iniquum videretur, nolui vim facere naturæ meæ, quicquam ulli denegando. Prætertim quandoque in iis, qui hoc à me exposcerent, communis foret amicus Jurisconsultissimus Guilielmus Grotius, cujus caussa omnia volo. Et fortasse ab hoc illud consiliũ datum vander Hulrio; de quo ut inquirerem tanti non putavi. Amicas ab viro amico, clarissimo Riveto, literas accepi, quibus perhonestè judicium fert de transmisso opusculo. Multaque adjungit de affine suo Petro Molinæo, nempe eo, quod scire averem, quid de ejus foret valetudine. Tandem ista subjungit:— Gratulor tibi reditum Isaaci tui Lutetiam Parisiorum, quem Saravius amplissimus ad me scribit venisse opimis onustum spoliis ex illustriss. Bibliothecis, quæ postea in usum literatorum sit liberaliter sparsurus. Deum precor ut eum tibi restituat gratia sua cumulatum, & ab omni superstitionis contagio, quod in Italia, & locis similibus grassatur, plane liberum.— Huic Riveti voto plane applaudo. Interim illud de *locis similibus* leviter me ussit. Suspicor quippe eo cogitationem retulisse, quod nunc in ædibus agat Illustris Legati Suevici: scio enim probe, quam animo semper ab eo fuerit averso, simulac pedem posuit in his terris. Simulac igitur rescribendi fuerit occasio, vel potius tempus, tribus verbis hunc scrupulum eximere adnitar. Et ipse coram plenius faciet filius. Nam summum intra tres menses hic nobis affore confidit. Hoc ego & uxor vovemus, & tu scio nobiscum, amice optime maxime: quem Deus ut diutissime salvum & sospitem conservet precari semper soleo, ac quasi novo hoc Anno, ex consuetudine veteri impensius mihi faciendum existimavi. Scribebam Postr. Non. Jan. Sed si Grotius noster paulo lentius ambulabit, ipsis Kal. Jan. Stylo Gregor. possis recipere literas. Sed non tanti istoc ut ineunte Anno hoc votum intelligas.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

CCCCLXXXV.

V. Clarif. Joanni Frederico Gronovio, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

QUam gaudeo de munere tuo, molem si libelli spectes, minuto; sin fructum, ingenti. Ita multa bona de Sestertio, obiter etiam de aliis doces vel doctissimos; in his etiam heroas illos Budæum, Hottomannum, Scaligerum, & tot alios in Reip. literaria principem obtinentes locum. Gratulor ingenio tuo; gratulor urbi vestræ, imo orbi, quando ut voce urbem, sic orbem calamo doces. Deus diutissime te conservet, præsertim seculo hoc ad barbariem non sensim eunte, sed gradum adeo præcipiti grassante. Quæ eo fidentius scribo, quia nihil periculi est, ne sermo cujusquam inflare posset, quando non minus modestiam mirari soleo quam ingenio acri acre additum judicium, & utrique raram eruditionem, & multijugam. Utinam à publico munere amplius tibi otii sit, quo propediem frui liceat aliis etiam quæ primus docebis. Hoc vere pulchrum est, postquam multi adeo exscriptores potius quam scriptores esse cœperunt. Mitto ad te literas filii quas Lutetia Parisiorum exaravit. Simul etiam aliquid nostri, opusculum bipartitum de Genere & de Annis Christi; imo & tria addidi exemplaria, quæ, quibus tradi velim, inscriptio testabitur. Miror interdum tot bona prodire à Gymnasio vestro, cum minora quædam Academiæ præstent. Nec dubito, quin amplissimum urbis vestræ senatum hoc magis magisque accendat ad bene merendum de vobis; qui urbis (jam ab eo tempore illustris doctrinarum studiis, quo sinu suo fovit immortale seculi sui decus Erasmum) nomen honoremque per orbem longe lateque diffunditis ingenii ac doctrinæ monumentis. Plurimam dices salutem, tum lectissimæ conjugi, tum Collegarum iis, quibuscum mihi datum coram colloqui, & quorum scriptis frui licuit. Theologo Dictio, Jurisconsulto Christenio, Philosopho Isendornio, cui significabis accepisse me jam à Doctore Fontano etiam utilissimos ejus in naturali Scientia labores.

Scribebam *Amstelodami*, Post. Kal. Janu. Stylo, quo uti vos arbitror, Juliano, Anno partæ salutis, cIↄIↄc xliv. quem tibi & conjugi, imo & Clarissimis Collegis faustum & felicem precor.

CCCCLXXXVI.

Claudio Salmasio.

Illustris Domine,

UTI in negotio de La-Barra feci apud Proceres nostros, quod potui; ac porro etiam adlaborabo; ita & in Doctoris Bottesii de Grandi-Villa rebus velim apud Typographos quantum possim. Inter alios locutus sum cum Amstelodamensi nostro Elzevirio, qui frigidè omnia: sed postea eum convenit Isaacus meus, visus ei non penitus abhorrere. Compellavi postmodo Blauwium, qui promisit, vel nullius se opera uti velle, vel hujus de quo scripseras. Sed nunc quicquam occurrere negabat, in quo transferendo aliquid Latine, Italice, Gallice sibi esse usui possit. Nam fratre defuncto, omne sibi onus incumbere Typographiæ, nec audere nimium suscipere, qui parte potius vacare malit in hac per Germaniam, & Angliam bellicâ tempestate, quæ Typographos perdat. Benignius responsum est, quod mihi narravit, conjuge suâ præsente, Doctor Bottesius. Sed metuo ne (modo verba bene intellexerint) verba utrique dederit. Saltem aliter ille apud me; etiam ubi tuas illi literas ostenderam, licet omnia tua causa velit. Certiora ubi ex eo cognoro, quamprimum te faciam certiorem. Croii liber necdum, delatus est in urbem nostram; sed cùm avide de eo inquirerem, monstrarunt mihi Gomari Scripta, & ante omnia præfationem eam, qua promitur de Livore & Calumniis quibus sic incomparabilis Heinsius creverit. Displicent Artes plusquam Pelasgæ; & puto, nec præstantissimo Croio erunt acceptæ: quem pariter impeti non est dubitandum. Ad quem præterea hæc pertineant, quid attinet dicere? Quam vellem, ut sincera semper fide in gratiam rediretur? Verum quantillo eruditi multi distant iis quos nolo dicere! Plurimum te, uxorem, liberos, salutamus ego, uxor, Matthæus, & Isaacus meus-tuus ante omnes.

Amstelodami, ciↃ Iↄc xlv. xii. Kal. Febr.

Tuus æternum, G. J. Vossius.

CCCCLXXXVII.

Claudio Salmasio, Ger. Jo. Vossius.

RETulit mihi multa de singulari humanitate tua Nobilissimus Blitterswicius, Scabinus Bruxellensis, Erycii Puteani amores; petiit verò ut ad te mitterem versiculos quosdam partim Latinos, partim Gallicos. Hæc sola nunc scribendi occasio fuit, quod alioqui occupationes vix sivere, defuncto hesterna die Jacobo Laurentio Ecclesiaste, & qui gemino Libello illustrem Grotium impetivit, ac fortasse memineris te cum eo prandisse aliquando domi meæ. Hunc Collegam habui in cura Scholarum; quæ præcipua est in examine ante Pascha, atque iterum senis post mensibus. Filius Isaacus σὺν θεῷ intra mensem unum alterum affuturus nobis. Literas tuas accepisse video, iisque magnopere gavisum. Hesterna die in manus meas, nescio qua occasione, incidebant Merulæ in Ennium Commentarii, ac quidem locus ille ubi ait, plura se adferre fragmenta, quàm ab Hieronymo Columna factum. Ea se habere ex Calpurnii Pisonis libro de Continentia veterum Poetarum, viso sibi Parisiis in Cœnobio S. Victoris. Non semel, multis abhinc annis, sed frustra semper, alios de hoc opere rogavi. Nosse igitur etiamnum aveo, utrum adhuc ibi lateat, an fortè jamdudum lucem viderit. Gratum erit id ex te cognoscere: Sed imprimis quo pacto nunc valeas, & domus universa. Nec tamen rescribi velim, nisi cum non alia distinebunt. Uxor mea paullo nunc melius habet.

Amst. ciↃ Iↄc xliv. xi. Kal. Aprilis.

CCCCLXXXVIII.

Claudio Salmasio, Ger. Joh. Vossius, *S. P.*

QUI hasce defert literas filius est Ludovici Crocii S. Theologiæ Doctoris, ac Professoris primarii in illustri Bremensium Gymnasio, eademque in urbe Ecclesiastæ disertissimi. Cum hoc ejus parente jam ab eo tempore, quo Dordrechti Synodus fuit, amicitia mihi haud vulgaris intercessit. Id enim & viri eruditio & integritas mereri visa est. Quanquam non ignorarem esse complures, non optime affectos, quod in Synodo Dordrechtana,

drechtana, mollius aliqua interpretaretur: uti & in Calvino. Sed de isto non est nunc agendi locus. Hujus filius, quem ob probitatem, eruditionem & quia φιλομαθὴς, amo, jam ante menses pluículos à me petiit, ut si quid ad te scribere vellem, ad se mitterem, quo literas de manu in manum tradendo occasionem haberet videndi & affandi tui. Ego promissi mei oblitus id facere neglexi. Merito igitur suis literis aurem vellit. Nec erat, quod scriberem. Quid tu? Sufficerit hoc tempore & morem gessisse adolescenti, & simul gratificaturum parenti. Quem scio ingentis nominis tui, non amatorem modo, sed admiratorem etiam cultoremque.

Amst. clↃ IↃc xliv.
viii Kal. Aprilis.

CCCCLXXXIX.

Georgio Ratallero Dubletio, Ger. Joh. Vossius. *S. P. D.*

EQuidem, Nobilissime Dubleti, multa video, quæ me trahere Hagam & possint & debeant. Atque in his facile principatum tenent tecum, hinc conjunctissimus affinis Junius, inde illustris Boswellus, quem ego ob ingentes virtutes, ac summum nostri amorem, non solum amo & æstimo, sed etiam colo ac veneror. Ac præter vos tresviros, ardet animus videre & affari atque audire Amplissimum Reigersbergium, Rivetum ac Johnsonum, Doctores Theologos, pluresque alios, quos referre mora sit. Sed hoc nostrum excurrendi desiderium sufflaminant pluria, juréne, an injuria te arbitrum eligo. Spisse valetudo uxoris procedit, confido autem, quantum ver hoc novum adolescet, tantum incrementi ejus valetudinem capere posse. Sic antehac fere illi usu venit. Præterea Matthæi mei quinque Annalium libri sunt excusi: uti & ipsa ad Ordines præpotentes præfatio; nihil ut præter indicem restet, qui hac proximâve hebdomade poterit absolvi. Adde nunc triduum, vel circiter compingendis libris. Vides, ut medio inter Pascha & Pentecosten intervallo comitem me itineris dare possim filio. Impense enim hoc desiderat, eo quod minori verecundia opus operamque ejus commendare valeam apud senos, septenosve procerum; & notiores mihi, & literarum amantiores. Nec tamen filio addixi, vel potui ob rerum incerta, præsertim uxoris valetudinem. Interim animus ab eo itinere minime est alienus. Et siquid impediet, proximæ erunt feriæ Pentecostes, quibus plurium dierum feriæ futuræ. Saltem non committam, quin si Deus, & familiæ valetudo siverit, videas me ante dies caniculares exactos. Solent amantes dicere, jam annum videri, quod alter alterum non viderit. Hæc illi, ubi subinde vix unus sit mensis alterve. At scis non longe à biennio esse, quod non licuit mihi frui vestro conspectu & alloquio. Spero intra menses duos nobis affore Isaacum meum. Si non ante Hagam ivero, tanto me facilius postea in viam dabo, filiorum alterutro comite adsumto, altero apud matrem relicto, ne, siquid periculi, quod Deus avertat, absente me, oboriatur, nullus sit mas domi, qui opituletur sexui imbecilli corpore pariter atque animo.

Amstelodami clↃ IↃc xliv. Postr. Paschæ:
Salutem adscribi jussit Conjux. Meo etiam nomine rogo salutem impertias amantibus nostri: nec minus filiolis, imprimis suavissimo Philippo: qui quantum profecerit in studiis, spero me brevi coram posse cognoscere.

CCCCXC.

Joanni Ravio, *Arabicas literas docenti Ultrajecti.*

Clarissime Ravi,

JAM una & altera hebdomada est, quod expecto aliquem ex notis Ultrajectum ituris, per quem literas è Gallia tibi inscriptas procurarem. Interim & aliæ ad me literæ delatæ. Porro hac ipsa hora etiam à Tabellario fasciculus mihi traditus. Pro quo tres florenos cum dimidio uxor necesse habuit persolvere. Ne igitur diutius frustrarer expectationem tuam, recte atque ordine me facturum putavi, si universa mitterem ad quempiam Clarissimorum urbis vestræ Professorum. Elegi vero amicorum in urbe vetustissimorum, quem hoc oneris, ut de habitatione tua inquirat, tua meaque causa, non invitum susccpturum existimavi. Is est summus vir Antonius Æmilius. Tuum erit præfinire quo pacto deinceps non cogar aliis esse molestus. Cum Ultrajecti habitaret conjunctissimus adfinis meus Junius, hujus opera utebar. Nunc dispar ratio, nec ausim sæpe alios, & opera & sumtu onerare. Scire aveo quid rerum geras, & quomodo tibi primordia ista Orientalium linguarum in Ultrajectina Academia docendarum hactenus processerint.

rint. Equidem instituto tuo impense faveo. Deumque rogo, ut fortunare porro velit, cum tua, tum imprimis Reip. literariæ & Ecclesiæ causa.

Amstelod. an. 1644.
ix Kal. Maias.

CCCCXCI.

Hugoni Grotio.

Illustrissime Domine Legate;

DIE hesterna hodieque Costerus, Medicus urbis nostræ, Excellentiæ Tuæ, à multis retro annis, poeti Belgica notissimus, atque idem eminentissimæ dignitatis Tuæ Cultor, convenit me, filiumque, uti & ab Uxore ejus factum, de causa quadam, quæ Lutetiæ agenda. Petrus ab Oorschot, in negotiatione Angolesmi se exercuit triennio apud Christophorum Gangelt. Ubi vero id tempus expirarat, quo se obstrinxerat, à Mercatore eo lis illi mota, verè quæsitis, quantum intelligo, argumentis, Mercurialium more. Petit igitur obnixè Costerus, cum Conjuge, quia se is Petrus Oorschot, magisque ejus frater, cognatione, vel affinitate, propinquam attingit, ut si advocatus ejus, vel ipse Oorschotius, Excellentiam Tuam accesserit, consilio juvare velis. Quod officium eo gratius Deo fore arbitratur, quia & Adolescens ille, annis minor est, quam ut suus esse possit, & matrem habet viduam perhonestam. Dum sermo mecum seritur, animadvertere visus sum, partibus adversis favere Heusdium, Mercatorem Parisiensem, qui vel frater, vel patruelis foret Heusdii, quem duxisse uxorem scirem filiam Consularis Wittii, nunc ad Suecos Legati, ex amitina Conjugis meæ natam. Aliud accessit, quod in Excellentiæ Tuæ ædibus degeret Heusdius, ex eadem familia: qui absque dubio faventior esset partibus Christophori Gangeltii. Costerus, & Uxor, sic putabant, non ita grande id esse vinculum, quod attineret Heusdios. Nam solum aliquid esse affectus ex eo posse, quod Christophorus Gangelt, quicum Petro Oorschotio negotium est, fratrem habeat Mercatori Heusdio famulantem. Quare neque me propter eum Heusdium, qui in Tuæ est Excellentiæ familia, neque propter Heusdium, qui nostram cognatam, Corputiam, sive Wittiam, Legati Berchii privignam, duxerit uxorem, commendare, eo minus oportere. Parui igitur, atque id lubens feci, quia bene volui semper Costero, ut optimo civi, & nunc etiam obstringor, quia (post excessum Verhœvii, Excellentiæ Tuæ civis) uxoris meæ, ut plurimum valetudinariæ, curam ei committere non dubitavi. Illustrissimæ Dominæ Conjugi, & Nobilissimæ filiæ, à me, Uxore, Filioque, salutem plurimam adscribo. De Nobiliss. filio Petro, nihil addo, quia vixdum hora est, quod mecum est, ac seipsum ad Parentem velle ait scribere.

Amstelodami, cIↃ IↃc xliv. iii. Non. Quint.

Illustrissimæ Excellentiæ Tuæ cultor æternum,
G. J. Vossius.

Ad filium scribere erat animus; sed ecce qui interpellent. Fiet id die Lunæ proximo. Unum addo. Scire aveo, ecqua intercedat notitia cum Illustrissimo PoloniciRegis Legato; Vir est doctus; & quamquam inter Suecones, & Polonos, animus quodammodo hostilis esse solet, tamen antequam è Polonia pedem poneret, dixit, se velle amicitiam cum Excellentia Tua inire, nec id fore Rege invito. Ita ex eo coram accepi. Nam prandi cum eo, apud Bartelottum Mercatorem, meque domi invisit meæ. Ἔῤῥωσο.

CCCCXCII.

Josepho Laurentio, *V. Clarissimo*, G. J. Vossius *S. P. D.*

NOli putare, vel locorum, vel temporis intervallo posse non dico infringi, sed etiam imminui amorem erga te meum. Quamdiu mihi in memoria erit magnus ille Molinus, quam diu ante oculos egregia ingenii doctrinæque tuæ monumenta, & ut cuncta dicam, quamdiu artus hos spiritus regat; firma erit amicitia nostra, quæ ex tam bono principio, Molino inquam, conflata est: nec offendere debet, quod tardius respondere amicis soleam. Id jam, à lustris multis familiare mihi est malum: usque adeo, ut consuetudo pene verterit in naturam. Hoc excusationis genere cogor toties uti apud amantes mei, ut pudeat propemodum cantionem eandum canere tam crebro. Interim multum temporis auferunt salutationes tam multorum, occupationes publicæ, & privatæ, valetudo aliquando mihi, longeque sæpius, ac semper pene conjugi adversa. Jam aliud etiam adjicere illis amici, qui me norunt, solent, aiunt illi, utcumque verissima sint quæ adduxerim, tamen nec postremas in cautis tenere,

tenere, quod qui multa variaque sub manibus habeo, difficulter ab iis avellar, quæ publicam posse lucem ferre, vel ego, vel amici non diffidant. Absque his esset, egone non subinde literis meis compellarem egregiam ac pereruditam Balthassaris Bonifacii animam? Nunc (pudet dicere) nec illud scio an superstit. Postquam enim ad plures abiit Nobilissimus Cornelius Vander-Mile, qui sedulus erat in arvo illo Epistolari excolendo, non tam commoda mihi amplius occasio est exquirendi de viris Italiæ præclaris. Sed hac parte, ut confido, ero beatior, ubi advenerit è Galliis filius meus Isaacus, quem intra tres hebdomades, summùm mensem, expecto. Agit hoc tempore in ædibus Illustrissimi Sueonum Legati Hugonis Grotii, viri de quo quicquid laudum congesseris minus erit. Multum tibi debeo quod tam amice filium exceperis, ac si rediisset, magis eundem obstringere tibi fueris paratus. Sæpius mihi per literas nunc doctrinam præstantium in Italia virorum, nunc etiam erga se, meque, affectum prædicavit. In his etiam egregia erat laus tui; sed concisius ille omnia quam vellem. Tanto impensius reducem opto, quo pendere ab ore liceat fusius omnia deducentis. Simul per illum melius exequar ea, de quibus scribis. Aggressus sum loqui de tuis cum uno altero Typographo. Nec abnuere prorsus visi. Sed aiebant se paulo frigidiores in excudendis libris, quia non æque distraherentur ac solent, idque ob grave bellum in Germania, Britanniaque, quibus nunc illud inter Danum ac Suevum accessit. Præcipue vero querimonia erat de Germania, cujus bona pars male vastata de fame potius cogitet quam fama, aut libris. Verum de hisce, ac cæteris accuratius omnia literis proximis, ubi filius aderit. Sanctes Pagninus, juvenis optimus, mihi commendatissimus est, tum ob virtutes suas, tum quia nihil non tui causa volo, tum imprimis ob ingentem illum Pagninum, qui meritis, ac fama nominis orbem implevit universum. Equidem cum plurimum quoque illi debeant studia mea, non patiar erga nepotem gratum in me animum desiderari. Vale Clarissime & Amicissime Laurenti.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xliv.
iii. Non. Quinctiles.

CCCCXCIII.

G. Blittersvicio *Sup. Senatus* Geldrici *Senatori.*

Bruxellas.

Vir Nobilissime,

Pergratæ mihi literæ tuæ fuerunt, quas Leidæ scripseras: Eo gratiores, quod ex eis intelligerem, te cooptatum in collegium atque ordinem senatus Gelrici. Gaudeo vero tum tuo nomine, cui optima quæque opto voveoque; tum etiam patriæ causa, quæ deinceps multum etiam virtuti ac prudentiæ tuæ debebit. Cur enim non Gelriam pro patria habeam, quando parenti, avo, proavo ac aliis porro è majoribus meis, Ruremundæ contigit nasci atque educari? Quodque ad locum ubi primùm hausi vitalem auram, quóque ob belli Belgici tempestates se receperunt Parentes, is vix senis me habuit primis vitæ mensibus. Exinde enim, relicto à parentibus Palatinatu, pauxillis annis terram Flandriam, at plus quam sexaginta Hollandiam incolui. Ubi cum tam longo tempore mihi fuerit optime, cur non hanc alteram, vel tertiam liceat patriam nuncupare. Noli enim me tam angusti animi putare, ut quem patriæ amorem debeo, constringi patiar intra oppidum, vel unius ditionem: ac tantum abest, ut ejus pœniteat opinionis, ut parum absit, quin mundum mihi patriam dixerim, non tam ea mente qua Philosophus olim se mundanum respondit, quam longe alia, qua omnes ejusdem patriæ censemur, qui cives simus unius Rep. literariæ, quotquot cum virtute, toto terrarum orbe, sociamus studia literarum. Sie Nobilissime Blittersvici, etsi tua se prosapia jactet Bruxella, tamen tu meus civis es, uti ego tuus, quia una est Sparta, literaria scilicet, nobilis sane civitas, quam uterque incolimus, ac tot nobiscum alii, non illa in Peloponnesi regione sita, sed latissime in mundo diffusa: quam videor mihi, si commodum Interpretem nanciscar, Spartam Spartarum posse dicere. Hoc pacto ego non Palatinatum aut Geldriam, aut Bataviam modo patriam vocáro, sed etiam patriæ partem dixero Brabantiam tuam, doctissimorum hominum adeo feracem, ut non sit quod aliis invideatis. Et tamen fatendum, paulo arctius Brabantis adstringi mihi Geldros meos: in quibus principem facile locum tuetur grande, & immortale literati orbis decus tuus meusque EryciusPuteanus. Viden' quam te amem, amice nobilissime, quod in mediis occupationibus otiose adeo tecum confabuler? Nec tamen minùs longo sermone

fermone jam fenatorem & (quod tempus majores curas exigit) recentiffime ad hoc dignitatis evectum; patriæ meæ bono, morari nunc animus mihi. Tamen hoc non prætereundum mihi, utcunque literæ priores Le da tranimiffæ admodum fuerint gratæ acceptæque; quibus acceptis gratulari quamprimum me oportuiffet: (& feciffem nifi obftitiffet valetudo meorum) nihilominus valde etiam me in alteris illis exofculatum fuiffe tantum amorem mei, quem undique fpirant. Nobiliffime & Amiciffime Blitterfvici, porro femper alter alterum amemus, & quantum utriufque finent tempora epiftolari officio hunc aremus amoris campum. Sic habe, vix aliud mihi literis tam elegantis, ac cordati viri jucundius effe poffe. Salutem adfcriberem multis, nifi maximam longe partem extra Bruxellas viverent. Hoc igitur tempore contentus ero addere, me uxoremque illi feu Veneri feu Junoni tuæ (cujus ego belliffimæ bellulam adeo imaginem hic confpexi, & multo etiam belliorem animum auguror) plurimam precari falutem, ac Deum rogare, ut fæpe vos fimili veftri prole faciat parentes.

Amftelodami,	*Nobiliffimi nominis*
cIↄ Iↄc xliv. xi.	*tui cultor*,
Kal. Quinct.	G. J. Voffius.

CCCCXCIV.

Joanni Cocceio *Viro Clariffimo*, Ger. Jo. Voffius *S. P. D.*

Reverende ac Clariffime Coccei,

MAximâ voluptate affectus fui, quando intelligerem te in illuftri Frifiorum Academia conftitutum Theologiæ Profefforem. At quamquam tuo etiam nomine maximopere gauderem, eo quòd te digna tibi Sparta obtigiffet; magis tamen publico nomine lætabar: partim videlicet quia in te concurrere viderem in aliarum etiam fcientiarum doctrina, infignem Orientalium Linguarum peritiam, in qua parte non paucos noviffem valde imparatos: partim etiam quòd te alieniffimum femper judicaffem à malo, etiam facri ordinis viris nimis familiari, immodeftia dico, quam pejus odiffe oportebat quam fullo ululam. Utinam hac in re fequerentur potius exemplum magni foceri mei Junii: à quo Chriftianam illam lenitatem animi fummopere fcio omni vita fuiffe commendatam, etiam poftremis fermonibus, quos habuit cum præftantiffimo præceptore tuo Martinio. Equidem operam dedi femper, ut ab illa maledicendi aliis prurigine, quæ vere peftis eft Ecclefiarum, immunis forem, & fi non fatis caverim, femper perire ea fcripta malim, quibus deliquerim, quam in mei opprobrium ac pofterorum damnum vivere. Magnas vero atque adeo ingentes tibi gratias ago pro illuftri munere, quo ornatum ire voluifti. & me & bibliothecam meam; factum præclare, quod potiffimum volueris operam ponere in operofo ac difficili Jobi volumine. In quo multa adeo etiam doctiffimis hactenus negotium folent faceffere. Ne dubites, quin orbis literatus femper tibi fit gratias acturus, quòd toties tenebras difpellas Phœbeâ illa lampade ingenii & eruditionis tuæ. Deus, mi Coccei, longam tibi vitam & valetudinem profperam largiatur, ut diutiffime fimiles gignas fœtus, qui te meliores ad fedes tranflato, non definant pro te apud pofteros loqui. Vellem aliquid ad manum fuiffet *ἀντίδωρον*, quo poffem affectum teftari; fed cum id non poffem hoc tempore, ne is qui tuos mihi attulit commentarios auro contra non caros, vacuus prorfus ad te rediret, mifi libellum, an libellulum dicam, de genere & annis Chrifti. Et tamen dubitabam, an non jam ante cuipiam dederim tibi deferendum; facilè enim iftiufmodi minutiarum oblivifcor; fed id fi factum, bene eft, quòd virtus doctrinaque tot tibi conciliarint amicos, quorum facile aliquis à tam bona manu accipere dignabitur. Majus vero aliquid deinceps expecta. Plurimam à me falutem dicito Collegis, fummis viris, Collegis tuis ornatiffimis, Maccovio, Cloppenburgio, Pynakero, Lindio, Winfemio, Schottano, ac tanto impenfius, quantoque noftri amantiorem putabis.

Amftelodami, cIↄ Iↄc xliv.
pr. Non. Maias.

CCCCXCV.

Ger. Jo. Voffius, Francifco Junio *fuo* *S. P. D.*

Nobiliffime & Ornatiffime Cognate Juni,

HEbdomadibus duabus Hagæ fui, eoque tardius refcripfi, domum enim reverfus, reperi multa quæ prævertere æquum erat. Difputationes tuæ mihi admodum gratæ funt. Pro iis gratias ago: quod & mecum facit reverendus, & tui amantiffimus Hottonus. Nec difplicet fi nunc de fuprema juris laurea cogites, dummodo titulo eo qui juventutem

ventutem inflare sæpius solet, minime de pristina modestia tua,, præcipuo ætatis tuæ ornamento, quicquam decerpatur. Doctor eris non doctior. Gradus vocatur non apex. Valla dicere solebat majorem longè esse numerum doctorum à recto *Doctor*, quam *doctus*; nec scio an non titulus sit magis onus quam honos. Ut hic quoque habeat locum, quod de capessentibus Remp. à Varrone dictum fuit, Onus est honos, qui sustinet Remp. Nec hæc dico ut deterream,sed ut cogites,cum honore eo quid oneris suscipias. Quod imposterum etiam accendere ad hoc studium debet. Scis enim,assumpto Jurisconsulti titulo, profiteri te cuivis de quavis re consulenti paratum respondere. Quoties igitur hoc elogio salutaberis, toties in mentem veniet, quid orbi de te promittas. Quare gradus iste, ut vocant, non usuvenire solet, remissiorem te in studiis faciet vel inanibus gloriolis inflabit: sed faces stimulosque novos subdet, ut sis, qui videri voles. Ita mihi bene sit, suavissime Cognate & filii instar dilecte,quam ego studiis tuis per omnia bene volo. Alioqui enim ista non scripsissem; sed magnus avus, socer, & præceptor meus, item conjunctissimus affinis, & condiscipulus, parens tuus, & uxor mea suavissima & cordatissima, amita tua; non sinunt quin assidue de te, sororeque, nec minus matre optima cogitem. Hoc nunc itero nihil æque mihi gratum fore, quam si postquam laurea juridica fueris decoratus, conjungas cum juris utriusque studio τὴν φιλολογίαν καὶ φιλοσοφίαν: nempe tum linguam & historiæ universæ studium; tam quæ dabunt Academia, Lyceum & Porticus,addo,& ubi judicium erit firmatius, Potamoniam sectam, quæ familiam ducit,ubi priores prius fueris edoctus. Mallem hæc spatia antea emensus fores. Sed nunc non dispiciendum quid quandoque præstiterit; sed quid nunc ex re sit tua. Plurimam salutem dicito nobilissimo Magduello; addo & egregiæ filiæ, cujus suavissimæ mores nunc etiam recordatione me delectant. Item reverendo clarissimoque Theologo Maresio. Si salutigerulum ex te facere velim, addam & duos Collegas Theologos & pulcras animas Tobiæ Andreæ, & Altingii, quem doleo hinc abiisse priusquam reverterer: Et pulere adeo de te & propterea etiam de universa magni Junii familia merenti doctori Steinbergio. Sed præ cæteris saluta matrem & sororem dilectissimas mihi, ut nosti; nec tantum nomine meo id fiat, sed etiam uxoris & Isaaci mei. Et ubi occasio erit, poterit & mater Dominam Schombergiam salute plurima impertiri.

Amstelodami,
xxiv. Maii.

CCCCXCVI.

V. Cl. Jo. Fred. Gronovio. *Davent.*

Clarissime & Amicissime Gronovi,

GRatum mihi fuit cognoscere eam tibi desponsam quæ placuit tibi & placere erit dignissima. Ut amoribus favissem tuis, si de iis mihi constitisset; ita nunc connubium fortunare cupio: atque id ut obtingat Deum ex animo rogo. Cum tuas accepissem literas, Collegæ domum accessi; sed Hagæ apud Nobiliss. Wickefortium. erat & duas circiter hebdomadas permansit. Vix redierat, quin animum de versiculis tentarem. Belle adeo rem egi, ut continuo addiceret. Sed cum vellem sponsæ nomen ex literis tuis significare non potui, quia eam reliqueram in mensa cubiculi, unde nescio ubi à se repositam, invenire posse famula negabat. Sed hoc leve, quando argumentum Clariss. Collegæ exposui. Interea, nempe ante triduum domum meam venit Elzevirius Bibliopola, ac tuarum ad se literarum argumentum enarrat. Quod ad priorem earum partem, nunquam ego illas Hamburgo ad te literas accepi. Omnino diligentius in rem inquirendum. Circa idem tempus Brema ad me fasciculum misit Clariss. Crocius. Non recepi; sed delatus ad me fascis librarius qui Cabeliavio inscriptus. Ego jussi in navem referri. Inde Cabeliavio delatus; sed utrum fasciculus ad me qui missus erat, ei sit traditus, dicere non possim. Per Bidellum inquisivi; respondit intricatum ei quid, & se Bremam literas missurum ut recipiam. Hoc de Bremensi fasciculo, qui nihil ad te pertinet. De Hamburgensi tuo metuo ne quis itidem fraudem frausus sit. Omnino cogitandum, quomodo rescire valeamus nequitiam hominis hæc agentis, qui unusne sit, an habeat sociennum, nequeo dicere: nec nimis suspicioni puto indulgendum; sæpius me fefellit. Hodierno die denuo mihi sermo fuit cum Clariss. Barlæo. Distinebatur, superioribus diebus, Epithalamio in Schouterum illum, qui Leidæ uxorem antea habuit Overbeekiam. Nunc occupari se aiebat versibus destinatis Principi Bohemiæ Elizabethæ, cui dicandum Opus miscellum Catzii ac Barlæi. Emblemata esse arbitror Catziana, sed Barlæi ac Westerburgii Ecclesiastæ Dordrechtani versibus Latinis facta illustriora. Et tamen video, certo aliquid præstiturum, si tribus versibus imo verbis, id tibi gratum fore significaris. Quid si scribas hoc pacto? verbo te antea fecisse indicium animi tui literis apud me, & cognosse summum virum non passurum ut ulla in re claudicare affectus suus videatur. Proinde te voluisse in anteccessum gratias

gratias agere, pleniusque facturum, ubi acceperis optimi affectus indubitatum argumentum. Plenissime sicubi deinceps valeat. Nam (ut liberius tecum loquar) vix in occupationibus istis & tam lucrosis, facturum puto, nisi literulis digneris. At si hoc grave non erit, facturum non dubito, imo spondeo. Plurimam salutem dicito clarissimis Collegis, ac memento, si serum non est, quamprimum significare de nomine sponsæ, & quo titulo tua signetur professio. Puto Historiarum & Eloquentiæ; sed tamen peccare hac in re Collega nolit: Eo malim certius constare.

CCCCXCVII.

Claudio Salmasio.

Nobilissime Vir,

Magnopere mihi dolet, de amissa suavissima filia, de quo nihil antea inaudieram. Et auxit dolorem, quod de alterius filiæ morbo eadem cognoscerem. Uxorem verò eo magis hæc res affecit, quod refricavit ei memoriam trium liberorum, quos eodem morbo amisit. Nec in his dolor stitit; mox, ut fieri solet, cogitatio subiit Corneliæ suæ, quam tristius fatum sustulisset. Deum immortalem! Quid homulli sumus, nisi bulla, vel σκιᾶς ὄναρ? Te constanter hæc ferre, plane persuasum habeo. Sed & conjugem supra sexum cordatam: quæ probè novit, quod Poeta vetus ait, nemini per æquor inoffensum labi currum ad candidum calcem. Imo quod Christiani scimus, ne quidem expediret nobis fluere omnia ex voto. Commentarius tuus de Cæsarie virorum, & mulierum Coma, tam multa omnes docet, ut nunquam ejus pœnitere possit auctorem; etiam solidè adeo, quod proposuerat, evincit, ut responsurum arbitrer neminem. Collocutus sum cum pluribus; in nullum hactenus incidi, quin utroque, quod dicitur, pollice laudaret. Atque ego de isthoc citius scripsissem, nisi sperassem, coram melius id facturum, filio è Galliis reduce. Nunc ille, ut ex literis tuis intelligo, etiamnum Lutetiæ est. Ego verò putabam, jam ante duas tres hebdomadas se dedisse in viam. In quo, si fallor, quid dicam, quam videre me quam difficulter possit à Galliis avelli. Ejus causâ, quem mihi commendas, omnia faciam, quæ potero, uti debeo. Ego & uxor salvere te jubemus, totique familiæ fausta omnia comprecamur.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xliv. x. Kal. Sept.

Æternum tuus,
G. J. Vossius.

CCCCXCVIII.

Ill. Hugoni Grotio, *Legato.*

Lut. Paris.

Illustrissime Domine,

QUI hasce literas reddet, Lævinus Warnerus, patria Westphalus, juvenis est tum pius & probus, singulari in studiis industria, idemque in Orientalibus linguis apprimè versatus: quod constans omnium de eo judicium est. Nec obscurum est ex iis, quæ in lucem emisit. In his proxime fuit, centuria Proverbiorum & Sententiarum Persicarum. Sexennio cum laude præfuit studiis Illustrium Dominorum Comitum de Chinitz, & Tettau. Omni eo tempore, gratus, acceptusque fuit, & maximo Salmasio, & Golio, Constantinoque L'Empereur; mihi etiam quoties Leidâ Amstelodamum excurreret. Nunc incredibili ardet amore adeundi Constantinopolin, partim ut penitius cognoscat arcana quæque literaturæ Orientalis: partim ut augeat prudentiam, videndo & urbes, & hominum mores. Nec difficile ei fuit, à me elicere aliquid literarum ad Excellentiam tuam; cum putaret, faciliorem sic fore sibi compellandi viam. Jam duæ sunt hebdomades; quod literas à filio Isaaco accepi, unde intelligebam, post dies paucos velle se in viam dare. Id si fecit, jam ante aliquot dies, Lutetia discesserit. Eo impensius cum expectamus, quòd superiori hebdomade Navis Zelandica, dum Gallias petit, tempestate periit; inque submersis, tres fuerunt adolescentes hujus urbis, probe mihi cogniti, qui studiorum causâ, in Gallias tendebant. Immane quantum Excellentiæ Tuæ debeo, pro beneficiis multis, in quibus nescio ecquid majoris facere me oporteat, quam erga filium Isaacum, affectum, ac benevolentiam singularem. Quantum eo nomine debeamus, nequeo effari; nec tamen de illo multa impræsentiarum scribam: malo aliarum mihi id literarum sit argumentum, postquam datum erit filium amplecti, & omnem ex eo itineris rationem coram cognoro. Multi hic sumus, qui ingenti flagremus desiderio pascendi oculos, & animum iis, quæ, ad vetus Instrumentum adnotaris. Gaudeo rem eò perductam, ut nunc de solis Indicibus laboretur. Sic enim ex præstantissimo, Excellentiæ Tuæ fratre, intellexi. Sed nequeo satis concoquere, quod de 'Ανθολογία, atque aliis huc transmissis spissè adeo negotium procedat. Interim aliquid est, quod jam cœperit Blauwius, novam editionem

Operis de jure Belli, & Pacis, significavit mihi ipse, ante octiduum, & ultra. Uxor plurimam salutem Excellentiæ Tuæ adscribi jussit, sed & Heroinæ Conjugi, ac Liberis nobilissimis, uterque fausta omnia comprecamur.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xliv. Nonis Septembribus. *Excellentiæ Tuæ cultor æternum.*

G. J. Vossius.

CCCCXCIX.

Hugoni Grotio.

Lut. Paris.

Illustrissime, & Excellentissime Domine,

DE reditu Isaaci mei magnopere gaudeo: hodie dies est quartus decimus, quod primum amplecti datum fuit. Ex sermonibus, quos interea commutavimus, plurimum cepi voluptatis; nec vel quantum profecerit, pœnitet, vel impensæ; facile etiam video, quantum Excellentiæ vestræ debeam, pro honore, quem filio, ac familiæ, meo habuisti. Nec beneficium tantùm, cujus & ipse è sermonibus ejus fructum percipio, unquam excidet animo cujusquam nostri. Spero me paucos intra dies, à Jurisconsultissimo Excellentiæ vestræ fratre, accepturum quæ ad veteris Testamenti codicem annotasti. Nunc magnas ago gratias pro eo, quod tam præclaro munere augere volueris Bibliothecam nostram. Sed ubi licuerit, Ambrosia ejus pascere animum, diu noctuque, multis partibus amplius debebo; nec desinam profiteri. Nunc pauculi dies, quibus careo, totus mihi annus videntur. Scio aliter fore animatos, qui terris hisce succo turgent loliginis. Sed oblatrent quantum volenti; ubi multi numero, mentes & operam conjunxerint, non decuma eruditionis pars exprimetur. Deus, Excellentissime Domine, vitam & valetudinem diu conservet, terrarum, atque Ecclesiæ bono. Illustri Dominæ Conjugi, multam. Ego, Uxor, filii, salutem dicimus, pariterque, Nobilissimæ filiæ.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xliv. ix Kal. Novembribus. *Illustrissimæ Excellentiæ Tuæ obstrictissimus.*

D.

Georgio Calixto, *S. T. P.*

QUÆ miseras, eximie Calixte, de beatitudine æterna, Transubstantiatione, Monarchia Ecclesiæ visibili, & dominicæ nativitatis festo, ea accepi universa, & quamquam plurimum tam egregiis capiar donis, impensius tamen lætatus sum, quod divina bonitas tibi vitam, valetudinem, vires animi conservet ad tam bene de nostris posterisque temporibus promerendum. Ac idem mecum sentiunt his locis quotquot non aliam in Religione Christiana sectam sequuntur, quam fit ab utroque nostri. Illis vero qui in cuncta Romanæ Ecclesiæ placita jurarunt, eo facilius ignoscere debemus, quod hoc concordiæ studium omnibus satis probetur, qui à Romana Ecclesia recesserunt, sicuti ex Buscheri, & ejus farenæ aliorum deliriis conspicere est. Sed his bipartito commentario solide adeo occursum video, ut nihil ultra requiratur. Nescio sitne & responsum Erbermanni vindiciis hocce anno Moguntiæ editis. Ubi inter alia miror sectione tertia contendere te Papale tribunal tibi vindicare, tanquam judicium tuum haberi velis tanquam publicum omnium Ecclesiarum idque ἀναμάρτητον. Ac qui sic argumentari solent solos se putant canonas Logicos observare in fidei negotio, cæteros circumvolitare tanquam umbras. Vidi & eopse anno editam contra te annotationem de communione Græcorum sub una specie, ut inscriptio promittit. Ubi legi non reperi quidquam quo destruantur à te adserta de communione publica quæ fit in Ecclesiis Græcanicis & Orientalibus. Sed longa mihi esset series rerum complectenda, si cæteris id genus insisterem; nec valetudo hoc tempore finit, quæ ab aliquo retro tempore infirmior esse cœpit. Credo commonet, ut magis magisque cogitem de commigrando. Tu vero, excellentissime vir, perge cum divino auxilio strenue decurrere hoc curriculum ad quod es vocatus. Pro multis testium millibus conscientiam habes. Et applaudet omnis eorum chorus, quibus dolori est inconsutilem Christi tunicam ita misere discindi. Equidem id ingenue dixero, quod apud alios prædicare non desino, nullius scriptis è Germania aut vicinis terris æque me capi, quam ejus ad quem nunc scribo. Conjunctissimo Collegæ tuo doctori Horneio summo viro salutem plurimam dicas rogo. Nam & ille nobis è reliquiis aurei generis.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xliv. 4 Kal Novemb. Styl. Greg. *Tuus æternum,*

G. J. Vossius.

DI.

Jacobo Golio.

Clarissime vir, atque amicissime,

FUit his diebus mecum Samuel Costerus, vir ut ingenio ac prudentia, ita medica pariter ac melica arte pollens. Is narrabat se ad te scripsisse litteras quibus ...... Senatoris Stetinensis filium de meliori tibi nota commendaret. Equidem non ambigo, quin multum apud te ponderis illius habeant literæ, præsertim quando ex priori connubio filia ejus sanguine tibi jungitur. Nihilominus Ita habuit persuasum, aliquid apud te posse amorem nostri: eoque à me poposcit, ut ad te argumenti ejusdem litteras darem. Id vero lubenter in ejus spem gratie facturum me recepi. Solum excidit nomen juvenis. Neque schedulam, in qua annotaram, potui reperire. Quid refert? Quando tibi de eo possit constare ex literis Costerianis. Solum igitur rogatu est opus, ut quantum res tuæ sinant, observes quid juvenis agat, ne fortasse malorum consortio corrumpatur. Consilio etiam in studiis, si opus videatur, juves. Id mihi quoque pergratum erit amicissimi Costeri gratia, cujus opera subinde utor in adversa meorum valetudine. De rebus meis nunc nihil addo, quia melius omnia cognosces ex filio Isaaco: quem mihi Deus ex Anglia, Galliis, & Italia prosperum ac salvum stitit, post triennii & sex mensium peregrinationem non inutilem minus quam jucundam. Conjugi à me & mea salutem dices plurimam.

Mense Novembri, cIↃ IↃc xliv.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

DII.

Johanni Seldeno, *J. C.*

EN tibi, vir doctrina famaque maxime, Στρωματέα nostrum contextum ex memoria gestorum, natura rerum, & monumentis sacrarum Literarum. Quo in opere hoc unice studuimus ut nationes, & qui proxime ab iis abirent, ab impia sua pietate abduceremus, eademque deduceremus ad veri numinis notitiam, amorem ac venerationem; ut deinde eos fax verbi divini, quod nequit natura vel historia externa, feliciter ad cultum perduceret Christianum. Atque hoc quale quale munus eò gratius fore confido, quòd magnam partem eodem pertineat præclarus tuus de Diis Syris labor; qui, ut tot alia, canescet sæclis innumerabilibus: quemadmodum de Marci Ciceronis Mario scripsit Scævola Jurisconsultus. Adjunxi etiam Maimonidæ opus de Idololatria cum filii mei Dionysii τῇ μακαρίτῃ tralatione ac notis. Ac neque operam istam fore ingratam, planè habeo persuasum, vel eo nomine, quòd cum studiis aliis, præcipuè duobus Philologiæ & Juris prudentiæ conjunxeris tot Orientis Linguas, ut hác etiam parte sit difficile parem alterum reperire. Vale, vir summe, & tui admiratorem ac cultorem porrò ama.

Amstelodami, cIↃ IↃc xliv. Kal.Dec.St.Vet.

Præclaro tuo nomini æternum addictissimus,

G. J. Vossius.

DIII.

Episcopo Novæ Casæ. Leidam.

Reverendissime, & eximie vir,

REscripsissem de iis, quæ tetigisti literis tuis, nisi valetudo obstitisset & alia quædam. Spero id à me fieri posse propediem. Quamquam quid ego de istis ad te, & quidem degentem ea in urbe? Hoc nonne fuerit ligna in sylvam? & tamen ulla in re possim gratificari, quæ omnia tua caussa velim? Utcunque vero distinerer misitice, nolui tamen eum juvenem qui tuas mihi longe acceptissimas literas rediddit sine meis reverti. Amo enim non modo propter commendationem tuam, sed etiam propter parentem nobilissimo genere prognatum, & à Rege Bohemico olim præfectum bonis Regiis in Moravia, quicum mihi ab annis compluribus aliquis amicitiæ usus intercessit. Ingemisco sæpius, quoties cogito tam multos & genere & dignitate, aliquos etiam eruditione conspicuos, nunc variis adeo terris exules agere. Sed multis melius est infeliciores videri, quam ut cuncta hic fluant ex animi sententia. Salmasio te uti familiariter gaudeo. Nam quid eo viro mentis capacioris? Simulac ad eum scripsero, decrevi affectum tuum literis testari.

Jam cogor abrumpere. Vanderbergio nostro abitum necessario parante.

Amstelodami, cIↃ IↃc xliv. Kal. Decemb. τάχιστα.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

DIV.

G. Ratallero Dubletio.

Nobilissime Amplissimeque Dubleti,

HEsterno die, qui Veneris erat, puta A. D. v. Kal. Jan. planè domi meæ, in Christo obdormivit filius Franciscus, postquam apud nos tribus fuisset mensibus. Eo in lectulo cubantem, ac jam tum prope desperata valetudinis adportari, primis tenebris jusseramus; quo non corpus modo bene curaretur, sed monendo, hortando, melius instillarentur à nobis, quæ vetsare animo oportet, brevi deserturos has terras. Nec consilii vel operæ pœnitet. Adeo negligebatur domi suæ, imo crudeliter habebatur, etsi summitteremus quotidie quibus opus esse ægro putaremus. Non conviciis parcebatur à Xantippe illa, nisi Alecto potius dicenda; quæ & advocabat sorores, non tanquam θεὰν ἀπὸ μηχανῆς, sed ab orco furias binas. Itaque & verberibus sævitum in decumbentem. Quod ne sæpius contingeret, addidimus ei custodem, qui diu noctuque cum illo ageret. Interim hic ne mutire quidem verbum audebat. Sed hæc fuere. Filio nunc melius est, postquam ereptus est his malis. Ac cogito mecum, fortasse Deo visum fuisse stultitiam ejus in terris punire, quo hic disceret cogitare de cœlestibus, dum locus est pœnitentiæ: ac ut facilius hanc mentem conciperet, voluisse per eam sic adfligere cujus insano amore, tanti mœroris causa fuisset parentibus adeo bene meritis. Mordet me nunc cura de filiola τῆ μαμμείν, ne male in tali domo educetur. Sed de isto coram aliquando. Sepelietur noster die Mercurii proximo. Tamdiu differre exequias cogimur, quia Dominicum diem excipiunt duo alii feriati ob Dominicum Natalem. Totis enim diebus hic conciones habentur in Templis. Si adhuc viverem Leidæ, scio quid postulaturus à te sim, ac pariter senatore Rutero, viro quidem carissimo, propterea quod uxorem, & liberos sanguine contingat, magis autem, quod annis propemodum quinquaginta amicitia intercesserit sine querela. Sed longum locorum intervallum, & sæviens frigus, non sinunt, quod vellem poscere, ab alterutro vestri. In te verò tertia accedit causa, quod cum uxorem non habeas, tuto abesse domo non possis, nec soleas. Interea non displiceat, si Amplissimum Ruterum omnis rei facias certiorem. Spero grave non erit, si per famulum ei legendi has literas feceris potestatem. Ita enim hoc tempore obruor variis, ut alteras etiam Literas scribendi otii suppetat nihil.

Scribebam *Amstel.* viii. Kal. Jan. cIↄ Iↄc xlv.

Tuus toto animo,

Ger. Jo. Vossius.

DV.

Nobiliss. Baroni Herbert.

Londinum.

ALiquot nunc effluxere menses, Nobilissime & Generosissime Baro, quod librum tuum acceperim de Religione Gentilium, errorumque apud eos causis; idque unà cum literis serenissimi Electoris & tuis. Et pro libro, & pro literis non possum non gratias agere quam maximas. Delectatus sum plurimùm & Argumento, & Scriptionis genere. Vix itaque dixerim, quam avidè, quantoque cum fructu illum devorarim. Non jam animus est, ut scribam tibi, quid de hoc opere sentiam. Scio quam difficulter audire laudes tuas possis. Audiant has illi, quibuscum sæpe de hoc Scripto colloquor, cum tempus & occasio patitur, quæ nunquam non sese offert. Dum itaque sæpius lego, & relego, illos tuos Commentarios, animadverti verum esse istud, nullam in bonis rebus esse satietatem. Inde factum est ut serius tibi respondeam, gratiasque agam maximas, quod participem me feceris lucubrationum tuarum. Nec quod sit, ubi diversum à me videatur tibi, id pretium apud me imminuit. Quìn auget verius. Præterquam enim, quod nollim opiniones meas haberi, velut κυρίας δόξας: pulcherrima mihi præbetur occasio, pensiculandi ea quæ scripsi; ac vel corrigendi, vel firmandi magis. Ut mittam quod multa adhuc indicta reservavi postremo Volumini, quo agendum mihi primum de Plantis, & Fossilibus; hinc de Affectionibus in Deorum numerum relatis; postea de cultu Naturæ universalis; ac denique de cultu Symbolico mixto. Ac diu illa universa in lucem prodiissent, nisi novis curis semper avocarer. Superest, ut sicuti meo nomine gratias ago pro tam præclara opera: illas agere etiam possit Orbis universus. Id maxime desidero, tantòque id citius futurum, quantò citius lucem adspiciet. Quod si in eo excudendo, utilis esse opera mea possit, vel hic, vel alibi, nisi in Anglia excudi satius existimabis, libentis-

sime

simè illam offero. Vale, Illustrissime & Generosissime Baro.

Amstelodami, *Tuus æternum,*
cIɔ Iɔc xiv.
iii. Kal. Jan. G. J. Vossius.

DVI.

Illustriss. & Sereniss. Electori Palatino. *Londinum.*

Serenissime Princeps,

QUamvis opus non fuisset, ut Serenitas vestra commendaret librum Nobilissimi ac Generosi Baronis H. de Cherbury, cum bonæ merces seipsas soleant commendare; tantum tamen voluptatis percepi ex literis Serenitatis Vestræ, ut majorem nunquam. Itaque non possum non gratias agere immortales Serenitati Vestræ; tum quod me literis suis honoravit, tum quod me dignum censuerit, cui aliquid commendaret. Liber memorati Domini Baronis, & doctissimus est, & ea qua potui attentione illum pervolvi. Sed ad sustinendum judicium Vestræ Serenitatis, de opere illo corrigendo, modo ab ullo corrigi possit; necesse esset, ut meipsum superarem. In eo etiam video incredibilem Serenitatis vestræ humanitatem, quod tantum mihi attribuat, meque hominem minutum usque adeo obliget. Faciam ego semper quod debeo, & quod possim; plura etiam facturus si liceret. Sed neque Serenitas vestra plura à me expetit, neque plura ego possim.

Deus, Serenissime Princeps, Serenitatem Vestram tueatur & provehat ad ea quæ desiderat.

Serenitati Vestræ

Amstelodami, *Devotissimus,*
cIɔ Iɔc xlv.
iii Kal. Jan. G. J. Vossius.

DVII.

Cl. V. Hugoni Grotio.

Illustrissime & Excellentissime Domine,

ACcepi jam ante mensem quæ ad Veteris Testamenti Libros, Excellentia Vestra annotavit; Sacrarum Observationum, non Librum, sed Thesaurum. Adeo ubique multa se offerunt, partim paucis observata, partim hactenus inedita. Juvit etiam cognoscere, quid in tanto scribentium dissensu, judicio illo accurato maximè comprobasses. Magnopere præterea delectavit, quod ostendis, multa adeo in Veteri Interprete, quæ carpi à Novis solent, commodam capere Expositionem, planèque consentaneam contextui Hebræo, etiam ut nunc legunt Massorethæ. Nempe scribere voluisti, non tantùm concinna atque erudita brevitate; sed etiam non industria, quam plurimi, sed studio partium minori; quando alterum hoc corrumpere hoc sæpius Religionis negotium solet. Quamobrem immensum quid æternumque Excellentiæ Vestræ debebunt, qui seriò amant legere & intelligere Scripturas. Ac privato etiam nomine, non solum pro munere magnifico, sed quod majus puto, pro opera tam utili teneor atque obstringor. Eò impensius Deum rogo, ut Illustrissimæ Excellentiæ Vestræ, longam ætatem, ac optimam valetudinem largiatur; quo & illud, quod in Novi Instrumenti Libris enarrandis superest, perficias; atque adeo veteres resumas labores; non quasi desiderem, sed quia confidam Spiritum Domini plura deinceps consimilia bono publico edocturum. Scribo hoc eò fidentius, quia planè censeo, Excellentiam Tuam, hac parte, non abire, à communi quondam Præceptore, socero meo Junio. Is aiebat, si vel annos centenos superesset, neutiquam se ingenio ullo vel industriâ, exhaurire posse, quæ profundo insunt Scripturarum puteo; sæpe mihi paucis ante obitum mensibus retulit, si absolvere daretur, quæ ad Bellarminum annotasset, nolle cogitationes allo adjicere, quam ad veteres suas Commentationes limandas. Sæpius istius mihi in mentem venit; nec tamen peccare desino, in procudendis novis, ac sæpè minutis, quale illud quod pauculos intra menses conspicies: Est id de Sermonis Vitiis, & Glossematis Latinobarbaris: opus fortasse non inutile juventuti, ad Sermonis Latini castimoniam: Aliis item ad intelligendos seculorum posteriorum Scriptores, quantivis illos pretii, sæpe interim semibarbaros. Hæcne ætati meæ conveniunt, qua cum inchoavi annum qui intra hunc ipsum, cIɔ Iɔc xlv. ætatis erit septuagesimus? Fons caputque hujus mali est, quod si qualia præferrem, & fortasse parata habeo, publici juris facerem, calumnias malorum non injuria extimescerem; quando satis sum edoctus quantum velint & valeant. Accedit quod tam multa in tam variis studiorum generibus sim aggressus, ut quoties cogito de singulis, vix videam, quid primò

primò, quid deinde, in manus sumere imprimis conveniat. Interim existimo, è primis fore, Librum singularem de natura, & constitutione Poetices; duos autem de temporibus Poetarum, Græcorum & Latinorum, tum eorum qui deperiere, quam qui Libitinam effugere potuerunt; Tres verò Libros, de artis totius Poeticæ præceptis. Credo comitem addam Harmoniam Evangelicam, de Passione & Resurrectione Domini, opus jam ante annos viginti quinque laboratum. Sed postquam avidè devoravi, quæ ad Evangelistas observavit Excellentia Tua, non pauca conspexi tum quibus firmare mea possem; tum quoque propter quæ pedibus mallem in Excellentiæ Tuæ ire sententiam, eoque propria vineta cædere lubens. Nec siverint id mores mei, ut hoc dissimulem, ubi lucem adspiciet.

Amstelodami, Pridie Kalen. Jan. Stylo Juliano, cIↄ Iↄc xlv. quem fortunare opto, Excellentiæ Vestræ, Heroinæ Conjugi, & Nobilissimis Liberis. Quod mecum vovet Conjux & Liberi, & ante omnes, obstrictissimus Excellentiæ Vestræ, Isaacus meus.

DVIII.

Joanni Seldeno *J. C.*
Londinum.

Clarissime, virorumque Eximie Seldene,

Jucundius mihi fuit, quam facile dixero, ex affine Junio, & ornatissimo Hoofdio, cognoscere de singulari erga me meosque affectu tuo, ac opera quoque eo in negotio, quod mea interesset plurimum. At longe illud jucundissimum, partim ex conjunctissimo Collega Pellio, partim ex optimo Hoofdio rescìscere, de felici totius negotii successu. Quare nimiùm quantùm obstrictus sum præclaris Regni Britannici Proceribus, & eximio nomini tuo, & præstantissimo D. Sadler, atque aliis qui luculento adeo argumento, amorem nostri, ac in me studiorum comprobarunt. Multùm etiam hoc nomine debere profitentur, & Matthæus meus, Illustrium Hollandiæ & Zelandiæ Ordinum Historiographus, & filius alter (ut de tertio Jurisconsulto taceam) Isaacus meus, qui non semel perhumaniter adeo à te exceptus Londini; & ante duos, tres menses, Gallia, Italiaque, triennii quasi spatio, lustratis magnos præclarosque Scriptores hactenus ineditos, pene dixerim Thesaurum apportavit; alios post alios juris publici facturus, bono literarum, nec sine testatione, quorum beneficio tantùm potuerim in studiis & meis & liberorum. Ac eadem multo justius mens mea, quando fructus quidem hujus beneficii, magnam partem ad liberos redundat. Attamen me imprimis spectat, qui magno cum rei familiaris damno, cuncta publicis metior commodis. Itaque (si familiarius mihi paullo loqui tecum permissum) poteram ego, si quantum pecuniarum Bibliothecæ impendi apud Illustres Hollandiæ & Westfrisiæ Ordines collocassem, tantùm inde percipere, & amplius etiam, quam ad me redit ex Britanniæ magnæ, magno illo, nec satis æstimando beneficio. Nempe hoc facit, ut minori molestia sumptus in studiis ferrem, animoque magis defæcato limare pergam tam multa quæ habeo affecta. Quippe longè eorum excedunt numerum, quæ hactenus emisi. Ac intra hunc annum, ut spero, complura eorum conspicies, in non uno studiorum genere. Jam enim sub prælo sunt nonnulla. Nimirum nunquam cesso, quia semper cogito, quantillum absim à septuagenario. Semper igitur illud in mentem venit, prope diem mihi rationem esse reddendam temporis, quod divina hactenus bonitas concessit. Tibi vero, Magne Seldene, ingentes ago gratias pro præstita opera tam pulchra, tum etiam hoc tempore opportuno; & (ut de liberis nihil repetam) facit item mecum optima Conjux, summi viri Francisci Junii proles. Et cur non illud addere liceat; Etiam qui antea celebrarent toto orbe Celebratissimam Doctrinam tuam, non minus efferunt in cœlum singularem Beneficentiam ac Humanitatem, atque in me (saltem sic judicant amantes mei, quales longè plurimi) non solum collata, vel præstita hæc putare, sed omni Eruditorum Ordini his terris. Tantum mihi meisque adlaborandum magis, ut ne præsenti seculo, vel postero ingrati unquam fuisse videamur. Neque is solum animus futurus est noster erga te; sed cunctos qui tam bene de familia mea mereri voluerunt. Quæso hanc meam, meorumque mentem, ubi otium erit, significa. Ac ipse etiam, prima occasione, uni alteri significare decrevi.

Amstelodami, Postr. Kal. Jan. An. cIↄ Iↄc xlv. quem tibi tuisque, & toti Regno Britanniæ Magnæ fortunare ex animo cupio optoque.

Æternum tibi tuo merito obstrictissimus,

G. J. Vossius.

DIX.

DIX.

Nob. & Chariſſime Adfinis,

Reliquit terras filius Franciſcus, atque, ut ſpero, iis miſcetur, qui in illo die miſericordiam magis quam judicium pro meritis expectant. Satis placidè expiravit, ac tribus menſibus, quibus domi noſtra fuit, crebro vidimus, quam multum pœnitret, ac tum ipſe veniam Deum rogavit, tum petiit, ut nos pro ſe ignoſcentiam, numen aſſiduo poſtularemus. Sepulturæ deſtinatus eſt dies Mercurii proximus. Sufficerit igitur, ſi te Martis die iu viam des, ut avunculus ſororis filium natu maximum, tibi cognominem & magno avo, ſed virtutibus immane quantum inferiorem, extremo hoc honore cohoneſtes. De Cognato Brunæo nihil addo, quia hæc ſcripturus, intellexi ex filio Matthæo eſſe in urbe hac Amſtelodamenſi: ſcripſi etiam ad Ampliſſimum Senatorem Dubletium, ſed ſcio ſtulte, & inique ab eo poſtulatum iri, ut hoc anni tempore, ſe itineri accingat, qui domi non habeat Conjugem, tot ſuavium Liberorum interea curam geſturam. Neque poſcere auſim à Senatore Rutero, qui & ipſe vix quadriennio abeſt ab decimo Climacterico. Nunc plura ut addam, non ſinunt occupationes, ſed ſi valetudo hoc ferat, ut excurras, erunt alia multa, de quibus differendi erit otium. Affini Brunææ, & filiæ plurimam ſalutem dicito, etiam (modo vobiſcum ſit) Illuſtriſſimo Comiti Oxfordio, pro cujus aſſurgente Gloria, licet iniquiſſimis temporibus, non deſinam vovere, quæ virtus ejus meretur.

Amſtelodami, *Tuus quantum poſſim,*
clↄ Ic xlv.

G. J. Voſſius.

DX.

Nobilis Conjunctèque Affinis,

Triſtem tibi nuncium apporto. Ereptus nobis eſt, heri veſperi, filius Matthæus, poſtquam quatriduo circiter lectulo fuiſſet adfixus, & poſtquam biduo ante imminentis morbi nobis indicia aperuiſſet. Hodie eſt xxi. Martii; funus deducetur xxiv. hoc eſt proximo die Sabbathi. Itaque ego, Uxor, Nurus, & filius Iſaacus, plurimum rogamus, ut quem honorem exequiis Franciſci mei proximè habuiſti, eo nunc cohoneſtare funus Matthæi noſtri, ne grave ducas: neque id te ſolum rogo, ſed etiam Cognatum Brunæum, modo valetudo utriuſque, ac res ſic ferant. Perſpectiſſima mihi eſt ſumma humanitas tua, ut hoc pluribus poſtulare neutiquam opus habeam. Feci etiam de iſto certiorem Ampliſſimum Dubletium; non tamen poſcendum putavi, ut denuò ſe huc conterret. Ne quidem id petii à chariſſimo Cognato Rutero, abundè ſemel hoc agendo adſectum ſuum comprobavit. Tamen priuſquam te in viam des, ſignificabis ei de hoc dolore noſtro. Scriberem ipſe, ſed dolor non finit, & præterea occupationes funebres. Has & ſimiles derivare antea in Matthæum ſoleo. Nunc etiam hic ſenectæ ſcipio ereptus mihi. Ita ut vides longa ætas multa ſecum advehit mala. Sorori Brunææ ſalutem noſtri omnium nomine dicito.

DXI.

Joanni Sadlero *S. P.*

NON facilè dixerim, præſtantiſſime Sadlere, quantum voluptatis ceperim ex tuis ad me literis. Neque eo id nomine duntaxat, quod me rei longè deſideratiſſimæ facerent certiorem: ſed etiam quod ab eo proficiſcerentur, qui luculenta adeo operâ, ſuum erga me familiamque meam amorem, ac fidem comprobaſſet. Quanquam verò jam alteram Hebdomodam lectulo ſim affixus, nempe ob ſenilem morbum, pedibus non valentibus officium facere, imo nec manu ſiniſtrâ; quia tamen paulatim remitteret morbus, à quo biennio fueram immunis, dextra etiam commodè ſe haberet: committere non potui, quin literulis hiſce, iterum, iterumque gratias agerem, & à me ac meis, pro viribus omnia grati animi officia pollicerer. Decretum erat ad minutam mentis benevolæ teſtationem, Exemplum eorum mittere quæ hactenus edidiſſem in lucem. Sed multorum nullum apud Typographos Exemplar amplius comparet, omnibus jam diu diſtractis. Sed in eo aliqui ſunt ut recudantur. Quod ubi effectum, non differam quæ mei ſunt officii. Nunc præmitto quos potui nanciſci. Sunt autem iſti Libri vii. de Arte Grammatica, quibus cenſuram exerceo in Veteres Recentes Grammaticos.

- Libri vi. Oratoriarum Inſtitutionum.
- Libri iv. De Gentilium Theologia, & Phyſiologia Chriſtiana, duobus Volum.,
- Liber de Genealogia Chriſti, deque Annis ejuſdem, Nati, Baptizati, Mortui. Item diſſertationes tres de tribus Fidei Symbolis, uno Volum.

Quæſo

Quæso boni hæc consule, nec tam quid mittam, quam quo mittam animo cogita. Qui sane erga te talis, qualis pro tuis meritis esse debet, & futurus semper. Mitto ejusdem generis quinque volumina ad amplissimum & præclarum Oliverium Sanct. Joannium. Quos gratiores fore confido, si à te acceperit, eademque operâ à me salutaris, & omnia grati animi officia promittas. Hæc ipse scripsissem ei; sed is est corporis languor, ut iterum in lectum cogar recipere. Deus qui cœpit reddere valetudinem meliorem, brevi ut spero pristinam restituet.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xlv. iii. Non. Maias, Stylo Gregoriano.

Æternum tuus, G. J. Vossius.

DXII.

Cl. Salmasio.

Nobilissime, maximeque Salmasi,

JUcundum fuit nudiustertius, ac quartus, bona te valetudine conspicere; ac multum gaudii accesserit, ubi ex te cognoro, lectissimam Conjugem, animæ dimidium tuæ, salvam, ac sospitem pedem in Galliis posuisse. Mitto quæ scripsi de Vitiis sermonis, & glossematis Latino-barbaris. Id munusculum boni consules. Addidi Minutium Baldwini, cujus præfationem, à Typographo desiderari intelligo.

Amstelodami, Non. Septemb. cIↄ Iↄc xlv.

Tuus æternum, G. J. Vossius.

DXIII.

Cl. Salmasio.

Eximie vir & amice,

SI multis exprimere velim quàm mihi jucundum fuerit, de valetudine tua cognoscere, & quid in studiis bono publico moliaris; faciam quiddam, non satis dignum veteri firmataque amicitiâ nostrâ, quæ non finit, ut in hujusmodi negotio dubitet alter, de alterius constantissimo affectu. Istoc igitur mittam, ac potius de rebus meis te faciam certiorem. Ac primùm quomodo mihi cum Arthritide fuerit confligandum, non illa quidem, quæ me prorsus arceret à Musarum sacris, sed ejusmodi tamen, ut domi contineret, quandoquidem turpe putarem, si instar Tardipedis Dei, claudicarem foris. Ut autem videas haud nimium in me valuisse Divam malignam, quam nos Podagram vocamus, mitto ad te opus literarium de Vitiis sermonis, & glossematis Latino-barbaris, cujus partem non exiguam, morbi tempore, partim scripsimus, partim ex veteribus schedis digessimus. Exiguo id loco ducent qui literas aspernantur: non tu, vel alius, qui utilitatem cum difficultate conjunctam æstimabitis suo pretio. Equidem hic quoque cum Terentiano Mauro fas sit dicere:

Fronte exile negotium,
Et dignum pueris putes:
Aggressis labor arduus,
Nec tractabile pondus est.

Quod magis judicabis, si alterum quoque volumen consequetur; sed hoc antequam lucem videat, edere animus est grande opus, de omnium disciplinarum naturâ & constitutione, earumque scriptoribus, tum antiquis, tum (modò magnoperè mereantur) etiam novis. De re poetica etiam, & Poetis Latinis & Græcis, quinque libros habeo paratos. Ad hæc, tres Harmoniæ Evangelicæ, de Christi Passione, Morte, Sepulturâ, Resurrectione, & Ascensione in Cœlum. Item opuscula varia, quæ videbis, ubi pedem posueris in ædibus nostris. Hæc adfero, ut facilius te, ubi occasio dabitur, in viam des. Etsi de me aliud promittere nihil habeo, nisi facilem mensam, lectulum mollem, frontem porrectam, & quod non in infima parte putandum, colloquia, ac sermones quales amamus uterque, quoties bonus nos Deus conjunxit. Atque utinam, aliquod tum possis Typographo, ingenii, doctrinæque monumentum committere; sive de dicatione perstet animus, quem scribis, sive aliquid melius in mentem venerit: scio enim nihil à te proficisci, nisi ingenio perfectum, atque elaboratum industria, planéque istiusmodi, quod non placiturum sit, seculo non modo nostro, sed etiam posteris. Quo in omine desino, teque pariter, ac lectissimam uxorem (illam mihi notam virginem, notam matrem, ac ut censeo etiam aviam) plurimùm salvere jubeo.

Amst. cIↄ Iↄc xlv. postr. Non. Sept. Styl. Greg.

Tuus totus, G. J. Vossius.

DXIV.

DXIV.

Jacobo Golio *Mathefeos & Arabicæ Linguæ Profeffori.* *Leidam.*

Eximie & amiciffime Goli,

VEllem, cum proximè forem Leidæ, magis in animo habuiffem, vetus illud verbum, quod Cæfari Augufto, non in animo modo, fed ore etiam atque epiftolis, frequens effe folet. Nam, fi ut eo præcipitur, lentius feftinaffem, non excidiffet tecum loqui de negotio quodam, cujus curam, in me fufceperam Hagæ, vel Ryfwici potius, ubi non me modò, fed nobile etiam fratrum Dubletiorum par, & Boulenum Piterfhoexi dominum (ut matronas præteream) convivio opiparo, exceperat ampliffimus Leewius, Brilanæ urbis Prætor. Nonne affectus tam prolixus, in animum debuerat revocare, quod femel, iterumque, eidem Leewio promiferam? Sed gratiffimus confpectus tuus, optimæque uxoris, & præftantium convivarum, quibus me focium addidifti, ita me abripuerunt, ut ex memori priorum immemor fierem. Præfertim dum femper obverfatur brevitas temporis, intra quod, neceffe haberem, adire, & falutare complures veterum Collegarum, & incomparabilem Salmafium, & maximum Spanhemium, non minus elegantis ingenii virum; quàm doctrinâ, facundiâque excellentem. At faltem imponere huic oportuiffet, quod apud te fuerat neglectum; fed dum cogito, jamjam currum effe adfcendendum, fi tempori Amftelodami effe velim, nec hic magis, quam apud te incurrit, quod ex te, Spanhemioque, quæfiturum me receperam. Nempe utrum alteruter veftri non gravetur, convictorem habere, ampliffimi ejus, quem dixi, Leewii filium. Adolefcens eft, fuaviffimæ indolis, ac probè educatus; fed facilè videt parens præftantiffimus, qui ipfe in Academia Leidenfi vixit diu, quanti periculi fit, eo ablegare filium ufque adeo adolefcentem, ac penè puerum, nifi degat fub oculis alicujus, quem ætas illa revereatur, ut debet. Rogo igitur, ut tribus verbis fignifices, num tibi integrum fit, optimum hunc adolefcentulum recipere in convictum. De pretio, facilè conveniet. Novit enim parens, nufquam melius impendi pecunias, quàm ut liberi augeantur virtute ac doctrinâ. Quod fi res tuæ non fic ferant, ut fieri id poffit, proximum eft, ut & mei, & imprimis ampliffimi Leewii causâ, exquiras, ex præftantiffimo Spanhemio, num apud eum pluribus vacet locus, ac paratus fit, adolefcentem eum admittere in numerum convictorum. Quod fi ne ille quidem recipere poffit, hoc tempore, difpice quæfo, ubi habitaturum hoc tempore tutiffimè putes. Parens nihil æque habet in votis, quàm ut vivat apud alterutrum eorum, quos dicebam. Quo celerius fuper hoc refponfum accepero, eo gratiores erunt literæ tuæ. Longas non expecto, novi occupationes tuas, Solum fcribe; Recipere mihi, vel D. Spanhemio integrum eft. Aut, Cenfeo rectè, huic, vel illi commiffum iri. Ita poftulato meo fatisfacies, & ego minus injurius fuero in tua, ac publica commoda. Salutem dices fuaviffimæ conjugi tuæ, & fummo viro Spanhemio.

Amft. cIↃ IↃc xlv.
Nonis Septemb.

DXV.

Ampliffime & Confultiffime Mieropi,

SÆpè mihi in mentem venit, eximiæ bonitatis, ac humanitatis tuæ, jam ab eo tempore, quo Dordrechtum me tenebat, & annua tibi cura veniret Auftralem, publico nomine, Hollandiam petendi. At eo jucundior effe folet illius temporis recordatio, quod poftea quoque, te mihi, & meis expertus fim femper ufque adeo benevolum, & amicum. Tanto fidentius ante has duas hebdomadas, cum ampliffimo & integerrimo (ut cæteras laudes taceam) fenatore Ratallero Dubletio acceffi domum tuam; ac quia nunc, ob adverfam conjugis valetudinem, excurrere non datur, per literas compello, iterumque filii mei Matthæi, quantum poffum, negotium commendo; idque non tui folum causâ, fed etiam, ut per te, & illuftriffimum Legatum Pauwium, ad quem itidem fcripfi, commendatius effe apud præftantiffimorum Collegarum alios poffit. Vides mihi rem curæ effe: nec miraris fcio, tot ipfe liberorum parens. Et cùm femper nobis cordi fint cariffima pignora, in hoc vitæ incerto, tum præcipuè, ubi non vitæ multum fupereft. Nam quid aliud mihi perfuadeam, poftquam tam parum abfum à feptuagefimo, quem decimum vocant climactericum, ac fapientiffimus Solon vitæ terminum judicabat, indignante quidem Mimnermo, fed non abhorrente divino Pfalte, nifi quod annos denos vivacioribus fuperaddit. Rogo Deum, ut tu quoque vivacibus iftis annumereris, & deinceps quoque belle, ut cum Poeta dicam, pedibus te portes tuis. Id facies bono familiæ,

liæ, & Reip. & amicorum. Ita voveo, (ac pariter mihi ipsi comprecor) æternum tibi.

cIↄ Iↄc xlv. v. Kal. Octob. *Ob insignem illum affectum, & amorem obligatissimus,*

G. J. Vossius.

DXVI.

Clarissimo & Amicissimo Golio. *Leidam.*

ALtero, ex quo à vobis discesseram, die, literas ad te dedi, pro argumento sanè longiusculas. Iis te certiorem faciebam, quomodo Ampliss. Leuwius Brilanæ urbis Præfectus, multum me rogarit, ut exquirerem ex te & Clariss. Doct. Spanhemio, utrum filius suus habitare in ædibus alterutrius possit, quo in Academia Leidensi florentissima, ac domestico exemplo, uberiorem capere possit ingenii ac doctrinæ cultum; super eo nihil hactenus responsi accepi. Metui ne id provenerit ab occupationibus nimiis, quibus distringeris. Quare rectè me facturum putavi, si memoriam refricarem. Quæso hoc age, ne expectationem Leuwii nostri diutius eludam. Lectissimæ conjugi salutem dicas.

Amstelod. cIↄ Iↄc xlv. Kal. Octob. *Tuus,*

G. J. Vossius.

DXVII.

Incomparabili Viro, Collegæ veteri, Danieli Heinsio, Ger. Jo. Vossius, *S. P. D.*

PRoximè edidi volumen de vitiis sermonis, & glossematis Latino-barbaris. Nimirum, mihi duo proposui, prius est ut pro viribus aliquid conferrem, ad barbariem profligandam; alterum ut lucis aliquid adferrem mixobarbaris illis, quæ legere est, apud superiorum seculorum scriptores. Eunte igitur ad vos Longermanno, juvene optimo, & arcto sanguine juncto communi amico nostro Gronovio, occasionem negligere nolui, mittendi exemplaris, non quia tanti putarem, ut inspiceres, sed quod existimarem, id officii mei esse, nec tibi nostra ingrata esse posse, Collegæ veteris, & tui amantissimi, jam ab annis propè quinquagenis. Amorem etiam tuum vicissim perspexi vel proximè, cum una apud Golium cœnaremus. Quem ego virum maximi facio, ut debeo; si meo nomine salutaveris, rem facies longè gratissimam.

Amstelod. cIↄ Iↄc xlv. iv. Idus Octob.

DXVIII.

Clarissimo viro, D. Ant. Æmilio.

Clarissime, & amicissime Æmili,

QUI has tibi literas tradet, vir est probus, natione Græcus, nomine Nathanael Conopius, Presbyter, & Patriarchæ Cyrilli antehac Protosyncellus: Græcè pereruditus, nec Latinè ignarus, sexennio Oxonii vixit; postmodò, ob res in Anglia afflictissimas, terris nostris commendatus. Aliquot diebus apud nos fuit. Urbis nostræ Magistratus eum centum donavit Karoleis; Ecclesia Belgica sexagenis. Minus Gallica dedit; quippe ipsa in re satis tenui; ut non sic indigentibus succurrere valeat, quàm optaret. Nunc ad vos contendit, ut Urbis, Ecclesiæque liberalitate auctior redire ad suos possit. Reformatarum Ecclesiarum sententiæ favet, ac spes nostrorum hominum est, posse eum Ecclesias Græcas arctius conjungere cum nostris. Sed SS. Patres coëmendos (sine quibus parùm in hoc sancto negotio præstiterit) non exiguis opus sit impensis. Quas cùm sustinere per se non possit, opem flagitat alienam, nec iniquam. Cùm verò posceret à me commendatitias, præ cæteris occurristi, quem hoc onere bearem: Nempe ut ejus causam Procerum uni alteri commendes, atque adeo etiam eorum qui Ecclesiæ præsunt. Ad præstantissimum Niuportium, Urbi vestræ à secretis, scripsit, ejus causa, conjunctissimus Collega meus Barlæus. Eo negotium hoc apud Proceres vestros facilius processurum confido. Spero in Ecclesiastico ordine, non gravatè ad hoc conferre operam suam velle, virum magnis virtutibus Arnoldum Ticmannum; quem rogo, ut à me salutes, cùm ob hanc ipsam causam, tùm ut videat me non esse immemorem sui. Dolet quod non melior mihi occasio sit videndi, & complectendi utrumque vestri: & eo magis dolet, quod ab annis circiter quadraginta, cùm adhuc messis vestra lateret in herba, abunde prospexerim, quantum boni,

 ab

ab tam præclaris animi dotibus exspectare Ecclesia & Resp. Literaria posset. Sed vos mihi non minus videmini, Ultrajectinæ adfixi glebæ, quàm ego Amstelodamensi. Interea mihi facilius venia dari debet, ob grandiorem aliquanto ætatem. Nam pauxillas intra hebdomades, ingrediar Climactericum meum decimum, ultra quem, nullum sibi computandum Solon putabat. De me quid facturum sit, sum unicè securus, ut qui divinæ hoc Providentiæ committam; & ut Poeta Bilbilicus jubet; *summum nec metuas diem, nec optes*. Vale, maxime vir, pariter & amice.

cIↃ IↃc xlv. ix. Kal. Novembris.

Tuus omni officio,
G. J. Vossius.

DXIX.

V. Cl. Joanni Brunæo.
Middleburg.

Amplissime vir, Cognate carissime,

LUculentam mihi spem fecerat filius Matthæus, superiori te Majo, ac conjugem pariter affore nobis. Sed licet vix aliud æquè in votis esset, video tamen non sic res tuas tulisse. Multa erant, de quibus alloqui decreram: quorum alia ad fratris tui filium pertinerent, alia etiam ad communia studia nostra; quiddam etiam quod me quoque tangit, quia tangit filium. Jam hoc cùm dico, satis intelligis, maximoperè me optare, ut Zelandiæ Illustrissimi Proceres desiderium nostrum expleant de eo, quod nunquam spissè adeo processurum putabamus: Nempe ut Historiographo suo annuum assignent stipendium; exemplo Hollandiæ, quæ ubi præivisset, non se huic rei defore pollicebantur: nec ignoro quis moram injecerit justissimæ petitioni nostræ; sed postquam ille vita excessit, spero facilius hoc fore negotium; præsertim ubi semel sacra sua commovere voluerit Brunæus, vir, & amicus summus: quem utinam tam literis ad istoc possem accendere, quàm me posse confidam, si vel ad horas paucas colloqui daretur. Nullius equidem commodis obstito; sed non iniquum arbitror, ut ejus potius ratio habeatur, qui mentem non in varias divisit curas, sed tot jam annos in eo totus est, posteris ut prodat gesta inclytarum Gentium, Hollandiæ, Zelandiæ, Westfrisiæ. *Paulum sepultæ distat inertiæ celata virtus.* Quid majores à suis nepotibus magis requirunt, quam ut ne virtus sua ignoretur? Quid dignius se nepotes egerint, quam ut præclarè de eo mereantur, qui desiderium illud majorum expleat? Vellem inclytis ac laudatissimis Proceribus vestris, ob oculos ponere possem, quam nulli labori, imo nec impensæ parcat filius, ut veritatem in profundo Democriti puteo latitantem producere in apricum possit: Nempe totum se huic uni curæ mancipavit. Quid in alio quoque simile? Scio te ista non diffiteri. Solum opto, ut quibus commisit Deus rei patriæ curam, hoc negotium, non infra cogitationes suas putent. Ac non confido defore nobilissimum Cnutium, qui affectum mihi suum in hac re coram declaravit. Multum illi, & cunctis, quibus hoc negotium cordi erit, debebimus, si gratias agere illis liceat, pro eo quod nunc expetimus. Ego, Conjux, filii te, & tuam, & tuos plurima salute impertimus.

Amstelod. cIↃ IↃc xlv. xv. Kal. Decembris.

Tuus æternum,
G. J. Vossius.

DXX.

Nobilissime, & Eximie Salmasi,

IMmortales ago gratias pro immortali divinæ mentis opera, De primatu Papæ: quod multum animum meum pascit, pascetque, ac Deum oro, ut reliqua pariter det tibi pertexere, simulque ut Patroni infallibilitatis ac omnipotentiæ Papalis videant, quam incertis ac putidis subnixa sit tyrannis ejus, qui sic se extulit supra conservos suos. Inquisivi sedulò, quid animi foret Proceribus, de advocando Professore Medico; sed negabant hactenus de eo sermones fuisse inter se; sed solum de Professore Botanico; quod suorum civium plurimum interesse putarent, ut peritiores haberent Pharmacopœos. Et scio sic esse; Etsi non ignorem, malle, qui non Botanicus modò gnarus sit, verùm & profiteri artem Medicam velit. Optem me super hac re colloqui posse cum Exlegato Scapio, Lugdunensis Academiæ Curatore ac Gymnasii nostri; sed is nomine Urbis nostræ adhuc agit Hagæ Comitis, ac vix putatur affuturus ante Natalem Domini. Non desinam urgere hoc negotium, ubi fuerit reversus: Hæc parva malui raptim exarare, quam diutius relinquere animum suspensum præstantissimi Kyperi, cujus egregia Volumina duo, de scientia naturali abundè ostendunt, quid ab eo sit exspectandum Lyceo nostro, si Proceres nostri ad eum huc advocandum adjiciant

rant animum, sed nisi cum pluribus fuero collocutus, nihil certi possum rescribere. Isaacus meus plurimam jussit salutem adscribi.

Amstelodami, ↄIↄ Iↄc xlv. xii Kal. Decemb.

Æternum tuus, tuique Admirator & Cultor,

G. J. Vossius.

DXXI.

Reverendo variæque Eruditionis Theologo Jacobo Lydio, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

Ternas à te literas accepi: unas cum dono Reverendissimi Armachani, quod per mihi gratum fuit, tum propter cruditas ad Ignatii vulgarem Editionem notas, tum propter genuini Ignatii veterem translationem. Ipsum Græcum Codicem non vidit vir summus Usserius; sed ea fœlicitas reservata fuit Isaaco meo, qui Florentiæ è bibliotheca Medicea descripsit, ac primus orbi Christiano dedit, opposita è regione versione antiqua ex editione Usseriana. Non possum, Amicissime Lydi, satis exprimere, quantoperè me Reverendissimus Usserius, ac imprimis filium meum, dono suo bearit: quanquam & tu quoque, in aliquam hujus beneficii veneris societatem: qui cùm nobis ex Britannia apportasti, & simulac pedem in urbe patria posuisti, eum continuo misisti mihi; probe gnarus, in hujusmodi etiam negotio, locum habere, quod vulgo dici solet, bis cum dare, qui det citò. Sed ut eo nomine laudari tu mereris, ita ego metuo, ne potius castigandus tibi videar; qui nec de hoc dono rescripserim quippiam, nec ad alteras literas reposuerim quidquam. Poteram pro me adferre, tum adversam valetudinem meam, ac præcipuè uxoris mire adflictam: tum mortes filiorum Francisci J.C. tum Matthæi Historiographi; sed-enim aliud præterea est, quod me negligentiorem fecit, in postulato Reverendi & præstantissimi Roberti Ballii. Scripseras in edendis nostris festinato opus esse: At Typographorum duorum, quibus hic utor, prælum in tantum distinebatur variis, & ingentibus voluminibus, ut uterque negaret, intra aliquot menses, quicquam mei posse excudi. Sed exinde nusquam non velle omnia agere in meæ spem gratiæ. Non peccassem, si quamprimum te hujus responsi fecissem certiorem, sed nunquam in respondendo sum tardior, quam quùm scribere non licet id quod ego & alter mallemus. Ita factum, ut in totum scribendi officio supersederem; sed ante menses sex septem Blauwius exorsus est libros, quos exaravi, de omnium Artium, & Scientiarum naturi, usu, ac nexu. Elzevirius autem excudere cœpit librum unum de natura & constitutione Poeticæ, & tres de Arte Poetica: quibus junguntur duo, unus de Græcorum, alter de Latinorum Poetarum temporibus. Sed quoniam hæc grandibus aliorum voluminibus intermiscent, nostra vix philyram unam singulis hebdomadibus procedunt. Interea pollicentur, post duos summum menses, se in nostris assiduos fore. Quod si tum quoque eadem maneat mens, Reverendo, Clarissimoque Bayllio, non committam, quantum in me fuerit, quin ejus expectationi satisfaciam. Sin id serum tunc erit, ut metuo; non deerunt alia atque alia, quæ publici juris faciam: In his quinque reliqui Libri de Paganica Theologia, qui non affecti modo, sed etiam confecti; uti & tres de Harmonia Evangelica, in Argumento Dominicæ Passionis, Resurrectionis, & Ascensionis in Cœlos. Adderem alia, sed non petiisti tam Catalogum propediem σὺν θεῷ edendorum, quam ut responderem de Editione eorum, quæ de Baptismo, & imprimis de Anabaptismo scripsi, & isti Argumento vicinis. Tamen fortasse, nec ista ignorare malueris. Id enim postulat amor domus nostræ hæreditarius, jam ab annis octoginta circiter cœptus inter Avum tuum præclaræ doctrinæ virum, ac Parentem meum; possea vero continuatum, inter me, & avitui viduam, optimamque Matrem tuam; quæ te scio non ignorare, ac stimulum esse debent, ad amorem etiam præstandum filio meo, quasi μυησιῶ, qui nullum in se benevoli affectus officium sinet claudicare. Vellem te aliquando hic videremus. Etsi quid minuti negotii fuerit, hoc etiam impellat, quod visurus apud nos es ingentem turbam MSS. etiam hactenus ineditorum. Hoc philtro te alliciendum putavi. Neque enim ignoro, quam sis φιλόβιβλος καὶ φιλόμουσος. Uxor & filius te plurimum salutant, salutem etiam nostro dicito nomine, optimæ sorori, ac egregiis fratribus: per otium quoque Illustri viro Wittio Exlegato, ac cæteris quos nominis nostri amantes imprimis scias.

Amstelodami, ↄIↄ Iↄc xlvi.

DXXII.

Joanni Brunæo, J. C. V. C. Gerardus Jo. Vossius, *S. P.*

Gaudeo, Amplissime vir, charissime cognate, quod tam te videam memorem mei, & meorum. Prout auctor fuisti, libellum mitto Illustribus D. D. Zelandiæ Ordinibus offerendum. In quo tantùm abest, ut mihi videar peccare, ut potius existimem me non publici minus habere rationem, quam familiæ meæ. Nam si hac parte Proceres aliis nolint terris cedere, quæ res majorum à pluribus sæculis, posteris tradiderunt; nunc recte de publico mereor, si offeram eum, qui spartam eam non minus ornare velit quam possit: Imo non minus possit, quam illustres ipsi Proceres velint. Tot jam annos non dico, sed lustra, Historiæ Belgicæ, Fœderatæ maximè, cura ac cogitatio distinuit domum nostram, ut nemo in ea non potuerit aliquid videre supra vulgus. Nunc hic unus superest, qui ut de ejus ingenio, doctrinaque, nihil nunc dicam (putidius hoc forsan videretur) at saltem non leve videri debet, quod tot annos non minima fuerit pars sermonum, quos de Antiquis Fœderatæ, imo universæ Belgicæ rebus, pœne assiduè internos, in domo, ut arbitror, non prorsus illiterata, commutavimus. Accedit quod istiusmodi ad hoc negotium Bibliotheca sit instructus, ut nesciam ecquis alius præferri debeat. Nec de excusis id solùm libris dixero (quanquam, & hoc non leve putandum) sed maximè MSS. quos nescio numquis plures de Historia Belgica ineditos habeat, vel etiam compluribus annis comparare sibi possit. Quid dicam de filii τῶ μακαρίτε observationibus multis, quas in schedis asservamus. Non ego præter morem meum ista scriberem tam prolixè, nisi putarem, id nunc à me exigi, si non publici minus quam domestici boni amans sim. Tu modo curam hanc suscipe, ut Illustrissimis Proceribus Zelandiæ vestræ, pro affectu erga me & meos, & cum his etiam tibi agere gratias possim. De nobilissimo Cnutio omnia mihi spondeo, & Procerum aliis, quos in causa filii Matthæi me Hagæ memini convenire. Ita mihi sereno vultu affectum suum testari visi sunt. Nec culpa fuit nostra, siqua velut canina scæva obturbarit, qui studium hoc non aliter quam canis Nilum degustarat. Cui tamen in cæteris laudibus nihil detractum velim. Non hoc vel moribus, vel ætati conveniat meæ. Quid ego pluribus te nunc distineam, Amplissime Cognate? Ea es prudentia, ut per te videas, quid nunc factu sit opus: ea autem benevolentia atque amore, ut omnia nostri causa velis. Quod si quid præterea à me fieri posse putes, tribus verbis perscribas: sed imprimis tempus illud expectabo, ingenti cum desiderio, quo te Conjugem, & quos Liberorum unà adducere visum erit, coram amplecti licebit. Plurimam omnibus vobis adscribi salutem uxor jussit; sed & Cognato Brunæo, si adhuc hospes fuerit patrui sui.

Amstelodami,
cIↃ IↃc xlvi.

DXXIII.

Winando Rutgersio, *S. Th. Doctori.*

Clarissime atque Amicissime Domine Doctor,

Valere te & tuos gaudeo. Valeo & ipse mediocriter, melius valiturus, nisi male valeret conjux. Existimet aliquis me ad tam diuturnum malum paulatim obdurescere. Et foret fortasse, nisi pariter, & animi, & corporis dolore discruciaretur; ut ferreus sim futurus, nisi dolore ejus doleam. Interim quantum possim, dolorem tempero, tum sapientiæ præceptis, tum etiam studiorum amœnitate; quæ non sinit ut quidquam remittam de laboribus antiquis: imo nugis animum remittere, etiam innoxiis, prope mihi idem videtur, ac animum amittere. Admodum mihi est ægre, quod non potuerit vel mea, vel filii opera tibi esse utilis, in conquirendis libris de quibus scribis. Studiose lustratæ sunt tabernæ librariæ, consultique quos oportuit; sed incassum sudavimus. Negant eos amplius apud Bibliopolas, vel Typographos reperiri. Desidero scire an habeas Petrum Tyræum Societatis Jesu Theologum, & Professorem Herbipolensem; cujus duo extant libri; unus de apparitionibus omnis generis Spirituum Dei, Angelorum, Dæmonum, & animarum humanarum; cum appendicibus, de Spirituum imaginibus, ac cultu, ac Purgatorii veritate. Alter verò liber qui est quadripartitus, tractat de Dei in V. T°. Apparitionibus & Locutionibus, tam externis, quam internis. Coloniæ à Cholino est excusus Anno cIↃ IↃc. folio in quaternam plicato: paginis constat quasi quingentis. Si eo destituaris, & videre desideres non patiar, ut quicquam hac parte requiras. Si quando excurres, cujus toties jam spem fecisti, sedulo uterque lustrabimus,

lustrabimus, ecquid vel mea, vel filii Bibliotheca habeat, quod doctissimis laboribus tuis utile esse possit. Salutant te & Conjugem Uxor & Filius.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xlvi.

Tuus ut scis sine fuco more majorum,

G. J. Vossius.

DXXIV.

Claudio Salmasio, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

Vir Nobilissime,

Tarde rescribo, nec aliter potui ob gravissimum amplissimi Schapii morbum. De eo prope fuit conclamatum: hactenus tamen convaluit, ut pedem posuerit in curia, cum maximè ejus præsentia opus foret, quia de novo creando Magistratu, agendum esset. Nec tamen ea firmitas corporis, ut novo Academiæ Magnifico Rectore designato, Leidam se conferre fuerit ausus. Facile in recidivam incidisset, cui infirmatis adeo viribus, non æque par fuisset ac ante. Nudiusquartus demum compellandi potestas facta. Deque præstantissimo Kypero, gratus ei sermo noster fuit. Jam antea de hoc locutus sum, cum Consularium duobus, vel tribus; sed negabant sibi constare de eo, quod putabam. Refricavi eis memoriam eorum, quæ semel iterumque acta essent, de advocando Medico & Botanico. Nec abnuere illi utiliter de eo posse cogitari; sed putabant quiddam esse, quod hoc tempore prævertere oporteat. Et hoc quale foret retulerunt. Quamquam satis id per me intelligerem. Pertinet autem ad Jurisconsulti professionem. Ac similia dicere Amplissimus Schapius, sed prolixè quædam addebat, de affectu suo erga Ornatissimum Kyperum. Satis vidi, non per eum staturum, quo minus, vel Leidæ, vel apud nos ejus ratio habeatur. Putavi mei muneris esse, ut tam bene affecti amorem, magis etiam accenderem. Itaque multa retuli, de Eruditione, quam ex Commentationibus illius perspexissem: Etiam in Chymia, quam ego scientiam, sed sic, ut Antiquis etiam suus constet honos, magni semper feci. Sed-enim Consul Schapius ea respondit, unde cognoscerem se non esse hujus ignarum. Ac benignè adeo dimisit, ut facile viderem, si per alios non steterit, plurimum in eo reponi fiducia posse. Equidem certi nihil habeo promittere, eo minus, quia hoc habent ferè urbis nostræ Proceres ut diversa eorum sint studia, ac putent prætterea nihil maturandum, an festinandum dicam? Propè quasi ex Lentulorum essent familia, quales etiam Austriacos magis quam Heroas Gallos esse ferunt. De me interim ita habe, me nulli defore occasioni, quin eam arripiam, ut si possim, perficiam quod velles. Atque id quidem Clarissimi Kyperi causa, quem jure æstimo, tum in tuæ spem gratiæ, cujus ergo, nihil non velle debeo. De rebus meis poteram fortasse aliqua addere, quamquam minuta, ut omnia sunt mea; sed cultore tui nominis, ac penè dixerim numinis, Isaaco filio, Leidam eunte, malui ex ipso omnia à te cognosci.

Amstelodami, cIↄ Iↄc xlvi.
v. Id. Feb.

DXXV.

Amplissime ac Conjunctissime Adfinis,

Putavi ob arctissimam Conjunctionem nostram, hoc mihi agendum, ut ex me potius, quam aliunde cognosceres de obitu filii mei Matthæi, quem xx. Martii morbus (maximam partem vetemus erat) abstulit mihi, intra quatriduum, quo lecto adfixus fuit. Biduo jam ante, tale quid mihi præsagiebat animus, cum in mensa mea referret, ut, dum assiduus est in gestis Dominæ Jacobæ describendis, frigore sæpius horridiusculo corriperetur. Sic res sunt humanæ. Mihi est animus cum bono Deo, qui tot adversa pertuli, hoc quoque forti animo perferre. Et ut melius possim, amicorum me precibus commendo. Scio non defore, qui ambiant apud Illustres D. D. Ordines Historiographi Officium. Equidem non possim dicere me alterum huic muneri scire magis idoneum fratre ejus Isaaco; de quo plura dicerem nisi filius foret. Et posset ille una munus Geographi Ordinum implere, quod olim sustinuit Philippus Cluverius. Solum terret quod multum mihi laboris fuerit exhauriendum, priusquam id obtingeret Matthæo nostro, ut Historiographum facerent Proceres nostri. Sed fit etiam, quod cum molestia fit. Decretum per otium de hoc agere cum Ill. & Ampliss. Wittio Cognato, quem scio ita esse animatum, ut nusquam passurus sit operam suam claudicare. Et fortasse è re fuerit, si rei istius non fuerit ignarus. Nam facile ob tingeret, ut aliquis cogitationes, & molimina mea, quæ cum uno duntaxat Dubletio communicavi, obturbare

turbare conetur. Hæc ergo nunc raptim adeo, ut vix sciam quid scribam. Sic undique interpeller; & tamen non dimittendus erat inanis nuncius, qui hac hora ad vos contendit. Salutem uxori ac liberis, nec minus Amplissimo Cognato Witio.

cIↄ Iↄc xlvi. xxiv. Martii.

Tuus totus,

G. J. Vossius.

DXXVI.

Clarissimo & Præcellentis Doctrinæ viro, Dn. M. Stephano Joannis Stephanio, *Serenissimi Regis Daniæ Historiographo, inque Equistri ac Regia Academia Sorana, Professori Ordinario. Soram Danorum.*

Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

TAndem læta affulsit dies, qua non dubitandum, æternùmne Cimbricæ gentis decus, Saxo Grammaticus vester, Stephanii mei popularis sui beneficio, sanus, bonâque corporis habitudine, pereruditoque etiam Commentario auctus, illustriorque, ac verbo, ut dicam, omnino ejusmodi, qualem hactenus desideravimus, in lucem, manusque hominum elegantiorum venit. Exprimere non possum, quam bene mihi de te ipso, de gente vestrâ, deque universa Republica literaria meritus videaris. Deus plurimos tibi annos largiatur, ut melius meliusque mereri posses. Quamquam tantum effectum tibi, ut si vel brevi (id ne benignum numen sirit) humanitus aliquid tristius subeundum foret, sic quoque æternum, ut in te Saxo, sic tu in Saxone tuo sis victurus; nullaque dies sit deletura beneficium utriusque vestri. Si ante annum habuissem hos labores tuos, crebrius nomen tuum legeretur in opere nostro de Vitiis Sermonis: in quo videbis aliquando etiam ad partes advocari Suenonem tuum. Scio, quod mitto ἀντίδωρον impar esse tuo. Sed ut quomodocumque æquarem, volui addere libellos duos de symbolis, unum alterum, de genere atque annis Christi. Nihil opus rogare, ut boni consulas. Novi enim quanti me meaque omnia soleas æstimare. Nec impedio, quo minus deinceps etiam huic indulgeas errori tuo. Illud vero impensissime rogo, ut pergas eruere, inque apertum proferre alios etiam rerum Danicarum Scriptores, imo & quæ nostro sæculo, quæ feliciter, quæ secus contigere, ingenii, doctrinæque tuæ penicillo posteris prodas. Nolim tamen in hoc rogando te longo uti sermone, quia non dubito quin quotidie illud à te postulent, atque exspectent, viri & Illustrissimi generis, & maximæ in Dania vestra auctoritatis; quorum præcipue valere apud te voluntas debet. In studiis gravi hac ætate, præsto quantum possum: pluraque possem, si memet corona illa adhuc cingeret octonum Liberorum, qua me beatum Leidæ novisti. Nunc ad meliores sedes, Deus transtulit universos, excepto Isaaco Vossio J. C. quem confido brevi multa publico daturum. Is filiorum erat natu minimus, uno dempto Gerardo, cujus Velleium, & alia quædam videris fortasse. Nolo tristibus illis diutius immorari. Plurima salute impertias egregios viros, & mihi caros Collegas tuos, D. Laurembergium, & D. Erastium. Addo & optimum, & cordatissimum, D. Meursium, cum filio, filiaque.

Amstelodami, xi. Jun. cIↄ Iↄc xlvi.

DXXVII.

Nob. Baroni Herbert.

Illustrissime D. Baro,

SEro rescribo ob mortes meorum; unius natu maximi filiorum Francisci, in Curia Hollandiæ & Zelandiæ Advocati; Alterius natu proximi, Matthæi, Illustrium earumdem Provinciarum Historiographi, & Amstelodamensis Reip. Bibliothecarii: cujus fortasse Annalium libros xv. videris Itaque nunc Liberorum mihi nihil, præter Isaacum, qui paucos ante menses, Ignatium genuinum edendo, benè bonis de Ecclesiæ meritus videtur. Quippe antea nonnisi Latinè exstabat, idque Reverendissimi Armachani Antistitis beneficio. De præclaro opere tuo, sæpius cum Typographo sum collocutus; tardiùs autem responsum accepi: in causa erat, quod nunc in edendis libris fiunt difficiliores, propter motus Britannicos, & Germanicos. Istis enim terris immane quantum hinc librorum distrahi solet. Nunc aliter est ob causam quam referebam. Quæsivi tamen quantum exigerent, tuis si sumptibus prodiret. Blauwius qui mea excudere, nec semper tamen solet, paratum se post sex menses prælo committere, idque impensis suis, dummodo ipse centena exemplaria emas, & pro quoque sesquiflorenum Hollandicum, sive

xxx.

xxx. ſtuſeros noſtrates, perſolvas. Sed edituras aiebat forma ac Typis quibus opus meum, de Theologia Paganica, & Philoſophia Chriſtiana,lucem videt. Ambigebat quid diceret, ſi Typis tam grandibus excuderetur, ac tua illa præclara de Veritate, ac errorum cauſis. Uſque adeo nunc prælum ejus diſtinetur multis, ac ante id, quod dixi, tempus, ordiri Editionem non poſſit. Interea temporis, & à te reſponſum expectabo, & ipſe ſemel, iterùm, ac tertiò, fortaſſe perſcribam, quid cenſeam de iis, ubi aliud tibi videtur. Nunc ſolùm ſignifico, Ita me animatum eſſe, ut non arbitrer aliquem mortalium minus moveri ob diſſenſum alienum. Perplacet, quod mihi, & aliis ſæpius referebat ſocer, ſummus vir Franciſcus Junius: Sic ego, ſic ille; eruditi viri diſpiciant, quid melius ego, quid rectius perſpexerit alius. Imprimis hoc propter Druſium dicebat, ſubinde aliquid affectui indulgentem, virum interim Hebræis literis pereruditum, & aliquid obſervantem, alteri inviſum. Nempe aliquid ſinguli videmus; nemo omnia: ſed quidquid ſinguli valemus, in publicum proferamus, ut penes poſteros judicium ſit, quibus eo facilior erit delectus, quò candidius quiſque expoſuerimus, quid nobis videatur. Sæpe veritas è Democriti puteo difficulter educitur; ut multorum manibus, atque opera opus ſit. Interea quia ſic poſcis, non defugiam laborem perſcribendi minutatim de nonnullis, ubi diſſentire videamur. Et quia longioris ea res operæ ſit, ſi non unis, pluribus id literis faciam. Noli enim uſpiam, ab tam illuſtri viro, ejus ingenii ac doctrinæ, quicquam à me deſiderari. Sic planius erit, ubi mihi perſlet animus, ubi aliquid à te commodius dictum putem, ubi ſtatuam facilè per ſe conciliari, quæ pugnare videantur. Et tibi quoque hoc opere inedito, & mihi parte commentationum alterâ, corrigendi aliquid occaſio dabitur. Si hic excudi velis, & id neutiquam poſſit fieri, ante menſes ſex: ſalvis ac ſoſpitibus nobis, abundè temporis erit, de variis diſſerendi per literas, quia coram non licet. Utinam vero brevi aliquid cognoſcerem de Alcyoniis Britannicis. Neque id tam dico mei cauſa, quam amore Regni antehac florentiſſimi. Nec tamen peccem, ut arbitror, ſi minus diffitear, agi etiam ex minuto rem meam. Nam jam menſes ſunt quindecim, quo nihil ad me redit ex præbenda, ut vocant, Cantuarienſi. Nihil gratius facere poſſis, quam ſi ſic res ferant tuæ, ut commendatione tuâ, non ita ſpiſſè procedant res noſtræ. Præſertim, cum rebus, licet turbatis, grande non ſit exſolvere quod debeatur, ſingulis enim annis, non ultra centum libras ſterlingicas percipio. Nolui tamen moleſtiam ullam faceſſere, ne videar in nugis noſtris, tanti Herois operâ uſpiam abuti: Et tamen hominibus noſtris non videor indignus, cujus ratio aliqua habeatur, qui nihil niſi aſſiduè pro Britanniæ bono preces fundam, & ſupra, quam ætas ſinat, deſudem, pro Rep. literaria, inque ſtudiis omnia non tam metiar profecto commodo meo, quam Eccleſiæ Chriſti. Abſque eo foret, multis partibus unctiores forent res noſtræ. Deus Opt. Max. diutiſſime Te ſalvum ac ſoſpitem, Illuſtriſſime Domine, conſervet.

Amſtelodami, cIↃ IↃc xlvi. Poſtr. Id. Jun.

Illuſtriſſimæ dignitatis tuæ Cultor æternum,

G. J. Voſſius.

DXXVIII.

Reverende idemque Amiciſſime Croci,

Quanquam in ſcribendo aliquanto ſim negligentior; non tamen ſi quis è nobis ſuine ad vos eat, eum ſine meis ad te literis dimittere ſoleo. Quare & conſuetudinem hanc nunc retineo, redeunte ad vos Neumanno, Juvene, & probo, & pereruditio, & utroque nomine hominibus doctis acceptiſſimo, ante omnes τῷ πάνυ Salmaſio: qui & aliquando eum per literas mihi commendavit. Quamobrem confido ei nuſquam defore, tuum, & aliorum præſtantium hominum favorem, ſi qua in re eum fortaſſis deſiderabit. Audio, gaudeoque omnia apud vos jam quieta eſſe & tranquilla, poſtquam abiit Doct. Combachius. Equidem hæc Alcyonia, non diuturna modo, ſed perpetua vobis eſſe velim. Sed quoties malos, pravoſque hominum mores cogito, non poſſum mihi aliud perſuadere, quam nonnullos homines, qui niſi nocerent, morerentur, ubi qualiſcumque Dux obtigerit, redituros ad ingenium, velut anus ad armillum. Multum tamen bonæ ſpei habeo, in Procerum veſtrorum prudentia; qui non ſinent hujuſmodi, cum urbis, atque Eccleſiæ malo, turbare, & cum ratione inſanire. Edidi aliquot ante menſes tomum priorem de vitiis ſermonis: quo operam dedi, tum ut caſtigatior ſit ſermo, puriorque, tum etiam ut ſemi-barbari illi, qui poſt irruptiones Gothicas, atque alias, Romanum Imperium tenuere, melius ab hominibus non ineruditis, intelligi poſſint. Etſi vero ſciam non ferre tua tempora, ut iſtis legendis vaces; volui

tamen

tamen ut videres, quia indignum amicitia nostra putarem, aliquid mei prodire in lucem, cujus non facerem te participem. Cætera, quæ ad me, & alios nostri ordinis, his in locis pertinent, & præterire nunc animus est, quia melius, certiusque, ex Neumanno cognosces, qui viva erit Epistola. Et sanè gaudeo eum potissimum ad vos ire, cui & nostri Gymnasii, & Leidensis Lycei status est cognitissimus. Etsi enim mihi longe est jucundissimum, per literas colloqui tecum; tamen vel inertia quadam, vel ob assiduas occupationes, quodammodo, lætor, si in scribendo liceat esse breviori. Salutabis plurimum Claris. D^n. Witt ium, quem amo, & æstimo, nec ejus memoriam deponam. Deum rogo, ut utrumque Vestri, diutissimè conservet, cum familiæ, tum imprimis Ecclesiæ bono.

Amstelodami, *Nominis tui cultor,*
cIↄ Iↄc xlvi.
Prid. Id. Jun. G. J. Vossius.

DXXIX.

Antonio Matthæo, J. C. Gerardus Vossius, *S. P.*

SÆpè mihi, summe vir, jucunda obversatur memoria ejus temporis, quo clarissimus socer tuus, atque ego, morum similitudine conjunctissimi, amicitiam colebamus, usque ad ejus extremum vitæ diem. Nec illius me temporis oblivio cepit, quo & tu atque ego, alter alterum coram amplexi sumus: cujus ego, tum doctrinam ac virtutes, amare & æstimare didici. Nec scio utrum magis, talem tibi socerum, an illi talem generum gratularer. Eo impensius gaudeo, tam bellam mihi oblatam esse occasionem, testandi affectum hunc, ab tot annis minimè esse imminutum. Et qui possit? Cùm tua & eruditio insignis, & virtus eximia, quæ sola mihi amorem mereri, in nostri ordinis hominibus semper visa sunt, quantùm dies accrevit, tantùm doctorum judicio, testatiora sunt cunctis. Quocirca cum unico uxoris meæ fratris filio, optimè consultum vellem, non aliud potui in animum inducere, quam ut eum tibi de meliore nota commendarem. Quem eo gratiorem fore confido, quod & bonarum sit literarum amantissimus, & probitate ac modestia egregius, & juris studio biennio jam in Academia vacarit, quæ quondam tantopere, magno Parente tuo poterat gloriari. Sed existimavi, quod non possit Parens, ὁ μακαρίτης, id posse apud Ultrajectinos tanto Patre natum, non minorem filium. Quocirca auctor, nec solus tamen fui, ut ad vos potissimùm se conferret, & quæ juris studio hactenus deessent, ea suppleret de pectore tuo Papinianeo. Nec dubito, quin longe sit futurus gratissimus, non solùm, quia sic erecta ejus indoles mereatur, sed quia natus sit magno sanè viro, & præclare de Ecclesiis nostris merito. Est enim Francisci Junii, nobilis viri, sed nobilioris Theologi, ex filio natu maximo Nepos; quem nunquam familiæ indecorem fore confidimus. Solum rogo, idemque facit mecum Conjux, facit Juniana omnis familia, sic illum complectaris, ut studia ejus quamplurimum tibi debeant. Vale, vir maxime, & qui amor inter socerum, & me fuit; is deinceps esto inter te, meque, atque etiam duret inter liberos nostros. Quid enim pulchrius? quàm, ut junior ille Isocrates olim ad Demonicum scribebat, ὥσπερ τὴν οὐσίαν, οὕτω καὶ τὴν φιλίαν τὴν πατρικὴν κληρονομεῖν.

Amstelodami, *Tuus æternum omni officio,*
cIↄ Iↄc xlvi.
Prid. Non. Jul. G. J. Vossius.

DXXX.

V. Cl. Guinando Rutgersio, Ger. Jo. Vossius *S. P. D.*

QUod tu, uxor, generque, cum filia benè valetis, equidem gaudeo; ego mediocriter valeo, quod de uxore non possum dicere; atque ad ejus adversam valetudinem accedunt, quæ non muliebrem modò, sed & virilem constantiam possent expugnare; imprimis mortes duorum filiorum, qui ætate exsuperabant cæteros: Ii sunt Franciscus Jurisconsultus, & Matthæus, Ordinum Historiographus, quorùm uterque intra semestre proximum excessit. Cùm octonis liberis Amstelodamum veneram, unica nunc proles superest: utrùm vero hanc etiam terræ sim daturus, an potius velit Deus, ut unus filiorum superstit, qui ubi fatalis illa hora advenerit, oculos mihi claudat, id cum Horatio dixerim, *scire nefas*: quandoquidem, ut ait idem: *Prudens futuri temporis exitum caliginosâ nocte premit Deus.* Noli autem propter tot adversa putare, sic me iis premi, ut officio desim. Propè enim nihil remitto à veteri labore, licet septuagenarius: Quia tantò sum temporis avidior, quantò citiùs mihi ejus rationem reddendam video. Sed mihi multas bonas horas auferunt tum amici, tum qui vicinis, vel remotis

motis etiam è terris salutatum veniunt. Si tam stultè saperem, quam Plautinus ille miles, nec meo me pede metiri didicissem, poteram fortasse suaviludiis quibusdam fidem habere, qui mihi similia his conquerenti, ridiculè respondebant, Nimia est miseria, Doctum esse hominem nimis. Sed mittamus assanias. Ego propter crebros adeo visitantium accessus, non possum sic limare mea, ut eruditæ caveæ usquequaque satisfaciam. Ac propterea, sæpè recessum aliquem opto, qualis ille in quo nunc degis; absque eo esset, quod Miles sæpè incommodat: ut mihi narrant, qui tuas mihi literas reddiderunt. Mitto nunc ad te lv. Tomos operis nostri de Theologia Gentili, & Physiologia Christiana. Quatuor supersunt, qui quando lucem sunt visuri dicere nequeo. Ita multa sunt, quæ forsitan prævertent. Miraberis fortasse, cur non miserim prius, sed cum Clero dicassem Anglicano, tam multa eò exemplaria mittere necesse fuit, ut non potuerim amicorum multis donare, quibus antehac soleo. Quid Amicos dico? Negavi etiam Liberis, quia nullum superesset, præter unicum, in quo novas curas annotarem. Sed postquam intellexi, tanti tibi esse nostra, ut pretio tuo emi velis, emere Ipse malui, quam ut tu nummum impenderes. Præsertim cùm non indignum sit homine Theologo & Philosopho argumentum, ut planè confidam, non displiciturum. Sanè à summis viris ac studiorum principibus benigna satis judicia accepi. Operis nostri de Natura, & Nexu disciplinarum, vix octo, ut vocant quaterniones sunt excusi. Jam menses sunt aliquot quod operæ cessant: non culpâ nostrâ, sed quia scripturienti hoc sæculo variis adeo præla distineantur bonis malis. Leloyherium de Spectris non vidi; ac metuo ne idem sit ac Lu. Lavaterus, de Spectris; qui Genevæ excusus, an. cIↄ Iↄlxxx. apud Eustathium Vignon. Forsan incideris in alicujus Jesuitæ, vel similis farinæ librum. Mos enim illis corrumpere nomina eorum, qui inter hæreticos, quodammodo familiam ducunt. In his autem Lavaterus ille, Theologus Tigurinus, Henrici Bullingeri gener; cujus scio varia videris monimenta: Et fortasse illud de Spectris. Sed hunc ab illo Leloyherio diversum putaris. Dixi, quid mihi videatur. In quo si fallor, tam pereat suspicio nostra, quam extrema faba, ut in proverbio est. Non ignoras, ut Amplissimorum Academiæ Leydensis curâ atque operâ, aliqua sit facta medicina inimicitiis inter summos viros Salmasium & Heinsium. Saltem hactenus, ut ne alter in alterum posthac calamum stringeret. Sed non multo post Goethi Senatoris Leidensis (is affinis tui Heinsii gener est) liber in lucem prodiit adversus Salmasium; in quo traducit magnum illud sæculi decus, ut merum Grammaticum. Cætera tacere malo. Quare metuo, ne incassum fuerit omnis Curatorum labor. Si benè Salmasium novi, non feret hoc Heinsius inultum. Sed denuò se Salmasius accinget ad impungenda, quæ is scripsit, præsertim in N. T. O si tandem homines, in studiis excellentes, condonare multa publico possent, nec mutuo, sic dente genuino se roderent. Non modò de Rep. Literaria, sed etiam de seipsis mererentur longè melius. Nunc quid faciunt, nisi quod apud imperitos sordeant, & unà ferè cum illis studia universa? Pluribus non detinebo, partim quia jam adsunt, qui has ad te literas deferent; partim quod nolim longus videri: præsertim postquam ipse adeo in scribendo brevis esse soles. Uxori, filio, genero, plurimam salutem dicito; imo & vos omnes salutant Conjux, & filius Isaacus; qui annum & amplius redux ex peregrinatione, Britannica, Gallica, Italica; quibus penè quadriennium insumsit, non sine studiorum incremento. Quod facilius perspicies, si aliquando excurreris. Hoc fore adulto vere proximo, spem fecere illi, qui literas has tradent. Nomina adderem, si inquisissem. Sed leve peccatum, cùm liceat mihi sic eos apud te πειράζειν.

Amstelodami, vi. Id. Septembris. cIↄ Iↄc xlvi.

DXXXI.

Illustrissime atque Incomparabilis Salmasi,

A Quo hasce literas accepis, is est Christopherus Witotichius, Pastoris Aulici in Silesia filius, juvenis integræ vitæ, & hoc nomine acceptissimus bonis omnibus qui noverunt. Ante biennium mihi per literas commendatus fuit à Cl. V. Ludovico Crocio Theologo Bremensi. Ea in urbe biennio toto studiis operam dedit, inter cætera literis Græcis & Hebræis, item sacris; ac sub præsidio Crocii, publicè etiam in Theologicis disputavit, &, ut intelligo, cum laude. Exinde Groeningam abiit, ubi biennio item præfuit studiis filii Steinbergii, ea in urbe Doctoris, ac Professoris; nec operæ filio impensæ Steinbergium pœnitet. Felicem autem se juvenis hic putaret, si etiam apud Leidenses, similis ei posset conditio obvenire. Videtur pater in re honesta, sed plures in studiis filios educat: & in adflicto hoc Germaniæ

 statu,

ſtatu, non idem poteſt quod olim. Optaret igitur ut filius ſuus ſucco ſuo in externis Academiis poſſit aliquantiſper vivere. Equidem vix video, quomodo magnopere, non dico conſilio, ſed auxilio ei hac in re eſſe poſſis; ſed obnixè à me petiit, ut ſe tibi commendare vellem: & idem fecit natus ex conjugis fratre Franciſcus Junius Franc. Nep. qui eum Groeningæ novit familiariter, eo quod noſter hic ſub Steinbergio juri operam daret, & Wittichius iis ædibus degeret. Hæc pluribus expoſui, ne ingratum foret, ſi quem commendarem in negotio, ubi parum fortaſſe operâ tuâ poſſis, vel ſaltem non ſine damno ſtudiorum, quibus ob commodum publicum imprimis conſultum volo.

cIↄ Iↄc xlvi. vi. Id. Septemb.

Tuus ut ſuus,

G. J. Voſſius.

DXXXII.

V. Cl. Juſto Lyræo, Ger. Jo. Voſſius. *S. P. D.*

NON eſt nobis, V. Cl. nuper notitia, ut ſuam cum Menedemo nuncupat Terentianus Chremes: ſed vetus adeo, ut penè annos expleat Jubilæi; quem Iſraelitis ſuis conſtitiſſe ſepties ſeptenis annis. Quæque in adoleſcentia vix aliud, quam Notitia dici meruit, ea firmatiori ætate, Amicitiæ ſibi nomen vindicat; præſertim poſtquam amorem uterque noſtrum hoſpitali etiam teſſera obſignavimus. Eo fidentius hoc literularum ad te exaravi, quo commendarem nobilem adoleſcentem Franciſcum Junium, ex uxoris meæ fratre natum. Et quomodo non grata eſſe ejus commendatio poſſit, cùm tanto apud te in pretio fuerit ſemper magnus Avus, communis præceptor? Quod non exiſtimo tecum dicere poſſe quemquam Collegarum. Quantum enim ex ætate eorum colligo, extincto demum Junio, in Leidenſe Lyceum advenerunt. Arbitror etiam aliquid tibi notitiæ interceſſiſſe cum adoleſcentis parente, Joanne Caſimiro Junio, viro & optimo, & doctiſſimo, jam ante annos LV. Condiſcipulo meo, ac quinquennio poſt, ut arbitror, etiam tuo. Hæc vel ſola poterant amorem noſtri Junii conciliare apud te; ſed magis illud, quod ingenio, doctrinâque valet; ac modeſtia eſt ſingulari; quæ ubi abeſt, non genus, aut proavos multum moror, ne doctrinam quidem. Hæc ſæpe illi inſtillare ſoleo: ſæplus etiam facturus, niſi ſic natus, ſic educatus, ſponte virtutis viam calcaret. Quamobrem ſic planè perſuaſum habeo, ſi qua in re fortè egeat conſilio, aut auxilio tuo, nunquam te ei defore, vel Juniani nominis, vel noſtri etiam causâ. Ego te, uxor uxorem, imo uter utrumque veſtri plurimum ſalvere jubemus.

Amſtelodami, cIↄ Iↄc xlvi. vi. Id. Septembris.

DXXXIII.

Clariſſimo Joanni Sadlero. *Londinum.*

Vir Eximie,

EGI antehac gratias pro egregio erga me affectu, nec inſigni minùs operâ tuâ. Denuo ago, pro meritis inde conſecutis, quæ fusè mihi expoſuit ornatiſſimus Hoofdius; nec verbis modò enarravit, ſed re ipſa comprobavit. Annumeravit enim mihi per fratrem octoginta libras ſterlingicas, quas difficili adeo tempore adhuc, & fortaſſe deſiderarem æternum, abſque te fuiſſet. Atque idem bene ſperare juſſit de cætero. Tantum ſibi in poſterum etiam promittebat, de amore tuo, atque innato illo ardore bene faciendi omnibus, præſertim quos literarum ſtudia commendant. Atque idem Hoofdius, apud me deprædicabat affectum ſummi viri, Domini Oliverii Sancti-Joannis, & cùm aliis dotibus magni, tum in ſtudiis noſtris nullo inferiori Joanni Seldeno. Equidem veſtrorum in me meritorum magnitudinem quoties cogito, tantum eſſe video, ut ſi effari coner, cogar obmuteſcere, neque aliud ſim facturus, niſi ut Poetæ loquuntur, *Divinitus ora mihi dentur dena, ac linguæ decem.* Et tamen aſſiduè hæc animo meo obverſatur cogitatio; ut aliquo monumento, qualiſcumque ingenii, ac doctrinæ noſtræ id ignorare non ſinam nepotes noſtros, & qui ab his ſequentur. Neque id mihi operoſum erit, qui totus ſum in limandis veteribus laboribus; ſed hactenus ineditis, numero tam multis, ut contendere poſſint cum iis, quæ hactenus è noſtris lucem viderunt. Interea valde animo ægrè eſt meo, quòd non deſunt, qui homulum hunc, tam amantem florentiſſimi quondam Regni Britannici inſimulant; quaſi cum magno Heroe, his terris conſilia capeſſam de iis, quæ ad ſtatum regni pertineant veſtri: Quaſi item in Remonſtrantium militem caſtris: liceat dicere illud Lucilianum, *Pergula Pictorum, veri nihil, omnia falſa.* Aſſiduè preces fundo, pro

pro bono Britanniæ, paceque Regis & Procerum. Nec verbum ore excidit meo, unde, qui verum amet, culpare possit. Neque unquam sacra Remonstrantium accedo, vel ab annis xxv: sed sola eorum, quorum publica sonat in Templis nostris Doctrina. Quibuscum solis mensam etiam Dominicam frequento. Nec aliter his terris dicet quisquàm. Arctaque mihi familiaritas, etiam literarii commercii, cum omnibus penè Theologiæ Doctoribus, in Academiis, & Illustribus Gymnasiis Belgicæ fœderatæ. Ut satis dicere non possim, unde Opiniones adversæ. Equidem soceri, & Præceptoris Francisci Junii sententiæ insisto, vitamque æmulor, quantum possum, & liberis ejus exemplum ob oculos ponere non desino. Plura in re fortasse supervacua non addam: ne præter morem id faciam, qui parcus verborum esse soleam. Salutem plurimam dicerem, à Clarissimo Viro, communi amico, Joanni Pellio; sed ut noscere te jam arbitror, is Amstelodamense Gymnasium commutavit Bredano, ubi Philosophiam ac Mathesin docebit. Mallem hic doctissimi viri amicitiâ frui; nec tamen consilium ejus damnare audeo. Planè enim confido, melius illi illic fore, favore Illustrissimi Arausionensium Principis, intelligentissimi, quantum Mathesis valeat in re militari.

Amstelodami, ↄIↄ Iↄc xlvi. xvi. Kal. Octob.

Tuus totus, G. J. Vossius.

DXXXIV.

Merico Casaubono, Isaaci *Filio*, G. J. Vossius *S. P. D.*

Reverende ac Clarissime Vir,

Redeunte ad vos Hoofdio nostro, committendum non putavi, ut sine meis ad te literis abiret, præsertim cùm tam multa mihi retulerit de affectu erga me tuo. Equidem semper de eo fui persuasissimus; sed tamen juvat hoc ex illo etiam cognoscere. De rebus meis quid scribam, aut non scribam, ipse vix video. Nam malim lætissima quæque referre, ut communia gaudia gaudeamus. Nunc pleraque omnia tristia. Ut de valetudine uxoris perpetuò adversa: deque mortibus duorum filiorum, unius Francisci, Jurisconsulti, alterius Matthæi illustrium Hollandiæ ac Zelandiæ Ordinum Historiographi, ac Præfecti Bibliothecæ Amstelodamensi. Prior unicam, alter geminam prolem reliquit. Atque hujus tomus quartus jam excuditur, quo persequitur res Comitis Jacobæ Bavaræ: in qua Bavari præesse Hollandiæ desierunt. Exinde etenim translatum imperium ad Burgundos, uti inde ad Austriacos. Cum autem volumen hoc constet libris quinque, solum quatuor absolvit Matthæus, quintus addetur ab unica nunc prole Isaaco J. C. quem fortasse ante quinquennium videris in Anglia. Exinde Gallias, & Italiam triennio lustravit, magno cum studiorum fructu. Vix dicere possim, quam multa optimæ notæ, hactenus ἀνέκδοτα attulerit. Quorum alia post alia lucem videbunt. Prævertet tamen Geographia Ptolomæi, quam cum variis MSS. contulit, & innumeris pene locis castigavit. Fortasse de his antehac quædam scripsi. Deum rogo, ut propediem ex te lætissima intelligam de rebus Britanniæ compositis. Vale, vir eximie, & cum lectissima conjuge, plurimum à me, uxore, ac filio salve.

Amstelodami, ↄIↄ Iↄc xlvi. xvi. Kal. Octobris.

DXXXV.

Cl. Viro D. Maresio. *Groningam.*

Reverende & Clarissime vir,

Valdè capior Theologia tua ἐλεγκτικῇ, opere docto & laborioso: ut de Nepotis Chronicis judicabat Catullus, videlicet (lubet alterius vatis versiculos παρῳδῆσαι)

Gallis ingenium, Gallis dedit ore diserto
Sacra Thalia loqui.

Itaque quantum spissæ occupationes sinunt, valde eo me oblecto: multumque eo nomine debere me tibi fateor, quod muneri miseris, offerendum manu amicâ Hottoni, optimi virorum: spero me propediem posse ἀντίδωρον mittere: sed argumento dispar. O utinam non sic distringerer, ut sacris etiam possem manum addere extremam: quorum notitiâ ut longe vincar, haut minus tamen capior fortasse, quam præclari ordinis vestri quisquam. Crede enim mihi, eximie Maresi, vita mihi eo injucundior, quod sic à melioribus avocer, & valetudine uxoris, & adversis multis, & assiduis undique interpellationibus. Et facilè me id puto posse persuadere, qui sine dubio doles, ereptas tibi ab aliis bonas horas, quas adversus communem hostem maluisses impendere. Interea multum gaudeo, non tantum in animo tuo quicquam valuisse molestiarum, ut propterea caremus Elenctica tua Theologia, quæ incanis lege-

 tur

tur sæculis. Affinis mea Junia nunquam desinit mihi prædicare summam tuæ domus humanitatem erga se, & suos. Quo nomine gratias ego, & uxor, habemus quantas possumus. Rogo ut hunc adfectum conserves, præsertim si quid valeas, pro nobis, & optime adolescente Francisco Junio: quem ego penè parentis instar amo: non modo propter magnum avum, socerum, & præceptorem in Hebræis, ac Sacris meum; sed etiam, quia virtutis via strenue grassatur ad honorem. Plurimam salutem Conjux uxori tuæ adscribi petiit. Meo etiam nomine, si grave non erit, salutem dicito duobus Clarissimis Collegis tuis, D. Withmario, & D. Pasori, quem gaudeo nunc etiam sacrum in ordinem adscitum.

Amstelodami,
cIↃ Iↄc xlvii.
viii. Kal. Febr.

Virtutum tuarum cultor,
G. J. Vossius.

DXXXVI.

Viro Cl. Antonio Vander Linden, G. J. Vossius.

Hesterno die convenere me Rabbi Manasses Ben-Israel, & Isaacus Rocamora, natione Lusitanus, religione Judæus. Eorum hic biennio operam medicinæ dedit, illosque in arte vestra progressus fecit, ut confidat se non indignum suprema in hac laurea. In re tenui constitutus, putabat, ex inclytis Lyceis, illud sibi diligendum, ubi minus avare nobilissimæ artis honori pretium statueretur. Impensè mihi hunc Rocamoranum commendabat Manasses, vir tui amantissimus & in quo, si unam excipias Religionem, nihil requiras. Equidem (quod de paucis, non ejus modo sectæ, sed cæteris etiam hominibus dixero) dignum existimo, quicum vel in tenebris mices. Poscebat ille, ut literularum aliquid ad te exararem, quibus voti sui te facerem certiorem. Nihil Religionem obstare posse arbitror; quandoquidem quo tempore in urbe patria agebas Haroni Amstelodamensi, itidem Judæo, is honos à Leidensibus fuit collatus. Ac memini me ex veteri Collega τῷ μακαρείτῃ Vorstio, audire, plane in hoc negotio, haud in considerationem venire, quæ fidei sunt, sed quæ Medicæ artis; præsertim cum his terris, Judæis etiam concedatur artem eam exercere. Valdè desidero nosse, utrum animus tibi perstet, de nova editione elegantissimi scriptoris Cornelii Celsi. Equidem nullus dubito, quin tuo beneficio, meliori toga prodire, celsiori etiam in loco Celsus licet possit collocari. De Hesychio, quæso aurem velle eximio Schotano. Sæpè me ejus commonuit filius; siquidem periculum videtur, ne tam longo tempore, non redeundo unde abierat, inter aves feras incipiat numerari. Id fieri nolim, neque te sponsore tam integro, & viro, & amico, fieri æquum puto. Salutabis eum meo nomine plurimum. Uti & duo apud vos S. Theologiæ columina.

Amstelodami, iv. Kal. April.
cIↃ Iↄc xlvii.

DXXXVII.

Eximio & summo Viro, Georgio Calixto, G. J. Vossius *S. P. D.*

Redit ad vos ornatissimus Duvius; per quem ante biennium accepi tum gratissimas literas tuas, tum doctissimum responsum adversus Moguntinos. Utrum gratias egerim, non possum certò dicere; factum puto. Fortasse tamen distulerim, ubi cognovi te ad Toruniense Colloquium profectum; sed si id minus à me factum, nunc ago; eò justius, quia tua omnia, ut debeo, amo, & æstimo. Nec sanè ex Germania quidquam huc locorum desertur, quo æque capiantur meliores animæ, ac illis ex Academia Julia. Valdè multis dolet, non plus effectum esse, Toruniensi Colloquio; cujus licet culpa imprimis sit penes adversarios, plus tamen sperare licuisset; si ex nostris etiam cæteri eam animi moderationem attulissent, quam tu cum Clarissimo Bergio; sed ferè ita fit, ut quod quisque didicit retineat, sicut claudus pilam. Pauci etiam, quid Ecclesia Catholica sit, sciunt, vel cogitant. Nec facilè dixero, quantum mali det Ecclesiæ antiquitatis contemptus. Utinam vero, Sereniss. Poloniæ Regis auspiciis instaurari simile colloquium, sed eventu dissimili possit. Sæpius ejus rei spem mihi fecit Nobilis Italus, sed Poloniæ Regi persamiliaris. A Britannia, ut nunc se res habet, nihil ad hoc negotium auxilii expecto. Vellem hoc tempore, pro munere non uno, ἀντίδωρον mittere potuissem; sed ut spero fiet hoc propediem. Variis enim prælum fervet, partim in humanis, partim etiam divinis. Quando enim ætatem cogito (jam septuagesimum excessi) festinandum mihi video, si quid me vivo cupiam videre lucem. Deum Opt. Max. rogo, ut longam

longam ætatem, ad bene de Ecclesia merendum, largiatur tibi; sed & Clarissimo Hornejo, & doctissimo Conringio, quibus si meo nomine salutem impertias plurimam, rem facies gratissimam.

Amstelodami, cIↃ IↃc xlvii.
iii. Kal. Maias Styl. Greg.

DXXXVIII.

Cl. V. Jac. Gothofredo.

Amplissime ac summe Vir,

JAM tot sunt anni, ex quo me donasti gratissimo munere, Philostorgium dico; qui me valde delectavit, partim quia magnam adfert lucem historiæ suorum temporum; partim ob ei impensos doctissimos labores tuos. Non parum itaque tibi studia mea debent, nec mea modò, sed aliorum quoque antiquitatis amantium. Hactenus pro opera, ac dono, gratias egi nullas. Præter tot adversa, adferre multa poteram, quæ me fecerint negligentiorem; sed malo culpam agnoscere, & tardè officium facere, quam nunquàm. Nunc verò differre ultra si velim, nullum delicto reperire mantelum possim. Bella adeo se offert scribendi occasio; eunte ad vos, inque Galliam reliquam, soceri mei, magni viri Francisci Junii, ex maximo natu filio, Nepote optimo, & doctissimo. Rogo etiam ut ne grave ducas, de manu ejus accipere minutum ἀντίδωρον. Videlicet quæ de Arte Poetica, proximè in lucem dedi. Excuduntur præterea, quæ de Baptismo scripsi. Item de universis veterum studiis libri plusculi; & quædam alia quæ non ingrata fore spero. Mirari vero noli, si eodem tempore, plura distineam prela. Malo cum Aristide esse, ἐν τῶν ἐπαινουμένων, quam τῶν ἐπαινούντων sed ista quæ dixi, aliaque multa, multos ante annos ad umbilicum perduxi, solum superest ut edantur. Nec animus est diu ulterius differre. Convasare enim ætas jubet, cum septuagesimum excesserim. Veniam interim postulo, si non omnia faciunt ad palatum tui similium, quales sanè perpauci. Eò impensius opto, ut me porro ames, & aliquo habeas loco labores nostros. Vale, vir eximie, & maximos viros, Deodatum, & Tronchinum, quos in Batavia ante annos xxvi. cum voluptate vidi, plurimum meo nomine saluta.

Amstelod. anno cIↃ IↃc xlvii. iv. Id. Sept.

Tuus æternum,

G. J. Vossius.

DXXXIX.

Illustrissimo Celsissimoq; Ludovico *Duci* Gelriæ, *Comiti* Egmondæ & Zutphaniæ.

Princeps Celsissime,

SI prius fuerim obstrictus Celsitudini vestræ, quod ea dignum me censuerit, cui aliquid imperaret; certe nunc quam obstrictissimus sum, postquam video prolixam meam voluntatem, atque hanc usque adeo imbecillem, tanta excipi benevolentia, à Celsitudine vestra, non aliter, quam si quod volo, possem, & quod possem jam egissem. Utinam vero sic foret! nec incomparabilis illa humanitas Vestræ Celsitudinis, non ex benignitate tantum, sed etiam merito ex meo provenisset. Quam homulus ego mihi gratularer! Verum cùm vires meæ non sustineant hoc oneris, ut exsolvere valeam, quantum vellem, & deberem: gaudeo saltem, quod vir nobilis, Mortimerus, pro solitâ sua humanitate indicarit Celsitudini Vestræ, utcumque mihi desit facultas, non deesse tamen desiderium, & voluntatem inserviendi Celsitudini Vestræ. Quod vero stemma attinet Celsitudinis Vestræ, summa enitar ope, ut si quis fortasse mortalium Ducale illud genus ignorat, deinceps videat, nulli illud cedere Principum in Orbe Christiano. Quo fine Comitum Egmundanorum seriem ab annis plus millenis, in Originibus suis Batavis, referet filius meus Isaacus. Hoc opus lucem conspicere posse confido, non multo postquam ad nos reversus erit Mortimerus. Id spero brevi futurum. Puto ope ille, & consilio, non mediocriter nos juvabit. Deus Opt. Max. Celsitudini Vestræ fœlicia omnia, & prospera largiatur.

Amstelod. anno cIↃ IↃc xlvii. prid. Kal. Octob.

Celsitudini vestræ devotissimus,

G. J. Vossius.

DXL.

DXL.

Celsiss. Principi Ludovico *Duci* Geldriæ *ac* Juliæ, *Comiti* Egmundæ & Zutphaniæ.

Celsissime Princeps,

Spissius video procedere spem, quam de reditu paulo celeriori, fecisse mihi visus nobilis vir Dom. de Mari-mortuo. Nec ambigo quin sic tulerint res Celsitudinis Vestræ, ut ne reverti celerius posset. Dum verò is abest, cælator sublimis generis vestri, priscorumque insignium, eò rem perduxit, ut nihil, quantum sciam, ultra requiratur, quam præsentia ejus viri usque adeò seduli, in Celsitudinis Vestræ negotiis, quorum non alter, his terris, ut opinor, intelligentior. Ego verò absente eo meticulose rem gero. Optimè nosti, Egregie Princeps (quem non ego magis, ob sublime genus veneror, quam proprias dotes, in his, doctrinam raram excelsi stemmatis comitem) quod olim dicebat Poeta Hispanus, non hujus temporis, quo tot annos cum gente ea bellum gerimus; sed ille prisci ævi Bilbilicus vates:

——— ——— Peccant
Securæ nimium, sollicitæque manus.

Itaque operæ illæ, juxta mecum, impensæ illius operam desiderant. Nec minus ille vel illis, vel mihi utilis fuerit aliis in negotiis sic nati Principis. Quod non semel perspexi, vel paucas ante hebdomadas, cùm Hagam-Comitis excurrissem, atque occasio foret, de Celsitudine Vestra colloquendi cum aliquot viris in dignitate non exigua constitutis. Ages quod pro eximia prudentia expedire judicabis. Equidem ut Illustrissimum Ducem horum facerem certiorem, mei esse officii existimavi: qui æternum ero

Amstelodami, cIↃ IↃc xlvii. prid Non. Novembris.

Celsitudinis vestræ cultor devotissimus,

G. J. Vossius.

DXLI.

Cornelio Tollio *suo*, G. J. Vossius *S. P. D.*

De laudibus Alexandri Mori multa à variis intellexi, ut de eruditione ejus dubitare nequeam. Utrùm vero venturus sit, in has oras, si ad professionem sacram à Proceribus vestris sollicitetur, nondum dicere possum, sed paucis diebus, vel ego, vel filius, super eo referibet. De Plutarchi mente in Symposiacon, primò gaudeo te laborare. Nempe nondum scis mores amantium, nec hac ætate multum novisse attinet. Dispar mei ratio, qui bis amavi. Non soleo ego mea profundere; sed quo tempore amatoribus accingebar, cogebar, ne tenacior audirem, nunc erga famulos, nunc alios etiam liberalior esse, quam consueveram. Marsupium mihi vel apertum semper, ad dandum aliquid, vel saltem non aliter constrictum, quam nodo folii Porracei, scis istiusmodi folium, quam tenue ac fragile sit: ut nihil referat sitne crumena aperta, an folio ejusmodi nodata; sic proverbiale illud dictum etiam cepit Cœlius Rodiginus lib. XXIX. Antiqu. Lect. cap. XVI. Nec sanè aliter Plutarchus capi potest. Hoc abundè disces, ubi tam serio rem ages inter Virgines Belgicas, quam hactenus fecisti inter Virgines Musas. Nob. & Ampliss. Wiinbergio, uti & Clariss. Doct. Valkenirio, plurimam à me salutem dicito.

Amstelod. cIↃ IↃc xlvii.
Non. Novembris.

DXLII.

Summo Viro Joanni Seldeno.
Londinum.

Summe Vir, & cui in ipso literarum initio sic animo dictante profiteri cogar, plurimùm me debere.

Qui hasce tradet, est is amplissimus Petrus Grotius, filius Illustrissimi, Reginæ, regnique Sueciæ ad Christianissimum Regem Legati, dum viveret, Hugonis Grotii, mihi à pueritia ejus, ob præclaras animi dotes, longè charissimus, nunc Serenissimo Principi Bohemico Philippo à Consiliis. Ac scio, hoc lubentius conspicies, quod undecumque maximus parens, te, tuaque omnia, cujus ego auritus testis esse possim, semper fecerit maximi; etiam postquam avidè hausisset, quæ eruditè adeo de Mari clauso repofueras. Nimirum sic animi sunt illorum, quod de meliore luto formatos aiunt; ut dissentire inter se possint, salvâ amicitiâ: præsertim ubi utrimque stimulantur, patriæ commodis. Hoc igitur in Britanniam tendente, fortasse ob Principis sui negotia; committere non potui, quin nuperum animi mei fœtum, Commentarium videlicet de re Poetica,

rica, ad te, ut oportuit, transmitterem: Non quasi putarem, tantum tibi ab rebus tuis privatis, longéque minus à maximis Regni negotiis, otii esse, in hoc tempore, ut talibus legendis vacare ullo modo posses; sed quia tam commoda occasione, deesse non deberem officio meo erga illum, cujus erga me beneficia nossem; quæ modò Deus vitam diuturniorem concesserit, ne ingratus unquam posteris videar, publicè studebo profiteri. Quomodo animatus porrò etiam me, meaque tuæ benevolentiæ commendo: ac pariter tam benignè erga me affecto, præstantissimo, & adeò benè apud omnes bonos audienti S. Joannio. Atque ad eum quoque literas exarare erat animus; cum ecce magnoperè avocat tristis nuntius, de subito excessu Clariss. Collegæ mei Gasparis Barlæi, contiguis ædibus habitantis: cujus numerosæ familiæ solandæ vix sufficio; sed faciam tamen quod possum.

Scribebam Amstelodami, postr. Kal. Jan. anni hujus cIↄ Iↄc xlviii. quem tibi, regnoque universo, fœlicem exopto, uti etiam assiduè Dominum Deum precor.

Maximarum virtutum tuarum admirator, ac cultor obstrictissimus,

G. J. Vossius.

DXLIII.

Viro Clarissimo Frederico Spanhemio, G. J. Vossius *S. P. D.*

D. Rector magnifice,

Quid de aliis fieri cogitem, si mihi ipsi permolestum sit, quod sæpè vel nihil, vel tardè adeo respondeam summis viris? Nec tamen mirabitur quisquam, qui sciat, quantopere, dico singulis prope horis, sed momentis penè singulis interpeller, partim ab indigenis, partim à peregrinis. Accessit nunc invaletudo aliqua; nec dolor exiguus ex obitu Clarissimi Collegæ Barlæi, quæ duo & ipsa hocce quatriduo fecere, ut negligentior viderer. Noli tamen putare, quidquam mihi esse gratius literis tuis. Scio quippe quanto in loco Deus te constituerit; non modo si Batavam Academiam adtendam; sed imprimis si Ecclesiam universam. Atque utinam nec te diutius funebria, nec Salmasium fœnebria, vel hisce similia distineant. Hic quoque præclare, uterque de temporibus nostris meremini; sed satis datum argumento istiusmodi. Magis profutura posteris scio, quæ similia sint à te scriptis dubiis Evangelicis. Quo labore non capior modò; sed satiare me vix possum. Hæc non scriberem, nisi accepissem, quia sic erudita tua facundia in Orando placuit, etiam alia à te exposci non valdè dissimilis argumenti. Et sanè sapiunt quos hoc argumentum tangit. Nec enim sciunt, qui tractare illud melius possint; sed-enim existimo, alia aliorum vota esse, qui cogitant, sic annos ire hominis occupatissimi, æquúsque esse, ut ne pereant tot præclarè in sacris observata, sed ad posteros propagentur. Verùm sermonem hunc abrumpam, ne cogar audire illud, quod ipse multis occuper, longè inferioris argumenti, uti de Vitiis sermonis, de re Poetica, & similibus vix cuiquam alteri, quam adolescentiæ profuturis. Fateor, & suram præbeo, nec verbum addo. Venio potius ad Epistolam tuam, quæ de Moro fuit. Equidem putabam de eo non amplius cogitari; sic videbar mihi, non malè colligere ex verbis Cl. Gronovii, qui paucis diebus nobiscum fuit. Utcumque est, nihil hactenus à me pro eo, vel adversus eum dictum, factumve. Senectus facit, ut quietis sim amantior, quàm ut me implicem negotio, ubi illos video dissentire, quos hactenus non solum amo; sed etiam suspicio. Adfuit aliquot ante dies mihi filius Geberhardi Elmenhorstii, Patricii Hamburgensis, viri benè de studiis meriti. Absque dubio videris ejus Apuleium, Gennadium, Arnobium, aliaque. Coluit amicitiam mecum, & quod majoris longè faciendum, cum Josepho Scaligero, Andrea Schotto, Daniele Heinsio, Jano Rutgersio, & quo non? Hujus igitur filius Bibliothecam paternam velit divendere: idque potissimum Lugduni, quia nusquam major numerus vacantium Theologiæ, & Philologiæ studiis. Negant id fieri sine Urbicorum Procerum consensu. Interim plurimùm in eo posse, qui Inclytæ sit Academiæ Rector magnificus. Poposcit igitur filius, & hæres unicus Bibliothecæ, ut vellem tribus de eo verbis ad te scribere; sperat non hoc negatum sibi iri, quandoquidem tanta patri amicitia fuisset cum summis Academiæ Leidensis viris. De hoc dicere poterit Cl. Heinsius; cum cujus genero, Ego & Ille, de hac ipsa re, pauxillos ante dies sumus collocuti. Si quid Heinsii operam in isto posse existimetur, dixit Gener se ei scripturum; sed judicabat nihil ultra adsensum tuum requiri, vel præterquam ut tribus verbis significetur, æquum tibi videri, ut hoc permittatur, ob præclara merita Elmenhorstii, præsertim cùm futurum sit, bono studiosæ juventutis. Continet

tinet enim Bibliotheca illa multos Scriptores præclaros; ut videre est ex Catalogo, quem habet Typographus La Mair. Vale diutissime, atque salve ab eo, qui æternum colet te, ob rarissimam eruditionem, & cæteras virtutes.

Amstelodami, clↄ Iↄc xlviii.
xv. Kal. Februarias.

DXLIV.

Clarissimo Viro, Isaaco Grutero
S. P. D.

Accepi unas, alterasque à te literas; quibus & tertiæ ejusdem ex parte argumenti à Colvio nostro accesserunt. Rescribo tandem, non tam quia sit quod scribam, (soleo autem, quoties nihil certi habeo, quod respondeam, scribendi officium differre) quàm ne te ulterius fatigem, exarandis novis. Miraris fortasse quod dicam, non satis me scire, quid sim scripturus. At quî ita est, causas accipe. Necdum à Proceribus nostris consultatur de alio, In locum defuncti Collegæ Barlæi sufficiendo. Interea non exiguus est eorum numerus, qui id munus deposcant. Et sunt in his, qui jam publicè Philosophiam sint professi, partim in Batavia, partim extra eam. Urbs hæc tres è civibus suis habet Artium ac Philosophiæ Magistros. Nec solet, si domi parem muneri habeat, quærere alium foris, nisi forte, is albis, quod dicitur, equis prævertat. Vellem constaret Proceribus, quantum in Philosophia etiam operæ ac temporis collocaris. Nunc à prosa, versaque facundia iis notus es; sed filius meus retulit mihi, quantum etiam laudis promereris, sapientiæ, & prudentiæ studiis. Noli dubitare, quin bona id fide, significaturus sim Consulibus ac Curatoribus. Et tamen in tanto tam multorum ambitu, difficile sit videre, quò maxime sint inclinaturi. Si certiora cognoro, curabo, ut quamprimùm de omnibus, ex meis, vel filii literis, ea intelligas. Utinam prodesse tibi in hoc negotio possim; quod non tui modò causâ velim; sed etiam optimi, & cordatissimi Ant. Vivieni, cujus te domesticum esse scribis. Amo eum,& æstimo non tam,quia arctissima inter ejus uxorem, & meam; sed quia non alterum novi, qui cum potius in tenebris micem: ut jam mittam magnam doctrinam, majoremque ejus amorem; qualis in paucos cadit. Salutabis illum, & uxorem lectissimam. Nec diffugies salute impertiri raræ eruditionis virum, Colvium nostrum, cui nunc solùm isthoc dicito; de Barlæi & vita, & obitu, propediem visurum Orationem Corvini J. C. Is enim me ob invaletudinem, ac pariter Collegâ Rufio impedito, in magna auditorum corona parentavit. Vale, Mi Grutere.

Amstelodami, clↄ Iↄc xlviii. Kal. Febr.

Tuus,
G. J. Vossius.

DXLV.

Clarissimo Viro Ludovico Crocio.

Clarissime & summe Vir,

DIU est quod nihil ad te literarum dedi. Nimirum ingravescit ætas, nec imminuuntur labores, vel privati, vel publici. Præterea invaletudo uxoris, tardiorem in scribendo facit, & salutatorum nimium quantum; fœliciter aliquanto vetus Collega Heinsius, cui hoc anno, licet quadriennio me natu minori, abstinere à publicis auditionibus. Mihi non licet esse tam beato: sed neque postulavi unquam, quia censeo stantem Imperatorem mori oportere. Quare nec sino claudicare munus publicum, nec quæ posteris cudo: In quibus à noctibus subsidium peto. Proximè juris publici feci nonnulla de re Poetica, ex quibus libellum de natura, ac constitutione ejus artis nunc mitto, unà cum opusculo de imitatione, & recitationibus Veterum. De artis præceptis, ad manum minimè erant. Libri de Poetis Græcis ac Latinis, propediem prælo parati erunt. Recusæ etiam viginti disputationes de Baptismo; quas dubitavi, an mitterem; quia pleræque omnes habentur in disputationibus Leidæ susceptis, ac Oxonii uno volumine recusis. Misi nihilominus. quia in his luculentam accessionem videbis. Et si prioribus malis esse contentus, facilè reperies, qui non gravetur loci aliquid in libris suis impertire. De D. Amyraldi cum Clariss. Spanhemio contentione scire te arbitror; uti & illa Mori Genevensis Theologi, cum eodem Spanhemio. Credo jam videris Genevensis Reip. Ecclesiæ, Scholæque testimonia, Moro data adversus Spanhemium: sunt enim in urbe hac excusa. Quæ Amyraldus reposuit Spanhemio, vidi quidem apud amicum; sed in fœderata hac Belgica, unicum tantum exemplar exstat, ab authore ipso transmissum. Miraberis postquam

quam videris. Non Spanhemium modò, sed Cl. Rivetum vehementer culpat, ob literas, quas ad amicos scripserat acerbius. Puto alteruter aliquid reponet; sic sæviunt Reformatæ Ecclesiæ Antistites in mutua viscera. Nec tamen pari culpa, in dispari causa. Tuam, Vir Clariss. in respondendo modestiam non possum non utroque pollice comprobare. Vellem hac in re imitarentur exemplum tuum, qui similes tui Theologos tepidos appellant. Equidem & ipse multis partibus malim talibus annumerari, quàm Zelotis quibusdam, qui omnes suam in sententiam jurare volunt, nisi conviciis, & quovis calumniarum genere malint obrui; scilicet hoc est, θεολογεῖν: Mihi perstat animus non degenerare, ab exemplo eorum, qui rectius præiverunt; ante omnes soceri mei viri nunquam satis laudati. Ac ne putes me solum hîc esse ejus sententiæ, ingenuè dico, magis magisque & Proceres, & Theologos urbis laudari vestræ, qui θεισμὸς illa pertæsi, modestè malunt sapere: quod si esset in Britannia, non Iliada malorum, sed ἀγαθῶν ἀγαθίδας haberemus. Intelligo in urbe Bremensi esse Cl. Goldasti Bibliothecam. Quod si est, non invitus, mei causa facies, vel amici hominis, qui hoc à me flagitavit, ut puero tradas describendum Manuscriptorum Catalogum, si consequi possis, quo deinde, hic qui sumus, fiamus participes. Plurimam salutem dicito, Clariss. & amiciss. Doctori Balthazari Willio, item optimo Hermanno Hildebrando. Vale, magne Vir, & amice.

Amstelodami, *Tuus ut suus,*
iv. Kal. Maias,
cIↃ IↃc xlviii. G. J. Vossius.

DXLVI.

Illustrissimo & Generosissimo Erico Oxenstierna, *Comiti in* Zudermor, *L. B. in* Nimitho, *Dom. in* Fyholm, *&* Tideun, *&c.*

Illustrissime & Generosissime Comes,

Redeunte ad suos Gothardo Wolravio, Clarissimi Loccenii Privigno, officii mei putavi, excellentiam vestram facere certiorem, quomodo in hac ætate senili, non malè valeamus, & porrò etiam animus sit, operam dare, ut Ecclesiæ prosimus, & Reip. Literariæ. Cujus rei geminos hosce libellos, quos mitto, argumentum esse volo: Unus est de Baptismo; alter autem de constitutione Poeticæ, cui adjeci opusculum, de imitatione, ac recitatione Veterum. Vides me non cessare. Et brevi spero me posse alia mittere; quibus prælum nunc fervet. Omninò plus prope facio, quam possum, quia aliud mihi persuadere vix possum, quàm brevi me à summo Imperatore, vocatum iri in sedes meliores. Quo ut pertingam, in eo totus sum, ut facilius temporis rationem reddam, quod mihi divina bonitas concessit. Nunquam non animo meo, observantur Excellentiæ Vestræ virtutes, quas miratus sum præsens, nec prædicare unquam desinam. Multùm optassem, diutius frui licuisset; sed literæ sunt, quæ absentes faciunt præsentes. Quia igitur pedibus venire ad tam longè dissitum non licet, à manibus præsidium petit, ad me quodammodo sistendum; scio qua humanitate es, in bonam partem interpretaberis, hunc adfectum meum erga Excellentiam Tuam: pro qua assiduè vota facio, uti & Illustrissimo fratre, regni negotia apud Monasterienses, tanta cum laude tractante, atque imprimis, magno parente vestro; qui & inclytæ antea domui vestræ, & maximè potentissimo Regno, tantum fulgoris, prudentissimis suis consiliis attulit, ut promeritæ ejus laudes titulos omnes exsuperent.

Amstelodami, *Vestræ Excellentiæ, ac*
cIↃ IↃc xlviii. *toti familiæ inclytæ*
postr. Id. Maias. *Oxenstiernia, ad servitia omnia paratissimus,*

G. J. Vossius

DXLVIII.

G. J. Vossius, Samueli Sorberio *suo*, S.P.D.

Nec valetudo, nec occupationes, mi Sorberi, sivere, ut celerius literis tuis responderem. Præterea sperabam, jam aliunde tibi satisfactum esse. Tu tamen urgere non desinis, ut facilè intelligam, mei quoque officii esse, ut satisfaciam exspectationi tuæ. Præter affectum mutuum hoc requirit amor meus erga avunculum tuum Samuelem Petitum, qui te sic diligit, & cui magnoperè sit obstrictus totus orbis literatus. De *Cynemernis* tamen, & *Trapemernis*, deque *Syphograntis*, & *Trabinoris*, nolim esse sollicitus; quia Morus ipse negat, hæc ex Latina Græcave lingua esse arcessita. Meministi verborum, Lib. 11. *Suspicor eam gentem* (Utopiensium) *à Græcis originem duxisse, propterea quod sermo illorum, cætera ferè Persicus, nonnulla Græci sermonis vestigia servet, in Urbium, ac Magistratuum vocabulis.* Solùm igitur Laborabimus de illis, quæ à Græco

 fonte

quasi *nugarum peritus*, vel *nugas edoctus*: à *δαίω disco, doceo*, & ὕθλος *nugæ*; unde cum φλυαρίᾳ subinde conjungitur, & ὑθλεῖν idem ferè ac φλυαρεῖν. *Nephelogetæ*, gens fuisse dicitur pro qua Utopienses bellum gesserint contra Alaopolitas. Malim autem *Nephelogenetæ*; νεφεληγενέτας autem *ex nube geniti*, hoc est, commentitii æquè ac Poetarum Centauri, quos νεφεληγενεῖς & νεφεληγενέτας dixeris, quia ab Ixione ex nube geniti dicuntur. Sanè γενέτης tum parentem, tùm etiam ἔγγονον sive *prolem* designat ut author Hesychius. *Phylarchus*, φύλαρχος qui & φυλάρχης. *præfectus tribus*. Ut *Protophylarchus* πρωτοφύλαρχος, *tribubus præfectorum Princeps*. *Polyleritæ* ἀπὸ τῶν πολλῶν λήρων, quia λῆροι sint ac nugæ quæcumque, sive Hytlodæus, sive Morus hoc de populo narret. *Tricius Apinnius*, quem Hytlodæus sodalem suum vocat, non aliud nomen habere debuit, quàm tale. Nam uti ille ab ὕθλῳ & φλυαρίᾳ dictus, sic hic à *tricis apinisque*, hoc est, ὕθλῳ ac λήροις Martialis Apophoretorum Epigram. 1. *sunt Apinæ tricæque, & siquid vilius istis*. *Zapolitæ*, qui quingentis millibus distare ab Utopiensibus dicuntur, potiùs *Zapolitæ* vocandi, à πολίτης civis & ζα, quod in compositione auget: sicut in ζαμενής, ζάθεος, ζάπλουτος. Est igitur *populus civibus abundans*. Spero me istis satisfecisse petitioni tuæ. Nisi quod fortasse judicabis, subinde quædam feliciter minùs composita videri, si hoc pacto vocabulo interpretemur. Non diffiteor; sed nos non possumus præstare culpam Mori: sanè ne ipsa quidem vox, *Utopiæ* satis commode conficta. De quo si ambigis, sponsorem pro me dabo summum virum Ivonem Villiomarum Aremoricum, hoc est, Josephum Scaligerum, animadversionum in controversos Titii locos lib. x. cap. ix. ubi sic scribit: *Verbum Utopia, quamquam ab ornato, & docto viro, Anglo confictum, tamen Græcum non est. Et qui Utopiam Græcum putant, ii quid sit Græca componere nesciunt*. Ac memini idem à me dictum olim, in iv. Oratoriarum partitionum cap. 1. Postremò quærebas, utrum in præfatione Mori, cùm dicitur, *Joannes Clemens, puer meus filius, an famulus* designetur. Planè famulum censeo; sic enim Græcorum exemplo, loqui Romani solent, etiam antiquissimi, quorum est, *Marcipor*, pro Marci puero, hoc est servus, similiaque, *Publipor*, *Caipor*, atque alia de quibus fusè dixi, Commentariorum Rhetoricorum lib. iv. cap. xii. §. iv. scribebam ipsis Kalendis Januariis ineuntis anni cIↄ Iↄc xliii. quem annum felicissimum tibi, studiisque tuis exopto. Atque idem precor, tum clarissimo Riveto, quod tu per occasionem ei significabis; tum eximio Petito, quem meo etiam nomine, si quando scribas, plurimùm salutes rogo. Ipse id nunc facere decreveram, sed per Tabellarium non licebat. Et sciebam te avidè adeo desiderare responsum nostrum, ut malis literas ad avunculum differri, quàm ut propterea injiceretur mora epistolæ ad te nostræ. Iterum vale.

Amstelodami.

DLXIX.

Nobilissimo Reverendo, & summo viro, Joanni Forbesio, *Domino à Corse, S. Theologiæ Doctori eximio, inque Academia* Aberdoniensi, *ejusdem Professori.* G. J. Vossius *S. P. D.*

NON dubium est quin omnibus, veritatis ac concordiæ amantibus, dolorem adferat maximum, quòd antiquæ toties repullulent hæreses; quandoque etiam succrescant novæ, & olim inauditæ, nec minus veteribus illis sectis veritati adversæ & paci. Cujus rei causam esse præcipuam arbitror, quod qui animum adplicant ad legendum S. Literas, magnam id partem faciant, vel cum stulta ingenii sui fiducia, vel præjudicio ab iis profecto, quos per omnia sequi sibi proposuerint, vel ab animo haut aliter eas interpretandi, quàm iis locis, ubi degant, conducibilius videatur, ad consequendum, vel retinendum mundi bona. Quomodo adfecti parum cogitant, Scripturas non esse Scripturas, quoties alio intelliguntur spiritu, quàm sunt scriptæ. Nisi igitur de infœlici eorum grege esse velimus; quemque veritatem magis amare convenit, quàm seipsum; ac ante omnia quidem scrutandum, quid Deus dicat in verbo suo: sed ne perperam illud interpretemur, quando omnes ad errorem sumus proclives, attendere etiam debemus, non modo quid unus & alter, sed omnino quid constanter docuerit Ecclesia Dei. Quantoperè enim repugnat perspicuitati Scripturæ, si ita exaratæ credantur, ut, ab Apostolorum excessu, ne in præcipuis quidem fidei capitibus, ipsi eas Ecclesiarum doctissimi cœperint Antistites? Quantum item adversatur bonitati Dei, & amori erga nos, si per tot secula, ad Scripturarum intelligentiam, defuisse statuamus Spiritum Dei, viris licet pietate, & sanctimonia præcellentibus, Ecclesiæque semper commendatissimis, atque eò melioribus, quo Apostolicis propiores erant temporibus? Nec ignoro, dicta hæc nostra parùm descendere in animos multorum, quia videant etiam ad antiquitatem provocari, in causa deploratissima. Qui cogitare debebant, nisi isti hospites forent in veterum lectione,

non

non tam futilibus motum iri. Viderent enim bellos hosce provocatores, incassum jactare antiquos, præterquam apud Vetustatis nescios, qualibus seos facilè sublinere posse sperant. Cæteri autem, qui historia Ecclesiæ sunt exculti, nullo negotio cernunt opiniones eas, quas frustra venditant pro antiquis, si non heri, vel nuper natæ sint, plurimùm saltem cœpisse demum ante duo, tria, vel summùm sex septem secula, vel non multò amplius. Ut obducere illis liceat hoc Optati Milevitani lib. 6. Quæ est ista nova, & stulta sapientia, novitatem quærere in visceribus Vetustatis? Quis verò non fateatur, præscriptione istiusmodi, multum firmari animos nostros, in genuina Scripturæ interpretatione: Validius quoque, munitiúsque hæreses refelli? Quare hoc armorum genere, semper pugnatum fuit à S. Patribus: qui præcipuè quidem se tuentur, Scripturæ authoritate; nec tamen prætereunt priorum temporum consensum. Hoc luce clarius est ex iis quæ disserunt adversus Marcionem, Valentinum, & his æquales: item Samosatenum, Arrium, Macedonium; nec minus Pelagium, Nestorium, Eutychem; ut prætercam hæreticorum cæteros. Vellem illa adtenderent, qui territi diffuso adeò, ut aiunt, Ecclesiasticæ antiquitatis oceano, propterea, veteres Theologos non legunt; & quia negligunt, nesciunt; & postquam ignorant, aspernantur; ac ne temere contemnere, vel soli nescire videantur, etiam traducendo illos, complurium animos ab iis abalienant. Tanti mali fons, caputque est, otii amor, ac laboris fuga; dùm non satis cogitant, certissimum illud Aristotelis effatum in Nicomachiis, artem ac virtutem, versari circa id quod difficilius est. Et tamen difficultatem illam, de qua tantoperè queruntur, multum leniat rectus studiorum ordo, & hoc omni historiæ innatum, quod delectat, & assidua ingentis boni cogitatio, quod ex historia Ecclesiæ, veterumque Theologorum lectione, ad nos redit; idem fecerint, vel solius Magnæ Britanniæ vestræ, vel etiam nostræ, tot Theologi summi: Ante omnes κειμήλιον illud hominis Joannes Juellus Antistes Sarisburiensis. Quis enim è Conciliis, vel Doctoribus (quotquot primis fuere annis sexcentis) non animosius modò, sed doctiùs quoque, vel felicius impugnavit adversarios? Non defuere quidem, quibus hoc disputandi genus minus probaretur; sed præstantissimi etiam Whitackeri judicio, timidiores hi fuere, quàm necesse erat. Poteram & alios subdere magno numero; semper enim Britannia abundavit Theologis, ut Scripturarum; sic antiquitatis etiam intelligentissimis; sed ut de iis pluribus, brevitas instituti non finit. Ad te itaque venio, eximie Forbesi, qui uti habuisti antea, quem sequereris, patrem tuum ἢ μακαρίτην, Patricium Forbesium, Episcopum Aberdoniensem, virum undequaque doctissimum; ita ipse deinceps, in hoc antiquitatis studio Patriæ præibis, ac cunctis amantibus rectam studiorum viam. Nihil me auribus tuis dare, indicio omnibus erit utraque hæc & Theologica, inquam, & Historica Instructio tua, & ille signorum tuorum adspectus, adversus tot infesta Hæreticorum agmina. Quem equidem nescio, utrum comparare velim Phalangi Macedonicæ, an aciei Romanæ; sed huic potius, quando (quod defuisse Phalangi Polybius ostendit) copiis tuis semper erit locus, sic armorum viribus, sic scientia, atque arte instructis, ad nullum non pugnæ genus. Habet igitur sacrata Musis adolescentia, unde melius sapiat, dum videt eos qui se avocant ab antiquis, sibi semitam non sapere, licet aliis monstrent viam. Habet quoque media illa, ac constans ætas, quò accendatur deinceps ad studium antiquitatis, si priùs neglexit; vel si serum id putet, saltem ab alienis videre oculis adsuescat, ubi nequit suis. Habent denique etiam, in veteribus Theologis subacti, unde proficiant: Imò si ipsi pariter benè mereri de hoc studio volent, non deerit hinc exemplum, quod scribendo æmulentur: quo ita magis & magis gliscat Historiæ Ecclesiasticæ honos, ac fructus. Vides ut quod nostrum sit, de laboribus tuis judicium, non pigitum fuerit memorare; ac confido idem omnes uno ore dicturos, quorum palato antiquitas sapit. Etsi vero nunquam tam feliciter agatur cum Ecclesia Dei, ut etiam boni omnes per omnia conspirent; confido tamen, etiam ex iis qui antea dissenserint, hisce tuis lectis, conventuros non paucos; saltem in illis Religionis capitibus, super quibus in sex Conciliis Universalibus, vel Africanis etiam, & Arausionensi olim convenit. In iis autem, quæ non ad fundamentum, sed structuram pertinent, non pacem minus consecter, quàm amplectar veritatem: ut qui sciam non modò, hæresin vitandam, sed etiam schisma: ac propterea licet ubique grata esse veritas debeat, aliter tamen cum fratribus, quàm Hæreticis, esse disputandum. Utinam verò, Nobilissime ac Clarissime Forbesi, hac cruda ac viridi senectute, pertexere tibi detur, cætera hujus operis, auro magis aurei. Hoc ut contingat, rogamus omnes Dominum Deum; cui Ecclesiæ suæ causâ, curæ fore confidimus, & te & labores tuos.

Amstelodami, 10. Kal. Sext. 1645.

CLARORUM VIRORUM
AD
VOSSIUM
EPISTOLÆ.

I.

Eximiæ Indolis Adolescenti, Gerhardo Vossio, *bonis literis operam danti*, *in Collegio Theologico Ordinum* Hollandiæ.

S. in Christo Jesu,

Commemoravit mihi, mi Vossi, filius meus, tua in se officia, & quam jucundè, & amicè secum vivas: fuit id mihi perjucundum auditu; sic sanè decet Coætaneos, & Condiscipulos. Solet hæc jucunda animorum conjunctio in juventute, postea gluten quoddam esse mutui consensus, etiam in ætate adultiore: facit hoc postea ad alendam concordiam inter eos, qui publicis functionibus, in Ecclesia, & Republica præficiuntur. Conjunctionis hujus simul & consensus, exemplum illustre fuerunt, cùm alii, tum vero Basilius, & Gregorius Nazianzenus. Rogo itaq, ut cœptam hanc amicitiam, tam jucundam, & utilem, nunquam deseras, sed in ea constanter perseveres; quantumvis filio sis ætate major, & profectu longè superior. Mone igitur obsecro filium meum, ut ordine discat singularum Artium methodos; præcipuè Grammatices partes singulas sæpe relegat: exerceat se loquendo, & scribendo Latinè, ut congrue loqui, & scribere possit. Non negligat etiam studium Linguæ Græcæ & Hebrææ suo tempore. Præcipuè ne abjiciat tanquam inutilem & insuavem Librum precum; sed pietatis exercitiis vel præcipuè se oblectet; ita benedicet Deus magis ipsius studiis, & in illa valetudinis imbecillitate, illum confirmabit. Imo si aliud de eo statuisset Deus, æquiore & promptiore animo emigrabit in vitam meliorem. Si hæc facies, mi Vossi, rem mihi gratissimam præstiteris, & vicissim de te, sicubi possim, benè mereri conabor. Vale, & saluta ex me Edvardum.

Franekeræ 11. April. *Mart. Lydius.*

II.

Clarissimo, & eximio Viro, D. Gerardo Vossio, *Gymnasiarchæ Publico.*

Dordracum.

Vir clarissime,

Quantum pro ea quam nuper ad me misisti Rhetorica tibi debeam, non aliter intelliges, quam si simul scias quantum omnes illi tibi debent, quorum interest seriò, præstantissimam artem tractare, & semel è plebeis illis næniis abire. Etenim cùm ut ubique, ita hic præcipuè, regiam calcaverit viam noster Aristoteles, tamen ut nosti, non juventutem modo, sed plerosque etiam alios, deterrere solet, vel obscuritas viri, vel fatalis illa, maximo ingenio βραχυλογία, ut paucis ad hæc sacra aditus pateret: quæ à te ita sublata esse video, ut optarim omnes qui formandis adolescentiæ studiis incumbunt, tuam illam Εἰσαγωγὴν, tanquam προπύλαια quædam τῶν μεγάλων τῶ Ἀριστοτέλους μυστηρίων, præmittere, & hinc initium sumere. Quod ut seriò à me scribi scias, parvum tibi munusculum mitto: Maximum cum Alcinoo, Philosopho gravissimo: quorum alter præcipuas quæ apud Platonem sunt quæstiones, divino quodam & suavissimo dicendi genere, exami-

examinat: alter Platonis, Lectorem præparat, & docet. Quam difficile sit in his studiis aliquid præstare, quæ jam prope ignavia quadam nostra sunt sepulta, non ignoras: Multo verò difficillimum est, Latinitate ea donare, quæ simul & scientiam requirunt, & utriusque linguæ non vulgarem peritiam. Certè minus à me præstitum scio, quam optabam: tibi nihilominus & aliis eruditis hominibus, quid de hoc studio nostro videatur seriò expecto. Quare non prætermittes, quin judicium tuum quamprimum perscribas, & ut amicum decet, candide nobiscum & liberè agas. Vale præstantissime vir, & amicissimum virum Baltazarum Lydium, meis verbis salutabis, cui alterum Exemplar hoc trades; scribere enim ad eum non licebat.

Lugd. Batavor. Pridie Kal. Jan. cIɔ Iɔ c vi.

Tui observantissimus,

Daniel Heinsius.

III.

Τῷ Θεῷ Δόξα.

S. P.

Reverende ac dilecte Dom. Frater, cùm ea audacia sim usus, ut Eusebium Scaligeri à te commodato peterem, quod ne recusas quidem sed summa voluntate te facturum promittis, jam cistulam meam transmitto, atq; obtestor promtum illud studium, & egregiam animi tui alacritatem me mirifice exhilarâsse, ut quæ mihi sinceri tui in me amoris insigne documentum esse possit. De meo erga te non multa dicam, nisi hoc unum quod duplici nomine eum tibi debeam; cùm ob pietatem & eruditionem tuam singularem, tum ob soceri tui felicissi memoriæ D. D. Fr. Junii, summa in me merita, quorum ego, si unquam obliviscar, nimis fuero ingratus. Doctissimum velim me ne voces, nam honorifico illo nomine me indignissimum esse libenter agnosco; sed doctos & pios, ut decet, amo. Inclusi cistulæ meæ duo Chronica, unum illud est quod ex magno Cl. Viri Jo. Scaligeri volumine contexui, quod mihi quantum assequi possum, ipsius videtur esse: alterum est ipsius Eusebii: ut videas me non segniter libris tuis uti, quibus simulac usus fuero, non ingratus, si Deus volet, remittam. Non possum te celare utrumque à S. Scripturæ veritate, & verè magni Viri, soceri tui doctiss. verissimis Observationibus, manifeste deflectere in supputatione annorum à distracto Regno Salomonis, usque ad occasum Sedekiæ & Hierosolymorum excidium: quod profectò non possum non dolenter ferre; nam ab illo summæ eruditionis viro D. Jo. Scaligero certe aliquid expectaveram; illum autem in exiguo illo temporis spatio 21 annorum metachronismo peccare, satis puto liquere, si diligenter consideretur, quomodo Spiritus Sanctus annos Regum, Judæ & Israelis inter se conferat, quod in adjuncta hac nostra Tabella, ductu præceptoris heu quondam nostri, putamus factum: Salvo tamen meliori judicio, neque hoc arroganter à me dictum existimari velim. Videor mihi inaudisse Scaligerum aliquid scripsisse contra Paræum, quod Scriptum si habeas, velim magno ipsius volumini adjungas. Atque his jubeo te salvere, & gratiam Dom. nostri Jesu Christi tibi totique familiæ precor eo animo quo te amo, mi Frater colende & observande.

Non. Decem. An. 1607.

Totus tuus, ut esse debeo,

Jac. Florianus.

IV.

Gerardo Vossio, *Præceptori, & Affini suo,* F. F. F. Junius, *S. D.*

Neræus, quo frater jamdudum familiarissime utitur, nuper hunc ad me deferens librum, petiit ut negotium sibi à fratre meo impositum perficerem, & hunc ad te deferri curarem: cúmque pluribus, num fratri Casimiro dandus esset, percunctari vellem, festinanter abiit. Ego cùm hæc à fratre, non sine causa, Neræo in mandatis data esse putarem; malui potius confestim hunc ad te mittere, quàm morâ meâ damni aliquid inferre. Potuissem quidem, ulterius quid agendum esset inquirere, sed quoniam me in Gallorum, h. e. Interpellatorum familiaritatem, ita facilè insinuare nolim, ulteriùs non processi. Quod si Casimiro mittendus est, nescio quid obstet quominus hinc eum ad se deferri voluerit: Sed fortè quippiam est, quod unâ eademque operâ, ad eum deferri debet. Epistolam hanc clausissem, si animum meum, de scribendo aliquid, quod ad studiorum rationem attinet, non subivisset cogitatio; de qua hæc habe. Nos collegio Græco D. Lonsii nomen dedimus, ex voluntate avunculi Gomari; itaque

que usque ad proximos Caniculares dies, ad Græcas potissimum literas conferemus omne nostrum studium. Hæc ad te scripsi, quod sciam te posse, consilio, aut re juvare me, & velle. Sed de his, quoniam brevi fortè cum matertera ad vos venturus sum, coram plenius agere poterimus. Sororibus si placet, meis verbis salutem plurimam dicito. Vale.

Anno 1608. *Tuus,*

Fr. Junius, F.F.

V.

Viro Clarissimo, Gerardo Joanni Vossio, *amicissimam salutem.*

SOllicitum te habent Oratoriæ tuæ scio; & quis neget merito? Sed quidam impediunt, quominus operæ pergant. Et quinam isti quæso? Ii ipsi queis ea cura mandata erat. Bertius decimum octernionem jam octiduum servat; misso qui peteret Typographorum servulo, respondit, differendum esse in adventum tuum, totum hoc negotium. Rectè sanè. Huic mandes, si quid rectè curatum velis. Quid si quædam adventum tuum impediunt, nósne hic etiam editionem Libri tui differendam putabimus? Quid? Isne, qui hactenus voluit videri omnes chartas Orat. tuarum solus emendasse, sine jam nihil potest, sine te? Sed ne miremur; non tu primus Doctiss. Vossi, cujus ab illo res negliguntur; fastus hominis aliena spernit, nec fortè divino viro Literata illa amplius curæ. Ad Templa sapientiæ properat, credo, & ob hoc sibi fortè placet, quod tam pulchrè mores sapientis viri exprimat. Ubi eum compello, homo fastuosus quasi me difflat, & ego non dignus, cum illo loqui, qui & convictor, & in amicitiam receptus, viri longè disparis; quem ille fortè non nimium æstimat, imò & liticulas quærit. Sed O quam non passibus æquis incedit! Quid enim Bertius cum Baudio, infœlix puer, atq; impar congressus acti illi. Nec illud tantùm, sed & pudorem, quis in eo requirat? dùm omnia sibi licere putat, & iis quorum discipulus esse posset, superare cupit. Commodaverat Cl. Baudius ei Hermogenem,cum Longino,in octavo editum die quarta (sic enim promiserat) redditurus. Ille tibi dat; cumque ab illo requirerem, *D. Vossius habet*, inquit, *saluta D. Baudium*, & simul abit. Ego indigère cum aio: Ille, *curabo, ut habeas. Vale.* Hæc non dico, quod tu, Chariss. Vossi, eum habeas, non; sed quod ejus non erat, quem post triduum redditurus dixerat, jam tertium mensem, & amplius detinere. Quod si autem Longinum legeris, quæso, ut ubi huc veneris, uti conferas. Etiam rogo te, Doctiss. Vir, ut locos controversos Rob. Titii, à Lydio petas, eosque conferas, ut cum Ivone Viliom. conferre liceret. Post paucos dies perlegero. Vale & nos ama: Salutat te Vir Cl. D. Baudius, mihi amore Pater.

Anno Dionys. 1605.
à Christo nato 1607.

Tuus,

J. Rutgersius.

VI.

Viro Clarissimo Gerard. Joan. Vossio, *Amiciss. salutem nuntio.*

NUnciatum mihi hodie est, Vir Clarissime, excessisse Josephum Scaligerum. Quo nuntio, ita consternatus sum, ut etiam nunc vix aliud mihi esse videar, quàm ambulans cadaver, & ut cum Mimo dicam, sepulchri similis. Cogita, quid perdiderimus amici ejus; tam invidioso enim vocabulo divinus vir suos appellabat. Cogita, quid Academia, quid universa res literaria. Ego, mi Vossi, præ cæteris, casum meum lugeo, quod plus reliquis amisisse videar. Ego Patronum perdidi, & si benè calculum pono, Parentem. Quoties me Filii nomine dignatus est? Quoties, cùm publicè literarum Pater esset, etiam privatim meus dici voluit? Dirigebat studia mea, vitam emendabat, monens amicè, quandoque reprehendens, prout medicinam morbus postulabat: ut mihi verendum sit, ne postquam eum amisi, negligentius vivam. Instabat mihi, successus meos urgebat. Quid quæris? Nihil omittebat, quod in Parente desiderare posses. Et ego vicissim eum cultum singulari patrono præstabam, quo majorem nunquam à me requisivit. Itaque hoc effeci, ut ei gratissimus essem: Quidni ita existimem, quoties animo meo obversantur speciosissimæ voces, *Utinam te genuissem?* Quas & sæpius repetisse amici testari possunt; quibus præsentibus, me ostendere solitus erat, adjecto insuper Encomio satis invidioso, *Ecce quem Posteritas vixisse sciet.* Quid quod etiam supremo judicio suo

 me

me prosecutus est, legata Bibliothecæ parte? Quibus verbis, paucis ante obitum diebus, me adlocutus sit, mea interesse puto, ne ignoretur. Sunt hæc, amice, *Ego vobis abeo. Scito te Parentem amisisse. Ita enim tibi persuadeas velim, me non minori erga te adfectu vixisse, & victurum porrò, quàm is cui vitam debes. Et utinam opes mihi concessisset Deus, ut non tam verbis quàm re ipsâ, ostendere potuissem, quanti te faciam, sed nec fortuna tua id desiderat, nec mea fert. Interim quod solum possum, imaginem vitæ meæ relinquo tibi, quam & rectè, & ordine facies, si imiteris, & præmium amicitiæ nostræ habiturus es: Partem etiam Bibliothecula meæ habebis, quæ te mei admonebit.* Hæc ipsa verba divini senis, ipsa sunt, è quibus ne punctum quidem periisse scias; quibus largissimas lacrymas mihi excussit; quæ etiam nunc oboriuntur. Itaque vale.

Scribebam Lugduni Batavorum mæstissimus, Die XXI. *Januarii, qui erat Mercurii, anno τῆς Χεογονίας* cIↄ Iↄ c ix. *Excessit nocte, quæ hanc diem præcessit, hora circiter* IV.

Tuus

Rutgersius.

VII.

Viro Clariss. Gerardo Joan. Vossio, S. D.

EN tibi *Τακλιον* tuum, quod honori Narani feceras: Quod non priùs miserim, tute nos excusabis, scio. Nosti enim occupationes meas, & quàm festinandum sit, si ante Calend. Sextil. absolvisse mihi certum sit, ut reverà est. Quadraginta plus minùs Octerniones erunt. Vides, quàm præter opinionem, excreverit Liber. Libello *τὸ ἦν ἑρμηνεύσιν εἰς τοὺς ἑβδ. γραφ.* quem Tibi dedicatum imus, subjunctum est glossarium trium circiter foliorum, continens eas dictiones, queis septuaginta duo usi sunt: Itaque Libellus ille, cui unum Octernionem destinaveram, duo & dimidium occupabit. Isidoro itidem unum destinaveram, at ille quatuor occupabit. Nam Octernionem unum replebit *Ἐπιτομὴν* quoddam scriptum, seu Canones quidam, quos dedit nobis Oraculum illud nostrum, Josephus Scaliger, cujus humanitati quæ debeo, candidè in notis promam. Ita cœlestis illa, ac divina sublimitas, sese ad hæc officia aliquando demittit. Certè plurimùm est, quod à sacro illo ore oracula petere concessum sit, non ambigua ut Phœbi olim, sed talia, quibus obloqui nemo potest. Sed nimium nos abduxit suaviss. laudum divini Viri campus. Verbum non amplius addam.

Ὁ σὸς ὡς ἴδιος τῆς ψυχῆς,

Janus Rutgersius.

VIII.

Viro Clarissimo Gerardo Vossio *amicissimam salutem.*

ITerùm hîc sum, mi Domine, cum Scaligero meo. Ita voco; quod ita se vocare apud me non dedignetur. Ad Editionem Libellorum meorum, magnoperè hortatur Heros ille, & notata quædam promittit, hactenus propter imperitiam Arabicæ Linguæ & Historiæ invisa. Quid quæris? Hesterna die veni in ædes Illustrissimi Viri. In Musæo erat: itaque discessi. Hodiè ægrè ferre visus est, quod non putaverim quovis tempore aditum mihi patere. *Tuus sum,* inquit, *& volo sic statuas, etsique donec magnus ille Ἀλέξανδρος me à statione hac discedere jubeat.* Quid non colat, penè adoret dixeram, tantam demissionem in Viro Principe; in Viro, qui mihi numinis instar. Itaque fovebo amorem hunc, quem in cœlesti illo pectore, in plebeiam animam miramur. Cæterum ecce Tyrium à Heinsio tuo, & meo. Rogat ut statim perlegas, & judicium scribas. Vale.

Tuus,

Janus Rutgersius.

Rogo ut meâ causâ, D. Lydium adeas, rogésque an Luisino suo carere velit, item Leopardo. Pretium persolvam quodcumque tu cum illo transegeris. Non multùm ultrà duo florenos petet, scio; aut si petat, si tu non nimium esse judicaveris, acquiescam. Vale.

Has literas rogo, ni molestum siet, ipsi Demestio tradas.

IX.

Viro Clarissimo Gerardo Joanni Vossio S. P. D. Janus Rutgersius.

Vir Clarissime,

PHarnutum, cujus mentionem, cùm istic essem, fecimus, si permutatione pretium non excedente, meum facere potes, velim fiat. Senecam Tragicum, cum amplissimis ipsius Junii manu scriptis commentariis, En tibi. Quod munusculum eo animi candore accipias velim, quo offertur tibi. Vitam τοῦ μακαρίτου Scaligeri moliri me alias dixi Tibi. Accepi cum Legatis nostris, literas à Cl. Casaubono, in quibus multa à Thuano τοῦ πάνυ, & Puteanis fratribus pollicetur, quæ isthuc spectant. Mittit nobis muneri Suetonium suum longè auctiorem, adjectis, & Beroaldi, Sabellici, Torrentii, & aliorum, commentariis nuper Lut. recusis in folio. Munus magnificum: incompactus enim xi. flor. pretium excedit. Plura non possum, etiamnum atrocissimo, & certissimo trucidati Galliarum Regis nuncio consternatus. Vale Vir Cl. & nos ama.

Tibi Obligatissimus,

xxi. *Maii* cIↄ Iↄ c x.
Dionys. scribebam
Lugd. Batavor.

Rutgersius.

Josephi Scaligeri omnia Genevæ in Folio eduntur, secutura mox eadem formâ Julii. Hic Josephi poemata, itémque Seneca Tragicus, cum castigationibus ejus excuduntur. Nugamenta quædam, quæ nuper fudimus, potiùs quàm scripsimus, En tibi; non ut legas, sed instituti mei servandi causâ, quo τὰς ᾠδὰς meas Tibi obtrudo.

X.

Clarissimo Doctissimóque Viro, D. Gerardo Vossio, *Gymnasiarchæ* Dordraceno.

Dordr.

CLarissime Vir, amplexus sum benevolentiam istam in me tuam, quam amicissimis literis tuis, & insuper dono mihi gratissimo, opere nimirùm Rhetorico, à te addito, quo me ornandum duxisti, abundè declarasti! Itaque tibi certò persuasum habe, totum me vicissim esse tuum. Nec possim non te amare, propter insignem, quam in opere illo tuo prospicio diligentiam, & elegantem doctrinam; unàque propter pietatem, & virtutem, de quibus ex aliis, qui te norunt, audio. Opus tuum legi per intervalla. Video complexum te, eóque quidem methodicè ac perspicuè complexum, omnia illa, quæ ad Rhetoricam artem pertinent. Nec mediocriter me delectat forma sermonis, qua usus es, puri, tersi, ac nitidi, nec diffluentis nimium, nec nimium adstricti. Denique existimo utilem te Operam, hoc labore tuo, te præstitisse studiosæ juventuti, adeoque iis etiam qui docendæ juventuti præsint, atque ideo ἐμφυλίως, te hujus rei gratia, secuturum esse. Amicitia tua mihi erit gratissima; eámque ita culturum me spero, ut nihil habiturus sis, quod quantum ad fidem, ac studium animúmque in amicitia mutuum attinet, culpare in me possis. Misissem jam ἀντίδωρον, cum his literis pro munere tuo, nisi fidem suam Typographus fefellisset. Oro etiam ut tarditati huic meæ in respondendo, in quam multæ, ac variæ me causæ, aliæ post alias, longa serie provenientes conjecerint, ignoscas. Affinis tui Casimiri Junii doctissimi Viri amicitia valdè mihi jucunda est, non solum propter eruditionem, sed etiam propter candorem & pietatem, aliásque virtutes, quas in eo deprehendo, & propter gratissimam memoriam Clarissimi, ac benè de Ecclesia Dei meriti Patris. Estque mihi dolori, quod non frequentiùs consuetudine ejus ob occupationes meas penè assiduas uti possim. Vale, Doctissime Vir, & me tuorum in numero habe.

Groningæ valdè festinanter iv. Cal. Feb. ann. MDCX.

Tui Obsequentissimus

Ubbo Emmius.

XI.

Insigni & Erudito Viro D. Gerardo Vossio, Dominicus Baudius S. P. D.

DOlui ex animo dolorem tuum, collectum ex obitu lectissimæ conjugis tuæ, sed quoniam hæc acerba calamitas non ex improviso te oppressit, sed diu jam ante præsagientem id eventurum, nihil in medium adferam unde exulceratæ mentes ad sanitatem revocari possint. Ea tibi ubertim nascuntur domi.

Causa

Causa scriptionis impræsentiarum, est ut tuæ fidei deponam horribile secretum de nostro Rutgersio, quem invasit morbus, non, ut ille ait, qui insputari solet, sed qui homines delirantes concinnat. Varia & multiplex est τούτου τοῦ πάθους ἰδέα, quo tentari solent etiam Ἡρώων παῖδες. Complura possem commemorare exempla, quorum oculatus testis fui, & si quis diligenter inquirat, nulla gens hornò & annò fœcundius exuberat, quam eorum, quibus non est sanum sinciput. Nec illud dico φιλαλαζονῶν, ut natio ex Chrysippi grege, ac porticu, qui suum solum imaginarium sapientem excipiunt è numero stultorum; cæteros insanire, furere, rabere omnes docent. Loquor humane, & communi more vulgi prorsus, μελαγχολᾷ ἢ οὐκ ἀγνοεῖς ἔτι τὸν νοῦν ἔχει ὁ γεράσας. Ei rei multa argumenta fidem faciunt, quæ malo auribus tuis, quam chartis credere. Sed nullum præstantius τεκμήριον habeo, quam quod me, quem ἐν πλείστοις, imo supra videbatur amare, atque æstimare, ita ludibrio habuerit, ὥσπερ ἄψυχόν τι θεώρημα τῆς τραγῳδίας. Rogarat me ut literas ad avunculum Prætorem mitterem, quibus significarem optimo illi viro, esse ipsi volenti habitare mecum, cum antea, non aliam ob causam profectus esset Dordracum, quam ut apud parentes testaretur, non posse se ulterius durare in meis ædibus. Quamquam id officium officiebat dignitati nostræ; tamen adductus prece ejus, & amore suadente, non invitus eo me demisi. Ille quasi triumphabundus de mea credulitate, jactitavit apud cæteros con victores, se pulchrè mihi os sublevisse. Jam enim sibi decretum, quid esset facturus, nec hilum profecturas meas litteras. Posteà cum ex pluribus aliis indiciis comperissem, non judicium, sed morbum esse, & quidem eum qui nisi principiis obveniatur, in apertam phrenitidem evadere possit, Hagam me contuli, ut de tota re Dominum Prætorem, certiorem facerem. Ille ut rescivit, me isthuc profectum, palam in mensa prædicat, iter hoc à me susceptum, ut precibus exorarem avunculum, ne contubernio nostro divelleretur. Enimverò non ferendam esse duxi hanc insignitam contumeliam nostri, & postremæ sortis arrogantiam. Ut eram recens ex ira, excepi eum atroci jurgio. Ille nihil se de nobis queri, sed uxorem quædam ἀπόῤῥητα de se dixisse, quæ nullo modo animus ejus tolerare posset. Tandem fatigando impetravi, ut diceret objectam sibi fuisse παιδεραστίας· τισᾶς μᾶλλον ἢ ἄγαν μ' ἔχειν ἀκούοντα. Re penitus explorata reperi nugas meras; esse nec unquam per somnium in mentem venisse uxori tam monstrosam suspicionem. Per ludum, & jocum irrisit fatuam hominis amationem, qui cognatum suum *Franciscum de Wit* vocare solet suas delicias, suum corculum, etiam in conspectu aliorum, osculari manum ejus, quæ prorsus ridicula sunt, & eodem tendunt, ut scilicet, evincant eum non esse incolumi capite. Sed manum tollo de tabula, invitus enim hæc scripsi; quæ lapidi dicta esse cupio. Vale, & me ama.

XII.

Virtute & Doctrina ornatissimo Viro, D. Gerardo Vossio, *Præceptori meo in perpetuum colendo,* S. P. D.

A Quibus beneficium accepimus, in iis vicissim beneficia pro beneficiis referre debemus. Non omnes hoc faciunt, ac ne facere quidem possunt; quorundam enim res ita in arctum coactæ, ut præter animum cupidum hoc præstandi vix aliquid ultra habeant. Nec tamen hi ingrati. Non enim ii tantum ab hoc vitio alieni qui beneficia accepta ad æqualem lancem refundunt, sed & hi qui beneficium agnoscunt, & offerendo non quod meritum creditoris exigit, sed quod fortuna tenuis permittit, plus se debere quam posse ingenuè fatentur. Danda ergo opera sedula iis qui ingratitudinis notam effugere volunt, ut si non prioribus accenseri, saltem in posteriorum numero esse possint. Ego certè hoc studui, dum me gratum T. D. probare annitor, id quod semper facio & debeo. Conscius enim mihi sum, Præceptor Reverende, quantam diligentiam erga me præstitisti in communicatione doctrinæ, & ad virtutem assuefactione, nec me hoc latet quam istis mente recensendis, nedum re ipsa referendis impar sum. Animo igitur reputans mecum gratorum quidem esse gratiam pro gratia referre, proximum autem ab his locum eos qui beneficium agnitum quoquo modo testantur tenere, hasce Theses (ut & priores meas) T. D. in debitæ gratitudinis signum offerre volui; nec me quo minus hoc auderem deterruit, quod sint exiguæ ut numero, sic opere. Satius enim putavi tenuitatem meam in apertum producere, quam in crimen ingratitudinis incurrere. Quocirca

ca igitur P.R. audentiore instituto ventis vela commisi, ac Theses Metaphysicas conscripsi, DE PRIMO INCREATO DEO GLORIOSISSIMO: Ut de iis disputantes, aliquid virtutis commodum assequamur. Quod ut multum nobis πολύτως adferre adjumenti potest, in confirmanda veritate hujus Articuli DE DEO: ita plurimum ad vafrorum hæreticorum panurgiam & fucum detegendum. Videmus enim quantis mendacii strophis C. Vorstius conetur illudere veritati, præsertim cum ausus sit dicere, Deum sua Essentia non esse undiquaque præsentem, argumento hinc ducto, quoniam si Deus esset præsens in cloacis, in locis sordidis, commacularetur ac conspurcaretur. O quantam hic hujus Viri videmus ignorantiam ac cæcitatem! qui nobis corporeum quendam Deum fingit. Fortassis si Vorstius ipse conjiceretur in aliquo loco sordido aut cloaca, egregiè sane commacularetur, idem etiam verum putat esse de Deo, quia omnipræsens est. Exemplo sit nobis Sol, qui radios suos in omnibus locis spargit, nec tamen conspurcatur. Sed hæc mitto, ne te P.R. (quem scio aliis negotiis distractissimum) amplius morer. Unum tantum hoc addo, si mihi vita superstes fuerit, plura & meliora (Deo volente) brevi, per me elaborata dabimus. En igitur P.R. amoris magni parvum μνημόσυνον, perpetuum gratissimi subjectissimique animi symbolum:

———(*Donec quid grandius ætas*
Postera, sorsque ferat melior)———

Non dubitans quin animo lætissimo accipies, exemplo Artaxerxis Persarum Regis, qui (ut scriptum legimus) non tam donum quam donantis animum exosculatus est. Vale P.R. & si quid liberius scripsero, boni consule.

Franekeræ Frisiorum Calend. Januar. anno ClƆ IƆ C XV. — *T. D. Observantiss.* Francisc. Mantæus.

XIII.

Clarissimo & Doctissimo Viro, D. Gerhardo Joanni Vossio, *Scholæ Dordrechtanæ Rectori meritissimo,* S.P.

NOn ignorare Te arbitramur, Clarissime & Doctissime Vir, Theologiæ professionem in Schola nostra illustri, ob Doctoris Hermanni Ravenspergeri, ad novam Academiam Groningensem, discessum, hactenus aliquandiu vacuam, & quasi viduam fuisse. Cum autem à Nobis, quibus Scholæ cura, & administratio, ab illustri Magistratu nostro commissa est, diu multúmque de alio Theologiæ Professore vocando deliberatum fuerit: tandem præ aliis, tua persona, ob insignem eruditionem, & solidam orthodoxæ Theologiæ scientiam, quæ partim ex præclaris ingenii tui fœtibus in lucem editis, partim ex aliorum rectè judicantium commendatione, nobis innotuit; digna visa fuit, quam Illustribus, ac Generosissimis Comitibus Benthemensibus, Dominis nostris Clementissimis, de meliore notâ commendaremus. Quâ etiam re effectum est, ut illustres ipsorum Generositates, ex singulari, quo omnes literatos Viros complectuntur, favore, & amore, in tui ad professionem Theologiæ in Schola nostra vacantem, vocationem clementer consenserint. Itaque ex voluntate prædicti Magistratus nostri, provinciam illam sanctam & honorificam, jam tibi offerimus: utque eam oblatam prompto animo suscipere, & obire non graveris, etiam atque etiam rogamus. Moveat te ad vocationem illam sequendam Dei præpotentis, cujus divina providentia ea procurata est, voluntas, quâ ipse operarios in vineam suam emittere solet. Moveat te illustrium & generosissimorum Comitum Bentheimensium, bona & gratiosa erga te voluntas. Moveat te præclarum & honorificum Senatus nostri de studiis tuis ingenique dotibus judicium, ejusdem humanus, & benevolus in te affectus. Moveat te Scholæ nostræ salus, & incolumitas, quæ sine Theologiæ Professore, diu consistere non potest. Moveat denique te loci hujus salubritas, & amœnitas, annonæque in eo facilitas, cum omnium rerum ad Oeconomiam necessariarum ubertate conjuncta. Quò meliùs autem Scholæ nostræ statum, aliásque loci, & functionis circumstantias coram perspicias, & cognoscas, majorem in modum penmus, ut abjectâ omni morâ & cunctatione, cum præsente Tabellario, Scholæ nostræ sumptibus ad nos excurrere, aut saltem primo quoque tempore, cùm periculum haud exiguum in mora sit, tuum ad nos adventum accelerare non graveris. Ita enim, & de stipendio, & de aliis rebus ad professionem Theologicam pertinentibus, commodior sese offeret colloquendi tecum occasio; & ipsis studiosis abiturientibus majora allectamenta, & incitamenta,

incitamenta, ad continuandum in Scholâ nostrâ studii sui Theologici cursum suggerentur. Nos etiam vicissim de te benè mereri studebimus, eâque humanitate & benevolentia te advenientem accipiemus & amplectemur, ut neque itineris suscepti, neque amicæ conversationis nostræ te unquam pœniteat. Bene vale, Vir præstantissime, cum omnibus tuis, quibus cœlestem juxta, & terrenam à Deo benedictionem animitus precamur.

Steinfurti xv. Feb. Julian, anno à nato Christo Servat. nostro ClↃ IↃ C XV.

M. Clemens Timplerus *pro tempore Prorector, nomine totius Collegii subscripsit.* M. P.

XIII.

Viro Clarissimo Conrado Vorstio S. P.

Diu hactenus, Reverende ac Clarissime Vir, Schola nostra novum Theologiæ Professorem, & quidem diversis in locis quæsivit. Sed nondum eundem ex animi sententia invenit & nacta est. Caussa hujus rei videtur esse voluntatis in iis qui vocati sint partim inconstantia, partim perversitas; quippe qui vocationes non tam publici commodi, quam privati sui honoris & lucri amplificandi gratiâ appetunt, easdemque oblatas ex prætextu caussæ nescio cujus recusant & repudiant. De Vossio, quem Aulæ nostræ commendasti vocando, jam diu à Senatu nostro deliberatum fuit; sed propter suspiciones quasdam sinistras, quibus à calumniatoribus præter meritum gravatus est, hactenus consensus à reliquis Comitibus Bentheimensibus impetrari non potuit. Nunc autem dissipatis ejusmodi calumniarum nebulis, præter spem & opinionem, Deo ita dirigente, in Vossii vocationem tandem illustris Magistratus noster consensit. Itaque nihil amplius restat, nisi ut is vocationem oblatam prompto animo amplectatur & sequatur, nullâque interpositâ morâ sumptibus Scholæ ad nos Steinfurtum excurrat: ut ita melius coram totum Scholæ statum, singulásque functionis & loci circumstantias, exploret & cognoscat. Quâ in re, rogo nomine Collegarum, ut ipse Scholæ nostræ caussam seriò & sedulò agas, bonóque illi Viro ad capessendam illam provinciam itérque ad nos instituendum suasor sis, hortator & instigator. Nisi enim is maturè ante ferias Scholasticas ad nos venerit, verendum est, ne malevolorum hominum obtrectationibus cæterorum illustrium Comitum in vocationem ipsius consensus, interveniatur, ac studiosis Theologiæ, qui hactenus diu Professorem magno desiderio exspectârunt, discedendi ex Schola nostra ansa præbeatur. Imprimis verò moneas ipsum ut iter ingressus recto tramite Steinfurtum cum præsenti Tabellario proficiscatur, neque vel Bentheimiam vel Schuttorpium sese recipiat, antequam generosum nostrum Comitem salutaverit ac compellaverit.

Hoc enim è re Scholæ videtur fore, & ad removenda omnia obstacula appositum. Cætera divinæ providentiæ & tuæ prudentiæ committo. Bene vale, Vir præstantissime, unà cum uxore & liberis charissimis, quibus salutem plurimam omnes Collegæ & mecum uxor mea animitùs dicunt.

Tuus omni studio amicus & Compater,

Steinfurti xv. Febr. Juliani ann. ClↃ IↃC XV.

M. Clemens Timplerus.

XIV.

Clarissimo Doctissimóque Viro Gerardo Joanni Vossio S. P.

Literæ tuæ, Clarissime & Doctissime Vir, pergratæ nobis fuerunt; tum quod luculentam humani & benevoli tui erga Scholam nostram animi declarationem exprimebant; tum quod tui ad nos adventus spem non vulgarem nobis faciebant. De utroque plurimum nobis gratulamur, tibíque gratias habemus, & agimus maximas. Et quoniam ipse pro tua prudentia intelligis, vocationem illam, quæ nomine illustrium & generosissimorum Comitum Bentheimensium nuper tibi oblata fuit, esse divinam, sanctam & præclaram, eámque jam Scholæ nostræ conditionem esse, ut sine maximo detrimento Theologiæ Professore diutius carere non possit; majorem in modum te per Dei gloriam & Scholæ salutem rogamus & obtestamur, ut nulla amplius morâ interpositâ cum præsenti Tabellario, sumptibus Scholæ iter ad nos instituere, nostróque voto & desiderio satisfacere non graveris. Gratissimus eris nobis omnibus atque exoptatissimus hospes; nihilque nobis erit prius & antiquius, quam ut omnibus modis de te bene mereri studeamus.

Bene vale, Vir præstantissime, cum tuis, & ut viva nos epistola primo quoque die exhilares, etiam atque etiam cura.

Steinfurti XVI. Martii Juliani. Anno à nato Christo cIↃIↃcxv. *Nomine Senatus Scholastici* M. Clemens Timplerus *pro tempore Prorector scripsi & subscripsi.*

XV.

Reverendo & Clarissimo Viro Domino Conrado Vorstio *SS. Theologiæ Doctori, & Professori Goudæ, Salutem à Deo per Christum Jesum, Servatorem Nostrum.*

EXtrema scholæ necessitas, Reverende & Clarissime Vir, Amice, & Compater honorande, postulavit, ut denuò tabellarius, unà cum literis Senatus nostri, ad Dn. G. Vossium fuerit mittendus, ejusque ad nos profectio omnibus modis urgenda. Jam enim ut scis, feriæ scholasticæ imminent, & exigunt, ut novus Lectionum æstivo semestri habendarum Catalogus conficiatur: In quo nisi Theologiæ studiosis futuri Professoris, & Lectionum ab eo habendarum, spes aliqua fuerit facta: Metuendum est, ne omnes hinc discedant, & sic magnam scholæ nostræ cladem inferant. Ut igitur huic malo, quantum fieri potest, occurratur, opus esse judicavimus, ut D. Vossium, ad amplectendam vocationem oblatam, suumque ad nos adventum accelerandum, amicè hortaremur. Ac ut voti nostri, eò certius & citius, compotes fiamus; majorem in modum petimus, ut ipse pro tua prudentia, scholæ nostræ causam, ut hactenus, ita etiam nunc, diligenter, & fideliter agere non graveris: Nominatim verò procurare, ut Dn. Vossius iter ingressus, directè per Gronaviam, Steinfurtum se recipiat. Quod si etiam is alium quemdam fidum comitem, præter Tabellarium præsentem sibi adjungere voluerit; hoc ipsi liberum relinquimus, & sumptus ei à schola omnes refundentur. De Doctore Gigante in integrum restituendo, nulla amplius spes est. Intellexi enim Generosos nostros Comites, Doctori Freidagio, Medico Osnaburgensi, hanc conditionem privatim, inscio senatu scholastico, ante aliquot septimanas obtulisse. Utrum autem eam suscepturus sit, incertum adhuc est: & num è re Scholæ futurum sit, eum qui religione Lutheranus est, & Mathematica non callet, in Professorum ordinem recipere, tibi judicandum relinquo. Quod si Dn. Freidagius, vocationem oblatam recusaverit; equidem eam Doctori potius Neuhusio, tametsi is quoque in Mathematicis non sit exercitatus, quam alii ignoto præsertim Calvinistæ rigidiori offerri cuperem. Sed neque ego, neque quisquam ex senatu nostro, quicquam operæ ad promotionem illam procurandam conferre possumus: cum Aulam Comitum Bentheimensium, minus faventem habeat. Doctor Gigas Monasterium suæ praxis medicæ sedem, & Officinam elegit. Quam ibi fortunam experturus sit, tempus docebit. Doctor Maternus Electori Brandenburgico operam suam addixit. Quæ vero ipsius sit conditio, & quo in loco, ignoro. Quamprimùm ad me scripserit, dabo operam, ut petitioni tuæ satisfaciam. Uxor mea adhuc infirmæ & dubiæ est valetudinis. Spero tamen Deum, tandem mei, & meorum misertum, ipsi firmioris sanitatis usuram concessurum esse. De novis nihil certi habeo: nisi quod de bello, passim varii, & tristes rumores sparguntur. Benè, & fœliciter vale, vir præstantissime, unà cum uxore, & Liberis charissimis: quibus omnes Collegæ mei, necnon Uxor mea, salutem plurimam adscribunt.

Steinfurti xvi. Martii Juliani Anno à nato Christo cIↃIↃcxv. *Tuæ Reverendæ dignitatis studiosissimus,* *M. Clemens Timplerus Compater.*

XVI.

Clarissimo doctissimoque Viro Ger. Joanni *Vossio* S. P.

HAbes hic alterum Tabellarium, vir clarissime, ab illustri Schola Steinfurtensi ad te missum, ut eò te deducat, si modo animus tibi est locum saltem videre, & Spartæ, quæ offertur honestissima, rationem omnem, cum annexo fructu, coram cognoscere. Ut videas, quanto tui desiderio illic flagrent, literas amici unius atque alterius, ad me datas, tibi legendas mitto; eâ lege, ut per hunc hominem retromittas, nec mihi fraudi esse permittas, tam fidenter & apertè tecum

hæc talia communicâsse. Nisi ex aliorum relatu quadantenus te nossem, non sic agerem. Tuæ prudentiæ erit, ne hoc quidem aperire, nisi fidissimis tuis, quidquam ad te scripsisse. Nam sive vocationem illam complexurus es, sive omissurus, è tua re non minus quam mea fore videtur, ne vulgo hujus aliquid innotescat. Inaudivi aliquid de alia vocatione Leidensi, jam aut delata tibi, aut saltem destinata. Hanc, si Steinfurtensi præferes, quod facturum te suspicor, officii tui fuerit apertè mentem tuam nobis exponere; ut alibi sibi mature prospiciant (quod ægre jam fiet) qui priores te vocarunt. Si coram tecum agere mihi daretur, tuque fidere sermoni meo velles, fortè ut priores istos sequereris, tibi persuaderem. Nunc Deo, & tibi soli, rem committendam puto; amanter interim te rogans, ut saltem iter illuc tuum, quo vocaris, dirigere non graveris, & præsens cum præsentibus Comitibus & Professoribus, de negotio toto tractare. Sic enim plenius statuere tecum poteris, utro in loco fructuosius Domino Jesu Christo, & Ecclesiæ ejus serviturum tu speres. Deus tibi salutare consilium adspiret, & eventum largiatur suo nomini gloriosum, quem veri boni rebus aliis omnibus auferre debeat, & soleat. Vale, Vir Clarissime, hactenus quoad faciem ignote, deinceps melius, si placet, & in Domino & in facie noscende. Cras sub vesperam responsum tuum expecto.

Goudæ Pridie Calendas Aprilis, Anni 1615.

Tuus in Christo
Conr. Vorstius
Doctor.

XVII.

Doctissimo Viro Ger. Joanni Vossio.

ITa est, ut scribis, Vir clarissime & doctissime, In utramque partem rationes non leves occurrunt, quæ in hoc ad Theologicam professionem vocationis negotio animum tuum impensè dubium & perplexum reddunt. At quoniam in literis tuis postremis non omnem plane tui ad nos adventus spem nobis adimere, sed pluSculum duntaxat ad deliberandum temporis poscere videris: nostrarum partium esse duximus, non illico de vocationis illius divinæ successu desperare: sed duce Dei providentia ex parte nostra omnia tentare & agere, quæ tum ad te permovendum, tum ad schola nostræ utilitatem promovendam conducere videntur. Quam ob causam etiam Clarissimum Virum Dn. M. Georgium Brinckhofium Logicæ Professorem & Pædagogerarcham, Collegam nostrum honorandum ad te ablegare voluimus; ut coram tecum de omnibus rebus ad hanc causam scitu necessariis fusè & distinctè colloquatur, omnesque tum itineris ineundi, tum vocationis amplectendæ difficultates, quantum fieri potest, removere studeat. Ei igitur ut perinde, ac toti Senatui Scholastico, in omnibus fidem habere, ipsiusque rationibus locum dare velis, magnopere rogamus: Deum interim præpotentem votis seriis & piis invocamus, ut ipse totum hoc negotium ad sui nominis gloriam, ad Scholæ nostræ incrementum, tuamque ac tuorum omnium utilitatem ac salutem dirigere dignetur. Cujus divinæ providentiæ ac tutelæ, te quoque, Vir excellentissime, unà cum tuis plurimum commendamus.

Steinfurti iv. Nonas Aprilis Juliani Anno Χρισογονίας CIↃ IↃCXV.

M. Clemens Timplerus
Prorector
Nomine totius Collegii scripsit & subscripsit.

XVIII.

Clarissimo, Doctissimoque Viro, D. Magistro Gerardo Vossio, *Illust. Ord. Collegii Theologici Regenti dignissimo.*

SCripsi Tibi, R. D. Compater, ante abitum meum in Walacriam, unà cum literis publicis, quas pro Guilielmo Nicolai procuravi; simulque interrogavi, an non sufficeret, ratione muneris mei publici, chirographo proprio polliceri, sumptuum restitutionem, si filius non perseveret in studio Theologiæ: an vero publico Notarii instrumento sit opus, quale pro Nicolaide nostro misi; de quo adhuc responsum tuum expecto, ut ad feriarum istarum finem, filium meum ad vos mittam. Quanquam enim ex Walacria rediens, rumusculos quosdam subaudivi, de te sparsos, ex inconsiderato quorundam zelo: Illis tamen minimè moveor, quo minùs filium meum, fidei, ac disciplinæ tuæ committere cupiam. Et tamen pro ingenuâ, & sincerâ inter nos amicitiâ non potui, quin te eorum, quæ de te sparguntur certiorem redderem. Sunt inter studiosos (ut ab aliis intellexi) qui dicant

dicant se tecum contulisse, de hodiernis controversiis, teque variis argumentis propugnasse sententiam, de Electione conditionali, gratiaque universali: quin & scripto quodam, quod jam in studiosorum manus pervenerit, explicuisse te sententiam tuam; Et levirum tuum D. Junium, hoc de te apertè testari inter studiosos, quàm magis tibi arrideat, sententia Remonstrantium, quàm nostra. Hæc tibi R. D. Compater, indicare volui, non quod hujusmodi rumoribus fidem adhibeam, (novi enim quam sint præcipina his temporibus quorumdam judicia, quam virulentæ quorumdam linguæ, quam inconsideratus zelus) sed ut tanto magis caveas, ne ullam talibus calumniis, & pravis de te judiciis, occasionem præbeas, neque de his rebus conferas, nisi cum iis quos nosti eo pollere judicio, & ea eruditione præditos, ut mentem, ac sententiam tuam, rectè assequi possint; Et si quid sit, in quo tibi videantur Doctores Orthodoxi non satis accuratè tetigisse, aut explicuisse veritatem, de eo judicium tuum suspendas; donec assiduâ, & diligenti S. Scripturæ perscrutatione, assecutus fueris ipsam Spiritus Sancti mentem.

Multa enim sunt in quibus, Viri etiam doctissimi, non satis attendentes phrasibus S. Scripturæ, & plusculum tribuentes Antiquitati & Authoritati Patrum, qui post Apostolorum tempora vixerunt; facilè à puritate illa sermonis Apostolici deflectant, & aberrent. Quod Ego quidem non ita te monitum velim; quasi diffidam industriæ tuæ, in studio veritatis constanti, & indefesso: sed ut videas, quam sim honoris tui, & existimationis apud omnes bonos, & pios studiosus. Vale mi R. D. Compater, & me tui amantissimum, mutuo amore prosequi, ne unquam desine, meamque hanc scriptionem, ut ex sincero pectore profectam, æqui bonique consule. Salutem adscribo uxori tuæ. Salutat etiam vos mea, & intra paucas hebdomadas, filium isthuc deductura, vos spero, salutabit coram.

Datum Dordr. Id. Aug. 1615. *Tuus tuique Observantissimus,* J. Becius.

XIX.

Clarissimo, doctrinâ & virtute Præstantissimo, Dn. Gerhardo Vossio *Illustris.* Ordin. Regenti *dignissimo.*

Leydam.

S. P.

Benè & laudabiliter agis, Vir Clarissime, quod non tantum amicitiæ inter nos, recens contractæ cultor es constans; sed etiam scholæ nostræ fautor adeo benevolus, ut propensam tuam voluntatem, ardensque studium, de ea benè merendi, signis non obscuris, sed luculentis declarare, & testari pergas. Commendasti mihi, & senatui nostro scholastico, D. M. Winandum Rutgersium, ut Philosophum, ita Theologum notæ non vulgaris. Illa commendatio apud illustres, & generosos Comites Bentheimenses Dominos nostros clementissimos, tantum ponderis habuit; ut nullus dubitem, si modò rogatu senatus nostri, primò quoque tempore, Steinfurtum, Scholæ nostræ visendæ causâ venire voluerit: quin unanimis suffragiis, professionem Theologicam, ei sint oblaturi. Ut autem ipse promptum sese præbeat ad vocationem, & iter istiusmodi suscipiendum; post Deum à cujus providentia omnia pendent, tuâ nobis operâ, & suadâ opus est. Nec dubito, cùm ad scholæ nostræ negotium promovendum, ultrò tuum studium obtuleris; quin pro tua prudentia, omnia diligenter, & fideliter sis facturus: Utque id facias meo, & senatus totius nomine, etiam atque etiam peto. Ita ad priora tua Officia, magnum, & multum adjicies, & totam Scholam nostram, tibi devincies. De nova conditione, quam Leydæ consecutus es, animitus tibi gratulor, Deique benedictionem precor. Ita enim futurum spero, ut studiis tuis major campus, ad promovenda Ecclesiæ, & Reipublicæ Literariæ commoda aperiatur.

Benè salve, & Vale Vir præstantissime, cum uxore, & Liberis carissimis, & me amare perge.

Steinfurti xxi. Julii, Juliani An. Χριστογονίας cIɔIɔcxv. *Tuus omni studio,* M. Clemens Timplerus.

XX.

FFF. Junius *Clarissimo Viro D.* Gerardo Joanni Vossio, *Affini conjunctissimo, precatur multijugas Domini benedictiones.*

FAma malum, &c. habent hoc omnes dissensiones, eodem linguas quo animos fucco perfundunt: singuli ita ut sunt animati loquuntur. Ad nos hic crebriores quàm optamus sinistri rumores, de Bataviæ vestræ turbulento statu deferuntur: Nos etsi aures nonnunquam demus, fidem non semper damus; quò imprudentiæ notam evitemus. Interim esset pectoris ferrei, hac communi Ecclesiarum nostrarum calamitate non tangi, securè quietum, quasi è speculâ, procellosos Christianæ Reipublicæ motus inspectare, & non quantum fieri potest, votis saltem & suspiriis, naufragium facientibus succurrere: Loquor ex sententia rumorum, qui indies ad nos transvolant, hi enim tales sunt, ac si res vestræ deploratæ omninò jacerent, & medicæ manus opem admittere amplius non possent: Unde enim in conciso, & penitus comminuto corpore, medicinam quis facere incipiat? Graviter vulnerata, corpori tamen annexa membra, remedium expectant, non autem à reliquo corpore avulsa. Mœremus & omninò vix consolabili dolore angimur, cùm hæc & his ipsis alia magis tristia auditione accipimus: Ego ad hanc rem nihil præter suspiria, & ardentes ad Deum preces afferre possum; Tu cum aliis divini Numinis sacrosanctam Majestatem timentibus viris communicato consilio, periculum facere potes, an ulla per Dei gratiam, restaurationis spes, integra relicta sit. Optat hoc mecum D. Teelinghius, cujus hac de re literas vides. Pietas viri non eget de integro me præcone; adhuc probè meministi, quid de ipso, non exiguæ pietatis, eruditionis, & apud nos non minoris authoritatis vir tibi retulerit. Crede tantùm ex pio pectore, nonnisi sancta, & sana consilia proficisci posse; fidem scio in candore, & candorem in pietate non requires: proinde tutò, cùm per otium licebit, rescribe: Omnem infidæ futilitatis suspitionem vera pietas tollit. En prior, ad communicanda Consilia provocaris. Deum Opt. Max. precor, ut vobis per spiritum suum adsit, quo Ecclesiæ ipsius prodesse possitis, & uno animo, unâ operâ, in uniendis distractis partibus versari. Saluta sororem mei amantissimam, cum tota vestra familia, & valetudinem tuam cura diligenter.

Middelb. Anno 1615.
20. Octob.

Nihil hic quod aut te, aut muneris tui administrationem tangat, inaudivi; non est itaque quod te turbent hæc, quæ de sinistris rumoribus scripsi. Omnia enim quæ ad nos hic deferuntur, generalia admodum sunt, & incertissima.

Tibi multis nominibus devinctissimus,

FFF. Junius.

XXI.

SAlus plurima, Reverende D. Regens Vossi. Quod serius ad te libros tuos mitto, factum diutina mea ab urbe absentia; uxor à matre avellenda erat & odi muliebres lacrymas; satis rarò rident qui Ministris nubunt; cum peregre sunt, putant majorem sibi licentiam permissam; unde hoc habeant nisi ex natura non video. Nunc Dei beneficio rediit, sed non sine ploratu. Mitto quoque indicem quorundam librorum Pontificiorum, addito pretio singulorum, & simul indicem quorundam, qui à me desiderantur, ita forte absentes mutationem poterimus instituere. Si quos ex iis mihi permutare volueris, exige alios è meis. Collega iterum abest, itaque cogor me præparare concionibus & visitandis ægris. Tu Vir optime vale, & nos ut facis ama.

Veteraquino 14.
Octobris 1616.

Tuus tibi addictissimus,

J. Lydius.

Cistæ huic meos vicissim includere poteris, & alios quos permutare voles. Rupertus de divino officio est inter opera Ruperti. Gorionis, dum Amsterodami fui vidi exemplar Parisium, sed sum mea sorte contentus. Ritus Moscovitarum literis Moscoviticis emi, sed carius quàm putaveram; nam expendi florenos 7 t. mihi Theodoreti Dialogos Romæ editos pro iis velis remittere, licebit tibi reservare, si abnuis, remitte librum meum Muscoviticum, cum reliquis meis quos expecto. Buceriana mea habes omnia, nihil reservo.

XXII.

XXII.

Salus plurima, Clarissime D. Regens Vossi. *Recte dixit Poeta;*
Contrahe ventis nimium secundis,
Turgida vela.

NAuta meus bene potus, quia hujus versus ignarus fuit, discedentem me non parum turbavit; vix Leiderdorpum venimus, cum navis prope eversa, tantum hausit aquæ, ut vix terram contigerimus, madidus igitur magnam viæ partem confeci pedibus; hæc Actus primi Scena prima. Tota nocte in diversorio me sub dio cubante potavit, hora tertia matutina iter confecimus declinantes pro frigore terram per omnes casus. Hæc ut rideas, scribo. Die Martis forte, crapula laborans de nulla re minus quam de profectione Leydensi cogitavit heroicus Nauta, nunc accurrit testudo, significans sibi propositum cras novam instituere volitationem, utinam melioribus avibus. Mitto ad te libros tuos, addidi Valerium Maximum & Catullum Scaligeri pro D. Barlæo. Lyturgica Græca sunt Johannis Oorlars, cui eas addixi pro Dione; rogo uti D. Johanni Pythio illas ipsi curandas tradas. Discedens properante Nauta sub stragulo lecti in quo dormieram, reliqui librum quendam à D. Baudio scriptum, si placet unà cum reliquis illum mittito, non est meus, sed commodato accepi ab alio, & nondum plene inspexi. Uxorem tuam, D. Meursium & Commensales tuos peramanter meo nomine salutabis. Raptim. 4. *Nov.* 1616. Utinam huc veniens damnum tuum resarcias.

Tui studiosissimus,

Johannes Lydius.

XXIII.

Ornatissimo, Doctissimoque Viro, D. Gerhardo Vossio, *Col. Hollandici, quod Leidæ est Regenti solertissimo.*

Leidam.

S. P. *in Christo,*

SCriptum tuum, Ornatissime Vossi, tibi ita petenti cum gratiarum actione remitto: fecissem citius, nisi excipere prius quædam in usum privatim maluissem. Da igitur veniam cunctationi; Citra adulationem, dico scriptum hoc tuum ejusmodi videri, quod unicum sufficiat convellendis iis omnibus, quos D. Walæus, reliquiq; levis armaturæ succenturiati milites, contra summi Magistratus in Ecclesiasticis, imperium hactenus, in aciem producere sunt ausi: Ad me quod attinet, tantum abest, ut quod autumas, ad umbilicum, opus meum perduxerim, ut jam à multis mensibus non inspexerim, quæ commentari occœperam. Causas quæ variæ sint, jam non explico. Possem tamen brevi temporis spatio, rem expedire juvante Deo, si is qui fuit, animi esset ardor; Et per occupationes innumeras, quæ tantùm non enecant me, quin & per hasce turbas, ac procellas, quæ animum de statione sua identidem dejiciunt, liceret. Audio etiam Magnificum Dominum Grotium, accuratissimum de hoc argumento scriptum jam parasse: postquam loqui velle, est semet ludibrio exponere. Vix tamen abstineo, quin denuo me operi accingam, id si utile fore Reipublicæ Christianæ mihi persuadere queam. Fortè & meâ interest, ne penitus elinguis sim, tanto cum strepitu undique impetitus. At curta nimis mihi supellex est. Hæreo, an pergere, an vero figere arma debeam. Si quis, cujus magni facio judicium, properarit, facili momento, animum dubium impulerit. Tu imprimis, Vir doctissime, quem quanti faciam, quoq; amore, tacito quamvis complector, & Veneror, novit ille qui omnia. Huic te tuaque studia, Collegio cui præis imprimis, ex animo commendo. Salveat plurimum à me conjux lectissima.

Hagæ 10. Januarii 1617.

Tui studiosissimus.

J. Wtenbogaert.

XXIV.

A. Schottus, Ger. Vossio *χαίρειν.*

EQuidem tibi me devinctum esse, atque obstrictum, Doctissime Vossi, dum spirabo ingenue profitear, indiesque agnoscam, tuo me in ære esse, duplici nomine; cùm quod Rhetoricis tuis, tam accuratè conscriptis, nihil ut Neotericum viderim hactenus melius (nihil hic gratiæ tribuo, aut auribus, sed ut debeo, candidè, sensa mentis enuntio) donaris, inaurato libello, & quidem sponte tua; tum quod eadem benignitate, animique pii inductione Basilii M. codicem calamo exaratum, veteremq;, utendum miseris perlibenter,

ter, cùm jam Latinam interpretationem recensuissem, denuo tamen ἀκριβῶς illa contuli diligenter, à Capite ad calcem: Etsi ordinem sæpè mutatum in Basiliensi observassem, cujus & paginas, codici tuo (quem cum ingenti gratiarum actione, restituo, ac remitto) ad oram adscripsi; bonâ, ut spero, tuâ veniâ; Lutetiæ Græco-latinam adornant editionem; Nos ἀντιγράφοις juvabimus, ne frustrà susceptus à me labor videatur. Codex enim perantiquus est, & probæ notæ: debeo itaque vobis, quod committere licuit, cum Cornarii Basiliensi ultima: Tibi quod ultro concesseris homini nihil tale speranti: & Rutgersio, qui index, & fautor fuit; Gevartio etiam, quia attulit, amico, debeo. Si quid aliud sacrum, (vide quid mihi sumam) in tua dilitescit Bibliotheca, vel Amicorum, quæso nobiscum communica. Sum enim in Patribus Græcis, Latinisque recensendis totus, ut hanc decet ætatem, vitæque institutum. Grilli Alexandrini ἀνέκδοτα sub prælo sunt Nutiano, hoc est ἑρμηνειῶν λ'. καὶ γλαφυρὰ in Pentateuchum, sed ut lentum est omne id operarum negotium in Græcis, proximis nondum apparebunt nundinis. Quod in Rhetoricis Pet. Nunnesii, mihi quondam in Hiberia familiaris, (ut & Phrynichi Eclogas Atticorum verborum Augustæ editas, mihi duxerit inscribendas) librum laudes, ut hominis doctissimi, & de Hermogenis subtili methodo, ante Sturmium, benemeriti, scito me illius habere omnia, etiam Philosophica, ut erat etiam Philosophus excellens, græcéque doctissimus, ex ultima editione, quæ quidem typis sunt edita: si legere placet mittam, atque utinam isthic, si scholis visa sunt utilia, Typographum istic quoque reperiant, tua commendatione. Hoc te scire volebam, in eamque deferre visum qualemcumque Opellam. Vale in Dom. nosque amare, ac juvare ne desine.

Antuerpiæ, Idibus *Febr.* cIↄ Iↄc xvii. quem vobis annum decurrere opto, fœliciter. Serenæ vicem adjeci fasciculo Observationum nostrarum juvenilium exemplar, ut si vacat, nugas nostras, quas aliquid esse, putare videris, recenseas, doceasque. Ἔῤῥωσο πάλιν.

XXV.

Andr. Schottus, Ger. Vossio *V.C.* χαίρειν.

TUÆ mihi gratæ, Doctissime Vossi, signis amoris, ac benevolentiæ plenis. Perge amabo, nos amare mutuo, & literas provehere bonas, quæ & bonos efficiant, humanitatisque plenos. Sed Etymologicum tuum, cujus mihi spem fecit, imo salivam commovit Gevartius noster, fac, si nos, si te ipse amas, brevi editum videamus; ut nihil nos Fungerus, nihil nos Christianus Becmannus posthac moveat. Tua cupidissimis amplectar ulnis, quando tuis Rhetoricis legendis mirè sum affectus. Colonienses operæ Bibliothecam illam Patrum, auctiorem parant extrudere, nostram in cæteris implorant opem; ut Antonius Hiera multa expectet à nobis, multa efflagitet. Misi jam quædam, ad Pontium Paulinum, ad Sulpitium Severum, ad Eucherium Lugdun. Episc. & alios. In Vigilio Tridentino Episc. scire avebam, è tua Bibliotheca instructissima; an Simleri editio plura, libro V. adversus Eutychen habeat, quam Georgii Cassandri, Coloniensis editio; Nam in Parisiensi operum Cassandri editione, quaternio accessit è membranis Codicis Bibliothecæ Petri Pithoei. Nam Lipsiensis hæc editio, nescio quo anno evulgata, aucta est, à Cassandriana; hanc rursum Pithoei codex amplificat, libro extremo quinto, contra Eutychen, ut dixi. Similia si quæ observata, suggeres nobis, per mihi gratum, reique feceris literariæ. Inspiciat noster Gevartius, pace tua, Simleri Editio, an melior, an locupletior. Hoc si est, liceat bona venia vestra, mihi conferre, ut & Gelasium ibidem contra Eutychetem, quem non esse Pontif. Maximum, sed potius Gelasium Cyzicenum tradit Bellarm. Catalog. Ecclesf. Scriptorum. Cap. 494, & 495. In Cyprianum si quid suppetit, suppedita. Nam in Tertullianum laborat Jo. Lud. de la Cerda noster; cujus vasta, sed erudita vidisti in Maronem Commentaria. Chrysostomi, aut Basilii græcè scripta, quæ penes te sunt, fac ἀντίγραφον habere possim. Vide quam frontem perfricui? Tibi tuæque imputabis humanitati, quando ita largus es, imo & beneficus. Homo nimirum homini, bene merendo existit Deus. Vale, in Domino, nosque ama.

Antuerpiæ. Idib. Aprilis cIↄ Iↄc xvii.

Clarissimo

XXVI.

Clarissimo Eruditissimo Viro, D. Gerhardo Vossio, Professori Eloquentiæ, Leidam.

Vir Clarissime,

QUamquam ferè invitus, illis scribam quos de facie non novi; tamen facilè hunc animum expugnavit amicissimus Holstenius noster; qui adeo mihi deprædicavit virtutes, & insignem eruditionem tuam, ut me amplius tenere non potuerim, quin cultum, & amorem offerrem. Unde & proximè tibi jussi dari Proclum nostrum: nunc V. Sidonium offero, quem velut obsidem, nunc nuper natæ, sed nunquam intermoriturae amicitiæ accipe, meque ama, quod mutuo facies.

Hamburgi XVII. *Kal. Jul. Juliani* cIↄ Iↄcxvi. *Tui Studiosissimus,* Geverhart. Elmenhortius.

XXVII.

Clarissimo, & Eruditissimo Viro D. Gerhardo Johanni Vossio Proregenti Colleg. Illust. Ordinum Holland. Leidam.

Vir Clarissime,

GRatias tibi habeo summas, pro Thesibus, & Libris communicatis, quos cùm contulero, illibatos tibi reddam. Si improbum non esset, peterem Catalogum instructissimæ tuæ Bibliothecæ describendum; traderes Holstenio nostro. Scio complures libros inter tuos esse, qui nobis, in nostris laboribus, mirum in modum poterunt prodesse. Syntagma Wouverianum Holstenio transmisi, ut tibi traderet. Cum primùm Epistolæ prodierint, statim etiam ad te ibunt, ut & omnia nostra, quæ deinceps provulgabimus. Propter acerbissimos calculi dolores, quos hactenus sustineo, nondum mihi licuit Theses tuas pervolutare; Inspexi tamen obiter, unum aut alterum locum, de quo proximè sententiam meam tibi aperiam; jam enim planè non vacat. Salve Vir Doctissime, & nobis responde.

VIII *Cal. Octobris* cIↄ Iↄcxvii. *Tui Studiosissimus,* Geverhart. Elmenhorstius.

XXVIII.

Clarissimo & Eruditissimo Viro D. Gerhardo Johanni Vossio Proregenti Collegii Leidensis. Leidam.

Vir Clarissime,

LIteras tuas rectè Holstenius noster transmisit, ex quibus, & eruditionem tuam, & benevolum erga me animum, oppidò lubens perspexi; cui in omnibus semper, & ubique paria faciam, quod fide germana tibi dico, spondeoque. De Indice, grata sunt, quæ promittis. Desidero autem syllabum Theologicorum Librorum, cui studio, post Apuleii absolutam editionem, me totum mancipabo; perducamque multa (ut confido) profutura, veteri, & veræ Dei Ecclesiæ, cujus germanum alumnum, me in omnibus meis scriptis profiteor. Theses tuæ eruditionis diligenter perlegi, & reperi in illis multa, non publici saporis. Rogo, quicquid deinceps provulgas, mecum communicare, ut velis: Ego rursum omnia minima, maxima ad te inter primos mittam. Jam in exordio novæ hujus conjunctionis, tibi exhibeo, Mansueti Episcopi Mediolanensis Epistolam elegantem, quam Jacobo Marci excudendam dabis. Is enim omnia nostra in se recepit, nec spero tibi indecorum erit, quod non de fæce plebea, sed Senatorii seminis homo, publico aliquo scripto, appellare te valuerit. Salve Vir Eruditissime, & me amare perge, quod mutuo facies. xv. Kal. *Decembris* Juliani cIↄ Iↄcxvii. Si adhuc extat penes te Exemplar Oratoriarum Institut. velim id committas Adolescenti probo Joanni Loccenio, qui apud Jacobum Marci habitat, qui porro id rectè curabit. Illi poteris etiam tutò literas tuas concredere. Iterum salve, & crebriter me appella.

Tui Studiosissimus,

Geverhart. Elmenhorstius.

XXIX.

Clarissimo, & Eruditissimo Viro D. Gerhardo Johanni Vossio *Proregenti Collegii Leidensis.*

Leidam.

Vir Clarissime,

EX quo Mansuetum tibi misi, nullas à te accepi, ut nec à Collegis tuis, Viris magnis, D. Heinsio, & Meursio: quæ caussa sit, expiscari non possum. Illud demiror, cur Adolescens, qui apud Jacobum Marci habitat, multaque, & magna mihi debet, tam obstinatè taceat. Si non est grave, statim aliquem ex tuis mitte rogatum, num Collybum, quem ante mensem ipsi, per Gasparem Vinckefort, Civem Amsterodamensem misi, rectè accepit. Et quid de Theodulpho, Mansueto, & Gebete sperare debeam. Magno beneficio me adficies, si postremam, ut vocant, probam semper inspexeris. Transmisi pronuper Nobiliss. D. Grotio, catalogum scriptorum Photinianorum, qui num ipsi redditus, adhuc ignoro. Valde amo, & æstimo hominem, ob ingenii excellentis admirandas dotes, quibus eruditissimos, hac ætate, facilè vincit. Poteris in occasione, hunc nostrum animum illi apperire. Clarissimus Rutgersius, ante xiv. dies apud nos fuit, & negotiis ex animi sententia confectis, Hafniam profectus est, quod D. Heinsio nunciabis. Apuleii Philosophica Jacobo Marci eis paucos dies committam; modò à te, vel Clariss. tuis Collegis, impetrare possim, ut onus corrigendi in vos suscipere velitis. Quod non tam mei, quam Apuleii caussa, vos studiosè facturos, omnino mihi persuadeo. De Indice Theologicorum tuorum Librorum, iterum tibi aurem vello: si me amas, effice, ut prima occasione illum habeam. Nihil enim gratius mihi facere poteris. Salve, mi amicissime Vossi, & si nos non planè contemnis, responde properè.

Hamburgi VI. *Kal. Februarii Juliani* CIϽ IϽC XVIII.

Tui studiosissimus,

Geverhart. Elmenhorstius.

Ante VI. Septimanas misi eruditiss. virorum, D. Heinsio, sermonem Libanii, *πρὸς τοὺς εἰς τὴν παιδείαν αὐτὸν ἀποσκώψαντας*, inscriptum magno Rutgersio scire percupio, quid & illi factum. Iterum salve Vir præstantissime, & responde.

XXX.

Clarissimo Doctissimoque Viro D. Joanni Gerardo Vossio, *Proregenti Collegii Illust. Ordin. Hollandiæ.*

Leidam.

QUid hoc caussæ esse dicam, Johannes Gerharde Vossi, inter doctissimes humanissime, inter humanissimos doctissime, quod nos adeo obstinatè contemnis, nec responsionis honore dignos putas. Longè aliud nobis promittebant candidissimi mores tui, & summus noster in te amor, quem abundè tibi in meis testatum feci probavique. Rogo te, aperias nobis, paucis saltem verbis, caussam tam pertinacis silentii, ne omnino de tuo affectu incerti, nobis planè persuadeamus, te hunc procum haud magni facere. Salve vir optime, præstantissimoque harum portitori, comem, & benevolum, te exhibe. Nihil mihi gratius facere poteris.

Apuleium Scaligeri, cum Catalogo librorum tuorum Theologicorum avide expecto. Nam Holsteinius nullum mihi misit: si inceperint operæ Apuleium nostrum, rogo curæ eum tibi habeas. Sicut Loccenio injunxi. Iterum salve, & responde si potes.

Hamburgi VIII. *Kalend. Aprilis, Juliani* Anno CIϽ IϽC XVIII.

Tui observantissimus,

Geverhart. Elmenhor.

XXXI.

L. Berchemius *D.* Gerardo Vossio S. P. D.

NE amicitiæ jura violasse videar, vir ornatissime, has mei amoris testes literas exaravi: tua enim benevolentia & non mediocria in me collata beneficia, arcto admodum amoris vinculo, me tibi obstrinxêre, quorum facile oblivisci non humani ingenii gratique animi esse judico.

Quid in hac Synodo Nationali hic Dordrechti habita actum sit satis superque ab aliis intellexisse te non dubito; hoc unicum tacere nequeo, me maxima admiratione affectum esse, cùm Remonstrantes Summarum Potestatum tam exiguam rationem habere viderem, tantâque pertinaciâ (quam Constantiam vocare nefas putarem) sese, Illustrium Ordinum decretis opponere. Conscientiam suam scio

præ-

prætexunt: faxit Deus non aliud quid lateat. Præterea quod in corona tot illustrium Theologorum Remonstrantes sibi soli sapere viderentur, illorúmque judicium tanquam adversariorum contemnerent, absurdum mihi valde videbatur, præsertim cum illi viri sanctissimi sanctissimo juramento se obstrinxissent, se ex conscientia & veritate judicaturos: Verum quam candide & blande cum Remonstrantibus hic actum sit, ex Actis Synodi brevi vulg[illegible]is evidenter patebit. Vir ornatissime, quem, Deo teste, amo, te illorum sententiæ nunquam subscripsisse scio, téque in eo sæpius coram malevolis defendi, imo quod Synodi hujus Decretis & Canonibus assensurus sis, non dubito, & Remonstrantes (quod fortasse durius) suffragio tot præstantium Theologorum suffultus tanquam Hæreticos damnaturus sis. Quod si à te Viro tanto fiat, multum commodi & patriæ & bonæ causæ accessurum nemo dubitat. Nomini quoque ac famæ consulens provinciam quam nactus es cum honore tueri poteris. Varii hic Dordrechti rumores sparsi sunt, de Collegii regimine immutando atque alio Regente substituendo, verùm vanos illos esse, illisque nullam fidem adhibendam, ex D. Rocho Vanden Honaert satis intellexi; cujus verba hic subtexam: *Quid de D. Vossio futurum sit adhuc incertum est: quod ad me attinet ego boni viri causæ faveo; utinam Librum de Historia Pelagiana nunquam scripsisset! tum aliquid boni in ejus causa adhuc sperandum fuisset, sed jam timeo.* Hæc tibi Vir optime, scribere volui si fortè tibi prodesse possent. Vale & me ama.

Die octava Junii, 1618. *Tuus ex animo,*

Ludovicus Van Berchen.

XXXII.

Viro Clarissimo Hugoni Grotio, S. P.

Amplissime Domine,

Literas tuas Prid. Cal. Sept. datas rectè accepi, cum doctissimi Vossii defensione.* Gratulor Tibi toto pectore oblatum tam industrium, tam præclarum libri tui propugnatorem. Et quando Labor tuus Ecclesiæ Christi exantlatus pro merita gratia importuni hominis morsus sensit, gratulor tibi causam tuam à tam præstanti Patrono susceptam. Dolendum eo insaniæ apud vos deventum, ut præ factionum studio tam protervè irruant quidam, ut nihil pensi habentes quid dicant, saltem odium suum & suspiciones promant; & quid speremus porro tranquillitatis, si talibus ingeniis frena relaxantur? Certe summâ cum voluptate & fructu legi doctissimi Viri lucubrationem, & jam istum quoque in maximis Viris pono.

* *Vossii Responsionem intelligo ad judicium Hermanni Ravensperg. de Hugonis Grotii libro contra Socinum.*

Quod autem etiam publicè constare voluistis, quid ego sentirem, agnosco affectum vestrum, & quamvis sciam meo calculo nihil vobis accedere posse, gratum tamen mihi est, me inter bonos recensitum, quamvis mea scriptio tam rudis & inconcinna fuerit, ut lucem adspicere non meruerit. Consideratio autem horum qui sacra apud vos tractant, facit, ut vix quidquam sperare possim de Synodo quæ apud vos indicta, ad quam Ordines etiam Electorem nostrum ut suos Theologos eo mittat invitârunt; ad eam rem designati David Pareus, Abrahamus Scultetus, Henricus Altingus & Paulus Tossanus, quamvis incertum an Pareus septuagenarius valetudinis ratione, tam incommoda anni tempestate, iter illud sustinere possit.

Bohemicæ turbæ, ut in universum Imperium redundent, verendum est. Cæsar magnas copias contrahit, & tamen à moderatioribus consiliis se non alienum ostendit, quâ in re nostrum habet & Saxonem adstipulatores, qui etiam laborem nullum defugiunt, ut Religio salva Bohemis ac libertas conservetur, & Cæsari sua auctoritas maneat.

Quod spem facis editionis scripti tui elaboratissimi De summarum potestatum circa sacra imperio, longè mihi gratissimum. Vellem & animum adjiceres ad historiam tuam promendam, quam negare diutius non debes nobis ac posteritati. De Thuani Historia nuncio tibi, reliqua jam sub prælo esse. Ut autem invidiam vitent Curatores, ita institutum est, quasi Exemplar ab auctore in Germaniam missum, jam promeretur. Exceditur autem Genevæ; qui locus tamen ob invidiam vitandam dissimulabitur.

Vale, decus nostrum.

Heidelbergæ, 25. Julii, 1618. *T. D. omni Studio & Amore*

G. M. Lingelshemius.

XXXIII.

Clarissimo Viro Domino Gerhardo Johanni Vossio, S.

Leidam.

ITáne verò cum cura legisti, ea quæ de Grotii libro scripsi? Utinam non cum præjudicio, aut animo calumniandi; cujus non pauca signa ubique paginarum, in tuo isto diffamatorio centunculo, deprehendere fuit; sanè cognovi plus satis, quid censeas de meo scripto, tametsi nullus monuisses. Cognovisses itidem tu, quid ego de tuo, ad meum scriptum responso, statuam, atque adeo quid de eo statuant, & judicent item alii viri clarissimi, & multo doctissimi, si mihi licuisset, per mandatum Senatus nostri Academici, cujus authoritas pro eo, ac par est, mihi meritò sacro-sancta est, tuo responso respondere. Aliquatenus tamen intellexisti, ex Epistola mea, viro cuidam reverendo, & longè præstantissimo inscripta, typisque Batavicis, ejusdem studio descripta. Cæterum tuas literas ad quas jam nunc respondeo, tum demum accepi, cum eas è Patria mea redux, ubi per ipsas decem & amplius septimanas egeram, in mensa positas viderem. Nempe ut scribis singuli aliquid videmus, nemo omnia, neque ego tuas videre potui, cum alibi essem. Vale.

Groningæ ad xx. Decembris anno cIↃ IↃ c xviii. T. S. S.

Herman. Ravensperg.

XXXIV.

Clarissimo & Doctissimo Viro, Gerhardo Johanni Vossio, *Proregenti Collegii Illust. Ord.* Hollandiæ.

Leidam.

Vir Clarissime,

AGellium manu illustris Scaligeri prænobilem, rectè transmisit nobis Holsteinius. Utinam etiam ejus Apuleium, per te habere potuissem? Fuisset ea res nobis longè gratissima. Audio eum in margine Novi Testamenti multa notasse, quod si forsitan in tua Bibliotheca, oro ne illud nobis invideas. Asellus noster, in asinum longè tardiorem incidit, quem & repeti jussi, non sine indignatione, ut forsan ex Luca nostro intellexisti: si D. Corvinus demùm revenit, velim cum eo agas, ut Acta Concilii Chalcedonensis prælo subjiciat; quæ sanè magno cum labore, ex antiquissimis membranis, locis infinitis emendavimus. Poterimus & alia infinita in Patribus præstare; modo bonum Typographum nacti simus. Nam nostris sumptibus omnia edere, non est è re nostra; qui artem distrahendi omninò ignoramus. De Grotii infortunio, jam inaudieram: Et angebar intimè, hominis causa, quem propter eruditionem insignem, semper amavi, & æstimavi. Voveo & animo, ut crucem suam ferat patienter, donec Deus eum liberet, à squallore & sordibus non boni carceris. Synodum finitam jam intelleximus, ex D. Heinsio: fac omnia ejus acta à te cognoscam; præsertim quo loco jam res tuæ sint. Subtimeo enim ne incendium Barnefeldianum te etiam afflaverit. Salve amicissime Vossi, & nobis de omnibus rescribe. Gratius mihi nihil facere poteris.

Hamburgi xxvi. *Jun.* cIↃ IↃ c xix. Geverhart. Elmenhorstius.

XXXV.

Clarissimo & Doctissimo Viro Gerhardo Johanni Vossio *Regenti Collegii Leidensis.*

Leidam.

Vir Clarissime,

DE Orosii apologia, quæ observasti vera sunt, impenséque nobis placent. Cum librum istum publicabo, Lectorem ejus rei admonebo, quod non fiet, sine honore nominis tui.

† *Ormestam*, quis nobis confinxerit ignoro. Est verbum novitium, & planè nugatorium, ex Vincentii speculo & recentibus editionibus, perperam Orosio ad fictum, quod optimi ævi MSS. Palat. Leid. & Lips. neutiquam agnoscunt. Magnas igitur nugas egerunt, qui recenter id nobis iverunt obtrusum. Commentaria in Cantica Canticorum, non sunt Orosii, sed Honorii, sicuti jam dudùm Patri Schotto scripsi. De Grotio, beasti me læto nuntio: hic enim omnia sæva de eo narrabant: fac catastrophen totius tragœdiæ plenè à te cognoscam; ità tandem sine metu ero. Oratorias tuas rectè curavit amicissimus Holsteinius, quas scito gratissimas nobis fuisse. Non sperno beneficia quæ offers ex bibliotheca tua, compellaboque

† Orchestam *legis sagacis vir ingenii Fr. Juretus ad Symmachum* p. 73. *Cui non invitus accedo.*

pellaboque Holsteinium, ut hac in re, mihi manum accommodet. Cum Jacobo Marci pronuper, de nova Apuleii editione adornanda agere cœpi. Nosti illum correctorem eruditum non alere, unde & pro amicitia nostra rogatum te volo, cùm opus inceperit, ut tum postremam probam studiosè perlustrare velis, ne mendosè liber prodeat, quem ærumnoso labore, cum multis MSS. contuli. Si qua in re tibi vicissim inservire potero, faciam id perlubenter. Dom. Morsium tamdiu inibi fuisse, nec mihi literas misisse, pro certo signo animi, planè à me alienati, accipio. Monebis hominem, nisi planè memoriam nostri effuderit, antequam in Angliam proficiscatur, de omnibus rebus me scitiorem faciat. Erit id mihi pergratum. Hæc ex recenti laniena nephriticis subæger, ad amicissimas tuas amanuensi meo dictavi; ut etiam scires me, vel in mediis tormentis, memoriam tui sanctè habere. Salve, Vir amicissime, & nos ama mutuiter.

Hamburgi, xiii. *Kal.* Febr. *Julian. An.* CIϽ IϽC XIX.

Tui studiosissimus,

Geverh. Elmenhorstius.

XXXVI.

A. Schottus Ger. Vossio *τῷ φιλτάτῳ*.

Lugd. Batav.

Vides, doctissime Vossi, hunc rerum statum, mirari ut desinas, cur ego, in scribendo tam sim meticulosus, ne meæ literæ obsint potius amicis, quam solatio sint in turbis. Age, de literis utrique caris duntaxat disseram. Quum fratris mei Gualtheri Nepos, ad nos inviseret, seque Lugdunum cogitare, ubi juri civili det operam, affirmaret; hoc mihi sumpsi cohortante, ut ad te tribus agerem verbis. Quod in Græcis, quibus excellis, nec ego abhorreo, professionem mediteris, ad domesticas collegii curas, & Rhetorica illa tua, dono mihi misisti, narro tibi esse penes me notas aliquot in Theonis Sophistæ *προγυμνάσματα*. Nollem mihi, posterisque perirent; quæque in antiquis notavi Rhetoribus; si spes est, istic Typographum reperiri posse, tua accedente lima, depromam, & in tuum sinum deponam; quæ habeo etiam Rhetorica, & Philosophica Nunnesii, etsi Valentini, hoc est Hiberi, vel Celtiberi potius. Fac me de re omni certiorem, per Franc. qui has reddet, mittetque fratri meo Cos. Literas.

Et quia sacra & tractas, & abundas antiquis. Amabo si magnam illam Patrum Bibliothecam Coloniæ nuper editam, inspexisti, & habes quod sit addere operæ pretium, & Catholicum; scito Appendicem adornari ab Ant. Hierat. qui nos visit. Quare si quid desideres, addique jubeas significa. Latent, fateor, multa adhuc abdita, in bibliothecis, quæ lucem avent videre atque existere. Cætera quæ de me meisque cognoscere lubet, Franc. hic noster, qui has reddet, narrabit. Reditum è Gallia Gasparis Gevartii expectamus, editis jam electorum Libris IV. nondum tamen rediit. Vale in Domino.

Antuerpiæ festo Sancti Augustini Mansueti Mediol. Episc. Epist. de fidei professione, tibi inscriptam nuper ab Elmenhorstio libens accepi, & adjungam in Append. magnæ Bibliothecæ.

XXXVII.

Clarissimo, & Doctissimo Viro Gerhardo, Johanni Vossio, *Pro-regenti Collegii Leidensis.*

Leidam.

Vir Clarissime,

Remitto tibi per optimum Holsteinium nostrum, Arnobium, & Scioppii suspectas lectiones; remissurus etiam brevi, Euthymium cum Orosio tuo. Si interim poteris carere Scaligeri Agellio, rem gratam mihi feceris, si prædicto juveni eum commendaris. Pol anxiè expecto, quo loco res tuæ sint; ut & magnorum virorum, quos fortunæ tristioris tempestas, conturbavit graviter. Si non est grave, velim de omnibus, & Politicis, & Theologicis rebus studiosè perscribas. Erit id mihi pergratum. Salve, amicissime Vossi, & nos amare perge.

Hamburgi XIIX. *Maii Julian. A.C.* CIϽ IϽC XIX.

Tuus,

Elmenhorstius.

XXXVIII.

Clarissimo, & ornatissimo Viro D. Gerhardo Johanni Vossio, *Regenti Collegii* Leidensis.

Leidam.

Vir Clarissime,

BEnè sit optimo, & amicissimo Holsteinio nostro, qui te velut longi silentii somno indormientem amica sua ammonitione excitavit, atque in viam officii, & scriptionis iterum reduxit. Ego licet sæpius acerbissimis calculi doloribus oppressus sim, nunquam tamen committam, ut operam meam hac in parte desiderari queas. Librum tuum de dissidiis Pelagianistarum (quoniam incompactus erat) inspicere necdum potui. Puto eruditissimum esse, ut omnia tua, quæ frementibus invidis, cum aliis tuis limatissimi judicii scriptis canescent, sæculis innumerabilibus. Massiliensis nostri Patrocinium, rectè suscepisti. Male-feriati homines, optimum virum pessimè onerant hæresi insana, de qua ne per somnium quidem unquam cogitavit. Baronius putat initio eum infectum fuisse labe hâc impurâ, sed postmodum ad saniorem mentem relapsum seriò errorem emendasse; cui ego hactenus assensum accommodare non potui. De Mansueto, nihil est quod nobis gratias agas, multò potius ego tibi, eas referre debeo, qui nitidè ejus editionem procurasti. Viri * Magnifici casum gravem vehementer doleo. Tribus ante capturam (ô utinam injustam!) diebus, humanissimas ab eo accepi literas, cum tua dispunctione eruditissima notarum nugonis Ravenspergeri, qui stultè magno viro obvertit cornua. Earum literarum copiam tibi misi, ut videas, quàm de nobis rectè sentiat vir excellentissimus. Lubens ei scriberem, si scirem meas tutò ad illum pervenire posse. Demiror autem quod is postea, adeo sui potuerit oblivisci, ut affinis esset illarum rerum, quæ nonnisi pessimo exitu terminantur. Rogo te obnixè ut tragœdiam illius funestæ rei mihi explices, quo sciam, num etiam sine capitis & fortunarum, dispendio, ex tanto incendio evolare poterit homo eruditissimus, & nobis propter divina dona, quæ consecutus est, admodum charus. Ex Orosii scriptis si quid habes ineditum, rogo ut id communices. Non solum illius historiam, sed etiam de libero arbitrio, & quæ scripsit ad Augustinum junctim edam. Absolvi etiam Theodori Studitæ homil. Græcas CC. Zonaram in Epistolas canonicas Veterum Patrum, & Acta concilii Chalcedonensis, quibus biennio jam Typographum quæro, necdum invenio. Vides nos in ea tempora incidisse, ubi citius decem Nugatoru, & Novitii Libelli, quam unus antiquus, & bonus Author, emptorem reperiat. Poteram quidem meis sumptibus omnia ista producere, sed artem distrahendi commodè exemplaria ignoro. Si forsan me juvare poteris, velim ne animus tibi desit; nos quacumque saltem conditione id fieri poterit, facilè contenti erimus. Catalogum Theologicorum Librorum vidi lubens, in quo & mihi multos optimæ notæ libros notavi. Salve, amicissime Vossi, & si me amas, nobis de omnibus rebus, quamprimùm responde.

* *Hug. Grotii.*

Si quid me voles, poteris id vel Holsteinio, vel Petro de Wittenb. & Gaspari Vinkefort Mercatoribus Amsterodamensibus celeberrimis, tutò inscribere. Iterum salve, Vir optime, & Clarissimos Viros DD. Heinsium & Rutgersium meis verbis saluta, simulq, ad scribendum incita.

Hamburgi v. Kal. Nov. Gregorians cIↄ Iↄc xIIx.

Tui studiosissimus,

Geverh. Elmenhorst.

XXXIX.

Clarissimo, & doctissimo Viro Dom. Gerhardo Johanni Vossio *Professori* Leidensi.

Leidam.

Vir Clarissime,

DE Testamento Scaligeri, grata sunt quæ promittis. Utinam copia nobis esset, ejus exemplaris, quod Vandermilius possidet! quod impenso quidem pretio lubens redimerem? Sed ubi locorum vivit Vir ille nobilissimus, quem toties ingeniosissimi mortalium, Baudius, Heinsiusque, in cœlum magnis extulerunt laudibus. Num & illum soceri oppressit calamitas miseranda, vel hosti? M. Corvino author esse debes, ut convasatis rebus suis, maturè sibi consulat, atque in Germania locum sibi eligat, ubi Officinam Typographicam instituere possit. Ita calcar nobis addet, ad illa detexenda, quæ jam pro desperatis seposuimus. Eruditissimus Martinius jam certam spem sui adventus mihi fecerat, quem impedivit opus, quod molitur insanum magnum, *De Origine Latinæ Linguæ*, cujus correctioni

ni omnino eum interesse oportuit. Si tibi est animus pecuniam tuam, hic apud senatum deponendi, puto me posse à Primario civitatis hujus Consule, qui mihi affinitate junctus est, impetrare, ut tuo nomine agat cum Octumviris, qui res, rationesque fisci procurant, ne gravatim eam recipiant. Poteris igitur mihi sententiam tuam plenius aperire; tum quibus conditionibus eam hic collocare possis, lubens tibi adsignificabo. Negotium Remonstrantium, partim ex literis amicorum, partim ex relationibus publicis cognovi. Nisi res citò transactæ fuerint, ut has nubes coactas video, brevi daturæ sunt magnam tempestatem. Laudo prudentiam tuam, quod te ejusmodi turbelis non immisceas. Litem enim lis, & noxa noxam parit. Quod si Patres antiqui, qui non habitu, sed moribus, & vita, sapientiam Christianam exprimebant, jam resurgerent, & eos qui Trinitatis mysterium agnoscunt, Christumque, & Spiritum Sanctum Deum venerantur, adeo sævidicè, de rebus, non merè ad salutem necessariis, digladiantes viderent, quid dicerent? aut quo non fugerent? N. * N. benè Calvinianum, & acerrimum dogmatis de absoluto decreto damnatorum assertorem; tibi in Rectoratu successisse, cum mœrore, & cum indignatione percepi. Nunquam putassem homines acutos, adeo potuisse oblivisci suorum, ut homini modestissimo, inciviliter audacem; & optimè erudito, rusticè indoctum subrogarent. Exclamare libet

* *Is est, opinor,* Festus Hommius.

Quo vobis mentes, rectè quæ stare solebant,
Dementi sese flexere ruina?

Equidem scripta umbratici hujus doctoris, quæ vidi, plena blasphemiarum, & fanaticarum opinionum cognovi, quæ nemo, nisi astrosus, vel exterritæ mentis, probare possit. Peream, nisi ex unica tua Thesi, plus eruditionis hausi, quam ex istius hominis divite centone. Sed hodiè audacia, pro sapientia liceat uti: nec tam benè agitur cum genere humano, ut meliora pluribus placeant. Verùm querelam non instituo; illud dico, ut exauthoratio tua, mihi dividiæ fuit, ita recreavit me in solidum fortuna benignior, quæ latum campum tibi obtulit, in quo non minus vires eruditionis tuæ, quam in principe ista facultate, quam hactenus, summa cum laude obiisti, exseras. Age igitur negotium tuum, & reconditas illas artes palam profer, ut inimicis tuis oculi doleant; atque ita omnes æqui & iniqui intelligant, te non minus benè Oratorem, quam commodum Theologum agere potuisse. Salve, mi amicissime Vossi, & nos amare perge.

Hamburgi, A.D. xiii. Augusti Gregoriani, CIↃ IↃ C XIX. *Tuus* Elmenhorstius.

Testamentum Scaligeri rectè curabit Peter de Witte, Civis Amsterodamensis noti nominis, cui semper res meas soleo concredere. Iterum salve, & nobis responde.

XL.

Clarissimo, & Doctissimo Viro Domino Gerhardo Johanni Vossio.

Vir Clarissime,

PUto te postremas meas, ab amicissimo Holsteinio rectè accepisse. Si me amas, effice ut sciam quam salve agas; hoc enim mihi, vel maximum erit. Apuleius noster jam in fine laborat, in quo si unum aut alterum locum, in juventute emendasti, notatu dignum, rogo ne eum mihi invideas. Video Typographum de la Maire, non usque adeo malè fragmenta veterum Poetarum edidisse. Magno beneficio me afficeres, si illi persuadere posses, ut Acta concilii Chalcedonensis, prælo subjiceret. Ego lucrum non quæro ex meis laboribus; sed id unum ago, ut prosim Ecclesiæ Christi, cujus interest, talia rursum produci, quo erubescant impudorati Novatores, qui ineptissima quæq., inficeto, & insipido sæculo, passim aggerunt. Scripsi antea de toto hoc negotio, ad doctissimum Holsteinium, quem non defuturum nobis probe scimus. Tertullianum D. Thysii, an habere possim, scire velim. Quod si gravantius librum ipsum transmittere, saltem peto variantias, in quibus impetrandis, operam tuam non nobis denegabis: Sed & in alia re, tibi gravis esse cogor. Patronus meus magnus Rutgersius, dixit, in tua bibliotheca, extare Aldinum Exemplar Apologetici Tertulliani, quod avidè expetimus; ut & copiam variarum Lectionum, quas Galeno tuo olim adscripsit G. Falkemburgius. Nam & has, de facilitate tua securus, Professori Altorphiano D. Hoffmanno, viro insigniter docto, qui totum Galenum recens interpolabit,

labit, promisimus liberaliter. Vides quantum mihi, de humanitate tua, pollicear. Salve, mi amicissime, & audaciæ nostræ ignosce.

Hamburgi, A. D. xvii. Kalen Januar. cIɔ Iɔ c xx. raptissimè. *Tuus dum vita manebit,*

Elmenhorstius.

XLI.

Pio juxta, ac docto Viro, D. Gerhardo Johanni Vossio, *S. P. conjunctissimo Affinis.*

Re ipsâ aliquoties expertus sum, adesse tibi tantam benefaciendi vim, ut indulgentiam tuam necessitas æmuletur; dum enim summa in me studia, officiaque avidissimè confers, tantummodò debitum explevisse videri vis. Non feci paria, defuit enim facultas; atque eo magis cupio, ut animum mihi gratum Deus, & animo isti tempus, quam longissimum tribuat. Supersint modo solvendi tempora; reddam vicem si reposces; reddam etsi non reposces. Crebras interea prolixasque literas, certissima debitæ benevolentiæ pignora, non invitus dabo; nihil metuens ne molestus tibi fuisse videar, modum in amore excedendo; neque enim periculosum est, ne sit nimium, quod esse maximum debet; & verissimè amat, qui sic se amari putat, ut tædium non pertimescat. Postularem ut vicissim quid in oppido vestro, quid in finitimis agatur (solent enim notabilia quædam incidere) perscribas; sed temporum ratio aliud suadet: scribes igitur quando, & quantum videbitur. Exsolverem nunc promissi fidem, literasque longiores, quàm lubentissimè ad te mitterem, nisi sollicita commodi hospitii investigatio, in tam ingenti urbe, me usq, adhuc, à cognati Junii, D. Tileni, aliorumque alloquio arcuisset. Pleniores itaq, literas, proximè sequenti hebdomade, expecta. Vale, & sororem mihi plurimùm colendam, cum tota vestra familiâ, quàm officiosissimè saluta.

Raptim, Lutetiæ, *Anno* 1620. 12. Augusti. *Tuus omni officio,*

F. Junius, *F. F.*

Opportunè admodùm adolescens, qui hasce meas ad vos defert literas, per aurigam nectentem moras diem adhuc unum Lutetiæ detentus fuit. Summo itaque mane cognatum Junium visurus, intellexi unà cum Rege ad expeditionem profectum. Varii hic quotidie per urbem incessunt rumores, & pro loquentium indole, turbidi, aut pacati. Credit optimus quisque labare hostes, petendæque pacis consilia sumere, & brevi posse bellum patrari. Nunciant contrà alii, Reginam Matrem turbas inexplicabiles minitari, vires regni intimas, molemque belli ciere, & neque astu, neque constantiâ, inter dubia indigere; existimo tamen, nisi me fortè in totum fallit, meum de hac gente judicium, ipsâ Regiæ præsentiæ famâ, bellum omne statim posse profligari: faxit hoc Deus Opt. Max. pacemque diu immotam, & inconcussam Regi, ac Regno Galliæ largiatur. Nihil jam mihi accommodatius sit, quàm ut Nobiliss. Legatus, quem discessurus compellavi, de rebus meis quid scribat cognato reduci; poteris adhoc uti operâ alicujus amici, qui pariter, & me norit, & Nobiliss. Legato familiaris sit. Neque enim cuiquam, tam clarum statim ingenium est, ut possit emergere, nisi illi materia, occasio, fautor etiam, commendatorque contingat. Ad hæc ut apud vos, ita & hic malignorum hominum rumoribus laceramur, tanquam pacis publicæ turbatores, &c. quò magis opto, ut tantæ authoritatis, & fidei Vir, animum meum pacificum vero testimonio prosequatur. Literarum mihi reddendarum hæc sit inscriptio. *Chez Mr. Piat, demeurant en la Rue St. Estienne des Grecs, vis à vis du College de Montaigu; aupres S. Geneviefve:* fac & sororem Diamantiam hac de re certiorem. Iterum vale, 13. *Augusti.*

XLII.

Gerhardo Johanni Vossio, *Viro Clariss. Affini conjunctissimo, S. P.*

Virorum integerrime, sanctissime,

Licet crebrioribus literis, otium tuum negotiosum interrumpam, tamen non est quod verear, ne molestus sim tibi, cui vel orbem terrarum, non esset longum circumire meâ causâ. Hae itaque tui erga me amoris fiducia ductus, hasce ad te secundas do literas, crebriores daturus, ubi quod scribam offeretur, imo etiamsi nihil offeretur; unicum hoc debiti erga te amoris mei pignus absens dare possum; amat enim intimè, & flagrantissimè,

ſimè, qui ſic ſe amari putat, ut tædium non pertimeſcat. Nuperrimè de rebus meis literarum aliquid ad te dedi. Rex etiamnum abeſt, & cum Rege Nobilitas omnis; ſi brevi revertatur, quod plerique futurum ſperant, uberrimè omnia, quæ me ſpectabunt, ad te perſcribam. Non erit difficile: Σχολὴ δ' πλείων ἢ θέλω πάρεστί μοι. Interim hîc clauſus intra domum, alto pinguique otio, me immergo; atque omne hoc tempus intra libros, jucundiſſima quiete tranſmitto. Nam quid agam? Alieniſſimus ſum à conſortio hominum vulgó. Vin' ſcire quales plerique mihi videantur. *Κολακευτικώτεροι τῶν πιθήκων, ὑλακτικώτεροι τῶν κυνιδίων, φιλοτιμώτεροι τῶν ἀλεκτρυόνων.* Nobilitatis, niſi me fallunt plurimorum teſtimonia, longè diverſum ingenium eſt.

Celare te non poſſum, quemadmodum 15. hujus menſis die convenerim D. Tilenum virum humaniſſimum, & pro veritate firmiſſimum; cumq, ei inter alia tuis verbis plurimam ſalutem apprecarer, ſubjungeremque me ignorare an ullam tui notitiam haberet, ſtatim ipſiſſimis hiſce verbis reſponſum dedit, *Notiſſimus mihi eſt, & quidem merito ſuo.* His auditis, non erat cur porro ullam hiſtoriæ tuæ Pelagianæ, cut diſcedenti mihi in mandatis dederas, mentionem facerem. Et fortè adhuc judicium ejus ſuper iſthoc tuo ſcripto exquiſiviſſem, niſi iter ſibi ad Britanniæ Regem habendum ſignificaſſet, atque adeo jam ſarcinas alligare affirmaſſet. Obſtupui, perculſus novitate rei; cúmque me videret tacitè, apud animum meum ambigere, quò hæc tam inſoliti itineris uſurpatio ſpectaret; addidit ne ſibi quidem cauſam ejus rei compertam; tantum evocari ſe blandè humanis Regiæ Majeſtatis, & * Epiſcopi Wintonienſis literis; Medicumq, Regium ad hoc miſſum, ut eo itineris comite uti poſſet. Quid opus eſt, in re tam dubia, ſuſpicionibus multum indulgere? ſufficere nobis debet, quod vir magnus, iniquiſſimam adverſæ partis in fratres ſuos crudelitatem deteſtatur. Unde & ipſus ego coràm animosè ſatis ſpondentem audivi, nunquam ſe cauſæ melioris patrocinium perfidè deſerturum. Proinde totius negotii exitum precibus ſeriis Deo Opt. Max. committamus. Interea tuam, tuorumque valetudinem, ſummus idem, atque optimus rerum humanarum Arbiter, gratiosè promoveat. Ipſe valeo; ſi valere eſt, ſuſpenſum & anxium vivere, expectantem in horas, timentemque pro capite amiciſſimo, quidquid accidere homini poteſt. Eſt enim ſuſpenſum, & anxium, de eo quem ardentiſſimè diligas, interdum nihil ſcire. Vereor omnia, imaginor omnia, quæque natura metuentium eſt, ea maximè mihi, quæ maximè abominor, fingo. Quò impenſius rogo, ut timori meo, vel per te, vel (ſi tutiùs id judicabis) per alium conſulas.

* *Lanceloti Andrews.*

Lutetiæ, 18. Septembris, *Ann.* 1620.

Tuus omni Officio,

Fr. Junius, F. F.

Hagæ Comitis vivit quiſpiam Vanſanten Collega D. Baſii, & Kromvlietii, cujus unicus filius, Bokoldus Vanſanten, hic Lutetiæ menſem unum mecum vixit; adoleſcens eſt multis experimentis eruditus, & quod rariſſimum eſt, videtur amare bonam mentem. Italiam ſic ſatis luſtravit: Me quoque in Italica lingua fideliter admodum inſtituere cœpit, & lubentiſſimus in me inſtituendo, porrò bonam operam navaſſet; niſi illum pater ſenex, videndi unici filii deſiderio captus, à ſeptenni peregrinatione revocaſſet. Neque Patrem, neque Adoleſcentem hunc antehac datum fuit noſcere mihi; tu, antequam inviſas, ex ingenio Parentis, de adoleſcente ipſo, conjecturam facies. Temporum ratio ſuaſit, ut hæc ſcire te voluerim. Iterum vale. D. Molanus tuus quondam diſcipulus, ſpatio triduo eodem hîc hoſpitio mecum uſus eſt, antequam Salmurium, Bloys, Orleans, & reliquas iſtius tractus urbes viſeret; unicè verò à me petiit, ut te primis meis ad te literis, quàm officioſiſſimè ſalutarem. Dum omnia mihi videor, non minus breviter, quàm diligenter perſecutus; ſuccurrit quod prætereram, & quidem ſerò; ſed quamquam præpoſterè, reddetur tamen tribus verbis. Cùm ex D. Tileno quæſiviſſem, qualis ipſi videretur iſte, quem noſti, equitatus Regii Theſaurarius, in hæc tantummodo verba reſpondit, *Quantus quantus eſt, Aulicus eſt, &c. Aulicus melior, quàm Medicus eſt.* Scis quorſum hæc narrem. Tertio vale.

XLIII.

Clarissimo & Eruditissimo Viro Domino Gerhardo Joanni Vossio, *Theologo & Philologo eximio.*

Leidam.

Vir Clarissime,

Mirari satis non possum, te Levio nunciasse, me ad binas tuas, nihil tibi rescripsisse. Testor numen divinum, me ab ipsis xv. septimanis, ne verbulum, imo ne datariam quidem salutem accepisse. Unde & sæpius mihi oborta suspicio, te planè memoriam nostri deposuisse: Sed benè sit Levio nostro, qui hanc mihi ademit molestiam, dum salutem, & librum tuum eruditissimum, mihi obfert; qui mihi, ut omnia tua, gratissimus accidit. Lætorque plurimum tibi, favore cœlitum, iterum otium, & quietem obtigisse; quo laboribus tuis commodè, ultimam manum imponere possis. Nos etiam multa habemus, non inchoata modò, sed adfecta, quæ ob sæculi fatuitatem & miseriam temporum, extrudere jam non possumus: quæ tibi meliora nobis apparuerint, posteritati non invidebimus. Testamentum Scaligeri rectè accepi, quod cum MSS. Orosianis recipies, ubi volueris. Salve Vir doctissime, & de studiis tuis, quamprimum nobis rescribe.

Hamb. A.D. xxv. Septemb. *Julian*, clↄ Iↄ c xx.

Tui studiosissimus,

Geverh. Elmenhorst.

Cupio scire num Grotio, sine invidia, & reprehensione scribere possim.

XLIV.

Clarissimo Viro D. Gerhardo Vossio, *fratri in Christo observando.*

Leidam.

Vir Clarissime,

Beasti me luculento munere tuo; quippe non tantum utili mihi futuro, hisce in locis; sed penè necessario. Cum enim hactenus controversias omnes, de Religione, disceptandas esse crediderim, ex ejusmodi fundamentis, & principiis, quibus solidè, & securè semper, inniti posset conscientia; tamen nunc in eam necessitatem, incidere me video, ut aliunde petenda sint præsidia, quibus error revincatur, & conscientiis quorumdam teneris, aut hæsitantibus, scrupuli eximantur: Etenim his in locis nunc degere cogimur, ubi antiquitas utramque paginam facit, & omnibus licet ineptissimis, atque absurdissimis opinionibus, veluti scutum Gorgonis obtenditur, adeo ut qui eam sententiæ suæ, aut non potest, aut non curat obtendere, causa cadere; qui verò speciosè eam novit obducere, omne punctum tulisse: Et quicquid scriptura, aut recta ratio manifestè reclamare videantur, triumphare credatur. Tantum hic valet antiquitas: Unde hæc una, in omnibus, sive concionibus, sive colloquiis, veluti sacra quædam anchora est; ad quam, religatæ tenentur stupidæ plebis conscientiæ; usque adeo ut si hanc eximas Demagogorum declamationibus, animam Oratori adimere, & præter φωνὴν, nudamque larvam, in pulpito nihil relinquere, videri merito queas. Et hæc quidem cum sint hominum ingenia, necessum planè video esse, ut quo jure meritóque, opinionibus suis, antiquitatem semper prætexant, diligenter inquiratur, non ut hac ratione persuadeatur veritas, sed ut errori inveterato fulcrum suum subtrahatur. Eam ad rem, Vir Clarissime, tuam mihi Operam vehementer necessariam esse sæpenumero credidi: Etsi enim non desint, qui de singulis controversiis luculenter, ex ipsa antiquitate multa dixerint, scripserintque, tamen nescio qua ratione fiat, ut eorum authoritate, fide, & judicio, non ita fidenter stare audeam: Vides sæpenumero alios, aliorum fidem sequi; & cùm in antiquorum Patrum scriptis rudes sint, & hospites, eorum tamen authoritatibus veluti Laciniis quibusdam, hinc inde sine judicio avulsis, aut detruncatis, tam temerè, tam imprudenter, sua scripta interpolare, ut pudeat, pigeatque: Et hinc ferè fit, ut qui eos sequuntur, risui sese, & ludibrio, non raro propinent apud eos, qui in illis accuratè versati sunt, & ætatem ferè totam suam triverunt. De tua vero, (absit adulationis suspicio) tum fide, tum judicio in Antiquorum scriptis, adeo apud animum meum persuasus sum, ut te judice in controversiis ferè omnibus stare, & credere ausim: Quocirca vix credas, quam mihi gratum feceris, quod disputationibus tuis, de materiis aliquot, inter nos, & Pontificios controversis, me dignatus fueris. Utinam tantum in omnibus eandem operam posuisses, nominatim vero etiam in argumento, de imaginum cultu, & adoratione! Pro hac enim superstitione, summa vi, & quod dicitur, velis remisq; hic contenditur; nec mirum,

incurrit

incurrit ea maximè in oculos vulgi, & Idololatriæ crassæ, Gentilisque speciem habet, quam à se amoliri semper student, sed irrito ferè conatu, nisi canam antiquitatem, veluti tabulam in naufragio, subinde arriperent. Et fuit non nemo nuper, qui mecum ea de re per occasionem, fortè fortuna oblatam, inter pocula pluribus egit, qui reliquorum omnium more, cum causam suam tueri non posset scripturarum Authoritatibus, ad hanc Aram confugiebat, & in ea una præsidium causæ totius collocabat. Videbatur ille mihi multa dicere, ut θέσιν suam posset δογματίζειν, quæ ab omni ratione aliena erant, & quæ tamen Antiquitatis totius unanimi consensu confirmata fuisse, firmis lateribus adseverabat: Uti inter cætera quod Gentiles omnes semper adoraverint Idola sua tanquam Deos, quibus videlicet divina virtus, personali unione unita esset, sicut naturæ divinæ humana Jesu Christi; cùm tamen Lactantium expressè contrarium dicere, manifestum sit, aliosque quamplurimos: Præceptum de Imaginibus non faciendis, fuisse ceremoniale & positivum; de Idolis verò non faciendis, morale, illud sublatum, nova lege, hoc perpetuum esse; Imaginis & Idoli distinctionem, apud Antiquissimos Patres, semper consentientibus calculis, traditam esse, & quod ex T. R. lubens etiam, & ante omnia intelligerem, Apostolos doctrinam de Imaginibus, tradidisse in Concilio Antiocheno, idque ex bibliotheca Origenis, † Pamphilum Martyrem descripsisse. Verba verò Canonis extare apud Turrianum. Lib. I. pro Canonibus Apostolorum c. 25. *Ne errent fideles erga Idola, sed exprimant divinam humanam imaginem Dei viri, & salvatoris nostri, ac servorum ejus, ex adverso coram Idolis, & Judæis.* Hæc aliaque cùm ab eo affirmari, atque asseri identidem viderem, neque tamen, libri mihi ad manum essent, ex quibus illud refellere mihi aut liceret, aut etiam luberet, cùm in eo causæ cardo non verteretur; non putavi tamen abs re me facturum, si à R. T. peterem obnixe, ut paucis, quid hisce de rebus sit, significare mihi non gravetur. Tanto autem fidentius id petere me posse judicabam, quod à publicis nunc oneribus vaces, & curis nullis gravioribus distraharis, & quod operæ pretium facturus sis, si hac in re, operam etiam nobis commodaveris; Quocirca etiam atque etiam rogo R. T. ut si quid à privatis, & fortasse melioribus curis temporis superfit, id trium horum capitulorum examini impendere velis. 1. An Ecclesia Antiqua, semper distinxerit inter Idolum & Imaginem? 2. An Gentiles crediderint Idola sua esse Deos ipsos, eosque ut Deos suos semper adoraverint? 3. An Apostoli doctrinam de Imaginibus tradiderint in Concilio Antiocheno, & an verba Canonis extent apud Turrianum; licet fabulosum alioquin, & vanum scriptorem? Unum addam, ut si plures disputationes habitæ sint sub præsidio vestro, eas per Kunerdinigam ad me transmittere non graveris. Dabo operam ne in ingratum beneficia hæc non contulisse reipsa compertorus sis; Et si fortè reduces nos ab exilio hoc tristi vobis sistat Deus, quod futurum non sine causa confido, omni officiorum genere compensem. Vale, Vir Clarissime, & perfer atque obdura; dolor hic tibi proderit olim. Dominus Jesus tibi, tuisque, & quotquot bonæ causæ favent, propitius benedicat. Salveat à me D. Barlæus.

† *Hæc quidem apud Turrianum legere, memini. Sed statim odoratus sum, ea à Græculis, ut alia multa, fuisse conficta.*

Raptissimè 6. Novembris 1620.

Tuus omni Officio,

S. Episcopius.

XLV.

Præstantissimo Viro, D. Gerardo Joanni Vossio, *Affini Conjunctissimo.*

S. P.

Secundis ad te literis, Conjunctissime D. Affinis, de Anglicano D. Tileni itinere, nonnihil ad te perscripsi: quæ si rectè, ut spero, ad te sunt delatæ, superest ut nunc eumdem Clarissimum Tilenum reducem tibi narrem. Ut reversum intellexi, inter gratantes ut debui accessi; neque gravatus est vir officiosissimus, totam rerum in Anglia gestarum seriem fusè mihi narrare. En tibi itaque omnis negotii summam. Ad D. Tilenum, etiam Sedani agentem, impulsu D. Melvini, accessere duo Ministri Scoti exules. Nosti gentem istam Puritanam; cùmque plus justo eorum in Regem querelæ, præsente adhuc Jonstono quopiam ardescerent; existimavit vir magnus, salubrium rationum fomentis; animos praeferoces, & Zeli nimietate morbidos, potiùs leniundos, quàm porrò inflammandos; sed auribus eorum ad moderatiora consilia surdis,

dis, nihil aliud effectum est, quàm ut exacerbatiores digrederentur. Non destitit interim Jonstonus, urgere D. Tilenum, ut præcipua collatiunculæ istius argumenta scripto consignata sibi communicaret; quo impetrato, ad Regem Apographum transmisit, qui non indelectatus authoritate viri, & argumentorum pondere, Typis scriptum illud vulgari jussit, atque insuper desiderio videndi ejus flagrans, D. Tilenum per literas, blandè ad se evocavit, præsentemque arctissimè amplexatus, gratias ei pro navata opera egit, amplissimumque obtulit stipendium, si in Angliam transmigrare vellet. Sed is unâ hac hyeme in deliberandi spatium postulatâ, à Rege dimissus est, nunquam nisi me ratio prorsus fallit, sedem mutaturus. Promerem nunc hujus meæ suspicionis causas, nisi temporum ratio obstaret. Unum hoc tutius addo; virum doctum, non vanam spem animo concepisse, brevi futurum, ut non tantùm sibi, sed & omnibus aliis bonæ causæ patrocinantibus, publica authoritate, libertas quidlibet imprimendi, hic Lutetiæ concedatur; plurima ejus opuscula prelum postulant, quorum nonnulla mihi ostendit, animadversiones scil. in Canones Synodi Dordracenæ, Gallicum aliquod scriptum de causa peccati, & plura similis notæ: scis quàm hoc alibi non liceat; sed ne longius à proposita narratione deflectendum sit, redeo ad incepta. Rex nihil aut parum admodùm, cum D. Tileno de Remonstrantium rebus egit, contentus de Ecclesiarum suarum hierarchiâ ulteriùs quid ex ipso intellexisse. Episcoporum quoque non obscurum in se favorem narrabat, multaque addebat de singulari affectu; quo abeuntem prosecuti sunt. Tum ego, an tui, & Historiæ tuæ nulla unquam à quoquam mentio facta sit, sedulò exquirere cœpi; Annuit ille, & præter aliorum magnifica præconia, à D. Josepho Hall, non sine summa commendatione, sibi oblatam quominus perlegeret, adversa valetudine fuisse impeditum. Intellexi ex his destitui ipsum scripto tuo; utque fidem tibi datam explerem, quid discessuro mihi in mandatis dedisses, significavi, & triduo post tuo nomine, non historiam tantùm, sed & Resp. † ad Jud. Rav. dono obtuli; Ille utroque scripto gratissimè accepto, hospitium meum, undecimo post die, circa nonam matutinam ingressus, sollicitè admodum cœpit interrogare, quemadmodum te, ob hoc tuum scribendi genus excepisset:

† Responsionem ad Judicium Ravensbergeri?

Itaque post brevem rei gestæ narrationem, literulas tuas, quas solas 19. Sept. datas accepi, introspiciendas tradidi; quibus ille percursis, post varios sermones abiturus, hæc verba protulit. *Utrumque Affinis tui scriptum, cum maximo fructu, & summa voluptate perlegi; hoc veni tibi significaturus; & simul ac literarum aliquid ad ipsum dabis; non tantum meis verbis, plurimam ei salutem dices, sed & spondebis me suo tempore ostensurum, quàm non apud ingratum hoc suum munus collocaverit.* Digresso D. Tileno, Pomeridianum ejusdem diei tempus D. Junio, cùm primùm ab expeditione reverso impendi; & post mutuæ gratulationis officia, generalioribus, ut primùm fieri assolet, & longè accersitis sermonibus, diem condidimus, cognato nunc fratris Casimiri mentionem faciente, alias sororum numerum percontante, & priores duas parentis nostri uxores, sibi visas referente, quandoque etiam de Patriæ nostræ statu nonnihil sciscitante. Septimo post primum congressum die, me unà cum aliquot Uxellodunensibus, ad prandium vocatum, magnifico lautitiarum apparatu, humanissimè & splendidissimè excepit. Atq; ita ne tunc quidem per importunam illiterati istius consortii præsentiam, de rebus meis quicquam egi. Interim proximæ cuiq; occasioni manum injicere destinatum est, omniaque prout ciciderint, ad te perscribere. Sed jam dudum fortè ex me audire desideras, qualis mihi cognatus ille noster videatur; da veniam, Conjunctiss. Affinis, jam tale quid scripturus eram, cùm præter exspectationem, à proposito desistere cogor, ob præproperum Aurigæ Antuerpiani discessum. Itaque hebdomade proximè sequenti, nonnihil de rebus meis, & Agmonii † nostri, si Deus volet, ad te scribam. Nunc jubeo salvere, &c.

† H. e. Junii. Alludit ad nomen Hebræum Nadabi Agmonii, *sub quo in Curopalate edendo latere voluit Franciscus Junius Pater, Leydensis Theologus.*

Raptim. Lutetiæ An. 1620. 12. Decem.

Tuus omni Officio,

Fr. Junius F. F.

LXVI.

XLVI.

Clarissimo Doctissimoque Dn. Gerardo Joanni Vossio.

Vir Clarissime,

SI mihi ad familiares meos scribendum foret, quâ ratione literas meas exordirer, non in ipso limine, materiæ penuriâ hæsitarem. Aut enim illis salutem nuntiarem, aut meum in illos amorem testificarer: sed neutrum impræsentia usuvenire intelligo. Nam quid Vossio cum salute, & amore Polyandri? Idem quod divitibus olim cum vocibus Clientum, manè præ foribus salutantium. Quid ergo? Num silebo? Id mentorum memoria, atque data olim fidelia præcepta vetant, eadem igitur servanda exordiendi ratio. At hæc è media Plebe, & Triviis, quæ scribo sumuntur: non mirum si à plebe Plebeia, è Triviis trivialia proficiscantur. Quocirca cum sterilis mihi calamus, aliud tanto viro dignum, producere non queat, salvere te, Vir Clarissime, hoc rerum statu, multum jubeo, & Deum, ut meliori lætiorique te sæculo parcat, supplex oro, ubi sua merces pietati, laus eruditioni, & præmium concordiæ. Pessima enim & luctuosa hæc tempora, quo digna dicam? Tantâ ne luce? Vah, radiis ejus cæcutiunt, assueta tenebris, & eam fugere, si fugare non possunt, audentve, sedulò adlaborant. Quam miserè, proh Deum immortalem! pietas, eruditio, concordia exulant: sceleribus, omnique nequitiæ generi applauditur; quæ natura eminere dedit ingenia, supprimuntur; Discordia, & ex ea orta Tyrannis nusquam non grassatur: sed quid ago? Æneæ regni Trojani excidium, & reliquiis immitis Achillei, mala, quæ perpessi sunt, narro. Præstat, quamvis sciam membra Epistolæ hujus inæqualia, ut me ad eam, quâ apud eruditos uti soleo clausulâ, conferam, oremque, cum aliud argumentum mihi relictum non sit, si quæ habeas, habere autem quamplurima scio, quæ studia mea promovere queant, cupido mihi impertiaris: Nullo id præstiteris labore, quod mihi maximo foret indagandum. De meâ autem in te, Vir Clarissime, voluntate, sic velim judices, me, quæcumque postulaveris, quanquam videam, quantulus sim, & me nihil posse sentiam, tanto studio facturum, quanto tu semper, quod maximum fateor in meis rebus, cum sub regimine tuo degerem, te fuisse significasti: quod cum præstabo, animum tuum erga me imitabor, merita nunquam assequar. Etiam atque etiam cum conjuge charissimâ Vale, & moderata tua constantia fac infamet Tyrannorum injuriam.

Roterodami, 22. Maii 1621. *Tuus,*

Johannes Polyander.

XLVII.

Clarissimo Conjunctissimoque Adfini D. Gerhardo Vossio S. P. *Conjunctissime D. Adfinis.*

GRatissimum Doubletii nostri adventum gratiorem tuæ ad me literæ reddiderunt, quæ cùm crebriores alias prolixè spondeant, spem pariter faciunt omninò posthac futurum, ut & alias ad Reverendiss. Episcopum Wintoniensem iis adjungas: de cujus summi Viri erga te, omnesque bonos benevolentiâ, jam nunc ad te literarum, aliquid scribit, D. Doubletius, auritus, & oculatus testis minimè vanus; mihi, tibi, publico non parum consules, si affectus integerrimi spontaneam vim ulterioribus doctæ necessitudinis officiis, fovere non desinas. Imo (si per tempora liceret) Britannos tibi tandem aliquando videndos judicarem. Sed de his aliàs, certiore nuntio oblato. Nunc de rebus meis, hoc tantùm habeo scribere, quod omninò futurum confidam, ut per Reverendiss. Virum, de honesta aliqua conditione, prospiciatur mihi, simulac Farnamensi Arce relictâ, Londinum reversus erit. Interim tamen tuæ ad illum literæ, si advolare possint, gratissimas ei fore existimare debes. Non patitur temporis ratio plura me his annectere; Nunc itaque finem facturus, D. Erpenio brevi ad vos redituro, uberiores, Deo adspirante, literas sum commissurus. Vale. Saluta sororem charissimam, & firmiter tibi persuade, me ad omnia debitæ gratitudinis officia paratissimum. Isidorum MS. Sandwici olim vidi: Inquiram an adhuc apud eumdem Bibliopolam venalis prostet, si quando eò excurrere dabitur.

Raptim Londini Anno 1621. 18. Aug. St. Vet. *Tuus omni Officio,*

Fr. Junius F. F.

XLVIII.

A Monsieur Vossius *Professeur des Messieurs les Estats d' Hollande.*

A Leide.

Monsieur,

* *In Partitiones Oratorias scilicet, quas illustrissimo Maurerio dicarat Cl. Vossius.*

J'AY vû l'Epitre * dedicatoire, que vôtre Affe-ction envers moy, vous à dictée; Laquelle je n'ay pû lire sans honte, à cause des excessives louanges, ques vous m'attribués, que vous eussiez restraintes à beaucoup moins, si j'avois le bien d'etre mieux connu de vous. A cela prés, il n'y peut rien estre trouvé à redire; Et puisque je ne me puis attribuer tant d'Eloges, j'espereray qu'ils serviront, d'aiguillon à mes petits, pour y voir plutost, quels ils doivent s'efforcer d' être, qu'ils ne le pourroyent sur le patron de ma vie. Cependant je vivray en attente, de voir ce bel œuvre aujour, pour en profiter moymême; & pour l'espoir de l'utilité, qu'ils en pourront tirer, par l'usage des bons preceptes, que vôtre rare erudition, & bien-veillance envers moy vous sçauront mieux fournir. A laquelle fin, je suis resolu de les mener, au premier jour, sous vôtre conduitte, & les commettre à vôtre tutelle. Dieu veuille qu'ils y fassent tel profit, que cela leur serve à passer leur pelerinage en ce monde, avec moins d'inutilité pour leur Patrie, & pour eux mêmes. Dequoy ils devront reconnoitre, vous avoir la principale obligation; que je payeray pour eux, en attendant, qu'ils en soyent de venus solvables eux mêmes. Apres cela il ne me reste, que vous prier de m'aimer, comme vous le ferés infailliblement, par

De la Haye ce 22. Aoust. 1621.

Vostre tres-affectionné serviteur,

Du-Maurier.

XLIX.

Maximo, Clarissimoque Viro, Gerardo Joanni Vossio.

Vir Clarissime,

QUæ postremis meis ad te transmissis literis, de summo Reverendi Episcopi Wintoniensis, erga te affectu, ex relatu * Affinis tui significavi; Ea nunc ipse comperi, & relatione, & eâ, quæ tibi inde nata esse potest opinione longè majora. Dum enim unà cum D. Junio profectus, ac sub ejus umbra latens, hoc honore sum beatus, ut salutare Rev. Virum in Arce Farnamia contigerit, vidi me hoc uno nomine gratissimum accessisse R. S. hospitem, quod in ædibus tuis educatus, de te tuoque, in R. S. amore singulari nuntium ferebam. Hoc uno nomine tanta, ab hoc verè magnifico, & præcipuæ auctoritatis viro, humanitate sum exceptus; ut nunquam majorem, imò vix parem in ullo, vel infimæ sortis mortali sim expertus, aut experturum me sperare audeam, scilicet pro sua magnificentia, habere quos vult, potest splendidè, & honorificentissimè, & pro singulari comitate, ac humanitate, beare quoque vult summis honoribus, omnes quos videt R. S. amantes, aut à viris eruditis, (quos facit maximi) grata nunciantes. Non sivit nos quamdiu Farnami commorabamur, aut prandium aut cœnam sumere alibi, quàm unà cum R. S. in aula propria: Quin & disertè professus vir Rev. nolle se nobiscum, aut prandium habere, aut cœnam, qua non se DD. Grotii, Vossii, & Erpenii memorem, poculo tantorum virorum saluti dicato, probaret: subinde nos commonefaciens sedulò, ut si viri esse vellemus, (verba ipsa audire te scias, vir Clariss.) exemplo suo, idem faceremus strenuè. Fuit cùm præfatus V. R. semel se Grotium, pluries Erpenium vidisse, exclamaret; Ecquane unquam spes erit D. Vossium in Anglia videndi? adderetque, velle se, & expetere unicè, ut dum abest Vossius, absunt duo isti alii, crebro eorum nomina, in mensa sua saltem audire possit. Et ut uno verbo comprehendam omnia, nulla non verbo dedit nobis vir iste Reverendiss. affectus in te propensissimi indicia, quorum aliqua jam ex hisce uti existimo, literis percipere potuisti, alia proximis, siquidem occasio se offerat tutò transmittendi reservo: aut, si unà cum Episcopo, sperare tuum in Angliam adventum mihi liceat, præsenti præsens indicare gestio. Velim nunc exprimere possim per literas ego, quanto animi mei gaudio videam ità benè tibi, & causæ tuæ velle virum tanta hic, & authoritate, & dignitate pollentem; sed dubitare non potes de affectu meo, nisi unà dubites, de studio meo, quo annitar, semper talem me

* *Fr. Junis FF.*

me probare, qualis ut sim, exigunt, & natura, & recta honestatis ratio, & quæ tandem alia esse potest, vitæ benè instituendæ moderatrix. Vale, vir Clarissime, unà cum conjuge, & liberis, & omnibus bonis.

Dabam raptissimè Londini III. *Kal. Septemb.* CIↃ IↃC XXI.

Tuarum virtutum Insignium Admirator & Cultor,

G. R. Doubletius.

Puto fore, ut totam hyemem, in Anglia transigam, quod eò scribo, quò si id mihi à te favoris obtinget unquam, ut literas à te ullas habere possim aliquando, huc eas transmittas; nec sit quòd metuas, ne jam in Gallias fortè, uti constitutum erat, trajecerim. Vale, & tui reverentem ama.

L.

Præstantissimo Viro Gerardo Joanni Vossio, *Affini conjunctissimo.*

Conjunctissime D. Affinis,

QUamquam recens de uxoris tuæ, sororis meæ, morbo Nuntius, sollicitum mihi animum, tristi imagine confuderit; tamen Deo Opt. Max. multiplices curas in gaudium vertente, de metu non queror. Quod superest, Deum Immortalem precor, ut illam tibi, unà cum spei non dubiæ liberis, fortem, & hilarem diu præstet: fieri vix potest, quin ad vos jam dudùm, perlata sit res, plurimorum rumoribus agitata. Trimestre & amplius est, cùm Archiepiscopus * Cantuariensis, inter venandum cervo imminens, ictu fallente, hominem sagitta confixit. Difficili conjecturâ non eget, quam gravi vulnere, casus tam luctuosus, & ipsius Archiepiscopi piam mentem, & bonorum omnium animos adflixerit. Nondum is dolor exoleverat, cùm statim, non levis difficultas inde exorta, omnium aures oraque advertit, nam quatuor inter, quibus imponenda manus erat, Episcopos, aliqui ambigere cœperunt, an consecrationem hanc, humana cæde, cruentatæ manus ritè possent perpetrare: Neque deerant alii complures, qui destinatione tacitâ, in locum Archiepiscopi, summa (ut putabant) dignitate exuendi; Wintoniensem sufficerent: Wintoniense ipso multum obnitente, & nihil non obnixiè pro Archiepiscopo faciente. Vidit tandem Rex ad curam suam negotium hoc pertinere; oculosque circumferens, decem spectatissimæ Sanctitatis, ac fidei, viros elegit, qui eruditionem suam intenderent, & genus quæstionis, aut non satis tritum, aut etiam inexpertum, ad liquidum perducerent. Erexerat ea res publicam expectationem, omnis moræ impatientissimam: summisque viris hinc inde, dum Antiquæ Ecclesiæ Canones conferunt, & excutiunt, in studia per aliquot dies diductis, abruptam undique gratam saluberrimi consensus spem, timida sollicitudine non pauci augurabantur; donec Rev. Wintoniensis Episcopus, infinitam hanc sententiarum diversitatem, unico allegato Canone diremit. Clericus de quo dubitatur, an sit regularis, non est irregularis. Modestia gravitásque Rev. Viri mirificè commendavit dicti opportunitatem, præcipuè acceptam, diutinâ quasi altercatione fessis. Sententia itaque hæc, non prævaluit modò, sed omnino post tantas dissensiones sola fuit frequens. Magnam sibi tam notabili æquissima moderationis Exemplo, Vir Rev. admirationem, tam apud ipsum Regem, quàm apud omnes bonos comparavit. Monuit certè Archiepiscopum Rex, ut conservatæ gratiam dignitatis, ad unum Wintoniensem referret. In his erat curis Reverendiss. Dominus, cùm tuas ei literas offerrem; quibus ille jam dudùm, ut longè gratissimis respondisset, nisi priores hasce curas, ex improviso Parliamentum excepisset, quod res quoque meas nonnihil moratur, copiâ Illust. Comitem Arundelium conveniendi negatâ, qui jam pridem unicè petiit, ut sibi operam meam integram reservàrem. Brevi itaque si Deus annuat, de omnibus meis rebus te faciam certiorem. Exemplar literularum, ad virum magnum datarum, descripturus, hic me, præ temporis angustia sistere cogor. Neque necesse habeo, quicquam super hac re scribere, cum tute omnia perspicias.

* *Georgius Abbot.*

Raptim Londini Anno 1621. *Kal. Decemb. St. Vet.*

Tuus omni Officio,

Fr. Junius F. F.

LI.

LI.

Maximo Viro Dom. Gerardo Joanni Vossio.

Vir Clarissime,

TAntopere me pudet diuturni mei silentii, ut nunc quoque scribere, & sicâ longo errore, tandem in viam reverti, propemodum erubescam. Video enim non dari alium mihi reditum ad Officii tamdiu intermissi partes; quam per ingenuam, sed turpem, supinæ negligentiæ confessionem: Cui tamen veniam sat scio facilè dabit tua humanitas, præsertim si consideres, esse interdum hanc non minimam officii erga amicos partem, non esse officiosum nimis; sæpe enim molesta magis quam grata est, frequens illa ad viros magnos, & nunquam non seriis occupationibus intentos, scriptitatio: quasi verò futilibus ineptiis, & literis inanibus legendis otium semper suppetat iis, quibus nunquam, ad volvenda Doctorum scripta, suaque vicissim aliis tradenda Lectoribus otii, temporisve est satis. Et certè ipse etiam nunc, ita habeo pauca scripta digna, ut nisi me ad scribendum impulisset, summum cum claritudine tua,quatenus fieri potest, colloquendi desiderium, vel hoc tempore quoq; ab hisce literis transmittendis, manum abstinuissem. Nec enim dubito, quin per D. Junium, omnia diligenter ad te perscribantur, quæ hic geruntur, scitu digna: uti quam, non ita pridem utraque, hic tàm Oxoniensis, quàm Cantabrigiensis Academia rigidæ censuræ subjecent Paræum, Bucanum, & alios: quæ si nondum fortasse innotuerunt, nunc accipe. Habebat Oxonii ante menses circiter tres, aut paulo amplius, concionem Juvenis quidam Theologus, & non satis temporum, in quibus vivimus, observans; sed probus alioqui & existimationis bonæ. Hic cum prius generalia quædam proposuisset, ex quibus vereri videbatur, nequid Religio reformata, ubique ferè terrarum, nunc concussa etiam in Anglia, detrimenti caperet; tandem eousq; deveniebat, ut assereret in tali casu, fas fore subditis, aut saltem inferioribus Magistratibus, etiam invito, & aliud moliente Principe, omnibus modis, atque adeo, vel armis Religionem veram, ejusque publicum exercitium tueri; addens illustrandæ Theseos suæ causâ, existimare se, Regem Galliarum, si (dum exercitui Reformatos in urbe aliqua obsidenti interest quotidie) ferro per manum subditi caderet, justè & sine ullo mactationis crimine occisum iri. Quæ verba cùm ad Regem,nescio qua ratione delata essent, statim eum in vincula conjici, & captivum ad se adduci Rex jubebat; nemine dubitante quin capite lueret immoderatam linguæ licentiam; sed cum examen super causa institutum esset, Juvenis hic (*Knight* nomine) credidisse se profitebatur, esse hanc communem omnium Reformatorum sententiam, atque ita se à Reformatis Doctoribus esse edoctum, citans Paræum in Commentariis in Epist. ad Rom. Bucanum in locis communibus; & Stephanum Junium Brutum, sive * Authorem Libri, cui Titulus, Vindiciæ contra Tyrannos. Excusabat hoc aliquantum juvenem, in Theologia Tyronem, non absolvebat plura quàm Authores dixerant, construentem, & hypotheses inde formantem. Itaque ipso in carcere detento, censuræ Academiarum postea traditi fuere prædicti Authores. Ac Oxoniensis quidem capita aliquot selecta, pro erroneis, falsis, impiis damnans, Paræi solùm commentarios ad Romanos publicè conflagrandos censuit, quod etiam factum, conquisitis quotquot in Officinis Bibliopolarum, & Musæis studiosorum, reperiri poterant exemplaribus. Cantabrigiensis verò etiam Bucani locos communes, & Bruti vindicias, publicè flammis tradidit: Et ipsos Authores (si modo ita senatus censuit, uti senatusconsultum scripto conceptum, nondum tamen approbatum erat, cùm ego id Cantabrigiæ viderem) perpetuâ infamiâ notavit: Fueram hæc perscripturus antea, cum omnino nova essent, nisi unà cum Oxoniensi Decreto (quod nunc mitto) etiam Cantabrigiense longè elegantiori formâ, & multò acrioribus verbis conceptum, transmittere desiderassem. Quod tamen ne nunc quidem, post longam expectationem, editum videre contigit: Simulac haberi poterit, curabo ad te perferendum. Videbar ego in Cantabrigiensi Sen[te] videre plusculum bilis, in rigidos istos Genevensis reformationis Professores; sive ea causa sit, quod Puritanorum omne nomen exosum habent; sive quod plerique ibi Remonstrantium sententiæ sunt addictissimi: Fui ibic tempore Comitiorum, in convivio publico splendidissimo, cui plusquam 30. Doctores Theologiæ, aliique Equites ac Nobiles intererant, ubi acerrimè de prædestinatione, libero arbitrio, & reliquis

* *Is est* Hubertus Languetus, Burgundus, Melanchthoni, Thuano, Plessæo, *& aliis summè charus.*

quis apud vos tantoperè controversis capitibus disputabatur, quibusdam Remonstrantium sententiam obnixè defendentibus, adversus Doctorem Balcariquallum, tibi jam pridem tempore Synodi Dordracenæ notum & alios: quo nomine, cùm ego valdè mirarer, dicebarit mihi Doctorum unus & alter (quibus Episcopus Wintoniensis me per literas commendàrat) dubium sibi esse, utra pars, plures in Academia haberet fautores, Remonstrantiumne, an contra-Remonstrantium. Quod in privatis colloquiis ipse postea, verum comperi in quamplurimis. Quin ipse, qui nunc est Academiæ Vice-Cancellarius (magnæ hic authoritatis nomen) remonstrantissimus est, uti & ille qui ejus rogatu S^mo certè elegantissimè conceperat, & mihi jam tum in arctissimam consuetudinem admisso, privatim perlegendum dabat, rogans interim, ne antequam prodiisset, exemplar exscriberem, aut cuiquam rem communicarem; quoniam incertum erat, anne iisdem planè verbis unquam divulgaretur: Quod ego dùm sanctè amico roganti servavi, non possum ultra quicquam hac de re tibi notum facere. Silere nequeo, quanquam gratiam ex aliorum erga te affectu nullam capto, quam Cantabrigiæ invenerim, multos Vossiani nominis amantissimos; ipsum quoque Balcanquallum, Scotum, qui synodo interfuit: Sed præcipuè Doctorem Hieronymum Bealum, Aulæ Pembrokianæ Præsidem; virum eruditissimum, quique humanitate sua, & amore in me singulari, multum me sibi obstrinxit; & voluit quoque, ut cùm occasio daretur, affectus sui in te propensissimi testis apud te essem.

Porro, ne hoc quoque ignores, Rex Angliæ, quò doceat Pontificios (ita enim ego lubens mihi persuadeo) ut majore quàm consueverunt, erga Reformatos clementia, die iv. *Augusti*, literas ad senatum, & omnes per universum regnum Officiarios dedit, quibus Pontificios omnes, ubique è carcere liberari jussit, qui, quod juramentum fidelitatis, Regi præstare recusàrant, magno numero per totam Angliam detinebantur captivi; Ministris præterea omnibus interdixit, ne ulla inter Pontificios & Reformatos, controversa capita, in publicis concionibus disputarent: Solis enim Episcopis, Decanis, & Doctoribus, ea in umbone attingere, si opus sit, fas esse voluit. Quæ cùm multi interpretàrentur, quasi Nuptiarum cum Hispaniæ Principissa contrahendarum præambula; ego tamen potius credere malo, ex ea quam dixi causa procedere; ne si cum vulgo sentiamus, pravis suspicionibus, & perversis ominationibus, injuria fiat Regi religiosissimo, & fidei defensori. Certè disputandi licentiam paululum coarctari non est sine ratione, cùm alioqui sæpè eveniat, ut argumentis adversariorum ingenuè propositis, solidè respondere nequeant, qui ea movetunt, unde fit ut causæ propriæ, magis obsint quam prosint. At tu hæc, pro judicii, quo polles gravitate, melius ponderare potes, quid velint, & quò tendant, quam ego scribere. Itaque desino, teque cum lectissima Conjuge, & Liberis, divinæ tutelæ commendo. Vale, vir clarissime, & quo soles affectu prosequi me devotissimum, quæso ultra prosequeris.

Tuus ἀπαρόχως,

Londini, xvi Aug. *St. Vet.* 1622. G. R. Doubletius.

Salutem plurimam, quæso D. Scriverio, D. Barlæo, D. Berchoutio, meo nomine, impertiri velis. Si Deo placet, præsens rursus vobis adero, post bimestre; interim si aliquid à te literarum videre contingat, scis quam id mihi sit futurum longè gratissimum.

LII.

Spectatissimo Viro, D. Gerhardo Joanni Vossio.

Conjunctiss. D. Affinis,

Si per sororem Brunæam literas, quas Londino discessurus, ad te pariter, atque illam raptim dabam, rectè accepisti, omninò futurum brevi confido, ut petitioni meæ satisfactum esse gaudeam; præsertim si iis quos ad me transmitti postulaveram libris, faustum de tua, sororis, omniumq; liberorum vestrorum prospera valetudine nuntium adjunxeris. Miro certè res vestras cognoscendi desiderio teneor. Nam quod sororem natu maximam attinet, ne quidem ubi terrarum vivat suspicari possum. Latere te non potest, quàm vario dubiarum opinionum æstu agitetur animus, pro conjunctissimis sollicitus, eoque omnem mihi scrupulum, festinata scriptione eximendum mihi esse cogitabis. Ego hic tertium jam mensem in ædibus Rev. D. Norwicensis vivo; qui summis me in hàc mea conditione non pœnitenda honoribus

noribus dignatur. Adspiret modò Deus Opt. Max. conatibus meis, & honoratissimum totius Angliæ Mareschallum, ex gravi lapsu periculosè satis decumbentem, sanitati pristinæ restituat. Jamdudum boni otii partem, Grotianæ ad fidem introductioni impendissem, nisi nobile aliquod conjugandorum par, illustrissimi Comitis filiolum, ad nuptiarum suarum celebritatem advocasset; & nunc quoque cum venationi, aut equitationi nobilissima indolos intenta est, me comitem postulat. Post hebdomadas tres, quatuorve, in urbem relictis agris migrabimus; ubi si, quod spero; plusculum à talibus exercitiis vacare continget, efficiam, ut tibi otii mei ratio constare possit. Deum precor, ut te, uxori, liberisque, incolumem diu conservet, meq; familiæ vestræ utilem, quandoque præstet. Saluta omnes sanguinis, & amicitiæ necessitudine nobis junctos.

Raptim, Ludhami, in ædib. Rev. Episc. Norwicensis. Anno M. D. C. XXII. vi. Non. Aug St. vet.

Tuus omni Officio,

Fr. Junius, F.F.

Rudem aliquam paterni sigilli imaginem ad me transmittas velim, plumbo vel cerâ expressam.

LIII.

Clarissimo, Eruditissimoque Viro, Dom. Gerardo Johanni Vossio, *Professori dignissimo.*

Vir Clarissime,

Virum reverendum D. Rivetum, Collegam vestrum quem mihi Galliam petenti, bona sors, & summa viri humanitas, viæ & consiliorum ducem dederant, longè gratissimum; ut itineri quo Bataviam repetit, accinctum videam, nec quam in perferendis literis, comiter offert operam, ambabus arripiam manibus; nec impetrare ab animo meo possum ipse, nec finit vinculum arctissimum, quo me tibi obstrictum tenes, non ad sempiternam solùm acceptorum beneficiorum memoriam, sed & eorumdem agnitionem frequentissimam. Uti enim is quem Principis liberalitas, latè fundorum constituit Dominum, sub eâ lege, ne unquam se accepti muneris immemorem probet, neutiquam officio suo faciat satis, si intra se, & animum suum, semper sit gratissimus, nisi etiam quotannis, oblatâ re, vel minimâ, authorem suum recognoscat: Ita & ego graviter me peccare crediderim, in sanctas officiorum leges, si simplici contentus animi gratitudine, non subinde ore quoque & calamo, summa tua in me merita, ingenuè agnoscam, & profitear. Eamque oris, & calami professionem nudam tua humanitas, pluris facit scio, quàm vulgus hominum, quicum nihil tibi unquam commune voluisti, magnos æstimat æris Thesauros. Utinam verò, dum ego, quod officium mei est, facere contendo, unà aliquid adjungere rerum novarum, quod te oblectet, possim; aut de virorum eruditorum in Gallia (quos tibi vel fama, vel literarum commercium, vel utrumque notos fecit) lucubrationibus, & curis habeam, quod perscriberem. Verùm quia pusillum illud temporis, quod in Gallia transegi, æquè ab aula, ac eruditorum virorum consortio transegi remotus, nihil nunc tale occurrit, hæc tantùmmodo scribenti, ut cùm consuetus tuus erga me, & tamdiu probatus affectus, te ex D. Riveto, inter alia quærere faciet, quid de me, quem secum unà abduxerat, egerit; ipse tum quasi rogatus, respondeam, me divini numinis auxilio, hactenus sospitem, & optata valetudine fruentem, ac parià de te, familiaque tuâ omnibus votis sperantem, hoc unicè expetere, ut quæ tibi ex animo semper vovi, & voveo, propensissimi affectus officia, aliquando tibi, aut tuis (quod nunc non sunt) usui esse possint. Vale, vir clarissime, & nunquam desine amare

Tuum, tuarum virtutum pro viribus Cultorem Max.

Thouarci, raptiss. die 17 Septemb. 1623.

G. R. Doubletium.

LIV.

Clarissimo Doctissimoque Viro Dom. Gerhardo Joanni Vossio, *Professori Academiæ Lugdunensis.*

Lugd. Batav.

S. P.

Nisi humanitatem tuam nossem, clarissime vir, excusarem literarum mearum audaciam, ad te hominem semper in literis occupatissimum, præsertim cum sine argumento veniant; nisi tu fortassis hoc pro argumento, satis magno, (quæ tua est benignitas) reputabis, quod amorem, & cultum meum, erga virtutes tuas perpetuum testentur. Certe, mi Vossi,

si, quamvis interea temporis, ex quo tibi Lugduni valedixi, varias, & terras & maria obiverim: (fui enim & in Britannia, & in Gallia, & in Italia, redux deinde, in Germaniam excurri, in vicinam quoque nobis Poloniam) nunquam tamen fuit, ut non sæpè de eximiis virtutum tuarum meritis, ea cogitaverim, quæ illorum admiratorem religiosum, cogitare par est; sæpè etiam apud alios, quoties fuit occasio, mentionem eorum injecerim, quos partim inveni tibi insigniter velle, partim, (quod sine jactantia dixerim) tales ego deprædicatione mea feci. Quo meo erga te studio, quamvis alia desint, (ut rectè nihil quoque est aliud, quo me apud te efferre possim, aut velim) hoc fortassis mereor, ut non neges mihi in posterum, quamvis longè absenti, favorem eundem quo me præsentem nihil certè magis merentem prosecutus es. Vellem nunc de studiis meis, aliquid ad te, tanquam omnis, sive sacræ, sive profanæ, literaturæ promum-condum deferre: Sed hoc forsan prudentius eo differam, cum intellexero tibi non ingratum, literis à me sollicitari: nunc satis sit veluti vadum primùm tentasse. Requiris tu forsan contra à me aliquid, de hujus Academiæ statu. Est sanè illa si numerum Professorum putes, sic satis rectè constituta; nec desunt inter eos viri egregiè eruditi: Interea cujus fama ad exteros manarit, vix habeo nominare, præter Pelargum, & Organum, illum in Theologicis, hunc in Mathematicis, tibi sine dubio notum. Est & Neander quidam Ethices Professor, Vir optimarum literarum, nec minus Juris Civilis, & Philosophiæ practicæ, insigniter peritus, quo nullum hic tractus in latina lingua oratorem habet elegantiorem, cujus & orationes funebres, typis descriptæ extant; sed nescio an Rhenum, & Danubium transierint. In disputationibus, nemo hic magis fervet Wolfgango Crellio Theologo, cujus præmaturum ingenium (non multum enim, ut suspicor, triginta annos excessit) longum adhuc bellum omnis generis, hæreticis minatur: Aperuit nuper eodem ferè tempore, duo collegia, alterum contra Lutheranos, alterum contra Socinianos, quos vocant. Socinianorum nomen revocat mihi in mentem, Antilirotium, quem scias Racoviæ, jam sub typis fervere, & fortassis ad umbilicum esse perductum: Vidi enim jam ipse, bonam illius partem. Author illius est Joannes Crellius, Volfgango nostro nomine quidem similis, sed nulla cognatione devinctus; juvenis ferè & ipse, mihi jam ante plurimos annos, notus in Academia altorphinæ, ubi jam tum emicabat in illo singularis quædam ingenii acrimonia, & judicium supra ætatem, quæ tamen ille modestia planè virginali, quantum poterat, celabat, & deprimebat. Porro si quid ad me rescribere aliquando dignaberis, literas tuas mittas saltem Amsterodamum ad Remum Egbertum Episcopium, Mercatorem tibi, ut credo non ignotum: Cum illo sic constitui, ut sciat, quonam illas ad me dirigere debeat. Vale, optime Vossi, & bono Reipublicæ literariæ, quàm diutissimè fæliciter vive.

Dab. Francofurti *ad Oderam A. D. viii. Eid. Nov. ann. æræ Chr.* CIↃ IↃC XXIII.

Tui observantissimus,

Mart. Ruarus.

LV.

A. M. Vossius.

Monsieur,

JE vous envoye cy joincte la lettre de Mons. Boswell, sa longue & dangereuse maladie du quel a esté cause du retardement de vos affaires par deça. Maintenant vous entendrés de sa lettre la continuation de la bonne affection de Mons. le Baron de Brook envers les bonnes lettres, & envers votre personne: à laquelle lettre je n'adjousteray rien de ma part, si non, ce que j'ay entendu de mes propres oreilles ces peu de jours passéz de la bouche de Mons. le Baron c'est qu'il vos attend par deça avec impatience; qu'il vous asseure de ce qu'avez desiré par vous lettres; que rien ne manquera de sa part, qui pourra appartenir à vostre accommodement. Mons. je vous conseille de haster tant que vous pourrez vostre voyage envers nos quartiers: ne vos arrestez à ceste premiere fois à vostre famille qui pourra suivre commodement en bon temps: cependant ne vous desgagez pas entierement de l'entretenement dont l'Université de Leyden vous a déja pourveu, mais si tout ne vous agrée icy, ordonnez vostre voyage de la sorte, qu'y puissier avoir seure retraicte; je ne dis pas cecy, pour vous descourager en la moindre façon, ou pour ce que je me doubte aucunement de la reelle execution des promesses de Mons. le Baron (lequel est honorable en tout & par tout) mais à cause que luy est fort áagé; & pourra faillir en un moment de ceste vie, devant que les bons desirs qu'il a conceus soyent

de tout point arrestéz. Adieu Mons. & hastez vous de nous venir trouver, ou ne trouverez autre chose sinon les effects d'une cordiale affection.

Londres ce 15. de Janvier 1624. St. vet.

Monsieur,

De vostre tres-humble Serviteur

Dudley Carleton.

LVI.

Doctissimo Viro Gerardo Joanni Vossio, *S. P.*

* *Epistolam hanc in Miscellaneis Historicis primùm vulgavimus.*

INcidi * nuper, doctissime Vossi, dum officinas identidem pertranseo, in opus tuum de Historicis Græcis, eruditum sanè & ad meum gustum. Coëmi, dumque investigo quæ in limine Cunæus J. C. ait de arte Historiæ à te præmissa esse, non hic reperi, negantque sibi visa. Si exiit annis prioribus, jube ut Elzevirii mihi curent. Narro tibi apud me collecta esse, veluti naufragii scalmos, Vet. Historicorum Græcorum fragmenta, ut Latinorum edidit & Fulvius Ursinus, ab Antonio Augustino collecta, ut nosti, & Ant. Riccobonus. Si putas istic tua operâ evulgari posse, non meo apposito nomine, (hac lege) mittam ad te per Tabellarium, cui tantùm portandi persolves laborem, præterea nihil. Rhetores adhæc antiquos collectos habeo, & nonnihil illustratos, qui & tuam implorant opem, quia Rhetorica tam excellenter simul iterumque edenda curasti, ut & de priscis Rhetoribus libellum, quem legi libenter, ut antea Tragicorum vett. Latinorum à te digestas reliquias. Macte porrò, & Græcos Latinosque Scriptores, ut cœpisti, illustrare, ac compingere perge feliciter. Vale. Salutat te tenebrio, qui Photium dedit Latinè. *Antverpiæ*, 24. *Maii* 1624.

LVII.

Clarissimo Viro D. Gerhardo Joanni Vossio, *Eloquentiæ, & Histor. Professori, S.*

ACcepi, mi Affinis, ante aliquot hebdomadas, opuscula tua, quæ ad me misisti; omnia perplacent, præsertim verò illa, quæ contra Lonigum edidisti, quæ non solum ego, sed & D. Scultetus, & doctissimus quidam Baro, ex Austria profugus, cui etiam dedi exemplar, quod mihi miseras, cum voluptate legimus: optamusque omnes, ut quemadmodum cœpisti, ita pergas à vocibus, aut disputationibus scholasticis, tandem ad res venire; sunt quidem illa rei literariæ utilia, hæc verò Reipublicæ utiliora, licet iis, à quibus prodeunt, periculosa. Deus tamen vivit, adestque iis, qui curam populi ipsius, eorumque quos ei præfecit, habent. Placet quod tam breviter, & methodicè responderis. Nec enim susurrones isti tanti sunt, apud nos, ut in eorum gratiam, magna volumina condi necesse sit. Si duobus, aut tribus exemplaribus carere posses, velim ea ad me mitti, ut & alios, qui à me petierunt, eorumdem participes faciam. A Samuele Nærano tandem literas accepi, ut & à sorore nostra Rostochio. Ingenii satis habet, ut mihi quidem videtur: Faxit Deus tantum, ut ingenio rectè utatur. Respondi iis Kal. Maii, & quidem amicè, ut inter fratres, & affines decet, rogavique ut sese tandem cum Ecclesiis nostris reconciliet. Videbo quid præstiturus sit. Utinam diem illam mihi videre liceat, qua familia paterna audiatur in causa religionis, vestigia ipsius premere! Tu, quæso, me pro viribus juva, & ipsum ad idem mone. Pro pecunia numerata mulieri isti, gratias habeo. Scribit soror, me nunc aliquo modo, in ære vestro esse. Puto tamen illud perexiguum esse. Utcumque sit, conabimur satisfacere. Vale, mi affinis conjunctissime, & Uxori Liberisq., plurimam à me, Uxore, & Matertera salutem dic. Nos omnes per Dei gratiam valemus, etiamsi filiola natu minor, ante aliquot hebdomadas, in summo vitæ discrimine versata fuerit, à quo tamen gratiosè eam liberavit Deus.

Raptim, Groningâ, 17. Junii 1624. *St. vet.*

Tuus Affinis,

J. Junius.

Quas hic conclusas vides, eas rogo ad D. Lotium perferri cures.

LVIII.

LVIII.

Translation d'une lettre du 27. de Juil. 1624. escrite par le Sr. Guillaume Bosvvell *(Secretaire de Monseigneur le Garde Seau) au Sr.* Dudley Carleton, *Secretaire extraordinaire du Conseil Privé de Sa Majesté de la Grand* Bretagne.

Monsieur,

IL vous peut souvenir de ce dont je vous ay parlé touchant Gerardus Vossius. Je vous prie encore ceste fois, de lui donner advis par la premiere opportunité, que le Seigneur Broock ayant resolu de fonder presentement une lecture d'histoire (ou *Civilis Scientiæ*) dans l'Université de Cambridge, à intention sur ma recommendation dudit Vossius, de la conferer sur sa personne. Les conditions ne seront point grandes ne difficiles; son entretien sera mille quatre cents florins par an ou davantage, & son logis franc, peut estre, en quelque College. S'il accepte le service & place, obligez le d'escrire sa responce à vous ou moy, à fin que je la puisse monstrer à sa Seigneurie qui l'attend en grande devotion, & qu'il s'asseure que je feray mon mieux d'amender des termes dessus specifiez; ou luy faites sçavoir que s'il escrit, qu'il sera necessaire qu'il face un voyage, pourveu que sa Seigneurie defraye ses dispens, en Angleterre. Je parleray à sa Seigneurie de l'en asseurer, & plus particulierement de la somme. Je vous prie derechef de me faire entendre responce de cet affaire avec autant d'expedition que vos occasions vous permettront, & vous m'obligerez de tant plus à demeurer,

Monsieur,

Du College de Westminster, *le* 27. *de* Juill. 1624.

Vôtre Serviteur tres-humble,

Guill. Bosvvell.

Je fus hier chez Burlamachi pour vous voir, & si je n'estois maintenant en haste sur mon partement vers Cambridge j'escrirois à Vossius moy-mesme, comme il y a apparence que je feray par le premier ordinaire.

LIX.

A. M. Vossius.

Monsieur,

AYant esté nagueres à Leyden en esperance de vous y pouvoir trouver, on m'a informé que vous vous estiez retiré à Dordrecht pour quelque temps; de sorte que pour ceste fois là je faillis de la commodité que je m'estois proposée de vous parler, touchant les desirs de quelques bons amis que vous avez en Angleterre, quoy qu'inconnues encor à vous, lesquels ont complotté avec my Lord Brooke, de vous proposer une honeste condition de vivre en nostre Université de Cambridge, si ainsi n'est que vous soyez déja mieux pourveu au lieu ou vous estes presentement entretenu: les particularitez de ceste proposition estants contenües en translat d'une lettre, qui m'a esté escrite sur mon dernier partement de Londres de la part de Monsieur Bosvvell, Secretaire de Monseigneur le Garde Seaux d'Angleterre (homme tres sçavant, & admirateur ensemble de la grande doctrine qui est en vous, selon qu'il a bien peu apperçevoir par vos escrits) vous en delibererez s'il vous plaist & m'envoyerez vostre responce demain ou aprés-demain; laquelle je desire d'avoir au plustost, estant dans peu de jours pour retourner en Angleterre: vous trouverez au translat de la lettre de Monsieur Bosvvell son affection point dissimulée de vous rendre service; & s'il vous plait de lui escrire un petit mot sur ce sujet, je seray bien aise que d'estre porteur de vos lettres: comme aussi de vous faire tout la courtoisie qui sera en mon pouvoir, quand vous aurés occasion de vous servir de moy. Ainsi en attendant vostre responce, je demeure,

Monsieur,

A la Haye *ce* 10. *de* Sept. 1624.

Vostre serviteur tres-affectionné,

Dudley Carleton, *au logis de Monf. l'Ambass. de la* Grand Bretagne.

LX.

Incomparabili Viro Dom. Gerardo Joanni Vossio.

Vir Clarissime,

NIsi notum me tibi, meamque tui observantiam, abundè tibi perspectam scirem, esset certè quod vererer, ne omnem & tui, & meorum officiorum memoriam, apud me extinctam crederes. Adeo non me latet, quamdiu sit, quod nihil ad te literarum dedi. Sed nec quod darem fuit hactenus, imo ne nunc quidem esset, nisi ad scribendum, me compellerent infausti hic, de morbis contagiosis Lugduni, & alibi in Hollandia acriter grassantibus, rumores. Delatus nobis hic Romæ fuit Nuncius, de morte præmatura D. Erpenii, qui certè mihi reipublicæ literariæ causâ, fuit auditu tristissimus: Nec minus alter me afflixit, de obitu D. Vorsta, sed postremus hic quàm malè me initio habuerit, cùm balbutiens amici lingua, non nimis accuratè nomen illud apud me proferret, potius apud alios, quam apud te referam, tum ne malè ominari videar ei, qui plusquam mortalium cuiquam boni, & precor, & auguror, tum ne ostentabundus credar, in iis quæ debiti, & millies promeriti affectus, esse meus mihi indicat animus. Deus Opt. Max. quod temerè, & mihi, & omnibus bonis, mœstissimum, perferebat rumor, in vitam longiorem, omnibusque bonis, faustissimam tibi convertat, precor. Cæterum quanquam vix mihi, (parum adhuc ordinariæ tabellariorum profectionis, hic loci perito) fuerit pauca quæ vides scribendi tempus, & manum etiamnunc à charta avocet, qui hanc laturus, festinabundus expectat; nolo tamen ignores, interfuisse me hodiernâ die, actioni, & congregationi solemni, & publicæ, Cardinalium, & sancto officio præpositorum, inquisitorum generalium, quâ cadaver Marci Antonii de Dominis, olim Archiepiscopi Spalatensis, pendente suâ cum inquisitoribus causâ, in publico carcere, ante trimestre circiter mortui, igne unà cum ejus scriptis cremari jussum, ad æternam ejus infamiam fuit; eo quod primum apostata factus, posteaquam dignitatibus restitutus, & in gremium matris Ecclesiæ receptus, denuò fuerit, ad hæreses Protestantium relapsus, licet mortuus hæreticum eum esse ipsa neget sententia. In qua plurima sunt consideratu dignissima, & talia quæ velim magno retinere potuissem, aut bona fide descripta consequi possem. Adlaborabo quantum potero, & prima occasione ad te dabo hac de re largius. Cardo causæ in eo vertitur, quod unioni inter Ecclesiam Catholicam Romanam, & eas quæ Protestantium dicuntur, totus studuerit. Vale, plus nec charta capit, nec permittit tempus.

Româ, die 21. Decembris, 1624.

Tuus omni Affectu,

G. R. Doubletius.

LXI.

Arn. Buchellius, *D.* Gerardo Joanni Vossio, *Eloquentiæ in Academia* Bat. *Professori*, *S. P.*

Doctissime Vir,

CUm nuper à Nepote nostro, Josepho Vorstio, mecum domum attulissem libros vestros, de Historicis Græcis, non tantum plurimùm eorum lectione delectatus sum, sed & infinitæ lectionis memoriam tuam, simul exactum de singulis judicium, mirum in modum æstimare cœpi. Atque ea causa est, quæ me impulit vos etiam vix notos, rudibus hisce, & penè audacibus meis literis compellare. Et ne hæc me fingere putes, inter legendum occurrerunt, quæ animu dubium facerent: Nempe quod cùm nobilis Vir, Theod. Douza, Georgium Curop. de Constant. capta cum sua versione olim ediderit, vos non Georgii, sed Joannis, eidem authori nomen indidistis. Quod etiam dubitatus Julianum Imp. vulgo Apostatam dictum, Historicis adscribere; cum ejus Cæsares historiam sapere videantur, etiamsi non absque aculeo scripti sunt, & in Epistolis ejusdem Historica plura referantur, atque ad historiam pertinentia, alia ab eo conscripta esse, verisimile sit, cum ipse inter Principes doctissimus, atque gloriæ mirum in modum appetens fuerit, multaque gesserit memoria non indigna. Sed hæc sint, quasi præludia vobiscum amicitiæ ineundæ, quam sanè, omnibus modis, licet sim ab ambitione alienissimus, ambire me fateor. Doctissimum Scriverium, diu est quod expecto, sed ea spe excidisse videor; vereor etiam; ut ab undis Haerlemensibus, ardor in illo pristinus rerum nostratium mergatur, eæque in studiis solitis alieniorem reddant. Gratum nihilominus

minus erit, si eidem à me salutem dicere grave non fuerit; & simul petere, quid de libris suis, apud me existentibus, fieri velit. In patria historiâ, quæ nuper admonebas, equidem vellem, nisi tam multa deessent, & jam tardior ætas, ab omni labore abhorreret, cogitabimus tamen, si quid ad illum adferre poterimus. Interim vos, doctissime, & diligentissime Vossi, (cui studia, & literæ quamplurimum debent) optumè, & diutissimè valere, & vivere optamus.

Trajecti in Batavia, calamo festinantiore, vi. Id. Jan. An. æeræ. 1625.

LXII.

Clarissimo Præstantissimoque Viro Dom. Gerhardo Vossio, *Eloquentiæ Professori.*

Vir Clarissime.

SI à negotiis tantùm otii fuisset, decreveram diebus hisce, isthuc excurrere, uti videndi tui ac salutandi desiderio & voto, frui possem; quod tamen propediem futurum confido. Interim quum dignissima * Oratio tua in funere istoc Christiano Orbi funestissimo habita juri publico asserenda sub prælo versetur; visum mihi fuit, rerum mutationi, atque præsenti constitutioni consonantius fore, immutari etiam nonnihil in iis, quorum tibi ego materiam suggessi; scilicet & illud supprimatur; Regem Africæ in mandatis Legato dedisse, ut Dominum Erpenium P. M. in consiliorum societatem adscisceret; sed in locum ejus substituatur, Legatum eidem nunquam quidem sibi viso, sed ex famæ claritate, & Regis erga eum benevolentia percognito, hunc honorem detulisse; non quod ibi scrupulus sit, quia ita ex ejus ore ipse accepi; sed quia præstabit in eo tempori ita obsecundasse, uti coram tibi aliquando exponam. Nosti enim minima etiam rerum politicarum momenta esse tenerrima. Pectoris tui candor, atque prudentia condonabit mihi, spero, libertatem, quod te audeam in opere tuo alicujus monere. Vale, vir Clarissime. Deus Opt. Max. Musas tuas diu prosperas, & nobis superstites tueatur, meque eorum rogo, numero adscriptum velis, qui easdem amore summo, & veneratione prosequuntur, etenim dum vivam, futurus sum

* *Orationem intellige in Tho. Erpenii obitum.*

Hagæ Comitis Octob. Kalend. Febr. M.DCXXV.

Tui nominis Amantissimus, atque observantissimus,

J. Golius.

LXIII.

Viro Clarissimo Doctissimoque D. Gerhardo Johanni Vossio, *Eloquentiæ Professori.*

Vir Clarissime,

EX literis D. Gerardi Meerman, ad fratrem suum, Italici itineris mihi comitem salutem, quam mihi mittebas, quo æquum est gaudio, accepi: Et summoperè lætus intellexi, quantis indiciis tandem agnoscere possis, quod ex Anglia redux sæpe præsens tibi retuli, summorum in eo regno virorum, de tua eruditione judicium. Vocat te magnæ Britanniæ Rex, quantum audio, ad Professionem Theologicam, in Academia Cantabrigiensi obeundam, oblatisque honestis admodum conditionibus, & stipendio luculento invitat ad mutandas, quibus ab infantia assuevisti cum Anglicanis, Batavas sedes. Quod si obviæ huic fortunæ aurem præbes, & nos deseris, serò saltem ediscent nostri, ex exterorum judicio, virtutem sublatam in pretio habere, quam præsentem negligere se, & fortasse etiam odisse turpiter ostenderunt. Cæterùm quid ex re tua sit, ut in isthac causa agas, & propria abundè suggeret prudentia, & amicorum, quos frustrà frendentibus invidis, habes plurimos, docebunt consilia. Ut autem ego consulere ausim quoquam ei, qui consultorem, in omnibus optem negotiis meis, non permittit ætas, & propriæ imperitiæ conscientia. Hoc tamen liberè dixerim, ut nisi talia certò offerantur, quibus & honori tuo fiat satis, & tu cum familiâ contentus vivere semper possis, etiam extra omnem augmenti, & meliorationis spem, optare me, ut ne patiaris, lactari te ulla spe incertâ, utcumque magnâ, & speciosâ. Habent hoc Angli, quod exteros ament, & magni faciant eorum virtutes, sed quatenus nihil ad se, inde redire potest detrimenti. Cæterum vix quicquam ita arduum

um credunt, cui non sese, & suæ Nationis viros, sine exterorum subsidio sufficere existiment, proni in invidiam adversus eos, à quibus vinci se viderint: Atque hinc rari admodum, imò nulli in Academiis Anglicanis professores exteri. Nec crediderim expetere adventum tuum Cantabrigienses Doctores, licet certus sim, de plurimorum, & præsertim D. D. Hieronymi Beali Aulæ Pembrokianæ Præsidis, viri summi & eruditissimi, luculento erga te affectu; sed totum hoc negotium, nisi me conjectura fallit, à Rege est, & à propensâ Reverendissimi Wintoniensis Episcopi, in te omnesque eruditos voluntate; Ejus autem quanta sit apud Regem, & in Academia Cantabrigiensi Authoritas, unusquisque novit, & privatissimis indiciis, testari ipse possem: Novi ejus favori, & benignitati esseobstrictos, qui isthic præcipui sunt Doctores, & maximoperè quidem; adeo ut dubium non sit, quin vel hoc nomine solo, gratum ipsis futurum sit, quod isti placuerit. Inaudivi hic ante biduum circiter, nescio quid incertum de Reverendissimi Episcopi morte; quæ si accidit, Vir magnus, Angliæ, & terrarum orbi, tibique summus Mæcenas occidit: sed nihil hoc absterrebit te à commigratione, modò certa proponantur. Eo vivo plura sperare poteras, vel mortuo servabunt fidem quam dederint, & alios Deus tibi amicos suscitabit, & fautores, æstimandis pro merito tuis virtutibus pares. Non aliena ab his quæ fortassè liberius scripsi quam debueram, suadet Illustrissimus legatus, cujus quis erga te sit animus non est quod à me scire desideres: Heroem nosti bonæ mentis, & fœlicissimo hoc conjugio (quo vivit fortunatus, & iterum adolescit senex) tibi uxorique tuæ affinitatis vinculo conjunctum; in cujus ædibus dum summâ, & nunquam promerendâ viri humanitate victus, jam tertium ago mensem, sæpè occasio fuit gratis de te sermonibus, ostendit serio gaudere se: Vir Illustrissimus cùm primùm ex me intellexit, oblatum tibi in Anglia munus, & nunc quoque cùm referrem, parare me literas tibi, & certum esse, quantoperè gratum tibi futurum sit, tam amicæ prudentiæ, in tam gravi causâ consilium; quale suppeditare ipse poterat; jussit salutari te plurimùm, addiditque omnino, se Authorem tibi fore, ut si certi quid, & quod ex re, & existimatione tua esse possit, offeratur, neutiquam id respuas, majori te isthic loco fore, quàm in Patria, aut ea regione, quæ pro Patriâ hactenus tibi fuit; æque salutari aurâ istic vesci mortales, atque in Hollandia; nec sic ultra te vexatum iri molestiis, quas oblatrando semper, & maledicendo, tot continuos annos, tibi creant inscii quidam, & malevoli obtrectatores. Sed ut certus primùm sis de loco honesto, & non aspernando emolumento, antequam de commigrando statuas quicquam, idem Vir Illustrissimus suadet, consilium hoc versiculo facetè confirmans, & restringens: *sed non mutabis, nisi cum plurale videbis.* Hæc ego sic familiariter, & tibi quem res tangit scribo, tuæque prudentiæ committo, ut quibus hæc referri non interest, iis ut ne referantur interesse judices.

De iis quos hic Venetiis, nominis tui fama amicos tibi fecit, doleo non posse me comperta scribere. Illustrissimum Dominicum Molinum Consiliarium compellare nunquam mihi licuit, quanquam adferrem literas commendatitias, à cognato meo de Thienen, qui dum hic esset, ejus amicitiâ usus est familiariter. Salutavi virum per internuntium; scilicet, quia quasi de familia sum Illustrissimi Domini Legati, æquè mihi interdictum esse censetur, ejus omniumque Nobilium alloquio, ac si ipse quoque de gravibus causis legatus advenissem, periculumque esset, ne quid in Reipublicæ perniciem moliri, eámque arcanis consiliis subvertere, & in ruinam trahere, Magnus Atlas studerem. Tanta hic pro securitate cura, tam cum exteris suspecta omnia, vel minima. Cum Patre tamen Fulgentio, quanquam & ipse omnium, ferè Reipublicæ Consiliorum sit particeps, semel iterúmque loquendi datam occasionem neutiquam perdidi, summoperè delectatus viri insignis colloquiis, omni humanitate plenis, & familiari de omnibus rebus tractandi libertate gratissimis. Nec apud illum ignotus vivis; sed ubi Pelagii historiam, à te editam audivit, incredibili se desiderio teneri ostendit, materiam illam admodum, inquiebat, confusam, & intricatam, è viri eruditi Musæo prodeuntem, videndi & perlustrandi. Verum eò usque, quod lubens alioqui fecissem, viri desiderio satisfacere non potui. Promissis me obstrinxi, simulac Deus me Patriæ reddiderit, operam daturum, ut exemplar nanciscatur. Propediem enim, Deo adjuvante, iter in Gallias, indeque domum, suscipere cum sodalibus nostris stat sententia. Ubi non minima pars erit votorum meorum de te, tuáque familiâ, aut grata, si discessens, ex amicis intelligere, aut te tali

loco

loco reperire, qualem insignes tuæ virtutes promerentur, tibque omni affectu precatur

Venetiis die 18. Aprilis. 1625. *Tuus in solidum,* Georgius R. Doubletius.

Salutat te officiosissimè D. Colvius, seque totum offert, si quâpiam in re usui tibi esse possit.

LXIV.

A Monsieur Vossius.

Monsieur,

C'Est pour vous advertir que vostre lettre que m'escrivistes quelques semaines passées est arrivée à la Haye moy estant au Camp. d'où estant de retour, je trouvray que Monsieur le Baron de Broock avoit faict escrire au Maistre d'hostel de la Royne de Boheme par la main d'un des principaux Secretaires d' Estat de sa Majesté pour sonder & cercher ou estoit devenu vostre resolution de venir en Angleterre, veu qu'il n'en avoit nulle nouvelle en si long temps: & si vous aviez changé d' avis, qu'il se pourvoiroit incontinent d'un autre professeur. Monsieur, je ne sçay point comment vous avez accomodé vostre fait avec Messieurs les Curateurs de vostre Université; mais j'eusse bien desiré que vous eussiez voulu escrire les lettres à Monsieur Sieur le Baron & aussi à Monsieur Boswell selon que je vous avois proposé dernierement. Je voy qu'il vous fault resoudre sans plus de delay, chose que je vous supplie de faire: car autrement on suppléera la place laquelle on vous à designée par quelque autre. Ne vous à mettez pas trop en doubte, que n'ayez l' accommodement que vous desirez; & si voudriez visiter nostre Angleterre, que je puisse avoir le bien de vostre compagnie sur le milieu de la semaine prochaine, que je me mets en chemin pour y aller; ou moins faictes m'avoir vostre finale resolution en cest affaire, auquel si c'estoit moy à qui on proposeroit telles conditions, & que je fusse aussi capable comme est Monsieur *Vossius* à telle charge, je ne ferois pas tant de scruple pour m'y accommoder. Si vous avez envie d'escrire quelque chose à moy, ou bien de venir parler sur ce sujeƈt, diferez le pour quatre ou cinque jours; car aussi long temps je me trouveray absent en l' armée; cependant je demeure, Monsieur,

A la Haye ce 19. de May. 1625. *Vostre tres fidele amy & Serviteur,*

Dudley Carleton.

Je vous escriray derechef quand je seray revenu du Camp, au je m'en va tout à cet heur; cependant je vous prie de faire vostre finale & absolue deliberation & resolution; à fin qu' à ma venuë en Angleterre je puisse satisfaire à l' attente de Monsieur le Baron.

LXV.

Doctiss. Vossi,

QUamvis antea ad te scripsissem, ita ut vel teipsum, vel à te saltem literas jampridem expectarem: hanc tamen opportunitatem nactus, secundas hasce visum est exarare. Illustriss. D. Baro Brookius daturus est Academiæ Cantabrigiensi pecuniæ nostratis centum libras annuas, in stipendium historici Prælectoris: Hoc & tibi (si volueris) & successoribus tuis certum erit, ac perpetuum. Adjecit insuper (me rogante) in tuam solius gratiam, domum apud Cantabrigienses, tibi tuisque recipiendis satis amplam: pro qua viginti duæ (aut plures) libræ consimilis monetæ annuatim illi solvendæ. Ita ut inter summam à me commemoratam, & à D. Barone promissam, differentia sit non magna. Spartam hanc vides (si placet) tuam: eâ tamen lege, ut illam ornaturus, te huc quamprimùm conferas. Te præ omnibus cupit Dominus Baro; utcunque non desint alii non obscuri nominis viri, qui has conditiones libentissime amplecterentur. Tu ergo quod facturus sis tecum quàm celerrimè statuas, ac me atque ipsum adeò D. Baronem facias certiores. Dudum factum oportuit. Ille enim vix æquo fert animo, nullas se jamdudum à te accepisse literas: imò nec in tuis ad alios ullam sui factam mentionem. Ac ut ingenuè dicam, quod sentio; Conditiones oblatæ sunt ejusmodi, ut vel acceptandæ jampridem essent, vel cum grati animi significatione recusandæ, non obstinato silentio rejiciendæ. Si placet veni. Sin minùs rescribe, ut quid porrò agendum sit Opt. D. Baro quamprimùm apud se statuat.

ſtatuat. Vale, Vir Clariſſime, méque confide futurum ſemper

Dab. Weſtmonaſterii. In ædibus Honoratiſſimi Domini Epiſcopi Lincolnienſis. Mag. ſigil. Angliæ cuſtodis. 20 Maii. A. D. 1625.

Dignitatis tuæ

Studioſiſſimum,

W. Boſwell.

LXVI.

A. M. Voſſius.

Monſieur,

ME voicy maintenant de retour en ceſte place, aprés avoir faict plus long ſejour au Camp que je ne penſois. Or ſi eſt ce que je vous prieray bien fort de vous vouloir trouver à la Haye demain, à fin q'enſemble nous nous puiſſions reſoudre finalement pour reſpondre à l'invitation que le Baron de Brooke vous a faicte; j'ay reçeu lettres tout fraiſchment de Monſieur Boſwell, par leſquelles je ſuis bien eſclairé en voſtre faict, & à cauſe que mon voyage en Angleterre eſt à cette heure ſi proche (comme de faict eſt le commencement de la ſepmaine que vient:) je deſire uniquement d'en diſcourir avec vous. J'eſpere que Madame votre femme ſe ſera remiſe de la ſorte qu'elle vous permettra bien de nous venir voir: & quant & vous je vous ſupplie de m'apporter toutes les oevres Mathematiques de Simon Stevin en François ſelon qu'elles furent imprimées n'agueres in folio deſquelles je croy voſtre libraire Elzevir vous ſçaura bien accommoder, dont je payeray volontiers le prix que vous accorderez avec luy. Ainſi je vous recommande ou tout-puiſſant, & demeure,

A la Haye ce 28. *de* May 1625. *Monſieur, voſtre Tres-fidele*

Serviteur Dudley Carleton.

LXVII.

Viro Clariſſimo Gerardo Voſſio.

NON dubito, Vir clariſſime, quin literas à me deſideres; Ego verò & dare eas ad te volui; verùm tempus mihi expectandum erat, dum ad locum deſtinatum pervenirem, & res meas ordinarem. Primùm itaque Otſoniam veni, fœliciſſime, Deo gratias, ad Oligerum Roſæcranzium; Virum ut Nobilitatis antiquiſſimæ, ſic virtutibus longè maximis exornatum, & imprimis mihi addictum. Is me menſem totum tenuit, benigniſſiméque habuit; nec dimiſit niſi donis oneratum. Inde Soram me recepi, eoq, veni ad diem XXIV. Junii Gregoriani, cum ſuppellex mea omnis pridie adducta eſſet. Deo meo gratias ago, qui in univerſo itinere tam benigne mihi adfuit. Locus multo eſt amœniſſimus; ſylvâ, lacu & ſegetibus undique cinctus: itaque ambulationes præbet jucundiſſimas. Certe nullum domicilium Nobilitati regni ſui inſtituendæ convenientius, gratiuſque Rex eligere potuiſſet. Poſtridie quam adveniſſem, Duces Fridericus & Ulricus, Regis filii, qui hic ſtudiorum cauſa commorantur, ad prandium me invitârunt; & eundem item honorem ex eo tempore ſæpe mihi habuerunt. Quin & princeps poſtero die Fridericiburgo adveniens, ad menſam adhibuit, & colloquium; idque etiam hodie fecit, Anderſchoviâ huc excurrens, ut cum fratribus pranderet. Adfuit mihi ante paucos aliquot dies ejus Concionator Aulicus, narravitque ipſum perquam honorifice de me locutum, cum hinc primum à colloquio noſtro primo rediiſſet; & amari me aliquo modo, inde certè conjecturam facere non incertam licet, quod cum iterum huc venerit iterum ad menſam ſuam & colloquium, adhibere me voluerit. Retulit quoque is, quem dixi, concionator, ipſum Regem, antequam ad caſtra abiret, aliquoties verba de me habuiſſe, quæ inſignem benevolentiam teſtarentur. Et præterea, ſupra ſtipendium, deſtinatum mihi etiam Canonicatum, quem vacare primum acciderit. Item à Proceribus Regni, penes quos, abſente Rege, ſumma rerum eſt poteſtas, magna benevolentiæ ſigna accepi; ita ut pœnitere non debeat, quod novercam tam iniquam, neque mei quicquam amantem, cum benigna adeò matre commutaverim. Quis ſit rerum tuarum ſtatus, quid vocatione Anglica factum, aut futurum, & an recuſaveris illam, aut acceperis, ſcire aveo; &, ſi manes, quidnam tibi ad ſtipendium prius acceſſerit: tum, qui Vorſtio, Erpenio, mihi, ſubſtituti, & ſi quid in Academia novi acciderit. Vale, vir amiciſſime, cum omnibus tuis. Uxor mea te tuamque ſalutat plurimum.

Dabam Soræ, ad diem XV. *Julii Juliani* CIϽ IϽC XXV. *Salutant plurimum Dominus Jacchæus, Snellius & Vorſtius.*

Tuus ex animo,

quem noſti,

Johannes Meurſius.

LXVIII.

LXVIII.

Literas tuas, Vir clarissime, & amicorum præstantissime, prolixas illas, & affectum mihi tuum referentes, rectè accepi. De uxoris tuæ morbo, quem hæ nuntiant, ex animo doleo; verum istud recreavit, quod jam iterum meliusculè haberet; spero, jam convaluisse. Ita opto, & Deum precor. Ego, cum uxore, ac liberis & familia universa, rectè valeo, per benigni Dei gratiam: quem supplex veneror, ut hoc mihi beneficium diuturnum esse velit. Quod nuperis meis indicaveram, nunc tibi affirmare habeo; summam me humanitatem, & in me benignitatem, in hac parte experiri, apud summos, infimosque & medioxumos. Quin & nuper Duces illustrissimi me invisere in ædibus meis sunt dignati. Ipse Princeps serenissimus, ut affirmant, qui sunt intimæ apud illum admissionis, summa me benevolentia est complexus, & affectus certè clarum esse testimonium puto, quod hactenus hic nunquam venerit, quin ad mensam advocaret. Et postremum cùm hic esset, interesse etiam Lectioni voluit: Misso quodam è Nobilibus, semihora ante eum, qui hoc ipsum decrevisse nuntiaret. Non possum satis magnas gratias agere Deo, cujus ego manifestam benedictionem agnosco; quâ ut me quam diutissimè frui velit, in nominis sui sanctissimi timore, preces continenter fundo. Quod Professionem meam in dies extraordinarios tibi demandatam scribis, quo consilio illud fiat, equidem non possum capere, neque te sic accepturum existimâram; potius professionem istam totam, cum stipendio quoque toto, aut certè dimidiato, in te transferendam esse. Sed eventum expectabo; de quo ut me aliquando certiorem facere velis, etiam te atque etiam rogo. De Schrevelio, in locum Vorstii ἐπ᾽ ἀναγείρᾳ substituto, libens sane intellexi: & imprimis de modestia tam insigni, quam non possum sat laudare. Gratulor ipsi, ut & Academiæ nostræ. Etiam communi amico, Adolpho Vorstio: & profecto est, ut scribis; nemini felicitas ista, eâ ætate, in hac nostra Academia unquam obtigit. Sed meretur virtus viri, & doctrina: ac favemus illi ex animo; ut meriti causa, sic & amicitiæ nostræ tum memoriæ parentis tribuendum aliquid fuit, quem fuisse non exiguum Academiæ ornamentum, nemo temere inficias ibit. Quæ de Golio; laudo Juvenis præstantissimi generosum institutum: & profectò, modo vitam Deus illi largiatur, Virum patriæ aliquando magnum dabit. De Rutgersii verò morbo, tristis audio; verùm illud me solatur, quod non desperare medicum item nunties: imo fore, ut non difficulter illi valetudo restituatur. Hoc ex animo ipsi precor: patriæq, & amicorum, multum interesse puto, ut præclarum adeo ingenium diurnare Deus velit. In hoc desino; & salvere te, cum tua, liberisque, ex animo jubeo. Idem uxor mea facit. Salutem quoque plurimam nuntio viris clarissimis & amicissimis, Petro Cunæo, Theobaldo Schrevelio, Gilberto Jacchæo, Caspari Barlæo, Theodoro Schrevelio, & Guilielmo Noomsio vestro; cujus indolem tam præclaram, ac ad studia honestissima literarum humaniorum magno nisu assurgentem, certè exosculor.

Scribebam raptim Soræ, ad diem vii. Decembris Juliani cIↃ IↃc xxv.

Tuus, quam nosti,

Johannes Meursius.

LXIX.

Clarissimo Viro D. Gerhardo Joanni Vossio, *in Academia Batava Historiæ universalis, & Græcarum Literarum Doctori Publico.*

Lugdunum Batav.

S. P.

Omnia rectiùs, Vir Clarissime, rebus meis consuluissem, si omissâ profectione in Hollandiam, apud vos substitissem, atque iis me sumptibus, quibus nihil aliud, quam longinquas ac vanas spes, mercatus sum, tamdiu Lugduni tolerassem, donec tua aliorúmque bonorum virorum diligentiâ, occasio aliqua suborta fuisset, quæ me parumper; ex tot adversis attollere potuisset. Nunc quo concilio, quâ ope, acceptum sinistrâ destinatione damnum sarciam, non expedio. Ad veris exortum, me Athenæo Batavo redonassem, si tantum viatici in hoc sinu Baltico, corrogare fuisset. Verùm quoniam citius è pumice aquam, quam ab alienis, erga seorsum à se, in Religione sentientes numum impetraveris, adhuc mihi heic torpendum desperatione est: spes quidem abeundi, in comitatu lautissimorum adolescentum af-

 fulserat;

fulserat; qui præter viaticum luculentum, quoque Minerval erogassent: sed istum bolum quidam à causidicurià latrans sibi involavit. De partibus, Græcos scriptores interpretandi Franekeræ adhuc vacuis, quid fit? Quid Cl. Grutero, super ista re animi sit, fragmento ipsius, ad D. Lingelshemium, Epistolæ ante binos menses, D. Alringo ostendi; & ut tali petitioni, meo nomine, gratiam vestram intenderetis, rogavi. Utrum successurum sit, silentium vestrum dubitare non sinit. Quare alia via mihi prospicite, ut securâ mente, ac tandem ægritudinum parte exoneratâ cum Musis in gratiam redire liceat. Ingenium mille curis, atque anxietatibus oppressum, ut in stuporem demigret, metuo. Nam quamvis interdum redire ad pristina studia mediter, tot tamen acerbitatibus circumfusarum necessitatum, defixus animus avocari nequit à consideratione malorum, quibus indies magis ac magis obruitur. Editioni Cornelii Nepotis, quid tragulam injecerit, nisi ipsius Typographi socordia, non excogito. Idcirco, per ego te mitissimi genii tui bonitatem rogo, atque obtestor, ut ab isto Tricone, vel ipse, vel, si non vacat, per Cl. Scriverium nostrum, scriptum meum repetas, ac vobiscum tandiu retineatis, donec denuò à me necessariis dispunctionibus elimato, alius, qui suis typis vulget, concilietur. Denique si quid respondere animus fuerit, ad D. Kirchmanum Lubecam mitte.

Rostochii Anno *Doctrinæ ac virtutis tuæ*
D.m.xvi.Junii.
cIↄIↄc xxvi. *admirator unicus,*

Janus Gebhardus.

Salutem adscribo Pl. D. Adolfo Vorstio, & lectissimo adolescenti, Francisco filio tuo.

LXX.

CUm hic noster ad vos iret, virorum amicissime, & amicorum præstantissime, committendum non putavi, quin te tribus saltem verbis salutarem. Quanquam autem hyeme superiore ad te scripserim, & responsi necdum quicquam adhuc acceperim; tamen meus in te amor, quem perspectum satis habes, non permisit, ut exemplo tuo uterer. Itaque per hunc rescribe, quis sit rerum tuarum status, & quid publici literarum boni causa moliaris, quidve edas. Tum de Academia quoque, ejusq; in præsens conditione, scire aveo; an Collegæ omnes vivant valeantq; Ego nihil hactenus mearum lucubranonum vulgare potui, quia Typographo caremus: quem deinceps tamen habituri sumus. Ordiar autem à Solone, cujus vitam hic contexui; ut Pisistrati, cùm apud vos commorarer. Inques forte, post Plutarchum & Diogenem? Ita certè; nam non pauca post utrumque observavi, & nonnulla accuratius inquisivi; ita ut confidere ausim, non te operam damnaturum. Scripsi nuper etiam ad communem amicum, Adolphum Vorstium: Saluta virum meis verbis peramanter, & responsum item pete. Saluta etiam, nisi grave est, Dominum Rivetum, cujus literas, cùm humanitatis plenas, tum affectus, rectè accepi; & gratias ago, quod rescribere tam benigne nobis voluerit. Experietur meam in amore, & cultu, constantiam. De Clemencello, quod rogaverat, inquisivi; sed resciscere nihil potui. Denique tu quoque salve, amice longè præstantissime, à me meaque, cum lectissima matrona, uxore tua, item liberis.

Scribebam rapt- *Tuus ex animo,*
tim Soræ,ad diem
XI. Julii Juliani *fide optimâ,*
cIↄIↄc xxvi.

Johannes Meursius.

LXXI.

Doctissime Clarissimeque Vir,

MUtato tempore mutantur plerunque animi: reviso igitur, si quid animi tibi restet in Angliam te recipiendi. Locum nosti (Cantabrigiam) viris undequaque doctissimis humanissimisque refertum. Munus erit illustre, Historiarum & Civilis Scientiæ professio. Labor, trium aut duarum singulis septimanis prælectionum in Scholis publicis, tribus tantum anni temporibus (quos Terminos vocant) pro more Academiæ Scholasticæ eruditioni destinatis: Feriis enim & vacationibus (quæ dimidiam anni partem excedunt) nihil publicè ab Academicis, aut ab illustrissimo hujus Cathedræ fundatore D. Brookio exigetur; ita ut illud (quicquid erit) temporis pro arbitrio tuo, meditando, scribendo-

ſcribendo, edendo aliquid, aut rem familiarem curando, totum poteris impendere. Salarium (ſuis temporibus certiſſimè numerandum) erit quadringentorum aureorum annuatim. Quibus recenſere poſſum & alios (qui fortaſſe occurrent) compendii modos, quibus etiam tuis, & tuorum commodis opportunè conſulere poſſis. Etenim non potes neſcire, frequentes eſſe in Anglia ex donatione Regis, Epiſcoporum aliorumque Præbendas, Canonicatus, & dignitates Eccleſiaſticas (at omni animarum curâ vacuas) quibus exteri juxta ac noſtrates, de Republica literariâ, & Eccleſia bene meriti honorantur. Sed non urgeo, peto tantum ſi conditio (quæ priùs à me oblata, placuiſſe viſa eſt) tibi adhuc arrideat atque pedem apud nos figere in animo habeas, ut cum primis me certiſſimum facias per literas: quas D. Dudleio Carletono (utriuſque noſtrûm amiciſſimo) ad me mittendas cures. Et etiam quod vehementer à te rogo, ut Theſium tuarum Theologicarum (quæ impreſſæ apud vos publicè habentur) copiam mihi faceres: rarius enim apud nos inveniuntur: Siquid autem in his partibus velis, mihi mandes,

Dab. Weſtmonaſt. *Tui amantiſſimo,*
1. Aug. 1626.

Boſwell.

LXXII.

Exemplum literarum Gulielmi Boſwelli *ad* Dudleium Carletonum *ex Anglico in Latinum verſarum.*

SI rectè memini tunc cum poſtremùm nobis ſermo eſſet, de D. Voſſio, viſus mihi es hac in ſententia eſſe, utcunq, eo tempore nec animus nec occaſio ei eſſet conditionis in Academiâ Cantabrigienſi oblatæ accipiendæ, tamen, ſi ad ſextum aut octavum menſem vacaret, fieri tamen poſſe eò ut inclinaret. Hactenus vacua eſt ea profeſſio, idque meâ operâ, tantúmque ipſe mihi ſumpſi libertatis (non tamen ſine occulto mandato Illuſt. Baronis Brooke) ut iterùm invitandum eò cenſeam, id quod tu ex literis ad eum meis perſpicere potes, quas apertas ad te miſſas, ubi legeris, obſignare poteris, & ſtatim mittere, urgeréque primo quoque tempore ut reſcribatur: quòd ſi ille conditionem abnuet (id quod ego haud facerem iſthic ſi eſſem) alteri proſpiciatur. Neque enim deſunt multi, iique docti competitores, qui ambiant. Præter centum viginti libras Sterlinenſes quas illi annuas promitto ſine fraude ſolvendas; præter ſumptuum aliquod (quod in me recipio) tranſvehendo ipſi, conjugi, liberis, ſupellectili, innui apud eum rationes, quibus ipſi liberiſque in melius proſpiciatur. Quàm benè Caſauboni ac Molinæi liberis, aliorumque multorum proſpectum ſit exiguo tempore, tu mecum juxta noſti, nec ille ignorare poteſt. Eſt quod meo nomine rogatum te cupiam & illum, nimirum ut mittantur ad me omnes ejus Theſes Theologicæ (quæ quidem excuſæ ſint) compactæ aut ſolutæ. Magnam autem à me inibis gratiam ſi primo quoque tempore mittes. Ego verò libenter vel pretium diſſolvam, & quod portorii nomine impendetur, vel alios ad te mittam libros majore pecuniâ emptos, &c.

LXXIII.

Clariſſime D. Voſſi,

ACademia noſtra Cantabrigienſis, cum non ita pridem Literas à te acceperit, doctiſſimas ſimul & humaniſſimas, ſumma cum tuorum in ſe officiorum teſtificatione, unà cum Libro tuo nuperrimè in lucem edito, de Hiſtoricis Latinis, æquum duxit, ut te eam humanitate tuâ primitùs provocantem, literis ſuis reſalutaret: quanto magis mihi hoc ipſum munus incumbit, cùm & iiſdem beneficiis me unum è multis, privatim afficere, non ſit dedignata Claritas veſtra, nam & eodem tempore tum literæ tuæ, tum liber mihi redditæ ſunt, benevolentiæ tuæ erga me ampliſſima pignora, & neceſſitudinis tecum initæ, cum olim Dordraci eſſemus, ſymbola non vulgaria, cujus etiam in literis iſtis tuis meminiſſe complacuit. Cùm autem nullum officium, teſte Cicerone, referendâ gratiâ magis neceſſarium ſit; Officii ergò mei eſſe duxi, pro iſtis erga me meritis, gratias debitas referre, & habere. Quòd ſi nulla privata hæc tua erga nos merita, gratias iſtas poſtularent, eſt tamen quòd ipſe & alii ſtudioſi etiam, tibi meritas gratias, Reipub. literariæ nomine perſolvamus, ob hoc ipſum poſtremò elaboratum à te opus de Hiſtoricis Latinis, quod unum ſi non alia ſupereſſent ingenii pariter ac laboris egregia monumenta, nomen tuum poſteritati meritò conſecraret. Nemo enim

nùm literis aut Humanioribus, aut Theologicis, aut aliis etiam disciplinis vel parùm imbutus, qui non facilè perspicit, quanti momenti sit Historiæ & Historicorum notitia, ad omne genus literarum accuratè & cognoscendum, & pertractandum. Gratulantur ergò tibi meritò omnes non solum Historiæ, sed & Antiquitatis studiosi, sive τῆς ἔξωθεν, sive rei Ecclesiasticæ operam navent, de utroque tuo opere, tum illo de Historicis Græcis, tum hoc de Latinis. Quibus prævius operibus sapientissimè tibi viam munis, ad illud majorum vigiliarum opus, in quo cum Magno illo Annalium Ecclesiasticorum Conditore congressurus sis. Hanc etenim te provinciam in te suscepisse audio, idque non leviter innuis, in literis Academiæ nostræ nuper datis. Opus planè & dignum, in quo lectionem tuam multiplicem, eloquentiam, linguarum peritiam, memoriam, judicium, omnes denique animi dotes & ingenii vires exercere possis. Sperabamus aliquando, auspiciis & munificentiâ, Honoratissimi Mæcenatis, Baronis à Broock nostratis, te hic apud nos pedem fixurum, & in hoc studiorum genere excolendo, operam in hac nostra Academia navaturum. Sed, compedes narras, tibi à tuis injectas fuisse. Quod si nobis contigisset, ut te Academia nostra haberet & gremialem & professorem, illud certè nobis Cantabrigiensibus, longè gratissimum fuisset. Jam Dorislaum vestrum, in locum tibi destinatum suffecit illustrissimus Baro, qui in Cornelium Tacitum nuperrimè binas lectiones in Scholis publicis habuit, iisque sui tum in Historicis, tum etiam in Politicis versandis profectus, specimen egregium exhibuit. Sed ad te redeo, & præfationem operi tuo nuper præmissam, ubi operam utilissimam & bonis omnibus gratissimam posuisti, in vindicanda fama D. Junii felicis memoriæ soceri tui, Viri præstantissimi, & omni scientiarum genere excultissimi, deque scientiarum principe, sacra Theologia, optimè meriti. Fecisti quod generum decuit, imò quod virum bonum, dum innocentiam tueris, dum ab injustis obtrectationibus virorum summorum, virum summum liberas. Præmittis in dicta præfatione te non hosce libros eo animo divulgâsse, quasi in posterum omnis operis hujus curam deponere statuisses, sed potius, ut postquam ista jam prodierint, amicorum & judicio in commissis, & indicio in omissis, facilius fruare. Ingenuitatem tuam amplector & veneror. Ego siquid forsan in posterum observavero, quod opus hoc tuum, aut promoveat, aut locuplet, aut in aliquibus forsan corrigat, liberè & lubenter tibi impertiam. Idque spero te non ægrè laturum, si per otium fecerimus in Historia tua Pelagiana, quam te aliquando limatiorem, & correctiorem editurum & optamus & speramus. Video nonnullos ex Remonstrantibus vestris, qui in Articulo de Originali Peccato & Gratia periculosè admodum, ne quid gravius dicam, errant, ad tuam Historiam non rarò provocare. In quibus duobus Articulis, non leviter innuit Augustinus, * fidem Christianam propriè consistere. In ista Historia contexenda præclarè quidem de Ecclesia meritus es; sed optant viri apud nos tui nominis alioqui studiosissimi, ne quid præsidii, suis erroribus, isti homines ex illa Historia haberent, quod prætexant. Superest jam (Vir humanissime) ut cum Commentarios tuos de Historicis Latinis à te acceperim, ἀντίδωρον aliquod remittam, cum autem non habeo de meo quod rependam; en Commentarios sed alterius generis, in Epistolam D. Pauli ad Colossenses nuper hic Cantabrigiæ excusos, scriptos à D. Davenantio Collega nostro, in Synodo Dodracena, viro mihi olim dum in Academia vixit, amicissimo, & tibi non ignoto, jam merito suo evecto ad Episcopatum Sarisburiensem, quem summa cum prudentia & dignitate jam administrat. Spero non ingratum tibi futurum hoc amoris nostri pignusculum. Hosce commentarios publicè dictavit, cum in Academia nostra, Professoris Theologiæ D. Margaretæ Cathedram occuparet. In quam ipse sexennio ferè abhinc, longè indignior suffectus sum. Habet & ille alias lucubrationes luce non indignas, quas spero aliquando lucem visuras.

* *August. de Peccat. Orig. c. 24.*

Vale Vir eximie, Bonis auspiciis, & alacri animo, Spartam quam nactus es, orna. Antiquam Ecclesiæ Catholicæ fidem, mores, disciplinam, ex antiquorum monumentis erue, & à novellis veteratorum imposturis, assere, vindica. Nos habes in hoc opere obeundo omnia tibi fausta & felicia optantes, precantes.

Cantab. E Sidneyano Coll. 15. Kal. Jan. Anno MDCXXVII.

Tui amantissimus,

Samuel Wardus.

V. Cl.

LXXIV.

V. Cl. D. Gerhardo Johanni Vossio, *in Academia Batavorum Lugdunensi Professori celeberrimo.* S. P.

Lugd. Batav.

DIgresso me à vobis, Vir Clariss. pariter omnis mei memoria, animis vestris excessisse videtur. Nihil enim per biennium literarum, quod vestram benevolentiam confirmaret, accepi: neque vulgare istud Ave saltem mihi annunciari audivi; unde colligere liceret volitare adhuc inter vos, qualemcumque nominis mei umbram. Agnosco indignitatem meam, neque in tantum arrogantiæ progredior, ut me tantis Heroibus, curæ, ac sollicitudini esse optem. Interim humanitati vestræ confidebam, credebamque me, qui obviâ humanitate in notitiam vestram essem receptus, tam facilè ex pectoribus vestris non posse excidere. Affectavi quidem aliquoties, Bataviam, vestrique Genii cultum repetere; sed properanti toties, manum sævâ fortuna injecit, meque heic adeo validis compedibus religavit, ut eas, nisi publicè à vestris revulsus excutere nequeam. Quod tua ope, atque authoritate, Vir Clarissime, commode, atque ocius confieri posset. Franequerani enim nondum, ut ferunt, Græci Interpretis locum suppleverunt, jamque spes venturi eò Gruteri expiravit. Quare ut pro me prenses, etiam atque etiam rogo. Cogitavi quidem specimen mei, in Græcâ literaturâ, profectus, ad vos mittere. Ælianique *ποικίλα*, à me emendatam, atque illustratam offerre; sed me miris modis, ac moris, jam quadriennium, ludificatus est Typographus, ut ne *αὐτόχειρον* meum, neque Librum in exemplaria alia propagatum, recipere ab eo hactenus potuerim. Cæteroque in tanta Barbariei facie, silvescit quoque ingenium meum, videorque mihi priorum annorum diligentiâ, comparatam dicendi facultatem detrivisse. Privatim tamen Palæstram styli, quà Prosi, quà Vorsi heic aperui; quæ cum non pigendo juvenum numero frequentaretur, ausi sunt homines, superstitiosâ suspicione, an impotenti invidiâ, silentium mihi injungere, ne scilicet perorandi exercitia, hæreticum virus teneriorum animis innecteretur. Hactenus molestos, junctis cum primoribus Academicorum viribus contempsi; sed quò minus ad Rhetoris jam heic vacuum munus adspirare, vel ausim, vel velim, nostræ confessionis odium, & stipendii exilitas, pæne, (ut ita dicam) commictilem faciunt. Ergo adhuc illa spe sustentor, quâ me vobis conjunctum iri, eorumdemq; sacrorum, ac parium voluntatum nexu, gavisurum esse, mihi persuasi. Quantum ad votum hoc meum implendum, momenti adferre possis, partim jam dixi, partim ipse minimè ignoras; si modo gratiæ tuæ vires interponere, ac pro me periclitari volueris. Accipis hic poemata mea, quibus Chalcographum, & Patronum quem tibi libuerit, concilies velim. Notis meis in Nepotem, quid factum sit, quamvis multiplici sollicitaque inquisitione pervestigare non potui. Idcirco sive apud te, sive alibi delitescant, des operam protrahantur, perque hunc *βιβλιοφόρον* Rostochiensem ad me referantur; ut infinitis locis limam attineam, ac plurima scabra interpolem. In Tacitum aliquid molitus sum, nempe de ejus imitatione libellum, quem vestris judiciis subjicere, Typographisque committere vellem, si esset, qui excudendum susciperet. Textum quoque ducentis vicibus emendatiorem adjungam. Sæpè me miratio subiit, imo quidem fidem cunctorum excedet, tantum à Lipsio spicilegium relictum fuisse. Cæterum impensè illius scriptoris Lectione delector, & cum antiquitatem Græcam eruendæ Thucydidis dictioni tam curiose incubuisse animadvertam, quis mihi vitio vertat, quòd idem in Thucydide Latino tentarim? In Curtio aliquid experiendi ansam quoque Raderi commentarii suppeditabunt. Ipse, quæ quæso elaborasti? Auctor esto huic Augustino Ferbero, ut tua ad nos exporter, ac porro consilio juvato, ut delectum in Libris coemendis habeat. Vale.

Rostochii: 26. *Martii*, 1627. *Tuus omni cultu & obsequio,*

Janus Gebhardus.

Salutem plurimam adscribo, filiis tuis paternarum virtutum æmulis; necnon D. Vorstio.

LXXV.

Ornatiss. & Clariss. Vossi,

LEgi præfationem quam misisti cum literis: illam Buckinghamiæ duci inscriptam, pulcherrimo stylo, & sapienter admodum formatam. Paucula tamen mihi videntur addenda, atque etiam paucula

paucula mutanda tam ex judicio amici tui, & mei, Dinglii: (de quo coram tibi locutus sum:) quàm meo proprio: quæ ego negotiis quibusdam nimis distentus, tibi non possum sigillatim præscribere. Ob eámque causam detineo mecum adhuc præfationem: remitto librum (opus egregium & longè doctissimum) nescius an tibi eo uti necesse fuerit, ad compilationem Indicis, quem temporis hoc intervallo perficere poteris; (si ita tibi videbitur quemadmodum ego consulo;) Quod ità mecum confidenter agis gratissimum facis: mihi videndum erit ut benemeritis omnibus quibus potero, tibi respondeam. Vale.

Hagæ-Comitis 30. Maii, 1627. Stylo Novo. *Tui amantissimus,*

Dudley Carleton.

LXXVI.

Dudleius Carletonus G. J. Vossio.

AUctor sim D. Vossio ut captata occasione (quæ se ipsa sponte offerret) ut nonnulla inferat de fide, sollicitudine, prudentiâ & felicitate Ducis in ducendo & reducendo ex Hispania rege (tunc principis) quem unicum sibi super omnia dilectum, & hæredem regnorum Ducis fidei ac curæ credidit Pater Jacobus. Nec spe falsus est. Nonnulla etiam addi possint de detectis Hispaniæ fraudibus, quæ eò tendebant, ut æternùm arcerentur suis ditionibus Regis filia ejusque liberi, & Germaniæ libertas opprimeretur: quo nomine in conventu publico (quem Parlamentum vocant) Duci seriò gratulatum fuit ab universo Angliæ regno: Denique quod tantâ animi magnitudine & invictâ constantiâ serenissimo suo regi operam dat, in omnium regnorum & Rerumpublicarum subrutore, prædone & hoste, videlicet Hispano oppugnando. Locus pro hisce addinonibus commodissimus mihi videtur, ubi mentio fit amoris quo eum regum alter complexus est, alter complectitur.

LXXVII.

Incomparabilis Eruditionis Viro D. Gerhardo Johanni Vossio, *in Athenæo Batavo, Professori celeberrimo,* S. P.

Lugd. Batav.

QUicquid spei, V. Cl. mihi facere conaris, admodum languidum, ac dubium apparet. Nam quemadmodum Franequeranos; ita quoque Groningenses variis modis deludet Gruterus; ut abundè aliis subrependi materiæ, atque occasionis superfuturum sit. Et quis tunc mei longius dissiti mentionem, ne dicam rationem habebit? Pari ferme distantiâ ego, & Pastor aberamus: nihilominus, cùm mihi in hac studiorum parte, conferri non possit, in muneris delatione antepositus est, sic egregiè famam Gymnasii sui instaurant. Quantum in te est, amicorum smaragde, non cessabis D. Altingum, aliosque assidua mei memoria obtundere, ut oriente occasione, mihi nemo præferatur. Non inferiorem gloriam, scholis Belgicæ circumdaturum me confido, quam isti, qui nullâ proprii ingenii commendatione, tantum propinquorum prensationibus nituntur, & obtruduntur. Interea meo ingenio servire non licet, cui omne tempus in eo perit, ut acquiram, quomodo famem, & nuditatem defendam. Editionem tamen Taciti, cum libello de ejus imitatione dabo, atque ut unum Typographorum vestrorum, qui Lucubrationes meas, venustis literis, & concinnâ formâ, in vulgus diffundat, permoveas, rogo. Nostra in Nepotem Jodocus Hondius detinet, & si ab ejus viscatis unguibus, chartas meas citius reglutinare potuissem, fortassis haud pœnitendum spicilegium jam fecissem. In eum scriptorem emendationes se plures habere affirmavit mihi Cl. Scriverius, à quo vide impetres, & quàm primùm ad me mittas. De Scytala Lacedæmoniorum, siquæ insigniora notasti, admetiaris velim, ut talibus gemmis, mea magis ac magis eniteścant, ac preciosiora fiant. Libro tuo de Historicis Latinis, quod ad nos non exportetur, quid factum sit, fac sciam, simulque quid, de tuis originibus Latinæ linguæ, Josepho Cl. Cunæi, aliisque sperandum habeamus, adjice. Salutatio tua Paullo Tarnovio, longè fuit acceptissima; qui se impensè incomparabilem eruditionem tuam colere, atque æstimare aiebat. Vale.

Rostochii. Anno Dom. viii. Junii. CIↃ IↃC XXVII. *T. perpetuo cultu atque obsequio.*

Janus Gebhardus.

Sal. pl. adscribo Cl. Vorstio, & Francisco filio tuo.

Clarissimo

LXXVIII.

Clarissimo viro Gerhardo Vossio, *Praeceptori aeternum colendo,* S. D.

QUoniam nuper ad fratrem suum, misero diuturnoque morbo intabescentem, à Nobilissimo Consiliario Wyngarden socero, Lugdunum adductus, te V. Cl. Lectionibus privatis impeditum salutare, non daretur occasio; decreveram postea, per literas interpretes tecum colloqui, & memoriam, quam temporum, & locorum intervallum saepè obliterare solet, mei apud te renovare. Quod cùm hactenus distulissem, partim argumenti inopia, partim negotia, quae tot, & tanta summo Reipublicae literariae bono sustines, interpellandi verecundia: commodum se offert Tuisius noster, & salute tuis verbis significatâ, animum nutantem ad scribendum impulit. Tantus enim ad voluptatem, quam ex lectione libri de Historicis Graecis, in quo tum totus eram, totumque ferè devoraveram, cepi, accessit, voluptabili hoc nuntio, incredibilis gaudii cumulus, ut jam non solum praeceptorem πολυμαθῆ καὶ πολυΐστορα, admirarer unicè: sed ipsum illud, non quintâ modo parte Nectaris, ut inquit ille, sed universo Caballino fonte imbutum caput amicissimè amplecti visus sim. Quandoquidem verò à Nestoreo docentis ore pendere, ut olim, mihi inviderit fatum, saltem quod concedit, eò arctius duxi amplexandum. Quare divinis operibus, quae jam aliquot summo eruditorum applausu, protulisti (ut cum Lucr. dicam) in dias luminis oras, diurna, nocturnaque manu versandis, maximum absentis tui desiderium lenire conor. Ac veluti in febricitantibus observamus ἰατρῶν παῖδες,

Quo plus sint potae, plus sitiuntur aquae.

Non aliter affici soleo à scriptis tuis, quorum satietas me, nec frequentissimâ lectione potest capere. Itaque mitiges rogo, V. Cl. non meam solum, sed omnium quotquot amant literas, hanc βουλιμίαν, & da brevi quae confecta, diu nimis retines, reliqua, non modio, neque trimodio, ut ait Plautus, verùm ipso horreo. Nec illa modo, quorum spem facis, sed & Notas ad Eusebium de Praepar. Evang. Ut enim aliquis tandem exurgat, qui in illo, parem magno Scaligero, praestet operam, optare non est tuum:

Nam tu Poeta es prorsus, ad eam rem unicus.

Utinam & Agellium haberemus, à te perpolitum. Promiserat quid Gifanius, & alii, nemo vero quod sciam, salutares ei persanando manus attulit; cùm tamen varia ejus loca, non solùm à Criticis, sed & Medicis, & Jurisconsultis, passim correcta, & explicata, animadverterim. Huic scholae nuper Rector datus H. Becmannus, Musas, quae tecum hinc discessisse videbantur, revocaturus. Id enim in oratione publicè habitâ promittebat quidam studiosus, quondam D. Becmanni discipulus. Misi Mairio Typographo, Adriani Junii quaedam typis suis edenda, quibus vitam ipse addidi, & doctorum elogia. Misissem tibi carmen, quod Nicolaus Graecè & Latinè non indoctus, D. Æmilii discipulus, brevi totus, & Jurisconsultorum, in nuptias meas composuit, nisi satis, superque, me nugis hisce, occupationes serias turbasse putassem. Quare, ne in publica commoda peccem, desino, & aeternum Numen veneror, te diu, V. Max. & amicissime, liberis, nobis, & Reip. literariae servet incolumem. Salutem meo nomine uxori, optimae & nobilissimae matronae, & filio Johanni.

Dordr. xii. *Jun.* ↄIↄ Iↄc xxvii.

Tuus meritissimo suo,

Johannes Beverwickius.

LXXIX.

Clarissimo Viro D. Gerhardo Vossio, *Leidensis Academiae Professori,* S. P.

Clarissime D. Vossi,

JAm diu magno flagravi desiderio necessitudinis tecum ineundae; & nisi inopinatus obitus D. Rutgersii intervenisset, jam pridem viam aliquam reperissem, quae mihi aditum ad tuam amicitiam patefecisset. Is quoties hac transibat, honorificam semper tui mentionem facere, & insignem tuam eruditionem, ex praeclaris tuis scriptis, jam ante mihi cognitam, ipsaque fama, multo majorem, crebris usurpare sermonibus solebat. Certóque mihi promiserat, se amicitiae inter nos instituendae, simulac in Belgium venisset, authorem fore. Cujus rei fundamenta, utrum jecerit, nescio. Cum vero is jam fato suo functus sit, arripiendam putavi occasionem, insinuandi me

me in tuam amicitiam, oblatione libelli nostri, de Funeribus Romanorum, ante biennium, & quod excurrit, recusi; quem ut tanquam monumentum, & pignus meæ erga te observantiæ, & amoris accipere velis, etiam atque etiam rogo. Commisi illum Eruditissimo juveni Johanni Christenio, qui cum duobus Nobiliss. adolescentibus studiorum gratiâ, ad vos proficiscitur, quandoquidem tota Germania, vix militibus ita infestæ sunt, ut nostrarum Academiarum aliqua, præsertim superioris Germaniæ, hinc tuto adiri non possit. Istum juvenem cum discipulis, ac præsertim D. Winterfeldio, quem à teneris unguiculis, propter præclaram indolem, amavi, ut inter familiares tuos recipere, non dedigneris, etiam atque etiam rogo. Magno me beneficio affectum putabo, si intellexero has literas tantum ponderis, quantum scribens confidebam apud te habuisse. Nec ipsi adolescentes committent, ut *ἀχαρίς* nota, sibi à te jure inuri possit. Sex ipsos annos jam factum est, quod commentariorum de lingua Latina spem nobis fecisti; quibus si nondum extremam manum imposuisti, rogo te per Musarum sacra, ut illos tandem aliquando ad umbilicum perductos, in publicum emittas, & hoc quoque beneficio, Rempublicam literariam tibi devincias. Neque enim potest non esse egregium, & omnibus numeris absolutum, quod ex Officina tua exit. Vale, & Cl. D. Cunæum meis verbis, nisi grave fit, saluta.

Dabam Lubecæ, xxii. Julii, Anno 1627.

Vester omni studio,

Johan. Kirchmannus.

LXXX.

Clarissimo, Doctissimoque Viro Domino Gerhardo Johanni Vossio, *in Academia Lugduno-Batavo Professori publico*, S. P.

Lugd. Batav.

QUI Cl. Gruteri nostri senium casus aggravet, ex literis viri docti, Heidelbergâ ad me exaratis percipe: *Sed & Gruterus noster domi suæ latitat, nuper Brettâ unde gener Sebmentius exclusus est, huc reversus: rusticaturus fere, in Barnbeldiano fundo, quem Gener instaurat, incendio corruptum: An vero eidem, hic securo, & ab Idolomania immuni vivere liceat ambigo. Literas vix amplius agnoscit, ita vertigini se fert obnoxium.* Quæ vero nos belli procellâ circumfuderit, ore famæ ad vos quoque perlatum esse arbitror. Pedem portâ efferre non ausimus, quin illicò adsint, qui manus corporis velamentis injiciant. Quid si oppugnatio, & obsidio nos premat? Me privatim etsi belli abstinant incommoda, satis ærumnarum manet, quas quomodo à me depellam, nullam rationem inire possum. Magnam in vobis, te, Cunæo, Altingo, spem fixeram, quam fore irritam ex more conjicio. Consilium tamen aliud, nisi vos interea succurratis, in arenâ capiendum est; nisi si noluero optimam ætatis partem, inertiâ summâ interstingui. Quippe studia mihi propulsandæ saltem inopiæ; non excutiendis ingenii viribus, aut promerendæ famæ dirigenda sunt, & in vindicandis extremis necessitatibus, tempus consumendum. Spicilegium quidem meum sub incudem revocassem, si ab ungulis Harpyæ Amstelodamensis, Jodoci Hont reglutinare potuissem. Eo me istius Lentuli tædiosissimæ protelationes adigenr, ut totum opusculum, à capite ad calcem diffingam, insigni accessione locupletatum. Si tu & D. Scriverius, meam paupertatem vestris copiis instruere, mei panni squalorem, purpuræ vestræ hilanitate, exornare potestis; agite, adjungite meis vestra, ut aliena luce parumper emergam, & fortunæ caliginem vestro splendore disjiciam. C. D. Cunæo obsequium, & studia commenda: Salvere jubeo Cl. D. Adolfum Vorstium; Franc. Vossiadem. Responde quæso brevi, & literas tuas Joanni Maire trade, qui ad August. Ferberum nostratem Bibliopolam rectè curabit: adde quid jam moliaris, in optimis literis. Vale.

Rostochii Anno Dom. 27 Sextil. CIↃ IↃC XXVII.

T. omni cultu & obsequio,

Janus Gebhardus.

LXXXI.

G. V.

ANsa mihi hoc tempore non præbetur alia, quam ut D. V. gratias agam & habeam, quòd dum nuper Leydæ aderam, tantâ humanitate me accipere dignabaris. Ac si verbulum adhuc addere liceat; sit, ut te faciam negotii istius memorem, quod in hac vacantia præsenti, ex humanitate tua, pro communi

muni bono sis pollicitus. D. T. rem probè tenet: scil. ut ex Historiis, tam antiquis quàm modernis, argumenta ab exemplis & testimoniis talia qualia collegerit & deprompserit, quibus tandem Regem possim, ac si ita dicam, gregem hortari, atque ad Parlamentorum usus, quo Rex & regnum ὁμοθυμαδὸν in eadem tandem sententia feliciter convenire possint. Causa, proh dolor, communis illud magis atque magis requirit, & expetit: quod quæso studiis tuis promovere digneris. Verendum est, quòd invasio ista in Galliæ insulas causæ Bohemicæ non profuerit: sed factionem Hispanicam auxerit: nec non Danorum Regem exanimaverit. Nova hodie accepimus mala ex Germania, Tillæum Albis transmigrasse flumen, atque in Holsatiam, Regis Ducatum proprium, invadisse fertur. Quem si vicerit Ducatum, Hamburgum vicerit & Albim; & tum, quod Deus avertat, actum est de ipso Rege. Nec sciam quibus hoc sit imputandum malum, nisi, post peccata, Parlamentorum in Anglia, atque inde Regis & Regni consensus consueti & laudabilis defectibus. Qua de causa, si hisce in conatibus parùm sudaveris, D. V. nec se pœnituerit, nec me ingratum offenderit. Quod si facias, citò quæso, ac sedulò, ac secretò feceris, ac valeas.

Dabam Delphis 4. Non. Augusti. Anno Salutis CIↃ IↃC XXVII. R. T. *Studiosissimus,* Edw. Misselden.

LXXXII.

Doctissime Vir,

PRæbuisti gratissimam ansam, & aliquam prehendere mihi jamdiu in votis fuit. Quæ impediebant duo fuere: Negotia plura quàm quibus par esse possum, & stylus inæqualis & barbariem sonans: quem tamen ob male jacta in me literarum fundamenta nunquam satis limare potui. Compedes hosce, non solum Candor tuus, sed & Gratitudo mea abruperunt. Accepi literas tuas, utinam scires quàm charas, cum iis solos amoris tui libros, æternum eruditionis tuæ, & ære perennius monumentum, de Historicis Latinis. De Græcis quos edidisti Commentarios, apud me quidem illi sunt, & quod non plenè perlegerim, me invitissimum distinuit negotiorum moles. Sed quod in amorem tui me rapuit, Historia fuit Pelagiana, Historia, non magis sæculis, quàm affectibus Theologorum pugnantium diversis perplexa, seriatim tamen per ipsas laceras Ecclesias deducta, & in ipsis funestissimis Ecclesiasticorum dissidiis, non sine ingenii simul & laboris miraculo ordinata. Ad munus tuum redeo: Gratiasque ago multiplices. Quod tam eruditum opus, tam utile, nostrum, i. Britannicum adoptione feceris. Quod tam justis laudibus Academiam florentissimam Cantabrigiam apud aures æquissimas, placuit celebrare. Quod me dignum voluisti simul, nomine, inscriptione, libro, literis tuis. Præcipuè verò quod Buckinghamiæ Illustrissimum Ducem, omni virtutum genere cultissimum, & mihi omnis Officii nomine observandissimum, tantis, debitis tamen laudibus, posteris consecrasti. Ego jam Duci paro literas, à me (& forte primo) audiet quid calamo tuo debet. Unum rogo: noli me in lineis hisce turbatis nimium quærere, alibi habito, rerum non verborum servus. Et quùm Erpenius tuus & Wintoniensis meus fatis cessere, ipsi meritis suis immortales, socias jungamus manus, meas licèt multo breviores invenias. Pater benedictionum sit cumulus tuus, & ego interim servus tibi in Christo, & si placeat nomen Amicus.

Epistola hæc magna sui parte mutila extat inter Arminianas, p. 727.

Ex Aula Regia Hampton. Sept. 25. 1627. Guil. *Bathon. & Wellensis.*

LXXXIII.

Præstantissimo Doctissimoque Viro D. Gerhardo Vossio, *utriusque Eloquentiæ in Academia Lugduno-Batavo, Professori dignissimo.*

Vir præstantissime, Collega observantissime.

JAM diu est, quod nihil ad te literarum dederim, non oblitus officii erga te mei, quo nullum habeo commendatius; sed quod veritus fui, te participem facere earum rerum, quæ mihi displicebant quam maximè. Et quidem videbatur mihi levior esse ægritudo, quam sustinebam solus. Nunc verò, quando eam felicior dies mihi ademit, nolo eandem te diutius latere; quo simul præsentem rerum mearum statum intelligas. Attamen cautio est, ne vulgatum, famâ, hoc malum,

nunc gravius mihi noceat, quam antea: Ideoque liceat mihi, hoc velut arcanum committere fidissimo pectori tuo; in quo spero præsidium fore honori meo.

Nosti ab initio, duplicem mihi fuisse curam, de itinere hoc fœliciter instituendo, ut inservire publico, & tutò possem, & sine privatæ rei dispendio; eamque fuisse causam, cur applicuerim me, ad illustrem Syriæ Consulem: At fateor me illius facti paulo post pœnituisse. Ita aliena à me apud illum omnia, vitas, mores, & studia reperiebam; quamque in hac urbe tranquillitatem exoptabam & otium, perpetuæ ferè disturbationi obnoxiam. Etenim gravis & penè continua, Consuli nostro lis fuit, modò cum suis, modò cum aliis populis, ex orbe Christiano advenis, dum in ordinem redigere nitebatur, quæ paulatim hic collapsa erant. Unde judicabis facile, quam non ego laboris partem tulerim, qui rebus omnibus interesse, & velut præesse debui. Si tamen me audisset consulentem, ex quiete forsan majorem gloriam reportasset, & ego insignem fructum. A singulis negotiis, turbarum expectabam finem; sed aliæ ex aliis emerserunt, uti ex fluctu fluctus: ita ut pigere tandem me, & tædere istarum rerum vehementer cœperit. Aliter significatum, aliter persuasum in patria ante discessum fuerat; facilem nempe, & liberalem fore operam quæ à me requireretur. At reverà permolestam, & sæpè importunam comperi, ac si quis antea in locum meum sufficì potuisset, omnino conditionem illam repudiassem, studiisque meis posthabuissem securitatem, & quævis commoda, quæ tamen mihi nulla fuerunt. Levius mihi reddere patientia conatus fui, quod corrigere haud potis eram; donec tandem Dei Opt. Max. beneficio revixi mihi, restitutus in libertatem: nam ante dies aliquod, Dominus Consul, ob Parentis obitum, in patriam hinc discessit, pauloque ante huc alius venit, in quem onus meum commodè deposui.

Dominum Witsium maximè mutatum ab eo, qui antea fuit, omnes qui eum noverunt, mirabuntur: tantum in liberalem indolem potest honoris tuendi necessitas, & seria mentis occupatio: At ex qua vereor ne res ejus familiaris, ingens detrimentum ceperit inter Turcicos Harpyias. Abiturus dignitatem consularem mihi obtulit, instititque multis, ut vices suas pro aliquo saltem tempore sustinerem, ad quod capessendum munus, hortatus me quoque fuit illustrissimus Dominus Legatus Cornelius Haga: At recusatione honoris istius, atque fortunæ, commonstrandum existimavi, quàm invitus alia hactenus negotia tractaverim, præter studia mea, neque aliter posse me aut debere veniam sperare. Quæ alia etiam incommoda me remorata sint, non dubito quin antehac intellexeris; scilicet, ut paulo post quam in Syriam venimus, diri contagii labes, me omni plane consuetudine eorum prohibuerit, per quos proficere desiderabam; & postquam partis, hic subsidiis, amicisque uti cœperam, quomodo aurium immensus dolor, tinnitusque perpetuus, ultra tertium mensem me affixerit, omnique intentiore studio interdixerit, quantum etiam curæ, molestiæque mihi peperit adolescentis cujusdam incuria, & temeritas, qui per amicorum preces ferè invito mihi, comes obtrusus fuerat. Quædam ex hisce malis talia fuere, ut tanquam divinitus immissa caveri non potuerint, quædam vero prout humanæ sortis erant, si initio præscivissem, evitare debueram, postmodum tamen pro arbitrio effugere non potui.

Nihilominus pro tempore, quo uti mihi licuit, satis profecisse mihi videor, & ni favente, alia atque alia occasione, & invitante, alias quoque tractassem linguas; de Arabica quæ potissimum mihi incumbit, jam ferè securus esse poteram; at deinceps spero, aliud operæ pretium faciam, & quidquid est detrimenti, facile sarciam, quandoquidem partis hic studiorum commodis, quiete in posterum, & ad placitum uti licebit.

Quas quidem rationes meas, proximè exposui amplissimis Dominis Curatoribus, dissimulato tamen honoris ergô, Consulis negotio; quibus ipsi permoti, haud ægrè ferent confido, moram à me paululum prorogari, ultra præscriptum terminum: Quod haud dubium est, quin cum Academiæ utilitate conjunctum erit: Nam tantilli temporis fructum, quem interea à me expectare posset, cum fœnore uti spero, paulo post uberiorem recipiet. At de melioribus amicis meis, nonnulli urgere summoperè videntur, ut quamprimum possim, in patriam revertar, ob vacantem Cathedram Mathematicæ professionis: Non potui certè hunc casum intelligere, sine maximo animi dolore, atque etiam nunc deploro Academiæ nostræ casum, quod occiderit incomparabile illud lumen, ad cujus laudes adspirare videtur ambitiosum; adscendere verò perdifficile est; ideoque licet ab adolescentia, stimulante genio, disciplinarum illud genus sectatus fui,

fui, & pro captu ingenii quoque penetravi: tum etiam in votis semper habui, ut pertractare, vel exercere aliquando possem, in patriæ usum; non ausus tamen fui, ad ejusmodi felicitatem, hac occasione sperare, vel animum adjicere; præsertim postquam amicorum literæ, tardius perlatæ essent, quam ut putarem me ex consilio eorum, huc res meas expedire posse, & ibi in tempore adesse; quamobrem universum negotium, divinæ providentiæ, & amicorum mihi benevolentium, prudentiæ, & arbitrio, committendum duxi; eo quidem animo, ut in stadio interim meo gnaviter pergerem, & quam possem maximè reditum maturarem. At postquam ex postremis literis, intellexi, è patria ad me datis, suffragia pro me conspirare quædam, & Dominis Curatoribus visum fuisse, in designando Clariss. Snellii, mei quondam Præceptoris, successore, mei quoque rationem habere, sententiam mutavi, omnibusque modis contendendum putavi, ne tanto favori, summisque meis votis, ipse deessem. Primùm quidem institueram, commissam mihi Spartam, quæ in hisce initiis, nulli non tenuis, & inglona videtur; amplificare atque exornare, aliarum quoq; linguarum orientalium accessione; sed ut verum fatear, revera tandem comperi, præposteram illam operam fore, & Reipublicæ Christianæ injuriosam: Nam quidquid cæteris incognitis illis linguis, studii impendi possit, sola Arabica sibi postulat: ut quæ sola continet; quidquid ferè de Asiæ & Africæ disciplinis, & rebus porrò scire desideramus: Ita ut tanquam universalis lingua sit, quæ à Græcæ, & Latinæ doctrina, separari minimè possit, si humanam sapientiam, & memoriam temporum, quam maximè fieri potest, apud nos integram extare velimus; ideoque si excolendis exoticis linguis, novum aliquem, & dignum labore fructum spero, video ab Arabica repetendum: Et si ad hujus professionem, etiam Mathemata mihi decernantur, viderer talentum qualecumque meum, melius posse collocare, & materiam nactus, jucundi, & utilissimi laboris: Nam & Arabica lingua, de Mathematicis Græcorum, & aliarum gentium inventis, multa suppeditare potest, nobis invisa, omniumque votis desiderata, & ipsâ illâ contemplatione recreatus subinde animus, facilius superare omnia tædia posset, quæ in prima tam amplæ, & implexæ linguæ culturâ non possunt non oboriri. Ex Græcorum monumentis, ut hoc in transitu significem, pridem nactus fui, Apollonii Pergæi, summi Geometræ tres postremos Conicorum libros, de Græco in Arabicum elegantissimè translatos; scriptum à præcipuis quibusque Mathematicis maximi æstimatum, & frustra hactenus conquisitum; reperi alia quædam, & uti spero, plura propediem nanciscar quibus id quod paulo ante dixi, luculenter posset probari. Sæpissimè à dolore temperare nequivi, cogitans, præcipuam vitæ partem, in illo pulvere fuisse exactam, & præter muneris mei sortem fore, si in illo exercere manum, & mentem porro vellem: Videor nunc mihi hujusce fælicitatis, modo capax sim; compos reddi posse, non sine Reipublicæ nostræ commodo; cui hisce temporibus, & in præsenti suo statu, maximè necessarium est, juventutem in ea quoque Mathematum parte instituti, atque exerceri, quæ in bello, præ reliquis ferè rebus omnibus plurimum semper potuit: Τὴν πολεμικὴν καὶ τὴν τακτικὴν intelligo, quæ in Academiis hactenus, iniquo divortio prorsus separatæ, a Mathematica Encyclopædia, neglectæ fuere: pro modulo ingenii mei, favente eam ad rem commoditate idoneâ, utriusque disciplinæ, doctrinam prosecutus, ipsaque delectatus multum fui: id si mihi porro liceret, de progressu, & operæpreno haud desperarem. Denique cum Arabicæ linguæ, aliarumque orientalium subsidia libraria, quæ necessitas, & profectus, alia atque alia requirat, sine impensis magnis comparari nequeant, & Mathematica quoque inventa, & Machinæ, præ reliquis studiis, haud leves sumptus postulent, si ab utriusque laboris, honesto stipendio juvarer, quod tolerabilius Academiæ foret, quam duos Professores alere, utrumque fortè studium, felicius cederet in commune bonum, quam si alterutro tantum fungerer. Imprimis verò postquam decretum est mihi, si exorta spes ejusmodi conditionis obtinendæ affulgere perget, virum aliquem orientalis literaturæ peritum, in patriam mecum perducere, meisque impensis ibidem alere; quod si precibus, & promissis, (nullis autem parcam, quæ ferre potero, vel potius solvere) impetravero, facilè erit propitiante Divino Nomine, & haud multo quidem tempore, arcana harum literarum, publici juris facere. Hæ quidem cogitationes faciunt, ut quò me favor, & amicorum consilia invitant, eò quoque excitatiore animo, spes meas extendere audeam; non quod me cum aliis, si qui fortè competitores sunt, comparare velim, aut qui facilè à naturæ,

H 2 &c

& doctrinæ dotibus multo sunt instructiores; at si ex re Academiæ, & Reip. videatur, ut ego isti muneri præficiar, ne ipse deficiam. Si tempestivè satis, ante discessum Consulis nostri, certior factus fuissem de Curatorum decreto, ita ut de libris mihi providere, & de idoneo homine modo potuissem; unà me cum illo itineri commisissem, etiamsi haud ex omni parte, securum mihi videbatur. Nunc id mihi operis, ut quamprimùm possim, me expediam; at quia audio omnes vias esse terræ marique infestas, hostium, prædonumque injuriis; altera me cura tenet, ut quâ possum prudentiâ, ejusmodi discrimina effugiam, & partas hic literarias copias, tutò transportem. Post pauculos ab hinc menses, expectantur aliquot naves Anglicanæ, Constantinopolin appulsuræ, quæ novum ex Anglia legatum vehent, eumque qui jam suo munere est defunctus, accipient, ut eundem cum familia patriæ reddant: Sunt quidem mercatoriæ illæ naves, sed bellicæ classis in modum armatæ: illi ego potissimum occasioni immineo; neque enim similem antea sperare possum, quamobrem brevi hinc Constantinopolin concedere statui, ut doctorum hominum, quales permulti ibidem esse perhibentur consuetudine, instituta promoveam mea, & simul novam illam Romam perlustrem: in quem finem, per literas, illustriss. Dom. Legatus noster, me aliquoties ad se humanissimè evocavit. Ipse quidem commendatione sua, aliisque officiis, hactenus plurimum juvit, & majora cum summo favore obtulit, si illuc venero. Hæc quidem ad latius, ut negotia, & vota mea perspecta haberes, te autem per benevolentiam, quâ me hactenus dignatus fuisti, etiam atque etiam obtestor, ne iisdem porrò gratiam tuam, & patrocinium impertire graveris, in quo spem magnam, & fiduciam pono: Novi enim te authoritate doctrinæ, & virtutis tuæ eximiæ multum valere, apud Dom. Curatores, omnesque cordatiores viros, amicos tuos; quò juxta cæteros amicos meos effectum reddas, ne longior præter expectationem mora, quâ vitæ meæ, & harum literarum fortunæ consulendum duxi, me damno multo maximo afficiat, quod fieret, si propterea conceptæ fœlicitatis spes decollaret. Quia plus satis prolixus fui, supersedebo commemoratione aliarum rerum, quæ hic contigerunt mihi, aut quæ ad statum, utriusque Imperii Turcici, & Persici, necnon Christianorum Ecclesias, in Asia pertinent, eas quidem, aliasque reservabo proximis literis, aut in reditum meum, quem cœlitus opto, expectoque, & fœlicem illum diem, quo repetere mihi licebit, fructum dulcissimæ consuetudinis tuæ: Interim toto animi affectu te complector, me, meaque omnia, tuæ pietati, & fidei commendo, Deumque Opt. Max. supplex rogo, ut te Orbis Christiani, & Academiæ nostræ insigne decus, ad longævam ætatem incolumem servet, cum carissima Conjuge tua, Liberisque tuis; Idem quoque precor, cæteris amicis omnibus, imprimis vero, conjunctissimis Collegis meis, quos unà tecum omnes officiosè saluto.

Datum Halebi in Syria Comagena xi. Kal. Sept. An. Sal. CIƆ IƆC XXVII.

Tui observantissimus,

J. Golius.

LXXXIV.

Clarissimo Viro D. Gerhardo Vossio, *Historiarum Professori.*

Lugdun. Batav.

Clarissime Vir, Domine & Amice honorande,

TAM mihi gratum, quam inopinatum fuit, nomen tuum conspicere, in Instrumento publico, quod de Baptismo liberorum meorum illic, te attestante, formatum fuit. Gratias tibi ago non tantùm ob operam, verum etiam, & quidem præcipuè, ob voluntatem, quam ita promptè amico veteri absenti, & non roganti impendisti. Sed nondum habeo rem ex animi sententia confectam. Rogo igitur ut mense,& anno baptismi singulorum liberorum meorum, (ita enim petieram, & ea gratia miseram, ad adfinem meum chartam memorialem, ex Ephemeride rerum mearum domesticarum descriptam, quæ ista omnia continebat) gratificari mihi digneris. Nam quod ille existimavit sufficere, non sufficit. Nos nunc terram Canaan describimus, rem ingentis laboris; dabimusque propediem, Eusebii Pamphili, Cæsariensis, in Palæstina Episcopi librum, *περὶ τῶν τοπικῶν ὀνομάτων ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ*, cum interpretatione opposita B. Hieronymi, cui ad oram adjungam vocabula hebraica, singulorum locorum, cum designatione librorum sacrorum, in quibus ea loca nominantur. Subdam præterea, (si Deus volet,) singulis paginis notas meas, ut earum præsens conspectus lectorem juvare possit. Græca Eusebii nunquam edita fuerunt; & scis quanto à nobis

nobis postulata, quanto promissa fuerunt. B. Hieronymi liber Latinus, ingentes habuit lacunas, quas quum ex collatione gravi contextus è regione descripti, deprehendissem, non ante quievi, quam in Bibliothecis S. Victoris, & D. Thuani ecui exemplaria manuscripta, quorum ope hiatus explevi. Dici non potest, quantum is liber adjumentum allaturus sit sacrorum librorum lectoribus; nam in illo tertia fere pars continet Geographica. Sed urget Tabellarius. Vale ergo charum Caput à

Tuo,

Bertio.

Dat. Lut. Paris. xxiii. Sept. An. 1627.

LXXXV.

Clarissimo Viro D. Gerhardo Joanni Vossio, *in Academia Lugduno-Batava Professori Celeberrimo,*

Lugdun. Batav.

S. P.

OBtundo te, Clarissime Vir, literis, ut silentium tuum tandem expugnem; quamvis dubitem utrum ullæ mearum, ad te pervenerint, atque etiam num hæ sint perventuræ. Cingimur enim densis undique militum stationibus, & commeatum maritimum, quo nonnihil fidebamus, propemodum nobis Danus intercepit. Urbs verò hæc necessitatem recipiendi præsidii, centenis millibus Joachimicorum redemit, neque dum insidiarum metu vacat. Quid si promptitudine dandi hostis illectus, postulata perpetuet, aut vim apertam intentet? Adeo heic animis decidimus, ut etiam ad primum ordinati militis conspectum, obedienter imperata simus facturi. De Dano tristia, ac misera differunt, quæ quia abominor, atque in hostium capita reprecor referre Religioni duco. Nisi Deus è Machinâ me hinc abstraxerit, video in communi interitu, & pestem meam. Nemo amicorum consilio saltem ac voce juvat, nedum addit operam. Unicum ad vos ex tanto naufragio receptum, ac portum habere me posse speravi; sed cùm promissa vestra non compareant, animus componendus est, ut imminentem necessitatem, fortiter excipiat, cassæque speculæ renunciet. Antequam tamen arctiora nos circumfundant, Cornelii Nepotis Editionem ex lituraris meis extruo, & eis unam atque alteram septimanam isto labore me defuncturum esse confido. Institit tibi, Vir Claris. hactenus, ut mihi tuas, aliorumque conjecturas elargirere: Verùm Orator fui minimè impetrabilis; unde suspicor vos conjunctionem istam defugere, ac dedignari. Ob id dare tibi amplius negotii non sustineo, ut lucubrationibus meis Typographum conciliares, neque in eventum mea præmittere ad vos audeo; quia nedum ista, quæ ante biennium, Jodoco Hondio credidi, ab ejusdem viscatis manibus; reglutinare potui. Mi Pater, facias me ocius certiorem, quid spei, de promotione mei apud vos, & de Typographo gerere debeam. Simul ac enim tuas accepero, non solum luculento in Cornelium Nepotem spicilegio, sed Analectis etiam in Æliani ποικίλων, mactabo penates tuos, atque paulo post me hinc ad vos subducam, ne belli incendio hauriar. Raderi commentarios in Q. Curtium, nondum videre contigit, de quibus tuum judicium expecto. Post Latinorum Historicorum vitas, quid aggressus es? quo ingenii monumento insignire cogitas Mnemosynes templum? Cl. Cunæus Josepho quid facit? cedere certè Heinsio non debet, qui Nonno doctissimis exercitationibus solitudinem depulit, pluresque Lectores conciliavit. Non credis quanta scriptorum tuorum admiratione capiar; quanto Cunæi desiderio flagrem; ut fortunæ meæ tenuitas, obstare non possit, quin vestra mihi monimenta, studiosè comparem. Vale.

T. T.

Janus Gebhardus.

Rostochii A. D. xxi. Octob. cIↄ Iↄc xxvii.

Salutem plurimam adscribo D. Scriverio, D. Vorstio, filiis tuis, paternis vestigiis insistentibus. Literas tuas trade vestrati Johanne Maire, qui curet ad nostratem Civem, & Bibliopolam August. Ferberum.

LXXXVI.

Clarissimo Præstantissimoque Viro, D. Gerhardo Joanni Vossio, *Eloquentiæ atque Historiarum Professori.*

SUperioribus tuis, Clarissime, & Amicissime Vossi; quibus absolutum de Historicis Latinis opus tuum, cujus, & brevi exinde missurum te mihi exemplar significabas, jam ante respondisse me scio. Nunc illud ad me missum opus, curante Typographo vestro, rectèque curatum accepi.

cepi. Gratias verò, hoc nomine tibi ingentes habeo, debeoque. Nam ut referam hoc tempore, in mundo non est. Suetonium interim ecce tibi, ante semestre, & quod excurrit, minori hac formâ, typis excusum, pro munere tuo, munusculum. Est verò insignis hæc opera tua, istamque egregiè nobis exornatam Spartam dedisti, quantum ex filo operis, & eâ quâ adhuc frui licuit, inspectione subitaneâ, conjicere potui. Nam mihi exinde propius, sæpiusque adeunda, ac repetenda hæc adyta. Primo intuitu, & modo hanc, modò illam voluntanti paginam, occurrit, Orosius ejusque, ut scribunt, *Ormesta*. De qua voce, cùm tuas legerem conjecturas, ut elegantes, ita doctas oppidò, animadverti editionem quæ prodiit, Maguntiæ An. 1615. cum Annotationibus Fabricii, Lantii, & Notis postremò marginalibus And. Schotti, visam à te haud esse. Nam ibi Schottus in præfatione, præter cætera, hoc monet, hanc Orosii, Historiam, inscriptam olim vitiosè, & barbarè, *Ormesiam mundi*, sive *Ormesdam*, pro *Orchestram*: Ut titulum scilicet ejusmodi habuerit, *Orosii Orchestra mundi*: quasi in eâ, ut in Scenâ, ac Theatro quodam mundi, ac mortalium clades, ac calamitates, ob oculos propositas omnibus, ac recitatas voluerit. Et addit Schottus, ita nominandam, inscribendamque, primò vidisse in Prodicio suo Pighium. Occurrit deinde & aliud, & quod me propiùs respicit, illud scilicet, quod in Saxone Grammatico, de S. Gulielmo Parisiensi refert, qui in Daniâ Abbas, obiit Cœnobii Ebretostrensis. Ejus enim vita, à Discipulo ipsius descripta si penes te sit, aut ubi haberi possit, (nam ex ea verba quædam laudas) ut mihi significare haud graveris, oppidò velim. Historia quoque Mussati, & ea præsertim cujus mentionem facis, editio Veneta, si jam prodiit, & Leydæ prostet, ejus mihi exemplar mittat Bibliopola Johannes Maire, ut moneas, rogo. Authorum præterea veterum emendationes, passim insperfas, variasque in eodem, observationes tuas preutiles ac necessarias vidi; quarum ego rerum, atque Authorum syllabum, sive indicem omissum solummodò desideravi. Sed hæc altera tua editio, aliaque talia adjicere poterit, volente Domino: Qui & te, mi Vossi, diu salvum, ac sospitem præstet, quò ita egregiis hujusmodi laboribus, ac lucubrationibus doctissimis, sufficere deinceps, multosque in annos valeas.

Dabam Hardervic. Anno Dom. V. Novemb. 1627. T. Joh. Isac. Pontanus.

LXXXVII.

Arnold. Buchellius G. J. Vossio, *Philos. & Historico Clarissimo.*

Lugdunum.

CLarissime Doctissimeque D. Vossi, percurri pridem librum tuum, de Latinis Historicis; in quo admiratus sum inexhaustam tuam diligentiam, incredibilem patientiam, & exactum simul judicium tuum. Admiratus (inquam) sum quotidianis, & quasi perpetuis tuis occupationibus, tantùm temporis vobis superesse potuisse, quod tam vasto operi sufficeret. At supra spem omnia inveni, adeo ut deficiant verba, quibus tanti laboris merita, dignè expressero. Vidi quam infinito studio pelagus illud Authorum ingressus fueris, quot etiam incerti nominis, & ætatis scriptores, inter tineas, & blattas delitescentes, in lucem produxeris. Et penè (ut ita dicam) miseret me tui, qui tantum laboris, impenderis istis SS. Vitis legendis, quarum major pars impossibilium, ac incredibilium rerum narrationibus, ne quid dicam acerbius, occupatur. Verumtamen cum hæc, non tantum nostris hominibus, sed toto erudito orbi scripseris, oportuit sanè ad sæculi hujus mores te accommodare; At interim hoc sedulò cavisti, ne quem temerè offenderes: quod licet apud bonos æquosque Lectores, te impetraturum minimè diffidam, vereor nihilominus (ut nunc sunt hominum mores) ne omnibus, vel sic in iis satisfeceris. Sunt enim quibus Religionis velum SS. vel manifestissimis prætenditur mendaciis, quod omnibus censuris superius arbitrantur. Sed ad rem venio, Vir humanissime, pauca inter legendum notavi, inter quæ, & Typographi errata, sed talia quæ veritati fucum facerent. Eorum hic specimen adjungo.

Pag. 446. *De Beka ad finem*; *ac prætexit usque ad annum* CIↃ CC XLVI. *quo & ipse in terris morabatur.*] Hic innumero erratum, & C unum omissum, nam vixit post annum 1300, & Chronicon suum ad Johannem Episcopum perduxit; ad annum nempe 1345. teste Trithem. MS. meum ultra 1360. producit, sed ab alio quædam assuta credo. Idem Trithemius claruisse tradit, ad annum 1348. Gesnerus in Biblioth. An. 1350. Pantaleon 1340.

Pag. 814. *In lucem primus protraxit, Bernardus Furmerius*] At erroribus adeo plenum, ut vix linea in toto libro sit integra:

tegra: neque sanè eo nomine illi multum debemus, cùm quivis facilè in tanta copia exemplarium manuscriptorum, pessimè descriptum, lucelli tantùm spe in lucem protrudere potuisset; & absque dubio, jam meliorem eum Authorem haberemus, nisi hominis ea sedulitas fuisset. Ego in tantillo libro, aliqua centena errata restitui, quæ nullo modo excusari poterant; Idque cum rursum tantum perlegissem, D. Grutero instante, ac urgente, ut Francofurtum mitterem. Quid autem denuo libro hoc factum sit, nondum intelligere potui, ut neque de Steda meo; ad quem quædam etiam notaveram: quarum Notarum, nonnullas ex Adversariis collectas, unà cum meo Exemplari, ad D. Scriverium misi.

Pag. 839. *Johannes cognomento Palæonydorus*] Videris hunc Johannem, alium facere, à Johanne de Aquâ Veteri, cujus pag. 529. memineras: cùm tamen, Tempus, Patria, Scripta, Ordo conveniant, nec alium præter unum Johannem Aquaveteranum reperiam; hos unum, & eundem credo, ut & mecum Valerius Andreas, qui ante annos tres quatuórve, in lucem dedit Lovanii Bibliothecam Belgicam.

Pag. 838. Authorem hujus Polyphili, indicant literæ Capitales Titulorum, quas collegi, in hunc sensum: *Poliam frater Franciscus Columna peramavit:* Ut mihi indicium fecerat, Johannes Martinius, qui hunc librum ex Italico translatum, Anno 1546. Parisiis edidit, Gesn. Venetiis apud Aldum excusum, tradit Ital. neque puto Latinè extare. Benedict. Curtius ad Arresta Amorum, sic de eo scribit; *Et multifcius Franciscus Columna Parentationes in Templo Polyandrios fieri finxit, his qui ob amorem periclitati fuerint.* Idem Aresto 40. *Fuerunt etiam qui prosâ vulgari, Amicas suas celebraverint, inter quos verò, doctior Franciscus Columna, cognomento Polyphilus, qui Poliam illam suam, omnium disciplinarum doctissimam interpretationem, ac omnium Artium Officinam instructissimam exornat, plurimisque Epithetis honestat.*

Eadem. Certe meo judicio, Thesaurum continet Antiquitatum, & Elegantiarum.] Cyriacum Anconitanum nondum vidi, sed eundem, non optimâ fide dedisse inscriptiones, at plurimas finxisse satis apertè indicat Doctiss. Ant. Augustinus, Dialogo xi. de Numis, & Antiq. inscriptionibus; eumque Annio Viterbiensi, ea in re comparat.

Pag. 827. Corius Anno 1485. Annorum fuit 25. ut in Præfatione ad Ascanium Sfort. Card. ipse scribit. Idemque dedit vitas Impp. Rom. à Cæsare, ad Barbarossam, sed Italicè; promittit & librum de Vitis Philosophorum, Poetarum, & Mulierum illustrium, quem nondum vidi; An ediderit nescio; Cæsares ad finem, Operi Historico adjunxit.

Sed in Reubers Editione libri sunt viii. habeo & ejus operis editionem in fol. Bas. ap. Pernam Anno 1533. octo tantum libris constantem.

Pag. 799. *Rexisse Ecclesiam Rhemensem annis* xxvii] *Redonensem*, scribendum, cum nullus Marbodus hoc tempore fuerit Rhemensis Episcopus; Errorem etiam sequentia verba satis detegunt.

Pag. 327. 796. *Atque omni rep.* Certè mirum videtur, Suffridum Petri tam mordicus propugnare suæ gentis fabulas, cum vir fuerit alioqui doctissimus, & judicii præterquam in patriâ Historiâ boni: hunc pertinaci animo sequuntur Furmerius & Hamconius, quos trium viros fabularum patriarum vocare soleo. Et utinam hi non suos invenissent Asseclas.

Plura attexerem, nisi vererer hisce meis nugis utiles vobis horas adimere; neque hæc alio animo quam juvandi scribo, cum sciam non omnia omnibus eodem tempore patere: neque tu, doctissime vir, aliter hæc capies. Conatum saltem videbis, etiamsi nihil alicujus momenti præstiterim. Addo tantum indiculum Authorum, quos nescio, an videris.

Scriptores varii rerum Leodiensium quos Jo. à Chappeauville, in lucem dedit Leodici 3 Tom. An. 1612. in quarto, Inter quos Harigerus Abbas Lobiensis, Anselmus Can. Leodiensis & Joannes Placentius Dominicanus; Catalogus Episcoporum Tungrensium; Hunc inter incerti ævi Authores retulisti, sed ætatem facilè ex ipso quem apud me est libro constabit.

Petri de Blarrorivo Parhisiani insigne opus, Nanceidos in fol. vulgari Libb. vi. versibus heroicis conscriptum, impressum verò in pago Lotharingiæ D. Nocalai de porta; per Petrum Jacobi Perbrum, loci Paganum An. C. 1518. non. Jan. quo die etiam ipsum Nanceianum peractum est An. 1476.

Valerandi Varami de Gestis Johannæ virginis Libri iv. versibus conscripti, editi in quarto Paris. Anno 1516. Rob. inde Stephani Anno 1529. iteravit.

Horatii Poetæ Idorania, Poema Libb. 2. ad Nic. v. Pontif. Max. de Conspiratione Portiana in ipsum Pontificem. In membr. est apud me. Ant.

Ant. Sanderus Presbyter, edidit Anno 1624. Antw. in quarto apud Guil. à Tongris, de scriptoribus Flandriæ Libros 3. De Gandavensibus eruditione claris Lib. 3. de Brugensibus eruditionis fama claris Lib. 2.

Est & apud me Vita Henrici Imp. Virginei quam scripsit (ita habet Tit.) Adelboldus Traject. Ep. Ms. Vita Henrici Quarti Cæs. Aug. Ducis Bavariæ vii. Paulo post, matris illius à quodam ejus temporis conscripta MS.

Item de Impp. Æquivocis Henricis. MS. Vita S. Adalberti confessoris. MS.

Sed jam satis superque tuam patientiam exercuimus, si tamen hæc vobis non ingrata, aut molesta fuisse intellexero, plura me missurum recipio, summi beneficii instar erit, si sensero me vel minimum profuisse. Vale, vir Doctissime, & me tui amantem redama; ac salve, & rem mihi gratam te facere crede, si à me salutem D. Barlæo dicere non grave fuerit.

Trajecti calamo festinante,
X. Kalen. Decembr.
cIↃ IↃc xxvii. *stylo nostro.*

LXXXVIII.

Clarissime Humanissimeque Vir,

NON oportebat gratias esse tam tardas. Sed locorum intervallis, injuriisque temporum dandum est hoc vitium, non meo animo. Aderant jam Natales *Servatoris*, priusquam appulere ad me amoris illa tui suavissima deposita. Atque interea dum ad Doctorem Bealum (Cantabrigiâ jam tum absentem) ad D. Junium, adque fratrem meum (longissimè dissitum) transmittendi quæruntur opportunitates, aliquot menses præterfluxere. Jam tandem, repono tamen, pro libro literisque summas gratias, pro amore pectus & animum. Equidem jampridem in eo ipso quod Academiæ nostræ contuleras munere, reputabas meas partes inesse; sed cum & mihi separatim atque inter paucos, viderem te clarissimum hoc pignus ultrò credidisse, mirum in modum cœpi de Vossiana amicitia mihimet gratulari. Et certè si Cantabrigiam te nostram invisere contigisset, (ut aliquando spes erat) non defuissent (confido) officia mihi, quibus meum erga te studium, penitissimosque adfectus commendare præsenti tibi potuissem. Verum nunc intervulsæ sunt alæ mihi illorum officiorum, prætérque gratias, & pia vota, reliquum est nihil, quo amores meos probem tibi. Quanquam cùm & Reverendissimo Antistite apud nos, tuique amantissimo dudum intellexerim, non deesse tibi progeniem, Parenns similem, bonæ literaturæ, famæque cupidam, erit fortasse aliquando (σὺν Θεῷ) ut hic apud eorum aliquem possim clariùs exponere, quàm aucta in parte existimationis atque benevolentiæ æternùm residoas in meo pectore.

Tu, egregium decus literarum, vive diu, & benigno numine fruere, nomenque tuum, quod jamdiu fecisti, perge porrò æternitati commendare. Ea assiduè vota nuncupat, qui te intimis meritò adfectibus complectitur,

Dat. in ipso Æquinoctio Vernali Cantabrigiæ è Coll. D. Petri cIↃ IↃc xxvii.

Æterno nexu tibi devinctus,

Matthæus Wren.

LXXXIX.

Eximie Vir,

QUanquam est quòd doleamus excidisse nos expectatione nostrâ, quam de adventu in Britanniam tuo conceperamus; literæ tamen tuæ minuerunt nobis illam sollicitudinem, quibus præter teipsum, nihil ad nos gratius accepturúsve pervenire poterat. Quòd sive rerum tuarum conditio fœlicitati nostræ obstiterit, sive Lugdunensium tuorum affectus atq; amor, quem non mediocrem ex tuis in illam Academiam meritis esse conjicimus: Utcunque nobis in propensitate erga nos tuâ, quàm luculenter adeò, optimus ipse tui sensus interpres, expressisti videtur acquiescendum. Academias itaque Britannicas, præsertim hanc nostram, tanto apud te in honore esse summopere gratulamur. Non enim leve aliquod momentum laudibus nostris accessisse judicamus ex tanta suffragantis amplitudine. Theologi autem nostri, si jam in vivis essent, quam mox tibi catervatim gratias rependerent: cujus beneficio habent, quòd nec solerti Lectore, nec fideli testimonio destituti sint? Cum & integritas tua omnem assentandi suspicionem facilè summoveat, & acerrimi judicii confirmata in animis hominum opinio præstet, ne in ferendâ sententiâ deceptus videare. Atque utinam te nobis vel Fortuna non invidisset, vel Numinis potius

potius indulsisset Clementia, ut quod mutis Britanniæ Magistris debere se profitetur Humanitas tua, auritæ discipulorum turbæ vivâ ipse voce persolveres. Quanquam nec illi muti prorsùs sunt, imò ne mortui quidem, quibus tu quotidie vitam ac vocem suppeditas. Ut si rectè rationem subducamus, tuo illi in ære sint, tibi inter cæteros, atque etiam præ quamplurimis hujus Seculi Viris Eruditissimis claritatem illam quâ etiamnum conspicui cernuntur acceptam referant. Quòd igitur in nostrorum laudibus tam copiosus fueris, & illud quidem benevolentiæ tuæ luculentum satis indicium: quod autem insignem illam elaboratamque Ingenii tui tui sobolem (quasi Polydorum alterum) nobis servandam concredideris, hoc certissimum amoris tui τεκμήριον, quin & arctioris cujusdam necessitudinis esse ducimus. Videris enim cum ipso fato contendere, ut nobis aliquo saltem modo prodesse valeas, & licet Scholæ, quæ te anxiè cupidéque præstolata est, adesse nequeas, Bibliothecam tamen lucubrationibus tuæ ornatam velle. Agnoscimus (Eximie Vir) atque amplectimur hunc animi tui Candorem, & arrhabonem istum inter κειμήλια nostra in perpetuam Authoris sui memoriam sanctissimè custodiendum curabimus. Vale feliciter.

Cantab. datæ è frequenti Senatu nostro, Anno CIↃ IↃC XXVII. *Postridie Id.* Decemb.

Amici tui

Procancellarius reliquusque Senatus Cantabrigiensis.

mum tuum mutâsse, & proinde cœlum non mutaturum, nec accessum nunc ad nos te paraturum. Sed quod in hac re tibi placuit, mihi lex sit: Nolo sperare quod non vis. Interim Dux Buckinghamiæ (qui Deo gratias apud nos iterum salvus) amore & tuo, & tui captus omnes meditatur vias quibus te pari honore, quo tu illum, afficiat. Remora munificentissimæ gratitudinis nulla, nisi quod prorsùs nescit quid potissimum eligere debeat, in quo tibi beneficiat. Et hoc ut ego tibi scriberem in mandatis dedit. Officium (etsi difficilius scribo literas) mihi gratissimum. Nunc iterum vel hanc ob rem doleo te exuisse animum ad nos accedendi. Potuisset enim heroicus animus majora quam nunc apud vos potest. Unum restat, ut te ostendas dextrum fortunæ tuæ fabrum & prudenter excogites quid tibi factum velis; sit quale optare fas est (novi autem ni tua me fallant scripta ingenium tuum) & factum puta. Fortè deliberandum esse de re ipsa judices: Delibera: tamen hoc unum peto, ut præsenti quam fieri possit responso certiorem me facias literas has ad manus tuas pervenisse. Scio enim Ducem, Candoris tui cultorem eximium, responsum expectare, quod (si fieri possit) literas hasce meas anteverteret. Quod reliquum est, preces oro effundas pro peccatrice anima.

Decem. 22. 1627.

Devinctissimi tibi in communi Salvatore Jesu Christo,

Guil. Bathon. & Wellensis.

XC.

Gulielmus Bathoniensis & Wellensis *Cl.* Vossio.

ALiam datam mihi occasionem ad te scribendi (Vir doctissime) libenter accipio. Et certè gaudeo (etiamsi undique mole negotiorum gravatus) hanc opportunitatem mihi se obtulisse. Non diu est ex quo literas tuas gratissimas accepi unà cum Historicis Latinis à te novâ vitâ donatis. Ego statim acceptis libro, literisque, literas ad te dedi calamo sanè obeso & per desuetudinem titubante. Unum in tua illa pereleganti & gravissima Epistola Duci Illustrissimo nuperrimè nuncupata invitus legi, scilicet, te suasu tuorum & pollicitis Reipublicæ illius ani-

XCI.

Samuel Johnson Vossio.

MUsæ Solonis sententiâ (Reverende Musarum Apollo) Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἀγλαὰ τέκνα appellantur. Patrem habent Jovem, & quid Jove majus habetur? Patrem habent adjutorem, sic enim Jovis à juvando nomen, hæc Musarum fœlicitas. Fœlices, nimiùm fœlices fuissent Musæ Cantabrigienses, si adventum tuum, Clarissime Vossi, quem Academia seu Jovem veneratur, si adventum tuum & influentiam tam diu exoptatum iniqua nobis fata non invidissent. Dorislaum accepimus, O si Vossium! illum laudamus, te suspicimus. Dignus ille satis qui historiam perlegat, si non Vossius huic mu-

neri destinatus. Epistolium accepimus, quæ quidem Epistola fuit satis ampla & luculenta tui amoris tessera. Sed nobis pro amore visum est epistolium, quicquid sit, cum tuum sit, nos in bibliotheca nostra in Jacobi Scrinio memoriæ sacrum conservamus. Te absentem videt, tacentem audit & amat Academia, & ita amat ut quamvis ad familiaritatem accedere multùm cupit, ad amorem certè nihil possit. Sed quo me rapit commune votum & amor tui ut mei obliviscar? Quid ego tibi pro tua in me gratia Lugduni exhibita? quòd mecum indigno tanti viri alloquio dignatus es colloqui, quodque longè maximum duxi in amicorum meorum albo nomen inscribere, meque tuis laudibus (sic enim jure appello) cohonestare. Utinam tam felici esse olim contingat mihi ut qui tibi jam videor, is aliquando esse possim: tum nec falso mihi testimonio adulatus erit Vossius, nec ego tanti viri indignus amicitiâ. Dabo operam nec vana de me prædicarit Vossius vel hoc uno nomine dignus ut sim qui Vossium prædicem.

Miratus est Seldenus (qui tamen te amat medullitùs) cur librum illum omnium applausu acceptum Duci Buckinghamiensi dicares, ego tuis verbis responsum dedi. Cancellarius est nostræ Academiæ. In titulo epistolæ aliquantulùm errabas (quod vitium certè non fuit) vel ab Anglo forsan aliquo, vel titulo Anglicè scripto deceptus. Ego Domino meo omnia fausta & felicia ex animo precor, & si vel minimam honori tuo labeculam ab immundo cujusquam ore aspersam videro, non secus ac proprio dedecore commovebor. Vale.

Raptim, Cantabr. è *Bibliothec.* Coll. Eman. *Jan.* $\frac{1}{2}\frac{8}{0}$. *Tuæ humanitati in omni & observantia & officio devinctus,*

Samuel Johnson.

XCII.

Guilielmus Bathonensis & Wellensis G. J. Vossio.

NON profiteor (Vir Clarissime) me hasce ad tuas quas mihi tradidit Vir tui studiosissimus Dominus Carltonus, responsum dare. Sunto tantùm characteres amoris mei, qui nec te negligere, nec illum sine literis novit dimittere. Quùm duobus abhinc mensibus, Majestatem Regiam, ut mihi pro officio incumbit, infausto pede sequor (iter tum faciebat Hamptoniam) rhedâ egressus torrentem non quatuor pedes latum dum transilio pede, inequali plantâ in terram sabulosam, & minus fidam incidente, nervum posteriorem tibiæ dextræ (Tendonem vocant) fregi. Ab eo tempore incedo claudus: nec adhuc constat quando sim vires pristinas recuperaturus. Si quæras quorsum hæc? ut certior fias nactum te esse amicum claudum: Sed etsi nunc fractis nervis, non possum in gratiam tuam, quæ tu, quæ ego cupio, facere: quamprimùm tamen vires accreverint strenuè mihi concredita peragam. Ut sic intelligas (saltem si quid possim) me ima tantum mei parte, non corde, non affectibus claudicare. Literis meis proximis meliora forsan ad te perferentur. Quod in votis est

Martii 26. 1628. *Amicissimi tui,*

Guil. Bathon. & Wellensis.

XCIII.

Hieronymus Beale, G. J. Vossio.

ÆGrè ne feras, colendissime Domine Vossi, si expectatione tardius literæ ad te nostræ perveniant. In causa erat nimis sera vestrarum traditio, quas diu ante libri etiam tui factam copiam, seorsim accepimus. Quin & alia, colendissimo vestri, Doctori Wrenn, à Rege, à Comitiis objecta est remora, mihiq; multò molestior à novis nuptiis. Tum etiam, ne clarissimus amicissimusque Dominus Dubletius non vetasse credatur, haud diffiteor vino me vetere delectari impensius, utque scias, quam studio, quam cordi mihi sit antiquitas, provectiorem ætate matronam ac propè effœtam duxisse fateor. Riden' gravissime Gerarde? Hoc ipsum volebam, quia salutare est. Ut vivas Nestoris annos, ut floreat unà tecum, ac per te vincat antiquitas, macte porrò hilaritate ac lubentiâ. Et quem olim accuratissimo illo Historiæ Pelagianæ opere concinnâsti tui nominis cultorem; hodieq; etiam missis elegantibus literis & libro verè aureo (Τό δ' ἐμοὶ κειμήλιον ἔστω) arctius obstrictum tenes, prosequere oro novis æternisque amoribus; nec ante me deleas ex albo amicorum, quàm patritiâ avitaque

avitaque veritate spretâ, in novatorum castra transfugiam. Vale literarum decus uti ex animo vult voverque

Cantab. *ex Aula* Pemb. *Apr.* 2. *An. Dom.* 1628.

Deditissimus tibi,

Hieronymus Beale.

XCIV.

Spectatissimo Viro D. Gerhardo Joanni Vossio, *Affini conjunctissimo, S. P.*

Optime & Doctissime Affinis,

FAcis ut te dignum est, quod literas meas frequentiores efflagitas, nec tamen de tam pertinaci silentio, grave quidpiam suspicaris. Non metuo itaque, ne me patientiæ tuæ illudere putes, si continui hujus silentii culpam, tibi quoque purgare parem. Non confugio ad solenne istoc genus defensionis, *Diu absui, & multos subinde menses, in secessu ruris exigens, fidis Tabellariis destitutus, &c.* Hæc si vera essent, tamen assiduitate nimia detrita in invidiam mendacii jam olim inciderunt. Mitto igitur decantatos desidiosarum mentium obtentus, & accusationem paranti, objicio vigilem operam, quam Provinciæ mihi impositæ debeo. Sciunt qui hîc sunt, quàm continuo hoc sexennio, vix respirare mihi detur; ita veteribus negotiis, nova quotidie adcrescunt; ac prioribus vix dum peractis, majus indies occupationum agmen occultis nexibus extenditur. At omne negotium, inquies, alternis otii vicibus distinguitur. Verissimè id quidem, sed illæ ipsæ feriæ quas nobilissimo adolescentulo honoratissimorum parentum indulgentia facit, tanquam injectâ manu, me ab otii portu retrahunt. Neque enim patiuntur illum parentes optimi, venationibus, & aucupiis animum laxare, ac reficere corpus, ut non me perpetuum comitem prodituro addant. Non hæc eo dixi, ut quasi cum venia deinceps, negligam desiderium Affinis conjunctissimi, cum quo mihi maximum vinculum, sanctionis alicujus necessitudinis esse gaudeo; sed ut missâ præteritorum querelâ, crebriores posthac literas expectes; enitar enim posthac, ut assiduitate officii literarii, cogitationes tuas quomodocunque vincam. En tibi hîc marmorum Arundellianorum specimen à D. Seldeno editum. Fertur. nescio quis Jesuita Gallus, edidisse opusculum de Plastice, Statuaria, & Pictura veterum, quod ad me transmitti velim, si fortè in manus tuas incidet; nam ad nos hûc rari è Gallia Libri nunc deferuntur. Non exhiberem occupatissimo tibi hanc molestiam, nisi jampridem, ut ardentissimo Arundelliæ Comitis desiderio satisfacerem, horas aliquot subcisivas, impendere cœpissem catalogo artificum hujus generis. Sed unde quæso D. Lucam pictorem fuisse liquet? Aut unde ortum quod Pictores, hoc patrono glorientur? Imparties, scio, quidquid hac de re, certò statui posse cognosces. Apochas redituum annuorum, intra paucissimas hebdomadas ad mei amantissimam sororem, Conjugem tuam, perferri curabo. Vale, & omnibus tuis, plurimam meis verbis salutem dices. Ego quantum in me erit, curabo, ut valeam, ac Deum Opt. Max. longum vitæ spatium precabor, non ob aliud magis, quam ut me tandem aliquando, tibi, tuisque gratum exhibeam.

Raptim, Londini, *in ædib.* Arund. *An.* 1628. *Apr.* 19. *St. vet.*

Tuus omni officio,

F.F.F. Junius.

XCV.

Amicorum Opt. Max.

NUncium tam certum nactus, mercatorem Slagelosiensem, amicum meum, quiq, intra septimanam unam aut alteram ad nos revertitur, committendum non putavi, quin ad te quoq,, quanquam magna temporis angustia circumscripta, literas darem. Tu vicissim da hoc amicitiæ nostræ, ut occasione utaris: & responsum quicquid cupias, illud ad Hermannum Pilium mitti cures, qui ad me curabit rectè. Aliquantum sanè temporis est elapsum, ex quo nihil ad te scripsi: sed nec ferè ad alium quenquam, nisi ad quem necessario scribendum erat. Id tu sic interpretaberis, tanquam publica hæc tempestas, quæ in nostrum orbem sævit, amicitia hoc officium impedierit. Certè amor in te meus, quem virtute ista tua singulari in animo meo accendisti, ardet ardebitque porro, igne semper inextincto; atque ut id facere possit, satis scio, tu non desines illum alere. Opto quantum possim maximè de rebus tuis sigillatim, publicisque Academiæ, adeoque universæ reipub. certior fieri. Nos hîc, per benigni Dei immensam gratiam, sustinemus nos egregiè; quæque pridem, militum nostrorum ignavia,

viâ, ac proditione fœdâ, Deo ob peccata nostra nobis graviter irato, hostis cepit, nunc paulatim recuperamus. Serenissimus Rex noster cum sexaginta aut septuaginta aliquot navibus, bellicis nempe, & triremibus, aliisque è minoribus, Fimbriam insulam, vulgò Femeren appellatur, in potestatem suam redegit; & ex eâ in Holsatiam objacentem facto impetu, urbes duas, Chilonium, & Ekelfortum, expugnavit; inde porrò sine dubio obvia quæque invasurus: quanquam de Chilonio quidem, qui Hafniâ ad nos inveniunt, tentatum potius illud dicunt, quam occupatum. Istuc tamen ii affirmant, & Rensburgum oppugnatum, adeo ut Hamburgum usque tota Holsatia regi pateat. Quidam aiunt, sed incertum, Atiam quoque, itidem insulam, occupatam. Ditsmarsi, cæso ad internecionem usque præsidio hostili, sese Regi reddidere; & ut deinceps contra hostem melius se tueri possint, cum aggeribus perforatis, tum apertis emissariis, aquam undique in agros suos, quanquam cum insigni sanè detrimento, admisere. Sueciæ Rex nostro sese arctissimo fœdere obligavit. Miserat auctumno proximo huc Legatos; & in illis generosum Baronem, Carolum Bannyrum, quem Leidæ novimus, studiorum illic causâ commorantem; is me Soræ perbenigne est complexus. Vix abierant, cum Rex noster etiam suos in Sueciam mittit, Cancellarium & unum è Senatoribus Regni. Qui, excepti præter solitum permagnificè, novum fœdus pertractârunt. Et nunc iterum ab eo Legati Hafniæ adsunt. Lubecensibus, qui in Cæsarem propendebant, interdixit, ne hostile quicquam in nos cogitare unquam ausint; quod si facerent, se illorum & commercia, quæ in Suecia frequentissima exercere ipsi soleant, perditurum; & pecunias quæ ibidem ingentes illis debeantur, in fiscum redacturum esse. Quibus minis id effecit, ut nunc nuper Legatis Cæsaris, & Hispaniarum Regis, navale auxilium exigentibus, constanter illud pernegaverint: affirmantes, nullo modo se præstare isthoc posse, nisi se, urbemque suam, plane perditum ire velint. Itaque ab iis nihil nobis metuendum; quanquam sanè etiam aliàs portum obstruere, navibus quibusdam immersis, regi nostro facile esset: qui id item ipsis comminatus fuit. Habet porro etiam Suecus sedecim armatorum millia, in ipsis finibus, prope urbem Gottenburgum; quæ Rex noster suis navibus trajecturus in adversam Cimbriam dicitur. Cujus incolæ adeo in Regem sunt affecti, ut, si alibi impressionem aliquam faciat, statim omnes arma sua sint juncturi; idque nobis certò nuntiant, qui huc veniunt. Idem animorum affectus in Holsatia est: ita ut non dubitemus, quin, benignitate Dei adjuvante, brevi ingentem aliquam mutationem istic habituri simus. Et prodigia præcessere, hosti, ut speramus, tristia. In Holsatia, in Bredenbergensi arce sanguis quodam areæ loco copiosus emanavit; nec restingui à Præfecto, quanquam injecta arena, potuit. Hadersleviæ item in arce, equi in stabulo consistentes, reperti sudore defluentes, ac spumantes. Et in adjacente Cimbria, in Urbe Ripensi, in Præfecti ejus mensâ, orbes sanguine maduerunt, ac remissi, ut purgarentur, & relati ac vix appositi, iterum tantundem sanguinis, omnibus convivis illud adspectantibus & horrentibus, habuerunt. Et hæc certo evenerunt; ac referri, tanquam vera, abs te possunt. Illud quoque memoratur, & pro vero affirmatur: ad Oldburgum, itidem Cimbriæ nostræ urbem, Præfectum ejus aliquando, cum ad ambulationem prodiisset, puerum in via nudum, humi positum, invenisse; quem cum tollere statim pueros præcepisset, neque id illi, quanquam post conatum multum, potuissent, tum locutum ac dixisse; quam nunc, quanquam summis viribus id annisi, puerum se humo tollere nullo modo valuissent, ita quoque Daniam sibi subjugare plane impossibile fore. Faxit id benignus ac misericors Deus, & infestam à nobis manum tandem avertat. In Scaniâ, in aere visum acre prælium navale; & tonitrua tormentorum explosorum in terra audita à spectantibus, qui scintillas quoque ignis decidentes conspexere. Et profecto, quin æstate imminente, aliquo navali, nam id solum posthæc restat, decertare debeamus, nullo modo dubitamus. Sed in Deo & iis armis, quæ hic nobis est largitus, spem repositam habemus. Instruit Rex noster classem octoginta amplius navium bellicarum, ac triremium; ad hæc Suecus, quatuordecim suas addet; idem Angli, Batavique, ut speramus, sunt facturi; sed imprimis, ut precamur, & confidimus, hosti se opponet Deus: ac nunc ejus quoque peccata respicere incipiet. In hoc voto & fiducia, finem epistolæ, quam hic satis longam habes, ad silenti anteacti justam compensationem, faciendum mihi existimo. Deum oro, ut misereatur nostri, & optatam pacem reddat: ac te mihi, longe amicissimum Caput, diutissimè conservet,

cum

cum Uxore, Liberisque. Vale, ac salve, à me, ac meâ.

Soræ, ad diem VI. Aprilis Juliani, CIƆ IƆC XXVIII. Raptim.

Tuus prisca fide,

Johan. Meursius.

Si quid edidisti, potes hac occasione ad me mittere; idem Heinsium nostrum rogo, ad quem ante paucos menses literas prolixas dedi. Nunc salutem prolixissimam illi nuntio; &, ut aliquid rescribat, as suas quoque lucubrationes mittat, quando commoda est occasio, etiam atque etiam rogo. Saluto ex animo omnes veteres Collegas, quotquot sunt; nullo excepto. Amo omnes, ut solebam: etiam magis, ut solemus in absentia. Quod si Deus pacem reddat, & securum iter præstet, cum uxore, liberisq;, dum ætatis vigor sinit, ad vos excurram, ut semel adhuc chara capita coram complectar. O si votum hoc mihi repræsentet Deus! & repræsentabit, spero, ac confido. Iterum vale, amicissime. Vorstius, ut video, planè nostri obliviscitur; non hoc merebatur noster in ipsum & defunctum Patrem, amor: neque ab eo exspectaveram. Tertium, Vale.

XCVI.

S. P. D.

Clarissime ac Reverende D. Magister Vossi,

PRæterito die Sabbathi scripsit ad me cognatus meus Isaacus Lydius, te repetere Martyrologion Baronii. Profectò nesciebam tuum esse, & tardè oberrans ovis septa repetiisset, nisi te monitorem habuisset; putabam me permutatione justum possessorem; credo tamen tuis verbis, nec ullius volo injustus esse hæres. Deus operi tuo in refutando Baronio benedicat, & faxit ne magno te oceano committens naufragii periculum incurras. Voluntarium mihi exilium Leydense indixi, ne ganeo deceptus frigeat focus meus. In tertio hoc matrimonio quod ante quinquennium subivi, terna prole, ex filia Angla paupercula honestissima ditatus sum. Hinc fit ut jam emere quæ luberent non possim. Vidi apud fratrem meum nuper plurima à te edita de Historia Latina & Græca; utinam emere liceret; sed jam in re tenui sum & quos commodato habere non possum, iis cogor invitus carere. Rogo ne me (pauperem licet) fastidias, sed datâ occasione invisas. Amicorum omnia erunt communia. Ego in conscribendo Martyrologio Belgico versor. Baronium tibi remitto & rogo ut nos visas.

——*habitârunt Dî quoque casas.*

Si neglexeris ego tibi dicam, nec eris qui mihi nunc es & manebis amicus intimus.

Raptim Veteraquino xii. Julii Anno 1628.

Tuus quem à Pueris nôsti tibi amicum,

Joannes Lydius.

XCVII.

V. Ornatissimo J. Gerardo Vossio J. Seldenus *S. P. D.*

Vir Amplissime,

ANnus est quod ad me opus tuum de Latinis Historicis egregium sanè & eruditione refertissimum mittere dignatus es; munus gratissimum, sive Autorem (quem suspicio) sive rem ipsam spectem. A tanto viro salutari & dignum ad quem ejusmodi munus daretur existimari, mihi permagnum erat. Gratias tibi quas possum maximas ago, & citius egissem nisi cum literis marmora simul Arundelliana, quæ sub prælo calebant, cùm tuas acciperem, mittere ad te destinâssem, nec prius rescribere quàm ea, quæ compensationis aliquam figuram induerent, absolverentur. Editionem, quamplurima intervenerunt; quæ ità impediêre, ut superioris æstatis initium minimè anteverteret. Exemplar ad te ante mensem dedi, sarcinulis V. Cl. Joannis de Laet cum aliis in Batavianis exemplaribus, commissum. Spero te antehac accepisse. Literas tuas adjicere nequibam, neq; citiùs in Bataviam scribere. Veniam mihi non negabit humanitas tua. Vale, Vir Eximie, & me inter eos, obsecro, fidenter numeres qui admirandam tuam doctrinam summopere amant & colunt.

Londini Cal. Sept.
M DC XXVIII.

XCVIII.

XCVIII.

Gulielmus Londinensis G. J. Vossio.

Binas literas tuas accepi, utrasque post fata Illustrissimi Ducis Buckinghamiæ. Utræq; tamen de illo silent. Priores putavi ideò tacuisse quia ad aures tuas tam cruenta mors non pervenisset. Sed prorsus obstupui quum secundas attulit filius etiam elingues. Quid est? Num fama desiit esse velox? Num mare non ita spatiosum, inter nos vosque tardiùs prætervolat? Num cruor, crudeli, infernali dextrâ effusus, & viscus famæ pennas impedivit? Imò accelerat sanguis, clamatque eundo. Aliud proculdubio est, prorsùs aliud, quod de re tam barbara, de persona tam illustri, de fato tam subito, eligis tacere. Nolo plura, ne iterum cordis mei fontes rumpant repagula, & effundant spiritus. Mortuus est, cui ego, tuq; multum debuimus.

Priores literæ tuæ nimium mihi ascribunt. Nec enim is sum cui aut illa debentur elogia, aut cui tu tantum debes. Ducis memoriæ non minus quam nomini agnosce te debere, & sufficit. De Musis à quibus incipis, sunt certè ante omnia dulces, sed de Dominabus & Musis ipsis intelligi volo, de ancillis non item. Illæ enim sunt quæ Absinthium miscent, utpote non naturales Musarum pedissequæ. Ipsæ enim optant, eligunt alias: vi, & infelicitate temporum nunquam satis deplorandâ, hæ obtruduntur illis.

Posteriores literæ post immeritissimas laudes descendunt in charissimum pignus tuum, filium natu maximum. Quod expectavi, secundum fecit non optio mea, ubi omnes pariter ignoti; sed in memoria erat quod amicus tuus D. Dudleius Carltonus insinuavit. Quùm aliud tibi consultius visum sit, primogenitum æquè mihi charum advenisse scito, etiam non adhibitis rationibus illis, quæ tamen ipsæ per se abundè sunt ad suadendum.

Unum est de quo quid dicam adhuc nescio. Scribis filium tuum præter progressus in Mathesi, & Scientiâ Naturali, animum tandem appulisse ad Juris Scientiam, & in ea Baccalaurei gradum consecutum esse. Timeo ne hoc ei impedimento esse possit, quominus cooptetur in alicujus Collegii societatem, si forte per statuta id exigatur, ut non Graduatus sit tempore admissionis; spero tamen hoc non esse omnibus Collegiis commune. Ego (quod potui) statim scripsi, & spero proximâ septimanâ tale responsum me accepturum, ut filius tuus Academiæ Cantabrigiensi gratissimus hospes sit futurus, quod postea facile poteris & à me, & à filio audire. Si nactus aliquando fuerit Societatem, necesse est ut Academiæ, Collegiique Statutis obtemperet, & ad gradus ulteriores tardiùs quàm pro meritis promoveatur, si mores loci jubeant. De sumptibus abundè est quod promittis, nec minimæ mihi curæ erit, quam primum possum de iis minuendis cogitare.

Mitto tibi Theses tuas Oxonii excusas, à quarum editione utinam abstinuissent Oxonienses mei, sic vota tua meis consona sunt. Quâ fide, quâ diligentiâ publicas fecerint, ipse ex hoc exemplari judicare poteris, sed amore audeo dicere, fecerunt quodcunque factum. Tu tamen quod polliceris facito. Prodeat Editio tua. Et ut scias me legisse aliqua (omnia enim nondum otium erat) velim præcipuè ea quæ à te juniore prodierunt, oculo haud nimis facili ipse jam perlegas, emendésque si fortè aliquid occurrat, quod te judice, à veneranda, sanáque simul antiquitate deviet. Quod mihi leviter percurrenti factum videtur in Capite de Baptismo Johannis. Neque enim Patres me docuere undique idem fuisse cum Christi Baptismate. Boni consule libertatem hominis amicissimi. Et quid si aliquantulùm differas editionem illam à te destinatam, donec ipse, nunc multò maturior, dicas: Eat liber hic priscissimæ Antiquitatis æmulus.

Consilium tuum de Baptismo, unà cum Historia Rituum antiquorum valdè probo. Oro tamen ne omittas quod de Baronio scripsisti. Unum cave. Vides iterum libertatem meam. Nam libros quinque de antiquis Baptismi Ritibus, Cæremoniisque scripsit Josephus Vicecomes. Quod quum te latere non possit, curabis scio, ut superior sis in illo argumento. Velim enim nihil sub nomine tuo prodeat, nisi Vossio meo dignissimum, & par Historiæ Pelagianæ.

Redeo ad infandos dolores, quibus intime premor ob Ducis Illustrissimi cædem, omni sæculo dolendam. Parricida ille sceleratissimus, Gentis & Religionis dedecus, eripuit non mihi tantùm, sed & tibi charissimum caput, & (non obstantibus iis quibus eum denigravit hominum quorundam malitia) utrisque & animi & corporis dotibus ditissimum. Cœlum non dubito

bito periit ille: Terrarum incolæ, quos Astræa reliquit, nos adhuc sumus. Damna exinde tua cogita, mea infinita sunt. Pecuniam statuit tibi mittere statim à reditu: periit cum illo illa. Decrevit certo certius omnia in usum filii tui paratissima habere. Non dico periisse hoc, sed quod ego possum multò minus est. Diploma Canonicatus tui in Ecclesia Cantuariensi ille à Rege serenissimo impetravit, munivisseque contra quoscunque impugnatores. Ego & hic tibi non deero, nisi potestas mihi defuerit.

Nunc accipe stigmata anni hujus, mihi inauspicatissimi. Ineunte Anno (quod nosti) Tendonem fregi, & adhuc incedo claudus. Successit Concio ineunte Parliamento mihi tum admodum infirmo à Rege imposita, opus, (prout res nostræ se tum habuere) periculosum simul & difficile. Postea Dux Buckinghamiæ mihi charissimus, nescio quo fato, & cum illo ipse haud planè amico usi sumus conventu illo. Finito eo, ille miserrimè est non fine Diabolo occisus. Post multa suspiria (nam verè & fine teste dolui) morbum contraxi acre, à quo vixdum convalui. Servi quatuor variis morbis lassati, quintus à Pleuritide cæsus. Et nescio quid minatur portio anni infausti futura. Sed Deus est cui servio, qui tecum sit gratia speciali, & cum tuis: prout precatur,

Tui Amantissimus,

Octob. 25. 1628. Guil. Londinensis.

XCIX.

Clarissime Vir,

Binas à te accepi Literas: Alteras Cantuariæ, & alteras Lugduni datas, easq; utrasq; æquè gratas, quod de felici tui itineris & progressu & fine nos reddidere certiores. Neq; opus habemus ullâ tuæ scriptionis excusatione, quibus inter innumera quoque negotia Literas tuas legendi nullum unquam deerit otium: Quin potius gratias tibi habemus, atque ad scribendum ultrò sæpius provocaremus; nisi tibi jampridem constare debebat, eò nobis tuas fore gratiores quò fient frequentiores. Ista de causâ si quos ex nostratibus ad vos intelligemus transituros, eos nostris comitari, & tuæ humanitati commendare haud sumus prætermissuri. Imprimis autem quem jam nunc vobiscum commorari ipse significâsti, tibi satis censebimus commendatum, si, ut est, nostrum asseruerimus Agnatum, Comitis Westmerlandiæ filium.

Est & aliud, in quo tuam expeto operam; Misit ad me, quo de Principe Auriaco ob captam Ducis Sylvam orbi congratulatur, suum carmen D. Casparus Barlæus; quem, gratissimum quidem istud mihi fuisse, certiorem velim reddas, viderique, quod ex omni parte foret perfectum, nisi unicus inesse videretur defectus. Dum enim plurima eaque admiranda rerum operumque illius obsidionis eleganter & apprimè describit Spectacula, mirum, Poetam tam ociosè præteriisse Reginam Bohemiæ & Principem Auriacam. Sunt & alii viri digni, quorum hic Honoris causâ memini, mei amici, Domini Polyander, Rivetus, Festus, Heinsius & alii quos nosti nostri amantes, quos meo nomine salvere jubeas rogo. Vale, Vir clarissime.

Dab. Newmarket ipsis Kalendis Martis Anno Salutis MDCXXIX. *Stylo Angliæ.*

Tui Studiosus,

Dorchester.

C.

Clarissimo Doctissimoque Viro Gerardo Joanni Vossio, *Affini Conjunctissimo*, S. P.

Et tui cultus, & mei officii gratiâ, quælibet ad scribendum amplectenda est occasio: tantum abest, ut eam præterire debuerim, quam filii tui adventus ingessit. Commodum hic Londinii eram, quum Joannes noster, inopinato ad nos cum uberrimis tuis literis advolans, tantâ lætitiâ pectus meum explevit, ut solidi hujus gaudii tacitus quidam sensus, etiam nunc memorem animum pertentare non desinat. Effusissimos illos amplexus, quibus advenientem toto pectore gratulabundus adstrinxi, rursus mihi ante oculos, cogitationes reponunt, & spem utrique affirmant, tui tandem aliquando hic videndi: summi certè homines, & quibus larga benefaciendi materia, in manu est, tam prono in filium tuum favore, te demereri student. Tu quoque beneficia, in te, tuosque congesta, tam gratè interpretari soles; ut minimè dubium habeam, quin tibi sit in optatis, videre regnum sub Regum

gum indulgentissimo florentissimum, atque in eo viros tuî amantissimos, & humanitatem haud tralatitiam tuis plenissimè exhibentes. Altissimè animo meo insedit hæc persuasio; imo jam nunc voto, & cogitatione, præsumo diem illum lætum, signandumque mihi candidissimo calculo, cùm cervices tuas invadere, atque arctissimis complexibus alligare dabitur. Interpellandam video dulcedinem blandæ spei,

—*nimiis obstat Rhamnusia votis.*

Quamobrem etiam variis figurationibus, animi desiderio, ægri, atque æstuantis, valere jussis, hoc tantum spondeo, me in omnibus rebus, satis nostræ conjunctioni, amorique facturum; præsertim cùm nihil rerum omnium, à te mandari mihi, aut majus, aut gratius, nihil etiam à me suscipi honestius possit, quàm ut pro viribus, Johanni nostro commodem, Adolescenti singulari, nec iis tantùm, quos sanguine attingit, inter propinquos amando. Ego certè tibi (repetam enim) profiteor, atque polliceor, eximium, & singulare meum studium, in omni genere officii; nec unquam dissimilem scriptis talibus dies arguerit, Divinum modò Numen faciat mecum, atque optata secundet. Quamvis autem longiores Epistolas flagites, & in nostra culpa tibi ignoscere sis paratus, in animum tamen inducere non possum, ut sim prolixior, cùm occupationibus tuis, publico bono parcendum sciam. Vale, & amantissimum tui redama.

Londini in ædibus Arundelianis, Pridiè Kalend. Mart. Anno M DC XXIX.

Tuus omni officio,

F. F. F. Junius.

CI.

Celeberrimo viro, Domino Gerardo Joanni Vossio, *Historiarum Professori dignissimo,* S. P.

JAM diu ad te, scripturio, mi Vossi, redux in Patriam te salutaturus; sed præ occupationibus quibusdam hactenus non licuit. Nunc tantò fusius, calidiusque. Literas ad te misi non unas, nuper è Suecia. Insuper quoque exemplar Centuriæ meæ Epistolicæ, ut & orationis Sixtini Amama mihi inscriptæ. Quorum quid acceperis, scire desidero. Ego vero, quid comminiscar, nescio. Nam si fuisses nactus, nequaquam dubito, quin saltem, vel verbulo, me certiorem reddidisses. Te autem nihil planè accepisse, vix mihi persuaserim. Quippe ea cuidam ex amicis, ad te rectà transferenda tradidi: Qui si minus officio suo functus fuerit, est cur hominem redarguam, atque culpem. Si verò acceperis, nec tamen integrum tibi fuerit hactenus rescribere, nunc quæso, rescribe tandem. Non ullæ nunc locorum distantiæ, ut nuper, nos invicem dividunt, quominus reciproco literarum commercio, gliscat indies, magis magisque, fœdus amicitiæ contractæ quondam. Rogo itaque te, mi Vossi, ut quam nuper mihi ultro detulisti amicitiam, eam nunc porrò rogatus, usque fovere ne graveris. Ardeo enim, & tecum, mi Heros, non intermorituram contrahere familiaritatem, si placet, ut cum Heinsio contraxi meo, & sexcentis aliis. Nec ægrè tu quidem mihi, adstipulabere, si modò rectè candidum tuum perspectum habeo ingenium, quo nihil proclivius ad bene merendum, de melioribus ingeniis; fiat itaque animi, & adfectus, in me tui novatio, quâ totus tandem obsequio, studiisque tuis manciper. Ego mea parte allaboro, neu unquam, te hujus initæ mecum amicitiæ pœniteat. Quod fugitivo tempori committo ventilandum. Tu saltem me suscipe, & ama. Parturio nunc quædam Theologica, & à professione mea aliena. Polyander noster hic judex esto. Sed non vulgabuntur, cum bono Deo, quin tibi visa. Ubi tres confecero partes, stat ad vos advolare. Tum tecum de omnibus quam fusissimè. Si Dionysius tuus, ingens illud sæculi miraculum futurum, adhuc in vivis est, dignaberis eum, meo nomine, quàm cumulatissimè salutare. Si nunc otium esset, equidem simul, & illi scriberem: sed vice proximâ. Jacobus Dickius te plurimum salvere jussit. Omnia in Suecia adhuc integra. Rex domi est, sed restaurandis viribus occupatus. Meritò bellum ille puteo comparavit. Videmus namque passim, Principes, Dominosque Terrarum, multo difficilius finire, quàm inire bella. Non hic nihil, quod non & vobis jam proculdubio perspectum. Ultimò quodnam edideris monumentum, velim eàdem mihi operâ significes. Non addo plura. Tu ignosce calori nostro, & responde. Vale, mi Vossi Clarissime, & me ama.

Hagæ Comitum xii. Mart. CIↃ IↃC XXIX.

Tuæ Dom. studiosiss.

Johan. Cabeliavius.

CII.

CII.

Amicorum Opt. Max.

QUanquam nihil magnopere haberem, quod in præsens ipse scribere, aut tu scire etiam cuperes, tamen bonam occasionem non putavi negligendam; ac vel saltem hoc testandum, vivere nos ac valere, per benigni Dei gratiam: ac de vobis eadem item sperare. De re publica hujus regni, nihil habeo; nisi quod legati utriusque partis sedulò de pace agant, quam speramus brevi nos, volente Deo, habituros: Siquidem conditiones quas initio iniquissimas adversarii proponebant, cum viderent planè à nostris magno animo recusari, omiserunt; aliasque magis gratas, obtulerunt. Videbimus quid bonus Deus, quem quotidie precamur, & in quo fiduciam nostram collocamus, nobis mox sit concessurus. De studiis meis, istud habe, ut me videas, etiamsi à Typographo destitutum, non ignaviæ tamen ideo mancipatum desedisse. Paratos itaq; habeo, *Historiæ Danicæ Libros III.* quorum prior res Christiani I. alter Johannis, ejus filii; tertius verò, Nepotis Christiani II. comprehendit. Est & Solon, sive de ejus Vita, Legibusque, liber singularis. *Denarium Pythagoricum*; sive de numerorum usque ad denarium, qualitate ac nominibus, ex Pythagoræ Doctrina; liber singularis. Gorgiæ Leontini, Antisthenis, & Alcidamantis, Orationes, quæ supersunt; & de eorum Vita, atque scriptis, liber singularis. *Regnum Atticum*; sive de Regibus Atticæ, libri III. ac seorsim *Theseus*, sive de ejus Vita, ac rebus gestis, liber singularis. Et nunc *Bibliothecam Græcam*, tanto tempore intermissam; Opus sanè operosum, arduumq;, seriò urgeo. Habes mea; nunc tu tua mihi redde; tum de Statu Academiæ, publicoq; item patriæ; cui, quanquam minus bene de me meritæ, tamen fausta omnia precor. Vale, & salve ex animo, à me meaque, cum tuâ, omnibusque tuis. Guilielmus Noomsius tuus, quid agit, & ubi agit? Amo certè illum juvenem, ac virtutem ac doctrinam, vera via magno impetu contendentem, cùm Lugduni vestræ agerem. An non etiam perseverat? Spero, & opto. Si etiamnum in tuis ædibus commoratur, salutem, quæso, meis verbis plurimam dicito. Ad D^num^ Heinsium scripsi ante paucos menses; quære, sodes, an acceperit: ac salutem item dicito. Iterum vale.

Raptim, Soræ, ad diem xii. Aprilis, CIↃ IↃC XXIX.

Tuus,

Johannes Meursius.

CIII.

Gulielmus *Londinensis* Ger. Johan. Vossio *suo*.

QUod tam serò ad aures tuas pervenerat Stygium facinus, & fatum Ducis illustrissimi, haud dubito, miror magis. Sed occlusos tunc temporis portus nostros fuisse serius ipse reminiscor; & dolor sic amissi Ducis, necnon mutata, aut saltem mutanda (ut sperabatur) rerum facies, quæ in fragili memoria scripta erant facilè deleverunt. Quod restat nunc sola patientia est, ut ferendo leviora fiant, quæ nec ferre didicit ingenuitas nec discutere facultas erat. Quiescit in pace anima, quâ terræ indignissimæ, ipsa cœlo dignissima. Clarescet spero post sæculi invidiam virtus, quam deprimere non potuit rabies plusquam Scythica, denigrare tantum potuit lingua rabida. Tu age, quod spondes, & (quo solo modo gratus esse potes) nomen Ducis in se clarum, posteris clarius tradere, ne totus uno ictu infernali perisse videatur.

De filio tuo quod scribam nihil aut parum habeo. Antea significavi quam inopportunus adventus fuit. Omnia tamen, prout tum fieri potuit, molitus sum, quo nihil ei moræ esse possit, aut scrupulum injiceret, se in gentem incultam advenisse, aut in amicos dubios incidisse. Cantabrigiæ jam est, in Collegio S. Petri, & Doctori Wrenno curæ: Quæ restant, suo tempore præstabo, si potero. Et scio Wrennum, nunc Vicecancellarium Cantabrigiensem esse & filii tui amicum, & nominis tui cultorem.

Gaudeo te Thesium tuarum syllogen accepisse, & Academiam Oxoniensem, quoniam edere voluit, non penitùs inemendatè edidisse. Sed de Thesibus aliquibus omittendis, nempe quia in opere Historiæ Pelagianæ, & quidem emendatius legantur, sicut consilium eorum non fuit, ita nec tuum norunt. Nec sub quocunque prætextu, hoc illis opinor licuisset.

De Baptismo Joh. mihi abundè est quod scribis. Et utinam licuisset ubique, aut quia illud non sperandum, utinam alicubi licuisset, aptè sententiam vetustatis exponere, sapiat illa hominibus, sive non sapiat. Sed in illa tempora mihi certè incidisse videtur Christiana philosophia, ut de ea nec loqui, nec tacere quis tutò possit. Et quàm carè libertatem illam, quâ in alia causa, non sine summo Ecclesiæ bono, usus es, redemeris facilè conjicio. Tanti tamen tibi constitisse nunc in novissimis literis primò legi. Adjicerem hic alia, sed est quod prohibet.

De Josepho Vicecomite admonui tantum, & per amorem. Et magnâ me lætitiâ afficit, te ita vestigia ejus premere, ut simul antecedas. Nec dolori tibi sit, labores si fortè tui spissiùs (ut loqueris) prodeant. Negotia publica, privata, uxor, filii, amici, aliquam tui partem vendicant, eâ lege natus es, sed utinam de tua uxorisq; valetudine lætiora propediem audiam, & diu vivas ad Batavorum tuorum gloriam, & Reipub. Christianæ emolumentum. Mihi tendo ferè coaluit, ita tamen ut pristinæ sanitatis sit spes perexigua. Deo interim quotidianas ago gratias, quod vel sic uti crure liceat. Literis meis per omnia responsum dedisti, præterquam quod de Baronio nihil. Nolo sic prætermittere quod summum est; tu id age, ne quid aliud impediat animadversiones illas. Ecce rogator importunus accedo, id age ut sic tandem Ecclesiæ non desit Historia sua, neve accedat quæ sua non est: si hoc velis, & breviter, potes enim, sacer mihi eris Apollò. Vale.

Tuus,

Maii 10. 1629.

Guil. London.

CIV.

Clarissime, Doctissiméq; D. Vossi,

NEsciebam profectò, quo pacto nomen meum ad te jampridem perveniret. Ita autem pervenisse, ut egregios illos de Historicis Latinis libros (magnum existimationis tuæ, affectusq; argumentum) dono acciperem, non poteram satis mirari. Quanti verò facere donum illud, & quàm vehementer de viri optimi amicitia gratularer, per literas non multò post datas quidem D. J. Borro è familia Burlemactriana abunde significavi. Conjunctæ erant cum illis literis & aliæ à D. D. Bealo, atq; à fratre meo, nonnullæ etiam ad C. V. D. Georgium Dubletium. Periere autem (quantum nuper ex filio tuo intellexi) illæ literæ; sed non periere, neq; peribunt unquam, quas debeo gratiæ. Certè nec vota, quæ in illis literis nuncupâram, periere. Optabam scilicet aliquando fore, ut quia temetipso hic frui non poteramus, è filiis tuis aliquis huc in Academiam nostram transmitteretur in quo exprimere possem aliquam partem Officiorum, quibus parentem meritò, atq; ex animo prosequor. Atque hujus me voti compotem jam cum fecerit Deus, haud erit opus, ut in aliquas preces descendas, quibus ad amorem (quantum in me est) opémve ipsi præstandum animum meum excites. Multum quidem lætabor, siquid illi prodesse potero, omnesq; sedulò occasiones prensabo, ut rebus ipsius studiisque usui sim. Impræsentiarum verò ille quid agat, atque ubi sit, & quam gravem subitò ὀφθαλμίαν contraxerit, narraturum opinor, qui istas defert. Illud mihi curæ est, primùm ut convalescat, dein ut Socius Collegii Jesu talem se socium exhibeat, qualem illis, non dico à me, sed à Reverendissimis Episcopis Londinensi atq; Eliensi, vel rectiùs, ab Augustissimo Rege, commendari par erat. Spero autem eum assiduam (σὺν θεῷ) daturum operam, ut id agat, utque Clementiæ Regiæ, & Episcoporum adfectui, ut nostris omnium votis pro virili respondeat. Quod ut pergat anniti, tuum præcipuè erit, pro parentis imperio, crebris subinde literis juvenem commonefacere.

Nolo te, vir summe, pluribus jam distinere, gnarus quàm multiplices tuæ occupationes sint, & meæ literæ quàm impolitæ. Sed tu scio ex fide animoq; amicum æstimabis, non ex currente calamo. Salutabis igitur ex me D. Dubletium impensissimè, atque valebis, ex assiduo voto

E Collegio S. Petri Cantab. die dormitionis B. V. Τῆς Θεοτόκου.
cIↄ Iↄ c xxix.

Meritorum tuorum

verè cultoris,

Matthæi Whren.

CV.

Andreæ Colvii *Epistola ad* G. Vossium, *ex Anglia perscripta.*

Vir Clarissime,

SI peccati confessio apud te culpam vel minuit, vel eluit, libens confiteor nullum

lum me patrocinium diuturno meo silentio posse prætexere: sin minus, spero eam apud te mei esse opinionem, ut tarditatem scribendi potiùs insitæ mihi negligentiæ impules, quàm aut tui, aut debiti muneris mei oblivioni. Si enim toties, quoties innumera beneficiorum tuorum recordatio & officium meum me admonent, scriberem: vereor ne & tu infelix, cui cum garrula mea loquacitate confli&tandum esset, & ego impudens, majoribus occupato incomptis meis verbis cerebrum excutiens, jure dici possem. Nunc tamen, cum & non inutilia scribere me posse existimarem, & tutius per me quàm per alium quemvis cogniturum considerem: putavi me non abs re facturum, si sumptâ fiduciâ te compellandi ea transcriberem quæ nosse, meo judicio tua interest. Ex quo in Angliam veni, multa vidi & audivi de quibus præstat tacere quàm judicare. Postquam Cantabrigiam appuli, multa occurrerunt de quibus impunè loqui licet; sed judicare non est meum. Id saltem dicere ausim; *—— minuit præsentia famam.* Collegia enim ista Anglicana nostratibus tantopere memorata, sunt quidem (neq, enim ego illis quidquam detractum eo) bono consilio instituta; sed, ut omnia in pejus prolabuntur, videntur mihi jam gradus doctrinæ vel honoris magis attribui tempori quàm eruditioni: quæ, nisi favore majorum subnixa sit, tam hic quàm alibi jacet. Præcipuè si reperiatur in extero, quem Angli transeuntem amant, remanentem oderunt, utpote metuentes ne aliquando, magnatis alicujus benevolentiâ suffultus, beneficiis illorum incubet. Et meo judicio quicunq, exterus, citra magnam invidiam sibi pollicetur hic promotionem aliquam, longè fallitur; cum omnes etiam privatum limis oculis intueantur: & nisi instar Protei in omnes formas se mutare possit, non est quod cujusquam amicitiam expectet. Sunt tamen hic quidam quos non minùs humanitas quam eruditio ornat: inter quos familiam ducunt Wrennus, hoc tempore Academiæ Procancellarius, & Collegii Petrini Præfectus: Belus aulæ Pembrochianæ itidem Præfectus: Criten Academiæ Orator, & Græcæ Linguæ Professor, vir, si quisquam alius, eruditus, & à quo noster Aristarchus Nonni singulis ferè lectionibus vapulat. Sed nescio quo fato, ut & apud nos ita hic quoq, præclarissima ingenia maximo odio flagrant, idque ea de causa, quod partes in patria nostra inferiores amare & fovere dicuntur. Sicut & Episcopus Londinensis, eadem de causa, non minus exosus est omnibus; sed ille, qui animum non minus habet Politicum quàm Religiosum, ipsemet Parliamento obtulit quasdam constitutiones adversus Arminianos: quid de illis futurum sit, proxima Parlamenti continuatio dijudicabit. Neque tamen hoc modo effugit suspicionem; & sunt qui proximo Parlamento, ruinam illius (absit omen) sperare audent. Sed spero ipsum auctoritate Regis, apud quem plurimùm potest, facilè illorum si non invidiam, at machinationes evasurum. Rex enim difficulter quidquam concedet populo, cum populus in gratiam Regis vix teruncium conferre velit. Atque hanc quidem suspicantur fore causam, ut cum quibuslibet Principibus (quemadmodum hic increbuit de Hispano) quales quales conditiones pacis ineat, ne subditis suis cogatur amplius esse subditus. Vidi hic recusas theses tuas, in oppido, credo, Utopiensi; sed Bibliopola mihi dixit, procurante Episcopo Londinensi excusas esse Oxonii, quare nomen civitatis immutârit, tibi forsitan, magis quàm mihi cognitum. Si tamen mihi conjicere licet, credo ob nomen tuum, hic in Anglia suspectum, & Arminiani titulo insignitum, civitatem mutatam esse; & quod magis est adfui hic quibusdam, qui tuum cum Vorstii nomine confunderent, & mirari se dicerent tantum hæreticum tanto apud nos in loco esse. Atque hæc hactenus: quæ quidem scripta sunt liberiori judicio quàm decet ætatem meam, & majori libertate quam convenit regno, ubi accusationibus & adulationibus omnia pervia sunt; sed ego homuncio ignoto nomine, in peregrina terra facilè latebo inter tot homines quibus terra hæc abundat. Atque eò liberius scripsi, quia ad eum cujus autumabam interesse, & cui præter hoc pusillum etiam animam debeo, quam libens offeram, modo voluerit opera ejus uti, cum ingenuè profiteri cogar, ab ipso habere me eatenùs excultam, quatenus est. Si quid sit, quod existimes per me tutius posse procurari, tantummodò literas ad sororem mittas, & comperies me in omnibus esse

Cantab. iv. Idus Decembris, CIↃIↃCXXIIX. *Tuum Usu & Mancipio.*

Salutabis plurimùm meo nomine lectissimam tuam conjugem unà cum tota familia.

CVI.

Salut. in Christo.

Vir Spectatissime,

QUum Literas meas novissimas darem (& parcius hoc facere cogor pro negotiis quæ urgent & premunt fatiscentem) Literæ tuæ ad me pervenerunt. Sic situlæ nostræ mutuo fontem petiere, dum neuter quid alter ageret certior factus.

Literæ illæ jam antiquæ & adhuc præ manibus, sed sine Responsione, & quod sæpius impedivit volentem, idem est. Nonas illæ Sextiles præ se ferunt,& hæ 12. Cal. Feb. nec tamen adhuc Responsio parata; Credideris forsan me gelu quodam, etiam hac nimis temperata hyeme obriguisse; hoc te metu ut liberem, ecce jam tandem te iterum saluto, tibi omnia exopto bona. Cum anno novo incipiat, recurratque in sinum felicitas.

Prima Literarum tuarum facies gratulatur mihi Cancellariatum Oxonii mei, & subridet. Gaudio sit illud tibi; Academiæ salus; mihi sat scio onus incumbit, & cui nunquam par ero. Quin & his exulceratis Ecclesiæ temporibus, nec Ecclesiæ tantum (nam & sic solet punire Deus) nescio, ita me Deus amet, nescio, quid agendum sit, mihi præsertim. Sed aliquid est, quod urget, & ducentem sequor.

Illustrissimus Princeps noster, pro tenella illa ætate (Deo gratias) abundè valet. Et mihi quidem gratissimum est, quod lætitiæ illius, quam nos ex fœlicissima ipsius Nativitate meritò percipimus, te quoque consortem præbeas. Vivat ille valeatq, diu, seriùs tamen spero paternis succedet sceptris.

Alia sunt quæ properans cogor omittere. Sed mortem Matthiæ Martinii certè eo impensius doleo, quo magis indiget Ecclesia æquitate illa quæ in eo viguit, & quæ spero tamen non est penitus cum illo sepulta. Penitus dico. Vereor tamen ne rarior multo sit quam quæ deceret togam nostram. Historia illa unde profitebatur se eam hausisse, prolixè habet in se unde eam conferre possit, nisi Lectores habeat admodum iniquos. Iterum tibi eo nomine gratias ago. Nunc accinge (promisisti enim & non semel) ad historiam aliam; veteris nempe Ecclesiæ, scribendam. Magnopere cupio (Deo si placuerit) antequam fata mihi aperient sepulchrum, Baronium videre sub tuis telis cadentem. Nec literas potes à me ullas expectare sine stimulo.

Et ecce quum manum Chartulæ huic eram appositurus, aliæ Literæ tuæ ad me perveniunt. Illustrissimus Legatus rediens, non redux sine te. De te certè nec pauca nec parva loquitur. Quin & gratias egi quod nomine meo te sibi cognitum charumq, habuit.

Ad negotium quod attinet. Academiæ vestræ ita collapsam esse disciplinam non sine dolore audio. Sunt hæc certè semina omnium malorum, tum in Ecclesia, tum in civili statu, quod loca educationi juvenum, in Artibus simul & Religione, olim dicata, ita laxata sint in omne quod vel maximè dedecet juventutem Christianam. Ad cædes verò, easque frequenter deventum esse, quis ferat?

Consilium quod petis libentissime darem, si (quod optas) præsens essem. Res certè magna & gravis; tibi honorifica & utilis futura: Amstelodamensibus forsitan non desiderata magis quam salutaris. Rationes quas proponis, primo intuitu firmæ videntur, & rotundæ sine offensione quas novi ullæ. Hoc unicum seriò considerandum, quid Ordines vestri de consilio hoc tuo senserint, & quibus fundamentis nixi. Nam si illis transitio hæc tua parum Reipublicæ vestræ utilis censebitur, quis scit quid inde dispendii, quid periculi tibi possit accedere? Quod ex animo deprecor: Scio te cautum fore & prudentem; & spero Deum cui servis electionem tuam ita velle disponere in melius, ut illud in te assumas quod simul & licitum, & utile & honorificum sit. Quod semper erit in votis

Amici tui & rerum

12. *Cal.* Feb.1630. *tuarum studiosissimi,*

Guil. Lond.

CVII.

QUod labores meos nomini vestro inscriptos vellem, hoccine tanti (egregie vir) ut obstrictum te mihi credas? Sane hoc & si quid potuissem majus, vestris in Rempublicam literariam meritis debebatur. Imo superbire magis videbantur vestro Patrocinio Chartæ nostræ, quam si Principem aut Magnatem aliquem ostentarent. Illum siquidem ego mihi colendum duxerim, illum ambiendum, quem vera nobilitas,virtus & erudicio supra vulgus homi-

hominum evehunt, non qui ob inanes titulos & honores merita superantes adorari se ab aliis velint. Adeò satis mihi abundè fuerat, quod coli à me virtutes tuas paterere: at quòd aliquam mei rationem habere, quod amore me tuo dignari volueris, superabat hoc ferè votorum ambitionem. Tu verò neque hic gradum sistis; parum hoc putas (quod tenuitati tamen meæ nimium) nisi & aliorum mihi amorem concilies. Illud autem quo artificio præstes, abundè expertus sum Literis à Cl. viro D. de Dieu acceptis, quibus affectum ergà me singularem luculenter admodum testatur. Cujus viri favorem quanti æstimaverim non sum exprimendo. Ille est certè cujus amicitiæ nullius aut prætulerim aut æquaverim alterius, quam ejus qui illam mihi comparavit. Majus est equidem vestrum hoc in me beneficium quam ut rependi à me queat. Gratè (quod unum possum) agnoscere & prædicare nunquam desinam

Dum memor ipse mei, dum spiritus hos reget artus.

Vestrum interim erga me amorem, eadem quæ excitavit bonitas vestra, extingui iterum, uti spero, non patietur. Quæsitis præstantissimi D. de Dieu satisfacturas spero Literas has nostras, quas uti illi tradendas cures, rogo. Pollicitus est D. Roussius, ubi literas ab amplisf. D. Archiepiscopo Armachano (quas quotidie expectat) acceperit suas se ad te daturum. Salutem tibi plurimam dicit D. Harrisonus qui perquam humaniter me vestri causa tractavit. Salutat itidem Chillingworthius. Amant sanè te & colunt apud nos quamplurimi, eo & ipsi nomine à me plurimum amandi & colendi. Vale (clarissime vir) & quem erga me conceperis affectum, fovere pergas.

Dignitati vestræ

Dat. Oxon. in CCC. 2 Martii, 1630. *addictissimus*,

Edwardus Pococke.

CVIII.

EGO verò, (Clarissime Vossi) quotidie multumque gratulor mihi istas amorum nostrorum contesserationes. Sed & gratias nunc quoque ex animo rependo tibi, quòd tam benighos in modos tamque candide interpretari ames exiguum illud animoq, meo plane impar, quod in accessu ad nos tuo præstare potui, in mearum (ut tum res erant) occupationum tumultu. Illud credas obtestor, ex omni Cantabrigiensium tuorum numero, (tuos autem fecisti plurimos) neminem te habere, qui libentius fideliusve tecum coeat sacrum hoc fœdus amicitiæ. Sed & Conjux mea (quod nescire te nolo) non infrequentem facit tui mentionem, ut hominis (quantum ipsi ex adspectu gestuq, recte augurari erat) probissimi suavissimique, & sæpius mihi precatur aliquot assiduos sodales consimiles D. Vossii. Ex illo quidem tempore, quo nobiscum adfuisti, Academiam revisere vix dum est datum, sed Windesoræ per hyemem hanc continuò hæsi. Nunc reditum illuc cum universa familia (σὺν Θεῷ) meditor ante mensem, filium ibi tuum, in omni re suâ, quantum potero, curaturus. Non desint interea scio Literæ optimi parentis ad eum, quibus in hoc lubrico ætatis, ipsum Officii sui subinde commonefacias. Sed absens utcunque, non tamen sum passus frustra esse quas in Literis ad me tuis salutes perscripsisti. Procancellarius noster, Collinus, Wardus, Bealus, Duncomus, Critonus feci ut intelligerent, quam memor ipsorum vivas; quod usque ut facias diuque, omnium est votum. De Episcopali verò dignitate quod inaudieras, meræ erant fabulæ. Abundè meo voto respondet, quo me jamdudum in loco Deus Opt. Max. & benignissimus Rex collocárunt. Ardua illa atq, in sublimi posita conscendant bonis avibus, qui meriti sunt. Vale, vir egregie colendissimeque & inter tuos perge numerare

Windesoræ, in Annunciatione Dominicâ, 1630. *Æternum tuum*,

Matth. Wren.

CIX.

Vir Clarissime,

ETsi nihil ferè haberem, quod in præsens ipse scriberem, aut te scire velle crederem, tamen Tabellarium tam certum nactus, non dimittere eum potui, sine literis, quanquam brevibus. Non irascor quidem tibi; (nam qui possim, adeo amico capiti, adeò à me amato?) verum doleo vehementer, quod biennio plane toto tuarum mihi literarum alloquio carendum fuerit. Affirmo enim, nullas sane accepisse, post illas quas ante biennium dabas

dabas Id. Maiis cIↄ Iↄc xxviii. Ego tamen interim non defui amicitiæ nostræ. Quæso quam uberrimis defectum supple: & fac sciam, de Academia, de Repub. quicquid novi. Vidi nuper Catalogum Bibliothecæ Rutgersianæ, plenissimæ certe librorum quorumcunque optimorum: Scribo ad communem amicum Dominum Heinsium, hæredem atque venditorem, ut existimo; uti mihi hanc gratiam faciat, eximatque auctioni quos subjunxi, ac mihi vendat. Nosti id fieri interdum. Itaque si fortè se difficilem præbeat, nava mihi hic operam tuam, & impelle tua Suada, ut gratificari velit. Pretium, quod etiam ipse judicabit, ab affine meo, Ministro Wassenariensi, statim accipiet. Nam ad eum etiam hac de re scribo. Possem expectare tempus auctionis, sed quandoquidem hominem nunc certum habeam, per quem tutò deferantur, occasione utendum puto, quæ non aliàs facilè se exhibitura est. Qua de causâ etiam te atque etiam rogo, ne desse hic mihi velis. Scripsi bis ad Elzevirium de quibusdam lucubrationibus meis, quarum editionem urget maximopere Illustrissimus Molinus; sed responsum nullum accipio; mone hominem, ne contemnat veterem amicum; &, si commodum ipsi non sit, quicquam edere, saltem verbo id significet, neque ultra expectatione torqueat. Tunc habebo quod respondeam Molino; communi Mœcenati nostro: cui aliàs excusare me non possim. Nam is vehementer flagitat. Cum hæc scripsissem, tuæ mihi exoptatissimæ per Stephanium afferuntur; quas profectò, ut accepi, exosculabar. In ipso initio, dolorem incussit casus filii tui maximi, quem plus minus mense scribis oculis fuisse captum; sed Deo gratia, qui restituit; quanquam id ex literis tuis magis conjectura capio, quam intelligo: nam non disertè dicis. Quod Britannicum sibi iter tantopere placuerit, tum quod viros illic plurimos quoque offenderis, qui te solide amarent, tibi gratulor, mihique gaudeo. Libens quoque intellexi, de Crtonii Pettæique in me tam benigno animo. Si fortasse aliquando literas ad utrumque dabis, officia illis mea defer, mutuumque amorem nuntia. Gratulor autem imprimis de Canonicatu illo, quo donavit Rex Britanniæ Serenissimus: sed nil scribis, quam ob causam, quâ occasione dederit. Fac ut sciam ex proximis tuis, quas præsentium latori ut committas, in majorem modum rogo. Nam cum certa mittendarum literarum occasio non se semper offerat, quotiescunq, ea datur, amplectendam esse censeo. Amicus quidam ad me scribit, librum quendam Regi abs te dedicatum, ideoque istud tibi honorarium decrevisse. Sed tu nihil tale indicas. Merito hunc Regem docti omnibus præconiis mactent, qui ab illo in hunc modum æstimantur. Sine dubio dolent oculi animusque isti * nostro; qui invidere & obtrectare nunquam desinit, apud suos.

* *Dan. Heinsii, opinor.*

Sed alat ille perpetuum tormentum suum; nos illi non invidemus. Scripsit ad me tributum sibi nil tale exspectanti (quod credat Judæus apella) munus Historici & stipendium Scaligeri τὸ μακαρίτου: nempe Florenos bis mille, & quadringentos: quibus si stipendium addat Bibliothecarii, & Secretarii, una cum emolumentis, effici Sexcentos alios. Tu verò scribis, datum illi munus Historici, cum stipendio florenorum annuorum septingentorum. Arsenii conatum præclarissimum, de Salmasio in Scaligeri veterem locum evocando, non possum dignè satis prædicare; utinam perficiat, cum ingenti Academiæ patriæ gloria. Neque dubito, quin omnino obnitatur noster iste, qui præ se vix alium æstimat. Sed illum Manes sui exagitant. De Casauboni literis quod mones, est id sane perquam gratum; & accipe quas ad me scripsit: Institutiones tuas Oratorias videre aveo: nam si quisquam est, qui tua æstimat, is ego sum. Golium reduisse & duplicem Professionem obtinere sanè gaudeo; neque ullum habeo dubium, eum olim non duntaxat patriæ communis nostræ, sed totius adeo ævi, singulare ornamentum futurum esse. Saluta illum, nisi grave est, meis verbis; & dic, fausta ipsi omnia apprecari. Sed de Heinsio, antequam finiam, illud quærere volebam, Ordinum Hollandiæ, an Generalium, sit Historicus; fac ut sciam. Vale, amicorum omnium optime maxime. Uxor quoque tibi tuæque plurimam salutem adscribit; tum & filia item tuæ. Saluto etiam V. R. Andream Rivetum; cui potes meis verbis affirmare, me in ipsius amore atque cultu, constantiam tueri. Nec Barlæum prætereo, cujus Carmen de Sylvæ-Ducis obsidione rectè accepi. Profectò ille vir parem se summis in hoc scribendi genere viris præstat, si non superat. Iterum Vale.

Raptim Soræ ad diem V. Martii, cIↄ Iↄc xxx.

Tuus Fide Batava,

Johannes Meursius.

Quæso,

Quæso, indica locum ex Epistolis Scaligeri, in quo acerbè quiddam, & nequiter, ut mones, de me dictum: oportet inspiciam; nam Epistolas hic habeo. Laurenbergio salutem dicam, cum redierit: nunc enim abest, Hafniam profectus. Opus tuum de Hist. Lat. summa cum voluptate legi; est præclarum, id est, Tuum; quo ut optime de defunctis es meritus, ita viventium sane studia plurimum tibi obstrinxisti. Placent quoque supra modum quæ pro Socero, Viro summo, admodum luculente dixisti. Est profecto, in tanto Historico, crassus Error; tum malignum nimis judicium; idque in gratiam potissimum, ut verè dicis, viri illius, magni quidem, sed non candidi alienarum virtutum æstimatoris: maximè in illis, quibus, animus erectior erat, & à turpi adulatione alienior: quod & ipse sum expertus.

Sequitur in Epist. MS. Catalogus Librorum quos ex Rutgersianis poscit V Cl. sed ut longiorem, nec Lectori ullomodo utilem omisimus.

De Noomsio tuo quærere me ex te memini, ut loci, & quid ageret; quæso fac me certiorem. Ad Dominum Heinsium, ut statueram, scribere in præsens haud licet, urgente admodum Mercatore, & vix me permittente, ut has finiam; itaque salutem illi meis verbis plurimam dicito. Te verò imprimis rogo, ut negotium hoc librarium des effectum. Ac si ille, quod non spero, se difficilem tibi præbeat, operam dabo, uti habeas undeunde, ac quocunque item pretio, saltem quatuor istos, Pappum, Apollonium, Oribasium & Diodorum Euchiontem. Facile autem vobis est recuperare, inter tot Auctiones, quæ passim habentur. Qua de causa majorem te in modum rogo, ut huic meo desiderio satisfacias. Amicissime, vix finem impono; ita planè, dum ad te scribo, sermonem tecum serere videor. Finiendum tamen semel. Utinam autem coram colloqui daretur, quod, ut maxime ego opto, & desidero maximo cum desiderio, tamen tempora non permittunt, obsidente adhuc vias, ac potissimum circa Embdam, milite Cæsariano. Iterum vale, Amicorum omnium prime. Sed verò de libris istis comparandis, iterum tibi aurem vello. Oro te, obsecro & obtestor, per humanitatis tuæ, & communis Amicitiæ nostræ Genium, uti desiderio meo satisfacias. In penultima Epistolarum Casauboni, si illa de Viro plane eximio, Socero tuo, minus placent, dele aut muta, prout visum fuerit tibi. Habet Heinsius quandam epistolam, scriptam circa exitum anni CIↃ IↃC VIII.* quam tunc ipse mihi prælegit. In hâc elogio sanè amplissimo ὁ μακαρίτης Casaubonus me ornabat: & ut memini, prædicabat meam cum ipso conversationem, dum Lutetiæ commorarer; prædicabat, præter doctrinam, etiam probitatem, gravitatem, fidem, integritatem, & alia. Nescio an is eo candore illam Epistolam sit edendam exhibiturus, quo tunc mecum communicabat: quod fortasse oblitus erit. Nosti ipse ingenium hominis. Sed videbimus, & eventus nos docebit. Rursum vale, & ignosce confundenti scriptionem. Habes Epistolam prolixam, & quæ tibi affectúm meum repræsentet. Vide Epistolæ hujus fatum! Nondum licet finem facere, scripseram de Elzevino, & quarundam lucubrationum mearum editione; ac nunc literas accipio, quibus præli occupationem obtendit; id est, per ambages negat, uti ego quidem interpretor. Mihi certum, nunquam illi aut istiusmodi hominum generi supplicare. Equidem contentus esse partâ hactenus famâ possum; & deinceps mihi, ac Musis, lucubrabo: ut canebat Antigenidas. Mitto autem ad te Denarium Pythagoricum, indelibati in te affectus qualecunque monumentum apud exteros posterosque; Panathenæa, cum Scrutero dividebas; hoc opusculum, tuum ex asse esse volo. Facile puto id excudet Commelinus, qui Athenas quoque meas pridem excudit: vel Lemarius quoque tuus, qui excudit tua omnia. Quod si uterque aspernatur, poteris ad me remittere, ut cum cæteris suo carceri mancipetur. Vale quartum.

Tuus, sine ullo fuco, uti nôsti,

Johannes Meursius.*

CX.

Clarissimo Viro Vossio.

Tibine doleat, Clarissime Vossi, non convenisse me? quin tantum potius virum pudeat tam solicitè quæsivisse aut etiam desiderâsse hujus ordinis hominem, usque adeo intra se recedentem, atque pone se latentem, ut neque mirum sit, si tam bona hæc fortuna eum non invenerit, quem non celeberrima prius adierat fama, venisse in Angliam Ger. Jo. Vossium, quam

quam excessisset. Quod si per tempus rescivissem, jam tum me jure pernicem dixisses Ladan aut alatum Persea; quodjam dicis: nec injuria, rapidam enim illam in transcursu festinanonem meam neque sine morum censurâ memorandam praeproperantiam, & ipse multoties exinde damnavi quotiesque recordor, poenitet, pudetq, Amstelodamum vestro Lugduno; Judaicae Synagogae ceremonias, quas instanti tum sabbato visere gestiebam; vestris sacris necessarium denique mihi die indicto reditum benignissimo tuo invitamento praetulisse. Quod sanè erratum, aut potius peccatum, ex parte redemissem, modò vel minima tui in Angliam adventus aura aures meas adflasset, diluissem (inquam) incivilem illam praecipitantiam, omnibusque illico relictis rebus advolassem, pennatiori quàm ante remigio praetervexissem: non,quod aiunt delicatuli isti manum osculaturus; verum ad pedes provolutus scientiae illud oraculum, modestiae miraculum veneraturus, veniam deprecaturus, tibi gratulaturus. Sed ecce prolixam tuam propeque divinam humanitatem! quae inhumanitati meae ultra litatum procedit, quae offensam, quam eluctari me oportuerat, officio excepit, neque fastidit hominem errore quidem magis quàm scelere peregrinum inter cultores admittere, imo advocare. Ah! bene sit carinae illi, quam dicis scaevae, quae te avocavit interturbavitque mei visendi consilium. Hinc enim suavissimae tuae atque literatissimae Literae, quas ego non auro contra, amicitiae arrha qua quia me praestinatum venis; ecce manus do, mancipio usuq, tuus, utinam & fructu. Fidelem certè spondeo, ac utcunque in tanta cultorum tuorum familiâ me agnosco haudquaquam prae caeteris dignum, qui palum in parietem figam, sicubi tamen siquando si qua dabitur, ad omnia officia habes paratissimum. Sed quid agam interea? Quo non valet manus ibit mens tendet votum; quod bene ominatum faxit ratum Deus, tibiq, det secundam paremque Angliam nostram videndi occasionem. Interim, Salve Clarissime Vossi, & perge quod facis, amare, tui pene contra latinitatis atque amicitiae canonas soloecissans dixissem, colentissimum; sed quoniam ita fieri jubes, meque intra familiaritatis pomoeria Civem accitum vis,

Londini, *Pridie Nonas Martias* CIↃ IↃC XXX.

Tui amantissimum,

Tho. Farnabii.

Duo Nobilissima Academiae vestrae lumina Clariss. V.V.D.Heinsium & P.Scriverium veneror, quibus à me summo cum officio, aut amoris religione dici salutem percupio.

CXI.

DEdi ad te, Vir clarissime, prolixas admodum literas ante triduum, aut quatriduum, quas non dubito quin acceperis, quando eas homini certo ferendas dederim. Iterum nunc ad te scribo: sed brevissime. Qui has tradit, cum Hollandiam cogitaret, videre Leidam nostram voluit, & te in ea ante omnes. Nec hoc tantum; sed & unice amicitiam tuam expetit: quâ experieris eum minime indignum esse. Est autem juris Candidatus, Ethicesque aliquamdiu Professorem extra ordinem in hâc Academiâ egit: nec remotus est à munere, sed removit à se ipse, studio peregrinandi, & ubique viros claros cognoscendi. Scis talem animum non posse cadere, nisi in eum qui virtutem & doctrinam, pariter amet. Facit ipse: & utramque hactenus praeclare satis est sectatus. Deprehendes, si licebit experiri. Non commendo eruditionem ejus, sed virtutem, probitatem, integritatem. Uno verbo: est cum quo in tenebris micare possis. Summa voti est, si ad mensem unum, aut sesqui, (nam diutius commorari non constituit) domo tua, & mensâ uti concedatur. Id si impetrat,

Sublimi feriet sidera vertice:

Oro te, Vir amicissime, si id rationes tuae ullo modo patiuntur, fac hanc gratiam & mihi beneficium imputa. Nec ingratum aut indignum ille se est praebiturus: & me item in majorem modum obstringes. Si quem unquam talem mihi commendabis, vicissim ostendam, quanti tuam commendationem faciam. Vale, amice incomparabilis, cum Uxore, Liberisque in annos Nestoris. Uxor mea te, tuamque ex animo salvere jubet.

Raptim, Sorae Danorum *ad diem* XV. Mart. CIↃ IↃC XXX.

Tuus ex interiore animi affectu,

Joannes Meursius.

CXII.

CXII.

Doctissimo Viro, Gerardo Joanni Vossio, *Affini conjunctissimo.*

Conjunctiss. Affinis,

Binas jam ad te dederam literas, cùm tuæ mihi sunt redditæ. Priores meas cum Libris, jam olim ad vos perlatas spero: Alteras, unà cum Doct. Wrenni Epistolâ, te pariter cum hoc præsenti scripto, accepturum arbitror; quandoquidem hodiè ad me retulit nuntium is, qui Illust. Comiti Mareschallo à secretis est; cras demùm aut perendiè ingressurum iter, famulum istum Legati, Regis Britanniarum, cui secundas meas commiseram literas. Dolui quidem quod nondum ad te perlatum fuisset alterum illud fidei meæ testimonium: gavisus tamen sum, quod denuò scribendi, tutiusque ut puto, transmittendi occasio affulgeret; præsertim cum triduo abhinc, D. Casauboni literas ad te recepissem, & de iis rectè curandis, non parùm essem sollicitus. Tuis ad me literis, alias ad filium Johannem inclusas, ipsius secundo post die Cantabrigiam ad eum detuli; non quod occasio mittendi eas deesset; sed ut promissi fidem exolverem; sedulò fidelium amicorum opera uti non destiti, & quæ de vita, moribusque Johannis nostri constare poterant, sciscitari. Ibi omnes uno ore, omnia bona prædicare, & singularem ejus modestiam, ac strenuam in studiis operam extollere non desinunt. Ac fidem mihi fecerunt, non vana hæc esse, neque auribus meis tantùm data; cùm etiam dum in itinere, eò atque redeo, ex ignotis, ignotus ab his non abhorrentia intellexerim. Utut verò nunc meliorum spes facta sit, nunquam tamen porrò in rationes vitæ ejus, quotiescunque occasio erit, inquirere desinam. Octiduum hodie est, quod Comes Pembrokiæ, subita morte extinctus est: & triduo post Mater Comitis Arundellii functa fato est. Unde duplex, nobilem hanc familiam luctus invasit. Inina quædam pestis hic grassaturæ, quotidie videntur deprehendi; faxit Deus, ne malum ingravescat. Da veniam, præproperæ festinationi: jam avocor; & vix otii satis relinquitur ad obsignandas literas. Saluta omnes.

Anno 1630. 17. Aprilis *St. vet.*

Tuus omni officio,

F. F. F. Junius.

CXIII.

Cl. Viro G. J. Vossio, *Affini conjunctiss.*

Conjunctiss. Affinis.

Literas hasce Doctoris Wrenn, primâ quaque occasione ad te mitto, ne per me stetisse dicatur, quominus jucundissimæ consuetudinis mutua officia scribendo excitetis. Videtur is meliora de Johanne nostro sperare, ut & Michael iste, qui Comiti nostro à sacris est; fuit hic jam nuper Cantabrigiæ, & reversus animum meum optimâ spe implevit. Aliud longè sentiunt alii: sed mihi hactenus excurrere eò, non fuit integrum; quandoquidem post meum è Belgio adventum, præter crebra in vicinos nobis tractus itinera, longo quoque ac permolesto itinere, Comitem unà cum liberis, in Salopiensem agrum proficiscentem, prosecutus est. Dumque revertimur, diem unum in Oxoniensi urbe, ad deponendam lassitudinem, ex itinere hyberno contractam, substinimus. Ibi singularem Bibliothecarii humanitatem expertus; non sine uberrimis ad te literis abiissem, si Rever. Armachensis Episcopus, consilii sui rationem, de Mariano Scoto, per literas aperuisset: sperat tamen Dominus Rous fore, ut brevi te de Primatis Hyberniæ, super ea re animo certiorem faciat. Ostendit mihi etiamnum hodiè Doctoris Usherii literas, nobilissimus Eques Henricus Boucherius, in quibus Rev. Antistes dolet, sibi nihil prorsus de tuo in Britanniam adventu constitisse. Addit se Rev. Episcopum Londinensem, per literas consuluisse, an non spes aliqua relicta sit, pertrahendi te in hasce partes; & alia multa huc spectantia, quæ referre singula supersedeo. D. Seldenus, D. Boucherius, Patricius Junius, D. Boswellus, & quotquot hic sunt literati, unicè tibi commendari optant. Petræus noster scire avet, an unquam videris Theodoretum, de Vitis Sanctorum, quem MS. è Græcia advexit, fac sciamus, an te judice prælo dignus. Alia sunt de quibus agerem, si per præcipitem, quâ urgeor, festinationem liceret. Nunc tantùm addo, nihil mihi gratiùs obtingere posse, quàm ut te, tuosque omnes, prosperâ uti valetudine intelligam. Vale.

Raptim, Anno 1630. 6. Maii, *St. vet. in ædib.* Arundelianis.

Tuus omni officio,

F. F. F. Junius.

Literas ad te, unà cum Libris, ad cognatos, & filios jamdudum misi: spero rectè perlatos.

CXIV.

Amice Præstantissime,

Literas tuas tam quas postridie Kalend. Maias, per Mercatorem Slaglosiensem, quàm quas VI. Id. Junii per Davidem Gulielmum ad me dedisti, rectè accepi. In illis, pariter atque in istis, video affectum, & exosculor: quem ut sempiternum in me esse velis, id te rogo, etsi nullo modo dubito. In prioribus, magnas nimis gratias agis, pro re sanè non tam magnâ: sed est amor, qui exaggerat, & ex musca tibi elephantem facit; tamen abeam à vero, si id mihi majorem in modum gratum negem: item illud, quod spem facis, brevi hunc Libellum nostrum editum iri. Ubi id autem factum fuerit, mitte mihi exemplaria compacta decem, & incompacta alia totidem: pretium compactionis, & ab affine, Ecclesiaste Wassenariensi, repetes. Mittes verò Amstelodamum, ad Joannem Jansonium: qui rectè ad me curabit. Exemplar quoque Hagam unum mittas censeo, ad Dominum Mylium, communem amicum. Dabis quoque Riveto, Cunæo, Heinsio, Vorstio, Barlæo, & Scriveno. In Italiam duo mittes, illustrissimo Molino, & Francisco Mariæ; in Angliam quatuor, Spelmanno, Junio, Critonio, Pettæo; in Galliam, Grotio; de Salmasio, facies tuo arbitratu atque nomine: nam in illo certè viro, ut libenter diffusissimam lectionem, ac doctrinam singularem, æstimo pariter, prædicoque, sic modestiam, & candorem, merito desiderare mihi videor: ubique sedulo cavet, ne me nominet, etiam ubi deberet; taxet verò quamlibet suppresso nomine, ubicumque se occasionem nactum esse putet. Ego tamen, uti fert ingenium meum, ejus mentionem honestam pridem feci, libro de Ludis Græcorum, pag. 35. Et tuam fidem an non jure & judicium requiro; cum tam multa ubique inculcet, collo etiam obtorto adducta, loco admodum alieno? Adde quod ineptum satis, cùm Solinum nobis edat, & in illum commentari proposuerit, opus totum quod cum Plinio eum auctorem conruliſſet, Exercitationes Plinianas dicere. Quis doctorum ad hoc tempus in hunc modum commentationem instituit? Modestiam verò itidem me desiderare jure existimo; nam si qui seorsim sentiant, hos nugari, nugas agere, ridiculè agere, ineptè agere judex iste sine suffragio pronuntiat; sententiæ suæ, sæpe etiam minus rectæ, nimis pertinax defensor. Ego nunc Historiam trium Daniæ Regum edo Hafniæ, impellentibus viris aliquot Primatibus; qui ut me ac mea, amant æstimantque, sic vulgari specimen istud operæ meæ plane cupiunt. Ubi Typographus absolverit, mittam exemplar. Probasse se tibi Ernstium nostrum, est quod gaudeam; gratiasque magnas ago, quod posueris tantum pretii commendationi meæ:* ego paria sum facturus, sicut amicitiâ nostrâ dignum puto, si quem unquam huc euntem commendabis. Mira retulit, qui has adfert, Jacobus Marci, agere nunc Amstelodami Utenbogardum, Grevinchovium, & Episcopium; ac præterea, urbis ejus magistratum Scholam quandam illustrem erigere, ac Barlæum illuc ad professionem amplissimo stipendio advocasse. Sed tu nullum de his verbum: fac me, quæso, proximè certiorem. Doleo diffidia Patriæ, & concordiam tandem constitutam optem. Vale, amicissimum caput. Uxor mea te, tuamque salutat plurimum, Liberi, vicissim tuos: Filiam imprimis filia. Vorstii literæ gratissimæ fuerunt: atque rescripsissem ipsi, nisi Jacobus Marci noster festinatione suâ voluntatem impediisset. Fiet proximè: interim salvere multùm ex animo jubeo. Salveant quoque viri alii amicissimi & clarissimi, Rivetus, Cunæus, Heinsius, Barlæus, & Scriverius; qui & ipse hactenus in Vorstianum modum silet. Ejus quoque si potes veternum excita. Facit rem indignam amicitiâ nostrâ. Iterum vale.

Soræ, ad diem xxi. Junii, cIↄ Iↄc xxx.

Tuus ex animo,

Joannes Meursius.

CXV.

Salutem in Christo.

Literæ tuæ tres numero (Vir Clariss.) manus meas utrasque implevere, à quo te vel coram, vel per literas salutavi. Et pudet, & doleo. Amor tamen tuus, quo me frui gestio, facile huic tarditati veniam dabit, præsertim quum res meæ tibi innotuerint. Literæ enim tuæ novissimæ datæ sunt 14. *Feb.* 1630. quo tempore ego minus firmâ valetudine responsum nec illis, nec prioribus potui aptare. Nam post discessum tuum, Festo Nativitatis Domini nostri instante, etsi relapsus in febrem non contigit, nescio quomodo tamen

men turbatâ natura me iterum periclitantem vidit. Et quid per hæc potuit (cum Hilario loquor) limosi corporis gravis Anima?

Festo Paschatis sequente (quod ut nôsti incidebat hoc anno in 28 Martii) confirmatior accedentem, & ascendentem solem aspexi, & me paulatim negotiis & Aulæ & Ecclesiæ immiscui. Fretus tamen multo magis Deo & tempore Anni, quam propriis viribus. Exinde Festo finito, Deo sic disponente, negotia undiq; me obruebant. Certè primò non sine metu mei & meorum, sed postea sub mole illa, quâ vix major mihi unquam incubuit, crevere vires, & misericordiam ampliante Deo pristinam adeptus sum valetudinem. Semper tamen excipio Tendonem fractum.

Hodie primum exui paululum negotia. Et hoc Justitio dum fruor te imprimis salutare cura fuit. Salvus itaque sis mihi charissime, & à lævo recipias quicquid adhuc amplius te & studia & familiam tuam beare possit.

Ad literas quod attinet. Primæ discessum tuum tantum repetunt, & quam carus fuisti confratribus tuis Cantuariensibus. Gratias ego egi nonnullis eorum quos vidisse contigit, & nomine tuo. Sic illic omnia certa, & spero tibi grata sunt. Filius tuus Johannes dum redit Londinum non multos post dies me invisebat. Claudicabat, sed paululum, & tum quoque magna spes claudicationem illam non fore diuturnam. Ab illo tempore eum non vidi, studiis spero intentum. At ubi loci nunc sit non dubito quin ipse te certiorem fecerit, & quam graviter Cantabrigia peste laborat. Morbus ille à vobis, militibus quibusdam redeuntibus, transmissus.

Literæ tuæ quæ his succedebant felices nunciæ fuerunt salvi & sospitis reditus tui in Patriam. Gaudio id certe magno mihi cessit, utpote cui sanitas tua, & vita in longum protracta in usum Ecclesiæ, in primis votis sit. Facile credo fuisse non paucos qui tibi reditum gratularentur, quam dispari animo ipsi viderint. Sat scio quales inter vos amicos habeant qui Potestatis Regiæ, & veteris Ecclesiæ cultores quoquomodo existunt. Si cordatioribus exemisti scrupulum, illud perbene: qui Tribunum olent ad populum refero; curet scilicet qui vult. Me non nominant Literæ illæ, sed satis intelligo, & multum rideo insaniam.

Promittis hic Institutiones Oratorias. Et eas jam accepi per manus doctissimi tui Junii. Ille ante mihi charus, charior nunc nomine tuo. Pollicitus est ille se unà cum gratiis ob libros illos doctissimos & tuos, me excusatum habiturum apud te quod tum literas non dedissem. Nunc ego iterum Baronium inculco. Nosti quid velim: Et est quod vel maxime usui sit Ecclesiæ. Induciæ vestræ cum Hispano precor aut non sint, aut sint cum bono & vestro & Ecclesiæ. Nec imprudenter cavent meo judicio, qui exinde domestica diffidia magis timent; præcipuè prout Religio hodie apud vos— De Scoppio vestro, & reliquis reformatæ Religionis Propudiis, quid dicam nescio, gaudeo tamen Amstelodamenses, ubi Libertatis nescio quod Asylum, in maledicum tam severos extitisse.

Novissimæ Literæ tuæ nil aliud ferè spirant quam honorem Higgii nostri. Certè multum tibi debet Oxoniensis Academia nomine ejus, nec minimum ego, qui Higgium illum virum moderatum æquè ac doctum semper quibus potui modis promovebam. Non opus est ut scribam, ille (scio) narrabit quanto amore, maximo illo certè, si prudenti, si fausto bene est, me Oxonienses, nunc alio nomine mei, prosecuti sunt, & me Cancellarium, indignum simul & nolentem elegerunt. Inter eligentes Higgius. Eum sine literis remittere ad vos me graviter pupugit, sed tum vix respirare datum. Gratias tamen ago, & tibi & filio Francisco ob honoratum Higgium.

Quod reliquum est scias velim, etsi tempestates quæ sæculo hoc exagitant Ecclesiam sedando non sim, nolle tamen me (Deo favente) aut Causæ aut Officio deesse. Interim cuivis ferè obvium est quam periculosè jactantur Respublicæ, fluctuante Ecclesia. Ad filium tuum Johannem quod spectat, quum proxime videro (brevi id spero futurum, Deus si pro misericordia sanarit Cantabrigiam) effectum dabo quod postulas. Tu modo ut mei quotidianis in precibus memor sis obnixè rogo, ut in nomine Christi; ne dum moliuntur inimici, solus sim. Vivas interim opto, valeasque ego ut sim

Virtutum tuarum cultor, sicut

Julii 21.
1630.

sum & tui amantissimus,

Gul. Londin.

CXVI.

S. P. D.

POtuissem tibi innotescere V. Cl. commendatione summorum amicorum tuorum Hugonis Grotii & Sam. Nærani, quorumque uterque benevolentia me sua dignum hactenus existimavit. Sed ego, quotiescunque singularis tuæ eruditionis mentio apud me facta est, insignem simul humanitatem tuam laudare semper audivi illos qui apud vos vixerunt, & tecum versati sunt. Itaque & me eorum numero ut ascribas, quos amore tuo dignaris, per te illud rarissimum nominis tui decus precor, quod optimis tibi in literas meritis acquisivisti. Qui sim quantoq; doctrinæ studia ardore sectari soleam, ornatissimus noster Bellimontius indicare tibi poterit, qui easdem nobiscum ædes aliquandiu habitavit. Sed & ipse te videbo, si votis meis Deus immortalis annuet, & à Sextili statim mense reditum ad meos moliri per Bataviam potero. Interea ne hoc auspicium nostræ notitiæ sine onere ad te transeat, maximopere tu meos conatus provehes, si Stephani Taurini de Stauromachia librum, ante annos forte L. editum, quemq; Cluverius vester & alii sæpenumero adducunt, alicunde mihi erues, & vel ipsum, vel excerpta quæ ad rem meam faciunt, in ædes Grotianas transmittes. Quum enim Daciam antiquam aliquot annorum diligentia adornem, plurima in hoc auctore extare audio, quæ juvare me admodum possint. Et ego frustra tot Bibliothecas hucusque vel ob hanc solam causam perreptavi. Nunc ad te hæc cura redit, quem nihil eorum latere quæ ad literas faciunt publice novimus. Tu videris, an hoc officii genere obstrictiorem me tibi reddere velis, qui virtutes tuas maximamq; doctrinam illo quo debui cultu nunquam non suspexi. Vale.

Lutet. Paris. vii. *Id.* Jun. CIↃ IↃ C XXX.

Clarissimi nominis tui

observantissimus,

Martinus Opitius.

CXVII.

NUllus præterit dies, in quo non sæpius prudentissimi mihique utilissimi tui sermonis recordor, & infelicitatem meam, quod tam egregii & divini amici, imo optimi patris, quem (Deus scit) super omnes mortales amo, magnifacio & admiror, colloquiis & consiliis sim orbatus. Tu enim optime D. Vossi non ignoras, quanti nostra intersit habere, quorum consilia tuto sequi possumus. Pauci certe sunt quos æquus amavit Jupiter. Alii enim, ut Cicero prudentissimus mihi narravit Magister, insipientum & indoctorum Parentum & Præceptorum præceptis sunt imbuti: Alii multitudinis stulto feruntur judicio, quæque magistro illo erroris bona videntur, ea imitari student. Pauci tamen, sive singulari gratia Dei, vel etiam eruditorum Parentum & Præceptorum disciplina rectam tenent sapientiæ viam. Tertii hujus ordinis amicum olim fui nactus Christophorum Heidmanum virum rarum: quem tamen statim, quum eum plusquam 60 milliaria essem sequutus, mortis amisi injuria. Eo mortuo, me utraque, quod dicitur, sede carere, mihimet ipsi videbar. Maximam enim spem in docti & pii illius viri prudentia collocaveram. Videbam namque hunc virum non solum doctrina, elegantiaq; excellere, verum etiam animi bonitate, pietate & prudentia reliquos superare. Quare etiam mihi persuadebam, hunc virum inter mortales jam non habere parem: id quod meum dolorem mediusfidius non minuebat. At enimvero Vossius errorem meum mihi ostendit. Te enim, optime Pater, satis admirari non possum. Fateor (absit omnis adulatio, Deus autem & scientia testes mihi adsint) te Heidmano esse majorem. Neque tamen quidquam egregio illi olim viro præceptorique charissimo derogatum volo. Nam Architectus omnium gradus dedit, secundum quos unus altero ut fit major ipse voluit. Ita Deus Opt. Max. illud quod abstulisse videbatur, large rependit: cui gratias ago maximas, quod me ejusmodi animo beaverit, qui bonos viros dignoscere potest, eumque veneror, ut bonorum numerum augere velit. De itinere meo, ut aliquid scribam; scito quod primo die Julii Bituriges venerim, ubi unà cum nobiliss. meo Petro Guldensterne, qui te salvere jubet, ad festum usque Michaelis commorabor. Heic offendi doctissimum & humanissimum Petrum Edmundum Merillium, quo utor familiariter. Hinc quando discedimus, profecturi sumus, divina favente gratia, Andegavum. Peto abs te, optime D. Vossi, ut has ad Patrem meum Literas, quando occasio sese offeret, Helmstadium mittas; & si forsan ad affinem meum Georgium Calixtum scriberes, mei illis in

literis

literis mentionem faceres; cujus rei caussam aliquando tibi, bono cum Deo, coram indicabo. Vale, unà cum tuis omnibus. Conjugem tuam suavissimam meo nomine saluta, eique, sic ut ego tibi, pro singularibus in me beneficiis collatis gratias age. Liberis quoque tuis jucundissimis Fratribus ac Sororibus meis multam adscribo salutem. Vale iterum etiam atq, etiam.

Dab. Biturigibus An. CIↃ IↃ C XXX. *26 Augusti.*

Tuus & tuorum,

Henricus Ernstius.

CXVIII.

S. P.

A Veritate non abhorret, Clarissime in rem literariam meritis Vir, quod quidam dixit, *Τὸν ἐνεγκόντα τῷ ἐνεγκόντι ἔργον*. Nam & benemerens & opifex amabili quadam constantia eas superare solent molestias, quæ in rei absolutione capiendæ sunt. Quare non dubito, quin tum tua, tum magnifici Domini Rectoris, cæterorumq, Dominorum Professorum, nuper mihi conciliata benevolentia etiam nunc spiret & vigeat. Si enim æquabilitas ista etiam in inferiores cadit animas, sane quam absurdum foret, vel minimam de vobis, summa eruditione & virtute viris, animi mutabilitatem suspicari. At verò ut hæc sunt verissima, ita aliud quoque mihi addiendum, videlicet *ὅτι οἱ τόποι, καὶ χρόνος ἀπόντα τινὰ τῆς φιλίας ἐνέργειαν διαλύουσιν*. Et certè *Commeidens* quædam necessaria est, qua velut *ἐκζωπυρούμενος* semisopitus inter varia vitæ negotia favor reficiatur. Quamobrem, quoniam literæ colloquii vicem defendunt, sic statui, fore, ut facilius ex tali silenno supinus & negligens, quam ex tali compellatione, audax impudensve censeri possim. Eccujus enim rusticiorem etiam verecundiam non evincat, & ad scribendam impellat singularis tua humanitas, atque candidissima comitas? Multum est, hominem peregrinum intueri, præclarum est ad amicam admittere collocutionem, sed consolatione sustentare, & ad spem luculentam erigere, ejusmodi est, ut usitatæ humanitatis mensuram excedere dicendum sit. Quos exercitatissimæ tuæ charitatis fructus, cum ego tam hilariter demessuerim, ut tuus, atque adeo vester sim factus, & proinde vos aliqua rerum mearum cura retinere non tam ausim, quàm debeam, haud morabor diutius rem ipsam proponere. Non per me stetit, quò minùs ad vos, uno exacto mense, profectus fuerim, quod fore dixeram; quoniam enim necessaria itineri pecunia nimis lentè, & quasi guttatim datur, profectionem differre quotidie cogor. Nec verò alienam alicunde petere, dum mea mihi debetur, velim, nisi summa mihi imponatur necessitas. Quippe infinita hodie eorum qui egent multitudo est, & cavendum mihi, *μήπως πῶς κατακριθῶ*. Siquidem Spiritus Sancti ore *εὐδαιμονίζονται οἱ τὸν τῶν ἰδίων χειρῶν πόνον ἀπολαύοντες*. Equidem hic loco perinvitus obhæresco. Nam Hispanicum hujus oppidi præsidium Tilliano est commutatum. Quod cum multi sibi gratulentur, mihi tamen *ἀκουσίως* (utinam etiam *ψευδαλέως*) *ὕπουλον* videtur: Omnino super priora mala religionis mox appetit. In meis oculis nunc omnia sunt iter meum, quod primo quoq, tempore faciam. Interea, à te, Vir clarissime, majorem in modum peto atque contendo, ut, sic ferente facultate, in promotionis meæ opera perseveres, aliosq, ad studium simile saltem pio exemplo adhortere. Nunquam apud me non stabit magni hujus beneficii gratia, imprimisque efficiam, si Deus concesserit, ut ipsi muneris me pensique fidem satis tueri animadvertatis. Non minore autem studio te rogo, ut, si quid *πλημμελείας* in meis gestibus, importunis *ἀτυχίαις*, aut alibi comparuerit, Caritatis *πάντα στεγούσης σκέπῃ* involvere velis. Hexaetian Scholicam vobis ostendi, non ut aliquid magni præportarem (nec enim ita sum vel exiguitatis meæ inconscius, vel excellentiæ vestræ) sed ut aliqua significarem, non *ἀνόνητα* me in Scholis desudasse. Palatinis autem potissimum pædagogeis, ubi non pauca mihi præposterè geri visa, eandem destinavi; alios mihi ludos nec debuit esse curatio, nec potuit; utpote qui eorum *μεθόδους* æquo animo ignoraverim. Adhæc unum ferè istud ibi ago, ut doceam adolescentulos priusquam ad publicas Scholas emittantur, in inferioribus dextre esse instituendos. Quia ex *προαιρέσεως* rem æstimari æquum est. Jam quod attinet ad Psalmos non solum *μεταγεγράφθαι*, sed etiam plurimis in locis *παραπεποιῆσθαι* cum iis omne propemodum tempus vacuum (quod tamen perexiguum fuisse etiam hinc cognoscitur, quia septenas plerumque, aut minimum senas singulis diebus horas docui) impertivissem, totum aliquando *φιλοπόνημα* in unicum Apollinis templum deferre, & artificum trutinæ, quocunq, ingenii periculo, imponere volui. Sed his aliisque de rebus coram agendi dabitur potestas. Vale, vir præ-

præclare, & auditorii tui commodo quàm plurimis annis perenna. Honoris & observantiæ causâ salutem adscribo magnifico Domino Rectori, Domino Polyandro, Domino Heinsio, Domino Professori Hebrææ Linguæ, Domino Barlæo, aliisq, denique Dominis Professoribus omni doctrinarum genere excellentissimis, quorum ut aliquanto penitiorem intrare familiaritatem queam, post connitar.

Hammonæ ix. Kal. Augusti An. M DC XXX.

Clar. tuæ observantiss.

Jeremias Hoelzlin.

CXIX.

S. P. D.

Ex formidine subeundi audaciæ notam quæ verecundia ingenuis animis innata est, clarissime excellentissimeque vir, Domine, & amice honorande; ea mentem hanc & manum abstinuisset ætatem à te per Literas compellando: nisi fiducia summa humanitatis tuæ trepidanti calcar addidisset. De facie enim quamvis alter alteri simus ignobiles; mihi tamen eruditionis tuæ facies, ex fronte scriptorum, quibus nomen tuum æternitati commendâsti, luculenter innotuit; eoque mihi polliceor, non tantum confidentiæ veniam, sed etiam huic epistolæ perfacilem ad Claritudinem tuam accessum. Addam huc, quod à filio, istuc misso velut ad mercatum quendam eruditionis ac sapientiæ, comitas tua erga se insignitè laudata est; quanquam vereor etiam ut parum ex merito condignè: id quod ex sermone literarum ipsius videor conjectavisse. Cum igitur Doctoris Joannis Laurembergii, amici mei singularis, commendatio de filio ad te perscripta, magni ponderis momentiq, fuerit, est quod magnopere mihi gratuler, potius quam ut eodem facientium struam verborum cumulum. Illud prætetire, quin maximas tibi gratias agam, non queo, nec par est; quod à filio acceptas Tragœdias meas perlegere dignatus, judicii quoque tui copiam tam benignè fecisti. Absit, in poëtices studio mihi ut placeam; cum unicè placere debeat docendi Ecclesiam Christi, sanctum & arduum munus, quod divina quadam virgula & fato sum sortitus: & in quo jam annos viginti octo defatigor. Verum juxta tamen in otio, si quod datum & quotiescunque datum fuit, bene collocando partes viri boni implere volui, & ut implerem, operam dedi; seorsum à quamplurimis, hic præsertim loci, qui cum in concionando aliquid sapiant, hoc tantum sapiunt, in doctrina humaniore, quæ Ecclesiam Dei nurificè ornat, perparum. Quod si contra autem mihi aliquid bonorum & doctorum judicio contigit, fructum equidem succidaneæ diligentiæ tulisse maximum putabo. Candorem animi tui, ita sim salvus, exosculor; quo significasti, versus in Dramanbus non satis ubique esse rotundos, (nam sic filius retulit) sed horridulos nonnunquam. Concesserim sane volens; nec causam dissimulem, venire tales sub acumen styli, dum à lectione Taciti, maxime Tertulliani ad versificandum subinde revertor. Tum nescio quo pacto hac ætate mea, ad canos vergente magis magisque asperitas me quædam, quam rotundus lævor delectat. Ut omittam per solennes in Ecclesia labores evenire, quod ferè necesse est, ut partim industriæ meæ, partim judicii obtundatur acies. Denique in Athenæo hoc Danico judex & æstimator styli & carminis, qui censuram Romæ, hoc est, in Repub. literaria tecum mereatur, omnino nobis est opus. Atque hinc adeo fit, ut meopte consilio & remigio, sine portisculo, sine hortatore, hoc pelagus cogar navigare. Quibus argumentis si asperitatem excusare non possum, deprecor. Nam & severis rerum arbitris, ex æquo sæpe & bono visum, nævos quosdam in civitate tolerare; donec vel sui tædio, vel obrepente honestiore morum cultu obliterentur. Fiat ejuscemodi quippiam in scriptis, quæ vel socci vel cothurni jus affectant. In Socco Lampades ex xxv. Capite Evangelistæ Matthæi ante annos aliquot dedi, Hamburgi typis excusas; Monarchicam nuper ex II. Prophetæ Danielis Capite, nunc excudendam, uti in unum corpus seu volumen coëant: Misi ad filium censuræ tuæ fascibus submittendas; ac licet iniquum plane esse fatear, homini industrio & laborioso laborem velle addere (quid enim hoc aliud, quam bonorum abuti patientia?) tamen, qui reges nescio quam belle cothurnatos suscepisti, admitte, obsecro humanitatem tuam, & Virgines decem, & Babylonium socco indutum Regem, vigilante & censorio ut advertas oculo, quo numero esse mereantur. Magno me beneficio tibi obstrinxeris, paratum promptumque, quibuscunque rebus facultas aderit, tibi tuisque aliquam gratiam referendi. Deus Opt. Max. te inco-

incolumem, florentem, fœlicem cum omni familia conservet.

Dabam Hafniæ Danorum vi. *Cal.* Augusti *Anno* MDCXXX. *Claritudini tuæ addictiss.* Bernhard. Meyerus Holsatus.

CXX.

MI frater, nam quidni te sic appellem, quem ut fratrem ipse amo. Cupio scire de tuarum rerum statu; tum quid factum sit denario illo meo Pythagorico: quem quin commendatum habeas nihil dubito. Avet quoque animus scire, quid futurum Libris istis, quos petierim ex Rutgersiana mihi auctione comparari. Edidi hic historiæ meæ Danicæ Libros III, operæ majoris specimen. Mitto aliquot exemplaria, tibi & amicis reliquis, quæ te distribuere velim: Riveto, Cunæo, Heinsio, Vorstio, Barlæo, Scriverio, quanquam nostri nihil amplius memori. Vorstio verò etiam alterum addi cupiam, pro Avunculo Buchelio, ad quem ille rectè mittet. Literis verò ad Mylium, quas inclusi, adde exemplaria quatuor. Eundem modum rogo ut tenere velis in denario dividendo. De pugna navali serenissimi Regis nostri cum Hamburgensibus, & victoria, jam te accepisse puto. Vale cum lectissimâ Uxore, liberisque, & salve à me, meaq, & meis.

Dab. raptim, Hafniæ, *quo nunc excurri, ad diem* xix. Sept. CIↃ IↃ C XXX. *Tuus affectu instar Fratris,* Joannes Meursius.

CXXI.

Præstantissimo Vlamingio, S. P.

HUmanitas tua, Præstantissime Vlamingi, qua immerentem me superioribus diebus prosecutus es, permovit me, ut simulatque Lugdunum reversus essem, primam mihi curam ducerem, tuo satisfacere postulato. Atque utinam in majoris momenti re, navare tibi operam possem! cognosceres non ingratum me, pro beneficio tuo. Sed quum ea desit occasio, proximum existimavi esse, ut saltem ex levi hac re, meum in te animum perspiceres. Quod tantò apud te feci confidentius, quod scirem, te non rem ipsam sed animum tantùm, ac benignum affectum meum æstimaturum. Historia itaque quam petieras ita se habet.

Tamberlanes (qui orientalibus Timour dicitur) Patrem habuit Torgai. Natale ei solum Chougia Bilgar pagus. Patrem ejus Torgai, alii bubulcum fuisse aiunt, alii sutorem egenum: Timour ipse cum robore corporis eximio esset, ad furta animum applicuit. Nocte quadam, cùm ovem furto abstulisset, Pastor id conspicatus, sagittis duabus, una femur, altera humerum percussit. Eo ex casu cognomen Lenk, *ferrum* notat, accepit. Unde conjuncta voce Timourlenk dictus est; hinc nostri corruptè pro Timourlenk, Tamberlanem vocant. Ad historiam redeo. Tamberlanem duobus impeditum vulneribus, facilè Pastor assecutus est, atque ad Huseinum, Huratæ Regem perduxit. Is Timourum verberibus cæsum agi in crucem jussit. Erat Regi filius Giaet Eddin parum mentis compos. Is pro Timouro intercessit; atque ut sibi donaretur, à Patre, multùm abnuente, tandem impetravit: eumq, humili ex loco, ad summas dignitates perduxit. Evenit ea tempestate, ut rebellaret, qui Provinciam Sigustaen pro Rege tenebat. Missus eo cum exercitu Timourus, brevi bellum confecit. Captoq, duce ipso, omnes thesauros invasit, ac contra Dominum suum, bellum parare cœpit. Cumq, eum opprimere nequicquam Rex tentaret, paulatim ita ejus crevit potentia, ut Regem Huseinum perimeret, ac filium ejus Giaet Eddin, salutis suæ Authorem, in carcerem conjiceret, ubi fame mortuus est: jurejurando enim confirmarat Timourus, nihil illi à se nocitum iri. Postea cùm jam rerum potiretur Timourus; accidit ut Samarcandæ urbi Principi, erronum, atque nequam hominum magna esset turba. Ii simulatq; Timourus ab urbe discessisset, Præfectum Urbi ejecerunt, ac totam turbârunt Rempublicam. Tantaque eorum potentia erat, ut ipse eos metueret Timourus. Septies illi turbas renovârunt. Tandem cùm parùm proficere se videret Timourus, ad stratagema animum convertit. Convivium ergo splendidum instituit. Eò totam hanc promiscuè turbam, summæ, atq; infimæ dignitatis homines vocavit, ac singulos in suos ordines distinxit. Postea Duces, ac præcipuos eorum ad se vocavit, usque sua manu poculum propinavit, (magni id apud orientales honoris habetur) inde purpura circumdatos, ex atrio à Ministris abduci jussit. Ii singulos extra atrium comprehensos

hensos jugularunt, donec ad novissimum perventum fuit. Atque ea ratione seditiosos hos Timourus, obtruncatis ducibus repressit. Pari ratione Persarum Rex (est is avus ejus, qui jam imperio præest) qui toto vitæ suæ tempore, Timouri exemplum imitandum sibi proposuit, ad imperium pervenit. Mos est, Persis Regibus, fratrum oculos candenti ferro exurere, quo ab iis securi imperare possint in regnum affectum. Excæcarat ea ratione, fratres suos omnes, Persarum Rex, frater hujus de quo nunc nobis sermo est. Hic callidior cum visus esset cupidissimus, in Parthiam profugit. Ibi cum aliquot annos egisset, cognoscit fratrem suum defunctum, ac regnum, justus hæres cùm deesset, à Satrapis regni inter se divisum. Petit itaque à Parthorum Rege; quandoquidem justus regni hæres sit, ut auxilio sibi esse in repetendo regno velit. Ille quod rem arduam, magnique videret negotii, hoc negato, argentum ei dedit, quo vi. militum millia scriberet. Copiis iis coactis Persa in limites Persiæ contendit. Erat Satraparum ex numero, vir ætate, ac prudentia magna, qui sive quod justam hujus exsulis causam videret, sive quod justa portione defraudatus esset ipse; simulatque de ejus adventu cognovit, cum eo conspiravit. Cæterùm cùm tot numero essent Satrapæ, immensi laboris opus fuisset, omnes eos bello superare. Itaq; quod viribus deerat, astu supplendum statuit. Convivio regio instituto, omnes Satrapas regni invitavit. Regem exsulem in insidiis extra urbem esse jussit. Satrapæ cùm advenissent, & mero incalescere cœpissent, famulos omnes, quorum magnam singuli turbam adduxerant, exire jusserunt. Ita enim moris est, Principibus orientalibus, ut nolint famulos lætitiæ, atque ebrietatis suæ speculatores. Itaque postquam ii discessere, in luxum, atque ebrietatem solvuntur: interea in urbem Persa admittitur. Is sexcentis comitatus militibus, personatus in atrium introrumpit, ac singuli cùm unum obtruncandum sibi proposuissent, brevi omnes conficiuntur. Inde illi, ne rem qui foris excubabant famuli cognoscerent, lætis clamoribus, ac hilaritate, omnia complent. Postridie cùm dominorum tardum à convivio discessum famuli admirarentur, nihil tale opinantes, capita eorum sudibus imposita, ac circum fastigium palatii exserta vident, qua re quùm Dominum suum desideraret quisque, turbas dare non ausi, domum suam discesserunt; eaque ratione Persa exsul regno est potitus.

Habes quam desideràras, ornatissime Vlamingi, historiam fusius aliquanto à me perscriptam; quia quantùm venustatis, brevitas attulisset, tantùm decessisset perspicuitati. Quum ejusmodi in rebus, quando gentium mores, incogniti sunt, tota obscura sit historia. Salutem plurimam, parentibus tuis, ac cognato tuo Nomsio, à quo si videndi facultas non datur; saltem ut literas habere liceat, pro me impetra. Vale.

Lugd. Batav. vii. Kal. Octob. ↄIↄ Iↄc xxx.

Tuus omni officio,

Dionysius Vossius.

CXXII.

Clarissime Vir, Fautor Popularis colende,

IPsum jam est octiduum solum, quum cum Advocato Fisci Collegii heic rebus marinmis præfecti fui. Nescio an ille vel de nomine tibi notus sit. Crappius vocatur. Multus illi mecum de te sermo fuit, eò magis cum eum tuum erga affectum jam veterem ac Patriæ communis jus non celâssem. Certè eximius tui nominis ac eruditionis cultor est vir hic politiori eruditione non leviter tinctus. Tanti à te profecta scripta facit, ut nihil sit eorum quod non in sua Bibliotheca habeat repositum. Index eorum postridie ab ipso mihi communicatus fidem fecit planissimé. Non edita etiam in eum relata inveni: Commentaria de Lingua Latina: Historiam omnis ævi secundum tempora digestam: Notas in Gelasium de Synodo Nicæna: Anonymi vitarum scriptores. Illa certè & ego hactenus expecto avidè: De reliquis me fugiebat. Quicquid erit non effugiet meos oculos ac manus, quamdiu fuero superstes. Ipse autem vix quidquam me dignum adhuc cogitare possum. Adeo parum restat temporis, quod ferme omne pulveri Scholastico est impendendum, quem si non excutere, saltem ea sparta, qua non alii subessem, in me non semper eadem, mutare velim. Pro re nata, ubi potes, mei memineris, enixè precor. Jam cum uxore liberisque à me meaque Salve.

Dab. 19. Octob. 1630. Horne.

Tuæ eruditionis & humanitatis Cultor,

Abrahamus Bocstadius.

CXXIII.

CXXIII.

SI vel unica celeberrimi tui illius calami ſtrictura duntaxat dignatus me fuiſſes, vel id pro ornamento haud vulgari ducendum fuerat, Doctiſſime Domine; quis enim in ſplendidi adeo nominis gratiam non penè involet. At quod tu inſuper tam copioſè ſcribere, ne dicam tam familiariter confabulari cum vulgariſſimo homuncione non gravaris: Næ id uti cariſſimum incomparabilis humanitatis pati cum eruditione temperamentum indicat: Ita ſingularem tuum erga me affectum effuſè notat. Sed enimvero cum animo reputo tot tamque gravia illa (quibus, in gubernanda Republica literaria, deſtineris perpetuò) negotia, totus attonitus ſtupeo ad illam incredibilem mentis tuæ feracitatem, quæ progignit tam multa nec defetiſcit: Adeo tu tuis quâ voluminum quâ Epiſtolarum ornamentis occupas propemodum omnia tum ſtudia, tum loca: ut mirari non ceſſem, quomodo in unius animo ea pateat capacitas. Quinimo in memet converſus blandius me effero, dum me alicujus fieri ſentio ab eo viro, qui uſu longiſſimo æſtimandorum ingeniorum peritiſſimus, quaſi quodam ἀναμαρτησίας Privilegio non tam conjicit quàm divinat: Id adeo reapſe experior, en qui totus ante frigebam, divino tuo velut incitamento, jam de novo vivit penè ac ſpirat ingenium: ſi quid poſthac promoveo, ſiſto me tibi debendi reum. Cæterum noſtrum hic vitæ genus glorioſum eſt pariter & ſuave: vitam quippe hic traduco in adſpectu illuſtriſſimi Præſulis, viri non minus ſingulari vitæ ſanctimoniâ, quàm rarâ eruditione nobiliſſimi: Ei aſſum à ſacris: Hic inter Theologos, perpetuo interjectus, atque in ſacro munere juxta ac ſtudio totus, cogor amœniſſima illa humanioris literatura oblectamenta omittere, ne dicam abjurare: Oblivionem noſtram nil opus argumentis amplificare, ſcilicet vel ex ipſa deſuetudine, atque exotici ſermonis perpetuo uſu, cernis quam lutulenta fluat oratio, quem non habeat genium: Sed enimvero ita innata tua illa facilitas perſpecta mihi eſt, uti de venia utcunque nullus dubitem. Vale vir ſumme, & me tuæ dignitatis obſervantiſſimum amare perge. Utinam tuas lucubrationes (quibus Deus O. M. aſpiret perpetuò) publico commodo diutius nolles invidere. Ita tuum nomen apud bonos omnes & cordatos adeoque vel maxime in orbe hoc noſtro Britannico ſummo eſt in pretio. Sed vale iterum atque iterum Vir πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

Datum raptiſſime Nocte concubia. Ex Palatio Dunelmenſi xv. *Kal.* Novemb. Anno *Redemptoris noſtri* cIↄ Iↄc xxx.

Homo tui ſtudioſiſſimus & tuarum virtutum admirator,

Iſaacus Baſirius.

CXXIV.

SCripſi ad te ante aliquot ſeptimanas, Vir Clariſſime, & adjunxeram alias ad amicos literas, ut & exemplaria aliquot Hiſtoriæ Danicæ. Spero rectè ad manus has perveniſſe. Ego illud ſcire aveo; tum & quid Denario meo Pythagorico ſit factum: an promiſſam lucem videat, aut viſurus ſit propediem. Etiam certiorem facito, quid ab Heinſio impetraveris in negotio librorum, quos parari mihi petieram ex Rutgerſii Bibliotheca. Qui has adfert, eſt Ericus Roſencrantzius, magni Oligeri noſtri, qui te in majorem modum amat, filius: adoleſcens eſt inſignis, à quo magna expectamus. Petiit Pater, ut amicis illis meis commendare eum vellem: quorum cum te unum mihi plurimorum inſtar habeam, uni tibi commendandum exiſtimavi. Itaque, quod commodo tuo facere poteris, hic oſtende, quod me, uti facis, ames, patrem exiſtimes: qui, ut hactenus re amavit, ſic deinceps etiam arctiore adfectu complectetur. Habet Ephorum, Joannem Mulenium, ut doctrinâ, ſic modeſtiâ pariter, & probitate perinſigni. Ipſa re experieris, me non temerè commendare. Vale, Amicorum princeps, cum lectiſſimâ uxore tuâ liberiſq. Uxor mea liberique, tibi, tuæ, atque tuis plurimam ſalutem dicunt vero animi affectu.

Soræ, ad diem xviii. Novemb. cIↄ Iↄc xxx.

Tuus,

Joannes Meurſius.

CXXV.

DEdi ad te literas, Vir Clariſſime, menſe Septembri ſuperioris anni,

& adjunxi aliquot Historiæ Danicæ exemplaria, inter amicos tuâ operâ dividenda; quæ curata recte esse, ex literis Domini Vander-Millii, quas is .xii. Novembris dedit, intellexi. Spero tibi placuisse Historiam meam: Certe hic cum summo plausu est accepta. Nunc Ælnothum quoque edidi; & exemplar ecce tibi. Penè tanti non putabam; sed existimabam tamen, vel levissima quæque mea tibi exhibenda esse. Proxime Solonem mittam, volente Deo. Sed quid fit Denario meo Pythagorico? Si Typographus tricatur, quæso hunc ad me remitte: Ego hic curabo edendum. Semel enim nunc constitui, omnia mea in lucem dare; si non nitidè, ut solebam, & accuratè, saltem quomodocunque potero: potius quam ut lucubrationes meæ tenebris semper damnentur. Et id scio viros doctos multo malle, ut benigne opusculis meis hactenus judicaverunt. Perscripsere ad me amici, obiisse etiam diem Swanenburgium, & non paucos reperiri, qui succedere ipsi velint. Scribe quæso, quis successerit; & si quid præterea habes, quod me scire velle putes. Bene vale, amicorum Opt. Max. & salve à me meaque cum lectissima tua uxore, liberisque; quos ex animo Deum rogo, ut divina bendictione sua cumulare deinceps velit. Mea filia tuam salutat amicissime.

Scribebam Soræ, ad diem XXV. *Martii* CIↃ IↃC XXXI.

Tuus sine ullo dolo,

Johannes Meursius.

Salutant plurimum amici omnes, Rivetus, Cunæus, Vorstius, Heinsius, Barlæus, Scriverius: tum si quos præterea nosti, quibus non ingrata est memoria mei. Exemplar Ælnothi, quod adjunxi, trade Vorstio, ut is ad avunculum mittat Ultrajectum. Misissem plura; verum tanti non putabam. Fiet, cum Solonem dedero: quem existimo magis fore ad palatum cæterorum amicorum. Scribe etiam quid de libris ex Rutgersii Bibliotheca coemendis, expectare posthac debeam. Iterum vale.

Magni Casauboni literarum, quas ad me dederat, exemplaria, bonâ fide descripta, ad te misi. Puto etiam accepisse. Sed quid fit editione? Fac, si commodum est, ut sciam: nam omnino isthoc aveo. Scripsi ad te per Othonem Rosæcrantzium, filium viri, aut herois incomparabilis, Oligeri: neque dubito, quin incolumis jam advenerit. Commendabam eum tibi; &, sat scio, commendatum omnino habebis, sive patris ejus causâ aut meâ. Et ille quidem gratias mihi agit, uti ostendat etiam quanti te faciat. Nam prioribus ad me literis, datis ad diem XVIII. Decembris anni superioris ita scribit. *Pro literis Vossio meo nomine scriptis gratias maximas ago. Spero etiam me hâc occasione arctiorem familiaritatem cum viro isto magno propediem contracturum.* Alteris verò, datis die VI. Martii. *Gratias iterum summas ago, cum pro aliis tuis in filium meum beneficiis, tum quod literis etiam tuis Magno isti Vossio vestro eum commendare volueris.* Si scribendum aliquid ad eum unquam existimabis, ad me mitte: ego porrò rectè curabo. Tertium Vale.

CXXVI.

Viro Maximo Gerardo Joanni Vossio, *Eloquentiæ Professori dignissimo.*

Vir maxime,

QUod hæreas, nec leviter statuas quicquam, in negotio certè difficili, minimè miror: quod verò, à me consilium petas, mirarer meritò, nisi jamdudum id mihi neutiquam novum fecisset, toties exploratus erga me amor tuus. Qui non conscium modò me consiliorum tuorum facit, sed & calculum nostrum poscere consuevit, utut iste nullius apud te ponderis esse mereatur. Et fateor profectò interdum me, liberius fortasse quam par erat, tibi sic jubenti, ubi se obtulit occasio, sententiam meam exposuisse. Nec vereor idem hic agere, nisi quod quisquam, in tam longa peregrinatione, commodi simul & incommodi, cernere valeat, id & tu quâ vales prudentiâ, optimè discerneres, & (quod tecum nemo) filii tui genium, mores, indolem, virtutesque omnes, & vitia haberes perspectissima. Quantum quidem ego juvenem, admiraculum præstantem novi, ea est in ipso eruditio, atque is solidioris eruditionis ardor, ut non nisi maximo cum fructu, peregrinationem istam, obire possit. Nec facilè affulgebit commodior oportunitas, quam hæc ipsa, quâ citra peculiare dispendium ullum, in comitatu virorum illustrium, quorum probitas,

bitas, & eruditio, sunt extra dubium; Gallias, Italiamque peragrare, & Constantinopolin adire, invitatur sponte, quinimò vel beneficio adfecturus, benefactores suos, si tam amicæ petitioni obsecundaveris. At verò quousque filius tuus, in Religione fixam mentem, quousque firmum pectus gerat, adversus illecebras, quibus omnis juventus facillimè solet, præsertim foris irretiri; & præ cæteris, ingenia, quæ cæteris præstant, sunt obnoxia: Id tu melius judicaveris, quam consultor quisquam extra ædes tuas, fuerit ille, vel prudentissimus mortalium. Ego quod non sub alio morum Magistro, quam te Patre, sit educatus hactenus, non possum non optima sperare, simul & credere: tu quousque paternæ sollicitudini aurem præbuerit, & spei tuæ satisfecerit, in vitæ, & morum regimine, non potes non penitus noscere. Ego non lubens desideriis filii honestissimis, & ab ardore proculdubio generoso proficiscentibus adversér, nec dissuadere profectionem velim, imò suaserim potius, si eatenus meo judicio fiderem, ut consilium impertiri statuissem. Id verò non statui, nec suadeo, nec dissuadeo: Atque eo quidem minus, quod intellexerim huc te potius inclinare, ut nondum eat foras filius, sed maturam magis ætatem, & quam unà cum annis offeret sortem Deus, sub oculis tuis expectet. Quod si ea tibi potius mens est, viro prudentissimo, & Patri tenerrimo, quid ego in re tanta dicam aliud, quam Deum Opt. Max. precaturum me, ut tibi & huic, cæterisque liberis tuis, in omnibus velit esse propitius, quod vovet omni adfectu

Hagæ Com. die 19. Feb. 1631.

Tuus,

G. R. Doubletius.

CXXVIII.

Clarissimo D. G. Vossio, S.D. Johannes Beverwyckius.

Sint Mæcenates, inquit ille, *non deerunt Marones*; At equidem si Marones forent, credo non defuturos etiam Mæcenates. Neque vanam esse hanc fidem, vel tu V.Cl. documento esse possis, quem in celebri Academia, amplo stipendio docentem, Attalicis conditionibus, in urbem suam pellicinnt Amstelodamenses. Videbat scilicet prudens Senatus, & veræ virtutis æstimator civitati suæ, quam in emendis, vendendisque mercimoniis, apud gentes, sub utroque sitas Phœbo, latissimam lucris affecerat, indeque rerum omnium, quæcumque universus penè orbis possidet, copia abundantem, reddiderat Atlantis ille, Pleionesque nepos; videbat inquam, deesse adhuc cum choro Musarum, Divam Palladem, quarum instructi artibus beant urbes, earumque memoriam mori vetant, Musarum Antistites. Ante Salaminam ipsam, Neptunus obruet, quam Salaminii trophæi memoriam, inquiebat σεμνότατος Tullius: Verùm & hanc obruisset oblivio, nisi eam præcellentium scriptorum monumenta, æternitati consecrassent. Vixere fortes ante Agamemnona, floruere urbes plurimæ, quæ omnes, ut canit Horatius,

> ——— *Illacrymabiles*
> *Urgentur, ignotæque longa*
> *Nocte, carent quia vate sacro.*

Quare, an tibi hunc honorem gratuler, cujus virtutibus digna tribui præmia, cum omnibus quibus Musa cordi est, merito lætor, an verò urbi, cujus fœlicitati Κατὰ πᾶσαν ἐπιδημεῖς, non parum dubito. Persuadet tamen singularis affectus, quo te à pueris prosequor, ut officii mei esse putarem, laudare fortunas tuas, & gratulari tibi hunc χρυσοῦν Jovis imbrem, ac debitam tantis virtutibus Εὐδαιμονίαν. Nec est quod miretur quisquam, te Athenas nostras, Amstelodamo mutare, cùm vel ipsam Seriphon, Athenis illustriorem, reddere queat noster Themistocles. Quis sapiens abhorreret, ac non obviis ulnis, reciperet tanti thesaurum boni? quis adeo Suffenus, qui tanta munera sperneret?

> Οὐ γὰρ ἀπόβλητ᾽ ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα.

His commoditatibus diutissimè, & fœlicissimè fruaris, ex animo voveo, simulque gratias habeo, quod humanissimis literis, testari voluisti, acceptissimum tibi esse animum meum, ob multa merita tibi devotum. Vale, Doctor æternum colende, & Beverwickium tui observantissimum amare perge.

Dordrecti xiv. *Apr.* ciↄ iↄc xxxi.

CXXIX.

Doctissimo Viro D. Gerardo Vossio, J. Crucius *S. D.*

NOminis tui, Vir clarissime, ac Doctrinæ, quodam quasi splendore deterritus, scribere ad te hactenus supersedi. Sed impetravit à me has qualescunque literulas, cum mei officii ratio, tum tuæ humanitatis opinio. Quorum unum impellit, alterum invitat, ut amicitiam tuam ambiam; & benevolentiæ tuæ erit, si exambiam. Certe quanquam amici tibi non desint, quos plures virtus tua habet, & eruditio, qui verbis aut literis te compellant, tamen & ego venire in partem gestio, & seria tui observantia, eam à te inire gratiam, qua me, qui in affectu aliis hilum non cedo, in numerum tuorum cooptare haud dedigneris. Ita mihi semper in amore, & in pretio docti, qui insignem qua pollent, eruditionem, cum virtute eximia, sociarunt, ut non minus boni audiant & sapientes, quam literati. Equidem non possum, aut tacere quæ de te sentio, aut non sentire ea quæ de illo debeam, in quo (non blandior) omnia quæ in aliis fere singula, reperiuntur universa. Cum Poeta hoc dicam,

——potius fugientia ripas
Flumina devincat rapidus aut ignibus obstet,

quam viri verè literati doctrinam venerari me vetes. Sed cum mihi non sit ea dicendi vis, ea copia, ut quæ de te sentio, verbis queam exprimere, longeque infra doctrinæ tuæ fastigia subsidant, quæ vel mente concipio, vel cogitatione complector, nec verba mihus desint animo, quam rebus animus, prolixius ea emetiri calamo, non est consilium. Loquuntur ingenii tui monumenta, quæ nunc sæculum miratur, & sera aliquando venerabitur posteritas. Loquitur, ut alia taceam, subactum illud, & omnibus numeris absolutum opus Institutionum Oratoriarum tertium nuper editum. In quo, quis & quantus sis, non obscurè prodis; & ita sentiunt, qui melioris doctrinæ gustum ac sensum habent. Loquitur denique & indefessa tua in studiis, hac etiam ætate, φιλομαθία, qua te affixum tenes libris, ut testæ suæ cochlea. Quam quoties ex relatu aliorum intelligo, stupeo subitque mirari, virum tantum, tam calide adhuc & ἀπαύστως studiis suis desudare. Sed crescentem sequitur cura & labor eruditionem, ut umbra corpus: nec quenquam minus de se sentire video, quam eos qui supra vulgum sapiunt: nullus quoque minus doctrina satiari, quam quibus Palladis leviter laciniam libasse, non est satis, sed in abditissima ejus adyta penetrare decretum, & ad doctrinæ ἀκμὴν eniti. Quibus omnibus accedit sollicita & perpes formandæ juventutis cura. Ita enim non assuevisti solum, sed natus es, ut libenter te impendas, sæpe etiam seriis relictis, in commoda juventutis. Etsi quæ seria magis sunt? & aut ego fallor, aut Reipublicæ accedit quicquid in istis, ab institutione conficitur, qui illi crescunt, & adsurgunt. Sed cum præceptorum fere mores, in adolescentum migrent ingenia, & ab iis mutuentur, quod in omnem ætatem transmittunt, beatam ego illam judico juventutem, cui tua institutione, fini datum. A qua fieri non potest, quin ad magna exsurgant, & ad ampla Reipub. munera, cum laude obeunda. Jacent mehercle, etiam optima ingenia, si desint, qui excolant. Ita fœcundissimi sterilescunt, aut sylvescunt, sine cultura, agri. Adde illam, etiam tesqua, frugum luxuriabunt copia. Et quis dubitet in animis, culturam posse, quod in terra? sic tamen, ut quod in terris evenit, validiori aratro, ligone, marra, rastro, ad fœcunditatem provocanda sit una, mollior altera, quædam ultro fœcunda, levi manu colenda, dum rudioribus altera, ac non nisi per sudorem, magna promittat. Idem in ingeniis. Felix ille qui nihil negotii secum habet; at hic de se melius dici potest meruisse, qui malignitatem naturæ suæ vicit, & ad sapientiam se non perduxit, sed extraxit. Ut nulla malignitas tanta sit, quam non assidua virtutis exercitatio corrigat, & institutio: aut minus disciplina & labor in ingeniis potent, quam in reliquis industria. Magnos sane viros, perditâ pene ac desperata adolescentia in patriæ salutem natos accepimus. M. Torquatum ingenii tarditas in agrum tanquam in exilium ablegaverat, hic tamen periclitantem Latino tumultu patriam, insigni triumpho restituit. L. Valerium Flaccum, quem Roma projectæ libidinis juvenem, virum omnis postea modestiæ, ac probitatis, exemplum vidit. Jam quid Q. Fabii Maximi adolescentia fœdius? quid vero illo sene ornatius, quid augustius Roma tulit? Q. autem Catuli juventutem deliciis & luxu diffluentem quis credidisset in patriæ aliquando Principem, 'exsurrecturam? Duos in uno Sylla homines fuisse

ſe dixeris, turpem adoleſcentem, & virum fortem: duos etiam in Julio Cæſare, in Veſpaſiano, Imperatoribus. Themiſtoclis vero adoleſcentia quid licentius? at is exinde juventæ ſuæ maculas, rebus ſtrenuè geſtis ita eluit, ut Græcorum clariſſimus extiterit, & prælio navali, Perſis ad Salaminem victis, patriæ libertatis aſſertor fortiſſimus. Plurima generis hujus exempla, omnis retro ætas tulit, ut non ſit deſperandum inſtructori, ſi primis conatibus non reſpondeat eventus. Præſertim hoc ſæculi contagio, & morum licentia, quam tu quoque opinor, vides & doles. Benignior Deus aſpiciat,

—— Qui ſolus opem, qui ſumma medendi Jura tenet ——

Ille te, vir clariſſime, meo voto ſoſpitet, & Reipublicæ Literariæ diu ſervet incolumem. Animo interim ſemper, interdum & literis jungamur, quæ ſi obtigeam, inter repoſita & cimelia habebo. De me factum volo, & faciam ubi occaſio erit. Re hoc malo oſtenſum, quam verbis dictum. Vale iterum, & amplius, Academiæ (ea eſt tua laus) ornamentum, & φιλᾶττε ἀντιφίλει.

Delphis 6. Cal. Maii.
MDCXXXI.

CXXX.

Amicorum Opt. Max.

ERgo Amſtelodami agis? & conditione quidem adeo lautâ? Ita me poſtremæ tuæ credere jubent. Gratulor profectò ex animo. Digna eſt fortunâ iſtâ virtus tua. De Barlæo inaudiveram jam ante de te nihil: & nil minus, fateor certè, cogitaveram. Sed an Græcas quoque Literas, uti Leidæ profiteris: an Hiſtorias duntaxat? illud fac ut primis Literis ſcire poſſim: tum quis tibi in Leidenſi Academiâ ſubſtitutus: inſuper, quem finem illa urbium duarum controverſia ſortita fuerit: & quid ab utrâque curiâ judicatum. Denarii mei exemplaria rectè accepi, gratiaſque magnas ago pro editionis curâ. Scripſeram de Literarum Caſauboni editione; ac quæſiveram quo in loco illa eſſet: ſed tu planè nil reſcribis. Nuper admodum, aliud agens, incidi & in iſtas duas: quas, ſi tempeſtivum eſt, curabis ſuo loco inſeri. Quod invitas, ut excurram, vellem ut vis; ſed hæc tempora non permittunt, inſidentibus paſſim vias prædonibus potiùs quàm militibus. Quam jucundum mihi foret te videre & amplecti! ſed lætitiam hanc congreſſus mox triſtitia, poſtquam diſcedendum foret, oppido acerbam faceret. Mihi bene eſt in Dania. Dei gratia; favent proceres, amant docti, nec mutare temerè velim; optem tamen, ſi ſors ita utriuſque noſtrum ferat, ut corporibus jungeremur uſque ad mortem individui, ſicut animis juncti ſumus: eſſet mihi id profectò omnium multo jucundiſſimum: ſed permitto iſta Deo, qui res hominum omnes ordinat; ejuſque ſanctæ voluntati me ſubjicio. De Hiſtoria amici noſtri, idem planè hic Doctorum eſt judicium. Meam verò adeo probari tibi valdè gaudeo: neque dubito, quæ placere tibi potuit, eam etiam aliis placituram eſſe. Plura vellem, ſi liceret coram colloqui. O ſi tempus aliquando iſtud nobis donet Deus! quam utrique noſtrum iſthuc gratum foret! Vale, Vir clariſſime, & amiciſſime, in ætatem uſque Neſtoris; & ſalve cum tuis omnibus à nobis. Reſalutant Laurenburgius, & Stephanius.

Dabam Soræ ad diem iii. Junii, CIↃ IↃC XXXI.

Tuus fide optimâ,

Joannes Meurſius.

CXXXI.

PUdet, Vir Clariſſime, omiſſi officii cui me tam benigne à te provocatum vel per intempeſtivam moleſtiam invigilâſſe oportuerat. Verum omiſſi ad tempus potius pudere, quàm prorſus amiſſi pigere præſtat; quia tamen video me diutini ſilentii rationem debere, eam paucis cape. Poſt illas quibus humaniſſimo tuo ad amicitiæ munia colenda atque continuanda invitamento reſpondi gratiáſque egi, literas: cum plerique hic omnes Panico quodam terrore lymphati, convaſatis querelis, quaſi publico graſſante incendio, aut minitante tectis ruinam terræ motu, mortalium illam ſcopam peſtem (recentis ante quinquennium plagæ etiamdum memores) quæ anno qui jam proximè præterit, Londini metuebatur fugientes inconſulti ruerent urbem egreſſi; & ipſe cum Nobilibus fidei meæ commiſſis, in Cantium intra viceſimum ab urbe lapidem ſeceſſi. Exinde quæſitam à me reverſo nec inventam diu mittendi opportunitatem jam tandem nactus, ſalva tibi omnia ſana fauſtáque cum ſperem, mm

per

per literas hasce animi significes, propria illa perque omne ævum perennia precor atque animitus voveo. Impendio magis mihi lætitiæ ripas exuperaturo animo, si virtute tuâ, quâ mereris optimè si volente Deo qui te usque provehat maxime, omnia tibi secunda & prospera esse intellexero. Quæ vota tua, nec minus Reipub. Literariæ nomine concepta (tacitas privati Cultus atque Honoris flammas jam olim in intimis pectoris mei penetralibus accensas taceo) jubeat firma, fixa, rataque esse summus ille bonorum Fautor Deus. Vale, vir præstantissime, & me, quod facis aut fallis, amantem redama, nunquam secus merebitur

Tuus,

Tho. Farnabius.

Multum me debere video autori Satyræ cui nomen *Du vestram fidem*, cupióque tam honorificæ mentioni gratus esse, siquidem nossem cui deberem. Quod si tibi, Vir Clar. is nomine innotescat, hanc, quæso, apud te ineam gratiam. Quin & alteram; si quid habes ad Martialem, cujus secundam curam, &, uti spero, saniorem, diu cogitavi, jam apparo. Scripsi ad Cl. Heinsium, si qua possit, mihi comparet P. Scriverii epistolicas quæstiones ad Janum Rutgersium; ut & Tractatum de dubiis apud Martialem locis; quorum mentionem subinde facit in Notis suis. Vale, vir clarissime.

Londino Nonis Juniis,
clↄ Iↄc xxxi.

CXXXII.

Reverendo, Clarissimo, Doctissimóque Viro D. Gerardo Joanni Vossio *Historiarum Professori*, S. P.

Cum postremùm te, reverende, & clarissime vir, hîc convenirem, inter alia beneficia, quæ mihi immerenti spontè, & benevolo animo obtulisti, memini Reverentiam tuam mihi etiam promittere emendationes quasdam, & notas, in Satyras Varronianas. Insignis tua humanitas, vir præstantissime, tam me fecit audacem, ut eas nunc à te expostulare non erubescam. Scio vix ac ne vix quidem tantùm tibi à rebus gravioribus superesse otii, ut minuta hujusmodi curare, méque voti mei compotem facere possis. Sed nihilominus rogo, ut Reverentia tua vel eas tantùm emendationes, quas in numerato habet, quæque accuratiorem limam, curásque secundas non requirunt, mihi communicare non dedignetur. Sic amore, atque omnibus, quæcumq, à me unquam proficisci poterunt, officiis vadatum me, atque obstrictum habebis in æternum, & ad pristina in me collata beneficia, haud exiguus cumulus accesserit. Oro etiam atque obsecro, ut epistolæ illæ doctorum virorum à me descriptæ, quas Reverentia tua hinc discedens Amstelodamum secum asportavit, data occasione, ad me remittantur, quo alias iis, per otium adjungere, & Centurias aliquot colligere queam. Denique Reverentiam tuam etiam atque etiam rogo, ut eâdem operâ, αὐτόγραφον E. pistolæ D. Ursini, in qua se filiolo auctum conqueritur, restituat. Nescio enim quo fato * hujusmodi doctorum virorum nugæ, haud aliter, quam seria me delectent. Si Reverentia tua exemplar ejus desideret, & à me describi velit, occasionem clarissimo Domino inserviendi, quanquam in re levi, & exigua, me nactum esse gaudebo, & quamprimum me id munsurum recipio. Vale, vir humanissime, Domine, & amice plurimùm colende. Saluta quæso à me, amicissimè uxorem. Deum precor, ut te, tuamque familiam quam diutissimè incolumem servet. Vale iterum, vir honorande, & me quod facis, quamvis indignum, amore tuo complecti perge.

Reverentiæ tuæ addictissimus

Lugd. Batav.
iv. Id. Septem.
anno 1631.

& ad omnia officia paratiss.

Jacobus Lydius B. F.

CXXXIII.

Salutem in Christo.

Literas hodie tibi debeo binas: totidem enim accepi nec reddidi. Sum in hoc genere æris solvendo paulo tardior. Et certè aliquid tantum est quod possim solvere. Tanta enim mole negotiorum gravatus sum, ut aliquid sit & sæpius, quod mihimet-ipsi debeo nec solvere possum, quidni ergo & amicis aliquando? Et quod nunc in hoc scribendi officio tibi non desim, gratias ago stylo huic contractiori, qui hoc unum novit, multa paucis concludere.

*Intelligo

Intelligo ex utrisque literis tuis metum injectum esse Lugdunensibus, non solum ne te amitterent, sed & ne Academiam: salrem ne Professores quosque digniores ad se allicerent Amstelodamenses. Eos autem Primores Juvenum facile sequuntur, sicut illi præmia ampliora. Et quid fine his Academia? Superest ut vel stipendia adaugeant Leidenses, quod in bonum cedet Professoribus: Aut ut Professores Amstelodamum concedant, quod malum minatur Academiæ: Quin & civitati etiam, quæ ex frequentia Studentium ditior facta, nec cupit scio lucrum dediscere. Reliqua, in tantum te spectant, cupio audire, sed quum causa finita est, & quum statio tua fixa.

Filium tuum salvum, & reducem gestio videre. Hoc bene est, sed male quod abiit me nesciente. Quid? Ut ad re, quem tanti facio, quanti spero nosti, abeat filius tuus sine me? Iterum (si quæ occasio detur) non faciet spero. Et unicè probo quod tam cito remiseris. Non quasi de progressu ipsius, dum apud te dubium ullum, sed ne in Collegii statuta peccaret.

Si quæ parata habeas, nolim ut abscondas. Nosti quid sit, Lucerna sub modio. Nec erit male posita opera, si scripta illa quæ ut antiqua sunt, ita ante hoc sæculum pænè antiquata, è pulvere suo extrahas, usque aliquid lucis addas. Semper tamen inculco Baronium, & eò magis quia Ecclesia (sic enim scribis) summa votorum tibi.

Fran. Junius rediit in Britanniam citius multo quam opinabar, utpote qui satis novi quo animo in Gallias profectus sit.

Attulit secum Literas ab amplissimo viro Hugone Grotio, ad me datas. Gratissimæ illæ (virum enim illum doctissimum semper agnovi) sed rescribendi otium non datur. Nota etiam mihi probitas & eruditio Junii, nec opus ut à te habeam illum commendatiorem. Scias velim, me & tui & Grotii & sui causa facturum quod possum.

Victoriæ Principis vestri gratulor. Cedat precor in gloriam Dei, & bonum Ecclesiæ. De prudentia ipsius, & virtute militum, non est apud me dubium; sed si iterum & in mari non rubro Israelem prævivit nebula, dare quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo.

De filio tuo iterum. Et iterum si placeat. Nam cur non & hic duplex primogeniti portio? Certè mihi curæ erit, quam diu ipse sibi. Tu eum hortare ut facis. Et quo magis te & tua in eo conspexero, eo majori cura me eum prosecuturum spondeo. Quod reliquum, te & illum, & tuos, Deo fovendos commendo. Et quum fuerit opportunum te rogo, ut nomine meo virum illum spectatissimum Hug. Grotium, eique pro literis per Junium missis gratias agas. Hoc facto scias me

Amicum semper tibi fore

Novemb. 7. 1631.

Fidelissimum,

Guil. London:

CXXXIII.

Clarissimo, & Eruditissimo Viro, Dom. Gerardo Johanni Vossio, *Hist. & Linguæ Græcæ Professori dignissimo.*

Vir Clarissime,

SUetonium hunc, scriptorem, ut ego quidem existimo, & tu non ignoras, longè præstantissimum, ac cura nostra, si non nitidiorem, certè non pejorem redditum, jam primùm ad te mitto. Per occupationes est, quod non potuerim maturius. Animadversiones nostræ, non ita multæ, aut elaboratæ sunt; sed ejusmodi tamen, ut putem tibi homini doctissimo, & antiquitatis amantissimo, non ingratas fore. Quam malè Author hic cum optimis quibusque, à Librariis habitus sit, nemo paulò humaniorum ignorat. Hi ingeniosius alieno opere plus satis esse voluerunt, omnia immutantes, trajicientes, omittentes, pro libitu, ut visa abundare, aut hiare qualibet. *Reliqui Augustæ Historiæ scriptores minores jam sub prælo sunt. Pars eorum tertia, in qua illi sex, qui conjungi ferè solent, leguntur, carceres mordet. Eam Claudio Salmasio, viro, meo quidem judicio, consummatissimæ eruditionis, inscribere est animus, ut hac via aditum mihi ad amicitiam ejus sternerem. Præscriptio nostra ejusmodi est: *Excellentissimo Viro, Claudio Salmasio.* Quod ipsum, an pro dignitate ejus, amplius satis sit, tu non ignoras, qui eum propius nosti. Velim hac in parte, tuo consilio nos juves. Quod si feceris, facturum autem confido, beneficium hoc tuum, ut & alia in me merita, æternum, & publicè aliquando, si otium Deus, & vitam longiorem dederit, agnoscam: specimen hoc

hoc animadversionum velim per otium evolvas, & si quid ineptum, aut alienum in iis sit, pro authoritate tua castiges. Vale, vir eruditissime, & me ama, qui te efflictim. Reverendissimus avus meus, fratres, & omnes nostri, te, tuósque omnes quam officiosissimè salutant. Ad filium tuum Matthæum brevi scribam: habeo quod ejus interest non ignorare.

Dom. vestræ dicatissimus,

Raptim Lugd. Bat. 8. *Nov.* clↃ IↃc xxxi.

Marcus Buxhorn-Zuerius.

CXXXV.

Juveni Ornatissimo, Eruditissimóque Dionysio Vossio.

Juvenis ornatissime, eruditissiméque,

Binas tuas Epistolas, alteram xxvi. Octobris, alteram x. Novembris, hoc loci accepi, nec sine lætitiâ ingenti, & deprædicatione felicitatis meæ. Felix enim sum, quia Epistolis tuis dignus, ex quibus quantum me ames certus reddor. Neque ego de diligentia tua, neque tu de affectu meo, dubitabis unquam, qui tanta sumpsit incrementa, ut rumpi amplius nequeat. Ad me quod attinet, scribendo non defui, primam Hamburgo, alteram Lubecâ, duas hinc expedivi, adeo ut hæc quinta sit Epistola, quam duplicavi: quas omnes numne acceperis ignoro, sed scire maximoperè aveo; facies mihi rem gratissimam, si eo de negotio perscripseris. Jam ultimæ solvunt naves, post quarum discessum, scribendi omnis deerit occasio. Itaque hanc ultimæ volui officio Epistolæ fungi. Non dubito, quin petitionem perceperis meam, & te ad iter huc suscipiendum præpares, quamobrem ejus rei mentionem ampliorem injicere supersedeo, dicam modò quod res est, tibi profuturum iter istud. Videbis Livoniam, Moscoviam, Prussiam, Sueciam, Germaniam, quarum te non pœnitebit adspectus. Iter est facillimum, tempus breve, at mihi Livoniæque utile; illud quod eruditionis tuæ fieri particeps possim. Hoc quod nihil erit Liv. gloriosius, quàm tam divini ingenii juvenem habuisse. Nullas admittam excusationes, nisi legitimæ fuerint, & ejus generis, adferre te nullas posse, jam tum scio. Historiam enim tuam, quam intra breve tempus, absoluturum te scribis, versionem Priscorum similem, Typographi fidei tuto committere poteris; ita ut non opus sit, ea causa profectionem differre. Sunt & alia quædam, quibus te excusare fortè posses; sed levia sunt, teque eo esse ingenio scio, ut tot flagitantium, imo ipsius Livoniæ expectationi satisfacere, quàm ea considerare malis. Omnes enim, qui hic sumus, in spem certissimam adventus tui venimus; nihilque restat aliud, quàm ut votorum compotes fiamus. Itaque claudo, & Deum veneror, ut tibi mentem ad iter proclivem, ima ex bonitate largiatur, & te sanum incolumemque hùc deducat. Vale, amicorum jucundissime, & hujus tenuitatem Epistolæ, precibus meis condona. Claudo iterùm, voveoque ut tu viva sis Epistola, quæ videas, quanto cum desiderio te exspectaverim, quodque ad supremum diem sim futurus

Derpte Livonum xiv. *Nov. styl. vet.* clↃ IↃc xxxi.

Tuus totus,

Jacobus Skytte.

Si huc veneris, habebis Professionem extraordinariam, in Academia hac, quam tot mensibus, quot hic manere integrum tibi fuerit, retinebis, in quacumque volueris facultate, vel honorariam, vel quacumque conditione.

CXXXVI.

Clarissimo Viro, D. Gerardo Joanni Vossio, *Eloquentiæ Professori.*

Vir Clarissime,

Prælegit mihi è Literis illustrissimi Molini, ad se scriptis, Dominus Thadæus Vicus, ferè id quod inde excerptum, vides hic tibi transmitti: ferè inquam; nec enim si conferatur cum Archetypo, in omnibus, sat scio, respondeat. Addidit, quod videam nihil, verùm omisit quædam, quæ imprimis ego, dum legentem assequebar, notaveram. Uti quod verecundè admodùm, & magno observantiæ testimonio, profitetur hisce ipsis literis, vir illustrissimus, non audere se jam tantoperè pro transmisso specimine tibi obstrictum, ultra esse molestum, aut importunum; ideoque poscere, ut Vicus tanquam motu proprio, nulla Molini id petentis, mentione facta, aut per se, aut per Dominum Vandermyle, aliumque

prout

prout consultum judicabit, ulteriorem dicti operis perfectionem efflagitet. Quod Vicus omiserit, hic in eo quod vides apographo, certè nescio. Cæterùm id ego quale accepi lubens transmitto; ac ne quid fortè, in Italico Idiomate, legentem moretur, subnectam interpretationem Latinam. Quanquam verò confido supervacaneam istam operam meam fore, malo tamen in hanc partem, si peccandum est, peccare potius, ne defuisse videar quantillum, id est, laboris, aut tædii. Ergo habe.

Tenor in Literis à D. Molino Venetiis 14. Novemb. ad Secretarium Vicum, Hagam.

Habus à Domino Vossio compendium, in materia Archivorum, quo elegantius eruditiúsve desiderari nequeat, meísque ei literis, testatum facio, quantoperè id mihi fuerit acceptum. Verùm quoniam mihi scribit, non habuisse se plus temporis, quam diem unicum adimplendo isti operi, propter festinationem quâ urgebatur, rogo te procures, quo poteris me die opportunius, ut idem D. Vossius, insigni sua virtute, gratiam hanc perfectam reddat; Tractatum istum dilatando, & ampliando, præcipuè, quod attinet considerationes commodi, & incommodi, quod & in privatos, & in Principes, potest redundare, ex eo quod habeant, aut non habeant, habeántque bono, aut sequiori ordine composita Archiva: Videásque si inducas eundem D. Vossium, ad plenam operis perfectionem, quæ certè res erit pulcherrima, atque eo magis, quoniam non est, quod ego quidem sciam, ab aliis pertractata. Ex textura exigui illius speciminis, quod ad me misit, magni valoris D. Vossius, tam mihi *videtur concinnè ordinata, ut perfectionem*, uti dixi, mereatur, &c. Subjungit postea Vicus, missum ad te iri literas a D. Molino, per D. Vandermyle. Petiit à me ut si quid cognovero, non abhorrere animum tuum ab hoc labore, id ei significem, quo lætum D. Molino nuntium mittere & ipse possit. Si ocitiduo absolvi nequit, rogat viginti dierum horas subcisivas impendere, ne graveris, idque cùm maximè erit integrum, quod & memini dum me recolo, in suis literis dicere Molinum. Ego de meo addam nihil, certus me frustra calcar additurum, sive te impellat, sive non impellat ad hoc studium, tanti viri stimulus; qualis est omnibus eruditis, & tibi præ omnibus, qui illi & præ omnibus, Molinus. Tantum rogo, ut si te operi accingas, nosse id liceat, uti satisfaciam D. Vici, & sic quoque ipsius illustrissimi Molini desiderio. Vale, vir clarissime, cum lectissima conjuge, & erudita liberorum familia, bonísque omnibus fruere, quæ tibi precatur

Hagæ Comitis xii. Decembris, cIↄ Iↄ c xxxi.

Tuus,

G. R. Doubletius.

CXXXVI.

Clarissimo Viro Domino Gerardo Joanni Vossio, *Professori celeberrimo.*

Vir Clarissime,

Ostendit mihi in alteris illustrissimi Molini Literis, propensissimum tanti viri, erga te adfectum, & jam ante abundè tibi exploratum, is qui summoperè te colit Thadæus Vicus, & inde allatas quas vides chartas, ad te mitti postulavit, quod & ipsius, & tui causâ facio, quam lubentissimé. Molinus scire desiderat, cui nunc potissimum operi impendas mentémque manúmque, & Molini vice Vicus iterum obnixè petit, festinari illud de Archivis responsum, de quo scripsi nuper. Pasquinus, quid de Veneti oratoris martyrio voluerit, difficile sit conjicere, nisi ante noris Româ excessisse, mandato Senatus Veneti, Legatum qui apud Pontificem erat Pisaurum, eo quod Thadæus Barberinus, urbi Romæ à Patruo Pontifice Præfectus, & sibi, & Legatis cæterorum Principum, præripere locum tentasset, quem Legati Principibus suis, præ omnibus, uno Papa excepto, deberi de jure perpetua possessione stabilito contendebant. Cúmque inde enata essent publica dissidia, & Veneti Legati veredarius armatâ manu per Thadæum immissâ, liberatus esset ex ædibus Sancti Marci, Legato insessis, in quibus ille custodiebatur, quod emptus à Thadæo crederetur, uti ipsi cederet obvius. Legatus rem omnem serenissimæ Reipublicæ nuntiavit, ac protinus mandatum accepit, domum revertendi, secutique exemplum Legati cæteri, Urbe excessere omnes, atque in Suburbanis degunt, usque dum singuli intelligant à suis, quæ sit Dominorum suorum super hac re sententia. Nunc ultra non morabor tua magis seria, quam meæ sunt literæ. Deum precor, ut tibi, & familiæ tuæ æternum faveat. Vale.

Hagæ Comit. raptim die 22. Octob. 1631.

Tuarum virtutum Cultor omnibus officiis,

G. R. Doubletius.

Memor sis rogo Grotiani quem emi mihi petieram libri. Iterum vale.

CXXXVII.

Salutem in Christo.

NUdiusquintus scripsi ad te, Vir clarissime. Nuncius tum & Junius tuus, & Windebankus meus. Quum literas illas ad te dedi, prorsus nihil rescivi de filio tuo, nisi quod omnia bene Cantabrigiæ. Quum ecce Literæ ab amicis meis intimis, & qui tibi filioq; optimè vovent, ad me properant. Clamant filium tuum, non otiosum tantum, sed & penè dissolutum. Deus bone, qualis mutatio, & quam inexpectata! Doleo valdè, sed tua interest, ut quam proximum rescires. Aiunt illum, amore puellæ,& famæ non satis integræ (utpote degentis in diversorio) captum esse. Si matrimonium contrahat & tale, quantus dolor! Statim in ipso Nunc literarum istarum scripsi ad illos, ut omnia facerent quæ ægrum filium tuum possint sanare, aut saltem impedire ne sic miser pereat. Societas enim quâ fruitur in Collegio Jesu, illa altera Societate perditur, & unde violam quæret nescio. Consilium dant amici, nec aliud ego, ut tu quàm citissimè tanquam aliud volens filium accersas, celerrimum reditum promittas, sed quum in tuam, i. e. Patriam potestatem devenerit, potes alia & salubria consilia capere. Num Junius abeuns, eum non adiit? Num adiit, & nihil est suspicatus novi? Deus bone, quàm malè me habet animus! A tempore quo à te redux (diu id mihi videtur) me non invisit. Quum hoc audio, jubeo literas hasce meas volare, at tu jubeas reditum filii tui, saniora spero consilia inituri quum te viderit. Vale, & me ama, ut mihi molestum est hæc scribere.

Tibi amic.

Jan. 4. 1632.
stylo nostro.

Guil. Londin.

CXXXVIII.

Clarissimo Viro Gerardo Vossio, *Præceptori æternum observando,* S. D.

IN causa vestra Lugdunenses causâ cecidisse V. N. socer meus ex judicibus unus mihi retulit. At se provocare ad Ordines huic, credo & aliis, scripsere civitati. Si rectè atque ordine olim virtutem vestram coluissent, & comitem tantæ eruditionis Majestatem conservassent, nunc non necesse haberent sublatam ex oculis invidere melioribus. Neque hic subsistunt, sed etiam si Dis placet, summo Heroi, & nunquam satis laudato H. Grotio, manus injicere, (ô flagitium) tentant, aliasq; civitates, seu potius istos, qui eâdem viâ ad Magistratum grassati sunt, in consensum trahunt. Hi mores, hæc tempora, vix obductam cicatricem refricant acerrimi doloris, quem cepi ex obitu, heu nimis immaturo Magnanimi Blyemburgii, qui multis quidem flebilis occidit, nulli quam mihi flebilior. Jam fermè moriens me vocat, mi Beverwice, inquit, jam diu ex vultu indice animi dolentis collegi quam res meæ depositæ essent. Equidem confisus arti tuæ, & affectui, speraveram ex hoc malo me emersurum, sed quandoquidem Deo aliter visum, ego, quo nunquam amittes amiciorem, pro tuis in me officiis, gratias habeo immortales, & filios (adstabat major natu) æternum tibi relinquo obligatos. Quid mihi, Doctor utriusq; nostrûm amicissime, animi tum fuisse censes? ac quomodo ista, & istiusmodi plura audiendo temperare à lacrymis potuerim? Certè vix nunc hæc recordatio sinit, præsertim hac tempestate, quâ rebus viri incomparabilis, aliquod pondus in hac saltem urbe, afferre potuisset. Qui è Magistratu heroicas ejus virtutes colunt, cæteris ferè numero pares, genere, virtute, prudentia, eruditione, longè superiores. Imo absque uno foret, quem nosti,

Ὦ ἔτ᾽ ἄρ σφῶϊν εἶδον ἀναίτιον, ὅτι νῆας
Τρωϊάδ᾽ ἐπὶ σιδεΐαν —

Cuncti animis & votis, faverent rigido, veræ virtutis custodi, neque paucis probatus potius, quam multis foret.

Qui è nostris hodie, (non aderat nuper ὕπατος Καλλεσος φιλοχρόνος) ad conventum Ordd. Præfecti videbunt, ne quid Heros ab isto detrimenti capiat. Quin & ipsus mihi affirmavit, se magni facere virum magnum, & gratum sibi fore ejus adventum, si authoritate publica, ut potuisse referebat, venire maluisset. Quis non indignetur Batavos inveniri, qui Bataviam eo cive carere velint, qui eam immortali illustravit gloria, æternum Patriæ, & seculi decus.

Τῷ δ᾽ ἤτοι κλέος ἔσται ὅσον τ᾽ ἐπικίδναται ἠώς.

Cùm ut Zelandiam, & ultra omittam, in Gelria multos sibi faventes habeat, necnon in Frisia, inter quos affinis meus Veltdnelius, qui ex collegio Ordd. gener. legatione, ad Moscoviæ Ducem functus, iterum conci-

concilio ſtatus adſcriptus eſt. Hujus, communis ſoceri ſenatoris, & meo quoq; nomine rogo (nam ibi eſſe ex fide dignis accepi) amiciſſimam ipſi ſalutem dicas. Plura quæ tutò literis non committuntur, utinam in ſinum tuum effundere liceat! Non occiderunt omnium dierum ſoles. Interim vivat, rarum probitatis, & eruditionis exemplar, vivat, & æternum lætus bona tempora ducat; atque tu cum illo, V. Cl. cum Cl. Barlæo, aliiſq; literarum, & Patriæ columinibus. Quod ſi amare non deſinis, hunc Voſſianæ Diſciplinæ Alumnum, id quæſo ne ſilentio teſtatum facere velis.

Virtutum tuarum

Dordrecti 12. *Jan.* *cultor obſervant.*
cIↄ Iↄc xxxii.

Joh. Beverwyck.

CXXXIX.

Viro Clariſſimo, & Eruditiſſimo Gerard. Joanni Voſſio. S. P.

NOndum opinor excidit animo tuo, Voſſi excellentiſſime, noſtrum Amſtelodami colloquium, cum vii. Kal. Sextil. præteriti anni, album tibi meum offerrem. Is ipſe jam impensè te rogo, æquo animo feras, me his tandem literis mei apud te memoriam renovare. Locum certè amplius, pudori relinquere nullum potui, qui me à ſcriptione, ut olim Leydæ a crebriori acceſſu retardaret. Satis ſuperque, novi tuam humanitatem. Luculentam ejus erga me ſignificationem dediſti, cùm me Lugduni, adhuc hærentem, publicè diſputantem, benignè audires. Nunc Germano fretus candore tuo, me immeritum, ut in amicorum numerum recipias, obnixè precor. Sanè quanta hic omnium ſit expectatio de tuis laboribus, in hiſtoria Eccleſiaſtica, dici non poteſt. Majorem ego, φίλων εἰς παλαιὰν γαῖαν, reverſus excitavi. Adeo ut ſi liberare publicam fidem velis, opere nondum integrè perfecto, ἀπανθισματίῳ quodam nos beare opus ſit. Ita omnium hic in te oculi conjecti ſunt, ut qui ſolus es, quem Herois Caſauboni τῷ μακαρίτῃ, partes adverſus ἰησουϊτικὰς Loiolitas ſuſcipere æquum eſt. Nemo enim te melius poteſt id præſtare. Cæterum ὦ θαυμάσιε ἀνήρ, ſcito me non ſine conſilio Clariſſ. Lindenbrogii, (qui te utplurimum ſalvere jubet) commentariis illuſtranda, τὰ Ἀγαπήτου καὶ Βα- πολλῶν πραγματικῶν κεφάλαια, mihi propoſuiſſe. Illius ad Imperatorem Juſtinianum, hujus ad Leonem filium. Si ſingularem illam tuam, quâ τὸ φιλομαθὲς promovere ſoles, benevolentiam mihi præſtiteris, & nonnullis meam editionem, ut facilè poteſt capaciſſimus omnis eruditionis tuus animus, ornaveris, θαυμαστὸν ὅσον me tibi devincies: fortè in inſigni illa domeſtica tua, aut alius viri docti, Bibliotheca, quod ſcias, latet manuſcriptum aliquod, aut ipſe etiam, qui nihil ignoras, nihil non perlegiſti, quædam monenda habes.

Certè ſi MS. alicujus copia mihi fieri poterit, idoneos ſponſores dabo, qui me bona fide redditurum ſpondeant. Ignoſce, Vir literatiſſ. Totum illud imputabis tuæ humanitati, quæ me adeo impudentem facit. Ego quidem ſummæ tenuitatis mihi conſcius, non facile, in his ſtudiis quid tentarem, niſi conſilio amiciſſimi noſtri Lindenbrogii id facerem, qui & Pariſienſem utriuſque Editionem, & excepta ex Scholiis Moſchopuli in Agapetum, mecum communicavit. Deſcripſit ea Florentiæ, ex MS. quodam Bibliothecæ Marcianæ. Taceo graviſſimas, quæ me incitant, cauſas, quibus obtundere animum tuum, religio eſt. Negare velle, & magiſtratus noſtri, & optimorum hujus urbis virorum, de me aliquam eſſe ſpem, quem Parens jam quinto ætatis anno ſtudiis initiavit, ἀπονήπιον. Tentandum igitur aliquid quod & ex re mea erit, & erga literas optimas, immane ardens ſtudium teſtabitur. Μὰ τὸν Θεὸν, quam ego delector ſtudio humaniorum literarum: in quibus ætatem huc uſque ferè contero. Quo niſus fundamento, animum ſapientiæ præceptis compoſitum, & excultum, poſſe tandem aliquid in Eccleſia, cui me devovi, utile præſtare ſpero. Utinam ὦ θεῖε καὶ θαυμάσιε Voſſi, rivulum tuæ benevolentiæ, in me derivares, quem ego tantoperè admiror, colo, veneror. Athenienſes publicis execrationibus ſanciebant, ne quis ulli unquam viæ ignaro, indicium denegaret; tua id poſtulat excellens, & ſingularis ſcientia, Germanus candor præſtat, ut φιλομαθῶν neminem, fruſtra dimittas. Sed quæſo, Vir eruditiſſime, quo ſenſu dicit Agapetus, Τμήματι δ', ἐξ ὧν δώματα σεσωσμένα· An ut apud Terentium, neglecta jacet, ut Sophocles in Ajace accipit, pag. 106. Edit. Henr. Stephani. An quia agunt excubias, & præſidii cauſa, ut in Principum aulis locati ſunt: τμήματι β. περικλείομαι πολιτεία, & κγ. ὑπὸ τῦ Θεῦ, καὶ πορφύρᾳ βλέμματος, numquid novum hoc eſt vocabulum? Baſilius etiam τμήματι ξγ. Imperatori

ratori ἃς πολλοῖς τὸ ἐρυθρὸν ὑπόδημα tribuit. Sed quando in usu, Imper. rubri calcei? quibus etiam meretrices, & delicatiores mulierculæ, utebantur. Germanicum nobis est proverbium. **Es gehört mehr, zum dantz, dan ein pahr rohter schuhe.** πέδιλα alias ἐρυθρὰ, sunt punicei calcei; quales erant triumphalium virorum. Albanos olim Reges, puniceo pedum tegmine deliciatos esse, Dion. Cassius docet lib. 43.

Expone quæso de his mihi quid sentias, Vir eruditissime; nec admitte, ut frustra ad fores tuæ humanitatis, & benevolentiæ accesserim. Scio te germanis, & antiquis adhuc esse moribus; neque indigere eum amicis, quem omnes docti suspiciunt. Ætatem, & ipse meam agnosco; nondum enim xx. ætatis annum sum egressus. At eleganter Thebanus noster Vates, quem jam xiii. ætatis anno, interpretabar, nec sine Doctorum voluptate legebam φύοντι δὲ καὶ νέοις ἐν ἀνδράσι πολιαὶ θαμὰ, καὶ παρὰ τὸν ἁλικίας ἐοικότα χρόνον. Etiam hoc novi, quantum à te omnis fastus absit, qui bonos non ægrè admittis. Apud te, virorum omnium Doctiss. cœpti veniam fortè impetro. Paulum sepultæ distat inertiæ celata virtus. Si non subtilis ingenii, diligentis tamen, καὶ φιλομαθοῦς testis erit labor. Hæc in sinum gratiæ tuæ τὸ ἀμφόριον effundere libuit. Tui enim solius, πάντα καλὰ ἐγένετο. Vale eruditissime virorum nostri seculi, me totum tuum ama, & literarum, quando vacat, alloquio dignare.

Datum feliciter Hamburgi CIↃ IↃC XXXII. XV. *Kal. Februar.*

Diffusissimæ eruditionis tuæ Germanarumq; virtutum æternus cultor,

Bernhard Damke.

Salutant te officiosè, & salvere jubent, D. Frider. Lindenbrog. & parens meus, qui inter primos colit.

Vir optime, ne fortè decipiant te Tabellarii, scito nos semper pro literis hic solvere; ut non opus sit duplum illos accipere.

Si me ut spero, responsione dignatus fueris, literæ curabuntur seu reddentur Hamburgi, qui commorer apud colendiss. Parentem meum, M. Joachimum Damke, Pastorem Templi Nicolaitani.

CXL.

Salut. in Christo.

Vir Clarissime,

Admodum gratæ mihi sunt literæ tuæ, ut semper, ita nunc præcipuè. Diu enim expetii brevem, sed magis dilucidam sententiæ Godescalsianæ Expositionem, quam ubibi adhuc mihi videre contigit. Et certè lis illa de gratia & libero arbitrio eo inauspicatiùs mota mihi videtur, quia vix ulli, qui à primis ante S. Aug. Patribus recesserunt, tam fœliciter rem aggressi sunt, ac priores illi. Nunc literæ tuæ, & chartulæ inclusæ, mihi & votis meis abunde satisfecerunt, & gratias ago. Si quæ tamen sint, quæ post uberiorem disquisitionem prolixius placet scribere, mihi certe pergratissima futura sunt.

Exercitationes Grammaticæ tibi forsan (ut res tuæ sunt) necessariæ editu, aliis proculdubio utiles, mihi acceptiores futuræ, nisi te à Baronio avocarent. Summopere enim cupio historiam veteris Ecclesiæ à te aut compositam, aut limatam videre: id est, à præjudiciis, & contrariarum factionum interpolationibus liberatam.

Gratulor tibi de Dionysio tuo, quod annum vix egressus vigesimum tam alta sapiat. Si Rabbi Mos. Maimonidis transferre ex Hebræo cogitat, & Author placet & Argumentum, sc. de Idololatriæ Exordiis & Progressu. De nomine cui inscribere decrevit opus tam insigne, id mihi voluptati erit, quod placet vobis. Interim carmina ejus quæ geminum implent Panegyricum, Principi Arausionensium debita, avidius perlegi, sed (ut soleo) propere nimis præ negotiis, quæ me non à studiis modo, sed & à meipso divellunt.

Et utinam hic laus Dionysii terminus esse potest Epistolæ hujus, sed Johannes id non patitur, nec literæ tuæ per Junium nostrum allatæ. De amoribus illis si antea audivisti, eò doleo magis, quod monitis tuis non dico spretis, neglectis tamen, ullam cum ea consuetudinem ulterius foveret. Si nolit uxorem, cur vult consuetudinem? Cur famam placet alere in propriùm dedecus? Si extremæ dementiæ sit projicere se infra sortem suam, certe vix minoris est id agere quo magis fama frustra proscindatur sua. Negat hæc omnia audio, & spero vere. Sed vera sint illa de nuptiis, sive non, certum est & horas male collocare bonas, & æs alienum contrahere,

here, quæ duo, sola ut sint, ferenda non sunt. Hæc autem ita se habere, potes è chartula hac inclusa scire. Clausula est literarum Doctoris Beli, Collegii Jesu apud Cantabrigienses Præpositi, quas nuperrimè ad me misit. Belus Lingua vernacula scripsit, literas ejus Latinas fecit inelegantior calamus.

Junius statim à reditu & me consuluit, & Cantabrigiam petiit. Rediens inde me frustra quæsivit, ut quem negotia alibi magis detinent quam domi. Id tantum servo meo concredidit, intra triduum aut eo circiter adfuturum filium tuum. Ecce paro literas sed nimis properè scriptas, & de filio tuo nihil habent quod addant. A Junio ea spero accipies. Si bona sint, tecum gaudeo; si alia, & non pessima, potes id agere, Deo propitio, ut quum ad te venerit filius, redimatur quam queas minimo sive damno, sive periculo. Gravia certè hæc sunt, sed ad meliorem se frugem recipiet Filius, si forte (ut fertur) aberravit. Deus te diu incolumem servet tibi, tuis, & mihi

Nominis & meriti

Feb. 15. 1632.
Comp. nostro.

tui Cultori,

Guil. Londin.

Hucusque filium tuum expectavi frustra. Cantabrigiâ Londinum decessit antequam ego has literas scripsi. Si alas mutuatus est quibus ad te volet benè est. Sed timeo omnia. Iterùm vale.

CXLI.

Clarissimo Viro D. G. Vossio, *Hist. Professori*, Jacobus Crucius S. D.

JAM diu factum, cum ad te nihil dedi, Vir doctissime: sed nunc ecce compellor haud invitus, ad tibi scribendum, ab illo qui juvari de commendatione mea, apud te censet, & qui amari apud nos, spero & apud vos, præbuit se dignum. Adolescens est quem vides, Seminarii nostri planta, Scholæ discipulus, qui me juventæ suæ habuit Doctorem & Directorem ARNOLDUS VANDER-DUSSEN, gente Batavus, origine Delphensis & ex Patriciorum familia: qui indolem, animumq, ad omnem literarum ac morum elegantiam direxit, linguarum & Philosophiæ tyrociniis egregie defunctus: sed qui raras ingenii dotes velo modestiæ involvit. Ætas tenera adhuc (trium vix lustrorum) & liberali verecundia, qui virtutis color, se bonis omnibus commendat. Reliqua, quæ latent, elicient anni, & institutio. Mores, & judicium, virum pollicentur aptum ad altiora promoveri. Ab umbra igitur ad lucem se transfert, à pulveris situ, ad liberiorem scholæ vestræ illustris auram, & à privatis subselliis ad publica. Visurus, imo collaturus cum doctis, in celebri vestro Athenæo quæ vidit, aut legit; tu visurus quoque qui humanitate & affectu in liberalia ingenia emines. Me autore se transfert, & itineris omnem fructum meis consiliis hic metietur. Tu, vir magne, benigno vultu, hunc adolescentem excipe, rege, dirige, surgentem ad magna. Jam literis amœnioribus operam daturus, tanquam solidioris doctrinæ fundamentis; ut conquisitis abunde his literarum deliciis, Astrææ aliquando studia jungat pietati. Quicquid in candidatum nostrum præstitistis à parentibus haud ingratis, cum fœnore referes. Ipse dignum se favore tuo, ac benevolentia (ita spondeo) præbebit; ego verò in hoc Meo beneficia accepisse fatebor, & quibuscunque potero, officiis rependam. Ex ejusmodi surculis arbores educandæ; ex uberi hac semente, messis, quæ in Rempublicam & Ecclesiam se diffundat: Tu nunc in surculum benevolentiæ tuæ rorem, parentis & mea causa. Sic vale, Vir clarissime, tuis quoque votis faventem habe Deum, si huic, quem sisto, faveris, imo habe, uti faveas.

Delphis *in Musæo nostro* 12. Martii, M DC XXXII.

Doctissimo Barlæo Collegæ tuo, sæculi nostri Poetarum facile Principi, salutem adscribo. Sed tuæ quando tandem ad me literæ? Si teneam, quis me felicior? inseram velut gemmas Epistolari meæ telæ, quam nunc pertexo. Pondus proculdubio & pretium eæ addituræ huic operi, prælo brevi tradendo, ut si non meo, doctorum saltem nomine, commendetur.

Cupio, opto, exspecto,
Parcentes ego dexteras
Odi, spargo rosas.

Et ingenii tui strictura etiam ad nos volitent, ut jucundissimam tui memoriam blandienti gaudio foveam; quod in maxima felicitatis parte numerabo; nam quantum tibi deferam lingua & stylus hærent efferre. Quod non ad gratiam dico, ita sentio

&

& candidè de viro, in omnigena rerum scientia trito, ac subacto. Iterum vale doctorum ocelle, cum lectissima tua conjuge, JUNIA, & me tui amantem ama.

CXLII.

Clarissimo, Præstantissimo, Eruditissimoq; *D.* Gerhardo Joanni Vossio, S.

Clarissime & Eruditissime Vir,

DIU est quod te tacito affectu, & amo, & colo: ex quo videlicet, de præclarissimis tuis studiis, & scriptis, non ad pompam, sed ad usum, & emolumentum Ecclesiæ, atque Reipub. comparatis, cognovi. Amicum meum amplissimum virum Matthiam Overbequium, & discipulos meos, qui apud vos, dum hic immanes calamitates, totam Germaniam inundant, delituere; te semel atque iterùm amanter, & officiosè meo nomine, salutare jussi. Et nunc ex Hermanno Conringio, ad nos reverso, tibi id haud ingratum fuisse intelligo: facere igitur aliter nequeo, quin te metipsum modo compellem, quamquam mittendi occasio præproperè, (ut hic inter hasce turbas, fieri interdum solet) oblata, vix ullum scribendi spatium concedat. Id autem tibi certò persuadeas, virtutem tuam, & meum erga affectum, quicquid hujus audaciæ est, expressisse. Et meorum quos dixi relatu, & ex tuis ipsius scriptis, haud obscurè cognovi, te magno concordiæ & pacis, postliminio in Ecclesiam reducendæ desiderio flagrare. Quo equidem, uti & schismatum odio, me dies noctesque, quasi torqueri, neque volo diffiteri, neque possum. Summum autem mihi cordolium est, quod tanta sit seculi perversitas, tanta animorum in plerisq; pravitas, ut vix cuiquam de pace & concordia, verba facere tutò liceat. Ego viam me muniturum credidi; si antiquitatem Ecclesiasticam, pro mea virili excolerem, & juventuti nostræ quantâ maximâ possem curâ commendarem, atq; ita studium ejus, apud nos propemodum collapsum, instaurarem. Quod haud paulò felicius successisset, nisi ingens, & diuturna, hæc calamitas, omnes laudabiles conatus, in herbâ quasi oppressisset. Moliri tamen nonnihil volui, quamquam emoliri vix quicquam potui. Id cognosces ex tractatu de Conjugio Clericorum, quem transmitto, si eum inspicere tibi molestum non fuerit. Ego sane grandis beneficii loco habebo, si non inspicere modo, sed etiam censere, & me, ubi opus esse videbitur, vel monere, vel docere, dignaberis. Adjunxi apparatum, ante aliquot annos, inchoatum quidem, sed nondum absolutum, cùm privatis curis, tùm publicis tumultibus laborem operosiorem subinde interrumpentibus. Quem equidem tanti non facerem, ut à te inspiceretur, nisi quæ de concordiâ, quasi obiter, & aliud agendo adspersi, à te cognosci cuperem. Quâ fixi iidem expositionem Epistolæ ad Titum, haud magis aliàs pretii adjeci. Proœmium quod libris Augustini, de doctrinâ Christiana, & Vincentii Lirinensis commonitorio præmisi, cujus apud me nullum reliquum est exemplum, ostendet, ut spero, & præcipuis amicis meis, & olim quoque ex auditoribus, unus Joachimus Wiche-Wordius, civis vester. Cogor hic abrumpere. Cæterùm si hæc ipsa non ingrata fuisse intellexero, commodiore tempore, pluribus tecum, nisi molestum est, sermocinabor. Vale, & virtuti, atq; comitati tuæ, audaciam meam imputa.

Raptiss. in Acad. Julia, xx. Mart. CIↃ IↃC XXXII.

Vester quantus quantus

Georg. Calixtus.

CXLIII.

Clarissimo Doctissimoque Viro D. Gerardo Joanni Vossio, *Professori eminentissimo.*

Clarissime Vir, Amicorum meorum Alpha,

NIsi tibi Stephanii tui memoria intercidit, agnosces primo intuitu manum, quæ toties tibi, dum tempe vestra Leidensia incolerem, molesta fuit; imo vel etiamnum esse non desinit, licet nos immensa locorum intercapedo disjunxerit. Excitat audaciam meam, suavissima humanitatis tuæ recordatio, quæ tam luculentis erga me indiciis, toto illo studiorum meorum tempore enituit. In plebeiis animis dulcedo amicorum, simul eorum facta ex oculis amolitio est, restinguitur; at mihi interjectu loci desiderium tui vehementiùs gliscit, ut creberrimè cogitationis alâ, ad te properem, videarque mihi consuetæ familiaritatis, tecum instaurare commercium. Nunc verò literarium quoddam negotium fuit, de quo tecum agerem. Vita S. Wilhelmi Abbatis Monasterii ad S. Paracletum, in Dania ab ejus quidem discipulo

pulo conscripta, sed per Laurentium Surium, in compendium redacta, extat tomo II. de Historiis Sanctorum, a. d. vi. Aprilis. Eam ut per Amanuensem tuum describi, & per præsentem internuntium ad me transmitti cures, per genium te amicitiæ nostræ rogo, atque obsecro. Penes me etenim est volumen Epistolarum, ejusdem Wilhelmi Abbatis, in membranâ exaratum, quod olim, Deo volente, publici juris facere constitui. Huic verò instituto non parùm inservire poterit, hoc quicquid est monumenti; imprimis verò si ad calcem libri adjungatur. Si nonnulla in Saxone nostro, post meum è Belgio discessum, quæ observationem merentur, animadvertere tibi contigit, mecum communices, etiam atq, etiam abs te peto. Nam indies adorno, novam illam Saxonis editionem, quam toties coram promisi. Glossas B. Vulcanii, vel veteris alicujus scriptoris, in Martianum Capellam, ad me transmittas oro; nullus dubitans, quin intra trimestre spatium, per bonæ fidei hominem restituam. Gratulor tibi auctos honores, cui jam liceat in majori luce posito, & Theatro illo urbium Belgicarum, divini ingenii claritatem, per omnes literati orbis angulos, etiam ad ultimum Septentrionem nostrum, longè latéque diffundere. Inter nova habeto Selandiam insulam hanc nostram a. d. xxix. Febr. insolitis contremuisse motibus: quid portendant, novit ille qui solus omnia novit. Plura non est dubium, quin Meursius noster suppeditet. Benè fœliciterque vale, optime amicorum, & me pristino affectu tuo constanter complecti dignare.

Soræ a. d. xvi. April. ciͻ Iͻ c xxxii. *Observantissimus tui,*

Stephanus Johannis Stephanius.

CXLIV.

Clarissimo, & Celeberrimo Viro D. Gerardo Joanni Vossio, *Histor. Professori dignissimo,* S. P.

Amsterodamum.

Clarif. & Doctif. Vir, Collega observande,

Accepi nuper, te mittente, munus à doctissimo Casaubono, cui gratias agam prima occasione. Hæc cùm se offerret, pereruditum hunc juvenem Medicinæ studiosum, petii, ut tibi redderet munusculum, nuperi mei operis, quod se tibi sistit, ut à te discat, si tanti sit, ut ab otio tuo, aut potius à gravioribus negotiis, impetrare possis, ut in illud oculos conjicias, & censeatur ubi opus erit. Quicquid sit, animum mittentis, ut soleo, boni consules. Aliud jam sub prælo Elzeviriorum, sudat lucubrationum mearum in Genesin; sed longioris operæ, quam ut post paucos menses prodire possit. Interim paro me ad migrationem, qui in eum finem, ab Illustrissimo Principe, accepi diploma, in quo significat, quid me facere, aut procurare velit, & mihi in reliquam vitam adeo liberaliter prospicit, ut ingratissimus sim, nisi me totum, addicam ei muneri, ad quod me vocat, & pro viribus in illud incumbam. Quoniam autem Magnus ille puer, adhuc per ætatem, & staturam imbecillior est, quam ut hoc anno possit omnino à curâ mulierum avelli; prospexit mihi de ædibus, in ipso Aulæ ambitu, quæ olim fuerunt Graphiarii Junii, non procul à loco, ubi convenit supremum Consilium. Si aliquando Hagam excurras, non pertransibis nos insalutatos. Statui cum bono Deo, ad viii. Maii publicè coram Curatoribus Academiæ valedicere. D. Salmasius, acceptis ab utraque parte literis salvi conductus, in procinctu est, expectaturq, ante Kalen. Maias. Conductæ fuere in usum ejus ædes capacissimæ, quæ fuerunt olim Equitum Melitensium, ubi hortum habebit spatiosum. Plura pro tempore non addam, qui jamjam Hagam me confero, ut crastina die, volente Deo SS. Cœnam administrem adhuc hac vice. Saluta quæso, meo, & uxoris meæ nomine, tuam & tuos omnes.

Lugduni Batavorum X. *Aprilis.* ciͻ Iͻc xxxii. *Tibi ad omnia officia paratiss,*

Andreas Rivetus.

CXLV.

Vir Clarissime, Amicorum maxime,

Superiore anno nihil abs te literarum accepi, præter illas quæ datæ erant iv. Id. Maii: ego tamen semel iterumque scripsi post id tempus, si non tertium, & effigiem meam misi æri incisam: neque dubito quin acceperis. Si scires quàm mihi charæ sint tuæ literæ, & quam animum exhilarent, sæpe scriberes: ac vel unum hoc te valere. Quod ut tibi diuturnum esse opto, atque tuis item omnibus, ita etiam sæpe intelligere cupiam. Jam occasio tibi

est

est mittendi literas, quoties velis, & ego ipse viam tibi indicavi: quæso utere. Mitto nunc Solonem meum, qui si tibi gratum se præstare poterit, mihi quoque eo nomine multò gratior est futurus. Quod adjunctum exemplar vides, rogo ut Barlæo tradas, & salutem à me addas. Mitto etiam tres ingenii mei fœtus; quos te rogo ut excudi illic cures, seu Typographi, sive meis etiam sumptibus, qualicunque demum modo. Cuperem quamprimum fieri, & eâ formâ atque typis quibus mea omnia olim Elzevirii excudere. Si excudi meo sumtu illa debeant, velim tantum exemplaria quingenta excudi, & hoc quæso summâ curâ provideto, ne Typographus fraudem faciat, & seorsim sibi excudat exemplaria; quod cum meo detrimento non exiguo sit futurum: & obstringes in hanc rem ipsius fidem. Postquam absoluta erunt, mittes mihi exemplaria triginta; è quibus tamen unum tibi reservabis, duo in Italiam mittes ad Molinum & Bonifacium: duo quoque Leidam mittes, ad Cunæum Heinsiumque. Peto etiam abs te in majorem modum, ne graveris meâ causâ operam dare, uti prodeant hæc Opuscula emendatè, quantum ejus fieri poterit. Quo in loco sit illustris Schola vestra, aut quo nomine appellari magistratui vestro placeat, scire aveo; tum quid tu privatim agas, ac quid etiam luci destines ex tot monumentis tuis: insuper de re domestica universâ. Ea quidem mihi hactenus quartum mensem est adflicta. Unica enim filia mea per trimestre cum gravissimo certè morbo, ac periculoso valde conflictata, postquam Dei beneficio (cui gratias summas ago, ut debeo) vix evasit, mox in tertianam incidit, quâ nunc etiam vexatur; neque sola: nam & filium itidem eodem tempore eadem invasit febris; ac præterea etiam uxor, fracta curis, (nosti animum maternum & sollicitum affectum) ac vigiliis, & laboribus diuturnis à defluxione humorum, aures pariter atque dentes crudelissime infestante, majorem in modum cruciatur. Ego inter hæc, quanquam corpore Dei gratia satis sano; tamen animi excrucior. Nosti animum Mariti, nosti Patris. Sed hæc homini Christiano æquo animo sunt ferenda, & speranda meliora. Ego fero, ego spero, neque spem evertet Deus, aut confundet. O passi graviora, ac superiore anno, quod perlatum ad te puto, quidam è Collegis meis, Theologus professione &, si Deo placet, pastor, litem mihi de Religione movit, sed coactus est desistere; adversari sibi expertus ipsum adeo Regem nostrum serenissimum & primates Regni viros; addo Episcopos, & Theologos item alios, ac cordatos viros omnes, & prudentes extra eum quoque ordinem. Passus est existimationis suæ non exiguam jacturam. Certè istud verè dicere tibi possim, summam esse moderationem animi, & mansuetudinem eximiam, in Theologis hujus Regni: ut sunt viri si non famâ nominis clari, at virtute, & doctrinâ, & humanitate summa excellentes: quiq; nihil minus amant, quàm ferociam Germanicam. Et sic Dei beneficio transiit tempestas ista, in tranquillitatem maximam commutata; è quâ illud boni habeo, quod didicerim quam sim charus omnis ordinis hominibus in hoc Regno: equidem id antea sciebam satis, sed nunc magis sum expertus. Ita nempe Deum timentibus, juxta dictum hoc Apostoli, omnia in bonum cooperantur; videoque manifestè, quòd me tueatur Deus, atque pietatem meam curæ habeat. Huic deinceps me commendo: & te item, Vir Clarissime, cum uxore liberisque. Uxor mea, liberique, impræsens ægri, tuam & tuos plurima salute impertiunt.

Raptim Soræ ad Deam xxiv. Aprilis ciↄ Iↄc xxxii.

Tuus vere animi affectu,

Joannes Meursius.

CXLVI.

Excellentissimo, Clarissimo Viro, Gerardo Joanni Vossio, *S. P.*

QUod denuò gravissimas occupationes tuas interpello, Vir literarum famâ celeberrime, facit scribendi opportunitas, per Elzevirium Leydensem Bibliopolam mihi oblata. Nec sanè essem adeo τολμηρὸς, nisi scirem maximam tuam humanitatem; quam etsi non obscurè antea cognoverim, eam tamen mirificè auxisti. Ne quid præterita commemorem beneficia, quæ C. T. mihi præstitit, vel nuperrimè, Vir Excell. quanto me beasti bono: Inscitas meas literas, benignâ fronte excipis, ac respondere etiam non dedignaris. Et pro quo æternum tibi debeo, tantam in me derivasti, incomparabilis viri Hugonis Grotii, benevolentiam, ut nihil supra. Cujus vel solius gratiâ hactenus in Patriâ hæsi. Ut postremum saltem factum deprædicem, Vir seculorum memoriâ dignissime,

ſime, ne neſcias: proximis hiſce diebus, cum Notas meas ad Agapetum, tam divino judicio cenſendas, offerrem viro maximo, non tantum prorſus candidè, nonnulla admonebat, verùm etiam ultrò non rogatus, carmen Græcum præfigebat, dignum tanto viro. Quod ego ne expetere quidem auſus fuiſſem. Agapetum igitur, Vir Clar. jam abſolvi, ſumque jam totus in Baſilio. Antehac quippe ratio ſtudiorum meorum, ut facerem, non admittebat, qui diligentior eram in Hebraicis. Nunc cùm diſceſſerit Judæus, qui me in Rabbinicis docebat, ſubripio ſæpius cæteris ſtudiis tempus, idque impendo Baſilii admonitionibus, qui Agapetum paucis diebus abſolvi. Si ea etiam tibi, vir ſummæ eruditionis, ſpes eſt de meis ſtudiis, ut lubenter ornare me velis tuo teſtimonio, ſive in ligatâ, ſive proſâ ſcripto, quod meis præfigatur notis Philologico-politicis, maximam tamen partem Politicis ad Agapetum, item Baſilium, gratiſſimum, & perpetuâ colendum memoriâ beneficium præſtiteris. Ut taceam quantum mihi calcar futurum ſit, ſi & Grotio, & tibi, & Lindenbrogio, viris noſtra ætate maximis, ac cum omni antiquitate comparandis, placere mea videam. Vellem herclè ita ferre tempus, ut Cl. T. legere has notas poſſe. Quam optarem: ſic enim & meliores fierent, & emendatiores prodirent, quodque maximum, ego tanto magis erudirer. Novi E. T. genium, qui me non fruſtrà dimitteret, ut hac in re plurimum poteſt. Hexaſtichon Grotianum ſic ſe habet.

Ὡς ἐδίδαξ᾽ Ἀγαπητὸς Ἰουστινιανὸν ἄνακτα
Θέσπιον, ἀγνικάνας θεσμὰ δικαιοσύνης,
Οὕτως τὸν Ἀγαπητὸν ἔδωκ᾽ Ἀγαπητὸς καὶ αὐτὸς
Δάμενα τῷ ἐς ἀχλὺν πᾶσαν ἀποσκεδάσας
Εὐεπίης σοφίης τε πεσόντα, τοῦ πρὶν λήξεως
Ὅς νέος ἀρξάμενος ἄνθεα θεσπεσιολοῦς.

Multa viro maximo dictavit amor, qui tamen omnium primus, à te, Vir Clar. ortus eſt. In quo tam bono omine deſino, obnixè rogans, velis, vir ſumme, me amare, id eſt, juvenum φιλομαθῶν, quemque inter primos cultores, tot tuarum virtutum habes. Ignoſce etiam, quod ſtans uno pede, hæc σχεδιάζειν coactus ſum, ob feſtinationem Elzevirii, nec limatiores literas ſcripſerim. Vale, vir optime, inter eruditos noſtri ſeculi præcipue, & ſalve à Δημοσίῳ Grotio, Frederico Tilhobrogâ, parente item meo.

Hamburgi è Muſeo meo, CIↃ IↃC XXXII. decimo octavo Kal. 7.

E. & C. T. ſtudioſiſſimus Cultor,

Bernhard. Damke.

CXLVIII.

Clariſſimo Viro Gerardo Joanni Voſſio, *S. P.*

Ignoſces, Vir eruditiſſime, quod ab occupationibus iſtis tuis ſummis denuò obſtrepere audeam. Satis impudenter fateor, cùm te ſpecto; at cùm obſervantiam planè ſingularem, in te meam, quæ ſtimulos acerrimos ſuggerit, non poſſum non frontem non projicere. Et quamquam haud merear, ut benevolentia me aliqua complectare, humanitatem tamen, virtutem illam tibi propriam cum eximia eruditione, quam omnes admirantur, conjunctam, non meritum meum in conſilium adhibebis. Utrumque horum cujus ſingulari ſplendore animos tibi eorum devincis omnium, qui eruditum eſſe, & humanum, quid ſit ſciunt, ita me faſcinavit, ut omnem depoſuerim pudorem. Sine dolo dico. Nulli hæc fini, niſi ut tuum propellam favorem: ſi ſpes ea non decollabit, virgulam divinam tanti haud fecerim. Quare cum aliquando vacabit, non dubito, quin humanitatis jure, mecum acturus, literarum colloquio me dignabere. Noli eſſe difficilis, Vir Clariſſime, Clar. eruditiſſime, Erud. humaniſſimo. Numquid precari dignè ſatis poſſum? Quam avidè ſingulas in horas, tuum, vir optume, de propoſito meo conſilium, ſcire expetam, dici nequit. Adeo hæreo neſcius, an vitam an mortem, futurus hic mereatur fœtus. Si vero Agapeti putà, & Baſilii παραινετικῶν editio, tua opera ornaretur, aut MS. copia fieret, bene de me actum putarem. Reipſa me gratum præſtarem, & maturè ad Dominum ſuum omnia redirent. Vide, vir omnium eruditiſſime, quid maxima facilitatis tuæ ſpes, apud me poſſit. Παγκοσμίως, quam vocem in ſecundo capite Agap. habet, nondum me legiſſe memini. Æque ignoro, quid ſibi Baſil. Cap. 45. per tricubitalem terram ὑπὲρ τριπήχεως γῆς velit, in Latina verſione eſt, non amplius quam pedes quatuor & ſemiſſem. Nec ſimile quid occurrit, quod eſt, Cap. 54. φιλοσοφεῖν περὶ σωμάτων, φιλοσοφεῖν ψυχῆς ἰατρείαν. Tu vir ſumme, qui lectionis inexhauſtæ ἔμψυχος βιβλιοθήκη es, erudi me quæſo, & amore tuo æternum proſequere, ſic ego, cultu, & obſervantia. De rubro pedum ſubtegmine, quod prioribus meis quærebam, rem puto eſſe ſatis claram. Et per ὀρχουμένους διὰ δόρατα, ex-

cubias intelligo. Paucis hisce, Vir Clarissime, desino ne patienti humanitate tua abuti videar. Dignum vero te tandem, literis me tuis judicaturum confido. Vale, vir observantissime, & salve ab eo qui te ex animo admiratur & colit. Salutem tibi adscribi jubent, D. Lindenbrogius amicus noster, summe colendus, & Parens meus, tuæ Cl. cultor.

Hamburgi,
è museo meo,
cIↃ IↃC XXXII.
XVI. *Kal. Tertii.*
In Cœmeterio
D. E.C.P. Nicolai.

Addictissimus voto facto,

Bernhardus Damke.

CLVIII.

Excellentissimo, Clarissimo Viro D. Gerardo Joanni Vossio, *addictissimus cultor, adscribit* Bern. Damke.

S. P.

QUâ re satis magnas, tibi, Vir Excellentiss. agam gratias? aut quid primùm extollam? diffusissimamne eruditionem, quâ summo cuique hujus seculi palmam præripis? an maximam humanitatem? Utrumque in te supra fidem certat. Rarum hoc sæculo sanè munus. Ego ob omnia illa dona, malo T. E. admirari, colere, venerari, & tanquam in Numinis alicujus intuitu attonitus hærere, quam paupertini ingenii mei, cujus sum conscius, collutulare barbarie. Nulla vox est, quæ dignè ea possit comprehendere. Nam quidquid dixero, nimus id est. Hæc tua est illa gloria, Vir Clariss. ut nullius laudibus crescas, nullius vituperatione minuaris. Me tamen non planè silere, pietas postulat. Et gratitudinis est, præstita beneficia agnoscere. Quod affatim apud alios, facere malo, quam T. E. in os laudare, ne in scævam suspicionem incurram. Deo, Vir omnium eruditissime, non semper inaurata cadit victima, & placet, dummodò sit casta. Tu, vir Clariss. non me, non ætatem meam videbis, qui me favore tuo indignum, libens lubensque fateor: cultum modò, & observantiam in te meam, ab omnis fuci, & doli mali alieno animo profectam, benigna fronte adspicies. Utinam me citius natum Melpomene placido adeo vultu vidisset, ut tua dignus essem habitus amicitia. Nunc de tarditate annorum, meus in te, Vir Excellentiss. augetur cultus. Quem quo etiam cunque pacto testari velim, id omne est infra dignitatem tuam. Vel hoc si videam, quantoperè, Vir Clariss. de me meisq; studiis sis meritus Leydæ, tanto jam temporis spatio, ultra duos & semi annos, Præceptorem te habui, & colui: Bis cottidie licuit tua voce erudiri. Nec tamen etiam nunc, cum corpore abs te absim, æque ac præsentem docere desinis. Literis quæ diffusissimæ, omnisque veræ eruditionis indices sunt, invisis, errantem corrigis, dubium me reddis certum, indoctum erudis. Æternum se tibi, Vir Optime, Musæ nostræ debent. Et referet grates, quoniam non possumus ipsi, ille Deus quondam, qui tua dona dedit. Nimirum adeo pauci sunt hoc seculo, quod nisi Phœbus Pater prohibessit, brevi in barbariem præceps ruet, quibus solida est eruditio. Pauciores qui fideliter docere alios satagant. Cum tamen ἄφθονοι sint μουσῶν θύραι, accedit & hoc, nunquam satis æstimande D. fautor, quod me, non magni pretii juvenem, ingeniosiss. eruditiss. disertiss. D. Hugoni Grotio, de meliori, quod aiunt, nota commendasti. Quem ego virum, jam à primis ætatis meæ annis, quibus se ingenii, aut diligentiæ vis aliqua exerere cœpit, suspexi plurimùm. Vivit ille extra urbem in villa, ut vocant, Dockinhusana prædio Civis Belgæ Guilian de Mohr. Statim eò ivi. Ne enim se animus meus diutius continere tum poterat, tanto munitus parario. Pergratum & volupe erat, viro summo, cum tuo, Vir Excellent. nomine salutarem, & ut fidem haberet, literas tuas legendas traderem. D. Grotius, ut est vir admodum humanus, in prandio me sibi adesse volebat, nec dimissionis veniam ab eo impetrabam. Et quod caput rei est, τῆς ψυχῆς τροφῇ τοῖς καλοῖς λόγοις, (ut cætera taceam) quam liberalissimè me excipiebat. Hunc ego honorem, hanc, quæ obtigit, fœlicitatem tibi, vir maxime, debeo. Nec quidquam magis est in votis, quam ut aut parenti meo, aut mihi ulla se occasio offerat, qua gratum testemur animum: vel potius, cum satis digna referri gratia nequeat, ostendere saltem possimus, nos benefacta in me tua agnoscere. Ego sanè in tam boni nominis memoria libens acquiesco, & dum trium fila sororum patientur atra, T. Cl. in me, nihil tale merentem, affectum grato animo deprædico. Sed pecco in publica commoda, si te longis, Vir optimè, moror. Nam & à continuis studiorum vigiliis, in tanta adhuc ætate non remittis: Et in te solo Amsterlodamensis

menſis Athenæi fama ſita eſt, poſtquam ut inaudio, Clar. D. Barlæus, ſublimis ſpiritus, & hoc ſæculo facile Princeps Poeta ægrotat. Deus eum priſtinæ valetudini reſtituere, & in honorem Belgii ſuperſtitare diu velit. Unum præter immortalium gratiarum actionem adhuc addam. Merito ſanè aliquem ſtudiorum noſtrorum finem ponimus, ut & eo fœlicius in illis verſari, & tanto majorem ex jugi diligentia fructum percipere poſſimus. Et is cum pro diverſa ſtudiorum ratione varius ſit, mihi ſacrum Theologiæ ſtudium quam maximè arridet. Non ignoro, Vir Excellentiſſ. quantum in eo laboris, & diligentiæ collocandum ſit. Mihi tamen cum benè multi adhuc anni, ſi Deus volet, reſtent, ſpero, me divina adjutum opera poſſe, continuis ſtudiis exercitum, aliquid dignum Eccleſia præſtare. Non enim mihi placet præpoſtera quorumdam hominum diligentia, qui hæc ſtudia, quæ ab humanitate nomen habent, at cum ſapientiæ gravitate amicè conſpirant, non modo non excolenda, ſed ne attingenda quidem exiſtimant, leviter, & tralaticè neſcio quibus inutilibus diſciplinis imbuti, ilicò pulpitum quærunt. Cujus commatis homines, non pauci apud nos dantur, qui dum multa paſſim ex Poſtillis, ut vocant, decerpunt, concipilant, mutilant, egregiam laudem, & ſpolia ampla referre, imo longè optumè oleum ſe, & operam inſumpſiſſe putant. Tales frequenti numero apud nos dantur Theologi. At ego cum ſtudii hujus difficultatem video, quanta linguarum ſcientia, (quas me domi jam Rabbinica, & Thalmudica Judæus quidam converſus, natione Polonus, docet) quam diligens Patrum Lectio, & accurata Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ cognitio requiratur, non poſſum quin riſu excipiam αὐτομαθεῖς illos ſapientes. Immobilem ſæpe miſellum pecus, mihi movet, ut doleam, eò dignitatem ſtudii Theologici rediſſe, ut ab indignis adeo tractetur. Et ſiqui ſunt qui ſpeciem quandam eruditionis veræ fingere norint, alienis ii vident oculis, & ſat habent, ſi jurent in alterius verba: In Patribus indices ſaltem perquirunt, parvi facientes, quid & quomodo ab ipſis dicatur. Quæſtiones plurimas inutiles crepant, & ſi ad verbera res perveniret, facilè ipſi victores eſſent: Nam vita plurimorum, multo pejor Ethnicorum. In Hiſtoria Eccleſiaſtica vix pueri, & infantes ſunt. In qua excolenda, quotquot adhuc bonam mentem amant, ii maxima quæque, de tua, Vir Clariſſ. diligentia ſibi promittunt. Nec ego unquam ceſſo, omnibus bonis eruditionis, & eruditorum amantibus, plurima polliceri, de immenſa tua diligentia, & Remp. literariam adjuvandi prompta dexteritate. Nunc ego, vir Maxime, Orator ad te venio, tu ſinito exorator ut ſim. Idq, per Muſas, per Genium tuum, per humanitatem, atq, adeo omnia quibus jam immortale apud omnem poſteritatem, tibi nomen comparaſti, oro: Etiam hac in parte, pro ſumma tua eruditione, me erudias, quæ in excolendo ſtudio Theologico monenda habes, imprimis quo pacto, Hiſtoria Eccleſiaſtica, & præſertim recentior, fideliter ſit addiſcenda, & unde haurienda. Non ego ſum adeo ferus, & inhumanus, ut mei cauſa moram, velim injici continuis tuis, Vir Clariſſ. occupationibus, aut totam adeo Remp. literariam damnum pati. Sed ſi quando vacat, placet, & commodum eſt. T. Exc. eam mihi aliquando præſtabit gratiam. Sic, vir optime, mea ſtudia plurimum promovebis: Et ego ad extremum uſque vitæ halitum, ita me Muſæ ament, nunquam tanti benefacti immemor ero. Hoc eſt, obſervande D. fautor, quod volui addere. Nemo enim omnium λαμπεῖν φάος ἡλίου εἰσηγεῖτον felicius & melius Spartam illam ornare, digniuſque tueri te ſolo poteſt. Hæc ad te, Vir Excell. perſcribere volui, ſpe plus quam decumana ſubniſus, fore, ut non ingrata ſit tibi obſervantiæ meæ teſtificatio. Et ſi nimis longus dum ſum, peccare videor, veniam facile impetro. Non aliter certè potui, & pietas, ſeu gratitudo id poſtulavit, ὥσπερ καὶ εὐσεβείας τὸ ἀντιμετρῆσθαι τοῖς εὐεργέταις τὰς χάριτας, ait Baſilius Imp. Et humanitas tua cum eruditione incomparabili conjuncta, maximè me excuſabit. Vale, Vir Clariſſ. cum univerſa familia tua; ſoſpitet te diu ter ſanctus Deus, in gratiam tuorum, & ſalutem Reip. literariæ. Salutant te Vir Clariſſ. D. Grotius, & Tihobroga; Item Parens meus. Vale, vir ſumme, me ama, & aliis commenda. Et ſiquid in hiſce oris curandum, aut inquirendum habes, impera, non tu promptus adeo eris monendo, quam ego faciendo.

Hamburgi è *Muſeo meo*, cIↃ IↃc xxxII. V. *Id. Jun.*

T. Excell. & Cl. voto facto addictiſſ. cultor,

Bernhard. Damke.

CXLIX.

Vir Illustrissime,

Literis tuæ Id. Februariis datæ nuper ad me delatæ sunt. In quibus, quod mihi gratissimum, lego pro Amstelodamensibus pronunciatum esse, & te ibi inauguratum. Cedant tibi in bonum omnia: Spero enim te, Numine propitio valde, Sedem, non Studia, mutâsse. Stipendium altera parte majus usui erit tuis, quod paucioribus horis publice doceas, erit tibi & studiis.

Casaubonus à morte Reverendissimi Wintoniensis in meam clientelam transiit. Ego Patris nomine, & suo quæ potui feci, ut liber à curis, studiis indulgeret; quibus æque ac majoribus conatibus, (si majores sint) res domi angustiores obstare solent. Alia & majora facturus sum quum facultas adsit, & erit opportunum. Interim gaudeo tot nominibus tibi gratum accessisse Casauboni Optatum. Si qua in re aurem tibi vellat, spero mitius agit, nollem enim ut quid durius, quum tantis sis occupationibus distentus, nec vellem ut aliis quam tuis passibus, & quibus feliciter possis, progrediaris.

Armachanus certè noster Vir doctus & gravis, Librum tibi dicatum, à se scriptum, ad me misit. Gratias egi ut par erat: nam valde mihi Præsul ille ob multiplicem Doctrinam charus. Sed quum primum inspexi, nonnulla occurrebant quæ mihi raptim (prout res meæ exigunt) legenti, not ita arrisere. Præcipuè vero illa S. Aug. sensus restrictio, qui venerabilem illum Patrem nec Antiquioribus in Ecclesia, nec sibi ipsi, satis constare permittit. Gratias vero tibi ago summas, quod (etsi paucis id à te factum) significare placuit in quibus necesse tibi sit à Viro tanto dissentire. Dignare obsecro, si per otium liceat, pleniori calamo, breviter tamen, ea & si quæ alia sunt describere, & ad me transmittere, in privatum tantum usum vertenda.

De amplissimo illo Viro Hu. Grotio pauca habeo. Salutes quæso virum doctissimum meis nominibus. Fac etiam ut sciat gratum mihi admodum fuisse, quod calculo ejus dignissimo, indignissimus approbatus sim, quod ex ipsius ad Casaubonum literis intellexi. Cæterum reditum ejus in patriam, fateor mihi semper fuisse inter res vix credibiles, cujuscunque demum suasu fuerit. Nec deest mihi ratio, etsi non hic & nunc inserenda. Si iterum sponte Patria excedat, felix est quod eum tot Reges Principesque desiderant. Hoc uno infelicior, quod non tam, aut facile, aut tuto, eligere potest, aut eligi. Quod præ aliis non invides eum Britanniæ, placet id quidem, & quam utilis esse potest, non magis scio quam agnosco. Sed ut nunc res sunt apud nos, de ea re ne cogitandum quidem.

Quod interjicis de turbis Lugdunensibus, & Capitis supplicio irrogato Homicidæ, certè non sine dolore audio hæc & similia de Academiis. Inter pessimos mores quid restat, si occidere, vel occidi, sit Academicè vivere? Fœlix tamen Lugdunum vestrum, quod inter tam crebras cædes, tot habet tamen Nobiles, quotidie illuc advolantes, studii & eruditionis causa, auditque Asylum Juventutis. Sed non sic olim crevere Literæ. Quod reliquum est, (nam alia me avocant) cura valetudinem, ut diu usui esse possis Ecclesiæ Christi. Ævum schismaticum dicis; nec audeo abnuere: Interim necesse est ferre, quod nec vitare potest nec corrigere. Et certè morbus adeò complicatus est, ut nescio quem potest Medicum expectare præter Deum. Authorem Salutis nostræ dum precibus sollicitas sis mei memor. Vale.

Tui Studiosissimus,

Julii 3. 1632.

Guil. Londini.

Fere inter scribendum accepi Orationem à te publicè habitam, certè doctissimam, de Utilitate Historiæ. Gratias ago maximas.

CL.

Itane te, Vir Clarissime, negligere amicum, & tam bonam occasionem, quæ vix semel toto anno sese offert! Non speraram; nec profecto tu debebas. Nimis calidè ut te amo, ita Literas tuas cupio & expecto. Ægre etiam fert Uxor, nil responsi ab Uxore item tua se ad suas accepisse. Atqui non est quod obtendas festinationem ejus, per quem respondendum erat, qui se dies decem & septem Amstelodami substitisse, & Uxorem quoque tuam (nam te convenire haud licuit) de responso semel item, iterumque, compellâsse affirmavit. Misi tibi ternas lucubratiunculas typis illic evulgandas, sive meo

meo sive alieno sumptu. Admodum desiderabam scire, quid hic effecisses; nunc incertus animi pendeo. Certè cum incertitudo mittendarum literarum tanta nobis sit objecta, unam certam occasionem prætermittere nullo modo debebamus. Ego quidem minime officio desum, sed te jure hic accuso. Vide, mi amice, quid agas & quam graviter amicitiam nostram lædas, cujus munia non exerces tam fideliter ac debebas. Joannes Jansonius Bibliopola illic vester, operam mihi suam obtulit, si quid meum apud vos excusum velim. Mitto itaque *Regnum Atticum*, quod tu illi in manum trades, cùm editionem volet inchoare. Interim tibi reservabis; & urgebis etiam hominem, si fortasse Lentulum aget. Vale & salve cum tuâ tuisque à me, mea, item meis.

Raptim Soræ ad diem viii. Aug. CIƆ IƆC XXXII.

Tuus sine fuco,

Joannes Meursius.

CLI.

SCripsi ad te, Vir Clarissime, ante paucos aliquot dies; &, ut puto, rectè Literas accepisti; nam per certum hominem misi. Responsum tuum avidè exspecto, nec conceptam in te iram, ob priorem negligentiam anteponam; ac, ne Literæ deinceps errent, sicut hactenus, ecce tibi virum certum ad quem jubeas deferri, Arnoldum van Gendt Notarium Publicum in novo biscocti foro, propè Camelum, commorantem; ille Hafniam curabit, ad filium illic, Mercatorem notum mihi, & amicum; isque ad me sine morâ rectè mittet, uti inter nos convenit. Nuper aderam illustri Cancellario Regio, & injectus de te sermo: æstimat te & scripta tua, neq, ego, ut considere facile potes, sicut dignum amicitiâ nostrâ erat aliquid detractum ivi. Idem accidit apud Casparum Brochmannum, Theologiæ Doctorem, & Professorem in Academia Hafniensi. Cupiebat ille scire, quisnam Academiæ vestræ seu Gymnasium appellandum est, status foret: an futurum existimetur; uti illic aliquando facultates universæ sint docendæ, an verò mansuri sitis intra terminos facultatis Philosophiæ. Insuper & hoc quærebat, anne Eloquentiam, præter Historiam, etiam profitereris: quod si faceres haud paucos ex alumnis nostri Regis ad te commeaturos esse. Responde, quæso, ad hæc quamprimum, atq, salve cum Uxore Liberisque à me, meâ atque meis.

Raptim Soræ ad diem xxiii. Aug. CIƆ IƆC XXXII.

Tuus, ut nôsti,

Joannes Meursius.

CLII.

Clarissimo V. Gerardo Joanni Vossio, Erycius Puteanus *S. D.*

QUam familiaris sum, Clarissime Vir, tam liberè hoc ad te scriptum mitto, de principio ἑβδομάδος, in Orbe terrarum constituendo. Res ista ut nova, ita magna est: & lineâ tamen constitui potest. Nusquam incipere hebdomadem, quis unquam consideravit? Incipere in Circulo, quem Urbanianum appellavi, & per ipsam duxi Romam, novum pariter & magnum est. Ne homines invenirem, mare petii; mare quod ab urbe Roma, quam remotissimum esset, & sic tamen proximè accederem. Nimirum summi Antistitis authoritate opus erat, ut terminum Orientis, Occidentisque homines admitterent, & hinc septem dies numerarent. Si me amas, aut aliquid industriæ meæ tribuis, judicium tuum ad me perscribe, tam liberè quoque, quam te familiarem humanitas tua, præcipuum eruditionis ornamentum, facit.

Lovanii, in Arce, subito, cùm hic Tabellarius discederet. ix. Kalen. Septemb. CIƆ IƆC XXXII.

Doctissimo filio tuo nuper respondi; si redditæ sunt ex literæ, benè est, & gaudeo.

CLIII.

S. P.

ORatio tua inauguralis, Vir Clar. quam cum literis ante aliquot menses ad me miseras, mihi salivam movit, gratulatusque denuo sum & tibi & gymnasio novello, gnarus utique nihil à tuo ingenio proficisci posse, nisi μνημῆς & cedro dignum. De quo munusculo tibi ingentes ago gratias, dum occasio emergat, rebus meis in tuto collocatis, te remunerandi. Jampridem autem vicem literis tuis reddidissem,

dissem, nisi lentum & anceps negotium, de quo ubertim ad te scripseram, impetum meum sufflaminasset, fidusque homo defuisset, cui Plautum tuum, cujus usura diutina tam propenso studiis meis commodandi affectu mihi concessa me tibi impense obstrinxisti. Donec nunc nuper cum familia mea ad Socerum meum Gerardum Vander Luan intervisendum huc evolavi, ubi commodum mihi obtigit opportunitas per amicum meum D. Plockium, qui in se recepit, se curaturum, ut tibi an coram bona fide testatur. Nihil autem mihi magis in votis erat, quam ut ipse te venerari gratesque agere potuissem. Sed aer inclementior compedes mihi injicit. Utinam ab occupationibus tuis tantillum temporis impetrare posses, ut uno verbo indicium faceres, te illo positum, deque Lycei vestri facie aliquid attexeres, ut liqueret ecquid speculæ relictum esset. Editionem Duscam jam illi jungere promptum non fuit, sed in aliud commodius tempus pace tua rejicere visum est. Ita æternum valeas, Vir Clar. meque amare pergas, qui te æstimo & colo.

Dabam Lissæ in prædio Soceri xvi. Kalend. Octobris cIↄ Iↄc xxxii.

Tuus omni fide & obsequio,

Eustathius Swartius pro tempore Rector Scholæ Sylvæ-ducensis.

Officiosam salutem tibi familiæque tuæ à socero affinibusque meis subscribo.

CLIV.

Clarissimo V. Ger. Jo. Vossio, Erycius Puteanus, *S. D.*

BEnignè & eleganter, de Circulo meo judicas, Candidissime Virorum, & me obnoxium tibi, tam amicâ Epistola reddis. Equidem tuo subvectus Elogio, triumphare videor: & quia tuum impetravi, nullius jam judicium metuo. Videbis igitur propediem, dissertationem meam: videbis rem nudè nuper propositam, Theoresibus suis explicatam. Unum rogo, ut elogii tui verbis, munire mihi inventionis novitatem liceat, & clarissimum nomen tuum usurpare. Verbis inquam, in Epistola tua expressis. O aurum, O gemmæ! sed ad affectum tuum venio, quem satis æstimare non possum. Cupis enim, & me, & mea in tuto esse, atque etiam meos. Quid igitur dicam? Hoc effice, quæso, ne aut Proceribus, aut Principi ignotus sim. Ea enim studia tracto, quæ cùm nemini gravia sint, vestra potissimum debent appellari: quæ cùm ab humanitate nomen habeant, nullam hostilitatem agnoscunt. Utinam vero tota belli factio, securâ tandem quiete componatur! Tractari cœptum est, Deus, pacis author adsit, & saluberrima agentibus consilia inspiret! Corputii nomen antiquâ adhuc memoriâ colo. Patrem igitur, & filium à me salutes velim. Sed Grammaticarum Institutionum opus, quantum potes, promove: ut quantum Latina habet Lingua, & Elegantia, industriæ tuæ, & eruditioni debeamus. Mihi nunc à Vossio meo discere, suave erit. Optimum doctissimumque filium tuum Dionysium, & ad famam assurgentem, animo complector: quem hortari quoque audeo, ut cœptam tralationem strenuè prosequatur; imò ut in Cæsare illustrando pergat. Cæsar est: & hoc ad laudem satis. Excutiam vero Bibliothecas hic nostras, & manuscripta Exemplaria quæram. In Martiniana, satis celebri, nullum est. Si quod, imo si quæ invenero, ad te mittam. Vale, & me amare perge.

Lovanii in Arce, Postridie Kal. Octobr. cIↄ Iↄc xxxii.

CLV.

LIteras tuas, Vir Clarissime, vii. Kal. Octob. datas, heri accepi. Primæ illæ à multo tempore, cum jam quintas has tibi mittam intra hoc semestre tantum. Impatienter, qui meus in te est adfectus, Literas abs te exspectavi; & ægerrime mihi fuit, neglectam abs te occasionem per Slaglosiensem illum Mercatorem vicinum à duabus leucis, & amicum rescribendi: quæ non nisi semel sese toto anno nobis exhibet ideoque jure occupanda erat: præsertim autem cum mittendum aliquid supellectilis esset. Sed hæc si jam est coempta mitti vere proximo poterit, si Deus volet per eundem, tunc de more rediturum. Proximis meis ne tamdiu Literis tuis, ob latorum incertitudinem, carere cogar, indicavi cui tradere illic debeas, nempe Arnoldo Van Gendt, Notario Publico, qui hic Hafniæ filium Mercatorem habet, cum quo ego

Ita

Ita rectè posthac curabitur quicquid scribere cupiemus. Ad priores Literas meas addideram Syntagmatia *Piræum*, *Reliqua Attica* & *Familias* item *Atticas*: ut si nemo suo vellet, meo sumptu ederentur. Maxime avebam scire quidnam illic factum, aut futurum esset: sed tu ne gry quidem indicas. Ignoras desiderium meum, vir amicissime, qui hæc præteris silentio: sed nimirum festinatio nimia in causa fuit, cur id obliviscereris; nam non dubito quin acceperis; quando Literas, quibus huc adjuncta erant, accepisti. Magis alterum me angit; quod nil item nunc significes, an acceperis eas Literas, quas Augusto Mense dedi; & addideram *Regnum Atticum*, sive de *Atheniensium Regibus*, eorumque rebus gestis Libros tres. Certe nolim periisse & nec spero; nam Mercator ille per nautam fidei perspectæ misit: & te accepisse confido: sed hujus quoque mentionem tuam illam festinationem nimiam exclusisse. Quæso proxime fac sciam, & respondendi viâ indicatâ utere. Petieram abs te, ut Joanni Jonsonio traderes, qui ad excudenda mea operam mihi suam obtulit. Hic si cesset, aut sententiam forte mutet, nam responsum necdum accepi, libenter Gulielmo utar, quem commendas maximopere; verumtamen eâ Lege ut non tantùm Danicam Historiam meam, sed & reliquas item lucubratiunculas, quas subinde sum missurus, suis typis publicare animum inducat. Id si velit, stat sententia. Quod Historiam autem attinet; versor nunc in continuatione Saxonis, usque ad Domum Oldenburgicam, à quâ inceperam, pertexenda, & non multum (Dei Gratiâ) à fine absum. Illustris Dominus Cancellarius Regius, etiamsi editâ Pontani Historiâ, operam repetere me istam voluit: quâ finitâ, quæ in domo Oldenburgica inchoavi, etiam deinceps persequar. Quæ pridem edidi de primis tribus Regibus, ea recudi à quoquam nolim, nisi ex meo exemplari, quod hic habeo à me correcto: idque ubi opus erit ad te mittam. Quæ tu nobis à te opera tam præclara polliceris, etiam atque etiam videre opto. Filii tui Dionysii instituto ex animo faveo, & hoc ipso Patris sui filium se esse ostendit, quod per ejus vestigia ad immortale nominis decus viam insistit. Utinam juvare possem; sed nil habeo quod submittam. Ante hos triginta & tres annos cum Curas Plautinas, & una cum illis Animadversiones Miscellas darem, memini me locum quendam, ipsi Lipsio desperatam restituere, inspiciat, si operæ erit & examinet; ac, si dignum existimabit mei nominis eâ in re meminisse, gratum erit. Locus exstat Animadvers. Miscell. Lib. I. Cap. XIV. Quæ Uxor pro emenda supellectile meo nomine expenderit, proximis tuis indicate, ut per Mercatorem tibi mox refundam. In Patriæ meæ tot victoriis serio gaudeo, atque Deum supplex quæso veneror que ut constantem ei esse hanc felicitatem velit. Eundem rogo, ut te tuosque omnes diutissimè porro servet: estque id omnium nostrum votum. Resalutant te Landenbergius & Stephanius, qui exspectat avidissime quæ promittes per Mulenium.

Soræ ad Diem iii. Novembris ƆIↃ IↃC XXXII. *Tuus constantissimè,*

Joannes Meursius.

Defectum in Solone meo proximè mittam, nam petendum Hafniæ exemplar erit.

CLVII.

Optimo & Clarissimo V. Cer. Jo. Vossio, Erycius Puteanus, *S. D.*

NOS pergamus inter nos amare, O delicium meum, & plures erunt, qui suo affectu, utrumque complectentur. Doctissimo illi Amplissimoque Simoni Beaumontio, placere imprimis cupio. Adibo virum, & Literis meis, &, ut munusculum simul adferam, Circulo. Tu facies, ut illæ gratæ sint: hic etiam quia aliquid à novitate pretii sumit, æstimetur. Conor certe hoc nunc argumentum plenius illustrare; hanc maximè ob causam, ut Encomium, quod benignissimè perscripsisti, aliquo modo mereri videar. Circa Manuscriptos nihil adhuc effeci. Qui prompti esse poterant, & bonæ erant notæ, ab Amplissimo V. Joanne Woverio collecti, & in Hispaniam ad Comitem Olivaresium, nuperrimè missi sunt. Mireris hos nunc etiam Thesauros, à tam Potentibus instrui; negligi viros, qui quomodò iis sit utendum Thesauris soli intelligunt. Italiâ animosior, quæ Belgas quærit, ut Cathedræ loquantur. Ecce te occupare audeo, ut expertissimum, Fortunatum Plempium, Medicinæ Doctorem, Civem urbis vestræ, nomine meo, imo Cardinalis Bentivoli, Antistitis

Antistitis incomparabilis interpelles. Si conditio placet, primo loco docere Medicinam Bononiæ poterit; conditionem autem ex adjunctis his Bentivoli, ad amicum meum Chrysogonum Flacchium Literis intelliget. Tuâ utor Operâ, quia Plempium non novi, facies autem, ut per hunc Tabellarium, mentem Plempii intelligam. Hoc rogo, & ut amare me pergas. Vale optime, Clarissimeque Vir, & suavissimam Conjugem, Liberosque à me, mea, meis, saluta.

Lovanî, in Arce, quam utinam aliquando videas! Postr. Eid. Novemb. cIↄ Iↄc xxxII.

CLVIII.

Clarissimo, Doctissimoque Viro Domino Gerardo Joanni Vossio.

Clarissime, Doctissimeque Vir.

Licet summâ in expectatione, hactenùs mihi fuerint Literæ tuæ, quibus nihil antiquius, nihilque jucundius duco; gratissima tamen contigit peramica salutatio, quâ me nuper in Epistolâ, ad communem amicum nostrum Meursium scriptâ dignatus es. Unde advertere potui, te nondum omnem Stephanii tui memoriam abjecisse, sed vivere adhuc in pectore tuo, igniculum quemdam propensi erga me affectus, qui tunc temporis, quùm Athenæ Belgicæ studiorum causâ, me detinerent, luculentis subinde indiciis, enitescere cœpit. Meum certe animum æterno amoris mancupio devinctum tibi habebis, dum animâ spirabo meâ. Vitam Wilhelmi Abbatis quod attinet, velim eam, quam primùm fuerit occasio, describendam cures. Multum enim inservire mihi poterit, in contexendis Prolegomenis quæ novæ Saxonis mei editioni, præfigere animus est. Et siquid penes te fiet præterea, quo institutum meum juvare liceat, impensè peto, ne eo me fraudari patiaris. Nam per quos profecerim, olim ingenuè confitebor. Dionysio tuo meliorem, ut comperi, vitam debebunt propediem Commentarii Cæsaris. Deus conatus ipsius secundet! Primam commentariorum Linguæ Latinæ partem, quâ etiam Remp. Literariam, beare constituisti, mecum ut data occasione communices, peramanter rogo. Paria facturum me spondeo, ubi aliquem paupertini ingenii fœtum, dias in luminis oras procudere, majus mihi otium concesserit. Benè Vale, Belgii decus, & dimidium animæ meæ.

Soræ ad diem iv. Nov. Vet. Calend. cIↄIↄc xxxII.

T. omni affectu, & officio.

Stephanus Johannis Stephanius.

CLIX.

Viro Incomparabili Gerardo Johanni Vossio, *S. P. D.*

Nihil magis studeo, Celeberrime Vossi, quàm gratias florentissimorum hominum colligere. Inter quos cùm te semper eximium habuissem, & essem admiratus; sæpè mihi admota est voluntas, coram noscendi, & vultum, & virtutes tuas, quæ te jam pridem totius Orbis oculis exposuerunt. Sed dùm hæreo inter cupiditatem pudoremque; dum molliora semper tempora aucupor, & exspecto, jam sesquiannus abit, ex quo & compellare te desideravi semper, & nunquam ausus sum. Intereram, quoties Amstelodami fui, doctissimis prælectionibus tuis, eo quidem animo, ut cùm abeunte congrederer, sed reipsa expertus sum, verissimè dictum à Pallade Homerica.

—Θαρσαλέος γδ ἀνὴρ ἐν πᾶσιν ἀμείνων
Ἔργοισι τελέθει εἰ ϰ πόθεν ἄλλοθεν ἔλθοι.

Nuper admodum pulcherrimæ occasioni, quasi in sinum delatæ, ipse defui. Cum enim Amstelodami, apud virum præclarum, & tibi, ut tum cognovi, familiarissimum Johannem Vikewort diverter; sponte ille, ut est humanitatis, & candoris summus, promisit prostridie, me adsumpto, te domi tuæ videre. Verùm ipse, mihi ut dixi defui; non enim res me alicujus temporis moram tunc quidem panebantur. Nunc tandem per literas, (quæ ita pudibundæ esse solent, ut tamen frontem licentius exuant) id tandem tentandi confidentiam sumpsi, cui toties nimis molesta mihi verecundia mea intercessit. Quia tamen ne nunc quidem misissem, nisi insigni humanitate Domini Vikewortii fretus; cùm hunc hominem adolescentem quidem, & nulla admodum nota commendabilem; tamen tibi traditurum mihi promisissem. Cæterùm, ut vel nævo aliquo, me cognosceres, orationem à me Nupereumali, quo plausu recitatam ad te mitto:

mitto. Quam tamen ut cederem, ego initio infra fiduciam meam posui, nisi fuissem virorum clarissimorum hortationibus impulsus: Quos ut fortasse consilii sui nondum pigeat, me tamen jam obsequii pœnitet. Sed ea ætas est, ut & commendari, & proficere queam; à te, vir maxime, summoperè contendo, ut permittas mihi, insignes virtutes tuas admirari, quas intelligere nondum possum. Inter eos autem, quos favore, & amicitia dignaris, ut me colloces, si non preces meæ, at tua singularis, & toties mihi deprædicata humanitas suavissimique mores, à te impetrabunt. Fœlicissimè Vale.

Norvici iix. Cal. Novembr. anno cIↃ IↃc xxxii.

Excellentiæ tuæ

dicatissimus,

Vincentius Fabricius.

CLX.

Clarissimo Viro D. Gerardo Joannidæ Vossio, *Collegii Amstelodamensis Professori primario,* S. P.

Tardiusculè præsto, quod promisi, vir clarissime; tenuit enim opinione me mea diutius patria, quam transivi, & in ea, partim cognati, partim amici. Nunc tandem tibi mitto libros, quos designaveras, uno excepto, qui ad manum non erat. Tacerem de illorum pretio, (nec enim id parvi pendimus, quod vir tantus ista excutere dignaris) nisi tu pro tua modestia, cui gravis esse non debeo, aliter fieri jussisses. Hamburgi * Τὸν μέγαν aliquoties convenì, nunquam antehac mihi visum, sed vidisse juvat, & in perpetuum juvabit, in quo verissimum deprehendi, quod vulgo dici solet, omen nomini convenire. Utinam tandem & par fortuna meritis ejus responderet! Sperare juvat, uxorem ejus, quæ me præsente, in patriam reversa est, amicorum consilio, atque ope, quippiam moliteram, virtute sua dignum, ut quæ marito primum libertatis, eadem illi tandem, & patriæ recuperandæ, sit dux atque ministra. Nos novum hic Deo providente Regem nacti Uladislaum, defuncti primogenitum, secunda quæque auguramur. Tenuit aliquandiu suspensam electionem altercatio, de pace inter diffidentes, de Religione Regum sacramento firmari solita, à qua Pontificii nonnullos, qui de Trinitate sacra, minus rectè sentiant, exclusos volebant: sed audio veteri consuetudini, pleraque relicta, quædam etiam futuri Regis judicio, de quo bene speramus, submissa. Vale, vir clarissime, & mihi favere perge.

* *Hugonem Grotium.*

Tuæ dignitatis

Dab. Dantisci A.D. iii. Cal. Oct. an. æræ vulg. cIↃ IↃc xxxii.

studiosissimus,

Martinus Ruarus.

CLXI.

Salutem in Christo.

Junius vester, nosterque, vos & nativum solum repetit. Causa itineris est Comes Arundelianus, cui jam fœliciter servit. Comes ille non genere clarior quam virtutibus, Legatus Regius ad Sororem Reginam Bohemiæ, ad vos proficiscitur: tum ut ei solatio sit graviter amissum maritum dolenti: tum ut eam, si ita Deo & Reginæ visum fuerit, in Angliam reducat. Hinc occasionem avide arripiens Junius, me gaudio perfusus adit, & vos, desiderio prius quam ulnis amplectitur. Quæris ergo, cur Junius sine Literis meis? Certè non est quod nihil habeam quod scribam, scribo enim (ut vides) etsi nihil: sed non inscio Junio aliis manibus Literas meas credidi, ut Juvenis hic, præclaræ certè indolis, qualem qualem occasionem habeat te videndi, & meo nomine salutandi. Filius autem est, & natu quidem maximus honoratissimi D. D. Francisci Windebanck, Regiæ Majestatis nuper Secretarii, & à Consiliis: viri ut alias dignissimi, ita mihi per annos triginta & amplius amicissimi. Juvenem hunc eo amore quo amicos beare soles prosequere, & omnia quæ nunc petenda sunt perfecisti. Velim etiam ut Junio gratias agas, quod hic amici mei filius ei curæ sit. Quod nec multis, nec sæpiùs scribo, negotia mea in causa sunt, non animus. Baronium tamen etiam nunc inculco, & scis quid magnopere velim. Hoc etiam habe: me omnia fecisse, & facturum, quæ Grotio nostro dignissimo, aut honori sunt, aut usui esse possunt. Reliqua Dei sunt. Vale, & quoties Deum adoras pro me ores; sum enim

Lond. Decembr. 26. 1632.

Tibi in Christo amicissimus,

Guil. Lond.

CLXII.

Clarissimo Viro D. Gerardo Vossio, Franco Burgerdicius S. P. D.

NEscio quo Literatorum hominum fato fieri solet, clarissime vir, ut magna pars Literarum, quibus absentes amici, inter se colloquuntur, tam negligenter colant; imo penitus deserant, nisi occasio officium illud suadeat, aut necessitas extorqueat. Nec scio quo colore, me culpæ eximam, (ne te in societatem traham) nisi fortè occupationes meas ostendam, quas omnes prætendere solent, cum insimulantur omissi officii; atque ita apud te album calculum merear. Si tamen ista excusatio tibi non satisfacit, delibera, quid de me statuas: nihil autem statues, quod æquo animo non feram, si mihi jus non adimas de te quoque arbitrandi ex Rhadamantis Lege.

Εἴκε πάθοι τά κ' ἔρεξε, δίκη κ' ἰθεῖα γένοιτο.

Sed quid necesse erat, tam sollicitè ἀπολογεῖν, apud te præsertim, mi Vossi, quem & facilem veniæ esse scio, & ejusdem mecum caussæ socium, ut me damnare nequeas, quin teipsum quoque condemnes? quare si me audis, negligentiam hanc uterque remittamus alteri, & deinceps ita vivamus, ut amicitiæ fœdus, tot annorum consuetudine firmatum, inter nos non alii scribendi necessitati alligemus, nisi quam vel occasio, vel necessitas postulare videbitur. Ac me quidem primum, ut verum fatear, occasio movit, ad hoc literarum officium, quam tribus verbis exponam. Est hic apud nos Comes Polonus, supra ætatem doctus & prudens. Is ut omnia summa diligentia investigat, quæ ad Reipublicæ spectant gubernationem; ita nuper cum sermo inter nos esset, de re monetaria, & quam illa magna momenta malorum secum trahat in Rempub. si illius ratio non sit benè constituta, quæsivit ex me, num quem ego authorem scirem, qui hanc rem, ejusque in Republica benè constituenda rationem exactè tradidisset. Dixi me vidisse apud te, volumen satis grande, in quo varii tractatus continerentur, qui ad rem monetariam pertinerent, sed nomina excidisse mihi, & authorum, & illius, qui volumen istud edidisset. Ideoque rogavit me summopere, ut si molestum esset, illius libri usuram ad exiguum tempus, concedere, non dedignareris titulum saltem ad me mittere; ut ubicumque posset, librum illum investigaret. Ego tam prolixè tuam humanitatem, (nec tamen supra verum) prædicavi, ut speret se librum ipsum visurum; sic tamen ut sibi satisfactum esse judicaturus sit, si titulum solummodo nanciscatur. Tu igitur vide, quo me, & illustrissimum illum Comitem, tibi velis devincire modo; & utrum eligas modum, rogo te obnixè, ut statim verbo respondeas. Non dubito, quin Vinnium non ignores, post tam multas, & tam longas deliberationes, in Professorum non ordinem, sed numerum esse adscitum: & jam agitur de vocando D. Altingio, nec dubito, quin res processura sit, si ille modo velit spem Heidelbergam redeundi deponere, seseque Academiæ obstringere. Intellexi opus Grammaticum, jam cudi, quod diu promisisti: ego sanè illud avidè exspecto, & avidius etiam lustrabo, cùm erit editum. Fac quæso sciam quousque operæ processêre, atq; tulerim bene. Cum totâ familiâ Vale.

CLXIII.

Viro Clarissimo Vossio.

Reverende Vir, ac mihi plurimum Honorande,

EN tandem Literas, ne qui per annum oblitus tui meique fuerim per ævum esse videar. Gratias igitur tibi reddo maximas, vir ornatissime, pro humanissimo illo hospitio tuo (quo me cohonestâsse te dicam an beasse potius) Amstelodami cum essem. Equidem quoties me in ædibus D. Vossii pernoctasse, recogitat mihi animus, superbit illico. Sed & vota fundo Deo optimo maximo ut in inceptis nuper studiis tuis, Ecclesiæque paci ac commodo destinatis, feliciter & ex tuo & tuorum animo succedant omnia. Perge, vir optime, & in Ecclesiæ bonum nate, & à Deo nutrite, donisque divinissimis instructe, illudque pro viribus agas indies, quod nomen tuum ad omnem deinceps ætatem, imo & æternitatem deferat. Certe qui apud omnes Theologiæ & Literaturæ purioris antiquiorisque studiosos magni jam nominis meritissimò es, majoris ita es futurus. Atque apud tui amantes maximè & honorantes, inter quos sunt viri & munere & merito ipsi honoratissimi, nihil gratius agi posse credo, quàm ut è plerisque incognita illa Ecclesiæ primitivæ tempora moresque quasi ἐν τύπῳ describas. At cave sis quid agas. Astat acer Adversarius,

ſarius, Damportus nomine, nuper Londinenſis Miniſter, jam (ſi Dis placet) Amſtelodamenſis futurus. Is multos ante hinc annos Hiſtoriæ Pelagianæ tuæ confutationem minitatus eſt, eámque in margine jam caſtigâſſe palam eſt profeſſus. Quod ſi Hiſtoriam primitivorum temporum contexeris, diſciplinæque noſtræ (utpote ſimillimæ) fautor ſis, nonne vapulabis à fugitivo. Quin & Tertiam da (vir inclyte) Manichæanam ſcilicet, qua conſtet ſe ſuíque ſimiles pari cum errore inſanire; ſine vitio tamen, quia fato ad omnia acti. Jocari lubet cum venerabili viro. Næ, qui illum Manem, habet pro adverſario. Vin' à me Hiſtoriam Dampordianam, aut Characterem potius? Brevi expediam. Maximo in pretio habitus eſt apud ſuos, & in urbe, & in orbe Britannico (Puritanos dicimus) in rebus fidei, conſilii, facti, temporalibus, ſpiritualibus, ſingula verba, oracula; conſilia, præcepta; facta exempla ſunt; Judex conſiliarius (imo & confeſſarius, unicus Damportus eſt. Papam credas alterum, Semi-Deum, Deum. At apud ſanioris cerebri homines, longè audit alius. Vir ſuperbus magis quam doctus, novitatis avidus. In Theologia (gradum licèt Baccalaureatus ſuffuratus ſit) lippus planè & cæcus. En ſpecimen! Is eſt qui in pulcherrima (Deíque favore) florentiſſima Eccleſia Anglicana, nil videt præter nævos & noxas. Det Deus illi ſociiſque ſanam mentem, & à reproba ſervet, quæ eſt αὐτοκατάκριτος (Chriſtianus oro.) Tibi (Vir ornatiſſime) vitam largiatur felicem ac longævam, ut diu ſoſpes ſuperſteſque ſis ad Dei gloriam, Eccleſiæ pacem, tuique & tuorum decus & ſolamen. Ita apprecatur & ex animo vovet,

Ex ædibus meis prope Templum Sancti Michaelis Cornhil Lond. Januarii $\frac{2}{3}$. 1633.

Reverentiæ veſtræ

honeſtiſſimè cupiens,

Guiliel. Brough.

CLXIV.

Clariſſimo, & amiciſſimo Viro Ger. Jo. Voſſio, E. Puteanus *S. P.*

Virorum Optime, & Doctiſſime,

CHryſogonum igitur noſtrum ſuſpenſum teneo, donec de Cathedra Lovanienſi ſereniſſima Princeps pronunciet. Ea tamen, quantum reſcire potui, in Medicum quendam Bredanum, videtur inclinare, à Magnis hic pleriſque commendatum. Eventum expectabimus. Interea, ut affectum meum, ſtudia, & obſequia omnia, Clariſſimo Plempio offeras, rogo: quod nomen mihi in Cornelio (neſcio an ſuperſtite) æſtimatum. De quatuor principiis diei, Theoreſin nunc iſtam ad te mitto. Si judicabis oculis ampliſſimi, præſtantiſſimique Beaumontii, dignam eſſe, fac ut Exemplar ex his unum habeat: unum Clariſſimus Plempius. Adjunge & quartum, ut per eorum ambulet manus, qui curioſi, & periti ſunt. Quæſtio vero orta eſt, utri lucrari, utri amittere diem videantur, qui cum ſole, an adverſus ſolem, iter orbis terrarum conficiunt; qui recedunt in tempore, an procedunt. Tibi quid videtur? Ego lucrum Navigationi in Occidentem adſcripſi. Vale, & me ama.

Lovanii in Arce, xviii. *Kal. Februar.* CIƆ IƆC XXXIII.

Tuos omnes ſalvere jubeo.

CLXV.

Domino Gerardo Joh. Voſſio Τῷ πάνυ, Εὐτραπέλῳ.

QUamvis non fugiat me, V. C. quantum peccent in publica commoda, qui tuis occupationibus interſtrepunt, non potui tamen, cùm D. Mylius, ad vos iret, & verbo, & literis, te non ſalutare. Imprimis eùm hac occaſione, videndam tibi offerre poſſem, quæſtionem Epiſtolicam, de vitæ humanæ termino; de quo utinam etiam tuum judicium, habere potuiſſem; vel edendum cum aliis, vel inter Κειμήλια literaria adhuc ſervandum. Video divinæ ſapientiæ Conſultos, ſatis ſudare, antequam recondita iſta planè operiant, & abſtruſam in profundo veritatem eruant. Fortaſsè hic videri poſſit, ὕδρης δίκην, ὅπως σκίζει καλῶς. Diverſæ de termino iſto, & δὶς διὰ πασῶν diſcordantes ſententiæ, ac ſingulis ſuæ rationes, etiam ἐν τῷ Διὸς Νι-των ἱμέρτως adducitur. Xenophanes apud Varronem dicebat, Hominis eſt opinari, Dei ſcire. Annon idem hic uſurpare liceat? Ut tu, V. C. pro recondita, & incomparabili eruditione, judicium ferres, viſum hæc Clariſſimo nomini tuo inſcribere: & ut ſimul aliquod animi, grati, &

 memo-

memoris, in te publicè extaret monumentum. Utinam quale debere me sentio, præstare possem. Non tu me, ut Senecæ his utar, in grege Discipulorum habuisti, sed dignum putasti propria, & peculiari cura, ingeniumque latens, & pigrum, injecta manu extraxisti, omniaque benigne adeo in me transfudisti, ut ingratissimus essem, nisi te inter gratissimas necessitudines diligerem; imo velut alterum parentem amarem, colerem, & omni observantia, æternùm prosequerer. Vale, Mi Doctor, & meritis tuis obstrictum amare perge

Raptim 2. April. 1633. *Vossianæ Discipl. Alumnum,*

Joh. Beverwyckium.

Salveant cum matre filii, è quibus Dionysio gratias habeo, pro Heroico Heroe nostro digno, referam nuper, χάλκεα χρυσείων.

CLXVI.

PAucis ad te scribere cogor, Vir amicissime, quia & hic nuntius inexpectatò sese obtulit, & festinat: parum tamen, quàm omnino nihil, ad te dare malui. De Blavio tuo, quod conjunctim Opera mea edere cuncta constituerit, gratum fuit intelligere; & ut virum in proposito hoc confirmes, in majorem modum rogo. Optarem autem excudi ea charactere eleganti, & quo fere hactenus illa sunt excusa à Typographis prioribus. Optimè certè meritum de te me esse existimabo, si in curam hanc incumbere non gravaberis. Quæris quonam ea modo atque ordine digeri & edi velim; qua de re nunc hoc habeto. Puto lucubrationes meas omnes dividi posse in Tomos IV. quorum unus continebit mea Attica, uti nunc digesta mitto; alter opera historica, tertius Miscella, quartus Auctores à me primum in lucem editos, atque Notis illustratos, & alios in quos Notas itidem aut Commentarios publicavi. Singuli verò Tomi isti, quo emptori paulo magis commendare sese queant, novo etiam opere aliquo pluribusve augebuntur: tum & singula opuscula emendata & auctiora multo erunt. Initium autem fieri ab *Atticis* velim. *De Regibus Atheniensium*, quæso, aurem homini vellito, & urgeto editionem: sed de *Piræo* meo, *Reliquiis Atticis*, & *Familiis*, quid futurum est? Miror de his nullam omnino abs te mentionem fieri. Quæso proximis significa. Mitto primum folium Solonis mei, quod scribebas periisse. Tua quæ edis maxime videre aveo. Per hunc rescribe; nam non semper tales se occasiones nobis offerunt: certe tradet quicquid dederis. Uxor mea cum gravissimo ac periculoso quoque morbo diu est conflictata, jam undecimam septimanam, nunc paulatim (Dei gratiâ) convalescit; ac speramus bona omnia. Salutem tibi atque tuæ plurimam dicit: ita & ego liberique, tibi, tuæ, & tuis omnibus, filia imprimis filiæ.

Scribebam Raptim Soræ ad diem x. Aprilis, CIↃ IↃC XXXIII. *Tuus prisca Fide,*

Joan. Meursius.

Quæ jam edidi, quia apud te exstare ea arbitror, ut Typographo recudenda subministres, abs te peto; quæ non edidi, mox submittam: ut & ea, quæ in singulis addidi, aut emendavi. De dedicatione postea cogitabo, cum tempus erit.

CLXVII.

Clarissimo, Humanissimoque Viro Ger. Jo. Vossio, Erycius Puteanus *S. D.*

ET Suadam & Musam Doctissimi filii tui admirati sumus. Sed ostendit ille ingenii dotibus, qualem Patrem habeat, & quid sit etiam inter doctos excellere. Jam in Patre filium, in filio Patrem amo, & me utrique ob missum munus, novo nexu obstrictum scribo. Etiam pignus vultis? has nunc urbaniani Circuli vindicias, capite, perlegite, censete. Vestras, singulari ratione; quia nomen Vossii, & judicium habent. Nautæ vestri quid omnino de Principio πρώτου, & linea principii statuant, scire cupio. Sed quia per Occidentem, aperto illo novo freto Lemairio, in Orientis Insulas navigatur, & alium in Moluccis Insulis diem Batavi inveniunt; opportunè circulo nostro utentur: non enim illud Homeri audient.

Ὦ ξεῖνοι· ἡμεῖς δ' οὐκ ἴδμεν ὅπῃ ζόφος, οὐδ' ὅπῃ ἠώς;

Quæ reliqua hujus argumenti sunt, propediem producam. Vale, Vir Clarissime, & amicissime, & cum tuis salve.

Lovanii in Arce, Nonis Aprilis CIↃ IↃC XXXIII.

Subito cum Tabellarius abiret.

CLXVIII.

CLXVIII.

Excellentissime Vir,

Etsi me eorum de grege esse profiteor, qui facilius ferunt suam in curriculo scribendi Literarum reprehendi segnitiem, quam intempestivam crebritatem accusari: tamen hoc sub temporis articulo, vel amici cujusdam mei atque illius quidem tam veteris quàm cari postulatione huc impellor, vel tuâ humanitate invitor: cujus ego dum ero, memor ero. Degit jampridem in hac Urbe Wolfgangus Bacherus, Vir tanto magis mihi honorandus, quanto dignius, dum hæc Germaniæ diluvies Bellica sinebat, aut aliquam ibi religionis ὀρθοδοξίαν ferre poterant Pontificii in superiore Palatinatu septendecim ἐκκλησιῶν inspectorem esse concionator gessit. Filium autem habet Josephum nomine annos ipsos triginta natum, quem adolescentulum non aliis modò, sed mihi quoque nominatim in Pædagogeo Ambergensi erudiendum, ut potuit, diligentissimè tradidit. Cujus me Discipuli adeo non pœnitet, ut sæpe mirer quomodo cum paucis aliis animum contra licentiæ bellicæ cœnum atque labem tenere rectum, & tam evidenter demonstrare potuerit mentem solidè bonam, ne pessimis quidem sollicitare exemplis solere. Expulsus igitur Patria statim invenit hospitium Francofurti ad Viadrum apud Franciscum Omichium, primum illum Electoris Brandeburgici Medicum, cujus cum filios domi cum cura & fide institueret, facillimè obtinuit ut in Academicis Principis alumnis numeraretur. Exinde & Angliam visere, Serenissimi Bohemiæ Regis commendatione, potuit, & reversus, quadriennium totum vixit cum Rumpfio, medico celeberrimo; denique in Gallia triennium jam commoratus, partim in Briegensium Silesiæ Principum contubernio, partim in Marchionis Forciatii familia hæsit. Quibus omnibus in locis & suam abundè præstitit ingenuitatem, & Medicinæ peritiam variis curandis ægrotis mirificè auxit, & morum decus tot præstantissimorum hominum usu & convictu ita cumulavit, ut Palatinatus, si quando recludatur, vix carere eo possit. Interea quoniam nihil vehementius cupit quam ut in aliqua Italiæ Academia Medicinæ studium, cui præcipuè fuit deditus, perpolire contingat, Patrem optimum frequentibus monet literis, omnes eo perveniendi occasiones circumspiciat. Is igitur quod reputasset, quantum vestra in urbe sit opportunitatum ejusmodi, si quis despiciat; quanta item tua sit & bene meriti & optime merituri autoritas, te & meis literis & mecum impense rogat, ut si quis forte isthic illas proficisci in terras cum aliquo studiorum moderatore cupiat, filii sui mentionem facias, eundemque adeo dignum judices, cui talem conditionem tuto conciliare possis. Mihi sic nota est Juvenis istius summa & pietas & probitas, ut cum nos tres tanto beneficio tibi sis devincturus, tamen confidam eum non minus tibi esse debiturum, qui Josephi opera uti volet. Tu, Vir amplissime, gratum parenti solicito feceris, si significâris, quid hac in re sit sperandum. Jam ut ad me veniam, nonne tibi tandem stomacho esse incipit mea ista ὑπεγγυησία· Equidem in re familiari, dum necessarios emo libros & alia quædam, nihil nisi περυζζω. Ex alia parte, invidentiæ rictum, quem ipse muneris Academici susceptione distendi, meo labore vel claudere studeo vel mitigare. Præterea nuper aggressus sum Apollonium Ἀργοναυτικῶν Poetam, idq; cum secundissimo Amplissimi Domini Heinsii judicio. Est illius interpretatio Latina Hartungi, quam Notis uberioribus & nova substituta versione emendo. Quid sim emoliturus, Deo est compertum magis quam mihi. Si manuscripti mihi codices, si antiquissimi dentur libri animus mihi crescat. Sed plura de his & aliis alibi. Vale, Vir excellentissime.

Lugd. Bat. 22. Maii Anno 1633.

Excell. & Amplit. tuæ

Observantissimus.

Jeremias Hoelzlin.

CLXIX.

Dionysio, *magni* Vossii *filio*, S. P.

Mi Dionysi,

QUÆ mihi cum Parente tuo & unà tecum intercessit familiaritas, ea ut ex animo meo deleatur, nunquam permittam; sed suavissimæ istius consuetudinis assiduè memor, vestram amicitiam, semper colam, & ambibo. Idq; meritò, quod hac ratione,

ratione, nonniſi veſtro in me animo, reſponſurus ſim: cujus & nuper indicium oſtendiſti, quùm licet neceſſariis curis implicitus, committere voluiſti, ut me non compellato diſcederes; ſed iteratò, nec ſine munere, veterem amicum ſalutaſti: inter varios ſermones, ultrò citróque habitos, cùm eorum mentio incideret, quæ ſub prelo habebam; ubi parata eſſent, transmiſſurum ſpondebam. Ut fidem liberem, ecce vobis utrumq, nutto ſcriptum. Vos eſtis, qui de hujuſmodi ſolidè judicare poſſitis: nam pleraque, vel linguas ſpectant, vel hiſtorias orientales, vel denique Theologiam. Quid vel Pater tuus, vel ipſe de iſtis cenſeas, intelligere volupe erit; modo hac in parte eam παῤῥησίαν experiar, quam antehac in Parente tuo obſervavi. In diſſertatione ad Lectorem Benjamini præmiſſa parum dubito, quin veſtrum aſſenſum obtenturus ſim: ſed magis dubito, de diſcurſu, Danieli præmiſſo, ubi nonnulla, in quibus, à virorum doctorum authoritate diſcedo; non ita tamen, quin id non ſine ratione à me factum credam. In Medorum regno, & ſeptuaginta hebdomadibus Danielis, præcipua diſcrepantia. Verùm cum in iis nonnulla incerta ſint, cum minori crimine, ab aliorum opinionibus diſcedi poſſe autumo. Sed de iſtis vos videritis. Parentes tuos cum fratribus tuis, quam officioſiſſimè meis verbis ſalutes velim. Vale, mi Dionyſi, & diu vive Reip. meque ut ſoles redama, qui ſemper

Lugd. Bat. Non. Maii, An. 1633. *exactæ ſalutis.*

Tuus ero,

Conſt. L'Empereur.

CLXX.

Viro magno & perilluſtri D. D. Gerardo Voſſio *apud Amſtelodamenſes Hiſtoriarum & humanioris Literaturæ Profeſſori*, S.

HÆC Apologetica, Vir Magne, tibi debentur, quia ab eo profecta ſunt quem tu jam potes tuo tibi jure vindicare: tum ea eſt ingenii tui vis, ut totam eam rem, quâ de agitur, nemo penitius introſpexerit, aut de ea ſententiam ferre poſſit æquiorem: præterea eſt auctoritas ea nominis tui, ut vel ſola afferre poſſit, ſi minus aſſentiendi neceſſitatem, ſaltem diſſentiendi pudorem: Peto, Vir Clariſſime, ſententiam de ea re tuam, imo experto animo ſuſpenſo & trementi: poſſum fortaſſe iniquus videri, qui velim aliquid de tuis temporibus & aliorum commodis derivare, ac mihi ſubducere: ſed tu feres eum qui ducitur ſtudio augendæ rei ſuæ Literariæ, quam agnoſcit eſſe tenuem; & perges in eum eſſe liberalis, qui hac ipſa in virtute te quandoque imitabitur, & quod à te acceperit alteri tradet; imo eo quoque pacto (improbè dicam) tueberis tua beneficia. Cupido rectè (quid ni enim verum fateor præſertim apud te) cupido inquam ita mihi blandior honeſta me habet, ornandi ingenii & ea comparandi, quæ ad alios olim poſſint cum aliquo fructu dimanare. Noſti cui me voto addixerim rei: nempe in qua maximus & honeſtiſſimus eloquentiæ locus eſt: in quâ me non inficior aliquid per te profeciſſe: ſubmiſi enim me tibi, tuiſque præceptis patientem aurem accommodavi: plura indies habiturus incrementa ubi ea melius concoxerim: vel paucula, Vir Magne, ſemina à te peto, unica pagella etiam dimidia contentus eſſe poſſum, imo & gloriari. Per illum candorem animi tui quem diligo, & quo, ex quo te vidi, ſplendidiori luci mihi videor: Per eam eruditionem quam ſuſpicio ac veneror oro te, orat inquam te Pratæus verè tuus, ut eorum eum moneas quæ in hac ſcriptiuncula deſiderantur: deſiderantur autem plurima. Agam tecum tuo genio, id eſt liberrimo, & maximè liberali: apage laudem, reprehenſionem volo: enimvero ſi mea probentur tantum, mea tantum mihi manent: ſi reprehendor à te, præſertim fugient mala in quæ incideram; accedent bona quæ non eram aſſecutus: ego autem non ita mihi placeo, ut poſſim quæſitis & præſentibus acquieſcere. Cæterum V. C. mihi ſi reditur, quo ego non poſſum me autore, plurimi convolabunt & oraculum conſulent Amſtelodamicum: Sin minus, ego rectè digitum ad fontem intendendo, defunctus ero eo officio quod iis debeo qui de me ſunt optimè meriti: Diebus adhinc 15. Deus uti reor, hinc deducet tibi plurima debentem, & omnia felicia comprecantem,

Lug. Bat. 1633. *Junii* 18.

P. Pratæum.

Salmaſius te ſalutat, atque uti par eſt, magni facit, eum inveni puerperam habentem & auctum prole. Dubito an Rhetorica ad Alexandrum ſit Ariſtotelis: quia laxior ſtylus videtur repugnare.

CLXX.

CLXXI.

Clarissimo Virorum, Gerhardo Joanni Vossio, *salutem & observantiam.*

ET incomparabilis eruditio tua, Gerharde Vossi, nomen omni titulo majus, & incredibilis humanitas, quam Balthazar Willius, Theol. Doctor, & Bernhardus Damke, cognatus meus, cùm Francofordiæ in me inciderent, prædicare ad satietatem se mihi posse desperant; ita in tui me admirationem pellexerunt, ut velut extra me positus, & adolescentis insuper habens pudorem, istas ad te exararem, & utramque illam tentare aggrederer. Audax facinus, fateor; sed nec infrequens iis qui literas amant, & bonam mentem; nec grave erit tibi, postquam tam arduam famæ arcem ascendere virtute tua dignum existimasti, propius à me cognosci, ut ista in te adorari dignius possit. Exspecto itaq, de uno, atque altero, Augustini, in lib. de Civitate Dei, loco, & meis emendatiunculis, severum & forte judicium tuum, quo si istæ obelo transfigi merebuntur, excusabit tamen conatum meum comitas tua; & si hac non potero, alia via, ut expediam, mihi concede, salvo quem ambio unicè, favore tuo. Lib. II. Cap. XX. *Die, noctuq; ludatur, bibatur, vomatur, diffluatur, saltationes undique concrepent; Theatra inhonestæ lætitiæ vocibus, atque omni genere, sive crudelissimæ, sive turpissimæ voluptatis exæstuent.* Cod. unus Lud. Vivis, *Salutationes*, alter *Salutiones*, abraso *a*. Itaque prius ille videtur probare. Sed membr. MSS. quas inspexi in Bibliotheca Senatus Norici, *Saltationibus*. Ergo scribendum, *Bibatur, vomatur, diffluatur saltationibus; undique concrepent theatra inhonestæ l. v. & diffluere saltationibus*, ut Apuleio, *saltatio exossa, & enervis*. Plinius Paneg. c. XXXIII. *Visum est spectaculum inde non enerve, nec fluxum, nec quod animos hominum molliret, & frangeret.* Cap. XXI. *Omnino nullam esse Rempublicam: quoniam non esset res populi, cum tyrannus eam factione capesseret, nec ipse populus, jam populus esset, si esset injustus.* Ita omnes editiones, quas vidi, Basiliensis, Genevensis, & optima omnium Parisiensis. Sed nihil puto certius, quam scribendum, *cum Tyrannus eam factiove capesseret.* Nam factio opponitur Aristocratiæ, ut Tyrannis Monarchiæ, ut patet ex præcedentibus. In Cap. XXX. Observavi plaustrum errorum doctissimi Vivis, quod etiam in omnibus editionibus repetitum. Ita Augustinus: *Illic enim tibi non Vestalis focus, non lapis Capitolinus, sed Deus unus, & verus, qui nec metas rerum, nec tempora ponet, imperium sine fine dabit.* MSc. *ignorat eò qui.* Deinde Vives ad verba, *Lapis Cap.*] *Jovis simulacrum in Capitolio erat lapideum; hinc per Jovem lapidem sanctissimum Romanis jusjurandum, ut etiam in proverbium cesserit.* Atqui nec per Jovem Lapidem jurabant Romani; sed Jovem Lapidem, & erroris dudum convictus Apulei locus, quo istud videtur probari: nec jusjurandum illud à Jove lapideo ortum, sed à formula quæ pronunciabatur ad projectum lapidem: nec Augustinus Jovem lapideum, sed Terminum intelligit, cujus pertinacia erat symbolum perennaturi Imperii; sed ego cesso poma ad Alcinoum mittere. Tu, vir maxime, quamprimum responso tuo, me dignare, ut plausum ingenii mei sciam, nec dubita an sim, quod sum, & spondeo nunquam non futurum. Salve & optimo publico optimè vale, cum tuis.

Brem. *ad Visurgim, prid. Non Junias. An.* CIↃ IↃC XXXIII. *Ampliss. famæ tuæ cultor devotissimus.*

Johan. Fredericus Gronovius.

CLXXII.

Clarissimo & incomparabili Viro D. G. J. Vossio, *S. P. D.* Joh. Beverwyckius.

LIteras tuas merum nostri amorem spirantes legi, summa cum voluptate. Pro innumeris tuis in me beneficiis, nunquam satis gratus esse queam, quod serio magis opere, aliquando testatum faciam. Meminit tui in vita sua, Cl. Rutgersius, ac ejus temporis quo sub disciplina tua vixit, non sine gratissima tanti præceptoris memoria, sæpe ac libenter recordari solere scribit. Tuæ etiam institutioni, acceptos referens quoscumque postea ei Aula honores dedit. Ego licet nec dignitate, nec eruditione, sim cum hoc Heroe conferendus, quicquid tamen obtinemus, quod aliis non omnino displicere possit, tibi me debere, ut merito ita lubens profiteor. Et mecum omnes disciplinæ tuæ alumni, qui vel ipsi aliquam eruditionem consequuti, vel eruditionem saltem, & virtutem reverentur. Reliqui non æstimandi unius assis, & calumniæ pœna digni. De Cl. Puteano quod scribis, valdè me percussit, quamvis tale quid metuerem, cùm legissem stateram, docte

doctè magis, quam prudenter scriptam. Accepi ab eo literas, statera jam edita, quam tamen præter morem suum non misit. Eam Catzius Haga (ubi impressam quoque nosti, nec hoc nostro melius) ex conventu ordinum, ubi cum plausu excepta, attulit, & mihi legendam tradidit. Deus bone! quàm bonus ille Belga, tam malus Politicus. Non hic ferremus, qui talia de nobis, quæ ille de Rege, de importuna Archid. legatione, & similia. Ac nisi amici omnia pro illo, est quod metuamus vicem optimi, & elegantissimi ingenii. Vocatus est Bruxellas, bis in concilio privato auditus, & ibi manere jussus, sæpius audiendus. Hoc totum est, quod huc Bruxellis scriptum esse, heri mihi retulit H. Oemius, qui Pastor Dordrectanus, apud suos audit, sed ob amicos quos plurimos habet, nihil illi periculi fore putabat. Sibi addictissimum habet, Varambonum Archiepiscopum Cæsariensem Infanti à sacris, Chiffletium Medicum, qui plurimùm apud Ser. Inf. possunt; & alios, sed infestum Rosam Præsidem Hispanis obnoxium, & paci ut dicitur, adversum, qui etiam causa esse putatur, cur decem jam mensibus, nullæ ex Hisp. literæ ad [illegible]. Infans quoque Cardinalis, qui jam in Burgundia, non minùs quàm Eugenia, illi benè volunt. Deum rogo, & benè faciant, neque ob [illegible] hanc gravius animadvertant, in virum candoris melle penitus imbutum. In quo omine desino, V. C. & te cum præstantissima & Nob. uxore à me, meaq; salvere jubeo.

Raptissimè 8. Julii 1633.
expectante Tabellario.

Si quid certus de illo, tecum communicabo. Hæc quamvis pauca, quia jusseras, scribenda tamen putavi.

CLXXIII.

Viro maximo, & incomparabili D. Gerhardo Joanni Vossio, *Professori.*

Vir maxime,

Mirum in modum, gaudio me affecit filius tuus D. Franciscus, quod tandem aliquando te nobis adfore pro certo nuntiarit. At verò displicet simul uxori, & mihi, quod conjugis tuæ unà tecum utrique nostrum desideratissimæ adventum, nonnisi dubie referat. Atque ita quidem, ut ipse credat potius, non venturam. Quæ so si id fieri potest, aliter induc, ut statuas; conducet id proculdubiò, ejus valetudini mirè quàm nimiùm firmæ. Tradidi Secretario Veneto Thadæo Vico tui observantissimo, fasciculum, quem miseras, Literarum ad Illustrissimum Molinum. Scire desiderare se ait, an à me traditæ tibi sint, quas per Graswinckelium misisse dicit, literæ à Pignorio, (si bene memini) Theologo Vicentino, itemque an intellexeris, id quod D. Vander-Myle significaturum se receperat; quantoperè illustrissimus Molinus de Ægyptiorum legibus & ritibus, tuum aliquid aveat videre. Præterea summopere desiderare scire Molinum dicebat, absolutusne esset Reydanus, D. Dionysii, à Typographo, quod ego asserere non dubitabam; quandoquidem id à D. Francisco acceperam, qui simul dedicatoriam communicârat, meumque super ea judicium, (quod tu quam sit tenue, nosti ipse, si quisquam alius) fratris, ut inquiebat rogatu, quæsiverat. Quid dicam? mihi placent omnia, quæ à tam eleganti ingenio, prodire possint, etiam invita. Et placent etiam multò magis, postquam videre, & perspicere contigit. Si quid tamen esset, uti diversæ sunt hominum mentes, quod placeret minus, quam cætera quæ perplacent; id ego literis significare vellem, quod ex absente causam, qua motus diversum à me senserit, intelligere, eaque intellecta, me ipsum refellere non liceret. Coram ista fiunt liberius, & accipiuntur æquius. Interim nihil ego improbo, quod probarit ille, præsertim si tuus accessit probandi calculus. Vale, & tuo, unà cum uxore, ad nos adventu bea

Hagæ-Comitis *summa cum festinatione, die* xi. *Jul.* ciɔ iɔc xxxiii.

Tuum

Ἐξ ὅλης τῆς καρδίας,

G. R. Doubletium.

CLXXIV.

Viro Clarissimo, ac doctissimo Dom. Ger. Vossio, *Historiarum Professori celeberrimo.*

Nondum mihi excidit, clarissime Vossi, quam rara in primo nostro congressu, me complexus fueris humanitate: cui accessit nuper amica salutatio, per Suecum quemdam studiosum. Indignus essem tuâ amicitiâ, si oblivione ista sopirem, si ingratus

gratus iſta ſilentio præterirem. Sæpius quidem in animo mihi fuit, aliquo ſive literario, ſive alio ſigno, meum in te affectum teſtari, ſed fateor me à te præoccupatum, & doleo. Tum tales ſunt meæ literæ, ut in tantorum virorum conſpectum, vix prodire audeant. Idem ergo mihi faciendum duxi, quod olim filii Jacobi, viſuri faciem Præſidis Ægypti, non ſine munere acceſſerunt. Ecce & hic additum munus, ſed literarium. Offero, inquam, tibi exemplum laboris mei, quem exantlavi, in opere Catechetico Urſini, & Paræi, non ſolum contrahendo, ſed & complendo, ornando; adeo ut novus omnino labor videri poſſit, prout in præfatione monitum. Nolui tamen tantorum virorum nomina reticere, quum & meritiſſimi fuerint de Eccleſia, & occaſionem mihi hujus laboris dederint; maluique ipſis meos labores adſcribere, quam mihi quicquam, quod ipſorum ſit, ſtultè arrogare. Fateor, aliis ſimilibus laboribus, & quidem minori cum difficultate, mihi majorem potuiſſe parari honorem; ſed nos utilitati ſtudioſorum, quam propriæ famæ conſulere maluimus. Porro ubi hoc munuſculum gratum tibi fuiſſe, vir magne, cognovero; faciam ut propediem habeas (quæ adhuc ſub prælo eſt) neceſſariam inſtructionem, de ratione ſtudii Theologici, in gratiam ſtudioſorum noſtrorum accuratam. Vale, & me ſicut cœpiſti, amare perge; atque ne deſit mihi humanitatem tuam venerandi, ac grata mente recolendi occaſio, ſicubi ex uſu tibi ſint officia mea, pro jure amicitiæ impera, habebis me tibi ſemper obſequentiſſimum.

Dabam Hardervici *An.*1633. 1 2/9 *Julii.*

Tuæ claritatis

obſervantiſſimus,

Henricus à Dieſt, *Theo. Prof.*

CLXXV.

Vir Clariſſime,

Literas tuas, quas poſtridie Kal. Jun. ad me dabas rectè accepi. Admodum invitus ſanè intellexi tantas eſſe occupationes tuas, ut per illas vix ex voto reſpondere tibi liceat. Tamen mihi imprimis potes, quia ſemel toto anno, ac vix iterum, cum non offerat certa ſe ſcribendi occaſio, ad te literæ meæ eant: & hoc ipſum efficit, ut debeas quoque; cum non poſſis, quando velis: itaque nunc etiam peto, jure meo, ut per hunc amicum meum ſaltem verbis quam pauciſſimis reſcribas. *Artem Grammaticam*, & *Origines*, ſicut & *Poeticam artem*, te jamdudum promittente, valde exſpecto, & à filiis *Julium Cæſarem*, *Rabbi Maimonidem* & *Hiſtoriam Reidani.* Quæſo fac promiſſa appareant. Pro *Oratione* tua filiique *Dionyſii Panegyrico* magnas ſane gratias ago. Vidit uterque Cancellarius Regis ac Regni; vidit Dom. Roſæcrantzius; omnes laudant, idque in majorem modum. Operis mei de *Athenienſium Regibus* exemplaria avidè videre velim: & impoſitum eſſe finem literæ tuæ ſpem fecere, quam ſi fallunt quæſo hominem impellas, ut abſolvat. Cupiam videre quoque quod futurum indicaſti ſeparatim *Piræeum*, *Reliqua Attica* & *Familias.* Utinam & voti hujus compos fiam: nam exſpectant, & incuſant quoque tacitè fidem meam, qui inſcripta ea Opuſcula ſibi norunt. Quæſo iſthic operam item tuam nava. Mitto nunc quæ neceſſaria ad priorem operum meorum Tomum; nempe *Bibliothecam Atticam*, *Ceramicum Theſeumque*; & inſerenda aliis lucubrationibus jam vulgatis. Addo exemplar Solonis, ut Græcorum Auctorum loca, hic Latine tantum expreſſa, ob penuriam typorum, Græce quoque exhibeantur: quod omnino fieri velim. Tum poematum reliquiæ multo plures, quam quæ hactenus vulgatæ, adjunguntur; minimè prætermittendæ. Ipſe iſtæc ut lubebit arbitrabere. Addo effigiem æri inciſam, quæ in fronte ſuo loco, quem putabis convenire, collocetur. Quicquid filia tua expendit meo nomine, en remitto, gratiaſq, quantas poſſum ago maximas. Utinam viciſſim tuæ inſervire mea poſſet: faceret libenti animo uti debet, & ut amicitia noſtra ſuo illud jure poſſit, *Atticam Feriatam* meam, quæ debebat in hoc Tomo comparere, nunc omiſi; nam cum eam ex *Græcia Feriata* excerpere, & ſeorſim exhibere, ſtatuiſſem, aliud conſilium cepi. Vale, vir præſtantiſſime. Uxor mea te tuamq; liberi liberos ſalutant; ego ſeorſim Franciſcum tuum, & Dionyſium, & ut porro patrem imitari pergant, ſeriò hortor.

Raptim, Soræ, ad diem xx. *Auguſti* CIϽ IϽC XXXIII.

Tuus ſine dolo,

Joannes Meurſius.

CLXXVI.

CLXXVI.

Viro Clarissimo D. Gerardo Joanni Vossio, *Mæcenati optimè de se merito,* S. P. D.

Amplissime Vir,

QUia omni prorsus abstinere circuitione, eximia illa tua χρηστότης semel jussit, id quod res est, promptè eloquar, facessunt mihi negotium terni Saxonis versus, lib. 2. p. 20. qui sic habent:

Adde oculum propius,& nostras prospice Chelas,
Ante sacraturus, victrices lumina signo,
Si vis præsentem tutò cognoscere Martem.

Horum inquam ecquis genuinus sensus? Et quid hoc loco chelæ! Ego certe, & ingenio, & libris destitutus, vix assequi potero. Apud elegantissimum Poetam Rutilium lib. 1. de reditu suo, v. 183. non ita pridem legi:

Et jam nocturnis spatium laxaverat horis,
Phœbus Chelarum pallidiore polo.

Sed utrobiq, aqua mihi pendet. Te igitur nullus dubito, quin in solvendo hoc nodo, Oedipum nobis præstes. Alter ejusdem Saxonis locus, est lib. 6. mox initio, de liberalitate Cæsaris, & Africani, qui scriptores rerum suarum amplissimis muneribus prosecuti. Sed nomina eorumdem scriptorum scire discuperem. Quantum conjectura assequi datur, illorum unus Ennius erit. Verba autem Saxonis nostri, in hunc modum habent: *Eximium exigui poematis pretium, famam quoque Cæsarianæ retributionis excessit. Divus siquidem Julius, victoriarum suarum toto orbe editarum scriptorem, illustratoremque municipio donare contentus extitit: sed ne Africanus quidem, in rependendis operum suorum monumentis, munificentia Danos æquavit.*

Tuus,

Stephanus Johannis.

CLXXVII.

Clarissimo Viro D. Gerardo Joanni Vossio, *Mæcenati optimè de se merito,* S. P. D.

Clarissime Vir, Amice conjunctissime,

NIhil equidem accideret mihi optatius, quam si longiori te Epistolâ, inpræsens compellare liceret. Sed ferale silentium stylo meo indixit, geminati vulneris acerbitas, quod mihi hoc anno infligere, voluit summus ille, vitæ necisque Imperator ille Deus. Amisi etenim, heu! amisi & dulcissimam conjugem, octiduo post puerperium defunctam, & filiolam desideratissimam, quæ jam risu cognoscere patrem incipiebat, & unicum erat viduitatis meæ solatium. Verum non tam amisi, quam præmisi, ad æternum illud, omnibusque bonis circumfluens cœlestium animarum consortium; ubi me beatæ istæ animulæ præstolantur, donec vasa colligere, & ad piorum mundum commigrare nos jusserit, cujus in manibus, sortes meæ sitæ sunt. Interim admitto consolationes, usque animum quotidie erigo, quas & sacræ nobis literæ, & humanæ conditionis recordatio, suppeditant. Quem ego casum non potui, quin in sinum tuum effunderem, quippe quem non ignorarem, æque graviter eum laturum, quam me, cujus maximè interest. Cæterum maximæ à me tibi debentur gratiæ, de divino isto, filii tui Panegyrico, quem mihi tuo nomine, tradidit suavissimus Collegarum Meursius. Cui nunc refundo longè dispar redhostimentum, Oratiunculam scilicet meam, quâ nobilissimæ juventuti, ad parandam Eloquentiam, faces subdere volui. Tuum erit benevolâ excipere mente, & me porrò ut cœpisti, amare, qui æternum tibi devotus. Vale, Belgii sydus, & corculum Musarum.

Soræ, a.d. xviii Aug.
CIↃ IↃC XXXIII.

Stephanus Johan. Stephanius.

CLXXVIII.

Clarissimo Viro Gerhardo Joanni Vossio, *S. D.* Vincentius Fabricius.

CUM nuper suavissimè unà fuissemus, Vir Clarissime, in domo Vickewortii, constitueram, ut nosti, proximo die te invisere. Sed optimi Vickewortii humanitas, diei que sequentis convivium, desideriis meis intercessit. Equidem quoties cogito lætissimi candoris tui indicia, quàm hilariter me exceperis, quibus sermonibus, ut laudandus viderer, effeceris: toties in eam devolvor opinionem; ut quemadmodum eruditione tua nihil augustius omnes novimus, ita candore, nihil arbitrer elegan-

elegantius. Quò magis doleo, non licuisse mihi ulterius, jucunda præsentia tua frui, præsertim cùm ipse invitares, & insuetata humanitate, quod flagrantissimè cupiebam, sponte exigeres. Cæterum, & alia quædam festinaverunt discessum meum. Imprimis quod Leidam resculæ meæ essent transferendæ. Quas dum convaso, poemation hoc, quod ad te mitto, excidit. Illud autem & crudum, & tumultuarium, si legere tantùm dignatus fueris, jamdudum aliquid fiet, quod voto majus sit. Eruditissimum juvenem Dionysium Vossium, filium tuum ex animo diligo, & colo. Nec quicquam contingere potest, quod illius amicitia mihi jucundius sit. Si unquam honestum est, conciliaturam exercere, heic quæso, ne defrigeas, Vir Clarissime; Affectus mei eximii, & sinceri, obsidem munusculum hoc, licet exiguum, à me habeat. Fœlicissimè vale, vir maxime, cum omnibus tuis.

Lugd.Bat. a. d. xxiix.
Sept. cIↃ IↃc xxxiii.

CLXXIX.

Clarissimo Viro D. Gerardo Joanni Vossio, *fautori meo*, S. P.

Clarissime juxta, ac doctissime Vir,

PEramanter rogo, ut si tibi non sit molestum, digneris examine pensiore judicare, an veræ, justæq, integritati restituerim, versus aliquot, non ita pridem in Saxone nostro mihi oblatos; imprimis fol. 4. fac. 2.

Regum colla potentium victrici toties perdomui meorum,
Fastus reorum turgidos exuperans potiore dextra.

Ut constructio talis sit; *Ego Gramus multoties perdomui victrici dextrâ colla potentium Regum, & multoties perdomui turgidos fastus meorum reorum*, h. e. *Clientum, seu meo imperio obnoxiorum, & subinde rebellantium*; (Nam alioquin quid per reos suos intelligat, vix divinare possum) *exuperans*, (pro *exuperatis*) *potiore dextra.* Mox sequenti pagina, Sapphico extremo;

Clarius posthac Agathum manebit
Agnitum, &c.

Illud *Agathum*, arbitror Saxonem latina incude efformasse ex Græco ἀγαθὸν, pro bona fama, sive virtute, vel fortitudine. Postremò versû pag. v. 3. & 4.

Quando Suarinum exanimavi titulis abusum
Nec meritum conciliantis sibi nomen.

Pro *concitantis* restituo *conciliantem*, ut respondeat, τῷ *Suarinum*. De his omnibus peto mihi sententiam tuam aperias, & importunitati meæ placidus ignoscas.

Observantissimus tui,

Stephanus Johan. Stephanius.

CLXXX.

Vir Celeberrime,

CUM superiori proximo mense Hibrandus Vechterus, Juvenis eruditus & elegans, adductus claritate tuæ insuetatæ doctrinæ Amstelrodamum iret, nomen daturus illustri vestro Gymnasio, & tuæ divinæ inhiaturus voci, non duxi meæ esse frontis tibi, tanto sapientiæ professori, literis meis obstrepere, utcunque ille, quem dixi, adolescens quantivis pretii, ter quater id ipsum à me peteret, & ipse quoque ne quid dissimulem, intimus meus animus ad aliquam notitiæ tuæ partem pervenire gestiret. Quia verò hodie, per Epistolam bene longam, idem illud officium summo à me studio postulavit, sustinui tandem, ingenuo meo pudori vim facere, & hoc literularum, ad te exarare. Est autem Vechterus noster, filius primariæ viduæ, frugi & cordatæ, nuptæ, olim consuli, municipii Damonensis, in agro Groningano. Non modo, in Scholâ, disciplinæ meæ alumnus fuit, sed & domi meo convictu usus, non pauca dedit signa, unde mihi promptum esset & morum honestatem, & ingenii alacritatem in eo animadvertere. Ego, magne Vossi, testimonii religionem, & fidem colo, neque hæc, temere, de hoc Juvene scribo: &, tu ipse, ubi paulo propius ejus indolem nosces, nosces eam, sat scio, nec inertem, nec instrenuam: & cui castitas, & pietas cordi sit. His nominibus, eum impensè promotum cupio ad prædagogicam aliquam functionem, idque, à te potissimum, quâ es, Amstelrodami, auctoritate & gratiâ, in urbe, Civibus frequentissimâ, fieri posse non tam spero, quam confido. Si quid judico, dignus omnino est, cui suos quis credat liberos. Tu, vir summe, idem si

 judica-

judicabis, unice lætabor, & non mediocriter tibi debebo. Incomparabilia tua scripta quam prorsus sint ad gustum meum, & salivam, apprimè novit noster Vechterus. Amo ea, (si quid hoc, ad te, tantum Hemonem) & æstimo ea, etiam hoc nomine, quod, in tuâ arte Historica, tum libro de Nat. Rhetoricæ, honorifice de Magistro meo, Barth. Kekermanno, sentis & loqueris. Dantisci olim, adolescens, ipsos tres annos, ei docenti, diligentem, & tantum non quotidianam, quà publice, quà privatim, operam dedi: libros verò ejus, ubi ille vivendi finem fecerat, ad unum omnes, novies à Cap. ad Calcem, non sine luculentâ, & insigni, puto, studiorum meorum utilitate evolvi. Hæc res facit, ut perindigne feram, si quis inclementer in ejus scripta dicat: de quibus, tu tantum, & tui, ad unguem, similes, rectè, vere, & incorruptè, pronunciare possunt. Hoc volo nescius ne sis, & huic meæ, inscribendo imprudentiæ, an impudentiæ, veniam pro tua humanitate, prolixe dare ne graveris. Sed non distinebo te à re tuâ diutius. Neque enim profectò, si quid mihi credis, minus hoc vereor, quam Venusinus ille, metuebat longiusculo sermone morari tempora Cæsaris.

Embdæ Frisiorum xxv. Octob. Juliani. Anno Æræ Christianæ 1633. Sub serum crepusculum.

Vossiani Nominis observantissimus,

Jacobus Henningius.

CLXXXI.

GRatas mihi tuas fuisse, nullus dubitas: neque est quod ego exprimam. Jansonii nostri tarditatem valde miror, ac fortasse amat ille Reges meos quasi sub custodia habere. Sed bene agitur, quod jam finem suum spectent: nisi sane, quod confido, jam acceperint. Neque enim Indices, ad quos pervenerat Typographus, diu adeo remorari illos possunt. Doleo contentionem inter duos hos librarios, cùm vicinos, tum cognomines. Sed non aliter solent illi, quibus vita eodem quæstu toleratur. Magis autem inique fero, quod diffidii inter Heinsium & Salmasium est. Non debeat, inter viros tanti nominis. Misera certè & ridicula est ambitio, tum indigna quoque invidia, parem in altero honorem aut stipendium animo iniquo ferre. Quanquam de stipendio sane ut existimo, non contenditur; nam hoc Heinsius superior. Reidani Historiam, & Judæi * hominis Conciliatorem libens vidi: magis etiam quia filio Dionysio utrobique parta est gloria: Faveo ex animo, & crescentem famam gratulor. Sed quid Julius Cæsar ejus, an quiescit? altum enim in literis tuis est silentium. Pridem movisti salivam, tam præclari operis promissione. Meorum operum primum Tomum rejici in extremam hyemem, facile fero; dummodo tum seriò editio promoveatur. Quæso ne urgere cesses. Existimabam fore ut minuta illa tria Opuscula, *Piræeus, Reliqua Attica, & Familia*, seorsim excuderentur: sed spes ea, uti video, me fefellit: tamen fieri optassem; liberandæ apud amicos fidei meæ quam obstrictam à biennio illi tenent. In his salve, cum uxore liberisque, à me mea atque meis. Imprimis Dionysium tuum ego saluto & exhortor ad majora capessenda; neque enim sic incepit, ut desineret. Resalutant Laurenbergius ac Stephanius. Filia mea Corneliæ tuæ plurimam salutem dicit, & gratias agit pro navata sibi opera.

* *Manassis Ben. Israel.*

Soræ ad Diem xxix. Novembris. CIƆ IƆC XXXIII.

Tuus fide Batavâ,

Joannes Meursius.

CLXXXII.

Clarissimo Viro, D. Gerardo Vossio, Franc. Burgersdicius *S. P. D.*

ETsi sciam te, Clarissime, atque Amicissime Vossi, tota vitâ sic esse Philosophatum, ut non tam inanis subtilitas, & reconditæ, atque impervestigabilis veritatis indagatio, nullum habens laboris satis dignum pretium, te caperet; quam fructus, quem in componenda vitâ, in coercendis animi affectibus, atque adeo in utrâque fortunâ moderatè ferendâ, sapientia suis cultoribus promittit, & præstat: tamen cum intellexissem te dilectissimo tuo filio Dionysio orbatum esse, putavi ad officium meum pertinere; non solum ut testarer, quam gravis mihi quoque, casus ille tuus sit; sed etiam ut conarer, qualicumque alloquio lenire dolorem, qui nunc te coquit, & versat sub pectore fixus. Sed quid scribam? aut unde ordiar? aut quo dirigam Orationem? Quæ-

Quæcumque enim in mentem veniunt, ea tu omnia jam mente præcepisti, & multo etiam plura, haud dubie, & efficaciora; quæ si malo tuo modum non ponunt, metuo ut ulla meâ oratione possit mitigari. Sed tamen ad te redi paulisper, Mi Vossi, & momentum temporis discute, crassam immoderati luctus caliginem, quæ tibi fortè nunc adimit, aut impedit exercitatissimæ mentis usum; deprehendes certò lugere te amissum filium, non quidem sine causâ, sed fortè supra causam: aut si hoc à te impetrare non potes, da te mihi paulisper, & patere, affectum tuum disputando oppugnari, ab homine tui studiosissimo. Amisisti filium scilicet, quid? An putabas te immortalem genuisse? An quicquam contigit tuo, quod quispiam mortalium, ausit sperare non obventurum sibi? Quin non amisisti perfecto, sed præmisisti, secuturus ipse, cum Summus Imperator vocabit. Abiit ille certè, sed ex valle lacrymarum, ex sentina malorum, ex Theatro vanitatis, ex immundo mundo, in quo optima quæque, divitiæ, natales, gloria, voluptas, & quæ præterea nos homunciones stupemus, quid sunt? Vapor, fumus, umbra, nihil, aut si quid minus nihilo est. Æstima tamen hæc mundana, quanti velis, & pluris etiam quam soles; si rationem ineas, intelliges, quantum abitu suo, lucri fecit. Sperare potuerit Crœsi divitias; tamen sperare tantum potuit, & quis præstitisset? At nunc quas, & quantas divitias consecutus est? Divitias ἀφθάρτους καὶ ἀμαράντους. Quippe jam hæreditatem adiit, quam neque rubigo exedere potest, neq; fures, aut latrones eripere: quæ extra omnem fortunæ aleam constituta, neque Dominum suum deserere potest, neque ab illo deseri. Si Natales spectes, non jam ille, Vossii filius, non Junii Nepos, (& tamen quam honesta hæc & clara nomine?) sed Dei altissimi filius, & frater J. Christi est. Efferat se mundi Civis, & gloriam suam, celebritatemque jactet; omnia sordent, collata magnificis, istis Titulis. Principes, Reges, Imperatores, pudenda nomina sunt præ iis, quos Deus adoptavit sibi, & divinæ illius υἱοθεσίας fecit compotes. Jam voluptate quantâ fruitur! quam nec oculus vidit nec auris; nosti cætera. At filium amisisti bonum, pium, & doctum supra ætatem. Tanto minus luctui locus est; si filium amisisses improbum, & impium erga te, impium erga Deum, nulla profecto sollicitudo, nullus luctus par esset tanto malo. Nunc verò, quid luges eum, quem certò scis cœpisse fœlicem esse, ex quo desiit esse tuus? Infirmitas est, mi Vossi, aut paterni affectus violentia, animo non æquo ferre, fœlicitatem obtigisse illi, qui sua observantia, maximè meritus est à te diligi. Erat sanè ille supra ætatem doctus, & quid porro pollicebatur? sed quam multa nunc intelligit? quam multa scit? quæ ante ignoravit, quæque omnes ignorabimus, quamdiu hâc vitâ fruimur, quam tuus ille cum meliori commutavit. Præterea magnum esse debet, doloris tui levamen, quod unum è multis amisisti solummodo; in quorum singulis habes, defuncti virtutem, & eruditionem superstitem. Noli ergo vicem tuam plangere, quod unum amisisti: sed benè tecum agi potius existima, quod plures tibi relicti sint, qui aut paria jam præstant, aut certè pollicentur. Neque vero frustra est illa cura, quod fortè quereris, quam in illo educando, atque erudiendo impendisti; jam mundo testatus est, præclaro opere, quid tibi debeat, & Patri, & Præceptori: Et nunc idem testimonium, de tua diligentia, & fide, reddit apud Deum, cui omnes aliquando reddemus rationem, etiam liberorum nobis concessorum. Quid ergo? an prorsus te Stoicum esse jubeo? vel etiam Stoico duriorem, hoc est ad casum, tam funestum, ἀναίσθητον, aut certè ἀκίνητον, καὶ ἀπαθῆ? nihil minus. Velim sanè malum sentias, etiam ut lugeas, etiam ut defleas: sed ita ut hominem te deflere memineris, qui non potuit immortalis nasci, qui non potuit fieri immortalis, nisi moreretur. Sed jam modum Epistolæ excessi, ita me quoque affectus abripuit: ut jam libentius tibi ignoscam, si tibi paternus affectus, luctum, & desiderium ejusmodi extorqueat, quod in aliis, pro mascula tua sapientia, soles improbare. Remitto etiam tibi librum, pro cujus usu, gratias tibi ago, sanè magnas, & veniam peto, tam longæ moræ. Vale cum uxore, & familia, & hoc meum alloquium amicitiæ tribue.

Dat. Lugduni Batavor. Kalen. Novemb. cIↄ Iↄc xxxiij.

CLXXXIII.

CLXXXIII.

Viro Doctissimo D. Gerhardo Joanni Vossio Petrus Cunæus *S. D.*

Vir Clarissime,

De obitu filii tui, juvenis præstantissimi, & ad summas laudes evecti, aliquid ex vagis rumoribus primò, ac novissimè nunc omnia certa, ex cognati nostri, D. Barlæi literis accepi. Is casus, tam tristis, & inopinatus, quam acribus stimulis animum paternum egerit, facile cogitare possum, cùm etiam mihi ingentis doloris acerbitatem attulerit, ac me vehementer commoverit. Præterquam enim quod pro necessitudine nostra, & animorum conjunctione; quicquid tibi luctuosum est, nos amicos tuos aliqua ex parte tangit; etiam illud non exiguum est, quod ad publicam seculi causam pertinet. Qui enim prima juventutis spatia ingressus, illustribus ingenii monumentis, jam nunc promeruerat faventem omnium eruditorum existimationem, quanto majora deinceps, de se expectanda relinqueret, nemini dubium fecit. Et ille quidem gloriæ suæ, vixit satis diu: quod tibi, tuisq., esse solatio potest. Quod autem earum rerum, quas perficere, & consummare, ad literarum decus poterat; spes omnis abscissa nobis, abreptaque sit, nostrum magis, quam tuum est damnum. Sed non debent hæc apud te prædicari, qui unus omnium optimè scis, quantum amiserimus omnes. Ego inter tot officia, quæ tibi hoc tempore, repræsentat amicorum humanitas, quemadmodum penitus quiescere, aut tacere non potui, ita illud te duntaxat rogabo, ut nihil aliud ob oculos ponas, nisi luculenta illa, & præclara sapientum præcepta, quæ tute ipse in hujusmodi malis, suggerere aliis soles; uti cogites viri boni esse præbere se fato; ad hoc, nihil novi tibi accidisse, usui quædam nobis, at nihil mancupio dari: Et pro ea ipsa exigui temporis usura, grates agendas esse Summo Deo, qui & hoc munus tibi, hucusque concessit, & alios tibi superstites adhuc servat liberos, quibus meliores optare, nec ipse posses; Cætera non addam: Et jam plus fortasse dixi, quam apud te opus fuit. Nescio an intellexeris etiam, D. Vorstii domum nunc funestam esse. Obiit enim filiolus ejus, natu maximus, ex hoc Epidemico morbo. Vale, Vir Clarissime, cum lectissima Uxore, Liberisque.

Lugduni Batavorum. 7. Novembris 1633.

CLXXXIV.

Reverendo Viro & Clarissimo, Jo. Ger. Vossio, *S. D.* Henricus Ernstius.

Etsi mihi nunquam dubium fuit, quin tibi essem charissimus: tamen magis id perspexi, quum Amstelodami te inviserem. Ubi mihi certe pietatem, fidem egregiamque tuam & singularem erga me voluntatem, satis abunde fecisti testatam: idque adeo, ut me tuis tuorumque perpetuum debitorem lubens agnoscam: Utinam vobis centesimam saltem ejus debiti partem solvere possem! Verum de me sic velim judices, me tibi tuisque curis semper, quoad ejus fieri potest, tanquam mihimet ipsi summo cum studio præsto futurum. Literas tuas Hugoni Grotio viro incomparabili ipse Hamburgi tradidi: ille me, quâ est humanitate, ita excepit, ut potuerim videre, commendationem tuam magni apud ipsum esse ponderis. Commemorabat mihi, se fuisse cum Serenissimo Rege nostro Christiano IV. Gluckstadii, à quo peculiari propemodum humanitate, quam clementiam hodie Principum aura studiosi appellitant, dimissus est: O miseri Hollandi qui estis, quod nesciatis in propriis arare bovibus, iisque idoneis. Rex Angliæ & S. Populusque Hamburgensis legatos ad Regem miserunt Scanderburgum, ubi Rex hybernabit, quorum [illegible], ut equidem credo, in Regem ipsum XIV. Novemb. ut heic numeramus, audietur. Publium meum Syrum quod attinet, velim ut eum edendum quamprimum cures; quæ impendis ego bonâ fide restituam. Valde heic in Dania desideratur & Lubecæ etiam: Si nobilissimo Domino Guldensternio utriusque nostrum studiosissimo eum inscribes, de gratitudine ejus nolito dubitare. Tu, virorum egregiorum optime, vale unà cum tuis omnibus in Christo Jesu.

Dab. è prædio Regio Hal, in Cimbrica Chersoneso XII. Novemb. CIↃ IↃC XXXIII.

Dn. Guldensternius te multa impertit salute, proxima occasione ipse tibi scribet. Peto abs te, amicissime amice, ut mihi respondeas, & literas ad Josan thor Lippe Mercatorem Hamburgensem mittas. Iterum vale etiam atque etiam.

CLXXXV.

Clarissimo Viro Gerhardo Joanni Vossio, Erycius Puteanus *S. D.*

Clarissime vir & Amice,

QUÆ scribenda erant, mulier hæc nuper indicaverit. Ego sum ut soleo; imo sileo, & quorumdam sino perstrepentes sermones præterfluere. Interim ostendit mihi Clarissimus Plempius noster, judicia apud vos edita. Unum quidem infestum, & ab homine quantum video, malignæ mentis: duo reliqua, etiam à plerisque hic laudata. Ego rogare Deum pergo, ut inducias nobis donet; mutet homines, qui cæde, & sanguine delectantur. Rex noster ut potentissimus, ita optimus est, paratus à bello abstinere, si non iniquæ conditiones sunt: quemadmodum in ipsa Statera scripseram. Viderint, quibus universum negotium commissum est, quæ non iniquæ debeant haberi. De *Uno*, & *Omni*, librum nuper scripseram; sed ut me potius oblectarem, quàm erudirem alios. Typographus ubi absolverit, exemplar faxo sine mora accipias. Clarissimum Barlæum, si me amas, nomine meo complecteris. Scriptionem differre adhuc cogor. Bonum nomen ero, cum fœnore officia candoris persolvam. Vale, & scribe.

Lovanii in Arce, Prid. Kal. Decemb. clↄ Iↄc xxxiii.

Totus tuus.

CLXXXVI.

Cl. Ger. Joh. Vossio.

IGnosces, Vir humanissime juxta ac doctissime, quod ignotus te compello, ac seria tua leviculo negotio interpello. Jussa Honoratiss. ac Reverendissimi Archipræsulis Cantuariensis (qui nisi immensâ occupationum mole distineretur, jampridem ad literas nuper à te acceptas respondisset) operam tuam implorandam habeo, providendo vellumine terso ac utrinque lævigato, quod & typorum impressionem ferat, & calami etiam ductum non aspernetur. Apud nos periit prorsus hujusmodi artificium, nec aliud habemus velluminis genus, quam quod librorum integumentis adhiberi solet. Apud vos hoc artificium vigere libenter credimus, atque inde Clariss. Virum D. Th. Bodleium vellumen illud comparasse, ex quo constat Catalogus grandis Librorum in Bodleiana, partim excusus, partim calamo exaratus, qui publice prostat in Bibliotheca, quem fortasse notaveras, cum illic esses. Hujusmodi velluminis speciem aliquod, tres scilicet vel quatuor membranas, si apud vos sit parabilis annona, ad se ut transmittas, quamprimum commodè poteris, rogat H. Archipræsul; simulque ut significes utrum hujus mercimonii tanta apud vos sit copia, ut suffectura sit operi, quod mille fortasse membranas aut amplius desideret. Habetis hoc nomine Honoratiss. Præsulem tibi debendi reum, meque insuper eadem operâ devinxeris, summum jampridem

Raptim. Londino Decemb. xx. 1633.

Virtutum tuarum Cultorem,

P. Turner, *Soc. Collegii* Merton *in Acad.* Oxon.

CLXXXVII.

Clarissimo Viro Gerardo Joanni Vossio, E. Puteanus *S. P.*

TAlem amittere filium, mi Vossi, quam acerbum sit, meo affectu metior. Cogita ad me quoque, tam triste vulnus pertinere; Ita quæ tua sunt, aliena non puto. Tam variam vero doctrinam, & peritiam linguarum, in ætatem tam floridam cadere potuisse! Prælegi hic Epistolam tuam amicis meis, viris doctis, qui mecum ingemuerunt. Sed tuum est fortiter ferre hanc ærumnam, quæ necessitate suâ ducitur. Ita Deo placuit, cui obtemperare pietas jubet. Ecce ut te recreem, certè ut à dolore avertam, Amœnitatem istam mitto, de *Uno*, & sic *Omni*, scriptam. Lege quæso, & tantum mihi otii impende, ut intelligam etiam nugas à te meas æstimari. Alterum exemplar, ut Clariss. Barlæo, nomine meo, tradas, rogo, & amicissimam salutem nunties. Reidani Annales avidissimè expecto: in iis enim Donysium tuum extinctum complectar. Is immortalis est, & mox quoq, in Bibliotheca Belgica nostri Valerii Andreæ legetur. Vale, & tibi vendica.

Lovanii in Arce, Prid. Non. Febr. cIↄ Iↄc xxxiv.

Ad Clarissimum Barlæum proximè scripturus sum.

CLXXXVIII.

CLXXXVIII.

Clarissime, Amplissime Vir,

Septimo die, ex quo te non sine maximo dolore meo reliqui, fere Hamburgum attigi, felici atque inoffenso, Numini sint grates, itinere. Et cum milliari tantum urbe aberam, obvium habui Dominum Legatum Salvium, Bremam & ad Duces nonnullos inferioris Saxoniæ pergentem. Facile illi erat avidum rerum novarum & cupidum penitius cognoscendi, quo statu res Germanicæ essent, secum abducere. Octiduum & quod excurrit illo itinere absumptum. Lustravi Episcopatus Bremensem atq; Verdensem. Quorum prior tantum Episcopum habet Principem ex Holsatia, eundemque Gustavi Regis avunculum. Inde Gluestadium vidi. Quæstuosus ille ut Daniæ Regi, sic Hamburgensibus luctuosus est. Aderat tunc Daniæ Rex & unus liberorum, nomine Fridericus Christianus. Admissus ad colloquium convictibusque adhibitus sum & munitiones sique alia visu digna erant, spectare permissum. Vocatum illuc à Rege D. Grotium proximoque adfuturum die, rumor magis erat quam certi aliquid affirmaretur. Quare Hamburgum extemplo contendi. Hora ante adventum meum ex urbe profectus erat. Expectavi reditum jam tertium diem sed frustra. Literas quas manu mea exhibendas ad illum dedisti, in ædes ipsius deferre curavi. Dictu incredibile, quanto hoc me dolore adfecerit. Mirari satis nequeo, nihil me à fratre Jacobo literarum vidisse, doleoque sic quoque tuas, ad illustrem Parentem mihi haud missas. Quid apud Dominum Parentem prætendam quamque rationem reddam, cur nec tu nec ille mecum scripseritis, haud in promptu. Convenerat inter me & fratrem, ut proximo subsequenti Saturni die literas suas cum Tabellario Hamburgum mitteret. Quo minus mox mecum sumerem, ambiguus fratris de itinere in Gallias animus in caussa fuit. Orationem fratris à filio Isaaco, gnaro per quem describeretur, tibi exhibitam, correctamque & tuis adjunctam literis spero. Tabulæ Chronologicæ, quas in usum fratris describendas filio Matthæo reliqui, ubi primum descriptæ erunt, & mihi mittantur, oro, simulque exiguus liber de Nominibus propriis Hebraicis, quem nimia festinatione reliqui. Frater Benedictus in Germania nunc agit, in dubia spe eundi propediem in Gallias. Quod si Jacobus iter suum distulerit, acturus sum, ut quamprimum in Hollandiam revertar simulque peregrinas oras adeamus. Quod utilissimum utrique nostrum futurum reor. Nec abs re erit si eadem à Domino Parente frater flagitaverit. Concessurum spero, si me diutius operari literis voluerit; quod imprimis eum velle scio, sed nihil perinde in exteras me evocat regiones quam tui desiderium. Nunc primum vere cognosco quantum fuerit tecum vivere, cum id jam mihi negetur. Hocque vehementius tibi reddi æstuo quo magis divellor. Hæc summa votorum erit, ut te conjugi, liberis, amicis orbique & sic quoque mihi supremum Numen, diu superstitem esse velit. Id precor, id voveo. Saluta dilectam conjugem atque charissimos liberos. Nihil gratius erit quam ab illis cognoscere prospera omnes frui valetudine. Et ego officii mei memor ero. Vale, meque more tuo amare persiste qui

Amplissime Vir,

Dabam Hambur. 22. die Apr. An. 1634.

Sum eroque perpetuum

nominis tui cultor,

J. Skytte Junior.

CLXXXIX.

Cl. Ger. Jo. Vossio.

Vir Amplissime,

Citius ad acceptatissimas tuas respondissem, si expectâsses. Tandem fidam nactus manum, mitto Epistolam illam Clementis stylo gravem, sanctitate venerandam, & stylo & sanctitate Apostolicam. Nec divinari possum, cur Clementem hunc doctiss. Heinsius non Romanum velit esse, sed alium quendam. Ipsissimæ hic leguntur sententiæ, quæ apud Irenæum, Clementem Alexandrinum, Eusebium, Hieronymum, habentur; & quod antiquitati ejus imprimis favet, vix duo reperies novi Testamenti loca, eaque ex Evangeliis, ex Epistolis nullum. Fateor τῷ Ρώμῳ ex conjectura repositum rubro notari minio; sed hoc abundè resarcitur ex nominibus planè Romanis illorum, qui Literas has Corinthiis detulerunt, & humilis tunc sedis Apostolicæ

postolicæ fuerint legati. Quin ex illâ Constitutionum farragine aliquid astruitur, cum in quinto Libro eadem quæ hic de Phœnice narranô iisdem pænè concepta verbis habeatur; arte ut conjecto farcientium, quâ ex genuini Clementis flosculis figmento suo fidem faciant. Mitto etiam nuper editum de Veritate librum. Nobile opus si liceat ex Authore & argumento, potius quàm ex opere, judicium ferre. Ni fallor, hic vere latet Veritas in puteo, cum non novam quam pollicetur; sed aut nullam aut abstrusissime reconditam nobis afferat. Vestrum esto judicium. Mihi saltem nihil scienti non licet hinc sapere, sint illic limpidissimæ aquæ, at & in profundo sunt, ὡς ἀντλῆσαι ἐκ ἔχω. Spero me brevi te invisurum, nec tantum amico sed eruditione ipsâ fruiturum; in te enim quasi oculis cernam lucentem veritatem illam, quæ se & facilè & purè prodet. Interim si per otium liceat, Nobilitati nostræ logicanti horam unam impendas rogo, sed si opus sit non sine Virgulâ censoriâ. Qui veritati studet, non gravabitur castigari. Alterum velim exemplar Clariss. Barlæo dones (viro mihi nondum noto sed plurimùm honorato) simulque petas, ut breviter judicium suum reddat; vel si placuerit, margini apponat infirmioribus medelam. Expectamus hic Epistolarum fasciculum à Dodrectano quodam medico de Termino vitæ: unáque tractatulum verius quam Epistolam præstantissimi nostri Salmasii. Quam timeo ne malo scripserit omine! In summo enim languore vivit, vel potius moritur; illum tu habes, si quem uspiam tui amantissimum, ego vero tui simillimum. Pergas vir optime, teneriores semper fovere literarum conatus, & me ama. Vale.

Lugd. Bat. iii Non. Febr. An. Domini. cIↄ Iↄc xxxiv.

Tibi omni obsequio devotissimus,

Stephanus Goffe.

CXC.

Cl. V. Ger. Vossio.

Clarissime & Amplissime Vir,

SI non optatissima Doctissimi Viri amicitia abundè molestias omnes compensasset, me paulo infeliciorem sentirem ex itinere meo Amstelodamensi: Quippe reverso vel paucas tantum horas indulget Nobilissimus meus Patronus Dominus Verius, quibus me aptarem longiori non tam itineri, quàm itineranti domo; Namque verè ἀμαξοβιος Scytha fixam non debeo expectare sedem, adeóque si rudis & barbarus rediero, non est pene quod me culpet Literarum Patronus, quum studia lentè augescunt, etiam quæ maximè foventur, facile enecantur, quæ assiduis destituuntur subsidiis. Utcunque avido Literarum animo nulla elabetur hora, & si contingat Leodium rursus adire, plenius & certius Godeschalci quæ illic sunt perquiram: interim fruatur Clarissimus Vir, historiâ istâ Chapeauvilli tribus tomis distinctâ, in quâ memini me quædam alicubi legisse de Hæresi Godeschalci, quæ tamen in hâc nimiâ meâ festinatione invenire & monstrare non possum. Ex paginâ verò trecentesimâ vicesimâ tomi primi certo sciet Doctiss. Vir esse quædam ejusdem manuscripta, tum in æde Lambertinâ, tum Laurentianâ Leodii: propè est ut suspicarer hunc esse alium quendam Godeschalcum, sed non licet penitius examinare; Proinde omnia in manus vestras trado; ut & ipsum me, quem credas oro,

Hagæ, 25. April.

Dignitati vestræ obsequentissimum,

Steph. Goffe.

Si quid mihi in mandatis dare cupiés, Literas ad me datas (in Castris apud Dominum Verium Anglicarum cohortium Generalem) lubentissimo animo accipiam.

CXCI.

Cl. V. Ger. Vossio.

Amicissime Vossi,

DOleo mihi non licere per angustias temporis tecum prolixius agere: Castra me vocant; festinanter omnia agimus. Interim necesse est ut clarissimo amicissimoque mihi viro valedicam. Te cura non tantum tuorum & Reipublicæ literariæ causâ, sed & Ecclesiæ præsertim tuæ, id est, Anglicanæ. Expectant omnes Commentarios tuos de re Grammaticâ; sed adversis imputant ventis, quod

quod exemplaria Angliæ destinata nondum sint transmissa. Poteris jam officio illo supersedere erga Dominum Doctorem Mason, Principis Præfectum. Ex quo enim veni Amstelodamum, certus huc de morte ejus defertur nuncius, ejusque in locum sufficit Dominus Doctor Duppa, Decanus ædis Christi in Academia Oxoniensi, cui si libet (utpote antea tibi noto, ni fallor) poteris Librum illum Masono destinatum donare. Scias illum doctissimum esse, & te dignum. Vale.

Aprilis die 26. Hagæ.

Totus tuus,

Stephanus Goffe.

CXCII.

Doctissime Vossi,

QUamvis Regis ergà te animum ante paucos dies perscripserim, nunc tamen oblatâ occasione eodem defungar munere, ne fortè primæ literæ non delatæ anxium te & suspensum teneant. Macte sodes, Editionem matura Principi nostro dicandam. Hoc Rex non tantum boni consulit, sed videtur etiam exoptare, & quod eo sit erga te animo, optimo nostro Domino Archiepiscopo penitus deberes, nisi quod merita tua de Literis & Ecclesiâ hoc ipsum efflagitant. Scias insuper & hodie secundam de libro tuo coram Rege factam fuisse mentionem, eamque hoc pacto: Occurrebat mihi dubium ne forsan Exterus Scriptor erraret in titulo Principi nostro plene & proprie assignando, adeoque necessum habui Reverendum Virum Decanum Salisburiensem (is enim Principi instituendo jam præest) hâc de re consulere. Ille de Walliæ titulo scrupulum injecit, ex eo quod ante certam ætatem non obtineatur, utpote qui ex Creatione quadam Principibus nostris addatur, & non ex jure nascendi. Proinde Reverendus ille Vir Comitem Arundelianum in consilio habuit; per quem tandem res ad Regem delata est. Qui statuit aperte ne Princeps Walliæ vocaretur, sed Princeps Magnæ Britanniæ, Dux Cornwalliæ & Comes Cestriæ, &c. Et ne error aliquis obveniat, uni ex fecialibus mandatum est ut statim formulam aliquam secundum Leges suas componat, quam ipse ad te transmittendam curabit per manus (uti credo) præstantissimi Domini Boswelii. Nunc restat, ut te curâ hâc literariâ, quam celerrime emancipes, & stilum illum insigniter felicem Ecclesiæ tradas, & sacrum reddas. Scias velim literas tuas ad illustrissimum Archiepiscopum fore acceptatissimas; Sed cum negotiis gravissimis undique sit consitus, breves videtur exoptare, & tales quæ studia tua narrent potius quam gratias. Vale. Salutem tuam saxo eures, & ama

Raptim. Londini, Novemb. die 23. St. vet. 1634.

Tui observantissimum

& amantissimum,

Steph. Goffe.

CXCIII.

Cl. V. Ger. Joh. Vossio.

Vir amplissime & doctissime,

SI quem unquam me certe torquent iniquiores literæ, utpote quas naturâ suâ & pulchras & difficiles amare mihi licet, assequi non licet. Tot enim negotiorum undæ me obruunt ut illis pro voto frui non possum; & certe (quod res est) mitius carerem, si facilis & celeberrima Vossiani pectoris Bibliotheca longius abesset. Quorum aculeos infixit mihi nuperus ille cum doctissimo viro congressus? in quo non tantum plenos eruditionis fontes perspexi, sed felicem diffundendi se facultatem. Mihi enim (ea summa vestra fuit humanitas) plane patere voluisti, in sinu vestro conclusos omnes liceret aggredi Ecclesiæ Patres. Adeoque si voti mei compos esse potuerim humanitatem erga me vestram repetito itinere ultus essem; sed cum illud improvisa rerum turba non patitur, feret doctissimus hasce literarum molestias. Ex quo redii; in Clementis Romani Epistolas nuper in Anglia ex vetustissimo MS. exemplari editas incidi. Illas puto jamdudum ad manus vestras delatas, sin minus à me celerrime mittendas expectabis. Miram video styli simplicitatem, piam plane doctrinæ pietatem, quæ Apostolicum sapiat virum. Sed unde illud de Mose? καὶ πάλιν λέγει, Ἐγὼ δέ εἰμι ἀτμὶς ἀπὸ χύτρας· cum nullibi in Scripturis nec suum sensum, nec verba inveniatur. Et illud; ἡ γραφὴ αὕτη, ὅπου λέγει Ταλαίπωροί εἰσιν οἱ δίψυχοι, οἱ διστάζοντες τὴν ψυχήν, οἱ λέγοντες ταῦτα ἠκούσαμεν καὶ ἀπὸ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ

ἰδοὺ

ἀλλὰ γεγυμνασμένων, καὶ οὐδὲν ἡμῖν τούτων συμβέβηκεν. quæ etiam verba repetuntur in Secundâ Epistolâ, & vocantur Περιφέρομος λόγος. Sic etiam in illa Secunda (cujus tantum fragmentum habemus) duos Dialogos inter Christum & Discipulos nobis exhibuit. De quibus fortasse dici potest ipsum à Magistro suo Petro traditione edoctum; sed de Mosis & Prophetico dicto quid conjectandum? An ut Junius in Notis suis ex Chrysostomo Scripturas quasdam periisse? Hoc est *Remedio magis quam Morbo laborare.* Hoc ipsum observare licet ab ipsis Evangelistis & Apostolis aliquando factum. Matth. c. 2. 23. ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται. Actor. c. 2. 35. Μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν. Ephes. 5. 14. διὸ λέγει, Ἔγειραι ὁ καθεύδων, &c. Sic Ignatius in Epistola ad Magnesios de Die dominico περιφέρεις λέγω εἰς τὸ πλῆθος ὑπὲρ τῆς ὀγδοῆς. Jam quo pharmaco? Responsorias prolixiores à vobis non expecto, ne Reipub. literariæ injurius essem, dum publico bono detrahi horas illas necesse erit, quæ levioribus hisce quæstiunculis impenduntur. Saltem unico verbulo rescribas per filium qui Hagæ vivit, ut parte saltem tui fruar donec liceat ipso te. At quid interim de Puritanis nostris? Certe plura indies audio de illo apud vos ipsorum Coryphæo, adeoque libere dicam, me rem Cl. Vossio dignam de illo in manus vestras commendâsse: nam cum sis plane non tam Ecclesiæ nostræ Filius quam Patronus, non poteris rem gratam magis & Regi & vestris Amstelodamensibus præstare quam si efficias ut prudenti Magistratuum cautela statim dimittatur. Ex ipsius amicis audio ipsum à Classe vestra æque ac ab Hierarchiâ (ut solent dicere) nostrâ abhorrere; ipsum contra Acta publica in se lata de Regno turpiter aufugisse; Ecclesiam relictam insalutatam adhuc Pastore destitutam. Et cum talis sit ut Libertatis Belgicæ est permittere, ut lateat, ita amicitiæ non est ut promoveatur. Spero dignas vobis gratias brevi reddendas. Interim vale & bono publico vivas.

Amplitudinis vestræ

Hagæ Decemb. $\frac{1}{1}$. *omni officio animique*

affectu studiosissimus,

Stephanus Goffe.

CXCIV.

Cl. V. Ger. Jo. Vossio.

Vir Clarissime,

Literis tuis, elapsâ septimanâ ad Reverendissimum Archiepiscopum manu mea traditis, hodie ab ipsius ore hoc responsum ad te properè perscribendum accepi: ipsum nimirum Regi significâsse consilium tuum, atque Regem lubentissimis auribus illud accepisse. Adeoque Reverendiss. noster Dominus perlustrato tuo per me misso volumine suadet, ut sub una Dicatione omnes septem Libri simul prodeant, atque illâ ad Illustrissimum Carolum Principem Walliæ, Fratre ejus Duce Eboracensi hac vice prætermisso; hoc notanter dixit. Et quoniam vestra librorum compactura nostrâ & politior est & apertior, convenientius visum est, ut Liber ille quem Illustrissimo Carolo missurus es, Amstelodami compingatur, ne crassities (ut solet) sub nostra ligatura impeditior & inconcinnior videatur. Vides quam pensiculatè res tuas expendit Mæcenas & Literarum & Ecclesiæ & noster; jam restat ut Editionem illam matures, & si vacabit, ut sæpius de te vel ego aliquid accipiam, ex quo possim de studiorum tuorum ratione cum amicis meis disserere, atque hoc ex re tua maximopere futurum spondeo. Unum insuper moneo, ne amplius de humaniori Literatura cogites, adeoque omissâ circa Rem poeticam, & Originum libros operâ, necesse est ut Theologicis te penitus accingas. Hoc pæne efflagitant Reverendissimus noster Præsul & omnes eruditi. Et si consilia tua de illis Theologicis quæ sub manu tenes, Reverendiss. Archiepiscopo præscribas, scio (sic enim dixit) illa acceptissima fore. Nec dubito quin hoc pacto tibi tuisque omnibus bene consules. Me interim devotissimum habes, paratissimumque fideli opera negotiis tuis incumbere, si quæ mihi curanda commiseris. Atque hoc debeo meritis illis Cl. Vossii non publicis solum, sed privatis erga me, quem (ut sæpe agnovit Archiepiscopus) pulchro Elogio affecisti. Indignum vereor nisi quod laudes tuæ me dignum facient. Vale, Vir doctissime & saluti tuæ prospice.

Londini, decimo die Novembris, Stilo veteri. *Totus ex animo tuus,*

Stephanus Goffe.

Brevi accipies Literas ab ipſo Archiepiſcopo, quas nunc per ingentem negotiorum molem expedire non licuit. Et quoniam Liber tuus non patitur moram, hanc mihi provinciam injunxit. Literæ tuæ ad ornatiſſ. Franciſcum Junium miſſæ ad me illico deferentur.

CXCV.

Cl. V. Ger. Jo. Voſſio.

Vir Clariſſime,

NON dubito quin Literæ veſtræ ad me datæ de Damporto jamdudum ſint in manibus Reverendiſſimi honoratiſſimique noſtri Domini Cantuarienſis. Atque hoc tibi debitum fuit, ut ex illis legeret quam ſerio & ſedulo rem noſtram, nec tam noſtram quam Chriſti agas. Hoc feci privati cujuſdam amici ope, inconſulto etiam ipſo Boſwelio. Habet enim ille alios tibi gratias referendi modos: nam perlectis illis ad me tuis maximas egit, & pollicitus eſt ſe brevi ad te ſcripturum. Interim ſi quid habeas, ne dubites ad me dare, cogiteſque in nullius manus literas veſtras deventuras, quin & inde honorem & gratias ingentes reportabis. Damportus per biduum Hagæ fuit, nec Boſwelium inviſit. Quid ſentis? an omnia ſana? an non hoc rei indicium eſt? Literas dimiſſorias nondum habet; ſed jam petit ex Anglia. Quæ hæc fraus? Nam certiſſimum eſt ipſum aufugiſſe à grege ſuo: De quæſtione quidem de Ceremoniis contra illum motâ, expecto quotidie Literas quæ mira narrabunt. Audio ipſum ferociſſime contra Genuflectionem noſtram concionatum fuiſſe, filiumque tuum Cantabrigienſem ægre hoc tuliſſe. Hoc ſi verum ſit velim cum aliis quando occurrent ſcribas. Vobis utriſque maximas ago gratias. Chartulam hanc perlectam rogo ut comburas, illud enim de Cantuarienſi tibi ſoli dictum velim. Iterum vale.

Tuus,

Stephanus Goffe.

Per latorem hunc literæ tuæ ad me certiſſimè venient, ſive hic, ſive quod ſæpius Hagæ fuero, atque per illum, ut narrabit melius, poteris ſingulis ſeptimanis, cum opus fuerit, benè mittere.

CXCVI.

Cl. Ger. Voſſio *S. P.*

Vir Clariſſime & optime,

QUantum doleo improviſum filii tui diſceſſum prolixiores literas non pati: Accedit etiam craſtina concionandi cura. Utcunque virum præſtantiſſimum mihique plane ſine merito amiciſſimum inſalutatum præterire non poſſum. Habes me obſequio quam intime devinctum; Utinam aliquando contingeret exprimendi facultas; Hactenus perventum non licuit ex Angliâ quicquam reſcire; Plurima expecto à Chariſſ. noſtro Boſwelio, qui quantum debet meritiſſimo de ſe & Eccleſiâ noſtrâ Voſſio, mihi in mandatis dedit, ut vice ſuâ quam poſſum ſeriò agnoſcerem. Forſan hoc ipſe Literis ſuis præſtitit, ſic enim ſtatuit aliquandiu Briellæ impeditus. Ex filii reditu plura velim de Nihuſio Abbate intelligere. Quem provocationis ſuæ exitum invenit. Quid adhuc ediderit, quid agit. Et ſi per negotia tua liceret vehementer erudiri cupio quâ ratione, & quibus authoribus optime poſſem inſtrui adverſus illud cui maxime innituntur Pontificii de Schiſmate noſtro ab Eccleſiâ Romanâ. Sed plura nunc non licet. Hanc Seldeni noſtri Diatribam quod incompactam habes, hiſce temporis anguſtiis imputabis; Utcunque quia nondum ad manus tuas perveniſſe ſuſpicabar, obſequii mei teſtem mittere geſtiebam. Omnia mea boni conſulas oro. Vale.

vi. Idus Aprilis.
cIↃ IↃc xxxiv.
Hagæ-Comitis.

Totus Tuus,

Stephanus Goffe.

CXCVII.

Cl. Ger. Voſſio *S. P.*

Vir ampliſſime clariſſimeque,

LIteras has nunc ad manus meas ex Angliâ delatas ſtatim tibi mittendas duxi, alioqui Deo volente me latorem habituræ eſſent poſt paucos dies. Ex illis quam gratum ſit quod pro Eccleſiâ noſtrâ moliris facile intelliges, cum is qui ſcribit ſit Regi à ſacris, & cum Archiep. noſtri (ni fallor) literis ad te miſſus cum Comitem

tem Arundelianum huc comitatus fuerit. Sed vereor ne propter impeditum iter diu scriptæ fuerint; videntur enim illæ, quæ ad me dantur, primis meis solis respondere; Expecto adhuc recentiores, & à viro longè potentiori; Interim ex his quædam disces; illud imprimis ratum facit Transfugam illum nunquam in quæstionem vocatum fuisse de rebus Ecclesiasticis; sed planè desertorem fuisse militiæ suæ, quod jure nostro castrensi gravius est puniendum, sin ex partium suarum zelo voti compos fiet; fruatur suo grege Pastori simillimo vere vario (& Jacobini illius instar) maculis interstincto. Tuæ utcunque pietati, & insigni ergà Matrem nostram Ecclesiam amori, immortales debentur gratiæ. Raptim hæc. Vale, Vir optime, & me ama: quem vereor, ne diutius quam velim, habeas in his regionibus inquilinum. Nam & à Rege ipso & Archiepiscopo designatus sum Pastor Mercatorum Nostratium, qui Delphis habitant, in locum Forbesii; hoc est ingentis oneris & invidiæ. Sed Dii meliora! Hoc esset vel Amicorum contra proverbium ἄδωρα δῶρα. Adeoque per totum ferè mensem Hagæ versatus fui cum Prolegato nostro ut istud onus inoffenso Rege declinarem: quod spero. Boswellius festinatò petit Angliam, sed reversurus. Tu tamen ante accipies ab ipso Literas (ut ait) debitissimas. Iterum vale.

Lugd. Batavor. *vii. Kal. Martii. A. D.* 1634.

Amplitudinis Vestræ studiosissimus,

Steph. Goffe.

Ecce nunc alias accipio Literas quæ afferunt Metaphysici nostri Baronis non tam protestationem quam Literarii Belli provocationem; vix licet mihi jam percurrere. Sed Clariss. Barlæo (quæso) tradas ut viri φιλαυτίας veritati (quam jactat) inimicissimam advertat.

CXCVIII.

Cl. Ger. Joh. Vossio *S. in Christo.*

Accipies hic (mihi merito charissime) unam, eandemque brevem Epistolam. In eâ tribus tuis mihi exoptatissimis Responsionem, sed qualem moles negotiorum (quâ penè opprimor) permisit, rudem scilicet & incultam, solâ brevitate gratam, solo amore candidam. Reliqua tota una Litura sunto.

Et primis Literis tuis de Tempestate, quæ domum tuam invasit, & filium prostravit, tam meritis quam natura chariorem, consultiùs non respondi, ne manus meas in crudum adhuc vulnus immitterem. Spero jam cicatricem contraxit. Et tu quod decet, teque dignum est, fecisti, patienter te, & tua Deo, (qui suis, quæ optima novit, impertire solet) submittendo. Ibi enim aut acquiescendum est, aut in hac vita nullibi. Sed opera quædam filii tui si placet edere, quibus ille etiamsi mortuus luce fruatur, aut perfecta des nobis aut nulla.

De Novatoribus nostris apud vos quæ scribis vera sunt, quæ contra illos conaris pia, & pro Pace Ecclesiæ. Si nolint se ad pacatiora studia recipere (& certè nolunt) sint quod esse cupiunt, inter pusillos Gigantes, modo sint quod & esse, & haberi merentur, inter doctos Scioli, & inter prudentes Temerarii.

Literæ tuæ secundæ Causam Blauii tantum exponunt Patris, Filiique, & quo consilio Twissum typis mandarit. Certè prudenter Farnabius, qui mentionem Privilegii sui fecit; sed valdè inconsultò Londinenses Typographi Privilegia sua silentio damnarunt. Unde enim Exteri caveant quod nesciunt? Num Prophetas volunt Typographos esse? Sed responsum his Literis retulit diu abhinc Blauii Filius, utpote quem statim post Literas tuas acceptas, sine ulteriori processu, sumptibusve, dimisi è Curiâ in tui solius gratiam. Responsum putavi illud scripto melius, præcipuè cum tunc nihil mihi daretur otii. Et video ex subsequentibus Literis tuis, fidum se fuisse narrando tibi Parentique suo quid in ea re fecerim. Gratias enim Literæ tuæ referunt, & tuas & Patris. In Literis autem tuis novissimè scriptis, non solùm lego gratias mihi supra meritum repensas, sed hoc etiam, te labores tuos Grammaticos ad finem perduxisse. Gaudeo certè, & eò magis, quia semper cogito de Baronio. Librum etiam unà cum Literis misisti, tradidit mihi Goffius, qui & ante hæc Literas has ad te detulisset, si citius redire potuisset. Goffium antea non vidi, de eo, modestiâ, & doctrina ejus ab aliis, ut etiam à teipso sæpius audivi. Si pergat (nil dubito) possit pro meritis præmium & expectare & recipere.

Consi-

Consilium tuum in Editione horum Librorum, nempe ut sub nomine & auspiciis, aut Principis Walliæ aut Eboracensis, prodeant, valdè probavi. Necessarium tamen duxi illud cum Serenissimo Rege Carolo communicare. Partim ut intelligat quàm memor & gratus sis pro Beneficio in te collato; partim ut sciat obsequium tuum non sibi solum, sed & suis paratissimum: præcipuè vero, ut penes illum sit eligere utri horum Principum Illustrium Liber iste tuus inscriberetur, an utrisque? Gratiosè quidem accepit Rex optimus, quod intendis. *Et forte aliquando* (inquit) *Nomen fronte inscriptum, invitabit filium meum ad ejus lectionem, licet fortè minus seriam.* Hoc verò jussit, ut tibi rescriberem; velle se ut Libri hujus dedicatio (quando ita tibi placuerit) sit Illustrissimo Walliæ Carolo. Perge nunc, & Librum hunc habeamus publici juris.

De Novatoribus iterum in his Literis scribis. Certè quod vellent turbare omnia, suum est, quod non possunt, Dei. Interim miserrimè laceratur Ecclesiæ Christi facies, Corpusque; neque (Disciplinâ penitus fracta & concussa) videt ipsa Prudentia, quibus artibus vulneribus hisce possit succurri.

De Johanne tuo, doleo quod nequeas in eo illum Studiorum amorem quem desideras excitare. Sed quum res ita se habeant, aliâ aggrediendum est viâ, & sapienter meo judicio facis, si alia animo tuo agitare incipias. De reditu autem ejus in Angliam noli cogitare. Nam mensis vix præteriit, quo publica fama Cantabrigiæ increbuit, illum non solùm fidem dedisse mulieri illi, de quâ antea scripsi; sed cum eâ solennia matrimonii publicè in facie Ecclesiæ celebrâsse. Nominatur Locus Tempusque. Præpositus & Socii Collegii Jesu consilia ineunt, de alio in ejus locum, utpote sic vacantem, surrogando. Fama etiam in aures meas volat. Ego ad Ecclesiam Parochialem nominatam mitto, Registrum Matrimoniale (quo in singulis Parochiis utimur) inspiciendum curo; Nihil ibi reperitur de Solennizatione Matrimonii. Desistunt ergo ab intentione suâ Socii, nec alium eligunt. Sed vides quæ sit opinio, quæ expectatio; & si redierit filius, certo certius aliquid eveniet quod nolis. Et ut finis sit huic malo, optimè opinor consules & famæ & saluti filii tui, si ibi eum retineas, disponasque, ut ei magis congruum esse inveneris. Resignatio autem Societatis in Collegio Jesu, in forma Juris manu propriâ subscripta, si ad me mittatur, ut in manus Præpositi illius Collegii tradatur, quamprimum curabo, ut sic honestè à Collegio discedat. Aliter probabile est, illos tam diu absentem ulterius non expectaturos, sed locum ejus vacuum pronunciaturos, quod nollem factum.

Quod reliquum est, gaudeo te vinculis morbi tui liberatum, ut possis iterum Ecclesiæ, Reipub. & Amicis inservire. Valeas. Ex animo sic optat

Dat. ex Ædibus meis Lamb. Febr. 27. 1634. Stilo nostro.

Amicissimus Tibi,

Guil. Cant.

CXCIX.

Clarissime Vir, Amice observande,

FUngens non ita pridem legatione nomine Serenissimi Regis mei ad complures in hoc occidentali tractu Europæo Principes, non postremum duxi in tanta rerum mole atque continuo negotiorum strepitu, virorum virtute, consilio, doctrina præstantiorum, consortio & conversatione refici ac relaxari. Id cum ubique apprime curarem, tum in fœderatis Belgii partibus, ob hominum honore & gravitate florentissimorum frequentiam atque humanitatem, singulariter mihi non prætermittendum existimaram: Tot autem & tantis obrutus impedimentis cum remissius desiderio meo obsequi coactus essem, nihil ardentius expetivi, quam vel tibi uni innotescere, tuamque amicitiam atque amorem conciliare, utpote cujus insignis prudentia ac eruditio in pluribus Europæ partibus clarissimam meruit famam. Sed cum id mihi sive urgentium mearum occupationum multitudine sive temporis inopia & brevitate ereptum sit, pro eo ac debeo graviter molesteque fero. Interim tamen cum id quod mihi non accidit, filium meum consecutum esse videam, eumque non solum semel in amorem receptum foveri abs te, sed ex intimo affectu optimis monitis dirigi & in literis juvari probè sciam, gratulandum mihi existimo: eoque magis postquam à nonnullis intellexi qua facilitate recipias, humanitate tractes, sedulitate exerceas ingenia tuæ curæ commissa. Quippe arbitror filium etiam meum majori utilitati sibi, mihi solatio, Patriæ usui posse existere, si ei, ut ex tuæ sapientiæ fonte in

sui

fui ingenii cultum rivulum aliquem attraheret, spatium temporis longius concederetur. Nunc cum & meæ privatæ rationes & præsens rerum Status exigat, ut in Poloniam quamprimum revertatur, quod illum in commercium tuarum literarum sapientiæque lubens adsciveris, & in profectu ejus ita desudaveris, ut non sine insigni fructu ac emolumento tam celebris viri in bonis literis auxilia sensurus sit, eam quam possum tibi maximam habeo gratiam. Ita profecto & me in præconia laudum tuarum traxisti, & filium meum ad omne officii genus ac grati animi testificationem obligasti. Quod reliquum est vicissim mutui mei affectus declarandi occasionem exoptans, optimæ valetudinis magnæque sapientiæ maxima incrementa à Deo Opt. Max. tibi apprecor. Vale.

Dabam in Suec. *Clar. D. Vestræ*
16. Maii. 1634.

Studiosissimus,

Joan. Sawadski

Guber. Suecensis.

CC.

Amicorum Opt. Max.

QUas dedisti pridie Calendas Maias nudius tertius accepi: quibus certè percussisti vehementer, dum de obitu Dionysii tui scribis. Doleo majorem in modum ereptum tibi tantum filium, mihi verò, filioque item meo, amicum rarum, orbi virum aliquando certe maximum: sed ostendere illum Deus voluit potius, quam concedere. Non solamen ullum offero quod abunde à te habes: ac largitur tibi ratio, quod daturum esset tempus. Maimoniden ejus, Cæsaremque, & Reidanum, quos promittis avide exspecto: & accuso Elzevirium, qui cum ad nos commearet te in transitu compellandum non putavit. Nollem factum. Grata mihi mentio de Noomsio nostro, sed quod queritur edi a me Bibliothecam meam Atticam, & inter nos aliter olim convenisse, fallit virum optimum, & amicissimum, hic memoria. De altero quod restat, opero nempe Bibliotheca Græca, egeramus; quam si edere etiamnum est illic animus, per me licet: ego libens acquiescam: ac si à me edi velit, gratum erit: & Laborem quoque istum impendam Reipub. Literariæ. Fac me quæso proximis tuis certiorem. Interim consilio tuo obsequutus, testandæ veteri amicitiæ meæque in amando ipso constantiæ, dedicabo ejus nomini opus sane luculentum Creticarum Antiquitatum Libros quatuor, quod secundo statim tomo comparebit. De dissidio Typographorum, sanè doleo; magis etiam quod per hoc editio meorum operum differatur. Quæso, quod promittis, urge & efficito, ut admoveat tandem manum. Jam salivam movi multis in hoc Regno eruditis, & magnatibus: itaque ne fidem meam hic destituat; ac ridendum aut sugillandum me prostituat. Regnum Atticum admodum mendosè excusum est; ut errata tibi mitto quæ Typographus tempestivè emendabit. Perlegantur quoque Græcorum Auctorum loca, quæ festinans non inspexi. Nullus dubito quin mendorum illic plaustra inveniantur. Mitto nunc præfationem primo Tomo præfigendam; missurus statim quicquid ad secundum Tomum pertinebit, ubi primum inchoatum intellexero. Habe tamen operum illorum elenchum, quæ in eo comparebunt. Vale amicorum maxime. Uxor mea quàm potest amantissime tuam, liberi liberos salutant, & imprimis filia filiam.

Soræ xii. Julii. *Ætatem Tuus,*
cIↃ IↃC XXXIV.

J. Meursius.

Adjunctas ad Spelmannum, quæso, ut primâ occasione curare velis.

CCI.

Viro Reverendo & Clarissimo Gerardo Johanni Vossio, *S. D.* Henricus Ernstius.

IMmaturum obitum filii tui credo prohibuisse, quo minus mihi ad meas responderes. Incredibili sanè desiderio tuas frustra hactenus exspectavi: & nescio certè quo malo sydere ego ad scribendum eo, quum nunquam ab iis, à quibus velim, responsum auferre possim. Suspicor me incomptis meis literis vobis elegantiæ Patronis talem movere nauseam ut simulac horridum & incultum sermonem quando fastiditis, mei etiam memoriam exuatis. Verum concedite aliquid nobis inferioribus;

bus; gradus posuit Architectus omnium. Cæterum tui silentii id esse causæ existimo, quod egregio isto tuo filio orbatus sis. Eheu conditionem reipublicæ literariæ! quæ tot gravibus ictibus percellitur, ac pene prosternitur, quot illustria membra amittit, ex quibus filius tuus certè non infimus. Doleo tuam vicem, doleo mœstissimæ tuæ conjugis dolorem; quibus elegantissimum & divinum istud ingenium maturum videre, fructumque illum colligere non licuit. Sed sufficiat vobis, Deum vos beasse filio, cujus ingenii magnitudinem viri docti mirantur, cujusque mortem boni omnes dolentius ferunt. Mortuus est, non interiit, vocatus est & non obtorto, quod dicitur, collo tractus, ab eo ad quem omnes pii pergimus. Tuum erit comprescere mentem aliisque qui tua auctoritate nituntur, monstrare, virum pium esse immobilem & stare in quadrato. Peto abs te, Cl. Domine Vossi, pro tua in me singulari & maxima benevolentia, proque constanti nostra amicitia, ut mihi respondeas, meque certiorem facias de libello meo, in quo Publii Mimi, quem apud te deposui, num excusus sit. Si putas id apud vos fieri haut posse, mihi velim eum unà cum tuis Notis remittas, tum illum heic, ubi valde desideratur, typis dabo rescribendum. Operam dabo, ut iis, quæ ad metrum faciunt, satisfacere possim. Literas tuas tradendas dare commode potes Domino Johanni Mulenio illustris & generosi Domini Oligeri Rosekrantzii filii Erici apud vos comiti. Ego enim jam sum cum incomparabili isto Heroe: cujus virtutes & eruditio in hoc vertuntur, ut Deum pura mente, hoc est rejectis hujus mundi vanitatibus, colat, proximoque suo seriò inserviat. Audi factum æterna memoria dignum. Optimus hic Vir, quum per omnes gradus ad honorum & dignitatum fastigium pervenisset, illudque inter sui similes teneret, sua se sponte eo abdicavit, ut Deo suo melius servire posset. Utinam tibi vir ille familiarius esset notus! tibi dico, qui laudes ejus ad posteritatem mittere, maximè es idoneus. Plura ad te hac de re scribere non audeo, ne videar prudentiæ tuæ diffidere. Quare te rogo, ut mihi rescribas, existimans, neminem te tui amantiorem habere. Salve in Christo Jesu Amicorum optime, nobilissimamque conjugem & suavissimos liberos salvere jube.

Dab. Rosenholmi iv. Non. Julii. CIↃ IↃC XXXIV.

Scriptâ jam epistolâ vocat me illustris noster Heros, & jubet te plurimum salvere, obnixè rogans, ut se excusatum habeas, quod ipse tibi non responderit, sed officium hoc suum mihi delegaverit: id quod jam arduis negotiis pæne obrutus præstare non potuit, proxima occasione se compensaturum pollicetur. Iterum vale etiam atque etiam.

Verum hæc frustra, siquidem generosus Dominus se ipsum ad scribendum accingit. Tu velim qua es humanitate garrulo amico ignoscas.

CCII.

Vir Celeber. Ger Vossi, Amice desiderate.

Optarim utique quàm non tantum privatis tuis in me meosque, verum etiam publicis in rem literariam meliorem meritis, plurimum me juxta cum bonis omnibus debere, lubens profiteor; tam etiam commoditatem satis opportunam, jampridem atque in præsens etiam oblatam fuisse, qua id manu saltem, cum aliter nondum datum sit, ingenue tibi testatum facerem. Quando autem id mihi hactenus pluribus se ingerentibus impedimentis, denegatum esse fide sanctâ tibi testari possum, spero omnino, animum in te meum, quem tibi totum debere agnoscere non nequis, etiam officiis quibusvis deditum & promptum nunquam non debere me velle tibi, pauculis saltem lineolis facile me posse tibi comprobare. Ericum filium meum, qui se, magno tuo merito, totum tuum jam sæpius mihi professus est, urgentibus de causis domum modo revoco, monitis rectis & solidis probè instruendum, priusquam mundo ulteriori, errore seculi præsentis violentiore, committatur, quem tamen intra pauculos menses ad vos rediturum, nolim omnino Belgio vestro valedicere, quam sapientia tua, quicquid dictare equidem ipsi sufficiam, confirmari sibi coram deprehenderit. Plurima aliàs essent, de quibus te convenire jam valde pridem gestio, verum intempestiva Tabellarii præsentis compellatione, temporis justâ usurâ exclusus, cum summo meo desiderio satis non posse modò fieri deprehendam, opportunam utique commoditatem mihi voto continuo exoptare non desinam, quousque etiam eâ ex parte, ipsum Patum meum, quod nullum nisi solius Dei effatum agnosco, me ex asse bearit. Interea

terea cum tuis omnibus supercœlesti nostro βιωτῇ religiosè commendatus vale optime.

Ex Rosenholmiano meo 3. Non. Julii Anno 1634.

Oligerus G. Rosencrantz.

CCIII.

ETsi serius aliquantò rescribam, Vir Clar. & à me non una ratione excusari possit (non ignoras opinor Capituli Generalis Celebratione solemnem nobis per statuta nostra semper esse Junium ;ut & Novembrem mensem, eaque negotiis Ecclesiæ nostræ cujuscunque generis expediendis destinata esse Capitula) eò tamen minus mihi de excusatione laborandum, quod etsi non verbis, re tamen ipsa literis tuis dudum jam à me satisfactum est. Simulac enim tuas accepi Kal. Maii datas, 25. libras (quantum Londoni tum casu versanti mihi in promptu erat:) Peistero ipsi numeravi; cæteras autem 25. paucos post dies, Beviro Peistrii Delegato, Cantuariam reversus. Sed ut signatiùs rem intelligas, scripta est apocha Peysteri 23. Maii; Beviri autem, 5.Jun. Reliqui si quid hic tibi negotii,cum superioribus meis literis sit omnis ejus ratio tibi exposita, tu autem ejus mentionem in tuis omiseris, non est quod hoc tempore plura super eo addam. Illud tamen non te celabo, Illustriss. Dominum Archiepiscopum (cui per statuta nostra peculiaris Cantuariensis hujus Ecclesiæ cura commissa est, summaque hic post Regem authoritas) nuper Arehiepiscopalem Visitationem per Delegatos instituisse, multaque tum ad universum hujus Ecclesiæ statum, tum ad singulorum Canonicorum jura pertinentia ad ipsum relata esse, & ab ejus cognitione jam pendere, quæ cum erunt judicata, ii quid ad te pertinebit, per me resciturus es. Luctum tuum ob mortem charissimi tui Dionysii prolixè narrabant tuæ, quem etsi maximum fuisse, prout à te magno affectu parique facundia descriptus est, animo concipiebam cum legerim tuas, non tamen aut iniquus, aut expectatione mea major mihi visus est. Si enim à me, si ab aliis hic plurimis, quibus aliquot duntaxat ingenii sui præludiis innotuerat, ita exceptus est tristissimus ille nuncius, & multos à nobis gemitus exprimeret, diuturnoque doloris sensu afficeret; quantum tuum patris indulgentissimi, doctissimi, simul & præceptoris diligentissimi dolorem fuisse amisso tali filio necesse fuerit, facile erat conjicere. Ego sanè ita affectus sum, ut nisi te hominem haud vulgari more ad pompam & fastum literatum, sed verè ac solide sapientem cogitassem, oneri tam gravi ferendo parem fore planè desperassem. Sed noto plura de eo, ne vel testam Demêam, tuum dolorem renovem; vel te consolando, nimium ipse mihi videar tribuere, quasi meliora possim ego suggerere, quam quæ prompta tibi de tuo ac parata fuisse, quorumque utilitatem jam usu ipso perceperis, tuis ipse literis abunde testatus es. Reliquum igitur est, ut de Antonino tibi respondeam. Narras te bina ejus exemplaria accepisse; sed literarum, quæ cum exemplaribus ad te curanda Peistero tradita sunt, nullam facis mentionem, ut minime dubium sit, eas periisse. Rogabam te per illas (scripta autem sunt illa, si bene memini, circa medium Januarium :) ut binorum exemplarium alterum ad virum amplissimum, & doctissimum Dominum Boswellum, Regium istic Oratorem, nisi aliter tibi ipsi videretur, sive tuo sive meo nomine curares. Is ad vos jam redierit necne, compertum non habe. Audio enim nuper eum hic fuisse: sed audio tantum. Non enim hactenus accidit ut viderem. Jam sub prælo est, & brevi, ut audio, prodirura secunda ejus libri editio; non me sane procurante, (in aliis enim jampridem sum) sed Bibliopolâ, cujus impensis prima prodiit, suis compendiis consulente. Valde enim, ut videtur, primam Editionem quæstuosam expertus sit, cum intra paucos menses direpta sint omnia Exemplaria. Quod de quibusdam locis sententiam tuam proponis, magnam in eo gratiam à me inivisti, qui magno redimerem familiarem tibi Linguam Anglicam, ut plura loca comparare sine alterius ope potuisses. Lib. 1. ubi utraque Xil. editio de Sexto, τὸ ἀθεώρητον τῶν οἰομένων, tu conjicis, τὸ ἀθεώρητον τῶν οἰνωμένων, quasi Antoninus Sextum ab ingenua quadam simplicitate (si mentem tuam rectè capio) commendaret, quod amicorum peccata pari quadam cum vinolentis (qui minimè perspicaces hic esse solent) facilitate præteriret. Ego per τῶν οἰομένων, eos intelligebam, quibus οἴησις & οἴημα vulgò in Philosophorum libris tribuitur, τοὺς ἰδιώτας nempe, καὶ ἀπαιδεύτους; atq; inde commendari Sextum, quod talis ac tantus Philosophus ostendendæ sapientiæ occasiones pro cæterorum Sophistarum, τῶν ψευδοφιλοσόφων more (illustre Exemplum apud Aulum Gellium, lib. 1. cap. 2.)

S qui

qui quocunque loco quocunque tempore, Theoremata & Scita Stoica crepare solebant, minime captaret ipse; sed cum inter homines idiotas & Philosophiæ rudes versaretur, ab intempestivis ejusmodi disputationibus cautè abstineret, ne se pariter & Philosophiam ipsorum odio & contemptui temere exponeret. Quo & ista Epicteti pertinent, Wolf. edit. Cap. 68. μὴ λάλει τὸ πολὺ ἐν ἰδιώταις περὶ τῶν θεωρημάτων, &c. quæ & proximo cap. repetuntur. Qualia & ex aliis plurimis multa adduci possint. Vocem autem ἀθεώρητον, in hunc sensum ex Laertio exponebam, ubi ex Stoicorum Sententia virtutes alias esse θεωρηματικὰς, τὰς ἔχουσας τὴν σύστασιν ἐκ θεωρημάτων, asserit; alias autem ἀθεωρήτους δὲ ἔχειν, &c. Si cui magis arridebit ut verba ista passive accipiantur, & τὰ θεωρήματα, sint dogmata ipsa & opiniones Philosophorum, non ego valde repugnarim; præcipuè si exemplo non careat: Eadem autem tum fuerit Sententia. Hæc quoque super obscuro hoc loco, quæ etsi non tam satisfaciant ipsi mihi, ut pro veris & certis ausim obtrudere; haud minus tamen etiam nunc arrident, quàm quod tibi obiter hoc agenti venit in mentem. Si tamen re accuratius expensâ, (quod ut facere mea causâ ne graveris etiam atq; etiam te rogo) in priori sententia persiiteris, tanti facio tuum judicium, ut minime dissensurus sim. Alio loco, ubi Xyl. editio pag. 155. εὐεργετικὸν, reponis tu ἐνεργητικόν; ita omnino sensus postulat. Sed, quod tu non advertisti, jam in Notis Xylander ipse monuerat, & in Versione expresserat, quod & à me factum est. p. 158. quod legitur παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου Σεβήρου, τὸ φιλοίκειον, &c. corrigendum fuisse τοῦ Οὐήρου, videris innuere; nec tu solus ita censes. Ita enim (ut alios omittam) hunc locum edidit præstantissimus Salmasius, in Hist. Aug. pag. 77. Ego tamen adhuc ἐπέχω, cum utrumque tam *Veri* quam *Severi* nomen ab Antonino nostro (quem Catilium Severum à materno proavo nominatum testis Jul. Capitol.) ad hunc Lucium Commodum, jam imperii consortem, transire potuerit. Imo vero ita rem habere liquidò affirmare possumus, si Galeno fides, qui περὶ τοῦ ἀεὶ τότε χρόνου, exertè Anton. Imperatorem, Severi nomen, quo prius appellabatur ipse, in Lucium transtulisse prodit. At Galeni codices depravatos hic censet Baron. Ann. Ch. 163. §. IV. & pro *Severo*, rescribit ipse *Verum*. Cui sanè sententiæ alter Galeni locus (à Baronio tamen hic præteritus) λέγω περὶ τῶν ἰδίων βιβλ. non parum favere videtur, ubi Galenus cum de mutatione nominis idem dicat, Verum non Severum scriptum præferunt editi Codices. Sed quicquid hujus fit, cum non deesse viderem, quod objici possit, si quid in Antonino, non prius expensis utrinque rationibus, mutarem; expendendi autem locum fore tuum maxime opportunum, si quando Antoninus nostris Commentariis illustratus Græce prodiret in lucem; ideo in hac editione consultò prætermissa est omnis rei ejus mentio. Nam notulæ illæ quæ nunc ὑπομνήματος χάριν editæ sunt, vix centesima pars sunt eorum, quæ nobis in hunc divinum Scriptorem pridem jam notata sunt. Xylandrum Interpretem, virum doctissimum, optimè de literis meritum, agnosco libens. Eundem tamen in hujus Scripti versione negligentissimè vel infelicissimè versatum esse, negabit nemo qui Græca accuratè expensurus est, & mihi est exploratissimum. Nobis tamen Antonlegentibus, ipsum intelligere, non Interpretis errores sugillare, propositum fuit; etsi quæ inter legendum observata sunt, non ut aliis ea probarem; sed ut mihi ipsi satisfacerem; primò à me factum est. Quare, etsi iidem, qui versionis Anglicanæ, animi oblectandi causâ à me susceptæ, publicandæ authores fuerunt; iidem ut Græcam editionem adornem, valdè suadeant; ægrè tamen, quantum video, præstituri sumus. Sacra enim profitentes, alia scil. nos hic occupatos habent: inter alia, concionandi grave onus; nec otii tam fœlices sumus, ut ad ista advertere, utcumque gratissima & optatissima, sæpe vacet. Sed epistolæ modum jam excessi. Vale, Vir præstantissime, & amare perge

Cant. postr. Id. Julii, 1634. *Tuum, quantus quantus est,*

Mer. Casaubon.

Mitte quæso cum proxime scribes ad Beysterum talem Apocham, qualem jam fere biennium est, cum misisti; ea nempe præscriptione, te ex præbenda tua ab initio ad Octob. mensem 1634. tibi debebatur, rectè ac plenè accepisse. Sed mitte eâ conditione, ut non nisi exacto Sept. eam mihi tradat, cum præter 25 libras, quæ jam tibi paratæ sunt; alteras 25. quæ tum debebuntur, acceperit. Plurimam quæso tuæ tuisque à me meaque & universo nostro Collegio dic salutem.

CCIV.

CCIV.

Excellentissimo, & Clarissimo Viro, D. Gerardo Joanni Vossio, *Historiarum Professori solertissimo.*

POstquam, Vir Clarissime, humanitate tua illectus, amicitiam tuam ambivi, memini me semel tantum ad te dedisse literas: at quod non sæpius à me tibi fuerint redditæ, non modò non negligentiæ meæ, sed ne occupationi quidem tribues. Quoties enim te, vel coram vel per literas, alloqui cupio, toties pudor hunc conatum supprimit; eò quòd occupatiorem te credam, quam ut paululum temporis amico, novo quidem, & nuper nato, sed tui amantissimo, in tanta copia amicorum, multo me digniorum, tribuere possis. Verumtamen perfricare frontem malui, quàm pudore diutius à tua humanitate secludi. Ne autem vacuus in tuum conspectum venirem, ecce donum, quod superiori anno, non tam elaboravi, quam importunis quorumdam flagitationibus, deproperans præcipitavi; ut necdum ipsi mihi satisfaciat; nempe instructionem de ratione studii Theologici. Hanc si pellegeris, maximè ubi de ratione studii Hebræi, ac Linguarum Orientalium agitur, tuumque mihi judicium sincere communicaveris, feceris mihi gratissimum. Sanè in studio Hebræo, & Linguarum cognatarum, ut multum inde à juventute, auspiciis D. Buxtorfii, operæ locavi: ita nunc in professione experientiâ, eò usque provectus sum, ut auditores meos, non semel semestri, ac nuper diligentiores nonnullos, trimestri spatio, impensis ad summum, quinque in hebdomade horis, hucusque perfecerim, ut textum quemlibet Hebræum, adhibitâ versione, & Lexico, facilè resolvere, ac intelligere queant. Tuâ humanitate fretus, quæ tacere mallem, scribo; sperans fore, ut tuâ me amicitia digneris, meique aliquando, ubi offeretur occasio, rationem habeas, & ubi à negotiis urgentioribus dabitur respiratio, (quod tamen vix postulare, nedum expectare audeo) rescribas. Cæterum sic existimes velim, me tui non observantem modo, sed & observantissimum esse, nihilque fore tuâ amicitiâ majus; idque semper dabo operam, ac omnibus officiis meis efficiam, ut ita esse verè possis judicare. Deus te bono publico diu servet incolumem.

Dab. Hardervici, *Anno* 1634. *Aug.* 28. *St. vet.*

T. C. observantissimus,

Henr. à Diest, Theol. Prof.

CCV.

Eruditissimo, Clarissimoque Viro Amico æternùm colendo, D. D. Gerardo Joanni Vossio, Isaacus Basirius *S. D.*

QUod ad te studiis gravissimis distentum perpetuò perrumpere audeo, vir nostri seculi eruditissime, facit insignis tua illa humanitas, quâ in tuis præterpropter Quadriennium ad me datis ad hoc officii genus, cunctantem alioquin sua mandata animavit. Nempe veteri, quâ te æternum prosequor, veneratione defungi identidem gestit animus: quinimo istuc ipsum gratitudinis leges imperant; præclaris tuis monitis ac blandis præceptionibus factus erectior, meum exinde in bonis literis profectum qualemcunque, habeo tibi quod acceptum feram. Nimirum tuis hortamentis, quibus me per literas dignatus es, obsecundare totus adnitor; votorum summam complexurus si me meaque conamina, tametsi haud ea unquam futura sunt tanti tibi alisque Reipub. literariæ Principibus, quandoque approbem seculares literas, aliquampridem abdicare habui necesse, uti in Theologica studia totus effunderer, & Augustissimæ animarum scientiæ me measque omnes Scholasticas curas devoverem unicè: hinc in perorationum vernacularum provincia assiduo politiora omnia studia sensim obsolescunt: neque verò piget sic à Toga ad Pallium transgredi, sed id causor, quo tu nil mirere si fluo luculentus, & quoties calamus agitandus est, frigeam totus: imprimis si incomparabile tuum illud nomen appellandum mihi est. Emoriar, ni minore negotio putem me ad Senatum integrum literatorum posse dicere. Sed (quâ es æquitate) missis defensionibus. Ad Patres subinde divertor, Græcos imprimis, quos ut secundum sacrosanctum Scripturarum Oraculum profunde suspicio: ita, Vir summe, si aliquod tuum super iis consilium, vel verbulo ὡς ἐν παρέργῳ, exorare liceret, omnes omnino habeam causas, te quod facio æternum venerandi. Nempe tametsi in eam rem Pedaniorum Scriptorum est affatim, tamen de ordine Lectionis, de delectu, de charactere quo spuria à genuinis queant secerni, si te ducem vel verbo impetrem (cujus in eo disquisitionum genere præclarum studium, Historiæ Pelagianæ, Scriptorum veterum Catalogi, præcipua atque elaboratissima singula loquantur & orbis admiratur;) næ in sacratissima illa venerabilis Antiquitatis

Penetralia continuo involo. Tu qui es in ſtudioſos mei ordinis incredibili pietate, meum hac in parte ſtudium, datâ occaſione, & per otium aliquando tuum adjutare dignator. Aliquid novi ex tuis Commentationibus frequenti Doctorum hic celeuſmate efflagitari ſcito: utinam ne lucem iis, nobis autem fructum diutius invideres. Convivo illuſtriſſimo Præſuli D. Thomæ Mortono, Antiſtiti Dunelmenſi, cujus Apologia Catholica, cauſa item Regia adverſus Rob. Bell. de Officio Principis Latinè extant. Is me ſibi à ſacris adoptavit, abhinc quinquennium; qui ut eſt rara eruditione, ita tua, quibus colluſtraris, ſcripta apud ſe habet. Franciſcum tuum ſalutavi pridem, aliquotiens per literas, adeoque utroque ſermonis genere, modo Latinè, modo Græcè attentavi, quo aliquid literarum extunderem; ſed enimvero ni meæ interciderint, ille ἰδιωτικῷ. Eum ego tamen ob veterem conjunctionem deamo, adeoque meis verbis ſalvere perpetuo affatim cupio. Si quando ſyllabarum aliquot munus mihi deſtinas, id uti pro κειμήλιον καὶ ξεινήϊον ſemper reputabo. Ita ad clariſſimum D. Cunæum tranſmittere erit in proclivi: is quippe me meaque ſtudia ſuis identidem ſuſtentat.

Vale, ſtudioſorum omnium Oraculum, & me juxta cum obſervantiſſimis tuis Clientibus concenturiari patere. D. Opt. M. cœleſti ſuo te ſpiritu perpetuo impleat.

Dat. ex Arce Ancklandiana *in Diœceſi Dunelmenſi* vii. *Kal. Septem. Anno ultimi temporis* ꟾↄ Iↄc xxxiv.

CCVI.

S. P.

Clariſſime & Eximie Vir,

SIſtunt ſe tibi aliquot Suedicæ gentis adoleſcentes, quorum pars ante vel domo vel menſâ meâ uſa eſt. Dom. illuſtris Skittii ex fratre Nepos, Laurentius Skytte, ingenium ἐκ τῶν πολλῶν & ad præclara natum, doctrinâ & judicio, quam pro ætate, majori, ut ex primo congreſſu deprehendes; magis cum excuſſeris. Menſâ verò meâ uſus Nobiliſſimus Claudius Sternskyld unà cum Præceptore ſuo M. Erico Broms. Ille erectæ & verum nobilitatis decus ſpirantis indolis, hic ſtudiis moribuſque optimis. Omnes famâ tui exciti unicè deſiderant ſumma tua eruditione & converſatione dulciſſima frui, quam ut eis gratificari velis (quod tamen ſine diſpendio graviorum tuarum occupationum fiat) eſt quod eorum nomine peto. Illi debito id honore & redhoſtimento pro virili penſare inſuper haud habebunt. Sed & hoc pro veteri tuo in me favore ac amore majorem in modum rogo, ut ſi à gravioribus paulum otii decerpere poſſes, me epiſtola tua dignari, & quid Muſæ tuæ, quæ ſemper egregiè publico laborant, editioni pararent, mihi ſignificare velles. Mea tibi officia iterum conſtabunt prompta. In præmaturo chariſſimi tui Dionyſii obitu non poſſum non tibi συμπενθεῖν. Et quid ni? Cum ingenium tam eximium & illud Bataviæ decus, à quo tantæ eruditionis monumenta jam profecta, & majora, ſi per fata licuiſſet, expectanda erant, ut herba ſolſtitialis ceciderit. Sed quia Deo anima ejus placuit, ideo properarat ejus finem qui melioris & veræ vitæ introitus. Illius voluntatem cum quotidianis precibus expoſcemus, eidem utique fas eſt acquieſcere, ſed quid ego unguem in ulcere & ſolatia tibi quæro quæ ipſe domi habes; & non ſolum ut pater ſed etiam ut Chriſtianus dolere ſcis. Deus te erigat ac te nobis & Reip. Lit. diu ſervet. Recenſui notas meas in Curtium & auxi, quæ ſi tanti luci dabo in juventutis gratiam: cujus bono etiam ſcripſi periodum quandam imperiorum, in qua IV. Monarchiarum incrementi & decrementi cauſas ſtrictim expoſui, ſed Wittebergæ indignè excepta eſt & publicata à Typographo mendis plena. Nunc verò caſtigatiorem edere animus eſſet, ſi diligentiorem Typographum reperire poſſet. Ignoſce, vir magne, nugis meis, & me quod facis, ama. *B. V.*

Upſaliæ *A. D.* ix. *Septembr.* ꟾↄ Iↄc xxxiv.

Tui ſtudioſiſſ.

Johannes Loccenius.

CCVII.

Clariſſimo, Præſtantiſſimo, Erudititiſſimoque Viro D. Gerhar. Joan. Voſſio, *S.*

Clariſ. præſt. & erudit. Vir, & amice honorande,

SI quàm te amo, & æſtimo, tam prolixas quoque poſſem ſcribere literas, prolixiores à nemine unquam accepiſſes. Quoniam verò, non quantum adfectus imperat, ſed quantum feſtinatio in patriam pergentis, & Hamburgum tranſeuntis, permittit, ſcribere licet; noli mirari breves

te

te nunc accipere. Misi autem Leidam ad amicum meum Overbequium, quæ tibi, ut spero, rectè tradi faciet. Non sunt fortè tanti, quæ per tantum maris, & terræ transportentur, aut quibus lustrandis, tute tempus teras, nisi tamen digressioni, de arte nova, argumentum, & scopus ad quem collimavi, pretium statuant. Quo pacto ad scribendum, vi quasi injectâ, pertractus fuerim, ex ipsâ intelliges. Utinam autem quidquid ejus est, ad Ecclesiæ tranquillitatem tantoperè faciat, quanto ego eam, quum meditarer, & commentarer, ob oculos positam semper habui! Quemadmodum enim molestissimum mihi est, si cum quopiam mortalium contendere cogar; ita è contra nihil accidere potest gratius, quam si publicè queam prodesse, & vel è longinquo, & obliquo viam aliquam concordiæ ostendere. Utinam alii, sicut me, sine dubio acutiores sunt, ita quoq; in via quam dixi reperiendâ, sint fœliciores. Gratulabor mihi, si me procul à tergo, relictum animadvertero. Scripturis equidem juxta sensum, quem ex communi intelligendi modo, in sani hominis conceptu, facere natæ sunt, acceptis, unanimem primorum V. seculorum consensum, adjungo sive subjungo: ad quem nisi respicimus, nullum ego sane controversiarum, vel ut rectius loquar, miseriarum nostrarum finem video. Non placent, qui ejus rationem non habent, sed suo saltem ingenio indulgent, & fidunt, suoque arbitratu, & judicio vetera rejiciunt, nova invehunt. Sed sententiam meam, si legere digneris, pleniùs perspicies; quæ eum demum, mihimetipsi probabitur, si tibi eam probari cognovero. Neque minus gratum erit, si moneas, aut corrigas, ubi monendum aut corrigendum censueris. Quamquam ego, quod hic egi, quasi aliud agendo egi; obversatur animo, genus irritabile vatum. Multi autem admittunt, ex obliquo & per ambages expetita, vel alicui hypothesi aptata, quæ si planè & nudè proferrentur, rejecturi essent. Salve plurimum & vale.

Tui amantissimus

Hamb. *ex itinere raptim, vi. Eid.* Sept. cIↄ Iↄc xxxiv.

& studiosissimus,

Georgius Calixtus.

CCVIII.

Literas tuas, Vir Clarissime, & Reidani adjunctum exemplar à Mercatore Slagoniensi rectè accepi. In Reidano ingenium tui Dionysii mirè elucet. Dictio est tota pura, & majorem in modum elegans, quæque Tacitum felicissime repræsentet. Laudibus ejus memorandis alibi occasio erit, idque publice: hic si faciam, metuo ne dolorem tuum aliquatenus jam lenitum, tibi refricem, ac restantem, etiam augeam. Grotii nostri Sophompaniam, quam tantopere deprædicas, admodum videre velim; quam quod tibi dedicavit nihil fecit præter amicitiæ vestræ antiquissimæ dignitatem. Quod meorum operum editionem Blavius tam diu differt, malè animum meum habet: utinamque vel nunc tandem fidem liberet, inchoetque. Mitto interim quæ II. Tomi erant, & in illis Cretam meam, quam inscriptum ivi Noomsio, veteris nostræ amicitiæ monumentum. Peto abs te ne è manibus id dimittas, antequam excudi debeat. Aristarchum tuum, sive de re Grammaticâ, Libros, expecto impatienter, & nunc absolutum spero. De Salmasio planè doleo: & non possum non invidiam Menapisci accusare. Stephanius noster jam Saxonem suum absolvit, & æstate proximâ se editurum pollicetur, nunc est totus nuptiarum, quas contraxit iteratò. Salutat te plurimum; uti quoque Laurenbergius. Creta mea si placuerit, mox eodem quoque modo Rhodum dabo, quam affectam nunc adservo: tum paulatim alia item, quæ concepi, subsequentur; si vitam Deus, uti spero, & otium dederit. Tu quæso, quantum potes, excita Typographum & urgere excitatum nunquam desine. Vale amice singularis, & saluta uxorem tuam liberosque meo nomine, conjugisque, ac meorum.

Soræ *ad diem* xxvii. *Octobris,* cIↄ Iↄc xxxiv.

Tuus sine dolo,

Joannes Meursius.

CCIX.

Præstantissimo Viro, Gerardo Joanni Vossio, *Affini conjunctissimo.*

Conjunctissime Dom. Affinis,

Exprimere verbis nequeo, quàm mihi gratæ venerint literæ, Glossarium Vul-

Vulcanii, Hesychium aliosque libros, ad me pervehentes: interim quod verbis nunc assequi non possum, re ipsa, Deo dante, testabor. Hesychium tribus quatuorve abhinc mensibus, in eum præter spem incidens, undecim flor. emeram; Vulcanii Glossarium nusquam reperiebam. Quapropter, ut de eo mihi gratulor, ita neque importunè missus à te Hesychius; cùm melioris notæ plerosque Authores, bis coemere soleam; ut & hic Londinii, & in agris, ubi plerumque æstatem, transigere solemus, bibliothecam qualitercumque instructam possideam. Ingenuè quid de schedis, quas ad te transmisi, sentiam fatebor: Invasit me commune hominum vitium, qui arbitrantur ea quæ ipsi cum labore scripserunt, ab aliis quoque cum voluptate legi. Nunc verò cùm tute eas tibi non displicuisse testeris, teneri non possum, quin porrò urgeam, ut certiorem me facias, an tuto famam periclitari possim, deque edendis iis cogitare. Vidi Jul. Cæs. Bulengeri, atque aliorum quorumdam, super hac materiâ tractatulos; mihi tamen minimè satisfacere potuerunt; requirebam in iis, nescio quid, quod an ipse assequi potuerim, judicandum tibi relinquo. Non contemnendum commentationibus istis, adjeci auctarium, ex quo ad vos missæ sunt: spes adhæc est uberioris materiæ; prout ea se quotidiè Catalogum Artificum perscripturo offert; non obstabo tamen, quominus primos istos conatus, ad periclitanda hominum judicia divulges, per amicorum aliquem, suppresso tamen scriptoris nomine, quod non nisi curis secundis deberi puto. Cæterùm de his plenius, si tu idem sentias. Literas Stephani Goffe ad te transmitto, ex quibus Reveren. Archiepiscopi consilium, à proposito tuo diversum non esse intelliges. Det Deus ut labores tui, quemadmodum merentur, Regi nostro ac Principi adlubescant. Siquid super ea re, ad Dominum Goffe Literarum perscribas, primâ quaque occasione eas ad ipsum perferam; aut si forte absit, in agris ad eum perferendas curabo; quod ut commodè fieri posset, ipse D. Goffe prospexit. Vivit Cantabrigiæ, in Collegio Divi Petri, amicissimus mihi, totiq; vestræ familiæ D. Joannes Francius, qui inclusas à se, ad filium tuum Johannem literas dedit. Ait Præfectum Collegii Jesu, Richardum Stearne, ac reliquos istius Collegii socios paratos esse, ut prorogetur tempus illud absentiæ, quod filio tuo indulserant, si modo per ipsum filium tuum, aut per te postuletur. Siquid tibi, tuisque ulla in re gratificari possim, nunquam expectationem tuam fallam. Precabor interim Deum Opt. Max. ut tibi, uxori tuæ, totique familiæ vitam, ac valetudinem firmam largiatur.

Raptim in Ædibus Arundelianis *Anno* 1634. 15. *Novemb. St. vet.*

Tuus omni officio,

F. F. F. Junius.

CCX.

Clarissimo Viro Gerardo Joanni Vossio, *Affini conjunctissimo.*

Conjunctissime Affinis,

JAmdudùm, cum hic apud nos esses, quid de conscribendo Artificum catalogo in animo haberem, ex me audivisti; haud muto factum. Sed dum ei rei prolegomena quædam præmittenda putabam, observatiunculâ unâ aliquâ, plures alias quandoque eliciente, ac post se veluti trahente, excrevit opus, in justi ferè voluminis formam. Ac novâ se quotidie materiâ suppeditante, metuo ne in nimiam tandem excrescat molem, quicquid illud est, quod ex diversissimis Authoribus, in unum quasi corpus congessi: Interea per otium inspicies, scio, opusculum hoc à me elaboratum; ac me judicii tui scientem, quamprimum facies. D. Pettæus, atque alii quidam viri, optimi, meique amantissimi, ut edam suadent; minimè tamen persuadere poterunt, nisi fortè suffragio tuo juventur. Vale, conjunctissime D. Affinis, cum sorore carissima, atque omnibus liberis.

Raptim Londini *in Ædib.* Arundelian. *An.*1634.

Tuus omni officio,

F. F. F. Junius.

CCXI.

Viro maximo Ger. Jo. Vossio, *S. P. D.* Johan. Fredericus Gronovius.

DEsiderium vestri, Vir magne, quod ipsa mora crescit, mihi in hac solitudine, incentivum fuit, ut denuo quia bella occasio erat, inficetis literis te inquietarem. Miraris solitudinem dici tantæ celebritatis locum, præsertim ibi studiis vacanti, ubi nec cogitandi, nec quiescendi spatium datur, ubi,

Nos

Nos transeuntis risum excitat turba,
Et ad cubile est Haga.

Ego verò in media frequentia, malignum secessum colere videor, qui nec amicum, nec familiarem habeam, præter unum Heilersichium; sed & illum districtior jam cura otioso garritui tempus concedere vetat. Ampliss. D. Senator, vir est ad amussim factus, & omni comitate me excipit. Sermo quoque ipsius minus est tragicus, & potest secum convivam pati. Equidem nihil omittam, quod ratio mei muneris exigat, ut si quæ nobis exhibita sunt beneficia, ea perdidisse se fateantur. Sed pessimus mos est, promovere fastum, & spiritus imperitorum adolescentium, iisque in quam minutis indere contemptum Doctorum suorum: quem profectò ego optavi, eo agro desitum esse, in quem mores malos Plautinus ille mittebat, si qua possent ferendo interfieri. Ipsæ literæ sic obseruntur; & à teneris ea imbibitur opinio, potiorem semper pecuniæ, quam eruditionis æstimationem habendam. Scilicet cavendum est serio, ne unquam falsus sit arbiter, qui cum designare vellet, ἐκ ἄμουσον mortalem, ex hac nota literatorum aiebat, eum esse, quos odisse divites solent. Ex Tobia Andreæ cognovisse te puto, reviviscere negotium illud, Landsbergensis Principis, cujus conficiendi spe, Cl. Altingius me Groningua excivit. Illustrissimæ Principi Matri placui, ob istorum commendationem, & unicè velit me huic Provinciæ præfulcire. Sed re non amplius integra, meque jam in aliam servitutem transcripto devolvi, à me repudii omen, in heros meos, quorum animos optimus Tobias frustra, puto, tentavit. Nemo vitio mihi vertet, si serio illi de me benè mereri vellent, meque dimittere, non alienum à votis meis, esse locum, ad amplam fortunam, & honorem promptum: sin honestati potius quam commodo meo velificabor. Et gratus mihi erit nexus, in quem iniquo meo tempore me casus dimisit. Illud te oratum volo, summe fautor, ne suspiceris quicquam, me cum heris meis fidem obstrinxi, fraudis contractui nostro miscuisse. Deum testor omnem ambitionem me depositam habuisse, nec vel minima cogitatione præcepisse ea, quæ nunc evenerunt eo tempore, cum conditiones ab istis mihi propositas amplecterer. Illud consilium quod a callido homine suggestum, apud te aliquando promebam, statim à dissuasu tuo abjeci, & damnavi. Et utcumq, res cadet, ipsa constantia mea demonstrabo, sincera omnia esse à me acta, quamvis multa acida, hic & jam mihi obvenerint, & prævideam post fidelem operam, ab iis quibus maximè ea expenditur, parum nobis gratiæ, honoris nihil fore. Quod apud te solum perire cupio, & indicium esse incomparabilis fiduciæ, quam de tuo erga me affectu, concepi; & publicè nunquam diffitebor, siquidem nomen erimus posteritati non omnino oblitum. Vitam sic trudi scimus, & surgere sæpè aliquid, quod In ipsis floribus angat. Supellectilem librariam à Germania superiori recepi mense, quæ me tandem Musis reconciliabit. Mirè optem denuo, pervolutare Msc. Lucretium tuum, ut spicilegium colligam eorum, quæ in festinatissima priori collatione oculis conniventibus prætermisi. Itaq, rogo, an pati possis, ut si Lugdunum in reditu, ad vos (quî spero, post hebdomadas, aut ad summum quatuor, non differetur) transeam, à Salmasio illum repetam. Summus ille Vir, in nuperis ad me suis prolixè se excusavit, ne putarem eo animo, se librum abstulisse, quasi in scriptorem illum aliquid meditaretur, & mihi quod enotaveram, ire vellet præreptum. Non queo comminisci, quæ ipsi causa fuerit hujus de me suspicionis. Nam nec mihi nunc otium, ut in integro edendo, aliquod operæpretium, præstiturum sperem; & sic viros de Republ. jam benè meritos, præcipuè illum, veneror, ut quidcumque ab iis discere malim, quam quæ ipse parùm certè didici alios docere. Miscellaneis meis per otium, quod breve nunc mihi, extremam manum impono. Boxhornius denuo mihi fidem fecit, se cum Jansonio de iis collocuturum. Si persuadebit gratum erit; sin jaceant, nonnunquam premantur in animo, donec mihi ipsi invisa esse cœperint. Nam ut nostri in talibus, expirante juventutis gratia, nihil ferè est, quod ipsi authores amemus. Salve plurimum, & vale cum tuis, publico bono, cui natus es, præcipuum literarum decus. Scripsi currente calamo.

Hagæ Comitis Eidib. *Novem.*
Julianis An. CIↃ IↃC XXXIV.

Miscellanea mea ex consilio tuo, secui in quatuor partes, dempto etiam Titulo, Exercitiorum Criticorum, & Saturæ, quæ nomina delicatas aures radebant. Singuli libri XVIII. vel XX. habebunt Capita. Atq; adeo primam Sectionem, hic ad te mitto. Collegi in ea quæ sparsim ad historicos libros notaveram. Minus placebunt vulgaria nimis historica nonnulla quæ immiscui. Sed scias, viro nobili cuidam & Jurisconsulto eam destinari, & ii non capiuntur aridâ

aridâ illâ, ut vocant criticâ. Aveo cognoscere judicium tuum, & si quid inaudivistis de optimo Fabricio; rescribe quæso duobus, aut tribus verbis, & puta familiari colloquio meo tantum temporis dari. Salve iterum & vale, præsidium nostrum. Cum obsignare has vellem, venere mihi, ab Cl. Pontano, literæ indicantes, se in manda tis dedisse filio tuo, quem saluto, ut exemplar Epistolæ ipsius adversus Jesuitam, qui C. Croii operi edidit, mihi exhiberet; id servari usque ad reditum meum peto.

CCXII.

VIrum utriusq, nostrum adeo amicum nactus, Vir præstantissime, nolui eum sine meis ad te literis dimittere. Scripsi anno superiore exeunte per Elzevirium, ac te accepisse puto. Nunc enixè abs te peto, ut Typographum impellas, quantum possis, nimis hactenus cunctatum; maxime pro voto meo, & meorum in hoc Regno amicorum, ac fautorum: inter quos illustris Dom. Cancellarius jure suo primum sibi locum vendicat. Ad quem quam Præfationem nuper misi, supprimendam in præsens nuntio. Siquidem ille è re meâ esse censet, uti Regi serenissimo opera mea dedicentur: itaque consilio ejus morem, uti æquum est, geram. Insuper est in Opusculis meis Atticis, quæ in primo Tomo apparent, aliquod Othoni Skielio dedicatum: sed cum diem ille suum nunc obierit, magno cum dolore meo, nam amabat me vir iste maximopere; muta pro prudentia tua inscriptionem, & præfige nomen Goudæi Rosæcrantzii nostri, cui familias meas Atticas dedicavi; & repone Erici Rosæcrantii nomen, ut succedat frater fratri. Quæ ad secundum Tomum pertinent, & in istis Criticarum Antiquitatum Libros IV. mittam proximè. Tu me, quæso, fac de rebus tuis omnibus, & librorum editione, certiorem; tum quo loco etiam res meæ sitæ. Mitte quicquid ad me voles, uti pridem indicavi, ad Joannem Van Gandt, Mercatorem; isque ad me curabit rectè. Bene vale, ac salve, cum uxore liberisque à me, mea & meis.

Raptim, Soræ, ad diem xi. Martii ϽIϽ IϽC XXXV.

Tuus constanti affectu,

Joannes Meursius.

Præfationem ad Regem mittam tempestive.

CCXIII.

SCripsi ad te, Vir Clarissime, Martio superiore, per Joannem Elichmannum, Medicinæ Doctorem, virum præstantem, & communem amicum nostrum. Nunc his paucis iterabo scriptionem, atq; eam festinatam; nam Mercator, qui has adfert, me discessus sui monet adeo in ipso puncto. Misi tibi per eundem Elichmannum Cretam meam; insuper & reliqua omnia, quæ ad Operum meorum Tomum alteram pertinebant. Monui quoque supprimendam Præfationem ad illustrem Dom. Cancellarium; quando Regi dedicanda opera mea ille censet. Indicabam & de Opusculo, Othoni Skielio dedicato; quando ille diem obierit, nunc Gaudæo Rosæcrantzio inscribendo, & Familiis item Atticis transferendis in Georgium, ejus fratrem, eodem titulo, tantum nomine commutato. Quæso, scribe, an inceperit Typographus, & quousque sit progressus: tum impelle, ut promoveat; nam id unicè est in votis Cancellario, aliisque in hoc regno, dignitate, & doctrina, eminentibus. Tum Rex quoq; meus Clementissimus discupit videre Historiam. Eapropter iterum rogo, urge Blavium, quantum potes, quod est sane non exiguum. Feceris mihi rem gratissimam, feceris doctis & amicis in hoc regno; feceris & Dominico Molino, qui desiderat vehementer: & nôsti viri illius adfectum in literas, & literatos, & in me quoque inter istos. Utinam hic etiam quandoq; possem tuis commodis inservire! Opera mea certè tibi prompta essent. Hic desinam, & salvere te jubeo cum lectissima uxore liberisque. Idem faciunt uxor mea liberique; tibi & tuis addictissimi.

Scripsi admodum festinanter, Soræ ad diem xxiii. Aprilis ϽIϽ IϽC XXXV.

Tuus antiqua fide,

Joannes Meursius.

Quæso ne neglexeris mihi per hunc Mercatorem nostrum respondere: nam occasio tam idonea, atq; certa, vix se mihi, toto anno semel offert. Iterum vale, & ætatem Nestoris vive. Scribe etiam, imo mitte, si quid pridem edidisti: tum si quid in præsens edis. O si liceat semel tantum singulis annis te præsentem compellare! quàm id velim. Nunc sufficere nobis debet, quod per literas illud ipsum concedatur. Cætera Deo committenda, qui nos curat, amicorum præstantissime. Vale iterum.

CCXIV.

CCXIV.

Incomparabili Viro Domino Gerardo Joanni Vossio.

Vir Clarissime,

Offero tibi merito tuo opusculum, quod nuper in vulgus exire jussi, & inter summas occupationes per intervalla condidi, cùm non liberet otiari. Partim Emblemata sunt, ad quæ nihil dictum, nisi quod in confesso, ante me natum fuit, & nemo è plebe etiam ignorat. Aliter tamen quam vulgo, dixi, & proinde novum, atque indictum videbitur, quod unusquisque, quanquam Platonem, aut Aristotelem non legerit, quotidie loquitur, & sentit. Partim orationes sunt, in quibus nihil præter officii mei rationem, debes æstimare. Non passus sum diligentiam meam desiderari, cùm aut occasio, aut alius, atque alius, quem ex Romana antiquitate explicandum susceperam, scriptor invitaret. Promittimus certè quæcumque non præstamus. Et hoc ad laudem mihi satis est, eâ ætate inquam magna eruditio non cadit, imo quâ magnus est, qui ad confessionem ignorantiæ profecit. Nunc Juvenalem meum pergo illustrare. De usu codicum tuorum, valdè mihi gratulor, & devinctum me ostendam, ubi per me licuerit, & tibi placuerit hujus hominis affectum experiri. Sed vereor ne humanitate tua abutar. Interea tamen mox libros tuos remittam, quam primum intellexero, eos à te desiderari. Opus tuum de Arte Grammatica, avidè hic omnes exspectamus. Spes nuper facta brevi prodriturum. In tua autem manu est, vota nostra explere. Vale, Vir Incomparabilis, & me ama.

Raptim Lugd. Bat. Kal. Febr. cIↄ Iↄc xxxv.

Clarissimo nomini tuo

Dicatissimus,

Marcus Zuerius Boxhornius.

CCXV.

Cl. V. Ger. Vossio.

Non erit, Vir, Cl. quod de excusanda Literarum tuarum tarditate, (quod à te non semel factum est) deinceps labores, cum jam exemplo te meo tueri possis, qui literis quas Octobri mense superioris anni reciperem, nunc demum respondeam. Non tamen hoc à me factum, vel imitandi tui causa, si quando res tuæ ita tulerunt, ut serius responderes; vel ut exemplo meo fultus securius in posterum sileres. Οὐ καὶ τὸν φίλον τὸν ἐμόν τι ἢ σὺν (ut olim Platonicarum elegantiarum simul & dogmatum decus illud ingens Synesius loquebatur) ἐκ ἔγωγε hoc in me facinus admiserim, qui non in postremo felicitatis meæ loco semper posui ponamque semper, hoc mihi tecum amicitiæ, mutuarum Literarum commercio firmatum excultumque, jus intercedere. Dicam igitur, quod res est, mi Vossi. Quantum video, in eo satis conspirant nostrum utriusque fatum, quod vitam vivere otiosam, neutri datum est. At in eo discrimen ingens, quod tuæ omnes curæ, omnia negotia ad Literas & Musas pertinent; quorum scil. fructum percipiunt tum felicissimi Juvenes, qui te quotidie audiunt; tum qui tua laboriosissima scripta legunt per totum orbem literarium docti gravesque viri. Mea pleraque negotia quam diversi sint generis vel inde potes colligere, quod totos haud raro menses occupatissimo mihi transigere contingit, quibus tamen totis librum videre, aut certe studendi causâ, non contingit. Hoc quo minus mireris, scias velim (ut alia nunc taceam) qui Residentes, (ut vocamus) sunt hujus Ecclesiæ Canonici, iis tum universis simul, tum singulis per vices agenda curandaque multa incumbere, quæ temporis haud minimam partem, quod unicuique suppetit, sibi vendicent. Superiori anno molestissimo Thesaurarii munere sum defunctus. Hoc anno sum Receptor Ecclesiæ, onere fateor, si genus ipsum laboris, & præcipue si præmia utriusque spectentur, non adeo molesto aut gravi; à Musis tamen, & otio literario non minus alieno, quam quod erat Thesaurarii. Quæ quidem de occupationibus meis eò fusiùs, non habita tuarum ratione, sunt à me nunc exposita, ut errorem, in quem te postremæ meæ induxerunt, tibi eriperem. Ita enim ex iis collegisse te aperte scribis, multò majora me sub manibus habere, quam quæ hactenus (Majoris ea certe mitto pro tuo erga me amore, quam pro eorum merito æstimata) à me præstita sunt. Magnam sane in eo, mi Vossi, amoris tui vim agnosco, tum quod talem me tibi fingis, à quo magno possint à te tuique similibus expectari,

pectari, tum quod, cum ita de me judicas, ne ipse mihi desim, cohortatione tua, quantum in te est, providere satagis. Plurimum igitur amori me tuo debere profiteor libens. Cum tamen hominis sit, meo judicio, vani stultique eam de se opinionem excitare, quam destituturum se certò sciat, etiam atque etiam te rogo, ut quam opinionem de me temere concepisti, eam, me non spondente, imò alia omnia profitente, & bonam copiam ejerante, tibi quam potest celerrimè, avelli sinas. Jam enim dudum est, cum de meis studiis, non meâ sane, quod sciam, culpâ, sed fatis ita volentibus, actum est; & ea nunc vita est, ut si hactenus omnia pro voto successissent, nunc tamen vel invito decoquendum, & arenâ, quod aiunt, cedendum essent. Neque tamen spero ita vivemus unquam, ut ἐτώσια ἄχθη ἀρούρης, & fruges duntaxat consumere natos, quisquam merito nobis exprobrare possit. Absit hoc à nobis, ut eò vecordiæ unquam deveniamus. Si ut prosimus aliis, Scriptis & lucubrationibus nostris non datur, at sunt aliæ personæ quam gerimus, & professioni Sacerdotis non minus convenientia, in quibus non inutiliter ad Dei gloriam occupatum iri quicquid in nobis est industriæ, confidimus. Interim si contingat, ut aliquid interdum edamus in lucem, hoc scil. succisivis horis nostris debebimus totum, magisque recreationis nostræ quam laboris erit. Ad Parentis autem τὰ μαγείρια τὰ ἀνέκδοτα edenda quod hortaris, res factu facilis esset, nec à me tam diu dilata, si ea essent ejusmodi, vel quæ perfecta æstimari mererentur, vel saltem ita effecta, ut sine Authoris injuria publicari possent. Horum cum neutrum sit, & eorum quæ præcipua sunt, non sine summo labore ad perfectionem aliquam perduci possint, & argumenti sint à meis studiis, id est sacris, alieni, (quales sunt operosissimæ in Polybium animadversiones, amplissimi de re Vestiaria Commentarii, &c.) quid aliud iis præstare possim, quam ut dum vivam ipse, fideliter à me integra illibataque conserventur; & post obitum, sacræ publicæ alicujus Bibliothecæ custodiæ fideique committantur, non video. Cætera si quæ sunt, qui minore opere indigent, ut publico parentur (ut sunt fortasse Notæ in Epistol. ad Atticum, & alia nonnulla id genus) aut quæcunque sint argumenti Theologici seu Ecclesiastici, quæ ulla mea quantacunque opera sive perfici, sive quocunque modo ad publicam utilitatem disponi poterunt; in his operam nostram publico non defuturam, si Deus vitam nobis & otium, quæ sufficiant, audeo tibi promittere. Quamquam ut verum fatear, nupera quædam Calamitas studia mea vehementer afflixit, ex qua vereor ne longum sit, priusquam se integre recolligant. Obiit enim ante mensem unum aut alterum omnium meorum amicorum, quibuscum familiaritas mihi & de literis frequens communicatio hic intercedebat, longè doctissimus Augustinus Lindsellius, postquam Herefordiensi Diocœsi, cujus erat Episcopus, annum vix integrum, sanctitate & integritate vitæ præsul, etiamsi olim vixisset, admirandus, præfuisset. Vix est ut tantam eruditionem in tanta modestiâ, tanta obscuritate (etsi jampridem toto hoc regno celeberrimæ famæ fuerit) latere potuisse quisquam credat, hoc præsertim seculo, quo scribendi cacoethes plerosque homines, qui aliquid sciant, tam impotenter transversos agit. Nullum genus est eruditionis, in quo non ita excelleret, ut tota vita nihil aliud egisse videretur. Nullus liber antiquus aut recens, Latinus, Græcus aut Hebraicus; nullus ferè Gallicus, Italicus aut Hispanicus, qui quidem alicujus momenti fuerit, quem notum non haberet, totumque ita excussisset, ut pro re nata suam de eo sententiam apud amicos doctè pariter ac copiosè proferre non posset. Hic ante quatuordecim plus minus annos, cum libellum quem contra patrii nominis infamatores edideram, legisset & probasset, antea sibi penitus ignotum ita complecti cepit, ut deinceps non aliter de me sollicitus esset, quam si propiori aliquo naturæ vinculo ipsi conjunctissimus fuissem. Nullum officii genus est, quo mihi commodare potuit, quod inexpertum reliquerit. Nam & studia mea quà consulendo sæpissime, quà docendo non rarò adjuvavit; & fortunas meas aliquando tenues non ipse modò sponte sua liberalitate sublevavit, sed & ab aliis ut sublevarentur, sua apud magnos viros authoritate, nunquam à me ne minimo quidem verbo sollicitatus, effecit: Ille denique fuit, qui benignissimum Dominum ac Patronum, nuper Episcopum Londinensem, nunc Cantuariensem Archiepiscopum (in tanto dignitatis fastigio meritis quam loco longè celsiorem) primus mihi conciliavit; ut omnia propè ipsi debeam, tanquam fortunæ meæ fabro & architecto præcipuo, quæcumque mihi fœlicia postea contigerunt. Sed ut ad studia redeam, assiduus hic mihi ἐργοδιώκτης erat, & temporis acti

severus

severus exactor, pensis etiam interdum impositis quæ pro ratione sive virium mearum, sive otii & temporis, maxime congrua judicaret. Paucos ante mortem annos, totus in eo fuerat, ut Græcorum veteris Ecclesiæ Scriptorum Scripta quædam ἀνέκδοτα, magno ære non ita pridem è diversis Europæ Asiæque locis comparata & huc allata, quam emendatissima cum Latina Interpretatione in lucem emitteret. Me quoque (magis id quidem amori erga me suo indulgens, quam humeris meis confisus) ad partem tam gloriosi propositi vocârat, mandatâ mihi veteris Græci codicis, qui Commentationes in partem Psalmorum, Chrysostomo vulgò adscriptas continet, Interpretatione. Quæ quidem eò facilius a me suscepta, quod dies ad perficiendum data, nec alia conditione imposita quam si per alias occasiones liceret. Alia quippe erant plura, seu majoris ea momenti, seu quod acceptiora futura essent, prælo designata, priusquam harum usus esset. Neque jam quicquam restabat, quam ut Typographus primo quoque tempore ad opus accingeretur, cum supremum diem obiit Præsul Illustrissimus. Sed Deo laus, quod ille superstes, diuque sit superstes oro, quo vivente nunquam Patrono carituræ sunt in Anglia meliores literæ; cujus potissimum auspiciis, & prudentissima administratione, ut eò perductum negotium illud, quo perductum diximus, cum Præsul Illustriss. obiit, omnes hic agnoscimus; ita & in cura providentiaque ejus, nulli non pari negotio omniumque hactenus difficultatum feliciter victrici, spes nobis non exigua, tot conatus & labores, ob intempestivam præcipui instrumenti jacturam, incassum non futuros. Sed vereor ne qui modo pertinax silentium excusandum habebam, idem nunc importunæ prolixitatis crimen incurrerim; adeo hoc quoque verum illud experior, quam sit illud in omni re difficile, ut ne quid nimis. Ad literas igitur tuas redeo, etsi jam pertæsus prolixitatis, ne in tanta sermonis redundantia, me tibi non respondisse queri possis. Grotium & Salmasium, incomparabiles Heroas, quod in tuis memoras, rem fecisse mihi gratissimam. Etsi enim vitæ eam rationem inire, ut inter eruditos nomen profiteri meum possim, non datum est, in eo tamen non leve solatium, quo supra vulgus non parum assurgere mihi videor, quod viros verè doctos affectu (sed & judicio fortasse) non vulgari colo, eorumque incolumitatem in maxima parte fœlicitatis meæ pono. Sed ô seculi infamiam, summum illum virum, desultoriæ vitæ incommodis tamdiu jactari, & incertis sedibus errare! Dignum certè virum, de cujus virtutis possessione omnes Europæ reges & regna, si saperent, haud paulo majori contentione inter se decertarent, quam olim urbes illæ Græciæ de Homeri umbra. Sed nimirum tanti stant ei Libertas, & Veri amor, qua non pauciores ubique fere inimicos, quam Eruditio & divinum Ingenium admiratores illi pepererе. Sed quando, ut ait ille, nondum omnium dierum Soles occidêre, non est quod desperemus res ejus aliquando tranquilliore loco fore. Filium tuum Johannem reducem, ut & Opus Grammaticum, quod promittis, (illum corporis, istud ingenii tui fœtum in utroque te complexurus) & libens videbo, & avidus expecto.

De re tuâ pecuniariâ, serum me tibi scribere; scribam tamen; 24 nempe die Mensis Octobris ultimo elapsi 50 libras, quæ tibi debebantur, Pesteri Delegato Cantuariensi, persolutas esse: alteras autem 50 libras (quod jam magis tempestivum me tibi scribere:) si interim te priores illas accepisse (quod semper observandum tibi est) vel verbo significaveris, intra paucas septimanas tibi paratas fore. Res tuæ reliquæ omnes, prout feret occasio, mihi semper erunt curæ. Sed hortense illud negotium tuum (quando & Successoris tui res ad te pertinere rectè judicas) adhuc pendet & sub judice lis est. Quando erit aliquid constitutum, quod brevi speramus, omnia per me plene resciturus es. Vale, Vir præstantissime, & amare perge

Cantuar. viii. Kal. Mart. 1635. Stilo vet.

Tui tuorumque omnium merito tuo amantissimum,

Mer. Casaubonum.

CCXVI.

Cl. Ger. Joh. Vossio *Salutem & Officia.*

In votis quidem erat, Vir clarissime, te ante abitum Illustrissimi Comitis Lescinii in Angliam, videre; verum quia partim promotione quæ hac die fiet, distractus, partim rebus itineri parandis, id facere nequeo, per hasce mihi tecum esse agendum existimavi. Totum negotium

in tuis literis versatur, quibus instructi Angliam petere volumus. Magnum te in illa insula, collati à Regibus honores testantur, Illustrissimo Comiti satis erit, si tuis ibidem amicis significaveris, magnum literatorum æstimatorem eum esse. Utramque Academiam videbimus, in utraque aliquot septimanas consumpturi. Te parario viri magni innotescent, quorum tamen & ego non paucos amicos habeo. Addere non oberit, si videbitur, Parentem ipsius unicum in Polonia Reformatæ Religionis patronum esse, prout Princeps Radzivilius in Lithuania, prudentissimum & literatissimum inter Palatinos haberi, & quod ad rem facere maxime videtur, in magno apud Serenissimum Magnæ Britanniæ Regem favore, quem multis literis testatum fecit. Ipsius Comitis dotes ex aliorum forte relatione nosti. Sed quid ego multis in his te, Vir clarissime, turbo: sufficit petiisse, ut literas nobis ante diem Jovis vel Veneris submittantur Lugdunum. Hospitium nobis est in Pappengraft apud Dominum de la Rue. De favore erga nos tuo nihil dubitamus, quem ut continuare erga me præsertim velis, observanter peto. Vale, Vir clarissime

Lugduni 15. Maii ipso die promotionis meæ in Medicinæ Doctorem.

T.C. *addictissimo,*

Johanne Jonstono.

CCXVII.

Præstantissimo viro Domino Gerardo Johanni Vossio, *Affini Conjunctissimo.*

Conjunctissime Affinis,

VIdes hic auctarium non pœnitendum, (nisi me fallunt amici, quorum hac in parte judicium desideravi) opusculi illius, quod olim ad te transmisi; quodque propediem typis committendum, ultimis tuis literis indicasti. Amicos dico, non Seldenum, Pettæum, Oughtredum, qui priora approbaverant; sed fratres Wrenni, quorum alter nunc est Episcopus Herefordiensis, in magna apud Regem gratia, alter verò Decanus Windsoriensis. Ambo certè in omnibus ostendunt, quam benè tibi, mihique velint. Tertii libri caput ultimum, quod rationem picturas dijudicandi pertractat, nonnihil reconcinnavi, ac porrò quid in singulis corporis humani membris, verè pulchrum olim judicaverint adjeci; quemadmodum & caput tuum de Statuarum materia; quoniam ea res quoque, ab hac rectè judicandi scientia, non videtur aliena: subdubitavi aliquamdiu, an septimum caput Libri tertii cum hac, quam nunc vides, appendicula, peculiari quodam titulo vindicem, inscriberem; ac picturam veterem statim exciperet vindex, sive de ratione picturas dijudicandi. Tu facies quod consultius judicabis; aut in duo opuscula dispesces, aut conjunges. Mihi certè, si Regi nostro inscribatur opusculum, omnia conjungi debere, atque in unum volumen componi videntur debere. Miraberis fortè, nimiam hanc levis Tyrocinii fiduciam, nolisque me adeò temerè periculum famæ adire. Ego quoque, ab hac arrogantioris ausi, ut mihi quidem videbatur, temeritate, alienior eram; donec suasit, ac penè persuasit, Rev. Episcopus Herefordiensis; qui lectâ hac, quam nunc transmitto, parte, multis asseveranter ursit dubium ac tergiversantem, constare sibi dicens, quàm acceptum Regi, Proceribus Regni, omnibus denique futurum sit opusculum. Dignabitur profectò Rex noster, inquit, hoc tuum scriptum inspicere, pro eo quo artes hasce prosequitur adfectu; nunquam quicquam gratius ei obtingit, quàm si post regni curas, offeratur aliquod antiquæ artis specimen, quo oculos, animumque pascat. Quinimò nuperrimè adhuc, dum tuas schedas percurro, inquit, adfui Regi super antiquorum eximia arte, nonnulla sciscitanti; atque ei spem feci, visurum brevi opusculum aliquod, suppresso tamen tuo nomine, cum cura elaboratum. Respondi non tanti mihi videri tumultuarium hoc opusculum, quod inexspectato ferè excidit majus opus, Catalogum nempe Artificum, molienti: daturum operam, ut majus hoc opus, tanti patrocinii gloriam magis mereatur. Ad hæc Rev. Vir, tanto magis hac in re, consilio meo obsequeris; quandoquidem spero fore, ut Serenissimus Rex, pro navata strenuè opera, animos tibi addat, ad reliqua pari industriâ prosequenda. Unum tantùm in hisce tuis lucubrationibus requiritur, inquit, Rex noster inquit, ac Proceres Regni, multique alii ingenuarum artium amantes, Latinè quidem intelligunt, Græcè non item. Minus gratum hoc nomine futurum erit opusculum, nisi Græcam passim Interpretationem adjicias. Multis super eâ re mecum egit. Non repetam singula. Video certè Typographo, mihi, publico, non inutilem fore hanc

hanc operam: si quid ex hac re commodi obtigerit, amicis qui hanc mihi operam non denegabunt, deberi putabo. Quædam talia sunt, ut à filiolis tuis, Isaaco, atque Gerardo, fortè ad probandum Græcæ Linguæ tyrocinium transferri possint; ubi major aliqua emphasis latet, nemo melius exprimere ea posset, quam Adfinis noster Næranus; sed is gravioribus fortè curis distinetur; pertentabis animum, si impetrari posse putabis. Utcumque tamen, vel precibus, vel pretio inveniendus erit aliquis, qui id præstet. Refundam quicquid impenderis; nolim enim nostras has qualescumque curas, minus gratas esse, ob leves aliquas impensas. Typographus quoque, si quid ea res editionem differat, moram hanc æquo animo feret, quoniam sic denique fiet, ut exemplaria magis distrahantur. Ad quod etiam conducet, si quàm minima, ac portabili (ut loquuntur) formâ, miniméque sumptuosè excudatur; ne quem pretium ab emendo deterreat. Cùm primum has de picturâ observationes congererem, quin etiam cum eas ad vos transmitterem, nihil minus quàm de editione cogitabam; unde etiam evenit, ut de interpretandis Græcorum Authorum locis, minimè laboraverim; putaveram majori operi reservanda esse hæc, quasi prolegomena; sed quoniam præter opinionem in justi operis formam excreverunt, est nescio quid, quod mihi suadet, famam hoc opusculo prætentare, donec reliqua prodeant. Sunt multa loca ex Authoribus Græcis, quæ nudam tantum rei gestæ Historiam, aut Apophthegma aliquod, aut aliquid simile continent, ea Latinè tantùm imprimi velim, ne in nimiam molem excrescat opus. Reliqua loca Græca, quæ Emphasin quamdam habent, ac in ipsâ phrasi præcepta quædam continent artis, integra servari velim, adjecta interpretatione; aut si Latinè tantùm videantur imprimenda, optem nihilominus, ut Græca verba quæ vim aliquam habent, ad oram adjiciantur, quo peritis pariter, atque imperitis Græcæ Linguæ satisfiat. Dabis veniam pluribus, præter amorem meum verbis: non leviter animum meum tangit hæc cura. Quicquid posthac, Deo volente, adornabo, ipse semper hac cura defungar; neque amicis meis negotium amplius facessam. Certiorem quoque fecisti me Clarissimum Claudium Salmasium, unicè optare specimen aliquod statuæ palliatæ, chlamydatæ, habitus Epheborum, & similium; jam ante per D. Bolwellum, ipse Salmasius tale quid petierat; quinetiam Gallicum aliquod ipsius Salmasii scriptum penè me est, quo à Boswello petit, ut hoc à Comite Arundelliæ impetraret: placet Comiti propositum, ac mecum re communicata, desiderio Clarissimi Viri, quamprimùm satisfieri volebat. Negabam partem illam antiquæ eruditionis, quæ versatur circa rem vestiariam, ita mihi perspectam; ut pictori, quod exemplar potissimum exscribere debeat, præmonstrare ausim: Compellaturum interim D. Seldenum, ac Patritium Junium; eos enim in hac re magis fortè versatos, pictori commodius statuas delineandas assignare posse. Placuit Illustrissimo Comiti ratio consilii mei. Confestim itaque ad Junium advolavi, ostensâque Cl. Salmasii manu, quam non iniqua vir Magnus postularet docui. Rogavi ut conveniret D. Seldenum, atque ad Ædes Arundellianas, comitante Seldeno accurreret: gratissimum id fore Comiti, si inspectis monumentis antiquioribus, Artifici quid delineandum videretur, ostenderent. Recepit facturum Junius; nec tamen venit; acceptis deinde tuis literis, iterùm interpellavi, atque illam tuarum literarum partem, quæ id urget, prælegi: Respondit, se non immemorem fuisse promissi; sed nunquam in D. Seldenum, variis negotiis civilibus distentum, eoque rarò se domi continentem, incidere potuisse: daturum operam, ut ubi primùm compellare datum erit, unà cum ipso advolet. Quatuor aut quinque sunt hebdomadæ, ex quo venturum recepit, & nihil interim fit; neque possum adsequi conjecturâ, quid tantulam rem moretur. Non desinam tamen eniti, ut tandem aliquid fiat. Nisi fortè inveniat amicum aliquem Cl. Salmasius, qui in Britanniam fortè excurrens, ex ipsius sententia, quæ delineanda sint ostendat. Si quis talis offeratur, & me, & Artificem non imperitum, ad omnia officia paratissimos experietur. Imo si fortè dum in agris sum, talem aliquem appulisse intellexero, Londinium statim excurram, neque operam meam requiri in re tantulâ patiar. Jamdudum ad te literas dedi, quibus te Cantabrigiâ reversus, de rebus Joannis nostri certiorem feci. Responsum exspecto, quod postremæ literæ tuæ, brevi promittere videntur. Etenim ex quo literas ad te, Cantabrigiâ reversus dedi, tuas quoque, cum literis Johannis nostri accepi. Sed is parcè admodùm, atque obscurè res suas tangit, adeò ut vix conjecturâ, quid sibi velit, adsequi possim. Varii hic atque incerti, de matrimonio ejus

ejus rumores: ille nihil super ea re apertè: aliquid tamen videtur innuere voluisse, deditâ tamen rursus operâ prætерiisse. Sunt adhuc penes me literæ ejus ad quamdam Prudentiam Greene; hanc illam esse putant; nolui compellare eam, cùm essem Cantabrigiæ, nisi prius exploratum haberem animum tuum. Hoc illud est, quod ultimis meis literis, sedulò à te petii, ne me patereris ignorare, quo loco illa mihi esset habenda. Rev. Episcopus Herefordiensis, facilè agnoscendam non putat, nisi prius plenius quid constiterit. Aliquantulum igitur adhuc differo Cantabrigiense iter, sperans fore, ut ad priores literas meas respondeas, & ad me transmittas Schedulam, in quâ Joh. propriâ manu perscripsit, quænam sint illa, quæ dilectæ tribui velit. Ego utar in omnibus consilio Reverendi Episcopi Herefordiensis, quem Academicarum Artium callentissimum, vestrique amantissimum quotidie experior. Hæc sunt potissima, quæ raptim ad te scribenda putavi. Interim hunc animi mei dubium, etiamnum motum de instituenda dedicatione alios celabis: nisi fortè & ipse putaveris,non inconsulte me facturum, si consilium Herefordiensis Episcopi amplectar. A quo consilio si non abhorrebis, cura sciam te, me, meaque, unico tantùm verbo Archiepiscopo commendasse; quod magnum addet animum, timidè alioquin tantam rem aggressuro. Scis quantum apud Regem nostrum, valeat vir merito eminentissimus. Precor interim Deum Optimum Maximum ut te, tuosque, publico, mihi incolumes servet. Vale.

Raptim. In ædibus Arundelianis, anno Domini, 1635. Cal. April. stylo vetere.

Tuus omni officio,

F F F. Junius.

Continuatam hanc opusculo meo appendicem, ita raptim exscripsi, ac properanter misi, ut ne quidem eam potuerim perlegere, antequam Reverendo Episcopo legendam præberem; imo ne quidem otium fuit percurrendi, postquam reverendus Vir eam restituit, propterea quod statim videbatur ad te mittenda; maluissem alioqui Græcam Interpretationem, locis suis ex consilio Episcopi passim adjicere, ac primò quidem consilium erat, quamprimùm hoc facere; sed subibat animum cogitatio, posse Typographum falli, in voluminis formâ, ac Typorum modo eligendo; nisi ante Cal. Maias, totius operis conspectus, certiorem consilii rationem suggeret. Nunc aliquâ ex parte, animo meo satisfecisse mihi videor, & quemadmodum hæc prorsus videbantur addenda, ita nunc verbum non amplius addam. Unum hoc iterùm rogo, ne patiaris propter leves aliquas impensas spem meam imminui. Inveniendus est aliquis, aut precibus, aut pretio, &c. Grati animi testimonium nunquam requires, sat scio. Etenim ut ut non accesserit, officii hujus gratia, tibi tamen obstrictum me esse semper agnoscam. Iterum vale, & me amare perge.

CCXVIII.

HAud abs re facturum me existimavi, Vir clarissime, si te quoque tot annis, tot beneficiis mihi conjunctissimum, brevi epistolio, sed intra præcordia nato, compellarem. Enimvero tanta sunt tua de me, támque præclara merita ut cui plus eo nomine debere possim, velimve, sciam neminem. Cætera verò longe antistat ingens illud nec mea unquam memoria excessurum beneficium: quod filiorum meorum, non unum, non duos, sed trinos, pignora mihi charissima ad optimarum rerum scientiam, quâ neque majus aliud, neque præstabilius, non incitaris modo, quo solo obstringi æternum poteram; sed duxeris etiam, traxerisque; ne sic quidem innato tibi bene merendi studio satisfactum ratus, nisi & simul informator fores. Quod quantum sit, rem ex vero æstimantes, etiam me tacente, nôrunt cuncti. Sincerum tuum in me meosque affectum, & alia hujuscemodi, quæ deteri prædicando nullus abnuerit, ne modum epistolæ excessisse, vel solum id egisse videar, libens & consultò prætermitto. Ego saltem omnium, dum superstes fuero, recordabor; sin, occasionem nactus, officia esse mea aliquid judicaro: non negligam actu promptus esse, benefactáque benefactis reponere. Interea sic me animatum credas velim: Filium Benedictum, Britannia jam decedentem maréq, transmissurum ubi ad vos appulerit, ut complectaris foveásque facile te exoratum iri confido, si cogitare tibi subierit, quam ipsi semper cultus fueris, quamque prolixè ei operam navare, cupereque jamdudum cœperis. Vellem is tuo consortio longum frui, adeoque te Doctorem habere posset; sed quia necessum est in patriam

patriam, sesquianno haud visam, regrediatur, infelicem hac parte esse oportebit. Habes Laurentium, excitatæ indolis ingenique, quem doctrina affecisse, tibi honorificum, mihique & compluribus aliis futurum est, quam maxime jucundum. Adeo non veremur, ne ab materie devinciendi ulterius familiam nostram destituaris. Quid mihi hac legatione præstitum, quanquam memorare possem, tamen filio optime relaturo quævis, supervacaum videtur. Hoc saltem profiteri licebit; nihil omnium secus quam optaram evenisse. Jam in eo sum, ut hinc discedam; Belgicis navibus, uti spero, transfretaturus. Deus te bono literarum, tuoque decori incolumem servet, & senectâ ætate, quam scio expetis, dignetur. Vale.

Virtutum & Eruditionis

Calendis Maii,
ↀ Iↄ c xxxv.

tuæ admirantor &

Cultor perpetuus,

Jo. Skytte, Senior.

CCXIX.

Spectatissimo Viro D. Gerardo Joanni Vossio, *Affini conjunctissimo.*

Conjunctissime Domine Affinis,

Literæ tuæ in quibus, librorum à te missorum mentio fiebat nonnisi decimo postquam allatæ essent die, ad me perlatæ sunt. Fasciculum librarium, tali nota insignitum, qualem inscriptio literarum tuarum fasciculo tributum testabatur, nullum invenire potui. Aliquoties ad portum advolans, & cum inquisitoribus illis, qui in portubus regia vectigalia curant, prece & pretio contendi, ut talem mihi fasciculum demonstrarent. Omnes pernegabant, quicquam sibi, de tali aliquo fasciculo constare. Subit tamen mœstum animum cogitatio, adeundum mihi esse Dominum Dell, qui Archiepiscopo à secretis est; sperans fore, ut ex ipso intelligerem, an & quâ ratione fasciculum sibi inscriptum nactus esset. Narrat ille miserum utriusque fasciculi casum: ac casu ferè libros à se recuperatos, atque ex orci faucibus ereptos. Ipse fortè super ea re ad te prescripserit. Utcumque tamen tres tantùm adhuc ab ipso libros recepi. Unum inauratum, quod tuo nómine tradidi primogenito Comitis Nepoti; duo reliqua exemplaria, Cantuariam misi, ut postulabas. Spem tamen facit Dellius, duo adhuc recuperari posse, quæ Cantabrigiam, te monente, mitti debent. Quumque ostensa ea literarum tuarum parte, inauratum unum, quod Bibliothecæ Cantabrigiensi deberetur, quæcumque ratione inveniendum esse urgerem, etiam hoc spospondit: scire enim se affirmabat, ubi Londini in **The High Commission-Court**, ut vocant, duo exemplaria delitescant, quæ forte inter diripientium manus, ad aliquem ibi pervenerunt, quorum unum inauratum esse arbitratur; plura se invenire non posse contendebat. Biduum tamen nunc est, ex quo nihil etiamnum de exemplaribus istis resciscere potui. Misi heri vesperi ad ipsum: respondit peregrè profectum hominem istum, intra biduum aut triduum rediturum. Et mihi hoc ipso die rus abeundum: mensem unum atque alterum in Surriâ loco quodam xxii. millia ab urbe hac transigemus. Literas itaque tuas, una cum meis, ad Doctorem Richardum Sterne, Præfectum Collegii Jesu, amico fideli committo, qui eas cum libris (si fortè restituantur) Cantabrigiam mittat. Alioqui literas ad Præfectum dare nondum statui. Quod si libros recuperari non potuisse intellexero; literis hisce meis, tuisque, quas fido amico tradidi, alias addam, quibus eum de jactura librorum certiorem faciam. Sed spero non fore opus. Utcumque tamen nullum mihi exemplar relictum fuit, & si fuisset, Episcopo Herefordiensi tuo, meoque nomine lubens tradidissem. Spero acceperis prolixas literas meas, in quibus Herefordiensis Episcopi memini; dolerem sanè si literæ istæ unà cum auctario non pœnitendo, calci opusculi nostri de picturâ adjiciendo, ad manus tuas non pervenissent.

Non tanto me dignor honore, quam habuit mihi clarissimus Grotius: olim avidè amplexus fuissem optatam conditionem; nunc operam meam addixi familiæ Arundellianæ, cui jam dudùm, ut scis, adsuevi; & in quâ, ut forte omnia non placeant, plura tamen placent; vitæ genus quod varias interdum recreationes, severioribus curis interponit, satis indoli meæ congruens experior. Totus jam sum in persequendis iis, quæ de picturâ cœpi. Primò per otium in vernaculam nostram linguam, ea quæ Latinè dedi transfero; Quin etiam hortatu multorum, in hoc

regno

regno Britannicè idem conabor. Nolim enim alium quemquam, meæ non usque adeo gnarum, opus hoc interpolare; meæ industriæ. hac in parte magis fido. Urgent admodum artifices, & quotquot artes illas delicatas amant, imminet deinde cura majoris operis; spondeo, ut scis, Catologum Artificum. Non patiar quantum in me erit, fidem meam requiri. Horum nihil amplius possim, si novum vitæ genus amplectar. Plura sunt, quæ afferre possem; sed hæc præcipua: excusabis itaque non sine debita gratiarum actione; nunc intra horam unam, atque alteram conscendendi nobis equi. Ad ipsum clarissimum D. Legatum scribere non possum.

Menses circiter tres sunt, ex quo literas ad sororem, amicissimo mihi D. Roberto Van Voerst, sculptori eximio, iter ad vos instituenti, traditurus eram; impedit Rex tum temporis iter ejus: & stipendio annuo mille florenorum detinet eum, additis insuper quadringentis flor. conducendæ domui. Adolescens est optimus, biduum modò aut triduum apud vos diversetur. Experiemini non indignum amicitia vestra hospitem, atque abundè gratum. Quid ab eo expectem, ut apud vos meo rogatu faciat, in iis ad sororem literis perscripsi, quas ipse adferet. Ubi venerit, de omnibus, quæ opusculum illud meum spectant, certiorem ipsum facies, horulam unam, atque alteram lucraberis; quoniam ipse ad me perscribet, illa quæ tibi alioqui perscribenda fortè essent.

Cantabrigiam intra festum Nativitatis Christi, ac præsens hoc tempus bis excurri. Quúmque post extremum reditum, deprehendissem, increscere quotidie rumores, multósque qui avidè societati inhiabant, malis eam artibus petere. Reverendissimum quoque Archiepiscopum, multùm laborasse, ut inhiberet dno tria mandata Regia, quæ obtendebantur ab iis, qui Aulicorum quorundam favore, tale quid à Rege obtinuerant, dum impudenter satis affirmabant vacare jam locum. Quùm denique instaret Præfectus Collegii totius societatis nomine, ut societatem resignarem, & liberam us electionem relinquerem, priusquàm indignus aliquis obtruderetur: geminas Præfecti super ea re literas habeo; nolui Collegio injuriùs esse, diutiùs tergiversando; sed ex consilio Reverendi Episcopi Herefordiensis, Magistri Hall, qui tum temporis hic Londinii erat, ante dies decem, quàm literas tuas acceperam, Collegio jus feci subrogandi quem vellent: in locum filii tui. Gratè id acceptum. Nescio quid nunc moliantur. Neque mea porro interest. Multa tamen sunt, de quibus, filius longè aliter apud te, quàm hic rem se habere deprehendo. Longum esset singula perscribere. Georgius Stearne, cui librorum curam reliquerat, negat se ita subitò negotium hoc de libris conficere posse, quoniam plures libros, aliqui quibus pecunias debebat, utendos sumpserant, nescio, an in pignus: Et eorum aliqui Cantabrigiæ nunc non sunt; expectandum itaque aiebat, usque dum reversi essent. Spondet Præfectus Collegii operam suam; & in meis ad ipsum literis postulavi, ut me absente mitteret eos ad Jonam Peysterum, qui eos recepit ad vos transmissurum. Ex dividendis ejus receperam, cùm ultimo Cantabrigiæ essem 35 libras, 18 s. 6 d. quam totam summam, gnaris, Præfecto, ac sociis expendi in eos, qui certam pecuniæ sibi debitæ rationem reddere poterant, aut ostensa manu filii, qua se iis obstrinxerat, aut testibus fide dignis adhibitis. Si unquam revertatur filius, videbit quid sit actum, neque improbare poterit. Præfectus, ac reliqui socii, authores erant, atque ipse etiam eò inclinabam; ne quàm in Academia sinistri rumoris occasionem, cuiquam præberem. Non sufficit tamen hæc summa. Circa festum Michaëlis, Cantabrigiam iterùm excurrendum mihi erit, ut porrò quinque, aut sex libras recipiam, quæ porro dividendis accesserunt. Præsentiam meam requirunt, quia annumerari pecunia ista non potest, nisi in libro, qui acta Collegii continet, propria manu pecuniam à me receptam esse subsignem. Accessione ista ad dividendas factâ, spero fore ut bonum nomen, existimetur filius tuus. Non intermittam, quin videas, si libet, Præfecti, ac societatis testimonium, hæc sic gesta. Utcumque mihi sic prospiciam, ut filio tuo, faxit modò Deus, ut reducem videre liceat, in omnibus possim satisfacere. Vale, & me amare perge.

Londini in ædibus Arundellianis, anno 1635. 22. Maii stylo vetere.

Tuus omni officio,

F F F. Junius.

Excidit de utensilibus, quod primo adventu Cantabrigiam deprehendi, omnia jam à matre Prudentiæ, in domum suam translata; fortè ne debitores in ea involarent, ut commodissime interpreter: non

non putavi inquirendum, quoniam significaveras, voluisse filium, ut auferret quidquid ei in supellectile placeret, libris ac picturâ exceptis: quin etiam libri periclitabantur; nisi persolutum ex dividendis fuisset iis qui litem ei intentaverant, ut jam olim ad te perscripsi, quibus cùm persolutum esset, quod debebatur, etiam aliis qui modestius egerant, & minus importuni fuerant, quod justum erat videbatur tribuendum.

CCXX.

Illustrissimis Ordinibus, &c.

Domini mei Clementissimi,

STatum rerum mearum illustrissimæ vestræ Dominationi per supplicem hunc libellum declaro. Is autem ita se habet. Cum Grajugena Dei gratia, sanctissimæ memoriæ Cyrilli Patriarchæ Constantinopolitani, prius fuissem domesticus, atque Capellanus, ante ejus obitum ab ipso commendatus, in Angliam veni, studendi gratia, ubi benignè, & humaniter acceptus, sex annos integros mansi, progressibus in Theologia, & Latina Lingua satis magnis factis. Verùm adhuc desiderio studendi veni Leidam, ubi jam annum & dimidium mansi: expertus sum ibi, benevolentiam, & benignitatem eruditissimorum virorum, certè secundum Evangelium Christi, Christianissimorum: quorum beneficiis, & munificentia libros orthodoxos, ad propagandam in patria mea Religionem, & Evangelium Christi mihi comparavi. Verùm jam tempus instat, ad Ecclesiam Constantinopolitanam redire, cujus membrum sum, & libros istos mecum habeo, satis oneris, & ponderis. Pro quorum portoriis, & navigiis, magni sumptus mihi faciendi sunt, qui vires meas excedunt, quandoquidem, & iter satis longum est: ideoque sciens vestram pietatem, liberalitatem, & clementiam, ad vestras Excellentias, cum hoc libello supplex accedo, ut vestram liberalitatem, conferre dignemini, quemadmodum & Illust. & Piet. Ordinis fecere, ut in gratiarum actione, quam hic agere debeo, similitérque vestram benignitatem annumerem: ejusdem enim Pietatis & Religionis estis. Ad me verò quod attinet, hic & in patria mea, non immemor ero, vestrorum beneficiorum, & prædicator promptissimus, ut Deum optimum oro, ut vobis omnibus semper benedicat, & omnem abundantiam concedat, ut & hic honorem, & laudes, pis hominibus debitis consequamini, & in futurum cœlestem gloriam; quod faxit Deus optimus maximus suâ gratiâ & misericordiâ.

Nathanael † Conopius.

† *Is est Nath. Conopius Cretensis, qui Batavis pollicitus erat se Calvini Institutionem in Græcum sermonem versurum, idque in gentis suæ usum.*

CCXXI.

EQuidem scribendi ad te nullam occasionem omitto, Vir clarissime, neque cesso etiam molestus esse. Nam quantumvis sponte tua te facturum quidvis credam, quia tamen mora meo desiderio nimis longa est, nequeo non per amicos ad te iter capientes, etiam currentem ultro porro impellere. Quæso, itaque fac quod facis, lentulósque illos excita; siquidem pro uno duos, ut intelligo, nunc posthac sim habiturus. Utinam nunc tandem incipiant; & duobus, quod promittis, prælis opus cœptum urgeant. Nisi faciant; & cunctari etiam diutius velint, libros decem Historiæ Danicæ, quibus tracto eos Reges, qui familiam Oldenburgicam præcessere, hic seorsim dare cogar. Scripsi nuper per Soranum quendam civem; quæso, ut per hunc respondeas, atque certum de negotio toto facias. Qui has meas ad te affert, est egregiè tum virtute, tum doctrina, Fredericus Andreæ, antea, ut puto, notus, cum adesset Roscrantzio: nunc illustris Dominus Cancellarius Regius suo filio Ephorum dedit; cui rogare, ut benè, quantum possis, facias, est id hominis illam tuam maximam humanitatem ignorantis. Sophompanæas Grotii, est excellens plane opus: tui verò de Grammaticâ Arte libri cæteris in eo genere longè præstant: nec invenio, quod cum illis jure comparare queam. Ex Præfatione Grotii, uno & altero loco, video te de Poeticâ edidisse. Quod cum necdum ad me miseris, amicitiæ nostræ jure, & fiducia, abs te peto. In opere meo de Creta, lib. III. cap. V. post verba Dionis, libro XLV. quæ sunt de Libertate, ab Antonio restitutâ, *imperare decrevimus,* adde. Et apud ipsum Ciceronem, Philipp. II. *At quam cæca avaritia est? nuper fixa tabula est, qua civitates locupletissimæ*

ſimæ Cretenſium vectigalibus liberantur: ſtatuitúrque, ne, poſt Marcum Brutum Proconſulem, ſit Creta provincia. Tu mentis es compos? tu non conſtringendus? An Cæſaris decreto Creta poſt M. Bruti decretum potuit liberari, cum Creta nihil ad Brutum, vivo Cæſare, pertineret? Iterum, lib. IV. cap. XII. ubi de Meſomede ago, poſt, *Muſicus Poeta agnoſcitur:* adde, *Vide quæ de eo Suidas in* Μεσομήδης· *& Julius Capitolinus, in Antonino Pio.* Illud porrò, ſi licebit, cupiam ex te intelligere, ecquid operis iſtius dedicatio Noomſio noſtro grata fuerit. Mone candidè, mutaturum, ſi diſpliceat. In hoc deſino, téque uxorem liberóſque plurimum ſalvere jubeo: quod & mea, ac mei faciunt.

Soræ ad diem, xxiii. Junii, cIↄ Iↄ c xxxv.

Tuus antiquo affectu,

Johannes Meurſius.

CCXXII.

Clariſſimo Viro D. Gerhardo Joanni Voſſio, *Eloquentiæ Profeſſori digniſſimo.*

NOn tam gratus eſt ros cœleſtis hortulo meo, atque mihi ſunt literæ tuæ, vir excellentiſſime, amice ſumme, quas ex longo intervallo, abs te cupidiſſime accepi; pleuas doctrinæ, & bonæ mentis, in qua radiat pietas, & candor. Neque ego, neque Collegæ mei redhoſtimentum norunt, beneficentiæ tuæ exercitæ in eos quos commendavimus. Utinam tandem aliquando, inveniamus, aut ſaltem illi, qui jam ſe vobis totos debent, Heilerſigius, & Gronovius noſter, juvenes ambo bonæ ſpei. Vidimus hiſce diebus, commentarios tuos de re Grammatica editos, opus rarum & immenſi laboris dignum quod in cedro ſcribatur; & ex Cabeliavio viro elegantis ingenii, accepimus, nunc quoque ſub prælo eſſe Lexicon Etymologicum, quod jam tempore Synodi Dordrechtanæ meditabaris: cui operi ex animo favemus, idque nimiopere expetimus. Martinius noſter, ὁ μακαρίτης, Lexicon ſuum ante obitum, nonnihil emendavit, & auxit, in ſpem editionis ſecundæ. Filiæ ipſius ſuperſtites, plurima te ſalute impertiunt, & pro amicitia, quam pater defunctus tecum coluit, conſilium abs te petunt. Nollent enim ſibi laborem patris perire, inter tineas, & blattas; ſiquidem cum Typographo, honeſtis & æquis conditionibus tranſigi poſſet. Germania noſtra continuis bellis attrita, è proximo nullam ſpem facit iterandæ editionis, quòd Typographi plerique ad incitas redacti, hæredibus Martinii, vix præmium laboris promittunt. Si apud Amſtelodamenſes Janſonios, aut alios florentiores Typographos, aliquid foret ſperabile, tuam cum primis opem, fiducia paternæ amicitiæ implorarent. Vide, vir maxime, quam audacter, abutuntur benignitate tua, quod ne mihi vertas vitio, amanter peto. Malui enim in hanc partem peccare, mihique notam inurere, quam Orphanis tanti viri, qualicunque hoc officio deeſſe. Edo nunc S. Theologiæ libros quatuor auditoribus meis, ante annos aliquot dictatos, ut deinceps ſcriptionis tantæ ſuperſedeant, rudes quidem illos, at ſuaſu amicorum, deſtinatos in uſus Tyronum. Profuerunt mihi Theſes tuæ Theologicæ, & Hiſtoricæ, quas creberrimè laudo, & hiſtoria Pelagiana, ad cujus inſtar vellem omnes partes Theologiæ noſtræ, ab ultima antiquitate, ad ætatem noſtram, ſcitè prudenterque repetitas. Quod quidem opus à nemine, quam abs te, vir maxime, rectius elaborari poſſet. In Academia Julia vivit D. Georgius Calixtus, vir, in parte quidem Lutheranorum; ſed pereruditus, æquus, modeſtus, & candidus, qui edita nuper parte Theologiæ moralis, cum digreſſione de arte nova Nihuſii, Veronii, aliorumque Pontificiorum, mihi ſalivam movit, & ſpem injecit reparandæ doctrinæ, altercationibus ultimi ſeculi nimis labefactatæ, & implicatæ: ſi modò plures, cum bono Deo, in hanc rem conſpirarent. Evolvit is ferè omnem antiquitatem ſacram, adhibito lumine analytico, quò dialecticæ, & ſophiſticæ diſputationes, à neceſſariis vinculis etiam certis, ſapienter diſſeparantur: quarum confuſio luminibus cœleſtis veri hactenus obſtruxit. Obſtant quidem non pauci nycticoraces, qui ferale carmen dicere, bonorumque ſtudia traducere non deſinunt: ſed & horum crocitationes Deus facilè compeſcet, & in columbinos gemitus vertet. D. Polyander, & D. Heinſius, Epigrammatis ſuis opuſculum meum condecorarunt. Si ferunt occupationes, ego, quæ non inverecundius forte peto, ſtudium conatumque meum calculo tuo approbari velim. Intra menſem proximum imponam, Deo dante, Colophonem. Quartum Alphabetum jam typis exſcribitur. Primus liber agit, de naturâ, & conſtitutione ſacræ Theologiæ,

ubi

ubi de illius principio, scriptura sacra: alter de summo hominis bono, & ultimo fine, alterna beatitudine, ubi definiuntur quædam hypotheses, de animæ immortalitate, de statu illius separatæ, de resurrectione carnis, de fine mundi, deque ultimo judicio. Tertius de subjecto nempe homine, quatenus civis Dei, capax illius regni, & æternæ salutis; ubi de illius ortu, & statibus, adeoque de Deo, de creatione, de hominis lapsu. Quartus de principiis æternæ salutis, nempe gratia paternæ miserationis, fraternæ redemptionis, & supernæ, sanctæque vocationis; deque mediis quibus æterna salus obtinetur, externis, Verbo Dei, Sacramentis, Ministerioque sacro: interno, nempe fide ejusdemque consequentibus, unione cum Deo, justificatione, sanctificatione, bonisque operibus, horumque statu, Libertate Christiana, & Exercitio, Christiana Militia, & precatione; cujus fructus, est pax conscientiæ, quæ est vitæ æternæ initium. Hæc est Theologiæ meæ ἀρχή. Si intellexero, piis, & doctis non displicere, quintum & alios edam, quibus describo sacræ Theologiæ partem propriam, quæ continet officia Christiana, tum hieratica, tum politica, tum scholastica, tum denique œconomica. Vides quam familiariter tecum agam, amicorum oculissime, & pro candore tuo facilè agnoscis. Abrumpo, & hemiolum responsum expecto. Bene vale, Vir doctissime, & salve, cum charitatibus tuis à me meisque æternum.

Dat. Bremæ, æra nobis usitata cIↃ IↃ c xxxv. Prid. Cal. Julias.

Qui virtutes, doctrinam,

& in Remp. Literariam.

Merita tua æstimat,

Teque colit,

Ludovicus Crocius.

D. Bergius, & D. Willius, plurima te salute vicissim impertiunt, atque diu bene agere, & gaudere jubent, viri tui juxta mecum amantissimi.

CCXXIII.

QUas à te postremas accepi IV. Id. Oct. datas, redditæ sunt illæ mihi circa medium Novembris; nec multis interjectis diebus 50 libras quantum tibi ad id temporis debebatur, Peystero tuo [illegible] numeravi, & cum pecunia responsum ad tuas, ut memini, satis amplum dedi. Quare ut pristina non regeram, scito me haud multò post, communicatis ipsi quas in eum finem scripseras ad me literis, de Horto controverso cum B. nostro egisse, idque quo candidius secum agi intelligeret, privatim primò; quod valde ipsi gratum fuit. Non enim quantum video, publicæ sive Collegii, sive quorumcunque cognitioni causam suam libenter commissurus est, unde & bonitati ejus quantum confidat, potes conjicere. Nisi fallor, unicum hoc illi refugium superest, ut literis suis ad te sive querulis sive blandis (Τῶν γὰρ περὶ ταῦτα πεφυκότων, vel inter primos εὔχεται εἶ) aliquid à te eliciet, quod vel ad obtendendum consensum tuum, vel ad amoliendam ulteriorem rei disquisitionem faciat. Tui erit judicii quid responsurus sis. Sed cave ne quid ad te detrimenti rediturum inde putes, si in proposito perstiteris. Seriò enim id à me cavebitur, & ut res nunc sunt, ne minima quidem metuendi causa. Nam ad Præbendarias tuas rationes quod attinet, cum binæ tibi conditiones initio propositæ fuerint, quarum alteram ea conditione amplexus es, ut alterius, si quando ita malles, jus tibi servares integrum; si (quod ego suadere aliquando memini) optionis hujus pro re nata arbitrium, aliqua voluntatis tuæ significatione per literas mihi promisisses; valde fallor, aut & novæ conditionis non pœnitendos fructus hoc anno, me Thesaurario, percepisses, & ad primam redire (quandocunque velles) liberum tibi fuisset. Quod eò à me dicitur, non ut te consilii tui pœniteat, sed quo magis intelligas non admodum tibi cujusquam gratia opus esse, ut in his securus remanere possis, quas nunc obtines. Atque hæc quidem hactenus. Mitto ad te bina exemplaria non inelegantet (ut sunt hic nostri Bibliopegæ plerique hujus artificii valde imperiti) compacta Libri hic nuper editi. Est autem Marci Aurelii Antonini, Rom. illius Imperatoris nunquam satis laudati, *De Vitâ suâ* (ut vulgo vocant) in Linguam Anglicam versio. Dubito an liber sit tibi unquam visus: non enim opinor alioquin inter Historicos tuos Græcos penitus omisisses. Quanquam revera inter illos, nisi per publicum errorem, nullus illi locus. Est enim liber non historicus, sed philosophicus purus putus, & planè divinus: neque de Vitâ suâ, verus illi titulus, sed τὰ εἰς ἑαυτόν, quod longè aliud est, &

ex intima Philoſophia Platonica exponendum, ut paucis in notis ad librum judicatum eſt. Miſi bina exemplaria, ut ſi tibi videretur, alterum ad virum ampliſſimum & doctiſſimum D. Boſwellum, Regium apud vos Oratorem, ſive tuo ſive meo nomine curares. Sane hic tanto ſtudio excepta eſt hæc verſio, ut quamvis adhuc muſteus propè ſit liber, & à prælo calens, jam tamen de ſecunda editione cogitare incipiant. Etſi tu Anglicam non intelligas, non dubitavi tamen aliquem tibi iſtic amicum vel Anglum vel qui Anglicæ Linguæ non ſit imperitus, cui novus liber munus ſit futurus non ingratum. Vale, & ocyus (ut Hortenſe negotium à me expeditiùs curetur) reſcribere meum eſto.

Lond. v. *Idus Jan.* *Tuus,*

M. Caſaubonus.

CCXXIV.

Clariſſimo Viro, Gerardo Joanni Voſſio, Petrus Cunæus *S. D.*

Vir Clariſſime,

ANte paucos dies, cum me D. Barlæus, cognatus meus, invitaſſet, conſtitueram ad vos excurrere, ac tibi gratias coram agere, pro libris tuis de arte Grammatica, quos ex munere tuo accepi: cæterum mox caſus aliquis inopinatus me hic detinuit, fecitque, ut per literas, præſtare cogar hoc quidquid eſt officii. Utique ſi, quiſquis grate munus accepit, jam gratiam retulit, exiguum eſt, quod aut ego debeam tibi amplius, aut tu à me deſideres. Etenim nihil quidquam mihi, à multo jam tempore, accidit jucundius. Sed quia longè ſatius eſt, re, quam verbis, aut ſola mente rependere officia, angit cruciatque me, inertiæ meæ conſcientia, quod in publicos uſus nihil evulgem; neque ſit unde par pari dare hoſtimentum tibi queam. Ego dum opus illud hic illic inſpicio, plurima reperio, quæ majoris operæ, curæq; ſublimioris ſint, quam promittit Titulus. Quod autem Ariſtarchum, noluiſſe te inſcribere ais, in eo *εἰρωνείαν* tuam agnoſco. Certe primum librum ſine intermiſſione perlegi, cum ſumma admiratione, & percurram evolvamque ſæpius. Adeo ubique ingens ubertas, lectiſſimarum obſervationum, & reconditæ cujuſdam doctrinæ illic eſt. Ex cæteris quos ordine perlegere nondum potui, illud tamen ſummatim didici, haud ſatis me latinè ſcire, multaque eſſe, quæ male dudum percepi. Quæſivi in his ſollicitè, an aliquid de recto uſu particulæ, *citra*, traditum extaret, ſed non inveni. Pertinet autem ea inveſtigatio, ad Juriſconſultorum controverſiam, quæ oritur ex verbis Diocletiani, & Maximiani in L. *Transigere* 18. Codic. de tranſactionibus. Quippe Cujacius lib. 6. obſervat. cap. 11. & lib. 19. cap. 39. Item Goveanus lib. 1. Variarum Lectionum, cap. 30. atque alii plures, ſtatuunt voce ea, exceptionem ſignificari, ut de nullis criminibus publicis, quæ ſanguinis pœnam non ingerunt, tranſigere liceat, prætetquam de falſi crimine. Briſſonius autem lib. 3. de verborum ſignificat. in voce *citra*, & in lib. ſingulari, ad L. Jul. de Adulter. & Rævardus lib. 4. Var. Lect. cap. 6. Omnino negant Idoneos Scriptores Latinos, ea voce ſic uſos unquam fuiſſe, idque paſſim ex legibus etiam noſtris, atque ex aliis conſtitutionibus ipſius Diocletiani, & Maximiani, quæ ſunt in eodem codice, oſtendunt. Quare vocem eam pro *fine* accipiunt, ut ex ipſa illa lege nemo de criminibus, quæ ſanguinis pœna carent, tranſigere poſſit, quin ex tranſactione illa, in crimen falſi incidat, planè & ſine falſi crimine tranſigi de his nequeat. Diſceptatio hæc omnis ex uſu ejus vocis pendet. Et certè, niſi ex norma latini ſermonis vox *citra*, exceptionem, quandoque denotet, & pro, *præterquam*, accipi poſſit, falſa eſt Cujacii & Goveani opinio. Nam exemplum quod ex L. *unica*. Cap. de re uxor. Act. §. *accedit*. 13. circa finem adfertur, non multum ad rem facit, cum is locus extet in noviſſimis conſtitutionibus Juſtiniani, qui ex ſeculi vitio, ſæpè loquitur barbarè, nec illam ſecutus eſt latinæ linguæ puritatem, quæ ſuperfecit adhuc Diocletiani, & Maximiani tempore. Si propediem ad vos venero, cupio ex te intelligere, quid ſentias, Vir clariſſime, quem Latinitatis habeo Authorem optimum certiſſimumque. Vale, & uxorem tuam, liberoſque ſaluta.

Lugd. Bat. vi. Julii. 1635.

CCXXV.

CCXXV.

Clarissimo, Ornatissimoque Viro, D. Magistro Gerardo Vossio *Historiæ Professori celeberrimo*, S. P.

Reverende D. Professor Vossi,

Reversus domum, obrutus sum Ecclesiasticis ac Scholasticis negotiis; me absente, pestis hic cœpit grassari, visitandi fuerunt ægri, legata Ecclesiæ accipienda, Apochæ scribendæ, & alia quæ res tempusque exigunt. Unus Discipulorum meorum peste correptus. Est is filii nostri Balivii Wassenhovii, qui filiam ante octiduum sepelivit, & tres jam habet eum morte luctantes. Deus illius misereatur, ac fœlicem largiatur catastrophen. Excusabis ergo silentium tenax, non pertinax. Mitto filio tuo Johanni, Merulæ Ennium, pro Coluto Aldino, quem exspecto cum responso ipsius, an velit me mihi servare Macrobium, cujus loco, (si velit) remittam ipsi, utramque partem Homeri. Si remiserit codicem Egmondanum, & Worperum, MS. remittam Euripidem, cum Authoribus Historiæ Augustæ, quos duos solos habeo; nam Coluthum remitto. Scripsi Guilielmo Blawio, ut præmia Scholastica mittat, nam unum destinatum filio Balivii ægro, qui expetit ante mortem, si possit videre, fortè impressio illa aliquid boni causaretur. Roga itaque filium, ut Blawium urgeat, ut ad me libros mittat. Causam habes. Hagæ Comitum emi duobus Imperialibus, Historiam Herreræ Occidentalis Indiæ, à D. Barlæo versam, roga an non sit nimium. Mittat mihi filius tuus Coluthum meum, cum Papia, ac Maio, ac rescribat, an Macrobium mihi pro Homero velit relinquere, sin minus, cum reliquis ad septa redibit. Heri quod nunc occurrit in Servio legi, *septa* non *sepsa*, esse scribendum, quod à sæpe adverbio derivetur. Ego ex te scire velim, rectène, an malè. Deus mihi testis, quam avidè desiderem legere censuram tuorum veterum Grammaticorum, hanc solum mihi fac gratiam, ut mihi significes, quo pretio Blawius tibi vendat; sic possem ad te pecuniam, pro compacto exemplari mittere, & tu pro me, quasi pro te emere, hæc pia, & mihi utilis futura esset fraus. Pro Corollario addo, me inter libros meos invenisse Q. Marium Corradum de Lingua Latina lib. 12. Venetiis excusum, apud Andream Valvassorem 1569. Is an unquam tibi visus sit nescio; videtur mihi plus quàm vulgo sapere; si eum expetas, pro filio Macrobio, aut Euripide, fac me certiorem. Hæc furtim inter scholæ murmura scripsi. Vale, & ut soles, nos ama.

Raptim 2 Kal. Nov. an. 1635. Veteraquinæ.

Tui observantissimus,

Johannes Lydius.

Copias Epistolarum D. Fr. Junii, prima vice mittam, defuit describendi tempus.

CCXXVI.

Doctrina & pietate eximio Viro, D. Gerhardo Vossio, *Professori dignissimo.*

Vir Doctissime, & amande Dom. Vossi,

Nuntium immaturæ dissolutionis Dionysii tui antea intellectum, proximè D. Franciscus mihi ex ordine tristi retulit tristissimus. Non enim sine præcipua animi ægritudine, casus ejusmodi recenseri, vel audiri potuit. Equidem ea obstrictum necessitudine, & iis meritis obligatum me teneas, ut non propriis familiæ miseriis differar magis, quàm tuarum sensu conturber. Luctum ergo mihi hoc renovavit, Leonardi ante biennium amissi, & tuæ causa tristitiæ quam addidit plurimùm propter filium omnibus affatim cumulatum dotibus. Arduum & rarum est, ætatem doctrina antevenire, rariùs fama, & scriptis illam celebrare. In illo utrumque sic eminebat, ut vix pater tanto filio dignissimus alterutrum quoque exoptatius videre potuisset. Sed fuerit hoc divinum, benigni erga te animi testimonium. Brevem tamen locupletis possessionis usuram gratè potius recordare, quàm te ejus avulsione impatienter lacerari. Nec primum, nec unicum, nec gravissimum tibi hoc soli contigit. Deus revocavit donationem suam, tum cum modo, & ratione mœrorem experiri vult. Etsi itaque res coacta, ingentem videatur molestiam aspergere, & humanitùs alteri, in alterum sæpè criminationis immodestiam extundere soleat. Prudens nihilominus, semper refugit ab omni specie impatientiæ; quanto magis Christiana mens fortiter illa tolerat, quæ Deus extra propositum nostrum immittit, pro plenissimo Domini jure, quod in homines habet. Hæc ego non scribo, amice mi, tanquam si dubitem, te corculi eruditæ familiæ tuæ extinctionem, non moderatè ferre,

re, atque indignando potiùs exagitare: sed quasi in summo sensu mœstitiæ, luctus & squaloris tui, non aliud inveniam remedium, quàm quod in cœlesti consolatione, & profundissima æternæ providentiæ meditatione, conquiescat. Abiit tuus Dionysius, & vitam innocentem fœlici exitu, in Christo servatore nostro clausit, memoriam nominis suavem cognatis relinquens, & Rheidani annales Latinè legentibus, admirationem purissimæ dictionis, expromptique judicii afficiens. Donum istud ultimum retinebo semper, ac æstimabo plurimum animo meo, quem conjunctionis nostræ antiquitas, & literaria tua munificentia totum occupat, fortunâ cupiditati meæ resistente ad remunerandum. Vale præstantissime amicorum, & gratuitam affectionem amoris erga me tui, fidenter conserva. Tuam conjugem, mea peramanter salutat, atque hanc calamitatem, communibus exemplis, præterire jubet. Tamdiu enim variis miseriis in hac vita affligemur, quamdiu volet is, qui nisi hæc pati nos vellet, fieri non permitteret. Illius clementiæ vias nostras commendo, & vos iterùm, atque iterùm, cum tota domo salvere jubeo.

Hagæ Comitis 16 *Nov.* 1635.

Tuus, ut diu nosti,

L. Casembroot.

CCXXVII.

Salutem in Christo.

STrena sint Literæ hæ (Vir clarissime) quam Calendis hisce Januariis mitto more & fide antiquis. Tres ni fallor apud me sunt Literæ tuæ & omnes gratissimæ, pro tribus unam reddat vel ipsa inurbanitas. Nec tamen inurbanitas adeo me gravat quàm negotium; nec tam illam affecto quàm hoc premor. Veniam dabit scio humanitas tua singularis, amico nimium extra se viventi.

Ad Literas tuas quod attinet, lego in secundis tibi à Dello significatum (jussi enim ut scriberet ipse tum occupatior) opus vestrum Grammaticum egregium quidem & quod supra vulgaria sapit, de manu meâ in optimæ spei Principis transfusse. Quod tibi gratum fore spondere mihi ausus sum, etiamsi literis supervenientibus de ea re siluisses. Sed quid princeps? Illud enim puto adhuc audivisti. Quum post mensem mentio Archiepiscopi coram ipso facta est, novi, inquit tenerulus, sed quando mihi alium allaturus est librum? Spero futurum ut tam libri sit tenax, quàm afferentis memor.

In his etiam lego me unam Epistolam tuam non legisse, imo ne vidisse quidem. Intercidit enim, sic scribis, incuriâ eorum quibus dederas, fortè præmissa est in Sueciam quo non sum secuturus. Huic ut respondeam non expectas.

Si Sternius meus, sic enim est, rationem tibi reddidit gratam rerum Cantabrigiensium, fecit quod se decuit & mihi pergratum fuit. Nolui enim tibi deesse, quia sibi defuit filius tuus. Spero nunc meliora, referet ab Indiis quo advocari fiscalis dignitate ornatus abiit. Det Deus ut se te dignum gerat.

Quod de Scipionis Gentilis filio, nepote Alberici scribis, mihi grata sunt omnia. Commendatus etiam venit à doctissimo amico meo Joan. Seldeno. Et valuissent apud me facile nota vestra & Seldeni, quin & vel nomen Alberici mihi virtutibus suis abundè noti, si quidquam in ea re potuissem. Sed aditus qui olim patuit nostris, jam in rem suam & literariam attentioribus multo obstructior est. Nec possum ea præstare, quæ facultas si daretur mihi in summis notis semper fuere: Erigere scilicet afflictos & bene merentium, inter quos Albericus non infimus fuit, etiam seros nepotes fovere.

Auctum dignitate Legati Suecici Hugonem nostrum Grotium jam antea audivi & simul gavisus sum, non ita quando revocatum apud nos sparsum fuit. Sed invidiæ tuba cecinit illud, & quamprimum audivi famam mentitam lætitia auctior rediit. Literis etiam suis è Gallia me decoravit, sic enim de doctissimo illo viro sentio cui opto summa. Tragœdias & Poemata alia quæ ille dicaverit tibi, tu mihi dedisti, optatissime ad manus meas pervenerunt. Pauca legi, utinam otium daretur ut reliqua possim.

De expeditione vestra una cum Gallo prima ætate suscepta vere scribis & graviter. Nolo ea de re quidquam adjicere præter hoc unum superasse vos (Gallos dicam an Belgas nescio) in urbe Tirlinensium direpta irruptionem illam plus quàm barbaram Gothorum & Vandalorum, de qua & eversis omnibus sacris toties & tam funestè conquestus est suo tempore S. Augustinus.

Restant Literæ tuæ tertiæ. Nec illæ sine dono me petunt. Cum illis enim moram ingratam nectentibus Typographis circa Dionysiana vestra & tua alterius filii tui Mat-

Matthæi nempè fœtum suscepi. Et certe multum me afficit videre Patrem in filio, Gerardum in Matthæo. Ita judicium & dictio nec de fide dubito seniorem in juniore adornarunt. Quæ interspersæ sunt parum cum Regum Imperio convenientia Apologiam una secum ferunt. Scripta ea esse in & sub Regimine alio, ubi populus ut alios mores, ita & alias leges postulat. Nec Proceres vestri satis honori suo consulunt, si non juvenem de illis tam egregie meritum, ut Stipendio, ita & Titulo ornent. Crescat hic in solamen tibi, & uberrime in sinum tuum refundat spes in Dionysio amissas. Et quotquot alia tibi cordi sunt, cum anno fœliciter currente & revertente, omnia tibi vovet

Dat. ex Ædibus nostris Lambeth. *Kal. Jan.* 1636.

Amicus tuus studiosiss.

W. Cant.

CCXXVIII.

ETsi semel iterumque, ad te scripsi, Vir clarissime, tamen hanc occasionem negligendam non putavi. Primis Literis commisi quæ in Cretâ suis locis inserenda cupiebam; tum & alia scribebam, quæ ad operum meorum editionem pertinebant: quam ut porro urgere velis, etiam nunc in majorem modum rogo; ac confido, semel tandem, post promissa multiplicia eam inchoatam esse. Si id fieri commode queat, Tomo historico primum locum dari velim: quem transmittam, volente Deo, primo vere; simul aliquem certum hominem, cui committere tuto possim, nactus fuero. Qui has adfert est Jonsonii minister; & se rediturum dicit circa proximum Paschatis festum; itaq, & huic trades si curatum quicquam voles. Quæso autem, uti scribas mihi quidvis quod putabis scitu non ingratum fore de Leidensis Academiæ ac Gymnasii vestri statu. Audio Salmasium in Galliam se recepisse, forte nunquam rediturum. Ego quidem sic existimo: siquidem familiam & supellectilem universum secum adduxit:

Hoc Ithacus velit, & magno mercentur Atridæ.

O te, meque, ter felices, quorum animos transversos non ambitio ulla capit aut invidia. Tu quid novi jam moliris? Nam non cessas, satis scio. Ubi libri de Poetica, ubi filii tui Cæsar, & quæ alia exspectamus. Hodie natalem celebro septimum & quinquagesimum per benigni Dei gratiam; utinam ut præsentem te adesse opto, ita votum tu repræsentare posses: magnus mihi ad lætitiam cumulus accessurus esset: sed quam frustra sunt hæc verba, tam hoc animo meo dolet, quod non liceat te frui. Itaque iterum te rogo in Epistolæ hoc fine, ne committas, ut hunc ad me redeuntem vacuum abs re dimittas. Vale diu, amicorum præstantissime, cum uxore liberisque. Ego, mea ac mei annum hunc felicem vobis apprecamur.

Scribebam raptim Soræ a. d. vi. Jan. clↃ IↃc xxxvi.

Tuus antiquâ fide,

Joannes Meursius.

Illud quoque monitum velim, ut effigies in convenienre loco Tomi primi collocetur. Iterum vale.

CCXXIX.

Viro incomparabili Gerhardo Johanni Vossio, *S. D.* Vincentius Fabricius.

JAcobus Pauli, venustate morum, raraque eruditione insignis, dum ad vos proficiscitur, pariter ad amicitiam tuam, Vir maxime, viam adfectat. Quæ si ipsi contingere potest, quod spero, non id tam mea commendatione fieri arbitror, quàm quod ipse eximiis, animi, ac morum ornamentis instructus, favorem summorum hominum meretur. Si tamen ipsi precibus meis inductus, aliquid peculiaris amicitiæ tribueris, facies pro solita indulgentia tua, tot beneficiis mihi nota. Cæterùm ipse hoc quasi benevolentiæ pignore accepto, omnia luculentiora coram, propediem cum bono Deo expectabo. Imprimis velim, si qua in re possis, eas quas agitat amicus noster, consiliorum rationes à te adjuvari. Cùm enim civilis juris cognitionem accuratam habeat, eam aliis cum aliquo subsidio sumptuum ac emolumento impartiri cupit. De cætero is est, qui plura eruditionis documenta, coram daturus sit, quam à me, in Epistola poni possunt. Te domumque tuam, inter illas ut audio, civitatum vestrarum strages, omnia salva esse spero. Deumque precor, ut à tam insigni capite, totque beneficiis mihi nota familia, omnem procul luem, ac calamitatem, abesse jubeat. Quam universam plurimùm salvere jubeo; imprimis Matthæum nostrum, cujus Annales jam arbitror

tror prodiisse, & vos omnes, opto esse incolumes, donec coram, illam amicitiæ vestræ dulcedinem, tantoperè dilatam, resumere liceat.

Hamburgi pridie Kal. April. CIↃ IↃC XXXVI.

CCXXX.

ANte triduum ad te scripsi, Vir clarissime, per Petrum Vilhadum juvenem doctum & modestum: nunc nec hanc occasionem negligendam existimavi. Ac Vilhadum sat acceptum tibi fore nullus dubito. De rebus meis iterum urgeo. Ægre fero spei meæ, quasi illudi. Jam triennium suspendor, & de die in diem differor. Ipse filius Literis superiore anno datis, ad diem xvii. Julii statim se editionem incepturum promittebat; & hac hyeme eousque perducturum, uti causæ nihil foret, cur Typographo Hafniensi Danicam historiam darem; sed admoneor ab amico, Literis ad me ante duos menses scriptis Amstelodamo, necdum admotam manum esse. Et profecto facit res hæc, ut ulterioris moræ impatiens fiam: itaque semel tandem dicat, quidnam facere constituerit, ut consilium ipse quoque aliud capiam. Si excudere opera mea detrectabit, ob impensam, per me licet, non magnopere laboro. Quanquam enim volupe videre foret, opera mea junctim edita, non invitus curam hanc deponam tamen, & posteritati tradam; semel ea evulgata, satis habens. In hoc casu cupiam remitti mihi per hunc nostrum Mercatorem, quæ non edita pridem misi, nisi forte hæc seorsim ob minorem illic sumptum sit libentius excusurus; quod ut uno fieri volumine possit commodissime, & in formâ (ut loquuntur vulgo) folii; ita non ingratum erit. Quod si neque istud volent, obsecro, quod dixi facito, & remitte per hunc nostrum: etiam ex ære laminam, in quâ sculpta effigies. Nunc est commoda occasio atque certa, quam te rogo ne prætermittendam putes, negligasve. De Creta mea illud quoque abs te peto, ut significes an ostenderis eam Noomsio; & inscriptio an placuerit. Erit mihi intellectu istud gratum, ut propositum dedicandi vel retineam vel mutem. De Rep. si quid habes, fac me item certiorem. Vale & salve à me, mea atque meis, cum tua & tuis diutissimè.

Soræ ad diem xxii. Aprilis CIↃ IↃC XXXVI.

Tuus antiquâ fide,

Joannes Meursius.

CCXXXI.

Clarissimo Viro D. Gerardo Joanni Vossio, *Affini conjunctissimo.*

Conjunctissime Affinis,

MErcator ille Gemmarius, cui tuas ad me literas commiseras, seriùs eas ad me detulit; eo quod metu contagionis, vestrates naves, hic aliquamdiu portum ingredi vetabantur; neque eas exonerare licebat, nisi post certum aliquod præstituti temporis spatium. Utcumque tamen gratulor mihi, quod tandem aliquando, exspectatas diu schedas videre contigerit; quamquam doleam, quod ob hasce nugas, tuis quæ imprimenda erant scriptis, mora aliqua sit injecta. Nolim factum. Dum cursim lustro, in unum atq; alterum tantùm incidi errorem Typographicum. Pag. 44. in verbis Statii leg. *Myroni*. Pag. 101. in verbis Plinii, leg. *Harpocratem*. Quamvis metuo, ne meus magis hic error, quàm Typographi fuerit; fieri enim potest, ut Harpocrationis nomen, cujus Lexicon in hoc ipso cap. toties citatur, pro Harpocrate exciderit. Gaudeo alioqui, tam diligentibus Typothetis rem commissam. Videris urgere Epistolam dedicatoriam, quam nunc præcipiti festinatione, qualitercumque elaboratam, Rever. Episcopo Nordovicensi ostendi, qui lustratis schedis hisce, suadere perstitit, ut Regi nostro Opusculum inscriberem; probavi, rogavi, ut Archiepiscopum Cantuariensem, super ea re consuleret; etiam hac in parte, desiderio meo plenissimè satisfecit Vir humanissimus, ac tui amantissimus; retulitque mihi hâc ipsâ vesperâ, Archiepiscopum non modò non improbare consilium, sed favere conatibus hisce meis, paratumque porrò fore, causam meam apud Regem agere. Expertus es quàm prolixè Vir magnus iis soleat indulgere, quibus benè vult. Cæterùm de his aliàs uberiùs: Nunc quod reliquum est persequar. Insolens est hoc mihi scribendi genus: nescio quo ore tale quid aggredi ausus fuerim: adhibe, quæso, judicii tui limam, in iis quæ non satis commode se videbuntur habere. Ingravescit hic quotidie contagio; quamprimùm igitur cras summo mane secedendum nobis est, æstatem hanc in agris, fortè etiam magnam hyemis partem transacturi. Jamdudum scripsi commodissimè, ac minori cum periculo, ad me transmitti posse exemplaria, si Abrahamus Van Bartham, fascem libro-

rum

rum commendet, Mercatori Anglo; Roterodami hic agit, Mr. Quarles. Is quoniam Comitis negotia, in talibus curat, etiam hanc curam, quæ familiam Arundellianam tangit, in se suscipiet. Magnum est quod nunc peto, nulla tamen ratione tibi, tuisque fraudi futurum. Quidquid expenderis lubens refundam, simul ac de sumptuum summâ certiorem me feceris. Tam aliena est hæc gens ab omni commercio cum iis locis, quæ contagionis suspicione laborant, ut certus sim, me nunquam impetraturum ab ea, in qua vivo familia, ut liceat libros compingendos Londinium mittere; neque auderem Regi, aliisque Proceribus Regni, libros ibi compactos exhibere, si vel minimùm ingravescat lues. Apud vos jam deferbuit, spero, malum; & post qualecumque temporis intervallum, tutius putant Britanni nostri, libros alterius cœli, ac soli, tractari posse. Debebitur Regi exemplar melioris notæ; Carolo Principi, Principi Electori, fratrique ejus, Comiti Arundelliæ, ac filiis Archiepiscopo Cantuariensi, Episcopo Londiniensi, Nordovicensi, Lincolniensi, plerisque Proceribus regni, & quibusdam Aulicis. Longum esset enumerare singulos. Facilè est conjicere quam multorum gratia peregrino homini, aut captandâ, aut tuenda sit. Pudet me certè tam importunæ audaciæ, neque ullo jure videor mihi hoc exigere, nisi quod prona benevolentis animi facilitate, quam semper paratissimè mihi exhibuisti, in spem adducor: credere adhæc debes, me prima quaque occasione lubenti, ac grato animo refusurum quidquid impenderis. Debebuntur adhæc exemplaria compacta tibi ac tuæ familiæ, Affini Nærano, Avunculo Gomaro, Cl. Grotio, Salmasio, Barlæo, Doubletio, Heemskere qui scripta ad vos detulit, & quibus consultum porrò videbitur. Quamquam ego lubens impolitum scriptum, tantorum virorum oculis si fas esset subtraxerim. Quod titulum spectat, omnem rem arbitrii vestri facio: benè factum judicabo, quicquid feceris; cum tibi, ac Typographo talium rerum sit major usus. Titulum quoque dedicatoriæ Epistolæ præmittendum omisi, non quidem consulto, sed quum scriptionem hanc seriùs inchoatam, in multam noctem produxissem, oculis in eam quam jamjam literis hisce involvere parabam dedicationem conjectis, titulum forte desideravi. Magni Monarchæ tituli non sunt ambigui. Et hærenti per cognatum Franciscum succurret D. Boswellus. Quantum Gerardo, atque Isaaco, pro operâ strenuè navatâ debeam ipsi propediem, Deo Opt. Max. nobis vitam, atque animum largiente, experientur. Vale, conjunctissime Affinis, ac meis verbis sorori carissimæ, atque omnibus tuis salutem plurimam dicito.

Raptim in Ædib. Arundellianis Ann. 1636. 12. Maii. *Tuus omni officio,*

F F F. Junius.

CCXXXII.

Salutem in Christo.

Dignissime Vossi,

Literas accepi tuas. Datæ sunt ad 8. Calend. Junias. Literæ pregnantes erant. Nam ex illis semel ap[illegible]is prodiere Literæ Calendrinianæ Reg[illegible]m nomen perferentes & petentes manum. Quas priores misit nescio. Has sicut impensius desideratis & ille pro se & tu pro illo in manus Regias dedi.

Rex serenissimus ut vidit quo tendebant Literæ tradidit eas Secretario Domino Joanni Coco, à quo puto responsum potest Calendrinus exspectare. Mihi enim nullum dedit Rex, nec ad me pertinet in rebus ad Monilia & Pecunias spectantibus responsa dare. Hoc tamen tibi ausim dicere, nisi admodum falsa mihi memoria nimis labilis suggerat, Calendrinus parum candide se gessit, in negotio de Monilium Jocaliumque Regiorum restitutione. Nec hoc mihi tantum visum est, sed & aliis & summis quidem Regni Proceribus. Sed audio nunc fere superatas esse illas difficultates, & si ita res sit gaudeo. Sin aliter, non habeo quo te amplius detineam. Nam quo in loco res Burlamachianæ jam sunt, ego planè nescio. Scio quod scribis Calendrinum in Bataviam profectum ad expediendum Regium negotium. Si ille interim operam det ad impediendum sub nescio quali prætextu (sicut nonnulli apud nos prudentes augurantur) quid est quod ego illi in gratiam præstare possim? Spero meliora de persona & familia, tam bene de te merente. Et si quid possim pro Calendrino, nihil prætermittam, ne occasionem ipsam, semel si constiterit sedulam illum Regio negotio navare operam. Hoc quamprimum volui te scire Literas Calendrinianas in manus Regias pervenisse. Vale.

Ex Ædibus meis Lamb. Jun. 9. St. nostro, 1636. *Sic jubet tibi amicissimus,*

W. Cant.

CCXXXIII.

CUM Soranus iste Civis, Vir & amice præstantissime, ad te iret, sine meis eum Literis dimittendum non putavi. Tuas scriptas iii. Non. Jun. recte accepi: sed non mea, quæ omnino exspectabam. Quia vero nunc Typographus serio editionem inchoare velle dixit, libet saltem hâc vice etiam fidem ejus, quam jam toties fefellit, experiri. Itaque exspecto specimen, quod promisit: &, ut porro sine dolo certa omnia exequatur, valde cupio. Mitto in eundem finem reliqua, ad Cretam quædam, suis locis inserenda, quod ut per amanuensem tuum cures, etiam atque etiam rogo. Filii annales legi; nec mirari satis possum, aut judicii in ætate Juvenili gravitatem, aut styli quoque majestatem, Historiæ parem. Faveo nascenti famæ, quantum quisquam, & applaudo: pergat sic cum bono Deo, magnum aliquando virum Patriæ daturus suæ. Tibi gratulor talem filium, & ut diu conservet summum eum numen velit opto ac voveo. Pestem invalescere doleo, sed incolumem te tuosque servaturum esse Deum confido; utq; faciat ex animo precor; neque ego id duntaxat, verum mea quoque & mei, qui vos omnes ex interiore animo salutamus.

Raptim Soræ ad diem xxviii. *Jun.* ClↃ IↃC XXXVI.

Tuus antiqua fide,

Joannes Meursius.

De Patriæ rebus fac me quæso certiorem. Pestis Leidæ denuo grassari dicitur. Arlander-veniæ Domino, nisi grave est, multam à me salutem; dicito etiam Barlæo nostro, Viro non è multis & amico veteri. Ubi videro Typographum serio manum operum editioni admovere, mittam Danicam Historiam. Dum cunctatur Civis noster, commodum se offert nobis Joannes David Zurmerius; itaque utendum ejus opera existimavi, hominis imprimis fidi, & utrique nostrum amici. Iterum salve, atque vale, amicorum optime maxime.

CCXXXIV.

Vir Clarissime,

QUI has adfert est Petrus Wilhadus egregius Juvenis virtute & eruditione. Commendatum tibi cupio pro vetere nostra amicitiâ: paucis tamen, quia multis non est opus, & seipsum satis tibi commendabit ubi videris, & cognoveris. Vixit aliquot jam annos in Clarissimi Brochmanni, SS. Theologiæ Doctoris & Professoris in Academiâ Hafniensi, maximi amici mei contubernio, & hoc ipsum magnæ commendationis instar puto. Honestis Parentibus honestè natus & educatus, operam studiis jam navavit prædicandam: porro ea & virtutem ante omnia colere certus. Te observat inter eruditos maximè & amari abs te petit. Quæso facito, ac facturum satis scio, vel virtutis tuæ causâ, & humanitatis etiam, quâ honesta quæque ingenia sponte tua tibi quovis genere officiorum prosequenda arbitraris. Non hic falles exspectationem nostram, nec virtutem tuam deseres. Post nonnullam mansionem etiam Lugdunum cogitat: quod si quando est petiturus, Heinsio eum, ac Cunæo, & id meis quoque verbis commendato. Mea opera quo sint loco, & Typographus an inceperit semel tandem fidem datam liberare, ac quousque sit progressus, fac occasione primâ scire possim. Valde velim justo meo desiderio aliquando satisfieri. Vale amicorum princeps, cum uxore liberisque diutissime. Uxor mea te, tuamq; filia filiam plurimum salvere jubent.

Soræ ad diem xix. *Octobris,* ClↃ IↃC XXXV.

Tuus fide antiqua,

Joannes Meursius.

Has scripseram anno ut vides superiore, sed dilatas propter ingruentem illo tempore Pestilentiam, nunc demum mitto: siquidem qui eas ferret meo hic consilio usus, iter suum ab eandem causam distulit. Iterum rogo, ut me primâ quâque occasione rerum mearum certiorem facere velis. Si procrastinare pergit, cogar Danicam Historiam nostro huic Typographo tradere. Quod si animus excudendi post dilationem triennii etiam abierit, redeant ad me quæ *dudum* pridem misi, nisi forte illa excudere sola malit, quod vel sic non improbavero. Si excudere opera nolit, statim effigiem remitte, poterisque commodissimè per Jansonium, qui ad famulum curabit Hafniæ res suas agentem. Iterum vale, Vir clarissime, at nos amare constanter perge.

Soræ ad diem xix. Apr. ClↃ IↃC XXXVI.

Adjunctas rogo uti statim Leidam cures per nautam deferri.

CCXXXV.

CCXXXV.

Reverendo, Clarissimo, Doctissimoque Viro, D. Gerardo Joanni Vossio, *Historiarum Professori,* S. P.

Vir Clar. Dom. & amice plur. observande,

Domum reversus prospero satis, per Dei gratiam, itinere, memoriaque repetens promissum filio Isaaco Hannonis Periplum, nihil prius habui, quàm ut, quod receperam me facturum, præstarem; fidemque meam liberarem, necnon literato filii tui desiderio, quadantenus satisfacerem, mittendo exemplar Latinum juxta atque Græcum, illud quidem ex Interpretatione Conradi Gesneri, hoc verò ex Basiliensi quod anno MDXXXIII. prodiit, exemplari exscriptum manu, Patris mei τοῦ μακαρίτου. Notæ ad Varronis Satyras, alia occasione ad vos, si Deus volet, perferentur. Interim gratias, quas possum, habeo maximas pro insigni erga me immerentem, humanitate, ac benevolentia, tot ac tantis beneficiis, jamdudum comprobata, quibus remunerandis etsi me longe imparem sentiam, adeoque ratio accepti, atque expensi hactenus, haudquaquam inter nos conveniat, remunerabo te tamen grato animo. Sanè voluntatem emetiar tibi abundè. Vale, Vir humanissime, cum tota familia, cui, atque imprimis uxori, multam à me salutem, ut dicas oro. Dominus Deus verus ille Ἀλεξίκακος, quam diutissimè vos omnes incolumes conservet, ad Ecclesiæ, Patriæque salutem, atque ornamentum.

Dordraci pridie Kal. Junii, ciↄ Iↄc xxxiv.

R. T. observantissimus,

Jacobus Lydius.

CCXXXVI.

Viro maximo Ger. Jo. Vossio, Johan. Fredericus Gronovius *salutem & observantiam.*

Sanctius est mihi otium tuum, quàm ut tralatitia salutatione id interpellem. Quia tamen aliquid de Salmasio, scribi petieras, quod alios scire nollem, certè solus scire jussus eram, his exaravi. Reverendo D. Riveto, gratissima fuit tua salutatio, atque hanc à me, tibi vicem reddi voluit. Is de Salmasio hæc mihi. Emissarii Pontificis, rursum variis ipsum pollicitationibus tentarunt, ut ad mutandam Religionem ipsum adducerent. Sed ille omnibus spretis, paravit ea quæ essent itineri: in quo non leve fuit, quod vix ullis rationibus, uxor expugnari potuit, ut reditum ad has terras pararet. Itaque tandem ipse constituerat, reverti solus, ne quid Domini Curatores, in fide ipsius desiderarent. Sed novum ecce de transverso, quod nos omnes in maximum metum conjecit. Princeps Condæus amplissimam ipsi in Gallia dignitatem, cum lautissimo salario, obtulit hac conditione, si aliam simulare vellet Religionem. Cùm ille solita constantia id refutaret, commotior paulo Princeps secessit alio, ac stantem reliquit: mox reversus; sed si Rex id tibi det in Gallia stipendium, quod Lugduni accipis, eademque lege, & libertate, numquid habes rationis Patriæ te negandi? Ille rursum proponere fidem datam, obligatamque apud D. Curatores, quam infirmare nec fas esset, nec se, ut frangat, ulla spe, aut præmio proposito, adductum iri. Iratus plane Princeps, insalutatum reliquit, ac postero die, per quemdam ex amicis, ipsi significari fecit, ni ille ultro maneret, atq; acciperet conditionem, quam posterius ipsi obtulisset, fore ut Decreto Regis Christianissimi, Gallia egredi prohiberetur. Quæ res vehementem ipsi, omnibusque ejus amicis attulit perturbationem, adeo ut ipse, Pater Catholicus, & uxor, quæ tantopere antea repugnaverat, unum hoc jam optabile habeant, liberum pedem patria efferre, & huc reverti. Hæc ex Epistola ipsius ad Rivetum, quam ipse mihi prælegebat, & Gallicè scriptam interpretabatur. Hujus enim consilium in re crepera expetebat; neque enim dubitabat, si illud Regis edictum conficeretur, res ipsius ad incitas redactum iri, certè πολλὰ χαίρειν dicendum esse isti majorum simplicitati, cujus in Regnis non licet dicere nomen, vestri libertatem vocant. Hæc fortè non grata tibi, sed nec mihi ipsi scribenti, opto ut in vino, & aqua scripta sint; ut vovere solent, qui infaustos nuntios habent de amoribus suis, Poetæ. Vidi nuper Cl. Graswinkelii nostri observata ad Sallustii bellum Catilinarium, affecta ferè, & quantùm permittunt alia negotia, quæ nunc ipsi imposita sunt, propediem absolvenda. Quamquam merè politica sint, ipseque abhorreat, à severa Critica; gratum fore tamen sibi testatus est, si velut in Epistolam conjicerem, quæ animadversione digna haberem, quæ ipsius operi adderetur, ut ne hac in parte id mancum esset.

Existimo juvari me posse, scripto codice tuo, quem aliquando offerebas mihi, & peto ut appareat promissum, occasione commoda. Neque enim properandum est, antequam nactus fidum fueris hominem cui thesaurum istum credere velis. At Coleri editionem & notas petii à filio tuo. Eum quæso cura, ut prima occasione habeamus. Neque enim vidit eam antehac Graswinkelius. Vale Clarissime Virorum, & me ama.

Hagæ raptim, iii. *Eid Jun.*
Anno cIↄ Iↄc xxxvi.

Heinsii Epistola contra Balzacum cœpit excudi.

CCXXXVII.

Clarissimo Viro Gerardo Joanni Vossio, Aubertus Miræus *S. P. D.*

Vir Clarissime,

A Multis retrò annis, ingenii vestri monumenta, vidi, & legi. Audaciam nunc sumo ad te scribendi, quod de tua singulari humanitate, nuper communis quidam amicus, multa coram prædicavit. Sed & exemplar unum, Chronici nostri Belgici, unà cum Typo veteris Galliæ Belgicæ, & viarum in ea militarium transmitto: ut si tanti sint, cum otio percurras, & libere censeas. Ego certè judicium vestrum plurimi faciam, & magni id beneficii loco habebo. Post pauculos enim menses, meditor alteram Chronici nostri Editionem: ideoque libens audiam illius judicium, qui de tot Historicis, & Chronographis, publicam sententiam tulit. Et verò diu est, quod exemplar vestri Libri, de Historicis Latinis, hic quæro, nec venale reperio. Velim itaque meo sumptu exemplar unum Antuerpiam, ad me mitti; & quicquid expenderis promptè refundam. Si quid porro sit, in quo ego hic aut alibi, vicissim tibi gratificari queam, operam omnem meam libens offero, & rogo ut de tuis studiis, ac scriptionibus, præsertim Historicis, quibus ab ineunte ætate mirificè capior, subinde certiorem me reddas. Vale.

Raptim Antuerp. Cl. *D. Vestræ Studiosissimus*,
iv. *Idus Novembr.*
cIↄ Iↄc xxxvi.

Aubertus Miræus.

CCXXXVIII.

Gerardo Johanni Vossio, *Viro maximo S. D.* Johan. Fredericus Gronovius.

CUM in eo essem ut elegantissimis filii tui literis, responderem, nec opinanti, humanissimæ tuæ, supervenerunt; adeo gratæ mihi; ut sacro eas osculo adorarem, simul manum agnovi. Sallustii omnes rectè mihi redditi sunt, & nunc quoque bene pudicéque asservantur. Quid ego inde profecerim, non fine prædicatione tuæ benignitatis, testabor fortè aliquando publicè, si tamen perrupero carceres, quibus nunc undique, & undique ne prodeam, nescio quæ iniqua fortuna me circumvenit. Nosti, non infœcundos prorsus, nos esse nugarum, si in obsequentem materiam incidimus. Cl. Salmasius, cum cura dicendus, nunc tandem bona fide, propediem adfuturus exspectatur. Si mandatum Dominorum Curatorum, quo ipsum revocabant, venisset in manus ejus, antequam solvit è Galliis, Ampliss. Legatus ab Hemstede, non ultra nunc absentem desideraremus. Incidit etiam consilia Principis Condæi, & aliorum magna Salmasii cum lubentia, imminens Galliarum status, unde horribiles afferuntur nuntii, vobis proculdubio certiores. Itaque etsi dimiserint eum, nec ullo nunc sufflamine istiusmodi inhibeatur, nonnihil terrent tamen pericula itinerum, quæ ubi numinis clementia, prudentiaque sua evitandi rationem iniverit, nihil erit propius, quam ut divinum, & exoptatissimum Heroem hic amplectamur. De Benthemio lætor oppido esse tibi in manibus, quo necessitates ejus subleventur. Est enim ille haud dubiè non indoctus, cæterum modestus moribus, inculpatæ vitæ juvenis: Parente natus valdè honesto, proboque, & de Bremensi Schola egregiè merito, qui plurimos eo beneficii genere juvit, quo tu nunc ejus filium. Quo magis dignus est, ut paternæ bonitatis, velut redhostimentum cernat, & ipse benè moratus, de quo confirmem nunquam te commendationis tuæ pudorem habiturum, ut quidem hominem confirmare oportet. Quare ultrò meas preces, cum illius conjungo, ut de erudito, pudenti, & fortè Ecclesiæ Dei, olim profuturo juvene, quemadmodum soles, bene mereri velis. Miscella nostra, Papinianaque,

naque, quantum ab aliis ſtudiis reſpirare licet, quorum & locus hic, & rationes meæ me admonent, ingenti cumulo adaucta hic ſunt. Sed edendi quicquam nunc omnis ſpes mihi decollavit, poſtquam in Galliis, Salmaſius licet valde adniſus, ut nunc ibi agitur, nihil impetrare potuit, & non ita pridem nova perfidia L. mihi illuſerunt. Interim monſtra librorum quotidie prodeunt, & ingenti cum gratia excipiuntur eorum, qui quidem præter titulum, & præfationem nihil legunt; Cæterum ſoli faciunt, ut gaudeat, qui ſcripſit. Sed heu! alia major infœlicitas mea, quis hic Bibliothecam tuam mihi reddit? Ego quidem etſi prolixus beneficiorum interpres ſum, & agnovi ſemper magnitudinem tuorum erga me meritorum, tamen cùm maximè inopia ipſa me docet, quantum ſit, Voſſianæ Bibliothecæ uſu liberali perfrui. Promittebat nuper filius tuus Statii Gryphianum exemplar alicunde ſe nanciſci poſſe. Id nollem eum oblivioni tradidiſſe. Meus hic ſumptus ſit, ut & pro altero Colinei: operam mutuam imo majorem ipſe, imo omnes è gente veſtra (ita de me meriti eſtis) gratiſſimo lubentique imperetis. Junii de pictura veterum, an abſolutum ſit, aveo ſcire. Eſſet fortè ubi is liber uſui mihi eſſe poſſet, in Stattanis meis. Magnus Rivetus te peramanter ἀσπάζεται. Ampliſſ. Graſwinkelius ruſticatur, vel potius in rure vero, barbaroque, bellum gerit cum Seldeno, pro libertate maris. Verum eſt, cum juſſu Illuſtriſſ. Dominorum Ordinum id opus meditari: atque ipſe adeo hiſce oculis diploma vidi. Vale decus noſtrum, & literarum præcipuum, & ſalve cum ſanctiſſima Matrona tua, filiis, filiabus, familia.

Hagæ, ὡς τάχος, uti juſſeras, ad diem iv. Kal. Septembris, Anno Chriſti cIↃ IↃ C XXXVI.

Vidiſti proculdubio librum nuper editum in æmulationem magni Charronenſis: vidiſti & non doles malè ſentire de bonis, qui ſic ſeipſum contemnit.

CCXXXIX.

Inſigniſſime & Clariſſime Vir,

QUin aliquam mei rationem (recordationem ſaltem) & adhuc habeas dubitare non ſinit ille, quem ante annos jam aliquammultos erga me profeſſus es amor. Nihil certe gratius in patriam reverſo poteſt accidere, quàm ut eum etiamnum non defeciſſe intelligam. Si rationem exacti in Syria temporis ut reddam (quod jure poteris) expectes, vereor ne mihi expediendo impar prorſus fuerim. In Lingua Arabica exercitatior paulo ſi redierim; ſi tenui Librorum Arabicorum ſupellectile ditatus, quid hic tanti ut melioribus ſtudiis tot horas (ne annos dicam) ademiſſe non pudeat & pœniteat, niſi in his plus profeciſſem? Si tanto oneri pares eſſent humeri mei, ſunt penes me Proverbiorum Arab. antiquorum ſex Chiliades, quas audacter dicam in lucem edi è re literaria eſſet. Eſt & hiſtoria quædam compendioſa à Creatione ad annum Hegiræ ultra 600. Saracenicæ iſti Erpenianæ & ſtili elegantia & judicio (ſi quid ego cenſeam) longe præferenda, cui in Linguam Latinam transferendæ ni tenuitas me mea deterreret, libenter me accingerem. Sequi poſſent & alia. Et fieri forſan poteſt, Deo volente, vitamque & otium concedente, aliquid ſi tu quem ſtudiorum meorum fautorem & arbitrum elegerim, calculo & præceptis tuis animos addideris. Plurimum certe vigoris à candore & monitis tuis receptura ſunt ſtudia mea penè langueſcentia. Vale, magne literarum Antiſtes, & me amare perge.

Oxon. in C. C. C.
Decemb. 5. 1636.

Dignitatis tuæ
addictiſſimus,
Edwardus Pococke.

CCXL.

LÆtum mihi nuntium poſtremæ tuæ attulere; ſcilicet, Typographum jam ſemel tandem manum operi admoviſſe; verum de Conſtantia dubito, quando cum diſcederet Joannes David, nil omnino literarum ad me dederis. Credo, quia pudebat ſcribere, ab incœpto deſtitiſſe, maluiſti nihil ſcribere. Quod ſi ita ſeſe habet, merito deſidero in eo homine probitatem; nec à levitatis vitio excuſare illum poſſim, ne quid gravius pronuntiem. Certe neque probus quiſquam, fideique ſuæ obſervans, aliter queat. Itane me ludibrio, nam hoc dicendum, annos quatuor haberi? Reddat potius lucubrationes meas, quæ ipſius mala fide nimis diu ſunt ſuppreſſæ. Pater, inquies, potius culpandus erat, nec diffiteor:

or: sed profecto ego metuo, ne quid filius per vestigia Patris ire animum inducat suum. Quæso itaque & obtestor, per sinceram tot annorum amicitiam, per eximiam illam tuam probitatem, ne me ultra derideri patiaris. Mitto tandem, si quid forte hominem exstimulare istud possit, Historiam Danicam, quam præverti, cæteris sepositis omnibus, maximè velim; nec cessari, antequam ad finem duxerit. Potest autem illud facere, si promoverit diligenter, intra sex aut septem Menses. Eapropter Tomi Historici partes duas esse volui, uti suo Typothetæ singulæ committi possint. Ita autem edi cupiam, uti primus iste Tomus etiam seorsim vendi cuivis possit, Historiæ magis quam Philologiæ amanti; quod ni faciat, fore sciat ut alius sic excudat. Cupio autem, sicut dixi, maxime editionem maturari. Nam si istic etiam antiquum obtinere velit, sciat mihi ἀνήκεστον esse; & hic edere, de superiorum quoque voluntate, planè item constitutum. In Athenis meis Batavis, cum ad me perventum erit, rogo, ut Catalogo meorum Operum ad hunc modum, quem præscripsi, exhibere ne graveris. Idem abs te heri in tuis velim; & adjungi, quæ post illud tempus plurima juris publici fecisti. Amicorum optime maxime, à te postulo enixè, amicitiæ nostræ jure, urge hominem, quantum queas; tum mortalitatem nostrûm utriusque, quibus ætas jam in senectutem vergit, animo reputare velis; tum pergratum mihi fore, si priusquam vitâ excedam, consummatam Lucubrationum mearum editionem contueri concedatur. Utinam hoc votum mihi bonus Deus repræsentet. Absolvi Historicus Tomus potest, si nimirum operas Typographus sic partiatur, ad id tempus, quo Joannes David noster ad nos reversurus erit: isque exemplaria, mittenda mihi, secum non invitus deferet, suis sarcinis inclusa. Insta Blavio, ne spem meam hanc destituat: poterit culpam præcedentis tarditatis aliquatenus isto modo emendare. Etiam tamen atque etiam abs te peto, ac per omnia amicitiæ nostræ sacra te compello, uti tuâ mihi fide universam rem exponas, quo se cunque modo habeat: ac, si denuo inchoatam editionem, quod hic animus auguratur, intermiserit, maximoperè contendo, uti omnia quæ commisi tuæ fidei, mox restituenda mihi per Davidem nostrum proxima æstate cures: is suscipiet haud gravatè, & curabit bonâ fide. Ego verò, si me Blavius porro etiam fastidiet, aut inveniam mihi alium, aut non paullo illo rectius adservabo. Itaque permittas cave, ut deinceps meâ ipse patientiâ, quæ plus nimio est læsa, abutatur. Utinam vanus esset metus, quem concepi; certè valdè illud velim. Sed persuasum mihi habeo, si omisit inchoata, ut existimo, illum operum meorum editionem promisisse, non ut ederet, at vicino, cum quo malè admodum conveniebat, ut subtraheret. Nam & ille, ut meministi, operam suam per id tempus offerebat: ac profecto longè meliore fide, quam expertus jure laudo, præstitisset: nec injuria pœnitet, quod ab ipso me abduci passus fuerim. Equidem tibi nihil imputo, qui propensum in utrumque nostrûm animum habuisti, & ab eo Lucubrationes meas evulgari voluisti, sed multiplicem adeo dilationem, tot mendaciis excusatam, meritò iniquè fero. Vel nunc demum bona agere fide statuat, & incipiat semel seriò, ac continuet; nec priusquam Colophonem imposuerit, conquiescat: & præterita condonabo. Inchoari autem cupiam, ut jam dixi, ab Historiarum Tomo: quem cur classem ducere velim, causam habeo, quam tu facile, pro prudentia illa tua, divinabis. Cum absolverit, mitte statim aliquot mihi exemplaria, quibus Regis Procerumque desiderio satisfaciam. Nam vix credas, quanta sit operis illius exspectatio; tum privatim meâ quoque refert plurimum, ut editio maximopere maturetur. Da hic operam: meque ac mea, quo affectu consuevisti, porro etiam complectere. Vale, Vir eximie, diutissimè; ac salve plurimum, cum uxore liberisque, à me, meâ, atque meis. Laurenburgius & Stephanius plurimam salutem reddunt.

Raptim, Soræ, ad diem XX. *Decemb.* CIↃ IↃC XXXVI.

Tuus, antiquâ fide,

Joannes Meursius.

Si quis possit studiosus reperi, qui in Danicam Historiam Indicem accuratum scriberet, esset ea res Lectori acceptissima, uti nosti, & Typographo non inutilis. *N. B.* Præfationem, ad illustrem Dominum Cancellarium, Christianum Frisium, cupio antiquatam, & illius loco poni hanc ad Regem, quam præfixi Historiæ Danicæ libris quinque prioribus.

Viro

CCXLI.

Viro Maximo Domino Ger. Jo. Vossio. Johannes Fred. Gronovius *Salutem & Observantiam.*

MUltis contestarer apud te, Vir maxime, gravissimum dolorem meum, quo affectus sum, simul accepi, valetudinem tuam tentatam esse: nisi gauderem nunc intemperantius, postquam pristinas vires, sanitatemque recuperavisse, omniaque in melius mutata intellexi. Cujus rei causa ex animo tibi gratulor, precorque Deum Opt. Max. ut hoc sit proprium bonum, & talis Nestoreos annos continues, pergasque ingentia merita tua cumulare, docereque nos, quæ aliunde, aut ex alio discere non possumus. Ego per numinis gratiam, adhuc benè me habui, nec de solito fervore studiorum, quicquam remisi. Quod narro tibi, quia omnem sectam, rationemque, vitæ meæ, non secus ac sollicito Patri filius, Ephemeridas, approbare gestio: qui ea præcipuè de causâ magnorum Virorum notitiam, familiaritatemque appetii; ut sub his quasi censoribus agerem, ac voluptatum illecebras, quæ in hac ætate, bonis etiam immodestius interdum effervescunt, fallerem, aut metu aliquo continerem. Nescio an in proximis meis significaverim tibi, tradidisse mihi summum Virum And. Rivetum, Isa. Casauboni Epistolas, magna pietate collectas, ut editionem earum curæ haberem. Eæ nunc cœptæ sunt prælo dari, opus anxie exspectatum, plurimisque identidem reconditæ eruditionis emblematis vermiculatum. Quod si unquam cum incomparabili Viro commercium literarum instituisti, aut aliunde quod habes, quo amplius ornatiusque id possit reddi; & nos optamus, & tuæ humanitatis est, nec nobis, nec publico latentes ejusmodi Thesauros invideri. Ea quoque occasione, cum jam omnis mihi spes decollasset, his in regionibus quæque edendi, subita alia occasio affulsit Statianam diatriben emittendi è Vestæ penetralibus. Uterque liber absolutus erit, ante proximas nundinas, si Deus volet. Qua in re unicum molestissime fero, quod nec censione, nec aliis subsidiis τοῦ μακαρίτου Salmasii, exactior ante editionem, fieri poterit labor noster. Jam enim duo menses abierunt, ex quo, nihil de illo auditur, precesque ad Deum allegamus, ut decus illud incomparabile, Leydensi Academiæ reddat. Te aliquando rogaveram, ut videres, an aliquid opis, afferre posses deploratissimo loco, in Lib. III. Silv. Carm. II. quod est Propempticon Metii. *Sint quibus exploret rupes gravis, arte Molochus.* Nisi autem tu, aut ille hoc faciatis, vix erit, ut spes ulla superet. Et promiseras sanè: sed multiplicia negotia tua, catenatæque occupationes, ne urgerem, me prohibuerunt. Nunc repeto promissum, rogoque uti unius horulæ spatium, isti cogitationi impendas. Quod & perpetua humanitas tua, studiumque benè merendi spondet. Et quia utcumque nunc cuncteris, olim in Originibus tuis, desideratissimo opere, de voce *Molochus*, aliquid dicendum est, quantum est, ut in divotissimi tui cultoris gratiam id anticipes. Salustios tuos remittam, simul habebo, cui tutò & sine sumptu tuo, eos tradere possum. Haveo nunc inspicere Dausqueii de Orthographia, veteris novique Latii Librum, & Claudianum ex Edit. Stephani Claverii. Illum certo scio tua in Bibliotheca esse: hunc arbitror. Multa enim ad hunc scriptorem notavimus, multa emendavimus, aliter, quam in Rap. Scaliger, & sua Barthius, immiscuimusque Statianis nostris. Sed nescio an quædam à Claverio sint occupata. Vehementer itaque rogo, ut eos prima quaque occasione per amicum, aut si non obveniret, per rhedarios ad me mittas. Brevis mora erit, dum utar: & salvos purosque recipies. Potuissem alterum petere ab amico nostro S. quem nosti. Sed ille absentium amicorum, non tepore aliquo, sed torpore, & ignavia, pæne dixeram, sed apud te, prorsus incuriosus est. Inclusas ad Hardervicenses Tabellarios, haud gravatim, per tuas curabis. Vale, præcipuum decus seculi nostri, & salve cum lectissima Matrona tua, filiis, filiabus, omni denique familia, meque ama.

Hagæ comitis. xix. Kalend. Januarii, Anni CIↃ IↃC XXXVII, *quem felicissimum tibi, tuisque, incipere, & decurrere, à Deo Opt. Max. precor.*

Tui Observantissimus,

Johannes Fred. Gronovius.

Jam clauseram Epistolam, ut latori traderem, cum ecce commodum, hæc occasio obvenit libros tuos mittendi. Atq; en quatuor Salustios: Nunc Silium Giuntæ adhuc servo. Pro Statio Colinei, pretium

tium filio tuo Gerardo debeo. Libellum Gretseri etiam meum, adhuc penes te esse credo. Sed hujus nunc non usus, ut illorum, quos petii, & iterum peto, ut mittas quamprimum.

CCXLII.

S. in Christo.

Vir Clarissime,

Literæ tuæ (prout semper sunt) mihi gratissimæ fuerunt. Recepi eas per anni ferè abhinc spatium, sed ut libere dicam quod veritas postulat, majora negotia quolibet ferè momento animum satis ad hoc officium propensum plane ad alia avocârunt.

In illis gratularis huic Regno, mihique quod jus lustrandi Academias Præsulibus Cantuariensibus ab antiquis temporibus debitum revocavi. Opus sane arduum & revocare quod diu intermissum, & exercere quod semper invisum. Sed quum misericordia Dei atque optimi Regis justitia potestas visitandi Academias mihi & meis multis retro annis debita jam denuo decreta sit, dabo operam & spero non inutilem ut Academiæ floreant & ut Academici moribus cultiores, doctrinâ politiores, Religione primævis temporibus conformiores evadant. Et ut ab ineuntibus studiis ea principia imbibant, quæ & Dei cultum & Ecclesiæ pacem, & Academiarum honorem promoveant. Nec quicquam verius est quàm illud quod scribis humana instituta omnia, etiam optima, facile per incuriam in pejus vergere. Quid igitur fit, quum malitia nonnullorum qui inordinata tantum amant, aliorum incuriæ superadditur?

Goffius hic interfuit diu à receptis literis vestris, sed adeo occupatum me invenit expectatione adventus Regis & Reginæ, ut vacuum eum remittere necesse fuit. Gradum tantum Professoris in Theologia obtinuit rogatu (jussu i.e.) Frederici Principis Electoris Palatini, qui una cum Rege Oxoniam petiit. Præco est Goffius ille virtutum tuarum; nec immerito, sensit enim & fatetur quantum tibi devinctus sit, dum Amstelodami Musis inservit.

De Calendrino nolo ego plura, & quod aperte satis in scriptis tuis video, tu forte de illo pauciora, si quæ mihi & tibi quoque innotuissent. Nolo tamen ut illud ullo modo molestiam tibi creare possit. Soleo enim ego quæ ab amicis tui simillimis in gratiam alicujus tertiæ personæ scripta sunt facere si possim & justa sint, sed deliberare si suspecta. Ignoscas quæso moram harum literarum, & quando iterum placuerit scribere, sperabo me posse, tu autem semper puta me velle multo citius responsum dare. Vale, & dum quotidie Deum colis, sis, quæso, memor in orationibus

Dat. ex Ædibus Lambeth. Junii. 1637. *Amici tui perquam fidelis,*

W. Cant.

Oro ut Globos terrestrem & cœlestem magnitudine ampliori, Topographia aliisq, descriptionibus eruditè delineatos, & pro more undique aptatos, placeat tibi emere & ad me mittere. Vir iste mercator nobilis & mihi perquam gratus Job Harbye pretium tibi solvet. Solum cupio opera vestra, uti ne fraudem patiatur in re illi non satis nota.

CCXLIII.

PAucis scribo, Vir & amice summe, quia opprimor; tuas tradidit Joannes David, in quibus bona de Typographo hactenus tricone maximo mihi nuntias. Faxit Deus, ut promissa semel tandem exequatur; accepi etiam specimen Historiæ Danicæ, quod per Elzevirium ad me mittebas. Utinam tam sedulò pergat, quam est hactenus cunctatus; scribo ad eum, postuloque ut quæ forte excusa erant, ei tradat, qui has affert. Tu negotium, quæso, urge pro adfectu in me tuo. Ernstius apud te fuit, utinam mecum & amplecti ex intervallo tantum amicum licuisset, sed hoc voti est, nec speramus ultra quicquam. Fiat Domini voluntas, in quâ est acquiescendum, ac si nobis, ut videtur, non licebit, filiis aliquando dabitur per benigni Dei gratiam, ad quos amicitia nostra hæreditate devolvetur. Opus tuum de Idololatriæ origine & progressu utinam videam, sicut etiam Maimonidem filii τῶ μακαρίτε. Poteris commode ad me mittere per hunc Mercatorem nostrum Slaglosiensem, qui negotiorum causâ ad vos excurrit, si decennio minor mihi ætas esset aut nos iter tam longinquum non disjungeret, una item, uti, ante vitæ finem, adhuc semel te complecterer, nunc oportet ut

ut ponamus cogitationem istam, & nos Deo permittamus. A Salmasio jam reduce mirum est nil nobis dari. Heinsii in Novum Testamentum Notas, quarum specimen Elzevirius hic ostendit, avidissime exspectamus. Misit mihi Historiam obsidionis Sylvæ-ducis, sexto ab editione ejus anno: idem mihi in mittenda Historia Danica faciendum esse censeo. Nempe hoc est rectè amicitiam colere, & amicum æstimare; cujus desiderio ab ipso initio satisfactum oportebat. Tu & ego non sic agimus, ac prohibeat præses amicitiæ Deus, qui conjunxit corda nostra. Is nos servet diutissime. Uxor Liberique mei te & tuam atque tuos plurima salute impertiunt; Resalutant officiosè Laurenbergius & Stephanius.

Raptim, Soræ ad diem xxvii. Maii. cIↃ IↃc xxxvii.

Tuus, constanti affectu,

Joannes Meursius.

CCXLIV.

Literas tuas, Vir præstantissime, rectè accepi, hâc ipsâ horâ. Gratum mihi maximopere fuit videre Commentarium de re Grammaticâ, quem non dubito famæ tuæ responsurum: legam ubi compactus erit. Summæ sane mihi voluptati fuit, cum viderem. Idem dixerim de Sophompanea Grotii, cui & ingenii hunc fœtum gratulor, & honorem splendidæ Legationis. Faxit Deus ut fruatur diutissime: quod ex animo illi opto. De meorum operum editione adeo lenta fieri haud potest certe quin commovear: siquidem ut acrius promoveatur, non exiguum est cur velim. Quæso urge ut facturum te confido, & si potes paula certiora scribe per hunc, qui hæc tibi adfert: qui quandoquidem festinat finem nunc imponere cogor. De Rep. tecum sentio, Deum Opt. Max. rogo uti porro fortunare eam velit. Vale diutissime cum Uxore Liberisque quibus ego, Uxor, mei plurimam salutem dicimus.

Soræ Danorum ad diem vii. Junii. cIↃ IↃc xxxvii.

Quæ in dedicationibus mutare volui, quæso uti observentur, & imprimis ut Typographus, quantum potuerit, maturet; nam Historiæ Danicæ Libros decem quibus totum Pontani opus retractare jussus fui, flagitant hic optimates atque docti; metuoque si nunciari vestri pergant, ne excudi apud nos superiores mei velint; quod & aliquod detrimentum Blavio sit allaturum; sic enixè etiam rogatum cupio ne necessitatem mihi hanc imponat. Iterum Vale, mi Vossi, animæ dimidium meæ. Præfationem ad illustrem Dominum Cancellarium, quanto Regi serenissimo opus dedicandum erit concerpere poteris.

Tuus,

Joannes Meursius.

CCXLV.

Oratorum Summe, Philosophorum maxime, Belgice Varro,

Operibus tuis velut saccharo, & nectare dulcissimo quotidie recreor: nam quæ scribuntur à te cuncta, tuum sapiunt salem, ac te referunt. Hac sapientia, facundia, artibus optimis satis instructus, ne despicias nostra, quæ si mutila inveneris, hiulca, & nec satis excusa, ea dele, reseca. Si laudaveris conatus nostros, gaudebo nimis, quia à te omniscio, licet falsò meruí laudari. Summe doleo quod unum exemplar non mittam, nam unum solum habui pro meo usu. Ita avari sunt Typographi, qui solum sibi omnia assumunt. Amicus noster D. Fontanus indicabit. Vale ergo bonarum artium specimen, Plinius,
aut * Lucius ipse meus, me- * f. Lucilius.
que amare perge.

Ex Musæo nostro 1636. die vero 2. April. Amstel.

Te reverenter colit,

Zacutus Lusitanus, *M. D.*

CCXLVI.

S. P.

Vir Excellentissime,

Hunc Joh. Ludovicum in urbem vestram misi negotiorum causa. Ei ut utrunque librum Logicum tradas rogare veritus essem, si scissem illis te diutius uti velle, aut præ aliorum mole negotiorum posse. Apollonium filio tuo restitui: cujus mihi vehementer probatur eruditio; quamvis videatur alicubi ad emendandum

Scylacis contextum, aut potius ναυάγια esse calidior. Utilissima sane illius est opera. Quæ ego in ora exemplaris mei ὑποχειλίοις, in aliquot ipsi dieculas concessissem ut immatura invitior, concessissem tamen tui respectu, nisi ille accipere recusasset. Equidem nunquam negabo tantum me tibi debere quantum nulli. Mearum in Rhodium illum lucubrationũm edendarum spes nunc est certior. Nam Dominus Le Maire edendas suscepit; utinam in proposito perseveret! Oblata mihi nuper est Harderwikensis Professio Græcæ Linguæ & Logicæ, quam quo minus acceperim per meum stetit γέλωτι. Indignabatur enim stipendii, & minoris quidem stipendii solutionem tardam, atque adeo annuam. Tu nihilominus vides opus esse ut illa λογικὰ aliquando regustem, & me ad quidvis parem. Vale, Vir præclarissime, & meis verbis saluta nobilissimam tuam Matronam, & filios filiasque.

Lugd. Bat. 15. Septembris, Anno 1637.

Tui observantissimus,

Jeremias Hoelzlin.

CCXLVII.

Clarissimo & Doctissimo Viro, D. Gerhardo Joanni Vossio; Johannes Elichmannus *S. P. D.*

EX vulnere, quod in communis amici immaturo funere sensit, Stapeliorum familia; ego quoque haud eximium dolorem cepi; tum quod τῷ μακαρίτῃ, raram in schola nostra, diligentiam, & ingenuitatem, adamarem magnoperè, tum etiam ob incommodum, quod exinde circumvenit amplissimam. Th... Nec dubito quin ad te hujus damni sensus pervenerit quoque imprimis. Novi enim quam calido affectu, & non sine singulari judicio, is tuam nobilissimam Polymathiam prosequebatur constantissimè; novi etiam, & mecum novit literatus orbis, quàm impensè tu amare studeas, ac fovere, literarum, atque artium cultum, atque cultores, & de nostro μακαρίτῃ præsertim. Faciet aliquando ut spero, fidem, opus illud Posthumum, si ut fecisti μονόβιβλος, ita nunc pergas ἐμφανίζειν. Et facit quidem tuæ εἰς τὸν μακαρίτην pietatis apud me opinio, ut æquiore animo feram, quod ut non acciderit, nostris lacrymis, nunquam possumus efficere; solatium etiam percipio, cùm animo volvo perennaturam amici memoriam, cujus posthumum fortuna manet, tam nobilis tutelæ. Licet autem ego præter amorem rerum cùm nostrarum, tum etiam elegantioris Scholæ publicarum, quod aliquid momenti ad earum curam, & ornatum possit afferre, penes me vix inveniam; molitus sum tamen, nonnihil ad ornatum, jam dictæ editionis, ut Authoris desiderio aliquo modo obsequerer. Ea res te habeat arbitrum nunc oportet, ac moderatorem; ideoque rogo, ni molestum sit, aliquo responso mihi edices, quod faciendum videbitur. Dixeram τῷ μακαρίτῃ me in volumine aliquo Arabico, inter legendum deprehendisse, ex Græcorum traditione de Thalete narrari quiddam aliter, quàm apud Laertium, præcipuè quod scripta, quorum Author dicendus C. Th... Ille tunc statim impellere, darem operam, ut & inde aliquid, novæ lucis suæ editioni accederet; quod promisi futurum, si præterea quoque se offerrent, quæ varietatem eam, illustriorem possent reddere, & contra Laertii authoritatem, majus aliquod pondus adderent, novæ Antithesi. Cessit autem ea res ex voto. Nam inveni in iis, quæ Arabes à Græcis habent, inter alia ad istum scopum, insignem indicem omnium scriptorum Aristotelis, quem in Tr. de vita, morte, & testamento Aristotelis, secutus sententiam Andronici Rhodii, ponit Ptolomæus ille, qui summus Philologus Peripateticus sua ætate. Laudatur Longino, uti refert Porphyrius in vitâ Plotini. Istum indicem animus erat inserere vitæ Th...... ex Arab. Interpretamentis petitæ; quia Aristoteli tribuit pleraque scripta, quæ apud Laertium dicuntur esse Th...... Et sic illorum sententiam egregiè firmat, qui aliunde persuasi, apud Laertium in Catalogum scriptorum Th........ multa temere intrusa, ibique redundare statuunt. De his volui τὸν μακαρίτην, paulò antequam nobis ereptus esset te rogare, num placeret, ut hic unus aut alter denuò Typis Arabicis, cum Vers. Lat. imprimeretur, qui operi possit præfigi, post textum Laertii. Sed fata hoc judicium in te devolverunt, in quo si cessandum statuas, parcam operæ quæ restat; paratus aliàs amici communis manibus fidem servare integram. De variis lectionibus ex tribus diversis Manuscriptis Vaticanis, spem quoque mihi fecerunt Holstenius, & Dormatius, uti ex hujus (quo Leidæ sum usus familiarissimè)

literis

literis addictis cognovit quoque, ὁ μαγειρος. verùm quia tandem silent ad meas monitorias, spem quoque illam incipio amittere. Amicitia uti video, vinum Romæ facilè contrahit. Cæterùm molestus adhuc ero, si petam, quod vix absque verecundia cogito. Verùm dabis veniam, spero, pro solita humanitate. Accepit à me mutuò ὁ μαγειρος noster, duos Libellos Joannis Lalemannii, alterum com. in lib. De Diebus criticis Galeni, Lyon 1560. 4°. Alterum, De Varia Anni Ratione, Ibidem, 1571. 8°. Vellem commoda occasione moneri parentem τοῦ μαγειρου, libros istos mihi esse restituendos, mutuò concessos à sesqui-anno. A D. Salmasio literas postremum accepi datas Calend. Decembris è portu Diepensi, in quibus conqueritur, se totò bimestri ibi frustrà transitum opperiri. Ejus familia omnis cum tota supellectili, hic jam fuit in tertium mensem. Comitari eam non potuit, ob naufragium vehementissimum, quod ipse & uxor passi sunt adeo, ut maluerint, relictâ venris familiâ littus repetere, & secundiorem navigationem exspectare. Hoc consilium malè cessit hactenus, & quidem cum majore incommodo, quia nihil è nave secum sumpserant, earum rerum, quæ quotidie sunt ad commoditatem vitæ necessariæ. Ignosce, Vir clarissime, quod tam multis te fatigem, aut distineam. Unum adhuc addam, quod omnium est maximè cordi, me nimirum uti debeo, suspicere te, ac colere, ob celebratissimam virtutem, atque eruditionem, quæ famam intermori tuam nunquam sinent; optare etiam quamplurimùm, ut possint hujus observantiæ testes, tibi dare officia, quæ grata habeas. Ea interim dicabo, præstiturus, ubi jusseris. Vale, Vir Doctissime.

Dabam Leidæ Cal. II. Januarii, 1637.

CCXLVIII.

Clarissimo Viro D. Gerardo Joanni Vossio, *Affini Conjunctissimo.*

Conjunctissime Affinis,

OCto menses atque amplius, in agris transegimus, dum pestis Londinii grassatur; tantaque iis, qui hic in nobili aliquâ familiâ vivunt, & Nobilium liberos curant, cautelâ opus est, ut nihil cum Londinio, aut Londiniensibus commercii habere possint. Excusabis itaque, quod nullas hactenus literas ad vos dederim. Pridiè antequam in agros secederemus, die 13. aut 14. (si bene memini) mensis Maii, dedicationem misi: neque leviter gavisus sum quod eam ad manus tuas rectè perlatam, ex literis tuis V. Cal. Quint. datis intellexi; augebat hoc meum gaudium propinqua, quam feceras, spes videndi tractatulum de pictura: scribebas enim, intra duas hebdomadas absolvi tum potuisse. Quorundam certè expectationem obviâ credulitate plusquam nunc factum voluissem fovi: non desinunt enim quidam, quotidiano ferè convitio, promissi fidem efflagitare: sed juxta mecum ferant necesse est quod aliter se habere non potest. Ne quidem vacaverat adhuc, cùm Epistolam dedicatoriam transmitterem, xiv. quaterniones percurrere; leviter tantùm inspexeram, & unum atque alterum errorem (si bene memini) annotaveram. Nunc per otium tribus hisce hebdomadis, quibus hic Londinii sum, perlustravi, atque alios quosdam errores Typographicos annotavi, eosque tibi misi: seriùs fortè quàm voluisses, sed citiùs non potui propter diutinam absentiam. Metuunt plerique, ne malè per hyemem repressa contagio, rursus ineunte vere, ingravescat; statuit itaque Comes Arund. Nepotulos suos intra hebdomadam unam, atque alteram, in remotiora quædam loca ablegare. Viderit summus rerum humanarum arbiter. Nihil mihi interim gratius obtinget, quàm ut læto de vobis nuntio, aliquando perfrui detur, usquedum idonea gratum animum testandi tempora affulgeant. Quum cogitarem cui rectè literularum aliquid ad vos commissurus essem, obtulit sese vir humanissimus Dominus Hermannus Mylius, qui spospondit se Amstelodamo rescripturum, si quid ad me perscribi velles. Si otium tibi non erit, libentissimè faciet vir humanissimus, quod facturum recepit. Cantuariensi Archiepiscopo pro me, meaque, per literas, quas ipsi tradere possim, commendabis; neque enim obscura proni favoris indicia, hactenus exhibuit immerenti: confido plus exhibeantur gratiæ habitura, quæ, te commendante, mea enim interest, ut tanto antistiti probentur qualescumque labores mei, priusquam eos Regiæ Majestati offeram. Subinde literas ad me scribit Prudentia, quibus ut tibi unicè commendari cupit, ita subveniri sibi angustia rei familiaris miserè laboranti postulat. Ego nihil ad

hæc respondi, quoniam nullas adhuc Joannis nostri, neque tuas literas vidi, quæ me instruant, quatenus ei subsidium ferendum sit. Non deero afflictæ, si certiorem me feceris, quid consultum judices. Nihil non faciam pro viribus. Universæ familiæ tuæ plurimam meis verbis salutem dices. Vale.

Raptim in Ædibus Arundelianis, An. 1637. 18. Febr.

Tuus omni Officio,

F F F. Junius.

CCXLIX.

Viro Maximo Domino Gerhardo Johanni Vossio: Jo. Fred. Gronov. *salutem & observantiam.*

Vir Summe,

CUm præstantissimus Christenius noster advenisset, sub ipsum articulum temporis, quo perficiebatur Libellus meus, non potui eum dimittere, sine exemplari, quod tibi perferret. Id tu quidem accipies, ut profectum ab homine observantissimo tui, quodque siquidem legere dignatus fueris, lima tua exornetur: non quasi ego dignum judicem, ut eruditissimos oculos tuos subeat. Fortasse habebit interdum Gerhardus tuus, quo se delectet; atque utinam tam doctæ pueritiæ satisfacere potuissem. Illud fortè non opus est, ut addam, quum legeritis, & errores meos notaveritis, gratissimum futurum mihi, si de omnibus simpliciter moneat. Nostis enim ingenuitatem, & φιλομάθειαν meam; & is vester erga me est amor, ut ab derisu, & reprehensione malignorum, vestris monitis, & amica reprehensione, securum præstare non sitis gravaturi. Superest ut aurem tibi vellam, Vir amicissime, de Epistolis Is. Casauboni ad Meursium, tum de MSS. Ovidii, aut excerptis potiùs eorum, quæ cum hic esses, mihi promiseratis, tuque puerque tuus. Vale, & salve, cum lectissima matrona tua, filiis, filiabus, totaque domo: & ama conatus nostros, ut effectui impari ignoscas.

Hagæ raptim, ad diem xviii. Calen. Jul. ann. Christi, cIↃ IↃ c xxxvii.

Tuo Nomini devotissimus,

Johan. Fred. Gronovius.

CCL.

Cl. Viro, D. Gerardo Joanni Vossio.

Clarissime & Excellentissime Vir,

SOleo mihi sæpenumero revocare in mentem gratissimam temporis illius memoriam, quo eruditissimos sermones tuos coram excipere, teque ipsum exemplar omnis honestæ vitæ intueri mihi licebat. Atque ideo majori cum voluptate recolo, quod tanti boni magnitudinem (non ut plerique solent) tum demum intellexi cum amiseram, sed tum maxime capiebam, cum maxime eo fruebar. Sed quantum tunc gratulabar mihi de consuetudine tua; tanti nunc impensius doleo quod non solùm conspectu tuo caream, verumetiam ne per literas quidem quibus absentium amicorum animi refoveri solent, tecum colloquar. Et mihi quidem maxime id conveniebat, fateor, ut te primus compellarem; sed primum gravissimis occupationibus tuis, quibus non præsenti solùm, sed etiam futuro seculo prodesse conaris, obstrepere literis meis vix audebam: deinde etiam reputando tenuitatem, tum ingenii, tum styli mei, metuebam subire judicium ejus viri, cui nihil nisi limatum & exquisitum placeret. Sed tandem vicit fiducia humanitatis & moderationis tuæ, qua futurum spero, ut me etiam balbutientem libenter audias: deinde vicit etiam præsens necessitas, ne charissimum fratrem meum in Hollandiam abeuntem sine meis ad te literis dimitterem, quem ego tibi quam commendatissimum esse cupio. Etsi enim ille eo animo propositum iter ingrediatur, ut in re militari, cujus peritiâ quemvis Christiani Orbis populum provocare possitis, juvenilem ætatem suam exercere valeat: tamen id multum momenti ad incipiendum & perficiendum Deo volente hoc studium afferet illi, si eum tutelâ ac patrocinio tuo dignum existimaveris. Quapropter ita eum tibi commendo, ut quicquid resides in te amoris erga me, id omne in eo amando atque fovendo ostendas. Reddet paria huic tuæ bonitati primum quidem Deus, deinde nos omnes, qui jampridem unicè id conamur exprimere, quantum tibi pro summis tuis erga hos meritis debere nos sentiamus. Vale, Vir clarissime, Deum ter optimum maximum enixè veneror.

neror, ut te quam diutissime conservet, ad gloriam nominis sui & bonorum omnium emolumentum.

Dabam Opoliæ, die 4. Aug. anno 1637.

Clarissimæ Domin. tuæ ad quævis officia paratissimus,

Georgius Slupeck, *de* Conari Capitan. Pilsnensis.

CCLI.

Clarissimo Doctissimoque Viro Gerhardo Johanni Vossio, *Mæcenati meo colendo.*

Clarissime ac Doctissime Vir, Mæcenas ætatem colende,

QUemadmodum nulli quondam, ad oraculorum adyta, aut Deorum immortalium pulvinaria, obstructus erat aditus, qui modò ferium, sincerum, debitoque numinis cultu, compositum adferret animum: ita & omnibus, ad augustissimum illum sapientiæ tuæ Tripoda, liberum patere accessum, & testari potest studiosæ juventuti, potissima pars, quæ agmine facto, ad te consulendum in dies, in horas, confluit, doctior à te semper rediens; & ego expertus sum sæpius, quem nunquam non voti compotem, juxta ac saluberrimis consiliis abundè instructum, solitus es à tuo colloquio dimittere. Quæ tua facilitas, rarum in nostri seculi doctis bonum, me novis his ausis animavit, ut magnis meis in patria fautoribus, specimen aliquod diligentiæ, propediem exhibiturus, tuam operam in partes mihi accersendam, non dubitaverim. Ut itaque verba conferam in compendium, constitui, Deo adjuva, hibernis his mensibus, labori non reprehendendo, vim omnem ingenii impendere. Nempe cum animadverterem, quæcunque uspiam typis divulgata sint, nobilissimi illius historici, Saxonis Grammatici, exemplaria non solum innumeris mendis scatere, quæ properantem Lectorem facilè effugiunt; sed & locis nonnullis dubiis, ac parum integris undique secus obsita esse, quæ ipsi historiæ obscuritatem haud exiguam offundunt; impetum cepi Augiæ hoc stabulum perpurgandi, & notas qualdam tam historicas, quam censorias in libros ejusdem omnes ac singulos procudendi: amoris in patriam arcano potius jussu, quam ostentationis gratiâ. Sed quia simul perspectum habeam, tuis auspiciis hanc rem optimè geri posse, eâ quâ par est, submissa animi mente, abs te contendo, digneris mecum lubens, volensque, communicare, si quæ vel ipsius habeas, ad Saxonem nostrum (quod tuum esse solet, in emedullandis melioris notæ scriptoribus, acumen,) jamdudum annotata, vel ab aliis Criticis scias esse observata. Quinimò si hæc te exorare non liceat, (quomodo mihi tamen persuadeo) velim mihi subinde petenti, ex instructissima Bibliotheca tua, suppedites bonorum Authorum monumenta, quæ scilicet aliquid ad institutum meum faciant; imprimis Achillem Gasserum, Boceri cujusdam annotationes, in Reges Daniæ, & similes. Præbe te mihi, quæso, benevolum, magne Doctor, conatibus meis fave, & exangui fronti ignosce.

Observantissimus tui, tibique addictissimus,

Stephanus Johannides Stephanius, Hafniensis Danus.

CCLII.

Clarissime atque Excellentissime Vir,

RUmpendum tandem erit silentium, neque tamen & illud excusare velim, quin potius deprecer ut à te veniam; quid enim dicam, aut quam excusationem adferam tam diuturni silentii mei? Occupatior eram, defuit scribendi occasio, vel materia. Scilicet ulla esse potuit tanta cura: difficile literarum commercium: aut destitutus unquam esse possum, quid ad te scribam, ad te inquam, Vir incomparabilis? Si nihil enim aliud, nisi tua erga me eximia merita propensum illum animum, summam qua me complectebaris benevolentiam, commemorem; an non satis ampla & opulenta scribendi materia? quod si nunc meum tibi gratias referendi studium, & promptissimam voluntatem testari velim; videnturne hæc vel longissimis literis posse comprehendi? Sane, si quid est, quod justæ excusationis loco adferri mereatur; verecundia erit, quæ me sæpius ad te scribere incipientem deterrebat. Nimirum, grave mihi admodum videbatur ad te scribere, à quo Latini Sermonis magna

magna quondam hauseram incrementa, cujus nunc jam pridem usum posthabui. Sic hærebam, atque à meipso diffidebam; sed vicit tandem officii necessitudo, vicit amor tui; cessit & ipsa verecundia pudori: pudebat nempe tanto te tempore exigere à me scribendi officium, non tamen adhuc exegisse. Accessit hortator vehemens, tui, unà mecum, uti debet, amantissimus Germanus meus, quem ego, patria limina deserentem, hac una re beatum judico, ac prope invideo quod te conspecturus brevi amplexurusque sit; jamq; mihi intueri videor illam tuam humanitatem, illos amores, quos illi exhibiturus es. Dabis igitur veniam, sive quod tam diu cessatum à me sit, sive quod nunc audenter nimis te lacessam literis. De me omnia, quæ voles ex fratre meo cognosces; unum hoc ex me velim scias, neminem esse cui plus, libentiusque quàm tibi, debeam: nihil esse, quod me magis sollicitum habeat; quàm ut intelligas, in quem beneficia contuleris, cui operam tuam, cui tot labores impenderes. De te autem tuisque qui valeas; quid agas aut potius quid orbi profuturum pares, ex tuis potissimum literis scire cupio. Hic finem facerem, sed venit in mentem, quod nos anno proxime elapso mirè omnes exercuit. Id ut tibi perscribam, vel ipsa me cogit scribendi ad te dulcedo. Judæorum genus adeo diffudit se per universum hoc Regnum Poloniæ, ejusque provincias, ut omnes pene insederit urbes, oppida, villas, hac maxima in finitima Germania, bellorum tempestate. Tanta hæc multitudo, fieri non potest, quin multorum offendat animos, Mercatorum imprimis & Subditorum, qui Judæis subesse ægre ferunt, quibus eorum operæ & Nobilibus locari solent. Inde odia immortalia, perpetuæ de illis querelæ. Sed imprimis frequens est, quod reos deferant cædis infantium Christianorum. Crimen, sæpe nimis, quia impune licet, objectum, nescio an unquam satis fuerit probatum. Proximo hoc anno Lublini, inventus à matre diu quæsitus puerulus, aquis submersus dexterâ aure præcisâ, venisq; omnibus acu apertis tenui; atque adeo supremo Regni nostri Tribunalitio Lublinensi judicio oblatus est: cunctorum mox animos ingens adversus Judæos suspicio pervadit; hinc sine mora capti, quos violentissimæ præsumptiones urgebant, tormentisque tam diu quæsiti, ut unus eorum vi doloris superatus, paucos post dies obierit; cæteri tandem, quia fateri renuebant, dimissi: fecisse tamen Judæos immane hoc homicidium publica fama est. Accusatos, convictos, damnatosq; ob idem hoc crimen Tridenti Judæos scripsisse commemini Sabellicum, ex eoq, refert in Annalibus suis Dlugissus noster, quin & in vestro Belgio, nisi me fallit memoria, accidisse, prodit Historia. Mirum ni nocentes sunt, quos tanta toto orbe premit invidia, fama accusat. Odione dicam Christiani sanguinis tantum eos patrare facinus; an quia forte opus ad remedia habent, aut ad sua sacra, sive denique ad Magicas artes, quibus plerique impensè delectantur? An dicam impleri maledictionem illam Mosis? Deut. 28. *Omni tempore calumniam sustinentes.* Tu quid de toto hoc negotio sentias, aut sentiendum putes, rogo plene me doceas: tuum enim judicium in utramvis partem lubens sequar. Sed vide, quo provectus sum voluptate tecum loquendi. Ergo jam vale, mi suavissime Vossi, meque amare perge; tum si quid in hac Epistola mea vel rude vel inconditum (vereor ne omnia) teneras & insuetas talibus aures tuas offenderit, corrige, cæterum mihi ignoscas precor. Iterum vale.

Tui observantissimus,

Dabam ex Rure meo paterno Klickoviæ. *Prid. Kal.* Aug. *Ann. Sal.* M DC XXXVII.

Chr. Slupecius *de Conary,*

Secr. Ser. R. Poloniæ.

CCLIII.

Viro incomparabili Gerhardo Joanni Vossio, *in Amstelred. Gymnasio Professori celeberrimo.*

Vir incomparabilis,

POst tot, tantaque tua in me officia, puto ambitiosum non esse, si amoris tui liberalitatem, inter amicos, lætissima prædicatione circumferam. Id quod facio libentissimè, & frequenter, quoties incido in homines, honestarum artium, modestæque pietatis amantes. Cæterùm cùm tam uberem, & penè immensam eruditionem ingenio complexus sis, nihil tamen in laudibus tuis, commemoro frequentius, quam sanctissimos illos, & defæcatos mores, amoremque Religionis purissimæ, & innocentis. De qua quoties judicandum est, animum imperturbatum, sine fastu omni, sine pugnandi libidine semper affers. Hæc tamen idcirco non scribo, quasi tu non potius virtute tua, quam meis laudibus

laudibus censeri velis: sed ut ostendam, quibus rebus motus, familiaris iste meus, qui has tibi reddit, ad notitiam tuam pervenire cupiat. Ordinat is studia nobilissimorum juvenum, quos sui mores, & contubernium, mihi fecit amicissimos. Eos si benignè admiseris, non tam te, id mea commendatione motum, facere arbitrabor, quàm quod in humanitate, semper tuos mores tenere soles. Porro de rebus meis prolixius dicet ὁ γραμματοφόρος. Leidenses frigore tactos, ipse coram sensi, & nuper amicus monuit. Quid causæ sit, facile suspicor. Habe summam culpæ meæ: semper sordidum esse putavi mutuis adulationibus atteri. Maximè tamen insidiatur existimationi meæ ὁ δεῖνα nugacissimus, & fumo suo turgens. Quod mirum videri non debet, cum ingenti supercilio etiam viros maximos ad censuram vocet: adeo post emissas aliquot tumentes declamatiunculas sibi bellus videtur. Si vixero, non tam paribus nugis hominem, quàm solida studiorum, & cordata severitate obruam. Idque jam ago sedulò. Sed abeant ista: fida Vossiorum, & priscæ integritatis amicitia, mille fricatorum, gloriosorumque mortalium, simulatis blanditiis, mihi contra cara non est. Fœlicissimè vale, & salve cum universa familia, Vir maxime, meque amare perge, quæ meorum votorum summa est.

Col. Agrip. xvii. *Sept.* *An.* CIↃ IↃC XXXVII. *Tuus,*

Vincentius Fabricius.

CCLIV.

Lectissimo Domino Doctori Gerardo Vossio, *Historiarum Professori longè eminentissimo,* Varroni *verius nominando.*

CUM nomen tuum toto terrarum orbe celeberrimum ad unguem contemplor, parum abest quin obstupescam; mente enim capere nequeo, unde tantos scientiarum omnium thesauros exhaurias, doctrinâ, facundiâ, & omniscià eruditione refertissimos, quos in publicum mortalium usum quotidie depromis. Nos milites pusilli, sub vexillo fœcundissimo solertis ingenii tui stipendium facimus, scripta tua eruditissima venerantes. Ergo fortissimus Antesignanus, rudia hæc, & inermia ne despicias: Imò corrigas rogo. Scio quam sis rara indole prædutus, & quam rectissimè de omnibus sentias, amoreque genuino studiosos prosequaris, & maximè me, qui authoritate tua, scripta sua tuetur, munit, ac defendit, lege lib. 3. in com. hist. 47. Ad aras solertissimi ingenii tui, hæc prolegomena appendo, ut pretium quod ex se non habent inde possint demereri. Vale ergo Belgicus Varro, & Zacutum tuum, te amantem, redama.

Amst. 1637. *die vero* Septemb. 3. *Te veneratur*

Zacutus Lusitanus, *M. D.*

Non possum remittere priora folia; hanc præfatiunculam lege, & parce meo tardo ingenio, quod ut aliud naturale agens, ultra metas activitatis suæ agere non potest.

CCLV.

Clarissimo, Doctissimoque Viro, D. Gerardo Johan. Vossio.

Clarissime Vir, Amice fidelis. gratiâ conjunctis.

QUem in Daniam quotannis, Jansonius vester Librorum vendendorum causâ solet ablegare, exoptatissimo me beavit nuntio, quum sub initium præteriti veris, apud nos consueta exerceret commercia. Spem etenim fecit mihi non exiguam fore, ut tu Saxonis nostri edendi curam in te suscipere velles, tuaque suadâ Typographorum vestratium quempiam eò adducere constitueres, qui nitidissimis Typis, augustiore formâ, & prorsus ex voto meo, florentissimum hunc scriptorem procuderet, ac divulgaret. Quod si his verbis ipsius indubitata constare fides debeat, & si tuo me rogatu, tam largis implevit promissis; uberrimæ profectò tibi debentur gratiæ, non tam à me, cujus honori ac famæ tantopere faves, quàm à bonis omnibus ac doctis, qui desiderium Saxonis nostri hactenus ægerrimè tulerunt. Biennium certè jam integrum est, quod incomparabilis ille Historicus, debito per me nitori restitutus, faventem Typographi alicujus operam frustra imploravit: quid igitur suavius, quid jucundius, quid auditu gratius unquam accidere mihi potuit, quam te talem, tantumque virum, diligenter curaturum, ut divinus hic author, splendidior, & ornatior, dias in luminis oras exeat? Edoceas me, quæso, primâ quaque occasione, quid sperare habeam, & cuinam Saxonem

xonem excudendum tutò committere liceat. Quod me attinet, nullam planè laboris mercedem aliam postulo, quam ut viginti, aut summùm triginta exemplaria Typographus mihi impertiat, utprimùm lucem viderit nova editio. Post Saxonem editum, proximam sibi curam vindicabit Quinctilianus; in cujus duodecim Institutionum Oratoriarum, totidem Commentariorum libros pænè affectos habeo. Sed quia animadverti te in libris de arte Grammatica, parte ultimâ pag. 202. ad partes vocare membranas quasdam MS. Quinctiliani, quæ olim Joachimi Camerarii fuerunt; omnibus abs te precibus contendo, ut variantes Lectiones ex codice isto excerptas mecum benevole communices, & si quid insuper ad manum sit subsidii, eâ quâ soles humanitate, suppedites. Id quod ego olim beneficium grato animo ingenuè profitebor. Præterea quoniam frontem jam apud te deponere cœpi, per amorem istum quo me complecteris, rogo, atque obsecro, ut libros hosce omnes, & singulos, quorum in adjunctâ schedulâ, notatos vides titulos, per filios tuos, vel in Auctione quâdam, vel si in Bibliopoliis reperiantur, meam in gratiam, quocumque tandem pretio, isthic coëmas; nullus dubitans, quin quicquid meo nomine argenti exposueris, eâ quâ par est ἀκριβείᾳ tibi restituam. Cæterum licetne mihi jure amicitiæ nostræ tecum expostulare, quod clarissimo viro, & communi amico nostro, D. Meursio, tot subinde variorum opera, recens edita, transmiseris, me præterito, quem non minus, in intimam familiaritatem admittere dignatus es? Habet à te Reidanum filii tui, τὸ μακαρίτου, habet alterius Annales Hollandicos, habet tuas Institutiones Grammaticas, Franc. Junii de Picturâ veterum libros, & quid non? Nobis non licet esse tam beatis? Verum emenda, quæso te; nisi Musas meas iratas habere tibi cupias. Imprimis fac tractatum tuum, de Historicis Latinis, juxta ac libros de arte Grammatica, quamprimùm à te habeam, quibus vehementer indigeo: finem scribendi faciam, ubi unum, alterumve proposuero. Locus est Saxonis, me judice, valdè corruptus, qui extat Hist. Danicæ lib. vii. pag. Edit. Francofurtensis 123.

En pia progenies trucibus concurrere telis
Ausa perit, sudo prognati sanguine fratres
Illata sibi cæde ruunt. ———

Ubi quid *Sudus Sanguis* significet, non satis intelligo. Ego *Socio* legerem; nisi mox sequeretur: *Exitiale malum socio Styga funere visent.* Tu mihi sis Apollo. Deinde edoceas me rogo, quænam sit *Insula Lachmiorum*, vel *Lathmiorum*, cujus meminit Valerius Maximus, lib.viii. cap.xiii. Exemp. extern. vii. sub finem. Ejus etenim mentio apud Geographos nulla, quod sciam, occurrit. Vale, decus Belgii, & deliciæ literati orbis, & cum omnibus, qui circa te sunt, æternum salve.

Soræ *a. d.* xxviii. Septemb. *Anno* cIↄ Iↄ c xxxvii.

Tuus omni

affectu & officio,

Stephanus Johan. Stephanius.

Quas heic adjunxi literas, velim per te rectè curentur, Viden' os hominis?

CCLVI.

D. Doctori Gerardo Vossio, *Philosophorum ocello, & in Academia inclyta Amstelodamensi humanarum Literarum Professori celeberrimo, viroque omnis Literaturæ cultissimo.*

MIraberis, Vir solertissime, quænam me capiat fiducia tuam sic meis literis compellandi & amplitudinem & magnificentiam. Certè selectissimæ virtutes tuæ unà cum candidissimis moribus conjunctæ id efficiunt, & aliæ animi & corporis dotes ita te omnibus amabilem præbent, ut non aliud abs te contendam, quam ut me in amicorum tibi arctissimè conjunctorum album adscribi patiaris, qui te non solum diligam, verum & unicè observem. His fretus, tuáq; in studiosos humanitate confisus has tandem ad te dare decrevi, quas comitabitur liber meus pusillus, rudis & tenuis, cui novato nomine de Praxi Medica Admiranda titulum dedi: licet enim Medicus re & opere non sis; in arduis tamen medicinæ clivis emedullandis te versatissimum esse, & putavi, & puto: nam ingenii acumine polles, eleganti facundia, & rerum omnium cognitione es præditus, ita ut non solum celeberrima Amstelodamensis Civitas, illustre Lycæum Leydense, sed Europa tota, imo universus orbis te omniscium vocet, tua amplectetur opera, Lemnisco ornanda, dignissima Cedro, eaque plenissimis, ut aiunt, tibiis jactet, & prædicetur. Quare, Zacuti, tuarum laudum acerrimi propugnatoris, licet ignoti, tui

tamen

tamen amantiſſimi, libellum inermem ne deſpicias: nec enim Dii croco infecti ſemper cinnamoma eructant, ſed pultem in caſa furnaria, Reges rapam in tugurieto, & ipſæ Gratiæ fraga, myrtilloſve ſæpe in montibus, & ſylvis prodelicatis epulis comederunt. Quare illius errores mentis tuæ ſagaciſſimæ limâ ſolerti caſtiga: id enim feram libentiſſimè. Hanc curam ſi non moleſto animo pro me ſumſeris, habebis Zacutum tuum tuarum laudum vocaliſſimum præconem, atque omni tempore memoriæ tuæ clariſſimæ non ingratum. Quocirca ſi quid eſt, quod tui cauſâ me valere exiſtimes, impera, exequar enim libentiſſimè. Vive ergo diu cum dilectiſſima familia tua, & ita videas filios tanta prole beatos, ut ii tanquam novelli olivarum, uſque ad quartam generationem in circuitu menſæ tuæ adeſſe queant. Vale ergo, Vir omniſcie, noſtri quoque gloria ſecli. Ex Muſæo noſtro.

Ex Muſæo noſtro Amſtelod.

Te amat, colit, obſervat

D. Zacutus Luſitanus.

CCLVII.

QUanquam bis jam ad te ſcripſerim, tamen nec hunc Mercatorem Slagloſienſem ſine meis ad te Literis dimittere potui: per quem uti ne graveris reſpondere etiam te atque etiam rogo. Opus tuum de Idololatria Gentium, ut Velleium Scylacemque, & Batavicos Annales filiorum maxime videre aveo. Pro navatâ mihi operâ, apud Typographum cunctatorem, gratias, quantas poſſum, ago; & enixè abs te peto, ut pro amicitiâ noſtrâ, hominem urgere pergas; quod facturum te confido. Quæſo, effice uti operas partiatur, alterumq; Typothetam etiam adhibere velit; in quem finem Hiſtoricum Tomum in duas partes ſeparavi; ita meo, & multorum in hoc regno Procerum, deſiderio ſatisfaciet. Simul autem editio abſoluta fuerit, velim Hagam exemplaria duo mittas: unum Mylio, alterum Riveto; tria Leidam, Heinſio, Cunæo & Vorſtio: unum tibi vindicabis: cætera viginti minimum, aut, ſi potes, etiam quatuor, ſtatim huc ad me curabis. Poteris id commodiſſime per Ludovicum Elzevirium; quem deinceps apud vos commoraturum, libens ſanè ex illo ipſo intellexi. Sæpe nobis ejus opera, ad curandas Literas noſtras, uſui erit. Miſit nuper ad me Typographus, duo exemplaria primi tantum ternionis, cum certe plures exſpectarem, & progreſſum longius exiſtimarem: ſed cauſam affert, ſatis frivolam, nec ſufficientem ſane. At placebit, ſi deinceps quod prolixè pollicetur, culpam ſuam, maturanda gnaviter editione, emendaverit. Quæ interea folia excuſa erunt, quando nunc tam bona occaſio ſeſe offert, quæſo mitte, ut quid exſpectare habeam, ſcire poſſim. Vale, Vir, & amice magne. Uxorem tuam, quam convaluiſſe ſperamus, liberoſque ego, uxor, liberique ex interiore animo ſalutamus.

Raptim, Soræ, ad diem xii. Octobr. ciↄ Iↄc xxxvii.

Tuus, conſtanti affectu,

Joannes Meurſius.

Si ad Dominum Rivetum aliquando es ſcripturus, quæſo, Viro, quem omnino magni facio, plurimam ſalutem nunties; & conſtantem, etiam in ſilentio, affectum meum: tum hoc munus literarium qualecunque meis verbis itidem pollicearis. Iterum vale.

Eſt hic vir quidam doctus, penes quem ſunt libri aliquot Manuſcripti Græci, quos ut ampliſſimo magiſtratui urbis veſtræ, ad Ornamentum Bibliothecæ illic publicæ, cui præfectus filius tuus, venales offerrem, à me petiit: neque ego id negare homini amiciſſimo potui. Sunt autem iſti uno volumine comprehenſi:

1. *Athenæi* Περὶ μηχανημάτων.
   Bitonis Κατασκευαὶ πολεμικῶν ὀργάνων, καὶ καταπαλτικῶν.
   Heronis Χειροβαλίστρας κατασκευὴ, καὶ συμμετρία.
   Heronis Cteſibii Βελοποιϊκά.
   Apollodori Πολιορκητικά.
   Bitonis Μηχανικά.
   Julii Africani Κεστοί.
   Heronis Alexandrini Βελοποιητικά. Idem liber cum ſuperiore, niſi quod figuræ variant: ideoq; nonnullius plane pretii. Hos indicat quadringentis Florenis Hollandicis.
2. *Libanii Epiſtolæ*, plus minus trecentæ, trecentis Florenis.
3. *Calliſthenes de Vita Alexandri*, Scriptor ævi medii, centum Florenis. Et hæc quidem exemplaria ſunt in folio perſcripta, ut loquuntur. Quæ ſequuntur verò in Quarto.
4. *Nicephorus Imp.* Περὶ τῆς παραδρομῆς πολέμου. Florenis centum. Et hi quidem ſunt in charta omnes ſcripti; qui ſequitur verò in membranâ.

Z 5. *Mele-*

5. *Meletius Monachus*, Περὶ φύσεως ἀνθρώπου. Quem Latine vertit, edidítque Nicolaus Petreius Corçyræus, Venetiis, An. 1552. itidem Florenis centum.

Quæso juva, quantum potes, commendatione tuâ, ut hos libros emere Magistratus velit: poteruntque ex editione eorum filii tui nominis famam augere, & posteritatem etiam magis sibi obligare. Si huc animum inclinabit Magistratus, poterit pecuniam mittere per Johannem Davidem vestrum, & Libros per eundem accipere. Tertium vale; & effectum, quantum potes, istud dato.

6. His præmissis à me additur *Theodori Metochitæ*, cujus partem pridem edidi, Historiæ Corpus universum, ingens volumen, in folio, quod Florenis quadringentis comparare Magistratus sibi potest.

7. Ac præterea *Andreæ, Cretensis Archiepiscopi, Homiliæ XX.* Florenis ducentis quinquaginta.

Si fortasse grave erit emere non visos Libros, impetra, cui libebit filiorum, liberam legationem, qui eos videat, & me simul. Certè gratior advenire mihi hospes nullus possit. O quam illum sim ardenter complexurus. Atque utinam teipsum, amicorum opt. maxime, si quo loco est Hamburgum, Amstelodamum vestrum esset, non tamdiu distulissem ad te excurrere: quem videre & complecti, si id liceat, adhuc semel ante summum diem optem. Sed hoc voti est; quod quis scit an unquam effectum nobis dare Deus velit. Interim ei te ex animo commendo, ac tuos omnes, ego atque mei omnes. Quartum salve, ac vale.

Si Librorum forte horum nimium videatur pretium, quod non puto, nosti ipse nullum aliud libris Manuscriptis, esse, quam id quod possessor statuit.

CCLVIII.

Clarissimo D. Vossio, *D. & amico plurimùm honorando.*

Clarif. Vir, & amice peculiariter mihi honor.

Aiunt aliqui, in luctum sat gravem te, cum iis qui tibi carissimi, conjectum diebus hisce proximis. Si ita est, & ipse equidem unà lugeo. Ex quo enim benevolentiam erga me tuam, quoties te accedo, imò etiam aliàs experior affatim; non potest non mihi tua tuorumque, ut prosperitas esse gaudio, ita cordolium ciere calamitas, præsertim tanta. Quod ipsum saltem, quin verbo tibi perscriberem, continere me nunc non potui: Solari te coner insuper; sed vereor, ne sic ad animum tibi revocans casum tristissimum, irritem potius vulnus, adeò recens. Quicquid sit, ferendum tamen esse denique æquo animo, quod infectum reddi nequit, Magistri sapientiæ, tibi haudquaquam ignoti, docere nos solent. Deum rogo, ut mœrorem hunc tuum, & honoratissimæ domus tuæ totius compensare aliàs gaudiis, ac felicitate hic & æternùm dignetur.

Harlemi, xxxi. *Jan.* MDC XXXIIX.

Cl. D.V. Servus,

Bartoldus Nihusius.

CCLIX.

Literæ tuæ, quibus diem non adscripseras, Vir clarissime, heri demum mihi traditæ. Narras casum vere tristem & deplorandum filiæ majoris tuæ, in quâ, præter pietatem ac virtutes jam cæteras alia tot tam præclara currebant. Ego, uxor liberique indoluimus ex animo, ac vix lacrymas tenuimus, qui paternum & maternum ipsi quoque affectum gerimus. Ac tu quidem, ut Vir plenus Christianâ sapientiâ, ideoque animo ad quævis firmo consolatione haud eges; verum mater pro infirmitate sexus & teneriore animo quin discrucietur gravius fieri nullo modo potest. Sed oportet cogitare tot & tantis dotibus ornatam virginem quantas nullam in antiquitate tota, necdum nostro istoc seculo habuisse, credi potest terræ quæ non capiebat tam illustre decus suum, Deum ereptum voluisse, & in cœlo cui vere debebatur collocatum. Ad negotium meum transeo. Video Typographum & iterum cunctatum esse; & propositum mutasse. Utinam perseveraret semel tandem & absolverit inchoatum: ut id Regi serenissimo ac Senatui exhibere post tam longam expectationem possim. Urge quæso, quod te facere scio, virum: neque desine compellare. Video præfationem quinque priorum Librorum, quæ est ad Regem, item alteram ad Lectorem, tum elenchum item Operum quæ priore isto Tomo continentur, & effigiem quoque meam prætermissam. Haud speraverim, negligentiâ aut oblivione

oblivione factum sed dilatione tantum qua differri talia solent, & post cætera absoluta demum excudi. Ubi absolutus fuerit primus Tomus, quæso cures ad me mitti exemplaria viginti; quædam aliis meo nomine distribuito Leidæ & Hagæ amicis, quorum nomina scio me in literis superioribus perscripsisse: imprimis verò, quod vel me tacente debes, tibi unum retineto. Filio tuo Isaaco quantas possum gratias ago pro Asconio: etiam tibi qui mittendi illi auctor. Vivite ac Valete omnes, tu Uxor Liberique, & salvete à me, mea, atque meis interiore animo quem addictum vobis universis scitis.

Raptim, Soræ ad diem xxi. Maii. CIↃ IↃC XXXVIII.

Tuus ac tuorum constanti Affectu,

Joannes Meursius.

CCLX.

Vir Nobilissime & Amicissime,

Binas tuas quas dedisti xxvi. die Martii item xvi. Maii recte accepi. Doleo sane vehementer, quod Historica mea opera Blaviis non acceperis. Petenda tibi sunt per communem amicum virum Gerardum Vossium quem rogarem ut exemplar ad te mitteret, idque nunc effectum spero. Cum acceperis otiumque ad legendum nactus eris, ut de eo judicare ne graveris etiam atque etiam velim. Quando verò tres priores Libros meos de familiæ Oldenburgicæ primis Regibus placuisse tibi memini, etiam istos minime displicituros esse, spero. Certe optem: nam abs te probari eos magni fecerim, qui judicium tuum æstimo. Bonifacii constantem affectum planè osculor, amo virum, æstimoque quantum quisquam seu insigne Italiæ suæ ornamentum: cuperemque operis mei itidem exemplar mittere, si id commodè fieri posset. In Cunæi morte indolui. Magnam Academiæ jacturam fecit, & amicum ego amisi non è multis. Ipse quoque per hanc hyemem pessimè habui. Vexabat Nephritis, ut excernerem calculos plures: accedebat novum ulcus quod per totum quadrimestre sanguine, & pure manavit: etiam tertiana febris eaque duplex: insuper magna lassitudo, dejectio virium & appetitus. Sed nunc Dei Opt. Max. singulari beneficio omnia hæc mala evasi; is me porro quamdiu videbitur servet sanum, ut inservire ipsi etiam ultra possim in vocatione meâ, ac cætera vita. Idem tibi ex animo precor & in eo voto finio. Uxor mea Liberique tibi, tuæ, atque tuis officiose se commendant.

Soræ ad diem xxix. Maii. CIↃ IↃC XXXIX.

Tui observantissimus,

Joannes Meursius.

Si exemplar commode ad Bonifacium mitti posse existimabis, pete à Vossio illud ut ad te transmittat quod Cunæo jam defuncto destinaveram.

CCLXI.

Clarissimo, & Celeberrimo Viro D. Gerardo Jo. Vossio, *Historiarum Professori dignissimo* S. P.

Amstelodamum.

Cl. Doctiss. & Celeber. Vir, amice Conjunctissime.

NON possum, nec debeo, nostrum Heilersigium ad vos abeuntem dimittere, sine literis meis. Quamvis enim talis sit, qui meos sensus norit, & quomodo erga te & tuos sim affectus, testari possit; nolui tamen id ejus verbis committere, sine speciali Syngrapha. Non libenter obductam familiæ tuæ cicatricem refrico: id tamen coram Deo, apud te debeo profiteri, vulnus illud tuum, me graviter affecisse, & mali non ignarum, tibi & lectissimæ uxori tuæ, unà cum mea, seriò condoluisse; sed qui te novi non Philosophiâ tantum, sed Christiana etiam sententia, & opera, non dubitavi quin consilio Dei acquiesceres, & manum ejus osculareris, vel percutientem. Id te fecisse & forti animo casum hunc tulisse, significavit nuper mihi amicus noster, nobiliss. Salmasius, qui hic aliquot dies, sui nobis usuram fecit, totus in Usuris describendis, & distinguendis, in quibus tale specimen edidit omnigenæ eruditionis, & diffusissimæ lectionis, ut qui, nonnullorum arte secus de eo senserant, nihil vulgare deinceps à tali ingenio expectent: in quo nec tu falsus fuisti, nec pro eo qui est in te candore, unquam dissimulasti, quam tibi displicerent iniquiora illorum judicia, qui ei raram & exquisitam eruditionem derogarent. Quantum tibi deferat, testis esse possum, ex iis quos unà de te contulimus sermonibus, in quibus id

interea enumerabat, quæ sibi infelicia accidissent, quod eo tempore Leidam venisset, quo Clariss. Vossius emigraverat, cujus communicatione & consortio frueretur. Sed ita Deus sedes, & habitationes nostras determinat, ut nullibi simus,ubi nobis nihil sit desiderandum, donec sedes illas incolamus, in quibus Deus est, omnia in omnibus. Ei te, tuosque omnes, ex animo commendo; & reliqua de quibus apud te libenter garrirem, nostro Heilersigio committo, teque cum tuis, à me, & mea, salvere, plurimum cupio.

Hagæ-Comitis. Postrid. Kal. April. CIↃ IↃC XXXVIII. *Tuus ut suus omni Studio & affectu,*

Andreas Rivetus.

Novi, quam benè velis affini meo Molinæo, ideo existimavi tibi gratissimum fore, si significem eum adhuc athleticè valore, Dei beneficio, quamvis septuagenarius sit, & auctum esse numerosâ prole, superstitibus ex secunda uxore, quinque liberis impuberibus. Addam Samuelem Petitum, qui tibi ex scriptis notus est, conditionem à Franekerensibus oblatam, in locum Bogermanni acceptasse, & venturum proximo Augusto.

CCLXII.

Extrait de la Lettre envoyeé a Monsieur Vossius, *par* Freinshemius, *en datte* 11. *Julii. Juliani* 1638.

TAcito, ipse ut spero, locum aliquem adsignabis in Bibliotheca tua. Tum cum libebit introspicere, infinitum devincies homines tui studiosos; si quæ minus rectè vel commodè se habent, annotes, atque moneas. Est enim præ manibus alia major editio, quam multorum annorum opere, atque labore paratis subsidiis, tendimus fieri ornatissimam. Institutum nostrum probavimus, & alibi viris magnis, quorum ille Grotius jam misit aliquot, suspicionum, atque emendationum, in Authorem paginas: eas nos inseremus locis suis, cum fide, & gratitudine. Non dubitamus autem, quin tibi, dum scriptorem istum tractas, egregia notarum ejusmodi, messis succreverit. Ad quam annonam dividendam, si nobis dispensatoribus uti placet, aliqua fortè peccabimus, per imperitiam, aut levem aliquam culpam, sed tamen dolus aberit. Idem te rogatum puta de Curtio. Quamquam enim ejus Notæ, jam aliquatenus sint progressæ, ut vides ex pagellis, quas censuræ tuæ subjicio, multa tamen adhuc inseri poterunt sequentibus: sed & indici, cui, ut poteris animadvertere, multa reservantur, quæ vulgo commentariis adsperguntur: ne dicam omissa posse subjici etiam absoluto jam operi. Eum Authorem edo, sumptibus Viri Nobilis, atque docti, Joachimi Wicfortii, civis vestri. Utque jam sentias, quam obnoxia sit excellens humanitas impudentibus desideriis, audeo rogare, ut fasciculum ei inscriptum, reddi cures; mercedem quæ expendenda erit, ipse libenter, aut solvet, aut restituet; molestiam non conciliarem tibi, si certam aliquam occasionem nossem, quâ admittendas ei literas uti liceret. Est & alia causa, quam & ipsam non dissimulo: ut nimirum viro illi, qui fortassis, oblata hac occasione, consilio tuo uti cupiet, suadeas quod ad Authorem eum rectè atque ordine perornandum pertinere, arbitraberis. Atque ut summatim instituti nostri ordinem teneas, post notas has, subjicietur ipsa Curtii Historia; capitibus, atque versiculis, distincta, cum adnotatione, similium locorum, ad Taciti ferè formam. Inde priorum Librorum qui perierunt vicem scribam, stylo, atque genio, quantum poterit Curtiano: quem interjecto tempore, tum occasione notarum penitus meditor, & inter ipsam textus editionem sæpius relego, aliquanto familiarem mihi reddere potero. Totum opus Index finiet, quem præcedet variarum Lectionum Libellus. Ad decus simul, & explicationem locorum aliquot illustrium, accedunt rerum variarum simulacra, Typis æneis expressa. Ita hanc editionem censemus fore omnibus aliis, quæ quidem hactenus processerunt, longè ornatiorem, locupletiorem, commodiorem, atque utiliorem. Sunt autem quæ obstare possent ex mole operis, (nam si ita pergamus, duo volumina implebit) sumptuum gravitas, & mora paulò longior. Cum enim id nobis in votis sit, ut edere possimus hos Authores, ad usum hominum quam accomodatissimos: semper conamur ut quicquid ab aliis in eos observatum est, si tamen aliquid momenti adferre judicamus, suo loco, atque ordine inseramus, idque quo longius sit ab invidia, ipsius ferè Authoris verbis. Jam autem scripserunt in Curtium; Popma, Loccenius, Acidalius, Glareanus,

nus, Modius, sed verbosissime Raderus, cujus ex prolixis commentariis, quamquam recido, (ut ex ipsa collatione, cùm vacabit, cognosces) quantum possum; non tamen evado, quin magna accessione, Notas meas onerem. Tamen si Wicfortio nimis prolixum fore videbitur id opus, reliqua, dum tempori moneat, impensius detrahere jubebo.

CCLXIII.

Gerhardo Joanni Vossio τῷ πάνυ Johannes Fredericus Gronovius *Salutem & observantiam.*

LUctus ille vester, Vir maxime, tristissimus, & inopinatus, omnes quidem ubi auditus est, mirificè affecit, me verò prorsus exanimavit. Quare etsi magnoperè cupiebam, quia non voce possem, & planctu, literis saltem, adesse complorationi vestræ: tamen adhuc sive me, sive te respicerem, refugit animus, nec huic scriptioni vacare permisit. Sciebam φιλόστοργον καὶ φιλότεκνον te esse, & in acerbissimo hoc vulnere, veterem cicatricem rescindi. Sciebam amisisse te puellam obsequentissimam, probatissimam suis, quæ simulacrum erat paternæ maternæque virtutis, ingenii, morum: unde dulcis illa spes nepotum proximior, & hoc avidior. Nec leto tristius leti genus ignorabam venisse ante diem, haut fato, ut veteres loquebantur. Quare ausus non sum admonere te, dum

—— Stat pectore demens luctus,
Et admoto latrant præcordia tactu.

Nunc tandem Religio mihi officio deesse diutius: & parandum fuit alloquium, sive mavis, lacrymæ cum amici, quem Parentis instar veneror, cujus liberos amore, & studiis ut æquales, fratres, sorores, ingenio, doctrina, & spe, ut majores amplector, lacrymis miscendæ. Cur tamen lacrymæ modo? Vir es magnus, bonus, Christianus, in hac palæstra, qua Deus ascetas suos castigat, ab ineunte ævo exercitatissimus: ad hæc venerabilibus annis, & multa hujuscemodi exempla legisti, vidisti, cognovisti. Quare non debes aptare tibi vulgaria ista, quibus exulceratæ mentes, ad sanitatem revocantur; sed ab ipso casu sumere animos, & ab iis quæ maximè cruciant, & faciem subdunt dolori, petere solatia. Nam quoniam amas illum, qui se vult solum amari, qui jubet Parentibus, conjugibus, liberis, dicere, non novi vos; imo odi vos; quoniam non vulgarem in modum, ipse ab illo Zelote amaris; non debes mirari, si ea eripit tibi, quæ inter carissima etiam benè compositis affectibus reputantur, quæ aliqua parte amorem tuum, qui sursum vocatur, terræ alligabant. Nec enim parvo constat, mortalibus vera sapientia, aut amor summi boni, sine magnis documentis habetur. Quod verò præmisisti imaginem tuam, virginem, unicum pietatis, pudicitiæ, modestiæ elegantiæ exemplar, quid aliud est, quam petiisse à te Deum has suorum munerum primitias, quasi in sacrificium, quantum humanitus provideri poterat, mundum, sanctum, inviolatum, purgatum, & regenitum agni immaculati sanguine: quod velut sponsor, & vas esset aliquis, secuturæ olim tuæ in eadem beata loca profectionis. In quo, quod tibi, spei tuæ, mundo ereptum, id servatori ejus, & castissimo Cœlitum choro acquisitum est. Ipsa vero sors mortis, seu ut magis ex formula sacramenti nostri loquar, ipse commeatus, quo summus ei arbiter hujus militiæ vacationem dedit, est ille quidem illætabilis, lugubris, & præfestinus, si hominem roges; nequaquam verò deplorandus, si roges eum, vel ipsam potius, quæ semper ita se gessit, ut eam modo horam fœlicem arbitraretur, ut huc solum adspiraret. Quid enim luctuosum, per quod ad lætitiam solidam transitur? ad peccati immunitatem, quod solum illætabile, flebile, miserum in nobis? Neque tamen metum, aut cruciatus, aut tabem lentam, vivi sepulturam cadaveris, non mortem denique ipsam sensit: sed uno ictu, levi corporis vulnere, momento æternam animæ sanitatem redemit, & spiritum semper in hoc paratum, non flens, repugnans, vix appellata Creatori suo reddidit. Quomodo autem præpropere, & ante diem, (ut pueriliter, & stultè Pagani loquebantur) venit, quod ad voluntatem Dei, & mandatum, & præstitutum rebus volvendis, ordinem evenit? Vivit ergo illa purissima, & beata anima, pulchri corporis aliquandiu hospes, & tuum amorem ab se, ad id quod solum amabile est, revocat; jamque haud dubium amplius curæ vestræ testimonium, coram omnibus sanctis perhibet, quod à Deo acceptos, Deo servetis, veri οἰωνίσμοι τῶν χειμάτων αὐτῶν· data in antecessum, & supposita pignori futuræ vestræ

aken-

ascensionis, abiit non invita, non imparata, non gemens, & tum cum cito absolutis stipendiis evocata, missionem meruit. Nihil ergo hic lugendum; sed adoranda voluntas τῦ ἐν ὑψίστοις, quæ cum tot præstantium pignorum tibi numerum largita sit, eam tecum rationem duxit, ut fœcunditatem, fœlicitatemque conjugii tui, inter cœlum, & terram partireris. Omitto nunc de incerto humanarum rerum, de varietate discriminum, & ipsius bonæ fortunæ insidiis, de conditione communi: omitto omnia illa, quæ ex literis τῶν ἔξω, contra jacturas tales, præsidia comparantur. Nempe has cùm unus optimè omnium calleas, semper tamen sacras habuisti potiores, & hinc demùm salubria φάρμακα. Nec ignoro omnium horum te quoque meminisse; sed quia loquax res dolor est, videtur, & hanc solatiis necessitatem imponere, ut similiter sint, & sæpe nota nimis repetant. Deus Opt. Max. animum tuum erigat, honorandum senium vegetet, & quod censeri queat, abruptum Liberorum tuorum, qui præiverunt, annis id in tuis, in gravissimæ Matronæ tuæ, in fratrum, & sororis superstitum augeat. Vale Vir Σεβασμιώτατε & hoc officium meum, ut à pietate profectum interpretare.

Hagæ-Comitis, Idib. Februar. Anno cIↃ IↃC XXXVIII.

Graswinkelius ὁ πάνυ, & egregius Heilersichius, salutant te officiosè, dolent cum dolente, & in mei alloquii cupiunt venire partem. Inclusas, ni grave est, jubebis ad Hardervicenos Nautas deferri.

CCLXIV.

Clarissimo Viro, Gerhardo Johanni Vossio, *Professori Celeberrimo.*

Vir Clarissime,

EA mea fœlicitas fuit, ut quantum apud te possem, non rarò etiam in amicis meis experirer. Quos cùm ea comitate excipias, qua me soles, illi, quod tuæ humanitatis est, mecum beneficium interpretantur. Utrum hujusmodi homines errent, an verò rectè sentiant, id explorare, quæ mea ambitio est, non lubet. Si quis tamen hodie vivit, quem amari à te valde velim, is omnino est Jacobus Seertlingius, qui has tibi tradit. Is in eadem mecum urbe natus, hic apud Ubios ita mecum vixit, ut nihil possit dici conjunctius. Unus sanè fuit, qui ægritudinem animi mei leniret, & hoc in loco molestissimo, vivendi tædium suavi contubernio solaretur. Cum enim omnes in hac civitate, magis fatui sint, quàm fabrorum betæ, idque ab ineunte ætate addiscant, ut crassè & loquantur, & sentiant, nitorem omnem, à verbis pariter, & judicio arceant: apud hunc unicum, cordatè sapere licuit. Adderem alia, sed nescio, quomodo hominis familiaris, semper suspectæ laudes sunt. Nosti invisum morem quorumdam, qui alios Alcæos faciunt, ut ipsi Mimnermi videantur. Unum dicam; justæ sanæque indolis est, & rectè judicat. Quod in omni laude palmarium esse, tu me sæpe, Vir Optime, & Candidissime, docuisti. Excute solum, in manus sume, attrecta, & miraberis ineptam sollicitudinem meam, qui aliunde causas, cur Seertlingium ames, conferam, cùm ipse domi plures habeat. Vir incomparabilis, fœlicissimè Vale.

Coloniæ Agrippinæ Propr.id.Kal.Apr.An. cIↃ IↃC XXXVIII.

Tuus ex asse,

Vincentius Fabricius.

CCLXV.

Clarissimo Viro, D. Gerhardo Joan. Vossio, *Eloquentiæ & Historiæ Professori Celeberrimo.*

DE obitu filiæ tuæ, Vir Excellentissime, & summe, virginis ornatissimæ, sex Linguarum peritæ, aliisque virtutibus supra sexum, & ætatem suam condecoratæ, mihi renuntiatum est. Quem ego casum familiæ tuæ, non sine maximo dolore, ac συμπαθείᾳ, accepi. Digna enim illa erat, quæ Parentibus honoratissimis gaudium pareret, & familiam augeret. Verum supremo Imperatori aliter visum, qui eam jussit subito, à statione sua discedere, ne seculi plures molestias devorare nobiscum cogeretur, qui in horas cupimus dissolvi & esse cum Christo. Eapropter sancto pectusculo, ne sanè fœlicitatem invideamus; sed illud processisse in locum omnibus piis communem, in quem seriùs, ocius sequemur, omnino statuamus. Uxorem lectissimam, cum filio pristinam valetudinem jampridem recu-

recuperasse spero, quam utrique, tecum firmam, & perpetuam, ex animo precor. Pro Thesium tuarum Theologicarum Thesauro, mihi dono dato, immortales ago gratias; pro quibus licet *isspensar*, dare nequeam; tamen quasdam meas olim in Augustanam Confessionem, à me disputatas mitto, quas tanquam signum nexus mei, in quodam Bibliothecæ tuæ angulo reponere, siquidem id mereantur, haud graveris. Qui verò harum lator est, juvenis est Linguarum Orientalium amantissimus; qui jam in Græcis, Hebraicis, Chaldaicis, & Syriacis, mediocriter profecit, ac Rabbinos legere cœpit. Qua de causa etiam tibi sisti voluit, ut authoritate tua Linguarum Professoribus, in Academia Leidensi, D. D. L'Empereur, D. Golio, & D. Ludovico de Dieu, commendatus, in penetralia Orientis, sese facilius ingerere; & Arabicæ cum primis Linguæ notitiam sibi, tantis Ducibus, atque Magistris, comparare possit. Quod illius propositum non potui non probare, & illius amore, hanc tibi facessere molestiam. Des hoc, amabo te, amicitiæ nostræ, quod toties, tamque audacter, sanctissima tua studia interpello. Antequam claudam, de sycophantarum quorumdam morsibus, apud te queri cogor, qui syntagma meum, clam. & palam, Incessunt tanquam Photinianum, & Socinianum, à quorum hominum erroribus ita abhorreo, ut à veneno præsentissimo Christianæ Religionis. Calumniæ Author est Flockenius, discipulus quidam olim meus, quem tibi; Vir summe, & Polyandro nostro unicè commendaveram, quem me propter variè ornastis, juvistis. Is, is hanc mihi nunc rependit gratiam. Sed Deus qui innocentiæ meæ testis est, veritati patrocinabitur, & vitilitigatores confundet. Ignosce, quod hanc animi mei ægritudinem, in sinum tuum effundere audeo; & cum charis tuis longum, ac benè vale, & salve.

Dat. Bremæ Anno. CIↃIↃCXXXVIII. 18. *April juxta veterem formulam.*

Excellentiæ tuæ

Devotissimus,

Ludovicus Crocius.

CCLXVI.

Reverendo, & Maximo Viro, Gerhardo Jo. Vossio, *Canonico Cantuariensi Salutem & observantiam.*

Vir Maxime,

QUam prolixè nuperam tuam, tuæque domus benignitatem interpreter, quosque grates debere velim tibi præsenti, significare paucis literis, si cupiam, nihil agam aliud, quàm ut infantiæ meæ quæram exemplum. Animus meus, qui si tibi notus non esset, nec tanta me esses gratia dignatus, æternum meminerit. Nunc ut ad te scriberem, non tam factum est, quod tua studia, & arctum otium morari necesse sit, quàm uti satisfaciam petitioni ejus, qui has fert; quod etsi faciam lubentissimè, tamen quia meæ erga te observantiæ potiorem semper rationem duco, in ejusmodi officiis, præmium me ferre existimo urbanæ frontis. Illi ergo, nomen Joannes Cornerus; juvenis est, & doctrina, & omni virtutum genere cumulatissimus, ex disciplina optimi, & eruditissimi Berneggeri. Venit in has regiones comes, cujusdam genere, & dignitate Comitis, ut studia ejus ordinaret: cæterum quoniam iste, nescio quo animi morbo, nihil minus curat, quàm studia, & militiæ se dedit, prorsus inhonestissimè hactenus ab illo, Cornerus noster habitus est. Eo magis, quod eum domo longè absentem norit, vix alias rationes inire posse, ut fœdum servitium effugiat. Itaque ergo ei præcipua causa salutandi tui fuerit; ut quem virum ex famâ, & scriptis veneratur ut qui maximè, ejus videndi honorem habeat: tamen & sic petiit studia sua commendari, ut sicubi locare eum posses, ubi inservire aliis, & illa sua studia promovere posset, velis hominis fortuna meliore digni memor esse. Scimus autem istiusmodi occasiones, sæpè ad te deferri. Hoc promitto tibi, nunquam fore, si tale quid evenerit, ut te hujus commendationis pœnitere possit. Talem se, opinor, probabit ipse tibi. Nam mihi quoque gratissimum fieri hoc pactum, adjungere non audeo, qui tantos fructus, benevolentiæ tuæ percepi, ut majores à nemine optare possim. Vale.

Tuæ Dignitatis Observantissimus,

Johannes Freder. Gronovius.

Hagæ ad diem III. Eid. April. An. CIↃIↃCXXXVIII.

Hoc

Hoc quoque ſcito; Satageus ille Ultrajectinus, de quo narraveram tibi; ſcripſit Epiſtolam furioſam ad τὸν πάνυ Theologum, qui hic in aula agit: in qua ineptiſſimè judicat, de nupero ſcripto Salmaſii, à ſe, ut ipſe fatetur nondum viſi. Rogat ut perſuadeat ſummo Viro, ne dedignetur opinionem ſuam, aut revocare, aut valdè mollire in ſecunda parte: quod ni fiat, minatur ab omnibus J.C. & Demagogis, velut ſigno dato ſcripta in contrarium. Nicol. Heinſius nuper hic fuit, & valde conqueſtus eſt de ſilentio Iſaaci tui. Eum ſaluto, & graviſſimam matronam tuam, filióſque & filiam, mera parentum vota, & gaudia. Iterum vale. Scripſi raptiſſimè expectante latore.

CCLXVII.

Clariſſimo, Doctiſſimoque Viro Domino Gerhardo Johanni Voſſio, *Fautori meo.*

Clariſſime Vir, Fautor, & Amice, fideliſſimâ gratiâ Conjunctiſſime,

SAxonem meum Grammaticum, nil niſi faventem exſpectare Typographum, ultimis ad te Literis meis ſignificavi, quas Mercatori cuidam noſtrati, ad vos proficiſcenti, ſuperioris anni Autumno, me dediſſe memini. Vehementer ſcire diſcupio, num apud vos reperiatur propitius, & velut è machinâ Jupiter, qui florentiſſimi hujus ſcriptoris, editionem in ſe ſuſcipere dignetur. Cujus rei te diligentem ſpero indagatorem fore, imò ſuaſorem, & impulſorem. Et ſi quid tuâ ope, atque conſilio efficere poteris, quæſo te, per hunc ipſum internuntium certiorem me facias. Interea verò dum lætâ ſpe ſolor, atque ſuſtento animum meum, ſententias quaſdam, ex Quinctiliani inſtitutionibus Oratoriis excerptas, ad te tranſmitto: enixè abs te contendens, ut ſi bono publico id fieri poſſe exiſtimes, Typographo alicui des quamprimùm imprimendas. Ego laboris nullam poſtulo mercedem aliam quàm viginti, aut ſummùm triginta exemplaria. Pervelim autem typis nitidiſſimis, & quidem majuſculis, quicquid hoc eſt opellæ, prodeat & formâ portabili; quâ ferè ſolent lucem aſpicere hæ ſtudiorum minutiæ. Imprimis te per amicitiam noſtram oro, atque obſecro,ut totum hunc libellum, à capite ad calcem ſedulò perlegas, videaſque ne quid ſit, quod exiſtimationem meam lædat, aut nomini meo maculam aſpergat: & ſimul des operam, ut voto noſtro ſatisfiat, hoc eſt, ut præſens hic Tabellarius, propediem σὺν Θεῷ, redux, ad nos aliquot exemplaria referat. Hac in parte, rem feceris mihi longè gratiſſimam, quam ego viciſſim, omni ſtudiorum genere demereri conabor. Tractatum tuum de Idololatriæ origine, juxta ac filii tui Scylacem, & Velleium Paterculum, avidè deſidero. Vale, Vir præſtantiſſi- Belgii decus, deliciæ Muſarum, & me ſolito amore, ac favore proſequere.

Soræ a. d. xiv. Maii, CIↃ IↃC XXXVIII. *Obſervantiſſimus tui,*

Steph. Johan. Stephanius.

CCLXVIII.

Gerardo Johanni Voſſio, *Excellentiſſimo Viro,* Steph. Joh. Steph. S. *P. D.*

Clariſſime Vir, corculum Muſarum, deliciæ & decus Reipublicæ Literariæ.

LIteras tuas Amſtelodami xvi. Calend. Aprilis ſcriptas, tandem accepi, ad diem Maii xx. ſtylo vetere. Eas ſtatim ad os & pectus appreſſi; cum intimo voto, ut te tam charum mihi caput, eundem in modum complecti poſſem. Nullum ſanè verbum, in iſtis literis fuit, non plenum humanitatis, officii, benevolentiæ. Et non ſine ſumma voluptate ſentio vivere, etiamnum in animo tuo, ſcintillas veteris erga me amoris tui: quas utinam nulla unquam extinguat dies! Quod me attinet, non poſſum non tam impensè amantem me redamare, quamdiu animâ ſpirabo meâ. Summo equidem honori mihi erit, & apud vivos & poſteros, innotuiſſe me tanto viro, cui divina ſcripta æternam circumdederunt famam. Affectus quoque tui, luculentum hoc eſt indicium, quod Saxonis mei editionem, tam eſſe tibi curæ, & cordi eſſe patiaris; quâ tamen nunc ego te libero ſollicitudine. Generoſus etenim Præſes noſter, cui Deus æternum benedicat, ſumptus ſe hanc in rem liberaliter ſuppeditaturum promiſit. Itaque propediem ferrum ejus, quod dicitur, in igne erit, prælóque committam, ut primùm chartæ tantùm comparaverit ſibi Typographus, quantùm toti operi excudendo ſufficiat. Utinam fœlicibus prodeat

deat auspiciis! Fiduciâ etiam amicitiæ nostræ, nuper ad te transmisi, Florilegium Sententiarum M. Fabii Quintiliani, quas ut Elzeviriis, vel La Maire tuo, excudendas, maturè tradas, si modò dignæ sunt istæ minutiæ, quæ lucem aspiciant, omnibus abs te precibus contendo. Si tergiversentur illi, quomodo vix mihi persuadeo, agedum per Laurembergicum nostrum Autographum meum restituas. Tractatum tuum de Historicis Latinis, juxta ac Institutiones Grammaticas, quæso te, ornatâ veste munitas Bibliothecæ meæ, quæ avidè eos libros desiderat, transcribas. Rara etenim hic prostant exemplaria; Sed vide hominem exanguis frontis! Si pecco, fiduciâ amicitiæ nostræ pecco. Librum tuum de Idololatriæ origine, adhuc sub prælo sudare intellexi, ex literis tuis, ad Cl. Dom. Meursium, Collegam meum dilectissimum. Ubi Lucem viderit, unà cum Scylace & Velleio Paterculo, filiorum tuorum, mecum etiam exemplar communices, etiam atque etiam rogo. De obitu filiæ tuæ dulcissimæ, vel potius de funesto illo, quo periit, casu, posteaquam mihi renunciatum est, sanè quàm pro eo ac debui, graviter molestéque tuli; sed patienter ferendum est quod mutari non potest, & imprimis divinæ voluntati acquiescendum. Ego huic rei diutiùs immorari nolo, ne refricem dolorem tuum, & domesticum vulnus, sat inopinatum. Pauca hæc volante calamo exaranda duxi, ne ἀσύμβολος planè ad vos veniret Collega noster suavissimus D. Laurembergius. Amicissimam salutem ascribo uxori tuæ, & filiis.

Soræ, ad diem xxiv. Maii. stylo vet. 1638.

Tui observantissimus,

Steph. Johan. Stephanius.

CCLXIX.

Viro Maximo, Gerhardo Joanni Vossio, Johannes Fredericus Gronovius *salutem & observantiam.*

POst longum silentium, alloqui statui te, Vir clarissime, non quasi de observantia mea, sine isto officii genere, minus certum te arbitrarer: sed quia post aliquot dierum nimiam contentionem, ociari hodie, & salutare amicos constitueram. Scelus esset me ex consuetudine tua silendi, de sanctissimo verissimoque amore tuo erga me malè suspicari: cujus ea habeo, sensique πιμωσειδη, ut sive studia mea, sive vitæ rationes inspiciam, tantum tibi acceptum feram, quanto nunquam paria tecum, aut cum tuis facere quivero. Nec de meo in te animo ambigere te posse puto, quin ingratissimum bipedum me esse existimes, quod in tam probos mores, tam simplex, & venerandum senium non cadit. De meis nunc studiis pauca: quæ quidem tota in civili jure occupantur, quando hoc urgebant cognati, & hanc mihi unicam anchoram restare providebam. Itaque libris tuis rarò, nec nisi ex intervallo utor: nec enim unquam adeo in istud mare immergar, ut dulcium ante omnia Musarum, quas tanta ambitione procatus sum obliviscar. Epistolarum Casauboni opus ipsum absolutum est; in appendice nunc hæremus, cui si per me staret, non per moras Typographi, jamdudum Colophonem addidissemus: cupio enim nimis molestissimo labore levari, quum immenso temporis dispendio, fructu præ lectoribus quibuscumque exiguo, gloria ut in alieno opere nulla, hactenus exantlavimus. Ad Meursium τὸν πάνυ scripseram rogaveramque, ut à Casaubono ad se scriptas nobiscum communicaret. Ex literæ missæ ad Cracovium Agentem Ordinum, integrum annum in Dania peregrinatæ, vix tandem ad destinatas manus pervenerunt. Interea cùm tua comitate, Epistolas illas summi viri accepissemus, ante duos fere menses respondit Meursius, easdemque in fasciculum collectas, una misit. Egi igitur gratias illi, ut exemplar diatribæ Elzeviriis, uti poterat, curandum Soram dedi. Sed quoniam horum quoque fides suspecta sit mihi (certè cùm Brema ad Salmasium scripsissem, usus officio Bibliopolæ, qui meas ad illos miserat, responsum detinuerunt semestre integrum, & detinuissent diutius, aut perdidissent, nisi ipse in has oras profectus poposcissem) has scripsi, & alia via, si potest, per Blauwium velim quamprimum mitti; idque ut per filiorum aliquem mihi effectum dares, rogare ausus sum. Reverendus Rivetus sub incude habet Apologiam pro beata Virgine, in duas tributam partes: quarum prior historicam, quatenus vera sciri potest, & commentitiam de vita ejus persequitur. Posterior de cultu ejus aget. Heilersichius Buræ est cum Domina Principe, & illustrissimo Discipulo suo. Uxorem tuam, sanctissimam Matronam, & liberos omnes saluto officiosissime. Ad Isaacum scribam propediem. Est enim penes me Justinus, quem ille Peiraredo Comitem dederat,

cum fœnore conjecturarum ejus. Vale, Vir σιδηρέντερε, & me ama.

Hagæ, ad diem, Prid. Calend. Sextil. Anno cIↄ Iↄ c xxxviii.

CCLXX.

Clarissimo Viro Gerhardo Johanni Vossio *S. P.*

Vir Clarissime,

CUrtium ad te mitto, & in eum meas notas, de quibus ut ingenuè fatear, judicium Poetæ in partes vocare liceat:

Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala plura,
Qui legis hæc, aliter non fit, amice, liber.

In re ardua, etiam citra operis effectionem, honestus conatus, bonis haut improbari solet. Si Deus vitam & vires dederit, quod nunc minus limatum, ut iterata editio, (modo eam sperare liceat) ac dies posterior, prioris magister sarciat, operam dabo. Libelli quidem mei indignè ab homine, cæterarum rerum omnium, nisi lucri incurioso habiti sunt, ita ut pudeat me editionis. Omnia scatent mendis. Et aliquem ex malignitate inseruisse credidissem, nisi hominis (Jacobum Marci à me significari scis) supinam negligentiam perspectam haberem. Altera editio σὺν Θεῷ, emendatior & acutior prodibit. Ut autem summæ tuæ eruditioni semper assurgo, ita tuum de notis meis in Curtium expecto judicium, cui lubens acquiescam. Ut aliquid in Curtium commentarer, post alios, Superiorum jussa, & hujus loci juvenum desiderium urserunt; quorum etiam captui, non eruditis hæc scripsi. Quid tuæ Musæ, jam nobis parent, unicè scire aveo. Si me responso dignaberis, harum lator Daniel Jonæ juvenis eruditus, ex fide curabit. Vale, virorum eruditissime, & me amare perge.

Upsaliæ, a. d. xvii. Augusti, cIↄ Iↄc xxxviii.

Tibi addictus,

Johannes Loccenius.

CCLXXI.

Admodum Reverendo Viro Gerhardo Vossio *Ecclesiæ Cantuariensis Canonico, & Chronologiæ in Amstelred. Gymnasio Professori.*

Clarissime Vir,

NOn opinor excidisse tibi preces meas, quas pro amico meo, viro spectabili & summè erudito, nuper interposui, de Literis, ad Grotium incomparabilem, amicum tuum, tuo nomine perferendis. Arbitratur ille hac ratione, viam sibi muniri posse, ad amicitiam summi viri, qui præter mortales cæteros plurimum tibi defert. Nisi scirem memoriam tuam bene faciendi tenacissimam esse, plura conjungerem ad impetrandum ab humanitate tua hoc officium. Nam & de doctrina, & cæteris virtutibus familiaris mei, dissererem aliqua, & quam nos ambos, tibi devincturus sis, ostenderem. Sed sufficit tui te promissi admonere, quod noles evanescere; quandoquidem deserere mores tuos non potes. Multum augebis beneficium tuum, Vir maxime, si id sine mora præstiteris. Cùm enim itineris ratio ipsum festinare jubeat, omnia quæ tardare illud possunt noxia erunt. Fœlicissimè vale, Vir incomparabilis, & meæ confidentiæ ignosce.

Ultrajecti 29. Augusti, 1638.

Tuus omni studio,

Vincentius Fabricius.

CCLXXII.

Venerandissime Vir,

SI negligentiam officii mei excusare apud te cœpero, vereor ne rationes meæ omnes quæ te ab his illiteratissimis hactenus liberarunt, unica illa ratione maximorum tuorum erga me meritorum vincantur. Quanquam enim fatear me pepercisse summis occupationibus, quibus dies noctésque jugiter obrueris; æquissimo dolori, cui ob amissam incomparabilem filiam parentis affectu indulges: non tamen debuissem te, mea gratitudine, infinita hac cunctatione fraudare. Interea id tibi interposita fide spondere possum affectum gratámque memoriam quam stylo

stylo aut non expressi aut usquequaque non potui, animo verbisque hactenus fuisse prosecutum, atque imposterum novis incrementis auctorum. Humanissima enim tua, triennii quasi, conversatio, liberrimus ad tua omnia accessus, & quod maxime veneror, diligens eruditissimaque informatio, omnes gratitudinis species me excogitare experiri jubet. Ut si ego gratæ mentis tantum testimonium dare possem, quantum tu summi affectus, Apollineo tuo judicio, quo me ut audio coram aliis ornas. Prædicarem me fœlicem quod condignas gratias referre scirem, quemadmodum te dignissimum qui ita multorum gratias mereare. Vulnus, clarissime Vir, quod tibi filiæ lectissimæ mors inflixit, & quidem variis nominibus nimis grave, hac epistola non refricarem, nisi & defunctæ magnæ virtutes & tuus amor à me quoque testem aliquem doloris exigerent. Nam quemadmodum ipsa propter tot in ea virtutes, quibus omnibus notabilis atque exemplar erat, meritò à me laudari debet: ita tu privato nomine profecto mereris ut acerbissimum hunc casum tanquam immaturum in sinu tuo defleam. Sed quid ego tam gloriosam memoriam exili hac charta, quæ dignas laudes non capit, prosequar; cui si par essem maximum æternitatis monumentum vellem erigere? quid te in memoriam gravissimi luctus reducam, cui præstaret ut solatia adhiberem & tanto dolori paria? Reverentia mea erga mortuam hanc recordationem ejus expressit. Sublimis tuus animus tam sapientiæ præceptis quam altero domestico casu antea instructus mea solatia tanquam minora supprimit. Quinetiam domi præter tot egregios filios filiam solatio habes, ex qua id adhuc sperare potes quod gravissimus casus, humanus tamen tibi in altera præripuit, cui quoque ego opto, ut sorori virtutibus par, fato felicior sit. Porro quæ hucusque tuis tanquam meis exolvi, ea nunc verè meis dabo, quo si calculo tuo facta mea probaveris, persuadeam mihi nihil me egisse aut deinceps acturum cui non sua ratio constet. Vitam quam per annum quietam in patria vixi placuit tandem hac peregrinatione mutare, ut & studia hac velut cote acuantur, & ætas his laboribus ad majores præparetur. Post Angliam ubi jam trimestre transegi propediem Gallias invisam, & illis tuum Grotium; tuum malo dicere, quanquam & patriæ meæ sit, quia mihi de ejus benevolentia vestræ amicitiæ nomine promittam. Potes etiam tu data occasione tua commendatione eandem pro me parare: si modo hac mea petitione tantum à te qui plura quoque soles amicis indulgere, possum impetrare. Ex Galliis dein quem locum meæ peregrinationi ulterius destinem certius cognosces, cum nihil tam flagranter cupiam quam habere te & concium & rectorem eorum quæ à me laudabiliter suscipiantur. Postremum, Vir clarissime, tu ne desinas eadem constantia qua ego te venerari, tuo vicissim affectu me complecti, ne aut ego hoc desideratissimo paratoque amoris præmio frustrer, aut tu videaris meum cultum non putare tanti. Vale.

Tuus, tuique

Lond. xx. Dec. ↄIↄ Iↄ C XXXVII. *observantissimus,*

Laurentius Skytte.

CCLXXIII.

AFfectus in te, meus ex Arte Historica tua genitus, primævos emisit vagitus in Patria; nutritus est Romæ ex opere itidem tuo de Historicis Græcis; grandior demum factus est in Hispania ex altero quod in lucem dedisti de Historicis Latinis. Tandem nunc properat in sinum tuum, evolassetque antea, ut hoc qualecunque obsequii, & venerationis specimen præberet assiduis laboribus tuis, floridiori Doctrina, & eruditione multijuga refertis. Sed vacuis manibus non est ausus properare. At quamvis propria ad hoc temporis non possit afferre, aliena tibi tamen dare non reformidat: à præfationibus, quas ad Lectores summa humanitate, & modestia tua in vestibulo operis ejusdem de Historicis Latinis præfixisti, invitatus. Mitto tibi igitur quatuor antiquos Chronologos, scilicet Herempertum Longobardum, Lupum Protespatham, Anonymum Cassinensem, & Falconem Beneventanum ab Antonio Caracciolo Clerico Regulari Viro Ill. & omnibus numeris absoluto in lucem emissos: & Epitomen orientalis & occidentalis Bibliothecæ, hoc est, Elenchum Scriptorum ferè omnium, qui de novo Orbe historicè scripserunt usque ad annum M DC XXIX. Hispano Idiomate pro tempore consarcinatum ab Antonio de Leon excellentis ingenii Viro, & in rerum Indicarum notitia, eruditione magna ornato: quam plane præstat in multis quidem operibus, quæ si lucem aspicient, argumentorum, materiarumque novitate, ac excellentia, omnibus

bus certa probabuntur, auctoritateq; apud omnes valebunt; ac ætatem nostram ornabunt profectò, Indicasque regiones, & res oculis omnium aperient. Sed ejus potissimum doctrina, & multijuga Lectio in Bibliotheca & de Scriptoribus Indiarum elucet; quæ adhuc inedita, ducenta & amplius folia complectitur. In ea enim quid egregie scriptum docet, quid falsè rejicit, quid apocryphe monet, & omnia demum in sani judicii sui trutina expendit. Quod pariter egregie quidem, & peraccurate agit singulari ingenii acrimonia, Ibericorum Literatorum decus, & Amicorum suorum delicium V. C. Thomas Tomagus de Vargas Toletanus Historiographus Regius Castellæ, & Indiarum primarius in MS. Catalogo propediem edendo, quem de Scriptoribus Hispanis materno idiomate exaravit.

Chronologi igitur prædicti, & qui in præcitata Epitome orientalis, & occidentalis Bibliothecæ (quiqui modo sint) recensentur, tui exercitus Latinorum Historicorum signa augere poterunt. Augebunt & ducenti ferè Historici Latini, & Græci aliqui, à me inter legendum observati, quos in schedas relatos habeo; tibiq; eos polliceor, & dabo si Appendicem novam, vel secundam cogitas editionem. Quamq; multi, & major ferè eorum pars cum vestibus aliis, quàm propriis nominibus inducti, imò & omni alio prorsus, sive ornatu, sive notitia, etiam temporis in quo peculiariter floruere, destituti. Ita enim extra proprium solum, imo in extraneo, jam Latinam Linguam non minus quam omnem aliam, quæ materna non sit minus amantes, nudi, & vagantes sunt à me deprehensi. Patriam, si post septennem peregrinationem quam ago cum Illustriss. & Reverendiss. D. D. Laurentio Campegio Senogalliense Episcopo, & Comite Serenissi. D. N. Domini Urbani Papæ VIII, & Sanctæ sedis Apostolicæ in his Hispaniarum Regnis cum potestate Legati de Latere Nuncio, cui à secretis famulantes undevigesimum jam annum calcamus, incolumiter nobis repetere D. O. M. concedet; fortunâ si non comptos, ac perornatos, saltem non adeo nudos eos tibi proferam, nec desperandum, comites alios sibi adscituros. Utinam & majores symbolas vigiliis tuis conferre valerem, non renuerem quidem; sed me summa hilaritate id facturum compertum habere potes. Is est amor in te meus; inque maxime proficuos labores tuos de Republica Literaria, sed summo loco de Historica bene merentes, cui facem addidisti diligentia, & eruditione tua, imo oculos efformasti. Unam cætera opera tua, scilicet, Partitiones & Institutiones Oratorias; de Rhetoricis Græcis, itemque de Latinis, & de Historicis antiquis; de Anonymis Vitarum Scriptoribus; & res gestas omnis ævi abs te digestas mihi videre contigisset; in omnibus summam doctrinam tuam contemplari mihi licuisset; & fortè symbolulas aliquas conferre non desperassem; id profectò minimè præteribo, si ullo unquam tempore ad manus meas devenient.

Vitam & miracula Sancti Demetrii Martyris Thessalonicensis Græciæ Procos. ego scripturus, ut habebis ex adjuncto folio typis dato, undequaque monumenta ad opus conquiro. Inter cæteros autores, qui hucusque mihi in manus inciderunt, unus Demetrius est Chrysoloras, Thessalonicensis, ut conjicio ex Panegyrico ab eodem scripto, in magnum hunc Martyrem, ejusque unguentum. Sed quo tempore floruerit, quod summopere noscere cupio, me latet adhuc. Septem alios reliquit Panegyricos, sive Homilias, ut ex codicibus Vaticano, & Regio in Bibliotheca Monasterii S. Laurentii in Escuriali apparet; suntque de Transfiguratione D. N. Jesu, &c. De sancto ejus sepulchro; in sanctam Resurrectionem; in Annunciationem Deiparæ, & semper V. Mariæ; in Dormitionem ejus; de Domini nostri nativitate; & gratiarum actio ad sanctissimam Deiparam. In Regio autem codice additur alius sub nomine ipsius ad Pulicem, quem exscribendum curavi. Addo insuper Indicem Manuscriptorum Græcorum & Latinorum de Sancto prædicto apud me, vel re ipsa, vel notitia tenus existentium; teque perenixè rogo, ut si quid de Demetrio Chrysolora præfato innotuerit, & ubi cæteri qui desunt Autores reperiri possent; & an fortè aliquis istic in Græcis codicibus Bibliothecæ Theodori Doulæ, quos secum è Græcia advexit Georgius frater ejus latitet, mihi indicare ne graveris. Officia enim quæcunq; tua in his, summi beneficii loco adscribam. Spero equidem, ac consequar, ut te de me optime meritum esse jure læteris, officiaq; tua in hominem nullo non tempore memorem, gratæque referendæ studiosum sentias.

Sanctæ Syncleticæ vitam quam Divus Athanasius Episcopus Alexandrinus scripsit, & Baronius in suis Annotationibus ad Martyrologium Romanum sub die v. Januarii, deperditum non sine gravi totius orbis Christiani jactura deplorabat, in tene-

bris

bris jacentem à blattis & tineis subtraxi, ac describendum curavi è Græco Codice Regio, adeo pervetusto, ut jure credatur annis mille senior, & forte ætatis ipsiusmet Autoris. Dignum Athanasio opus, & verè genuinum ejus, ut tu in Græcis eruditissimus spero cognosces. Et typus vitæ asceticæ, & norma ad perfectionis viam. Delituit hucusque sub nomine vitæ Sanctæ Theclæ. Titulus enim operis ejusdem corruptus erat, & in limine ejus, & in Indice Bibliothecæ Regiæ prædictæ, quem Guilielmus Lindanus eques Ruremondensis legerat, & tali pacto de eo notitiam attulerat Baronio, qui postea ex iis in Annotationibus suis ad Martyrologium Romanum sub die xxiii. Septembris asseruit Divum Athanasium S. Theclæ vitam scripsisse, ut ad eandem vitam Sanctæ Syncleticæ fusius demonstro in Prolegomenis meis, quibus, & notis eam exorno, & propediem publici juris faciam. Folia communia quatuordecim Græcus textus complectitur, totidem Latine factus à Davide Colvillo Scoto, omnia denique erunt quadraginta plus minus. Onus eam excudendi si Typographus aliquis in se suscipere vellet, libenter illi traderem, si pecuniæ aliquæ summam, & exemplarium certum numerum inter amicos dividendum conferat; quam tamen pecuniam non accipiam, sed tot libros quot eorum pretium conventæ summam implebit. De his si cum Typographo amico, sive Lugduni Batavorum, sive Amstelodami, sive alibi tractari posset, & scire quicquid in hoc certo stabilire liceret, me tibi devinctissimum fassurum pro comperto habeas. Iis enim intellectis quid expediet constituam. Fortè B. Antonii quoque vitam dabo, eodem Divo Athanasio Autore, & pristino genuinoq; nitori, ac splendori restitutam; unde nonnulla ei erepta & fraudata liquido constabit ex collatione ejusdem vitæ, quam David Hoeschelius è Codice Boico edidit anno M DC XI; cum quatuor antiquissimis exemplaribus Bibliothecæ Regiæ Monasterii prædicti, quorum unus non solum ætatis illius, sed peculiari ipsiusmet Athanasii scriptione, vel saltem ejus Amanuensis exaratus, ut piæ memoriæ Antonius Mauritius Monachus Hieronimyanus, eruditus, & cordatissimus vir, arctissimo necessitudinis vinculo mihi conjunctus, eidem Regiæ Bibliothecæ Præfectus, ac Monasterii prior, ex clarissim. spectatissimorumq, virorum in iis autoritate, opinabatur. Modestiæ enim summæ B. Athanasii tribuitur, autoris nomen in inscriptione desiderari, cujus in aliis tribus honorificentissimo sanctitatis titulo mentio habetur. Sed quia legi lib. 4. c. xiii. de Historicis Græcis, te in dubium revocare opus hoc genuinum esse B. Athanasii, ego (humanitate tua fretus, quod perenixè abs te flagito) desperare non audeo te probaturum mihi aperte, quibus sententia tua nitatur rationibus; ut si quando vita hæc per me edatur, ut dixi, eas producere possim, dum necessario mihi de his aliqua libanda erunt. Interim te etiam atque etiam oro, ut neminem atque me habere credas, vel firmioris in te animi, vel præclarioris in te benevolentiæ; quæ etiam ad præstantis ingenii adolescentem D. Matthæum, cæterosque filios tuos jam nunc prolatari incipit; eamque quibuscunque potero officiis, ac studiis illis semper probabo, & quia virtutibus illos perornatos audio, & quia tuos. Ratio enim hæc tantummodo ad illos per diligendos me semper alliceret; facieto, qui ab omnibus in oculis ferantur. Ea ornamentorum est præstantis animi tui vis; ea laborum, ac vigiliarum tuarum apud philaretos autoritas. Salvere igitur ipsos meo nomine jube, & cura, ut perpetuo eorum unicuique, ut tibimetipsi, me addictissimum credant. D. O. M. tibi cum renati anni principio perennes, felicitates auspicari, & ea possidenda, ac tenenda concedat; quæ tuo, familiæ tuæ, publicæ rei literariæ, & amicorum tuorum commodo, ornamento, & jucunditati, vitam tuam adeo incolumem, longævam, ac in utroque homine beatam efficiat, ut nulla magis. Ita optat, ita vovet intimo cordis affectu ex merito, & Justitia.

Mantuæ Carpetanorum, v. Id. Jan. MDCXXXIX.

Servus tuus studiosissimus,

Laurentius Coccus.

CCLXXIV.

Eximio Viro Gerhardo Joanni Vossio, *Historiarum Professori dignissimo.*

Vir Incomparabilis,

Poematum meorum exemplar ad te mitto; ineptissimum libellum, & qui de authoris infelicitate prolixè testatur. Agnosces te, cùm de rebus omnibus incorruptè, & divinum in modum, judicare soleas, de me saltem parùm accuratas hactenus sententias dixisse. Quæ enim ipse tecum sentire, aliisque magnificè de meis studiis

ſtudiis promittere conſuevisti, in hoc opuſculo planè nulla apparent. Nunquam ineptè æſtimare ingenia ſoles; utique, in me uno falſus es. Itaque opinor jam nolles, perfectam editionem, cujus me propemodùm ſuppudere cœpit; & jam te laboris ſumpti, dum hactenus, maximo ſtudio editionem promoveo, quemadmodum me conſilii pœnitet. Sed memineris ad hebetudinem ingenii mei, acceſſiſſe, fortunæ vitæque varietatem. Quæ me tot annos hinc inde jactatum, & alia omnia diu potiùs conantem, ſi qui eſſent, ardoris poëtici igniculos bona fide colligere vetuit. Diverſis enim agitationibus diſperſi, antequam ſolida aliqua flamma fieret, evanuerunt. Atque hoc quoque narratis amicis tuis, ut non tam in judicando deceptum, quàm tantam meam calamitatem proſpicere non potuiſſe ſentiant. Animadverto quoque præterea, quàm propè abſim à peccato, qui aliqua opuſculi parte, clariſſimo nomini tuo inſcripta, quaſi vili quadam commiſſione, obſoleſacere te audio. Sed vulnerata jam cauſa, non alibi præſentius remedium, quam in incomparabili tua æquanimitate invenero. Vale, Vir maximè, & ſummam tuam benevolentiam mihi perpetuam eſſe patere.

Tui obſequentiſſimus,

Vincentius Fabricius.

Ultraj. x *Kal. Januar. Anni* cIↄ Iↄc xxxix. *Quem tibi & clariſſimæ familiæ tuæ, fœliciter evenire opto, voveoque.*

CCLXXV.

Viro maximo Gerhardo Johan. Voſſio, Johannes Freder. Gronovius *S. P. D.*

EN tibi, Vir venerande, obſervationes noſtras, hoc eſt, vitrea fracta, & ſomniorum interpretamenta. Quarum etſi ea eſt indoles, ut exerſerit potius domo tua, & tot oculos, aureſque eruditas ſubterfugerent: tamen quia id poſſe deſperant, veniunt ultrò, & plauſum ſuum, ſive benignus is ſit, ſive Eumolpianus, & ſolitus auſpicantur. Adde quod bona pars muneris tui eſt, & luculentiſſimæ Bibliothecæ debetur: abſque qua fuiſſet, nunquam ad eas, κατ' ὄναρ, adſpiraſſemus. Si beneficium optimè intelligit, qui dedit, te ergo nemo verior arbiter, utrum nos prudenter an ſecus, eo ſimus uſi. Sane majore ingenio, doctrinâque, ac ego homines, quales vel adoleſcentes tui, majora eruere potuiſſent. Neque tamen ſpernenda omnino ſunt levia, & aliquam laudem nanciſcitur, qui ea colligit, etiam ideo, quod illi ſe dignis intenti hæc lubentius prætereunt, certè non ſubtiliter conſectantur. Vidiſti olim aliquas; ſed acceſſit nunc nova veſtis, & deſcriptio tota immutata eſt; multa quoque ſuperflua reciſa: brevitati quippe in proponendis ſingulis ſtuduimus, ut gratiam quæ ipſis deerat, ubertate, & copia mererentur. At non potuit adhiberi omnibus, ea meditationis, ut ſic dicam, coctura, & maturitas, quam in nonnullis pro captu, & modulo noſtro apparere putamus, cum præſertim liber tertius inopinanti, dum operæ exercentur, ſeligendus, & dirigendus fuerit. Hos morbos vitiaque, ex edicto Ædilium palam recte apud te pronuntio: ut ſiquidem indignum cenſeatur munus hoc quod offerretur tibi, ſine fraude tamen ac ſimpliciter egiſſe videamur; ſin placuerit, id bonitati magis tuæ, quam ipſius merito acceptum feramus. Vale, ac ſalve, Vir maxime, cum graviſſima Matrona, uxore tua, liberiſque, & me amare perge.

Dabam Hagæ, a. d. xiii. *Kal. Feb.* cIↄ Iↄ c xxxix.

CCLXXVI.

Salutem in Christo.

Vir eximie,

BInas à te accepi Literas. Diu hæſerunt apud me quaſi mutum & nihil reſpondentem. Harum priores ad me datæ ſunt pridie Kalend. Octob. 1637. Poſteriores vero 12. Kalend. Auguſti, 1638. Puderet me certe tanti ſilentii tali amico, niſi ſatis tibi nimium mihi nota eſſent inteſtina pericula (pene jam bella) quibus laboramus. Cauſa horum malorum è ſcandalo accepto, ſed non dato, prorupit, ſed cum gravi ſcandalo dato Religioni reformatæ, quæ apud multos Scotorum (in tenebris illiteratorum illiberaliter verſantes) didicit contra Regem ſuum arma ſumere & aſſumpta defendere. Spero meliora, ſed vix habeo quod promittam.

Nolo particularia Literarum veſtrarum examinare, non ſolum quia non datur otium, ſed quia negotia cum tempore utplurimum aut variantur aut finiantur. Præcipuè

cipuè post tam longa intervalla, quibus necessitate pene cogente prorsus silui. Spero tamen uxorem tuam, è longo illo quem meministi morbo liberatam.

Quod verò tunc me impellit te Vir litteratissime & otia tua si quæ habes interpellare hoc est: Voluit Rex serenissimus (i. e. apud me jussit) ut scripta quædam mea non tamen sub nomine meo tunc edita contra Fisherum Jesuitam iterum prelo & sub nomine proprio committerem. Interim scripsit contra illa mea Jesuita A. C. Fisherus ipse, an alius nescio. Multa impedierunt quo minus illi possem respondere; præcipuè verò multiplicitas negotiorum quibus quotide fatigatus & qualibet fere horulâ avocatus fui, me penitus ineptum reddidit huic operi. Sed instititit Rex serenissimus; ego obtempero; & sine læsione octavi præcepti temporis quædam fragmenta furatus sum, & lucubrationes meas quales quales sint perfeci, & in lucem edidi. Nolui te hoc ignorare, & libellum tibi misissem nisi quod Anglico idiomate conscriptum tibi prorsus inutilem fore putarem. Sed audio ita quibusdam hic placuisse, ut in se suscipiant è malo Anglico bonum Latinum facere, saltem quod ad Phrasin attinet. Nam aliter quid poterit à me jam sene & per annos totos duodecim ad minimum à libris literisque avulsum expectari. Quamprimum liber iste meus utcunque imperfectus Latine loqui didicerit, tibi exemplar mittam, & acerrimo judicii tui acumini subdam, libentius à te amico auditurus in quibus erravi, quàm ab inimicis apud quos utriusque factionis scio decretum esse non parcere. Vivas, valeasque, & me, ut soles, ames, & contra malevolos Orationibus tuis quoties coram Altari Dei & Christi nostri sis devolutus, tutum præstes

Dat. ex Ædib. Lambethan. pridie Cal:n. Mart. 1639.

Tibi tuisq; amicissimum,

W. Cant.

CCLXXVII.

Excellentissimo Viro Ger. Jo. Vossio, Stephanus Joh. Stephanius *S. P. D.*

QUod binis jam literis tuis nihil planè responsi loco reposuerim, veniam à te magis exposcere, quam excusationem aliquam, intermisso officio prætexere paratus sum. Imprimis tibi, maxime Virorum, uberrimas debeo gratias, de singulari diligentia tua, quam in Saxone meo isthic edendo hactenus adhibuisse, te postremis tuis significasti. Demirari satis nequeo, quo facto fiat, quod florentissimus hic scriptor, Typographorum vestratium favorem, quem tantopere ambiit, nondum exorare potuerit: præsertim tua commendatione accedente, quæ nihil non persuadere ipsis meritò debuisset. Hac itaque spe fallus, ac fraudatus, consilium cepi, vel te ipso suasore, & Authore, Magnates hujus regni subinde solicitare, ut honestum propositum meum, suâ munificentiâ juvent, ac provehant. Quæ res etsi moram nonnullam injicit expectationi, Doctorum virorum, quorum in animis spem satis amplam, de meis in tantum Historicum notis, ac observationibus, jamdudum concitavi; prodent tamen, plurimumque momenti adferet, ad augenda, & accuratius expendenda, conjectanea nostra, quæ nondum ultimam receperunt manum. Florilegio meo Fabiano quid contigerit, edoceas me velim. Si & hac in parte, operam suam mihi denegaverint Typographi, fac ad me redeat, primâ quâque occasione. Meæ posthae lucubrationes, quas non paucas affectas habeo, longum, imo ultimum vale, Belgio vestro, se dicturas cum indignatione minantur. Opus tuum de Gentium Theologia, & Christianorum Physiologia, prorsus absolutum jam esse, ut nullus dubito, ita exemplum ejus avidè desidero. Tuum est me voti damnare, fidemque tuam apud me liberare, quam antehac non semel ultrò dedisti. Cl. D. Meursius noster, proh dolor! ad desperationem usq; Medicorum decumbit. Stillicidio urinæ laborat, quod plurimum puris admixtum habet. Ulcus in vesica enatum hariolantur. Deus Opt. Max. pristinæ sanitati restituat, diuque nobis, incolumem, florentemque servet optimum hunc virum, & de Republica literariâ tam præclare meritum! In quo voto finio, teque charum caput, divinæ protectioni seriò commendatum salvere jubeo, atque ex animo exopto. Officiosissimis te verbis ut resalutarem, rogarunt virorum par incomparabile, D. D. Christianus Matthias, & Johannes Laurembergius; hic famâ eruditionis, & longâ familiaritate tibi notus, ille inter ornamenta seculi numerandus, & recentioris tibi amicitiæ vinculo conjunctus. Vale, decus Belgii. De cætero, ut propensum illum affectum in me tuum, quem tot tamque luculentis indiciis expertus sum, perpetu-

um,

um, atque constantem conserves rogo, atque obsecro.

Soræ, a. d. v. Mart. cIↃ IↃC XXXIX. *Observantissimus tui,*

Steph. Joh. Stephanius.

CCLXXVIII.

Viro Celeberrimo D. Gerhardo Joanni Vossio, *Historiarum Professori* S. P.

Amsterdam.

UT fœliciter cum bono Deo ad meos redii; ea sedulo mecum ruminare cœpi, quæ & commissa accepissem, & quorum me maximè recordari deceret. Tu, Vir Clarissime, tuaq; dicta, & facta, cum primis obveniebant. Nempe qui me humaniore benevolentiâ, te accepisset, vix meminisse quemquam poteram. Singula percensere nihil attinet. Hoc saltem profiteor, tantum tibi obstrictum me agnoscere; ut vehementer viribus meis diffidam, sintne ullæ aliquando in me reperiendæ, quibus utcumque grati animi signum dare valeam. Si quas tamen Deus suffecerit, tibi tuisque lubens, meritoque dico. Cæterum Clariss. nostris D. D. Buxtorfio, & Lucio, salutem tuo nomine diligenter (ut par erat) nuntiavi: quorum ille jamdudum aliquas tibi destinasse se, significabat. Isti autem alteri, maximâ tecum communicandi, injecta est cupiditas. Itaque à me postulavit, te ut ipsius nomine peramanter, ac officiosè resalutarem. Tum quodnam tuum de Historia Ecclesiastica propositum rogarem. Narravi enim illi, quæ tecum de Centuriis Magdeburgensibus collocutus fuerim. Inter alia; tibi hucusque latuisse, eas Basileæ, operâ ipsius D. Lucii, recusas, ac tribus Tomis distinctas prodiisse. Tibi item animi fuisse, tuis cum notis easdem emittere; postea eam curam certis de causis deposuisse. Porro, tibi etiam indicasse; ipsum D. Lucium, reliquas Centurias addere constituisse; meque ad hoc, quæ ex Antonini tertia parte haberi potuerint, excerpta illi tradidisse. Hortatus itaque me est, ut de hoc ipsius instituto denuo ad te scriberem; ac quodnam esset tuum ea de re consilium expeterem. Nam seculum illud decimum quartum, in quo desiere Centuriatores, adeo jejunum à nobis deprehensum est, ut post Occam, vix secundum inveniamus, ex quo, quæ Ecclesiasticam doctrinam concernunt excerpamus. Novimus Wiclefi esse ea tempora: verùm cùm ne in ipsa quidem Angliâ, quidquam nuper de illo, sive indagare, sive corrosare quiverim; quid deinceps speremus incertum est. Relatum fuit ibi terrarum, à præclaræ eruditionis Theologo; Anglum aliquem, qui hodieque in vivis, universam Wiclefi historiam conscripsisse, sed vernaculâ, neque tamen illum hactenus, abs Typographis, editionem impetrare potuisse. Quod si Clariss. Vir, tuas aliquas notas, in dictas illas Centurias, aut concinnatas habeas, aut concinnare velles; equidem non solum rem præstares omnibus historiæ Ecclesiasticæ studiosis gratissimam; quippe, qui norunt, quantum tibi, tùm in Theologia, tùm Historiâ, universa Respublica Christiana, ac literaria, tuo merito deferat: sed & si illasdem ad nos permittere tibi videretur, omnino daturi essemus operam, ut Appendicis in modum, fideliter præcedentibus tomis annecterentur. Præter ista, percipere etiam te optârim: ubi, & quando, & quo ordine, in lucem prodierint, Excellentiss. D. Salmasii, de Ecclesiis Suburbicariis libri? Nam ab eo tempore, quo mihi Heroem illum, ejusq; scripta tantoperè commendasti; sedulò investigare utrumq; sategi. Alterum processit. Nam Lugduni Batavorum, alloquium, aut potius colloquium, ad unam atque alteram horam, summa ejus humanitas mihi indulsit. Inde desiderium operum ipsius multo intensius me incessit. Lugduni frustratus aliis, quàm quæ ibidem impressa essent, (ut Lib. de usuris) pro cæteris, Lutetiam sum remissus, ubi primitus procusa fuissent. Eo postquam venissem, De Ecclesiis Suburbicariis, præter Eucharisticon ad Sirmondum, nil aut exhibere, aut indicare poterant. In hoc Eucharistico, deprehendo mentionem Epistolæ, ad amicum, Censuræ, & aliorum, quorum nunc memoriam non recordor: libro autem ad amicum amisso, revidere nequeo. Itaque nisi suggeras editionis cujusque locum, & Typographum; ubi inquiram? Invitus posthac carebo istis. Nostris omnino omnibus, & Bibliopolis, & aliis magnum Salmasii nomen inauditum: nisi uni, qui recenter Lugduno vestro rediit. Tandem obnixè rogo, Clariss. D. Barlæum, vicinum tuum, haud gravatim meo nomine plurima salute impertias: ejus præsepe Christi, abs te mihi indigitatum, tandem Hagæ Com. inveni. Magis nunc cupio, & alia ejusdem inspicere opera. Illud præsertim, quod deprædicas Grammaticæ tuæ, lib. 1. cap. 3. fine. Nescio tamen, Typisne descri-

descriptus, & publicatus, huc usque fuerit. Saluto familiam tuam dilectissimam, ac nominatim in ea, D. D. Matthæum, & Gerhardum, (si probè recordor nominum) filios tuos; quibus mea officia promptissima offero. Si tamen quid reliquum habeam, quod tibi, tuisque offeram, ac non verius debeam; sum enim, maneoque,

Basil. nonis Mar. ciↄ Iↄc xxxix, *Tibi, Vir celeberrime,*

tuisq; cultu, ac officiis,

addictissimus,

Joan. Rodolphus Wettstein. B.

CCLXXIX.

Viro Clarissimo Gerhardo Joanni Vossio, *in Academia Lugduno Batava Professori dignissimo* S. P.

JAM vir es, mi optime Clarissimeque Vossi, qui rogatus à me, ut ad illustrationem Idoli Vandalorum, quod illis tricipiti vertice, Trigla dictum, locum mihi & verba Eustathii, qui ad manus non est, suggereres, quod is Dianam etiam Triglam nuncupatam, ut volunt, asseruerit; tu non modò Eustathium, sed & plures adducis, qui Dianam Tricipitem describunt. Quibus, (ut sunt hæ literæ nostræ humaniores dico, inexhaustæ propemodum, ut eruditionis, ita & disquisitionis) addi, & alii idem dictitantes possunt, & inter Græcos Aristophanes, & Lucianus, & præter etiam hos, Burdigalensis Ausonius, qui in Ternario suo, versum Maronis sic expressit.

Tergemina est Hecate, tria virginis ora Dianæ.

Sed quod erat præcipuè in quæstione, Triglam etiam Dianam appellatam non dicunt. Et ut redeam ad Eustathium, ejusque verba quæ adducis, nec ille iis Triglam Dianam nuncupatam ait, sed sacrum fuisse Dianæ Triglam piscem, qui Latinis Mullus appellatur. Cur autem illi sacer fuit? An ut vult Chariclides à te laudatus, quia Triglis, sive Mullis Hecate delectabatur? Et iterum cur delectabatur? An quia apud inferos, quod Erasmus habet, Hecatæ cœna vilibus piscibus, ut erant Mænides, Triglæque, perficiebatur? At Erasme doctissime, Triglâne sive Mullus, adeo tibi vilis, qui, teste, apud Macrobium nostrum, Sammonico, septem millibus nummûm Romæ divendebatur? Quod autem Athenis locus fuerit, Trigla dictus, & inibi Hecatæ simulachrum, cum inscriptione *Hecatæ Triglathenæ*, hic an *Hecatæ Mullo Minervæ*; an ut legisse videtur Erasmus, *Hecatæ Triglatinæ* reddendum, ecquis docebit? Jam quas adducis notationes, & quod simile aliquid sonet, *Trigla* cum Τριοδίτη & *Trigone*, quis illa ut vera etyma probabit? Sed mitto hæc haud fortasse magis expedienda nobis, quam Grammaticus ille, qui cùm omnes solvere posset, ut refert Suetonius, quæstiones, unum difficile expediebat nomen. Interim clarum certumque esto, amari à me Vossium, & id ut mutuo fiat, porrò semperque optare. Hæc ad egregium illud doctumque responsum tuum, super quæsito de loco Eustathii meo; sed Laconicè & è lectulo: nam ad Musas, Museumque respicere, quomodo in afflictissima hac valetudine possem?

Hardervici, 23. Mart. 1639.

T. Joh. Isacius Pontanus.

CCLXXX.

Clarissimo Viro. Gerhardo Vossio *Ecclesiæ Cantuariensis Canonico, & in Amstelredami Gymnasio Professori dignissimo.*

Vir Clarissime,

POpularis meus Seertlingius, quem aliquando adduxi ad te, quique Colonia quasdam à me chartulas tibi attulit, cùm ad vos iret; denuò per me redire in memoriam pristinæ benevolentiæ tuæ voluit. Arbitratur ille profuturum me ipsi, ad colligendam gratiam tuam; teque putat multum conferre posse, ad id negotium de quo Gronovius scripsit. Meministi fortasse, quæ aliquando tibi dixerim, de moribus, & indole conjunctissimi sodalis: pro quo procurare nullum beneficium poteris, quod non ego ad meas utilitates pertinere existimem. Exiguum hoc fortassis momentum est, apud alios, qui amicos, atque ignotos perinde

habent. Tu verò, vir judicii pristini retinentissimus, desciscere à veteri benignitate non potes. Vale, fœlicissimè cum omni familia.

Hagæ, vii. Kal. April. Anno ClↃIↃCXXXIX. *Devotissimus Tuus,* Vincentius Fabricius.

CCLXXXI.

Clarissimo Viro D. Gerhardo Joanni Vossio, *Historiarum Profess. digniss.*

Clarissime Domine,

Sesquiannus est ferè, cum ad exemplar Libri recens in Hispaniâ excusi, de nescio quibus sanctorum reliquiis, aliisque antiquis monumentis, misit Laurentius Cocchus, Vir humanissimus, qui Senogalliensi Episcopo, Pontificio Nuntio à secretis est; alterumque addidit Exemplar, ad D. T. destinandum; sed non prius quam literas adjungendas dedisset. Eas tandem à paucis diebus accepi, sive oblivio obrepserat, seu quæ illum avocarant curæ. Eâ nunc utor occasione, D. T. salutandi, offerendique ei obsequium meum. Notus Opinor, Dominationi tuæ, fuit Heribertus Rosweydus. Et vastum opus, de sanctorum vitis, meditabatur, collegeratque jam plurima, nihil adhuc digesserat, cum eum mors, anno ætatis 60. oppressit. Ne frustrà ei labor susceptus esset, adjeci ad ea, quæ congesserat, ordinanda animum. Chaos est vastum, præsertim ob medii ævi barbariem. Eluctor quà possum. Sub prælo mihi jam Januarius sudat, qui duos tomos haud sanè tenues, complectetur. Lucem sæpenumero mihi doctissimus tuus, de Historicis commentarius, præbet. Audieram eum recudi, avidèque id expetebam: præsertim, quod plerasque vitas, posse se certo authori tribuere, D. T. pollicetur. Optem id profectò, & lubens quos observaro authores suggeram. Vitarum vetusta probataque exemplaria MSS. quæ dominationi tuæ sint ad manum, non vulgo trita, si indicârit, beneficium agnoscam, & lubens quo licebit, obsequio munerabor. Vale Vir Clarissime.

Antuerpiâ 20. Aprilis. 1639. *Clarissimæ D. T.æ servus in Christo,* Joannes Bollandus, *è Societate Jesu.*

CCLXXXII.

Literas tuas, & adjunctum filii Isaaci Scylacem, rectè accepi, Vir amicissime. Laudo profectam, & gratias ago. Plura ab ingenio isto, & doctrinâ, jure exspecto. Næ tu admodum beatus, cui ita in liberis quoque summus Deus benedixit. Blavii tricas, dudum expertus, & nunc animo prævidebam: adeoque nihil mihi præter exspectationem hic contingit; quanquam tamen spem conceperam, fore, ut servaret fidem semel tandem, quam tamdiu fefellisset. Nunc quod restat, saltem absolutus tuis, quod futurum ad Solstitium, aut Calendas Junii, scribis, animum inducat pergere; aut, si porro etiam me ludos faciat, vide, an cum alio, quod ipse suggeris, tractare possis, de ineditis edendis, sive singulis seorsim, sive junctim universis. Habeo etiam inter alia Antiquitatum Laconicarum libros quatuor, & de Regibus Lacedæmoniorum, à primo usque L. librum singularem. Forte alter Jansonius, sicut opus de Atheniensium Regibus pridem excudit, neque ista detrectabit. Explorare viri animum per occasionem poteris, ac me certiorem facere. Blavio verò, illud ut denunties velim, ni deinceps gnaviter in excudendis meis pergat, me injuriam ulturum esse; & Molkenio Historiam Danicam recudendam traditurum, cum Auctario rerum Friderici Primi interregni atque Christiani III. tum & curaturum ei privilegium, quo in Regnum hoc importari Blavii editio prohibeatur. Itaque seriò secum reputet, quid hic sibi faciendum esse putet. Ego certe non diutius sum passurus me deludi etiam porrò, neque patientiam meam ultra lædi. A Vorstio heri accepi literas, & Orationem in Cunæi obitum, itaque accusare desino. Quas adjunxi, ad Gronovium, ut curare, cum occasio erit, velis, valde rogo. Valetudo per hanc hyemem admodum mihi mala fuit. Divexabat me Nephritis, calculosque aliquot excrevi: postea ulcus in sinistro rene erupit, quod per totum quadrimestre pure & sanguine manavit. Accedebat febris tertiana duplex: insuper magna lassitudo, dejectio virium, & appetitus. Sed nunc Dei beneficio singulari, omnia hæc mala evasi; qui me porro ut conservet, supplex peto. Idem tibi ac tuis omnibus, ab eodem seriò precor. Vale, amicorum maxime,

maxime, cum uxore liberiſque. Mea & mei, plurimam ſalutem nunciant.

Raptim, Soræ, Kal. Junii cIↄ Iↄc xxxix. *Conſtanter tuus,*

Joannes Meurſius.

CCLXXXIII.

Viro maximo & reverendo Gerardo Jo. Voſſio, Jo. Fredericus Gronovius *S. P. D.*

CUM aliquandiu hic egiſſem, Vir magne, incidi fortuito in Bibliopolam, qui Theſes tuas Theologicas olim recudit. Ego, ut juſſerant filii tui, expoſtulare cum eo, quod non exemplaria plura in Bataviam mitteret, conſtare cum lucro ſuo & ſtudiis doctorum hominum, qui magno ejus libri copiam redimerent. Ille unicum tantum ex omni numero reſtare ſibi aiebat, egiſſeque ideo cum Typographo, ut propediem editio repeteretur. Ut vero me audiit domui tuæ familiarium eſſe, exultabat, prenſanſque manum meam ne ipſi beneficium negarem, orabat, promiſiſſe te olim cum hic eſſes aiebat ſibi ſecundas curas, & non parvum augmentum operis. Jam eſſe tempus, ut promiſſi admonearis. In quo literis ſuis meas petebat adjungi, & tanto certius egregiam ejus voluntatem nbl nunnari. Vilum id fore non ingratum tibi, ideo libens parui homini bono, teſtis & index ſerii illius deſiderii, ſi modo tibi otium veteres tuas delicias retractandi. Vix certè ullum ſcriptum tuum in Anglia notius eſt, & majore cum guſtu plauſuque legitur. Et deſignabit ipſe puto hominem Londini, ad quem tuto ſchedas tuas mittere poſſis. Nos ex hac Inſula jam incipimus pedem movere. Vidimus hic multos Theſauros, ſed inter aquas Tantali, frui enim deſultoria hæc vita non permiſit. Tarde ad eos acceſſus peregrinis patet, quem poſſe tamen patienna multa pauci exemplo noſtro didicere. Ipſa Bibliotheca Bodleiana tot Statutorum caſſibus adverſus exteros munita eſt, ut duas integras hebdomadas hic exegerim, antequam tractare ullum MS. Codicem mihi licuerit. Nec licuiſſet unquam (adeo ſæpè obſtat nobis pudor noſter) abſque V. C. Patricio Junio fuiſſet, cui ſoli debetur, ſi quid ſtudia noſtra hic adjuta ſunt. Interim reſpondimus futiliſſimæ [illegible] cujus pater, quantum in ipſo fuit, nihil reliquit, quo minus ſtuporem ſuum, inſcitiam, malignitatem publicaret. Cum itaque tam male ſeipſum traduxerit, nos tantum Judicis vice functi ſumus, & involucris quibuſdam, quibus vix tamen latere poſſet, nudum evolvimus. Forte is libellus in Gallia edetur, unà cum textu Silvarum. Codiçes Arundellianos, quos ad Rivetum τὸν πάνυ deſtinaram, ut vobis redderentur, curatos rectè puto. Tuam de Idololatria Veterum Commentationem & Gerhardi Vellejum avidè videre geſtio. Nos cras diſceſſuri hinc Cantabrigiam ſumus; inde Londinum, ac cis dies pauciſſimos in Galliam σὺν Θεῷ tranſfretabimus. Vale, Vir ſumme, & ſalve cum uxore & liberis lectiſſimis.

Scripſi raptim Oxon. prid. non. Sextil. Stylo veſtrate Anno cIↄ Iↄc xxxix.

Nomen Bibliopolæ eſt Guiliel. Webbius.

CCLXXXIV.

Viro Clariſſimo Domino Gerardo Joanni Voſſio, *Hiſtoriarum Profeſſori Celeberrimo.*

Clariſſ. Vir, Patrone, & amice Colendiſſime,

DIU inter nos ſiluimus; viciſſitudine inquam literarum, non autem animorum ὁμοθυμίας, atque affectu benevolo. Id tu quidem ex omnibus iis, quas ad communem amicum noſtrum, Dominum Laurentium, crebro ſcribere ſoleo, affatim intelligere potuiſti. Nunquam enim in illis, tui gratiſſimam memoriam intermiſi, neque omittere etiamnum cogito, quoad vixero. Ita totus in pectore meo hæres defixus, ut vel tædeat, vel pudeat etiam, nullum mihi ſuperare argumentum, te condigne demerendi. Triſtiſſima etiam tempora, me huc uſque ita exercitum tenuerunt, ut unde vitam ſuſtentarem, vix invenirem: prout & meis aliquot ad Laurentium noſtrum ſcriptis, ſatis ſuperque tibi conſtare arbitror. Obtuli nuper Domino Henrico Laurenno, Parentis mei τοῦ μακαρίτου, Chronologiam ſacram, quam apud nos typis edi voluit. Sed cum in Germania, tam miſera ſit rano Typographicæ rei, hac tempeſtate, in animum induxit, apud vos illam in lucem producere. Quo nomine mihi valde gratulatus ſum. Meminiſti, Vir Clariſſime, te antehac deſiderium tuum, hujus libri,

mihi in literis explicasse. Nunc igitur illius compos factus es. Maluissem quidem apud nos, edi potuisse, eo fini, ut ipse prælo præessem, ac mendas præcaverem. Quare cùm res nunc aliter ferat, oratum te velim, mi amantissime Domine Vossi, ut manibus paternis hanc gratiam facere ne dedigneris, atque operis Typographicis, interdum sicubi usus fuerit, succurras. Argumentum hoc scio, tuum ἔργον esse. Proinde planissimè persuasus sum, laborem hunc Patris tibi fore gratissimum. Nosti quem adversarium, dum in vivis fuit, in spinosa hac materia habuerit, qui scilicet nimium sibi placere solitus fuit, planéque ut tu alibi loquèris, ἰδιογνώμων, καὶ αὐθέκαστος, vehemens alieni nominis insectator. Utinam superviveret, & Pareanum hoc opusculum videre posset? non quod placiturum credam, sed ne in aliis quoque dona Dei despiceret. Tu quæso Ἐργοδιώκτην te præbe, ac si quid perperam scriptum offendes, tuæ prudentiæ velo contegas. Quam libertatem lubens tibi transmitto. Spero viris doctis hunc laborem probatum iri, quo præsertim Historiæ suam majestatem, masculè assertum ivit, fideique Christianæ, non ex profanis, ac Gentilibus Scriptoribus, θεμέλιον suum constabilivit. De cæteris abundè scripsi ad Dominum Laurentium, ex quo rerum mearum statum intelliges. Sensi animo liberalem Εὐεργεσίαν vestratium: & Deum laudo. Interim spes melior apud nos nulla adhuc dum affulget: sub quâ tantum non lentè conficimur. Mihi quidem in senecta hac ætate, nihil durius, vel acerbius, unquam accidit, quam sub paupertate ingemiscere, cui adsuetus nunquam fui. Eoque sæpiusculè fit, ut me vitæ hujus pertædeat. Sentio tamen altissimi benedictionem; quâ largiter me sustento. Vale, Clarissime Vir, meque amare, ac juvare perge.

Hanoviæ, Anno 1639. ad diem 14/24. Junii. *Tui studiosissimus,*

Ph. Pareus.

CCLXXXV.

Cl. V. Ger. Vossio.

Clarissime Vir,

Operis mei de Primordiis Britannicarum Ecclesiarum, simulatque summa manus ipsi imposita fuerat, atque à prælo exierat, aliquot exemplaria in Hollandiam transmisi, illic inter præcipuos amicos meos distribuenda, in quo numero, quum te tuis meritis habeam, ac per hosce multos annos habuerim; negotium illi dedi, cui hanc provinciam demandavi, ut tibi quoque unum ex iis curaret exhiberi. Totam ferè Historiam Pelagianam ipsi intexui, idque quâ potui diligentiâ & fide, ubi fortasse invenies, quæ aliquantum te juvare possint, si quando alteram Operis tui editionem adornaveris: quod spero te facturum, & Marianum Scotum quoque cujus in * Libro meo commotam videbis expectationem, aliquando prelo commissurum, atque publico donaturum. Misi simul † De Scriptoribus Hiberniæ, qui eodem tempore prodierunt, D. Jacobi Waræi, libros duos, quia tibi non ingratos futuros illos augurabar. Ego quanquam vergente jam ætate, atq; in ingressu senectæ, integra tamen ac vegeta valetudine (Deo laus) perfruor: idemque de te ominor ac opto; & rem ita se habere ex literis tuis lætus intelligam. Vale Clarissime Vir, ac Deo commendatus esto.

* *Pag.* 736.

† *De quibus ibid. p.* 972.

Dublinii, die 1/13. Aug. MDCXXXIX. *Tui amantissimus,*

Jac. Usserius Armachan.

CCLXXXVI.

Clarissimo Viro D. Gerhardo Joanni Vossio *Historiæ Professori.*

Maxime virorum Vossi, decus & lumen seculi nostri,

SUB initium veris elapsi, ministro cuidam Jansonii vestri domuitionem paranti, aliquid ad te literarum dedi, quibus diuturno silentio meo excusationem qualemcumq; prætexere conatus sum, & simul de singulari diligentia tua, quam in Saxone meo isthic edendo hactenus adhibuisti, gratias egi maximas. Vix ille abierat, ecce, mox à te literæ, seu verius exemplum literarum, quas ante semestre, & amplius, rectè commodumque acceperam. Animadverti μνημονικὸν hoc ἁμάρτημα esse; quum & posteriores à te haberem perscriptas iii. Kalen. Octob. ejusdem ferè argumenti, cujus erant illæ, Prid. Id. Junias exaratæ. Attamen exosculatus sum vehementer luculentum adeo propensi in mê affectus indicium, quod malueris me

gemina

gemina beare Epistola, licet rescripta, quam me prorsus carere unâ. Nunc vero consuetâ illâ ad te scribendi materiâ omissâ, nempe de Saxone nostro, cujus apud vos edendi omnem plane spem decollasse video; non possum non in sinum tuum novam deponere sollicitudinem, quam animo meo afferre cœpit Typographorum vestratium lenta nimis mora in excudendo Florilegio nostro Fabiano; quod ultimam jamdudum manum recepisse omnino speraveram. Haud equidem diffiteor, indies hic fervere præla scriptis Clarissimorum Virorum, quæ Reipublicæ literariæ summoperè interest, ut maturè lucem aspiciant: verum quam brevi aliquot horarum spatio absolvi possent istæ minutiæ nostræ, quæ vix quatuor, aut summum quinque, chartæ plagulas excedunt? Proinde te per amorem illum, & favorem, quibus me, jam multis ab annis prosecutus es, rogo, atque obsecro, ut negotium istud seriò, sedulòque etiamnum urgeas, & quantum in te erit, procures, ut civis ille noster, qui has ad te perfert, libellum hunc Typis elegantioribus exscriptum, ad nos redux secum referat. Sin autem, nollem isthoc loci diutius hærere; quum fixa stet animo sententia, aliam quercum, ut in proverbio est, concutere, & demum experiri, quid Danica præla valeant. Cæterum quod mea nunc studia attinet, totus sum in limandis, ac perpoliendis notis meis in Saxonem: qui Deo volente, circa ver adultum sequentis anni, lucem videbit. De statu rerum nostrarum, nihil alioquin est scitu dignum. Clarissimus Meursius noster, utcumque convaluit: sed vereor, ne hæreat lateri arundo; utinam non lethalis! Te quoque æstivis hisce mensibus febriculam infestasse fando comperi: verum lætiora nos propediem audituros confidimus. Opus tuum de Gentilium Idololatria, & Christianorum Physiologia, avidè exspectamus. Noli quæso te, exemplari me defraudare, sicut antea, abs te factum, jure conqueri possum. Filium etiam tuum, qui Scylacem nuper edidit exores velim, ut exemplar mecum communicet. Erit aliquando, cum paria vobiscum faciamus. Dominus D. Christianus Matthias, eminentissimus ætatis nostræ Theologus, Collega huc usque meus conjunctissimus, brevi vobis aderit, eo fine ut apud vos in posterum, sedem fortunarum suarum, ac domicilium figat. Dignus est omnium favore, & patrocinio. Vale feliciter, ac plurimum salve, Heros incomparabilis, & me constanter ama.

Soræ, v. Id. Augusti, CIↃ IↃC XXXIX. *Tui observantissimus,*

Stephanus Johannis Stephanius.

CCLXXXVII.

Viro docto, & incomparabili Domino, Doctori Gerhardo Johanni Vossio.

NON dubito, Clarissime, & Celeberrime Vir, fautor plurimum honorande, quin rumor de obitu Patris mei, ad excellentiam vestram fuerit allatus. Quare dolore, & tristitia, me affectum judicabis facile. Hoc etiam, Vir celeberrime, te angere, mihi non absque re persuasum habeo. Primùm propter jacturam rei literariæ, (quam lugent omnes Musæ, Gratiæque omnes) cui tu solus nunc servator existis. Secundo propter sincerè ante annos xl. initæ amicitiæ fœdus, quod fatis invisum, à morte jam interruptum videtur. Ego igitur abs te peto, Clarissime Vir, prosequaris tali amore, Meursium filium, quasi Patrem prosequutus es, ut in statu tristiori, hoc solatium mihi supersit, Vossium benevolum habere; & profectò me repulsam laturum non confido: quandoquidem æqua & justa sit petitio. Actus funebris habitus est, die viii. Octobris, more Magnatum, & Equestris ordinis hominum. Diem etiam obiit magnus Cancellarius, Christianus Fris, Patris mei amicus singularis. Celeberrime Vir, fautor plurimùm, videtur mihi Blavius, in excudendis Historiis tardus admodum fuisse, sed jam sane in cæteris lucubrationibus, quæ ad secundum tomum operum pertinent, tardior. Intellexi autem ex tua Epistola, nuper per Sartorem nostrum accepta, quod lucubrationes excudendas, velles remittere, quod si ille Typographus nolit incœptis finem imponere facias quæso. Et hac de re me certiorem reddas, Vir summe, maximoperè rogo. Huic Epistolæ, incomparabilis Vossi, adjunctam invenies dissertationem, contra Anonymum, qui falsò conatur Majestatem debitam Reipublicæ serenissimæ Venetorum, de bono titulo, & jure Insulæ Cretæ, atque Cypri adimere. Quod autem Specimen meum, antequam prælo subjiciatur, quæso corrigas, & in illo

illo delenda deleas, & inserenda inseras: spero etenim mihiq, persuasum habeo, hoc in negotio, me consilio tuo, & judicio uti posse, propter amorem erga patrem meum, etsi mortuum, tamen vestigia cordi tuo perpetuò impressa. Vale, Vir summe, fulcrum rei literariæ, ornamentum patriæ, &c.

Datum Soræ, an. CIↃ IↃ C XXXIX. *die* XVI. *Octobr.*

Tuus omni Cultu,

& Observantiâ,

Joannes Meursius *Filius.*

CCLXXXVIII.

Viro Incomparabili & Maximo, Gerardo Joanni Vossio, *Salutem & officia paratissima.*

Incomparabilis & maxime Vossi, Eruditionis numen mihi venerandum,

Ecquid habeo, quod referre possum, quo liceret mihi esse grato? Pro maximis erga me beneficiis tuis, nihil habeo, quanquam quædam velim, vel si hoc admittis, parum daturus, qui multa conceperam. Quid illud quæso est? Totus ego. Nescio, quomodo me carius vendam, qui sic inducere debitum queam. Sic mihi feliciter cedet mea solutio. Neque maxima tua benevolentia, humanitas eadem tua, summe Vir, dubitare me sinit, utrum sic tibi satis solvendo sim, qui nihil mihi relictum vides, quo ultra respondere possem. Habes itaque me, & mea omnia, quem me si insolutum acceperis, nunquam putabo fœlicius magna mihi redemisse. Quanquam aliis jacturam fecisse videri queas, qui tam ineleganti homine beneficia maxima, sic dicam, vendideris, posthæc cautiùs mercaturam esse instituendam. Quibus ego quidem non habeo quid respondeam, nisi quod videam Deos quoque non satis cautè mercari, quibus sæpè pro maximis votis rei farre & polenta satisfaciunt, & sic olim religiosi essent, qui ab iis aurum, argentum, magistratus, victorias, triumphos, sex consulatus, Pontificatum, innumera trophæa, summa omnia in spem gratiæ accepissent.

Atque utinam, sicut per ista, quibus decori sumus, vultus lineamenta, qualis intra animus sit, deprehendi sæpe potest, sic etiam per hæc manus impedimenta effluere posset, qui intra me regnat, gratus animus: de cætero nollem esse majorem in modum sollicitus, maximè apud te, incomparabilis Vossi, qui, *Quantum lenta solent inter viburna cupressi*, sic Philosophos inter emines omnes, alioque genio, ingenia judicare, & discernere didicisti. Non fucus hic aliquid fecerit, & quæsita sub lingua verba quæ fundum in animo non habeant, non pressa manus, non dextrum prehensum genu, & si demissius quid imitatur facilis imponere levitas; alia tua bonæ probæque mentis argumenta sunt, quæ mihi apud te enotavi, quæ non affero, ne docere velle videar. Fratrem quoque, eâdem operâ, dum me respiceres, cogitare & agnoscere cœpisti, jussisti præsente me, ut inquirerent in ejus Cornelium Nepotem, Sleusingæ, vel Erfurti prostantem, quod ut fieret tacitus precatus sum. Cui frater meus ita de recto stylo dissertationem præfixit, ut quod sæpe testatur, tuo ore loqui malit quam suo, ut non tam Augusti Buchneri magni profecto Witebergæ viri, Præceptoris nostri Discipulum agnoscas, quam ex tua exisse domo, scholáque videri queat. Non pœnitebit spero, operæ, quam recognoscendo admiratori tuo impendes, cùm non minus impurorum hominum, maximi aliquando viri, & qui veritatem eruditionis supergrediuntur, scripta de se judicia repetere legendo debeant, quanto rectius peccabis, si quid ex altera parte docti ubique de te viri sennant, non gravaberis agnoscere. Inter quos quidem nescio, an frater meus, non suo quodam jure sit reponendus, qui non gratis quidem hæc scripsisse putat, si tu, maxime vir, suum de te sensum non intelligas, cùm bene sciat, non semper dari occasiones summis viris, ut quid minuti aliqui de se Du sentiant, intelligere ordine possint, & si dentur, malle evitare, ne in suam gloriam cupidi videantur; ut possim præterea fratri esse testis, nunquam ipsi spem mutui amoris tui, ne nunc quidem, etiamsi intimè desideret, esse factam, ut eò minus causam habere queas aspernandi, cùm nihil adulationi scripserit, judicio, & hinc amori omnia. Quæ propterea pro fratre affero, quod tres annos natu major me sit, & hoc meæ ætatis, quam ago juventute, Erfurti scripserat, & ante quasi biennium, eodem sensu in discursu suo, de sacra eloquentia Rostochu impresso, ubique scilicet maxima cum tui admiratione loquitur. Quo fœlicius spero posthæc frater in tuam gratiam illabetur, si vel semel quis, vel qualis sit aspicietur. Hæc perorare pro fratre volui, eò confidentius

confidentius, quia eum, ficut præpoftera hic fortuna lufit, ex me agnofcere incepifti, quod verfo ordine debuiffet. Hic autem qui literas offert, fub peregrina fpecie non parum tegit, & eft Anhaltinorum Principum Confiliarius, qui ut haberet occafionem tui colloquii, fecum has fumpfit, de quo plura fcriberem nifi vetaffet. Frater certè ejus fub Verangho, generalis auditor eft, funtque Francofurto ad Oderam oriundi, mei conterranei.

Pro me autem, fumme Voffi, maximoperè rogo, ut quia animus adhuc eft, Conftantinopolin abire, navibus in principio Septembris, Octobris, ftylo veteri difceffuris, ornare me tuis ad Pocockium, quod facilè erit, literis, & velut commendare velis; ego dabo ubique operam, ut non indignus tua maxima amicitia videri queam. Prolixiffimè vale, incomparabilis maximeque Voffi, etfi mereo, vel licet non mereo, quia vis me ama.

Totus tuus quantus quantus

M. Chriftianus Rave.

CCLXXXIX.

Viro undequaque maximo, Gerardo Joanni Voffio, *Cantuarienfis Ecclefiæ Canonico*, & *Hiftoriæ facræ Profeffori*.

POenitet me jamdudum fidei, quam difcedenti dabam, Vir maxime, fore ut intra octiduum ad te redirent, duo ifthæc quæ nunc mitto, infignis tui Idololatriæ operis volumina. Nec enim licuit interea percurrere, nedum accuratè legere univerfa. Ubi reliqua quoque abfolverit Typographus, iteratâ lectione, fi Deus vitam dederit, animum explebo. Cæterum uti jufferas, indicavi locis aliquot, quæ legenti obiter, occurrere Typographi errata, aut feftinantis calami [illegible]. Porro cum inciderim in locum de anno Ægyptiaco, qui eft pag. 209. Et geminam quam habeo Hori Apollininis editionem infpicerem, inveni, ut fi alterutrâ fit ufus Petavius, verfionefque tantum infpexerit, mirùm non fit fi negaverit, lib. 2. cap. 89. reperiri quod ex illo capite Scaliger allegaverat. Sed cùm non fit verifimile, virum tantum verfionibus in materia controverfa contentum fuiffe; neque ad Contextum Græcum voluiffe recurrere, probabili mihi conjecturâ duci videor, ut credam ufum eadem Editione Græca, qualifcumque illa fit, quam in verfione fua fecutus eft Bernardinus Trebatius Vincentinus, uti Trebatium Interpres Gallus. Caruiffe enim illa videtur libri fecundi capitibus II. Τὶ ἀστὴ νικᾶν. Et V. πῶς πόλιμα σῆμα. Et XXIII. Πῶς μέλλον ἔργον. Atque inde factum, ut qui quærebatur locus, octogefimum fextum caput, non octogefimum nonum illic occuparet. Prodidit Trebatius Horum latinè, ac Chunrado Peutingero dedicavit, anno 1313. Iftam autem, quam ego Græcam, cum Latina Interpretatione Trebatii habeo, in Octavo expreffiffe fe ad Aldinum exemplar, curante Angelo Argonenfi, teftatur Typographus Petrus Vidovæus, fub fcuto Bafilienfi, Parifiis fcilicet anno 1521. quanquam poftremum hoc, de loco, & tempore editionis certo afferere non aufim, probabili tantum nixus conjectura, deeft quippe folium ultimum meo exemplari. In hac ipfa ergo Editione Græcus Contextus, habet ifta tria capita fupra recenfita; Latinus non habet, uti nec Gallico-Latinus, qui Parifiis prodiit, anno 1574. ex Officina Galefti à Prato, & Joannis Ruellii; nifi quod hic fub Appendicis titulo, ad veterem codicem tria illa cum octo aliis capitibus fit reperire. Typographi autem ifti Parifienfes anno 1574. dolosè fuppreffo Trebatii nomine, tum primum quas dabant prodire verfiones lectori perfuafum voluerint, cum tamen Latinam Trebatii darent. Hæc monenda duxi, ut fcires quid fefellerit Petavium, interea neutiquam excufandum, quod non proxima faltem capitula percurrendo vacare voluerit. Erat & coram fermo nobis de Lapide porcino, feu Piedra de Puerco, qualem quod hinc difcedens affini meo ..... à me reftituere, non fueris gravatus, habeo gratias. Tantæ virtutis lapidi poterat locus fuiffe non incommodè, pag. 1087. Curaboque ut intelligas quid fenferit de eo, dum viveret Elichmannus, ubi refcivero fub Appendicis, vel Addendorum nomine animum tibi effe aliqua adhuc calci operis attexere. Id fi ftatuas, deliberes velim an & horum quæ fequuntur, operæ fuerit meminiffe.

Pag. 676. Ubi de aquis in lapides concrefcentibus fermo eft, locum meretur Wookevium feu Ocheium, antrum in Mendippiis collibus Minerariis prope urbem Welles, quam eumdem cum Bathonienfi fortitur Epifcopum, in Agro Somerfetenfi Angliæ fitum. Mentionem ejus obiter in

in Belgis habet Cambdenus, cum accolas non minora de eo somnia narrare ait, quam de Sybillino commenti sint Itali. Somnia equidem sua de utroque narrantes, audivi & ipse utriusque accolas: sed & pererravi utrumque, & obstupui fateor, ad stupenda naturæ in hoc Anglico opere cùm comitante Heemskerkio nostro, Stirias lapideas innumeras, ex aquæ intramontanæ stillicidio, sua capere incrementa, ad oculum simul & contactum cernerem: hîc postes integros ex concretis aquæ guttulis, longo temporis lapsu sic efformatos, ut ad summam altitudinem concavum montis sustinerent, hic figuras lapideas varias, ac multiplices, uno loco pendulas, altero in alterum succrescentes, ac paulatim sibi mutuo quasi procedentes obviam conspicerem, taliaque viderem, quæ magno nolim non vidisse. Maximam autem stillicidii, quod nunquam cessat, & de tribus binas nobis faculas extinxerat, partem rivuli abripiunt, per diversos anfractus, uno omnes antri ostio effluentes, ortique ab insigni fontis scaturigine, quæ non minus dimidio ab ingressu milliari Anglico meta nobis erat, illius subterranei erroris. Mea nunc quoque me narrare somnia crederes, nisi me nosces. Atque hæc nisi sufficerent, ac nimia jam essent, poteram singularia quædam tum temporis non injucunda visu observanti, ex meo itinerario adjicere. Cæterum habet & Gallia, in Agro Turonensi, antrum huic non omnino absimile, quod cellam guttularem dicunt, seu *la Cave Gouttiere*, sed longè magis admirandus mihi videtur, & situs, & lapidescentia hujus Anglicani. Ad pag. 758. Et sagittæ & fulmina, uno eodemque vocabulo Italis, *Saette*, Anglis **Shafts** dicuntur, idque non poeticè, sed usitato, & plebeio quoque loquendi modo. Ad pag. 762. Memoratu dignus est, seu tonitrus, seu fulminis ictus, qui ante annos sex septem, prope Middelharuisse, & Sommelsdicum, claudo gressum restituit, arbores radicitus erutas, in altum sustulit, & in vicina pomaria, ultra sepes, arboresque altiores alias trajecit, & molendini in frusta dispersi vela, inspectantibus pluribus, trans amplum illud maris an fluvii istic ostium, ita diripuit ut in adversam oram conjecerit intervallo duorum ad minimum Italicorum Milliarium. Uti hæc omnia mihi paulo postquam accidissent, ipso illo in loco, narrarunt, & partim commonstrarunt, accolæ fide dignissimi.

Quod Pag. 837. Principis Condæi nulla fiat mentio, etsi XIII mense nati, & tamen sententia supremi Parlamenti Regii, extra natalium dubium constituti nihil miror.

Pag. 858. Ægyptios hominem mysticum cicadâ picta expressisse, ait Horus Apollo, lib. 2. cap. 55. quod non ore canat, sed διὰ τῆς ῥάχεως φθεγγόμενα. Pertinet illud ad ea quæ coram disceptabamus nuper.

Pag. 1041. Talpis cutem detrahi, ut appareant oculi, non est opus, cùm satis conspicui sint etiam in vivis, quod non semel exploravi ipse.

Pag. 1045. aut alioquin pag. 2137. Adduci potuisset nec ἐλέγχειν, id quod de Simia Christum Legislatorem verum esse demonstrante, non miraculo simile, sed verè miraculum; modo verum, ex relatione, & literis Anglici apud Mogolem Legati Thomæ Rouvi, adhuc puto superstitis, narrat Purchasius eo; quem coram ante annos aliquot ostendisse me tibi memini loco.

Pag. 1162. Pergamenorum spectaculo annuo, aut melius, Pag. 1196. Atticæ legi adjungi potuissent, Anglorum **Cock-Pits**, seu creberrimæ apud Anglos pugnæ Gallorum, in amphitheatris quoque adhoc extructis, exhiberi solitæ, uti & tauros, ursosque inter se & canibus quoque committere publicè consueverunt, disco etiam jacto certare, & luctas singulis diebus festis, & quotannis coram supremo urbis Londinensis Magistratu, præpositis victori præmiis exercere iidem solent, circa campos **Moor-fields** dictos. Quæ omnia cum bellicæ virtutis, & disciplinæ sint argumenta, in honorem Nationis obiter attingi possent; Textui tamen quam Appendici convenientiora putem. Tuo interim judicio, permittens singula, finem imponam, longiori, & fortasse non sine tædio legendæ tibi Epistolæ. Vale, Vir maxime, cum lectissima conjuge, & præstantissimis liberis.

Hagæ-Comitis duodecimo Oct. 1639.

Tuus in æternum,

Georgius R. Doubletius.

CCXC.

CCXC.

Clarissimo, & Incomparabili Viro, Domino Doctori Gerhardo Vossio.

Vir Incomparabilis, Magne Vossi,

ITerum ad te scribere, me inter alia, præcipuè observantia compellit. Etsi mihi nullum sit dubium, quin ad manus tuas, Literæ ab Elzevirio tibi tradendæ rectè pervenerint: tamen etiam adhuc sedulò abs te petiturus sum, remittantur omnes, ineunte vere, piæ memoriæ patris mei, lucubrationes, unà cum ad eas pertinentibus Epistolis dedicatoriis; exceptâ autem Cretâ, illam excudendam quæso tradas, Elzeviriis, quibus hac de re jam scripsi; quare non dubito, quin excudendum hoc Cretæ opus in se susciperent. Ideoque nunc curam in erratis Typographicis, tibi soli committo, ac te facturum, si Meursii tui memor sis, persuasum mihi habeo, absque repulsâ. Causa autem, celeberrime Vir, cur ita Cretam urgeo, est hæc, cùm etenim in dissertatione mea, sæpiùs Cretæ patris mei, mentionem faciam. Sed hæc ut se habent, quæso solummodo responsione, data occasione, mihi digneris, ac certiorem facias de judicio tuo, super dissertationem meam; utrum, ut luci publicæ exponetur, digna fuerit.

Dabam Soræ Danorum ad diem xii. *Januarii, anno* 1640. Cujus auspicium fœlix, fœliciorem progressum, fœlicissimum exitum tibi, uxori tuæ, ac liberis, omnes ex animo precamur.

Tuus omni Cultu & Observantiâ,

Johannes Meursius *Filius.*

CCXCI.

Excellentissimo Viro, Domino Gerardo Joanni Vossio, *S. P. D.*

EXcessum Matthiæ Bernegerri soceri mei amantissimi, merito inter primos ejus amicos, significandum tibi duxi, excellentissime Vossi. Quippe & prolixi affectus, observantiæque, quâ te constantissime prosequutus est, ipsi præ cæteris conscius fui; & documentorum quibus, amorem tuum, in illum vicissim declarasti. Nihil dabo conjunctioni nostræ; sed profectò amisisti amicum, quotquot ipsi in deliciis fuistis, qualem optare haud paulò facilius est, quam reperire. Ego in tanta jactura literaria, negotia pro solatiis accipio, cùm maximè Curtio perornando intentus: in quem supplementi mei specimen, tibi non ineptum esse visum, Vicoforti nostri literis compertum habeo. Id nuncium me liberavit à metu reliquorum judiciorum. Nec enim vereor, ut cuiquam displiceat, quod tibi tantæ eruditionis, tamque subacti judicii viro placuit. Quamquam sanè, neque sperem magnum assensum, tumultuario opusculo, neque aliam ejus infamiam deprecor, prætorquam ut vetere supplemento deterius habeatur. Vale, Vir excellentissime, cum eruditissimo filio, & quam socero meo dum vivebat, benevolentiam præstitisti, quum mereri videbor, in me transfunde; tantam amicitiam si non pari dignitate, certè fide non minori culturum.

Dabam Argentorati, ad diem v. Cal. Mart. 1640.

Excellentiss. Famæ Doctrinæque tuæ

Candidus Æstimator Cultorque,

J. Freinshemius.

CCXCII.

Excellentissime Vir,

QUam verum sit Comici illud, *Veritas odium parit*, experimur quotidie, qui illius constante professione plurimos in nos concitamus: à quibus clam & palam impugnamur, nunc ut Pelagiani, nunc ut Arminiani, nunc ut Sociniani; cum ab omni partium studio alieni unam veritatem omnibus hominum opinionibus & affectibus antiquiorem censeamus. Ingrati quidam discipuli calcibus nos suis petunt & tantum non conculcant, tanquam jurati hostes GRATIÆ UNIVERSALIS, qualem omnibus sufficientem in Christo offerre Syntagmate meo doceo. Id Belgis quibusdam vestris displicuit, quorum Academicis præjudicus, hi facti sunt ferociores & in nos iniquiores. P. Polyander, vir alioquin candidus & nobis amicus, jam plane silet, ut nesciam an sibi amor nostri constet. Æmuli nostri artibus suis effervent, ut Combusius quidam è Schola Castellana huc vocatus sit, qui unguis

 est

est in vulneribus nostris, quæ consolidare deberet. Verum ita sibi Suffenus est, ut tum hic, tum alibi non benignè de scriptis D. Bergii, D. Willii & meis judicet & parti adversæ, à qua vocatus sit, apertè velificetur. Nos solatur causa, justitia & conscientia. In ære sum doctissimi filii tui, qui triumphum classicum Trompii vestri dono mihi miserat per amicum, qui, eo mihi in limine ædium mearum exhibito, *ἄφαντος ἐγένετο*. Doleo autem nimis quod neque *ἀντίδωρον* nunc ad manum mihi sit, neque humanitas mea viro optimo innotuerit, adeoque barbarus illi videri possim jure meritissimo. Excusa nos, amato utrique. Sed & quæ in Docenium, filium Consularem, pronuper contulistis, ut ille non prolixè satis prædicare potest, ita nos vobis obnoxios æternum faciunt. Qui has tradit, auditor noster est brevi huc rediturus, cui tuto tradi possunt, si quas ad nos dare velis. D. Calixtus Professor Helmestadiensis, peculiari nunc libro à suis impugnatur, quod concordiæ sit studiosior, quam morosi Stentores, quibus classicum è suggestis suis canere prolubium est. Sic impulsi sumus utrinque à domesticis fidei, quibus pacis censores sumus. Adeo sedit animis plurium illud:

Nulla salus paci: bellum te poscimus omnes.

Claudo & salutem cum officiis Cl. T. Scytte à D. Bergio utroque Willio & me.

Bremæ prid.
Non. Maii,
Anno 1640.

Clarit. Vestræ

devotissimus Servus,

L. Crocius.

CCXCIII.

Clarissimo, & Doctissimo Viro D. Gerardo Joanni Vossio, *Historiarum & Chronologiæ, Professori celeberrimo.*

Clarissime & celeberrime Vir, olim Collega, semper Amice,

NON possum verbis exprimere, quam fuerim commotus, quando præstantissimus Dubletius, mihi per occasionem communicavit, quas à te acceperat literas, super iterata illa tam paucis diebus probatione, qua Deus patientiam tuam, & lectissimæ Matronæ uxoris tuæ, voluit non quidem sua causa experiri, qui vos intimè novit, sed aliis in exemplum exhibere. Et certè opus fuit vobis, speciali gratia spiritus divini, ut hanc jacturam lucro deputaretis, præsertim iis quos Deus ad se recepit, hujus seculi incommodis, & corruptelis exemptos, & Cœlo exceptos. Taceo unicæ quæ supererat puellæ carentiam: sed qualis fuit juvenis ille, qui in ea ætatula poterat, quæ pauci attingunt, post multorum annorum labores? At non quamdiu, sed quam benè vitam hanc duxerit, cogitasti; & quam fœlicem finem Deus laboribus ejus imposuerit. Et certè, hoc præsertim corruptissimo seculi statu, admiranda sunt quæ de ejus victoria narras. Cur enim hoc nomine, non indigitarem, beatum illum excessum, & fidem illam ac constantiam, cujus ad extremum usq; vitæ halitum edidit testimonia? Beati estis, tali filio cœlorum cive, qui in terra, sui memoriam tam suavem, omnibus bonis, & doctis reliquit? Beati qui quæ humanitus vobis accidunt, divinæ Providentiæ, adscribitis, & in ea acquiescitis; siquid possunt, amicorum *συμπαθείας*, si *κουφίζεται ὁ λυπούμενος συναλγούντων τῶν φίλων*, tot sunt qui vobiscum lugent amici, quot sunt, quibus non ignotus erat maximæ spei juvenis; sed quem spes melior non fefellit, quem etiam non lugetis, quomodo lugent ii qui spem non habent. Præivit, sequemur ad nos non rediturum, qui ad eum tendimus, id est ad Deum. Det tibi, Vir clarissime, in iis qui supersunt gaudia diuturniora, eosque benedictionibus suis, coram oculis tuis cumulet, teque iis diutissime conservet, cum lectissima uxore, quam tecum cum mea, saluto officiosissimè, cum reliqua familia. Vale.

Hagæ Comitis,
postrid. Kal. Apr.
cIↄ Iↄ c xl.

Tuus omni

officio & affectu,

Andreas Rivetus.

CCXCIV.

Viro Incomparabili Domino Doctori, Gerardo Joanni Vossio.

LIteræ tuæ, Vir celeberrime, cùm dolorem nostrum augerent, ex tuo, quem non minus domesticum nobis, Paterna conjunctio effecit; è vestigio tibi responderi mandabant: Ne à fidelissimis amicis destitutus, cum solatium non potes

expectare

expectare videreris συμπάθειαν. Ipſe enim noſti, ſimplex quidem, & vulgare, ſed unicum eſſe noſtrum, adverſus mala omnia præſidium; voluntatem Dei; quæ nullum à Chriſtianis patitur murmur, quia quod inflixit, non malum vulnus eſt. Quippe quo firmitas, & conſtantia, imo ipſa animæ valetudo, ac ſanitas quæritur. Nos quidem cum Patrem, caput amiſerimus, ſic fermè, veluti naturale eſt, extabuimus. Et tamen reſumimus ſpiritum, tanquam ſurculos edituri, poſtquam cladem maximam fortuna fecit. Tibi membrum aliquod abreptum, quamquam chariſſimum, ſi nihil aliud, leviorem præ nobis dolorem, eſſe patietur. Cumque orphani nos paululum erigamur, quid tanto viro defuerit, cui ſolidum eſt omne Chriſtianum robur; & in hac causâ, viridiq; ſenectute, virenti palmæ non abſimile. Sed hactenus quidem; ne quod dici ſolet, Sus Minervam. Quod diſſertationem meam ſpectat; ſi præter ſpem Blauvius manum non admoviſſet, Elzeviriis eam tradi peto, qui non hanc modo, ſed & Cretam ipſam, abſque omni morâ edituros, polliciti ſunt. Quicquid fuerit (nam & Cretam non videor ſic urgere nunc debere) quæſo, ut diſſertatiunculam, cum Elzeviriis mitti impreſſa valeat, quos proximè ſperamus. Paucarum pagellarum eſt, jacturæ, aut impenſæ illius, quæ ob exilitatem vix æſtimari poſſit. Alias, præter Cretam omnes Parentis lucubrationes, quotquot fuerint, remitti peto; hoc enim regno, excudi facilius curabo. Spero autem antequam de Cretâ quicquam fiat, me literas à te recepturum; quibus me certiorem facies, an Parentis dedicatoria, ad Franciſcum Molinum annexa ſit. De quibus omnibus, porro te etiam atque etiam rogatum volo, Vir maxime, ut moleſtiam imputare fidei, ac benevolentiæ tuæ cupias; mihiq; ad omne genus, tam officiorum, quam literariæ laudis facem præbere, imo ut rectiùs dicam, calcar addere. Potes enim, poteſque. Mater, ſoror, tui, tuorumque cauſa, ſollicitæ ac prorſus anxiæ ſalutem tibi dicunt plurimam, & decumbenti filio, meliora omnia per me, & mecum ſimul apprecantur. Vale, decus unicum ævi noſtri, noſtræ domus præſidium.

Dat. Soræ, a. d. xii. April. An. 1640.

Tuus omni cultu & obſervantia,

Joan. Meurſius Filius.

Hæc ſcripſi, etenim dubito, num Epiſtola mea per Hamburgenſem nuntium miſſa, tradita ſit.

CCXCV.

Viro Illuſtri, Excellentiſſimoque Gerardo Joanni Voſſio, *Rhetori ac Polyhiſtori digniſſimo, Salutem plurimam ac debitam obſervantiam.*

Illuſtris ac Excellentiſſime Voſſi,

TUis Literis plurimum me debere, iis quas in Angliam abituro gratiosè communicabas, meis ex Anglia ad T. Exc. dans literis, libentiſſimè agnovi, veluti hâc agnitione, partem grati animi monſtraſſem. Illuſtriſſ. quoque Hugo Grotius earum cauſa me Pariſiis honorabat. Conſtantinopoli quoque, hic inquam, ubi jam decem ferè menſes, cum Cl. Pocokio tuo dego non ingratus, earum, quas non viderat, nomine ſum ſuſceptus. Ita ut gratias agere maximas debeam, pro iſtis tuæ in me benevolentiæ teſſeris, adeo utilibus in meam rem. Et eo ipſo me veluti aliquem tuorum aſcitum commendaſti, ut ingratus ſim, niſi ſingularem, & ut fœliciter credam, paternam quandam curam deprædicem. Gratitudinis cauſa impræſentiarum, hoc ex animo ſuadeo tuæ Exc. ut aliquem tuorum filiorum, Iſaacum, vel Gerardum, navi Hollandicâ, vel ſi iſta deſit, Anglicâ, quæ in initio Auguſti, vel ad finem Julii ex Douvrâ ſolvit, & Generalis vocatur, quod totius Societatis Turcicæ Mercatores, merces ſuas imponunt, huc mittas, ubi maximum pro eruditione orientali commodum facere queat, cùm & hîc librorum ſit copia, emendique poteſtas ſatis magna, licet pretia cara ſint; & ſi quis Græcas viſitare Eccleſias velit, quæ hic in Oriente ſunt, queat manuſcripta quædam reperire, quæ præſenti pecunia redimat. Vivendi ratio, filio tuo foret facilis; cum Illuſtriſſ. confœderati Belgii Reſidens D. Cobs, vel mihi biennii menſam, domumque, & hoſpitium liberale promiſerit, quodque recepiſſem, niſi quædam alia me intercepiſſent, Pocokius ſcilicet, & Anglicus Legatus. Quod quùm mihi fecerit peregrino, quid tuo non faciet filio, cui multis nominibus, Belgium quoque ipſum debet eſſe obſtrictum? Et nullius hic quoque æſtimatur adeſſe tabulæ, cum omnes Legati cogantur hîc ſplendidè, & liberaliter vivere, veluti verſantes in oculis Turcarum, qui ex ſplendore externò, gratiam ſuam favoremque inclinant, cum Legatis honorificum ſit, ſplendidos ſecum habere domeſticos, nobileſque, quo ipſo-

modò, P. Golius, per quatuordecim menses, gratis vixit, in ædibus Cornelii Hagæ, & ego ipse si magis ducerer deliciis, quam studiis, vel decennium hic commorari queam. Persidem verò, cum Dei aspirante gratiâ, intra mensem, vel aliquanto ultra, petiturus sum, consilio meo ea inde reportaturus, quæ per propriam diligentiam potero, cui interdum pecunia desit, sed nunquam constans firmusque, & quadratus animus, quo aliquid certè reportabimus, aliisque viam, quam ex nostra Religione nemo studiosorum ingressus est, aut doctorum virorum monstravit, inveniam unde & nostra Respublica literaria ditari queat, cùm indignum sit, Mercatoriam Rempublicam, ex Oriente suos advehere Thesauros, nobis inde nihil, aut parum divitiarum venire. Id quod quemadmodum ferre nequeo, ita spero, me cum filio tuo Isaaco posse, nostris doctis viris, oculos aperire; ut sciant non minus sibi, quam Mercatoribus Orientem esse petendum, cujus scientias, historiasque, & millena eruditionis genera, non melius spernimus, quam illi nostras ignorant, quibus ut optima quoq; nostra ex animo optamus, ita plurima nostra, ex illorum reliquiis lucem sine dubio magnam accipient. Quod verò id hactenus factum non est, non defectu librorum scientiarumque fit, sed quod docti nostri, adeo diligenter Orientem non investigant, uti Mercatores, magno mehercule nostro damno, & ignominia. Concedes itaque, Excell. Vossi, ut cujuscumque ex præclaris filiis tuis animus cupidine has videndi oras ducitur, eum permittas suis votis, neque in itinere plus periculorum est, quam domi, magnoque in mari, quam parvo, id quod proh dolor! Filiorum subita mors ostendit. Et hic Constantinopoli pericula tanta non sunt, quanta vulgo creditur, & ab iis spargitur, qui peregrinationibus suis, ex periculorum commentis ordinibus majorem adstruere gloriam, & admirationem contendunt, qualibus ingenius, & nunquam delectatus sum, & nunquam credidi. Quot hic per decennium, imo per vicennium vivunt, qui tale quid non senfere! Uniuscujusque prudentia, post divinam providentiam omnibus iis, quæ accidere queunt præveniet. Quod itaque P. Golius, Pocokius, Greefius, & is quem commendasti, Christianus Ravius hic aut fuere, aut sumus, ut Dasam, aliosque taceam, hoc amorem filio tuo, facile concitabit, maximè cum ex Golio, Pocokioque conjecerit, quantum eruditionis hic comparari queat. Quod si vero Ptolomæum prius edere velit, amarem ut eum Græco-Arabicè magis, quam Græco-Latinè ederet, pluribus ad eum perscriptis de caussis. Utinam vestri Amstelodamenses, aliquot juvenes mitterent, alerentque in diversissimis Orientis partibus, ut duo aut tres conjunctim omnia inquirerent; quoniam impossibile est, ut unus aliquid singularis perficiat, quod semper miror melius intelligere Mercatores, quam Doctos. Hisce vale, Excellentiss. & Illustriss. Vossi, & me ama.

Constantinopoli 13. Apr. 1640. *T. Exc. observantissimus,*

Christianus Ravius.

CCXCVI.

Viro incomparabili, D. Doctori Gerardo Joanni Vossio.

NON potui, Vir amplissime, datâ occasione, quin literarum aliquid, iterum ad te darem: & iis favorem tuum mihi conciliarem. Vir summe, utinam jam mihi ferè desiderio tabescenti, paterna monumenta transmitti possent, si tibi forsan occasio sit denegata, quæso Ludovico Elzevirio, qui ea omnia, ut rectè ad me perveniant, operam dabit. Dissertatiunculam meam pari desiderio expecto; in cujus frontispicio, hanc imaginem præponi benevole etiam volo: te magne Vossi, rogo, propter charitatem, & amorem tuum, quo semper candidè Patrem meum prosecutus es, sit tibi de dissertatiunculâ edendâ cura. Quod adeo urgeo, quæso, mihi ignoscas; nam in caussâ est peregrinatio mea, quam, volente Deo, hoc autumno, vel futuro vere ad ultimum, instituere cupio. Dissertatiunculæ meæ triginta exemplaria benè compacta inauratis foliis, tradas quæso meo nomine, illustri Domino, Cornelio Vander Mylen, qui curabit, ut Venetiis, inter Patritios, & Senatores, distribuantur. Vale, decus ævi nostri, nostræ domus præsidium. Mater mea, & soror, tibi, tuisque per me, salutem plurimam officiosè annuntiant.

Scribebam Soræ Danorum, a. d. iv. Jun. An. cIↄ Iↄc xl. *Tuus omni cultu, & observantiâ,*

Joannes Meursius filius.

CCXCVII.

CCXCVII.

Clarissimo, & Doctissimo Viro, D. D. Gerardo Joanni Vossio, Historiarum & Eloquentiæ Professori eximio. Salutem ab Authore salutis.

Clarissime & Doctissime Vir, Literatorum decus.

D. Laurentius nuper Amstelodamo redux, post salutem mihi impertitam tuo nomine, (de qua officiosa salutatione mihi summè gratulor,) retulit, & inter alia, te cupidum esse scire, quæ observavi circa Echonem illam admirandam, Romæ extra portam Capenam, hodie D. Laurentii vocatam. Cum meum unicum studium sit, benè mereri de literis, & præcipuè de literatis, (inter quos te ut Coryphæum, & Antistitem veneror, & amplector) nolui deesse hac in re, tam exigua, imo gratularer mihi, & laudi ducerem, si sæpius (de ejusmodi rebus interpellatus) vobis possem inservire, opella mea, & talento exili. De Echone ergo illa, hæc habe, quæ ipse observavi. Extra portam D. Laurentii, in via Appia extat, Cæciliæ Metellæ sepulchrum, seu potius Turris, Sphæricâ extructa figurâ, vulgus hodiè Caput Bovis nominat, scilicet à Boum Capitibus, quæ circumcirca exsculpta spectantur. Hujus Mausolei muri, crassitudinem habent 50. meorum pedum, ut ipse dimensus sum. Exterior structura est ex solidis quadratis lapidibus, interior ex lateribus constat. Prope hanc Turrim, audivi memorabilem illam Echonem, quæ quaternis vicibus successive, sine interpellatione, perfectè, & particulatim repetit omnia verba, quæ pronunciantur, nempe totam dictionem, sententiam, vel versum integrum; cum inclamarem, *Arma virûmque cano, Trojæ qui primus ab oris*, repetiit quater istum versum integrum e eo loci unde procedit sonitus, extant 4. muri, seu arcus potius, unus post alium, à se invicem paulo disjuncti. Ultra illas quaternas vices, seu clamores, audivimus quidem sonitum, & murmur, sed imperfectum. Observavi & Lutetiæ Parisiorum, in horto Regio Arcis Luparæ, similem ferè Echonem; Contre une muraille de la hauteur de 10. ou 12. pieds, en un coin du jardin est une Echo, laquelle refere parfaitement, un long ordre des paroles, quand on chante, ou crie. Exempli gratia, *Si cest pour mon pucellage:* Omnia hæc verba uno sonitu, simul exprimebat aliquoties. Longe alia est Echo illa, quam audivi, 2. Leucis Lutetia distantem, nempe in Pago Charenton, illam enim audivi ipse, Quatorze fois repeter les paroles, distinctement & clairement, Lesquelles se finissent, & abaissent, petit à petit, dont est referé grandement; *heu, heu,* comme la voix & complainte, d'un qui meurt. Hæc Echo admirationem quidem meretur, ob toties repetitum unum verbum (si enim clamaveris, Jan, nihil aliud respondebit quam Jan, Jan,) sed versus integros, integrè, & sæpè etiam recitat. Talis est & illa Echo, quam Cardanus lib. 18. de Subtilitate, testatur vocem reddere decies & ter. De tali etiam loquitur Lucretius;

Ann.1614. | Anno 1602. | Ticini.

Sex etiam ac septem, loca vidi reddere voces,
Unam cum faceres. ——

Ejusmodi Echonis mentionem facit & Plinius, lib. 36. cap. 13. quæ fuit Olympis, & Athenis, diciturque fuisse Heptaphonem; idem tradit Plutar. lib. de Garrulitate, & refert rem quasi admirabilem. Colophonis loco addam, verba Boissardi, quæ habentur prima parte Typographiæ Romanæ, de supradicta illa Echone; *Ad radices collis, in quo Mausoleum Cæciliæ Metellæ situm, si quis integrum versum heroicum pronunciet, Echo admiranda eundem reddet, integrum, & articulatum sæpius. Ego Virgilianum illud primum Æneidos distinctè repeti, octoties integrum audivi, & postea confusè aliquoties. Nusquam gentium ejusmodi Echo auditur, quæ ideo tanto dicitur excitata artificio, ut in funere hujus Cæciliæ, Plorantium ejulatus, Exclamationes, & planctus funebres, in immensum multiplicarentur.* Et Franciscus Schottus, eadem ferè refert, in suo itinerario de hac Echone.

Hisce, Vir Clarissime, te Deo Opt. Max. commendo, unà cum familia.

Harderovici, 8 Jul. 1640.

Tui observantissimus,

Ernestus Brinck.

CCXCVIII.

Cl. V. Ger. Vossio.

Clarissime & doctissime Vir,

Ecce hic habes summaria vitæ hucusq; præteritæ Reverendissimi Archiepiscopi Cantuariensis: cui Nestoreos annos optare omnes cordati debent.

In

In Collegio Sancti Johannis Oxonii enutritus, in quo optimam sui memoriam posuit; auxit enim illud ipsum Collegium, tum ædificiis splendidis, tum redditibus duplo amplius quam prius.

Oxoniensem Academiam, cui præest ut Cancellarius, decoravit multis beneficiis; primo privilegiis firmioribus quam antehac: locupletavit Bibliothecam publicam, rarioribus Manuscriptis codicibus in omni genere Linguarum & Artium, ab extimis Orbis finibus petitis, Indicis, Arabicis, Persicis, Græcis, Hebraicis, Latinis.

In Academia propriis sumptibus Lecturam Arabicam fundavit, & annuo stipendio honoravit.

Universæ Ecclesiæ quanta testimonia Curæ, Pietatis & Providentiæ addidit!

Corruptiones præcipuè Simoniacos corrigendo, doctos & pios commendando, fovendo omnes qui eruditione & ingenio valent.

Collapsam Ecclesiæ Anglicanæ disciplinam restaurando, ad primam primorum Reformatorum scopum perducendo, Ecclesiæ paci & securitati per nuperam Nationalem Synodum optime & provide consuluit.

Ecclesiæ Paulinæ Londinensis per totam terrarum orbem celeberrimæ magnitudine columnas contra ruinam apposuit, curavit reparari splendidissime.

Succurrit quotidie innumeris pauperioris sortis hominibus; qui litibus vexantur facilem ipsis præbens aurem, & operam, curam & consilium.

A latere Serenissimi Regis adstat fidissimus Consiliarius, honoris Gentis avidus, Consiliis incorruptus, sincerus, cordatus.

In juventute semper ingenii acumine celebris, summus & acutus Philosophus, postea demum Concionator sedulus, & doctus: scriptor eruditus contra Pontificios, de præcipuis Fidei capitibus & corruptionis Pontificiæ columnis. Teste lib. ab ipso edito judicio omnium doctissimo, & antiquitatis puræ propugnaculo.

Collegii Joannensis primò Socius deinde Præses. Demum quod concionibus erat celebris & frequens, concionator Regius è Capellanis (ut loquuntur) domesticis. Decanus Glocestriæ brevi factus; à Glocestria promotus in Episcopatum S. Davidis; & inde Bathoniensis & Wellensis Ecclesiæ præfuit Episcopus, & inde ad sedem Londinensem evectus, & inde propter vitam inculpabilem, singularem integritatem, & rerum Ecclesiasticarum experientiam, Metropolitanus totius Angliæ, sedem Cantuariæ jam occupat, & in bonum totius reformatæ Ecclesiæ diu occupet, votis ardentibus contendo ad Deum.

Vale, Vir doctissime, vix errare potes nimia Hyperbole, omni Rhetorica major est summus Archiepiscopus; in hoc inter multa felicior, quòd te nactus est amicum, & clientem. Me quæso calci Catalogi amicorum adjicere digname.

Ex Aulâ Seren. Reginæ Bohem. Hagæ comitis 12 August. An. salutis Christ. MDCXXXX.

Tuus in omni observantia & officio Amicus,

Samsonus Johnsonus.

CCXCIX.

Memorand. *de Reverendissimo in Christo Patre* Guilielmo *Domino Archiepiscopo Cantuariensi totius Angliæ Primate & Metropolitano: Serenissimo Magnæ Britanniæ Regi* Carolo *à SS. Consiliis, Academiæ Oxoniensis Cancellario,* &c.

1. PRofectum in Philosophicis & Theologicis studiis debet Collegio D. Johannis in Academia Oxoniensi; ubi postquam alia cum publica in Academia tum privata in Collegio munera, perpetua cum laude sustinuisset: à Collegii Sociis (quibus ex plurimorum annorum necessitudine & experientia abunde perspecta esset ejus Prudentia, Probitas, Doctrina) in Præpositum Collegii electus, non tam præesse, quam prodesse illi voluit.

2. Vacante supremo magistratu Academiæ (qui non nisi Magnatibus & meritissimis defertur) ipsa seipsam ejus custodiæ & clientelæ commisit; Academico Senatu in Academiæ Cancellarium ipsum eligente; quod quanto beneficio, atque gloriæ Academiæ atque rei literariæ universim versum est, appareat ex ejusdem Privilegiis stabilitis, auctis: legibus & Statutis in ordinem usumque digestis, &c. Ut respublica Literaria in illa unica Academia suos numeros implevisse videatur. Ratio tam accurata in admittendis, instruendis, exercendis, promovendis, moderandis, &c. studiosis; & negotiis Academicis omne genus administrandis, &c. ex ejus voto & dire-

Defertur autem pro vitâ.

directione in illa habetur. Vide Statuta Acad. Oxon. impressa Oxon. 1638.

3. Religionis Orthodoxæ, atque uniformitatis in cultu divino, per Ecclesiam Anglicanam, ex legibus & constitutionibus Patriæ; moribus antiquis & probatis: adeoque regula & mente (qua queat assequi) primorum Reformatorum illius Ecclesiæ, acerrimus assertor: ab omni confusione, immunditie, profanatione Sacrorum, &c. abhorrens. Utque major reverentia sacris concilietur, ordinis Ecclesiastici atque Facultatum, quibus honestiùs, & liberaliùs se sustentent, quà justè poterit, vindex & promotor studiosissimus.

4. In Theatro Theologico sive cominùs certandum cum adversariis, sive concionandum è Cathedra promptissimus, æque ac nervosus & strenuus. Quo etiam loco habet Jesuitarum & Romanensium superstructiones stramineas & superstitionem; juxta ac aliorum (Socinianorum, &c.) in re religiosa, dogmata & deliria perniciosa, nemini constare non poterit, cui cæcutire non lubet; ex operibus ejus publice impressis.

5. Templum Divi Pauli Londini (opus ingens, &c.) ab ætate suâ æque ac incuria temporum non leviter passum, ejus consiliis & auspicio reparari incœptum, propediem (in maximum & urbis illius & Ecclesiæ Anglicanæ ornamentum) pristinum suum decus & splendorem recuperaturum.

6. Ardor ejus sumptusque immensi in conquirendis Orientalium Scriptorum Monumentis, publico & æterno usui in Academia Oxon. destinatis. Ubi etiam liberalitate & sumptibus propriis jam amplo atq; annuo Salario dotavit Professorem, qui Linguis illis studiisque propagandis omnino insudet. Vide Epistolam D. Joh. Seldeni præmissam ejus de Successoribus ad leges Ebræorum, &c.

7. Mira in precibus divinis, Consiliis Regis, Foris Justitiæ (quibus aut præesse aut interesse illi incumbit) assiduitate & zelo: ab omni largitione atque corruptione (quod nemo non fatetur de ipso) alienissimus.

8. Virtus invidiâ carere non potest, &c.

CCC.

Cl. V. Ger. Vossio, *Salutem in Christo.*

Annus elapsus est (Vir eximie) à quo Literæ priores vestræ (sed quibus responsum non dedi) ad me pervenerunt. Sed annus occupatissimus fuit, & in quo vix libere spirare, ne dum scribere potui. Regis in partes Regni Boreales discessus: negotia quæ eo absente mihi aliisque incubuerunt: pacificatio illic sancita, sed vereor an satis tuta: à reditu Regis Consilia inita: Parliamentum indictum, conventum & dissolutum, negotiis Regis & Regni non compositis: statim à soluto Parliamento seditiosa & furiosa in me, & domum meam, hominum malè feriatorum & conditionis infimæ Insurrectio, quingentis ad minimum domum meam horâ noctis mediâ obsidentibus, sed Deo gratias frustrà: Convocatio sive Synodus Nationalis sequuta est ut (si fieri posset) res Ecclesiæ turbas non darent, nec Religio (ut ubique gentium solet) pallium fieret. Interim apud nos omnia arma sonant. Et inter hæc quæ me, & animum meum pacis cupientissimum pessimè habuerunt, quî potui de literis tuis, utcunque semper mihi gratissimis cogitare?

Sed omissis quæ me distinuerint, & manum à tabula, gratias tibi summas ago, quod memor mei Literas misisti. Junius charissimus attulit tuas, meas etiam refert; sic enim decreveram, sed abiit literis meis nondum transcriptis. Breviores sunt quam aut res postulant aut quæ tam diuturnum silentium possunt expiare. Sed non ignoras (idipsum enim lego in tuis) quantas turbas, & quam malas nobis hic in Anglia res Scoticæ dederunt: furiosi novatores quo tendunt scio, quo pervenire dabitur novit Deus, & jam Angliam armati invaserunt. De his autem nec vacat nec placet scribere, ne quid fellis Chartulas meas nigraret, quum video ubique, & apud exteros etiam, nomen meum, famamque, illorum virulentis calamis, laceratam & fœdatam undique.

Redeo itaque ad privata. Et certè doleo annum tuum Climactericum tam malè te mulctâsse. Sed non eripuit cum sanitate vitam, nec diu detinebit spero revertentem sanitatem. Et (quod impensiùs opto) Deus dabit solatium pro malis illis quibuscunque quæ annus iste tibi parum faustus intulit.

Mitto per Junium Librum meum superiori anno editum, sed Idiomate Anglicano. Promisi fateor editionem Latinam me tibi antehac missurum. Nec fallus sum in hoc, sed deceptus. Vir enim satis doctus, & cui satis otii est, hoc in se suscepit, &, ut apertè tecum agam perfecit: Sed quum paulo penitiùs inspexi, vidi non pauca in quibus sensum, plurima in quibus stylum

non est assequutus. Et melius multò duxi supprimere Translationem, quæ nec me, nec mea loqueretur, quam talem edero, unde exteri omnes, quibus Lingua Anglicana non satis nota est, me quidem, sed speculo male fido, intuerentur. Si corrigi poterit potes adhuc expectare, sed vereor transferentis socordiam magis quam calamum; cum hoc libro meo Canones mitto novissima Synodo constitutos, quibus videre potes me nec Ecclesiam nec veterem Ecclesiæ tramitem deseruisse. Reliqua, sicut & teipsum Deo, & gratiæ ejus commendo, efflagitoque ut temporibus hisce quibus tam subdole, tam violenter res nostræ undique petuntur, velis jugi oratione Deum & Salvatorem nostrum fatigare, ut incolumem servet servum suum, &

Dat. ex Ædib. meis Lambeth. Aug 31. 1640.

Tibi (Vir doctissime)

amicissimum,

Will. Cant.

CCCI.

Clarissimo, Doctissimoque Viro D. Gerardo Joanni Vossio, *Artium & Philosophiæ Doctori celeberrimo.*

Clarissime & celeberrime Vir, Amice honorande,

NUdiustertius interfui funeri, τοῦ μακαρίτου, Antonii Thysii, in Academia Doctiss. duobus Theologis orba, in tantillo temporis spatio. Spes aliqua affulget, D. Bisterfeldium, qui ad defuncti D. Walæi professionem vocatus est, affuturum circa ver proximum. Nisi jactura tanta brevi resarciatur, & Academiæ do celebri etiam J.C. & Philosopho provideatur, frigebunt studia, & vicini ad se florem studiosorum pertrahent. Cum ibi essem exiit in lucem, novus affinis mei Molinæi fœtus, quem Decano, & Capitulo Cantuariensi placuit dedicare. Mitto hodie exemplaria Cantuariam operâ D. Boswelli. Unum tibi retinui, qui inter eos es allectus, & affinis mei in Canonicatu Collega. Accipies igitur illud à me, nomine Authoris, qui erga nomen tuum, non minus affectus est, quam tu erga illum, quod ei etiam nuper testatus sum. Celsissimus Princeps cum filio crastina die, huc Groningam versus tendit, ob causam tibi notam. Ego interim hic quiesco, ubi si opera mea tibi, aut tuis esset necessaria, eam vobis libenter impenderem. Heri tumulatus fuit D. Bouchortius, cujus locum in Concilio ordinum Generalium implebit D. Aersenius. D. Salmasius tandem appulit Diepam, post agitationem periculosissimam, dierum octodecim, in quorum quarto amisit filiam majorem natu, quæ in corpore imbecillo, ferre non potuit tantam concussionem. Rhotomagi aliquamdiu egit, apud Senatorem Sarravium, virum doctissimum, & doctorum amantissimum, ac tandem Lutetiam Parisiorum pervenit. Boxhornius sub prelo habet, librum de Trapeziticis, an hic tolerentur tantùm, vel approbentur? Audio eum satis modestè rem illam tractare, quia eum vestigia terrent. Hæc habui quæ pro tempore, & raptim, ad te scriberem, quæ boni consules, & me amare perges, qui tibi & tuis, omnia prospera voveo. Vale.

Rapt. Hag. Com. xv. Kal. Dec. CIↃ IↃ C XL.

Tui studiosissimus,

Andreas Rivetus.

CCCII.

Excellentissimo, & Clarissimo Viro D. Gerardo Joanni Vossio, *Athenæi Amstelodamensis Professori celeberrimo, cum debita honoris præfatione* S. P.

DUÆ sunt causæ, Vir undequaque clarissime, quæ me ad hoc quicquid est literarum ad te exarandum impellunt. Una quidem humanitas tua, & φιλοξενία singularis, cujus utriusque amœnus radius, me quoque calfecit non ita pridem, dum non tantum colloquio minimè pœnitendo, sed & ejusdem eximio condimento, vini scilicet nectarei tecum alternato haustu, seorsim me dignatus es; pro qua utraque beneficentia, quantas possum maximas etiamnum tibi gratias ago. Altera est D. Professoris Hoelzlini, & affinis mei nunquam non veneranda mihi authoritas, qui me ad hanc scriptionis aleam ipse quoque instinxit, his & similibus verbis; Heus tu, qui semel hortatu meo, virum tantum, tam amicum, coram ausus es compellare, cur non etiam per literas tandem? Quod si ego amicitiam ejus tanti æstimare debeo, tu multo magis favorem ejus, hoc præsertim rerum tuarum tam flebili statu, conciliare tibi necesse habes. Sic illo me monente, meus ipse me porro monuit

ftuit animus, quantam rerum mearum, non ita pridem fecerim jacturam, quantis fatorum fluctibus, infœlix ego ſim volutatus. Quid enim non patiuntur is, qui in Dynkerkanas iſtas Harpyias incidit? Cujus tamen cladis, oblivionem potius, quam memoriam optavi ſæpiculè; ſed hanc invito ſubinde refricant, non tam pecuniæ, & ſarcinarum jactura, quam cicatrices illæ poſt vulnera in pectore meo, tum accepta, etiamnum reſiduæ. Poſtquam enim prædones illi nos debellaſſent, noſtramque navim, poſt cruentum ſatis, & novem horis continuis durantem conflictum, tormentorum ictibus pluſquam ducentis, jam peſſum dediſſent, vulturum inſtar, uti ſolent, advolantes, omnia ex hoc naufragio, nobis reliqua ſurripere, nec ipſam interulam, nedum veſtem reliquere: dumque ego ſic partim reluctor, partim precibus ab eis impetrare conor, ut vel interiorem tunicam, pudoris gratiâ non raperent, perditiſſimus quidam nebulo, furibundus in me irruens, me non tantum nudavit penitus, ſed & pectus meum unguibus ſuis uncis, ſic dilaniavit, ut ſanguis inde largiter efflueret. Taceo nunc cætera, ne & mihi non minus ac tibi, velut crambe quadam bis cocta, moleſtus ſim. Ad has igitur redactus incitas, tantiſque ſtudiorum meorum viduatus ſubſidiis, ad te V. C. tanquam ad naufragii hujus ſoſpitatricem tabulam, me converto, rogans efflictim (quod & coràm feci) ut ſi quam peregrinandi ſtudiorum causâ, pro digno aliquo ſtipendio, cum Mercatorum filiis, vel id genus; aliam nôris commoditatem ea me languentem beare, & hoc modo ſtudiis meis ſuccurrere ne dedigneris. Satis credo Palatinorum exulum plorabilem ſortem, quæ me quoque premit, jam ultra quindecim annos perſpectam habes, pleroſque nimirum, imo ferè omnes, non ſuis, ſed aliorum ſubſidiis, & facultatibus adjutos, ex hoc communis ſibi calamitatis Oceano emergere, & ſuſtentari. Ad pulverem tamen pædagogicum mallem non revolvi denuo, quippe qui tot annos jam in eo ſudaverim, idque cum ſtudiorum meorum damno, vix reparabili; ſed ſi qua eſſent, jam robuſtiora paululum ingenia, & quæ manum ferulæ ſubduxiſſent, eis ego me comitem, & ductorem optarem præfici. Nec enim me latet, multos cordatos & haud infimæ ſortis Parentes, in hujuſmodi filiorum ſuorum cura, ad te, tanquam ad proram & puppim conſiliorum ſe recipere. Quod ſi talis, te dirigente, conditio obtingeret, efficerem ego, Θεῷ διδόντος, ut nec me ſuſceptæ provinciæ, nec te commendationis tuæ, unquam pœniteret. Peragravi Germaniam, jam aliquoties, in Gallia totum biennium Clariſſimus Molinæus me habuit auditorem, ac mare decies ingreſſus, Daniam Boruſciam, ipſam denique vaſtam perluſtravi Poloniam, & jam Angliæ, ſeu, ne imprudens committam ſolœciſmum εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Magnæ Britanniæ obeundæ propinquus eram, ni lamentabilis ille, & horrendus caſus me repreſſiſſet. Tantis deniq, (quod citra omnem dixerim jactantiam) aſperrimorum itinerum reciprocis ambagibus, ſum volutatus, ut in his Tyro quiſpiam, & qui nido ſuo nondum evolavit, me duce, & Achate, ad hujuſmodi profectiones, non infœliciter, ſpero, uſurus eſſet. Talem porro ut ambiam conditionem, aurem mihi ſubinde vellit, Domini Profeſſoris, & affinis mei, jam per aliquammultum temporis afflicta ſatis, & nimis quam incerta valetudo, quæ quidem eum tam male habet, etiamnum, ut munere ſuo publico, ultra ſex hebdomadas, jam intermiſſo, pedem domo efferre, nondum valeat. Cum Apollonio ſuo, eo jam progreſſus eſt, ut quomodocunque res cadat, modo ſic pergat Typotheta, totum opus ſub finem menſis Januarii, commodè abſolvi poſſit. Ampliſſimiſque Curatoribus, paulò poſt illud tempus, hic adfuturis, inſinuari. Nimirum octo circiter folia, ut appellant, tantùm reſtant imprimenda, jam omnibus, præfatione & indice exceptis, à me deſcriptis. Cæterùm Deus Opt. Max. cujus judicio tot pericula, & labores exantlavi hactenus, me ipſe tandem, ſpero, reſpiciet. Meam interim vult exercere patientiam, meque ad ſe precandi ſtudium tanto magis excitare. Sed ne te morer diutius, en tibi pagellas illas, vel potius commentationes in Geneſin Molinæanas, omnes quidem quas toto illo biennio dictavit: quas gratâ manu, quæſo accipe, iiſque quantumlibet utere. Verum totus iſte tractatus, poſt tot alia Theologica, viri hujus & ſatis famigerabilia ſcripta, ipſe quoque in lucem tandem prodibit. Ego nunc in eo ſum, ut hoc ipſe per literas, ex eo velim cognoſcere, eademque opera commendatitias illas literas, & alia id genus teſtimonia, quibus me tum dignatus eſt quæque ego cum cæteris hujuſmodi chartis, hoſtium & durioris metu captivitatis, in mare tum projeci, recuperem. Et quamvis ſatis ille habeat commendationis, quem virtus ſua commendat, hoc tamen ævo, ſic comparatum eſt, ut literis

talibus, quam ipsi personæ plus fidei tribuatur. Te quoque, V. C. iterum iterumque rogo, ut me tibi commendatum habeas. Τὰ γὰρ [illegible]. Etiam atque etiam vale, Germaniæ nostræ decus, & inter cultores virtutis, nominisque tui, non falsè cense

Lugd. ad Rhenum x. Kal. Decemb. Anno 1640.

Georg. Andr. Richterum.

Dom. Professor Hoelzlinus cum uxore, tibi, tuisque officiosam quoque salutem nuntiant.

CCCIII.

Celeberrimo & undiquaque Eruditissimo Viro D. Gerhardo Joanni Vossio, *Professori dignissimo,* S. P.

Vir Clarissime, fautor, & amice honorande,

QUod sæpè ante hoc tempus, facere decrevi, ut tot benevolentiæ officiis à te affectus, cultum, & observantiam meam, etiam calamo declararem, id ulterius ne differam, præsens occasio me monet. Vacat in illustri Lycæo nostro, Professio Historiarum & Eloquentiæ, quæ cum ante biennium, ab amplissimo hujus urbis senatu, in commodum studiosæ juventutis, institueretur, ex commendatione Doctoris Vedelii, Martino Schoockio fuit demandata: qui nunc eam derelinquit, hinc in Academiam Groninganam, ad Professionem Physicæ, & Logicæ evocatus. De Successore igitur jam laboramus, qui munus istud deinceps cum laude administret. Commendatur nobis à Leydensibus, & Ultrajectinis, filius Gisberti Voetii, & ut amicorum literis, plus ponderis adderetur, ipse se nobis præsentem stitit: ac undecimus jam dies est, ex quo in urbe hac moratur. Sed quantum animadvertere possumus, ipsi hæc provincia non obtinget: præterquam enim quod valdè juvenis adhuc est, nec illis dotibus videtur satis instructus, quæ ad munus istud exornandum requiruntur: nostri etiam in cooptando novo Doctore, cautiores jam erunt. Ideo de alio cogitandum esse existimo. Hæret in animis multorum, nomen & fama Gronovii nostri, cujus etiam mentio fiebat, ante biennium, cum Historiarum, & Oratoriæ Professor vocandus esset, nec ille, credo, tunc temporis ab ejusmodi conditione alienus fuisset, præsertim cùm & ingenium, & studia illius, ad otium literarium tunc propendere, ipse deprehenderim. Nunc vero de ejus voluntate & instituto judicare nequeo, cùm toto eo tempore, quo à nobis discessit, nihil de ipso cognoverim; nec ipse Gronovius, quod vehementer miror, quicquam ad me scripserit. Id quidem scio, quæ ejus est virtus ac eruditio, non defuturas ipsi emergendi occasiones, cùm habeat in sua familia, tot præcipuæ dignationis cognatos, per quos honestissimam conditionem, exambire poterit; si modo in Patria pedem figere voluerit. Obsistet nihilominus eunti istis in locis, Lutheranismo sic addictis, Religionis professio. Hoc ipsum forsitan permoveret, ad ejusmodi functionem in hisce provinciis amplectendam: quamvis & alia adsint, quæ reditum in Patriam bellorum incendiis adhuc ardentem, non parum remorentur. Præterquam verò, quod Gronovius à me, cæterisque Professoribus nostris commendatur, fama ejus quoque innotuit aliquibus ex Senatu nostro, qui Hagæ-Comitis in Collegiis Ordinum hanc civitatem subinde repræsentant. Ab illis igitur jussus, & à Collegis meis monitus, præsentem ejus conditionem inquirere, non potui hoc officium scholæ nostræ denegare, imprimis cùm pro ea quæ inter Gronovium, & me intercedit amicitia commodum illius omni ratione promovere allaborem. Rogo itaque te, Vir clarissime, ne grave putes, quod super hac re sentias, num Gronovium hanc vocationem, si offerretur, accepturum putes, & ubinam locorum nunc degat, paucis indicare, vel si nihil de eo sperandum judices, alium quempiam si quis occurrit, nominare. Præstabis ea in re, nobis omnibus gratissimum officium, & de schola nostra, studiisque humanioribus optimè mereberis. Conditio sanè non est spernenda, tali præsertim loco, & inter tales cives, literis sic addictos. Stipendium est septingentorum florenorum, & forsitan augebitur, si condignum hominem, quem unicè quærimus, nancisci possumus. Finem facere cogor. Vale, Vir præclarissime, cum universa familia, & me inter cultores tuos numera. Responsum vero quamprimum exspecto.

Dab. prid. Kal. Dec. Jul. An. 12. ciɔ iɔ c xl.

Præclariss. Dominationi tuæ, omni fide, & officio addictiss.

Joann. Christenius, *J. U. D.*
& Professor Illustris Gymnasii,
P. T. *Rector.*

CCCIV.

CCCIV.

Gratiam & Pacem à Deo Patre, & à Domino nostro Jesu Christo. Amen.

PEroptassem Reverendi admodum Doctissimique viri, fieri potuisset, ut ipse coram, hæc apposita deliberationum capita, vestris Reverentiis obtulissem. Sed quamvis multis, magnisque adducar argumentis, ut id expetam, pluribus tamen, & longè multo majoribus retrahor, à conatu, quo id effectum dari posset. Revocor enim in Magnam Britanniam, maximisque precibus à me contendunt amici, ut nullibi nec ullam ob causam, me detineri patiar, donec eò pervenero: quoniam ibi omnino insperatam, & exoptatissimam, rei bene gerendæ ansam, mihi offerri autumant: meque per omnia sacra adjurant, ne tantæ occasioni deesse velim. Ergo illorum vocationi nunc obtemperandum erit, ita ut simul debitus erga Dignitates vestras respectus non intermittatur. Spero igitur vos in optimam partem accepturos hanc affectus mei erga Ecclesias vestras propensi testificationem, quâ honorem suffragii in re tanta, quæ omnes concernit Evangelicos, vobis delatum volui. Et ne forsan istud quod in Appendice, de Confessionum particularium usu, non legitimo, dicitur aliqua cum sermonis libertate, sit vobis offensioni, velim ut rectè mentem meam de eo percipiatis; atque causam cur ita loquutus sim intelligatis. Constat haud dubie vestris prudentiis complures esse libros in Ecclesia Lutherana Symbolicos, præter Augustanam Confessionem, de cujus etiam exemplaribus variatis, & invariatis, ac horum authoritate non parùm disceptatur. Nostis Catechismos, Majorem, Minoremque Lutheri, Articulos Smalcaldicos, & Catechesin Hutteri, in superiori Saxonia, & alibi Symboli loco esse; nostis & ibi, & aliis in locis, aut formulam concordiæ Jacob-Andræanam, aut cum ea particulares formulas, qualis Confessio est Wirtembergica, aut corpus doctrinæ Jul. aut corpus doctrinæ Philippi, &c. instar Canonis haberi; si non primarii, saltem paulò plusquam secundarii. Has tot Confessionum distinctas formulas, (quamvis & inter ipsos Lutheranos, persæpe acres pariant, suis de opinionibus concertationes, & nobiscum, in opere quæsitæ reconciliationis, non paucas afferant remoras, & difficultates:) facilè tamen omnes admitto: ut extent, & quantum possunt valeant, si modò unum absit, quod omnino intolerabile videtur, & nihilominus ubique locorum fermè invaluit: nempe quod eousque attollant, atque extendant plerique suarum Confessionum loquendi formulas, ut iis tam suos ipsorum Doctores Academicos, quam aliarum Ecclesiarum Pastores, ita circumscriptos & limitatos velint, ut nec sibi suisque in prophetando ullam libertatem, ultra præcisos Confessionum terminos concedant, nec cum exteris pacificè agant, aut amicitiæ Christianæ jura observent cum ullis, nisi cum iis, qui in ipsorum verba jurare parati sint. Hinc est quod mihi de Confessionum fine, atque usu legitimo, cum Hamburgensibus, cum Lubecensibus, cumque D. Buschero Helmestadiensium Professorum Censore, (quod scilicet, ex præscripta formula non semper loquantur) & aliis quibusdam præsertim Lutheranis disceptanti, illud quod in Appendice dicitur de abusu Confessionum, in mentem venerit: ut ab errore quo, & privatam suam, & publicam quantum in se est, omnium Evangelicorum pacem, impediunt, & interturbant, revocentur.

Hoc igitur quod Lutheranis, qui vocularum quarumdam aucupio delectantur, dictum est; nolim à vobis, aliter quam à me prolatum est, accipi; quoniam existimo, Confessiones publicas, non solum utiles, sed etiam necessarias Ecclesiis esse; necessarias esse dico, non tantùm ut extent, in veritatis Evangelicæ testimonium, adversus Pontificiorum, & aliorum graves errores, humanasque tradiones, quibus conscientias credentium sub jugum cæcæ obedientiæ, mittere conantur; sed etiam ut contesserationem fraternam initio Reformationis inter pios veri Dei cultores, in fundamento puræ Religionis, antea constitutam porrò confirment. Ac proinde utiles quoque posthac fore judico, ad communem Ecclesiæ cujusque sententiam, in præcipuis doctrinæ capitibus agnoscendam, & ad concordiam inter eos qui diffidiis non necessariis distrahantur, promovendam. Haudquaquam igitur oportet eas abolere, aut flocci fieri; sed tamen nec ita usurpari, ut loquendi formulæ iis comprehensæ, vel in aliarum Ecclesiarum, vel in Propheticæ libertatis, vel in Concordiæ religiosæ, vel in Communionis Christianæ, vel Conscientiæ scrupulosioris præjudicium adhibeantur. Ideoque, observandum erit, me Lutheranis in memoriam revocare voluisse ipsorum confessiones esse scripta humana,

quibus illaqueare conscientias minime convenit. Nullus enim tenetur ullas humanorum verborum formulas, aliter admittere quàm quatenus agnoscit sibi permissum fore, bonâ cum illorum pace, quorum causâ id facit, illas ita interpretari, ut cum fidei analogia, sibi in Dei verbo revelata, possit eas conciliare: quod si permittatur, tum etiamsi verba nova, atque priscis inaudita, (qualia tamen, nollem temerè à quoquam usurpari:) in confessionibus humanis, inveniantur, & possit ea quispiam, aliquali adhibitâ interpretatione sano sensu accipere; judico illum pacis causâ, id tutò facere posse; imo & debere potius, quam ut otiosa certamina, de phrasibus & loquendi modis excitet; ex quibus lites, maledicentiam, invidiam, & suspiciones malas oriri dicit Apostolus. Atque hoc illud est, quod ego in meis, cum Suecicæ, & Daniæ Theologis, agere, pro mea in Christo libertate volui, quando phrases Lutheranas, de orali manducatione, deque omni præsentia Corporis Christi, me certo sensu admittere posse professus sum; atque ita interpretatus sum, ut fidei analogiæ mihi revelatæ, non repugnarent in conceptu meo, quamvis eas nec approbarem, nec iis me teneri vellem, nec promiscuè adhibendas esse censerem; hoc tamen aliqui ex nostris, non rectè attendentes, meam hanc parrhesiam, animo non satis æquo, ferre videntur; putant enim agnitæ in Ecclesiis veritati, hac ratione aliquid derogari; à qua sententia ego ingenuè fateor me alienum esse, cum sciam non his, aut illis, loquendi modis, sed in rebus ac sententiis, sensuque verborum, analogiæ fidei consentaneis, veritatem consistere; nec unius hominis particularem, & certo sensu limitatam, phraseos hujus, aut illius acceptationem, præjudicium ullum afferre posse, omnibus Ecclesiarum Confessionibus, quæ mentem Reformatorum manifestè produnt. Nec denique meæ qualicumque phraseos, licet incommodioris admissione, Orthodoxiam labefactari posse, quamdiu in præparatoriis tanti operis solummodo versamur. Etenim hoc jam præcipuè agitur, ut ad Tractatus ordinatos, constantes & universales, amicabiliter intendendos, de mediis, modoque procedendi, in concordia ritè constituenda, perducantur affectus illorum, qui hactenus maximam studii sui partem collocarunt, in clamoribus, & insanis verborum pugnis; à quibus ut tandem abducantur, & ad res ipsas pertrahantur, mihi non videbatur inconsultum, hoc pacto agere: præsertim cum hoc agens, nihil præter veritatem sensus mei proferam. Jam autem si quis velit à mea interpretatione dissentire, facilè id permittam, dummodo id fiat pacificè; & nolit propter ejusmodi opinionum diversitatem, omnia Christianæ Communionis vincula dissolvere, quod, proh dolor, inter multos, nimis sæpe fieri solet hodie!

Hæc paulo fusius apud vos edissero, Reverendi in Christo fratres, quoniam non sum nescius, quantùm possint aliqui, in præjudiciis, aut aliorum animis instillandis aut apud multitudinem fovendis: nec ignoro, quantis obnoxium sit suspicionibus, & sinistris imperitorum interpretamentis, hoc quod præ manibus habeo negotium. Conor itaque hac ratione, huic mederi malo: atque ideo à vestris pietatibus efflagitabo, ne facilè aliud de nostro instituto apprehendatis, præter illud, quod re ipsa præ se fert. Stamus enim in conspectu Domini, qui judicabit propediem secreta cordium. Nolite igitur ante tempus, de proximo judicium ferre, aut ex invidiosis conjecturis, præposterè à quibusdam hausta judicia temerè admittere: sed ex hisce de nobis judicate. Libenter enim, quicquid de re tota statuetis, excipiemus: quando id nobis communicare non gravatè volueritis: quod rogo etiam ut faciatis: quo mens vestra, iis quorum interest eam intelligere, pateflat ad multorum ædificationem. Valete.

Dabam Amstelodami,
Jan. $\frac{2}{17}$. *anno* 1641.

CCCV.

Vir Clarissime, Fautor & Amice summa Observantia honorande,

NOn voluntate mea vel incuria, sed inopia Tabellariorum, qui hac anni tempestate rarius iter faciunt, distuli in hunc usque diem respondere literis tuis; quæ certe voluptati mihi fuerunt, cum tot annis cognitam erga me benevolentiam, quantaque sollicitudine rei Literariæ prospectam esse cupias, abunde testarentur. Utinam verò talis nobis Collega contingeret, qualem hæc tempora, politiori doctrina parum propitia, desiderant! Ita enim est, Vir clarissime, ut scribis, videmus barbariem ubique locorum magno impetu ingruere, cum multis in locis præsertim in Germania propter assiduas bellorum clades studia

ſtudia Literarum paulatim intercidant, & in his quoque provinciis hic ſtudiorum ordo à pleriſque obſervetur, ut poſtquam diſcentes vix prima elementa perceperunt, ſtatim ad ſuperiores diſciplinas animum adjiciant, nullis vel exiguis linguarum ac ſolidioris Literaturæ adminiculis inſtructi. Quod vitium etiam in hac Schola experimur, dum plurimi ex Claſſibus promoti, quia aliunde adveniunt confeſtim ſacra Theologiæ & Juriſprudentiæ invadant, nec in illis ſtudiorum gradus fieri patiuntur, ut legitimo ordine proficiant; ſed cum vix prima quatuor folia alicujus compendii perlegerunt, in diſputationum campum proſiliunt; inque eô exercitio aliquot menſibus exactis, ad Sacerdotium vel Præturam viam affectant. Huic incommodo ut apud nos ex parte obviam eatur, ſummis votis expetimus virum eruditum, qui ſtudioſæ juventuti ad elegantiorem ingenii cultum viam præeat. Hanc operam de Gronovio nobis pollicemur, adducti egregii animi dotibus, quibus apud multos commendabilem ſe fecit. Ideoque unice id agimus, ut eum conſequamur. Profeſſio ipſi eſt decreta, noſtrique Proceres mihi ſignificarunt in ſtipendio nihil fore difficultatis, ſibique curæ fore, ut honeſtiſſime hic excipiatur. Juſſu illorum ad Gronovium jam ſcripſi, eumque ſedulo hortatus ſum, ne hanc occaſionem, non omni die obviam, temere prætermittat. Eum quidem in Italia nunc eſſe cum diſcipulis ſuis, ſed reditum eorum circa Ver proximum Amſtelodami expectari, intellexi. Multum faceret ad rem, ſi clariſſimus Dominus Voſſius eo quoque nomine paucis ad Gronovium ſcriberet. Literæ poſſent curari per matrem iſtorum juvenum quibus eſt præfectus. Habitat illa ad foſſam Cæſaris, uti vocant (**tegen over Schout Plas**, vocatur, **Jouffrow Gerarts**) præſtabis nobis rem gratiſſimam, ſiquidem de hoc negotio ſumus valde ſoliciti: metuimus enim, ne ineptus aliquis magiſtellus, qui per fautores ſuos potentes hanc provinciam ambit, nobis obtrudatur, ſi forte Gronovius illam ſuſcipere recuſet. Hic finem facio, cum ad alia jam avocer, nec te ulterius interpellare deceat. Clariſſimus Dominus Dieſtius, noſterque Ilendoornius amiciſſimam ſalutem per me tibi nuntiari volunt. Vale, Vir eximie, cum univerſa familia, quam peroſficioſè ſaluto, & me amore tuo porro perſequere.

Datum Daventriæ III. *Cal. Feb. Gregoriani An.* CIↃ IↃ c xli.

Clariſſimum Dominum Barlæum officioſiſſime ſaluto.

Celeberrimo tuo nomini

toto pectore devotus

Joes Chriſtienus'

CCCVI.

S. P.

Vir Excellentiſſime, Clariſſime, Celeberrime,

EX Literis ſuperiori menſe raptim ad te perſcriptis, ſtatum rerum noſtrarum ſatis luctuoſum non dubito quin perceperis; quæ, quo loco nunc ſint, paucis accipe. Poſtquam affinis meus ultimum naturæ jam perſolviſſet debitum, de honeſta ejuſdem ſepultura præcipuè fuimus ſoliciti: dumque ei ſic anxii quærimus ſepulchrum, ampliſſimus Paets, Reipublicæ hujus Exconſul, præter omnem ſpem ultro ſe obtulit, huncque defunctum noſtrum ſuo quod hic habet in Templo S. Pancratii, ſepulchro donavit. Quod tamen ne ille in totum haberet gratis, neſcio cujus vel negligentia vel invidia factum ſit, ut tardiùs paulò funus ad locum deſtinatum deduceremus, unde xii. florenorum mulcta viduæ fuit impoſita. Poëtæ ſuo Rhodio, ὁ μακαρίτης noſter, quinto demum ante obitum die, cum jam graviſſime decumberet, manum ultimam impoſuit, nec durante morbo, niſi ſex diebus noviſſimis, lecto fuit affixus, atque ſic moriendo ſtuduit, & ſtudendo mortuus eſt. Nec abſque providentia Dei ſingulari contigit, ut ego, qui nil minus ſperabam, per hoc tempus adeſſem, meamque ipſi qualem qualem commodarem operam. Abſque me enim fuiſſet ſuum hoc opus, cui tot annis jam inſudaverat, necdum, imò fortè nunquam ad hunc umbilicum perduxiſſet. Unde mihi ſæpe gratulor ipſemet, quod Deus me dignum habuerit, qui non tantum huic tanquam affini, ſed & præceptori meo olim fideliſſimo τὰς ἀντιπελαργίας vicem, quamvis, quod fateor, non ἐπίσημον, hoc modo rependerem. Quod tamen citra omnem dictum volo jactantiam, cum id ſolum mihi datum fuerit negotii, ut quæ ille ſcripſiſſet intricatiùs, ego deſcriberem, autorum ſcripta, quæ ipſe præ nimia corporis imbecillitate, non valebat amplius inſpicere, prælegerem, Indicem colligerem, Errata denique quæ commiſiſſet Typographus, emendarem.

Simu-

Simulac igitur hoc opus lucem aspexit publicam, tu Vir Excellentissime, primus es inter cæteros, omniumque dignissimus, cui unum muneris loco mitteremus exemplar. Quin & ipse author hoc donum tibi jampridem, tanquam suo non solum fautori & amico meritissimo, sed & horum laborum uni non è multis, & οἰκείῳ Judici, jampridem destinaverat. Tu illud quæso, vultu dignare benevolo, charamque defuncti hujus, cui tu vivo nunquam non fuisti charissimus, habe memoriam. Nec dubito, quin, si adhuc vixisset, ad vos ipse hoc onustus munusculo, transiisset, tibique coram obtulisset. Meum verò erat, hoc ejus loco præstare officium, sed dum amita mea tam in recenti adhuc est luctu, nolui eam tam diu solam relinquere. Boni igitur & optimi consule hunc illius Libri latorem, patria Silesium, Consulis apud suos amplissimi filium, hujus Academiæ civem non postremum, mihi quoq; amicissimum; isque jam pridem hunc ambivit honorem, ut te aliquando videre, tuoque humanitatis radio, qua licet, illustrari queat. Quem tu scio repulsam pati non patieris; cæterum opus jam toties nominatum, D. D. Curatoribus, eo ipso die quo Rectorem nobis crearent magnificum, & in Curia congregati essent, autoris & viduæ nomine insinuavi, qui quidem illud tam benigno & liberali respexerunt oculo, ut viduæ CL florenos pro oblatione, & supra hos CCCC alios, in stipendium annuum & quo ad dies vitæ frueretur, decernerent. Equidem multi hic sunt, qui hanc munificentiam mirentur, vel potius invideant, dictitantes, nulli unquam hujusmodi viduæ tam largiter prospectum esse. Quibus ego respondere soleo, nullam forsitan hactenus fuisse, quæ tali beneficentia magis indigeret. Me quod attinet, penes eam hic tantisper morabor, donec illustris Domina de Donaw ex Galliis Hagam advenerit, quam quidem instante mense Martio sperant illic affuturam esse. Quæ quandoquidem Virum desiderat, qui ipsi sit ab epistolis, mihique hæc provincia jam pridem oblata sit, suscipere eam est animus. Tu verò si quod consilium possis impertiri salubrius, ne, quæso, detrecta. Etiam atque etiam vale, V. E. πανοικὶ, & me tibi commendatum habe.

Lugduni Batavor. *Honoris & famæ*
viii. Kal. Martias
CIƆ IƆCXLI. *tuæ deditissimus,*

Georgius Andreas Richter.

Vos & omnes officiose saluta mea amita; à me quoque salvete omnes.

CCCVII.

Clarissimo, & Doctissimo viro Domino Gerardo Joanni Vossio, *Historiarum & Chronologiæ Professori celeberrimo* S. P.

Clarissime & Eximie Vir, & mihi plurimùm honorande,

SUfficiebat mihi quod ex Doctiss. juvene filio tuo, certus fueram factus, redditas fuisse tibi literas meas, cum opusculo affinis mei, neque quid ultra expectabam, cùm Ampliss. Dubletius, tuas mihi attulit, ex omni parte gratissimas, nisi quod de tua, & lectissimæ uxoris tuæ adversa valetudine, addisco primùm, sed cum lenitivo melioris sortis, quæ priores tuas, & publicæ rei literariæ, utilissimas curas, non amplius remorabitur. Exoptatissimus est ubique hic labor tuus, & Galli nostri inter alios, ejus publicationem impatientius expectant. Det Deus, ut intra paucos dies, fiant votis compotes. De Bolducii Oggio, ut appellat, Christiano, egeram cum filio tuo, eique librum ostenderam, in Bibliopolio Elzevirii, putabamque ad te fuisse delatum. Sunt nonnulla quæ censuram tuam merentur. Totius operis scopus est, ut ostendat, ab ipsis mundi primordiis, per omnes ætates, oblatas fuisse Deo placentas, figuras Sacramenti Eucharistiæ, etiam in Orgiis, & Bacchanalibus, & in eum finem multa colligit ex gentilium sacris. Ordine Capucinus est, Natione Gallus, homo Octogenarius, qui etiam scripsit libros, de Ecclesia ante legem. Magnus Salmasius ex quo Lutetiam venit, variis calamitatibus fuit impetitus. Socrum amisit, Uxorem habuit tam graviter laborantem, ut quatuor continuis diebus, iterata sanguinis missione opus fuerit. Variè etiam fuit tentatus, ne ad nos rediret, nec se potest penitus extricare, quamvis ei stet redeundi animus. Sperat salvum conductum, aut potius dimissionem, ex publicatione Libri, de Primatu, qu. sub prælo sudat, & vires acquirit eundo. Mittit subinde ad Typographos, materiam novam, quam ei subministrant regiæ membranæ. Reliquit tibi Librum nostri Croii, de Versionibus antiquis, ut aliquem ex Typographis vestris excitares, qui illum typis

typis describeret. Nuper accepi literas ab Authore, qui ferè desperat de editione, his in locis, petitque, ut si obtineri non possit, ad eum remittatur scriptum. Rogo ut me certiorem facias, an aliquid sit sperandum. Idem Author mihi significat, se opus Heinsii in N. Testam. ad examen revocasse, animadvertisse innumera Authoris σφάλματα, & Bezam defendisse. Primam partem absolvisse, quam missurus sit Genevam, nisi sit hic qui excudere velit. Vir doctus est,& in linguis ad id necessariis apprimè versatus. Postquam à te responsum accepero, ad eum rescribam. Opus esset festinato, quia Celsissimus Princeps, voluit ut unicum suum in Angliam comitarer, nec satis scio, an mihi tempus suppetet, nuptiis mei filii interesse, quæ Leydæ celebrari debent nono Aprilis. Hæc res inopinato nobis accidit, cùm missus est Buram, & Leydæ apud amicum vicinum, viduæ Burgesdikiæ diverteret, invitatus fuit ad cœnam, cum hospite suo, ubi cùm vidisset puellam octodecennem, defuncti Collegæ filiam, in eam vota sua convertit, & communicato mecum consilio, cùm viderem eum eousque processisse, ut protestaretur se non posse dimoveri, sciremque puellam, honestis parentibus ortam, & mediocres esse facultates, annui, quando quidem ille, xxxvii. ætatis annum attigit, & amici ex Gallia, ab initio mihi suasissent, ut occasione data, eum huic jugo alligarem, quod fœlix faustumque sit, Deum precor, & ab amicis, qualis es inter primos, peto, ut vota sua meis jungant; qui etiam tibi, & tuis omnia prospera voveo, & si voluerit Deus me in Angliam deducere, fac ut mihi significetur, si quid in re tua, aut tuorum, possim, habebis me promptum, & paratissimum. Salutem plurimam D. uxori, à me, & mea. Vale.

Haga-Comitis. xxvi. Martii. CIↃ IↃC XLI.

Tibi addictissimus, & ad omnia officia paratissimus.

Andreas Rivetus.

CCCVIII.

Clarissime Vir,

NON mihi excedit benevolentia & summa humanitas tua quam mihi domi tuæ non uno testimonio probasti. De qua si hactenus silui gratias agere per literas, tempori, amicis & continuis amicorum visitationibus imputabis, in quibus tuum tamen nomen semper nobis sacrum fuit, eritque mihi quamdiu spirabo. Nec prætermisi animum tuum in Patriam nostram summis (ut potui) viribus deprædicare, non solum Illustrissimis Regni Proceribus ubi ad eorum colloquium fui admissus, præsertim summis in Republica nostra Viris Domino Comiti de la Gardie, Regni Marscho & magno Cancellario, qui eruditionem tuam summam & piam maximi merito tuo faciunt; verum etiam omnibus bonis, quibus ingens ac divina tua virtus satis nota, mihique suspiam tacenda. Literas quas Hamburgo filio tuo Viro Clarissimo Isaaco destinavi, jam (ut opinione metior) acceperat: Optarem per literas ejus continuationem amicitiæ nostræ intelligere. Amicorum visitationes, tum iter de loco ad locum invisendi amicos & cognatos mihi adhuc ad silentii veniam suffragabuntur. Quamprimum hic amoris mei error aliquam mihi requiem indulserit, locabo eam honori & reverentiæ eorum, qui mihi in Belgio doctrinæ & honestæ conversationis duces exstitere. Præteritis diebus Academiam nostram invisi reperiq, inter alios Loccenium Bheminumque viros tibi addictissimos. Loccenius varia sub manibus habet, imprimis tres libros Antiquitatum Sueo-Gothicarum; in quos conferte constituit quicquid habet patria antiquorum institutorum, laudisque. Parat etiam translationem legum Suecicarum eamque bono Esthonum, Livonorum & Ingriorum. Cæteri pro sua quisque professione varia ediderunt & adhuc sub prælo habent. Eorum tamen nunc memoratione abstineo. Quoad publica exercitia & diligentiam docentium & discentium, vix dicere possum, quanta hic mutatio, quamq, gnaviter bonæ menti litent. Numeravi, ut cæteros taceam, præsentes una disputatione è nobilium filiis nostræ nationis 97, & quotidie plures accedunt. Adeo ut vel ex hoc ego conjiciam, Musas extorres sedibus prioribus in septentrionem migrare & hic tantisper sedem figere dum alibi Mars detonuerit. Sed ignosces mihi, virorum eruditissime, si amore Patriæ meæ ejusque incrementis abductus de studiis aliter forte judico, quam tenuitatem meam decet. Video otia hæc & pretia etiam esse literis qualia in pacatissima Republica sub optimo Magistratu poni solent. Neque in aliis rebus divinæ benevolentiæ indicia latent. Nunquam hactenus tanta fodinarum copia, tantæque in iis divitiæ repertæ sunt, atque præteritis

teritis annis effoderunt. Quibus jam in omnibus hujus Regni Provinciis succenturiantur officinæ fabrorum, ut non dicam amnes sed rivos excoli hic videas & elaborandis metallis adhiberi. Provida hic ut ubique fuit rerum natura quæ maximis metalli rupibus adposuit sylvarum densitatem & aquæ mira profluvia, utpote sine quibus neque solvi neque procudi metalla potuissent. De hisce ultra quam volui scribo, sed non ut debui. Taceo tamen, hoc confidentia virtutis tuæ, quæ nihil in me contempsit, illud vero ex contemplatione rerum in patriâ cujus speciem adhuc in animo gero, eamque invitus in chartam conjicio.

Vale Virorum mihi maxime, & me optimæ honestissimæque tuæ familiæ officiosè commenda.

Holmiæ ix. *Apr. Anno* 1641. *Claritatis Tuæ*

Filiali affectu

observans,

Haraldus Appelboom.

CCCIX.

Gerardo Jo. Vossio, *Viro summo*, Ludovicus Crocius *S. P. D.*

CHristophero Timplero inscriptas à F. Junio affini tuo literas Rudgero fratri illius, Reip. nostræ Physico, homini Zelotas nostros in omni occasione in nos extimulanti actutum tradi curavi; qui non sibi, sed fratri ante quinquennium defuncto datas ajebat. Impetravi tamen responsum, quod hic inclusum accipies. E morbo gravi te iterum eluctatum gaudeo, & assimulem in modum ut honoratissima uxor tua morbi sui reliquias edomet & vincat, Deum sospitatorem obnixè precor. Zelotæ nostri Acheronta movent, ut candorem, veritatem & concordiæ studium nobis extorqueant: sed vanas scimus sine viribus iras. Virtus enim invicta omnem pravum affectum sui-ipsius agnoscit ultorem. Res agitur putidis calumniis domi forisque. Colliguntur hinc inde suffragia Academiarum & Classium vestrarum, quibus à plebe minores habeamur ac prope inauditi per provincias vestras passivitus damnemur. Hoc seculum est! Quid agamus? Nil conscire sibi, hic murus ahenéus esto. Detonant in nos omnia pulpita, omnes cathedræ vestræ, siquidem fama vera est. Sed nec bona, nec mala fama nos à Christo avellere debet. Duræus, Vir eximius, in Angliam profectus, ne iota quidem ad nos perscripsit, ex quo hinc discessit. Miramur tam longum viri silentium, ac veremur ne quid illi vel in via vel in regno contigerit sinistri. Capita rerum hactenus in negotio εἰρηνικῷ ab ipso gestarum à Lutheranis cupidè quæruntur ac leguntur. Domino Calixto exemplaria aliquot misi & aliis istarum partium. Sciret Deus moderata ingenia quæ veritatem simul amant & pacem. Audio naves in exteras regiones de Anglia solventes in porta diligenter excuti, ne quid literarum transvehant, quibus creperus regni status exteris intempestivius reveletur. Triste est quod de Parlamenti inferioris sensu scribis. An enim una Genevensis Ecclesiæ facies præ omnibus placet? An hæc est illud Apostolicæ Ecclesiæ [illegible], sine omni macula, sine ruga; cæteræ omnes imbubinatæ? Magni sanè Viri, Calvinus, Beza, alii, & de populo Dei seculo præterito præclarè meriti; sed Petrus Martyr & Martinus Bucerus istis nihilo sunt inferiores. Fatebuntur ipsi illi, quos modestius de se sentire novimus, quam infruniti quidam eorum admiratores, quibus omnis pia Antiquitas præ illis sordet. D. Gomarum è vivis excessisse dudum accepêramus, cujus immoderatum & improvidum Zelum jampridem frænâssem, siquidem id è publica re judicavissem. Malo bonas horas aliis tribuere, & quicquid in me iniquius dictum scriptumque fuit, amore pacis publicæ concoquere. Horret enim animus intestinas fratrum & Symmystarum lites. Nunc Antipapismum sub incudem revoco & Antisocinismum. Si Typographi vestri forsan sint adeundi, velim, siquidem integrum est, edoceri, an sit qui libellos quosdam nostros Typis suis exscribat. Nam æmuli nos forsan ita devenustarunt, ut deinceps nemo suam nobis collocet operam. Theologiam Gentium & Physiologiam Christianam, opera eruditissima ad indices usque jam Typis exscripta, ut primum ad Colophonem perducta fuerint, cupidissime exspectamus. Deum ex animo veneror, ut prospera valetudine & aquilæ senectâ te, Vir summe, beet, quâ hæc & alia plurima reconditæ eruditionis monumenta à manu tua habeat & admiretur posteritas.

Salutem

Salutem plurimam officiosissime scribo tibi, fautor maxime, matronæ honorandissimæ & filiis eruditissimis à D. D. Bergio, Willio & me quoque. Bene valeto & salve æternum, ó maximum Decus nostrum

Bremæ x. Kal Apr. Anno æræ nostræ cIↄ Iↄc xLI.

CCCX.

D. Gerhardo Jo. Vossio τῷ πάνυ *S. P. D.* Ludovicus Crocius.

E Sectatoribus nostris, Vir maxime, fores tuarum Charitum nunc pulsat doctissimus Juvenis Daniel Suessius Anhaldinus, Hebræis, Chaldæis, Græcis Latinisque literis mediocriter excultus, & ad prædicationem Evangelii Christi præparatus, osor litium & Epicureæ morum licentiæ, quæ hoc ævi passivitus dominatur. Is voluit in transitu uberrimos doctrinæ & pietatis tuæ latices coram degustare, eorumque adspergine fragrantior per Belgium vestrum ad Britannos & Gallos abire, ea fieri, ut patriæ tandem aliquando redditus debita cum prudentia partem reipub. Christianæ gubernare posset. Id propter, me parario, *manibus* à manu tua sperat ac petit obnixè, quibus summis in Anglia viris, Academiarum & Ecclesiarum aliquot præsulibus innotesceret, ac sua Officia qualiacunque & servitia literaria offerret. Virtutes edecumatæ, quibus hic ingenium radiat, omnium bonorum favorem merentur. Præfuit quibusdam liberis Baronibus domu meæ tanta cum laude & dexteritate, ut eum habeam inter eos, qui sunt intimæ admissionis & magnæ spei. Judicio valet, & antiquitatem ruspari incipit, ut in dogmatibus veneretur Catholicum consensum. Hortaberis eum, ut hoc tramite pergat & privas seculi opiniones & novellitates constanter evitet. De rebus nostris nihil dico, quoniam eas callet hic noster & candida vobis voce enarrabit, siquidem id ferunt vestra severiora studia. Monumenta, quæ ad umbilicum à vobis perducta sub prelo nuper fervebant, spero brevi manibus nostris versatum iri, ut ex iis nostra locupletemus. Deum veneror cum Collegis meis D. Bergio & D. Millio, ut Nestoris trisecli ætatem, eamque firmam tibi, Vir maxime, elargiatur, ut elucubrata opera & omnigena eruditione referta, quibus armaria tua sunt expolita, felicissimo obstetricatu tuo omnia in lucem edantur. In hoc voto finio, salutis perennitates universæ familiæ tuæ calidè apprecatus.

Brem. Kal. Maii An. cIↄ Iↄc xLI.

CCCXI.

Celeberrime & Amplissime Vir,

ADeptus certissimam occasionem per hunc studiosum Gothofridum Kretschmarum, iterum ad te scribere non omittendum illud, sed faciendum mihi putavi. Tum etiam progressum Dissertationis meæ exquirere: Quam quidem, etsi paratam spero, tamen dubito. Ideoque nunc abs te peto, responsione me digneris, ac hac de re certiorem facias, quam celerrimè. Clarissime Vir, Typographus ille Lugdunensis Jacobus Marci, certè non præstat se erga me, honestum, probum aut sincerum Virum, sed mendacem & nebulonem. Et profectò, si ille Jacobus Marci Dissertationem meam brevi temporis spatio non absolverit, hoc in regno excudi curabo. Sed tunc faciam ad Lectorem præfatiunculam, in qua Jacobum Marci (causis meis justis adhibitis) ut hominem mendacem & nebulonem, apud omnes declarabo. Quæso maximopere, Jacobo Marci hæc epistola ad perlegendum detur. Clarissime Vir, Patrone Patris instar colende, exemplaria quædam Dissertationum mearum tibi etiam transmitto, quæ pro arbitrio tuo inter amicos dividere velis, obnixè peto. Præterea etiam habeo sub prælo Typographi nostri tractatum de Tybiis: cujus exemplaria data alia occasione quoque accepturus es. Vale ac vive diu tuis & patriæ.

Scribebam Soræ Danorum ad diem 6. Maii An. cIↄ Iↄc xLI.

Tuus omni cultu & observantia,

Johannes Meursius Filius.

CCCXII.

Domino Gerhardo Jo. Vossio, *eruditi Orbis Principi*, Ludovicus Crocius *S. P. D.*

Virorum & Patronorum maxime,

VAletudinis gratia à Principe sua Vir reverendus Henr. Thumelejerus Superintendens Ecclesiarum Lippiacensium, olim discipulus meus, concionator facundissimus, sed hemiplegia in suggestu lingua & memoria privatus, in Belgium vestrum missus, per me voluit adspectu & alloquio tuo, tanquam Numinis cujusdam propitii, vel ad momentum recreari. Id ut ambirem, nimiopere & efflictim à me expetiit. Si gratissimæ meditationes tuæ, quibus publico litas, ferunt, patere, amabo, ut, quod tanto affectu quæsierit, impetret. Filium habet probioris notæ, quem, si commodè fieri posset, præfici vellet puerulis quibusdam informandis pietate & literis, de quo forsan in Academia quadam Belgica bono civi commendando ipse coram laborabit. Ea re calamum hic sufflamino. Affinis meus Hagam nuper profectus, literas meas nuper in transitu Claritudini tuæ haud dubiè tradidit. Professor est Oratoriæ & Poeseôs in Academia Castellana, & fratrem Juris professorem in Academia Sedanensi, nunc Hagæ rerum Principis sui causa commorantem invisit. Res Anglicanæ non leviùs quam Germanicæ animum afficiunt meum. Diæta Ratisbonensis causam Palatini, turbato Angliæ statu, minus feliciter tractabit. Sed ταῦτα ἐν γόνασι Θεῶν κεῖται. Salutem scribo honoratissimæ Matronæ, Uxori tuæ & familiæ universæ, virorum maxime. Bene & jugiter vale, Salve.

Bremæ, 3 Idus Maii Anno æræ nostræ. cIↄ Iↄc xLI.

CCCXIII.

D. Gerhardo *D.* Vossio, τῷ πάνυ, L. Crocius *S. P. D.*

Virorum maxime,

MOre nostro Juvenes literatos ad vos iter suscipientes & immensum eruditionis vestræ pelagus admirantes literis meis fores vestras pultare jubeo, quæ mea est confidentia. Eapropter ignosces si in publica simul & privata tua commoda ita pecco. Neque enim aliter possum, quando discipulis meis multum inde emolumenti cupientes, ut gratè fatentur, serviré cupio. Nunc sisto Henricum Oldenburgium, Collegæ quondam mei in hac Schola filium, in Academiam Ultrajectinam abeuntem, ex quo cognosces quam male nobiscum agatur ab Rectore novo, Johanne Combaisio, qui publica hodie disputatione Syntagma meum propter assertam universalem gratiam allegatis verbis meis in Thesibus suis ut Heterodoxum & Huterianum traduxit & sugillavit, non sine magno multorum offendiculo. Collega meus D. Bergius, qui Excellentiam vestram mecum officiosissime salutat, partes nostras contra eum piè simul & cordatè egit; sed surdo narratur fabula: quoniam Palladio suo, absoluto Reprobationis decreto, ex quo omnes, qui non sunt singulariter electi, nulla prorsus ratione damnationem evitare possint. Quid ad hæc dicent Lutherani ad contesserationem Ecclesiarum Evangelicarum toties à piis Majoribus nostris provocati, si videant nos viperinis morsibus invicem confici, & gratiam universalem omni modo negari, qua conciones Evangelicas enervari ad ravim usque inculcant: Moderata docendi ratio sordet huic seculo, & θερμότης multis bonis utrinque improbata plerisque allubescit. Conscientiam liberabimus, quantum possumus, & patientiam deinceps omnibus malis, Deo juvante, opponemus. Acta Alenconiensa hisce diebus à D. Thestresaito Parisiensi Theologo, Viro moderato, accepi, quibus causa Testartii & Admiraldi cognita & definita fuit. Vobis ea haud dubie nota sunt. Quid verò de iis videatur, velim mecum amiciter communicari. Utinam Buceros, Junios & his similes Theologos haberemus redivivos, viros sapientia & charitate maxima præditos; næ aliter sentirent quam proletarii, aut etiam ἐξύδρομοι quidam novitii. Sunt nunc multi in vulneribus Ecclesiæ ungues. Sed quid quiritor? Claudo, avocatus laboribus Officii. Bene vale, Vir maxime, & salve πάνυ.

Bremæ. ii. Kal Jun. An. cIↄ Iↄcxli.

CCCXIV.

CCCXIV.

Doctissimo & Paternæ Laudis æmulo Adolescenti Is. Vossio, J. Pyraredus, *S.*

Τί πρῶτον τί δ' ἔπειτα. Liceat enim mihi cantatissimo illo versiculo te affari, doctiss. adolescens, dum in animo reputo, quam benignè quam honorificè à Patre tuo, non jam dicam quod universo orbe celeberrimum est, clarissimo & doctissimo sed virorum optimo exceptus sim, quot insuper à te & fratre, heu quondam tuo! charitatis officiis cumulatus, non possum me ἀχαριστίας crimine, quod ego fœdissimum semper duxi, nisi ex parte exsolvere; quod animo tamen meo non insedisse penitus Deum verè testor. Præterquam enim quod hac in parte non omnino mihi defui, datis ad filium meum sæpe literis, quibus illi haud maxime in mandatis dabam, ut aut vos præsens verbis meis salutaret, aut saltem per internuncios salutem deferri curaret; etiam illud in causa fuit, quod didiceram duas aut tres Epistolas, quas ad clariss. & nobiliss. V. Constant. Huggenum dederam, interceptas fuisse, aut intercidisse, & cum iis plurimas ad Statium & Tacitum emendationes, quas per eundem nobiliss. V. tecum & Gronovio mihi per te amicissimo communicatas volebam. Accidit insuper ut dilata, præter spem, in longum tempus, quam in hanc urbem institueram profectione, eadem opera scribendi ad te tempus protulerim. Sed tam pudendæ moræ pudorem auxit Clariss. Salmasii tam optatus nobis adventus, quam vobis gravis illius discessus. Ab eo didici de Patre tuo quæ me statim summâ lætitiâ perfudere, quam augebant reliqua de vobis, nisi subito turbasset & abstersisset fere omnem de fratris tui acerbo fato facta mentio, qui cum Patri chariss. fratri tibi amantissimo, toti familiæ vestræ, universo denique literatorum ordini æternum lugendus occiderit, nulli tamen flebilior quam mihi. Quem si fata virum! sed in tanto luctu & negotiorum quibus obvolvor & involveris, nihil à me jam expectes, quo aut desiderium illius vestrum, aut meum solari possim. Illud enim in tanta clade verè expertus sum, Parvi dolores loquuntur, magni tacent. Quod ut maxime vellem εἰς βοήθημα τῆς λύπης, tempus fortè & verba quæ præpedit dolor, nec mihi satis in expedito sunt, me deficerent. Itaq; ad lætiora, dilata in aliud tempus tam gravis casus memoria, deflectam. Nam quid, obsecro, jucundius aut honorificentius à Clariss. Salmasio audire potui, quàm te exquisitissimis tuis ad Justinum notis æternum mihi nomen adstruxisse, nullo tamen aut perexiguo meo merito? Potes certe tu sine ullo famæ tuæ damno & intertrimento, quæ tecum nata per te in immensum crescit aliquid mihi de tua luce impertire, idem faciens ut qui lumen de lumine accenderit; vereor tamen ne apud eos qui me penitiùs norunt, tantum affectui tuo dedisse, quantum veritati detraxisse videaris. Οὔτι τοι θεός εἰμι, τί μ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις. Nescio enim, ex animo dico, pudore an lætitia suffusus sim, dum me quoque principibus permixtum agnovi. An obsecro te tanti erant observatiunculæ illæ, quæ mihi Amstelodamo Lugdunum naviganti ὡς πάρεργον inter Nautarum & Vectorum strepitus notatæ erant, ut me tot titulorum & elogiorum mole fortè an invidia onerares. Hac quidem parte legis illius immemor quæ pretia rerum ex affectu æstimari vetat. Sed paucis tam parvo fama posteritatis constitit, quam mihi, qui quod ab ingenio meo aut doctrina sperare non poteram, à commendatione tua tam facile, tam præclare impetraverim. Quod nescio an tibi acceptum & inter beneficia referre debeam, qui me è tenebris eruere, & sic melius latentem in tantam lucem producere conaris. Etenim aut tibi tantæ ignoti hactenus hominis laudationis invidia sustinenda est, aut mihi contra anteactæ vitæ institutum & virium mearum conscientiam adnitendum est, ne tu temerè aut nimiâ charitate hæc de me prædicâsse videaris. Unde autem id consequi possim non video, nisi ad pueritiæ studia quæ mihi satis fœliciter cessetant, recurrendum, aut de novo triginta annorum miserè in summis ferè calamitatibus, aut agrorum cultura deperdita tempora resarcienda sint; quod ut vellem maxime & per negotia liceret, ætas jam fessa & ingravescens, totque insuper adversis fracta, in tanta præsertim ingeniorum vilitate, non sineret; nisi igniculis quibusdam gloriæ, cujus apud bonos, non leve præmium est, succenderer, quos aut tu cum patre & fratre tuo, aut Gronovius noster mihi è Batavia discedenti subdidistis. Quàmvis enim tum delitescere & unius memet dominum fecisse latebræ, unica mihi cura esset: quamvis omni libraria supellectile destitutus essem, quam fratri juniori, abjecto omni instrumento artis clausaque taberna tradideram, ut tamen Gronovio, qui tum Statium excolebat

ſatisfacerem, cepi etiamnum fallendo labori Poëtam illum in manus, in quo aut emendavi aut notavi non pauca, quæ ſerò ad Ampliſſ. & longe Clariſſim. Virum Sarravium Senatorem Pariſ. miſi, tam ipſius gratia quam Gronovii, quem Lutetiam venturum ab ipſo Sarravio per literas didiceram. Quo factum eſt, ut cum tantiſper hic Gronovius commoratus eſſet & Sarravius paulo poſt cum delectis è Senatu Pariſienſ. Senatoribus, Rothomagum juri provinciam dicundo à Rege miſſus eſſet, ego interim utroque exciderim brevique poſtea Gronovium Maſſilia ſolviſſe cum peragrata Gallia, & Venetias profectum eſſe, per Literas ejuſdem Sarravii ad Salmaſium didicerim. Poſt exactum autem Statium quum unicum penes me Tacitum ex reliquis libris haberem, auſus ſum etiam quædam in tantum Authorem, poſt tot tantorumque virorum, quorum ſcripta omnino, nomine fere, mihi ignota erant, cujus poſtremi conatus [illegible] quædam ad te miſiſſem, niſi quotidie meſſis ſub falce creſceret, brevi omnia miſſurus ad te; & quia hæc & alia in lucem edere amicis & magnis viris impellentibus animus eſt, gratiſſimum facies ſi quæ ad illum obſervatæ tibi aut Doctiſſ. Patri tuo, eorum me participem eſſe velis, ut aliquatenus te retaliare poſſim. Habebis interea ſummarium eorum, quæ ad Statium elucubravi. Etiam quædam olim mihi puerò notata ad Lucanum addidi, quia à Salmaſio ſpes nobis injecta eſt te nobis illum terſiſſimum daturum propediem. Quo ſucceſſu tenuem hunc laborem ſuſceperim tuum erit judicium; interim meliora à te expecto, ipſe meliora à te monitus daturus. Utrumque candidus imperti, aut his utere mecum, tam bene quam tibi parans, modo ne in publicum prodeant quæ ad Statium pertinent, quem brevi editurus ſum, & ad vos miſſurus. Cum autem hæc ſcriberem, opportunè reddita mihi eſt Clariſſ. Huggenii honorifica & amica pariter Epiſtola, ad quem protinus reſcripſi, & in eodem faſce & ſub eodem involucro omnia quæ ad te pertinent obſignavi, eumque oravi, ut poſtquam ea aut percurriſſet aut exſcribi curaſſet, ad te perferri curaret; viciſſimq; ſi quid ad me reſcripturus eſſes, per eum illorum mihi copia fuerit, quod ut certius & citius procurari poſſit, obſecro te ut non contentus ea via, uti velis opportunitate negotiatoris Bergeracenſis, qui Amſtelodami agit nomine Villepontus, qui quicquid à te venerit Bardegalam deferendum ad Henricum Boudeüyns, quæ illius eſt humanitas & affectus erga me curabit. Adjeciſſem his quædam Epigrammata à me nuper effuſa potius quàm elaborata, niſi ea fere jam ſub prælo eſſent, & te tanta mole ineptiarum obruere vererer. Satis in præſentia harum veniam impetrare. Sed jam finem faciam, poſtquam Clariſſ. Patri tuo, lectiſſimæ Matronæ Matri tuæ mihi ſummopere colendis, totique adeo ſanctiſſimæ familiæ tuæ proſpera omnia ex animo voverim. Vale tu, atque iterum vale, merito tuo mihi amiciſſime Adoleſcens, meq; tui tuorumq; obſervantiſſimum porro quod facis amare perge.

Dat. Lutetiæ xii. *Cal. Maias,*
Salutis nobis per Chriſtum
partæ, 1641.

CCCXV.

Præſtantiſſime Voſſi, & quia religioſum me Cultorem tui non aſpernaris numero amicorum adſcribere, eoque nomine cenſere, Amice ſumme,

SOllicitè mihi anquirenti qua uſus opportunitate reſponderem ad priores quas ad me dediſti Literas pr. Kal. Sextiles CIↃ IↃC XLI. ecce alteræ à te ſcriptæ quidem Kal. Decemb. mihi verò redditæ Kal. Maiis ſuperveniunt. Tantum moræ deſideriis noſtrum mutuis, (ut etiam de meis hinc ad te miſſis ſuſpicari datur) poſt emenſum mare non ita magnum creat tantilla intercapedo terræ, xx. ſc. à Londino milliarium. Tanquam verò parum foret me nihil tale meritum literarum tuarum humanitate dignari, pergit propenſa tua benignitas, jam ante ſatis obligatum, irremunerabili librorum beneficio ulterius mancipare, quos ab ingeniis vegetis, judiciis ſolide terſis profectos, ab amiciſſima manu quam ſemper admiratus exoſculabar miſſos, niſi venerer, diſperearn male, mortalium omnium ſtupidiſſimus, ingratiſſimus. Ut enim de exactiſſima Maimonidæ editione eruditiſſimi filii tui tralatione notiſque exornata taceam: (quis enim juvenis ad literas nati & formati, jamque [illegible], merita verbis conſequi velit, æquare valeat?) quàm altè atque ex ipſis adeo reconditiſſimæ Scientiæ archivis, Theologiæ Gentilis & Philoſophiæ Chriſtianæ (tanquam Nili ex Goyome & Lunæ montibus per Zaire & Zambre lacus, Abyſſinos populos, Nubias regiones, Æthiopiam, Ægyptum, ſeptena dein oſtia in Mediterraneum

raneum deflui) originem & progressum ex Antiquitatis rupibus & ruderibus, per Theologorum scita, Philosophorum placita, Poetarum mysteria, Historicorum fastos & fidem ad nos deducis, omnigenâ fretus eruditione, Linguarum cognitione peritissimâ, ingenii vena mascula, judicii acie heroicâ, methodi luce plane divinâ. Sed unde mihi hunc calculum? Homini à Musis averso, quarum castra Academica adolescens olim deserui, nomenque dedi ad Colonias Martias? atque inibi florem ætatis diu exercui: Terra tandem mariq; per Galliam, Hispaniam, Hiberniam jactatum me paupertas impulit audax in hoc pistrinum, docere coactum antequam didicissem, redegitque dura Dea ut necesse haberem ad studia per fastidium relicta me recipere. Ubi nec inutili nec planè ingloria defunctus opera ὑπηρεσίαν & προστασίαν emensus, ἀπόλαυσιν jam sperare cœpi. Sed & hujus spei incisus est nervus, exorto apud nos dissidio usque ad arma civilia; quorum furorem avertat precor Deus, qui te, Vir clarissime, mihique charissime, tuos tuaq; tueatur. Ita vovet

Merito tuo,

Ex agro Cantiano, prid. Kal. Quintilis, 1641.

voto meo tuus,

Tho. Farnabius.

CCCXVI.

Excellentissime, Clarissime, Doctissimeque Domine Vossi, amice fidelissimâ gratiâ conjunctissime,

AB excessu communis amici nostri Clariss. Domini Meursii τῶ μακαρίτε tanta exercuit animum meum consternatio, ut in unico isto viro omnium ferè amicorum me fecisse jacturam putaverim. Id causæ fuit, quod & tui quædam quasi temporaria me incesserit oblivio; quam consueta literarum missiculatione in præsens abstergendam duxi. Te etenim ex omni amicorum numero, quos Belgium mihi conciliavit, solum me reliquum fecit ἢ ἀγαθῇ τύχῃ. In primis nemo illic mortalium præter te nunc est; cui debent aliquid studia mea, posteaquam heu! amisi chariss. caput D. Johannem Isacium Pontanum, etiam νῦν ἐν τοῖς ἀγίοις. Nisi si etiamnum in pectore Cl. Scriverii nostri, amoris erga me pristini vivat scintillula. Nam de Heinsii affectu vereor ne certi aliquid sperare mihi liceat; quippe quem versilis animi hominem & in amicitia inconstantem esse perhibent. Utut sit, ipsius benevolentiam tantopere non ambio, modo tu me favore, quo soles, prosequi non desinas. Salmasio equidem, Viro celeberrimo, & seculi nostri Varroni, innotescere vehementer discuperem; si idoneus mihi pararius & proxeneta obtingeret, qui animos nostros mutui amoris vinculo conjungeret, aut saltem ad amicitiam ipsius facilem mihi aditum pararet. Huic rei cum neminem te aptiorem sciam, peramanter rogo, imò omnibus abs te precibus contendo, ut fidelem hac in parte operam mihi præstes, & quacunque poteris ratione (poteris autem plurimis) tanti viri favorem & benevolentiam conciliare mihique comparare studeas. Ut vero ipse, fortasse ardui, hujus negotii initium facerem & velut fundamentum ponerem, literas Salmasio inscriptas exhibendas duxi; quas velim prima quoque occasione Lugdunum Batavorum, per bonæ fidei internuncium, ad Salmasium perferendas cures; verùm non sine adjunctis tuis literis, quæ nostris gratiam pariant & auctoritatem. Epistolio meo comitem dedi Simplicii Commentarium in Epictetum, manu Clariss. Meursii ad exemplar Manuscriptum diligenter emendatum, quem ipsi fore gratissimum confido. Cæterum nullus dubito, quin lucem aspexerit Tractatus tuus de Origine Idololatriæ. Si ita est, obsecro te istius libri unico saltem exemplari me bees atq; impertias. Quinimo nisi grave tibi nimis sit, majorem in modum abs te peto, ut Henrici Canisii Antiquas Lectiones, quocunque tandem pretio, isthic cöemere, & huic Bibliopego nostro domuitionem paranti committere digneris; cui in mandatis dedi, ut meo nomine solveret quicquid petieris. Vehementer enim indigeo istius libri usu. Quod me attinet, totum nunc habet Saxo meus; quem tandem aliquando post tam diu frustratam multorum expectationem publici juris facere constitui, Deo juvante & vitam ac valetudinem clementer suppeditante. Vale, Vir eminentissime, & me, ut soles, ama.

Soræ v. Id. Junii, ciↄ Iↄ c xli.

Tui observantiss.

Steph. Johan. Stephanius.

CCCVII.

CCCXVII.

NEscio sane, Vir celeberrime & amicorum maxime, an Dantiscanus ad vos iturus certaminum nostrorum initia proculdubio exhibuit, in quæ conjecti sumus à malefico & ingrato discipulo. Nos stamus pro Gratia universali ac sufficiente, quam cum speciali Electionis gratia nihil pugnare existimamus. Nisi illam asseramus, non videmus quomodo Evangelium satis plenè docere & justitiam Dei damnantis eos, qui non credunt in Christum, tueri possimus. Sed sunt qui hanc doctrinam dicunt putidam & humani cerebri figmentum. Mirum, inter Theologos Christianos esse, qui secius quam Jurisconsulti de favoribus humanis, de favore divino sentiant. Illos enim prudentes juris ampliandos censent. Nunc iterum exemplar mitto Thesium nostrarum, si prius forsan non sit redditum. Synodus Suyd-Hollandica nuper Roterodami coacta de Liticula Scholæ nostræ ad Senatum simul & nos scribere non dubitavit, & nobis improperare hæreses antiquitus damnatas, Sabellianismum, Photinianismum, Pelagianismum, Socinianismum, imo Sadducæismum & Atheismum; de quibus ne per febrim unquam somniavimus. Respondebimus conscio senatu, qui hoc ipso die nos in Curiam vocat, ut de hac re deliberaretur, & quod controversiosum est prudenter sopiretur: quod ut fiat, Deum veneror. Vorstius & Glaneus harum latores, vivarum instar epistolarum erunt, & statum nostrum vobis prolixè exponent. Quapropter ego nolo latius. Bene vale, Virorum maxime & salve à nobis *πανοικί*.

Clar. Tuæ

Brem. xxiii. Sextil. cIↄ Iↄc xli. *secundum veterem formulam.*

observantissimus,

J. Crocius.

CCCXVIII.

Vir clarissime, Domine observande,

JAmdudum gestit animus aliquid ad te literarum dare, quibus significarem, quanti faciam, quod tibi innotuerim. Merebatur id summa humanitas tua, qui per varios amicos meos sæpius me salutari, benevolentiamq; mihi tuam declarari volueris. Impellebat me admiratio eruditionis tuæ. Et proposito exequendo, quæ hactenus defuit, nunc data est occasio. Neque enim debuit, sine literarum familiariori alloquio, te adire libellus hic, qui his diebus ex Musæo meo erupit: quem, quæso, ita recipias, ut ab æstimatore tui profectum, receptum ita judices, ut nec veritati amicum, si fortè, officere, nec ea, ubi non assecutus fuerit, carere permittas. Certè enim suum est in hoc negotio veritatem clarissimam facere, qui eam & prophanæ & ecclesiasticæ Historiæ cognitionem; sacrarumque literarum peritiam, itaque subactum judicium habes, ut melius quàm quivis alius ea de re disserere possis. Meum certè nihil nisi voluntatem sacras Literas illustrandi consensumque cum orthodoxa Ecclesia laudari, aut potius probari volo. Magnus, ut aiunt, est vir ille, cujus sententia à nostra dissidet. Quem tamen non possum mihi persuadere seriò id spectasse, quod quidam volunt, ut Papa non sit Antichristus. Potius est, ut credam, voluisse ipsum ostendere, quo loco is, tanquam Antichristus, habendus sit, qui nihilo melioribus encomiis in S. Literis afficiatur, quàm quibus Caius aut quivis alius Impius, Idololatra, Tyrannus, Impostor, affici potuerint. Si tamen alia mens ipsius est, ἄγων προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν. Ego cum magno isto viro litigare non volui, quod quovis tempore mihi licebat, quid in istis sacris textibus dici putarem, exponere visum est. Si alius aliter judicat, præstare non possum. Comparet dicta, Lector, & verum vincat. Tu verò, Vir clarissime, si me judicii tui certiorem feceris, maximo me affeceris beneficio. Vale & bono Literarum perenna.

Clar. Tuæ

Dab. d. 11. Jun. 1641.

observantissimus,

Johannes Cocceius.

CCCXIX.

Eminentissime Vir, Amice maxime,

CUM ad vos rediturus esset amicissimus noster Fontanus Medicus, qui per aliquot dies nos Daventriæ dignatus est præsentia sua, dimittere

cum

eum nolui sine Literis meis ad te, quem ego perpetua Observantia mihi colendum sumsi, & cujus memoriam non nisi cum vita deponam. Ejus affectus mei testimonium perhibebit hic noster, qui has ad te desert, eademque opera renunciabit; quanto cum honore, cum & præsens adesset noster Isendornius, sermo nobis fuerit de clarissimo Domino Vossio, non sine ingeminatione illius voti, ut is diu nobis sit superstes. Utinam vero, Vir clarissime, occupationes tuæ, quas promovendis Literis perpetuo impendis, aliæque curæ domesticæ tantum oni tibi concederent, ut ad exemplum Fontani excursione aliqua in hasce oras, suavissimoque amicorum alloquio ac hospitalitate, mentem aliquatenus reficeres; foret id nobis supra quam dici potest acceptum. Optamus id quidem vehementer; sed si respicimus incommoda ingravescentis ætatis, voto isto potiri vix licebit. Spero autem me circa Nundinas Amstelodamenses, si Deus volet, in vestram urbem venturum, tunc & te videbo, coramque jucundum os oculosque suaviabor. Interea summo cum desiderio exspectamus Literas à Gronovio, vel potius eum ipsum, ut subeat apud nos Professionem, ad quam illum vota & studia nostra jampridem destinarunt. In suis, quas ante tres menses ab eo accepi, valde miseratur jacturam nostrarum Literarum quibus statum & conditionem hujus Professionis pluribus perscripseram; ideoque jam in alium id munus collatum esse existimat. Respondi autem, rem adhuc esse integram, nostraque intercessione effectum, ut Proceres nostri, reditum illius se expectaturos, promiserint, modo certiores reddamur, ipsum hanc vocationem suscepturum. Postquam redux factus fuerit in Hollandiam, sine dubio te compellabit, antequam ad nos scribat, vel ipsum se sistat. Rogo itaque, Vir clarissime, ut rei Literariæ hoc officium præstes, optimóque Gronovio calcar addas, ne ulterius tergiversetur, oblatam hanc felicitatem, quam multi concupiverunt, pauci vero sunt adepti, serio amplecti. Experietur sane, rebus ac studiis suis hac ratione optime consuli, multúmque præsidii in amicorum benevolentia hic sibi repositum esse. De Professione Trajectina necdum aliquid certi est statutum. Deliberant adhuc à quorum suffragio res pendet. Fervor iste, quo pridem ferebantur ad tertium Juris Professorem vocandum, videtur frigore aliquo contactus. Interim nostra sorte hic contenti vivimus, si non æquè splendida, certè non minus quieta, & studiis nostris accommoda. Nostrum quondam spectrum nocturnum Trajecti jam moratur. Si is favorem illum, quo nonnulli è primariis in nos propensi videbantur, poterit imminuere, sine dubio ostendet se ea in re non alium quàm à multis bonis viris, quos arrodere consuevit, hactenus est cognitus. Nisi molestum tibi est, Vir clarissime, data occasione eti me insinues in gratiam clarissimi Domini Lyræi, summopere rogo. Eam quippe commendationem mihi multum utilitatis allaturam certo scio. Deus Optimus Maximus te, Vir clarissime, cum tota familia benignissime protegat.

Dabam devotissimo affectu Daventriæ Idibus August. ann. cIↄ Iↄc xli.

Tuæ Eminentiæ

Omni Fide & Officio

addictissimus,

J. Christenius.

CCCXX.

Placuit, Vir maxime, harum latori, prælustris Proconsulis Danticani ab Hoben filii præfecto, in Academiam Leidensem profecturo in conspectum tuum me venire paratio, ex quo didicerat omnibus bonis adhuc à me missis fores Musarum tuarum fuisse apertas. Patere igitur Virorum amicissime, ut & hic experiatur id nos ex vero sibi testatum fuisse. Concertationum Scholasticarum, in quas nos Zelotarum quorundam importunitas conjecit, *ἀπανθισμάτιον* quoddam mitto, ut intelligas in quo nunc versemur pulvere. Synodus Sudhollandica Roterdami nuper celebrata, ut & Professores Leidenses pessimè de nobis informati videntur: quippe qui literis suis tum ad Magistratum nostrum, tum ad Collegium Scholasticum & Ecclesiasticum datis deplorant quod Schola & Ecclesia hæresibus variis contaminetur, quæ hic fuerit prælustris officina Veritatis & Orthodoxias. Putant enim hic foveri Sabellianismum, Pelagianismum, Semipelagianismum, Photinianismum, Sadducæismum, Atheismum. Vix Monstra horribiliora Orcus habet, quàm apud nos stabulari credunt optimi illi viri. Nimirum quos dogma de universali & sufficienti gratia non poterat de ponte dejicere; illi tot ab antiqua

tiqua Ecclesia damnatis hæresibus erant gravandi. Miror vestros tam præcipites fuisse, ut se ad æmulorum nostrorum prava desideria rebus nostris immiscuerint & præjudiciis suis gravare voluerint. Spero Deum & Magistratum illius Ministrum remedium inventurum tanto malo & morbo. Precibus & Consilio nos juvabis, ne causam bonam malè agendo perdamus. Bene vale, & salve [illegible] à D. Bergio, D. Willio & me, Virorum optime, maxime,

R. D. T.

Brem. Aug. 4. cIↃ IↃ cxli. secdum veterem formulam.

Observantissimus,

L. Crocius.

CCCXXI.

Vir celeberrime, Domine & Fautor observande,

Plus tibi debeo, quod me Literis tuis manu tua scriptis dignatus es, quam si per Amanuensem nitidius, ut ais, scriptæ essent. Nec meas ego nitore quam affectu æstimari epistolas malim. Candidæ mihi quàm politæ magis placent. Si ita est, ut scribis, illustrem Virum H.G. esse Authorem Commentarii locorum de Antichristo, isque ita sentit, ut is Commentarius præ se ferre videtur; doleo sanè ipsius vicem; & hoc mihi restat dicere quod solent Rabini non absurdè שרא ליה מריה. Ego verò de Authore ita scripseram, non quod omninò ambigerem, quis esset, aut quasi ignorarem, magnos etiam viros labi posse, & eorum plerumque magnos lapsus esse; sed quod ad illum ipsum virum illustrem hoc scripsisse, vel saltem illa mente, quæ omnis Ecclesiæ Reformatæ sententiam uno ictu tollit, scripsisse nollem, idque illo viro indignum, atque eum scopum, quem indigitabat Epistola mea longè minùs absurdum judicabam. Mihi verò dolet, (ita æstimo eruditionem tanti Viri) accidisse, ut, qua in re laudatorem ipsum me habiturum confidebam, si quid conatus essem, in ea haberem adversarium. Nam si quis putet, ea me causa delatum esse ad hanc scriptionem, ut me componerem magno Viro, isme ignorat planissime. Utinam voluisset ingenium suum veritati accommodare! Quàm exactè, quàm eruditè, quàm ornatè, quàm copiosè, acperspicuè idem argumentum, contractis clarissimis Scripturarum testimoniis, Prophetarumque comparatis vaticiniis, phrasibus enucleatis, ænigmatibus solutis, additâ luce Historiarum, gravi & solido interposito de singulis rebus judicio potuisset illustrare! Quàm gestirem in illis confertissima doctrina Commentariis habitare, quæ imaginor ab ipso proditurа fuisse, si verum quæreret! Nunc rei indignitas miseris nobis & pueris, qui alioqui tantos viros vix contra contueri audemus, vocem extorquet. Quod si videt, multa superstitiosè ac tyrannicè geri in Papatu (quæ certè tot ac tanta sunt, ut animus pius non possit non cohorrescere) suadebitne nobis, ut redeamus ad illud regnum Superstitionis & Tyrannidis? Et annon videt, Superstitionem & Tyrannidem capitales Antichristi notas esse? Si quid verò etiam in aliis Ecclesiis non probat (nec miror: sunt enim variæ Ecclesiæ quædam plus, quædam minus de Antichristi doctrina & moribus trahentes) hæccine illas sanandi commoda ratio erat, ut persuaderet nobis, Papatum ut Antichristianum non damnari sacris Literis, in quo tamen multa superstitiosè & tyrannicè fiunt; ut scil. ad illum tanquam sinceritatis exemplar redigantur & reformentur. Metitur omnia Doctoribus antiquis. Potes nos (Vir excellentissime) omnium optime erudire, quantum deferendum sit Doctoribus vel antiquissimis extra Scripturam loquentibus; & an hodiernus Papatus cum antiquis illis verè Doctoribus, non seductoribus consentiat. Hoc tamen, quod de Antichristo nos docet, scio, quod nec veterum Doctorum sit sententia, nec Pontificiorum. Sed quo dilabor? Neque enim tecum, Vir excellentissime, mihi agendum est, tanquam cum ipsius advocato: qui tibi, ut rerum harum gnarissimo & locupleti arbitro conatum & studium meum, ut aliis piis & doctis Viris, vehementer cupio probari, qui aliàs non perfunctorius laborum meorum sat tenuium laudator es. Qua fiducia audeo à te contendere, ut & consilium meum (qui non tam in H.G. illustri Viro, adversarium legi, quam occasionem datam de iisdem rebus, de quibus ille dixit, & pro Conscientia & pro Officio dicendi, non omisi) benignè interpreteris, lapsus meos ac defectus humaniter feras & indices. Quod porrò me ad similia veteribus elaboranda exstimulas, pro lege accipio: & in eo sum, prout cura mihi demandata efflagitat, quantumq; labores quotidiani permittunt, totus. Fateri tamen audeo tibi, Vir eximie, non mediocriter studium aliquando nostrum hebetari temporum, an hominum iniquitate. Quò enim multùm laborasse, torsisse se noctes & dies, collegisse, scripsisse, descripsisse,

descripsisse, si perfecta cum blattis tineisque certare debent? Nihil ego magis cum officio meo atque scopo studiorum conjunctum invenio, quàm sedula meditatione Scripturæ sententiam ex genio linguæ illustrare. In istiusmodi genere aliquid nonnunquam nascitur apud me, quo ut mihi ipsi profecisse, ita me rudioribus prodesse posse videor. Inter ista est Jobus meus. Sed experior hic tantam editorum (qui respuunt quicquid non statim sortem cum centesima redditurum est) morositatem, dum à Typographis (sunt autem qui dimidium impensarum pro copia sua vellent subire) rogantur, ut mihi videar à Midis istis stultis & ingratis operam meam ut indignam luce & oculis hominum ignominia notatam domum referre: quod indignum & intolerabile est. Si sic pergitur, pereunt studia & tandem nihil nisi fabulæ & cantilenæ legentur. Vide quo me abducat humanitas tua. Ita enim te abutor, ut mihi jam videar ἀπηδής. Quod aliquando vix effugimus, quum lubenter scribimus & tempus, ut mihi nunc, conceditur. Convictor enim meus Eques Polonus, qui his Literis aditum ad tuam comitatem quærere voluit, in tempore me de itinere suo admonuit. Sed hic abrumpo, Vir eximie, teque divinæ curæ commendo. Vale, & me ama.

Scribebam die 18. *Octob.* 1641.

Cl. T. Observantissimus,

J. Cocceius.

CCCXXII.

Excellentissime Domine,

VEreor ne Literarum à me officium requiras, quod pro summis tuis in me meritis jam sæpe misissem, nisi usque ad meum ex Italia distulissem reditum, cujus forsan celeritatem miraberis. Istis itaque literis complectere placuit, me salvum & sospitem huc ex Italia rediisse, felicissimumque finem meæ imposuisse peregrinationi, sic quidem ut ego qui ingredi illam diffidebam, semper magis adversos rerum exitus metuens, quàm sperans secundos, animadvertam summam Dei ter Opt. Max. in me conservando clementiam. Multas casus me tibi varietates, itineris incommoda, quæ optabiles in experiendo fuerunt minime, nihil attinet exponere, quoniam confido securam illarum recordationem, tandem jucundam allaturam delectationem. Quid tantarum gentium, nationum, linguarumque varietatibus delectabilius! Helvetos, Grisones populos more humanæ cupidinis vidi non minimis difficultatibus emensus Alpes perennis nivibus obrutas, illas cum ascenderem insolentia itineris interdum timebam, nam omnia natura opere velut atque consulto præceps. Basiliam quoque tetigi, unde Argentoratum proficiscebar, ibi invisi D. Freinshemium. Is plurimam salutem tibi, excellentissime Domine, jussit nunciari. Ejus Viri ingenium, à multis admiratum, Argentoratenses non magni faciunt, sicuti ab iis, qui quotidie simul ibi cum illo vivunt habeo. De toto statu meo si scire cupias, quid hic nunc post reditum agam, quam longum meum discessum à patria, & à te futurum putem, ex istis intelligere poteris; me fere adhuc per tres menses hic commoraturum, si mihi id esse emolumento sciam. Exercitia tam animi quàm corporis, quæque me digna putem interdum tracto. Dilectum tuum filium Dominum Isaacum sæpissime inviso, & gaudeo illam ipsam conversandi cum illo facultatem obvenisse hic mihi rursus, quæ Amsterodami. Quod superest etiam atque etiam rogo, ne meo nomine dilectissimam tuam conjugem, & filios tuos charissimos graveris salutare. Celeritati mearum Literarum ut indulgeas, utque me inter tuos ames ad meam Observantiam. Vale.

Datum Lutetiæ Parisiorum die xiii. *Septembris* cIɔ Iɔ c xli.

Æternum tuus,

qui excellentiss. Nomini tui omnia Officia defert,

Ernestus Johannes Creutz.

CCCXXIII.

Clarissimo & incomparabili Viro Domino Gerardo Joanni Vossio *Salutem & Observantiam*, D. D. Godefridus Cretschmarus.

DA veniam, Vir Clarissime, si etiam nunc mihi gratulor, ac pro quodam animo deprædico summam illam virtutem tuam & humanitatem, qua me non ita pridem accipere dignatus es, hominem ignotum & parum à se commendabilem, nisi

nisi forsan vel cultu tui, & observantiæ professione, vel Literis Meursianis quas exhibui. Quanquam non magis istis adscribo, quam virtuti tuæ, quippe quæ tam generosa est, ut neminem bonum ab aditu excludat, admittat omnes, si non hominum, saltem humanitatis causâ, ne non semper optimus sis. Rara bonitas in tam illustri dignitatis ac famæ fastigio, quo tua te Virtus & Doctrinæ meritum eminere voluit, sed quo rarior, eo majori laude dignior haberi meretur. Quanquam satius duco silentii Religione venerari, quam exiguissimæ scriptionis conatu deterrere: ea enim magnitudine animi es, ut malis te Virum bonum esse quam dici, ac propensius facere quam audire præclara. Quæ incredibilis tua bonitas in eam me libertatem excitat & fiduciam, ut non solum gratias, sed majus etiam beneficium tibi me debere velim. Panegyricum enim sermonem, quem ante biennium, cum adhuc Soræ viverem, meritis ac memoriæ clarissimi Viri Domini Johannis Meursii consecravi, ea qua decet reverentia ad te defero, defero autem non fui, non Autoris, sed humanitatis vestræ, sed argumenti, id est, Meursii fiducia securus. Accipe, Vir summe, & si quid exorare me pateris in honorem Meursii tui, lege & cense; illud cujusvis est, hoc judicium requirit, & imprimis tuum, cujus tanta me & omne literarum nomen incessit observantia atque authoritas, ut omnibus me compendiosè probatum iri existimem, si tibi me prius, & nominis tui patrocinio probavero. Da veniam, clarissime Domine, & si quid vel pravi erit, vel ambigui, pro libera judicii tui authoritate, & quo teneris gratificandi hominibus studio, mone & corrige, admonitio tua tam grata mihi erit quam honorifica ac salutaris; inter eos enim sum, qui à vobis moneri partem laudis putant & eruditionis. Non possum equidem non vereri, ne aut ignarus videar virtutis vestræ ac dignitatis, aut oblitus meæ cum modestiæ tum tenuitatis, quod tam exiguum pietatis erga Præceptorem documentum judicio submittam tuo, & quod majus nomen est, tempora tua morari audeam, quæ non nisi publico literarum bono destinantur; sed solatium habeo humanitatem & præcellentem animi tui moderationem, quæ tam magnanima est, ut etiam publicè prodesse putet, si quos ipsa ornare possit aut juvare plurimum. Accedit præterea Meursii nomen, quod facile mihi veniam à te impetrabit, qui tam bonus quam doctus es, & bene de ingeniis mereri non alia causa velis quam quatenus Viro bono dignum est. Vale, gloriosum seculi decus, decusque nostrum, & libertatem hancce meam, si non alio nomine, saltem pietatis professione, & fiduciæ erga te meæ vel proba vel excusa. Deus te conservet tam semper felicem, quam semper cognovimus optimum & benignum.

Ex Musæo meo Lugduni Batav.
16. Cal. Octobris An. 1641.

CCCXXIV.

Vir Præstantissime,

NOn eram tanti, quem amicissimus Collega meus D. Lindanus tibi commendaret, & in notitiam benevolentiamque vestram insinuaret. Jam vel hoc nomine Hesychii editio allubescit, quod tantam rem mihi ὑπ' ἀρχῆς confecerit. Tu enim eruditorum eximie & tanti in orbe literato nominis & meriti prolixè omnia pollicens, quod mihi sperare improbum fuisset, nisi τὸ φιλόφιλόν σου innotuisset. Hesychium autem tarde & cunctanter, hortantibus Collegis amiciss. D.D. Lindano & Cocceio apprehendi, vergente quidem huc & trahente prona mea voluntate, rapiente autem necessitate penè rei ob publicam utilitatem & ad exornationem muneris suscepti; at repellebat conscientia tenuitatis, quæ optaret tanto Grammatico doctiorem operam admoveri. Cæterum, quod intelligo de eruditissimo Viro, filio vestro, eum cogitare de hac re, id me tantum reprimit, quantum tua pollicita impellunt. Itaque velim scire, quanti temporis res sit & quantæ lubentiæ. Si enim magnopere velit & in propinquo spes exitus sit, resilire me præstabit & locum cedere meliori. Sin autem, fervidè urgebo τὴν ἴαλτον τὴν ἐμὴν, fretus vestra tam benigna pollicitatione, simulque aliorum insignium virorum, qui Symbola conferre ultrò etiam promiserunt. Tui autem, Vir maxime, exemplaris cujus usus erit, significabimus, & post brevissimi temporis usuram, fide optima, remittemus. Plura hoc tempore, incumbentibus aliis & tabellario festinante, non addo: proximis prolixior ero, nisi offendendi metus inhibeat. Publica à Domino Lindano intelliges. Vale, & nos ab his initiis amare perge. Salutem autem plurimam Domino Barlæo, Viro summo, præter

tuos, & inter eos Clarissimum Isacium, quem tibi & Reipublicæ Literariæ Deus velit diurnare.

Raptim ad diem xvi. Kal. Octob. Jul.

Tuus ὅλως,

Christ. Schotanus.

G. L. Profess.

CCCXXV.

Clarissime Virorum,

SUmmo cum gaudio accepi ab his, qui Amstelodamo veniunt, prospera te frui valetudine, quam bono publico propriam tibi faxit, Deum veneror. Misi nuper Exercitationem de Calculo, in cujus pag. 44. si inspexeris verba tua, non verba has quærere, aut cineres, ut inquit ille, videbis, sed quæ dicere vetat ingenuus pudor. De Nobilissimo Salmasio diu est, quod audio, venturum, mallem feliciter advenisse. Non turpe puto talis Viri dextra cecidisse, honorificum vero, amica. Ego post responsionem illam ad vernacula deflexi, quibus prælum hic sudat. Meditor & de Tabe quid, ac Hydrope, quale dedi de Calculo. Tu, cum aliud vix possis, conatum proba, & discendi desiderium, quod ipse instillasti. Consulis filia cras nubit Capitoni, qui soceri favore Senatoris Dordrechtani munus jam biduum obit, antequam (ut Christiana Charitate credere par est) implevit sponsi. Mallem tibi uni & soli adesse, quam turbæ nuptiali. Sed vel absens nobis aderis, & si quid ad salutem hoc, non omittetur tuæ spumans patera. Vale, Vir magne, & salve ab eo qui semper fui, sum & ero

Nomini tuo æternum

grato animo devotissimus,

Joh. Beverovicius.

Nobilissimæ Uxori tuæ & eximiis filiis amicissime S. D.

Dordrechti prid. Kal. Octobr. cIↄ Iↄc xli.

CCCXXVI.

S. P.

Vir Clarissime & Celeberrime, Amice conjunctissime,

HAS Literas trado D. Junio filio D. Junii olim Parisiis apud proceres nostros magni nominis. Matrem habet matronam honestissimam, quæ hunc suum filium amicorum consilio huc misit militatum, jussitq; ut occasione data salutaret posteros nostri Junii τὰ μακαρίτου. Statuit igitur hoc exequi apud vos, & memoriam renovare stirpis communis. Scripsit ad me Saravius Senator Vir doctissimus & doctorum amator, se vidisse Pandectas, sic enim loquitur, Doctissimi Vossii de Idololatria, & mirari quod sine præfatione emissæ fuerint. Causam ei aperui in mea responsione. Vidi hic in transcursu libellum Annotatorum in Cassandri Consultationem, cujus usuram obtinui spatio bihorii. Si prostaret eum cum otio expenderem. Mira item mihi videntur quæ à tali Viro Papatui conceduntur. In miserrimos seculorum fines incidimus. Deus meliora! Quem tibi & tuis, Vir Clarissime, propitium & in omnibus faventem adprecor. Vale.

Raptim x. Nov. 1641.

Tuus & tuorum

omni officio & affectu,

Andreas Rivetus.

CCCXXVII.

DIU sane est, Virorum & Amicorum maxime, quod nequicquam colloquimur. Matthias noster Mœsum ituriens, postremæ vicem fecit Epistolæ. Cura valetudinis vestræ & amor calamum me jubent corripere, quo te lacessam. Quæ nos intemperies homullorum aliquot infrunitorum agitet, ex publica credo, fama nosti. Quum enim dogma de Universali ac sufficiente gratia illis non videretur sat virium habere ad defamandum nos in Belgio vestro, & apud amicos alios in Academiis & aulis Principum, affinxerunt nobis hæreses nefandas, Sabellianismum, Photinianismum, Pelagianismum, & nescio quid non. A Synodis vestris ea de re moniti sumus, quibus ante menses

 aliquot

aliquot nos excusavimus. Earum Deputatos nunc Hagæ congregatos rem arbitrari audimus. Utinam feliciter. Hæreses & Schismata, quæ dividunt Ecclesiam, aversamur. Veritatem antiquitus & à majoribus veluti per manus traditam veneramur, & consensum Catholicum omnium Orthodoxorum inde à tempore Apostolorum sequimur. De salute vestra cupio fieri certior. Vale, Vir amicissime, & salve *mutuo.*

Brem. 24. *Novembris* clↃ Iↄc XLI. *secundum veterem formulam.* *Clarit. T.*

omnio officio & affectu,

Lud. Crocius.

CCCXXVIII.

Salutem & Observantiam.

FAteor, clarissime Vir, verecundiam in me desiderari posse, quod ineptis hisce literarum formulis gravissimas occupationes tuas interpellare audeam; sed solatium habeo virtutem tuam & excellentiam, quæ, quanquam maxima, ita tamen ab humanitate temperatur, ut possim ex quacunque occasione animum erga te meum profiteri. Quod tantò nunc facio lubentius, quantò aut majora beneficia tibi me debere agnosco, aut expectare quotidie videor ab incredibili benignitate tua, quæ, ut nemini bono interclusa est, ita propensè in eum devergit, à quo & coli te intelligis & observari. Nuperius epistolam ad te dedi, Vir incomparabilis, simulque Panegyricam orationem, quam Præceptori olim meo Cl. V. Domino Johanni Meursio conscripsi, ut extaret levidensè aliquod animi & pietatis meæ argumentum; utrumque cum despicere posses, admisisse te intelligo & quod humanius nomen est, perlegisse; non quod tanti erat, sed ut ostenderes tam judicare te posse maxima, quam in minimis probare conatum & navatam operam. Patere, Clarissime Domine, agnoscere me & admirari summam hanc bonitatem tuam, & ab eadem illa polliceri mihi aut testimonium judicii tui, aut fructum benevolæ admonitionis, ambitiosè fortasse sed utiliter. Quemadmodum enim sol quodcunque tangit, non illustrat modo, sed accendit; ita splendor nominis tui tam excitabit ingenium meum, quam fovebit, ut in spem ac frugem felicius exsurgat, & conari aliquando velit, quod tu ad exemplum admirationis potes. Da veniam arrogantiæ meæ ac credulitati; non hoc ago, ut eliciam literas à te publicitus occupatissimo, quanquam ad aliquam mei sive commendationem, sive excitationem, nihil honorificentius contingere mihi posse persuadeo; sed ut profitear eo me nomine tibi plurimum debere, & observantiæ testificatione, necnon admiratione tuæ virtutis, id aliquando intendere, ut beneficium referre videar voluisse. Vides animum meum, Princeps literarum, quem non plus ex scriptione mea quam ex meritis tuis æstima, & quem semel admisisti æternum tibi devinctum patere. Quo in nomine vivere ac valere te exoptat.

Lugd. Batav. d. 2. *Dec An.*1641. T. Godefr. Cretschmarus.

CCCXXIX.

S. P. & Observantiam.

Excellentissime Vossi, Fautor & Amice Venerande,

COnstantinopoli redux factus, quod ibi literis intellexissem optimum & clarissimum Filium tuum Isaacum hic in Anglia esse, sperabam hic invenire, & aliquod optimæ notæ Manuscriptum Arabicum ex Bibliotheca mea Orientali, quam per Dei gratiam satis magnam reportavi, donare decreveram, sed abitu in Galliam meum reditum præverterat. Nunc quod intelligam reditus mei famam in Belgio sparsam, non possum facere, quin amicis & fautoribus eandem indicem, tibique certe pluribus nominibus obstrictus sum, nam hac ad Magnatem me recommendabas, & Illustrissimus Grotius eo me nomine amavit, ut plurima ab eo prona erga me voluntatis signa retulerim. Quod si itaque filius tuus Isaacus meum ad vos adventum prævertat ex Gallia reditu, quem ipsi faustissimum voveo, ut tam præclari filii summis virtutibus quasi reviviscas Pater, licet nunquam mori ipse queas, hoc rogo, ut meo nomine salutes, & postquam Catalogum meæ Bibliothecæ perlegerit, quemcunque librum usui desiderabit, non denegatum in meo nomine rogo promittas. Quadringentorum Manuscriptorum Græcorum, Ebræorum, Arabicorum, Persicorum, Turcicorum, Russici & Armenii Catalogum penes Leidenses imprimi

imprimi credo. Clariss. ac Doctiss. Filium Matthæum Amicum meum colendum salutabis, ipsumque Gerhardum præstantissimum Juvenem, quos vos Deum rogo ut sanos propediem & florentissimos reperiam. Gratias autem ago ingentes etiamnum pro veteri illo literarum tuarum beneficio, rogoque tibi persuadeas non apud decoctorem ea deposuisse. B. V.

Londini ex Coll. Gresham. 21. Jan. St. V. 1642. *à Tui Nominis Observantissimo,*

Christiano Ravio.

Inclusas rogo literas Cl. Golio transmitti, ni grave, jubeas, ita novo beneficio me obstringes. *Ejusm.*

CCCXXX.

S. P.

ETsi, Clarissime Domine Vossi, religio mihi sit, gravissimas illas publici boni causa à Cl. T. susceptas occupationes intempestivis interpellationibus ullo modo turbare; cum tamen ex illo, quem præterito autumno cum Cl. T. habebam, discursu non obscuris indiciis deprehenderim, eam de negotiis literariis, & imprimis Chronologicis animi sensa haut gravatim explicare; idcirco cum id negotii mihi datum sit ab amico quodam, ut tuam, Vir Clarissime, sententiam super una atque altera Controversia Chronolog. perquirerem, quæso te per omnia literarum sacra, ne id in sequiorem partem rapias, sed audaciæ huic meæ pro summa humanitate tua ignoscas. Primum de quo informari desiderat amicus prædictus, hoc est; Quanam vi rationes solidæ contra vulgatam Æram Christianam pugnent, quo minus eandem sartam tectam retineamus: Quarum unam, si rectè memini, Cl. T. tunc temporis ex Josepho adducebat, sed (quæ est vacillantis memoriæ meæ infelicitas) planè istius argumenti summa mihi excidit, &, ni fallor, remittebat me Cl. T. ad quendam Tractatum à se editum, in quo planius mentem suam hac de re explicasse se, asserebat; quem vellem, nisi molestum esset, una cum ratione prædicta per literas exoptatas demo mihi in memoriam revocari. Porrò etiam edoceri expetit, quod Cl. Dn. Vossius sentiat de magno illo numero quem invexit Joseph. Scaliger (à quo vocatur magna Periodus Juliana) ex tribus Cyclis confecto, Lunæ, Solis, & Indict. Rom. anne illa firmo talo subsistat, nec ne? De hisce, ut quamprimum fieri potest, Cl. T. mihi rescribere dignetur, submisse rogo. Et cum semel de benevolentia tua, Venerande senex, optima quæque animo conceperim, proinde obnixè insto, ut insuper quoque Autores quosdam insignes, qui de Particulis tam Græcæ quàm Latinæ Linguæ ex professo aliquid prodiderunt mihi indices, quarum collatione Hebræas aliqua ex parte collustrare liceat. Vale, Vir Excellentissime, & importunitati meæ hominis peregrini quidem, attamen Excellentiæ tuæ observantissimi ignosce.

Lugd. Batav. An vulgaris Æra Christ. CIƆ IƆC XLII. d. 14. Februarii. M. Johan. Michaelis, *Straelsund. Pomeranus.*

E Musæo meo qui est apud Bibliopolam nomine Pieter Hercules prope Templum D. Petri.

CCCXXXI.

QUam libenter & quam sæpe (Vir amplissime, doctissime & plurimum dilecte) de te & vicino tuo Domino Barlæo cogito, ipse mihi sum conscius, non conabor tibi literis exponere. Superioribus diebus cum vos honoris causa viserem, quos vehementer observo, casu accidit ut in tua mensa sermo oriretur, de iis rebus de quibus vos tam Philosophice quam Theologice solerter differentes audiebam cum summa delectatione: te quidem de tormentis futuri seculi, an satius sit miseris omnino non esse, quam pœnas sub quibus sunt, sustinere; illum autem de Animæ essentia, perfectione & virtute. Sitne tota in toto corpore, & tota in qualibet parte; de quibus mihi ingenio vix mediocri instructo, otio certe nunquam abundanti, adversa etiam per annos multos modo valetudine, modo fortuna vexato, liceat cum vestra bona venia paucis quid sentiam subscribere: Ut sic absens tacitus vobiscum loquar, & leniatur sic desiderium meum, quod facere me nolo credatis exspectatione literarum aut responsionum vestrarum, quæ etsi me incredibiliter delectarent; ego tamen vos mea causa à gravioribus studiis ad nugas revocari nolo: Satis me habere

habere putabo, si & meas tibi esse redditas, & tibi vicinoque tuo, ut cupimus esse intellexero, sententiam vestram pluribus (quando favente Deo rediero Amstelod.) auditurus, eique acquieturus, qui non ignorem vobis ab omni cura expeditis, ingenioque florentibus, quotidianum esse cum libris usum, & cum omni doctrina, utpote in ista luce viventibus Batava, summa omnium virtutum ingeniorumq, præstantia, feminibusque eloquentiæ & reconditioris intelligentiæ referta. Accedo ergo primum ad miseros istos in quibus, quæ erudit nos natura, inveniri tormenta hæc sunt.

Invidia, de qua Poeta ait, Siculos non invenisse Tyrannos tormentum majus. Dolorem, omnes sciunt quam grave sit malum, eum scilicet quem Tristitiam dicimus. Desiderium præterea Narcissi fabula, & alia experimenta testantur quantum habeat mali. Metu denique multos esse mortuos non est rarum meminisse. Sed quis quæso invidus unquam fuit, qui non ipsam invidiam ornaverit. Desiderium celebrant Poetæ, quasi nullus alius sit amantium fructus. Mœstos tenebras, & omnia quæ malum augeant quærere quotidie experimur. Malum fugiunt Meticulosi, sed ipsum timorem adamant. Hæc si vera sint, vide num hi miseri velint esse sine his pœnis? Et si non velint his cedere, cur eos credat aliquis malle non esse, quam istas sustinere? Omnis porrò Spirituum pœna voluntaria est, & non potest (quoniam à Voluntate proficiscitur) non voli: & si volitur ipsa miseria, potestne credi eos malle non esse, quàm hanc pati? Constat enim multa proverbialiter dicta esse, ad exprimendam pœnæ gravitatem. Tormenta & Cruciatus qui in futuro seculo animabus impiorum parati sunt, tantos esse ut præstet omnino non esse, in ipsa Theologia videtur indubitatum: sic enim Christus suo ore enunciavit, Melius fuisse proditori, ut natus non fuisset ille homo. Tormenta etiam futuri seculi agnoscit Philosophia ipsa; neque si his quæ præsens vita patitur compares, Ludicra nostra hæc præ iis, flores, rosas & delicias, ipsa Philosophia jurare dubitaverit. Novit enim animæ, post hanc vitam, potentiam, cum ea quam in materia habet, non pati proportionem. Novit affectus quos hic colligit, illic ad proportionem status & existentiæ excreturos. Novit itaque in immensum & bona & mala non per Hyperbolen sed ipsa re augenda. Verum cum hæc omnia doceat nos Philosophia, hue usque tamen attingit, ut melius illis non fuisse censeat. Quod si hoc certum sit in Theologia, ex iis quæ naturam superant contigisse putandum videtur. Cum hoc judicium (quod melius fuerit illis non esse) vel ex natura rei vel ex opinione personarum, sit pensitandum. Personas duas video examinandas, ipsum illum qui pœnis irretitus manet, & prudentem aliquem qui rem humanitus existimet. Priorem pœnas suas fovere usque delectari ostendimus. Prudentis judicium non tam certum esse, sed falli posse videtur. Si naturam consulamus; quid quæso facit aliquid alio melius in Natura? Seu in qua ratione Melioratio est consideranda? Melioratio haud dubio est in ratione Entis; Et illud melius est in ratione Entis, quod plus de Ente habet. Et potest quæso quis dubitare, num id quod est, & quantum homo est, & plus quam homo est, & ita plus quam homo est, ut comparatio inter ipsum & hominem nulla maneat, plus habeat de Ente, quam nihil, quam quod non existit. Præterea quid respondebimus eis qui docent, omnes actus nostros ab ipsa æternitate, catenatis à causarum necessitate passibus, usque ad ipsum liberi arbitrii exercitium alligatos & perductos? Videbiturne Deus tot hominum Myriadum Myriadas, æternis horrendis & ineffabilibus pœnis ante omne ævum addixisse gratis, viam munivisse, gressus coegisse, fatalem pœnam perstruxisse? Quæ si ita sint, quorsum posthæc cum gemitu fundemus preces? Quorsum per aspera exercitia carnem domabimus? Quorsum solicitudinem & extentum ad futura animum, vel ipsi colimus, vel aliis ad colendum commendabimus? Sed excrevit calamus. Hæc sunt illa varia in utramvis partem quæ colloquii & exercitationis gratia exciderunt, donec te videro, ut de tuo promptuario sumantur, &c. Quod ad ista attinet quæ à Domino Barlæo accepi de anima, ego cum Ang. lib. 6. de Trin. 6. existimo totam animam in toto esse corpore, & totam esse in qualibet ejus parte. Sed nisi me in hoc destituat memoria mea, memini didicisse me secundum triplicem divisionem esse triplicem totalitatem. Est totum quod dividitur in partes quantitativas, totum aliud quod dividitur in partes rationis & essentiæ. Est & tertium potentiale totum, quod dividitur in partes virtutis. Prima hæc totalitas quantitativa non convenit animæ nec per se nec per accidens. Secunda totalitas convenit, & sic anima tota secundum totalitatem Perfectionis & Essentiæ est in toto corpore & qualibet corporis parte. Sicut Albedo tota recto dicitur

dicitur esse in tota superficie & tota in qualibet ejus parte, si totalitatem speciei & essentiæ intelligimus. Sed si de totalitate quantitativa mentio fiat, quam albedo per accidens habet, non erit tota albedo in qualibet superficiei parte: neque si totalitatem Virtutis notemus; cum magis possit movere visum albedo, quæ est in tota superficie quam quæ est in aliqua ejus particula. Sicut anima non est tota secundum totalitatem Virtutis in qualibet corporis parte, sed secundum visum in Oculo, secundum auditum in Aure, &c. Et licet sit tota in qualibet parte, non tamen eodem modo compartitur ad partes, & ad totum: cùm ad totum primò & per se respiciat tanquam ad propriam & proportionatam perfectibile: ad partes autem per posterius, secundum quod partes habent ordinem ad totum. Porrò anima cum unitur corpori, non ut motor tantum, sed ut forma non mediante aliquo Corpore, necesse est sit in toto & in qualibet parte, cum sit forma substantialis quæ est perfectio totius, sicut & cujuslibet partis, non vero accidentalis, ut forma domus posita in compositione & ordine, quæ etsi toti domui non tamen dat esse singulis partibus. Quomodo autem potentiæ animæ distinguuntur, quem habeant ad invicem ordinem: Utrum una potentia ex alia oriatur; & utrum omnes potentiæ animæ remaneant in ea post mortem; & denique sit ne alia forma præter intellectivum in homine animum; hæc & alia ejusmodi Domino Barlæo viro eruditissimo cum his quæ raptim de Anima scripsi relinquo. De rebus meis nihil scribo; sed me tibi Dominoque Barlæo totum, salutemque meam quam serio possum commendans. Negotii administrandi rationem singulari vestræ sapientiæ permitto in Domino. Literas inclusas Domino Johanni Nebstero reddendas, cures, vehementer oro, cui me multum debere & plurimum devinctum esse profiteor, ejusque officium tam benignum ab excelso quodam animo liberalique profectum libenter amplector. Etsi interim, ulli privato etiam nobilissimo esse oneri nunquam cogitavi; quod si compensare meis officiis non potero, memoria tuebor, & prosequar laudibus, quamdiu vita fruor, apud omnes, ipsumq; serenissimum Regem Reginamque: ut ex optima saltem voluntate qua boni omnes & sapientes Viri metiri beneficia consueverunt, aliquam sibi relatam esse gratiam existimet. Δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ Νεβστήρου, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε πολλὴν, ἢ κατ' γλῶ ἀλλοτρίαν μοῦ ἐκ ἐπαισχύνθη· ἀλλὰ σπουδαιότερον ἐν ἀμεταλλαξίᾳ ἐζήτησέ με καὶ εὗρε· δῴη αὐτῷ ὁ κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Vale, Vir ornatissime, & me tuæ humanitatis summæ semper memorem, sicut & dignitatis tuæ studiosum valde, amplectere; Dominisque Barlæo & Nebstero meis verbis salutem plurimam, quem accerses, &c. Iterum vale à tui amantissimo

Archib. Cassellius.

Hag. 19. M. 1644.

CCCXXXII.

Celeberrimo Viro Domino Johanni Gerhardo Vossio, τῷ ἀξίῳ.

TOT annorum V. C. intervallo ad te redeunt à me literæ, quarum importunæ invenustati propensius in me favor tuus veniam largietur. Desiderii sanè mei necessitas id postulavit, cui explendo, non inoratus mihi sis. Ac Deos non fine precibus adimus. Anni V. C. non pauci effluxere, ex quo tum liberalioribus literis, tum Jurisprudentiæ Sacris sedulo incubui, cui fini Academias plures florentissimas maturo consilio elegeram. Nunc è peregrinationibus Galliæ ac Germaniæ demum in patriam redux, parente optimo, (in quo spes opesque meæ omnes sitæ erant) supremi Numinis arbitrio ad plures evocato, quid incœptem, ac ubi gentium certam, sedem figam, incertus sum. Frequens hic eorum seges est, qui se eruditos jactant, titulisque sed meris ac inanibus splendent. Opulentiores atque impudentiores priori loco sunt. Ego, dum lenior mihi benigniorque aura adspiret, fortunæ ac tempori cedere constitui. Quamobrem V. C. si lautioris apud vos sortis quispiam doctrinæ morumque præfectum filio quæreret, non invitus id mihi oneris imponi paterer. Nec quidquam, quod jure deceat, in me desideratum iri confido. Dari conditiones ejusmodi scio. Verum uti non exiguum harum est discrimen, sic avidè sine dubio ambiuntur: Si spes aliqua mihi fieret, expectato yolarem citius. Præsentia enim in hoc promotionis genere potissimum requiritur. Rogo per tuum te Genium V. C. beneficium hoc ei præstes, quem satis ubere benevolentia prosequi antehac solebas. Neque in ingratum conferes, neque pœnitebit, hunc hominem commendasse tui iteratus tui visus alloquiumque animum

animum addent, ut inter dubios fortunæ fluctus de rebus suis melius speret. Vale V. C. ætatem mihi colende, Reipublicæ tuisque diu superstes, delitescentes affectus in me scintillas excita, meque responso dignare. Dionysium filium plurimum salvere jubeo.

Hamburgi A.D. ciↄ Iↄc xlii. xv. *Febr.* *C. V. addictiss. studiosiss.*

Bernhardus Damke.

CCCXXXIII.

Reverende & Excellentissime Vir,

ACcepi nuper illa quæ ad me misisti munera. Quo nomine & hunc animum & me debere tibi fateor. De quibus aliisque pluribus, ut spero, sum scripturus, cum ordine perlegero. Nosti enim qui & ipse aliquando maxima cum laude inter nos versatus es, quam hoc tempore, ex instituto Academiæ, quo & recensendi studiosi, & alia nonnulla peragenda sunt, ab octavo Februarii ad primum sequentis septimanæ, distrahi soleam. De affectu meo & observantia si quæris, nemo nescit, quomodo de te scriptisque tuis judicare soleam. Quo magis detestandi sunt, qui Versus quosdam, quos in maledicum, qui de facundia aliorum judicare solet, conscripsi, de te scriptis, tibi aliisque persuaserunt: quod amici jam non semel indicarunt nobis: cum id ne in mentem quidem venisse nobis sciam. Homo, de quo cogitabam, natione Batavus, aliquandiu Professor tandem ludo literario præfectus est, in qua cura expiravit. Qui non magis fortasse tibi, cum privatim de omnibus sententiam ferret, quàm aliis pepercit. Simile est, quod cum nemo olim magis Rhetorica tua, non semel nec eodem modo edita, commendarit aliis, ea à me perstringi, non quidem forte crediderunt ipsi, persuasum tamen tibi distrahendis inter nos animis nonnulli voluerunt: quo nihil diabolicum magis, nihil magis hodie usitatum. Cum de *Lojolita* quodam egerim, qui de autoribus antiquis petulanter ac sinistre judicat; quod à te factum non memini, quem ob eruditionem singularem semper veneratus sum, qui sum ac futurus semper sum

Lugd Bat. An. ciↄ Iↄc xlii. *Febr.* xxvii. *Reverentiæ tuæ devotiss.*

Daniel Heinsius.

CCCXXXIV.

Clarissimo Doctissimoque Viro Ger. Joh. Vossio, Gaspar Scioppius *S. P. D.*

Clarissime & Præstantissime Vir,

NIhil planè dubito, quin ornatissimi Juvenes Justus Riccovartius & Cornelius Vuerchovius, qui me persamiliariter hic usi sunt, satis tibi confirmarint, quanti tuas excellentes ingenii animique dotes faciam, quantumque ætati nostræ de lumine tanto gratulandum putem. Quo minus mihi nunc laborandum intelligo, ut ambitiosa mei erga te amoris ac studii professione tuam mihi mutuam voluntatem conciliem. Missis igitur ambagibus pro amico te in partem voco negotii, in quo cum consilii & prudentiæ tuæ vires maxima cum laude tua experiri, tum ab omni Republica, inprimisque à Batavis tuis magnam & solidam gratiam me judice inire poteris. Id cujusmodi sit, ex Italica Relatione, quam unà mitto, intelliges. Galilæus ἀμαργεῖνος pro veteri, quæ mecum ei intercedebat, amicitia mihi curæ esse cupiebat; ut relictis ..... inventi sui experimentum caperetur, idque tanto impensius, quanto gratius ei fuit, quod Pieruccium disciplinæ ejus alumnum in contubernium meum adscivissem, propterque spectatam ejus fidem & singularem in omni genere virtutem omnium meorum bonorum hæredem fecissem. Is jam triennium apud me fecit, & usque eo mihi se probare pergit, ut eum in senectutis meæ præsidium cœlo demissum statuam. Cæterum verba non invenio, quibus divini ingenii ejus vim satis dignè prædicem. Nam quicquid dixero, minus erit. Promittit ille quidem in hoc Patavino Athenæo Juris civilis interpretationem, in qua tam cumulate omnibus satisfacit, ut in hoc uno studio videatur quoddam quasi tabernaculum vitæ suæ collocasse. At illum sui propemodum pœnitet ac piget, cui necessitas incumbat ista professione vitam tolerandi, quam genio suo magnopere alienam ac modo non adversam experitur, cum sit maxime ποικίλφρων pectusque cujusque modi artibus instructum gerat, quarum una quævis victum aliis satis lautum ex se præbere posset. Si suis ea fata auspiciis vitam ducere permitterent, ille quodcunque Mathematicarum disciplinarum genus & Philosophiam liberam nulliusque Magistri verbis addictam profiteri

ac

ac docere alios impendio praeoptaret, satis quippe sibi conscius, posse se non verbis doctis, dictis auditores pascere (quamvis nec ab istis non satis sit paratus) sed res nemini unquam nec visas, nec auditas, omnemque humanam admirationem exhausturas manuum & oculorum sensibus subjicere, quas magni principes, satis scio, ut videre possent, impenso pretio depecisci nihil dubitarent. Ego quidem, cui tam admiranda oculis & manibus usurpare contigit, planissimè mihi persuadeo, si Pythagoras, Plato & Aristoteles, in terris nunc existerent, nec suum illud discendi studium abjecissent, nihil eis prius futurum, quam ut ad veri istius Philosophi acroasin certatim convolarent. Madaurensis autem Philosophus, nisi omnia me fallunt, non jam Hippiam, sed Pieruccium floriloquio suo dignam censeret, ejusque πολυλογοσύνη distincte explicanda ingenium delassare mallet. Tanta tamen hominis est modestia, ut istas ingenii ejus divitias nemo nisi diu multumque eo usus possit animadvertere. His accedit quod ego palmarium duco, quoque nomine plus hominem amo, ardens divinarum literarum amor,& mirificum S. Scripturae studium, unde sibi mentem scientia augeri, sensusque ad boni ac mali discrimen exercitatos fieri gaudet (quod Apostolus perfectorum esse testatur) ne ipsum fallant animi vafra sub vulpe latentes (quales ab Alphonso meo de Vargas descriptos vidisti) neve inveniatur νήπιος τις κλυδωνιζόμενος καὶ περιφερόμενος παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας. Hunc ergo talem virum tibi nunc concilio, ejusque demerendi occasionem tibi offero: quam tanto avidius arrepturum te arbitror, quanto plus Batavorum publice privatimque interest, ipsis non intercidere fructum illum, quem eis Galilaeus ex invento suo augurabatur. Si ergo istic sint, qui rem tantam cordi habeant, sive per te, sive per P. Fulgentium Servitam Reip. Venetae Consiliarium, seu denique per quos visum eis fuerit, cum Pieruccio transigere poterunt; quem studii, quod Galilaeus erga nomen Batavum singulare profitebatur, haeredem esse praestabo, sicut etiam fide mea tibi recipio ac polliceor, futurum ut ex rebus ipsis homini omnium gratissimo operam te navasse intelligas, nec minimum mihi velut amicitiae vestrae interpreti ac parario debere nolis.

De me ipso meisque consiliis, studiis & actionibus alias te certiorem faciam, nunc in antecessum hoc tantum narro, me jam Exegesi seu *Prophetia Scripturae* (quam S. Petrus vocat) plus quingenta folia explevisse, ea ipsa Clave ad aperienda ejus mysteria usum, quam idem Apostolus nobis reliquit, vix tamen à quoquam adhuc intellectam. Prophetae scilicet praeter mandata de credendis & faciendis (quae Isai. 45. *Justitia & Recta*, Johan. 16. *Omnis veritas* dicuntur) & an *Secreta* seu Ventura (Amos 3. 7.) sive Christi & Ecclesiae passiones ac glorias cum singularum temporibus exquisiverunt & scrutati sunt, & à Christi spiritu sibi revelatas nobis ministrarunt (1 Pet. 1. 10, 11.) & dies istos annunciarunt tempora refrigerii & restitutionis omnium; sive adventum Christi antecessuros (Act. 3. 20, 21, 24.) ut scrutando Scripturas scire possemus, quae primi temporis seu diluculi passiones & gloriae, quae medii diei passio seu tribulatio magna à multis Pseudochristis & ab uno Antichristo sine ulla externae gloriae parte, quae horae novissimae (postquam tempus non erit amplius) praesenti seculo veniente Patre futuri seculi (Apoc. 10. 7. Isai. 9. 6. Heb. 2. 5, 8.) sine ulla passione gloriae futurae essent. Ista trium temporum unius diei 12 horarum sicut & triduanae mortis Ecclesiae, vel 40 horarum eventa, comparatis inter se Scripturarum locis lucidissimè exposui: quae ut minori negotio intelligi queant, omnemque altercandi occasionem omnibus praecidat, quatuor libellos, istis indicibus seu titulis jam confectos habeo.

1. Fons sapientiae intento digito monstratus, hoc est, Eclogae ex S. Scriptura & Sanctis Patribus de S. Scripturae studio, ejusque studii necessitate, utilitate adjumentis & temporibus.

2. Clavis Scientiae ad aperienda regni coelorum mysteria propediem consummanda, hoc est, specimen Exegeseos Propheticae in Psal. 45.

3. Annunciatio regni Christi ac populi Christiani in orbem terrae futurum usque ad novissimum annorum & expeditionem Gog & internecionem ejus.

4. Systema artis Prophetandi, continens ejus artis finem, officia, materiam subjectam & instrumenta, exemplo Galeni in Systemate artis Medicae.

Vix autem sperare audeo, fore ut quicquam istorum in Italia edendi venia mihi detur, non quod quicquam in eis vel decretis Romanae Ecclesiae de fide, vel bonis moribus adversetur, sed quod mores Curiae Romanae omnes Ecclesiae leges jam olim in potestatem suam perduxerint, nec jam cuiquam fas sit quicquam tale dicere aut

scribere, quale ipsi Pontifices in D. Bernardo, Brigitta & Catharina Senensi non modo verè rectéque dictum fassi sunt, sed etiam pro saluberrimo fidelium dogmate religiosè observari voluerunt; quicquid autem hujus edi contigerit, ad te quamprimum curabitur perferendum, cujus ego me discipulum perhiberi minime erubescam, quæque à me proficiscuntur, ea judicio tuo stare aut cadere facile patiar. Deus te, Vir Clariss. publico Literarum bono diu vitalem servet ac prosperet.

Patav. ad diem 20. *Febr.* 1642.

CCCXXXV.

S. P. *

Clarissime & Doctissime Vir, Collega & amice conjunctissime,

Expectavi tempus quo prodiret meus Apologeticus, ut gratias tibi agerem pro elegantissima & amica Epistola tua, simulque ad nonnulla responderem quorum in ea memineras. Videbis Libellum meum non in D. Grotium sed in illius votum, quod à te perlectum non dubito. In quo certe ipse quæsivi D. Grotium, nec talem inveni qualem olim & non ita pridem existimavi. Quis enim ab eo tantum virulentiæ, & tam odiosas digressiones expectasset? Coegit me ut veritatem & innocentiam tuerer, acrius aliquanto quam voluissem ei respondere, spero tamen teipsum judicaturum, neque me modestiæ & gravitatis munere & ætate mea dignæ limites transgressum fuisse, nec potuisse aliter agere quam feci, nisi nostram causam prodere voluissem. Quod spectat Suevum illum, nihil mihi est cum illo commune, cujus ab initio culpavi petulantiam, nec dissimulavi in Epistola quam à me extorsit ejus importunitas, cum mihi plane ignotus esset, quantum à candore & modestia recessisset. Cum autem abusus sit particula meæ Epistolæ in sua illa invectiva, non potui etiam quin lectorem meum moneam quantum illius agendi modum improbarem. De cætero libenter submitto scriptum hoc meum judicio tuo, postquam collatione cum adversario scripto facta, utrumque expenderis. Misi nudiustertius ad D. Corselium folium unum operis Blondeliani cum duabus Epistolis ad te & eum scriptis; spero te accepisse. Aliud folium miseram antea ad Blavium, à quo nondum accepi responsum. Hæc duo folia multa habent notatu digna, circa potestatem ordinationis, in quibus etiam nonnihil habet de Novato, Ischyra, Zachæo, contra sententiam D. Grotii. Amicus noster nobiliss. Salmasius, expectabat partum uxoris propinquum, ut ad nos rediret. Nunc existimo omne impedimentum fore sublatum, postquam Cardinalis eminentiss. fuit; nihilque amplius eum remoraturum. Accepit per diligentiam filii tui, qui ei descripsit Florentiæ, exemplar Expeditionis in Alanos per Arianum, in quo dicit se mira habere de Militia Romana, & quæ ad eam spectant. Ab eadem opera expectare Urbicium, ut opus Principi nostro promissum, his adjumentis instructus possit absolvere. Ejus Hellenisticus nunc, post absolutum meum Apologeticum, diligentius procedat. Significaveram Ampliss. Saravio, quæ in literis ad me tuis, de eo habebantur. Ille quanti te, & tua omnia faciat, non posse se verbis exprimere dicit. Expectaturum reditum filii tui, ut illum rursus amplectatur, & ab eo audiat quantos ex Italia thesauros sit allaturus. Interim semper urget apud me, ut te inducam ad ea promenda quæ habes de Antiquitatibus Ecclesiasticis. Si quid ad Blondellum rescribere velis, meam offero operam, in literis tuis curandis, ejusque & meo nomine à te peto, ut opus illud Typographo subinde commendes, & ut emendatè prodeat horteris. Princeps noster affligitur chiragra & podagra, quæ curis hodierni temporis addita, eum macerant, reipublicæ tamen huic, etiam ad multos annos, necessarium. Deus eum nobis servabit, quem tuis omnibus faventem & propitium precor. Vale, Vir amicissime.

Hagæ-Comitis, x. *Kal. Febr. finiente anno* CIↃ IↃC XLII.

Tibi addictissimus

& ad omnia officia

paratissimus,

Andreas Rivetus.

CCCXXXVI.

CCCXXXVI.

Præstantissime & Clarissime Vir,

CUmulatè me beasses vel solis Literis tuis, ex quibus & valere te & nostri memorem adhuc esse percepi. Non enim celare debeo quanta & in felicitatis & in gloriæ parte ponam à tali Viro amari. Jam verò adjunctum munus, quibus verbis prædicabo? Istum primo Maimonidis tractatum, Latine redditum, notisque eruditissimis illustratum à tanto tanti Patris Filio, Dionysio Vossio. Quam stupendi ingenii & industriæ Juvene? qui antequam eo ætatis pervenerat, quo qui bonas Literas vel primoribus labiis delibaverint, satis properasse videantur, totam absolverat ἐγκυκλοπαιδείαν, nec quicquam quod hominibus scire datum, intactum reliquerat. Quam illi ex voto cessisse videatur, qui tam sciendi avidus fuit, quod nobis minime, ut præmature è terris, in quibusdum peregrinamur, qui plurimum norunt, ex parte tantum sciunt, in cœlestem patriam transferretur, ubi & scientia & beatitudine ἰσάγγελος fieret. Huic annexum mirandum illud opus tuum de falsa Nationum Religione, humanæque mentis ex natura ascensu ad Deum, quo & filii μακαρίτου & tuæ simul gloriæ magis quam Mausoleo vel superba Pyramidis mole extructa consuluisti, & quam pene supra humanæ naturæ terminos ipse scientiæ gloria ascenderis, ostendisti: Opus (ut illa C. Plinii de Avunculi sui Hist. Nat. cui merito debeantur adscribam) diffusum, eruditum, nec minus varium, quàm ipsa natura; quo cum omnes studiosos tibi mirum in modum devinctos reddideris, tum me, singulari præ cæteris beneficio devinctissimum, cui per tot annos à literis & libris politioribus exulanti, in hoc uno Bibliothecam instructissimam aperuisti, ut nulla sit alia volumina conquirendi necessitas. Quin & ne vel hic Thesaurus ullo, qui nullo contra carus fuisset, mihi pretio redimendus esset, munere tuo cavisti. Dum igitur donum & donantis simul affectum perpendo, quas tibi gratias debeam scio, quas referam nescio. Tibi vero, utriusque beneficii Αὐτῶν ἐκ μεγαλοφροσύνης ἐξιόντων ἀμοιβή. Quod ad studia nostra, magis turbata sunt, quam ut aliquam eorum rationem tibi reddam. Nescio an plantis Arabicis faveat Cœli nostri temperies. Quod si Deus otium & vitam concesserit, dabo forsan operam, ut lucem videant, vel Editio in saltem parentur, libri sex amplissimi Viri Hugonis Grotii de Veritate Religionis Christianæ in Linguam Arabicam versi: uti & Catechismus brevior, & Articuli Ecclesiæ nostræ. Certe quam maxime è re Christianorum in partibus Orientalibus, crassissimis ignorantiæ tenebris miserè demersorum, esset, ut hujusmodi libri illis communicarentur, unde quid credere se profiteantur, haurire & ipsi possent, & alios docere. Aliis, è contra, si qua operæ pretium viderentur, è Lingua Arabica in Latinum sermonem transferendis manum admovere non pigebit, si à te discere liceat, quo præcipue modo, studiis nostris vel Arabicis vel Rabbinicis Respublica literaria, vel tantillum, juvari poterit. Vale, summe Vir, & favere perge

Oxon. è C.C.C. VI. Id. Aprilis. 1642.

Sincere atque ex animo

Te colenti,

Edwardo Pococke.

CCCXXXVII.

Clarissime Domine,

EX diserto Vossianæ Familiæ penu, ô quantum librorum accepimus, quinque numero Volumina, pondere Bibliothecam: spectantibus deauratam, inspectantibus auream! Longè fœcundiorem te Jove Ethnico celebramus, Minervæ non solùm Patrem, sed Avum; dum & libros in lucem edis, & patrizantem in libris conscribendis Filium. Cerebri ac spinæ medullam vel hinc cernimus continuam, quod ex vase utroque sobolem germanam suscepisti; ex altero scientiam, ex altero tam scientem. Filius ille tuus Dionysius, priusquam fato concessit, tibi fatum enixus est, cui concedatfatum. Maimonidem bis ille fidissimus transtulit, verbo & sensu; novi Idiomatis Januæ clavim aptando Commentarii. Postquam ipsum Deus in vitam beatiorem transtulit, huc etiam transtulisti Monumentum ejus in vitam Musarum. Verum quod vivet in scriniis nostris, ac multo pollice versabitur, illud minimum est. Nam ex Musis Oxoniensibus, quas ille non solum scriptionis auxit beneficio, sed Inscriptionis titulo decoravit, unà cum æternitate honorem & amplexus reportabit. Indignum esset liberalibus ingeniis sub eodem quo ingressa Frontispicio non posse regredi charitatem, omniaque honoris vestigia nos adversum spectare at nulla retrorsum; vivet itaque tam in pectore quam in ocu-

 lis;

lis; aliorum scripta legemus, judicabimus; illius diligemus, efferemus laudibus. Talia si meruit Filius, quod Seminarium doctrinæ rigavit ingenii flumine, quid meruisti Pater, qui exundasti in universum Cleri Anglicani hortum? Nam in fronte quatuor tuorum voluminum inscriptionem præfigis, Clero Anglicano; amplam quidem, sed inscriptorum præstantiæ angustam. Libros ab omnibus legi dignos, ornare si velles justæ mensuræ titulo, non Literarum genti, sed omnium gentium Literatis dicere debuisses. Verum hac in re singularem tuam agnoscimus dilectionem. Cum enim unicus tu extraneorum omnium præter unum alterum ab orbe toto selectus fueris, & in primariæ nostratis Ecclesiæ sodalitium adoptatus, mutui honoris ergo, confratribus huc in gremium illud thesauri conjicis, quod lati orbis fruitioni debetur. Nemo in toga nostra perstare jam potest indoctus, nisi perstet etiam inhumanus, ac ea nolit perlegere quæ ad ipsum humane mittuntur. Nam ex promptuario tuo haurire datur omne genus Eruditionis, Artes, Historiam, Philosophiam, Theologiam. Dum in isto quem vocas Gentilis Theologiæ & Christianæ Physices conflictu, Dei speculationem è creaturis eruere proponis, à naturæ cultu Idololatrico vindicare, secernere, elevare, disponere, prima facie promittis non solum veram scientiam mundi, sed mundum scientiæ. Elaborata hæc mysteria suspiceremus vehementius, nisi tuo prodirent nomine: admirationem operis mergit Autoris excellentia; in sylva quercum, in Oceano Balænam non miramur, nec in Vossio magna, quia nihil is profert minus maximis. Proinde cum satis laudet, qui dicit te similem tui, nos reliqua præconia mole gratiarum supplebimus, similia hæc tui incrementa inferemus donorum registro, reponemus cum Sociis in Bodleiana, ubi Classem Vossianam fulgidis protendent foliis, & æmulatione accendent Heroas calami. Custodi te sanum, servet te Deus felicem, nos te fore vivacem curabimus.

E domo nostræ Convocationis, Maii 24.

Eximiis tuis meritis

charissimè devincta,

Oxoniensis Academia.

CCCXXXVIII.

Amplissime, clarissime Vir,

Opportunè admodum advenit hodie ad me D. Ravius, cujus Literas ad me misisti, ut & harum mearum ad te vicissim lator esset. Maximas tibi habeo gratias, quod præclaro munere laborum præclarissimi filii tui τῶ μακαρίτε, Juvenis longiori vita digni, beare me volueris. Nec dissimulare possum, inter cæteras ejus præclaras doctissimasque Annotationes, vel maxime oblectasse me, quod Servatoris nostri æternam divinitatem fideliter tueatur, eumque Angelum illum fœderis fuisse asserat, qui nomine Jehovæ insignitus cum Patribus egit. Vivat nomen ejus inter eruditos, dum Sol & Luna splendebunt. Te autem, Vir doctissime, qui jam orbem nostrum tot luculentis operibus illustrasti, & plura non minoris eruditionis & utilitatis affecta habes, de valetudine conqueri doleo. Opto menti tuæ, vegetæ adhuc & doctrina onustæ, validum vegetumque corpus, quo quos parturis fœtus eniti fœliciter atque ex animi sententia queas, unde Reipublicæ literariæ splendor novus nascatur. Ravius noster ex Oriente redit Persicæ, ac præsertim Turcicæ Linguæ peritissimus, quam promptissime hic cum suo, quem adduxit Arabe Christiano loquentem non sine admiratione audivi. Gratulor ipsi ac Reipublicæ literariæ quam exinde splendidiorem iri redditum spero. Sospitet labores ejus Deus Optimus Maximus, qui ut & optima tua studia secundet, atque valetudinem tuam firmet, etiam atque etiam rogo.

Datum Lugd. Bat. 25. Martii, 1642.

Reverentiæ tuæ

studiosissimus,

Ludovicus de Dieu.

CCCXXXIX.

Venerande Vir,

Misto serius quàm voluissem filio tuo salarium utriusque anni, quod non sine difficultate obtinui, præsertim posterioris. Objiciebatur enim non amplius eum Hagæ vacare causis agendis, ideoque causam cessare. Utinam in majoribus ostendere liceat memorem me gratumque esse tuorum beneficiorum, quæ & olim in me

me contulisti, quæque non desinis cumulare indies novis. Nescio certè quibus verbis tibi gratias habeam, non tantum pro tam insigni munere, quod me in ruborem dedit, sed & quod in eo non semel honorificè nominis mei meminisse dignatus es. Monstravit Colvius locum de vitæ termino. Ego omnia à capite ad calcem diligenter perlegam, videborque in ejus lectione à te ipso, ut olim, erudiri, & ab ore docentis pendere. Tu certè cum paucis potes, quod ego cum multis conor. Prodibit brevi Thesaurus insalubrium nostra lingua, cum tabellis æneis, & versibus D. Catsii, qualis editus est, ac jam quintum Amstelodami edetur Thesaurus salubrium. Munus parum te dignum, ex nomine tamen, & hoc animo tuis rependendum. Decrevi tum vernaculis valedicere, & redire ad magis seria. Quamvis ista tantum habeam pro occupatæ mentis diverticulis, & quæ nonnihil Bibliothecæ affricent. Miror in responsione mea, te movere Coprianicam vocem. Ego etiam ea usus, sed nullo quenquam lædendi animo. Neque ullam causam offensionis video. Tu perge, Vir reverende, de Republica literaria optime mereri, & me, ut soles, amare, qui sum & ero,

Innumeris meritis tuis

æternum devinctus,

& devotus;

Joh. Beverovicius.

Salutat te DD. Colvius & Corputius, qui etiam causæ cum Consulari Wittio favit, cum jam nummos astu recepissem. Uxor mea puerperio (quod nonum erit) vicina, tibi, optimæ conjugi, & liberis omnia fausta mecum precatur.

CCCXL.

S. P.

Celeberrime & Clarissime Vir, Collega & Amice observande,

POst repetitas gratias pro munere doctissimarum lucubrationum tuarum, quas mihi nomine tuo dedit amplissimus Dubletius: Reddo nunc χάλκεα ἀντὶ χρυσείων Animadversiones meas in Viri magni Annotata ad Consultationem G. Cassandri. Quid me moverit ut onus illud susciperem in præfatione videbis, nec spero improbabis agendi modum, nec modestiam desiderabis, quam observare conatus sum, cum mihi res sit cum adversario cujus dignitatem colo, & eruditionem admiror. Sed cum veritas magis nobis esse cordi debeat, quam deserere non possumus oppugnatam ab iis qui ejus assertores esse debuerant, eam, prout debui, & semper observaturus sum, præferam omnibus quæ alias laudanda agnosco in præstantissimis alioquin ingeniis. Nec te judicem & censorem rejiciam, sed potius appellabo, si tibi vacet oculos in hanc lucubratiunculam conjicere. Maresius suas ad appendicem vindicias, commisit Typographo, & qui malè exceptus fuit, vix abstinebit à retaliatione. Audio eminentissimum Cardinalem, præsente Cardinale Mazarino, graviter increpasse Milletorium & Veronum pro Hæreticis scriptis & concionibus. Videbimus, si Deus vitam prorogaverit, quo tandem istiusmodi conatus perducentur. Opto tibi & tuis omnibus omnia fausta & prospera.

Hagæ-Comitis, 7. April. 1642.

Tuus omni Officio

& Affectu,

Andreas Rivetus.

Filius tuus vidit Salmasium Divioni, eique dedit unum exemplar Annotatorum, quorum habebat quatuor in Italiam deferenda, Salmasius promittit se post Pascha venturum Lutetiam & omnia dispositurum ut redeat ad nos. Absolvit opus suum satis spissum de Lingua Hellenistica, quod brevi ad Typographum missurus est.

CCCXLI.

Clarissime atque eruditissime Vir,

ÆGrè mihi accidit nuper, quod ornatissimus Ravius sine meis ad te literis dimittendus esset; siquidem discessurum se ipso demum discessus momento indicaret. Exinde optimi parentis, jam plus quam octuagenarii valetudo, & alia atque alia sæpius mihi, ut forte ad te scribere volui, inopinanti remoram injecerunt. Quapropter per veterem tuam erga me, quam de novo comprobâsti, bene-

volentiam

volentiam rogo, ne prætermissi Officii culpam velis imputatam affectui erga te meo; quippe quo te pro summis meritis tuis summopere diligo & observo. Inprimis verò, cùm tam mirificè me affecerint, certantibus inter se lætitia & mœrore, literarium quod misisti munus, comitesque literæ tuæ. Nam cum tua tuorumque, quàm privatim & publice profiteri visum fuit, amicitia exultarem, tum præstantissimi filii tui μακαρίτου posthumus fœtus me graviter commovit. Non potuit enim non refricari pristinum vulnus, ab immatura ejus morte mihi inflictum, cum præfixum charissimum illud nomen, & extrema, quæ in terris reliquit, cœlestis animi vestigia conspexi. Alias per se nunquam non ob animum versatur ille dies, quo postremum hic adfuit mihi. Nam cum supra ætatem sapuisset semper, tunc quidem tantum cœlestis Sapientiæ spirabant ejus dicta, &c. quæ communicaret mihi, cogitata atque instituta vitæ, ut jam in cœlitum ordinem transcriptus videretur. Ut autem paulo post vitæ id ipsum meæ, & omnium, qui norant, delicium ereptum intellexi, majus mihi, qui forte tunc iniqua valetudine conflictabar, vitæ tædium obrepsit. Nec secus, quam si de proximis unus fuissem, uti vero affectu eram, solatio opus habebam, qui te consolari deberem. Nolo autem redintegrare tibi luctum, præsertim cum defuerim leniendo: sed occasione ita ferente non potui non, quod ubique facio & facturus sum, dum vivam, intimum testari amorem, quo Dyonisium tuum vivum complexus fui, & defuncti memoriam colo. Leve fuit, equidem fateor, quicquid à me potuit in illum proficisci: & quamvis permagna contigerunt aliunde, nihil tamen existimo fuisse, ut non majora meruerit & virtus & eruditio ejus. Cum itaque amanti nihil jucundius nihilque optatius sit quam redamari, sicuti volupe mihi fuit, ab illo, dum in vivis esset, vicissim diligi: ita gratissimum mihi accidit, vestri etiam amoris erga me testificatione id ipsum approbari. Cui quidem atque humanitati vestræ acceptum fero, quicquid hac parte laudis gratiæ aut lætitiæ mihi accessit; maximasque pro eo, uti & gratissimo dono, gratias ago. Quamprimum, volente Deo, istuc venero, nihil mihi prius erit, quàm ut te salutem, & sincerum animi mei affectum coram quoque tester. Maxime autem beaveris me, si subinde etiam domi meæ conspectu tui, & dulcissimi consortii parte aliqua frui possim. Interim, Celeberrime Vir, & tibi & lectissimæ conjugi liberisque tuis plurimam salutem dico, atque omnem felicitatem precor; pro me enixurus sedulo, ut amicitiam quæ & olim inita inter nos, & nunc renovata fuit, quibuscunque possum studiis colam. Vale, & amantem tui ama.

Dabam Lugd. Bat. xv. April. cIↄIↄc XLII.

Clar. tuæ Totus devinctus, atque ad omnia officia paratissimus,

Jacobus Golius.

CCCXLII.

Maxime Vossi,

ETiamsi intra anni decursum nihil ad meas responderis diversis occasionibus scriptas literulas, quibus vel amicos, vel res nostras pietati tuæ à multis jam annis commendare consuevi: tamen solenne meum observaturus Musarum tuarum fores pulsare haud desino, etiam atq, etiam rogitans ne festivissimos obdas pessulos meque deinceps habeas pro exclusissimo. Non ita tetricus es, sat scio, tot jam exemplis antehac edoctus. Idpropter pium ac modestum juvenem Georgium Huldericum Wenningium Archipalatinum nunc mitto, iturum in Bataviam & Angliam, ut Ecclesiarum statum coram penitius cognoscat & reversus cum prudentia operam suam populo Dei collocet. Is vivæ instar epistolæ res nostras explicabit, siquidem eum audire lubet & vacat. Osores universalis gratiæ etiam num scripta nostra sollicitant. Nescio an videris, quæ D. Triglandius in Syntagma meum nuper commentatus sit. Miratus sum viro collibuisse ipsissima Syntagmatis verba exagitare & cum aliorum placitis, imo & Pelagii erroribus confundere, ubi de universali gratia cum Orthodoxa antiquitate & Catholica Ecclesia dissero. Præjudicium causæ nostræ peperit, quam tamen bonis me approbaturum confido. Ubi Dissertationes meæ exegeticæ & apologeticæ ad umbilicum perductæ fuerint, id quod propediem futurum spero, eas censuræ tuæ submittam. Interea gratiæ verbi Dei commendo te, Vir maxime, *mand.*

Brem. xx. April. veteris cIↄIↄc XLII.

Excellentiæ tuæ Devotissimus,

L. Crocius.

CCCXLIII.

CCCXLIII.

Summo Viro, Gerhardo Joh. Vossio *S. P. D.* Joh. Ravius.

Est utique permagni affectus, nec, uti modestia tibi dictitavit, minutum, sed quod reapse experior, probum justumque Symbolum, quod ad me destinasti. Qui enim inter meritos de Arte Logica me referre tantus ipse vir aggressus es, quid facis aliud, quam ut nomen meum conscecres? Ego autem qui mereri primum volo, & hactenus fui incertus, an aliqua me via sic etiam duxerit, ne prorsus eam à bonis desertus, post tot obtrectatores meos te primum invenio laudatorem: Principem unque & summum Virum, quemque unum non reverear omnibus opponere. Cui si primum placuero, facile bonis probatum me confidam. Ego quoque ut debeo tibi jam à pueritia mea, & Magistrum te mihi publice præstitisti, ut erudis me ac doces quotidie, ita non possum vel hoc ipso non agnoscere beneficium tuum, qui in Arte Logica studium atque operam meam confirmas. Ita enim undique pressus sum calumniis & malevolorum insultibus, ut jam ante annos tres ipsos omnem spem atque animum abjectum; Quid enim facerem unus adversus tot multos? Quod tam disparibus armis? Loco iniquo? Ubi sola autoritas, nulla ratio placet. Ubi omnis conatus nixusque, contumacia ipsa virtus sibi exino erat. Tacui ergo hactenus, & ista equidem lege, ut sciscitantibus etiam Collegis, ne sententiam ausus fuerim proloqui. Ad pedes abjeci ultrò, deserui; tantum ut ne fraudi esset veritati patrocinium. Itaq, evenit ut quæ concalcanda projecerim, servata sint jam omnia. Utcunque enim demandata mihi Professio Logica, tamen ista evanuit conditio, ne novarem. Dimidium ergo nunc Soræ licet, ut alibi liceant omnia. Quæ ipsa tamen ex veteri documento intra spem metumque comprehensa sunt. Ego quoque si alter ille perditis rebus mereri potuit gratias, quod de Republica non desperasset, possum ostendere similiter aliquot parvos bonæ indolis ac virtutis igniculos. Et credo utique non aberratum me à favore illorum, in quorum potestate sita apud nos est libertas literarum, si primum audeant ipsi credere. Qui enim istis coloribus depictus sum, quibus malè-nominati homines aliaque omnia obscœni ominis solent, non possum sic mea ultro virtute renidere, nisi magnorum virorum judiciis ante omnia sublevatus. Quapropter, mi Domine, si vel à te, quod longè credo facillimum, vel ab aliis impertrare possis, ut honestè de me sentiant, ut jubeant velint me hanc Philosophiæ ancillulam pudicè ac liberaliter Dominæ suæ erudire, absolveres beneficium, & quam mereri volentem habes, benè merentem ipse efficeres. Quanquam non ausim hæc plura à te petere, qui jam satis in me munificus extitisti. Quod scias, omnia mea, ut video, intercepta mihi, hoc munusculo restituisti omnia. Quicquid enim sani bonique est in multis illis, ut libellus titulo promittit, quæ ab aliis Logicis non tradita sint de forma Enunciationum & Syllogismorum simplicium, id omne meum est. Et admiror Nihusii mentem, quare ille veteranus tanta ambitione annixus sit, ut esset inter Philosophos τῶν ἀλλήλων κλέπτας. Præcipue cum etiam juvenis scrinia compilare non reveritus sit. Non me conviciari, ex istis collige. Nunquam Nihusio venisse in mentem de Forma hac enunciandi (*Id, quod est homo, est id, quod est animal.*) nisi post illa quæ anno cIↃ IↃc xxxviii. iv. Kal. April. edideram, quæque statim eodem anno Coloniæ Aggrippinæ in Bibliopoliis visa mihi Nobilissimus Conradus Labun, Eques Pomeranus, recens tum à contubernio, ipse homo doctissimus, rescripsit. Non alia afferre eum, quàm ex editis odorari potuerit, & ideo illum in multis falli, quia rationem principiorum nondum viderit; quorum ergo præscripta ratio est, hæc dexterrimè tenere; quorum autem occasio se non præbuit, hæc statim corrumpere. Istam à se constitutam formam Enunciandi [aliquid, quod est homo, est aliquid quod est animal] esse quidem apud imperitos, quod interpolat rem domini, apud doctos, judicium. Nihil enim aliud dictum, nihil factum, nisi quod factum. Istam quoque constitutam formam enunciandi à nemine aut inveniri aut asseri potuisse, nisi qui ex suis conctis principiis eam eduxerit, in quæ ille adhuc impingit. Ex ista forma enunciandi multa sequi infallibiliter, quæ ipsi adhuc non videntur. Quâ de causâ? quia illa pars principii, ex qua derivantur, adhuc latet. Ideoque illum in forma enunciandi & ejus primis principiis parcum, in forma Syllogismi fermè omnem esse. Quæ causa? Scilicet constituta forma enunciandi, omnes errores in Syllogismis, qui

qui illi debebantur, diſſipati erant. Illum tantum Appendicem demonſtrationis edidiſſe à me in fine libri iſtius promiſſam, diſcentibus neceſſariam, mediocriter doctis ſuperfluam, & à quocunque etiam homine expectatam. Hæc ſumma duntaxat capita ſunt. Taceo modos loquendi, ſive non evitatos & alias recentes ac meos, ſive etiam de induſtria leviter inflexos, reapſe ταὐτὰ. Dolum ſtatim in principio deprehenſum habui. Quæ quæſo ἀφορμὴ illa hujus libelli, & præcipuè iſtarum pollicitationum, de forma enunciandi & Syllogiſmorum? Sanè ut in Modalibus autor ipſe itaque à me laudatus eſt, qui primus recentiorum oſtenderit, ad Prædicatum modos pertinere, ut partem Termini: ita negare non poteſt, formam enunciandi, ex qua iſtud fluit, ſibi tum ignotam, imo aliam fuiſſe. Nam qui veram Copulam non habet, veterem autem malam Copulam avellit à Prædicato cujus pars erat, & pro vera copula ſubſtituit, ille erravit in tota forma enunciandi, tam in Terminis quam in Terminorum connexione. Demere enim Termino, & ex parte materiali facere formalem adeoque copulam, eſt offendere in univerſum formæ logicæ fundamentum. Totam ergo formam enunciandi immutavit, ut etiam manifeſtiſſimum eſt, minime defendit. Imo, quid in cauſa fuit, quod cum anno cIɔ Iɔc xxxiii. Horneius illum refelleret ex Copula, ab eo tempore nihil ex Copula, hoc eſt, ex forma enunciandi reſponderit. Ego autem ſequente ſtatim anno aggreſſus ſum Horneium, & ex vera enunciandi forma, tum à me primum multo ſtudio & pro maximis conviciis reperta, defendi Nihuſium. Ita quidem, ut Horneius admiratus ſit, quomodo id in mentem venerit, quod aliam Copulam præter conſuetam exigere, & alio igitur fundamento, niti cœperim. Unde ipſius hoc pulchrum exſtabat conſilium, ad Henricum Rhanium J. U. D. & Profeſſorem, tum Collegam meum, pro ſe quidem non malè initum, ut in herbis iſtas diſputationes opprimerent; longè enim alia ex iis principiis ſequutura, quàm quæ apparerant. Hæc ego tum frequentiſſimis Collegiis, in Academia florentiſſima M. DC. ſtudioſorum publicè ac privatim agitare. Undequaque ad omnes Academias delapſa, ſententiæ meæ, nec in Anglia neque Tubingenſibus incognitæ, locis maxime diſſitis. Tabulas producere poſſum & homines; ſed cauſam videamus, quæ Nihuſium confidentem in iſto voto ſuo reddiderit. Claritas nominis ſui, obſcuritas mea, aut ætas, juvenis tum xxiv annorum. Quomodo me opportunum vidit ad omnes injurias facile ferendas. Sed iſtarum rerum quicquid ſit, patiar, ut cœpi, & ſuffecerit mihi conſcientia & fructus in publicum. Non enim neceſſe eſt, quærere quibus autoribus literæ beatæ ac felices ſint, dum ſint modo. Et poteſt ille à Deo miſſus eſſe, ut vel autoritate ſua adjuvet verum, quod ea ſola hactenus preſſum eſt, vel niſi gratus exſtiterit, etiam materia nominis mei fiat. Id enim certum eſt, utcunque ego tacuero, poſteritas non tacebit. Dum veſtra me judicia noſtris Mecænatibus, in has Logicorum, ut putant, calumnias minime otioſis, antiqua fide & bona, quod aiunt, de nota commendarint.

Tu autem, fortunate Senex, ignoſce homini ſic in tot tantiſque negotiis tuis ſtrepenti, & exiſtima hæc talia eſſe τῆς λαλιᾶς Ὀυδὲν, & non tam diſertum me à calamitate, quam loquacem factum. Tibi quidem parvum ſemen verborum ad me, in tantam uſque ſegetem excrevit, ab homine minime Philoſopho, quia non ſyllabas modo, ſed ne verba quidem numerare aut appendere cœpi, ſed fundere. Non videbor prætexere cauſam miſerabilem, ſi quemadmodum ad tantum virum hactenus ſcribere non ſim auſus, jam ante noſti. Et profecto video ſæpe ineptos homines ambire veſtram gratiam, & negotium ſcribendo faceſſere; nec unquam hactenus in me reperi, quod dignum eſſet tantorum virorum perſonis. Nunc veſtra me benevolentia, ut ſolet inſperatis fieri in gaudiis, ne temperare quidem permiſit, & ex contrariis admodum cauſis idem fermè novum crimen pecco. Bene ſit Hemerodromo, qui me non finire, ſed abrumpere jubet. Vale optime, & fratrem & me tibi aſſere ac vendica, ſi merebimur.

Soræ Dan. viii. *Id.Maii* cIɔ Iɔc xliii.

CCCXLIV.

Reverendo & Incomparabili Viro Gerhardo Jo. Voſſio, Jo. Fredericus Gronovius *S. P. D.*

Reverende & maxime Vir,

JAmdudum argumentum non unarum ad te Literarum habui, cum de aliis rebus tum quod Libros interdum ex Bibliotheca

otheca tua desiderarem, sed quia desideria ista fere momentanea sunt & serum est quod non fit statim, paupertate mea plerumque me involvo. Ad graviorem autem scribendi materiam, præterquam quod tibi non valde vacare scio, me quoque tardiorem efficit, quod in duplici hac professione publice sustinenda privatisque habendis Scholis tantum invenio quod agam quotidie, ut facile alias cogitationes cessatum demittam. Eo autem laboro vitii, ut nihil eorum, ex quibus qualemcunque fructum manare putem debere, negligenter agere possim aut perfunctorie; ita fit ut delassatus in iis quæ revera occupare nos haud erat tanti ad alia meliora osciter & minimè sufficiam. Jacent ergo illa quæ multa moliebar, immo festinabam, & jacebunt aliquandiu, dum non nisi fastidiose & ex intervallo tangere licet. Sed tanto credo fient maturiora. De cætero hæc quidem solitudo vehementer me delectat. Amamur, colimur, audimur frequenter satis pro numero, qui hic est studiosorum; nemo obtrectat, æmulatur nemo. Itaque nulla de re, quæ animum torqueat sollici in diem vivimus. Isaacum tuum valere & rem bene gerere spero & cognoscere haveo. Item quid fiat iis, quæ sub prælo habebas. Inclusas rogo ut haud gravatim tradi cures Cl. Freinshemio qui me magna affecit injuria, quod adventum suum in vestram urbem celatum me habuit. Commode enim per ferias Pentecostes ad vos excurrere potuissem & hebdomadem illam, quæ alias magis Bacchanalium quam festi more hic agitur & acta est, siccius sanusque apud vos ponere. Vale Vir maxime & gravissimam Matronam tuam, filium Matthæum & Huswedelium, nisi grave est, à me saluta.

Daventriæ pridie Eid. Jun. ∞ CIↃ IↃC XLII.

Pascasium Grosippum & Polyænum Casauboni desiderabam his diebus; si iis egere paululum potes, rogo ut ad me mittas. Leviter chartæ rejiculæ involuti tradi possunt Tabellario Daventriensi in de Warmoestraet in den Issel in de blinde Man, destinati ad me domi D. Christenii qui te observanter salutat.

CCCXLV.

Clarissimo Viro Gerhardo Jo. Vossio.

Optime, Clarissime, & Amicissime Vir,

Diutius quidem silui, non amoris defectu, sed temporum vitio, hominumque, qui nihil literis, aut amori nostro concedunt. Hic sanè à literis ortus est, & ab iis artibus, quibus quieti non factiosi, eruditi non ambitiosi sumus, in suo uterque munere occupati, ut benè de omnibus mereamur. Ego certè, quod tu præstas, conari me profiteor & post quadraginta duorum annorum publicas continuasque dissertationes, audienti me juventuti, vocem ingeniumque impendo. Omne quidem sic Scriptorum genus attigi; ausus, amœnitatis causâ, etiam Censorini de die Natali librum explicare: quo deinde argumento, ad curiosam temporum doctrinam, converti stylum, & plurima hactenus non observata, produxi. Cùm alios docerem, discere ipse potui, qua ratione tempora omnia, ex tempore computarentur. Specimen aliquod in meo libro, de Bissexto est: qui adjunctam dierum Diorthosin habet. De Circulo Urbaniano nihil jam dico: totus enim editus adhuc non est: nihil de Olympiadibus, quæ limam exspectant. Amici de Nundinis jam quoque molesti sunt: quas distuli, ut tabulam prius expenderem Nundinalem, in Gruteri inscriptionibus, Pag. CXXXVI. Torquent me Circuli isti abrupti, & numeri: an ad Lunam referendi? Si quid in te opis est, si quid in amicis, fac juver, gratiamque à me uberem exspecta. Theatrum nunc adorno heroicum, sive Elogia Imperatorum Austriacorum, Ducum Burgundiæ, Regum Hispaniæ, sed ex illis utrisque stirpem trahentium; ad alios deinde Principes, exemplo Jovii, (cujus olim Musæum perlustravi) operam translaturus. Jucundum sit, Viris etiam locum Doctis, & Amicis dare. Statui verò & imagines, à meliore manu addere, & his auxiliis opus commendare: quæ si ulli libro, Elogiis certè conveniunt. Ut Scriptionis formam videas, geminum hoc specimen mitto, Albertum inquam, & Fredericum. Burgundiæ Duces unà Orchestrâ absolvi, mox etiam transmittendos. Exemplaria enim à Typographo quotidie exspecto. Sed quid audio? In Aulo Gellio te esse? Laudo consilium. Hic ille scriptor est, quia magnam Anti-

quitatis partem noctibus suis illustrat, varius, Latinus, accuratus. Quantum, O Musæ, damnum! Librum VIII. intercidisse! Quantum bonum, suppleri posse! Vide etiam an Caput ultimum Libri XX. præfatio operis totius fuerit potiùs quam conclusio, ut nunc habetur. Pluscula observabam nuper, cùm selecta totius voluminis hujus capita publicè explicarem: si tempestivum sit, mittere velim, & meam quoque Symbolam, ut ita dicam conferre. Tu me ama, & ad me scribe; ut intelligam amari me; silentium autem hactenus meum, pro delicto non censeri. Sic nunc toto animo te complector, qui totus,

Lovanii in arce regia III. Kal. Septemb. CIↃ IↃC XLII. *Tuus sum & ero semper,*

Erycius Puteanus.

Hanc utinam aliquando videas, quemadmodum Anna Romeria Clarissima Matrona nuper vidit! Det mihi hæc, priusquam moriar, gaudia Bonus Deus. Vale.

Mi Vossi.

Licetne addere? Temporum hominumque vitium, in principio Epistolæ hujus accuso. Sed unus hic potissimum est, totus malus, ac perversus; dives tamen, & instrumentis nequitiæ abundè instructus; qui (ô nefas) Epistolas meas, & ad me missas, fraude intercipere, & reserare, elegantiam, & ingeniosum facinus putarit. Deprehensus tandem, accusatus, convictus, evadere pœnam potuit; adhuc mihi, & amicis meis timendus. Tantum nummi possunt, qui scelere gubernantur. Magis mireris, si narrem omnia. Fecit hic igitur, ut quia amicorum nomina occultanda erant, de Anagramatismo Theoresin scriberem: quæ parata est, ut in lucem veniat, ad te sic quoque transmittenda. Si igitur Raselramium leges, quem notare velim, intelliges. Sed de hoc homine aliàs. Quomodo & literas, sed alieno ingenio, attingat, Viri docti indignentur. Iterùm Vale, & me semper ama.

CCCXLVI.

D. G. V. *S. P.*

Celeberrime Vir, & amice integerrime,

Literas, quas prid. Id. Maii ad me dederas, reversus domum inveni. Iisque avidè perlectis magno perfusus sum gaudio; quod non tantum veterem & indelebilem amico licet absenti in me favorem permanere. ex dono literis conjuncto perciperem; sed reipsâ quoque ex utriusque filii tui scriptis experirer, tuum in me affectum hæreditario jure in posteros tuos propagari. Ne quid jam de utilitate & fructu dicam, quem multiplicem ex munere literario isto persentisco, & porro ulteriori Lectione hauriam. Sunt juniores, qui eadem cum filio tuo Dionysio tentarunt, eademque conati fuere. Quis tamen ignorat, quid distent æra Lupinis? Dionysius ὁ μακαρίτης ea præstitit, quæ non facile quis imitetur: cum Maimonidæ verba & phrasin latinissimè & tanta fidelitate expresserit, ut consignificationes (liceat ita cum Philosophis audacius loqui) etiam non prætermiserit. Id quam sit arduum in orientalium scriptis occidentali quadam lingua exprimendis norint, qui id sæpius aggressi fuere. Præterea nobis omnibus abundè suam probavit πολυμαθίαν, in doctissimis, quas singulis paragraphis subjecit, notis. Fratris sui vestigia premit filius tuus Isaacus, quod vel sola ad Lectorem præfatio ostendit; adeoque spem facit, fore ut quæ frater ad meliores occupationes se recipiens perficere nequivit, ipse tandem omnibus literatis exhibeat. Quò non parum conducit iter ad Italos Judæos susceptum; quos eruditione præcellere, indicio sunt tot præclara volumina ibidem excusa. Imo quum eò Græci, Syri, Persæ, Arabes se conferre non raro soleant, quid D. Isaaco deerit, quin in isto studio ad eruditionis culmen ascendat? D. O. M. eum faciat reducem; quo parentes gaudio delibutos reddat; nobisque omnibus sua dona impertiatur. Cæterum volui quidem ἀντίδωρον remittere; verum præ avaritia Typographorum nequeo; qui in Orientalibus excudendis remissiores sunt. Attamen, Deo volente, intra menses tres debitum exsolvam. Interea Patrem Jesu Christi veneror, ut tibi tuisque omnia secundet, & una cum lectissima tua, ab uxore mea & eo salvebis qui est

Lugd. Bat. 14. Kal. Maii Anno partæ salutis, 1642. *Dignitatis vestræ observantiss. & amantiss.*

C. L'Empereur.

CCCXLVII.

CCCXLVII.

Χαῖρε ἐν κυρίῳ.

Clarissime & humanissime Vir, Domine & amice plurimum honorande,

SI vales cum suavissima conjuge & liberis tuis gandeo. Quum adolescens hic istuc iturus esset, mihique id significaret, aliquid ad te dandum censui literarum; etsi vix otii mihi ad scribendum satis concedunt labores, quibus vix eram ferundis. Neque dubitabam, quin tibi studium hoc meum qualecunque gratum esset facturum; quippe cujus in me benevolentiam pridem perspexerim. Nec est tamen magnopere quod scribam. De rebus enim nostris hic ipse adolescens te docebit. De vestris certior fieri per vos cupio. Te oro si per occupationes tuas licet, perscribas ad me aliquando, Publii Syri mimos quando filius tuus edet. Mea studia & conatus quod attinet, Valerium Probum de Notis Romanorum ad Jansonium edendum misi, Notas & observationes meas ad eum, optarem ut tu, præstantissime Vir, antequam publicentur, videres & emendares: quo certè nihil mihi hac vice incidere possit gratius. Bibliopolam rogavi, ut tibi meo nomine det exemplum Catalogi Bibliothecæ Medicæ. Peto abs te boni consulas, neque spernas prorsus; etsi industria & diligentia nullam in partem cum vestratibus, rei literariæ proceres, mea conferri possunt. Quæ ratio, quod aliis magnis viris mittere ea non ausus sum. Tu spero, mea qualia qualia sunt, vel mea causa non planè abjicies: quod te rogo, & me de erroribus in notis meis ad Valerium Probum paternè admoneas. Vale & me tui amantissimum contra amare perge.

Dab. ex Arc. Soranâ iii Id. Maii cIↄ Iↄc xlii.

T. C. ἐκ ψυχῆς,

Henricus Ernstius.

CCCXLVIII.

Summo Viro Gerhardo Joh. Vossio *S. P. D.* Johannes Ravius.

DUdum mecum delibero, an hoc quidquid est chartarum ad te mittam. Nam ut legas, nec necesse est, nec volupe est, nisi quod jacturam facias temporis optimasque horas tam male colloces. Ut autem ex iis, tanquam exemplo quodam, judicium eruditionis meæ capias, nulli hominum æque incommodum est, quam mihi, meo enim me indicio instar soricis prodiderim. Quapropter, mi Domine, si ulla alia de causa in conspectum tuum venire patior hos fœtus meos, nisi boni animi, & mediocris industriæ, interque continentissimos docendi labores otii reddendi gratia, procul adhuc ab omni virtute me existimato, cujus tamen primordia & meditor quotidie & exerceo. Et ignosces ipse conatui meo, si intellexeris, quam impium sit, altissima pace istaque crudissima simul viridique senectute communis omnium Patris tacere velle beneficium Dei. Quanquam derisus satis fuerim hoc regno, quod de magno Climacterico prædicare multa cupiam, cum apud se moris atque instituti non sit, istos annos observare. Ita ipsi plus æquo ridiculi erant! Mihi non tam annus, quem ipsum nec sibi homo nec usque adeo naturæ debet, quam Dei gratia ostento erat. Et cum Regnorum mutationes, præsentes ubique turbas, machinationes aliaque considero, videor mihi gravissimis ex causis ad hanc pietatem excitatus esse. De me ac nomine meo sollicitus non sum; non enim existimo homines nobis, quàm actiones, aut actionum summas bonamque in iis mentem spectanda, &c. Confiteor tamen, gratissimum & mihi fuisse, si aliter gratulari licuisset. ..... autem quam fatale mihi extiterit, ægrotare ad ipsius editionem. Cum enim initium sic satis procederet, & jam morbi vis ingravesceret quotidie, ego tamen nollem desistere, pervicit malum. Absolveram nihilominus fermè ultimas laudes Academiæ nostræ. Interea fama malum toto Regno exierat, quemadmodum contra rationem status & privilegia Nobilitatis dixissem. Alii qui speciosius me obruere cogitabant, febri imputare, & quod Soræ non potuerim edere, itaque domi me non fuisse. Eratque tam gravis & acerba prorsus invidia, ut latere debuerim per biennium, donec furor iste poneret. Redit itaque xv. Aprilis, ad quem tentanda erat editio, sed redit simul valetudo; & de vita mea desperant omnes. Itaque cætera non licet ex Schedis ne exscribere, nisi aliqua ultima eaque incomposita. Maturandum tamen erat, quod & tempus idoneum & virum nactus essem, opprimendis penitus calumniis. Quapropter existimabam satius esse, partem, eamque ferè meliorem relinqui, quam deesse bonæ hominum existi-

 mationi,

mationi, quam profectò mihi tutiorem esse judico omni alia fortuna. Atque ita de statu nostræ Ecclesiæ, de conditis ubique locis sacris, totisque urbibus & propugnaculis, de modo imprimis tenendæ pacis, de pace ipsa, & aliarum gentium spe atque expectatione anxia, nemo quicquam leget, etiamsi dicta sunt omnia & perscripta omnia. Quod quidem cum alii deprehenderint, quia causas nesciunt, vituperabunt. Quamque & plura longè metuerim. Omnino enim & lapsus subinde fui, & oneri cessi, & indulsi mihi, nec semper intendi animum, nonnunquam fatigatus, & tanquam inclinans. Quod quidem in magnis viris opprobrio non est, quibus alia & multa & maxima incumbunt; mihi autem prorsus turpitudini est; quia hoc cum magnis viris non pecco. In quo tamen (vide ingeniosam hominum socordiam!) hoc mihi excogitavi ultro solatii, quod quivis non videat immodulata poemata judex. Et certè agnoscis istius juvenilis exemplum ambitionis, quod melius dicere voluerim, quàm poteram. Itaque nihil amplius affero ad excusationem, quàm bene veterem ignavorum querelam, quod ad meliora sibi omne quondam in juventute præsidium defuerit. Defuit tamen, ut mire video, quamplurimum ab aliis, nec minimum à meipso. Nunc enim vir ista errare incipio, quæ juvenis cum laude poteram. Et vides ubique ista. In illis equidem Commentatiunculis ad Miltiadem, Cæsarem, Livium; proletaria valde sunt, & quorum me statim pœnitet & revera pudet, quamprimum scripsi. Video me voluisse, deprehendo lapsum, sæpe de emendatione cogito, sæpe de non amplius conando. Sed istæ disceptationes meæ tandem in ista stultitia desinunt, quod putem, nomen & gloriam hominis spectari, non ejus fructum in Rempublicam. Sive autem ista πάθη quædam, sive arrogantia ipsa est, confiteor tibi, mi Domine, non licere mihi, quæ sic edam, considerare. Qui enim publicè bis, privatim per tres quatuor horas quotidie doceo, variisque admodum & studiis & ingeniis & profectibus impeditus sum, memoriæ usque adeo infirmæ, ut mea ipsius præcepta logica, stans in cathedra & heri interpretatus, reminisci non possim, valetudine plerumque adversa, & post vexatus undique calumniis, malisque amicis; non possum meliora edere. Et profectò hæc talia pro editis, nec habeo nec agnosco, neque quisquam extraneus facile accipiet. Tantum pro usu & manuductione Juventutis sunt, ut jactis quibusdam fundamentis cætera à nobis superstruantur. Ego enim existimo & vos ipsos longè majorem ubique gentium in literas fructum laturos, si alii vobis idoneos Auditores Lectoresque pararent. Occlusis enim initiis ipso itineris capite, quis Viator erit? Itaque existimo tam necessarium esse habere Philoponos, quàm Varrones. Necessarium, inquam, non salutare aut gloriosum. Et hæc est altera pro me scripta defensio, quæ sic iterum parata est, quasi prorsus ea opus sit. Tu autem, maxime Vir, qua per virtutem simul & gloriam in minorum gentium patres modestia & comitate es, fave cœptis atque animo meo, & existima me in literis adorare, potius Occidentem quàm Orientem Solem, nec unquam ingratum fore adversus te, istud nostri seculi, omniumque lumina & oculos accendens, sydus. Deus modo te nostro Hemisphærio diuturnum porro & salvum præstet. V. B.

Soræ, Id. Maii,
cIↄ Iↄc xlii.

CCCXLIX.

Χαίρειν καὶ εὖ πράττειν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Clariss. & Præstantiss. Vir, Dom. mi & Amice honoratissime.

QUIA constat ἀντιφιλονεικίας ἐν τοῖς τῶν χριστιανῶν δόγμασι, non dubitavi Præst. Tuam per ingenii monumenta satis cognitam, hisce literis audactius affari. Mitto quoddam σύνταγμα meum χρονολογικὸν nuper editum, idque censuræ tuæ, quoad fieri potest, subjicio; quæ quo acrior fuerit, ac rationibus pollentior, hoc futura mihi est gratior, & ad scopum veritatis tuendum, vel contingendum obtinendumq; conducibilior. Non equidem inficior, hoc mihi studium à multis jam annis ita cordi fuisse, ut nec ingenii (si quid in me est) laureolam quæsierim, nec commodis meis servierim. Unica meta fuit Christi Salvatoris nostri gloria & Ecclesiæ decus. Quicquid assecutus sum, divinæ id acceptum fero gratiæ. Assecutus autem mihi, si quid videre possum, videor tantum, ut omnium qui alicujus sunt nominis in hoc genere scriptorum, quos legi, calculos ad normam judicii revocare, erroresque singulorum deprehendere possum. Veruntamen ne meo forte

fortè judicio falſus temere in publicum prodirem, ac mea proferrem immaturius, in animum induxi aliorum hominum doctiorum explorare judicia, atque audire ſententias. Contradicentes nonnullos hactenus habui; ſed auctoritatibus ac opinionibus magis pugnantes, quam certis rationibus. Quumq; animadverterem, magnos quoſdam hodie ſcriptores, velut defatigatos in novis ſubinde cudendis mundi Epochis, periodum iſtam pridem à Joſ. Scaligero excogitatam amplecti, quippe quæ Cyclos ubique promptos, & in his quoque (ſi Muſis placet) Indictionum Romanarum in annis mundi methodum repræſentet; pertæſus ego jampridem vani hujus Pægnii, cœpi tandem de canonibus judicii Chronologici, & legibus generalis ac veræ mundi Æræ ſerio cogitare. Has igitur ſimpliciter breviterque conſignatas benevolo Lectori publicè offero, ut, quid in iis jure deſideretur amplius, cognoſcam, & deinceps vel adjungam vel corrigam; aut, ſi me id pia fata vetabunt, aliis me doctioribus ac tanto negotio perfungendo dignioribus expolienda relinquam. Libet ex iis unam conſiderare. Nimirum veram hanc eſſe regulam, nemo negaverit: Ex Sacræ Scripturæ teſtimoniis fundamentaliter extrui oportere ſacrum hunc Orbis creati computum; ſed iis recte ad rem accommodatis: *e. g.* Quæritur ad quem mundi annum referenda ſit Exodus, ſeu Quoto M. anno filii Iſraël ex Ægypto duce Moſe migrarint? Non te fugit, quanta hic Chronologiſtarum ſit diſcrepantia. Judæi quidem in ſuis parvis Chronicis exprimunt annum mundi 2448. quamvis æræ ſuæ univerſali (qua numerant uſque ad æram Chriſtianorum annos integros ſaltem 3760.) minime cohærentem. Sed noſtrorum Chronologorum hactenus nemo fuit, quin plures numeraverit annos; donec tandem ante annos 17. (Anno & 25.) prodiit Philip. Lansberg. Gæſanus, qui in ſua ſacra Chronologia annos 2448½ numerat, quod & Judæos ait agnoſcere. Tametſi idem Gæſanus à juſtis illius anni M. Cyclis procul aberrat, propter reliquarum ſuæ Chronologiæ partium inconvenientiam. Exinde quæritur, quamdiu in Ægypto commorati ſunt filii Iſraël? Reſpondet Moſes in Ex. 12. v. 40. annos 430. habitaſſe eos in Ægypto. Hoſce jam annos ſi quis à deſcenſu Patr. Jacobi in Ægyptum velit denumerare, actum egerit cum Gilb. Genebrardo Theologo Pariſienſi, cumque Reimaro Urſo Ditmarſo Mathem. Cæſareo. Neque enim ultra 210. annos ab illo deſcenſu ad hunc ſolennem exceſſum elapſi fuerunt, ut verus calculus arguit. Quum itaque reliqu. 220 anni altius ordiendi ſint, quæro unde? Plerique omnes hodie eos petunt à 75 anno ætatis Abrahæ è Charris diſcedente. Qui ſic? quia ibi primum (inquiunt) accepit promiſſionem ſeminis. Itan' ergo nulla promiſſio facta ei ex Ure patria evocato? Nulla (aiunt) niſi terræ quondam hæreditario jure poſſidendæ. Eho nonne hæc eſt promiſſio? Quare ergo terræ hæreditatem pollicebatur, annon ille ſimul promittebat ſemen? Et qui ſemen, nonne & Chriſtum ſemen illud Benedictionis complectebatur. Hæc nempe ſtatim illa προκεκυρωμένης τῆς διαθήκης εἰς Χριστὸν, de qua Paulus Gal. 3. v. 16. quæ annis 430 ante legem datam facta eſt, ipſo tempore Abrahæ vocati, non ex Harane, ſed ex Ure Chald. Gen. 15. v. 7. atque aſſumpti è regione trans flumen, Joſuæ 24. v. 3. priuſquam habitaret in Haran ſive Charris. Sic enim Vocationem hanc (unam, non geminam) cum verbo promiſſionis (quæ velut anima eſt Vocationis) conjunctam deſcribit B. Lucas in Actis 7. v. 2, 3, 4. Et Apoſtolus ad Hebræos c. 11. v. 8. Per fidem vocatus Abr. auſcultavit Deo, abeundo in locum, quem accepturus erat in hæreditatem, & exivit neſciens quo. Jam ſi per fidem vocatus exiit, utique habuit promiſſionem, tamquam materiam fidei circa quam ſive objectum. In omnibus hiſce teſtimoniis, Vocatio illa & egreſſio atque obedientia Abrahæ aſtringitur ad primam ex Ure migrationem; nuſquam v. ad diſceſſum ex Haran. Sequitur ergo illos 430. annos ἡ παροικήσεως τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἣν παρῴκησαν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν γῇ Χαναὰν, αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν (ut eſt in Græcis Bibliis) à prima illa vocatione Abra. ex Ure & primum ſuſceptâ inde peregrinatione ordiendos eſſe; minimè v. quinquennio poſt, à profectione ex Haran. Aliàs forent tum anni 425. Sic in Lib. Judicum anni Servitutis accommodandi & includendi ſunt legitimorum Judicum annis. Item in Hiſtoriis Regum Judæ & Iſraëlis magna requiritur diligentia & ἀκρίβεια in collatione annorum Succeſſionis rectè inſtituenda, ne inter-regna & alia inconvenientia admittantur: qua in re plerique omnes hallucinantur. Sic in multis aliis, de quibus ſuo loco.

Ante octennium edidi Prodromum quendam Chronologicum de veritate & certitudine Æræ Chriſtianæ, necnon de numero Paſchatum Miniſterii Chriſtiani. Illum

Illum verò ego nollem editum propter plurimas mendas in eo residuas, quas non sine magna molestia tollere ac mea manu corrigere me oportuit in iis exemplaribus, quæ amicis hinc inde communicavi. Vix unum mihi restat, idque variè interpolatum, si quæ se occasio det ejus denuo edendi.

Paschata Ministerii Christi numero saltem tria, quorum uni tantum primo Christus solenniter celebrando interfuit, anno Æ.C. 32. ætatis 31. (30. videlicet completo, excurrentibus diebus 110. Cyclis Lunæ 14. Solis 13. Bissextili Juliano 19. Exodico 355. Mundano 967. die 13. Apr. f. 1. A secundo, quod à Judæis peractum est 4. Apr. f. 7. Luna 16. (quum ex Lege debuisset pridie, feriâ 6. celebrari) abfuit, ut patet ex Collatione Textûs Joh. 6. & 7. cap. v. 1, 8, 30. anno Æ.C. 33. ætatis 32. annis elapsis 31. & diebus insuper 100.

Tertium denique fatale Pascha, secundum Legem, celebrandum erat die 26. Mart. (quæ fuit Lun. 15. à primâ φάσει) f. 6. & prid. f. 5. mactandus & comedendus fuerat Agnus Pasch. quod & à Christo discipulisque ejus factum. Verum obstitit traditio veterum, ne scilicet Paschatos celebratio Sabbato ordinario anteferretur, ac favit hac in parte instituto Seniorum, Pontificum & Scribarum, ut nempe Dominum Jesum abolerent ac tollerent ante Festum, Matt. 26. v. 5. Anno Æ. C. 34. ætat. C. 33.

Festum autem illud ἀνώνυμον, Joh. 5. quod attinet, pro Paschate non habendum esse planè sentio. 1. Quia ἑορτὴ quoties Pascha significat, habet præfixum sibi articulum ἡ, qui hic desideratur. Sic distinguitur etiam in Biblis Græcis, Exod. 23. v. 15. & 16. Item Ex. 34. vers. 18. τὴν ἑορτὴν ἀζύμων φυλάξῃ, Festum illud Azymorum observes. At Vers. 22. sic καὶ ἑορτὴν ἑβδομάδων ποιήσεις μοι ἀρχὴν θερισμοῦ πυρῶν. Et Festum septimanarum feriaberis mihi initium messis triticeæ. Etsi enim cum articulo & usurpatur de Festo Tabernaculorum, *Joh.* 7. manet tamen hæc observatio, ut sine Art. non usurpetur de Fest. Pasch.

2. Quia Evangel. Johannes, qui ultimum scripsit, hoc sibi propositum habuit, teste Irenæo, ut conderet quot Paschata Ministerio Christi tribuenda sint. Jam verò non nisi tria tandem commemorat: I. Joh. 2. vers. 13, &c. Ejusdem præteriti mentio fit Joh. 4. vers. 45. II. Instantis mentio fit, Joh. 6. vers. 4. præsentis aut præteriti nusquam, nisi implicitè, sic mentio, vel potius vestigium extat, Joh. 7. vers. 12. Non enim ad hoc Pascha II. venit Christus, neque Hierosolymam ascendit ante Festum Judæorum Scenopegiæ. Interea loci continet se in Galilæa, nec vult in Judæa versari: quod in ipso culpant & fratres & cognati ejus, Joh. 7. vers. 3, 4, 5. Requirunt Judæi, vers. 11, 12. Occidere eum cogitarant, vers. 25. III. Indicatur Joh. 11. vers. 55. & deinceps sequentibus cap. describitur, nec minùs è reliquis Evangelistis.

3. Quia sic ordine sequuntur Festa apud Evangelistam commemorata; Primum ἡ ἑορτὴ τὸ πάσχα τῶν Ἰουδ. Joh. 2. Cujus memoria bis renovatur, Joh. 4. vers. 45. Deinde mox subjungitur, Joh. 5. vers. 1. ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, Festum Judæorum, videlicet illud quod designatur, Exodi 23. vers. 16. Festum Hebdomadum sive Pentecoste. Hinc sequitur Joh. 7. Festum Judæorum ἡ σκηνοπηγία, de quo Christus, ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, q. d. Ego qui non ascendi proxime εἰς τὸ πάσχα τὴν ἑορτὴν τῶν Ἰουδ. (Joh. 6. vers. 4.) ἐγὼ καὶ νῦν οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, idem ego ne nunc quidem ad hoc festum Scenopegiorum ascendo. Et videtur Christus in hoc festum, quod erat complementum cæterorum, ipsius Paschatis festi (à quo abfuerat) honorem hoc pacto usurpatione Articuli, velut de industriâ conferre velle.

4. Quia Christus ipse Luc. 13. vers. 6, 7. trium duntaxat annorum indicinam facit sub parabolâ ficûs. Item vers. 32. Ecce (inquit) ejicio dæmonia, & sanationes facio hodie & eras, & tertia die consummabor. Itaque tria tandem fuerunt Christi operantis Paschata, tribus annis incompletis. Nam quod Vinitor, Luc. 13. vers. 8. etiam quartum annum sterili ficui indulgeri postulat, ad subsequens Apostolorum tempus prædicationemque pertinere videtur.

5. Festum istud Joh. 5. non fuisse Pascha, sed potius Pentecosten, probatur autoritate cum veterum, tum recentiorum; ut puta Ignatii, Irenæi, Hieronymi, Epiphanii, Chrysostomi, Augustini, Cyrilli, Eusebii, Cassiodori, Orosii, Theophylacti, Petri Lombardi, Guillermi, Bedæ, Hospiniani, Maurolyci, Panvinii, Lucæ Osiandri, Erasmi, Maldonati, Pererii, &c. Denique D. Crameri, qui in Germ. suis Bibl. ad Margin. capitis S. Johan. ascripsit Persingstfest.

Maldonatus

Maldonatus ex illis Domini verbis, Joh. 4. verſ. 35. Οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται, negat ſecundum Paſcha rectè ſtatui poſſe; cenſet enim proverbiale eſſe dicendi genus Judæis uſurpatum de frugibus ſerotinis. Nam quoties menſe Niſan, vel Iſar, propter anomalam quandam aëris conſtitutionem, nondum ita maturuiſſent fruges, ut meti poſſent, dicebant, ſupereſſe adhuc anno vertenti abſolvendo menſes quatuor, intra quos (aiebant) ſatis matureſcent fruges, & metentur; atque adeo tempus eſſe expectandum. Hæc Chriſtus ad ſpiritualem Evangelii ſegetem, meſſemque transferens, inquit, ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη. Inſtabat nempe meſſis altera triticea, quo tempore Chriſtus hæc ad diſcipulos loquebatur, menſe Ijar decurrente, ubi peracto primo Paſchate, ex Judæo in Galilæam revertens per Samariam tranſiret (Johan. 4. verſ. 3, 4.) ante Feſtum Pentecoſtes. Inde ergo paulò poſt redut Hieroſolymas ad Feſtum Hebdomadarum, de quo Joh. 5. verſ. 1. Videatur etiam Samuel Petitus in Eclogis Chronologicis, c. 12. Et Gerh. Mercator, qui quatuor annos ſtatuit, nihilominus in præfatione ſuæ Harmoniæ, Tametſi (inquit) veteres omnes, tres tantum annos poſuerint. Quæ cum ita ſint, relinquitur omnino illud Feſtum, Johan. 5. minime Paſcha fuiſſe, adeoque tria tantummodo Paſchata miniſterii numeranda eſſe.

Sed deſino jamjam pluribus tibi negotium faceſſere legendis, quæ alteri reſervabo occaſioni, ſiquidem T. P. ſuis me viciſſim literis beare non dedignabitur. Ἐῤῥῶσθαι ἐν τῷ Χριστῷ ἀναστάντι ἐκ νεκρῶν, καὶ ἡμᾶς ποτὲ ἀναστήσοντι ἐν ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

Dabam Stralſundi *ex Muſæo meo proprid. Feſti Reſurrectionis Dominicæ. An. Æ. C.* 1644. *à Paſſ. C.* 1608. *Eſtque hic præſens dies* 6. *Id. ſeu* 8. *April. juxta meum computum à rebus conditis* 2000676. *h. e. annis* 5477. *&* *d.* 202. *Ex his nimirum colligat T. P. quem ſtatuam primum rerum conditarum diem. Eum nempe quem Ægyptii quondam (teſte Plut. in Oſiride)* ἑορτάζοντες τῷ Ἑρμῇ, μέλι καὶ σῦκον ἐσθίουσιν, ἐπιλέγοντες. ΓΛΥΚΥ Ἡ ΑΛΗΘΕΙΑ.

T. P. & Humanitatis ſtudioſiſſimus,

Andreas Helvigius R. Sch.

CCCL.

Clariſſimo & Celeberrimo Viro Domino Gerhardo Voſſio, Jacobus Gothofredus *S.*

ETſi me dudum in tui amorem pertinax tuum meliores literas juvandi ſtudium, collectæque inde famæ celebritas, quam alii alioquin ſæpe merentur, alii habent, pertraxerit, nondum tamen opportuna ſeſe mihi hactenus interpellandi tui occaſio obtuliſſe videbatur: ſed commodum nuper accidit, ut cum Reipublicæ noſtræ nomine Divionem Legatus iſſem, in Salmaſium noſtrum τὸν πάνυ prope Belnam inciderem: Ibi ſtatim, atque inter primores ſermones, jucundiſſima tui memoria habita: deque operibus tuis hactenus præclare editis utriuſque judicia concinere; mox & in id convenire Hiſtoriæ potiſſimum Eccleſiaſticæ illuſtrandæ ſtudium tibi, neque alii temere melius deinceps impingendum, eamque gratiſſimam laborum tuorum ſummam metamque impoſterum eſſe oportere. Id quod abs te impetratum tam enixe cupio, quam in hoc ſtudii genere ψυχὴν meam ſubinde oblectare ſoleo; cujus rei exiguum ad te ſpecimen propediem mittere jam olim conſtitueram, eamque primum ſcribendi ad te materiam mihi ſepoſueram. Sed enim curſoriâ hâc prævertere nunc viſum in gratiam ornatiſſimi & doctiſſimi Viri D. Henrici Alers, ad vos proxime ni fallor recurſuri. Ita credas mihi velim, vir clariſſime, non temere hoſpite ullo gratiore multos annos heic uſos nos, quàm eo ipſo. Ita publicè is hâc morum elegantia, eo animi candore, hiſce ingenii dotibus, hic egit, ut proborum primorum quorumvis affectum animamque ſibi conciliarit. Uno tantum infelix, quod ſpes ejus privatas, liberaleſque operas eventus aliquà eluſerit; Trippii, inquam, egregii cæteroquin juvenis, diſpar in literas quibus excolendus traditus fuerat, ſaltem ne inter idiotas haberetur, affectus; eà re liberioris vitæ ſtudium, cuſtode remoto. Id ſummatim ad te perferri operæ putavi, ne alioquin alterutrius fama ſui diſſidio laboraret, vel aliunde cauſas ejus maligna interpretatio arceſſeret, præ illa quam veriſſime nunc perſtrinxi: quæ ubi ſemel tibi comperta, hac fide mea, exploratàque fuerit, ad alios, ubi opus propagandam ſpero cupioque. Publice enim intereſt opinari eorum

rum

rum qui ad magna nati sunt, existimationem ad nos pertinere, ne aliqua sui parte unquam per susurros labascere queat. Rem verò te candoreque tuo dignam feceris, si hæc apud matrem Juvenis propinquosque extuleris: Eademque me tibi devinxeris, si Alersium, cui ego factum cupio, commendatione tuâ juveris: simul & responso bearis. Interea dum Philostorgium tibi submitto, in amicorum tuorum censum referri cupio. Vale Vir Cl. & Celeber. annos multos.

Daban Kal. Junii 1642. Genevæ.

CCCLI.

Viro incomparabili Gerardo Johanni Vossio, Samuel Petitus *S. P. D.*

QUanquam non sim nescius, Vir summe, quam religiose adiri debeas, ne in publica commoda peccetur, tamen mei esse putavi officii, beneficiis tuis in Samuelem Sorberium meum è sorore nepotem provocatus, testatum tibi facere quantum tibi debeam, vel eo maxime, quod meus Sorberius me à te amari perscripsit, quod cum unice velim, facile mihi persuaderi passus sum: Bea me igitur τῷ σῷ tuo amore, & certus esto te à me omni observantiæ genere coli, meque omnia tua causa velle: certè quicquid imperaveris, à me impetrabis. Vale, Vir maxime.

Nemausi Nonis Sextilibus anni Dionysiani CIↃ IↃC XLII.

CCCLII.

Clarissimo Viro Ger. Jo. Vossio, J. Rousius *S. P. D.*

Amplissime Vir, doctissime Amice,

FAto quodam meo fieri videtur, ut cui plus debeam, illi fere minus persolvam. Id cum in aliis vitæ meæ actionibus non semel adverti, tum nusquam magis (quod sciam) quam literis amicorum respondendo, ubi cessator intolerabilis vix unquam ad diem solvo. Causari possem fortasse occupationes, quibus in munere meo fungendo distineor; verum ejusmodi excusationes ut quotidianæ nimis & jejunæ, ita amicitia nostra prorsus indignæ. Ut enim cujusvis generis impedimenta obtendam, leve quidem esset unum vel alterum officiosum vocabulum in Epistolam conjicere, præsertim ad Heroem Ger. Jo. Vossium, qui me toties nec merentem non solum literis tuis humanitate plenissimis provocavit, sed & libris eruditione consummatissima refertis à se compositis iterum atque iterum donavit. Vides, Amplissime Vir, quam tecum agam ingenue, me sisto ipse propriæ negligentiæ reum, cum non aliud habeam quo me apud te honestè purgem. Literas tuas cum librorum fasciculis, quos mihi, doctissimo Pococko, & Bodleyanæ nostræ dono misisti, accepi, post unum vel alterum mensem quàm à te datæ, de quibus, ut & aliis reconditæ & stupendæ eruditionis tuæ operibus mihi antea donatis, immortales gratias ago. Illos verò quos Bodleianæ destinâras, Reverendissimo D. Procancellario, astantibus Collegiorum præfectis, eaque fere horâ quâ mihi à Tabellario allati, tuo nomine in manus tradidi. Neque opus sciscitari, quo vultu quove animo ab illis accepti: nempe ut ancile de cœlo delapsum, sive ut reliquias sacras certatim contrectant & suspiciunt. Humanitatem & eruditionem Doctoris prædicant, de ἀντιδόσει reponendo aliqui cogitant. In hoc autem omnes consentiunt, ut in solenni Ordinum Academicorum conventu, gratiæ per literas Academiæ nomine (qui honos apud nos maximus) tibi decernantur. Postremò mihi injunctum (quod & alias ipse sponte fecissem) primo quoque tempore locum illis in Armario Bodleiano nobilissimum assignare, nomen verò Cl. Vossii in Registro Magno cum aliis Heroibus in perpetuam rei memoriam inscribere.

Doctissimum filium tuum Isaacum, quem superiori anno cum filio D. Heinsii mihi per literas commendasti nondum vidi. Audio eum cum Legato Christianissimi Regis, (id quod & literis mihi ipse significavit) in Galliam trajecisse. Si in reditu nondum abjecit consilium Oxonium invisendi, dabo operam ut intelligat quanti & quam chara familiæ Vossianæ apud nos memoria. Valemus hic omnes per Dei gratiam amici tui quos Oxonii cognovisti. Reverendissimus Prideauxius Episcopus Vigorniensis, Academiæ Procancellarius, nunc brevi Cathedram Theologicam relicturus; Archiater Claytonus, vir bonus & summe doctus qui de te & honorifice & sentit & loquitur; D. Fellius Professor Margaretæ, cum tu hic esses, nunc verò Ædis Christi Decanus; D. Fruinus Collegii

legii Magdalenensis Præses frater tuus, Ecclesiæ Glocestrensis Decanus, & alii qui te officiosissime salutant. Ignoscas clarissime Vir festinanti calamo, dabitur occasio brevi iterum scribendi. Interim vale & habe in numero cultorum tuorum,

Oxon. 17. Kal. Jul. 1642. St. Vet. *Observantissimum Tui,*

Jo. Rousium,

Acad. Oxon. Bibliothecar.

CCCLIII.

Clarissime & Præstantissime Vir,

JAM quatuor sunt menses, cum literas ad te dedi, unà cum Synopsi Systematis mei, quo artem prophetandi, evangelizandi vel prædicandi sum exsecutus. Cum autem tanto tempore nullum à te responsum acceperim, aut meas aut quas rescripsisti intercidisse suspicor. Et quoniam illustrissimus Alexander Syncleticus, domo Cyprius, ex nobilissima Roncasiorum Comitum familia, primarius in hoc Athenæo Antecessor, me certiorem fecit, filium suum Aloysium ad nos nunc profectionem parare sub Auriaci Principis militia adolescentiæ rudimenta positurum, visum mihi est istam tui literis iterum salutandi occasionem non amittere. Una igitur cum istis accipies priorum exemplum, quodque mihi humanitas sua spondet, nos quamprimum certiores facies, quid animi sit Batavis suis, cum ex te quæ Pierruccius à se expectari jubet cognoverint. Is salutem tibi amoris ac studii plenissime per me nunciat: cujus si familiaris usus tibi contigisset, sat scio, non me quicquam amicitiæ magis, quàm veritati, in laudibus ejus prædicandis tribuisse fatereris.

Ego etiamnum hic hærere necesse habeo, mirifice gestiens Alpes transvolare, ut aliquo in loco, ubi libertas æqua sit omnibus, vulgandis lucubrationibus meis vacare possim. Dux Mantuanus pro vectigalibus, quæ ex Monteferrato capere solebam, cum ea ministri ejus plures annos in ærarium ejus intulissent, tandem mihi Feudum Cavadoro (vulgo Cavatorre) cum Marchionis appellatione in Monteferrato transcripsit, ut id cui velim vendendi potestatem habeam. Cessit mihi quoque fundum optimum maximum Godio vel Goito finitimum, à flumine Mincii ad Veronenses usque fines pertinentem, qui tantum complectitur spatii, ut eum equo vectus non nisi decem horis circuire possit. Solum ejus est uberrimum & rerum omnium præterquam salis & olei feracissimum, quod Marchiones Piscariæ fundi dominos, cum familia centum capitum alere solebat, fuitque postea bene diu Mantuanorum Ducum deliciæ, cum præsertim venationis, aucupii & piscatus maxima sit ibi commoditas: etsi nunc & pleraque agri Mantuani post diuturnum bellum ibi versatum fundus est satis incultus & sylvestris: quem tamen Pieruccius, qui superiore anno possidere eum nomine meo cœpit, uno triennio affirmat tam fructuose coli posse, ut videatur non minus quatuor Ducatonum millibus annuis redditurus. Sed Marchionatus nihil domino affert emolumenti, adeoque non tam facile oratorem inveniet, nisi quem præter jurisdictionem in subjectos & venationem, cujus multiplex ibi est commoditas, Palatium amplissimum Principe non indignum alliciat, si præsertim æstates in loco satis edito, unde in mare Liguisticum prospectus patet, jucunde exigere gaudeat. Istorum venditione cum pecuniæ aliquantum redegero, non erit, opinor, quod ultra me cis Alpes detineat. Cum quid ejus ex sententia transactum fuerit, egoque de loco, qui senectæ meæ sedes sit, constitutum habuero, curæ mihi erit, ut ne quid rerum mearum diutius ignores. Te interea, Vir præstantissime, prospere valere beneque rem privatam & publicam gerere opto & auguror.

Patavio ad diem 3 Julii 1642. *Tui observantiss.*

Gaspar Scioppius.

CCCLIV.

SIsto tibi, maxime Vossi, Academiæ Rostochiensis Oratorem, D. Laurentium Bodocum Polonum, qui Belgicæ vestræ vult eloquentiam suam innotescere. Commendatus fuit D. Bergio, τῷ νῦν ἐν ἁγίοις, à D. Jeremia Elborough Pastore Ecclesiæ Hugle-Hamburgensis; sed, hoc fatis functo, literas mihi resignandas exhibuit, ut, me patrio, tuas auderet pultare fores. Ad innumera beneficia, quæ tibi debeo, amicorum principi, hoc jam dignare coaddere, ut generosus animus intelligat, preces meas apud te pondus habere.

bere. Inclinare videtur ad partes nostrarum Ecclesiarum. Hortatus sum eum, ne se mancipet partibus, sed verum è solis Scripturis & Orthodoxa eruat Antiquitate. Nos in eodem hæremus luto, & ob amorem pacis & conciliandæ Ecclesiarum concordiæ domi forisque vapulamus. Præter D. Hug. Grotii, & D. Riveti collationes incidi hisce diebus in ea, quæ D. Revius cum D. Vedelio acrius disputat de potestate Magistratus in rebus Ecclesiasticis, & quæ de Adoratione Christi, qua Mediatoris, in Academia Ultrajectina disceptantur. Si hæc non avocabunt vestratium animos à nobis ad sua, quid tandem de nobis omnibus fiet? Theologia gentilis cum commentario in Symbola me cogunt ingratum mori. Nihil enim à me expectari potest, quo tanta munera minima ex parte pensem. Nautæ cuidam nostrati commisi Dissertationes nostras & Declarationem D. Hermanni Hildebrandi, Collegæ mei, ut ad pedes tuos deponat. Siquando vacabit, limis saltem inspice, ut videas quibus de rebus male feriati quidam nobiscum litigent; & sicubi animadvertas me à janua veritatis aberrare, in viam revoces. Vera enim docenti, lubens cedo. Bene vale, virorum & amicorum maxime, & vive quam longissimè Deo, Reipub. tuis, nobis.

Brem. Kal. Sept. Julianis clɔ Iɔc xlii. *Tui observantissimus*,

L. Crocius.

CCCLV.

Salve, Princeps Ingenii ac Doctrinæ Gerarde Johannes Vossi,

QUem non suo nomine magis quam hoc elogio compellare debeo, cum primum compellare audeo. Nemini me adulari vel natura patitur, vel conditio adigit: sed Germano more sensuque testor, à te expectari, quæ hoc tempore, inter summa etiam ingenia, à nemine expectantur. Præstitisti enim ea quæ hactenus nemo præstitit. Singularis Providentia Dei te in curas incomparabiles excitavit: id quod serio existimo, & sæpe pro tua incolumitate vota facio; quippe qui nihil habeam, quod me à veneratione tui abstrahere possit, sicut interdum malignitate seculi videmus accidere apud eos, qui nec beneficia cœli æstimare, neque officia humanitatis exercere didicerunt. Esto hoc argumentum ingenuæ simplicitatis, quod cum calamo statim cogitationes animi huic chartæ se infundunt, postquam scribendi ad te consilium amicissimus noster Freinshemius instauravit apud me confirmavitque. Nam Velleium istum, ad tantum Virum, nisi fors testandæ observantiæ, mittere tanti non putassem. Verum, ut audio, non minor quam eruditio, & humanitas tua, quæ vel venia vel favore meam hanc scriptionem dignabitur, spero. Deus te servet, Vir Illustris.

Scribebam Argentorati 1642. 9. Septemb. *Illustri tuo nomini dicatissimus*,

Jo. Henricus Boeclerus.

CCCLVI.

D. G. V. S. P.

Vir Celeberrime,

HArum exarandarum occasio sese obtulit ex itinere Johannis Ramyghii; Viri sane, si quisquam in isto ordine, longè doctissimi. Quem à multis annis novi familiariter, & quia in literis humanioribus erat versatissimus, favore prosecutus sum. Per plures annos nepoti meo ex affine in ædibus meis præfuit; ibique suam mihi probavit diligentiam, in docendo dexteritatem, probitatem, pietatem ac fidelitatem. Adeoque nihil in ipso desideratur, quod ad perficiendum virum bonum requiritur; vel in eo exoptamus, qui Scholæ alicui præficiendus est. Quocirca cum Conrectorem virum huc vocaverint N. & A. Curatores, hunc de meliori nota tibi commendare non sum veritus: ut qui de ipsius dotibus certus essem. Id certissimè scio, si vestræ Scholæ præficiatur, me optimam initurum gratiam apud omnes, qui me eo quidpiam contulisse noverint. Ipse satis ex colloquio, me nihil favori dare, experieris. Itaque ejus promotioni faveas, peto; ut quandoquidem dignus est, Conrectoris munus nancisci queat. Porrò munusculum literarium mitto; in quo an aliquid præstiterim, ex Epistola præfixa cognosces. Quod de Salmasio ibidem scripsi magnam mihi creavit invidiam dicam, an inimicitiam. Quid agas? difficile est placere omnibus. Nosti indolem meam, omnibus placere studeo; imprimis viris probis, doctis ac

piis.

piis. Sed coram brevi fortassis plura. Hic subsisto, tibi ex animo tuisque bene precatus: atque permaneo

Lugd. Bat. 13. Jul. An. partæ salutis 1642.

Amplitudinis tuæ observantissimus,

Constantinus L'Empereur.

CCCLVII.

FIlios meos, Vir Clarissime, ætate quidem impares, studiis vero pares in gymnasium vestrum missurus, tibi eos potissimum commendo, cujus amicitiam uti mihi semper utilem ita & honorificam expertus sum. Quare etsi magnorum tibi beneficiorum debitor sum, hoc tamen pro colophone flagitare audeo, ut in meorum studia digneris inspicere.

Extremum hunc, Vir summe, mihi concede laborem. Quibus Libris opus sit ad audiendas tuas cum fructu Lectiones, quæso indices, & quo pacto se ad eas præparare valeant; uno verbo ut absolvam, methodum ipsis studiorum præscribere, si volueris, spero eos dicto audientes fore, me certe, satis jam devinctum in æternum porro devincies. Hoc meum est consilium ut antequam ad jurisprudentiam accedant humanioribus studiis non perfunctorie imbuantur, præcipue vero in arte oratoria & cognitione historiarum, quæ tibi meritissimo mandata est provincia. Hac in parte, te manu-ductore haud parum præstituros confido, si avum si patruum cogitabunt, neque unquam commissuros ut à literis, quibus familia nostra se in clientelam dedit, dicantur alieni. Vale Virorum & eruditorum decus, & eam qua me semper prosecutus es benevolentiam filiis quoque impertire ne graveris.

Hagæ Comitis xii. Sept. 1642.

Celebritati nominis tui addictissimus,

Guilhelmus Grotius.

CCCLVIII.

S. P.

Clarissime & doctissime Vir, collega & amice conjunctissime,

EX reditu nostri Heilersieg comperi quam benigne & amice cum eo & aliis de me fueris collocutus, & memoriam mei apud alios es testatus, quo nomine non solum in hac occasione, sed in aliis multis plurimum tibi debeo. Clariss. & Rever. David Blondellus scripto tibi brevi significavit gratitudinem suam, pro ea opera quam ei impendisti in opere suo commendando D. Blavio, qui ejus Editionem suscepit & specimen ad me misit. Per D. Spanhemium, qui heri nobis adfuit accepi folia quæ ad te mitto, ut ea tradas Typographo aliis jungenda. Quæ reliqua sunt brevi sequentur. Additionem huic Epistolæ conclusam jubebis suo loco reponi, & D. Blavio meis verbis salutem dices, urgebisque ut properet & ad me mittat folia quæ singulis septimanis excudentur, ut ea autori mittam qui, si quæ menda irrepant, ea notabit. Amici quidam ad me miserunt Epistolam Vigilii de quinque capitulis à P. de Marca editam cum sua dissertatione, in qua multum laborat ut Pontificem illum ab inconstantiæ nota liberet. Mitto ad te unum exemplar ex duobus quæ accepi, quod levidense munus ab animo tibi addictiss. accipies. Saravius Senator qui unum ad me misit de te sentit & loquitur tanquam de Viro hoc nostro seculo eruditissimo & à quo nihil prodit nisi tersum & exactum. Rogat per me ut doctissimas lucubrationes non sinas diu doctorum hominum gaudia morari, præsertim quæ ad Antiquitatem Ecclesiasticam pertinent. Expecto novum laborem à D. Grotio, qui examini meo opponit, ut quidem ille ait, postea quieturus, Votum pro pace Ecclesiastica adversus Rivetum & alios irreconciliabiles: Ego, si Deus dederit eum excipiam cum solita modestia & si possim majori. Nosti quo in statu sunt res Sedanenses; Princeps sua ipsius confessione reus intercessione Celsiss. nostri Principis salva vita elabitur, ea tamen lege ut Rex novum præfectum Sedanum mittat cum decem cohortibus, nec loci Domino & ejus familiæ ibidem habitandi potestas fiat. In Religionis negotiis nihil mutabitur. Noster Molinæus paulatim declinans ex morbo continuo eo adspirat ubi

nulla mutatio. Constitui Deo dante ad vos excurrere, sed hucusque impedimenta mihi fuerunt obvecta, etiamnunc expectanda mihi est D. Spanhemii inauguratio; postquam, si Deus dederit, te & tuos ibi sum salutaturus & cum Typographo acturus. D. Salmasius serio promittit se ad nos venturum ante hyemem. Misit ad Elzevirios librum de Græca Lingua & ejus variis Dialectis & de Hellenistica. Bisterfeldius adhuc detinetur à Principe Transilvano nec spes est eum facile inde iri ereptum. De alio erit cogitandum. Rogo ut occasione data certiorem me facias te hunc fasciculum accepisse & in eo contenta. Salveasque interim & semper a me & à mea cum Domina Conjuge & Liberis tuis, inter quos gratulor D. Matthæo, quod re ipsa aliquid pro eo fuerit præstitum, ut deinceps alacrius operi insistat. Deus tibi alterum reducem sistat auctum omni eruditionis genere sanum & sospitem.

Hagæ-Comitis 3. Octob. 1642. *Tuus omni officio & affectu,*

Andreas Rivetus.

CCCLIX.

Clarissime & præstantissime Vir,

NON dici potest, quam gratæ mihi fuerint literæ tuæ, quas Creutchio & Freinshemio ad me perferendas tradidisti. Et cum in iisdem plenissime referas, quæ semper fuerit ac etiamnum sit animi tui in me & filios propensio, vix ac ne vix quidem lucis hujus usurâ dignus existimarer, nisi eandem summo observantiæ cultu prosequendam mihi judicarem; potissimum verò hoc nomine, quod & filium Benedictum in Galliam proficiscentem salutaribus monitis & exemplis instructum dimiseris, & filio tuo Isaaco sine dubio suasor & autor exstiteris, ut in prefatione sua R. Moisis Maimonidæ de Idololatria libro apposita & mei & filiorum mentionem faceret præclarissimam, ipseque promittas, te præclariora tuæ in nos omnes voluntatis in posterum & ad omnem posteritatis memoriam spectantia editurum documenta. Quibus quidem officiorum generibus te nobis vehementer devincies, ut omni tempore parati simus & de te tuisque bene sentire, & optime mereri. Freinshemius cùm præter literas meas evocatorias, commendatione testimonioque tuo instructus ad nos ante perpaucos menses venerit, talemque se in omnium conspectu 25. die præterlapsi mens. Aug. exhibuerit, qualem monumenta ejus in publicam lucem antehac emissa eum declararunt, ingenio scilicet acerrimo & omni eruditionis genere refertissimo, non dubitabis, quin eundem singulari amore simus complexuri. Imò verò cum tot in eo conspiciantur multiplicis scientiæ ornamenta, vere profiteri possum, Academiam Upsaliensem adventus illius felicitate mirifice recreatam. Et cum iis dotibus jam sit cumulatus, ut multorum in re literaria tenuitati & ariditati facile possit consulere, procurabimus, Deo juvante, ne eum profectionis in Sueciam susceptæ poeniteat. Quantum tibi debere cupiat filius Jacobus, literis ad te datis ostendet. Benedictus, quem Deus præpotens hesterna luce salvum & incolumem nobis omnibus restituit, & felicissima quæque domui tuæ & tibi longissimum diuturnioris vitæ curriculum comprecatur. Vale omnium literatorum decus singulare.

Jencopiâ Australium Gothorum 4. Oct. Anno 1642. *Tibi tuisque & obligatiss. & addictissimus,*

Johannes Skytte.

CCCLX.

Clarissime & eruditissime Vir,

ISaacus filius tuus juvenis virtutis spectatæ, & supra ætatem probitatis antiquæ Italiam perlustrans animi & studiorum causâ, me Lucam humanissime adivit. Thyrso voluptatis decumanæ meum pectus percussit admirantis, suscipientis indolem tantam. Tibi gratulor, mihi gaudeo, te tanto filio, me tantâ lætitiâ auctum, tuiipsius vivam imaginem in eo intuentem, quem tibi deprecor incolumem superstitemque ad annos Nestoreos. Hospitalitatis nostræ mutuam tesseram literariam agnovit, quam in Cimeliarchio sacrariove servo. Mea illi antiqua vota indicavi de recudenda Polymachia, & Amaltheâ etiam aucta emendataque. Pararium mihi ascivi in meis schedis interpolandis, si per te liceat, postliminio patriæ restitutum. Interim quæ obsequii in eum signa præ me tuli, eadem tu in me càndidioris animi argumenta agnosce; & ignosce, si meritis vestris paria facere per meas opes non licuit

licuit. Et quia meæ nugæ canoræ tantam lucem literatorum ferre nequeunt, calculum, oro, suspende, clientem patronus defende, & quid Critici sentiant de Amalthea, veluti Jovis suffragium, tuam opperior Crisim. Deus te, tuaque fortunet æternum.

Lucæ Kal. Nov. cIↄ Iↄc xlii. *Tibi addictissimus,*

Josephus Laurentius.

Responsione si me dignabere, eam Guhelmo Bartilotto per Lucam Donatum ad Balthassarem de Judicibus Bibliopolam Lucensem curabis tradendam quàm primum.

CCCLXI.

S. P.

NAutæ culpa, Vir maxime & amicissime, dissertationum mearum sarcina, perditis duobus fasciculis, unà cum adjunctis Literis, huc rediit. Excussus enim fatetur, se ædes D. Cabeliavii, ad quas sarcinam amicis Leidensibus & Hagiensibus destinatam deponere jussus erat, invenire non potuisse. Quippe quas mutaverat, me inscio, cui notum eum non procul à nobilissimo Domino Grootehusen habitare. Inde factum ut cum indignatione repetierit, navique suæ reddiderit. Id scire te volui, ne fides D. Cabeliavii, communis amici nostri, fieret suspecta. Doleo autem vehementer, quod Dissertationes illæ meæ neq; vobis neque aliis amicis fuerint exhibitæ. Mitigassent forsan iram quorundam fratrum, qui utramque Synodum Hollandicam iterum concitarunt, ut tum ad Magistratum, tum ad Ministerium hujus loci de periculis abs doctrina de Universali gratia à nobis asserta veritati & Ecclesiæ Christianæ imminentibus denuo scripserint, quamvis stylo paulo leniore, quam anno 1641. nisi quod jam etiam deputatos Synodicos reliquarum provinciarum in consensum adversum nos attraxerint. Idem queritur etiam extra Provincias Belgicas in Helvetia, Gallhis & alibi, ex consilio D. Altingii, qui pro Opinionibus Piscatoris, præceptoris olim sui, tanquam pro aris & focis pugnare videtur. Quid tandem de nobis fiet? An hæc doctrina tantopere in Belgio fœtet? An Ecclesia Christi ministros Belgas deinceps habebit perpetuos Censores & fidei Dictatores? D. Spanhemium, novellum Leidensium Theologum audimus rigorem Allobrogicum in prælectionibus suis ad Vaticinia V. T. de Christo strenuè inculcare. Sic gratiam, pacem & misericordiam, imo reditum in patriam speramus & ambimus? O miseriam! Ignosces, Vir candidissime, dolore meo & favore tuo me meosque constanter complectaris. Duo mihi filii sunt sacræ Theologiæ destinati, quos Philologiæ causa, vellem aliquantisper in Belgio vestro pedem figere, quippe quod hac parte excellit, si patronos inibidem invenirent, qui pædagogias commodas eis ad minuendum sumptus procurarent. Pietatem ac Modestiam spondeo. Consilium verò tuum hac in re obnoxiè peto. Alter in Hebræis, Chaldæis & Syris mediocriter exercitatus est, & jam attingit Arabicas literas. Alter, præter Philosophiam, Græcas, Latinas & Hebræas Literas, θεολογούμενα tractat. Si quid in me vicissim superest, quod Excellentiæ tuæ gratum sit, id tam paratum tibi, quam paratissimum credat. Calamum sisto. Bene vale, Vir excellentissime, & salve πανοικί.

Brem. 21/31. *Jan.* cIↄ Iↄc xliii. *Quem cum pluribus subsecuturis vobis prosperrimum decurrere animitus precor.*

Excellentiæ tuæ devotissimus,

L. Crocius.

CCCLXII.

Joacimus Matt. J. C. *fil.*
S. P. D.

SAlve & tu mihi tandem aliquando, Optime & maxime Virorum, Vossi, jamdudum honorate, sed nondum salutate. Aliis enim hactenus eam concessi felicitatem, ut si non coram, saltem per literas tecum colloquerentur, & virtutem inde suam, atque eruditionem augerent. Ego tanto Viro negotium facessere, & meliores aliquot ipsi horas perdere nolui. Ac sic perrexissem, nisi admodum nuper Gothofridus noster Cretsmarus Juvenis elegantis Ingenii, nec proletariæ Eruditionis, ex Gallia redux, quam è Belgio adierat, inter alia à me rogatus mihi tuam erga Germanos meos Humanitatem, qui-

que

que tibi proprius perhibetur, Candorem oppidò prædicasset. Forsitan & ille tibi, quem absens colit, veneratur, æstimat, nondum excidit, sed locum aliquem obtinet tuos inter cultores non postremum. Ejusmodi inter nos sermone habito, occasione scribendi insuper à probo & modesto Viro Juveni Joanne Selfischio Germ. cujus opera his in locis Jansonius vester in vendundis Libris usus est, oblata, diutius infelix esse nolui. Venio igitur ad te literatorum hodie Dictator, levidensi aliquo munere (sine eo enim accedere, religioni mihi duxi) quod ut benevole accipias etiam contendo à te. Etiamque tædet alloqui mei quo olim Danorum Regem sapientem & comem honoravi, exemplum offerendum esse tam comto Capiti in viliore Charta, cum reliqua omnia quæ nitebant, jamdudum distributa sint; sed tu animum offerentis trutinabis, non scripti vestem. Quod si hac ratione tibi, Vir clarissime, filiisque tuis doctissimis innotescere potis essem, sicuti jam *H. Grotio* D. *Heinsio*, Aug. *Bucknero* immortalibus undiquaque nominibus innotui, horam profecto qua has ad te exaravi, ponerem inter felicissimas. Sæpe quidem optavi illam mihi diem illucescere, quâ mundi ocellum Amstelodamum adire, teque in eo miraculum convenire possem; verùm cùm res meæ miserrimâ illa bellorum continuatione incredibilem in modum attritæ sint, hactenus me frustra illud optare animadverti. Si autem Deus mihi per te aliquem illic loci Mecænatem imposterum excitaret, grato animo beneficium ac studium illud agnoscerem, & perpetuis laudibus prosequerer. Priusquam has literas finiam, tibi Philologo excellentissimo, aliquod pro bellariis ex penu literario apponi Problema, non spero molestum futurum. Hospes meus Simon Paul. Anatom. & Botan. Prof. hàc in Acad. solertissimus, nuper ex Epistola Hippocratis ad S. P. Q. Abderitanum ΡΑΒΔΟΤ ΑΝΑΛΗΨΙΝ deprompsit ac sese nondum à quopiam Criticorum, quid sibi ipsa vellet, edoceri potuisse, cum ne quidem P. Castellanus Medicus doctiss. in Syntagmate de Festis Græcorum quicquam de illo Festo sibi lectum scriptitet. Cum mihi pro ea, quæ cum Viro illo optimo intercedit familiaritate, potestas fieret de hoc loco meum exponendi, Literatorum infimi, judicium, diligenter expenso loco, adverti eum talem esse, qui citra ullum detrimentum ignorari possit. Et facile concesserim neminem illorum quos ille de Hippocratici loci intellectu percontatus est, rationem reddere potuisse: cum mea sententia privata illa fuerit solennitas quæ ipso Hippocratis tempore vix pluribus in Græcia, quam Cois Civibus nota fuerit, ab iisque peculiarem ob causam celebrata. Quod enim si aliquem Italum aut Gallum, imo, ex ipsa hac Siolandia aliquot milliaribus Hafnia remotum hospitem ad χηναγίαν Amakeranam, quæ plurimum quotannis in vico ad unum miliare hinc distante in Bacchanaliorum stultitia peragitur, invitarem, an conjiceret quid rei indicato in loco peragendum spectandumque esset. Suspenditur ab Agricolis, quos è Belgio huc viciniæ olim commigrasse aiunt (nomen enim Belgarum hodieque retinent) ad funiculum anser, cui collum sebo & smegmate quam potest fieri pinguissime inungitur. Illic incitatis equis periculum faciunt ruricolæ, an pedibus suspensæ avis collum cursu illo veloci apprehendentes possint avellere, quod cum ob glabram illam, Nervis, Ossibus, Cuteque firmiter concretam cervicem, plerunque frustra ab iis tentetur, equiti illi pro epinicio risum pro anserino capite avulso, probe adipe illitas manus deportant. Si tu Vir. Clar. aliqua de VIRGÆ istius assumtione ejusque festo nos pro immensa tua lectionis & antiquitatis notitia docere poteris erit illud longe nobis gratissimum. Vale, Vir candide, & adfuturum cum illo qui has adferet Joachimum de cætero tuum futurum Epistolio aliquo exhilara. Ego hocce meum obsidem imposterum observantiæ cultusque in te mei sisto.

Scrib. Hafn. xvii *Calen. Janu. ann. serv. humano generi dati* CIƆ IƆC XLIII.

CCCLXIII.

Clarissime & celeberrime Vir,

REddidit mihi ampliss. Dubletius munus tuum auro mihi carius, nodos te vindice dignissimos. Ego pro ratione temporis celeriter percurri pleraque, eadem postea cum otio expensurus: sed tamen ex ea lectione agnosco me multa didicisse, vel quæ nesciebam, vel quæ non ita accuratè noveram. Methodus qua usus es exacta & facilis Lectorem allicit, perspicuitas ubique elucet, variorum autorum opiniones exactè ad trutinam revocantur, & quæ maxime probari debeant, ita asseruntur & confirmantur, ut nihil supersit

quod

quod desideremus, nisi ut porrò in talibus pergas de Ecclesia & Repub. literaria bene mereri, & antiquitatem illam illustrare, quam maximi facere debemus. Gratias autem tibi summas ago, quod me inter alios amicos hoc munere beare volueris. Nobiliss. Salmasium salutavi Leidæ, adhuc claudicantem ex pedum infirmitate, post labores maris, quibus addita fuit podagra. Promittit se ad nos venturum cum primum convaluerit. Eum hortatus sum quantum potui, quod etiam fecerunt amici Parisienses, ut neglectis parum utilibus controversiis, & vitilitigationibus, deinceps se traderet feriis illis in quibus plurimum potest, & ex quorum tractatione major utilitas, in bonum Ecclesiæ, sperari potest, & laudabilior fama expectari, quod nos ab illo impetraturos confido. De Cl. Petito non magna spes affulget, præsertim si quod Sorberius ad me scripsit, periculum sit ne in Marasmum incidat, ad quem prævertendum coactus est, sepositis aliquantulum studiis rusticari. Deplorandum erit si quæ cum maximo sumptu & labore collegit in Josephum imperfecta maneant. Quod de optimo Affine meo Molinæo petis, dabo operam ut situm tuam in eo expleam. Octimestre totum in suscepta peregrinatione ad Alvernos impendit, cujus temporis maximam partem transegit in loco qui dicitur S. Meon, ubi sunt acidulæ quas medici judicaverant aptæ pellendis Symptomatibus quibus vexabatur. D. Grassus Reipub. Lugdunensis expertissimus Medicus, propria sponte per dispositos equos eum invisit, dies quinque continuos cum eo egit, ut morbi naturam detegeret, & quibusdam quæ secum attulerat pretiosis medicamentis eum donavit; nec quicquam ab eo præter preces & benedictionem postulavit. Non planè fuerunt inutiles aquæ, quæ tamen morbi inveterati pertinaciam vincere non potuerunt, sed utcumque imminuerunt. Itaque Maringam veniens ad Elaveram, ubi est Ecclesiola reformatorum, ibidem concionem habuit, & navigiolum conscendens in Ligerim descendit Blesas versus, ubi aliquot dies apud generum suum quievit. Exinde ad filium profectus Castellodunum in Agro Carnotensi, aquas quas secum asportaverat sumpsit per dies quindecim, & ibidem habita Concione & distributa Eucharistia, cum totius Ecclesiæ admiratione, Lutetiam Parisiorum venit, ubi à veteri grege cum maximo gaudio fuit exceptus Carentoni ad Matronam, & post duas Hebdomadas, quibus cum familia ab amicis fuit exceptus lautissime, duobus florenorum millibus ab Ecclesia acceptis, (quæ ei etiam Schedam tradidit, quæ spondet, si in Acad. & Eccles. Sedanensi deficiant ordinaria professiorum & pastorum stipendia, omnia ex ærario Parisiensis Ecclesiæ quamdiu vixerit, ei refundenda fore) Sedanum rediit, unde nudiustertius literas habuimus à filia ejus quam hic vidisti, quæ prosperum ejus adventum, cum totius Ecclesiæ lætitia nobis narrat, additque medicos conjectare, si nihil aliud accidat, posse eum adhuc integrum decennium in eo statu durare. Itaq. illa ad nos reditum meditatur. Habes historiolam in qua libentius tecum excurri, quod sciam te ex affectu de talibus inquirere, quem amicum semper testatus es & propensum in optimum illum Dei servum. Gratulor tibi reditum Isaaci tui Lutetiam Parisiorum, quem Saravius ampliss. ad me scribit venisse opimis onustum spoliis ex illustr. Bibliothecis, quæ postea in usum literatorum sit liberaliter sparsurus. Deum precor ut eum tibi restituat gratia sua cumulatum, & ab omni superstitionis contagio quod in Italia & locis similibus grassatur planè liberum. Tibi insuper, Vir Clariss. & D. uxori tuæ, valetudinem firmam & prospera omnia exopto, quod mecum facit uxor mea, quæ vobis plurimam salutem dicit.

Vale Hagæ-Com. xv. Kal. Jan. cIɔ Iɔc xliii. Quas vobis cum toto anno brevi incohaturo, felicissim. precor.

Clariss. & celeberrimo

Nomini tuo addictissim.

Andreas Rivetus.

Ausímne à te petere ut D. J. Blauvio aurem vellas, qui tamdiu cessat ab opere Blondeliano? Non potest causare defectum copiæ quam vocant, quam adhuc habet satis uberem. Efficit hac sua perendinatione, ut autor etiam cesset, quasi de fœtus sui obstetricatione desperans. Vocarunt eum Lutetiam illustres quidam Viri, qui eum sumptibus suis alunt, ut studiis illis vacet à quibus avocabatur, per ordinariam Ministerii Functionem. Pauca supersunt capita ad priorem illam partem, quæ si Blavius aliquot folia mittat, intra paucorum dierum spatium absolvet. Interea Choppini in libris de Politia Ecclesiastica errores non paucos nec leves annotavit, in Mæcenatum suorum gratiam. Milleterius tandem quod faciebat fecit, & Pontificiis se adjunxit, factus exinde Redemptor Vectigalium.

CCCLXIV.

CCCLXIV.

S. P.

Clarissime & celeberrime Vir, amice, Collega conjunctissime.

MIsit ad me Gothofredus Syndicus Genevensis ante bimestre, quatuor exemplaria Philostorgii sui. Sed Literæ quibus mihi indicabat amicos quibus ea destinaverat, in via perierant. Scripsi ergo & petii ut mihi significaret quid de exemplaribus factum vellet. Te, Vir Cl. inter alios nominavit, cui unum destinaverat, quod nunc ad te mitto, & simul peto ut te accepisse significes. Misi ad te inter primos tertiam lucubratiunculam meam de pace Ecclesiæ. Non dubito quin nauta eam domum tuam detulerit, quamvis de ea nihil quicquam ex te audiverim. Spem mihi fecit Blavius brevi scriptum aliquot tuum absolutum iri, & se postea nostri Blondelli opus curaturum. Multum eum devincies, si aliquando Typographum hortari digneris, ne deinceps sit cessator. D. Salmasius promittit se post festum Paschatis iter ad nos inchoaturum. Interim emisit Funus Hellenisticum, quod erit eristicum. Sed non potuit ab eo proposito dimoveri. Is adversus quem Offilegium scripsit est Sam. Bochartus meus affinis, occasione colloquii habiti Rothomagi apud amplis. Saravium. Non probat quod quæ privatim inter eos transacta fuerant, eliminaverit. Plura pro tempore non addo ne seria tua remorer. Tibi & tuis omnia fausta precor.

Tuus omni affectu

Hag. Com.
24 Martii,
1 6 4 3.

& officio,

Andreas Rivetus.

CCCLXV.

REfocillârunt animum meum Literæ tuæ, maxime Vossi, quas Dozenius noster felici manu mihi 2 Jun. exhibuit, quod veterem mei amorem spirarent ac niveum candorem, ob quem te literatus orbis mecum admiratur ac colit. Eodem momento cum tuis accipiebam optimi D. Calixti eruditissimam Commentationem de Bono perfecte summo sive æterna beatitudine suspensam ad aram beatæ memoriæ Georgii Ducis Lunenburgici; qua, ut & antehac, Georgii Cassandri de Communione sub utraque dialogo & annexis, βιβλιοθηκίδιον meum locupletavit. Is in concordiæ Ecclesiasticæ studio sibi constat adversus exserta capita Orci galea quantumvis munita Sycophantarum, ut præfationes horum Libellorum canora voce attestantur. Judicium tuum de illustrissimo Grotio mihi apprimè arridet. Interpretatio tamen dictorum præcipuorum de Antichristo à diversis jam examinata, mihi non satisfacit. Ego Romanum Episcopum, qualis jam diu est & infallibilem se scripturarum interpretem & Hildebrandinum .... conscientiarum, totiusque Christi Ecclesiæ ostentat, eo loco habeo, quo Casaubonus noster ὁ πάνυ olim in exercitationibus doctissimis ad Annales Baronii. Etsi enim non sit maximus ille Antichristus, qui paulo ante ultimum ac decretorium hujus mundi diem, tyrannidem suam in Sanctos Dei exercebit, ut D Zanchius meo animo rectè in Miscellaneis suis judicavit: tamen magnus videtur: quo hodieque in domo Dei vix major est, siquidem eum cum hierarchia sua integrè consideremus. Non tamen dubium est, quin pii quidam Urbis Episcopi fuerint & porrò esse possint, qui mysterium illud iniquitatis abominentur. Vapulat eruditissimus Grotius tam à Lutheranis quibusdam, quàm à nostratibus hoc nomine, quod in partem Pontificiam, quàm Evangelicam non paulò pronior videatur. Classicum belli sacri, adversus eum ab omnibus Lutheranis suscipiendi decantatum à Johanne Peysterto Ulmensi .... scatet maledicentia. Laurentius vester satis calidè in eum scribit. D. Rivetus acutè quidem, sed, ut mihi videtur, moderatiùs. Utinam tandem aliquando disceremus omnes, quæ veræ Christi Ecclesiæ sit nota, unitas videlicet, quam declarant mutua officia charitatis à Christo nobis tantopere commendatæ. Collegarum quidam hujus notæ obliviscuntur, dum hujus studium nobis vertunt in notam hæreseos. Et vestri frigidam more fabrorum ferrariorum nonnunquam suffundunt & litium favillas sponte sua emorituras redaccendunt. Nam non sine pacis nostræ impedimento ejecta quædam in Belgicam Linguam vasa invulgata sub titulo Hoornste Sorghe, continens Epistolam ad Magistratum nostrum directam, in qua horrendæ hæreses, Sabellii, Photini, & aliorum nobis improperantur: sed & Synodici Nordhollandici Deputati nova Epistola, in qua repetunt, ad quæ antehac respondimus, tanquam gladio ignem

nostrum

nostrum iteratò fodiunt, & Æmulos nostros, quamvis præter intentionem, animant. Concordiam illi quidem suadent, sed quia hypotheses quasdam nostras cum reformata Ecclesia pugnare putant, bellum propè sopitum & patientia nostra depugnatum, facile instaurabunt. Recordor nunc ejus quod D. Rivetus alicubi ad D. Grotium testatur de Confessione quadam T. Claritatis qua Ecclesiis Belgicis satisfactum sit. An illa edita est? Quæ & ubi? Vellem sane eam videre, si forsan illa ad redintegrandam Concordiam nostram faceret! Si ea ad manum est, ne quæso, eam nobis invide. Nihil enim antiquius nobis est, quam magnorum virorum exemplo veritatem juxta ac pacem colere. Pro voluntate in me filiumque meum hodie degentem Leidæ, quantam possum ac debeo gratiam habeo. Est ille quidem Linguarum Orientalium & Medicinarum studiosus, sed paulo quàm vellem verecundior. In occasione Excellentiæ tuæ serviet mecum. Tempore exclusus, claudo, teque cum amoribus tuis salvere jubeo.

Brem. rapt. $\frac{21\ Jun.}{1\ Jul.}$ *Excellentiæ*

tuæ devotissimus,

L. Crocius.

Inclusæ per famulum, quæso curentur & audaciæ meæ ignoscetur.

CCCLXVI.

Clarissime, maximeque Vir,

PErpetua mihi est agendarum gratiarum apud te necessitas, sive meum fratrem, vere alterum me, sive meipsum intueor. Qua enim benevolentia illum sis complexus, non opus est referre ad te, & quem mihi animum ostenderis, alibi dicendum erit, cum licere mihi rectiùs & prolixè poterit non immemorem esse. Nunc quidem cum præter opinionem redire ad suos Elzevirius instituit, pauca eaque incondita necessario mihi ad te perscribenda sunt, ne prorsus negligere humanam voluntatem tuam videar. Librum tuum de Symbolis Ecclesiæ & cupidissime & non uno cum fructu pervolvi. Præter enim operis argumentum alia quoque pro meis usibus excepi. Scilicet quæcunque de forma & charactere Symbolico sparsa per totum sunt librum, transtuli in Commentarios meos de Brevitate. Quam materiam admiror veteribus ipsis adeo relictam. Neque enim mihi contigit aliquem Græcorum Latinorumque Authorem offendere, qui istam persecutus sit Ideam. Primum igitur est, quòd à te peto, ut si absque molestia tua fieri possit, mihi aliquas erigere veluti Hermas velis, & succurrere aliqua submonitione ad istud opus. Video enim per totum Oratoris opus fusam esse hanc dicendi formam. Et laborem incipio intelligere, quo plura mihi nunc demum adminicula paro. Instituo enim Anatomen Authorum, & in minima resolvo, quæ toto opere continebantur: More Concordantiarum, ut vocant. Ciceronis ergo Rhetorica, Asconium, Photium, Agellium, sic habeo dissectos; ultimusque mihi hactenus exstitit Demetrius: quem pro bono juventutis editum ante omnes cupio. Causas allegare non opus est apud te; modum formamq; describere necesse est, ut tuo judicio labor meus probari Elzeviriis possit. Quia enim spes mihi facta ab ejus filio, non possum deesse studiis Tironum, & defungi libenter incœpto velim. Contuli autem Victorii & Morelli editiones. In capita distinxi, ex ipsius autoris instituto & more, in versus autem sive Periodos ex editione Victorii. Indicem fere absolutum, quem spero non inutilem fore. Præterea aliquid Notarum adjicio; quod qualecunq; sit, existimavi non prætermittendum esse. Victorii & Caselli Commentationes justo mihi videntur prolixiores, alterius sane bona fide exscriptas. Tabulæ quoque illæ Cyllenii, non necessariæ. De Autore Victorii & tuum judicium præscripturus sum. Hæc sunt propositi mei. Mitto autem initium Notarum mearum & Indicis, ut æstimare possis, an aliquid digni sit —— publica. Et sane utrumque sic descriptum est, velut Canis ex Nilo bibere dicitur & fugere. Elzevirius enim properat, ego pessime habeo, ita ut Disputationem publicam habere non potuerim, etiamsi jam datum erat signum. Quapropter oro à te, ut speres etiam meliora, quam nunc ex Schedis meis excerpta sunt. Sero enim mittenda erant necessario, ut confirmari possunt ii, qui sumptum facere debent. Unicum addo. Hieroclis nescio quantus amator factus sim; nescio an plura habeantur, quam in Aurea, de Providentia, & quæ exstant in sermonibus Stobæi. Et incepi eum pari modo ἀνατέμνειν. Ignosce Domine, quod tam audacter de his talibus ad te scribo. Ego enim existimo in eruditione vos pro Oraculis nobis publico constitutos. Eaque

utinam aut consulere aut sequi etiam velint plerique, non utique tam.....multum & malorum librorum. Vale Domine. Ego enim propter valetudinem scribere plura non possum, quam salutem fratris mei. Vale, inquam vale.

Tui nominis

Soræ 28. *Jan.* 1643. *cultor perpetuus,*

Joh. Ravius.

CCCLXVII.

Clarissime & Celeberrime Vir,

CUM juvenis hic, qui per hoc caniculare otium visurus vestram Bataviam est, à me petiisset, ut transiturum Civitatem vestram orbis, qua commerciis aditur, emporium, tuæ celebritati commendarem; istud officii honestissimo Juveni negare non potui. Inprimis cum præter Philosophiæ studium, in quo lauream adeptus est, eloquentiæ quoque flagranti desiderio teneatur, cujus veram imaginem nostro seculo repræsentas. Quod elogium cum omnis gens, quæ literarum cultu non destituitur, tuo ingenio, tuæ famæ tribuat, recte judicabis, si à me per adulationem effusum non existimes. Hoc enim vitii in istos quam rarissime cadere solet qui libertatem, in qua nati sunt, servilibus probris non defœdant, & si quod animo tenent, professione veritatis emuniunt. Ego certe illo tempore quo filius vester Matthæus V. Cl. apud nos in amoribus erat, sæpe colloquium vestrum exoptavi, sed præproperum iter, etiam inter imbres ac naturæ inclementias, quæ festinationem intempestivam tardare debuissent, illam felicitatem mihi invidit. Quam tamen ipsam nisi fati lex prohibeat, melior aliquando dies dabit. Interea Juveni huic accessum velim facias, ut, quod omnis eloquentiæ cultor admiratorque merito optare possit, desiderium suum meæ saltem commendationis interventu expleat. Bene vale Clariss. & Celeberr. Vir.

Franc. VII. *Eid. Aug.* CIƆ IƆC XLIII. *Amicus tui observantiss.*

P. Winsemio.

Historiæ meæ libri 7. in folio hic excudentur, quam ubi expressa fuerit, curabo ut inter primos V. Cl. habeas. Mathæo filio multam à me salutem.

CCCLXVIII.

Summo Viro, D. Gerardo Joanni Vossio, *Joannes J. F. Schildius Bremensis* S. D.

VIX mihi bona sua satis intelligere videntur, quibus divina quadam virgula excellentium virorum voluntates conciliantur. Nam si priscorum, quos nunquam vidimus, non libros solum, verum etiam imagines conquirimus, quid iis fortunatius esse potest, qui vivorum gratia, & amicitia florent, qui non admirantur solum homines admiratione dignissimos, sed vident, alloquuntur, consulunt, complectuntur? Sane refert Plinius secundus Gaditanum quendam, Titi Livii nomine gloriaque commotum, ad visendum eum ab ultimo terrarum orbe venisse, statimque, ut viderat, abiisse. Tanti putabat Barbarus, etiam vultum celeberrimi viri cognovisse. Ac ne longius hæc arcessam, me quoque insitum illud mortalibus studium, magna & insitata noscendi, in hasce Provincias excivit. Non est quod ipse me differam. Ardeo cupiditate incredibili, neque ut ego arbitror, reprehendenda, ut humanitatis ac benevolentiæ tuæ sensum alliciam, qua sola propemodum mercede in Belgium profectus mihi videor. Nihil præstantius, nihil amabilius, nihil quod impellat magis homines ad suspiciendum, quàm virtutis magnitudo. Adde, ad virtutem si inusitatæ eruditionis Gloria accedat, incredibilem quandam hominum admirationem accedere. Diu te, Vir maxime, eo loco consentiens hominum existimatio collocavit, quo multis seculis vix alium. Jamdudum nomen tuum iisdem, quibus Lingua Romana, spatiis pervagatur. Meruit hoc singularis, ac prope divina quædam virtus tua; meruere tot immortalis ingenii monumenta, quot peregisti volumina,

Hæc quæ secula, posterique possint
Arpinis quoque comparare chartis.

Ut taceam ex filiis honorem, quorum duos, ni fallor, immatura mors abstulit, non minus ob egregias animi dotes tibi charos, quàm quod filii fuere. Non est autem verendum, ne assentatiuncula quadam aucupari tuam gratiam videar, cum, quicquid de te dixero, omne infra dignitatem tuam fuerit. Equidem Cl. Virum Ludovicum Crocium non sine grata animi memoria

moria recordor, cujus commendatio maximo nobis apud te adjumento & ornamento fuit. Ei lubens debeo, quod cum menſe Maio iſtic ad te adiremus, integram ferè horam doctiſſimis ſermonibus nobiſcum tranſegiſti. Nihil ibi audiſſe me, niſi profuturum, memini, nihil didiciſſe, quod neſcire rectius fuerit. Ut omittam, quàm tu omnia iſta mira in ſermone, mira etiam in ore ipſo vultuque ſuavitate, condiveris, planè inſtar Homerici Neſtoris, cui

——μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.

Itaque illa horula, quantum admirationem animi mei, tantum auxit deſiderium. Exinde ſcribere ad te ſæpe conantem deterruit pudor meus, & tenuitatis meæ conſcientia. Quid enim? Annon ipſi noſtræ modeſtiæ vim facimus, cum te tot diverſis functionibus diſtrictum impeditumque literarum inſuper alloquio fatigamus? Annon ipſum me pudeat mei, quod homo adoleſcens, nulla vel ingenii vel doctrinæ laude commendabilis, ad incomparabilem Heroa Voſſium ſcripturiam? Oneravit iſta triſtis de invaletudine tua nuncius, de qua ipſe Cl. Crocii filio, amico meo perſcribebas. Qui hercle nuncius graviſſimo me dolore confudit, cum mihi non unus homo ſed literæ ipſæ, omneſque bonæ artes in uno homine ſummum periculum adire viderentur. Nam qui voluptatibus dediti, quaſi in diem vivunt, vivendi cauſas quotidie finiunt: qui verò poſteros cogitant, & æternitatem laboribus ſuis ſibi devinciunt, his nulla mors non repentina eſt, ut quæ ſemper inchoatum aliquid abrumpat. Enimvero jam ante perculerat me præfatio in partem quandam Theologiæ gentilium, diffuſiſſimi illius operis, nec minus varii, quam eſt ipſa natura. Sed, quæ Dei Opt. Max. fuit indulgentia, hactenus ſeculo noſtro ſervatus, teque, & domum & literas ſuſtentas; ſperamus etiam porrò ſuſtentaturum. Nihil enim tam certum eſt ex his, quæ timentur, ut non certius ſit, formidata ſubſidere. Quamobrem ſpe metum temperabimus; præſertim quando nihil ſcævum iſtinc allatum meminimus. Non morabor te diutius. Quod ſi ad me quoque, velut rivi ex illo benigniſſimæ naturæ tuæ fonte decurrant, næ ego creſcam & exultabo, næ ego non dicam aliud mihi, quam numen adfuiſſe. Offero tibi exiguum obſervantiæ meæ pignus, avi mei oblectamenta Metrica, quibus ille, tanquam ocio quodam literato, intervalla negotiorum diſpungebar. Aliud, te dignum, munus haud invenio. Ipſum me, ſi alicujus precii putas, totum tene, habe, poſſideque. Impendam me tibi, ſi poſcas; impendam, etſi non poſcas. Vale.

Lugd. Bat. CIↃ IↃC XLIII.
XVIII. *Kal.* Septembris.

CCCLXIX.

Ampliſſime Vir, Reipub. literariæ Princeps, Doctor, & Fautor plurimum honorande,

NON temere illi aſſentior, qui principibus placere viris, non ultimam laudem eſſe cecinit, cum ex iis ſibi quiſque, prout virtutis & induſtriæ capax ſit, magnum decus addere & conciliare arbitretur. Quo nomine ſi ullus ſibi blandiri audit, mihi imprimis illam laudem & felicitatem gratulari poſſum; cui, dum ex fortuna majorum meorum, iniquior ſors obtigit, ſummorum & inſtar principum hominum, pietate & favore ita compenſata eſt, ut ea nunc lætus vivam. Non enim ſolum ex illuſtriſſimi Herois pus beniguiſſimiſque manibus, corporis pabulum ſuppetit, ſed & animi incrementis, ad bonæ mentis & eruditionis metam contendo: id quoniam ductu & auſpicio tuo fiat, ſerio triumpho, & palmarium duco, cum te nunc, ipſius Reipub. literariæ principem, non Batavica tantum Regnorumque & Regionum vicinarum, variæ Eruditionis præclara ingenia agnoſcunt; verum etiam diſſita illa ſeptentrionalis plaga, chariſſima patria mea, Muſarum ſuarum præſidem, inſtar magni Apollinis meritò veneratur. Et quis tandem Orbis Chriſtiani angulus eſt, in quo non nomen Voſſii, pro ſapientia legitur, & colitur? Vera hæc eſt laus, quæ mihi ex tanti pincipis favore deſcendit, eademque ad vitam beatam ſufficeret, niſi quod præter voluntatem in fortunis meis non ſit, quo tantum favorem tantaque merita tua remunerare poſſem. Supereſt, ut pro ſingulari benevolentia tua & humanitate, qua omnes amplecteris, imprimis Suecos, tantam meam voluntatem, gratiſſimumque animum, magis quam remunerandi vires, reſpicere velis. Non ego ignorabo, quo animo beneficia tanta celebrem, coram præſentibus ſemper, & ſi fieri aliquando poteſt, coram toto orbe, quotidie verò coram Deo, remuneratore omnium beneficiorum optimo & largiſſimo; imprimis ex prædicatione mea, patria hoc totum ſibi acceptum referet, penduſque hoc nomine, reliquis, in

 ſuam

ſuam prolem, meritis, addidiſſe te exiſtimabit. Non exprimo nunc pluribus, vel induſtriam & fidem, quas informationi meæ collocas vel favorem, quo ſaluti meæ & ſucceſſui, commendatione tua, de meliori nota, apud bonos quoſque conſulis; ne forte dum virtutes tuas & merita vivis coloribus depingere conarer, turpis adulationis ſuſpicionem incurrerem indignam, quæ de me omnibuſque candidioris ingenii hominibus ſuſciperetur. Haud tamen & ita quicquid in me plane paterno animo contuleris, apud alios, ſilentio præteribo, quam potius aſſidua prædicatione meritorum tuorum, gratiſſimo animo celebrabo, omnia quæ in bonæ mentis & eruditionis cultum ingeſſiſti. Deus amplitudinem veſtram diu ſoſpitem conſervet, & corporis vires, tanti tui incomparabilis animi facultatibus, pares largiatur, mihi, chariſſimæ patriæ, & toti omnino orbi, ornamento & bono: ad hæc voluntatem ingerat, quæ voluntatem meam, magis quam remunerandi magnorum beneficiorum vires, reſpicere velit.

Dabam ex Muſæo meo, quod Amſtelodami eſt 17 Octobris, Anno 1643.

Amplitudinis veſtræ, omni cultu & veneratione dicatiſſimus,
A. Wallwick.

CCCLXX.

Vir Reverendiſſime,

EN Epiſtolas ab Avunculo meo Samuele Petito, qui eo eſt in me affectu ut tanquam collata ſibi ducat quæ mihi contuliſti humanitatis officia. Vadem ego illum accerſivi aſſiduum bonique nominis, ne quid tibi perire poſſit beneficiorum, & ne in poſterum te pigeat benevolentia nos ornare, qua nihil exoptamus ambitioſius; quod enim magis ornamentum accedere poteſt nobis τῆς βασιλικῆς χαρᾶς, quibus negatum eſt nos tollere ingenio & eruditione, quam ſi viris utroque pollentibus æternitatemque famæ conſecutis non ſolum noti ſed chariſſimus. Hæc certe non ultima laus erit, ſed quod ego potiſſimùm ſpecto, favor ille tuus addet mihi animos ad bonam mentem, ad quam nemo non debet contendere. Vale igitur & favere perge, Vir Reverendiſſime,

Hagæ-Comitis xxv. Aug. cIↃ IↃc xliii.

Tui obſervantiſſimo addictiſſimoque,
Samueli Sorberio.

Clariſſimum filium tuum Matthæum plurimum meo nomine ſalutatum velim.

Amico cuidam meo eadem nunc obſunt Lutetiæ quæ mihi nuper obfuerant, proſpiciendum illi eſſet de honeſto quodam loco, qua in re pergratum mihi faceres, necnon, ſcio, Domino Grotio, cui unà mecum innotuerat. Iterum vale.

CCCLXXI.

Præſtantiſſime Vir,

SChedas haſce reperi, quas mitto, ut ſtem promiſſis, non quia dignas judico, ut eas legas, aut eas tibi uſui fore exiſtimem. Locutus etiam ſum viduæ p. m. Vander-Merii, ſuper arcanis Papatus, quæ penes eum depoſita fuiſſe putas. Illa mihi promiſit ſe inquiſiturum ea Delfis (ubi Manuſcripta apud filiam adſervantur) & ſecum allaturam quæ ſimulac mihi tradita fuerint, tranſmittam.

Salutavi D. Voetium tuo nomine, illud ipſi gratiſſimum fuiſſe animadverti; qui de te ſumma cum laude locutus; præſertim quod antiquitatis arcana penes te hoc in ſeculo propemodum ſuo adſerventur, & ſumma cum conſtantia propugnentur, præſertim contra Dogmata F. Socini, quod à D. Grotio non ita fieri dolemus: quem volubilem eſſe quis non animadvertit? habent profecto ſuos nævos præclara ingenia. Adfuit nobis D. Heinſius nuperrime, qui illuſtriſſimi Salmaſii adventum nullo carmine celebrabit. Rogum funeris Helleniſtici Hyperaſpiſtes ejus Schoockius præparat. Et profecto magnum incendium. D. Voetius habebit etiam qui cauſam ejus agent contra D. Carteſium. Scripſit ante paucos dies ad me illuſtriſſima & doctiſſima Elizabetha, Bohemiæ princeps: dolet & ridet doctos ita digladiari; & ita contemptui exponi una cum eruditis ipſam ſcientiam. Theologis hoc quaſi proprium antehac creditum fuit. Sed & Critici & Grammatici de lana caprina bellum excitare noverunt. Nolo autem hanc camerinam movere, præſertim apud te quem pacificum ſemper agnovi. Salutat te communis noſter Beverovicius, qui ſummo cum deſiderio epiſtolas tuas expectabit, ſuper anno climacterico: quia jam novum opus epiſtolicarum quæſtionum parat. Ignea enim hæc ingenia à ſcribendo vix ſe temperare poſſunt. Ego Eccleſiam meam pro Epiſtola habere gaudeo. Vale, Vir Clariſſime, cum tota familia.

Dordrechti 10 Sept. 1643.

Tuus omni obſequio,
Andreas Colvius.

Vidi

Vidi apud D. D. Arminium scripta quædam de Arte Magnesia, quæ si meis sumptibus transcribi possent, faceret mihi magnus Barlæus insignem gratiam. Sed hæc vix ab eo petere auderem. Quocirca ejus de Magnete philosophicas quæstiones expectanda nobis erunt. Interim salutabis peramanter Virum celeberrimum meis verbis.

CCCLXXII.

Virorum maxime Vossi, & Amicorum,

HEi! lachrymas, quibus Bergii fatum defleo, semivivus in sinum tuum effundo, ut excusem ἀχαριστίαν meam, qua nondum me delendi reum professus sum tibi pro divino opere, Gentilium Theologia & tribus Symbolis, quod te tui similem, hoc est, παντόμορφον ostendit. Efficit illud ut tibi ingratus moriar. Nullum enim redhostimentum tanto dono dignum à me est sperabile, à quo nil nisi humiles myricæ. Deum obnoxie veneror, ut te nobis & Reipublicæ Christianæ superstitare ac diurnare velit. Æmuli nostri ne defuncto quidem hic parcunt, sed varias de eo spargunt calumnias, quas præfatione dissertationum mearum abstergo, ut propediem, ut spero videbis. Saniores Gentilium olim sapiebant rectius, quorum vox erat

Pascitur in vivis livor, post fata quiescit.
Item,
Pugna suum finem, cum jacet hostis habet.

Quanquam hic vir nemini erat inimicus. Sed nobis, quoad sumus, pugnandum est pro veritate, justitia, pace. Hac enim lege ad Christi commilitium vocati sumus. Et ut pia olim anima canebat,

Nunquam bella piis, nunquam certamina desunt,
Et qui cum certat mens pia semper habet.

Hæc raptim. Salutem tibi scribo, Vir summe, & familiæ à Collega D. Willio superstite & me, cum officiis & gratiis pro honore mihi immerenti in Theologia vestra delato.

Brem. xiii. Cal. Sept. cIↃ IↃc xlii.

Tuus, omni officio & affectu,

L. Crocius.

CCCLXXII.

Εὖ πράττειν.

ANte trimestre, maxime Vossi, sarcinulam librorum nauta quidam nostras ad pedes tuos deponere jussus, unà cum duobus fasciculis, quorum alter tibi, alter D. Heinsio cum adjunctis literulis inscribebatur, aliisque amicis: Sarcinulam, interveniente quodam studiis nostris non satis propitio, à nauta isto ad nos reportatam video, sed absque adjunctis literis & prædictis fasciculis: Ubi verò hæreant, nescio. Hæc propter peramanter peto, ut in proxima occasione me doceas, an cum literis Dyoderadem Dissertationum mearum & orthodoxam delarationem D. Hildebrandi, Collegæ mei, acceperis, necne: & si quid in his desideres, nos liberè moneas. Sumus enim dociles. In locum D. Bergii, conjunctissimi quondam Collegæ mei, plebs nostra vocavit D. Crellium, D. Pezelii ex filia nepotem, affinem meum, virum doctissimum, antehac in Academia Viadrina Professorem Theologum, sed rigidum Pistentorianorum placitorum assertorem & Bergianæ moderationi contrarium. Hic proculdubio præsentia sua à follibus nostris inflatus Camerarium denuo movebit, nisi Deus singulari gratia alium ei animum inspiraverit. Summum Virum, D. Hugonem Grotium ad Pontificiorum castra jam transiisse, publica fert fama & eopse excidisse gratia regni Suecici, quod ob mutatam Religionem ei non fidat. Dolerem sanè, si id factum. Quid hujus sit, vos rectiùs scivetis. Theologia vestra gentilis & physiologia Christiana, divinum opus, quotidie pascit animum meum. Vivit in eo Vossius noster & æternat, quem cum universa familia sospitem perpetim salvere jubeo, eique sum

Bremæ V. Cal. Dec. ver. cIↃ IↃc xlii.

Devotissimus,

Lud. Crocius.

CCCLXXIV.

Clarissime Vir,

INtroductio ad Medicinam indigenam, quàm vernaculo sermone scriptam nuper ad te misi, nunc Latino excuditur, brevi mittenda. Addo Encomium Medici-

nae

næ longè auctius, celeberrimo nomini tuo consecrabunt: necnon Epistolicas Quæstiones, cum responsis nobilissimæ Virginum Annæ Mariæ à Schurman, multis D. Heinsii, pluribus D. Salmasii, & aliorum. Quare rogo & tuum ibi nomen legi ne graveris. Quod eo lubentius te facturum confido, quoniam intellexi simile quid te meditatum, mihique aliquam epistolam destinasse, sive de annis climactericis, materia, ut mihi quidem videtur, plane dubia & incerta, sive alio quovis argumento. In eo mihi gratificari, ut velis, vehementer abs te peto. Nec serò, etiam post unum aut alterum mensem, veniet. Vale, mi Doctor æternum observande, & studiis meis favere perge.

Dordrechti, 11. Cal. Jun. ciↄ Iↄc xliii. *Meritis tuis æternùm obstrictus,*

Joh. Beverovicius.

CCCLXXV.

Vir clarissime,

Libellus hicce, quem transmitto, lucem videre vix ausus est; fuerunt enim, qui supprimendum eum esse dicerent, quod pessime consultum foret Religioni Christianæ, si ejusmodi de Christo opiniones vulgarentur. Certè Theologica facultas religioni habuit, ut testimonio aliquo librum munirent. Cordatior fuit Dominus L'Empereur qui quod pretii, lubens volensque præstitit. Sed hæc coram malo. Dominum Salmasium brevi rediturum, constans nunc omnium vox est; sin moretur diutius, locum forsan apud multos inveniat, quod Dominum Heinsium Hagæ Comitis dixisse intelligo, honorarium Professorem veriùs onerarium vocari posse. Dominus Spanhemius suos hic habet admiratores; sed nec desunt, qui ipsi invideant: planè diversa hominum experitur judicia. Inventus est nuper vir doctissimus, qui in magna copia (sermo fuit de facundia Spahemii) maximam sæpe reperiri inopiam, dixit. Alii alia dictitant, quæ ubi Amsterodamum venero, audacius promam. Vale, Vir Clarissime, & studiis meis favere perge. Dominus Baro salutat Clarit. T. quam potest officiosissime; idem rogat obsecratque, ne, si quando Lugdunum veniat alio quam suo uti velit hospitio.

Anno 1643. 20. Julii. *Claritati tuæ devotissimus,*

Levinus Warnerus.

CCCLXXVI.

Vir doctissime, amicissime,

Olim ad te Literas non mitto, non desidia, non oblivione tui, sed longis & assiduis peregrinationibus impeditus. Annis superioribus Germaniæ partem non exiguam lustravi; post (quasi antea non vidissem) in Italiam contendi. Secuti sunt itinera duo Hibernica, brevia quidem illa, sed incommoda, & nisi insignium amicorum quorundam conciliatio & convictus molestias repensasset, maxime pœnitenda. Nunc demùm lares colo Londinenses meos. En tibi rationem silentii illius, cui tamdiu indormivi. Causas ex alto non peto, nec circuitu ago. Impræsentiarum si quæris quid agam, scito pauca at bella minantem vivere nec rectè nec suaviter. Non utique quod à fortunæ subsidiis imparatus sim, sed quod positus in querulo & moroso corporis statu, gravibusque ac diutinis languoribus (duntaxat calculi vellicationibus quæ me indies premunt) lassus & conquassatus, etsi victus alioquin parci ac restrictioris, *Οὐχὶ ζῶν, ἀσφάλειαν ἀλλὰ θανάτῳ περάτων ἑαυτῷ παρακαλῶ μακρῷ θανάτῳ τὸ μὴ ἀποθανεῖν στερούμενος.* Accessit cumulus his malis mors Straffordiæ Comitis eximii Mecænatis mei, Regnorum trium exempli ac convicii, extincti magna bonorum sapientumque civium penuria, alienissimo Reipublicæ tempore, ac majore ingratæ patriæ quam suo damno. Loquor liberius fateor quam pro conditione temporum ac rerum nostrarum, ergo hæc soli commissa tibi celare memento: Ac tacitus nostras intra se fige querelas. *καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταύτῃ.*

Commendo qui has Literas reddet tibi Isaacum Vossium ex Gerardi filiis. Juvenis probus est, & modestus, ingenium habet non publici examinis, amatque bonas literas ac bonam mentem. Eum tu, pro insigni humanitate tua, quam ego olim adeo prolixè expertus sum, complectêris: dum in vestra celeberrima civitate commorandi animum habuerit, ornabis commodabisque, & cum abeundi consilium formaverit, faustis votis prosequeris. Ita veteribus tuis erga me officiis ac studiis novum pondus accedet. De cætero (urget enim nec me longius evagari finit) cum primum commode potueris, de salute tua velim me certiorem facias, & quid eruditi vestrates novi moliuntur, quid tu imprimis, ex cujus scriptis nil lego nisi profuturum, nil disco quod nescisse.

nescisse rectiùs & utilius fuerit. Ignosce, Vir amice, quod officium istud tamdiu debitum tam sero tamque parum cumulate reddo, & si potes, pristinam tuam erga me voluntatem conserva.

Londini Prid. Cal. Sept. *Amicitiæ ac humanitati tuæ devinctissimus,*

Joannes Priceus.

CCCLXXVII.

Incomparabil. Viro, Gerardo Jo. Vossio, Johannes Fredericus Gronovius *S. P. D.*

QUod sæpius Author fuisti mihi, Vir maxime, ut quæ de Sestertiis, ab doctissimis viris perperam tradita mihi viderentur, in unam aliquam dissertatiunculam conjicerem; id tentatum non semel, semper autem hactenus per occupationes intervenientes abruptum; his tandem feriis, & summo studio sum aggressus, & pro captu meo, non infeliciter perfeci. Dedi cum primis operam, ut rem sententiamque meam, ita dilucidè proponerem, ut non possit ab ullo, mediocriter docto, paulò attentiùs legi, quin intelligatur: iis deinde rationibus, ac authoritatibus munirem, ut neminem contradicturum, qui intellexerit, liceat sperare. Atque hoc eo magis, quod deprehendi ex scriptis divini Salmasii nostri, cum nusquam hanc materiem ex professo tractet, quæcumque tamen obiter, aut explicat, aut corrigit, cùm sæpe non conveniant illis, quæ alii tradiderunt, nostra cum ratione ubique ad amussim consentire. Curabo fortassis; imò constitutum est omnino curare, ut circa paucas tempestates hic edantur, quæ concepimus: non prolixum est hoc quicquid est scripti, trium putà, aut quatuor philyrarum. Authores quibuscum res est mihi, sunt Budæus, Georg. Agricola, Hotmannus, Scaliger, Paschatius Grosippus. Hos diligenter legi, & expendi. Cæterùm Agricola, & Hotmannus, citant quemdam Portium, qui eodem ferè tempore, cum Budæo scripserit: habeo Libellum Matthæi Hosti, de numerandi ratione emendata, in qua suam historiam rei nummariæ allegat: ni fallor etiam, Eric. Puteanus aliquid hujusmodi edidit, & P. Ciacconius. Hos quos non vidi nondum, videre tamen, si fieri posset, nimis quàm cuperem: eaque de causâ oro, quos eorum Bibliotheca tua servat, eos ad me commodato transmittere quamprimùm ne graveris. Valde etiam indigeo Grammaticorum opere Putschiano: nam cùm eorum loca quædam examinanda sint, id hactenus, nisi ex ipsis verbis, quæ allegant Authores mei, facere nequivi. Collega noster Cl. Isendornius in Hollandia est, ei dederam in mandatis, ut Grammaticos hos, & Andreæ Schotti observationes humanas, meo nomine à te peteret. Eo enim indigeo propter Livium, quem à nobis recensitum, & plurimis locis saniorem futurum Elzevirii sub prælo habent. Nunc quod commodo fiat tuo, ejus adventum exspectare te nolim, sed prima quaque occasione, designatos libros, aut quorum eorum tibi copia est, mitteres. Vides quàm simpliciter humanissimis verbis tuis credam, quibus aliquoties, adversum te, adeo audacem me esse jussisti. Vale, & salve, vir incomparabilis, cum gravissima matrona tua, Liberisque & Nuru. Annon addendum erit propediem, Nepote, vel Nepte? Et quomodo rem gerit, ὁ νέος Matthæus? Mea uxor (gratias Deo) intumuit admodum, & ut spero, intra tres menses, tres erimus. Iterum valete, & me amate.

Daventriæ, ad diem III. *Eid. Octobr. anno* cIↃ IↃ xliii.

Isaacus autem ubi, & quàm benè agit? sed & quæ spes, de Salmasii reditu?

CCCLXXVIII.

Admodum Reverendo, & Incomparabili Viro, Gerardo Johan. Vossio, *Canonico Catuariensi, salutem & observantiam.*

Reverende & Maxime Vir,

ACcepi lepidissimum Epithalamium, disertissimi Poetarum Collegæ tui, inque eo magnum beneficium, quod non authori magis, quam tibi debeo, cujus interventu, & delenifica facundia id impetratum est. Nec minuit ejus pretium, quod seriùs, & post exspectationem repræsentatum est, triduo nempe, post peractas nuptias, quia nullam hic vestram culpam esse scio, & ipse statim editione

facta

facta curavi, ut temporis illud damnum resarciretur. Integer igitur est tanti applausus honor, integra vobis apud me gratia, tibi præcipuè, cujus ingentibus erga me meritis, ingentem accessionem factam, tam diligenti tua opera, lubens profiteor. Agnosco imprimis candorem tuum, quod adeò sollicitè me doces mollia verba, quæ me apud occupatissimum, & quibus delinimentis soleat ambiri, haud ignorantem voti compot...... Quibus quod opus non habui, tuæ adscribo solertiæ, paratus alioquin accuratissimis precibus, emere bona tanti Vatis omina, si citiùs tuæ mihi redditæ fuissent. Nunc unà cum optimis versibus accipe malos, nisi tamen ingenii largitor, Amor, homini non Poetæ, qualem esse authorem, æque ac meipsum novi, brevem poetandi prosperè calorem subjecerit. Sed istos maneat, vel Eumolpi plausus, siccum haud interdum: quod autem præcipuum est, dies jam noctesque sunt duodecim, quod cum uxore vixi: nunquam autem credidissem ante, tam perditè amare me posse; nec gratiarum satis persolvere possum supremo illi παρανύμφῳ, qui tam amabilem mihi conjugem adjunxit. Intueor suavissimos mores, jucundum obsequium, pudorem, & castitatem singularem, peritiam rei familiaris, frugalitatem sine confinio sordium, animos sine superbia, modestiam in cultu & vestitu, studium soli marito placendi τὸ φιλανδρίαν, ut sic loquar, odiumque sodalitiorum etiam muliebrium, & futilis garrulitatis, omnia denique quæ ego, in tua gravissima Matrona (genus nobile excipio; id quoque tamen honestissimum est) paucisque aliis ad hoc exemplum semper, & admiratus sum, & contingere mihi in mea exoptavi. Atque hæc ipso flore juventæ, & non minima corporis gratia, dote etiam honesta, sed longè uberiori spe hæreditatis, siquidem superstites erimus, commendari adeo me adfuit, ut indies magis non ἐρωτόληπτος, sed prorsus ἐρωτομανῆ reddar. Audeo hoc apud te confiteri virum & optimum, & φιλόστοργον, sine metu ludibrii, quo laudantis impatientia traducitur. Fasciculum Epistolarum periisse nobis doleo: malo tamen periisse, quàm malè redditum esse. Inerat unà ad τὴν ἐρωτικὴν quam commiseram homini soli conscio deliciarum mearum: & utramque incidere nolebam in manus eorum, quos licet proximos hic mihi, hactenus justis de caussis celatos ejus negotii habueram. Ideo ad te potius direxeram, præterito illo, qui plerumque, quæ ad me veniunt Hamburgo, quæque à me eodem commeant recipit. De filio Isaaco nihil adjecisse te miror, cui per hanc peregrinationem eamdem, quam fratri sollicitudinem præsto, precorque ut salvus, multis cum egregiis monumentis, ad vos salvos redeat. Scire itaque aveo ubi nunc sit, quosque de eo ultimos acceperis nuntios. Rogo etiam, ut ex tomis antiquarum lectionum Canisii, illum in quo Aldhelmi carmen de laudibus virginitatis ad me mittas. Mira petitio, inquis, post zonam nuper solutam pactásque nuptias istum librum velle legere. Sed literarum negotium hic ago: contuli enim libellum istum cum MS. in Anglia bonæ notæ: inde omnes suppleri lacunas, multa etiam corrupta restitui. Eam opellam recognoscere libet; quamvis nec mirum, si ut intelligere discam mea bona, cupio Encomium legere ejus rei, quæ non ita pridem in prædam mihi cessit. Vale, *Vir incomparabilis*, & ut divinæ clementiæ, quæ senium tibi vegetum concessit, quamque ut diutissime concedat, oro, vivendi tenore te accommodes, interdum ride, ac hilaritate curas tempera.

Daventriæ, ad diem vii. Cal. Febr.

Merito deditissimus,

devotissimusque tibi,

Johannes Freder. Gronovius.

Collegæ mei te vicissim humanissime, & observanter salutant. Ego quoque omni cum reverentia, Matronam tuam, & nobilissimum Junium tuum. Ad Cl. Barlæum de eodem oleo scripsi.

CCCLXXIX.

Incomparabili Viro Gerhardo Joanni Vossio, Johan. Freder. Gronovius *S. P. D.*

AUdaciæ meæ castigationem, & merebar, & metuebam, tanto munere Bibliothecæ tuæ impetrato, Vir maxime, tu benignitate tua etiam, ut modesta videretur petitio mea, effecisti. Rectè igitur & in tempore accepi utrumque fasciculum; gratias egissem citiùs, nisi una, quomodo beneficio tuo fuerim usus, cognoscere te voluissem. Et nunc igitur id facio lubens privatim, & publicè fecisse gaudeo, in commentario quam mitto, *de Sestertiis*: atque hoc unum Pag 85. & 23.

fortassis

fortassis in Opusculo, cætera exspectatione tua inferiori, credo, tibi probabitur. Nihilominus rogo, obsecroque, ut vacuam aliquam horam nactus, lectione tua digneris, etsi quidem emendationem recipit, nec una litura satis absolvitur universum, in quibus excidisse videbimur, comiter moneas. Quid enim mirum, ubi tot errorum diverticula, summi viri vitare non potuerunt; ibi me quoque interdum à vera via aberrasse? quodque in illis in eam revocandis præstiti studium, id ab aliis, te præsertim, qui præter cæteros, & præcipuè potes, me exspectare? Hoc effecisse me spero, ut nonnulli è turba eruditorum, qui hæc legerint, in Veteris rei Nummariæ summis enuntiandis, attentius, & consideratius sint locuturi: quod si illud accedit, ut aliquis ex vobis literariæ rei Principibus, meo conatu incitatus, præcipuam quæstionem, doctius, & accuratius explicet, non minus id gratum erit, quàm si ipse rem acu tetigisse judicabor. Erant nonnulla, quibus non inutiliter, opinor, plures paginas produxissem: sed quia inter edendum natis, & operarum instantia, & labores ordinariæ functionis, otiosius expendendi (in quo rarò mihi satisfacio) spatium denegabant, in aliam occasionem, ea reservavi. Libros per occasionem remittam, aut si citius indigebis, ut quosque petes. Illud scire velim, constetne tibi, uter prior Budæus, an Portius sua publicarint: Nàm neuter alterius meminit, & primus videri vult observasse, decies sestertium, decies centena millia, nummum significare: item sestertia, non nummum esse unum, sed pecuniam seu collectionem mille nummum. Ego Budæo primùm adscripsi, quem legeram; post, altero inspecto, dubitare cœpi. Isaaci tui fortuna non delector minus, quam si ipsi mihi contigisset; Deumque precor, ut sospes ad vos sospites cum Thesauris suis redeat, & tam doctam, sapientemque peregrinationem, summo cum literarum emolumento, & æterna (qualis tamen ante est) Vossii nominis gloria seculis commendet. Petri Fabri semestribus aliquando uti velim, si lubet, & carere potes. Adjeci tuo exemplaria tria incompacta, quorum unum Matthæus tuus, ad se recipiet, alterum Amplissimo Hoofdio, tertium Cl. Corvino, quod commodo fiat tuo, trades, cum officiosissima salutatione. Velim cognoscere, satisne tibi Latinè videamur dicere *Locum* Authoris, quod Galli appellant, *un passage*, & vulgo receperunt omnes: *Locus Ciceronis*, &c. *correctus*; & similibus; etenim cœpi & hic hæsitare. Unum rogo fortassis nimium familiariter, ut si legeris Libellum, & aliqua probaveris, verbo scribas, non sine aliquo fructu publico editum: Id autem peto, non vanæ ambitionis causa (à qua procul absum, & sie nunquam me ita frontem perfricuisse, ut hoc peterem) sed ut viso hoc testimonio, gaudeant illi, qui sumptum editioni præstiterunt, Curatores nostri. Eadem causa admisi, in fronte Operis titulum illum, post maximos Viros, &c. cujus me sanè pudet; sed hoc illice fuerunt invitandi ad nummos. Vale, & salve, Vir incomparabilis, cum gravissima Matrona tua, Liberisque, à quibus auctam tibi domum feliciter, & auguror, & opto.

Daventriæ: Postrid. Eid. Decembris.

Cl. Barlæo proximè scribam, & mittam exemplar una cum observationibus, quas promisi ipsi, necdum habet. Collegæ mei Diestius, Christenius, Isendornius, te plurimum salutant.

CCCLXXX.

Vir admodum reverende & Princeps Historicorum nostri Seculi,

SUmmas T. R. gratias ago pro dono utriusque scripti tui pereruditi atque elaborati. Prius in quo de Christi genere annisque accuratè dissetis, evolvere incepi. Quamvis cum tussi senili interdum conflicter, non tamen ea sicca est, atque adeo aspera, ut pulmonem meum nimium quatiat, vimque molestam mihi aliquando pituitam pectore meo expellendi impediat. Qua vi munitus, utrumque munus meum; Academicum scilicet, atque Ecclesiasticum fortiter ac constanter etiamnum præsto. Quo nomine quamplurimi amici mei probitate atque ingenuitate tibi similes, mihi & coram & per literas familiares suas tecum gratulantur. Pro qua amica gratulatione, sicuti me tibi tuisque, ita me illis illorumque liberis ac propinquis summoperè devinctum esse lubens agnosco. Epithalamii in nuptias unicæ filiæ meæ cum Johanne Pollione Edamensis Ecclesiæ quondam Pastore ante annos viginti septem connubio junctæ à T. R. conscripti, probe memini, illudque aliis carminibus tuis in Doctoratus mei Theologici honorem compositis adjungere decrevi, nec non cæteris versibus intimorum amicorum

 meo-

meorum, tam veterum, quam recentiorum: sed priusquam illud faciam, ea de re privatim tecum, oblata occasione, colloquar, & cum eximio vate ac vicino tuo D. Barlæo, qui nuperrimè suo quoque epithalamio nuptias nepotis mei Johannis Pollionis condecoravit. Jussi nepotem meum nunc civem vestrum, ut amicitiam vobiscum inchoatam, quibuscunque poterit rationibus, foveat. Unum exopto, ut quanta, tum propter te, tum propter Conjugem tuam vultum ac mores magni Patris sui repræsentantem, liberos vestros complectar benevolentia, aliquando ipsis reipsa demonstrare possim. Uxor mea te tuamque officiosissime resalutat, ac mecum precatur Deum Opt. Max. ut sanctis lucubrationibus tuis è cœlo cumulatissime benedicat.

Dat. Leidam 27. Decemb. 1643. *T. R. addictissimus,*

Joh. Polyander à Kerckhoven.

CCCLXXXI.

Vir Celeberrime,

ACcepi præstantissimum munus tuum, quod eo mihi commendabilius est, quia id à manu tua habeo. Fecisti sane, ut cujus eruditioni omnia summa hactenus tribui, ejus etiam humanitatem ac benevolentiam deprædicare debeam. Serius verò vices scribendi ad te occupandas censui, ut spatium haberem lucubrationes tuas evolvendi, quæ diffusam lectionem, raram eruditionem, & subactissimum judicium, adeoque characterem tuum ubique referunt. Gratulor mihi cæteroquin, quod pleraque quæ de Genealogicis Controversiis, & Anno Natalitio in dubiis meis annotaveram, suffragio tuo comprobari videam. Quod ipsum non parum me in eâ, in quâ hactenus fui, sententiâ confirmat: Dissertationem tuam de tribus Symbolis summa cum voluptate etiam excussi, ubi ea nos doces, quæ nondum animadversa à viris etiam eruditissimis fuere. Nosti verò ipse melius omnibus, in argumentis id genus varia occurrere, in quibus licet ἐπέχειν, propter multa veterum dicta, in quibus non usquequaque sibi constant. Antiquitatis studium meritò à te commendatur, & eruditis omnibus commendatum esse debet, modò summa semper primæ antiquitatis habeatur ratio, & ad eam revocentur secula omnia sequiora. Quod & tibi ita videri certus sum. Nobilissimum Salmasium reducem habemus, & ab ipso habebimus propediem varia Opera eximia, quæ affecta hactenus reditum Authoris, & ultimam manum exspectarunt. Nihil nisi magnum & inusitatum ab utroque vestrum nobis & orbi literario polliceri debemus. Vale, Vir Celeberrime, & me ingentem eruditionem tuam suspicere, & Vossiano nomini, cujus summa ubique meritò Claritudo est, devotissimum esse persuasum habe. Scripsi ὡς τάχιστα.

Lugd. Batav. Id. Jan. CIↃ IↃC XLIV. *T. omni cultu & officio,*

Freder. Spanhemius.

CCCLXXXII.

ELige sis, Vossi Amplissime, socordiæne hoc silentii imputatum velis an occupationibus quarum in perpetuo me rotata & conflicta versari scis cum Politicorum, tum Aulicorum, item & præcipuè Militarium. Quidquid sit, fatale fuit, Barlæum, semel mihi elapsum, denuo inter nos commeare, ne quid à me literarum traderetur, nisi tam amica manu. His omissis, gratiam habeo & referre velim, de munusculo imprimis grato; docto denique & præstanti, ut sunt tua; sine fuco dicam, supra seculum omnia & ejusmodi, ut cum esse tu quidem defieris, paucis animus sufficiet talia aggrediendi, nemini vires exequendi. Perculisti me vero, mi Amice, adversa valetudine quacum te tres totos menses conflictatum nuncias. Absit, absit ingenti animo ægre ut sit in hoc tugurio! Neque vero dejici te pateris, qui in ipso corporis languore tantæ rei manum mentemque adjeceris. Macte, mi senex, hoc vigore & stando quidem tu, id est hoc agendo quod agis mori destina. Differ autem hoc & protolle, quantum pote, si Patriam, si tuos, & in his me amas, qui te integerrimo affectu;

Haga-Com. Non. Feb. CIↃ IↃC XLIV. *Tuus,*

C. Hugenius.

Narrabam hodie Barlæo epigrammatia mihi hac nocte excidisse, quorum numeros non verba, tenerem. Occurrit unum commode quod eum ad ætatis fluxum & senii quasi ὠκύμορον spectet; ecce hic adscribo, ut vel rideas, si tanti est, quæ in incendium

cendium hoc nostrum properè lusimus. Barlæus secum portat.

In Clepsydram.

Verso vitram versæ redeunt ad munia stillæ:
Quisquis heri liquor hac transiit, hic hodie est.
Dicite, queis summo jam descendentibus ævi
Monte parit primas ultima bruma nives.
Vespillo non esuriat, si fata senectæ
Clepsydram dederunt vertere cuique suæ?

CCCLXXXIII.

Vir Præstantissime,

POstquam D. Warnerus, unà cum pristini favoris testimonio, à te donum eximium mihi obtulisset; iter meditabar ad amicos Amstelodamenses, quibuscum, partim meo, partim aliorum nomine, expedienda erant negotia. Verum aliis curis iter remorantibus tandem læso pede impeditus, consilium mutare necesse habui: adeoque quam ore gratiarum actionem cogitabam, scripto consignare fas fuit. Siquidem limatum & eruditum scriptum tam multa me docuit, docetque, ut meritò ingratus habear, ni id apertè fatear, & saltem gratitudinem pollicear. Jam demum verò agnosco, doctum eum demum censeri, in quo omnium scientiarum genera est invenire; unam atque alteram scientiam, licet exactissimam, non perficere eruditum virum. Quam se mutuò provehunt disciplinæ, si in una mente unam sedem fixerint; & ibidem de gloria certent! Sed quia rarò fit, rarò hujusmodi orbis lumina conspiciuntur, qualia Scaliger, Salmasius, Vossius aliique paucissimi; quorum scripta ubi lego, & relego, cum summa voluptate, maximam percipio utilitatem, neque etiam satius me unquam tenet istorum librorum, qui abundantia sua, semper nova præbent fercula, quæ famem exasperant. *Ἀντίδωρον*, spero, initio æstatis accipies, at dissimillium muneri, quo me beâsti; dissimillimum inquam valore & materia ipsa; quippe in quo Judæorum Leges forenses novo codice, puta, secundo cum Romanis confero. Humi serpens, & mediocribus insudans, cum nonnisi summa meditemini, interim eo animos sumo, quod vobis etiam placeam, meaque grata esse & fore confidam. Vale amicorum decus, & salvebis cum tua dilecta liberisque à nobis omnibus, imprimis ab eo qui permanet,

Lugd. Bat. 5. Kal. Mart. a. peractæ Salutis 1644. *Virtutum & eruditionis tuæ Admirator,*

C. L'Empereur.

CCCLXXXIV.

Salve Vir Clarissime & Præstantissime,

ETsi multo gratissimæ mihi fuerunt literæ tuæ, quas Nonis Novemb. anni 1642. datas mense demum Augusto anni superioris accepi, rescribere tamen adhuc distuli, partim quod non esset, de quo scribendum videretur, partim quod Isaaci tui, vel nostri potius, literas expectabam, quibus me de itineris sui processu exituque certiorem faceret. Sed quoniam ille nostri omnino oblitus videtur, *Aio* certe locuto litare, quomodo Lipsius noster aiebat, parum pensi habet, nolui hanc tui salutandi occasionem amittere, quam mihi offert nobilissimus & literarum amantiss. Juvenis, Eques Danus, qui has tibi reddet, vivæque Epistolæ fidem de præsenti vitæ meæ statu distinctius omnia narrabit. Ipse quid rerum geras aut moliaris, scire quidem studeo, rectèque omnia esse magna cum voluptate accipiam; nec tamen propterea te ullam temporis partem seriis tuis subtractam mihi expensam ferri postulo, cum satis mihi sit, ex Isaaci literis de vobis quæ velim cognoscere. Tu fac ne cessare eum patiaris, utque illis Pervigilii verbis subinde aures ei personent,

Perdidi vocem tacendo, nec me Phœbus respicit.
Sic Amyclas cum tacerent, perdidit silentium.

Pieruccius noster, Pandectarum publicus jam Interpres, utrique vestrum plenissimam amoris & officii salutem verbis suis adscribi petiit, quos & ego ex sententia rem gerere ac valere precor ac voveo.

Patavii ad diem 12. Mart. 1644. *Tui amantiss. & observantiss.*

Gaspar Scioppius.

CCCLXXXV.

S. P.

CONstitueram equidem, Vir longè clarissime maximeque, literis meis nunquam tibi molestus esse; ut tamen nunc tandem aliquando veniam polliceri mihi ausim apud te, facit eximius tuus erga me favor, quam ne apud illos nostros quidem dissimulâsti qui in transcursu tantum te salutarunt. Tum vero officii mei esse judico saltem semel manu & scripto testari, me esse inter singularis doctrinæ ac virtutis tuæ admiratores ac cultores non unum è multis. Id quod uti tibi persuadeas, est profecto quod etiam te atque etiam rogem. Ejus rectius testandi ergò nunc mitto quæ elapso anno edidi historici argumenti. In quo genere quoniam te primum æstimo, tuæ censuræ unice omnia submitto. Haud diffiteor procul à meo munere & vitæ genere, (ut qui totus praxi Medica occuper) esse quicquid istuc est studiorum, sed protractus sum invitus in hanc scenam, ab iis qui novis artibus clarissimæ veritati nebulam objicere in laude collocant. Calixtus noster longam tibi vitam ac vegetam senectutem juxta mecum precatur: mittique per me voluit tibi disputationes quas proxime habuit de Transubstantiatione & visibili Ecclesiæ Monarchia, quas totidem ejusdem argumenti haud multo post sequentur. Haud dubito non ingratum fore munusculum hoc profectum ab homine ut tui studiosissimo, ita ejusdem tecum in sacris negotiis sententiæ, hoc est, animi Ecclesiasticæ concordiæ cupidi, cujus (proh dolor!) hodie sunt paucissimi. Vale Vir optime & maxime, & me porro benevolentia prosequere.

Helmstadii. *Tui Cultor,*
cIↄ Iↄc xliv.
12/17 *Martii.* Herm. Conringius.

CCCLXXXVI.

Clarissime Vir, Amice & Fautor exoptatissime,

DIssertationem tuam geminam, de Genealogia & tempore Nativitatis & Passionis Christi, à te donatam mihi, gratissima manu ac mente accepi: & ut legi, miratus sum summam in Antiquitate experientiam, ac Nestoris annos tanto authori precatus sum, ut ex tanta experientia complures ejusmodi tractatus, in Ecclesiæ commodum, protruderentur. Quàm vellem de nonnullis istius dissertationis tecum conferre, nisi molestum tibi esset: Sed accipe hæc pauca. Quæ de Panthere affers, non parum me erudivere. Est inter Judæos liber Blasphemus, Sepher-Tholedoth Jesu inscriptus, quem olim descriptum habui, sed D. Buxtorfio concessi, eo quod publicationem ejusdem cum Notis promitteret: in illo, memini me à D. Buxtorfio audire, Petri filium ex adulterio Mariæ fingi Jesum; hinc suspicabar Petri nomen esse פנטר pro פטר, quum soleant Dagesh in Nun resolvere alicubi Chaldæi: Buxtorfius affert nomen פנדירא in Lexico Chald-Rabb-Thalmudico, ibique allegat eundem libellum תולדות ישו: sed apud neminem ex Scriptoribus Christianis illud nomen inveniri scribit, quam apud Damascenum; id quod video, ex Dissertatione tua, aliter se habere, quum & Epiphanius, & Origenes, hoc habeat. Porro, in assignanda causa Festi Natalis Christi, constituti in Decembrem, miror à te non fuisse additas duas alias, quas observavi. Prima est ex Joh. iii. 30. Illum oportet crescere, me vero minui. Verba sunt Johannis Baptistæ, de Christo. Hinc Johannis Baptistæ Festum in Solstitium æstivum, quo incipiunt decrescere dies, Nativitatis Christi in hybernum, quo crescere, constitutum videri possit: ut insinuat alicubi Prudentius, si recte memini. Altera est, quia mense Decembri celebrabatur Festum Matris Deorum; cui surrogatum Festum nati filii Dei; idque pia, ut loquuntur, fraude; quam & tu ipse alicubi insinuas, de Christi mense dieque natali, Thesi III. Hæc nunc sufficiant, ne te cæteroqui satis occupatum obruam. Cæterum

Qui has tibi offeret, doctissimus Juvenis, Polonus est, Rutgerus Hermannides, olim meus Convictor, nuper in Gallia magnis rebus adhibitus, nisi mors Richelii intercessisset. Philosophiæ ille ac Theologiæ hactenus operam dedit, quidque profecerit in sermonis elegantia, tu ipse rectius judicare poteris. Patriam hoc rerum statu repetere vix audet: & sunt, qui tantum ingenium hic detinendum, atq; majoribus aptandum, judicant. Id vero, si fieri debeat, (scio nullum se in Hollandia certiorem atq; promptiorem commendatorem aut promotorem inventurum, Clarissimo Vossio. Hoc igitur nomine eundem tibi commendare volui, ut sive Pædagogus aliqua inter Mercatores vestrates, (aut Proceres aut alios) requiratur, sive Rector Scholæ, aut Professor alicubi petatur, sive quocun-

quocunque alio modo, eum commendes, quo vel sumptus studiorum continuandorum tolerare, vel talentum creditum rectè locare possit. Non dubito, ingenium hujus Juvenis ipsum tibi placiturum, vel nemine commendante. Quocirca confisus humanitate & benevolentia tua, abrumpo; & ut me amare pergas etiam atque etiam rogo. Vale. Deus te diu nobis incolumem præstet.

Dabam Daventriæ An. 1644. vi. Idus Aprilis. *T. Cl. observantissimus,*

Henricus à Diest.

Jusseram Jansonium tibi offerre meo nomine Theologiam Biblicam, nuper à me editam. Eam si necdum acceperis, procurabit, qui has tibi offerret, Rutgerus Hermannides.

CCCLXXXVII.

Excellentissime Domine,

NOstræ antiquæ familiaritatis tesseram bonis avibus, sub auspiciis magni Molini olim initæ, fractam deprecans coram tuo Isaaco filio Lucæ, Juvene eruditione modestiaque singulari eam interpolandam curavi, eique ad te literas mittendas tradidi, quarum responsionem adhuc desidero. Juvenem illum tui vivam imaginem præ se ferentem, eâ, quâ potui, humanitate sum prosequutus, quem iterum Lucam petiturum summis votis opperiebar. Sed spe frustratus, en iterum ad te literas exaro amoris, & observantiæ in te meæ testes locupletissimos. Te semper veluti numen literarum colui, tuaque typis edita exosculor, veneror. Rhetoricam, Grammaticamque tantum habui; si quid præterea in lucem editum, cura ad nos perferendum.

Hujus Epistolæ lator erit Sanctes Pagninus adolescens indolis præstantia, natalium splendore, modestiæ dote præclarus, nepos magni illius Sanctis Pagnini Sacræ Scripturæ interpretis, ubique terrarum notissimi. Istam petit urbem, negotiis operam navaturus. O quam vellem hunc tibi de meliori nota commendatum! Tuo patrocinio, clientelæ tuorum filiorum trado, addico. Hic à patriâ non degenerabit claritate, & probitate. Huic, obsecro, responsionem, literasque tradas ad me: illæ non aberrabunt. Operum tuorum Indicem mitte, vel si quid habes levi manu promulgatum illi trade; tua enim mihi aurum coronarium, tuæ literæ ad me exaratæ in Cimeliarchio repositæ servantur. Te numen & lumen passim deprædico: Quare te obsecro, ut tui Cultorem benignus respicias, tuis responsis digneris.

Amaltheam Onomasticam jam diu in lucem edidi; bonis avibus? ignoro. Tuum de ea judicium opperior, quod semper in me benignissimum sensi in Polymathia, quam auctam, & Amaltheam etiam, ex unis geminas factas video. Quid si per te ibi typis recuderentur? Sublimi ferirem sydera vertice. D. Isaacum filium, si ibi tecum, meo nomine salvere jube. Ille saltem mihi tuo nomine rescribat. Tibi denuo ex animo commendo Pagninum, meque tuo patrocinio singulari. Deus te fortunet ad Pylios annos.

Lucæ Non. Apr. 1644. *Eruditionis probitatique tuæ ex asse mancipium,*

Josephus Laurentius.

CCCLXXXVIII.

Incomparabili Viro Gerardo Joh. Vossio, Johannes Fredericus Gronovius *S. P. D.*

ACcepi, Virorum maxime, redhostimentum ingens pro munere exiguo totque nominibus debito, ut omnem muneris gratiam dudum perdiderit: accepi nihilo minoris pretii epistolam, non qualem mereor, sed planè qualem desiderabam, & aliquid amplius. Si expectasti ut ex gratiarum actione mea magnitudinem uberis tuæ & prodigæ humanitatis æstimares, oportet te falli: neque enim studio meo & cupiditati faciendi eam quam amplissimam verbis sufficio: sed quandoquidem optimus es, animum, ita me Deus, optimum facile interpretaberis. Collegæ debita cum reverentia lætitiaque acceperunt aureum munus tuum, meque gratias ingentes agere suo nomine jusserunt; id quod etiam coram faciet Clar. Christenius cis paucos dies, siquidem has, quemadmodum promisit, cras profectura uxor ejus portatura est. Libros nondum remitto, quia per studiorum varietatem nondum illis usus sum satis; neque tamen in mora ero, si te aut omnibus aut aliquo ex iis indigere te significaveris. Gratissimæ fuerunt

runt literæ Isaaci tui, sed miror nihil eum cogitare de reditu, certè ne verbo quidem spem de eo propinquam facit; itaque &, quibus respondi, quasi Lutetiam iturum inscripsi. Fasciculum ad Crocium nostrum pridem destinatum, quia non habeo, cui commendem, denuo te respicere fidemque tuam interponere necesse habui. Quia enim interdum ad eum scribis, offerri tibi occasiones puto, aut facile rescifcere per tuos lubet, si Nautæ Bremenses adsint, quibus committatur. Addes igitur hos tuis erga utrumque nostrum meritis, nisi grave est. Vale, Vir incomparabilis, & salve à me meaque cum tua & gente & animo Junia, totaque domo.

Daventriæ ad diem x. Kal. April. CIↃ IↃC XLIV.

Si scirem ubi nunc ageret Franciscus Junius V. Cl. affinis tuus, libenter ad eum exemplar mitterem, & memoriam ei humanitatis, qua Londinii sibi me devinxit, confiterer.

CCCLXXXIX.

S. P.

Vir Clarissime & Doctissime, Amice & Collega observande,

PErüt à me D. Rosayus ut ei ad te viam aperirem. Vir est elegantis ingenii, promotus Doctor Medicus, in Mathematicis & aliis Philosophiæ partibus bene versatus. Quid quærat vel optet, ipse tibi exponet: Si possis eum in suo proposito juvare, non conferes beneficium in ingratum aut indignum. Scripsi ad D. Casaubonum, eique gratias egi pro munere, quod ipsius nomine à te accepi. Nunc tibi & D. Matthæo filio tuo gratias ago maximas pro tertia parte Historiæ, quam mihi, ipsius nomine, reddidit D. Senator Dubletius. Adfuit mihi hodie Doctor Forbesius autor Lucubrationis cujus primam partem tibi communicavit Elzevirius. Ipse Amstelrodamum se confert, ut cum Typographis agat; habet enim tertiam partem absolutam. Te inter primos salutaturus est, & dignum judicabis tua admissione & benevolentia. Affinis meus Molinæus adhuc cum diuturno illo morbo conflictatur; subinde tamen aliquas Conciones habet, cum ea judicii lima, quæ nihil redolet morbi. Misit huc Philosophiam suam, id est, præter Logicam, Physicam & Ethicam, eadem Methodo brevi & perspicua. Expectamus hic D. Salmasium, cum Epistola de Coma, quæ valde comata est, quia cum promisisset unum folium, excrevit ad octodecim vel viginti. Reliqua ipse tibi indicabit. Nos hic valemus, Deo gratia, tibique & tuis omnia fausta expetimus.

Rap. v. Id. Maias CIↃ IↃC XLIV. *Tuus omni affectu & officio,*

Andreas Rivetus.

CCCXC.

Eupantus Tylbertucio * *suo, avide hactenus expectato & expetito, S.*

* *Tylbertucius, id est Eitlesfuys.*

TAndem igitur ades! Gaudeo & lætor vehementer. De dignitate Senatoria intellexeram, quam & tibi & Dominæ Conjugi, totique familiæ quam solenniter tam candide gratulor, plurimum profecto & ipse in hoc honore tuo consecutus. Indigebam & apud Sicambros nostros amico, indigebam Tylbertucio, qui & ingenii & eruditionis & prudentiæ ornamentis splendens literarum, quasi in nocte jacentium, fortunam illustraret. Non adhuc pretium suum apud gentem, sive Mercurio sive Marti deditam, ingenuæ Artes invenere. Atque ego cum in historia Patriæ occupari potuissem, neglectus sum. Jam quid præstem? Consenui: nisi post Imperatores Austriacos, quos absolvere nunc statui, Duces quoque Geldriæ repræsentem. Te expecto, ut uberiorem de omnibus sermonem instituam: imo ut audiam tuis tot Amicos verbis loqui qui honorem genio tuo, & sic meo habuerunt. Sed quid ais? † Verultham gravi Morbo affligi vehementer doleo, nostra, Literarum & reipublicæ causa. Servet Deus Virum, qui in exemplum veræ bonitatis humanitatis & elegantiæ natus est; ille meus, ille tuus, ille bonorum omnium. Votis locus est, quæ summum Numen ut spero, audiet; & magnum nobis Pacis conficiendæ momentum corroborabit. Cæterum res meæ, ut solent; valetudo pro ætate, studia pro valetudine. *Bivium vitæ humanæ* paratur ut publici juris fiat. Aphorismi Politici partem rursus lectionum atque dissertationum constituunt: quod opus, nisi fallor, decumanum erit, & decumanis quoque typis dignum.

† *Verultha est Wakber.*

Quid

Quid etiam? Imperatores in manu sunt una quidem opera Fredericus & Maximilianus, ut reliqui deinde Carolo adjungantur. Hæc Angellistini Epistola te vel maxime spectat, & quasi ad te directa. Mitti sibi optimus eam parens tuus cupiebat. Mitto sed ut à te accipiat, cum uberrimo salutis voto. Arcis negotium quod in se suscepit, hac occasione commendo. Te rogo ut cum venies, conferre utrumque Diploma literasque Regias à sanctiore Ærario confirmatas, velis. Sic nunc te complector toto animo & lætum felicemque esse jubeo, lætam Dominam quæ tam feliciter te recepit. Salveat Eubisa noster: tu salve, vale, iterumque vale.

Lovanii in Arce 3. *Eid. April.* CIↃ IↃC XLIV.

Siquid de *Mentalco* * certi, quæso sciam. Stemma ejus apud Eubisam videris, hic te exemplar exspectat. Remitto fasciculum, Caramveli inscriptum, is enim in Germaniam jam Abbas profectus est.

* Cantelmo.

Lovanii in Arce Eidib. April. CIↃ IↃC XLIV.

O tristem optimi Verulthæ & nimis repentinum casum! In uno malo plura mala. Sed unum tamen maximum; quia qui dignissimus longiori erat vita, sic nobis & Regi & Reipublicæ ereptus. Hæret & mihi animus, hæret calamus, & quasi obstupescit. Idcirco quæ scribenda erant differo vel etiam ut in sermonem conjiciantur. Ergo nec de Arce jam dico, nec de altera petitione, quam non unis jam literis Hamiresio commendavi. Mentalcus & suas partes exequetur. Te videre & complecti cupio. Vale.

XVII. *Cal. Maias* CIↃ IↃC XLIV.

Ab Aheno alterum jam fasciculum accepi, in quo præter tabulas Geographicas imago D. Vossii erat vere pulchra & venerabilis, in pretio habenda mihi & honore, sed tu nimis in me effusus es & propemodum liberalitate peccas: bene rursus meriturus: si gratum me esse siveris. Erat quidem in Epistola fasciculus, & sic tamen loqui vel maxime videbaris, ego potius qui nunc scribo mutus sum quia munus nullum mitto. Veni, veni, ut dare possim.

CCCXCI.

V. Cl. Gerardo Joanni Vossio Janus Vlitius *S.*

IMmemor profecto omnis beneficentiæ & benevolentiæ tuæ fuissem, Virorum decus, quâ etiam puerum me totum tibi devinxisti; si non isthac saltem occasione memoriæ studioque tuo, quo omnes vel mediocriter φιλομούσους prosequutus semper es, me insinuarem. Aut si id nimium audaciæ est, mandata exhibeo. Fasciculum isthunc à Cognato Blittersvicio Bruxellæ mihi commissum, ab Affine tuo Fr. Junio, quem Antuerpiæ, dum Arondellium Comitem resalutatum ibam, & jamdudum in domuitione nostra ex Anglia familiarem habere contigit, salutem plurimam tibi, tuæ, tuisque. Parem à Puteano Heroe, quocum aliquandiu Lovanii otium egi, quod regioni isti intensissimus calor induxerat. Ibi dum essem, de reditu Isaaci tui (at quanti Viri!) rumor increbuit, quem faustum illi omnes fovebamus, quanti interesse censebamus. Vivat dignus patre filius; & dignissimus, qui vivat, pater. Ego interim rei domesticæ insudo; Uxorem, Senatoris Hesselii filiam, duxi; apud quem commoramur. Quo mandata tua, si qua pro jure, quod summum in me habes, imperas, ut dirigeres, scire hoc te volui. Vale, Decus meum, & quo olim cœpisti favore, prosequi porro ut digneris rogo. εἰς πλέγμα.

Datum pridie Idus Sextiles, Hagæ. CIↃ IↃC XLIV.

Quas addo, Daventriam ad communem nostrum amicum deferendas, quia discesserat hinc tabellarius, ne grave sit curare.

CCCXCII.

Amplissime Domine,

INclusas Alosto ad me misit Gulielmus Hessius, ut ad Amplissimam Dominationem tuam destinarem. Nuper scripsit ad me Madrito D. Laurentius Cocchi Italus, aliquot Nunciorum Papæ in ista Aula Secretarius, percunctatusque est quid iis literis sit factum, quas ante annum alterumve Domino Vossio inscriptas, mihi tradi unà cum libro Hispanico curarat.

rat. Si otium esset eruditissimo Viro, ut paucis ei rescriberet, rem mihi gratissimam faceret; vereor enim ne, ut est genius Italorum, se vel ab eo contemptum, vel à me delusum existimet. Vale, Vir amplissime, eique & à me & obsequia omnia defer, & salutem plurimam precare.

Antwerpiæ vi. Junii 1644. *Ampliss. Dominationis tuæ*

Humillimus Cliens,

Johan. Bollandus.

CCCXCIII.

Clarissime & eximie Vir, Domine & Amice plurimum honorande,

Literas tuas, unà cum adjuncto Librorum tuorum eruditissimorum dono, scriptas xv. Kal. Quinct. anno cIↄ Iↄ c xliii. hoc demum anno iv. Kal. April. accepi. Miror, ubi tam diu delituerint; nec ipse minus, sine dubio, miraberis. Ante annum & quod excurrit, proficiscebatur ad vos quidam meorum familiarium, Mauritius Bonerus. Ei nonnulla ad te perferenda tradideram, quæ an reddiderit, nondum me docuit. Credo literis ejus idem contigisse, quod tuis; & forte adhuc è latibulo aliunde advolaturas. Pro munere autem illo tuo, si quantas meretur, aut quàm acceptum fuit, tantæ agendæ sint gratiæ, fateor mihi verba defore. Imprimis verò animi tui candorem & moderationem cum summa eruditione conjunctam veneror. Has tibi reddet nobilissimus juvenis Johannes Christianus à Boineburg, dignus sanè, quem tuâ benevolentia complectaris. Hyemem quæ præteriit, apud nos hic exegit, commendatus quidem à serenissimo Principe Ernesto Saxoniæ Duce, sed à suâ ipsius virtute & discendi cupiditate longè commendatior. Quali latratu artifex novus, qui à nobis ad partes transiit, & apud vos hodie degit, me infestat, non potes ignorare. Sed feci ei potestatem latrandi, quantum & quamdiu libuerit. Moguntiæ pari rabie in me nuper insurrexere: quibus tamen respondebitur, ut veritas vindicetur. Prodibunt etiam hâc æstate, si Deus annuat, Exercitationes de visibili Ecclesiasticâ Monarchia, Transsubstantiatione, Sacrificio, Pontificiis oppositæ. Tenuia sunt quæ his adjunxi; inspicies si vacat. Deus te diu servet incolumem bono publico. Vale.

Tui amantissimus

Ex Acad. Julia quæ est Helmstadii x. Kal. Jun. cIↄ Iↄ c xliv. *& observantissimus,*

Georg. Calixtus.

CCCXCIV.

Vir maxime,

NÆ malum nomen sum, qui tamdiu sum in ære tuo, necdum me à nexu libero. Præclara ingenii tui monumenta me totum tibi obstringunt, ut nihil dicam de humanitate, qua filium meum adolescentulum illotum, tam arctè complecteris. In prima occasione tentabo an officio meo satisfacere possim. Emersi hisce diebus per Dei gratiam è gravi & periculoso morbo. Pituita enim cerebrum meum ita pertinaciter occupaverat, ut per menses aliquot à suggestu Ecclesiastico me exclusêrit, defluens ad asperam Arteriam & cannas pulmonarias, unde raucedo, in senibus vix sanabilis, oborta fuit; quam tamen per Dei gratiam diæta & pharmacis hac vice absterfi. *Ignosces, Vir summe, quod meritis tuis non respondeam, ex quo plurima disco. Jam commendo Henricum Thalemejerum, Theologiæ studiosum, Lippiatum, qui venerandæ caniciei tuæ manus exosculari & salutigerulus esse amat. Hoc volui. Bene vale & salve, amicorum & virorum, quos suspicio, maxime.

Excell. tuæ studiosissimus,

Brem. $\frac{4}{14}$ *Jun.* cIↄ Iↄ c xliv. Ludov. Crocius.

CCCXCV.

Vir Clarissime,

EX quo humanissimis pariter ac doctissimis colloquiis me dignatus es, varius me & infelix casus volvit ac revolvit. Invalescente enim, qui jam à multis mensibus inceperat, parentis mei morbo, vix Flandriam, habitationis locum, pedibus calcaveram, quin illico reducem me in Hollandia non exoptant modo, sed & quam maxima festinatione revocant. Et ut

ut quamplurimum malum unum premit aliud, ita funestum illud, de desperata parentis optimi valetudine, nuncium, alio multo tristiori comitatum ad aures meas pervenit, nempe eum miseram hanc vitam beata morte commutasse. Qui quamvis ultimus Christianorum & exoptatissimus sit terminus, ut qui animam è miserrimo hujus corporis ergastulo demigrantem, speratæ beatitudinis possessione beat, dici tamen non potest quanto hoc ipsum mœrore animum meum perculserit; præsertim cum oculos in fratres sororesque converterem, parvulos adhuc, qui pio pariter ac solerti patre orbi, variis rerum casibus subjecti, & diluvio declinantis orbis objecti videntur. Hæc in causa sunt, V. Clar. quod promissis meis de mittenda Ecclesiarum Zelandicarum σωτηρία ad Ecclesias Anglicanas, hactenus non satisfecerim. Verum tristissima animi fluctuatione utcunque pacatâ, ubique sollicitè inquisivi, ut quod addixeram effectum darem. Quod nunc præsto. Si quid hic est præterea in quo opera mea aliquod tibi commodum afferre queat, felicem me prædicavero, si literis hoc indicaveris. Porro, summopere mihi & Ecclesiis nostris gratulor, quod & tu V. Clar. super intricata de pilis controversia sententiam tuam aperire volueris, utinam id aliquanto prolixius factum fuisset. Sed non video quomodo Cl. D. Salmasius p. 25. f. tantam alendis comis licentiam concedat, cum ipse ore mihi dixerit, intonsos capillos, vel intonsis similes virorum naturæ prorsus contrarios esse, quum sane (ut dicebat) gestari non possint efflui, sed necessario, fœminarum instar, sollicite repurgari, religari & variis nodis vinciri debeant, quod viros utique non decet. Hac de re tecum Vir Cl. præsens, si occasio ferret, libenter sermones miscerem, ut & de aliis nonnullis, quod in aliud tempus differre cogit necessitas. Sed gravissimas tuas, quibus Ecclesiæ & Reipubl. bono implicatus es, curas, literis prolixioribus interrumpere religio mihi est, eoque finem facio, summum numen supplex orans ut te, Vir Clar. Ecclesiæ suæ & orbi literato diu servet incolumem.

Dabam Ardenburgi 17. Aug. Æra Chr. 1644.

Illustriss. nomini tuo dicatissimus,

Daniel Gravius.

CCCXCVI.

Gerardo Johanni Vossio, *V. Clariss. & Eruditiss. D.* Joseph. Laurentius *S. P. D.*

TOtus in lætitiam diffusus frontem exporrexi, cum tuas tamdiu exoptatas vidi, legi, relegi, spirantes adhuc antiquum in me amorem, Lethæis nunquam delendum aquis, vel locorum longinqua intercapedine. Te enim semper ut literarii cœli solem colui, tuum filium suspexi, tua scripta Palatino cimeliarcho non indigna tanquam sacrosancta cum veneratione pertracto; sed vix unum atque alterum exemplar in nostra urbe, adeo rara, quia præclara. Ego Rhetoricam contractam, Oratorias Institutiones, & Grammaticam, & nihil præterea habeo, aveo tamen reliqua typis tradita nosse, quæ curabo ad me perferenda. De recudenda Polymathia cum Opusculis Philologicis, item Amalthea cum auctario multo ad trientem usque, adeo ut opus ferme in duplum excreverit, imprimendum in folio, ut dicitur, utrumque te obsecro pro eâ, quæ inter nos maxima intercedit familiaritas, ut urgeas, instes, omnem moveas lapidem pro amico tam charo, qui se suaque tibi nexa mancipioque devovit. D. Isaacus si rediit (ut spero) incolumis, à me plurimùm salveat, quem sequestrem voveo inter me & Typographum, cum quo agat sedulo, serio peragat, meque certiorem reddat per eundem Pagninum, quem tibi de meliore nota commendavi. Si quid in Italis oris scire cupis, aut habere, me tibi Jovi Mercurium cense, qui statim tabellis alatis nunciabit, aut asportabit, quæ tibi in votis. De D. Balthassare Bonifacio mihi amiciss. nihil mihi certi, per proximum Tabellarium aliquid scribam. Heinsius, Farnabius, adhuc in vivis? Literatorum proceres ibi & alibi agentes nosse percupio. Italia nostra destituta luminibus jacet in tenebris. A tuo filio de hoc certior, oculato teste fies. Mihi vivere cupiens & amicis sexagenarius ad coronidem perduxi publica stipendia, rude jam donandus, emeritum meritus, sed non recepturus, quæ est publica horum temporum calamitas. Literis aliquando te compellabo, (ah ne dedignere) respondeat D. Isaacus, ut tibi parcas bono publico valde laboranti. Me tibi commendatum ex corde amantem redama. Ita Deus te

te tuaque fortunet, feliciateque mactet æterna. Vale.

Lucæ Id. Aug. CIↃIↃCXLIV.

CCCXCVII.

S. P.

Biennium est & semestre, cum binas tuas literas grata manu & mente accepi, viva certè Vossianæ humanitatis & nivei candoris exemplaria. Etenim ex iis intellexi commendatitias meas, quas optimi juvenes Dunsius & Erasmus Hammelius tibi meo nomine tradiderunt, plurimum ponderis apud tuam humanitatem habuisse. Hunc affectum in me & meos gratissima mente, uti par & æquum est, complector; ac voveo vicissim datum iri mihi occasionem de te tuisve bene merendi. Hocce mutuum ac meritum gratificandi tibi studium auxit donum illud eximium, quod humanissimarum literarum velut benignum quoddam auctarium esse voluisti. Posthumum scriptum indigito à filio tuo charissimo *b. m.* DIONYSIO VOSSIO elaboratum maximâ cum ingenii & eruditionis laude. Ego illud inter rara meæ Professionis *κειμήλια* numero. In eo non unum Musarum certamen iniri jucundo quodam oculorum spectaculo observare licet. Interpres *ὁ μακαρίτης* ætate minor grandævo Mosi Maimonidæ (sit venia Homerico & Virgiliano Patronymico in Prosâ) autori scripti Rabbinici de Idololatria, viro magnæ authoritatis & celebritatis apud Rabbinos & Christianos Ebraicæ Linguæ æstimatores haut cedit. Imo quo magis præstat puritas Linguæ Latinæ Rabbinismi farragini, eò laudabilior est interpretatio ipso textu. In Commentariis verò tres Linguæ cardinales certant de Primatu. Agmen ducit Rabbinicæ Antiquitatis peritia, & Ebraicæ Literaturæ cognitio ætate juvenis unum & viginti annos nati major, atque veteranos in admirationem rapit. It comes Græca & Latina, notisque grande decus & lumen addit. Etiam Ecclesiasticæ antiquitatis radius subinde Lectoris oculos ferit. Hæc omnia in Drusii monumentis & aliis id genus paucis comparent. Ausim affirmare, si, postquam ex ephebis excessit, tanta dexteritate Codices Rabbinorum evolvere potuerit, atque eruditis Commentariis illustrare; quod ætate grandior redivivus Drusius audiisset, si cœptam horum studiorum telam pertexere ipsi fuisset propositum: sed aliter visum sapientissimo Deo, humanarum rerum moderatori summo, cujus opera & judicia quia nobis sunt abyssus, ideò sola veneratione metiri ac complecti ea obligamur. Ut autem debitam animi gratitudinem aliquo indicio adprobarem tuæ humanitati: ecce prodit de paupertinâ musei mei suppellectile gemina Exercitatio antiquitatis literariæ, si non tuo muneri dignitate par, saltem ob mittentis affectum & gratificandi studium, haut ingrata, uti spero, tibi futura. Claudet epistolam, qui eam exhibet, Nicolaus Matthiæ juvenis ab eruditione, modestia, vitæ integritate, aliisque virtutibus commendatissimus, quem ut tuo amore & favore in posterum complecti velis, salutaribus studiorum consiliis sublevare, atq, peregrino patrocinari haut grave ducas, inter maxima publicarum ac privatarum occupationum gravamina, quibus te in dies, imò horas districtum teneri novi, præsentis scriptionis votum & summa est. Raram tuam humanitatem erga se literis ad me scriptis oppido deprædivit Dunsius, adeo ut aditum ad tuas Musas subinde sibi patere gratus agnosceret. Quod si præsentem, qui in posterum à tuo ore pendere constituit, simili benevolentiâ dignum judicaveris, præs ero collati hujus in Nicolaum nostrum favorabilis beneficii te haut pœnitebit, & parens honoratus Regiæ hujus Metropolis civis maximopere demereri conabitur, apud me verò ejus memoria erit sempiterna. Vale, Vir summe, summoque studio bene de literis ac literatis mereri perge.

Hauniæ Kal. Oct. CIↃIↃCXLIV. *Tui nomini addictiss.*

Tho. Jo. Bangius, *M. S.*

CCCXCVIII.

Clarissime & Celeberrime Vir, Amice & olim Collega conjunctissime,

NON possum pro nostra amicitia quin tibi gratuler felicem reditum Isaaci tui, quem in transcursu tantum vidi, & velut fulgetrum. Occupati fuimus tum in S. Cœnæ præparatoriis; quæsivi eum sub vesperam diei dominicæ apud Senatorem Dubletium, apud quem existimabam eum divertisse: qui mihi significavit hospitio materteræ fuisse usum, & abiisse paulo ante

ante Leydam, ubi expectabatur à D. Salmasio qui conquestus est se præteritum fuisse. Causam satis conjeci, quod à me ipso intellexerit recenter, morbum illum qui tibi duos abstulit filios, filias ejus binas intra paucorum dierum spatium letho dedisse. Sed id resarciri facile poterit per literarum commercium, missis, si quos habet pro illo, fasciculis. Cum autem ad te redierit auctus divite supellectile intus & extra, spero eum deinceps tuo consilio, & amicorum flagitationibus concessurum, ut publici juris faciat nonnulla, quorum editione doctos & pios sibi devinciet; præsertim si Ignatii Epistolas quas habet pleniores ex Manuscripto Florentino nobis communicet. Qua de re paucis apud eum egi, monitus ab ampliss. Sarravio, qui id enixe petierat. Samuel Bochartus affinis meus per literas suas testatus est, quantum debeat filio tuo, qui ipsius causa à via tantopere deflexerit, ut Cadomi eum inviseret, qui ex communicatione cum eo non dubitat quin patris vestigia sit secuturus. Narrabit etiam tibi quid moliatur vir ille doctus, & quæ ipsi fuerint objecta impedimenta ne quod susceperat peregerit, aut isthic peragere spes aliqua superfit, ubi tyrannis etiam in bonas literas lævit, erit à nobis juvandus in parturitione fœtus utilissimi. Tentabimus [nempe quia Cl. Viri L'Empereur & Golius possent emendationi præesse.] J. le Maire, quod se facturum suscepit D. Salmasius. Si minus succedat videndum erit, an commodè Amsterodami cudi poterit opus tam varium & tot Linguarum Characteribus aspersum. Tu cum filio poteris juvare & nobis consilio præire. Hic exspectamus brevi nostros bellatores, & intra biduum Gynecæum, qui hactenus per semestre solitarii viximus. Causam intellexi à D. Dubletio, cur spe nostra frustrati fuerimus qui te expectabamus, ut hic in amplexus tuos veniret filius. Firmet Deus valetudinem tuam, & D. uxoris tuæ, efficiatque ut diu filii superstites senectutem vestram solentur, & pulchra prole beent, tam corporis quam animi. Affinis Molinæus semper cum veteri morbo conflictatur, ita ut tamen supersint vires quibus die & nocte perambulet; & subinde conciones habeat elegantes & efficacissimas. Ego & uxor valemus (Deo gratia) vobisque omnia prospera vovemus. Vale.

Hagæ-Comitis xiii. Octobr. ∞ I ɔ c xliv.

Tibi & tuis addictissimus,

Andreas Rivetus.

CCCXCIX.

Clarissime Vir,

Mitto legenda, tum quæ disputanda brevibus proposuit Canonicus, tum quæ edidi per Moguntinum quendam: qui tamen menda reliquit satis multa. In Latino opusculo prodidi quæ vulgo hic terrarum sunt incognita. Placetne perlustrare, ac mihi dein reddere? Necdum enim suppetit mihi exemplar aliud. Ambiunt ut video, tuum contra me judicium & evulgaturi quidem. Per me tibi licet quod lubet. Hoc tamen scio neminem posse quidquam definire contra me solide, qui non audierit me penitus, postquam objectionibus impeti cœpi ab iis, qui, ut candide eloquor, pugnare contendunt, quæ non pugnant, & sequi evidenter, quæ non sequuntur: ac profecto nostrorum omnium sententia, res ita habet, ut scribit Petavius in schedula, hisce inserta. Prudenter Lutheranus, libris editis clarus, non ita pridem, epistola quadam ad me; malle se audire partem utramque, quam judicem agere. Sapit item piscator, qui ante ictum sapit. Id est, per quem tibi creatur molestia, rectius ille curaret res magis necessarias. Ego non vacillo; turturis matrem facile; qui tela conjiciuntur in eam non fortiora quam est juncus. Hæc animo scribo candido, atque in te tuosque amicissimo. Utinam gratus reapse esse possim de benevolentia, quam à tot jam annis, indignus ego expertus insigniter. Salve, Vir optime, mihique omnibus modis honorande.

xxvi. Octobris cIɔ Iɔc xliv.

Bartoldus Nihusius.

CD.

Clarissimo & Venerando D. D. Ger. Jo. Vossio, *Joh. Smith* S. P. D.

TAM prolixa, Vir Clariss. humanitate Commentarium de Batavorum oppido scriptoremque ejus antehac complexus es, ut ille à Typographica fornace calens ante alios ad te merito properat, cujus beneficio quoque & opera lucem videt. Si nunc æquè, atque nuper expectationem sui apud te sustinet, & tuetur, est quod mihi gratuler & de aliorum judiciis securus serio cogitem de excutiendo supellectile antiquaria. D. Blauwium multis negotiis

 distrahi

distrahi sentio, eadem tamen qua exemplaria ad Bibliopolas mittit opera, mihi amicisque vacabit spero, inprimis ad exteros, in exemplari quod doctissimo Sam. Bocharto, Reformatæ Cadomensis (Caen vocant) Ecclesiæ Pastori inscribo qui nobis omnium gentium origines, ex Cap. Genes. X & Orientalium Linguarum monumentis recludit, & altero quod D. H. Grotio quanquam ignotus, cum Literis destino, illius opera quam in Batavicæ Reipublicæ antiquitate describenda posuit, meretur, ut qui illum ducem sequimur, illi nostra quoque probemus. Si tamen res apud Blauwium secus cedat, prius exemplar D. Riveto commendabo, super altero te consulere cogar. Interea bene vale, Vir Clarissime, publico rei Literariæ bono, & fave.

Scrib. Noviomagi xxiii.
Greg. A. cIↄ Iↄ c xliv.

CDI.

Incomparabili Viro Gerhardo Joanni Vossio, *Johannes Fredericus Gronovius* S. P. D.

ANte paucos dies scripsi ad te unas, Vir maxime, easque ad amicum misi, ut tibi traderet. Si tamen moratus esset, præbente occasionem politissimo illo juvene, qui has adfert, non committerem, ut ipse in mora essem mihi, sed κατὰ δεύτερον πλοῦν de eodem argumento te interpellare constitui. De sestertiis, quod suaseras, diatribam habemus paratam, & ornatam, sic ut aliqua secunda, cum spe lucem videre possit. Budæi, Hotmanni, Agricolæ, Scaligeri, Grosippi, virorum longè eruditissimorum plurima παροράματα, ea modestia, qua par est deteximus: Nostram sententiam dilucidè exposuimus, & argumentis tantum non apodicticis adstruximus. Libellus erit sex aut septem philyrarum: & consenserunt amplissimi curatores nostri, ut sumptibus iis, quibus Theses describuntur, impensa impressionis adscriberetur. Itaque nunc in eo sum, ut extremam manum imponam: nam ni properem, liber fiet grandis; Ita quotidiana plura subnascuntur. Cæterum præter illos, quos nominavi, quosque vidi, scripserunt, ni fallor, de re nummaria, Portius, Matt. Hostus, P. Ciacconius, Erycius etiam, ni fallor, Puteanus. Quamquam eos magis descripsisse ex illis putem sua, aut de reducendis veterum summis, ad nostræ pecuniæ summas, sollicitos fuisse, quàm quippiam attulisse novi, aut inquisivisse in formulas veterum: tamen videre eos gestit animus, antequam nostra edantur. Eos igitur, si servat Bibliotheca tua, commodato ad paucos dies peto: ipsum quoque Grosippum: non enim satisfacio mihi, in legendis denuo, & considerandis eorum sententiis, cum quibus mihi res est; præsertim cum brevi corrigere nostra omnibus permissurus sim. Petieram præterea Grammaticorum corpus, & Schotti Observationes Lutschianas. Quod commodo fiat tuo; repeto illam petitionem, & ut sine mora, siquidem potest, compotem me facies voti, per primos Tabellarios; nam sumptum hunc lubenter faciam, dummodò, uti desideratis potiar. Vale, Vir incomparabilis, & salve cum gravissima Matrona, omnibusque tuis.

Daventriæ a. d. vii.
Kal. Nov. cIↄ Iↄ c xliv.

Fabricius noster, ab Episcopo Lubecensi Duce Holsatiæ; ad Consiliorum munus est evocatus: cujus honoris, fortunæque causâ ex animo gaudeo.

CDII.

Clarissimo & doctissimo Viro D. Gerardo Jo. Vossio, *Amico charissimo,* S. P.

ACcipe, Vir clarissime, promissam dissertationem de consensu doctrinæ Augustini de Gratia Dei, cum perpetua Catholicæ Ecclesiæ Doctrina. Qua dissertatione inspecta, facile perspicies, tui dilectionem, & doctrinæ tuæ reverentiam & existimationis tuæ curam, etiam tunc cum te de facie non nossem, tantum apud me valuisse, ut nisi muneris divinitùs impositi necessitas me impulisset, non fuerim palam daturus hanc (licet mitem & benignam & cum honoris tui Præfatione conjunctam) significationem dissensionis meæ ab eo quod abs te profectum esset. Tametsi persuasum habeo, & jam ex diuturna consuetudine compertisse mihi videor te non ægre ferre, si quisquam, sincero veritatis studio, & recta ratione suffultus, seorsum abs te aliquid se sentire amice & modestè profiteatur. Et te ita esse animo affectum confido, ut malis καὶ τὰ ἴδια ἀναιρεῖν

ἐπὶ

ὑπὲρ πάσης τῆς ἀληθείας, absit enim à nobis Christianis ut in hoc φιλαληθείας officio nos ab Ethnicis anteverti sinamus. Laudatur Princeps Apostolorum quod alterius postmodum nati Apostoli justam reprehensionem non spreverit. Nec minus audientis celebratur ἀκοὴ, quàm monentis παῤῥησία. Homines sumus & mutua ope sublevamur. Amicam justi monelam psaltes suaveolentis & refocillantis olei loco habuit. Tu mihi in legendis nostris, ut pari libertate ac benevolentia fidum te præstes monitorem, & amicum censorem, etiam atque etiam rogo. Vale, Vir humanissime, amice charissime, & quod facis nos ama.

Amst. 17. *Jan.* 1645. *Tibi addictissimus,*

Joannes Forbesius, *à Corse.*

CDIII.

Clarissime & eximie Vir, Domine & Amice magnopere honorande,

RAræ sunt occasiones ad vos scribendi vel mittendi, nec mihi commodiores aliæ sese offerunt, quàm si forte ex auditoribus nostris unus & alter ad vos iter instituant. Literæ quæ variantibus Tabellariis per diversa loca transeunt, inter vicissitudines plerumque pereunt. Hàc igitur occasione per eum, qui hasce offert, oblatâ, si nihil aliud, saltem te, quem ex animo amo & æstimo, salutare volui. Adjunxi nuperum meum maledicis Moguntinorum vindiciis oppositum Responsum: de quo quæ tua sit sententia si candidè & liberè me docueris, magno me affeceris beneficio. Discordiam & odia mutua Christianorum doleo, imo detestor: & concordiæ aliquam viam invenire discupio. Interim fieri potest, ut aberrem, & scopum parum dextrè feriam. Sed aliorum judicia & correctiones lubens audiam & admittam, neminis autem lubentiùs & avidiùs, quam à te profectas, quem multiplici & perfectâ eruditione pollere, & pari concordiæ desiderio teneri certus sum. E nostris nonnulli quod primæ & priscæ antiquitatis in constituendâ religione rationem haberi volo, damnant: alii, quod rem per colloquia tentari suadeo, improbant; neque desunt qui omnem conatum, curam & spem instaurandæ concordiæ rectiùs abjici quàm suscipi censeant. Quod meditatur & molitur serenissimus Poloniæ Rex, opus est planè pium, Regium & Christianum, nec tamen desunt, qui dehortentur nostros, ne controversias in colloquium deduci patiantur. Magis propemodum turbant & terrent, quæ in Anglia aguntur, quorum nihilominus propter locorum intervalla & itinerum difficultates rara & tenuis ad nos dimanat notitia. Angit sanè animum, tranquillitatis auram, quæ ex iis locis adspirare cœperat, & nos in spem malaciæ erexerat, in diram & truculentam tempestatem conversam esse: Hyems, quæ exacta est, nobis propter viciniam & transitum exercituum inquieta fuit & turbulenta: idque adeo est causa, quod responsum contra Moguntinos nondum integrè prodierit. DEUS Ecclesiæ suæ & tantopere afflictæ Germaniæ tandem misereatur, teque, Vir eximie, bono publico incolumem servet diutissime. Officiose te salutatum cupit clarissimus Collega meus D. Horneus. Vale.

Ex Acad. Julia. *v. Kal. Apr.* cIↄ Iↄc xlv. *Vester quantus quantus usu mancupioque,*

Georgius Calixtus.

CDIV.

S. P.

Clarissime & eximie Vir, Domine & Amice magnopere honorande,

NEscio an nuperas meas, quibus exemplum Responsi Moguntinis oppositi junxeram, acceperis. Non est autem alia scribendi vel mittendi opportunitas, quam per Juvenes studiosos, qui hinc ad vos commigrant, quibus volupe est aliquid ad te ferre, quo facilior tui compellandi fiat copia. Equidem tua tempora salutationibus & alloquiis deteri, nefas propemodum esse existimo. Tantum enim egregio publico decedit, quantum iis decerpitur, ut ex multis tuis præclaris scriptis, & insigniter ex ultimo illo πονηματίῳ de Idololatria, magni laboris & diffusissimæ Lectionis opere, est intelligere. Deus tibi vitam diu servet, & valetudinem firmet, ut & hoc ipsum & similia plura perficias. Scio tamen eâ te esse humanitate, quam omnes, qui à te ad nos veniunt, prædicant, ut ingenuos & literarum cupidos tuique celeberrimi nominis studiosos Juvenes aditu non prohibeas; quorum proinde votis, qui ex meis familiaribus vel auditoribus

per

per me conciliari sibi eum cupiunt, nec ego deesse debeo. Inter eos est, qui hasce offert, Augustus Bussius, recti animi adolescens, optimi parentis, olim in mea patria Cancellarii bene meriti filius, cui pietatis, virtutis & optimarum disciplinarum studiis nihil est antiquius. Talibus quamvis aliàs pareas, quum me tamen pararium sibi deposceret, hasce deproperare malui, quam operam denegare, vel vacuum dimittere. Salve & vale diu & feliciter, bono publico.

Ex Acad. Juliâ. vi. Id. Aprilis cIↃ IↃC XLV.

Vester quantus quantus,

Georgius Calixtus.

CDV.

Clarissime Domine Professor,

EN tibi donum Reverendissimi D. Usserii Archiepiscopi Armachani, quod jamjam discessuro ipse quoque Oxonio abscedens ad te perferendum tradidit: opus inter πολυδάκρυτα hæc & plusquam Civilia bella mediumque armorum strepitum natum, fato adeo adverso, ut vixdum editum incendio, quo ante annum præterpropter oppidum correptum fuit, penè totum conflagrarit. Sed dimidia exemplarium pars commodùm paulò ante ex ædibus Typographi alio translata ignem evitavit. Atque ita ille Ignatius nunc flammarum, ut olim ferarum rabiem omnino effugere non valuit. Tarditatis autem meæ (utpote cui ex Anglia reduci jam quarta septimana labitur) culpam aut excusarem aut deprecarer rationibus, quæ mihi suppetunt, compluribus, nisi metuerem, ne non satis summæ humanitati & æquitati tuæ tribuere ac confidere tibi viderer, quod crimen ita plane detestor, ut priori isti tarditatis vitio sive culpæ affinis esse multo malim, quam ut huic obnoxius habear. Sed vel hæc ipsa effutiendo vereor ut satis utrique nostrûm consulam tua negotia studiaque interturbando, meoque qualicunque otio abutendo. Itaque manum tollam de tabula, ubi tibi, Uxori lectissimæ, filiisque eruditissimis plurimam salutem impertitus fuero. Valete ergo & vivite diu felices atque incolumes patriæ, familiæ, mihi.

Dordraci Kalend. Jun. cIↃ DC XLV.

Reveren. Tuæ observantiss. & addictissimus,

Jacobus Lydius.

CDVI.

Illustri & Incomparabili Viro,
Ger. Jo. Vossio *S. P.*

Illustris & Incomparabilis Vir, sol, & sal ævi nostri, Decus præsentium, Exemplum Posterorum.

DEfunctus, ut nosti, mihi in peregrinis versanti, Anslonius, exterrita mea studia, quæ propter gravissimas Patriæ clades, per biennium retro externorum beneficio, sustentata fuerunt, & porrò debent: quapropter te, Maxime Vir, etiam atque etiam rogo, ut inusitata, ævo nostro tua benevolentia, humanitate, & comitate, studia mea fovere, & promovere velis, quæ certè promoveris, si viris Illustribus commendaveris; ut Hosdio, & aliis, tibi sine numero notis: ut illorum beneficio, & quantulacumque munificentiâ, quæ optimè cœpi, emoliri queam: utque turbatæ Anslonii obitu, Musæ animentur Amicorum certitudine, omnisque generis difficultates, & procellas, per Orientem, fœliciter illorum favore, propellere queam. Alterum quo mea studia promoveris, & tibi devinctissima reddideris, si à societate Indica, literas commendatitias ad Ind. Orient. Rectores procuraveris: cum enim Persidem petere omninò debeam, ubi excolendis Persicæ Amœnitatis floribus, aliquamdiu subsistendum erit: gratum & tutius erit Indicæ societatis patrocinio frui: Offerri illis quoque mea qualiacumque possunt studia, in remotissimis illis equidem Provinciis; non est dubium, quin omnis generis indigeant opera. Max. Vir, si huic necessitati meæ obstetricatus fueris, me fœlicem, & ad tua, tuorumque imperia promptissimum reddideris. Res equidem est digna commendatione, & promotione; ut scilicet illa studia, quibus Arabes tot annos floruerunt, tandem etiam Christianis innotescant Europæis. Quantum licuit per improbos labores, & adversos casus, in hoc studiorum campo, futuros, eluctari animus est, modo tu, & alii, animum favore tuo addideris. Non dubito, quin è re mea acturus sis, pro tuo in me favore, quid possis, non quidem quà mereor; sed quà totum terrarum orbem demereri studes. Quæ hic geruntur; ex præsenti literarum latore, summo mihi amico, Mercatore Amstelodamensi, Byzantii florentissimo uberiùs cognosces; etiam quæ de nostris sentiant, externæ nationis doctissimis studiis. Mercator noster

ſter eſt virtute rariſſima præditus, quem ideo ſi amaveris, doctioribus, prout quidem natura fictus, & factus eſſe videtur, faventiorem reddideris. Mirantur Proceres hujus Imperii, aliorum regnorum Legati, quænam cauſa eſſe poſſit, quare Ill. Ordines huc denuò Legatum mittere torpeſcant: alii eos huic amicitiæ indignari, alii parùm ſua de gloria ſollicitos, interpretantur: factum mihi nunquam videtur, ſi factum nunquam probatum, & ſi probatum nunquam probandum; Gentis gloriam armis ubique claram, literis, & omnibus artificiis locupletem, unius ignaviâ obſcurari. Satius certè erat, ignotum eſſe, quàm ignobilem: actiones multæ perverſæ; imo ne fingi quidem poſſunt: Doctioribus Græcæ Eccleſiæ inſidiatur, exilium minatur. Hinc lamentationes, & querimoniæ Græcorum, qui aliud non crepant in ſermonibus; niſi Belgarum Miniſtros, Eccleſiæ Græcæ exitio huc miſſos, ut qui præter pietatis normam, & Eccleſiæ formam, Turcarum potentia ære Eccleſiæ Græcæ effuſo, Græcis miſeris, atque invitis, Patriarchas impiè obtrudunt: prout nuper factum, ubi 100000 Imp. in Turcas effuſis, incerto populo, & reclamante, ἀνάξιος, obtruſus fuit: hinc debitis Eccleſia Græcorum oppreſſa; miſeri vexati. Plura ex Mercatore ſenties, Viro certè ingenio dulciſſimo, Ital. Hiſp. Turcicæque peritiſſimo, doctis addictiſſimo, quem quo majori honore, & amore proſecutus fueris, quod certè pro uſitata tibi, tuiſque, humanitate facies, tanto tibi tuis mihi omnibuſque doctis, faventiorem reddideris: ille equidem eſt unus, qui hic mihi pecuniolam, liberatiſſimè mutuo dare ſolet: Mihi perplacuit Mercatoris modeſtum, & omni doctorum favore, laudeque dignum ingenium, quique ſi tibi, Maxime Vir, tuiſque operam præſtare poterit, promptum deprehendes; meaque animi ſtudia, quæ tibi, tuiſque quamdiu vixero debeo, ſemper offero, tu illis cum tuis ne abuti quidem poteris. Mihi enim nullum gratius fieri poteſt officium, quàm ſi amicis officium facerem, proinde cum tuis liberrimè imperare licet, imperata lubenti animo exequar. Et ſine dubio multis doctis gratum præſtare potero officium, pro ea quæ mihi, cum Græcorum, Muhammetanorumque intercedit doctiſſimis familiaritate, ut facilè quicquid hic extat, per me impetrari poſſit. Hic literarum limites ſiſto, Vir Maxime, etiam atque etiam rogans, ut me cum tuis amare pergas, habebis certè ſemper qui te coluit, colet, & ſuſpiciet, tuis tuorumque nutibus

D Byzantii 7. Maii An. 45. *Addictiſſimum,*

G. Gentium.

CDVII.

S. Clariſſime Doctiſſimeque Vir,

Qui tibi literas haſce adfert, Nepos * eſt ex ſorore viri religioſiſſimi doctiſſimique Lucæ Holſtenii, Romæ nunc degentis: cujus ſolius nomine, eo juvenem hunc favore dubio procul proſequeris, ut commendatitia aliorum opus non habeat. Quamvis etiam ſine meis literis hinc diſcedere potuiſſet, magnopere tamen eas à me deſideravit, majus inde ſibi augmentum benevolentiæ tuæ perſuadens. Dabis igitur hoc communibus ſtudiis, dabis juvenis bonæ mentis amantiſſimi proprus meritis, ut mea adjutus interceſſione obtineat, quod ſuopte ingenio, ubi adniſus fuerit, impetrare poteſt. Vale.

* Fuit is Petrus Lambecius.

Hamburgi xxiv. Anno Christi ↀ Iↄc xlv. *Tuus,*

Fridericus Lindenbrogius.

CDVIII.

Illuſtris Domine,

An acceperis literas, quibus aliquoties obſervantiam erga te meam teſtatus ſum, neſcio; neq; reſponſum efflagito, gnarus tuarum occupationum, quæ publico debentur. Sed repeto tamen nunc quoque id quod dixi officium, fretus tua æquitate, quam videor mihi abſens etiam tanquam apud præſentem perſpexiſſe. Adeo non ſum alias cupidus creandi magnorum Virorum curis moleſtiam, ut ardentiſſimos quoque affectus, quibus in venerationem eximiarum virtutum & doctrinarum feror, potius intra animum & pias voces continenam, quam more ſeculi ambitioſius ſatagam promulgare. Sed quia ſemel cœpi te per literas venerari, vel ob hoc ipſum in eo genere officii perſeverandum duco, ne parum conſtanti propoſito, quod ſemel deſtinavi, videar ſuſcepiſſe. Acceſſit nova cauſa, ex

ex sermone cujusdam studiosi, qui à Vobis ad nos pervectus tuo nomine me salutavit; adjecitque te scripturum fuisse, si temporis ratio tulisset, in causa Filii, à quo in notis Velleianis dissentirem. Praeterea nihil explicare poterat de tua mente. Itaque me ambiguum reddidit ac penè sollicitum, si quid forte mihi excidisset, quod tibi displiceret. Sed cogitanti diligenter nihil occurrit, quod à veneratione, quæ tibi, ab æstimio, quod Filio tuo debetur, alienum esset. Honorifice aliquoties laudari filium, sive potius laudes ejus stilo meo majores nominatim agnovi. De cætero, vix est ut dissentire meminerim in re alicujus momenti: interdum sustinui assensum, non quod parum probarem felicissimas ejus emendationes, sed quod in hoc genere τὸ ἀκριβὲς omnimodam certitudinem vix dari crederem. Fuerit forte, ubi meam quoque sententiam attulerim: sed absque omni proposito contentionis, quod sanctè testor: quippe qui nihil magis semper solitus sim execrari, quam altercationes literarios quæ hodie in genus quoddam tralatitii moris transmigrarunt. Editio Velleiana filii tui adeo certe mihi placuit, ut omissurus fuerim omne consilium edendi ejus Auctoris, nisi aliam propositi formam, uti per se apparet, destinassem. Maximopere itaque rogo, ut me certiorem faciatis, si quid desideratis, reperieris eandem, quam hactenus fovi, mentem, venerandis tuis meritis, Vir summe, & æstimandis filiorum doctrinis, Germano candore fideque deditam. Vale, incomparabilis Domine, & mihi fave.

Dat. Argent. 3. Aug. 1645. *Illustri nomini tuo devotus,*

Jo. Hen. Boeclerus.

CDIX.

Carolus Ludovicus *Dei gratia, Comes Palatinus Rheni, S. Romani Imperii Archidapifer & Princeps Elector, Dux Bavariæ, &c.*

SAlutem & Benevolentiam nostram, Reverende & Doctissime, Nobis sincerè dilecte. Petit à Nobis nobilissimus & generosus, tam prosapiâ quam literis & armis clarus Baro Herbertus de Cherbury, ut librum quendam à se scriptum, de Religione Gentilium, Errorumque apud eos Causis, in quo multa allegat loca, ex tuo libro, de Origine & progressu Idololatriæ extracta, tibi commendaremus. Quâ in re ideo libentius ipsi gratificari placuit, tam quod dictus ipsius liber te aliquo modo respicit, quam quod omnia in eo contenta tuo judicio submittit. Argumentum (prout ab illo tractandum suscipitur) adeo novum est, ut accuratam mereatur disquisitionem. Te igitur valde rogamus, ut præfatum Librum diligenter perlegere, & quicquid visum fuerit in eo corrigere, explicare aut amplificare ne graveris. In quo Nobis gratissimum feceris, tum etiam ipsi supradicto Domino Baroni, ut qui eximiam tuam doctrinam cùm primis suspiciat, tuoque frui favore multum desideret. Nos igitur hoc Nobis ab amicitiâ tuâ promittentes, te bene valere, & de propensissimo nostro in te affectu te certum esse cupimus.

Dab. Londini 14. Aug. Anno 1645. *Amicus tuus benevolus,*

Carolus Ludovicus.

CDX.

Reverendo, & Doctissimo Viro, Domino Gerardo Joanni Vossio.

Reverende, & Doctissime Vir,

OPus hoc à me concinnatum, sed ex tuo præcipuè Libro, De Origine, & progressu Idololatriæ, descriptum; tibi cum primis subjiciendum curavi, quem facilè Authorum hujus seculi Coryphæum agnoverim. Sed & id quoque me permovit, quod alicubi, à te discrepans, an in errore meo, vel tuo evenerit, haud illicò dixerim. Ut fateri tamen necesse sit, homini senio laboranti, & calamitatibus publicis afflicto, plurima excidere posse, quæ accuratiorem normam desiderent. Tu igitur, Vir præstantissime, ubi ita visum fuerit, corrige, emenda, explica; sed & pro humanitate tua, adjice, auge, amplia. Quùm enim à te præsertim profectum sit opus, tuâ interest etiam, ut numeris omnibus absolutum prodeat. Providentiam quidem Universalem, summum Dei attributum semper agnovi; cujus (obscuris scilicet) vestigiis in ipsa Gentium Religione insisto. Neque obstitit, quod Ecclesiæ Patres, (Egregii scilicet Authores) sæpè contra Gentiles invehantur. Plurima enim ficta, & falsa, & inania; ut in eorum Religione deprehendi queant,

eundem

eundem tamen Deum Opt. Max. ac Nostrum, ex eadem virtute coluerunt. Præmium bonis, Pœnam malis etiam post hanc vitam statuentes. An inde verò salutem æternam consequi possint Gentiles, videant alii: nihil enim hic decerno; sed eousque saltem, Providentiam Divinam Universalem, pertigisse contendo. Cæterùm hæc ex operis contextu peti mallem. Unà cum hisce, literas serenissimi Principis Electoris accipies; quibus ad ea, quæ à D. Tuâ peto, exequenda hortatur. Tu benè quidem Vale, Vir Doctissime, & rem literariam eruditissimis tuis lucubrationibus promove.

Dabam ædibus meis prope West-Monasterium ½ Augusti 1645.

D. Tuæ addictissimus,

Herbert de Cherbury.

Librum nostrum hic simul accipies; in quo vitiis Amanuensis facilè, (uti spero) condonabis.

CDXI.

Clarissimo & Spectatissimo Viro Domino Gerardo Johanni Vossio *Eustathius Suartius S. P. D.*

Religioni mihi fuit, Vir Cl. ac Venerande, Waesburgium nostrum velis remisque ad vos evolantem post silentium diuturnum absq; meis literis constantis mei & religiosi in te affectus cultusq; indicibus dimittere. Quam impensè te semper æstimarem ob eminentes ingenii tui dotes & luculenta oppidò in Rempub. literariam merita, quibus præclaras disciplinas feliciter tot annorum decursu illustrasti, quæque per totum eruditum orbem diffudisti, non πρώην καὶ χθὲς omnibus bonis palam fecisti, idque ego quoque apud alios profiteri malo, quam laudes tuas culpa ingenii mei deterere. Vel nuperrimus, ut innumeros alios silentio premam, foetus tuus, ἰυγμοῖς τε acclamantibus eruditis, nitidus exasciatus ita salivam mihi movit, ut spem certam inde conceperim, nos propediem absolutissimis tuis quoque Originum libris iri beatum, quorum spem jampridem nobis in operibus tuis cedrinis præluxisti; in qua palæstrâ Incomparabilem Virum, Cl. Salmasium, cui olim Lutetiæ innotueram, cum opus illud de Ecclesiis Urbicar. & Suburb. contra Sirmondum moliretur, feliciter quoque desudasse, recondita ejus eruditio nobis fidem facit. Deus omnis boni fons & dator vobis totius eruditionis Duumviris vires animi corporisque integras præstet. Ad me quod attinet, ego verò jam nunc totus nova editione Curtii adornanda in hoc otio liberali post tot spinosos & ærumnosos labores juventuti impensos, distineor, publici juris facturus, quæ olim & nunc in cultissimum istum Auctorem mihi observata, in quo me non adeo indiligenter fuisse, operamque & oleum in eo perpoliendo non penitus perditurum, editio quamvis accuratissima doctissimi Freinshemii spondet, meque inflammat. Iccirco te etiam atque etiam oro quæsoque Vir Clariss. conatibus meis impigrè subvenias, comiterque impertias, quo meliorem ac tersiorem fieri Curtium posse autumes. Modii editionis mihi copiam facere digneris, aliarumque veterum, quas habes, ut & Gualteri Paraphraseos Poeticæ, quæ omnia post collatum contextum, cui eis paucos dies manum admovere gestio, optima fide ad te illibata remittam, deprædicaturus publico præconio tuum literas juvandi ardorem, propensumque in me affectum. Unum superat, Vir observande, quod rescisere aveo, fandone aut reapse compertum habeas, prodiisse nuper Parisiis, ut mihi ante aliquot menses amicus quidam se ibi vidisse prostantem adfirmavit, novam editionem Curtii cum Commentariis, nisi forte, ut didici in Commentario in Silium, Dausquei, qui promittere inibi videtur. Vale, Vir clarissime, ex animi sententia, cum honoratissima conjuge, quam à nobis officiosè salvere jube, & doctissimos filios tuos, meque amare perge,

Dab. Ultrajecti prid. Id. Octobr. cIↄ Iↄc xlv.

Nominis tui celeberrimi

Religiosum Cultorem,

Eustathium Suartium.

CDXII.

Viro Amplissimo Gerardo Joanni Vossio, Guntherus Henricus Plathnerus Getus, *D. Consil. Saxon. S. P. D.*

Legi, Amplissime Vossi, plerasque lucubrationes tuas, quibus eruditum hoc seculum illustrare dignatus es; legi, quam, atque ex illis, magnam, & utilitatem, & voluptatem percepi. Diu enim jam factum est, quod ingenti tenebar desiderio, Theologiam Gentilium, à Viro aliquo tui simili, ex veterum scriptis deductam videre. Nam quæ de Mimisi Dia-

bolica, Cacozelia Gentium, Theologia Philosophica, Viri doctissimi hactenus ediderunt, egregia quidem sunt, sed nescio quomodo ad sitim explendam, non sufficiant. Tu verò magnis nos invitas poculis, & vel ἀνδῶσιν jubes; quod lubentiùs facimus, quia ex eruditissimis tuis horreis, non tantùm,

Bellerophontei promitur humor equi.

sed etiam suavissimùm Philosophiæ merum, Divino Theologiæ Nectare permistum, adeò ut omne mihi punctum tulisse videaris; qui tanta dulcia tot utilibus miscuisti. Elegantissimi porrò Libelli tui, de genere, anno, & mense Nativitatis, & passionis, Salvificatoris, & D. Nostri Jesu Christi, non potuerunt me non magno perfundere gaudio, tùm quod undique Vossiana i. e. Doctissima quæque spirent; tum quod eamdem tractantem materiam, in multis confirmarint, in multis quoque juverint. Postquam enim Illustrissimus Wilhelmus Dux Saxoniæ, me non tantùm in Consiliariorum Aulicorum, sed etiam Assessorum supremi Consistorii Ecclesiastici, album recepit, ab officio meo non alienum fore duxi, si ex Philologicis; vel ad ipsam τῶν θεῖων χαρὰν, vel beatorum Patrum monumenta, congestis observationibus Historiam sacram Domini nostri Jesu Christi, horis subcisivis pertexerem.

Quod igitur Natatoriam qui expetunt, facere solent, ut antequam verticosis se committant fluminibus, vada tentent; idem mihi faciendum censui. Exercitationem nempe de Vaticinio Jacobi, Gen. xlix. sub ficto Phabetrani Nomine, in publicum ideo præmisi; ut Doctorum judicia, de hoc Scriptionis genere experirer. Etsi autem non desint, qui Theatricum illud πρὸς ἦ κλιμᾶς, acclamitent: Verùm quia mihi maximè verendum, ne isti amoris affectu minus φιλαλήθως judicent, ad te Amplissime Vossi, hominem quem mihi fama humanissimum, scripta eruditissimum demonstrant; ignotus licet ad ignotum venio, tuoque exactissimo judicio submitto exercitatiunculam istam, ex qua tanquam ex ungue de toto κολοσσῷ, (hoc enim titulo Historiam illam sacram insignire fert animus) systemate judicare poteris; multoperè rogans, ut & audaciæ meæ ignoscere, & vel inter ultimæ admissionis amicos, eum numerare sustineas, qui te ob edecumatam eruditionem semper fert in oculis. Quod si porrò quid de conatibus nostris sentias, certiorem me reddere dignatus fueris, profectò me non tantùm tibi reddes amicissimum, sed omnibus quoque meis officiis efficiam, ut ista esse verè judicare possis. Vale Amplissime Vossi, & ut tibi, tuis, bonoque publico diu valeas, cura.

Vinar. x Kal. Nov. An. CIↃ IↃC XLV.

Vossio *addictissimus*,

G. Plathnerus.

CDXIII.

Viro summæ Eruditionis, Clarissimoque, Gerardo Johanni Vossio *S. P.*

NUllus dubito, Vir Maxime, rectè tibi tradita quæ fratris mei curæ commiseram, de Germanicorum corporum habitu, simulque Programmata quædam Academica. Erat tum consilium propediem, literis te adire, non tamen nisi edito majoris nonnihil molis libello. Verùm illa spes decollavit, quam de edendo opere conceperam, præ multitudine negotiorum, quæ mihi partim ars mea, partim Magistratus pepererunt insperato. Ne itaque nimis silentio peccem, visum fuit saltem has chartas transmittere, donec cætera lucem videant. Inter hæc, quas adolescens Nobilis Theses heic proposuit disputandas, ex Scholæ more, cum primis optarim, abs te severo judicio expendi: ac quidem ipsius mei causâ; utpote qui urgeor hoc argumentum in illam quæ proposita est sententiam latiùs diductum publicare; quod tamen ego haud ausim, nisi benigna doctiorum censura invitet. Programmata à memet ipso sunt profecta, leviora tamen, neque nisi ad adolescentum fortassis captum; ut etiam hæc cum aliis meis sacris, in unum Opusculum haud competant jungi. Ipse tu quid suadeas, Vir Maxime, utinam liceat intelligere! Etenim tua mihi sententia pro plurimis est. Librum meum de sanguinis generatione, ac motu naturali, altera editione apud vos, recoctum dabit frater, qui si haud displicuerit, gaudebo. Calixtus noster navatâ tam præclara Ecclesiæ operâ, id impetravit, ut qui hactenus fuit Semi-papista, nunc Semi-calvinista audiat Zelotarum Ordini. Quam virulenter illum sit insectatus Jesuita Erbermannus in Irenico, quod vocat Catholicum, fortè jam vidisti; ejusdem novas διατριβὰς, indubiè dabunt nobis Nundinæ Francofurtenses. Omnibus

bus illis voculis generosum contemptum, innocentia fretus, Calixtus opponit. Erbermanno tamen forte aliquid regeret. Vide quam sit misera conditio eorum, qui tranquillandæ Ecclesiæ dant operam. Quam veremur, ne etiam te, ab ejus argumenti scriptis, absterreant mores hi seculi nostri, pari omnium animorum immoderatione infesti? & tamen heic quidem, istis tuis nihil est desideratius. Neque enim facilè expresserim, quanti etiam in hac doctrinæ parte faciant te, cùm alii, tum Calixtus, & Hornejus Nostrates. Uterque illorum, juxta mecum te, summe Virorum, salvere, atque valere jubet plurimum.

Tuæ doctrinæ cultor,

Herman. Conringius.

CDXIV.

Clarissimo Doctissimoque Viro Domino Gerardo Joanni Vossio.

Præstantissime, Colendissimeque Domine,

Literas tuas, quas mihi curavit Excellentissimus vester Orator, accepi. Ex quibus intelligo, te perlegisse Lucubrationes meas, de Gent. Religione, Errorumque apud eos caussis; neque displicuisse tibi, vel Opus, vel scriptionis genus. Tuum judicium tamen circa ea, quæ inter nos controvertuntur, desidero. Eoque magis quod tumultuaria opera, (mediis bellorum intestinorum cladibus) apud Castrum meum de Montgomery (ubi per biennium commorabar) scribenti, in errores dilabi proclive fuit. Sed & errare tecum minus probrosum esset aliquando, quàm rectè cum aliis sentire. Is enim es, Vir Magne, ut Authoritatem tibi ipsi, etiam in argumento quovis conciliare possis. Sicubi tamen aliquid à me rectè animadversum esse arbitreris, id pro ingenuitate tua significa: quò ita reliqua omnia expungam, quæ in te redundent, prodeatque tandem in lucem meus qualiscunque Liber. A te porrò, Vir Optime, scire vellem, pretium quod Typographus, pro impressione libri exigat, ut Nummos ita pro valore tibi transmittam. Cum enim haud ab aliis, quàm idoneis Lectoribus evolvi vellem librum, eum sumptibus meis excudam. Utinam mihi per valetudinem, & negotia, liceret vere proximo, Bataviam tuam invisere, ut dulcissimo alloquio tuo fruerer, & circa dubia, quæ occurrunt, sententiam tuam exposcerem! Multa quidem in hoc argumento, expleri vellem, cùm fieri nequeat, quin ut plurima desint, quæ ad rem totam illustrandam faciant. Sed ea præsertim quæ circa quinque Articulos nostros Cathol. proferri possint equidem expiationum genera varia, quæ in remedia criminum, excogitabant, sive vafri, sive inepti sacerdotes, à nullo adhuc satis tractata esse, pro dignitate argumenti puto. Circa hæc omnia igitur, responsum tuum cum bona venia expecto. Benè vale, magnum literarum Decus, & Ornamentum, Meque si placet, ama.

Dabam ædibus meis Westmon. Jan. $\frac{2}{1}\frac{2}{1}$. *Tuus æternum,*

Herbert.

Quod operam tuam, mihi commodare, in libro meo excudendo, polliceris, gratias quàm maximas tibi ago. Serenissimus Princeps Electoralis, mihi monstravit literas tuas, quibus me summo honore cumulas; quo nomine me tibi devinctum esse scias.

CDXV.

Clarissimo Eruditissimoque Viro Gerardo Joanni Vossio.

HÆC est semperque fuit magnorum Virorum sors, & calamitas, ut etiam si maximè velint, talem neopossint latere, nec immunitatem consequi, ab officiosis venerantium molestiis. Fœlices ter & ampliùs, inquis, quos irrupta tenet cum Musis suis copula; nec ulla divellunt è tam jucundis amplexibus ingrata Clientum Consortia. Cuperes, proculdubio, cuperes, si fata sinerent, circumvolitantes umbras, levesque populos dispellere, & quàm ardenti studio optares, perpetua tranquillitate, nullisque violanda interpellationibus inaccessus perfrui, credo equidem, eruditissime Vossi,

—Sed te decor iste quod optas
Esse vetat, votoque tuo, tua forma repugnat.

En igitur ego inter tot procos, novus tuarum virtutum, inexhaustæque eruditionis cultor accedo, tam tibi nunc ignotus, quàm tu universo Orbi literario notissimus;

mus; nunc inquam, Vir Clarissime, quondam enim per biennium, auditor tuus, dum in Academia Lugdunensi, Sulpitii Severi sacram historiam enarrares, à te dilectus, & suavi colloquio sæpissimè honoratus fui. Ab eo tempore in Galliam nostram redux, totum me foro dedi, donec valetudini, & indoli meæ indulgens, jussi Stichum, Mævium, & Semproniam res suas sibi habere, & me in Ciceronis, Senecæ, Virgilii, Scaligeri, & Vossii dulcissimos ac nimis abditos sinus recepi. Ita est certè abhinc aliquot annis singula tua scripta & miror, & verso nocturnâ diurnâque manu; & dum recentissimè hæreo poeticis tuis institutionibus, repentè quasi in bicipin somniassem Parnasso, Poeta fio, effluuntque nobis hi otii nostri, Præceptorumque tuorum informes fœtus, pro quibus, si quod superesset in Musæo tuo exemplar Historiæ Pelagianæ, illud omnibus votis efflagitarem, non tam meo, quàm Bocharti nostri, quàm multorum Doctorum nomine: Sic eruditissime Vossi, vilissimo rete, Aureum Tripodem piscarer, & crepundia, Orbisque nostri quisquilias, Eois mercibus commutarem. Sed O pudor, quam te violo, & tua jura resolvo! Indoctus nihil unquam de te meritus, vix notus, gravissima tua studia summe importunis Epistolis interrumpo, delicatisque auribus obstrepo rauco cantu, nec veniam, quàm solam tamen vix sperare debueram, sed præmia posco. Ignosce tam effræni audaciæ, quam nobis fecit, & olim perspecta singularis tua humanitas, & incuria, aut egestas, quotquot sunt Librariorum, non dicam, in hac nostra Cadomensi Academia, sed & Rothomagi, & Lutetiis; omnium quippe summâ cum curâ excussæ sunt officinæ, nec in ulla repertus aureus iste liber tuus, quem si suppliciter perentibus concesseris, habebis tunc pro tanto munere, debendi reum, tibique devinctissimum me, qui jam propter incomparabilem tuam doctrinam sum & ero in æternum

Cadomi 18. *Kal. Dec.* *Tui Observantissimus,*

D. Brieux.

Si quid dignaberis ad nos vel mittere, vel scribere, illud si placet, fidei & curæ, committes Domini Adriani Pyk Delfis nunc degentis,

In suprema Mediomatricum Curia quondam Senatoris.

CDXVI.

Clarissimo Viro Domino Gerardo Joanni Vossio, *apud Amst. Professori celeberrimo S. P.*

Clarissime Vir, fautor mihi plurimum colende,

CUM tuæ submitterentur mihi nuper Dantiscæ literæ, eædemque & vitæ mihi tuæ, & affectus erga me amici, existerent testes desideratissimæ; ausim dicere, vix olim (si Plutarchus vera narrat) majus gaudium Alexandro Magno accidisse, ex nuntio, quòd redivivus factus esset Homerus; ac mihi tui causâ submœsto tum accidit ex eo, quod superesse te, mihique haud leviter etiam favere intelligerem. Nam ita me propridem amicorum quorundam literæ occuparant, ut Vossium inter mortales esse desisse, persuasus essem. Igitur ubi sic ex adverso, & manus, & mens tua mihi comparuit, superstitis, atque optimè precantis; quid potui potius, vel debui etiam, quàm exultare, atque in futurum quoque benè tibi vicissim apprecari. Ac Magno quidem Alexandro illi, gaudium, quod dixi, extitit, ob gloriæ privatæ spem, vanam illam, & inanem. Mihi dum Vossium superesse video, spes adfirmatur publici boni, reique communis literariæ: quam si quisquam graviter, gnaviterque promotum ivit; ipse certe hoc præstitit, idemque prôponi locupletissimè est præstiturus; dum vita eum dignetur Deus. Minimè me de exspectatione hac dubitare sinunt, quæ præfaris, in gravissimis diatribis illis de tribus Symbolis, & Christi genealogia. Quarum nomine, & gratias ago multò maximas, & ut sarcinulas (quod minitaris) colligere amplius pergas, publicoque exponere nihil differas, opto. Hostinenti loco an esse ex me possit, quod nuper de Pauli ..... expromsi, equidem ambigo. Interim quod voluntatis est propensæ, restari ita volui; cùm præsertim & Ornatissimus ...... Et literæ tuæ mihi affatim attestentur, ne ματαιολογήματα istiusmodi mea displicere tibi. Quod si quid de Pauli isto loco succurrit, quod submoneas, de exquisitissimis observationibus tuis, gratissimum profectò accidet. Cum tempore sequentur alia forte, quæ affecta apud me hactenus latitant aliqua, nescio, an à Commentatoribus, ac prorsus etiam quædam antehac præterita. Quod vale dicturiens requiris, ut amemus nos mutui, ego cum cultu

cultu etiam nominis tui perpetui memor observabo; tanto etiam ad nomen numero sexagenario ipse accedens, quantò tu, cùm Dei beneficio nunc excedis. Compleat in te verò, Vir Maxime, Deus Opt. Max. atque superexaugeat etiam, quod vitæ mortalis summum esse dicitur; neque id sinat in te obtinere locum, quod animum auferat. Quæ nisi vim nimiam, vel corporis etiam respectu, mihi pridem intulisset, sanè vel coram te etiam, Vir favennsime, venerarer; Patronis præsertim magnis quibusdam in Belgium vestrum me invitantibus. Sed si in terris visuri unquam nos non sumus, conjunget nos certè cœlum in beata visione, ad quam per labores, sudores, vigiliasque nostras hinc enitimur, reddituri Deo, otii, negotiique nostri rationem, atque illhic demum desituri γινώσκειν ἐκ μέρους, καὶ ὡς ἐν αἰνίγματι. B. V.

Lesnæ Polonorum An. MDCXLVI. *x. Cal. Febr.*

Celeberr. Nominis tui

Cultor perpetuus,

Géorg. Vechnerus.

omni laude majorem, universa tam divinarum, quàm humanarum omnium literarum supellectile cumulatissimè instructum. Non opus est pluribus, imo nec omnino istis, præsertim in literis ad D. V. conscriptis. Gratias habeo D. V. ob officia, & beneficia mihi immeritò in ædibus vestris collata, cùm nuper veteris amicitiæ recolendæ gratiâ, D. V. invisérem Amstelodami.

Deum Opt. Max. quæso, quod quotidiè facis, obnixissimè supplex obtestari non desinas; ut pacem, & pietatem, ab Ecclesia, & Regno (olim florentissimis) apud Anglos, jam ferè exules factas, tandem aliquando utriquè in integrum restituere, propitius dignaretur: in hisce piis votis, multos habet D. V. Collegas comprecantes, & inter eos, servulum D. V. omni obsequio obstrictum

E. Duncomium.

Bruxellis in ædibus Domini Henrici Devie Angli Legati. Febr. 2. in festo Purificationis. 1646.

CDXVII.

Clarissimo Viro Domino Gerardo Joanni Vossio *Professori Historico.*

Clarissime Domine,

INcidi hic fortean in carmina quædam non omnino invenusta, composita ab Anglo generoso in Beat. Mem. Clarissimum virum D. Hugonem Grotium: & licèt ferè idem sonant, Iliada post Homerum, & Epitaphia post Barlæum vestrum, velle conscribere: duxi tamèn me operæ pretium facturum, si ea qualiacunque tandem sint, velim exscribere, & amicis Dom. Grotii Viri nunquam satis laudati, vel mittere, vel ostendere. Non quod sit mihi in animo Poëtastrum hunc cum D. Barlæo velle committere; absit! Sed tantùm ut D. V. & alii apud Belgas Doctissimi Viri intelligant, Gentem nostram universam (quæ modo callet literas) cujus mentem hæc carmina satis, opinor, exprimunt, cum reliqua literatorum per Orbem caterva, quasi pacto, & fœdere inito, amicè conspirare, in hoc scilicet, quod extra aleam dubitationis apud posteros habebitur: nempe D. Hug. Grotium illustrissimum fuisse Heroa; usque ad stuporem ferè & miraculum doctum, simul & sapientem,

CDXVIII.

Vir Clarissime,

ETsi pro veteri necessitudine atque amicitia quæ tibi olim cum parente utroque intercessit non exigua & quam jure quasi hæreditario ad me aliquatenus devolutam jactare soleo, nihil optatius mihi accidere posset quàm si de re aliqua Theologica, Historica aut Philologica sententiam tuam interdum exquirerem; attamen tibi penitus literis involuto negotiorumque mole districtissimo, ne dicam obruto, novam subinde te interpellando molestiam creare hactenus mihi fuit religio. Nihilominus ut id quod ante cavi sedulo, nunc tandem committere audeam fecit doctorum virorum, quos mihi in Anglia amicos paravi postulatio, cui ut morem gererem, æquum fuit. Nescis, Vir eruditissime, quàm te regni istius viri literati, & imprimis illi qui in eruditorum choro funem ducunt, uti in ipsis Musarum Gratiarumque manibus doctum & eductum, omnigenæque antiquitatis promum-condum venerentur ac suspiciant. Eorum complures (inter quos nunc D. Rob. Baylius Deputatus Scoticus imprimis mihi nominandus) rogant te & obsecrant oppidò quam obnixè, ut opus illud tuum adversus errores Anabaptisticos (quod affectum habes,

quodque

quodque oculis obiter lustrare, cum te Amstelodami officiosè salutaret, sibi datum fuisse D. Baylius amicis denarravit) quam fieri poterit ocyssimè in lucem edere digneris. Si verò ad omnia perpolienda non suppetat otium, illam partem quæ de Pædobaptismo tractat publico uti non invideas. Existimant enim, nec abs re hac rerum tempestate perquam necessarium esse ut id scriptum Anglorum manibus teratur, utpote apud quos errores isti Anabaptisticî (ut alios penè innumeros prætercam) Ecclesiæ faciem miserè deturparunt. Dabis ergo hoc, uti spero, virorum pietate & doctrina conspicuórum justis precibus, dabis Ecclesiæ Regnoque Anglicano, dabis veritati utroque quasi cornu nunc inibi laboranti. Ego verò, Vir doctissime, per quem vota sua ad te deferri voluerunt, meum quoque ipsorum votis votum adjungo, Deumque oro ut otium ac valetudinem tibi largiatur ad ea perficienda quibus de omnibus Christi Ecclesiis bene mereri poteris. Vale cum uxore lectissima totaque familia, quibus plurimam salutem impertit

Dord. 22. Feb. *C. T. deditissimus*
1646.

Jacobus Lydius.

CDXIX.

S. P.

Semel atque iterum tuis, Clarissime Vossi, rescripsi. Anno superiore, hâc ipsa anni tempestate, nostris vid. Francofurtum descendentibus, per ornatissimos duos studiosos Tigurinos, (Lavaterum alterum) Dissertationes VII. vel VIII. Cl. D. D. Buxtorfi nostri, misi; quarum unam atque alteram D. Cappello placuit arrodere. Nempe, prævidit is, Revelationibus suis arcani punctationis ambos quod aiunt oculos, effossum iri, sic si pergat noster ille. Verum, ex vindiciis, quas modoque mitto, judicium, Cl.V. facies, quibus præsidiis uterque ad suum opus accesserit. Si, quod sperare jubet, cum bono Deo, de Punctorum origine processerit; curabo maturè tibi quoque perferatur. Puto enim non ingratum accidere (etiamsi diu nullis responsis ejus abs te factus sim certior) si sic gratam, tuæ in me olim exercitæ humanitatis memoriam, integram meo animo perstare, utcunque contester. Quando enim de meo id facere adhuc dum nequeo, spero, quod in nostra saltem terra obnatum fuerit, si mea ad te pertingat opera, tantisper meam penuriam suppleturum, maxime cum ad eam nondum maturitatem assurgere mea messis potuerit. Nolo autem te, Vir Cl. ignorare, diu multumque me desiderare ac optando quærere illum de merito Christi Scriptorem, cujus in præfatione lib. de Satisfactione Amplissimi Viri Hugonis Grotii, meministi. Desii tamen mirari, cur id à maximi ingenii Viro, cum eundem hæreticum oppugnaret acerrimè ac solidissimè, prætermissum: Cur abs te non, suppletum, quod gemina præstare, facili negotio, & proximè ad sententiam summi Viri, poteras? Desii, inquam, mirari, ex quo nostrorum Theologorum certamina vidi & expertus sum, quæ imprimis apud nos (Polano olim præcinente) hodieque vigent; sic tamen ut, Dei gratia, nullæ inde turbæ. Expertus vero ista sum, quando Cl. D. Lucio nostro D. M. succedere jussus, vindicias controversiæ de Causa meritoria Justificationis, ab eodem mihi delegatæ, suscipere, aliquorum consilio & instinctu, sive debui, sive etiam volui ac tentavi. Oppugnavit enim illum gravissimus ac doctissimus pariter Anglorum Theologus, D. Thomas Gatakerus, ac iis quidem argumentorum plerunque præsidiis, quibus ego verba reponi posse cernebam, aut verius offucias: paucissima verò alia, quæ rem tangerent, minus refutarent. Tua, in ea lite, authoritas, V. Cl. me non parum intricavit, quod sic d. l. ad Lect. præfatus es. Cum *duo nobis pepererit Christus, impunitatem & præmium, illud satisfactioni, hoc merito Christi distinctè tribuit vetus Ecclesia*, Mox: *Satisfactio consistit in peccatorum tralatione: Meritum in perfectissimæ obedientiæ pro nobis præstitæ imputatione*. Nam, quod ad prius, *distinctionis* illius, in Patrum scriptis nullum invenio vestigium; sed meritum & satisfactionem Christi promiscuè usurpare videntur: unde frequens meritum mortis ipsius appellatur. Quanquam fateor, hæc distingui ex accurata eruditione sic posse: planè uti explicas Resp. ad Ravensp. c. 1. p. 3. Itaque si quæ vetustatis loca tibi observata sint: denuo id rogo, illa mihi suggerere ne graveris. Posterius, quod ad alterum lemma, candido eget Interprete. Neque enim satisfactio videtur Peccatorum tralatio; sed hæc, velut effectum, sequitur ad illam. Alterum verò, si de imputatione loquitur Obedientiæ PRO NOBIS, h. e. loco nostro

partæ;

partæ: quemadmodum vulgo nunc scribunt, *imputari nobis alteram hanc satisfactionem Christi partem*: (esse namque eam geminam, alteram pro pœna, alteram pro obedientia.) Fateor nullum me in Sacris Literis hujus Opinionis deprehendisse fundamentum. Atque ea quidem sententia, si sic grassari pergat, uti hactenus; brevi (mea conjectura) nobis novam Theologiam refinget. Nam, ab imputatione obedientiæ progrediuntur, ad vicariam illius præstationem: inde ad satisfactionem; inde ad sacerdotium. Tum, ut veri speciem magis obtineat, *nobis* imputari, faciliusque obtrudant, aiunt; nostrâ vice præstitam à Christo, *quâ homo* fuit, seu secundum humanam naturam. Qui perniciosus error, prope abest quin meritum Christi funditus nobis evertat. Video D. Paræum mature sat valuisse occurrere gliscenti malo, Epistola ad S. Comitem Witgenstenium, in ultima Edit. Explicat. Catech. Palat. à Philippo vulgatâ. Sed & à D. Gomaro, nupera editione Operum, excussam illam video, parum (si liberè licet) solidè. Maluissem, vindicasset is (Gomar.) Elenchticam suam Disp. de Mat. & Form. Justificationis: quam doctè castigavit illi, cujus suprà mentionem feceram, Theologus Anglus. Plerosque omnes modernos videre videor ad illud impingere; *sola satisfactione passiva* (sic enim catè distinguunt ab Activa, sicut pariter, de *Obedientia* & *Justitia* loquuntur, cujus Script. vel Ecclesiæ autoritate, nescio:) *Nobis remitti peccata*: &, tantum peccata remitti, * non item concedi vel tribui gloriam ac beatitatem. Ego verò certus sum, neque Script. S. talia docere, neque talia dogmata constare posse cum fidei principiis; neque in eam sententiam ituros, quotquot Ampl. V. Cap. VIII. extremum te satisf. probant: vel ei saltem non contradicunt, quod est in universa Ecclesia receptum, Christi sanctitate & innocentia nostram contegi impuritatem, culpamque ac pœnam deleri, &c. Summa, *Justum esse mortuum pro injustis*, 2 Cor. V. 21. 1 Pet. III. 18. Jam, dum novis & puriori antiquitati inauditis distinctionibus illis invehunt, & satisfactionem (dicto modo) duplicem sic partiuntur, ut altera quidem valeat pro culpa, altera pro pœna; vel altera pro debito pœnæ, altera pro debito obedientiæ; vel altera pro redemptione à malo, altera pro acquisitione bonorum: vel (nondum enim certi sunt quod horum teneant) altera pro vita æterna privativè, altera pro eadem positivè considerata, &c. (taceo plura:) Non satis est sibi hæc somniare, ni & spissis libris propalent, & insciis tyronibus sedulo instillent, eo quod putent, actum esse de Lege & Evangelio, Satisfactione & Merito Christi, (quæ tamen perpetuo confundunt) nisi strictè observetur ea discriminatio: scilicet, Passionem & Mortem Christi *solam* valere ad remissam peccatorum tantum; quia scriptum sit, *si peccaveris morte morieris*. Itemque, activam obedientiam solam valere ad jus vitæ æternæ promerendum, secundum illud: *Fac hoc & vives*. Hinc miræ phrases. Imputari nobis meritum; & Christi quidem ipsius meritum; adeo ut nobis non minus atque Christo debeatur vita æterna; adeoque Jure experiri peccatoribus nob. cum Deo liceat. Mira profectò Gratia, quod jure deposcitur & expostulatione obtinetur! Si hoc est *Evangelium*; de re nihil dicam, jam in nomine adhuc hæsito. Verum quid ego hæc ad te? Ut studia nostra nonnihil, V. Cl. cernas, & juves. Nam ea quæ suprà attigi, intricant & impediunt. Unde maximopere peto, ut explicatius nonnulla ad me perscribere digneris: Quibus si addideris conciliationem eorum quæ Disp. de Pecc. Orig. cont. Pelag. par. 2. ânth. 4. nomine Catholicorum proposuisti, cum dictis à Chamierô, eodem nomine Panstrat. Cathol. To. 3. lib. 1. cap. 4. Sect. 7. Theodoret. in Cap. V. 12. ad Rom. imo Augustin. cont. adversar. Leg. & Prophet. lib. 1. cap. 16. To. 6. Oper. col. m. 599. nihil posset accidere optatius. Certus sum, sine Script. S. obambulare utramque phrasin: *Imputari nobis* à Deo *primum peccatum* Adami: & *imputari nobis Christi meritum*, Obedientiam, Justitiam. Non nego horum vel alterutrum: sed sanè & Script. S. convenienti sensu intelligo; quem nescio an assequantur, qui putant, rationem imputationis peccati primi esse, arctissimam nostri cum Adamo conjunctionem, quippe patre, capite & radice totius generis humani. Hæc si militaret ratio, nil fingi potest, cur non perinde alia omnia, post primum illud, imputentur nobis peccata: quando non desiit esse Pater, Caput, Radix, inde à Lapsu. Sic pariter falluntur, (nisi ego valdè fallor) qui fundamentum imputationis Justitiæ, ponunt Vicariam Legis per Christum impletionem; quâ, nos redemptos à Legis perfecta observatione aiunt. (Palan. Lucius Macc.)

* Sic Bellar. lib 2. de Justif. c. 6. sub fin. cui resp. D. Paræus lect. 251. Chamier. To. 3. l. 21. c. 15. Sect. 47. 49.

Macc.)Certe nihil aliud credo Ampliss. Virum abstinuisse ab illa tractatione de Merito, præter istam disceptationem quam in Apologetico, sibi inter Tilenum & Molinæum auditam scribit. Si quid enim judicare valeo (novi autem meam tenuitatem) non minus nostri Theologi castigandi veniunt, quam refutandus hæreticus, ob negatum Christi Meritum. Et quid durius est, datis principiis plerorumque modernorum, maxime illo (Christum, *qua Homo est*, meruisse) dubito, an solidè ullatenus hæreticus possit convinci. De his tamen tuum V. Cl. judicium subactissimum, quod iterum iterumque peto, expecto; quod sciam, & in his te posse plurimum, & Antiquitatis premere vestigia fortiter. Opto autem te, commune Studiorum columen, Deus Opt. Max. Ecclesiæ Scholæque suæ diuturnum indulgeat sospitem. Salut. plur. quæso, Cl. D. Barlæo, tuoque F. D. Mattheo, cum Officiis paratiss. nomine

Dab. Basileæ Prid. Non. Mart. St. Vet. cIↄIↄc XLVI.

Tui V. Cl. Studios.

Joh. Rad. Wetstein.

CDXX.

OBrutus sum abs te, maxime Vossi, mole beneficiorum, quibus filium meum hodie unicum, quum in Belgica vestra degeret, affatim ornasti, neque video qui iim solvendo, juxta cum illo. Quod redhostire nequimus, id perpetuâ & grata recolemus memoria, & Dominus è cœlo remunerabitur. Germania nostra intestinis bellis dissociata, exteris abit in prædam. Diæta Monasteriensis & Osnabrugensis etiamnum est in ancipiti. Pax si coeat & cum Hispano Gallis conveniat, Provinciæ vestræ dabuntur in dotem Regiæ filiæ, ut fama est, non sine maxima rerum vestrarum, fortassis & nostrarum, conversione. Colloquium Turonense in Prussia diffluxit præter votum nostratium D. Bergii & D. Calixti, qui concordiam Ecclesiarum calidè ac sincerè quæsiverunt. De infallibili Controversiarum judice, quem pars Pontificia Pontificem Romanum statuerunt, nostris enixè repugnantibus, conveniri non potuit. Atque ita, quantum scimus, re infectâ discessum & domum itum est. Audio spissum opus contra universalem Gratiam D. Amiraldi Salmuriensis Theologi à D. Spanhemio in Academia vestra opponi. Quid verò est quod de hoc argumento tantopere inter nos digladiemur? Quasi Dei gratia nimis ampla esse possit, quæ Ipso cœlo amplior est. Harum lator Adolphus Pulekenius Medicinæ studiosus, Medicis in Academia Leidensi amat commendari. Quod si abs te obtineat, pergratum erit. Bene vale, Vir maxime & amicissime, cum amoribus tuis, & salve jugiter.

Brem. 5. Mart. Greg. cIↄ Iↄc XLVI.

Omnigenæ doctrinæ & virtutis tuæ, Admirator & Cultor,

L. Crocius.

CDXXI.

S. P.

Clarissime & doctissime Domine Collega & amice integerrime.

QUO ipso tempore accepi exoptatissimum ingenii Isaaci tui fœtum, eodem triste nuntium mihi allatum fuit, de inexpectato obitu Matthæi tui; in quo non tua tantum & familiæ tuæ, sed etiam Reipub. Batavæ & Literariæ gravis jactura, me graviter affecit. Doleo certè tam paucis annis, tot nobilissima ingenia nobis fuisse erepta, & te tantum virum in plerisque culturâ te dignâ fuisse privatum, & penè orbum redditum. Sed id me solatur, quod non solum sis Philosophus sententia, sed etiam fortissimus opera, & in talibus ita exercitatus, ut quos ostenderunt terris tantum fata, nec ultra esse siverunt, Deo cujus erant sine murmure reddideris. Eum precor ex animo, ut Isaacum tuum superstitem diu servet, vivat coram illo, & tibi in omnibus succedat, non degener filius, sitque tibi & afflictissimæ matri solatio, toto vitæ vestræ tempore. Hac ipsa hora monuit me filius meus se Amsterodamum, ab amico invitatum, proficisci. Quod pluribus fecissem, tribus verbis ago festinatò, jussique ut præsentia sua suppleret, ubique & D. Uxori, à me & mea quæ *non ignara mali*, vobis condolet, omnia officia & servitia deferret.

Hagæ-Comitis ix. Aprilis, cIↄIↄc XLVI.

Tibi addictissimus,

Andreas Rivetus.

CDXXII.

CDXXII.

Summo Viro, Gerardo Joanni Vossio, *S. P. D.* Fridericus Spanhemius.

ERuditissimum munus tuum accepi cum gaudio, & non parum me tibi obnixum profiteor, quod me non publicè tantùm cum aliis, sed & privatim tibi obstringere volueris. Ego omnia tua cum summa voluptate, & fructu pari lego; & ingentem eruditionem tuam, non miror tantum, sed etiam colo. Mitto ad te Ἀντίδωρον aliquod, Exercitationes nostras, de gratia universali, quas mihi expressit προπέτεια hominis, qui non tam in me, quam in Academiam nostram invasit: si dogmata minus tibi probentur, aut valdè fallor, aut probabis ἀναλογίας eorum, quæ docemus, & deprehendes illum, quocum commissus, docere ἀσύστατα, & quæ se invicem pervertunt. Ausim etiam à te contendere, Vir celeberrime, ut causam cum causâ conferre, & aliquot horas nobis indulgere velis. Judicium tuum expecto, cui plurimùm tribuere soleo. Non dubito quin istam Theologorum [illegible] deplores. Idem me tecum facere, persuasissimum habe, & quanvis de bonitate causæ certus sim, infœlicitati tamen meæ imputo, quod ingratiis meis, in certamen istud litigiosum pertractus fui. Vale, Vir summe, cum clarissimis filiis, & me nominis vestri gloriæ dicatissimum amare perge. Scripsi raptissimo calamo.

Lugd. Batav. XX. *Mart.*
CIϽ IϽC XLVI.

CDXXIII.

Reverende & Clarissime Vir,

NUper cum ad nos Heidanus noster rediisset, maximo cum animi dolore, tuum intellexi. Ereptum nempe filium tibi charissimum, qui ætate ea esset, ut quæ maxime optares, expectare ab eo posses. Ego candide ac bonâ fide testor, quæ amicis eveniunt, evenire & mihi. Cum interim non dubitem, quin magno, quin composito ac forti animo ferenda ea esse ac toleranda scias quæ, præside Monarcha illo maximo summoque homuncionibus his miseris objiciantur nobis, quibus idem, cum eidem videbitur, expectandum est; ne de eo quidem dubitare possem, quin à te tibi quàm à me fortiora suppeditari possint remedia, quæ quotidie in usum tuum promas: cui hæc jampridem animo infixa sedent; postquam toties præsertim cum adversis jam commissus es; sed & aliis constantiæ jam toties exemplum fuisti. Hæc obiter, cum ad vos quidam properaret juvenis, qui ut verbo se commendarem tibi petiit. Neque jam comparet, cui & Rutgersii, quam vides, vitam, & ab ipso conscriptam, & à genero meo hic editam, tradidissem. Reverende & Clarissime Vir vale, & nos, qui te veneramur, ama.

Lugd. Bat. Ann. CIϽ IϽC XLVI. *Aprilis* XVIII.

Nominis tui observantiss.
Daniel Heinsius.

CDXXVI.

Salutem & incolumitatem perpetuam!

TAndem me Saxone suo dignatur Stephanius noster. Bonum factum, inquies, summe virorum. Fateor ingenue, in amicitiam nostram non parùm deliquisse me, quod tamdiu defraudaverim te novello hoc ingenii nostri fœtu, cujus tibi primum exemplar jure merito debebatur. Sed hanc moram imputes velim Batavis tuis, quorum verum elogium extat lib. XXX. Livii GENS INIQUIS REGUM TEMPORIBUS IMMINENS. Illi etenim perfidis Suecis supparasitantes, dulcissimam patriam nostram iis involvere calamitatibus, quæ omnibus bonis omnem de amicis bene merendi alacritatem prorsus excussere. Illi mare hactenus infestum reddiderunt, imò maria omnia. Illi vias omnes & aditus, qui antehac negociatoribus nostris ad vos patuerunt, suis armis excluserunt. Sed JUSTUS JEHOVAH JUDEX. Vereor ne grave fatum impendeat Belgis, qui contritionem Joseph nihil pensi habuerunt, sed ex injustâ prædâ sibi exiguum lucelli quæsiverunt, de quo non tertius gaudebit hæres. Verum quorsum ista μεμψιμοιρία? Te potissimum alloquor, ad te orationem converto, quem triennium est, quum alloquutus sum. Peramanter rogo, si quid emendatione dignum in Notis hisce animadverteris, candidus ut impertias. Erunt, cum bono Deo, curæ secundæ meliores. Totus nunc

in eo sum, ut Historiam Christiani III. Danorum inclyti Regis, post Beatum Meursium, ad finem perducam. Editurus sum & alia rerum Danicarum monumenta, quæ propediem, σὺν θεῷ, lucem videbunt. De tua valetudine, quam non adeo prosperam, utpote septuagenarii senis, esse inaudivi, vehementer sollicitus sum. Deus te incolumem præstet, Vir incomparabilis, egregio Reipub. literariæ bono, in annos Nestoreos! Salutem tibi plurimam ascribit D. Laurenbergius noster & D. Ernstius.

Soræ, τάχιστα Die xxiv. April. Anno Messiæ Regis æterni CIↃ IↃc XLVI.

Tui observantissimus,

Stephanus Johannis Stephanius.

CDXXV.

Clarissime Domine,

ELapsis jam aliquot septimanis ex quo te per literas salutavi, & aliquod responsum frustra expectavi, subiit suspicari literas meas, nescio cujus culpa, haud fideliter tibi traditas fuisse, aut (quod absit) valetudine non satis integrâ te frui. Alioquin negotii ipsius gravitatem aliquid literarum à te extorturam fuisse vix mihi dubium est. Est autem negotium de quo scripseram ejusmodi. D. Rob. Baylius Scotus ante biennium hac iter faciens, uti fortassis meministi, ex officio te Amstelodami salutavit, & opus scriptumque palato ejus admodum arridens, obiter apud te oculis suis lustravit, quod hac rerum tempestate in lucem prodire unicè optat, & cum eo viri pii, probi, docti; existimantes cum Ecclesiæ Christi ubivis, tum imprimis in Anglia cum Anabaptisticis Erroribus conflictanti, te utilissimam operam navaturum. Est enim opus, quod designabam contra Anabaptistas adornatum, & ut ejus editio maturetur te per me quàm obnixè rogari voluerunt, & quidnam impetrare potuerim avidè cognoscere desiderant. Quod si forte ad integrum opus edendum tempus viresve minus suppetant, eam partem saltem quæ de Pædobaptismo differit, ut publici juris facias obsecrant. Ad hæc aliaque complura perficienda, ut Deus te, Vir Reverende ac doctissime, quàm diutissimè sospitem incolumemque conservet orans, vel brevissimum à te tuisve (quibus juxta cum uxore lectissima salutem plurimam impertior) responsum ut feram summopere desidero, quo amicorum desiderio atque expectationi aliquatenus satisfieri possit.

Dordrechti xxv. *Maii* CIↃ IↃc XLVI. *Reverentiæ tuæ*

observantissimus,

Jacobus Lydius.

CDXXVI.

Clarissimo Viro D. Gerardo Joanni Vossio, *Professori Historico.*

Vir Clarissime plurimùmque Reverende,

LIteræ tuæ amoris, ac benevolentiæ significationibus refertæ, mihi sanè fuerunt oppidò quàm gratissimæ. Illud tamen animum meum, in doloris sensum rapuit, ubi verè μελάγχλαινα χείματα, tristis duorum filiorum fati mentione conspexi; quo magis Deum rogo, ut filium superstitem (quem magis ex virtutum, doctrinæque fama, imo & monumentis, quam ex vultu novi) D. Isaacum Vossium quàm diutissimè incolumem conservet, ad senectutis tuæ fulcimentum, & oblectamentum. Equidem, nisi te, ad casus istiusmodi adversos, forti constantique animo excipiendos divinarum, humanarumque literarum præsidio, beneficioque probè munitum, mihi planè persuasum, perspectumque fuisset; jamdudum officii mei esse duxissem, mœstitudinem quæ animum tuum pervellere potuit, literis meis, qua poteram, evellere. De Baptismo, & Anabaptismo, commentationes tuas, etsi nunquam non tempestivas fore arbitrer; tamen nunc vel maximè fore, si eo quo scripsi tempore, lucem aspiciant; ut credam, faciunt amici cujusdam mei, qui Rev. D. Baylio, familiariter utitur, ex Anglia datæ, ad me nuper literæ. Cæterum quemadmodum salivam mihi movetunt scripta varia, quæ memorasti, ad prælum parata, ita non mediocriter me afficit Manuscriptorum quos peregrinando filius collegit, Librorum mentio. Quod autem, amicissime Domine, velle te scribis, ac desiderare meum adventum, utique egometipse id nimis quàm velim. Nihil enim animo meo objici potest magis ἱμερόεν, quàm istud ipsum quod proposuisti illicium, præsertim ubi pristinam, & avitam amicitiam una atque eadem

opera,

opera, resarcire, atque statuminare dabibur. Simulac Deus otium mihi fecerit, grallatorio, ne dicam, Pegaseo gradu, ad vos advolabo. Interim salutem plurimam, tibi juxta, atque Uxori lectissimæ, filioque D. Isaaco impertio. Salutant vos quoque fratres mei, sororesque quotquot hic degunt. Vale, Vir Doctissime, & me quod facis, amare perge.

Dordrechti Idib. Sextil. cIↃIↃCXLVI. *Reverentiæ tuæ observantissimus,*

Jacobus Lydius.

CDXXVII.

Summo & Excellentissimo Viro, Domino Gerardo Joanni Vossio, *&* πάνυ *Professori Historico.*

NEumannus noster, Virorum & Amicorum maxime Vossi, redux à vobis, Epistola exhibita, cum eruditissimis Commentariis tuis, de Vitiis sermonis, me mirificè affecit, quod humanitatem, ac benevolentiam tuam, non satis prædicare posset. Sed & munus transmissum, ipso tacente, egregium affectum in me tuum esse voce proclamat. Verè & sine fuco affirmo, nullas tuis chariores mihi literas ab amicis dari, quibus tanquam divino Nectare, & Ambrosia, quando langueo, reficior, quando suavissimum, & candidissimum spiritum tuum ex iis haurio. Debendi reum me tibi, quod sum fateor. Nihil enim à me proficisci posse scio, quo dignam aliquam remunerationem faciam. Pro incolumitate tua, tuorumque Deo litare interim haud cessabo. Alcyonia nobis sunt, singulari Dei beneficio concessa, ab abitu Combachii. Turbabunt si possint, quidam balatrones, si quis fibulam à prudentia Magistratus restrictam fortassean luxaret. Non desunt enim, qui vestros sollicitent, ut in nos caninam exerceant facundiam. Scripsi dissertatiunculam, de sopiendis Ecclesiæ dissidiis, anno nuper præterito, quæ à quodam Polono, Torunium ad suos missa fuit, quum Colloquium Charitativum, quod vocant, authoritate regia institueretur: in quo Pontificii, nostris parum charitatis, Lutherani vero etiam minus ostenderunt. D. Calixtus vir egregius, & ad concordiam pronus, à suis pessime ibidem habitus fuit. Moguntini Jesuitæ in eundem sæviunt. Neque Nihusius vetus, nisi fallor, discipulus ei parcit, qui mirum concordiæ modum, nupero scripto, apud vos, ut suspicor, edito excogitavit, quo tergiversantem, aut succumbentem damnat, ad panem, & aquam. De quo, quid sentias, candide, quæso, ut soles, mecum communica. Cogor calamum sistere, quia Glaucus, juvenis probus, & non indoctus, harum lator festinat. Benè vale, & salve, Vir summe, πανυ, à D. Willio & me, qui sum

Bremæ 1/10 *Sext.* cIↃIↃcxlvi. *Eruditionis ac virtutum tuarum Æstimator, & Cultor quoad sum,*

Ludovicus Crocius.

CDXXVIII.

Celeberrimo Viro Domino Gerardo Johanni Vossio *Historiæ Professori.*

Reverende, Clarissime, ac Celeberrime Vir,

ITA semper apud me reputavi, faciendum esse mihi contrarium ejus, quod facit D. Voetius, dum affectibus suis obtemperat, si quid benè factum velim. Ea causa me movit, ut cum Tribunal suum iniquum inchoarit, alloquio ad Clarissimos, & Celeberrimos Belgii Professores, Ego præsentem meam Apologiam, maluerim per Apostrophen, ad illos claudere: & cum illustrem vestram Scholam (quæ in te, Celeberrime Domine, & egregio Barlæo, plus splendoris fundit, quàm Novella Voetii Academia per se, & mille sibi similes possit unquam sperare) in sua compellatione prætermiserit; Ego putaverim etiam illius judicio me, meaque esse subjicienda; ut saltem apud plures meam contester innocentiam, quam ille voluit eligere, apud quos me calumniaretur. Te igitur rogo, Doctissime Virorum, ut æqui bonique consulas, quod graviora tua studia his næniis interpellem. Spero brevi me daturum solidiora, & utiliora Ecclesiæ: sed neq; fama in ea fuit negligenda. Perge benè velle mihi, qui reverâ sum, & manebo in ævum,

Groningæ 2/12 *Aug.* 1646. *Tibi ad omnia obsequia paratiss.*

Sam. Marésius.

CDXXIX.

CDXXIX.

Viro Incomparabili Gerhardo Joanni Vossio, *S. P.*

Vir Incomparabilis,

MAgnorum hominum famam, ita semper veneratus sum, ut singula quæ ostendunt favoris signa, singula honoris testimonia esse credam; nam ut onerosa res est, Viro jam dudum, ad celebritatis fastigium evecto, crebras multorum compellationes, gratulantium vota, longos sermones, & cætera prenosi temporis dispendia ferre: ita vilioribus ingeniis, plausibilis honor est, quantillum in usurpandæ patientiæ, ac humanitatis occasionem duci. Neque ignorare potes, Vir Excellentissime, quæ me causa, in hunc sermonem egerit; cùm non ita pridem ad te venerim, Ignotus, Peregrinus, ac Hospes, ut Virum sapientiæ & doctrinæ gloriâ latè per terras notum, coram adspicerem, obfirmaremque ita gratiori argumento fidem, antea solùm ex fama, & admiratione suspensam. Tum expertus abundè sum, omnia in te ad raræ cujusdam virtutis, ac humanitatis modum esse composita, neque te sollicita ambitione, aut gravi supercilio, longas ac inanes honorum præstigias, à gratulantibus exquirere; sed simplici insontique affectu, quod in homine, præsertim magno, pulcherrimum est, tuorum animos ad spontanea officia, commendandumque justiore encomio, virtutis tuæ pretium incitare. Memoria enim teneo quod à te audivi, cùm diceres: numquid externi quicquam in me vides? Quod sanè rarum est in magna fama; sed eò illustrius quò censentur internæ animi dotes, omnibus aliis externi splendoris, & fortunæ ludibriis præstare. Verùm tuam modestiam irritare nolo. Vir Celeberrime, quod si auderem, jam tuæ laudes, utramque in Epistola paginam facerent; sed quoniam & melior, & honestior, semper est virtutis apud alienas aures commendatio, apud te hæc omitto; contentus non ignorare, quale de tanto homine judicium ferri debeat. Ignosce præterea facienti, quod ipse permiseras, cùm juberes uti frui tua facilitate, quâ lubitum esset; scribendi libertatem intelligo, quam si officiosam magis, quàm molestam interpreteris, luculentissimum habebo, & bonitatis tuæ, & non repudiati obsequii mei argumentum. Literas ad illustrissimum Salmasium, cum prima occasione ipsemet perferam, ut etiam vigore tuæ commendationis, in cognoscendo illo literarum miraculo, ingens meum desiderium quodammodo possit acquiescere. Cogitavi tum quidem Lugdunum; sed alius me casus, huc appulit, ubi Illustr. Banerius, stationem per hyemem elegit. Vale æternum, Vir Amplissime, quem perenni famæ, jamdudum literarum gloria assignavit. Vale, & cogita me virtutem tuam non his caducis verbis; sed pectore magis, & æterna, tacitaque mentis Religione venerari, cùm magna quæquæ laudum merita, animo justius, quàm oratione soleant censeri.

Dabam Ultrajecti 1/1. *Sept.* 1646.

T. Devotissimus Cultor,
Emund. Figrelius S. Gothus.

CDXXX.

Gerardo Joanni Vossio, Claudius Salmasius.

Clarissime, & Celeberrime Vir,

HAgam profecturus, & cùm jam essem in procinctu tuas accepi: quod erit mihi pro excusatione tarditatis in respondendo. Gaudeo te cum dilectissimo filio valere; sed Lectissimæ Uxoris morbus me sollicitat, ac tuo pro illa minus sana dolore doleo. Deum precor, ut citò liberetur isto malo, tuque eo metu, in quo nunc es propter illam. Te non cessare tamen æternum victuris scriptis posteritatem demereri, lætus etiam accepi. Bonum factum quoque, quod τοῦ μακαρίτου Matthæi tui Annales excudantur, & quod eorum series, ut egregiè potest, ita etiam vult Isaacus tuus pertexere, seriò tibi, illique gratulor. Vellem ut velles de Provincia Historiæ, ei ab ordinibus Hollandiæ mandanda. Nemo hac tempestate id melius posset præstare quàm ipse: & faxo omni occasione, id ita esse intelligent illi Procerum, quibus notus sum. Non multi illi sunt, non enim sum ambitiosus, nec pluribus innotescere cupio: præcipuè Magnanatibus, qui quos putant se inferiores valdè despiciunt; ita eos non admodùm ipse suspicio. Sed nostris qui fortassè aliquid volent in meam gratiam, ut etiam in hac causa vobis sint suffragatores, instabo. Mitto tibi Librum alterum Verini de Transubstantiatione. Dubitavi diu an mitterem, quia contra Grotium eum scriptum accepisti.

cepisti. Quoniam omnes volunt me Verinum esse, quàm verè, viderint; non credidi te diversam orbitam secare à communi sententia. Malitia tota vergit adversus Pontificios, & Lutheranos. Et velim scire, quid tu, & Isaacus tuus de eo sentiatis. Uxor mecum vos officiosissimè salutat Te, Uxorem, & filium. Vale.

Lugdæ Idib. Septemb. CIↃ IↃC XLVI

CDXXXI.

PUlsat hodie, amicorum maxime, fores Charitum Musarumque tuarum Burchardus Cnippingius nostras, salutigerulus tui Crocii, qui eruditissimos labores ingenii tui æstimat & admiratur. Quærit ille in Belgio vestro Pædagogiam honestam, quæ, si te parario, ipsi obtingat, tuus erit homo. Patre natus est viro bono, Scholæ nostræ Collega. Sin, agnoscet tamen cum observantia affectum. Adfuit mihi non ita pridem Baro *quidam à Wolzogen profectus in Poloniam, qui spem mihi fecit Historiæ Ecclesiasticæ de Mysterio sacro-sanctæ Trinitatis, manu tua conscriptæ & edendæ in morem Historiæ Pelagianæ. Imple spem nostram & votum, si potes, & matura. De posteritate ut es meritissimus, ita meritis tuis hanc coronidem impones. Sic vive, virorum summe, & Crocium tuum redamare, quod facis perge. D. Willius, Collega meus plurima te & tuos juxta mecum impertit salute.

* Is est Joh. Lud. Wolzogenius, postea Fausti Socini asseclа haud indoctus.

Raptim, Bremæ XIX. Octobris CIↃ IↃC XLVI.

Excellentiæ tuæ, Vir maxime devotissimus,

Ludovicus Crocius.

CDXXXII.

Viro maximo, Incomparabili D. Joh. Gerardo Vossio *Theologiæ Doctori* Samuel Sorberius *S. P. D.*

EN Epistolas, Vir summe, quas ad me misit & ad te scribit Ægidius Gaillardus nobilis quidam Gallus, qui à castris Pontificiorum ad nostra aliàs transiit, & edito libro pietatem & doctrinam suam probavit. Illi nuper venit in mentem nescio quid circa Nestorium, quasi perperam in Ephesina Synodo fuerit livore Cyrilli hæreseos insimulatus damnatusq.; eaque de re edidit librum, cui titulus est *De Supposito*, cujus verò, ut puto, copiam sibi fecit optimus reverendusque Curcellæus. Efflagitat autem Gaillardus, ut à te responsum, ut & à Salmasio Spanhemioque extorqueam. Sed imprimis à te, cujus æquitatem & subactissimum in expendendis veterum dogmatis judicium novit. Si quid igitur ad illum, vel ad me quibus mentem tuam significes, literarum per Curcellæum nostrum scribas, gratissimum feceris, & quo tibi devincies Virum nobilissimum. Tu vale, Senex venerandissime, seculi nostri decus primarium, cum tuis omnibus, quibus salutem quæso plurimam meo nomine dices.

Lugd. Batav. iii. *Nov.* CIↃ IↃC XLVI.

Audio Joh. Croium in eadem sententia esse in qua Gaillardus noster.

CDXXXIII.

Clarissime & Celeberrime Vir,

NIsi cognita orbi humanitas tua esset, haudquaquam ignotus, gravissimas occupationes tuas, intempestivis literis, interpellare ausus essem. Ea mihi & spem fecit discendi à te, quod docere solus potes, & pudorem qui cum peregrinitate mea conjunctum esse debebat, ademit. Quæstio his diebus apud nos mota fuit, de vera origine vulgarium Arithmetices notarum, quas Ziphras vocant, 1. 2. 3. & varie ea res agitata. Sed de Antiquitate, & qua occasione, apud nos in Europa, quibusque temporibus, usurpari primum cœperint nemo quicquam. Additum & hoc, rationem non apparere, cur apud Latinos V quinque, L quinquaginta notet. Recondita penes te omnis Antiquitatis cognitio, hæc aliis ferè inaccessa, facillime expediet. Quod si gravissima negotia tua patiantur, ut vel tribus verbis, mentem tuam, Domino Richtero harum latori aperias, felicem me arbitrabor, & maximo beneficio affectum. Brevem me eadem nominis tui reverentia facit. Deus te, incomparabile seculi nostri decus, sospitet.

Leidæ ex ædibus Spanhemianis iii. *Id. Dec.* CIↃ IↃC XLVI.

Cl. nominis tui Cultor addictiss.

Georgius Horn.

CDXXXIV.

Viro summo D. Gerhardo Joanni Vossio, Χαίρειν ἐν Κυρίῳ.

Clarissime & humanissime Vir, D. & Amice plurimùm honorande.

CUM Cretzmarus noster, isthuc transiturum se diceret, sine meis eum literis ad te, amicum meum singularem, venire nolui: etsi nihil ferè erat, quod ad te scriberem, qui meis nunquam respondes; & inanibus te literis non magnoperè delectari existimabam. Nisi tu eas fortè, non prorsus inanes judicas, quæ benevolentiam & officii habent significanonem. Ego quidem mihi conscius sum, mei in te animi; quem suscepi, ex quo tuum perspexi. Te quoque amicitiam meam non omnino adspernari, non quidem è tuis, quas nullas ad me dedisti, sed ex amicorum salutationibus intelligo. Simus inter nos hoc perpetuo animo, mi Vossi, & quod pauci serio faciunt, sincerè amemus; etiam quod uterque nostrum cupit, de juventute bonarum artium studiosa, suo quisque loco, porrò benè mereri studeamus. Ego id, quoad consequi, per tenuitatem meam possum, facere non desinam. Argumento tibi erit libellus Anonymi Scriptoris, quem notis meis illustrare conatus sum, quemque superioribus mensibus edidi, in usum eorum, qui Historiarum tractant studia. Tibi mitto, ut & videas, & lectione ejus te oblectes, existimesque ecquid in eo dignum à me præstitum, operâ, & sumptu. Vale, quam optime, & salvo.

Ex Academia Sorana Prid. Non. April. cIↄ Iↄc XLVII.

Si Pub. Syri mimos, quos aliquando fidei tuæ commisi, mihi remitteres, rem profectò faceres te dignam, & mihi carissimam.

Tui studiosissimus,

Henricus Ernstius.

CDXXXV.

Viro summo, Gerhardo Joanni Vossio, *Seculi Ornamento S. P. D.*

QUanquam, Vir summe, mirari possis, quod ego, homo ignotus, & ex Pomeraniæ oris id ad te ausim: credo tamen me excusari posse, vel una ista fiducia, quâ præsentem olim veneratus sum, & loquentem audivi. Rei quidem tanti momenti non est, ut hac scriptione forsan, interpellare debeam tuos labores, & gravissima studia: quia verò ad alium ire non licebat, à quo erudirer, condonaturum te spero importunitati meæ. Et ne multis te remorer, Vir Magne, statim in limine scribam, quid te velim. Notum est, quam hodiè nimium insaniat turba Chymicorum, circa laudes Medicinarum, quæ ex Metallis, & Mineralibus petuntur. His ut fidem adstruant, Argumentum sumunt maximè ab antiquitate, & quidem Ægyptiorum: à quibus Mineralia, & Metalla, ob præclaras in Medicina dotes, ac vires, in numerum Deorum relata, & tanquam Deos, ac Numina quædam culta fuisse, magno hiatu clamant, ac testantur. Memini hanc in rem, de cultu fossilium, in Theologiæ Gentilis ad Lib. iii. & iv. præfatione, quædam moneri; atque alibi in libris istis tradi; Paganos multis rebus, unde insigne aliquod commodum ipsi sensissent, divinos nonnunquam honores tribuisse; sed hæc parùm facere ad notitiam Theologiæ Gentilis; ad symbolicam tamen plurimùm conferre. Quia ut constat, & allium, & porrum, & cæpæ, inter numina accipiebantur; ob utilitatem scilicet, quam hæc talia præstabant hominibus. An autem tale quid, Metallis, ac Mineralibus præsertim, ob hanc causam, quam nominari conngerit, difficile est sine gravi aliquo Authore affirmare. Nec cordato unquam homini hoc in mentem credo venire posse, uti id sentiat, aut credat. Quis enim tam graviter desipiat, ut quia Solis vires maximè conspicuæ sint in sole terrestri, hoc est auro; huic ob id Metallo, nomen ab ipso inditum esse velit, & religiosè postea tanquam numen, ab Ægyptiis adoratum? Quis item Martis, Veneris, Jovis, Saturni, Lunæ nomina, nostrati Ferro, Argento, Stanno, Plumbo, Cupro, Mercurio tribuat, ob Naturæ, & Virium cognationem? Quod hodie Chymici faciunt; quo jure, & quibus fundamentis,

mentis, ipsi viderint. Quas tantoperè vires jactant, de illis puto parum constitisse Antiquis; nec ipsis hodie Chymicis quicquam certi de illis constat. Interim multa infruniti oblaterant, de auro potabili, de auri anima, & tinctura, de cæterorum Metallorum, & Mineralium extractis, Essentiis, Spiritibus, & Tincturis, de quibus ne somniasse quidem credo Ægyptios. Alios quidem usus Metallorum, non negaverim. De Chymicorum verò nugis, an certi aliquid ex Antiquitate adstrui possit, à te, Vir summe, erudiri velim, & quidem si dignus videar, uno vel altero verbo, ego tam grande beneficium, si non alio, saltem observantiæ, & pietatis in Præceptorem redhostimento, submissè, ac devotè, compensare studebo. Vale, & diu vive bono Reipub. literariæ.

Dab. Stetini 5. Maii 1547.

Magnific. T. observantissimus,

Georgius Kirstenius *Med. D. & Professor Regius.*

CDXXXVI.

Viro Incomparabili, Gerardo Joanni Vossio.

Celeberrime Vossi,

QUas nuper pagellas Sulpicianas, per doctissimum Richterum, misi, eas à te pari humanitatis affectu, ac cætera, exceptas fuisse, cum gaudio intellexi. Gratias pro tanta in opus nostrum [illegible] agere nunquam possum: debebo semper. Nunc quoniam paulatim, ex Historia Veteris Testamenti, ubi pede magis inoffenso pergere licuit, ad amplissimos Historiæ exoticæ campos pervenimus, & nobis Imperium Græcorum, Judæisque formidati Syriæ Reges, tum Romani dicendi erunt; quantum humanitatem tuam fas est, oro, & obtestor, ut Lectionis tuæ, & historiarum fontes nobis pandas, ac quæ videntur impertias. Imprimis quod Historiam Arrianam spectat, in qua noster cum cura, & apparatu majori versatus videtur, nescio an pari ubique fide, & absque ira ac odio. Eam igitur, Celeberrime Vossi, commendatam tibi præ cæteris habe, & quicquid videris dignum observatione tua, fac tibi debeamus. De vita Martini, & Monachorum Orientalium, nosti quid desiderem. Ea vel omninò sine decenti notarum veste, publicanda erunt: vel tu succurrere, & inopiam sublevare tua copia debes. Occurrunt ibi multa Antiquitatis Ecclesiasticæ monumenta, de Monachorum prima origine, habitatione, institutis, vestitu, victu, & quantum posteriores, ab antiqua illa severitate, declinarint ad socordiam. Quæ omnia requirunt tantam antiquitatis illius peritiam, quantam in te solo, seculum nostrum agnoscit, & veneratur. Sed ego & prioribus tui in Sulpitium affectus documentis, & optima, quam Richterus fecit, spe incitatus, polliceor nobis, Sulpitium tua opera insigniter illustratum. Interea vale, Vir seculi nostri Maxime, & me, cætera omnibus, affectu in te, & cultu nemini inferiorem, amare, & ornare perge.

Leidæ xviii. *Maii* cIɔ Iɔc xlvii.

Clar. Nominis Tui,

Cultor addictissimus,

G. Horn.

CDXXXVII.

Viro Excellentissimo, Gerhardo Joanni Vossio.

PAucis lineis prolixam ἐπαγγελίαν, signaturus, tuique sic florentis status nuncio brevi gavisurus, faventissime Vossi, subjicio acri tuo judicio, & candido, geminam exercitationem: alterâ undequaque doctissimum Junium vindicatum, & ab acerbiore censura maximi Josephi Scaligeri, omninò non malè, sed veritatis perstudioso. Etenim viri summi eximias, & ingenii vastissimi opes, ut numero plurimas, ita pondere gravissimas, ex animo veneror. Eadem est penè controversia literaria, quam hic duo, Doctissimus Joan. Buxtorfius, & ingeniosissimus, atque eruditissimus Ludovicus Capellus, ventilant. Sed hæc melius publica loquuntur scripta. Porrò passus sum meis manibus extorqueri sponsalia, quæ si Excellentissimus Vir, vel oculo emissitio, saltem lustrare dignatus fuerit, & probaverit; conabor efficere, ut mixtus hic severitate ingenii à Musis tristioribus, respirantis, Lusus, lucem à vestratibus Typis sit mutuaturus: sin minus, mihi etiam displicebit. Tuam igitur Celeberrimo Typographo Jansonio sententiam super hac lucubratiuncula (uti

super

ſuper aliis de literis Antidiluvianis Adami, Sethi, Enochi, Noachi, &c. item de literis Hieroglyphicis Ægyptiorum, quæ tibi muneri miſſa ſunt) ſi indicare haud grave duxeris, ſempiterna erit apud me hujus beneficii memoria. Quod ſi haud noſſem inſignem tuam humanitatem, & candorem, quem optima anima, Meurſius, mihi ſæpè deprædicavit, & te legendi, & memet ſcribendi liberarem labore: quem tantæ nunc publicæ occupationes circumſtant, ut Lictores olim, Conſulem Romanum. Quod ſi ſuaſeris in alus, quæ domi peperi, foris veſtiendis, & nutricandis, haud ero in poſterum difficilis. Metuo ſaltem genio loci: nihil ne inquam, abmorſos ungues ſapiat, ex angulo inſularis ſeptentrionis venire putatur. Sed feſtinantiùs hæc, quàm oporteret, ad virum tam eximium, & celeberrimum; quem plurimùm ſalvere jubet

Hauniæ *ii. Junii* 1647.

Thomas Jo. Bangius. *Acad. Haunienſ. P.T. Rector M. S.*

CDXXXVIII.

Illuſtri & ſummo Viro, Gerardo Jo. Voſſio, Cornelius Tollius *S. P. D.*

SI quidem in me grati animi, & officioſæ mentis eſt, quod ſanè quamplurimùm, Vir incomparabilis; illud omne expoſcunt ſibi immenſa tua erga me, & cumulatiſſima beneficia. Defero etiam grates omnes, officia omnia, operam, & laborem meum, & quod maximè poſſum, memoriam non obliterandam. Sed nolo pietatem meam hic multis jactare; cùm ego quanti te faciam, ſemperque fecerim, qualem item me à te fieri abundè cognôrim; ipſe mihi ſim teſtis. Mitto dicatoriam Epiſtolam, ad Curatores noſtræ Academiæ, ut ex te intelligam, Vir ſummæ, annè aliquid in ea me, ut meum fefellit. Scio enim quam ſit magnum, dare quid in manus hominum, ſæpè Vitilitigatorum; ac facilè perſuadere mihi poſſum, non ſolùm mecum ſæpiſſimè, ſed etiam tecum tractanda, quæ placere omnibus, necnon tibi, velim. Rogo igitur obnixè, ut quid de illa ſentias, queam cognoſcere. Ero enim in edenda confidentiſſimus, ſi illuc judicium tuum, & authoritas acceſſerit. D. Gronovius nudiuſtertius, vocationem ſui remiſit Nobiliſſimo Winbergio, cum illa centum quinquaginta florenos, quotannis apud ſuos eſſet lucratus. Ea res urit graviter Curatorem, qui legendas mihi exhibuit ejus literas, & ſuo cum labore, luſum eſſe indigniſſimè fert. Magna enim, nec digna Gronovio levitas, poſtquam prius tum literis, tum coram conditionem accepiſſet, jam quaſi cum pueris eſſet negotium, ſpernere omnia, & flocci habere. Viderit ne hoc aliquando ſe offendat. Verùm deſinam ipſi malè ominari. Fuit item hic Iſendornius, & profeſſionem adeptus eſt. Excuſavit ſe de literis; ac ſcriptas aiebat, priuſquàm cum Curatoribus Zutphaniæ eſſet locutus, & à nebulone diutiùs, quàm oportebat, retentas. Vale Vir incomparabilis, & æternum mihi ſuſpiciende, atque amare perge tibi devotiſſimum. Salutem adſcribo plurimam ornatiſſimæ Conjugi, ut & clariſſimo filio, ac inſtar omnium, Iſaaco.

Harderwici. xi. Kal. Septemb. cIↄ Iↄc xlvii. *Stylo Juliano.*

CDXXXIX.

Clariſſimo Viro, Gerardo Joanni Voſſio.

LIteræ ex Anglia nuperrimè ad me datæ, triſtia omnia nuntiant. Exercitus enim Farfaxii, qui maximam partem conſtat ex Anabaptiſtis, jam rerum potitur, Regemque captivum detinet, nec minus Presbyterianorum (uti eos appellare Angli aſſolent) quàm Epiſcoporum, Eccleſiaſtico regimini, bellum indixiſſe videtur. Independentibus, qui idem agunt, haud ſegniter, auxilium ferentibus: adeo ut duabus partibus infœliciter contendentibus, tertia jam palmam præripuiſſe judicari poſſit. Nunc certè redeo in memoriam, Vocum aſperrimarum quorundam in Anglia Virorum, non imi ſubſellii, & cætera Piorum, & Doctorum, pacem (tanquam conſiliis ipſorum inimicam) cum Rege, procul eſſe jubentium. Quæ utique ſicuti tunc Aures meas raſerunt, cùm eas audire contigit, ita nunc me conturbant vehementius, animique mei ſerenitatem obducunt. Miſerrima Anglia! Miſerrima Eccleſia! cui ſuppetias ferre quemadmodum non eſt cujuſvis, ita Deo acceptiſſimum fore nemo ſanus dubitet. Tui, Vir Doctiſſime, auxilium quod præſtare potes, ne denega, & quod jamdudum Viri docti ac probi deſiderant; Opus illud contra Anabaptiſtas, ſaltem quatenus

Pædo-

Pædobaptiſmum aſſerit, fac quæſo lucem aſpiciat. Etenim amici tui, meique idipſum rurſus efflagitant, hoc te afflictæ Angliæ daturum ſperantes. Speráram mihi hac æſtate tempus, locumque, datum iri coram, de hiſce, aliiſq; ſermones ſerendi. Sed ſpei jam ſucceſſit ἀπαία. Rogo, ut quid de libri editione, amicis promittere poſſim; ubi per occupationes licebit, mihi indicare non dedigneris. Interim vale, Vir clariſſime atque humaniſſime, & me, (quod facis) amore ac favore tuo amplecti perge. Uxorem lectiſſimam filiumque D. Iſaacum ſalvere jubeo.

Dordr. iii. Id. Sept. 1647. *R. T. obſervantiſſimus,*

Jacobus Lydius.

CDXL.

Clariſſimo, Doctiſſimoque Viro, D. Gerhardo Joanni Voſſio.

Reverende admodum, clariſſime & doctiſſime Vir, Avunculæ ætatem honorande,

COmplures jam miſi literas, quas non ingratas fuiſſe ſcio, modò bona fide ſint traditæ omnes. Dubium quodammodo me facit, quod unas tantùm à clariſſimo Cognato, binas verò à Matre exaratas, viderim hactenus, licet per quatuor menſes, jam in Gallia fuerim, aut ſaltem id ſpatium effluxerit, ex quo vobis ultimùm precatus ſum, Vale. Proſpera omnes uti valetudine ſpero: ut utamini hoc inſtanti, & compluribus annis, Deum continuis precibus oro. Quod ſi certiorem me faceret clariſſ. Cognatus, acceperitne noſtras, acceperitne illa ampliſſ. D. Sarravii, multùm ſanè mihi gratularer. De Manuſcriptis, qui hic in Bibliotheca publica ſunt, jam ſcripſi; quod ſi opera noſtra in conferendo uno, vel altero, ei utilis eſſe poſſit,

Libenter hoc & omne militabitur
Bellum in tuæ ſpem gratiæ.

Ampliſſ. D. Gothofredus, creberrimam tui mentionem facit, ut & Clar. D. Tronchinus, hoſpes meus; uterque verò multùm te præ aliis omnibus æſtimat. Ampliſſ. Gothofredus aliquoties me jam convenit, & ſe accedentem excipit perquam humaniter: non habet hic alium quempiam diſcendi jura avidum; quæ res facit, ut tantò me amet impenſius. Optarem, ut bono viro melius conveniret cum uxore, quæ ab ipſo ſeparatam, ob quas neſcio rixas, vitam agit. Opus Inſtitutionum Poeticarum, necdum hic vidi: Pudet me quotieſcunque, ipſum ſine libro tuo convenire neceſſe habeo. Dabis veniam huic noſtræ temeritati, qui exemplar illi dandum, dedimus alii; nec te ita id in ſequiorem partem, interpretatum putem, ut aliud ejus loco, mihi ſubmittere nolis: humanitas enim tua, ac ſingularis erga me amor facit, ut propediem me id accepturum putem. Typographus Elzevirius, dubio procul hic quem habebit Librarium, cum quo ei ſit negotium, ad quem id facilè mitti poſſit. Sed nolim pluribus te detinere. Incluſi hic literas ad reverendum D. Hottonum, & Matrem, quæ expenſa, pro omnibus literis reddet. Interim tibi, clariſſime D. Avuncule, Amitæ, ac D. Cognato cariſſimis, inſtantem hunc, & ſequentes complures annos fœliciſſimos precor; Deumque rogo, ut Te, Amitam & Cognatum, quam diutiſſimè ſervet incolumes. Idem ſe tibi precari ex animo ſcribere juſſit D. Tronchinus.

Dab. Genev. v. Kal. Dec. St. Juliano, cIↄ Iↄc xlvii. *Ampliſſ. & clariſſ. nom. tui obſervantiſſ. Cognatus,*

Franc. Junius, *F. N.*

CDXLI.

Viro incomparabili Gerardo Jo. Voſſio, Vincentius Fabricius *S. P. D.*

NON patitur candor tuus, & eximia erga me benevolentia, prolixè apud te de me deprædicare, quot nominibus, & quantoperè, tibi, tuiſque devinctus ſim. Poſtrema profectò Epiſtola tua, ejuſmodi fuit, ut etiamſi abſque cæteris tuis beneficiis foret, planè certius ipſe poſſim de paterno tuo in me affectu, quem pluris æſtimo, quàm quicquid ſatis indulgens fortuna hactenus ſuggeſſit. Id unicè Deum precor, ut tanti Viri amicitia, ac amore dignus inveniat, quem Reipub. literariæ maximè intereſt, præter cæteros mortales, in vegeta illa ſenectute, diutiſſime eſſe ſuperſtitem. Iſaaci filii creſcenti gloriæ, ex animo faveo, gaudeoque quod tam dignè ſuſtineat onus, quod humeris ejus incumbit; ut nempe tam parentibus ſanctiſſimis,

quam bono publico, fratres repræsentet, jacturasque tantas compenset. Uti hactenus consuetudine plane fraterna convincti viximus; ita spero illam inter nos animorum conjunctionem æternam fore. Nec puto aspernari ipsum veterem amicum, quem tenuitas primò ingenii, aliaque adversa, mox Reip. negotia, à literarum gloria arcuerunt. Nunquam tamen ulla negotia ita me occupant, ut non meminerim benevolentiæ vestræ, aut mihi tempus deesse patiar, ad diligenter evolvendos incomparabilis ingenii tui fœtus, quos provecta quidem, sed fœcundissima illa senectus quotidie parit: in quibus profectò nihil senile est, præter admirabilem, judicandi, & scribendi maturitatem. Ista unica mihi voluptas in posterum supererit, implicito tot negotiis, & à pristinis meis amœnitatibus, per mille divortia miserrimè distracto. Filio Viri Cl. Manassis Ben-Israel, libenter affectum meum, luculenta aliqua opera fuissem testatus, si uterque in molliora, & oportuniora tempora incidissemus. Sed ipse coram accuratius omnia edisseret. Uxori matronæ laudatissimæ, ut à me, meaque, officiosissimam nuntios salutem, observanter oro. Uxor mea illam uti matrem colit, & veneratur, hactenus sibi ignotam, sed ex institutione mea, gnarissima illius erga me inusitatæ benevolentiæ. Ego dum vivo, me clientem tuum, tuæque familiæ profitebor. Deus vos servet optimè volentes, omnique exoptata fœlicitate perfruentes.

Gedani propriè Kal. Dec. 1647.

CDXLII.

Reverendo admodum, Clarissimoq; Viro, D. Gerardo Joanni Vossio, *Historiarum ac Politices Professori.*

Reverende admodum, Clarissime & Doctissime Vir, Avuncule plurimum honorande,

BInæ hodie sunt hebdomades, quod literas ad præstantissimum filium, cognatum carissimum, Geneva miserim. Hospitem hic habeo, Reverendum D. Tronchinum, virum singularis pietatis, ac modestiæ, summum verò tui æstimatorem. Amplissimo Gothofredo, tuæ fuerunt acceptissimæ; tùm quod ex iis rectè ad te delatum suum Philostorgium cognoverit, tum vero, quod opus Institutionum Poeticarum ei mittis. Lutetiæ Parisiorum cùm adhuc hærerem, sæpissimè inquisivi, nùm eo jam misisset Exemplaria Elzevirius, abs Mercatoribus, & Librariis, emissem enim aliud loco ejus, quod ampliss. D. Cromon filio natu maximo dedi, cùm Hagæ essem tam liberaliter ab amplissimo parente exceptus. Simulac Genevam veni, id ipsum etiam sedulò curavimus: sed non invento ullo exemplari, literas nudas amplissimo Gothofredo tradidi, spem ei faciens, proxima occasione id te missurum. Multum mihi gratulabor, si miserit huc ad Typographum quædam exemplaria Elzevirius, ut unum mihi emere queam, D. Gothofredo dandum. Bis me jam invisit Vir summus, atque ad se venienti humanissimè quidvis offert. De editione corporis Juris Civilis, ac Codicis Theodosiani, cum locupleti ejus commentario, ad præstantissimum cognatum jam scripsi. Inveni hic in Bibliotheca publica, quatuor vel quinque Manuscriptos, qui videbantur satis antiqui. Ii sunt Juvenalis, Ovidii Metamorphosis; quædam Ciceronis; quædam Senecæ Philosophi, & Nonius Marcellus. Quod si opera nostra, hic præstantissimo cognato in conferendo utilis esse possit, unico verbo id significare non gravabitur; ego in me nihil patiar desiderari. Salutem officiosissimam quæso, carissimis Amitæ & Cognato impertiri ne sit molestum. Avidissimè verò exemplar aliquod expectabo. Facile verò pro amore erga me tuo, audaciæ nostræ dabis veniam, quod exemplar illud D. Gothofredo dandum, D. Cromon donaverim.

Dabam Genevæ viii. *Id.* Decemb.
St. Julian. CIↃ IↃC XLVII.

Officiosissimam salutem adscribi tibi jussit Reverend. D. Tronchinus.

Clarissimo nomini tuo

æternùm devinctus,

Franc. Junius, *F. N.*

CDXLIII.

Celeberrimo & Clarissimo Viro, D. Gerardo Joanni Vossio.

Celeberrime Vir.

AD tuas quas mihi reddidit, Junius vester, bene doctus & moratus Juvenis,

nis, quem ideò quoque animo complector, nondum respondisse me scio, neq; adhuc responsurus eram, ob non redditum adhuc commentarium de Poetica, nisi sontica quædam eò causa me nunc adigeret; candoris quoque tui fiducia fretum. Nullus dubito, Vir de literis, & literatis meritissime, quin Reverendi & Clarissimi Viri, Alexandri Mori, Pastoris, & Professoris in hac Ecclesia & Academia celeberrimi, fama, meritumque tibi innotuerit; tum ex aliis, tum ex eo quoque, quod jam in Belgium quoque ad professionem Theologicam invitatur. Et is tamen, ut summæ virtutis comes invidia esse solet, jam ab aliquot annis ab æmulis, non una ratione lacessitur, lancinatur: quorum impetus feliciter semper non elusit, sed elisit, doctrinæ partim sanctitate, partim morum innocentia. Neque dum tamen confectam rem video: novum ecce, horrendumque crimen impingi audio, & blasphemiam in spiritum sanctum. Quo quidem nuntio, totum me cohorruisse fateor, protinusque de innocentia ejus tutanda cogitare cœpi: nam etsi calumnias illas, ex Orci faucibus erutas ipse, quâ valet integritatis fiducia, quibus ingenii dotibus, nemo melius quam ipse diluere possit, & magnificè diruere; non potui tamen, quia amici mei summi, imò Ecclesiæ nostræ hac parte res geritur, mihi temperare, quin Συμπαθείας meæ testimonium, in candidissimum sinum tuum effunderem, simul & vicem apud te seriò dolerem, temporum horum iniquissimorum; quibus pax Ecclesiæ indies, magis magisque turbatur. Certò enim scias velim, Vir candidissime, pacisque studiosissime, agnovisse me in Moro nostro, doctrinam constanter sinceram, sobriam, & à variis quæstionibus abhorrentem, vitam inculpatam, mores candidos, ingenuos, ab omni fuco alienos, cum charitatis ardore vivido. O si Deus nobis ubique benè multos ad hanc formulam, & eharacterem factos sufficeret! Certè paci Ecclesiarum optumè consultum esset, quæ nihil habitura esset vel insidiarum, vel aucupii. Sed quid facias iis, qui procul ab ira, & studio, bona fide nunquam abesse possunt? sensit ut modo dixi, Morus noster quorumdam ex hoc ordine insidias: qui ideo propter nonnulla doctrinæ capita, antehac ipsi litem moverunt, quæ cessare visa, posteaquam is publicè certissimis argumentis præbitis, nulli suspitionis nebulæ locum reliquit. De Spiritu Sancto, nemini adhuc male feriato in mentem venit, ut dicam, scribere: imò hoc ipsum doctrinæ caput, sæpiùs pro concione ad populum tractavit felicissimè, & summa cum Orthodoxia: etiam cum anno Symbolum quod dicitur Apostolorum tractaret. Ad summùm, adeone stipites esse nos hic, adeone Ecclesiasticos hic nostros, Ecclesiæ curam abdicasse, qui hujusmodi erroribus, culpæque affinem tolerare, in animum inducerent suum, neque tolerare modò, sed etiam operosè retinere, quoties vocatio aliqua, ut aliàs Londino, ita novissimè Lugduno Galliarum contigit? Velut merito suo nobis charissimum, decessoribusq; suis summis dignissimum: cui & ideo triplex eodem tempore munus impactum, Ecclesiastæ, Professoris ac Rectoris: quibus omnibus, tam gnaviter, tam sincerè defungitur, ut si singula tantum incumberent. Quare oro te, Vir omnium humanissime, juxta nobiscum in hanc sollicitudinis partem, venire velis, quo inculpatissimo viro, sua constet apud vos fama, & existimatio: præjudicioque hoc etiam meo juvare laborantem apud vos digneris: sequentur propediem publicæ Literæ & testimonia in eamdem rem. Feceris ipse hac in re, negotium dignum nomine tuo, verè Christiano: feceris mihi rem longè gratissimam, quasi mihi exhibitam. Ego vicem referam tibi, tuisque, ubi ubi potuero. Vale, Vir summe, meque amare perge.

Tuus ad omnia studia,

Jacobus Gothofredus, *J. C.*
& Ex-Consul.

CDXLIV.

Clarissimo Viro Gerardo Joanni Vossio, *Professori Historico.*

Clarissime Domine,

NON una mihi ad te scribendi causa est; primum enim se offert tristissimus Domini Barlæi obitus; in quo viro omnis literatura magnam fecit jacturam; ideoque communem meum cum aliis mœrorem, tibi potissimùm honoratissimo ejus Collegæ, testandum duxi. Deinde petiit à me ante aliquot menses Typographus Baertius, ut ad te transmitterem Poematia aliqua Belgica fratris τοῦ μακαρίτου, quod jam primùm facio. Quia Epistolam Joannis hactenus frustra expectatam nunc primùm Roterodamo accepi, addidi explicationem

cationem Capitis LIII. Esaiæ, & ultimi Proverbiorum, ubi de fœmina forti agitur, itemque hymnos aliquot veteres, ab eodem Belgico nostro versos. Quæ omnia si mereri videntur, ut in publicum prodeant, judicio tuo permitto, & potestatis tuæ facio. Si aut tu, aut filius fortè Hagam brevi excurritis, gratissimum mihi erit, de valetudine tua, & uxoris optimæ edoceri. Interea si quid est, in quo opera mea tibi possit esse usui, confidenter impera. Vale.

Celebritati nominis

Raptim Hagæ xxv. Jan. 1648.

tui addictissimus,

Gulielmus Grotius.

CDXLV.

Clarissimo & celeberrimo Viro, Gerardo Joanni Vossio, *Cl. Salmasius.*

ACcepi nuper Londino, Vir celeberrime, literas à Seldeno nostro, cum quibus, & has simul inclusas reperi, quæ filio Isaaco inscriptæ sunt. Resignatas vides; quia ita mandavit Seldenus, ut si prædictus Isaacus in his oris amplius non esset, eas aperirem, quia ad rem meam, quod in his scriptum est pertinet. De filio tuo doctissimo, velim scire an adhuc hæreat Monasterii. Audio res turbatas esse, inter Reginam & Parliamentum. Si quid habes de his certi, gratum feceris, si vel tribus verbis scribas. Terribilem Britanniæ magnæ tragœdiam, omnes jam sciunt, mirantur, & detestantur. Tanta me tenet indignatio, & dolor, ut plura de eo non possim. Jam nostri sunt certissimi Regum occisores, quod Jesuitis solis antea objiciebatur. Deus tales terris pestes avertat. Meam ad Tollium, quæso te ut cures. Vale, & me ama.

Leidæ xviii. Feb. cIɔ Iɔc xlix.

CDXLVI.

Clarissimo, doctissimoque Viro, D. Gerhardo Jo. Vossio, *Historiarum Professori celeberrimo.*

Reverende admodum, Clarissime & doctissime Vir, Avunculè ætatem honorande.

COmplures jam misimus literas, quarum aliquas rectè delatas esse, exinde mihi constat, quod mater, & Clariss. D. Hattonus, jam ad quasdam mihi responderint. Id unicum hic mihi in votis est; ut vel unis saltem literis dispositionis tuæ, ac charissimæ Amitæ, cognatique præstantissimi, certior fieri possem. Nec dubito quin id jam diu fuisset factum, si vel morbus tuus annuus (quanquam sperem hoc anno te ab eo fuisse liberum) vel cognati fortè absentia, non fuissent impedimento. Amplissimi Godofredi librum indies expecto, quia non dubito te Elzevirio Amstelodamensi, in mandatis dedisse, ut ejus rei curam gereret, sed quominus hactenus acceperim, hyberno tempori adscribo. Invisit me hesterno die Reveren. D. Alexander Morus, Theologiæ Professor, hujusque Academiæ Rector, jussitque scribere, nihil optare se magis, quàm occasionem testandi observantiam, & affectum, quibus te, & carissimum cognatum prosequitur. Genevæ adhuc per mensem unum aut alterum morabor; vix enim, & ne vix quidem ausim discedere, nisi prius traditis amplissimo D. Godofredo Institutionibus tuis, idque eò magis quòd creberrimam earum mentionem faciat. Non addam plura; quia tempus instat, quo Tabellario discedendum est. Deum rogo, ut te, carissimam Amitam, & præstantissimum Amitinum, quam diutissimè servet incolumes.

Rever. & amplissimi nominis tui,

Dab. Gen. ipsis Kal. Mart. St. Jul. cIɔ Iɔc xlviii.

Observ. affinis filius,

Franciscus Junius, *F. N.*

CDXLVII.

Celeberrimo Viro, Gerardo Joanni Vossio, *S. P. D.* Fredericus Spanhemius.

DIlata fuit negotii, quod mihi commendaveras expeditio, quamvis non defuerim officio, nec Academia, in ea apud

apud amplissimum Magistratum nostrum promovendo. Non cessavi tamen in eo urgendo, nec destiti, donec res confieret ex voto. Integrum itaque erit hæredibus Cl. Elmenhorstii auctione publica bibliothecam τῷ μακαρίτῃ hic distrahere. Quod tibi significandum duxi. Philippicæ cujusdam in me à Moro ex mera ærugine scriptæ, evulgationem, vobis curæ esse audio; cui speciosum pacis nomen præscripsit, ut & panegyrici potiùs, quàm συστατικῶν. Quamvis verò nihil tale ab iis expectarim, quos semper sincero animo colui; & iteratis juramentis Morus coram Magistratu, & Proceribus Genevensibus, testatus fuerit, se de me, haudquaquam in ista oratione cogitasse; demonstrare tamen possum, non exiguam ejus partem, in me unum destinatam esse. Quod suo loco, ad hanc necessitatem mei defendendi adactus, profiteri cogar, & me publicè purgare, quia publicè traducor. Videbit etiam Lector, quid de incomparabili isto Heroe judicandum sit, quia Cicerone, dubio procul didicit singulis propemodum pagellis, pædagogica affectatione Græca, suæ orationi miscere, & versus. Quod quàm ex regulis artis fiat, nemo te melius novit. Qui etiam testimonia illa Genevensibus extorta fuerint, & quibus artibus, quammultis ex fide mihi narrandum erit; qui ejus rei documenta complura evidentissima habeo, à primariæ dignitatis, in Republica & Ecclesia Genevensi viris. Constabit inde omnibus, qui ab hoc Heroe in hoc negotio actum fuerit. Nec dubito Genevenses ægerrimè laturos, literas suas, & suorum Ministrorum evulgari. Publicè etiam narranda erit historia, qui & alibi, & Genevæ vixerit, ut constet omnibus, quid de eo judicari debeat. Nec hic verebor, ad acta, & conscientiam Genevensium ipsorum provocare. Et quamvis mei haudquaquam meminerit, Genevæ in Testimoniorum istorum petitione, non quidem amore mei, sed ne paterer repulsam, haudquaquam tamen permittere debeo, me eo nomine apud multos, & à multis traduci, qualia ex odio, vel invidia, ea de homine isto dixerim, quæ aliena sunt à candore, & veritate. Nec ob certum id genus συστατικῆς, & emendicata elogia, à scriptore profecta (qui nihil aliud se cupere dixit, quàm ut inflatis velis eum in Hollandiam propellere, ulla ratione posset) sententiam muto; sed constantissimè, & verissimè profiteor; cum & heterodoxiæ Salmuriensis, & ambitiosi, ac turbulenti, & inquieti ingenii, si ullum mortalium, meritò à me accusatum fuisse, Cl. Viri etiam ...... & Bornius non patientur se cruentari, & famam suam proscindi. Scio quos habeas Panegyristas, & quibus de causis. Ego meâ me innocentiâ includo, donec cogar publicè læsus, publicè etiam famam meam tueri. Ut me potissimum malè habet, illorum opera negotium istud vel commendari, vel urgeri, quos ego toto animo semper suspexi. Eo te loco semper cum Cl. filio, fuisse sincerè, & verè testari possum. Eventum Deo committo, qui & Mori, & meum animum novit, & quid in tota hac causa actum fuerit utrinque. Ille & Καρδιογνώστης est, & judex aliquando erit. Nihil à me officii, vel studii in nobilissimo Viro, qui hoc negotium primus novit, mihi conciliando, prætermissum fuisse, & gaudeo, & gaudebo semper. Vale, Vir celeberrime, cum Cl. filio, utut Mori summè studioso.

Scripsi rapidissimo calamo Lugd. Bat.
xxxiii. *Mart.* cIↃ IↃc xLviii.

Quanti Godofredi elogia facienda sint, & multis demonstrare possum, & probare ea ex mera loligine erga me proficisci, cujus causæ ipsi parum honorificæ sunt. Nobiliss. Salmasius, professus est, haudquaquam suo vel consilio, vel operâ, ista omnia evulgari. In viros itaque consilii istius authores, inquirendum nobis erit.

CDXLVIII.

Celeberrimo Viro D. Gerardo Joanni Vossio, *Historiarum Professori.*

Reverende admodum, Clarissime, & Doctissime Vir, Avuncule ætatem honorande,

TRes sunt Hebdomades, quod literas tuas, & carissimi cognati, suis inclusas mihi misit Reverendus D. Hattonus; exosculatus eas sum sæpius, ac lætum diem notavi, quo non alius mihi Genevæ affulsit jucundior; siquidem ex iis, & prosperam tuam, carissimæ Amitæ, ac suavissimi Cognati valetudinem, non tantùm licuit intelligere, sed & pristinum illum vestrum erga me affectum, qui sanè ad omnia obsequia, obligatum jam ante multo semper reddit alacriorem; ita ut ubicumque, & quandocumque gratum animum testandi se obtulerit occasio, nunquam officium meum claudicare passurus sim. De laboribus tuis quod scribis, gaudeo

deo equidem, quod nunquam desinas benè velle mereri de posteris; sed & ignoscas mihi, si dolere me ex parte dicam, quod tot simul suscipias labores, quibus ferendis, an par sit quisquam alius dubito. Cogito nempe ingravescentem ætatem tuam, quæ sane jam aliquam requiem, suo jure sibi poscere videtur. De Institutionibus tuis poeticis amplissimo Gothofredo tradendis, nihil scribis; unde conjectare ausim, Elzevirio ejus rei curam demandatam à te esse: scribam primo die Mercurii, ea de re ad Elzevirios Parisienses, ad quos proculdubio, Amstelodamensis noster, jam diu puto, quid literarum exararit. Non ausim sanè Geneva discedere, priusquam amplissimo Gothofredo suum dederim. Doleo sanè summi Viri vicem, qui uxorem habet, quæ quotiescunque ferè lubet, ab eo divertit, eumque res suas sibi habere jubet. Interdum huic mulieris furori, à Collegio Ecclesiastico (Consistorium vocant) obviam itur. Interim officiosissimam salutem tibi jussit adscribi, ut & reverendus Tronchinus, Cl. Deodatus, Clariss. Morus, qui maximo hic in pretio est. Scripsit ad ipsum illustris Salmasius, cogitare vos de eo Amstelodamum vocando. Tradidit mihi nuper Oratiunculam aliquam D. Salmasio tradendam, & quidem mihi, quia conquerebatur, siquid tale mitteret, id ab aliis plerumque detentum iri; siquidem ut favitores, ita & malevolos, ac invidos, hic magno numero habet Vir optimus. Obsignavi igitur sigillo meo, meaq; manu, ejus rogatu inscriptionem addidi. Tradet vobis fasciculum istum, Mercator quidam Amstelodamensis, Dompseler, cujus filius hic meoum, ædes Reverendi Tronchini habitat, qui aliis à se ad Patrem missis, fasciculum istum involvit. Deum rogo, ut te, cariss. Amitam, ac cognatum suavissimum, quam diutissimè servet incolumes.

Rever. & ampliss.

Dabam Genev. iii. *Kal. April. St. Jul.* cIↄ Iↄc XLVIII. — *nominis tui, observantiss.* Francifcus Junius. *F.N.*

CDXLIX.

Viro celeberrimo D. Gerardo Joanni Vossio, *Historiarum Professori dignissimo.*

Vir Clarissime,

Literarum raritatem non oblivio aliqua tui fecit, sed quia aliis plerumq; negotiis occupatus, non existimabam fidem amicitiæ nostræ, istis tantùm niti oportere. Sæpiùs tamen affectus, & studiorum tuorum, quæ mihi olim declarasti memor, laudum tuarum hic præconium feci. Testimonium & velut vadem hujus affectus filium habebis, quem 12. annorum & animi, & ingenii viribus, secundum vota mea, pulchrè efflorescentem, charissimum & vitæ, & familiæ nostræ pignus, ad vos mittere destinavi: Ille, Vir amplissime, cùm venerit; si per horulæ spanum, quotidie erudito colloquio tuo dignatus fueris, ampliori me debito devinxeris; suasit enim hoc mihi, cùm amoenitas urbis vestræ, Literarum decus, hominum, & nationis illius elegantia, & lepos, tum præcipuè fiducia humanitatis, & amoris tui, in me, meosque. Expressit id nulla alia necessitas; neque inopia Literarum & Literatorum, quorum sub hac demùm Regina, spero pulcherrimam messem futuram: ut ad *Gradivum* illum Patrem *Martem*, *Apollinem* adjunctum iri præsidem nostris arvis, læto augurio ominemur. Vale lumen literati Orbis, & me pari affectu benevolentiæ per literas tuas dignare. Salutabis ex me charissimos filios tuos, quorum nunquam apud me memoria intercidet.

Tui observantissimus,

Dab. Lincopiæ Ann. Christ. M DC XLIX. *v. die Februar.* — Jacobus Skytte.

CDL.

Viro clarissimo, Præstantissimo D. Gerardo Johannidæ Vossio, *Historiographo celeberrimo*, S. P. D. *Andreas Essenius.*

Vir clarissime, literarum, & seculi nostri decus præstantissimum.

Librum celeberrimi viri Hugonis Grotii adversus Socinum, pro fide Catholica, de Satisfactione nostri Jesu Christi exaratum

aratum, rectè virorum insigniter doctorum calculo comprobatum, docuisti jam pridem, in responsione ad Judicium Hermanni Ravenspergeri de eodem opere. Utinam ab illo tempore pari studio, tum Papismi tyrannidem, tum Socinianismi effrænem licentiam vitasset, refutasset, compescuisset, Vir celeberrimus! Jam nobis serò post illius excessum; at serò potiùs quàm nunquam: & per me tandem (multorum tamen hortatu inductum) at per me potius, quàm per neminem, tot annos desertum opus suscipiendum fuit. Nequaquam isto (ingenuè enim quod res est fateor) omnigenæ eruditionis apparatu; indubitatis tamen, uti confido, SS. literarum testimonis, genuinis eorum vindiciis, firmisque rationibus, ubi opus, è naturâ petitis. Exemplum hujus scripti tibi, tum in multis aliis, tum speciatim in hoc ipso labore insigni magistro, prorsus debitum, quo par est animi affectu, ac reverentia L.M.Q. mitto, offero. Certè scriptis tuis quàm plurimis, multijuga eruditione refertissimis, quibus hac etiam ætate, non minus vegetâ quàm grandi, strenuam operam impendis, in re literaria, & antiquitatibus communis dudum factus es Magister. In magnis tenebris sidus tam fulgidum, in ambiguis ducem peritissimum, meritò nobis gratulamur: sed mihi speciatim in hoc opere, propter doctissimam Grotiano Tractatui, præfixam præfationem, & laudatam pro illo responsionem, quibus non parum me hic adjutum serò confiteor. Unum tamen, de singulari tua humanitate, certò mihi persuasus, hic commemorare audebo, ubi sicut à Grotio, ita etiam à te in alia concedendum putavi; sed tam humili verecundiâ, quàm vel à filio juvene requiras. In negotio liberationis nostræ, Deum non esse considerandum, ut partem offensam, non ut creditorem, non ut judicem superiori subjectum; sed ut Rectorem, & quidem summum planè assentior: neque enim illis, quâ talibus, jus puniendi competit; isti autem competit quidem, sed non præter legis formulam. At quæritur, qualis sit Dei in isto negotio actus? Actum esse jurisdictionis Rectori competentem necessum est: Legis abrogationem ac derogationem, omninò vobiscum nego: Legis εἰς ἄκρον καθόλου strictam executionem, prout noxa caput sequitur, & nostra pœna infinita, ob infinitam Dei majestatem, Legis transgressione læsam, in obligatione erat, pariter rejicio. De dispensatione, an interpretatione κατ' ἐπιείκειαν manet controversia. Illam hic non agnosco: dispensatur de lege, cùm personæ alicui permittitur, quod alii istius ordinis per legem prohibentur, aut res aliqua similiter ab obligatione tollitur. Sic dispensatio definiente Grotio, est actus superioris, quo legis manentis obligatio circa quasdam personas, aut res tollitur. Sicut Derogatio est partialis abrogatio: sic dispensatio est objectiva quædam derogatio, qua id quod per legem alias obligaretur, ab obligatione eximitur, cæterum lege ipsa manente integrâ. Porro ut lege non existente non committitur peccatum: ἡ γὰρ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία; sic facta dispensatione non est peccatum, quod aliàs futurum erat peccatum, ut conjugium inter Liberos πρωτοπλάστων, ablatio opum Ægyptiarum ab Israelitis facta, &c. At fideles non simpliciter impunè auferunt peccata sua, quasi peccata non essent, quæ esset dispensatio, ratione personarum; nec certa quædam peccata, quæ esset dispensatio ratione rerum: sed pœnas dederunt æquivalentes, optimaque proportione, peccatis suis respondentes, per sponsorem conjunctissimum. Ita nos absolutè lege soluti non sumus, nec à legis vinculo relaxati, Ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον, 2 Cor. v. 15. Sic non solum νόμον οὐ καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως, ἀλλὰ νόμον ἱστῶμεν, Rom. iii. 31. Ὅπως τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, Rom. viii. 4. Καὶ τέλος νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι, Rom. x. 4. Ἐπιείκειαν qualemcumque adhibere cujusvis est; ea vero quæ legis in puniendo executionem spectat, solius Rectoris est: quæritur autem de liberatione nostri, à pœna, per pœnam succedaneam κατ' ἐπιείκειαν. Hujusmodi interpretatione Deus in Evangelio declarat, pœna secundi Adami, nos præstari immunes, justitiâ ipsius constitui justos; sicut ex primi Adami reatu juxta legem (verbis tamen synecdochicè acceptis) omnes reatum infinitum contraximus; sic per legem, nos eramus obnoxii: at satisfactionem per nos in propriâ personâ necessariò præstandam non expressit Lex; per sponsorem faciendum non exclusit: sed neque admissibilem pronuntiat, ὡς καθόλου κεῖται. In Evangelio est, ἐπανόρθωμα νόμου, ᾗ ἐλλείπει διὰ τὸ καθόλου: sic Ἐπιεικῶς admissus est sponsor, & ob solutionem illam pœnalem, quæ κατ' ἀκριβολογίαν videbatur recusanda, saltem erat recusabilis, nos liberati sumus à pœna. Tralatio ista pœnæ non est quidem formaliter actus interpretationis, sed est actus judicii, secundum jus ἐπιεικεῖ interpretatione (quæ nobis Evangelio expressa est) mollitum,

atque

atque ea ratione relaxatum. Confer sodes laudatæ responsionis tuæ paginam 78. cum nostra pag. 459. Ignosce, Vir præstantissime, ut calamo libero, sic animo stupendæ eruditionis tuæ, & lucubrationum accuratissimarum observantissimo scribenti. Ignosce iterum interpellanti, dum convalas tua (ut nuper loquebaris) cedro dignissima, & antiquæ veritatis, ac veræ antiquitatis studiosis desideratissima. Hoc denique munusculum, maximæ observantiæ exiguum monumentum, pronus accipe. Sicubi à veritate aberro, benignè in viam reducere discipulum, utinam vacaret, ac liberet! Deus Optimus Maximus te seculi nostri decus, & validum Reipublicæ Literariæ columen, quam diutissimè incolumem nobis servet.

Dabam in Neder-Langhbroeck, xiv. Cal. Mart. anno vulgaris æræ Christianæ CIↃ IↃC XLIX.

CDLI.

A Mademoiselle Vossius

Mademoiselle, *à Amsterdam.*

S'Il étoit des afflictions, comme des fardeaux, qui se trouvent plus legers, quand plus de personnes les soutiennent; celle dont ilà plû à Dieu de vous visiter, en retirant à soy feu Monsieur Vossius vôtre Mary, ne vous devroit point être fort pesante; puisque s'interessent en vôtre perte, tous ceux qui ont eu l'honneur de le connoitre, & qui ont profité de ses travaux. Je me sens obligé de devoir, & d'affection, de me professer de ce nombre; reconnoissant qu' en sa mort, les bonnes Lettres ont perdu une grand lumiere, le public un rare ornement, vous un bon Mary, & moy un bon Ami. Cependant & à vous, Mademoiselle, & à nous tous, ne reste, que de metre le doigt sur la bouche, & d'aquiescer, en la bonne volonté de celuy, qui est le souverain Arbitre de la vie, & de la mort. Nous n'entrons en ce monde que pour en sortir; en tous les contracts de Mariage, il se parle de la mort; pour ce que le Ciel, qui fait les Mariages, se reserve le droit de les dissoudre; & vous n'aves point perdu vôtre Mary, mais seulement, il est alle le premier au rendesvous general de tous les enfans de Dieu: Car ayant vescu comme il à fait, de la vie des Gens de bien, il est mort de la mort des justes; & ayant si bien fait profiter les talents, que le Souverain Maitre luy avoit departi, il est maintenant reçu en la joie de son Seigneur. Et outre cette commune consolation des Chrestiens, que *Bien heureux sont ceux qui meurent au Seigneur.* Vous en devez tirer une particuliere, de ce qu'il est mort ancien, & rassasie de jours, vous laissant un fils heritier de son nom, & de son Erudition, & s'étant acquis par ses doctes labeurs tres utiles au public, & à l' Eglise de Dieu, une reputation immortelle. Aussi ne doute je point, que la sagesse, & la resolution, avec la quelle il s'est composé de longue main à ce depart, n' ait fait d'asses fortes impressions sur votre Esprit, pour l'admettre avec moins de perturbation. Vous n'avez garde en cette occurrence, de parler comme une femme mal sage, ainsi que faisoit celle de Job, étant fille d'un si excellent Pere, que Dieu vous avoit donné, veufve dun tel Mary, qu'il vient de vous retirer, & Mere d'un tel fils, qu'il vous a conservé, d'un plus grand nombre d'enfans, pour être vôtre Benjamin, & le Baston de vôtre vieillesse. Veuille ce Pere de toute misericorde essuier vos larmes par la main de sa grace; je l'en supplie de tous mes voeux, & vous de croire, que comme je cherirai, tant que je vivray, la memoire de M. Vossius, aussi demeurerai je sans varier, & à Mr. votre Fils, du quel je plains l'absence en cette occasion:

Mademoiselle, *Votre tres humble,*

& tres obeissant Serviteur,

A Groningue ce 26. *Mars.* / 5. *Avril.* 1649.

Des Marets.

DCLII.

Clarissimo Viro Isaaco Vossio *Historiographo dignissimo.*

Clarissime, & incomparabilis Vir,

CUm ante octiduum Groningham profectus sit præstantissimus D. Junius, & ea de causa tuis respondere non potuerit, mei officii esse duxi, de iis certiorem te reddere, quæ per literas quæsivisti. Quod igitur ad Bibliothecam τῦ μακαρίτυ Sixtini attinet, primùm habe. Eam hodie lustravi, & quidem ex præstantissimis constare scriptoribus comperi, interque alios Manuscriptos inveni, *Priscianum Grammaticum* in Pergameno antiquiss. *Senecam Tragicum* uti & *Philosophi Epistolas*, itidem in Pergameno.

meno. Adhæc *commentaria Græca Anonymi in Aristotelem* nitidissimè descripta, aliosque Manuscriptos codices multos, quorum catalogum post octiduum fortè transmittam. Plurimos quoque authores vidi tam Græcos, quam Latinos, qui à Grutero aut emendati, aut cum Manuscriptis collati erant. Interrogavi denique, utrum venales essent libri, sed quoniam de vero hærede Sixtini nondum constat, & hinc de iis litigatur, divendi minimè possunt. Valdè soliciti sunt Proceres nostri Amstelodamenses, de acquirendo aliquo viro erudito, & digno, qui in locum præstantissimi parentis tui succedat.

Interea tamen ad eam professionem, valde commendari audio Davidem Blondellum, quem aiunt Historiæ Ecclesiasticæ esse peritissimum. Alii Procerum animos putant eò inclinare, ut muneris id, Rectori Junio committant. Sed nihil de his, ante reditum tuum futurum, alii mecum existimant. Ad Professionem Theologicam in Leidensi Academia, ob D. Spanhemii obitum vacuam, à Riveto commendari dicitur Bochartus. Ante octiduum, per filium illustris Salmasii, ad te misimus diatribam quamdam Samuelis Petiti, nunc primùm à Sorbiero editam. Editus quoque nuper est libellus Boxhornii, de jure Majestatis Regiæ, ejusdemque responsio, ad calumnias Anonymi, sed eum tibi comparare operæ pretium non videbatur, quia parum laudis, eo labore apud doctos meruit. Ad finem jam vergit fratris mei Palæphatus, quem ubi absolutus fuerit transmittam, & si quid interim novi edatur, addam. Vale, celeberrime Vir, & me ama.

Amstelodami, 3. Julii, cIↃ IↃ c xlix.

Præclarissimo tuo nomini æternum devotissimus,

Alexander Tollius.

CDLIII.

Clarissimo Viro Francisco Junio *Leydam honorificè vocato S. P.*

† Literas hasce à Puteanis fratribus habuit Cl. Vossius, Salmasio teste in Epistolis p. 149.

† Vir Clarissime,

Nihil videmur præter officium nostrum facturi; si quod ante decennium tentavimus, idem nunc denuò, Literis hisce, quasi succedaneis, aliquando iteremus: hoc est ut te, (quod absque incommodo tuo fiat) in Academiam Leydensem, ad primarium Theologicæ Professionis munus capessendum evocemus. Fiduciam petitioni nostræ tribuit, Scholæ hujus herbescentis (cui nos Curatores dati) ac doctrinæ cum primis sacræ promovendæ cupiditas; tum verò obvia ista humanitas tua, piis ac doctis omnibus perspectissima. De qua, ut omnia nobis promittere audeamus, literarum tuarum ruminatio facit; quibus ante decennium illud (quod diximus) prolixè, cumulatéque, ad priores nostras rescripsisti: quas etiamnum (uti meritum est earum) in Tab....... nostris conditas asservamus. Summa conditionis, quam deferimus, hæc est; ut (& ex rei ipsius dignitate, & tua) principem in Lycæo hoc nostro, in sacrarum Literarum professione ordinem ducas, atque obtineas: Collegam habiturus M. Lucam Trelcatium (quem honoris causâ nominamus) Virum literatissimum, juxta ac modestissimum; proque eo munere, decreto publico, octingintorum Caroliorum nostratium (quos Florenos vocant) mercedem annuam ordinariam in stipendium, tibi constitutam esse scito: (cujus ita apud nos ratio constare solet, ut ex ærario Academico de summâ, quâ convenit, singulis trimestribus, quadrans deductus, in partem rei solutæ Professoribus procedat.) Viatici præterea loco Daleros ducenos, qui tibi recens advenienti, quamprimùm à Quæstore publico ultrò repræsentabuntur. Dispice, Vir clarissime, quantum incrementi, ac præsidii Lycæo huic nostro sis allaturus; quantum subsidii Bataviæ Ecclesiæ, ac veræ pietatis cultoribus; quantum denique tibi ipsi solidi honoris & gratiæ. Nos verò à nominis tui splendore lucem mutuaturi, & doctrinæ tuæ plurimùm debebimus. Et ut alii debere in posterum velint, grata animorum significatione, omnibusque officiis, quà privatim, quà publicè, ex parte nostra studiosissimè adnitemur. Tuæ comitatis fuerit, per Tabellionem hunc Academicum (hujus solius rei causâ illthuc ad vos ablegatum) quamprimùm nobis, super hoc negotio, quidquid constitutum habueris, ex animi tui sententiâ, liberè ac planissimè perscribere, sine circuitione inquam, more Majorum: nec in Lycæo hoc nostro (si tibi placuerit hæc conditio) Theologicæ Disciplinæ Candidatos tuæ eruditionis dedesiderio pati oblanguere diutius. Deus te quam diutissimè incolumem sibi, atque

Ecclesiæ conservet. Vale, Vir Clarissime.

Lugduni Bat. anno Christi xix Augusti, clↃ Ↄ xci. *Ex Decreto Curatorum & Consulum*

J. van Hont.

CDLIV.

Clarissimo Viro Jano Grutero, *J. U. Doctori dignissimo. S.*

RAræ quidem inter nos Literæ, Vir doctissime, tum intervallo magno locorum, tum hominum injuria. Sed quid agamus? Manebit tamen conjunctio animorum, studiorumque integra, quam tuæ suaves Literæ, admodum confirmarunt. De Seneca, quod plura polliceris, operam bene locatam puto: etsi meminisse nos interdum oportet illius, manum de Tabula. Plautus multa quidem adhuc habet vindice digna: & Camerarii in eum operam dilaudant certè docti: si religiosè lectionem veterem (nisi quid manifesto ὅπλον videris) servabis, illud equidem malo, quàm ut conjecturis agatur. Nam est in conjecturis nescio quis malus genius, quo allubescunt Authoribus, primo illo aditu, sed in pericula conjiciunt eos plurimùm. Grave est ex alea conjecturæ subire judicii alieni aleam. Epistolas ad Atticum attigi brevitate mea: mallem, & longius & clarius: sed alio me vocant alia, nec me decet, in hoc genere valdè curiosum esse. Commulcium à commulcando ut dicitur, non iniquè fero: sed illud magis placet. Videtur enim Tullius, de toto illo concursu bonorum dicere, in quo primas Cato occupavit, & fuit πρωταγωνιστής. Accessit Hortensius, &c. Epistola 13. Lectiones alias reticui, eo quod non placet aliena distringere: eadem simplicitate ago, qua viri boni, qui promercaleis res suas proponunt, alienas intactas sinunt. Hotomanni lectionem probare non possum, quia alius sermo est, quod mihi satis principio illius notæ videbar observasse: ideoque aliena est, judicio meo, ab hoc loco rei nummariæ metaphora. Fabæ ego quidem opponi malo ἀνθέων, & ita sibi constat argumentum. De rebus prolatis, quod scripsi, puto, me ita scripsisse, ut principium ostenderim, cætera non exclusèrim, quæ ad ceremoniam illam accesserunt: Nam locutionem dico, ab solenni ritu profectam esse. Ut autem locus sit illustrior (cogis me obsoleta repetere) Legationem liberam à Cæsare Tullius postulaverat Epist. 13. Ejusdem libri 14. sed non ante Liberalia legari voluerat, Epist. 5. quo die, Tullius fugiens tumultum, legatione usus est, ut reprehendit Atticus, Epist. 10. Erat enim biduo post parricidium, ut vocabant. De hoc die sentit Tullius, quum ait, *ante res prolatas*. Bina autem Liberalia, multi fuisse putant malè. Hæc liberalia verò, non à Libero Patre Baccho, sed à Libero Deo dicebantur, qui virorum semini præerat, ut Libera semini mulierum. Author mihi Augustinus, lib. 4. de civitate Dei, cap. 11. & lib. 6. cap. 9. his Liberalibus Togæ dabantur pueris xvi. Calen. April. & per totum oppidum, sedebant sacerdotes Liberi hedera coronatæ anus, cum libis, & foculo, pro emptore sacrificantes, ait Varro, l. 5. de L.L. Sed quid ago? γλαῦκ' εἰς Ἀθήνας. Ego quoque manum de Tabula. Et te salvere jubeo cum filiola tua.

Lugd. Batav. Cal. Aprilibus. 1595. *Tuus,*

Fr. Junius.

CDLV.

Francisco Junio, *F. F.*

INcolumem te isthuc pervenisse, Francisce fili, gaudeo, & oro Dominum prout iter secundavit, sic etiam studiorum tuorum secundet cursum. Cursum dico, non quod te putem currere, qui à tergo multorum subsidiis, sed quod velim te id facere, & quod Deo, & mihi debeas. Nihil à te mihi gratius potest accidere, quàm si te studentem videro, & in iis literis, quæ te ornare, & publicum juvare possunt, provehentem; si feceris, me uteris, dum vivo, bono, & favente Patre: si non feceris, (avertat Deus) meam offensam scito, non fore tibi adjumento. Exsuscita illam tuam animulam, & postpositis nucibus, & jocis, (quibus adhuc indulsisti plus satis) arripe libros, & ad studia sapere, ut puerum virtutis amantem decet. Deum time; Præceptores cole, cum bonis versare, abstine amatorum consuetudine, & in eo

totus

totus esto, dum me habes superstitem, ut hæc commoda bene occupes; quæ si Deus ex hac vita me evocaverit, efferte te momento fugitura. Nos tibi omnes salutem dicimus.

Lugd. Batav. die Dominica xxviii. April. 1602.

Tuus Pater,

Fr. Junius.

CDLVI.

Gerardo Joanni Vossio *V. C.*

Lugd. Bat.

PUdore suffusus sum, cùm literas tuas vidi, illas ad exemplum candoris & elegantiæ scriptas. Tanti fecisti PUTEANUM, ut quem in Scholarum primo quasi pulvere noveras, adhuc amicum censeres. Si pectoris mei adyta lustras, talis fui semper: & quemadmodum olim suavissimam vivacissimamque ingenii tui indolem, rapiente velut naturâ, puer dilexi, ita postquam ad aliquem nominis gradum veni, clarissimam doctrinæ tuæ famam venerari non desii. Quantum me, bone Deus (ut reliqua jam taceam) ulcimi de Historicis Græcis libri ceperunt! Tam felici industriâ usus es, ut quicquid à veteri ævo Græcia sudavit, ignorare jam docti indoctique desinant, quos omnes unus docuisti. Quæ divitiæ! quæ deliciæ! Nihil tam abditum, quod non legeris; tam dubium, quod non expenderis; tam obscurum, quod non illustraris. Sed si hæc destinati laboris pars est, possumus tuo unius ingenio contenti esse, & omnis porro ævi Historiam accuratam in compendium serie collectam exspectare. Imperfectum est, & sæpe hiulcum, quicquid in hoc genere hactenus vidi. Sive tuo igitur nomine; sive hominum commodo gloriam mereris, æternus es; citiusque nulla Scriptorum Græcorum memoria erit, quàm tuam ventura sæcula involvant. An te amem igitur, an te æstimem, vides: caussas dixi: inhumanus, indoctus, barbarus sim, nisi amem. Sed ut ad literas tuas redeam, ex velut flammæ quædam sunt, & magis magisque ardentem jamdiu animum corripiunt. Ignem amorem esse etiam illum honestum, nunc sentio; claudi aut constringi nequit; sed nec impediri. Nihil intervallum locorum potest, præsentes sumus: nil belli dissidium, amici sumus, & amoris caussas à publicâ irâ removemus. Studia nostra Humanitatis sunt, & ad pacem ac tranquillitatem diriguntur: admonemur homines nos esse, ut à furore & feritate absimus. Pugnent alii, sive verbis sive armis, imò armorum loco verba habeant: mihi jucunditu semper erit, Virtutem Doctrinamque, ubi eminent, colere; uni vitio & ignorantiæ infestum esse. Dabit Deus publicis ærumnis aliquando finem, ut quemadmodum amor noster nullâ temporis injuriâ impediri potest, ita in quieto rerum, plenos liberosque amicitiæ fructus capiamus. Atque ita est: unus tibi è tam vasto numero reliquus sum, qui spretis tot vitæ diverticulis, tot vitatis bonæ mentis scopulis, Musæ & Palladi adhæsi, honestam famam εὐκλεῶς vivendo divitiis præferens. Producere igitur stilo ingenium ausus sum, & quasi humo me tollere, quia primus ille Literarum bonique nominis amor exstingui non potuit. Tandem tuo unius exemplo excitatus vehementiùs cœpi, quam felicibus ad immortalitatem pennis videbam eniti. Redibant in mentem studiorum incunabula, & pueriles æmulationes. Recolebam sermones, lusus, jocos; & tanquam familiariter amari adhuc posses, aperire continuò affectum studui. Tu qui in aliis superas, hîc quoque victoriam tibi vindicasti. Prior scribis, & ad perennem amicitiam invitas: quam à me flagitatam non esse, doleo. Crede candori meo, ita se rem habere, quemadmodum initio dixi: Pudore suffusus sum, cùm literas tuas vidi; felicior nescio, quia amorem tuum intellexi: an infelicior, quia serò indicare meum coactus sum. Bene est: juncti animis sumus. Tuæ benevolentiæ fuit, stringere hunc nodum: meæ constantiæ erit, id agere, ne unquam dissolvatur. Vale.

Lov. in Arce, xv. Cal. Octob. cIↃ. IↃc. xxiv.

CDLVII.

Gerhardo Joanni Vossio, *V. C.*

Lugd. Bat.

LIbera tandem aliquando humanitatis nobis officia erunt, decumana belli severitate impedita. Patet enim jam tabellariis iter, quod affectui meo numquam clausum fuit. Homo non essem, nisi te amarem; à Literis & honestis artibus alienus, nisi singularem doctrinam tuam & excellentem ingenii vim etiam tacitus suspicerem. Mirum etiam in modum accendit animum meum nupera illa epistola tua,

amantiùs nescio, an eruditiùs exornata, an etiam modestiùs. Qui hoc agis, ut mente complectaris optima, adhuc ignorare videris, quantum tibi docti omnes tribuant. Magnus es, qui docere omnes potuisti. Ejusmodi libri tui sunt, de Historicis Latinis incredibili industria scripti; nequid jam de Græcis dicam, quos omnes tibi obstrictos habes. Laudo, imò summopere admiror utrumque hoc opus. In altero enim totam exhausisse Antiquitatem videris; in altero veteribus adjunxisti novos, claris obscuros nonnullos; sed ut illustrares simul omnes. Pulchrum mehercle facinus, neminem prætermissum esse. Quisquis enim Historiam attigit, bene de genere humano meritus est; & quia aliquam rebus lucem dedit, luce ipse dignus erat. Inter sordes & fumum nonne gemmam interdum invenias? Ad famam satis erat, eminentes scriptores, tanquam lucida quædam sidera recensere: sed ut amplius publicæ utilitati dares, viliores etiam calamos pulcherrimo & semper victuro Volumine complexus es, nequid deinceps omnino in Historia nesciremus. Juvat profectò & illos, ut sic dicam, capite censos intueri, hactenus utiles, quia ingenium occupârunt. In tenebris tenue etiam lumen veram aliquam imaginem distinguit: & quis est, qui non malit luscus esse quàm cæcus? Non potuit igitur diligentia tua in vitium excedere; nemini supervacua, nisi nuperum ævum, & Monasteria omnia, in quibus Literæ conservatæ sunt, fastidiamus. Quid mihi verò doctissimus ille labor tuus profuerit, publicè in Commentariis meis Insubricis, quibus Irruptiones Barbarorum in Italiam illustro, profitebor. Historicum, & simul Interpretem egi. Ita enim videbar & purius narrare, quæ cadente Imperio Romano gesta sunt; & facilius explicare, quæ, ut sæcula illa, plus noctis quàm diei habuêre. Propediem, ut spero, mittam ad te opus, sed tanquam ad Censorem suum. Nam qui omnem examinasti Historiam, meam etiam emendare poteris. Nunc illam de S. FLAVIA DOMITILLA Observatiunculam vide, & Clarissimo simul HEINSIO ostende: ad quem mox & literas & exemplar missurus sum. Nuperas verò meas ab ARCERIO an acceperis nescio. Summum crimen putem, in tanti viri affectum silentio peccare. Partitiones Oratorias non Batavicis tantùm scholis, sed omnibus omnium provinciarum dignas judicio. Faxo & hinc Eloquentiæ priscæ specimen sibi filii mei proponant. Vale, & me amare perge. Hem, CHRISTOPHORUM CALENIUM video Avunculum tuum magnum fuisse: sed CALENII Venlonenses sunt: an igitur & Patriæ nexu jungimur? Iterum vale.

Lovanii, in Arce, XIII. *Cal. Junii*, cIↃ. IↃc. xxix.

CDLVIII.

Jacobus Armachanus, Gerhardo Johanni Vossio, *Viro Cl. Salutem.*

PErvenerunt in manus meas abhinc ampliùs annis XIII. Johannis Latii de Pelagianis & Semi-pelagianis Commentarii: quibus eorum originem & progressum usque ad tempora Johannis Papæ, qui Severino successit, studiosè diligentérque est persecutus. Delectatus scriptionis genere, ab anno in quo ille desiit ducto principio, proximorum temporum Historiam adjeci: ex Lugdunensis Ecclesiæ scriptis & Flodoardo, majore ex parte, eam contexens; de meo vero (illius, quem suscepi continuandum, exemplo) *nihil adferens nisi ordinem.* Vix dum autem ista absolveram, cùm Historia tua Pelagiana prodiit, &curâ & vigiliis elaborata: in cujus parte extremâ, ea ferè omnia occupata à te comperi, quæ ego tumultuariâ operâ in Adversaria mea conjeceram. Itaque tum quidem βιβλίον illud ἄγραφον abjeci penitùs: verùm ubi obtulissent sese mihi posteà alia ad *Gottescbalci* caussam pertinentia, quæ in nostri utriusque Collectaneis desiderari videbam; ancè exorsa retexere placuit, & ad priorem illum centonem etiam ista attexere ὀπισθόγραφα. Quæ, cujusmodicunque sint, ad te allegare visum fuit: si cui fortè usui, in novâ Historiæ tuæ editione adornandâ, esse poterint. Ea tu, ut ab homine existimationis tuæ cupidissimo profecta, æquo ac libenti animo accipies. Vale.

Dublinii, V. Calend. Julias: anno æræ nostræ Christianæ M. DC. XXXI.

CDLIX.

CDLIX.

Clarissimo Gerhardo Joanni Vossio.

Accepi, Vir Eximie, Literas tuas; quibus dum amorem quo te prosequor, ex leviori saltem muneris indicio, rectè quidem colligis, nobilissimum tuum pectus instar fertilioris alicujus agri aperis, qui plus multo adferat quàm acceperit. Adeò munusculum nuper tibi à me oblatum extollis, ut quo te merito meo exsolvere studebas, eo me tuo totum implices, & beneficium longè majus reddere videaris, cùm te debere aliquid mihi profiteris. Utcunque verò aliqua inter nos in Gotteschalci Historiâ oboriatur differentia; gaudeo tamen, & tibi ex animo gratulor, nos, (quod ais) in eo, quod rei caput est, consentire: uterque dum B. Augustini sententiam amplectimur. Quam sive Gotteschalcus per omnia fuerit secutus, sive aliquando excesserit, nolim ego multùm contendere: modò (quod libenter audio) nobis ipsis cum Augustino conveniat, cujus sententiam in causâ Gotteschalci tuendam susceperat Remigius. Qui verò duriores sunt, vel fuerunt, Augustini interpretes, nunquam mihi placuerunt: miniméque omnium inertes illi τῷ ἀργῷ λόγῳ χρώμενοι, qui faciunt agendo, ut nihil agamus, & homines sponte suâ ignavos ipsis quoque truncis reddunt stupidiores: quum divinus ille gratiæ
Philipp. 2. 12, 13. præco, ex eo ipso quòd Deus is sit qui efficiat in nobis καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας, contrarium planè deducat πόρισμα· studendum idcirco, ut cum timore & tremore salutem nostram operemur. Quippe quod verendum sit, si ab Religione officii hic declinaverimus, &, vel nihil agendo, vel malè agendo, eum à cujus ἐξουσίᾳ illa quam habemus volendi & faciendi potestas tota pendet, irritaverimus; ne Deus ita à nobis lacessitus jure suo nobiscum agat, atque nos desertus deserat, & novas ad volendum & agendum vires (absque quibus, ipsi nos ipsos lapsos erigere nequeamus) ultrà non impertiat.

De Mariano nostro, qui factum ut mutus omnino ad vos venerit, amantissimo utriusque nostrûm D. Ludovico de Dieu rationem reddidi. Mens verò quæ nunc est mihi, tum erat eadem: nempe ut, sicut tuâ operâ ita etiam sub tuo nomine, integer prodiret Marianus. Integrum verò in unico Cottonianæ Bibliothecæ exemplari repperi: si tamen integrum. Postrema enim pars Chronici, à Dionysianæ æræ anno 900. usque ad finem (quam inde descriptam totam seorsim ad te miseram) integrior in Sichardi editione legitur: cui siquid desit, ex tuo supplendum erit exemplari; quod illud Gemblacense esse suspicor, ex quo novam Mariani editionem promisit nobis Miræus, quam non præstitit. (Miræus, in Sigeberti Chronic. ann. 854.) Nactus sum & alia tria exemplaria, in quibus Anglicanum Florentii Chronicon cum Universali Mariani hoc Wigorniensis quidam Monachus Regis Stephani temporibus commiscuerat. Ex eorum uno, Florentium (vel potius Marianum) suum edidit nobilissimus D. Gulielmus Howardus de Naworth, Thomæ Norfolciensis Ducis filius. Duo alia apud Oxonienses vidi; in Bodleianâ unum, in Collegii Corporis Christi Bibliothecâ alterum: quorum utrumque præter Procemia, integrum librum secundum habuit, qui à primo aberat.

Initio Cottoniani codicis verba ista præfixa inveni, *Meum nomen, ut dignum, Cronica Cronicarum: cùm præ illis servo verba Evangelistarum. Nulla enim Cronica conservat diem Mensis Solaris Resurrectionis Christi, juxta historiam Evangelii, nisi ista sola.* Sequebantur deinde, tanquam ipsius Mariani, Tabellæ illæ Chronologicæ quas in apographi mei principio descriptas vides: quæ commodiùs, ni fallor, ad calcem operis essent rejiciendæ. Earum aliquot in Bodleiano quoque habentur codice (qui à Consulum Indiculo incipit;) & in altero, Collegii Corporis Christi, plures; Romanorum Episcoporum Catalogo usq ad Eugenium III. perducto, cui aliâ adscripti erant manu, *ann.* 8. *mens.* 4. *die* 20. quod Argumento est, Eugenii tempore illud fuisse exaratum. Ut autem intelligas, quibus in locis Cottonianum libri *primi* & *tertii* Chronicon à vulgato differat: Florentium Wigorniensem nunc ad te mitto, quem Francisci Quarlesii operâ (qui mihi tum erat ab Epistolis, vir ob sacratiorem Poësin apud Anglos suos non incelebris) cum illo conferendum curavi; ad annum usque Domini DCCCC. Dionysianum, à quo quaternio priùs missus initium duxit. Ubi quæ lineis subtùs ductis sunt notata, à Cottoniano exemplari absunt, & ex Florentii Annalibus à Wigorniensi de quo dixi Monacho sunt hic intexta.

Mitto simul & Epitomen à Roberto Lotharingo Herefordensi Episcopo, eodem quo Marianus mortem obiit anno, concinnatam:

cinnatam: cujus in quarto de Pontificibus libro Gulielmus Malmesburiensis ita meminit: *Erat tunc temporis monachus Marianus apud Magontiam inclusus, qui longo solitudinis otio Chronographos scrutatus, dissonantiam cyclorum Dionysii Exigui contra Evangelicam veritatem, vel primus vel solus animadvertit. Itaque ab initio sæculi annos singulos recensens, 22. annos, qui circulo deerant, superaddidit; magnam & diffusissimam Chronicam facere adorsus. Eum librum Robertus miratus unicè, æmulatus mirificè, Angliæ invehendum curavit. Denique captus Mariani ingenio, quicquid ille largiùs dixerat, in arctum contrahens defloravit, adeo splendidè, ut magis valere videatur defloratio quàm ingentis illius voluminis diffusio.*

Ad calcem hujus Epitomes in Cottoniano codice appendix adjecta, ab altero Bodleianæ Bibliothecæ aberat: quam vel eo nomine negligendam non putabam, quòd magnæ illius Periodi Julianæ, cujus usum magno Scaligero acceptum referimus, prima vestigia in eâ deprehenderim. De magnis Cyclis Appendicem non dissimilem ad finem libri primi ipsius Mariani in Collegii Corporis Christi Manuscripto appositam inveni: quam hic inclusam mitto; alia quoque de Mariani patriâ & variis editionibus Collectanea missurus similiter, si ad Editionis tuæ ornatum aliquid inde accessurum à te intellexero. Deus laboribus tuis benedicat: & omnia tua studia in honorem gratiæ suæ, Ecclesiæ bonum atque Reipublicæ Christianæ vertat emolumentum. Vale, Vir Clarissime; &, si quæ sunt alia, ex latore harum Literarum D. Freyo fusiùs intellige.

Dublinii, anno MDCXXXII. 4. *Id. Jun.*

Tuæ Dignitatis studiosissimus,
Jac. Usserius Armachanus.

CDLX.

Clarissimo Gerhardo Johanni Vossio.

IGnosces, Vir Humanissime juxta ac Doctissime, quòd ignotus te compello ac feria tua leviculo negotio interpello. Jussu Honoratissimi & Reverendissimi Archipræsulis Cantuariensis (qui nisi immensâ occupationum mole distineretur, jampridem ad Literas nuper à te acceptas respondisset) operam tuam implorandam habeo in providendo vellumine terso ac utrinque lævigato, quod & Typorum impressionem ferat, & calami etiam ductum non aspernetur. Apud nos periit prorsus hujusmodi Artificium, nec aliud habemus velluminis genus, quam quod librorum integumentis adhiberi solet. Apud vos hoc artificium vigere libenter credimus, atque inde Clarissimum Virum Dominum Th. Bodleium vellumen illud comparasse, ex quo constat Catalogus grandis Librorum in Bodleianâ, partim excusus, partim calamo exaratus, qui publicè prostat in Bibliotheca, quem fortasse notaveras, cum illic esses. Hujusmodi velluminis specimen aliquod, tres scilicet vel quatuor membranas, si apud vos sit parabilis annona, ad se ut transmittas, quamprimum commodè poteris, rogat Honoratissimus Archipræsul; simulque ut significes utrum hujus mercimonii tanta apud vos sit copia, ut suffectura sit operi, quod mille fortasse membranas, aut amplius desideret. Habetis hoc nomine Honoratissimum Præsulem tibi debendi reum, meque insuper eadem operâ devinxeris, summum jampridem

Raptim. Londino Decembris XX. 1633.

Virtutum tuarum Cultorem

P. Turner, *Soc. Collegis Merton in Academia Oxon:*

CDLXI.

Cl. V. Gerardo Vossio.

QUæ populum scire, uti nunc sunt res nostræ par erat, ex Epistola quam nomini tuo, Vir Clarissime, inscribere ausus eram, nota sunt: quæ sapientes, ex ista si vacat, seductus accipies. Quum Grammaticam Scholis apud nos Edicto imperatam omnes propemodum docti atque indocti clamitarent alii curtam, prolixam alii, hi methodum, illi materiam incusarent, Danesius quidam Epitomen Grammaticæ edidit: hanc Haineus (quem Misum ego, quia Gallis *Haine* odium sonat, agnomino) apud Archiepiscopum Cantuariensem, Episcopum Cicestrensem, alios mancam clamitat, suam ex regia Danesiana consutam promovere studet; res ad Regiam Majestatem defertur, cujus mandato evocatus ego huic operi designor: quod à me absolutum Rex ad proceres qui illi à Sacris Consiliis demandat, hi ad Scholarchas tres & his adjectum Haineum, pernicioso credo consilio, ne & hic novas res moliri arguerentur qui mihi

mihi autores. Plura cùm publicus tum privatus super recenti vulnere ex obitu dilectissimi filii adjicere non permittit dolor. Si quid erit, quo, vel consulendo, vel monendo, aut etiam, si promerebitur, cohortando, me beare dignata fuerit nota mihi dudum prolixa tua humanitas; faciam ne apud ingratum aut immemorem pereat illud beneficium, verùm trabali fixum clavo stet apud eum, qui te meritissimè semper coluit, religiosissimè usque colet, est eritque Tuus,

Londini, Maii Nonis anno Domini M ƆƆ C XLI. *Tho. Farnabius.*

Ego jam per quinquennium secessi in rus meum ad vicesimum ab urbe lapidem. Londinum subinde viso. Si quid ad me voles, tradet mihi Assuerus Regemorterus, alumnus quondam meus, qui Lugduni studuit, suscepitque gradum Doctoris Med. Habitat is Londini, in Vico qui vocatur **Lime street.**

CDLXII.

S. & Obs.

Quod dulcisonos audientibus concentus evenire solet, Vir longè celeberrime, idem mihi suavissimo tuo colloquio Amstel. dimisso nuper accidisse fatendum. Ut enim illi exoptatæ in auribus circumferunt vocis sonum: sic mihi non auribus tantum obversatur, sed etiam penitus pectori infixus, hæret & hærebit, quamdiu sanguis in venis caluerit, sermonis tui, quo me dignatus es, lepos pariter & candor. O dulces & frugiferas dapes, quibus tunc frui datum fuit! Hominis grati, piorumque monitorum audientis vix responderem officio, nisi has ipsas & obsequiosâ mente exoscularer & in succum sanguineum meum, quoad vires in hac nostrâ infirmitate tulerint, convertere studerem. Non ergo temporis senectus nec loci longinquitas, nec rei ipsius difficultas æquè ac à multis neglectus hoc apud me, (ut cum bono Deo spero) efficient, ut ejus amorem studiumque menti meæ vel excutiant vel exosum reddant. Fruantur alii suo judicio, ego & quid sanis istiusmodi debeatur consilus & quantum ex rei illius studio hauriatur utilitatis, per Dei gratiam non sum ignarus. Quamprimum igitur per alia, quibus etiamnum distrahor, licuerit ad amœnissimos & aquæ vivæ uberrimos antiquitatis fontes degustandos me conferam: cumque multum mihi ad hanc rem adjumenti adferre possit eminentia tua, si efficiat apud Cl. Dominum Franciscum Junium, ut interdum unius atque alterius autoris antiquioris usus ex Bibliothecâ Arundelianâ studiis meis concedatur; ne in hoc mihi desit obnixè rogo. Ipse quidem benevolentiam dicti Dn. Junii præsens hic ambivi, & mentione tuæ eminentiæ benevolentiæque mihi exhibitæ exambivi; quin tamen largiorem illius fructum sim sensurus; si recommendatore insuper te apud eum uti mihi daretur nullus dubito: ego inter eminentiæ tuæ cultores animo non facile ulli secundus, & Deum venerans, ut eâdem superstite rempub. literariam quam diutissime frui ac gaudere, clementer largiatur. Vale Literatorum ocelle, meque tua prosequi benevolentiâ perge.

Dat. Londini 13. Julii cIↃ IↃ c xli. *Celeberrimæ Tuæ Eminentiæ Observantissimus,*

Daniel Sachsius.

P. S. Si Theses tuæ antehac editæ et nunc prostant venales, quæso te eminentissime Vir, indices exhibitori præsentium ubi, ut exemplar earum accipere possim.

FINIS.

ERRATA

ERRATA ſic emendabit Benignus Lector.

PAgina 1. Columna 2. Naſſovius. pag. 3. col. 1. pro LXII. repone XLII. p. 20. c. 1. pro I. V. repone *Iſ. Voſſium.* p. 15. c. 2.
Alcuinus. p. 31. c. 1. pro *Chaeso* lege *Achaeo.* p. 45. c. 2. [illegible] p. 54. c. 2. Anſegiſo. p. 56. c. 1. Ciceſtrienſis. p. 58.
c. 1. Ciceſtrienſis. p. 59. c. 1. Barbilli. p. 69. c. 1. Ciceſtrienſi. p. 70. c. 2. pro *Cas* repone *Qoi.* p. 77. c. 2. Slupeckium. Sic
etiam lege ubicumque nomen iſtud in his Epiſtolis invenies. p. 84. c. 1. Auberius Maurerius. pag. 85. c. 2. Conſilii. p. 86. c. 2.
Scholaſtico malè ſentire. Ibidem Ideo. p. 89. c. 1. Grenvillo. p. 95. c. 1. [illegible] p. 100. c. 2. Lithocomi. p. 101. c. 1.
Davidi de Willem. Ibid. c. 2. Hoffero. p. 102. c. 2. Hagam. p. 105. c. 2. Herre. p. 113. c. 1. [illegible] c. 2. [illegible] p. 114.
c. 2. pro *quas* repone *quia* p. 127. col. 2. Londinum. p. 141. c. 2. pro *Horlelius* fortè reponendum *Hoelzelius.* Ibid. Curato-
rum. Ibid. provinciam. p. 186. c. 2. Archiepiſcopo Armachano. p. 188 c. 1. pro *M. Scripto,* repone MS. p. 190. c. 1. Radzivilii.
p. 193. c. 2. pro *Dutiaca* lege *Dousiaca* Ibid Douſiaca. p. 194. era prodiiſſe. p. 195. c. 1. lectione. p. 199. c. 1. Junio Philargyrio.
Ibid. Phranza. p. 200. c. 2. Blaeu. p. 202. c. 2 repone *Andr. Rivetti S. P.* p. 206. c. 2. ſumptus p. 210. c. 1. Hagam. p. 214.
c. 2. Hugonem. p. 216 c. 2. de Willem. p. 217. c. 1. Skytte. p. 221. c. 1. [illegible] Ibid. c. 2. Joanni. Ibid. Semichro-
nitae. p. 122. c. 1. pro *monte* repone *monet.* p. 232. c. 1. Sorgianis. p. 233. c. 2. Scytiiano. p. 241. c. 2. Tilchroga. p. 251.
c. 2. [illegible] p. 252. c. 2. Regis. p. 253. c. 1. Goudenſem. p. 258. c. 2. Grotii. p. 265. c. 1. Bis Rykwaert. p. 330. c. 1.
Vander-Mylio. p. 456. c. 1. Sirana. p 454. c. 2. cogor. p. 446. c. 2. Eccleſia. p 441. c. 1. Langermanno. p. 426. c. 2. unum
aut alterum. p. 291. c. 1. aut contemptum. c 2. haredum.

In Clarorum Virorum ad VOSSIUM *Epiſtolis.*

PAgina 14. Columna 1. pro *Grilli* repone *Cyrilli.* pag. 1. col. 16. pro V. repone *vero.* Ibid. Elmenhorſtius. p. 33. c. 1. Anti-
Grotium. Ibid. c. 2. Alcorp'ina. p. 31. c. 1. A Londres. p. 31. c. 1. parlé. Ibid. neceſſaire. p. 36. c. 1. mortuum. p. 49.
c. 1. Commentariis. p. 66. c. 2. Wren. Ibid. c. 1. puto legendum eſſe *Barlamacheana.* p. 67. c. 1. Creigthon. p. 104. c. 2 di-
vertar. p. 1.1. c. 1. pro *Eques* reponendum puto *Epiſcopus.* p. 191. c. 2. Galeotti a Prato. p. 192. c 2 pro *Knaos* legendum
cenſeo *Kor.* p. 196. 1. *Greeſius* repone *Gravius.* p. 210. c. 2. pro *Treſtrejans* lege *Meſtrezatio.* p. 211 c. 1. 1. Peyraredus.
p. 212 c. 2 Aug. p 216. c. 2 procedit. p. 229. c. 2. Milleterium. p. 232. c. 2. Amor. p. 240. c. 1. Nemauſi. p. 244. c. 2 Po-
lymathia. p. 245. c. 2. [illegible] p. 20 c. 2 Petro de Witte. p 100 c 2. vitare potes. p 280 c. 1. Joh. Rod.
p. 256 c. 1. *De Beveru, in ſupremo Mediomatricum curia quondam Senator.* Ita lege, & dele quæ habentur in infima parte co-
lumnæ. p 276. c. 1 poſt *degentis* appone punctum. p. 276. c. 2. atteſtentur nec. P. 268. c. 2 pro *Lu jchianus* vide an legendum
ſit *Humanus.* p. 272. c. 2. an error.

Cætera Lectoris Judicio permittimus.

INDEX
RERUM & VERBORUM
IN
EPISTOLIS
Ad Viros Claros
à *Gerardo Joanne Vossio* Missis.

a, Primam Paginæ Columnam denotat: *b*, Secundam.

A

1 *Romanum*

Cluverii

H

I

Scaligero

T

V

W

INDEX
RERUM & VERBORUM
IN
EPISTOLIS
Clarorum Virorum
Ad *Gerardum Joannem Vossium* Missis.

a, Primam Paginæ Columnam denotat: *b*, Secundam.

A

B

C

C

D

E

F

G

Con-

F I N I S.

A01 1467499

